

ВИКТОР ФОН ФАЛК КАПИТАН ДРАЙФУС

Превод от немски: [Неизвестен], 1996

chitanka.info

ТОМ ПЪРВИ

1.

Това беше на 2 октомври 1894 година следобед. Гъста мръсна мъгла покриваше парижките улици. Есенен ветрец подухваше, ромолеше ситен дъжд. Улиците бяха запустели, по тях не кипеше вече обикновено буйният живот.

В квартала на богатите, на ъгъла на улица „Св. Клод“ от два часа стоеше една бледа млада и красива жена. Избеляла мушама покриваше красивото ѝ тяло и я загръщаше чак до врата, но все пак не можеше да скрие красивите ѝ форми. Тя носеше кожено калпаче на черните си къдри, чер воал покриваше красивото, но бледо лице. Жената напускаше от време на време мястото си и се запътваше към улица „Св. Клод“, обаче скоро пак се връщаше на ъгъла и непрестанно гледаше към съседната улица. От безпокойството ѝ и от блуждаещите ѝ погледи се разбираше, че тя очаква някого.

Вятърът си играеше с дрехата на красивата жена; дъждът я измокри и студени тръпки побиваха тялото ѝ. Клетата не обръщаше внимание на това и упорито стоеше на мястото си, като безпокойството ѝ се увеличаваше.

Тя държеше в ръка шишенце с безцветна течност. Така го пазеше, сякаш представляваше някакво съкровище и често го притискаше към развълнуваните си гърди или го гледаше със светнали очи.

— Настъпил е часът на отмъщението! — каза тихо тя с треперещ глас. — Наближава часът, когато ще си разчистим сметките. Виновникът е той — това не са ли неговите стъпки...

Никой не се показва. Тишина цареше в квартала на богатите. Беше време за обяд и аристократите бяха насядали на разкошните си трапези.

— Кезап! — каза тихо бледата отмъстителка и отвори шишенцето — той погуби моя живот — и аз ще погубя неговия. Силната отрова ще обезобрази невярното му лице, което може така силно и сърдечно да се усмихва. Нека неговите очи угаснат завинаги: те ми изглеждаха като най-чистото огледало на душата му.

Жената се замисли; тя се опря на стената на къщата.

Дочуха се тежки мъжки стъпки от съседната улица. Висока мъжка фигура се приближаваше към ъгъла на улица „Св. Клод“. Бе наметната с тъмна офицерска мушама. Под разтворената ѝ яка се виждаше униформа с блестящи златни ширити, по които личеше, че приближаващият бе член на френския генерален щаб.

Младият капитан бе истински красавец. От русата му коса, от малките му мустачки и от големите му сини очи се разбираше, че този мъж не бе с чисто френско потекло, а че е син на благодатната страна — Елзас, която от 1870 година принадлежеше на германската империя.

Бурята се бе засилила, вятърът беснееше, а дъждът валише като из ведро. Младият капитан не се плашеше от това. Той вървеше весело по тротоара и си тананикаше доволно, като се усмихваше. Навярно се радваше, че се намира близо до хубавото си жилище и след няколко минути ще прегърне обичната си млада жена и ще целуне единственото си дете. С тази мисъл той зави в улица „Св. Клод“. Изведнъж една черна човешка фигура се хвърли върху него:

— Ето наградата ти, предателю! — извика женски глас.

Капитанът видя вдигната срещу себе си нежна ръка, която държеше блестящ предмет и едно красиво, бледо развълнувано женско лице до своето. Той наведе главата си надолу и удари силно жената по ръката. Шишенцето с безцветната течност падна на земята и стана на парченца.

— Страхливец — извика жената, — днес се отърва от отмъщението ми, обаче ще се погрижа да те накажа друг път!

— Клаудина — извика младият капитан, улови я за ръката и я завлече в близката тиха улица. — Искаш да се погубиш ли! Да се потопиш в нещастие!

— Нещастие — извика младата жена разтреперана. — Капитан Драйфус, ти отдавна ме хвърли в бездната на нещастията. В деня, когато се ожени за друга, богатата и знатна жена, като изостави мене и детето си, оттогава ти ме погуби.

— Клаудина, не можеш ли да ми простиш? — попита младият офицер с разтреперан глас. — Нали знаеш, че братовчедката ми бе определена за жена още от детинството ми. Никога не съм го криел от тебе. Не съм ти давал никакви обещания, нито пък надежди.

— Истина е — отвърна печално жената с черната къдрава коса, — но не е ли всяка целувка, всяка прегръдка свято обещание за любов? Не си ли Длъжен да дадеш името си на твоя син?

— Детето ли — каза Драйфус, като въздъхна и по красивото му лице пролази сянка. — Детето, о, боже, плод на една-единствена необмислена минута на слабост и сладострастие...

— Мисля, че мисълта за детето не ще те безпокои още дълго — каза Клаудина натъжена. — То е много болно и лежи безпомощно, изоставено в подземното ми жилище. Само нещастieto и беднотията са го хвърлили на смъртно легло!

— Нещастие и беднотия — учуди се младият офицер. — Ако детето е толкова изпаднало, ти си виновна за това. Само бог знае колко пъти съм те молил на колене да разделим моето богатство и да живееш в охолство и безгрижие.

Жената направи едно властно движение и му попречи да продължи.

— Нямаме нужда от твоето богатство, ние желаем твоята любов, тебе искаме!

— Аз принадлежа, Клаудина, на друга жена. Обещах се пред божия олтар, че ще ѝ бъда верен, на нея дадох цялото си сърце...

Тежка въздишка се откъсна от гърдите на нещастната жена.

— Щастлив ли се чувстваш с нея? — запита тя като го изгледа втренчено. — Обичаш ли я?

— Аз обожавам Херманса — отвърна Драйфус — и безкрайно обичам детето си; малкия Андре. Ако някога си ме обичала, Клаудина — продължи той с печален глас и със сълзи на очите, — ако споменът е скъп за тебе, съжали ме и не нарушавай щастието ми. Ако сме сгрешили, то и двамата сме виновни. Ти даде — аз взех! Аз ти се заклевам, че ще се грижа за тебе и за детето до последния ти час. Ще разкажа всичко на брат си Матийо. Той не е женен, добър и благороден е и ме обича много. Ще осинови детето, ще го възпита и ще го обикне като свое, а и аз ще се грижа за него и не ще го забравя никога. Не нарушавай щастието ми, жено. Не хвърляй съмнение в душата на невинната Херманса. Смили се над мене, Клаудина, прости ми и забрави всичко!

Горкият офицер бе навел така кротко главата си и се молеше тъй сърдечно, че молбата му можеше да трогне и най-коравото сърце. Но

бледата жена остана непоколебима. Тя тъй силно заклати глава, че черните ѝ къдри се замяха като тъмни змии:

— Това не може така лесно да премине, както ти си мислиш. Не може и да се реши на улицата — каза тя с пресипнал глас. — Трябва да се срещнем още веднъж. Имаш ли достатъчно кураж да се приближиш до леглото на умиращото си дете?

Драйфус се сепна, студени тръпки го побиха, от устата му се чу едно тихо „да“.

— Придружи ме тогава, пътят не е дълъг и скоро ще разчистим сметките си. Жена ти ще има много време да бъде в обятията ти, сега ела с мене!

— Къде живееш сега? — запита той с разтреперан глас, без да мръдне от мястото си.

Клаудина се изсмя презрително:

— Сегашното ми жилище не ще ти хареса — каза тя, хвана го за ръка и го повлече след себе си. — Не живея вече в квартала на богатите, където си лежал в краката на артистката Клаудина Лорет. Бедността ме накара да сменя хубавото си жилище с малка подземна стаичка в една нечиста къща в квартала „Св. Антоан“. Майка Казот, сегашната ми хазайка, е една грозна жена, за която се говорят лоши работи. Обаче тя гледа детето ми, когато търся работа.

Клаудина вървеше толкова бързо, че Драйфус едва я следваше. Минаха по новия мост и се упътиха през тълпата към квартала „Св. Антоан“. Завиха в тясна нечиста улица и се спряха пред висока стара къща.

На първия етаж на къщата имаше кръчма. Диви викове и хрипкави смехове ечаха във въздуха от това свърталище. Подозрителни личности, по лицата на които се познаваше, че са потънали в разврат и престъпления излизаха от тази дупка на порока и греховността. На външната врата с червени букви беше изписано „Гостилница «При червената воденица»“.

Алфред Драйфус застина от ужас, като видя в какво свърталище на разврат и порок живееше Клаудина. Но преди да изкаже учудването си, тя го хвана за ръката и го помъкна по един мрачен коридор. Нещастницата направи няколко крачки и се спря пред ниска врата. Отвори я.

— Обични ми сине, сърце мое, ето ме — каза тя и разтвори ръцете си, сякаш искаше да се хвърли в прегръдките на детето си. — Алфред, дете мое, дойдох с татко ти — поздрави го, той ни носи помощ и утеха и ти ще оздравееш!

С един поглед Драйфус огледа голата стая. Човекът, който бе свикнал на охолство и разкош, се потресе, като видя мизерното жилище на някогашната си любовница. Малка очукана лампа осветяваше голата стая. Мебелите бяха няколко счупени столове, една стара маса, крив долап и две стари легла.

Когато влязоха в стаята, една дебела, грозна жена стана от счупения стол, на който бе седнала до леглото на детето:

— Най-последно си дойдохте — каза тя с груб глас и протегна ръцете си, сякаш искаше да попречи на майката да се доближи до детето си. — Бъдете силна, трябва да ви съобща нещо страшно.

— Детето ми — извика Клаудина и толкова силно се разтрепера, че Драйфус трябваше да я задържи. — Майко Казот, съжалете ме и ми кажете какво се е случило!

— То е мъртво — отвърна старата студено и безучастно сви рамене. После излезе и остави капитана сам с нещастната майка.

Колкото силни бяха омразата и любовта на жената с черните къдрави коси, толкова страшна беше и болката ѝ. Тя нададе сърцераздирателен писък и се строполи до леглото на мъртвото си дете. Драйфус понечи да ѝ каже нещо утешително, след това се наведе над нея. Клаудина хвана здраво ръцете му и го застави да я гледа право в очите, докато се надигаше бавно.

— Неверни ми мъжо — каза тя с дрезгав глас и бледо лице, — тук лежи една от твоите жертви, желаеш ли да умре и другата?

— Клаудина, кълна ти се, обещавам ти...

Тя не му позволи да довърши фразата си, а впи светналите си очи в неговите.

— Капитан Алфред Драйфус, говори ти жената, която те е обичала силно и безгранично, и която още те обича. Ела с мене, нека погребем нашето дете и да заминем оттук, от този град. Да отидем далече, в друга страна — ако искаш и в най-затънтения край, само ела с мене. Остави името си и богатството си на жена си. Бъди мой и ела с мен!

Никога дотогава Клаудина не му се бе виждала тъй красива, тъй прекрасна, както в тази минута. Очите ѝ издаваха нетърпеливо желание. Красивите ѝ форми се очертаваха. Хубавата жена облегна чудната си къдрава глава на рамото му и горещият ѝ дъх го замая.

Капитанът със сила се освободи от красивата изкусителка.

— Прощавай завинаги — каза той. — Жена ми и детето ми ме очакват, тяхната любов е най-скъпият ми дар. Засега вземи тази кесия, а утре брат ми Матийо ще дойде при теб и ще ти отговори за бъдещето ти. А мен не ще ме видиш вече никога.

Капитанът избяга от стаята, сякаш някой го гонеше. Но не беше прескочил още прага на вратата, когато кесията с парите се търколи пред краката му.

Глух стон се изтръгна от гърлото на нещастната жена, а след него се дочу:

— Капитан Драйфус, твоята присъда е подписана.

Грехът, който стори над мене и детето ми, ще се върне десетократно и над тебе, над жена ти, над детето ти и над цялото ти семейство. Името Драйфус ще се презира от цяла Франция. Твоето щастие и богатство ще изчезнат, а ти ще пъшкаташ през целия си живот в тежки окови. Пред мъртвото тяло на детето ни се заклевам, че по най-страшен начин ще си отмъстя. С едната си ръка затварям изстиналите очи на детето ти, а другата вдигам към небето и те проклиnam: нека нещастие, позор и срам те преследват — тебе и целия ти род!

Младият офицер остана на прага, скован от ужас. Очите му се впиха в страшната жена, която стоеше до мъртвото тяло на детето, треперееща и с вдигнати ръце. Тялото му се разтърси, косата му настръхна, студена пот обля челото му. Той насила се отвърна от злокобното зрелище и се впусна в бяг през коридора към улицата. Зад него се чу демонски смях и после всичко затихна.

Като остана сама, Клаудина отиде към единия ъгъл на стаята. Коленичи и вдигна с разтреперани ръце една четвъртитя дъска на пода. В дупката се намираше пакетче, свързано с червена връв, пълно с писма.

Жената се смееше като луда и непрестанно клатеше черните си къдри, а пръстите ѝ конвулсивно обръщаха писмата. Изведнъж тя издаде дрезгав писък. Дали този вик бе знак на радост, на омраза или

на отмъщението ѝ? Сърцето на обидената жена е неизмеримо като океан. Тя държеше записка в ръката си. На записката се виждаха само няколко реда, написани с мъжки почерк. Обезумялата жена държеше здраво късчето хартия и го гледаше с горещите си очи с такова възхищение, като че ли беше някаква скъпоценност.

— Лукавото писмо — каза тихо, — това, което написа някога на шега, ще стане за него сега страшна примка. Щом прибавя още няколко думи, цялото съдържание ще се измени и ще се изтълкува зле. Ти ми обещавааш злато! Тази преписка ще ми послужи за това, което ми е най-ценно на света — отмъщението, а и за злато в изобилие!

Клаудина стана, обърна се и видя майка Казот.

Старата се подсмиваше тайно и потриваше ръце.

— Човекът е тук — каза тя на Клаудина. — Чака те от два часа в моята стая. Надявам се, че днес не е дошъл напразно.

На устните на Клаудина изникна усмивка, гърдите ѝ се повдигнаха високо и тя въздъхна дълбоко.

— Не и днес — каза тя с хриплив глас. — Ти си права, жено, днес човекът не трябва да си отиде с празни ръце, той трябва да получи желаното.

— Следвай ме тогава! Ти знаеш, че непознатият не желае да си покаже лицето и трябва да говориш с него на тъмно.

— Все едно ми е, където и да е, Казот, отведи ме. Хазайката намигна лукаво и с Клаудина напуснаха стаята, където лежеше мъртвото дете и заслизаха по стълбите.

Казот отвори една врата, която Клаудина не бе виждала дотогава, и влезе в един мрачен коридор. Там бе толкова тъмно, че младата жена не можеше да види ръката дори пред очите си. Но старата я повлече със себе си, вдигна една завеса на края на коридора и се намериха в малко кътче, където прозорците бяха толкова затулени, че светлина не може да проникне.

Клаудина видя пред себе си висока мъжка фигура.

— Остави ни сами — каза повелително един висок глас.

Казот веднага се подчини. Дебелата стара жена излезе бързо от стаята.

— Госпожо, имате ли записката, написана от капитан Драйфус? — запита същият глас.

— Да, имам я. Ето я в ръката ми.

— Желаете ли да ми я продадете за 100 000 франка? Аз държа чека в ръката си, който ще ви се изплати веднага от английската банка.

— Готова съм на тази сделка — каза съвсем тихо бледата жена, — но при едно условие — да ми отговорите само на един въпрос!

— Готов съм да ви отговоря, кажете какво искате?

— Уверен ли сте, че този удар ще унищожи напълно ненаситния? Ще се отърве ли от примката, която желаете да сложите на врата му.

Странникът се изсмя.

— Ударът ще бъде толкова силен, че ще съсипе изведнъж капитана — каза той. — Не се страхувайте, госпожо, името Драйфус ще изчезне от списъка на живите!

В същото време една силна ръка хвана рамото на Клаудина и тя почувства как едно брадато лице се допря до ухото ѝ. Странният човек ѝ пошепна няколко думи.

— Така ли? До живот? — извика тя. — Вземете тогава записката, вземете я. — И тя подаде на непознатия записката, която преди малко с радост бе извадила от пакетчето.

Един лъч от скрито фенерче освети след думите ѝ тъмната стая. Светлината обходи хартията за секунди и така бързо угасна, както и се появи.

— Записката е вярна — каза мъжкият глас. — Ето наградата. Кога ще напуснете Париж, госпожо?

— В стаята ми се намира трупът на моето дете — отвърна тъжно Клаудина. — Трябва най-напред да го погребем и тогава...

— Ние ще се погрижим, госпожо, за това, ние всичко ще сторим, бъдете спокойна. Още тази вечер трябва да тръгнете, най-късно утре заран.

— Добре — промълви жената като помисли малко.

— Всичко е наред тогава, ще мога да си отида. — Вие обаче трябва да мълчите като гроб. И на добър път...

Непознатият искаше да напусне стаята, но Клаудина го хвана за шинела.

— Почакайте, моля — рече тя развълнувано. — Кажете ми, кога ще стане?

— Още тази нощ. Всичко е готово, липсваше само тази записка. Вие, госпожо, сте подписали смъртната присъда на Драйфус. Той е загубен завинаги.

2.

Татко идва. Андре трябва да го посрещне и да го поздрави: „Добре дошъл, капитане“.

Тези думи бяха казани от ясен детски глас. Едно тригодишно дете застана на постлания със скъп килим вход. То отдаде войнишки поздрав на влизащия капитан.

Алфред Драйфус беше дълбоко замислен и душевно разстроен. Като чу обаче сладкия глас на детето си, меланхолията, която бе обхванала младия офицер, се изгуби, както мъглата се разсейва от сутрешното слънце. На лицето му просветна бащинска любов, а скръбта изчезна от сърцето му.

Капитанът отиде при детето си, прегърна го и го притисна силно до гърдите си.

— Мое мило и скъпо дете — каза той трогнат. — Нека Бог те закриля. Ако съм направил, Боже, някой грях, който заслужава наказанието ти, не наказвай невинното малко детенце!

Капитанът млъкна. Големите врати на къщата се отвориха и една прекрасна млада жена в скромно, но изискано облекло се появи на прага и се хвърли радостно в прегръдките на Драйфус.

— Мила моя, дете мое — каза русият мъж, като целуваше ту милите устни на жена си, ту червените бузки на детето си. — Целия свят държа в ръцете си, колко щастлив се чувствам, когато съм при вас!

— Много закъсня, Алфред — каза тихо Херманса, като забодеше игла тъмните си коси. — Матийо се разсърди, че не можа да говори с тебе. Беше тъжен и много обезпокоен.

— Добрият ми брат — каза капитанът и подаде шинела, шашката и шапката си на слугата. — Толкова е претрупан с работа — не е лесно да се управлява такава голяма къща, пък аз имам доста време и мога да му помогна. Надявам се, че не ще попречи на службата ми, ако посветя няколко часа на брат си. Кога ще дойде Матийо?

— Каза, че ще дойде довечера и ще присъства на нашата вечеринка.

— Да, на вечеринката, по случай рождения ти ден. Ти днес, драга Херманса, си едва на двадесет и четири години, а аз съм осем години по-възрастен...

— Старият ми мъж — каза засмяно Херманса, като го прегърна.

Разговаряйки така, те дойдоха с малкия Андре в богато осветения салон, с разкошно наредената маса. Отвсякъде ги заобикаляше лукс. Чудесните картини, ценните сребърни съдове, тежките дамаски и другите скъпоценни предмети говореха, че капитан Драйфус е богат човек.

Той въздъхна дълбоко. Спомни си без да иска за беднотията, която бе видял в подземното жилище на бедната Клаудина.

Тебе те измъчва нещо, Алфред — каза красивата Херманса и сложи изящната си ръка на рамото му. — Лицето те издава. Какво се е случило?

— Времето е лошо и ми се струва, че съм настинал. Скоро ще ми мине...

Той целуна жена си и седна на масата. На високо столче до него бе седнал малкият Андре, а Херманса стоеше насреща му. В същото време вратата се отвори и в стаята влезе младо момиче, облечено в черна скромна рокля. Тя бе немската възпитателка на малкия Андре, която се казваше Ева Рихтер. Беше само на двадесет години, но младото ѝ лице издаваше сериозност, дори меланхолия. Русата ѝ красива коса бе навита на кок и подчертаваше още повече красотата ѝ.

Ева поздрави капитана и жена му, после седна мълчаливо до момченцето, като му помагаше при яденето.

По време на целия обяд Драйфус бе разсеян и мълчалив. Херманса се мъчеше да го развесели, но не успяваше. Дори комичните забележки на малкия Андре не можаха да го разсеят или разсмеят. Всеки път, когато капитанът вдигаше поглед той срещаше очите на немкиянята. Те бяха така втренчени в него, сякаш искаше да му каже нещо.

— Моля ви, госпожице Рихтер, донесете чинията с плодовете — помоли я Херманса.

Ева стана веднага и донесе разкошна стъклена фруктиера.

В минутата, когато поднесе чинията на капитана, тя се развълнува, ръцете ѝ се разтрепериха и съдът падна на земята. Въпреки че бе паднала на мекия килим, тя се разсипа на парченца.

— Какво направих, Боже мой — извика Ева уплашена и наведе очите си към пода. — Госпожо, господин капитан...

— Драга Ева, не се тревожете — каза Херманса, — чинията бе наистина много скъпа, но ще купим друга...

— Мила Херманса, този съд бе много ценен за мене, тъй като той беше спомен от най-добрия ми приятел, граф Естерхази, майор от генералния щаб. Той ми подари тази чиния преди три години във Венеция и ми каза да я пазя като приятелството ни.

Тъмна сянка премина по челото на Херманса.

— Казваш, че граф Естерхази е твой най-добър приятел — каза тя тихо на мъжа си. — Не се ли мамиш, Алфред? Бледото брадато лице на черния майор е лицемерно.

— Мила ми Херманса, грешиш. Естерхази е верен като злато.

— Златото е невярно — каза един тих трептящ глас. Това бе гласът на немкия. Тя изговори без да мисли тези думи и се разкая за това. В този миг слугата донесе десерта и прекъсна мъчителния разговор.

Като видя сладките, малкият Андре запляска с ръце от радост. Капитанът взе две пасти, едната даде на малчугана, а другата остави за себе си.

Драйфус разреза пастата и видя бяла хартийка в нея. В това време Херманса се бе обърнала към немкия, за да й каже нещо.

Драйфус бързо извади записката и я разгледа. На нея беше написано с явно женски почерк следното:

„Капитан Драйфус!

Страшни планове се кроят против вас. Напуснете веднага страната, в противен случай сте загубен завинаги.“

Капитанът пребледня, скри бързо в джоба си хартийката и се усмихна насила на Херманса:

— Пастите са чудесни, нашата готвачка ли ги е приготвила!

— Не, Алфред, поръчах ги в сладкарницата на италианския булевард.

— Там ли ги поръча? — каза Драйфус с дрезгав глас. Капитанът не можеше да се преструва, той изпи с голямо вълнение още една чаша

вино, стана от масата, целуна жена си и детето и отиде в кабинета, за да си почине.

И кабинетът на Драйфус както и останалата част на жилището беше луксозно обзаведен. Големи шкафове бяха наредени около стените, в които имаше безброй книги. В средата се разполагаше дълга зелена маса, отрупана с планове, книги, чертежи, а в съседство с нея бяха подредени разни инженерни уреди и един голям глобус. До прозореца стоеше луксозна писалищна маса, заобиколена с няколко фотьойли и изящен диван, покрит с тигрова кожа.

Алфред Драйфус се отпусна уморено на дивана. Замисли се.

— Какво ли означава това предупреждение, което намерих по този мистериозен начин? — запита се той. — Дали наистина ме застрашава някаква опасност, та затова ме предупреждават да избягам? Откъде идат тези тъмни облаци?

Младият мъж мисли дълго, но не може да отговори нито на един от зададените си въпроси. Той знаеше, че не бе сторил нищо лошо и затова бе спокоен. Животът му бе неопетнен, само случаят с Клаудина Лорет го безпокоеше и бе единствената тъмна сянка в биографията му. Що се отнасяше до службата, началството му го уважаваше, смятаха го за примерен офицер. Успокои се, като разбра, че няма в какво да е виновен. Усмихна се, облегна русата си глава на копринената възглавница и задряма.

Не след дълго двете врати се отвориха безшумно и две фигури влязоха тихо в стаята: една жена и един брадат мъж, облечен елегантно в цивилно облекло.

Мъжът беше „черният майор“, а жената — Ева Рихтер, немкинята гувернантка.

Русото момиче гледаше със страх жестокия човек.

— Хайде — прошепна й той.

Момичето се стресна, извади бързешком от джоба си бяла кърпичка, напоена с хлороформ, доближи се полека до дивана я сложи на лицето на спящия.

Гърдите на спящия капитан започнаха бързо да се движат, после той въздъхна дълбоко, някак се изпружи и заприлича на мъртвец върху канапето.

Ева се разтрепера от страх и падна на колене пред брадатия мъж:

— Смилете се, граф Естерхази — каза младото момиче с плач в гласа. — Не ме насилвайте да върша повече неправди в тази къща, където видях толкова добрина. Капитанът и неговата жена са най-благородните хора на света и аз смъртно сгреших, като се отплащам със зло за сторените добрини. Вие ме заставихте, граф Естерхази, да стана шпионка в тази къща, да ги подслушвам, да следвам всяка тяхна стъпка и да ви съобщавам за всичко.

— За това и те настаних в тази къща...

— Зная — каза Ева с разбито сърце, — но не съм все още толкова пропаднала, че да продължавам повече тази ужасна роля.

— Ще изпълниш всичко, което ти наредя и тогава ще се погрижа за тебе. Сега бързай, защото времето е скъпо. Извади от джоба на капитана ключовете му.

Ева Рихтер скочи, като че я ухапа змия, лицето ѝ пламна, тялото ѝ се разтрепера.

— Искате да ме направите разбойник? Не, графе, няма да стане, дори и да ме убие!

Графът хвана ръката ѝ, очите му почервеняха и той заприлича на диво животно:

— Искаш ли да те върна в дяволското свърталище на баща ти? Искаш ли пак да те запратя в разврата, в порока, в безчестието, откъдето те извадих? Ако не ме послушаш, още днес ще те предам в ръцете на твоя баща и на мащехата ти и нататък знаеш какво те очаква: те ще продадат честта ти.

— Стига, стига, графе, всичко ще сторя, всичко, което желаете!

Ева побледня и се упъти разтреперана към канапето, погледна отчаяно към небето, после се наведе над упоения капитан и извади ключовете от джоба му.

„Черният майор“ Ги грабна стръвно. Той изтича към писалището и се опита да отключи чекмеджето. Бързо го отвори. То бе пълно с разни книжа. Извади ги, прегледа ги и ги върна на мястото им.

На устата му замря една безбожна клетва, но после изведнъж очите му светнаха — беше намерил търсеното. Държеше в ръцете си четири завързани документа. Бързо ги сгъна и ги напъха в джоба си, после заключи чекмеджето и даде ключовете на момичето, за да ги сложи на мястото им.

След като махна кърпата от лицето на спящия, графът хвана разтрепераното момиче за ръка и го дръпна към себе си:

— Чуй и запомни сега добре какво ще ти кажа. Прибери веднага дрехите си и се пригответи за път. Щом стане десет часа, ще напуснеш тайно къщата. Тръгни към улица „Св. Хонор“ и влез в къщата на руския княз Григорий Минович. Кажи на прислугата, че си немската гувернантка Рихтер и помоли да те заведат при дъщерята на княза. Младата княгиня знае всичко и те чака с нетърпение. Поздрави я от мене и ѝ дай това писмо.

„Черният майор“ даде на момичето едно малко писъмце, което тя скри бързо в пазвата си. После и двамата изчезнаха така тихо, както и бяха дошли.

След малко Драйфус се събуди — пред него стоеше Херманса: тя държеше в ръката си един сребърен светилник с три запалени свещи и печално гледаше бледото му лице.

— Спал си, Алфред, много дълбоко — каза тя. — Много се уплаших, когато те видях като мъртвец на канапето.

— Лошо ми е, Херманса, главата много ме боли — каза Драйфус със слаб глас. — Сънувах много мъчителни сънища. Насън чувах гласа на приятеля си Естерхази и на гувернантката Рихтер. После сънувах, че задуха силен вятър и от всички страни ме затрупваше сняг. Задушавах се в него. Мъчителен сън, повярвай ми...

Херманса постави светилника на писалището и се отпусна на канапето до мъжа си.

Едва сега Драйфус забеляза, че жена му беше облечена в балната си рокля. На гърдите си бе забола брилянтна игла и едно букетче от червени рози. Прелестна диадема от брилянти украсяваше черните ѝ къдрици. На ръката си имаше златна гривна с голям диамант.

— Челото ти гори като огън, Алфред — каза Херманса, — ела да те целуна и тогава болката ти ще изчезне.

Нейните устни се допряха до челото му и в миг те се прегърнаха.

Младият капитан забрави тъмните сенки, които тежаха на душата му под горещите целувки и пълните бели гърди на жена си. Той забрави и нещастната Клаудина, клетвите ѝ и мъртвото дете в онази подземна дупка. Всичко бе изчезнало във вълните на любовта и отнесено от крилете на брачното щастие.

Едно тихо похлопване на вратата прекъсна омаята на двамата. Херманса се дръпна бързо от прегръдките на мъжа си и стана от канапето.

— Госпожо, първите гости са дошли — извика отвън старият Йосиф, слугата на капитана.

— Ще отида да ги посрещна — каза Херманса на мъжа си. — Ти се облечи бързо и ела...

Тя го целуна още един път и излезе. Това бе последната целувка за времето, когато бяха щастливи.

3.

Оставаха десет минути до полунощ. Балът в дома на Драйфус бе в разгара си. Малкият оркестър свиреше весели и живи мелодии; елегантни дами се въртяха леко по лъснатия паркет на салона.

Настъпи пауза. Някои от гостите насядаха, а други разговаряха. Прислугата се размърда и почна да поднася разни разхладителни питиета.

Капитан Драйфус седеше до красивата си жена и разговаряше с граф Естерхази и полковник Пикар.

— Много съжалявам — каза капитанът, — че брат ми Матийо не присъства на вечеринката.

— Затова ли се тревожиш — засмя се Естерхази и поглади черната си брада. — Матийо не е женен и кой знае коя парижка хубавица го е завлякла днес.

— „Черният майор“ има право — каза Пикар и на добродушното му лице се появи усмивка. — Матийо е млад, красив и богат, затова не е за чудене, че жените го обичат.

— Брат ми не мисли за такива работи — отвърна бързо Драйфус. — Той страда от една нещастна любов и мисля, че никога не ще се ожени.

— Тогава можем още сега да поздравим твоя син Андре, който ще стане наследник на няколко милиона — каза Естерхази насмешливо. — Драйфус, вие сте щастлива фамилия, постигате всичко, каквото желаете.

— Нека чукнем чашите — каза Пикар. — Ей, Йосиф, донеси шампанско!

Старият слуга донесе таблата и всеки си взе по една чаша, пълна с вино.

— Пия за щастието на семейството на Драйфус — изрече високо Пикар.

— За вечно приятелство и близост — добави Естерхази.

Чашите на Драйфус и Пикар се чукнаха, обаче когато капитанът се чукна с Естерхази, чашите се счупиха и се пръснаха на малки

късчета.

— Това е лош признак, о, Боже — каза Херманса уплашено, изтича към мъжа си и го прегърна с белите си ръце.

— Вярвате ли, госпожо, в такива суеверни работи?

— запитва граф Естерхази, като пребледня. — Нали знаете, че нашите бащи бяха неразделни приятели, такова приятелство не се дължи на случайност; дори ако някога охладнеят приятелските ми чувства към Алфред, достатъчно е да си припомня завета на починалия си баща, за да изпълня дълга си!

Черните очи на графа светнаха със силен пламък, когато каза тези думи, лицето му побледня още и тъмна сянка премина през челото му.

Драйфус хвана сърдечно ръката на „черния майор“.

— Ние сме били и си оставаме приятели — каза капитанът. — Не е необходимо да си припомняш за добрината, която моят баща е направил на твоя. Това беше само един приятелски дълг. Веднъж твоят баща, Естерхази, се намираше в парично затруднение, и неговият приятел Драйфус му помогна. И толкова.

Едрото тяло на Естерхази се разлюля изведнъж, като дъб, в силна буря.

— Да, той му помогна — каза майорът толкова тихо, че Драйфус едва чу. — Твоят баща избави нашата къща от банкрут. Но знаеш ли защо го направи?

Драйфус се стресна и се оттегли назад. Погледът на Естерхази го уплаши.

— Стига, добри ми Алфред, ти изглежда се изплаши, че зад добрината на твоя баща е имало някоя семейна тайна — каза Естерхази, като се изсмя. — Твоят благороден баща ни помогна на драго сърце, без да иска някаква награда за това. И за това покойният ми баща го благослови на смъртното си легло.

В същата минута вратата на залата се разтвори и една свещена личност застана на прага. Един белобрад мисионер, каквито ги има стотици във Франция. Бялата му къдрава коса, свещеническите му одежди и дългата му бяла брада му придаваха вид на библейски светец.

Тишина настъпи в залата.

— Бог с вас — каза мисионерът с висок глас, като вдигна ръцете си, за да благослови. — Във веселието спомнете си за бедните и гладните по улиците. Помогнете им и Бог ще ви възнагради.

— Преподобни отче, блажен е онзи, който проси за нещастните — каза Драйфус. — Готов съм да помогна на бедните, вземете тази малка помощ.

Капитанът извади от копринената си кесия две златни монети и се запъти към стареца. Щом се приближи до него и го изгледа, той се сепна неволно и извика тихо:

— Матийо, това ти ли си?

— Да, аз съм — отвърна старецът тихо с развълнуван глас. — Намери предлог и ела с мене, голямо нещастие застрашава тебе и всички ни. Побързай, братко, в противен случай сме загубени!

— Отче, тази помощ е много малка за благородната ви цел — каза капитанът с висок глас, — елате, моля ви се с мене и ще ви дам нещо повече!

Двамата братя напуснаха бързо залата. В същото време един от музикантите стана и отиде при граф Естерхази:

— Господин майор, шампанското е изцапало дрехата ви — каза той, позволете да я почистя с кърпата си.

Естерхази наведе глава в знак на съгласие и отиде с червенокосия цигулар в един ъгъл на залата.

— Драйфус ще ни избяга — каза тихо цигуларят на майора. — Този мисионер трябва да е някой преоблечен негов приятел, дошъл да го предупреди.

— Това бе неговият брат Матийо — отвърна спокойно Естерхази. — Познах го веднага щом влезе в залата. Не се издавайте, господин Гилберт, срамно е това за вас — един от най-хитрите тайни агенти на парижката полиция. Жертвата ни не може да избяга, къщата е обградена, а пътят е заварден. Всяка минута очаквам развръзката.

— Оковите за ръцете на Драйфус се намират в кутията на цигулката им — пошепна червенокосият. После се поклони пред графа и отиде на мястото си, понеже капелмайсторът бе дал знак за валс. Мнимият музикант трябваше да свири на цигулката си без струни.

Драйфус и Матийо влязоха в кабинета. Матийо съблече свещеническите си дрехи, махна фалшивите брада и коса, а Алфред заключи вратата.

Матийо бе по-едър и по-висок от брат си. Пъстрите му очи, които излъчваха благоразумие и енергия, оживяваха бръснатото му лице. В тази минута те отразяваха дълбока скръб и мъка.

— Ние сме изгубени, братко — каза той, като го прегърна сърдечно. — Ужасна участ ни е сполетяла и ние сме загубени, Алфред.

Капитанът се отдръпна от него:

— Не ме измъчвай повече, Матийо — каза той загрижено. — Кажи ми какво се е случило, дори да е и най-страшното, кажи ми истината.

— Добре, братко, ще ти кажа всичко. Събери силите си и слушай: твоята къща е обградена от полицията. От известно време те следят. Военният министър е заповядал да те арестуват и това може да стане всяка минута.

Капитанът гледаше брат си блед като стена, с изпъкнали очи, като че не можеше да схване нищо.

— Да ме арестуват? Мене, защо... защо?

Драйфус махна с ръце и се строполи на канапето.

— Братко, мили ми братко — молеше се Матийо, — не се отчайвай, не се отчайвай! Не е нужно да ми казваш, че си невинен. Готов съм всякога да се жертвам за тебе. Военният министър дълбоко се е колебал, докато е подписал заповедта за арестуването ти, обаче тази вечер трябва да е получил някои нови доказателства против тебе и от тогава тайните агенти на полицията преследват и мене. Затова се преоблякох като мисионер, само и само да мога да вляза в дома ти.

— Трябва да са те измамили — каза капитанът и стана полека от канапето. — Кой ти съобщи тази ужасна новина?

— Един чиновник от военното министерство, на когото веднъж помогнах, когато бе в нужда. Той ми каза всичко, Алфред, не се съмнявай в истината, погледни през прозореца и ще се увериш.

Капитанът повдигна завесата и погледна към улицата. По нея се движеха някакви тъмни сенки и обграждаха къщата.

— В какво ме обвиняват? — запита отчаяно Драйфус.

— Обвиняват те, че си откраднал четири важни документа от архива на генералния щаб и си ги продал на чужда държава!

Капитанът извика, без да иска, от радост, като чу това:

— Ако всичкото е за четирите документа, след половин час ще бъда освободен — засмя се нехайно. — Виж, братко, те са тук в това

чекмедже. Взех ги, защото исках да ги разуча внимателно у дома.

Капитанът отвори бързо чекмеджето и почна да рови книжата. Изхвърли с треперещи ръце чертежи, писма, планове, обаче документите липсваха. Накрая отвори и едно празно чекмедже, погледна в него и го захвърли уморено на пода:

— Откраднати са — изпъшка той, като от устата му излизаше пяна. — Документите са изчезнали, моята чест е открадната!

Завтече се бързо към вратата, отключи я и се втурна към залата.

— Алфред, какво правиш? — викаше Матийо, тичайки след него.

— Искам да спася Херманса и детето си, искам да помоля моите приятели да бранят дома ми с шашките си в ръце. Уверен съм, че граф Естерхази и Пикар ще ми помогнат. Моите врагове по-скоро ще ме убият, отколкото да опетнят честта ми!

Алфред се спря изведнъж в една малка стая близо до залата, закри лицето си с ръце и заплака.

— Не мога да съобщя това на Херманса — хълцаше той, — не мога да забия нож в гърдите ѝ. Братко, моля те, пригответи я за ужаса и я доведи тук при мене... не, по-добре я заведи при леглото на детето, там ще ме намерите.

Матийо се обърна, той искаше да изпълни желанието на брат си, обаче не бе направил и няколко крачки в залата и силният мъж се разтрепера като дете и се спря уплашено пред вратата на залата.

— Късно е вече — каза глухо той.

Из коридора, който водеше към залата, се чуваха войнишки стъпки и тракане на пушки.

След минута шестима войници от републиканската гвардия застанаха на входа на осветеното пространство.

Висш офицер влезе бързо в залата. Той не си махна шапката, което показваше, че е тук по служба.

— Изпратен съм да арестувам в името на републиката един престъпник — каза той строго. — Всеки трябва да остане на мястото си, никой няма право да излиза.

Гостите останаха като гръмнати, всички побледняха и се спогледаха уплашено.

Херманса скочи от мястото си, тя беше станала по-бледа от роклята си, гърдите ѝ силно се вълнуваха, докато произнасяше

неволно:

— Къде е моят мъж?

Офицерът огледа залата.

— Капитан Драйфус — извика той гръмливо.

— Ето ме, какво желаете, господине?

Драйфус застана на прага. Той приличаше на мраморна статуя, само очите му го издаваха, че е жив.

— Капитан Алфред Драйфус — продължи майорът и извади изпод шинела си запечатано писмо, — в името на републиката и по заповед на военния министър ви арестувам. Вие сте мой пленник.

В залата се чу сърцераздирателен вик, Херманса изтича към мъжа си и падна като мъртва в прегръдките му.

Алфред целуна младата си жена по челото.

— Желая да зная, другарю, в какво ме обвинявате! Майорът изгледа капитана от горе до долу с презрение:

— Не искам повече да чувам от вас думата другар — каза той високо. — Капитан Драйфус, вие сте шпионин и сте продали републиката на неприятелите ни.

Драйфус изхлипа от болка. Остави Херманса в ръцете на брат си и се втурна с вдигнати ръце към майора.

— Подлец, ти си ме наклеветил, сега ще те удуша!

— За стрелба! — заповяда майорът и войниците вдигнаха пушките. — Капитан Драйфус, още една стъпка и ще заповядам да стрелят!

Капитанът се олюля назад и падна в ръцете на полковник Пикар. Той беше единственият, който помогна на нещастника.

— Дайте оковите — извика майорът.

— Окови? Вие искате да ме оковете, о, милостиви Боже, та аз не съм убиец!

— Много по-лошо от убиец — предател на Франция!

Тайният полицейски агент, който играеше ролята на цигулар, беше уловил жертвата, изви отзад ръцете на капитана и набързо му постави оковите.

— Това е безчестие — надигна глас полковник Пикар, — опозорява се цялата армия на Франция.

Майорът се изсмя и поклати рамене.

— Гилберт, отведете пленник — заповяда той на червенокосия детектив, — а в това време аз ще претърся къщата.

Неочаквано Херманса се хвърли в прегръдките на благородния си мъж:

— Отведете и мене с него — извика тя, искам да отидем заедно в затвора. Ето, вземете брилянтите ми за тази приятелска услуга. Вземете тази гривна, карфица, бриляntenата диадема, само ме оставете да умра с моя Алфред!

— Милост, милост, господин майор — извика Матийо, — снемете поне позорните му окови!

— Матийо, не искам милост за мене — извика капитанът и вдигна гордо глава. — Ти, мила жено, не плачи, защото това позорно дело не заслужава твоите сълзи. Аз съм невинен и вярвам, че ще дойде денят, когато френският народ ще ми окачи почетен орден като награда за тези часове на позор!

— Или пък печата на галерията — каза един висок глас.

Драйфус обърна глава и видя злокобното лице на граф Естерхази.

— Време е да отведете шпионина в затвора — разпореди майор Ханри.

Войниците изтласкаха Драйфус към врата. Херманса се откъсна от ръцете на мъчителите си и тръгна подир мъжа си.

— Искам да целуна още веднъж детето си — помоли пленникът.

— Не — отказа злобно майорът, — изведете шпионина.

— Целуни ме още веднъж, Алфред, за последен път. Ръцете й обвиха врата му, но преди да могат да се целунат, Херманса получи такъв удар в гърдите, че падна с глух стон на прага.

В това време войниците изтласкаха капитана през вратата и го блъснаха по стълбите.

Матийо падна на колене пред младата си снаха, издигна тържествено ръката си към небето и отрони:

— Чуй ме, Боже на небето! Отмъсти хилядократно на одия, които наклеветиха моя брат и ни опозориха! Нека съдбата на моя невинен брат ги сполети!

Очите му гледаха с омраза и ненавист черния майор, сатаната на Драйфусовата къща!

4.

Гробна тишина владееше големия парижки затвор. Непрогледна тъмнина обвиваше старата сграда на нещастieto. Всички прозорци към Сена и към двора бяха тъмни. Нито от един не се виждаше лъчът на утехата и покоя.

Отдавна бе минало полунощ. Не се чуваха вече охканията на затворниците. Нещастниците спяха забравени в килиите си зад дебелите мрачни стени на затвора или пък се търкаляха мълком по твърдото сламено легло, измъчвани и преследвани от тъмните сенки на миналото и на настоящето.

Дрезгава светлина се процеждаше само иззад зелените завеси на кабинета на управителя на затвора.

Майор Форцинети стоеше още до писалището си и работеше. Трудолюбивият човек бе навел побелялата си брада над един документ и четеше с внимание. От време на време вдигаше глава и поглеждаше печално към прелестното младо момиче, което бе седнало до огнището и топлеше белите си нежни ръце. Тя беше красавица. Девственото ѝ тяло имаше нежни форми; бледото, почти детинско лице бе украсено със златночервени коси, които бяха разплетени и се разпиляваха по високите ѝ гърди.

Майор Форцинети стана, доближи се до момичето, което бе негова дъщеря, и постави внимателно ръка на красивата му глава.

— Марион, детето ми — каза той тихо с нежен глас, — късно е, не искаш ли да си легнеш?

Момичето вдигна бавно големите си черни очи и погледна баща си.

— Студено ми е — каза тя. — Доведи ми черния мъж. Когато неговите очи ме гледат, тогава кръвта нахлува весело в сърцето ми, само тогава ще бъда здрава и радостна.

— Клето, нещастно дете — промърмори си той, — умът ѝ се е помрачил; от онзи зловещ час сянката на лудостта я преследва. Понякога изглежда, че я оставя и тогава тя говори умно, но всякога, когато се радвам, че тя е оздравяла и че единственото ми дете е Спасено, тогава отново се явява злокобният дух на лудостта в нея и убива в мене тялото и душата ми.

— Татко, аз не мога да обичам Матийо — каза тя с тъжен глас, — черният мъж е извадил моето сърце от гърдите ми и го е заменил с мраморно. И само тогава, когато е при мене — ти познаваш, татко,

бледия красив мъж! — само тогава затуптява бедното ми сърце, тогава само чувствам, че мога още да се веселя, да плача и да мразя.

Форцинети прегърна бедното си дете и го целуна по челото.

— Марион — каза той, — Марион, заклевам ти се в спомена на покойната ти майка, опомни се, събери всичките си душевни сили и кажи ми кой е този черен мъж, когото бълнуваш, когато те обхване ужасната болест? Ти не се срещаш с никого, освен с неколцина офицери, които имат работа при мене; измежду тях няма никой, който е в състояние да ти стори зло — о, клетото ми дете!

Марион поклати полека глава. Печална усмивка заигра на устните ѝ.

— Не мога да кажа името му — прошепна тя, — не смея да издам тайната. Забранил ми е да произнеса името му — той идва често при тебе, често, татко, той е вампирът, който излиза от студения гроб — ето го, ето го, татко, дръж ме, здраво ме хвани, по-силно, не виждаш ли страшните му очи? Неговите ръце се протягат, той иска да ме грабне. Белите му зъби тракат — той иска да изпие кръвта ми!

— Бедно дете, твоята лудост ще ме заведе без време в гроба — каза Форцинети с разтреперан глас и избърза с уплашеното момиче към вратата, която водеше към жилището му.

След като похлопа тихо няколко пъти, една стара жена в нощница се показва и взе лудата от ръцете на майора.

— Госпожо Берже, заведете нещастната в леглото ѝ и я пазете добре — каза той със сълзи на очите. — Службата ме принуждава да остана още буден. Няма да мога да си почивам и тази нощ...

Форцинети целуна още веднъж Марион по студеното потно чело, после заключи вратата и погледна часовника. Когато се обърна, за да отиде към писалището, изведнъж разбра, че не е сам. На прага на кабинета му стоеше граф Естерхази.

Графът беше много разтревожен и дишаше тежко. Шинелът му не беше закопчан, а сабята му запасана отгоре.

— Вие тук, господин графе — извика Форцинети уплашено, — тогава сте видели нещастното ми дете и без да искате сте узнали семейната ми тайна. Разчитам, граф Естерхази, на вашата дискретност.

Естерхази тури съчувствено ръка на сърцето си.

— Господин майор, аз ви съчувствам от сърце и никога не ще кажа никому.

— Много ви благодаря. Какво ново има?

— Новото е, че ей сега арестуваха капитан Драйфус. Бях случайно в дома му, когато го арестуваха, качих се на коня си и дойдох тук, за да видя още веднъж килията, в която ще охка предателят на отечеството, докато военният съд изрече присъдата му. След десетина минути колата с Драйфус ще пристигне, така че имаме достатъчно време да прегледаме затвора.

Форцинети изгледа графа учуден.

— Не бяхте ли вие, граф Естерхази, най-верният приятел на Драйфус?

— Да — отговори черният майор с иронична усмивка, — обаче днес го ненавиждам, аз мразя Искарот, който е предал Франция на неприятелите ѝ. Сега на въпроса. Негово превъзходителство военният министър ме е натоварил да надзиравам предателя. От сега нататък ще идвам и излизам без контрол в килията на капитана.

— Това е много строго, дори безчовечно — каза директорът на затвора сърдито, — обаче то отговаря напълно на избора на килийната, която днес е избрал полковник Абовил от името на военния министър. Имате ли писмено позволително да надзиравате капитана?

— Четете, господин майор, и се уверете — отвърна Естерхази намръщено.

Форцинети взе хартията на графа и се упъти към писалището, за да прегледа печата и подписа на светлината.

— Господин графе, на разположение съм — каза той, като въздъхна дълбоко и върна писмото на Естерхази.

— Казах ви вече искането си — отвърна черният майор със заповеднически тон, — покажете ми килията на капитана!

Старият майор позвъни и един висок, едър мъж във войнишко облекло се яви в кабинета.

— Сержант Жирардин, запалете фенера и ни заведете в килията за смъртници.

Сержантът поклати някак сърдито глава и напусна стаята.

— Чух ли добре, господин майор — запита Естерхази, — не споменахте ли за килията за смъртници?

— Да, вярно, тя е най-ужасната в тази злощастна сграда. Празна е от двадесет години. В нея не затварят вече никого, дори и убийците.

Тази страшна килия е избрана специално за капитан Драйфус, тази средновековна тъмница чака нещастника.

Сержант Жирардин се показва на вратата. Беше наметнал шинела си и носеше един фенер и няколко ключа. Форцинети също се загърна в шинела и нахлупи офицерската си шапка.

— Да вървим — каза тихо той.

И тримата мълчешком излязоха от стаята и се запътиха към двора. Спряха пред една желязна врата. Жирардин я отвори и те влязоха в тъмния коридор.

— Пазете се — каза Форцинети на графа, направете седем стъпки и после спрете, оттам се тръгва надолу. Светнете, Жирардин!

Естерхази видя една спиралообразна стълба, която водеше в дълбочина. Когато погледна надолу, стори му се, че стълбата няма край и води в бездънна пропаст.

И тримата почнаха да слизат. Фенерът на Жирардин осветяваше слабо пътя, по който вървяха, подземие то бе изпълнено с влажен, нечист и студен въздух.

Най-после стигнаха дъното. Глутници плъхове се разбягаха и се понесоха към дупките си, стреснати от нощните посетители. Естерхази, въпреки че напругаше очи, не можа да види никаква врата. Непоконийнят му поглед виждаше само черни сенки или пък някоя дупка по влажните зидове.

— Отворете, Жирардин — извика майор Форцинети и се наведе към пода. Той отключи една желязна врата и я закачи за голяма кука.

Тясна стълба се намираше до вратата, която водеше надолу към подземие то. Чувахе се неприятното бумтене и ударите на речните вълни, които миеха стените на затвора.

— Този шум е от вълните на Сена — поясни Форцинети за учудения граф. — Реката минава край прозореца на килията и изпуша отровните си изпарения в тази ужасна гробница. Вижете сам и се уверете.

Тримата се спуснаха надолу по седемнадесетте стъпала.

— Пристигнахме — изрече глухо директорът на тъмницата. — Вдигнете фенера, Жирардин, за да се увери господин майорът, че никой не може да избяга от тази гробница.

Затворът беше наистина най-ужасното място, където може човек да живее. По голите стени имаше само паяжини и мръсотии.

Дъсченият под беше изгнил от влагата. От малкото прозорче с желязната решетка се виждаха влачещите се вълни на Сена. В тази зазидана гробница имаше едно легло от слама, две вълнени черги, едно дървено столче, една стомна, един умивалник, малка метла и един стол. Такава беше обстановката, която френското правителство бе избрало за нещастния капитан Драйфус.

Естерхази прегледа внимателно килията. По лицето му пробягна сатанинска усмивка, като разбра, че нещастникът не можеше да избяга от тази ужасна подземна гробница.

— Има ли някоя килия наблизо?

— Не, но по-нагоре има една.

— Има ли някой в нея?

— Да. Убиецът Равелак е затворен там — каза Форцинети. — Той е един от най-опасните злодеи в Париж.

Ограбил е и е удушил повече от седемнайсет жени, откакто е избягал от полка си. Струва ми се, че този затворник трябва да е луд.

— Значи, съсед на Драйфус ще е убиецът Равелак?

— Да.

— Килията ми се вижда доста здрава и се надявам, че шпионинът не ще може да избяга от нея — каза Естерхази, като се засмя.

Директорът на тъмницата поклати сърдито глава.

— Аз не бих затворил в тази подземна дупка дори убиеца на баща си — каза той, — обаче като чиновник съм длъжен да се подчинявам на началството си, други ще са отговорни за това.

Тримата се изкачиха по стълбата към коридора, вратите на килията се затвориха и те се упътиха към двора.

В същото време, когато излязоха на двора, пред голямата затворническа порта спря покрит файтон. Сержант Жирардин се завтече към него и отвори вратата му. Най-напред излязоха майор Ханри и тайният агент Гилберт, а после се показаха капитан Драйфус и двамата войници, които конвоираха нещастника.

— Майор Форцинети — изрече заповеднически глас, — предавам ви шпионина и предателя Алфред Драйфус. Вие знаете как трябва да се отнасяте с него.

— Дали той е офицерът шпионин, това ще реши военният съд — каза строго директорът на тъмницата. — За мене той е само затворник,

който ще бъде съден. Аз ще изпълня дълга си, както ми е заповядано.

Дотогава капитан Драйфус не беше отворил очите пред тираните си, обаче сега погледна признателно Форцинети.

— Капитан Драйфус — обърна се строгият майор към затворника, — предайте всички вещи, които имате у себе си!

На устните на Драйфус се показва горчива усмивка. — Аз съм окован — каза той, — не мога да мръдна ръцете си.

— Окован? Хм... Сержант Жиардин, свалете оковите от затворника!

— Това не е добре — пошепна майор Ханри на директора, — капитанът е опасен човек, може да избяга от затвора.

— Тука, в тази сграда, аз съм господар — каза сърдито Форцинети. — Жиардин, снемете оковите от затворника!

За миг оковите бяха свалени и ръцете на Драйфус бяха освободени. Пленникът изпразни джобовете си и даде на директора на затвора копринена кесийка, ножче, кърпа, златен часовник и няколко пръстена.

— Оставете ми само този пръстен — помоли той директора тихо — това е венчалният ми пръстен.

— Един затворник не може да носи злато у себе си — каза строго Форцинети. — Свалете пръстена!

Капитанът не можа да извади веднага пръстена от пръстта си. Майор Ханри изгледа сърдито затворника, хвана ръката му и издърпа със сила пръстена, като одраска тъй силно ръката на капитана, че от раната протече кръв.

— Това е глупаво насилие — произнесе дрезгаво Драйфус, — така правят разбойниците или джелатите, а не офицерите от френската република.

После капитанът издигна окървавената си ръка и каза високо:

— Тука, пред бледата луна и светлите звезди на небето, аз проклинам минутата, в която посветих живота си на френската държава! Защо толкова съм се трудил и измъчвал? За това ли, да стана нещастен затворник, с когото всеки уличен гамен може да се подиграва? О, нещастна Францио, дотам ли достигна?

— Стига, капитан Драйфус — възпря го Форцинети. — С това вие само увеличавате нещастията си, най-умното е сега да мълчите.

Нещастният мъж се изуми от отчаяние, очите му изпъкнаха, а от изтерзаните му гърди се чу ридание.

— Станах жертва на един подлец. Доказателството за невинността ми го откраднаха. Бог ще ми помогне и френският народ ще разбере кой е откраднал и продал държавните планове. Тогава, мерзавци, ще разчистя сметките си, тогава сабята ми ще промуши фалшивите ви сърца и когато злодейската ви кръв обагри ръцете ми, тогава, о, тогава...

Майор Форцинети тайно даде знак на Жирардин и на слугите си. Силният сержант заедно с другите се нахвърлиха върху Драйфус.

Последва кратка борба. Нещастникът удряше с ръце и крака нападателите си и се мъчеше да се отърве от тях, но Жирардин ловко го улови за врата и го хвърли върху камъните. Останалите слуги се нахвърлиха върху него, хванаха го за ръцете и краката и го повлякоха към страшната подземна тъмница.

Викове и охканията на затворника се чуваха дълго след като го затвориха в подземието. Гласът му приличаше на глухото скимтене на животно, което бавно се задушаваше. Внезапно викът му замря, после се чу още един сърцераздирателен вопъл и всичко стихна.

— Затвориха се вратите зад жертвата ми — каза тихо черният майор. — Първото действие на отмъщението ми завърши. Клетвата на умирация ми баща ще се изпълни чак тогава, когато изчезне целият род на Драйфус. Трябва да погубя капитана, Матийо, Херманса и детето й, чак тогава ще бъда щастлив.

Майор Форцинети отиде още веднъж до подземната тъмница, за да види какво прави затворникът. Върна се на двора пребледнял и дълбоко покъртен. Вдигна големия ключ, който носеше в ръката си, и изрече тържествено:

— Ние погребяхме жив един невинен човек, това е моето твърдо убеждение. Както някога каза Пилат Понтийски пред юдеите, когато разпънаха Исуса Христа, същото казвам и аз: „Умивам ръцете си в невинността. Нека неговата кръв премине върху вас и децата ви!“

Тези думи на този почтен благороден човек екнаха като предсказание в тишината на нощта.

В това време се чува войнишки стъпки. В двора влезе полковник Абовил, адютантът на военния министър.

— Господа — каза той със заповеднически тон, — негово превъзходителство военният министър е пристигнал в тъмницата и ви чака.

В заседателната зала на затвора светеше голяма лампа. Тя осветяваше висока мъжка фигура, един побелял старец, с бяла изострена брада, дълги мустаци и по младежки светли очи. Това бе военният министър. Пред него, на масата лежеше дебела книга — Евангелието.

В залата влязоха тихо офицерите, войниците и надзирателите, предвождани от полковник Абовил.

Министърът изгледа проницателно всеки един от тях и каза високо:

— Господа офицери, войници и надзиратели! Нашите следствени власти са открили един мръсен заговор против републиката. Съдбата е избавила Франция от бездната, в която един безчестен шпионин е искал да я тласне за парите на нашите врагове. Но нещастният Юда Искаротски ще получи наградата си за предателското си дело, необходимите доказателства са вече в ръцете ми. Лошото е, че според закона престъпникът не може да бъде осъден на смърт, а ще бъде осъден на „суха гилотина“ и ще свърши мизерното си съществуване на Дяволския остров в Каена.

В залата се чува негодуващи гласове.

— От вас желая, господа — каза военният министър, — да мълчите по този въпрос и никому да не издавате какво става с шпионина в тъмницата. Шпионинът Драйфус, до днес капитан от генералния щаб, трябва да бъде жив заровен и отделен от хората и света. Нищо от него или за него не може да излезе на светлината. Предателят трябва да остане заровен в подземната гробница. Аз поставям ръката си на тази свята книга вместо вас, офицери, войници и служители на френската република, да се закълнете в името на всевишния, че ще изпълнявате моите заповеди.

— Заклеваме се — произнесоха всички в залата.

— Господа, благодаря ви. Майор Форцинети, вие сте почтен и честен човек, затова предадох на вас затворника. Вие ще отговаряте за него с главата си.

— С живота и честта си отговарям за него — отвърна майорът с висок глас.

— Майор граф Естерхази, вие ще можете да посещавате затворника. Позволявам ви да влизате и излизате от тъмницата и да следите всяка негова стъпка: Сега лека нощ, господа, и не забравяйте клетвата!

Полудял ли е този, който дълбоко там, под земята, иска да счупи веригите си, звяр ли е, който иска да строши желязната си клетка и да излезе на свобода? Не, това не може да е човек, това не може да е човешки глас! Това стенание не може да излезе от човешки гърди — това са ужасни сърцераздирателни викове!

Драйфус е полудял! Безмерно отчаяние го обзе след страха и ужаса. Той блъскаше тяло о стената на тъмницата. Ноктите му къртеха врата от камъните, краката му чупеха пода, по който тичаше като луд. Скачаше и викаше с кървава пяна на уста, главата му се удряше в желязната плоча на стената. Нещастникът премазваше пръстите и костите си о бравата на страшната гробница и гризеше гвоздеите на ключалката.

— Искам да отида при жена си и детето си — плачеше клетникът в подземната гробница. — Мерзавци, отворете тъмницата, аз съм невинен, аз ще докажа невинността си... Надзиратели, елате тука, ще ви дам един милион, оставете ме само да отида при жената и детето си... Задушавам се, искате да ме убие ли? Ще видите кой е по-силен, аз ще счупя вратите, ако и да смажа главата си, ето, ето, Херманса, аз ида, ето ме...

Тъп удар последва тези викове, нещастникът беше ударил силно главата си в желязната врата, падна на земята примрял и остана там. Струя топла кръв текна от наранената му глава и обля лицето му.

След няколко минути той дойде на себе си и на ръце и крака долази до леглото си.

Този, допреди няколко часа красив, млад и горд мъж, в погледа на когото се четеше щастие и радост, сега, с настръхналите коси, потъмнелите очи, окървавено-то лице и скъсаните дрехи приличаше на някакво демонско създание. Драйфус се хвърли ридаещ на сламеното легло. Всевишният се смили над нещастния и му подари благодатта на сълзите. Разтrese го силно, зъбите му затракаха, едра студена пот се показва на окървавеното му чело. Часове хълцания и блънвания изпълваха подземната дупка. Тези звуци затихваха все повече и повече,

докато най-после всичко утихна. Измъченият нещастник заспа дълбоко.

В мъртвешката килия настъпи тишина, нарушавана само понякога от плъховете. Те напускаха скривалищата си, упътваха се към леглото, разхождаха се по ръцете, по краката, по гърдите и лицето на заспалия и ближеха лакомо съсирената кръв по раните на нещастника.

Изведнъж малките зверчета се уплашиха и за миг се скриха в дупката си. От тавана на килията се зачу някакъв шум, някакво трещене и къртене. В ъгъла на тъмницата камъните се отместиха като че ли от невидима сила. На тавана се отвори дупка. Едно отслабнало човешко тяло се промъкна през нея и за миг остана да виси във въздуха, като се държеше за навита на въже черга. Непознатият беше на шест педи до пода. Той спусна без шум тялото си на земята. Човекът остана неподвижен за няколко минути. Отправи подлите си блестящи очи към заспалия. Изправи омършавялото си, но здраво тяло. Лицето му бе бледо и надуто, обкръжено от червена остра брада. Бледите му страни бяха изпъкнали. Широкият сплескан нос, ниското чело и грозното му лице го правеха да прилича на изрод.

Това бе убиецът Равелак. Като видя човека на леглото, престъпникът измърмори страшна клетва.

— Мръсните кучета ми довели и съсед — изрече той сърдито. — Чумата да го тръшне, ще ми обърка сметката. Денем и нощем съм работил три месеца, за да достигна тази килия, единствената, на която прозорецът гледа към реката. Всеки ден очаквам приятелите си — Мъртвешката глава и съпругата му Помпадура. Те ми обещаха, че ще ми донесат пила и шише кезап, за да строша железата и да избягам оттук. Сега този човек ще ме издаде на джелатите, затова трябва да го убия.

Равелак се приближи тихо до леглото на капитана. Убиецът хвърли поглед на обезобразеното лице на нещастника и изведнъж се сепна и изрече няколко неразбрани думи.

— Драйфус — каза той с дрезгав глас. — Капитан Драйфус! Той е същият офицер, който ме удари с шашката си, когато се осмелих да целуна красивата Клаудина Лорет в коридора на нейната къща.

Равелак вдигна заканително юмрука си над заспалия.

— Капитан Драйфус, тогава аз бях принуден да ти се покорявам — скръцна той със зъби, — трябваше да търпя, когато ме би като куче

и ме хвърли в затвора; тогава ти бе офицер, а аз твой вестовой. Ти си причината да стана дезертър и престъпник! Красиви капитане, навярно и тебе те е изоставило щастието, за да си тука. Чух твоите викове и стенания. Искам още малко да се наслаждавам на мъките ти и тогава в някой хубав ден ще те намерят обесен тук на тези стълби и никой не ще заподозре, че го е извършил Равелак. Сега сме равни, приятелю, и двамата сме изключени от човешкото общество, и двамата сме живи заровени.

Червенокосият изверг се изсмя иронично и после се изкачи през дупката в килията си. Чу се същият онзи шум на тавана и след малко отворието се затвори.

Беше почнало да се зазорява, Драйфус изведнъж се стресна и се събуди. Клетникът разтърси тяло разтри очи и се изправи на сламеното легло. Погледът му блуждаеше из мрачното пространство, после се вгледа в дясната си ръка и видя мястото, където беше венчалният му пръстен.

— Значи всичко това не е сън, а действителност, горчива истина и аз съм жив заровен — изстена затворникът.

5.

Ще отведем сега читателите от това скръбно и страшно място. Обаче развоят на правдивия ни разказ не позволява да ги запознаем с някоя приятна местност; а ни заставя да надникнем в една къща, която е по-ужасна и от самия затвор. Тя се намира на тясна тъмна улица в латинския квартал, казва се „Мадон“. Тук живееха леки жени, търговци, лихвари и професионални крадци и злодеи. Най-прочутата къща тук принадлежеше на някой Едвал Рихтер, който бе известен между злодеите под името „Мъртвешката глава“. Малко хора знаеха, че този човек бе от немски произход. Той живееше в Париж повече от тридесет години и говореше френски по-добре от родния си език. Известно бе на криминалната полиция, че Рихтер е един от най-опасните и смели парижки престъпници. Той беше обаче много хитър и затова тя не можеше да му стори нищо. Винаги сполучваше да избяга от примката, малко преди да го уловят. Ако някога го застрашаваше сериозна опасност, младата му жена я отклоняваше. Тя бе от едно голямо престъпническо семейство. Майка ѝ се казваше Казота, онази стара и грозна съдържателка на „Червената воденица“, която ни е вече известна. Името на съпругата на „Мъртвешката глава“ беше „Помпадура“, тъй като тя беше много красива и амбициозна, ако това въобще можеше да се каже за една престъпница. Амбицията на Помпадура се изчерпваше с копнежа ѝ да спечели богатство, което да ѝ позволи да живее разкошно като знатна дама. Затова и се ожени за стария Рихтер, понеже знаеше, че е хитър и смел и не се страхува от нищо.

Прекрасната двойка живееше в една двуетажна къща на улица „Мадон“. Горният етаж на къщата бе нает от леки жени, а долният — от семейство Рихтер.

Вечерта, когато арестуваха Драйфус, Мъртвешката глава и Помпадура стояха до огнището, на което имаше една кана пунш. Помпадура се беше излегнала на един стол и се люлееше. Ако не бяха пороците, които личаха и по лицето ѝ, тази жена с грациозното си

тяло, черните дълги коси, със сините очи и нежни ръце можеше да се нарече красавица.

Съпругът ѝ беше нейна противоположност. Лицето му бе много грозно и обезобразено и напълно покриваше названието „Мъртвешка глава“. Главата му бе съвсем гола, нямаше нито един косъм по нея. Покрита беше с перука, чиито кичури покриваха мястото за ушите. Този човек нямаше уши, обаче чуваше добре, особено когато махнеше изкуствената коса от двете дупки, които имаше наместо уши. Почти нямаше нос и си служеше с възъчен нос, когато отиваше между хората. Тогава носеше големи очила, които покриваха мястото между естествения и изкуствения нос. Тази грозна глава бе поставена на едно дълго и много мършаво тяло, то бе само от жили и кокали, но притежаваше такава сила, че никоя жертва не бе успяла да се отърве от този кръвопиец.

Рихтер пушеше къса лула и се наслаждаваше на пунша, който Помпадура му наливаше често в чашата.

— Спомняш ли си за Равелак — запита го изведнъж Помпадура.

— Отгатваш мислите ми — отвърна Мъртвешката глава, — трябва да сторим нещо за този човек, той очаква нашата помощ и ние сме задължени да му помогнем, иначе ще ни издаде.

Младата жена махна презрително с ръката си.

— Той не може да докаже нищо — каза тя с хриплив глас, — остави този човек да отиде в ада, той е животни и може да бъде опасен за нас, ако напусне кафеза си. Нека го закарат на бесилката или го изпратят в Каена. Не бива да ни е грижа за него.

— Ако го оставим на съдбата, той ще ни предаде на полицията. Трябва поне да го снабдим с една пила, въже и едно шише с кезап.

Мъртвешката глава се огледа из стаята, като че се страхуваше някой да не го подслушва.

— Черният майор трябва да ни помогне — каза тихо той на жена си.

— Черният майор — сепна се Помпадура и скочи от стола си. — Не се доверявай на този човек, защото ще съжаляваш. Не те ли застави да му оставиш дъщеря си? Ще ти кажа причината за това. Майорът иска да има едно оръжие, една свидетелка против теб.

— Глупости — махна с ръка Едвал Рихтер. — Черният майор съжали момичето и затова го взе от къщата ни. Много съм благодарен,

че не е тука. От горделивата Ева и без това нямаше да стане човек, само ни пречеше в работата.

— Не искам тя да става по-добра и по-честна от нас — каза Помпадура разгневено. — Русата принцеса желае да остане честна, но не ще успее, погрижила съм се за това. Знам, че тя ме ненавижда, но аз ще я накарам да се върне в калта, в която е пораснала!

— Не се сърди напразно, жено — каза Мъртвешката глава с дрезгав глас. — Знам каква цел имаш. Ти завиждаш на Ева, защото черният майор се грижи за нея.

Младата престъпница пребледня.

— Да завиждам на Ева? — извика тя. — Защо мислиш така?

— Да не мислиш, че съм сляп — каза Рихтер и стана от стола. — Ти си влюбена в майора. Очите ти светват, когато той — е при нас, ръцете ти се разтреперват и гърдите се вълнуват и ако не те е страх от мене, би се хвърлила в прегръдките му. Знам всичко и понеже заговорихме на тази тема, ще ти кажа мнението си.

Мъртвешката глава се приближи до жена си и постави тънката си ръка върху закръгленото ѝ рамо:

— Не си играй с мене, жено — скръцна той със зъби. — Знаеш, че заради тебе съм способен да извърша десет убийства, ако съм сигурен, че с това ще те направя щастлива, обаче щом разбера, че си ми изневерила, ще те удуша като куче.

Помпадура се стресна и затвори очи.

— Това никога няма да стане — каза тя решително. Разговорът бе прекъснат от похлопване на вратата.

Мъртвешката глава излезе от кухнята, отвори входната врата и се върна заедно с майка Казота.

Отвратителната стара жена бе вързала пъстра кърпа връз бялата си коса.

— Добра работа ви намерих, деца — каза старата запъхтяна, като се опря на бастуна, който ѝ помагаше при ходенето. — Можете да спечелите сто хиляди франка.

— Сто хиляди! — извикаха Мъртвешката глава и Помпадура в един глас.

— Чудите ли се? Старата Казота е хитра жена, тя може да намери пари, макар и да са заровени. При условие че половината ще дадете на

мене, ако успеете да ги вземете. — Добре, майко — каза Помпадура и смигна на мъжа си.

— Тогава ще ви открия тайната — каза Казота. — Утре с бързия влак, който тръгва в шест часа сутринта от гара „Св. Лазар“ за Хавър, ще пътува една млада жена. Тя отива за Лондон и носи чек от сто хиляди франка в кожената си чанта. Чекът е издаден от Английската банка и ще бъде изплатен на онзи, който го представи.

— Ще вземем чека — каза Помпадура засмяна. — Ще го откраднем от тази жена. Само че — как изглежда тя?

— Ти я знаеш, виждала си я у дома — отвърна Казота на дъщеря си. — Тя е Клаудина Лорет, която живееше при мене. Детето ѝ почина и тя получи много пари от един непознат. Мисля, че му е продала някакво важно писмо. Когато си говориха, подслушвах на вратата, но не можах да разбера точно за какво става дума.

— Научихме достатъчно — отсече Мъртвешката глава. — Клаудина Лорет няма да стигне до Лондон. Нейните пари кажи-речи са в джоба ми. Ето ти чаша пунш, Казота, пий го, докато е горещ.

Старата изпи лакомо горещото питие. После още веднъж получи обещание от зетя си, че ще ѝ даде половината от плячката и си отиде бързо, защото присъствието ѝ в „Червената воденица“ бе необходимо.

Двамата седнаха пак на канапето, което бе близо до огнището. Раздорът беше стихнал, ламтежът за предстоящата печалба обедини както винаги низките им души. Те започнаха да кроят шепнешком плана си как да ограбят жертвата.

Пиеха горещия пунш и пълнеха празните чаши. Лицето на Помпадура се зачерви. Мъртвешката глава прегърна красивото ѝ тяло. Жената не се противеше на тази нежност, но затвори очите си, за да не вижда отвратителното му лице. Мъртвешката глава не знаеше, че всеки път, когато я докосваше с мършавите си ръце, жена му трепваше от отвращение.

Бързият влак за Хавър бе готов. Една бледа дама с черна къдрава коса, елегантно облечена, беше седнала в отделно купе. Роклята ѝ беше от кашмир, а жакетчето ѝ — от кадифе. Сиво калпаче с перо от петел красеше къдравата коса. Освен черната кожена чанта на рамо, дамата имаше и пътна чанта, която бе поставила на багажника.

Жената беше сама в купето. Дадените няколко су на кондуктора, за да не допуска друг пътник при нея, понеже била много уморена и

искала да си почине, ѝ бяха осигурили спокойствието. Младата пътничка изглеждаше действително уморена. Очите ѝ бяха червени от плач, имаше тъмни сенки под очите ѝ, устата ѝ беше болезнено свита. Тази пътничка бе Клаудина Лорет. Жената въздъхна дълбоко и облегна уморената си глава на възглавницата на канапето.

— Навярно моят неверен съпруг се е събудил вече в затвора — помисли си тя, — пък е възможно и да не е заспивал. Да, те ще го мъчат, ще го изтезават и тогава ще чувства двойно повече мъка, отколкото кой да е друг. Като че чувам охканията и въздишките му, като че ли виждам бледото му лице.

Клаудина изведнъж стана и вдигна заканително ръка.

— Не искам да знам какво ще правят с него — изрече с твърд глас. — Каквото желях, стана. Съжали ли ме той? Ти, капитан Драйфус, ме направи нещастна, ти разсипа моето щастие, същото сторих и аз, сега сме квит.

Тя притисна горещото си чело до прозореца и се загледа към оживения перон. Пътниците идваха от всички страни и кондукторът беше затруднен да настани всичките във влака.

— Отворете това купе — извика възрастен господин в свещеническо расо, — искам две места за сестра ми и за мене във втора класа, тука има само една дама, позволете и ние да влезем в купето!

Кондукторът се извини, че не може да пусне никого в купето, тъй като дамата така е пожелала. Свещеникът настояваше и не след дълго Клаудина не бе вече сама, а в компанията на един възрастен господин и една млада, красива, елегантно облечена дама.

Свещеникът поздрави Клаудина любезно с „добро утро“, а сестра му се поклони учтиво. После и двамата седнаха срещу нея и поставиха пътната чанта помежду си.

Влакът потегли. Свещеникът извади малък псалтир от джоба си и почна да чете. Но се сепна, погледна съжалително спътницата си и започна да разговаря с нея чрез разни знаци.

— Прощавайте госпожа или госпожице — каза той, като натисна златните си очила върху дългия си изпъкнал нос, — навярно ви се вижда чуден начинът ни на разговаряне, но мъдрият бог е пожелал моята сестра да се роди глухоняма и за да се разбере с нея, трябва да си служи с такива знаци.

Клаудина промърмори няколко съчувствени думи, облегна се на възглавницата и продължи да следва мислите си. Свещеникът пък продължаваше немия разговор с красивата си сестра:

— Защо чакаш, Мъртвешка главо — запита младата жена, — ако свършим работата си, докато е още тъмно, по-лесно ще избягаме.

— Да, но трябва да чакаме — отвърна свещеникът, — ще можем да си свършим работата едва когато наближи гарата „Св. Дени“. Оттук не можеш да се върнеш в Париж, тъй като бързият влак не спира на малки гари.

— Реши ли вече — ще я убиеш ли, или само ще я зашеметиш?

— Мъртвите са неми, затова ще я удуша. Взе ли ножа със себе си?

— В чантата ми е. Но не искам аз да проливам кръв.

— Само ако е необходимо. Сега слушай! Третата гара е „Св. Дени“. Трябва да свършим работата си, щом влакът свирне и се приближи към града. Тогава ще имаме още пет минути. Ти ще се наведеш — все едно да вдигнеш нещо и ще я хванеш за краката, а аз ще се хвърля върху нея и ще я удуша. Ще вземем само кожената чанта, понеже в нея се намира чекът, после ще скочим от влака и ще се върнем до най-близката гара пеша, ще вземем един файтон, който за три часа ще ни закара в Париж.

— Кога ще отидем в Лондон, за да изтеглим парите?

— Вдругиден, ще минем през Холандия, а не през Хавър.

Със знаци те скроиха страшния план, след това набожният свещеник забодя поглед в псалтира; на лицето му се четеше достолепно спокойствие.

Влакът летеше бързо по равнините, из които пълзяха сиво-черни сутрешни мъгли. Той вече бе отминал двете гари, приближаваше „Св. Дени“, където трябваше да спре.

Клаудина беше положила глава на облегалката, очите ѝ бяха затворени. Тихо стенеше насън, което показваше, че кошмари измъчват душата на нещастницата.

Локомотивът изсвири.

— Сега!

Тази дума излезе като дъх от устата на свещеника.

Спътницата му изпусна кърпата си и се наведе да я вземе. Тя се приготви да сграбчи краката на жертвата си.

Но изведнъж влакът спря.

Свещеникът вдигна бързо поглед към сестра си; тя се сепна и изгледа брат си.

— Трябва да се е случило нещо — пошепна той, — влакът спря.

В същата минута се чу шумът на втори локомотив. Той спря на отсрещния коловоз. Свещеникът отвори прозореца и се наведе навън. Вторият локомотив караше само един вагон. Вратата се отвори и един господин, облечен в елегантна дълга мантия, слезе от него.

— Кондукторе — каза той, — дойдох със специален влак от Париж и искам да продължа за Лондон през Хавър.

— Заповядайте, влезте в този вагон! Кондукторът отвори бързо купето, в което бяха Клаудина, лъжливият свещеник и красивата му сестра. Пътникът влезе, поздрави двете дами и свещеника, постави чантата си в мрежата за багаж, седна до Клаудина и зави краката си с една наметка.

Непознатият беше едър, снажен мъж. Скръб и умора личаха по красивото му лице.

Клаудина се бе разбудила напълно. Тя погледна пътника отначало равнодушно, после по-внимателно и бързо стисна очи, за да прикрие смущението и страха, които се загнездиха в тях. Жената с черната коса не бе виждала до този момент новодошлия, обаче все пак го познаваше. Често през времето на щастливата и незабравима любов капитан Драйфус ѝ беше показвал портрета на този мъж и всеки път ѝ казваше:

— Гледай, Клаудина, това е брат ми Матийо, един благороден човек...

Клаудина се уплаши при мисълта, че сега този човек стоеше близо до нея. Навярно е разбрал, че тя е главната виновница за нещастieto на брат му. Бедната се сви плахо в ъгъла и не смееше да отвори очи.

Свещеникът се нервираше от това, че непознатият му беше попречил. Кипеше от яд. Размени следните знаци с глухонямата:

— Нашият план е осуетен. Той ще пътува с нас до Хавър.

— Нищо — отвърна Помпадура, защото свещеникът и сестра му бяха познатата двойка от улица „Мадон“, ще свършим работата на парахода.

Мъртвешката глава натисна очилата си, за да не се размърда изкуственият нос.

Матийо Драйфус, непознатият пътник, прекара нощта при нещастната си и неутешима снаха. Сутринта реши да замине за Лондон с цел да спаси невинния капитан. Там живееше едно лице, от което Матийо очакваше помощ. Искаше да го спечели и да го заведе в Париж. Той не познаваше Клаудина. Алфред не бе му разказвал за любовта си с красивата артистка.

В два часа бързият влак пристигна в Хавър. В четири часа параходът „Принц Уелски“ отплава за Лондон.

Морето бе тихо. Параходът разпенваше кротките вълни и бързаше към скалистия английски бряг. Слънцето бе залязло зад хоризонта, небето беше обагрено в кървавочервен цвят. Сенките се отразяваха във водите на канала. Пътниците се бяха прибрали в каютите си. Само Клаудина Лорет беше останала на палубата. Нещастницата се бе облегнала на леера и се любуваше на морето. Горещото ѝ чело се разхлаждаше от океанския въздух, който гонеше ужасните сенки наслоени в душата ѝ. След като извърши подлото предателство на бившия си любовник, както го продаде както Юда Искаротски продаде Исус Христос, червеят на разкаянието започна да гризе съвестта ѝ. Тя отново преживяваше кошмара на изминалата нощ.

Изведнъж се сепна и се събуди от бълнуването си. Две фигури приближаваха към нея. Като дойдоха по-близо, тя позна свещеника и сестра му.

— Ето, тук била младата ни спътница — каза свещеникът любезно. На Клаудина се стори, че неискрените му очи, като че искаха да пронжат тялото ѝ. Побиха я студени тръпки и тя не отговори нищо.

— Погледнете там — каза свещеникът, — не е ли това суша, като че се вижда светлина?

— Къде? — запита младата жена.

В този момент една силна ръка я стисна здраво за гушата и тя не можа да издаде никакъв звук. После убиецът вдигна жертвата си. Тя се хвана здраво за леера, но в ръката на Помпадура блесна нож и рязна пръстите на нещастницата.

Клаудина дръпна ръцете си и изгуби съзнание.

— Вземи чантата — изсъска Мъртвешката глава. Помпадура си послужи пак с ножа. Тя разряза ремъка, взе чантата и я скри под

мантото си.

— Сега върви в морето — пошепна убиецът. — Акулите очакват вечерята си!

Чу се шум и едно тяло падна зад борда.

— Готово — измърмори Мъртвешката глава и се обърна.

В същия миг някой го удари силно в гърдите.

— Убиец, убиец — извика един силен глас Видях всичко, той хвърли жената в морето!

Това бе Матийо Драйфус. До него стоеше един матрос.

— Жертвата ти не ще загине, а ти няма да се отървеш от бесилката!

Матийо захвърли мантията си и се качи върху планцера.

— Един човек падна в морето — извика той високо, после вдигна ръце и скочи в развълнуваното море. Благородният човек рискуваше живота си, за да спаси една непозната нему жена.

Палубата се напълни с хора. Моряците, чули виковете на Матийо, се събраха и запалиха фенерите, а капитанът излезе на крилото на мостика, насочи бинокъла и започна да търси из морето пострадалия.

— Спуснете една лодка на вода — заповяда той, — а вторият помощник и четирима матроси да търсят пострадалия. Всички по местата си! Стоп машина!

Заповедта на капитана беше изпълнена веднага.

Вестта за падналия човек се разпространи из целия параход. Пътниците излязоха от кабините си и се качиха на палубата. Всички викаха, питаха и искаха да видят давящия се във вълните.

Машината заглъхна и параходът спря, като се люлееше над водата. Спуснаха лодката във водата. Помощник-капитанът и четиримата моряци скочиха в нея и опънаха веслата. Малката лодка се отправи към мястото, където непознатият бе скочил във водата.

Изминаха пет минути, пет дълги отчайващи минути, цяла вечност за този, който се бори със смъртта.

Капитанът поклати печално глава.

— Каквото можах, направих — каза той на няколко пътници. — Не вярвам, че ще можем да спасим пострадалия. Ако беше през деня, имаше по-голяма вероятност, но нощем — не вярвам. Ще бъде истинско чудо, ако го намерим.

Чудото, за което говореше капитанът, не се случи. След един час лодката се върна на „Принц Уелски“. Вторият помощник докладва на капитана. Той му предаде една женска шапка с перо от петел:

— Само това намерихме.

Капитанът гледаше учудено женската шапка.

— Вахтеният ми каза, че се е хвърлил мъж, а не жена — каза той. — Навярно този благороден и смел човек е искал да спаси тази, чиято е шапката. Всичко е свършено, и двамата са се удавили. Нека Бог се смили над бедните им души!

„Принц Уелски“ продължи пътя си на пълен ход, за да навакса изгубеното. Не след дълго стигна устието на Темза и оттам продължи за Лондон.

В това време в една каюта се бе разиграла интересна сцена. Мъртвешката глава и Помпадура скоро се опомниха. Единственият свидетел на пъкленото им дело беше не само смел, но и благороден. Той не се задоволи само да открие престъплението им, а с риск за своя живот се опита да спаси жертвата от вълните.

Злобната двойка обикаляше из палубата и разправяше с насълзени очи на пасажерите, че някакъв човек се е хвърлил в морето. Тези мръсни хора можеха да плачат и да се смеят, когато пожелаят.

Лодката, която се върна, им донесе радостна вест — техният опасен свидетел бе загинал. Мъртвешката глава намигна на жена си и двамата се оттеглиха в каютата. Те успяха и искаха да се порадват на плячката си. Сто хиляди франка! Това бе хубав удар, който заплащаше хилядократно трупа.

Помпадура извади чантата изпод мантото си. Мъжът ѝ искаше да я вземе, но жената я притисна до гърдите си. Сините ѝ очи светнаха от див възторг. Пари! Това бе кумирът, на който се кланяше.

— Отвори чантата! — заповяда Мъртвешката глава. — Майка ти Казота ще получи само дванадесет хиляди, нито стотинка повече. За старата това е достатъчно.

— И това ѝ е много. Вярвам, че ще е благодарна и на осем хиляди. Не можеш ли да отвориш чантата? Вземи ножа и я разрежи под ключалката.

Красивата престъпница разреза чантата с ножа, който бе още червен от кръвта на Клаудина. Отвориха я.

— Кърпа и едно шишенце — каза Помпадура и ги захвърли на пода.

Претърсиха добре чантата, преобърнаха, накъсаха я на парчета, но не намериха нищо. Скъпоценният чек не бе в нея.

— Казота се е излъгала!

Помпадура побледня, тръшна се на канапето и се разплака от яд.

Мъртвешката глава скръдна със зъби и удари главата си с юмрук. Толкова се ядоса, че стана зелен като гущер. Гърдите му засвириха като духало, а ръцете му се свиха конвулсивно, но трябваше да мълчи, защото стените на каютите бяха толкова тънки, че можеше да се чуе отвън.

Рихтер изригна страшна клетва, излезе от каютата и отиде в ресторанта на парахода. Там пи толкова много, че когато пристигнаха в Лондон, Помпадура едва успя да го изведе от ресторанта и с голяма мъка го натовари в колата.

Жената с пияния си мъж се отправи в най-близкия хотел, взе една стая и го сложи да легне. Извергът захърка като животно. Перуката, изкуственият му нос и очилата се разпиляха по пода. Младата жена заключи тихо вратата и се послуша.

— Ужасно видение — зашепна тя и се отвърна от мъжа си, — трябва да се освободя вече от тебе. Ти не си мъж за мен!

После Помпадура се хвърли на леглото и скръсти ръце. Гърдите ѝ се вълнуваха, очите ѝ се затвориха и тя почна да сънува този, на когото принадлежеше сърцето ѝ — Черния майор.

Всички от парахода „Принц Уелски“ мислеха, че двамата пострадали намериха смъртта си в морските вълни. Обаче се лъжеха. Провидението спаси жертвите.

Матийо Драйфус беше отличен плувец. Той пореше водата и непрестанно гледаше към давецата се, която отчаяно се бореше с вълните.

Щом падна във водата, Клаудина дойде на себе си. Тя викаше за помощ и отчаяно се бореше със смъртта. Дрехите я държаха отначало над водата, но като се намокриха, те ставаха все по-тежки и започнаха да я дърпат надолу в ужасната бездна.

Матийо чуваше отдалеч дрезгавите викове на клетата жена.

— Още една минута се задръжте над водата — извика ѝ благородният мъж и продължи да плува.

В минутата, когато се доближи към нещастната и се опита да улови тялото ѝ, то потъна безшумно под вълните.

Давещата се показва още веднъж над водата и то много близо до избавителя си, той я хвана за черните къдри и я дръпна към себе си. Матийо гледаше със съжаление красивото бледо лице. После издигна тялото ѝ над водата и затърси с поглед парахода.

— Изгубени сме — каза след малко. — Нашият общ гроб ще бъде дъното на канала, бедна госпожо!

Обзе го диво отчаяние, не защото виждаше, че загиват, а защото го мъчеше ужасната мисъл, че бедният му брат Алфред ще гние в затвора и че неговата бедна Херманса ще бъде лишена от подкрепа и помощ.

Матийо се остави да го носят вълните. Като видя, че младата жена още диша, благородният мъж се съжали над нея и не я остави на произвола на съдбата. Без да знае, той се жертваше за онази, която опропасти неговия брат и разсипа целия род Драйфус.

Беше изминал повече от час. Вятърът се усили. Водата започна да се вълнува по-силно. Матийо започна да отслабва, вече едва се държеше над водата, силите го напущаха. Притъмня му пред очите. Небето и водата се сляха в едно, струваше му се, че сънува. Матийо почувства в мозъка си някаква празнина, тръпки побиха тялото му.

— Наближава часът — пошепна си той. — Смъртта ме зове в царството си!

Той издигна още веднъж ръцете си и извика високо в бурната нощ:

— Прощавай, мили братко, нека Бог те пази в нещастieto ти. Той ще открие твоята невинност и ще спаси живота и честта ти!

След това последно прощаване Матийо искаше да пусне Клаудина и да се спусне в дълбочината. Но в същия миг човешки вик стигна до ушите му и нещо твърдо го удари по лицето.

От един малък рибарски кораб му хвърлиха въже.

Надеждата за живот му даде нови сили. Матийо хвана здраво въжето с лявата си ръка. Рибарите започнаха да го дърпат и не след дълго давеците се бяха на корабчето.

Бяха спасени.

Един малък английски кораб закара спасените в Хастингс, английско крайбрежно градче, близо до Дувър.

Клаудина не можеше да благодари на спасителя си. Тя лежеше като мъртва в бедната стаичка на рибарите. Старата им майка се грижеше за нещастницата и се опитваше да я свести.

Матийо Драйфус беше принуден да остане още един ден в рибарската къща, въпреки че хиляди неща го теглеха към Лондон. Той даде знак на старата англичанка, заведе я до камината и тихо ѝ каза:

— Утре сутринта ще замина за Лондон и след три дни ще се върна, за да видя как е болната. Моля ви, направете всичко, каквото можете за нея, а за грижите вземете тези пари.

— Ако не бяхме толкова бедни, нямаше да взема парите. Имам и аз да ви дам нещо...

Старата отиде до долапа, отвори го и извади една кесийка, вързана на връв. Тя беше още мокра:

— Беше на врата на госпожата — обясни старата и я подаде.

Матийо оглеждаше нерешително кесията, като я държеше внимателно. Не можеше да я остави на рибарите, не знаеше какво има в нея — може би пари, може би книжа; знаеше само, че трябва да я предаде на болната. След колебание реши все пак да види какво има в нея. Отвори я и от вътрешността ѝ изпадна лист хартия. И той беше мокър и едва се четеше, но Матийо се стресна. В ръцете му беше чек на стойност сто хиляди франка.

Беше издаден от известната парижка къща „Пелие и Сие“.

Матийо вече знаеше какво да направи. Той седна до старата дървена маса, топна ръждясалото перо на рибарите в изсъхналото мастило и написа на парче хартия следното:

„Уважаема госпожо,

Вашият чек от сто хиляди франка до английската банка в Лондон е у мене и аз ще ви го върна срещу тази разписка. Ще се върна след три дни и се надявам да ви намеря здрава.

С почитание,

Матийо Драйфус

живущ в Париж, ул. «Фуршамбол» № 25“

Матийо постави разписката в плика и го надписа:

„До спасената от парахода «Принц Уелски» на 4 октомври 1894 година.“

После повика старата рибарка, даде писмото и каза да го предаде на болната, щом като се почувства по-добре.

На другата заран Матийо се сбогува с рибаря и с жена му и отпътува за Лондон.

Докторът и добрите хазаи много се зарадваха, когато болната се събуди от дългия сън и им каза, че се чувства по-добре и че е огладняла. Младата ѝ и силна натура преодоля треската.

Старият рибар разказа на Клаудина, как е изтеглил нея и младия мъж от морето и ги прибрал на кораба си. Старецът призна, че истинският ѝ спасител е непознатият и че нему трябва да благодари, дето е жива още.

— Не ви ли каза името си? — запита Клаудина разтреперана. — Няма ли да го видя вече? Искам да му благодаря от сърце.

Старецът обаче не можеше да отговори на този въпрос.

На другата заран, когато Клаудина стана от леглото и седна, до камината, старата англичанка ѝ предаде писмото. Разтвори го с разтреперани ръце.

красивата жена едва бе погледнала в писмото и от гърдите ѝ излезе глух вопъл.

— Матийо Драйфус — пошепна тя дрезгаво, — неговият брат, братът на човека, когото обичах и когото продадох, той е спасил моя живот! О, ти мрачна и незначайна сила там, горе на небето, ти ни погубваш и наказваш престъпленията ни! Да, наказание — продължи нещастната жена и стана от стола. — Това е най-ужасното наказание за мене. Не мога да презирам вече капитана и неговото семейство, както по-рано. Виждах в отмъщението си най-голямата наслада. Аз хвърлих любимия си, но неверен мъж в бездната и тържествувах над нещастieto му... но изгубих играта. Бог е пожелал да стане така.

После Клаудина погледна презрително записката на Матийо и я смачка. Но изведнъж устните ѝ затрепераха, гърдите ѝ се развълнуваха, пръстите стиснаха скъпата хартия. Изхвърли разписката в огъня.

— Изгори — извика тя, — стани на пепел. Юдова награда, ти оскверняваш ръцете и душата ми.

Клаудина заплака и коленичи, покри лицето си с ръце и започна да се моли. Стоя дълго на колене и се моли горещо.

— Жената трябва да е голяма грешница — пошепна старата рибарка и се прекръсти. Тя беше влязла тихо в стаята и гледаше без да продума душевните мъки на младата жена. — О, спасителю, изкупителю на греховете, дай мира си на нещастницата.

Към обяд Клаудина напусна град Хастингс въпреки молбите на старите хора и замина за Лондон, където се изгуби в шума на големия града.

Нещастницата нямаше нищо освен дрехите на себе си и двадесет франка, които беше сложила в джоба си, още в Париж.

6.

— Съжалете се, господине, над мене, чуйте молбата ми, смилете се над нещастieto ми, вижте моето бледо лице, погледнете зачервените ми очи, които от осем дни са пролели порои горчиви сълзи и които пресъхнаха вече. Направете ми тази добрина и ме пуснете при нещастния ми и невинен мъж.

Тези сърцераздирателни думи бяха изречени от Херманса. Вярната съпруга на затворника стоеше на колене пред майор Форцинети. Тя беше завита в черна дреха. Гъстият воал, който покриваше миловидното ѝ лице, беше вдигнат до челото.

Побелелият майор седеше на писалището си, той се бе подпрял на масата и гледаше съчувствено нещастната жена.

— Станете, госпожо — каза той дълбоко покъртен.

— Само пред Бога можете да коленичите, не и пред мен. Единствено Бог може да помогне на нещастния ви мъж, на вас и на нещастното ви дете.

— Моето дете — каза Херманса с разтреперан глас.

— Ако бяхте видели това бедно, невинно дете, на което отнеха бащата, и ако бяхте чули детските му искрени въпроси, вие щяхте да имате милост към него, дори сърцето ви да е от камък. Бедното непрестанно ме пита: „Къде е моят баща, защо замина без да целуне малкия Андре, кога ще се върне, къде е отпътувал?“ Само сълзи бяха отговора на неговите въпроси. Когато го слагам вечер в леглото му, тогава момченцето ми скръства ръчичките си и започва да се моли от сърце на Всемогъщия: „Моля ти се, Боже на небето, пази добрия ми татко, утеши моята бедна майка, за да не плаче, и върни обичния ми баща!“

Младата жена въздъхна дълбоко, гърдите ѝ се развълнуваха и сълзи обляха лицето ѝ. Неутешимата скръб, големите душевни болки и спомена за детето я накараха да заплаче отново.

Две големи сълзи изплуваха под тъмните клепачи на стария войник. Белокосият старец протегна ръцете си и вдигна Херманса.

— Ако бях в състояние да ви помогна, ако можех да изпълня молбата ви, щях веднага да ви заведа при нещастния ви мъж — промълви той трогнат. — Но това не може да стане. Ще се разтревожите още повече, когато видите мъжа си в ужасната тъмница. Сърцето ви ще спре, когато чуете риданията и стенанията на нещастния.

— Не, ще бъда силна, ще понеса най-ужасното — каза Херманса. — Няма да заплача дори да го искате. Само искам да видя Алфред, искам да видя любимия си мъж и тогава ще се утеша, ще ми олекне на душата, ще бъда по-силна и Драйфус по-лесно и по-геройски ще понесе страданията си.

— Татко, мили ми татко — зачу се един нежен сърдечен глас, — съжали се и изпълни молбата на нещастната. Ето аз, твоето дете, те моля за това.

Беше Марион, душевноболната дъщеря на майора. Момичето бе влязло тихо в стаята и беше чуло целия разговор.

Марион изтича към баща си, прегърна набръчкания му врат и го погледна с големите си красиви очи. После даде ръката си на Херманса и каза:

— Не се отчайвайте, надявайте се на Бога и на добрите хора. Вие сте млада и красива и за вас ще изгрее слънцето. Пазете се само от черния мъж — добави тя страховито с тих глас. — Черният мъж иска да ви опропасти, както направи с мене... с мене!

— Бедното дете е болно — каза тихо Форцинети на Херманса.

Госпожата разбра майора, целуна Марион по бялото ѝ чело и помилва златночервените коси на момичето.

— Мило дете, нека бог те благослови за утешителните думи — отрони Херманса — и на тебе желая от все сърце да оздравееш и да бъдеш щастлива.

Марион наведе глава, погледна съчувствено Херманса и излезе от стаята.

— Госпожо Драйфус — каза майор Форцинети по-къртен, — идете сега при детето си — то ви чака навярно, при това часът е близо девет. Вашата къща е много далеч, а по улиците има лоши хора, които могат да ви сторят зло.

— Не ме е страх, господин майор, един файтон ме чака близо до затвора, а детето ми се намира в добри ръце. Не ме отблъсквайте,

съжалете ме и ме пуснете при моя мъж само за четвърт час, или за десет, или поне за пет минути...

Управителят на затвора поклати енергично глава.

— Много тежко е, госпожо, много мъчно е човек да противостои на молбите ви, но кажете ми, желаете ли да погубите честта на един стар войник, който е служил честно и почтено на родината си цели четиридесет години? Аз се заклех пред военния министър, че не ще пусна никого при затворника. Ключът на подземния затвор се намира в джоба до гърдите ми и този, който иска да вземе този ключ, трябва най-напред да промуши старото ми сърце.

— Вие казахте, че никой освен вас и надзирателя не влиза в затвора при мъжа ми — каза бързо Херманса, — обаче известно ми е, че още едно трето лице може да влиза в килията на затворника, когато пожелае — това е граф Естерхази.

— Да, той е назначен от правителството да надзирава — каза Форцинети натъртено. — Аз съм принуден да му се подчинявам и да съм съгласен на всичко, което той каже. Естерхази има втори ключ за тъмницата и когато пожелае, може да отиде при затворника.

— А защо дадоха тази възможност на него — запита горчиво Херманса. — На него, който е най-злия неприятел на целия род Драйфус! Това е низко и ужасно!

Форцинети млъкна. Направи се, че не чу думите на нещастната жена. Херманса смъкна воала на лицето си и подаде ръка на стария войник.

— Сбогом, майор Форцинети — каза тя хрипливо, — не желая да ви изкушавам повече. Бъдете верен на клетвата си. Аз ще си отида в отчаянието си, ще се върна в запустелия си и мрачен дом. Вие сте благороден и честен човек. Франция щеше да бъде по-щастлива, ако имаше повече такива добри синове!

Майорът целуна почтително ръката на нещастницата. Херманса се обърна с тъжно сърце към вратата. Форцинети искаше да я придружи, но тя не прие.

— Стойте в кабинета си — каза тя, — хората са лоши, ще ви видят и ще ви наклеветят пред началството. Сама ще намеря пътя.

Нещастната жена излезе и заслиза по стълбите. После зави надясно и стигна до дългия и тъмен коридор, който водеше към вратата на мрачната тъмница. Болка свиваше сърцето ѝ. Вървеше към

свободата, към живота, а нейният мъж, когото толкова много обичаше, бащата на нейното дете, трябваше да остане в затвора, невинен в мрачната подземна тъмница.

Изведнъж Херманса се вкамени на мястото си. Една човешка фигура се яви зад стълбовете. Две нежни ръце я прегърнаха и един мил глас ѝ прошепна на ухото:

— Не, клета госпожо, вие няма да си отидете, без да видите мъжа си. Оставете на мене, аз ще ви заведа тази нощ при затворника.

— Марион — извика Херманса уплашена. — Вие ли ми обещавате това! Вашите думи са най-голямото щастие и утеха за мене на света. Страхувам се, обаче, че не можете да изпълните обещанието и само ще се изложите на опасност.

— Имам чудесен план — каза тя тихо. — С положителност тази нощ ще идем двете в тъмницата при нещастния ви мъж. Аз ви се заклевам, че ще го видите! Сега трябва да се махнем оттук. Елате с мене в моята спалня, там ще се скриете, докато дойде времето ни.

Херманса се съгласи и дъщерята на майора я поведе със себе си. Мисълта, че скоро ще види обичния си мъж я ободри и съживи съкрушеното ѝ сърце. Нещастната все още не вярваше, че Марион ще успее да изпълни обещанието си, но се надяваше.

Двете жени се върнаха през малката вратичка. Марион преведе Херманса по стълбите и отвори вратата на една малка, но добре наредена стая.

— Седнете — каза Марион на Херманса. — Тук сте на сигурно място. Никой освен мене не влиза тук, ако не съм болна.

— Как да ви благодаря? — изрече Херманса. — Вие сте ми като сестра!

— Щях да бъда много щастлива, ако бяхте моя сестра — прошепна печално момичето. — Тогава черният мъж нямаше да има тази сила над мене и аз нямаше да съм му робиня. Щях да бъда господарка на волята си и щях да бъда щастлива. Днес се чувствам по-добре отколкото вчера. Колко искам винаги да е така!

Бедното момиче стисна ръцете на Херманса и ѝ каза, че трябва да се въоръжи с търпение, защото могат да изминат много часове, докато се върне.

Майор Форцинети се прибра в жилището си късно. Беше уморен и неразположен, не му се ядеше. Поиска да изпие само чаша чай и

после да си легне.

Госпожа Берже му донесе чая и после отиде в стаята си.

— Идете и си починете, майко — каза Марион на старата, — аз ще отида при баща си и ще се погрижа за него.

Майорът гледаше с възхищение красивата си дъщеря. Момичето донесе захар, няколко парченца лимон и приготви чая. После отиде в другата стая и се върна с пълна чаша при баща си.

Форцинети стисна сърдечно ръката на дъщеря си и ѝ благодари за услугата. После благодари и на Бога за оздравяването на любимото му дете.

— Направете, Жирардин, обиколката из затвора и после съобщете дали всичко е в ред. В два часа аз ще обиколя килията на капитана. Как намерихте затворника, когато бяхте последния път при него?

— Занесох му вечерята в шест часа — каза сержантът. — Той изяде само няколко лъжици супа и няколко хапки хляб. Вие знаете, че шест дена наред той е лудувал и викал, сега обаче вече не може, лежи по цял ден на леглото си и бълнува.

— Как е убиецът Равелак? — запита майорът.

— Много добре, господин майор. Станал е кротък като гълъб.

— Добре, Жирардин, можете да си отивате, но ми донесете ключа, искам да си легна.

Сержантът се обърна по военно му и излезе, а след двадесет минути се върна.

— Всичко е в ред, господин майор — докладва той на началника си.

Форцинети взе ключа от надзирателя и го постави пак в джоба на дрехите си.

След малко майорът стана от масата, целуна любимата си дъщеря, поръча ѝ да си легне рано и отиде в спалнята си. Съблече се, скри ключа под възглавницата и си легна.

Марион остана още един час на канапето. Тя облегна глава на възглавницата и се загледа в тавана, като че виждаше някакви видения там.

Изведнъж момичето стана и угаси лампата.

Беше тихо.

Марион се упъти към вратата на спалнята и се послуша. Майорът спеше толкова дълбоко, че хъркането му се чуваше в другата стая.

Момичето отвори полека вратата и се приближи към леглото на баща си. Тя добре знаеше къде да стъпи, тъмнината не ѝ пречеше. Марион се спря, пхна ръката си под възглавницата на спящия и измъкна ключа. После извади от джоба си друг и го постави под възглавницата на баща си, така че ако той се събуди и потърси ключа, да не разбере нищо.

Като се увери, че баща ѝ все пак спи, тя излезе от стаята и отиде при Херманса, която я чакаше с нетърпение.

Марион влезе в стаята и показа ключа на приятелката си.

— Виждаш ли, удържах думата си — каза тя тихо. — Най-страшното мина. Магическото желязо, което ще ни отвори тъмницата на твоя мъж, се намира в ръцете ми.

Херманса едва се въздържа да не извика от радост. Едри сълзи бликнаха на очите ѝ, тя се наведе и целуна ръцете на момичето.

— Часът е единадесет и половина — каза то, — до един часа можеш да останеш при мъжа си, повече не е възможно, защото баща ми в два часа ще отиде да обиколи затвора.

Двете жени се упътиха тихо през двора към тъмницата. Марион отключи железните врати със специалния ключ, който бе взела от писалището на баща си, и тръгнаха с приятелката си към ужасното подземие.

Най-после жените стигнаха до втората желязна врата. Марион я отвори с откраднатия ключ, запали една восъчна свещ и освети подземие.

Мисълта, че скоро ще види мъжа си и ще може да се хвърли в прегръдките му, утеши Херманса и надви над отвращението ѝ и тя смело и без страх пристъпи в мрака.

— Не се страхувай — прошепна Марион. — Ще заключи вратата и в един часа ще дойде да те взема.

— Благодаря ти горещо, мой добър ангел — каза ѝ Херманса и не се уплаши, когато зад нея се затвори вратата. Марион заключи два пъти и изчезна.

Нещастният затворник беше още буден. Беше опрял глава на ръцете си и седеше на леглото, осветен от бледен лунен лъч. Той

мислеше за Херманса и за малкия Андре. Навярно тя не е заспала още, може би стои до леглото на детето и се моли на Бога...

— Херманса — прошепна затворникът със сълзи на очи, — моя любима жена, аз мечтаех за съвсем друг живот. Мечтаех за оная висота, на която само един между милионите може да се покачи. Искях да спечеля слава и да споделя с тебе щастието си, но уви, един удар бе достатъчен, за да ме хвърли в най-тъмните дълбини на нещастieto. Сега съвсем сама, изоставена живееш в запустелия ни дом. Моето дете е сираче, името ни е опозорено и потопено в калта. Имотът ми е застрашен.

Той рошеше отчаяно русите си коси.

— Трябва да охкам като най-зъл престъпник. Затвориха ме като бясно куче в желязна клетка. Плъховете и другите животинки са мои другари. Единственото нещо, което виждам от света, са мрачните вълни на Сена, които се бият о прозореца ми!

Нещастният мъж стана, втурна се към жалкия прозорец и с неизказано отчаяние се опита да разклати желязната решетка, която го отделяше от свободата.

— Боже — извика той и погледна печално нагоре. — Велики Боже, ти знаеш, че съм невинен, че хората сториха голяма неправда над мен. Докажи ми, че си справедлив, че си истински Бог. Ти даде сила на Самсон да събори стълбата на храма, дай и на мене тази сила да строша стените на тази ужасна тъмница.

Алфред се опита още веднъж да счупи дебелите желязни пръчки на решетката, но като видя, че е напразно, отпусна се изнемощял и уморен на леглото си и извика с дрезгав глас:

— Ха, ха, колко съм глупав, още бълнувам спасение. Не виждам ли, че съм забравен от Бога и от хората и че само две неща ми остават на този свят: лудост и смърт.

— А вярната ти обична жена? — каза през плач един глас зад него.

Драйфус извика и се обърна.

Зениците на очите му се разшириха, той толкова се разтрепера, че едвам се задържа на краката си.

— Херманса, моя обична Херманса — прошепна той с неопишуема радост и разтвори ръцете си, — ти ли си, или е само моята мечта, плод на болния ми мозък?

— Алфред, това съм аз — отвърна младата жена и се намери в обятията му.

Драйфус се смееше и плачеше от радост. Той притисна силно любимата си жена към развълнуваните си гърди, целуна бялото ѝ чело, милото ѝ лице, червените ѝ страни, малките ѝ нежни ръце, парфюмираните ѝ коси, вдигна я и я понесе на ръце, като ѝ шепнеше хиляди сладки думи и благословии, хиляди клетви и обещания.

После я сложи на леглото си и седна до нея. Като научи, че детето му е здраво и в добри ръце, той я запита как е могла да достигне до подземната му гробница.

— Един добър ангел ми показва пътя и ми отвори вратата на затвора — каза Херманса и му обясни, че този ангел е дъщерята на майор Форцинети.

— Нека Бог я благослови — каза капитанът. — Ако някога щастието ми помогне да се освободя, няма да забравя това благородно момиче. Кажи ми сега, къде е брат ми Матийо?

— Твоят добър и верен брат е разклатил небесата и земята за тебе. Бъди сигурен, че ние няма да се спрем, докато не докажем твоята невинност и не те освободим от затвора. Не се отчайвай, любими мой, бъди твърд и понеси страданията тук, моля те на колене да ми се закълнеш в живота на нашето дете и на неразделната ни любов, че няма...

Вярната жена бе коленичила на влажния под. Тя прегърна краката му:

— Закълни ми се, Алфред — повтори тя с разтреперан глас, като го гледаше влюбено, — закълни ми се, че не ще посегнеш на живота си, че няма да се самоубиеш, каквото и да стане, закълни се в живота и щастието на нашето дете.

Капитанът въздъхна тежко, но не отговори. Мрачните мисли се бореха със съвестта му. Борбата беше дълга и отчаяна. Най-после победи съвестта, тя надви над мрачните му мисли.

— Добре — каза той тържествено и замилва по главата вярната си жена. — Заклевам ти се в щастието и живота на нашето Дете, че никога не ще посегна на живота си!

Херманса целуна горещо ръцете му, мъжът ѝ я вдигна на коленете си.

— Клетва срещу клетва — каза тя. — И аз ти се заклевам, че с твърдост ще понеса горчивата съдба и ще ти остана вярна до последния си дъх.

Силна целувка потвърди тази свята клетва на неразделната двойка.

— Ако можех да говоря с брат си Матийо! — въздъхна Драйфус. — Имам да му поръчвам важни работи.

— Може би Марион ще може да го доведе при тебе по същия начин, по който дойдох аз — каза Херманса. — Матийо ще се върне днес от Лондон. Вчера получих от него писмо. Носи добри вести.

— От Лондон ли? — запита учудено Драйфус. — Какво прави той в Лондон?

— Важно е — каза Херманса. — Кажете ми, Алфред, чувал ли си за някоя американка Алиса Тери?

— Спомням си, че съм срещал това име във вестниците. Алиса Тери е прочутата американска детективка. Чел съм за нея, че надминава всичките европейски и американски детективи и че имала големи успехи.

— Да, Алфред — съгласи се Херманса радостно, — както ми пише Матийо, Алиса Тери е много хитра, тя успявала да разкрие най-тайните престъпления. Избавила е много невинни хора от тъмницата, заловила е много престъпници.

— Дано Бог ѝ помогне да стане и моя избавителка — каза Драйфус с надежда.

— Алиса Тери ще избави и тебе, Алфред, от ужасния затвор — продължи Херманса. — Брат ти Матийо я ангажира и тя още днес ще дойде ^ Париж. Ще ѝ заплатим един милион, ако успее да открие истинските крадци на тайните държавни документи и докаже своята невинност.

Не е възможно да опишем колко въпроси и отговори се размениха в този час между двамата, колко пъти Херманса гали бледото лице на нещастния си мъж и колко горко оплаква мъките и страданията на горчивата му съдба.

Най-после думите като че ли свършиха, целувките ставаха погорещи, докато Херманса се намери в прегръдките на любимия си и всичко утихна в ужасната подземна тъмница. Страшната дупка се превърна в храм на чиста, истинска любов и от ъглите, където бяха

скрити тъмните сенки на отчаянието, любовта, мъките и скръбта, се яви духът на Купидон, който закриляше любещата се двойка.

Изведнъж по стълбите се чува тежки стъпки. Херманса побледня и се отдръпна от мъжа си. Това не бяха стъпките на Марион, която идваше да я вика, това бе друго лице, това бе мъж.

Жената изпусна сърцераздирателен вопъл и се хвърли в прегръдките на мъжа си.

Осветен от бледите лъчи на луната, граф Естерхази застана пред тях.

— Черният майор — извика Херманса разтреперана.

Естерхази впи кръвожадни очи в жертвите си. Такъв гняв го бе обзел, че измина повече от минута, докато проговори.

— Какво правите, госпожо, при затворника? — извика той. — Кой ви е пуснал? Клетвопрестъпникът ще заплати с главата си, а вие ще получите строго наказание за нарушение на закона и подкуп на чиновниците. Временно сте моя пленница, госпожо, и трябва да дойдете с мене веднага при военния министър. Той ще реши какво да стане с вас. Последвайте ме, моля, моята кола е пред затвора.

— Милост, милост, граф Естерхази — извика Херманса. — Доскоро бяхте най-добрия приятел на моя мъж и не вярвам, че желаете да ни направите още по-нещастни.

— Госпожо, аз съм войник и изпълнявам само дълга си — отвърна графът студено. — Да, аз бях приятел на честния капитан Драйфус, обаче не познавам шпионина Драйфус!

— Естерхази, ти си подлец — извика капитанът и стисна юмруците си. — От най-добрия мой приятел си станал най-големия ми враг. Постъпваш с мене непочтено и низко, но само едно ще ти кажа: твойт баща, приятелят на моя баща, ако можеше да научи как ти се отплащаш за добрините на Драйфусовия род, нямаше да намери спокойствие в гроба си.

Подземното пространство бе огласено от демонски смях:

— Моят баща ли? — беше дрезгавият отговор. — Ти ми напомняш за покойния ми баща? Казвам ти, че мъртвият щеше да ме благослови, ако те видеше опозорен в затвора като шпионин и ако знаеше, че аз...

Изведнъж черният майор спря. Той замълча за минута и после продължи със заповеднически тон:

— Ако дръзнете да кажете още една дума, пленнико, без аз да ви запитам, ще дам заповед да ви поставят окови. Вие, госпожо, трябва да дойдете при военния министър. Ако се противопоставите, ще дам веднага сигнал за тревога и положението на вашия мъж ще се влоши.

.— Ще дойда с вас при военния министър. Той няма да съди една жена, която е отишла при мъжа си в затвора без чужда помощ. Готова съм да чуя присъдата на военния министър, понеже знам, че ще ми прости.

— Толкова по-добре за вас — надсмия се Естерхази и се отдръпна.

Херманса използва случая и прегърна още веднъж своя мъж. Капитанът притисна сърдечно жена си до гърдите си и ѝ прошепна:

— Боже, Всевишни. Ти знаеш, че съм невинен, защо ме наказваш толкова жестоко? Най-ужасното наказание за мене е, че този долен човек отвлича насила моята бедна и вярна жена, без да мога да я браня от злобата и лукавствата му.

— Ние сме безсилни, Алфред — отвърна Херманса шепнешком със сълзи на очи. — Трябва да се подчиним на волята на по-силните, докато Бог ни помогне. Може би е щастие за нас, че Естерхази ще ме заведе при министъра. Ще падна на колене в краката му и ще го моля за справедливост!

— Прощавай, моя вярна жено, целуни ме за последен път и тогава върви, обична моя Херманса. Не искам онзи зъл човек да се наслаждава на мъките от раздялата ни. Прощавай, Херманса!

Херманса излезе от затвора и пое с Черния майор към двора. Стигнаха до голямата врата на тъмницата, Естерхази потропа и стражата му отвори.

Един закрит файтон чакаше на ъгъла. Естерхази свирна и той се приближи. Графът отвори вратичката и понечи да помогне на Херманса при качването. Младата жена не пое ръката, която се бе протегнала към нея, качи се бързо във файтона и седна в ъгъла, като спусна гъстия воал на лицето си.

През това време майорът разговаряше тихо с кочияша, а после извика силно:

— Разбрахте ли? Ще ни закарате в къщата на военния министър и ще спрете при малката врата на двореца.

Естерхази се качи във файтона. Той не седна до Херманса, както си мислеше тя, а срещу нея.

Файтонът се понесе из тъмните улици на Париж. През целия път те не продумаха. Херманса седеше в ъгъла и мълчеше, а Естерхази обмисляше нещо.

Спряха след половин час. Майорът се обърна към жената на капитан Драйфус и каза:

— Необходимо е да ме почакате малко, госпожо, понеже ще помоля военния министър да ме приеме на аудиенция, въпреки че вече е толкова късно. Надявам се, че няма да напуснете файтона. В противен случай утре ще бъдете арестувана.

— Никакво престъпление не съм направила и нямам причина да бягам — отвърна гордо Херманса.

Естерхази слезе от файтона и влезе в къщата, чиято врата се отвори автоматически.

Кочияшът също слезе от файтона и застана пред него. Херманса не се съмняваше, че на този човек беше заповядано да я пази.

Младата жена много се развълнува при мисълта, че скоро ще се яви пред военния министър. Сега трябваше да се реши съдбата на нейния мъж. Тя трябваше да употреби всички средства: молби, сълзи и отчаяние, само и само да умилюва всички министър.

Вратата на файтона се отвори, Естерхази подаде ръка на Херманса, за да ѝ помогне да слезе, но тя я отблъсна и слезе сама на тротоара. Майорът я заведе в един коридор, който се осветяваше от малък полилей и после се качиха на първия етаж. Влязоха в елегантно мебелирана стая. Стените и прозорците бяха покрити с турски килими и завеси, мебели в източен стил бяха подредени из стаята, а най-голямо впечатление правеше голямото легло, общито със сърма, до което на масичката стоеше наргиле. Чудесни картини украсяваха стените. Когато ги видя, Херманса се изчерви, защото изобразяваха само голи тела и любовни сцени на Зевс.

— Тук ли живее военният министър? — запита тя, като се огледа в стаята.

Естерхази съблече бързо шинела си, свали шапката си, разпаса сабята и захвърли всичко това в един ъгъл. След това се обърна към младата жена и я изгледа с поглед, от който тя се разтрепера. Питам повторно — каза тя разтреперана, — това ли е домът на военния министър?

— Не, госпожо — отвърна майорът, като се смееше. — Вие сте в моята спалня.

Херманса изпищя, като ту почервеняваше, ту ставаше бледа и за да не падне, трябваше да се хване за един стол.

— Вие сте ме излъгали, нещастнико — извика тя разгневена. — Вие сте ме хванали в мрежата си, недостойни страхливецо! За вас нищо не е свято — нито нещастieto на една отчаяна жена, нито пък съдбата на една крайно изтерзана майка!

— Херманса, слушайте ме — каза Естерхази, като постави в джоба си ключа от вратата, — вие сте в моите ръце и трябва да ми се подчинявате, иначе никога няма да видите вече нито мъжа си, нито детето си.

Херманса вдигна воала от лицето си и отправи поглед, пълен с ненавист към черния майор.

— Вашите желания, граф Естерхази, са ми неизвестни — промълви тя разтреперано, — аз не ще ви се покоря каквито и да са те. Ако не искате подът ви да се обагри от моята кръв, отворете вратата и ме освободете.

Майорът се приближи към нея. Той впи страстно очи в нейните, сърцето му се разтуптя и с развълнуван глас изрече:

— Твоята красота, Херманса, винаги ме е пленявала и много пъти съм искал да те прегърна и да те притисна с любов до гърдите си. Но за съжаление бях приятел на твоя съпруг и това ме въздържаше да изпълня желанието си. Сега Драйфус е мой неприятел, както и на цяла Франция. Доведох те в моята къща, за да ти покажа любовта си. С цялото си сърце, чувства и душа те желая... Сега си в ръцете ми и ще съм голям глупак, ако не използвам щастieto, което ми се предоставя.

Херманса затвори очи, за да не срещне неговия страшен поглед, като се отдалечаваше полека и дойде до заключената врата. Тя почувства тялото на високия мъж с черната брада толкова близо до себе си, че чу ударите на сърцето му и почувства неговите колене да се допират до нейните.

— Оставете ме — изплака тя, — смилете се над детето ми, ако не зачитате честта на една жена, която обича само своя съпруг и която се възмущава от изкусителите.

— Мъжът, когото обичаш, не заслужава твоята любов — каза тихо Естерхази на ухото ѝ, — Той ти е изневерявал хиляди пъти, той

ти е изневерявал с друга, а ти си останала непорочна, докато той лежеше в краката на едно улично момиче.

Херманса отблъсна с двете си ръце клеветника.

— Лъжеш — извика тя. — Драйфус ми е бил верен. Както вярвам в Бога, така вярвам в него.

Хубавата жена се изправи гордо като разгневена богиня пред черния майор. Красотата ѝ още повече палеше желанията на този развратник.

Смях задави гърлото му.

— Ще ти кажа, Херманса, как се казва любовницата на твоя мъж.

— Млъкнете, не искам нищо да чувам, вие лъжете!

— Любовницата на вашия мъж се казва Клаудина Лорет. Тя е циркова артистка и от любовта им се роди дете.

Херманса се свлече като ударена от гръм на пода.

— Ти даваш, Боже, още сила на този подлец да говори — извика тя измъчена и отчаяна. — Нека онемее този език, който изрича такива лъжи и опетнява честта на един човек и на цялата му фамилия!

— Желаеш ли да ти го докажа? Ще ти донеса доказателство. Имам няколко писма, които твоят мъж е писал на любовницата си.

— Ти, навярно, си ги фалшифицирал и ще ги накъсам... ще ги стъпча с крака...

— Трябва да ми вярваш — извика Естерхази е разтреперани устни, като протегна ръцете си към нея. — Искам да ми вярваш, а него да презираш! Ти си сега моя и ще вършиш това, което аз искам.

Естерхази стисна здраво безпомощната жена и я притисна към себе си. Майорът прегърна стройното ѝ тяло и го притисна толкова силно към гърдите си, че тя извика отчаяно. Щеше за малко да я удуши в прегръдките си.

— Целуни ме — извика той, аз няма да се уморя да те целувам.

Двамата се сборичкаха. Устните на майора търсеха нейните и както змията се увива около жертвата си, за да строши костите ѝ, тъй и неговите ръце силно стискаха тялото на беззащитната жена.

Графът успя да ѝ свали воала и шапката, целувайки красивата ѝ черна коса. Тогава отчаянието и страхът дадоха на слабата жена неочаквана сила. Тя се бореше отчаяно за своята чест.

— Ще се хвърля през прозореца — извика Херманса и блъсна майора с все сила. — Нека моята кръв падне върху тебе, зли човече!

Жената се втурна към близкия прозорец, за да изпълни страшното си намерение, но преди да стигне, ръцете на майора я сграбчиха и той я повлече към леглото.

Херманса успя да се отърве още веднъж от неприятеля си. В тази минута ѝ дойде една мисъл, която ѝ даде надежда за избавление. Младата жена се втурна към ъгъла на стаята, където се намираше шашката на майора. Тя извади сабята от ножницата и я завъртя над главата му.

— Развратнико, само да посмееш да дойдеш до мене — извика Херманса със светнали очи. — Сега имам оръжие, с което мога да защитавам честта си. Ако не сполуча да пробода подлото ти сърце, върхът на тази сабя ще се забие в моите гърди.

Думите ѝ се сториха забавни на майора и той се изсмя:

— Красива моя Херманса, това не е играчка за тебе — каза той. — Въпреки че трябва да призная — в очите ти блести храбростта на войника. Ти ставаш още по-красива и това увеличава горещото ми желание да бъдеш моя. Дай ми сабята!

— Смърт за тебе — извика жената и вдигна ръка, за да нанесе силен удар в гърдите на своя враг.

Естерхази се бе приготвил за нападението: Само с едно извиване на тялото избягна удара и пръстите му конвулсивно стиснаха бялата нежна ръка на красивата жена, която изпищя от болка и изпусна оръжието.

Надеждата да се спаси изчезна, силите ѝ я напущаха. Без да се противи, тя остави майора да я вдигне. Развратникът я отнесе до леглото и я сложи върху копринените възглавници. Омърсена от неговите целувки, тя извика: Алфред, Алфред, никога вече няма да те видя! Още се бореше за честта си, но силите ѝ от минута на минута отслабваха.

Насилникът мислеше, че вече е постигнал целта си, очите му светеха със сатанински огън, когато се дочуха стъпки откъм стълбата, която водеше към стаята.

Графът стана. Някой похлопа.

— Кой хлопа? Кой ме търси? — извика ядосано Естерхази.

— Аз съм — чу се мъжки глас, — вашият слуга Баптис.

— Какво искаш? — запита гневно графът.

— Негово превъзходителство, господин военният министър дойде и иска да говори с вас по важни работи.

Естерхази се сепна. Очевидно се разтревожи от това известие. Но тревогата му трая само минута. Графът стана, злоба светна в очите му и той заповяда на слугата:

— Доведете негово превъзходителство в тази стая.

После майорът отключи вратата и я отвори.

Херманса скочи от леглото, като разбра, че военният министър е дошъл. Взе шапката и воала от пода и бързо оправи тоалета си. Коленете й трепереха още, гърдите й се вълнуваха, устните й горяха от мръсните целувки, които тя насила прие. В очите й светна пак лъчът на изгубената надежда. Военният министър бе дошъл. Сега тя трябваше да моли за освобождаването на Алфред и да смъкне маската от лицето на този мерзавец.

— Боже на небето — молеше се тя тихо, — благодаря ти от сърце и душа, че ми изпрати избавление.

Чу се шум по стълбите, звънтене на шпори и белокосият военен министър влезе в стаята. След него вървеше адютантът му, полковник Обовил.

Естерхази се приближи към началството си с дълбоко уважение и войнишки поздрав.

— Добре сте дошли в моя дом, Ваше превъзходителство — каза той, като направи движение с ръката си към Херманса, която се бе свила в един ъгъл. — Радвам се, че дойдохте навреме, тази дама е жената на предателя и шпионина Драйфус.

— Какво търси дамата при вас, майоре — запита министърът и сви белите си вежди. — Какво търси по това време във вашата къща?

Херманса искаше да отговори, но гласът й се загуби. Естерхази я изпревари.

— Ваше превъзходителство — каза той, — колкото и да имам желание да премълча, моята чест ме заставя да бъда откровен с вас.

— Това е ваш офицерски дълг.

— Госпожа Драйфус е подкупила един от моите служещи и е успяла да се вмъкне в моята стая. Намерих я тук, когато се върнах от обиколката из затвора. Заповядах й да си отиде, но тя се хвърли на колене пред мене и ме молеше да пусна тайно Драйфус да избяга от затвора.

Военният министър сви горчиво устни:

— Не е възможно! Не мислех, че така може да постъпи жена от фамилията Драйфус.

— Ваше превъзходителство, съжалете ме, чуйте ме, всичко е лъжа.

— Мълчете, госпожо, не е възможно човек да ви доведе насила в тази къща. Достатъчно ми е, че ви намерих в стаята на един офицер!

Бедната жена закри лицето си с ръце.

— Майор Естерхази, какво ви обеща госпожата за освобождението на мъжа ѝ? — продължи министърът.

Изкусният комедиант като че ли се смути и погледна към земята.

— Обещанието, което госпожата ми направи, Ваше превъзходителство, е такова, че ви моля да не ви го казвам!

— Разбрах и много съм разгневен. Какво ѝ отговорихте, майоре?

— Аз ѝ отговорих така, както е длъжен да го направи един честен човек. Казах ѝ, че изпълнението на моя дълг е по-ценно за мен, отколкото любовта на най-хубавата жена.

Херманса се доближи до белокосия старец. Простря трепереща ръцете си към него, като искаше да говори, но сълзите я задавиха. Не смееше да издаде на министъра, че дъщерята на Форцинети я заведе в затвора при капитана и че там се е срещнала с майор Естерхази. Не можеше да го каже, защото щяха да лишат Форцинети от службата му. Тя само падна на колене пред белокосия мъж.

Военният министър погледна настрана и каза строго:

— Засега прощавам опита ви да подкупите един от честните ми и добри офицери, но ако сторите това повторно, тогава не ще се отървете така лесно. Вашето присъствие, госпожо, тук е излишно.

Херманса стана като тежко болна и излезе от стаята. Видя как военният министър подаде ръка на Естерхази и каза:

— Вие сте постъпил, майоре, като честен и добър офицер. Няма да забравя да ви възнаградя за честното изпълнение на дълга ви!

Херманса бързаше да излезе от тази къща, където искаха да потъпчат честта ѝ. Като че ли тук върлуваше чума и тя бягаше от ужасната болест.

Младата жена седна в първия файтон, който видя, и се упъти към къщата си на улица „Св. Клод“. Там бедната се затвори в спалнята си, изми лицето, гърдите и ръцете си със студена вода. Искеше да се измие

от калта, с която бе опръскана само от доближаването на черния майор.

После отиде в стаята, където спеше детето. Наведе се над заспалото момченце и го намокри с горчивите си сълзи.

7.

Беше шест часът. Богато украсеният дворец на княз Григорий Мирович бе осветен от електрически лампи и полилеи. Притежателят на този великолепен дворец, един руснак, стана от разкошната маса, където бе вечерял с обичната си седемнадесетгодишна дъщеря Павловна и нейната приятелка Ева Рихтер.

Князът — един аристократичен екземпляр, с подстригани коси, орлов нос и дълга побеляла брада, която достигаше до половината му гърди — запали цигара и се излегна на канапетото.

Павловна сложи една копринена възглавница под главата му и лукаво дръпна брадата му.

— Ще излезеш ли пак тази вечер, татко? — запита тя.

— Нали знаеш, че всяка вечер от девет до дванадесет отивам в руския клуб? И днес ме очакват там. Защо ме питаш, Павловна? Ако желаеш да отидеш на опера или на друго представление, госпожица Рихтер ще те придружи на драго сърце, знам, че тя ти е приятна събеседница.

— Имаш право — каза весело момичето, като изтича и прегърна обичливо Ева. — Не можеш да си представиш, татко, колко обикнах госпожицата за това късо време. Тя е добра и умна...само че често е тъжна.

Ева погледна печално младото момиче.

— Княгиня Павловна — каза тя, — вие сте много добра.

Павловна тропна с крак по мекия килим.

— Не ме наричай княгиня — помъчи се да придаде тя сърдит вид на хубавото си лице, заобиколено от кестеняви къдри. — Ще ме наричаш Павловна и ще ми говориш на ти, както аз на тебе. Нали ми обеща, че ще бъдем верни приятелки?

Веселото момиче прегърна бледата Ева и я целуна.

— Много се радвам, госпожице Рихтер, че толкова скоро спечелихте любовта на моята дъщеря. Трябва да благодаря на граф Естерхази, че бе така любезен да ви доведе у нас.

При изговарянето на името на Естерхази, Ева Рихтер трепна: тя се обърна и отиде бързо към прозореца, за да не видят червенината по лицето ѝ.

.Слугата влезе, постави сребърен самовар на масата и запали спиртната лампа под него. По всичко личеше, че този човек не бе руснак. Бръснатото му лице носеше черти английски тип. Една подла бръчка се забелязваше около устата му.

Като свърши работата си, той се обърна и погледът му срещна погледа на княза. След това се запъти бавно към вратата, като че очакваше да го повикат.

— Почакай малко Франк — извика Григорий Минович, — искам да ти кажа нещо.

Слугата се спря на вратата.

— Павловна, милото ми дете — каза Минович на дъщеря си, — искам да подремна, затова моля те отидете с госпожица Рихтер за малко в стаята ти. Не забравяй да дойдеш после да пием заедно чай.

— Спи спокойно, татко, и сънувай своята Павловна!

Момичето излезе от стаята, Ева Рихтер я последва.

Слугата отвори вратата и я заключи след тях. Щом свърши това, той се промени неузнаваемо. Пъхна ръце в джобовете и се доближи до княза, който чакаше с нетърпение приближаването му.

— Жаксон, ти ми даде знак, че искаше да говориш с мене насаме — каза тихо князът. — Важни новини ли ми носиш?

— Доста важни — отвърна англичанинът. — Могат да затворят и двама ни за десет години.

При думата „затвор“ Григорий Минович трепна и се огледа из стаята.

— Не говори такива работи, човече — извика той, — ако ни чуе Павловна или някой друг?

— За всичко е виновна Павловна — измърмори Жаксон. — С това момиче ще опропастиш себе си и мене. По дяволите, човек не може да поговори с тебе по работа, откакто сме в Париж. Ти се представяш за княз, а аз трябва да се задоволя да бъда твой слуга. Това не ми пречи, тъй като не мечтая да бъда аристократ. Моите развлечения са други. Лошото е, че ти от лакомия за слава и величие изгуби охота за работа, а си изгубил и много от способностите си.

Мирович се разсърди, очите му светнаха. Жаксон го бе улучил в слабото място.

— Как дръзваш да говориш такива работи, Франк Жаксон — каза той тихо, — аз да съм изгубил способностите си... Не съм ли те прехранвал цели петнадесет години в Русия?

— Прехранвал? — уточни Франк, като се смееше. — Тази дума не е уместна. И аз като тебе съм работил, даже моята работа беше по-опасна. Ти произвеждаше стоката, а аз я разпространявах. Всичко беше добре, докато можехме да живеем в Русия, обаче почвата под краката ни стана гореща и трябваше да опитаме щастieto си другаде. Дойдохме в Париж, но тука не успяхме много. Ето банкнотата, Григорий Мирович, която ми дадохте вчера. Тя не струва нищо, хвърлете я в огъня!

Казвайки това, той извади от джоба на жилетката си една банкнота и я хвърли пред краката на лъжливия княз.

Мирович я взе и я разгледа печално.

— Колко труд съм вложил в нея, нима не е добра? — измънка той. — Руските книжни рубли можех да ги работя лесно, тъй като познавах всяка точка, всяка сянка по тях, обаче при френските трябва още да се упражнявам. При все това, мисля, че банкнотата е добре изработена.

— Мамиш се, Григорий — каза англичанинът. — Ако се бях опитал да я разменя, щях да се погубя. Така или иначе джобовете ни пак са празни, а по някакъв начин трябва да се снабдим с пари.

Мирович въздъхна.

— Ножът е допрял до гърлото ми — каза той. — Въпреки положението си, в тази минута нямам никакви пари и при това мебелите и покъщнината на тази къща не са платени. Разправи какво се случи с нашата банкнота!

— Много за разправяне няма — отговори Жаксон. — Отидох с банкнотата към италианския булевард, влязох в един голям магазин, представих се за богат американец, купих ризи, ръкавици, вратовръзки и други неща, необходими за двама ни. Всичко струваше около седемдесет франка. Аз я хвърлих небрежно на касата. Касиерът я гледа внимателно няколко минути, после повика един от помощниците си и му пошепна нещо. На мене каза, че е изпратил банкнотата в близката банка, за да я развалят, понеже нямали достатъчно пари да ми върнат.

След малко изпратеният се върна с банкнотата. В банката му казали, че била изкусно фалшифицирана. За щастие имах у себе си толкова пари, за да платя покупките, обаче, хората ме изгледаха накриво, когато излизах от магазина. Какво ще кажеш за това, Григорий Мирович?

— След три дена ще имаш една усъвършенствана банкнота — каза решително бащата на Павловна и прибра съмнителната банкнота в джоба си. — Само цветът на мастилото не е сполучлив, иначе перото си владее отлично. Знаеш, че фалшификацията е изкуство.

— Зная, приятелю, че си майстор и художник в занаята си — изрече Жаксон неспокойно. — Само че не живееш така разкошно!

— И това ще бъде, щом намеря някой богат мъж на Павловна — каза Мирович.

— Нима си решил вече да я жениш? Князът наведе глава.

— Мога да избирам между двама кандидати — каза той. — Единият е барон Емил фон Пикардин, той е още млад, но интелигентен човек, самостоятелен и много богат. Другият е граф Естерхази, майор от френския генерален щаб, комуто предстои голяма кариера в бъдеще. Изглежда, че и двамата обичат Павловна и всеки ден очаквам да ѝ направят предложение.

— А ти обещава ли им богатата зестра?

— Ако ме запитат за това, трябва да им обещаая — въздъхна руснакът.

— Това може лесно да стане примка за нашата бесилка! Ти Мирович, жертваш себе си заради това момиче. Тя мисли, че наистина е дъщеря на княз. Вече е голяма и може да узнае тайната. Ще ми се да ѝ кажа всичко!

Мирович стисна юмруците си и стана, очите му светнаха и той искаше да се нахвърли на по-слабия от него Жаксон.

— Само да посмееш ти, английско куче, да споменеш една дума и ще те удуша! Спокойствието на това дете не трябва никога да се нарушава. Нека Павловна бъде щастлива и никога не разбере... а ето, че идват. Тихо, Жаксон, отвори бързо вратата, а колкото за пари, бъди спокоен. Ако е необходимо, ще работя денем и нощем, само и само да имаме достатъчно.

Англичанинът се упъти към вратата и я отвори. Той стана изведнъж услужлив и учтив. Павловна влезе, Ева я следваше.

— Нещо си разтревожен, татко — каза тя, — болен ли си?

— Не, мое дете, сънувах лош сън и затова се разтревожих. Щом си при мен, всичко ми мина.

— Разкажи ми съня, аз ще го изтълкувам.

— Добре — каза Мирович и я погледна строго и изпитателно в красивите сини очи. — Сънувах, че сме станали много бедни.

— Сънят ти лесно се тълкува — каза Павловна. — Ако обеднеем, ще наемеш една малка стаичка и аз ще работя за тебе. Мога да плета и да бродирам, ще шия и ще мога да изкарвам достатъчно, за да преживяваме.

— Ти, мило дете, имаш благородно сърце — измърмори Мирович и се обърна, за да скрие сълзите си.

— Майор граф Естерхази — доложи слугата Франк. Черният майор влезе. Той беше облечен в блестяща униформа, по бледото му лице беше избила червенина. Графът поздрави любезно княза. Павловна му подаде ръката си, която той горещо целуна. Когато поздрави с очи Ева, тя погледна пода и се разтрепера.

Графът изпи заедно с Мирович един чай и много интересно забавляваше всички. Той винаги говореше с Павловна и я изпиваше с поглед. Княз Мирович гледаше това доволен.

— Господин барон фон Пикардин — доложи пак Франк, като се усмихна.

Един висок, красив, млад мъж влезе в стаята. Очите му излъчваха младост и свежест. Нежните черти на лицето му показваха благородната кръв, която течеше в жилище му.

Павловна се изчерви.

Мирович поздрави и него така любезно, както и графа. Но Пикардин и Естерхази размениха помежду си хладна любезност — знаеха, че са съперници.

Разговорът се промени, защото черният майор се отнасяше пренебрежително към барона и му отговаряше предизвикателно.

— Обещах ви миналия път, господин барон, че ще ви изпея няколко руски песни — намеси се Павловна, за да отклони неприятния разговор. — Искате ли да ме придружите до музикалната стая?

— Много съм щастлив — каза Емил фон Пикардин и стана, за да изпълни любезната покана.

Когато Павловна излезе, придружена от барона и Ева, Естерхази разбра, че богатото и красиво момиче предпочита френския аристократ

пред него. Той искаше да използва уединението за разговор с княза. Бащата бе по-важен за него, отколкото дъщерята.

— Искате ли да поиграем, господин графе — каза Мирович, за да промени неразположението на гостенина, което личеше по лицето му. Известни му бяха тънкостите на комарджийството и затова не се страхуваше, че ще загуби.

Черният майор се съгласи, Франк донесе картите, погледна неодобрително княза и излезе.

Играеха на „Къде е попът“. Князът държеше банката. Обаче бе намерил майстора си с Естерхази, който го гледаше непрестанно в ръцете и затова не посмя да направи и най-малък опит, за да помогне на щастието си. По-точно казано, за да намали нещастията си, тъй като Мирович губеше безспирно и то големи суми.

Той трябваше да употреби всичките си душевни сили, за да не издаде вълнението си, обаче лицето му бе бледо и гласът му дрезгав.

От музикалната стая се чуваха минорните тонове на народните руски песни. Изведнъж музиката утихна.

Само три свещи осветяваха стаята, украсена с картини и бюстове, където беше голямото концертно пиано. Слабата светлина осветяваше две млади фигури, които се бяха прегърнали нежно. Това бяха младият барон и младата княгиня.

Бяха сами. Ева се бе оттеглила в стаята си. Тя знаеше, че те се обичат, за което много се радваше, защото искаше по какъвто и да е начин да избави жертвата от ръцете на черния майор. Не биваше Естерхази да откъсне тази розова пъпка.

— Павловна, обичам те повече от живота си, който за мен е загубен, ако не мога да те нарека моя — шепнеше ѝ Емил. — Кажи ми, скъпа моя, дали твоето сърце ми принадлежи?

Павловна облегна главата си на гърдите му и повтори тихо кроткия стих, който преди малко бе изпяла на пианото: „Не ме питай, о, Мазена, дали те любя от сърце, по-добре ме питай где розата цъфти без слънце. Както степите жадуват за дъжд, тъй и моите устни горят за първата ти целувка.“

Младият барон наведе къдравата си глава и целуна Павловна с гореща и искрена любов.

Мирович и Естерхази бяха свършили играта. Князът остави картите си с разтреперани ръце. Черният майор прегледа листа, където

бяха отбелязани печалбите и загубите и го даде на княза.

— Длъжен съм ви хиляда франка — каза Мирович с хриплив глас. — Тъкмо хиляда — ето ги!

Той сгъна фалшивата банкнота и я тури небрежно в кесията си. После Естерхази се огледа из стаята и като се увери, че бяха сами с княза, каза:

— Княз Мирович, аз обичам вашата дъщеря Павловна и съм напълно уверен, че ще я направя щастлива. Желаете ли да поверите съдбата на дъщеря си в моите ръце?

— Граф Естерхази, бъдете мой добър зет — беше отговорът — и щом Павловна ви обича, аз на драго сърце ще ви благословя.

— Благодаря ви, княже — възкликна Естерхази и мрачното му лице засия. — Никога не ще се разкаете за избора си. Но извинете, всичко трябва да бъде ясно като между честни хора, затова искам да ви попитам нещо важно.

— Ако е за зестрата на дъщеря ми — прекъсна го Мирович, — тя има около четири милиона рубли, които ще се изплатят в деня на сватбата.

Графът сложи ръка пред очите си, за да скрие възторга си, когато чу думите на княза.

Мирович стана, отиде до музикалната стая извини се пред барона и извика Павловна. Момичето се доближи до баща си със зачервено лице и развълнувани гърди.

— Павловна, дете мое — каза Мирович с любезен глас, — преди няколко минути господин граф Естерхази поиска ръката ти. Надявам се, че ще приемеш да станеш негова жена!

— Не, татко, не мога — изохка момичето. — Аз обичам друг и преди малко се сгодих за него.

И преди изненаданите мъже да успеят да продумат, тя отиде в музикалната стая и се върна с Емил.

— Този е моят избраник. Обичам го и нему ще принадлежа. Естерхази побледня. Скръцна със зъби, поклони се, смотолевил няколко поздравителни думи и напусна стаята. Черният майор се спря още веднъж на стълбището и погледна злобно към къщата.

— Още не се намирате пред олтара — изрече тихо той, — и това никога не ще стане. Вие никога няма да се съедините. Черният майор

не позволява на никого да взима това, което принадлежи на него. Павловна ще бъде моя, ако е необходимо и кръв ще пролея!

В същото време горе, в стаята, князът хвана ръцете на влюбените и ги съедини.

— Бароне, давам ви най-ценното си на света — промълви той, — моята дъщеря. Пазете я като очите си!

— Обещавам ви, заклевам ви се! Мирович погледна настрана.

— Колкото се отнася до зестрата на дъщеря ми...— продължи той, — то ще...

— Не говорете повече за това, княже — възпря го благородният младеж. — Не нарушавайте този свят час. Аз обичам Павловна даже и ако е в просешко облекло. Нейната любов за мене е по-скъпа, отколкото всичките богатства на света.

8.

Нощта забулваше Сена. Нейните вълни приличаха на тъмни сенки, които се движеха над безкраен гроб. Реката от няколко дни прииждаше. Големите дъждове бяха увеличили водите ѝ.

Една лодка се носеше надолу по течението. Около полунощ тя премина деветте моста над Сена и се отправи край брега, към она част на града, гдето се намиреше военният затвор. Двама души седяха в лодката — един мъж и един младеж — облечени като рибари. Главите им бяха покрити с големи шапки, ботушите им бяха толкова високи, че стигаха до бедрата им.

Младежът имаше бяло, нежно лице. Под блузата му се очертаваха формите на гърди и по тях се познаваше, че бе преоблечена жена.

Това бяха Мъртвешката глава и Помпадура, които гребяха с дълги гребла.

— Аз трябва да освободя Равелак от затвора — каза Мъртвешката глава на жена си. — Той ми е необходим като насъщни хляб. Не обичам да проливам кръв, защото лесно мога да стигна до бесилката, а Равелак се впуска сяпа във всичко. И за най-мъчната работа не иска голямо възнаграждение...

— Знаеш ли точно в коя килия се намира той? — запита Помпадура.

— Узнах го по един хитър начин — рече Мъртвешката глава. — Преоблякох се като старец и посетих свещеника на затвора. Казах му, че съм баща на Равелак и че съм дълбоко наскърбен от лошите дела на сина си. Разпитвах го постепенно, докато разбрах че Равелак се намира в тъй наречената „мъртвешка килия“, която има прозорец към реката. Така скроих моя план.

В тъмнината се очерта грамадният затвор, който се намиреше до самата река.

Престъпниците закараха лодката до средата на Сена. Мъртвешката глава показа с пръст прозорчето, зад което пышкаше нещастният капитан Драйфус.

— Там е нашият приятел Равелак — посочи той, — надявам се утре по това време птицата да изхвъркне и гнездото да остане празно.

Мъртвешката глава докара лодката на двадесет разкрача от затвора. После взе да сваля високите ботуши, съблече блузата и остана по трико.

— Не е май много приятно да се къпеш в студена вода — каза той на Помпадура, — но човек прави всичко, за да спаси приятеля си.

— Можеш ли да плуваш добре? — запита го Помпадура тихо.

— Смятам, че съм най-добрият плувец в Париж — отвърна грозният мъж, — обаче има друга опасност! Помпадура, погледни нагоре.

Престъпникът посочи с ръка тъмничната стена.

Младата жена погледна към посоченото място и видя няколко войници, които бяха на стража по покрива на затвора.

— Трябва да се пазим от тях — отрони Мъртвешката глава. — Ако войниците видят лодката и мене във водата, тогава непременно ще стрелят. Пушките им са винаги пълни. Има и малък топ на покрива.

— По дяволите — извика Помпадура, — нямам намерение да рискувам живота си за Равелак. Свърши работата си и да се махаме оттук.

— Ти можеш да се отправиш спокойно към отсрещния бряг, за мене е лесно да преплувам реката и в студената вода!

Мъртвешката глава се наведе и взе от дъното на лодката завито в мушама пакетче, после попипа гърдите си, като че искаше да провери дали там се намира някакъв скрит предмет.— Прощавай, красива Помпадура, — извика той на жена си, — не мисля, че ще останеш без време вдовица, извършвал съм и по-мъчни плувания от това.

После той се спусна тихо във водата. Едрото му тяло се покри от вълните на Сена. Помпадура го изгледа злобно, което показваше коварните желания на младата жена.

— Дано удар да го порази в студената вода — закле го тя, — и да се освободя от него, да не търпя вече мръсните му ласки. Но е жилав и още много ще тегля с него.

Мъртвешката глава пореше водата със здравите си ръце, като внимаваше да не излиза много на повърхността. Плуваше повече под водата, подаваше се само за да поеме въздух. Черното му тяло едва се виждаше сред вълните на Сена. Нощта бе тъмна и войниците не го

виждаха. Помпадура, която се движеше с лодката към отсрещния бряг също едва го забелязваше.

Престъпникът беше стигнал до стръмната стена на затвора, където се удряха вълните на Сена. Мъртвешката глава се мъчеше да се захване някъде, но не сполучи. Ръцете му се плъзгаха по гладката стена и трябваше да подскача нагоре, за да се хване за решетката на прозорчето.

Мъчеше се да намери опора поне под водата. Скоро успя да пъхне крака си в някаква пукнатина на стената.

Престъпникът се опита да погледне в тъмната килия. Видя човек да лежи на леглото от слама.

— Червеното куче спи — каза си той, — като ме чуе, че работя, ще се събуди.

Залови се за работа. Всеки миг беше скъп за него, защото освен че се страхуваше да не го видят стражите, но и му бе много неудобно да се държи така. Извади предмет, дълъг като молив, на края на който се намираше малък диамант. С него той безшумно изрязва правоъгълно парче от стъклото. После Мъртвешката глава разгъна ленен парцал, намазан от едната страна с катран, който също бе скрил в пазвата си. Покри с него изрязаното място от стъклото и го натисна навътре. Парчето падна с лек шум.

— Равелак — извика той с хриплив глас, — събуди се!

Рихтер извика още един път:

— Равелак, аз съм, слушай, искам да ти кажа нещо! Не последва никакъв отговор.

— Заспал е като умрял — каза си той. — Спи в топлото си легло, а аз плувам в студената вода, за да го спася. Добре, че му написах няколко реда и ги поставих в пакета. Те ще му обяснят какво ще става.

Мъртвешката глава хвърли обвитото в мушама пакетче в тъмната килия. После се спусна във водата и заплува на гръб до средата на реката. Така той можеше да наблюдава стражите на покрива на реката.

Престъпникът стигна до лодката благополучно, метна се като котка в нея и каза на Помпадура да гребе колкото може по-силно. Той се изсуши с донесените кърпи, облече дрехите си, obu високите ботуши и изпи половин шише ракия.

— Свърши се — каза той, като запали цигара и хвана греблата. — Нека каже сега някой, че Едвал Рихтер изоставя приятелите си. Ако

Равелак не е глупак, утре по това време ще бъде свободен и тогава и тримата ще посетим богатия руснак княз Минович на улица „Св. Оноре“ и ще изпразним кесията му. Пия за успеха на този план — довърши Мъртвешката глава и изпи останалата в шишето ракия, а красивата му съпруга съзерцаваше вълните на Сена.

Някакъв особен шум разбуди Алфред Драйфус. Стори му се, че камък падна случайно в килията му. Току-що бе заспал и се събуди, за да си спомни за злата съдба, която го сполетя. Капитанът въздъхна и стана от леглото.

Драйфус се заразхожда с кръстосани ръце и с наведена глава из тъмната килия. Той мислеше за Херманса и за детето си. С тях заспиваше и с тях се пробуждаше. Участи на жена му го тревожеше. Побиха го студени тръпки, като си помисли, че любимата му се намира безпомощна в ръцете на подлия граф.

Какво е станало с Херманса? Не беше чул нищо за нея от онази нощ. Всеки ден неговият враг Естерхази го навестяваше и от злобната му усмивка личеше, че е напакостил на злочестата Херманса.

— Ако бях сигурен — извика нещастният капитан, — че подлецът е извършил зло на бедната ми жена или я е обидил, бих го съсипал с юмруци и бих му изкарал черната душа, без да мисля какво ще правят с мене!

Изведнъж кракът му се препъна о твърд предмет.

— Значи не съм сънувал — каза Драйфус и се наведе. — Тук има нещо, което го нямаше снощи.

Капитанът вдигна от пода пакетчето, обвито в мушама. Бедният го гледаше и с учудване го обръщаше из ръцете си. Изведнъж го осени една мисъл, той се развълнува и ръцете му се разтрепериха.

— Това е от Матийо — каза си той, — изпраща ми навярно инструментите, необходими за бягство. Естерхази ми е казал, че денем и нощем стражите пазят по покрива на затвора. По-добре куршумите да ме убият, отколкото да прекарам живота, си в тази страшна тъмница.

В килията бе толкова тъмно, че затворникът едва можеше да види ръцете пред очите си, затова реши да отвори пакета, когато се съмне.

Нещастникът прекара цялата нощ седнал на коравото легло, очаквайки с нетърпение разсъмването. Най-после се показаха първите

утринни лъчи и затрептяха по железата на решетката. Едва сега затворникът видя, че част от стъклото на прозореца липсваше. По това разбра, че пакетът бе хвърлен в килията му през този отвор.

— Изглежда, че Матийо има храбри и хитри хора, които действат за моето избавление — каза си Драйфус. — Сигурен съм, че моят брат ще раздруса света, само и само да ме освободи!

Затворникът внимателно отвърза връвта на пакета, разви мушамата и нададе сподавен вик при вида на скъпоценностите си. В пакета имаше остра пила, стоманени клещи, шише, пълно със светла течност и прозрачна плоча от гипсов шпат, толкова голяма, колкото да замести изваденото стъкло.

При инструментите имаше и записка. Почеркът беше съвсем непознат на капитана.

— Матийо е предпазлив — каза си Драйфус, — той навярно е накарал другиго да напише тези редове, за да отклони всяко подозрение и опасност от Себе си. Самото съдържание е толкова хитро написано, че никой не би могъл да каже, че тази записка е за мене. Радостна усмивка се показва на устните му докато четеше следното:

„Мое старо червено куче!

Както виждаш, не сме те забравили. Със съдържанието на това шишенце намокри желязната решетка и чакай два часа, докато киселината прояде желязото. Течността е изпитана и действа ефикасно. После изпили пръчките и ги извади с клещите. Счупеното стъкло замени със стъклообразната плоча, за да не забележат проклетите джелати. Ще те очакваме утре в полунощ с лодка на тридесет крачки от затвора. Не трябва да се страхуваш, защото ти плуваш добре. Аз ще бъда в лодката и ако започнеш да потъваш като юрдечка от куршум, ще те извадя. Имаме предвид големи работи и не трябва да се безпокоиш за бъдещето си.“

Записката нямаше подпис.

— „Ти не трябва да се безпокоиш за бъдещето си.“ — Извика капитанът разчувстван, и от възторг целуна записката. — Когато човек

има такъв брат като верния ми Матийо, такава жена като любимата ми Херманса, той не трябва да се отчайва! Утре ще бъда свободен, свободен!

Изпълнен с неизказана радост, затворникът падна на колене и благодари на всевишния с горещи сълзи, задето му бе изпратил помощ. Като свърши молитвата, капитанът стана и скри нещата от котешките очи на надзирателя. След това затворникът се завлече към прозореца, смени счупеното стъкло със стъклообразната плоча, а другите неща зави в мушамата, обърна сламеника, разпори шева на плата и скри пакетчето в сламата. Той скъса опасната бележка на малки парченца и ги натъпка в мишите дупки по пода на килията.

След малко се чу усърдно гризане и шумолене, а нещастникът се радваше на труда на плъховете. Тези отвратителни животинки с дълги опашки, които той допреди малко ненавиждаше, му станаха полезни и услужливи, те унищожиха доказателствата за неговия план.

Денят мина благополучно, никой от надзирателите не откри намерението му.

Привечер, към седем часа го посети демонът Естерхази, без да забележи нещо, а в десет часа — и сержант Жирардин.

Драйфус бе спокоен, той знаеше, че до два часа никой нямаше да дойде в неговата килия, а дотогава можеше да избяга от гробницата си.

Затворникът остърга боята от железните пръчки, намаза ги с киселина и зачака: Двата часа, които трябваше да изминат, му се видяха цяла вечност. Нещастникът прекоси стотина пъти килията си, преглеждаше решетките, като че искаше да види нещо по тях, легна на леглото, после пак стана. През главата му преминаваха всевъзможни планове.

Двата часа минаха.

Драйфус започна да пили железните пръчки. Пилата не се запъваше, киселината бе действала ефикасно. Дебелите железни пръчки се чупеха в ръцете му, даже клещите не бяха необходими.

Той извади прозореца и го хвърли във водата. Вълните на Сена шумяха силно и не бе необходимо да пази тишина при работа. Вятърът духаше свирепо и вълнуваше водите на реката.

— Като че и времето благоприятства бягство — забеляза Драйфус радостно. Чистият въздух разхлади челото му и опресни

силите му. Той не виждаше, че реката беше толкова развълнувана, че вълните стигаха до прозореца.

Лъхът на свободата му поддейства силно и въпреки че всяка минута бе скъпа за него, той не можа да устои на това опиянение. Най-после потръпна. Ето там далеч зад реката се вижда един лъч. Това бе само блясък от лъч, една искра, малко по-голяма от светулка, която свети нощем в храсталаците. Светлината скоро угасна, обаче Драйфус бе забелязал знака и нито за миг не се усъмни, че верният му брат го чака на брега.

Съблече дрехата си, махна ботушите и запретна ръкавите на ризата до лактите, за да не му пречат при плуването. После падна на колене и погледна към небето.

Гореща молитва литна към небето.

— Велики боже, ти който знаеш, че съм невинен — молеше се той със сълзи на очи, — помогни ми в страданието и ако някога съм сгрешил, милостиви Боже, моля ти се, прости ми. Ако не можеш да ми простиш, погуби ме във вълните на реката и се смили над грешната ми душа. Ако твоето око е видяло моята невинност, подай силната си ръка и ме изведи от вълните, както някога си извел сина си през бурното море и ми помогни да се върна свободен при жена ми и детето ми! Амин! Амин, от всичкото ми сърце и душа, амин. Нека бъде твоята воля.

Нещастникът стана и пристъпи. Трябваше да се промуши през тесния прозорец, което не бе така лесно, както изглеждаше. Без да обръща внимание, че кожата на тялото му се нарани, той се мъчеше с всичка сила, но така и не успя да се провре през тесния прозорец. Запъхтя се, от челото му течеше пот като порой.

Нещо се раздвижи в килията му. Капитанът нищо не чуваше, той не обръщаше внимание на това. На тавана камъните се раздвижиха, една невидима сила ги отстраняваше. Отвори се дупка и една въжеобразно навита черга се показа. Червенокосият затворник се спусна във въздуха. Той се огледа из килията с малките си подли очи и после...

Равелак изрева диво като хиена, която бе подушила трупа на мъртвия в гроба сутринта, а вечерта го бе намерила празен. Той приклекна и в миг се нахвърли като див звяр върху жертвата си.

Равелак впи дълбоко в бедрата на капитана ноктите си и силно го дръпна в тъмницата точно когато Драйфус бе успял да провере една част от тялото си през прозореца. Неподготвен за това нападение, капитанът падна на пода.

Последва див рев и Равелак коленичи до жертвата си.

— Познаваш ли ме, капитан Драйфус? — изръмжа той дрезгаво и от устата му потекоха лиги. — Спомняш ли си за онзи, когото би с шашката си, защото се бе осмелил да целуне твоята държанка! Ха-ха, днес ти отнемаш нещо повече — свободата, господин капитан, ще ти открадна свободата! Ти ще останеш тук, а аз ще се спася.

Драйфус гледаше обезумял животинското лице на убиеца, чиито ръце стискаха гърлото му. Дали адът и злите духове се бяха съюзили срещу нещастника? Трябваше ли всичките ужаси на миналото и настоящето да го сполетят?

— Равелак — изпъшка капитанът, — моят ординарец Равелак!

— Мълчи, кучи офицер — изкряска червенокосият и удари с юмрук нещастника в лицето. — Не ме наричай ординарец, защото в затвора няма господари и слуги, тука има само престъпници и аз, Равелак, убиецът, не съм по-лош от тебе.

Той измъчваше жертвата си безмилостно.

— Обаче между двама ни има все пак разлика — продължи червенокосият звяр, като се усмихна сатанински, — аз ще бъда свободен след няколко минути, а ти, желая ти от сърце, ще останеш в мъртвешката килия и ще бъдеш другар на плъховете и на зверчетата. Ще поздравя красивата Клаудина, като се освободя и тя ще трябва да си избере — мене или моя нож?

Драйфус не чуваше неговите псувни и закани. Бедният бе изгубил съзнание под ударите на червенокосия насилник. Равелак стана, отиде към леглото на капитана, взе чаршафа, разкъса го на тесни парчета и с тях завърза ръцете и краката му. После ритна жертвата си и се мушна лесно през прозореца.

Убиецът се хвърли в развълнуваните вълни на реката. Тялото му потъна във водата, но след миг се появи на повърхността. Престъпникът заплува.

През това време лодката се отправи към средата на реката и побърза към борещия се с вълните човек.

Зачу се подсвиркване. Радостен вик изскочи от гърдите на Равелак.

— Ти ли си, Мъртвешка главо?

— Да, аз съм — отвърна един глас, като че идеше от тръба, — чакам те с лодка. Бързай да ни настигнеш, че стражата ни забеляза. По дяволите, стрелят вече!

Гръм прониза тъмнината и куршумът падна във водата близо до Равелак. Беглецът ускори плуването, за да настигне лодката. Силите му отслабваха, ръцете му все по-слабо пореха вълните, четинестата му брада потъваше все по-дълбоко под повърхността на водата.

Стражата не преставаше да стреля след беглеца.

Лодката също бе в опасност. Мъртвешката глава и Помпадаура бяха принудени да легнат на дъното, за да се запазят от куршумите.

Равелак употреби последните си сили и най-после стигна до лодката, протегна ръце и се хвана за борда ѝ. Изведнъж един куршум изсвистя и се заби в дясното рамо на беглеца.

Равелак изрева, изпусна се от лодката и падна във водата, която се оцвети от кръвта му. Мъртвешката глава се спусна, хвана бързо ранения и го изтегли в лодката. После хвана греблата и каза на жена си да направи същото. Лодката зацепи вълните на нощната река.

Куршумите падаха като град край бегълците.

— Ако ти е мил животът, греби по-бързо — каза престъпникът на жена си.

— Това животно Равелак не заслужава да се излагаме на такава опасност — отвърна сърдито Помпадаура; беглецът лежеше като мъртъв в лодката, очите му бяха изпъкнали, отвратителната му уста бе отворена, а червените му коси бяха настръхнали като глиганска четина.

— Няма нищо — отвърна Мъртвешката глава, — важното е, че човекът е жив.

Лодката стигна до отсрещния бряг. Мъртвешката глава натовари ранения на гърба си и с жена си се запътиха към близкия храсталак.

Един покрит файтон ги чакаше. Те се качиха и конете препуснаха.

Убиецът Равелак беше освободен!

В същото време, когато изгърмяха пушките от покрива на затвора, граф Естерхази пристигна в двора на същото здание. Черният майор бе посетил затвора вече два пъти, за да се наслаждава на мъките

на жертвата си. Той чу гърмежите и много се уплаши. Побледня и изтича като луд към стълбите, които водеха към жилището на надзирателя.

Графът затропа с юмруци по вратата.

— Отворете — извика той, — отворете, в противен случай ще разбия вратата! Не чувате ли, че някой затворник е избягал?

Вратата се отвори.

Майор Форцинети с наметната дреха застана пред черния майор. Добрият чиновник също се бе събудил от гърмежите. Той наметна бързо дрехата си, взе ключовете и излезе навън.

— Майор. Форцинети — извика Естерхази, — ако капитан Драйфус е избягал, вие ще отговаряте с главата си.

Надзирателят изгледа черния майор с презрение.

— Ако е станало това — каза той гордо, — аз ще отговарям пред началника си, а не пред вас, който можете по-скоро да бъдете мой ученик.

— Извинете — каза черният майор. — Аз отговарям с честта си за затворника и ако той е избягал, ще пострадам.

— Не вярвам капитанът да е избягал.

Казвайки това, Форцинети се запъти към двора, където се бяха събрали надзирателите и войниците, които бяха караул.

Форцинети разпореди да се претърси, околността на затвора. После надзирателят повика сержант Жирардин и му заповяда да донесе един фенер.

Форцинети и Естерхази се запътиха тичешком към подземието на затвора. Те отвориха желязната врата и се спуснаха по стълбите. Естерхази пръв стигна в мъртвешката килия. Кръвожадните му очи светнаха в тъмнината.

— Драйфус е избягал — извика той и скръцна със зъби, — знаех си аз, че ще изтърват кучето!

— Лъжете се, господине — каза Форцинети високо, — капитан Драйфус лежи там на пода!

— Затворникът е вързан и окървавен — зачуди се Естерхази. — Каква комедия се е разиграла тук, какво е станало?

Сержант Жирардин вдигна фенера и посочи с ръка към тавана на килията.

Форцинети само извика:

— Равелак!

Те вдигнаха Драйфус от пода и го сложиха на леглото. Жирардин развърза ръцете и краката, а старият майор избърса кръвта от лицето му.

— Работата е проста и ясна — обясни Форцинети на черния майор. — Някоя дълга ръка е приготвила плана за бягство на Равелак. Това показва дупката на тавана. Обитателят на тази килия е бил пречка за Равелак и той дебнешком е нападнал капитана и му е вързал ръцете и краката. Така мисля и вярвам, че не се мамя. Капитан Драйфус е станал жертва на престъпника, той не е виновен в нищо.

— Въпреки това, аз ще съобщя още днес случката на военния министър — каза черният майор сърдито, — и ако негово превъзходителство послуша съвета ми, шпионинът Драйфус трябва още утре да се окове във вериги.

— Дано военният министър не послуша подлите ви съвети — каза Форцинети и се отдръпна с презрение от коварния граф.

Черният майор имаше защо да тържествува — военният министър на Френската република послуша срамните му съвети. На другата сутрин един ковач дойде в затвора при капитана и окова лявата му ръка с дълъг синджир, а другия му край прикрепи към желязна халка, зазидана в стената на килията. Сега капитан Драйфус не бе само жив заробен, а бе и окован в тежки вериги!

О, ти храбър и честен френски народе, защо позволяваш на тираните да тъпчат така немилостиво човешките правдини, които си спечелил с кръвта на безбройни жертви?

9.

Майор Форцинети остана изненадан, когато на другата заран видя Естерхази в дома си. Управителят на затвора посрещна студено ранния посетител.

— Навярно някоя важна работа ви е накарала, господин графе, да ме посетите толкова рано — запита го студено домакинят.

Естерхази протегна сърдечно ръката си.

— Господин майор — каза с хриплив глас, — не съм дошъл по служебна работа, а само да се извиня за вчерашната случка. Много съжалявам, че постъпих толкова зле с вас. Признавам, че постъпката ми не бе нито учтива, нито пък уместна. Бях много нервирай, та не знаех какво говоря. Моля ви, приятелю, да ми простите, ако съм ви оскърбил.

Форцинети стисна сърдечно ръката на графа. Той бе честен човек и не предполагаше, че има хора, които едно говорят, а друго вършат.

— Господин графе, всичко е простено и забравено — допълни той, докато подаваше ръка на черния майор. — Били сме добри приятели и ще останем такива. Жалко само, че сте станал много нервен, откакто започнахте да надзиравате капитан Драйфус. Щеше да ми е много приятно, ако по-често ме посещавахте, както правехте това по-рано. Моята дъщеря никога не ще забрави забавните и полезни разкази, които слушаше от вас, когато идвахте по-често у дома. Съжалявам много, че времената се изменят, а с тях и хората.

— Господин майор, вие трябва да признаете — каза Естерхази, — че всеки на моето място щеше да стане нервен. Моето началство ме е натоварило с голяма отговорност.

Управителят на затвора въздъхна дълбоко.

— О, тази Драйфусова трагедия ще има лоши последствия за всички ни — каза той печално. — И мисля, че ще доведе отечеството ни до голяма опасност.

— Вярвам, че скоро ще ни снемат отговорността за делото Драйфус — сподели черният майор. — Разследването ще започне тия дни, после военният съд ще разгледа делото и тогава...

— И тогава — запита Форцинети, — какво ще стане с нещастния?

— Военният съд ще го осъди според закона — отвърна Естерхази. — Ако не бе отменено смъртното наказание във Франция, главата на капитан Драйфус щеше да хвъркне на гилотината. Сега престъпникът ще бъде осъден на заточение във френска Гвиана.

— Значи в Каена — възкликна Форцинети с разтреперан глас. — Каква ужасна съдба е сполетяла нещастника!

— Това е съвсем заслужено наказание за предателя, който е продал отечеството за пари на неприятелите му. Негово превъзходителство, военният министър е напълно убеден във вината на Драйфус. От ден на ден идват все повече доказателства против него. Военният министър има в ръцете си и документ, в който са означени цял ред държавни планове. Този лист е намерен в коша за книги в Н-ското посолство и е установено, че почеркът е на Драйфус.

Добрият старец поклати печално главата.

— Вярвам, че съдиите, които ще се занимават с това дело — каза той, — ще отварят добре очите си и няма да подпишат несправедлива присъда й с това да опетнят Франция и нейното правосъдие. Аз служа вече, господин Естерхази, тридесет години като управител на затвора. Хиляди и хиляди престъпници са минали през това време оттук. Имам опит и схващам веднага по чертите на хората дали са виновни или не. Капитанът не прилича на престъпник. От неговите думи, от обноските му не се забелязва да е станал предател на отечеството си. Освен това Драйфус притежава имот от двадесет милиона франка. Той е едва на тридесет и две години и вече е капитан. Има красива, млада жена и живееше щастливо и примерно. Кой би могъл да накара един такъв човек да продаде своята чест и своя живот за няколко хиляди? Не, това не мога да повярвам, това не е вярно!

— Да оставим това — каза Естерхази с твърд глас. — Нашите мнения са различни. Още нещо имам да ви кажа. Негово превъзходителство, военният министър е заповядал да се окове капитан Драйфус.

— Това е сторено — отвърна Форцинети тъжно, — поставена е и друга, по-здрава решетка на прозореца.

— Добре — каза черният майор, — нека преминем сега към друг, по-интересен въпрос. Ще ми позволите ли да поздравя госпожица

Марион или е болна?

— Благодаря, господин майор, дъщеря ми е здрава, дори от няколко дни прави малки разходки и се връща весела и добре разположена. Влезте в приемната стая, Марион е там и работи.

— Ще ме придружите ли, господин майор? — запита графът и изгледа подло стареца.

— Ще ме извините — каза той, — престъпникът Равелак ни показва, че трябва да бдим и да си отваряме добре очите. Сержант Жирардин ме очаква в двора. Трябва заедно да обиколим всички килии. Както Равелак е успял да пробие тавана на килията, така могат да го направят и други.

Форцинети подаде още веднъж ръка на графа и излезе.

Черният майор остана неподвижен сред стаята, докато затихнаха стъпките на Форцинети.

Изсмя се подло и се запъти към вратата на приемната стая.

Марион беше сама. Красивото момиче бе седнало до масата, на която светеше лампа с червен абажур. Тънките ѝ пръсти шиеха.

Когато врата се отвори, момичето се стресна. Ръката, в която държеше иглата с копринения конец, остана неподвижна.

Естерхази затвори вратата и се доближи до момичето.

Марион отговори на поздрава с кимване на глава. Тънкото ѝ тяло се разтрепера и зениците на очите ѝ се разшириха.

Черният майор намести безшумно стола си и седна срещу нея.

— Доста време има, откакто не сме се виждали — каза той високо.

— Да, доста време — повтори момичето плахо.

— Мислите ли някога за мене, кажете ми!

— Винаги, винаги трябва да мисля за вас!

Тя наведе глава и се опита да продължи работата си.

Черният майор се наведе към момичето и впи очи в тялото му.

— Марион, не желаете ли да ме погледнете? — запита той с благ глас.

— Не, трябва да внимавам в работата. Погледът на Естерхази сновеше лакомо по лицето ѝ.

— Марион, искам да ме погледнете!

Момичето вдигна полека глава и погледна черния майор.

Очите на графа се втренчиха в зениците на Марион. Тя не можеше вече да се отърве от погледа му. Ръкоделието падна от скута ѝ. Граф Естерхази хвана ръцете ѝ и ги стисна. Черният майор привлече момичето още по-близо до себе си.

— Спи, спи, заповядвам ти!

Очите на Марион станаха прозрачни. Клепачите ѝ бавно се притвориха и дългите черни мигли закриха зениците.

Черният майор погледна неспокойно към вратата на стаята. Той бе сам с жертвата си.

Острият му поглед се впи пак в лицето на Марион, като че искаше да проникне в душата ѝ и да пониже тялото ѝ. Графът положи ръцете си на главата на момичето и разтри челото, слепите очи, лицето, врата и гърдите ѝ. Повтори го пет-шест пъти.

Марион облегна глава на масата. Тя бе със затворени очи, бледа и вцепенена.

— Момичето е хипнотизирано — промълви черният майор тихо, — то спи дълбоко и се подчинява на моята воля!

После хвана ръцете на момичето.

— Марион, заповядвам ти да ме слушаш и да запомниш всичко, което ще ти кажа.

— Чувам те.

Тези думи бяха казани тихо и някак меланхолично от хипнотизираната.

— Заповядвам ти утре между три и четири часа да напуснеш къщата си. Ще наемеш файтон и ще се отправиш към къщата на мадам Легуве, която се намира на улица „Наполеон“ № 57. Ще слезеш там, ще позвъниш и ще попиташ за господин Арманд Ноар. Ти знаеш вече къщата и лесно ще я намериш. Да не забравиш какво ти поръчах. Ще дойдеш ли?

— Ще дойда.

— Не трябва да казваш никому за това, което ти поръчах. Марион, заповядвам ти да мълчиш!

— Ще мълча!

— Ти си добро момиче и послушно дете — каза подлият мъж, който не се срамуваше да приложи коварния си план срещу едно безпомощно момиче.

— Ела ме целуни, Марион!

Момичето стана, отиде при графа и го прегърна. Хубавите ѝ устни се допряха до неговите.

— Седни — каза ѝ той. Тя седна на стола.

Черният майор ѝ дъхна няколко пъти в лицето и потри челото ѝ.

— Събуди се, Марион — пошепна той, — събуди се, събуди се!

Клепачите ѝ помръднаха, устните ѝ се раздвижиха и една дълбока въздишка излезе от гърдите ѝ. Естерхази напусна стаята безшумно, преди момичето да се събуди напълно.

В двора той срещна Форцинети.

— Много добре се забавлявахме с госпожица дъщеря ви — каза той и се засмя иронично. — Изглежда госпожица Марион е напълно оздравяла. Навярно чистият въздух и разходките са помогнали.

— Радвам се, че чувам това от вас. Готов съм да пожертвам цялото си състояние само и само да е здраво детето ми.

— Повярвайте ми, господин майор, няма на света друг, който да желае повече от мен щастието на милото ви дете.

Този хитрец се впусна в дълъг разговор с невинния старец, за да му попречи да влезе в стаята при Марион и да види разстроеното ѝ душевно състояние.

Марион се огледа зачудено из стаята, разтри челото си и се замисли. Тя искаше да си припомни случилото се, но напразно. Като не успя, взе пак иглата с копринения конец и продължи шиенето там, където го бе оставила при влизането на черния майор.

10.

Три лица стояха тази вечер в елегантната стая на известния в Париж „Грандхотел“ — две дами и един господин — и разговаряха тихо и предпазливо.

Едната от дамите бе Херманса, жената на капитан Драйфус, мъжът бе Матийо, неговият брат, а другата дама бе Алиса Тери, най-прочутата американска детективка, която бе станала много известна сред тайната полиция на Стария и Новия свят.

Американката бе интересна личност. Тя беше слаба и стройна, с пищна гръд и тясна талия. Имаше красив профил, строги черти и доста голяма уста. Беше с пленителни, сиви, хитри очи, чудесни бели зъби и мека руса коса, навита на кок.

Детективката беше облечена скромно. Скъпа брилянтна брошка светеше на врата ѝ; на малкия пръст на лявата си ръка носеше пръстен със светъл като вода брилянт.

— Не плачете, госпожо — каза Алиса Тери на Херманса. — Невинността на вашия съпруг ще се докаже. Правдата трябва да възтържествува.

Матийо поклати глава.

— Страхувам се — намеси се той, — че в делото на брат ми правдата се тъпче с крака. Изглежда, че правителството е измамено от някой подлец, който е искал да отмъсти за нещо на Алфред.

— Не знаете ли нещо от частния живот на брат ви, което може да бъде причина за такова жестоко отмъщение? — запита детективката.

— Нищо не зная — отвърна Матийо. Херманса погледна засрамена към пода, лицето ѝ пламна.

Тя не смееше да каже това, което толкова много я измъчваше. Но надви срама, трябваше да го каже, може би то щеше да помогне за изясняването на непроницаемия мрак.

— Един подъл човек ми каза — рече тя с разтреперан глас, — че моят мъж... ах, срамувам се, не мога да го кажа.

Алиса хвана двете ръце на изтерзаната жена и я погледна съчувствено.

— Госпожо Драйфус — каза тя, — трябва напълно да ми се доверите, само тогава ще постигнем целта си. Сега аз съм ваш лекар и ако желаете операцията да бъде сполучлива, трябва предварително да разберем каква е болестта и не трябва да се отвращаваме и гнусим от нечистите работи.

Матийо се съгласи напълно с думи ѝ и Херманса стана порешителна.

— Добре — каза тя, — казаха ми, че моят мъж имал някакви отношения с артистка, от която имал дете.

— Това е клевета и лъжа — стана Матийо. — Никога между мене и брата ми не е съществувала някаква тайна. Ако това бе истина, щях да я знам. Херманса, Алфред обожаваше както тебе, така и детето. Той не е в състояние да потъпче верността си към теб. Напълно съм уверен, че това е лъжа.

Алиса Тери внимателно слушаше и се опитваше да улови следата, която ѝ се показва.

— Не ви ли казаха името на тази артистка? — запита тя.

— Да, казаха ми го — отвърна Херманса, — но бях толкова разтревожена, че го забравих... Като че беше италианско име.

— Жалко, че сте го забравила, но помните ли поне кой ви го каза?

— Да, знам, но отвращението ми към този човек е толкова голямо, че не мога да изговоря името му.

— Трябва да го кажете, помислете само, госпожо, че животът и свободата на вашия мъж зависят от това.

— Имате право, ще го кажа. Човекът, който наклевети моя мъж, е майор граф Естерхази.

— Подлец — извика Матийо. — Понеже си чула това от него, Херманса, знай, че е клевета.

— Знам — изрече младата жена с насълзени очи. — Всичко щеше да е по-добре, Матийо, ако Алфред беше послушал моите и твоите съвети и не се доверяваше толкова на Естерхази.

— Граф Естерхази — замисли се американката. — Това име съм го чувала и друг път. Ах, да, вие господин Матийо, сте ми говорил за него, наричахте го черния майор и ми казвахте, че от най-добър негов приятел, е станал най-злия му враг.

— Да, това ви казах и също, че нямам доверие в него.

Очите на Алиса светнаха.

— Оттук ще започнем — каза тя. — Ще трябва да се заинтересувам повече за граф Естерхази, да опозная по-отблизо навиците му.

— Мога да ви дам едно малко осветление — каза Матийо. — Откакто брат ми е арестуван, тайно наблюдавам графа и успях да разбера, че той ходи най-много на две места.

— Кажете мити — помоли детективката, като извади тефтерче и молив от джоба си.

— Първото място, където Естерхази ходи често, е дворецът на руския княз Григорий Минович — каза той. — Мисля, че той ходи там заради дъщерята на княза. Тя е много богата, а пък според мен средствата на черния майор са почти изчерпани.

— Дали той се намира в лихварски ръце? — запита Алиса.

— Не се съмнявам, но ще се опитам да го проверя. После — посещава и къщата на някоя си госпожа Легуве на улица „Наполеон“ № 57. В разстояние на четири дни е бил три пъти там и то все в цивилни дрехи.

— Коя е тази госпожа Легуве и с какво се занимава?

— Тя дава под наем мебелирани стаи. Кубинка е по народност. Преди три години е дошла в Париж с красивата си дъщеря Долора. Наела е тази къща, дава я под наем и с това се препитава. Дъщеря ѝ работи в моден магазин за ризи и други неща. Двете жени ходят редовно на църква и са известни в околността със своята набожност.

— Това ми стига — каза Алиса Тери и сложи тефтерчето си в джоба. — Сега ще започна работа и не след дълго ще чуете новини от мен. Делото е комплицирано и мистериозно, но с божията помощ всичко ще се разкрие. Господин Матийо Драйфус, тъй като ще имам нужда от опитен мъж, ще моля за вашата помощ.

— Госпожице Тери, на ваше разположение съм — каза Матийо. — Всяка минута от живота ми е посветена на нещастната участ на моя брат и не ще спра, докато не дойде часът на освобождението му!

— Вие сте благороден човек — каза американката, — и ако гарантирате за вашия брат, тогава е невъзможно той да е виновен. Ние двамата ще открием борбата с лошите духове, които искат да съсипят фамилията Драйфус. Дайте ръката си за приятелство!

Алиса простря бялата си нежна ръка към Матийо. Той я целуна горещо.

После Алиса се обърна към Херманса, прегърна я и я целуна по челото.

— Госпожо Драйфус, позволете ми да бъда ваша приятелка — помоли тя. — Бъдете уверена, че приемам само такива дела, в които съм напълно уверена в невинността на този, за когото трябва да работя. Парите не могат да ме заставят да освободя някого. Чувствам, че Бог ме е призовал тук, за да открия едно ужасно заблуждение и да освободя един невинен от затвора. Това ще ми даде сила и храброст за разрешаването на мъчната задача, с която се заех. Не плачете вече!

Горчиви сълзи бликнаха от очите на Херманса и тя се облегна на американката. Мъката ѝ този път бе по-малка, защото тя намери състрадателно сърце.

На другия ден в дванадесет часа по обед един файтон спря пред къщата на госпожа Легуве на улица „Наполеон“. Скромно облечена дама слезе от него и позвъни.

Вратата се отвори и една чисто облечена, побеляла жена застана на прага. Като видя дамата, тя се усмихна.

— Вие пристигнахте вече, госпожица Тукер — каза тя, — вашата стая е готова и можете веднага да влезете. Нека бог благослови влизането ви в моята къща.

— Моля ви, кажете на слугинята да донесе куфара ми в стаята — каза госпожица Тукер на английски.

— Извинете, госпожице — отвърна госпожа Легуве, — но нямаме слугиня. Ние сме бедни хора и дъщеря ми ще ви услужи. Долора, дете мое, ела за минута.

Вратата на една от стаите се отвори и едно хубаво момиче застана на прага.

Долора притежаваше качества, с които са известни кубинките. Тя не беше много висока, но имаше красиво тяло с прелестни форми, които можеха да пленят окото на всеки художник. Черната ѝ коса, големите кафяви очи, червените устни, белотата на лицето, всичко това я правеше прелестна.

— Това е нашата нова квартирантка, госпожица Алиса Тукер — каза госпожа Легуве, — а това е моята дъщеря Долора, единственото ми дете, единствената ми утеха в нещастията ми. Госпожица Тукер е

художничка, тя идва от Ливърпул и мисли да остане в нашата къща няколко месеца, за да научи френски. Вземи куфара на госпожицата, Долора, ще я заведем в стаята.

Чуха се бързи стъпки по стълбата и висок, млад мъж, облечен скромно, застана пред тях. Той поздрави учтиво дамите и като видя куфара в ръката на Долора, го взе от нея.

— Позволете да ви услужа — каза той, — това подходжда повече на мъж.

Господин Курт Валберг, нашият квартирант — представи го госпожа Легуве. — Германски бижутер, който търси тук работа.

— Казвам се Алиса Тукер — каза любезно художничката.

— Той живее на горния етаж — прошепна Легуве на англичанката. — Много е беден и едвам изкарва прехраната си.

Както изглежда, художничката не чу тези думи, тя се качи на първия етаж, където беше нейната стая.

Курт Валберг остави куфара в един ъгъл, поклони се и излезе.

Англичанката видя как Долора отправи дълъг топъл поглед след младежа.

— Сега си починете, надявам се, че ще останете доволна от стаята.

— Да, напълно, госпожо, тук имам всичко необходимо.

— Вкъщи ли ще се храните?

— Понякога, и то в стаята си. Вземете тези двеста франка, а в края на месеца ще оправим сметката.

Госпожа Легуве взе с радост парите, които англичанката сложи на масата, и погледна бързо дъщеря си, което показваше, че бе доволна от квартирантката.

— Имам още нещо да ви питам. Кажете ми кои са моите съседни, тъй като виждам врати отляво и отдясно?

— Госпожице — сложи ръка на гърдите си кубинката, — в моята къща сте сигурни, както в лоното Аврамово. Дъщеря ми и аз сме известни като набожни хора и не допускаме неморални хора да влизат в къщата ни. Готова съм да ви отговоря. Вляво живее господин Арманд Ноар, търговски агент; мисля, че той търгува и с шампанско. Ние с дъщеря ми не употребяваме тези дяволски питиета, но има и такива християни, които ги пият. Този човек отсъства по цели дни и седмици. Вдясно живее един руски професор на име Григорович. Той е стар

човек и се прибира само вечер, за да работи на спокойствие. Над вашата стая, на горния етаж, е стаята на господин Курт Валберг, когото познавате вече, а в долната стая живея аз с дъщеря си Долора.

— Благодаря ви, госпожо, доволна съм.

След няколко минути английската художничка остана сама в стаята.

Заклучи вратата. После отвори куфара си и извади от него един свредел. Англичанката отиде до вратата вляво, пробих три дупки, достатъчно големи, за да може да вижда всичко, което се вършеше в стаята. После заби един гвоздей на вратата и закачи на него дреха, която покриваше дупките и никой не можеше да ги види. Пробих също три дупки на вратата вдясно, за да може да наблюдава другия си съсед. Алиса покри тези дупки с една картина, която прикрепи на горния край с гвоздейчета.

Надявам се, че не е необходимо да обяснявам на читателите, че мнимата английска художничка беше известната американска детективка Алиса Тери. Тя извади дрехите от куфара си и ги сложи в шкафа. Най-после взе една книга, седна до писалището в очакване да види какво ще стане в съседната стая.

Не трябваше да чака много. Нейният часовник показваше четири часа, когато се чуха тежки стъпки по стълбите и някой отключи вратата на стаята отляво.

Алиса отиде до вратата, вдигна дрехата и погледна през пробитата дупка. Висок черноок мъж, облечен като търговец, бе влязъл в стаята.

— Без съмнение — каза Алиса Тери на себе си, — този е черният образ на майор Естерхази, както ми го обрисова Матийо Драйфус. Той идва тука като търговец на шампанско, под името Арманд Ноар.

После вратата на стаята, в която живееше Арманд Ноар се отвори и госпожа Легуве и дъщеря ѝ Долора влязоха.

Момичето изглежда бе плакало. То застана предпазливо до вратата. Старата кубинка се упъти към черния майор и се ръкува с него като със стар познат.

— Искам да говоря с вас, господин графе — каза му тя, — но трябва да говорим тихо, защото в съседната стая има квартирантка. Въпреки че тя е съвсем сигурна, все пак трябва да сме предпазливи.

— Коя е? — запита Естерхази начумерено.

— Една английска художничка, която не говори френски.

— Не ми се нрави, че дадохте тази стая под наем — разсърди се графът, това съседство ме безпокои и тя трябва да си отиде колкото може по-скоро!

— Всичко ще сторя, за да ви угодя — увери го госпожа Легуве, — обаче съм получила предплата за един, месец. Аз не исках да я взема, но това непослушно дете ме накара да се съглася.

— Долора? — започна черният майор, като се приближи до разтрепераното момиче и я изгледа с коварния си поглед.

— Да, Долора — измърмори кубинката. — Тя, която е причина за нещастията ми; тя, която се отказа да спечели пари от такъв лесен начин с вашата препоръка.

— По такъв лесен начин ли? Това наричаш лесно, майко! Твоята дъщеря, твоето дете да се изложи на погледите на всеки млад или стар развратник и да слуша най-лошите думи? Не, не, не! Не искам да ходя на онези тайни пирове, където има разврат, и които са само изложба на женската плът. По-добре ме остави да гладувам, обличай ме като циганка и ме карай да върша най-тежката работа, но не ме пращай там!

Долора падна на колене пред майка си и сълзи бликнаха от очите ѝ.

Госпожа Легуве понечи да се нахвърли върху непокорното дете, но графът я спря.

— Долора, послушай ме и, стани — каза Естерхази строго на момичето. — Ти знаеш, че съдбата на баща ти е в твоите ръце — продължи той, — и отчасти ти си виновна за това, че той страда в Каена, онзи земен ад, който се нарича сухата гилотина. Може би сега жълтата треска изтощава силите му или пък стражите го насилват с бой да работи из мръсните и отровни блата на френска Каена. Може би той очаква само смъртта да го избави от страшните мъки и страдания... После ще хвърлят тялото му на акулите, тъй като затворниците и заточениците не се погребват в Каена.

Момичето покри лицето си с ръка и извика през плач:

— Света Богородице, запази баща ми! Каква мъка е да живея с мисълта, че той страда толкова ужасно...

— Не можеш да помогнеш за избавлението му — каза Естерхази хрипливо, — нали съм ти казвал, че са необходими пари за тази цел. Но ти не искаш да ги спечелиш, въпреки че ти се е отдал случай. Нека

тогава баща ти свърши в мъки, а ти си остани тук — честна и неопетнена.

Долора се замисли, тя се облегна омаломощена на вратата.

— Аз искам — о, боже мой! Свободата ти, твоят живот, татко. И ако трябва да бъдат откупени с честта на твоята дъщеря — ще се подчиня!

В тази минута се позвъни на входната врата.

— Доведете при мене дамата, която ще запита за господин Арманд Ноар — нареди черният майор на двете жени. — И в никакъв случай не говорете с нея.

Кубинката и хубавата ѝ дъщеря излязоха от стаята, а мъжът с черната брада се приближи до огледалото и си оправи дрехите.

Американката използва времето и отиде до писалището, за да отбележи в дневника си всичко, което бе чула. Тя знаеше много добре френски, обаче не се бе издала пред хазайката си.

Детективката се върна пак на мястото си, за да наблюдава черния майор.

Младо, хубаво момиче, с красиви златночервени коси бе застанало в средата на стаята. Пред нея стоеше черният майор. Той я бе хванал за ръцете и я целуваше страстно. След малко махна шапката ѝ, съблече палтото ѝ и я поведе към леглото.

Момичето слушаше безропотно заповедите, които черният майор ѝ шепнеше, и го следваше, като послушна кукла, която се движи с механизъм.

— Чудно — каза Алиса на себе си, това момиче прилича на сомнамбул. — Не може да е заспала, защото дойде от улицата.

— Обичай ме — изхриптя съседът ѝ на красивото момиче, — обичай ме страстно, искам да ти изпълня най-горещите желания — това ти заповядвам!

Нещастната Марион, понеже това бе тя, под хипнозата на този развратник бе дошла в дома му. Бедното, невинно момиче изпълняваше всичко като насън. Тя го целуваше страстно, а в очите му засвети злобна радост. Тя го прегърна и полека падна в краката му. Простря умолително ръцете си към него и лицето ѝ не бе вече на онова невинно момиче, а приличаше на любяща жена.

Черният майор вдигна момичето, прегърна го и го завлече към леглото.

Алиса се отдръпна засрамена.

След четвърт час тишината бе нарушена от силния глас на графа. Детективката отиде пак на мястото си, за да наблюдава.

Момичето със златночервените коси бе застанало до вратата, облечена и с шапка на глава. Естерхази опипа тялото му от горе до долу и каза:

— Заповядвам ти да си отидеш у дома и всичко да забравиш!

Американката се сепна, тя сви юмруците си и дълбоко се възмути.

— Подлец! Изрод! — извика тя гневно. — Ти си употребил демонската сила на хипнозата върху жертвата си, но това няма да ти се размине.

Алиса искаше да тръгне след момичето, да разбере как се казва, къде живее и с какво се занимава, но преди да успее да си облече палтото и да си сложи шапката, графът беше придружил гостенката си и бе напуснал заедно с нея къщата.

Нямаше време да се преоблече, а така детективката не искаше да следва Естерхази, за да не се изложи на опасност.

Не ѝ оставаше много време да обмисля, тъй като се дочуха стъпки по стълбите.

— Господин професоре, днес дойдохте много рано — каза госпожа Легуве. — Часът е пет, а вие обикновено идвате в девет.

— Ще „е прибирам вече винаги по това време — отвърна дошлият. — Големия си труд върху насекомите на Франция трябва да завърша след няколко месеца.

После вратата на стаята вдясно се отвори.

— Навярно това е руският професор — каза си Алиса. — Сега ще видя той пък с какво се занимава.

Алиса повдигна картината, която прикриваше дупките на вратата, и погледна през тях.

Тя видя висок, стар мъж, чиято бяла брада стигаше до гърдите.

Той свали палтото си, облече работна дреха и седна пред масата. На нея имаше разхвърляни разни неща — шишенца с червено, синьо, кафяво, лилаво и черно мастило, различни перодръжки, бои, пергели, увеличителни стъкла, книги, лупи, една малка преса за печатане и малка машинка с литографски камъни.

— Това не прилича на професорски кабинет — измърмори детективката, — навярно и тук се крие някаква тайна...

Старият мъж в работна дреха, лъжливият професор, взе от джоба си една банкнота, закрепил я с игла на дъска за рисуване и я изправи до стената. После разгледа банкнотата с увеличително стъкло и започна да я копира.

— Фалшификатор на банкноти — възкликна Алиса Тери, — този човек не е професор, за какъвто се представя. Направих важно откритие! Домът на тази госпожа Легуве действително е едно престъпно свърталище. Вляво от стаята ми се намира един развратник, може би престъпник, а вдясно — един фалшификатор. Под моята стая — жилището, в което майката насилва дъщеря си да печели пари чрез безчестие, а в средата — детективката, която наблюдава всички, без да подозират.

Усмивка се появи върху устните на привлекателната жена и тя продължи радостно:

— Любопитна съм още да разбера какво става в стаята над мен. Там живее немският златар Курт. Той поне прилича на честен човек.

Току-що бе изрекла тези думи и чу как някой отвори входната врата и я заключи.

Чуха се бързи крачки. Те се отдалечиха към горния етаж и Алиса долови, как някой горе бързешком заприбира нещо. После вратата се заключи, човекът слезе по стълбата и спря на първия етаж.

Точно тогава силен вик наруши тишината. На входната врата, долу, някой тропаше с всичка сила и викаше:

— В името на закона отворете!

Алиса отиде смутена към прозореца и чу как руският професор набързо прибра нещата от масата. Той извика:

— О, Павловна, любимо мое дете, всичко вече е свършено, не ще те видя вече.

Някой похлопа на вратата й.

— В името на човеколюбието, отворете — чу се гласът на младежа, който говореше на английски — отворете врата, спасете един невинен!

Алиса Тери се поколеба за миг, после отключи вратата. Курт Валберг, немският златар, влезе в стаята й. Той беше блед и

разтревожен, пот оросяваше челото му. Държеше в ръцете си вързоп книжа, завързани с връв.

— Полицията ме преследва, тя е влязла в къщата и иска да ме арестува. Аз съм агент на таен политически комитет, който има за цел да обедини работниците от целия свят, за да подобрят нерадостната си съдба и да ги защити от капитала. Заклевам се в честта си, че ако ми помогнете, вие не помагате на престъпник. Ако сега ме залови полицията, не само аз ще падна в ръцете им, но и тези книжа и тогава мнозина може да бъдат арестувани поради човеколюбивите си дела, много семейства ще останат без подслон и без хляб.

Очите му говореха, че той казва истината.

Отчаянието на младежа трогна Алиса.

— Какво мога да сторя за вас, господин Валберг? — запита тя.

— Скрийте ме във вашата стая.

— Ще помогне ли това?

— Да, вие сте англичанка, те няма да ви безпокоят. Боже мой, те идват — аз съм загубен!

— Скрийте се бързо в този шкаф — каза англичанката. — Стойте тихо и не мърдайте, каквото и да стане!

— Благодаря ви — изрече младият мъж и се скри на посоченото място.

Алиса затвори шкафа, заключи го и взе ключа в себе си.

В коридора се чува викове и плачът на госпожа Легуве, хълцанията на дъщеря ѝ.

Стражарите се качиха на горния етаж, където кубинката им показва стаята на немеца. Те скоро се върнаха.

— Нето намерихме горе — каза чиновникът, който беше най-старши, — трябва да се е скрил някъде из къщата, а на прага на онази врата е неговата шапка, там трябва да е влязъл.

Той похлопа на вратата и американката отвори веднага. Гилберт, тайният полицейски агент, който играеше ролята на червенокосия музикант при арестуването на Драйфус, влезе.

— Извинете, госпожо, но дългът ме“ застава по един неучтив начин да влизам в стаята ви. Търсим един политически престъпник и имаме основание да вярваме, че се е скрил тук.

— Аз съм англичанка — каза Алиса на английски, — и не разбирам.

Гилберт повтори казаното на английски.

— Човекът, когото дирите, не е тук — отговори Алиса.

— Ще видим това ей сега. Претърсете стаята!

— Спрете, протестирам срещу това насилие, ще се оплача в английското посолство.

— Можете да го сторите, но сега ние изпълняваме дълга си. Слушай, Дувел, този гардероб не е претърсван, отворете го!

— Нямам ключ за него...

— Разбийте вратата тогава!

— Искам да ви кажа нещо, господине — обърна се американката към Гилберт. — Елате с мене до прозореца и кажете на вашите хора да почакаат!

Гилберт заповяда на хората си да почакаат, а той отиде до прозореца при Алиса. Тя беше извадила от пазвата си една хартия, на която бяха написани десетина реда, един подпис и голям печат.

Гилберт остана изненадан, като прочете документа.

— Възможно ли е — смути се той, — вие сте.

— Тихо — пошепна Алиса. — Не ме издавайте! Чиновникът сгъна хартията, върна я на Алиса и се поклони. После се обърна към хората си и каза:

— Уверих се, че престъпникът не е тук, да си вървим.

Стражарите напуснаха къщата след десет минути.

— Излезте, опасността премина!

С тези думи Алиса отвори гардероба. Избавеният целуна горещо ръката ѝ и промълви радостен:

— Никога не ще забравя добрината ви!

Дрлора беше коленичила долу в малката стая на госпожа Легуве пред иконата на Света Богородица и се молеше горещо. Молитвата не беше за баща ѝ, който охкаше в далечна Каена, а за този, когото обичаше тайно — немския златар Курт Валберг.

Това бяха част от тайните на мебелираните стаи.

11.

Дворецът на военния министър Мерсие бе богато осветен тази вечер. Пред главния вход спираха файтони. Аристокрацията на Париж слизаше от тях и се отправяше към великолепия дворец.

Военният министър даваше бал. Той беше поканил висшите военни началници — между тях бяха и полковник Пикардин, граф Естерхази и старият майор Форцинети. Освен военни, имаше и много цивилни, представители на разните държави и други високопоставени личности.

Павловна се разхождаше из залата под ръка с баща си княз Григорий Минович. Красивото тяло на младата княгиня беше облечено в розова копринена рокля. Всички се възхищаваха от нейната красота и мнозина завиждаха на младия Емил фон Пикардин, който често бе при нея. Те изглежда че бяха създадени един за друг, обаче никой не предполагаше, че бяха вече и тайно сгодени.

Колкото и привлекателна да беше Павловна, тя не възбуждаше такъв интерес, както друго едно лице, може би още по-пленителна и красива жена.

Тя бе млада дама, около двадесет и пет годишна. Нейната красота не бе обикновена. Гордият ѝ вид, привлекателните очи, разкошният тоалет, блясъкът на диамантите и аристократичните ѝ маниери — всичко това два часа след пристигането ѝ я правеше царица на бала.

Казваше се Алиса Велмур. Английският консул я беше довел със себе си в двореца на военния министър. Както се говореше, тя беше пристигнала в Париж едва вчера и щеше да остане само няколко дни в града.

Ако госпожа Легуве, уважаемата хазайка от улица „Наполеон“, видеше мнимата графиня Велмур, щеше много да се изненада, защото щеше да познае в гордата английска аристократка своята наемателка госпожица Тукер. Не е необходимо да споменаваме, че мнимата графиня беше Алиса Тери, детективката, ангажирана от нещастния Драйфус.

Цигулките, тръбите и флейтите започнаха да свирят, салонът беше осветен от хиляди лампи, мраморните стълбове, които подпираха галериите, бяха обвити в цъфнали рози, теменуги и момини сълзи, а в средата на залата бе статуята на републиката. До нея имаше един водоскок, който плискаше вода от четиридесет пръскала и се събираше в сребърен водоем. Близко до него бе поставено кръгло канапе от възглавници, на което беше седнала Алиса Велмур, заобиколена от видните кавалери на бала.

— Позволете, графиньо — поклони се старият генерален консул, — да ви представя господин майор граф Естерхази. Той ме помоли да ви запозная.

Естерхази гледаше с възхищение и учудване грациозното тяло на Алиса.

— Ако някога се говори за Англия, винаги се възхвалява великата морска сила, голямото ѝ богатство и таланта на народа в политиката и търговията — каза той, като се поклони. — Обаче сега виждам, че Островът надминава със своите красавици и прочутия Париж!

— А пък аз — усмихна се Алиса — едва сега разбрах, че във Франция има едно изкуство, което не е познато на студентите англичани. То е ласкателството, с което така добре си служите, че на човек му е приятно да го слуша, обаче лесно се забравя.

— Първото впечатление ни заставя винаги да говорим истината — отвърна Естерхази със светнали очи.

Тя засмяна му подаде танцувалната си картичка.

— Запишете, моля ви се, името си на тази картичка — каза тя, — също и това, което казахте за Англия!

Естерхази радостен и усмихнат изпълни желанието на хубавата жена. Той не можа да издържи на тържествуващите погледи на англичанката, отправени към него.

Детективката Алиса Тери действително тържествуваше. Сега тя имаше почерка на черния майор.

Алиса танцуваше с него и, когато погледите им се срещнеха, тя се усмихваше на мъжа, когото мразеше, защото го бе видяла в момент на престъпление и когото трябваше да предаде на съдебните власти.

— Ще имам ли щастието да ви видя пак, графиня Велмур? — пошепна ѝ Естерхази, като я придружи до водоскока.

— Утре вечер заминавам — каза Алиса, — но скоро ще се върна и тогава ще остана четири месеца тук. Тогава и аз се надявам, граф Естерхази, че ще се видим пак.

Черният майор се поклони и се отдалечи.

— Надеждата за моето бъдеще става все по-голяма — каза си той, като се разхождаше из салона. — Приказни картини се рисуват пред мен, картини на богатство и сила, обаче ще се пазя да не поставя всичкото си щастие на една карта. Моята дама купа е прекрасната княгиня Павловна Минович. Тя е млада и хубава като ангел. Има четири милиона зестра, които в моите ръце ще станат капитал и тогава ще мога да придобия половината свят. Наистина, сгодена е за барон фон Пикардин, обаче това не е пречка за мен. Ще отстраня това хлапе. Тъй като се осмели да пресече моя път, ще си изпати. А ако не успея с Павловна, тогава ми остава графиня Велмур. Тя изглежда е богата англичанка, ще я следя!

Казвайки си тези думи, Естерхази видя Павловна и барон Емил фон Пикардин в един ъгъл на залата. Те бяха се отдалечили, за да си кажат няколко любовни думи.

Черният майор се отправи към тях.

Той поздрави студено барона, но се поклони дълбоко на Павловна и каза с доверчив глас, който раздразни много Пикардин.

— Не желаете ли, княгиня Павловна, да танцувате с човека, с когото неотдавна бяхте приятели?

Павловна се смути. Двусмислените думи на графа я възмутиха толкова, че тя не можа да отговори. Баронът отговори вместо нея.

— Нейно сиятелство княгинята току-що ми каза, че е уморена и не желае да танцува.

Майорът погледна предизвикателно говорещия.

— Вие настойник ли сте на княгинята, барон фон Пикардин? — го запита той с нахален тон. — Аз се обърнах направо към княгиня Павловна.

Пикардин се изчерви.

— Аз говоря от името на моята годеница, граф Естерхази — каза грубо той, — и като неин годеник ви забранявам да ѝ говорите на име!

— Благодаря ти, Емил — погледна го Павловна, — дай ми ръката си. Искам да си вървя.

— Почакайте малко — извика Естерхази и стана блед като стена. — След като чух всичко това, устата ми трябва да бъде няма спрямо княгиня Мирович. Въпреки това, желая да поговоря с вас. Господин барон, моля ви елате в онази стая, щом изпълните задълженията си към госпожицата. Виждате коя стая, нали?

— Да — отвърна Пикардин учтиво. — След десет минути ще бъда на ваше разположение.

— Какво значи това — изплаши се Павловна, — дуел заради мене?

Пикардин я привлече нежно към себе си вместо отговор.

Черният майор гледаше със злобна усмивка след младата двойка.

— Не ще бъдете заедно още много — каза той с дрезгав глас. — Вие се намирате пред бездната, в която ще ви хвърля.

После Естерхази влезе в посочената стая и седна до мраморна маса.

Не бяха изминали пет минути и Емил фон Пикардин влезе в стаята. Той бе много сериозен. Знаеше, че има работа с непримирим неприятел.

— Вие желаете да говорите с мене — каза той и без да поздрави се доближи до масата. Черният майор посочи един стол.

— По-добре седнете, защото разговорът ни не ще свърши скоро.

Пикардин седна.

— Вие знаете, че трябва да си оправим сметките — продължи Естерхази — и то възможно по-скоро и незабелязано.

— Когато пожелаете — отвърна баронът.

— Още сега — каза Естерхази, — ако желаете.

— На ваше разположение съм, господин графе. Надявам се още преди да свърши балът да получа картичката ви, след което ще представя секундантите си и те ще изберат оръжието и ще назначат времето и мястото за дуела. Смятам, че това е всичко, което има да си кажем.

Баронът искаше да стане.

— Още една дума — възпря го Естерхази. — Така е невъзможно да решим спора.

— Невъзможно ли? — изгледа го младият барон сърдито. — На кой честен кавалер е невъзможно да защити честта си със сабя в ръка и да измие една обида с кръв?

— Вие забравяте, че съм войник. На мене са забранени много неща, които са позволени на вас. Преди няколко месеца негово превъзходителство военният министър е издал заповед срещу дуелите и който от офицерите го наруши, ще бъде отстранен от служба.

— Честта на един човек стои по-високо от всеки военен или граждански съд.

— Моята чест е неопетненият ми офицерски чин. Не мислете, господин барон, че желая да се откажа от спора, напротив, аз искам дуелът да стане по-сериозен и с по-категорични последствия. Страхувам се, че ще се уплашите от този дуел, тъй като той има за цел моята или вашата смърт!

— Забранявам ви да говорите за моята смелост — прекъсна го Пикардин сърдито.

— Толкова по-добре, господин барон, предлагам ви американски дуел.

— Как? Добре ли ви разбрах? Една игра на живот и смърт? Това не е човешко, господине...

— Не и в нашия случай — отвърна черният майор. — Вие обичате княгиня Павловна, аз също я обожавам; вие знаете, че един от двамата е излишен на този свят, затова заровете ще решат, кой от двамата трябва да изчезне.

Казвайки това, той извади от джоба си три зара и ги сложи на мраморната маса.

— Докато ви чаках, разпоредих един от слугите да ми донесе тия смъртоносни оръжия — каза черният майор усмихнат. — Заровете са еднакви за вас и за мене.

Нито едно мръдване на чертите му не издаваше тази подла лъжа.

Баронът беше облегнал глава на ръцете си и стоеше със затворени очи. Той не бе съгласен да повери живота си на игра, а от друга страна пък не искаше да се покаже страхлив. Накрая въздъхна дълбоко.

— Добре, нека да бъде така — каза глухо той.

— Знам, че имам работа с честен и храбър мъж — стана черният майор, тържествувайки.

Той едва скриваше подлата си радост.

— Не ни остава друго, освен да решим условията на дуела — продължи графът. — Предлагам следното: По-голямото число означава

живота, а по-малкото — смъртта. Който изгуби, трябва в продължение на двадесет и четири часа да се лиши от живот. По какъв начин, това е негова работа, обаче самоубийството трябва да стане така, че никой да не разбере причините и всеки се задължава с честта си да не казва никому нищо за това. Щом заровете се хвърлят, осъденият е длъжен да подпише писмо, с което се задължава да се самоубие най-късно след двадесет и четири часа. Съгласен ли сте на тези условия?

— Те са обикновените условия на американския дуел — отвърна Пикардин.

Баронът едва чу думите на Естерхази, той непрекъснато мислеше за годеницата си, която обичаше горещо и сърдечно.

— Да започнем!

Черният майор подаде заровете на младия мъж. Пикардин ги взе. Устните му се разтрепериха, той дишаше тежко, зениците на очите му светеха като огън.

Баронът искаше да захвърли заровете на мраморната маса, но изведнъж му се стори, че някой го улови за ръката и един сладък познат глас му пошепна:

„Не го прави, Емил! Не играй с живота си, с нашето щастие.“

— Зле ли ви е? — попита графът засмян. — Желаете ли чаша студена вода?

Младият мъж се опомни, той погледна злобно черния майор.

— Ето моята игра — каза той. Пикардин хвърли заровете на масата.

— Тринадесет — отбеляза той. — Благодарен съм!

— Не вярвам да надмина това число. Черният майор взе заровете.

Той вдигна ръка, за да ги хвърли. Изведнъж обърна погледа си към завесата, с която беше закрита вратата и каза:

— Мисля, че са ни видели, тъй като завесата се раздвижи.

Младият барон стана, втурна се към завесата, разтвори я и погледна в залата.

В тази минута графът смени заровете, с които беше играл Пикардин, понеже не бе лесно да играе с живота си.

Естерхази хвърли заровете.

Баронът се отпусна с глух стон на един стол.

— За вас е животът, за мене — смъртта — каза той тихо.

Черният майор бе хвърлил петнадесет точки. За няколко минути беше съвсем тихо в стаята, чуваше се само тежкото дишане на нещастника.

— Заровете решиха — каза победителят в този дуел. — Ще разпоредя да, донесат перо и мастило за задължителното писмо.

Той стана и позвъни.

Един слуга се яви и запита какво желаят.

— Донеси ни перо, мастило и хартия, само никой да не те забележи!

След няколко минути слугата донесе желаното и го сложи пред графа, който, му даде една жълтица.

— Вие напишете писмото, а аз ще го подпиша — каза Пикардин тихо.

Черният майор се залови веднага за работа.

Младият барон се разхождаше разтревожен из стаята. Ушите му пищяха, червени пламъци се виеха пред очите му, сърцето му биеше силно. Стори му се, че небето и земята се сляха около него.

Изгубен е завинаги младият живот, на който допреди малко се радваше, изгубено е щастieto на Павловна. Пред него зееше черният гроб, а зад него бе застанала една сянка, която протягаше ръце и му шепнеше:

„Ти си заложил своята чест и ти трябва да умреш, да умреш!“

Гласът на черния майор го събуди от мислите му.

— Подпишете се тук — каза Естерхази и му даде хартията, на която бе написал няколко реда.

Пикардин взе листа и прочете следното:

„Долуподписаният, заявявам, че самоволно и при пълно съзнание подписах настоящото и се задължавам, че утре на 13 ноември 1894 година до полунощ не ще бъда между живите, като се самоубия.“

Младият барон с разтреперана ръка подписа името си. Черният майор взе важното писмо и го скри в портфейла си.

Откъм залата се зачуха звуците на „Хубавата Елена“.

— Много съжалявам, бароне — каза Естерхази и се надигна, — обаче трябва да остана непоколебим.

Пикардин стана гордо.

— Нямам нужда от вашето съжаление, нито от съчувствието ви.

Той се обърна гърбом към черния майор и излезе от стаята.

Естерхази се изсмя коварно след него.

— Глупак, ти изгуби играта. Утре по това време красивата Павловна ще плаче за твоята смърт! Колко е горещо тук — каза той и сложи ръка на потното си чело. Ще отворя малко, за да се разхладя.

Майорът отиде към прозореца със спуснати завеси и понечи да ги вдигне. Изведнъж се отдръпна назад и побледня. Той вдигна ръце във въздуха, сякаш търсеше да се залови за нещо.

— Марион — извика той, — ти тука?

Бедното момиче стоеше до прозореца, осветен от луната. Тя беше облечена в бяла копринена рокля, около врата си имаше колие от истински маргарит.

Момичето погледна с презрение разтреперания мъж, който не се надяваше да я срещне на бала.

— Беше ли тук през цялото време — запита той още веднъж.

— Да.

— И си чула всичко?

— Аз видях, майоре, че си лъжец — извика Марион и се приближи до него. — Ти смени заровете!

Отговорът бе глух вик.

— Убиец — каза момичето, — ще отида в залата и ще кажа на всички, че си подлец.

Графът се нахвърли върху момичето, стисна лицето ѝ и впи погледа си в нейните очи.

Марион се мъчеше да се освободи, но не успя, тъй като не можеше да устои на хипнозата, с която престъпникът я подчиняваше на волята си.

— Спи — викна гневно той, — спи — заповядвам ти да спиш!

Ръцете на момичето увиснаха и тя затвори очи. Беше хипнотизирана.

— Забрави всичко, каквото си чула и видяла тук — заповяда ѝ той. — Забрави го и се събуди.

Хубавото тяло на момичето се разтрепера. Марион отвори очите си и погледна учудено. Графът се поклони усмихнато пред нея.

— Ще имам ли честта да танцувам с вас? — запита я той.

Тя кимна и му подаде ръката си. Оркестърът засвири. Марион и граф Естерхази се понесоха във вихъра на танца.

Беше шест часът след обяд. Студен ветреца подухваше и едри парцали сняг падаха от облаците, но щом снежинките се допираха до нещастната земя, се обръщаха на сълзи.

Слугата се появи в стаята на барон Емил фон Пикардин и запита господаря си да запали ли лампата.

— Не искам, Жан — отговори Пикардин. Баронът бе седнал до писалището и бе опрял глава върху ръцете си. — Оставете ме още четвърт час, после ще ви повикам, когато имам нужда!

Младият барон остана на тъмно. Да, бедният имаше нужда от тъмнина, тъй като и душата му бе обзета от мрак.

— Трябва да стана — каза си той. — Мога ли да се откажа да я видя още веднъж? Да почувствам онова божествено щастие, което обзема душата ми, когато видя чудната ѝ красота...

Баронът стана изведнъж от стола, като че му бе дошло нещо наум.

— Трябва да отида при нея, искам още веднъж да стисна белите ѝ ръце, искам още веднъж да прегърна младия и свеж живот, желая да чуя още веднъж от милите ѝ уста, че ме обича и тогава ще целуна червените ѝ устни и с тази последна целувка ще умра...

Пикардин повика слугата и му каза да запали лампата и да донесе палтото и шапката.

Жан изпълни заповедите на господаря си, но когато се доближи до него, за да му наметне дрехата, младият барон изведнъж поклати глава и каза:

— Ще остана у дома, старче.

Старият Жан учуден заклати глава. Той беше слугувал тридесет години при бащата на младия барон, затова го обичаше като свое дете и винаги му даваше добри съвети.

— Болен ли сте, господин барон? — запита той състрадателно. — Откакто си дойдохте от бала на военния министър, не сте спали и стоите все замислен до писалището. Безпокои ли ви нещо или някое нещастие ви е сполетяло? Това не е възможно. Вие сте млад, красив,

богат, имате прекрасна годеница. Бог ви е обсипал с щастие, какво ви липсва?

— Няма нищо, Жан, добри ми приятелю, сложи още дърва в огъня, защото ме тресе.

Слугата засили огъня, а баронът отрони:

— Аз ще умра. Завещанието ми се намира при нотариуса. И за тебе се погрижих, така че ти няма да страдаш на старини.

— Какви мисли са ви обзели, господин барон — каза старецът със сълзи на очи. — Нека господ ви пази и закриля. Помислете си само какво ще стане с княгиня Павловна...

— Оставете ме сам, Жан, разговорът ме изморява.

Слугата излезе мълчешком от стаята, а Емил заключи вратата след него. После отиде при писалището си.

— Добрият старец искаше да ми напомни за Павловна, но аз не искам да я видя вече, защото това ще разкъса душата ми; ще ѝ пиша и така ще се простя с нея.

Баронът седна и написа на бял лист с герб следните редове:

„Многообична ми Павловна!

Черна съдба ме е сполетяла и ме принуждава да се лиша доброволно от живота, от младия си живот, който желях да прекарам с тебе, мое обично дете. Но това беше само една мечта. Благославям те, благославям те с хиляди горещи сълзи, които са достойни за един мъж, когато се прощава с любимата си. Словото Божие ни разказва за един свят, където чистите души се съединяват под огнено преображение за вечни времена. И ние ще се срещнем завинаги.

Сбогом, моя скъпа! Още една целувка — раздялата е тежка!

Емил фон Пикардин“

Нещастният млад мъж гледа дълго това писмо, сълзи бликнаха от очите му и оросиха листа. Най-после той го сгъна и го сложи в плик, затвори го и го запечата. Надписа го и го остави на масата.

Като стори всичко това, баронът отвори чекмеджето на писалището-и извади кутия от слонова кост. В нея се намираха няколко прекрасно изработени револвера. Пикардин взе един от тях. После взе лампата от писалището и я занесе към огледалото, което беше на една мраморна масичка и отразяваше лицето му.

Баронът се спря пред огледалото и насочи револвера към дясното си слепоочие.

Пръстът му обхвана спусъка на смъртоносното оръжие.

Изведнъж Пикардин се сепна. Дойде му една мисъл. Бедният отиде към писалището и взе плика, в който беше писмото до Павловна. Отвори го и написа с разтреперана ръка следните редове: „Павловна, пази се от граф Естерхази, пази се от черния майор!“

После сложи писмото в друг плик, адресира го отново и се приближи до огледалото.

Ръката му хвана пак оръжието.

— Прощавай сега, ти, единствено скъпо мое щастие! Нека твоят образ ме обкръжава, когато очите ми се затворя завинаги!

Хладната цев на револвера опря до слепоочието му.

— Емил, Емил, любими мой, моля те, отвори ми — аз съм твоята Павловна!

Оръжието падна от ръцете на Пикардин.

— Павловна ли е тук? Павловна? — извика той с разтреперан глас.

На вратата се похлопа още по-силно и Пикардин чу риданията на годеницата си.

Баронът вдигна револвера и го скри в кутията, която покри с копринена кърпа. После се упъти към вратата и я отключи. В следващия миг Павловна се хвърли в обятията му.

— Каквото искаш мисли за мен — забърза тя със сълзи на очи, — осъди ме, прокълни ме, презри ме, нека всички ме сочат с пръст, че съм дошла при тебе, каквото искат нека говорят, но не можех да постъпя другояче, трябваше да говоря с тебе и благодаря на Бога, че твоите ръце ме прегръщат и че се намирам до сърцето ти!

Пикардин не можеше да се противи на тази гореща и вярна любов.

— Павловна — каза той и я притисна с любов до гърдите си, — мое мило и красиво дете, какво те доведе тук? Скъпо и невинно

гълъбче, ти си сторила необмислена постъпка. Ако хората разберат, че си дошла сама в къщата на годеника си, какво ще кажат злите езици? Клеветата няма да те отмине.

— Каквото искат да говорят — изрече младата рускиня с твърд глас. — Ако можеше някой да надзърне в душата ми и да види колко съм страдала от вчера, той ще ми прости.

— Страдала ли си, Павловна! Не, ти не трябва да страдаш, моя мила!

— Не смея да страдам — каза тя с плач в гласа. — Мислите ли вие, мъжете, когато сърцето на жената се окървавява, когато се касае за тъй наречената ви чест? Всичко ми е известно, той ти е обявил дуел, обаче аз няма да позволя да стане това, не ще допусна да рискуваш скъпия си живот. Не, не, хиляди пъти не — това няма да стане!

Младата княгиня се запъти към писалището и без да иска дръпна копринената кърпа на масата.

Павловна видя писмото, което бе адресирано до нея.

Тя го отвори веднага и го прочете.

Погледна любимия си бледа като стена и разтреперана като сламка.

— Какво значи това? — извика княгинята отчаяна. — Ти си принуден да умреш? Ти ми пишеш за някаква тъмна съдба, която те принуждава да направиш това? Емил, Емил, едно лошо предчувствие ме е обзело и мъчи душата ми.

Момичето заплака силно.

— Клето дете, защо узна съдбата си преди време?

— Не съм я узнала преди време — извика Павловна и се отдръпна от ръцете му. — Бог ме е пратил навреме да те избавя от голям грях. Ти не ще сториш това, за което говориш в писмото. Не можеш да съкрушиш сърцето ми, ти трябва да живееш, да живееш за мене!

Ужасни мъки терзаеха душата на нещастния мъж.

— О, желал бих да живея за тебе — каза той с разтреперан глас. — Желал бих да се наслаждавам на щастието ти на този свят, но, уви, не ще се сбъдне. Смъртта се е загнездила в моето сърце и няма средство да се избавя от нея.

Павловна падна на колене пред него и прегърна краката му.

— Искам да зная истината — молеше се тя. — Съжали ме и ми кажи причината. Защо искаш да умреш!

— Не мога да ти отговоря — изстена баронът. — Заставен съм да мълча като гроба, който зее отпреде ми.

В коридора се чува стъпки.

Старият слуга не искаше да пусне някакъв непознат в стаята на господаря си, но той извика с твърд глас:

— Остави ме, дошъл съм да направя едно добро за твоя господар, ти не знаеш каква опасност го застрашава!

Като чу гласа на този човек, Пикардин се стресна и вдигна княгинята.

— Граф Естерхази — извика той учуден и изплашено. — Павловна, скрий се бързо в отсрещния кабинет. Ако черният майор те види тук, твоята чест ще пострада.

Пикардин заведе годеницата си и я затвори в кабинета.

Черният майор влезе в стаята. Той се упъти към барона и го поздрави.

Пикардин го погледна презрително и не отговори на поздрава.

— Господин графе — каза той високо, — вие навярно сте дошли да проверите дали съм изпълнил обещанието си. Или може би искате да се порадвате на окървавения ми труп? Припомням ви, господин майор, че имам още време до полунощ и не желая присъствието на този, когото ненавиждам.

Естерхази извади от портфейла си записката на Пикардин.

— Лъжете се, господин барон — каза той спокойно, — не съм дошъл да проверя дали сте още жив, нито пък да се наслаждавам на окървавения ви труп. Само съжалението за тежката ви съдба ме накара да дойда у вас и да ви помогна. Бъдете уверен, господин бароне, че от сърце ви съчувствам. Вие сте богат и млад, и само можете да се радвате на живота. Затова реших да ви върна записката, с която се задължавахте да се самоубиете.

— Не желая никакво благодеяние, господин майор! Предпочитам смъртта, отколкото да се унижа пред вас — отвърна гордо Пикардин.

Но в душата на барона светна един лъч на надежда, че може да се спаси. „Не е лесно човек да умре толкова млад и щастлив“ — си помисли той печално.

— Не мислете, господин барон, че искам да ви направя някакво благодеяние — стресна го Естерхази студено и присмехулно. — Трябва само да ми обещаете една голяма награда, преди да ви върна записката.

— Награда. Какво искате за записката?

— Павловна.

— Как Павловна? — извика Пикардин разгневен. — Не се ли срамувате да ми предлагате такава безчестна сделка? Вие искате да купите с моя живот невинното сърце на Павловна! Не, това никога няма да стане, по-добре е десет пъти да умра, отколкото да отнемете моята обична годеница!

— Както обичате. Вие знаете какво сте подписал. Или трябва да умрете, или да се лишите от вашата чест! Моето желание беше да ви спася, обаче вие отблъснахте предложението ми!

Черният майор се обърна, за да си върви. Той не беше дошъл още до прага и един треперещ глас го повика:

— Останете, граф Естерхази, ще направим сделката!

Павловна беше излязла от кабинета, от бледото ѝ лице, от разтрепераното ѝ тяло и зачервените ѝ очи личеше, че тя бе чула всичко.

Естерхази се изненада, като видя младата княгиня.

— Вие ли сте това, княгиня Павловна? Какво правите в кабинета на барона? — извика учуден графът.

— Не се страхувайте, графе, стоката, която желаете да купите, не е изгубила нищо от стойността си. Бях принудена да дойда тук, защото предчувствах, че нещо застрашава моя годеник. Кажете, граф Естерхази, не искате ли да продадете записката на барон Пикардин срещу друга, по-ценна награда.

Очите на графа светнаха сатанински.

— Не, княгиня Павловна, стоката ми е скъпа, та за това мога да я заменя само с вас. Обещайте ми, че след четири седмици ще станете моя съпруга и тогава вие сама ще изгорите смъртната присъда на вашия годеник!

Павловна погледна отчаяно барона. После извади от пазвата си един златен кръст и го издигна тържествено:

— Заклевам се — произнесе тя с глух глас и със сълзи на очи — в името на Бога, в разпятието и в Света Троица, че ще...

— Не се заклевай, Павловна — извика баронът и се втурна към момичето.

Той дръпна кръста с разтреперана ръка.

— Остави ме да умра — простена той, — остави ме да загина, само не се продавай на този дявол в човешки образ, не се отдавай на вампира, който е излязъл от ада, за да ни изпие топлата кръв.

— Трябва — извика отчаяно нещастното момиче. — Емил, ти трябва да живееш, аз ще принеса тази жертва като последно доказателство за горещата любов, която ще свърши само с моята смърт!

После тя взе кръста от пода, притисна го до гърдите си и каза:

— Заклевам се, граф Естерхази, че ще стана ваша съпруга щом пожелаете.

Черният майор се поклони, улови ръката на Павловна и я целуна горещо.

Ръката ѝ бе студена като на мъртвец.

— Дайте ми, моля, сега записката на барон фон Пикардин — каза момичето студено.

— Ето я — отвърна Естерхази. — Господин барон, уверете се сам, че е ваш подписът.

— Тъмнее ми пред очите — каза бедният мъж. — Не мога да различа буквите, но вярвам, че е същата записка, която ви дадох.

Павловна взе записката от ръката му и се запъти към огнището. Хартията хлътна в огъня и той лакомо я погълна.

— Господин барон фон Пикардин, сега вие сте свободен — каза тихо младата княгиня, — само Бог има право на живота ви.

Казвайки тези думи, очите ѝ се напълниха със сълзи.

— Какво стори, Павловна, Павловна — извика баронът отчаян. — Ти избави моя живот, но унищожи щастието и живота на две души!

Благородното момиче наведе тъжно глава и се замисли. Изглежда, че нещастната трябваше да събере нови сили, за да изпълни решението си.

Павловна извади полека златния пръстен, който носеше на лявата си ръка. Протегна ръката си и го пусна на пода. После се обърна към Естерхази и каза:

— Вярвам, господине, че сте доволен сега.

— Всичко ще пожертвам за вас — заяви черният майор с престорена тържественост, — само да ви направя щастлива и да забравите тази минута.

Естерхази ѝ подаде ръка, но тя се отдръпна с презрение от графа.

— Оставете ме — извика тя упорито, — искам поне тази вечер да принадлежа на себе си.

Княгинята се упъти към вратата, но се спря на прага и бе обърнала към Пикардин.

— Емил, Емил — каза тя отчаяно и сви съкрушено ръце, — спомни си думите, които ти сам ми писа: „Тези, които са разделени тук на земята, горе, на небето ще се съединят!“ Сбогом, мой любими, сбогом завинаги!

Емил фон Пикардин се залюля и се срина в безсъзнание.

Черният майор изглежда злобно жертвата си.

— Победих те — измърмориха зложелателните му устни. — Ти лежиш сега в праха, лежиш безсилен в краката ми.

После отиде до писалището, позвъни и каза на влезлия слуга:

— Занесете господин барона на леглото, стана му лошо, но скоро ще дойде на себе си, не е опасно!

Старият Жан се завтече към господаря си уплашен, а Естерхази с подла усмивка напусна дома на барон Пикардин, комуто беше отнел щастието.

Павловна тичаше като луда из тъмните улици. Едва ли някой може да опише душевното състояние на това нещастно момиче, което преди няколко минути се продаде на един отвратителен, безчестен човек, за да спаси любимия си. Бедната не можеше да събере мислите си. Само едно си повтаряше безспирно — че никога вече няма да бъде щастлива и че е погребала всичките си мечти и блянове.

Павловна тичаше бързо към двореца на баща си на улица „Св. Оноре“.

Изведнъж тя спря. Беше стигнала до голямо здание, вратите на което бяха отворени. Широки стълби водеха към главния вход, над който стърчеше кръстът на спасителя. Ухаеше на тамян и мирта.

Набожни и кротки хора се качваха по стълбите, влизаха и излизаха от зданието. По щастливите им лица се виждаше, че са намерили онова, което са желали — поука, утеха и душевно спокойствие.

Павловна се намираше пред храм.

Това бе православна църква, към която принадлежеше и княгинята.

В църквата се служеше вечерня.

— Ако се помоля, Бог ще изпрати своя мир в моето разбито сърце — каза си тя, влезе в храма божи и коленичи близо до главния олтар, на каменните стълби. Бедната наведе смирено глава и започна да се моли горещо.

Момичето се молеше на небесния цар да ѝ даде сила и воля да понесе нещастieto си, тя се молеше и за щастieto на любимия си. Това благородно дете се молеше на бога да изличи името на Емил от сърцето ѝ, той да я забрави и да бъде щастлив с някоя друга.

Мъката надви, тя закри лицето си с ръце и заплака.

Изведнъж чу зад себе си ехото на хълцането си. Павловна се обърна. Бледа красива жена бе коленичила зад нея. Беше на около четиридесет години, лицето ѝ беше още хубаво, само около устата ѝ се забелязваха печални бръчки.

Тя бе облечена в елегантни черни дрехи — изглежда беше богата жена. И тя плачеше зад дантелената си кърпичка, плачеше сърцераздирателно.

Павловна не смееше да погледне госпожата — чуваше само тихия плач на нещастната.

Дамата в черно облекло плачеше и се молеше:

— О, ти, Дева Марийо, която си родила Спасителя, пази моята дъщеря, която ми отнеха без да зная накъде я тласнаха вълните на злия живот. Ти, небесна майко, пази я да не стори грях, пази я от беда! И ако е твоята воля да видя още веднъж изгубеното си дете, Пресвета Богородице, освети ми пътя, по който да тръгна, за да я намеря!

Молитвата утихна, звуците на органа екнаха тържествено и трогателно из храма божи.

Павловна стана. Беше свършила молитвата си.

Дамата зад нея също стана. Тя избърса сълзите си с дантелена кърпа — не искаше никой да види, че бе плакала. После се отстрани, за да мине момичето.

Когато погледите им се срещнаха, непознатата изпусна сърцераздирателен вик. Той бе толкова силен, толкова страшен, че

заглуши звуците на органа. Нещастницата протегна ръцете си към Павловна, като че бе видяла някое видение и извика:

— Наталия, моя Наталия! Пресветата Богородица е чула молбата ми!

След това се сгромоляса при стълбата, до която бе застанала.

Павловна извика за помощ.

Няколко набожни руснаци бяха наобиколили припадналата и я вдигнаха. Старият клисар също се притече на помощ.

— Тази госпожа ми е позната — каза той, — тя често идва на църква. Файтонът ѝ я чака пред вратата. Нека някой отиде и повика слугата ѝ. Това е госпожа Фон Ла Бриер, жената на парижкия градоначалник.

Павловна излезе от църквата. Момичето помисли, че нещастната е душевноболна и за това ѝ се бе привидяло изгубеното ѝ дете.

Княгинята си обеща, че всеки ден ще се моли за нещастната жена.

12.

Четири седмици вече капитан Драйфус пышкаше в ужасната тъмница.

Положението на нещастника се бе влошило.

Представителите на свободолюбивата френска република се бяха разпоредили да се окове капитан Драйфус във вериги.

Наистина синджирът бе достатъчно дълъг, та можеше свободно да се разхожда из килията, но мисълта, че му бяха отнели последния остатък на свободата и го бяха оковали като някакъв звяр, съвсем съкруши неговия дух и го направи още по-отчаян, отколкото беше по-рано.

Тресеше го и това увеличаваше мъките и страданията на нещастника.

Всяка вечер го тресеше. Треската го мъчеше цяла нощ и едва на разсъмване го оставяше за малко. Болките и безсънието съвсем го изтощиха.

Драйфус беше помолил управителя да му изпрати лекар, но човеколюбивото началство на френската република не удовлетвори молбата на затворника. Черният майор му каза, че правителството няма излишни пари, за да плаща на лекари за болни шпиони и че треската и без лекар щяла да мине.

Нещастникът се мъчеше без да има надежда, че състоянието му ще се подобри. Драйфус лежеше на леглото и пышкаше. При всяко движение синджирите издаваха ужасни звуци. Челото му гореше в огън, в главата му сякаш бушуваха адски пламъци. Тялото му се тресеше от силна треска, крайниците му тежаха като олово.

Най-ужасното бяха страшните видения, които го довършваха. Нещастникът се бореше в треската си със страшни и отвратителни изроди. Струваше му се, че някаква огромна змия се увива около врата му. Отвратителната глава се доближаваше до него. Горещ дъх достигаше до лицето му.

Главата на тази змия приличаше на лицемерния му приятел Естерхази. Драйфус силно удряше с ръце това видение. Изтощително

се бореше с него. В един момент сграби отровното му тяло с ръка и се опита да го удуши, но изведнъж изродът се изпари и изчезна.

Болният се събуди, плувнал в пот, а сърцето му силно туптеше. Драйфус вдигна глава и се послуша:

— Това сън ли бе?

Долу под пода на неговата килия се чуваха глухи удари.

Затворникът бавно стана. Отиде към мястото, откъдето идваха ударите. Капитанът клекна на пода и сложи ухо на влажните изгнили дъски.

Не беше сън. Все по-ясни ставаха ударите, те бяха от човешка ръка.

Косите на бедния капитан настръхнаха. Той се разтрепери. Като се посъвзе и събра сили, реши да открие какви са тайнствените звуци. Клекна и потропа четири пъти по пода. В отговор изтрополиха четири удара.

— Долу трябва да живее някакво човешко същество — каза си Драйфус, — то чува, мисли и отговаря. Навярно е някой нещастник, който е принуден да живее в още по-дълбоко подземие от месец.

Тази мисъл разтърси душата на бедния капитан.

— Чуй, Боже, молитвите и сълзите му и изпрати другар, с когото да сподели самотата си и така по-лесно да прекара часовете на нещастieto си.

Драйфус искаше да разбере кой е в подземиято.

— В името Божие — извика той, — кой си ти там жив погребан?

В отговор бе тишина. След малко един глух глас отговори:

— Говори ти един нещастник, който не е виждал човешки образ от петнадесет години.

Драйфус се стресна. Този глас не приличаше да е на жив човек, а по-скоро идеше от царството на мъртвите. Но той събра сили и извика развълнувано:

— Истина ли казваш, нещастнико, и ако е така, то какво престъпление си извършил, че жив са те заровил и!

Горчив смях се чу под пода:

— Какво престъпление съм сторил ли? — отвърна гласът. — Ще ти кажа, когато дойда при теб.

— Нима е възможно да дойдеш при мене? — запита капитанът.

— Да. Цели седем години съм стъргал ворта от тавана с ноктите си, докато успях да пробия пода на твоята килия. Да, цели седем години, цяла вечност за един самотен затворник!

— Бил лиси вече в моята килия? — запита Драйфус покъртен.

— Да — отвърна невидимият. — Често напусках безутешната си тъмна гробница, в която не прониква нито лъч светлина от животворното слънце Прекарал съм, непознати ми приятелю, много нощи в твоята килия, много пъти съм стоял край твоя прозорец и съм освежавал полуслепите си очи с благотворната лунна светлина. Стотици пъти съм подпирал уморената си побеляла глава на желязната решетка и съм гледал мрачните вълни на Сена, слушал съм шума на реката. Струваше ми се, че слушам мелодия от щастливата ми младост.

Печалният глас на този нещастник пленяваше все повече Драйфус. Бедният не мислеше вече за собствените си страдания, а за мъките на нещастния човек от подземиято, където не проникваха лъчите на луната и слънцето. Сега той разбра, че има един човек на света, който е по-нещастен, изоставен и злочест от него. /

— Откога не си идвал в килията ми? — запита Драйфус.

— Повече от четири седмици — отвърна непознатият.

— Защо?...

— Страхувах се от тебе — отвърна гласът.

— Беше те страх от мен? О, Боже, и аз съм също нещастен затворник и аз съм жив заробен. Защо да се плашиш от мен!...

— Зная, чух въздишките ти, чух всичко, каквото ставаше в килията ти. Ти си капитан Драйфус. Чух твоите молитви, когато се молеше на Бога. Разбрах, че си невинен и че си добър човек. По-рано се страхувах от тебе, защото мислех, че са те пратили да ме убиеш.

— Нима ти се страхуваше от смъртта, нещастнико? — запита Драйфус зачудено. — Нима твоят живот не е хиляди пъти по-ужасен от блаженото умиране на тялото ти!

Непознатият извика с висок тържествен глас:

— Смъртта щеше да бъде за мене избавление, ако не бях сигурен, че един ден ще напусна гробницата си и ти ще видиш кой съм...

Капитан Драйфус стана от пода. Тръпки побиха тялото му, страх го обзе при мисълта, че едно тайнствено същество ще излезе от гроба

и ще се яви пред него. Приближи се до прозореца. Едра пот ороси челото му, треска разлюля тялото му.

Имаше пълнолуние. Ярките лъчи на луната грееха по решетката и осветяваха пространството с бледата си светлина.

Времето течеше, но никой не се явяваше.

Драйфус взе да се съмнява в думите на невидимия. Помисли си, че нещастникът е луд и че това, което бе казал, е плод на болния му мозък. Изведнъж той се стресна. Нещо замърда под леглото му.

Дочу се необичаен шум, което показваше, че невидимият работи. Капитанът не отделяше погледа си от мястото, където трябваше да се покаже гостенинът.

Под леглото се появи едно лице, осветено от сребърните лъчи на луната, заобиколено от дълги бели коси. След него се измъкна мършава тяло, облечено в сива, дълга и окъсана роба. Обитателят на гроба се надигна бавно и се упъти към стреснатия капитан.

Непознатият се спря пред Драйфус.

— Нека да погледам лицето ти — каза тайнственият човек и впи погледа си в лицето на капитана.

Това същество гледаше ненаситно красивите мъжки черти на нещастния затворник.

— Наистина, така изглежда човек — каза най-последният жител. — Има вече десетилетия, откакто не съм виждал човешки образ!

Драйфус също гледаше с внимание чертите на непознатия. Мина му през ума, че той някъде е виждал това лице. Но къде, къде беше виждал тази силно издадена брада, тези проникателни очи и дълги черни вежди? Къде беше виждал тази волева уста, това високо чело и тези дълбоки бръчки, издаващи решителност.

Той си спомни. Беше виждал този римски образ върху хиляди и хиляди предмети, изработени от ръката на художник, изсечен върху мрамор, злато, сребро и бронз.

Всеки французин познаваше този образ! Това бяха чертите на наполеоновците.

Гробният жител подаде ръката си на капитана. Обзет от предчувствие и уважение, Драйфус стисна ръката на чудноватия мъж.

— По странен начин ни събра съдбата, капитан Драйфус — каза човекът с наполеоновските черти, — нека бъдем неразделни приятели.

Не ме предавай на враговете ни, дори и да ти обещаят свобода. Може би аз ще мога да ти помогна след известно време. Днес съм беден и презрян затворник, обаче утре мога да стана монарх.

Толкова тържествено каза тези думи гробният жител, че Драйфус почти се ужаси. Този човек или беше луд, или пък имаше неоспорими права над царската корона.

— Откога си затворен? — запита гробният жител.

— Вече повече от четири седмици — отвърна капитанът.

— Значи можеш да ми кажеш новини. Има вече двадесет и две години, откакто съм разделен от хората. Кажи ми как се казва владетелят, който стои на престола на Франция?

— Народът сам се управлява. Франция е република!

— Република — простена нещастникът глухо. — Франция бе република и когато великият корсиканец се качи на престола... Царица Евгения жива ли е още?

Той изрече тези думи с разтреперан глас.

— Съпругата на Наполеон III, царица Евгения живее в Числхоерст — отвърна Драйфус. — Тя оплаква едничкия си син, загинал в Африка под копията на диваците.

Гробният жител закри лицето си с ръце и наведе печално глава. Дълбока въздишка последва глухото стенание.

Изведнъж нещастникът вдигна гордо глава, погледна презрително Драйфус и го запита високо:

— Умрял ли е законният син на Наполеон III и на графиня Евгения Монтижо, наследникът на френския престол?

— Принц Луи Наполеон е мъртъв!

— Лъжеш — извика тайнственият мъж и се изправи гордо. — Капитан Драйфус, ти лъжеш, а с тебе и цяла Франция мами Европа и останалия свят. Принц Луи Наполеон е жив, истинският и единственият законен крал на Франция живее — той стои пред теб.

Драйфус извика сподавено и падна на колене пред гробния жител.

— Дали принц Луи Наполеон е възкръснал от гроба — изрече капитанът, — или светът се е обърнал на лудница, пълна с лъжци и измамници? Нима онзи, когото целият свят и собствената му майка оплакват като мъртъв, е жив? Защо се съмнявам още? Не видях ли чудеса пред последните четири седмици? Не се ли научих да вярвам в

непонятното и нечутото? Нали виждам ясно чертите ти, че ти си потомъкът на същия род, който е царувал вече два пъти във Франция?

— Стани, капитан Драйфус — каза потомъкът на наполеоновците развълнувано, — не е далеч денят, когато ще се възкача на бащиния си трон и тогава ще си спомня за теб. Причината, за да отстранят и затворят в тъмница последния и законния наследник на френския престол е предателството, злобата, подлостта и властолюбието на тогавашните и сегашни управници. Предателите на френското кралство ме влачеха от тъмница в тъмница, докато най-после ме тласнаха в тази ужасна подземна гробница, която се намира под краката ти. Гледай, аз не съм изгубил ума си, не съм изгубил надежда още. Крепеше ме мисълта, че трябва да живея за Франция и аз предчувствам, че ще се изкача през мрака към виделината и че короната на велики Наполеон ще украси и моята глава!

Драйфус не отвърна нищо, той не искаше да прекърши надеждите на клетника.

Гробният жител сложи ръцете си върху раменете на капитана:

— И ти също, капитан Драйфус, не трябва да се отчайваш — каза той кротко. — Ти имаш неприятели, те ще направят всичко, за да те погубят, обаче невинността ти ще излезе на бял свят и правдата ще разпръсне дяволските планове на предателските души. Търпи и постоянствай и за тебе ще изгрее слънцето на свободата и щастието! Трябва вече да се върна в гробницата си. Ще те посети пак и тогава ще ти разкажа как живеех и колко страдах през тези години в ужасната тъмница. В моята гробница се намират чудни неща, аз създадох там нов свят, тъй като ми отнеха големия и красив Божи свят. За днес прощавай, капитан Драйфус, не се предавай! Сбогом!

Гробният жител се поклони полека пред капитана и се изгуби под леглото.

Драйфус чуваше само шума от слизането му. Дупката се затвори и всичко утихна.

Капитанът отиде до леглото си и се хвърли изнемощял върху него. Уморените му очи се затвориха и той заспа.

Когато нещастникът се събуди, слънцето бе високо на небето. Капитанът потри челото си и се огледа из килията, за да види дали престолонаследникът на наполеоновците не бе оставил следа след себе си. Нямаше нищо!

Дали Драйфус не бе бълнувал в треската си?

13.

На 15 ноември вечерта Матийо Драйфус кривна1тю известната улица „Мадона“. Той мина покрай дома на Мъртвешката глава и Помпадура и се приближи към една стара къща. Тя беше само на един етаж и имаше няколко магазина. По външността ѝ личеше, че в нея не живеят хора. Явно беше построена за търговски цели.

На прашния, покрит с паяжини прозорец на големия магазин се намираха различни стари вещи: дрехи, оръжия, златни гривни, брошки, обици, пръстени, часовници, картини, обувки, ръкавици — с една дума всичко каквото можеше да има един парижки вехтошар. Над вратата се забелязваше надпис с големи черни букви:

„Дават се пари в неограничен размер срещу полици и скъпоценности.

Купуват се къщи, ценни книжа, брилянти и други златни и сребърни вещи.

Дават се съвети по всички парични и търговски сделки.

Соломон Дулсети,
банкер, вехтошар и заложник“

Матийо Драйфус влезе в магазина. Дребен стар човек с изкривен нос го посрещна. Този нос показваше, че благочестивият му притежател произхожда от Авраамово потекло. Мършавото тяло на стария евреин беше облечено в широки развлечени дрехи, сбръчканото му лице — обрамчено от дълга, бяла, остра брада. Две малки, черни, живи очи се намираха под изпъкналото му чело. Приличаха на мастилени петна върху стар пожълтял пергамент. На върха на носа му висяха старомодни очила.

— Вие ли сте Соломон Дулсети? — запита Матийо.

— Да, милостиви господине, Шала се казвам. С какво мога да ви услужа?

— По една парична работа идвам при вас!

— По някоя банкова операция ли? Тогава моля, заповядайте в кантората ми.

Матийо тръгна след евреина и влязоха в едно помещение, което беше отделено от магазина с дъсчена стена.

В тъй наречената кантора на господин Дулсети имаше старо, изкривено писалище, претрупано с разни тефтери и писма, едно окъсано канапе, два стола и висок шкаф.

— Моята работа ще отнеме само няколко минути — започна Матийо Драйфус. — Въпросът е за един чек от сто хиляди франка, който случайно е попаднал в ръцете ми. Той е издаден от тукашната банкерска къща „Пелие и Сие“ и понеже научих от същия банкер, че вие сте внесли тази сума, затова дойдох при вас, за да ми кажете името на госпожата, за която бяха отделени парите. Ако ми отговорите, аз ще ви възнаградя със сто франка.

Читателите ще си припомнят, че Матийо Драйфус беше получил този чек от старата рибарка в град Хастингс. Ще си спомнят също, че Клаудина Лорет беше получила тази сума като награда, задето беше предала капитан Драйфус на неприятелите му.

Матийо искаше да открие името на притежателката на този чек и да ѝ го върне. Евреинът обаче поклати със съмнение глава.

— Вярно е, че внесох парите на банкера Пелие — каза той, — но те не бяха мои. Откъде мога аз да взема сто хиляди! Соломон Дулсети е беден човек, който работи само с чужди пари. Той не познава никаква дама, която да е получила такава голяма сума!

— Кажете поне името на човека, който ви е дал парите!

— Да ме пази Йехова — извика Дулсети и вдигна раменете. — Щом някой довери нещо на Соломон Дулсети, той мълчи като гроб. Сто франка е добра награда, но аз не мога, аз не смея да говоря, защото нещастие ще ме сполети, аз се заклех, че ще мълча.

— Помислете, дали не ще успокоите съвестта си с триста франка — каза Матийо засмян. Евреинът махна с ръка във въздуха.

— Защо изкушавате един стар човек? — извика той. — Боже, триста франка това са петнадесет наполеона, обаче не смея да престъпя клетвата си дори за четири, нито за шест хиляди!

— Значи преговорите ни приключиха — каза Матийо и стана от канапето, за да си върви, но Соломон Дулсети го хвана за палтото и го

спря. Малките, му подли очи светнаха от лакомия.

— Милостиви господине, ако искате, ще ви дам един добър съвет. Сто хиляди са голям капитал. Кълна се в брадата на Авраама, Исака и Якова, че ще направите добра сделка, ако ме послушате. Човек няма всеки ден случай да спечели сто хиляди. Чекът се намира в ръцете ви, предайте го на английската банка и тя ще ви брой сумата. Ако тогава дадете десет, какво казвам, петнадесет, не, двадесет хиляди в ръцете на покорния ви слуга Соломон Дулсети, той ще мълчи като риба.

— Стари подлецо — извика Матийо Драйфус сърдито и бутна евреина толкова силно, че той се намери на стола пред писалището си. — Как смееш да ми предлагаш такава нечестна сделка? Парите на тази дама се намират в честни ръце и аз няма да спра да я търся, докато не я намеря и не върна чека ѝ. Махни се, подлецо! Жалко, че дишах няколко минути нечистия въздух на жилището ти.

Матийо излезе бързо и тръгна към входната врата на магазина. Не беше дошъл още до прага на вратата, когато висок мъж с черна брада, увит добре в шинел влезе вътре. Матийо остана като прикован на мястото си. Това бе граф Естерхази.

Черният майор се сепна, като видя Матийо Драйфус. Двамата мъже се погледнаха враждебно. Омраза и непримирима вражда се четеше в погледите им. След това Матийо отмина с презрение графа, като вдигна гордо глава.

— По дяволите, Соломон — извика Естерхази сърдито, като влезе в кантората на евреина, — какво искаше онзи човек, който беше в магазина ти?

— Какво искаше — повтори Дулсети, като се изсмя, — господинът видял едно красиво брилянтено пръстенче на прозореца и искаше да го купи за подарък на някаква красавица.

— Лъжеш, евреино — извика Естерхази, — Матийо Драйфус е идвал в магазина ти с друга цел. Този човек не купува пръстени от вехтошар.

— Нека изсъхнат кокалите ми, ако ви излъгах — каза Дулсети с дрезгав глас и се обърна бързо, за да запише името Матийо Драйфус на мръсната си ръкавица.

Както изглеждаше, граф Естерхази бе добре познат в тази къща. Той се запъти към писалището и без да пита седна на едно канапе:

— Дойдох да си платя месечната вноска — каза той на Соломон Дулсети. — Ето хиляда франка.

Черният майор взе от портфейла си една банкнота, същата, която беше спечелил от княз Мирович в играта и я хвърли небрежно на масата.

Евреинът погледна небрежно банкнотата и записа с молив името на графа в единия край.

— Какво означава това? — извика Естерхази сърдито. — Защо правиш това?

— От няколко дни циркулират много фалшиви банкноти из Париж — каза Дулсети. — Вярвам, че тази не е фалшива, защото е от вас, господин графе!

— Едно богато и високопоставено лице ми я даде. Спечелих я в игра с руския княз Григорий Мирович. Не след дълго ще имам още по-голяма сума — четири милиона рубли и още нещо. Годеницата ми се казва Павловна, най-красивото момиче в Париж.

Старият евреин от радост заскуба острата си брада.

— Господин майор — ухили се той, — не ви ли предсказах, че ще станете много богат човек — четири милиона рубли? Ах, това е царска зестра! Старата ми побеляла глава се завъртява, щом си помисля за такова огромно богатство. Надявам се, че не ще забравите верния си слуга Соломон Дулсети, който винаги ви е помагал с пари!

— Успокой се, Соломон, ще спечелиш от мен доста парици. За това и дойдох. Кажете колко още дължа?

Евреинът отвори един голям тефтер и започна да търси.

— Осем хиляди и петстотин франка за лихвите и лихвата на лихвите — каза спокойно Соломон.

— Вярвам го — отвърна Естерхази и извади от джоба си елегантна кутия, за да запали благоуханна хаванска пура. — Искам да ти предложа нещо, Соломон. Заеми ми още двадесет и една хиляди и петстотин франка и тогава дългът ми ще стане точно тридесет хиляди. Ще ти дам една полица срещу тази сума, платима след четири седмици.

Соломон Дулсети пребледня като стена и закри лицето си с ръце.

— Тридесет хиляди — каза той с разтреперан глас. — О, великий Боже, това е капитал, който човек не може да спечели през целия си живот по честен начин.

— Че ти не печелиш по честен начин — отвърна Естерхази с усмивка, — затова няма да ти е трудно да събереш нищожната сума.

— Нищожна сума — извика евреинът. — Вие се шегувате, господин графе, но ако е вярно, че сте зет на господин княз Мирович, защо не вземете от него.

— Не мога да чакам, докато получа необходимите сведения. Трябва да купя за княгиня Павловна скъпи подаръци.

— След пет минути ще получа тези сведения — каза Соломон Дулсети и отвори чекмеджето на писалището си, където имаше телефон.

Той взе слушалката, натисна електрическия звънец и заповяда да му дадат информационно бюро „Арпус“ в Париж.

Старият евреин говореше много сериозно и слушаше с внимание, а Естерхази наблюдаваше чертите на лихваря. Известията бяха важни и за него, защото се отнасяше до княз Мирович.

Графът се развълнува от радост, като видя, че тъмният образ на шурия Соломон се изяснява.

Най-после евреинът постави слушалката в чекмеджето и го затвори.

— Господин графе — каза той със засмяно лице, — сделката може да стане.

— Хаа, ха — изсмя се черният майор, — аз бях уверен. Хората оценяват бъдещия ми тъст на около петдесет милиона рубли.

— Князът е богат, той харчи много и винаги плаща в брой. Разбира се, за мене е голям риск. След четири седмици трябва да заплатите четиридесет хиляди рубли, господин графе! Само при тези условия мога да ви служа!

— Вие сте голям мошеник, Соломон — извика гневно черният майор, като премина все пак на ви. — Вие сте истински кръвопиец! Ако сте съгласен, ще ви дам пет хиляди, но повече не!

— Понеже се отнасяте толкова любезно и приятелски с мен, господин графе, готов съм да ви отстъпя малко. Вие ще подпишете една полица за тридесет и осем хиляди рубли, но при едно условие.

— Условие?!

— Искам да купите брилянтите за вашата годеница от мен. Кълна ви се, не ще ви излъжа. Никъде в Париж няма такива хубави и евтини брилянти, както у Соломон Дулсети!

— Приемам условието ви — каза Естерхази, — дайте ми сега парите и ще подпиша полицата ви.

— Как мислите, господин графе, че ще мога сега да броя двадесет и една хиляди? Ще дойдете утре привечер и ще имате парите.

Естерхази стана, закопча шинела и вдигна яката си.

— Добре — изрече той, — надявам се, че ще удържите на думата си.

Графът се сбогува с евреина и излезе от дома му. Соломон Дулсети го придружи до вратата и се върна в кантората си.

— Добра сделка направих — каза си старият евреин. — Но още по-добра ще направя с Матийо. Глупак, колко неразумни са днес хората! Има в ръцете си чек от сто хиляди и не желае да се възползва от него. При това този глупак ми предлага триста франка, за да му кажа името на жената, притежателка на чека. Не е ли това глупост!? Детинско невежество? Соломон Дулсети е узнал нещо и това е достатъчно. Този чек трябва да дойде в моите ръце. Имам си верни хора, които могат да го вземат.

Глухо похлопване наруши мислите му. Евреинът погледна внимателно към големия шкаф. Тайните звуци идваха от него.

Дулсети заключи вратата на магазина, спусна рулетките на прозорците и се упъти към шкафа. Извади малък ключ от джоба си и отвори вратичката му.

Шкафът имаше пет отделения и беше препълнен с големи книжа. Соломон Дулсети посегна към третото отделение и натисна кожената корица на седмата книга. Раздвижи се скрита пружина.

Тайната стълба се забеляза в празното пространство. По нея се качваха три подозрителни личности. Това бяха Мъртвешката глава, неговата жена Помпадура и разбойникът Равелак.

Двамата изглежда бяха добри познати на евреина, тъй като му подадоха любезно ръце и без покана седнаха на канапето. — Соломон, имам добра работа — пошепна Мъртвешката глава, като разбра, че няма никой в кантората, — много добра работа.

— Каква работа? Какво има?

— Театър на мъртвите — отвърна Мъртвешката глава засмяно.

— Намерихте някое тлъсто мъртвешко тяло? — запита евреинът и се разтрепера от нетърпение.

— Не ти ли стига трупът на съпругата на парижкия градоначалник?

Убиецът изръмжа наистина като куче и нищо не отговори.

Като чу това, Соломон Дулсети се промени. Евреинът изглеждаше като упоен. Мъртвешкото му тяло се стегна, зениците на очите му се разшириха, ръцете му се свиха като предните крака на диво животно, което иска да сграбчи плячката с острите си нокти. От устата му потече жълта лига, която покапа по брадата му.

— Ограбване на мъртъвци!

Тези думи оживяваха евреина и го хвърляха в животинска страст, а мизерната му душа се радваше.

Соломон Дулсети дълги години се занимаваше с тази мръсна работа. Както някои обичаха жените, други виното, трети — картите или лова, така страстно Соломон Дулсети обичаше да граби мъртвите и да осквернява гробовете им.

— Виждаш ли колко се радва старият евреин? — пошепна Мъртвешката глава на приятеля си Равелак. — Лошото е, че трябва да делим плячката с този ненаситен мошеник. Но какво да правим? Соломон е единственият вехтошар в Париж, който купува вещите на мъртвите. Останалите вехтошари са глупави и не смеят даже да се доближат до скъпоценностите, които вземаме от гробовете на мъртвите. Обаче старият ги купува на драго сърце и ги носи по цели дни в джобовете си. Изглежда, че нашият Соломон обича миризмата на мъртвите!

Добре разбойникът Равелак, като чу последните думи на приятеля си, се стресна от ужас.

— Умряла е жената на парижкия градоначалник — каза евреинът, като дойде на себе си.

— Да, госпожа Ла Бриер е починала и днес ще я погребват — отвърна Мъртвешката глава.

— Не се знае дали ще погребат мъртвата с нейните скъпоценности.

— Аз съм сигурен — отвърна мъжът на Помпадура.

— Откъде знаеш това, Мъртвешка главо?

— Бях в дома на парижкия градоначалник.

— Ти си бил в дома на всесилния?

— Да.

— Разкажи, как можа да отидеш там?

— Много лесно, облякох хубави дрехи, направих си чудесен татарски нос, представих се пред градоначалника и му казах, че съм председател на противоеврейския комитет. Той ме прие много учтиво и любезно и ме заведе при починалата си съпруга. Толкова майсторски се бях преоблякъл, че и ти, Соломоне, не можеше да ме познаеш.

— Видя ли добре, че мъртвата имаше скъпоценности?

— Скъпоценности? Скъпоценностите ѝ струват повече от тридесет хиляди! Само бриляntenата ѝ брошка струва повече от двадесет хиляди, а имаше гривни, пръстени, обици!

— Стига, всичко разбрах — извика Дулсети с дрезгав глас. — В кои гробища ще я погребват?

— В „Пер Лашез“, в семейната гробница на Ла Бриер.

— От каква болест е умряла жената?

— Снощи била на църква. Там припаднала и внезапно починала. Навярно госпожа Ла Бриер е умряла от удар. Лежи, като че е заспала.

— Ние не ще я разбудим, ако тази нощ вземем дрехите и брилянтите — каза евреинът засмяно. — Пригответи се, Мъртвешка главо, довечера около полунощ ще тръгнем по работа. Равелак ще ни придружи ли?

— Разбира се, сам не мога да разбия желязната гробница. Тази тежка работа ще я свърши червеното куче.

Равелак се разсмя с дрезгав глас. Двамата престъпници се сбогуваха с евреина, мушнаха се в шкафа и се пуснаха по тайната стълба. Соломон натисна пружината и книгите се издигнаха на предишните си места. После заключи внимателно вратата на шкафа.

Евреинът се отпусна на коженото канапе, насочи малките си блестящи очи към тавана и изрече:

— О, ти, бледо мъртвешко тяло, дай ми твоите скъпоценности! Аз трябва да ги притежавам. Това, което е принадлежало на гроба, дава здраве, то възвръща младостта, то е талисман, който продължава живота, а Соломон Дулсети иска да живее още стотина години, той иска да живее, докато светът стане на прах и пепел!

Матийо Драйфус беше напуснал отдавна улица „Мадон“ и вървеше към дома си. Той се спря на улица „Севастопол“, погледна в един голям магазин.

Това беше магазин на един каменоделец, който се занимаваше специално с изработване на надгробни камъни. В него имаше различни паметници от бял, червен и сив мрамор, издялани от майсторска ръка.

Красиви надгробни камъни за умрелите! Всичко?пи, което се четеше по бляскавата им повърхност, беше истина? Колко лицемерни думи и сълзи, колко лъжи и хубави фрази имаше по тях.

Матийо гледаше внимателно стария каменоделец, който довършваше един паметник от черен мрамор. Върхът му беше украсен с крилата богиня, в краката ѝ се намираха палми и рози, а тя забулваше ридаеща образа си.

— За кого е този скъпоценен паметник — запита той стария майстор.

— Този чер мрамор, приятелю, е поръчан от парижкия градоначалник господин Ла Бриер. Днес погребяха жена му в гробищата „Пер Лашез“ и той ми поръча да приготвя един скъп паметник на неговата съпруга. Мъките по изгубената му красива жена са ужасни.

— Вие сте истински художник, майсторе. От всичките ви творби, които са в магазина, личи изкуството ви!

После той отиде към другите паметници, като ги разглеждаше с внимание.

Изведнъж Матийо изстена високо и майсторът се завтече при него изплашен.

— Какво ви е господине? — извика старецът. — Пребледнял сте повече от мрамора, а очите ви гледат така уплашено, като че виждате някакво видение. Болен ли сте или нещо се е случило?

Матийо посочи един малък и много прост надгробен камък, който се намираше в ъгъла на магазина. Върху него имаше надпис със златни букви:

„Тук почива
Алфред Драйфус.
Роден на 15 февруари 1891 година
Умрял на 2 октомври 1894 г.
Изоставен от земния си баща, той се възнеси към небесния!“

Матийо остана обезумял от страх и ужас, като прочете тези трогателни и скръбни думи.

Значи, не бяха измислени думите на черния майор, които той беше пошепнал на бедната, нещастна Херманса! Значи, капитанът е имал тайни отношения с някоя нещастна жена, а плодът на тяхната любов е било онова момченце, пред чийто надгробен паметник стоеше той.

Слаба утеха блесна в натъженото сърце на Матийо. Според надписа покойното момченце се бе родило на 15 февруари 1891 година. Капитанът тогава още не беше женен! Грехът е бил сторен преди брака. Изглежда, че капитанът бе прекъснал отношенията с любовницата си преди още да се венчае с Херманса.

Черният майор беше излъгал, защото беше казал на Херманса, че мъжът ѝ още поддържал отношения с любовницата си.

— Останах много изненадан — каза Матийо на каменоделеца, — като видях едно скъпо за мене име.

— Познавате ли детенцето, за което е определен този паметник — запита старият майстор и погледна съмнително Матийо, — или не знаехте, че е умряло?

— Кой е поръчал този надгробен камък?

— Това е дълга история. На втори октомври привечер една красива млада жена дойде в магазина ми. Тя беше разтревожена и плачеше. Поръча този паметник и ми продиктува хълцайки текста на надписа. Аз я посъветвах да промени съдържанието, но тя не ме изслуша, а ме пресече гневно: „Пишете, каквото ви казвам. Трябва да се издълбае в камъка, това, което подлецът е сторил с мене и моето дете. Може би после ще прибавя към надписа и следното: «Отмъщението на Бога е сполетяло предателя.»“ Не желяех да наскърбя още повече измъченото сърце на нещастната жена, затова си замълчах. Тя ми заплати колкото поисках и ми каза, че някой друг щял да ми съобщи къде ще бъде погребано детето. Помоли ме да почакам няколко дена, докато се върне от Лондон. Обаче оттогава не съм я виждал.

— Знаете ли къде е погребано детето?

— Няколко дни след това получих една записка, в която съобщавах, че момчето Алфред Драйфус е погребано в гробището „Пер Лашез“ и че останалото мога да разбера от гробаря.

Матийо поблагодари на каменоделеца и си тръгна. Не беше стигнал обаче още вратата, когато се обърна:

— Още нещо, майсторе — каза той. — Как изглеждаше жената, бедна или богата, това може би сте забелязал от облеклото ѝ?

— Точно не можах да определя. Беше облечена просто, а кесията ѝ не беше пълна — това видях, когато ми плащаше надгробния камък. Случайно от кесията ѝ падна записка. Непозната се наведе да я вдигне, но вятърът я духна и я отнесе на улицата.

— За Бога — извика тя, — донесете ми записката. Това е чек за сто хиляди франка, платими от английската банка.

Аз изтичах на улицата и вдигнах записката. Жената беше казала истината; записката бе чек от сто хиляди!

Непознатата ме чакаше пред магазина и аз ѝ върнах чека. Като стар, опитен човек, я посъветвах да скрие тази ценна хартия в пазвата си или да я зашие някъде по дрехите си. Тя поблагодари и обеща, че ще послуша съвета ми, тъй като се страхувала от парижките нехранимайковци.

Матийо Драйфус остана учуден от разказа на стария каменоделец. Обзе го лошо предчувствие. Той веднага си спомни за пострадалата жена на парахода „Принц Уелски“.

— Не ви ли каза името си? — попита Матийо.

— Не, нищо не каза.

Матийо подаде ръка на стареца и напусна магазина.

Като излезе на улицата, той се качи на най-близкия файтон и заповяда на кочияша да го закара на новия мост.

Всяка вечер Матийо се срещаше на това място с детективката Алиса Тери, за да ѝ съобщи резултатите от издирванията си.

14.

Непрогледна мъгла забулваше гробищата „Пер Лашез“.

В тъмнината белите надгробни паметници блестяха, хладен ветрец подухваше и си играеше с клоните на дърветата, които украсяваха старите гробове.

Нищо не нарушаваше покоя на мъртвите.

Гробарят отдавна беше затворил вратите и ако някой искаше да влезе, трябваше да позвъни на големия звънец, който се намираше извън желязната ограда.

Светът на мъртвите бе отделен от света на живите.

Зад желязната ограда, недалеч от гробищата се пълнеха чашите на удоволствията, лудееха веселията. Там кипеше Париж, веселият, смеещият се Париж в разбунените вълни на развлеченията.

Тук нямаше наслаждения, нито веселия; тук нямаше възклицания и радост, но също нямаше мизерия и мъки, отчаяние и измама, каквато имаше там. Всичко беше преминало за тези, които почиваха тук. Те бяха на пуснали тялото, а душата — само ти, боже велики, знаеш, дали тя отлита в небесата...

Старият гробар на гробището „Пер Лашез“ седеше в топлата си стая, до огнището, където гореше силен огън. Господин Бибу, така се казваше той, пушеше лулата си и четеше стара книга, съдържанието на която знаеше вече наизуст, и от време на време отпиваше горещ пунш от голяма чаша. Той често поглеждаше към леглото, където госпожа Бибу отдавна си беше легнала.

— Нямаш ли друга работа, Бибу, та четеш книга — каза жена му, като подаде глава изпод завивката. Ще ме умориш с този си глас, човече!

— Това е занятието ми — отвърна гробарят и погледна към часовника на стената. — Няма още единадесет часа.

— Единадесет — смръщи се жена му. — Почтеният човек по това време трябва да е в леглото. Твоята професия те развали, Бибу, ти мислиш само за мъртвите, но не и за живите.

— Не се подигравай с професията ми! Аз съм необходим на мъртвите, а живите могат и без мен. Всички мъртви на „Пер Лашез“ са мои деца; аз ги пазя, аз ги наглеждам, за да не наруши никой покой им. Трябва да отида да видя новата си покойница, която днес ми донесоха — жената на градоначалника на Париж, госпожа фон Ла Бриер.

— Да не си полудял, Бибу — надигна се вярната му съпруга. — Само да посмееш да отидеш... Календарът не показва, че във има луна и трябва да е тъмно като в рог. Колкото за жената на градоначалника, кълна ти се, че тя не ще стане!

Бибу не отвърна нищо.

— Права си, Евелина — обади се той след малко и изпи останалия пунш. — Вън е студено и мъгливо, а в леглото е топло, затова предпочитам последното.

Казвайки това, той стана, съблече се и се канеше да си легне, когато необикновен шум го накара да се ослуша.

Някой похлопа на прозореца.

— Отворете, искаме да говорим с вас. Госпожа Бибу прошепна с дрезгав глас на мъжа си:

— Не отваряй. Може да са ти приготвили примка. Кой знае кой е.

— Глупости — вдигна рамене гробарят. — Хора, които желаят по това време да видят гроб, обикновено дават по някоя пара.

Въпреки думите на жена му, той отиде при прозореца и попита кой е.

— Аз и моята другарка искаме да видим гроба на едно дете. Отворете, старче, иначе ще ви се случи нещо лошо.

— Защо не дойдете през деня? — попита Бибу.

— Ние сме чужденци, днес пристигнахме в Париж и утре заран пак заминаваме. Вие ще спечелите няколко златни монети, а и няма да искаме нищо нередно.

— Идвам, почакайте!

Бибу се облече, обу високите си ботуши, запали фенера, взе големия ключ от стената и излезе. Хиляди проклетия го изпратиха изпод завивките на леглото. Старият не чуваше нищо. Когато се отнасяше до „мълчаливите му деца“, той не слушаше никого.

След няколко минути се върна в стаята, придружен от господин и дама. Нощните посетители на гробницата бяха Матийо Драйфус и Алиса Тери.

— Как се казва детето, чийто гроб искате да видите? — запита Бибу.

— Алфред Драйфус — отвърна Матийо. — Под това име е погребано детето на четвърти или пети този месец.

Гробарят взе една дебела книга и я отвори пред лампата. Той сложи големите си очила и почна да я прелиства.

— Да, вярно е — каза след малко, — Алфред Драйфус е погребан на 4 октомври 1894 година, отделение за деца, място де, гроб № 37.

— Заведете ни при този гроб — помоли Матийо и подаде три златни монети на стареца.

— Излезте вън и ме почакайте, след няколко минути ще дойда. — Матийо и Алиса излязоха пред вратата.

— Трябва да го накараме да ни разкаже — каза Матийо на детективката. — Не вярвам сам да го е погребал.

— Аз пък не вярвам — отвърна Алиса, — че майката е заминала, преди да са го погребали.

— Ако тя е същата — каза Матийо Драйфус, — за която си мисля, че е любовницата на брат ми и майка на детето, тогава тя е заминала на трети октомври заранта за Лондон, за да осребри чека от английската банка. По пътя съдбата хвърли жената в морето, аз я спасих и я заведох в една рибарска къща в Хастинг. Въпреки че знаеше, че след няколко дена ще се върна да ѝ дам чека, тя е отпътувала.

— Не знаете ли накъде е заминала. Трябва да я потърсим — каза Алиса. — Любовницата на вашия брат може да направи важни разкрития. Не ви ли е чудно, че тя има чек от сто хиляди франка?

— Не ме учудва — отговори Матийо. — Мисля, че тези пари, които евреинът Соломон Дулсети е платил на банката „Пел и Сие“, а тя е английска банка, са от брат ми, който е искал с тях да се освободи от майката на незаконното си дете.

Детективката поклати глава.

— Жена, която оставя сто хиляди, не се отказва лесно от любовта си. Бих искала да поговорим с капитана.

— Това е най-доброто — въздъхна Матийо, — обаче да се влезе в затвора е невъзможно.

— Трябва да се измисли нещо — промълви Алиса Тери, — надявам се, че ще можем да поговорим с него за няколко минути.

— Ако успеете, госпожице Тери, ще ви смятам за ангел, но може да стане само тогава, когато тъмничните врати се отворят сами.

Матийо гледаше с възхищение Алиса, която също надникна в сивите очи на красивия мъж.

Гробарят излезе от къщата. Той носеше в едната си ръка запаления фенер, а в другата дебел бастун.

— Да вървим — каза той.

Матийо Драйфус хвана Алиса под ръка.

Пътят беше страшен и пуст. Те минаха покрай безброй гробове. Надгробните паметници се издигаха мрачно по местата си, а бръшлянът шумеше тайнствено и скръбно, когато роклята на Алиса се допираше до него. Ветреецът отчупваше по някое сухо клонче и го хвърляше пред краката на детективката.

Тримата се доближиха до онази част от гробището, където бяха детските гробове. Това бе голям парцел, който граничеше със семейните гробници на парижките аристократи и големци, чиито прадеди бяха запазили тези места за вечния си покой. Имаше прекрасни паметници, огромни мраморни плочи, пирамиди, обелиски. Някои от тези мълчаливи гробници бяха заградени със стени от карарски мрамор. Бръшлянът беше толкова гъсто обрасъл, че от него едва се виждаха белите камъни. Само входовете бяха свободни от растителност.

След дълго дирене гробарят се спря до малък гроб. Той наведе фенера и погледна номера.

— На мястото сме — каза той, — тук почива момченцето Алфред Драйфус.

Матийо гледаше печално малкия запустял гроб. Никакво цвете, нито венец, нито бръшлян не украсяваше забравената могила.

И гробовете имат своята съдба. Някои се украсяват и наглеждат от роднините, а други са изоставени и запустели. Матийо неволно си спомни за малкия Андре, разглезения любимец на семейство Драйфус, когото пазеха от най-малка простуда и когото родителите обожаваха. Каква голяма разлика имаше между живота на това дете и онова, което почиваше тук под пръстта.

Матийо извади от джоба си две златни монети и ги даде на гробаря.

— Давам ви тези пари — каза той, — за да украсите и нагледате гроба. Ще ви платя пак, щом изтече годината!

— Кажете ни, старче — обади се Алиса Тери, — нямаше ли никой на погребението?

Бибу вдигна рамене.

— На 4 октомври вечерта — каза той, — двама мъже дойдоха и ми донесоха малкия мъртвец. Единият беше висок, снажен мъж, облечен в дълга мантия и с широка шапка на главата, а лицето му едва се виждаше. Другият изглеждаше негов слуга, защото той носеше ковчега. Те ми показаха едно писмо от църковното настоятелство, което ме задължаваше да погребя момченцето Алфред Драйфус. Заровихме мъртвото дете, аз се помолих на Бога, а човекът с широката шапка запали цигара.

— Не е ли идвала някоя жена на този гроб? — запита Алфред.

— Никога никой не се е грижил за него.

— Можете ли да ни кажете дали детето е било облечено, когато го погребяхте? — запита Матийо.

Бибу се замисли и каза:

— Не знам.

Изведнъж думите спряха на гърлото му. Матийо и Алиса също се стреснаха и се хванаха за ръце. Силен вик се разнесе в нощната тишина, глас, който сякаш идваше от дълбините на ада.

И тримата се разтрепериха от страх.

— Някакъв човек е в опасност — сподавено каза Алиса, — трябва да му се притечем на помощ.

Гробарят се прекръсти.

— Помогни ни, Боже — пошепна той, — дошло е време, когато мъртвите възкръсват от гробовете си и страшният ти съд скоро ще дойде на грешната земя.

— Глупости — извика Матийо Драйфус сърдито, — не трябва да се молим сега, а да действаме!

— Гласът идваше откъм гробниците — каза Алиса, — светнете ни бързо, всяка минута е скъпа!

Бибу се подчини на заповедите на Матийо. В тъмнината се забелязваха тъмни сенки. — Нещо страшно става тук — извика Матийо. — Предчувствам, че е ограбен някой мъртвец.

— Това е ужасно — възкликна Алиса и стисна по-силно дръжката на револвера. — Смърт на тия крадци!

— Боже — извика Бибу, — всичко разбирам. Ей там се намира семейната гробница на парижкия градоначалник. Днес след обяд погребяхме неговата жена. Мъртвата бе окичена със скъпоценности, които струват няколко хиляди.

— И сега искат да ѝ ги вземат — додаде Матийо, — но викът, викът... Боже съхрани, едно ужасно предчувствие се надига в душата ми.

Тримата се приближиха на няколко крачки от гробницата. Матийо искаше да прескочи гроба, който се намираше между тях и гробницата. Той се втурна, но Алиса го задържа.

— Там, там! — уплашена и смаяна от ужас извика тя. — Този образ... Боже, избави ни, не е човешки.

Матийо отправи поглед към показаната посока и застина на мястото си като вцепенен. Пред него на пет крачки от гроба се виждаше висока мършава сянка — скелет с мъртвешка глава. По това страшно лице не се виждаше никакъв нос, нямаше уши, а през зиналата уста се виждаха големи зъби.

Тримата стояха като вкаменени пред този скелет. После се случи нещо ужасно!...

Към полунощ нещо започна да мърда откъм северната страна на гробищата. През нивата, която се намираше до гробищата „Пер Лашез“ бяха минали три сенки и тихо се доближиха до стените. Това бяха Мъртвешката глава, Равелак и евреинът Соломон Дулсети. Лицето на последния беше изкривено, очите му светеха като въглени, а устните му непрекъснато трепереха.

Те нагласиха въжената стълба, която носеха, до стената на гробищата. После Равелак се покачи по нея и след като даде знак, че не ги застрашава никаква опасност, останалите направиха същото.

Около една минута тримата стояха на стената. След това Мъртвешката глава свали стълбата, нави я на кълбо и я постави в чантата, препасана през рамото му.

— Всичко е спокойно — прошепна той на другарите си, — няма от какво да се боим.

— Там още нещо свети — каза Равелак, сочейки къщата на гробаря.

— Там живее гробарят — прошепна успокоявайки ги евреинът. — Много добре познавам стария Бибу. — Той е слаб и немощен и ако ни попречи на плана, тогава...

— Тогава ще го премахнем лесно — отсече Мъртвешката глава.

Тримата скочиха от стената, което не беше лесно за стария евреин. Но той изпревари двамата си другари. Някаква невидима сила го движеше, цялото му тяло трепереше от страх и възбуда, а гърлото издаваше кресливи хрипове, приличащи на ръмженето на затворен звяр.

Разбойниците вече стигнаха до гробниците на видните парижани. Мъртвешката глава броеше гробовете.

— № 14! — извика той и спря. — Тук трябва да е, Равелак, подай ми фенера.

Разбойникът извади от чантата си малко фенерче и го запали. Светлината му освети старата мраморна стена и в средата ѝ се забележа здрава желязна врата. Безброй венци и цветя красяха входа на това тъжно място.

— По дяволите — изсумтя Мъртвешката глава, — градоначалникът заключва гробницата, като че е някаква каса, пълна с милиони. Отваря ни се доста работа!

— Нося динамит — каза Соломон Дулсети. — Да разбием вратата.

Мъртвешката глава не искаше и да чуе за такова нещо, защото избухването би вдигнало голям шум. Той повика Равелак и се заловиха за работа.

Червеното куче се оказа много работоспособен. Здравината на вратата го ядоса и той работеше като безумец. Ръцете му огъваха железните пръчки, сякаш бяха от восък.

После двамата започнаха да работят с длетата си — чу се глух шум и вратата се отвори.

Излизацият от гробницата хладен и влажен въздух показва, че входът е свободен. Тримата тръгнаха по стълбите и се намериха в мястото, където семейство Ла Бриер съхраняваше мъртвците си от двеста години.

Светлината на фенерчето осветяваше многото ковчези, поставени на малки поставки.

— Ето там — посочи Соломон Дулсети.

Мършавите ръце на евреина смъкнаха цветовете и венците, а разбойниците вървяха и ги тъпчеха с крака.

— Сребърните украшения — каза Равелак, — можем да ги претопим.

— Има време за това — отвърна Дулсети, — най-напред трябва да вземем скъпоценностите, те струват повече.

— Ще отворим ковчега — разпреди Мъртвешката глава.

Разбойниците започнаха работа. Няколко минути владееше гробна тишина. След това Мъртвешката глава и Равелак отвинтиха капака на ковчега и го поставиха до стената.

Пред разбойниците се откри картина, която би трогнала всяко милостиво сърце, но не и безчувствените души на тия осакатени същества.

В ковчега лежеше красива жена. Пленителната красота на лицето ѝ не беше разрушена още от смъртта, само очите ѝ бяха хлътнали дълбоко и устните прибрали. На гърдите ѝ набожно бяха сключени ръцете.

Тази картина не трогна тримата изверги. Жадните им погледи лакомо се плъзгаха по диамантите и скъпото облекло на мъртвата.

Евреинът Дулсети изрева от радост. Той се наведе над мъртвата, хвана ръцете ѝ, погали бледото ѝ лице, като че бе душевноболен.

Тайнственият фенер освети гърдите на нещастницата, която дори в гроба си нямаше спокойствие. Хиляди разноцветни искри светнаха срещу злодеите. Те се излъчваха от скъпоценните бисери, които умрялата имаше на шията си.

Соломон Дулсети я вдигна, а Мъртвешката глава и Равелак заизмъкнаха скъпоценностите от пръстите ѝ. После евреинът откачи обещите на нещастницата и всичко това събираше в малка торба, която носеше през рамо.

— Проклятие — просъска Мъртвешката глава, който не беше прикрил грозотата на лицето си и изглеждаше, като че ли е възкръснал от мъртвите. — На този пръст има пръстен с диамант и смарагди, но не мога да го извадя, защото се е сраснал с плътта. Остър нож блесна в ръката на Равелак.

— Отрежи пръста тогава — каза той, като вдигна ръка и искаше да изпълни намерението си.

Дулсети обаче го отблъсна.

— Червено куче, ще оцапаш копринените дрехи, а те струват пари. Брюкселските дантели също имат висока цена.

Съобразителността на евреина бе похвалена от Мъртвешката глава и тримата започнаха да събличат мъртвата.

Скъпоценните дрехи също бяха сложени в торбата.

— И долната фуста е ценна — подсказа евреинът. В този миг Равелак с треперещ глас извика:

— Светлина се движи през гробницата... Мъртвешката глава се уплаши, но Дулсети го успокои.

— Навярно е гробарят, старият Бибу — каза той, — който има някаква работа. Той няма да ни види, но ако дойде тук и ни попречи, тогава ти, Мъртвешка глава, ще опиташ дали твоят железен чук е по-здрав от неговата глава.

— Трябва да побързаме, за да не ни видят — изсъска мъжът на Помпадура. — Равелак, дай ми ножа си, ще взема пръстена заедно с пръста!

В това време евреинът завърза малкия чувал и го метна на гърба си. Мъртвешката глава взе тайнствения фенер и освети ръката, която Равелак беше хванал. Той допря ножа до костта на пръста и безмилостно започна да го реже.

Кръв потече от раната и изцапа роклята на мъртвата.

— Дай ми чука, Мъртвешка глава — извика Равелак, — искам да отсека костта.

Преди още да беше се обърнал, за да изпълни желанието на другаря си, се случи нещо ужасно. Тежка въздишка се чу от гробницата. Равелак отскочи.

Ръката, в която Мъртвешката глава държеше фенера, затрепера като лист и отвратителното му лице се вкамени.

Дулсети се огледа страхливо.

Чу се втора въздишка, толкова страшна и злокобна, че злодеите се уплашиха, косите им настръхнаха и ги обля студена пот.

Наранената ръка мръдна, тялото на мъртвата жена се размърда и гърдите ѝ започнаха да се повдигат.

Мъртвата бавно се надигна от смъртния си одър.

— Тя е жива — промълви евреинът, — погребали са я припаднала. Сега ще ни издаде.

— Да се махаме оттук — извика Мъртвешката глава, — трябва да отидем на по-сигурно място, по дяволите, евреино, какво си застинал като камък!

Понечи да издърпа Дулсети със себе си, но той се измъкна усмихнат от ръцете си.

— Вие се страхливци — извика той с дрезгав глас, — плашите се от една припаднала жена! Аз ще ви кажа, какво трябва да направим с нея — ако не е умряла, ще я убием.

Евреинът се хвърли върху жертвата си. Тя бе отворила очи и се оглеждаше. Жената не знаеше какво търсеха фигурите край нея, усмихна се, като мислеше, че сънува.

Когато евреинът се хвърли върху нея, тя извика силно за помощ.

Соломон Дулсети държеше в едната си ръка чувалчето, а с другата бе хванал гърлото ѝ. Силният вик, който се изтръгна с болка от гърлото на нещастницата, разцепи въздуха.

— Ще ни издадеш, куче такова — просъска Мъртвешката глава, — ще ни погубиш!

Той хвана стария евреин за врата и го блъсна по стълбите. Равелак вече беше избягал.

Мъртвешката глава и Дулсети излязоха от гробницата. Тъмни сенки се появиха пред тях. Мъртвешката глава мислеше върху кого да се хвърли най-напред. За щастие той нямаше никакво оръжие у себе си, а чука беше забравил в гробницата. Затова му дойде наум нещо друго.

Отвратителното му лице уплаши тримата. Нападателяте за минута се стреснаха като го видяха. Мъртвешката глава използва изненадата и се хвърли с всичка сила върху Матийо, като го удари с юмрук по челото.

Матийо Драйфус падна като мъртъв на земята. Чуха се четири изстрела от револвера на Алиса. Трите куршума не улучиха, а четвъртият рани леко Мъртвешката глава в лявото рамо. Той взе с дясната си ръка бастуна на Матийо.

Алиса извика и се хвърли върху Драйфус.

Дебелият бастун се завъртя из въздуха. Той попадна върху главата на стария гробар, който изстена и се свлече на земята.

Разбойникът ритна лежащия на земята Дулсети и му каза:

— Тръгвай, още е тъмно, никой не ще ни познае! Те изтичаха към оградата на гробището. Посрещна ги Равелак.

— Стълбата виси — каза той, — не съм я забравил. След миг разбойниците се намериха отвъд стената.

Влачейки стария евреин, те бягаха през полето и скоро се загубиха в тъмнината.

В това време Матийо Драйфус бе дошъл вече на себе си. Без да обръща внимание на болките си, той се запъти с Алиса към гробницата. Драсна клечка кибрит. На тази слаба светлина те слязоха по стълбите. Изплашени, Матийо и Алиса се доближиха до отворения ковчег. Матийо се наведе над припадналата, а Алиса я хвана за ръцете.

— Тя е жива! — извикаха в един глас и двамата.

— Но ще живее ли? — добави Матийо. — Това един Бог само знае.

15.

Същата вечер, когато ставаха тези случки, един мъж с червена брада вървеше из улиците на квартал „Марбьов“, там, където живее по-бедното парижко население. Мъжът носеше закърпен дълъг войнишки шинел, а на главата си имаше вехта фуражка. На гърдите му висяха медали и други знаци за заслуга, които показваха, че е инвалид.

Както повечето такива като него, инвалидът носеше на гърба си малка латерна, с това го бе възнаградило за храбростта му признателното отечество. Мнозинството от инвалидите, излагали за отечеството живота си срещу вражеските куршуми, бяха бедни.

Инвалидът, както изглеждаше, се връщаше вкъщи. Приведен под латерната, подпирал се на бастуна си, той зави в тясна, тиха улица. Непрогледна тъмнина забулваше малките къщички, чиито врати бяха добре заключени. Пред една от тях спря инвалидът.

Той потропа два пъти на прозореца и се отправи към входа. Влезе и спря пред една врата, от дясната страна на мрачния коридор. Там похлопа седем пъти. Първите четири удара бяха по-силни, а последните — по-слаби.

На вратата се отвори една клапа и през отвора ѝ се подаде старец.

— Колко халки има веригата днес — запита той.

— Триста и десет — отвърна човекът с латерната, без да мисли много.

— От какво са направени? — продължи да пита човекът зад вратата.

— Сто и седемдесет са от желязо.

— А останалите седемнадесет?

— Те са от това, което е по-силно от желязото и от стоманата.

— Какво е то?

— Волята на народа!

Вратата се отвори и инвалидът влезе в малка стаичка.

Домакинът го гледеше доверчиво.

— Ти знаеш паролата — каза той на инвалида, който остави латерната в един ъгъл на стаята, — ти се легитимира като човек от комитета на верижните братя, но кажи ми какво търсиш тази нощ тук, когато комитетът ще се събере чак след две седмици?

— Знам — отвърна инвалидът и се изправи като млад човек, — но искам да поговоря, братко, с майсторите, иди им съобщи?

— Желаш да говориш с майсторите? — запита учуден вратарят. — Имаш ли знака?

Инвалидът бръкна в джоба си и извади три халки от синджир, различни по големина, но здраво заловени една за друга.

Вратарят ги изгледа със страхопочитание.

— Ще сравня дали са толкова големи, колкото халките от големите вериги.

Той взе халките, отиде в малък коридор и след няколко минути се върна.

— Халките са еднакви — каза той, — седни, брате, и след малко ще получиш отговор от майсторите дали желаят да те видят.

Инвалидът седна на стола.

След десетина минути се чува три тъни удара по стената.

— Майсторите те викат — обясни вратарят, — влез в този коридор и отвори крайната врата, там ще ги намериш!

Мнимият инвалид изпълни указанието и се намери в стая, която се осветяваше от голяма лампа.

Три маскирани мъже седяха до една маса. Всеки имаше по една верига на гърдите си, която се увиваше около тялото му. На масата имаше много книги и писма, а пред всеки по една свещ.

— Искал си да говориш с нас — изрече средният мъж с тих глас, който изглеждаше много стар. Халките ти са добри, как ти е името, брате?

Непознатият съблече шинела, свали шапката си и фалшивата брада. Курт Валберг, когото полицията търсеше в къщата на госпожа Легуве и когото Алиса Тери спаси, се представи пред тримата мъже.

— Аз съм Курт Валберг — каза той, — изпратен съм от немския съюз на веригата.

— Добре си дошъл — поздравиха го тримата, като станаха от столовете си и подадоха ръце на Валберг.

— Защо закъсня толкова с второто си посещение? — запита един от мъжете. — Нали знаеш, че те чакат важни известия.

— През последните дни бях принуден да се крия — отговори младият мъж, — едва можах да се отърва от полицията.

— Къде се кри?

— В зимника у госпожа Легуве, при която бях на квартира. Дъщерята на госпожата, Долора, се грижеше за мене, като ми донасяше храна и вода.

— Долора Легуве, запиши това име в списъка на тези, които са наши покровители — нареди средният майстор. — Тя е спасила живота на един от нашите братя, затова и ние ще я пазим и ще ѝ помагаме.

Единият от тримата записа името на момичето в дебела подвързана книга.

— Слушай сега заповедта, която е пристигнала за тебе — каза средният майстор. — Утре рано ще отпътуваш за Лондон. Там се очаква стачка на работниците от доковите фабрики. Ти ще ръководиш работниците, които са от немски произход. Ще заминеш утре заран за Хавър. В залива чака параход. Капитанът на този параход ще те заведе в Лондон, щом му се представиш като човек от верижните братя. Имаш ли още пари?

— Почти са на свършване — призна Курт Валберг.

— Ще получиш достатъчно. Трябва да отидеш в квартал. „Св. Антоан“. Ще влезеш в кръчмата „При Червената воденица“. Майка Казота; която е собственица на къщата, ще те заведе в залата, където се провеждат нейните балове. Ще потърсиш там мъж със зелено домино. Ще му връчиш този пергамент и той ще ти даде парите.

Маскираният даде на Курт Валберг един пергамент, по който личаха тайнствени знаци.

— Сега на добър път и работи винаги за доброто на тези, които трябва да се трудят денем и нощем, за да изкарат хляба си. Вземи трите си халки и...

Чу се силен шум. Маскираните скочиха от местата си. Курт Валберг се обърна към вратата и видя, че на чер фон се бе появил надпис: „Полиция!“ Клапата се затвори и вече нищо не се виждаше на вратата. В същия миг масата изчезна от пода на стаята. Някой хвана ръката на Валберг.

— Ела с нас — прошепна му един глас, — не се страхувай!

В залата, където заседаваше комитетът на веригата, имаше голямо огнище. В него не гореше огън. Цял човек можеше да се скрие в отворстието му.

Маскираните мъже повлякоха Валберг със себе си в неприятното скривалище и оттам се заизкачваха по тясна стълба нагоре.

Скоро почувстваха хладния вечерен ветрец, тъй като те се намираха на покрива. После влязоха през малък отворен прозорец в тавана на съседната къща.

— Тук сме на безопасно място — каза един от маскираните. — Това нападение на полицията ще ни накара да си преместим събранията в друга къща, което и без това правим всеки три месеца. Ще трябва да издирим кой от нашите членове е станал изменник и предател. Само чрез предателство полицията е узнала мястото на тайните ни събрания.

— Страшно наказание ще сполети предателя на святото ни дело — извика друг. — Знаете ли наказанието за предателство?

— Смърт — извикаха всички.

— Не подозирате ли някой от съюзниците? — запита ги Курт. — Да не би да сте приели нов член, който да е полицейски шпионин?

Най-старият от майсторите се наведе и се замисли.

— Ти имаш вече три халки, Курт Валберг — каза той, — и си един от кандидатите в най-скоро време да станеш майстор, затова ще ти отговорим. Слушай! Един от нашите братя преди няколко месеца ни доведе едно лице, което беше решило да вземе участие в трудната ни задача — освобождението на поробените. Този човек не е беден, нито пък е работник като нас, а е висш офицер от френската армия. Той ни каза, че войската е почнала да негодува и да става неблагонадеждна и че е във възторг от нашите дела. Ние го проверихме и той се показва верен, приехме го. Оттогава полицията два пъти ни е нападала, но без резултат. Съмняваме се, че този офицер ни е предал. Нямаме доказателства, за да произнесем присъдата му.

— Отмъстителната кама ще го пониже тогава.

— Бъди предпазлив Курт Валберг, когато се срещнеш довечера със зеленото домино, тъй като той е човекът, за когото ти говоря сега.

След това братята на веригата напуснаха тавана и по тясната стълба слязоха в една стая, където ги посрещна някакъв старец.

Единият от маскираните даде знак на стареца и той извади от шкафа червена мантия, украсена с хермелинова кожа, калпак и маска от черна коприна.

— Ще облечеш тези дрехи — каза един от майсторите. — Само така можеш да отидеш на бал в „Червената воденица“. В десния джоб на мантията ще намериш една алуминиева монета, която ще покажеш на майка Казота и никой не ще ти попречи да влезеш в подземния салон. Почакай, докато ни съобщят, че полицията си е отишла.

Измина повече от час. Кукувицата на стенния часовник изкука седем пъти.

— Портиерът ни съобщава, че полицията си е отишла — каза най-старият от майсторите, — без да е успяла да открие нещо. Време е вече да тръгнеш, Курт Валберг.

Младият мъж облече мантията, сложи си калпака й маската. Той се сбогува с майсторите, които пак го предупредиха да се пази от зеленото домино. Пожелаха му добър път и му поръчаха да изпрати шифровано известие от Лондон.

Старецът изпрати Валберг до вратата. Там го чакаше файтон.

— На кого да предам дрехите? — запита младият немец, преди да се качи на файтона.

— Дай ги на майка Казота — отговори старецът, — не забравяй да вземеш от джоба алуминиевата монета!

Файтонът потегли по тъмните улици на Париж и се отправи към квартал „Св. Антон“, към „Червената воденица“, където ставаха тайните балове.

Старото здание, в което се намираше „Червената воденица“, съединяваше две успоредни улици. Големият зимник под къщата беше превърнат в елегантен танцувален салон. Стотина огледала красяха стените. Позлатени стълбове отделяха главния салон от галериите, където имаше сепарета и малки стаички за тайни срещи.

Всяка нощ тук идваха парижки развратници, които търсеха удоволствие в тайнствените нощни балове. Посетителите бяха съмнителни личности и не всеки можеше да ги посещава. Входните билети се разпространяваха по мистериозен начин и на висока цена. По-голяма част от посетителите се състоеше от полусветските дами на Париж. Тези красиви, нахални и грозни същества, които се бяха научили изкусно да вплитат в примките си мъжете, при това така, че те

бяха готови да жертват и последната си пара само и само да имат любовта на някоя от тях. Като орляци пъстри птици чакаха тук парижките проститутки с шарените си костюми. Те хващаха за ръце мъжете и ги завличаха в тайните стаички, където се лееше шампанско и където моралът изчезваше незабелязано.

Мъжете, които пилееха безсмислено парите си, бяха от ония парфюмирани парижки безделници, в чиито спални никога не достигаше слънчев лъч. Те спяха денем и най-важното за тях бяха жените, хазартът и ездата. Имаше между тях безгрижни търговци, които бяха близо до фалита, касиери, чиито кражби скоро щяха да се открият, развратени и несериозни студенти, пътуващи художници, а и обикновени джебчий, които вършеха по-лесно кражбите си тук — сред удоволствията и насладите...

Двама мъже седнаха в усамотено сепаре. Единият беше с черно домино, а другият — със зелено. Пред тях на малка маса стоеше купчина банкноти, един формуляр на полица, мастило и перо. Единият държеше в ръцете си малък предмет, който блестеше като пламък.

Черното домино беше Соломон Дулсети, а зеленото — Естерхази.

— Такава брошка не може да се намери в цял Париж — каза евреинът, — вижте тези камъни, те са светли като кристална вода.

Естерхази взе брошката и започна да я разглежда внимателно.

— Тази брошка може да краси гърдите на княгинята! Смятам, че е ориенталска изработка.

— Да, ориенталска — отвърна Соломон, — носила я е навярно някоя султанка. За Бога, случайно я купих и втори път едва ли ще ми се падне такова щастие, господин графе. Само двадесет хиляди! На такава цена брошката е, кажи-речи, подарена и с нейното продаване ще загубя това, което с пот съм спечелил.

— Давам десет хиляди и нищо повече.

Евреинът се пресегна да вземе скъпоценното украшение, което бе същата онази брошка, взета от гробницата в „Пер Лашез“. Като видя, че Естерхази се накланя да си върви, Соломон стана по-сговорчив.

— Господин графе — каза едва ли не с плач той, — не си причинявайте сам нещастие. Не допускайте друг да купи тази брошка. Боже мой, и при тази ли продажба ще загубя! Добър човек съм, живея винаги набожно, а хората винаги са груби и несправедливи към мен.

— Не се отчайвайте — изкиска се черният майор. — Зная че играете комедии. Казвам ви за последен път: десет хиляди франка и тази брошка! Дайте още хиляда франка и аз ще подпиша полицата за тридесет и пет хиляди, но с това ще бъдат уредени и старите ми сметки. Да или не? Не съм дошъл на бала, за да слушам вашите хленчения.

Лихварят стенеше като загубил ума си човек, на очите му се появиха сълзи. Той обръщаше в ръцете си брилянтната брошка, ала Естерхази остана непоколебим. Евреинът трябваше да отстъпи. Той сложи на масата при парите още две банкноти по петстотин франка. Графът подписа полицата, взе сумата заедно с брошката и сложи всичко в джоба си.

Черният майор стана и искаше да си върви, но Дулсети го хвана за дрехата.

— Какво искате още от мене? — попита Естерхази сериозно. — Работата приключи и не искам никой да забележи, че сме тук.

— Ще ви напомня обещанието, което ми дадохте, когато за пръв път ви заех пари.

— Обещанието ли? — попита графът и челото му се набръчка.

Старият лихвар поклати глава и радостна усмивка се появи на устните му.

— Не си ли спомняте? — попита той тихо. — Макар че съм стар, имам нужда от млада жена, която да ме гледа и да се грижи за къщата ми. Желая това да бъде Долора, щерката на мадам Легуве. Много добре зная, господин графе, вие имате влияние над двете жени, зная, че мадам Легуве е хитра жена и обича париците, но, ако ми остави дъщеря си, честно ще ѝ заплатя.

— Схващам,, че вие искате да купите хубавата Долора.

— Да речем, че е тъй. Девојката запали огън в сърцето ми. Истина е, не съм вече млад, но какво от това? Тя ще живее при мен като царица, аз ще я направя моя наследница.

— Хубаво е последното ви желание, но само ако го изпълните. Вие не ще играете още дълго земното хоро — може утре да умрете.

Евреинът направи движение, изразяващо недоволство.

— Не приказвайте за смъртта, господин графе! — простена той. — Мисълта, че ще ме захлупят в ковчег ме подлудява. Искam да живея и да се наслаждавам на хубавата Долора.

— Ще поговоря с мадам Легуве. Тя и дъщеря ѝ са тук. Ако решите да пожертвате няколко хиляди, в такъв случай алчната жена сигурно ще ви даде красивата девойка.

— Знайте, че старият Дулсети винаги е на ваше разположение.

— Добре, почакайте тук, за да говорите сам с Долора.

Естерхази постави маската си и влезе в танцувалната зала.

Току-що излезе и един облечен в червена наметка мъж го приближи.

— Колко халки има веригата? — запита човекът.

— Триста и десет — отвърна майорът.

После извади от джоба си един запечатан плик, подаде го на наметнатия с червената мантия и му рече:

— От името на комитета ви предавам, братко, хиляда франка за пътуването ви до Лондон. Кажете ми името си!

Очите на немския златар светнаха.

— Не мога да ви кажа името си, защото полицията преследва комитета. Издайникът ще бъде наказан.

После Курт Валберг се отдалечи и се изгуби между маските.

Като чу казаното от Валберг, графът пребледня.

— Дотам ли се е стигнало, че верижните братя ме подозират в издайничество? Трябва да действам бързо и да унищожа всички! — шепнеше той на себе си.

Появи се един Арлекино, облечен в пъстри дрехи, държащ в ръцете си камшик, с който небрежно шибаше минаващите покрай него посетители. Арлекино замахна с камшика и удари Естерхази по лявото рамо, а после и го гърдите.

Графът хвана ръката му и я стисна здраво.

— Вие ли сте, Гилберт?

— Аз съм — отвърна маскираният.

Познатият на читателя таен агент на парижката полиция наистина беше се преоблякъл като Арлекино и така следеше събралото се тук общество.

— Нападнахте ли верижните братя? — попита Естерхази, като го дръпна към себе си.

— Нападнахме ги — отвърна детективът, — благодарение на напътствията, които ми дадохте, намерих къщата и влязох, но за

съжаление не успях да направя нищо, защото бяха избягали още преди ние да се озовем в стаята, в която заседавах.

— Проклятие — просъска графът, — това ще има за мене лоши последствия. Поне да мога да получа едно удовлетворение заради този неуспех. Виждате ли онази маска с червената наметка?

— Виждам я — отвърна Гилберт.

— Под тази маска се крие най-опасният деятел на комитета на веригата.

— Ще го арестувам тогава — каза Гилберт. — Надявам се, граф Естерхази, че правителството ще бъде доволно и от двама ни и ще можем да разчитаме на добро възнаграждение.

— Ще намерите в джоба на наметката една малка алуминиева монета, която е знакът на братята от веригата. Не забравяйте, Гилберт, че не бива да споменавате моето име.

Зеленото домино и Арлекино се разделиха, за да се залови всеки за работа: Гилберт да арестува Валберг, а Естерхази да говори с мадам Легуве, която той зърна в един ъгъл на залата. Кубинката разговаряше с една привлекателна туркиня, която бе скръстила ръце на гърдите си и слушаше с внимание.

16.

Курт Валберг се погнуши от разврата, който вилнееше около него. Този млад немски златар беше честен човек и макар в жилите му да течеше гореща юношеска кръв, тези нахални, напудрени жени, които се въртяха покрай него, не можеха да го съблазнят. Сърцето му бе изпълнено от образа на една благородна и честна девойка.

Валберг обичаше! Душата му бе обладана от сладко чувство и той ненавиждаше всички жени, които се бяха събрали в тази зала, за да развратничат открито.

Пред него изникваше образът на любимата му, която със сълзи на очи мислеше за него. Курт обичаше Долора, красивата дъщеря на хазайката госпожа Легуве. Затова, гледайки заобикалящите го, той се връщаше мислено при нея. Красивата Долора се беше хвърлила в прегръдките му с думите: „Какво щастие е да бъда достойна за теб“. Но Курт затвори устата ѝ с хиляди целувки и каза, че гордата красавица е достойна за княз.

Още докато разговаряше с граф Естерхази, немецът без да иска мислеше за красивата Долора, с която трябваше да се раздели сутринта. Той реши да напусне бала и да си иде у дома. Може би тя не беше си легнала още и го чакаше. Щеше да размени поне няколко нежни погледа с любимата си. Златарят бе приближил вече вратата на салона, когато някой го хвана за дрехите. Един господин в червен фрак и с черна копринена маска застана пред него.

— Моля ви, помогнете на един нещастен човек — каза непознатият с развълнуван глас, — спасете два живота.

Тези думи трогнаха Курт и той отвърна почти автоматично:

— Ако имате нужда, господине, мой дълг е да ви помогна.

— Благодаря ви — поклони се непознатият. — Елате, моля ви, с мен в онази стаичка.

Двамата влязоха в близката стая, която бе разделена от главната зала с черни завеси.

Непознатият махна маската си. Млад красив, мъж със следи от силна скръб по лицето стоеше пред Курт. Непознатият имаше

благородно сърце и по чертите се познаваше, че е аристократ.

— Казвам се барон Емил фон Пикардин — представи се той, — и въпреки голямото ми богатство, съм най-нещастният човек на света. Един подъл мъж застави моята годеница да се закълне, че след няколко седмици ще стане негова жена. Отначало се отдадох на отчаянието, но после реших да не допусна да наруши щастието ми. Наех няколко детективи, за да съберат сведения за живота на съперника ми и узнах ужасни работи. Научих, че той посещавал тези барове редовно. Щом докажа това, той ще бъде морално разорен и бащата на моята годеница не ще даде дъщеря си на човек, който има връзка с разни престъпници.

— С какво мога да ви помогна? — попита Курт Валберг любезно.

— Заемете ми вашата мантия и шапката си — помоли баронът. — Видях ви като разговаряхте приятелски със зеленото домино, моя най-голям неприятел, и помислих, че ще е най-добре, ако се приближа до него с вашата маска. Той не ще се усъмни и ще започне да разговаря с мене, а аз ще го позная по гласа. Тогава ще скъсам маската му и ще извикам силно името му. Поканил съм четирима мои добри приятели. Те са тук и са готови да се закълнат, че са видели майор граф Естерхази сред парижката измет.

Баронът спря за минута, после улови двете ръце на Валберг.

— Не ми отказвайте, господине — завърши той с насълзени очи, — спасете две сърца, които се намират в края на бездната.

Курт се замисли. Той запомни казаното име от барона: майор Естерхази, това бе името на човека, когото братята на веригата подозираха, че е предател. И този човек сега искаше да погуби щастието на две сърца, които се обичаха.

Не! Това не трябва да става!

— Вземете мантията — реши благородният младеж и подаде облеклото на младия барон. — Дано сполучите да спасите годеницата си от ръцете на вашия неприятел.

Емил фон Пикардин стисна признателно ръцете на младия немец.

— Никога не ще забравя услугата, която ми правите. Кажете ми, моля, името си, за да се срещнем пак.

— Нищо не значи името — каза Курт Валберг. — Ако се видим друг път, надявам се, че ще се срещнем на по-удобно място. Сега

прощавайте!

Курт Валберг излезе. Пикардин отиде в танцувалната зала и потърси с очи зеленото домино.

С мисълта, че е сторил добро дело, Курт Валберг напусна салона. Той мина през коридора и стигна до стълбата, която водеше към изхода на кръчмата. Изведнъж младежът се наведе и вдигна малък предмет от пода. Това бе малко златно сърце, закачено на нежно синджирче. Валберг побледня. Той много се изненада.

— Нима е възможно да го е изгубила тук? Това е същото златно сърце, което сам направих за Долора и го украсих с буквите Д. и К. Дадох ѝ го в знака на любовта ни и тя ми се закле, че ще го носи винаги на гърдите си. И сега го намирам в това място на разврата, където честно момиче не би прекрачило прага!

Той сложи ръка на главата си, като се мъчеше да събере мислите си, които тормозеха съзнанието му.

— Ако е дошла тайно! — каза си с треперещ глас. — Не, аз трябва да се уверя в това, дори и да ми коства живота.

Той се върна обратно в залата.

Курт отиде при маските. Търсеше, гледаше внимателно всяка маска, но напразно. Валберг не можа да намери тази, която търсеше.

— Много чудно — помисли си той и стисна главата си с две ръце. — Не е възможно да има друго такова украшение; само Долора може да е изгубила това златно сърце. Къде е тя, къде се е скрила тук, в ада на разврата?

Младият немец се облегна развълнуван о заключената врата на една стая. Изведнъж се стресна. Дочу слаб глас, който идваше от заключената стая.

— Това е гласът на Долора — разбра Курт и застина. Бързо допря ухото си до вратата на стаята.

— Остави ме — чу се пак гласът на момичето, — не се докосвай до мен, отвращавам се от теб и никога няма да стана твоя любовница! Никога, по-скоро ще ме погълнат вълните на Сена, отколкото да стана твоя любовница...

— Трябва да се подчиниш, красива Долора, на желанието ми — хрипеше един дрезгав глас, — майка ти те продаде и аз те купих.

— Нека е проклета майка ми, ако е сторила това! Нима трябва за злато да живея в срам и безчестие! Тя ме принуждава да стана

любовница на един лихвар! В Париж има и правосъдие...

Силен вик завърши обвинението в ужасното престъпление, което бе извършила майката на младото момиче. Курт напразно се мъчеше да изкърти вратата. Той чу шум от боричкане, отвратителни целувки и тежкото дишане на момичето, което всячески се мъчеше да се отърве от силния си неприятел.

— Ще ме удушите, господин Дулсети — викаше момичето. — Аз ви ненавиждам, защото обичам друг, ще скъсате дрехите ми, о, Боже, позор, безчестие!

Курт Валберг натисна вратата с всичка сила и строши бравата. Той искаше да се втурне в стаята, но застана като вкаменен на прага. Долора лежеше на червеното канапе. Нейните турски дрехи бяха разкъсани на много места, което показваше, че е имало голяма борба. Копринената ѝ маска беше на земята, а до нея лежеше полумесец от фалшиви брилянти, косата ѝ бе разплетена и покриваше голите ѝ пълни рамене.

Соломон Дулсети бе коленичил пред съблазнителното тяло на момичето. Евреинът бе прегърнал Долора с мършавата си ръка и целуваше голия ѝ врат.

— Развратник — извика Валберг и се нахвърли върху евреина, хвана го и го вдигна във въздуха. Докато евреинът риташе безпомощно, младият немец го изхвърли през отворената врата в танцувалната зала, където дамите от „Червената воденица“ играеха кан-кан.

Нещастният Соломон Дулсети попадна всред най-гъстата група от проститутки, които скачаха весело под такта на музиката.

Припадналият лихвар започна да служи за топка в играта им. Те ту го настъпваха, ту му дърпаха брадата, така го гъделичкаха, че той подлудяваше, докато най-послед една много силна жена го издигна и го подхвърли на друга, която искаше да го подхвърли на трета.

Така старият евреин стигна до един ъгъл на стаята насинен с окъсани дрехи и оскубана брада. Там дойде малко на себе си.

След като изхвърли евреина от стаята, Курт Валберг затвори вратата, подпря я с масата и се обърна към Долора.

Щом беше освободена от насилника си, младата кубинка стана от канапето и почна да оправя дрехите си.

Долора и Курт застанаха един срещу друг покъртени: младежът като страшен съдия и обвинител и красивото момиче, ридаещо с наведена глава, не смеещо да го погледне.

— Това значи, не е сън — промълви горчиво младият немец. — Тук ли трябваше да те намеря, в това място на разврат и позор? Ти си се облякла в тези съблазнителни дрипи и показваш без срам гърдите си пред развратните мъже.

— Съжали се, Курт, мили, послушай ме! Долора падна в краката му. Простря към него ръце и повдигна просълзените си очи.

Курт не се смили над молящата го жена — сърцето му бе ранено.

— Изправи се улично момиче — нареди той сурово, с отвращение. — Аз ти подарих бедното си, но честно сърце, исках да работя за теб, заради тебе се отказах от мечтата си да взема дял във великата обществена борба, заради теб исках да се върна отново в работилницата и да се мъча от сутрин до вечер, за да станеш щастлива жена на един беден, но честен мъж, а ти ме измами. Мислех, че съм бил в прегръдките на честна девойка, а то — какъв глупак съм бил, като съм целувал устните на едно улично момиче. Бягай оттук, иди при онези богати господа, които те напиват с шампанско и ти поставят златни верижки на врата. Ненавиждам те.

Курт закри лице с ръцете си и тръгна към вратата. Долора се хвърли пред краката му и го задържа.

— Не трябва тъй да се разделяш с мен — прошепна тя. — Тежката съдба, която ме сполетя, не ти е известна. Ако не можеш да ме любиш, то поне ме съжали! Всичко ще ти кажа... искам...

Младият човек вдигна девойката и впери поглед в очите ѝ.

— Видях те между парижките проститутки, срещнах те в „Червената воденица“ — това ми стига. Утре сутринта в шест часа ще напусна Париж и ще замина за Лондон и когато параходът излезе в открито море, искам да потъне, а заедно с него и аз, за да се отърва от живота си, който ти похаби!

Момъкът блъсна с разтреперани ръце Долора и тя политна към канапето. Още един път Курт Валберг хвърли поглед към момичето и излезе от стаята.

След минута влезе мадам Легуве, без да знае какво се е случило. Долора се вдигна и с бледо като вар лице застана срещу майка си.

— Долора, дете мое, какво ти е? — попита развратната жена.

Тя се втурна с разтворени ръце към девойката, искаше да я прегърне.

— Не се докосвай до мен — извика с плач момичето. — Далеч от мен — ние нямаме вече нищо общо една с друга.

Старата кубинка се сепна.

— Какво има, дете мое? — проплака тя и се окопоти от замайването, причинено от шампанското. — Какво се случи? Кажи ми всичко!

Кубинката се опита пак да се доближи до дъщеря си.

— Махни се! Вониш на вино, купено с парите, които си получила срещу моята чест. Повече нямам какво да ти кажа, освен това, че последната връзка, която ме е свързвала с теб, е скъсана и ти вече преставаш да бъдеш за мене майка. Ненавиждам те и повече от това... — Като изрече последното, очите на момичето светнаха. — Проклетата да си и нека Бог те накаже за това, че направи от дъщеря си улично момиче.

Долора се опита да се промъкне покрай госпожа Легуве, без да я гледа, но тя я прегърна и задържа в стаята.

— Ти си обезумяла — кресна тя на дъщеря си. — Не мислиш ли за нещастния си баща, който страда в Каена!

— Бог да му е на помощ, както и на мене!

— Ти искаш, значи, да ме напуснеш?

— Отдавна щях да го сторя!

— Но какво ще стане с мен, какво ще правя аз, старата и немощна?

— Работи! Аз също ще работя честно, макар и тежка работа, докато потече кръв от пръстите ми. Тогава, може би, Бог ще се смили и ще ми прости сторения грях.

— Долора — проплака старата, — без теб аз не бих могла да живея.

— Вярвам, защото аз ти бях единственото средство за печелене на пари. Това време вече мина. Сега трябва да вървя по своя път, който, може би, ще ме доведе до смъртта, за която ти ще бъдеш причина.

Долора изтича като луда през салона и отиде в гардероба, излезе от „Черната воденица“ и заскита в нощта по парижките улици, потънала в скръб и отчаяние.

Близо до кабината, в която се разигра тази трогателна сцена, в друго помещение стоеше граф Естерхази. От предпазливост графът не беше смъкнал маската си. На канапето до него седеше хубава жена, която беше облечена като френска рибарка. Тя бе отворила очи и погледът ѝ страстно се бе впил в снагата на хубавия мъж.

— Пий шампанско, красива Помпадура — покани я черният майор, като напълни чашите, — във виното се забравят всички неприятности. Ще забравиш, че твоят мъж е най-голямата грозотия на Париж.

— И ти ли ми се надсмиваш, черни майоре? — изкрещя Помпадура. — Знаеш, че мразя Мъртвешката глава и само една твоя дума е нужна, за да го отблъсна.

— Но какво ще правиш тогава?

Красивата жена стисна с признателност ръката на черния майор.

— Ще стана твоя робиня — каза тя с разтреперан глас. — Ще ти прислужвам и ще ти се покорявам. Всичко, каквото пожелаеш, ще намериш у мене. Аз ще бъда твоя любовница, твоя пазителка, шпионка и детективка. Ако желаш да преследваш някой неприятел, ще ти помагам; ще печеля за тебе пари, ако имаш нужда от пари; всичко ще сторя за теб, даже и убийство, ако ми заповядаш.

— Какво иска в замяна твоята преданост?

— Твоята любов!

Казвайки това, тя приседна на коленете му. Красивата жена прегърна графа с лявата си ръка, а с дясната махна маската от лицето му и го зацелува горещо по устните. После се премести до него на канапето. Графът помилва кестенявите ѝ коси.

— Ще бъдем винаги заедно — каза черният майор, — такава жена търся и понеже не желаш нищо повече, освен да ми станеш държанка...

— Кълна ти се, че нищо друго не желая!

— Да, но след няколко седмици аз ще се ожения за млада княгиня.

— Какво от това? — прошепна страстно Помпадура. — Ти ще вземеш парите ѝ, а на мене ще разказваш колко скучаеш с нея и аз ще те правя щастлив.

— Добре — отвърна черният майор и хвана ръката ѝ. — Обаче преди да се съберем, ще трябва да премахнем Мъртвешката глава!

— Ще го направя — закле се Помпадура. Сатанински огън светна в очите на красивата жена, докато изричаше думите.

В този момент някой дръпна завесата. Граф Естерхази стана от мястото си. Той искаше да излезе, но вече беше късно. На вратата беше застанала маска облечена в червена мантия, която протегна заканително ръка към майора.

— Какво желаеш? — запита Естерхази със строг глас. — Как смееш да влизаш, когато се намирам с дама в кабината? Това е против правилата на тази къща.

— Понеже знаеш законите на тази къща, значи си редовен посетител на „Червената воденица“.

— Остави ме да мина — извика Естерхази и искаше да излезе в танцувалната зала.

Червеното домино обаче му попречи със заканителен глас.

— Ще останеш тук, има хора, които искат да узнаят кой си. Видяхме те в тази стая до едно улично момиче. Махни маската от лицето си!

— Подлец — извика Естерхази и дръпна маската от лицето му.

Няколко маски бяха застанали пред входа на вратата и слушаха с внимание разправията, като настоятелно викаха:

— Махни маската, желаем да разберем кой си!

— Аз ще ви кажа — извика червеното домино. — Човекът, когото видяхте тук с тази дама от парижката проституция и който е редовен посетител на „Червената воденица“, е принудил едно красиво младо момиче да се сгоди за него. Постигнал го е чрез подлост. Този човек заема видно място във френската армия и...

— Спри или ще те убия — извика страховито черният майор и пхна ръка под мантията, където стисна здраво скритата кама. Червеното домино видя това. Той се нахвърли без страх върху върлия си неприятел и хвана ръката, която държеше камата.

— Оръжие — каза червеното домино, — това, разбира се, показва подлия ти характер. Аз не се страхувам от твоята кама и ти не ще можеш повече да мамиш света. Смъкни маската и тогава ще каже името ти и мръсните ти дела.

Двамата се сборичкаха. Напразно силният майор се опитваше да се освободи от по-слабия си противник. Последният се мъчеше да смъкне маската.

В този миг шестима силни мъже си пробиваха път през тълпата, а един от тях ги предвождаше. Те бяха облечени в сиви дрехи. Първият сложи ръката си на рамото на червеното домино.

— Стой — извика той, — в името на закона ви арестувам!

Червеното домино остави Естерхази и се отстрани. Шестимата го задържаха.

— Какво желаете от мен? — извика арестуваният.

— Знаете ли кой съм аз?

— Ей сега ще узнаем и това — отвърна началникът на стражарите. — Арестуваме ви като съюзник на комитета на верижните братя, на онова тайно дружество, което има за цел да нарушава мира във всички държави.

— Лъжете се, аз не съм този, когото търсите, аз съм...

— Това ще разберете сега — каза Гилберт и скъса маската от лицето на червеното домино.

Гилберт се изненада, като видя образа на младия барон Емил фон Пикардин.

— Разбрахте, че се мамите, нали — каза младият барон, — разпоредете да ме пуснат, останалото ще обясня на вашия началник. Аз съм барон Емил фон Пикардин, не съм член на никакъв работнически комитет, освободете ме, или ще заплатите със службите си!

— Не го пускайте — заповяда Гилберт на хората си.

— Мисля, че ще намерите в джоба на мантията на господин барона доказателства.

Стражарят претърси джобовете на мантията, въпреки протестите на барона против насилието. Гилберт намери малката алуминиева монета в джоба на мантията.

— Това е доказателство — извика победоносно полицейският агент като издигна високо парата. — Сега се уверих, че и бароните могат да бъдат съзаклятници.

— Господа — извика Емил фон Пикардин, като пребледня. — Станах жертва вместо друг. Сега разбирам... О, Павловна, Павловна, ти си загубена!

— Тя ще стане моя жена след четири седмици и ще се унася в моите обятия — каза тихо зеленото домино на ухото на арестувания, като се засмя демонично и се загуби сред маските.

— Отведете арестувания — заповяда Гилберт на своите хора, — колата чака на улицата.

Баронът затвори очи и пазителите на закона го изведоха от залата.

Викове, свиркания и недоволна гълчава сподиряха конвоя. Чуваха се гласове, които викаха да се освободи баронът. Но Гилберт остана непоколебим, той беше господар на положението. Отправи се към средата на залата, извади свирката и даде сигнал.

Всички врати бяха заобиколени от стража. Убедил се в това, Гилберт извика със силен глас:

— Забранявам по-нататъшното продължение на бала... Който остане в салона след три минути, ще бъде арестуван. Угасете лампите!

Посетителите на „Червената воденица“, които не желяеха да се разправят с полицията, се упътиха към изходите.

Музиката секна, гостите се изнизаха и „Червената воденица“ опустя.

Курт Валберг се разхождаше тъжен по перона на гарата „Св. Лазар“. Той чакаше влака за Хавър. По лицето му личаха следи от дълбока скръб. Беше съвсем изтощен от безсънната нощ и от ужасните душевни терзания. Душата му бе наранена, сърцето му се пръскаше от мъка.

Мъчеше го мисълта, че Долора може да принадлежи на друг. Неговата любима не само бе изгубила в очите му своя чар, но се числеше и към онези паднали момичета, които всяка вечер предлагаха красотата си на този, който им заплати най-много.

Въздишайки, Курт седна на една пейка. Имаше още петнадесет минути до пристигането на влака. Младежът непрестанно мислеше за Долора, нейното лице бе пред очите му. Дочуха се леки стъпки. Курт вдигна очи и видя млад, добре облечен момък, който му се стори познат.

— Курт — прошепна мек глас и една нежна, малка ръка се докосна до неговата.

Ала той отблъсна тази ръка, като че се бе докоснал до студеното тяло на змия. Скочи от пейката.

— Долора, Долора — каза той, — Долора, ти ли си?

Девојката го хвана и го дръпна зад пейката. Понеже той не желяеше да бъде забелязан от хората, седна и промълви:

— Защо ме преследваш, казах ти вече за каква те мисля; нас ни разделя бездънна бездна. Но защо си се облякла в тези дрехи, нима мислиш, че можеш пак да ме подмамиш?

Момичето се сепна.

— Ти си немилостив — проплака тя, — но ако ме послушаш, ще понеса всичко.

Валберг не отговори нищо, само наведе глава и затвори очи. Долора вдигна очи към небето, като че желаше да се моли Бог да ѝ даде сила, за да може да говори, след което започна:

— Ние не сме били винаги бедни. През времето, когато живеехме в Хавана с баща ми и госпожата, която, за съжаление трябва да нарека моя майка, аз бях обкръжена от блясък и богатство и ме възпитаха добре. Когато навърших шестнадесет години, страшно нещастие ме сполетя. Не мога да ти разкажа, понеже съм дала клетва, че няма да го издам. В тази катастрофа загубихме цялото си състояние и заедно с госпожа Легуве пристигнахме в Париж без никакви средства. Ден и нощ плачех за баща си, защото го обичах и обожавах, а малко ме бе грижа за нещастieto, което ни сполетя. Майка ми даваше стаи под наем, аз бях млада и желаех да работя, защото на две жени не беше нужно много, за да живеят. Тръгнах по парижките магазини, за да търся работа и намерих. Майка ми, обаче, не ме пусна да работя: тя ми разказваше чудновати истории за бедни момичета, които живеят в Париж безгрижно и в разкош, без да правят друго, освен да се грижат за хубостта си и да поддържат приятелски връзки с богати и високопоставени личности. Нищо не можех да разбера от това, ала скоро госпожа Легуве започна да се изказва по-ясно и аз потъвах от срам, когато ми говореше такива неща.

Един ден у нас дойде мъж с черна брада. Той ни се представи под името Арманд Ноар, но майка ми ми каза, че е граф и има висок чин във френската войска. Този граф твърдеше, че е приятел на баща ми, оплакваше съдбата му и каза, че при известни условия може да го освободи от Каена; ала за това са потребни време, влияние и пари. Времето само по себе си щяло да дойде, влияние той имал, а за пари нямало защо да се грижим, щом съм толкова красива.

Една вечер шампанското беше много силно, аз се замаях, заспах и като се събудих... Долора заплака.

— По-нататък — отрони Курт, без да го е грижа, че минувачите се обръщаха да ги гледат.

— Продължих да вървя по пътя на безчестието — шепнеше тя. — Мисълта, че трябваше да спечеля пари, за да спася баща си от Каена, не ме напускаше. С това средство мадам Легуве и нейните помощници унищожиха последния лъч в душата ми. Те водеха вкъщи богати мъже и аз ги приемах, изпращаха ме на балове и аз отивах.

Всяка златна монета, която аз печелех, бе вземана от мадам Легуве под предлог, че ще я скъта, за да послужи на святата ни цел — освобождението на баща ми.

Тогава се запознах с теб.

За първи път сърцето ми почувства святото чувство на любовта и колкото щастлива, толкова и измъчена се чувствах от угризенията на съвестта, когато се намирах в твоите прегръдки. Аз ти намеквах, но ти не схващаше. Стотици пъти исках всичко да ти открия, но обичайки те безгранично, се боях да не те загубя.

Вече знаеш всичко — решавай, произнеси присъдата ми!

Курт Валберг стоеше мълчалив на мястото си. Той бе закрил очи с ръка, за да не види момичето, че плаче.

В тая минута бързият влак се зададе и се приближаваше към перона на гарата. Момъкът бавно се вдигна.

— Сбогом, Долора — каза той тихо. — Нека Бог ти прости, както и аз ти простих.

Момичето скочи и го спря.

— Ти ме отблъскваш от себе си, макар че признах всичко и зная, че не мога вече да бъда твоя жена, а само твоя робиня — вярна и предана робиня, която покорно ще изпълнява твоите заповеди!

Тя понечи да хване ръката му, но той я отдръпна.

— Не, това не може да стане. Ако ти си при мене, ще бъдем по-нещастни, отколкото сме сега.

Момичето хвана ръката на младежа и каза:

— Курт, без теб не мога да живея и ако ти ме напуснеш, моята смъртна присъда е прочетена.

Младият работник се бореше със себе си, той не знаеше какво да отговори. После тръгна.

След него се разнесе сърцераздирателен писък.

Курт се обърна и щеше да обезумее от картината, която видя. Долора се бе проснала на релсите. Влакът приближаваше с шеметна скорост — още една минута и непоправимото щеше да стане.

Курт Валберг се втурна към девойката. Намиращите се на долния край на перона пътници изпищяха, те закриха очи от ужас — не искаха да видят как двамата ще бъдат смачкани от колелата на локомотива.

Курт вдигна Долора от релсите и здраво я притисна до себе си. Младежът скочи встрани. Димът на локомотива го обви непрогледно.

Тендерът се докосна до ръката му, той почувства горещината на котела, чуваше бученето на колелата толкова близо до себе си, сякаш преминаваха през тялото му.

Влакът спря.

— Долора, скъпа моя, Долора, ти не бива да умреш — прошепна той и притисна до гърдите си свестилата се девойка.

— Разрешаваш ли да бъда твоя робиня? — проплака тя, като едва се усмихваше.

— Ще бъдеш нещо повече за мен, Долора, ти ще дойдеш с мен и ние ще бъдем вечно заедно.

Курт Валберг и Долора сутринта пристигнаха в Лондон. Те слязоха от парахода и се отдалечиха от Темза.

Курт притисна младата жена до себе си, показва й сините вълни и с тих глас каза:

— Там е погребано твоето минало.

17.

Господин Фон Ла Бриер, парижкият градоначалник, се разхождаше развълнуван в елегантно мебелирания си кабинет. Тъмни сенки помрачаваха челото му, лицето му, обрасло с руса къса брада ту се проясняваше, ту пак се помрачаваше.

Той отиде до писалището си и разхвърля книгите, които бяха на масата. После извади часовника от жилетката си, погледна го и поклати глава.

Градоначалникът позвъни със сребърното звънче.

В стаята влезе стар слуга.

— Не е ли дошъл още? — запита градоначалникът обезпокоен.

— Не, господин началник, не е още — отвърна слугата.

— Интересно! Влакът отдавна вече трябва да е пристигнал. Да го доведеш при мен веднага, щом дойде!

— Слушам, господин началник, коридорът е пълен с народ, който иска да говори с вас.

— Кажи им, че не съм тук. Почакай, тайният агент Гилберт тука ли е?

— Да, и той ви чака в коридора.

— Нека да почака, докато го повикам! Слугата се поклони и излезе. Градоначалникът отиде до прозореца и погледна улицата.

Това бе на трети декември. Вън валеше сняг.

— Вярвам, че днес ще мога да узная тайната, която помрачи младините на моята жена — каза господин Фон Ла Бриер. — Ужасни подозрения пробуди у мен това, което ми съобщиша шпионите, а и моите изследвания доказаха това, което не исках да повярвам.

Той скръсти ръце и се заразхожда из стаята.

— Много чудно, наистина — мърмореше си той. — Като видяла в църквата едно младо момиче, много се развълнувала и извикала: „Наталка, дете мое!“, после паднала полумъртва. Донесоха я вкъщи и лекарите ми казаха, че е починала. Аз искрено тъгувах за нея, защото я обичах и я погребях в семейната ни гробница. През същата нощ в гробницата се вмъкнали крадци и откраднали онази брошка, която

жена ми пазеше като очите си и която носеше винаги на гърдите си. Изглежда, че тайната е във връзка с онази брошка. Ако е необходимо, ще пожертвам десет години от живота си, но ще открия тайната.

Не можах да хванат крадците. Потреперам, като си помисля, че ще вкарам в затвора тези подли души. Дали не са намерили при брошката още нещо, което да разбули тайната на моята жена? Тогава съм загубен. Ако семейната ми тайна попадне в ръцете на разбойниците и те я продадат на моите неприятели, с мене е свършено.

Силен шум се чу в съседната стая. Слугата отвори вратата и влезе.

— Пристигна — докладва запъхтян той.

Преди градоначалникът да беше отговорил, едни човек, облечен в прашни пътнически дрехи, влезе в стаята. Той изглежда не бе спал няколко нощи.

— Питу — посрещна го господин Фон Ла Бриел учудено, — най-после дойдохте!

— Господин началник — отвърна човекът в пътническите дрехи, който беше дребен, гърбав и по чертите му личеше, че е евреин, — без малко щяха да ме заточат в Сибир.

— Имахте, значи, неприятности в Петербург при изпълнението на заповедта ми — каза Фон Ла Бриер и заключи вратата, след като слугата излезе.

— Да — отвърна гърбавият Питу. — Затвориха ме в Петропавловската крепост и искаха да ме обесят.

— Но защо ви затвориха?

— За нищо. Присвоих една чужда книга. Той измъкна изпод палтото си дебела, подвързана в черно книга.

— Какво е това? — попита го Фон Ла Бриер и впери поглед в книгата.

— „Хроника на опетнените“, която откраднах от библиотеката на Петербургската полиция — пошепна гърбавият детектив.

— Чудо детектив сте вие — възкликна градоначалникът.

Господин Фон Ла Бриер постави ръката си върху дебелата книга, която Питу беше сложил на масата.

— „Хроника на опетнените?“ — запита с треперящ глас той. — Какво има в тази книга и какво отношение има към поръчката, с която ви изпратих в Русия?

— Разрешавате ли да говоря откровенно? — запита гърбавият детектив.

— Говорете! Трябва да узная всичко. Беловласият мъж седна на намиращия се до писалището фотьойл и подпря с ръка главата си.

Питу доближи до него, хвърли един поглед на стаята, сякаш за да се увери, че са сами и започна.

— Поръчахте ми да изуча младините на вашата съпруга. За да се домогна до това, трябваше да се занимавам със семейната история на бароните Фон Острау, живеещи в Лифландия. След дълго лутане, без да успея да узная нищо за Катерина фон Острау, аз се запознах с един съветник от петербургската полиция. Този мъж имаше три слабости, които особено много ми помогнаха: прахосница жена, седем деца и навикът да си попийва. Вие ми казахте, господин градоначалник, да не желя парите и аз така и сторих.

Купувах на жена му копринени рокли, хранех, и обличах децата му и му давах възможност още от сутринта да се напива. С това, обаче, в края на краищата постигнах целта си. Съветникът ми каза, че в библиотеката на петербургската тайна полиция се намира едно съчинение от четиридесет ръкописни тома. То се нарича „Хроника на опетнените“. В него полицията е отбелязвала всички скандални истории, които от петдесет години насам са ставали в аристократичните семейства.

Петербургската полиция има нос, който всичко подушва — даже и най-скритото на света.

Скоро със съветника дойдохме до съгласие: две шепи злато, четири шишета шампанско и една нощ, за да ме заведе в библиотеката и да ми разреши да прочета книгата „Хроника на опетнените“.

Скоро намерих това, което търсех.

Това е тайнствена и трогателна история, главната роля в която играе младата баронеса Катерина фон Острау.

Градоначалникът скочи.

— Оставете — каза той на Питу, — не говорете за това, какво сте чели, и сам ще го намеря в книгата.

— Разрешете ми да продължа разказа си... Когато прелиствах „Хроника на опетнените“, съветникът се занимаваше с шишето с водка, която скоро му подейства. Достойният чиновник заспа. Няколко

минути се колебах дали да взема цялата книга или да откъсна листа. После реших да я взема.

Скрих книгата под дрехата си и стигнах безопасно до Невския проспект, където скрих съкровището си, като го закопах до едно дърво.

Върнах се у дома, спях няколко часа, после станах и се приготвих за път, защото стоенето ми повече беше опасно и бързах час по-скоро да достигна до границата.

Току-що бях станал и някой потропа на вратата. Един полицейски агент и няколко стражари влязоха и ме закараха в Петропавловската крепост. Съобщиха ми, че не ще остана за дълго, а че в най-скоро време ще ме изпратят в Сибир или ще ме обесят, тъй като на сутринта намерили съветника в библиотеката пиян и той издал всичко.

— Как се отървахте? Питу се засмя.

— Преди няколко години бях в голямо затруднение и станах член на един таен нихилистически комитет в Париж, който имаше връзки с петербургските нихилисти. Научих имената на няколко лидери на нихилистите, видни петербургски граждани, в които полицията не се съмняваше, че са съзаклятници.

Помолих директора на петербургската полиция да ми разреши да попрिकाвам с него и тогава го запитвах дали ще се съгласи да ме освободи, ако му предам седем най-опасни нихилисти.

Той се съгласи, полицията арестува седемте мои познати и намери достатъчно доказателства против тях. Осъдиха четиримата на обесване. А тримата заточиха в Сибир, а аз се разхождах свободен из улиците на Петербург. Изрових книгата си и избягах.

Питу млъкна. Градоначалникът взе от портфейла си десет банкноти по хиляда франка и ги даде на детектива си.

— Вземете това като награда за труда ви. Вие ще се грижите за моите лични работи, а аз ще се постарая да ви повишат.

— Благодаря ви — поклони се Питу, — но докато моят неприятел Гилберт е началник на тайната полиция, не се надявам да получа висок чин.

— Още ли завиждате на Гилберт? — запита градоначалникът. — Вие не можете да се търпите, но трябва да се сприятелите, защото и двамата сте ми необходими!

Питу се поклони вежливо.

— Идете в другата стая и почакайте заедно с Гилберт!

Като остана сам, господин Фон Ла Бриер отвори „Хроника на опетнените“ и започна да я прелиства, докато намери търсеното и започна да чете.

После стана, взе книгата под ръка и излезе от стаята и се запъти към онази част на двореца си, в която живееше жена му.

Катерина фон Ла Бриер, облечена в копринена рокля, беше седнала на едно канапе. Лицето ѝ бе бледо.

Когато камериерката ѝ съобщи, че е дошъл нейният мъж, тя се развълнува, обаче беше принудена да се усмихне, за да не проличи безпокойството ѝ.

Градоначалникът целуна нежната ръка на жена си, на която още личеше раната на пръста, която Равелак бе нанесъл с ножа си, когато искаше да ѝ вземе пръстена.

— Много се радвам, мила Катерина, като те виждам по-добре. Надявам се, че си забравила вече ужасната случка и вярвам, че ще бъда още много години щастлив с тебе.

— Бог е пожелал — отвърна жена му, — да възкръсна от мъртвите.

— Навярно дългът ти да ме направиш щастлив — каза на жена си и се усмихна иронично. — Позволи ми, мила Катерино, да ти прочета една интересна история, която случайно намерих в тази книга.

— Бъди така любезен — отвърна Катерина фон Ла Бриер.

Градоначалникът седна до нея.

„В два часа около полунощ на 12 октомври 1877 година в палата на един богат руски барон бе извикана акушерката Карзинска и тя трябваше да се закълне, че не ще разкаже никому това, което ще види през нощта. Старият барон седна с разтрепераната от страх жена в едни файтон и тръгнаха към малка вила, която се намираше в близката до града гара.“

— Какво ти е, мила Катерина? Не ти ли харесва тази история? Слушай по-нататък, тя става все по-интересна!

„Завързаха очите на акушерката и я заведоха в елегантно наредена спалня, където на легло лежеше млада жена, на която наближаваше родилният час.

Отвързаха очите на Карзинска, обаче тя не можеше да види красотата на пациентката си, тъй като лицето ѝ беше покрито с копринена маска.

— Изпълнете задължението си — каза старият барон и излезе от стаята, без да види, че младата жена простира ръце към него.

Бяха изминали три часа, започнало бе да се зазорява, когато се чу силен вик, беше се родило момиченце. Акушерката го окъпа, облече го и го даде на младата майка, която го притисна към гърдите си и го намокри с горещите си сълзи.

Старият барон влезе в стаята. Той беше намръщен и много сериозен. Позвъни и слуга, облечен в казашки дрехи, влезе.

— Вече е време, доведете пленника!

Казакът излезе и скоро се върна, придружен от шестима души, които тласкаха млад, красив мъж, чиито крака бяха оковани.

— Михаил Панин — извика старият барон презрително. — Полски княз и разбойник, ти който си излъгал това младо същество, което ти е родило дъщеря. Нейното име ще е Наталка!

— Дете мое — извика вързаният, — и ти, мила ми жено, о, скъпи за мен същества, колко горещо ви обичам!

Нещастникът искаше да разкъса веригите и да се втурне към леглото, където младата жена държеше детето и плачеше, обаче не успя.“

— Какво ти стана, ти припадна — извика градоначалникът и напръска челото на жена си със студена вода, — свести се, няма да чуеш никога друг път толкова интересна история.

Катерина фон Ла Бриер отвори очите си.

— Продължете — каза тя тихо, — тази история ме интересува, не ще ви прекъсна вече, въпреки че не ми е добре. Четете!

— Радвам се, че те интересува — произнесе градоначалникът с презрителен поглед. — Ще продължа.

„Старият барон каза на пленника:

— Михаил Панин, вярвам, че искате да знаете какво ще стане с вашата дъщеря. Като неин дядо реших да я възпитам в онази среда, където ти се движеше с удоволствие.

Баронът позвъни пак. Една тайна врата се отвори и вътре влезе дрипав човек.

— Имам честта да ви запозная с княз Михаил Панин, полски мошеник, прочут разбойник и крадец — каза старият барон и след това посочи окъсания. — Този се казва Иван Бенковски, два пъти е осъждан за убийство, той е крадец, пияница и мним просяк, а освен това е чудесен мъж, затова съм го избрал за възпитател на малката Наталка.

Откъм леглото се чу силен вик, акушерката се наведе над лежащата, която бе изгубила съзнание.

Старият барон взе детето от копринените възглавнички и го подаде на Иван Бенковски, който го зави в един мръсен парцал.

Жестокият старец му даде кесия със златни монети и му каза:

— Махни се, подлецо, изнеси това петно на моя дом и я възпитавай както ти пожелаеш.

Пленникът се разгневи, сред клетвите към жестокия старец бликнаха горчиви сълзи от очите му.

Баронът извади от джоба си запечатано писмо.

— Михаил Панин, ти си осъден на вечно заточение на остров Сахалин, където ще работиш тежка работа. Всяка година на 12 октомври ще ти удрят по двадесет и пет камшика, за да си спомняш за рождения ден на дъщеря си. Царят е подписал присъдата ти и ме задължи да я изпълня.

— Барон Острау, ние пак ще се видим — извика полякът, — аз няма да умра на остров Сахалин, ще се върна оттам, когато най-малко очакваш, за да ти отмъстя.“

— Това е цялата история — завърши градоначалникът, обаче има и една прибавка в края:

„Първо допълнение: Михаил Панин е избягал на 28 декември 1878 година от остров Сахалин и навярно се крие в Китай.

Второ допълнение: На 5 април 1880 година в полунощ, когато баронът се връща от клуба на милионерите към дома си, някой го удушил във файтона му. Убиецът е неизвестен. Кочияшът, по народност англичанин, е бил арестуван, обаче нямало никакви улики против него.

Трето допълнение: дъщерята на барон Острау, единствената наследница на това огромно богатство, след смъртта на баща си се преселила в Париж, където след две години се венчала за маркиз Фон Ла Бриер, френски аристократ, който заемал висок пост във френската полиция и имал бляскаво бъдеще.

Маркизът не знаел за отношенията на жена си с Михаил Панин.“

Нещастницата стана от канапето, протегна ръце към него и падна на пода като мълвеше:

— Чух историята на моя живот! Боже, мой небесни татко, защо ме събуди от сладкия сън? Не можах ли крадците да ме убият в хладната гробница?

Маркиз Фон Ла Бриер се върна в кабинета си. При него бяха Гилберт и Питу, с който той разговаря дълго време.

Най-после им каза:

— Сега знаете, господа, какво искам от вас. Това момиче, което е било възпитано от онзи разбойник, навярно е в Париж. Желая да го

намерите и да ми го предадете, ако ще да изгубя половината от богатството си.

18.

Това се случи на 7 декември 1894 година в пет часа сутринта. Злочестият затворник капитан Драйфус спеше дълбоко. Нещастникът не беше спал цяла нощ. Грозни мисли тормозеха душата му и страшни болки свиваха съкрушеното му сърце. Безжалостна треска изтощаваше силите му. Най-после сънят го завладя, той затвори уморените си клепачи едва на разсъмване.

Изведнъж здрава ръка го хвана и го разтърси. Драйфус се стресна и стана от леглото. Пред него стоеше сержант Жирардин.

— Драйфус, станете и се облечете. — заповяда сержантът.

— Какво има? — попита капитанът. — Не вярвам да е време за обяд. Ако се лъжа, оставете яденето и ми позволете да поспя още няколко часа, цяла нощ ме е тресло и не съм мигнал.

— Веднага се облечете — повтори Жирардин. — Ще видите какво има.

Лъч на радост и надежда светна пред нещастника. Колкото и радостна да беше тази надежда, той толкова се стресна, че трябваше да опре разтрепераното си тяло на стената.

— Какво ви стана? — запита Жирардин сърдито. — Вие сте блед като стена, а краката ви се разтрепериха като опашката на магаре!

Драйфус не отговори нищо, той падна на колене пред жестокия сержант. Нещастникът вдигна разтрепераните си ръце към безжалостния човек и му каза с ридаещ глас:

— Сержант Жирардин, ако имате сърце и сте поне малко милостив, ако вярвате в Бога и неговата милост, кажете ми истината!

— Какво, вие знаете, че ми е заповядано да не говоря с вас.

Драйфус не обърна внимание на думите му:

— Сержант Жирардин — каза той кротко, — нали дойдохте да ме освободите, да ме изведете на божие слънце, между хората?

— Без съмнение — отвърна Жирардин, — но... Затворникът прекъсна думата му, бедният крещеше от радост.

— Невинността ми излезе на бял свят — викаше той, докато сълзите му капеха, — най-после, най-после ще ме освободят и ще

възвърнат честта ми. Следствените власти са се убедили, че капитан Алфред Драйфус не е подлец, нито шпионин, нито предател. Нали тази е причината, за да ме изведете от тази ужасна тъмница...

На света има хора, които са способни само да пакостят на другите. Към тези хора принадлежеше Жирардин.

— Щом го казвате вие, трябва да е истина — каза подлецът със зловна усмивка. — Надявам се, че не ще охкате дълго в тази пъклена дупка.

Драйфус извика и се строполи на леглото.

— Знаех, о, Боже, че не си ме забравил — каза той след минута с плач в гласа. — Ти чу горещите ми молитви и вразуми съдиите ми. Най-после се увериха, че съм невинен. Ще бъда свободен, свободен, ще видя пак моята Херманса, моето дете и брат си и ще бъда пак щастлив гражданин.

После се облече и се приготви за тръгване. Жирардин махна оковите му, хвана го за ръка и излязоха от килията.

Драйфус се обърна на прага, погледна още веднъж тъмницата и изрече високо:

— Прощавай ти, място на мъки и страдания. Дано никой невинен човек не пъшка вече между страшните ти зидове! Прощавай, място на мъки и страдания!

Жирардин го дръпна и тръгнаха по стълбите. Той отключи железната врата и изведе затворника в коридора.

Когато излязоха на двора Драйфус едва не припадна. Жирардин трябваше да го задържи, за да не падне на земята.

— Ще трябва да привикна пак към света — продума капитанът с печална усмивка. — Човек привиква по-лесно към свободата, отколкото към тъмницата. Благодаря ви, сержант Жирардин, стана ми по-добре, радостта ми даде нови сили.

Една врата ги разделяше от втория двор на затвора.

— Кажете ми, Жирардин — каза тихо Драйфус, — тук ли е жена ми? Навярно бедната е дошла с брат ми, за да ме посрещне, о, какво щастие ме чака!

— Вие ще видите ей сега, кой ви чака на двора — отвърна Жирардин с коварна усмивка. — Надявам се, че мнозина приятели ви чакат. Ослушайте се малко и ще чуете какво става на двора.

Сержантът сложи ключа на вратата и се опита да отключи. В същия миг Драйфус го хвана за ръката.

— Кажете ми, Жирардин, колко дни има до Коледа? В тъмницата забравих даже месеците и дните, но струва ми се, че приближават светлите празници.

— Днес сме деветнадесети декември по западен календар — отвърна Жирардин.

— Значи до Бъдна вечер има още пет дни. Дотогава ще бъда свободен и ще мога да празнувам Рождество Христово заедно с жената и детето си. Ще мога заедно с Херманса да славя Спасителя и да му благодаря, че ме спаси от ужасната гробница. А сега, Жирардин, можете да отворите вратата, аз съм толкова силен, че мога да посрещна щастието.

Сержантът отвори желязната врата. Капитан Драйфус застана на прага. Първото нещо, което достигна до неговите уши, бе силно звънтене, приличаше на шум от шашки. Пред очите му като гръм светнаха стотина голи саби. Край оградата бе строен отряд от републиканската гвардия. Сред двора си виждаха полковник Абевил, адютантът на военния министър, майор Пати дьо Клам, майор Естерхази и управителят на военния затвор Форцинети.

— Какво е това? — запита Драйфус и погледна въпросително Жирардин, — какво означава това? Това значи ли, че ме освобождават?

— Той въздъхна дълбоко и прошепна радостно:

— Сега всичко разбирам. Те искат да възстановят моята чест пред войниците.

Драйфус вдигна гордо глава, слезе от стълбата и се упъти към офицерите.

Майор Пати дьо Клам, един намусен човек, на когото бяха възложили тайното разследване на делото Драйфус, взе един документ от масата.

— Капитан Алфред Драйфус — извика отривисто той, — от името на военния министър и на комитета, на който се възложи разследването на вашето дело, желая да ви кажа следното.

— Слушам, господин майор — каза Драйфус трогнат и прошепна: — сега ще ме обявят за невинен и ще ме освободят от тъмницата.

Капитанът забеляза две лица, чиито изражения го изплашиха много. Драйфус видя пред себе си майор Форцинети със загрижено лице и своя смъртен враг, граф Естерхази, засмян и подъл.

— Следствените власти — продължи Пати дьо Клам, — са открили тежки улики против вас, капитан Алфред Драйфус. И са били принудени да ви предадат на военния съд!

Сърцераздирателен вик се разнесе из двора.

— Военният съд ще заседава още днес, капитан Алфред Драйфус, под председателството на майор Брисе вие ще бъдете съден за предателство, кражба на тайни документи и продаването им на чужда държава. Следователно за измяна на отечеството, шпионаж и клетвопрестъпничество.

— Измамиха ме, по най-коварен начин ме измамиха! — изкрещя Драйфус отчаян. — Колко жестоки, колко гадни са хората. Пробудиха надеждата, че ще видя жената и детето си, че ще реабилитират честта ми, а сега!...

— Заседанието на военния съд ще се открие в девет часа — каза полковник Абевил. — Затворникът трябва да бъде отведен във военното министерство. Майор граф Естерхази, по заповед на негово превъзходителство военния министър вие трябва да го отведете в ареста. Файтонът чака пред зданието. Ще отговаряте с главата си за затворника.

— С живота и честта си отговарям за него — каза черният майор с глас, който наподобяваше рева на кръвожаден звяр, на който дават животното, за да го разкъса.

— О, Херманса, Херманса — проплака Драйфус, — защо ме застави да дам клетва, че няма да посегна на живота си? Ако знаеше на какви страшни мъки съм подложен, ти самата щеше да ми дадеш ножа, за да го забия в сърцето си.

Естерхази каза на ухото на Форцинети няколко думи и след това се обърна въпросително към Абевил и Пати дьо Клам. Двамата поклатиха глави в знак на съгласие и сержант Жирардин приближи затворника и го окова.

— Жирардин — рече Драйфус на коварния надзирател. — Бог ще ви се отплати, за това, че тъй безбожно ме излъгахте. Франция уби моето тяло, а вие убихте душата ми. Вие посяхте у мен надеждата, че

още веднъж ще засияе щастието над мен, когато сте знаел, че на двора ме очаква ад.

Сержантът се изкикоти и още по-здро̀во стегна оковите на ръцете му.

Полковник Абевил даде заповед да отведат затворника към колата, която чакаше пред затвора. Тя бе заобиколена от петдесетина конници, въоръжени с копия.

По улиците се бе събрала голяма тълпа. Клерикали и йезуити се бяха струпали, за да гледат зрелището. Когато капитанът излезе на улицата, тълпата започна да реве като стадо животни.

— Долу шпионина! — — крещяха хиляди гърла. — Убийте това куче Драйфус! Да живее Франция! Да живее републиката! Долу изменника!

— Не поглеждайте! — прошепна Форцинети на пребледнелия затворник. — Качете се на колата.

Драйфус погледна с благодарност своя благодетел и когато Естерхази се обърна, за да каже нещо на Абевил, Форцинети хвана ръката на нещастния и му пошепна:

— Капитан Драйфус, Бог да ви съпровожда и пази в трудния път. Нека той запази милото ни отечество, за да не се посрами пред света, като осъди¹ невинен човек.

— Бог да ви благослови, майор Форцинети — отвърна Драйфус. — Вие не удостоявате със съчувствието си недостоен човек — аз съм невинен. Франция погубва невинен свой син.

Капитанът влезе в колата, а черният майор седна срещу него. Сержант Жирардин бързо затвори вратичката на файтона и конете тръгнаха. Въоръжените конници препуснаха с блестящи копия, по които се развяваха трицветните ленти на френската република.

Тълпата отново зарева. Хиляди юмруци заканително се вдигаха към нещастника и град от камъни полетя към колелата и прозорчетата на колата.

Печалното шествие скоро се изгуби от погледите на разярения народ.

Черният майор извади от джоба на шинела си един револвер и го сложи на коленете си.

— Капитан Драйфус — каза той на злочестия затворник, — ако направите опит за бягство, ще бъда заставен да ви застрелям.

— Много добре зная, че с най-голямо удоволствие бихте сторили това — отвърна капитан Драйфус.

— Пази Боже — каза графът с демонична усмивка, — бих съжалявал, ако бъда заставен дй ви убия, защото по този начин ще ви избавя от многото душевни и физически мъки, а аз не искам това.

Тези думи бяха казани с такава непримирима враждебност, че Драйфус се сепна и погледна без да иска майора в лицето, сякаш търсеше обяснение за ужасното му отношение.

Черният майор улови погледа на нещастния пленник.

— Капитан Драйфус — рече му Естерхази хрипливо, — чета по очите ви, че желаете да узнаете защо ви ненавиждам и преследвам, защо искам да се опропасти вашият род и защо дадох клетва, че ще посрамя името ви пред френския народ.

Гърдите на този демон се развълнуваха, очите му се запалиха от страстен огън, а ръцете му започнаха нервно да треперят.

— Да, прочетохте мислите ми — каза Драйфус. — Необяснимо е за мен как човек може така да измени чувствата си. И от най-добър приятел да се превърне в непримирим и неумолим враг и преследвач. Да, майор Естерхази, аз ви смятах за най-верния и привързан приятел, на когото бих поверил жената, детето и имота си, без да ми трепне окото. Този приятел сега е мой най-върл враг и мъчител.

— Мамите се, капитан Драйфус — отново прозвуча хрипливият глас на майора. — Никога не съм бил ваш приятел, никога, разбирате ли?

— Лъгали сте ме, значи. Вие сте се престрували, играейки най-долна комедия. Злоупотребявали сте с моето доверие.

— Да, истина е.

Естерхази изрече тези думи бавно и хладно, сякаш излизаха от устата на мъртвец, лежащ в гроба. После черният майор погледна часовника си.

— Файтонът ще пристигне едва след половин час на определеното място — каза той натъртено, — имам значи време да ви разправа нещо, за което да си спомняте по време на заточението си. Не мислете, Драйфус, че ще можете да избегнете съдбата си. Присъдата е прочетена, макар че още не сте се явили пред съда. Военният съд е длъжен да осъди шпионина капитан Драйфус, ако не иска да го осъди целият френски народ. Но и ако се случи да ви оправдаят, тогава

разяреният народ ще ви разкъса. Той ненавижда предателя на френската република повече от Юда, който предаде Исус Христос за тридесет сребърника.

Драйфус остана изумен, като чу тези думи на непримиримия си неприятел. Главата му клюмна съкрушено.

— А сега чуйте и моето обяснение — продължи графът. — Така ще ви стане ясно, че нещастieto ви е сполетяло не без ваша вина, както вие си мислите. В светото писание е казано, че Бог е ревнив и заради бащите наказва децата до четвърто коляно.

— Греховете на моя баща ли? — учуди се Драйфус.

— Докажете ми, графе, това, ако още имате в сърцето си поне малко чест и благодарност. Тъпчете ме с крака и аз ще търпя, тъй като съм презрян и безсилен пленник, но не хвърляйте петно върху спомена за баща ми, който беше приятел на вашия баща и го спаси от банкрут и бедност.

— Твоят баща беше подлец, измамник, крадец и вампир! — Като отровна змия, която пуска отровата си, за да умъртви своята жертва, черният майор нападна нещастния пленник, за да погуби тялото и душата му.

— Наистина — продължи графът с глух глас, изоставил вече възпитаното обръщение на ви, — баща ми някога беше приятел на твоя. Обширните владения на бащите ни бяха в Елзас, близо до Страсбург и родителите ни бяха в твърде приятелски отношения. Твоят баща беше вдовец, а моят имаше млада жена, красива като пролетно цвете, добра и вярна като ангел. Наричаха майка ми розата на Елзас. Баща ти също се възхищаваше от благоуханието на тази роза. Той по всякакъв начин се мъчеше да я отнеме от градината на моя баща, ала старанията му оставаха напразни: розата остана непокътната — майка ми остана вярна съпруга. Баща ми беше обаче разточителен, той живееше разхайтено и пропиля по-голяма част от имота си. Остана му само имението в Елзас — всичко друго беше разпиляно. Въпреки това, той не желаше да живее като прост селянин, гордостта му на аристократ не му позволяваше това. Домът ни беше отворен за всички, непрестанно имахме гости — денем и нощем. Баща ми започна да се увлича в хазарта. Играеше, но все губеше. И един прекрасен ден дойде катастрофата. Беше взел пари назаем срещу полици, които го провалиха и нашето имение — единственото наше имение —

трябваше да се продаде. Искаха да ни изгонят от къщата, като не пожелаха да ни оставят нищо друго, освен просешката тояга и отчаянието. Гордият ни баща отиде в Страсбург да помоли тамошните евреи лихвари да продължат срока на полиците още няколко месеца или поне седмици, докато събере реколтата.

Но евреите повдигали рамене и се подсмивали.

— Не можем да ви помогнем — отвъръщали те, — продадохме полиците на друг, а той е неумолим като Схилок — иска парите или кръвта на жертвата.

— Кой е той?

Евреите не искали да кажат името му, задължени да мълчат.

Привечер баща ми се върна отчаян и отпаднал духом.

Всичко бе изгубено!

На другия ден сутринта трябваше да стане продажбата на владението му. Изпълнителят беше пристигнал у дома. Баща ми слезе с разтуптяно сърце от колата и влезе вкъщи. Той нямаше кураж да съобщи на жена си, че и последната надежда бе изчезнала. Въпреки това трябваше да го стори. Нещастникът търсеше майка ми из всички стаи, викаше я, но не я намери. Старата слугиня му обясни какво беше се случило. Слугата на господин Драйфус бе дошъл и предал на графинята писмо. Когато графинята прочела писмото, тя извикала от радост и разпоредила да впрегнат конете. Запътила се към владението на господин Драйфус.

След няколко минути баща ми намери на писалището си записка от жена си. Тя му пишеше:

„Не се безпокой в случай, че закъснея. Нашият съсед Драйфус е научил за паричната ти нужда и иска да ти помогне. Тръгнах веднага към доброжелателя ни. Нашият имот няма да бъде продаден въпреки желанието на евреите. Ние сме освободени!

Стефания“

Като прочете писмото баща ми извика от радост. После коленичи и благодари на Бога, дето го е избавил от разорение.

Часовете течаха, а майка ми не се завръщаше. Минаваше полунощ. От минута на минута безпокойството на баща ми се усилваше. Той отвори прозореца, облегна се на него и се заслушваше неспокойно. Навън бе тихо. Отникъде не се чуваше конски тропот, нито скърцане на кола. Черни облаци забулваха небето. Беше горещо и задушно. От време на време се чуваха глухите трясъци на гръмотевицата, която приближаваше. Светкавици кръстосваха из облаците като гигантски змии. Часовникът удари три и баща ми се стресна. Нареди да приготвят коня му, за да тръгне към Драйфус. Предчувствие за нещастие стягаше сърцето му. Не можеше да си обясни по друг начин закъснението на любимата си жена.

Беше обул вече високите си ботуши, взел си бе и камшика, когато чу конски тропот и скърцане на колелата. Беше жена му. Баща ми излезе от стаята, срещнаха се в предната стая, която се осветяваше от малък полилей. Той искаше да я прегърне, но тя го отблъсна. Майка ми бе бледа и немощна. Косата ѝ бе разрошена и покриваше част от красивото ѝ лице, дрехите ѝ бяха небрежно облечени.

Бедната носеше в ръцете си вързоп книжа.

— Вземи ги — каза тя и ги захвърли на масата, — ето ти полиците, ние сме спасени, твоите дългове са платени!

Баща ми не чу тези думи, които трябваше да го зарадват и да го успокоят, той не ги чу, защото ужасни мисли го бяха обзели. Спокойствието му беше изчезнало! Захвърли книжата с презрение и хвана здраво ръката на жена си.

— Стефания — извика той отчаяно, — ти казваш, че сме избавени? Признай ми — какво пожертва за тяхното избавление?

— Честта си!

Нещастната падна в краката му.

— Кому я подари? На Драйфус ли?

— Да — изстена тя. — На Драйфус! Бях принудена да му се покоря, в противен случай щяха да ни изгонят от къщата.

— И ти го направи, нещастнице — извика баща ми и замахна с камшика.

— Бий ме, бий ме — плачеше нещастната жена, — нямах силата да стана просякиня с децата си. Молих го на колене с кървави сълзи, но всичко бе напразно, той остана непоколебим — трябваше да изпълня желанието му.

Баща ми закри лицето си с ръце и заплака като дете. Той вдигна майка ми от пода и я помоли да си легне. Отвори шкафа, където бяха оръжията му, взе двуцевната си пушка и внимателно я напълни.

— Какво ще правиш, за Бога? — спусна се жена му и взе пушката.

— Искам да убия похитителя на честта ти, искам да го убия като куче — изкрещя баща ми.

Майка ми успя да го успокои, тя му обясни, че той ще опропасти както себе си, така и цялото семейство, ако стори това. Нито съдилищата, нито вестниците, нито хората трябваше да узнаят семейното им падение. Тя заплашваше баща ми, че ако не скрие този срам от хората и не напусне с нея страната, тя ще погуби себе си и децата.

На другия ден се разнесе слух, че Драйфус заминал за чужбина и там щял да се бави няколко месеца, понеже искал да посети Италия, Испания и Африка.

След осем дни баща ми продаде имението си. Родителите ми живееха разделени във вечни кавги. Майка ми е още жива. Тя е много набожна, денем и нощем се моли на Бога да ѝ прости големия грях, който извършила онази нощ. Бедният ми баща не можа да понесе този ужасен удар и умря преждевременно.

Аз бях още юноша, когато заставах пред смъртното му легло. Той ме повика при себе си и ми повери семейната си тайна. Сега разбирам, защо моите родители ме гледаха накриво и защо ме изоставиха. Лошият живот на родителите ми се отрази и върху моето възпитание. То стана причината аз да ненавиждам хората. Баща ми не ми повери тайната си, за да Му олекне на душата, а да сторя онова, което той не можа да извърши. Завещанието му беше — отмъщение на целия Драйфусов род и на всички, които носят това име. Той ми каза в последния си час, че ще ме благослови при условие че отмъстя и аз се захлех, че ще го направя. Моята клетва бе ужасна, злите духове в ада едва ли са чували по-страшна!

Капитан Драйфус, ти си първата жертва на отмъщението ми. То ще сполети целия ти род и всички, които са ти мили. Сега знаеш, приятелю Драйфус, защо те презирам и защо желая да те погубя.

Колата спря. Бяха пристигнали.

Капитан Драйфус бе заведен във военното министерство. Шестима войници и един сержант го затвориха в малка стая с железни решетки и поставиха двоен караул пред вратата.

Нещастникът се разхождаше отчаян из стаята, като мислеше за това, което бе чул от Естерхази по пътя за военното министерство.

Капитанът не можеше да повярва на думите на черният майор. Животът на покойния му баща беше неопетнен, бяха известни благородните му дела и всеки го обичаше и почиташе. Възможно ли е човек да повярва, че е бил такъв подлец? Не, хиляди пъти не. Това, което черния майор бе казал, е коварна лъжа и подла клевета. Злият човек искаше да нарани повторно сърцето му и да опетни паметта на покойния му баща. Тази трябва да е целта на подлия мъж.

Драйфус не остана дълго сам.

Вратата се отвори и влезе добре облечен човек. Той беше в дълга черна мантия. Поздравя го учтиво.

— Казвам се Деманш — каза той. — Съдът ме назначи за ваш защитник.

— Страхувам се, господин Деманш, че вашият труд ще е напразен. Хората искат да ме осъдят и ще го направят.

— Невинен ли сте? — запита тихо Деманш.

— Кълна ви се, че невинно страдам, както някога невинно е страдал Синът божи на кръста заради човеците.

— Знам го и не ще скрия, че делото ни е загубено. Съдиите не ми разрешават даже да изуча най-важните документи, които доказват вашата вина. Те изгониха даже и свидетелите ни, а изслушаха само противниците.

— Това ли е правосъдието във Франция!... Горко на бедния френски народ!

Деманш наведе печално глава.

— Изглежда, че тук се крие някаква тайна — каза той дрезгаво. — Иначе не може да се обясни. Не ми се вярва, че във Франция има хора, които могат съзнателно да осъдят един невинен човек. Времето ми изтича, имам разрешение да говоря с вас само двадесет минути. Бедни ми приятелю, вие не можете да ми дадете силно доказателство за невинността си, също и аз не мога да ви обещаая, че ще успея да ви оправдая. Мога поне да ви предам сърдечни поздравя от тези, които ви обичат. Вашата съпруга, вашето дете и вашият брат — каза съвсем

тихо Деманш, — ви изпращат чрез мене безбройни горещи целувки и обещават, че ще ви останат верни до последния си час и никога не ще ви забравят, каквото и да стане.

— Колко утешителни са тези думи за мен — промълви Драйфус със сълзи на очи. — Най-послед чух нещо за любимите ми. Господин Деманш, вие не можете да си представите какви мъки изтърпях в подземната тъмница! Вижте, аз не съм вече онзи Драйфус, който бях — аз съм негова сянка. За осем седмици съм станал с десет години по-стар.

— На колко години сте сега? — запита защитникът.

— На тридесет и две.

— Вие сте побелял като старец!

— Побелял ли съм? — усмихна се той печално. — Предчувствах го. Имате ли огледало у вас, господин Деманш? Заемете ми го за минутка. Стана вече осем седмици, откакто не съм виждал лицето си!

Защитникът извади красиво огледалце от мантията си.

— Съветвам ви, господин Драйфус, не се оглеждайте, откажете се от това!

— Не, не, господин Деманш, моля ви, дръжте огледалото, тъй като съм окован и не мога да го направя. Обещавам, че не ще се уплаша, искам само да видя какво са направили с мен.

Защитникът вдигна огледалото, Драйфус едва погледна в него и изхлипа.

— Побелях, остарях, станал съм старец на тридесет и две години. — И продължи печално. — Това ми сториха моите приятели, съграждани, отечеството ми, въпреки че съм им направил толкова добрини.

Откраднаха младостта ми, смазаха щастието ми, опетниха името ми, а сега ще отнемат и живота ми.

— Успокойте се, приятелю — каза Деманш високо, — и понесете с достойнство нещастieto си! Ние, макар че сме французи, трябва да приемем думите на благородния германски кайзер Фридрих за девиз на живота си:

„Научи се да страдаш без да се оплакваш.“

— Научи се да страдаш без да се оплакваш — повтори Драйфус и изправи тялото си. — Този благороден човек, който е изрекъл тези думи, е трябвало също да страда и да се откаже от всичко, което е

обичал. Трябвало е да се отрече от престола си. Вие сте прав, господине, трябва да помня думите на този мъченик и тогава, може би, по-лесно ще понеса страданията си.

На вратата се похлопа.

— Викат ме — каза защитникът. — Отговорете ми, капитане, бързо на няколко въпроса, които са от голямо значение за делото ви. Имал ли сте някога връзки с някоя артистка, която е имала син от вас?

— Да — отговори без да се замисли капитанът.

— Как се казваше тя?

— Клаудина Лорет.

— Какво стана с нея?

— Не зная. За последен път Я видях в деня на арестуването ми.

— Това е чудесно! Случайно ли се срещнахте с жената?

Драйфус разказа на Деманш какво се бе случило между него и Клаудина и че е ходил с нея в дома на майка Казота.

— Жената следователно е имала причини да ви мрази и да иска да си отмъсти?

— Тя ме обичаше страстно — отвърна Драйфус, — обаче сега ме ненавижда, защото я оставих и се ожених за друга.

Повторно се похлопа на вратата. Деманш стисна още веднъж ръката на капитана и излезе.

След четвърт час един поручик и шестима войници влязоха в стаята на Драйфус и го откараха в съдебната зала. Военният съд се състоеше от пет висши офицери под председателството на майор Брисе. Народ изпълваше галериите на залата.

Не разрешиха на Херманса и на Матийо да влязат в залата. Те стояха на улицата и чакаха на студа да разберат какво ще стане с техния любим. Алиса Тери ги наобикаляше от време на време, за да ги утеши.

Американката бе успяла да се снабди с пропуск и внимателно слушаше всичко, което ставаше в залата. Алиса излизаше често и съобщаваше всичко на Херманса. Но вестите бяха тъжни и печални. Военният съд обвини Драйфус, обаче не посочи доказателствата, на които се базирал обвинението му.

Защитникът настояваше упорито да се посочи онзи документ, който доказваше, че капитан Алфред Драйфус е предател на родината си.

— Докато не прочета този документ — изрече Деманш високо, — не мога да защитавам интересите на клиента си.

Тогава майор Брисе каза думи, които ще останат вечен позор за френското правосъдие:

— Господин защитнико, в нашето отечество има по-висши интереси от тези, да се защитава един обвиняем!

Отчаяната борба за един невинен човек трая цели три дни. Драйфус трябваше да защитава своята чест и живот срещу несправедливите съдии.

На двадесет и втори декември най-после позорната комедия свърши. Майор Брисе прочете обвинителния акт. Този документ беше пълен с жестоки обиди и хули. Достойният председател на военния съд нарече Драйфус шпионин, предател, изменник и клетвопрестъпник, който е продал собствената си майка, републиката, на неприятелите ѝ за пари.

— Този окаяник трябва да се осъди — каза най-после председателят, — за да се даде пример на другите. Този предател трябва да се накаже най-строго, за да се уплашат и другите предатели и да се покаже на гражданите, че властта има сила да погуби всеки без изключение, който дръзне да оскверни свещения храм на родината ни!

Речта на обвинителя се посрещна с бурно „ура“. Стотици хора викаха от радост и възторг, когато Брисе завърши хулите и ругатните си!

Думата взе защитникът. Деманш описа с трогателни думи нещастieto на семейство Драйфус и доказа, че той е невинен. Той нарисова страстно и развълнувано живота на капитана и сегашните му страдания и мъки. Със силни юридически аргументи доказа, че военният съд няма никакви улики, с които може да докаже вината на подсъдимия. Защитникът каза открито на съдиите, че капитан Драйфус е станал жертва на злобата и завистта и че този процес не е нищо друго освен една трагикомедия, направлявана от непонятна арогантност!

— Човек лесно се осъжда — завърши Деманш строго и издигна повелително ръка. — Французи, не е това първото убийство, което нашето правосъдие иска да извърши над невинен гражданин; не, френският народ е посрамен с много такива престъпления. Преди сто години френският народ осъди своя законен император на смърт и го изпрати на гилотината. Един от бележитите ни държавни мъже тогава

каза: „Франция не извърши само престъпление, нещо повече, тя извърши грях“. И действително това беше така, историята на нашето отечество напълно доказва думите на този пророк. Франция заплати за невинната смърт на Людовик Шестнадесети с потоци кръв, с милиони свои синове, с безброй жертви.

Робеспьер, Дантон и Наполеон I отмъстиха по най-ужасен начин за невинно загиналия император.

Французи, сега не се касае до императорска кръв, а до смъртта на един мъж, който винаги самоотвержено е изпълнявал всички свои задължения като френски гражданин, служил е вярно на отечеството. Французи, кажете за Бога, кажете наистина ли желаете да се отнеме животът на един човек, само защото неколцина го подозират в предателство? Надявам се, че ще се намерят милиони съвестни френски граждани, които срещу всички блага на света няма да пожелаят да се обременят с такава тежка отговорност, да позволят да бъде осъден този нещастен човек.

Господа съдии, аз не моля нито за пощада, нито за великодушие. Аз не моля въобще за нищо, моля ви само за правда. Най-настойчиво я желая, за да предпазя отечеството си от най-ужасното нещо, което може да стори неговото правосъдие — да убие. Господа съдии, спомнете си, че великият Волтер не е могъл цели три години наред да спи спокойно и да се храни с охота, защото знаел за един човек, който невинно страдал в затвора. И той работи дотогава, докато успя да докаже невинността на нещастния и сполучи да го освободи. Господа съдии, това е благородно и великодушно от страна на най-великия философ и поет на Франция. Ала колко ужасно и недостойно е за човека да хвърли в пропастта един невинен. Внимавайте добре, господа съдии, чрез делото Драйфус да не се лепне едно позорно петно на Франция, което не ще може да измие от челото си целият френски народ. Помнете, господа съдии, че историята най-безмилостно ще ви осъди, ако опозорите и оскверните френското правосъдие, а заедно с него и целия френски народ.

Мъртва тишина цареше в залата.

Чу се само един глас:

— Браво! Сега говори достоен и почтен мъж! Тези думи бяха казани от американката Алиса Тери.

— Обвиняеми, какво имате да кажете още? — попита майор Брисе.

— Нищо — отвърна Драйфус, като хвърли презрителен поглед към съдиите си, — нищо друго освен това, че съм невинен и че осъждането ми ще бъде равносилно на убийство.

Майор Брисе даде знак на съдиите да се оттеглят на съвещание.

В пет часа и тридесет минути те отново заеха местата си.

Пред тях стоеше гордо, с високо вдигната глава подсъдимият.

Няколко минути преди това той бе прошепнал на защитника си:

— Те ще ме признаят за невинен. Скоро ще настъпи край на страданията и мъките ми.

В това време майор Брисе прочете присъдата:

— Капитан Драйфус е признат за виновен. Гръмко, продължително „ура“ се разнесе из залата.

Осъденият издаде силен вик и заканително вдигна юмрук.

— Законът ни забранява да осъдим на смърт шпионина и Юда на деветнадесети век — каза Брисе, — ала присъдата на военния съд е поужасна, отколкото ножът на гилотината. Предателят Алфред Драйфус се осъжда на вечно заточение в Каена.

В залата настана шум и се разнесоха силни викове. Председателят позвъни и залата утихна.

— Преди осъденият да бъде закаран в Каена, той ще трябва да понесе войнишката деградация. Предателят трябва да се унижи пред очите на войниците и на другарите си, които е обезчестил пред целия свят с предателството си. Обвиняемият ще заплати всички разходи по делото. Военният съд е изпълнил своя дълг. Коварният шпионин Алфред Драйфус е получил възмездие за позорното си дело. За съжаление, военният съд не е в състояние да сложи предателската глава пред краката му. Нека сухата гилотина стори своето. Дано страданията и мъките, ужасният климат на южноамериканската ни колония погубят предателя Драйфус. Нека орлите изкълват предателските му очи и нека изядат мизерния му труп! Чак тогава опозореното му име ще се забрави от великия френски народ.

— Да живее Франция. Ура! Да живее републиката. Смърт на предателите!

Бурни, оглушителни викове съпровождаха тази реч. Достойният Деманш прегърна нещастника и каза високо:

— Дете мое, вашата присъда е най-големият позор на деветнадесети век! Вие сте жертва на най-ужасното заблуждение на правосъдието, което познава световната история.

Безредица и шум настанаха в галерията. Обезумялата тълпа се наведе над оградата ѝ. Стотина юмруци се протегнаха заканащо към осъдения. Безбройни чадъри и столове полетяха към нещастника. Мъже, жени и деца викаха като луди и хулеха клетника по най-позорен начин.

— Юда! Шпионин! Предател! Подлец! Куче! Заплюйте вагабонтина! Обесете предателя! Извадете очите му, за да не види никога Франция! Нека да загине в Каена!

— Хора, хора — извика Деманш, — защо искате да разпънете ближния си? Защо сте кръвожадни като диви зверове? Къде е вашата християнска любов, къде е човешината? Какво ви е сторил този нещастен, беден и невинен човек, та го хулите? Вразумете се, хора, съжалете нещастника, съжалете го!

Двама войници и сержант Жирардин застанаха пред защитника и издърпаха Драйфус от прегръдките му. Жирардин постави оковите на ръцете на осъдения и го заведе на улицата, където го чакаше кола.

Множество се беше събрало пред военното министерство. Щом видяха Драйфус, хората се опитаха да извършат едно престъпление, което се случва само в дивите усои на джунглата.

— Убийте го — викаха хиляди гласове. — На парчета го разкъсайте! Хвърлете месото му на кучетата!

Войската се бореше с разярената тълпа.

Капитан Драйфус закри лицето си с шинела. Бедният, той очакваше смъртта, готов беше да умре.

Последната му мисъл бе за жената, детето и брат му!

— Ако убиете него, убийте и мен!

Тези сърцераздирателни думи екнаха внезапно във въздуха. Една жена си пробиха път през навалищата, отблъсна щикове и сабите на войниците и се втурна с разтреперани ръце към нещастника, който още не беше стигнал до колата, понеже тълпата му пречеше да върви.

Изведнъж Драйфус усети, че някой откри лицето му и две горещи устни се впиха в неговите.

— Алфред, твоята жена е при тебе, твоята жена, която е убедена в твоята невинност и иска да умре с теб!

Като видя любимата си жена, Драйфус се стресна. Той не беше готов за такава изненада. Очакваше смъртта, а не жена си. Стори му се, че вижда ангел от небето, който му носи мир и спокойствие.

Херманса го прегърна, облегна се на развълнуваните му гърди.

— Не се отчайвай, мили — прошепна тя. — Спомни си клетвата, която ми даде, и аз ще удържа моята. Бог знае, че си невинен и той ще ни помогне.

Войниците отдръпнаха нещастната от мъжа ѝ и я блъснаха настрана. Матийо я прихвана. Верният брат не обръщаше внимание, че войниците го биеха с шашките си — той здраво държеше Херманса, докато извика на капитана:

— Братко, ще дам живота си за тебе и за твоята чест. Ще осуеятъ пъклените планове на неприятелите ни!

— Или те тебе ще унищожат — чу се зад него. Беше черният майор.

Последва силно сблъскване, войниците отблъскваха освирепялата тълпа от осъдения. Няколко войници вдигнаха Драйфус и го качиха на колата. Естерхази седна до жертвата си. Кочияшът шибна конете и те потеглиха в тръст.

Тълпата побесня от злоба. Войниците ѝ отнеха плячката. Ето там е жената на този Юда на Франция, бледата разплакана жена. Тя навярно е знаела планове на мъжа си и тя също трябва да е виновна. Сигурно е негова съучастничка.

— Убийте я тогава, смажете я. Разкъсайте жената вместо мъжа.

С животински вик тълпата се втурна към нещастната жена. Освирепялото множество жадуваше за кръв, искаше да се наслаждава на кърваво насилие. Строгото, дори траурно, но елегантно облекло на Херманса още повече засили зверската страст на тълпата.

— Гледайте, облякла се е като принцеса — викаха няколко улични жени. — Да разкъсаме дрехите ѝ на парцали. Жената на един Юда не трябва да е облечена по-добре от нас!

Войската беше напуснала зрелището. Полицията не успя да укроти разярената тълпа, която заплашително се приближаваше до жената на капитан Драйфус.

Херманса бе застанала бледа и разтреперана до девера си Матийо. Страхуваше се от тази тълпа, от тези пияни улични жени, от тези нагли и сурови мъже. Тя имаше необходимата смелост да загине с

мъжа си, тя щеше даже да е щастлива, ако умреше в ръцете на любимия си мъж, обаче се страхуваше да попадне в ръцете на освирепялата сган.

Матийо очакваше смъртта спокойно. Той беше приготвил револвера си и беше решил да защитава живота на снаха си до последна капка кръв. Държеше оръжието още под мантията си, когато един глас му извика:

— Господин Матийо, извадете револвера и не жалете живота на тези зверове. Стреляйте и ги убивайте като псета!

Това бе американката Алиса Тери. Тя се упъти към Матийо и Херманса.

В нейната ръка светна револвер. Тя се прицели хладнокръвно в един от нападателите. Този човек крещеше най-силно. Беше дребен, червенокос мъж. Дива страст блестеше в очите му. Това бе убиецът Равелак. Зад него се виждаше грамадното тяло на Мъртвешката глава. Разбойникът носеше железен бастун и насъскваше тълпата да убие нещастната Херманса. Двамата разбойници се надяваха да намерят плячка, затова се бяха присъединили към тълпата пред военното министерство. Мъртвешката глава бе прикрил грозотата си с нос от гипс.

— Нейният часовник е златен, синджирчето също — каза Равелак на другаря си — и се басирам, че портфейлът ѝ е пълен със злато.

— Тогава трябва да я ограбим, червено куче — каза Мъртвешката глава. — Ще я повалим на земята, ще я пребъркаме, а тълпата нека си вика.

— Аз ще я удуша — извика Равелак като звяр. — Отдавна не съм имал щастието да душа красавица. Това е най-голямото ми удоволствие!

— Достави си тогава това удоволствие, любезни приятелю!

— Напред!

Двамата разбойници изреваха като хищни зверове и се хвърлиха върху Херманса, Матийо и Алиса. Няколко изстрела процепиха въздуха, но куршумите не улучиха целите си.

Изведнъж Матийо почувства силна болка в лявата ръка, с която бе уловил нещастната си снаха. Мъртвешката глава му бе нанесъл удар

с железния бастун. Матийо извика силно и пусна Херманса. В същата минута убиецът Равелак я хвана и се опита да я събори на земята.

Още не беше успял да изпълни плана си, когато Алиса Тери се притече на помощ на приятелката си. Нейният револвер беше празен, но тя нанесе с дръжката му силен удар по главата на червенокосия престъпник. Равелак изтърва Херманса. Алиса я дръпна към себе си, като я защитаваше самоотвержено от нападението на разярената тълпа.

Стотина ръце се протегнаха към бедната Херманса. Матийо не можеше да помогне на жените, защото отчаяно се бореше с Мъртвешката глава.

В минутата, когато Алиса мислеше, че всичко е загубено, се чу конски тропот и тракане на колелета. Покрит файтон влезе сред тълпата. Един конник яздеше пред елегантната кола. Облеклото му бе на висш полицейски чиновник. Държеше в ръката си револвер и препускаше безмилостно през тълпата.

— Това е полицейският пристав Гилберт — извикаха стотина гърла. — Дайте път на господин пристава!

Страхливата тълпа свали шапките си и му направи път.

— Назад, животни — извика Гилберт. — Ей сега ще дойде войската и ще ви смаже с щикове си. Почитание към този файтон! В него е жената на парижкия градоначалник! Сторете път на госпожа Фон ла Бриер!

Вратичката на файтона се отвори и госпожа Катерина Да Бриер се показва.

— Бедна госпожо, влезте във файтона ми — каза тя на Херманса. — Също и вие, госпожо — обърна се тя и към Алиса Тери. — В моята кола сте в безопасност.

В миг Херманса и Алиса се намериха във файтона. Госпожа Ла Бриер видя Матийо Драйфус, който още се мъчеше да се отърве от ръцете на Мъртвешката глава.

— За Бога, този е моят избавител — извика тя, като позна Матийо, който я бе изнесъл от гробницата. — Животът на господин Драйфус е в опасност. Гилберт, помогнете му!

Полицейският пристав даде знак, тълпата се нахвърли върху Мъртвешката глава и освободи жертвата му.

— Послушайте, госпожа Фон Ла Бриер — извикаха множество гласове от тълпата, — тя е била винаги добрият ангел на бедните и Бог

е сътворил неவிжданo чудо, като я е възкресил от мъртвите.

Тълпата ожесточено налагаше Мъртвешката глава. Бастуните и камшиците се сипеха по гърба на разбойника. Но звярът успя да се отърве от ръцете им и се нахвърли повторно върху Матийо. Той се затича към файтона на госпожа Ла Бриер, като се опитваше да се качи в него. Мъртвешката глава го настигна. Една кама блесна в ръката му, той я вдигна, за да я забиe в гърба на жертвата си.

Матийо се обърна, отскочи и смъртоносният удар не го улучи. В това време Матийо удари Мъртвешката глава силно с юмрук по лицето. Изкуствения му нос се строши на парчета. Мъртвешката глава стоеше с цялата си грозота пред колата на госпожа Ла Бриер. Силен вик процепи въздуха. Той идваше от гърдите на госпожа Ла Бриер.

— Този е разбойникът — изпищя тя, — с мъртвешкото лице, който ме ограби в гробницата!

Госпожа Ла Бриер припадна, Матийо се качи бързо във файтона, кочияшът удари конете и колата тръгна.

— Войската иде — се чу сред тълпата и множеството започна да се разбягва. Пристигна отряд от гвардията на републиката и разгони останалите. Мъртвешката глава и Равелак също избягаха.

— Ти си свободен, Мъртвешка главо — извика Гилберт и препусна след файтона на госпожа Ла Бриер. — Аз те познах, но господин градоначалникът не се интересува от тебе. — Продължи той на себе си. — Навярно има причина за това. Навярно не иска да знае тайната. Защото ни поръча да търсим някоя си Наталка! И това ще узнаем от тебе, Мъртвешка главо. Ти си хитър разбойник, всичко знаеш. А онзи гърбав Питу нека е проклет. Страхувам се от него, той знае повече от мен. Така или иначе трябва да го изпреваря. Трябва да намеря тази руския Наталка.

19.

Беше приготвена великолепна трапеза в голямата зала на двореца на княз Григорий Мирович. Всичко беше готово за гостите, които бяха поканени. Един ден по-късно, на пети декември, щеше да стане венчавката на младата княгиня Мирович с граф Естерхази, майор от френския генерален щаб. Това беше отбелязано в поканите, които старият княз беше разпратил до видните лица на Париж.

Старият княз! Той не беше много стар, това се виждаше, когато се разхождаше из залата за банкета и с внимание разглеждаше украсената със златни и сребърни прибори маса.

Григорий Мирович не беше навършил още и петдесет години. Той имаше благороден римски профил. С побелялата си дълга брада приличаше на стар герой или на страшен войвода. Когато Мирович мислеше за Павловна, тогава той гледеше умилено, любезно, с преданост. Обаче той можеше да гледа и мрачно и свирепо. Това обикновено ставаше, когато князът беше сам и си спомняше миналото или пък когато си мислеше, че някой може да разруши щастието на Павловна или да ѝ стори някакво зло.

Сега лицето на княз Мирович бе спокойно и весело.

— Направих това, което обещах, в което се заклех — каза тихо той, — когато жестокият баща на любимата Катерина предаде детето ми в ръцете на един несретник, за да погуби с това щастието на любовта ни.

Тогава се заклех, че моята Павловна ще стане богата жена.

Белобрадият мъж въздъхна.

— Ти искаше, барон Фон Острау, да направиш детето ни улично момиче — каза той тихо и очите му светнаха с демоничен огън, — и заплати с живота си за тази своя жестокост. Аз спасих детето си от ръцете на разбойниците и утре тя ще стане графиня Естерхази.

— Още не е станала — пошепна някой зад него, — Григорий Мирович. Ти още не си постигнал целта си.

Мирович се стресна.

— Ти ли си, Жаксон — каза той, като се обърна, — уплаши ме.

Приятелят на фалшификатора стоеше пред него и се усмихваше.

— Отучи се от благородните си навици, приятелю Мирович — подсмихна се кисело той. — Скоро ще се свърши твоето князуване.

— Какво искаш да кажеш с това? — извика Мирович. — Кажи ми какво искаш от мене, не ме мъчи повече.

— Ще ти кажа — отвърна англичанинът. — Накъсо — не ми харесва, че жениш дъщеря си и ти казвам да върнеш годежа още тази вечер под някакъв предлог!

— Ти луд ли си, Жаксон?

— Не съм луд, приятелю. — Ще погубиш себе си и мен, пък и твоята Павловна.

— Тебе ли? Не си ли имал достатъчно пари в последните дни?

— Това е вярно, ти сега изкусно изработваш френските пари. Последните двадесет хиляди размених без никаква опасност. Кажи ми сега, как ще изплатиш зестрата на зет си, която си обещал, че ще му броиш на другия ден? На това не можеш да ми отговориш, човече, не виждаш ли, че това е пропастта, в която и двамата ще паднем! Един княз трябва да удържи думата си и ако не можеш заплати четири милиона рубли, тогава ще бъдем разобличени. Че не си в състояние да заплатиш, в това съм толкова сигурен и уверен, колкото че бих могъл да съживя един мъртъв, който преди шестнадесет години...

— Спри — извика князът. — Стига си ме ядосвал с тази история. Наистина си успял да се възползваш от моята тайна. Цели шестнадесет години те храних с моите фалшификации в Русия и когато поисках да напусна тази работа и да заживея като почтен човек, ти ме застави да започна пак престъпното си дело. Ти стана демонът на моя живот.

— Да не се отдалечаваме от темата — каза англичанинът. — Да приказваме за зестрата, която вдругиден трябва да се даде.

Григорий Мирович стана.

— Ще броя зестрата — каза той. Жаксон толкова се стресна, че приседна.

— Не знаех, че си полудял — прошепна той. — Ти искаш да броиш четири милиона рубли. Това е цяло безумие.

— Не, Жаксон — отвърна князът. — Това е плод на прекараните в безсъние четиридесет нощи.

После той отиде до вратата, за да се убеди, че не ги подслушва някой и пак дойде при другаря си.

— Ще ти кажа всичко, за да те успокоя — прошепна князът. — Работил съм четиридесет нощи на улица „Наполеон“, улеснен от едно съвсем ново откритие и изфабрикувах половин милион руски и френски банкноти. Те са тъй изкусно направени, че и най-опитният човек не може да ги различи от истинските: толкова сполучливи банкноти досега не съм правил.

Жаксон се изправи бавно.

— Какво ще правиш с това състояние?

— Що за въпрос! Ще ги броя на зет си и ще му дам обещание, че всеки три месеца ще получава такава сума, докато изплатя цялата зестра. Той непременно ще се съгласи с това предложение, тъй като и най-богатият човек не може да брой четири милиона наведнъж.

— Твоята мисъл е добра, Мирович — похвали го Жаксон ласкаво. — Искам да ти кажа много неща, но чини ми се, че някой иде. Извини ме, забравих, че съм твой слуга, кажи ми къде ще се видим тази нощ?

— В стаята ми в къщата на госпожа Легуве — прошепна князът. — Нали имаш втори ключ.

— Добре, ще дойда.

— Не забравяй, че там се казвам професор Григорович — му каза той тихо и после добави високо:

— Франк, добре сте наредили трапезата, надявам се, че всеки от прислужниците ще бъде на мястото си.

— Бъдете спокойни за това, приятно ми е, че можем да участваме в това тържество.

В това време влезе Павловна. Князът разтвори ръце и притисна девойката до гърдите си. Младата княгиня беше облечена в бяла копринена дреха — не носеше никакви украшения, освен гердан от маргарит, който украсяваше шията ѝ.

Жаксон излезе.

— Много си бледа, дете мое — помилва Мирович дъщеря си. — И ако не знаех, че си щастлива годеница, бих помислил, че си плакала. Не си ли щастлива?

Павловна бавно затвори очи и с тих и скръбен глас каза:

— Скоро, татко, скоро ще бъда най-щастливата на света.

— Разбира се, дете мое — зарадва се князът. — Като съпруга на граф Естерхази, ти ще бъдеш толкова щастлива, че мнозина ще ти

завиждат.

Казвайки това, той седна в един фотьойл, а Павловна се разположи срещу него. Хубавата бледа девойка погледна баща си и го помоли тихо:

— Разправи ми нещо за мама!

Мирович наведе печално глава, сякаш думата мама бе удар за него.

— Да ти разправа за майка ти ли? — каза той. — Но защо ми напомняш за нея тази вечер, когато знаеш, че просто сърцето ме заболява.

— Чудно — отвърна Павловна, — сега именно желая да науча нещо за нея, която никога не съм виждала. Ах, защо Бог ме е лишил от скъпата ми майка; когато ме е родила, защо не е взел моя живот, а нейният...

Горчиви сълзи напълниха очите ѝ и щастливата годеница скри лицето си в гърдите на баща си.

— Павловна, дете мое — промълви Мирович, — не съм ли се грижил винаги за тебе?

— Да, ти си най-добрият баща на света — усмихна се Павловна и изтри сълзите си — Ала в такива дни, като днешния и утрешния, всяка девойка има нужда от своята майка. Кажи ми красива ли беше майка ми?

— На тебе приличаше, мило дете, тя беше хубава, любезна и добра като тебе.

— Обичахте ли се?

Очите на княза светнаха като въглени.

— Да, дете мое — каза той кротко. — Ние се обичахме и аз ще я обичам докато съм жив!

— О, майко, ти си била щастлива — каза тихо Павловна и стана.

— Днес имам право да вляза без разрешение — чу се висок глас и граф Естерхази влезе облечен в блестяща униформа.

Той взе ръката на Павловна и я целуна.

— Вие сте много бледа — ѝ каза, — ще трябва да ви поразвеселя малко. — Може би ще ви зарадва блясъкът от камъните на тая брошка?

— Подарък — извика Павловна и смаяна направи крачка назад. — Нали ви казах да не ми подарявате нищо, което би обърнало вниманието на хората при венчавката ни.

— Истина е, Павловна — отвърна Естерхази. — И досега винаги съм ви слушал, ала трябва да приемете този подарък, защото е наследство от нашето семейство и е красил гърдите на моята майка, когато е била пред олтара.

— Вземи подаръка от годеника си — каза Мирович. — Мъж, който обича, трябва да подарява на любимата си.

— Искях утре да се накича само с този гердан от маргарит — каза Павловна.

— Маргарит ли — извика графът, — маргарит означава сълзи.

— И сълзи ще проливам — каза толкова тихо Павловна, че само графът я чу.

Той прехапа устни, лицето му се намръщи.

Естерхази изгледа Павловна с проникателен поглед. Красотата и невинността ѝ го бяха запленили, но истинска любов към девойката той не чувстваше. Черният майор подаде брошката на годеницата си.

— Решете сама, Павловна, заслужава ли тази брошка да краси гърдите ви?

— Да — каза Естерхази и видя смущението, което обзе стария княз. Помисли си: „Как ли се беше домогнал до тази брошка евреинът Соломон Дулсети? Дали старият княз познава тази брошка?“

— Кажете ми, моля, откога притежава вашата фамилия тази брошка?

— Не зная точно — отвърна черният майор, — но трябва има около сто години.

Изведнъж белобрадият мъж се изправи, като че искаше да се нахвърли върху майора.

— Това е невъзможно. Виждал съм тази брошка у друго лице, но е възможно златарят да е направил две еднакви! Ти, Павловна — се обърна към дъщеря си, — ти ще се накичиш утре с тази брошка, тогава ще станеш още по-хубава и ще приличаш на майка си.

— Гостите започнаха да идват — съобщи слугата Франк.

— Идете в залата, деца мои — помоли князът, — там навярно ще намерите госпожица Рихтер, а и аз скоро ще дойда при вас.

Току-що Естерхази и Павловна излязоха от стаята и затвориха вратата и Мирович се хвърли на канапето като ранен звяр.

— Брошката е моя — каза той, — познах я, това са кръвните диаманти, които носеше жената, която обичах, в деня, когато се

венчахме тайно. Глупаво бе от моя страна, че ѝ подарих тази брошка при венчавката ни, понеже камъните са изцапани с кръв. Ох, страшно проклятие! Какъв образ се мярка там, махнете се страшни видения, идете в гробовете си. Боже на небето, не наказвай детето ми! Пази моята Павловна!

Силният човек падна на колене и дълго се моли. След това, като чу говора на пристигналите гости, стана. Отиде бавно към вратата, лицето му се изясни.

— Ще играя тази комедия, докато Павловна е щастлива.

20.

Часът бе дванадесет. Последните гости бяха напуснали двореца на княз Григорий Минович. Граф Естерхази пожела лека нощ на красивата си годеница.

— Тази е последната нощ, която ни дели — прошепна графът на Павловна. — От утре ще бъдем винаги заедно!

Студени тръпки побиха тялото на младото момиче. Тя погледна графа и каза:

— Да, утре всичко ще бъде друго...

Черният майор се усмихна щастлив и си отиде. Той бе постигнал целта си. Още един ден и половин нощ и красивото, невинно същество щеше да му принадлежи! На него — със сърце и душа!

Павловна целуна още веднъж баща си, пожела му лека нощ, отиде в спалнята и легна облечена на леглото си. Закри обляното си в сълзи лице с възглавницата. Девојката плачеше, младото ѝ тяло се превиваше от болки, сърцето ѝ се свиваше от скръб.

— Павловна, Боже мой, Павловна!

Тези думи бяха изречени от Ева Рихтер, която тихо и незабелязано влезе в стаята.

Младата княгиня с мъка се вдигна от леглото и с очи, пълни със сълзи изгледа приятелката си.

— Мила Павловна, ела на себе си — замоли я Ева. — Нали самата ти ми каза, че трябва непременно да се венчаеш за граф Естерхази.

— Да, това трябва да стане — отвърна младата годеница сериозно, — утре ще се венчаем. Дадох обещание на граф Естерхази, че ще му стана жена и трябва да удържа на думата си.

Очите на девојката блестяха. Тя стана, отиде до прозореца и погледна улицата. Пред вратата на двореца стоеше човек — просяк навярно, защото беше облечен в скъсани дрехи.

— Трябва да е гладен, нещастният! — каза Павловна със съчувствие.

Девојката извади от джоба си една златна монета, зави я в хартия и я хвърли в краката на просяка.

— Той взе дарението, изгледа го учудено, кимна в знак на благодарност с побелялата си глава и сложи монетата в джоба си. После отиде на отсрещната страна и се подпря на бастуна си.

Павловна затвори прозореца и се върна при Ева.

— Няма ли да си лягаш? — попита Ева приятелката си. — Да те съблека ли?

Павловна поклати отрицателно глава. Тя започна сама да се съблича и постави скъпата брошка, която Естерхази ѝ подари на малката масичка, която се намиреше до леглото ѝ.

Неочаквано момичето престана да се съблича.

— Ева — каза тя с разтреперан глас, — изпълни ли моето желание?

— Да, мила приятелко, пак попитах за господин барон Фон Пикардин.

— Какво узна? — каза княгинята и лицето ѝ се зачерви като божур, а тялото ѝ потръпна.

— Нищо повече от това, което знаеш: след онази нощ, когато баронът е избягал от къщата си, не се е връщал повече. На следния ден дойдоха двама мъже в двореца му, показаха подписано от господин Пикардин пълномощно и взеха всички намерени в стаите книжа и писма. После дадоха заплатата на стария слуга Жан за една година, като му казаха, че баронът е заминал за дълго и дворецът ще бъде затворен до ново нареждане от него.

— Отпътувал ли е? — извика Павловна. — Разбирам! Зная закъде е отпътувал Емил. Утре и аз ще го последвам. Мястото където ще се намерим е прелестно, там няма нито лъжа, нито измама и човешка сила, която може да ни раздели.

Като чу тези думи, Ева пребледня.

— Павловна — каза тя, — Павловна, какво си намислила?

— Ще сторя онова, което трябва да стане! — прошепна бледата девојка.

После заплака и оброни глава на Евините гърди. Девојката прегърна другарката си и несвързано каза:

— Ева, мила и любезна приятелко, мислиш ли, че ще бъде толкова предана на черния майор, колкото трябва да бъде жената, която

завежда мъжа у дома си?

Бедната се отвращаваше от него. Ева разтреперана погледна към земята.

— Мога ли да преживея — продължи красивото момиче, зачервено от срам — мига, в който този мъж, на когото с отвращение подавам ръката си, ще ме прегърне и сатанинските му желания ще погубят моята невинност? Да, Ева, жена, която подарява сърцето на любимия си, както аз подарих моето на Емил фон Пикардин, и която се отдава на друг, такава жена е за презрение и ти няма да искаш, мила Ева, аз сама да се ненавиждам!...

— Разбира се, че не, Павловна.

— Помогни ми, трябва да се избавя от този позор! Павловна притегли Ева към себе си.

— Когато бях при тебе, преди няколко дена, ти ми показва едно шишенце, пълно с някаква течност.

— Морфин — промълви Ева уплашено.

— Да, морфин беше. Докторът ти е предписал това лекарство за болните ти нерви и ти е поръчал да не вземаш повече от осемдесет капки на ден, тъй като, ако се вземе в по-голяма доза, човек може да се отрови.

— Да, това ми каза лекарят, но какво искаш от мен?

— Дай ми това шише, Ева! Нека то ме избави утре от срама и мъките да бъда жена на човек, когото не обичам. Не, не се плаши, ти ще направиш по този начин едно добро. С твоя морфин аз ще умра спокойно. Ако ли пък ми откажеш, Ева, кой може да ми попречи да скоча от покрива на нашата къща или да се хвърля в реката...

— Това е ужасно — погледна Ева замислено приятелката си. — Бедната Павловна, ако обмислиш по-добре положението, в което се намиращ — продължи тя, — не бих казала, че ще сгрешиш, ако изпълниш плана си. И аз също по-скоро бих умряла, отколкото да стана жена на черния майор. Добре, ще ти дам шишенцето и е по-добре да умреш от тази смърт, защото не причинява никакви болки, отколкото от друга смърт.

— Колко съм ти благодарна, Ева. Иди и ми донеси шишенцето от стаята си!

— Още сега? — Ева се стресна.

— Искам да имам в ръцете си средство, с което ще мога да спася честта си — каза младата жена, — но ти се заклевам, че чак когато свещеникът ни венчае с Естерхази, тогава ще опитам действието на отровата. Забравила ли си, че не мога да умра, преди да изпълня обещанието, което дадох на графа?

— Ще донеса отровата, ще се върна след няколко минути.

Младата немкиня отиде в стаята си, която се намираше на края на коридора. Тя запали лампата и взе от умивалника едно шишенце пълно с бяла течност. На етикета на шишенцето имаше череп, което показваше, че е отрова. Ева погледна за миг бялата течност, която можеше много скоро да избави човека от всички мъки и грижи на този свят и въздъхна:

— Не е ли по-добре да изпия аз отровата — каза си тя, — защото моят баща е престъпник, а майка ми е улична жена. Аз съм без подслон и съм изложена на произвола на един дявол в човешки образ. Това е черният майор. Изглежда, че бог ме е набеязал да изпълня голяма и свята длъжност. Трябва да избавя това нещастно момиче от самоубийство. Момичето отвори шишето и го изсипа в кофата до умивалника. После напълни шишето с чиста вода, затвори го и се върна при Павловна.

Младата княгиня спокойно взе шишето. Тя се вгледа в черепа, който беше нарисуван на етикета.

— Ти си това, в което трябва да се превърне и най-хубавото лице, щом премине съня на земния живот. Смъртта разрушава само тялото,, тя няма власт над душата, която отлита на небето.

Княгинята целуна Ева и щом остана сама, угаси лампата и си легна. Тя дълго време не можа да заспи, а когато заспа ужасни сънища затерзаха невинната ѝ душа. Тя видя онази брилянтна брошка, която ѝ подари Естерхази и която бе на масичката до нея. Камъните на брошката изпускаха пламъци. Те ставаха все по-големи и по-големи и най-после обхванаха цялата стая. Една красива, бледа жена изскочи от пламъците. Чертите на лицето ѝ бяха много печални. Тя беше облечена в смъртна дреха и носеше букет от бели рози.

Павловна не можеше да се отърве от това видение. Бледата жена погледна момичето със сълзи на очи.

— Познаваш ли ме, Павловна — прошепна тя. Момичето поклати отрицателно глава.

— Аз съм твоята майка — каза бледата жена кротко.

— Майко, обична моя майко!

Заспалото момиче почувства, че горещи сълзи намокриха лицето му.

— Донесох ти бели рози за твоята сватба! — каза сянката. — Ти знаеш, че хората красят гробовете си с тях, но утре когато ще те занеса в небесното царство, ти ще ги държиш в нежните си ръце.

— Ти ще бъдеш ли при мене, когато се отърва от земните мъки?

— Ще бъда, дете мое. Твоята майка е била винаги до тебе. Не се страхувай от нищо, Павловна, мъките са кратки, но безкрайна е небесната радост.

— Страх ме е, майко, от тъмния гроб, в който ще заровят тялото ми, там е толкова студено, мрачно и самотно, страхувам се, майко, ела и ме целуни!

Жената се усмихна и се приближи до леглото. Бялата, красива сянка протегна ръцете си и Павловна вдигна глава, за да се облегне на гърдите на майка си. Но изведнъж...

Нещо мърдаше под леглото, показва се страшен мъртвешки образ, който се издигаше полека. Това бе глава, която приличаше на мъртвешка. Мършавата ръка на скрития се протегна към тялото на момичето и очите му се впиха в лицето ѝ.

— Майко, майко — извика момичето и потръпна от отвращение, — това е смъртта, тя иска да ме хване, майко, помогни ми! Не мога да издържа погледа ѝ!

Бялата сянка се бе изгубила.

Напразно Павловна викаше любимата си майка. Момичето се стресна, изтри потното си чело и виждайки все още мъртвешката глава, си каза успокоително:

— Страшен и хубав сън. Сънувах и още сънувам, като че още виждам мъртвешкото лице. Преди да си легна, гледах страшния образ върху шишето с отровата, затова и го сънувах.

В същата минута някой хвана момичето за гърдите и я натисна на възглавницата.

— Не викай — прошепна дрезгав глас, — или ще те удуша.

Това беше Мъртвешката глава. Не беше сън, а ужасна действителност.

— Къде е брошката? — запита крадецът. — Ти знаеш какво искам. Къде е брошката, която ти подари днес твойт годеник? Говори!

— Ще я намерите на масичката.

Пръстите на Мъртвешката глава трепнаха, когато взеха скъпоценната брошка.

— Не ме е измамил евреинът — каза той, — като ми каза, че черният майор е купил брошката, за да я подари на княгиня Мирович. Как блестят брилянтите. Не ще бъда принуден този път да делея плячката с Равелак и Дулсети. Даже Помпадура не знае нищо за това. Това е моя частна работа.

Павловна не разбра какво си говореше престъпникът. Тя толкова се бе уплашила, че не можеше да мръдне от мястото си.

— Имаш ли пари в стаята?

Тези думи пробудиха Павловна от съня.

— Не — каза тя, — дадох последната си златна пара на един просяк.

— По-добре щеше да я запазиш за мене — засмя се крадецът. — Бъди благодарна, че те оставих жива, ти си още млада и животът ти е скъп, утре ще се венчаваш.

Крадецът се запъти към изхода. Преди да дойде до вратата, тя се отвори. Свещ освети стаята.

Мъртвешката глава отскочи. Той извади острия си нож изпод дрехата и се приготви да се нахвърли върху идващия.

Една жена, облечена в дълга нощница, влезе в стаята и затвори вратата.

Това бе Ева Рихтер.

— Какво става тук? — запита тя. — Чух непознат глас и дойдох да видя дали спиш. Кой е скритият зад пердето?

— Един мъж!

Мъртвешката глава изскочи и искаше да забие ножа в гърдите на Ева.

Изведнъж той го изпусна от ръката си. Ева също извика и сложи свещта на масата.

— Татко, ти ли си? — ужаси се тя.

Отначало Мъртвешката глава не можеше да я познае. Хладнокръвният и смел разбойник бе обладан от страшно чувство. Той застана като вдървен на мястото си.

— Аз съм — отвърна той. — Защо ме гледаш толкова глупаво?

— Какво търсиш тук?

— Колко глупав въпрос! Какво прави човек, когато нощем се вмъква в чуждите къщи и се скрива под леглото, докато всичко утихне? Краде!

— Татко — изрече с мъка Ева, — и тук, в тази къща ли упражняваш занаята си?

— Защо не — отвърна Мъртвешката глава. — Ако при една княгиня не се намери нещо за крадене, то как ще живеем ние?

Ева закри лицето си с ръце и изстена, като че бе ранена.

— Моят баща краде в този дом, където намерих подслон, приятелство и любов...

— Толкова ли добре те гледат? — запита престъпникът и малко се разчувства.

— Татко, мили татко, аз знам, че ти можеш да бъдеш добър, ако не си под влиянието на жена си. Моля те, върни това, което си взел. Ако нямаш пари, ще ти дам всичките си спестени и ще ти обещаия, че ще ти давам всеки месец всичко, каквото спечеля. Ти знаеш, че ще удържа думата си, само не ме засрамвай и не обирай тези, които ме обичат и уважават.

Мъртвешката глава се усмихна.

— Това е много за мене — каза той с дрезгав глас. — Видях такова нещо, което човек не намира всеки ден. По дяволите, как блестят камъните на тази брошка, а ти искаш да я оставя. Ако узнаеше това Помпадура, тя би ме помислила за луд. Добре, че нищо не знае, вземи брошката и прощавай, Ева, сбогом!

Крадецът захвърли брошката на килима и излезе така бързо, сякаш някой го преследваше.

Ева падна на колене. Тя благодари на бога, че е успяла да умилюва баща си.

Павловна се наведе над приятелката си и каза успокоително.

— Бедна моя Ева, сега разбирам защо плачеш винаги и защо си толкова печална и отчаяна. И ти си преживяла много.

— Зла участ ме сполетя на този свят — отрони Ева през плач.

— Ние всички страдаме — каза младата невеста, — но нека мислим, че е било само сън.

— Сън ли? — потръпна Ева. — О, да беше сън! Ето там лежи доказателството, че не е сън.

Момичето посочи към брошката, която лежеше на пода.

— Подаръкът на граф Естерхази — усмихна се печално Павловна. — По-добре щеше да беше я оставила на твоя... на онзи непознат човек, тогава нямаше да я нося утре.

— Вземи брошката — каза Ева, като я вдигна и я подаде на княгинята.

Павловна я взе, прегледа я внимателно на светлината и извика.

— Какво е това? — тя забеляза малко отворстие с портрета на красиво младо момиче, както и пожълтяла хартийка. — Тук има някаква тайна, Ева!

Два надписа имаше върху пожълтялата бележка — единият написан с мъжки почерк, а другият — от жена.

Написаното от мъжа гласеше:

„Любима жено!

Водят ме в Сибир, но благодарение на един свещеник ще мога да ти пратя тази бележка с последните си поздравии. Прощавай, моя единствена! Аз ще гледам да се освободя и ще се върна да избавя детето ни от ръцете на разбойниците. Кълна ти се! Нека Бог те благослови заради любовта ти!

Твой до гроб Михаил.“

Другите редове бяха:

„Намерих тези редове на любимия и незабравим съпруг, княз Михаил Панин в молитвеника си днес, без да знам как ги е сложил там. Нека Бог пази нещастния ми мъж и се смили над детето ни, което моят жесток баща даде в ръцете на разбойник. Михаил Панин, аз ще те обичам винаги!

Петербург, Бъдни вечер, 1878 година

княгиня Катерина Панина“

Павловна и Ева се погледнаха развълнувани. Младата княгиня целуна бележката.

— Защо правиш това? — запита Ева.

— Не знам — отвърна момичето. — Тайна сила ме принуди да я целуна. Моля те, Ева, остави ме сама, лека нощ.

Павловна не можеше да заспи.

Тя седеше и гледаше внимателно пожълтялата хартия. После си припомни за бялата жена, която видя насън и страшни мисли започнаха да я спохождат.

Беше започнало да се разсъмва, момичето сгъна записката и искаше да я сложи пак в брошката. Отново погледна портрета. Мъчеше да си спомни къде е виждала това лице, макар и не така младо, но красиво и мило! Не можеше. Затвори брошката и я сложи на масичката, до шишето с черепа.

Подаръкът на Естерхази ѝ стана толкова скъп, че тя го пазеше като очите си. Не можеше да си обясни защо бе обикнала толкова тази брошка. Най-после момичето заспа, изнемощяло от нощните терзания.

21.

Когато след полунощ гостите бяха напуснали двореца ла княз Григорий Мирович, един човек, облечен в дълго палто, излезе през вратата и тръгна по улица „Св. Оноре“.

Това бе князът.

Той не бе маскиран и даже не бе съблякъл балните си дрехи. Единственото нещо, което бе сложил, за да не го познае някой, бяха големи сини очила, с които приличаше на учен.

В минутата, когато Мирович излезе на улицата, стана и просякът, който беше легнал на отсрещната страна и на когото Павловна беше подарила жълтицата. Той тръгна подир княза като се мъчеше да не бъде забелязан.

На тържеството Мирович беше пил много. Той не обичаше да пие, обаче днес го мъчеха ужасни спомени и искаше да ги забрави и потуши с шампанско.

Челото му гореше и кръвта му бушуваше с младежка сила. Студеният нощен въздух му поддейства успокоително. Часът бе три, когато князът спря пред къщата на госпожа Легуве на улица „Наполеон“. На петдесет крачки зад него вървеше просякът.

Мирович извади от джоба си ключ и отключи вратата на къщата. Просякът седна на един камък, близо до уличен фенер, наведе глава и изглеждаше, че спи.

Дочуха се тежки стъпки по улицата. Патрул обикаляше квартала. Войниците забелязаха заспалия просяк, отидоха при него и силно му извикаха:

— Тук не се спи!

Парцаливият старец извади от пазвата си картичка, показва я на патрула, без да ги погледне и пак я скри. Войниците поискаха извинение и тръгнаха да продължат обиколката.

В това време Мирович стигна до своята стая. Той запали лампата, хвърли балтона и фрака си и запали печката.

— Има ли някой между тия високопоставени личности и почтени хора, които преди малко присъстваха на тържеството в моята къща —

си шепнеше той, — който би помислил, че богатият княз Мирович, бащата на прекрасната Павловна сега е тук и фалшифицира банкноти? Ала Бог, който прониква в душата ми, е свидетел и знае, че аз твърде отдавна щях да изоставя този разбойнически занаят, ако Жаксон с всевъзможни заплахи не ме заставяше да го продължа.

Князът въздъхна дълбоко.

— О, този Жаксон — продължи сам да си говори Мирович, — ако не бях се срещнал с него, нямаше да изпадна до такава степен. Така е било и така ще бъде: едно зло води след себе си друго! — шепнеше си той, рисувайки с лилаво мастило банкнота от хиляда франка. — Бях принуден навремето да си послужа с него — инак не бих могъл да приведа в изпълнение отмъщението си. Оттогава като пиявица се е залепил за мене и не мога да го отстраня, защото се боя да не ме издаде.

Князът наведе глава над рисунката, видът на банкнотата се очертаваше все по-ясно. Той имаше дарба и при добра школа и почтен живот би станал първостепенен художник. Ала съдбата е искала да се случи съвсем друго. Всевъзможни сплетни, лошата му кръв и условията го заставиха да стане разбойник и когато получи като дар от небето любовта на една чиста жена — тогава отново у него се пробудиха добрите чувства, ала беше вече късно. Бащата на любимата му го смяташе за разбойник и крадец и се отнасяше грубо с него. Този отличен рисувач стана виртуозен фалшификатор. Някой похлопа на вратата.

— Жаксон и пак Жаксон, ах какво не бих дал само да се избавя от този подъл човек.

Князът стана и отвори вратата. Англичанинът влезе. Той седна със запалена цигара на един стол, държейки бастун в ръка и с шапка на главата. Мирович заключи вратата.

Без да проговори, руснакът продължи да работи.

— Ще ми покажеш ли съкровището си? — запита след малко Жаксон.

— Кое съкровище?

— Половината милион руски и френски банкноти, които от любов към твоята Павловна ще дадеш на граф Естерхази?

— Но защо искаш да ги видиш? — попита го Мирович. — Няма защо да се интересуващ, защото няма да имаш работа с тях, вече ти

казах, те станаха великолепни.

— Искам да видя половин милион заедно. Къде си ги скрил? Навярно, на такова място, че и полицията да не може да ги намери, дори ако претършува цялата къща.

— Не се грижи, никой не би могъл да ги намери, ако аз не го поискам.

Жаксон нищо не отговори. В стаята се възцари подтискаща тишина. Неочаквано англичанинът бутна с бастуна си графа по рамото.

— Ей, Мирович, измислих историята — каза той.

— Коя история? Какво искаш да кажеш?

— Ти няма да дадеш банкнотите на графа, а на мен. — На тебе? — Руснакът скръсти ръце на гърдите си и учудено изглежда Жаксон.

— Да, на мене, на мене, на твоя приятел Франк Жаксон! Ти трябва да ми ги дадеш.

— Но с какво право ги искаш?

Мирович каза тези думи с тих и спокоен тон, макар и вътрешно да кипеше от злоба.

— От всичко ще се отрека — каза англичанинът, поставяйки бастуна си встрани, — защото си станал много горд и отиваш право в бездната, но аз не съм толкова глупав, че да ме затворят заедно с теб.

— С една дума — желаеш да се отделиш от мен?

— Да, искам да замина за Америка. Фалшификаторът остана радостно изненадан, като чу тези думи.

— Ти искаш половин милион във фалшиви банкноти и с това ще смяташ нашите сметки за разчистени, разбрах ли те добре?

— Да, знаеш, че с празни ръце не може никъде да се отиде.

— Зная! Ще получиш половината милион.

— Дай ги! Ако са толкова сполучливи, както ги хвалиш, тогава ще съм ти благодарен.

Англичанинът скочи от мястото си, в очите му се четеше страшна алчност у Мирович остана привидно спокоен.

— Не ти говоря за готовите вече банкноти — каза тихо той, — тях утре ще дам на граф Естерхази, а ти, приятелю, ще трябва да потраеш два месеца и тогава, давам ти честна дума, ще получиш своето.

— Но ако не искам да чакам? — рече Жаксон. — Ако настоявам още днес, още сега, сега да ми ги броиш, какво ще речеш, Григорий

Мирович?

Руснакът изгледа презрително Жаксон.

— Тогава ще те изгоня и няма повече да се грижа за тебе.

— Безсрамник — кресна англичанинът, — полски вагабонтин, забрави ли, че си в ръцете ми? Само една моя дума и полицията ще хване затворника, крадеца, убиеца и ще го изпрати в Русия. Разбра ли? — изкрещя още по-гневно англичанинът. — Да кажа ли тази дума?

— Кажи я! В такъв случай заедно ще заминем за Сибир, понеже, когато аз убивах, ти беше на пост. Аз фалшифицирах, а ти разменяше и разпространяваше банкнотите и живееше като княз. Иди сега и ме предай на полицията.

Жаксон впери поглед в него без да проговори. Той не очакваше, че жертвата му ще се съпротивлява. Но той имаше и друго средство, в сигурното действие на което беше уверен. Англичанинът се изкикоти.

— Имаш право — каза той, — би било глупаво от моя страна да те предам. Не искам да имам работа с полицията. Ще имаме работа с хубавата Павловна. Също и с майор граф Естерхази.

После се наведе над Мирович и му пошепна на ухото:

— Утре, когато младоженците ще бъдат готови, за да отидат в църквата, ще ги помоля за един разговор. И тогава всичко ще узнаят: кой си ти, какво си правил, какво вършиш и от каква кал си измъкнал своята Павловна. Ха, ха, графът ще остане учуден, когато узнае в каква смет се е родила любимата му и каква е зестрата, която...

Жаксон не успя да каже нищо повече. Мирович скочи и в ръката му блесна остър нож. Това беше истинска кама, с която фалшификаторът режеше хартията за банкнотите. Докато Жаксон го заплашваше, той беше извадил ножа от чекмеджето на масата. Мирович замахна. Камата се заби до дръжката в гърдите на Жаксон.

— Убиец — опита се да извика изнудвачът с дрезгав глас, — убиец, ти ме...

Струя кръв бликна от устата му и гласът му заглъхна. Промушеният падна на пода. Мирович се нахвърли върху него като звяр. После го улови за гърлото и започна да го души.

— Иди сега при моята Павловна — изхърка побеснелият руснак, — иди и разправи всичко, побързай, не губи време. Ти можеш, Жаксон, да ме опростиш, да погубиш щастието на детето ми, но най-после дойде твой час, часът на отмъщението, най-после ти онемя.

Тялото на англичанина потрепера и се изпъна. Минаха няколко минути. Мирович гледаше ужасен мъртвеца. Най-после стана.

Лицето му бе страшно, струваше му се, че в последните десет минути бе остарял с десет години.

— Аз го убих — разбра най-после той, — мъртъв е! Не съжалявам, че го убих, той беше подлец и можеше да направи моята Павловна нещастна.

Руснакът гледаше мрачното лице на мъртвия.

— Нека това бъде моето последно убийство, кълна ти се, о, Боже на небето! Както ме наказва тогава, като ми отне любимата жена и когато детето ни попадна в ръцете на един разбойник, тъй ме накажи и сега, ако не удържа клетвата си. Трябва да скрия мъртвеца. Как да го скрия, как ще залича следите?

Той се замисли. Извади един празен куфар и го отвори. После пречупи ръцете и краката на убития и го намести в куфара. Мирович извади предпазливо ножа от гърдите му и натъпка в раната кърпа, за да не тече кръв. Освети килима на пода и видя, че нямаше никакви следи по него.

— Това е добре — прошепна си той, — няма никаква улика за убийство. Жаксон е непознат в Париж, няма никакви роднини, нито приятели и никой не ще се погрижи за него. Убийството му ще остане неоткрито.

Фалшификаторът светна с лампата към куфара и погледна обезобразеното лице на убития.

— Ха, ха, другарю Жаксон — каза той, — кой от двама ни е по-силен сега? Вече съм свободен от твоите заплахи, с които ме тормозеше непрестанно. Никой не е видял какво се случи тази нощ в моята стая. Убийството няма свидетели и мога да стана честен и достоен за моята Павловна, достоен за любимата ми съпруга, която ми отнеха. Щом оставя всичко, твоят дух ще е пак при мен, нали, мила ми Катерина, тогава ще бъдеш близо до мен...

Убиецът заплака. От очите му бликаха горещи сълзи и той плачеше като дете, изгубило майка си. Измина дълго време, докато Мирович се съвземе и се залови за страшната работа — да скрие мъртвеца.

Той заключи куфара. Уми си ръцете и ги обърса. Кървавата вода изсипа в огнището и с нея угаси огъня.

Замислен спря до куфара.

— А сега къде да отнесе мъртвеца? — запита се той. — Къде да го скрия, за да не го намерят.

За миг Мирович млъкна.

— Намислих — сети се той. — Ще завия мъртвеца в мушама и след женитбата на Павловна ще отпътувам към френското крайбрежие, под предлог да си почина за няколко дни. Там ще наема лодка, за да се разхождам из морето. Ще го хвърля и акулите ще го изядат. Дотогава ще крия трупа в двореца под леглото си и не ще позволявам никому да влиза в стаята ми. Така никой не ще узнае за убийтия.

После князът облече балтона си, сложи шапката на главата си и взе куфара в ръка. От радост, че се е отървал от своя демон, той забрави да угаси лампата. Мирович тръгна към вратата, отключи я и искаше да излезе. Ала се сепна. Куфарът падна от ръцете му. На прага пред него стоеше жена. Силните ѝ очи му подействаха хипнотично. И револверът, който младата жена беше насочила към гърдите му, също го изплаши.

— Убиец, фалшификатор! Назад или ще те застрелям.

Изненадата беше толкова голяма, че силният мъж се вцепени от страх и падна на колене.

Той коленичи до куфара, в който бе сложил жертвата си. Пред него, като статуя на правдата стоеше Алиса Тери. Револверът продължаваше да бъде насочен срещу гърдите му.

— Вие извършихте безчовечно убийство — каза тя и едва победи вълнението, което я обхвана. — Убийство, което мислите, че никой не е видял. Бог ми е помогнал да бъда свидетелка на това нощно престъпление. Наблюдавам ви от няколко седмици през дупките, които пробих на онази врата. Аз съм вашата съседка. Видях, че фалшифицирахте много банкноти, но ви съжалих, като чух трогателните ви разговори сам със себе си и разбрах, че сте пропаднал, но не съвсем загубен човек. Преоблечена, аз ви следвах и виждах, когато влизахте в един величествен дворец. Запитах вратаря кой сте и узнах...

Безумен стон се изтръгна от гърдите на белобрадия мъж.

— Знаете, значи, кой съм!

— Зная. Представете се пред света, че сте княз Григорий Мирович и утре дъщеря ви Павловна ще се венчае с граф Естерхази.

Мирович се сепна.

— Свършено е — прошепна той. — Вече всичко е свършено. — Щастieto на Павловна е разрушено. Тя е опозорена, а аз, аз... Бедното ми дете, моето бедно дете!

Фалшификаторът се просна на пода. Този човек не беше обикновен убиец. Алиса бе чула разговора му с Жаксон и въпреки това не можеше да извини и да прости престъплението. Все пак знаеше, че го е извършил по необходимост.

Мирович неочаквано скочи. Алиса отстъпи няколко крачки назад и вдигна револвера си.

— Искате да извършите още едно убийство ли? — кресна тя. — Не си въобразявайте, че ще ме премахнете, както трупа, който е в куфара.

Мирович тъжно се усмихна и поклати глава.

— Не се бойте — каза той. — Аз не бих ви направил нищо, дори и ако знаех, че с това ще спася детето си от нещастieto, което връхлетя върху него. Заклех се, че това убийство, което току-що извърших, е последното.

— Ако убиете и мене, ще се узнае — каза Алиса. — Аз съм американска детективка и зная как се постъпва в такива случаи. Преди да дойда във вашата стая, написах на хартия всичко, което видях тази нощ и скътах бележката на тайно и сигурно място, което знае само един мой приятел — парижки търговец.

— Кълна ви се, че не ще ви причиня какво зло. Руснакът повдигна дясната си ръка и по лицето му се изписа откровеност и разкаяние.

— Сега кажете ми — додаде той тихо, — какво ще сторите с мен?

— Убийството не може да остане ненаказано — отвърна с решителен глас Алиса Тери. — Пролятата кръв вика към небето и този, който е свидетел на такова злодеяние. Ако не го съобщи, става съучастник на убиеца. Вие трябва сам да се явите в полицията.

Мирович наведе глава.

— Съдбата е жестока — каза той, но аз съм доволен. Направете ми една добрина, за която и небето ще ви благослови, защото ще спасите живота на една невинна девойка.

— Какво желаете?

— Дайте ми срок от двадесет и четири часа, за да се венчае дъщеря ми, а след това аз сам ще се явя в полицията.

Сълзи потекоха от очите му и той протегна ръце към американката. Алиса се бореше със себе си.

— Не мога — каза тя, — не мога да позволя да изминат двадесет и четири часа и тогава да съобщя на полицията за станалото, който ще гарантира, че не ще избягате през това време?

— Кой ще гарантира ли? — извика Мирович и гордо стана, сякаш честта му е въобще неопетнена. — Аз самият, с моя живот, с моето минало, което макар и пълно със злодеяния, изцапано с кръв, не познава какво значи да не устоиш на думата си. Любовта към моето дете ще е гаранция. Мога да ви разкажа цялата история...

— Бихте ли ми се доверили и да откриете цялата истина, отнасяща се до вашето минало? — извика удивената американка.

— Да, самата истина. Вие, госпожице, ще чуете моята история, която ще трогне душата ви — историята на един клетник, когото дяволът е хванал и отвел в ада, в най-мрачния ъгъл на ада. Историята на един загубен човек, който искаше да спаси един ангел в човешки образ, ала не можа. Моят живот има печална и тъжна история.

Князът-фалшификатор Мирович, убиецът и добрият баща отнесе куфара с трупа в един ъгъл и го покри.

После седна на един стол срещу Алиса, наведе глава и се помъчи да събере мислите си, за да разкаже цялото си минало.

— Син съм на полския княз Панин. Името ми не е Григорий Минович, а княз Михаил Панин. Първите благородници на Полша пирували в замъка на баща ми в деня на моето раждане. Във Варшава камбаните биели и топовете гърмели, когато съм бил кръщаван. Тъй започва моят живот. Кой е могъл да предположи каква съдба ме очаква!

Русия беше отнела свободата на Полша, която не искаше да сведе глава пред руското робство. В душите на поляците се пробуждаше желание да възкресят своето отечество, да го видят свободно. И това желание е било толкова силно, че взе връх над всички други чувства. Преданите полски синове желяеха да освободят милото си отечество и да поставят на полския престол свой крал, в чиито жили да тече полска кръв. Всички други желания изчезнаха пред това най-първо, изконно искане. Пред него помръкна дори и любовта към жените и децата им, страхът от загубването на имота и живота. Тази борба е известна на света и историята я е отбелязала със златни букви.

Щом навърших петнадесет години, започнах да забелязвам, че в замъка става нещо необикновено. Приятелите на баща ми пристигаха и си отиваха, но не така весели и радостни както по-рано. Те дохождаха нощем, но увити с широки наметки и с фалшиви бради. Озъртаха се плахо и влизаха в стаята на баща ми, намираща се на долния етаж на замъка. Но не оставаха в тази стая. Подслушвах на вратата и нищо не чувах. Къде ли изчезваха? Стаята на баща ми имаше само една врата, пред която аз стоях, а прозорците ѝ гледаха към градината, но и там не се виждаше никой. Явно баща ми е имал някакъв скрит изход. Знаете, госпожице, на петнадесет години човек е много любопитен. Това детско любопитство стана причина да узная тайната.

Един ден привечер се бях скрил под голямото канапе, намиращо се в стаята на баща ми. Не мина час и аз узнах откъде минаваха баща ми и неговите приятели. Зад големия портрет на дядо ми имаше тайна врата. През нея излизаха маскираните хора. Но къде отиваха? Искях и това да узная. Щом мъжете изчезнаха през тайната врата, аз излязох

изпод канапето. С развълнувано сърце почнах да слизам надолу но стълбата все по-дълбоко и по-дълбоко в зимника и най-после до мен достигнаха мъжки гласове. Уверих се, че съм близо до целта. Когато се намерих в зимника, скрих се зад голяма бъчва, откъдето можах да видя и да чуя всичко.

Полските благородници бяха се събрали в това подземие, за да решават съдбата на отечеството си. Още бях млад и не можех да разбера всичко от разговора им. Разбрах само това, че бяха решили да обявят въстание срещу руското управление и да убият губернатора на Полша граф Иван Салтиков. Този човек безбожно изтезаваше бедния полски народ. Бесилката, куршумът и щикът бяха главните средства, с които той управляваше Полша. От този тиран трепереха малки и големи. Не щадеше нито старци, нито жени, нито деца. Той искаше да заличи полския народ от полската земя и върху трупа му да създаде нова руска губерния.

— Салтиков трябва да се погуби — каза баща ми. — Сега, братя, ще хвърлим жребий, за да видим кому ще се падне честта да затрие този тиранин.

Той взе лист хартия, нарязал я на тесни ивици и от тях направи двадесет и едно билетчета, като написа на едно от тях „спасител на отечеството“. После сложи билетчетата в шапката си, разбърка ги добре и помоли съзаклятниците да изтеглят по едно.

В зимника настана мъртва тишина. Моето сърце биеше до пръсване. Любопитствах да зная кому ще се падне жребият.

Неочаквано баща ми застана в средата на съзаклятниците. Очите му бяха светнали, а благородната му снага се изправи решително и гордо.

— Братя — рече той, — на мен се падна щастието да изтегля жребия. Утре в един часа след обяд Салтиков не ще бъде между живите. Ще пробода зверското му сърце с кама пред собствения му дворец.

— Не искаш ли просто да го застреляш? — попитаха няколко съзаклятници.

— Не, братя — отвърна твърдо баща ми. — Това псе Салтиков не заслужава куршум. Това би било почтена смърт. Ще забия едно студено желязо в кучешкото му сърце и над трупа му ще обявя свободата на Полша. Тогава всеки от вас ще знае какво му предстои.

Братята ни от провинцията също знаят какво трябва да правят. Сега да се разотидем като роби, а после ще се видим като свободни хора.

Аз напуснах скривалището си, изтичах по стълбище и побягнах в спалнята.

Хвърлих се облечен на леглото, но не можах да заспя. Страхувах се за живота на баща ми и в същото време му завиждах. Сравнявах моя баща с героите от древните времена, които с готовност са жертвали живота си за изстребването на тираните. На другата заран срещнах баща си в стаята за гости. Неговите очи непрестанно ме гледаха, като че искаше да ми каже нещо. Трябваше цялата сутрин да остана при него. Той ме бе хванал за ръцете и ми говореше сериозни работи. Към обяд ме целуна по челото и ми каза да отида да си уча уроците. Аз се подчиних, отидох в учебната стая, но не погледнах уроците, а взех малка кама, укрех я в джоба си и тръгнах подир него.

Студено беше и валеше сняг. Баща ми беше облечен в хубав кожух. Запъти се по най-късия път към двореца на губернатора. Когато дойде до мястото, Салтиков слизаше по стълбата. Той имаше красива униформа, черкезка шапка бе окачена на лявата му страна. По лицето му личеше, че бе пийнал повечко водка. Баща ми го причака до стълбите и го поздрави учтиво. Аз се скрих зад един стълб и можах да чуя всяка дума.

— Господин губернатор — каза баща ми, — преди шест седмици полските благородници ви предадоха един меморандум, но и досега не са получили отговор. Защо не им отговаряте?

— Полските благородници? — изсмя се Салтиков презрително. — В Полша благородници са русите, а поляците са нашите псета. Аз ще науча тези псета с камшик да обикалят господарите си.

— Ние обичаме русите — каза баща ми и видях как той пхна ръката си под кожуха, — но само когато са мъртви.

Той извади камата и в миг я заби в гърдите на губернатора.

Върхът на ножа потъна в дрехите на руснака, но после се чу метален звук и той се изплъзна.

Никой не знаеше, че Салтиков е бил толкова страхлив, та е носел желязна броня под дрехите си. Свитата на губернатора се нахвърли върху баща ми, стражари и слуги заприиждаха от двореца и след малко баща ми беше вързан и заведен вътре.

Притекох се да помогна на баща си, но войниците ме отстраниха с щикове си. Всичко беше загубено. Камбаната заби тревога, барабаните гърмяха, руските войски заобикаляха зданието и биеха всички, които срещаха.

Съзаклятието на полските благородници не излезе сполучливо.

След осем дни във Варшава, на площада, се издигна ешафод. Джелатинът чакаше с блестяща брадва моя баща. Срам и безчестие за руските управници, които заставиха майка ми и мене да присъстваме на екзекуцията. Баща ми се покачи на ешафода окован в тежки вериги.

Той беше блед като мъртвец, обаче тялото му не трепна. Застана гордо, с вдигната глава и наблюдаваше множеството. Когато забеляза майка ми и мене, той разтвори ръцете си и веригите задрънчаха. Струваше ми се, че искаше да ни прегърне още веднъж. Най-последно извика със Силен глас:

— Синко, отмъсти за баща си! Да живее Полша, долу руските тирани!

Палачите хванаха баща ми и го привързаха към стълбата. Бравата блесна във въздуха и кръвта на княз Панин бликна, главата му се търколи на пясък. Аз видях, госпожице, как течеше кръвта на баща ми и се заклех, че ще отмъстя.

Конфискуваха имота ни, а държавата присвои владенията ни. Оставиха ни само една полусрутена ловджийска къщичка в гората, на двадесет мили от Варшава. Седем години преживяхме в това усамотение. През зимата бяхме почти погребани в снега и чувахме само виенето на гладните вълци и граченето на гаргите. Лятото, когато всичко се раззеленяваше и цъфтеше, възкресяваше радостта в нашите сърца. Тогава бродехме щастливи из обширната зелена гора.

Зиме и лете ходех на лов. Ловът беше станал мой занаят. Толкова близка ми беше станала гората, че познавах всяка пътека, всяка пещера, всеки хълм и всяка долина в нея. Станах най-добрия стрелец, най-смелия ездач и най-храбрия ловец. Вълците се страхуваха от мене и не смееха да ме нападнат. При това не занемарявах и образованието си. Позволиха ни да вземем част от библиотеката на баща ми и чрез тези книги получих образованието си.

Аз не забравях, госпожице, неговия завет! Един гигантски дъб се намираше до хижата ни и аз изрязах дълбоко с ножа си в кората му името на Салтиков. Ходех всеки ден при дъба и изрязвах по един кръст

в кората му. Дъбът беше целия изпъстрен с кръстове и за седем години изсъхна.

Един ден почина майка ми. Изкопах гроб в гората и я зарових там. Луната осветяваше тъжната ми работа, а славеите скръбно пееха. Милите птичета знаеха, че заравям скъпата си майка и ѝ пееха надгробна песен. Дълго се молих над гроба и изрязах последния кръст на дъба.

Заклучих къщата, метнах торбата на рамо, набавих две въжета, нож и двуцевна пушка и тръгнах за Варшава.

На третия ден се върнах в гората, обаче вече не бях сам. В моята торба се намираше губернаторът Иван Салтиков. Издебнах го, когато се разхождаше на кон със своя адютант извън града. Аз се скрих в една яма и ги изчаках. Те се приближиха до мене. Адютантът се наведе и падна мъртъв на земята, а на червенокосия Салтиков застрелях само бялата кобила, която яздеше.

Преди да разбере какво става, аз го пребих, вързах го добре и го пъхнах в чувала. После се качих на коня и се върнах в гората. Почаках там, докато стане тъмно, и тогава отвялякох разтреперания страхливец към една рътлина. Знаех много добре, че там бе скривалището на вълците.

Кръвожадните очи на гладните животни светеха в тъмната долина.

— Салтиков, виждаш ли там долу вълците? — запитах разтреперания губернатор.

Силен писък изскочи от гърдите му. Като подушиха жертвата, зверовете завиха страшно.

— Тези вълци там в долината — казах аз на Салтиков и го хванах за гърдите, — тези кръвожадни вълци ще отмъстят за баща ми. Те ще разкъсат разтрепераното ти сърце, жестоко и безчовечно сърце, което никога не е чуло молбата на някой поляк.

— Милост, милост, остави ме да живея — плачеше страхливецът Салтиков. Вместо отговор му ударих една плесница, после го издигнах и една минута го държах над страшната пропаст.

Вълците като луди скачаха и се мъчеха да достигнат краката му с острите си зъби.

— Иди в ада, нещастнико — извиках на губернатора и го пуснах в пропастта.

Тялото му се завъртя и падна сред гладните зверове.

Разкаях се после, госпожице, че избрах такава лека смърт за тиранина. Убиецът на баща ми загина бързо.

За няколко секунди вълците го разкъсаха на парчета. Свирепите животни искаха още човешко месо. Червенокосият Салтиков беше за тях само малка закуска, която възбуди още повече апетита им. Те искаха да изядат и мене, но не успяха да ме хванат. Моите крака бяха леки и силни и затова не ме настигнаха.

Бяха ме видели вече във Варшава и на другия ден и децата знаеха, че съм отвлякъл в гората граф Иван Салтиков. Поляците тържествуваха, защото се отърваха от тиранина и кръвопиеца, а руснаците се страхуваха и злобееха.

Руското правителство ме провъзгласи за лишен от покровителството на закона и обеща голяма награда за главата ми. Ала никой не успя да ме хване. На следния ден четири полка пехота се> отправи за гората, заобиколиха я от всички страни и я претърсиха, ала княз Михаил Панин не намериха.

Още преди да дойде войската, аз запалих къщичката и избягах в пещерите в недостъпните височини. Всяка нощ излизах оттам и по тайни пътеки отивах в близките села. Селяните ме боготворяха, те ме смятаха за герой и техен избавител от тиранина и кръвопиеца Салтиков. Селският народ ме посрещаше с възторг и ме гощаваше богато. Жени, моми и деца ми целуваха ръцете и краката, а мъжете и юношите възпяваха юнашкия ми подвиг.

След осем дена войската замина за Варшава. Заминаха си от глад. В цялата местност не намираше късче хляб. Селяните бяха заровили и изгорили храните си, само и само да не ги вземат руснаците и когато отиваха някъде на малки отделения, селяните ги избиваха. Оттогава нататък заживях волен разбойнически живот. Гората стана моя дворец, пещерите — мои спални, а друмищата — място за плячкосване. Тежко и горко на всеки богат руснак, когото срещам в градините на моето царство. Безмилостно ги ограбвам и после увисаха на някое крайпътно дърво. Ала не останах дълго сам в царството си. Към мене се присъединиха много смели младежи — синове на полски благородници, които ги бе сполетяла съдбата на моя баща.

След няколко седмици четата достигна сто души. Момчетата бяха храбреци, не се страхуваха от никаква опасност. Те правеха набези до Варшава и всяваха страх между поробителите. Така живях седем години. Бях щастлив, защото свикнах с неограничената свобода, а притежавах и всичко, което пожелаех. Имах коне, оръжия и много хора. Ходех на лов, а когато се насищах на селските хубавици — обличах се и отивах до Варшава. Посещавах балове, театри, концерти и се забавлявах с хубавите полякини. Това трябва да се спомене, госпожице, тъй като то е част от историята на моя живот.

Истинските полякини, склонни към романтика, извършваха с мене един вид богослужение. В будоарите и спалните им имаше мои портрети. Някои от тези жени идваха в гората, за да видят лично прочутия разбойник княз Панин.

И в гората прекарвах много щастливи нощи в нежните обятия на красиви жени. Ако огромните дървета биха могли да говорят, щяха да разкажат за много любовни сцени. Но горският мъх не всякога ми служеше за брачно легло — когато някоя известна красавица много настояваше, тогава отивах в дома ѝ.

При такива похождения винаги носех копирена стълбичка, остър нож, пълен револвер и необходимата смелост. Срамувам се, ала трябва да призная, че откраднах много скъпи неща, които са били мили на гордия полски благородник. При все това не можах да позная какво е чиста, истинска любов. Имах връзки с много жени, ала никоя не обичах. Листата на дърветата започнаха да жълтеят и да капят, песнопойните птички напуснаха гората. Зимата приближаваше и аз бях обзет, както винаги по това време, от меланхолия. В такова настроение стоях по цели нощи до гроба на милата си майка и плачех.

Тази есен в театъра във Варшава видях една извънредно красива девойка, която беше с баща си в същата ложка, в която бях и аз. Двамата с нея малко обръщаме внимание какво става на сцената. Нашите погледи постоянно се срещаха и ме обхвана необяснимо чувство — чувство, което никога дотогава не бях изпитвал. Аз забелязах, че и девойката се интересува от мене.

След свършването на представлението излязох бързо от ложата. У мене се появи желанието да узная в коя кола ще влязат момичето и баща ѝ. На въпроса чий е великолепият екипаж, вратарят ми отговори: на барон Фон Острау, петербургски благородник, който е бил

изпратен от царя за няколко месеца във Варшава, за да проучи полския въпрос. Научих също, че девойката се нарича Катерина и е единствена дъщеря на барона.

Това бе всичко, което узнах за съществото, което бе завладяло сърцето ми. Оттогава моето душевно спокойствие бе нарушено. Където и да бях, каквото и да мислех и вършех, навсякъде ме преследваше образът на Катерина. Завладяваше ме непреодолимото желание да притежавам това същество, но не исках да го спечеля със сила. Не желях да притежавам девойката чрез обсебване, даже ако знаех, че по този начин ще се спася от най-ужасните мъки на смъртта.

Така седях често на гроба на майка си и мечтаех за Катерина Острау. Неочакваното пристигане на няколко от моите момчета ме пробуди от този блян. Съобщиха ми, че по пътя за Варшава иде особена поща и в колата се намирили няколко богати и знатни руснаци. Това съобщение бе изпратено току-ицо от нашите предни постове.

Беше нощ — удобно време за ограбване на пощата. Веднага дадох необходимите разпореждания. Заповядах на момчетата да препречат пътя с дънера на паднал дъб и да бъдат готови да действат. После се скрихме в гъсталака. След петнадесет минути се чу конски тропот и скърцане на кола. В тъмнината блестяха фенерите на пощенската кола, зад която яздеха шестима въоръжени казаци.

Внезапно спряха пред дънера. Пощальонът започна да псува и шибна конете, ала в този миг един от моите насочи револвера си в челото му и му каза, че ако милее за живота си, трябва излезе от колата.

При сбиването между моите момчета и казаците, четирима от войниците бяха убити, а двама взети в плен, вързахме ги и ги оставихме при пощальона.

После дадох заповед да донесат факлите и отворихме вратичката на пощенската кола. Колко голяма беше изненадата ми, когато там видях само една млада жена. Нейното лице бе закрито, обаче движенията ѝ бяха отривисти, което показваше, че не се страхува от нищо.

Дадох ѝ знака с ръка и тя грациозно скочи от колата.

— Много съжалявам, госпожице, че трябва да ви обезпокоя — казах аз учтиво, — но ще трябва да прекарате нощта в една от

пещерите на тази гора. Вярвам, че вашите родители ще ми изпратят още утре двадесет хиляди рубли откуп за скъпата си дъщеря.

— В ръцете на разбойника княз Михаил Панин ли се намирам?
— запита учтиво и весело дамата.

— Пред вас стои, госпожице, княз Михаил Панин — отговорих на непознатата удивен от привлекателния ѝ глас. — Моля ви, бъдете така любезна и ми кажете вашето име, за да зная до кого да се отнеса за откупа?

Бледите лъчи на луната огряваха самотния горски път и играеха по нежното тяло на жената. Непознатата свали черния воала от лицето си. Останах като вкаменен от красотата на момичето, което бе пленило душата и сърцето ми.

— Катерина фон Острау — извиках с разтреперан глас.

Тя също бе изненадана от тази неочаквана среща, но не остана изненадана, като разбра, че я познавам. Като че за нея това беше нещо съвсем естествено.

Предложих ѝ да ме хване под ръка и тя го стори с удоволствие. Тръгнахме към пещерата. Над нас шумяха дърветата и есенният вятър ни обсипа с пъстри листа. Стъпките ни се губеха по дебелия и мек килим и ми се струваше, че се носим във въздуха. Бяхме сами: моите другари бяха останали при пощенската кола и при вързаните войници.

Момичето боязливо се притискаше в мене, като че се страхуваше в тъмната самотна гора. Обзе ме необикновено чувство, каквото не бях изпитвал досега през живота си.

При Салтиковия дъб аз се хвърлих пред момичето, целунах хубавите му крака и извиках с разтреперан глас:

— Катерина, за пръв път днес се разкайвам, че съм станал разбойник, не ме ненавиждай, зашлото аз те обичам, обичам те безгранично.

Не можех да я погледна. Очаквах да чуя присъдата. Чух слабо хълцане. Две нежни ръце ме прегърнаха. Момичето ме вдигна бавно от земята и облегна красивата си глава на гърдите ми.

— Ги ме обичаш — извиках аз от радост и притиснах треперещото момиче към развълнуваните си гърди. — Кажи ми, Катерина. Кажи на нещастния и зъл разбойник, че ме обичаш и ще станеш ангел божий, който ще ми посочи пътя на новия живот!

Тя ме прегърна горещо и аз почувствах разтуптяното ѝ сърце.

— Обичам те силно и горещо, Михаил Панин — каза Катерина, — макар и да изгубя с това небесното царство и душевното блаженство. Още щом те видях първия път те обикнах, обичам те горещо, безкрайно и всецяло, от дъното на сърцето и душата си.

Ние удържахме клетвата си, госпожице, удържахме я!

Разказвачът наведе главата и в душата на детективката се пробуди дълбоко съжаление към този нещастен човек, когото немилостивата съдба бе тласнала в бездната на греха и престъпленията.

23.

— Позволете, госпожице, да привърша разказа си — отново започна Мирович. — Осем дни Катерина остана в моята пещера. През това време момичето бе весело и не поиска да се върне.

Споразумението за откупа отлагах всеки ден и когато най-последно моите хора го получиха — той не беше заплатен от барон Острау, а от мене. Аз изплатих сумата вместо барона, като пожертвах голяма част от парите си.

Не исках да изнудвам нейния баща. Бяхме заедно осем дни. Малко е това време, госпожице, за една щастлива двойка.

Тъмнината на живота ми бе осветена от лъч и аз за първи път видях пропастта, в която се намирах. Дадох клетва на Катерина, че ще напусна позорното си занятие и ще започна да живея честно. Плакахме горчиво, когато дойде часът на нашата раздяла и особено когато трябваше да заведе Катерина при файтона, с който щеше да се върне във Варшава.

Дълго стояхме прегърнати. Никога мъж и жена не са се разделяли с толкова натъжени сърца.

В пещерата Катерина остави най-ценното съкровище, което имаше — своето девство. Разбойникът Михаил Панин не ѝ го открадна, не я изнасили — тя самата ми го поднесе с радост, смирение и свенливост, както една невеста го дава на своя обичан съпруг след като махне венеца и булото от главата си и когато влюбените останат сами!

— Михаиле, моята съдба е в твоите ръце — каза Катерина, — и аз съм уверена, че ще спазиш клетвата си и ще те видя пак.

— В Петербург — извиках аз, — но вече като друг човек!

После я целунах и изтичах в гората. Прекарах до гроба на майка си цели два дни и сълзите ми намокриха пръстта. След четиринадесет дни избягах скришом от момчетата си и с големи трудности се озовах в Петербург.

Първото нещо, което узнах при един таен разговор с Катерина, беше, че тя ще става майка. Зарадвахме се и двамата и заживяхме с

надеждата, че баронът ще даде съгласието си да се венчаем и ще можем да направим от детето си добър човек. Подпомогнат от мои приятели — високопоставени лица, аз успях до известна степен да оправя положението си. Промених името си и успях да получа документ за казашки хетман.

Месеците се нижеха един след друг и ние с Катерина се виждахме често. Дойде време, когато нейното положение не можеше повече да се крие.

Срещнах в Петербург един свещеник, някогашен приятел на баща ми, заемащ висока длъжност в Синода. Поверих му тайната и една нощ той ни венча. Бракът се сключи при всички изисквания на закона и Катерина стана пред Бога моя съпруга, а пред хората — княгиня Панина.

На следния ден отидох при баща й.

Баронът ме прие любезно — явяването ми като влиятелна личност го направи по-мек, но когато му разказах за по-раншния си живот — тогава погледът му стана мрачен.

— Вие, значи, сте измамили детето ми — каза той тихо. — Или сте го изнасилили, когато е било във вашата разбойническа пещера. Не мога никога да повярвам, че моята любима дъщеря, която дотогава не е поглеждала мъж, сама ви се е отдала. Не, в това никога не бихте могли да ме убедите.

— Извикайте дъщеря си — отвърнах аз, — и ако тя каже, че съм я измамил — тогава затворете ме в най-дълбокия зимник на вашата къща и отрежете дясната ми ръка.

След няколко минути Катерина стоеше пред баща си.

Тя се хвърли в краката му и каза, че ме обича и че ще ме обича до гроб. Ням, блед, с треперещи устни баронът я слушаше.

— Пожертва за своя любим и честта си? — я попита той тихо, след като тя свърши.

— Дадох на мъжа си това, което му принадлежи.

— На мъжа си ли?

— Да, тате, ние се венчахме, ние сме мъж и жена.

— Тъй ли? — попита той. — В такъв случай трябва да обмисля как да постъпя. Княз Михаил Панин, посетете ме довечера. Ще ви очаквам в осем часа.

Стори ми се, че в думите на барона имаше горчива ирония. Ала исках да вярвам, че се лъжа. Отправих нежен поглед към Катерина, направих учтив поклон към баща ѝ и излязох от двореца. С нетърпение чаках уречения час.

Току-що пристигнах в двореца и един стар слуга ме отведе в стая, чиито стени бяха покрити с шити завеси.

Щом влязох, барон Острау стана от писалището, на което горяха шест свещи.

— Наистина ли искате за жена дъщеря ми? — попита гой, обръщайки се към мен.

— Не мога да искам това, което вече притежавам. Дойдох да моля за вашето благословие.

— Вашата сватба е станала толкова безшумно, че ми се иска да ви устроя малко тържество — каза старият барон с презрителна усмивка. — Ето и гостите!

Завесите се вдигнаха. Двадесет казаци, въоръжени от глава до пети, се нахвърлиха върху мене и ме повалиха на пода. Нищо не можах да направя, защото нямах никакво оръжие в себе си, а и никога не можех да помисля, че бащата на любимата ми Катерина може да ме нападне тъй подло.

Казаците ме вързаха и ме отведоха в двора, където чакаше кола. Закараха ме в запустяла къща край Петербург и ме затвориха във влажния зимник. Сваляха оковите ми само когато се хранех, но ме наблюдаваха двадесетина казаци и всяко мое движение се следеше.

Вече не желях да ям и исках да умра от глад, но мисълта за Катерина ме крепеше — заради нея и детето си трябваше да живея.

Най-сетне през една тъмна нощ ме изведоха от тъмницата. Няколко казаци ме отведоха на първия етаж в изящно подредена къща. В стаята имаше легло, а на копринените постелки лежеше бледа красива жена и въпреки че лицето ѝ бе маскирано, аз веднага познах моята Катерина. Тя държеше в ръцете си новородено дете — моето дете.

Една жена, навярно акушерка, стоеше до леглото. Ала жестокият ѝ баща, барон Фон Острау, след като достатъчно се наслади на мъките ми, каза, че жена ми е родила момиченце, което ще се нарича Наталка. После се чу удряне на звънец и вратата се отвори. Влезе един окъсан,

отвратителен човек. Жестокият баща му подаде детето ми, за да го обрече на срам и безчестие.

След като ме наруга, баронът ми съобщи, че бил издействал от царя да бъда заточен на остров Сахалин, а на всеки 12 октомври да ми удрят но двадесет тояги, за да не забравям рождения ден на детето си.

След това пак ме поведоха в ужасната тъмница. Крещях, исках да отида при жена си и детето си, но ударите на казаците ме заставяха да мълча.

Отведоха ме на остров Сахалин. За пътуването ми дотам най-добре е да не приказвам. Пътувах по вода и по суша. Почти винаги бях в долната част на парахода до кръста във вода, гладен, люлян от морските вълни.

Цели месеци скитахме по снежните гюлета, оковани, а щом стигнем до някоя станция, където казаците си почиваха, мен и други тридесет затворници ни затваряха в тясно помещение, където можеха да се поберат едва пет души.

Много от другарите ми по неволя се разболяха от заразни болести, а казаците не отделяха здравите от болните.

Един-единствен лъч на надежда проблесна по време на пътуването. Това беше в Тоболск, където при нас дойде млад свещеник и ни утеши със светлата вяра. Той беше добър и благороден човек и спечели моето доверие. Разправих му тежката си участ, съобщих му името на свещеника, който ни венча в Петербург и го помолих да предаде на Катерина едно писмо от мен. Той ми донесе перо, мастило и къс хартия и ми се закле, че ще направи тази добрина. Дали е удържал на клетвата си, не зная, но вярвам, че го е направил.

Слушала ли сте някога, госпожице, нещо за Сахалин? Не вярвам да сте чувала, тъй като костите на тия, които биха могли да ви разкажат за ужасните мъки на този остров, са захвърлени и стърчат край Охотския залив. Не желая да ви задържам повече и да ви разprávям мъките си на Сахалин. Говори се, че имало на земята още по-ужасен ад от него, френската колония Каена. Аз останах на острова една година. Моята работа бе да издълбая в една канара стълба към морето. Винаги бях вързан за други престъпници. Чаках само удобен момент, за да избягам.

По обяд един ден бяха ни освободили от оковите, за да се храним, когато видях в морето малък кораб. Той плаваше бавно и беше

на около пет мили от острова.

— Сега или никога — казах си аз и мисълта за жена ми и детето ме накараха да се хвърля във водата.

Плувах много бързо и се отдалечих от сушата. Когато избягах, пазачите спяха и бе изминал цял час, когато ме видяха. Изстреляха няколко гранати, но те падаха далеч от мене във водата и останах невредим.

Стигнах до кораба, китайците, които бяха против руската обсада на Сахалин, ме прибраха.

В отплата трябваше шест месеца да работя на кораба като роб, а после и да наглеждам оризовата плантация на собственика на кораба. Само че това беше играчка спрямо мъките, които преживях в Сахалин.

Успях най-после да напусна Китай и дойдох в Петербург. Тук се запознах със слугите на барон Острау и от тях разбрах това, което не очаквах.

Любимата ми Катерина починала няколко дни след раждането на детето. От скръб почти полудях, обаче не трябваше да се отдавам на скръбта, тъй като имах да изпълня две свети задължения — да спася моята Наталия от ръцете на разбойника Бенковски и да отмъстя на жестокия баща, който ни беше отнел щастието.

Последното беше първата ми работа. Но ми беше нужен капитал за тази работа, а аз няхах нищо. Наех стая в предградието. Моята хазайка ми даваше храна на кредит. След две-три седмици имах в джоба си няколко хиляди рубли. Винаги съм бил добър художник и тогава за първи път фалшифицирах банкноти. Те ставаха сполучливи и успявах да ги разменя.

Тогава се запознах с един англичанин кочияш, който работеше при барон Фон Острау. Казваше се Жаксон. (Мирович показва с ръка към куфара, който лежеше в ъгъла на стаята.) Той беше винаги алчен за пари и аз го подкупих с хиляда рубли. Една нощ баронът се връщаше от клуба на милионерите в петербургския си дворец. Аз се хвърлих във файтона му и го удуших.

Не ще забравя страшния му поглед в този миг. Пред очите ми се мяркаше образът на любимата ми Катерина, чийто жесток баща беше причина за нейната смърт. И ако имаше хиляда живота, аз пак щях да му ги отнема. Удуших го бавно, не исках да умре бързо. Няколко пъти

той спомена името на Катерина, което още повече ме разгневяваше. След няколко минути всичко свърши. Аз отмъстих.

Похлопах на прозорчето на файтона и казах на Жаксон да го закара в двореца. После скочих от колата и си отидох у дома. Слугата беше заслужил хилядата рубли.

Арестуваха го и извършиха разследване, но понеже не можеха да докажат, че е чул вик за помощ, освободиха го след няколко месеца. Той дойде при мене и тъй като знаеше моята тайна, не посмях да го изпъдя.

Аз фабрикувах банкноти, а той ги разпространяваше. Скоро напуснахме Петербург. Не за да се отървем от полицията, а по друга важна причина.

Когато Жаксон беше арестуван, аз сполучих да намеря следите на стария разбойник и пияница Иван Бенковски. Срегнах го в едно кафене с лошо име, близо до Топлата баня. Той прислужваше там на публични жени, които след като се изкъпеха, пушеха опиум. Аз го спечелих благодарение на няколко чашки водка и десетина рубли. Наталия не била вече при него. Продам я бил на някаква жена с „маймунско“ лице за двадесет и пет рубли.

Коя беше тази жена с маймунското лице? Бенковски ми разказа всичко. Тя се била родила с косматото лице, ръце и крака и приличала на маймуна. Използвала грозотата си като се показвала в музеите и панорамите срещу пари. Тя откупила моята Наталка с цел да направи от нея човешко изчадие.

Страданията ми бяха безкрайни. Кой знае какво бе направила от бедното ми дете. Тези хора пречупват и огъват костите на малките деца, за да направят от тях изроди, от които да печелят пари.

Дълго търсих жената с „маймунското“ лице.

Изминаха няколко седмици. Мой приятел, когото бях задължил да я търси, ми съобщи, че ще я намеря в един хан, където постоянно живеят такива хора.

Отидох веднага там. Беше се събрало странно общество. В гостилницата имаше разни гимнастици, комедианти, хора, които можеха да вървят на ръце. Един монголски великан, неговата жена, най-силната на света, която балансираше с топовни гюлета на гърдите си, една жена без крака, един татуиран мъж, водолаз и други такива. Разказваха си случки от пътуването. Дресираните им кучета лаеха, а

ревът на лъва ги заставяше да мълчат. Маймуните си играеха в клетките и се катереха по железните пръчки.

Приближих се към жената с „маймунското“ лице. Тя напълно заслужаваше това прозвище. Лицето ѝ бе покрито са косми и тя приличаше на шимпанзе. Но иначе беше добра жена. Като разбра, че аз съм бащата на Наталия, тя стисна ръцете ми и каза, че за жалост вече я продала. Милото детенце ѝ пречело, но било много умно и красиво и тя не посмяла да му стори нищо. Сега детето се намирало в ръцете са някой си атлет Алфредо, когото наричали „Кралят на камбанариите“. Тя не знаеше къде се намира, но знаеше, че пътува с някакъв цирк.

Щом пуснаха Жаксон от затвора и се снабдихме с много пари, ние тръгнахме на път. Пътувахме от град на град и от село на село. Жаксон не знаеше целта на нашето пътуване, той мислеше, че го правим, за да не ни хване полицията. Не знаеше и защо посещавам цирковете, които срещнахме по пътя, и защо се запознавам с артистите. Казах му, че това е мой навик. Не можах да открия следа от Наталка.

Бях се вече отчаял. Обиколихме цяла Северна и Южна Русия и се приближавахме към Одеса и Черно море.

Отдалече видях, че един човек се качваше на камбанарията на църквата по въже. Изглежда, че беше атлет.

Вървах толкова бързо, че Жаксон едва ме настигаше. В селото имаше цирк и човекът, който се изкачваше по въжето, бе Алфредо „Кралят на камбанариите“. Той не бе сам в опасното си занимание. Държеше в ръцете си малко момиченце, облечено в бяло. Това бе моята Наталка.

Можете да си представите, какво чувство ме обзе, когато гледах този човек. Бях се разтреперал и поглъщах всяко негово движение, докато най-после слезе на земята. Трябваше да се въздържа от намерението си да прегърне Наталия, докато се стъмни. Жаксон спеше, когато тръгнах към дома на атлета. Той и жена му бяха будни, а Наталка спеше в люлката си.

Скоро се разбрахме с Алфредо. Той се нуждаеше от пари и се задоволи с петстотин рубли, които му дадох веднага. На този човек, госпожице, не дадох фалшиви пари.

На другата заран Жаксон остана изненадан, като видя едно детенце в леглото ми. Обясних му, че много съм харесал детето, затова

съм го купил и ще го възпитам като моя дъщеря.

Върнах се в Петербург.

В Русия си купих документи, тъй като там с пари всичко се придобива. Вече бях княз Григорий Минович. Наех хубава голяма къща и една възпитателка за детето ми.

Понеже името Наталка ми напомняше за жестокия баща на жена ми, който бе кръстил моето дете с това име, аз го измених и я наричах Павловна — това бе името на моята майка.

Не мога да ви опиша какво бе за мене това дете! То ми напомняше за онази, която тъй горещо съм обичал и която обичам и сега.

Павловна порасна и стана хубаво момиче. Тя ме обича, а аз я обожавам. Като я погледна, забравям нещастията си и не мисля, че съм бил разбойник, а сега фалшификатор.

Павловна и до днес не знае нищо — нито за мен, нито с какво заплащам разносните по поддържането на двореца. Този мерзавец, който лежи мъртъв в куфара, искаше да разбуди любимото ми дете от блажения сън и да разруши щастието й, затова го убих.

Моля ви, госпожице — каза Минович, като стана от стола и падна на колене пред Алиса, — дайте ми двадесет и четири часа срок, докато свърши венчалният обред на дъщеря ми с граф Естерхази. Кълна ви се, тогава, кълна ви се в спомена за любимата ми Катерина, че ще се предам сам на полицията... Вие сега знаете историята на моя живот, съмнявате ли се още, че аз, Михаил Панин, не ще удържа на думата си?

Алиса се наведе над коленичилият. Тя сложи ръката си на побелялата му глава.

— Станете, Михаил Панин — каза тя, — аз ви вярвам. Давам ви двадесет и четири часа, за да се предадете сам на полицията. Това, ще смекчи наказанието. Ще ви дам добър съвет, княз Михаил Панин — разкажете всичко на съдиите, което разказахте на мен. Тогава наказанието ви за убийство не ще бъде толкова тежко, а колкото до другите престъпления — те са покрити с давност.

Мирович заплака и целуна края на Алисината дреха.

Мнимият княз не занесе куфара с мъртвеца у дома си. Остави го в големия шкаф в стаята и го заключи. Той изгаси лампата и излезе.

Без да подозира нищо, мина край стария просяк, който седеше на камъка и спеше.

Разсъмваше се, когато Мирович влезе в двореца си. Старият просяк го следваше.

Когато князът влезе, просякът нае файтон, показва малката си картичка и заповяда да го закарат в къщата на градоначалника господин Фон Ла Бриер.

Просякът съобщи кой е и разпреди да се събуди градоначалникът. Господин Ла Бриер остана изненадан, като го видя.

— Господин Питу, човек едва може да ви познае — каза той, — какви новини ми носите?

— Моля ви, разпоредете да се арестува един човек — каза гърбавият Питу.

— Да се арестува? Кой?

— Княз Григорий Мирович.

— Вие полудял ли сте? Искате да арестувате руснака?

— Да, господин началник — отвърна Питу, — този княз Григорий Мирович е фалшификаторът, когото от няколко седмици търсим.

24.

Курт Валберг и младата красива кубинка живееха от няколко седмици в Лондон, където между четирите и половина милиона население не им бе трудно да се укрият от преследването на полицията.

Валберг си мислеше, че още го издирват, той не знаеше че вместо него арестуваха клетия барон Емил фон Пикардин, на когото беше заел червената наметка.

В предградието, близо до пристанището, което се населяваше от отрудените работници, Курт Валберг нае две стаички — една за него и друга за Долора. Двамата живееха заедно. Долора домакинстваше, грижеше се за Курт. Тя стана негова робиня, а той се грижеше за нея и се отнасяше като към сестра, довереница и приятелка.

Робиня, приятелка, довереница и сестра!

Колко привлекателни думи. Ала те не са достатъчни за едно женско сърце, което обича. Долора страдаше неизказано.

Курт Валберг бе единственият, когото искрено обичаше и комуто бе дарила моминското си сърце. Наистина той винаги беше ведър и любезен към нея, но между тях имаше стена, която ги разделяше. Те се хранеха заедно, говореха и четяха, а младият немец учеше момичето на разни знания, които той бе придобил чрез самообразование. Тя научи много работи, които дотогава ѝ бяха непознати. Ала младежът охладня към нея. Той не ѝ подаваше ръка, от очите му не бликаха страстните погледи и избягваше всичко, което можеше да му напомни за пораншните им отношения. От ден на ден Долора ставаше все по-бледа. Тя не позволяваше на Курт да забележи сълзите ѝ, а само когато оставаше сама си казваше:

— Знаех, че той никога не ще може да забрави моето безчестие. Ще ме смята недостойна за любовта си. И е прав. Аз бавно ще свърша и ще умра в краката му.

На първия етаж в къщата, в която живееха двамата, имаше трета стаичка, по-скромно наредена от стаите на Курт и Долора. Тя беше само с един прозорец. В нея живееше млада, красива, ала очевидно

страдаща жена. Тя рядко излизаше и по цели седмици си стоеше вкъщи. Когато излизаше, винаги носеше голям пакет — неща, които предаваше, за да получи други за изработване.

Няколко пъти вече Долора срещаше по стълбите съседката си. Те се поздравяваха само с кимване и се разминаваха, без да си проговорят.

Една сутрин Долора чистеше в коридора шапката на Курт и си спомняше колко пъти е снемала тази шапка от главата му, когато тя е пречила да я целува. Девойката заплака.

— Защо плачете? — попита я кротко един глас. Уплашена Долора се обърна — съседката ѝ стоеше зад нея.

— И вие ли, дете мое, сте нещастна? — продължи тя. — Ах, защо толкова много хора са нещастни? Но какво ви е? Не бих желала да ми доверите тайната си, ала този, който има такъв любезен и грижлив брат, като вашия, той не е самотен на този свят.

— Брат ли? — проплака Долора и хладни тръпки побиха тялото ѝ. — Не, не, господин Валберг не ми е брат.

— Не е ваш брат ли? — каза тя. — Извинете тогава, аз мислех...

— Ние живеем като брат и сестра, приятел и приятелка, или като двама обични другари.

— Зная сега защо тъгувате! — прошепна непознатата. — Кажете ми, моля, как се казвате.

— Долора е името ми.

— А моето Клаудина. Желаете ли Долора, да станем приятелки?

— С удоволствие.

Момичето подаде ръка на бледата жена и тя силно я стисна. От този миг отношенията между двете съседки ставаха все по-приятелски.

В Лондон Клаудина се прехранваше с ръкоделие и шиене. Един ден Долора помоли съседката си да потърси и за нея работа. Тя се съгласи. С каква гордост момичето предаде една вечер на Курт десет шилинга, които бе припечелила през седмицата!

Тя отдавна се измъчваше, че не може да плаща поне част от прехраната и трябва да живее от средствата на Курт. Като узна как е спечелила парите, младежът се зарадва и усмивка се показва на устните му.

— Хубаво си направила — каза младежът на момичето, — но ти се грижиш за мене и аз трябва да те издържам. Ще сложа тези пари

настрана. — Немецът седна на масата, зави парите в хартия и написа върху нея: „Това са парите, които Долора спечели по честен начин.“

Курт Валберг също се запозна с Клаудина и му бе приятно да разговаря с нея. Тази жена беше обходила половината свят и разсъждаваше зряло. Младият работник забеляза, че е нещастна и крие някаква тайна в сърцето си, затова ѝ обръщаше по-голямо внимание, смятайки за свой дълг да утешава и помага на нещастните. Често вечер Клаудина, Долора и той се събираха и разговаряха и тогава артистката се развеселяваше, забравяше мъките си.

Стените на това здание, в което живееха бедни семейства, бяха тънки и всяка дума казана в съседната стая — особено нощем — се чуваше много добре. Долора чуваше как съседката ѝ по цели нощи ридае и охка. Една вечер тя каза:

— Ах, да не бях го извършила, да не бях изпълнила ужасното отмъщение. Боже мой, ти знаеш, че се разкайвам, разкайвам...

Сутринта Долора каза на Валберг, какво беше чула през нощта. Тя го запита, дали не е по-добре да разкаже на Клаудина за чутото. Валберг поклати глава.

— Не — отвърна той, — не трябва да я безпокоим; има хора, които не обичат другите да знаят за техните грижи. Ако Клаудина се нуждае от утеха и от помощ, тя сама ще пожелае да сподели тъгата си.

Дойде Коледа. Съседите решиха да прекарат Бъдни вечер заедно. Долора купи малка елха и я украси със свещи, позлатени ябълки, орехи и сладкиши. Всичко това — за да достави удоволствие на Курт. Малката стая грейна от светлината на свещите. Благоуханието на елхата и на восъчните свещи я изпълваше. Тримата стояха радостни около коледното дърво. Разменяха си малки подаръци.

Долора беше изработила на Курт красив портфейл, а на вътрешната му страна бе извезала със сърма буквите К. и В.

Тя се надяваше, че младежът ще ѝ подари сърцето си, но уви! Курт я погледна в очите и каза:

— Благодаря ти, Долора!

Момичето се обърна и заплака. Клаудина я прегърна и я утеша. Тя отдавна бе разбрала отношенията на Долора и Курт...

След малко и тримата бяха около масата. Настроението лека-полека се подобряваше. Разговаряха по-увлекателно и по-весело от друг път. Говореха за мира, който Рождество Христово носи на

християните. Двете жени слушаха с внимание. Курт извади вестник от джоба си, разтвори го и показа статия, написана с едри букви.

— Тъкмо пред светлите празници се разиграва комедия на правосъдието — каза той. — Тя показва падението на модерното правораздаване!

.Клаудина вдигна очите си. Лицето ѝ се бе изменило.

— Чули сте нещо за делото на Драйфус? — запита жената.

После, когато погледна вестника, разтревожена каза:

— Капитан Алфред Драйфус! — обвиняват го в предателство, в шпионаж, о, Боже мой!

И изгуби съзнание.

— Какво става? — запита Курт Долора. — Мислех, че тези неща не са интересни за нея.

— Нищо ѝ няма — отвърна Долора, — през последните дни е работила много... След малко Клаудина се съвзе.

— Прощавайте — извини се тя на Курт, — всичко ще мине. Нека продължим прекъснатата тема. Говорихме за капитан Драйфус. Има ли нещо ново около делото му?

Гласът ѝ беше тревожен, тя се показваше спокойна, обаче държанието ѝ беше някак неестествено.

— Делото е приключено — отвърна Валберг, — без да са дали възможност на подсъдимия да се защити.

— Осъдили? — извикаха и двете жени в един глас.

Клаудина беше скочила от стола си, тя хвана ръката на Валберг и го погледна толкова страшно, че немецът отстъпи няколко крачки назад.

— На какво е осъден? — запита бледата жена страхливо.

— На вечно заточение в Каена — отвърна Валберг. — Това е лошо от смъртта. Ще го разжалват пред неговите войници, а после ще го мъчат, докато умре. Но най-напред ще отнемат честта му.

Клаудина се развълнува и се засмя подло, но изведнъж се опомни.

— Това ужасно дело ме разтревожи повече, отколкото предполагах — каза тя, за да оправдае поведението си. — Но не искам повече да помрачавам радостта ви. Нали бяхте обещали да направите пунш?

— Да, той е готов — зарадва се младата кубинка като видя, че приятелката ѝ се развесели.

Момичето взе шишето с горещия пунш и наля в три чаши, които постави на масата. Пуншът беше отличен. Клаудина пи много от силното питие. Тя се развесели и започна да разказва за цирка, за будоарите и за много други неща, които досега не беше споменавала.

Курт клатеше глава и я гледаше учуден.

Към полунощ Клаудина стана от стола и каза:

— Време е вече, трябва да си отивам, надявам се, че тази нощ ще спя спокойно.

Тя си тръгна, но на прага се спря, хвана Курт и Долора за ръцете и им каза:

— Обичайте се, обичайте се, глупави хора! Използвайте щастието, защото бързо се помрачава и тогава човек съжлява за това, което си е отишло. Курт, Долора, бъдете щастливи! Сбогом, прощавайте!

Курт и Долора стояха един срещу друг безмълвни, трогнати. Лицето на момичето беше се зачервило от срам. Тя смяташе, че бе настъпила решителната минута. Не трябваше ли Курт да послуша думите на Клаудина? Младият немец остана неподвижен, гърдите му се вълнуваха, беше затворил очите си. Най-красивата жена, която познаваше, стоеше пред него и той знаеше, че тази жена го обича. Само една дума и тя щеше да бъде негова. Но той не произнесе тази дума. За него бе загубено момичето, което той обичаше преди време, заради нейното минало. Достойнството му не позволяваше да се ожени за нея, а да си играе с любовта ѝ, не искаше, защото това щеше да я унищожи още повече.

— Лека нощ, Долора, легни си — каза той на момичето, — дано още много Коледи прекараме заедно.

— По-добре ще е да умра, отколкото да доживея до другата Коледа — прошепна Долора и отиде в стаята си.

Вратата между двете стаи се заключи.

Валберг се разхождаше развълнуван из стаята. Той се бореше с чувствата и мислите, които вълнуваха душата му. Най-после немецът надви колебанията си. Съблече се и легна в леглото си. Угаси лампата и се помъчи да заспи.

Веселото изражение по лицето на Клаудина се помрачи, когато влезе в стаята си. Тя разроши с ръце черните си къдри и заблъска главата си в стената, без да почувства болка.

— Осъден, осъден на „суха гилотина“ — изпъшка тя. — Той ще загине на далечния каменист остров под палещото тропическо слънце, заобиколен от жестоки, долни хора, които няма да дадат дори капка вода на умирация от жажда. Как ли ме проклина мене, предателката, която съм го обичала, а после го предадох на враговете му. — Тя се тръшна на пода и захапа една кърпа, за да не чуят съседите риданията ѝ.

След четвърт час, когато силите ѝ бяха на привършване, тя махна кърпата от устата си и стана. Клаудина падна на леглото и дълго лежа без да помръдне. Когато стана, беше взела ужасно решение.

Коленичи пред стенната печка и запали огъня. Напълни печката с въглища и запуши всички отвори на прозореца и вратата. После се съблече, като остави долната фуста и чорапите си. След това затвори вратичката на печката. Образуваият се отровен газ от горящите въглища не излизаше през комина, а нахлу в стаята.

— Сполучих — прошепна тя. — Алфред Драйфус, преди още да узнаеш, че аз те предадох, не ще бъда вече между живите. Преди Теб ще умра и ще отида при нашето дете. И скоро ще се срещнем там.

Тя се втурна към леглото си и легна.

Сива мъгла започна да пъпли из стаята. Клаудина не я виждаше, но скоро започна да я чувства. Нещо я запритиска, като че някой бе стъпил на гърдите ѝ. Тя тежко въздъхна, вдишвайки смъртоносната отрова. Очите я заболяха, започна да кашля, без да чувства болка. Неочаквано ѝ се стори, че я обхваща тънко було. Стана ѝ леко и тя сякаш се вдигна във въздуха. Летеше над хората и хиляди звезди я заобикаляха. После се спусна към земята и се намери в прекрасна градина. Клаудина лежеше върху благоуханни теменуги. Дочуваха се звуци на музика и сладостно чувство, каквото досега не бе изпитвала, изпълни гърдите ѝ. Близкият гъсталак се разтвори и Алфред Драйфус излезе от него. С разтворени ръце той се хвърли към нея и започна страстно да я целува. Целувките на капитана ставаха все по-страстни, той я задушаваше, но не я пускаше.

— Въздух, въздух — простена тя, — задушавам се!

Обхвана я страх, студена пот изби по челото ѝ. Сега вече не я притискаше в прегръдките си нейният любим, а черна сянка стягаше гърлото ѝ. После сянката я взе и я отнесе в края на градината при една страшна пропаст. Сянката се изкикоти с хриплив глас и хвърли Клаудина в бездната.

Облаците сива мъгла обикаляха като черни сенки леглото на Клаудина. Отровни газове изпълниха стаята ѝ. Слаб стон се изтръгна от гърдите ѝ, леко се привдигна, но бе късно. Ръцете ѝ описаха кръг и тя се сгромоляса на леглото.

Въглероден окис! О, ти, ужасно средство, с което бедните си служат, за да се избавят от земните тегла. Тази страшна отрова, която покосява живота на толкова хора по непредпазливост или небрежност уби и тази жертва. Завлече в мрака си и тази жена, която обичаше капитан Драйфус, която го провали и предадена неговите врагове.

— Курт, Курт, стани, моля ти се, стани!

Като чу тези думи Валберг, който още не спеше, стана от леглото. Той позна гласа на Долора.

— Какво има — попита, обличайки се. — Да не си болна? Какво се е случило.

— Струва ми се, че се случи някакво нещастие — отвърна момичето. — Боя се за Клаудина, чух от нейната стая стон, а се чувства и отвратителна миризма!

Курт отключи вратата към Долорината стая и пусна девойката да влезе при него. Младата кубинка държеше в ръка горяща свещ. После двамата излязоха в коридора и спряха пред вратата на Клаудина.

— Боже мой — извика Валберг и пребледня, — в стаята на нашата съседка нещо гори, или...

Немецът не довърши фразата — ужасно предчувствие го обхвана. Той започна да удря с две ръце по вратата.

— Клаудина — извика той, — събудете се, отворете.

Не последва никакъв отговор. Бе тихо. Валберг натисна вратата, ала не можа да я разбие. Съседите от долния етаж се събудиха.

— Клаудина, болна ли сте? — извика с тъжен глас Долора.

Курт Валберг отиде към стълбата и извика:

— Елате! Помогнете да отворим и да спасим живота на един човек. По-скоро, защото ще бъде късно.

Двама работници се изкачиха по стълбите. Тримата натиснаха вратата и тя със силен трясък се строши.

Мъжете отскочиха и закриха лицата си с ръце. Цял облак дим излезе от стаята.

— Въглероден окис! — извика Курт и пръв се завтече в стаята.

Той погледна към леглото, на което лежеше Клаудина. После се втурна към прозореца. Ала не можа да го отвори. Удари с юмрук стъклото, което се пръсна на стотици парченца.

В това време Долора отиде до леглото на нещастната. Напипа пулса ѝ и извика:

— Още не е мъртва. Може би ще успеем да я спасим...

Курт помоли работниците да отнесат пострадалата в стаята на Долора. Мъжете взеха леглото и заедно с Клаудина го изнесоха. Младата жена показва признаци на живот. Докторът дойде и цели часове се мъчи да избави Клаудина от смъртта.

Младото момиче три дни не се отдели от леглото на приятелката си. Курт се усмихваше доволен, като виждаше, как Долора се грижи за болната. На петия ден Клаудина стана, а на шестия помоли Курт да поговорят.

Долора нищо не чу от разговора, тя даже не попита Курт за това. Чу само слабо хълцане и думите на Курт.

— Клаудина Лорет, не желая да зная каква вина имате за страшната съдба, която сполетя този човек. Поправете злото, което сте направила и така ще успокоите съвестта си. Присъдата още не е изпълнена и може да се отмени.

Три дни след този разговор Клаудина замина за Париж.

Тъмни облаци забулваха небето. В двора на военното училище в Париж бяха строени три хиляди войници. Те бяха застанали мълчаливо със снети пушки. Всеки очакваше да види нещо скръбно.

Генерал Дерас прегледа още веднъж войниците и после застана със свитата си пред двора. Десетина господа, облечени цивилно, бяха застанали недалеч от него. Бяха редактори и сътрудници на най-големите френски вестници. Представителите на пресата разговаряха тихо, лицата им бяха сериозни.

Множество любопитни граждани бе заобиколило респектиращата сграда на военното училище. Към девет часа народът почна да се вълнува.

— Ето, иде — чу се, — водят юдата на Франция!

Властите се бяха погрижили да поддържат реда. Дълги редици от войници бяха поставени по улиците, по които щеше да мине затворникът към военното училище.

Капитан Драйфус бе в покрита военна кола. По двама от най-старите подофицери на републиканската гвардия бяха седнали от двете му страни. Двадесет и четири стражари с голи саби яздеха пред колата. Две отделения войници с пълни пушки вървяха зад нея. Точно в девет часа тя пристигна в двора на военното училище.

Драйфус слезе. Облечен беше в парадна униформа. Златните нашивки блестяха по яката му. Двамата подофицери заведоха капитана в средата на двора, където го чакаше генерал Дерас и офицерите. Нещастникът вървеше като пиян между двамата. Очакваше го най-ужасното унижение, най-страшното от всичко, което го бе сполетяло до тази минута. Неприятелите му щяха да му отнемат честта пред очите на войниците, пред тия, които той е командвал и които са го обичали.

Драйфус затвори Очите си и почти не виждаше какво става около него. Но той позна няколко лица и прочете по тях съчувствие. Особено тъжен бе един от войниците — стар побелял войник, който служеше от тридесет и пет години в армията. Този подофицер от републиканската

армия се казваше Мишонет, но младите го наричаха дядо Мишонет. Всички го обичаха, цялото му тяло бе покрито с белези от рани, а гърдите му бяха украсени с медали за храброст. Участвал беше във всички френски походи през последните тридесет и пет години. Когато вечер седеше в казармата и пушеше лулата си, той разказваше за тези походи, а войниците го заобикаляха и го слушаха с внимание.

Старият подофицер беше учител на Драйфус, когато той се обучаваше във военната академия, преди да постъпи в действащата армия. Тогава между побелелия воин и младия курсант се беше създало искрено приятелство.

Генерал Дерас беше избрал стария Мишонет да изведе предателя Драйфус от тъмницата и да скъса пагоните на униформата му. Това, което не бе му се случвало през тези тридесет и пет години, се случи днес.

Подофицер Мишонет отказа да изпълни заповедта на началството си. Той отиде при генерал Дерас и рапортува:

— Генерале, накажете ме, че съм престъпил заповедта ви. Аз не мога да сторя никакво зло на капитан Драйфус и вместо да изпълня заповедта, ще го прегърна и ще го целуна пред цялата френска армия. Капитанът е невинен.

Генералът освободи стареца от това недостойно задължение, без да го накаже, обаче го застави да присъства на разжалването.

Мишонет бе застанал пред взвода си, държеше пушката си при краката и гледаше със сълзи на очи любимия си капитан. Старецът наведе глава, като че искаше да поздрави бившия си ученик и началник. Драйфус разбра знака за сърдечната привързаност и му стана по-леко на сърцето.

Затихна глухият шум на барабаните. Генерал Дерас даде знак и двамата подофицери заведоха капитана при него.

Майор Пати дьо Клам и Естерхази се приближиха до Драйфус. Днес графът щеше да се венчае с Павловна, но искаше да се наслади на мъките на капитана.

Тишина се възцари в големия двор.

Майор Пати дьо Клам взе думата.

— Алфред Драйфус, военният съд ви призна за виновен, след като се убеди, че вие сте продали отечеството си. Шпионино, вие не заслужавате да носите войнишките пагони! По заповед на

главнокомандувачия на армията и на републиката ви разжалвам. Подофицери, скъсайте пагоните на предателя на отечеството!

Барабаните затрещяха страшно, зловещо и сърцераздирателно. Драйфус извика, подофицерите се хвърлиха върху него и му скъсаха пагоните и знаците от униформата. Те ги хвърлиха на земята и ги стъпкаха с краката си.

— Моята чест, о, моята чест — стенеше нещастният капитан.

Генерал Дерас се приближи към нещастника.

— Алфред Драйфус — извиси гласа той, — тъй като ви изхвърлиха от редовете на храбрите френски войници, аз съм принуден да отнема сабята, която сте получил от републиката, за да защитавате и пазите с нея отечеството си. Вие опетнихте, опозорихте и осквернихте това оръжие. Вземете му сабята, гордостта на всеки офицер, вземете я от шпионина!

Барабаните затрещяха отново, майор Брисе изтегли блестящата сабя от ножницата, която беше препасана около кръста на Драйфус. Майорът я сложи на земята, стъпи с десния си крак върху нея и я счупи на четири места. После се наведе бързо, взе ги и ги хвърли в лицето на Драйфус. Драйфус се разтрепери и падна на земята. Един страшен, сърцераздирателен вик, такъв, какъвто не е излизал дотогава от човешки гърди, се изтръгна от гърдите на нещастника. Бедният лежеше ридаещ в краката на генерал Дерас.

Подофицерите го вдигнаха.

Изминаха няколко минути, после започна последният акт от тази позорна комедия. Генерал Дерас заповяда на подофицерите да сложат щикове си на пушките и да минат четири пъти с бившия офицер покрай войниците.

— Долу предателя — извикваха при всяко минаване войниците, — долу шпионина! Да живее Франция! Да живее републиката!

Войниците бяха добре обучени за тази позорна комедия. Те викаха като един по заповед на началниците си.

Всеки път, когато Драйфус се приближаваше към стария Мишонет, до ушите му достигаха утешителните думи:

— Нещастни ми капитане, не се отчайвай, синко, ти си невинен, ти си честен и неопетнен мъж!

Драйфус видя, че старият трепереше като лист от вълнение.

Той мина три пъти край войнишкия строй, сякаш бе осъден на шибане с пръчки. В края на деветнадесетия век още съществуваше средновековното наказание. Културна Франция го показва на учудения свят. Оставаше да мине четвърти, последен път край войниците.

Краката на нещастника се разтрепериха, те отказаха да му служат, обаче зад него се намираха щикове на подофицерите и той трябваше да върви.

С каква радост, с каква неописуема страст искаше да се хвърли срещу тези щикове, за да промушат гърдите и сърцето му, но той си спомни клетвата, която даде на Херманса, че не ще посегне на живота си, и забрави мъки и страдания. Затвори очи и не видя, че се доближава до стария си учител Мишонет. Изведнъж почувства, че силна ръка го хвана.

— Капитан Драйфус — извика Мишонет с висок глас, който заглуши трясъка на барабаните, — ти си невинен, при все че цял свят те проклина! Тебе те опозориха и обезчестиха, обаче старият Мишонет те почита. Вземи, давам най-скъпото и най-милото, което имам на света!

Храбрият верен подофицер сне от гърдите си медала, който беше получил за храброст в битката при Мажента Салферино, и го закачи на гърдите на разжалвания капитан.

— Сега — продължи Мишонет, — не съм вече подофицер и войник на републиката. Видях как се възнагражда верността на френските войници. Не мога повече да служа.

Генерал Дерас побледня и се запъти с щаба си към мястото, където се разиграваше тази скръбна картина. Офицерите свалиха медала от гърдите на Драйфус и го дадоха на генерала.

— Господин полковник, заповядайте да се арестува подофицер Мишонет — нареди генерал Дерас с намръщено лице. — Надявам се, че ще го изпратите в болницата, защото той е луд и мястото му е там.

Мишонет се усмихна тъжно и под конвой напусна позорното зрелище.

Драйфус завърши мъчителната обиколка. Съблякоха му униформата и му облякоха затворническия шинел. Оковаха ръцете му.

Майор Брисе повика полицейския пристав Гилберт, който чакаше жертвата си с десетина стражари и му заповяда:

— Шпионинът Алфред Драйфус е изключен по най-позорен начин от редовете на френската армия. Той е осъден на заточение до живот в Каена, където ще бъде откаран следващата седмица. Тъй като престъпникът не е вече подчинен на военните власти, то аз ви го предавам и ви заповядвам в името на военната власт да се изпълни присъдата над предателя на френския народ.

— Господин майор, приемам престъпника от вашите ръце и ви обещавам, че ще изпълня точно присъдата на военния съд — отговори Гилберт, — но трябва да ви кажа, че негово превъзходителство военният министър е разрешил на началството ми, престъпникът да остане до закарването му в Каена в същата тъмница, тъй като тя е най-сигурната в цял Париж.

В същата минута Драйфус издигна окованите си ръце към небето и извика със силен глас:

— Вие не унижавате само мен, а най-вече себе си и Франция!

После се обърна към журналистите, които го обкръжаваха и продължи:

— Представители на пресата! Вашият свещен дълг е да възстановите истината и правдата! Кажете на Франция, че съм невинен, кажете ѝ, че ме...

— Бийте барабаните! — извика генерал Дерас. — Престъпникът няма право да говори с честни хора.

Барабаните забиха зловещо. Техният бой заглуши думите на нещастния мъж, над когото Франция извърши най-грозното престъпление през деветнадесети век.

Гилберт и неговите стражари подкараха Драйфус към колата. Парижката тълпа и езуитската гвардия се разбунтуваха и се опитаха да уловят капитана, за да го стъпчат и да го разкъсат, както им бе поръчано от набожните отци. Тълпата обаче не успя да си пробие път през войската и се задоволи само с клетви и ругатни, с които обсипа нещастника.

Затворникът влезе в закритата кола. Конете тръгнаха и колата се отправи към военния затвор, където го очакваше страшната тъмница.

Форцинети и Гилберт го заведоха в килията и му махнаха оковите. Естерхази нямаше вече власт над съдбата на затворника.

Съвсем отпаднал, Драйфус се хвърли на коравото си ложе. Обзе го равнодушие. Бедният се засмя няколко пъти, като че бе полудял.

— Унизен! Опозорен! Жив заровен! — изпъшка той. — Ето тази е наградата, която получих от моето отечество! Отритнат от човешкото общество. В такъв случай аз няма да се съобразявам с човешките закони. Ненавиждам човеците, ненавиждам света, признавам го!

Ръката му се пхна под възглавницата, на която искаше да положи уморената си глава, но когато дръпна ръката си изпод възглавницата, пръстите му държаха букетче от рози и няколко теменуги, вързани с бяла копринена панделка.

Драйфус гледаше учуден цветята, но никъде не намери нищо, което да му обясни как е достигнал този мил поздрав в мрачния затвор. Едва когато развърза панделката, той забеляза следните редове:

„Обични ми, бедни татко!

Злите хора са те обидили и невинно са те наказали, но ти не се отчайвай. Бог е добър. Спомняй си винаги, че твоето дете, твоята жена и твойт брат те обичат и помнят. Нека тяхната любов и техните благопожелания те придружават от татък морето, в далечната, чужда страна. Мисли винаги за нас, както ние ще мислим за тебе. Приеми безброй целувки от мен, от мама и от чичо Матийо.

Не се отчайвай, татко! Живей и не забравяй твоя малък Андре.“

Тези редове беше написала Херманса и ги бе дала на Марион да ги предаде на нещастния мъж.

Когато Драйфус притисна ридаещ цветята до устните си и горещите му сълзи намокриха розите и теменугите, и когато тежките му въздишки се издигаха към всевишния, равнодушието у него изчезна и той почувства, че хората му бяха ограбили само това, което му бяха дали. Най-красивото, най-възвишеното и най-святото те, обаче, не можеха да му отнемат — любовта, която цъфтеше в сърцата на близките му.

26.

Граф Естерхази видя как поругаха честта на неприятеля му и това удовлетвори донякъде жаждата му за мъст.

Черният майор се запъти към входа на военното училище, за да намери файтона си. Тълпата бе толкова голяма, че неговият файтон не можеше да приближи, а графът пък не можеше да премине през тълпата.

Майорът бързаше, той трябваше да съобщи на военния министър разжалването. Времето не бе много хубаво, за да върви пеш. Сняг валеше непрекъснато от двадесет и четири часа, нещо необикновено за Франция. От североизток духаше вятър и беше много студено. Наблюдавайки тълпата, черният майор чу женски глас, който викаше близо до него:

— Оставете ме да вляза, той е невинен, аз трябва да говоря с военния министър.

— Някоя побъркана — каза си Естерхази, като се обърна равнодушно към тази, която викаше.

Изведнъж той се сепна. Студени тръпки побиха тялото му и за миг побледня. Майорът видя жената, която се мъчеше да си пробие път през множеството, за да дойде до входа на военното училище. Тя приличаше на луда. Без да обръща внимание, че при блъскането си из тълпата бе смачкала шапката и бе си скъсала палтото, тя ту се молеше, ту плачеше пред хората, да я пуснат, ту ги блъскаше като луда само и само да може да напредне.

Най-после се приближи на пет крачки от Естерхази. Като видя това лице, черният майор се уплаши. Той позна Клаудина Лорет. Какво търсеше тя тука? Защо искаше да влезе във военното училище, където преди малко разжалваха капитан Драйфус?

Естерхази се досети за целта на младата жена. Не викаше ли тя, че Драйфус е невинен? Не питаше ли тя със сълзи на очи, дали не е късно да спаси капитана! Тази жена, която преди няколко месеца беше най-големият враг на капитана и се заканваше да му отмъсти и да го опропасти, сега се мъчеше да го освободи.

— Трябва да действам — скръцна със зъби черният майор, — тя е опасна. Само една нейна дума и Драйфус ще бъде свободен, а аз ще загина! Не ще позволя тази жена да унищожи плана ми, сега, когато постигнах целта си, когато осъдиха капитан Драйфус и спечелих хубавата Павловна с четирите ѝ милиона рубли. Ще премахна това препятствие, ако ще и с цената на пролята кръв.

Бързо се приближи до Клаудина.

— Госпожице — каза той, като се поклони учтиво, — вие току-що казахте думи, които не само ме интересуват, но и ме трогнаха. Вие казахте, че капитан Драйфус е невинен! Това възможно ли е?

Клаудина бе застанала до графа уморена и развълнувана. Не можа да го познае. И през ум не ѝ мина, че това бе същият човек, с когото бе говорила в тъмната стая в дома на майка Казота и на когото бе предала онова писмо, чрез което капитан Драйфус бе опозорен.

Гласът на майора не ѝ бе познат, понеже тогава, на срещата им, той го беше преправил.

Естерхази познаваше добре младата жена. Той тайно я бе проследил няколко пъти преди да започне ужасната търговия за писмото, тъй като трябваше да разбере дали Клаудина нямаше връзка с някой негов неприятел.

— Господине, виждам, че сте висш офицер — зарадва се Клаудина — и можете да ми помогнете.

— На драго сърце, госпожице, щом ми кажете какво желаете.

— Заведете ме при военния министър.

— Какво искате от него?

— Ще съобщя на военния министър, че Драйфус е невинен.

— Знаете ли това положително? — запита черният майор престорено. — Негово Превъзходителство, военният министър не ще ви повярва.

— Аз ще му докажа.

— Ще му докажете ли! А какви са вашите доказателства?

Клаудина погледна недоверчиво.

— Извинете господине — каза тя, — трябва да бъда предпазлива. Драйфус е станал жертва на съзаклатие, а тези хора, които искат да го погубят, са богати, видни личности. Те могат да попречат и на мене, затова ще поверя тайната си само на военния министър.

— Имате право да сте предпазлива, обаче трябва да знаете, че говорите с един честен човек и за да сте уверена в това, ще ви кажа името си. Аз съм майор граф Естерхази.

— Благодаря ви, господин майор, но засега не ще ви кажа името си.

— Сега госпожице, ще ви заведа при военния министър. Ето моят файтон идва. Да се качим.

— Ще ви направя едно признание — каза Естерхази с престорен глас щом седнаха във файтона. — Аз съм най-добрият приятел на капитан Драйфус. Обаче сега е опасно за офицер да признае, че е в приятелски връзки с капитана, тъй като всеки, особено военните, считат Драйфус за долен шпионин и предател. Уверявам ви, че бих дал живота си, за да помогна на капитана. Вижте, госпожице, от тези писма ще се уверите, че сме били най-добри приятели.

Казвайки това, черният майор извади от джоба си няколко писма и ги показа на Клаудина. Те бяха от ония времена, когато двамата офицери бяха добри приятели.

— Жалко, че не познавате почерка на капитана.

— Познавам го добре — извика Клаудина, като погледна внимателно писмата. — Това е почеркът на Алфред, сега знам, че мога да ви поверя тайната.

Тя разказа на майора всичко. Каза му, че е била държанка на капитана, че той я оставил и че тя тогава му отмъстила, като продала негово писмо за голяма сума.

Сега се разкаляла, задето причинила такова нещастие на човека, когото е обичала, и вчера дошла от Лондон, за да го спаси.

— Вие сте направила голямо зло, госпожице — поклати глава Естерхази. — Бог ви е показал навреме правия път и ще можете да поправите всичко. Какви са вашите доказателства, че капитанът е невинен? Имате ли документа?

— Да — каза Клаудина. — Вие забравихте чека от английската банка, който ми даде непознатият.

Графът трепна.

— Имате ли още този чек? — запита той.

— Не, но той е у едно лице, което мога винаги да намеря.

— Кое е това лице? — запита черният майор. Той едва скриваше вълнението си. Този чек бе сигурно доказателство и голяма опасност за

него.

— Чекът е в ръцете на Матийо Драйфус, брат на капитана.

— Ах! Значи в ръцете на един честен човек. Това ме успокоява. Не можете да си представите колко съм щастлив, че случаят ви е довел при мене. Не е лесно да се явите при военния министър, но аз ще ви помогна.

Файтонът спря.

— Почакайте тук — каза Естерхази, — аз ще поговоря с Негово превъзходителство и, ако е необходимо, ще ви повикам.

Майорът слезе от файтона и влезе във военното министерство.

Клаудина познаваше сградата и се увери, че наистина майорът я бе довел при военния министър. Тя не се съмняваше в добрите намерения на Естерхази, тъй като Драйфус често ѝ бе казвал, че майорът е най-добрият му приятел.

Измина половин час. Най-после Естерхази се върна. На лицето Му се четеше доволство.

— Всичко върви както искате — осведоми я той радостно. — Отначало военният министър не искаше да ме чуе, но после ми каза, че е готов да ви изслуша и да прегледа доказателствата ви.

— Благодаря на Бога — каза Клаудина. — Нека отидем веднага при военния министър. Драйфус не трябва нито минута да страда повече.

— Това не става така бързо, както си мислите — каза Естерхази и дръпна една копринена връв във файтона.

Кочияшът удари конете и те тръгнаха.

— Какво правите? — запита Клаудина учудено. — Нали казахте, че военният министър ще ме изслуша?

— Да, казах, но Негово превъзходителство не може да ви приеме на официална аудиенция, понеже не желае да гръмнат вестниците и да го нападнат, в случай, че доказателствата ви са недостатъчни. Министърът желае тази вечер да ви приеме в двореца си пред портата „Св. Денис“. Той ми каза да ви заведе при него и ако сте съгласна, моят файтон ще ви чака там в осем часа.

— Много ви благодаря, че се заехте така приятелски с мене — погледна го Клаудина.

— Да ми благодарите? — отвърна усмихнат Естерхази. — Нали знаете, че съм готов да направя всичко за приятеля си Драйфус! Вие

ще се учудите, като видите как ще ви помогна в благородната ви задача да освободите Драйфус.

Файтонът спря. Клаудина обеща, че точно в осем часа ще го чака пред портата „Св. Денис“ и слезе от файтона.

— Закарайте ме бързо вкъщи — заповяда Естерхази на кочияша.

След малко черният майор седеше в стаята си и довършваше дълго писмо. После позвъни и слугата Баптис влезе.

— Вземи най-добрия ми кон — извика Естерхази. — Нали знаеш къде се намира къщата на доктор Дюбоа?

— Да, господин графе — отговори Баптис, като се облегна на стола на господаря си, — запознах се с него, когато доведохте красивата млада рибарка от Нормандия...

— Добре — намръщи се майорът, — не те повиках да ми припомняш стари истории, които отдавна съм забравил.

— Слушам, господин графе — отвърна слугата и сви вежди. — Щом заповядате, верният ви слуга ще забрави всичко.

— Добре, така искам, сега бързай при доктор Дюбоа и му предай това писмо лично.

Естерхази отиде след пет минути до прозореца и видя как Баптис препускаше с коня.

— Този хлапак е станал много нахален — измърмори той, — сглупих, че го оставих да проникне в тайните ми. Трябва вече да го отстраня!

Един файтон спря в десет пред къщата, която се намираше по пътя за Версай. От файтона слязоха мъж, облечен в дълго палто, и една дама. Запътиха се към входа на къщата. Те похлопаха и вратата се отвори.

Портиерът се показва и ги поздрави учтиво.

— Негово Превъзходителство военният министър ни очаква — каза облеченият в черното палто. Черният майор и неговата спътница Клаудина Лорет влязоха.

— Съобщете на военния министър, че офицерът и дамата са пристигнали.

Портиерът се поклони. Върна се след няколко минути.

— Негово Превъзходителство военният министър ви очаква — каза той и изгледа със съмнение Клаудина.

Тръгнаха по постланата с килим стълба и стигнаха една врата. Естерхази и Клаудина влязоха в стаята. Тя беше богато наредена и навярно бе библиотеката на военния министър.

Побелял стар човек седеше до дипломатическо писалище. Той носеше златни очила. Изглежда, че косите му бяха побелели преди време, тъй като лицето му не бе старо.

— Това е военният министър — каза Естерхази тихо на Клаудина. — Поклонете се пред него и му кажете всичко, което тежи на душата ви.

После се приближи до стареца с войнишка почит и му каза тихо:

— Ваше превъзходителство, имам честта да ви представя дамата, за която ви говорих днес.

— Елате по-близо, дете мое — каза седящият до масата стар мъж. — Разкажете ми всичко, което тежи на сърцето ви, и ако мога, ще ви помогна!

Тези думи трогнаха Клаудина и тя падна на колене пред него.

— Ваше превъзходителство — проплака тя, — правосъдието иска да извърши убийство, за което съм виновна аз.

Седящият до писалището поклати със съмнение глава.

— Не се отчайвайте — каза той, — говорете ясно и ми кажете всичко.

— Драйфус е невинен. Ужасно съзаклатие е скроено срещу него. Аз продадох негово писмо, писано от капитана по-рано, на непознат мъж и се страхувам, че са го използвали, за да имат някакво доказателство срещу невинния и нещастен мъж. Да знаете, Ваше превъзходителство, колко ми тежи това на съвестта. Образът на Драйфус се явява пред мене, той прилича на скелет, окован във вериги, и аз чувам тяхното звънтене, гласът му, който ми шепти: „Ти ме погуби, ти открадна моята чест и моят живот, а някога ми се кълнеше в любов!“

Тя не можеше да говори повече, риданията заглушиха гласа ѝ.

Белокосият мъж стана от стола и отиде при нея. Той хвана ръцете ѝ и я вдигна. Естерхази се бе отдалечил в един ъгъл и наблюдаваше сцената.

— Как треперите — каза белокосият мъж, — като че ви тресе, пулсът ви е ускорен.

— Ах, господин министре, прощавайте, аз съм много разтревожена.

— Много разтревожена — повтори старецът. — Всичко ще се оправи, ако постоите няколко месеца в моята къща.

Клаудина се изненада. Тя се взря в мнимия министър.

— Във вашата къща ли? — запита тя.

— Да, в моето заведение. Бъдете кротка и ние всичко ще сторим, за да оздравеете.

— Да оздравея ли? — извика Клаудина, в душата на която се появи ужасно предчувствие. — Кой сте вие, господине? За Бога, къде се намирам?

Старецът малко учуден намести очилата си.

— Аз съм доктор Дюбоа — каза той, — а тази къща е лудница.

Клаудина се уплаши.

— По безчестен начин ме измамиха, злоупотребиха с доверието ми. Сега разбирам този подлец защо го направи — тя посочи към ъгъла. — Той ме доведе тук, защото иска да скрие доказателствата и по този начин да ми попречи да спася Драйфус. Не тържествувай подлец, не е необходим голям ум, за да се надхитри една беззащитна жена.

— Чуй ме — опита се доктор Дюбоа да я приближи.

Клаудина го отблъсна с всичка сила и се втурна към вратата.

— Още не сте ме пленили — извика тя, — ще избягам, а ако не успея, ще се хвърля през прозореца.

Жената се опита да отвори вратата, но тя беше заключена.

— Вие сте душевноболна — прошепна ѝ Естерхази и я хвана здраво. — Аз ви мисля доброто, затова ви доведоха в лудницата на доктор Дюбоа.

Клаудина се освободи от ръцете му и се изсмя с дрезгав глас.

— Вие ми мислите доброто? — извика тя, като го погледна внимателно. — Достатъчно е да види човек зловните черти на лицето ви, за да разбере, че на никого досега на света не сте желали доброто. Чак сега се убедих, че сте човекът на когото продадох писмото и който иска да погуби Драйфус!

— Докторе, разпоредете да отведат лудата — каза черният майор разтревожен, — тя не знае какво говори, време е да я затворите в уединена килия и да ѝ...

Графът не можа да довърши изречението си.

Клаудина изпищя и стисна с двете си ръце гърлото му.

— Дявол — извика тя, — ти ме опропасти, ти погуби Драйфус, умри сега в моите ръце!

Те се сборичкаха. Напразно се мъчеше силният майор да се освободи от слабата отчаяна жена.

Доктор Дюбоа се притече на помощ, тъй като Естерхази беше изгубил съзнание и едва дишаше. Докторът хвана Клаудина и я блъсна настрана. После отиде до писалището си и натисна електрически звънец. Някой похлопа на вратата.

Дюбоа отвори. Две силни жени влязоха. Мършавите им тела бяха облечени в сиви дрехи, а по широките им сурови лица бе изписана жестокост. Всичко това не предсказваше нищо добро.

— Какво желаете? — запита Клаудина. — Аз не съм луда, не смейте да се доближите до мене!

— Тази жена е побесняла — извика доктор Дюбоа, окъпете я в студена вода, после я вържете и я затворете в стая № 17. Ако избяга, вие отговаряте!

Както орлите се нахвърлят върху разтрепераното агне, така и санитарките се нахвърлиха върху младата жена. Вдигнаха я и я изнесоха от стаята. Минаха по дългия коридор и се качиха на горния етаж. Жените блъснаха Клаудина във влажна стая. В нея имаше каменен басейн. Той беше пълен със студена вода. Слугините съблякоха младата жена.

Заповядаха ѝ да се потопи в студената вода. Тя отказа. Санитарките я блъснаха в басейна. Държаха я толкова дълго, че тя почти се задуши.

Извадиха я полумъртва от водата. После се облече. Заведоха нещастницата в една килия без всякакъв прозорец. Клаудина се съпротивляваше, но тъй като беше съвсем отпаднала, жените успяха скоро да я вържат. След това я блъснаха на леглото и излязоха от стаята. Ключът се завъртя и новата жертва на черния майор беше затворена.

Той отстрани единствената свидетелка на Драйфусовата невинност.

Павловна се беше изправила пред голямото огледало в стаята си и се оглеждаше. Красивото ѝ тяло бе облечено в бяла копринена рокля. На главата си тя имаше миртов венец, миловидното ѝ лице бе забулено в тънък воал, а на девствените ѝ гърди блестеше тайнствената брошка, която ѝ бе подарил граф Естерхази.

Прелестна и красива бе Павловна, но си оставаше все така бледа като мъртвец. Изглеждаше, като че ли ще легне не в брачното легло, а в гроба. Момичето държеше ръката на гърдите си, където беше скрила малко шишенце.

Морфин, отрова, спасение!

— Колко е часът? — запита младата княгиня приятелката си, която беше застанала до нея, облечена официално.

— Два без десет.

— Всяка минута графът може да дойде — пошепна Павловна. — Венчавката ще стане в два часа в църквата „Нотр Дам“.

Тя замълча, но след малко каза:

— Всичко ще свърши след половин час. Тогава ще стана жена на графа и после...

Студени тръпки побиха тялото ѝ. Изведнъж княгинята се хвърли към Ева и я прегърна.

— Ще кажа на Емил — каза тя със светнали очи, — ще му кажа, че оставам недокосната и когато се срещнем там горе, аз ще бъда негова годеница.

— Но, Павловна, вие не сте сигурна, че барон фон Пикардин е мъртъв. Ако той е жив, а вие се отровите — тогава?

Павловна погледна нерешително приятелката си.

— Ако Емил фон Пикардин е жив — извика младата княгиня, — тогава и аз ще живея. Ти се лъжеш, Ева, Емил не е жив, чувствам го, тъй като в противен случай щеше да ми изпрати известие. Нали ми каза, че е заминал. Аз ще го последвам.

— Тихо, баща ви идва!

Княз Минович влезе. Лицето му бе бледо и като че от вчера косата му бе побеляла повече.

— Татко, мили ми татко! — Павловна се хвърли към него и облегна глава на рамото му.

Минович притисна уморен Павловна към гърдите си.

— Госпожице Рихтер, бъдете така добра и ни оставете за няколко минути. Искам да поговоря малко с дъщеря си преди да отиде с мъжа си в църквата.

Ева излезе от стаята.

— Моя любима, Павловна — каза Минович, — дошъл е моментът, когато ти се отделяш от мене и ще последваш своя мъж, който вместо мен ще се грижи за теб. Аз изпълних бащинския си дълг, а дали съм го изпълнил добре, това Бог ще отсъди. Ти знаеш, Павловна, че моята цел е била да те възпитам според силите си. Както градинарят се възхищава на разцъфтялата роза, за която се е грижил, така и аз днес стоя пред тебе и се възхищавам от своята прелест. Не забравяй никога баща си. Спомняй си за него и го обичай! Ако някога чуеш, че твой баща е лош, нечестен, злодей, кажи си: той ме е обичал, обичам го и ще го обичам винаги, макар другите да го ненавиждат. Обещай ми, че ще постъпиш така!

Павловна целуна баща си.

— Никога не ще забравя, че ти си бил най-добрият баща на света — каза тя, — обаче не мога да допусна, че може да те сполети зло. Не си ли ти най-добрият и най-честният човек на света?

Минович трепна.

— Татко, ще те помоля — прошепна Павловна, — ако някога съм ти причинила зло, да ми простиш.

— Аз те благославям, дете мое, и ти прощавам всичко.

Ръцете на белобрадия мъж се допряха до главата ѝ.

— Ти приличаш на майка си. — въздъхна князът дълбоко трогнат. — Дано бъдеш по-щастлива от нея! Нека бог те благослови.

Павловна целуна ръка на баща си и стана.

— Татко — каза тя, — своята ръка е студена като лед.

— А ти си много бледа, дете мое, една невеста не трябва да бъде толкова бледа.

И двамата криеха един от друг тайните си. Някой потропа на вратата. Влезе Ева.

— Файтонът пристигна — съобщи тя, — граф Естерхази слезе от него.

Павловна побледня.

— Идва ли вече — прошепна тя, — нека влезе!

Ева отвори вратата и граф Естерхази застана на прага. Беше облечен във великолепна униформа, на кръста си имаше сабя със златна дръжка.

Черният майор можеше да се нарече красив мъж, ако нещо подло не се долавяше в изражението му. В лявата си ръка носеше фуражка, а в дясната букет от камелии и бели рози, между които имаше миртови клончета.

Граф Естерхази се спря на няколко крачки пред Павловна, за да се полюбува на красотата ѝ.

— Мила моя — каза той, — най-щастливият час в живота ми е настъпил. Позволете ми да ви поднеса тези цветя, те са символ на невинността и красотата.

Павловна взе букета.

— Благодаря ви, господин графе — поклони се тя и се приведе, за да помирише цветята.

— Бели рози — прошепна Павловна, — с тях украсяват мъртви девици и техните гробове.

— Какви са тези тъжни мисли, мила Павловна — разтревожи се Естерхази, — защо мислите тъкмо сега за смъртта? Кълна ви се, че животът ви с мене ще бъде постлан с рози.

— Розите имат бодли, няма ли да си убода краката, като вървя по тях?

— Аз ще ви нося на ръце — отговори Естерхази.

— Е, време е — намеси се Мирович, — не карайте свещениците да чакат. Надявам се, че и гостите са там.

Той хвана Павловна за ръка и я заведе при графа.

— Граф Естерхази — изрече тържествено той, — давам ви детето си, най-голямото съкровище. Направете Павловна щастлива, както ми обещахте. Аз ви давам един ангел, пригответе небе за него.

— Княз Мирович — отвърна черният майор, — мисля, че ще си удържа думата.

Мирович затвори очи, побиха го студени тръпки. Какво искаше да каже Естерхази с тези думи? Дали му напомняше за зестрата, която

трябваше да заплати на другия ден? Ако той в този тържествен час мислеше за пари, тогава трябваше да е най-долното същество на земята. Изведнъж Мирович си спомни, че е пропуснал най-важното. Той не познаваше характера на графа. Тази мисъл тормозеше ужасно нещастния човек.

Графът хвана под ръка невестата си и напусна стаята. Ева Рихтер вървеше до него. Лицето ѝ бе зачервено от вълнение, гърдите ѝ се вълнуваха, сърцето ѝ биеше силно.

Само тя знаеше за намерението на нещастната невеста.

Множеството се събираше вече пред църквата „Нотр Дам“. Хиляди любопитни се бяха струпали да гледат венчалния обред на граф Естерхази с руската княгиня Павловна Мирович.

Градският часовник биеше два.

— Трябва вече да дойдат — шепнеха из тълпата и поглеждаха към улицата, за да видят дали идат сватбените файтони.

От всички най-нетърпеливи бяха две лица. Те не бяха заедно, а бяха застанали на различни места до главния вход на църквата. Една дама, облечена в дълго палто, и един свещеник, който непрестанно се молеше и четеше молитвеника. Ако човек се вгледаше по-внимателно в този свещеник, щеше да види, че е гърбав. Дамата беше американската детективка Алиса Тери. За да разберат читателите, защото беше дошла на църква, трябва да се върнем няколко часа назад.

След нощта в стаята на фалшификатора Мирович, който ѝ бе разказал тъжната си история, американката беше спала само няколко часа, спохождана от лоши сънища. Сутринта госпожа Легуве ѝ донесе кафето. До чашата ѝ имаше писмо. Алиса го отвори учудено, тъй като почеркът ѝ бе непознат.

Писмото бе от Париж, адресирано до госпожица Алиса Тукер — художничка. Почеркът беше женски и изглежда подателката знаеше точно занятието ѝ!

Това още повече учудваше американката. Писмото беше от жената на парижкия градоначалник Катерина фон Ла Бриер. Тя молеше Алиса да я посети веднага, щом получи писмото. Жената на градоначалника пишеше, че е научила от господин Матийо Драйфус коя е в действителност Алиса и затова я молеше да ѝ повери тайна, която измъчвала душата ѝ. Един час по-късно Алиса Тери се намираше в будоара на Катерина фон Ла Бриер.

Двете жени останаха заедно три часа.

Американката чу изповедта на една нещастна жена, една покъртителна история. Катерина фон Ла Бриер разказа целия си живот на Алиса. Тя ѝ разказа, че някога е била весело момиче, докато видяла за пръв път във Варшава красивия, но страшен образ на разбойника Михаил Панин. Този човек завладял сърцето ѝ. Сторило ѝ се, че красивите му сини очи я пронизвали. Снабдила се с портрета му и го криела винаги под възглавницата си. Една вечер в ложата на театъра се срещнала с един младеж, който много приличал на портрета, който тя си купила. Катерина се развълнувала, щом го видяла. Тя нито за миг не се усъмнила, че този до нея в ложата е Михаил Панин, понеже чувала от приятелките си, че известният разбойник често се преобличал и идвал във Варшава.

Всички посетители останали много доволни от представлението, само нейните погледи непрестанно срещали погледа на разбойника. Не след дълго тя била пленена от него. Веднъж разбойниците нападнали пощата и Михаил Панин застанал пред нея. През тази нощ той ѝ се видял още по-красив, отколкото в театъра.

След това Алиса чу от Катерина същия разказ, който ѝ бе разказал миналата нощ фалшификаторът.

Бедната жена разправи на детективката историята на горещата им любов. Тя разказа колко жесток бил баща ѝ, барон Острау, как той ги разделил, въпреки че били венчани и как предал детето им в ръцете на един разбойник. След раждането Катерина се разболяла от силна треска и когато оздравяла, нейният баща я изпратил в Париж. Това пътуване станало толкова тайно, че даже прислугата на барона мислела, че Катерина е умряла. После тя чула, че баща ѝ бил убит. Дори не отишла на погребението му.

Нейните близки настоявали да се омъжи. Дълго време Катерина отблъсквала желанието на роднините си, обаче най-после била принудена да се подчини, тъй като не желала да остане при тях.

Омъжила се за маркиз фон Ла Бриер. На това място от разказа си, тя се разплака.

Алиса разбра, че Катерина не бе щастлива в брака си. Нещастната жена взе кърпа и избърса сълзите си. После започна да говори за най-важното нещо. Тя разказа на Алиса, че преди известно

време видяла в църквата едно момиче, при вида на което много се развълнувала.

— Така трябва да изглежда моята дъщеря, ако още е жива — каза нещастницата. — Помислих, че Бог е изпратил моята Наталка, но когато извиках името ѝ, изгубих съзнание. Заради това ви повиках. Искам на всяка цена да я видя, независимо дали тя е моята дъщеря или някоя чужденка. Но майчиното око не се лъже и аз предчувствам, че тя е моята дъщеря. Тя е в Париж, близо до мен, обаче аз сама не мога да я намеря. Трябва да се пазя и от мъжа си, който по някакъв начин е узнал моята тайна, затова не мога да я търся. Помогнете ми, госпожице Алиса! Намерете моята дъщеря. Господин Матийо Драйфус ми е говорил за вашата решителност и за вашия характер и се надявам, че съм поверила тайната си в чисти ръце. Ако успеете да намерите Наталка, аз ще ви възнаградя така, както една кралица възнаграждава този, който ѝ е спасил живота. Кажете ми откровено, имате ли надежда да намерите моята дъщеря в този многолюден град?

Американката се замисли дали да каже на нещастната, че миналата нощ бе чула същата история от един разбойник. Дали да ѝ каже, че фалшификаторът и убиецът Григорий Миревич и княз Михаил Панин са едно и също лице? Да ѝ каже ли, че Наталка сега се казва княгиня Павловна Миревич и че нейният баща — разбойникът, я бе възпитал добре?

Трябваше да обмисли това. Алиса реши да не казва на Катерина фон Ла Бриер колко лесно може да изпълни желанието ѝ, а само да приеме поръчката ѝ.

— Вярвам, че скоро ще намеря вашата дъщеря и ще ви я доведа. Имам вече някои следи, които ще ме отведат до целта. Не искам да говоря за неща, които още не са сигурни.

Госпожа фон Ла Бриер прегърна американката и я помоли още веднъж да стори всичко, за да намери дъщеря ѝ.

Дълбоко покъртена, Алиса си отиде от къщата на градоначалника. Часът беше един и половина по обяд. Тя знаеше, че в два часа ще се извърши венчавката на Павловна и граф Естерхази в „Нотр Дам“.

Детективката имаше желание да присъства на обряда. Тя искаше да види Павловна, желаше да види възпитаното от разбойника

момиче и да разбере дали заслужава да я заведе при великодушната и благородна майка.

Въпреки че църквата бе пълна с любопитни хора, детективката можа да си намери хубаво място до вратата. Около половин час Алиса стоя там, но даже не погледна към стоящия до нея свещеник.

— Младоженците идат, ето файтоните. Тези думи се разнесоха сред множеството. Файтоните спряха пред вратата на църквата. Княз Мирович и Ева Рихтер скочиха от първия файтон. Князът хвана Ева под ръка и се запъти с нея към църквата. Когато дойде до вратата, той забеляза Алиса и погледът му се срещна с нейния. Мирович трепна, стори му се, че се явява страшното видение на злокобното му бъдеще. Успя да надвие вълнението си, наведе поглед към земята и продължи пътя си.

Младоженците пристигнаха след две минути. Един добре облечен слуга скочи от файтона и отвори вратата.

Майор Естерхази слезе пръв.

— Това е храбрият офицер — шепнеше народът, — който е пазил предателя и шпионина Драйфус.

— Да живее граф Естерхази!

Черният майор поздрави всички! Ласкателството на множеството смири славолюбивата му душа. Майорът гордо гледаше народа. Ако и Драйфус с веригите си бе застанал до стълбите на черквата, възторгът на подлеца щеше да бъде пълен.

Естерхази протегна ръка, за да помогне на Павловна при слизането от файтона. Тя се облегна леко на рамото му.

Всички останаха очаровани от красотата на Павловна. Тя наведе поглед. Хвана Естерхази под ръка и тръгнаха към църквата.

Всички, които бяха близо, забелязаха нейната бледост.

— Не изглежда щастлива, печален вид има! А, Шарлота? — каза една дебела месарка на приятелката си. — Да беше ме видяла, когато се венчах с първия си мъж! Бог да го прости, отдавна съм го погребала, а след него още двама, но аз изглеждах тогава румена като палтото на онзи слуга.

— Да, госпожо, тогава момичетата бяха здрави, а мъжете бяха доволни. А сега, вижте колко бледа е невястата. Трябва да е болна.

Павловна се усмихна печално. Беше чула думите на жената и знаеше, че има право. Момичето забеляза две очи, които я гледаха със

съчувствие. Очите на Алиса.

— Това ангелско лице не може да лъже — пошепна Алиса, която познаваше добре хората. — В това красиво тяло трябва да живее благородна душа и аз вярвам, че тя е дъщеря на достойна майка.

Тържествените звуци на органа поздравиха младоженците. Естерхази водеше жертвата си. Изглеждаше, че няма търпение да налага плячката си.

Когато младоженците минаваха прага, се случи нещо необикновено. Малко дървено разпятие на Спасителя се намираше над вратата. Преди много години набожна жена го беше подарила на църквата. Седемдесетгодишният клисар даже не знаеше кога беше донесен този кръст в църквата „Нотр Дам“. В момента, когато младоженците минаваха през прага, кръстът падна, докосна цветята на Павловна и се счупи в краката ѝ.

— Това е лош знак — зашепнаха всички, — бракът няма да е щастлив.

Естерхази и Павловна бързо минаха през парчетата на счупения кръст. След тях вървеше свещеникът, който се молеше до вратата на църквата. Той отиде с тях до олтара и застана до Мирович. Алиса също се приближи до младоженците.

Безброй свещи осветяваха църквата. Естерхази и Павловна се доближиха до олтара. Владиката изпълни венчалния обред. Словото му бе прочувствено. После каза на младоженците да си сменят пръстените и с висок глас да кажат дали се обичат и желаят ли да встъпят пред бога и пред света в законен брак.

— Граф Естерхази и княгиня Павловна Мирович, отговорете на въпросите ми с „да“ или „не“, за да видя, дали желаете да останете верни в нужда и смърт, в лоши и добри времена, за да мога да извърша светия обред над двама ви.

Изговаряйки тези думи, владиката се обърна към граф Естерхази, за да чуе думата му.

Черният майор отговори „да“, но момичето не каза нищо.

Мъртва тишина настана в църквата.

Владиката помоли още веднъж момичето. Павловна не отговори. Зрителите почнаха да негодуват. Мирович се разтрепера.

— Кажи, дете мое — прошепна той.

Павловна остана няма, тя стоеше като вдървена на мястото си. Естерхази побледня, той дръпна бедната към себе си и пошепна на ухото ѝ:

— Спомни си за барон Емил фон Пикардин! Желаш ли да унищожиш честта му или да го заставя да се самоубие?

Тя искаше да каже думата, но изведнъж издърпа ръката си от неговата.

— Не мога! — извика тя тихо. — Не мога! Владиката отстъпи няколко крачки назад.

— Не желаете ли да извърша обряда? — запита я той тихо.

— Не, не желая да мамя господа — извика Павловна и издигна ръцете си към небето. — Не мога да лъжа, не искам да заложа честта си и да дам клетва, която не мога да изпълня. Аз не мога да принадлежа на този човек, защото обичам другия.

Изговаряйки тези думи, тя разкъса воала и венеца от главата си и ги хвърли на олтара.

— Вземете венеца — извика тя, — не искам да го нося, украсете ме с надгробни цветя, тъй като от олтара ще ме занесете в гроба!

Посетителите изтръпнаха. Едни се втурнаха към вратата на църквата, а други се мъчеха да се приближат до олтара.

. — Моето дете е полудяло — извика Мирович разплакан, — изгубило е ума си в деня на сватбата. Боже мой, твоето отмъщение наистина ме настигна. То ще ме погуби!

Мирович искаше да отиде към Павловна. Неочаквано той се олюля и падна на пода като ударен от гръм.

— Татко, татко — викаше Павловна и искаше да се хвърли върху него. — Боже, той е мъртъв и аз съм причина за неговата смърт! Естерхази я задържа.

— Клетвопрестъпнице — пошепна ѝ той на ухото, — ще се каеш, задето не удържа думата си! Днес ти ме унижи пред цял Париж, но аз ще погубя и теб, и мъжа, когото обичаш!

— Аз не се плаша от твоето отмъщение, граф Естерхази — изгледа го гордо Павловна и се отдръпна от него. — Аз ще намеря такова убежище, където не ще смееш да ме преследваш. Хора като тебе се плашат от смъртта и бягат от гробовната тишина. Аз съм щастлива, че мога да умра, защото ще ида в обятията на оногова, когото обичам и на когото ще принадлежа на оня свят.

Нещастното момиче бръкна в пазвата си и извади шишенцето. Десетина ръце се протегнаха, за да го изтръгнат от ръцете ѝ, но тя вече го бе допряла до устните си.

Шишенцето падна от ръцете на момичето и се счупи.

— Отрова — извика черният майор уплашен.

— Да, отрова — отвърна Павловна дрезгаво. — Предпочитам смъртта, граф Естерхази, отколкото да живея с вас.

Ева я хвана за ръка.

— Погребете ме до моя баща — изстена тя, — щом не мога да почивам до Емил фон Пикардин.

В тази минута пред входа на църквата се вдигна шум. Белобрад мъж със зачервено от тичане лице искаше да си пробие път през множеството.

— Оставете ме да отида при нея — извика той, — оставете ме да отида при княгиня Павловна Мирович. Нося важно съобщение, венчавката не трябва да се извършва.

Старият изтласкваше хората, които му се изпречваха на пътя. Най-после се добра до олтара.

— Госпожице Павловна, нося ви писмо.

— Кой сте вие? — запита учудено Павловна.

— Аз съм... не ме ли познавате вече? Толкова пъти съм ви носил цветя от моя беден господар? Аз съм Жан, слугата на барон Емил Пикардин.

— Негов слуга ли?

— Да, негов слуга. Преди два часа научих, че моят обичан господар е още жив и ето, нося ви писмо от него

— Той е жив! — извика Павловна и се разсмя като умопобъркана. — Емил е жив, а аз трябва да умра!

— Да, той е жив! — потвърди старият слуга и очите му се напълниха със сълзи. — Ала той страда в затвора поради грешка или поради ненавистта на някой от неприятелите му. Успях да се видя с барона; даде ми писмо за вас и ви моли да му останете вярна.

— Вече е късно — простена Павловна, — аз пих отрова и след няколко минути ще бъда мъртва. Ако знаех, че Емил още е жив! Не, не, не искам да умра, ще живея, ще живея, Емил!

Клетата девойка така се развълнува, че ѝ прилоша. Ева заведе приятелката си в закътана стаичка. Естерхази пожела да я последва,

ала Ева се изпречи пред него и с повелителен глас му каза:

— Поне в църквата уважавайте женския пол.

И като видя, че Естерхази още се бави, добави:

— Искате ли да кажа на обществото, събрано в църквата, че сте ме принуждавал да върша най-безбожни злодеяния?

— Млъкни — изкрещя извън себе си майорът.

— Прилоша ѝ от нервно напрежение — прошепна Ева, — лъжливата отрова никак не ѝ подейства. Тя, клетата, ще ми бъде благодарна, че не ѝ дадох истинска отрова, понеже мъжът, когото обича, е жив.

Като каза тези думи тя извади от джоба си шишенце с ободряваща течност. Момичето допря шишенцето до носа на припадналата и не след дълго тя отвори очи, огледа се около себе си, после закри с ръце лицето си и каза.

— Боже мой, отровата е била много слаба и не ми подейства.

— Мила Павловна — прошепна ѝ Ева, — аз не ти дадох отрова, защото Емил фон Пикардин е жив и ти ще го видиш пак.

— Жив! — възкликна младата жена. — Емил е жив! Значи пак ще започна борбата с живота.

— Да бягаме, защото черният майор ще извърши ново злодеяние и ти не ще видиш вече любимия си.

— Добре, но баща ми, не мога да оставя баща си.

— Баща ти вече е мъртъв — каза тъжно Ева, — нему нищо не може да помогне. Мисли за себе си и за този, когото обичаш.

Ева отиде в стаичката и взе един пакет, отвори го и извади две наметала, които скриваха сватбените им облекла. Покриха с воали лицата си и си поставиха капишони.

Ева повлече Павловна след себе си. Двете момичета излязоха през малка вратичка от двора на църквата и се озоваха на тясна уличка. На няколко крачки от църквата чакаше закрито купе. Ева помоли младата княгиня да влезе в колата и нареди:

— Карайте в Латинския квартал, улица „Бресле“ № 33.

После влезе във файтона и затвори вратата на изящното купе.

Конете потеглиха. Ева прегърна разплаканата девойка.

— Мила и обична Павловна, приятелко и сестро — каза тя тихо, — не плачи! Ти още можеш да бъдеш щастлива. Макар че ще е нужно няколко месеца да прекараме в скромна стаичка като обикновени,

трудолюбиви работнички. Нека това не те плаши. По-добре е човек да живее в беднотия, отколкото в разкош и излишество при черния майор.

— О, това е хиляди пъти по-добре — съгласи се Павловна. — Ще работя, Ева, докато кръв потече от пръстите ми и докато се изтощя до припадък, само да не бъда принудена да давам тялото и душата си на човек, когото ненавиждам. Младостта ми ще остане вярна на Емил. Ще дойде време, когато той с благодарност ще ми целува ръка, въпреки че ще е загрубяла от работа.

После Ева целуна приятелката си и каза:

— Много горд трябва да бъде онзи мъж, на когото принадлежи такова вярно сърце, и които ще може един ден да направи такава девойка своя жена.

Присъстващите бяха напуснали вече църквата „Нотр Дам де пари“. Малка група бе останала край олтара. Свещите осветяваха тъжно зрелище. Около долната стълба на олтара имаше прострян човек, който слабо дишаше. Лицето му имаше вид на стогодишен старец. От гърдите му излизаше глухо стенание.

Това бе Мирович. Мнимият свещеник коленичи до него. Лекарят преглеждаше болния. Около него бе приведен владиката, заобиколен от свещениците. Десетина мъже в цивилно облекло стояха около църквата. Явно бе, че те очакваха нещо.

— Ще оживее ли? — попита мнимият свещеник лекаря.

— Ще оживее — отвърна той, — това мога да гарантирам. Князът е получил удар и ще остане недъгав.

Гърбавият свещеник избъбри няколко неразбрани думи. В този миг болният отвори очи.

— Детето ми! — простена той. — Къде е детето ми? Той направи опит да се привдигне, но не успя.

— Дойде на себе си — каза лекарят, — но докога, не се знае.

— Безразлично ми е, само да може да ме разбере. Гърбавият свещеник извади лист хартия от джоба си и сложи дясната си ръка върху рамото на болния.

— Григорий Мирович — изрече той високо, — чувате ли ме?

— Чувам ви — отвърна Мирович тихо.

— В името на закона ви арестувам, Григорий Мирович, като фалшификатор и убиец.

Свещеникът и лекарят погледнаха изумени говорещия.

— Какво правите тук? — извика владиката. — Как смееете да играете такава комедия в храма божи. Вие сте облекли свещеническо расо, само за да можете да се вмъкнете тук!

— Ваше преосвещенство, вие сте прав — отвърна гърбавият. — Моят дълг ме застави да се преоблека. В противен случай не бих могъл да дойда до олтара, а не исках да изпусна от очите си този човек. Казвам се Марк Питу и съм агент на тайната полиция. Владиката вдигна уплашено ръце.

— Наистина ли е разбойник този човек, когото полицията преследва?

— Да, той е опасен разбойник. Решихме да го арестуваме, тъй като намерихме доказателства, че той е един от най-изкусните световни фалшификатори, който от дълго време пълни Париж с фалшиви пари. Тази заран претърсихме стаята, която е наел у някоя си госпожа Легуве. Там се е представил за руски професор и там е фалшифицирал банкнотите. В заключения шкаф намерихме куфар, в който имаше мъртвец.

— Мъртвец ли! — извика владиката. — Смили се Боже над грешната му душа.

— Изглежда, че е бил някой приятел на фалшификатора, когото е убил през последните двадесет и четири часа.

Питу се поклони пред владиката и после се обърна към пленника си:

— Мирович — попита той, — желаете ли да ми кажете нещо?

— Да — отвърна Мирович.

— Тогава говорете! Едно признание ще смекчи наказанието ви.

Лекарят подкрепи Мирович и той стана.

— Моята дъщеря е невинна — изохка старецът. — Тя никога не е знаела нищо за моите работи. Съжалете ме, дайте ми отрова, искам да умра.

Вместо да отговори, Питу повика мъжете, които бяха до вратата на църквата. Те бяха преоблечени полицаи, които изнесоха Мирович от божия храм.

Болничната кола на парижката полиция ги чакаше пред църквата. Мъжете подпряха Мирович на една възглавница и Питу седна до него. Колата потегли към болницата на затвора. Григорий Мирович или княз Михаил Панин се загуби във входа на тъмната сграда.

Посетителите напуснаха църквата.

Младоженецът се отправи разгневен към дома си.

Невестата и нейната приятелка стояха в малка стаичка в латинския квартал.

Бащата на младоженката лежеше тежко болен в тъмничната болница, арестуван като фалшификатор и убиец.

Свещениците на „Нотр Дам“ коленичиха и се замолиха за опетнената църква.

Така завърши сватбата на Павловна.

28.

Разсъмваше се. Гъста, непрогледна мъгла се спускаше над крепостта Брест. От океана се носеха сиви вълма. Мъглата обгръщаше параходите, които се поклащаха от развълнуваната вода.

Разкошен параход се готвеше за отплаване. На мачтата му се развяваше френското знаме, а на палубата му имаше двадесет оръдия. Всички моряци работеха: едни лъскаха медните украшения, други миеха палубите и мостика, трети носеха въглища и запаси от храна и ги складираха в трюмовите помещения на парахода.

Макар и правителствен параход, „Ла глоар“ бе истински военен кораб. Той служеше само за превозване на заточеници в колониите и за поддържане на съобщенията между тях и Франция.

Капитанът на „Ла глоар“ се казваше Нортон. Макар и англичанин по народност, служеше вече дълго във френския флот и бързо напредваше в службата. Смел, енергичен и учен мъж, той отдавна би заемал едно от най-важните места във флота, ако не се отнасяше жестоко към моряците. Срещу него имаше множество оплаквания. Гневът и строгостта му нямаха мярка, нито граница, поради което правителството възложи на този иначе способен офицер служба, където безмерната му строгост беше нужна.

Нортон сякаш бе призван за службата на „Лаглоар“, който превозваше в колониите измета на френското общество: убийци, разбойници, крадци, фалшификатори и всевъзможна друга паплач.

Капитанът беше неограничен господар на своя параход. Той имаше право да бие и измъчва нещастните заточеници, които не можеха да се оплачат на висшето началство — те трябваше да търпят и да мълчат. Най-свиреп беше Нортон, когато се напие. Поради това „Ла глоар“ бе познат на моряците като страшилище. Зла участ сполиташе оня, когото назначаваха на този параход. Това бе за него най-голямото наказание.

Моряците наричаха „Ла глоар“ „плаващия ад“ и когато чуеха името му, започваха да се кръстят. Безнадеждните биваха изпращани

на борда му, защото се знаеше, че само капитан Нортон със своя камшик може да ги вразуми.

В лицето на първия помощник Телие, Нортон имаше едно послушно и вярно оръдие — което не успееше да стори капитанът, поемаше го Телие. Клетите моряци страдаха и от двамата.

Нортон и Телие живееха на „Ла глоар“ охолно и весело. Неограничени господари на парахода, те правеха на него всичко, което пожелаеха. Подчинените им знаеха пословицата „Бог високо — цар далеко“, затова си мълчаха и страдаха.

Същото това утро двама души стояха близо до една сграда в пристанището и си говореха. Единият беше пълен мъж, а другият петнадесетгодишно момче.

Пълният мъж бе изискано облечен. Той имаше дълга наметка, високи ботуши и кожени ръкавици, а момчето беше само в едно леко палто и зъзнеше от студ. В дясната си ръка носеше малко, вехто куфарче, а с лявата бършеше течащите по бледото му лице сълзи.

Пълният беше парижкият обуцар Гилето — преселник италианец, който се занимаваше с всичко друго, но не и с обуцарство. Дошъл преди десет години в Париж, той се ожени за една твърде богата вдовица. Момчето, което се казваше Алфонсо, му бе завареник.

— Не плачи, Алфонсо — обърна се важно Гилето към момчето. — Ти трябва да си доволен, че ще станеш самостоятелен човек. Няма вече да стоиш при майка си. Да, Алфонсо, ти вече си петнадесетгодишен и трябва да се захванеш за работа. Майка ти и аз искаме да те направим моряк. Затова те доведох в Брест и те препоръчах на господин Телие, първия помощник на парахода „Ла глоар“. Той след като те видя вчера, ми обеща, че ще те вземе на рейс.

— Татко, аз не искам да стана моряк — изплака Алфонсо. — Нито имам желание, нито имам способности за това. Вие знаете добре, татко, че искам да стана художник, да рисувам хубавия божи свят.

— Празни думи — пресече го Гилето. — Това са глупости, казвам ти, големи глупости. Та ти не си талантлив. Можеш да бъдеш бояджия, но не и художник. Пък откъде да взема пари, за да те издържам, докато почнеш да печелиш...

— Но нали имам наследство, тате?

Гилето прехапа устни и потри лице с кожените си ръкавици, като негър, който иска да се умие, за да стане бял.

— Наследство ли? — кресна той. — Не прахосах ли сума пари за възпитанието ти. Наистина покойният ти баща остави няколко хиляди. Те се намират в добри ръце, у мен са, но ти не ще получиш нищо от тях, докато не станеш пълнолетен. А сега нямам време за бавене. Иди на парахода, за да се явиш на господин Телие. Сбогом, пък не ни забравяй!

— Поздравете мама, брат ми и сестричката — плачеше момчето, — кажете им...

Порой от сълзи бликнаха от очите му и задушиха гласа му. Гилето стисна небрежно ръката на заварения си син и си отиде.

Алфонсо остана сам. Той се довлече до един голям камък край зданието, сложи куфарчето до краката си, закри с кърпа лицето си и горко заплака.

Днес момчето погребва мечтата на живота си — надеждата, че ще стане живописец.

В същия миг, когато важният Гилето остави завареника си на произвола на съдбата, вратата на крепостта се отвори и през нея започна да се ниже печално шествие. Начело вървеше с извадена сабя офицер, зад него вървяха шестима войници с щикове на пушките си, а подир тях — четирима пленници. Те бяха облечени в затворнически облекла. Ръцете на всеки от тях бяха вързани на гърба. Строго им бе забранено да разговарят. Всеки един от затворниците представляваше тъжна картина.

Първият беше едър младеж, с горда походка, а движенията му показваха, че не е случаен човек. Той имаше тъжно сключени вежди, а очите му изразяваха негодувание и дълбока печал.

След него куцаше старец. И той беше в окови, ала те бяха тъй поставени, че можеше да използва патерица. По широкото му лице и дългата му бяла брада можеше да се познае граф Миревич. С мъка куцайки след момъка, той стенеше от болки, а от безразличното изражение на лицето му личеше, че го е обхванало едно безкрайно равнодушие към съдбата.

Завит в затворническия си шинел, третият заточеник стъпваше решително и гордо след немощния старец. Косите и остриганата му брада бяха вече съвсем побелели, ала от лицето и енергичните му движения се виждаше, че е едва тридесетгодишен. Той смело гледаше пред себе си и се усмихваше, сякаш искаше да каже, че е въвлечен в

обикновена трагикомедия, която рано или късно ще свърши с позор и срам за главните действащи лица.

Лицето на четвъртия затворник беше превързано с една широка кърпа, която скриваше по-голямата му част. Яката на шинела му бе вдигната. Неговата походка бе горда и самоуверена. Този затворник вървеше като император. Обноските му бяха аристократични, сякаш очакваше, че офицерите, войниците и другарите му ще паднат пред него на колене и ще го провъзгласят за свой господар.

Накрая на това странно шествие вървяха шестима други войници със заредени пушки.

Околността беше почти пуста. Имаше само няколко работници, които гледаха затворниците. Те бяха доведени до малкото здание, където стоеше клетият Алфонсо.

Заточениците бяха затворени в дълго тясно помещение. Офицерът им заповяда да отидат в единия ъгъл и да мълчат. Двама войници останаха на пост пред вратата на зданието, където след половин час спря лодка, управлявана от един моряк от парахода „Ла глоар“, в която бяха капитан Нортон и неговият първи помощник Телие.

Щом лодката спря на кея, капитанът и помощникът слезоха от нея и се отправиха към малкото здание, където се намираха заточениците. Капитан Нортон поздрави подпоручика и погледна към ъгъла, където се бяха скупчили окованите.

— Само четирима нехранимайковци ли докарахте? — попита Нортон подпоручика. — По дяволите! Правителството от ден на ден става все по-разточително — за четирима нехранимайковци да плаща пътуването на „Ла глоар“ през океана! Чудно ми е как не е наело за всеки от тия подлеци по един специален пътнически параход с музика, за да не бъдат лишени от удобства при пътуването...

— Вярвам, че правителството нарочно е дало такова нареждане за отвеждането на тези четирима важни затворници в Каена — каза подпоручикът на капитана.

— Все ми е едно дали са важни или не. За мене те са нехранимайковци и толкова! Най-добре ще е да се удавят в морето, за да се отърве обществото от такава безполезна мърша. Заклех се, че това е последното ми пътуване и ако адмиралтейството не ме назначи

на друг параход, ще напусна службата и ще диря работа в Русия или Англия. Господин подпоручик, имате ли списъка на престъпниците?

— Ето го, господин капитан.

Офицерът подаде на Нортон един сгънат лист, на който се виждаше печатът на републиката. Нортон го отвори, отиде към средата на помещението и каза:

— Ще видя не липсва ли някое от тия псета. Като чуе името си, всеки да застане пред мене!

После като сложи златното пенсне на патладжановия си нос, с хриплив глас извика:

— Барон Емил фон Пикардин.

Най-младият от заточениците се отправи към капитана.

— Аз съм барон фон Пикардин — и гордо повдигна глава.

— Кучи сине, ти трябва да отговориш само „тук“. На мястото, където ще бъдеш закаран, твоето баронство не струва колкото калта по улицата.

Капитанът пак се взря в лицето и ядосан измърмори:

— Но какво е извършил баронът! Аха, ето, осъден е на десет години заточение за участие в анархическо дружество.

Очите на фон Пикардин светнаха от обида, поиска му се да отвърне на капитана, но се сети къде е и помръкна.

— Номер втори — продължи Нортон. — Григорий Минович, фалшификатор и убиец, осъден на петнадесет години заточение в Каена.

Клетият старец с патерицата се дотътра до капитана.

— Какво? Недъгав старец, фалшификатор и убиец — кресна Нортон. — Ти се преструваш, подлецо. Успял си да измамиш глупавите лекари в Париж, ала мене не ще можеш надхитри. Махай тази играчка. На борда на „Ла Глоар“ не ни трябва патерици. Там няма да можеш да се разхождаш.

Жестокият човек изтръгна патериците на стареца. Нещастникът се заклати и се сгромоляса на пода.

Телие се хвърли към него, хвана го за врата и го вдигна. После го довлече до ъгъла на стаята и го подпря на стената.

— Номер трети! Това е известна птица — Алфред Драйфус — предател и шпионин. Ела тук, подлецо, искам по-отблизо да те видя.

Не съм виждал още човек от твоя сорт — значи така изглежда един Юда на Франция.

Драйфус бе застанал съвсем близо до капитана. Заточеникът изгледа презрително дебелия моряк и му се изсмя.

— Изверг, подлец, не ме гледай тъй нагло — изрева Нортон. — Юда се смее, струва ми се. Почакай малко, в Каена ще те отучат да се кикотиш. До живот си, значи осъден на суха гилотина — това е хубаво. Ала утеши се, приятелю Драйфус — думата „до живот“ няма голямо значение там, защото в Каена животът не продължава много. В ъгъла при другите разбойници, към които се числиш!

— И компанията, която предпочитам пред вашата — каза спокойно Драйфус, като че ли се намираше в някое кафене в Париж и се караше с някой гост, който му отнема прочетения вестник.

Командирът на „Ла глоар“ почервения като рак. Той вдигна крака си да ритне Драйфус, но смелият пленник беше вече в ъгъла и стоеше, като че нищо не се бе случило.

— Ще имаме случай да се поразговорим на „Ла глоар“ — извика Нортон. — Ще ти създам няколко доста приятни дни. Не напразно хората наричат парахода ми плаващ ад.

Нортон погледна пак в списъка.

— Какво е това? — извика той учуден. — Четвъртият пленник няма име. Написано е само „човекът с превръзката“. Много чудно.

— Ела тук, тайнствени човече с превръзката! Престъпникът не мръдна от мястото си.

— Не чу ли, какво ти казах? — извика Нортон сърдито. — Заповядвам да дойдеш тук.

Пленникът не отвърна нищо и остана прикован на мястото си.

— Искаш ли да дойда и да ти дръпна кърпата от лицето — извика капитанът и се спусна към пленника.

— Стори го — изрече престъпникът високо, — махни тази превръзка и ще видиш образа на своя крал!

Затворникът каза тези думи с такова самочувствие и с такава решителност, че комендантът на „Ла глоар“ неволно се стресна и отстрани ръката си от черната превръзка.

Нортон и Телие се спогледаха и се отдалечиха от затворника.

След малко капитанът извика:

— Да не чакаме повече. Да закараме тези четирима мъже на парахода. Най-късно след два часа трябва да тръгнем, за да не ни изненада отливът.

— Искам да ви кажа нещо, господин капитан — каза подпоручикът и отидоха с Нортон към отсрещния ъгъл на стаята. — Негово превъзходителство, военният министър, ме натовари да ви предам това — додаде офицерът и подаде на капитана писмо. — Мисля, че се отнася до заточеника Алфред Драйфус.

Нортон отвори писмото и прочете съдържанието му.

— Безцелно бавене — измърмори той. — Виждам, че излишно се церемонят с този предател. Но това го изисква министърът и ще трябва да се подчиня на неговата заповед. Ей, Телие!

— Заповядайте, господин капитан! — завтече се мършавият помощник.

— Махнете оковите на шпионина Драйфус. После Нортон се обърна към подпоручика и го попита тихо:

— Тук ли е вече и къде го чака?

— Още вчера госпожата е пристигнала в Брест — отвърна офицерът — и го чака в килията, чиято врата се вижда оттук.

— Не би ли могъл да излезе от килията?

— Не, господин капитан. Тя има само един изход, а прозорецът ѝ е с желязна решетка.

Нортон кимна и после каза на заточеника:

— Драйфус, можеш да отидеш в онази килия и да се сбoguваш с лицето, което е там. Давам ти за това двадесет минути.

Драйфус се сепна, по тялото му полазиха студени тръпки.

— О, Боже — простена той, — не ми ли са достатъчни мъките? Вярвах, че вече всичко е свършено. И сега раздяла с тази, която обичам най-много на света. И то завинаги.

Той се втурна към вратата и с трепереща ръка я отвори. Сърцераздирателен вопъл излезе от гърдите му.

— Херманса — извика той, — Херманса, наистина ли си ти?

Той се втурна към облечената в черно жена, разтвори ръце и в следния миг се намери в обятията на любимата си. Дълго стояха прегърнати без да продумат. Най-после Херманса каза с ридание в гласа:

— Алфред, разрешиха ми да се простя с тебе, ала аз не мога да го понеса; мисълта, че трябва да се разделим за мен е равна на смърт.

— О, любима моя съпруго — отвърна Драйфус гледайки тъмнорусата ѝ коса, — желает ли да бъдеш по-слаба от мене? Не мога да допусна, Херманса, че това е последното ми виждане с теб. Моята невинност трябва да излезе наяве и тогава пак ще бъдем заедно. До гърдите си пазя розите и теменугите, които ми изпрати в затвора. Цветята са изсъхнали вече, но любовта ми към теб ще остане завинаги свежа.

— Алфред — каза отчаяно Херманса, — няма ли начин да остана при тебе?

— Няма — простена Драйфус. — Даже и да беше възможно, как бих могъл да гледам как страдаш около мен и гаснеш от смъртоносния климат в Каена? Не, сам ще понеса ужасната си съдба.

— Но аз искам да я разделя с тебе. И най-ужасният живот, когато съм при тебе, ще ми се вижда приятен в сравнение със страшните мъки, които ще понеса, когато съм завинаги разделена от тебе.

— Завинаги разделена ли? — извика Драйфус гръмко и обхвана с лявата си ръка своята предана жена, а дясната вдигна към небето. — Ти казваш, Херманса, вечно разделени. Вярно ли е това? Само Бог знае. Имай надежда, клетки заточенико, не се отчайвай, ти жертва на хорска злоба и завист. Погледни към звездите, как те чезнат, но пак светят, как силно блестят и показват на хората пътя през мрака. Така изчезва звездата на твоето щастие, ала само за кратко време. Тя ще разсее тъмните облаци и пак ще блести над тебе. О, Херманса, любима Херманса, ние пак ще се видим.

— О, велики Боже, чуй молитвата му — стенеше злочестата жена. — Ти не ще пожелаеш да загине невинността и да тържествуват тъмните сили на ада. Всяко пясъчно зрънце, всяко цветенце, което си сътворил, има право на съществуване. Може ли тогава да желает човекът, сътворен по твое подобие, да остане онеправдан?

Тя падна на колене, Драйфус коленичи до нея и сключиха ръце за гореща молитва.

Херманса млъкна, безкрайна мъка свиваше сърцето ѝ. Клетата закри лице с ръце и печално оброни глава на гърдите на нещастния си съпруг. После Драйфус вдигна съпругата си, с безкрайна любов

отстрани ръце от лицето ѝ, тъжно я погледна в очите и продължи с чист глас своята молитва.

— Да, моя вярна и любима Херманса, праведните ще се съберат около нас, когато всевишният ни направи благодеяние — каза Драйфус и вдигна Херманса от пода. — Те ще се съберат и ще открият моята невинност. Бог ще чуе нашите молитви. Той ще чуе нашия глас. Бог е справедлив. Бог е истина, правда и любов. Сега се чувствам силен и ще понеса жестоката си участ. И да ме мъчат, не ще могат да убият душата ми. А в моята душа живее съзнанието за невинност.

После добави:

— Слушай, Херманса, моя завет: възпитавай Андре да стане добър човек, честен гражданин и верен син на отечеството си. Да обича Франция, въпреки че е прегрешила към баща му. Живей в Париж, защото там ще бъдеш под закрилата на моя брат. Занеси му последния ми поздрав и му кажи, че никога няма да забравя добрините, които е сторил за мен. Аз съм сигурен, че той ще управлява честно и вярно имота ми, който принадлежи сега на теб и на детето, ако правителството не го конфискува.

— Твоят имот, Алфред, ще употребим за твоето спасение. Ще пожертвам и последната пара, за да спася живота и честта ти. Ще се лиша от всичко само да пестя, а ако има нужда и ще работя.

Драйфус искаше да ѝ противоречи, но тя затвори устата му с горещи целувки.

Времето беше изтекло. На вратата се похлопа.

— Времето изтече — извика Нортон с груб глас. — Свършвайте вече!

Драйфус притисна още веднъж до гърдите любимата си жена.

— Прощавай — извика той с разтреперан глас. — Нека Бог запази тебе и детето ни! Нека бъде милостив към нас!

Той се освободи от прегръдките ѝ и чак сега почувства колко е беден и нещастен.

Херманса се облегна на стената на килията, покри лицето си и заплака горчиво.

29.

Скоро откараха четиримата затворници при капитана. Той и помощникът му бяха принудени да върнат патериците на Мирович, тъй като се увериха, че не би могъл да се движи без тях.

Нортон и Телие бяха въоръжени с големи моряшки револвери. Капитанът каза на пленниците, че ако някой се опита да избяга, ще го застреля като куче.

След четвърт час затворниците бяха на борда на парахода, наричан „плаващия ад“. Когато дойдоха на „Ла глоар“, нещастниците вече бяха изгубили родината си.

В това време вратата на килията, където беше Херманса, се отвори и младият подпоручик застана на прага.

— Госпожо — поклони се той учтиво пред Херманса, — затворниците заминаха, вие можете да си отидете.

— Нека Бог ви закриля от подобно нещастие, което сполетя внезапно бедния ми мъж. До скоро и той бе млад и щастлив офицера, както вас.

— Госпожо, приемоте най-сърдечните ми съболезнования — каза подпоручикът със състрадателен глас.

Херманса го поздрави и напусна къщата. Хладният морски ветрец разхлаждаше горещото ѝ чело, очите престанаха да я болят и кипналата ѝ кръв започна да се смирява.

Херманса вървеше бавно. Изведнъж тя спря и погледна към развълнуваното море. Недалеч, сред завесите от мъгла, се виждаше един параход. Навярно той щеше да отнесе любимия ѝ мъж, бащата на нейното дете. Херманса стоя няколко минути като вдървена на морския бряг, загледана в кораба. Отчаяни мисли и планове се въртяха в главата ѝ.

Най-после тя въздъхна дълбоко и тръгвайки проплака:

— Не е възможно!

Изведнъж чу плач зад себе си. Херманса се обърна и видя младеж, който бе седнал на голям камък пред сградата. Едри сълзи се търкаляха по лицето му, тялото му трепереше от студ.

Който е нещастен, чувства и чуждото нещастие. Херманса се спря, погледна красивия младеж и се запъти към него. Младежът стана, свали шапката си и погледна засрамен красивата жена.

— Защо плачете? — запита Херманса младежа съчувствено. — Нещастие ли ви сполетя?

— Да, госпожо — отвърна младежът с разтреперан глас. — Ужасно нещастие ме сполетя, аз съм най-злочестият на света.

Младежът заплака.

— Дете мое — каза младата жена с благ глас, — без да зная причината на твоята скръб, аз съм принудена да ти противореча. Има много по-нещастни хора от теб. Имай вяра в Бога, който помага на нещастниците.

— Госпожо, моята скръб е безкрайна. Голяма е мъката, когато човек е заставен да се раздели с най-любимото си на този свят!

Херманса се стресна. Този младеж бе улучил болката ѝ.

— Какво казахте? — извика тя учудена. — И вие ли се разделихте с някой близък?

— Не, госпожо — отвърна младежът, — сполетя ме по-голяма беда.

— С кого тогава трябва да се разделите?

— С моя идеал — отвърна бледият младеж с разтреперан глас.

— С идеала си? — каза учудено Херманса.

— Да, с идеала на моя живот. От детинство, госпожо, съм мечтал да стана художник, не мислете, че само се залъгвах. Тук в тази вехта чанта има няколко рисунки, скици, портрети, от които ще се убедите, че имам талант.

Младежът отвори бързо чантата си и извади свитък, разгъна го и го показа на Херманса. Рисунките показаха, че той наистина има талант.

— Вие сте талантлив художник — каза Херманса. — Вие можете да станете прочут живописец, ако се усъвършенствате в някое добро училище.

— Вашите думи, госпожо, ме правят щастлив.

— Кой ви пречи да осъществите вашето желание?

— Моят втори баща.

— Ах, вие имате втори баща. Но между тях има и добри хора.

— Възможно е, но моят е лош, той ме бие, оставя ме да гладувам, разпилява имота на моята майка, който покойният ми баща е спечелил честно, с труд. Той ме изпъди от къщата и ме застави да се посветя на една кариера, която не е за мен.

— Как се казвате и каква кариера искат да ви наложат?

— Казвам се Алфонсо Гилето, моят втори баща иска да стана юнга, ученик на кораб.

— Ученик на кораб?

— Да, госпожо, моят баща вчера се уговори с капитана на онзи мрачен параход. Никой не ме познава там, как мога да живея, когато никого не познавам, когато нямам никакъв приятел там!

Една мисъл блесна внезапно в главата на Херманса.

— Този младеж — каза си тя, — ще отиде като ученик на „Ла глоар“ и ще се намира близо до любимия ми мъж. Той обаче не желае да отиде, той се плаши от тежката съдба, която за мене ще бъде най-голямото щастие. Не е ли това знак на провидението? Не трябва ли да се възползвам от този случай?

Херманса хвана младежа за ръката и го заведе до голямо дърво, което ги скри от погледите на минувачите.

— Алфред Гилето — започна тя, — благодаря на Бога, че се срещнахме. Смятай, синко, тази случка за Божие провидение. Убедих се в таланта ти от рисунките, които ми показа и ще е жалко, ако не станеш художник. Аз искам да ти помогна. Вземи тази кесия, в нея има толкова пари, че с тях ще можеш да живееш добре една или две години. Освен това ще ти дам писмо до един господин в Париж, който ще се погрижи за по-нататъшното ти образование. Ела с мен в хотела, където живея, и там ще се разберем. От тебе искам една малка услуга. Имаш ли в чантата си други дрехи?

Алфонсо толкова се бе заплеснал от радост, че не можеше да отговори. Без много да мисли, той падна на колене пред Херманса.

— Вие сте ангел от небето, госпожо — възкликна младежът с радостен глас и със светнали очи. — Кажете ми как ще ви се отплатя? Даже живота си да пожертвам за вас, пак не би било достатъчно да се отплатя за безкрайната ви добрина.

— Станете велик художник и прославете името си, тогава ще бъда възнаградена. Не мислете, че съм толкова безкористна, както

изглеждам. За услугата ми ще ми дадете чантичката и документите си. Рисунките си вземете. Приемате ли моето предложение.

— И вие ме питате, госпожо! За тези нищожни вещи вие ми правите невероятни благодеяния.

Херманса прекъсна разговора и се запъти с Алфонсо към хотела, където беше наела две стаи. Щом стигнаха, тя покани младежа да седне на канапето и го остави да си помечтае. После седна до писалището и написа няколко реда до Матийо. Пишеше му, че ще придружи мъжа си до Каена преоблечена и му препоръчва в същото време Алфонсо Гилето. Като завърши отиде с чантата на младия художник в другата стая. В чантата на Алфонсо тя намери втори комплект облекло. Облече го, стоеше й много добре.

Като се появи отново, младият ѝ гостенин извика от възхищение:

— Госпожо, благодетелко моя, щастлив щях да бъда, ако можех да ви нарисувам в мъжки дрехи!

След няколко минути двама младежи напуснаха хотела. Единият носеше стара чанта в ръка, а другият — елегантна чанта от крокодилска кожа. Недалеч от хотела те се разделиха. Стиснаха си сърдечно ръцете като стари приятели.

— Кажете си моля името — погледна Алфонсо другаря си. — Искам всеки ден да споменавам името на доброжелателката си в своите молитви.

— Херманса Драйфус.

— Същото име, което е на плика!

— Да, същото. Запомнете добре, Алфонсо Гилето, какво ще ви кажа. Никога не позволявайте да се оскверни името на Алфред Драйфус. Почитайте това име, където и да се намирате!

— Разбира се, госпожо! Без милост ще смажа всекиго, който дръзне да хули името Драйфус.

— Добре, приятелю, вярвам на думите ви, желая ви сега добър път и щастливо бъдеще!

Херманса стисна още веднъж ръката на младежа, нахлупи калпака на къдравата си глава, закопча късото си палто и се запъти със старата си чанта към пристанището.

„Ла глоар“ току-що беше вдигнал котвата си, когато една лодка застана до него. Пуснаха трап, един мъж и едно момче се качиха на палубата. Мъжът бе куриер. Той донесе запечатано писмо за капитана

от правителството. Момчето беше преоблечената Херманса, която се яви пред помощник-капитана.

— Господин помощник, аз съм новият юнга на кораба „Ла глоар“. Казвам се Алфонсо Гилето. Искате ли да прегледате документите ми?

— По дяволите документите ти — изръмжа Телие, — ти ли си сина на обуцаря Гилето в Париж, когото видях снощи в гостилницата? Ако не бях пиян, нямаше да му обещаю. Защо не дойде ио-рано ти, младо псе? Марш в кубрика! Там ще ти дадат матроско облекло, което ще носиш занапред. Слушай добре какво ще ти кажа. Службата на „Ла глоар“ не е шега. Ако се покажеш мързелив или глупав, ще те оправя с камшика. Бягай сега оттук!

С този „любезен“ прием Херманса стана моряк-стажант на парахода „Ла глоар“. След десет минути тя вече беше облякла моряшките дрехи и метеше палубата на плаващия ад.

Капитанът повика Телие в каютата си. Голямо гърне с горещ пунш димеше на масата. Имаше и две чаши.

Жадният Нортон често пълнеше чашата си и скоро я изпразваше до дъно.

— Знаете ли, Телие, кой се намира на парахода ни? — запита той помощника си.

Дръпна го към себе си и му прошепна на ухото. Телие се стресна и изгледа учуден капитана.

— По дяволите! — извика той. — Кой можеше да си помисли, че човекът с черната превръзка се казва Людовик Наполеон! Аз мислех, че е мъртъв.

Нортон напълни чашите.

— Пийте, Телие — покани го той, — пуншът е добро средство против студа. Освен това, мисля, че днес можем добре да се напием. Това пътешествие ще ни донесе щастие.

— Не разбирам какво искате да кажете с това, господин капитан.

— Мисля, че някои лица в Париж ще бъдат много благодарни, ако човекът с черната превръзка падне случайно от парахода и се удави в морето — поясни Нортон. — Те ще ни заплатят добре за тази случка. Как мислите вие, господин Телие?

— Виждам, че моят капитан е знаменит човек — каза лоцманът с възторг. — Трябва да се възползваме от това обстоятелство.

Двамата „честни“ мъже се засмяха и чукнаха чашите.

След няколко минути капитанът с шестима въоръжени матроси отидоха при затворниците и махнаха веригите от ръцете им. Човекът с черната превръзка заведоха на друго място, а Драйфус, Мирович и Пикардин оставиха в хамбара на парахода.

Пленниците насядаха мълчаливо в ужасното място, където не проникваше въздух, нито светлина, нито пък състрадание. Всеки беше зает със собствените си мъки и скърби и не помисляше за съдбата на другаря си.

По клатенето на парахода забелязаха, че вече пътуват. Потегляха към страната на отчаянието, към страшното бъдеще, към своята суха гилотина. Тримата заточеници паднаха на колене и започнаха да се молят.

В същото това време в пътническия влак Брест — Париж седеше един младеж. Очите му светеха от радост, а лицето му бе поруменяло от възнание. Младежът мечтаеше за славата на художник, за богатство и щастие. Пред него се разкриваше нов живот, обсипан с цветя и осветен със слънчево злато.

Един щастлив, богат до вчера човек сега пътуваше по развълнувания океан към страната на отчаянието и мъката.

Щастието е изменчиво!

То е като невярна жена!

30.

Това се случи през февруари 1895 година. В малка тъмна кръчма в квартал „Св. Антоан“ седяха двама мъже. Единият от тях бе с дълга, побеляла брада и със стърчащи големи златни очила на кривия нос. Облечен бе скромно, ала чисто. По лице и облекло приличаше на стар търговец или лихвар. Никой не би се сетил, че този човек е най-страшния разбойник в Париж — Мъртвешката глава.

Събеседникът му беше нисък и мършав. Лицето му бе сипаничаво и грозно, а косата и брадата му — червени. Макар че беше облечен в униформа на градски комисар, той лесно можеше да се познае. Беше Равелак...

Двамата разбойници говореха на висок глас, защото освен тях в кръчмата нямаше други посетители, а кръчмарят бе задрямал около печката.

— Имаме още десетина минути — каза Мъртвешката глава, поглеждайки към часовника си. — Ти не можеш да си представиш, Равелак, колко съм развълнуван. Вършил съм много опасни походи, при които съм излагал на опасност и живота си, ала никога не съм бивал толкова нерешителен. Щом си помисля, че ще заваря своята изменница с любовника ѝ, студени тръпки полазват по тялото ми и цял се разтрепервам.

— Не си дете, Мъртвешка главо — изгледа го убиецът, — вярвам, че си имал много пъти работа с жени и знаеш, че всички са измамници.

— Зная го, но аз не вярвах, че тази жена е такава.

— И Помпадура е като другите.

— Хиляди пъти е по-лоша от другите! Бях толкова влюбен в нея, и си мислех, че никога не ще ми изневери! Ах, Равелак, колко е красива тази жена!

Равелак се облегна на стола и затвори очи. Той си мислеше за нещо свое, а Мъртвешката глава продължаваше да говори за жена си.

— Може да е и самата Венера — удари той с юмрук по масата тъй силно, че шишетата с виното отскочиха и заспалият кръчмар се

събуди. — Да е толкова красива, че цял свят да падне в нейните крака. Това не струва дори колкото въска на фалшивия ми нос, щом не принадлежи на мен. Това псе, този подлец — черният майор, ми отне любовта й. Аз отдавна подозирах това, но ти, драги приятелю, ми отвори очите и ми съобщи къде се среща тази змия с любовника си.

— Тя прави срещите си с него на много удобно място — рече Равелак. — Собствената й майка, старата Казота, й помага в това.

— Стара кучка — изръмжа Мъртвешката глава.

— Казота по-рано беше много добра към тебе, но ти не умееше да се възползваш от добрината й. Затова ти стана неприятелка.

— Нима е възможно? — запита мъжът на Помпадура. — Аз не съм й причинил никакво зло.

— Старата Казота ми каза, че си я измамил с тридесет хиляди франка.

— Аз съм я измамил? Тази дъртуша трябва да е полудяла?

— Тя не ти ли е показвала едно лице, от което сте могли да вземете един чек от сто хиляди?

— Да, но трудът и парите ни отидоха по дяволите. Нито франк не спечелих.

— Казота не ще повярва, а пък и аз също!

— Не вярваш? Но защо?

Убиецът се наведе към Мъртвешката глава и тихо му каза:

— Затова, защото си мамил и мен. Ти и евреинът продадохте брошката за десет хиляди франка, а на мен казахте, че диамантите са били фалшиви. Ала слава Богу, имам си очи и мога да различавам стъклото от диамантите. Вярваш ли, че съм доволен от петстотинте франка, които ми даде като дял от брошката? О, приятелю, ние пак ще имаме работица и тогава ще си оправим сметките. И може би това ще бъде скоро.

Мъртвешката глава впери поглед в другаря си.

— Червено псе, ти искаш да кажеш, че си ми станал враг ли?

— Пази Боже, аз съм ти най-добрият приятел. Не искам вашите пари — имам си достатъчно. Сега, обаче, ще ти съобщя нещо, което хиляди пъти повече обичам, отколкото проклетото ти злато. Да ти го кажа ли? То е да удуша жена ти, да я убия по метода на Равелак. Това би било за мен най-голямата наслада.

Дори и подлият разбойник, Мъртвешката глава потрепера като чу тези думи.

— Мъртвешка главо, спомняш ли си какво си ми обещавал? — запита другаря си червенокосият изверг.

— Какво?

— Е, зная, че човек трябва винаги да ти припомня. Не ми ли обеща, че ще оставиш да умъртва Помпадура по моя метод, когато се увериш, че ти изневерява?

— Да, обещах ти — беше тихият отговор. — И ако не удържа думата си, нека свърша на гилотината. Помпадура ще попадне в твоите ръце и тогава можеш да правиш каквото искаш с нея, ако се докаже това, което ти ми каза.

— Още ли се съмняваш, че хубавата ти жена е любовница на черния майор? — запита го червенокосият и продължи: — Време е, след малко ще видиш сам „вярната“ си жена в прегръдките на любовника ѝ.

Мъртвешката глава скочи от стола, на който седеше.

— Да вървим, трябва да се уверя и ако са ме измамили, тогава ще им отмъстя.

Разбойникът искаше да тръгне, но Равелак го задържа.

— По-добре ще е да отида първо аз. Нали искаше да изненадаме двойката в дома на тъща ти Казота? Аз ще прегледам дали няма някаква опасност. Нали ще използвам тайни пътища — трябва да разбера дали не са ни поставили някоя примка.

— Не се бави много. Нямам търпение...

— Къщата на Казота не е далеч — каза убиецът, — ще се върна скоро. В това време можеш да изпиеш още едно шише вино.

Равелак тръгна и хлътна в една стая, намираща се на гърба на кръчмата. Похлопа три пъти на вратата, тя се отвори и той влезе.

Помпадура и Казота бяха в стаята. Двете жени погледнаха с нетърпение влезлия.

— Какво има? — пошепна му Помпадура. — Ще влезе ли в кафеза?

— Ще го доведе след четвърт час — отвърна Равелак. — Всичко готово ли е?

— Да, всичко е готово. Майка ми е скроила чудесен план.

— Само се пазете, защото не е лесно човек да се разправя с Мъртвешката глава! Много е силен и щом разбере, че сме му скроили капан, ще избие всички ни.

Старата Казота се усмихна и потри дебелиите си ръце.

— Дори да е силен като лъв — каза тя, — пак няма да се отърве. Вярвам, че не ще може да строши кафеза. Червено куче, искам само да взема фенер и тогава ще се увериш, че старата Казота винаги има добри планове.

Старата излезе и затвори вратата. Червенокосият гледаше със светнали очи хубавата жена.

— Помпадура — каза той с разтреперан глас, — кажи ми още веднъж, че не ще ме измамиш с възнаграждението, което си ми обещала.

— Драги ми Равелак, никога не бих те измамила. Хубавата жена сложи ръката си на рамото му.

— Обещах ти — каза червенокосият, — че ще ти помогна да се отървеш от Мъртвешката глава. Виждам, че не можеш да живееш с това страшилище. Жена като тебе обича образован човек като черния майор, ха, ха, аз не съм ревнив, въпреки че съм влюбен в теб до полуда.

— Ти си много хитър — промълви Помпадура и помилва червената коса на убиеца.

— Човек трябва да се задоволява и с малкото — захихика Равелак. — Аз съм благодарен и на това, което ми обеща! Да прекараш една нощ с мен и тогава...

— Да, драги ми Равелак, щом направиш всичко, което си ми обещал, относно отстраняването на Мъртвешката глава...

— Всичко ще изпълня — закле се убиецът. — Ако искаш, още днес Мъртвешката глава ще лежи мъртъв пред краката ти.

— Не искам да го убиваш — каза Помпадура. — Нека живее, но трябва да го направиш безвреден. Нали знаеш какво решихме?

Тя потръпна от ужас. Знаеше, че това, което бяха намислили, е хиляди пъти по-лошо, отколкото смъртта. Червенокосият разбойник се завтече към хубавата жена, притисна я към гърдите си и искаше да я целуне, но тя го отблъсна от себе си.

— Когато свършиш работата, тогава и наградата ще бъде по-сладка.

Равелак седна на един стол.

— Права си — изгледа я той. — Ще бъдеш ли у дома си на улица „Мадона“?

— Да, довечера ще те чакам там. Вратата не ще бъде заключена. Надявам се, че Мъртвешката глава не ще ни обезпокои...

Вратата се отвори. Влезе Казота, която носеше в ръката си запален фенер.

— Ела с мене, Червено куче — каза тя, — ще ти покажа какво може да измисли една жена.

Тя заведе Равелак в един дълъг коридор и оттам в двора. Беше тъмно като в рог. Въпреки че фенерът беше запален, Равелак трябваше да внимава да не се спъне.

Казота се спря пред една ниска къщичка и отключи вратата ѝ. Приличаше на конюшня. В средата имаше голяма кола.

— Какво е това? — запита той старата. Тя пристъпи по-близо и вдигна фенера.

— Това е клетка — разбра убиецът.

Равелак стоеше пред една клетка, в която навярно са живели диви зверове, както се разбираше от зловонието. Тя беше висока около метър и половина и отстрани имаше железни пръчки. От едната страна на кафеза имаше врата, към която водеха две стъпала.

Казота показа на убиеца колко лесно се отваря и затваря тази врата.

— Трябва да подмамиш Мъртвешката глава да влезе в тази клетка — пошепна старата със злоба. — Понеже тук е много тъмно, може всичко лесно да се нареди. Той ще помисли, че е стая, ха, ха, и ще влезе в клетката на зверовете.

— Ти си хитра вещица — извика Равелак учуден. — Хубаво, че е тъмно, ще можем да направим и друга операция. Кажи ми сега, откъде си взела тази клетка?

— Такива неща намирам лесно — отвърна Казота. — Преди няколко седмици при мене дойде един звероукротител. Държеше в тази клетка два тигъра, единият мъжки, а другият женски. Имаше представление на другата вечер.

Минавайки на сутринта през двора, чух ужасен рев на кръвожадните животни и човешки писъци. Влязох в конюшната и видях как животните разкъсаха господаря си. Не можах да помогна на

горкия мъж, но гледах с наслаждение как тигрите го изядоха. Такъв случай човек не вижда често.

— Наистина ли го изядоха?

— Да, останаха само ботушите, в тях още има части от краката му.

— Какво направи с животните?

— Продадох ги на един дресьор. Той ги затвори в нова клетка и ми обясни, че никой не би могъл да влезе вече при тях, ако останат в същия кафез, в който са вкусили човешка кръв. И така старата клетка остана тук.

Казота описа подробно пътя, по който трябваше да се примамим Мъртвешката глава в клетката. Убиецът обеща, че след четвърт час ще се върне с жертвата и се раздели със старата вещица.

Червенокосият разбойник тръгна по улицата, която водеше към кръчмата.

— Тази нощ красивата Помпадура ще бъде моя — прошепна си той. — Тя ще заспи в моите обятия и никога не ще се събуди вече — моята любов е смъртоносна. Тази, която аз целувам, умира, ха, ха, това ще бъде чудесна нощ. Помпадура ще бъде тридесетата жена, която ще умре в моите ръце.

Убиецът стигна до кръчмата. Мъртвешката глава го чакаше на вратата.

— Заедно ли са? — запита той червенокосия.

— Да!

— Да бъде проклета, ще я удуша!

— Това удоволствие ще оставиш на мене. Мъртвешката глава се облегна на стената.

— Знаеш ли, Равелак, колко обичам тази жена. Не бих могъл да преживея тази нощ.

— Възможно е — отвърна убиецът. — От плач може за известно време да ослепееш.

От очите на престъпника закапаха сълзи. Той ги избърса с ръка.

— Не мисли — каза той, — че плача заради тази кучка, но ми е жал само, че заради тази жена изпъдих моята Ева. Ако бях послушал дъщеря си, сега щях да бъда в Америка и щях да живея добър живот.

Престъпникът въздъхна дълбоко и каза с печал:

— Късно е вече. Помпадура ме съсипа. Да вървим, искам да говоря с нея и с черния майор.

След малко двамата бяха в къщата на Казота. Убиецът направи знак на другаря си да върви тихо. Доближиха се до вратата.

Влязоха в конюшната. Вратата беше отворена.

— Къде ме водиш? — запита Мъртвешката глава шепнешком. — Не мисля, че черният майор се среща с невярната ми жена в конюшната.

— Мислиш, че се срещат в салона на старата Казота, където всяка минута можеш да ги изненадаш? Не знаеш ли, че до конюшната има една стаичка, в която по-рано спеше слугата?

— Знам.

— Казота е направила от тази стаичка един прекрасен будоар, в който могат да се правят всевъзможни тайни срещи.

Мъртвешката глава изкрещя от гняв.

— Променен е също и входът на тази стаичка — продължи Равелак, — май отдавна не си ходил в конюшната?

— Година има, откакто не съм влизал.

— Скоро ще се увериш. Ела, ще те заведа.

— Заведи ме!

Равелак повлече Мъртвешката глава към конюшната и го заведе до стълбата на клетката.

— Тук вони на животни — прошепна на другаря си Мъртвешката глава.

— Глупости. Пази се сега, защото тук има две стъпала, по които трябва да се изкачим. После ще направим пет крачки напред и тогава ще се спусна върху вратата. Тя ще се отвори и ти ще видиш онова, което искаш да видиш.

— Вратата не е ли заключена?

— Не, те мислят, че са напълно сигурни тук и затова не я заключват.

— Аз ли ще вляза пръв в стаята?

— Разбира се.

Мъжът на Помпадура хвана ръката на убиеца и силно я стисна. Червенокосият изрод се разтрепера като лист. Той мислеше, че другарят му е усетил капана, в който иска да го тикне, и сега ще го удуши.

За Равелаково щастие, Мъртвешката глава се беше развълнувал от друго нещо. От мястото, където мислеше, че се намира стаята, се чу глас.

— Какво говориш, мили мой, че си чул стъпки? Не се страхувай, майка ми има грижата това мръсно псе Мъртвешката глава да не ни свари.

— Гласът на жена ми — простена Мъртвешката глава, — всички ще удуша, всички.

Той се изкачи по стълбата, влезе пет крачки в клетката и се втурна в посоката, от която се чу преди малко гласът.

Разнесе се силен вик, последва шум от падане на нещо тежко. Мъртвешката глава се удари толкова силно в железните решетки, че се сгромоляса в клетката. В този миг Равелак заключи вратата на кафеза.

Жертвата беше хваната.

Мъртвешката глава се изправи след миг.

— Ей, Равелак — прошепна той, — къде си?

— Тук съм, другарю мой — отвърна Червеното псе.

— Навярно съм сбъркал вратата — продължи Мъртвешката глава, — ела тук и ми помогни да я намеря.

— Ела ти — извика убиецът.

Мъртвешката глава се отправи към посоката, откъдето идваше гласът на другаря му, ала пак се блъсна в железните прегради. Отправи се към срещуположната страна, но-се натъкна пак на същото нещо — удряше се в железни решетки.

— Не мога да изляза оттук — каза гневно разбойникът.

— Зная — отвърна Равелак. — И не ще излезеш скоро.

Измина минута тишина, после затвореният в клетката започна да вика и да напъва железните решетки, сякаш искаше да ги счупи.

— Подлец, ти ме измами, за да ме вмъкнеш в клетката. Отвори ми, защото, ако изляза, на късове ще те направя!

— Ако излезеш — отвърна убиецът, като се отдалечи от клетката. — Страхувам се, приятелю, че не ще излезеш така лесно, както влезе.

Мъртвешката глава не отговори нищо. Той се втурна към посоката, от която се чу гласът на Равелак, провря до раменете мършавите си ръце, за да хване предателя. Като разбра, че няма да може, опита се да счупи решетките, ала пак не успя.

— Равелак — извика той, — чуй ме! Не зная защото извърши това предателство. Не съм ли се отнасял добре с тебе? Не те ли спасих от затвора, излагайки собствения си живот на опасност? Не те ли скрих в моя зимник, за да не те намери полицията? Ще ти простя загдето ме затвори в клетката, ако ме пуснеш да изляза. Толкова повече, че съм закопал парите си на сигурно място. Заклевам ти се, че ще ти ги дам и нищо не ще ти направя. Отвори ми вратата, за да изляза от тази ужасна къща и да не се върна вече, защото не искам още веднъж да видя невярната си съпруга.

— Ти вече не ще я видиш — извика един глас и в същото време помещението се освети.

Помпадура и Казота се появиха, носейки всяка по един запален фенер.

— Не забравяй, мили мой, че сам пожела никога да не видиш вече нищо, ще се постарая да удовлетвори желанието ти.

Затвореният в клетката побесня от яд. Заговорниците се наслаждаваха на мъките и усилията на клетника, който безуспешно се насилваше да счупи железните решетки.

— Заприличал си на тигър — изсмя се Помпадура.

— Не мислех, че си толкова див. Приятно ми е да те виждам в клетката и да се наслаждавам на мъките ти.

— Бъди проклета — изкряска Мъртвешката глава.

— Знай, че ще се отърва от тази клетка и тогава ще си разчистя сметките с теб. По най-жесток начин! И ти, дърта вещице, ще умреш от моите ръце, а подлия Равелак ще смажа с крак като червей.

— Уверен съм, че би го сторил, ако можеше да излезеш оттук. За тази работа трябва да очистиш, Мъртвешка главо.

— Имам си очи, твърде хубави очи за тебе, но се пази ти от тях.

— Обичам твоите очи — каза Помпадура с присмех — и затова ще си ги запазя като спомен от теб, може би не ще те видя вече.

Мъртвешката глава втренчи поглед в Помпадура.

— Какво си си наумила да правиш? — изхърка той и студени тръпки залазиха по тялото му. Ужасно предчувствие обзе душата му. — Какво искаш от моите очи? Кажи!

Той залитна, обхвана лицето си и се сгромоляса в несвяст.

Казота бе извадила малка помпичка от джоба си, вдигна я и напръска със зеленикава течност лицето на Мъртвешката глава. Това беше приспивателно, което подейства мигновено.

— Равелак, действай бързо, защото извергът може скоро да дойде на себе си — нареди Помпадура.

Казота даде на Равелак две тънки игли. Върховете им бяха нагорещени.

Червенокосият разбойник отвори вратата на кафеза и се доближи предпазливо до припадналия. Той клекна на гърдите му, мушна нагорещените игли в очите му и го ослепи. От гърдите на Мъртвешката глава се изтръгна само безпомощно стенание.

Равелак се втурна към вратата на клетката. Излезе и завъртя бързо ключа.

В същото време угасиха и фенерите. Помпадура, старата Казота и Равелак чакаха да видят какво ще прави жертвата им.

Мъртвешката глава се изправи след малко. От време на време той опипваше очите си, които го боляха.

— Стъмни се — промърмори той, — изглежда съм спал.

— Запалете фенерите — каза тихо Равелак на двете жени.

Фенерите светнаха. Те трябваше да се уверят, дали жертвата им е ослепяла.

— Колко тъмно е тук — изръмжа Мъртвешката глава сърдито. — По-рано виждах и в тъмнината, сега нищо не виждам. Навярно тук няма никакъв прозорец.

— Той е сляп — каза Помпадура радостна, — никога вече не ще може да види човек, обезвредихме го.

Мъртвешката глава се послуша.

— Кой приказва там? — извика той. — Не е ли това моята жена?

— Не виждаш ли, аз съм.

— Не мога да те видя в тази тъмница. Тук е тъмно като в рог.

— Лъжеш се, светят два фенера.

— Не е истина — извика Мъртвешката глава. — Тук е тъмно.

— Винаги ще е тъмно около тебе! — каза Помпадура засмяна. — Ти никога вече няма да видиш слънцето, нито звездите, защото си сляп.

Силен вик се изтръгна от гърдите му, после се изсмя като луд.

— Ха, ха, ти се подиграваш с мен, Помпадура, това е само комедия, която ти ми разиграваш. Аз не съм сляп, аз виждам по-добре, отколкото ти. Мога да отворям очите си, ето те са на местата си, но...

Нещастникът замълча, изведнъж извика с болезнен глас.

— Много ме болят очите! Какво сте направили с мене, защо не виждам нищо, никакъв лъч, дали съм сляп. Искам да изляза, искам да съм свободен, ще се нахвърля върху ви и ще ви разкъсам със зъбите си. Не, нищо не ще ви направя, само се смилете над мене, кажете ми, че всичко е шега и че тук е съвсем тъмно, нали, не съм сляп, и утре, когато се съмне, пак ще виждам, както вие...

Мъртвешката глава се развива като луд, но когато дойде до върха на лудостта си, той се завъртя няколко пъти и падна на пода, като ударен от гръм.

Равелак се възползва от припадъка на слепия, влезе в кафеза, завърза добре ръцете и краката му и запуши с кърпа устата му. Тримата се заловиха да изнесат на двора обезвредения разбойник. Това не беше никак, лесна работа, но най-после успяха и го сложиха в колата.

Равелак се качи, взе камшика и хвана юздите на коня.

— Закарай го далеч от Париж, за да не може да се върне — нареди старата Казота.

— Не се безпокойте, знам какво трябва да направя. И аз не желая вече да се срещна с него. Въпреки че е сляп, той пак е силен като лъв — ако ме хване... Червенокосият повика Помпадура.

— Красива Помпадура — прошепна ѝ той на ухото, — часът сега е осем. Към полунощ ще се върна, вратата ти ще бъде ли отворена?

— Да — отвърна Помпадура, — влез направо в спалнята ми. Не се сърди само, че не ще те чакам, ще си легна по-рано.

Очите на червенокосия светнаха.

— Сбогом — каза той, — трябва да бързам, защото е много студено.

Равелак шибна коня, колата тръгна и скоро изчезна в тъмнината.

— Свободна съм вече — извика Помпадура, като прегърна майка си, — свободна съм и ще мога да принадлежа на човека, когото обичам.

— Само да не си се измамила в черния майор — процеди старата Казота. — Виждам, влюбила си се много в него и той те харесва, но се

пази от него; мъжете са лукави и изменници. Не докарвай работата дотам, че да те изпъди. Аз ти мисля само доброто!

— Не приказвай така — прошепна Помпадура. — Това ще бъде неговата и моята смърт.

Хубавата жена се разплака, като си помисли, че мъжът когото обича, можеше някога да я изгони.

— Не плачи — утешаваше я Казота, — кажи ми, какво ще правиш сега с червенокосия изверг? Той ще дойде и ще иска наградата си.

— Ще я получи — отвърна Помпадура. — Изпрати ли писмото де Естерхази, което днес след обяд ти дадох?

— Да, майорът получи писмото.

— Тогава добрият Равелак не ще се отърве с празни ръце, той ще отиде в брачното легло, където го очаква ножът на гилотината!

Казота и Помпадура се върнаха радостни вкъщи.

Старата приготви вечеря и седна с дъщеря си да се хранят. Отвориха и бутилка шампанско. Двете жени се веселиха сякаш бяха извършили благородно дело.

31.

Равелак караше колата по най-тъмните улици през зимната нощ. Не бе в завидното положение, както бяха двете жени, които седяха в топлата стая и безгрижно пиеха.

Времето бе много студено, снегът валеше и покриваше убиеца с бяла мантия.

Пътят от Париж за Версай беше лош и добре разтърси пътуващите в колата. Равелак предпазливо тръгна не по шосето, а по странични пътища, които водех за Версай. Той знаеше, че конните стражари често спират колите, за да ги претърсват, понеже парижките разбойници изпращаха нощно време откраднатите вещи в околните села, за временно укриване.

След два часа път, стражар на кон застана пред колата и заповяда на Равелак да спре.

— Къде отивате? — запита той.

— За Белмари, господине — отвърна Равелак, уплашен от стражата.

— Какво има в колата?

— Ах, господине — въздъхна червенокосият разбойник, — карам тъжен товар. Преди няколко дни в Париж умря моят дядо от страшна болест — опадаха му ушите и носа и понеже последното му желание беше да го погребем в гробищата на родното му село, затова го взех от болницата, за да го закарам в Белмари.

Равелак откри лицето на Мъртвешката глава.

Стражарят се стресна от отвращение и бодна с шпората си толкова силно коня, че той се изправи на задните си крака.

— Карайте — извика той, — трупът на дядо ви като че е бил три години в гроба.

Равелак покри лицето на слепия и много се зарадва, че сполучи да измами стражаря.

— Какво става с човека, когато умре! И ние ще изглеждаме така.

Стражарят дръпна коня настрана от колата с отвратителния товар. Червенокосият разбойник попита за най-прекия път до Белмари

и тръгна.

Пътят ставаше по-лош, а снегът затрупваше земята. Най-после той видя слаба светлина.

— Навярно е Белмари — каза си той и се отправи към светлината.

След петнадесет минути пред Равелак се изпречи сграда. Приличаше на чифлик, заобиколен от ниви и ливади. Прозорците бяха тъмни, само край портата имаше два фенера. Спря коня на известно разстояние от чифлика, слезе от колата и махна чергилото и сламата, които покриваха бившия му приятел. Той спеше като мъртъв. Големите тревоги и силните физически усилия го бяха изтозили толкова, че не почувства нищо, когато Равелак го свали от колата и го занесе в горичката. Убиецът сложи слепия край пътеката и постави малко слама под главата му. Мъртвешката глава беше облечен в топли дрехи и дълго палто от мека вълна, и не усещаше студа. Равелак извади кърпата от устата, развърза ръцете и краката му.

Бедният избърбори няколко неразбрани думи, протегна се, но не можа да се събуди от дълбокия сън. Обърна се настрана и захърка.

— Прощавай, приятелю Мъртвешка главо — каза Равелак тихо, — оставям те на произвола съдбата ти, по-добре ще е за теб, ако попаднеш в ръцете на по-добри хора от тебе и от мене. Ако пък селяните в това село те вземат за дявол в човешки образ и те убият с вилите си, те ще ти направят добро, тъй като не ще загубиш много, ако умреш.

Кучетата започнаха да лаят. Конят стана неспокоен.

Равелак седна в колата, обърна я и потегли. Злодеят се отправи към шосето. Сладки чувства пълнеха душата на убиеца. Образът на Помпадура непрестанно се мяркаше и му се струваше, че тих глас му шепне:

— Ела, мили мой, приятна наслада те чака. Очите му блеснаха от страст и той безспирно шибаше коня, за да го закара по-скоро в Париж на улица „Мадона“, в обятията на невярната жена на Мъртвешката глава.

Към шест часа сутринта вятърът спря. Снегът беше престанал да вали, небето се изясни и слънцето проникна през тъмните облаци.

Портата на чифлика се отвори и едно стройно и красиво момиче излезе на улицата. Тя носеше в ръката си кошница. Голямо черно куче

подтичваше до нея. Тази чаровна девойка беше Жоржина, дъщерята на наемателя Кестнер, отдавна наел чифлика и околните ниви.

Жоржина отиваше към фурната за хляб и както винаги верният Грайф — така се казваше кучето — я придружаваше.

Изведнъж то започна да лае и се втурна като стрела към горичката. Жоржина спря. Тя не можеше да разбере държанието на верния си приятел. Дочу вик за помощ.

Момичето се упъти към мястото, откъдето идваше гласът. Пред нея се откри страшна картина. Кучето беше нападнало един грозен човек. Жоржина за малко ще: ще да припадне, като видя лицето му.

— Тука, Грайф — извика тя, — остави непознатия човек, ела при мен!

Кучето за пръв път не послуша господарката си. То натискаше лежащия с предните си лапи и страшно ръмжеше.

— Не мърдайте, господине, в противен случай то ще ви разкъса. Аз ще отида да повикам помощ.

— Направете ми, моля ви, тази добрина — простена Мъртвешката глава. — Защо оставят тези лоши кучета да ходят в такива тъмни нощи из улиците на Париж?

Жоржина не го чу. Тя отиде в къщата и след малко се върна с баща си и няколко слуги. Не беше лесно да се отърве лежащият от разгневеното куче. Слугите не искаха да отстранят Грайф от непознатия, понеже мислеха, че самият дявол се намира пред тях. Кръстеха се и казваха, че животното има право да го разкъса.

Побелелият наемател, обаче, беше добър и образован човек. Той освободи Мъртвешката глава от разбеснялото се куче, подаде му ръката си и го помоли за извинение.

— Заповядайте в моя дом да си починете — каза той. — Навярно сте искал да отидете във Версай и сте загубил пътя...

— За Версай? — Мъртвешката глава сложи ръка на челото си. — Не се ли намирам в Париж?

Кои бяха тези хора около него, гласовете им бяха непознати? Къде са Помпадура, Казота и Равелак, които му се присмиваха?

— Извинете, господине, кажете ми къде се намирам — запита Мъртвешката глава.

— В село Белмари!

— В Белмари? — извика зачуден Мъртвешката глава. — Как съм дошъл тук?

— Не мога да ви отговоря на този въпрос. Елате с мене вкъщи, вие изглеждате болен и имате нужда от почивка.

Наемателят тръгна. Мъртвешката глава направи няколко крачки и каза:

— Нямате ли, господине, някой фенер или кибрит, за да ми осветите пътя? Толкова е тъмна нощта, че човек не може даже ръката си да види.

Старецът погледна непознатия и поклати глава.

— Вие казвате, че е нощ? Слънцето грее на небето и е светъл ден.

Мъртвешката глава се олюля, после покри лицето си с ръце и извика като луд:

— Сляп, наистина съм ослепял! Ослепиха ме! Вечна тъмнина!

Разбойникът изгуби съзнание. Стоящите около него го гледаха със страх и съжаление.

Жоржина отиде при баща си и го прегърна.

— Каква ужасна съдба — каза наемателят, — обезобразен и сляп! Вдигнете го, хора, и го занесете у дома. Бедният има нужда от помощ.

Слугите изпълниха заповедта и из целия път, докато го носеха, непрекъснато де молеха.

Грайф беше застанал в един ъгъл на двора и виеше. Казват, че щом кучето вие, нещастieto влиза в дома...

В два часа през нощта Равелак пристигна в Париж.

Той вкара колата в двора на „Червената воденица“, разпрегна коня и го заведе в конюшната. После се запъти към улица „Мадона“. Непрестанно мислеше за хубавата Помпадура. Най-после дойде до дома на Мъртвешката глава.

Тази къща беше на този, когото преди малко бе ослепил и бе оставил на произвола на съдбата. Той влезе, за да разкаже на невярната жена, че бе отстранил мъжа ѝ завинаги.

Равелак отвори вратата. Тя не беше заключена. Убиецът влезе в коридора.

Малка лампа осветяваше коридора. Навярно това беше внимание от страна на Помпадура, която искаше да улесни нощния гост.

Равелак знаеше добре всеки ъгъл на тази къща, така че лампата не беше нужна.

Той влезе в голямата кухня, която служеше и за трапезария. Там беше тъмно и само огънят в огнището я осветяваше.

Равелак погледна към вратата. Зад нея беше спалнята. Убиецът се приближи тихо и натисна бравата. Ослуша се и се огледа предпазливо. Счу му се, че някой шепне зад него.

Това не беше възможно, кой можеше да бъде по това време в дома на Помпадура? Той не се страхуваше вече от Мъртвешката глава, но дали не беше черният майор?

Равелак бе решил да убие всеки, който би му попречил в постигането на целта. Той мушна ръка в джоба на палтото си и напипа голям остър нож. Убиецът беше сигурен, че не ще стане нужда да го употреби. Ослуша се още веднъж внимателно и не чу нищо, навярно така му се бе сторило. Отвори вратата на спалнята. В нея гореше малка червена лампа.

Погледна към леглото. Сякаш то беше празно, но после видя, че под завивката имаше човек. Това беше тя — жената, която го влудяваше.

— Помпадура — подвикна тихо Равелак, — аз съм. Никой не отговори, само покривката мръдна.

— Колко е хитра — каза си Равелак, — играе си с мен. Трябва да я целуна и после да я удуша!

Той се втурна към леглото и се хвърли на него.

— Помпадура, аз...

Убиецът беше вдигнал покривката и в същата минута две ръце го хванаха за врата толкова силно, че щяха да го удушат. Мъж в стражарска униформа се беше скрил в леглото на Помпадура.

Равелак се помъчи да се отърве и посегна към джоба, в който беше ножът му, но в същото време стаята оживя. Под леглото, от долапа и от другите стаи излязоха стражари и заобиколиха Равелак. За миг го повалиха на пода и го оковаха във вериги.

— Стари приятелю — каза му един познат глас, гласът на полицейския пристав Гилберт, — най-после те хванахме! Този път не ще ни избягаш, ще те заведем на бесилката.

Равелак започна да ругае.

— Тя ме измами — викаше той, — предаде ме, а аз съм бил толкова глупав да ѝ се доверя. Заради нея погубих най-добрия си приятел. Заслужавам да ми отсекаат главата.

Никой не обръщаше внимание на виковете му. Стражарите го закараха в колата, която чакаше на улицата.

След час Равелак се намери в най-здравата килия на затвора. Тя имаше тройни железа на прозорчето, двойна желязна врата, а подът и стените ѝ бяха от камъни, които и най-силният човек не можеше да Изкърти.

Равелак стоеше ѝ мислеше за приятеля, Мъртвешката глава, за Помпадура и за глупостта, която беше извършил и пресмяташе, дали не е по-добре да си сляп, отколкото да ти отсекаат главата на гилотината.

На следващия ден млада красива баронеса на име Бланш се засели в богато мебелирана къща на булевард „Бонвил“.

32.

Павловна и Ева си бяха наели скромна стая на улица „Брисе“ № 33. Не бяха изминали шест седмици, и лишенията вече се изпречваха пред двете нещастни момичета.

Беднотията и грижите ги нападнаха много по-рано, отколкото очакваха.

Павловна и Ева се бяха оттеглили в усамотената стаичка, за да се отърват от преследването на Естерхази и да издирят къде се намира Емил фон Пикардин, за да му помогнат и да го избавят.

Но това тяхно благородно желание не се сбъдна. Душевните и телесни мъки, на които Павловна бе изложена в последно време, ѝ се отразиха зле. Момичето стана бледо и много слабо. Ева много се страхуваше за нещастната си приятелка и повика лекар.

Докторът поклати глава, предписа ѝ няколко лекарства и препоръча добра храна за болната. На другия ден дойде пак и все така редовно посещаваше болната три седмици наред.

Павловна оздравя, обаче визитите на лекаря погълнаха всичките спестени пари на Ева. Тя си търсеше работа, обикаляше от магазин на магазин, но никъде не се нуждаеха от нея.

Двете момичета имаха още едно ценно нещо, от продажбата, на което можеха да си осигурят живота за няколко години. Това бе брилянтената брошка, която черният майор беше подарил на Павловна.

Младата княгиня отдавна искаше да я продаде, но Ева не ѝ разрешаваше.

— Не ти позволявам — каза тя, — да се разделиш с тази брошка. Знам, че ти е скъпа, въпреки че е подарък от черния майор. Мисля, че онова мистериозно писмо, което намери в тайника на брошката, е причината да я обикнеш толкова. Един тайнствен глас ми шепне да не я изпуцаш от ръцете си.

— Да, но след два дни трябва да си платим наема, а средствата ни за преживяване свършват. Нямаме вече и въглища, а пак започна да става студено. Какво да правим, за да се избавим от сиромашията? Ева въздъхна.

— Трябва да се снабдим с пари, но как?

Някой похлопа на вратата. Ева отвори и млад мъж влезе в стаята. Той приличаше на художник. Красивото-му високо чело беше заобиколено от руси къдри, беше облечен в кафяви дрехи от кадифе. По нежните му, още детски черти лесно можеше да се познае Алфонсо Гилето, същия младеж, вместо когото Херманса беше отплавала като стажант моряк на парахода „Ла глоар“, същия, когото жената на капитан Драйфус бе щедро възнаградила и който продължаваше образованието си.

Алфонсо случайно си нае квартира на улица „Брисе“ № 33 и стана съсед на двете момичета. Въпреки че не бе много близък с Павловна и Ева, те му позволяваха да ги посещава и да разговаря с тях.

— Прощавайте, госпожици, ако ви безпокоя — извини се Алфонсо, като се приближи до двете момичета. — Можете ли да ми развалите този наполеон! Нужни са ми дребни пари.

Двете момичета се погледнаха учудени, после Ева се усмихна и каза:

— И на нас ни трябва пари. Вие ни мислите за по-богати отколкото сме.

Алфонсо се сконфузи.

— Ако сте в нужда — смути се той, — позволете като приятел...

Павловна го прекъсна.

— Моята приятелка Ева само се шегува — погледна я косо тя, — нямаме нужда от помощ.

— Простете тогава — отвърна младият мъж, — отивам си.

Той се поклони и тръгна към вратата, но се върна.

— Госпожице Павловна — помоли той с нежен глас, — госпожице, изпълнете молбата на един беден художник. Не желаете ли да позирате няколко часа в ателието ми?

Павловна се изчерви.

— Господин Гилето — погледна го тя, — нима не можете да намерите в Париж по-хубав модел от мен? (После) възможно е скоро да започна работа и тогава по цял ден ще отсъствам. Сам виждате, че...

— Понеже отблъсквате молбата ми — въздъхна младежът, — принуден съм да сторя това, което досега съм правил — да открадна чертите на лицето ви.

— Направил сте го?

— Елате, ако желаете, с мен и ще се уверите, че кражбата ми е доста сполучлива.

Павловна повика Ева и двете отидоха с младия художник в стаята му, която беше наредена като малко ателие. Близко до прозореца се намираше стойка, на която имаше портрет, покрит с черно платно.

— Сега ще видите — каза Алфонсо, — аз го нарекох „Народна песен“!

Младежът откри портрета.

Въпреки че лицето не беше изработено с изкуството на знаменит художник, личеше си неоспоримият талант на младия живописец.

Картината представляваше руска степ. Голям пън, обрасъл с мъх, се намираше в средата. На него бе седнало красиво момиче. Чертите на лицето ѝ приличаха на Павловна. Беше облечена като руска селянка. Лицето ѝ бе миловидно, устремила бе поглед далеч, а устните ѝ бяха отворени, сякаш че пееше.

Художникът усети какво впечатление направи картината на двете момичета. Той ги попита:

— Доволни ли сте, харесва ли ви?

Павловна не отговори. Тя стоеше замръзнала на мястото си, лицето ѝ се изчерви, сълзи закапаха от очите ѝ. Спомни си за онази минута, когато беше в обятията на Емил фон Пикардин и когато той ѝ говореше за горещата си любов в музикалната стая на бащиния ѝ палат. Момичето отвори уста и запя онзи куплет, с който беше отговорила на Емил, когато я запита — обичаш ли ме?

*„Не ме питай, о, Мазена, дали те любя от сърце,
по-добре ме питай, где трендафилът цъфти.
Както степта жадува за дъжда,
тъй и моите уста горят за твоята целувка.“*

Когато последният тон излезе като дъх от устата на момичето, тя се олюля и падна разплакана в прегръдките на Ева.

Алфонсо Гилето разбра какво впечатление направи картината на Павловна, но не я запита защо се бе развълнувала, само закри портрета с платното.

— Вие сте талантлив художник — усмихна му се смутено Ева. — Скръбта на приятелката ми доказва това. Вярвам, че Павловна ще се отзове на молбата ви и ще посети ателието тези дни, за да довършите картината. Сега прощавайте!

Тя заведе разстроена си приятелка в стаята им, като ѝ говореше галовно и успя донякъде да я успокои.

— Ще гледам да намеря работа — рече Ева. — Часът е два. Ще се върна преди да се стъмни, ти поспи малко.

Момичето целуна младата рускиня, облече палтото си и излезе.

Беше минал едва четвърт час, когато Павловна отвори чекмеджето на масата и извади бриляntenата брошка. Погледна замислено украшението.

— Ще ми дадат непременно няколко хиляди, ако я заложа. Тези брилянти трябва да са много скъпи. Ще можем да преживеем няколко години.

Тя отвори брошката и извади от нея писъмцето, което съдържаше кратките бележки на Михаил Панин и на Катерина фон Острау.

Момичето скри записката в пазвата си. После зави добре брошката и я пхна в джоба. Облече палтото си и сложи траурна черна шапка. Излезе на улицата.

Свежият въздух ѝ подежда успокоително. Вървеше бързо по улиците на Латинския квартал. Чак след половин час тя си спомни за целта на излизането си — да заложи брошката.

Момичето не знаеше, че в Париж има само една къща, която заема пари с малка лихва срещу залози — „Врѣх на милостта“. Ако го знаеше, нямаше да изпита толкова неприятности през живота си.

Като скита дълго време, рускинята спря една дебела жена, която продаваше хляб и наденички и я поздрави вежливо.

— Извинете, госпожо — обърна се към нея Павловна, — бихте ли била тъй добра, да ми кажете къде мога да взема пари в заем срещу залог.

Жената изгледа момичето и каза:

— Не познавате ли града?

— Не, госпожо, но...

— Разбирам, не е имало досега дупка на чорапа ви, както се казва, ала и то трябва да се случи веднѣж — или в любовта или в залагането.

Павловна почервения като божур.

— Още трябва да е невинна — измърмори жената на себе си толкова тихо, че момичето не можа да я чуе.

После я упъти.

— Благодаря ви, госпожо — каза Павловна, — бъдете така добра да ми кажете откъде да мина, за да отида на улица „Мадон“.

Жената ѝ обясни, но я хвана за дрехата.

— Искам нещо да ви кажа, дете мое — доверително ѝ зашепна тя. — Защо трябва да залагате, да заемате пари, от което човек още повече затъва. Вие имате нещо, срещу което можете лесно да печелите. Тези, които дават пари за това нещо, са млади евреи, красиви хора, с които може отлично да се прекара времето.

Засрамена, Павловна се отдръпна.

— Какви работи говорите — възмути се тя. После продължи пътя си. Скоро стигна до магазина на Соломон Дулсети и влезе в него.

Евреинът беше в кантората си и разговаряше с млад, изящно облечен господин. В разговора им най-често се ползваха думите: полици, пари, лихви, изплащане навреме и други такива.

Когато девойката отвори вратата, Дулсети излезе от кантората си, а след него тръгна и младият човек. И двамата учудено изгледаха прелестната девойка, която стоеше срамежливо пред тях.

Евреинът отиде до тезгяха и попита дошлата какво желае.

— Желая да заложа нещо. Ще бъдете ли така добър да ми дадете заем срещу това?

Павловна не можа да се доизкаже. Развълнува се.

— Госпожице, дайте да видя предмета.

— Това е една брилянтена брошка — отвърна Павловна, като я извади от джоба си и после добави: — Бъдете уверен, господине, че ако не ми се налага, не бих се лишила от тази брошка.

Младият човек стоеше в един ъгъл на заложния магазин и въртеше брилянтен пръстен на малкия пръст на лявата си ръка. Виждаше се, че той не обръща внимание на това, което си говореха Павловна и лихварят. В това време Дулсети разгъна хартията, в която беше увита брошката, и запали лампа, за да види по-добре предмета.

Но едва зърнал я, той трепна, сякаш светлините на брилянтите излизаха от очите на отровна змия. Ръката, с която държеше брошката, трепереше като лист. Старецът хвърли изпитателен поглед към лицето

на Павловна и после пак започна да разглежда брошката, за да не се забележи силното вълнение, което го бе обхванало.

Като се опомни малко, той тихо запитва девойката:

— Откъде имате тази брошка? Павловна го изглежда учудено.

— Но с какво право ме питате за това? Евреинът поклати глава.

— Госпожице, виждам, че имате опит в тази работа — каза той.

— Ние, бедните, занимаващи се с даване на заеми срещу заложили вещи, сме в много лошо положение. Не желаем да обиждаме клиентите си, но полицията ни задължава да се осведомяваме за предметите, които ни се носят за залагане — дали не са откраднати.

Павловна се разтрепера. Какво долно подозрение. Тя се разкаля, че без да е имала понятие от залагане, е дошла тук. Нима има толкова лоши хора на света, че да смятат всеки човек за крадец и разбойник!

— Тази брошка ми е подарена, господине.

— Кога ви я подариха?

— И на този въпрос мога да ви отговоря, при все че не зная защо ви интересува. Брошката ми е подарена на пети януари вечерта.

— Достатъчно ми е това обяснение — задоволи се старият лихвар.

Той знаеше вече коя стои пред него и че тази е брошката, която заедно с Равелак бе откраднал от гробницата на госпожа фон Ла Бриел, а после беше продал на Естерхази. Девойката, която се намираше пред него, трябва да е дъщеря на осъдения като фалшификатор и убиец княз Миревич.

— Колко желаете да ви заема срещу тази брошка, госпожице? — попита евреинът девойката.

Павловна се замисли и каза:

— Най-голямата сума, която бих могла да получа срещу залога.

— Добре — поглади козята си брада Дулсети. — Ще ви дам четири хиляди франка.

Павловна се сепна, като чу, че ще вземе толкова пари.

Младият човек, който до този момент стоеше в ъгъла, се доближи до Соломон Дулсети и му каза.

— Господин Дулсети, моля ви за минутка да ме изслушате, защото бързам.

После се обърна към Павловна, направи реверанс и се усмихна:

— Извинете, госпожице, че прекъсвам разговора ви — това ще бъде само за няколко минути.

Младежът хвърли на момичето такъв горещ и страстен поглед, че тя се изчерви.

Соломон Дулсети взе брошката в ръка и тръгна към младия човек в ъгъла.

— Господин Бернард, готов съм да ви услужа — напъна се да бъде любезен той. — Признавам, че не ми е много приятно, дето ме прекъсвате, защото госпожицата ми донесе нещо много ценно!

— И затова искам да говоря с вас — отвърна младият Бернард.

Евреинът погледна зачуден говорещия.

— Искате да говорите с мен за сделката, която желая да направя с госпожицата?

— Да, господин Дулсети. Наистина ли искате да ѝ заемете четири хиляди франка?

— Разбира се, ще ѝ дам и пет, ако поиска. Камъните са много ценни и съм сигурен, че ги е добила по честен начин.

— Господин Дулсети, не желая да давам на госпожицата повече от сто франка — каза младият мъж, като се усмихна. — Аз ще заплатя тройно лихвите, които ще загубите.

— Добре — измърмори лихварят. — Бог ми е свидетел, ако мога да разбера каква цел имате.

— Не разбирате ли? Момичето ми харесва и затова искам да му помогна материално.

Дулсети подърпа побелялата си брада и прошепна:

— Колко сте хитър! Това е чудесна идея. Вие сте добър ловец, който знае как да лови жертвата си! Тя трябва да търпи нужда, за да се отдаде по-скоро. Крепостта се превзема чрез гладуване. Винаги съм ви ценил, господин Бернард. Вие сте достоен син на фирмата „Бернард и Синове“.

— Ще изпълните ли желанието ми?

— Ще го изпълня.

Казвайки тези думи, евреинът се запъти към тезгяха и взе да разглежда щателно брилянтите с увеличително стъкло.

— Казах ви, госпожице, че ще ви дам четири хиляди, ако брилянтите са истински. Обаче, тъй като са много добре имитирани, не мога да ви дам повече от петстотин франка.

— Брилянтите са фалшиви? Това не е възможно — извика тя.

— Госпожице, днес всичко е възможно — отвърна Дулсети. — Аз ви повтарям, че брилянтите са фалшиви и ще ви кажа откровено, че или вас са измамили, или пък вие искате мене да измамите.

— Да ви измамя? — извика момичето. — Това е позорно!

— Тогава трябва да съобщя на полицията. Казвайки това, той смигна на младия мъж.

— Господин Дулсети, вие нямате право да говорите против госпожицата. Тук няма никаква измама. Аз познавам брилянтите, те са фалшиви, обаче госпожицата не е виновна. Дайте ѝ петстотин франка и работата е уредена.

— Благодаря ви, господине — каза Павловна, — никога не съм предполагала, че на едно младо и нещастно момиче е нужно покровителството на някой мъж. Благодаря ви още веднъж.

— Вие си намерихте и защитник — подсмихна се Дулсети. — Можете да се гордеете с него. Той се казва Марсел Бернард.

— Понеже узнахте вече името ми — поклони се младият мъж, — не ми остава нищо друго, освен да се представя.

— Казвам се Павловна Минович — отговори тя тихо.

Не каза княжеската си титла, понеже си спомни, че се намира в заложното заведение, за да заеме петстотин франка.

— Току-що исках да узная името ви — намеси се старият лихвар, — понеже трябва да го запиша в заемната книга. Работата се улесни.

Девојката трябваше да каже на евреина къде живее, да го запише в документа и после да получи една стара банкнота.

— Банкнотата е стара, но не е фалшива — поясни старият евреин. — В Париж са в ход много фалшиви банкноти, откакто полицията залови един княз — фалшификатор.

Той внимателно наблюдаваше девојката, която извади кърпичката си и зави в нея банкнотата, без да обръща внимание на думите му.

— Види се нищо не знае за това — рече на себе си Дулсети.

Павловна и младият Бернард излязоха на улицата. Девојката каза сбогом и понечи да тръгне, ала Бернард я помоли да го изслуша за минута.

— Госпожице, съдбата случайно ни е събрала — каза той. — Това е може би знак от нея, за да извърша едно благородно дело. Вие

сте в нужда, ала по обноските ви се вижда, че сте от благороден род. Ще бъда щастлив, ако ми позволите да ви намеря изцяло наредена квартира и да се грижа за вас като брат.

Павловна спря и ядосано го изгледа от главата до петите.

— Мамите се, господине — възмути се тя, — съжалявам за времето, което изгубих с вас.

Момичето се отдалечи с бързи крачки. Ала младият мъж отново я настигна.

— Щастлив съм — каза той, — че издържахте изпита. Не се сърдете, госпожице. Париж е пълен с пропаднали момичета, но както виждам, вие сте изключение. За да се уверите, че ви желая само доброто, вижте този пръстен. Аз съм женен.

Казвайки това, той смъкна ръкавицата от дясната си ръка и показа венчалния си пръстен.

Невинната Павловна повярва и се довери на този човек.

— Господине — изчерви се тя, — ако вие действително ми желаете доброто, кажете ми къде бих могла да намеря някаква работа, както за мен, така и за моята приятелка, с която живея.

Бернард едва скриваше радостта си.

— Днес е събота — запресмята той, — в понеделник вие и вашата приятелка можете да постъпите на работа.

— Вярно ли е това, господине? — възкликна момичето. — Къде и какво ще работим?

— Не се грижете за това! С приятелката си ще се трудите в нашата фабрика, където работят около двеста момичета. Ще научите как се полира среброто. Достатъчни ли са петдесет франка като първоначална заплата? Не са много, но засега не мога да дам повече.

— Господин Бернард, зная, че през първия месец няма да ги заслужа.

— Щом усвоите добре занаята, ще получавате двойно. Вземете моята картичка, в понеделник ще се видим.

Павловна подаде ръка и му благодари.

— Няма за какво да ми благодарите. Ще разкажа довечера на жена си, че успях да намеря в Париж честно момиче и го настаних на работа.

После младият мъж свали шапка, повика един файтон, качи се и замина.

Зарадвана, Павловна се върна вкъщи. Ева я посрещна с подутти от плач очи.

— Нищо не намерих, никъде няма работа.

— А пък аз намерих! — каза Павловна и я притисна до себе си.

После ѝ разправи за случилото се.

Ева се радваше заедно с нея. И тя беше неопитна и не подозираше опасностите, които крие големият град.

Ева не можеше да си представи, че Павловна ще се лиши от онова, което ѝ бе толкова скъпо, и я упрекуваше, че е заложила брошката.

— Мила ми приятелко — успокои я Павловна, — сега ние ще печелим и лесно ще я изплатим. Не забравяй, че благодарение на брошката се запознах с господин Бернард.

Двете девойки решиха да постъпят на работа във фабриката „Бернард и Синове“.

Разговаряйки сам със себе си в навечерието на сватбата на Павловна, княз Михаил Панин, или Григорий Миревич, каза:

— С тези диаманти е свързано едно ужасно проклятие.

И той беше прав. Това проклятие започна да се изпълнява и да се трупа над невинното му дете. Чрез кървавите диаманти, Павловна падна в ръцете на Бернард — те донесоха безкрайно нещастие на невинната дъщеря на Михаил Панин.

Има проклетия, които се сбъдват — щадят бащите и се стоварват върху децата.

33.

„Ла глоар“ плаваше по безбрежната водна пустиня на Атлантическия океан към Каена. „Плаващият ад“ бе стигнал двадесет и три градуса източна дължина и двадесет и пет градуса северна ширина. Времето беше великолепно, вятърът бе благоприятен и нищо не спъваше пътуването.

Както всякога на „Ла глоар“ се разиграваха твърде бурни и печални сцени. Капитанът и помощникът му бяха безподобни тирани и тормозеха бедните моряци. Те ги наказваха по най-немилолюбив начин — и за най-малката дреболия им намаляваха храната. От два дена Нортон бе заповядал да се спре ромът за моряците.

Своеволното наказание доведе до пробиването на дъното на бъчвата. Морякът трудно я кара на море без ром. Варената захарна тръстика стопля кръвта им и им дава сила за тежката работа. Този, който лиши моряците от ром, става техен враг.

Над главата на Нортон се събираха ужасни гръмотевици. Моряците и огнярите се съвещаваха на палубата и крояха отмъщение срещу жестоките си началници. Ако Нортон и Телие знаеха какво им се готви, щяха да се стреснат и да променят поведението си спрямо тях.

На парахода, обаче, имаше и по-бедни и по-нещастни същества от моряците. Техните мъки и тегла бяха неописуеми, но никой не обръщаше внимание на стоновете и охканията им. Единствено Бог ги чуваше и знаеше какви страшни тегла и зверства понасят те. Това бяха заточениците. Те бяха затворени в тъмно и влажно помещение, пълно с всевъзможни гадини, а на това отгоре трябваше да търпят и глада. Храната им се състоеше от мухлясали консерви, червиво свинско месо, стар фасул и развалени сухари, а за пиене получаваха единствено вмирисана вода.

Все пак, недостатъчната и лоша храна не беше единственото нещо, от което страдаха. Свирепият капитан на „Ла глоар“ смяташе заточениците за беззащитни животни и се подиграваше с тях като жесток хлапак.

Драйфус, барон Пикардин и Мирович излизаха всяка вечер в шест часа на палубата, за да подишат чист въздух. Заточениците не бяха оковани и можеха да се разхождат на открито. Докато плаваха в океана, за бягство и дума не можеше да става. Няколко пъти капитанът на парахода им беше казал, че могат да се хвърлят в морето, за да сложат край на кучешкия си живот и да се отърве Франция от безполезен боклук и от разноски.

Топъл приятен въздух обгръщаше палубата. В Европа по това време обикновено е студено, а тук, близо до екватора, беше топло и приятно.

На „Ла глоар“ се разиграваше печална сцена. Между суровите смехове се чуваше стонът на един нещастник. Печалната картина смразяваше кръвта, свиваше от жал сърцето!

Посред палубата бе застанал капитан Нортон, а до него — помощникът Телие. Моряците се бяха облегнали на борда и с намръщени лица и яд гледаха възмутителната комедия, която разиграваше капитанът. Този път той беше избрал сакатия Мирович за комедиант. Нортон му беше отнел патериците и го принуждаваше да играе! Тиранинът беше пиян, лицето му бе зачервено. Той държеше в ръката си тъй наречената „котка с девет опашки“. Това бе камшик с девет ремъка. На всяко ремъче имаше по едно остро оловно топче. Жестокият човек замахваше над главата на бедния старец и му се присмиваше.

— Танцувай, стар козел — викаше пияният капитан. — Бързо, защото ще те ударя с котката, бързо, куцо животно! Не чуваш ли?

— Не мога — изстена нещастникът. — Съжалете ме, капитане, не мога да вдигна сакатия си крак!

— Преструваш се, подлецо! Лъжеш! Аз съм добър лекар, ха, ха! Гледай, Телие, как ще излекувам болните крака на стария козел.

Мъчителят замахна с камшика и удари по главата стария нещастник. Той изпищя от болка и започна да вдига краката си.

Капитанът му тананикаше някаква мелодия.

— Виждаш ли, подлецо, колко хубаво можеш да играеш — крещеше той. — Искam да играеш по-грациозно, искам да станеш пръв танцмайстор на голямата опера в Каена. Ако не ме послушаш, чуваш ли, ще те целуне още веднъж котката!

Пот потече от челото на нещастния старец, чертите на лицето му се изкривиха от болка.

Моряците гледаха сърдито тази позорна картина. Те свиваха ръцете си в юмруци, обаче нито един от тях не посмя да каже нещо на капитана си.

Нортон видя негодуванието на подчинените си, но той не обърна внимание, а продължи лекомислената си игра.

— Можеш ли да играеш кан-кан? — запита той злощастния човек.

Мирович не отвърна нищо, само се обърна изнемощял към мачтата.

— Отговори на въпроса ми, подлецо!

Бедният беше толкова изтощен, че едва дишаше, но жестокият капитан вдигна камшика и го шибна през лицето. Струя кръв потече от челото на стареца и изцапа дългата му брада. Като видя окървавената си жертва, мъчителят се изсмя високо.

— Трябва да играеш, нищожен червей — изкряска пияният тиранин. — Това го искам аз, заповядвам ти — кан-кан или...

Нортон вдигна отново ръка.

Изведнъж някой издърпа камшика толкова силно, че злодеят не можа да се опомни.

— Изверг, безсрамник, джелатин — извика мъжки глас. — Не измъчвай повече този беден, нещастен старец, или ще хвърля тялото ти в развълнуваното море, за да го разкъсат акулите.

Това бе Алфред Драйфус. Той застана пред мъчителя със зачервени очи и го погледна с неизказано презрение.

Нортон се уплаши и се отдръпна. Беше толкова изненадан, че не можа да каже нищо. И помощникът остана като вдървен на мястото си. Моряците поздравиха Драйфус със силно ръкопляскане.

— По дяволите камшика — извика Драйфус високо. — Срам и позор е за деветнадесети век да се бият хората с камшици. Безбожно е да се измъчват слаби и нещастни старци. Мястото му е в морето!

Драйфус замахна и котката с девет опашки отлетя в морето.

Тълпата този път поздрави Драйфус с продължително ура. Това сякаш събуди капитан Нортон. Пияницата изрева като звяр и извади револвера си.

— Куче такова — насочи оръжието си към гърдите на Драйфус.
— Ще те застрелям като бясно псе и ще хвърля мръсния ти труп на акулите.

Револверът изгърмя. В мига, когато пръстът натискаше спусъка, някой бутна ръката му. Куршумът мина край главата на Драйфус и се заби в мачтата.

Кой беше отклонил смъртоносния куршум от гърдите на Алфред Драйфус? Кой го спаси от смъртта?

Това бе мнимият Алфонсо Гилето, морякът-стажант. Хубавото момче бе застанало разтреперано пред жестокия капитан.

Нортон изрева като разярен звяр и се хвърли върху Алфонсо, за да го смаже. Приятелят му Телие го спря.

— Въздръжете се, капитане, отложете наказанието за друг път.

— Оставете ме — извика пияният. — ще смажа хлапака с краката си!

— По дяволите, капитане, момчето нищо не ви стори, то случайно ви е бутнало ръката.

— Все ми е едно, ще го разкъсам на парчета. Нортон се опита да се отърве от ръцете на помощник-капитана. Телие го държеше здраво.

— Вразумете се, Нортон! Желаете ли сам да си напакостите? — пошепна му той на ухото. — Не виждате ли, че моряците негодуват. Вижте мрачните им лица. Желаете ли да има бунт на парахода?

Думата „бунт“ опомни побеснелия капитан на „Ла глоар“.

— Ще ви покажа кой съм аз. Ще ви пребия като кучета, вие подлеци, крадци, разбойници! А на тебе, младо куче, ще ти одера кожата.

Нортон се освободи от ръцете на Телие. Нахвърли се върху Алфонсо, хвана го за раменете и силно го разтърси.

Старият боцман се доближи до капитана и издърпа от ръцете му нещастния юнга.

— Вразумете се — извика силно Менард, така се казваше боцманът. — Нямате право да биете момчето, което ви попречи да извършите убийство, за което щяхте да отговаряте пред Бога и пред началството си. Вие трябва да му бъдете благодарен, дето ви избави от голям грях.

— Ти си глупак, Менард — извика сърдито Нортон. — Какво ви става, ако бия този хлапак? Тук аз съм цар и мога да правя каквото

пожелая.

Старият моряк хвана ръката на Алфонсо и го заведе при другарите си. После се обърна към Телие и процеди:

— Господин помощник-капитан, отведете го в каютата, за да поспи, защото е пиян.

— Безобразник — изкрещя Нортон, — ще дам заповед да те оковат.

— Опитай се, капитане! — Старият моряк скръсти ръце и изгледа с презрение освирепелия човек. — Хайде, заповядай да ме оковат.

Нортон скръцна със зъби и понечи да се хвърли върху стария моряк, ала Телие го хвана и го затътри към каютата.

Известно време се чуваше прегракналият рев на пияния. После всичко утихна.

Телие застави пияния си началник да легне и поспи малко. Хитрият помощник успя да спаси капитана и себе си от разярените моряци. Когато се върна на палубата, той им каза:

— Хайде на работа, момчета! Капитанът е малко пийнал и сега спи, а когато се събуди, всичко ще е забравил!

После се обърна към Драйфус:

— Безобразнико, ти не ще избегнеш наказанието си. Ей, Том и ти, Енох, помогнете ми да вържем тоя храбрец на мачтата. Подлецът ще стои вързан три денонощия без храна и вода. Тогава, вярвам, ще стане по-кротък.

Моряците Том и Енох — първият ирландец, вторият — холандец, бяха слепите оръдия на капитана и помощника му. Другарите им ги гледаха накриво и за нищо им нямаха доверие.

Тримата мъже се нахвърлиха като хищни зверове върху Драйфус. Заточеникът не се защитаваше, защото знаеше, че не може да ги победи. Те вързаха ръцете и краката му за мачтата.

Алфред с гордо презрение изгледа мъчителите си. Три денонощия привързан за мачтата на кораба и то близо до екватора! Това бе животинско наказание за един човек! Наказание, което можеше да свърши със смърт от жаждата, глада и безмилостния пек.

— Толкова по-добре — помисли си клетникът.

— Драйфус, другарю — прошепна нечий глас, — приятелю, чуй ме.

Нещастникът обърна глава. До него беше барон Емил фон Пикардин.

— Моля не ме осъждайте, че не ви се притекох на помощ — каза той. — Разбрах, че нищо не мога да направя, затова се въздържах, ала ще ви помогна по друг начин. Вие няма да гладувате и жадувате — имайте вяра в мен!

— Благодаря ви, господин барон — отвърна капитан Драйфус. — Зная, че сте честен човек и мой приятел.

Баронът поклати глава, защото не смееше да говори в този миг мина Телие и мрачно го изглежда.

— Махай се оттук, хлапако! — викна той ядно на Пикардин. — Желаш ли да вържем и теб като оня подлец?

„Ла глоар“ имаше две мачти, макар че бе обикновен параход. Те бяха поставени, за да заместят машината в случай на повреда.

Драйфус остана сам. Сведе глава на гърдите си в мисъл за близките. Клетият, не подозираше колко близо до него беше най-любимото му същество. Той не можеше да допусне, че съпругата му се намира на парахода. Херманса не бе успяла да му открие присъствието си.

Заточениците биваха отвеждани само вечер на палубата и оставаха там до седем часа. В това време Херманса трябваше да почисти каютите на капитана и на първия помощник и нямаше възможност да говори със съпруга си, без някой да я види. Нещастната беше принудена да се примири със съдбата си. Тя чакаше така ден след ден часа, когато ще има възможност да остане насаме с Алфред и да го утеши в нещастията му. Радваше се много, че се намира близо до любимия си съпруг и че може да му се притече на помощ в случай на опасност, както стана днес.

Изведнъж Драйфус се пробуди от дълбокия унес. Треперещи устни се допряха до вързаните му ръце и ги намокриха с горещи сълзи.

Вързаният видя до себе си злочестия старец.

— Благодаря ти, добри и справедливи човече — каза тихо Мирович. — Ти се застъпи и изложи живота си на опасност заради нещастния сакат човек. Бог ще те благослови за това. Аз ще се моля за тебе.

Старецът го изглежда с просълзени очи, облегна се на патериците, които му бяха върнали, и отмина.

Отиде си тъкмо навреме. На палубата екна свирката на Телие. Това беше знак, че затворниците трябва да се върната в тъмницата си.

Здрач забули морето. Нощта беше чудесна, вълшебна, такава каквато бива само в южните страни. Небето, обсипано с милиарди звезди, и бледата луна се спуснаха ниско до водата и човек неволно си мислеше, че може да ги докосне с ръка.

Настъпи полунощ. На палубата беше тихо и спокойно. Само вахтените и вързаният около мачтата бяха будни. Зад надстройката стоеше старият Менард и дъвчеше тютюн; той се бе облегнал и съзерцаваше тъжно блестящото море.

— Зверствата на капитана са стигнали върха си. Не може така да продължава — измърмори старият боцман и изплю тютюна във водата. — Бил съм винаги честен и съвестен моряк и безропотно съм се подчинявал на началството си. Да беше дошъл някой преди това и да ми каже нещо за бунт, ей богу, щях най-безжалостно да го пребия. Ала на този параход моите възгледи съвсем се измениха. Преди да съм моряк, съм християнин и не мога да гледам тези жестокости. На „плаващия ад“ всичко трябва да се промени.

Коравият пестник на Менард силно удари върху планцера, сякаш с това искаше да запечата казаните думи.

Същите мисли вълнуваха и капитан Драйфус, макар че не можеше да помръдне краката и ръцете си. Безжалостният Нортон и неговият коварен помощник бяха оковали тялото на затворника, ала мислите му не можеха да оковат. Клетникът мислеше за свободата.

Смелостта и волята могат да направят чудеса, още повече, когато човек е отчаян и невинно измъчван. Драйфус също направи смел план. Погледът му жадно се спря на малките лодки, намиращи се на Двата борда на „Ла глоар“. Ако можеше да има една от тях, ако незабелязано я спуснеше във водата и влезеше в нея, тогава той би могъл да стигне до някой остров и да се спаси.

Той, нещастният, ни най-малко не се съмняваше, че това начинание е съпроводено с големи опасности, много тегла и даже смърт, обаче предпочиташе хиляди пъти да загине, отколкото да понася този ужасен живот, срама и унижението, които го чакаха в Каена.

Щом си помисли кой би могъл да му помогне в това опасно дело, той, без да ще, си спомни за барона. Да, Емил фон Пикардин беше

човекът, който му бе нужен. Слаба бе надеждата, изпълваща душата му, ала това все пак беше надежда, която го ободряваше и утешаваше.

— О, всемогъщи и милостиви Боже — простена той, — изпълни това ми желание, дай ми сила и смелост да извърша това трудно дело и ме пази от опасности. Всесилни Боже, изпрати ми знак, че не ще ме оставиш в опасност.

— Алфред, мой любими! — прошепна един глас до него.

Драйфус се стресна. Побледня и се разтрепера.

— О, Боже — възкликна той, — не мога да се избавя от ужасната си съдба, аз подлудявам. Това са първите признаци на лудостта. Защо ме наказваш така жестоко, о, Боже. Струва ми се, че чух гласа на едно същество, което не може да се намира тук, на парахода сред Атлантическия океан. Това не беше ли любимият глас на вярната ми жена?

В следващия миг същият глас пошепна пак:

— Не се плаши! Бог може да направи чудеса, любовта намира пътища и през бурните вълни на морето и водната пустиня на океана.

Драйфус се развълнува, зениците на очите му се разшириха, той втренчи поглед в близките до него предмети, но беше напразно, никъде не можеше да забележи човешко същество. Изведнъж видя зад един голям сандък, близо до главната мачта, сянката на момче.

Това бе Алфонсо, юнгата.

Сподавен вик разцепи въздуха. Щастие бе за Драйфус, че вълните силно бучаха и погълнаха този вик на радост и възторг, иначе вахтените можеха да го чуят.

Морякът-стажант се облегна със сълзи на очи на гърдите на вързания за мачтата затворник. Неговите ръце се обвиха около врата му.

— Аз съм при теб, Алфред! — прошепна младата храбра жена. — Не познаваш ли твоята Херманса, която най-последно намери сгоден случай да ти се обади?

— Херманса — изстена Драйфус развълнувано. — О, ти, вярна моя, жено. Ти си при мене, сега не чувствам вече болките, сега съм пак богат и щастлив.

— Алфред, аз ще те отвържа, макар и само за минутка — пошепна Херманса. — Трябва да освободя ръцете ти, за да можеш да прегърнеш вярната си жена.

Тя отвърза въжето, което стягаше ръцете и тялото на нещастника. Щом се освободи, той прегърна Херманса, целуна я горещо и сърдечно.

После жената разказа как е дошла на парахода.

Драйфус ту се смееше, ту плачеше, като слушаше разказа на любимата съпруга.

— Заслужавам ли аз, Херманса, такава преданост и вярност? — запита тихо той. — Сполетя ме ужасна участ, но в най-голямото ми отчаяние тя ми даде един божествен дар. Сега познах напълно сърцето на жена си, сърце вярно и предано, каквото не тупти в гърдите на никоя друга. Херманса, аз проклинах хората, защото мислех, че са лишени от вярност, любов, правда и честност, но ти ми възвърна вярата в тях.

Той повторно притисна Херманса към гърдите си, почувства ударите на любимото сърце.

Изведнъж тя се изтръгна от прегръдките му.

— Могат по всяко време да ни изненадат и тогава не ще се видим повече. Алфред, аз ти донесох храна, трябва да се подкрепиш, защото те очакват ужасни мъки.

Отиде към сандъка и извади от него шише вино и къс печено месо.

— Откраднах ги за теб, Алфред — прошепна тя засмяна, — но небето ще ми прости тази кражба. Взех ги от каютата на Нортон. Пияният капитан не ще забележи, че съм му откраднала виното. Пий, то ще те подкрепи.

Драйфус погледна признателно жена си, вдигна шишето и го изпразни. То премина като огън през жилите на нещастния затворник, който не беше усещал вкуса му от няколко месеца.

— Алфред — продължи Херманса, — вземи и малко печено месо. То бе за Нортон, но злодеят беше тъй пиян, че не можеше да яде. И него откраднах днес. Страхувам се, че ще си изпати бедната ни котка.

Драйфус лакомо изяде месото. После хвана ръцете на жена си, приближи го до устните си и ги целуна.

— Ето какво може да направи жена, която обича мъжа си истински, Херманса. Заради мене любимата ми жена е станала и крадец.

Тя се облегна на рамото му и го погледна с натъжени очи.

— О, Алфред, ако можеш, щях да открадна заради тебе и звездите — прошепна тя.

— По-добре ще е да откраднеш за мене нещо друго — светнаха очите на Драйфус. — То ще е по-важно за нас, отколкото звездите.

— Какво е то?

— Тази лодка там!

/С ръка Драйфус показва лодката.

— Мислиш да бягаш? — разтрепера се гласът й.

— Бленувам за това, както се бленува за непостижимото.

— С тази малка лодка ли искаш да се впуснем в океана? А ако ни сполети буря или бъдем изтощени от глад и жажда?

— За предпочитане е да намерим смъртта си на дъното на океана, отколкото да живеем на света позорно — отвърна тихо Драйфус.

Херманса се разрида и прегърна мъжа си.

— Имаш право, Алфред! — каза тя. — Тогава лодката ще бъде общ ковчег за двама ни. Да се опитаме да избягаме!

— Ако Бог помогне, ще избягаме идната нощ — реши Драйфус, окуражен от решителността на жена си. — Желая, обаче, да избягат и страдащите с нас. — Обхванат от тази радостна мисъл, той продължи. — Молих Бога да ми изпрати някакъв знак. И той ми изпрати, теб, любима Херманса. Вече знам, че ще се отървем от нашите мъчители и врагове.

— И всички заедно ще загинем — чу се нисък глас наблизо.

Драйфус и Херманса изтръпнаха от страх.

Пред тях бе застанал белобрадият моряк Менард.

— Дявол го взел прошепна старият моряк, — ами че вие сте най-лекомислените хора на цялото земно кълбо. Вие правите планове, които може да скрои само най-силната любов и най-ужасният дявол и на това отгоре говорите толкова високо, сякаш нарочно, за да разбудите пияния капитан.

Херманса хвана ръцете на стария моряк и ласкаво му рече:

— Дядо Менард, не ни издавай на капитана. Ти каза, че обичаш ученика си Алфонсо. Ти му разказваше нощем безброй морски истории. Не му ли даде обещание, че ще му бъдеш учител и защитник?

— Ама че хубав юнга! — избъбра старецът и със съжаление изгледа бледата трепереща жена. — Ти, Алфонсо, си такъв, че по-

добре биха ти стояли рокли и корсет, отколкото панталоните и златната котва на блузата. Но аз пак те обичам, при все, че си Евина дъщеря. Ако те лъжа, да ме погълне най-огромната акула, както блажения Йов, и ако не се разсърдеше твойт мъж, бих те целунал, както свекърва целува снаха си.

— Ето ти целувка, дядо Менард — прекъсна го Херманса и допря свежите си червени устни до косматата буза на стария моряк.

И Драйфус също му подаде ръката си.

— Господин Менард, не се колебайте да стиснете тази ръка — изрече той, — тя не принадлежи на предател, а на невинно осъден мъж!

Старият моряк хвана ръката на Драйфус и я стисна сърдечно.

— Ти не си подлец, капитан Драйфус — каза открито той. — Подлеци са тия, които те осъдиха. Всичко ми е известно. Ако Бог ни помогне, ти не ще останеш на този проклет параход. Ще бъдеш освободен, капитан Драйфус, свободен, като птичка във въздуха.

— Какво говориш, дядо Менард? — извика Херманса радостна.

Старият моряк запуши устата ѝ с голямата си ръка.

— Не говори толкова високо, защото ще ни чуят. Не трябва да се боите от мене. Аз съм ваш приятел и вие можете да разчитате на стария Менард. Тази лодка, ей там ще ни избави от плаващия ад!

— Достатъчно за днес, елате капитан Драйфус, трябва да ви вържа пак за мачтата. Жал ми е, но ще го сторя.

— Въжетата не ми причиняват болка — отвърна Драйфус с весело лице, — тъй като знам, че любимата ми жена и един верен и смел приятел се намират близо до мен.

Херманса целуна горещо мъжа си и тръгна със стария Менард.

34.

Зазоряваше се. Красивите нощни светила — звездите и луната, бледнееха. Утринното слънце блесна с цялото си величие и обагри водите на морето в безброй цветове. Скоро обаче то пое своя ход по небосклона и започна да напича с всичка сила главата на капитан Драйфус.

Беше потънал в пот. От време на време подухваше хладен ветрец и освежаваше тялото на вързания нещастник. Измъчваше го жажда. Краката му не го държаха, кръвта в жилите му спираше. Той приличаше на разпнат мъченик.

Драйфус щеше да свърши от ужасните болки, ако Херманса и Менард не го отвързваха през нощта от мачтата и не го подкрепяха с храна и питие. Те бяха приготвили за нещастния легло на палубата, разтриваха вдървените му крайници, носеха му вино, храна и така поддържаха силите му.

Беше настъпила третата нощ, последната, която Драйфус трябваше да прекара вързан на мачтата. След полунощ Херманса привърза за последен път мъжа си за мачтата, а Менард се беше упътил към лодката, за да подготви бягството.

Драйфус, Менард и Херманса искаха след час да напуснат плаващия ад. Те предпочитаха да загинат във вълните на морето, отколкото да пъшкат под мъченията на жестокия Нортон.

— Всичко е готово — осведоми Менард, като се върна при Драйфус и Херманса. — Занесох достатъчно храна и прясна вода в лодката, надявам се, че ще имаме за повече от една седмица в океана, без да страдаме от глад или жажда. Погрижих се също за оръжие и за други необходими неща. Вярвам, че ще срещнем някой параход и няма да се лутаме дълго из морето.

— Може би ще стигнем до суша — каза Драйфус.

— И това е възможно — отвърна старият моряк. — Може би ще успеем да доплаваме до източното крайбрежие на Африка или до северното крайбрежие на Южна Америка.

— Няма ли наблизо острови? — запита Драйфус.

— Има — отвърна старият моряк, — обаче не бих желал да попадна на остров, където живеят канибали.

— Те не са по-лоши от цивилизованите французи. Трябва да имаме вяра в Бога и да не се отчайваме.

Току-що беше казал тези думи и Менард го хвана за рамото. Показа с ръка към трапа, който водеше към каютите. Три тъмни сенки се показаха на палубата.

Менард и Херманса бързо се скриха зад сандъка, който се намираше до главната мачта. От там те можеха да наблюдават всичко, без някой да ги види.

Сенките бяха капитан Нортон и неговият пръв помощник — Телие. Между тях вървеше висок мъж. Лицето му бе вързано с черна кърпа. Човекът не беше окован, но Нортон и Телие го водеха за ръце.

— Какво искате от мене? — извика човекът с черната кърпа. — Защо ме водите по това време на палубата?

— Ще видиш ей сега — отвърна Нортон и се засмя.

— Ти кръстен ли си?

Човекът с превръзката се изправи гордо.

— Безсрамнико, не знаеш ли кой се намира пред тебе? Нали ти казах кой съм?

Нортон не отговори нищо. Погледът му бе обърнат към вързания Драйфус.

— Телие — прошепна той на помощник-капитана, — онова псе там ще ни чуе. Той не трябва да узнае, какво ще се случи тази нощ на „Ла глоар“.

Телие пусна човека с превръзката и отиде към мачтата. Погледна внимателно вързания. Драйфус се престори на полумъртъв. Главата му беше увиснала на гърдите, очите му бяха невиждащи, езикът му се виждаше през полуотворените устни, а тялото му силно трепереше. Приличаше на умиращ човек. Телие го изглежда доволно.

— Капитане — каза той, като се върна при Нортон, — човекът на мачтата не е опасен. Мисля, че скоро ще свърши. Екваториалното слънце го е уморило.

— Той не бива да умре — смръщи се Нортон сърдито, — трябва да го закарам жив в Каена. — Кои моряци са вахтени?

— Том и Енох — отвърна Телие, — но са зад палубата и не ще видят нищо.

Разговаряйки така, те бяха дошли до борда. Нортон дръпна черната кърпа от лицето на затворника и се засмя коварно.

— Ти ли си синът на всесилния Наполеон? — изръмжа жестокият мъж, като видя лицето на нещастния принц. — По дяволите Наполеоновците! Ей сега Франция ще се отърве от тази проклета язва!

Нортон се хвърли върху нещастника.

— Подлец — извика принцът високо, — ти искаш да убиеш твоя цар и господар?

Отблъсна Нортон от себе си с все сила.

В същия миг подлият капитан го хвана отзад и го удари, принцът падна зашеметен на палубата. Положението му бе безнадеждно. Нортон и Телие се нахвърлиха върху лежащия и го вдигнаха на планцера.

— В морето последния Наполеон — извика англичанинът — Нека акулите го изядат.

Започна отчаяна борба. Нещастната жертва се бореше с нападателите си, удряше с крака и с ръце, като се държеше здраво за борда. Убийците все повече озверяваха от силното упорство на защитаващия се. Като железни чукове се сипеха юмруците по главата на нещастния. Кръв потече от раните му. Тя обагри челото му и потече по очите. Силите му отслабваха.

— Телие — изхърка червенокосият капитан, — Телие, бутни го в морето!

В същия миг силен юмрук се стовари върху главата на Нортон и го повали на палубата.

— Дръж се, момче — извика старият Менард на принца. — Ей сега ще свърша с убиеца.

Старият моряк се хвърли върху Телие и го хвана за врата.

Нортон се надигна. Той искаше да помогне на помощника си, но в същия миг някой го ритна силно в слабините, и той извика от болка.

Пред него застана Драйфус със свити юмруци. Херманса беше отвързала навреме мъжа си.

— Убиец — извика гневно Драйфус. — Престъпленията ти са достигнали върха си, ти не си достоен да бъдеш вече капитан на френския параход. Последният ти час е дошъл!

— Псе такова! Ето наградата ти — изрева кръвожадно Нортон.

Червенокосият извади кама и се спусна срещу Драйфус, но Алфред отскочи настрана и избягна смъртоносния удар. В същия момент едно дърво се стовари върху главата на англичанина и Нортон се сгромоляса на земята мъртъв.

— Вярна ми Херманса, ти за втори път спаси живота ми — извика с възхищение Драйфус. — Как да ти се отблагодаря!

Сега, обаче, не беше време да се изказва благодарност. Старият Менард бе в опасност. Макар и мършав, Телие беше много силен. Той беше повалил Менард на пода и бе седнал върху гърдите му.

Тъкмо вдигаше камата, която падна от ръцете на капитана, за да я забие в сърцето на стария моряк, когато трима души се хвърлиха върху лоцмана и го отдръпнаха от Менард.

Драйфус, Херманса и Наполеон трябваше да употребят всички сили, за да надвият побеснелия помощник-капитан. Старият моряк сложи крак на врата му.

— Тези гадове трябва да се тъпчат с крака — изкрещя той. — Телие, цял живот си бил отровна змия и си ухапал много невинни хора.

Той така силно притисна с крак врата на помощник-капитана, че прешлените му изпращаха. В това време Драйфус и Наполеон успяха да вържат ръцете и краката на злобния човек.

— Вържете го за мачтата — нареди Менард. — Нека пукне там от пека на тропическото слънце.

— Том, Енох, елате да ни помогнете — зовеше Телие, докато го привързваха за мачтата.

— Деца, помогнете ми да спусна лодката в морето — подкани Менард Драйфус и Наполеон. — Имаме благоприятен случай да избягаме — двамата подлеци не могат да ни попречат, единият е вързан за мачтата, а другият, другият... дявол го взел, но къде е капитан Нортон?

Старият моряк пребледня. Той впери поглед към мястото, където преди няколко минути лежеше англичанинът.

— Подлецът офейка — извика изплашен Менард.

— Нортон избяга от палубата, докато се разправяхме с помощника. Отишъл е в каютите, за да събуди своите хора. Сигурно ще бъдем нападнати.

— Ние нямаме оръжие — извика Драйфус, — не бихме могли да се защитаваме.

— Ще загинем — изрече Наполеон, — но ще умрем не като страхливци, а като герои.

По лицето му се четеше смелост, а големите му очи страшно заблестяха. В този миг приличаше на своя велик дядо, пред когото светът някога трепереше.

Херманса се облегна разтреперана на мъжа си.

— Работата ни е спукана, деца — обяви старият Менард загрижено, — нашето положение е опасно. Можем да се спасим, само ако успеем да спуснем лодката на вода преди капитанът да ни нападне с хората си. На работа! Колкото може по-бързо, иначе сме загубени.

Тримата се спуснаха към лодката и се заловиха на работа.

— Боже, ние забравихме барона и Мирович. Ще ги оставим ли в този ад? Не, това е безчовечно.

— Трябва да бързаме — възрази Менард, — всяка минута е скъпа. Жал ми е, че трябва да оставим бедните, но...

— Аз ще ги освободя — каза Херманса бързо. — Ключът на затвора им е в кабината на помощник-капитана, сега ще го донеса.

Херманса изтича към каютата на Телие. Драйфус закри лице с ръце и промълви:

— Ако хванат жена ми... Менард, не ще имам нужда тогава от тази лодка, тогава сам ще се убия.

Изминаха няколко напрегнати минути. Тримата мъже продължаваха трескаво работа. Въжетата бяха развързани. Макарите заскърцаха, лодката се спускаше бавно към морската повърхност. Когато я докосна, Менард се зарадва:

— Слава Богу, донякъде свършихме работата си.

— Тук има брадва — извика принц Наполеон, — с нея ще можем да отсечем въжетата.

В същия миг радостен вик изскочи от гърдите на Драйфус. Откъм кърмата се задаваха Херманса, Пикардин и сакатият Мирович.

— Всички сме тук — подкани Менард, — слизайте бързо в лодката. Пуснете най-напред жената, после стареца!

— Трябва един от трима ни да се спусне в лодката, за да хване стареца — каза Драйфус. — Менард, вие можете да сторите това!

Но уви, старият моряк не беше успял да скочи в лодката, когато нещастieto се струпало връз главите на бегълците.

Чуха се силни викове и шум. Дива тълпа от моряци се появи на палубата. Те бяха полуоблечени и държаха в ръцете си ножове, брадви, пушки и саби. Нортон държеше голям американски револвер и предвождаше тълпата.

— Убийте бунтовниците — викаше той. — Затворниците искат да избягат. Ако не можем да ги закараме живи в Каена, трябва да предадем поне труповете им.

Четири гръмежа изплюяха един след друг от револвера му. Куршумите минаха край главите на бегълците, без да ги засегнат. Ръката на Нортон трепереше силно.

Чу се силният глас на Менард.

— Другари — извика той на моряците, — капитанът ви мами, аз, старият боцман и ваш другар, се опълчих против този звяр в капитанска униформа. Елате при мен и ми помогнете!

Само трима моряци се осмелиха да отидат при Менард. И другите ненавиждаха капитана и първия помощник, но се бояха от наказанието, което ги очакваше, ако старият им другар не успееше.

— Стреляйте — викаше капитанът. — Долу бунтовниците, долу затворниците!

Моряците гръмнаха няколко пъти, но във въздуха. Те бяха по-великодушни от началника си и пощадиха живота на своите другари и на нещастните затворници.

През това време Нортон се беше втурнал към мачтата, за да помогне на Телие.

Принц Наполеон използва тази минута, вдигна Херманса и скочи с нея в лодката.

— Добре направихте — извика Драйфус. — Последвайте ги Менард, аз и този храбър младеж ще пазим гърба ви!

Двама моряци също скочиха в лодката.

Третият тъкмо се канеше да ги последва, когато Нортон вдигна револвера си. В револвера му имаше още един куршум. Той се прицели в гърдите на Драйфус.

— Ето ти наградата, шпионино — извика Нортон, — ти си разбунтувал хората ми, куче такова! Ще си получиш заслуженото!

Револверът светна. Драйфус се снижи. Куршумът мина край главата му и се заби в гърба на моряка, който щеше да се прехвърли

през леерите. Бедният махна няколко пъти с ръце и падна мъртъв на палубата.

Куршумът беше пронизал сърцето му. Менард се разтрепера от гняв. Втурна се като разярен лъв към капитана и застана пред него.

— Ето ти наградата, звяр в човешки образ — извика старият моряк и вдигна блестящата брадва над главата на Нортон. — Знам, че Бог ще ми прости убийството.

Брадвата се заби в главата на тирана. Менард се упъти към борда, прехвърли се през леера и се спусна в лодката. Драйфус се наведе, за да вдигне сакатия Мирович в лодката, в която току-що бе скочил и барон фон Пикардин.

Но Телие се беше втурнал към него. Моряците Енох и Том също бяха слезли на палубата и се канеха да се хвърлят върху Драйфус.

— Алфред, Алфред — зачу се глас от лодката, — помисли за детето и за мен!

Гласът на Херманса стресна Драйфус. Той остави Мирович на произвола на съдбата.

Смелият мъж се качи на планцера и остана няколко мига там. Той видя как Менард отрязва с кървавата брадва въжетата, които съединяваха парахода с лодката. Съпругата му беше се изправила и го очакваше с разтворени ръце.

— Спусни се бързо, Алфред — викаше с разтреперан глас. — О, Боже, пази мъжа ми! Той е изгубен, той не ще може да ни стигне!

Драйфус скочи от кораба. Вълните на океана го погълнаха и го повлякоха към дъното. Клетникът не беше успял да уцели лодката, отнесена за мигове далече от „Ла глоар“.

— Две хиляди ще получи този, който извади жив или мъртъв този човек — изрева Телие.

Том и Енох веднага се хвърлиха. Телие им метна няколко въжета, на които имаше привързани големи куки. Машината на парахода беше спряна. След малко нещастният Драйфус почувства, че го теглят към парахода.

— Херманса — викна той отчаяно, — Херманса, помогни ми, недей ме оставя.

Стори му се, че отдалеч достига слабият глас на неговата жена, макар че не бе възможно, защото лодката се намираше вече на няколко мили от парахода.

Драйфус изгуби съзнание. Чувствата му бяха притъпени. Той не разбра кога го изтеглиха на палубата. Съвзе се едва, когато Телие с ритници го вкара в надстройката.

След това помощникът се втурна към борда.

— Хей, Том, Енох — извика той гръмко. — Къде сте храбри юнаци? Хванете се за въжетата, за да ви изтегля. Заслужихте хиляда франка и докато стигнем до Каена, всеки ден ще получавате по три литра ром.

Ала нито наградата, нито любимият им ром успяха да накарат Том и Енох да се отзоват на думите на своя началник. Имаше съвсем основателна причина, за да не отговарят. Вълните ги бяха отнесли сред силно течение и те станаха плячка на разярения океан. Том и Енох се намираха на няколко мили от парахода и не чуваха виковете на лоцмана.

Тъмни облаци спуснаха непрогледен мрак над развълнувания океан. Силна гръмотевица изтрещя на изток.

Телие непрестанно зовеше своите моряци, но все безрезултатно. Всичко бе потънало в тъмнина. Само непрекъснатите мълнии отговаряха на виковете му.

— Моите верни юнаци са загинали — каза равнодушно Телие и се отдалечи от борда. — Не мога да им помогна. Нека почиват спокойно във водите на океана. Слушайте, момчета, и запомнете хубаво всяка моя дума.

Той се приближи към трупа на капитана, погледна го набързо и продължи:

— Капитан Нортон е мъртъв и никога не ще се съживи. Това е много хубаво. Подлецът Менард му е пукнал кратуната. Ще го погребем утре сутринта според морския обичай, като спуснем тялото му в океана. Бог да помилва грешната му душа. Амин. Моряци, сега аз съм ваш капитан. Вярвам, че ще бъдете доволни от мен. Не мислете, че съм одобрявал жестокостите на капитан Нортон — винаги съм бил против зверствата му, но трябваше да мълча, понеже ми беше началство. Трябва да простим всичко на капитана и да се надяваме на подобри времена. Момчета, от днес нататък, докато стигнем в Каена ще получавате всеки ден по два литра ром. Сега всички по местата си и всеки на работа! Морето е бурно и гръмотевицата от изток приближава. Машинист, дай пълна пара на машината!

— Ура! Да живее нашият нов капитан — се чува няколко гласа.

Не всички моряци бяха доволни от новия си капитан, но нищо не казаха и всеки се хвана за работата си. Не след дълго затрещяха гръмотевици. Мълнии процепваха облаците. Глух гръм огласяше въздуха, а океанът силно се вълнуваше и ревеше. Бушуващата стихия се показва с цялата си страховитост и могъщество и даде да се види колко немощен е човек в сравнение с най-слабия дъх на Твореца.

Мощният параход „Ла глоар“ беше като сламка сред безкрайния океан и немощно цепеше вълните на развълнуваните му води. Като дойде в съзнание Драйфус видя отново старата си тъмница. Ръцете и краката му бяха оковани в тежки вериги. Около него бе коленичил старият Мирович и сълзи се стичаха по лицето му.

— О, благородни човече, заради мене ти се намираш на „плаващият ад“ — хълцаше клетият старец. — Сега щеше да бъдеш свободен, ако не бе се погрижил за моя окаян старчески живот.

— О, Боже, запази моята клета жена, която сега е в развълнувания океан. Тя е сама, без мен, без закрила сред океана, в една нищожна лодка.

Като каза тези думи, той стисна ръката на недъгавия старец и с тих глас рече:

— Нека бъде волята Божия. Бяхме толкова близко, съединени искрено! А сега пак сме разделени, разделени?

— Вечно разделени ли?

— Само Бог знае.

После клетникът сложи глава на гърдите на стареца и се замисли.

Мирович покри ръцете му с целувки. Чувстваше в себе си вина за случилото се.

Пълно отчаяние цареше в малката лодка, тласкана от мощните океански вълни. Менард, Пикардин и принц Наполеон трябваше да пазят Херманса, за да не се хвърли в разбушувания океан.

— Жестоки хора, оставете ме — крещеше клетата жена, — защо ми пречите да разделя смъртта със своя съпруг, който е вече загинал, потънал. И аз искам да умра. Без него животът ми е нищо. Смилете се над мене, добри хора, оставете ме да умра! За мен смъртта е сладка. Океанът е за мене брачното легло, гой— ме очаква.

Ето, слушайте музиката, органът звучи величествено. Да умра, Алфред, аз съм твоя, вземи ме, твоя съм навеки... Клетата жена издаде глух стон и се сгромоляса като мъртва на дъното на лодката.

— Някой плува към нашата лодка — извика един от моряците, — той вика и маха с ръце, трябва да е корабокрушенец.

— Ето там и друг! — извика принцът и показва чер предмет, който се приближаваше към лодката.

— Бързо сменете курса! — заповяда Менард. — Трябва да приберем пострадалите, ако ще да се най-върлите ни врагове. Като истински християни сме длъжни да ги спасим от вълните.

Нещастниците се приближаваха все повече към лодката.

— Това са Том и Енох — извика единият от моряците, — ясно ги виждам!

— Оръдията на загиналия Нортон — допълни другият. — Нека се удавят дяволите, няма да ги приберем в лодката. Шестима души са достатъчни за тази орехова черупка.

Менард поклати сърдито глава.

— Куиер, Августин, вие християни ли сте! — обърна се към тях старият моряк. — Дори да са синовете на самия дявол, длъжни сме да ги избавим от вълните. Не виждате ли, че страшна буря приближава и че ще загинат в разяреното море.

Те бяха полумъртви от страх и дойдоха на себе си, чак когато старият Менард им сипа по чаша ром в устата. Том и Енох разправиха на бегълците, как са се хвърлили в морето и избавили Драйфус, а после пострадали те самите. Обаче за обещаната от Телие награда не казаха нищо.

Когато Херманса дойде на себе си, барон фон Пикардин и принц Людовик Наполеон ѝ съобщиха радостната вест. Сълзите ѝ пресъхнаха, нещастната жена скръсти ръце и благодари на Бога за спасението на мъжа ѝ.

Мисълта, че любимият и мъж е жив, върна силите, ѝ. Нещастната жена очакваше хладнокръвно съдбата си, тя не се плашеше от грозящата я опасност, нито от бурята и гръмотевиците. Дори се усмихна, когато изгърмя и лодката се залюля като сламка във водата. Радваше се, когато разпенените вълни я издигаха високо и после я спускаха в дълбочините.

— Алфред живее — шепнеше тя, — аз също живея и докато човек е жив, все може да се надява.

Менард сам управляваше лодката. Благодарение на голямата му опитност, вълните нея преобърнаха, нито строшиха.

Старият моряк гледаше загрижен развълнуваното море и шепнеше:

— В това малко корито се намират осем души сред океана, които не знаят кога и къде ще срещнат параход, и кога ще стъпят на суша! Цели седмици може да се лутаме, без да намерим помощ. Осем души, а аз имам храна и вода само за четирима и то за седмица. Нека Бог се смили над грешните ни души!

Коравата ръка на стария моряк хвана още по-здраво кормилото на малката лодка, която се носеше по бушуващото море, тласкана от вълните — без цел в безкрайността. Ръката на всевишния я пазеше!

35.

В къщата на майор Форцинети цареше скръб и печал. Старият офицер, който усърдно се бе заел с нещастния и невинен Драйфус, бе съкрушен. Единствената му дъщеря Марион беше болна и състоянието ѝ се влошаваше през последните дни.

Момичето не беше душевно, а телесно болно. Тя имаше припадъци, чувстваше болки в стомаха и нямаше никакъв апетит. Разсъдъкът ѝ бе съвсем ясен. То бе отслабнало, говореше непрестанно за смъртта, сякаш искаше да си почине в гроба.

Марион не желаше никакъв лекар, но най-после молбите на баща ѝ я принудиха да се съгласи и сега пред нея, в стаята, стоеше стар професор. Форцинети с нетърпение и безпокойство се разхождаше в съседната стая и чакаше да чуе резултата.

— Господин докторе — погледна го майорът в очите, — моля ви, кажете ми, Марион ще живее ли?

— Ще живее — отвърна старият професор сериозно — тя е млада и силна и ще може да го преживее, както много други момичета.

Въпреки че първите думи бяха успокоителни, вторите развълнуваха Форцинети.

— Много момичета ли го преживяват? — запита той тихо. — Значи е сериозно болна? Кажете ми, за Бога, всичко откровено, не ме гледайте така печално и състрадателно, кажете ми всичко, дори да е най-лошото. Кажете ми истината!

— Истината ли? Добре, ще ви кажа. — Професорът погледна към вратата, като че искаше да се увери, че не ги подслушва някой. После се приближи до майора и му пошепна нещо на ухото.

Тези думи подеждяха ужасно на клетия баща. Форцинети извика от изненада. Лицето му се помрачи.

— Това не е истина — каза той с разтреперан глас, — вие се мамите.

Старият професор поклати глава:

— Господин майор, не ви се сърдя за думите, защото виждам, че много се разтревожихте.

Майорът трепереше.

— Не исках да ви обидя, господин докторе — произнесе той глухо. — Кажете ми само, че сте ме излъгали. Боже мой, аз не знам какво говоря, само знам, че съм нещастен, че моята чест, моят живот и моето щастие са разрушени, щом това, което казахте, е истина.

— Истина е, приятелю — отвърна професорът и се наведе над нещастния баща, — аз не се лъжа.

Форцинети закри с ръце лицето си.

— Срамувам се — каза той, — не смея да ви погледна вече, господин докторе, а не смея също така и да се срещна с хората. Страшно е да бъде човек баща на нещастна дъщеря.

— Най-добре е да узнаете кой е прелъстил дъщеря ви и по подходящ начин да го склоните да се ожени за нея. Никой не знае освен вас, а аз като лекар съм задължен да мълча.

Старият майор скочи от стола си.

— Кой я е измамил? — попита той. — Каза ли ви?

— Не, длъжен съм да ви кажа, че вашата дъщеря остана много изненадана от моето откритие. Тя плачеше и каза, че не е направила никаква грешка.

— Възможно ли е това, господин докторе? Старият професор се замисли.

— Не — отвърна той.

— Добре! Благодаря ви, засега моля да ни оставите насаме. Желая... ще видя... трябва да си признае. Ах, чувствам, че не бих могъл да се овладее и ще я убия, а след нея и себе си.

— Успокойте се, господин майор, успокойте се! Слаби са сърцата на момичетата, а съблазнителят е много хитър и знае, за съжаление, как да използва женските слабости.

— Само да ми каже кой е този подлец — изстена Форцинети. — Аз съм стар войник и съм свикнал за всяка обида да отмъщавам с оръжие. Той трябва да застане срещу револвера. Той или аз — моята или неговата кръв трябва да се пролее.

Старият професор повдигна рамене, стисна ръка на разтревожения мъж и тихо излезе.

Форцинети едва забеляза, че е излязъл. Той се загледа в пространството. Неочаквано се сепна. Вратата на съседната стая се отвори.

Влезе Марион. Момичето беше развълнувано и бледо като мъртвец и при все това извънредно хубава. Тя падна пред баща си на колене.

— Татко — простря нещастницата към него ръце, — татко, аз съм невинна.

На устните на майора се появи горчива усмивка.

— Невинна ли — промълви той тихо. — Така говори всеки, който извърши някакво зло. И ти имаш смелост да ме погледнеш? Да не си мислиш, че с невинния си вид и с кроткия си поглед ще укротиш гнева ми! Много се лъжеш. Ти не си вече мое дете, защото моята дъщеря беше горда и честна, а сега пред мен стои паднало момиче, към което изпитвам отвращение.

— Татко, с тези думи ти ме убиваш...

— По-добре, за да не го сторя с ръце!

— Добре — проплака клетата девойка, — аз винаги съм била послушна и сега ще бъда такава. Сбогом, отивам да изпълня желанието ти.

Марион стана. Зашеметена, тя се запъти към вратата, ала преди да стигне до нея, Форцинети я хвана за ръката.

— Ще останеш тук! — грубо ѝ заповяда той. — Искаш с някоя комедия да нанесеш последен удар на почтеното ми име ли? Трябва да ми кажеш името на човека, от който зависи моето и твоето бъдеще. Не мисля, че си толкова лоша, за да ме излъжеш.

— Татко, никога досега не съм те лъгала, давам ти клетва, че и сега не ще го сторя.

— Добре — рече Форцинети тихо, — кажи кой, кой те измами.

— Не зная.

— Не зная! Хм, не знаеш. Навярно лошо се изразих. Кажи кому си подарила любовта си.

Марион го изгледа учудено.

— Никому не съм подарявала любовта си — каза тя спокойно.

Старият войник се ядоса.

— Това е лъжа! — кресна той. — Улично момиче, мисли какво говориш, а ако продължаваш да се подиграваш с мен, ще те убия, ще те убия, ако ще да отида на гилотината.

Той сви юмруци, в очите му гореше яростен огън. Марион се изправи.

— И да ме убиеш — повтори тя, — кълна се в паметта на любимата си майка, че не знае как се е случило.

— Лъжеш! Осквернено е не само тялото, но и душата ти.

Форцинети удари дъщеря си по челото и тя се сгромоляса на пода.

— Татко, ти за пръв път ме удари, но ще се каеш, защото ти казах самата истина.

— С твоята истина, която е цяла в лъжа, ти по-скоро в гроба ще отидеш — кресна майорът, който беше толкова разгневен, че едва се държеше на краката си. — Последният ти час дойде! Ти, а след това и аз. Този дом, в който са се пролели толкова сълзи, ще стане място на трагедия, каквато досега Париж не е виждал.

Форцинети взе пушката от стената. Зареди я и я вдигна.

Марион падна на колене. Красивата ѝ черна коса се бе разпиляла по девичите рамене. Момичето разтвори ръце.

— Обични ми татко, цели се добре — погледна го тя спокойно, — за да улучиш сърцето на детето си, което винаги те е обичало.

Майорът се прицели, ала ръцете му силно трепереха.

Неочаквано вратата се отвори и госпожа Берже се втурна в стаята. Посивялата коса на жената настръхна от страшната картина, на която стана свидетел. Тя беше възпитала Марион от малка и се грижеше за домакинството на майора. Без да се паникьоса, тя хвана Форцинети и отклони оръжието.

— Да не сте полудял, майоре — извика разплакана, мъчейки се да изтръгне оръжието от ръцете на отчаяния мъж, — искате да станете убиец на детето си ли?

— Не на моето дете — процеди Форцинети пресипнало, а на уличното момиче, за което ще бъде по-добре да не живее.

— Аз знам всичко, господин майор — каза госпожа Берже, — професорът ми разказа всичко. Преди вашият куршум да прониже дъщеря ви, ще трябва да прониже моето сърце.

Форцинети хвърли гневно оръжието.

— Значи от всички съм бил мамен! — кресна той. — И вие се осмелявате да защитавате това нищожество! Жените винаги се защитават. Почакайте, госпожо, вие трябва да дадете сметка за честта на дъщеря ми. Защо не я запазихте добре?

— Защото дъщеря ви е момиче, което няма нужда от пазачи — отвърна смело и решително жената. — И сега, дори да ме убие, пак ще кажа това. Марион е невинна. Над нея е извършено престъпление. Тук има загадка, решението на която е трудно.

После жената се отправи към коленичилото момиче и плачешком я прегърна.

— Бедна и обична ми Марион — започна тя, — някой безобразник те е въвлякъл в това престъпление, но ти, уверена съм, не си взела никакво участие. Аз съм те отгледала и затова ти трябва да ми се изповядаш като на майка. Спомни си, клето момиче, не е ли идвал при теб мъж. Не е ли идвал някой долен мъж, който да иска насилствено да те целуне.

Лицето на момичето се заля в червенина от срама, който изпитваше.

— Нищо не зная — отвърна то разплакано, — не мога да кажа нищо, но в дълбочините на моята душа има тайна, покрита с тъмно було. Искам да махна това було, ала не мога. Струва ми се, че някой ми забранява да сторя това.

Тя се хвърли в обятията на своята възпитателка, сякаш търсеше защита против онази невидима сила, която я застрашава.

— Господин майор, моля, заключете външната врата — помоли госпожа Берже — и елате в другата стая, защото искам да говоря с вас. Но, за Бога, махнете това оръжие! Стигат нещастията в този дом.

Форцинети изпълни желанието на жената. Изведнъж той стана спокоен и замислен. Вече не отправяше към дъщеря си ония пълни със злоба и гняв погледи. Напротив, сега бяха изпълнени с тъга и съжаление.

Госпожа Берже затвори вратата, не искаше Марион да чуе разговора им.

Клетата девойка остана сама. Тя не помръдна от мястото си. Стоеше ужасена, със скръстени на гърди ръце. Изведнъж повдигна глава и се послуша.

— Той вика — прошепна тя с треперещ глас, — черният майор ме зове, аз трябва да отида при него... По-скоро. Той иска да ме целуне и аз не трябва да го оставям да чака, трябва да отида, да отида.

Олюлявайки се стигна до вратата, но тя беше заключена. Момичето се обърна и тръгна към прозореца. Отвори го, стъпи върху

един стол и се покачи.

— Аз чувам, черни човече — промълви тя унесено, — идва послушната Марион, ето, тя ще литне към теб, гледай!

Марион скочи леко от прозореца на двора. Жилището на Форцинети се намираше на първия етаж. Премина край пазачите, които я познаваха, и излезе на улицата.

Силният вятър си играеше със разкошната коса, разстилаща се по плещите на момичето. Беше ѝ студено, но тя вървеше напред.

Клетата дъщеря на Форцинети бързо се изгуби из парижките улици.

През това време старият майор и госпожа Берже говореха в стаята. Форцинети внимателно слушаше, ала по лицето му се изписваше някакво съмнение.

— Залагам главата си, господин майор, че нещастното ни дете е жертва на някой нехранимайко — каза тя.

— Искате да кажете, че е изнасилена?

— Именно изнасилена. И то по най-ужасен начин, защото Марион не е от ония момичета, които лесно биха се отдали. Трябва да са употребили особени средства и големи усилия, за да я докарат до това положение. Точно така — продължи госпожа Берже, слагайки ръка на сърцето си. — Че вие никога ли не сте виждали такива нехранимайковци, които, преструвайки се на честни благородни, примамват млади невинни момичета. Такива люде не заслужават дори и слънцето Божие. Те упояват честни девойки с някакви приспивателни или медикаменти. Нещастното момиче пада в несвяст, а когато се пробуди, и през ум не му минава, че му е отнето онова, което не се връща.

— Ах, тези дяволи — изкрещя разярен Форцинети, — тези дяволи в човешки дрехи, защо впримчиха и моето невинно дете в своите мрежи?

— Защо ли? Защото Марион е девойка с необикновена красота.

— Госпожа Берже, искам да ви повярвам, но все не мога — започна той с мек глас. — Знаете, че пазехме нашата Марион като очите си. Питам се, къде е могла да намери случай да се срещне с един такъв подъл и безсъвестен прелъстител.

Госпожа Берже се замисли за миг.

— Не си ли спомняте — отрони тя след малко, — че няколко пъти Марион е излизала сама? Не си ли спомняте, че нашето момиче — и когато беше нервно болно, и когато я смятахме за оздравяла, постоянно говореше за някакъв черен човек, който постоянно я преследвал и на когото трябвало да се подчинява?

— Да, да, имате право, госпожа Берже, спомням си — подскочи Форцинети.

— Да не би, обаче, този чер човек да е плод на нейната фантазия.

— Аз вярвам в неговото съществуване — извика неочаквано Форцинети с особен глас. — Да, госпожо Берже, полека-лека започва да ми става ясно всичко. Моето дете е докарано до това положение чрез измама и насилие. Ала аз ще намеря този нехранимайко, ще хвана този проклетник, който се крие под маската на „черния човек“ и ще го погубя, заклевам ви се в това, госпожо Берже!

— Но преди всичко, трябва да простите на невинната си дъщеря. Ще ѝ кажете, че ѝ прощавате, защото сте се уверил в нейната чиста душа.

Сълзи потекоха по набръчканите страни на стария майор.

— Аз да ѝ простя? — промълви с треперещ глас той.

— О, не, не, мила приятелко, моята дъщеря трябва да прости на безмилостния си баща. Аз ще целувам ръцете ѝ. Но, госпожо Берже, да не губим нито минута. Не ще се успокоя, докато не притисна клетото дете до гърдите си и докато не успея да я накарам да забрави завинаги този ужасен час.

Той отвори вратата и заедно се отправиха към съседната стая, където бяха оставили Марион заключена, ала и двамата се спряха като ударени от гръм. Марион беше изчезнала.

— Боже мой — извика госпожа Берже уплашено. — Аз сама заключих вратата. Всемогъщи Боже, Марион е скочила през прозореца.

— Скочила — извика Форцинети, избягала от дома на баща си, о, аз знам къде е отишла, аз сам ѝ показах пътя. Моето дете е отишло да дири смъртта си, аз съм нейният убиец.

Той скубеше косата си като луд, тичаше из стаята и викаше със задавен глас:

— Аз убих детето си, не ме поглеждайте вече, не съм достоен за погледа на честен човек. Аз убих детето си!

Госпожа Берже плачеше тихо в единия ъгъл на стаята.

— Господин Форцинети — каза тя най-после с благ глас, — опомнете се, докато още може да се помогне.

— Аз ще се погрижа — каза Форцинети, — дайте ми шинела. Извинете, госпожо Берже, че съм много разтревожен. Ще се обърна към полицията и тя ще намери моето дете в големия град.

После прегърбеният стар войник вдигна ръцете си към небето.

— Ти, Боже, който управляваш съдбините на всички ни, чуи горещата молба на един баща. Върни ми детето, единствената утеха, едничката моя радост в моя самотен живот!

— Амин — завърши тихо госпожа Берже.

След няколко минути майор Форцинети, седнал в един файтон, бързаше към централното управление на полицията в Париж.

Телеграфът съобщи на всички полицейски участъци в града да търсят загубената Марион. Те взеха точното описание на красивото момиче. Най-яркият белег беше нейната червено-златна коса. За един час полицията претърси целия Париж.

Но какво стана през това време?

Марион вървеше като сомнамбулка из улиците. Тя си говореше така, смееше се високо, сълзи течеха по бледите ѝ страни. Нощните пазачи се спираха и я гледаха учудени.

— Побъркано ли е това момиче?

Състоянието на Марион не можеше да накара хората да я мислят за побъркана. Нали всеки ден се разиграват същите сцени. Изнасилена — измамена — изоставена!

Кой парижанин би се учудил при срещата с такова момиче? Всеки отминаваше и я оставяше спокойно да си върви по пътя. Къде я водеше този път? Никой не се интересуваеше от това. В големия град всеки има свои грижи. Който падне, той пада и даже няма време да се вдигне.

Никой не се интересуваеше от Марион. Само погледите на няколко прелъстителни я преследваха.

Така бедното момиче дойде до булевард „Капуцин“. Около големия театър бе отрупано с народ. Някои се разхождаха. Богати екипажи и омнибуси кръстосваха и човек едва можеше да мине. Марион бързаше и весело си тананикаше: Ти мое си съкровище и всякога ще бъдеш. На този свят без тебе не мога да живея. Дари ми твоите устни — вечно да ги целувам, защото са много сладки. Какво е

целувката. И какво значи тя?... Но тя=неочаквано извика. С разтворени и протегнати ръце, с вперен поглед се втурна по булеварда и силно се изсмя. На десетина крачки от нея между файтоните, трамваите и колите премина изящен открит екипаж. Хубав мъж, изящно облечен, с черна брада, със скъп кожух и калпак, беше заел мястото на кочияша и караше. Ниско подстриганата му брада бе прошарена от малки снежинки. На коприненото седалище зад него седеше красива, елегантно облечена жена. Скъпа наметка обвиваше стройното ѝ тяло, а шапката ѝ бе украсена с красиви пера.

Всеки с любопитство се заглеждаше в екипажа. — Коя е тази красива жена? — се питаха наоколо.

— Това е баронеса Бланш — осведоми някой. — Новата звезда, която отскоро е в Париж. Живее на булевард „Бон нувел“ и разполага с много пари.

— Но кой ѝ дава тия пари?

— Навярно господинът с черната брада, който кара екипажа.

— Кой е той?

— Граф Естерхази, майор от генералния щаб.

— Ах, този, чиято венчавка неотдавна в „Нотр Дам“ свърши тъй печално. Много скоро е намерил утеха!

— Ще се утеши. С такава красива жена всеки би се утешил — захили се младеж, продължавайки да гледа след баронеса Бланш.

Но Марион не чу този разговор. Тя беше вперила поглед в мъжа с черната брада, който караше екипажа. Познала го бе.

— Черни човече — викна тя и се втурна напред. — Слез долу, ти, черни човече, аз съм тук, ти ми каза да дойда. Ето Марион те слуша.

— Назад — креснаха хората около нея. — Спуска се пред конете като луда.

Но не успяха да я опазят. Помощта им дойде късно. Конете тичаха и Естерхази не можа да ги спре.

С разтворени ръце тя се втурна срещу животните. Едно изпищяване и Марион лежеше под краката им. Едва тогава Естерхази успя да спре конете.

От всички страни надойдоха любопитни.

— Едно момиче смазано — се чу между събраното множество и се трупаха още повече хора около екипажа.

Неколцина издърпаха Марион изпод краката на конете. Готвеха се да я отнесат в болница. Естерхази погледна лицето ѝ. Позна я. И разбра, че това нещастие не е станало случайно, както предполагаше преди това. Слаба червенина заля бледото му лице. Той се обърна към богато облечената жена и ѝ прошепна:

— Ей, Богу, Помпадура, това момиче може ли да ми причини нещастие. Погрижи се да няма усложнения.

— Добре, почакай, ще сторя нужното — отговори Помпадура.

После стана от мекото копринено седалище на екипажа и се наведе към проснатото момиче.

— Хубаво, мило дете — каза тя, — навярно е леко ранено, но аз не ще оставя да го отнесат в болницата. Сама ще се заема с лечението му и ще го държа в дома си, докато се явят родителите му.

— Браво, госпожо! — чуха се няколко гласа от множеството. — Това е много благородно и човеколюбиво. Всички видяхме, че карацият не е виновен. Тя сама се спусна срещу конете.

— Не търсете сега причините за нещастиято — смръщи се Помпадура. — Моля, вдигнете момичето във файтона. Аз ще го откарам веднага вкъщи. Аз съм баронеса Бланш и живея на булевард „Бон нувел“.

Неколцина с радост изпълниха желанието на баронесата, а тя покри пострадалата грижливо с кожената завивка. Помпадура даде знак и Естерхази подкара екипажа, който след няколко минути се изгуби от очите на събраното множество.

За жалост на мястото нямаше нито един полицай. Марион попадна в ръцете на Помпадура и Естерхази.

Същата вечер една забулена жена влезе в къщата на баронеса Бланш. Помпадура кимна на чуждата жена да я следва и влязоха в разкошно нареден кабинет, осветен от аплик. Баронесата се отпусна на един диван и покани посетителката си да седне.

Помпадура внимателно се вглеждаше в лицето ѝ, което изглеждаше, че някога е било доста хубаво, но след петдесет години хубостта ѝ бе повяхнала.

— Казвате се Мария Красцинска, нали? — попита Помпадура.

— На вашите услуги съм, госпожо баронесо, тъй се казвам.

— Вие акушерка ли сте по занаят?

— Да, госпожо баронесо!

— Госпожа Казота, собственица на „Червената воденица“, ви препоръча и каза, че можем да предоставим всичко на вас.

— Да, госпожо! Цяла съм мълчание — поклони се акушерката.
— От четири години съм в Париж, но много тайни узнах през това време и всичко, което ми е доверено, остава като погребано.

— Къде живеете преди това? В Русия ли?

— В Петербург, госпожо баронесо. Моите клиентки там бяха все княгини, баронеси и графини и ми вървеше много добре, но нещастие ме сполетя.

— Какво нещастие?

— Не обичам твърде да приказвам за тези мои работи, госпожо, но вярвам, че вие можете да си представите. Когато някоя акушерка иска да спечели много пари, тя трябва да върши непозволени от закона неща. Докато с години върви добре, току виж един ден човек попаднал с двата крака в клопката.

— Значи в Петербург попаднахте в нея?

— Да, беше много страшно. Щяха да ме заточат за десет години в Сибир, но се отървах, като дадох цялото си състояние, всичко което притежавах, за да откупя свободата си.

— Но ако и в Париж ви се случи същото? — каза неспокойно Помпадура. — Ако полицията открие във вашата къща тайни, които са забранени от закона?

— О, не, госпожо, в Париж не може да ми се случи нищо.

— Но как можете да бъдете уверена в това?

— Тукашната полиция не може да ме арестува.

— Е, когато господин Ла Бриер пожелае да ви залови, няма да иска позволение от вас за това.

— Разбира се, госпожо баронесо — изпъчи се самоуверено тя и някак тайнствено добави; — Ще ме заловят, може би, понеже не знаят каква тайна пазя за тях. Вярвайте, госпожо баронесо, че не ще престоя и три часа в затвора и ще ме освободят.

Помпадура се поусмихна и рече:

— Добре, виждам, че сте решителна жена. Може да ви се довери човек. Чуйте какво ще ви предложи. В съседната стая има едно момиче, което след няколко месеца ще дочака трудния си час. То е сираче, клетото, без майка, и аз доброволно се нагърбих с грижата за него. Бихте ли взели у вас това момиче? Ще ви възнаградя добре.

— Искам, разбира се — отговори Красцинска. — Това е главното ми занятие.

— Колко ще искате месечно?

— Двеста франка, госпожо баронесо, мисля, че е евтино.

— Намирам, че тази сума не е твърде голяма и още сега ще ви заплатя за пет месеца.

Госпожа Помпадура стана, доближи се до писалището, отвори чекмеджето и взе една банкнота от хиляда франка.

— Много ще ми е мъчно, ако това момиче не доживее раждането си, — каза тя, като я погледна особено. — Наистина, то няма да очаква нищо добро от живота и по-добре би било да отиде в гроба, но...

— Разбира се, това е най-доброто за подобни бедни и нещастни момичета — съгласи се Красцинска и напъха банкнотата в джоба си. — Момичето не ще напусне къщата ми и, разбира се, никой нищо няма да разбере.

— Вие сте много хитра жена, госпожа Красцинска! Отгатвате най-съкровения ми желания.

— А детето? — запита акушерката. — Мъртво или живо трябва да се роди?

— Ще ви съобщя за това по-късно. Къде живеете?

— На улица „Мадона“.

— Нима съществува такава улица в Париж? — удиви се Помпадура, без да се смути.

— Разбира се, че има, госпожо — отвърна Красцинска и погледна усмихнато баронесата: — На тази улица до скоро живееше една престъпна двойка: Мъртвешката глава и Помпадура. Така се казваха.

Помпадура се разтрепера. Тя не знаеше, че акушерката я позна.

— Разбира се, милостивата дама не знае нищо за тези хора — продължи дръзко Красцинска. — Аз живея на улица „Мадона“, в задната къщата на евреина Дулсети. Тази къща е безопасно място. Ако някога вие, госпожо, благоволите да ме посетите, то влезте в магазина на евреина и го запитайте дали е готово златното кръстче за детето. Само тогава Соломон Дулсети ще ви доведе при мене.

— Благодаря ви. Искате ли сега да вземете момичето?

— Разбира се. Тъмнината е най-доброто було, което прикрива всичко. Ще взема един закрит файтон. Ще се съгласи ли тя да дойде

доброволно с мене.

— Кажете на момичето, че сте изпратена от баща ѝ и че ще я заведете при него и тя ще се съгласи.

— Чудесно. Тогава не ще ме безпокои из пътя и не ще ми прави никакви сцени. Щом дойдем до дома, тя ще се укроти.

Помпадура и акушерката се спогледаха, като че се разбраха, какво искаха да си кажат.

После влязоха в съседната стая.

След половин час, Марион и Красцинска седяха една до друга в покрития файтон. Нещастното момиче, не подозираше нищо, то мислеше, че я водят в дома на баща ѝ.

В същото време Помпадура и Естерхази се забавляваха на мекия диван в разкошната гтая. Пред тях имаше маса с изискани закуски и шампанско. Красивото тяло на привлекателната жена беше облечено в лека роба, тя беше прегърнала черния майор със светнали от любов очи.

— Доволен ли си сега от мен? — пошепна тя. — Аз те избавих и от тази опасност. Ти няма да се плашиш вече от момичето с червената коса. Целуни ме сега за награда, скъпи мой, и отнеси душата ми заедно с целувките си!

Черният майор я целуна.

Тази жена, която той държеше в прегръдките си, беше не само красива, но вярна, умна и коварна. Той не беше сгрешил като се сприятели с нея.

ТОМ ВТОРИ

1.

Бурята беше утихнала. Тъмните облаци изчезваха от небосклона. Небето се изясни. Развълнуваното море се смири. Малката лодка с осемте бегълци плаваше бавно и спокойно по гладката морска повърхност. Но само бог знаеше къде отива.

Бегълците бяха коленичили и благодаряха на създателя на света, задето ги бе избавил от опасността. Когато свърши молитвата си, барон Емил фон Пикардин покани един от другарите си да изберат между тях един за водач и да му поверят управлението на лодката и запаса от храна.

Изборът не продължи дълго, резултатът се предвиждаше. Бегълците избраха единодушно Менард за свой предводител и нарекоха лодката „Капитанът“ в чест на бедния Драйфус. Пикардин попита Менард колко храна има в лодката. Старият моряк пресметна количеството на провизиите: чувал сухари, един свински бут, няколко кутии консерви, едно буре ром и едно буре вода — това беше всичко, което имаха.

Като чу това Пикардин се уплаши.

— Няма какво да говорим повече — каза той на Менард, — трябва да се задоволяваме с това, което имаме. Моля ви само, добри ми приятелю, да пестите колкото може храната. Помислете, че сме осем души и че след няколко дни ще останем без троха хляб и без капка вода. Моят съвет е да ни давате всеки ден по два сухара и по четири лъжички вода, а свинския бут да оставим за болните, ако има такива между нас.

Менард не послуша този съвет. Той беше добър чо век и превъзходен моряк, но лош стопанин. Освен това имаше юнашки апетит и съдеше за другите по себе си. Менард раздаде на всеки по килограм сухари, десет грама свински бут, един литър ром и два литра прясна вода.

Пикардин, принц Наполеон и Херманса си дадоха дума, че ще пестят храната и водата и че ще си помагат в нужда.

Херманса показа смелост и решителност и при най-голямата опасност. Въпреки че положението ѝ не бе завидно, макар да се стесняваше, че беше единствената жена между осем непознати мъже, тя не роптаеше. С всички беше учтива и помагаше, където може. Моряците я обичаха и уважаваха. Никой от тях не каза оскърбителна дума за нея.

Бегълците бяха весели, въпреки че знаеха какво ги чака. Доброто им настроение се дължеше на хубавото време и на благоприятния вятър.

На петия ден Менард съобщи, че от днес ще получават по два сухара дневно. На шестия ден обяви, че ще получават само по една лъжичка вода на ден.

Моряците започнаха да роптаят. Пикардин ги утешаваше. Той им разказваше дълги истории за мъките и страданията на пострадалите от параход „Круцификс“. Но те са били дисциплинирани и самоотвержени и затова са успели да изминат две хиляди и осемстотин мили в малка лодка въпреки глада, жаждата и студа.

На осмия ден нещастните бегълци направиха печално откритие. Храната и напитките им се бяха свършили. На лодката нямаше нито капка вода, нито троха хляб.

Отчаяние обзе моряците. Херманса, принцът и Емил си бяха скрили по няколко хапки от получената храна и имаха какво да ядат.

На другата заран във въздуха се появили няколко летящи риби и се спуснаха близо до лодката. Две от тях се ударили във ветрилата и паднаха в лодката. Том и Енох ги уловили, разкъсаха ги и ги изядоха сурови. На деветия ден вятърът съвсем утихна и океанът стана гладък като стъкло.

Страшни са ужасите на бурята, но още по-страшни са ужасите на гладните и жадни същества, когато вятърът съвсем утихне. Лодката едва се движеше по гладкото море. Ясният хоризонт бе обагрен в пурпурни краски, а в средата му се намираше горящото слънце. Парещите лъчи се спускаха немилостиво върху нещастните глави на корабокрушенците. Малката лодка почти тлееше от горещина. Океанът приличаше на обширна стъклена плоча и ослепяваше клетниците с ужасния си блясък.

— Вода, вода — стенеха нещастниците. — Да имаше поне капка вода!

Морякът Енох взе едно гърне, напълни го с морска вода и понечи да пие. Баронът и Менард насила му отнеха гърнето.

— Полудял ли си? — извика Менард. — Не знаеш ли, че ще умреш, ако пиеш морска вода?

Енох се засмя с дрезгав глас.

— Ще съм луд, ако не пия. Около мене има толкова вода, а вие искате да загина от жажда! Не, не ще ви послушам!

Менард му обясни, че солената вода причинява лудост и други ужасни болки.

— Този, който се опита да пие морска вода, ще бъде вързан — заплаши старият моряк.

Момчетата насядаха в лодката и започнаха да гризат тютюневите си кесийки.

На десетия ден Менард нарязва два чифта нови ботуши и ги даде на гладните моряци.

Херманса започна да отслабва и да припада. Барон Пикардин и принц Наполеон непрестанно се грижеха за болната жена и дадоха на нещастната последната капка ром, която се намираше в лодката.

На единадесетия ден вечерта отчаянието стигна върха си.

Гладните и отчаяни моряци клекнаха в лодката и започнаха да си шушукат. От дивите им погледи личеше, че планират нещо ужасно, нещо страшно и невероятно.

Херманса дръпна Емил и принца към себе си.

— Моите мъки ще свършат скоро — каза тя със слаб глас. — Може би още тази нощ, аз всичко зная. О, тази ужасна съдба!

Красивата млада жена се разтрепера. Двамата мъже я гледаха печално.

— Не виждате ли какво се готви? — потръпна Херманса. — Те се съвещават кого да нападнат и да заколят, за да утолят жаждата си с кръвта, а глада — с месото му. Аз съм сигурна, че са избрали мен за своя първа жертва.

— Това не ще стане — каза баронът високо. — Принцът и аз ще защитаваме живота ви от зверовете в човешки образ. Да, Херманса, ние ще ви пазим до последния си дъх. Драйфус е наш приятел и ние сме длъжни да защитим безпомощната му жена. Само на него трябва да благодарим за това, че се отървахме от плаващия ад.

— Госпожо, разчитайте на нас — увери я принц Наполеон. — Кълна се, че не ще ви оставим на зверовете. Никой не ще смее да се допре до вас, защото ще го смажем като бясно куче.

— Можем да разчитаме и на Менард — разсъди Емил, — той е честен човек и ще убие всекиго, който посегне на живота ви.

В същия миг Херманса хвана ръката на Пикардин:

— Те идват — изстена тя уплашена, — те искат да ме вземат. Вижте само кръвожадните им погледи, те искат кръв.

Емил фон Пикардин и принц Наполеон скочиха от местата си. Те се втурнаха към моряците. Менард остана спокоен при кормилото.

— Какво искате? — попита баронът гладните мъже. — Защо се влачите наоколо като хищни животни? Кого дебнете? Махнете се оттук!

— Ха, ха, хищни животни — изсмя се Енох. — И човеците стават хищни животни, когато са гладували цели единадесет дни. Дайте ни жената, за да я заколим и изядем. И без това тя ще загине най-напред. Все едно е дали ще умре днес или утре! Дайте ни жената!

— Подлец — извика принцът. — Звяр! Няма ли в тебе малко човещина? Желаш да убиеш една бедна и безпомощна жена, за да продължиш мизерния си живот?

— Не се церемонете толкова — изръмжа Том, — дайте ни жената. Ще ѝ прережем гърлото и тя не ще се мъчи много.

Голям нож светна в ръката му и звярът се опита да се нахвърли върху припадналата жена. Енох също извика като звяр. Той издигна бравата, с която Менард беше убил Нортон, и я държеше заканително над главата на принца. И другите двама се изпречиха заканително пред Емил и принца.

Последва късо, но ожесточено сборичкване. Моряците отблъснаха принца и барона, а Том се хвърли върху нещастната жена. Херманса извика. Ножът му блесна над главата ѝ. Том стисна врата ѝ и се опита да ѝ пререже гърлото. Но неочаквано главата му бе халосана от тежък предмет.

— По дяволите, човекоядци! — извика старият Менард страховито.

Той беше извадил руля и с него разцепи черепа на Том, който се строполи в лодката, докато Енох се нахвърли с ужасен рев върху смелия покровител на Херманса. Вече искаше главата на Менард.

В следващия миг щеше да се случи нещо ужасно.

Менард, изглежда се бе приготвил за това нападение. Той наведе главата си като бик в испанска корида, решен да прободне мъчителя си, и се втурна с всичка сила върху своя нападател.

Последва схватка.

Лодката се наклони настрана. Всички помислиха, че ще паднат в морето.

Но тя по чудо се изправи и „Капитанът“ и неговите пасажери бяха спасени.

Липсваше само един. Това бе Енох. Старият Менард го блъсна тъй силно, че той изгуби равновесие и падна в морето.

В същото време, когато се разиграваше ужасната сцена, се появи вятър. Менард и моряците Копер и Августин се завтекоха към малката мачта и опънаха ветрилата. „Капитанът“ се понесе бързо по гладката повърхност на океана и продължи пътя си към неизвестността.

Шведът Енох се появи на повърхността на водата. Нещастникът се мъчеше да достигне лодката. Силно пъхтеше и плуваше, колкото можеше. Вече се приближи на няколко лакти от борда.

Пикардин вдигна веслото и му извика, че най-напред трябва да се закълне, че ще бъде дисциплиниран, иначе няма да остане жив. Енох отвори уста, за да отговори. В същия миг вдигна ръце, изпусна глух вик и потъна във водата.

Както изглеждаше, той не беше потънал от изтощение, а като че ли нещо бе го завлякло насила под водата. Последва силно кипене и вълнение, като че ли някакви същества се бореха в дълбините ѝ. После водата се обагри с кръв.

— Няма да видим вече Енох — извика Менард и посочи мястото, което беше отдалечено едва на три лакти от лодката.

Виждаше се гърбът на голяма акула. Страшната морска хищница обикаляше и чакаше нова плячка. Тя беше готова.

Морякът Августин полудя от глад и започна да пее и да бълнува.

— Гледайте каква хубава ливада — извика той и погледна към морето. — Ах, какви хубави круши има там — ще откъсна сладките плодове. Ето, суша, суша, оставете ме да изляза на сушата.

Тази ужасна картина трогна дълбоко нещастните бегълци.

Полуделият викаше, пееше и се смееше; акулата обикаляше и чакаше. Том лежеше проснат в лодката, а морякът Копер смучеше кръв

от раната на умрелия.

— Какво ужасно нещо е човек, когато огладнее. Става по-свиреп и по-страшен от звяр. Той е най-страшното животно на този свят.

Херманса беше припаднала, а Пикардин, принц Наполеон и Менард не можеха да мръднат от местата си, толкова ги впечатлиха събитията.

Полуделият Августин триеше радостно ръце и викаше:

— Тлъсти крави пасат по ливадата. Те са на селския свещеник. Набожният отец не ще се разсърди, ако ги издоя малко. Мляко, прясно мляко! Как ви харесва това? Колко сладко ще го пием! Бягай, моме, аз мога да доя по-добре от теб. Искам да седна под сянката на тези дървета. Бягай отче, не ме спирай... Дайте ми мляко, аз съм беден моряк. Не мога да ви платя млякото. Бягай оттук!

Нещастният се освободи от ръцете на Менард и се хвърли смеейки се в страшната вода. Акулата се стрелна мигновено и го завлече в дълбочините. Пасажерите на „Капитанът“ затвориха очи и закриха лицата си с ръце.

След малко Емил фон Пикардин предложи:

— Хайде да се помолим!

Всички паднаха на колене и се помолиха на всемогъщия да ги пази и избави от ужасните мъки на глада. След това принц Наполеон и Менард се отправиха към Копер и го отстраниха насила от трупа на Том. Кръвожадният човек беше започнал да къса месото на умрелия и да яде мозъка му.

За да не се повтори тази страшна картина, Менард и Пикардин вдигнаха трупа на Том и го хвърлиха в морето, където лакомите акули го изядоха.

Настъпи тринадесетият ден.

В лодката имаше втори мъртвец. Копер не беше се събудил. Сърцето му се бе пръснало и смъртта го избави от страданията. Менард и принц Наполеон бяха толкова отслабнали, че не можеха да се вдигнат. Баронът и Херманса седяха до кормилото и си приказваха тихо.

Младата жена понасяше с по-голяма твърдост страданията, отколкото грубите мъже. Емил ѝ показва как трябва да се управлява лодката и я остави при кормилото. Самият той беше толкова отслабнал, че трябваше да си почива.

— Господин бароне — увери го Херманса с отслабнал глас, — ще сторя всичко, каквото ми заповядате.

Емил фон Пикардин се чудеше на тази жена. Ако образът на Павловна беше пленил душата му, Херманса можеше да събуди у него най-силната любов.

Той обичаше толкова горещо хубавата си Павловна, че живееше само за нея. Въпреки че бе отдалечен на хиляди мили от красивото момиче, нейният образ непрестанно се явяваше пред него. Нещастният младеж мечтаеше денем и нощем за любимата си и не мислеше за собствените си страдания.

Към обяд Емил погледна към морето и видя близо до носа на лодката залепнали няколко миди. Той се взря още веднъж, за да се увери, че не беше се измамил и после извика силно.

— Миди, миди! Вижте, тук са се залепили няколко миди!

Баронът откъсна няколко от тях и ги показва на нещастниците. Не бяха истински миди, а някакво подобие.

Те ги отделиха с нож, отвориха ги и погълнаха лакомо съдържанието им. Безгръбначните животни бяха дебели колкото палеца на мъж и вкусни като орехи.

След час нещастниците се радваха на по-голямо благодеяние. Малкото петно, появило се на хоризонта, се бе превърнало в тъмен гигантски облак. Най-после няколко капки паднаха върху жадните същества.

Заваля и намокри измъчените тела на нещастните бегълци. Ситен, прохладен дъждец, който Бог им изпрати.

Всички стояха мълчаливо в лодката и гледаха към тъмния облак, като че ли очакваха от него избавлението си. И наистина, в следния миг заваля проливен дъжд.

Нещастниците тържествуваха и наредиха всичките си съдове, за да ги напълнят с дъждовна вода. За късо време напълниха двете бъчви и другите съдове. Пиеха до насита хладната вода и се смееха и плачеха от радост. Бог ги беше избавил от най-страшната мъка — от жаждата. Те бяха щастливи, въпреки че се намираха сред океана — гладни, безпомощни и оставени на произвола на съдбата.

— Но какво е това, което се мята по вълните?

— Не е ли пън?

— Херманса, насочи лодката към плаващия предмет — извика Емил на младата жена.

Херманса го послуша и когато лодката се приближи до плаващия предмет, баронът се наведе, хвана го с двете си ръце и го изтегли с радостен вик.

Беше морска костенурка. Явно беше млада и неопитна и бегълците успяха да я уловят.

Това беше голям Божи дар за изгладнелите нещастници. Тежеше най-малко шест килограма. Разчупиха един стар сандък, запалиха огън, сложиха костенурката в голямо гърне, свариха я и после се нахраниха. Беше царско ядене за клетниците, изнемощели от глад.

На четиринадесетата нощ пасажерите на „Капитанът“ спаха превъзходно, тъй като не страдаха нито от глад, нито от жажда.

Денят настъпи и разкри безкрайния океан, върху който лодката изглеждаше като тресчица.

Към обяд морето стана съвсем зелено.

Херманса извика с радостен глас:

— На върха на мачтата ни има птиченце.

— Ура! Приближаваме се към сушата — извика Пикардин. — Бог скоро ще ни избави от страшните мъки и от ужасната неизвестност.

— Това е кълвач — каза Менард, като показва красивото шарено птиче.

Едва ли някога някъде някоя птица е била посрещана с по-голяма радост и сърдечност, отколкото този кълвач, който донесе първото известие на бедните бегълци. Приближаваха се към сушата.

Когато птичето си почина, то се вдигна във въздуха и хвъркна на северозапад. Менард промени курса на лодката и я отправи в същата посока.

Един час преди да залезе слънцето, Херманса обяви на другарите си, че вижда нещо на хоризонта. Очертанието ставаше все по-ясно, но беше трудно да се определи точно какво е.

Пет минути преди да залезе слънцето бегълците определиха предмета. Беше високо самотно дърво. Стъблото му беше право, само върхът му беше разклонен.

Херманса беше толкова развълнувана от тази картина, че падна на колене със сълзи на очи. И тримата мъже заплакаха от радост и

благодариха на Създателя, задето ги беше избавил от смърт.

След като се бяха лутали четиринадесет дни, след като самотниците не бяха виждали две седмици нищо друго, освен вода и небе и след като бяха преживели глад и жажда, те изведнъж забелязаха една самотна палма сред Атлантическия океан.

— Суша. Ето там трябва да има суша!

Слънцето залезе. Непрогледна тъмнина забули морето и нещастниците бяха принудени да чакат сутринта, преди да се приближат към неизвестната страна. Те добре знаеха, че където има морски бряг, там има скали, които можеха да потопят лодката.

Нито един от пасажерите на „Капитанът“ не спа тази нощ. Бяха се хванали за ръце и говореха за тайнствената страна, към която ги водеше божие провидение.

Какво имаше в тази страна? Как се казваше? Какво криеше във вътрешността си? Щастие или нещастие за бедните страдалци? Нови опасности ли, нови страдания ли, нови изпитания ли?

На тези въпроси щеше да отговори утрешният ден.

2.

В голямата фабрика за брилянти, златни и сребърни предмети на фирмата „Бернард и синове“ в Париж беше шумно както винаги. Дългата огромна зала на голямото здание беше пълна с работнички, на които работата беше да полират изработените сребърни предмети. Те им придаваха гланц и блясък.

В помещението работеха около осемдесет жени и момичета. Те седяха около дълги дъсчени маси. Пред всяка работничка имаше по една кошничка, в която сутрин получавахе сребърните предмети, а вечер ги предаваше готови.

Работеха безспирно и въпреки че говоренето им бе забранено, приближаваха глави една до друга и бърбреха тихо, но разгорещено.

Тези бледи същества, от чийто труд се издържаха техните семейства, имаха доста неща да си кажат. Бедните донасяха в неприветливата работна зала своите преживявания през малкото свободно време или през свободния неделен ден и си ги разказваха една на друга радостно или тъжно.

Обикновено говореха на една и съща тема: Обожателят — хубавият любовник — бъдещият съпруг! Единият бил много въздържан, другият бил много свободен в отношенията си. Една се оплаква, че любовникът ѝ изневерил, а друга с разгорещено сърце разказва, че можела да води своя за носа.

— Колко весело прекарахме миналата неделя...

Една от тях, облечена в новата си рокля, беше предприела чудесна разходка в Булонската гора, другата била на някакъв бал, третата прекарала във весела компания в ресторант.

При изтриването и излъскването на сребърните предмети можеше да се мечтае и фантазира, да си спомня за всичко, от което човек получавахе облекчение.

Две от работничките на фирмата „Бернард и синове“ мислеха за съвсем други работи през работното време. Това бяха Ева и Павловна.

Когато Ева изтриваше внимателно сребърната лъжичка, тя си спомняше за баща си. О, тази печална среща в двореца на Мирович,

където беше изненадана от кражбата на Мъртвешката глава.

Дали бе постъпила честно, дето не бе се погрижила за своя баща, който беше покварен, долен крадец, убиец и тя не желаше да диша същия въздух с него и неговите хора? Дали хората щяха да оправдаят такава дъщеря, която не се интересуваше от съдбата на баща си?

Ева избърсваше скришно сълзите по страните си. Когато всички деца гледаха с радост своя баща, тя трябваше да се отвращава от него.

Тези мисли безпокояха Ева.

Павловна мислеше за Емил. От ден на ден нейната тъга ставаше все по-голяма и скръбта за любимия, когото мислеше за мъртъв, не пропускаше радостен лъч в душата ѝ.

Имаше един мъж, обаче, който искаше да я накара да забрави душевните си мъки — Марсел Бернард, младият съдружник на фирмата.

Преди две години, той се бе оженил по желание на баща си за една много богата банкерска дъщеря. Не искаше заради една жена да развали кариерата си. Но твърде скоро се беше наситил на удоволствията и веселията, които му предлагаше обикновената любов. В Павловна този покварен мъж виждаше рядък случай за по-изтънчено наслаждение. Освен че беше красива и млада, тя бе непокварена и невинна.

Колкото по-нечист биваше развратникът, толкова повече чувстваше влечение към непокварената моминска душа.

Марсел Бернард скоро разбра, че Павловна беше самостоятелна и се възмущаваше при всяка закачка от негова страна. Той се мъчеше да я омагьоса със силата на парите си, но и с това не успяваше. Павловна имаше броня, през която не можеше да мине такава стрела. Всичките златни и метални стрели, отправени към нея, падаха пред краката му с изпочупени върхове.

Тази броня беше вярната любов, която тя изпитваше към Емил фон Пикардин. Тайната ѝ беше неизвестна на Марсел и той търсеше причината другаде. Реши, че неразделното ѝ приятелство с Ева е причина за неосъществяването на неговия план. Затова реши да раздели двете приятелки.

Пословицата казва: „На когото ям хляба, на него ще пея песен“. Ужасна е тази пословица за някои работнички! Колко нещастни и невинни момичета изгубват своята младост и щастие! Всички нямат

смелостта да захвърлят работата и да гладуват, когато откажат да дадат желаното на господаря си. Повечето от тях се покоряват! Нали трябва да се живее!

Безброй тайни остават скрити зад стените на фабриката. Колко често тия тайни биват изтръгвани от сърцата на нещастните измъчени работнички!

Звънецът удари и оповести, че във фабриката „Бернард и синове“ започва обедната почивка. Работничките излизаха на групи из двора, където пролетният полъх съживяваше новите листенца на дърветата.

Ева и Павловна се разхождаха под ръка. Те страняха от другите работнички, тъй като неизвестно защо другарките им не ги обичаха. И те чувстваха нужда да излязат и да подишат чистия въздух, да се порадват на пролетното слънце, но край когото и да мине, когото и да срещне, всички ги гледаха подигравателно и си шушукаха. Сегиз-тогиз се чуваха разговори, които се отнасяха за Павловна.

— Не ще мине много — каза една бедна блондинка с остър нос — и госпожица „Юфтова кожа“ ще почне да се вози в екипажи, украсена с големи диаманти на ушите и пръстите.

Под „Юфтова кожа“ се разбираше Павловна, защото юфтът се приготвяше само в Русия. Затова и работничките я наричаха с това име.

— Госпожица „Юфтова кожа“ е много нежна и елегантна — каза друга, доста възрастна работничка. — Нали знаете, че господин Марсел обича нежното и елегантното, докато е още ново...

— А употребената любовница я захвърля настрана — процеди друга.

— Да, деца — обади се хубава брюнетка със светнали очи и стройно тяло, които показваха, че в нея тече гореща и страстна кръв, която не може да обуздава. Произхождаше от Женева и всички работнички я наричаха „Буйната швейцарка“. — Такава руса мома е нещо особено. Може би господин Марсел ще се излъже. Има в Русия мъже, които не ще погледнат Павловна. Рускинята се държи така, че винаги когато я молят за една целувка, тя отказва.

Павловна бързо пусна ръката на приятелката си, побледня и със светнали от гняв очи застана пред стройната брюнетка:

— Чух, че изговорихте името ми — задъхано изрече тя, — и то придружено с безсрамна лъжа!

— Не ви ли харесва казаното — запита шеговито швейцарката.
— Истината понякога е горчива.

— Пазете се да не наскърбявате хората — продължи Павловна, без да обръща внимание на умоляващите погледи на Ева. — В Париж има съдии, които наказват ония, които обиждат незаслужено.

— Чувате ли, деца — изкиска се швейцарката, — госпожица „Юфтена кожа“ се държи нависоко, като че не знам, че е приета във фабриката по желанието и благоволенieto на господин Марсел. Разбира ли тя нещо от нашата работа?

— Нищо! — извикаха всички в хор.

— Интересно е да знаем с какво се е занимавала по-рано — продължи буйната швейцарка. — Навярно пак с това, което тук ѝ даде хляб и пари. Вижте, момичета, тя е такава жена, която нищо не разбира от работата ни и отнема последната троха от ръцете на честните работнички и то само затова, защото има красиво лице и умее да се докарва пред мъжете.

— Нищожно, подло и мръсно същество!

При тези думи Ева пламна, спусна се и удари две плесници на буйната швейцарка.

Ръката ѝ се изписа на страните на шегобийката. Ева се уплаши.

Между работничките се вдигна глъч. „Буйната швейцарка“ отново се спусна върху противничката си, като извади от джоба си чорапена кука.

— Ще ти избода очите — извика тя на Ева, — твоите и на рускията, заради която ме удари. Ще разберете вие двете коя е „Буйната швейцарка“.

Брюнетката се нахвърли като граблива птица върху Ева.

— Стой, назад — чу се мъжки глас.

Между дърветата, където се разиграваше тази неприятна сцена, се зададоха двама мъже — стар и млад.

Старият господин, облечен в черно, носеше лента на почетния легион на гърдите си. Той беше дребен, с бръснато лице, с бяла коса. Изражението на лицето му бе гордо, умно и добродушно. Този мъж бе Симон Юлий Бернард, основателят и първият шеф на фирмата. С него вървеше синът му Марсел, облечен елегантно както винаги, обаче смутен от сцената, която баща му не трябваше да види, нито да чуе, тъй като; в центъра на кавгата беше неговият син.

Появяването на двамата мъже, особено на стария, прикова на местата всички работнички. „Буйната швейцарка“ остана с куката в ръка до Ева.

— Хвърли куката — заповяда старият Бернард. — Нима искате да се случи нещастие?

Швейцарката скри куката и измърмори:

— Тя ме би, трябва ли да търпя?

— Добре е сторила, че те е набила — каза сърдито господарят. — Чух и видях всичко. Ти си зла и тъпчеш с краката си честта на другите. Ти обиди и сина ми, но за това не ще те накажа, защото той стои толкова високо, колкото ниско е твоето дърдорене. Но за това, което каза за това младо момиче — той посочи Павловна, — ще получиш заслуженото. Уволнена си от работа. Нека управителят на фабриката ти направи сметката и кантората да ти заплати.

Швейцарката стана бледа като стена. На лицето ѝ се изписа злоба и гняв. Останалите работнички се тълпяха уплашени назад. Фирмата „Бернард и синове“ плащаше редовно на работниците си и уволнението беше рядък случай.

— Защо се бавите още? — каза сърдито старецът.

— Не чухте ли, че сте уволнена?

Швейцарката сложи ръце на гърдите си, застана насреща и втренчи нахалния си поглед в Марсел. Той се оказа в неловко положение и за да прикрие смущението си, започна да засуква мустаците си.

Старият Бернард искаше да покани още веднъж швейцарката да напусне двора, когато Павловна се освободи от прегръдките на Ева и застана умоляваща пред стария фабрикант.

— Господин Бернард, простете ѝ — помоли тя с нежен глас. — Много съжалявам, че тази работничка е принудена заради мен да напусне работата си и да остане без хляб. Моля ви, простете ѝ...

Старият Бернард я изглежда изненадан. Той помилва лицето ѝ с бащинска нежност.

— Вие имате благородно сърце, дете мое. Сега разбирам защо ви ненавиждат другите работнички. Съжалявам, но не мога да изпълня желанието ви. Това, което веднъж Симон Юлий Бернард каже, трябва да се изпълни, било то за добро или за зло.

Една коварна усмивка се показа на устата на швейцарката, която прекъсна думите на стария фабрикант.

— Марсел, ти ме изхвърляш засрамена и унижена! Защо не разкажеш на баща си, че и аз бях някога твоя любовница? Да, да, тогава бяха весели времена, а когато почнах да ставам по-тъжна, по-замислена, защото не можеше вече да се скрие, ти помниш, нали, Марсел, тогава ме заведе при Красцинска, при...

— Клетнице, ти лъжеш — извика Марсел с дрезгав глас.

Старият Бернард отвратен обърна глава. Той даде знак на портиера, който минаваше през двора.

— Изхвърлете тази лъжкиня на улицата — заповяда той. — И ако това пропаднало момиче си позволи да злослови против фирмата ни или против шефа, ще я повикам да отговаря пред съда. Там ще си получи заслуженото.

— Да, ще говоря — извика швейцарката. — Дайте ме под съд. Аз ще доведа Красцинска за свидетелка.

Разгневената брюнетка щеше да продължи да говори, но портиерът я улови и я избута на улицата.

— Момичета, на работа! — извика старият Бернард. — Марсел, ела с мен.

Той кимна любезно на Павловна и Ева, обърна се и се отдалечи, последван от сина си.

Марсел искаше да се отдели от баща си, но той го покани да влезе. Младият мъж го последва смутен. Старецът заключи грижливо вратата и седна до писалището, на което беше работил цели четиридесет години. След това изглежда сериозно Марсел.

— Чу ли какво говореше това развратно момиче — запита той.

— Да, татко, нали бях там.

За да прикрие смущението си, младият мъж запали цигара.

— Какво ще кажеш за това?

— Нищо, татко, само, че това нахално момиче е измислило всичко.

— Това и очаквах да кажеш, синко. Ти като ценен човек не трябва да се унижаваш. Трябва да искаш удовлетворение за нанесена обида.

Марсел се сепна.

— Коя е, каква е тази госпожица Красцинска — продължи старият Бернард, без да види смущението на сина си. — Нали тя каза, че си я завел при тази жена?

— Не слушах, татко, всичко, което дърдореше, и не обърнах внимание на думите ѝ — смути се още младият мъж.

— Аз пък слушах с внимание, не изпуснах нито една дума.

Казвайки това, старият Бернард извади книга от чекмеджето и я запрелиства внимателно. Това бе адресната книга на Париж.

След малко я затвори с разтреперани ръце и рече:

— Красцинска е акушерка и живее на улица „Мадона“. Трябва да я призовеш за свидетелка и тя трябва да се закълне, че никога не те е виждала. Още днес ще отида при нея.

— Не е нужно, татко — скочи на крака Марсел. — Смятам, че е достатъчно, като ти казвам, че не познавам тази жена. Ти придаваш на работата по-голяма важност, отколкото заслужава.

Старият Бернард стана бавно, облегна се на масата и погледна сина си строго и укорително.

— Нима не е важно за теб, когато калят честта ти? — запита той. — Много съжалявам, Марсел, че си толкова мекушав. Освен това имам и други основания да не съм доволен от теб.

Марсел побледня. Той знаеше, че нови укори ще се струпат върху главата му.

— Известно ти е — смръщи се старият господин, — че поради разклатеното си здраве трябваше да прекарам последните осем месеца в Италия и Испания. Вчера отворих търговските книги и за моя голяма изненада, ако щеш и уплаха, установих, че много лошо си стопанисвал капитала.

— Татко, смятам, че не съм твой слуга — прекъсна го Марсел. — Аз мисля, че съм твой съдружник.

— Да, наистина, обаче никой съдружник няма да изтегли в отсъствието на другия голяма част от капитала.

— Това не съм сторил.

— Да ти покажа ли твоя личен разход? В разстояние на осем месеца ти си изтеглил от касата не по-малко от двеста хиляди. Желаш да разсипеш фирмата ли?

— Но „Бернард и синове“ се държи здраво, нищо не може да ѝ се случи...

— Да, държим се — отвърна Бернард гордо, — и ще се държим дотогава, докато моите очи гледат. Обаче двеста хиляди са много пари и ощетяват фирмата. Освен това открихме кредит на несъстоятелни хора и загубихме много. Тези пари, които ти изхарчи, можеха да заместят загубата. Какво направи с тези двеста хиляди? Просто се чудя къде си ги изхарчил! Твоята жена е добра домакиня и съм сигурен, че за домашни разходи не са отишли повече от петнадесет хиляди. Или играеш на карти, което не е достойно за един търговец, или пък издържаш някоя държанка, която не прилича на един честен мъж.

Марсел мълчеше. Укорите на баща му бяха справедливи.

— Да оставим това сега — седна старият Бернард. — Възможно е да си имал да плащаш стари дългове. Обаче, за голяма моя радост, нашият магазин за брилянти на улица „Опера“ много се е замогнал. Според книжата имаме доста голям капитал в диаманти и златни вещи. Ако не се лъжа, те възлизат на около два милиона франка.

Марсел се изчерви. Дълбока бръчка се появи на гладкото му чело, а погледът показваше страх и неувереност.

— Тези дни ще посетя нашия магазин на улица „Опера“. Мисля, че е необходимо.

— Ти можеш винаги да дойдеш, татко. Последните думи се изтръгнаха с мъка от бледите устни на Марсел. Той стана, наметна палтото си, като стоеше с шапка в ръка пред стареца.

— Довиждане, татко, фойтонът ме чака — отивам в магазина. Днес ще имам важни клиенти, които още вчера ми съобщиха, че ще дойдат.

Той се упъти към вратата, но изведнъж се спря и се обърна към баща си.

— Извинявай, татко, добре, че се сетих. В нашия магазин на улица „Опера“ има нужда от продавачка. Как се казваше момичето, което оскъrbиха днес... ах, да, Павловна. Мисля, че тя е честно момиче и може да ѝ се повери тази длъжност. Ако си съгласен, изпрати я още днес.

— Добре, че ми напомни — кимна старият. — Ние сме длъжни да подобрим положението на това момиче, понеже тук го третират лошо. Като продавачка в магазина за брилянти ще бъде по-добре, а ще има и по-добра заплата.

Марсел се ръкува с баща си и излезе, като едва прикри радостта си. Павловна беше разделена от Ева и предадена в негови ръце.

Той се качи на файтона като си тананикаше някаква оперетна мелодия, седна на коприненото седалище, като забрави всичките грижи, които му бе създала швейцарката.

Павловна зае новата си длъжност на другата сутрин. Тя прие с радост. Радваше, че се бе отървала от неприветливата задушна фабрика и че щеше да получава не по-малко от 60–100 франка, но мисълта, че не ще вижда Ева по цял ден, притискаше гърдите ѝ.

Ева се радваше, че приятелката ѝ с новата длъжност се избавя завинаги от подигравките на другите работнички, които я обиждаха и оскърбяваха.

И двете не можеха да допуснат, че това беше направено нарочно, защото старият Бернард сам ѝ предложи тази работа.

Младото момиче стана продавачка в блестящия магазин на улица „Опера“, който бе пълен със скъпи диаманти и красиво изработени златни предмети. Навсякъде светеше. Най-видните семейства от аристокрацията влизаха в него.

Павловна се чувстваше добре. Учтивият тон, с който се говореше винаги в магазина, разговорите с образовани и възпитани клиенти, всичко това по-добре отговаряше на възпитанието на Павловна, отколкото работата ѝ във фабриката между грубите, невъзпитани работнички. Освен това младият шеф не ѝ досаждаше с нищо. Марсел даже не я поглеждаше. Павловна благославяше часа, в който я бяха назначили на тази хубава работа.

На четвъртия ден от назначението ѝ младият шеф я повика в кантората си, която се намираше в едно и също здание с магазина.

— Госпожице Павловна — посрещна я той, — вие трябва да направите една поръчка за магазина. Госпожа Легуве, една почтена жена, която живее на улица „Наполеон“ № 57, желае да си избере пръстен, затова вземете тази кутия с пръстените и идете у тях. Тя ще си избере, който ѝ хареса. Не бързайте много, защото едва в три часа ще може да ви приеме.

Павловна взе кутията с пръстените и някои други поръчки. Марсел се залови да пише на писалището си и тя излезе от кантората. След като се приготви, се качи на омнибуса и замина за улица „Наполеон“.

Момичето стискаше кутията с ръцете си. Трепереше да не се случи нещо с поверените ѝ скъпоценности.

Най-после пристигна пред къщата на госпожа Легуве. Без да знае и без да предчувства, Павловна влизаше в същата къща, в която нейният баща беше прекарал най-ужасните си часове.

Павловна позвъни.

Просто облечена жена посрещна момичето.

— Фирма „Бернард и синове“ ме изпраща при вас — каза Павловна, след като поздрави. — Госпожа Легуве искала да си избере пръстен от тези, които съм донесла.

— Добре — каза високата жена, — влезте, госпожа Легуве ви чака.

Тя заведе Павловна на първия етаж.

— Заповядайте, влезте — показва ѝ тя една от вратите, — госпожата ви очаква с нетърпение.

Жената се обърна и слезе по стълбите.

Павловна похлопа на вратата, на същата врата, зад която нейният баща фалшифицираше банкнотите. Чу се тихо „влез“.

Тя отвори и влезе. В същия миг две силни ръце я прегърнаха и притиснаха страстно. Ръка повдигна воала ѝ и махна кожената шапка от главата ѝ. После две горещи устни се впиха в нейните.

— Най-после си моя — изрече треперещ мъжки глас.

Уплаши се страшно, отвори разтреперана очи и погледна мъжа, който я притискаше горещо до гърдите си. Отново затвори очи.

— Загубена съм — помисли си тя.

Павловна беше в ръцете на своя шеф Марсел Бернард.

Тя беше с него в чужда къща. Измамена, тя бе попаднала в ръцете му.

Бедна Павловна!

Бедни Емил фон Пикардин!

3.

Параход „Ла глоар“ плаваше бавно и спокойно се приближаваше към пристанището на Каена.

На острова беше чудесен пролетен ден. Слънцето грееше, златните му лъчи трептяха над земята и си играеха по блестящите оръдия, които стърчаха около града.

Множество народ се бе събрал на пристанището. Погледите на хората бяха отправени към очаквания параход със затворниците, които бяха осъдени да живеят на тази нещастна земя.— Цяла рота войници чакаха на брега да приемат престъпниците.

Жителите на Каена трябваше да чакат доста, докато удовлетворят любопитството си. Телие и още двама моряци доплаваха с лодка до брега. Бившият помощник-капитан, а сега — капитан, беше сериозен и едва отговаряше на зададените му въпроси. Той се отправи към къщата на губернатора на Каена, господин Грефин, и остана около час при него. После се показа от балкона и замахна с кърпата си към пристанището. Това беше нареждане да бъдат доведени затворниците.

След половин час лодката на „Ла глоар“ плаваше за втори път към брега с осем моряци и двама пленници: капитан Драйфус и отпадналия Миревич.

Нещастниците бяха така оковани във вериги, че едва можеха да мърдат. Изтерзани, изтощени от мъчителния път, те едва пристъпваха. Бедните, трябваше да минат край множеството на пристанището. Жителите на Каена гледаха с безразличен поглед новите затворници. Никакво съжаление, нито пък укор се четеше в очите им. Те бяха привикнали на такива сцени и всяко чувство на съжаление у тях беше притъпено.

Драйфус забеляза, че повечето от жителите на Каена имаха в ръцете си отворени тефтерчета или пък хартия и молив. От думите, които дочу, разбра причината.

— Хей, друже Панталон — извика слаб мъж на дебелия си съсед, — колко време мислиш, че ще остане този тук на това тропическо слънце?

Казвайки това, той посочи Драйфус. Дебелият го изглежда внимателно, както се преглежда болен кон.

— Този млад човек изглежда здрав — каза той на слабия, — давам му четири години.

— Аз пък се обзалагам, че не ще изкара толкова дълго и че най-много за три години ще свърши и акулите ще го изядат.

— Да се хванем на бас за триста франка, съгласен ли си?

Слабият махна с глава в знак на съгласие и го отбеляза в тефтерчето си.

— А какво мислиш, майстор Панталон, за другия стар човек — продължи той, като сочеше Минович, — мисля, че не ще изкара повече от дванадесет месеца.

— Какво говориш — изсмя се Панталон. — старецът е кажиречи умрял. Басирам се на петстотин франка, ако пожелаеш.

— Басът е направен и ако това мършаво животно не живее още след една година, ще ти платя колкото искаш.

Въпреки че Драйфус бе преживял тежки минути, физически и душевни мъки, и въпреки че очакваше най-лошото от тази страна, студени тръпки го побиха като чу тези думи.

— Такива ли варвари населяват тази страна? Още с пристигането на затворниците се обзалагат кой колко ще живее?

Удар от приклад стресна Драйфус и го отвлече от мислите му. Бяха дошли до къщата на губернатора. Тя бе единственото хубаво здание в тази печална страна. Беше заобиколена от двойни редове портокалови дървета. Цветовете им излъчваха чудесен аромат.

Бедните затворници нямаха и минута, за да се любуват на прекрасната природа. Шестима войници поведоха нещастниците към къщата и се изкачиха по стълбата, която водеше към стаята на губернатора. Вратата се отвори и те се намериха пред човека, от когото зависеше съдбата им.

Губернаторът Грефин бе седнал на тръстиков стол. Бе на около петдесет години, слаб, но пъргав мъж. Той нямаше брада, го лицето му имаше дълбоки бръчки. Две студени, безчувствени очи се намираха под рошавите му вежди.

Телие стоеше прав до стола на губернатора.

— Елате по-близо! — заповяда Грефин на затворниците.

Внимателно изглежда и двамата, особено Драйфус!

— Ето ви най-послед в Каена — започна губернаторът съвсем спокойно, като искаше огън за пурата си. — Знаете, че не ще напуснете това място докато сте живи. Не бъдете глупави да мислите, че някога ще можете да се освободите. Който и престъпник да дойде тук, по-добре да се счита за мъртъв. Да се литне е невъзможно... Вярвам, че сте видели оръдията на крепостите. Тези оръдия мерят далече и гранатите ще ви достигнат, ако ще да сте на пет мили в морето. Колкото до плуване — съвсем е немислимо. Тук морето е пълно с акули, освен това тропическата треска може да ви съкрати живота... Разбирате, нали, че да се измъкнете през морето е невъзможно. Още по-мъчно и опасно е бягството по суша. Ако погледнете през прозореца, ще видите безкрайна гора. Никой смъртен не може да премине през нея. Там живеят тигри и други зверове, които изглежда са много гладни. Най-страшни са блатата. Денем и нощем от тях се издига смъртоносна мъгла, която умъртвява пътниците. Някои от тези блатата са покрити със зелени растения, които изглеждат като килим. Но който седне на този килим, потъва в блатото. Ако не се задуши веднага, бива нападнат от най-опасните отровни змии и става тяхна жертва. Не мислете, че ви говоря невероятни работи. Ако някой иска да се увери, нека опита. И така, приятели, мисля, че ви убедих, че който дръзне да избяга оттук, трябва да е побъркан. Това, което ви казах, трябва да го помните винаги. Със стъпването на тази земя и с предаването ви при мен, вие все едно, че сте живи заровени. Не желая нищо да ми казвате, тъй като вече нямате нищо за казване. За света сте умрели, а за нас сте неми!...

Този човеколюбив господин, който през целия разговор не мръдна от мястото си, натисна звънец, който се намираше на малка масичка до него. Висок, едър мъж с почерняло лице и с остра брада влезе в стаята.

— Сложете на тия затворници нашата фабрична марка — нареди Грефин — и след това ги закарайте на Дяволския остров. Мурильо е уведомен и ви очаква.

Човекът кимна с глава и двамата затворници го последваха.

Заведоха ги в подземията на къщата. Там имаше желязна печка, нагорещена до червено. Срещу нея се намираше стол с половин гръб. Дебели въжета висяха от стола до земята.

На другия край на помещението имаше вана с душ. Трима слуги, които не можеха да се сравнят по сила с едрият мъж, очакваха затворниците. Те махнаха веригите на Драйфус и Мирович и ги накараха да се съблекат съвсем голи.

Най-напред хванаха Мирович и го накараха да седне на стола. Нещастният изтощен мъж не се противи. Той гледаше с втренчени очи към Драйфус, който се намираше на другия край на зимника, като че ли го питаше с поглед какво ще правят с него.

Слугите вързаха здраво ръцете и тялото на нещастника за стола. После дебелият мъж отвори нагорещената печка и извади особено нажежено желязо. Когато прислужникът го издигна, Драйфус видя, че приличаше на буква К. Той разбра всичко. Буквата К означаваше Каена. С нея се дамгосваха затворниците. Това бе знак на срама, който никога не можеше да се заличи. Значи тук, в Каена, още съществуваше този обичай, който беше отдавна забранен в „цивилизована“ Франция.

Двамата се втурнаха към Мирович и натиснаха главата му. После дебелият мъж приближи към него и натисна с ръка зачервения печат върху дясната плешка на полумъртвия Мирович.

Силен вик излезе от гърлото му. Неприятна миризма на изгоряло месо изпълни сумрачното пространство.

След десет секунди шишкавият мъж вдигна печата от плешката на нещастника. Мирович изгуби съзнание.

Мъчителите го освободиха от въжетата, сложиха го във ваната и пуснаха студения душ над него. След това заведоха на стола Драйфус.

Той седна спокойно, но вътрешно напрегнат. Това, което предстоеше, засягаше преди всичко честолюбието му.

Какво щеше да каже неговата Херманса, ако някога се съберяха пак и тя видеше този неизличим белег на срама? Какво ще помисли детето му, неговото момченце? Можеше ли то да обича такъв белязан с печат баща?

Горчива усмивка се появи на лицето на Драйфус. Защо мислеше за това, кой знае дали някога ще се върне при тях...

Може би неговата Херманса се намира сега в по-добър свят? Може би тя почива на дъното на океана? Нали той се раздели с нея, като я предаде на другарите си по съдба.

Ужасна болка прекъсна мислите на Драйфус. Струваше му се, че хиляди ножове бодяха тялото му.

Свърши се. И той беше белязан.

Драйфус не издаде никакъв вик. Той само прехапа силно устните си, така че кръв потече от тях. Мъчителите го изгледаха учудени. Никой от затворниците, които са минавали през тази машинка за горене на месо, не беше се държал толкова твърдо както Драйфус. Тази операция винаги беше съпроводена от викове, писъци и изгубване на съзнание.

Когато развързаха въжето, Драйфус стана сам и влезе във ваната.

Затворниците изтриха телата си с грубо платно, дадоха им да облекат дрехите, които щяха да носят завинаги. Те се състояха от обувки, вълнени ризи, сиви платнени дрехи и гъбена шапка, каквато носеха на острова.

След това им дадоха да ядат. Въпреки че храната беше лоша, Драйфус я изяде с голям апетит. Той бе отпаднал и трябваше да се подкрепи. Освен това студената баня подейства освежително върху тялото му. Драйфус почувства, че силите му се връщат.

Към пет часа след обяд закараха затворниците с лодка на Дяволския остров.

На около две мили от Каена се намират три островчета, наречени Острови на спасението. Откривателите на тези острови им бяха дали това название с горчива ирония. На тези пусти острови, на които нямаше нищо друго, освен голи скали, пропасти и тропическо слънце, което изгаряше всичко, не можеше да се намери спасение. Всеки от тях има свое име. Първият се казва Княжески остров, вторият — Йосифов остров, а третият, най-страшният, се нарича Дяволски остров.

Първото впечатление на Драйфус беше, че там не можеха да живеят хора. Въпреки това, той видя осем полусъборени колиби, построени върху каменистата местност.

Мирович и мъжът на Херманса слязоха на този остров. Очакваше ги пъргав мъж с широки гърди, среден на ръст. Жълтото му лице, черната му коса и мустаци, подвижните му тъмни очи показваха, че е испанец. Този мъж се казваше Мурильо, той беше главният надзирател на Дяволския остров. Носеше няколко револвера и ками, затъкнати в кожения му колан. В ръката си имаше камшик от рибена кост.

— Напред, безсрамници — посрещна той затворниците, — напред по брега нагоре, аз ще ви заведа там, където заслужавате.

Камшикът изплющяваше най-вече по гърба на Мирович, който не можеше да изкачва бързо стръмнината.

Силното слънце напичаше главите им. Когато дойдоха до една от колибите, Мурильо извика високо:

— Лебодене, Розе, къде сте! Имате работа! Вратата се отвори и двама мъже, навярно негови прислужници, излязоха навън. Те изглеждаха смутени, като че са спали, когато Мурильо ги извика. Бързо и без да продумат, се присъединиха към шествието.

Щом слязоха на брега, Мирович и Драйфус бяха разделени. Нещастният изнемощял Мирович цял се разтрепера. Той прегърна Драйфус и насила го отделиха от него. Не можеше да си представи какво ще прави, когато му отнемат последната утеха — Драйфус. Ако бяха заедно, щяха взаимно да споделят мъките си и щеше да им е по-леко. Камшикът от рибена кост, евангелието на Дяволския остров, плющеше по гърба му.

— Ти нямаш вече никакви желания, ти трябва с всичко да се съгласяваш, без да се оплакваш и нищо да не очакваш, освен смъртта да дойде, за да те освободи.

Драйфус видя как един от служителите блъсна Мирович в една от колибите. Него заведоха в друга.

Тя бе дъсчена и приличаше на американските затвори. Цялата колиба се състоеше от една стая. През единствения голям прозорец можеше да се види морето. Мебелировката се състоеше от маса, стол и грубо легло.

— Можеш да спиш — позволи Мурильо на затворника.

Драйфус се отпусна на коравото легло.

Мурильо даде нареждания на слугата и излезе. Другият пазач седна на прага и застина.

Бедният затворник затвори очи. Той лежа часове в полубудно състояние.

Вълните шумяха навън, а влажният въздух влизаше през прозореца на хълма. Безброй комари летяха неуморно. Тези малки кръвопийци нападаха новата си жертва и забиваха жилата си в тялото на нещастника. Смучеха кръвта му, мъчеха го, но Драйфус не чувстваше нищо. Мисълта, че се намира на последното стъпало на своя живот, съзнанието, че е самотен, изоставен върху един камък сред

морето и че скоро ще трябва да се прости с живота и то далече от тези, които обича и които го обичат, ужасно го тормозеше.

— Дяволски остров — шепнеше затворникът, — сега се уверих, че заслужава това име.

Най-сетне парещите очи на Драйфус се затвориха.

Мъченикът на Дяволския остров се унесе в неспокоен сън.

4.

Слънцето се издигаше като голяма златна топка над океана и бавно се отправяше към небосвода. В малката лодка, която бегълците бяха нарекли „Капитанът“, седяха четирима души, изпълнени с радост и благодарност към Бога.

Те бяха Херманса и тримата ѝ пострадали другари: барон Емил фон Пикардин, принц Людвиг Наполеон и старият моряк Менард.

Настъпилият ден им показва, че се намират близо до красива местност. Пред тях се намираше остров. Те пътуваха цяла нощ без да снемат ветрилата. Островът бе на миля далеч от тях. Помолиха се на Бога да им помага винаги и се посъветваха какво да правят. Менард ги убеди, че трябва да обиколят целия остров, за да видят дали е населен.

Лодката се отправи към северната част на острова. Брегът там изглеждаше вълнообразен и скалист. На около две мили по-нагоре видяха красива растителност.

Островът бе прорязан от множество канали, които образуваха малки островчета. Те бяха обрасли с разкошна растителност и изглеждаха покрити със зелен килим. Красиви свежи листа с кадифен цвят трептяха над водата.

Когато лодката минаваше край една стръмна скала, заобиколена от високи дървета, Херманса извика от радост:

— Вода, тук има бистра, хубава вода за пиене.

Голяма струя чиста вода течеше от една дупка в скалата. Сребърно блестящите струи се устремяваха към подножието на скалите от красив водопад. Той беше образувал голям басейн. Водата го изпълваше и когато преливаше, изтичаше от двете страни в морето.

Радостта на нещастните пътници бе неопишуема. Мечтата им бе да стъпят на суша, да наквасят изгорелите си устни, подутите си гърла и разтрепераните си ръце. Тази скала, заобиколена от безброй дървета, и прекрасния водопад, беше само входът към този рай.

Скоро пътниците навлязоха в малък залив. Обширните плажове блестяха в разнообразни краски. По тях се движеха хиляди птички, бели като сняг или пък напръскани с различни цветове.

Бегълците се упоиха от прекрасната зеленина на природата, за която толкова много бяха жадували през двете седмици сред океанския безкрай. Въздухът благоухаеше от аромата на дърветата, които пътниците не можеха още да видят, тъй като бяха заслонени от скалите.

— Нека свалим платната в това благословено пристанище — предложи Менард, — и на гребла да слезем на брега.

След половин час малката лодка се вряза в пясъка. Първи стъпиха на сушата Пикардин и Херманса, а след тях — принцът и Менард.

Те се поклониха на земята, целунаха я и заплакаха.

Когато се огледаха в ясното огледало на залива, се уплашиха от себе си. Едва се познаха. Никога, навярно, морето не бе изхвърляло такива страшни хора на този прекрасен девствен остров. Те не приличаха на живи хора, а на мъртъвци, току-що излезли от гроба.

Скоро изкачиха с немощните си крака зелената височина и се озоваха в палмова гора, която се пресичаше от прекрасна зелена поляна, сред която течеше малка рекичка.

— Това ще е вашата къща, Херманса — извика възторжено Пикардин и показва четири дебели дървета, които растяха до самата река. — Нали е хубаво тук?

— Да, мястото е добро — отвърна Херманса, — но, моля, извинете ме, аз не виждам никаква къща.

— Нима не виждаш основата на стаята? Херманса се огледа и прошепна, почти без глас:

— Сляпа съм. Не мога да видя основите на стаята...

— Работата е много проста — отвърна засмян Емил фон Пикардин. — Тези четири дървета с листата представляват четири стени, а за покрив ще поставим ветрилата от лодката. Менард, принц Наполеон; нека се погрижим най-напред за нашата дама. Щом направим добър подслон за нея и ние, уверен съм, ще намерим място къде да се подслоним.

Емил и принц Наполеон оставиха Менард при Херманса, а те отидоха при лодката. След малко се върнаха с оръжие и с ветрилата. За два часа жилището на Херманса беше готово.

— Сега нека се погрижим за храна — каза Емил. — Менард и вие, Наполеон, можете да начупите няколко палмови клони и да

запалите огън, а аз в това време ще отида да потърся нещо за нашите стомаси.

Той взе брадва, нарами кожената торба, в която преди се съхраняваха сухарите, и тръгна на път.

Херманса не желаше да стои без работа. Тя изнесе всички съдове от лодката и ги изми на реката. После напълни два съда с вода и ги сложи на огъня.

След час Пикардин се върна.

— Колко приятно шушне — посочи той врящата вода. — Мисля, че изпълних дълга си, като донесох богата вечеря.

Младежът остави кожената торба на земята и я изпразни. В нея имаше двадесет лимона, два кокосови ореха и една костенурка. Носеше освен това и една риба и три големи морски рака, които бе уловил между камъните на брега.

Четиримата измъчени пътници се зарадваха неизказано на своите съкровища.

— Сега ще ви покажа моето изкуство — оживи се Херманса. — Какво щастие, че у дома се интересувах от кухнята. В противен случай щях да ви бъда съвсем безполезна. Аз поемам домакинството.

Казвайки това, тя излезе от жилището си и пусна раците във врялата вода. После изчисти рибата.

Бяха избрали принца за помощник и той трябваше да гледа огъня. Нарязаха костенурката на дребни парчета и ги сложиха да врат. От нея щеше да излезе чудесна супа.

— В какво ще ядем, като нямаме чинии? — запита Херманса.

— Имаме чудесни чинии — засмя се Емил фон Пикардин и извади от торбата шест големи черупки, които бе намерил.

— А вилици?

— Вие сте много взискателна — засмя се пак баронът, — не можем ли и ние като арабите да ядем с два пръста? Но почакайте, всички имаме ножове...

Тримата мъже се заловиха да правят вилици. ИздЯлаха дървени клечки и ги изостриха на върха.

Яденето беше готово. Менард и принцът извадиха всичките постелки от лодката и ги застлаха. Пред всеки имаше голям лист вместо чиния и по една черупка за супа. Херманса донесе храната. И

сега тя не беше лишена от грациозността, с която се движеше из луксозните си стаи в Париж.

Нахраниха се с голям апетит. Супата от костенурка беше великолепна, а рибата беше вкусна и добре изпечена. Кокосовите орехи и лимоните бяха за десерт.

Понеже не искаха да влизат навътре в острова, тримата мъже спаха в лодката, а Херманса в своето жилище.

Щом остана сама, заобиколена от нощната тъмнина, тя почувства страх и я побиха тръпки. Какво ще стане с нея през тази дълга нощ? Дали няма тигри, змии и скорпиони в тази гора? Може би има и други зверове...

Херманса не смееше да мръдне от страх. Едва сега тя разбра в какво опасно положение се намира. Млада жена с трима мъже в една необитаема страна.

Тя гледаше на своите другари като на честни и благородни мъже, но ако тук продължи животът им, нямаше ли да се пробуди у тях желание за жена и какво щеше да стане, ако някой от тях забрави закона за морала и приятелството?

Херманса се разтрепера и закри лицето си с ръце. Ако се разболееше, кой щеше да се грижи за нея, когато наоколо няма друга жена, която да ѝ прислужва?

Всички тези мисли ѝ напомниха за човека, когото беше загубила, и който, може би, бе разделен завинаги от нея.

— Алфред — заплака Херманса. — Алфред, ако беше при мен! Ако имах теб и детето си, бих живяла щастливо, бих ви се радвала. Тогава този остров щеше да бъде рай за мен!

Горещи сълзи обливаха страните ѝ. Най-последен път надви и Херманса се унесе. Страх, надежда, съмнение, скръб — всичко потъна в сън.

Дълго време се чуваше само тихото шумолене на вълните. Изведнъж близо до жилището на Херманса нещо зашумоля между листата. Светнаха две живи очи. Дали това бяха очите на звяр?

Не, това бяха очите на човек, чието лице не бе човешко. В него имаше нещо диво, демонско, но въпреки това и нещо много печално и тъжно. Той предпазливо мушна главата си между листа. После се наведе над Херманса.

Тя беше заспала облегната на двете си ръце. Гърдите ѝ се вдигаха тихо. Красивата млада жена не беше загубила нищо от привлекателността си през това ужасно пътуване, съпроводено с мъки и тегла. Красивите и нежни форми личаха и под широката моряшка блуза.

Дивакът не се лъжеше, въпреки че Херманса беше облечена в мъжки дрехи; той я изглежда внимателно и после прошепна насмешливо:

— Това не е момче, а жена. Аз не убивам жените! После пак се вгледа в лицето на Херманса и просъска:

— Колко време има, откакто не съм виждал човешки образ? Тази жена е красива, тя трябва да бъде моя.

Дива усмивка се яви на брадатото му лице, после се отдръпна тихо и без шум от Херманса. Изчезна в шубрака и си отиде.

На сутринта Херманса се събуди. Тя стана и се запъти към реката, намери място, където да не я види никой, и се окъпа.

След банята младата жена се почувства чудесно. Когато се върна в жилището си, намери тримата си другари да работят. Баронът беше клекнал при огъня и печеше речен рак. Принцът беше зает с приготвянето на кокосовото мляко. Менард седеше умислен при входа и гледаше земята.

Те закусиха на общата трапеза.

— Госпожо, бъдете така добра и идете да измиете съдовете в реката — каза неочаквано морякът. — Ако не сте свършила със закуската, моля ви, побързайте.

Херманса беше закусила, тя стана, взе съдовете и се запъти към малката река.

Едва се бе отдалечила на десет крачки и Менард неспокоен побутна двамата си другари.

— Ние не сме сами на този остров — каза той тихо. — Мисля, че освен нас има още някакъв човек.

Пикардин погледна учудено моряка: Да не би този старец да е полудял!

Менард разбра значението на погледа му и посочи:

— Вижте стъпките по пясъка! Вчера ги нямаше. Тази нощ тук е идвал някой. И този мъж, както виждате, не носи обуца и има шест пръста на единия си крак.

Тримата нещастници се погледнаха изплашени. В този миг се дочуха стъпките на Херманса.

— Мълчете, за Бога — просъска Фон Пикардин. — Тя нищо не подозира за новата опасност, затова не трябва и нищо да ѝ казваме. Нека този мъж с шестте пръста остане наша тайна.

5.

Луната се издигаше бавно над Белмари, което се намираше между Париж и Версай. Сребърната ѝ светлина се разпръскваше по върховете на многобройните дървета около селото, а лъчите ѝ осветяваха покритата със сняг земя и се създаваше впечатление сякаш бе постлана със сребрист килим.

Млада двойка стоеше на края на гората, близо до ловджийска колиба. Те стискаха ръцете си и се гледаха влюбено.

Момичето, красиво младо същество с руса коса, ни е почти познато. Това е Жоржина, дъщерята на наемателя Кестнер, с която се запознахме, когато намери слепаца Мъртвешката глава в гората и го заведе със своя баща в дома си.

Младежът също ни е познат. Ако беше по-елегантно облечен, а не в тези ловджийски дрехи, високи ботуши и шапка с пера върху тъмната си коса, ако мустаците му бяха по-старателно вчесани и засукани, ако страните му не бяха толкова червени, бихме помислили, че този младеж е Марсел Бернард, младият съдружник на фирмата „Бернард и синове“.

Презимето на този младеж наистина беше Бернард, но собственото му име бе Леон. Това беше братът на Марсел, по-малкият син на стария фабрикант Симон Юлий Бернард.

Те си шепнеха любовни думи, младият Леон все повече притискаше Жоржина към себе си.

— Ти си моя, нали?

— Да, твоя, само твоя, Леон!

— И не ще се откажеш от мен, нали, нищо, че баща ти говори против мен?

— Нищо не е в състояние да ни раздели. Само смъртта може да направи това, щом ти ме обичаш.

Не са ли все същите думи, същите обещания, които влюбените си дават! И въпреки това, тези думи за всеки са приятни, всеки звук от тях отеква в сърцето на другия, който също му отговаря със звук от приятна мелодия.

— Вече трябва да си тръгвам — каза Жоржина и се отдръпна нежно от прегръдките на любимия си. — Луната се е издигнала високо на небето и ако баща ми разбере, че сме се срещали, ще ме пребие.

— Защо той е толкова против мен? — запита Леон Бернард. — Нима не съм образован и честен мъж? А колкото за състоянието ми, то е отлично. Аз въстанах против волята на баща си да стана търговец, но той ми даде доста голям капитал. Вярно е, че доста от парите заех на мои роднини, но малкото ми имение, което е до вашите ниви, е чудесно и струва шестдесет хиляди франка.

Жоржина въздъхна дълбоко.

— Това не е всичко — каза тя. — Защо трябва да произнеса страшната присъда, която баща ми хвърли върху тебе и върху цялото ти семейство, като същевременно прави нещастно едничкото си дете!

Челото на Леон се намръщи.

— Ах, ти, мила Жоржина — заговори младежът. — Смяташ ли ме за долен човек, защото съм от еврейски произход? За мен е все едно дали човек е евреин или християнин, стига само да е добър.

— Аз те обичам, мили евреино — пошепна тя тихо и го прегърна. — Толкова много те обичам, че съм готова да приема твоята вяра, ако ти пожелаеш, при все, че съм доста набожна християнка.

— Никога не бих искал от тебе такава глупост — обсипа я с целувки Леон.

В същото време се чу кучешки лай.

— Това е Грайф — каза дъщерята на наемателя, — търсил ме е и сега иска да ме заведе у дома.

Не след дълго голямото черно куче, приятел на Жоржина, се зададе от гората. Кучето-въртеше опашката си и ближеше пръстите й. Грайф беше любезен и към младия мъж.

— Това е нашият скъп пратеник, той не ще ни издаде — поглади го по меката козина Леон. — Изпрати го утре пак с писмо до мен, а аз както винаги ще сложа отговора си под каишката на врата му. Той е нашият разносвач на писма.

— Бау, бау! — излая кучето, като че искаше да потвърди казаното.

Леон притисна още веднъж любимата си и се разделиха с прощална целувка. Жоржина забърза към селото, но въпреки това закъсня и като влезе, вече всички бяха около масата и ядяха супата.

Наемателят беше седнал до голямата маса между прислугата. Той погледна подозрително зачервените страни на дъщеря си.

— Къде ходи по това време? — начумери се той. — Надявам се, че не си била с този, когото не трябва да срещаш!

Жоржина мълчеше. Тя не желаше да лъже баща си. Кестнер избъбри няколко неразбрани думи и разбърка супата.

— Получи ли слепият вечеря? — запита той след кратко мълчание.

Една страшна фигура, приличаща на скелет, се размърда край огнището.

— Аз съм гладен — зачу се оттам. — Ако дъщеря ви не е тук, никой не ми дава за ядене.

Тези думи изговори Мъртвешката глава. Откакто наемателят го беше прибрал в своята къща, всички слуги се отвращаваха от него и избягваха този сляп и грозен, без уши и без нос мъж. Те се плашеха от него, като че бе дошъл от друг свят. Слугите отбягваха да се срещат с него и ако някога Мъртвешката глава излезеше като привидение от къщи и се разхождаше из двора, всички бягаха от него като от чума.

Жоржина напълни чиния със супа, взе една лъжица и голямо парче хляб и се отправи към слепия. Той я изяде и поиска още.

Кестнер прочете, както винаги, на слугите от илюстрирания семеен вестник. Той смяташе, че не бе отговорен само за техните тела, но и за умственото им развитие. Когато свърши, затвори книгата, махна очилата си, обърна се към слугите и каза:

— Жан, утре в седем часа файтонът ми трябва да бъде готов за път.

— В града ли ще отидеш, татко? — запита Жоржина.

— Да — отговори Кестнер, — днес е третият ден, откакто изтече срокът за застраховката на нашата къща. Трябва да отида да я подновя. Мислех, че дружеството „Феникс“ само ще се погрижи и ще изпрати необходимите книжа, но нищо не съм получил досега. Работата трябва да се уреди, иначе не мога да спя спокойно.

— Имаш право, татко — рече Жоржина.

Тя тайно се радваше, че баща ѝ ще отсъства цял ден от къщи и ще има случай да прекара няколко часа с Леон. Реши да напише още днес писъмце и да го изпрати с Грайф до любимия си.

Беше девет часа вечерта. Тъкмо наемателят се канеше да каже „лека нощ“ на хората си и Грайф залая силно, а след малко и се похлопа на вратата.

Кестнер запали фенер и излезе с двама слуги.

— Отворете ни, добри хора — чу се отвън мъжки глас, — ние сме от Париж. Излязохме на лов и объркахме пътя. Моля да ни покажете пътя за Париж.

— Отворете — заповяда Кестнер.

Слугите отвориха пътната врата. Един мъж и една жена, облечени в елегантни ловджийски костюми, влязоха в двора. Те имаха къси кожени палта и носеха оръжие. И двамата бяха красиви хора. Тя беше обута в дълги ботуши, над които падаше късата ѝ рокля.

— Добре сте дошли — посрещна ги наемателят Кестнер, — заповядайте в топлата стая, там ще поговорим.

Той поведе гостите.

— Навярно сте гладни — обърна се вече в стаята към парижаните. — Не мога да ви предложа богата вечеря, но ако желаете, мога да ви нагостя с шунка и яйца. Дъщеря ми сега ще ви приготви.

— С удоволствие — каза Жоржина и стана.

Ловецът с късата черна брада и белите лъскави зъби отправи мрачния си пронизителен поглед към дъщерята на наемателя. Той беше удивен, че тук, в този двор, срещна такава рядка красота. Въпреки че се мъчеше да скрие изненадата си, личеше, че Жоржина му бе направила силно впечатление.

— Много сте гостоприемни — каза ловецът, като едва отместваше поглед от момичето.

— Вие ни питате дали искаме да вечеряме, без да знаете кои сме. Аз съм граф майор Естерхази от Париж, а тази дама е моята приятелка и другарка по лов, баронеса Бланш.

При последните думи зад пещта се чу особен шум, като че животното рови с ноктите си.

Помпадура, жената на Мъртвешката глава, наречена баронеса Бланш, протегна ръце към Жоржина.

— Вие сте чудно дете — каза тя, — в Париж можете да привлечете доста погледи с красотата си...

Едва баронесата изрече това и едно глухо стенание се разнесе зад пещта.

Жоржина се върна от кухнята и донесе вечерята. На масата, покрита с бяла покривка, бяха сложени пържени яйца, нарязана шунка, краве масло, хляб и две чаши чай.

— Нека Бог благослови вечерята ви — пожела им Кестнер. Естерхази и Помпадура бяха гладни и ядоха с голям апетит.

През време на яденето черният майор не свали поглед от хубавата фигура на Жоржина. Черните му очи се впиваха в лицето на красивото момиче. Естерхази намери може би нова жертва.

Никой не виждаше слепия. Мъртвешката глава не се забелязваше зад пещта. Там бе толкова горещо, че едри капки течаха по лицето му. Той се страхуваше да напусне мястото си или да каже нещо — не искаше да се издаде. Изражението му бе страшно. Слепият позна гласовете на тия, които ненавиждаше. Той знаеше, че тези, на които искаше да отмъсти по един нечуван начин, бяха в една стая с него и това го ужасяваше.

Жената, която му отне зрението и го направи безпомощен, беше до него — съдбата доведе Помпадура в неговите ръце. Слепият стоеше зад пещта и тихо охкаше, но все пак чуваше това, което говореше невярната му жестока жена.

Баронеса Бланш! Той много добре знаеше коя е тази баронеса. Мъртвешката глава позна гласа на жената, която ненавиждаше, а това, че беше с граф Естерхази, му отнемаше и последното съмнение. Той бе сигурен, че баронеса Бланш не бе никоя друга освен Помпадура.

— Слепците също могат да убиват — промълви полугласно.

— Господин графе — предложи Кестнер на Естерхази, — ще пренощувате в моето скромно жилище. И без това трябва утре да замина за Париж, така че можем да отидем заедно. Моят файтон ще бъде готов за път в седем часа. Госпожа баронесата може да нощува в стаята на Жоржина, а тя ще намери къде да пренощува. За вас, господин графе, ще намерим стая.

— Смятам, че не ни остава друго освен да приемем вашата любезна покана — отвърна Естерхази. — Съжалявам, обаче, че госпожицата ще трябва заради нас да наруши спокойствието си.

— Жоржина ще преспи на тавана в малката стаичка, където сушим овощите. Надявам се, че там може добре да се спи.

Кестнер даде знак на дъщеря си да пригответи спалните за гостите. Естерхази и Помпадура останаха сами.

Слепецът — Мъртвешката глава, се намираше в стаята и мълчаливо стоеше зад печката. Никой не го забеляза и не му обръщаше внимание.

Помпадура сложи чаената чаша на масата и стана рязко от стола.

— Защо бързаш — запита Естерхази и изгледа пронизващо хубавата жена.

— Щях да съм щастлива, ако не бях дошла в този дом — каза тихо, но рязко Помпадура.

— Но защо, тези хорица са твърде гостоприемни и любезни спрямо нас.

— Ти всякак се стараеш да отвърнеш на тази любезност, особено на дъщерята.

Страните ѝ се зачервиха от ревност, а очите ѝ светнаха като диаманти.

— Не мисли, че не забелязвам как съзерцаваш тази селска хубост. Зная тези погледи, много добре зная и какво означават те. Виждам в лицето на тази Жоржина моя съперница, ала не си въобразявай, че ще допусна да ти стане любовница.

Естерхази надменно се засмя.

— Ти ли не ще допуснеш? — попита той с подигравателен глас.
— Струва ми се, че си забравила кой съм аз и коя си ти.

— Зная, че съм твоя държанка, ала все пак аз съм жена, която страстно те обича и която не може да позволи да се лиши даже и от един дъх на твоята любов.

— Това не влиза в нашите условия — намръщи се черният майор. — Нали сама ти ме уверяваше, че не желаш нищо повече от това да бъдеш моя слугиня и робиня? Сега правиш, обаче, опит, да ме командваш. Знай, Помпадура, че не съм от ония мъже, които ще позволят да ги управлява жена. Пази се да не узнаеш тази страна от моя живот, която крия от тебе. Ако знаеше, щеше да се ужасиш от мен.

Тя беше само на няколко крачки от своя съпруг.

— Такива неща, значи, започнаха да стават между нас — отрони горчиво тя. — омръзнах ти вече и искаш да се отървеш от мен. Затова ли извърших толкова престъпления заради тебе? Лиших от зрение мъжа си и го изхвърлих от къщи безпомощен като някакво остаряло животно.

Глухо стенание се чу зад печката.

— ... Предадох Равелак и го хвърлих в бездната. След няколко дни главата му ще лежи на гилотината.

Внезапно из стаята се разнесе глух звук, приличен на радостно скимтене.

— Не сме ли сами? — запита Естерхази.

— Струва ми се, че зад печката има куче — отвърна Помпадура.
— Чух скимтенето му.

Мъртвешката глава трябваше да събере силите си, за да не се издаде. Тялото му силно трепереше; всичко го тласкаше да се нахвърли върху невярната си жена и да я смаже с ръцете си, да я разкъса със зъбите си и да я стъпче с краката си. Той се въздържаше, защото искаше да си послужи с по-страшно отмъщение. Ако се нахвърлеше сега върху жената, щяха да го отстранят и планът му щеше да пропадне.

Наемателят и Жоржина се върнаха в стаята и казаха на парижаните, че всичко е готово за спане и че могат да си починат.

Естерхази се раздели с баронесата, като ѝ целуна ръката.

— Ние оставаме пак заедно — пошепна ѝ той, — аз те обичам.

Влюбената се усмихна щастливо и тръгна след Жоржина, която я заведе в стаята.

Тя беше малка, хубаво наредена, чиста стая.

Естерхази бе настанен в голяма стая, която се намираше близо до стълбището. То водеше към тавана. Наблизо се намираше и стаичката, в която щеше да спи Жоржина. Тя си постла на мода.

Старият часовник в трапезарията удари единадесет и отекна в цялата къща на наемателя. Всеки би помислил, че хората под този покрив спят спокойно.

Обаче не бе така. Имаше трима души в тази къща, които още не бяха заспали. Жоржина, Естерхази и Мъртвешката глава.

Жоржина се занимаваше с невинната си тайна — написа на Леон няколко реда, с които му съобщаваше да я очаква утре след обяд при срутената ловджийска колиба. След тази покана следваха поздравии, много целувки. Това бе естествено и в реда на нещата.

Жоржина завърза писъмцето под каишката на врата на Грайф, помилва мълчаливия раздавач и му каза:

— Потърси ловеца, Грайф! Върви и предай това писмо на Леон.

Кучето напусна стаята, упъти се към двора, прехвърли се през бодливия плет и изчезна в тъмнината.

Жоржина взе огледалото, разплете хубавата си дълга коса и взе да я разресва. Момичето искаше да стои будно, докато се върне Грайф. Навярно очакваше отговор.

Причината, поради която Естерхази не заспиваше, ще обясним по-късно.

Ще се върнем най-напред при слепия, за да видим какво правеше той, когато остана сам. Мъртвешката глава стоя повече от час в скривалището си. После тихо стана и се измъкна иззад пещта. Протегна ръцете си и отиде пипнешком към масата. Нещастният беше заобиколен от непрогледна тъмнина, но това не му пречеше.

Мъртвешката глава бе от няколко седмици в къщата на Кестнер, обаче добре знаеше всеки предмет. Престъпникът Рихтер и по-рано имаше обоняние, което се беше усилило още повече, откакто го бяха ослепили. Той обикаляше масата, буташе столовете и ги душеше, като куче. Изведнъж сграбчи един от тях и извика дрезгаво:

— Тук седеше тя, тя е! — Отвратителното му тяло се разтрепера. — Тя е, уверих се, по миризмата я познавам, позната ми е тази сладостна миризма!

Изражението на лицето му стана ужасно. Луната през прозореца освети отвратителния му образ. Очите му пламнаха. Приличаше на адско привидение.

— Помпадура, ти падна в ръцете ми — шепнеше Мъртвешката глава. — Дошъл е часът на отмъщението ми, ти трябва на всяка цена да умреш от ужасна смърт! Ти и черният майор. Ха, ха! Аз ще ви опека, ще ви опържа, пламък полека ще изгори очите ви. Вашите тела ще се превърнат в пепел. Никога не съм чувствал слепотата си така, както днес. Не ще мога да видя обезобразените ви тела, но ще чуя поне виковете ви и те ще звучат като приятна музика в ушите ми. Сега на работа.

Слепецът отвори вратата и се запъти пипнешком към кухнята. Тихо дойде до желаното място. И бръкна в тенекията с газ. Тя бе пълна. После взе треските, които слугинята бе приготвила, за да запали огъня сутринта. Близко до огнището на стената висеше кибритникът. Мъртвешката глава сграбчи цяла шепа кибрит и го мушна в джоба си. Намери всичко, което му трябваше. Но най-важното

му липсваше. Той се размърда от кухнята, отиде до голямата маса и отвори безшумно чекмеджето. Там се намираха ножове, вилици и лъжици.

— Този търсех — пошепна той и извади голям остър нож, с който режеха хляб, и го размаха над главата си.

— Красива Помпадура, ти не желаеш да имаш мъж без нос и без уши — ръмжеше той дрезгаво. — Желая сега и ти да станеш като мене, страшилище без нос, без очи и уши, тези благородни органи не ще красят лицето ти повече.

После напълни джоба си с трески.

Страшният призрак се изгуби в мрака на къщата. Той излезе в коридора, пълзейки като хищно животно, като поливаше пода с газ. Слепият подпалвач се качи на стълбата и я намокри, като пестеше запалителната течност, която пазеше за пред вратата на стаята, в която спеше Помпадура. В този коридор се намираше не само стаята на Жоржина, в която сега спеше Помпадура, но и стаята на Естерхази.

Като поля целия коридор с газ, той извади трески от джоба си и постави най-много пред вратата на Помпадура, а другите разпиля из коридора. След това коленичи пред входа на Помпадурината стая и започна да се ослушва.

— Ще изгоря всички — прошепна той, — като дървеници в стар сламеник ще изгорят, без да остане нещо от тях. Наемателят се е отнасял с мене добре, мъчно ми е за него и за дъщеря му, защото и двамата са били добри към мене, но няма как...

— Добри! — повтори той. — Да, добри, да ме сложат да спя зад пещта и да ми хвърлят последните си трохи, като на кучето Грайф! Чудно, то всякога е будно, а пък тази нощ не ме усети. Това куче Грайф е умно като човек, винаги е предчувствало, че съм опасен за къщата и ако ме усети, непременно ще ме разкъса. Навярно е отишло някъде на кучешка любовна среща... Това глупаво чувство, любовта, довежда хората и животните понякога до лудост. Колко хора се превръщат в кучета. Сега ще подпаля моята кучка.

Като каза тези думи, слепият подпалвач извади от джоба си кибрит, запали няколко клечки, и една след друга ги хвърли на пода.

След малко се чу прашене — той разбра, че треските са се запалили. В същото време похлопа на вратата на Помпадура.

От лекия шум в стаята Мъртвешката глава разбра, че хубавата жена се надига от леглото. Похлопа още веднъж.

.— Скъпи мой, любими, почакай само минутка — чу познат глас.

Порочната жена не мислеше за друго, освен че черният майор иска да влезе при нея.

Мъртвешката глава потрепера. Страшното му лице заприлича на демон, който иска да грабне някоя грешна душа и да я отведе в ада.

Чуха се леки стъпки.

— Любими, колко ми е драго, че идваш. Ах, колко се радвам — прошепна тя и отвори вратата.

Слепецът извади острия нож, а младата полуоблечена жена не подозираше какво я чака.

6.

Домът на наемателя Кестнер в село Белмари видя тази нощ неща, които стените му никога не са нито виждали, нито чували.

В стаичката Жоржина решише красивата си руса коса. Прекрасното момиче запя песента на Лорелай. Бе стигнала до третия куплет, когато ѝ се счу, че някой полека се изкачва по стълбите.

Може би само така ѝ се бе сторило. Вън бе тихо.

— Колко съм глупава — промърмори Жоржина, — кой може да дойде? Все пак ми е неприятно, че тази стая не може да се заключва.

Чудно! Девојката мислеше за чужденеца, гостенин на техния дом, и най-вече за страстните погледи, отправяни към нея. Никой друг мъж не я бе съзерцавал така. Дори любовникът ѝ Леон не я беше поглеждал с такъв пламтящ поглед.

Жоржина се сепна — хладни тръпки побиха тялото ѝ. Този бледен граф всяваше страх у нея. Но момичето се успокои и отново започна да тананика песента на Лорелай.

Неочаквано млъкна. Вдигна глава и се послуша. Девојката се сепна и издаде тих писък. Вратата зад нея бе полуотворена.

— Навярно вятърът — каза си тихо. Уж се успокои, но намери смелост да се обърне.

— Жоржино, девојко!

Като чу тези думи. Жоржина изтърва гребена от ръката си и се втурна към прозорчето, което беше толкова малко, че човек не би могъл да мине през него, но при нужда можеше да се повика за помощ.

Бавно, но здраво една ръка хвана младите ѝ рамена. Девојката се почувства като уловена в примка. Тя се уплаши и толкова се изненада, че нямаше сила да се противи. Жоржина извърна глава и боязливо погледна бледото лице на мъжа с черната брада, който в този миг изглеждаше като призрак. Очите му светеха като въглени в тъмнината на стаята.

Черният майор гледаше мълчаливо момичето, надявайки се да я хипнотизира с погледа си. Но не успяваше с Жоржина, както, правеше

това с Марион Форцинети. Здравите селски момичета не се поддаваха така лесно на хипнозата, както слабите истерични парижанки.

Дъщерята на наемателя се освободи от ръцете му и го изгледа сърдито.

— Какво искате от мен, какво търсите тук? — запита тя строго. — Да не би да сте сбъркали стаята. Моля ви, излезте веднага оттук. Нали виждате, че ще си лягам? — Тя взе една вълнена покривка и покри засрамена голите си гърди.

Черният майор не помръдна от мястото си.

— Ако не напуснете стаята ми доброволно — продължи Жоржина решително. — ще бъда принудена да викам за помощ. Желаете ли да стане скандал.

— Чуйте ме — започна Естерхази със спокоен глас, — искам да ви кажа няколко думи.

— Не, не тука — каза Жоржина.

— Да, тука — отвърна той със заповеднически тон, — искам тук да ме изслушате!

Силата на този мъж бе изключителна. Той омайваше с присъствието си. И Жоржина не намери смелост да му възрази. Естерхази се доближи до нея и прошепна:

— Жоржина, вие пленихте сърцето ми, аз ви обичам горещо, неизказано. Елате с мене в Париж, ще ви направя щастлива.

Като не получи никакъв отговор, той продължи:

— Ще ви дам всичко, Жоржина, което ще ви направи щастлива. Вие още не сте живели. Кълна ви се, че ще благославяте часа, в който съм ви извел в шумния свят. Вие сте тъй пленителна, Жоржина, че е жалко за вас, ако не изпиете чашата на удоволствието до дъно.

Жоржина вдигна ръка и прекъсна думите му.

— Господин графе — каза тя, — вие ми разправяте за живот, който ми е известен. Знам, че има много момичета, които живеят така в Париж. Моят баща ми е разказвал, че този бурен живот започвал с шампанско и свършвал със сълзи. Тези момичета се разхождат с богати екипажи, облечени са красиво, ходят на опера, на балове, но накрая загиват в болниците, лудниците и затворите за пропаднали жени. Естерхази улови ръката ѝ.

— Но ако пожелае да се ожения за тебе, хубаво момиче, ако те направя моя жена и ти дам титлата графиня — тогава?

Жоржина изтегли решително ръката си.

— И тогава бих ви отказала, господин графе, защото не ви обичам.

— Ти ще се научиш да ме обичаш!

— Никога, сърцето ми принадлежи на другиго!

Глас, пълен със злоба се изтръгна от гърдите на черния майор. Той прегърна Жоржина и я притисна страстно до гърдите си.

— Ти не ще принадлежиш на другиго — каза той, — ти ще бъдеш моя, ако ще и насила.

Това нападение стана тъй неочаквано, че Жоржина не успя да извика. Графът целуваше челото и страните ѝ с жар, устните му търсеха жадно нейните. Жоржина искаше да извика — тя беше отворила устата си, но черният майор запуши устата ѝ с горещи целувки.

Последва ожесточена борба между двамата. Естерхази беше силен мъж, но не можа да надвие това здраво, буйно селско момиче, което бе расло под открито небе на чист въздух.

Жоржина натисна лактите си на гърдите му и се помъчи да се освободи. Естерхази я улови за раменете и я повали на пода. Момичето се бранеше отчаяно, то се бореше за своята чест и това ѝ даваше сила.

Черният майор се наведе над нея с протегнати ръце. Жоржина го отблъсна с всичка сила. Тя сви ръката си в юмрук, удари го силно и той падна на земята. След малко се облегна на стената.

Момичето стана.

— Това заслужаваш — каза тя, — остава сега и баща ми да те изхвърли оттук, тъй като ти злоупотреби с нашето гостоприемство.

— Жоржина — извика черният майор, — аз те обича искрено.

Момичето беше вече при вратата и я отвори. Страшен вик излезе от гърдите ѝ. Гъст дим изпълни малката стаичка. Пламъците се извиваха като бурно море из коридора.

— Пожар, пожар! Къщата гори! — викаше момичето.

Естерхази затвори вратата.

— Загубени сме — изпищя Жоржина. — Ще загинем в пламъците.

— Няма ли друг изход? — извика черният майор уплашен.

— Няма, не виждате ли, че стълбите горят!

— Да скочим през прозореца!

— Това е невъзможно, прозорецът е толкова малък, че човек не може да се пхне през него.

— Пожар, пожар! Спасете се! — се чуваше из горящата къща.

Викове се заглушаваха от шума на пламъците. Изведнъж лицето на Жоржина се изкриви ужасно, коленете ѝ се разтрепериха.

— Всемогъщи боже — разплака се тя, — моят баща ще стане просяк, той не само че ще загуби детето си, но и всичко, каквото има до последната стотинка — къщата, двора, нищо не е застраховано.

Тази страшна мисъл уплаши нещастната Жоржина, смъртна бледост покри лицето ѝ и тя падна в несвяст в ръцете на Естерхази.

Черният майор забрави цялата опасност, която го грозеше, като почувства, че красивото момиче се намира в прегръдките му. Човекът беше глух, той не чуваше нито риданията, нито викове, нито пък шума на пламъците, нито бученето на огъня, а все по-силно притискаше Жоржина до гърдите си и я целуваше страстно.

В същия миг, когато Помпадура отвори вратата, за да я прегърне милият черен майор, една костелива ръка я улови за шията. Не успя да се защити и непознатият я блъсна в стаята, а след това заключи вратата.

Гореше свещ.

Отвратителната грозотия се бе изправила пред Помпадура — един добре известен ѝ звяр в човешко лице стоеше до нея. Отначало помисли, че сънува страшен, невероятно страшен сън. Да не би пък да е изгубила ума си. Този слепец без уши и нос, това страшилище, този изрод, този гигант, превърнат в скелет и облечен в дрипи, беше Мъртвешката глава!

Неговата ръка стискаше шията ѝ. Човекът, над когото бе извършила нечувано, нечовешко престъпление, човекът, от когото най-много се боеше на този свят, близостта на когото бе за нея по-опасна от най-свирепия звяр, я беше намерил. От тигър, мечка и отровна змия можеше да се защитава, но от този човек, от този слепец, който е дошъл да си отмъсти за отнетото зрение, не можеше да се брани или да избяга.

Никой престъпник, който трябва да сложи главата си под ножа на гилотината или да се качи на бесилката, не чувстваше такъв страх, какъвто изпитваше Помпадура. Тази жена, която преди малко беше хубава и привлекателна, погрозня и остаря през тези няколко минути.

Тялото ѝ бе увиснало на леглото. Слепецът се нахвърли върху нея. Той сложи дясното си коляно на гърдите ѝ. С лявата ръка пипаше лицето ѝ, а с дясната държеше над нея ножа.

Клетата жена мълчеше. Тя не посмя да издаде никакъв звук.

— Познаваш ли ме, сладка гълъбице — попита слепецът с глух подигравателен глас, — или не ме познаваш вече, защото съм без очи? Почакай, хубава Помпадура, искам и ти да останеш без очи, да отрежа красивия ти носи да разрежа лицето ти. Ах, да, желая да притежавам и твоите малки уши и сърцето ти, което сега тъй силно тупти. Ти едно време беше моя съпруга и затова е неприлично жената да има нещо повече от своя мъж, затова трябва да станеш като мене, също като мене — без никаква разлика.

— Смили се, съжали ме — проплака с пресипнал глас Помпадура, — не ме обезобразявай!

— Да, но аз точно това най-много искам — отвърна Мъртвешката глава. — Спомняш ли си, когато измами глупавия Равелак да ме тикне в клетката и да ми изгори очите? О, аз всичко зная! Ти го продаде, за да няма никой, който да знае за твоето страшно престъпление. Да, ти си лукава и всякога си била такава, хитра и хубава — онова, което аз обичах в тебе... Равелак ще бъде след няколко дни на гилотината, а пък ти ще бъдеш подложена на моята гилотина и тогава ще бъде отмъстено и за двамата. Дай си ухото, ела, дай си... ухото! За какво са ти на главата такива хубави уши?

— Но послушай ме, чуй, моля те — започна треперещата жена. — Една минута само, половин минута, десет секунди поне искам да ти кажа нещо.

Тя хвана ръката, с която той се канеше да отреже ухото ѝ и по този начин отложи за няколко секунди операцията.

— Искам да те любя, искам да те любя, желая пак да бъда твоя, ще сторя всичко, което пожелаеш — шепнеше му тя, — само ме остави.

Като се отдалечи малко от нея, Мъртвешката глава се позамисли. Възползвала се от положението, тя с всичка сила го блъсна и се втурна към вратата.

— Помощ, помощ — изпищя Помпадура.

Ала слепецът като котка скочи на крака, втурна се след нея и напипа ръката, с която тя понечи да отвори вратата. Мъртвешката глава

я хвана за косата и я по-тътри назад. Острият нож светна над главата на Помпадура. Голяма рана се образува на лицето ѝ — тя започваше от края на челото и стигаше до брадата ѝ.

От раната потече силна струя кръв.

— Безобразнице, ще промуша невярното ти сърце! — И като каза това, той замахна с ножа, за да го забие в гърдите ѝ.

Измъчвана от ужасни болки и раздирана от страх, Помпадура още веднъж се отърва от ръцете му. Тя отвори вратата и се втурна към коридора. Дим и пламъци я обкръжиха. Тя писна от ужас, ала дори не помисли да се върне. По-добре да бъде опърлена от пламъците, отколкото да остане без нос, очи и уши. Закривайки лице с ръце, тя се втурна през огъня. Горяха и стълбите, по които трябваше да мине, ала въпреки това тя се втурна като обезумяла през тях. Пламъците обхванаха облеклото ѝ. Тя нито виждаше, нито чувстваше нещо и сама не знаеше как стигна до вратата. Единствено страхът от смъртта пазеше живота ѝ и я подкрепяше да се бори срещу пламъците.

Църковната камбана на село Белмари биеше силно и накара изплашените жители да станат от леглата си и да излязат от къщите си. Големи облаци дим, които вятърът носеше към небето, и безбройните искри, които хвърчаха във въздуха, показваха на селяните какво се е случило.

Цялата къща на Кестнер гореше. Беше нужна помощ, за да бъдат спасени хората.

Селяните се втурнаха към общината, извадиха новата пожарна машина, впрегнаха коне и се отправиха към пожара. Никой не остана в къщата си — дори и жените тичаха, за да помагат на пострадалите.

— Не бързайте толкова — извика стар пълен кръчмар на група селяни, които обкръжиха пожарната машина, — чифликът на Кестнер е застрахован, той ще получи пари и ще може да вземе под наем друг чифлик.

— Може да има хора, които чакат да бъдат спасени — отговори един младеж.

— Хора ли? Че те са избягали още с избухването на пожара.

Най-сетне пристигнаха до горящата къща. Всичко беше обхванато от пламъци, които докосваха съседните къщи.

Не можеше да се спаси нищо. Прислугата едва успя да избяга, без да може да спаси кравите, конете и другите животни. Те всички

останаха в огъня.

Като обезумял, Кестнер тичаше около горящото здание. Скубейки дългата си брада, той викаше с пресипнал глас:

— Разорен съм! Срокът на застраховката изтече; този пожар ме докара до просия.

Клетникът не знаеше, че най-скъпото му същество — детето му, остана в пламъците.

Насъбралите се селяни видяха, че не може да се помогне с нищо — всичко беше унищожено. Те насочиха водата към пламъците, ала те ставаха още по-силни. Всичко бе напразно.

Множеството неочаквано се раздвижи и нададе вик. На една врата се показва почти гола жена и скочи от пламъците в двора. Малкото дрехи, които бяха останали по нея, горяха. Тя направи няколко крачки и се сгромоляса в безсъзнание. Това бе Помпадура.

Вдигнаха я и я отнесоха в съседната къща.

— Нещастната трябва да е паднала върху счупено стъкло и си е разрязала лицето — каза една селянка. — Не виждате ли каква ужасна рана има на лицето ѝ? Ще остане голям белег за цял живот.

— За цял живот ли? — каза един селянин. — Не се грижете за това, съседке, защото клетата няма дълго да живее.

В същото време, когато отнесоха Помпадура, от първия етаж на горящата къща изпраща прозорец и счупените му стъкла се разпиляха по земята.

Всички погледнаха нагоре.

На прозореца се появи ужасна, страшна картина.

— Слепецът — викна един слуга, — всемогъщи Боже, той още бил в къщата!

Поставиха стълба до прозореца, покачиха се и спасиха Мъртвешката глава. Подпалвачът бе спасен от смъртта.

Повече никой не се занимаваше със слепия, защото погледите на събралите се бяха насочени другаде.

Няколко керемиди паднаха от покрива и оттам се показва тояга, на която бе вързана бяла кърпа.

— Вижте, вижте! — завикаха зяпачите.

— Това е знак! Знак! — отвърщаха други. Кестнер се сгромоляса от ужас и с всички сили извика:

— Жоржина, моята Жоржина! Детето ми било още там, а аз мислех, че е спасено вече. Помогнете, помогнете! Там е дъщеря ми.

Клетият баща се втурна, за да се хвърли в пламъците, ала другите го задържаха.

— Трябва някой да се качи на покрива, по друг начин не можем да я спасим — извика стар селянин.

Предложението се възприе от всички. Донесоха голяма стълба и я изправиха до стената на горящата къща, но се оказа, че това практически предложение не може да се приложи, защото бе съпроводено от опасности и трудности.

Нито един от множеството не прояви смелост да се качи на покрива и да спаси момичето. Покривът на горящата къща можеше да се събори всеки миг и тогава спасителят непременно щеше да намери своята смърт сред пламъците.

Кестнер на драго сърце би дал живота си за любимата дъщеря, ако можеше да стори това, но той лежеше в безсъзнание недалеч от пожара.

— Къщата заприлича на голяма клада! — извикаха изплашените селяни. — Момичето ще загине в пламъците, никой, комуто е мил животът, не ще се качи на покрива, защото той ей сега ще падне.

Чу се силен кучешки лай.

Като побеснял Грайф се втурна към пожара, а зад него тичаше млад мъж. Той беше без шапка и с разрошена коса. Отчаяният му поглед бе насочен към страшната картина.

Това бе Леон Бернард.

— Вие не сте имали смелостта да спасите клетата девойка, а сте я оставили в пламъците — извика ядовито Леон на селяните. — Направете път, аз ще се опитам да я спася и ако бог не желае това — тогава нека и двамата да загинем.

Той се втурна към покрива, като взе търнокоп и въже.

Грайф беше спрял до стълбата и непрекъснато лаеше, сякаш искаше да съобщи на застрашената си господарка, че избавителят ѝ иде.

Леон се озова на покрива и се надяваше, че ще намери любимата си. Без да го е грижа за живота си, той се качи на стръмния покрив и се втурна към мястото, където се виждаше знакът. Нажежените керемиди

се чупеха под краката му и той всеки миг можеше да изгуби равновесие, да се подхлъзне и да падне в пламъците.

Всичко под него се люлееше. Само няколко горящи греди държаха покрива.

Мнозинството мълчаливо гледаше смелия младеж.

Леон стигна мястото, където се виждаше бялата кърпа.

— Аз съм, Жоржина — извика младежът с развълнуван глас. — Аз съм при тебе, не бой се, ще те избавя.

Ала нежните му думи не получиха отговор.

Той вдигна търнокопа и започна да удря като бесен по керемидите.

След минута отвори голяма дупка. Наведе се и погледна в задимената стаичка.

— Жоржина — извика той, — мила моя Жоржина. Той видя любимата си в прегръдките на един чернобрад мъж.

Леон се съвзе, хвърли въжето на Естерхази и извика със строг глас:

— Вържете я около кръста! Бързо!

Естерхази изпълни желанието на младежа. Леон издърпа Жоржина на покрива.

Черният майор също се прехвърли на покрива, изтича към стълбата и слезе на земята.

Леон трябваше да изпълни много трудна работа. Налагаше се да носи припадналата Жоржина и да внимава да не падне от стръмния покрив.

С туптящи сърца хората наблюдаваха движенията му. Най-после дойде до стълбата. Младежът слизаше полека по нея.

Изведнъж зад него се срути покривът и падна във вътрешността на къщата, която приличаше на горящо море.

Страшният шум събуди Жоржина и тя дойде на себе си. Видя се в обятията на любимия си между небето и земята.

Момичето разбра какво бе се случило. Погледна Леон и му прошепна с тих глас:

— Мили, скъпи мой, ти спаси живота ми, той принадлежи на теб завинаги.

Челото на младежа се набръчка.

— Твоят живот е станал нищожен за мене — пошепна той на момичето. — Аз те избавих, за да те загубя.

Преди Жоржина да отговори, той стъпи на земята. Тълпата го наобиколи с възклицания. Старецът избърза с разтворени ръце към младежа и извика:

— Господин Бернард, вие сте достоен, храбър и благороден мъж, спасихте дъщеря ми, най-скъпото на този свят. От дълбината на сърцето си ви благодаря и ви моля да ми простите, ако някога съм ви наскърбявал.

Младежът предаде момичето на баща ѝ и каза:

— Евреинът няма нужда от благодарностите ви, той-е изпълнил само своя дълг. Господин Кестнер, вие и вашите приятели винаги сте гонили евреите, без да имате причина. Принуден съм да ви обясня, чуйте ме добре, цялата еврейска религия се състои от следните думи:

„Обичай ближния като себе си!“

Леон се обърна и се запъти към гората.

Когато слънцето изгря, то освети димящите развалини, където се намираше красивият чифлик на Кестнер.

Отпаднал и остарял, наемателят стоеше край гроба на имението си. Жоржина беше прегърнала баща си и му шепнеше утешителни думи.

Изведнъж Грайф се завтече към двамата и чрез таенето си извести на господарката си, че ѝ носи нещо.

Жоржина мушна ръката си под каишката на кучето и извади оттам писъмце. Тя прочете следните редове:

„Жоржина,

Ти си свободна. Желая ти щастие с мъжа, когото видях миналата нощ в стаята ти!

Сбогом.

Твой нещастен: Леон Бернард“

Жоржина изпищя. Грайф ближеше ръцете и лицето ѝ, като че с това искаше да я утеши. Той легна неподвижен до нея и заскимтя жаловито.

Още същия ден Леон Бернард напусна чифлика си.

Двадесет и четири часа по-късно един господин беше пристигнал в кръчмата и питаше за наемателя Кестнер. Кръчмарят доведе нещастния старец.

— Господин Кестнер, аз съм адвокатът Деманш — каза добре облеченият господин. — Дойдох да ви помоля да подпишете един наемателен договор, който господин Леон Бернард ми предаде днес в кантората.

— Наемателен договор? — каза Кестнер и се засмя горчиво.

— Имотът на господин Бернард няма никакъв дълг, освен това, той ви е оставил пет хиляди франка, които ще получите щом подпишете договора. Господин Бернард знае, че сте опитен стопанин и ще управлявате добре имота му, докато се върне от околосветското пътуване, което ще трае около четири години.

Нотариусът даде на изненадания старец да разгледа договора. Кестнер го разгъна и го прочете. Бернард му беше предложил такива леки условия, каквито не предлагаше никой наемодател във Франция.

— О, благородни човече — каза Кестнер с просълзени очи, — аз глупакът, го мразех и ненавиждах, защото е евреин. Сега чак разбрах, че има благородни, достойни и добри хора сред тях.

Деманш потопи перо в мастилицата и го подаде на стареца.

— Подпишете се — каза той.

Кестнер отправи една кратка, но топла молитва към Създателя и подписа договора с разтреперана ръка. После адвокатът извади портмонето си и даде на стареца пет банкноти по хиляда франка.

Когато Деманш искаше да напусне кръчмата и да отиде при колата си, едно красиво, бледо момиче се изпречи пред него. Тя го погледна с натъжени очи и запита боязливо:

— Кажете ми, господине, не може ли да изпратя писмо до господин Леон Бернард?

— Не, дете мое — отговори Деманш и погледна съчувствено бледото момиче. — Господин Леон Бернард е заминал вчера по обяд за Лондон и се намира на борда на параход, плаващ за Америка.

Той се поклони и излезе от кръчмата. Жоржина остана като попарена.

— Нещастна през целия си живот — пошепна тя със сълзи на очи. — Изгубих най-скъпото си на този свят. Ти, граф Естерхази, ще

трябва да отговаряш пред всевишния, дето ми донесе такава мъка и беда!

— Дъще, ние сме избавени — извика Кестнер с радостен глас. —
Още утре ще се преселим в красивата къща на Бернард.

— Тате, желая ти щастие — отвърна Жоржина. — Нека Бог
благослови влизането ти там, обаче аз не ще те придружа. Още утре ще
отида в Париж и ще си търся работа при чужди хора.

— Какво говориш. Жоржина, дете мое?

— Прости ми, обични ми татко, че не мога да те последвам.
Моето сърце ще се разкъсва в тази къща и ти ще ме погребеш още
преди да изсъхнат листата на розите!

7.

Нещастният Драйфус беше застанал до вратата и броеше чертите, които беше отбелязал с ръждивите гвоздеи на една от гредите на колибата. Те бяха неговият календар, понеже бе забранено да се съобщава на затворниците денят, месецът и годината.

Драйфус имаше щастието да узнае в кой ден беше пристигнал в Каена и на Дяволския остров. Когато бяха ги завели със сакатия Мирович в кабинета на губернатора, той видя на стенния календар датата — петнадесети февруари.

На дървото бяха изрязани тридесет черти и по тях Драйфус знаеше, че днес е шестнадесети март.

— В Париж вече е пролет — каза си нещастникът печално. — Дърветата в Булонската гора, в Елисейските полета и по булевардите са покрити с млада зеленина, хората се разхождат из улиците и си казват „Благодаря на Бога, че зимата си отиде!“ А кога ще мине моята зима? Никога! Тук, на острова, няма зима, тук е вечно лято, слънцето непрестанно грее над главите ни и опича мозъка и телата ни. Вечното лято тук не е божи благодат, а дар на ада. На Дяволския остров е вечно лято, но в моята душа владее вечна зима, мраз и мрак. В нея вече е изчезнала надеждата, че ще видя тези, които обичам горещо и неизказано. Вечно заточен, вечно разделен, о, Боже!

Затворникът въздъхна дълбоко.

— Заклех се, че не ще си спомням за миналото и че с твърдост ще понеса ужасната си съдба — продължи той. — Ще се помъча да залича всеки спомен в сърцето си и да забравя щастливите времена!... Не, не, това не може да стане! Споменът за скъпите ми хора, за някогашното ми щастие е единственото, което ме крепи на този свят.

Главният надзирател Мурильо неочаквано влезе в колибата и смути мислите на Драйфус. Дребният Розе следваше испанеца, който беше назначен от губернатора да бди над Драйфус. Двамата чиновници претърсиха внимателно стаята, като че ли кой знае какви важни неща имаше в нея.

Мурильо кимна доволен:

— Всичко е в ред, Розе — каза той. — Добре внимавай тази нощ, защото, както знаеш, привечер ще отида в Каена, за да се сгодя за дъщерята на богатия Панталон. Красивата Одета наистина е дива котка, ала е най-хубавата девойка в тази нещастна страна. А най-важното е, че доставчикът Панталон е богат човек.

— Да, ти си прав, Панталон е богат човек — съгласи се с подигравателна усмивка Розе, — той има много пари, откакто стана доставчик на заточеници. Но видя ли с каква храна ги снабдява? Понякога месото мирише на леш, защото е червиво, хлябът горчи като жлъчка, а сухите плодове са мухлясали и твърди като камък.

— Възможно е — сви рамене Мурильо, — но не ме е грижа по какъв начин е спечелил парите си Панталон. Мисля, че не е голяма загуба, ако няколко заточеници загинат от гнилото месо. По-добре за тях да умрат, отколкото да живеят на този Дяволски остров, така че трябва дори да бъдат благодарни на Панталон, че им доставя лоша и негодна храна.

— Уговори ли се вече с красивата Одета? — попита Розе.

— Защо да се уговарям с нея? Баща ѝ ми брой, двадесет хиляди франка зестра, а за другите ще се погрижа аз. Ще прекараме няколко седмици в Каена, а през това време ще се постарая да опитомя дивата котка.

Испанецът още един път помоли надзирателя да бди над заточеника Драйфус и си отиде.

Ала още Мурильо не бе стигнал в Каена, когато Розе напусна колибата на Драйфус и се запъти към другарите си. Мръкна, но той не се върна.

Всички надзиратели бяха вкъщи и празнуваха годежа на своя шеф — гуляеха и здраво се напиха. Осемте джелати се веселиха, не защото началникът им се бе сгодил за дъщерята на Панталон, а защото го нямаше. Те се страхуваха от него и не го обичаха. Мурильо беше горд, нахален и жесток човек — не жалеше своите подчинени и затова го ненавиждаха не само клетите заточеници, но и надзирателите. Мнозина вече се бяха оплаквали от Мурильо на губернатора Грефин, ала испанецът беше негово вярно и предано оръдие и оплакванията оставаха глас в пустиня.

И тъй, осемте надзиратели, които бяха младши подофицери, се възползваха от отсъствието на началника си, свариха пунш и се напиха

както си знаят. След това Розе отиде пред колибата на Драйфус.

Той едва вървеше, сгромоляса се пред прага и след малко Заспа.

Драйфус реши да използва случая — отдавна желаше да разгледа околността, а това беше възможно само нощно време. Наистина той можеше да се разхожда из острова през деня, но винаги съпроводен от трима надзиратели — Розе и още двама. Тези разходки бяха само на неколкостотин крачки от колибата му и ги използваше, за да подиша чист въздух. Понеже Драйфус знаеше, че на Дяволския остров има осем колиби, искаше да узнае кой живее в останалите седем. Една от тях обитаваше клетият Мирович. Значи имаше още шест колиби, но живеещите там му бяха непознати. При това Драйфус силно желаше да се види с недъгавия княз. Един път се срещна с него, но не успя да размени нито дума. Мирович беше в окаяно положение. Главният надзирател Мурильо му поставяше на гърба малко буре и го караше да носи вода от близкия извор. Старецът трябваше да работи тежка работа, понеже беше обикновен престъпник. Политическите престъпници не работеха, ала това не беше облекчение за тях, а увеличение на наказанието, защото за здравия човек работата е развлечение и най-хубавият начин, за да се забравят душевните мъки и скърби. Принудителното бездействие е най-тежкото наказание за пленниците и затворниците, което ги води към отчаяние и лудост. Драйфус искаше да работи. С радост желаше да помогне на нещастния Мирович, да снесе тежкия товар от гърба на клетия старец и да го носи вместо него, ала надзирателят не му разреши.

Недъгавият едва пристъпяше по пътя, пъшкеше под тежкия товар, а жестокият Мурильо постоянно го мушкаше с остър остен. Злочестият баща на Павловна дойде до Драйфус, с натъжени очи го погледна и тежко въздъхна. Драйфус разбра, че князът искаше да му каже:

— Колко искам да поговоря с тебе и да изплача ужасните си страдания и мъки.

Тази нощ Алфред искаше да навести своя състрадалец Мирович и да го утеши. Това желание можеше да се изпълни. През големите горещини вратата винаги беше отворена и затова един от надзирателите стоеше постоянно пред нея. Но днес Розе лежеше като пън пред колибата и хъркаше. Беше пийнал повече и спеше сладък сън. Пленникът можеше да мине покрай него, без да го усети. Ала Драйфус

мина по друг път. Той искаше да излезе не само сега от жилището, но и винаги, когато му се наложеше. Затова направи опит да се измъкне през прозорчето, което не бе много удобно, защото беше доста дълго и твърде ниско.

След няколко опита пленникът успя да се пхне през тесния прозорец и да излезе навън. Полекичка се отдалечи от колибата и се запъти към вътрешността на острова.

Нощта бе прекрасна. Милиарди звезди светеха на тъмносиния небосклон, а луната със своите лъчи заливаше Дяволския остров с нежна бледа светлина. Небето беше великолепно, ала островът, този къс земя, на който Драйфус трябваше да живее, беше пуст, занемарен и грозен.

Капитанът тежко поклати глава.

Скали и скали, нищо друго, никакви цветя и растения, нито пък дървета, навсякъде бе пусто и голо. Туктам само се виждаше изсъхнала трева и по някои израстъци от напуканите места на скалите. Ала образуванията на камъните бяха много интересни и причудливи. Виждаха се стръмни скали, високи върхове, разнообразни хълмове, дълбоки пропасти, урви, големи пещери и фантастични фигури, дело на вулканични сили. Мъртва тишина цареше над острова. Само морските вълни пееха своята вечна песен за мъките и страданията на бедните обитатели на Дяволския остров.

Драйфус тръгна към най-близката колиба.

Той знаеше, че там живее Мирович. Капитанът предпазливо се приближи до колибата и чу тих, треперещ глас. Драйфус погледна през прозореца и видя, че старецът на колене се молеше. Ръцете му бяха склучени, а устата му шепнеха тиха молитва.

— О, надежда — каза си тихо Драйфус, — ти си силата, която поддържа нашите органи, ти крепиш света — без тебе и без вярата той щеше да се разсипе на прах. Старикът, който скоро ще стане жертва на убийствения климат, навярно се моли Богу да го избави от този ад.

Ала Драйфус не позна. Нещастният старец се молеше не за себе си, а за другиго. Капитанът се вслуша в молитвата и остана учуден, дълбоко покъртен от нея. Той мълвеше:

— О, всеблаг Боже, смирено навеждам глава през твоята воля и неизказаната твоя мъдрост. Аз съм готов да понеса и най-строгото твое наказание, но те моля с разбито сърце, от дълбините на душата си да

закриляш и пазиш моето невинно дете. Ако моята Павловна още е жива, пази я от греха, запази чисто сърцето ѝ, за да не извърши нещо лошо и да не я сполети злина. Амин.

— Амин от дълбините и на моето сърце — прошепна през прозореца Драйфус.

А в същия ден, когато Мирович се молеше за беззащитната си дъщеря, Павловна се намираше в обятията на развратника Марсел Бернард, който искаше да ѝ отнеме девствеността.

Чул ли е Бог молитвата на бащата? Това ще узнаеш в следващата глава на романа, драги читателю.

Като чу гласа на Драйфус, Мирович се вдигна.

— Аз съм, стари приятелю — прошепна капитанът.

— Дойдох да ви видя и да поговоря с вас. Зная, че имате нужда от насърчение и утеха.

— Бог да ви благослови, капитан Драйфус, за вашата добрина — каза старецът с треперещ глас. — Колко леко стана на разбитото ми сърце, като ви видях. Ужасен е животът на този остров. Няма ли някакъв начин да се избавим от този ад?

— Няма, приятелю — отвърна капитанът, — ала ние, въпреки това, не трябва да губим надежда, Бог е всеблаг, той ще ни запази и помогне, само трябва добре да си отваряме очите. Не сте ли видели освен мене на острова и други заточеници?

— Да, видях един.

— Кой е той?

— Срегнах го при извора, когато отивах за вода. Той е млад, здрав и пъргав черноок мъж. Навярно е дошъл на острова преди нас.

— Не знаете ли в коя колиба се намира този мъж?

— Не, надзирателят не ми позволи дори да го погледна. Ах, Драйфус, този скот Мурильо ме изтезава като животно.

— Гордо понесете страданията и мъките — посъветва го Драйфус. — Вече е време, трябва да си отивам. Сбогом, добри приятелю. Нека всевишният ви даде нужната сила, за да можете да устоите на тежките изпитания.

Драйфус стисна ръката му и тихо се отдалечи от колибата към западната част на острова.

Неочаквано капитанът се спря. Чуха се човешки гласове. Не бяха ли това двамата надзиратели? Не, гласът, който се чуваше, беше

женски. Драйфус бе отдалечен на около двеста крачки от морския бряг. Близо до него имаше стръмна скала, която се спускаше към морето. Капитанът продължи да се движи към скалата. Гласовете ставаха все по-ясни. Несъмнено, намираше се до входа на пещера.

В нея навярно имаше нощна среща. Един мъж и една жена се срещаха тук, за да изкажат чувствата си. Ала кои бяха те? Драйфус реши да узнае кои са и какво правят в пещерата. Той се сниши и запълзя в посоката, от която идеха гласовете. До самия вход на пещерата имаше вдлъбнатина, образуваща естествена стълба. Капитанът предпазливо се спусна в тази вдлъбнатина и тихо се приближи до входа, откъдето свободно можеше да разгледа осветената от луната пещера.

В средата се виждаше млад мъж, който държеше в обятията си снажна жена. Мъжът беше в затворнически дрехи, каквито носеше и Драйфус, а жената беше в тясна, дълга рокля, тъмна блуза и високи гамаши. Тя не беше много красива, но имаше извънредно хубави пъстри очи. Тези хора, както разбра Драйфус от разговора им, бяха влюбена двойка. Капитанът не можеше да си обясни как жената е стигнала до острова, защото знаеше, че е строго забранено там да спира кораб или лодка. Само държавните катери можеха да пътуват между Каена и острова на заточениците.

— Одета, щастлив съм, че днес мога да те държа в обятията си. Надявах се, че тази нощ ще дойдеш. При последната среща ти ми каза, че днес ще се сгодиш за жестокия Мурильо, защото баща ти настоявал да станеш жена на този джелатин.

— Да, той настоява да взема тази черна маймуна — прекъсна любовника си Одета, — но аз не искам. Днес Мурильо идва у дома и ми се обясни в своята маймунска любов. Ти нямаш представа, Ервин, колко смаян остана испанецът, като му казах, че дори през ум не ми е минавало да взема за мъж джелатина от Дяволския остров. Черната маймуна пребледня, скръцна със зъби и просъска:

— Бих искал годеникът ви да дойде като пленник на Дяволския остров.

— За съжаление годеникът ти е вече на зловещия остров — прекъсна Ервин любимата си.

— Но той не ще остане дълго тук — прошепна Одета и целуна красивия момък. — Скоро ще го спася от този земен ад. Искam само да

имаш още двама-трима другари, на които бихме могли да поверим тайната си, защото колкото повече ръце работят една работа, толкова по-скоро се свършва.

— Никого не познавам на острова, комуто бих могъл да се доверя.

— Не си ли се срещал още с капитан Драйфус? — попита жената.

— Не, неговият надзирател Розе така строго го пази, че човек не може дори да доближи до колибата му.

— Мисля, че Драйфус може да ни помогне при бягството. Видях го, когато пристигна на острова и по държанието и чертите му разбрах, че трябва да е решителен и смел човек.

— Ще се опитам да се срещна и запозная с него. Но кажи, Одета, как успя да избягаш от къщи?

— Много просто — изсмя се момичето и целуна любимия си. — Казах на баща си и на смаяния Мурильо, че съм сгодена, напуснах къщата и се запътих към морето, тоест към скривалището, където е лодката ми. Седнах в нея и отплавах към своя любим Ервин.

— Пази се, Одета, да не пострадаш с своята лодка — каза заточеникът дрезгаво. — Сърцето ми се свива от страх, като си помисля за твоите нощни пътувания по морето и...

— Не се грижи за мен, Ервин — засмя се Одета, — лодката ми е добра. Лошото е само, че в нея няма място за двама ни. Ако беше малко по-голяма, щях отдавна да те грабна от Дяволския остров и да те отведа на някоя по-щастлива земя. А сега сбогом, целуни ме още веднъж. Трябва вече да се върна вкъщи.

— Толкова скоро ли?

— Не забравяй, че всяка минута Мурильо може да дойде на острова. Вярвам, че не ще се върне твърде весел.

Влюбените се прегърнаха още веднъж и напуснаха пещерата.

Драйфус успя да се скрие зад близката скала. Двойката мина край него без да го види.

Капитанът ги следваше тихо край стената, за да не го забележат. Ервин и Одета се запътиха към морския бряг и се спряха при залива.

Драйфус се беше скрил зад храсталака и оттам ги наблюдаваше. Той се мъчеше да види лодката, с която момичето беше дошло на острова, но колкото и да се взираше, не можа да забележи нищо. Не

можеше да си обясни как Одета беше дошла от Каена до Дяволския остров, понеже никъде не виждаше плавателен съд. Изведнъж на лицето му се изписа удивление. Видя как момичето се запъти към голямо дърво, вързано с въже за близката скала. Човек би помислил, че вълните случайно бяха изхвърлили това дърво и то бе заседнало в пясъка. По него не се виждаше никаква вдлъбнатина. Одета се наведе, отвори тайния капак, който скриваше кухнята в дънера. Чак сега Драйфус забеляза, че дървото беше кухо и застлано отвътре. Одета прегърна още веднъж любимия си и затвори капака.

Навярно имаше дупки, през които можеше да влиза въздух. Ервин развърза въжето и дървото се залюля от вълните. От двете му страни се показва по едно гребло. Малката лодка на смелата девойка пореше вълните бързо и леко. Навярно имаше кормило, защото пое веднага курс към Каена.

Младият заточеник угрижено гледаше след плаващото тяло, което отнасяше скъпото за него същество.

Драйфус понечи да се възползва от случая и да излезе незабелязано от скривалището си, но се спъна в камък. Любимият на Одета чу шума и се сепна. Бързо се обърна, втурна се към Драйфус, хвърли се върху него и се опита да го повали на земята.

— Ти си ни подслушвал — ужаси се той, — ти си шпионин на Мурильо и трябва да умреш.

Драйфус със сила се откопчи от ръцете на разярения мъж и бързо прошепна:

— Не се страхувайте от мене, аз не съм ви враг, а беден заточеник като вас.

Ервин го изгледа учудено. В него се пробуди неясно предчувствие.

— Извинете — рече той, — едва сега видях облеклото ви. Да, вие сте клетник като мен. Кой сте?

— Капитан Драйфус.

Младият човек възторжено прегърна състрадалица си.

— Капитан Драйфус — почти извика радостно той, — да бъде благословена минутата, в която се срещнахме. Нека бъдем приятели. Има начин да се спасим от този земен ад.

— Измислихте ли план за бягство?

— Да! За да го осъществя, имам нужда от вашата помощ.

— Ето ръката ми. Ще бъдем верни приятели.

— Ние вече сме приятели! — каза Ервин. — Сега обаче трябва да се разделим. Аз ще отида в колибата, а не ще бъде зле и вие да отидете във вашата. Оня дявол Мурильо всеки миг може да се върне на острова — тогава сме загубени.

— Къде мога да ви видя, господине? Моля, кажете ми името си.

— Барон Ервин фон дер Халде — отвърна младият човек.

— Ах, немец! И тук, под сухата гилотина на французите?

— Друг път ще ви разправя тъжната си участ! Можете всяка вечер да ме намирате в пещерата, тук зад скалата.

— Пещерата зная — отвърна Драйфус, — но не ще мога да я посещавам всяка нощ. Надзирателят най-строго ме пази и не ме пуска дори да изляза от колибата.

Ервин извади от джоба си малко пликче и го подаде на капитана.

— Господин Драйфус — каза баронът, — когато пожелаете да напуснете колибата си, вземете малко от този прах и посипете с него незабелязано надзирателя. Той ще заспи като мъртъв и не ще се събуди до следващата утрин.

Ервин издаде глух стон.

— Ето го — посочи към скалата. — За Бога, бягайте, инак сте загубен!

— Но кой е? Мурильо ли?

— Не, но този е по-лош, хиляди пъти по-лош — извика Ервин и се впусна в бяг. — Той е заразен.

Като чу тази ужасна дума, Драйфус се слиса от страх. Той знаеше за страшната болест, знаеше също, че и при най-слабо съприкосновение със заразеня тя се предава и затова капитанът хукна да бяга, сякаш го гонеше хищен звяр.

Драйфус не се обърна, но чу, че някой го преследва и когато стигна колибата, заразеният беше вече съвсем близо до него. Ала капитанът скочи на прозореца и се пхна през него в колибата.

Чу се само глух писък и всичко утихна.

Цял облян в пот и силно изморен, Драйфус се хвърли на твърдото си легло и след малко заспа. Ала сънят му не беше спокоен. Той бълнуваше и постоянно чуваше вика на Ервин.

— Ето го, това е заразеният. За Бога, бягайте, бягайте, инак сте загубен!

8.

Това стана на тридесети март. Времето беше прекрасно. Слънцето грееше ярко. Неговите животворни лъчи сгряваха земята и събуждаха природата от зимния ѝ сън. Всичко се радваше, всичко цъфтеше и зеленееше.

Матийо Драйфус се беше върнал от разходка в разкошния си дом на улица „Фуршамбол“ и обядваше със своето семейство. Читателят ще остане учуден, че Матийо има семейство, защото знаеше, че не е женен.

Когато Матийо получи писмото, което Херманса бе предала на младия художник Алфонсо Гилето и научи, че снаха му ще съпровожда съпруга си, неговият поглед бе отправен към малкия Андре. Невинното дете осиротя — остана без баща и майка. Матийо го взе вкъщи, заедно с него и старата леля Ерика, която безкрайно обичаше момченцето и го гледаше с любов и Старание.

Матийо искаше да изпълни братския си дълг и да стане втори баща на осиротялото дете, искрено желаше да спаси малчугана от неприятелите на Драйфусовия род.

Матийо взе всички мерки, за да запази племенника от гибелните преследвания на враговете. Той беше поръчал на леля Ерика да пази грижливо детето и да не го поверява на непознати хора. Вкъщи се намираще още един верен надзорник и защитник. В дома на Матийо от два месеца живееше мъж, който заслужаваше да бъде член на Драйфусовата фамилия. Това бе старият подофицер Мишонет.

Той беше същият, който свали военните си медали и окачи един от тях на разжалвания капитан Драйфус. Наградата, която получи за храброто си дело, беше осемдневен строг тъмничен арест, а след това началството го изпрати в болница, за да изследват душевното му състояние.

Подофицер Мишонет отговаряше така хитро на въпросите на лекарите, че те не бяха в състояние да го обявят за душевноболен, въпреки настояването на военните да го затворят в лудница.

След това подофицерът беше уволнен, без да му дадат пенсия, предвидена за инвалидите. Това бе наградата за един войник, служил честно и вярно на държавата тридесет години!

Старият Мишонет заживя в оскъдица. Той не беше спестил нищо от малката си заплата и беше заставен да проси помощ по чужди врати. Матийо научи за съдбата на стария войник и се постара да намери жилището на нещастника. Един ден младежът неочаквано се яви в бедната стаичка на стареца, каза името си и му предложи да стане управител на къщата му. Обеща му заплата, която надминаваше петдесет пъти някогашната заплата на бившия подофицер. Оттогава старият Мишонет беше в дома на Матийо Драйфус и съвестно изпълняваше службата си. Неговата привързаност и вярност възнаграждаваха щедро Матийо за доброто, което бе сторил за стария войник. Белобрадият човек обичаше безкрайно много Андре и изпълняваше всичко, каквото детето пожелаеше. Той виждаше в малкия образа на неговия баща. Андре яздеше на гърба на Мишонет, дърпаше брадата му, скубеше косите му, правеше разни детински глупости, но добрият дядо търпеше всичко и заедно с леля Ерика се радваха на момченцето. Непрестанно показваше все нови игри на милия малчуган и го упражняваше. Тези игри имаха военен характер — маневри, паради, стражи, битки. Безспирно ечеше детски смях в стаята на момчето, но в къщата не цареше радост. В нея бе глухо и тъжно.

Тъмните сенки на нещастieto, които бяха обгърнали небосвода на тази някога щастлива фамилия, не можеха да се разпръснат. Мисълта, че брат му невинно страда, вгорчаваше живота на Матийо и заглушаваше всяка радост в сърцето му. Той съвсем беше изоставил професията си, бе се отдал на идеята да освободи нещастника от Дяволския остров и да възстанови честта на фамилията Драйфус.

Алиса Тери днес беше поканена на обяд; леля Ерика се беше оттеглила от масата, за да окъпе Андре.

Матийо беше останал сам с американската детективка. Тя беше заставена от известно време да спре разследванията си. Алиса се бе разболяла и трябваше да остане на легло. Беше напуснала къщата на госпожа Легуве още преди да се разболее и сега живееше в по-удобна квартира. Матийо ѝ бе изпратил най-добрите лекари, добра медицинска сестра, добри вина, деликатеси и много други неща. Той

се грижеше за нея през цялото ѝ боледуване. Сега се чувстваше щастлив, че интересната американка беше оздравяла и се намираше до него.

Матийо вдигна пълната си чаша.

— Госпожице Алиса Тери, пия за вас — усмихна се той, — нека Бог ви дари здраве и живот дълги години.

— Господин Матийо Драйфус — отвърна Алиса, — ще бъда щастлива, когато успея да разреша двете задачи на моя живот!

— Две задачи?

— Да! Първата е да докажа невинността на вашия брат и да освободим пленника с хитрост или със сила, в случай, че френското правителство не обърне внимание на доказателствата ни!

— А втората задача?

— Не помните ли, приятелю, че вие сам ме препоръчахте на госпожа Фон Ла Бриер? Нали обещах на тази нещастна жена да намеря изгубената ѝ дъщеря — Наталка? Не трябва ли да удържа думата си?

— В това не се съмнявам ни най-малко — разгорещено изрече Матийо. — Вие можете да разчитате на моята помощ. Ще сторя всичко, за да намерим момичето. Преди няколко седмици ми бяхте казала, че знаете къде се намира то и че ще я заведете при госпожа Фон Ла Бриер?

— Да, така беше, но оттогава загубих следите на Павловна. Тя изчезна пред очите ми от църквата Нотр Дам. Същия ден се разболях и не можах да продължа търсенето си. От известно време непрестанно търся жилището ѝ, но всичко е напразно. Тя се изгуби, като че земята я погълна.

Мишонет влезе в стаята.

— Господин Драйфус, един младеж желае да говори с вас — докладва старецът.

— Как се казва?

— Алфонсо Гилето.

— А, нашият млад художник — възкликна Матийо радостно. — Нека дойде.

Мишонет излезе, но отвори пак, подаде само главата си през вратата и каза:

— Господин Драйфус, трябваше да му дам термометъра вместо пушка и да му туря гърнето на главата вместо шлем.

— На кого? На господин Алфонсо Гилето ли?

— Не, господин Драйфус, аз говоря за нашия любимец Андре. Вие трябва да видите как пляска във водата. Мисля, че ще стане моряк.

После старият подофицер изчезна зад вратата и Алфонсо Гилето влезе в стаята. Момъкът поздрави учтиво.

— Това е младият художник, за когото съм ви говорил — представи го Драйфус на американката. — Неговият баща е пожелал да го направи юнга на парахода „Ла глоар“, но той е предпочел да отстъпи мястото си на снаха ми Херманса и да усъвършенства изкуството си в Париж. Драги Алфонсо, изпийте с нас чаша вино и ни разкажете за вашите успехи.

Младият мъж вдигна чашата с червено вино.

— Пия за здравето на щедрите си благодетели и моля Бога скоро пак да изгрее слънцето над Драйфусовия род! — пожела младежът и изпразни чашата.

— Браво, скъпи ми приятелю — каза Матийо. Разчувстван, той подаде ръката си на госта. Същото стори и Алиса Терн. Трудолюбивият младеж ѝ хареса.

Алфонсо Гилето се обърна радостен към Матийо:

— Благородни ми благодетелю — каза той, — ако желаете, ще ви покажа един мой труд. Нарисувал съм картина, която, както мисля, е доста сполучлива. Ако я харесате, ще ми направите голяма чест да я вземете като подарък в знак на голямата ми благодарност.

— За подарък и дума не може да стане, драги ми Алфонсо — каза Матийо. — Ако картината ми хареса, ще я купя от вас, като дамата определи стойността ѝ.

— Мога ли да донеса картината? — запита зарадван младият художник.

— Тук ли е?

— Да, господин Драйфус, картината е в другата стая.

— Още по-добре, донесете да я видим. Алфонсо Гилето излезе и скоро се върна с творбата.

Младежът я изпрати до прозореца, вдигна завесата и се обърна към Матийо и Алиса, които бяха станали вече от масата.

— Картината се казва „Народна песен в степите“.

— Много поетично — каза Матийо, — дайте да я видим!

Младият творец махна покривалото от рисунката. Матийо и Алиса загледаха с възхищение. Детективката втренчи погледа си в лицето на момичето от степите, което художникът беше нарисувал толкова красиво.

Матийо Драйфус видя, че неговата приятелка беше много развълнувана.

— Какво ви е, госпожице Тери — запита той, — очите ви блестят, а страните — пламнали. Да не е това признак на ново заболяване?

— Не се страхувайте, чувствам се много добре — отвърна Алиса. — Позволете ми да отправя няколко въпроса към художника. — Кажете ми — каза тя, като се обърна вече към Алфонсо, — тази картина плод на фантазията ви ли е?

— Идеята — да, но не и момичето.

— Имахте ли някакъв модел?

— Модел не съм имал — изчерви се младежът. — но бях принуден да открадна тези прекрасни черти от едно мило момиче, което отказа да ми позира.

— Съществува ли такова момиче, което да прилича на девойката от вашата картина?

— Да, тя съществува.

— В Париж ли е?

— Да.

— Знаете ли къде живее?

— Да, знам. Младото момиче е много благородно и почтено. Тя живее с една своя приятелка в малка къща на улица „Беселет“, в същата къща, в която живея и аз!

— Това е тя — каза Алиса, като все повече се вълнуваше.

— И двете момичета са работнички във фабриката на „Бернард и синове“.

— Благодаря ви, господин Гилето. Можете ли да ми кажете името на това момиче?

— Знам само собственото ѝ име.

— Как се казва?

— Павловна!

— Тя е — извика Алиса Тери радостна, — намерих я!

Матийо разбра, че това е същото момиче, което госпожа Фон Ла Бриер търсеше от няколко години безуспешно. Той повика Алфонсо настрана и го помоли да си отиде, тъй като имал да говори нещо много важно с дамата. Колкото до хубавата картина, да я счита за продадена, а за цената нямало никакви проблеми. Младият художник изненадан, но и радостен, че ще получи добра награда за рисунката, напусна къщата на Драйфус.

Едва бяха останали сами и американката извика радостна:

— Колко щастлива ще бъде госпожа Фон Ла Бриер, когато ѝ върна изгубената дъщеря. Това трябва да стане още днес! Този път не ще ми избяга. Значи нещастната Павловна е станала работничка!

— Да — промълви Матийо, — с това показва, че има твърда воля и че предпочита тежката и честна работа, отколкото лесното и безчестно съществуване.

— Позната ли ви е фирмата „Бернард и синове“, където работи Павловна?

— Много добре ми е позната. Тя е стара, почтена фирма и ще бъде такава, докато е жив старият Бернард.

— Нима има и млад Бернард?

— Те са двама сина, но младият Леон е чифликчия, добра и честна душа, а по-големият е Марсел.

— Какъв е той? — запита американката.

— Марсел ще съсипе фирмата на баща си. Той играе на борсата и е известен като развратник. Човекът има красива жена и въпреки това си има и държанки, с които пропилява много пари.

Алиса трепна.

— При такъв човек ли се намира хубавата Павловна? — възкликна американката. — Господин Драйфус, трябва да бързаме и да отървем това момиче от ръцете на този нехранимайко. Това трябва да направим заради любовта на госпожа Ла Бриер.

— Възможно е момичето да не е вече във фабриката на „Бернард и синове“ — промълви Матийо замислен — и това ще го узнаем сега.

Драйфус помоли Алиса да го последва. Влязоха в съседната стая, където беше кабинетът на Матийо. Там имаше телефон. Той помоли най-близката телефонна станция да го свърже с фабриката на „Бернард и синове“.

— При вас работи ли млада руския на име Павловна — запита Матийо, като му казаха, че телефонът му е свързан с фабриката.

— Тя работеше тук — отговориха му, — но от няколко дни е преместена в магазина на улица „Опера“.

— Самият господин Марсел Бернард ли говори с мен?

— Не, с вас говори счетоводителят. Нашият шеф също се намира в магазина на улица „Опера“.

— Благодаря ви.

Алиса чу този кратък разговор и се отстрани развълнувана от апарата.

— Господин Матийо, започнахте ли да разбирате?

— запита американката.

— Нищо не мога да заключа от този разговор.

— Аз разбрах много — каза детективката. — Господин Драйфус, моля ви, изслушайте за миг моето предположение. Красивата Павловна е работила във фабриката на „Бернард и синове“. Там я видял развратникът Марсел и я взел в своя магазин на улица „Опера“, за да е до него.

— Ах, госпожице Тери, вие имате право, аз просто се учудвам на силната ви интуиция. Какво трябва да се стори?

— Ще вземем файтон и ще отидем веднага в магазина на улица „Опера“.

— Добре, нека не губим време. Колкото по-скоро отдалечим момичето от този развратник, толкова по-добре.

След няколко минути Матийо и Алиса бяха наели файтон и се отправиха към улица „Опера“.

Матийо погледна часовника си — беше два без десет. След седем минути файтонът спря пред къщата, в която се намираше златарският магазин. По кристалните витрини блестяха множество елмази и други златни и сребърни предмети и украшения.

Матийо и Алиса слязоха от файтона и влязоха в магазина. Към тях се приближи изящно облечен продавач.

— С какво мога да ви услужа? — попита той учтиво.

— Искаме да поговорим с една госпожица, която работи в магазина.

— Коя е тя?

— Казва се госпожица Павловна.

— Ах, госпожица Павловна Мирович — повтори продавачът и се огледа. — Както изглежда, не е тук. Може би е в кантората.

— Не, госпожица Павловна излезе — обади се една от продавачките, която по време на разговора се намираше наблизко.

— Излезе? — запита Алиса.

— Съвсем сигурно — отговори продавачката учтиво, — тъй като госпожицата ме питаше как по-скоро може да отиде на улица „Наполеон“ 57.

Щом продавачката изрече улицата и номера, Матийо и Алиса толкова се сепнаха, сякаш до тях бе паднала мълния.

Продавачката учудена попита колегата си:

— Господарят не я ли изпрати със сбирка от пръстени при госпожа Легуве, която желаела да ги види?

— Не зная — отговори продавачът, клатейки глава.

— Навярно се заблуждавате, госпожице, защото всички поръчки минават през моите ръце. Такова име не мога да си спомня.

Матийо и Алиса се спогледаха въпросително.

— Господин Марсел Бернард в кантората си ли е?

— попита Драйфус.

— Там трябва да е.

— Имайте любезността да му съобщите, че желая да се срещна с него. Вземете тази картичка. Казвам се Матийо Драйфус.

— О, веднага ви познах, господин Драйфус — каза любезно продавачът, — нашата фирма има честта да ви смята за свой клиент, нали?

Продавачът се поклони и изчезна, отивайки към кантората на господаря си. След минута се върна.

— Жалко, ала господин Марсел Бернард не е в кантората. Излязъл е по работа и то през задната врата, тъй като не сме го видели.

— Много ви благодаря. Друг път ще ви посетя пак. Продавачът ги съпроводи до изхода и им отвори вратата.

Когато Матийо и Алиса излязоха на улицата, ги обзе една и съща мисъл. И двамата казаха едновременно:

— При госпожа Легуве.

Матийо помогна на Алиса да се качи на файтона и нареди на файтонджията:

— Бързо на улица „Наполеон“ № 57. Ще получиш хубаво възнаграждение, ако за пет минути ни откараш там.

Файтонът вървеше бързо, изглежда, файтонджията не искаше да се лиши от обещаното възнаграждение и не жалеше конете.

В това време Алиса отвори своята малка чантичка от крокодилска кожа, надърна вътре и извика:

— Какво щастие! Намерих го.

— Какво?

— Ключът за вратата от дома на госпожа Легуве.

— Нима сте го задържали след напускането на стаята?

— Детективите винаги забравят да предадат ключа на жилището си — рече тя, смеейки се.

Но в следния миг лицето ѝ се помрачи:

— Дано да стигнем навреме.

— Мислите ли, че Марсел Бернард е оплел клетото момиче в някаква примка?

— Непременно. Разполагаме за това с достатъчно доказателства. Защо този развратник изпраща именно Павловна в дома на госпожа Легуве, който е място на безчестия и престъпления? Защо я е натоварил с поръчка, за която неговият главен продавач нищо не знае? Най-сетне защо този Марсел е излязъл през задния вход на кантората и то скоро след излизането на Павловна? Вие ще се уверите, приятелю, че щастieto на тази девойка виси на копринен конец.

— Вярвам — рече Матийо, — бих искал и да летим, защото всеки миг може да е от голямо значение.

Най-сетне файтонът спря на улица „Наполеон“.

Слязоха бързо. Матийо възнагради щедро кочияша и веднага се втурна в дома на госпожа Легуве. Алиса отключи и те влязоха.

Беше съвсем тихо. Неочаквано една вратичка се отвори и майката на красивата Долора застана срещу влезлите.

— Това сте вие, госпожице Тукер — каза тя тихо. — Но как влязохте?

— Вратата беше отворена. Госпожа Легуве смръщи чело.

— Но как така насам — попита тя любезно. — И какво желае господинът, който е с вас.

— Ей сегичка ще ви кажа — взе думата Матийо. — Аз съм полицейски чиновник и съм дошъл по заповед на президента на

полицията, господин Фон Ла Бриер.-

Цветът на лицето на госпожа Легуве тутакси се промени.

— Но, Боже мой, докато госпожицата живя у мене, нищо не ѝ е липсвало.

— Вие трябва да бъдете щастлива, ако се отнасяше за такава дреболия. Накратко казано, през последния половин час във вашия двор е влязло едно младо момиче.

Кубинката уплашено впери поглед в Матийо.

— Не зная — избъбра тя. — Ах, да... да, ала тя вече си отиде.

— Не лъжете, госпожо, защото ще бъде по-лошо за вас, ако момичето още е във вашия дом.

— Да викна ли моите хора и да заповядам да претърсят къщата ви?

— Имайте милост, всичко ще ви кажа. Да, тя е тук.

— Сама ли?

— Не, има при нея един господин, ала кълна ви се, че не знаех, че госпожицата...

— В коя стая са? — прекъсна я живо Алиса.

— Вдясно от вашата.

— По-скоро, не чувате ли шума?

Силен, сърцераздирателен вик се чу отгоре. После силно дрънчене и трясък.

Матийо и Алиса се втурнаха нагоре по стълбата.

— Господин Бернард, пуснете ме, оставете ме. Казвайки тези думи, тя с все сила се мъчеше да се отскубне от ръцете на мъжа, който по безсрамен начин я бе оплел в мрежата си.

Марсел я теглеше още по-силно към себе си.

— Да те оставя ли, сладка девойко — избъбра той тържествуваш. — Не, никога, такъв сгоден случай, при който мога да ти кажа какво питая и какво чувствам към тебе, никога не ще пропусна.

— Но аз не желая да слушам. Ще бъда глуха за вашите думи.

Русият мъж запуши устата ѝ с гореща целувка. С все сила Павловна се стараше да го отблъсне, ала всичко беше напразно.

— Обичам те, Павловна — шепнеше Марсел в страстна възбуда. — Почувствах още в първия миг голямо влечение към теб. Не ме осъждай, гълъбче, защото употребих такова некрасиво средство, за да

те примамя. Прости, безкрайното ми влечение към тебе ме принуди да го сторя. Павловна, ако отхвърлиш моята гореща любов, ще полудея.

— Вие вече сте луд, господин Марсел — каза едно момичето. — Помислете си, че сте женен.

Марсел гневно тропна с крак по пода.

— Женен ли? — извика той. — Да, ожених се за богатство. За друга, ала когато пред олтара казах „да“, аз не дадох клетва, че ще затварям очите си пред всяко красиво, миловидно, любезно същество. А ти, Павловна, си най-красивото същество, което някога съм виждал.

Той тъй силно я прегръщаше и притискаше към гърдите си, че тя не можеше да диша. Напразно се бореше със силния мъж.

— Ще ме задушите — простена тя, — искате ли да ме убиеете?

— Да те убия? Не, Павловна, аз желая да живееш и да те направя щастлива. Ще изпълнявам всяка твоя прищявка, ако ще и да се опропастя.

Той обсипваше устните ѝ с още по-нежни целувки. Съблазните му ставаха все по-демонски и той силом искаше да обезчести това младо невинно същество. Съпротивата на Павловна все повече и повече отслабваше. Кръвта ѝ течеше в жилите като разгорещен огън. Тя чувстваше, че силите я напускат.

През главата ѝ премина само мисълта: „Тези целувки ме оскверниха и никога вече не мога да погледна Емил.“

Но как можеше да избегне най-страшното и най-позорното? Развратният съблазнител щеше да посегне на честта ѝ, ако Бог не бе изпратил неочаквано избавление.

Вратата бе заключена, но там имаше широк прозорец. Да можеше да стигне до него! По-добре беше да лежи със счупени крайници на улицата, отколкото да изтърпи този срам и безчестие.

— Господин Бернард — извика тя, — пуснете ме за миг. Виждате, че не мога да се отърва. Няма да викам за помощ, защото знам, че виковете ми ще са напразни.

Развратникът видя, че жертвата му скоро ще припадне, затова я освободи. Момичето въздъхна дълбоко, като че искаше да събере сили за последното си решение.

— Господин Бернард — каза момичето високо, — за сетен път ви моля, пощадете честта и невинността ми. Не мога да ви стана любовница, защото принадлежа на друго.

— Ти принадлежиш на мене — извика Марсел, като впи горещия си поглед в красивото тяло на девойката. — Ти не ще напуснеш тази стая, докато не, ми принадлежиш. Ще те държа тук като моя пленница, докато не изпълниш желанието ми.

— Тогава ще извършите престъпление.

— Любовта не се интересува от това.

— Не наричайте това чувство любов — каза Павловна с достойнство, — ако ме обичахте, щяхте да ме уважавате.

— Кълна ти се, че ще те уважавам, когато бъдеш моя.

— По-скоро ще умра, господин Бернард. Отворете вратата, освободете ме, за последен път ви моля. Ако не ме послушате, един ден ще се каете.

— Ще се кая, разбира се, ако не опитам щастието. Ела при мене, хубаво момиче, с целувките си ще те...

Марсел се хвърли върху нея, той искаше да я събори на килима.

Когато невинността се съедини с отчаянието, силата се умножава. Павловна се освободи от разтрепераните ръце на Марсел и се втурна с див вик към прозореца.

— Вие ме тласкате към смъртта — извика тя, — ще отговаряте пред Бога.

Павловна стигна до прозореца. Тя го отвори, блъсна го така силно, че стъклото се строши на хиляди парченца. После се покачи бързо на перваза.

— Назад, назад, лудо момиче — викаше Марсел ужасен.

Павловна беше изчезнала от прозореца.

— Всемогъщи Боже — извика изкусителят, — какво направих?

Той отиде до прозореца, погледна надолу и отстъпи уплашен назад.

Този мъж беше лекомислен, развратен, горещата му кръв и необузданата му страст го забъркваха в долни истории, но убиец той не желаше да стане.

Преди да се опомни, някой потропа силно на вратата.

— Отвори! — викаха отвън разтревожени гласове.

— Ти, изкусителю на млади момичета, отвори!

От силните удари вратата се изкърти. Матийо и Алиса се втурнаха обезпокоени в стаята. Матийо се хвърли върху бледия като мъртвец мъж, хвана го за раменете и му извика яростно:

— Марсел Бернард, дайте ни момичето, над което искахте да извършите престъпление! Или вече го сторихте?

— Не — изстена Марсел, — нищо не съм направил, но нещастieto...

Гласът му застина, той не можа да изрече най-ужасното.

— Кажете — заповяда му Матийо, — къде е момичето?

— Тя се хвърли от прозореца. Лежи долу обляна в кръв.

Алиса изпищя и се втурна към прозореца. Матийо я следваше, като влачеше със себе си и престъпника.

— Къде е, къде е — запита американката, — не я виждам.

— Тя лежеше там — извика Марсел с дрезгав глас, — вижте кръвта. Там лежеше, но сега е изчезнала.

— Навярно са я завлекли в къщата — извика Алиса и се спусна по стълбите, като че я гонеха.

Матийо блъсна Марсел на канапето, застана пред него със строго лице и каза:

— Марсел Бернард, аз от сърце съжалявам вашия баща, тъй като го почитам, както всички в Париж, но вие тласнахте едно невинно момиче към смъртта. Вие сте подлец и убиец!

Марсел изстена и покри лицето си с ръце.

— Вие не ще избегнете заслуженото си наказание — продължи Матийо Драйфус. — Аз като честен човек съм длъжен да съобща на полицията и още днес ще бъдете арестуван.

— Изгубен съм, изгубен съм завинаги — прошепна Марсел отчаян. — Господин Драйфус, съжалете поне моята жена и стария ми баща.

Драйфус поклати строго и печално глава.

— Ако това момиче беше моя сестра — каза той, — може би щях да ви простя, но то е сираче и затова други ще решат това. Ще ви кажа само, че момичето, което желяхте да обезчестите по един зверски начин, е дъщеря на една от най-видните и влиятелни дами в Париж!

Марсел падна в несвяст на канапето. Алиса влезе в стаята. Американката беше бледа и дълбоко покъртена.

— Къде е Павловна — попита Матийо.

— Изчезнала е, няма я. Никой не знае къде е!

— Да, мистерия. Дано Бог помогне да не завърши печално...

9.

Марсел беше сам, когато дойде на себе си. Матийо и Алиса бяха излезли. Той стана от канапето, потри очи и чело. Мислеше, че беше сънувал, но не, изкъртената врата и строшеният прозорец показваха ясно, че това не беше сън, а горчива действителност. Марсел изстена глухо, после отиде до прозореца и погледна на улицата. Там се виждаше голяма локва кръв.

Марсел отново разтри челото си и се извърна от тази страшна картина. Значи, това не беше сън, а неоспорима истина! Развратникът Марсел стана убиец на едно благородно, невинно момиче. Най-лошото беше, че престъплението не остана в тайна. Имаше двама свидетели на злодеянието му. Матийо Драйфус и една непозната дама знаеха тайната му. Матийо Драйфус, този сериозен и смел човек, му беше казал, че ще го предаде на властта, за да бъде наказан. Този човек ще изпълни думите си.

— Ще ме арестуват — промълви глухо Марсел, — ще заведат срещу мене скандално дело, което ще съсипе мене и хубавото име на фирмата ни. Банкрутът става неизбежен и ние ще се опропадим. Неопетнената ни къща ще бъде посрамена и опозорена. Ала това не ще бъде най-лошото. Ще бъда осъден на строг затвор и ще трябва да лежа години в тъмница. Да чакам ли да ме хванат и да ме завлекат в затвора? — Марсел сновеше като луд из стаята.

Пулсът му биеше ускорено, а очите му светеха страшно.

— Не, не — рече си той. — Марсел Бернард не е тъй глупав, за да чака да му сложат въжето на врата. Той ще смогне да се откопчи от тази опасност. Ще избягам в Америка, там ще бъде моето убежище. Там ще започна нов живот — нов, свободен и честен. Но какво ще стане с жена ми? — запита се той. — Да я взема ли с мене? Но тя само ще бъде бремене, ще ми пречи. Баща ѝ е богат, нека се грижи за нея. Така се пада на този скъперник. Помолих го преди няколко седмици да ми заеме стотина хиляди франка, а той какво ми отговори? Сега нека се грижи за дъщеря си. Но аз без пари не мога да замина за Америка! Трябва да си намеря пари, защото ще ме хванат. Колко имам у себе си?

Марсел извади портмонето от джоба си и преброи парите.

— Петстотин и осемдесет франка. Та те ще ми стигнат за два дни. Имам нужда поне от двадесет хиляди, за да се заловя с някаква работа в Америка. Надявам се, че ще мога да събера толкова пари. Ще отида в магазина на улица „Опера“, ще взема оттам брилянтите и ще ги занеса на Соломон Дулсети, който ще ми даде за тях сигурно петдесет хиляди и тогава ще мога да замина.

Той погледна часовника си.

— Четири часът е — избъбри той тихо. — След два часа всичко може да свърши. Ще отплавам за Хавър, а оттам за Лондон, където ще остана два-три дни и след това ще замина за Америка.

Марсел реши своята съдба. Оставаше му да осъществи намерението си, ала имаше нужда от енергия и смелост. Той отиде при огледалото, среса разрошената си коса, поправи яката и изкривената си връзка. После сложи шапката си, взе бастуна и излезе от стаята, като запя оперетна мелодийка. На стълбите неочаквано се сепна. Мадам Легуве бе застанала пред него и злобно го гледаше. Жената приличаше на фурия, очите ѝ диво блестяха, лицето ѝ бе посиняло от злоба, а зъбите ѝ тракаха като на хиена.

— Нещастнико — извика тя, — ти ме хвърляш в блатото, но аз не знаех какво правиш горе в стаята. Мога да се закълна. Ще стоваря всичката вина върху тебе, защото не искам да лежа заради теб в затвора.

— Госпожо Легуве — каза Марсел кротко, — успокойте се. Всичко ще уредя и работата ще се размине. Знаете много добре, че съм богат, а с пари всичко може да се уреди. — Ще пусна цяла шепа наполеони на полицейския пристав и полицията ще си мълчи.

Мадам Легуве се умири и спря да вика, а още повече се успокои, когато Марсел пусна пет наполеона в ръката ѝ. Тя се усмихна, сложи златните пари в джоба си и избъбри някаква благодарност.

Марсел Бернард не чу какво каза тя. Той дори не я попита какво е станало с Павловна. Цялата му мисъл и действия бяха насочени само към това, как да се сдобие с нужните пари, за да пристигне в щастливата Америка с пълни джобове.

Когато остави зад себе си къщата на мадам Легуве, той взе файтон и се отправи към улица „Опера“. Марсел смяташе да прибере най-скъпите и красиви диаманти, намиращи се в магазина, и да ги

занесе на Соломон Дулсети. Лекомисленият човек вече беше направил сметка колко ще трябва да получи от стария еврей за всеки диамант. С радостно и засмяно лице Марсел Бернард влезе в магазина си.

Но щом затвори вратата след себе си се стресна, сякаш го бе поразил гръм. Пред него бе застанал старият му баща. Симон Юлий Бернард го гледаше в очите и не отговори на сърдечния му поздрав. По лицето на стария човек се четеше смесено чувство. Болка, яд, тъга, съжаление или презрение беше то? Мъчно бе да се каже кое от тях възмущаваше стареца — сякаш презрението вземаше надмощие.

— Ти тука ли си, тате? — попита учуден Марсел. — Не мислех, че днес ще дойдеш в магазина.

Старецът не отговори нищо.

— Върви след мен! — нареди строго бащата. — Трябва да говоря с тебе.

Симон се запъти към своята кантора, а Марсел печално го следваше, вървейки като пиян. Лекомисленият млад човек бе блед като стена, краката му трепереха, а погледът му бе мътен и плах. Той добре знаеше какво ще говори баща му, който беше същевременно и негов съдружник.

— Това само липсваше — измърмори той глухо. — Сякаш небето иска днес да стовари всичкия си гняв върху моята глава. Струва ми се, че ще ме карат на бесилка!

Старият Бернард отвори вратата на кантората и когато влязоха, внимателно я затвори. После застана пред Марсел, изгледа го ядно и презрително и каза само една дума:

— Крадец!

Марсел се сепна, сякаш някой го бе ударил с камшик, ала не посмя да погледне баща си в очите и да му възрази. Той не поиска даже обяснение за обидата, която му бе нанесена, а стоеше слисан и разтреперан. В този миг приличаше на злосторник, хванат на местопрестъплението.

Симон Юлий Бернард сложи ръка между палтото и жилетката си и с бавен, почти равнодушен глас каза:

— Ти системно ме ограбваш! Мене, твоят баща и съдружник. Ти фалшифицираш търговските книги, за да прикриеш кражбата си. Значи си не само крадец, но и фалшификатор.

Марсел продължаваше да мълчи. Старецът продължи:

— Нашата фирма е съсипана. Фалитът е неизбежен. Сроктът на големите плащания е наближил, а касата ни е празна. Утре ще свикам кредиторите и ще им обясня положението. Нека правят каквото искат... Ще те попитам още нещо: Ще чакаш ли, докато кредиторите те хвърлят в затвора? Не желаш ли да направиш това, което щеше да направи всеки престъпник, ако у него има искра чест?

Изговаряйки тези думи, гласът на стареца потрепера.

Лъч на надежда блесна в лицето на Марсел.

— Татко, аз те разбирам — извика глухо той, — от все сърце ти благодаря, задето ми каза какво да сторя. Искам да избягам в Америка, обаче джобовите ми са празни. Трябва да ми разрешиш да взема от касата поне толкова пари, колкото ми са необходими, за да се установя там.

— Подлец! Мерзавец! — извика яростно бащата. — За бягство ли мислиш? Разбира се, Америка е последното спасение за хора като тебе. Но ти се лъжеш! И там има полиция, и там има бесилка за злодеи като тебе! Искаш от мене пари за бягството си. Толкова си подъл! Искаш да ограбя кредиторите. Това, което има в касата, не е мое, а на тези, с чието доверие си злоупотребил. Вие се мамите, господин Марсел. Вашият съдружник е честен човек! Не си ме разбрал добре. Аз не те съветвах да избягаш в Америка. Съветвах те да заминеш в далечна, незнайна страна, от която никой не се е върнал още.

— Но какво искаш от мене, татко?

— Нищо не искам. Очаквах, че ще имаш смелостта да пронижеш с куршум подлата си глава и така да свършиш престъпния си живот. Ужасно е, когато един баща е принуден да препоръчва такова средство на сина си. Но по-добре е човек да жали един мъртвец, отколкото да го презира жив!

— Татко, за Бога, това не може да бъде твоето желание! Моля ти се, дай ми пари, искам...

— Значи, ти си и страхливец — прекъсна го старият с ненавист.
— Върви си, свършихме разговора.

Бащата се отстрани от сина си.

След малко, когато Марсел още стоеше неподвижен, Симон Юлий Бернард извика сърдито:

— Искаш ли да повикам полиция, за да откара крадеца и фалшификатора на заслужено място? Вън! Ти си взел десет пъти

повече, отколкото ти се пада. Няма вече какво да търсиш тук. Вън!

Марсел излезе на улицата. Лута се повече от час безцелно из града. Главата му беше толкова объркана, че не можеше да предприеме нищо. Най-после се сети, че трябва да потърси отнякъде пари. Качи се в кабриолета и се отправи към приятелите си, за да вземе заем. Човек в нужда няма приятели. Марсел не знаеше това, обаче днес разбра тази горчива истина.

Всички му отказаха. Струваше му се, че хората предчувстваха неговото бягство. Те се извиняваха и го препращаха от един към друг.

— Колко съжалявам, добри ми приятелю, че не дойдохте по-рано. До вчера имах доста пари, но преди един час ги заех. Не се сърдете, не съм виновен...

— Любезни Марсел, не мога да ви помогна, имам големи загуби и сам съм в нужда.

А третият го потупа по рамото и се засмя:

— Драги приятелю, аз знам, че сте въжеиграч. Желаете ли и мене да забъркате в кашата? Опитайте си щастието при някой друг.

Лекомисленият млад мъж обиколи всичките си познати и навсякъде чуваше все същата песен. Всеки го посрещаше с ласкателни думи, но никой не му даде и франк.

Часът беше вече седем. В седем и четиридесет тръгваше влакът за Хавър, с който искаше да избяга. Марсел не можеше да се бави повече в Париж, ако не желаше да попадне в ръцете на полицията. Престъпникът се запъти към най-близкия магазин, купи си няколко бели ризи и една чанта и се отправи към гарата „Св. Лазар“.

Когато влезе в чакалнята, преброи повторно парите си. В портмонето имаше четиристотин и тридесет франка. Това беше много малко за големия богаташ Марсел Бернард, който за една нощ изхарчваше няколко хиляди с проститутките. Но беше принуден да се примири със съдбата си. Лекомисленият му нрав го утешаваше — може би щастието ще му се усмихне.

На другата заран нашият герой беше вече в Лондон, града на волността и гнездото на най-големите престъпници. Марсел се чувстваше свободен. Обширно море го делеше от престъпленията му и парижката полиция. Той беше свободен и чакаше добър случай, за да избяга в Америка. Въпреки паричните си затруднения, мерзавецът се настани в хотел „Роял“ — един от най-добрите хотели в Лондон. Беше

добре познат тук, понеже често пътуваше по търговските работи и винаги отсядаше в този хотел. Съдържателят посрещна любезно и учтиво щедрия парижанин и го настани в най-хубавата си стая. Марсел се изми, облече чиста риза и слезе в ресторанта. В същия миг той чу:

— Господин келнер, моля, забележете, че утре заран ще замина с парахода „Кампания“ за Ню Йорк. След обяд ще изпратя човек в хотела, за да прибере багажа ми и да го занесе на парахода. Предайте му го, моля, щом покаже визитната ми картичка.

— Ще го направя, милостиви господине. Келнерът се отстригна от вратата, като очакваше понататъшни разпореждания.

Като чу този глас, Марсел се сепна. Изненадата му беше толкова голяма, че се подпря на стената. Той позна гласа на брат си. Какво да стори? Минутата беше важна за него. Да избегне срещата? Не е ли по-добре да поговори с Леон. На брат му сигурно не бе известно нищо. Това бе щастлив случай. Как лесно можеше да откопчи малко пари от него.

— Леон — извика той и се хвърли с разтворени ръце към човека, който стоеше пред вратата на срещуположната стая.

— Марсел! Марсел, ти тук?

Леон радостно прегърна брат си и после го повика в своята стая.

— Скъпи Марсел, колко се радвам, че тъй неочаквано се срещнахме! Никога не съм сънувал дори, че някога ще се видим в Лондон. Оня ден бях у дома ти, но те нямаше. Вярвам, снаха ми ти е казала, че реших да направя околосветско пътуване.

— Разбира се — каза Марсел, — моята Елена всичко ми разправи. Ала кажи ми, братко, какво те накара да предприемеш това пътуване?

— Причини, за които не искам да говоря — отвърна набързо Леон и после се обърна.

Той искаше да скрие дълбокото вълнение, което в този миг се изписваше по лицето му.

— По работа ли си тук, Марсел? — обърна се към брат си Леон.

— Разбира се — отговори Марсел. — Бях заставен да напусна бързо Париж, така че нямах време да си взема пари.

— Мога ли да ти услужа с петстотин франка?

— Мили Леон, много ти благодаря за добрината. Бих взел парите, ако ме увериш, че имаш достатъчно за път. Не желая да

страдаш заради мен.

— Какво говориш, братко? Имам в портфейла си двадесет хиляди в банкноти и един чек от сто хиляди, платим в Нюйоркската или друга някоя банка.

— За това ще ти са нужни ли легитимационни документи? — запита Марсел.

— И тях притежавам. В тази чанта са паспортът и другите ми документи, — Добре си сторил, че си взел нужните документи. Човек не знае какво може да му се случи по пътя.

Леон даде на брат си петстотинте франка. Той не забеляза погледа, който Марсел хвърли на пълния портфейл. После двамата тръгнаха към ресторанта, за да обядват заедно. Яденето и пиенето бяха превъзходни и двамата похапнаха добре. Още не бяха свършили обяда и в залата дойде служител, който носеше телеграма. Марсел стана от мястото си и тръгна към служителя.

— Има ли телеграма за Бернард? — попита той.

— Да, за господин Леон Бернард.

— Дайте я. Служителят му даде телеграмата и се отдалечи.

— Получи телеграма ли? — попита Леон, когато Марсел се върна на масата.

— Да, още тази сутрин я очаквах, касае се до работата ми. Той отвори телеграмата и я прочете, без да я покаже на брат си. Телеграмата гласеше:

„Леон,

Моля те, веднага тръгни за Париж. Марсел ни е ограбил и разорил. Утре кредиторите се събират, за да решат положението на фирмата. Загубени са и парите, които си заел на подлеца. Той е избягал.

Съсипаният ти баща.“

— Добри ли са известията? — попита Леон.

— О, много добри! Марсел сгъна телеграмата и я сложи в джоба си, после взе хаванска пура и запуши.

Двамата братя останаха още около час на масата, като разговаряха, а после се разделиха с уговорка да се срещнат на вечеря в

ресторант „Париж“.

Леон още веднъж повтори на брат си, че ще му бъде безкрайно приятно да прекара последната нощ в Европа с него. Под предлог, че има да свърши важни търговски работи, Марсел се сбогува с него. Той, обаче го излъга. След като се разделиха, тръгна бавно към старата част на Лондон — „Сити“ и се вмъкна в един магазин, в който продаваха разни оръжия. Забави се доста там, а после нае една двуколка, за да се разходи из „Хайд парк“, голямата градина, намираща се в покрайнините на Лондон.

Наближи време да се върне в ресторант „Париж.“ Леон беше вече в ресторанта, когато Марсел дойде. След малко двамата братя вечеряха богато, като Леон направи всичко, за да угоди на Марсел. После се чуваше шумът от тапите на шампанското и скъпото френско вино се лееше в чашите на братята. Ала това не бе весела раздяла.

Леон ставаше все по-мълчалив и сериозен. Образът на красивата Жоржина изпълваше все повече и повече неговата душа и се явяваше пред очите му. Най-после сърцето му се препълни и той разказа тайната на брат си.

— Марсел — пошепна той и хвана ръката на брат си, — кажи ми, може ли в най-красивото тяло да живее лоша, фалшива и подла душа?

— Какво те е грижа за женската душа, брате? С неща, които очите не могат да видят, умният човек не се занимава. Обръщам повече внимание на тялото, щом е хубаво. Жените обичат само мъжете, които обожават телата им, а смятат за глупак и идиот този, който се интересува от тяхната душа.

— За глупак ли? — поклати печално глава Леон. — Да, ти си прав. Глупак бях, като вярвах, че у жената има вяра. Голям глупак бях! О, Жоржина, ти ме лиши от вярата в хората.

Очите му се просълзиха и две едри сълзи набраздиха лицето му. Той още я обичаше. Клетият не знаеше, че само едно нещастно недоразумение стана причина да се раздели с тази мила, скромна и благородна девойка.

В полунощ братята Бернард напуснаха ресторанта и излязоха на улицата. Нощта бе мрачна, но топла и хубава. Английската столица не бе обвита както обикновено по това време от гъста мъгла.

— Кола няма ли да вземем? — попита Леон.

— Не, ще се върнем пеша в хотела — отвърна Марсел.

— Не познавам пътя.

— Толкова по-добре, остави на мене, аз ще те заведа.

Леон хвана Марсел под ръка и продължиха пътя си.

Марсел ставаше някак весел и разправяше на брат си смешни неща. Така измина час, без да стигнат хотела, но се озоваха до пристанището.

Неочаквано Леон спря.

— Мисля, че сме сбъркали пътя — каза той. — Тази улица е тъмна и пуста и тук не вярвам да се намира хотелът ни.

Марсел се върна няколко стъпки назад, като че търсеше някого, за да попита за пътя. На улицата нямаше никого.

— Трябва да отидем ей там, долу — каза той.

Марсел протегна ръка към посоченото място и свали уж случайно шапката от главата на брат си. Леон се наведе, за да вдигне шапката, преди да я отнесе вятърът. Марсел бръкна в палтото си и извади железен бокс. Вдигна го високо и в мига, когато Леон искаше да се изправи, Марсел му нанесе силен удар по главата. Той извика и падна на земята.

Като хищно животно Марсел се нахвърли върху него и изпразни джобовете му, също като професионален крадец. Убиецът взе от Леон всичко, което можеше да даде сведения за личността на жертвата му. Най-много го интересуваха портмонето, в което бяха двадесет и петте хиляди и чекът от сто хиляди, платими в Нюйоркската банка, както и легитимационните документи.

Марсел взе портмонето и го мушна в джоба на жилетката си. Той беше коленичил до жертвата си и я претърсваше. В същия миг Леон отвори очи и погледна озверелия си брат.

— Братоубиец!. Да си проклет през целия си живот — извика той със замиращ глас.

После бледите му устни се затвориха и всичко се свърши.

Убиецът стана и се втурна да бяга. Думите на умирация го бяха поразили като мълния.

Скоро дойде до пристанището. Тъмните вълни на Темза бучаха в краката му. Извади бокса от джоба си и го хвърли във водата.

Изведнъж му се счу, че някой вика:

— Каине, Каине, къде е брат ти Авел? Марсел се обърна и се разтрепера като лист.

— Глупости — каза той тихо, — добре го ударих, а мъртвите не оживяват, за да свидетелствуват против живите. Никой на света не иска отчет за делото ми. А тук до гърдите ми се намира богатство, с което още мога да се настаня добре в Америка.

После той избърса потта от челото си и се помъчи да се успокои. Взе един файтон и се върна в хотел „Роял“. Каза на келнера, че брат му вече е на парахода и че го е натоварил да плати сметката и да прибере багажа му.

Келнерът знаеше, че Марсел е брат на Леон Бернард и изпълни желанието му.

На разсъмване Марсел Бернард отпътува за Ливърпул, където се намираше параходното трансатлантическо дружество „Кунард“. След два часа убиецът беше на борда на парахода „Кампания“. Марсел пътуваше под името Леон Бернард. Не след дълго той плаваше в открито море и когато и последните скали на Англия се изгубиха от погледа му, той се изсмя и каза:

— Каине, къде е брат ти Авел! Кой може да ми каже това? Сега вече съм спокоен, ако ще и светът да се срути. За нищо не се грижа вече! Аз отивам в страната на свободата.

Нещастникът не мислеше за Бога, чието око виждаше всичко и който и днес шепнеше на ухото на братоубийците: „Каине, къде е брат ти Авел!“

Курт Валберг Се връщаше от събранието на бедните докови работници, които бяха заставени да напуснат работата си и да обявят стачка.

Валберг бързаше из тъмните улици, за да се прибере по-скоро у дома си. Той вече беше на улицата, на няколко крачки от къщата си. Изведнъж кракът му се препъна в труп, проснат наред пътя.

Курт се наведе — беше човек в безсъзнание. Видя голяма рана върху главата на нещастника.

— Тук е станало убийство — извика той уплашен. — Като че още е жив. Ще се помъча да му помогна.

Курт плесна няколко пъти с ръце и после извика към прозореца на жилището си:

— Долора! Долора!

Прозорецът се отвори, дъщерята на госпожа Легуве се показва на него. Момичето чакаше Валберг, тя никога не си лягаше, докато не се върнеше любимият ѝ.

— Слез долу, Долора — извика ѝ Курт. — Тук на пътя лежи пребит човек, потънал в кръв. Помогни ми да занесем нещастника в стаята ни.

— Ида — извика тя от прозореца.

След малко Долора беше на улицата. Момичето се уплаши, като видя полумъртвия Леон, но тя хвана умиращия около кръста, вдигна го полека и с помощта на другаря си го занесе в стаята, върху леглото на Валберг.

Курт излезе и повика лекар. Той прегледа пострадалия и поклати съжалително глава.

— Положението е много опасно — констатира лекарят. — Човекът е ударен с железен предмет, навярно с бокс. Раната не е смъртоносна, но бедният ще загине от сътресение на мозъка. Господин Валберг, трябва да съобщите веднага в полицията, но трябва да ви кажа, че раненият не може да се занесе в болницата, защото ще умре по пътя. Клетникът временно трябва да остане у вас и не трябва никой да го мърда от мястото му.

— Но кой е клетникът? — попита Долора.

Курт претърси в присъствието на лекаря джобовете на ранения, но те се оказаха празни.

— Той е ограбен — каза тъжно Курт Валберг. — Не можем да разберем, кой е този нещастник, но това няма значение. Той може да се нарича както си ще, да бъде който и да е, но той е човек и има нужда от помощта ни и ние трябва да му я дадем.

— Ще наглеждаме пострадалия, докато оздравее. Нали Курт? Нали ти, добрият и благороден човек, ме научи да помагам на нуждаещите се! Нали ти ме научи, че това е най-святото и благородно, което човек може да направи на този свят...

10.

Оттогава бяха изминали девет седмици. Херманса, Емил, принц Наполеон и Менард не можеха да напуснат самотния остров и да се върнат между хората. Те не посмяха да тръгнат с малката си лодка, тъй като бяха още пресни мъките и страданията, които изтърпяха по време на четиринадесетдневното си скитане из океана. А край острова не минаваше никакъв параход, който да ги вземе и спаси.

За да привлекат вниманието върху себе си, те поддържаха на една височина голям огън, а през деня поставяха флаг, направен от ветрилата на лодката.

Макар неизказани страдания да свиваха сърцето на Херманса, тя насърчаваше отчаяните си другари. Нещастницата безкрайно тъгуваше за клетия си мъж и любимото си дете, но скриваше скръбта си от сломените мъже. Херманса беше добрият ангел на страдащите на самотния остров; тя ги утешаваше и насърчаваше, говореше им, че човек трябва да има търпение и да се надява на Бога.

Иначе на острова имаше изобилие от храна. Бог беше благословил този къс от земята с цялата си щедрост и понеже тримата мъже през целия ден ловуваха и диреха плодове, набавяха толкова храна, че можеха да живеят почти охолно.

Бегълците подредиха жилището на Херманса и го превърнаха в малка крепост, недостъпна за неканени гости, а самите те живееха в твърде просторна пещера на около сто крачки от жилището на Херманса.

Барон Емил фон Пикардин беше образован човек и предупреди другарите си, че хубавото време няма да трае дълго. Дъждовните дни приближаваха.

— Като направих сравнение между коритото на потока с бреговете му, разбрах, че тук има много дъждовни дни. Ще трябва да се приготвим за това време и да се запасим достатъчно храна и дърва, за да не бъдем изложени на страдания. Ще има дни, а може би и седмици, когато не ще можем да излезем от пещерата. По тропическите места дъждовният период трае месеци.

Бегълците започнаха упорито да събират храна. Менард и принц Наполеон сечаха дърва и ги носеха в пещерата, а Пикардин ловеше дивеч и риба, които Херманса осоляваше и запазваше в зимник, който мъжете бяха изкопали на дъното на пещерата.

Един ден, когато Менард и принц Наполеон сечаха дърва пред пещерата, а Пикардин и Херманса правеха мрежа от ликото на кокосовия орех, Менард нададе радостен вик, захвърли брадвата и показва към морето.

— Параход, параход — извика той силно. — Да умра, ако там няма параход.

Всички се втурнаха към височината, където се развяваше знамето.

Наистина, Менард не се бе излъгал. На няколко мили далеч от острова, на хоризонта се виждаше малко облаче дим. Бегълците викаха от радост, макар да знаеха, че хората от парахода не могат да съзрат малкия им флаг от такова далечно разстояние.

— Нашият остров навярно не е отбелязан в морските карти — каза баронът, — и затова не можем да се надяваме, че някой параход ще спре на този бряг, ако знаците ни не бъдат забелязани от моряците. За щастие скоро ще се мръкне и може би тогава ще забележат нашия огън.

Щом се смрачи, бегълците запалиха огъня на височината, насядаха край него и молеха Бога да им изпрати помощ и спасение. Ала напразно.

— Идете да си легнете — каза Менард, — достатъчно е един да остане, за да поддържа огъня през нощта. Аз ще остана.

Другарите му не искаха и да чуят за това, но старият моряк държеше на своето.

Слънцето бе изгряло на лазурното небе, когато баронът и принцът станаха от леглата си и се упътиха към поточето, за да се окъпят. Връщайки се от морския бряг, Херманса ги срещна. Тя беше печална и бледа.

— Ходих на брега да видя парахода, но няма нищо — каза тя. — Остава ни да се уповаваме на Бога, който не ще ни остави и забрави.

— Но къде е Менард?

— Не съм го виждала — озадачи се Херманса. — Не се ли върна в жилището, за да спи?

— Не — отвърнаха и двамата.

— Странно — измърмори баронът. — Вече два часа откакто е съмнало. Значи не е нужно да се поддържа огънят. Тогава защо Менард не се връща? Ще се кача на височината и ще повикам стареца на закуска.

Херманса и Наполеон придружиха Пикардин. И тримата се упътиха към височината, но когато доближиха и завикаха по име Менард, той не се обади. Те се изплашиха и изтичаха до възвишението. Пикардин пръв стигна до мястото на огъня.

— Менард, мили приятелю, къде си? — огледа се той.

Принц Наполеон и Херманса се втурнаха към него. Емил показва мъртвото тяло, което бе проснато край угасналия огън.

Това бе Менард. Очите му бяха изцъклени, устата отворена, сякаш иска да говори, а по лицето му бе застинала изненада. Старият моряк беше мъртъв и причината за смъртта беше ясна. На гърдите му, близо до сърцето, стърчеше стрела.

— Всемогъщи Боже — изстена Херманса, — ние не сме сами на този остров!

Всички бяха обхванати от страх.

— На острова има диваци — промълви принцът дрезгаво. — Загубени сме! Както са убили Менард, тъй ще убият и нас...

Пикардин поклати замислен глава.

— Струва ми се, че е невероятно бедният Менард да е загинал от ръцете на дивак. Погледнете там — продължи той, сочейки към полуизгорелите дърва, — и ще се убедите, че убиецът, след като е извършил престъплението, е загасил огъня с вода. А ето и още едно доказателство. Диваците могат ли да пишат?

Емил се наведе над мъртвеца и откъсна листче от долния край на стрелата, която се подаваше от смъртоносната рана на Менард.

Този лист беше направен от рибен мехур, а написаното бе с червено мастило, чийто произход баронът не можеше да си обясни.

На хартиеноподобния лист бяха написани на английски следните думи:

„Първата жертва. Всички ще загинете по същия начин, по който загина вашият другар. Бъдете готови за

смъртта.

Князът на острова“

— Боже мой — простена Херманса. — Попаднали сме в ръцете на жесток човек, който иска да ни погуби. Не е ли по-добре да се качим на лодката и да избягаме от този ужасен остров?

Пикардин поклати глава.

— Трябва да останем на острова — каза той с убедителен глас. — Да се лутаме безцелно из океана, значи сами да се погубим. Ние сме виновни за смъртта на Менард. Бедна Херманса, на нас вече ни беше известно, че не сме сами на този бряг. Убиецът на острова не е никой друг, освен човекът с шестте пръста на единия крак.

Същия ден вечерта Емил фон Пикардин и принц Наполеон погребяха Менард. Те спуснаха стария моряк в гроб близо до морския бряг. Вълните му пееха вечната приспивна песен; вълните, с които покойният беше прекарал почти целия си живот. Приятелите му направиха дървен кръст и го поставиха на гроба, а Херманса го окичи с най-красивите цветя, които може да намери.

Това нещастие застави корабокрушенците да променят досегашните си навици. Решиха никой от тях да не напуска сам жилището си. Бегълците ходеха винаги заедно. Мъжете носеха пушки, а Херманса — зареден револвер.

Колкото и да скърбяха за Менард, неговата смърт им донесе полза, важността на която знаеше сега само Емил фон Пикардин.

Те получиха хартия и мастило.

Емил непрестанно разглеждаше хартиенообразния лист и дойде до заключение, че е приготвен от мехур на тюлен. Баронът уби едно от тези животни, които живееха на стада край морския бряг, изсуши мехура му и така получи нещо като пергаментова хартия. След време Пикардин откри и червеното мастило.

Един ден тримата бегълци бяха се запътили на лов. Неочаквано Емил се спря пред голям храст, който беше отрупан с червени цветове. Те приличаха на лалета, бяха разцъфнали и започваха да увяхват. В чашките им имаше малки насекоми с бледочервени, дълги прозрачни крила и алени тела.

— Това е едно от най-ценните неща на земята — каза баронът на другарите си. — Ние се намираме пред тъй наречения тунален храст, който е от фамилията на кактусите, а насекомите са известни под името „кошениха“.

— Доколкото зная — обади се равнодушно Херманса, — кошенихата се употребява за боядисване, обаче ние нямаме нужда от боя.

— Но можем да пишем с кошениха — отговори Емил. — Като се размеси с лимонов сок, тази боя дава хубаво червено мастило.

— Какво искате да пишете? — запита го принцът.

— Не мога да ви кажа. Може би ще напиша нещо, което ще ни донесе помощ, ще ни избави от това окаяно положение.

Предсказанието на барона, че времето ще се развали, скоро се сбъдна. Осем дни след смъртта на Менард небето се покри с черни облаци, въздухът стана хладен и привечер заваля силен дъжд. Ужасни бури бучаха над острова и събаряха най-яките дървета. Падаха гръмотевици, а понякога по обяд ставаше тъмно като нощ.

Жилището на Херманса се оказа неудобно и недостатъчно здраво, за да устои на бурите. Младата жена се пресели в подземие, където спяха мъжете. За нейно щастие, природата беше разделила пещерата на две отделения, между които имаше висока стена с тесен проход. Съпругата на Драйфус се настани в задната част, Пикардин и принца — в предната. Двамата мъже пренесоха вещите на Херманса в новото ѝ жилище. Бяха изтеглили лодката до брега и я вързаха с двойно въже за дебело дърво. Имаха складирана храна и дърва в изобилие. Едно нещо само им създаваше затруднения — доставянето на прясна вода за пиене и готвене.

Така изминаха три седмици. Бурята беше започнала да утихва и от време на време през тежките облаци проникваше слънцето и осветяваше тримата нещастници.

Една сутрин Пикардин се бе заловил да си прави обувки от тюленова кожа, защото ботушите му се бяха съвсем изпокъсали, и затова принц Наполеон Ътиде сам на рекичката. Негово Величество френският престолонаследник взе двата съда и спокойно се отправи за вода.

— Надявам се — каза баронът, оставайки сам с Херманса в пещерата, — че след три дни пак ще можем да излезем от жилището

си. Вятърът тази сутрин се промени и вярвам, че ще ни донесе хубаво време.

— Дано даде Бог да се сбъднат думите ви, господин барон — усмихна се с надежда Херманса. — Храната ни вече се свърши и ако не искаме да гладуваме, трябва да се погрижим за друга.

— Веднага след спирането на дъжда ще тръгна на лов — каза Емил. — Съжалявам, че не съм станал обувчар. Този занаят щеше да ми бъде сега много по-полезен, отколкото всички рицарски изкуства, в които съм се упражнявал през младите си години.

В този миг полуготовата обувка падна от ръцете му. Емил стана от мястото си и изгледа въпросително Херманса.

— За Бога, не чухте ли нещо? — попита я той бързо.

— Не — отговори тя, — чувам само плющенето на дъжда и бученето на вълните.

— Не, не — извика Емил отчаян, — имаше и друг глас. Ето, чуйте, ето пак...

Баронът грабна пушката и се завтече към изхода на пещерата. Херманса тръгна след него, нежната ѝ ръка несъзнателно стисна дръжката на револвера. Дъждът продължаваше да вали като из ведро. Беше тъмно, нищо не се виждаше. Дочу се пак силен отчаян вик.

— Всемогъщи Боже, принцът е в опасност — извика баронът.

Пикардин прикри с ръка цевта на пушката си, за да не се намокри, и бързо напусна пещерата. Не измина и десет крачки и пред него се изправи мрачна фигура, която го хвана за ръката и го завлече в пещерата.

Блед като мъртвец и треперещ като лист, клетникът седна на камък до огъня. По челото му имаше кръв, но друга рана не се виждаше.

— За Бога, принце, какво се е случило? — запита го Емил с треперещ глас.

— Видях го — изстена Наполеон. — Нарани ме със стрела в челото, но като видя, че не ме улучи, излезе от скривалището, втурна се към мен, вдигна голямата си тояга и посегна да ме убие. Аз избягах, но той се спусна подире ми. За щастие стигнах пещерата, преди да успее да ме хване.

— Принце, благодарете Богу — каза Херманса, — че сте се отървали с такова малко нараняване. Боли ли ви раната?

— Не — отвърна принцът. — Стрелата му одраска само челото ми. Ако имах пушка, щях да го застрелям като куче.

Баронът разбра, че раната на клетника не е тъй безопасна, както си мислеше. Емил я изми внимателно, изсмука кръвта от нея и я изплю.

— Мислите ли, че стрелата е отровна? — изплаши се принцът.

— Не, но по-добре е да вземем мерки.

— Разправете ни сега, принце, как изглежда този тайнствен убиец, който иска да ни затрие?

— Едва ли бих могъл да го опиша — отговори Наполеон, — защото ужасът ми беше толкова голям, че няхах време да го гледам. Видях, че е едър мъж с руса брада и коса. Беше облечен в кожа от тюлен, а лицето му има почти животински израз.

— Може би този човек заслужава повече нашето съжаление, отколкото омразата ни — промълви Херманса. — Един бог знае, как е попаднал на този остров и какво е претърпял, та е изгубил ума си. Той, нещастният, трябва да е умопобъркан, щом се отнася така с нас.

— Както и да е — не се съгласи принцът. — Човекът може да е умопобъркан, но трябва да го смятаме за бясно куче и да го застреляме, когато ни се удаде... В пещерата стана студено, да сложим няколко дървета в огъня.

Тресеше го и като наметна шинела си, седна съвсем близо до огъня, без да може да се стопли.

След час принцът съобщи на Емил, че постоянно има студени тръпки и го боли главата. Крайниците му натежаха и жажда започна да го измъчва. Трябваше постоянно да пие вода.

— Вие сте се простудили, принце — каза загрижена Херманса, — но ето супата започна да ври, тя ще ви стопли.

Людвиг Наполеон гледаше с изцъклени очи в гърнето, което висеше над огъня.

— Защо сложихте главата ми в супата? — попита той със строг глас Херманса.

Младата жена се разсмя.

— Виждам, че сте добре разположен — погледна го тя — и това ме радва. Но все пак мисля, че от костенурката в гърнето ще имаме похубава супа, отколкото би ни дала вашата глава, ако я сварим.

Баронът остави работата си и изплашено изгледа принца. Стана от мястото си и се запъти към огъня. В това време принцът блъсна с крак гърнето и го захвърли заедно със супата в огъня.

— Нещастна сган — извика той с нетърпящ възмущение глас, — искате да отровите императора си? Подкупени убийци! Аз ще избягам. Балонът ми е готов и за двадесет и четири часа ще ме отнесе в Париж. Чувате ли камбаните? Народът иска да ме провъзгласи за свой император. Ха, ха, ха! Републиката пада, да живее Наполеон Четвърти!

Като видяха лицето му, Херманса и Пикардин с ужас отстъпиха от клетия си състрадалец. То беше посиняло, едра пот покриваше челото му, а очите му блестяха като светещи въглени.

— О, всемогъщи Боже, имай милост към него — извика Херманса с треперещ глас. — Нещастникът е полудял.

— Клетият ще загине от отровата, която бушува в кръвта му — опечали се баронът.

После се отвърна от принца и добави:

— Предчувствах, че стрелата на тайнствения убиец е отровна.

— Пазете се, бароне, клетникът взе вашата пушка. Той иска да ни убие!

Обезумелият наистина беше взел пушката на барона и се канеше да стреля. Нещастникът се целеше право в сърцето на младата жена и докато треперещите му ръце търсеха спусъка, той викна с хрипков глас:

— Животни, вие не искате да ме признаете. Ще заповядам да ви застрелят като бесни кучета. Господин поручик, дайте знак за стрелба. Огън!

Но преди да успее да гръмне, Емил фон Пикардин се хвърли върху полуделия и хвана пушката му.

Започна борба. Лудостта бе дала на принца неизмерима сила, но баронът бе решил да загине, преди да се случи нещастие с беззащитната жена.

— Херманса, бягайте в жилището си — извика й той. Но тя не беше от ония жени, която ще остави другаря си в опасност.

Трескаво се втурна към огъня, взе горяща цепеница и перна с нея ръцете на обезумелия. От болка нещастният изпусна пушката.

Баронът я избута с крак към другия край на пещерата, хвана принца през кръста и го сложи на леглото. Клетникът се тръшна с рев

на смъртно ранен звяр. Жестоки болки го измъчваха. Картината бе страшна. От устата му течеше кървава пяна, а краката му се свиваха в силните гърчове.

— Няма ли някакво средство да се спаси нещастният? — плачеше Херманса.

— Не — отговори баронът. — Отровата сигурно е направена от менханиловата ябълка, която вирее по тези места. Плодовете на това дърво са жълти като злато, а листата му — червени. Но и листата са отровни. Птиците никога не кълват тези плодове и листа, които, хвърлени в реката, отравят рибите и жабите.

— Ще загубим нашия приятел — изхълца Херманса.

— Да, госпожо, клетникът скоро ще свърши, но въпреки това ще му сложа студен компрес на главата и ще му дам да пие лимонов сок. Може би поне ще се облекчат болките му.

Гласът на умирация ставаше все по-слаб и по-неясен. Езикът му беше се подул и висеше навън от устата. Лицето му стана черно. Очите му се оцъклиха и гледаха неподвижно към естествения таван на пещерата.

Емил замоли Херманса да излезе от жилището — не искаше тя да стане свидетел на страшната смърт на принца. Устните на нещастника още един път се раздвижиха. Баронът се наведе и дочу последните думи на принц Людвиг Наполеон:

— Майко! Царю!

Тези две думи изразяваха всичко, което той обичаше и към което се стремеше през живота си. Умирацият се сепна още веднъж и сърцето му престана да бие. Френската република вече нямаше защо да се страхува от престолонаследника Наполеон.

Херманса се хвърли към мъртвото тяло на принца и горко и сърцераздирателно заплака... През скръбта по загиналия тя почувства цялата абсурдност на положението си. Млада, красива жена и млад мъж — сами на самотен остров, при това принудени по неволя да живеят в една пещера, застрашавани от тайнствен убиец. А ако са заставени години още да живеят заедно? Ще могат ли да устоят срещу похотта на плътта?

Младата жена обичаше силно нещастния си мъж и не можеше и да помисли за друг. Тя живееше и бълнуваше за Драйфус и често й се

струваше, че се намира при него, въпреки че беше на хиляди мили далеч от него.

Херманса се страхуваше от барона. Дали може да обуздае младежката си кръв? Тя проливаше горещи сълзи и хълцания задавяха гърлото ѝ.

Баронът разбра мъката ѝ. Той хвана нежно ръката ѝ и каза:

— Моля ви се, Херманса, погледнете ме, искам да ви кажа нещо. Знам какво мислите и чувствате в тази минута. Не се страхувайте, Херманса. Кълна ви се, че вашата чест ще бъде свята за мене, докато съм господар на душевните си сили. Вие сте хубава, Херманса, вие сте пленителна! Обаче сте жена на друг, жена на най-скъпия ми приятел. Ако аз отнема най-свидното му притежание, най-ценното му съкровище, щях да бъда мизерен крадец и разбойник и сам щях да се презирам. Херманса, аз съм кавалер и тача честта си повече, отколкото живота си. А дори да бяхте свободна, пак не бих могъл да ви поискам. Сърцето ми не е свободно, то принадлежи на друго същество — това, мисля, е най-добрата спирачка срещу всички нечисти щения на плътта ми. Аз обичам силно и сърдечно една девойка, на която ще остана верен до последния си дъх. Разбрахте ли сега защо не трябва да се боите от мене, макар и да съм млад, а вие да сте жена, която трябва да бъде обичана. Разбирате ли?...

— Разбирам ви — прошепна Херманса, — и зная, че мога да бъда спокойна.

Двамата стиснаха сърдечно ръцете си, като стари, добри и обичащи се другари.

През следните дни баронът взе няколко листа от направената хартия. После тръгна към морския бряг и хвана две патици, каквито имаше в изобилие и които прелитаха на изток.

Пикардин завърза по един лист за крака на всяка патица и ги пусна в присъствието на Херманса. Те хвъркнаха и се изгубиха по широкото, безкрайно море.

— Пътувайте щастливо, пратеници по въздуха — извика след тях баронът. — Кацнете на някой параход и съобщете на хората, че на този самотен остров се намират две същества, които очакват скорошно спасение. Пикардин беше изпратил по крилатите пратеници следните редове:

„Добри хора,

Една францужойка при пътуване по море пострада и сега се намира на самотен необитаем остров между четиридесет градуса източна дължина и тридесет и един градуса двадесет и шест минути южна ширина. Побързайте да я спасите. Ако сами не можете да сторите това, съобщете на Матийо Драйфус в Париж:, улица «Фуршамбол» № 25.

Бог да благослови спасителите!

Херманса“

11.

Когато на следната утрин Драйфус се събуди, почувства силна отпадналост на крайниците. Струваше му се, че тялото му е смазано. Клетият не можеше да хапне троха от дадения му хляб, защото чувстваше силно отвращение от храната. Болеше го глава, а ушите му бучаха, сякаш цял рой пчели се намираха в тях. Това бяха несъмнени признаци, че е болен, но въпреки това направи опит да излезе навън.

Но не отиде далече.

Той направи десет крачки и падна на земята. Не беше в състояние да стане и трябваше да се остави на съдбата, да чака върху горещите камъни, докато го вдигнат.

След малко дочу човешки стъпки, беше Ервин, с когото се бе запознал на острова предната нощ. Той идеше от извора и носеше вода. Като видя Драйфус да лежи на земята, веднага свали тежкия товар от гърба си и му се притече на помощ. Ервин вдигна болния и го изгледа.

— За Бога, приятелю, кажете ми какво ви стана?

— Мисля, че съм болен — отвърна с дрезгав глас Драйфус, — едва се държа на краката си и при това чувствам силно главоболие.

— Позволете ми да видя очите ви — каза загрижен Ервин.

Баронът внимателно повдигна клепачите му и разгледа очните ябълки.

— Очите са почнали да пожълтяват — констатира той. — Не чувствате ли горчивина в устата си, не ви ли е сух и тежък езикът?

Драйфус кимна утвърдително.

— Бедни приятелю — стисна ръката му Ервин, — вие ще се разболеете от тропическа треска. Бог да ви помогне да я прекарате.

— Опасна ли е тази болест? — запита Драйфус. — Кажете ми самата истина, моля ви.

— Тропическата треска е твърде опасна болест и в повечето случаи завършва фатално.

После Ервин се озърна на всички страни и като видя, че никой от пазачите не иде, бързо каза:

— Ала още по-страшен от треската е лекарят, който ще ви лекува.

— Лекарят ли?

— Този благороден лекар се казва Рохан. Ако изпиете лекарството, което ще ви даде — изгубен сте.

Като чу това, Драйфус се сепна. Беше му трудно да говори, ала той събра всички сили и продума:

— Толкова ли е голямо невежеството на този доктор, че лекарствата му убиват болните?

— Не, Рохан е зъл човек и съзнателно дава отрова на клетите заточеници!

— Значи той съзнателно ги умъртвява.

— Да.

— Но защо прави това? Каква полза има от това?

— Има. Ще ви обясня всичко.

Ервин повторно се огледа наоколо и като се увери, че са сами, продължи:

— Доктор Рохан, при всичката си злоба, е много учен човек или по-добре казано, учеността му е причина, за да стане лош и безсъвестен. Той можеше да бъде професор в някой френски университет. Името му е не само известно, но и прочуто сред медицинския свят. Въпреки това, обаче, предпочита да живее в Каена — на този ужасен и проклет кът на земята, като скромнен лекар на заточениците.

— Но защо живее тук?

— Защото може да прави каквото си иска, и защото никой не се интересува дали те загиват от неговите лекарства. И всички, които този жесток лекар лекува — умират. Доктор Рохан е написал голям труд върху човешкото сърце и много по-добре познава устройството и болестите му, отколкото другите лекари. Неговите изследвания, не са свършили още. Жестокият човек има нужда от трупове и затова убива безжалостно затворниците в Каена, за да вземе сърцата им, преди да бъдат хвърлени на акулите, и по този начин да завърши изследванията си.

Драйфус потръпна от ужас. Значи нещастните затворници не бяха изложени само на лошия климат, но и на жестокия убиец, който като лекар трябваше да им дава помощ и утеха.

— Не може ли човек да откаже да вземе отровата? — запита загрижен той.

— Да, може, аз ще ви науча как. Когато лекарят ви даде шишенцето, вие го погледнете в очите и го хвърлете в краката му.

— Няма ли насила да ме застави да взема отровата — Не. Той ще разбере, че вие знаете за неговия план.

— Как ще се отърва от треската, ако не взема лекарството?

— Мурильо има хинин и той ще ви даде няколко хапа, които можете да вземете спокойно.

Драйфус се разтрепера, стана му толкова зле, че Ервин трябваше да го занесе в колибата и да го сложи на леглото. След това той още веднъж стисна ръката на приятеля си и го остави, но уви, на вратата го срещна Мурильо.

Главният надзирател на Дяволския остров не беше добре разположен днес. Печалният край на годежа му с красивата Одета — дъщерята на богатия доставчик Панталон, още го гневеше.

— Проклети дяволе — извика той, — псе такова, какво търсиш в тази колиба!

Испанецът вдигна камшика, за да удари Ервин. Младият германец се приведе и избяга изпод вдигнатата ръка на сърдития Мурильо. После взе бурето и се завтече към колибата.

Испанецът изпрати една дълга псувня след него.

— Чакай ти, кучи сине, аз ще те намеря и тогава ще опиташ камшика ми.

После влезе в колибата на Драйфус. Погледна го и измърмори:

— Ха, тресе те, може би смъртта ще те избави. Това ще бъде щастие за тебе, но все пак съм длъжен да съобщя на доктор Рохан.

Състоянието на нещастния капитан ставаше все по-лошо. Непрестанно го побиваха тръпки, тялото му бе потънало в студена пот, а езикът му беше толкова сух и тежък, че едва можеше да го мърда в устата си. Мъчеше го ужасна жажда.

Надзорникът Розе трябваше непрестанно да му дава вода и бедният пиеше без почивка. Привечер в колибата на капитана дойде слаб рус мъж — доктор Рохан. Той прегледа болния, после допря ухото си до гърдите му и преслуша внимателно туптенето на сърцето му.

— Прекрасно сърце — каза си той, — тупти като часовник. Рядко съм чувал такива ясни звукове. Това сърце е много интересно!

На бедния Драйфус настръхна косата от страх като чу тези думи. Стана му ясно, че този учен и жесток мъж ще направи всичко, за да може да притежава клетото му сърце.

— Казаха ми, че страдате от тропическа треска — каза докторът, — затова ви донесох лекарство. То действа бързо и скоро ще ви успокои.

— Да, то ще ме успокои и освободи от мъките — пошепна капитанът.

Лекарят извади от джоба си малко шишенце, пълно със зелена течност.

— Оставете ни сами — обърна се той с повелителен тон към надзирателя, — пазачите не трябва да чуят какво говори лекаря на болните си.

Без да възрази, Розе излезе от стаята. Служещите на Дяволския остров знаеха, че доктор Рохан е приятел на губернатора и че не е добре човек да е в лоши отношения с него.

Щом останаха сами, той му каза повелително:

— Станете!

Драйфус изпълни нареждането на лекаря.

— Изпийте наведнъж тази течност! Повярвайте ми, това е най-доброто лекарство за вас.

С разтреперани ръце болният взе шишенцето и погледна лекаря в очите.

— Как се казвате? — попита го той равнодушно.

— Алфред Драйфус. Доктор Рохан трепна.

— Роднина ли сте на Матийо Драйфус. От Париж ли дойдохте?

— Матийо е мой брат — отвърна капитанът. — Ако можеше да ме види в тази мизерна колиба!

Докторът издърпа шишенцето от ръката му, отиде към прозореца и го захвърли върху камъните, където то се пръсна на парченца.

После се върна към болния и сърдечно стисна ръката му.

— Капитан Драйфус — прошепна той, — аз съм ваш приятел. Вашият брат Матийо пет години ме е издържал в Парижкия университет. Само нему трябва да благодаря, че не умрях от глад и станах човек.

Драйфус с удивление гледаше говорещия и не беше в състояние да каже нито дума. Възможно ли е същият този човек, който само

преди минута искаше да го отрови по най-жесток начин, сега да е станал негов приятел? Можеше ли да се вярва на този човек?

— Не се съмнявайте в мен — каза доктор Рохан, като видя, че болният го гледа някак недоверчиво. — Не искам да се представям за по-добър отколкото съм. Откровено ви казвам, че съм помогнал на много нещастници да свършат по-скоро клетия си живот на този пъклен остров. Не е ли по-добре за клетника да се отърве от ужасните мъки и страдания, на които е подложен тук? И човек с най-твърда воля трябва да понася нещастията си само дотогава, докато има надежда, че ще настъпи подобрене на положението му. Вашите надежди още не са потънали в бездънния океан на нещастieto. Когато човек има брат като Матийо, той не трябва да се отчайва. Признавам, не мога много да ви помогна, но това, което мога, ще направя на драго сърце. Първо, ще се помъча да ви спася от треската, която изтощава силите ви. Давам ви една кутийка с хининови хапчета, от които ще вземате по дватри пъти дневно. Пак ще ви навестя, но тогава не ще ме познаете, защото ще бълнувате.

Драйфус взе два хинина и ги глътна пред лекаря. Лекарството подейства успокоително и клетият поспа няколко часа през нощта.

На следния ден треската поотслабна, но на третия ден тя достигна върха си. Клетникът се тръшкаше и свиваше на леглото като безумен, но не го чувстваше, защото бе загубил съзнание. Струваше му се, че островът заедно с колибата му изчезнаха и някаква невидима сила го насочи из безбрежното море към отечеството му.

Неочаквано Драйфус се намери в Париж на някаква гара, свободен.

— По-скоро вкъщи — бълнуваше той. — Херманса не знае, че съм се върнал от Дяволския остров и че съм свободен. Колко ще се зарадва, като ме види пред себе си тя, клетата, ще извика от радост — ще бъде най-щастливата на света. Милият ми Андре трябва много да е пораснал. Сега ще видя любимите си: Херманса, Андре и брат си Матийо.

Драйфус скочи в първия файтон.

— Карай бързо, щастливите обичат да ги возят бързо.

Файтонът стигна до улица „Св. Клод“ и спря пред прекрасен дом.

Драйфус слезе от файтона, влезе в къщата, изкачи се по стълбите и влезе в стаята.

— Къде е Херманса? Ето я, стои там и плаче. Жена ми не е остаряла, не, тя е все тъй красива, както и преди. Ето там е и любимият ми Андре, той си играе в краката на майка си.

Драйфус се упъти бавно към младата жена, прегърна я, наведе се и целуна разплаканите ѝ очи.

— Алфред!— извика тя. — О, Боже, Алфред е тук! Херманса припадна в обятията на своя мъж. Момченцето прегърна краката на баща си.

Горещите целувки на Алфред бързо събудиха падналата в несвяст Херманса.

— Мили мой Алфред, аз ти останах вярна — прошепна тя и го целуна по челото. — Ти си моя живот, моето щастие, моя бог, само с тебе ще бъда щастлива. — О, ти ангел небесен, за теб живея и умирам — каза нежно и с пламнали очи Алфред на любимата си жена. — тук е и обичният ми и верен брат Матийо! Ела, братко, да те прегърна и целуна.

Тримата се прегърнаха и заплакаха от щастие. Ала някакъв шум, бърбрене и глъчка се чу на улицата. Шумът стана все по-силен, като че ли цял Париж се събра на улица „Св. Клод“.

Матийо се втурна към прозореца, отвори го и се подаде навън.

— Братко. Парижани искат да те молят за прошка в името на Франция, задето невинен те опозориха по толкова безбожен начин. Цял свят знае, че си страдал невинно.

Херманса и Матийо го хванаха под ръка и го заведоха на прозореца.

Лампи, факли и фенери бяха превърнали нощта в ден. Към него летяха безчет венци.

— Да живее капитан Драйфус — се изтръгваше от хиляди гърла. — Да живее Драйфус — мъченикът на Франция.

Горещи сълзи потекоха от очите на Драйфус. В този миг, забравил всичко преживяно, беше готов да прости на най-върлите си неприятели, дори и на черния майор.

Множеството образува шпалир, един екипаж иска да се приближи до дома му. В екипажа е председателят на френската

република, поздравяван от, възторжена тълпа. Той влиза в къщата и се качва по стълбите, застава пред Драйфус и му подава ръка.

Председателят го води до прозореца и пред цялото множество му окачва червена лента.

— Полковник Драйфус — вика той силно. — Лентата на почетния легион не е красила никога досега по-достойно гърдите на друг мъж. Отечеството с,разкаяние ви моли за прошка и ви гледа с гордост като един от най-достойните негови синове.

Херманса го прегръща повторно и сълзите ѝ се смесват с неговите.

Той посяга, за да изтрие с ръка сълзите си, но с тях избърсва и чудната картина на видението си.

Всичко изчезва и се изгубва. Взорът,му блуждаеше по дъсчената стена и когато го отмести, видя пред себе си доктор Рохан, който се бе навел над него.

12.

Драйфус се събуди. Той възкръсна от метежния сън на треската. Пак е нещастен пленник, заточен на една скала в океана. Бедният беше сънувал най-сладките мигове на своя живот.

— Тъй, бедни мой приятелю — чу гласа на лекаря. — Кризата мина благополучно — треската е победена. Вие сте спасен.

— Спасен?...!

Действително ли е спасен, за да се възвърне към живота, който е много по-ужасен, отколкото самата смърт?

За да усили страданията ли, изпраща Бог тази ужасна треска върху клетите затворници, или това са неговите ангели, които слизат от небето по скалистите пустини на морето, в преизподнята на мъките и страданията, за да отнесат нещастниците чрез сладки сънища в безкрайното царство на бога?!

И треската беше едно средство на провидението. Тя освобождава, избавя, счупва оковите, с които хората оковават близките си!

Драйфус, обаче, щеше да страда и занапред!

Най-голямата болница в Париж е болница „Дом божий“. Тази внушителна сграда се намира в центъра на града, до общината и катедралата „Нотр Дам“. Тя събира няколко хиляди болни. В тази болница се намират най-прочутите лекари и всички необходими инструменти за трудните операции, които се правят.

Професорите от Медицинския факултет водят там студентите си и нагледно им показват това, което им предават.

Болните не плащат нищо, въпреки че са лекувани от най-прочутите лекари. Но много често трябва да заплатят с нещо по-скъпо от парите. И това се отнася най-вече до болните жени. Те трябва да показват телата си на учениците.

Много често страдат повече от срам, отколкото от самата болест. Случвало се е понякога някои момичета да са умирали по време на научен преглед. Но това не се случва само в голямата парижка болница „Дом божий“, но и във всички европейски болници.

В стая номер дванадесет лежаха само двама болни, въпреки че имаше около двадесет легла. Болните бяха две жени. Както изглеждаше, те бяха тежко болни и имаха нужда от внимателна прислуга, затова навярно ги бяха отделили от останалите пациенти. Милосърдна сестра седеше между двете легла и наглеждаше ту едната, ту другата, като ги утешаваше с благи и набожни думи.

Над всяко легло имаше по една металическа табличка с номер. Над едното легло номерът беше седемдесет и осем, а над другото — четирдесет.

Болната с номер седемдесет и осем беше много обезобразена и имаше ужасен вид. Изглежда, че нещастницата някога е била много красива. Виждаше се, че доскоро е имала всички женски прелести, с които е могла да плени мъжкото сърце. По обезобразеното ѝ лице се виждаше, че неочаквано ужасно нещастие е разрушило някогашната ѝ красота. На главата ѝ имаше голяма, почти два пръста широка бразда от страшна, едва зараснала рана.

Лицето ѝ беше обезобразено и от друго. Веждите и миглите ѝ липсваха. От лявата страна липсваше голямо парче кожа, а косите ѝ бяха съвсем опърлени. Виждаха се следи от големи рани по ръцете, гърдите и краката ѝ. Цялото тяло на нещастната беше покрито с грозни белези.

Когато преди няколко седмици донесоха тази жена в болницата, лекарите се съмняваха дали ще оживее. Четиридесет дни лежа на гумено легло като пребита и никой не предполагаше, че ще остане жива. Освен това я тресеше силно и непрестанно бълнуваше. Лекарите мислеха, че жената е полудяла, тъй като им казваше, че се нарича Помпадура. Това беше името, с което я знаеха парижките престъпници.

Помпадура вече се чувстваше добре и можеше да се разхожда свободно из стаята. Скоро щяха да я изпишат и тя очакваше с безпокойство часа, когато ще излезе от болницата и ще отиде между хората.

Защо не ѝ даваха огледало? Беше ли се изменила. Защо сестрата винаги отбягваше да ѝ отговори когато я питаше дали са ѝ останали белези по лицето? Може би широката бразда на лицето я загрозяваше. Дали този белег намаляваше красотата ѝ?

Помпадура нямаше понятие, колко страшно беше лицето ѝ и колко грозна изглеждаше. Но тя все пак завиждаше на болна номер

четиридесет, която беше в същата стая.

Това момиче беше красиво и неговата красота пленяваше всеки, който я погледнеше. Това мило същество беше дошло по особен начин в болницата. Самият главен лекар го беше завел там. Старият господин минаваше със своя файтон по улица „Наполеон“, гледаше през отвореното прозорче и се радваше на хубавия пролетен ден. Неочаквано чу силен трясък и дрънчене на стъкла и видя, че от горния етаж от отсрещната къща една жена падна на тротоара.

Докато кочияшът спре конете, файтонът беше подминал няколко къщи. Старият господин скочи пъргаво и забърза към пострадалата. Като видя момичето обляно в кръв; старецът се уплаши. Въпреки това, то не беше загубило съзнание.

— Махнете ме по-скоро оттук, за Бога — помоли тя главния лекар. — Господине, моля ви, отведете ме от тази страшна къща.

С помощта на кочияша старият лекар занесе ранената във файтона и побърза към болницата „Дом божий“. Там прегледа красивото момиче и намери, че беше ранено в главата и беше счупило лявата си ръка. Имаше и голяма рана на бедрото си.

Вярвам, че уважаемите читатели ще се сетят, че това бе Павловна, дъщерята на нещастния княз Мирович.

Тя също беше по-добре. Раните по главата и ръката ѝ бяха зараснали и тя можеше вече да напусне болницата, ако раната на бедрото ѝ се беше оправила.

— Моля ви се, сестро, дайте ми огледало — изплака Помпадура. — Не мога да живея повече в неизвестност. Искам да видя дали съм се изменила по време на боледуването. — Нямам в себе си огледало — отговори сестрата. — Не мислете, дъще, за това, а за неща, които се отнасят: до вашата душа. Аз искам да бъда красива както по-рано, кредити, да ме сполети нещастие — отговори Помпадура. После махна на сестрата да се доближи до леглото ѝ.

— Сестро — пошепна Помпадура, — изпратихте ли писмото, което ви дадох преди три дни? Мисля, че знаете кое писмо.

— Писмото за граф Естерхази ли? — запита сестрата.

— Да — отвърна Помпадура. — Още същия ден.

Набожната сестра отговори много тихо, но въпреки това Павловна чу името Естерхази. Какво общо имаше обезобразената с граф Естерхази, когато Павловна ненавиждаше повече от дявола? При

мисълта, че може някога да срещне този мерзавец, момичето потрепера. Помпадура и сестрата не забелязаха безпокойството на Павловна. Двете жени продължиха разговора си.

— Не е ли дошъл отговорът? — запита обезобразената жена.

— Не, ако имаше, щях веднага да ви го донеса...

— О, злобен мъж — изстена Помпадура,; — той нито веднъж не ме посети в болницата. Изглежда, че, желае да умра. Сигурно е харесал друга — онова невинно селско момиче, което срещна в онази проклета къща в Белмари. — Като видя, че сестрата се занимава с Павловна, тя сви юмруците си и продължи да си говори сама.

— Граф Естерхази, ти си въобразяваш, че можеш да ме захвърлиш; мислиш, че ще можеш да ме от ритнеш като някаква пачавра. Не, лъжеш се. Ще видиш с кого имаш работа. Бях твоя вярна приятелка, робиня, обичах те и те обичам и сега, ала ще стана демон и твоя най-върла неприятелка.

Сестрата съзря, че днес и двете пациентки бяха,необикновено развълнувани и разстроени. За да ги утеши гя взе библията, седна между двете легла и задочна да чете на болните.

Но сестрата не чете дори четвърт час и на вратата се похлопа. В залата дойдоха четирима болнични служители. Един от тях показва записка и каза:

— В големия салон чака професорът, около Четиридесет студенти. Имаме заповед да заведем горе номер четиридесет.

Милосърдната сестра трепна и страните ѝ се зачервиха.

Сетне хвърли съжалителен поглед към Павловна и дълбоко въздъхна.

— Дете мое, професорът желае днес за последен път да те прегледа, затова трябва да ви занесат в големия салон. Не се страхувайте и помнете, че нечист е само този, който окайва душата си.

— Ще се подчиня на неизбежното — отговори Павловна. — Професорът е стар и винаги се отнася с бащинска любов към мене. От него не се боя.

Набожната сестра затвори очи и бързо се обърна настрана. Тя знаеше, че Павловна все още вярва, че ще я прегледа беловласият професор, без да присъства някой друг. Клетото момиче не знаеше, че в тази болница има и други лекари.

Служителите сложиха две върлини под леглото, повдигнаха с тях болната и я изнесоха навън. След минута Павловна се намери в светъл салон. Неочаквано тя нададе силен стон. В това помещение имаше много млади мъже-студенти.

В средата на залата до катедра, стоеше висок брадат снажен господин. Умните му сини очи бяха отправени към леглото, което служителите поставиха до катедрата.

— Това ли е номер четиридесет? — запита господинът с русата брада.

— Да, господин професоре.

— Добре, сега излезте и чакайте, докато ви повикам. А вие, господа студенти, моля доближете се до леглото.

Младите хора се струпаха около леглото на красивото момиче и го гледаха с любопитство, което беше твърде подозрително и никак не приличаше на научен интерес.

Павловна бе поруменяла от срам. Клетото момиче затвори очи, за да не вижда погледите на мъжете. Ту студени, ту горещи тръпки я побиваха, а кръвта ѝ силно се вълнуваше.

Русият професор се наведе над засрамената девойка. Той погледна в дневника, за да узнае от каква болест страда Павловна, и после се обърна към нея.

— Вие бяхте паднала от прозореца и си бяхте наранила главата, лявата ръка и дясното бедро, нали?

— Да, господин професоре — отвърна момичето.

— Господа — каза професорът и се обърна към студентите. — Сега ще видите как лесно нараства здравата, млада тъкан и при най-лошите рани.

Той улови покривката, с която беше покрито младото момиче, като искаше да я махне. Но Павловна хвана здраво завивката с две ръце и я задържа. Тя се разтрепера и погледна професора с насълзени очи.

— Милост — изхлипа тя. — Оставете ме, не ме унижавайте, ще умра, ако извършите този позор над мен!

— Не се плашете — разсърди се професорът. — Тези господа не се интересуват ни най-малко от вас, а от вашите рани. Разбирате ме, нали? Бъдете разумна и пуснете завивката!

Професорът отново дръпна покривката. Последва къса борба между двамата. Павловна почувства, че силите я напускат и извика за помощ. Между студентите се забеляза оживление. Един висок, симпатичен мъж се изправи до леглото. Той бе асистент на главния лекар, който всеки ден наглеждаше болната Павловна. Младият мъж беше от Елзас, казваше се доктор Хайнрих Бургер и беше от немски произход.

Докторът сложи ръката си върху главата на изплашеното и отпаднало момиче и се обърна към професора.

— Господин колега — каза той, — моля ви, отложете прегледа. Нали чухте, че момичето настоятелно протестира. Професорът погледна сърдито младия лекар.

— Господин колега, забранявам ви да се бъркате в моите работи!

— Уставът на нашата болница, господин професоре, ми дава право да се бъркам във вашите работи. Изрично е казано в член шестнадесети, че никоя болна не може да бъде заставена публично да бъде прегледана, ако не желае. Още повече, аз съм лекувал тази болна и знам, че тя е с много изострени нерви. Вярвам, че ще се откажете от желанието си.

Без да чака отговор, доктор Бургер се качи на катедрата и натисна електрическия звънец. Дойдоха прислужниците и той заповяда да отнесат болната в стая номер дванадесет.

— Ще се оплача в дирекцията против неколегиалната ви постъпка — каза професорът разгневен, като гледаше младия лекар.

Доктор Бургер се усмихна и вдигна рамене.

— Господин професоре — отвърна той. — лесно ще се оправдая и ще докажа, че науката не трябва да се обогатява за сметка на здравето и морала на хората.

— Браво, господин докторе — извикаха няколко студенти и запляскаха с ръце.

Доктор Бургер не отвърна нищо, а последва Павловна.

Когато излязоха в коридора, момичето улови нежно ръката му и я стисна сърдечно.

— Господин докторе — промълви то тихо, — сърдечно ви благодаря за добрината. Вие спасихте не само моята чест, но и моя живот.

— Аз изпълних само моя дълг — отговори лекарят. Въпреки това той хвърли пламенен поглед към хубавото момиче и въздъхна дълбоко.

Павловна трябваше да остане още десет дни в болницата. Младият лекар я посещаваше всеки ден и стоеше по няколко минути край леглото ѝ.

Най-после ѝ съобщи, че е здрава и че до два дни може да напусне болницата. Попитаха я също дали желае да съобщи на някое лице да дойде да я вземе.

Едва сега Павловна писа на приятелката си Ева къде се намира и какво се е случило. До тази минута тя не беше ѝ писала, защото се срамуваше да ѝ разкаже за случилото се в къщата на госпожа Легуве. Павловна драсна само няколко реда на Ева и я помоли да дойде утре към четири часа след обяд в болницата „Дом божий“ и да запита за болна номер четиридесет.

Още едно писмо беше изпратено същия ден. То беше адресирано до граф Естерхази. Помпадура го канеше да дойде утре към четири часа след обяд в болницата и да пита за болна номер седемдесет и осем.

„Ако не дойдеш — така свършваше писмото, — ще те смятам за мой неприятел и ще кажа на всички, че капитан Драйфус е невинен и че ти трябва да бъдеш изпратен на Дяволския остров вместо него. Надявам се, че не ще бъдеш неблагоприятен, за да си напакостиш сам.“

На следния ден двете пациентки получиха нови дрехи от болницата, понеже собствените им не ставаха за носене.

След като се облякоха, Помпадура се обърна към сестрата и ѝ каза: — Желая да си оправя косите, дайте ми моля огледало. Набожната сестра донесе от съседната стая огледало и го подаде с въздишка на обезобразената жена.

Вдигайки огледалото, ръката на Помпадура се разтрепера. Бедната едва погледна отражението. Щом кристалът отрази лицето ѝ, дъщерята на Казота извика сърцераздирателно. Хвърли огледалото на леглото и се свлече на пода.

— Това не е моят образ, това не съм аз — виеше като луда. — Това е образът на някаква отвратителна вещица. Да е проклет часът, в който лекарите ме отърваха от смъртта. Аз не искам да живея с такова отвратително лице. Аз бях красивата Помпадура, желая, и занапред да бъда такава. Хората ще бягат от мене; а той; ще ме изрита. Искам си хубостта, искам си красотата, без нея не мога да живея!

Помпадура вика така цял час. Като проклинаше себе си, граф Естерхази, Жоржина, баща и, неговата къща. Мъртвешката глава, село Белмари, целия свят и Бога.

Сестрата стоеше разтреперана в един ъгъл на стаята и се молеше тихо Бог да се смили над грешната и душа. Павловна се приближи до молещата се, хвана я за ръката и я целуна горещо.

— Благочестива сестро — каза тя, — от все сърце ви благодаря за любовта и добрините, които ми оказахте през време на боледуването ми. Никога не ще ви забравя.

Благородната жена сложи ръката си на главата на Павловна и промълви:

— Нека Бог бъде с теб. Ти си добро, честно и невинно дете. И занапред пази чистотата си. Всеки ден се моли на Бога и той ще те изведе от тъмницата. Сбогом, дъще моя.

В същия миг един служещ влезе в стаята и каза на сестрата, че две лица в приемната на болницата желаят да видят номер седемдесет и осем и номер четиридесет.

Помпадура и Павловна напуснаха салона и мълчаливо тръгнаха след служещия. Той ги отведе в канцеларията, където се изпълняваха последните формалности за изписването им, след което можеха да си отидат. Тази функция изпълняваше един беловлас чиновник. Този старец, чиято памет не беше особено силна, без да иска обърка номерата седемдесет и осем и четиридесет.

В канцеларията, преди идването на Павловна и Помпадура, бе дошъл висок мъж с черна брада, облечен изцяло в цивилно облекло и му каза следното:

— Дошъл съм да взема номер седемдесет и осем. Моля, имайте добрината, кажете на дамата, че я чакам в закрит фойтон пред вратата.

— Добре, ще ѝ съобщя — отговори старият чиновник.

После господинът с черната брада се отдалечи мълчаливо от бюрото.

След няколко минути в канцеларията се яви младо, скромно облечено момиче.

— Получих съобщение от болна номер четиридесет да я взема от болницата.

— Разбрах. Моля, идете в съседната стая и почакайте.

След минута, когато се появиха Помпадура и Павловна пред стария чиновник, числата седемдесет и осем и четиридесет се объркаха в неговата глава и той запита:

— Коя от двете дами беше номер четиридесет?

— Аз — отзова се Павловна.

— Добре, мило дете, вземете този билет и вървете пред вратата, където ви чакат в закрит файтон.

Старият чиновник подаде на Павловна синьо билетче, което трябваше да покаже на портиера.

Младата рускиня излезе на улицата. Действително там чакаше закрит файтон. След малко Павловна щеше да се озове в прегръдките на обичната Ева.

— Колко е добра моята приятелка — прошепна бедното момиче. — Взела е файтон. Ева знае, че още съм слаба и не мога да ходя дълго.

Тя се втурна към файтона, отвори вратата и се хвърли в него, за да прегърне вярната си приятелка.

Ала вместо Евините нежни ръце я обхванаха две мъжки ръце. Павловна се смрази от страх и ужас, като видя познатото брадато лице — лицето на Естерхази.

И черният майор също я позна. Естерхази извика от радост, след това обхвана треперещата девойка с дясната си ръка, а с лявата дръпна звънеца и даде знак на файтонджията да тръгва.

— О, красив мой гълъб — прошепна Естерхази със сатанинска радост. — Ти пак се хвана в мрежата ми. Сега ще ми заплатиш за обидата, която ми нанесе пред олтара на църквата „Нотр Дам“.

— Оставете ме — изплака Павловна. — Смилете се над мене. Оставете ме да си отида. Не виждате ли, че съм болна?!

— Да, виждам, ала болестта не ти отне хубостта — отговори черният майор с демонска усмивка. — Ти, гълъбче, искаш да те пусна — ха, ха! Колко си наивна? Да отритна щастието си ли искаш? Това не! Ще останеш при мен, сега ще отпразнуваме брачните си дни. Ще се

веселим, ще пируваме! Но ти не ще ми станеш законна жена, както исках по-рано, а само моя държанка, разбираш ли, мое гълъбче?

Бедното момиче се разтрепера, тя искаше да се освободи от ръцете на демона, обаче напразно. Черният майор здраво държеше нещастната, тъй че тя не можеше да мръдне от мястото си.

Горката Павловна викаше за помощ, но никой не я чуваше. Файтонът бързаше из парижките улици и носеше жертвата на черния майор към дома му — към мястото на срама и позора!

В това време Ева Рихтер чакаше приятелката си в чакалнята. Сърцето ѝ биеше силно, с нетърпение очакваше да прегърне обичната си приятелка, за чиято участ много скърбеше.

Вратата се отвори. Една жена влезе в стаята.

— Павловна — извика Ева Рихтер и протегна ръце към влязлата, — обична ми...

Думите ѝ застинаха на гърлото. В същия миг се чу демоничен смях, излязъл от гърлото на Помпадура. Ева Рихтер стоеше пред омразната си мащеха.

— Вие лъжете? — извика момичето учудено и се отдръпна от мащехата си. — Какво ви е, за Бога, защо сте се променила така?

После момичето продължи с висок глас: Бях сигурна, че ще ви сповети рано или късно Божието наказание!

— За това трябва да благодаря на добрия ти баща той ми отне красотата, той ме обезобрази така ужасно!

— Моят баща ли? Къде е моят баща?

Страшно предчувствие се породило в душата на Ева и затова отпрати този въпрос към обезобразената жена. Сатанинска усмивка се яви на лицето на Помпадура. — Ева ти ми каза, че съм обезобразена — отговори тя, но и баща ти също е обезобразен. Ти ще се изумиш; когато го видиш: Ще ти кажа къде да го намериш. В село Белмари. То се намира между Париж и Версай, там попитай за баща си. Не търси Мъртвешката глава или Едвал Рихтер хората там го знаят под името Слепият от Белмари.

Обезобразената се изсмя страшно и излезе от стаята.

— Слепият от Белмари! — Извика момичето печално. Така ли наричат моя баща? Страшни мисли ме безпокоят, но аз ще го потърся...

13.

Един мъж вървеше бавно по улица „Фуршамбол“ и гледаше внимателно номерата на къщите: както изглежда, този човек не познаваше големия град и търсеше някого.

Мъжът бе висок и снажен. Лицето му беше оградено от голяма руса брада и две сини благи очи светеха под челото му. Беше облечен в синя блуза, широки панталони в същия цвят и моряшка шапка. Златистите ширити на ръкавите му показваха, че е капитан на параход.

Човекът спря пред къща №25.

— Тази трябва да е къщата на Матийо Драйфус — измърмори той на немски. — Интересувам се какво ще ми отговори. Възможно е всичко да е само шега и тогава хората ще ме вземат за глупак. Обаче може и да е истина и тогава поне капитан Клаус Грот ще е изпълнил човешкия си дълг.

Капитанът кимна с глава, като че искаше да потвърди казаното и после позвъни на вратата. Показа се старият Мишонет.

— Искам да говоря с господин Матийо Драйфус — каза немският моряк на толкова лош френски, че едва се разбираше.

Мишонет погледна учуден грамадния рус немец и после му кимна да го последва. Когато влязоха в коридора, старецът го попита за името и го помоли да почака, докато съобщи на господаря си.

Мишонет се върна и въведе моряка в просторен кабинет. Матийо Драйфус погледна внимателно северния великан и като видя откровеното му германско лице, заговори приятелски:

— Желаете да говорите с мене?

— Да, ако вие сте Матийо Драйфус!

— Да, аз съм Матийо Драйфус. А вие се казвате Клаус Грот?

— Да, господине!

— По говора ви познавам, че сте германец. Ако желаете, можем да говорим на немски.

Лицето на моряка светна от радост.

— Говорите немски, господин Драйфус — каза той на матерния си език. — Благодаря на Бога, лесно ще се разберем тогава. Вие знаете,

че немците мъчно изучават чужди езици!

— Седнете, господин Грот, и ми кажете какво ви води насам.

— Една мъртва патица — отговори морякът.

— Мъртва патица ли? — повтори Драйфус, като че не беше разбрал добре.

— Тя беше жива, когато кацна на мачтата на парахода ми, но ми се прияде печена патица и затова я застрелях с пушката си.

— За Бога, кажете — започна да става нетърпелив Матийо, — какво общо има вашата печена патица с идването ви при мен?

— Самата патица беше много жилава, та почти си счупих зъбите, но известието, което носеше около врата си, беше ценно!

Матийо стана от мястото си. Обзе го предчувствие, очите му светнаха и чертите на хубавото му лице станаха сериозни.

— Навярно тази патица е носила важно известие — изговори бързо той.

— Да, господин Матийо Драйфус — отвърна Клаус Грот хладнокръвно. — Тя носеше важно известие за вас, само ако не е шега.

Немският моряк пхна ръка в джоба си и извади малък пергаментов лист, на който бяха написани с червено мастило няколко реда.

Матийо взе листа от ръцете на германеца, отиде към прозореца и прочете следните думи:

„Добри хора,

Една френска дама е пострадала при пътуването си по море и се намира сега на необитаем остров на четиридесет градуса източна дължина и на тридесет градуса и двадесет и шест минути южна ширина.

Побързайте да я спасите! Ако сами не можете да сторите това, съобщете поне на Матийо Драйфус в Париж, улица «Фуршамбол» номер 25.

Бог да благослови спасителите.

Херманса“

Матийо тежко въздъхна и се отпусна на стола, който беше до прозореца. Това известие така силно го развълнува, та не бе в

състояние да проговори нито дума.

— Както виждам — наруши тишината Клаус Грот, — не съм се отклонил напразно от пътуването си. Кажете, моля, господин Драйфус, добре ли съм направил, като ви донесох това известие?

— Да, капитан Клаус Грот — погледна го трогнат Матийо. — Заслужавате Бог да ви награди, но и от материална награда не ще бъдете лишен. Богато ще ви заплатят за услугата. Като ми донесохте тази вест, вие, може би, спасявате едно скъпо за мен лице.

В същия миг влезе старият Мишонет и съобщи, че е дошла Алиса Тери.

— Заповядайте, госпожице — покани я Драйфус развълнувано и се запъти към американката. — Ужасен, неочакван удар ни е сполетял, госпожице Тери.

Матийо разказа набързо на Алиса за известието, донесено му от германския моряк.

— Бедната Херманса — промълви Алиса дълбоко развълнувана, прочитайки написаното на пергаментния лист. — и ти също страдаш на самотен остров. Каква ужасна съдба! Теб те държи в плен природата, а твоят съпруг — човешката злоба. И двамата сте в плен сред морските скали. Боже, смили се над тях!

— Алиса Тери — решително изрече Матийо, — ние ще я спасим, макар и това да ми струва цялото състояние. Херманса трябва да живее за нещастния си съпруг. Ще наема параход и ще пребродя целия океан, но ще я намеря.

— Но ние ще спасим не само Херманса — прошепна американката. — но и друг клетник, който чака с нетърпение да бъде избавен.

— Заточеника на Дяволския остров — продължи тихо Матийо.

— Да — каза високо Алиса.

После се обърна към германския моряк и го запита:

— Господин капитан, не бихте ли желали да ни разкажете по-подробно как се сдобихте с тази вест?

— На драго сърце — отвърна Клаус Грот и се отпусна на стола, който Матийо му подаде. — Собственик съм на малък, но красив параход и с него често пътувам между Хамбург и Ню Йорк. По този начин, пренасяйки стоки от Европа и Америка и обратно, се препитавам. Вече десет години, откакто с моята красива „Бригита“ се

скитам между Хамбург и Ню Йорк. Тя носи името на покойната ми майка. Преди три месеца направих едно изключително пътуване. Знаете ли къде се намира остров Куба? Трябва също да знаете, че този благословен остров е притежание на испанците, които заедно с йезуитите искат да похитят свободата на кубинците. Едните гнетят телата им, а вторите — ума и душите им с безподобното си мракобесие. Между испанците и туземците много пъти е имало кървави стълкновения. Кубинците на няколко пъти вече са се опитвали да се освободят от игото на испанците и йезуитите, но не успяват. Но това е друго. Преди няколко месеца при мен дойде един богат, прочут търговец и ме попита искам ли да спечеля добри пари. Той искал да наеме моята „Бригита“, за да я натовари с петдесет хиляди пушки и няколко милиона патрона, които да изпрати в Куба. Параходът трябвало да акостира близо до Хавана, където щели да чакат хора, за да разтоварят пушките и патроните. Ала разтоварването трябвало да стане нощно време, защото в противен случай можели да пострадат и параходът, и аз, и невинните моряци. Наистина, предприятието беше твърде рисковано. То беше толкова опасно, че можех да загубя както „Бригита“, така и главата си. Но понеже знаех, че ще сторя услуга на нещастните кубинци, за да се защитават от своите угнетители и да строят веригите на робството, аз се съгласих с предложението на търговеца. Уговорих се с него, натоварих пушки и патрони на „Бригита“ и отплавах за Хавана. Всичко тръгна добре и свърши благополучно. На тридесет мили от Хавана ме чакаха няколко катера с хора, които прибраха пушките и патроните. След свършването на тази работа спокойно влязох в пристанището на Хавана, купих голямо количество тютюн, натоварих го на парахода и отплавах за Хамбург, където имах купувачи за стоката. И при завръщането ми времето беше хубаво и благоприятно. „Бригита“ плаваше спокойно и бързо по означения на картата морски път между Панама и Ливърпул, дълъг четири хиляди морски мили. Недалеч от Бермудските острови неочаквано една патица кацна на мачтата на парахода и понеже всеки моряшки стомах обича прясно печено, взех пушката и ударих патицата. После не съжалих, че убих бедната птица, защото видях, че носи тази бележка на шията си. По този начин получих известието, което ви донесох. Наистина, принуден бях да се отбия в Хавър и да

изгубя там няколко дни, ала главното е да се помогне на нещастната жена.

Матийо Драйфус още веднъж стисна ръката на благородния моряк.

— Достатъчно ли са ви три хиляди франка за направената услуга?

Клаус Грот поклати голямата си руса глава.

— Разходите и изгубеното време възлизат всичко на двеста франка — отговори той, — и нека дяволът да ме опече жив, ако взема стотинка повече.

Матийо сви ръце и се замисли.

— Капитане — каза той след минута, — желая да ви направя едно предложение, но преди това трябва да ми кажете колко печелите годишно с „Бригита“?

— Ако работата върви добре, около осем хиляди марки — отвърна капитанът.

— Добре, давам ви петдесет хиляди франка, ако ми дадете „Бригита“ при условие че може да издържи едногодишно плаване.

Клаус Грот скочи като наелектризиран от мястото си.

— Петдесет хиляди франка! — извика той. — Наистина ли искате да ми заплатите такава сума. За толкова нари ще ви закарам с „Бригита“ на Северния полюс И то сигурно и спокойно, като че се намирате в леглото си. Или предпочитате да ви отведа към Южния полюс?

— Не, Клаус Грот, желая да наема вашия параход, за да спася нещастната си снаха от този необитаем и отдалечен остров, на който я е изпратила съдбата. Ако искате, още днес можем да се споразумеем. Разбира се, и моряците ще получат специално възнаграждение — ще им плащам тройна заплата.

Добрият немец протегна коравата си ръка към Матийо.

— Ако предложението ви е сериозно, дайте ръката си, господине. Днес сме шестнадесети април, значи след пет дни, на двадесет и първи, „Бригита“ ще отплава за Хавър, ако вие се погрижите за необходимите храна и въглища.

Матийо подаде ръката си на капитана и каза:

— Сделката ни е сключена. На двадесет и първи април „Бригита“ ще тръгне от Хавър и ще търси острова, където пъшка в

неволя нещастната ми снаха. Аз имам вяра в Бога, че ще успееш да я спасиш.

— Амин! — казаха Клаус Грот и Алиса Тери, а после морякът добави. — Нали ще ни придружите, господине?

— Не, приятелю, важни работи ме заставят да остана в Париж.

— Но кой ще ни предвожда? Аз съм само скромен моряк. Вярно, умея добре да управлявам кораба си, но за такава важна мисия трябва да има ръководител, някой по-умен от мен.

— Аз ще бъда предводител на „Бригита“ — чу се един ясен и приятен глас.

Това беше Алиса Тери — американката, която застана между двамата мъже. Никога по-рано Алиса Тери не беше изглеждала на Матийо тъй красива и привлекателна, както в тази минута. Беше застанала пред него като владетелка и го гледаше със светнали очи, в които се отразяваха смелост, решителност и самоотверженост.

— Господин Матийо Драйфус — каза американката решително, — моля ви, поверете на мен тази почетна длъжност. Херманса е моя скъпа приятелка, затова искам лично да я избавя. Искам да избавя и бедния капитан Драйфус от ръцете на тираните. Въпреки че досега се мъчех да възстановя честта и доброто име на семейство Драйфус, обстоятелствата бяха против мен и аз не бях в състояние да сторя това. Обаче сега нищо не ще ми попречи. С желязна воля ще преследвам своята цел. Ще се противопоставя на вятъра, на бурята, на морето, ще отида в девствени гори, ще мина през опасните блата на Южна Америка, ще се боря със зверовете и ще надхитря тираните и пазачите на нещастника... Ще отплаваме на 21 април 1896 година от Хавър и ако не се върна до 21 април 1897 година в Париж и не доведа двамата нещастници, тогава... — Тя погледна Матийо с просълзени очи и с развълнувани гърди. — Тогава ще знаете, че Алиса Тери не се намира между живите. Господин Матийо Драйфус, моля, назначете ме за началник на „Бригита“!

Матийо не отговори веднага.

Той отпусна глава на гърдите, но лицето му се виждаше ясно борбата, която се водеше в душата му. Най-после вдигна глава и протегна ръка на Алиса.

— Нека бъде! — заяви той високо. — Предавам ви, Алиса, управлението на кораба „Бригита“. Мъчно ми е, че ще трябва да се

разделим, обаче съм принуден да понеса тази жертва заради Херманса и Алфред.

— А аз — намеси се Клаус Грот със засмяно лице — поздравявам тази жена като мой началник, на която всичко живо на „Бригита“ ще се подчинява. Заклевам ви се, че ще изпълнявам точно всяка нейна заповед и даже съм готов да умра за нея, ако е нужно! Госпожице комендантке, моля за вашите разпореждания!

Още същата вечер Клаус Грот се върна в Хавър, а на следната заран отплава с „Бригита“ за Хамбург, където разтовари хавайския си тютюн и спечели добре. Той освободи няколко моряци, а задържа само тези, в които беше сигурен, че ще са му верни и предани: Това бяха кормчията, петима моряци и трима огняри. След това разпреди да се нареди добре каютата му. В разстояние на двадесет и четири часа тя беше скъпо обзаведена.

Целият екипаж се чудеше на всичко това. Те не знаеха, че в тази каюта ще живее новият комендант на „Бригита“ и че той беше жена.

След като приготвиха всичко и натовариха необходимите въглища, корабът вдигна котва от Хамбургското пристанище и отплава към Хавър. Скоро красивият параход цепеше вълните на Ламанш и бързо се приближаваше към френския бряг. На 18 април сутринта „Бригита“ вече се поклащаше във водите на Хавърското пристанище.

Сега започваше най-трудната работа. На парахода занесоха храна, състояща се от сухари, хляб, брашно, сушено месо, консерви, вина, коняк, живи кокошки, патки, пуйки и прясна вода. Освен това донесоха различни уреди, -далекоглед, книги, оръжия, барут, бандажи, лекарства — с една дума, всичко необходимо за едно опасно и дълго пътуване. Матийо Драйфус се беше погрижил дори и за малка библиотека. Този благороден човек не желаше комендантът на парахода да страда от скука през дългото пътуване.

Клаус Грот и неговите хора имаха достатъчно работа. В това време Матийо и Алиса се намираха в хотел „Метропол“ в Хавър и чакаха приготвянето на парахода. Те бяха заключили вратата на стаята си, за да не бъдат обезпокоявани по време на съвещанието им. На масата пред тях се намираше голяма карта на Северна и Южна Америка, част от Европа и Западна Африка.

— Значи, вие сте съгласна, госпожице Тери, да тръгнете в тази посока — говореше Матийо с развълнуван глас. — Ще минете край

Испания и северозападния бряг на Африка. Ако пътувате все в тази посока, вярвам, че ще намерите неизвестния остров, където страда нещастната Херманса и чака освобождението си. Островът трябва да се намира на двадесет и три — двадесет и четири градуса от екватора, на запад от „Св. Тома“ и на изток от Тамбукту. Щом избавите Херманса, или... — гласът му стана тих и печален — или намерите нейния труп, тогава ще се обърнете към югозапад и ще се отбиете на западния бряг на Южна Америка. Ще навлезете с хората си във Френска Гвиана и тогава трябва да действате разумно. Ако успеете да избавите бедния ми брат Алфред от Дяволския остров, ще трябва да избягате с него в Бразилия. Там нещастникът ще бъде сигурен и свободен и не ще се страхува от френските власти. — Имам вече добър план за пътуването — каза американката. — Щом избавя Херманса, ще продължим пътя с „Бригита“ към устието на Амазонка, което не е много далеч от Каена. Когато освободя заточеника, ще се върнем през бразилските гори към парахода и ще отплаваме за Рио де Жанейро.

Не е ли по-добре да приближите Каена с парахода?

— Не е възможно! Капитанът може само по суша да се освободи от Френска Гвиана. По море освобождението му е немислимо. Ако се приближа до Каена с парахода, оръдията на крепостта ще ни унищожат.

— Права сте, госпожице Тери — отрони Матийо тихо. — Това беше последното, което имах да споделя с вас. Още веднъж ви благодарим сърдечно за геройското ви решение и за себеотрицанието, което проявявате за нещастното ми семейство.

Матийо млъкна — той стоеше неподвижен пред хубавата жена, която го гледаше с печална нежност.

Беше започнало да се стъмва. Слънцето прашаше последните си лъчи на земята и осветяваше прозорците на хотела с червеникава дрезгавина.

— Трябва вече да се отправим към парахода — каза нерешително Матийо. — Лодката ни чака в пристанището. Да се простим.

— Останете със здраве, Матийо — промълви тихо американката. — Нека Бог ви закриля!

Алиса протегна ръката си. В същия миг я отдръпна и се усмихна мило.

— Не така, не така... Прощавай!

Ръцете ѝ прегърнаха нежно врата му и. Той почувства устните ѝ. Матийо не можа да се овладее. Прегърна я и силно я притисна до гърдите си, сякаш никога нямаше да я пусне.

Алиса не се противеше. Тя склони хубавата си глава върху гърдите на Матийо и чу биенето на развълнуваното му сърце.

— Алиса — прошепна той, — мое скъпо и любимо момиче. Така ли трябваше да стане в часа на раздялата ни! Каква горчива и страшна съдба! Нима при раздялата трябваше да разбера, че ме обичаш?

Алиса вдигна красивата си глава и го погледна с пламнали очи.

— Трябваше да бъда по-силна — каза тя — и да прикрия чувствата си. Прости ми, Матийо, че сторих това. На тебе принадлежи моето сърце и моите мисли още от нашето запознаване и Бог ми е свидетел, че ми беше невъзможно да скрия чувствата си.

— И аз те обичам горещо, прелестно създание, още от първата минута на срещата ни — отвърна Матийо радостен и целуна ръцете ѝ. — Колко страдах при мисълта, че може би обичаш друг... Страхувах се, че ще ме отблъснеш, понеже аз съм нищо пред тебе. Само най-гениалният и най-големият на този свят е достоен да те нарича своя.

— Не говори така, Матийо. Твоята храброст, твоята мъжественост, благородното ти сърце заслужават най-съвършената жена на този свят. Аз съм сигурна, че ти ще бъдеш щастлив някога... с друга жена.

Матийо се стресна.

— С друга ли? — запита той развълнувано. — Не, хиляди пъти, не. Само с тебе, любима Алиса, ще бъда щастлив. Кълна ти се, че щом се върнеш от пътешествието си, ще станеш моя завинаги.

Американката стана. Тя поклати глава и погледна печално бледото лице на любимия си. Матийо не забеляза погледа. Той извади златен пръстен с брилянтен камък.

— Вземи този пръстен, Алиса — подаде ѝ изящната вещ той, — чрез него се сгодявам за тебе. Както този брилянт не ще загуби своя блясък никога, така и аз не ще те забравя. Ти си моя невеста, Алиса Тери, моя жена, моето бъдеще, моето щастие и моя живот.

Той хвана нежната ръка на Алиса и се опита да сложи пръстена на ръката ѝ.

Тя се противеше и не искаше да вземе този знак на вярност.

— Аз не мога да нося пръстена ти — каза тя печално със сълзи на очи. — Не мога да бъда твоя годеница и не мога да стана твоя съпруга. Заставена съм да се откажа от това щастие. Да, трябва да се откажа!

Тя изговори последните думи тихо и развълнувано.

Матийо погледна отчаяно любимата си. Преди малко той мислеше, че се намира на седмото небе и беше упоен от блаженство, но изведнъж се видя тласнат от неговото сияние в мътната бездна на отчаянието. Това беше неочакван удар за него.

— Алиса — сепна се той, — ти каза, че не можеш да станеш моя жена. Обясни ми поне, какво ти пречи, не си ли свободна?

— Не, Матийо, аз съм свободна.

— Свободна? И въпреки това не си господарка на чувствата си! Чудно!

— Ти ме обичаш, нали?

— Повече от живота си!

Матийо Драйфус потри челото си и въздъхна дълбоко.

— Алиса, моля те — обърна се той, — преди да се разделим, разясни ми тази гатанка. Не ме оставяй в неизвестност. Помисли, че вземаш със себе си моето сърце и ако не оставиш своето, аз ще бъда нещастен.

— Моето сърце е твое — погледна го Алиса със сълзи на очи. — Ти не знаеш колко много те обичам и колко щастлива щях да бъда, ако можех да бъда тялом и духом твоя. Обаче това е невъзможно. Ако ти ме обичаш, скъпи ми Матийо, и не желаеш да ми отнемеш храбростта и решителността за предстоящото пътуване, не ме принуждавай да узнаеш това, което по-късно ще ти кажа доброволно и без да ме питаш.

Алиса млъкна и наведе печално глава. Сърцето ѝ се свиваше от болка. Гърдите ѝ се вълнуваха, тялото ѝ трепереше. Нейната твърда воля надви безкрайната ѝ душевна мъка.

Лицето на Матийо издаваше безкрайна тъга и отчаяние.

— Нека бъде така — съгласи се той глухо. — Аз не желая да те принудя да ми откриеш причината. Но повтарям клетвата си и ти казвам: само Алиса Тери, и никоя друга, ще бъде моя жена. Ъ ако не успея да я имам, слънцето на щастиято не ще изгрее никога за мен! Алиса, ти си вече моя годеница и невяста. Аз ще мисля винаги за тебе, както съпругът мисли за любимата си жена.

На вратата се похлопа.

— Лодката ви чака — каза висок глас. — „Бригита“ е готова за път. Преди да се стъмни, трябва да сме на борда ѝ.

Алиса прегърна още веднъж Матийо и го целуна горещо, като че искаше с тази последна целувка да му предаде цялата си любов.

— Нека Бог ни закриля — казаха си влюбените.

Алиса се изтръгна с просълзени очи от обятията на Матийо и се отправи към вратата.

Капитан Клаус Грот се яви със засмяно лице.

— Всичко е готово за тръгване — каза той и хвърли поглед, изпълнен със съмнение, към Матийо и Алиса, като че ли предугаждаше какво се бе случило между двамата. — Трябва да излезем от пристанището преди да се стъмни. В противен случай лоцманът не ще може да ни отведе в открито море.

— Добре, господин капитан — отговори Матийо и стисна ръката на снажния германец. — Ние сме готови и слушаме заповедите ви. Желая ви добър път и много щастие. Дано Бог ви помогне да избегнете нещастните и да се върнете живи и здрави в Хавър.

— Амин — заключи морякът и стисна ръката на Матийо.

След пет минути малката лодка отплава към парахода, от чийто комин излизаше гъст дим. Лодката спря до „Бригита“. Лоцманът спусна въжената стълба и поздрави дошлите. Клаус Грот се качи на борда. Алиса го последва. Когато стъпи на трапа, тя се наведе и още веднъж протегна ръка на Матийо Драйфус.

— Сбогом, недей ме забравя — каза му тя.

— Никога — отговори той. — Алиса, мисли за мен.

Тя почувства допира на неговата ръка и нещо метално докосна пръста ѝ.

— Отклони лодката — каза Матийо Драйфус на човека, който трябваше да го откара обратно в пристанището. Лодката се отдалечи на двадесет крачки от парахода. А когато се качи на палубата, Алиса погледна ръката си. На пръста ѝ блестеше пръстенът на Матийо. Тя го целуна и голяма сълза падна върху диаманта.

„Бригита“ започна да пори водите на канала. Недалеч се люлееше малката лодка и Матийо, изправен в нея, гледаше парахода, на който се развяваше бяла кърпичка. Но неочаквано „Бригита“ спря.

— Какво се е случило? — извика той високо, сякаш гласът му можеше да достигне до парахода, — Нещастие ли?...

14.

25 април 1896 година бе един, до известна степен, важен ден за Париж. Парижани, свикнали на най-разнообразни трагикомически сцени, с любопитство и нетърпение го очакваха. Това не беше историческо събитие. Не беше във връзка с някакво изкуство, но все пак за мнозина бе от голямо значение. На 25 април 1896 година Париж щеше да се избави от един ужасен злосторник, един свиреп убиец един човешки изрод, който от години беснееше в столицата и погубваше по зверски начин своите жертви.

На този ден трябваше да бъде екзекутиран Равелак — познатият удушвач. Най-после с помощта на Помпадура полицията бе успяла да залови този разбойник и да го предаде на съдебните власти. Делото на Равелак се гледа много внимателно и приключи скоро.

Не беше лесно за съда да се добере до неоспорими доказателства срещу този престъпник. Нещастните жени и девици, които това кръвожадно животно бе у душило, не можеха да свидетелстват срещу него — бяха в гробовете. Равелак извършваше престъпленията си почти винаги по един и същ начин. Злосторникът давал обявление в парижките вестници, че се търсят слугини, надзирателки, възпитателки или домакини с хубава заплата за голямо имение край Париж. След такова обявление винаги имало запитвания от разни жени и момичета и понеже писмата е трябвало да бъдат придружени с фотографии, за Равелак е било лесно да избере най-красивото момиче.

Злодеят уговарял с жертвата си среща и отивали заедно в имението като я предупреждавал да не съобщава никому, че е намерила добра работа, да не би от завист някой да ѝ напакости. Той питал жертвата си дали има спестени пари и ако има, трябвало да ги вземе със себе си, защото доказателството за спестовността ѝ била най-голямата препоръка пред бъдещия ѝ господар. Много бедни момичета, повярвали на този звяр, заплатиха с живота за лекомислеността си.

Равелак се отправял с жертвата си към съседната гора, зад която се намирало имението. Стигнали веднъж до гъстия лес, той неочаквано

хищно се нахвърлял върху клетото момиче, което се вцепенявало от ужас. Събарял го на земята и го стиснал здраво за шията, така че да не може да издаде никакъв вик за помощ.

Изплашени, птиците изхвърчавали от гъсталаците и кацали на най-високите върхове на дърветата, защото инстинктът им подсказвал, че долу кръвожаден звяр убива своята жертва. Доверчивото момиче бивало обезчестено, удушено и ограбено.

Разбойникът заравял жертвата си на самото място и понеже никой не го смущавал, той правел гробовете винаги дълбоки, така че трупът на жертвата никога да не излезе на повърхността.

Но, както обикновено, мръсното му дело не винаги протичало точно по плана. През зимата на 1894 година Равелак бе подмамил поредното красиво момиче, за да го погуби в гората по същия начин. Това било седемдесет и деветата му жертва. Под предлог, че ще настани момичето при овдовял горски надзирател, разбойникът го отвел в гората. Когато навлезли дълбоко в леса, той се нахвърлил върху жертвата си. Ала у момичето се появило подозрение от това, че Равелак силно настоявал да вземе спестяванията си със себе си, а освен това знаело от вестниците, че много жени и момичета са изчезнали по тайнствен начин като жертви на някакъв злодей. То обмислило всичко това и като видяло, че настояванията на Равелак са подозрителни, отишло в полицията и съобщило всичко. Като чул това, началникът на тайната полиция се обнадеждал, че ще може да открие отдавна търсения убиец на жени. Склонил момичето да иде на срещата с Равелак, като му обещал, че ще му даде пет хиляди франка награда, ако помогне на полицията да хване убиеца на местопрестъплението.

Момичето се съгласило, като разчитало на щастието и се уповавало на Бога, надявайки се и да спечели голяма сума. В същото време тя искала да помогне на обществото, като съдейства при залавянето на опасния убиец.

Момичето било влюбено в един търговски служител и имало намерение, ако успее в това дело, да се венчае за него, като му даде петте хиляди франка за зестра.

Равелак и неговата нова жертва били последвани от двадесетина различно преоблечени тайни полицейски агенти. Като стигнали гарата, те се качили на същия влак, на който се качил злодеят. След десет

минути пътуване Равелак слязъл с момичето от влака и се запътил към гората. Полицаяте вървели след тях на известно разстояние.

Най-трудното било да не изгубят следите на злодея и неговата жертва. За да премахне тази опасност, началникът на тайната полиция Гилберт прибегнал до една твърде резултатна хитрина. Той поръчал на момичето особени обуца с широки токове, с набити гвоздеи във вид на кръст. Те оставяли следи по снега, които не можели да се изгубят. Гилберт снабдил момичето с гърмящ газ, като му казал да го хвърли на земята, когато се види в опасност. То казало на Равелак, че шишето било пълно с вино. Девојката била уверена, че полицията е направила всичко за залавянето на убиеца, но когато стигнали заедно с разбойника навътре в гората, тя изтръпнала от страх. Равелак внезапно спрял. Били стигнали до дълбока падина, обрасла от двете страни с високи борове.

— Да седнем да си починем под тази хубава ела — казал хрипливо Равелак. — Отдавна не съм бил с такова хубаво момиче като теб.

Развратникът впил страстно очи в порумениялото лице на девојчето.

— Не искам да сядам, не съм изморена — отговорило то. — Да вървим.

— Не прави такива сцени — казал Равелак. — Няма нищо да ти стане, ако седнеш за малко под елхата. Той я хванал за кръста. Ръката на девојката стиснала здраво шишето. В същия миг Равелак сграбчил с две ръце момичето за шията:

— Като не искаш да седнеш, тогава ще легнеш, за да не станеш вече.

Костеливите му ръце притиснали като преса моминската шия. Ала Равелак надал ужасен писък. В същия момент, когато стиснал шията на момичето, в ръцете му се забили двадесет остри игли. — Гилберт бил приготвил висока яка, специално поставена около шията на жертвата.

Убиецът настръхнал като хищен звяр. Той като бесен се спуснал върху жертвата си. Ала момичето бързо се отдръпнало и хвърлило пред краката му шишето. Ужасен трясък се разнесъл из гората.

Шишето, както знаем, било пълно с гърмящ газ. Убиецът се олюлял и се сгромолясал на земята. След мир;дошли полицаяте,

нахвърлили се върху разбойника и му завързали ръцете и краката. По този начин решили неговата съдба. Момичето и кървавите рани по ръцете на изрода били неопровержими доказателства за престъпното му намерение. Той щеше да получи наградата си на гилотината.

Смелата Жанета — това беше името на момичето, — получила петте хиляди франка, омъжила се за бедния търговски служител и била щастлива. Мечтата ѝ се сбъднала.

Това се случи при първото му залавяне. Знаем как Помпадура и Мъртвешката глава една нощ го освободиха от затвора. Сега бе отново в него, след като го заловиха в леглото на невярната съпруга и любовница.

Съдебните власти работиха с голяма прецизност над делото на Равелак и държаха престъпникът да получи заслуженото наказание. Какво можеше да бъде то, освен смъртна присъда! Ножът на гилотината трябваше да отсече главата му. Председателят на върховния съд прочете присъдата на Равелак и каза, че съжалява, задето няма по-мъчително смъртно наказание за този страшен убиец, който е погубил седемдесет и осем невинни жертви. Преди сто години на такъв злодей биха строшили крайниците, после ще го привържат за колело и накрая ще го изгорят на кладата.

Убиецът Равелак щеше да живее още една нощ. Осъденият беше седнал до масата в килията си и подпираше отвратителната си глава на ръцете и гледаше в далечината. На лицето му се изписваше страх от смъртта. Този звяр, който беше разкъсал толкова невинни жертви, се страхуваше от закона, който сега щеше да го смаже.

В тихата килия се чуваше звук от чук и скърцането на трион. Равелак Знаеше добре, че тези неприятни звуци са неговата погребална песен. Приготвяха гилотината в двора на затвора. Престъпникът познаваше ужасното сечиво. Той беше присъствал при много такива екзекуции и беше виждал как страшният нож се спуска и отсича главата на осъдения. Всички тези образи се изпречваха пред него. От ъглите на килията му се явяваха отсечените глави и го гледаха с изцъклени очи. С какъв ужас го гледаха тези глави! Колко зловещо тракаха челюстите им. Равелак изстена глухо и покри лицето си с ръка. Още четири часа и неговата глава щеше да се търкулне на земята.

Свършва ли се с това? Това ли бе наказанието за всичките му престъпления? Нямаше ли след телесната смърт някое друго наказание

— вечно тлеене в бездната на ада?

Равелак беше безбожник. Нещастникът се надсмиваше на вярата и не вярваше, че съществува Бог. За това и падна така ниско. Човекът без вяра и нравственост не може да върви по светлия път. Клетникът ругаеше свещениците, подиграваше се с благочестивите люде и си мислеше, че никога божата десница не ще го докосне. Ала в тази последна, ужасна нощ на своя живот бе обхванат от съвсем други мисли за Бога и вярата. Червей започна да гризе сърцето му. Пораншните му мисли се превърнаха в мрачни призраци, които имаха в костеливите си ръце по един бич божи и безжалостно го шибаха.

Въображението на престъпника беше възбудено до лудост. Струваше му се, че призраци играят около него, че го гледат с подпухналите си кървави очи, сякаш искат да се хвърлят върху му, за да го удушат. Не бяха ли това виденията на неговите жертви? Да, това бяха погубените от него жени и девойки.

О, ужас! Равелак скочи като бесен от мястото си и започна да маха с ръце. Убиецът удряше със свити юмруци из въздуха — искаше да прогони призраците, ала призраците на отмъщението си останаха на мястото, без да се помръднат.

— Махнете се! Махнете се! — викаше с пресипнал глас убиецът на жените. — Вие сега не можете да ме убие, имам да живея още четири часа, ножът на гилотината не е още добре наострен. Ето сега вече е добре. Ето той вече пада и вижте как топлатата кръв бликва. Ужасно! Сърцето се свива. То не може вече да бие. Въздухът, въздухът, не трупайте толкова пръст отгоре ми!

Убиецът издаде глух вик и се сгромоляса на пода. Червената му коса беше настръхнала като четина, а от челото му капеха едри капки пот. Убиецът лежа няколко минути на пода, ала после стана и се отправи към стола, на който седеше дотогава. Започна отново да размишлява. След малко лицето му не изразяваше никакъв страх, а само дива злоба.

— Нищожната Помпадура, тая зла жена е причина да ме връхлети това нещастие. Бях свободен и живеях безгрижно и добре. Мъртвешката глава ми беше най-добрият приятел, отнасяше се към мен твърде почтено и ние бихме могли да живеем още няколко години заедно, без да ни заловят. Ала тази жена. Тази проклета жена! Най-напред ме влуди с хубостта си, а после, като ме хвана в мрежата си, ме

застави да ѝ стана безволно оръдие и ме накара да ослепя клетия ѝ мъж. Това е най-голямото безобразие, което съм извършил досега. За никое престъпление не се разкайвам толкова, колкото за тази си простотия. Ако можех, бих поправил всичко, ала сега е късно. Не мога да възвърна зрението на Мъртвешката глава, а и на проклетата Помпадура не мога да отмъстя. Тя е свободна и гуляе с черния майор, а аз ще се лиша от главата си. Така ми се пада, защото бях глупак и я слушах.

Вратата на ареста се отвори. Равелак погледна. В килията влезе белобрад свещеник и изгледа престъпника със съжаление.

— Равелак, дошъл съм да се помоля заедно с тебе.

— Нямам нужда от свещеник! — тросна се злобно той. — По-добре щяха да сторят, ако ми бяха изпратили нещо за ядене, защото съм гладен.

— Беден, изгубен човек, ти не трябва да вкусиш от хляба божи. Подир няколко часа душата ти ще отиде при най-върховния съдия, затова трябва да се помириш с Бога и да изповядаш греховете си.

— Няма какво да изповядам. Кажете ми, колко е часът?

— Сине, тебе те делят три часа от вечността.

— Тези три часа, отче, искам да ги използвам добре и затова, моля не ми отнемай времето. Три часа минават бързо.

— Значи, не искаш да се помириш с Бога? Равелак се изправи пред свещеника и го изгледа нахално:

— Свещенико, може ли да възвърнеш зрението на слепия?

— Небесната светлина мога да му възвърна.

— Ха, небесната светлина. Ще ти кажа после какво мисля. Имах един добър приятел, на когото с горещо желязо изгорих очите. Сега съжалявам, че съм го направил и желая да му се възвърнат очите. Недей гледа така учудено — истината ти казах.

Свещеникът се отдръпна ужасен от убиеца:

— Горко ти — изгубена е душата ти. После божият служител напусна килията.

— Отче, кажи на надзирателите, че искам да ям — извика Равелак след свещеника. — Ей, чу ли? Кажи им по-скоро да ми донесат закуска — с пълен стомах по-лесно се умира.

Смелостта на Равелак беше изкуствена. Злодеят трепереше от страх. Студени тръпки го побиваха, щом си помислеше, че след

няколко часа ще умре под ножа на гилотината. Ала нещастникът не искаше да издаде, че се страхува от смъртта. Равелак беше от ония престъпници, които си въобразяват, че не се страхуват от смъртта. Глупави и бедни комедианти! С привидната си смелост вие доказвате само, че не знаете да цените стойността на живота...

Няколко минути след излизането на свещеника в килията дойде главният надзирател.

— Искате ли да закусите? — попита той осъдения. — В последната нощ може да ядете и пиете, каквото пожелаете.

— Добре — отговори Равелак, — но не желая да ям гнусната арестантска храна, а нещо особено.

— Вашата храна ще бъде по стар обичай поръчана в близката гостилница. Кажете, какво желаете да ви се донесе?

Осъденият на смърт се усмихна.

— Желая печен заек — каза той след малко, — червено вино и компот. Желал бих също и една хаванска пура.

— Вашата молба ще бъде изпълнена. Ако искате, при вас може да дойде някой от моите служители? Човек не иска да остане сам, когато...

— Аз, обаче, желая да бъда сам — го прекъсна убиецът.

Равелак се обърна и затананика оперетна мелодия. Главният надзирател поклати глава и излезе от килията.

След четвърт час се върна и сложи храната на масата.

— Донесохте ли хубаво вино? — запита осъденият засмян.

— Да, донесох ви шише „Бордо“ — отговори надзирателят и бързо напусна килията.

Смелостта на престъпника, за когото гилотината и ковчегът бяха вече готови, никак не му хареса. Равелак седна на масата, вдигна шишето и погледна марката.

— Не ме е излъгал, наистина е „Бордо“ — каза си той.

Ала в същия миг се сепна. Очите му се впиха в етикета и той хвана с две ръце шишето.

— Какво е това? — прошепна той. — Случайно ли е? Не, това е някакво известие за мене...

Под думата „Бордо“ стоеше името на продавача, града, улицата, номера и буквите „П. с. и. в. г.“

Бордоп Родерер и С-е Източен булевард № 8 — П. с. и. в. г.

За всеки друго буквите „П. с. и. в. г.“ биха значили „продава се и в гостилници“, ала за Равелак те имаха съвсем друго значение. Осъденият на смърт и в най-незначителното обстоятелство вижда някаква надежда за спасение и чете много по-внимателно, отколкото другите. Равелак предаде на петте букви съвсем друго значение.

За него буквите „П. с. и. в. г.“ имаха следното значение:

„Прочети също внимателно и гърба“.

— Кой гръб? — се запита той, треперейки от радост и надежда.

Осъденият погледна страхливо към вратата на килията — тя беше заключена и никой не го гледаше.

Сърцето му силно и радостно заби. Нима ще се сбъдне надеждата му? Наистина ли на гърба има някое съобщение Добро или лошо ще бъде то?

Когато започна да намокря със слюнка етикета, за да го отлепи по-лесно, ръцете му затрепераха.

След миг етикетът беше отлепен. Злодеят с трепетно вълнение обърна хартията. Тържество! Той не се излъга. На гърба на етикета имаше писано нещо. Прочете следните думи:

„Равелак!

Приятелите ти искат да те спасят. Помощниците на палача са подкупени. Когато те карат към гилотината, бутни ги настрана, прехвърли се през оградата и се хвърли в колата, която ще пратим за тебе. Затова, че ще те спасим, ще ни направиш една малка услуга. Другото ще чуеш след освобождението си. Скъсай тази хартия, че да не остане никаква следа от нея. Довиждане!

Париж

20 април 1896 г. «И»“

Убиецът на жени скочи от радост при прочитането на това известие. Стори му се, че сънува. Той потри челото си, прочете още един път тайнственото съобщение и се заразхожда из килията.

— Ще живея — промълви той, — ще живея и то волно като птичка. Ех, това е много по-приятно чувство, отколкото страхът от смъртта. Да, надеждата за спасение и живот ми дават нови сили, нов

кураж, нова смелост. Но кой е този „И“? Кой са тези приятели, които искат да ме спасят? По дяволите, не може да ми дойде наум нито за един, който би могъл да има някакъв интерес от спасяването ми. Тези хора искат и някаква услуга от мене. Това ме утешава, в противен случай щях да мисля, че някой се подиграва с мене дори и в последната минута на живота ми. Нужен съм и затова желаят да ме спасят. Толкова по-добре.

Неочаквано Равелак прекъсна разговора със себе си, отиде при масата и накъса етикета на малки късчета. После седна и започна да яде печеното и плодовете, като с всяка хапка вземаше по няколко късчета от етикета и ги поглъщаше заедно с храната.

Опасният етикет бе унищожен, без да му създаде някаква трудност.

След като се нахрани и изпи виното от шишето, той запали пурата и се излегна на одъра.

В шест часа сутринта в килията му дойде парижкият палач Дайблер с двамината си помощници. Равелак промени тактиката си. Той се направи на мирен и покорен и започна даже да се моли заедно със свещеника, който беше влязъл с палача в килията му. След свършването на молитвата, помощниците на палача го хванаха за ръцете и го отведоха на двора. По обноските им Равелак разбра, че са подкупени. В двора на затвора се бяха събрали представители на съда и неколцина свидетели. Няколко души само знаеха, че убиецът на жени ще бъде екзекутиран преди да изгрее слънцето. Всички мислеха, че то ще стане привечер, както бяха известили вестниците. Разбра се, че властите са получили известие, че анархистите се готвели да извършат атентат, и затова е избързано с изпълнението на присъдата.

Формалностите свършиха бързо. Доведоха Равелак пред масата на съдиите и председателят прочете още веднъж присъдата, която гласеше, че той трябва да бъде екзекутиран. Нито един мускул не трепна по лицето на убиеца. Той погледна крадешком към зида и видя, че близо до него се намира малка маса, на която бяха разхвърляни принадлежностите на палачите.

— Палачо на Париж — нареди прокурорът, — предавам ви тук Жак Равелак, убиец на жени, чиято глава трябва да падне под ножа на гилотината.

Палачът се поклони и кимна на помощниците си. Те трябваше да заведат осъдения на гилотината и да го вържат за пъна, който се намираше под ножа.

Сърцето му изстина, въпреки надеждата, че ще го освободят. Сега щеше да стане ясно дали помощниците бяха подкупени или не. Равелак се преструваше, че силите го напускат и се оставяше на служителите да го влачат. Двата го задържаха към гилотината. Подкупените помощници се отклониха малко от прекия път към гилотината и се запътиха към масата, която се намираше до зида. Равелак забеляза това. Той събираше сили и стягаше мускулите си, готов да хукне. Стигна до масата.

Изведнъж силен вик екна във въздуха. Всички се стреснаха от ужас. Убиецът скочи, хвърли се като разярен тигър върху палачите, свали ги на земята, скочи на масата и се прехвърли през зида:

Всичко това стана толкова бързо, че никой не успя да реагира. Съдиите, прокурорът, свидетелите и палачът не свариха дори да продумат.

Равелак едва беше стъпил на земята и една ръка го завлече в закритата кола, която го чакаше на пътя, близо до стената. Убиецът беше толкова развълнуван, че не съзнаваше нищо. Само виждаше, че колата се движи с голяма бързина. Преди още представителите на правосъдието да дойдат на себе си, колата с убиеца беше се изгубила между многобройните каруци, файтони и кабриолети, които пълнеха парижките улици.

Прокурорът се развика, изруга страшно палача Дайблер и неговите помощници и ги заплаши със затвор и строго наказание. Равелак беше избягал от ножа на гилотината.

Да се върнем сега при убиеца и да видим кой го беше избавил и къде го закара колата.

Най-напред, както споменахме, в колата Равелак изгуби съзнание. Този звяр в човешки образ не притежаваше железни нерви. Това беше съвсем естествено. След такива вълнения нервите даже на един Равелак отказваха за момент. Обаче звярът скоро отвори очите си, тъй като лицето, което беше до него в колата, му беше дало няколко капки стар силен коняк. Убиецът беше отворил вече зеленикавите си очи и гледаше учуден съседката си.

До него седеше скромно облечена дама, която държеше малка чанта в ръцете си. Той не можа отначало да я познае. Стори му се като че познава това обезобразено лице. След малко извика:

— Помпадура! Ти, моята най-върла неприятелка...

— Ти се лъжеш. Равелак, аз съм твоя приятелка. Трябва да благодариш на мене, че притежаваш още главата си и че не лежиш под гилотината.

— Струва ми се, че си ме извадила от кашата, която ти ми забърка — изръмжа Равелак.

— Грещиш, стари ми приятелю, ако мислиш, че аз съм забъркала кашата — мамеше го обезобразената. — Онази нощ полицията внезапно нахлу в къщата ми и едва успях да избягам от ръцете на страшния Гилберт. Да оставим миналите работи. Ако исках да те погубя, нямаше да те отървавам от ноктите на палачите.

— Така е, но ти навярно искаш нещо от мен...

— Не аз, друг.

— Кой?

— Един господин, който похарчи голяма сума за твоето спасяване.

— А, черният майор... Добре, ще направя каквото желаете. Признавам, че ми е направил голяма услуга. Даже и за Равелак животът е скъп.

Колата беше пристигнала до двора на голямата сграда и когато Равелак слезе, видя, че се намира в къщата на Казота. Помпадура, или както я наричаха сега Обезобразената, намигна на Равелак да я последва и го заведе на горния етаж в тъмна стая. Това беше стаята, в която преди една година Клаудина Лорет беше продала капитан Драйфус на неприятелите му за сто хиляди франка.

Равелак съзря мъжка фигура. Убиецът не виждаше ясно човека, но предчувстваше, че се намира пред черния майор.

— Ти се отърва от гилотината, Равелак — каза мъжки глас.

— Смятам, че трябва да благодаря на вас, задето не изгубих главата си.

— Разбира се, че аз те избавих От ножа на гилотината, но знай, че пак аз мога да те предам всяка минута, щом се уверя, че не оценяваш добрината ми.

— Ако искате да ме погубите, всички тези церемонии не бяха нужни.

— Не мисля да го сторя. Напротив, искам да ми слугуваш, като ще ти плащам добре, щом се уверя, че си ми верен и предан.

— Господине, готов съм да ви слугувам. Кажете какво и аз ще сторя всичко за вас.

— Добре, ще трябва след час да напуснеш столицата.

— Къде искате да отида?

— В Хавър. Там се намира параходът „Бригита“, който е готов да тръгне. Ти трябва да се скриеш на този параход и да чакаш, докато параходът навлезе в канала. Тогава ще се представиш пред капитана и ще кажеш, че си военен беглец. Вярвам, че глупавият немец ще ти повярва и ще те остави да пътуваш, с тях като моряк или огняр.

— Къде отива параходът?

— Това и сам не зная. Мисля, че отива далеч, понеже натовари много въглища и храна. Навярно ще отплава за Френска Гвиана, за да освободи шпионина Драйфус от Дяволския остров.

— Драйфус ли? — запита Равелак.

— Да, капитан Алфред Драйфус — отговори черният майор.

— Той е мой стар познат — отвърна убиецът.

— Зная, че ти е познат. Бяхте заедно във военния затвор. Зная също, че добре си го набил.

— Аз го ненавиждам като дявола, с него имам да разчиствам стари сметки.

— Толкова по-добре. Ще имаш случай да си отмъстиш. Слушай добре, какво ще ти кажа — ти трябва да останеш на борда на парахода и да внимаваш добре за всичко. Щом видиш, че имат намерение да освободят капитан Драйфус от Дяволския остров, запали или пробий парахода сред морето. По-добре е да загинат стотина души, отколкото да се спаси шпионинът. Ако изпълниш всичко добре, ще ти заплатя двадесет хиляди и ще издействам пред полицията да не те преследва повече. Освен това ще се погрижа да ти намеря и добра служба. Ние имаме нужда от хора като тебе.

— Господине, съгласен съм с предложението ви и ще изпълня всичко — каза Равелак. — страхувам се обаче да не ме хванат преди още да стигна в Хавър. Навярно телеграфът е съобщил вече навсякъде за моята личност.

— Не се страхувай, Обезобразената ще те преоблече така, че никой не ще те познае. Вземи тази кесия, в нея има хиляда франка за пътни разноски. Като пристигнеш до някои остров, пиши ми оттам, накъде плава „Бригита“.

— На какъв адрес да ви пиша?

— Пиши ми на адреса на Казота. Сега сбогом и внимавай добре, бъди буден и смел!

Равелак почувства, че някаква ръка го хвана и го изведе. Обезобразената го беше завела в друга стая. Там имаше маса с ядене за убиеца. То беше по-вкусно, отколкото в тъмницата.

Когато Равелак се нахрани добре, Казота и Помпадура се заловиха да го преоблекат. Обръснаха му червената коса, сложиха му руса перука и го облякоха като френски войник. Равелак намери в джоба на шинела си остър нож, револвер и патрони. Престъпникът не забрави да вземе и пълната кесия.

Равелак се качи в същата покрита кола, с която бе дошъл, и се отправи към гарата „Св. Лазар“, взе си билет и потегли с бързия влак за Хавър.

Щом убиецът излезе от дома на Казота и Естерхази влезе в стаята на Обезобразената, грозната жена се отправи към черния майор и го прегърна нежно.

— Виждаш ли колко добре си сторил, че не си ме отблъснал от себе си — каза му тя, — въпреки че не съм вече красива и привлекателна както преди! Без мене можеше ли да постигнеш целта си?

— Никога!

— Не ти ли дадох аз съвета да изпратиш това животно Равелак на „Бригита“, за да я подпали сред морето? И не ще ли бъда пак аз, която ще ти посочи необходимите средства за погубването на Матийо Драйфус, на неговата снаха и детето ѝ? Помпадура ти е служила предано, а Обезобразената ще бъде твоя вярна робиня. Всичко ще сторя за тебе, мили мой, ще ти слугувам, ще ти робувам, само не ме отблъсквай от себе си и ме обичай!

Обезобразената вдигна главата си и погледна със светнали очи черния майор, а той само помилва отвратителното ѝ лице.

Това не беше вече някогашната красива и привлекателна Помпадура. Това беше грозна вещица. Граф Естерхази имаше нужда от

слепи и долни оръдия и затова не искаше да се раздели с тази сатанинска жена.

Сега вече ще разберем, защо „Бригита“ беше спряла в канала. Моряците бяха намерили на парахода един френски войник. Той, изглежда, е искал да избяга от Хавър с германския параход.

Двама моряци го хванаха и го заведоха при Клаус Грот. Той беше заповядал да спрат парахода и да закарат войника с лодка на сушата, но човекът беше паднал на колене пред капитана и го молеше с вдигнати ръце да не прави това, тъй като щял да пострада. Той плачеше и пъшкеше и добродушният Клаус Грот се поколеба в решението си.

— Френски войник ли сте? — запита той непознатия. — Значи военен беглец!

— Да. Принуден съм да избягам от Франция, защото ще изгубя живота си. Аз убих стария си подофицер, защото той прелъсти любовницата ми. Ако ме хванат, ще ме застрелят.

— Горкият — каза Клаус Грот. — Почакайте малко, ще попитам коменданта на парахода дали можете да останете.

Капитанът отиде при Алиса, разправи й накъсо случката и я попита какво да прави.

Американката беше още натъжена от раздялата с Матийо и съжали бедния войник.

— Човекът може да остане на парахода — реши тя. — Вярвам, че ще можете да го използвате като огняр.

— Да — отговори капитанът. — При това нямаме достатъчно огньари.

Клаус Грот се завърна при войника.

— Ние ще пътуваме надалеч — каза той. — Може би ще се върнем след една година или по-късно. Аз ще ви взема като огняр. Работата е тежка, но поне ще бъдете сигурен на „Бригита“ и ще видите света. Освен това ще имате добра заплата. Желаете ли да останете?

— На драго сърце, капитане. Вие ми спасявате живота.

— Не аз, госпожицата. Тя е комендант на парахода. Машинисте, пара! — извика той в разговорната тръба. — С божията помощ да вървим! — След това изгледа с повече внимание новия си моряк. — Войник, как се казвате?

— Жак, господин капитан.

— Добре, Жак, сега на работа!

„Бригита“ заплава бавно из пристанището и се изгуби в мъглата на канала.

Малката лодка, в която се намираше Матийо, се приближаваше към брега. Мълчаливият сериозен мъж гледаше непрестанно към парахода и с поглед търсеше едно скъпо същество, което се изгуби в тъмнината. Той виждаше само бялата кърпичка, която Алиса развяваше във въздуха. След миг и това се изгуби и не се виждаше вече нищо!

— Сбогом — каза тихо той, — сбогом, скъпа моя! Ако се върнеш — ще бъдеш моя.

На 21 април 1896 година „Бригита“ напусна Франция с цел да избави Херманса от усамотения остров.

За втория план — да се освободи нещастният капитан Алфред Драйфус от Дяволския остров — знаеше само Алиса Тери. Даже Клаус Грот не знаеше нищо за това.

Алиса не предполагаше, че на „Бригита“ се намира опасен неприятел, по-страшен от подводните скали, от мъглата и бурите.

Този опасен неприятел се намираше долу, при машината, и хвърляше въглища в пещта на парахода.

15.

— В дванадесет часа през нощта.

Тези думи пошепна затворникът барон Ервин фон дер Халде на Драйфус, когато срещна неочаквано, когато се връщаше от извора.

Драйфус беше пред колибата си. Бяха изминали три седмици, откакто се беше разболял от тропическа треска. Сега се чувстваше по-здрав, отколкото по-рано. Силното му младо тяло се беше освободило от болестта и капитанът вярваше, че ще може да устои на трудностите на заточението си.

— В полунощ, нали? — запита тихо Драйфус. — В пещерата ли?

— Да, в пещерата. Ще имаме там нещо като събрание, на което съм поканил и други затворници. И Одета ще дойде от Каена. Имате ли още от праха, който ви дадох, за да упоите надзирателя?

— Да.

— Бъдете точен, Драйфус — помоли го Ервин. — Желая да поговоря с вас и с Одета преди да дойдат другите.

Ервин си тръгна, тъй като забеляза отдалеч няколко надзиратели.

През целия ден Драйфус беше неспокоен. Той предчувстваше, че тази нощ ще узнае още от тайните на острова, за човешката мизерия и неволя, които върлуваха тук.

Към полунощ Драйфус стана тихо от леглото. Той запълзя по корем към вратата. На прага седеше надзирателят Розе. Той беше леко пийнал. Пушеше лула. Драйфус държеше в ръка малко от праха, който Ервин му беше дал и който имаше свойството веднага да приспива човека. Капитанът се изправи тихо зад Розе и посипа прашеца. Част от него падна в лулата му, а малко прах се посипа дори и по носа му.

— Проклети комари — избъбра Розе.

После започна да си вее с палмов лист като продължи да пуши. Ала не беше дръпнал и пет пъти от лулата, и главата му започна да се люлее. Лулата падна от устата му и се търкулна до прага на къщата. След три минути Розе се облегна и заспа непробудно.

Драйфус веднага излезе от колибата. Този път нощта не беше много ясна и луната се бореше с облаците, но капитанът стигна до

пещерата и разбра, че Ервин още не е дошъл.

— Сигурно е на брега и чака Одета — каза си капитанът.

Той се запъти към брега и намери там Ервин, който наблюдаваше безкрайното развълнувано море.

— Боя се за Одета — рече той на капитана. — Морето днес не ми се нрави. Не знаете, приятелю, колко страшен може да бъде океанът около този скалист бряг. Каква защита може да има моята Одета, ако буря я заvari в открито море.

— Моето мнение е, че това стъбло дава по-голяма сигурност в бурния океан, отколкото откритата лодка — капитанът утешаваше младия човек, който се тревожеше за своята любима. — То не може да се преобърне, нито да се напълни с вода или пък да потъне.

— Но снабдяването му с въздух може да се наруши — отвърна Ервин.

— Вижте там, тя иде! Плаващото стъбло се люлее над вълните. Тя е на четвърт час от брега на Дяволския остров.

Драйфус погледна в показаната му от Ервин посока. Той видя, че един дълъг предмет, приличащ на грамадна риба, цепи вълните, които често го заливаха и той за миг се изгубваше, но скоро пак се появяваше и сякаш някаква вътрешна сила го движеше към брега.

Скоро плавателният съд на Одета стигна водовъртежа пред скалистия остров, ала и този път нищо не можа да ѝ попречи и тя спря на сигурно място.

Стъблото се отвори. Хубавата дъщеря на Панталон излезе от него. Смеейки се, тя прегърна Ервин и го целуна.

Драйфус тактично се отдалечи навътре към скалите.

Едва след като Ервин и Одета привързаха необикновената лодка така, че нито буря, нито вълни можеха да я отнесат, капитанът отиде при тях.

— Не е нужно предварително да ми казваш името му — каза Одета. — Това е капитан Драйфус и никой друг. Познавам от погледите ви, че сте станали приятели и вече никак не се съмнявам, че заедно ще успеем да избягаме от Дяволския остров.

При тези думи красивата девойка подаде ръка на Драйфус, който горещо я стисна.

— Да, нашето бягство ще успее — тръсна глава Ервин, — но не трябва да бъдем егоисти и да мислим само за нас, като забравяме

онези, които страдат заедно с нас и също са достойни за свобода. Вече направих нужното да се споразумеем с тях. В тази минута трима заточеници ни очакват в пещерата, но преди да идем при тях, искам, приятелю Драйфус, да ви запозная малко с тези хора.

Тримата седнаха на една скала. Разяреното море се вълнуваше в краката им и пръскаше бяла пяна.

— Капитан Драйфус — започна Ервин фон дер Халде, — известно ви е, че на този остров има осем жилища. Кой са обитателите им?

— Най-хубавото от тях обитава Мурильо с осемте надзиратели. Постройката е твърде голяма, може да ги побере всички. Има освен обща столова и помещения за спане, кухня, в която един от пазачите готви, и изба в скалата, издълбана с динамит. Тази изба е най-хладното място на острова. Другите седем жилища не са нищо друго, освен мизерни колиби. Някои нямат дори и здрав покрив, за да пази през дъждовете вътрешността суха. Всяка една от тези колиби има само едно помещение. Кой живее в тези полусъборени колиби? Вие сте единият, капитан Драйфус. Вторият съм аз. Третият е клетият недъгав старец Мирович. Четвъртият е един мъж, роден на остров Куба. Той говори добре френски, английски и испански. Казва се Легуве. Сериозен и мълчалив човек е, когото съдбата, както и нас, е захвърлила на този остров. В една от най-мизерните колиби на сто крачки от колибата на Легуве живее един младеж.

— Младеж ли? — прекъсна го Драйфус. — Каква ужасна подигравка за прословутото френско човеколюбие. Може ли човек на такава възраст да бъде осъден на суха гилотина?

— Чувствам голямо състрадание към този младеж, ще го почувствате, сигурен съм, и вие, когато го видите и се запознаете с него — продължи Ервин. — Антонио е благороден и хубав младеж — едва осемнадесетгодишен. Той е италианец и е роден, ако не се лъжа, в Рим. На неговата нежност, черни очи и любезни обноски би могла да завиди и най-красивата и привлекателна жена. Ще ме попитате защо е тук. Не зная. Заточениците в Каена твърде рядко говорят за собствената си съдба. Те пазят тайните на своя живот в дълбочината на сърцето си, защото от много нещастия са станали недоверчиви. Колкото се отнася до младежа, готов съм да се закълна, че в дъното на всичко има любовна история. На осемнадесетгодишна възраст човек

може да извърши голямо престъпление само от безумна ревност или нещастна любов.

Ервин млъкна и крадешком притисна до себе си своята Одета.

— Има още две колиби — подсети го да продължи Драйфус, — да се запознаем и с техните обитатели.

— И двамата са загубени за нас — бързо прошепна Ервин, — и не трябва да им доверяваме тайната си. Единият е най-нещастният човек на света, а другият е най-лошият. Нещастният вие, господин капитан, вече познавате, макар че още не сте видели неговото страшно лице. Той е заразен. Не зная, капитане, известно ли ви е, че на Дяволския остров има престъпници само от една година. Тук по-рано изпращаха всички ония, които във Франция се разболеят от проказа, за да умрат бавно и далече от света. Тази болест е най-страшната от всички, които могат да погубят човека. Тя причинява изгниване на тялото. Това страдание не трае няколко седмици, защото ужасната болест напредва бавно, ала сигурно. Имало е страдащи от проказа, които смъртта е избавила едва след петнадесетгодишни страдания.

Ервин прекъсна за малко, сякаш сам имаше нужда да се опомни от страшния разказ. После продължи:

— Ако приемем, че проказата е най-опасната заразна болест на света, тогава не бихме могли да осъждаме усилията, които се полагат за отстраняването на болните от всякакво съприкосновение със здравите. Знаем от Стария завет, че страдащите от тази болест са били отвеждани в пустинята, че в Русия по жесток начин се отърват от тази болест чрез изпращане на болните в най-дивите кътчета на Сибир. В Америка отстраняват страдащите на един остров пред Ню Йорк, където ги гледат добре. Доскоро французите ползваха Дяволския остров именно за тази цел. На острова имаше осемнадесет болни мъже и жени, но преди година управителят на Каена получи заповед да изсели болните от острова. Не зная къде се намират сега тези клетници. Колибите, в които живеяха, бяха изгорени, а лодката, с която ги превозиха, оставиха на произвола на вълните.

— Но как този болен е останал тук? — попита Драйфус.

— Много просто! Останалите тръгнаха доброволно, а този отказа да се преселва. Гониха го из целия остров, но безуспешно. Въпреки страданието, което разрушаваше тялото му, той бе доста сръчен и успя да избегне всички гонения. Пък и надзирателите,

вярвам, не са се старали много да го хванат, за да не се докоснат до него. Оставиха го да живее в старото жилище, като мислеха, че скоро ще умре. От определено място взема всеки ден храната си, защото всеки бяга от него. Ще се съгласите, че такъв другар не ни трябва при бягството.

— Така е за жалост — кимна капитанът. — Болният е обитателят на шестата колиба, ако не се смята зданието за чиновниците. Защо искате да изоставим обитателя на седмата?

— Защото неговото присъствие ще ни навлече беда — отговори Ервин фон дер Халде. — Ако той се намира в нашата компания, ние не ще сме сигурни за минута.

— Кой е този човек, към когото нямаш никакво доверие?

— Това е американският убиец Холмс — отговори Ервин с тон, като че доверяваше някаква тайна.

Драйфус побледня.

— Това е невъзможно — избъбра той. — Американецът Холмс не може да се намира на Дяволския остров. Спомням си за неговата история и знам, че е най-страшният убиец на деветнадесети век. Знам също, че Холмс е един талантлив химик и е създал в Чикаго къща, която била снабдена с най-съвършени средства за убиване на хора. Той примамвал жертвите в дома си и ги поканвал в специално помещение. Стените, таванът и подът на тази стая били от желязо. При натискане на таен бутон се отваряли клапи, през които влизали смъртоносни газове в стаята. Тези газове имали свойството да разложат човешкото тяло. Само някои извънредно устойчиви кости не се разлагали. По този начин известният убиец от Чикаго е убил шейсет души. Къщата му, която и днес още се вижда в Чикаго, се нарича „кулата на Холмс“. Той посочвал на застрахователните дружества името на жертвите си и получавал парите, за които те били застраховани. Престъпникът сам се е уловил в клопката и го осъдили на смърт.

— Обесили го — додаде Ервин бързо, — и множеството хора, които са присъствали на екзекуцията, видели с очите си как тялото му се разтреперило и се изгубило през клапите в дълбочината. В Америка обесването става по следния начин. Осъденият стъпва на железен под, който се намира над дълбока изба. Прехвърлят въжето през врата му, обаче примката остава хлабава. Палачът натиска една ръчка и железният под се изтегля под краката на осъдения. Той пада в бездната

и остава да виси на двадесет стъпки височина от дъното на избата. При това примката се стяга силно и прекъсва вратните жили на обесения.

— Това е така — съгласи се Драйфус, — американците бесят по този начин. Така обесиха и Холмс. За това е невъзможно той да се намира сега на Дяволския остров.

— При екзекуцията на този убиец въжето се скъсва — обясни Ервин, — и са го намерили жив в избата на наказателното заведение. Той се отървал само с леки наранявания. Според американските закони екзекуцията не се повтаря, щом не излезе сполучлива. Ще повярвате ли сега, че Холмс е жив?

— Да, приятелю, но как е дошъл този престъпник тук, в тази френска колония?

— Съединените щати — отвърна любимият на Одета, — въпреки че са голяма държава, нямат такова място на страданиято. Президентът Кливланд, който беше тогава в Белия дом във Вашингтон, отправи молба до Париж да разрешат да изпратят този престъпник в Каена. Французите с готовност изпълниха това негово желание, още повече, че две францужойки бяха убити от ръцете на Холмс. Кажете сега, капитан Драйфус, можем ли да освободим този изверг от справедливото наказание?

— Не — смръщи се капитанът, — това няма да направим. Но, за да бъдем справедливи, трябва всички да се съберем и да обясним, защото сме попаднали тук.

— Добре — съгласи се Ервин и стана. — Нека всеки разкаже на другарите си историята на живота и страданията си. Да вървим! Кубинецът Легуве, младият Антонио и сакатият Мирович ни чакат в пещерата!

Тримата се запътиха мълчаливи към събранието на затворниците.

16.

Няколко седмици след отплаването на „Бригита“, Матийо Драйфус се завърна тъжен в Париж и се отдаде на работата си със стръвта на човек, който иска да забрави неприятностите си. Последното известие от Алиса беше от деня, когато е била край най-западната точка на Великобритания. Американката известяваше, че всичко на борда е добре и че се отправят към Атлантическия океан.

Оттогава бяха изминали три седмици. На 13 май Матийо не знаеше вече нищо за участието на парахода и неговия комендант. Не можеше и да очаква известие. Параходът плаваше сред безкрайния океан и Алиса не можеше да изпрати никакво писмо. Имаше само надежда, че „Бригита“ може да срещне параход, пътуващ за Европа, и по него да изпрати писмо. Понеже „Бригита“ не се движеше по оживените пътища на Трансатлантическите линии, а пътуваше в южна посока, беше нищожна надеждата да срещне кораб и Матийо трябваше да се примири с мисълта, че ще минат месеци, докато получи писмо от Алиса.

Сега, когато американката беше далеч, Матийо Драйфус чувстваше колко привързан беше към тази привлекателна, смела и интелигентна жена. Той се чувстваше самотен. Тези, които обичаше, брат си Алфред, Херманса, Алиса, тези, които бяха радостта на живота му, бяха далеч от него, едничката му утеха беше Андре.

Той го обсипваше с любов и грижи. По цели часове се занимаваше с него и се удивляваше от умните думи, които малкият произнасяше. Страхуваше се да не му отнемат това дете — повереното му съкровище. Матийо не се плашеше, че това може да се извърши, тъй като малкият беше непрестанно заобиколен от верни слуги и от леля Ерика. Братът на капитана потреперваше, като си помислеше, че детето може да се разболее и да умре.

Домашният лекар често преглеждаше Андре и уверяваше, че малкият е здрав, само че е малко блед, понеже не излиза често на въздух. Този лекар беше привърженик на модерната медицина, чийто

девиз беше: „Да се премахнат всички лекарства, водата и въздухът лекуват човека!“

Този млад лекар се казваше Хайнрих Бургер, същият, който спаси Павловна от наглитите погледи на студентите и който изпитваше голяма симпатия към момичето.

Днес, малко преди закуска, доктор Хайнрих Бургер беше в дома на Матийо Драйфус. Тръгваше си и държеше шапката си в ръка.

— Не се бавете, господин Драйфус — каза той на Матийо, който стоеше сред стаята с леля Ерика. — Времето е чудесно, такъв хубав майски ден не сме имали още тази година. Впрегнете конете и идете с Андре на разходка извън града или в Булонската гора, където малкият може да се надиша на чист въздух. След това младият лекар излезе. Матийо позвъни и старият Мишонет се появи.

— Впрегнете конете, Мишонет. Ще отидем на разходка с открития файтон.

— Слушам, господин Драйфус — застана мирно старият войник, — нали ви казах, че постоянното стоене вкъщи не е добро за бъдещия бригаден генерал.

— Ще дойдете ли с нас? — запита Матийо леля Ерика, като останаха сами.

Тя поклати белокосата си глава:

— Имам да пиша няколко важни писма, затова ще ме извиниш, Матийо. Но пък не искам да оставя Андре, без да го придружава жена, затова те моля гувернантката да дойде с вас.

— Госпожица Жоржина ли?

— Да, ей сега ще я повикам.

— Почакай малко. Доволна ли си от това момиче?

— Напълно съм доволна — похвали я старата Ерика. — Мога с гордост да кажа, че предположението ми се сбъдна. Аз нямам добро мнение за нашите парижанки. Те мислят само за контене, за танци и за удоволствия. Но Жоржина, дъщерята на един прост наемател от Белмари, има добро сърце и работи повече, отколкото десет парижанки.

— Спечелила ли е любовта на малкия?

— Андре е много привързан към нея. И тя също се стреми да угоди на детето и да го учи на добро. Само едно...

— Какво?

— Нещо, което се отнася лично до нея. Тя е много често тъжна и щом се увери, че никой не я вижда, започва да плаче.

— Може би любовни грижи!

— Това е първото нещо, което един мъж си помисля, когато едно момиче плаче. Случаят не е такъв.

Леля Ерика излезе и остави Матийо потънал в мисли. Той отиде до прозореца и погледна на улицата, без да вижда какво става там. Мислеше за любимата си Алиса, макар че щеше да е по-добре, ако беше погледнал внимателно улицата. Тъкмо срещу къщата на Драйфус се разхождаше една стара просякиня. От време на време тя отиваше до ъгъла на улица „Фуршамбол“. Там стоеше малко човече, толкова малко, че всеки го поглеждаше. По лицето му се виждаше, че е на около дванадесет години, но по малкото му тяло, малките ръце и крака приличаше на четиригодишно. Беше джудже. То бе облечено в скъсани дрехи и имаше везани пантофи на краката. В ръцете си носеше кошница с букетчета от теменуги и неуморно молеше минувачите да купят. Щом дойдеше до него, старата просякиня пошепваше: „Още нищо не се вижда, стой на мястото си, Бижу“.

— Добре, майко Казота — отговаряше малкият.

И старата просякиня се връщаше пак пред къщата на Драйфус.

Портиерът излезе и каза на минувачите да се отстранят. В същото време елегантен файтон излезе през портата на къщата. Нямаше още никой в него, само старият Мишонет се беше настанил до добре облечения кочияш. Старият войник беше във войнишки шинел и имаше фуражка на главата. Той не изпускаше никога случая да покаже, че някога е бил военен. Старата просякиня отиде при Мишонет, изкриви лицето си и проплака:

— Господине, помогнете на една бедна жена! От двадесет години съм вдовица и страдам от ревматизъм в двата крака.

Мишонет бръкна в джоба си и каза:

— И аз страдам от ревматизъм и ви съжалявам, но въпреки това пак работя. Ето, вземете тези пари.

Той хвърли три монети в престилката на старата.

— Благодаря ви — измърмори тя. Дано щастието ви придружава из пътя, по който вървите.

— Къде отиваме. — попита кочияшът.

— В Булонската гора отговори Мишонет. — Слушайте. Франсоа, какво ще ви кажа.

Двамата мъже не обърнаха внимание, че старата спря до предното колело на файтона. Тя уж броеше медните монети, но в действителност слушаше разговора на двамата.

— Днес ще отидем на разходка с малкия Андре — продължи Мишонет. — Господин Матийо Драйфус желае да отидем в Булонската гора. Преди няколко седмици разказах на малчугана за красотите на тази местност и той гори от желание да ги види. Нашият Андре ще се учуди, когато види грамадната люлка, люлките с шарените дървени коне, колата от миди, в която са впрегнати две морски чудовища от дърво. Той ще се удиви, когато минем през маймунския театър. Ще видим после и панорамната битка при Мажента и Сулферино. Аз съм участвал в нея и знам, че това най-много ще хареса на Андре, тъй като там има войници, дим от барут и...

— Какво искахте да ми кажете, господин Мишонет — прекъсна кочияшът войнственото въодушевление на стария войник.

— Какво исках да ви кажа ли? Ах, да, Франсоа, само вие можете да помогнете нашият Андре да не бъде лишен от това удоволствие. Господин Драйфус не позволява да посетим това място, защото се страхува да не се случи нещастие на детето. Но вие, Франсоа, можете, като стигнем там, да карате бавно, за да може малкият да види всичко. Това ще зарадва господин Драйфус, а и моят обичан Андре ще бъде доволен.

Кочияшът кимна с глава.

— Мога да сторя това — каза той, — разчитайте на мен.

Старата просякиня се отдалечи от колата и тръгна забързано. Тя стигна до ъгъла на улицата. Там още стоеше джуджето и продаваше теменуги.

— Бижу, тичай, колкото можеш. Знаеш къде те чака Обезобразената, нали?

— Да, майко Казота, в сладкарницата, която е на десет къщи оттук.

— Добре. Бижу — забърза старата, — влез в сладкарницата и продай на гостите теменуги, а като дойдеш до Обезобразената, кажи й следното: „Те отиват в Булонската гора. Казота мисли, че там ще може да се направи нещо. Обезобразената да не забрави, че комедиантът

Гаспар, който преживя няколко месеца у дома, се намира там. Ако има нужда от помощ, да се обърне към него.“

— Всичко разбрах, майко Казота.

— Тръгвай тогава!

Малкият пое и скоро влезе в сладкарницата. Вътре имаше само няколко души. Близо до голямата мраморна статуя седеше елегантно облечена дама, чието лице беше забулено със син воал. След като обиколи всички гости, Бижу отиде при дамата.

— Пресни теменуги — предложи той със слаб гласец.

— Бижу — каза му тихо дамата със синия воал, — известия ли ми носиш?

— Да. Казота ме изпрати — пошепна малкият, като се преструваше, че уж ѝ показва теменугите. — Те отиват в Булонската гора. Тя мисли, че там ще може да се направи нещо. Не забравяйте, че в случай на нужда Гаспар е там и ще ви помогне.

— Добре, Бижу, нямам време за губене. Слушай какво ще ти кажа.

Дамата със синия воал извади изпод палтото си един вестник, който изглеждаше, че е нов и го даде скришом на момчето.

— Нали знаеш какво трябва да правиш, Бижу? — запита го повторно тя.

— Разбира се, но къде да оставя теменужките.

— Ах, глупако, те ще останат в колата. Чакай ме пред вратата на сладкарницата!

Момчето се изгуби. След малко и дамата със синия воал излезе на улицата. Тя нае закрит файтон.

— Закарайте ме в Булонската гора — заповяда на кочияша. — Ще карате бавно, когато минаваме край екипажа, който ще ви покажа. След това ще го следвате на близко разстояние.

Кочияшът кимна с глава. Такива заповеди не са рядкост за парижките кочияши.

Забулената дама се качи във файтона. Джуджето се вмъкна при нея.

През това време Матийо Драйфус, Жоржина и малкият Андре се бяха качили в открития екипаж. Андре, облечен в бяло палтенце, с бяла шапка, седна до Матийо, а Жоржина — срещу него. Малкият викаше от възторг. Детските му очички с радост се срещаха с погледа на

стария Мишонет. Те имаха тайна помежду си. Жоржина също знаеше нещо за нея.

Екипажът тръгна. Колко хубава беше тази разходка на чист въздух! Къщите се издигаха от двете страни на улицата. Движението по нея развеселяваше Андре. Внезапно той стана мълчалив.

— Чичо Матийо — каза той, — ще срещнем ли татко и мама на разходката? Във файтона има място и те могат да се качат.

Тези детски думи улучиха Матийо в сърцето. Той едва сдържа сълзите си. Жоржина също беше мълчалива и гледаше натъжена наоколо. Тя мислеше за Леон Бернард. Той беше отпътувал за далечна страна, като я бе отблъснал от себе си — нея, която бе обичал толкова силно.

Всичко това стана поради едно нещастно недоразумение. Ако можеше поне още веднъж да поговори с любимия си, да му каже, че е извършила голяма грешка, да му се закълне, че никога не е обичала друг, освен него и че никога не ще обича другиго, тогава щеше да олекне на сърцето ѝ. Тя вече не се надяваше да види Леон. Той беше толкова далеч, а имаше толкова жени, които можеха да спечелят сърце му.

— Зелени дървета! — извика Андре радостен.

. Файтонът беше достигнал до входа на Булонската гора. Чудна пролетна картина се откриваше. Дърветата и храсталаците блестяха в нежна зеленина. Навсякъде из въздуха хвърчаха завърналите се от юг птички и чуруликаха сладко.

Изведнъж Матийо и Жоржина трепнаха. На лицата им се изписа безпокойство. То бе причинено от ездача, който мина полека край тях. Носеше униформа на висш офицер. Бледото му лице с черна брада се намръщи и той хвърли демоничен поглед към екипажа.

— Подлецът, който разруши щастието ми — помисли си Жоржина и сви устни.

— Черният майор — каза Драйфус. — Тази среща не предвещава добро, даже ми се иска да прекратим разходката и да се върнем.

Естерхази беше настигнал закрития файтон, който следваше екипажа на Драйфус. Той видя дамата със синия воал и се приближи до файтона. Прозорчето се отвори и главата на забулената дама се показа:

— Надявам се, че тази вечер малкият ще бъде в ръцете ни — каза тя на конника, — чакай ме в жилището си.

— Ще те чакам, но внимавай да не те открият.

— Не се безпокой! Сбогом.

Прозорчето на файтона се затвори и конникът отмина.

Файтоните караха бавно, защото времето беше чудесно и много парижани желяеха да се разходят, тъй че екипажите образуваха цяла колона.

Матийо забеляза, че до екипажа му постоянно тича едно момче, което, както изглежда, продаваше вестници.

То вдигна няколко вестника и каза със слабия си глас:

— Господине, купете си най-новия „Фигаро“.

Матийо не искаше да спре файтона, за да купи вестник, понеже знаеше, че новият „Фигаро“ се намираще вече на писалището му. Но както изглежда, момчето желяеше да спечели няколко дребни монети.

— Купете си, господине, новия „Фигаро“ — извика то. — Нови телеграми, конфликта между Англия и Русия, убийството на съпругата в Лион, корабокрушението на „Бригита“ в Атлантическия океан.

— Стой, кочияш, спри! Матийо пребледня.

— Стой! — извика той повторно. Кочияшът спря конете.

Матийо Драйфус се наведе от файтона.

— Дай вестника, момче!

Момчето претърси за миг вестниците, като че искаше да даде специален екземпляр на Драйфус.

Ръката му трепереше силно.

— По-бързо — извика Матийо, — всичките са еднакви.

Гласът му беше дрезгав.

Момчето подаде „Фигаро“ и получи солиден бакшиш.

— Карай! — заповяда Матийо на кочияша. Малкият вестникопродавец се доближи до закрития файтон. Той се качи на стъпалото и влезе през отворената врата в него.

Матийо Драйфус седна пак на мястото си. Жоржина забеляза силното му безпокойство.

Той разгъна вестника. Погледът му сновеше по колоните. Изведнъж пребледня като мъртвец. Зениците на очите му се уголемиха и той впи поглед във вестника, като че бе прочел смъртната си присъда.

Известието, което толкова разтревожи Матийо, се намираше в последната колона на „Фигаро“, при най-новите телеграми и гласеше:

„СЪОБЩАВАТ НИ ОТ ТУНХАЛ:

Тукашните рибари, които са били навътре в океана, са открили запечатано шише, в което се намирало последното известие от «Бригита» (тръгнал от Хамбург, местоназначение неизвестно). Според това известие «Бригита» е потънал вследствие големи бури близо до Азорските острови. Само кърмчията и трима моряци се спасили с лодка. За съдбата на спасените няма никакво известие.“

Като прочете това печално известие, Матийо Драйфус затвори очи и се облегна мълчаливо на седалката. Стори му се, че слънцето угасна и ужасна тъмнина падна на земята. Мрак и самота цареше в сърцето му. Надеждата за щастие беше изчезнала при появата на известието за потъналата „Бригита“, ас нея и Алиса. Нямаше вече надежда да се освободят Драйфус и Херманса. Явно беше, че фамилията Драйфус беше осъдена на загиване. Като че божието провидение беше против нея. Нежна ръка се допря до неговата.

— Господин Драйфус — прошепна един състрадателен глас, — лошо известие ли получихте?

Гласът на Жоржина събуди Матийо от ужасната летаргия, която го бе обзела. Той вдигна глава и се усмихна на младото момиче:

— Благодаря ви за съчувствието. Вече се успокоих. Прочетох много неприятни новини в търговския отдел на вестника. Има неща, които изненадват търговеца. Франсоа, спрете.

Кочияшът спря файтона. Матийо беше намислил нещо. Той искаше да отиде веднага в редакцията и да попита дали кореспондентът, от когото се е получило това скръбно известие, заслужава доверие. Ако беше така, той искаше веднага да му телеграфира и да го помоли да му изпрати писмото, което е намерено в

шишето,-колкото и да струваше това. Това си намерение не искаше още с никого да сподели.

— Не мога да ви придружавам по-нататък — каза Матийо на момичето. — Ще се върна в Париж с друг файтон, а вие можете да се разхождате още час, само, моля ви, не се отделяйте от Андре.

— Господин Драйфус, ще се грижа за малкия — отвърна Жоржина, — бъдете спокоен.

— И вие, Мишонет, внимавайте! Мишонет вдигна ръка до фуражката си.

— Господине, очите ми са винаги, отворени и днес също ще изпълня дълга си.

Матийо целуна малкия Андре и слезе. Свободен файтон се зададе пред него.

Той се качи и тръгна за Париж.

— Сега сме сами — пошепна Мишонет. — Франсоа, карай, нека Андре да види нещо.

Кочияшът сви по една алея и препусна конете. Малчуганът плясна с ръце от радост.

— На люлките ли ще отидем, дядо Мишонет?

— Добре, малко полковниче — отвърна старият войник, — нали ти обясних, че ще те заведе там? Старият подофицер Мишонет държи на думата си, ако ще и триста хиляди пруси да стоят с щикове си отпреде му.

17.

Съборът, който ставаше в Боа дьо Булон, където спря екипажът на Драйфус, можеше да възхити само младите и невинни натури. Сред парк, приличащ почти на гора, имаше голямо пространство, което не беше обрасло с дървета, но по което имаше трева и пътеки, насипани с пясък, за да бъдат удобни за ходене, когато вали.

Кой парижанин, стар или млад, не познаваше това място? Кой не го обичаше и кой не идваше тук поне веднъж; в годината? За няколко сантиметра човек можеше да види каквото пожелае.

От всички страни се разнасяше музика. Италианският орган свиреше непрекъснато и йод неговите звуци се въртяха люлките. Тук имаше всичко: комедианти, гимнастици, дресьори на змии и животни, великанът Ли Фу от Китай, испанска танцьорка, силният човек от Германия и други. Народът се чуди на тези неща, а продавачи на разни сладки, печено месо, лимонада и други лакомства обикалят минувачите.

Малкият Андре отначало не знаеше къде да гледа. Жоржина и Мишонет го водеха при всички павилиони, а детето непрестанно ги разпитваше за това или онова.

Подофицерът бе извънредно щастлив, че неговият любимец се радва.

— Ще те заведа сега на панорамата, за да видиш сражението при Солферино — реши старият войник. — Уверен съм, че тази картина ще ти хареса най-много, защото в жилите ти тече войнишка кръв, а баща ти бе храбър войник.

Мишонет прехапа устни. Детето чу напомнянето за баща си.

— Мишонет, защо татко не е при мене? Жоржина, кажете ми, защо всяко дете има баща, а аз нямам?

Мишонет и Жоржина се спогледаха смутени.

— Драги Андре, татко ти замина — каза Мишонет, без да може да измисли нещо друго.

— Къде замина?

— О, далеч, много далеч.

— А не може ли да се върне при мен? — питаше момченцето с любопитство, което показва всяко дете, когато пита нещо.

— Може ли да се върне при теб? — повтори подофицерът, бършейки сълзата, която се появи в окото му. — Е, да, но той се намира много далече.

— О, аз зная вече къде е отишъл — извика момченцето.

— Как, ти знаеш? — уплашено запита Жоржина. Андре се спря и с малките си ръчички показва към ясното небе.

— Моят татко е навярно там горе — каза той уверено. — Казаха ми, че всички добри хора отиват на небето, а моят татко беше добър.

Дълбоко развълнувани, Мишонет и Жоржина поведоха нататък момченцето. Андре скоро забрави тайнствената тема и почна да гледа интересните неща, които го заобикаляха. Ненадейно той се откопчи от ръцете на придружителите си, втурна се няколко крачки напред и разтвори ръце.

— Вижте, вижте — извика детето и очите му светнаха от възлнение. — Колко голяма топка! Тя виси във въздуха, вижте! — Това беше балон. Детето за пръв път виждаше такова чудо. Балонът беше вързан. Той бе пълен с водород, имаше и привързана много красива лодка, но още не го пускаха да се издигне свободно. Издигаха го само на стотина метра над земята, докато постепенно балонът опънеше дебелото въже, с което бе вързан.

Когато Мишонет, Андре и Жоржина отидоха при балона, голямо множество се бе събрало вече около него. Сух, висок господин с обръснато лице, облечен в не особено чисти дрехи, подканяше публиката да направи разходка с балон. До този човек стоеше една изящно облечена жена, с лице, забулено със син воал. Около желязната халка, за която беше завързан балонът, се въртеше едно момче, което подреждаше намиращите се в кошничката му теменуги. Никой не обръщаше внимание на това момче. Собственикът на балона извика с висок глас:

— Осмелявам се, да се представя на почитаемата публика. Аз съм прочутият въздухоплавател Гаспар. Моят балон е направен солидно и скоро ще предприема пътуване по цяла Франция. Господа и госпожи, само за петдесет сантиметра ще ви издигна сто метра високо над другите хора. Ще видите извънредно красива гледка. Качвайте се,

докато има още време. След три минути балонът ще започне да се издига.

Бояха ли се парижани, че балонът не е сигурен, или не искаха да заплатят петдесет сантима? Само един се отзова на поканата. Това бе дамата със синия воал. Но скоро желание изяви и друг — Андре Драйфус.

— Може ли топката да издигне човека до небето?

— запита той въздухоплавателя Гаспар.

— Разбира се.

— И аз искам да се издигна с балона — каза той на Мишонет, — така ще отида при татко, който е на небето.

Мишонет и Жоржина молеха момчето да се откаже от това желание, но нищо не помагаше. Той започна да плаче, тропаше с краче и непрекъснато викаше:

— Не е добре от ваша страна, че не ме пускате да ида при татко. Но аз искам да отида, искам, искам, искам.

— Искам — повтори Мишонет, повдигайки рамене.

— Какъв генерал ще е той, когато сам ще стои пред крепостта и ще вика: „Превземете я, храбреци, аз искам това“.

— Оставете, господине, войнствените си фантазии — молеше се Жоржина, — аз зная вече какво да правя с това непослушно и упорито дете.

Ала жената със синия воал се намеси.

— Направете това удоволствие на малкия — каза тя, — аз също ще се разходя, а ако седите и вие до него, тогава ще можем да наблюдаваме всяко негово движение.

— Но ако се случи някакво нещастие, ако се пукне балонът?

— Това е невъзможно — каза жената с воала, — пък и да се случи, тук има достатъчно хора, които ще хванат падащия кош. /

— Здраво ли е въжето?

— Сама виждате, то е два-три пъти усукано.

— Господин Мишонет, да задоволя ли желанието на този малък немирник? — попита Жоржина.

— Нищо друго не ни остава. Не виждате ли, че плаче?

. Въздухоплавателят вече бе седнал в коша. Дамата с воала също се качи. Тя подаде двете си ръце, за да поеме момчето. Настани детето до себе си и грижливо го хвана за едната ръка. И Жоржина се канеше

да се качи. За целта тя трябваше да мине по малка стълбичка. Мишонет поиска да ѝ помогне.

В този миг стана нещо ужасно. Преди още Жоржина да е успяла да се хване за края на коша, балонът полетя като стрела.

Разнесоха се писъци от стотици гърла. Балонът, който се издигаше, не беше вързан и се движеше свободно във въздуха. След минути той бе на двеста метра над земята. Жоржина плачеше горчиво. Тя издигна ръце, сякаш искаше да хване и задържи полетелите.

— Върнете се — извика тя със страшен глас. — Детето, Андре, върнете се. Мишонет, помощ. Мишонет, нашето дете...

Но къде беше Мишонет? Какво стори подофицерът в критичния момент? Остави ли той да отнесат любимеца си?

Силно изплашеното множество гледаше летящия балон. То мислеше, че намиращите се в балона не са изложени на никаква опасност, понеже той трябваше да се приземи.

— Гледайте, на въжето виси човек. Това беше подофицерът Мишонет.

В мига, когато видя, че балонът се издига преждевременно, той се хвана за висящото въже, вързано на балона, и се издигна заедно с него. Мишонет започна да се качва по въжето към коша, без да обръща внимание на това, че балонът се издига много високо и че, ако се изтърве, смъртта му е неизбежна.

— При тебе съм, дете мое — извика той на момченцето, щом достигна до коша. — Не се бой, при тебе съм!

Балонът беше на шестстотин метра от земята.

Ала една ръка се подаде към подофицера и стисна силно врата му. Жената с воала беше открила лицето си, на което имаше голям белег. Очите ѝ блестяха като горящи въглени и с всичка сила стискаше врата на човека.

— Госпожо — изхриптя Мишонет, — искате да ме удушите между земята и небето ли?

— Да, искам — отговори тя сурово и безмилостно.

— А детето?

— Детето на капитан Драйфус ли? — смееше се демонски жената. — То не ще бъде по-щастливо от своя баща-предател.

Свят се зави на стария подофицер. Той чувстваше, че въжето се изплъзва от ръцете му, а под него се откриваше ужасната бездна.

Жоржина беше като луда. Тя крещеше, плачеше, чупеше ръце, молеше Бога за помощ. Ала всичко беше напразно. Балонът, който отнесе повереното ѝ дете, летеше високо и вече се виждаше като малка черна точка. Полицаи и други служебни лица прегледаха желязната халка, за която беше завързан балонът.

Неочаквано множеството се раздвижи. Един мъж извика със силен глас:

— Тук е извършено злодеяние! Балонът не се е отвързал сам, а въжето е прерязано с нож.

Страшни викове се разнесоха след това откритие. Жоржина се втурна към колата като луда.

— У дома — извика тя на кочияша, сядайки в екипажа, — побързо у дома... Откраднаха детето ни.

В това време Матийо преживя по-добри часове. Но във файтона, в който пътуваше, терзанията бяха ужасни.

— Алиса е загубена, завинаги е загубена и никога вече няма да я видя.

Тази мисъл се загнезди в главата му и му се струваше, че някакво тайнствено ехо я носи отвсякъде.

Но това не може да бъде! Възможно ли е здравият параход „Бригита“ с толкова голям екипаж да потъне, без да остави следа в океана? Но пък нали един от най-големите парижки вестници съобщи за ужасното нещастие! Но не беше ли възможно дописникът от Тунхал да е сбъркал? Сбъркал! Тук не се говори за мнение, а за някакво писмено съобщение, намерено от рибари. Може и моряк от „Бригита“ да си е позволил тази шега. Но моряците са суеверни и никога не си правят шеги с потъването на своя параход. Съмнения, грижи, болка и безпокойство мъчеха душата на Матийо, докато файтонът спря пред грамадното здание на вестник „Фигаро“.

С биещо от страх сърце Матийо се изкачи по постланото с килим стълбище. Той поиска да говори с главния редактор. Братът на капитан Драйфус прати картичката си и бе веднага приет.

— С какво мога да ви услужа, господин Драйфус?

— попита главният редактор. — Идвате, струва ми се, във връзка с нещастната афера на вашия брат...

— Не, господине — отвърна Матийо. — Днес не ида по тази работа.

— Ще ми е приятно, ако мога да ви услужа.

— Добре, кажете ми тогава, дописникът ви от Азорските острови заслужава ли доверие?

— Господин Драйфус, всички наши дописници са извънредно точни и заслужават пълно доверие. Но защо питате?

— Интересува ме загиването на парахода „Бригита“, потънал в Атлантическия океан.

— Така ли? Някакъв параход на име „Бригита“ е потънал?

Матийо се изненада. Тонът, с който главният редактор каза това, беше особен.

— Това е ужасно нещастие — продължи Матийо, — но да не би вашият дописник да ви е заблудил.

— Нашият дописник ли? Та какво общо има той с потъването на „Бригита“?

— Нали той е съобщил това?

— На кого го е съобщил?

— На вашия вестник „Фигаро“. Нали в тазвечершния брой поместихте телеграмата?

Главният редактор поклати глава.

— Лъжете се, господин Драйфус — каза той неспокойно. — Навярно сте чели това съобщение в някой друг вестник. „Фигаро“ не е споменал нито дума за потъването на „Бригита“.

Вместо да отговори, Матийо извади от джоба си вестника и го сложи на масата.

— Това тазвечершният брой на „Фигаро“ ли е? — попита той.

. — Да, господин Драйфус.

— Ето вижте, тук е напечатано печалното известие. Редакторът внимателно прочете дописката.

— Откъде купихте този вестник? — запита той с привидно равнодушие.

— От едно момче в Боа дьо Булон.

— Хм. Момчето настояваше ли да купите вестника?

— Разбира се, то тичаше до екипажа ми и едва, когато ми каза за потъването на „Бригита“, едва тогава купих вестника.

Челото на редактора се набръчка.

— С това известие са ви подлъгали да купите вестника.

— Да, вярно е.

— Господин Драйфус, тогава са ви измамили.

— Измамили?

— Да, защото са ви продали днешен „Фигаро“, който единствен между стотина хиляди екземпляра съдържа новината за потъването на „Бригита“.

— Това е невъзможно! — извика Драйфус зарадван.

— Значи това известие е било приготвено за вас — каза редакторът. — Мисля, че някой подлец е успял да подкупи някой от словослагателите на нашата печатница, за да помести тази невярна новина. Това е много лесно, тъй като е трябвало да, извади само известията за сметките между Япония и Китай и да постави фалшивата телеграма и после да отпечата листа.

— Това е ужасна измама! — извика Драйфус, въпреки че му се искаше да прегърне редактора, тъй като знаеше, че любимата му Алиса и „Бригита“ се намират невредими в Атлантическия океан.

Но той се възмути, като си помисли, че по такъв подъл начин са го измамили.

— С каква цел? — запита се той сам.

— Господин Драйфус — попита главният редактор, — кой се намираше с вас във файтона, когато купихте вестника?

— Синът на брат ми, гувернантката и слугата ми.

— Какво направихте, като прочетохте известието?

— Веднага слязох, взех друг файтон и дойдох дотук.

— Навярно лицата, които са приготвили това лъжливо известие са преследвали тъкмо това — констатира редакторът. — Тези мерзавци са имали намерение да ви отстранят от файтона и да ви отдалечат от детето.

Матийо се стресна:

— Боже мой — изхлипа той. — Навярно сте прав. Това обяснява много неща.

Матийо стисна ръцете на редактора и рече:

— Благодаря ви за услугата, която ми направихте. Трябва бързо да отида вкъщи. Предчувствам нещо ужасно, навярно искат да сторят някакво зло на детето. Сбогом, сбогом!

Той се втурна по стълбите, седна в първия файтон, който среща, и се отправи към дома си. Леля Ерика го посрещна и, като го видя сам, запита уплашена:

— Къде е детето? Къде са другите?

— Не са ли дошли още? — запита Матийо.

— Не, ти не беше ли с тях?

Матийо желаше да успокои старата и додаде:

— Сетих се из пътя, че имам да уреждам важна търговска работа, затова не продължих разходката. Мишонет и Жоржина пазят Андре.

— Да, разбира се. Няма по-предани слуги от тях.

Тези думи успокоиха малко Матийо. Той се облегна на прозореца, измъчван от страшни предчувствия, и се загледа към улицата. Изведнъж направи някакво движение, като че искаше да се хвърли през прозореца. За щастие старата Ерика беше в средата на стаята и не можеше да види лицето му. Той беше много разтревожен.

Файтонът се зададе по улица „Фуршамбол“. Кочияшът биеше немилостиво потъналите в пот коне. Матийо позна своя екипаж. Полудял ли беше Франсоа, та биеше толкова силно конете? После, о, Боже — какво беше това Във файтона беше само Жоржина. Къде бяха детето и Мишонет? Блед като мъртвец, Матийо се дръпна от прозореца. Екипажът спря пред вратата на жилището му. Жоржина слезе бързо. Братът на капитана отиде до стълбите, за да я посрещне. Той хвана момичето за ръка и го отведе в стаята. Тя приличаше на душевноболна. Заплака и падна на колене пред Матийо.

— Съвземете се — помоли Матийо, — кажете, говорете! Къде е Андре?

— Милост, господин Драйфус, милост — викаше бедното момиче. — Кълна ви се, че не съм виновна.

— Нещастие ли се случи? — запита Матийо.

— Да, и то голямо!

— Андре! Жив ли е?

— Да, да, жив е?

— Какво се случи?

— Откраднаха го! — изплака Жоржина, Матийо изпадна в ужас.

— Казвате откраднат! — извика той. — Кой, кой стори това?

Преди още да отговори Жоржина, той продължи гневно:

— Все ми е едно кой го е направил! Аз зная кой разбива щастието на нашето семейство. Трябва да се намери детето. Дори да обиколя земята, пак ще го намеря!

Жоржина беше покрила лицето си с ръце и плачеше.

— И тогава не ще го намерите, защото, господин Драйфус, нашият любим Андре не се намира на земята...

— Не е на земята!

— Отвлякоха го във въздуха!...

18.

Луната се показва зад облаците и освети морето с бледите си лъчи, когато капитан Драйфус, барон Ервин и Одета влязоха в пещерата при тримата си другари, за да се съветват и обмислят добре плана за бягството. Отдавна вече тримата затворници ги чакаха и не беше нужно да се запознават. Като влезе в пещерата, Драйфус се отправи към висок белобрад затворник, на когото, както се виждаше, заточението на Дяволския остров не беше причинило много мъки и попита:

— Вие ли сте, господин Легуве?

— Да, поздравявам ви, капитан Драйфус. Във вас е най-голямата ми надежда.

В същото време някой хвана другата ръка на капитана и я стисна. Той се обърна и видя един красив младеж.

— Капитане — каза той със звучния си глас, — онзи сакат старец ми разказа за нещастиято, което ви е сполетяло и ви е докарало на този остров. Въпреки че и аз съм нещастен и беден затворник без права, описанията на вашите страдания дълбоко ме трогнаха и се чудя с какво геройство търпите всичко, което несправедливо ви е сполетяло.

— Добре го казахте, Антонио — намеси се сакатият Мирович. — Капитан Драйфус е благороден мъж. Той се застъпи за мене тогава, когато всяка дума в моя полза щеше да коства живота му. Това никога не ще забравя, нека Бог го благослови и дори никой от нас да не успее да избяга, поне той нека да се спаси.

След тези поздравления затворниците насядаха на скалите, които природата беше поставила в пещерата вместо столове.

Ервин фон дер Халде започна да говори.

— Приятели и състрадалци — обърна се към всички той, — ние, които сме се събрали тук в нощната тъмнина, сме обладани от едно велико желание за свобода. Никой от нас не е без вина на този остров. За да се опознаем по-добре, необходимо е всеки от нас да разкаже причината, която го е довела тук, на острова. Ние сме петима и в

разстояние на пет нощи всеки ще си разкаже историята. Закълнете се, че ще го направите.

— Заклеваме се — съгласиха се затворниците. — Сега нека решим как ще извършим бягството.

— Аз не ви съветвам да пътуваме по суша — каза кубинецът Легуве. — Невъзможно е да се пътува през горите и блатата на Френска Гвиана. Ще бъдем изложени на мъченическа смърт.

— Легуве е прав — поде Одета. — Всички затворници, които са се опитали да избягат от Каена по този път, са ставали жертва на зверовете или пък са загинали в блатата.

— Остава ни само пътят по море, нали? — запита Драйфус.

— Да — отговори Легуве, — и докато не се снабдим с параход, не можем да си помислим за такова нещо.

— Ако имаште параход, Легуве, в коя страна щяхте да отидете?

— Трябва да отидем на английска територия — отговори кубинецът. — Испанците и холандците ще ни предадат. Ако успеем да отидем до Тринидад, тогава сме спасени.

— Пътят по море дотам е дълъг и пълен с трудности — каза Ервин — и за да стигнем благополучно, ни е необходим параход, какъвто не можем да имаме. Одета и аз ви предлагаме друг план, който добре сме обмислили. И той, разбира се, е пълен с трудности, но все пак има надежда да успеем. Желаете ли да го чуете?

Всички с нетърпение очакваха да чуят какво ще им каже.

— Ще построим сал и с него ще плаваме край брега на юг, докато стигнем устието на река Амазонка. Ще плаваме все по реката нагоре край брега. По този път не ще гладуваме. Ще имаме достатъчно дърва от горите край брега. Има и много дивеч. Всички тези удобства не ще ги имаме, ако изберем друг път. Ще минем през Бразилия и щом дойдем до Перу или Еквадор, ще бъдем свободни.

Всички се съгласиха с този план.

— Готов съм да пътувам през Бразилия по река Амазонка, дори да претърпя десетократно по-големи мъки, отколкото съм претърпял тук на острова.

— И аз също — заяви кубинецът Легуве. — Само едно искам да знам, как ще стигнем до река Амазонка?

— Нали ви казах — отвърна Ервин, — със сал, който трябва да построим.

— Откъде ще вземем дървета за този сал, как ще го построим, че да не се усъмнят стражите и къде ще го скрием, когато бъде готов?

Пленниците на Дяволския остров се спогледаха въпросително. Всеки разбра, че да се построи такъв сал, беше невъзможно. В това беше цялата трудност. Нещастните затворници нямаха нито дървета, нито колове, от които да направят сала, нито гвоздеи и въжета. Как можеха тогава да построят сал, с който да плават по океана?

Ервин и Одета бяха предвидили и това.

— Приятели — каза Одета, като застана сред пещерата, — чуйте ме и ще се съгласите с мен, че нищо не може да противостои на човешкия разум. Всички сте виждали, че морето изхвърля дървета на брега. Морското течение ги изтласква тук. Ще ги събираме и от тях ще си направим сал. Понеже това не е възможно денем, трябва нощем да събираме изхвърлените дървета. Не ще ви липсват сечива, гвоздеи и други материали. Аз ще ги докарвам нощем от Каена. Тук има вече скрити три брадви, двадесет килограма големи гвоздеи, една бургия и множество въжета. Ще донеса още. Ще се погрижа и за храна, тъй че нищо да не ни липсва, докато стигнем до река Амазонка.

Драйфус стана и стисна ръката на Одета.

— Ако успеем да избягаме, ще трябва да благодарим само на вас. Вие доказвате, Одета, че истинската любов е винаги придружена с мъжество и твърда воля. Приемете благодарностите на нещастниците, които са събрани тук, около вас, за това, което сте направили и което ще сторите за тях.

Ервин прегърна любимата си. Той се гордееше за похвалата, която получи Одета. Главните проблеми бяха решени и одобрени. Само изпълнението беше трудно и то трябваше да се върши нощем. Ервин и Драйфус пресметнаха, че салът ще бъде готов след четири седмици, когато можеха да тръгнат.

Разделиха се и обещаха, че следващата нощ пак ще дойдат.

Легуве, Антонио и сакатият се упътиха към колибите си и незабелязано влязоха в тях. Ервин, Одета и Драйфус се запътиха към брега, където бяха вързали лодката.

— Време е да се връщам — каза младото момиче. — Откакто отказах на Мурильо, баща ми започна да се съмнява и ме е страх да не ме следи. Макар и да узнае, че нощем вместо да еня отсъствам от

къщи, той никога не ще узнае тайната ми. Нека да ме бие и измъчва, пак не ще разбере къде ходя.

— Да те бие? — извика Ервин и сви юмруци. — О, мила ми Одета, това няма да направи баща ти. А ако те бие, скрий се някъде...

— Не ви съветвам да правите това — каза Драйфус. — Въпреки че годеницата ви може да се мъчи, Ервин, Одета не трябва да прави това, защото може да предизвика съмнението на Панталон и Мурильо.

— Капитан Драйфус е прав — съгласи се Одета. — Всичко ще сторя само и само моят баща да не се усъмни, че имам връзки с теб, Ервин, защото иначе сме загубени. От дванадесет години никой заточеник не е успял да избяга от Дяволския остров, затова и пазачите не са толкова строги. Те се уповават на големите пречки, които правят бягството невъзможно. Но тежко и горко, ако Мурильо започне да се съмнява. Тогава ще ви затворят като зверове и не ще можете да се виждате. Сега вече тръгвам — завърши Одета. — Скоро ще се зазори. Прощавайте!

Тя подаде ръка на Драйфус, прегърна и целуна Ервин и се запъти към мястото, където беше вързана нейната лодка.

От гърлото ѝ излезе слаб вик. Ервин и Драйфус отидоха при нея.

— Какво се е случило, за Бога? — запита германецът.

Тя показва към водата.

— Моята лодка — продума най-последно.

— Изчезнала — възкликнаха Ервин и капитанът в един глас.

— Не мога да се върна у дома — каза младото момиче и разплакана се облегна на гърдите на Ервин.

И той не знаеше какво да прави. Драйфус се опомни пръв.

— Има три предположения. Или вълните са я отвлекли, или Мурильовите хора са я намерили и отнесли, за да не може този, който е дошъл на острова да се върне обратно, или.

— Лодката е открадната — каза Одета. — Ервин и аз добре завързахме въжето. Аз съм загубена и вие с мене. На този остров няма място, където бих могла да се скрия за по-дълго време от преследванията на баща ми и Мурильо. Те ще ме намерят, ще се усъмнят и...

Тя започна да плаче отчаяно:

— Не мога да спася себе си, и не искам да погубя и вас. Затова реших да се хвърля в морето, за да ви отърва от моето присъствие. Не

желая да съм причината за смъртта на петима души.

Храброто момиче не беше завършило, когато Ервин я прекъсна.

После показа с ръка към морето.

— Вижте — извика той дрезгаво.-

— Ето лодката ти, Одета!

— Откраднах я — проплака момичето.

— Да, откраднах я — съгласи се Ервин. — Въпреки че е далеч от нас, аз познавам крадеца. Това е подният Холмс. Драйфус погледна към посоченото място.

Той видя човек, стоящ прав в издълбания пън, който се опитваше да кара лодката напред. Изглежда крадецът не смееше да легне в лодката като Одета и да я затвори, защото мислеше, че ще се задуши.

— Подлец, убиец! — извика младият германец. — Ти искаш да избягаш, но не ще успееш. Не си още далеч, ще те стигна и ще ти отнема лодката.

Одета хвана любимия си и му извика:

— Икаш да се хвърлиш в морето, но не те пускам. Тогава всички ще бъдем загубени. Ервин, ти или ще се удавиш, или ще те убие, или...

Явно беше, че на Одета ѝ хрумна още по-страшна мисъл. Тя пусна Ервин и се дръпна малко назад. Германецът използва това и извади от джоба ѝ острия нож, който тя винаги носеше със себе си. Той сложи ножа в устата си и с ръце, вдигнати към небето, молене Бог да благослови тялото му, след това се хвърли в морето. Одета изпищя и припадна, а Драйфус успя да я хване, за да не падне. Храбрият младеж пореше вълните със силните си ръце. Разстоянието между него и лодката намаляваше. Мисълта за любимата му и съдбата на другите удвояваше силите му. Той вече беше на няколко метра от лодката.

Холмс, обаче, беше забелязал приближаващия се неприятел и грабна веслото. В момента, когато искаше да удари германеца по главата, той като добър плувец се скри под водата. Но ударът раздвижи силно водата, която разклати лодката. Холмс падна в морето. Двамата неприятели почти едновременно се показаха над водата и помежду им започна бесен двубой. Холмс като по-силен хвана младия германец и го хвърли назад.

— Проклети немецо, умри — викна той и го натисна с всички сили, за да го удави.

Но любимият на Одета обви като хидра краката си около тялото на Холмс и го повлече със себе си в дълбините. Минутата, която измина, караше отчаяната Одета да повдига ръце към небето. Скоро и двамата се появиха над морската повърхност близо един до друг. Холмс приличаше на морско чудовище. Мократа му коса беше покрила подутото му лице, а дългата му брада плуваше над водата. Ервин плуваше към лодката, която беше близо до тях. Холмс го следваше и искаше да го хване за крака тъкмо в момента, когато той се хвърли в лодката. Но Холмс не постигна целта си. Ервин го удари силно в гърдите и той потъна във водата. Ервин веднага скочи в лодката, хвана греблата и се запъти към брега. Но скоро Холмс пак се появи и то близо до лодката. Той хвана с две ръце лодката стъбло и искаше да я преобърне. Ервин се изплаши. Той пресметна, че ако лодката се обърне, не би могъл да стигне до брега. В този момент показва ножа и извика на противника си, че ще го промуши. Холмс пусна лодката, но все пак плуваше успоредно с нея към брега.

Изведнъж Холмс изпищя от ужас — той видя приближаващата го акула и почна да се моли Ервин да го спаси.

Ервин се бореше със себе си и разсъждаваше, че този убиец заслужава да бъде разкъсан от акулата, но и не можеше да изтърпи това страшно зрелище.

Холмс извика още веднъж за помощ. Ервин се наведе и го издърпа при себе си. Акулата мина като стрела под лодката и изплющя с опашката си, като разбра, че плячката ѝ се изплъзна.

Лодката плаваше към брега.

След минута Ервин вече прегръщаше любимата си. Драйфус също прегърна смелия младеж. Холмс отиде на брега, изрече страшна клетва и се изгуби зад скалата. Черната душа на този пропаднал човек не знаеше какво е благодарност. Той не благодари и на Ервин, че го беше избавил от зъбите на акулата.

Часът вече беше три, на изток руменееше и предвещаваше идването на новия ден. Одета трябваше да се качи на лодката и преди изгрев да бъде в Каена. Тя се сбогува с любимия си и с другаря му и отплава.

19.

Читателите вече познават Соломон Дулсети, този нещастник, с неговата безкрайна алчност за проклетото злато. Те знаят мизерния му занаят, ала не знаят кои са неговите деца.

Дулсети имаше двама сина: Бохор Хаим и Соломон. Първият беше без ляво око, а вторият бе гърбав. Хаим беше крадец, а Соломон — полицейски шпионин, а по-късно началник на тайната полиция в Париж. И двамата преуспяваха — особено Бохор Хаим.

Като се увери, че не ще успее със занаята си и като прекара няколко години в затвора, той се разкая, прие католическата вяра, постъпи в ордена на йезуитите, стана свещеник-мисионер и с лицемерие, измама и лъжа успя да бъде провъзгласен за непогрешим католически владика. Негово преосвещенство Хаим Едноокия — извинете, той сега има две очи, едното, разбира се, е стъклено — блаженства някъде далеч на изток. Трябва да прибавим при това, че Бохор Хаим от горе до долу прилича на баща си.

Но да оставим синовете и да се върнем към почтения им баща. И днес старият Соломон беше в кантората си, сиреч в големия дъсчен сандък, и внимателно пресмяташе какво е спечелил през тази седмица.

Неочаквано лихварят спря прелистването и лицето му се намръщи, а очите му се впериха в разтворената страница. Видно беше, че сметката на този негов клиент не го зарадва много. На страницата беше написано: Граф Естерхази.

Като пресметна цифрите на тази страница, Соломон започна да скубе побелялата си козя брада. Нещо повече, той сам се нарече глупав и лекомислен, задето тъй сляпо се е доверил на графа.

— Трябва да свърша с черния граф — измърмори Соломон Дулсети. — Съвсем щурав ли бях, че дадох заем от тридесет хиляди на този човек? Но тогава мислех, че граф Естерхази ще се ожени за единствената дъщеря на богатия княз Миревич. Откъде можех да зная, че този Миревич е фалшификатор, убиец и мошеник и че граф Естерхази ще се лиши от бриляntenата брошка. На устните на евреина се появи неочаквано подигравателна усмивка.

— Спасих поне нея — си каза той. — Така поне мисля. Дъщерята на фалшификатора я заложи при мен за някакви си петдесет франка. Срокът, наистина, не е изминал, но ми се струва, че момичето не би могло да се снабди с толкова пари, за да откупи заложената брошка. С граф Естерхази скоро ще свърша. Утре изтича срокът на неговите полици. В случай, че не ми внесе тридесет хиляди, ще изпратя протест направо на военния министър. Ще види тогава какво съм му погодил.

Соломон Дулсети млъкна. Вратата на магазина се отвори — в кантората му влезе клиент. Той беше млад човек, добре облечен, приличащ по външност на художник.

— Навярно някой студент от Латинския квартал — промърмори лихварят. — Ще иска да заложи часовника си, пръстен или друга някоя вещ.

Соломон остана излъган. Младежът не беше дошъл да залага, а да откупува.

Младежът небрежно извади заложна разписка и я показва на Соломон.

— Трябва да откупя тази вещ — каза той спокойно. — Вземете петдесет франка, толкова сте дали за предмета. Кажете ми сега, каква е лихвата?

— На драго сърце, млади господине — отговори евреинът. — Ние, лихварите, се радваме повече, когато клиентите ни донесат пари, отколкото безценни предмети. Номерът на разписката е 10 749, нали?

— Да — отговори младежът.

Евреинът разтвори голям тефтер, за да види какъв предмет е отбелязан под този номер. Изведнъж Соломон се стресна, лицето му стана жълто като восък. Този младеж искаше да откупи брилянтената брошка на Павловна.

— Откъде имате разписката. — извика Соломон.

— Не съм длъжен да ви давам отчет по този въпрос. А за да не мислите, че имам разписката по нечестен начин, ще ви кажа следното: казвам се Алфонсо Гилето и живея в същата къща с госпожицата, която е заложила брилянтената брошка. Госпожицата се казва Павловна Мирович и е дала тази разписка на приятелката си Ева Рихтер. И понеже последната е в нужда и е без работа, защото фабриката „Бернард и синове“, където работеше е фалирала, затова

желая да ѝ услужа, като откупя брошката. Вие казахте, че брошката е фалшива, обаче това не е вярно. Брошката струва най-малко десет хиляди франка.

— Тя не струва и франк — извика евреинът, — но понеже ми казахте, че госпожицата е в нужда и без работа, искам да ѝ помогна, като откупя брошката за сто и петдесет.

— Значи брилянтите са станали по-ценни — каза Алфонсо.

— Кълна се в брадата на Якова и Авраама, че брилянтите са фалшиви. Давам ви за тях двеста франка и нито сантим повече.

— Върнете ми залога — нареди Алфонсо енергично.

— Давам ви петстотин.

— Желаете ли да повикам полицията?

— Давам ви хиляда — изстена евреинът. — Горко ми, аз съм загубен човек.

Алфонсо се запъти към вратата.

— Господине, имайте милост към мене, стария човек, върнете се, ще ви заплатя две хиляди за брошката, въпреки че брилянтите са фалшиви.

— Господин Соломон, не я давам дори за десет хиляди франка — отговори младежът непоколебимо. — И ако не ми я върнете, ще извикам полицията и ще ви арестувам за кражба и злоупотреба.

Сълзите капеха от очите на евреина. Сълзи от алчност и лакомия. Но младежът остана неумолим. Лакомият евреин беше принуден да върне брошката. Избиха го студени тръпки при мисълта, че трябва да даде скъпия предмет за някакви си петдесет франка. Студена пот се показва по челото на лихваря, когато отключи ковчега и извади брошката. Соломон почна да стене като пребито псе, когато даде брошката на Алфонсо и видя как той излезе от магазина му.

— Удар след удар сполетява невинната ми побеляла глава. Ще загубя и тридесетте хиляди, които заех на граф Естерхази. Отнеха ми брилянтената брошка, търговията не върви. Мъртвешката глава и Равелак се изгубиха, не ми носят вече скъпоценности за продан! Ти, боже на небето, какво си намислил да сториш с бедния, немощен старец? Искаш да загина на стари години от глад ли? Смили се над мене, Боже!

Старият евреин, този подъл скъперник, плачеше като дете и си скубеше главата за скъпоценната брошка. Алчността го влудяваше.

Нещастникът си въобразяваше, че е разорен, въпреки че имаше милиони. Този скъперник имаше такова богатство, че десет честни семейства можеха да живеят охолно и щастливо само от лихвите.

Вратата на магазина се отвори отново.

Евреинът млъкна и се огледа. Добре облечен мъж с черна брада на средна възраст влезе в кантората.

— С какво мога да ви служа? — попита Соломон засмян.

Чернобрадият мъж не отговори нищо, само се огледа плахо из магазина.

— Сам ли си? — запита най-после. Соломон Дулсети се стресна като от гръм.

— Питу, ти ли си?

Човекът махна фалшивата си брада и я сложи в джоба си. Пред стария Дулсети застана гърбавият полицейски агент. Синът стоеше срещу баща си.

Питу беше най-малкият син на Соломон Дулсети. Соломон Дулсети младши, сега Франсоа Питу, беше даровит младеж и още в младостта си показва голям талант в шпионажа. Престъпното занятие на баща му и връзките му с крадци, му дадоха възможност да се запознае с най-опасните парижки престъпници и да може тайно да ги наблюдава. Не знам дали честността или користолюбието са накарали младия Соломон да ги открие на полицията. Той стана шпионин на тайната парижка полиция и направи големи услуги на господин Ла Бриер, който го назначи за комисар на криминалната полиция в Париж.

Питу завиждаше на прочутия полицейски комисар Гилберт за директорството на парижката криминална полиция. Колкото за отношенията на гърбавия Питу с баща си, те съвсем не бяха така искрени, както би трябвало да бъдат. Комисарят криеше от света родството си с Дулсети и даже бе променил името си.

Наистина, щеше да бъде голяма ирония, ако хората знаеха, че прочутият криминалист Питу е син на известния лихвар, кождер и укривател на крадците и разбойниците. Въпреки че отношенията на сина и бащата не бяха искрени, все пак си помагаха тайно. Имаше важни причини за това. Питу се нуждаеше от парите на баща си, а старият укривател на крадците и разбойниците се нуждаеше от покровителството и съветите на сина си. Старият Соломон знаеше, че

Питу му носеше лоши известия — може би сега е застрашен от полицията?

Не беше ли достатъчно, че беше изгубил брилянтената брошка? Трябваше ли още и полицията да го преследва? Старият евреин изръмжа като звяр и даде знак на сина си да седне до него на канапето.

— Какво желаеш? — запита Соломон Дулсети дрезгаво.

— Нося ти лоши вести, татко!

— Това знам. Ти никога не си ми донесъл нещо добро.

Питу разкърши рамене и стана.

— Ако не желаеш да чуеш съветите ми, ще трябва да страдаш — каза той спокойно и се приготи да си върви.

— Не, стой, разкажи ми всичко — замоли старият евреин. — Добре е човек да знае какво му готвят неприятелите.

— Твоят неприятел е законът и полицията и никой друг — изсмя се гърбавият Питу. — Защо би бил толкова лекомислен, татко, и си купил брилянтите от Марсел Бернард?

Соломон Дулсети побледня, но скоро се съвзе.

— Ако работата е само до тези брилянти, аз не се страхувам — каза старецът. — Марсел Бернард беше самостоятелен търговец и има право да прави каквото пожелае със стоката си. Кой може да ме обвини, че съм купил от него?

— Но се лъжеш, татко — отговори Питу. — Марсел Бернард не е изплатил брилянтите на кредиторите си, а ти си ги купил от него на нищожна цена. Знаеш много добре, че който купи ценна вещь на нищожна цена, трябва да се предполага, че е открадната и е длъжен да уведоми полицията. Ти не си сторил това, а си укрil откраднатата стока и ще трябва да отговаряш за това. Полицията те преследва от осем дни и е открила много неща.

Евреинът побледня и скочи от стола.

— Какво са открили шпионите? — запита той.

— Всичко, което се върши тук. Те са видели, че се свързваш с най-опасните парижки престъпници и са открили, че в къщата ти живее известната акушерка Красцинска.

— Не ме е грижа за тази жена! — извика Соломон сърдито.

— Ти си отговорен за всичко, което става в твоя дом. С една дума, твоео положение е много лошо.

Соломон изстена дълбоко и наведе глава.

— Какво мислят да ми направят? — запита той сина си.

— Ще те арестуват.

Евреинът се разтрепери и падна изнемощял на стола.

— Днес към девет часа вечерта, моят непримирим неприятел Еилберт ще дойде при тебе и ще те арестува. После ще претърсят къщата ти и ще конфискуват всичко, което намерят.

— Тежко ми и горко — захълца евреинът. — Какво да правя? Как да спася себе си, парите и стоката си.

— Затова и дойдох при тебе, татко — отвърна Питу. — Ти знаеш, че никога не съм те оставял в опасност.

— Да, но ти винаги ми костваш много пари — изохка Соломон и погледна злобно сина си.

— Без пари е само смъртта — изсмя се Питу — и този път не мога да те отърва, без да пожертваш няколко хиляди.

Гърдите на скъперника почнаха да се движат бързо и глух вик излезе от гърлото му. Соломон Дулсети скочи от стола си. Кокалестите му ръце се протегнаха конвулсивно към Питу, като че искаше да го души.

— Подлец — извика той, — искаш да ме ограбиш.

— Обезумял старико, желаеш ли да полежиш няколко години в затвора и да загубиш богатството си?

Няколко несвързани думи изскочиха от гърлото на стария евреин.

— Колко искаш, за да ме избавиш? — запита той сина си.

— Десет хиляди.

Ужасен, Соломон се опря на дъсчената стена. Знаеше много добре, че синът му не ще отстъпи от исканата сума.

— По какъв начин мислиш да ме избавиш?

— Ако изпълниш съвета ми, нищо не ще ти сторят — каза Питу, — даже ще получиш похвала от полицията.

— Как ще направиш това?

— Много лесно. Веднага ще арестувам Красцинска и ще кажа на господин градоначалника, че ти си ми открил престъпните й дела и че ти си ми помогнал да я арестувам.

Соломон Дулсети започна да трие ръце и затанцува като дервиш.

— Ненапразно си мой син — захили се той. — Ти си хитър човек, това е чудесна идея. Господин Ла Бриер ще се зарадва, като чуе, че съм издал акушерката. Това ще бъде голяма чест за мене и тогава не

ще се страхувам вече от полицията. Стоката и брилянтите на Бернард ще скрия така, че никой да не може да ги намери. Тогава може да дойде лукавият Гилберт и да претърси къщата ми. Прочутият комисар ще се разгневи като гладно куче, когато види, че са му отнели плячката. Ще бъде ужасен удар за Гилберт.

— Това и желая — отговори гърбавият комисар. — За мене ще бъде по-добре, ако противникът ми загуби влиянието си пред господин Ла Бриер. Плати ми сега и аз ще арестувам акушерката.

Да плати! Това беше една мъчна работа за Соломон, но скъперникът беше принуден да преклони глава, ако не желаете да пострада. Десет хиляди! Много пари! Студени тръпки побиха Соломон, като си помисли, че ще трябва да брои толкова пари. Нещастният евреин с разтреперани ръце, със сълзи на очи, с клетви и пъшкане наброи десетте хиляди франка на достойния си син.

— Сине — извика той, — преди няколко месеца ти дадох една банкнота от хиляда франка. Къде са парите? Защо нямаш милост към бедния си баща?

— Надявам се — каза Питу, — че тези банкноти не са фалшиви, като онази, която ми даде тогава.

Старият евреин изгледа въпросително сина си.

— Банкнотата беше фалшифицирана. На едната ѝ страна се намираше името на граф Естерхази и понеже бях чул от теб, че майорът е получил тази банкнота от бъдещия си тъст, княз Мирович, усъмних се, че князът е фалшификатор. Проследих го, открих скривалището му и го арестувах пред олтара в катедралата „Нотр Дам“ в минутата, когато венчавах дъщеря му за граф Естерхази.

— Проклет да си — извика скъперникът. — Не можа ли да почакаш поне осем дни по-късно да го арестуващ. Тогава нямаше да загубя тридесет хиляди франка, които заех на черния майор!

Питу се изсмя и взе десетте хиляди.

— Нека отидем сега при акушерката Красцинска — каза той. — Придружи ме, татко!

Старият евреин заключи добре вратата на магазина и се отправи със сина си през мръсния двор към вътрешната къща. Сградата беше дървена и изглежда някога е била хамбар или конюшня.

— Сама ли живее акушерката в тази къща? — запита Питу.

— Да — отговори Соломон, — обаче не ще я намерим сама. При нея винаги има няколко жени и деца. Това налага професията ѝ.

— Да се качим горе — пошепна комисарят на баща си.

И двамата се качиха полека по дървените стълби и се отправиха към вратата, на която беше окачена фирмата на акушерката. Те се спряха пред вратата и се послушаха. В стаята се чуваше детски плач. Между този плач се чуваше охкането и пъшкането на жена, която изглежда се мъчеше от страшни болки. Последва къс, но сърцераздирателен писък. Из стаята се разнесе плачът на новородено дете, а после се чу груб женски глас:

— Ето го незаконороденото, момче е!

Питу поклати глава и погледна баща си. Двамата бяха разбрали какво става в тази минута в жилището на акушерката Красцинска.

— Татко, татко — чу се гласът на една изнемощяла жена, — спаси детето, черният мъж иска да го вземе. Детето, детето!

Глухо хълцане заглуши този вик. Питу потропа на вратата. Вътре прошумоля нещо и Красцинска попита със строг глас:

— Кой е? Сега не мога да отворя.

— Аз съм, хазяинът — отговори Соломон Дулсети. — Имам да ви кажа нещо много важно, госпожо Красцинска.

— Вие ли сте, господин Дулсети, почакайте пет минути. Защо викате? Нали ви дадох хляб? Яжте и мълчете!

— Да почакаме — каза Питу на стареца, — не можем да я безпокоим в работата ѝ.

Плачът и риданията утихнаха за миг. Щом вратата се отвори. Питу се вмъкна вътре. Красцинска много се изплаши.

— Чужденец! — извика тя.

— Аз съм криминалният комисар Питу. Гърбавият показва картата си на акушерката.

— Нямам работа с полицията — извика тя. — Не ми трябват сега мъже в стаята. Там на леглото лежи родилка, която току-що роди.

— Вие признавате, че сте акушерката Красцинска? — извика Питу строго. — Арестувам ви.

— Подлец! — извика рускинята разгневена. — Нека бъде проклет този, който ме вкара в тази беда.

Тя метна гневен поглед.

— Бог ми е свидетел, че не съм бил аз — извика Соломон Дулсети, — полицията претърси цялата къща, а и мене искаха да арестуват.

В това време Питу се огледа из тъжното помещение. В стаята имаше маса, няколко счупени стола и едно разнебитено канапе. В един ъгъл стояха три дрипаво облечени деца. Те бяха от една до три години и всички рахитични — с подути тела и слаби изкривени крака, които не могат да удържат тежината на тялото. Виждаше се по лицата им, че гладуват. Те тъжно гризяха сухи кори хляб, които преминаваха от ръце в ръце. Питу извърна поглед от тях. Той се загледа с любопитство в кревата, намиращ се срещу вратата, през нечистите завеси, които бяха вдигнати. В мръсното легло имаше красива жена. Навярно тя е същата, която току-що роди и викаше за помощ.

Изнемощяла и в безсъзнание, тя лежеше на леглото. Слабите ѝ ръце, извадени навън от покривката, се пресягаха към новороденото, което акушерката беше завила в парцал и беше поставила в долния край на леглото.

Питу беше свикнал с най-грозни и трогателни зрелища. Той беше станал безсърдечен и безжалостен. Службата на криминалист го направи съвсем безчувствен към човешкото нещастие. Ала това, което видя тук, и това, което дишаше, го беше потресло. Ужасна воня изпълваше стаята — миризма на болести, мизерия и зло-действия. Той се приближи до леглото.

— Госпожо, чуите — промълви той, като побутна безчувствената родилка.

Жената с червената коса отвори очи, извика и после плачешком рече:

— Марион иска детето си, черни човеко. Обичай го, защото то е твоє дете.

— Дайте ѝ детето — нареди комисарят на акушерката.

Красцинска веднага изпълни заповедта. Жената със златно-червените коси с безкрайна нежност притискаше детето към гърдите си.

— Направихте ли всичко, което е нужно за тази жена?

— Да — отвърна Красцинска, — тя не е някаква графиня, та да се занимавам толкова с нея.

— Кои са тези деца в ъгъла?

— Не зная.

— Как се казва родилката?

— Не зная.

— По дяволите, можете ли да ми кажете, кой ви заплати за нея?

— Не зная.

— Вярвайте, ще ви заставя да говорите.

— Е, не се боя от полицията — каза акушерката. — Ако днес ме арестувате, утре господин Ла Бриер ще ме освободи.

— Щом вярвате — добре. А сега пригответе се да ме последвате.

После Питу се обърна към баща си, който стоеше като най-невинен човек.

— Вие, господин Дулсети, ще останете при родилката и децата, докато се върна.

— Добре, господин комисар — продума покорно евреинът, играейки комедията на своя син.

В това време Красцинска сложи шала и шапката си.

— Да вървим, уважаеми господине — каза тя с насмешка.

Питу даде вид, че нищо не е чул. Той хвана Красцинска за ръка и я поведе. Като излязоха на улицата, той извади свирка и свирна три пъти. Двама здравеняци стражари изтичаха към Питу.

— Тази жена е арестувана — каза той, предавайки им Красцинска. — Хубав лов падна. Искam преди това да уведомя началника и после да я вкараме в предварителния арест. Вземете файтон и я отведете в дома на господин Фон Ла Бриер. Затворете я в една килия в избата и не пускайте никого при нея, докато не дойда.

— В двореца на господин Фон Ла Бриер? — извика акушерката.

— Вие ми правите голяма услуга. Ще се уверите, че утре ще бъда свободна.

— Оставете я, нека си бърбори — разгневи се Питу, — а сега тръгвайте и ми изпратете колкото е възможно по-бързо две санитарни коли.

След като се увери, че неговите хора, в които имаше пълно доверие, се качиха с арестуваната във файтона, Питу се върна в нечистото жилище на акушерката.

— Добре е пазена — каза на баща си той, — и за петдесет минути ще я обезвредят. Но кажи ми, татко, не знаеш ли коя е онази хубава жена в леглото?

Евреинът поклати глава.

— Не съм се интересувал никога от тайните на Красцинска — рече той, — пък и тя никога нямаше да ми каже истинското ѝ име.

— Басирам се, тате, тук се крие някаква тайна.

— Жената ми прилича на умопобъркана — уверяваше Соломон Дулсети. — Преди да дойдеш, тя постоянно викаше, че се бои от някакъв черен мъж и си мислех, че всеки миг ще удуши детето.

— Ще е щастие за болното дете. При това чакам санитарните коли, които ще откарат всички, които са тук — жената и новороденото в родилния дом, а трите други деца в приюта за намерени деца.

Не се мина и половин час и санитарните коли, които очакваше Питу, пристигнаха. В едната сложиха родилката и детето, а в другата — трите по-възрастни деца. Клетата Марион, нещастната дъщеря на майор Форцинети, нищо не чувстваше и не разбираше. Тя беше в треска, но притискаше детето до гърдите си и когато най-последно в болницата трябваше да го нахранят, сестрите го взеха със сила от нея.

— Много добре стана всичко — каза гърбавият на баща си, щом останаха сами в квартирата на акушерката. — Ще отида сега при Фон Ла Бриер, за да му съобщя, че ти си ми предал тази злосторница и с това ще попречим на плановете на нашия враг Гилберт.

— Добре, добре — изстена старият евреин, — не съм дал напразно моите десет хиляди.

Двамата слязоха по стълбите.

Те се озоваха в помещение, което наподобяваше конюшня. Дулсети вървеше напред, гърбавият комисар — след него. Неочаквано Питу се стъписа.

— Не чуваш ли нищо, старче? Евреинът се послуша.

— Някакво животно, струва ми се, стене долу.

— Не, това не е животно, а човек — изрече Питу развълнувано. — Гласът иде от онази страна.

Той се приближи към стената.

— Има ли някой тук? — извика той силно. За миг настана тишина.

— Тук има жив заровен човек — разбра Питу.

20.

Виковете за помощ се усиливаха и гласът изглежда беше на жена. Питу започна ясно да го различава. Ала все още не можеше да разбере откъде точно идва. Струваше му се, че се чува ту зад дъсчената стена, ту откъм пода.

— Има ли под нас изба?

— Да — отвърна Дулсети, — но от дълго време не съм слагал нищо в нея. Влажна е, пък и стените са с няколко сантиметра плесен. В помещенията, които са пред къщата ми, има достатъчно място за стоките.

— Откъде се влиза в избата?

— Стълбата е зад онази дъсчена стена. Входът заковах, понеже не исках никой да влиза в това помещение.

— Дай брадва и фенер.

Старият евреин ги донесе след малко. Питу удари с брадвата по стената. От удара прогнилите дъски се счупиха. Входът на зимника се отвори. Блъсна ги непоносима воня.

— Смърди на леш — стисна носа си Дулсети. — Сигурно долу има трупове.

— Но и жив човек — отговори Питу, като взе фенера от баща си.

Гърбавият комисар влезе в избата. Той вдигна фенера, който съвсем слабо осветяваше помещението. Видя, че се намира в подземна пещера, пълна с мръсотии, всякакви гадини и смет. Тук бе немислимо да се живее. Комисарят се натъкна на трупове. В избата имаше седем мъртви деца. Всички бяха червясали. Плъхове и всякакви гадни насекоми се бяха струпали по телата им, но шумът ги подгони към дупките им. В дъното на избата имаше малко прозорче. До него Питу забеляза човек. Клетото същество беше жена. Тя бе толкова отслабнала, че не можеше да мърда и се бореше за живота си, като притискаше лицето си до прозорчето, за да диша чист въздух. Питу се приближи до нещастницата.

— Идеш ли най-после, Емил?

Това бе всичко, което затворената можа да каже с едва доловим глас. После падна в ръцете на Питу. Той я изнесе с помощта на баща си в двора, а после я отнесе в дъсчената постройка, намираща се зад магазина на лихваря.

— Млада жена — каза Дулсети.

— Тя е много красива — добави Питу, — и дявол да ме вземе, ако не я познавам.

— Чудно, същото исках да кажа и аз!

Те поставиха нещастницата на скъсаното канапе, намиращо се в тъй наречената частна кантора на евреина. После ѝ дадоха малко бульон и вино и момичето отвори очи. В този миг двамата мъже възкликнаха едновременно.

— Това е дъщерята на фалшификатора Мирович. После старият прошепна на сина си:

— Тя заложи преди няколко месеца при мене една скъпоценна брошка.

Синът добави:

— Видях това момиче преди няколко месеца в църквата „Нотр Дам“, обкръжена от блясък, като невеста на граф Естерхази.

Какво ли биха казали Емил фон Пикардин и заточеникът на Дяволския остров — недъгавият Мирович, ако биха видели лицето на любимото момиче. Те биха познали Павловна, защото любящото око не се мами, ала те биха били и поразени, ако видеха какво са направили от красивата девойка тези престъпници.

Красотата ѝ не бе загубена, от очите ѝ пак светеше невинност, но преживените мъки и страдания бяха сложили отпечатък по красивото ѝ лице.

— Къде се намирам? — бяха първите думи, които Павловна произнесе, след като се огледа. — Ако още съм в ръцете на ония ужасни хора, имайте милост и ме убийте.

— Успокойте се, госпожице — каза Питу, опитвайки се да говори окуражаващо. — Вие сте спасена от вашите врагове и се намирате под закрилата на парижката криминална полиция, чийто представител съм, аз.

— Вие сте чиновник! — извика радостна Павловна и се опита да стане.

Тя беше толкова слаба, че не можа да се вдигне.

— Пазете се, госпожице — молеше я Питу, — и ако можете, отговорете на въпросите ми.

— Как е вашето име?

— Павловна Мирович.

— Не бяхте ли невеста на граф Естерхази?

Като чу това име, девойката се сепна, но после отговори тихо: — Да.

— Имате ли роднини в Париж?

— Не, баща ми княз Мирович е умрял. Бащата и синът се спогледаха.

— Бихте ли могли да си припомните как се озовахте в тази изба?

— Жената ме хвърли в нея.

— Ах, Красцинска! Така и предполагаме. Но коя е причината, за да посегне тя на живота ви? Защото извън всякакво съмнение е, че вие щяхте да загинете в избата, ако случайно не бях ви намерил.

— Друг ѝ заповяда да го направи.

— Но кой е той.

Павловна сложи ръце на очите си и замлъкна.

— Отговорете! В случай, че кажете истината, ние ще ви браним от вашите врагове — увери я Питу.

С големи усилия Павловна се привдигна.

— Не, не мога да ви кажа! Този човек има изключително влияние и само някоя извънредна сила може да ме спаси. Кажете ми, господине, ще ме заведете ли при началника си? Нему ще разправам всичко и кълна ви се, че ще ви похваля много, задето ме спасихте.

Гърбавият комисар замълча. Разговорът на девойката с Фон Ла Бриер можеше да бъде от полза за него, защото тя наистина, може да го похвали повече, отколкото ако сам разкаже за случая.

— Добре — реши той. — Веднага ще ви заведа. Чувствате ли се толкова добре, че да можете да дойдете с файтон до двореца на Фон Ла Бриер?

— Разбира се — заяви Павловна. Надеждата, че ще намери защита побеждаваше слабостта ѝ. — Да вървим.

Двамата мъже отидоха в магазина и оставиха Павловна да поправи косата и тоалета си. После тя, подпирайки се на рамото на Питу, тръгна към колата. Файтонът ги отнесе към двореца на Фон Ла Бриер.

Питу и младата девойка влязоха в прекрасния дом. Комисарят отведе Павловна в стая, намираща се недалеч от кабинета на началника и заключи вратата. Веднага заповяда да съобщят, че е дошъл. Господин Фон Ла Бриер беше готов винаги да приема двамата си първи агенти — Гилберт и Питу; те бяха кажи-речи негови министри, с които управляваше полицейската си армия. Така че — той прие гърбавия Питу, но беше настроен зле.

— Любезни ми Питу — изгледа го иронично, — навярно сте дошли да ми съобщите, че най-после сте намерили онова момиче, за което се интересувам толкова. Нали знаете, че тази Наталка е петното в живота на моята съпруга?

Питу първо се изчерви, но после пребледня.

— Колкото и да се мъча да намеря това момиче, Ваше превъзходителство, не успявам. Може би колегата Гилберт е по-щастлив от мен...

— Нито той — отвърна началникът на парижката полиция, — нито вие успявате да направите нещо. Мисля, че причината е лошата ви воля.

— Осмелявам се да ви припомня услугите, които ви направих в Петербург — продума Питу покорно.

— Да, разбира се — кимна Фон Ла Бриер, — такива услуги не трябва да се забравят. Какви вести ми носите днес?

— Сполучих да уловя добра плячка.

— Да не сте хванали избягалия Равелак?

— Не, Ваше превъзходителство. Равелак е изчезнал от Париж и кой знае на кой край на земята се крие. Смятам, че избавих Париж от една по-ниска твар.

— Правите ме любопитен!

— Ще си спомните ли, Ваше превъзходителство, че неотдавна получихте оплакване против делата на една акушерка, която живее в дома на Соломон Дулсети?

— Да, спомням си, че подписах заповед да арестуват евреина. Гилберт искаше да го арестува.

— Прощавайте, Ваше превъзходителство, забележката ми, но това щеше да бъде глупост от страна на Гилберт. Този евреин ми събщи за делата на акушерката и се показва добър помощник на полицията.

— Как се казва тази жена? — запита Фон Да Бриер и се замисли.
— Красцинска! Тя е руския или полякия.
— Това име ми е познато — промърмори началникът. — не си ли спомняте да сте го чували някъде.

— Не мога да си спомня.

— Както и да е. Какво е сторила тази жена?

— Всичко лошо и подло, което може да върши една акушерка със занаята си. Между другото намерихме в избата на Красцинска трупите на седем деца.

— Значи е голяма престъпница. Къде е жената?

— В зимника на вашата къща. Предположих, че ще искате сам да я разпитате.

— Да, ще го сторя, Питу, добре сте направил. Нека доведат жената тук.

Зарадван, че началникът го похвали, Питу излезе и заповяда на един стражар да доведе акушерката при началника. В този момент на прага на отсрещната стая се показа висока, бледа жена в черно облекло. Това беше Катерина фон Да Бриер, жената на парижкия градоначалник. Катерина беше с шапка на главата и държеше в ръка копринен чадър, навярно се готвеше да излезе.

— Господине — каза тя на мъжа си, — отивам на църква. Откакто припаднах тогава, не съм ходила на това свято място.

— Добре, госпожо, но защо ми съобщавате това?

— За да не изпратите шпионите си, които ме следват даже и в храма Божи. Както виждате, желая да ви предпазя от този грях.

— По-добре ще бъде, госпожо, ако мислите за собствените си грехове — отговори господин Фон Ла Бриер, като погледна злобно жена си.

Катерина вдигна гордо глава.

— Това, което вие наричате грях — каза тя, — е моят единствен светъл лъч, който съдбата изпрати през живота ми.

Градоначалникът почервения от гняв.

— Госпожо, според вас може и да е така, но хората мислят друго. Едно незаконородено дете не е слънчев лъч.

Жестоката дума нарани нещастната жена.

— Вие късате сърцето ми — извика тя със сълзи на очи. — Но Бог помага на всекиго, който има да изпълни велико дело.

— В какво се състои, госпожо, вашето велико дело?

— Да намеря дъщеря си и да ѝ стана майка.

Като каза тези думи, госпожа Фон Ла Бриер тръгна към вратата. Внезапно се чуха гласове. Питу се връщаше с арестуваната. Брадатото лице на градоначалника прие по-благ вид.

— Госпожо, моля ви за минута. — Кажете, господине.

Катерина беше застанала на вратата и гледаше въпросително мъжа си. Дали съжаляваше и се каеше, че бе нагрубил толкова много жена си?

— Госпожо, искам да поговоря с вас още малко — продължи Фон Ла Бриер с по-благ глас. — Преди това трябва да проведе един разпит, който ще трае няколко минути. Имайте добрината да отидете дотогава зад онази завеса.

Без да подозира ни най-малко какво я очаква, Катерина се скри зад зелената завеса, която покриваше големия прозорец. Едва се бе настанила зад завесата, и Питу влезе, придружен от Красцинска. Рускинята не се страхуваше ни най-малко. Тя гледаше нахално и предизвикателно господин Фон Ла Бриер.

— Вие ли сте акушерката Красцинска? — запита градоначалникът. — Най-послед попаднахте в ръцете на правосъдието. Открихме престъпните ви дела. Убивала сте невинни деца, чиито трупове намерихме.

— Намерихте? — попита Красцинска. — Кой може да докаже, че аз съм убила децата? Децата умират лесно.

— Аз ще ви докажа — каза Питу. — Щом вие не сте убила децата, тогава защо сте оставила труповете им в избата?

— Защото не ми платиха за погребването им, а нямах и време.

— Заплатили са ви — продължи Питу бързо — да държите онова момиче в онази ужасна и пълна с трупове изба, за да умре от глад.

Акушерката се стресна, като чу, че и това беше разкрито.

— Това е лъжа — тросна се тя грубо, — момичето беше мъртво, когато го занесох в избата.

Питу се изсмя.

— Нека мъртвата сама ви каже, госпожа Красцинска, какво престъпление сте искали да извършите над нея.

Гърбавия! комисар напусна стаята, като бързаше да изиграе последната си, най-голяма роля. Щом Питу излезе от стаята,

акушерката отиде бавно при писалището на градоначалника. Тя се наведе над смутения началник.

— Води ли тази врата към коридора? — запита тя и показа към вратата, през която преди малко беше влязла госпожа Фон Ла Бриер.

— Вие луда ли сте? — извика градоначалникът.

— Заповядвам ви да отворите веднага вратата и да ме пуснете.

— Вие сте луда!

— Не, аз съм напълно с ума си — каза жената. — Не забравяйте, господине, че аз като акушерка зная много тайни, с които мога да си послужа при благоприятен случай. Да ви разкажа ли една такава тайна из моята практика?

Господин Ла Бриер побледня. Зелената завеса също потрепера, като че някой се държеше за нея. Акушерката се доближи още по-близо до него и му пошепна:

— Една нощ в Петербург акуширах на млада баронеса. Тя роди момиченце. Бащата на това дете беше прочутият разбойник Михаил Панин, а майката се казваше Катерина фон Острау, а сега се казва...

— Спрете!

— Желаете ли, Ваше превъзходителство, да знаете как се казва сега майката на онова незаконородено, разбойническо дете? — запита акушерката със сатанинска усмивка. — Искате ли парижкото общество да узнае, или мислите, че ще е по-добре, ако ме придружите навън, като ми обещаете, че ще ме оставите свободно да практикувам професията си?

Едри капки пот потекоха по челото на смаяния мъж. Той се намираше в отчаяно положение. Думите на тази жена щяха да унищожат общественото му положение. В случай че я освободи, той нарушаваше дълга си и трябваше в бъдеще да защитава голямата, престъпница.

Ла Бриер се бори за миг със съвестта си. Най-после егоизмът победи. Той се страхуваше от унижение пред обществото.

— Елате — каза той, — ще ви пусна. Само мълчете, мълчете.

— Нищо лошо не сте ми направили — каза жената.

Тя се упъти към вратата. В тази минута в стаята влезе Питу. Той водеше Павловна за ръка. Господин Фон Ла Бриер препречи пътя на Красцинска. Той не желаше да се изложи пред чиновника си.

— Ето доказателството, което ни е нужно — процеди гърбавият като посочи Павловна. — Още ли ще лъжете, след като сама виждате, че мъртвите възкръсват, за да свидетелстват срещу вас.

Акушерката се стресна и хвърли зловещ поглед към хубавото момиче.

— Щеше да е по-добре да те бях убила — изсъска тя. — Ако зависеше от мене, нямаше да си жива вече, но оня влюбен до уши искаше да те държа в избата, докато се опитомиш и изпълниш желанията му.

Павловна не отговори нищо. Сълзите напълниха очите ѝ, тя простря ръцете си към градоначалника и падна на колене пред него.

— Господин началник, аз съм едно нещастно момиче, което няма кой да защити на този жесток свят — изплака тя. — Имайте милост към мене и ме покровителствайте. Вие единствен можете да ме избавите, не оставяйте да попадна в ръцете на враговете си. Кълна ви се, работила съм почтено, макар и да не бях свикнала да работя. Не ми е останало, господине, нищо друго, освен девическата чест, която ще браня докато живея.

Дълбоко трогнат, Фон Ла Бриер гледаше красивото плачещо създание, което, изпълнено с отчаяние, го молеше за избавление.

— Невъзможно ли е, наистина — извика той, — честно и почтено момиче да не може в Париж да изкарва прехраната си, необезпокоявано от никого. Станете, дете мое, и не плачете. Във Франция има закон за закрила на честните момичета от похищенията на богати развратници. Кажете ми името на човека, който си е позволил да ви говори такива безсрамни работи и кълна ви се, че ще го накажа както изисква законът.

Павловна стана. Очите ѝ светеха и по лицето ѝ се изписваше нещо, което досега бе непонятно за нея — чувство за мъст. Тя искаше да отмъсти на този, който се осмели да се докосне до нейната чест.

— Проклет да е този човек — каза тя. — Нищо не би ме спряло да кажа името му и да го изложа на срам и позор, за да се освободи целият женски свят от този демон и вампир. Човекът с животински инстинкти, от когото можах да се отърва само със силна воля, с която Бог ме е дарил, се нарича граф Ес...

Сърцераздирателен писък се разнесе откъм прозореца и Павловна не можа да доизкаже името. Зелените завеси се вдигнаха.

— Дете мое, мило и обично ми дете — извика Катерина фон Ла Бриер и се хвърли към Павловна, хълцайки и смеейки се като майка, която е намерила най-скъпото си на света.

Преди изненаданото момиче да проговори и преди началникът на парижката тайна полиция да се опомни, трогнатата жена беше вече притиснала в обятията си Павловна. Тя я целуваше по челото, устата и страните, мокреше лицето ѝ със сълзите си, гладеше косата ѝ и не снемаше втренчения си поглед от нея.

— Наталке, мое дете, пак те намерих — плачеше тя с безкрайна радост. — Бог е справедлив. Той наказва тежко създанията си, но ги и утешава със случаи, като този. Ела, дете мое, Наталке, да отидем на улицата, между хората. Нека всички узнаят. Ще им кажа с гордост: ето това е моята дъщеря, моето дете, детето на моята любов.

У Павловна се събуди чувство, непознато досега, което я накара да забрави всичко, което ставаше около нея. Тя гледаше само бледата, плачеща и възкликваща от радост жена.

— Мамо, мамо! — извика тя. — Мамо...

За пръв път откакто се бе родила, каза тази дума.

— О, Боже мой, не ме оставяй да полудея — извика изстрадалата жена. — Не сега, когато ме дари с такова неизмеримо щастие. Когато детето ми ме нарече мамо. О, пак го кажи, повтори го, мила моя Наталке.

Вместо сладката дума, Катерина фон Ла Бриер чу съвсем друго нещо.

— Вие сте полудяла, госпожо — изкрещя градоначалникът на жена си. — Можете ли да смятате това улично момиче за своя дъщеря, макар че нашият брак е лишен от деца. Тази болест ви е обхванала отдавна.

Ла Бриер, блед и треперейки от вълнение, се втурна към вратата. Хрипливо извика прислугата.

— Отведете госпожата в нейната стая и я пазете там, докато дойда. Отговаряте за нея. Тя е полудяла.

Слугата се приближи до жената на градоначалника. Пити също.

Двамата откъснаха нещастната майка от детето ѝ.

— Оставете ме при детето ми — молеше се клетницата. — Не разкъсвайте сърцето ми, не ме докарвайте до полуда. О, хора, ще посмеете ли да разделите тези, които Бог е събрал?

Напразно!

В сърцето на нейния мъж бе заспала и последната искра човештина, защото молбите на нещастната майка никак не го трогнаха. А тя не искаше нищо друго, освен да бъде до детето си... Сърцето на този човек сигурно беше от камък. Той даде заповед на мъжете и те завлякоха през вратата клетата жена.

— Мамо, ще дойда с тебе — извика Павловна.

Треперейки от вълнение, момичето искаше да тръгне след майка си. Ала господин Ла Бриер ѝ пресече пътя. Той хвана момичето и го блъсна в средата на стаята, така че Павловна падна на килима.

— Всеки в тази къща трябва да се подчинява на моята воля! — кресна коравосърдечният човек. — Ще премахна всеки, който би опетнил доброто име на рода ми.

Ала тази, за която се отнасяха думи му, не ги чу. Тя лежеше на килима със затворени очи. Благодатно безсъзнание я спаси от идващата опасност. Уморен, градоначалникът също седна. Неочаквано злобен гласа му прошепна на ухото.

— Това беше малка семейна драма. Не съжалявам, че присъствах на нея. Тайната за произхода на това момиче ми осигурява свобода, а освен това вярвам, че сцената, която се разигра тук, струва десет хиляди франка.

С тези думи Красцинска отново разгневи градоначалника.

— Какво? Да ви освободя и на това отгоре да ви дам пари?

— Виждам, че добре ме разбрахте — изгледа го равнодушно акушерката. — Десетте хиляди ще ми послужат добре. Те ще съставят капитала, с който ще подновя търговията си. И тя ще върви отлично, защото ще бъде под покровителството на парижкия градоначалник.

— Колкото се отнася до това, бъдете спокойна — каза Ла Бриер усмихнат. — А за парите, понеже съм уверен, че нямате време да чакате до утре, ще заповядам да ви ги дадат веднага.

Той натисна четири пъти електрическия звънец. След малко се чуха стъпките на четирима мъже, които вървяха в предната стая. Влязоха четирима стражари. Появи се Питу.

— Какво е това? — изкрещя Красцинска и пламна от възмущение и уплаха. — Какво искат тези стражари? Ще посмеете ли, господин началник.

Стражарите се втурнаха към жената. Акушерката се изплаши, после се изсмя и отиде до прозореца. Искаше да го отвори и да издаде тайната на господин Ла Бриер. Но Питу застана до нея. Той я дръпна, Красцинска се опита да му издере очите, но Питу я удари толкова силно по главата, че тя падна на пода.

— Вържете я и запушете устата ѝ! — заповяда Ла Бриер.

Без да обръщат внимание на виковете ѝ, стражарите изпълниха заповедта.

— Заведете я веднага в Бисетр, в затвора за развратни жени — продължи нарежданията си градоначалникът със строг глас. — Ще се погрижа да бъде изпратена със следващия транспорт във Френска Гвиана. Махнете тази престъпница от очите ми!

Стражарите изведоха жената, която още упорстваше. Питу посочи към Павловна.

— Какво ще стане с тази? — попита той господин Ла Бриер.

— И тя трябва да изчезне — просъска той. — Петното, което опозорява моя герб, трябва никога да не се появи.

— Смея да направя едно предложение на Ваше превъзходителство — продума колебливо гърбавият полицай.

— Кажете, Питу!

— Вашето нещастие е дошло от Русия и тя е длъжна да го приеме назад.

Ла Бриер се замисли.

— Обяснете по-добре — помоли той.

— Ще ме разберете веднага, Ваше превъзходителство. Знаете колко благодарни ще ни бъдат в Петербург, ако им предадем някой заподозрян, че е нихилист.

Със сатанинска усмивка гърбавият комисар показва към припадналото момиче.

— Тази Павловна е опасна нихилистка — каза той, — и ако заповядате, още тази вечер ще отпътувам с нея за Петербург, за да я предам на тамошната полиция.

— Нямаме никакви доказателства срещу нея...

— Ще си набавим всичко, което е необходимо. Освен това те ще повярват, че дъщерята на известния разбойник Михаил Панин е нихилистка.

— Бързо ли ще я осъдят?

— По етапен ред ще я изпратят в Сибир. Там е студено и такива рози скоро увяхват.

Господин Ла Бриер стоеше като вцепенен на мястото си. Той се бореше със съвестта си. Изкусителят го запита тихо:

— Ваше превъзходителство, да отпътувам ли довечера с момичето?

— Отпътувайте, Питу — изпъшка жестокият човек, — освободете ме от привидението на живота ми и се върнете щастлив, вече като шеф на парижката тайна полиция.

Синът на Соломон Дулсети, гърбавият Питу, скри радостта си и се поклони дълбоко. Той беше постигнал целта си.

21.

След като човекът с шестте пръста на крака си, който сам се наричаше княз на острова, уби с отровните си стрели стария верен Менард и принц Наполеон, Херманса и Емил фон Пикардин се намираха в окаяно положение. Въпреки че островът им се бе сторил красив и очарователен, с изобилна храна, плодове, животни и риба, те се почувстваха като затворени в клетка, пред чиято решетка пази ловец, винаги готов да ги застреля.

Херманса и Емил не смееха да напуснат пещерата. Те никога не се разделяха, освен когато си почиваха. Не ходеха на височината, където беше убит Менард от стрелата на човека с шестте пръста. За да не ги сполети същата участ, те не поддържаха вече огън, който можеше да обърне вниманието на минаващите параходи. Загубиха всяка надежда за спасение.

Херманса и Емил започнаха да вярват, че на този остров ще прекарат живота си, забравени от света. Бяха истински приятели. Грижеха се един за друг и всеки гледаше да помогне на другия.

— Ние сме брат и сестра — казваше Емил и целуваше ръката ѝ.

Всеки си имаше ангел-пазител, който им помагаше в случай, че някой проявеше слабост. Херманса обожаваше капитан Алфред Драйфус, а Емил фон Пикардин непрестанно виждаше своята Павловна.

Така минаваха седмица след седмица и, забравени от света, те водеха благочестив и трудолюбив живот. Но страшна случка наруши покоя им.

Един ден жителите на пещерата трябваше да си набавят месо. И други неща им липсваха и трябваше да навлязат навътре в острова. Бяха принудени да сторят това, въпреки че се страхуваха от среща с тайнствения убиец.

— Успокойте се, Херманса, може би ще е по-добре да се срещнем лице в лице с този убиец — каза Емил.

— Ако той носи отровни стрели, в пушката ми има два добри куршума. А вие имате револвер, с който можете да си послужите при

нужда.

— Значи, искате да се борите с убиеца на Менард и на принца?

Емил кимна утвърдително.

— Искам да освободя — каза той — красивия ни остров от това чудовище. Щом премахнем този кръвопиец, тогава спокойно ще се наслаждаваме на красотата на този къс земя, тъй като нямаме нужда вече да се върнем между хората.

Разговаряйки, те тръгнаха на лов. Утрото беше чудесно. Бързо убиха няколко птици с вкусно месо. Набраха и различни плодове. Стана обяд. Бяха уморени и решиха да си починат под един кипарис. Нахраниха се с плодове. Моравата под тях беше като кадифе, а сянката на кипариса разхлаждаше въздуха, из който-се разнасяше приятна миризма. Изведнъж Емил скочи и хвана пълната си пушка.

Херманса се разтрепера и запита тихо:

— Видяхте ли убиеца?

— Не, не, Херманса, успокойте се — отвърна младият мъж, — видях дива коза, която се мушна ей там, в храсталака. Вие знаете, че имаме нужда от месо, почакайте тук, докато се върна с дивеч.

Без да дочака отговор. Емил се втурна към гъсталака, през който се напредваше трудно. Дивата коза също се опитваше да избяга. Емил я следеше непрестанно, забравяйки всичко, като всеки ловец, когато види, че жертвата му бяга. Той влизаше все по-навътре. Въздухът там беше лош, хиляди насекоми се виеха из сумрака. Козата тръгна към открито място и Емил мислеше, че там ще може да я застреля. Току-що беше излязъл от храсталака и изведнъж падна на десет метра дълбочина, без обаче да се нарани. Наоколо му се издигаха стръмни скали, пръстта под него беше влажна. Козата стоеше на пет крачки до него. Тя също бе паднала в трапа. Сега Емил даже не помисли да я убие. Тя стана в този момент негова състрадалница, тъй като баронът се увери, че излизането от тази пропаст не ще бъде лесно.

Клончетата на храсталаците бяха крехки и се чупеха щом ги хванеше, а канарите бяха много стръмни. Младият барон си помисли, че ако има някакъв изход, козата ще го намери. Животното минаваше край скалите и ги душеше. Емил се намираше в окаяно положение. Какво можеше да стане с Херманса, ако останеше по-дълго време сама? Мисълта за това, което можеше да се случи, уплаши така Емил, че косата му настръхна. Не можеше ли тя да дойде и да му помогне?

Той вдигна пушката и стреля. Гърмът се разнесе и отекна, но не последва никакъв отговор. Херманса не идваше.

Когато се отдалечи Емил, младата жена полегна под стария кипарис и облегна гърба си на дебелото дърво. Гробна тишина цареше около нея. Херманса започна да сънува, че се намира при нещастния си съпруг. Очите ѝ се затвориха и тя заспа. Не знаеше колко време е била в това състояние. Изведнъж някакъв шум над главата ѝ я събуди. Херманса мислеше, че е птица и искаше пак да затвори очите си, но изведнъж я обзе страшно чувство. Струваше ѝ се, че някой я фиксира с втренчени очи. Тя се огледа, но не видя нищо. Най-после погледна нагоре. Кръвта в жилите ѝ се смрази. Голяма змия, която се беше хванала с опашката си в сух клон, висеше тъкмо над нея. Змията впи поглед в Хермансините Очи и започна бавно да се спуща. Главата ѝ се намираще вече съвсем близо до главата на Херманса, която беше зашеметена от змийския поглед. Тя не можеше да мръдне. Младата жена беше вцепенена.

Емил постъпи добре, като не уби козата. Неговата предвидливост му показва, че ако има изход от пропастта, козата само може да го намери. Не се излъга. Неочаквано животното спря и започна да рови из храсталаците.

Емил последва примера на животното. Сега двамата действаха заедно, макар че преди малко бяха преследвач и преследван. Вече ставаше дума за техния живот.

След като работиха четвърт час, те бяха махнали шумата от мястото и Емил с радост откри пукнатина, която водеше в канарите. Това беше изходът. Козата влезе в пукнатината, а Емил след нея. Скрытият път през канарите водеше нагоре и след малко се намериха на една полянка.

Емил не искаше да убие спасителката си, затова я прогони. Мисълта за Херманса не му даваше покой. Той веднага заобиколи канарите и премина през гъсталаците. Сърцето му биеше силно. Извика няколко пъти, за да предизвести Херманса, но не последва отговор. Младият човек не чу нищо, освен шума на листата. Неочаквано до стеблото на един стар кипарис видя нещо бяло. Емил позна дрехата на Херманса. Той се втурна към дървото, искаше да се приближи, за да я разбуди, но внезапно спря и остана като закован. Лицето на обичната му приятелка беше пепеляво. Очите ѝ бяха

отворени и втрени. Гърдите ѝ тежко се вдигаха и спускаха. Пикардин се опомни и я извика по име. Очите на младата жена останаха втрени, а тялото ѝ не помръдна. Пикардин разбра причината за вцепенението ѝ. В скута ѝ имаше голяма змия. Баронът разбра, че това е една от ония опасни змии, чието тяло притежава голяма сила, а зъбите ѝ са пълни с отрова. Благодарение на топлината, която издаваше тялото на Херманса, змията беше кротка. Емил помисли, че с един куршум не ще може да убие змията, дори и да я удари в главата. Имаше опасност в последния миг тя да забие зъбите си в гърдите на Херманса.

Младият човек бързо отчупи клон от намиращото се до него сухо дърво. Запъти се към змията и започна да я дразни. Тя вдигна глава и опашка и започна да се гърчи. После бързо се уви около клона. В същия миг Пикардин хвърли клона с влечугото по него на десетина крачки от себе си, а след секунда се разнесе и гърмежът на пушката му. Змията бе улучена точно в главата. Младият барон беше от хората, които не могат да гледат животните, когато се мъчат. Затова се приближи към влечугото и чакаше сгоден миг, за да го доубие с приклада на пушката си. Пикардин се наведе гърбом към дървото, до което стоеше Херманса. Изминаха няколко минути, докато смаже главата на змията.

— Не си опасна вече — промърмори Емил. — Защо ли във всеки рай има и змии? По-добре щеше да е, ако вместо тебе бях уловил този, който застрашава нашия живот.

След като каза тези думи, той се обърна и се запъти към кипариса, за да събуди Херманса от вцепенението. Но застана като смразен. Мястото, където допреди минута беше Херманса бе празно. Можеше ли да се отдалечи, без да му се обади? Емил я извика по име, но не получи никакъв отговор. Мислеше, че вече ще полудее, когато неочаквано забеляза край кипариса следи от стъпка, която по-рано не бе видял. Не беше следа от малки крака на жена, а от голям крак с шест пръста. Нещастният не можеше да се съмнява в похищаването на другарката си. За кратко време, докато убиваше змията, тайнственият владетел на острова беше открил Херманса.

След като се опомни. Емил фон Пикардин не мислеше вече за нищо освен за спасението на Херманса от ръцете на този, който я

отвлече. С треперещи ръце той зареди пушката си. После се наведе и тръгна по стъпките на шестопръстия. Следите му личаха ясно.

Те водеха към онзи гъсталак, в който баронът попадна, докато гонеше дивата коза. Без да обръща внимание на бодливите листа, младият човек премина през гъсталака. Той стигна до края на пропастта, в която беше паднал. Нищо не показваше, че Херманса може да е наблизо. Баронът вече искаше да се върне, когато забеляза бяла кърпа, която висеше на един бодил, само на няколко крачки от дъното на пропастта. Емил позна кърпата на Херманса. Без да мисли много, той се хвърли в пропастта и разгледа пукнатината, която водеше към повърхността. Имаше ли вход към някаква пещера? Емил не откри нищо.

Младият човек излезе през пукнатината и внимателно разгледа тревата, търсейки следи, но не откри нищо. Това показваше, че похитителят не е идвал тук. Баронът помисли, че тайнственият убиец може да е отнесъл Херманса в пещерата.

Колкото и невероятна да беше тази мисъл, Пикардин се хвана за нея, като удавник за сламка. Той се втурна към пещерата, но тя беше празна. Емил се тръшна на земята и заплака. Той беше сам на острова и не се надяваше да види повече Херманса. Този дивак щеше да я убие или да ѝ стори зло и Пикардин беше уверен, че в такъв случай Херманса сама щеше да посегне на живота си. Какво можеше да очаква от живота, ако години се луташе из този самотен остров? Оставаше му само отчаянието и лудостта. Баронът стана. На лицето му беше изписана ужасна решимост.

— Аз ще търся сестра си — каза той, като гледаше мрачно. — Ще обиколя целия остров и ако до утре заран не я намеря, ще сложа край на живота си. Куршумът ще ме спаси.

Емил фон Пикардин вдигна ръка, като че искаше да се закълне. След това тръгна на път. Младият барон обиколи целия остров и се озова на места, на които не бе ходил досега. Той претърсваше всичко, всеки храст, всяка пещера, но Херманса беше изчезнала.

Слънцето беше забулено от тъмна мъгла. Морето беше тихо като огледало, но Емил мислеше, че това бе лъжовно спокойствие. Изглежда, че идваше голяма буря. Нощта настъпи, без да се случи нещо особено. Пикардин продължи пътя си без почивка. Той викаше

хиляди пъти името на Херманса, обаче нищо не се чуваше в отговор, освен шушненето на листата и шума на вълните.

Нощта настъпи. Гръмотевици затрещяха, светкавиците осветяваха острова. Морето беше бурно. Дъждът намокри дрехите на нещастния пътник. Без да обръща внимание на това, той само запушваше цевите на пушката си с мъх и листа, за да не се намокри барутът.

Рано сутринта бурята престана и морето утихна. Слънцето бавно се показва и освети всичко със златистите си лъчи.

Пикардин не виждаше нищо. Изгряването на златното светило означаваше за него смърт от собствената му ръка. Слънцето се издигаше все по-високо, птичките запяха утринната си песен, а баронът отиваше към пещерата, която му служеше по-рано за жилище, а сега щеше да му стане гроб.

Вече знаеше, че беше загубил Херманса. Не искаше да бъде самотен. Емил мислеше за Павловна и си казваше, че няма право да посегне на живота си, тъй като не беше само негов, а и на годеницата му. После се изсмя горчиво и каза:

— Аз съм изгубен за Павловна, все ми е едно, дали ще умра на този остров или другаде. Нека Бог пази любимата ми и дано бъде щастлива с друг.

Сълзи потекоха от очите му, като изговори тези думи и седна уморен на една скала. Цял час бе изминал, докато се почувства по-силен и способен да изпълни ужасния си план. Преди да пристъпи към отчаяната си постъпка, той отиде и взе съда с червеното мастило, което сам бе приготвил, и написа по стените на пещерата:

„На този остров загинаха от 2 февруари до 26 май 1896 година следните лица: Менард моряк, принц Луи Наполеон, госпожа Херманса Драйфус, барон Емил фон Пикардин.

Молете се за успокоение на душите им!“

— Дали някой смъртен някога ще види тези редове? — запита се той тихо. — Не бих му го пожелал, защото и той ще бъде нещастник, когото морето е изхвърлило на този забравен от света остров.

Сега беше готов да умре! Той погледна внимателно пушката си. Беше заредена. После събу ботушите си, облегна гърдите на цевите, а

приклада се заби в пръстта. Хвана с две ръце пушката и сложи големия пръст на десния крак върху спусъка. Искаше да натисне с крака си спусъка и тогава двата куршума щяха да се забият в гърдите му. Още минута и всичко щеше да свърши.

— Сбогом, Павловна — извика Емил и затвори очи, — прощавай, моя любима! Повтарям ти пак пред смъртния ти час, че съм те обичал и че съм ти бил верен до гроб.

Кракът му започна да натиска спусъка. Но какво е това? Емил се послуша. Лицето му светна и в следния миг той захвърли пушката.

— Хора! — извика той като луд. — Чуват се човешки гласове!

Баронът се втурна като пиян към входа на пещерата, където се спря вцепенен. Той не вярваше на очите си, не разбираше това сън ли е или действителност. Емил фон Пикардин искаше да надвие вълнението си и да извика, но порой сълзи потекоха от очите му и той само повтаряше:

— Хора, хора, хора...

Емил видя пред себе си жена. Тя беше облечена в хубава светла рокля, с каквато можеше да се разхожда в Париж, Берлин или Лондон. Един рус великан стоеше зад тази жена, а на няколко крачки — осем добре въоръжени моряци.

Младата жена постави нежно ръката си на рамото му и каза:

— Казвам се Алиса Тери и с хората си преминах Атлантическия океан, за да намеря този остров, който не е отбелязан на никоя карта. Търся Херманса Драйфус, жената на нещастния капитан.

22.

Балонът, с който забулената дама отвлече малкия Андре, летеше на височина от шестстотин метра над Париж. Мишонет, верният стар подофицер, висеше на въжето, което беше прикрепено към балона, и с ръце и крака се държеше за него. Забулената дама хвана стареца за гърлото, като искаше да удуши неканения свидетел на злодеянието.

— Оставете ме в коша — изхърка верният слуга. — За Бога, искате да ме удушите, а не мислите, че сама трябва да се приготвите за смъртта. Кой знае как ще свърши това летене за вас.

Помпадура махна воала и обезобразеното ѝ отвратително лице се показва.

— Долу — извика тя на стареца.

Жената протегна ръцете си, за да го тласне в страшната бездна. В същия миг момченцето скочи от мястото си, заплака и се улови с две ръце за похитителката си.

— Пуснете обичния ми подофицер да дойде при мене — извика детето през плач. — Ти си лоша жена, не смей да му сториш нищо зло.

Като чу гласа на любимеца си, Мишонет почувства, че силите му се връщат, той се покатери по въжето и въпреки съпротивата на Помпадура, се качи на края на коша, който се наведе на една страна и пътниците бяха застрашени да паднат от него.

— Ето ме — извика Мишонет, — още миг и ще бъда при тебе. Тогава ще видим кой ще може да ни раздели във въздуха или на земята.

— Гаспар — подвижна Помпадура ядосано на авиатора, — хвърли този човек в бездната, пет хиляди франка ще ти дам, ако го сториш.

Гаспар поклати глава.

— Аз не съм убиец — извика той. — Въпреки че съм лош и съм готов да убия човек за пет хиляди, не бих го направил на този стар войник.

— Защо не?

— Защото Бог е помогнал на този човек — отговори авиаторът, — иначе щеше отдавна да лежи мъртъв на земята. Но той със

свръхчовешка сила се държа за въжето и се бори като герой за живота си. Наш дълг е да вземем стареца в коша на балона.

И Гаспар протегна ръцете си, за да помогне на Мишонет да влезе в коша.

Обезобразената извика гневно:

— Назад! Гаспар, ти си ми дал балона под наем, затова аз съм господарка тук и имам право да заповядвам.

— Вярно е, Помпадура, че си наела балона ми — каза авиаторът развълнуван, — обаче не и моята съвест.

— Твоята съвест? Комедиантът има ли съвест? Гаспар скочи разгневен.

— Вярно е, че съм комедиант и принадлежа към онази презряна класа, която скита от град на град и от село на село да печели хляба си, обаче не съм толкова пропаднал, че да стана убиец.

Помпадура се разтрепера. Дали този човек щеше да разруши целия ѝ план, който беше скроила с Естерхази за отвличането на детето. Не, тя не трябваше да позволи на Мишонет да влезе в коша. Как можеше да отведе детето, докато старият войник го пазеше?

— Давам ти десет хиляди франка, Гаспар — предложи нова цена тя. — Кълна ти се, че щом стъпя на земята, ще получиш десет хиляди, ако ме послушаш.

— Назад! — извика авиаторът. — Напразно ме изкушаваш. Дай си ръката, старче, а с другата се дръж здраво за края на коша. Ще ти помогна да влезеш!

Детето извика, а Обезобразената седна на пейката, намираща се в ъгъла и стана бледа като тебешир.

След минута Мишонет се озова в коша на балона. Но сега силите му го напуснаха. Той въздъхна и припадна. Малчуганът се настани до стария си верен приятел. Той милваше лицето на стареца с малките си ръчички, като го назоваваше с различни нежни имена и много се зарадва когато той се свести.

— Подофицер, идете си на мястото — заповяда момченцето, както често правеше при игрите.

— Слушам — отговори старецът и стана. Балонът продължаваше да се издига все по-високо.

Гаспар отчете на аерометъра, че са на деветстотин метра над земята. Мишонет погледна надолу. Под тях беше големият Париж със

своите къщи, камбанарии, паметници и укрепления, ала всичко изглеждаше като мравуняк, изграден от неуморимите трудолюбиви същества.

— Не съм и сънувал даже, че някога ще летя като птица над Париж — измърмори старият войник. — Заради момчето искам да стъпя на твърда почва.

— Дано стигнем благополучно на земята. Тогава ще моля за един сериозен разговор с тебе. Жестоката жена щеше без малко да ме изпрати на оня свят, но, кълна се в спомена за Солфарино и Мажента, ще разбере защо иска да ни отнеме детето.

Изглежда Обезобразената не обръщаше внимание на стария войник. Тя седеше на мястото си мълчаливо със затворени очи, сякаш не искаше да знае какво става около нея. Главата ѝ обаче работеше усилено и тя кроеше много злобен и разрушителен план.

Мишонет извади луличката си и я запали. В същия миг авиаторът извика от ужас:

— Искра! Край мене прелетя искра — потръпна той.

После се обърна и пребледня. Гаспар видя Мишонет, който спокойно си пушеше лулата и приятелски му кимна с глава. В миг той сграбчи лулата от устата му и я захвърли в бездната.

— Господине, вие ме лишихте от лулата ми, най-любимия ми спомен. Как ще си намеря лулата в огромния Париж? Не зная даже над коя улица се намираме...

Авиаторът не знаеше да се смее ли, или да се сърди на стареца.

— Щастливи сме — каза той. — че не полетяхме всички по пътя, но който пое лулата. Не знаете ли, че когато човек се намира в балон, е забранено да се пуши?

— Ах, какво говорите?

— Една искра само стига, за да експлодира газът, с който е пълен балонът.

Но по-голяма опасност надвисна над Гаспар. Притъмня и черни облаци се появиха на небето.

— Ще има гръмотевици — промълви въздухоплавателят, — и понеже сме под облаците, заплашва ни голяма опасност.

Облаци обвиха балона, но след малко се разтвориха и зелено-жълтеникави мълнии се спуснаха над земята, докато по обвивката на балона забарабани едър град. Въздушните стихии се бяха разбеснели.

Детето заплака и се притисна до Мишонет, който предпочиташе да противостои на австрийските оръжия, отколкото на тези зеленикави светкавици, които като гърчещи се змии преминаваха край балона.

— Ако някоя от тези електрически искри се докосне до балона — загубени сме! — изпъшка през бурята Гаспар.

За щастие имаха късмет. Скоро балонът беше извън района на гръмотевиците и се носеше из чистия, ясен въздух.

Пътниците разбраха, че Париж е останал зад тях, а Гаспар се увери, че отиват към Версай.

— Това е хубаво — промърмори той. — Слизането в Париж би било трудно, защото има опасност балонът да се удари в някоя къща, а там, където отиваме, ще намерим и удобно място за спане.

Започна да се свечерява. Милиони звезди обсипаха небосклона. Бледожълтата светлина на луната пробиваше тънките облаци и осветяваше земята.

— О, колко е хубаво — извика детето и запляска с ръце. — Добри господине, закарай ни още по-високо, за да мога да взема няколко звездички и да ги занеса на обичния си татко. Ще отидем ли скоро при него, Мишонет?

— Скоро, скоро — избъбра старият войник. — Но по-добре би било, ако по-скоро стигнем у дома, на улица „Фуршамбол“, при чичо Матийо, който ще полудее от тревога и уплаха.

Въздухоплавателят хвърляше баласта.

— Падаме, не забелязвате ли колко бързо се приближаваме към земята?

— А къде ще се приземим? — попита Мишонет. Гаспар повдигна рамене:

— Някъде между Версай и Париж.

Макар и да беше тъмно, можаха да разпознаят мястото си на приземяване. То граничеше от едната страна с гора, а от друга — с бърз поток. Наоколо се издигаше височина, на която се намираше една полусъборена вятърна мелница. Наблизо нямаше никакъв човек. Въздухоплавателят беше отворил всички клапи, за да излезе газът от балона.

— Ще спрем ли тук? — попита Помпадура.

Това бяха първите думи, които изговори след като мълча часове.

— Вярвам, че ще успеем — отвърна Гаспар, — вятърът иска да ни отнесе на друго място, но аз ще чакам сгоден миг и ще хвърля котвата. Подофицер, вие елате от тази страна, детето и госпожата да останат на другата, а аз ще бъда в средата.

— Но защо? — запита Мишонет, защото му беше неприятно да остави Андре до жената.

— В коша трябва да има равновесие — обясни въздухоплавателят, — иначе, когато приближим до земята, всички ще паднем.

Мишонет не можеше да се противи и макар и неохотно, изпълни заповедта.

Балонът приближаваше бързо към земята. Неочаквано той се разтърси. Кошът беше се ударил в колелото на вятърната воденица. В следния миг балонът започна отново да се издига много бързо. Силният вятър го отклони за няколко минути на около миля на юг. Когато Гаспар и Мишонет дойдоха на себе си от сътресението, те видяха, че Андре и Обезобразената бяха изчезнали.

Когато балонът се сблъска с воденицата, Помпадура бързо затвори главния вентил. Преди да започнат да се издигат, тя хвана момченцето и скочи с него от коша, който не бе много нависоко, а и почвата беше песъчлива.

Като разбра каква е работата, Мишонет изпадна в ужас, а Гаспар едва задържа стареца да не скочи от балона. Той бе вече на деветдесет — сто метра и подофицерът непременно щеше да се убие.

— Спрете — извика Мишонет и толкова силно затропа с крака, че щеше да издъни коша. — Слушайте, господин Гаспар, заповядвам ви да спрете.

— Аз искам да изпълня желанието ви, но вятърът тласка балона все по-нагоре.

— Отворете главния вентил. Ако не изпълните желанието ми, ще запаля праханта с кремъка си и ще предизвикам експлозия.

— Вие луд ли сте, господин Мишонет?

— Разбира се, че съм луд — извика войникът и очите му се насълзиха. — Аз имам право да бъда такъв. Откраднах ми детето. На мене ми го повериха и ще ме мислят за подлец, ако се върна вкъщи без момченцето.

— Нека Бог ни помогне — реши Гаспар и отвори вентила. — Не е добре да спре човек в такава буря на непознато място, но ще ви докажа, че комедиантът Гаспар не изоставя един храбър мъж.

Балонът падаше, като се въртеше спиралообразно из въздуха. Тъмнината беше вече толкова непроницаема, че двамата мъже не виждаха колко близо са до повърхността. Те почувстваха, че се намират на земята едва когато се удариха о нещо твърдо. Авиаторът хвърли котвата, която беше закрепена за желязната верига, като мислеше, че ще се захване за нещо. Напразно! Балонът повлече котвата и коша с двамата мъже към железопътната линия. Това ставаше толкова бързо, че беше немислимо да слязат от коша. Двамата легнаха на дъното и се хванаха за въжетата. Изминаха няколко минути, които им се сториха цяла вечност. Неочаквано силно изсвирване процепи въздуха. В тъмнината се показаха две жълти точки, които приличаха на блестящи очи на чудовище.

Гаспар хвана подофициера за рамото.

— Нека Бог се смили над нас — извика той дрезгаво, — намираме се на железопътните релси, а там е локомотивът!

Двамата мъже се надигнаха. Искяха да се хвърлят от коша, но беше вече късно. Чу се още едно изсвирване, пищенето на парата и после... Едно тяло прелетя надолу по линията, а другото заедно с коша изчезна под колелата на локомотива. Влакът спря. Железничарите с фенери в ръце и пътниците, които разбраха, че се е случило нещастие, се приближиха плахо. След малко извадиха изпод колелата голямо парче копринен плат.

— Минали сме през балон — обясни машинистът. Скоро намериха и обезобразения труп на човек.

Главата, краката и дясната ръка бяха откъснати. Познаваше се, че мъртвият е бил облечен в кафяво кадифено палто. Събраха останките на Гаспар в един кош. Не след дълго намериха и втори човек, който лежеше в канавката до самата железопътна линия.

— Това е стар войник — каза кондукторът съчувствено, докато го вдигаха.

Оказа се, че този мъж все още е жив. От несвързаните думи, които изговаряше, не се разбираше почти нищо:

— Слушам, малки ми полковниче, те не ще те отвлекат, аз съм при тебе. Да живее Мажента. Почетният ми медал принадлежи на

капитана.

Служещите от железопътния кантон, които бяха пристигнали, направиха носилка и занесоха пострадалия, както и останките на Гаспар в близкото село, което се оказа Белмари.

Бързият влак продължи пътя си с двадесет минути закъснение. Останките от балона лежаха до сутринта на релсите и шумоляха на вятъра. По тях и по релсите се виждаха капки кръв, които напомняха за трагедията, която се бе разиграла тук.

Помпадура скочи от балона върху мекия пясък и въпреки че лежало няколко минути в безсъзнание, скоро дойде на себе си. Малкият Андре също беше здрав и читав, но плачеше и искаше веднага да го заведат къщи при Мишонет и леля Ерика. Отдавна беше минало времето, когато можеха да го лъжат. Обезобразената видя, че не може да върви повече с детето, а и тя беше уморена, затова не можеше да се върне в Париж, или даже да отиде в някое близко село.

Около нея в полето цареше непрогледен мрак. Можеше да се различи само гората, намираща се от едната ѝ страна, и рекичката. Пред тях тайнствено се изправяше старата воденица. Помпадура зъзнеше, защото след дъжда захладня. Предполагаше, че нощта ще бъде още по-студена, нещо, което не рядко се случваше през май. На драго сърце би взела файтон, или каква да е друга кола, за да се прибере в Париж, като беше готова да плати скъпо за това. Но колкото и да се заслушваше, никакъв шум не достигаше до ушите ѝ. Никъде не се виждаше и светлина. Жената знаеше, че селяните лягат и стават с кокошките. По това време в Париж животът започва, а тук в село, всички вече спят.

Вятърната мелница беше стара и почти съборена, но може би някой живее в нея и тогава тя би помолила обитателите да я приютят. Срещу добро възнаграждение навярно щяха да се отзоват на молбата ѝ.

— Ела, дете мое — каза тя любезно на Андре, — ти си уморен, скоро ще легнем в топло легло, а преди това ще похапнем мляко и хляб.

Макар че момченцето чувстваше отвращение към тази жена, все пак ѝ подаде ръка.

— Леля Ерика или Жоржина ще ни постелят — каза то.

Жената го повлече след себе си. Тя се отправи към мелницата, в която се влизаше по дървени стълби. Ако Помпадура знаеше какво значение отдаваха в околността на тази воденица и как я наричаха, тя би предпочела да спи под открито небе, отколкото да търси гостоприемство там.

„Тайнствената мелница“, така я наричаха от години и в самото село Белмари. През дългите зимни нощи в селото разправяха страшни истории, които са се разигравали на това място. Преди години тази мелница работеше отлично, ала мелничарят, който от година на година все повече забогатяваше, беше груб и безсърдечен човек, чиято душа бе обзета от завист и лакомия. Жената и тримата му синове бяха умрели. Той имаше само една дъщеря — красивата Лучия, която беше противоположност на баща си — девойката беше хубава, невинна и не можеше да гледа, когато някой страда. Един ден дойде пътник и почука на вратата. Той беше рус, красив момък, скромно облечен и измъчван от глад и жажда. Слънцето прежуряше силно през този ден, а пътникът беше без пара в джоба си. Той помоли за малко вода. Ала Лучия го покани да седне на пейката, донесе му шише хубаво вино, от което пиеше мелничарят и няколко филии хляб, намазани с масло.

— Яжте и пийте до насита — каза тя и седна до хубавия младеж.

Те говореха, гледаха се и младият пътник почти забрави, че е гладен.

Неочаквано пред тях застана мелничарят. Той ужасно се разгневи като видя, че Лучия гощава пътника, защото стиснатостта не му позволяваше да дава и най-малка помощ на когото и да било.

— Глупаво момиче, какво си направила? — изкрещя той и започна да удря дъщеря си с бастуна. — Ти прахосваш имота ми. Сега ще те науча така, че вече няма да повториш.

Той продължи да бие Лучия.

Младият пътник бързо взе бастуна, счупи го и го хвърли в краката му, но от челото на младото момиче потече кръв. Лучия заплака и се втурна към мелницата. Тя се срамуваше от грубостта на баща си пред чужденеца. Мелничарят и младият човек се скараха пред няколко мливари.

— Върви си, просяко — извика мелничарят и лицето му се изкриви от яд. — Работи и тогава няма да имаш нужда от милостиня.

Чужденецът изглежда подигравателно мелничаря и слушащите ги селяни и после процеди:

— Мелничарю, ти имаш право, пак ще започна работата си, но казвам ти и запомни думите ми — не ще мине и година и ти ще ми донесеш хубави пари, но ще се лишиш от главата си.

Мелничарят се изсмя подире му.

Оттогава той стана по-лош. На стареца се свидеше даже и яденето на дъщеря му. Хубавата Лучия ставаше все по-бледа и с всеки ден се приближаваше към гроба. Накрая тя не можеше да става от леглото си и всички в селото казваха, че ще умре.

През една бурна зимна нощ някой събуди свещеника от Белмари и когато той излезе, за да види кой има нужда от него, видя млад мъж, увит в дълга, черна мантия. Близко до къщата на свещеника чакаше шейна, в която имаше човек, облечен в кожух. Младият мъж каза на свещеника, че една умираща иска да се причести. Свещеникът бързо седна в шейната, която скоро спря пред мелницата.

Мелничарят не искаше да ги пусне да влязат, но младежът изкърти вратата. Дъщерята на мелничаря беше на смъртно легло, но в пълно съзнание. С просълзени очи младежът се хвърли на леглото ѝ.

— Бедна моя Лучия, получих писмото ти — изплака той, — и ако с човешка помощ можеш да бъдеш спасена, то ще бъде направено. Доведох един от най-прочутите парижки лекари, който ще се помъчи да излекува твоята болест. Но защо по-рано не ми събщи за съмненията си?

— Не можех да повярвам — изстена умиращата слабо, — че баща ми...

Тя млъкна и се разплака. Прочутият парижки лекар не можеше да ѝ помогне вече, но той установи от какво е умряло момичето толкова младо. Тя бавно беше отровена. Девојката издъхна в ръцете на младия мъж, а във вилнееше буря и беше толкова силна, че старата мелница прашчеше.

На другия ден парижкият лекар заповяда да се изровят труповете на жената и тримата синове на мелничаря. И в трите тела се намериха следи от растителна отрова. Мелничарят бе погубил Цялото си семейство.

— Те ми искаха парите — призна си подлецът пред съда. — Този, който ми взема парите, е мой враг. Нямам ли право да убивам

враговете си?

Осъдиха го на смърт. Когато на другата утрин езекуторът дойде в неговата килия, позна в него онзи чужденец, когото бе изпъдил от къщата си преди по-малко от година.

— Син съм на парижкия палач — каза младежът. — Когато дойдох при вас, бях тръгнал по света, за да търся по-добър занаят от бащиния си. Но ти, мелничарю, ме посъветва да печеля пари. Затова се върнах при баща си, станах негов помощник, а днес сам упражнявам занаята му. Твоят час е ударил. Ела.

Половин час след това главата на убиеца беше под ножа на гилотината. Но жителите на Белмари разправяте че убитият мелничар всяка нощ се връща в мелницата си, която отдавна вече не работи. Никой селянин не ходеше в нея. Закъснели пътници, които нощем минавали край зловещото място, казват, че чували въздишки и стонове, после дрънкане на пари и смях. Те разправяха, че мелничарят броял парите си нощно време.

А разни хора твърдяха, че виждали някаква сянка зад прозореца на мелницата, която щом се осветявала от луната, заприличвала на мъртвец.

Колко верни са тези истории, не се знае, но и Помпадура затрепера, когато похлопа на вратата. Никой не ѝ отговори. Натисна леко с коляно и тя се отвори. Обезобразената видя тъмно, широко помещение.

— Има ли някой тук? — попита с тревожен глас.

Беше тихо. Помпадура победи страха и влезе с детето в мрачната мелница. Андре боязливо се притискаше към жената. Крачка по крачка те вървяха напред. С всеки изминат миг Обезобразената се уверяваше, че мелницата е пуста. Когато очите ѝ свикнаха с тъмнината, тя можеше вече да различава и предметите, намиращи се в нея. Съзря, че една тясна стълба води към горния етаж, където се намираха камъните. Около тази стълба имаше слама. Жената реши да пренощува там.

Помпадура искаше да си почине и щом съмне, да отиде в близкото село, за да наеме файтон, който да я отведе в Париж.

Едва сложи детето на сламата, и то заспа. Ала и тя бе толкова изморена от преживените през деня приключения, че веднага се отпусна до Андре и заспа на минутата.

Бурята беше стихнала, бледата светлина на луната проникваше през счупения прозорец и осветяваше вътрешността на тайнствената воденица. Дълга сянка се показа от горния етаж. Дочуха се тежки стъпки. Страшната Но сянка слизаше по стълбите и се приближаваше до заспалите.

Верни ли бяха разказите на хората? Дали умрелият воденичар, който бе отровил цялото си семейство, се явяваше нощно време в мелницата, в която бе живял и където бе извършил престъпленията си?

Едно същество, което приличаше на излязло от гроба, се наведе над спящата жена като скърцаше със зъби.

Дали наистина има призраци?

23.

— Емил, Емил, спаси ме, очите на змията, загубена съм!

Херманса се събуди с този вик от вцепенението, което приличаше на хипноза. Погледът на змията има хипнотична сила, която действа върху всички животни, даже и върху човека.

Херманса се огледа разтреперана и не можеше да мръдне от мястото си. Тя се намираше в пещера, но не в пещерата, в която живееше с Емил фон Пикардин, единствен от другарите ѝ, който остана жив. Тази беше много по-голяма от тяхната и както изглежда, имаше много входи. Помещението беше чудесно наредено. Стените бяха украсени с мидени черупки, в много от които блестяха бисерни зрънца с нежен блясък. Подът беше покрит с кожи от разни зверове и килими от влакна на кокосов орех. Всичко това правеше мястото удобно за живеене.

Едно кандило висеше на тавана и осветяваше пещерата. То беше направено от издълбана кратуна, а от влакната на памук беше усукан фитил. Маса от тюлен заместваше дървеното масло. Не липсваха и мебели в пещерата. Имаше маси, столове, даже и легло, на което Херманса лежеше. Мебелите бяха изработени от бамбук, който изобилстваше на острова.

Младата жена едва забеляза всичко това. Тя втренчи поглед в едно непознато същество и изпита неописуем страх. Това беше мъж, облечен в кожи, който стоеше прав със скръстени ръце и гледаше Херманса. Имаше вид на статуя, а не на човек.

— Боже мой — извика съпругата на капитан Драйфус, като се надигна от леглото, — къде се намирам? Сън ли е това? Змията... Да сега разбирам — намирам се в ръцете на убиеца на моите приятели.

Изненадата ѝ беше още по-голяма, когато този дивак ѝ заговори на френски, макар и не много чисто. По чертите на лицето му се виждаше, че е интелигентен мъж.

— Не се страхувай, красавице — каза мъжът с шестте пръста. — Никакво зло не ще ти сторя, макар че убих другарите ти. Никога не ще

посегна на жена. Донесох те в моето жилище, като се надявах, че в тебе ще намеря жена за любов.

Херманса се разтрепера. Думите на човека с шестте пръста бяха много по-страшни от смъртта. Страхът от това, което предстоеше, възвърна силите на Херманса. Тя се свлече от леглото на колене пред непознатия мъж.

— Който и да си, странни човече, навярно си нещастен. По думите ти познавам, че по-рано си живял в друго общество, обаче сега си самотник като мен. Затова имай милост към хората с подобна участ. Аз съм жена на друг мъж, когото съдбата тласна в най-дълбоката пропаст и който вече няма нищо, освен верността на Съпругата си, голямата ѝ любов и неопетнената ѝ чест.

— Този, с когото живееш в пещерата ли е мъжът ти? — запита сърдито шестопръстият.

— Не, не — извика Херманса, — нямам нищо общо с този мъж, освен страшната съдба, която ни изхвърли на този остров. Съдбата ни направи добри приятели — брат и сестра. Не му причинявай зло — не го убивай, както стори с другите мои другари. Моля ти се, присъедини се към нас и ние тримата по-лесно ще преживяваме страшната участ, която ни изпраща небето.

Облеченият в кожи мъж поклати глава, заобиколена от руси къдри, а очите му светнаха от гняв.

— Твоят другар е мъж — каза той студено. — и затова трябва да умре.

— Но защо? Той не ти прави нищо лошо.

— Все едно. Аз съм князът на този остров и който стъпи на него без мое позволение, трябва да бъде убит от стрелите ми.

— Убий и мене тогава — молеше го Херманса, — забий една стрела в гърдите ми и ще ти бъда благодарна.

Подивелият мъж поглъщаше с поглед Херманса. Той протегна ръцете си към нея. Херманса се изплаши и се отдръпна настрана. Очите ѝ се напълниха със сълзи и тръпки побиха младото ѝ тяло.

Мъжът издаваше викове, изразяващи страст и желание. Той хвана нежно ръцете на Херманса, но неочаквано се отдръпна и избяга в пещерата.

— Не, не — извика той разчувстван. — Никаква сила не ще ме накара да повторя престъплението, което ме доведе на този остров. Тук

аз станах по-добър, по-благороден в самотата си. Ти стоиш помежду ни, тя, която аз... Не се плаши, ще чакам докато някога сама ме повикаш при себе си.

Херманса стана. Разбра, че се бе избавила от ужасната опасност.

Князът на острова, както се наричаше той сам, даде знак на Херманса да остане на леглото, а той изчезна в един от входовете. Скоро се върна с храна и вода. Постави една от бамбуковите маси пред жената, нареди грижливо на трапезата печено месо, печени яйца от костенурка, плодове и прясно козе мляко. Херманса изпи млякото, което бецев една черупка от кокосов орех, и изяде няколко яйца от костенурка, които ѝ се сториха много вкусни. Дивакът гледаше жената с такъв поглед, с какъвто само подсъдимият гледа съдията, когато иска да познае по лицето му присъдата си. Този ням изпит излезе резултатен за княза на острова. Херманса откри по лицето на русия, полудив мъж, следи от меланхолия и дълбока скръб. Тя не можа да удържи на любопитството си и запита:

— Колко години си живял на този самотен остров?

— Точно не мога да ти кажа — отговори шестопръстият, — защото земетресението разруши моя календар, но трябва да има осемнадесет години.

— Осемнадесет години? — извика Херманса. — И си бил все сам, толкова време?

— Да, все сам. Отначало копнеех за хора, а после реших да ги убивам, щом се осмелят да ми отнемат острова.

— Как си попаднал тук, корабокрушенец ли си?

— Да, корабокрушенец съм.

Херманса замълча, тя не желаше да го разпитва повече. Без съмнение край този човек имаше някаква тайна. Но тя се учуди много, когато князът на острова след къса пауза каза:

— Ще ти разкажа историята си. Не е минал нито ден през тези осемнадесет години, в който да не съм я разказвал наум. Днес за пръв път човешко същество ще я чуе. Ти ще станеш моя жена и затова трябва да знаеш на кого ще принадлежиш!

Мъжът наведе глава и се заразхожда из пещерата, после започна да говори повече на себе си, отколкото на Херманса:

— Колко ли годишен съм бил, когато се случи това? Осемнадесет, деветнадесет, може би на двадесет, точно не знам. Бях

единственият син на лорд Пърсифъл, който имаше грамадно имение в Шотландия. Баща ми и майка ми ме глезеха много и знаех, че съм техният любимец. Бях свикнал още от младини да заповядвам и да заставям хората да ми се подчиняват. Не търпях никакви възражения и на шестнадесет години без малко щях да убия един слуга, който се осмели да ми възрази. Обичах родителите си много, особено майка си. Тя беше бледа, красива жена и живееше скромно в замък ни, който се намираше на чудно място в шотландските планини. Майка ми често плачеше, особено когато останеше сама.

Когато баща ми, лордът, я виждаше да плаче, ставаше тъжен и се затваряше по цели седмици в стаята си. Бях на двадесет години, когато един ден запитах майка си коя е причината за постоянната ѝ тъга. Тя поклати глава, после ме прегърна нежно, помилва русите ми къдри и запита:

— Искаш ли да имаш сестра, Патрик?

— Не — отговорих аз. Видях, че майка ми се стресна.

— Защо не желаеш? — запита ме тя, като се успокои.

— Защото тогава не ще обичаш само мене, а ще разделям любовта ти с нея.

— Лъжеш се, синко — отговори тя, — майчиното сърце може еднакво да обича няколко деца и тази любов е по-искрена, отколкото тази, която едно дете чувства към майка си.

Чак когато се случи нещо ужасно, си спомних думите ѝ.

Патрик млъкна за миг, изглеждаше, че събира сили, за да продължи по-нататък.-

— Петнадесетгодишен, аз вече бях силен, висок младеж — изкусен ловец и фехтовач, с една дума момък, който приличаше повече на мъж, отколкото на юноша. Неочаквано в живота, който водехме в усамотената кула, настъпи промяна.

— Майка ти се чувства много самотна — каза един ден, баща ми, — има нужда от жена, с която да убива времето. Искане да си вземе събеседница. Ще се помъчи да ѝ намери някоя подходяща жена.

Нищо не отговорих, но ми стана неприятно, защото се боях, че някоя непозната ще се промъкне в семейния кръг на взаимно доверие, в който живеехме аз и родителите ми. Представях си събеседницата, на майка ми като по-стара, побеляла вече, малко строга и късогледа.

Баща ми замина и аз прекарах насаме с майка си няколко седмици, които смятах за най-щастливите през моя живот. Никога майка ми не бе така весела като тогава.

Пътуването на баща ми трая дълго. Изглежда, че търсенето на събеседница не беше тъй лесно. Получавахме писма от Лондон, Париж и най-сетне от Брюксел. След шест седмици той си дойде. След него пристигна и една дама. Страшно се учудих, като я видях първия път. Тя не беше стара, нямаше бели коси, не беше строга. Беше едно от най-привлекателните руси момичета и който я видеше, оставаше заплепен от красотата ѝ. Името на момичето беше Маджи и се виждаше, че е от Англия, макар че баща ми беше я взел от един прочут възпитателен дом в Брюксел.

Всички скоро обикнаха Маджи. Майка ми и баща ми я обожаваха. Единствено аз мразех това красиво същество. Не беше ли то причина да изгубя любовта на родителите си? Да, не мога да крия — майка ми разделяше сърцето си между мен и онази чужденка, която нещастieto доведе в замъка ни.

Много често заварвах майка си да прегръща събеседницата си с такава нежност, каквато никога не е показвала към мен. А аз бях нейният син, нейното дете, докато онази беше чужда, и не стоеше по-високо от една слугиня.

Никога не скривах възмущението си от Маджи. Когато тя влизаше в стаята, аз излизах. Когато седях на масата, гледах да не ѝ окажа някакво внимание. Когато излизах на разходка с файтон или кон, или карах лодка в езерото, винаги намирах начин да не я взема със себе си. Ако бях груб или студен до неприличие, тя ме поглеждаше въпросително с големите си очи и на устата ѝ се явяваше болезнена усмивка.

Така измина почти година. Между нашите съседи аристократи имаше млад барон, който притежаваше огромни имения и произхождаше от стар род, когото, обаче, отдавна не обичах, защото беше човек с порочни помисли. Казваше се Максвел.

Този барон зачести посещения си у нас и все повече проявяваше интерес и внимание към младото момиче. По-рано този човек ми беше противен, а сега направо го намразих.

Един ден баща ми и баронът дълго разговаряха в стаята, като заключиха вратата, а вечерта баща ми полу на шега, полу наистина

каза:

— Скоро ще празнуваме прекрасна сватба. Нашата Маджи може би ще се омъжи за барон Максвел.

Стори ми се, че някой ме прободe с нож. Струваше ми се, че светът ще свърши за мен. Избягах от стаята и се втурнах към мрачния парк. Кръвта кипеше в жилите ми. Приличах повече на звяр, отколкото на човек. Ала от всичко, което премислих, дойдох само до едно заключение — че не мразех Маджи, а я обичах до полуда. Как ще допусна да се ожени за барона? О, не, не трябва да стане. Реших по-скоро да я убия, отколкото да се случи... Навлизах все по-навътре в парка, обрасъл с гъсталак, образуващ цял лабиринт.

Неочаквано спрях като закован. Дочух, че някой плаче. Маджи лежеше на една пейка, покрита с мъх. Лицето ѝ бе обляно в сълзи, а тя тежко въздишаше. Коленичих пред нея.

— Не плачете, не бъдете тъжна — казах аз на хубавата девойка и хванах ръцете ѝ. — Не мога да гледам как капят сълзи от очите ви.

— Патрик, оставете ме — изхълца тя. — Аз съм най-нещастното същество на този свят. Родителите ви желаят да се сгодя за барон Максвел, а пък аз...

Тя издърпа ръце от моите и закри лицето си.

— Не обичаш ли барона? — извиках зарадван. — Нали не го обичаш?

— Не, аз не мога да се противя на волята на вашите родители, които са толкова добри към мене.

Страшно се ядосах.

— Маджи, друг ли обичаш? — дръпнах аз ръцете от лицето ѝ.

— Да, друг — отвърна прекрасното същество, — а този друг ме отбягва. Дори мисля, че ме мрази.

След като каза тези думи, тя стана бавно, понечи да си тръгне. И тъй мило ме изглежда, че никога не мога да забравя този поглед.

— Маджи — извиках аз толкова гръмко, че ехото ми отвърна. — Маджи, аз те обичам до полуда.

Прегърнах я горещо и я целунах.

Чувствах как и тя отговори на целувките ми. Бях почти обезумял от щастие. Стогодишните дъбове и габъри, прекрасната зеленина, която ни заобикаляше в тайнственото място, на което се намирахме обраслата с мъх пейка — всичко това, струваше ми се, е било

пригответено специално за нас, а звездите, които светеха — запалените свещи на олтара, от който се връщаме, съединени навеки като мъж и жена.

— Още тази нощ ще бъдеш моя жена и после никой не ще може да ни раздели, освен този, който ни събра.

Вдигнах я на ръце, занесох я на пейката и затворих устата ѝ с горещи целувки.

Последва късо боричкане, тихи молби, няколко тежки въздишки и слабо стенание...

И ако знаех в тази минута, че ще стана нещастен за цял живот, което се и сбъдна, пак не бих се отказал от тази минута.

— Сега, Маджи, ти си моя съпруга! — погалих я аз, а тя опря нежно глава на рамото ми и заплака горчиво...

Неочаквано полудивият мъж изгуби съзнание. За Херманса моментът бе много удобен, за да избяга. Но тя даже и не помисли за това. Младата жена знаеше, че никаква опасност не я застрашава при този човек. Покъртена и със сълзи на очи тя гледаше лежащия на земята и когато той стана, тя го помоли да продължи разказа си, ако споменът за това не му причинява болка.

— Тази болка ме измъчва цели осемнадесет години — отвърна Патрик. — За едни животът е пълен с радост, а за други — със скръб... Слушай по-нататък.

Четири месеца преживяхме щастливо. Това, което взех насила, сега ми се даваше с радост. Скоро успях да освободя съпругата си от ухажванията на барон Максвел.

Един ден, когато бяхме с него на лов за фазани, му казах, че само един подлец може да накара насила една жена да го обича. В същото време си играех с пушката. Баронът се поклони учтиво, подсвирна на кучето си и изчезна в гъсталака. Той не пристъпи вече прага ни. Моите родители бяха принудени да се откажат от женитбата на Маджи с барона, обаче те не знаеха, защо тя отказа ръката му.

Един ден родителите ми, които нищо не подозираха, седяха в читалнята, когато аз отидох при тях. Мислех, че щом узнаят истинската причина, ще се съгласят да се венчаем. Защо да не направят единствения си син щастлив? Въпреки че бях много млад, по външен вид и по ум приличах на мъж. В планините на Шотландия се женят млади. Затова аз смело им казах, какво искам.

— Обичам това момиче — заявих им аз, — тя вече е моя жена пред Бога. Оставете ме да я направя такава и пред света.

Родителите ми се спогледаха и останаха учудени, като че пред тях се яви страшно видение. Баща ми извика и припадна. Майка ми писна, хвана Маджи за ръката и я дръпна настрана. Видях, как любимата ми коленичи пред нея и знаех какъв въпрос ѝ зададе, но тя не отговори.

Неочаквано майка ми ревна и аз чух думи, които като гръм достигнаха до ушите ми.

— Нещастнико, ти си прелъстил сестра си!

Като чух това, останах като треснат. Кръвта ми се вледени в жилите и аз започнах да дишам тежко и трудно. Това, което чух от родителите си, ми се стори като сън. Майка ми и баща ми заплакаха от скръб и отчаяние. Моят дядо не позволявал на баща ми да се ожени за майка ми, тъй като била от неподходящо семейство, но влюбените се виждали тайно и резултатът от тези срещи било едно дете — Маджи, която се родила в Брюксел и там била дадена и възпитана у едно благородно семейство. Най-после баща ми успял да убеди дядо ми да се съгласи да се венчаят. Но роденото преди брака дете трябвало да остане тайна. Моят дядо никога не прости постъпката на майка ми. Той умря една година преди нещастиято. Едва след смъртта му моите родители прибрали Маджи при себе си, и за нещастие не ми казали, кое е това момиче, а само това, че е компаньонка на майка ми...

Разболях се от възпаление на мозъка и лежах болен шест месеца. Бог се показва милостив, оставяйки ме да оздравея. Когато излязох за пръв път от стаята, намерих само един изтощен старец и три ковчега. Старецът беше моят баща, който беше получил удар и който всеки момент можеше да напусне този свят.

Отидох при ковчезите, които се намираха в семейната ни гробница. Двата бяха големи, а единият малък. В големите почиваха майка ми и сестра ми, а в малкия — моето дете. Маджи починала при раждането.

Един стар слуга ми каза, че детето било момченце и че както всички от рода Пърсифъл имало шест пръста на десния си крак.

Почаках, докато погребях и баща си. После завещах целия си имот на манастира „Св. Патрик“. Поръчах да ми построят парна яхта,

която можех да управлявам сам, снабдих я с достатъчно припаси и тръгнах с нея по безкрайния океан.

— Защо сторихте това?

— Защото търсех смъртта си в бурното море. Приличах на Летящия холандец. С малкия си параход обикалях океана. Един ден видях този остров. Спрях и го разгледах. Островът беше необитаем рай. Тук на това усамотено място за пръв път се почувствах поспокоен. Не виждах хора, които можеха само да усилят мъките ми. Реших да остана тук. Бях намерил място за покаяние и убежище.

На другия ден се завърнах на парахода си, който бях нарекъл „Маджи“. Седнах на палубата и плаках, докато слънцето залезе. Стори ми се, че плача над собствения гроб.

После отидох в машинното отделение, запалих огъня в котлите и затворих всички кранове, след което бързо излязох на брега, скрих се зад една канара и чаках да видя какво ще стане.

Чу се тътен и морето бе покрито с останките от кораба. Това бяха останките на моя живот, който сам разруших на късове. Оттогава живея самотен на този остров. Убих другарите ти, защото ми заприличаха на неприятели, които са дошли да смуцават спокойствието и спомените ми. Но през първата нощ, когато, без ти да ме виждах, те наблюдавах, хубостта ти ми напомни за оная, която не можа да бъде моя жена. Затова те откраднах. Ще те държа тук и ще те гледам, но ще убия и последния ти приятел, тъй като той може да те вземе от пещерата ми.

— Патрик Пърсифъл, ти няма да сториш това!

Изговаряйки тези думи, Херманса сложи нежно ръка на рамото му.

— Не знаеш ли, че твоята жена Маджи и майка ти те виждат от небето и са постоянно с тебе? — продължи тя. — Колко ли са плакали, когато са видели, че си убил подло стария, храбър моряк и принца. О, Патрик, Бог ти е изпратил двама другари, за да се срещнеш пак с хора, които да те утешат. Човек трябва да живее с хора. Ти знаеш, че самотата събужда животински инстинкти в човека и го прави зъл и способен да върши лоши работи. Ела, бедни многострадални човече! Ще те заведе при моя приятел и той ще ти стане обичан брат.

Порой сълзи потекоха от очите на нещастника, когато Херманса заговори така нежно с него. След това той се наведе и целуна ръцете й.

Дивакът беше опитомен.

— Заведи ме при брат си — промълви той.

— Патрик, сега не мога, защото е вечер — отговори младата жена.

— Вярно ли? — извика той учудено. — Лъжеш се, сестро. Не е нито вечер, нито нощ, а светло утро.

Младата жена зачудено го погледна и той продължи.

— През време на безсъзнанието, в което те бе докарала змията, ти си лежала като мъртва половин ден и една нощ. Тук имаше ужасен ураган, но ти нищо не си чула. Ала аз бях до леглото и те гледах, струваше ми се, че виждах Маджи, когато лежи на обраслата с мъх пейка и само този спомен те опази от дивата ми страст.

Херманса се разтрепера. Свят ѝ се зави, като си помисли в каква опасност е била, докато е спала.

— Да вървим! — каза тя. — По-скоро...

Патрик поклати глава. Той отиде в един ъгъл на пещерата, взе лъка, стрели и ножа си. Херманса го изгледа тревожно.

— Но за какво ти са тия оръжия, нали не те застрашава никаква опасност?

— Имаш право, -сестро!

Той захвърли ножа, лъка и стрелите.

— Готов съм — каза след това Патрик, — да вървим.

Той я поведе през проход, който за учудване на Херманса отиваше все по-надолу.

— Моята пещера — разправяше ѝ, докато вървяха — се намира в един угаснал кратер. Този остров, както и всички други наоколо, има вулканичен произход. Той се е издигнал от морето след вулканично подводно изригване. В канарите направих стъпала и можем да се качим по тях, като по мраморните стълби на някоя вила или дворец...

Преди да стигнат до стълбите, те трябваше да вървят още десет минути. Понеже в този проход беше много тъмно, Патрик хвана съпругата на капитан Драйфус за ръка. Сега започнаха да се качват нагоре.

Наистина Патрик бе казал самата истина. Те се изкачваха по стъпалата, сякаш бяха направени от известен архитект. Херманса видя, че е ден и жадно дишаше свежия морски въздух. Неочаквано двамата се намериха в гъсталак, който мъжът с русата брада разтвори, след

като излязоха на открито място. За свое голямо удивление Херманса видя, че се намира на върха на същата височина, където падна убит старият верен Менард.

Младата жена тъжно наведе глава.

— Не ми напомняй за това, сестро — молеше я Патрик. — Отсега нататък само вредните животни ще падат под стрелите ми.

После той поведе Херманса след себе си. Двамата заслизаха по кривата пътека.

— Сега островът ще стане същински рай — каза радостно Херманса. — Макар да ни е сполетяла такава съдба, ще живеем в мир.

— Да, в мир, в мир — повтори Патрик, поглеждайки тъжно в далечината. — Мир ще владее и в душата и в сърцето ми. О, дано дойде този мир!

Неочаквано във въздуха се разнесе гърмеж. Зад един гъсталак светна и куршумът мина край ухото на Патрик.

— Какво беше това, милостиви Боже? — стресна се Херманса. — Емил, Емил, не стреляй.

Разнесе се втори гърмеж и Патрик падна.

Той лежеше на зелената трева сякаш ударен от гръм.

— Печална грешка! — изплака Херманса. — О, Емиле, ти уби добър приятел.

24.

Младата жена се беше хвърлила до простреляния мъж и се опитваше да превърже с края на дрехата си раната, от която бликаше кръв. Херманса се огледа учудена. Изведнъж я заобиколиха четирима, после шестима и най-после осем моряци. Тя видя Емил, придружен от дама и едър мъж, които бързаха към нея.

— Спасена сте, Херманса — извика Емил фон Пикардин отдалеч, като въртеше пушката си над главата.

— Моята ръка не потрепера, когато вдигнах оръжието си за да отмъстя за нашите двама приятели. Вижте, Херманса, тази дама и всички тези храбри мъже кръстосаха океана заради нас и са дошли да ни избавят от този пуст остров.

Херманса не мръдна. Тя не стана да поздрави избавителите си. Жената на капитан Драйфус гледаше с неописуем страх изкривения образ на Патрик, по чието лице вече се виждаха първите признаци на смъртта.

— Какво направихте, Емил? — разплака се тя. — Убихте един благороден мъж!

Умиращият улови ръката на младата жена и я стисна сърдечно. Устата на Патрик се отвори и той прошепна:

— Не му се сърди, сестро. Аз му прощавам. Това е отмъщение. Живот за живот... Ти ме дари с последното щастие на моя живот, благодаря ти... Моята жена... Аз съм при моята жена...

Главата му клюмна настрана. Умиращият въздъхна дълбоко. Блажена усмивка се показва на устните му. Херманса се наведе и целуна челото на мъжа, когото до снощи мразеше. После затвори очите му. Младата жена, дълбоко трогната, стана и подаде ръка на Алиса и на Емил.

— Вие ще разберете, колко ми е жал за този човек — каза тя, — когато ви разкажа историята на живота му и колко благородно постъпи той с мене.

В същия миг Херманса прегърна Алиса.

— Моето дете? Как е моето дете?

— Андре е добре, здрав е и ви поздравява.

— А бедният ми мъж? — извика Херманса.

— Ние ще го освободим — пошепна ѝ Алиса на ухото.

— А Матийо?

— Надявам се, че и той е добре — отвърна американката. — Той нае този параход и ме изпрати да ви освободя.

Херманса беше много развълнувана и целуваше непрестанно Алиса.

— Как да ви благодаря? — извика тя.

— Не аз, а Матийо заслужава благодарност. Лицето на американката се зачерви и като изговори името на Матийо погледна в земята.

— Тук с нас се намира още един храбър мъж, комуто дължите благодарност — продължи Алиса. — Това е Клаус Гърт, капитанът на нашия параход. Той ми донесе известието, което бяхте вързали за врата на патицата и храбро се бори досега с бурите, мъглата и с другите опасности на морето.

Херманса стисна ръката на Клаус Грот. Русият немски великан приятелски се усмихна и рече:

— Откакто се запознах с вас, радостта ми е двойно по-голяма. Би било жалко, ако такава млада жена като вас загине на този самотен остров.

След това Херманса се ръкува с всички моряци. Ала тя се сепна, когато подаде ръка на един мъж с червена коса, чието лице бе обсипано със следи от сипаница. Не знаеше защо чувства отвращение към него, но докосването до този човек ѝ напомняше ужасната минута, в която вчера змията падна в скута ѝ.

Човекът, от когото тъй силно се стресна Херманса, беше Равелак.

Херманса, Емил, Алиса, Клаус Грот и другите моряци привечер стояха пред пресен гроб, който беше изкопан под сянката на високите палми, близо до гробовете на стария Менард и принц Наполеон, недалеч от морето. Херманса и Алиса бяха набрали най-красивите цветя, каквито се намираха на острова, и украсиха с тях гроба на нещастния Патрик Пърсифъл, княза на острова.

На гроба на този клетник, който цели осемнадесет години беше загубен за света и за когото дълго — никой не си е спомнял, се проляха повече сълзи, отколкото на гроба на много други хора. Емил фон

Пикардин най-много скърбеше за покойния. Историята на този човек вече беше известна и той се разкайваше, че е постъпил безразсъдно.

— Прости, прости.-ми, клето същество — прошепна баронът и хвърли шепа пръст върху гроба му.

— Той ти е простил — рече му Херманса отчетливо. — Куршумът ти му е донесъл желания мир, към който се стремеше душата му.: Той никога нямаше да бъде щастлив. Тялото се обръща на прах, а душата живее и се съединява с душите, които е обичала на земята. Патрик л Маджи, вие сте заедно...Сълзи задушиха нейния глас. Немските моряци запяха тъжна песен. След края на песента моряците се обърнаха към морето и дадоха три залпа.

Алиса Тери помоли всички да я слушат:

— Княже на острова, Патрик Пърсифъл, ние те погребяхме на този остров, който принадлежеше на тебе. В името на кралското географско дружество в Лондон, чиято членка съм и което ме е упълномощило, да назовавам всяка непозната земя, която случайно откривам през пътешествието си, аз наричам този остров, намиращ се на четиридесет градуса източна дължина и на тридесет и шест градуса южна ширина, на твое име. Да се именува „Остров Пърсифъл“!.

На другата сутрин всички се събраха на борда на „Бригита“. Параходът бе готов да отплава. Закусили бяха на остров Пърсифъл, Херманса и Емил се бяха погрижили закуската да бъде само от храна, която се намира на острова. После двамата се простиха с този рай. Хванати за ръце, те още веднъж се качиха на височината, където падна убит старият Менард и хвърлиха поглед на целия залутан в океана остров.

— Емил, знаеш ли какво желая? — запита младата жена печално. — Желая да живея с мъжа си и детето си тук на този самотен остров, далеч от хората, които ни направиха толкова нещастни.

В тази минута параходът изсвири, време беше да се качат на лодката, която ги чакаше на брега.

Двамата седнаха в лодката, която се отдалечаваше все повече от острова, който ги спаси от глад, и който въпреки многото опасности им стана второ отечество.

След четвърт час „Бригита“ пореше вълните на океана. Херманса и Емил останаха на палубата, докато малкото късче земя се загуби от погледа им. Последното нещо, което видяха, бе връхът на огромната

палма, издигаща се над трите гроба, дала на времето знак на нещастниците, че тук има суша. Най-сетне и тя се загуби. Остров Пърсифъл беше потънал в морето.

— Да отидем в салона — предложи Алиса, — имам нещо да ви кажа.

„Салона“ комендантката на „Бригита“ наричаше собствената си каюта, която благодарение на Матийо беше направена просторна.

Преди Алиса. Херманса, Емил и Клаус Грот да влязат в каютата, там вече имаше един мъж, който предпазливо я оглеждаше. Това беше Равелак. Както му бе поръчал граф Естерхази, той всеки ден без никой да го забележи, отиваше в каютата на Алиса, като се мъчеше да намери важно писмо или съобщение и да го обсеби. С хитрост и покорност Равелак успя да спечели доверието на капитана и моряците и дори успя да прикрие подлия си характер от бдителния взор на Алиса. По този начин бе назначен за камериер и се отърва от тежката работа на огняр. Тази длъжност даваше възможност на подлия Равелак да обхожда и претърсва всички ъгли на парахода, без някой да му попречи. Престъпникът трепна като чу, че хора слизат по трапа, водещ към каютата. Лицето му се изопна. Разбра, че ще говорят за важни работи.

Можеше ли наетият шпионин да не присъства на разговора? Разбира се, че не. Равелак припълзля като змия под малкото канапе до едната стена на каютата.

Влязоха Алиса, Херманса, Емил и Клаус Грот. Американката даде знак на капитана и той заключи вратата.

— Нека седнем — каза тя.

Детективката и Херманса седнаха на канапето, а Емил и Клаус Грот — на столове от двете страни на масата.

— В какво направление пътуваме — запита Алиса.

— „Бригита“ държи курс на север. Ще поизлезем на пътя между Панама и Ливърпул и тогава, с курс на изток, ще стигнем благополучно в Хавър.

— Пътят ни не е прав — отбеляза американката спокойно.

— Казвате не е прав? Мисля, че...

— Вие сте взели това направление, като сте мислили, че се връщаме в Европа.

— Но не е ли така? — запита учуден Клаус Грот. — Няма ли да заведем спасените във Франция?

— Не още. Ще трябва да освободим още един човек.

— Още един човек ли? Но къде ще го търсим?

— В Южна Америка.

— Тогава трябва да вземем право на юг.

— На югоизток, капитане — нареди комендантката. — Заповядвам ви още тази вечер да поемем този курс.

— Готов съм да изпълня всички заповеди. Три месеца са изминали, откакто сме напуснали Хавър. Остават още девет месеца да се подчинявам на волята на господин Матийо Драйфус, който ви е поставил тук вместо себе си.

— Готов ли сте да изпълните всяко мое решение?

— Да, напълно, госпожице! И ако дори ми заповядате да отидем на Южния полюс, ще тръгна, без да се стресна.

Алиса Тери подаде ръка на храбрия мъж и добави:

— Вие сте верен като немец. Това прави чест на целия ваш народ!

— Аз държа на думата си — отвърна капитанът.

— Ще ви разкажа тогава каква благородна мисия ни предстои.

Всички замълчаха с любопитство.

— Ще спрем на южния бряг на Америка — каза тя, — и ще се доближим до Френска Гвиана, за да освободим един човек от робство. Той е станал жертва на фанатизма на французите, които те наричат патриотизъм. Лекомислените съдии и неговите неприятели са причината той да страда затворен на една скала сред морето.

— Ще освободим капитан Алфред Драйфус от Дяволския остров!

Неописуема радост изпълни каютата. Херманса прегърна Алиса, тя плачеше и се смееше от радост и целуваше американката, а Емил фон Пикардин и Клаус Грот си стискаха ръцете. После подадоха ръце и на двете жени. По лицата на тримата се виждаше, че са решили да изпълнят достойно това важно дело.

— Аз съм готов да дам живота си за капитан Драйфус — възкликна ентузиазирано Пикардин. — Вие, Клаус Грот, готов ли сте да изложите живота си на опасност и да рискувате хубавия си параход за тази цел?

— Аз обичам „Бригита“ като мое дете — погледна открито немският капитан. — Дано успеем да освободим невинно осъдения.

— Сигурен ли сте в хората си?

— Моите хора вършат това, което им заповядам. Те с радост ще бъдат против французите, тъй като в Германия са убедени, че капитан Драйфус е станал жертва на омразата, която Франция питае към Германия.

— Добре — произнесе Алиса Тери тържествено, — дайте си ръката. Нека се закълнем в името на правдата, че капитан Алфред Драйфус ще бъде освободен, ако смъртни хора могат да го сторят.

Всички повториха тържествено тези думи.

— Нека Бог чуе клетвата ни — молеше се Херманса — и да ни благослови.

Скоро след това четиримата напуснаха каютата и отидоха на палубата. Равелак излезе от скривалището. Изкривеното му лице приличаше на дявол. Той триеше ръце доволен, смеейки се подло.

— Плановете ви ще ударят на камък — избъбра шпионинът. — Никога „Бригита“ не ще стигне до бреговете на Южна Америка! Никога капитан Драйфус не ще напусне Дяволския остров. Ако ще и аз да загина с парахода и с всичко, което се намира на него, пак ще попреча на вашите планове. Бъди спокоен, граф Естерхази. Твоят неприятел, капитан Драйфус, никога не ще се върне между живите! Както ти, така и твоят слуга Равелак, мрази този човек и ще предпочете сам да загине с парахода, или да се удави с него отколкото да остави неприятелите ти да тържествуват.

25.

Когато Жоржина разказа на Матийо Драйфус, че са отвлечли с балон Андре, любимеца на цялото семейство, Матийо разбра, че не се касае за нещастие, а че е извършено злодеяние. Жоржина му съобщи и как полицията веднага установила, че въжето, с което е бил вързан балонът, е било прерязано с нож.

Отначало Матийо Драйфус беше толкова развълнуван и разстроен, че едва можеше да разсъждава, но гой беше от хората, които във всички случаи постъпват разумно. Най-напред настани в леглото леля Ерика. Старата жена толкова, се беше уплашила, че отначало изгуби съзнание, а сега викаше и стенеше, смееше се и се молеше и всички започнаха да се боят да, не се е разболяла. Той изпрати да повикат доктор Хайнрих Бургер, който живееше наблизко. Докато Жоржина се занимаваше с болната, Матийо се разхождаше в работния си кабинет. Кой можеше да нанесе този нов удар на семейство Драйфус. Никой друг — освен граф Естерхази С какви средства, обаче, си е послужил графът, за да извърши това си престъпление? Жоржина говореше за някаква забулена жена.

Изпрати да повикат момичето при него.

— Не успяхте ли да видите лицето на жената, която мислите, че е виновна за злодеянието?

— Не, господин Драйфус, лицето ѝ беше покрито постоянно с гъст, син воал.

Лошо беше известието, защото така едва ли би могла да бъде намерена тази жена.

— Освен Андре и въздухоплавателя нали имаше още двама в балона? — уточни Матийо.

— Да, господин Драйфус, и вашия стар, верен Мишонет беше хванал края на прерязаното въже и така полетя във въздуха.

— Навярно той вече е мъртъв. Сигурно е паднал и загинал. Бедният стар подофицер, какъв печален край.

Чуха се стъпки. Матийо и Жоржина разбраха, че лекарят пристига.

Доктор Хайнрих Бургер предписа на старата Ерика прахове за приспиване и каза, че всичко е от уплаха.

— Да не се е случило нещастие в къщата ви — запита той.

Понеже Матийо знаеше, че лекарят е негов верен приятел и че той се интересува от всичко, което се отнася до семейството на Драйфус, му разправи за печалната случка, — Това е ужасно злодейство — поклати глава докторът, — с балон да отвлечат детето? Къде е сега балонът?

Въпреки голямата тревога, при този въпрос домакиният се засмя:

— Ако знаех само къде се намира!

— Можете да го узнаете.

— Как?

— Всеки балон който се издига, може да се наблюдава — отговори Бургер сериозно. — Колко време е минало откакто се е издигнал?

— Не повече от час.

— Добре — кимна лекарят. — Професор Рокет от парижката обсерватория е мой приятел и не ще ми откаже тази услуга.

Матийо остави Жоржина да наглежда леля Ерика и тръгна с младия лекар. Двамата мъже седнаха в кабриолета и се отправиха към обсерваторията. Доктор Хайнрих Бургер написа няколко реда на една визитна картичка и я изпрати в кабинета на професор Рокет.

Слугата скоро се върна и каза, че професорът ги кани да влязат. Известният учен мъж, чиято глава светеше като билиардна топка, подаде ръка на Матийо и на Бургер и ги запита с какво може да им помогне.

— С помощта на вашите уреди и чрез вашата добрина, господин професоре, желаем да узнаем местопребиваването на един беглец — отвърна доктор Бургер.

Професорът се засмя:

— Съжалявам, господин докторе, че нямам още такива силни далекогледни, с които може да се открие избягал касиер или някоя жена, която бяга от мъжа си.

— Работата се отнася, господин професоре, за балон.

— Това е друго нещо. От Париж ли е пуснат балонът.

Матийо Драйфус разказа на учения какво се беше случило. Професорът стана по-сериозен и се разбърза:

— Трябва да открием къде ще падне балонът, ако още не е паднал. Да не губим време!

Той наложи кадифен каскет и помоли приятелите си също да си сложат шапките. Астрономът поведе гостите си по желязна стълба нагоре.

На Матийо му се стори, че са поели към облаците. Той преброи двадесет и осем стъпала. Най-после професор Рокет отвори желязна врата. Тримата влязоха в стая, цялата от стъкло. Разни астрономически уреди имаше в тази обсерватория. Те служеха за пресмятането на различните разстояния до небесните тела.

Професорът се приближи до голям телескоп, намести се до него и започна да го върти в разни посоки.

Сърцето на Матийо туптеше силно. Не е ли късно вече? Не беше ли паднал балонът? Ако успееше да разбере къде се намира, щеше да узнае и къде да търси Андре. Неочаквано професорът извика:

— Виждам балон! Движи на североизток и е на хиляда метра височина.

Вестта зарадва Матийо.

— Можете ли да видите хората, които се намират в коша на балона? — запита доктор Бургер. — Достатъчно силен ли е телескопът за това.

— Лещите на този телескоп са силни и няма проблеми да се видят лицата на хората в коша. Само че около балона се струпват облаци и се страхувам, че ще попречат.

Предсказанието на професора се сбъдна. Тъмните облаци се сгъстиха толкова, че вече нищо не се виждаше. Светкавици и гръмотевици затрепяха между облаците и заваля силен дъжд. Стихиите бушуваха и през стъклените стени на обсерваторията се разкри величествено-ужасна картина.

Матийо не виждаше нищо. Кръвта му изстиваше в жилите, щом си помислеше в каква опасност се намира неговият любимец. Какво щеше да отговори на Херманса и на брат си за детето, което му бяха поверили?

Най-после дъждът спря. Въздухът се изчисти и отново стана прозрачен. Въпреки това професор Рокет откри балона много трудно.

— Бурята го тласка бързо на юг — каза той на двамата си приятели. — Много чудно, че похитителите на детето се излагат

толкова време на опасността на бурята.

След малко ученият оповести:

— Балонът се спуска.

— Къде? — извикаха Матийо и Бургер в един глас.

— На юг, близо до Париж.

— Късно е вече — каза Рокет. — Балонът едва се вижда на хоризонта.

После той започна да пресмята нещо по една карта на Париж и околностите и не след дълго се обърна към Матийо и Драйфус.

— Ще трябва да търсите детето в околността на Белмари, но запомнете, само между Париж и Версай.

Матийо поблагодари на учения мъж. Той нае файтон и се отправи към дома си.

— Какво смятате да правите сега? — запита доктор Бургер преди да се раздели с приятеля си?

— Ще обиколя всичките села, които се намират между Париж и Версай. Все някъде ще ми кажат къде е паднал балонът.

— Това е разумно — кимна докторът. — Пожелавам ви успех.

Когато Матийо влезе у дома, намери човек в кабинета си. Приличаше на работник. Беше облечен в тъмно закърпено палто.

— От един час ви чака този младеж — осведоми Жоржина. — Настоятелно иска да говори с вас.

— Кажете, приятелю — спря срещу него Матийо, — само, моля ви, бързайте, защото нямам време.

— Знам — отвърна той засмян. — Помните ли когато работех като кочияш при маркиза...

— Оставете маркиза, а говорете направо!

— Казвам се Никотин и се занимавам с продажба на храна за добитък. Продавам овес, слама, сено, ечемик и всичко, каквото е нужно за конете. Много парижки каруцари купуват от мен. Аз съм добър и давам на кредит, обаче понякога трябва да бъда и предпазлив. Преди две години един мошеник ме измами със...

— Оставете това настрана и ми кажете какво искате от мен.

Никотинцак се засмя.

— Нищо не искам, а ви нося нещо.

— Какво? Бързайте. Защото ми пари под краката, все едно, че стоя на въглени.

— Така стоях и аз — продължи Никотин. — но не в тази стая, а в един двор. Купих една кола със сено от един евреин, и то доста скъпо. Можете си представи, как тези евреи...

— Продължавайте, продължавайте!

— Сеното беше натоварено и не мислех за нищо друго при разтоварването му, освен да не е развалено, защото миришеше...

— Това не ме интересува, господине. Като измисляте тези неща от въздуха...

— Да, вярно е, от въздуха, от там дойде — въодушеви се Никотин. — Най-напред падна на сеното! после отскочи и ме перна право в носа, но все пак я улових.

— Какво уловихте? — извика Матийо, които стана любопитен.

— Лулата, която навярно ми е изпратил Бог или свети Петър от небето, тъй като до моя двор няма съседи, та никой не е можел да я хвърли през оградата.

— Донесохте ли лулата?

— Разбира се — отвърна той и почна да бърка в джоба си.

— Но откъде знаехте, че лулата е отредена за мен? — попита Матийо.-

— Понеже в тютюна имаше записка, адресирана до вас.

Казвайки това, той извади от джоба си една лула, в която се виждаше малка хартийка.

— Това е лулата на Мишонет — възкликна Жоржина, — познах я.

— А ето и известие от този верен старик — каза трогнат Матийо и зачете.

„За господин Матийо Драйфус, улица «Фуршамбол» № 25.

Веднага да се предаде срещу възнаграждение.

Жената, която обсеби вашия Андре и която щеше да ме удуши, има голям белег на лицето си. Не се бойте. Подофицерът Мишонет се намира при малкия си любимец. Въздухоплавателят не е подлец, а жената е сатана.“

— Да не би това да е някаква телеграма от облаците? — попита Никотин, след като Жоржина прочете записката. Тези учени със своите

открития правят чудеса.

Матийо сложи един наполеон в ръката на мъжа и му благодари, след което се сбогува с него.

— За един удар по носа не е зле — зарадва се продавачът. После помоли Драйфус да не го забравя, ако има нужда от храна за конете си и излезе.

— Добрият Мишонет — изрече Драйфус. — Това негово известие ме поуспокоява донякъде. Поне знам, че Андре се намира под негова закрила.

Мишонет надраска тази бележка, сложи я в лулата и преструвайки се че ще я задали, накара Гаспар да я хвърли. Така въздухоплавателят направи точно това, което Мишонет желаше и очакваше. Въобще, старият подофицер бе много по-хитър, отколкото мислеха Помпадура и Гаспар.

— Балонът е паднал в Белмари — каза Матийо, — или близо до това село. Франсоа да впрегне конете — искам веднага да замина.

— В Белмари ли? — запита Жоржина. — Тогава да дойда с вас, бих могла да ви бъда полезна.

— Така ли? — удиви се Матийо.

— Да. Нима забравихте, че съм от там?

— Бързайте тогава, пригответе се и след пет минути тръгваме...

Франсоа караше бързо. Файтонът препускаше по шосето Париж — Версай, като във всяко село спираха и питаха не е ли паднал наблизко балон. Навсякъде казваха, че са видели балона, но къде е паднал — никой не знаеше. В два часа след полунощ най-сетне пристигнаха в Белмари. Жоржина помоли Матийо да спрат в бащиния ѝ чифлик. Файтонджията потропа на вратата и скоро се чу-силен кучешки лай.

— Грайф — извика Жоржина, — Грайф, аз съм.

Лаят бе заменен от приятелско умилкване.

Наемателят Кестнер дойде бързо. Той прегърна дъщеря си и сърдечно поздрави Матийо Драйфус, но все пак не скри, че е учуден и дори обезпокоен от това нощно посещение.

— Няма ли, Жоржина, да влезете вкъщи с господин Драйфус? — попита той дъщеря си.

— Не, тате — отговори полугласно момичето, — ти знаеш, че никога не ще стъпя в къщата, която принадлежи на Леон Бернард. Тате,

не сте ли виждали балон наблизо?

— Знаят ли вече в Париж за нещастиято, което се случи?

— Нещастие, нещастие, ли казвате? Какво стана с балона? —
намеси се Матийо с треперещ глас.

— Падна на релсите, влакът премина през коша и смаза всички,
които бяха в него.

Жоржина изхлипа, а Матийо политна. След малко се опомни и
попита:

— А всички ли са мъртви?

— Единият само — другият е в болницата.

— Мъртвият момче ли е?

— Не, мъж.

На Матийо му просветна.

— Раненият не може още да каже името си, но се вижда, че е
стар войник.

— Мишонет — извикаха двамата нощни посетители в един глас,
а Матийо допълни:

— Но какво е станало с момченцето и жената?

— Нищо не знаем за тях. Намериха само един ранен и един
умрял.

— Заведете ме при ранения — помоли Драйфус.

— Сега ли, в полунощ?

— Да, веднага. Трябва да го видя и да говоря с него на всяка
цена.

Тримата след няколко минути вече влизаха в къщата, служеща за
болница на Белмари и околните села.

Те отидоха до леглото на подофицера, което беше скромно, но
чисто.

— Тъй вярно — каза болният.

— Къде е детето?

— Бегом, напред, готови и огън! Мелницата, атакувайте
мелницата, неприятелят е там.

— Не ме ли разбра? — изпадна в отчаяние Матийо. В този миг
болният се поопомни и силно извика:

— Мелницата, старата мелница! — и после пак изгуби съзнание.

— Намерете фенери — каза Жоржина. — Да дойдат няколко
решителни мъже. Ще ви заведа, господин Драйфус, аз разбрах стария

подофицер.

26.

До полунощ в старата мелница владееше мъртва тишина. Обезобразената лежеше до стълбата, която водеше към втория етаж, а до нея спеше детето. То сънуваше блажения сън на невинността, а жената беше измъчвана от ужасни кошмари.

По полусъборената стълба слизаше сянка на мъж. На лицето му нямаше нос, ушите липсваха, а празните кухни на очите му придаваха още по-зловещ вид. То не приличаше на човешко лице.

Този човек беше Мъртвешката глава. Никой в Белмари не подозираше, че слепият е подпалил чифлика, ала селяните се бяха настроили против Кестнер, задето беше прибрал това чудовище при себе си и му даваше подслон. Те мислеха, че този ужасен човек е докарал нещастията на чифлика.

След злополуката слепият отиде в приюта за болни, ала види се не му е харесало там, понеже един ден изчезнал. Оттогава той живееше в тайнствената воденица и чрез усета си, с който слепите са надарени, беше претършувал всички нейни кътчета. Нужните му за живеене средства той или изпросваше, или доставяше чрез кражби. Макар и сляп, крадеше много майсторски от близките чифлици кокошки, яйца, луканка, сирене, хляб. Когато просеше, отиваше на шосето за Париж и минувачите охотно му даваха по някоя пара. Той беше много хитър — не купуваше нищо от Белмари и в селото всички мислеха, че е изчезнал.

Обезобразената се събуди с писък. Студена ръка погали лицето ѝ. Едновременно се чу и глас:

— Тя е. Ха-ха, ха-ха, по гласа я познах, ето и белега, който ѝ остана от рязването с моя нож. Помпадура, Помпадура, мила ми невернице, този път не ще ми избягаш.

Обезобразената се вцепени. Това не беше сън, а действителност. Но скоро се опомни.

— Ще те удуша — изстена слепецът. — Днес, няма, да ми избягаш. Сега си муха, която се е оплела в паяжината, а аз съм паякът, който ще те убие и ще изсмуче кръвта ти.

Помпадура нищо не отговори. Само се бореше с всички сили, тъй като знаеше, че ако не успее да се откопчи от ръцете на слепия, няма да има вече надежда да се спаси. В своя смъртен страх тя успя да стане от пода. Мъртвешката глава скъса дрехите на жената и изрева като звяр, когато неочаквано се разнесе детски глас. Той се послуша.

— Какво е това? — запита той. — Не сме сами. Тук има дете.

Той изпусна Помпадура и се послуша отново.

— Избавих се — изкрещя жената и удари с пестник слепия по челото.

Мъртвешката глава се олюля и извика. Обезобразената вече стигна до вратата на воденицата. Тя я отвори и хукна да бяга в мрака. Разярен, слепият я следваше, а от устата му течеше кървава пяна и непрекъснато ругаеше. Изглежда той познаваше местността по-добре от Обезобразената, защото тичаше бързо. Беше хванал един кол и с него гонеше жената. Мракът не позволяваше на Обезобразената да бяга бързо, както искаше, докато това не пречеше на слепия.

Дъщерята на Казота вече не мислеше за детето, което с голяма мъка беше откраднала, а гледаше да се спаси от ужасния си преследвач. Разстоянието обаче между нея и него постоянно се скъсяваше. Тя вече чуваше свистенето на кола, с който замахваше Мъртвешката глава, за да я удари. Обезобразената отскочи назад.

— Ще те убия, вещице!

Колът се завъртя над главата ѝ. Помпадура отново отскочи настрана. Дървото удари в земята.

В същото време ужасен вик разцепи въздуха и се чу плискане на вода. Слепият се послуша, а след малко се изсмя злобно.

— Паднала е в реката — разбра той, — и ще се удави. На добър ти час, Помпадура. Тази река ще занесе надутия ти труп в Сена, а оттам в морето.

И наистина Мъртвешката глава не се бе излъгал. — В бързината жената не забеляза, че се намира накрая на една стена, която се спускаше стръмно в реката. Помпадура падна през глава във водата, а вълните я покриха. Тя плуваше добре, но неочакваността на падането в студената вода я вцепени. Едва се движеше. Реката бързо я повлече като парче хартия. Ушите, ноздрите и устата ѝ се пълнеха с вода, щом се опитваше да диша. Не изгуби съзнание, но чувстваше, че краят ѝ е дошъл.

Удари се в твърд предмет. Беше пън, който плаваше по реката. Обезобразената се хвана за него, а след малко той се приближи до брега, където се издигаха високи върби с наведени до водата клони. Помпадура се хвана за тях и бързо излезе на брега. Тя лежа няколко минути във върбовия храсталак, който я скриваше. Обезобразената още се страхуваше, че преследвачът ѝ може да я стигне, въпреки че тя, за щастие, се намираше на отсрещния бряг на реката. Но наоколо беше тихо. Изглежда слепецът се бе върнал в мелницата.

Помпадура стана предпазливо и се отдалечи от брега. Дрехите ѝ бяха мокри, косата ѝ беше разплетена и тя трепереше от студ. Жената тръгна направо през нивите, само и само да се отдалечи от мелницата, където се криеше най-големият ѝ неприятел. Тя вървеше без да знае накъде отива и на сутринта стигна до шосето, което водеше за Париж. Вече час вървеше, а през това време я тресеше силно и се страхуваше да не припадне. Настигна я селянин с покрита кола, който караше зарзават в града. Той ѝ позволи да се качи срещу един Наполеон възнаграждение и тя се излетна върху сеното, което се намираше в колата. Така Обезобразената стигна в Париж. Тя беше спасена от ужасната опасност, но не беше постигнала целта, за която се бе изложила на толкова изпитания. Детето на капитан Драйфус, което трябваше да открадне по заповед на черния майор, беше неизвестно къде.

През това време Мъртвешката глава се бе върнал в мелницата. Жената, която ненавиждаше повече от всички свои неприятели на света, беше избягнала неговото отмъщение. Слепецът беше сигурен, че тя е паднала във водата, но това не доказваше, че се е удавила. Какво не би дал тази жена да издъхне в ръцете му.

Когато се качваше по стълбите на старата мелница, дочу слабо хълцане. „Детето, което е водела със себе си“, разбра той. Да, то му остана, то се намираше в неговите ръце.

Страшна мисъл блесна в главата му.

— Това дете — каза си той — е детето на Помпадура! Тя го е родила преди да се венчае за мене и го е скрила. Навярно го е дала в някое село да го отгледат и сега е искала да го заведе в града. Възможно е черният майор да е неговият баща. Той често посещаваше дома на Казота и познаваше хубавата Помпадура. Всичко ми стана ясно. За това, значи, са дошли Естерхази и Помпадура в Белмари,

когато подпалих къщата на Кестнер. Дошли са били, за да видят детето.

Рихтер едва не изхълца от радост:

— Детето! Ха-ха-ха, детето! Царю на ада, благодаря ти, че си ми оставил отмъщението, което е сто пъти по-страшно, отколкото, ако бях удушил нея. Можеш да разкъсаш една майка на парчета и тя не ще протестира, ако с това може да откупи живота на детето си. Обаче, ако убия детето, а нея оставя жива, това ще бъде за нея по-страшно от смъртта...

Слепецът бързаше да влезе в мелницата, като следеше гласа на детето, което плачеше, но чиито ридания не трогваха жестокото му сърце. Той хвана ужасеното същество, притисна обляното му в сълзи лице на гърдите си, за да задуши плача му и заедно с него излезе в нощта.

В едната ръка държеше жертвата си, а в другата носеше бастун, с който опипваше пътя, по който вървеше. Движеше се бързо и се спря само за миг, за да се ослуша да не би някой да го следва. Така вървя около час с малкия Андре. От време на време слепецът мърмореше нещо и повтаряше: „Нейното дете, то е в ръцете ми, нейното дете“.

Най-после стигна гората. Слепецът чуваше шумоленето на листата на дърветата и навлизаше все по-навътре в нейната мрачина. Детето спеше. Мъртвешката глава спря. Луната беше изгряла и осветяваше дърветата и мъха, който като килим покриваше земята. Слепият престъпник остави момченцето на земята. След това взе да опипва близките клони.

— Този е здрав и удобен — каза той, като напипа дебелия клон.

Убиецът извади въже от джоба си, привърза единия му край за клона, а на другия направи примка. След това извергът се наведе над спящото дете и то събуди.

— Хей — извика той. — Ставай!

Андре разтреперан изпълни заповедта. Мъртвешката глава бързо му съблече палтото.

— Знаеш ли да се молиш? — запита той и го стисна между коленете си. — Моли се!

Детето сви ръце, сълзи покапаха по лицето му и с треперещ глас започна:

— Аз съм още малък, моето сърце е чисто и никой няма в него, освен Бог.

— Добре — изкикоти се слепият. — Стани!

— Не съм свършил още молитвата си — каза малкият и продължи с тъжен глас: — Всемогъщи боже на небето, върни ми скоро милата ми майчица и добрият ми татко.

— Ще ги намериш — изкрещя злодеят и хвана Андре, за да го вдигне.

Нищо не беше в състояние да смекчи сърцето на този изверг. Може би ако Мъртвешката глава виждаше, щеше да се трогне от погледа на детето. Ала злодеят беше спял. Той и не чувстваше нищо, защото отдавна в него чувството на състрадание бе притъпено и единствено мисълта за отмъщение го занимаваше.

— Незаконното дете на Помпадура и черния майор, иди в ада — изкрещя злодеят и хвърли примката през главата на невинното дете.

Ала Андре хвана въжето.

— Махни си пръстите или ще ги отрежа — кресна му извергът.

Внезапно върху него се стовари черна сянка, която досега се намирал в гъсталака. Сянката блъсна Мъртвешката глава и той се търкулна на земята. Тя освободи Андре от примката, нежно го хвана за ръка и избяга с него в гъсталака. Когато слепецът се надигна, сянката беше отдавна изчезнала. Мъртвешката глава чу лудешки смях.

— Това не е Помпадура — каза си объркан, — това е друга жена. Но коя е?

Нямаше време дълго да мисли върху това, защото знаеше, че са го наблюдавали при ужасното му дело и се боеше, че ще бъде наказан. Ослуша се и бързо побягна.

Жената държеше Андре в ръцете и с всички сили бягаше с него през гората. Тя притискаше нежно детето до гърдите си, страхувайки се сякаш да не ѝ го отнеме някой.

Непознатата беше облечена в дрипи, къдрите на черната ѝ коса се вееха, а по красивото ѝ лице се виждаха следи от големи страдания.

— Мълчи, мило дете, мълчи — шепнеше тя на детето. — Ти си при своята майка. Черният майор няма да те погребее пак. Почакай, скоро ще изгрее слънцето и с него ние ще се възнесем на небето. Ти вече няма да лежиш в студения мрачен гроб.

Без съмнение, жената беше луда. Изнемощяла, след половин час тя седна на един пън. Непознатата погледна малкото момченце в очите.

— Мили ми Алфред, аз съм твоята майка. Ала момченцето стана и уверено рече:

— Ти не си моята майка и името ми не е Алфред.

— Тъй ли? Ха-ха, че ти по-добре ли го знаеш от майка си? Че кой си?

— Името ми е Андре Драйфус и баща ми е капитан.

От гърдите на жената се откърти силен вик.

— Неговото дете, неговото дете, не моето! — каза с плач лудата. — Синът на капитан Драйфус е в ръцете на Клаудина Лорет, на която той изневери и която заради това го съсипа. Хей, пейте, птички, Клаудина Лорет не е лоша. Докараха я до полуда в лудницата на коварния доктор Дюбоа, ала тя избяга. Тя иска да поправи грешката си, да освободи мъжа, заради когото е направила такъв голям грях. Мило дете, обично ми дете, аз обичах от сърце твоя баща. Как бих могла да ти сторя зло, когато аз... Слушай, черният майор иде. Да се махнем. Да литнем, да бягаме, да изчезнем.

Лудата хвана детето и пак започна да бяга с него през гората. Бяга цели часове, без да си почине, макар че беше изморена. Страхът от някаква невидима опасност я тласкаше напред. Неочаквано между дърветата светна огън. Лудата се запъти към него. Тя стигна до огъня и припадна. Мъже с черни лица и дълги черни коси, приказно облечени жени заобиколиха нея и детето, като ги гледаха учудено и състрадателно. Клаудина Лорет и Андре се намираха при огъня на един цигански катун.

За пръв път след много години тайнствената мелница бе посетена. Група селяни от Белмари, носещи фенери, претърсваха всеки ъгъл на старото здание. Матийо Драйфус, Кестнер и дъщеря му Жоржина ръководеха търсенето на детето.

— То е било тук — каза Матийо печално, — ала и от тук са го отнесли. Но къде?

Всички мълчаха, никой не бе в състояние да отговори на този въпрос.

27.

12 3-456789— 10 11 12 13 14 15 16 —

63 28 15 17 — 12 37 68 — 51 71 771 — 4 — 3 — 18

19 39 — 41 — 20 177 1910 416 — 721 289

Една сутрин през месец юли Панталон, бащата на Одета, гледаше учуден къс хартия, на който бяха написани непонятните числа. По лицето му личеше, че е много разтревожен. Различни обстоятелства опечаляваха почтения мъж.

Беше най-горещият ден в Каена, незапомнен от доста време. От топлото време се навъдиха много насекоми и червеи. А птицата урибус, от рода на орлите, която пречиства Френска Гвиана от различни гадини, се криеше в хладните дупки на скалите покрай морето. Както в Каена, така и на остров Свети Йосиф, и на Дяволския остров никой не се грижеше за отстраняването на останките от храна и други нечистотии, а оставяха това на орлите. Те не се плашеха от хората, защото беше забранено да се изстребват. Но днес беше толкова горещо, че дори и птиците не можеха да изпълнят всекидневните си задължения. Самият господин Панталон пъшкаше от жегата, рядкост даже на самия екватор.

Това беше първата причина за неразположението му. Освен това достопочтеният доставчик на храна за затворниците беше в отчаяние от няколко седмици и заради още нещо. Дъщеря му Одета бе объркала плановите му. Панталон се надяваше, че Мурильо, надзирателят на Дяволския остров и любимец на губернатора Грефин, ще му стане зет. Ако този влиятелен мъж се беше оженил за дъщеря му, той можеше да изпраща на затворниците най-лошата храна. А за намаления грамаж — даже нямаше да се говори. Трябваше му такъв зет като Мурильо.

Всичко беше планирано добре. Испанецът остана възхитен от красотата на Одета и беше определен денят на годежа, но непокорната девойка срина въздушната кула на баща си с една дума. Тя отбягваше Мурильо и даже го обиди. А пък той беше човек, който не оставяше ненаказан този, който го обиди. Понеже не можа да си отмъсти на дъщерята, даде добър урок на бащата. От няколко седмици испанецът

правеше това, което никога досега не бе правил — намираше всеки път недостатъци на храната и я връщаше обратно. Заплашваше доставчика, че ще доложи на губернатора, че хлябът е плесенясал, че плодовете са изгнили, че месото не може да се яде. Резултатът от това оплакване щеше да бъде неговото уволнение, а този лаком човек не можеше да преживее тази загуба.

Горещината, отказът на Одета, предизвикателствата на Мурильо и мисълта, че ще му Отнемат длъжността — всичко това ужасно безпокоеше нещастния Панталон. Изглежда, че Бог му готвеше и нещо още по-лошо.

Панталон се гневеше на цифрите, които му причиняваха ужасно главоболие. Какво означаваха тези числа? Да не би да е нова заплаха от страна на Мурильо, който вече мрази Одета? Доставчикът не се съмняваше, че тази записка идва от Дяволския остров. Той я беше намерил в един от кошове, които всяка сутрин му връщаха от острова, и които изпращаше вечер пълни с храна.

Обикновено Одета приемаше тези кошове и ги изнасяше в двора, за да ги почисти, но днес, въпреки голямата горещина тя беше излязла на разходка и старецът трябваше сам да разтовари празните съдини от лодките. Така откри листчето с числата, хвъркнало като пеперуда над него.

— Хубава пеперуда — измърмори той и разроши с ръка бялата си коса. — Цифри и нищо повече. — Не можеше да разбере какво се крие в тях. — Дали е поръчка от Мурильо или негово заплашване? Само дяволът може да разбере, но не и аз... — Гледа все така напрегнато хартията още няколко минути, после вдигна ръка, за да я хвърли през стобора.

— Нека орлите си развалят стомаха с тези цифри. Аз не съм за да отгатвам гатанки. Имам ги доста в семейството си. Непокорната ми дъщеря ми поднася работи, над които трябва да си блъскам главата.

И захвърли бележката през стобора. Искаше вече да се обърне и да отиде да изпие една студена лимонада, но неочаквано чу силен познат смях.

Така се смееше само един човек в цяла Каена, неговият съсед професор Жером. Професор?! Никой не беше виждал дипломата му досега, но той сам разправяше, че парижкият университет го бе удостоил с тази титла за големия му труд по физика и математика.

Всъщност беше само часовникар, когото навярно познаваха всички часовници от Каена, понеже само той в цялата околност разбираше от тях. Със страхопочитание гледаха жителите дребния човек с дълга брада и гола глава, тъй като мислеха, че професорът разбира от много повече неща, не само да поправя счупени часовници.

Професор Жером непрестанно работеше в малката стаичка, където тракаха часовниците и правеше открития, които не служеха за нищо. Сега беше взел хартийката, която Панталон беше хвърлил, и прегледа числата. После се изсмя толкова силно, че бащата на Одета се обърна и го запита какво толкова го е развеселило.

— Спомням си, че такава история се беше случила преди четиридесет години — отвърна часовникарят.

— Интересно ли е — продължи да пита Панталон.

— Разбира се, отнася се до един глупав баща и двама влюбени, които изиграха комедия на стария.

— Трябва да ми разкажете тази история, професоре. Елате да пием по една студена лимонада. Днес е много горещо.

Панталон и niskият часовникар седнаха в една стая и сръбнаха от лимонадата, която беше приготвена от коняк и ледена вода.

— Когато взех тази бележка, си спомних за историята.

Часовникарят подаде хартийката на Панталон.

— Не можахте ли да направите нещо по-добро, вместо да се навеждате, за да вземете тази хартийка? Тя съдържа глупави числа, които само дяволът може да разбере...

— Страхувам се, че и той не ще може да ги разбере — отвърна часовникарят. — Хващам се на бас, приятелю Панталон, че това е някакво тайнствено писмо, което може да бъде разшифровано само от този, който има ключ от числата.

— Тайнствено писмо ли? — стресна се дебелият Панталон.

— Да.

— Слушайте ме, приятелю. На млади години се бях запознал с един майстор, който имаше конкурент на отсрещната страна на улицата. Това беше в Лион. Двамата часовникари бяха големи неприятели. Моят майстор имаше дъщеря, а другият — син. Това често се случва. Младите се обичаха, въпреки че старите се сърдеха. Но на момичето и момчето беше забранено да си говорят или да си пращат писма. И ето какво направиха младите, майстор Панталон. Как

мислите са си известявали това, което са имали да си кажат влюбените? Начинът беше чудесен. На всеки прозорец на часовникарския магазин има големи часовници. Щом никой не го виждаше, младият мъж завърташе стрелката на часовника и я поставяше на известни цифри. Момичето отбелязваше цифрите на една хартийка. След това стрелките на часовника на конкурента се задвижваха бързо и момъкът отбелязваше цифрите в тефтерчето си. По този начин влюбените си изпращаха цели изречения. Например: Къде ще се срещнем днес? Да дойда ли довечера? Ще излезе ли старият? И други такива въпроси и отговори. Един ден стрелките на часовника се движеха много бързо, а на другата заран влюбените бяха изчезнали. Двамата часовникари трябваше да се помирят, тъй като през нощта въпреки нежеланието им, бяха станали сватове. После младият мъж призна всичко и ми откри шифъра на числата. За това, майстор Панталон, мисля, че тези цифри, които изглеждат толкова невинни, са тайно писмо, което не е нито за вас, нито за мен.

Одетиният баща се разтревожи много от този разказ. Той се люлееше на стола и пиеше една след друга чашите лимонада, като не забравяше да прибавя коняк в ледената вода.

— По дяволите — скочи той неочаквано. — Ако тази хартийка наистина съдържа тайна, тогава се страхувам да не е опасна за мене.

— Много е възможно, майстор Панталон — подсмихна се Жером, — вие имате хубава дъщеря.

— Точно за нея мислех — отвърна дебелият Панталон. — Дали Одета зад гърба ми... Има много обстоятелства, които могат да обяснят всичко. Отказът на Мурильо, нейната затвореност, разходките ѝ, които понякога траят цяла нощ. Аз съм бил голям глупак, професор Жером, смейте ми се, че съм глупав като овца.

— Един от старите гръцки учен е казал „Познай сам себе си“...

— Искате да полудея ли, човече? — извика бащата на Одета, на когото конякът започна да действа. — Не се смейте, а ми кажете как мога да вразумя това влюбено момиче.

— Ако тя се е влюбила, ще ви сполети същото, каквото е сполетяло часовникаря. Кой знае с кого ще се сватосате, когато се събудите някоя сутрин.

Панталон удари с ръка толкова силно по масата, че чашите подскочиха, а старият му съсед почти падна от стола.

— Дотам е дошло значи — изръмжа доставчикът, чието лице се беше зачервило. — Пишат си тайни писма, имат си шифър с цифри, правят ме на луд. О, ще ви, ще ви...

Изговаряйки последните думи, той хвана нещастния часовникар и толкова силно го задърпа, че белобрадият човек се разтрепера като лист на вятъра.

— Не ме убивайте — замоли той, — кълна ви се в честта и съвестта си, че не съм аз любовникът на Одета.

Изведнъж Панталон пусна часовникаря и се засмя.

— Всичко е глупост! — наля той коняк в чашата си. — Професоре, ние не сме на вярна следа. Тази бележка не може да бъде за Одета. Там, откъдето е дошла тя, не растат любовници.

— Защо не?

— Защото тази хартийка, която казвате, че е тайно писмо, е пристигнала от Дяволския остров.

— Няма ли там мъже?

— За надзирателите ли говорите? Знам, че Одета не иска никого от тях.

— Където има надзиратели, има и пленници.

— Вие луд ли сте, професоре? В мъртви призраци ли ще се влюби тя.

— Призраци, които имат кости и плът. Младите момичета лесно се влюбват в някой блед красавец и ако си спомните за нощните разходки на Одета...

Панталон изхърка глухо и седна на близкия стол. Часовникарят му даде студена вода, защото се уплаши да не получи удар.

— Не искам вода, коняк искам! — отблъсна чашата той и като се опомни, извади от портфейла две банкноти по сто франка.

— Ще ви дам тези пари, професоре, ако до утре успеете да ми кажете какво означават цифрите.

— Бъдете спокоен, майстор Панталон, утре ще знаете кого е избрала за свой любовник от Дяволския остров Одета.

— Ако е направила това, нека я вземе дяволът — измърмори пияният, главата му увисна и скоро заспа.

Часовникарят взе бележката, остави го да спи и отиде у дома си. Сложи очилата и започна да дешифрира цифрите, но въпреки усилията си, не можа да разбере нищо.

— Това е любовно писмо — каза си той, като се почеса зад ухото, — значи непременно е спомената думата „любов“. Професорът, който мислеше, че думата „любов“ е ключ на писмото, започна да разгадава цифрите. Но след три часа работа дойде до заключение, че нищо не може да разбере. Това ужасно го разсърди. Той гледаше заканително числата и мърмореше:

— Всичко ще узная, щом успея да отгатна първата дума!

Одета се върна чак вечерта. Беше много развълнувана и добре че баща ѝ спеше, защото иначе щеше да забележи тревогата ѝ. Момичето седна до прозореца, закри с ръце лицето си и се замисли. Съдбоносният час, който щеше да реши нейната участ, както и тази на петимата храбри мъже, бе настъпил. Тя искаше да избяга с любимия си. Пленниците от Дяволския остров бяха решили щом се мръкне да напуснат скалата, където бяха преживели толкова мъки, и да се устремят към свободата. Дали вятърът и вълните щяха да помагат на нещастните пленници? Дали салът им нямаше да се разбие в някоя подводна скала и вместо свобода да намерят смъртта си сред вълните?

— Не, не — тръсна решително глава Одета. — Не искам да мисля за това. Аз сама избрах съдбата си, любовта ми ме кара да постъпя така. Не мога да живея без Ервин. По-добре ще е да умрем заедно, отколкото да бъдем разделени! Амур ще ни закриля. Той ще помогне и на капитан Драйфус да се върне в прегръдките на вярната си жена. Заради него Бог ще се смили и над нас.

Мъж като Драйфус не трябва да загине на този прокълнат остров.

Слънцето изпрати последните си лъчи през прозореца и скоро нощта забули Каена и морето.

— Ние сме щастливци — каза си Одета, — облаците забулват небето и нощта ще бъде тъмна, а тъмнината е благоприятна за бегълците. Това е добър знак.

Тя се канеше да излезе от къщата. Беше още рано да се отпрати за Дяволския остров, тъй като Ервин я чакаше в девет часа, но понеже баща ѝ спеше, беше по-лесно да се измъкне сега. Ако Панталон се събудеше, можеше да ѝ попречи. Реши да излезе веднага и да се поразходи с издълбания си съд край острова.

През деня беше купила всичко нужно за бегълците и скришом го бе пренесла в лодката, която беше почти препълнена. Оставаше само

да сложи шапката си, да вземе наметката си и да тръгне. За сетен път тя стоеше пред своя баща.

Момичето развълнувано гледаше спящия. Той не се отнасяше добре с нея и тя не можеше да почувства към него истинска обич. Ала въпреки това беше неин баща. Едри сълзи покапаха от очите на Одета. Наведе се над него и тихо го целуна по челото.

— По дяволите тази вода — избъбра Панталон, комуто се стори, че часовникарят го пръска със студена вода. — Проклети цифри — седем, осем, четиринадесет — двадесет и две.

— За какви цифри говори? — учуди се Одета. — Впрочем, защо ли се чудя? Числата съставят неговия живот. Числа, превърнати в звънящи монети — това са нещата, които почита най-много на света. За пари искаше да ме даде на един коварен човек...

Одета искаше вече да тръгне, когато съзря портфейла и двете банкноти, които Панталон държеше в ръцете си.

— Божията заповед казва „Не кради!“ — помисли си тя, — ала ако взема този портфейл, ще го лиша само от една малка част от богатството му, което майка ми му е оставила.

Одета взе внимателно двете банкноти и портфейла.

Момичето преброи бързо съдържанието му. Имаше четири хиляди франка.

— Добре е за всеки случай да имаме пари. Ако стигнем благополучно устието на река Амазонка, ще трябва да минем през Бразилия и тогава тези банкноти ще ни бъдат от полза.

Тя скри в пазвата си портфейла, излезе на пръсти от стаята и отиде на двора, заключвайки след себе си вратата. Момичето искаше да излезе през задната вратичка на къщата, за да не я види някой, ала неочаквано пред нея застана човек. Беше Жером, който искаше да съобщи на майстор Панталон, че не е могъл да разгадае съдържанието на записката, макар че се е мъчил много. Като видя пред себе си Одета, часовникарят силно се смути.

— Извинете, госпожице Одета, аз дойдох — започна той смирено... — исках... дойдох, ах, да, но какво исках?

А после, като не му дойде наум нищо, добави:

— Заемете ми един молив.

— Ние нямаме моливи — отвърна ядосано Одета, отблъсна го встрани и тръгна бързо по улицата. Жером гледаше след нея.

— Ние нямаме — избъбра той ядосан, — такъв ли отговор се дава на учтив въпрос? Ние нямаме, ха-ха. Но защо тя ми отговори само с тези думи?

Професорът, в чийто мозък числата все още се въртяха като снежинките през буря, започна да повтаря:

— Ние нямаме молив! Ние съдържа три букви — следователно 12 3. Нямаме се състои от шест букви, значи 4 5 6 7 8 9!

Замислен, Жером се облегна върху оградата на къщата.

— Ние нямаме — повтаряше той, — ние нямаме, ние нямаме.

После бързо се върна у дома си, заключи се в една стая, запали лампата и жадно, като някогашните алхимици се втренчи в числата.

В началото на редовете ясно стояха числата 1 2 3 4 5 6 7 8 9.

Нямаше какво да се съмнява, тези числа значеха: „Ние нямаме!“

Часовникарят потри доволен мършавите си ръце, а очите му светнаха от радост. Беше налучкал първите думи на тайнственото писмо. Те трябваше да му послужат като ключ за разчитане на останалото писмо.

28.

Жером старателно продължи работата. Системата на тайнственото писмо му ставаше все по-ясна. Тя се състоеше в това, че всяка буква получаваше текущо число. Думите, които Одета му бе казала, съответстваха на първите две думи, които бяха написани на бележката. По този начин Жером отгатна значението на числата от 1 до 9. Оставаше сега да узнае останалите думи, които трябваше да се състоят от 1 до 9 числа.

Без много мъка той разбра две думи: шестата 5 17 17 714 и последната 4 2 1 28 9 — Ервин. Като откри това, часовникарят започна да танцува около масата като дервиш. Сега вече знаеше името на онзи, който е изпратил бележката.

— Любимият на Одета, защото бележката е изпратена сигурно до нея — се казва Ервин. Ще разбере има ли на Дяволския остров някой надзирател или пленник на име Ервин. Дявол момиче е тази Одета. Върти любов със затворник или пленник на име Ервин. Ха-ха-ха, колко ли ще се ядоса?

След половин час той откри още три нови думи.

Четвъртата дума: 6 3 2 8 15 17, означаваше донеси; петата: 12 3 7 6 8 — такъв, а предпоследната — 20 17 7 19 104 16 — беше лесно да се открие: бягство.

Жером написа всичките думи, които беше открил, и получи следното:

„Ние нямаме — донеси такъв... бягство. Ервин“

Какво липсваше на Ервин? Какво да му донесе Одета? За какво бягство споменаваеше? Трябваше непременно да го узнае.

Челото му се обля в пот.

Изминаха няколко часа и часовникът в работилницата на Жером вече показваше девет. Беше се стъмнило. Най-после успя да открие всички думи освен една.

Той прибави новооткритите думи при другите и получи следното:

„Ние нямаме... донеси такъв, всичко е готово за бягството, Ервин.“

Часовникарят се изплаши като прочете целия текст. Той държеше в ръцете си голяма тайна. На Дяволския остров планираха бягство, а всеки, който попречеше на един пленник да избяга от Френска Гвиана получава награда от петстотин до три хиляди франка. Не това обаче радваше дребния Жером, а фактът, че Панталон беше замесен в тази работа. Ако някои от жителите на Френска Гвиана или пък негова дъщеря или син помогнеше на някой затворник да избяга, осъждаха всички на заточение до 15 години, като в същото време конфискуваха целия му имот. Отваряше се сгоден случай часовникарят да получи пари от Панталон.

— Ще трябва да ми заплати двадесет хиляди и нито стотинка по-малко — мърмореше си той.

Но задачата му не беше още решена. 10 11 12 13 14 15 16! От тези цифри Жером знаеше само последните три: ас! Часовникарят мисли дълго време, без да стигне до нещо.

— Ас? Какво е това, което им трябва за бягството?

Дребният Жером не можеше да измисли нищо. Машинално извади часовника си. На синджирчето му висеше малко компасче.

— Компас! — изкрещя той като луд. — Искат от Одета компас.

Изгаси бързо лампата и излезе. Втурна се в стаята, в която Панталон току-що се бе пробудил.

— Майстор Панталон, разбрах го!

— Какво си разбрал?

— Съдържанието на писмото и много ви съжалявам!

— Значи, вярно е, че моята дъщеря обича някакъв затворник от Дяволския остров?

— Нещо повече, дъщеря ви помага на един от пленниците да избяга, а възможно е и да го придружи.

— Професоре, винаги съм ви смятал за лъжец — побесня Панталон, — и сега доказвате за сетен път, че съм прав!

— Щом е така, ще съобщя на губернатора и тогава ще видите...

Часовникарят стана и искаше да си отиде, но Панталон го задържа.

— Не исках да ви обидя, Жером, знам, че тази палава Одета ме е излъгала. Прочетете бележката!

Дребният часовникар извади хартийката и изрецитира:

„Ние нямаме компас, донеси такъв, всичко относно бягството е готово.

Ервин.“

Панталон тропна гневно с крак.

— Ще я удуша, къде е тя? — извика той.

— Излезе преди два часа.

Панталон не чу това, той бръкна в джоба си и видя, че му липсва портфейлът.

— Ограбила ме е! — извика той. — Къде са парите ми?

— Не може да избяга с празни ръце! Но какво означава тази малка загуба, спрямо загубата на целия ви имот?

— Как?

— Нали знаете, че като гражданин на Каена съм длъжен да съобщя това на губернатора.

— Вие ще ме погубите!

— Дайте ми двадесет хиляди франка и ще ви помогна да осуетим бягството.

— Виждам, че искате да ме изнудите.

— Ако не подпишете в разстояние на три минути декларация, че ще ми платите двадесет хиляди франка, веднага ще отида при губернатора и ще му съобщя всичко.

Панталон видя, че няма изход и подписа уверението.

— Елате сега с мене на Дяволския остров. Ако успеем да хванем влюбеното момиче, тогава любовникът ѝ няма да избяга.

Двамата мъже се запътиха към брега. Те седнаха в една лодка, вдигнаха ветрилото, запалиха сигнален фенер и тръгнаха. Беше много тъмно. Панталон беше мълчалив. Часовникарят се опита да го запrikaзва, но не успя. Бащата на Одета беше седнал на руля с

наведена глава и само от време на време се засмиваше зловец. Жером се уплаши от държанието на Панталон и се сви в единия ъгъл на лодката.

Неочаквано се вдигна голяма вълна. Морето започна да бушува и вълните подхвърляха малката лодка на всички страни. Изведнъж светна и светкавица освети за миг лодката. Жером извика. С нож в ръка към него пръгаво се приближаваше Панталон.

— Помощ, той иска да ме убие!

— Викай колкото си искаш. Няма кой да те чуе тук.

Бащата на Одета се хвърли върху часовникаря, коленичи на гърдите му, хвана главата му, наведе я извън лодката и преряза гърлото му. После извади всичките книжа, които съседът му носеше в джобовете си. В далечината се забелязваше Дяволският остров. Светкавиците осветяваха скалите, които стърчаха над морето. Панталон хвърли убития във водата. В същата минута край лодката мина плаващ пън. Тялото на мъртвеца се закачи за него и така продължи да плава към Дяволския остров. Доставчикът обърна руля като се опита да стигне пъна и да откачи и потопи трупа.

— Потъни, нека човешкото око не те види! Панталон беше вдигнал веслото и с него се мъчеше да откачи и потопи трупа. Изведнъж пънът се отвори и снабдителят остана като гръмнат. Красиво момиче се показва от него и застана гордо пред убиеца.

— Одета — изкрещя Панталон.

— Убиец, убиец! — бедното момиче вдигна закана̀телно ръка.

После пак изчезна в пъна. Панталон извика уплашено, а пънът се отправи към Дяволския остров. Трупът на нещастния Жером не се виждаше вече. Бурята влачеше лодката, в която бащата на Одета лежеше в безсъзнание. Вълните си играеха с нея, а вятърът скъса ветрилото. Лодката все повече се отдалечаваше от брега и най-после заплава в открито море, а убиецът лежеше все така безчувствен. Той не знаеше, че се намира на петдесет мили от брега в една орехова черупка, изоставен на бушуващите стихии. Колко страшно щеше да бъде пробуждането му! Панталон беше пролял човешка кръв, като мислеше, че никой не го е видял. Обаче Бог, който вижда всичко и всичко знае, видя и това престъпление. Справедливо наказание беше сполетяло убиеца.

29.

Драйфус беше ужасно развълнуван. И другите заточеници от Дяволския остров, които бяха направили плана за бягството, бяха в същото положение. Колко Пъти те се колебаеха между страха и надеждата! Много пъти се излагаха на опасността планът им за бягство да бъде разкрит и да се разруши всичко, което бяха направили през многото безсънни нощи и за което бяха изтощили и последните си сили. Но Бог ги покровителстваше.

Надзирателите, дори и самият Мурильо, който беше станал много по-предпазлив, отколкото по-рано, не подозираха нищо за това, което ставаше зад гърба им. В едно заливче, скрито от канара, се намираше най-голямото богатство на пленниците — салът. Всяка нощ те работеха над него, докато го довършат. Природата и случаят им бяха на помощ, защото се намериха дървета на Дяволския остров, подходящи за употреба. Салът бе направен по план на Драйфус, който разбираше от корабостроене. Дължината му беше петнадесет стъпки, а широчината — осем. Долната част на плота бе направена от здрави дървета, наредени едно до друго, а втората част — от напречно поставени по-тънки стъбла. Салът бе с кормило и мачта. За ветрила използваха чаршафите от леглата на заточениците. На сала имаше и кабина от тънки върлини, а празното място между плетените стени запълваха с палмови листа. Кабината беше голяма и можеше да побере шест души, както и провизиите. Плавателният съд беше снабден и с гребла.

Трудно бе да се каже кой от заточениците беше най-трудолюбив. Всеки работеше, колкото му стигаха силите, всеки правеше каквото смяташе за най-добро. Драйфус, Ервин фон дер Халде, мълчаливият Легуве, младият Антонио — всички работеха. Дори клетият хром Миревич изпълняваше своя дълг. Макар и недъгав, той донесе прясната вода, нужна за пътуването. Беше приготвил и черга от палмово лико, с която, бе застлана колибата на сала. А Одета беше надминала мъжете по прилежност и трудолюбие. Всяка нощ в продължение на няколко седмици отиваше с пъна на острова и

пренасяше всичко, което ми бе нужно. Благодарение на нейните грижи освен две бъчвички с прясна вода, в кабината на сала имаше още и две пушки с триста патрона, два револвера, три ками, една брадва и кутии кибрит, въдици, хинин, инструменти, бандажи, няколко тигана, гърнета, чинии и лъжици, една голяма мрежа, с която можеха да се пазят от комари, далекоглед, хартия и молив, игли и конци, фенер, свещи и дори една библия.

— Трябва да имаме тази книга на борда — каза Одета на Ервин и Драйфус, — защото ако изгубим всякаква надежда, от нея ще черпим мъжество.

Нетърпеливо очакваният час приближаваше. Нощта се бе спуснала над острова, но горещината не намаляваше. В десет часа всички заточеници бяха събрани в пещерата и за последен път се съвещаваха.

Липсваше само Одета.

Тя трябваше да пристигне всеки миг, защото беше обещала да дойде в десет часа. Ервин помоли Легуве, Антонио и Мирович да останат в пещерата, а той искаше заедно с Драйфус да излезе на брега, за да види не иде ли Одета и да ѝ даде знак с кърпа, натрита с фосфор, за да свети. Ала в мига, когато Ервин и Драйфус искаха да тръгнат, забелязаха, че един мъж мина край тях.

Двамата разбраха, че не е никой от надзирателите.

Значи не можеше да бъде друг освен убиецът Холмс. Подлецът се движеше тихо, сякаш се боеше да не го види някой. Те тръгнаха подире му и стигнаха до пещерата.

— Някой от вас има ли въже? — запита Ервин намиращите се близо негови другари.

Младият Антонио му подаде.

— Нека го настигнем бързо, знам къде се е запътил. Младият германец дръпна Драйфус и даде знак на останалите да го последват. Ервин и Драйфус тръгнаха след Холмс. Той отиваше към къщата на надзирателите.

— Знаете ли какво мисли да стори този подлец? — запита Ервин капитана.

— Не знам!

— Искате да ни предаде!

— Боже мой, мислите, че знае всичко?

— Да!

— Но той не ще изпълни намерението си! — каза сърдито Драйфус.

— Ще му попречим! Аз ще го хвана отзад и ще му стисна гърлото, а вие ще му вържете ръцете и краката, а после ще му запушите и устата.

Двамата приятели ускориха стъпките си, те вървяха толкова тихо, че предателят не ги чуваше.

Изведнъж Холмс забеляза, че зад него вървят хора и се обърна бързо. В същия миг Ервин се хвърли върху него и му стисна толкова силно, гърлото, че не можеше да извика. Драйфус халоса Холмс с юмрук в главата. Убиецът падна на земята. Капитанът завърза ръцете и краката на подлеца и после му запуши с кърпа устата.

След това двамата приятели обърнаха пленника си с лице към земята. Мислеха, че така неприятелят им не може да им напакости. Неочаквано се разнесе гръм, светкавици прорязаха небето. Морето се развълнува и вълните заудряха по скалите на острова.

— Одета е на път — прошепна Ервин побледнял. Двамата отидоха към брега. Кърпата, която Ервин беше закрепил, светеше като фар през бурната нощ. Ервин тичаше като луд и се мъчеше да види в тъмнината пъна на Одета.

Драйфус също беше развълнуван, той се страхуваше за момичето, а и разбираше, че не могат да избягат в такава нощ. Салът не можеше да противостои на силните вълни и на вятъра.

— Тя иде, ето я — извика напрегнато Ервин и посочи осветения от светкавиците пън на Одета.

След десет минути момичето беше в прегръдките на Ервин. Тя беше бледа, а лицето ѝ мрачно.

Драйфус се бе завърнал в пещерата да повика Легуве и Антонио, за да му помогнат в пренасянето на донесените от Одета провизии.

Влюбените бяха останали сами.

— Какво има? — запита Ервин. — Много си бледа, някакво нещастие ли се случи?

Момичето положи главата си на гърдите му и заплака.

— Ужасно е онова, което преживях сега — каза тя с разтреперан глас. — Не зная, Ервин, дали след като видях това, мога да стана твоя жена.

— Какво има, Боже мой, говори, кажи ми всичко.

— Моят баща е убиец — изплака момичето, — ти ще дадеш ли името си, Ервин, на дъщерята на един убиец?

Тя разказа набързо какво бе видяла. Като свърши разказа си, Ервин още по-нежно я притисна към гърдите си.

— Нека Бог прости този голям грях на баща ти — промълви той, — а нас никой не може да ни раздели. Нищо на този свят, Одета, даже и смъртта не може да ни раздели; ние ще успеем заедно.

Сълзите на момичето пресъхнаха, тя целуна горещо Ервин и го прегърна:

— Да, с тебе ще умра и с тебе ще бъда свободна! Драйфус, Легуве и Антонио се върнаха. Те скоро пренесоха нещата от Одетиния пън.

Салът беше готов за тръгване. Бурята заглъхваше, а гръмотевиците се чуваха все по-тихи в далечината.

— Да благодарим на Бога за тази буря — погледна към небето капитан Драйфус. — Утре ще имаме чудесен ден. Да се помолим на Бог да ни помага да се върнем свободни при близките си и да ни пази по пътя. Прощаваме на нашите мъчители. Бъди, Боже, милостив към нас! Амин!

— Амин — повториха бегълците, които бяха коленичили в пещерата.

— Да вървим! — надигна се Драйфус.

— Почакайте малко! — помоли сакатият Мирович. — Приятели — продължи той, като застана пред тях, — реших да остана тук.

Всички го изгледаха учудени.

— Да, приятели — каза нещастният. — Аз ви помогнах, колкото можах, на драго сърце. Желая ви успех по пътя и дано постигнете златната свобода, която е най-скъпото нещо за всеки човек. Аз съм слаб и недъгав. За начинанието са нужни силни и здрави хора. Ще ви бъда само товар и може би ще ви попреча да избягате. Затова по-добре да остана!

— Не, хиляди пъти не — възпротиви се капитан Драйфус. — По-скоро аз ще се откажа от свободата, отколкото да оставя стария си приятел Мирович в този земен ад.

— Ще дойдеш с нас, Мирович! — извикаха и останалите.

— Ако не можеш да вървиш, ние ще те носим — добави Легуве.

— Ще се борим вместо тебе, ако ти не можеш — намеси се и Антонио.

— Аз ще те наглеждам като мой баща — Одета целуна ръцете на немощния човек.

От очите на сакатия потекоха сълзи. Той разтреперан вдигна болната си ръка:

— Приятели, братя, вашата добрина, вашата привързаност ме принуждават да ви кажа защо не мога да ви придружа в бягството. Аз не съм достоен да бъда с вас.

Силите напуснаха стареца и той се строполи на земята с глух вик. Настана тишина. Драйфус сложи ръка върху рамото на нещастника:

— Григорий Минович, въпреки че си съгрешил някога, ти много си страдал и твоята душа се е пречистила. Ела с нас и бъди наш другар.

Легуве и Антонио вдигнаха стареца. Те повече го носеха, отколкото го водеха към малкото заливче, където се намираше салът, който трябваше да ги отнесе през морето. Ервин отиде на кормилото, а първата грижа на Драйфус, Легуве и Антонио беше да вдигнат ветрилата. През това време Одета влезе в кабината и приготви легло за сакатия Минович. Всички работеха и говореха само толкова, колкото беше необходимо. Най-после Ервин запита тържествено:

— Готови ли сте, братя?

— Готови сме — отвърна капитанът.

— Тогава, Драйфус, прережи въжето, за да тръгнем! Одета подаде брадвата на Драйфус.

— Ако ни помогне Бог, ще станем свободни хора — извика капитанът.

После вдигна брадвата. Тя трябваше да пререже въжето и салът да заплава свободно към непознатото и вълнуващото. Но в същата минута се случи нещо ужасно. Драйфус още не беше успял да замахне, когато се дочу силен глас:

— Кучета, искате да избягате! Предайте се, вие сте открити!

Зад скалата се показа един човек. Той стъпи с единия крак на сала, а с другия остана на скалистия бряг. В ръката си имаше револвер. Това бе Мурильо. За няколко секунди панически страх овладя всички.

Те мислеха, че и другите надзиратели са с него, макар че той беше сам, навярно попаднал тук случайно.

— Вие ме измамахте безсрамно, защото бях добър с вас. Не мислите ли, подлеци, че бързият параход на губернатора ще ви настигне! Слезте от сала, един по един...

Думата заседна на гърлото му и той втренчи поглед в Одета, която излезе от кабината.

— Одета Панталон — извика той злобно, — сега разбирам защо ми отказа ти, улично момиче. Любовница на затворник! Сега и ти ще дойдеш на Дяволския остров и ще попаднеш в моите ръце!

Той се втурна към Одета като се опита да я хване, но момичето го блъсна енергично. Намеси се и Ервин и тогава Мурильо насочи револвера към гърдите на немца.

— Ти си, значи, любовникът на това улично момиче — извика той, — тогава приеми този куршум!

Но не можа да изпрати смъртоносното олово в сърцето на Ервин. Бог изпрати неочаквана помощ на бегълците. Тъмна сянка се спусна върху испанеца и го изтегли на канарите. Взе и захвърли револвера му в морето. После коленичи на гърдите му. Главата на тая сянка нямаше човешко лице. То бе подпухнало и приличаше на тиква. Очите, носът и устата се виждаха само като малки дупки.

— Прокаженият! — извика Ервин и треперейки притисна Одета до себе си.

Да, прокаженият се бе хвърлил върху Мурильо и галеше лицето му с изгниващите си ръце. При това викаше:

— Ти си ме измъчвал, ти си ме бил, давал си ми най-отвратителната храна и много пъти си стрелял върху мен, за да се любоваш на мъките ми. Ти не си имал милост към моя живот и неизмеримото мое нещастие. Стани и ти сега като мене! Нека проказата хване и тебе, Мурильо. Жив да окапеш, да станеш за погнуса на хората, за страх на животните и мъка за себе си.

— Милост, спасете, избавете ме!

Ала молбите на жестокия испанец останаха нечути.

— Заслужил си участта си, Мурильо — извика капитан Драйфус, прерязвайки с нож въжето, с което беше вързан салът.

Преди да се отдалечат от заливчето, видяха нещо ужасно. Прокаженият целуваше Мурильо.

— Виж ме, Мурильо, така ще изглеждаш и ти преди да измине и една година. Така, както аз сега изглеждам.

От гърдите на испанеца се откърти глух стон и после всичко утихна. Ужасът го хвърли в безсъзнание.

— Гребете, гребете — извика Драйфус на Легуве и Антонио.

И той хвана едно весло и започна да гребе. Салът вече излезе в открито море. Бегълците чуха, че някой плува подир тях. Неочаквано две протегнати ръце се хванаха за края на сала и една ужасна фигура се повдигна над водата, като се силеше да се покачи на сала.

— Вземете и мене, вземете ме! — стенеше той. — Не ме оставяйте в ада, няма да се приближавам до вас.

— Да потопим този, който ни спаси? — запита трогнат Драйфус. — Не, другари, не можем да го направим. Да имаме милост към този клетник и Бог ще има милост към нас.

Всички се съгласиха с това.

Капитан Драйфус извика на клетника:

— Ела, но ще стоиш далеч от нас. Помещението зад кабината е твое. Ще ти даваме всичко, което имаме.

— Добри хора — избъбра болният, покачи се на сала и се сви на края.

Стражата, която наблюдаваше с далекоглед морето и го осветяваше от време на време с електрически прожектори, не бе забелязала още бегълците. Но нямаше ли да забележат сала, когато той мине през протока между брега на Каена и островите, които се намират пред нея и през който трябваше да мине всеки кораб, който искаше да влезе в океана? Бегълците от Дяволския остров пътуваха мълчаливо към тази опасност. Сърцата им бяха изпълнени с надежди въпреки че ги мъчеше мисълта, че болният е при тях.

Вятърът наду ветрилата. Салът вече се намираше на половин миля от острова. Всичко утихна, никакъв вик, никакъв шум, никакъв гърмеж не се чуваше. Изглежда, че стражата не беше ги видяла. Беше щастие, че облаците забулваха луната и салът остана в тъмнината.

Драйфус гледаше внимателно към стените на крепостта. Внезапно той трепна.

— Свалете ветрилата — заповяда той с тих, разтреперан глас. — Ще осветят морето.

Току-що го бе казал и бегълците бяха изпълнили светкавично заповедта му, от крепостта блесна прожектор. Салът плаваше в река от светлина.

30.

През 1896 година по голямото руско шосе, което се простира между Екатеринбург и Тоболск и което дели европейската от азиатска Русия, се движеше тъжно шествие. Двадесет души, облечени в сиви дрехи, крачеха като призраци из гъстата мъгла, която се спускаше над степите. Тъжно дрънчаха оковите и тежест та им толкова ги изтощаваше, че едва вървяха. Бяха мъже, жени, старци и младежи. На лицата на някои от тях се четеше покаяние, а в угрижените очи на други се таеше ням ропот: „Аз съм невинен!“

Шествието се приближаваше към Тоболск. Вече бяха навлезли в Сибир. Десет казаци на коне придружаваха заточениците и като гладни вълци заобикаляха нещастниците. Те въртяха шашките си и караха окованите да вървят напред. Ако някой припадне от умора, с удари го заставяха да върви. Щом шествието достигнеше до снежните сибирски полета, където студ смразяваше кръвта в жилите, тогава нещастникът, паднал на земята от изтощение, не се вдигаше вече. Той оставаше да лежи изнемощял там, докато смъртта не го избави от мъките и вълците не го разкъсат.

Освен тежките окови всеки пленник носеше по една торба с хляб и най-необходимите дрехи: вълнена завивка, стомна и метален съд.

Обущата на повечето нещастници бяха вече скъсани. Всички си бяха увили краката с парцали и ги бяха вързали с върви.

Пътниците вървяха мълчаливи. Кой смееше да роптае, щом царят и неговите приближени заповядваха нещо? Една руска поговорка казва: „Бог високо, цар далеко“. Бедните пленници затова и не роптаеха. Те не негодуваха против нещастията си, само мълчаха и страдаха.

Хубаво младо момиче завършваше тъжното шествие. И тя беше облечена в сива затворническа дреха, и нейните ръце бяха оковани. Жестокостта на руските надзиратели още не успяваше да изтощи младите й сили. Малката сива шапка с червени ширити стоеше добре върху кестенявите й къси къдри. Беше обута в обуца, които й бяха много големи.

Изглежда, че тази заточеница беше по-важна, отколкото другите. От двете ѝ страни непрекъснато яздеха двама казаци. Войниците я наблюдаваха, но не я ругаеха както другите. Може би защото началникът им беше близо до тях. Той яздеше на бял кон. Още млад мъж, макар че тъмнорусата брада му придаваше вид на по-възрастен, а в действителност на тридесет години, хетманът беше едър и снажен. В маниерите му личеше някаква надменност към човека, който яздеше до него и не беше нито войник, нито заточеник.

Питу, комисарят на парижката тайна полиция, синът на Соломон Дулсети, придружаваше хетмана.

Нашите уважаеми читатели ще се сетят, че тази заточеница беше Павловна. Планът, който гърбавият Питу бе предложил на господин Ла Бриер, се изпълняваше, както го бяха скроили.

Още същия ден, когато се разигра покъртителната сцена между майката и дъщерята в работния кабинет на Ла Бриер, Питу замина заедно с Павловна за Петербург. Не беше трудно за господин Ла Бриер да нареди Питу и Павловна да пътуват в отделно купе и по този начин момичето да не може да съобщи никому, че се отнасят с нея така несправедливо.

Щом пристигнаха в Петербург, Питу предаде Павловна на руските чиновници. Той твърдеше, че Павловна Мирович, дъщеря на Григорий Мирович, крито бе заточен за фалшификация и убийство във Френска Гвиана, е съучастница в някакво съзаклятие срещу царя? Понеже Питу бе чиновник от висшата френска криминална полиция, съдиите в Петербург му повярваха. Процесите против нихилистите в Петербург протичаха много бързо. Павловна не бе стояла дори три седмици в Петро-Павловската крепост и получи присъдата си. Осъдена бе да работи в живачните рудници край Иркутск цели петнадесет години. Тя дори не схвана какво значи тази присъда. Съдът не ѝ позволи да се защитава, позовавайки се на разбирането си, че всички нейни плачове и твърдения, че е невинна, са само комедия. Питу, естествено, беше доволен от присъдата. Прекараните в безделие три седмици в Петербург бяха възнаградени.

Петнадесет години в сибирските рудници Павловна, петното върху честта на Ла Бриер, не можеше да издържи. И най-силният човек умираше след пет-шест години от отровния въздух и непосилния труд в тях.

Питу искаше да се отпрати още със следващия влак за Париж. Той не се чувстваше сигурен в Петербург, защото не бе изминала и година, откакто бе извършил в този град друг подвиг. Тогава, когато беше откраднал от петербургската полиция тома „Хроника на опетнените“. И макар че Питу беше уверен, че все още не знаеха, че той е крадецът на тази ценна книга, все пак искаше колкото е възможно по-скоро да пресече границата. Гърбавият комисар събщи на началството си, че Павловна е осъдена на заточение в Сибир и че в скоро време той самият ще се върне в Париж. Но какво бе учудването му, когато получи от господин Ла Бриер телеграфическа заповед лично да наблюдава пътуването на Павловна до Тоболск. Питу проклинаше тази заповед, но беше принуден да я изпълни. Затова гърбавият детектив беше сега на шосето за Сибир, уморен, изтощен и тъжно яздещ до жизнерадостния казашки хетман. При все че беше още млад, Питу нямаше онова търпение, с което жертвата му понасяше трудностите.

— Кога, хетмане, ще бъдем в Тоболск? — попита Питу.

— И тази нощ ще пренощуваме в степта — отвърна офицерът, — а утре ще зърнем камбанариите на Тоболск и към обяд ще стигнем.

— Няма ли край това пътуване...

— То сега започва — подема се хетманът.

— Но не и за мене. В Тоболск ще взема кола и колкото може по-скоро ще се върна в Петербург. С руска тройка ще стигна в столицата много по-скоро, отколкото пътувахме досега. Драги хетмане, вярвам, че и когато бъда далеч от конвоя, пак ще продължите да наглеждате заточеницата внимателно.

— Бъдете уверен, че тя не ще избяга. Но щом стигнем в Тоболск, ще насоча вниманието си към един много по-опасен заточеник.

— Какво говорите? — пламна Питу в любопитство.

— Този нехранимайко в нашия транспорт ли е?

— Не, ще ми го предадат в Тоболск.

— Политически престъпник ли е?

— Не, обикновен крадец.

— Но какво е откраднал?

— Държавна вещ.

— Да не би да е злоупотребил?

— Казах повече, отколкото трябва — отговори офицерът и млъкна.

Един казак се приближи до началството.

— Господин хетман, долагам ви, че номер дванадесет не може вече да върви — краката му са подбити.

— Номер дванадесет ли? Артистката, която отива в Сибир, защото е отровила любовника си?

— Тъй вярно, господин хетман.

— Тук ще спрем и ще останем на лагер — реши младият командир, — макар че исках още час да пътуваме. Защо, обаче, да измъчваме една клетница. В пътническата ми чанта има лекарство, което лекува рани. Дайте й го и утре ще може да продължи пътуването.

Казакът изгледа учудено началника си. Той беше стар войник и бе изпратил в Сибир много изгнаници, но досега не беше срещнал нито един хетман да се държи тъй любезно със заточениците.

— Не се сърдете, хетмане, ако ви направя бележка, че се отнасяте много снизходително с тези разбойници — рече Питу.

Офицерът се усмихна.

— Имате право, господин Питу — погледна го той, — но ви давам обещание, че като минем Tobolsk, ще се отнасям със заточениците тъй, както са се отнасяли и моите колеги. С камшик ще ги карам да вървят напред и не ще се церемоня с никого. Тогава няма да се оплакват от мене.

— Аз ли? — засмя се французинът. — Съжалявам, хетмане, че не ще мога да ви наблюдавам! В Tobolsk ще отпочина в топло легло и ще се върна.

— Ах, да, забравих. С кола ли?

— Да — отвърна Питу.

Лагерът скоро бе построен. До него имаше гъсталаци, които изпъкваха в степта както оазисите в пустинята. Заточениците си постлаха и легнаха. Същото сториха и казаците. За хетмана направиха специална палатка. В нея нощува и Питу.

Преди да легнат, конвоиращите запалиха огън и направиха чай. Заточениците взеха съдовете си и тръгнаха към огъня, за да получат своята дажба.

Питу и хетмана също пиеха чай в палатката си и пушеха. Гледаха безкрайната степ, която сякаш беше покрита с жълточервеникава кора

под сребърната светлина на луната.

След като изпи чая си, Павловна изяде и няколко хапки хляб, стана полека от леглото и се отдалечи от останалите. Казаците я видяха, но не се разтревожиха. Те знаеха, че заточениците не могат да избягат. В степта не може да се скрие някой, защото следите се забелязват на разстояние от няколко версти и конвоиращите с малките си пъргави коне много скоро биха настигнали беглеца.

Павловна остана няколко минути необезпокоявана. У нея отново се събуди любовта, която досега беше изместена от изпитанията.

— О, Емил — прошепна тя, — защо ме остави самотна? Защо остави чужди хора да ме влачат като някаква престъпница? Всеки гледа да ме измами, но аз принадлежа само на теб. Ще мога ли и в бъдеще да запазя честта си? Кой би помислил, Емил, че ще ни сполети такава зла участ? Къде е онзи незабравим и щастлив час, когато се намирах в твоите прегръдки! Тайнствената, мечтана степ, за която ти пеех тогава, сега се намира пред очите ми. А ти, Емил, ти сега не си при мене. Аз съм сама, сама между ужасни хора, а ти къде си?

И тя си спомни песента, която като звезда я придружаваше по тъмните пътища.

— Спомняш ли си я, Емил — извика тя, треперейки сякаш той можеше да чуе гласа ѝ.

После тихо запя.

Неочаквано някой я хвана през кръста. Тя почувства, че някакъв мъж я притиска в обятията си.

— Хубава Павловна — прошепна ѝ един противен глас, — ще трябва вече да се разделим и вярвам, че това е най-удобното време. Заточениците спят, а казаците пият водка...

Това бе гърбавият Питу. И макар че той бе сграбчил здраво Павловна, тя успя да се откопчи.

— Как дръзваш да ме докосваш? — извика тя. — Подъл лъжец, ти, безчувствено оръдие на онзи жесток човек, който използва силата и властта си, за да раздели дъщеря от майчиното сърце и да погуби едно бедно, нещастно момиче!

— Чуй ме, Павловна — каза Питу, — бях принуден да сторя всичко това, тъй като началникът ми заповяда. Ако бях отказал, господин Ла Бриер щеше да намери друг да го извърши. Ти винаги си ми харесвала и още от първия миг, когато те видях, се влюбих в тебе.

Твоето прекрасно тяло, горящите ти очи, копринените ти коси, твоята красота...

— Нека се превърне в най-голямата грозотия — извика момичето.

Питу се направи, че не чува думите ѝ. Той продължи.

— Твоята красота е завладяла сърцето ми. Аз се разкайвам, задето постъпих така спрямо тебе, но още не е късно!

— Вие признавате, че лъжливо сте се заклели пред съда?

— Това значи сам да се погубя и тебе да не избавя. Аз знам нещо повече. Руснаците лесно се подкупват. — Като им дам неколкостотин рубли, те сами ще ти покажат пътя, по който да се върнем. Ние ще се върнем в Париж, а господин Ла Бриер ще мисли, че ти страдаш в сибирските рудници. Всъщност ще живееш като царица с мене в красива къща и...

— Ще бъда ваша жена? — запита го Павловна студено.

— Не, моя любовница!

— Мерзавец, клетвопрестъпник, на ти!

Въпреки тежките вериги Павловна удари силна плесница на Питу. Веригите задрънчаха, той се залюля. Преди момичето да избяга, подлецът се нахвърли върху нея. Той я хвана с едната си ръка, а с другата запуши устата ѝ. После се опита да я повали на земята.

— Безсрамна престъпница — извика той, — ти отказваш да станеш моя любовница, но аз ще ти покажа, че нямаш никакви права. В Сибир всяка заточеница принадлежи на този, който я пожелае.

Павловна се уплаши, защото разбираше, че е попаднала безнадеждно в ръцете на този звяр. Изведнъж някой я изтръгна от ръцете на французина. Този някой ритна Питу и той отхвъркна на няколко крачки.

— Ако посмеете още веднъж да закачите момичето — извика младият хетман, — ще заповядам да ви ударят двадесет и пет камшика. Така ще разберете кой няма никакви права в Сибир.

Питу стана бавно.

— Вие ще отговаряте за постъпките си като стигнем в Tobolsk — каза той разгневен. — Там всичко ще дойде на мястото си.

— Да; прав сте, там всичко ще се разбере — изсмя се хетманът. — Може би повече, отколкото ще ви бъде приятно.

Питу измърмори няколко ругатни, после се запъти към палатката. Младият офицер още държеше момичето в прегръдките си. Като я пусна, той попита:

— Причини ли ви болка?

Офицерът не се обръщаше към нея с отвратителното „ти“. Павловна поклати глава. Тя с благодарност погледна хетмана и тихо отвърна:

— Той ми причини душевни болки, а вие ме избавихте и ако една девойка, която носи затворническо облекло, може да ви благодари, то приемоте моята искрена благодарност.

— Вървете да си починете — беше привидно строго нареждане. — Моето задължение е не само да наказвам заточениците, но и да ги закрилям.

С наведена глава Павловна се отправи към другарите си по нещастие.

— Лека нощ — подвижна ѝ един треперещ мъжки глас.

— Лека нощ — отговори тя, без да се обърне. Хетманът стоя на мястото си цял час, загледан в степта, която се простираше пред него. Дълбока тишина цареше наоколо. Само яребици прелитаха над гъсталаците и се лееше песента на казаците. После всичко стихна и сънят се спусна над изморените хора.

31.

Младият хетман тази нощ спа сам в палатката си. След неприятната случка, Питу реши да легне в общата палатка до стария подофицер. Тук той се измъчваше от тютюневата миризма, от казашките лули, но слугата на Ла Бриер се утешаваше с това, че тази бе последната му нощ. На другия ден трябваше да стигнат в Тоболск и тогава щеше да си почине в топло легло. После щеше да наеме каруца и колкото може по-скоро щеше да се завърне в уюта на Петербург.

Както Питу не беше доволен от промяната на леглото си, така и хетманът не беше доволен от това. Като видя, че гърбавият не беше в палатката, той тръсна разгневено глава:

— Трябваше да помисля за това. Много лесно беше досега да го наблюдавам, тъй като през деня яздеше редом, а нощем спеше до мен.

Той извади малка сребърна свирка, изсвири и подофицерът дойде. Хетманът му пошепна нещо на ухото.

— Не се безпокойте, хетмане — кимна белобрадият казак. — Няма да спя тази нощ и утре заедно с него ще стигнем в Тоболск.

Най-после офицерът легна. Той дълго не можа да заспи. Облегна глава на ръката си и се размечта. По мъжественото му лице се настани онази меланхолия, която обзема синовете на степите, когато се влюбят или когато престанат да обичат. Най-после сънят го надви и той заспа. Всички спяха, освен стария подофицер и един млад казак на пост.

Младият офицер беше спал само два часа, когато някой го разтърси за рамото. Пред него стоеше старият подофицер.

— Хетмане — докладва той, — един свещеник желае да говори с вас.

— Свещеник ли? — запита офицерът учуден. — Как е дошъл в степта? Какво иска от мене?

— Не знам, може би ще ви помоли да пренощува при нас.

— Запали свещта и го доведи. След малко влезе млад калугер.

— Добър вечер, синко — каза той.

— Добър вечер — отвърна офицерът. Калугерът се огледа предпазливо в палатката, за да види дали е сам.

— Вие ли сте хетманът Михаил Михайлович? — запита с кротък глас.

— Да, отче!

— Изпратен съм при вас. Идвам от Тоболск, за да изпълня една заповед на митрополита.

— Говорете тогава.

— Това, което ще ви кажа, е волята на едно по-високопоставено лице — продължи калугерът. — Самият патриарх на Петербург изпрати тази заповед до митрополита. — Кажете ми, Михаил Михайлович, на кого се подчинявате най-много?

— На царя, докато Бог или неговият земен наместник — патриархът, не ми заповяда нещо друго — отвърна офицерът, без да мисли.

Калугерът кимна с глава.

— Михаил Михайлович, вие сте верен син на църквата. Патриархът ще ви възнагради на земята, а Бог — на небето. Чуйте ме.

Калугерът седна на походния стол.

— В Иркутск ли ще отведете заточениците? — запита той.

— Да, отче, в живачните рудници, намиращи се около езерото Вайкал.

— Между пленниците има едно младо момиче, което се казва Павловна Мирович.

Михаил Михайлович изгледа учуден калугера.

— Момичето се намира тук — каза той. — Доколкото знам, парижката полиция го е предала като нихилистка, която искала да убие царя. Според мен, обаче, момичето е невинно.

— Може би се мамите. Момичето е под покровителството на патриарха и всички чедата на църквата трябва да го защитават.

Истинското име на клетницата е Павловна, княгиня Панин. Майка ѝ също е от благороден произход — казваше се баронеса Катерина фон Острау.

— Веднага схванах, че е от благороден род — промълви зачуден хетманът.

— Патриархът е бил приятел на стария Панин — дядото на Павловна — който юнашки се е борил за свободата на Полша и сложил главата си на ешафода. Бог да успокои душата му. Що се отнася до

момичето, вие хетмане, сте длъжен да го пазите от всякакви злини и да му осигурявате всички улеснения по пътя до Иркутск.

— Наистина ли ще я отведем в мината? — разтревожи се хетманът. — Тази нежна девойка не би изтраяла и година в рудниците край Байкалското езеро. Щом патриархът ми заповяда, ще я кача на коня и ще я отведа на сигурно място. Не искам и да зная за службата си, а за греха, който ще направя, като престъпя войнишката си клетва, ще бъда ли опростен от патриарха?

— Ще бъде взето под внимание вашето предложение — кимна калугерът. — Ще кажа на митрополита, а нека той да съобщи на патриарха. Пазете и защитавайте младата княгиня, за да не ѝ се случи някакво зло. Аз свърших моята мисия.

Той стана и благослови младия офицер.

— Нощем ли искате да пътувате за Tobолск? — попита офицерът.

— Чакат ме в манастира. Вашият подофицер е нахранил коня ми, а от разбойници няма какво да се боя — те не нападат духовно лице и ще е по-добре, ако никой не види, че съм бил при вас.

— Тръгвайте тогава. Ако имате нужда от нещо, винаги съм на разположение.

Калугерът излезе от палатката, възседна коня и замина.

С изгрева на слънцето заточениците продължиха пътя си. Всичко си беше така, както бе по-рано. Само. Питу не яздеше до хетмана, а ту отиваше напред, ту оставаше назад, но където и да беше, старият подофицер биваше все с него.

След нощния разговор младият хетман се отнасяше с голямо уважение към Павловна. Той даде заповед да махнат тежките ѝ окови, които носеше до вчера, и я окова в по-леки, а когато тя се оплака, че е уморена, разрешиха почивка.

— Това псе я харесва — избъбра Питу, забелязвайки всичко, — но ще му разваля плана, като стигнем в Tobолск.

Къщите на Tobолск все по-ясно се очертаваха и при залез слънце заточениците стигнаха вратите на големия сибирски град. Настаниха заточениците в болницата, изградена от дъски. Две години преди това в града бе върлувала шарка. В течение на три месеца в това дъсчено помещение умряха много повече хора, отколкото по-рано за пет години. За клетите пленници, обаче, които бяха осъдени на бавна

смърт, помещението бе твърде хубаво, макар че то не беше дори дезинфекцирано.

При пристигането на Михаил Михайлович със заточениците, в болницата на Тоболск бяха настанени вече седем затворнически транспорта. Само една малка стая беше свободна. В нея имаше седем-осем легла, поставени близо едно до друго. На тях трябваше да се сместят деветнадесет заточеници. Павловна беше двадесетата.

— Тя е болна — обясни хетманът на инспектора на болницата. — Нека спи в стаята, определена за мене.

Сложете малко слама пред вратата, ще легна на нея и ще се завия с вълнената си наметка.

Така Павловна не беше заставена да диша заразения въздух, с който бе изпълнено помещението и от който умряха четирима нейни спътници.

В това време Питу помоли един казак да отнесе вещите му в градоначалството, защото, узнавайки каква е болницата, отказа да спи в нея. Той реши да отиде при градоначалника и да се оплаче от хетмана. Но той не се запъти направо там, а реши първо да разгледа града. По време на разходката си неочаквано забеляза, че старият подофицер върви на десетина крачки зад него и го следи.

— Защо вървите подир мен? — запита усмихнато Питу.

— Правя това, което правите и вие — разглеждам града.

Гърбавият комисар избъбра някаква ругатня и продължи пътя си.

— Чини ми се, че хетманът е изпратил този стар подлец, за да види ще отида ли при градоначалника да се оплача. Нека разбере, че съм го сторил.

Питу стигна до градоначалството, а след него неотклонно вървеше казакът.

— Гръм да те убие, нямаш работа тук — смръщи се Питу.

— Нямам — отвърна казакът и влезе заедно с него в кабинета.

Гърбавият се приближи с достойнство до градоначалника:

— Казвам се Питу и съм комисар от Парижката криминална полиция.

Старият казак на свой ред застана пред градоначалника, извади от джоба си писмо и му го подаде.

— Извинете господине — обърна се градоначалникът към Питу, — писмото е от важен служебен характер и трябва веднага да го

прочета.

Чиновникът разпечата плика, прочете текста и се усмихна.

— Как се казвате? — запита той гърбавия.

— Питу, комисар от френската полиция. Руското правителство трябва да ми благодари, че успях да открия и предам една нихилистка. За да се уверя дали наистина ще я изпратят в Сибир, дойдох да я придружа дотук.

— Добре сте дошли, господин Питу — усмихна се пак градоначалникът дружелюбно. — Това писмо, което сега получих, се отнася за вас.

— За мене ли? — запита французинът учудено.

— Да, задължават ме да ви приема като гост в градоначалството. Докато сте в Тоболск ще имате тук стая на разположение.

— Благодаря ви най-учтиво — поклони се гърбавият. — Виждам, че и русите знаят как да се отплащат, когато им се прави услуга.

— Мисля, че сте уморен, господин Питу. Желаете ли да отидете в стаята си?

— Да, разбира се, уморен съм от дългия път, но преди това искам да ви се оплача.

— Да се оплачете ли? От кого?

— От хетмана Михаил Михайлович. Той е офицерът, който предвождаше транспорта на заточениците.

— Какво е направил?

— Той наскърби онази красива нихилистка, която аз предадох на петербургската полиция. Миналата нощ се опита да извърши насилие над нея. Аз я отървах. Този човек беше толкова безсрамен, той ме ритна толкова силно, че паднах.

— Това е голямо обвинение, господин Питу — заяви градоначалникът, като поклати глава. — Утре заран ще се запозная със случая. Ще му заповядам да се яви при мен в девет часа.

Чиновникът написа няколко реда на една хартия, сгъна я и я даде на подофицера, който беше още в стаята.

— Предай това на хетмана и му кажи да бъде точен!

Казакът излезе.

— Благодаря ви, господин началник — каза Питу учтиво. — Смятам, че този младеж, който не може да обуздае низката си страст, трябва да бъде изпратен на заточение в Сибир.

— Бъдете уверен, господин Питу — отвърна градоначалникът, — че утре по това време виновникът ще бъде осъден на тежка работа в някой сибирски рудник.

Французинът тържествуваше.

— Тежка работа в някой сибирски рудник! — повтори Питу, който не се надяваше, че толкова скоро ще накажат хетмана. — Ха, ха; ритането ще излезе скъпо на този защитник на невинността!

Белобрадият руснак позвъни и един пъргав, добре облечен слуга влезе в стаята.

— Иване — заповяда чиновникът, — заведи господина в най-добрата ни стая и се погрижи да му се приготви добра вечеря!

След като се поразговори с градоначалника, Питу последва пъргавия, висок Иван, който отключи една желязна врата и го покани да влезе в не много висока стая, на чийто прозорец имаше решетка.

— Тук прилича на затвор — обърна се Питу към слугата.

— В градоначалството всякога сме готови за гости — гласеше отговорът.

После излезе и затвори тихо вратата. Питу се разположи в новото си жилище. Той намери багажа си в единия ъгъл на стаята. Гърбавият събу обувката си и обу домашните си пантофи. Имаше чисто легло, маса, няколко стола и един умивалник.

— В тази варварска страна човек се научава да бъде скромнен — каза си той. — Колко ще се радвам, като я напусна! Прелестен Париж, ти си единствен на света. Сега ще бъда директор на парижката полиция! Как ще пребледнее добрият Гилберт, когато му се представя като негов началник. Господин Ла Бриер трябва да изпълни всичко, което ми е обещал. Той даже трябва да направи повече, тъй като тайната му е в моите ръце. С една дума — гърбавият син на лихваря Соломон Дулсети е напреднал доста!

Високият Иван влезе. Той носеше на поднос няколко чинии, хляб и бутилка с вино. Беше се погрижил вечерята да бъде прилична. Канеше се да излезе, когато французинът го извика.

— Господин Иван — каза той и му даде една рубла, — това е за вас, а ако изпълните нещо, което ще ви поръчам, утре ще получите три пъти по толкова. Градоначалникът е наредил в девет часа да се разгледа делото на хетмана. Навярно то ще трае два часа. Погрижете се

в единадесет часа да дойде каруца пред градоначалството, която ще ме откара в Петербург. Гледайте да се спазарите евтино.

— Добре, ще се погрижа — кимна Иван и излезе. Като изпи половината бутилка вино, очите на Питу помътняха. Беше така уморен, че едва успя да се съблече и легна в леглото. Заспа веднага, но цяла нощ го безпокояха кошмари.

Стори му се, че се отвори вратата и двама мъже влязоха. Единият от тях му беше познат — беше градоначалникът, който го прие така любезно. Другият беше облечен в широко пътническо палто с вдигната яка, така че лицето му не можеше да се познае. Влезе и високият Иван с фенер. Той освети лицето на Питу, без да се съобразява, че спи.

— Този ли е? — запита градоначалникът. Облеченият в палто, който се бе навел над Питу, вдигна ръката си и каза:

— Кълна се в Света Богородица от Казан, че е той. Как да не познавам лицето на подлеца, който стана причина да изгубя високия си пост и да се превърна в дребен чиновник!

Питу се събуди. Той се огледа в стаята, но нищо не видя, послуша се, но беше тихо.

— Слава Богу, че беше само сън — пошепна той и заспа отново.

Гърбавият се изсмя още веднъж на съня си, когато Иван му донесе чай на сутринта. Руснакът изглеждаше покорен и изпълняваше всичко, което му заповядаше Питу. Този човек ли беше идвал нощес при него? Какво ли не сънува човек!

— Иване, намери ли кола?

— Всичко е готово за отпътуването ви!

— Добре, ето ти трите рубли!

Питу погледна часовника: беше девет без пет, време бе да отиде вече в съдебната зала.

Той се приготви, излезе от стаята и слезе по стълбите.

Иван вървеше след него.

— Защо вървиш след мен? Нямам нужда от тебе. — Помислих, че можете да се изгубите в града ни.

По-добре е да ви придружа.

Градоначалникът седеше зад покрита със зелена покривка маса и пишеше. Той поздрави Питу с кимване на глава. Хетманът Михаил Михайлович беше също в залата. Широка зелена завеса се намираше

срещу пейката, на която седеше подсъдимият. Французинът си спомни, че вчера бе видял зад завесата куп книги.

— Господин Питу — каза градоначалникът, — елате по-близо, закълнете се, че ще говорите самата истина.

— Но за какво са нужни тия церемонии — подскочи разгневен Питу. — Аз съм френски чиновник и трябва да ми вярвате.

— Не, не, в Русия не е така, закълнете се. Комисарят се закле. В това време хетманът и градоначалникът се спогледаха.

— А сега повторете обвинението.

Питу повтори лъжливото обвинение.

— Хетман, как можете да се оправдаете за това тежко обвинение? — обърна се към хетмана чиновникът.

— Моята защита ще поеме друг човек — заяви той.

Завесата, която закриваше регалите с книги, се отвори и се показва Павловна. Тя беше в затворническо облекло и също като по пътя беше окована. Гърбавият преbledня, като съзря важната свидетелка.

— Този беше! — посочи Павловна с ръка Питу. — Той ме нападна в степта и искаше да ме прегърне, но хетманът ме спаси от дяволските му помисли.

— Заточеницата лъже — почервения Питу. — Тя иска да си отмъсти, понеже я предадох на руските власти. Още един път се заклевам, че не съм се докоснал до това момиче.

— Елате по-близо, господин Питу — нареди градоначалникът.

Питу изпълни заповедта и градоначалникът го изгледа изпитателно.

— Знаете ли, че липсват две копчета от палтото ви? Чудно ми е, че вие като французин не обръщате внимание на тоалета си.

— Извинете, господине — отвърна Питу, — копчетата трябва да са се откъснали оня ден. Помня, че бяха на палтото ми, защото бях закачил на тях камшика си.

— Копчетата са в моите ръце — съобщи Павловна. — Борейки се с този човек, аз, без да искам, ги откъснах от палтото му.

— Господин Питу, бихте ли потвърдил още веднъж, че не сте закачали заточеницата? — градоначалникът стана от мястото си. — Вие сте клетвопрестъпник!

Питу побледня и се дръпна назад.

— Искам още днес да телеграфирам в Петербург. Ще се оплача на френския посланик.

— Можете да го сторите, ако имате възможност. За това, че сте оскърбил един руски офицер и за клетвопрестъпничество ви осъждам да ви се ударят двадесет и пет камшика. Присъдата да се изпълни веднага!

— Луд ли сте, господине — изкрещя Питу. — Как смееете да заповядате да бият един висш френски чиновник, който е направил голяма услуга на руското правителство...

Градоначалникът позвъни. Веднага се появиха казаци.

— Отведете заточеницата.

Двамата казаци отведоха Павловна, която бе изпратена от любопитните погледи на хетмана.

— Ще видя кой ще ми попречи да напусна залата — изпъчи се Питу. Той се затича към близката врата, но го посрещнаха пет щика.

— Да дойдат двама казаци! Вържете този мъж и му ударете двадесет и пет камшика.

— Варвари, демони, азиатски разбойници — разкрещя се Питу.

Казаците го хванаха и го свалиха на пейката, на която неотдавна седеше хетманът. Те го съблякоха и го вързаха за пейката.

— Казаци, запомнете, че този клетвопрестъпник е обидил вашия хетман.

Двамата казаци, които бяха определени да изпълнят наказанието, си запретнаха ръкавите. После извадиха камшиците. На краищата на тесните ремъци имаше малки калаени топчета.

— Милост — извика синът на Соломон Дулсети, — ще искам прошка от хетмана, ще му целувам краката, ако поиска, само не ме бийте, не ме мъчете. Боже милостиви, ще умра в ръцете на тези варвари.

— Едно, две, три! — изкомандва градоначалникът.

Камшикът плющеше и там, където попадаха ударите, оставяха кървава диря. Питу ревеше като животно. Задните му части приличаха на поле, орано с кървав плуг. Бяха му ударени точно двадесет и пет камшика. Казаците облякоха комисаря, без да обръщат внимание на раните му.

— Занесете ме в колата — простена французинът като се опомни. — По-добре е да страдам, отколкото да остана тук. Ще се

махна оттук, ще замина за Екатеринбург. Там ще се излекувам и после, драги градоначалнико, ще чуете нещо и от мене.

Питу се опита да стане, макар че по панталоните му потече кръв.

— Ще останете тук! — заповяда градоначалникът. — Ще чуете една присъда на Върховния съд в Петербург, която се отнася до вас.

— Присъда, присъда ли? — прошепна Питу сломено.:

Градоначалникът плесна с ръце. Зелената завеса се повдигна още веднъж и се яви друго лице.

Питу се ужаси и главата му увисна на гърдите. Комисарят позна чиновника, който го бе завел в библиотеката на петербургската тайна полиция, откъдето той, след като го напи, открадна „Хрониката на опетнените“.

— Този е подлецът — извика изпадналият в мизерия мъж. — Този е разбойникът, който открадна най-ценната книга от библиотеката на тайната петербургска полиция. А мене погуби — децата ми гладуват, моята жена непрестанно ми се кара, целият ми живот е съсипан. Ще те удуша, куче такова!

Нещастникът се нахвърли върху Питу и започна да го дращи по лицето и по врата с ноктите си. Казаците едва изтръгнаха гърбавия от ръцете му. Той вече не приличаше на онзи, който беше преди. Беше унижен, бит и за един час беше остарял с десет години.

— Питу — погледна го градоначалникът, като разтвори документ, на който се виждаше голям печат, — слушайте присъдата си: Вие сте откраднал важна книга от петербургската полиция и имате в ръцете си тайни, чрез обнародването на които можете да нанесете голям удар на руската аристокрация и с това тя да изгуби авторитета си в отечеството и в чужбина. Върховният съд в Петербург ви осъжда да работите доживот в живачните рудници край Иркутск. Негово Величество царят е подписал присъдата.

Изтощен, Питу падна на пейката и загуби съзнание. Казаците го оковаха и го изнесоха навън, където чакаше кола, в която беше впрегнато голямо куче. Откараха го в болницата при другите заточеници.

— Той ще пътува с каруцата си — каза високият Иван, който стоеше на вратата и наблюдаваше сцената. — Нали казах на господин Питу, че ще се погрижа за изпращането му — двадесет и пет камшика му дадох за из път. Да, ние, руснаците, сме гостоприемни хора!

32.

Граф Естерхази седеше на канапето в стаята и пушеше ароматни египетски цигари една след друга, като се опитваше да чете един новоизлязъл роман, но все не успяваше. Мислите му бяха заети с други неща, а не с влюбените, които играеха главната роля в романа. Най-после майорът захвърли книгата и стана.

— Просто да полудееш — мърмореше той, докато се разхождаше разтревожено по мекия килим. — От известно време насам ме сполетяват само нещастия. Като че изворът на щастието ми е пресъхнал или пък е залязла добрата ми звезда. Не успях да изиграя комедията на Матийо Драйфус, като наредих да му откраднат детето. От думите на Помпадура не мога да разбера нищо. Тя каза, че ѝ отнели детето в някаква мелница при Белмари. Това ми се вижда чудно. Помпадура не е такава жена, на която лесно може да се отнеме това, което веднъж притежава. Ако не знаех, че ми е толкова предана, щях да мисля, че ме е измамил и че държи детето за свои цели.

Слугата влезе и прекъсна мислите на графа.

— Господин доктор Дюбоа моли да го приемете — каза той.

Естерхази трепна, но изведнъж се опомни.

— Доктор Дюбоа ли? Въведете го. — И след като остана за миг сам, заразсъждава трескаво. — Доктор Дюбоа, собственикът на лудницата, в която съм настанил Клаудина Лорет. Какво иска от мен? Да, аз му дължа десет хиляди, които му обещах, но трябва да си отиде както е дошъл, тъй като в момента нямам нито част от тази сума.

Вратата се отвори и доктор Дюбоа влезе. Той поздрави граф Естерхази. После сам заключи зад себе си и запита шеннешком:

— При вас ли е?

— Кой? — стресна се черният майор.

— Клаудина Лорет, лудата!

Графът побледня и се изсмя иронично.

— Господин докторе, аз ви предадох лудата, за да бъде добре пазена, а сега идвате и ме питате дали не е при мен. Къде ще е, ако не е във вашата лудница?

— Избягала.

Естерхази скочи, като че искаше да се нахвърли върху доктора.

— Нещастнико! — кресна му зло. — Оставили сте лудата да избяга?

Мъжът със златните очила вдигна смутено рамене.

— Навярно е много неприятно за вас — каза той, — много неприятно, но не мога да го променя. Една нощ жената пробива тавана на стаята си, отишла на покрива, оттам се спуснала по водосточите. Чудно ми е, как не е паднала.

— За двама ни щеше да бъде по-добре, ако се беше убила — продума черният майор, — но кога стана това?

— Преди четири дена.

— Едва сега ли ми го съобщавате?

— Преди това направих всичко, за да я заловя, претърсвайки всяка местност от Париж до Версай, но напразно.

Естерхази се хвана с две ръце за главата.

— Докторе — каза той на Дюбоа, — знаете ли, че невнимателното гледане на тази жена може да стане причина за моето опропастване?

— Не, графе, мога да ви утеша.

Дюбоа сложи доверчиво ръката си на рамото на граф Естерхази и остро го изгледа през очилата си.

— Слушайте, майоре. Клаудина Лорет не беше луда, когато ми я предадохте. Не ме прекъсвайте, защото аз като лекар познавам хората и никога не ще повярвам това, което ще ми кажете. Клаудина беше душевно здрава. Но сега вече е болна.

— Значи, тя е...

— Луда — добави тихо Дюбоа.

На черния майор му стана по-леко.

— Следователно, аз съм изпълнил всичко, каквото искахте — продължи докторът. — Жената полудя в моето заведение и то благодарение на лошото отношение. От няколко седмици тя постоянно говореше неразбрано и даваше сигурни признаци, че е луда. Ако някой сега говори с нея, веднага ще познае, че е болна. Затова, граф Естерхази, вие няма от какво да се боите.

— Но кой ви каза, че се боя от нея? — извика високо черният майор. — Аз смятах Клаудина Лорет за луда, още когато ви я предадох.

Доктор Дюбоа го изгледа изненадан. Зениците на очите му се разшириха.

— Тъй ли се отнасяте с мен? — изкрещя той. — На мене ли искате да припишете престъплението, което извършихте? Вие обаче се лъжете. Искам възнаграждението си — десет хиляди франка, които ми обещахте. Ако до три дни не ми броите сумата — тогава знам как да постъпя.

Дюбоа взе шапката си, която бе оставил на един стол, и тръгна към вратата.

Естерхази разбра, че беше сгрешил. Лекарят се обърна и добави:

— Граф Естерхази, има долни хора, които не държат на думата си, и те приличат на вас. Всеки подлец се старае да угоди на другаря си, когато се отнася за някаква търговия, но вие сте от ония коварни мъже, които лъжат и съмишлениците, и помощниците си.

— Подлец! Какво дрънкате?

— Много повече ще дрънкам, ако до три дни не ми изплатите десетте хиляди. Ще съобщя всичко, ако ще и да бъда опропастен.

Той си отиде. Естерхази уплашено гледаше след него.

— Нищо друго не ми остава освен да му броя парите. Но откъде да ги взема? — засмя се тъжно той. — Кредитът ми е изчерпан и никой няма да ми даде назаем и пет пари. Сега бих искал да владеем изкуството на бившия си тъст Миревич. Той можеше да се снабди с милиони, когато пожелае, макар и фалшиви.

— Нещастие ще се случи, ако не ме пуснете да вляза — чу се един познат на Естерхази глас. — Аз съм Соломон Дулсети и ако поискам, утре няма да прислужвате на графа, защото ще бъде заставен сам да си прислужва.

— Друг демон иде, за да ме терзае — прошепна черният майор и скръцна със зъби.

Влезе Соломон Дулсети.

— Пари ли искате? Сега нямам! — посрещна го Естерхази.

— Не мога да чакам вече — отвърна Дулсети. После измъкна от джоба си пакет книжа и ги вдигна над главата си.

— Неизплатените полици са неударена честна дума. Бащата на красивата годеница се оказа фалшификатор, но защо трябва да фалирам аз? Господин графе, дължите ми четиридесет хиляди франка заедно с лихвите и лихви на лихвите. Вие ме излъгахте.

— Мълчи, или ще опиташ камшика ми! Соломон Дулсети се изкикоти. Графът взе камшика си.

— Когато имате нужда, съм добър, но щом поискам парите си — тогава искате да ме биете.

Страшно разгневен Естерхази се приближи до стария евреин и вдигна ръка да го удари. Но Соломон Дулсети не се боеше.

— Удряйте — извика той! — Поне ще изтърсите праха от вехтото ми палто, защото трябва да бъде чист, когато отида при военния министър.

— При военния министър ли? — стресна се Естерхази. — Какво сте намислил?

— Казвам ви, че веднага ще отида при Негово превъзходителство военния министър и ще му съобща, че не сте изплатили полиците си.

— Какво ще спечелите, ако направите това, Соломон Дулсети?

— Поне ще си отмъстя.

— Не ще ли е по-добре, ако си получите четиридесетте хиляди франка?

— Да, но откъде да ги получа?

— Ако ми дадете три дни срок, ще ви ги изплатя. Евреинът се усукваше като змиорка.

— Искате пак отсрочка? — пышкаше той.

— За последен път. След три дни ще имам парите.

— Не може, заклел съм се, че ще отида при военния министър. Ще отида в дома му и ще се върна, все едно, че съм бил при него.

— О, мъдри Соломоне — извика граф Естерхази, — вие сте изпълнил клетвата си, нали ще ме почакате три дни?

— Да, господин графе, но нито час повече.

— Добре.

— Ще ви помоля, като дойде срокът, изплатете ми четиридесет хиляди и останете в бъдеще мой клиент. Засега сбогом.

Лихварят излезе. Черният майор отиде към вратата, през която беше излязъл евреинът, и я заключи. После застана в средата на стаята. Очите му светеха, а лицето му бе бледо.

— Съдбата го искаше — каза той. — Тя сама ме тласна в бездната. Още веднъж трябва да сторя това, от което се страхувам. Престъплението, за което наклеветих Драйфус и което сам извърших, предателството, което ме спаси веднъж, трябва да го повторя! Но ако

направя това, значи да нося сто крачки бомба, чийто фитил е запален. Може би не е толкова опасно. Веднъж вече успях да скрия вината си, но този път... Никой не се съмнява в мен в Генералния щаб. Ха-ха, граф Естерхази, бъди мъжествен, светът иска да бъде мамен и черният майор знае как да го прави!

На сатанинското му лице беше изписано твърдо решение. Майорът отиде в съседната стая, която му служеше за спалня. В нея имаше разни препарирани животни, между които и бяла птица — рибар.

Естерхази я взе и натисна дясното ѝ око. Гърдите ѝ се отвориха. Черният майор извади оттам няколко навити документа. Това бяха същите документи, които беше откраднал от бедния капитан Драйфус. Подлецът държеше в ръката си тези документи, които бяха погубили живота на един мъж, щастието и честта на една цяла фамилия!

Нещастният капитан би дал живота си, ако можеше да намери тези документи! На драго сърце щеше да умре, само и само да спаси честта си. Но кой можеше да помисли, че са скрити в тялото на една препарирана птица? Кой можеше да помисли, че този подлец, който се представяше за приятел на Алфред Драйфус, ги е откраднал, за да ги използва срещу капитана?

Беше дошло времето, когато трябваше да си помогне с тях. Черният майор може би не желаше да извърши предателство, но обстоятелствата го заставиха да го стори. Дюбоа имаше да взема от него десет хиляди, евреинът четиридесет, а и останалите кредитори очакваха с нетърпение да им плати. Майорът трябваше да се снабди с пари. Водата беше дошла до устата му. Беше загубен, ако не предаде Франция.

Естерхази гледаше с трескави очи документите.

— Този, който има нужда от тези книжа, сигурно ще ми брои триста хиляди — каза си той. — Тези планове показват на враговете на Франция пътя, по който могат да навлязат в сърцето на страната! Сега на работа!

Той седна на масата и написа бележка, с която съобщаваше на началството си, че иска отпуск за четиридесет и осем часа, тъй като майка му лежи на смъртно легло. После извика слугата си Баптист, даде му писмото и обясни, че ще пътува. Графът облече шинела си,

скри документите във вътрешния си джоб и излезе. Но едва бе изминал пет крачки и го спря един телеграфен раздавач.

— Вие ли сте господин Естерхази?

— Да.

— Има телеграма за вас.

Естерхази взе телеграмата, върна се у дома и я отвори. Студени тръпки побиха тялото му. Той остана толкова изненадан, че без малко щеше да припадне. Бързо прочете още веднъж телеграмата на глас:

„До граф Естерхази, майор от Генералния щаб — Париж

Майка ви е на смъртно легло и ви моли веднага да дойдете. Искате да ви съобщи някаква тайна. Побързайте, лекарят каза, че ще живее само още два дни. Абат Силван свещеник на общината Монтперди (Пиренеите).“

— Майко — помисли си Естерхази, — ти напразно ме викаш, не мога да чуя тайната ти! Ако изпълня молбата ти, ще пропадна. Не мога! Не мога!

Ужасна борба бушуваше в гърдите му. Единственото същество, което обичаше, майка му, го викаше в смъртния си час. Струваше му се, че чува нейния глас, че вижда как простира ръцете си към него. Не, не, не смееше да се остави на това благородно чувство, което владееше сърцето му. Мъчителите му бяха дали тридневен срок и той трябваше да се възползва от тези три дни! Майорът сложи телеграмата в джоба си, извади часовника и го погледна. Беше пет след обяд. В седем трябваше да хване бързия влак за Брюксел. С него трябваше да замине, ако искаше да види още жива майка си. Имаше два часа на разположение да се приготви за път. Беше твърде малко, а той имаше да свърши още много работа.

— Майко, ще умреш, без да ме видиш — пошепна черният майор. — Ще умреш, без да си ми поверила тайната си и без да си успокоила разбитото си сърце. Но ако знаеш каква опасност ме застрашава, сама щеше да ми кажеш, иди и се избави, тъй като животът е за живите!

Естерхази излезе бързо. Той тръгна към къщата на Казота. Знаеше, че там ще срещне Помпадура. Съобщи на любовницата и

шпионката си, че трябва да замине, но не и за къде и за какво.

— Помпадура, преобрази ме така, че никой да не ме познае! — помоли я той.

Обезобразената беше свикнала да се подчинява безропотно на този мъж и да изпълнява всяко негово желание. Тя боядиса черната му брада с бяла боя, после му сложи сива перука и постави широка шапка на главата му.

— Всеки, който те види, ще помисли, че си италиански художник — огледа го критично тя.

— Чудесна идея! — зарадва се Естерхази. — Ще успея, защото зная добре италиански.

Казота донесе хубава пътна чанта. Тя беше ушита със сърма и имаше монограм „А.Ф.“

— Ще се казвам Алесандро Фраскети — реши черният майор. — Алесандро Фраскети, художник от Неапол.

Най-после той се погледна в голямото стенно огледало и остана доволен от промяната си. Хубавата пелерина, широката шапка, кадифеният жакет и широките панталони от същия плат му стояха много добре. Черният майор изглеждаше на застаряващ, но доста интересен и привлекателен мъж.

— Помпадура — обърна се той към любовницата си, — вярвам, че ще се намери още някоя и друга жена, която ще се влюби в мене, въпреки че съм с бяла коса и бяла брада.

Лекомислените думи събудиха неочаквано ревност в сърцето на Помпадура.

— Ти отиваш при жена! — проплака тя горчиво. Ужасната мисъл, че друга жена ще притежава любовника ѝ още повече засили любовта ѝ към него.

Естерхази се изсмя.

— Щях ли да дойда при тебе да ме преобличаш, ако имах намерение да се срещам с друга жена?

Обезобразената не беше довольна от този отговор.

— Каж ми, защо напускаш Париж?

— Ще ме оставиш ли спокоен, ако ти кажа истинската причина за заминаването си?

— Да, ако ми кажеш истината.

— Вярно е, че отивам при друга жена. Обезобразената се разгневи.

— Коя е тя?

Лицемерният мъж ѝ подаде телеграмата, която бе получил от болната си майка.

— Прости, мили мой — погледна го Обезобразената, — ти не знаеш, колко те обичам. Кажи ми защо се маскираш, щом ще отиваш при болната си майка?

— Защото имам неприятности в провинцията Гаскон.

Обезобразената малко се успокои. Черният майор се прости с нея, притисна я нежно до гърдите си и излезе. Току-що бе напуснал къщата, и Помпадура се втурна към двора и извика високо:

— Бижу, Бижу!

Джуджето изтича при господарката си.

— Ей сега излезе Естерхази. Изтичай бързо след него без той да те види. Навярно ще отиде към гарата. Върви подир него като сянка и виж накъде ще замине. Той навярно ще си купи билет и ти трябва да видиш името на града, за който ще замине.

— Не ще мога да запомня името на града — погледна с молба джуджето господарката си. — Знаете, че имам слаба памет и забравям всичко.

— Глупак тогава напиши името на града. Имаш ли молив и хартия?

— Имам една малка плоча.

— Достатъчно е, но гледай да не се изтрие името на града. Нали познаваш Естерхази?

— Да, познавам го, често съм го виждал тук, но той не ме знае.

— Толкова по-добре. Сега тичай, колкото можеш по-бързо... Графът е преоблечен, има бяла брада и бели коси и е облечен в дълга пелерина и широкопола шапка. Внимавай да не се излъжеш. Ако свършиш добре работата, ще получиш от мене една целувка и пет франка. Ако пък не успееш, Казота страшно ще те бие. Сега бързай!

Малкият Бижу затича бързо като вятър.

Черният майор беше се отдалечил на няколко крачки от „Червената воденица“, тъй като Казота го бе спряла да му разправя за грижите си. Джуджето настигна графа на улицата и спокойно тръгна

след него. Той се криеше изкусно зад ъглите и къщите така, че Естерхази не можеше да разбере, че някой го следи.

Черният майор вървя пеша до Понт Ньоф. Там взе файтон и нареди да го откарат до Северната гара. Джуджето се покачи незабелязано отзад на файтона и седна спокойно на задната ос.

Като пристигнаха, Бижу напусна скривалището си и се примъкна зад Естерхази към гишетото за билети. Графът поиска един билет от втора класа за Брюксел.

— Брюксел — пошепна тихо Бижу, — Брюксел, това е дяволска дума, но трябва да си я отбележа.

Щом човекът с пелерината получи билета за Брюксел, отиде на гишетото, където приемаха телеграми, написа телеграма до Абат Силван в Андора. Съобщаваше му, че не можел да тръгне веднага, но след осем дни щял да пристигне, като се надявал, че ще има щастието да прегърне майка си още жива.

Малкият Бижу се промъкна незабелязано и започна да разглежда изпратената телеграма.

— Как се казва градът, за който е предназначена тази телеграма? — запита чиновникът.

— Андора — отговори графът, — един малък град в Пиренеите.

— Благодаря, господине.

Граф Естерхази влезе в ресторанта, седна на една маса и погледна часовника си. Часът беше шест и половина. Имаше още половин час до тръгването на брюкселския влак. Поръча си бифтек, омлет и бутилка бордо.

Малкият Бижу също се занимаваше, но с друга работа. Той трябваше да запише това, което бе чул от Естерхази. Джуджето седна на една пейка в коридора на гарата и извади плочата си. То повтори двете думи: Брюксел, Андора — Андора — Брюксел. После написа на плочата си с доста хубав почерк следното: „Човекът с пелерината пътува за Брюксел. Той телеграфира за Андора.“

Като украси краищата на буквите, Бижу зави плочката си в шарената кърпа, тури я в пазвата си и тръгна гордо с ценния надпис като някой професор, който е успял да открие непознати йероглифи в гробницата на египетските фараони. Но бедният Бижу не отиде далеч със съкровището си. Джуджето тръгна весело, като си тананикаше. Бедното се радваше, че ще получи целувка и пет франка от

Обезобразената. Стигна до светлата улица, но, уви, там му се случи нещо ужасно. Към него се приближиха двама мъже, които си говореха на висок глас. Бижу беше само на пет крачки от тях. Изведнъж единият се втурна към него. Той се нахвърли върху бедния Бижу, хвана го за яката и го вдигна нагоре. Джуджето увисна като риба на въдица.

— Хванах го, доктор Бургер — извика господинът високо. — Това е вестникарчето, което ми продаде фалшивия „Фигаро“, когато откраднах Андре.

Неизказан страх обзе джуджето. Този страх събуди в него последна отчаяна мисъл за спасение. Бижу удари силно с крака гърдите на насилника си и той беше принуден да го пусне. Джуджето скочи бързо и хукна като невестулка в тъмнината. Господинът се втурна подир момчето, но напразно. То се изгуби между навалицата от коли и хора, които бързаха към гарата или се връщаха оттам. Бижу беше отървал кожата си, обаче не и ценното съкровище. Плочката беше паднала по време на боричкането с господина.

Нападателят на малкия Бижу беше Матийо Драйфус. Той придружаваше приятеля си доктор Бургер до Северната гара, където имаше работа.

— Защо не хванах малкия дявол по-здраво — изруга Матийо сърдито. — Случаят ми го докара в ръцете, а аз го изпуснах. Можех да науча от момчето кой го е накарал да ми продаде фалшивия „Фигаро“. Това щеше да разкрие следите на изгубения Андре. Не можах да се възползвам от удобния момент!

Матийо беше ядосан заради проиграния шанс.

— Успокойте се, господин Драйфус — потупа доктор Бургер приятелски другаря си. — Това джудже е по-гъвкаво от змия. Значи, това беше вестникарчето, което ви продаде фалшивия „Фигаро“. Сега поне знаете как изглежда и при друг случай ще можете да го хванете. Я вижте, малкият дявол е изгубил нещо.

— Изгубил е кърпата, си — вгледа се Матийо с интерес.

— В нея има още нещо — разбра доктор Бургер и се наведе да вдигне предмета. — Плоча — извика той учуден и я показа на Драйфус. — На нея е написано нещо, прочетете го, не ви ли се вижда странно написаното?

Матийо гледаше смаян няколко минути плочата. Устните му мърдаха и той прочете следните думи: „Човекът с пелерината пътува за

Брюксел. Той телеграфира за Андора.“

— За Андора ли? — запита доктор Бургер. — Къде се намира това място?

— В Пиренеите — отговори Матийо и добави. — Когато нещастният ми брат Алфред и аз бяхме още приятели с граф Естерхази, той често ни разправяше, че майка му живее в Андора! Знаете ли какво мисля за това?

— Не, приятелю!

— Човекът с пелерината, който пътува за Брюксел, не е никой друг освен Естерхази, който се е преоблякъл.

— Защо ли се е преоблякъл?

— И вие питате още! За да извърши някое ново престъпление. Може би иска да подпали някоя нова бомба и да хвърли щастието на Драйфусовия род във въздуха. Но този път не ще ми избяга?

— Смятате да го преследвате?

— Да, ще замина за Брюксел — отговори Матийо, — и то със същия влак, който тръгва след пет минути. Моля ви, господин докторе, съобщете на леля Ерика и на Жоржина, че бях принуден да отпътувам, но не им казвайте къде и с каква цел.

— Вие не сте готов, господин Матийо, за това пътуване. Трябва ви поне едно одеяло да си увиете краката.

— Нощите са топли, а до Брюксел са само шест часа път. Пари имам достатъчно, значи, нищо не ми пречи да замина.

Драйфус стисна сърдечно ръката на Бургер и замина. Влакът тръгна и граф Естерхази не предполагаше, че в същия вагон пътува и най-големият му неприятел. Той даже не помисляше за Матийо.

Черният майор често попипваше гърдите си, за да се увери, че ценните документи, които искаше да продаде в Брюксел, се намират в джоба на жакета му. Той не се интересуваеше, че с продаването на тези тайни планове извършва най-мерзкото престъпление, което един офицер може да стори, най-подлото нещо, което можеше да извърши човек. Беше решил да продаде родината си за триста хиляди сребърника. А беше свободен, почитан и уважаван!

33.

„Бригита“ отплава. Тя пореше вълните със скоростта на делфин. Красивият параход се носеше към Френска Гвиана. Първата негова благородна задача беше решена.

На борда му се намираха спасените от остров Пърсифъл. Сега бързаше да разреши и втората си задача — да спаси нещастния капитан Драйфус от Дяволския остров.

— Намираме се на ширината на Каена — съобщи един ден капитан Клаус Грот на Алиса, Херманса и Емил, когато седяха с него на масата. — Делят ни петстотин мили от сушата и с разрешението на нашата комендантка (при тези думи той се поклони на Алиса.) ще гледаме да не се доближим много до крепостта Каена. Французите имат добри оръдия.

— Ние и не възнамеряваме да се приближим с парахода до крепостта — отговори усмихната Алиса. — „Бригита“ ще навлезе в устието на Амазонка. Оттам ще направим набег по суша до Каена. Само така бихме могли да стигнем до Дяволския остров и да избавим капитан Драйфус.

— Кой ще вземат участие в похода? — попита Пикардин.

— Само четирима: Херманса, вие, капитан Грот и аз. Параходът и матросите ще останат в устието на реката под командването на помощник-капитана и ще чакат докато се завърнем. Ако успеем да спасим капитан Драйфус, веднага ще отплаваме.

— Дано Всевишният помогне да успеем в нашето благородно дело — каза Херманса и отправи поглед към небето.

— Ще трябва да вземем един моряк за прислужник — добави Клаус Грот. — Не ще бъде лошо, ако взема трима от добрите моряци и им възложим да поддържат връзките между нас и парахода. Препоръчвам за прислужник стюарда Жак.

— Защо именно Жак? — запита бързо Херманса.

— Защо именно него? — заобяснява Клаус Грот. — Защото е умен младеж, на когото могат да се възложат всякакви работи. Той ми е много благодарен, задето спасих живота му и го взех на парахода.

— Съмнявам се в този човек — промълви неуверено Херманса. Алиса, Пикардин и Клаус Грот я изгледаха учудени.

— Имам основание да се съмнявам в него — продължи съпругата на капитан Драйфус тихо. — Преди три дни имаме съвещание, отнасящо се до похода ни в Каена. Съвещанието ни не беше завършило, когато станах, за да взема забравената в каютата кърпа. Когато отворих вратата, видях Жак, че ни подслушва.

— Значи, той ни е послушвал — отрони Алиса замислено. — С това е показал неблагонадеждността си. Извинете, любезна Херманса, но той може да го е сторил от любопитство, без да е имал някакво лошо намерение. Да послушаме съвета на капитана и да вземем за прислужник Жак.

В същия миг Жак влезе в салона, сложи ликьор и цигари на масата и после се обърна, за да си отива. Но при вратата се спря:

— Извинете, господин капитан, желая да ви попитам нещо.

— Кажи! — рече Клаус Грот и запали цигара.

— Вярно ли е това, което моряците разказват за вампира?

— Какво са ти разправили за вампира?

Жак се огледа няколко пъти из салона и после продължи:

— Моряците разправят, че нощем на парахода идвал таласъм и предсказвал с тропот, че „Бригита“ ще потъне в морето.

Клаус Грот се разсмя така, че сълзи потекоха от очите му.

— Щом са ти го казали моряците, сигурно е истина — хълцаше той. — Ха-ха, Жак, не вярвах, че си толкова глупав.

— Господин капитан — каза Жак и изгледа плахо Алиса, — но аз го чух като тракаше тази нощ.

— Кой тракаше, вампирът ли?

— Да, господин капитан, вампирът. Към полунощ се прибрах в каютата си и легнах, ала не се минаха и десет минути и из парахода започна да се хлопа. Вие не чухте ли?

— Не съм чул нищо — отвърна Клаус Грот. — Може би дамите или господин баронът са чули?

Херманса и Пикардин се засмяха и казаха, че нищо не са чули. Само Алиса беше сериозна и внимателно наблюдаваше стюарда.

— Трябва да съм сънувал тогава — каза Жак откровено. — Извинете, господин капитан. Аз не се боя от вампира, но се страхувам да не се случи някаква злополука с хубавата „Бригита“ и да не по...

— Добре, Жак — прекъсна го Клаус Грот. — За такива неща не трябва да се мисли, а още по-малко да се говори. Що се отнася до нощното тракане на тъй наречения вампир — бъди спокоен. Тракането не е от вампира, а от моряците. Казвам ти веднъж завинаги, че не съществуват никакви таласъми и вампири. Това днес се знае от всяко дете и е срамата да се говорят такива глупости. Ти произхождаш от народ, който не вярва на такива суеверия и дивотии. Другарите ти те вземат за глупак и искат да те плашат с вампири и разни други глупости. Иди си и бъди по-умен.

Жак излезе от салона, а Клаус Грот засмяно се обърна към Херманса.

— Госпожа Драйфус, този ли смятате за злобен? Жак е най-невинното същество, което съм срещал на света.

— Господин капитан — започна неочаквано със строг тон Алиса, — трябва все пак да се пазим от този човек. В бъдеще не трябва да говорим нищо пред него за планове ни относно освобождаването на капитан Драйфус.

— Защо?

— Той не е този, за който ни се представя? Алиса стана и напусна салона.

Херманса, Пикардин и Клаус Грот се спогледаха учудени. — Ако нашата комендантка говори така — промърмори Клаус Грот и се почеса зад ухото, — значи е така! Какво ли е открила у Жак, че го подозира?

— Нещо особено, добри ми Клаус Грот — тя разсъждава само заради една перука. А то не е малко за една американска детективка, която подозира един човек, който казваше, че е войник, а носеше руса перука.

Не трябва да се чудим, че американката направи едва днес това откритие. Досега тя не бе се вглеждала добре в стюарда. Казаното от Херманса я накара да разгледа този човек по-внимателно. И понеже у Алиса вече се бе зародило подозрение към Жак, тя следеше всяко негово движение. Но настъпи нощта и американката не успя да открие нещо повече освен това, че Жак носеше руса перука и че си даваше наивен вид, когато някой го наблюдаваше. Към полунощ Алиса се оттегли в каютата си и си легна. Ала откритието не я оставяше на мира и не ѝ даваше да заспи. Тя изпадна в лошо настроение, обзеха я тъмни

предчувствия. „Бригита“ цепеше вълните. Нощта бе приятна и ясна. Меката лунна светлина проникваше в каютата на младата американка и осветяваше някак тайнствено всички предмети. Мислите на Алиса летяха през морето, достигнаха до Париж и диреха онзи, който бе постоянно в душата ѝ. Мислите ѝ летяха към Матийо Драйфус.

— Ще го видя ли някога? — прошепна тя тихо. — И желая, и не желая това. Сърцето ми ме зове към него, душата ми го желае и любовта ми принадлежи само нему — изтръпвам при мисълта за срещата ни — тогава ще трябва да открия тайната на моя живот.

Студени тръпки побиха красивото ѝ тяло, щом си помисли за тази среща. Хубавата американка се покри с лека завивка. Тя подпря с ръце главата си и се загледа в пространството.

— Ще ме обича ли, ако му открия всичко? Не искам нищо да крия. Матийо трябва да знае коя съм. Той трябва да знае, че съм...

Тя внезапно потрепера.

Очите ѝ приеха обикновения си делови израз и тя се вдигна от леглото и се заслуша. Необикновен шум наруши нейните блянове. Нощната тишина ѝ помагаше да чува и най-малкия шум на парахода. Стори ѝ се, че някакъв грамаден плъх гризе нещо долу в парахода. Без да иска, тя си спомни за стюарда Жак и неговия вампир. Има ли вампири? Алиса беше практична натура. Сега искаше да узнае причината за този шум.

Американката стана от леглото, наметна нощната си роба и обу платнените си пантофи. Макар и да беше уверена, че не ще има нужда от пълния и револвер, тя го взе. Понеже знаеше всяко кътче на „Бригита“, не ѝ бе трудно да се движи в тъмнината.

Особеният шум пак започна. Алиса се приближаваше към мястото, откъдето идваше шумът, но неочаквано спря. Американката стигна до вратата, която водеше към трюма на парахода. След малко се увери, че вратата е отворена. Стръмен трап водеше надолу.

Алиса бързо се спусна по стълбата.

Когато достигна до половината на трапа, тя се хвана с лявата си ръка за стъпалото и се наведе, така че можеше да вижда в помещението.

Тя съзря едно място, което досега не бе виждала. Това беше празно и пусто място в дъното на парахода. Тази дървена пещера бе твърде тясна, но беше дълга петнадесет стъпки. В дъното на

помещението гореше свещ, при слабата светлина на която работеше обърнат гърбом към Алиса мъж. По тази причина помещението беше полутъмно, но все пак се виждаха огромните ребра на парахода и вътрешната му обивка. Зад нея се чуваше шумът на вълните. Пустото помещение и тихият еднообразен ромон на морето извикаха у Алиса черни мисли.

— Между мене и смъртта — прошепна тя, — има само една крачка.

Всеки може да си представи, как подейства тази мисъл на Алиса, като видя какво върши човекът в помещението. Това бе морякът с перуката — стюардът Жак. Профилът му, обърнат към Алиса, беше осветен от свещта и приличаше на дух. С голям свредел Жак пробиваше дупка в обшивката на парахода. (Уважаемите читатели ще си спомнят, че разбойникът бе подкупен от граф Естерхази да потопи „Бригита“.) Алиса беше вцепенена от ужас и страх. Тя веднага прецени всички последствия от това коварно престъпление. Косите ѝ настръхнаха, обхвана я такъв страх, че не можеше дума да продума, нито да помръдне тялото си.

В това време стюардът продължаваше спокойно работата си.

Свределът проби дъската. Жак, или по-точно Равелак, грабна с лявата си ръка един дървен чеп, извади свредела и запуши дупката. Колкото и бързо да я запуши, все пак струя вода нахлу в помещението. Равелак удари чепа с дървен чук няколко пъти. Глухо отекнаха ударите в празното пространство. Подлецът бе разказал измислицата за вампира, за да внуши, че моряците го плашат като тракат нощно време. По този подъл начин той бе успял да отклони вниманието на капитана от нощния шум и да го накара да мисли, че то е дело на моряците, които искат да се подиграват със стюарда.

Алиса се поокопоти от смайването си. Но тя извърши най-голямата грешка, каквато можеше да стори в положението, в което се намираше. Най-умно беше да се върне по-скоро на палубата и да съобщи на капитана или на рулевия за престъпното дело на Жак. Но независимият характер на американката я хвърли в пропастта. Като разбра какво си е наумил Жак, кръвта ѝ закипя, тя бе обладана от гняв. Алиса издаде глух вик и скочи в помещението.

— Подлец, искаш да потопиш парахода — извика тя със смразяващ глас. — Горе ръцете, иначе ще те понижат куршумите на

револвера ми.

Тя вдигна револвера и се прицели.

Като видя американката, Равелак се сепна. Той впери поглед в храбрата жена, после се хвърли назад и изгаси свещта. Непрогледен мрак изпълни помещението и гробна тишина настана в него. Чуваше се само шумът на вълните. Алиса разбра, че револверът няма да ѝ помогне. Не можеше да се прицели в тъмнината.

Като угаси свещта, Равелак се просна на пода, със змийски движения стигна до Алиса, хвана краката ѝ, дръпна ги и младата жена падна на пода. В този миг, изтърва револвера и той гръмна.

Престъпникът знаеше, че трябва най-напред да свърши с Алиса, а после да потопи парахода. Той върза ръцете и краката на нещастницата и запуши устата ѝ с кърпа. Подлецът направи това толкова бързо, че Алиса не смогна дори да извика за помощ или да вдигне револвера, който беше близо до нея. Равелак хвана вързаната жена и я постави на сандъка, на който бяха чепове, чукът и другите инструменти.

Алиса не загуби нито за миг присъствие на духа. Тя знаеше, че е изгубена и ще умре. Клетата и не мислеше дори, че е млада и че животът е хубав, тя не помисли дори за Матийо, нито за любовта си към него. Обхваната бе само от ужасната мисъл, че Херманса, Емил, капитан Клаус Грот, рулевият и моряците ще загинат, ако този демон успее да потопи „Бригита“.

Равелак се наведе над нея и тя видя животинския блясък в очите му. Смордливият му дъх достигна до нея и ръцете му обхванаха красивото ѝ тяло.

— Чувала ли си нещо за убиеца Равелак? — запита я този човешки изрод.

Дори и да искаше да отговори на въпроса, Алиса не би могла, понеже устата ѝ беше запушена с кърпа. Клетницата обаче му отвърна с очи. Тя хвърли такъв презрителен поглед към него, че той разбра — тя го познава.

— Ха-ха-ха, виждам, че ти е познато това име! — изкиска се престъпникът. — Знай тогава, че си във властта на убиеца Равелак, който удушава жените с целувките си.

Животното се наведе още повече над жената, за да я целуне, устните му бяха подути като на сит пияница и искаха да се впият в

устните на красивата американка, ала отгоре се чу силен шум. Равелак се уплаши и остави жертвата си.

— Време е вече, трябва да свърша с тебе, ще умреш, ала преди това искам да ти кажа няколко думи, за да знаеш, че аз измамих всички ви. Капитан Драйфус никога няма да бъде освободен от Дяволския остров. „Бригита“ никога няма да стигне до Френска Гвиана, а ще се намери на дъното на океана. Семейство Драйфус има големи неприятели и аз съм техен помагач.

Изродът се изкикоти, обърна се и взе чука.

— Ще ти счупя главата — каза той и го вдигна над клетницата.

Алиса затвори очи. Тя очакваше смъртоносния удар, но убиецът се изсмя и хвърли настрана чука.

— Няма да умреш тъй леко — скръцна със зъби той, — трябва да се измъчваш и да умреш бавно. Виждам, че не се страхуваш от смъртта, но аз ще ти покажа как се умира.

Злодеят започна да вади чепове от трите дупки, които беше пробил в обшивката на парахода. Алиса гледаше с ужас злокобното дело на убиеца. Нещастницата се опита да махне кърпата от устата си, ала не успя.

Водата нахлу с шум в помещението. Злодеят се затича към трапа, ала неочаквано се спря пред жертвата си. Той видя, че от единия пръст на клетницата се появяват огнени лъчи. Това бе диамантеният пръстен, който Матийо Драйфус бе дал на любимата си при раздяла.

— Ха — ухили се Равелак, — виждам скъпоценен диамант. Ще взема пръстена за спомен. И без това ти ще се удавиш. Ха-ха-ха, аз ще съм единственият, който ще напусне „Бригита“ жив. Лодката ми вече е готова и е снабдена с всичко нужно, а другите...

Алиса не можа да чуе другите думи. Равелак бързо се изкачи по стълбата и изчезна. Люкът над нея се затвори. Тя остана сама в ужасната бездна, осъдена на ужасна, мъчителна смърт. Водата непрестанно нахлуваше и все повече и повече пълнеше помещението. След няколко минути нивото ѝ щеше да стигне до сандъка, на който беше Алиса.

— Моите приятели спят — прошепна американката. — Те не предчувстват страшната опасност. Като се събудят, ще бъде късно.

Неочаквано Алиса почувства, че сандъкът се повдига. Той започна да плава във водата. Покачващото се ниво повдигаше Алиса

все по-високо и по-високо. Клетата предвиждаше ужасния си край. Тя знаеше, че ще бъде смазана, когато водата притисне сандъка до тавана на помещението. Ужасно отчаяние обхвана младата жена. Тя още веднъж се опита да махне въжетата от ръцете и краката си и почувства, че възелът се развързва. Явно бе, че самият Равелак го бе донякъде отвързал, когато вадеше пръстена от ръката ѝ.

След минута въжетата паднаха от ръцете ѝ. Тя веднага извади кърпата от устата си, повдигна се и развърза и краката си. Алиса скочи от сандъка във водата, която стигаше до раменете ѝ. Тя се молеше да стигне до трапа. Искеше да предупреди другарите си и да спаси парахода от потъване. Успя да дойде до стъпалата и се покачи по стълбите. Главата ѝ се удари в люка.

— Боже — извика Алиса с треперещ глас, — ние всички ще загинем, вратата е заключена и ако не чуят виковете ми, нека Бог се смили над нас.

Американката викаше колкото можеше и се мъчеше да разбие люка, но напразно.

— Събудете се, събудете се — викаше тя, — параходът е в опасност, той ще потъне. Помощ, помощ!

Никой не чуваше, никой не се обади. Минаваше минута след минута. Под нея кипеше освободената стихия. Нахлуващата вода все повече изпълваше малкото пространство. Гласът на Алиса отслабваше и силите я напускаха. Изведнъж се чуха мъжки стъпки. Сърцето на клетницата почти замря. Помощ ли идваше?

Тя събра всичките си сили и започна да удря с двете си ръце по обкованата с желязо врата, после извика със силен глас.

— Корабът е пробит отвътре, ще се удавим.

— По дяволите, не е ли това таласъм? Какво значи този шум и това тропане долу в парахода?

Беше гласът на Клаус Грот. Изглежда, че капитанът беше излязъл от каютата си да огледа парахода.

— За Бога, капитане, отворете вратата, параходът е пълен с вода. „Бригита“ е загубена.

В следния миг вратата се отвори. Клаус Грот се наведе над вратата и освети пространството с фенер. Морякът пребледня при гледката — Алиса с разрошена коса и мокри дрехи, а по-долу — злобно кипящата вода. Но се опомни веднага. Той хвана Алиса около

кръста и я издърпа. Младата американка беше толкова изтощена, че едва се държеше на краката си.

— Вие ли сте, госпожице Тери. За Бога, какво има, как сте попаднала тук!

— Не ме питайте — отвърна Алиса задавено. — Корабът е пробит. Трюмът е почти пълен с вода. Заповядайте на моряците да дойдат при помпата. Бързо, бързо, капитане, „Бригита“ е пробита.

Капитанът не изслуша всичко. На минутата даде сигнал за тревога.

След пет минути всички помпи работеха. Капитанът мислеше, че помпите ще могат да изхвърлят водата от трюма, обаче се излъга. Заедно с механика отиде да види къде е пробит корабът. И тримата търсеха, но след пет минути се върнаха натъжени и съобщиха на Алиса, че не са могли да намерят дупките.

Водата беше почти запълнила трюмното пространство на „Бригита“. Моряците непрестанно помпеха вода, а Алиса, Клаус Грот, Херманса и Пикардин се оттеглиха в салона да се съветват. Алиса разказа накъсо какво се бе случило и заповяда да търсят престъпника Равелак, но той беше избягал. Подлият злодей беше взел една от лодките и бе изчезнал с нея.

— Какво да правим, господин капитан? — запита Алиса тревожно.

— Какво да правим — повтори Клаус Грот натъжен. — Страхувам се, че красивата ми „Бригита“ ще пропадне, обаче вярвам, че ще можем да се спасим.

— Да спуснем ли лодките? — скочи Емил фон Пикардин.

— Има още време за това — отговори капитанът. — „Бригита“ не ще потъне скоро. Моряците работят с помпите и изхвърлят водата, но това не може да продължава дълго. Хората ще се уморят и тогава ще настъпи трагичният миг. Надявам се на Бога, че утре при изгрев ще видим суша.

— Суша — извикаха Алиса, Херманса и Емил. — Суша ли?

— Да, ще видим източния бряг на Бразилия — потвърди капитанът. — Ще видим брега, но той ще бъде отдалечен още доста от нас.

— Как ще изминем това разстояние с нашия параход, почти пълен с вода? — изгледа го с надежда Алиса.

— Това е въпросът. За да го разреши, ще заповядам на огнярите да засилят огъня. О, моя бедна „Бригита“...

Едри сълзи бликнаха от очите на русия моряк. Капитанът излезе от салона. Емил фон Пикардин го последва. Момчетата работеха отчаяно и проклинаха Равелак. Ако всички клетви се сбъднеха, престъпникът никога нямаше да стигне брега, а отдавна щеше да е на дъното на морето или в стомаха на някоя акула.

Клаус Грот и Пикардин също се заловиха за работа та. Те помпеха водата, докато силите им се изтощиха. При цялата самоотверженост на екипажа, водата не можеше да се изхвърли. Тя нахлуваше непрестанно и нивото ѝ все повече се повдигаше. „Бригита“ едва се движеше, потънала почти до палубата.

Най-после се развидели. Алиса, Херманса, Емил и Клаус Грот се намираха на командния мостик и гледаха загрижени с далекогледите си на запад. В далечината се забелязваше тъмна ивица, която се издигаше като мъгла от морета.

— Това е Бразилия — съобщи Клаус Грот. — Разстоянието между сушата и нас не е много голямо и ако усилим огъня в машината, след девет часа ще стигнем брега.

През следните шест часа на „Бригита“ се водеше отчаяна борба между човешката сила, енергията и природните стихии. С нечувана храброст моряците и капитанът се бореха срещу страшния неприятел, който искаше да нахлуе в крепостта им и да ги погуби.

При помпите хората вършеха чудеса. Щом някой от тях паднеше изнемощял, друг заемаше място му и работата продължаваше. Не се щадеше ни ром, ни коняк.

Огнярите хвърляха цели купища въглища в гърлото на пещта и поддържаха скоростта на парахода.

От време на време Клаус Грот идваше при машините и наблюдаваше манометъра, уредът, който показваше дали котелът не е застрашен от експлозия.

Към обяд „Бригита“ се намиреше на около десет мили от бразилския бряг.

Капитанът, Емил, Алиса и Херманса непрестанно наблюдаваха морската повърхност, като се надяваха да видят някой параход, който да ги избави. Но напразно, никъде не се виждаше никакъв параход.

Изглежда, че тази част на бразилския бряг не беше населена, тъй като не се виждаше дори рибарска лодка.

В един часа след обяд настъпи критичният момент за „Бригита“. Кърмата ѝ потъна толкова, че вълните достигнаха палубата, а бордовете се издигаха само няколко стъпки над водата.

Клаус Грот дръпна Алиса настрана.

— Вие сте жена — каза той тъжно, — но в гърдите ви тупти храбро сърце. Ще ви кажа истината. След два десет-тридесет минути „Бригита“ ще потъне.

— Да се спасяваме тогава в лодките — не се смути американката. — Сушата е пред нас, а в лодките има всичко, което ни е необходимо. Ще стигнем благополучно до брега.

— До този миг се надявах, че ще мога да спася клетата си „Бригита“ — промълви германският капитан, — но сега виждам, че е загубена. Да отиваме в спасителните лодки.

Той извика няколко моряци и им заповяда да приготвят лодките. Бяха останали пет, защото шестата беше отвлякъл Равелак.

Екипажът се залови за работа. Неочаквано се чуха отчаяни викове:

— Спасителните лодки са пробити. Коварният Равелак е пробил по десет, дванадесет дупки на всяка и те ще потънат веднага, щом ги пуснем във водата.

Клаус Грот остана като вцепенен. Херманса, плачейки, прегърна Алиса. Баронът също пребледня. Единствено американката запази непоклатимото си спокойствие.

— Къде е механикът?

Моряците веднага го доведоха. Попитаха го за колко време ще може да закърпи дупките.

— Ако го направя бързо, за всяка лодка ще са нужни петнадесет минути.

— Ние можем да се съберем в три лодки — огледа мъжете Алиса. — За четиридесет и пет минути ще ги пригответе ли?

— Но „Бригита“ не ще съществува вече след половин час — намеси се Клаус Грот с глух глас.

Механикът се залови за работа. Първата беше готова след десет минути.

— Госпожи, тази лодка е за вас и за барона — нареди твърдо капитанът. — Ще изпратя помощника си с вас и нека Бог ви закриля.

Алиса не искаше да седне в първата лодка, но понеже Херманса не желаше пък да влезе без нея и тъй като тя се грижеше преди всичко за спасението на приятелката си, беше принудена да се съгласи.

Раздялата с Клаус Грот беше кратка, но трогателна.

— Ако е рекъл Бог, пак ще се видим — каза русият едър мъж и стисна ръцете на приятелите си.

Първи скочиха помощник-капитанът и баронът и помогнаха на дамите да слязат.

Морето беше спокойно и отдалечаването от „Бригита“ не беше опасно. Лодката плаваше леко по синята повърхност на океана. Пасажерите ѝ гледаха непрестанно към парахода. Клаус Грот стоеше неподвижен на капитанския мостик и ги следваше с поглед.

„Бригита“ бе вече на половин миля от тях. Алиса управляваше лодката, а баронът и морякът гребяха.

Херманса наблюдаваше с далекогледа палубата на парахода, който бяха напуснали.

— Те пускат друга лодка — извика тя радостно. — Няколко моряци скочиха в нея.

— Дали Клаус Грот е между тях? — погледна я Емил фон Пикардин.

— Не вярвам — отговори помощник-капитанът, — никой капитан не напуска потъващия си кораб, докато всички не се спасят.

В същата минута седящите в лодката чуха глух тътен. Погледнаха към „Бригита“, но тя вече не се виждаше. Морската повърхност беше покрита с греди, сандъци, дъски.

Четиримата извикаха от ужас.

— Котелът е експлодирал — разбра Алиса, — и е разрушил „Бригита“.

Помощник-капитанът поклати печално глава в знак на съгласие.

— Назад! Да се опитаме да спасим каквото можем. Заповедта на американката беше изпълнена на минутата.

Морякът и баронът, двамата гребци, напрегнаха всички сили. Херманса също грабна две гребла. Алиса се огледа наоколо. Насреща им плаваше обърната лодка. Навярно беше тази, която бяха спуснали малко преди катастрофата и в която се беше настанил една част от

екипажа. Тези нещастници бяха хвърлени във въздуха от силната експлозия и бяха потънали. Никъде не се виждаше жив човек. Изглежда, че смъртта беше покосила всичко за миг, но се дочу слаб глас. На сто крачки от лодката стърчеше част от командния мостик. За него се беше хванал мъж. Половината от тялото му беше във водата. Само главата и гърдите му се намираха над нея.

— Клаус Грот — извика Херманса. — Спасете капитана.

Алиса вече беше обърнала кормилото. Лодката се доближи до дървената част, която бавно потъваше.

— Дръжте се здраво, Клаус Грот! — извика Емил и стана, за да хване давящия се и да го изтегли в лодката.

Двамата мъже хванаха германеца за ръцете, лодката се наведе силно настрана и без малко щеше да се обърне, но успяха да го снасят.

Клаус Грот лежеше изтощен, в безсъзнание. Беше окървавен, но като го прегледаха набързо, видяха, че не е опасно ранен. Наляха му няколко капки ром в устата и той дойде на себе си. Изправи се с мъка — баронът и помощникът му помогнаха. Капитанът погледна тъжно морската повърхност. После поклати глава. Сълзи бликнаха от очите му.

— „Бригита“ не съществува вече — проплака той. — Сбогом любими мой...

Останалите мълчаха.

34.

През октомври 1896 година група цигани пътуваха през горите на Унгария. Те имаха три покрити пътнически коли, в които бяха впрегнати силни коне. Главатарят на циганите яздеше красив кон. Той беше почернял от слънцето, но въпреки това имаше интелигентен вид. Дрехите, в които беше облечен, и късо подстриганата черна брада го правеха да изглежда добре.

Този циганин беше познат в цяла Чехия и Унгария. Наричаха го Аладар Форкаш. Едни прославяха енергията и смелостта му, други разказваха чудеса за свиренето му на цигулка, с която завладявал сърцата на много красавици по света.

Аладар приближаваше от време на време една от колите и говореше с някого. Подаваше се главата на красива циганка, която спокойно поглеждаше главатаря и отговаряше на въпросите му гордо и кратко.

Мръкна се и скоро тъмнината забули цялата местност. Циганите бяха стигнали до една рътлина. Тук реката пролетно време залива цялата местност, но сега беше съвсем сухо и растеше буйна трева.

Аладар свирна със сребърната си свирка и даде знак за спиране. Каруците спряха. След няколко минути рътлината се оживи от чудновати фигури. Пуснаха конете да пасат, приближиха каруците една до друга и построиха палатките в лагер, в който щеше да ношува целият катун.

Запалиха огън и скоро една стара, грозна циганка готвеше вечеря за всички. Около огъня се грееха две жени. Едната от тях беше Мелиора, красивата, прелестна циганка, която малко преди това говореше с Аладар. Седящата до Мелиора беше не по малко хубава, но по лицето ѝ се четяха минали страдания и имаше печален вид. Нейното лице се оживяваше само когато погледнеше момченцето, което играеше пред нея. Облеклото им беше както на останалите цигани, но все пак личеше, че те не са отдавна между тях. Тези две същества, които говореха помежду си на френски, бяха любовницата на Драйфус — Клаудина, и детето му Андре.

Нещастната Клаудина, след като спаси детето от пъкления план на Помпадура и черния майор, дълго време бяга с него, докато стигна до огъня на циганския лагер. От Франция Аладар начело на катуна отпътува за Германия, откъдето полицията скоро го прогони и след като мина през Бавария, Моравия и Чехия, беше вече край бреговете на река Дунав, като мислеше да навлезе навътре в Унгария.

Те взеха Клаудина със себе си заради детето, което всички обичаха и гледаха. Особено бе луда по него красивата Мелиора. Може би то ѝ напомняше за собственото ѝ дете, което беше родила преди пет години, когато циганите отседнаха за една година в Унгария. Тогава тя преживя романа си на млада и красива циганка. За любовта на Мелиора знаеха всички, но никога не ѝ напомняха за това. Знаеха и кой беше баща му, но не споменаваха името му. Аладар Форкаш беше забранил на всички да оскърбяват Мелиора с този спомен, а белокосата, дяволита жена, Мелиорината баба, бе казала, че ще прободат гърдите на този, който се осмели да изговори това име.

Циганите знаеха какво значи думата на старата Муша, затова се пазеха да не пристъпят заповедта ѝ. Никой не говореше за детето, което преди пет години Мелиора беше родила. То беше умряло и костите му гниеа в Русия, където го бяха погребали по цигански обичай. Затова и Мелиора обичаше малкия Андре. Затова пък Клаудина мразеше красивата циганка. Бившата любовница на капитан Драйфус пазеше сина си с грижовността на майка. Тя смяташе детето за своя собственост и много се ядосваше, когато някой го милваше.

И защото Мелиора настояваше детето да я нарича мамо, и защото едва беше го научила малко на цигански език, затова Клаудина я смяташе за своя съперница. Разбира се, тя не можеше да ѝ направи нищо, тъй като Мелиора беше нещо като кралица на циганите, пред която отстъпваше даже самият Аладар. Той, когото никой не можеше да укроти, от гнева на когото всички цигани се страхуваха, се смиряваше само от един поглед на Мелиора.

Аладар Форкаш пренебрегна имоти, къща и ниви, отказа да стане ханджия или стражар, остави всичко, само и само да бъде при нея. Той свиреше заради нея на цигулка, продаваше коне, помади и други вещи. Преди няколко години щеше да извърши убийство. По заповед на един влиятелен мъж бяха прогнали Мелиора и детето ѝ

през унгарската граница. Тогава го моли на колене да пощади оногова, който я направи нещастна, и той я послуша.

Аладар я обичаше още от времето, когато беше малко момиче. Той тъгуваше за нея, когато я бяха измамили. Сега я обичаше още по-силно, отколкото по-рано. Въпреки това циганите никога не бяха видели Мелиора да му позволи да я целуне. Тя много рядко му се усмихваше или му казваше по някоя приятелска дума.

След като се нахраниха, циганите се оттеглиха в палатките и си легнаха.

Пред огъня седяха старата, Мелиора, Клаудина и детето, а по-настрана — Аладар Форкаш. Той беше взел цигулката си и от нея излизаха нежни, мечтателни звуци.

Уморен, малкият Андре легна в полата на Клаудина.

Тихите вълни на реката шумоляха, сякаш пееха песента, която Аладар свиреше. Старата Муша се взираше в горящия огън, като че искаше да прочете тайна в искрите, а очите ѝ понякога светваха и усмивка заиграваше по увяхналите ѝ устни. Мелиора също беше навела глава.

От време на време тя поглеждаше към Аладар, но това не бяха любовни погледи, а просто искаше да го накара да спре да свири.

Всеки друг би се трогнал от красивите звуци на цигулката. Като че цял живот се разкриваше в тях, един живот, пълен с болка и тъга, малко радост и щастие, което се отдалечава.

Цигуларят като че усети желанието на Мелиора и спря да свири с един фалшив акорд в завършек. Старата и Мелиора се спогледаха. Клаудина стана и притискайки момченцето до гърдите си, каза на циганите:

— Имам да ви съобщя нещо. Вие се грижихте за мене и моето дете, вие ме гледахте, когато бях болна и скитах с вас от едно място на друго. За всичко това съм длъжна да ви благодаря. Ала утре, щом слънцето изгрее, ние с детето ще ви оставим.

Мелиора се огледа учудено, но старата циганка ѝ даде знак с очи да бъде спокойна.

— Чувствам се вече здрава — продължи Клаудина, — аз бях душевноболна и макар булото на разкаянието за непоправимото зло, което сторих, да забулва съвестта ми, аз пак мога да мисля и не се боя, че призракът на лудостта ще ме споходи.

— Защо искаш да ни напуснеш, Клаудина? — запита Аладар Форкаш, виждайки, че Мелиора е тъй учудена. — Не сме ли те смятали за сестра, не деляхме ли честно всичко, което имахме с тебе и не знаеш ли колко обичаме детето? — То е фарът по нашите тъмни пътища. Защо искаш да ни лишиш от този фар?

— Защото трябва да го сторя, Аладар. Това е дете на почтени родители, а сега искате да стане циганин. Ако истински го обичате, не трябва да искате това.

— Тя е права — каза старата Муша и изчисти лулата си. — Не трябва да задържаме момченцето, защото не сме от циганите, които крадат деца. Ние го взехме с нас, защото видяхме, че е бездомно, но понеже сега вече знаем, че има родители, трябва да отиде при тях.

Мелиора поклати одобрително глава.

— Добре — съгласи се циганският главатар, — щом умната Муша и хубавата Мелиора са на това мнение — аз няма да им противореча. Утре сам ще те съпровожда до Комарно и оттам — с влака до Париж. Ще ви дам пари за билет. Искам да си спомняш за мен с благодарност.

— Така ще бъде — кимна Клаудина, — и ще науча и детето да се моли на Бога за тебе. Лека нощ.

Тя взе момченцето и отиде в шатрата, в която спеше с Мелиора и старата.

— Ще ти дам от това питие, което винаги ти е помагало — подвижна старата зад Клаудина.

После стана, извади от пазвата си едно шишенце и отиде в шатрата. Аладар и Мелиора останаха сами. Циганският водач отиде при обичаната от него жена и се хвърли в краката ѝ.

— Мелиора — каза ѝ той печално, — минаха пет години от тогава, когато през една нощ, на това същото място, стоях пред тебе. Ти бе нещастна тъй като този, когото обичаше, те беше изоставил. Въпреки това аз те молах да ми станеш жена. Ти тогава ми каза, че след пет години на същото място и на същия ден ще ми отговориш на въпроса. Времето измина и ние сме на същото място. Ей там, зад планината, се намира замъкът Красногорка. Този човек, който тогава те направи нещастна, е господар на този замък. Напразно си чакала пет години похитителят, бащата на детето ти да поправи злото, което е

сторил. Той ти се беше заклел, че ще му станеш жена — княгиня Дубиска. Искаш ли да чуеш как е удържал думата си? Мелиора трепна.

— Чуваш ли гласа на флейтите, плача на цигулките и зова на тръбите? — продължи Аладар развълнуван. — Ако се вслушаш, ще чуеш виковете на гостите и дрънкането на чашите, вятърът донася дотук глъчката на веселието. Твоят любовник празнува свободата си. Старият княз, неговият баща е умрял и нищо не му пречи да те вземе за жена. Обаче той предпочете да вземе друга, по-богата и по-почтена — младата графиня Най-хоф стана негова съпруга.

Циганката извика и сложи ръце на гърдите си.

Аладар Форкаш, който не беше споменал нищо за живота ѝ през тези пет години, днес безжалостно забиваше ножа в раната.

— Моите шпиони ми казаха всичко — продължи той, — знам, че графиня Найхоф или, както се казва от няколко часа, княгиня Дубиска е млада, красива, невинна и въпреки че е сираче, е собственица на седем чифлика, за които се говори, че са най-доходните в цяла Унгария. Какво е циганката Мелиора в сравнение с нея? Ти си била само играчка на този почтен господин, на която той се е радвал и после е захвърлил, без да иска да знае дали при падането си не ще се счупи... За мене ти, Мелиора, си всичко. С такава искреност те обичам, която може да съществува само в душата на един циганин, и с такъв плам, който може да направи един човек много щастлив или пък да го погуби. Бъди моя звезда, Мелиора, душа на моята душа!

Циганинът започна да целува краката на хубавата циганка, после притисна лицето си в полата ѝ.

— Отговори ми, любима моя — стенеше той. — Отговори на въпроса ми, който цели пет години притискаше гърдите ми.

— Ще ти отговоря — каза тихо циганката. — Кълна ти се, че щом изгрее слънцето, ще знаеш на какво може да се надяваш. Нека тази нощ бъде моя, не желая през тези часове да бъда обвързана с някакво обещание. Не напразно съм те молила да ме доведеш на това място, искам да се възползвам от тази нощ, разбираш ли ме, Аладар, имам да разчистя една стара сметка.

— Да, разбирам, ти искаш да си отмъстиш?

— Може би — отрони Мелиора тихо и очите ѝ светнаха.

— Ще почакам тогава. Донеси ми нещо да пия и ще те оставя сама.

Мелиора отиде в палатката и се върна със сребърна чаша.

— За любов или за отмъщение да пия? — запита циганският главатар, като допря чашата до устните си.

— Пий за двете — отвърна Мелиора. — Много често любовта и отмъщението биват под един покрив.

Аладар изпразни чашата.

— Днес виното ми изглежда горчиво — каза той, — навярно съм пил за отмъщение.

После се наведе и целуна края на Мелиорината дреха.

Циганинът едва стигна до леглото си. Изведнъж се почувства много уморен. Заспа бързо, защото Мелиора беше сложила във виното му приспивателно. Той току-що се бе отдалечил и старата подаде главата си пред завесата на шатрата.

— Отиде ли си? — пошепна тя.

— Няма вече от какво да се боим до утре — отвърна Мелиора.

— А Клаудина?

— Погрижих се за нея. Тя спи толкова дълбоко, че никой не може да я събуди.

Циганката се вмъкна в шатрата. Малка лампа осветяваше вътрешността. Клаудина лежеше на вълнено одеяло със затворени очи и дишаше равномерно. Тя държеше в ръцете си малкия Андре. Неговата глава беше опряна на гърдите ѝ, а дългите му руси къдри висяха над рамото ѝ.

Мелиора се наведе тихо и вдигна заспалото дете. Клаудина изохка, сякаш някакъв лош сън я измъчваше. Може би тя усещаше, че ѝ вземат детето, но не можеше да се събуди.

Мелиора уви момченцето в топла завивка и излезе от шатрата. Старата тръгна след нея.

— Всичко е вече готово — прошепна тя на Мелиора, — затова не губи време. Знаеш бродя на реката, а познаваш и пътя за замъка Красногорка. Колко пъти си го изминавала, откакто проклетото сладко чувство изпълни гърдите ти. Върви още един път по него, сега аз те изпращам. Бори се за своето право — имаш у себе си най-силното оръжие — детето му. Ха-ха, неговото дете! Той не знае, че отдавна го погребяхме в Русия.

— Добре, бабо — прошепна Мелиора нетърпеливо, — зная какво трябва да върша. Тази нощ ще се реши, ще стане ли княгиня Дубиска

владетелка на замъка Красногорка или ще бъде враг на този род. Сбогом, тази нощ ще се реши моята съдба.

Тя притисна детето до гърдите си и пое към реката. Старата циганка гледаше в огъня. Черни облаци дим се вдигнаха около него.

— Искрите светят — избъбра старата като безумна, — седем искри, седем зъбеца на княжеската корона — тя ще успее. Дявол те взел, гръм да те удари.

Всичките искри неочаквано изгаснаха.

— Ха-ха-ха, циганска любов, ти приличаш на този огън. Пламваш буйно и после изгасваш, за да настане мрак в душата.

С краката си тя размести тлеещите дървета, а смехът ѝ продължаваше да звучи злокобно в тихата нощ.

35.

Красивата Мелиора вървеше бързо. Луната осветяваше самотния път по брега на реката. В случай че не е придошла, което се случва често пролетно време, когато снегът се топи, тогава има много места засипани с пясък, откъдето може без никаква опасност да се премине. Мелиора познаваше един такъв брод и лесно го намери. Като държеше детето в ръце, тя стъпваше по камъните и стигна бързо на срещуположния бряг. Като сърна се изкачи по височините, обрасли с върби. След това стигна и до гората на Красногорка. Там познаваше почти всяко дърво. Колко пъти през горещите летни нощи се е разхождала под ръка с любимия си из тъмните гъсталаци. Всеки храст ѝ говореше, а всяко дърво ѝ напяваше любовна песен. Всичко това бе обрасло с красива зеленина, а сега е есен и природата угасваше. Под краката ѝ милиони пожълтели листа образуваха килими, по които тя стъпваше. Пред нея прелитаха изплашени нощни птици, чуваше се и далечен вой на вълк. Мелиора не се страхуваше. Тя знаеше, че тия животни са опасни само зимно време, когато не могат да намерят храна през големите снегове. Освен това знаеше, че вълците и циганите са добри приятели...

Циганката броди около час из гъсталаците. Най-сетне между дърветата се видя светлина и скоро излезе на скалиста равнина, на която се издигаше замъкът Красногорка, стар и с дълга история. По време на въстанията на маджарите за независимостта им, Красногорка е играл важна роля. Там, в големите прекрасни салони на двореца, са ставали съзаклятия и от дебелите стени на кулите маджарите са нанасяли не едно и две поражения на императорската армия.

Днес прозорците бяха осветени и както беше казал Аладар Форкаш — чуваха се музиката и виковете на Сватбари. Мелиора стисна устни, а ръцете ѝ се разтрепераха. Той наистина беше се оженил.

Княз Стефан Дубиски, който беше ѝ се клел, че никога не ще я остави, днес беше с друга жена.

Дали Мелиора не идваше късно? Тя не знаеше дали свещеникът ги е благословил, дали е съединил младата двойка пред бога и хората. Какво значи свещеникът пред любовта? — мислеше си тя. Един любовен дъх може да разруши връзката, която свещеникът е благословил.

Мелиора се вмъкна в замъка с твърдото решение да отнеме любовника си от законната му съпруга. Тя не мислеше, че с това ще разруши щастието на съперницата си, идваше да изпълни замисленото. Знаеше добре пътя и внимаваше само да не я види някой.

Мелиора обиколи кулата и отиде до канарите. Намери гъсталаците и влезе сред тях. Оттам започваше каменен канал, доста широк и висок, по който можеше лесно да се върви. Този канал минаваше под целия замък, служил някога по време на обсади за водопровод.

Като стигна до края му, тя отвори една желязна врата и се изкачи по стълба, която водеше в самостоятелна стая. Това беше спалнята на княз Стефан, от чиито осем прозореца се откриваше прекрасна гледка към околностите на Комарно.

Мелиора знаеше, че Стефан предпочита тази стая пред другите и че той все пак, след като гостите се разотидат, ще доведе тук младата си красива съпруга. У нея беше ключът от вратата: Мелиора го извади от пазвата си и го пхна в ключалката. Тя се страхуваше да не са сменили бравата с нова, но страхът ѝ се разсея, когато отключи. Погледна предпазливо към стълбата, за да види дали някой слуга не е наблизо.

Всичко наоколо бе спокойно. Тя се усмихна иронично, отвори вратата и влезе в брачната стая на младоженците.

В това време младоженците, заобиколени от гости, седяха на великолепно украсена трапеза. Младата княгиня Дубиска блестеше със своята красота и младост. Прелестта, чистосърдечието, което се четеше по лицето на това мило създание, бяха неописуеми. Тя с неизказана любов гледаше младия си съпруг. А княз Стефан Дубиски беше красив, елегантен мъж. Маджарски аристократ, който се различаваше от роднините си по златистожълтия цвят на косите. Той също гледаше влюбено младата си съпруга, но от време на време челото му се намръщваше.

— Драги ми Стефане, какво ти е? — прошепна младата жена. — Да не би да си болен или пък скръб да притиска сърцето ти? Или може би се разкайваш, че си ми подарил свободата си?

— Драга ми Юлиана — й отговори той нежно, — благословен е денят, в който мога да ти подаря името и златната си свобода. Обичам те и знам, че ще бъда щастлив с тебе. Но тъкмо днес...

Той замълча и мрачно обърна поглед към чашата си.

— Стефане, ти криеш някаква тайна — погледна го младата жена загрижено. — Открий ми всичко, аз съм твоя съпруга и трябва да споделям не само радостите ти...

— О, ангел мой, ще ти разправам всичко искрено и знам, че ще ми простиш...

— Доверието, с което ти ще се отнесеш към мене, още повече ще ме привърже и ние ще бъдем като истински съпрузи — едно тяло и една душа!

— Да избягаме от гостите, да отидем в стаята си, драга моя Юлиана.

— Да отидем — отвърна тя свенливо.

Гостите пиеха за здравето на младата двойка. Слугите поднасяха закуски, плодове, торти, сладкиши.

Но докато другите пируваха, младоженците изчезнаха. Стефан развеждаше младата си съпруга по стайте, докато стигнаха до една желязна врата. Той я отвори и двамата тръгнаха по тесен железен мост, водещ към кулата. Князът хвана младата си съпруга през кръста, защото тя се разтрепера, като погледна в страшната бездна.

— Мила, знам, че свят ти се завива, като погледнеш в тази пропаст — каза Стефан. — Оттук са били хвърляни преди няколко века много пленници, но благодарение богу, тези варварства принадлежат вече на миналото.

— Защо ме доведе в такава отдалечена стая, Стефане? — попита Юлиана.

— У нас има стар обичай, според който всеки владетел на замъка трябва да прекара в тази стая брачната си нощ. Не мога да наруша този обичай.

Разговаряйки, те стигнаха до кулата и спряха пред вратата на осмоъгълната стая.

— Тази врата има два ключа — единият е у мене, а другият...

— А другият? — попита Юлиана, като забеляза, че съпругът ѝ млъкна и се изчерви.

— Другия ключ — каза князът — трябваше да предам на тебе, както е старият обичай, ала той е изгубен. Да влезем.

Той отвори вратата.

Изведнъж Юлиана спря като вкаменена на прага. Стефан я хвана през кръста и я заведе в стаята. Вратата се затвори зад тях. Те бяха вече в храма на своята любов. Дебели завеси покриваха всички прозорци, а стаята бе осветена от три светилника, прикрепени на стените. Приглушена червена светлина изпълваше стаята, която имаше осем прозореца, отдалечени на еднакво разстояние, а между всеки от тях висеше портрет в златна рамка. Това бяха портрети на красиви жени, ала по дрехите им се виждаше, че не са живели по едно и също време.

— Виждаш тук портретите на седем красиви жени. Това са последните княгини Дубиски, които са прекарвали брачната си нощ в тази стая, а картината отдясно изобразява Венера — богинята на красотата. В нова рамка някога ще стои твойт портрет.

Юлиана не отвърна нищо, а само стисна сърдечно ръката на Стефан.

В стаята, постлана със скъпи източни килими, имаше малко мебели. Най-много място заемаше широко легло от розово дърво, над което се намираше гербът на княз Дубиски и балдахинът на графовете Найхоф. Цялото легло и златните подложки, на които бе поставен балдахинът, бяха украсени с рози и митри, а от двете му страни бяха постлани бели мечи кожи. Възглавниците бяха покрити с червени обвивки от коприна и злато.

Стефан прегърна младата си съпруга, целуна я и смъкна венеца и булото от главата ѝ. Меката ѝ копринена коса се разстла по красивата ѝ снага.

— Днес трябва да бъда и камериерка — каза засмяно князът, — и ти ще ме извиниш, че съм малко несръчен. Ръцете ми треперят, когато се докосна до тебе.

Младата съпруга се изчерви и притвори очи. Стефан вдигна любимата си и я отнесе на канапето, намиращо се до леглото. Той коленичи до нея. Развърза връзките на обувките ѝ, събу копринените ѝ чорапи — като целуваше всеки пръст на краката ѝ.

— Стига, Стефане, не, не — молеше младата невеста, — не така.

— Да, ти си права — каза русият мъж и наведе глава. — Устни до устни, гърди до гърди, така ще почиваме. Аз ще ти кажа на ухо моята изповед, която и в този свят час ме преследва като призрак.

— Нашата любов, Стефане, ще прогони призрака. Юлиана прегърна обичния си мъж.

— Слушай, моя мила Юлиана, едва сега узнах, какво е истинска любов. Сега, когато съм с тебе. Любовта е пратеник на Бога, тя слиза, за да направи хората подобри и по-благородни. Аз не знаех това допреди няколко години. Тогава любовта за мене беше само наслада от страстта, на която се отдавах. Аз обичах, трябва да кажа тази свята дума, една циганка.

Юлиана се сепна, ала в следния миг притисна още по-силно Стефан до гърдите си.

— Циганката Мелиора беше много красива — продължи Стефан — и тя употребяваше всички средства, с които си служат момичетата от нейния род, за да оплетат в мрежата си мъжа и да го докарат до лудост. Обичаше ли ме искрено, от сърце, не зная, ала тя ми дари всичко онова, което жена може да даде на мъж, и което кара всеки да поеме тежки задължения, дори и към една циганка. Един ден тя ми каза, че ще става майка и поиска да ѝ се закълна, че ще признае детето, което ще се роди, и ще му позволя да носи гордото име на князете Дубиски. Тази клетва, Юлиана, аз не удържах!

Младият княз се изчерви и облегна глава върху гърдите на любимата си.

Зад портрета на Венера се чу слабо проплакване. Котка ли беше се промъкнала.

— По-нататък — прошепна тя, — какво се случи с нещастната и с детето?

— Мелиора роди момченце. В деня, когато тя идеше през гората, за да ми донесе детето и да реши неговото бъдеще, попаднала в ръцете на баща ми и неговите хора. Навярно някой му е казал за Мелиора и той без да ме предизвести, всеки ден я следял с хората си. В този ден я били с камшици, докато скъсали корсета и дрехите ѝ. Ала Мелиора, това ми разказа един очевидец, не издала вик, а само притискала до гърдите си новороденото, като го пазела с тялото си. Тя стояла до стръмния бряг на реката. Отзад били слугите на баща ми, готови да я убият с камшиците си, а пред нея — бързо-течащата, смъртоносна

вода. Обърнала се към баща ми с проклятие, което изрекла на цигански език и после се хвърлила с детето във вълните.

— Ужас! — извика Юлиана. — О, варварство човешко, докъде стигах ти!

— Мелиора не загина — продължи князът, — тя знаеше да плува и всички се учудили, като я видели на другия бряг. Разправяха, че тя така е пазила детето, че то даже не се е намокрило. Изсмяла се демонски, тръгнала по брега и се върнала в лагера на циганите. Там я чакала полицията, която баща ми беше повикал и целият цигански лагер беше пропъден зад граница. Оттогава нищо не съм чувал за нея, вече пет години. Тя изчезна заедно с детето ми. Баща ми се разболя. Суеверните разправяха, че това е от проклятието на циганите. Той страдаше от сърце и лекарите го посъветваха да иде на бани в Тренчик, където те срещнах, драга ми Юлиано! Дотогава не бях обичал истински.

— Стефане, заклеваш ли се, че не си обичал циганката така горещо, както обичаш мене?

— Заклевам ти се — промълви княз Дубиски тържествено. — Желаех я, но не я обичах.

Юлиана прегърна радостно съпруга си.

— Ще ти простя всичко — отрони тя, — а ти забрави тия спомени, забрави ги щом си близо до моето сърце.

Горещи, искрени целувки съединиха за няколко минути влюбените.

Стефан скочи, очите му блестяха, лицето му гореше. Той изгаси всички лампи и вдигна копринените завеси на прозорците. Сребристата светлина на луната освети сватбената стая.

— Юлиано — прошепна той, — ти знаеш обичая на маджарите. През първата нощ невестата трябва да застеле леглото.

Юлиана, почервенияла от срам, стана и колебаейки се, се отправи към леглото.

— Обичам те — продума тя. — Обичам те неизказано много.

Тя хвана покривката и в стаята се разнесе силен вик. Бледа като стена, тя се олюля, а князът едва успя да я задържи.

— Какво ти е, драга ми Юлиано?

— Виж там — продума жената и посочи към леглото.

Младият княз видя вцепенен, осветено от бледите лъчи на луната, спящо малко дете — циганче.

Най-напред дойде на себе си Юлиана.

— Погледни детето — рече тя, — то е твое, твоят син.

— Възможно ли е това — извика той, — как е стигнало тук? Дали Мелиора не е наоколо?

Той погледна плахо към портрета, на Венера. Страшна мисъл се появи в главата му, мисъл, която го накара да пребледнее като мъртвец.

Той хвана Юлиана, сякаш се страхуваше, че любимата му жена се намира в опасност и я отдръпна от портрета на Венера.

Юлиана се освободи бавно от прегръдките му.

— От какво се страхуваш? — запита тя. — Да не е от това дете? Гледай какъв ангел ни изпрати бог тази нощ.

Като че небето отговори: Стефане, всичко ще ти бъде простено, ако бъдеш добър баща на това дете и не го криеш от света, а с гордост му дадеш твоето име и титла, които се полагат на твоя син.

Княз Дубиски беше толкова развълнуван, че не можеше да проговори. Младата му жена го хвана за ръка и го дръпна към леглото.

— Колко е хубаво това дете — каза тя. — Как сладко спи! То прилича на теб, Стефане. Никаква следа няма от онзи скитнически род, това са твоите руси къдри, твоето бяло чело и твоите червени устни. Ангелът божи не може да бъде по-красив.

Хубавата невеста се наведе и целуна детето.

И мъжът почувства обич в сърцето си. Всичко бе забравено, страшните спомени, предчувствието за близката опасност, всичко се изпари пред бащинската любов. Той се спусна към леглото.

— Дете мое — проговори той, — дете мое, мое бедно любимо дете!

— Нашето дете — се чу нежен глас до него. Князът почувства ръката на Юлиана на главата си.

Той прегърна коленете на жена си и извика:

— Юлиана, мила Юлиана, разбрах те. Ти желаш да станеш майка на моя син, на това намерено дете. Ти искаш да увенчаеш любовта ни и да прегърнеш този мой син, който ми е родила друга

жена. Казват, че бог давал на някои ангели човешки образ и ги пращал между хората, за да ги направят по-щастливи и да ги поправят. Ти, моя мила, си такъв ангел, изпратен от небето.

Юлиана вдигна нежно детето.

— Не, мили Стефане, аз съм слабо човешко същество и имам чувствително сърце. Как мога да не бъда трогната от това дете, как да не се вълнувам от щастieto, че твойт син ще бъде около мен? Да, кълна се в щастieto, което бог ни дарява, че от този час нататък — гласът ѝ звучеше тържествено — ще стана майка на това дете и ако бог благослови и мене с деца, те ще бъдат негови братя и сестри. Ще пазя този първи потомък на рода Дубиски. Нека това дете ни свърже завинаги, до смъртта.

— Хубава Юлиана, ти няма да изпълниш вричането си — проеча силен глас в стаята.

Младата стопанка се вледени от ужас, хвърли се в обятията на мъжа си, като го избути към средата на стаята.

Портретът на Венера бе изчезнал. В широката златна рамка стоеше неподвижно циганката, сякаш беше нарисувана. Луната осветяваше бледото ѝ лице — изглеждаше като мъртва. Ала двете ѝ светещи очи показваха, че хубавата жена е жива и в жилите ѝ тече гореща кръв.

— Мелиора!

Не можеше да се опише ужасът, страхът и голямото вълнение, които бушуваха в тази единствена дума, изтръгнала се от устата на младия княз.

Още един път в стаята се чу:

— Мелиора!

— Да, Мелиора, циганката, която твойт баща би и позорно изгони зад граница, но която пак е твойт съпруга и майка на твоето дете.

Циганката излезе иззад рамката. Тя се приближи до княза и до разтрепераната му съпруга. Но Юлиана се вълнуваше не заради себе си, а за своя обичан съпруг.

— Назад! — извика князът. — Ти се промъкваш като враг, влязъл тайно в, моя замък. Заповядвам ти да стоиш далече от тази жена и да не я докосваш.

Циганката се изсмя подигравателно.

— Боиш се да не я омагьосам, а? — запита тя сериозно. — Или мислиш, че тази неопетнена жена ще се опетни, ако я докосна? Ако се е бояла от това, нека не стои тъй доверчиво в прегръдките ти. Моята чест пострада точно от това.

— Мелиора, напразно се мъчиш да ядосаш жена ми. Юлиана вече знае всичко — аз ѝ признах онова, което съм имал с теб.

— Чух твоите признания, ала се уверих, че ти никога не си ме обичал и само слепотата на страстта те е хвърлила в моите прегръдки. Но не съм дошла да слушам от тебе всевъзможни любовни клетви, които никога не ще удържиш — вече не се нуждая от тях. Дойдох да търся своето право. Правото, което принадлежи на мен, а не на тази.

— Но за какво право говориш?

— За правото си да бъда твоя жена — извика циганката със светнал поглед. — Княжеската корона на Дубиски трябва да краси моята глава. Не онази там трябва да бъде в обятията ти, а аз — циганката Мелиора, защото съм майка на твоя син. Аз съм господарка на Красногорка.

Демонската жена стоеше гордо в стаята, сякаш наистина княжеската корона краси главата ѝ и сякаш е дошла тук да ѝ се поклонят, а не като жена, вмъкнала се крадешком през тайни входи.

— Мелиора — намеси се Юлиана, — ако не мислиш за друго, поне не разрушавай щастието на детето ти.

— На моето дете! — каза циганката строго. — Ха-ха, моето дете, моето дете!

Този смях толкова изплаши Стефан, че той отиде до леглото и простря ръцете си над детето, като че искаше да го защити от майка му.

Мелиора забеляза смущението му.

— Ако ти ме изпъдиш от дома си — каза тя, — поне ще ми позволиш да взема сина си.

— Не, не, той ще остане тук — извика Юлиана.

— Аз пет години съм се грижила за него — каза Мелиора строго. — Цели пет години съм се грижила за него и баща му нямаше да знае, ако бях умряла някъде в Русия. Възпитах Андре не като циганин, а като благородник.

— Мелиора — каза княз Стефан Дубиски тихо, — ти сама не вярваш в това, което каза сега. В обятията си държа моята жена, с

която съм венчан пред Бога и пред хората. Аз я обичам и ще я обичам до смъртта си. А тебе, нещастна циганко, ще осигуря и обезщетя за всичко, което си претърпяла. Ще ти дам годишна заплата и ти ще живееш като графиня. Ще осиновя нашето дете и то ще стане пред целия свят княз Дубиски. Чула си всичко и знаеш, че моята благородна жена ще го гледа като свое.

— Значи — прекъсна го грубо Мелиора, — ти желаеш да ме заровиш жива под банкнотите си, да ме обсипеш със злато, за да не се покажа вече никога и да не те безпокоя. Аз нямам нужда, княз Стефан Дубиски, от твоите пари, а само от твоето име и моята чест, която ти ми отне. И циганката има чест. И аз съм от княжески род като тебе. Моят дядо беше избран за княз на всички цигани по света и ти си целувал малката синя звезда на гърдите ми, с която са белязани само потомците на циганския крал. Изгони тази, защото аз съм твоята жена!

— Ти си луда! Искаш ли да повикам слугите си, за да те изхвърлят.

Циганката се изсмя.

— Княз Дубиски, ти се показваш такъв, какъвто си. Достоен син на баща си. Повикай слугите си, нека още веднъж бият майката на твой син. Заради него престоях дълго време във Франция и той говори по-добре френски, отколкото цигански. Запитайте го как се казва и той ще ви каже Андре Драйфус, защото така се казваше старият пенсионер-капитан, на когото бях дала детето да го възпитава за две години срещу добро възнаграждение, тъй като исках да бъде достоен за баща си, княз Дубиски, когато се върне при него.

— Добре си сторила, Мелиора — изрече с благодарност князът, — постъпила си благородно, като не си го оставила да израсне между дивите цигани. Бог ми е свидетел, че искам да ти се отплатя царски, но ти отблъскваш моята помощ.

Циганката размишляваше с наведена глава. Дали беше я трогнала ангелската добрина на Юлиана или благодарността на Стефан?

— Ще ти кажа последното си решение. Ако не се съгласиш, няма да чакам, докато дойдат слугите, а ще си отида и ние пак ще се видим, княз Дубиски.

— Кажи, какво желаеш?

— Тази — циганката посочи към Юлиана, — е твоята законна жена, знам, че не искаш да се разделиш с нея. Обаче аз съм майка на твоето дете и искам да ми дадеш същите права, които има тя. Аз желая да живея в Красногорка като нея. Нека десет стаи ни разделят, за да не се виждаме и срещаме. Искам както и тя, да имам файтон и когато отивам на разходка да бъде впрегнат в шест коня. Да имам слуги, да се храня от златни и сребърни съдове, както и тя, а в определени дни да се срещам и да говоря с тебе.

— Това е невъзможно — извика отчаяно Стефан. — Това ще отрови живота на всички ни и хората ще ме сочат с пръст: този е мъжът с двете жени.

— Ти мислиш какво ще кажат хората — изсмя се Мелиора. — А помисли ли за това, Стефан Дубиски, когато отне моята чест? Добре, ти отблъсна и тази ми молба, аз исках само това, което е мое право. Не пожелавам никакво нещастие да ви сполети, но то ще стане без да го искам. Бракът, който започва с такава брачна нощ, бива проклет и свършва зле.

— Боже, света Богородице, закрилай ни! — изплака Юлиана побледняла.

Циганката оправи косата си и се запъти към вратата.

— Отвори — нареди тя на Стефан Дубиски, на когото поолекна. — Дойдох през тайния вход, но поне ще ми позволиш да си отида през главния. Не се страхувай, ако ме видят слугите ти.

Циганката, без да погледне похитителя си, излезе. Като стигна до моста, който съединяваше замъка с кулата, неочаквано се облегна на желязната ограда и закри лицето си с ръце.

— Моето дете — хълцаше тя, — оставете ме да го целуна още веднъж!

Юлиана чу тези тъжни думи. Тя съжаляваше нещастната майка. Младата невеста отиде бързо до леглото, взе детето и го занесе на циганката.

— Ето — каза тя, — целунете го и го благословете!

Мелиора взе с разтреперани ръце детето. Тя го притисна до гърдите си. В същата минута тази сатанинска жена изтича в средата на моста. Изсмя се адски и вдигна детето над ужасната пропаст. Държеше го за ръцете, а тялото му висеше над бездната.

— Не се опипвай да ме бутнеш! — извика тя на княза. — Щом твоята ръка се допре до мен, ще хвърля син ти в пропастта.

Юлиана извика от ужас. Тя се държеше с две ръце за Стефан.

— Сега решавай — извика циганката, — ще изпълниш ли желанието ми? Ако кажеш не, ще хвърля твоето дете.

Стефан трепереше с цялото си тяло. Гняв и страх задушиха гласа му.

— Обещай, закълни се, позволи й всичко — молеше го Юлиана.

Но и тя нямаше сили да повлияе на Стефан. Той скърцаше със зъби и мълчеше.

В това време Андре се беше събудил. Детето видя, че се намира над страшна пропаст. Както изглежда, то мислеше, че сънува лош сън и разплакано извика:

— Татко, татко, помогни на сина си!

— Дете мое, дете мое — стресна се Стефан. — Дайте ми детето. На всичко съм съгласен.

— Това не е достатъчно, закълни се!

— Заклевам се!

— Закълни се в живота на твоята Юлиана, в щастието ви, във вашата чест и в спомена за покойния ти баща!

— Заклевам се!

— Тогава вземи детето си!

В следната минута момченцето легеше в прегръдките на Юлиана, която го взе и го занесе в стаята. Стефан изгледа презрително Мелиора.

— Ти го постигна — изрече глухо той. — Ти разруши нашето щастие. Аз ще удържа клетвата си и ти ще бъдеш доволна. Ще живееш като княгиня в разкош и блясък. Обаче едно не си поискала и за него не съм ти се заклел. Никога вече не ще те обичам, ще те презирам, ще те ненавиждам.

Мелиора не отговори. Тя се облегна на оградата и втренчи очите си в пропастта, докато стопанинът на замъка позвъни. Не след дълго на моста се озова управителят на двореца. Той трепна, като видя циганката, после я запита грубо какво търси тук.

Тя го погледна презрително и процеди:

— Попитай господаря си!

Тъмно предчувствие обзе управителя и той влезе бързо в стаята.

Князът го посрещна на прага.

— Видя ли циганката на моста?

— Да, ваша светлост, видях я.

— Дай ѝ на разположение източната част на кулата. Най-малко десет стаи, и от каквото има нужда, утре да се поръча в Комарно.

Управителят изгледа учуден господаря си.

— Нека бъдат на разположението ѝ слуги, една камериерка, файтон и кон. Трябва да я слушате както самата княгиня. Разбра ли ме?

— Да, ваша светлост, разбрах.

— Иди сега и я заведи в определените стаи. Управителят излезе, приближи се чинно до циганката и каза:

— Госпожо, имайте добрината да ме следвате. Веднага ще изпълня всички разпореждания и се надявам, че ще бъдете доволна от покорния ви слуга.

Иронична усмивка заигра край устните на Мелиора. После тя погледна презрително към вратата, зад която се намираше княжеската двойка, и последва слугата. Стефан Дубиски и Юлиана се бяха прегърнали и седяха до леглото, на което отново спеше Андре, синът на капитан Драйфус.

— В нашата къща се намира демонът — стенеше Стефан. — Нека Бог се смили над нас, за да не разруши щастието ни, както градушката опустошава пшеницата и студът убива първите цветове през нощта.

Юлиана целуна мъжа си и промълви:

— Любими мой Стефан, има средство, с което можем да попречим на демона, то е искрената любов.

— Да, мила моя, имаш право. На омразата ще противопоставим любовта, на лукавството — истината.

После всичко утихна, сякаш около устните на Венера, която беше пак на мястото си, се появи нежна усмивка.

На следната утрин в циганския лагер се разнесе вестта, че Мелиора и детето са изчезнали.

Тази вест се оказа лоша за няколко души.

Клаудина Лорет толкова се изплаши, че припадна. Тя остана още няколко часа в циганския лагер, като постоянно викаше, плачеше и се молеше, а после изчезна.

Аладар Форкаш не продума нито дума. От устата му не се изтръгна никакво оплакване. Той взе цигулката, преброди Вага и се упъти към Красногорка. Чака там, докато мръкна. Когато се появи луната, циганинът обиколи замъка като гледаше към осветените прозорци. През тях той видя една позната жена.

Аладар седна срещу този прозорец на една канара и започна да свири. Цигулката звучеше жаловито, молено и тъжно през тихата нощ. Сякаш струните изразяваха и постоянно повтаряха вика на една измъчена душа: О, върни се, върни се!

Ала прозорецът остана затворен и скоро светлината изгасна. Аладар Форкаш продължаваше да свири. Цигулката вече звучеше ядно и застрашително — като някаква клетва за отмъщение, изразена с тонове. Струна след струна се късаха. Той свири, докато се скъса и последната.

Вече започна да се зазорява и циганинът се върна в лагера, възседна коня и се упъти за Комарно. Той спря пред градоначалството, завърза коня за стълба на един фенер и влезе в помещението. Излизайки, беше вече облечен в стражарски дрехи и градоначалникът много се зарадва, защото никой не познаваше тъй добре околността и не можеше да се справи с циганите, които се бяха заселили там, както Аладар Форкаш. Той беше отличен служител, каквито са всички цигани, когато получат чин и достойнство.

В гората до замъка Красногорка имаше една колиба на въглищар. От дълги години тя беше необитаема и дъждът и ветровете я бяха силно повредили. Сега в нея живееше една бабичка. Това беше старата Муша; Тя събираше билки, правеше лекарства за хората и добитъка, гледаше на карти и правеше тъй, че жени, които нямат деца, даряваха съпруга си с рожба.

Суеверните селяни от околността ѝ даваха по някоя и друга пара, масло и яйца, не за да опитат знанието ѝ, а от страх да не би старата врачка да докара някое нещастие върху тях или добитъка им. В околността на Вага никой не се съмняваше, че Муша може да омагьосва. Всички мислеха, че благодарение на дяволското ѝ изкуство княз Стефан Дубиски се опълчи срещу божии заповеди и човешките закони и имаше в стария си замък две жени — едната руса, другата черноока, ала и двете големи хубавици, с които той разделяше честта и богатството си, а може би и сърцето си.

Княз Стефан Дубиски бе наречен „мъжът с двете жени“.

Ние оставихме капитан Драйфус и неговите другари в такова положение, в което можеше да им се случи най-лошото. Най-лошото за бегълците беше да бъдат открити и върнати на острова. Тази опасност именно ги застрашаваше сега.

Казахме, че когато салът преминаваше протока, неочаквано бе осветен от силна светлина. Тя идеше от прожектора, който се намираше на крепостта и с който всяка нощ осветяваха по няколко пъти околността, за да могат стражите да наблюдават морето.

Когато лъчът ги докосна, по заповед на капитана всички налягаха по сала. Нещастниците не смееха да мръднат. Салът плаваше сред червената светлина и вълните си играеха с него.

Най-после светлината угасна, стражата не забеляза бегълците. Драйфус даде заповед да се вдигне мачтата и да се опънат ветрилата. Салът тихо заплава по вълните с благоприятен вятър. Все повече се отдалечаваха от брега, потокът се разширяваше и по големите вълни мореплавателите разбраха, че са вече в океана. Всички искаха нощта да мине колкото може по-скоро, защото през деня не ги грозеше опасността да загубят посоката. Одета не получи записката на Ервин и не донесе компаса, който им беше толкова необходим.

Зората се пукваше. Слънцето бавно се издигаше зад вълните, борейки се с утринната мъгла.

Най-после небето се изясни. Те благодариха на Бога за това. Никой не спа през нощта и Драйфус настояваше част от другарите му да си легнат, за да възстановят силите си. Теглиха жребий, за да се види кой ще почива и кой ще остане на вахта.

Одета, която молеше да не се прави изключение за нея, изтегли правото да почива. Същият жребий изтеглиха Драйфус и недъгавият Миревич. Ервин, Антонио и Легуве трябваше да работят три часа.

Прокаженият се беше сгушил на мястото си зад каютата. Бегълците закусиха, като дадоха и нему храна, която той лакомо изяде. Много пъти нещастникът беше гладувал, благодарение на коварството на Мурильо.

Ервин управляваше сала, а Антонио и Легуве гребяха и управляваха ветрилата. Бегълците пътуваха в източно направление, към устието на Амазонка, като се пазеха да не бъдат забелязани.

Ервин гледаше непрекъснато с бинокъла си на север, откъдето ги грозеше опасност от преследване. На Дяволския остров навярно отдавна бяха забелязали бягството им и вероятността да ги преследват с парахода на губернатора Грефин съществуваше, но на хоризонта още не се забелязваше нищо.

След като Драйфус още веднъж се увери, че няма опасност, се оттегли в каютата, където Одета и Мирович почиваха. Младата красива годеница на Ервин спеше и по устните ѝ играеше блажена усмивка. Мирович също се беше свил в един ъгъл със затворени очи.

Драйфус легна. Чувстваше се уморен от многото работа в последните дни и му се щеше да заспи, но не можа. Хиляди неща вълнуваха този измъчен мъж. Дали тази първа крачка към свободата ще бъде успешна? Ще може ли да прегърне още веднъж детето и съпругата си? Сега се чувстваше като възкръснал от гроба и искаше да живее. Но дали Херманса ще го познае? „Трябва много да съм се променил.“ С тия мисли той най-после заспа.

Скоро Ервин дойде и го събуди.

— Какво има — запита Драйфус, — правителствения параход ли забелязахте?

— Още не — отговори младият германец, — но нещо друго ме безпокои.

Драйфус излезе бързо от каютата. Последваха го Одета и куцийт. Ервин им посочи с ръка на северозапад.

— Какво може да бъде това? — извика Драйфус. — Във всеки случай не е облак.

След дълги предположения и съвещания какво може да бъде, те бяха изненадани от звуци, които изплашиха всички. Обърнаха се и видяха прокажения, който викаше със страшния си глас.

— Опасност, ние сме загубени.

— Този болен знае повече от нас — каза капитан Драйфус и въпреки ужаса на околните се приближи на пет крачки и го запита:

— Приятелю, какво имаш да ни кажеш? Нещастникът повдигна ръка, посочи към облака и извика с глас, наподобяващ животински крясък.

— Урибуси, урибуси, стотици хиляди, те ще изядат месото от костите ви.

Драйфус пребледня при мисълта за грозящата ги опасност и отиде при другите да им съобщи за тия лакомни хищни птици.

— Боже мой — извика Одета, — трябва да се въоръжим, за да се борим с тях. Ще бъде борба на живот и смърт...

— Антонио — нареди Драйфус, — дай револверите и ножовете.

Той знаеше, че урибусите са вид ястреби, дълги около метър, метър и половина и се хранят с леш.

Испанецът изпълни заповедта на капитан Драйфус. Само запита кратко как са се събрали толкова много тия птици. Одета му отговори, че те са много хитри животни. Щом разберат, че поединично не могат да сторят нищо, тогава се събират на групи.

Антонио донесе оръжията и ножовете. Ервин и Легуве, най-добрите стрелци, получиха пушки, Одета и Антонио револвери, а Драйфус хвърли на болния дълъг нож, като взе за себе си друг.

Драйфус и Ервин бяха на мнение, че е по-разумно да се оттеглят в каютата и оттам да се защитават, но Одета им каза, че това не е умно, защото птиците щели да обкръжат каютата и да ги чакат, докато се задушат или умрат от глад вътре. Всички се съгласиха с Одета и решиха да не допуснат птиците да кацнат на сала. Изпратиха Мирович, въпреки протестите му, в каютата, понеже той не беше в състояние да се бори с нападателите. В този момент, като че ли слънцето угасна и настъпи нощ. Вдигна се страшен шум. Грабливите птици се спуснаха от всички страни. Обаче четири гърмежа повалиха няколко от тях и вълните ги отнесоха.

Една от птиците кацна на рамото на Драйфус и се опита да пробие черепа му, но капитанът заби ножа до дръжката в гърдите ѝ и тя се строполи мъртва в краката му.

Първото нападение беше отблъснато. Хищниците се оттеглиха за няколко минути, но останаха над сала и следяха всяко негово движение.

Лицето на Легуве беше разкъравено. Една от птиците му беше разкъсала бузата, но нямаше време да превързва раната си. Още три урибуса паднаха във водата. Гърмежите от пушките на Ервин и Легуве, а също и от револвера на Одета улучваха птиците и ястреб след ястреб

падаха във водата и ставаха храна на акулите, които следваха сала. Но урибусите продължаваха нападението си.

Те измъчиха и омаломощиха бегълците. Антонио беше паднал. На гърдите му беше кацнал голям урибус и се мъчеше да кълве очите му. За щастие, Одета беше забелязала навреме опасността и с един куршум отстрани страшния враг. Драйфус се бореше с три едновременно. Макар че кръвта обагреше сивите им пера от забиването на ножа, те все пак не се отказваха от нападението. Една от птиците го удари силно с клюна си по ръката и той изпусна ножа. Но капитанът като бесен се спусна, хвана я за шията, удуши я и я хвърли в морето. В същата минута друга го удари с крилата си силно по главата и той падна по очи. Ервин скочи към него, вдигна го и му подаде ножа.

В това време Одета радостно извика и всички видяха, че ястребите се отдалечават от сала и се спускат към тъмен предмет, който се носеше над вълните недалеко от сала.

— Спасени сме — извика Одета. — Погледнете откъде ни идва помощ.

Предметът, който отвлече вниманието на птиците, беше една мъртва акула. Птиците кацнаха по тялото ѝ и започнаха да късат с човките си месото на мъртвата риба.

— Сега сме спасени — рече момичето. — Те няма да оставят плячката си, докато не я унищожат, а в това време ще се отдалечим и те ще загубят следите ни.

Предсказанието на Одета се сбъдна. Страшните хищници оставиха обитателите на сала и лакомо поглъщаха месото на акулата. Бегълците вече не можеха и да наблюдават грозната сцена — вятърът ги беше отнесъл доста далеч. Първата работа на Драйфус и приятелите му беше да изхвърлят убитите птици от сала и да измият кръвта — работа, която свърши Мирович. След това превързаха раните, които бяха получили по време на сражението. Одета за щастие се беше погрижила за превръзки.

Едва сега бегълците си спомниха за болния от проказа. Какво ли е станало с него?

Той, отделен от другите, трябваше да се бори сам.

Драйфус огледа мястото, което беше определено за нещастния болен. Остана много учуден, като видя, че е невредим. И по ножа му нямаше никаква следа от кръв, което показваше, че не го е употребил.

— Приятелю, как прогони бесните птици от себе си? — попита капитанът.

Болният започна да вика с ужасен глас, после хрипливо се изсмя. Драйфус разбра. Ужасните звуци, които излизаха от гърлото на нещастника, подплашваха хищните птици и те не смееха да го доближат.

Едва сега бегълците можаха да си починат няколко часа.

Младият Антонио изпя няколко песни на майчиния си език и гласът му, както и говорът му, плени всички.

След като свърши, всички му подадоха ръце в знак на благодарност, а Одета каза:

— Наистина, Антонио, ако не знаех, че сте юноша и, както днес се уверих, сте много храбър младеж, и ако ви слушах със затворени очи, щях да бъда готова да се закълна, че чувам песента на девойка. Антонио не отговори — нежна руменина обagri лицето му. Обиди ли се, задето Одета намираше в него някаква момичешка нежност?

— Е, Антонио — намеси се Ервин и сложи ръка на рамото му, — ако желаете, можете да започнете историята на живота си. Знаете, че дадохме обещание да си разкажем всичко.

— Ако искате, ще изпълня обещанието си — отговори Антонио. Понеже беше вече хладно, той седна пред мачтата, другите се наредиха покрай него и след като погледа няколко мига в синьото море, започна:

— Сега не искам да говоря за себе си, а ще ви разкажа една история. При това, обаче, трябва да си представя, че не я разказвам, а я чета от вестник. Желая да получите представа за чутото, без да обръщате внимание на моята личност... В Рим живееше известен благородник, който беше наследил голям имот от своите родители. Но разкошният живот, виното, картите и другите страсти разпиляха богатството му — остана само с едно имение, разположено край живописния бряг на Тибър, близо до столицата.

Благородникът се казваше Луиджи Бертучио и имаше една дъщеря на име Антонина. Антонина бе петнадесетгодишна и бе най-хубавото момиче в Рим. В южните страни плодовете узряват много по-рано, отколкото в северните. Същото е и с жените. Женската красота и любов се развиват на юг много по-рано, отколкото на север. Мнозина благородници, даже и князе поглеждаха красивата Антонина Бертучио с желание да целунат хубавите ѝ розови страни. Но тя беше от онези момичета, които дават целувки само на този, който сложи венчалния

пръстен на ръката ѝ. Това обаче не беше добро както за благородниците, така и за самата Антонина, и за нейния баща.

Луиджи Бертуцио не можеше да даде нищо на бъдещия си зет, освен куп неплатени сметки, протестирани полици и безценния си княжески герб.

Красивата Антонина не скърбеше много от това. Тя живееше с баща си в малко имение, мечтаеше под дърветата, играеше с пъстрите козички, които пасяха из градината, и наблюдаваше весело техните смешни и буйни игри. Момичето ядеше с апетит макарони, пиеше студена вода и се радваше на красивия божи свят. Трябваше сама да готви, понеже майка ѝ бе починала отдавна, а старата слугиня вършеше по-тежката работа. Луиджи Бертуцио обикновено оставаше два дни в седмицата у дома. Останалото време прекарваше в Рим, посещаваше клубовете и игралните заведения, опитваше щастието си на зелените маси. Неговото благородство беше известно във всички игрални заведения, тъй че не му позволяваха да играе, докато не внесе най-напред залога за играта.

Повечето време Антонина беше сама. През свободните си часове тя се занимаваше с философски въпроси: кое е истинското щастие на света.

Един ден, когато девойката беше в гората и размишляваше върху това, до нея се приближи истинското щастие и я поздрави учтиво.

Известно ни е, че щастието се явява на всекиго различно. Щастието на Антонина се яви във вид на пътуващ художник. Най-важното беше, че то ѝ се беше явило като млад хубав младеж с прекрасно лице, обкръжено от руси къдри, наметнал къса пелерина и с тояга в ръка. Младежът седна до момичето на тревата, като взе предварително разрешение от нея за това, разказа ѝ, че бил талантлив, но беден скулптор и се казвал Емилио Цезаре. Отивал в Рим, за да предаде на министъра на обществените сгради чертежите на чешма, която щяла да бъде украсена с голям каменен образ на Виктор Емануил и за чиято напраща град Рим е определил твърде голяма награда. Ваятелят Емилио Цезаре разправил на хубавата Антонина и много други неща.

Тази вечер момичето, като легнало в скромното си легло, вече не мислело какво е истинското щастие — то вече го познавало.

Емилио ѝ казал, че след четири седмици ще се знае дали ще получи наградата от двадесет хиляди, и в случай, че това стане, ще се върне, ще я вземе за жена и винаги ще се обичат сърдечно, макар да доживеят и до деветдесет години.

Чудно ли беше, че момичето сънуваше тази нощ такива красиви неща?

Четири седмици! Двадесет хиляди, вярна любов до деветдесет години! Наистина, чудни неща! Но това не бе всичко. Антонина сънува, че младият скулптор стои до нейното легло, навежда се над нея и я целува. Първо я целува четири пъти, после двадесет и най-сетне деветдесет пъти.

Числата четири, двадесет и деветдесет играеха тази нощ в нейния сън особена роля.

Антонина беше наивна девойка и на следното утро разправи на старата си слугиня всички тайни на сърцето си и чудните сънища.

— О, сладко и мило мое дете, това е божие знамение. Иди веднага в Рим, в лотарийната агенция „Фортуна“, купи си билет първи клас, но недей забравя — само първи клас и с номерата четири, двадесет и деветдесет, и ще видиш, че ще спечелиш. Златно мое дете, послушай вярната си приятелка и тръгни възможно най-скоро.

Точно двадесет дни преди това Антонина беше получила от баща си двадесет лири за издръжка на къщата, но благородникът ѝ бе казал, че с тия пари трябва да поддържа къщата четири седмици.

Антонина беше добра домакиня и умееше да води домакинството пестеливо, а при това беше скромна и се задоволяваше с малко. И понеже знаеше, че десет лири ще бъдат достатъчни за разносните вкъщи, реши да опита щастието си в лотарията. Облече най-хубавата си рокля и тръгна за Рим. Тя купи един билет за десет лири с номера четири, двадесет и деветдесет.

Тегленето на лотарията беше същия ден, в четири часа следобед. Антонина реши да присъства лично на тегленето. През това време посети някои музеи, изпи една чаша лимонада, изяде няколко сладки и се запъти към салона, където щеше да стане тегленето на лотарията. Имаше много хора, които с нетърпение очакваха събитието.

Тегленето започна. Колелото на щастието или поточно на нещастието, се завъртя и от кутията излязоха поред числата четири,

двадесет и деветдесет. Билетът на Антонина спечели най-голямата сума. Момичето нададе радостен вик и спомена името на Емилио.

Неочаквано една ръка легна на рамото ѝ. Тя се вгледа и съзря баща си. Антонина го прегърна със своите нежни ръце и каза:

— Тате, обични ми тате, сега не сме вече бедни, спечелих най-голямата сума. Вече сме богати. Няма да има нужда повече да докоснеш карти и зарове. Ние имаме пари, нари, пари!

На благородника това хареса много, той целуна нежно дъщеря си, наричайки я захарна кукла и ангел божи, взе спечелените сто и петдесет хиляди и се завърна с дъщеря си в малкото запустяло имение. Добрият и грижлив баща прибра парите на дъщеря си. Такова невинно, добро и неопитно дете не можеше да се разпорежда с такава голяма сума!

Скоро Антонина забрави за голямата печалба, но често мислеше за скулптора Емилио Цезаре, който ѝ донесе щастието. След три седмици трябваше да се върне. Девојката чакаше с нетърпение. Тя щеше да бъде щастлива, ако той се върне и без двадесет хиляди. Важното бе да дойде. Момичето щеше да го поздрави с добре дошъл и с отворени обятия. Тя беше вече твърде богатата и нямаше нужда от пари. Но от ден на ден старият благородник ставаше все по-замислен.

— Сто и петдесет хиляди — каза той — са действително хубави пари. Ала все пак, мило дете, те не са достатъчни, за да живеем царски. На няколко дни път от Рим има едно прекрасно място, което се нарича Моите Карло, където ще мога да наредя добър имот за тебе. Пригответи се, мило дете, за да тръгнем още днес.

Но какво знаеше невинната Антонина за игралните домове в Монте Карло? Не беше и чувала, че е имало хора, които са падали в адска пропаст от няколко милиона и след това са били принудени да се самоубият.

Нищо, съвсем нищо не знаеше младата девојка за всичко това. Антонина се радваше на красивите тоалети, които баща ѝ купи от Рим. Тя щеше да съпроводи с голяма радост добрия си баща в Монте Карло и отсега, предварително се възхищаваше на пътуването. Ала изведнъж момичето стана тъжно и замислено.

— Тате — каза тя, — най-късно след три седмици трябва да се върнем у дома.

— Успокой се, дъще — отговори нежно Луиджи Бертучио, — дотогава ще имам в джоба милион и ние ще бъдем отдавна вече в нашия дом.

Невинната Антонина беше просто заслепена от Монте Карло, от този земен рай, където под лавровите и кипарисовите дървета и благоуханните цветя адът преследва човека. Красивият парк, чудесните дървета и цветя, блясъкът, великолепието и богатството на отбраната публика, която се събираше тук — всичко това правеше силно впечатление на младото ѝ сърце. Въпреки това щастие тя непрестанно мислеше за любимия си и мечтаеше колко хубаво ще бъде, ако е тук, в този земен рай с Емилио. Баща ѝ не забелязваше редките дървета и цветя в парка, неговите мисли бяха заети със съвсем други проблеми. Антонина прекарваше по цели дни край красивия бряг и се наслаждаваше на природните красоти, а Луиджи Бертучио киснеше по цели нощи в игралната зала и се наслаждаваше на въртенето на рулетката. Блясъкът на златото, зелените маси, рулетката, отчаяните лица на играчите — това бяха прелестите, на които се възхищаваше старият Бертучио. Той играеше и не губеше. Отначало се бореше с банката и борбата му трая две седмици, но както винаги банката победи — това е стара песен, позната на всеки.

Благородникът губеше на черно, а един слаб французин с посивяла остра брада и проникателни очи всякога печелеше на червено. Двамата мъже играеха мълчаливо и водеха ожесточен бой помежду си. Те не си продумваха, само се поздравяваха с кимване на глава когато седяха до рулетката и когато напускаха играта, а французинът прибираше богатата си печалба. Когато Антонина стоеше до баща си, което се случваше често, погледите на французина биваха постоянно обърнати към нея.

Дойде най-послед денят, когато Луиджи Бертучио изгуби и последната си банкнота. Червеното беше убило черното. Бертучио стана без да продума, напусна залата и се запъти в тихия, осветен от луната парк. Французинът го последва, той сложи ръка на рамото му и дълго говори с него. Резултатът от този разговор беше следния: Бертучио не се върна в квартирата, която бе наел в Монте Карло. Там отиде събеседникът му.

Антонина се уплаши, като видя чужд мъж в стаята си. Французинът се поклони учтиво и погледът му се обърна към младото

момиче.

— Госпожице — каза той тихо с благ глас, — имам да ви съобща една скръбна вест. Вашият баща е изгубил всичко, но не се плашете — нищо не му липсва. Той се намира сега в хотел „Дьо Франс“ и пие най-хубавото шампанско.

Антонина трепна и изгледа въпросително французина.

— Госпожице Антонина — продължи той, — вашият баща не ще стане по-беден, отколкото беше преди да играе с мене, ако вие се съгласите да изпълните договора, който сключихме преди малко с господин Луиджи Бертучио в парка на игралния дом.

— Договор ли? Не се интересувам от вашия договор.

— Трябва да се интересувате, красива госпожице, понеже вашият баща преди малко ви продаде на мен за сто и петдесет хиляди!

— Подлец! Ето ти наградата за обидата, която нанесе на едно честно и невинно момиче.

Чу се револверен гръм и французинът падна на земята. Антонина беше простреляла гърдите на оскърбителя си. Тя бе постъпила като истинска италианка, в чиито жили тече горещата кръв на южните народи и за които честта е по-важна, отколкото живота им. Този револвер, с който Антонина беше застреляла французина, беше на баща ѝ, тя го бе взела от него, защото се страхуваше да не се самоубие в отчаянието си.

362

Силният гръм и стенанията на тежко ранения французин събудиха всички в къщата и Антонина беше арестувана и откарана в затвора. По желание на умиращия нещастното момиче беше заведено същата нощ при смъртното му легло, тъй като искаше да го види още веднъж.

— Какво стори, нещастнице — каза французинът задавено, — ти сгреши много. Аз съм граф Леон Грамон и произхождам от царски род. Бях възхитен от твоята красота, твоята добродетел и привързаността към недостойния ти баща. Реших да те откупя от този нещастник, който рано или късно щеше да те тласне в пропастта.

Умиращият млъкна за момент, после вдигна треперещата си ръка и каза тържествено:

— Кълна се пред Бога, че не те купих за себе си, а те избрах за жена на добрия ми и обичан син, за жена на един достоен и способен

художник, който се казва Емилио Цезаре. Той преди два дена получи първата награда в Рим за проекта, който направи на чешмата „Виктор Емануел“.

Антонина падна пред леглото на тежко ранения. Тя едва чу как умиращият прошепва:

— Поръчах да телеграфират на сина ми Емилио, той ще бъде тук утре, ще...

Граф Грамон не можа да довърши последните си думи. Смъртта ги задуши и той издъхна.

Вече прочутият скулптор Емилио Цезаре пристигна на другия ден в Монте Карло и научи за ужасното убийство на баща си.

Той се хвърли върху трупа и заплака горчиво. Емилио дълго стоя така. После стана, избърса сълзите си и помоли полицейския комисар да го заведе в затвора, където беше нещастницата, убила безжалостно баща му. Той искаше да я види и да я прокълне. Пристигна след малко в тъмницата и видя там Антонина, убийцата на неговия баща. Така се срещнаха влюбените, които само преди седмица мечтаеха да се видят.

Емилио гледаше няма любимата си, не каза нито дума и само две големи сълзи потекоха по страните му.

Младежът погледна още веднъж нещастницата и излезе от тъмницата. На другия ден го намериха мъртъв в парка на Монте Карло.

Той беше първият, който доброволно се бе лишил от живота си в онзи земен рай, без да е проиграл богатството си...

... Разказвачът млъкна и тежко въздъхна. По лицето му се забелязваше, че ужасни страдания измъчват душата му. Антонио седеше с болезнено свити устни, бледен като мъртвец, неподвижен и с насълзени очи.

Няколко минути изминаха без някой от приятелите му да продума. Най-после Одета със съжаление го запита:

— А какво е станало с Антонина?

От гърдите на младия италианец се изтръгна тежка въздишка.

— Желаете да узнаете по-нататъшната съдба на нещастната девойка ли? Е, добре, ще ви я разкажа. Понеже е убила виден французин, предадох я на френските власти. Срещу нея се заведе углавно дело и след присъдата я изпратиха...

— Там, там се вижда лодка.

Тези думи бяха казани от Ервин, който бързо стана от мястото си. Като ги чува, страх обуе бегълците, те помислиха, че ги е срещнал правителствен параход. Ала когато погледнаха към показваната от Ервин посока, видяха една малка лодка, която като орехова черупка плаваше по безбрежния океан. Виждаше се, че никой не управлява лодката, защото вълните я блъскаха нагоре-надолу по вълните. Тя имаше ветрила, но те бяха окъсани и висяха на парцали по мачтата. Лодката беше и с кормило, но никой не седеше зад него.

— Един Бог знае как тази лодка е достигнала в открито море. Макар и никой да не се забелязва, трябва да се уверим дали в нея няма някой клетник, който има нужда от помощ.

Драйфус даде знак на Ервин и той насочи сала към лодката. Когато доближиха на стотина метра от нея, неочаквано от дъното ѝ се надигна фигура на мъж, който, както изглежда беше полудял. Дългите му бели коси бяха разрошени и се вееха, очите му бяха изпъкнали и устремено гледаха в пространството, а страните му бяха хлътнали. Клетникът отчаяно вдигаше ръце към небето и от гърдите му се откъртваха ужасни звуци. Той пееше погребална песен над водната пустиня.

— Дайте ми далекогледа — помоли Одета.

Ала преди още Драйфус да успее да ѝ го даде, тя изстена.

— Няма нужда от него, познах този човек. О, Боже милостиви, колко скоро и строго наказваш грешниците. Ервин, приятели, полуделият в лодката е моят баща.

Ервин прегърна любимата си и нежно я притисна до гърдите си. Никой от бегълците не посмя да наруши настъпилата тишина.

В това време Драйфус опита да се приближат до лодката на клетника. Бегълците я привързаха за сала, а капитанът хвана през кръста полуделия и понечи да го пренесе в сала. Но това беше много трудна и опасна работа. Панталон биеше с ръце и крака наоколо като бесен и се мъчеше да тласне избавителя си в морето, като непрекъснато крещеше прегракнало:

— Не се оставям да ме хванете. Часовникарят е паднал в морето и се е удавил, аз не съм го убил. Това не е истина, макар дъщеря ми да се закле сто пъти, не, това не е истина. Аз съм богатият Панталон.

Богатият Панталон! Немилостивата съдба го беше наказала, след като той закла жестоко гърбавия часовникар Жером. Тя откъсна този

тлъст скъперник от всичките му съкровища и го остави без троха хляб и без капка вода в открито море. От всичките му имоти не остана нищо. Даже и разумът го напусна — отчаянието и страхът от наказание му го отнеха.

За Драйфус беше щастие, че Легуве му се притече на помощ в тази опасна минута. Полуделият Панталон беше сграбчил капитана за гушата и се мъчеше да го удуши. Легуве го прихвана отзад за яката и го дръпна. Двамата го стиснаха здраво за ръцете и краката, пренесоха го на сала и го сложиха на леглото в каютата на Одета. Дъщерята коленичи до нещастния си баща и го загледа с просълзени очи. Тя надви ужаса си от убиеца и го погали нежно по ръката. При вида на нещастния болен старец беше забравила всичко. Даде му малко мляко и го помоли да пие. Полуделият изглежда учудено дъщеря си и после каза:

— Одета, свари ми малко черно кафе, ти ще се омъжиш за Мурильо. Часовникарят е прочел шифрованата записка. Работата е почти готова — аз съм богатият Панталон.

Нещастникът постоянно редеше несвързани думи и Одета се увери в лудостта на баща си. Заплака горчиво.

— Не плачи, миличко мое сърце — Ервин се наведе над нея. — Това е от силно нервно сътресение, което ще премине и баща ти скоро ще оздравее.

— Не зная дали да се моля на Бога за баща ми да оздравее, или пък по-скоро да го прибере при себе си, преди да се е опомнил и разбрал какво престъпление е извършил.

Останалите бегълци работеха. Те кърпеха ветрилата на намерената лодка. След като ги поправиха, ги закрепиха на мачтата на Панталоновата лодка, вързаха я пред сала и продължиха плаването. Втората нощ от бягството им от Дяволския остров настъпваше. Тъй като до този момент бегълците не бяха съзрели френски параход, вярваха, че ще могат да прекарат нощта спокойно. Старият Мирович беше приготвил вечерята и всички ядоха с апетит. След това Драйфус чете молитва и мореплавателите се упътиха към леглата си.

Първите три часа на вахта беше Легуве, а след това Антонио и най-после Драйфус. Лодката и салът пореха гладката повърхност на морето и бяха вече доста далече — пет мили от брега.

Тъй като каютата на Одета беше заета от лудия Панталон и сакатия Миревич, Драйфус и Антонио трябваше да отидат в лодката.

Легуве стоеше на кормилото и слушаше монотонния плисък на водата. Той едва надвиваше съня. Нощта беше задушна, но от време на време подухваше хладен ветрец и надуваше ветрилата. Небето беше мрачно, нямаше нито една звезда и облаците приличаха на гигантски планини.

Легуве се замисли и зашепна името на скъпото си дете:

— Долора, дете мое — мълвеше белокосият мъж. — Аз се надявам, че някога ще те прегърна пак и ще върнем щастливите дни, които прекарахме някога в Куба.

Към един часа Антонио го смени и застана на кормилото. Младият италианец още триеше очите си от съня и едва побеждаваше умората.

— Бедни момко — каза му Легуве и то погали нежно по тъмнорусите коси. — Ти си още дете, а отсега трябва да делиш с нас, старите мъже, опасностите и мъчнотиите.

— Добри ми приятелю Легуве, тъкмо това ме прави горд — отговори Антонио. — Иди сега, легни си и сънувай нещо хубаво!

— Капитан Драйфус и Ервин спят ли! Нека Бог благослови съня и почивката им. Те са много уморени и трябва да почиват. Аз също едва издържам. Клепачите ми се затварят. Лека нощ, Антонио, и бъди внимателен.

Антонио седна на кормилото. Момъкът притискаше с ръка горещото си чело.

— О, този спомен така развълнува душата ми — шепнеше той, — всичко оживя пред мен. Видях го, видях благородната му красива фигура, видях го как седеше до мене в онзи единствено щастлив ден! О, аз съм най-нещастния между тези нещастници. Те имат отечество и се въодушевяват от надеждата, че ще намерят там близките си, ще ги прегърнат и притиснат до сърцето си. Но аз ще бъда сам, сам и сред милата и желаната свобода; сърцето, към което се стремя, не тупти вече, устните, които искам да целувам, са неми и студени, а отечеството ми е неговият гроб, над който ще мога само да плача, да плача безнадеждно!

Очите му се напълниха със сълзи, той закри лицето си с ръце и остана неподвижен на мястото си. Скоро заспа. На този самотен сал

сред океана нямаше нито стража, нито буден човек.

Но какво е това, което пълзи там като хитро животно? Това е човек! Да, това е луд и злобен човек, който се изправи безшумно. Очите му се обърнаха към спящия Антонио и лудият нямаше защо да се страхува от него.

Коварна и злобна усмивка се появи на устните на Панталон. После извади кутийка кибрит от джоба си и я отвори с разтреперани ръце. Лудият събу обувките си и се върна тихо в каютата.

— Ще запаля лодката — говореше си той, — всичко ще запаля. Пламъците ще унищожат часовникаря, хи-хи и тогава не ще има доказателства, тогава Панталон ще бъде пак богатият Панталон, тогава всичко ще бъде добре, хи-хи, Панталон е умен човек.

Той запали целия кибрит и го хвърли към стената на каютата. После отиде до Антонио и клекна до него.

След малко каютата се запали тъй като стените ѝ бяха от кокосови лика. Големи облаци дим се издигаха от сала, сред които се дочуха викове.

Одета изскочи с разрошени коси от каютата.

— Огън — извика тя. — Огън! Салът гори, каю... Думите ѝ застинаха на устата, а полуделият ѝ баща се хвърли върху нея като звяр; ръцете му сграбчиха шията ѝ, нещастникът буташе немилостиво детето си в горящата каюта.

Одета се бореше с баща си.

Антонио и другите бегълци вече се бяха събудили.

Страхотна, ужасна, невероятна, приличаща на страшен сън беше картината, която видяха. Тяхната каюта, единственото място, запазено от силните дъждове и тропическото слънце, единственото им убежище, техният склад, в който се намиреше храната, оръжието и припасите, съдовете и прясната вода, всичко беше в пламъци. А на няколко крачки от там Одета се бореше с баща си, който ревеше като кръвожадно животно.

— Спасете! Помогнете! — извика Драйфус силно. — Спасете първо живота на Одета. Спасете сала, от който зависи животът на всички ни.

Бегълците се втурнаха към горящата каюта. Огънят прасчеше силно, а пламъците се издигаха все по-високо и по-високо към небето.

Техният кървавочервен блясък осветяваше водата на голямо разстояние.

Бегълците плаваха по безбрежния океан върху горящия сал.

ТОМ ТРЕТИ

1.

Госпожица Нинон Клер — първата певица на Брюкселската опера — преди няколко години беше една от най-известните красавици в Брюксел. Нинон Клер беше родом от Париж и обладаваше всички прелести и навици на парижанка. При това тя беше получила от природата и два великолепни дара: красота и глас, с който можеше да омагьосва, пленява и омайва хората.

Красивата певица бе пленила почти всички брюкселски мъже. Те я ласкаеха и коленичеха пред нея. Но и брюкселските жени ръкопляскаха като луди, когато певицата се явеше на сцената. За миналото ѝ не се знаеше нищо. Едно беше необяснимо за сериозните ценители на таланта ѝ: защо тази звезда няма желание да сияе на парижкия артистичен небосклон, а се задоволява да пръска лъчи в малкия Брюксел.

Нинон Клер получаваше, разбира се, царска заплата и живееше разкошно. Тя имаше великолепна вила с прекрасна градина наблизо до града. Но вратите на нейната къща се отваряха твърде рядко — само когато идваха нейните обожатели и когато певицата устройваше невероятни тържества, за които брюкселци говореха по цяла седмица.

Една заран през месец октомври пред вилата на певицата чакаше един побелял вече мъж, чиято външност издаваше, че е италианец.

Наметката стоеше небрежно живописно върху мургавото му тяло, а широкополата му калабрийска шапка беше нахлупена до очите.

Той се запъти към вратата и позвъни. Вратарят отвори и непознатият бързо влезе в преддверието.

— Искам да говоря с госпожица Нинон Клер — съобщи той на учудения слуга.

— Съжалявам, господине, че не мога да изпълня желанието ви, понеже господарката ми по това време не приема посетители.

В същото време слезе по стълбите една хубава камериерка.

— Госпожице Лици — обърна се слугата към младото момиче, — нали господарката не приема гости толкова рано?

— Разбира се — отговори камериерката. — Госпожица Дьо Клер още спи. Тя пъх Лучия, вечеря след това и си легна едва преди три часа. Сега е още осем — време, по което тя не приема гости.

— И човек, който е дошъл от далечна Италия ли не приема и когото е поканила самата госпожица Клер? — учуди се мъжът с наметката. — По дяволите, ако госпожица Дьо Клер е прочута певица, аз съм прочут живописец и нямам никакво желание да я чакам в преддверието.

— Господине — обясни камериерката, — моята господарка приема само от четири до шест часа след обяд.

— Това може да се отнася до други посетители, но не и за мене. Събудете я.

— Не смея да го направя, господине!

— Аз поемам върху себе си отговорността. Кажете ѝ, че е пристигнал живописецът Алесандро Фраскети. Господарката ви ще се зарадва, ако ѝ съобщите това.

Увереността и смелостта на италианеца стреснаха камериерката. Тя се упъти към първия етаж и заключи след себе си. В това време италианският живописец се разхождаше из коридора и разглеждаше картините по стените. Вратарят му предложи стол и го покани да седне, но той не се възползва от любезната покана на прислужника.

След пет минути камериерката се върна. По лицето ѝ се виждаше, че тя едва скриваше изненадата си.

— Господин Фраскети, моля, заповядайте в малкия салон. Господарката ще дойде веднага.

Художникът поклати глава и тръгна след прислужницата. Тя го заведе в малък, но много изящен салон, поклони се любезно и излезе.

Този салон бе известен като розовата стая на певицата. По копринените тапети бяха извезани червени, жълти и бели рози, мебелите бяха украсени по същия начин, голямото кристално огледало беше заобиколено със стотици рози от порцелан, а огромният полилей бе направен от множество сребърни цветя, от чиито чашки светеха вечер стотици електрически лампи.

Художникът небрежно се отпусна в един фотьойл и сложи пътната си чанта до краката.

— Тази малка Нинон дьо Клер умее много сполучливо да си дава вид на голяма дама — бърбореше той. — Кой можеше да помисли, че

бедната частна учителка по пеене и пиано изведнъж ще стане видна певица и ще играе такава роля. Тя водеше твърде мизерно съществуване в Париж и беше благодарна, когато спечели по някой франк за насъщния. Хаха, аз и сега не вярвам, че може да поддържа такъв царски разкош само от заплатата си. Изглежда, че има и други доходи, с които осигурява лукса си, макар и да говори, че е нравствена певица. Хе, струва ми се, че донякъде зная откъде черпи тя своите приходи. Госпожица Нинон дьо Клер живее за сметка на Франция, която продава на нейните врагове. Да, шпионажът още носи хубави печалби. Голям глупак е този, който не взема златото от неприятелите на отечеството си. Патриотизмът е квадратна глупост и нищо друго. Само с него не може да се живее, главното са парите. Животът е кратък и човек трябва да живее и да му се наслаждава.

Фалшивият италианец бръкна с дясната си ръка в наметката, сякаш искаше да провери дали съкровището е още в джоба му, и в този момент вратата се отвори и влезе певицата.

Нинон дьо Клер беше със среден ръст, ала бе изключителна красавица. Тя внимателно затвори вратата, насочи се към „италианеца“ и му подаде ръка.

— Добре дошъл, господин Естерхази!

— Красива приятелко — прошепна черният майор и целуна двете ѝ ръце, — не ме назовавайте така. Ако някой от прислугата ви узнае истинското ми име, тогава и двамата може да си изпатим. Аз съм художникът Алесандро Фраскети, когото повикахте, за да увековечи безподобната ви красота в един безсмъртен портрет.

— Графе, предпазливостта ви е похвална, ала все пак ми е чудно как сте се осмелил да ме посетите в едно такова време. Вие добре знаете, че съм артистка и че някои хора ме следят. Какво би станало, ако ви е проследил някой от моите врагове и...?

— Никой не ме е следил — прекъсна я Естерхази, — а пък и друг изход нямам. В хотел не исках да отседна, понеже се боя, че ще ме познаят, както и вие веднага ме познахте, макар че имам перука и изкуствена бяла брада.

— Ех, нима е възможно да не познае човек веднага своя някогашен обожател? — запита през смях Нинон дьо Клер.

— Някогашният си обожател — повтори Естерхази, — когото с жестока студенина сте отблъсквала.

— Оставете това — отвърна студено певицата. — Любезни графе, вие не сте дошъл в Брюксел да ми откривате любовни тайни, а сте ми донесли ново оръжие срещу общия ни враг.

— Срещу общия наш враг ли? Красива госпожице, кого наричате така?

— Франция или по-добре — република Франция. Очите на красивата певица страшно заблестяха при изговарянето на последните думи.

— Граф Естерхази — продължи с развълнуван глас тя, — нима искате да кажете, че не мразите тази разкапала се република и че не желаете да я свалите? Нима такъв даровит мъж като вас не иска да бъде нещо повече от един обикновен майор?

Естерхази се сепна. Тази жена налучка съкровената му тайна.

— Съдбата на Франция днес се намира в ръцете на бездарни честолюбци — продължи певицата, — а даровитите и способни хора като вас, любезни приятелю, трябва да стоят настрана и да подсмърчат. В краен случай ще им подхвърлят но една сабя и чифт ботуши с 8 шпори, но когато детето стане немирно — изпращат го в Алжир между диваците, за да го изядат.

— Стига — спра я черният майор и лицето му се помрачи. — Спрете, Нинон дьо Клер, знам, че не обичате френската република и съм много любопитен да видя как ще реагирате, ако ви кажа, че тук до гърдите си нося тайна, с която мога да погубя Франция.

Нинон дьо Клер изписка от радост.

— Ах, вие ми носите документи, планове, важни книжа — поде тя развълнувано, — покажете ми ги, дайте ми ги и кажете какво искате за тях!

Черният майор се изправи и вдигна отбранително ръце срещу певицата.

— Не сме дошли още дотам, да ви поверя тайните документи — пресече я той строго. — Принуден съм да ви кажа, че този път желая лично да говоря с човека, на когото миналата година чрез вас продадох важните книжа. Донесъл съм планове на най-стратегическите френски крепости и държавата, която ги откупи, ще може да превземе Париж без големи трудности.

— Много добре! Ще се разпоредя да ви откупят планове и тогава ще ви предам сумата от сделката.

Графът тропна сърдито с крак.

— По дяволите! Винаги казвате „ще“, без да ми кажете с кого имам работа и пред кого излагам честта си?

Певицата сви рамене.

— Какво ви интересува това? — изглежда го тя. — Лицето, което ще откупи плановите ви, ще мълчи и трябва да мълчи. Даже и да се открие тайната, то вие в този случай сте запазен и има върху кого да се стовари вината.

— Не разбирам какво искате да кажете с това! Красивата певица се засмя от сърце, после сложи ръка върху рамото на човека с пелерината и се приближи до ухото му.

— Мисля за капитан Драйфус, за нещастния заточеник на Дяволския остров. Хаха, вие сте майстор, господин графе, вие сте гениален човек, вярвам, че и този път сте открил някой нов Драйфус.

— Вие сте хитра жена, красива Нинон. Ако имах такава способна другарка до себе си, можех да завладея целия свят.

— Искате да станете втори Наполеон? Пазете се, добри ми приятелю, да не изиграете ролята на бедния Буланже! Но да оставим това настрана. Колко струват вашите планове?

За минута черният майор се замисли, лакомията за пари го заслепи и определи за откраднатите планове такава сума, която сам виждаше, че е голяма.

— Четиристотин хиляди! — изрече той нерешително. — Въпросът е за четирите най-важни крепости на страната и аз смятам, че всеки план струва много повече от сто хиляди франка.

Естерхази остана изненадан, когато певицата му отговори равнодушно:

— Цената не е много висока. Сега ще закусим и тогава ще ви разправа как ще свършим тази работа.

— Предупреждавам ви — забърза черният майор, — че работата трябва да се свърши за двадесет и четири часа.

— Ще имате парите още днес — отвърна му Нинон; спокойно.

Тя позвъни и камериерката влезе.

— Господин Фраскети — каза певицата, като се обърна към мнимия художник, — ще ви заплатя пет хиляди за картината, обаче ще трябва да я работите в къщата ми. Моята камериерка ще ви отдели две

стаи на горния етаж. След четвърт час, ако обичате, елате да закусите с мен в трапезарията.

Певицата кимна и излезе от стаята.

Камериерката поведе Естерхази и го настани в две елегантно мебелирани стаи. Черният майор остави пътната си чанта на един стол, махна пелерината си и се изми. После запали цигара и започна да се разхожда замислен из стаята.

— Всичко върви както го мислех — промърмори той. — Днес още ще получа четиристотин хиляди за плановете. Като се разплатя с Дюбоа, с евреина Дулсети и с братовчеда си, все пак ще останат доста пари. С тях ще започна пак борбата против Драйфусовия род. Клетвата, която дадох на умиращия си баща, още не е изпълнена. Капитанът е заточен до живот на Дяволския остров и ще умре там. Неговият син Андре е загинал и не ще се върне вече. Жена му Херманса навярно също се намира някъде на дъното на океана. Само един стълб има още и той трябва да се разруши — Матийо Драйфус. И той ще загине от отровните ми стрели! Майко, отмъстих за тебе, за баща си и за всички на онзи мъж, който някога насила открадна твоята чест.

Вятърът силно духаше през комина и на Естерхази се стори, като че чува стенанията на умиращ. Той трепна.

— Нима може да е умряла в тази минута? — запита се верният син и избърса потта от челото си. — Майко, майко, чакай поне докато отмъстя!

После черният майор погледна часовника, извади едно тефтерче и написа на последната страница: „Дали майка ми не е умряла на 7 октомври, в девет часа и тринадесет минути?“ Сложи акуратно тефтерчето в джоба си и се отправи достолепно към трапезарията.

Красивата Нинон дьо Клер го посрещна любезно. Тя бе седнала до разкошна маса, на която имаше всевъзможни закуски. Естерхази приседна до нея, тя напълни чашата му с унгарско вино и се засмя хитро:

— Тъй като ще говорим за тайни работи, ще се оттеглим от света.

Натисна едно електрическо копче и изведнъж се издигнаха четири тапицирани със зелена коприна стени, които обградиха масата и канапетото, на което седяха, същото време от тавана се спусна покрив,

тапициран със синьо кадифе, и създаващ илюзия за нощно небе, обсипано с безброй електрически светила във вид на малки звезди.

Певицата се изсмя от сърце, като видя учудването на черния майор.

— Тези стени са от стомана и не пропускат никакъв звук — каза тя. — Тук можем да говорим без опасност някой да ни чуе. Виждате ли как се огражда първата брюкселска певица, когато иска да закуси с някой стар приятел?

— Да, видях, прекрасна Нинон! Кажете ми, кога ще мога да свърша работата с онова лице, което иска да откупи моите планове?

— Днес към полунощ. Това лице не е в Брюксел, но аз му телеграфирах да дойде още тази вечер с бързия влак.

— Къде ще се срещнем с него?

— На бала с маски, който ще се състои тази вечер в голямата опера. Струва ми се, че е най-добре там да се срещнете с непознатия. Нито вие, нито той ще бъдете принудени да си сваляте маските, а така според мен е най-удобно.

— Добре, как ще ми плати, в брой или в чекове?

— В брой, приятелю, а не в чекове. Ако той ви изплати сумата в чекове, още утре ще се открие всичко. Непознатият ще прегледа плановите и ако ги одобри, ще ви даде пакетче с четиристотин банкноти по хиляда франка всяка. Добре ще направите, ако още същата вечер изчезнете от Брюксел. Градът е пълен с тайни агенти на френската полиция.

— Кога тръгва влакът за Париж? — запита Естерхази.

— В три часа и двадесет минути след полунощ.

— Добре, ще тръгна с този влак, като вярвам, че дотогава ще свършим работата. Кажете ми сега каква маска ще има непознатият?

— Ще бъде облечен като холандски селянин, а вие господин графе, ще бъдете маскиран като монах. Костюмът е готов и се намира в гардероба във вашата стая. Щом получите пакетчето с парите, веднага напускате залата, хвърляте маската и монашеското расо някъде по улицата и се отправяте за гарата!

С това завърши договорът за ужасното предателство на Франция.

Настана време за светски разговори. Нинон дьо Клер разказа на някогашния си обожател, че преди няколко месеца била в Америка, за да види новия свят и да освежи гласа си с неколкоседмична почивка.

— Успяхте ли? — запита Естерхази.

Вместо отговор певицата запя хубава мелодия и напълни отново чашата на гостенина си. Черният майор отпи с наслаждение, изглежда унгарското вино му харесваше.

— Вие сте прелестна, Нинон — каза той и се опита да прегърне певицата. — Нека направим това, което пропуснахме да опитаме някога, а пък и сега сте по-хубава и по-желана, отколкото по-рано.

Той поиска да привлече хубавата златокоса жена до себе си, ала в този миг с него се случи нещо невероятно. Главата му увисна на гърдите, очите му се затвориха и той се подпря на канапето. Певицата стана и дръпна копринения тапет на определеното му място в стената. Хубав, елегантен мъж, по чието лице се забелязваха следи от разпуснат живот, застана пред нея. Жената го хвана за ръка и го заведе до дивана, на който Естерхази спеше дълбоко.

— Марсел, виж този човек — каза Нинон, — във вътрешния си таен джоб има четири документа, всеки от които струва по сто хиляди франка.

— Следователно четиристотин хиляди франка — възкликна младият мъж.

Певицата тихо се изсмя, после облегна глава на гърдите му и с игрива ирония изрече:

— Виждам, Марсел Бернард, че не си забравил да смяташ, откакто престана да продаваш диаманти. Тази нощ, Марсел, ще имаме четиристотинте хиляди, тъй като не този господин, а ние ще продадем документите на враговете на Франция.

.— Нинон, какво искаш да правиш?

— Ще взема документите от черния майор и ще поставя на мястото им други.

Казвайки това, певицата се хвърли върху черния майор, разкопча палтото и жилетката му, след което пхна ръка под ризата му.

Естерхази изстена, сякаш и в омаята си чувстваше, че му открадват ценните документи.

— Бъди предпазлива — предупреди Марсел любовницата си, — сякаш се събуди.

— Не се безпокой, той ще спи до довечера. Прахът, който сложих във виното, действа сигурно.

В този миг певицата извади ръката си, в която имаше свитък книжа. Нинон дьо Клер ги разтвори и ги сложи на масата.

— Черният майор не е излъгал — каза след няколко минути тя. — Това са плановите на четирите най-важни крепости на Франция, които всеки може да превземе без големи трудности, ако притежава тези планове. Действително, четиристотин хиляди са нищо за тези документи.

— Лицето, за което са определени книжата, ще пристигне ли днес в Брюксел?

— Да, то ще бъде навреме на определеното място и ти, драги Марсел, преоблечен като монах, ще сключиш с него сделката.

— Двама монаси, значи, ще продават плановите си на този мъж?

— Да, на тебе, обаче, ще заплати, понеже у тебе са истинските.

Размениха си още няколко думи с Марсел и тя се оттегли в стаята си, близо до помещенията, отредени за Естерхази.

Марсел чертаеше и рисувахе плановите и всеки по-опитен човек веднага можеше да разбере, че са фалшиви. Но той ги занесе на певицата, която, гледайки ги, резюмира:

— Изработени са доста добре, за да може Естерхази да познае, ако ги прегледа набързо. Но познавачът веднага ще разбере, че са фалшиви.

После сви книжата така, както бяха свити старите, завърза ги и ги сложи пак в пазвата на майора.

— Нека спи, докато сам се събуди — каза Нинон на любовника си като отидоха в будоара ѝ. — Наистина, той ще се събуди едва когато разбере, че документите му нищо не струват — дори толкова, колкото е дал за пътя от Париж до Брюксел. Да, да, целуни ме, драги Марсел, и нека пийнем малко токайско вино, ала без праха и приспивателно.

Чашите звъннаха.

— Да живее измаменият лъжец!

2.

Трябва да обясним на читателя как стана така, че намерихме Марсел Бернард в ролята на любовник на певицата Нинон дьо Клер.

Знаем, че Марсел Бернард беше съдружник на бижутерската къща „Бернард и синове“ и че с разточителният разсипнически живот я бе докарал до банкрут.

Знаем също, че през последните дни на пребиваването си в Париж, Марсел бе извършил позорно похищение върху честта на Павловна Мирович, като я бе примамил в дома на мадам Легуве, за да я принуди със заплахи и обещания да му стане любовница.

Идването на Матийо Драйфус и Алиса Тери попречи на намерението му. Матийо заплаши подлеца, че ще го предаде на прокурора. Тогава Марсел избяга в Лондон, с намерение оттам да замине за Америка. Ала за нещастие в хотела се срещна с почитения си брат Леон, който заради Жоржина искаше да напусне Европа. Пълната кесия на благородния Леон възбуди лакомията на Марсел, той нападна брат си в една тясна улица, преби го, взе му парите, документите и билета за парахода и ги обсеби.

Така той отплава с парахода „Кампания“ за Ню Йорк. Но още в първия ден на пътуването, докато се разхождаше на палубата, някой произнесе името му и сложи ръка на рамото му. Изненадан, братоубиецът се обърна и ужасът му се превърна в радост, когато видя пред себе си хубавата певица Нинон дьо Клер. От нея нямаше защо да се бои. Преди няколко години тя беше негова любовница и едва се примири с раздялата, понеже го обичаше до полуда. Като видя обаче че Марсел се ожени за друга, тя напусна Париж и се установи в Брюксел, твърдо решена да не се връща повече в отечеството си.

Сега неочаквано го-срещна на борда на парахода „Кампания“. Този път той не я отблъсна и се опита в прегръдките ѝ да забрави ужасната картина на братоубийството.

Когато параходът пристигна в Ню Йорк, двамата бяха решили вече да не се разделят. Певицата продължаваше да обича Марсел, а той си мислеше, че при нея ще бъде в безопасност. Разказа ѝ само

откъслечно за стореното престъпление, което беше извършил, макар че можеше всичко да ѝ каже, защото тя самата беше престъпна натура и спокойно би забила камата в сърцето на жертвата си, ако това би било в нейна полза.

Красивата двойка остана няколко седмици в Америка, забавляваше се отлично и после се върна в Брюксел, където Нинон дьо Клер се ангажира в операта. Марсел живееше в нейната разкошна вила и се представяше за неин учител по пеене, с когото тя трябваше да се упражнява по няколко часа на ден.

Черният майор се събуди от дълбокия си сън, когато вече се беше стъмнило. Дявол да го вземе! Но как е станало така, че е заспал на разкошната трапеза, която още стоеше пред него? Как неочаквано се е почувствал толкова слаб, че сънят го е надвил? А и нали седеше до красивата Нинон дьо Клер и държеше ръката ѝ!

Ужасна мисъл се появи в главата му. Дали този сън беше естествен и дали наистина... Естерхази побледня и се хвана за гърдите.

Слава Богу, той почувства, че документите са още на мястото, където ги беше сложил. Въздъхна радостно, понеже бе помислил, че са го приспали с тази цел. Явно, че само силното вино е било причината да заспи в присъствието на жена.

В този миг вратата се отвори и Нинон дьо Клер влезе в стаята със светилник в ръка.

— Наспахте ли се, приятелю? — изглежда го тя подигравателно.

Графът измърмори някакво извинение.

— Не говорете за това вече, виждам, че вчерашното пътуване ви е уморило много и направихте добре, че си поспяхте. А сега вървете в стаята си, където ще намерите костюма. След два часа трябва да бъдем на бала.

— Вие сте прекрасна, Нинон дьо Клер — целуна ръката на певицата Естерхази.

После отиде в стаята и тихо оправи тоалета си.

Часът беше девет, когато две маски влязоха в един закрит екипаж, който чакаше пред дома на Нинон дьо Клер. Женската маска беше облечена като пъстра пеперуда, а мъжката бе в бяло расо на монах, черна наметка и широкопола шапка.

Близо до вратата на къщата зад едно дебело дърво се спотайваше мъж, който при светлината на фенера наблюдаваше певицата и спътника ѝ.

Когато монахът беше на пет крачки от него, фенерите на екипажа осветиха брадатото му лице. Още не бе сложил маската и преследвачът, скрит зад дървото, трепна и без да иска промърмори:

— Това е той — черният майор!

Монахът, помагайки на приятелката си да се качи, не чу нищо. Мъжът, който, стоеше зад дървото, отиде предпазливо до отвъдната страна на улицата, взе един велосипед, който беше скрит в храстите, и тръгна след екипажа.

Какво ли би казал черният майор, ако видеше лицето на този велосипедист. Можеше ли да повярва, че зад екипажа му се движи Матийо Драйфус, човекът, когото мразеше повече от дявола!

И нещо друго също би изненадало черния майор, ако го знаеше. Десет минути след заминаването на неговия екипаж пред вилата спря друг файтон. Вратата се отвори и от нея излезе още един монах, досущ като първия. Това беше вече Марсел Бернард, който седна във файтона и заповяда да го отведат в операта на бала с маски.

На гърдите си, под бялото расо той също носеше връзка с книжа. Те обаче бяха истинските планове на френските крепости.

Зданието на операта в Брюксел е едно от най-красивите, с модерна архитектура и силно осветено. Сцената и салонът бяха превърнати в танцувална зала. Хиляди маски се движеха в ярката светлина. Оркестърът свиреше и всички танцуваха весело. Този бал, който се дава всяка година, носеше добър приход, с който се подпомагаха бедните, така че заможните граждани на драго сърце плащаха тридесет франка за вход. Дори и белгийският крал дойде за един валс и разговаря с някои видни дами.

Една от най-красивите маски, която беше в същото време и много весела, беше пеперудата съпроводявана неотстъпно от един грамаден монах.

Има хора, които колкото и да се маскират, пак не могат да се прикрият. Такава беше и Нинон дьо Клер. Всички разбраха, че тя е красивата пеперуда. Не беше известно само кой е духовникът и това причиняваше на обожателите ѝ големи терзания. Лицето на спътника ѝ беше закрито с маска, от която се виждаха само блестящите му очи.

Неочаквано пеперудата изостави монаха и изчезна сред маските. Той седна на една скамейка, за да си почине, но не остана дълго сам. До него се приближи една маймуна. Изглежда, хитрото животно бе харесало мълчаливия духовник. То ту го заобикаляше на четири крака, ту като пълзеше, галеше бялото му расо и най-после го прегърна.

Очевидно маймуната дотегна скоро на монаха и той скочи, скръсти ръце на гърдите си и изчезна в стая, която се намираше на срещуположната страна на залата. Маймуната се изправи, отиде в един ъгъл, където нямаше никой освен нея, и махна за миг маската, която ѝ пречеше при дишането. Показа се бледото лице на Матийо Драйфус.

— Този монах е граф Естерхази — пошепна той. — Проследих го тази сутрин, когато наметнат с пелерината влезе в къщата на Нинон дьо Клер. Тази вечер също го видях с хубавата пеперуда да излизат от вилата, облечен в бяло расо. Не трябва да го изпускам от погледа си, тъй като едва ли е дошъл тук за развлечение. Човек като него не пътува от Париж до Брюксел за тамян, а за да извърши пак някоя подлост спрямо мене и моята фамилия и против Франция. Мисли му, черни майоре! Днес съм по следите ти и не ще ми избягаш!

Матийо чу зад себе си шумоленето на дрехи и бе принуден да си сложи маската. Край него минаха пеперудата и монахът.

Маймуната се хвърли на земята и запълзя подир двойката. След минута видя, че напуснаха балната зала и се отправиха по коридора, който водеше към ложите. Спряха пред седмата лежа. Пеперудата похлопа три пъти на вратата.

— Кой е? — запита мъжки глас отвътре. Нинон дьо Клер отговори предпазливо:

— Един монах от Париж.

— С кого желае да говори? — запита мъжът.

— Със звънарят от Страсбург!

— Колко часа бие часовникът на кулата в Страсбург?

— Среднощ за Франция!

Вратата на ложата се отвори. Певицата и нейният спътник влязоха.

Матийо Драйфус, който се бе скрил зад един стълб и чу разменените пароли, остана като вцепенен на мястото си. В главата му забушуваха догадки, които страшно го развълнуваха. Дали зад тази врата не се извършва онова престъпление, за което осъди невинния

му брат? Не беше ли този истинският предател на Франция? Можеше ли той да го разобличи?

Тази мисъл даде на Матийо невероятна сила. Надясно от стълба, зад който беше скрит, се намираше тясна стълбичка, която водеше до едно по-високо място, разделено също на ложи. Той избра ложата, която беше над тази, в която пеперудата и монахът влязоха. За щастие, тя беше празна. Матийо Драйфус влезе предпазливо и погледна през оградата. Кадифените завеси на долната лежа бяха спуснати.

Матийо трябваше да си послужи с ловкостта на избраната от него маска. Той се метна през оградата на ложата и се спусна толкова надолу, че увисна над другата, лежа.

Един широк стълб, над който беше построено малкото помещение, му даваше възможност да се закрепи и да опре голямата си безформена глава до завесата.

Тъй като маската имаше оставени дупки за нос, за уста и уши, той можеше да чуе целия разговор.

В залата видяха маймуната и се чудеха на смешното ѝ положение и на голямата ѝ сръчност, но никому не дойде наум да ѝ попречи или пък да предупреди намиращите се в ложата.

Когато чу какво се говори вътре, кръвта на Матийо замръзна в жилите му. Въпреки че не можеше да види лицата, които говореха, той научи достатъчно, за да си обясни всичко. Тук, сред тържествения бал, под звуците на музиката, се извършваше едно позорно предателство на един велик, но нещастен народ.

— У вас ли са документите, за които твърдите, че са толкова ценни? — запита един глас на лош френски език.

— Монахът ги носи в пазвата си — отговори Нинон дьо Клер.

После се чу как се разгърнаха някакви документи.

— Това са планове на четирите най-важни укрепления на Франция — каза един глас и Матийо Драйфус позна Естерхази, макар и да се опитваше да си измени гласа.

Изглежда, че преглеждаха планове.

— Планове са доста ценни — каза чужденецът — и верни, тъй като имат тайния знак на френския генерален щаб. Вие искате четиристотин хиляди, нали?

— Не по-малко и то във френски банкноти!

— Вземете този пакет, в него се намират четиристотин хиляди. Желаете ли да ги проверите?

За миг всичко утихна и Матийо ясно чу шума от броенето на пари.

— Добре, господине, всичко е уредено — каза чужденецът хладнокръвно.

В същия миг вратата на ложата се отвори и трите лица, които извършиха предателството, излязоха. Матийо се прехвърли през оградата и слезе бързо по стълбите, обхванат от желанието да хване подлия монах и да го демаскира. Но той закъсня. Ложата беше празна, пеперудата и нейният спътник бяха изхвъркнали. Но не беше възможно да са напуснали залата.

Матийо-се втурна да ги търси, но напразно. Неочаквано чу силен смях в един от бюфетите. Драйфус се приближи до полуотворената врата. Там видя Нинон дьо Клер и монаха, седнали до една мраморна маса. Кавалерът наливаше шампанско в чашите. Матийо Драйфус се оттегли настрана. Тримата тайни агенти, които бяха дадени на разположение на Матийо от брюкселското градоначалство, бяха подръка, маскирани с червени домина.

— Господа, следвайте ме — пошепна им Матийо. — На моя отговорност арестувайте този, когото ще ви покажа и френското правителство ще ви бъде благодарно и ще ви възнагради добре.

Агентите последваха Матийо. Братът на невинно осъдения капитан едва скриваше радостта си.

— Дойде най-послед часът на отмъщението. Най-послед ще мога да махна маската на граф Естерхази, смъртния ми враг и предател на Франция.

Матийо и агентите се приближиха бавно до вратата.

— Господа, в името на Франция — извика Матийо, като посочи към духовника, — приятелска държава на Белгия, заповядвам да арестувате този мъж и да го предадете на Франция!

Чу се силен вик. Нинон дьо Клер се втурна към отворения прозорец и изчезна, като че наистина можеше да лети.

Оказа се, че тя е слязла на земята много лесно. До прозореца имаше стълба, която водеше в една съседна къща и понеже Нинон дьо Клер биваше всеки ден в това здание, познаваше всичко. Монахът

беше чул вика на приятелката си и се бе втурнал след нея, обаче един от агентите сложи ръка на рамото му.

— Какво искате от мен? — извика нападнатият с развълнуван глас. — Аз не съм този, за когото ме вземате!

— Граф Естерхази, не се мъчете да се скриете.

— Лъжете се, ако мислите, че пред вас се намира граф Естерхази.

— Пред нас се намира предателят на Франция, у когото има четиристотин хиляди франка, които преди малко получи за предателство на отечеството си. Свалете маската, черни майоре, дошъл е часът на отмъщението!

Казвайки това, Матийо скъса маската на духовника, но се отдръпна и извика, като че виждаше някакво видение.

Пред него стоеше не граф Естерхази, а Марсел Бернард, преследваният разбойник.

— Пощадете ме, Матийо Драйфус! — шепнеше Марсел на учудения. — Спомнете си за стария ми баща!

— Вашият баща е мъртъв — отговори студено Матийо. — Погребяха го преди три дни. Честният старец не можа да понесе срама на такова долно разорение, в което го тласнахте вие.

Глухо стенание излезе от гърдите на Марсел.

— Претърсете го — заповяда Матийо на агентите. — У него ще намерите четиристотин хиляди франка.

Въпреки претърсването на арестувания обаче нищо не намериха у него. Отдавна Нинон дьо Клер ги беше отнесла със себе си.

— Този мъж се казва Марсел Бернард — каза Матийо Драйфус въпреки умотелните погледи на арестувания. — Той е престъпникът, когото Париж търси навсякъде и вие трябва да го предадете. Аз ще ви придружа и щом го затворим, ще отидем веднага в къщата на Нинон дьо Клер, тя е негова съучастница.

Балът в операта беше свършил. Последните гости напуснаха сградата и лампите угаснаха. Само един монах стоеше в коридора. Това беше граф Естерхази, който си бе махнал маската и на бледото му лице се изписваше злоба и негодувание.

— Змията Нинон дьо Клер ме е измамила — извика той. — Откакто ме остави на бала сам, не се е показала повече. Това значи нещо. Боя се да не ми е отнела печалбата. Ала как? По какъв начин го е

направила? — продължаваше той да говори на себе си. — Не нося ли плановите до гърдите си? Чувствам, че притежавам скъпоценното съкровище. Не е възможно да е взела парите, без да предаде документите.

Черният майор треперейки от гняв съблече расото. Беше в разкошното си пътническо облекло, но с широкополата шапка на глава.

Часът бе три след полунощ. Естерхази намери едно кафене, в което влезе. Вътре нямаше никой. Поръча си чай и седна в един ъгъл. Келнерът донесе чашата, отиде до бюфета и задряма. Като видя че дреме, Естерхази извади скъпоценните книжа. Искаше да се увери, че са още у него и че не са му отнели плячката.

Той разгъна един от документите и внимателно го разгледа. Започна да диша тежко, като болен от задух.

— Ограбиха ме — извика той. — Ограбиха ме за четиристотин хиляди. Документите са фалшифицирани!

Естерхази стана и хвърли фалшификатите в огъня. От устата му излезе страшно проклятие. После даде на прислужника една монета и тръгна. Челото му беше горещо и всичко му се виждаше червено, макар че беше тъмно. Отмъщение! — тази дума се яви в демонската му душа. Отмъщение на проклетата жена, която подло го измами. О, Нинон дьо Клер ще разбере, че граф Естерхази не е противник за пренебрегване.

Майорът тичаше като луд по улиците, докато стигна до вилата на Нинон дьо Клер. Но не можа да приближи до вратата. Полицаи бяха заобиколили имението на певицата и не позволяваха никой да влиза и излиза.

Като видя тези мерки, Естерхази се сепна. Какво значеше нощното нападение на вилата? Не беше ли то заради него? Черният майор реши да запита един от полицаите какво се е случило.

— Ще научите утре от вестниците — му отговори, — така че и сега мога да ви кажа. Ще арестуват певицата, понеже заедно с любовника си е присвоила четиристотин хиляди франка по мошенически начин.

Естерхази едва се въздържа да не извика и да покаже с това своя интерес към произшествието.

— И хванаха ли вече разбойниците?

— Любовникът ѝ е в затвора, а тя навярно е избягала с парите. Преглеждат сега къщата, за да открият други доказателства.

Черният майор научи достатъчно. Той се движеше като пиян по улиците, отчаян до крайност. Нае кола и се отправи към гарата. Влакът тръгваше след десет ми нути.

Майорът купи билет, но беше в ужасно състояние на духа. Не постигна нищо, а само изгуби скъпоценните документи. Как ще накара сега Дюбоа и Дулсети да мълчат, когато се връща в Париж без нищо? Страх изпълваше душата му. Ако рано или късно полицията арестува Нинон дьо Клер и тя признае пред съда, че е продала документите за четиристотин хиляди, че те са от генералния щаб и че Естерхази ги е донесъл в нейната къща — тогава какво ще прави той?

Участта, която подготви за капитан Драйфус, очакваше и него.

Черният майор опря разгорещеното си чело на стъклото на прозореца. За това ли не отиде при смъртното легло на майка си и не изпълни дълга си? Той беше в такова настроение, че му се искаше да си тегли куршума.

Изтощен и уморен, на другия ден преди обяд Естерхази пристигна в Париж. Още във файтона сне перуката си и избърса грима от лицето си. Слугата му Баптист отвори вратата на купето пред дома му и му помогна да слезе.

— Баптист, искам да поспя, затова никой да не ме буди до довечера.

— Добре, господин графе. Не желаете ли да прочетете телеграмата, която пристигна снощи?

— Телеграма ли?

Студени тръпки преминаха по тялото на Естерхази. Той си спомни за майка си. С треперещи ръце отвори телеграмата.

— Това и предполагам! — изхлипа той. — Тя е мъртва!

Телеграмата беше от Андора и гласеше: „Майка ти бе причестена и умря тази сутрин в девет часа и десет минути. В матрака на леглото ѝ намерих шестдесет хиляди франка, които сега стават ваша собственост. Взех парите на съхранение. При това тя ми даде едно писмо, в което ви поверява една тайна. Елате да вземете парите и документите, защото у мене не е сигурно.

Абат Силван“

— Спасен съм!.— извика Естерхази. — Избавен съм! Той скочи. Споходиха го нови сили. Майка му не беше обедняла, както си мислеше. Тя беше спасила от разсипаното му бащино състояние шестдесет хиляди за него. Тези пари бяха достатъчни поне за да се отърве от ужасния Дюбоа и демоничния Дулсети.

Ала сред тази радост му мина през ума, че не ще може да види единственото същество, което обичаше на света.

— Вчера в девет часа и десет минути тя е предала Богу дух — прошепна той. — Следователно нейният дух ме поздрави. Шумът от комина, когато бях сам в стаята, ужасният страх, който ме бе обхванал, да, това бе близостта с нейния дух.

Черният майор успя да се окопити от лошото настроение. Сега вече трябваше да действа. Евреинът и Дюбоа му дадоха три дни срок, а половината от тях той изгуби за безплодното пътуване до Брюксел. Естерхази позвъни. Слугата влезе и запита господаря какво желае.

— Ще отида в съседния ресторант да се нахраня — каза той на Баптист, — а ти ми приготви куфара, защото ще отпътувам за два дни.

— Ще пътувате пак, господин графе? Естерхази заповяда на слугата да мълчи.

— Ще замина. — каза той грубо. И после отиде да се подкрепи.

3.

В Пиренейските планини вече бе паднал сняг. По тия места зимата идва по-рано, отколкото във Франция. И малкият градец Андора беше покрит с бяла покривка. Цялата околност приличаше на безутешна ледена пустиня. Навред цареше глуха тишина. Нарушаваше я само тракът на враните и свраките.

Градецът Андора е разположен в полите на планината Маладета, на границата между Франция и Испания. Планината стърчи над него като великан със снежнобяла грива и му придава мрачен изглед.

Беше нощ. Почтените андорски граждани бяха заключили вратите на къщите си и седяха край топлите огнища. Те знаят защо правят това. Градецът им е прочут, ала не с красотата си, а с множеството контрабандисти, разбойници и крадци, които намират убежище в него.

И през 1895 градецът Андора беше заплашен от някой си Диего Гомец. Този мъж преди беше контрабандист, но от няколко години се беше издигнал по обществената стълба и се бе провъзгласил за началник на една добре организирана разбойническа шайка — бе станал началство на „планинските социалисти“, които всяваха страх у мирните андорски граждани и пътниците.

Диего Гомес, както разправяха хората, бил ужасен кръвопиец и безподобен разбойник и убиец. Този звяр с човешко лице беше жесток и алчен и не приличаше на онези разбойнически главатари, които твърдят, че ограбват само богатите и помагат на бедните. Дори и в самия град Андора, макар и да се пазеше от един взвод испанска конница, се бояха от него. Малцина бяха тези, които не беше ограбвал и мъчил. Той не щадеше нито богати, нито бедни, нито старци, нито жени. Ограбваше и изтезаваше всички, които попаднаха в ръцете му.

За дон Гомес си мислеше с натежало сърце тази нощ един мъж, който дори в полунощ стоеше на писалищната маса и подпираше побелялата си глава.

Този човек беше абат Силван, свещеникът на община Андора, седемдесетгодишен старец, но още държелив и здрав. Наистина косата

му беше бяла като сняг, ала чертите на лицето му показваха енергия и смелост, а движенията му — пъргавина.

Андорският свещеник въздъхна дълбоко. Блуждаещият му поглед показваше душевно безпокойство и грижа. На писалището пред него се намираше жалка желязна касичка, чийто капак беше отворен и французинът гледаше неспокойно ценните френски книжа. До касичката имаше писмо с пет печата; надписано от женска ръка. То имаше следното съдържание:

„След смъртта ми да се предаде на моя син граф Естерхази, майор от генералния щаб в Париж, и след прочитането да се унищожи веднага.“

Тези два предмета бяха причината за безпокойството на стария свещеник.

— Трябва да взема някакво решение — каза си абат Силван и стана от стола. — Не бива да оставям наследството на графинята в дома си. Нямам сигурно място, където бих могъл да го скрия. В нашия град има много лоши хора и те ще се опитат да откраднат повереното ми съкровище. Косите ми настръхват, като си помисля за това. Заклех се пред покойната графиня, че ще предам парите и писмото на сина й лично. Телеграфирах му и го помолих да дойде веднага, обаче досега нямам никакъв отговор. Навярно като военен не може да напусне веднага службата си. А пък докато дойде, може да минат още няколко дни. Какво да правя тогава с наследството му? Внуши ми, Боже, някоя добра идея. Не мога да държа дотогава у дома си шестдесет хиляди франка. Трябва да ги скрия на сигурно място, където лошите хора не биха могли да ги намерят.

Свещеникът се отправи към прозореца, вдигна пердето и погледна навън.

Ужасна картина се откри пред очите му. До самата му къща се простираха андорските гробища. Тъмни надгробни камъни и черни кръстове, осветени от бледите лъчи на луната, стърчаха над гробовете, покрити със снежен саван.

При тази тъжна картина на вечен покой, в главата на абат Силван се роди превъзходна мисъл.

— Няма ли да бъде по-добре, ако поверя съкровището на мъртвата, докато синът ѝ дойде да го вземе?

Кой можеше да помисли, че в гроба на графинята се намират шестдесет хиляди франка — никой, тъй като погребението ѝ бе минало съвсем скромно и без никакви церемонии.

Погребението на майката на Естерхази бе наистина много скромно и печално — никакъв приятел, нито роднина, даже родният ѝ син не я придружаваше до вечното ѝ жилище; никой не скърбеше, никой не плачеше за нещастната жена.

— Тъй трябва да стане — каза си абат Силван и се отдръпна от прозореца. — Гробът на графинята още не е затрупан. Това е добре. Ще заровя касичката с парите и писмото върху ковчега на мъртвата.

Изведнъж чертите на лицето му приеха строг вид, а устните му трепнаха болезнено.

— Душата на покаяната се намира сега пред Божия съд — пошепна старецът. — Нещастната е прегрешила много и ще трябва да отговаря за това. Тя е посяла ужасна омраза в сърцата на две семейства. С тази омраза умря нейният съпруг граф Естерхази, като я предаде и на сина си. Тази жена е много грешна и затова трябваше цял живот да страда и да тегли. В това писмо — свещеникът сложи треперещата си ръка на плика — тя признава пред мен и сина си в последната си изповед, че омразата на Естерхази срещу Драйфусовци е неоснователна и че безбожно е излъгала мъжа си. Да ѝ прости небесният съдия и да я прибере в своето царство. Амин! Ала сега аз трябва да изпълня дълга си.

Като каза това, белобрадият старец се обърна към желязната касетка, провери още веднъж ценните книжа, образуващи капитала от шестдесет хиляди, захлупи капака и го заключи с ключа, който сложи в джоба на черното си палто. После сложи на побелялата си глава черна шапка и обви пет-шест пъти шала около врата си.

Запазен донякъде от студа, абат Силван отиде с касетката най-напред в готварницата. После стъпи тихо на стълбата, която водеше от готварницата в една малка стая. Там спеше икономката на свещеника.

Старецът ясно чу хъркането на жената, която спеше блажен сън, и кимна доволно с глава.

— Не, тя не трябва да узнае къде ще бъдат скрити парите до пристигането на истинския наследник.

Старата жена беше много добра и цели четиридесет години бе делила скръбта и радостта си със свещеника, но обичаше много да приказва.

— Тя няма да ме чуе — бърбеше абат Силван. — Никой освен мене няма да знае тайната.

Той запали едно фенерче и излезе през вратата на готварницата, водеща към градината.

Времето беше бурно и студено. Силен вятър вееше откъм планината и дърветата в градината се огъваха и працяха под напора му. Беше тъмно и вятърът почти загасяше фенера, но въпреки това свещеникът вървеше напред. В старото му тяло биеше мъжко сърце.

Колко млади мъже биха взели решение точно в полунощ — времето на духовете — да отидат на гробищата и да изровят полузасипан гроб! Ала абат Силван, поради душевната си чистота и набожността, която пазеше в сърцето си, не вярваше в призраци. Без да му мигне окото, той вървеше между надгробните плочи и скоро се намери пред гроба на майката на Естерхази.

Както си и мислеше, до него още стоеше лопатата на гробаря. Свещеникът сложи фенерчето и касата до близката височинка, взе лопатата и започна да рие замръзналата пръст. Копаяйки, той чу глух звук. Беше ударил върху простия дървен сандък. Старецът спря веднага работа, захвърли лопатата и донесе касата и фенера.

— Бедна покойнице, не се страхувай — пошепна той с кротък глас, като погледна ковчега, — не дойдох да наруша покоя ти, а да скрия твоето свято завещание от хорската лакомия — затова открих гроба ти. Приеми още веднъж наследството, което принадлежи на сина ти. Ти най-добре ще го съхраняваш, докато синът ти дойде на гроба и го вземе.

После старецът спусна касата в разровения гроб. Глух шум се разнесе, когато тежката желязна каса падна върху ковчега и свещеникът без да иска потрепера в този миг, сякаш бе нарушил покоя на мъртвата. Той бързо закопа изровеното трапче и скоро гробът на графиня Естерхази бе покрит със сняг както по-рано.

Абат Силван махна шапчицата си и пошепна една молитва. После взе фенерчето и се запъти бързо към къщата си. Старецът стигна благополучно до нея и влезе в кабинета си. Там зад пъстрите завеси се намираше леглото му.

Олекна му като си помисли, че е скрил съкровището на сигурно място. Той коленичи, прочете молитвата си, угаси лампата и си легна. Скоро след това заспа сладък сън и по лицето му отново се виждаше онази доброта, която му бе присъща в будно състояние.

Снегът падаше тихо по усамотената къща, глуха тишина бе заляла всичко, а тъмната нощ скриваше околността и гроба, в който почиваше майката на Естерхази.

По пътя, водещ от планините към Андора, вървяха шестима души, от които не можеше да се очаква нищо добро. Те бяха облечени в черни наметки, имаха широки шапки и високи обувки за сняг. По брадясалите им лица имаше белези, а когато разгънеха наметките си, се виждаха револвери и ножове, затъкнати на поясите им. В подутите си ръце носеха овчарски геги, а на раменете си — двуцевни пушки. Мъжете бяха стигнали на стотина крачки от дома на свещеника, когато единият от тях се спря. Явно беше, че е предводителят им, защото облеклото му беше по-чисто и около шапката си имаше сърмена наплитка. Чертите на обраслото му с черна брада лице показваха злоба и жестокост.

— Ей, Пиетро, имам нещо да ти казвам — прошепна той на един от другарите си.

— Какво желаеш, капитане? — отговори повиканият.

— Още един път ми кажи — рече чернобрадият мъж, облягайки се на гегата си, — уверен ли си, че в дома на кюрето ще намерим шестдесет хиляди франка, оставени от графиня Естерхази? По дяволите, никак не желая идването ми в Андора да е напусто, защото испанските кавалеристи търсят Диего Гомес като скъпоценност, и го преследват.

Пиетро, който беше още млад, сложи ръце на гърдите си и каза:

— Капитане, заклевам се в Свети Христофор, че ти казах самата истина. Когато ти ме изпрати преоблечен като козар в Андора, за да узная дали се очакват някакви пощенски пратки от Франция, в телеграфо-пощенската станция видях абат Силван, когато говореше с чиновника. Приблжих се до него, целунах му ръка и го помолих за благословия. В това време зърнах телеграмата, която щеше да изпраща в Париж. Кълна ви се в Светата Дева, капитане, че много се зарадвах, задето баща ми (с бой ме е научил да чета и пиша.)

— По-накратко, Пиетро — пресече го Диего Гомес ядно, — прочете ли телеграмата?

— Да, прочетох я и разбрах от нея, че старата графиня, за която мислех, че няма пукната пара, оставила шестдесет хиляди франка. Тези пари са на съхранение у свещеника докато ги подири синът на графинята.

— Дявол го взел, той не ще ги намери — изсмя се Диего Гомес подигравателно. — Напред, другари, ще заставим свещеника да ни каже къде са парите, ала преди това ще трябва да отслужим литургия — по хайдушки начин.

Разбойниците тихо се движеха напред. Скоро стигнаха до къщата, без да им попречи нищо. Набожният свещеник нямаше куче, за да го пази вечер, макар че приятелите му го съветваха да си вземе.

— Нашите хора не вярват, че един беден свещеник може да има и земни съкровища — казваше той на най-добрите си приятели, — и ако Бог е пожелал моята кръв да бъде пролята от разбойник, тогава и кучешкият лай не ще ме спаси.

— Свещеникът спи като човек, който няма какво да загуби — избъбра Диего Гомес. — Веднага ще разберем, дали е тука.

Пиетро заобиколи къщата, за да узнае откъде най-лесно може да се влезе. Върна се и съобщи, че вратата на готварницата не е заключена. И действително, във вълнението си старецът беше забравил да я заключи.

Крадците влязоха в готварницата. Те запалиха фенера и отидоха в голямата стая, която служеше за трапезария. После погледнаха през отворената врата в спалнята на свещеника. Старата му икономка се показва на вратата, която водеше към готварницата. Тя бе чула нощните посетители.

Макар че никога не беше виждала Диего Гомес или някой от неговите сподвижници, възрастната жена веднага разбра, че пред нея стои страшният разбойник.

— Света Богородице, запази ни — изхлипа тя изплашена, — разбойници са ни нападнали.

Това бяха последните думи на нещастницата. Дон Гомес се нахвърли като лъв върху жертвата си. Ножът му светна и се заби в гърдите на клетата старица. Ударена право в сърцето, тя падна, без да проговори.

— Тя ни стори услуга, защото вместо нас събуди свещеника — каза един от разбойниците на капитана, — ето го и стария ментарджия.

Абат Силван се появи на прага на стаята си. Той бе в бяла риза, която стигаше до коленете му. Белите влакна на косата му висяха и му придаваха вид на светец, впечатление, което се усилваше и от слабата светлина на свещта в ръката му.

Викът на старата му икономка го бе събудил и той изплашен бе скочил от леглото. Ала старецът закъсня да попречи на убийството на старата си другарка, а дойде много рано, за да избегне страшната картина.

Свещеникът повдигна ръка ужасен.

— Клетн заблудени хора, какво сте сторили? Убийте едно невинно божие създание и никога не ще можете да се измиете от този грях, а когато някога отидете пред Божия съд, тогава и Всемиловичият не ще има милост към вас.

Думите на свещеника не останаха без отзвук. Те силно повлияха на разбойниците. Само Диего Гомес не се трогна.

— Попе, това не е църква, за да проповядваш — изкрещя той и хвана стареца за гърдите, — насреща си имаш не калугери, а разбойници. Е, чувал ли си някога името Диего Гомес?

Абат Силван изтърпя пронизващия поглед на разбойника.

— Диего Гомес съм чувал вече много пъти — отговори той с глас, който ставаше все по-твърд — и когато съм го чувал, съм молил Бога да има милост към този разбойник.

— Куче такова, ти си се осмелил да се месиш в моите работи — изкрещя Гомес, — ето ти тогава благодарността ми!

И толкова силно удари набожния старец с юмрук, че той припадна.

После Диего Гомес се обърна към своите хора, които сърдито гледаха капитана си.

— Какво стоите и гледате? — извика им той гневно. — Претърсете къщата, счупете всеки заключен шкаф. — Тук има шестдесет хиляди, които трябва да се намерят, ако ще и да разпорим търбуха на попа, за да ги извадим оттам.

Абат Силван се сепна като чу тези думи. Той остана поразен, че разбойникът знае за наследството на Естерхази. После на устата му се

яви ведра усмивка. Знаеше, че търсените шестдесет хиляди са добре скрити и не ще попаднат в ръцете на разбойника.

Пиетро и другите крадци претърсиха къщата. Те изпълниха точно заповедта на капитана си и цялата покъщнина на свещеника бе изпотрошена и изпокъсана. Дори и книгите, които абат Силван обичаше най-много от всичко, не бяха пощадени. Пред очите му бяха раздрани свещеническите одежди, които гой с толкова усърдие си бе набавил.

Белокосият старец въздъхна, гледайки всичко това.

След половин час, през който Диего Гомес стоеше на стола на свещеника и късаше на дребни късчета няколко икони, подчинените му се върнаха и Пиетро му събщи, че въпреки най-щателното претърсване, не са могли да открият нищо.

Диего Гомес равнодушно поклати глава.

— Тъй си и мислех — каза той спокойно. — Свещеникът е много опитен и ги е скрил на такова място, че да не могат да бъдат намерени. Така че сам трябва да ни каже, къде ги е скрил. Доведете белобрадия подлец.

Пиетро се приближи до свещеника, за да го вдигне, ала той беше вече станал. Все така без чужда помощ отиде до главатаря на разбойниците.

— Какво искаш от мене, Диего Гомес? — го попита.

Разбойникът показа трупа на убитата жена, плувнал в локва кръв пред прага на готварницата. — Виждаш ли тази тука?

— Виждам жертвата на кръвнишкото ти дело и сякаш слушам думите на покойницата, която те обвинява пред Бога.

— Мълчи, и тебе ще те сполети същата участ. Само едно може да те избави.

— Само Бог може да ме спаси, ако желае. При това от смъртта не се боя и с нея не можеш да ме уплашиш.

— Няма да те убия — изрече бързо Диего Гомес, — ако ни дадеш шестдесетте хиляди, които си получил от графиня Естерхази.

— Не съм ги получавал за себе си, а за другиго. Затова ще стана крадец, ако позволя да минат във вашите ръце.

Главатарят с усилие запази спокойствие, челото му се сбръчка от гняв.

— Добре — процеди той, — няма нужда да ни даваш парите, кажи ни само къде си ги скрил. А пък ако като свещеник не можеш да ни го кажеш, вземи тебешир и напиши на вратата къде е съкровището. Тогава ще можеш и съвестта си да успокоиш, и другите да увериш, че не си ни казал нищо.

Ала абат Силван се възмути.

. — Аз съм свещеник и никога не можеш да ме заставиш да стана твое оръдие. Коварно човече, още веднъж ти казвам: няма да издам къде се намира наследството на Естерхази, макар и да го зная. Ако искаш, убий ме!

Свещеникът стоеше прав пред разбойника, а в очите му се четеше младежка храброст.

Разбойническият главатар се изсмя подигравателно и скочи от мястото си.

— Приятелю, ти мислиш, че тъй леко ще се отървеш и че ще се задоволя само с това да ти. взема живота. Не, попе, Диего Гомес знае да накара и птичките да пеят, когато пожелае. И тебе също ще накарам да пееш, преди да отидеш на онзи свят.

Двама от разбойниците отидоха при водача си.

— Заковете попа на онази врата. Пробийте ръцете му със студени железа като начало на мъчението му.

Диего Гомес бързо се обърна и ритна толкова силно стария свещеник, че той падна до вратата, която водеше в стаята му. В следващия миг разбойниците хванаха абат Силван, вдигнаха ръцете му и го притиснаха към вратата. После извадиха камите си и ги забиха в ръцете на клетника — и то тъй силно, че влязоха дълбоко във вратата.

Силван изпищя и главата му увисна на гърдите. Беше загубил съзнание.

— Излейте една кофа вода на главата му! — заповяда главатарят.

Един от разбойниците излезе, донесе кофа вода и я изля на главата на свещеника. Свещеникът от Андора отвори очи, огледа се, но с поглед, който не изразяваше болка и гняв, а съжаление към хората, които от божие подобие се унижават да стигнат до най-ниското стъпало на живота.

Диего Гомес скръсти ръце и застана пред мъченика.

— Нямах ли нещо да ми кажеш?

— Нищо, освен да не опорочаваш с погледа си смъртта ми.

— Добре, ще видя тогава дали ще останеш непоколебим, ако те превърна в жив факел. Ей, донесете газ, този дърт пес не иска да даде шестдесетте хиляди, затова ще го запалим.

Един от разбойниците донесе от готварницата тенекия с газ. Двамата намазаха до колене краката на нещастника. След това Диего Гомес заповяда да натрупат слама и книги около стареца, сви няколко хартии и ги запали. После се приближи до немощната си жертва с горящата хартия в ръка.

— Къде си скрил наследството на Естерхази?

— Господи, дай ми сила да остана непоколебим — молеше се свещеникът — и да не стана подлец поради болките.

— Попе — извика разбойникът, когото мъжеството на жертвата ядоса страшно, — за сетен път те питам къде скри парите. Погледни, ето вече пускам запалената хартия в сламата.

— Спасителю, в твоите ръце предавам душата си.

— Иди в пъкъла! — изкрещя Диего Гомес. — Стани на пепел!

Подлецът хвърли запалената хартия върху полятата с газ слама и в следния миг пламъкът се издигна над тялото на нещастния.

Внезапно на предната врата на къщата се почука.

— Абат Силван, отворете, извика силен глас, аз съм майор граф Естерхази и множество видни андорчани ме придружиха дотук.

— Бягайте през градината — заповяда разбойническият главатар на своите хора, — не трябва да започваме никаква борба, понеже след няколко минути може да дойде войска, а сме само шестима.

Разбойниците бързо избягаха. Те минаха през готварницата и стигнаха до градината, но докато прескачаха оградата, хората на пътя ги видяха. Два револверни гърмежа се разнесоха над бегълците. Един от разбойниците скочи и после падна, явно мъртъв. Другарите му не се погрижиха за него, защото бързаха да стигнат до планината, за да се спасят от преследването. А всъщност никой не ги преследваше, защото хората на графа имаха по-важна работа.

Граф Естерхази, който стоеше с неколцина андорчани пред къщата на свещеника, строши с помощта на няколко силни мъже вратата и влезе пръв в къщата.

Посрещна го отвратителна миризма на изгоряло и дим. После се препъна в един женски труп и нагази в локва кръв.

Ала черният майор не обърна внимание на това, защото видя още по-страшна картина — старец, разпънат с ками и превърнат в огнен стълб. Естерхази извика и придружаващите го влязоха. Скоро угасиха огъня. Естерхази свали сам стареца, чието тяло бе покрито с рани, занесе го в съседната стая и внимателно го положи на леглото.

Скоро всички жители на Андора бяха пред дома на достойния си свещеник и всеки го оплакваше.

Двама лекари помагаха на мъченика. Ала изкуството им бе безсилно. Умиращият още един път отвори очи. Погледът му спря на майор Естерхази, който седеше до него. Черният майор искаше да се възползва от момента и се наведе към стареца.

— Ако можете да ме чуете, отче, отговорете ми. Аз съм граф Естерхази, наследник на онази дама, която ви е поверила имуществото. Къде са парите и документа?

Умиращият се повдигна.

Очите му изскочиха от орбитите и ясно се виждаше, че събира сили, за да каже няколко думи.

— Диего Гомес... искаше... да открадне парите... документът... майка ви... търсете разбойника!

Измъченият свещеник се разтрепера и падна на възглавницата.

Той бе издъхнал и причината за смъртта му бе наследството на Естерхази!

Черният майор остана като гръмнат. Парите, на които възлагаше толкова надежди, му бяха отнети.

Долният разбойник сигурно бе откраднал парите и избягал в планината. Така тълкуваше Естерхази думите на умиращия. Той веднага взе решение. Най-напред майорът отиде при гроба на майка си, който гробарят му посочи.

— Майко — извика той, — майко, защо не си жива, защо не можах да те видя! Щях да съобщя нещо, което щеше да ти донесе облекчение. Отмъщението на Драйфусовия род е започнало и няколко души от него вече станаха жертва на проклятието. Твоята чест, майко, ще бъде заплатена с нещастията на тия, които те погубиха. Спи спокойно, майко, твоят син живее само за отмъщението.

После черният майор отиде в един хотел в града и си почина няколко часа, тъй като беше уморен.

Събуди се в осем часа сутринта, закуси и отиде при испанския подполковник, който командваше полка в Андора. Испанецът прие любезно френския си колега.

Двамата офицери разговаряха около час, след това сто души кавалеристи получиха заповед да възседнат конете и тръгнаха под предводителството на подполковника и граф Естерхази срещу разбойника Диего Гомец. Черният майор мислеше, че ще може да намери загубеното си наследство. Беше се уловил за тази надежда, както потъващият се хваща за сламка.

4.

Огънят се издигаше високо над запаления сал, на който се намираха капитан Драйфус и другарите му и осветяваше морските далечини. Нещастният Панталон, който в лудостта си запали сала, държеше още Одета и искаше да я хвърли в пламъците, Ервин се втурна да спаси любовницата си. Той хвана ръцете на полуделия и ги изви на гърба му. Легуве се приближи и му върза ръцете и краката, въпреки че лудият се противеше. После го блъсна и той падна на пода. Повече не можеше да им вреди.

Изведнъж от устата на Одета се разнесе ужасен вик.

— Мирович — извика тя, — сакатият се намира още в горящата каюта.

Всички се стъписаха. Пръв се съвзе Драйфус и влезе през пламъците в каютата.

Измина мъчителна минута и капитанът се появи. Носеше на ръце сакатия. Мирович не беше обгорял, а димът само го беше задавил и Драйфус го сложи близо до кормилото, а Одета направи всичко възможно, за да го съживи.

Мъжете отчаяно се опитваха да спасят оръжието и храната и се стараеха да ограничат огъня. Затова капитанът заповяда да изсекат с брадвите и ножовете горящите стени и да ги хвърлят във водата. След като това беше извършено, лесно можеха да изгасят пламъците.

Бегълците пресметнаха точно загубата. От провизиите само една част беше повредена, а стените на каютата, които бяха изгорели, лесно можеха да се поправят.

Гредите на каютата не бяха изгорели, а в лодката на Панталон имаше платно, с което можеха да поправят изгорелите стени.

При изгрев слънце нещастните мореплаватели бяха вече привършили тази работа и от злодеянието на Панталон не бяха останали следи. И Мирович скоро се съвзе, защото бяха изгорели само постелките му. През деня си починаха от умората и когато облаците, които предната вечер закриваха небето изчезнаха, всички се поразвеселиха.

Душевноболният Панталон не можеше вече да ги безпокои, защото беше изтощил силите си и спеше като мъртъв, при това имаше признаци, че не ще се събуди скоро. Въпреки това от предпазливост не развързаха ръцете му. Самата Одета призна, че това е необходимо, понеже не биваше отново да се излагат на същата опасност.

Когато след обяд всички се събраха близо до кормилото, Легуве даде сръка знак, че иска да говори:

— Приятели, вчера младият Антонио ни разказа историята на своя живот и макар и да не ни каза каква е връзката на участието му с изпращането му в Каена, пак разбирам, че този разказ се отнася до известна степен и до него.

Антонио погледна към пода и се изчерви като девойка.

— Вярвам, че днес е мой ред — продължи Легуве, — да разкажа историята на живота си. Ще започна с едно известие, което много ще ви изненада. Аз съм протестантски пастор.

Щом Легуве изрече тези думи, Ервин и Одета се спогледаха и девойката поруменя. Драйфус хвана ръката на Легуве и горещо я стисна.

— Щом си пастор — каза той, — признавам, че знаеш да водиш борба не само с библията, но и с други оръжия.

— За съжаление, много пъти през живота си е трябвало да се боря и с други оръжия — отвърна Легуве, като погладя брадата си. На двадесет и петата ми година стана моето първо кръщение. Тогава бях протестантски пастор във френско-пруската война. Ала спомените ми са ясни само до 25 август 1870 — до сражението при Седан, на което бе съвсем разсипано наполеоновото владичество. Бях близо до генерал Мак Макон — главнокомандващия френската армия. В този ден Мак Макон заедно с целия си щаб се беше спрял на едно възвишение близо до Седан и оттам ръководеше действията. Французите се биеха храбро, но бяха лошо нахранени, лошо въоръжени и обезсърчени от предишните загуби. Войниците на германските съюзници силно притиснаха французите при Седан и най-после съвсем ги обградиха, докато се оказаха като мишки в капан. Преди да се съвземем, нападнаха и възвишението, на което се намираше Мак Макон с щаба си и трябваше да си пробием път, за да не падне главнокомандващият ни в плен. Въпреки че бях облечен в свещенически одежди, ме обзе войнствен дух. Откровено признавам, че в тази минута забравих

пасторската си мисия и мисълта, че Франция е загубена и че всеки от синовете ѝ е длъжен да я пази до последната си капка кръв, напълно ме обзе. Гъст барутен дим ни забулваше. От време на време в сиво-бялата мъгла светваха огнени ивици и после град от куршуми се сипеше върху ни и другарите на маршала падаха мъртви на земята. Аз бях близо до Мак Макон. Нито един мускул не трепваше на бледото му лице. Този храбър войник като излят от бронз гледаше сражението и само устните му едва забележимо помръдваха, понеже виждаше, че битката е загубена.

— Господа — обърна се той към нас, — след три минути топовете ще бъдат насочени към възвишението, на което се намираме, и гранатите ще унищожат всичко. Затова колкото е възможно по-скоро трябва да напуснем това място и да си пробием път през взвода пруски конници.

Веднага възседнах коня на убития адютант и препуснах към маршала. От другата ми страна яздеше офицерът-знаменосец, а зад нас имаше тридесетина офицери на коне. Минахме през мъртви и ранени, изкорубени оръдия, барабани, съборени палатки и неочаквано — всичко стана много по-бързо, отколкото го разказвам — се намерихме пред цял полк пруски драгуни. Който падне, ще падне — това е войната. В същия миг капитан Валкюр — адютантът на маршала — бе улучен с куршум в гърдите и падна. Маршалът се сепна.

— Ах, Валкюр — извика той, — ти беше храбър офицер, ала умря и от красива смърт. А сега напред, господа, и Бог да бъде с нас!

И аз взех една шашка и бях уверен, че я владее добре. Нали всичко беше в това да се спаси животът на маршала и се запази знамето на Франция. Мак Макон сам, се биеше отчаяно, защото нашите врагове нападаха най-много него. Всички бяхме насочили сабите си към гърдите му. А куршумите на пруските драгуни барабанияха по нас, сякаш кош фасул се изсипваше отгоре ни. И ние пак напредвахме, защото мощната ръка на Мак Макон, и тя със сабя, постоянно описваше кръгове и който се озовеше пред него, падаше мъртъв. Грамаден драгун се нахвърли върху ми. Един куршум на неговия револвер улучи дясното рамо на маршала.

— Предайте се — извика драгунът, — вие сте мой пленник.

Веднага вдигнах сабята си и му пукнах главата. В същия миг знаменосецът ни бе прободен в гърдите и падна от коня.

— Знамето. — извика маршалът, трогнат до сълзи. — Спасете знамето!

Аз вече бях откопчил знамето от ръцете на умиращия и въртейки го около себе си, казах на маршала:

— Франция и храбрият ѝ маршал още се държат! Почувствах неочаквано, че някакъв хлад премина през гърба ми и достига до сърцето ми. Един от неприятелските драгуни беше забил шпагата си в плешката ми. Притъмня ми. Със сетни сили се хванах за гривата на коня и толкова се наведох, че покрих знамето с тялото си. Загубих съзнание.

Когато се свестих, се видях в една висока, голяма, изящно подредена стая. Лежах на меки възглавници. Пред мене стоеше красива жена, облечена в траур.

— Аз съм графиня Мелания Валкюр — рече с приятелски глас тя — и бях щастлива да ви намеря близо до замъка ни след битката при Седан и да ви помогна. Четири седмици бяхте между живота и смъртта и само благодарение на грижите на моя стар лекар останахте жив.

Погледнах красивото ѝ бледо лице и помислих, че сънувам.

— Госпожо графиньо — отговорих със слаб глас, толкова няхах сили, — сега трябва само да ви благодаря. Може би ще получите известно удовлетворение при мисълта, че сте спасила свещеник.

Очите на графинята светнаха.

— Познах по облеклото, че сте свещеник — отговори тя; — но други факти ми показаха, че сте и храбрец. Когато с прислужницата си Бабет онзи ден обикаляхме околността, търсейки другиго, намерих вас до убития ви кон, с разкъсаното знаме в едната ръка и остра сабя в другата.

Как приятно звучеше гласът ѝ?

— И аз в сражението на двадесети август — продължи графинята — претърпях голяма загуба. Мъжът ми, граф Валкюр, адютант на маршал Мак Макон, оттогава изчезна и макар че не успях да намеря трупа му между убитите, предполагам, че все пак е убит.

— За голямо съжаление, госпожо, трябва да потвърдя верността на предположението ви — казах след кратко колебание. — Видях как граф Валкюр падна до мен — един куршум прониза сърцето му.

Младата жена закри лице с кърпичката си, но когато я махна, не видях никакви следи от сълзи.

Изминаха още шест месеца, докато оздравях съвсем. Макар че през тези месеци понесох големи страдания; те остават едни от най-красивите в живота ми. Наглеждаше ме най-хубавата и добра жена и задоволяваше и най-малките ми прищявки. Другари, няма защо да ви лъжа, влюбих се в тази хубава вдовица с тъмно-руси коси и красиви очи. Обичах я с цялата жар на сърцето си, което за пръв път изпитваше това божествено чувство, и по погледа ѝ разбрах, че и тя не е равнодушна към мен, макар че не разменихме и дума, която можеше да издаде чувствата на другия. Вие ще си помислите, че Мелания беше лекомислена жена. Би ли могла да забрави скоро своя мъж, който падна в сражението, ако не е била лекомислена жена!

Бракът на граф Валкюр с младата му съпруга, който не продължил повече от година, не бил щастлив. Мелания била дъщеря на кубински плантатор. От постоянните войни на този прекрасен остров, наричан бисерът на Антилите, нейният баща бил съвсем опропастен. Точно когато кредиторите му искали да продадат малкото му имущество, се появил граф Валкюр.

Графът, разболял се в Париж, бил дошъл в Куба, за да се лекува от чудесния климат. Той видял Мелания и научил в какво положение е нейният баща. За да я спечели, Валкюр го спасил от разоряване. Стара история! Графът платил дълговете на плантатора при условие че Мелания, тридесет години по-млада от него, ще му стане жена. Това било блестяща партия, но сърцето на младата жена се късало, защото тя не обичала графа. Жертвала се заради баща си.

Осем дни след венчаването, което станало в Хавана, жертвата се оказала излишна. Плантаторът починал. Графът заедно с младата си жена, се завърнал в Париж и Мелания взела от отечеството си само един спомен — слугиня кубинка, на име Бабет. Тя и имаше пълно доверие, за което по-късно получи в отговор черна неблагодарност.

Макар че граф Валкюр имал в Париж Прекрасен дворец, предпочитал да затвори жена си в замък, намиращ се в гората около Седан, поради безграничната си ревност. Това било и основната причина, поради която не живеел добре с жена си. Младата жена не само не обичала графа, но и твърде скоро го намразила. След това се разрази сражението при Седан, в което съпругът ѝ загина.

Мелания остана на двадесет години — млада, много богата, вдовица. Когато отвориха завещанието на мрачния граф, намериха

записка, която показваше себелюбието на този човек. Наистина, Мелания остана наследница на грамадните му имуществва, но можеше да разполага само с лихвите им, които, ако се ожени за друг, губи.

— Всичко това — каза Легуве — ми разказа младата графиня една вечер, когато бяхме в градината на замъка.

— Приятелю, вие виждате — завърши тя, — че човек трябва да ме обича само заради самата мен, защото когато подам ръка другиму, аз ще бъда бедна като просякиня.

Повече не можах да се въздържа, хвърлих се в краката на Мелания, целунах белите ѝ ръце и прошепнах:

„Ти ще обогатиш онзи мъж, който ще те назове своя, макар че си бедна.“

Тя ме вдигна и аз я прегърнах.

За мен започнаха сладки часове. Съвсем забравих, че зад вратата на замъка има и друг свят, че имам и други задължения. Смятах ме за съвсем загубен — нека ме смятат! Знаех, че живеях и живея като щастливия Танхойзер в планините на Венера.

Мелания горещо ме обичаше, тя жертваше за мен всичко, което жена може да жертва за мъж. За да не разбере никой за нашите отношения, тя уволни всички слуги, освен Бабет и един стар кастелан, който ѝ беше наистина верен. Ако беше ме послушала, трябваше да уволни най-напред Бабет. Тя беше красива, но ленива и лекомислена и никак не ми харесваше.

За съжаление обаче, тя изпитваше към мене съвсем други чувства. По очите ѝ четях, че аз я интересувах и един ден, когато се разхождах из градината, а Мелания спеше, тя неочаквано ме прегърна, целуваше ме и се кълнеше, че ме обича. Аз отблъснах развълнуваната жена, но не казах на господарката ѝ за случката, защото точно сега имаше нужда от спокойствие.

Една нощ из замъка се разнесе плач — плодът на нашата любов беше момиченце. Нарекохме го Долора. Колкото и невероятно да ви се вижда, ние решихме да направим за детето всички жертви и да се венчаем. Долора трябваше да стане наследница на граф Валкюр.

Измина половин година и любовта ни край люлката на детето стана още по-сърдечна. Неочаквано гръм

светна от ясното небе и мълния разруши нашето щастие. Една сутрин, когато Мелания и аз закусвахме, а до нас играеше Долора,

пристигна писмо. Като видя почерка на плика, Мелания пребледня като мъртвец. С треперещи ръце отвори писмото, прочете го и падна в безсъзнание. Хвърлих се върху нея и покрих с целувки лицето ѝ. Вдигнах я на ръце и я занесох до леглото. Ала все още не знаех от какво беше уплахата ѝ. Мелания посочи писмото, което взех и прочетох.

Трябваше да събера всички сили и да не се поддам на страшния удар, който разруши щастieto ни. Писмото бе написано от граф Валкюр! Този, който всички смятаха за мъртъв и отдавна бяха забравили, се оказа, че е жив. Прусите го намерили тежко ранен и го прибрали като пленник в крепостта Торн. Доскоро той живеел там и понеже го заловили, когато рисувал укрепленията, арестували го за две години. Не е имал възможност даже да пише във Франция. Сега бил свободен и се връщал. Няколко часа само след получаването на писмото, той щеше да бъде при Мелания...

Не мога да ви опиша ужаса, който ни обхвана. Хълцайки, Мелания се хвърли в обятията ми, търсейки помощ и утеха от мен, а аз не можех да ѝ ги дам. Само един път имаше, по който можеше да се избавим от тази опасност, а той ни съкрушаваше сърцата. Трябваше обаче да изберем него и по него да тръгнем! Ако не искахме да унищожим честта на Мелания, аз и детето трябваше да излезем от кулата и да не се появяваме вече никога тук.

След дълго обмисляне решихме следното:

Аз и малката Долора трябваше да напуснем замъка и да заминем за Куба. Искях там да възпитам детето си и да оставя в ръцете на Бога нашето бъдеще.

За да не се лиша от женска помощ при отглеждане на детето ни, Мелания ме помоли да взема Бабет с мене, понеже тя познаваше добре остров Куба и можеше да ми бъде полезна в случай, че остана там. Едва се съгласих с това, тъй като кубинката не ми харесваше и се страхувах да бъде толкова близо до мене, откакто ми бе открила чувствата си. Обаче, за да не откажа на бедната си Мелания, се съгласих.

Тя повика Бабет и разказа всичко на тази жена.

— Желаете ли да придружиш детето ми през морето — попита графинята, — да помогнеш на скъпия ми съпруг, да възпитах и наглеждаш Долора и да я пазиш от всяко зло?

— Моя бедна и нещастна господарке, всичко ще направя за вас — извика младата жена и целуна ръцете на Мелания.

Но като се изправи, тя така ме погледна, че аз останах изненадан — погледът на кубинката беше пълен със страст и тържество.

Докато приготвихме необходимите неща за път, дойде телеграма, в която се съобщаваше, че след два часа графът ще пристигне в Седан. Трябваше да бързаме, за да не се срещнем с него. Без да си кажем нещо, аз притиснах любимата си до гърдите. После Мелания целуна детето ни, като ме изгледа с поглед, който никога не ще забравя.

Файтонът ни чакаше и ни закара на Седанската гара. Със същия този файтон графът щеше да се върне в замъка...

Ние пристигнахме благополучно в Париж, а оттам отпътувахме за Хавър и заминахме с парахода за Хавана.

Мелания ме беше снабдила с много пари. В Хавана купих същата къща, която е принадлежала по-рано на баща й, домът, в който тя бе отрасла и за запазването на който се бе продала на мъжа, когото не обичаше.

Къщата беше в добро състояние и ние се заселихме в нея. До този момент Бабет си гледаше работата и не споменаваше нищо за своите чувства към мен. Но първата вечер, когато останахме в новооткупената къща и бях току-що целунал малката Долора и исках да се оттегля в спалнята си, тя ми препречи пътя и ме погледна с искрящи от страстта очи:

— Направи ме твоя жена или ще се върна в Париж и ще разкрия всичко на графа!

Толкова се уплаших, че няколко минути я гледах без да продумам.

— Аз те обичам — продължи тя задъхано, — заклех се, че ще Стана твоя жена. Ако откажеш, графинята е загубена! Графът ще изпъди невярната си жена, а мене ще възнагради богато. Предпочитам да живея с тебе, отколкото да стана богата.

Какво да сторя?

Можех ли да оставя тази жена да опетни честта на Мелания? Молах се, унижих се пред тази подла весталка, мъчех се да я отклоня от намерението й, но по-скоро би се трогнал камък, отколкото да накарам тази кубинка да се откаже от намерението, си. Оставах ми два пътя за спасение. Или да извърша убийство и така да отстраня

свидетелката на тайната ни, или да се съглася с желанието ѝ и да се венчая с простата зла жена. Понеже не исках да стана убиец, предпочетох второто. С разбито сърце заведох Бабет до олтара. Така между мен и тази, която обичах най-много на света и която беше майка на детето ми, легна двойна сянка.

Легуве толкова се бе разчувствал, че спря разказа си за няколко минути. Той закри лицето си с ръце и приятелите му видяха, че сълзи текат между пръстите му. Кроткият и честен Легуве плачеше като дете.

Черни облаци бяха забулили небето и морето шумеше. Над повърхността на водата летяха птици и търсеха храна.

— Мелания и аз — продължи Легуве — непрестанно разменяхме писма помежду си, като се пазехме да не попаднат в ръцете на страничен човек. Аз наричах Мелания в писмата си „моя съпруга“, тъй като тя действително беше такава пред Бога. Дълбока скръб се четеше във всеки ред на писмата ѝ. Тя живееше при един мъж, който не можеше да я разбере и се държеше с нея зле.

А моят брак беше една верига от страдания. Едва сега бях разбрал истинския характер на тази жена. След като постигна целта си, госпожа Легуве стана много мързелива, нищо не правеше, само харчеше пари и непрестанно искаше все нови тоалети. Но небето ми бе подарило утеха. Моето дете, Долора, порасна и стана хубаво момиче, тя беше моята радост.

Един ден, когато беше вече на седемнадесет години, получих писмо, което трябваше коренно да измени моя живот. Мелания ми пишеше, че станала вдовица. Граф Валкюр, играейки на карти, получил удар и починал. Това беше радостна вест, обаче след нея следваше и тъжна. Тя пишеше в писмото си, че е болна. Двойственият ѝ живот разрушил нейното здраве и лекарят ѝ бил признал, че ще живее само няколко месеца. Веднага да съм тръгнал, за да заведа Долора при нея, тъй като искала още веднъж да види детето си.

Аз продадох къщата си, парите от нея сложих в един кожен пояс около кръста си, купих три билета за парахода, който скоро щеше да отпътува, и броях часовете до нашето тръгване. Два дни преди тръгването ни Долора се разболя. Лекарят каза, че момичето не е тежко болно, прихванало е скарлатина, но заради нея не можехме да заминем. Купувачът на къщата ми, за щастие, позволи на дъщеря ми и на госпожа Легуве да останат в нея, докато оздравее Долора. Аз им

оставих достатъчно пари, поръчах им веднага щом могат, да ме последват и заминах за Франция с тъжно сърце. Не бих отложил пътуването си за нищо на света, понеже едно предчувствие ми казваше, че трябва да бързам, ако искам да намеря Мелания жива. Това предчувствие не ме беше измамило. Когато дойдох в замъка в Седан, моята любима лежеше на смъртно легло. Тя ме позна и обви нежните си ръце около главата ми, а аз плачейки се наведох над нея.

— Занеси на нашето дете моята благословия — пошепна тя. — До последния си час обичах и двама ви. Погрижила съм се за бъдещето на Долора. Тя ще бъде много богата, ще наследи целия имот на граф Валкюр, а ти ще бъдеш негов управител. Завещанието, в което признавам Долора за мое дете, се намира при нотариуса Пиер Натузиус. Може би роднините и братята на графа ще искат да го оспорят, но това е невъзможно, тъй като само аз имам право да се разпореждам с него.

Говорът беше изтощил болната. Тя падна безсилна на възглавницата. Мелания отвори още веднъж очи, промълви моето име и името на Долора и умря в ръцете ми.

Според желанието ѝ не я погребяха в семейната гробница на фамилията Валкюр, а в парка, там, където някога се обяснихме в любов.

След като я погребях и пролях горещи сълзи на гроба ѝ, реших да се боря за правото на детето си. Отправих се при нотариуса Пиер Натузиус в Париж, един от най-вещите адвокати.

— Познавам го — каза капитан Драйфус. — Още от пръв поглед, признавам, този човек не ми се понрави. Прилича на мошеник.

— Да, той е мошеник — изрече Легуве с разтреперан от възмущение глас. — Не си се излъгал, капитане, той е виновникът, за да съм заточен на Дяволския остров. На основание на оставеното завещание на графиня Валкюр отидох при него, за да уредя наследството на Долора. Обаче подлецът ме изгледа надменно и рече:

— За какво завещание ми говорите? Такова не съществува.

— Какво, вие искате да превърнете една умираща жена в лъжец! — му казах разтревожено. — Щом отричате съществуването на такова завещание, значи сте го укрили, тъй като роднините на граф Валкюр навярно са ви платили за това!

Натузиус ме потупа по рамото:

— Вие сте луд, човече — изрече той хладнокръвно, — и ако се съдите с нас, ще ви тикна в лудница или в затвора.

Разбрах всичко и си отидох. Явно това беше заговор против мен и против моята дъщеря. Обаче вярвах, че ще мога да осуеят плановете им, като докажа, че Долора е действително дъщеря на Мелания, въпреки че можеха да отхвърлят свидетелството на съпругата ми, а старият, мълчалив слуга беше отдавна умрял. Но аз имах още ония писма, които Мелания ми писа преди шестнадесет години и които, за щастие, бях взел със себе си.

От тях можеше ясно да се разбере, че Долора е наследница на Мелания.

Заведох дело и приложих писмата. Открих всичко без да пощадя себе си и казах, че аз съм свещеникът Легуве, когото считаха за мъртъв още от битката при Седан. Осем дни след това ме арестуваха. Обвиниха ме, че съм бил мошеник, като съм искал да завладея голямото богатство. Свещеникът Легуве бил мъртъв, а онези писма били фалшифицирани. Роднините на графа бяха доста влиятелни хора и преобърнаха делото във фарс. Натузиус представи лъжливи свидетели, подкупиха членовете на съда и направиха всичко, за да ме опропастят.

Осъдиха ме на десет години заточение в Каена.

Легуве се изсмя силно и в същата минута светкавица освети сала.

5.

Буря!

Тази дума изговориха всички едновременно. Мореплавателите станаха и отправиха поглед към небето. То беше се смрачило от тъмните облаци. Северният вятър издуваше ветрилото и салът се движеше толкова бързо, сякаш бе тласкан от парна машина.

— В опасност ли се намираме? — попита Одета мълчаливите мъже.

— Засега не изглежда да сме в опасност — отговори Драйфус. — Мълниите не могат да повредят нашия сал, но ако вятърът се обърне в ураган и вдигне вълни, тогава ще изпаднем в критично положение.

— Но и в такъв случай не трябва да се съмняваме в нашето избавление — каза Ервин, — понеже според моя преценка се намираме само на пет мили от сушата и бихме могли да стигнем брега дори при голяма буря.

— Ще сторим това само в краен случай — рече Драйфус, — понеже не знаем какво ни очаква на брега.

Мълниите не преставаха. Над главите на бегълците трещеше, сякаш хиляди оръдия гърмяха едновременно. Но нито капка не бе капнала до този момент от небето.

Неочаквано заваля силен дъжд и принуди бегълците да се скрият в полуизгорялата каюта. Легуве остана на кормилото и с увереност управляваше сала. В това време Одета се бе облегнала на гърдите на Ервин и влюбените си говореха шепнешком. Неочаквано Ервин излезе от каютата и отиде при Легуве.

— Приятелю, имам нещо да ти казвам — рече той и сложи ръка на рамото му.

Легуве, който беше дълбоко замислен, се сепна.

— Какво искаш? — запита той.

— Ти ни каза, че си свещеник — продължи Ервин.

— Още ли си такъв?

— Да — отговори Легуве уверено.

— Не си ли загубил сана и достойнството си, щом толкова години не си упражнявал свещенодействие?

— Аз съм протестантски свещеник и не съм загубил правата си.

Ервин погледна радостно към небето, хвана ръката на Легуве, стисна я и прошепна:

— Можеш ли да извършиш бракосъчетание между Одета и мене и вярваш ли, че издаденото от тебе свидетелство ще бъде признато от всички?

— Мога и желая да го направя — каза сериозно Легуве, — а що се отнася до свидетелството, можеш да бъдеш уверен, че всяка църковна управа ще го признае.

Германският барон прегърна приятеля си.

— Направи ни още днес щастливи! — помоли той.

— Тук, на този сал, който ще ни отведе към свободата, искам Одета да стане моя съпруга. И тя го желае. Дано ни благослови Бог. Легуве, готов ли си?

— Готов съм! На 20 август стават точно двадесет и пет години, откакто за последен път свещенодействах и от толкова години днес за първи път ще извърша обред в безбрежния океан, където смъртта е по-близо до мене, отколкото е била на бойното поле при Седан.

Ервин се върна при приятелите си, които в това време бяха излезли от каютата, понеже небето беше се изяснило. Той прегърна Одета и я притисна до гърдите си.

— Приятели — погледна ги младият германец, — моля ви да бъдете свидетели на бракосъчетанието ми с Одета, което ще бъде извършено от свещеник Легуве. Още на Дяволския остров решихме да се венчаем. Легуве е свещеник, Вие, приятели, сте наши свидетели, а небесният свод е най-красивата църква, в която ще бъдем венчани.

— Отлична мисъл! — поде Драйфус. — Нека веднага се изпълни намерението ви.

Всички се заловиха за приготовленията. Покриха с чаршаф един дървен сандък, сложиха върху него образа на спасителя, който младият Антонио бе издълбал върху едно дърво, още когато беше на острова.

Това беше олтарът. Легуве се изправи зад него, Ервин и Одета застанаха пред него. От страни бяха Драйфус и Антонио, а зад тях Минович.

Легуве написа венчалното свидетелство, оставаше да впише имената на младоженците.

Започна обредът.

В никоя църква и от никой свещеник не са били бракосъчетавани двама влюбени по толкова трогателен начин, както това стана на тези плаващи дървета между водата и небето.

И сякаш самата природа се промени и прие празничен вид. След бурята съвсем се изясни. Целият небосвод се обля в кървава руменина и залязващото слънце приличаше на горящ скъпоценен камък. Топъл, благоуханен въздух се носеше около свидетелите, свещеника и младоженците и сякаш всичко бе изпълнено с любов.

Когато свържи обредът, Легуве заговори:

— Вие, които се намирате на няколко заковани дървета, вие, които нямате отечество, нито дом и приличате на странстващ дивеч, който трепери при приближаването на ловеца, вие питате къде ще отидем, къде е нашето отечество. Утешете се! Не бойте се! Във вашите сърца носите най-хубавия дом — любовта. Този дом е по-силен от всички кули, по-красив от всички замъци, него не може да разруши ни буря, ни пожар, нито могат да му попречат времената и хорското лукавство. Който носи в сърцето си искрена любов, никога не е бездомен и тогава, когато пътува по пясъка на пустинята, или по вълните на морето. Тази любов ви е извела от мрака на пленничеството и ви води към

светлината на любовта, тя ще ви води по път от рози към щастието!

Одета се разхълца.

— А сега — завърши Легуве, — кажете ми, искате ли да живеете заедно в нужда и скръб, радост и любов? Барон Ервин фон дер Халде, ако желаеш да бъде девойката Одета Панталон твой съпруга — кажи „да“!

— Да — произнесе Ервин.

— А сега, Одета Панталон, желаеш ли да бъдеш жена на този мъж и да го уважаващ и му се покоряваш като съпруга?

От устата на Одета литна едно тържествено „да“. От няколко минути никой не забелязваше, че капитан Драйфус беше неспокоен и се взираше в хоризонта.

— Разменете пръстените — каза Легуве на младоженците.

Одета имаше два пръстена и бе дала на Ервин единия от тях. Двойката си размени пръстените — Одета взе този, който носеше Ервин, а Ервин взе нейния. После устните им се съединиха в продължителна целувка, а в това време Легуве прочете молитвата. После написа имената на младоженците в свидетелството и го скрепи с подписа си.

— Моля тримата свидетели да подпишат документа.

Мирович, който беше най-стар, трябваше да го подпише. Той взе перото и с трепереща ръка написа „Княз Михаил Панин“.

Всички останаха учудени, когато разбраха, че мълчаливият недъгав старец е княз. Мирович тъжно се усмихна и се оттегли назад.

После се подписа Драйфус и като даде перото в ръцете на младия Антонио, му прошепна:

— Бързо, бързо, нямаме време за губене.

Ала Антонио, колебаейки се, въртеше перото в ръката си, лицето му се изчерви и той плахо се оглеждаше, сякаш неочаквано загуби всяко мъжество.

Младежът въздъхна.

— Побързай — прошепна му още веднъж Драйфус.

— Добре — каза младежът, — но отец Легуве, кажи ми нужно ли е свидетелят да подпише истинското си име?

— Да, синко!

— Добре тогава, ще подпиша. Антонина Бертучио! Аз съм жена, девойка, аз съм нещастната Антонина, която уби бащата на Емилио Цезаре!

Тя има сила да подпише, после закри с ръце лицето си и се хвърли в обятията на Одета.

— Легуве, всичко готово ли е? — запита капитан Драйфус с треперещ от вълнение глас. — Ервин и Одета мъж и жена ли са вече?

— Да, те са мъж и жена.

— Приятели — каза Драйфус, — сега слушайте какво искам да ви кажа. Бъдете смели! Виждате ли облака, там на вечерното небе, който като черна змия плува по него?

Всички излязоха от каютата и отидоха към средата на сала.

— Какво е това? — дочу се сподавено и пълно с тревога.

— Най-тъжното, което досега ни е сполетявало — отвърна капитан Драйфус. — Това не е облак, а дим от параход. Навярно е

параходът на губернатора Грефин, който се намира само на няколко мили от нас. Ако Бог не направи чудо, ние сме пропаднали.

— Чудо, Боже в небесата, направи чудо.

Трогателна, странна и сърцераздирателна бе молитвата на бегълците. Неочаквано се разнесе гърмеж и граната падна на десет крачки от сала.

Параходът на губернатора на Каена бе открил сала на бегълците.

6.

Малкият керван, командван от казашкия хетман Михаил Михайлович, се намираше край бреговете на река Енисей. Транспортът трябваше да пътува до Иркутск и от всички заточеници останаха само двама: Павловна и Питу. По-голямата част от тях бяха настанени в Омск и други станции по сибирското шосе. Само двамата беше определено да бъдат изпратени в живачните рудници на Иркутск — най-ужасното място, което съществува за заточениците в Сибир.

Благодарение на тайната помощ и покровителството на казашкия хетман, Павловна беше изтърпяла тежестите на дългото пътешествие. Изглежда, че чистият въздух опресняваше силите ѝ и тя бе станала още по-красива, отколкото по-рано. Лицето ѝ сега беше румено, походката ѝ енергична, а устните ѝ светеха като алена роза. Пътуването през Сибир не навреди на това хубаво момиче.

Обаче колко мизерно изглеждаше Питу! Гордият французин беше съвсем съкрушен от сполетялото го нещастие. Изнемощял като муха, с наведена глава, той се тътреше между казаците и не преставаше да проклина всичко руско. Щом казаците чуеха клетвите му, те го сритваха и не минаваше ден, в който Питу да не опита казашката любезност. Най-силно ненавиждаше хетмана, когото Питу обвиняваше за цялото си нещастие; смяташе, го за свой смъртен враг и ако погледите му можеха да се превърнат в ками, Михаил Михайлович отдавна щеше да е между мъртвите.

Хетманът не се безпокоеше ни най-малко от омразата, която четеше в очите на французина и се отнасяше строго с него, като внимаваше Питу да не се приближава до Павловна. Това момиче беше пленило изцяло сина на степите. Той нареди то да върви винаги зад транспорта и часовете, които прекарваше с нея, бяха едни от щастливите през живота му. Казашкият офицер затисна гласа на сърцето си и никога не говореше на Павловна за любов, докато беше негова пленница. И момичето отбягваше всеки поглед, който можеше да породии у офицера надежди. Когато хората му бяха напред, той я

молеше да се качи на коня му, но тя винаги отказваше. Девойката вървеше пеша до него.

Река Енисей, на чийто бряг се намираше транспортът, беше толкова придошла, че беше заляла цялата околност и никъде не се виждаше лодка, с която можеше да се премине на другия бряг.

Беше се стъмнило и казашкият хетман заповяда да построят палатките си на една могила. Каза на хората си, че на другия ден ще наемат параход, за да преминат реката.

Мястото, където бяха спрели заточениците, беше само на петдесет версти от руско-китайската граница и китайците често върлуваха наоколо.

Запалиха огньове, пиха чай и се нахраниха оскъдно, понеже провизиите им бяха на свършване. Студен вятър духаше откъм реката и всички се завиха добре с одеялата си.

Какво се беше случило днес с казаците? Друг път, когато се мръкнеше, войниците се събираха заедно, пушеха, пиеха и пееха юнашки песни или си разказваха нещо за родните си места. Днес не се чуваше никаква песен, те не говореха, не се смееха, даже не поглеждаха водката, която друг път възбуждаше общ интерес. Сега току-що бяха изпили чая, който хетманът приготви сам и се почувстваха уморени, едва успяха да се завият и сънят вече ги надвиваше.

Шумът от вълните на Енисей се смеси с хъркането на казаците. Само старият подофицер, който никога не пиеше чай, остана буден. Той се разхождаше пред палатките и поглеждаше към конете, които пасяха наблизо. Старецът беше замислен и от време на време си мърмореше нещо, като че ли се гневеше. Изглежда не можеше да разбере това, което занимаваше постоянно съзнанието му. Той отиде до отворената палатка и започна да наблюдава Павловна и Питу. Дватамата спяха дълбоко. После подофицерът отиде при един от казаците.

— Хей, Павле — пошепна му на ухото, — ставай, твой ред е да застъпиш на пост.

Казакът, който друг път скачаше, щом чуеше, че го будят, сега не помръдна. Подофицерът го побутна с ръка, но и това не помогна. Както изглеждаше, заспалият не искаше никой да го безпокои. Постовият го дръпна и извика:

— Павле, откраднаха ти коня.

Глухо стенание изскочи от гърдите на казака, той се опита да стане, но легна пак. Подофицерът измърмори някакво проклятие. Отиде при втори, трети, четвърти казак, но и с тях беше същото — никой не можеше да събуди.

Старецът сви юмруци и погледна към палатката на хетмана.

— Михаил Михайлович, какво си направил? — измърмори часовият. — Ти, с когото се гордеех, храбрият, верен казак, тебе те е омаяла красотата на това улично момиче и това те е накарало да упоиш войниците си, навярно искаш тази нощ да избягаш с тази, която са ти поверили да отведеш на заслужено наказание. Обаче аз съм буден и не ще допусна да станеш изменник. Твоето дело не ще опетни пословичната вяност на казациите. Аз те обичах както баща сина си, обожавах те като герой, вярно ти служих, както всеки войник трябва да служи на началника си, но щом видях, че искаш да станеш подлец, ще умреш от моите ръце.

Старецът избърса сълзите от очите си, после легна в палатката си, зави се добре с шинела си и заспа.

След петнадесет минути входът на палатката, в която спеше хетманът, се отвори и младият офицер излезе. Той вървеше тихо и предпазливо между войниците, а на устните му играеше доволна усмивка. Казакът се доближи до красивата си заточеница и се загледа с възхищение, после коленичи до нея, хвана я нежно за ръка, помъчи се да я събуди и прошепна:

— Павловна, събуди се!

Момичето отвори очи, огледа се сънливо и се смути, като видя хетмана до себе си.

— Какво искате, Михаил Михайлович? — стресна се тя. — Защо ме будите, време ли е за тръгване?

— Не се плаши, Павловна — промълви хетманът тихо, — ела с мен, искам да говоря с теб.

Павловна простря ръце към него.

— Имай милост, хетмане — отрони тя, — остави ме при хората си. Досега си бил винаги добър с мене, нещо повече даже, ангел, който Бог е изпратил да ме закриля. Ти ме избави от ноктите на злия Питу, не ме карай да изгубя вярата, че съществува един благороден мъж, който помага на една беззащитна жена, без да иска награда за това.

Михайлович поклати нетърпеливо глава.

— Повтарям ти още веднъж, момиче, че няма от какво да се боиш. Може би ти си прочела в очите ми повече, отколкото исках да ти открия. Синът на степите може да даде най-голямото доказателство за истинска любов. Той обича и умира от тази любов, без дума да проговори за нея. Но достатъчно за това, Павловна. Сега въпросът е за твоята свобода и животът ти — те са по-скъпоценни, отколкото чувствата, които изпитвам към теб. Стани и ела с мен.

Този път Павловна не се поколеба. Тя стана, прескочи спящия Питу и последва Михаил Михайлович, който я заведе до една изсъхнала борика.

Нощта беше ясна, светлината на луната се отразяваше във водите на Енисей. Хетманът се обърна и погледна спещите си другари. Той хвана Павловна за ръка и рече:

— Настана часът. Днес трябва да го направим. След осем дни ще бъдем в Иркутск и тогава пред тебе ще се отвори гроб, който поглъща живите. Ще те хвърлят в него, без да мога да те избавя — влезлият веднъж в живачните рудници никога не вижда бял ден. Искам да те спася от тази участ. Искам, защото те обичам и не мога да се примиря с мисълта, че трябва да умреш от най-ужасната смърт. Ала желая да те избавя още и за това, защото ми заповядаха, защото една сила, на която се подчинявам, ме принуди да го сторя. А сега отговори, имаш ли доверие в мене — желаяш ли да ме следваш?

Павловна се развълнува, като чу изречено. За миг тя се поколеба дали да му се довери, но щом го погледна в очите, в нея изчезнаха и сетните съмнения.

— Михаил Михайлович, ще дойда, където ме заведеш. На тебе поверявам живота и честта си.

— Благодаря ти — кимна признателно хетманът, — ще останеш доволна от мен.

После извади една сребърна свирка и тихо изсвири.

Конят му веднага се изправи пред него. Михаил Михайлович поглади животното, по шията. После прегледа чантата на седлото, в която имаше револвер, шише водка и сухари. Той беше приготвил всичко необходимо за бягството.

— Ела — каза той, обръщайки се към Павловна. — Предстои ни дълъг път, който е доста опасен. Ала ти можеш да се уповаваш на мен и на коня ми. Ние или ще те избавим, или ще загинем заедно с теб.

Казвайки тези думи, той хвана момичето и го качи на седлото. Хетманът се настани зад нея, обхващайки я с ръце и държейки юздите.

— За минута! — извика Павловна.

— Какво има? Какво те вълнува? Макар че упоих казаците си, ще бъдем сигурни чак тогава, когато лагерът остане зад нас.

— Тежко ми е — отвърна Павловна, — че се жертваш за мен. Ти си войник и си ми казвал, че ако войник остави поста, се наказва със смърт. Не искам да стана причина за твоето погубване.

Михаил я погледна малко ядосано.

— Не говори вече никога такива неща — каза той.

— Бях войник — сега вече не. Преди да те кача на седлото бях офицер, сега не съм. Упоих войниците си, за да не ми пречат, но дори да ме поставят на стълба на позора, пак няма да ме е грижа, защото се касае за твоето избавление. Напред!

Конят потегли пъргаво.

Неочаквано се изправи една фигура и хвана здраво юздите.

— Стой, Михаил Михайлович — извика силен глас.

— Макар и да си предател и да забрави клетвата, която си дал като офицер на царя, пак има хора, които ще попречат на безумното ти намерение. Слез от коня с тази улична жена и предай сабята си. Ти си мой пленник.

Хетманът се бе изправил на седлото. С една ръка той държеше треперещата Павловна, а с другата извади револвера си и го насочи към гърдите на подофицера, който държеше юздите на коня.

Двамата мъже злобно се изгледаха. Бяха приятели и се обичаха като баща и син, а сега...

— Умри, Михаил Михайлович — извика белобрадият казак, изтегли дългата си сабя и я вдигна, за да съсече офицера.

Но в същия миг Михаил бодна коня с шпорите. Животното подскочи, офицерът се наведе над Павловна и сабята само се отри о високия му ботуш. И преди старецът да може втори път да вдигне сабята, от револвера на Михаил Михайлович изстреля изстрел. Подофицерът трепна, олюля се и се сгромоляса до коня. Без да слиза, Михаил се наведе към земята, взря се в падналия и тихо промълви:

— Убих го, убих стария приятел на моя баща.

Само един хрип, излязъл от устата на стария казак, бе отговорът, който не остави съмнение в думите на офицера.

— Заклех се, че ще те спася, ако ще да убия и самия цар! Павловна, заради теб отивам към смърт и позор!

Вярното животно полетя като вихрушка из степта. Павловна почувства, че ръката на младежа я притиска към гърдите си. Тя усещаше биенето на сърцето му.

— Ако не сбъркаме пътя, преди изгрев слънце ще бъдем в Китай — изрече през шума на копитата хетманът.

— На сигурно място ли ще бъдем там? — попита Павловна.

— На няколко часа път от границата има мисионерски дом. Мисионерът и жена му приемат сибирски бегълци и им дават убежище. От там можем да отидем в Източен Китай и като стигнем полуостров Корея, ще ни бъде лесно да стигнем до Япония, а оттам има редовни параходи за Америка.

— Но за такова пътуване трябва пари.

— Имаме пари. Тези, които ми заповядаха да те спася, ме снабдиха с голяма сума. Павловна, аз ще те заведа пак между хората и ти ще ме вземеш при себе си поне като слуга, който ще те пази и защитава.

Павловна не отговори нищо. През цялото време тя само слушаше.

— Какво ти е, господарке? — попита младият офицер.

— Тишина! Нищо ли не чуваш?

— Какво.

— Тропот на препускащ кон.

— Това е ехото от тропота на нашия кон — утешаваше я Михаил Михайлович.

Но Павловна поклати глава.

— Тук няма ехо — каза тя бързо. — Вървим между вода и гора, откъде може да отекне звук? Не, не, Михаил Михайлович, нас ни преследват. Зад нас има ездачи.

— Не е възможно — сепна се хетманът. — Единственият, който можеше да ни преследва, е мъртъв.

Павловна неочаквано изпищя и хетманът неволно се сепна. Вцепенено от ужас, момичето гледаше назад. Тя протегна ръка и показва нещо.

— Ето, виж, Михаил, ездачът е зад нас. Младият офицер се обърна.

— Милостиви господи — извика той, — пресвета Троице, запази ни, това не е човек, а дивият конни преследва. Мъртвите възкръсват. Подофицерът, когото то-ку-що застрелях и който издъхна в краката ни, той е зад нас.

Облаците, които закриваха досега луната, се разпръснаха. Сребристата светлина освети околността. След бягащата двойка през призрачната сибирска равнина препускаше див ездач. Той изглеждаше тайнствен и страшен, като картина, нарисувана от демоничен художник. Сухото тяло на сянката беше загърнато в казашки шинел, калпакът бе нахлупен дълбоко над челото, ремъците на дългата шашка бяха в безпорядък, ръката стискаше пушка.

Тайнственият ездач не яздеше като другите. Той почти висеше на опашката на коня, а с едната си ръка държеше гривата на коня. Това казак ли беше или призрак, изпратен от ада? Михаил Михайлович нямаше да бъде син на своята страна, в която все още вярват, че има караконджули, таласъми и вампири, ако погледът на страшния преследвач не го сепна и ужаси.

Ако се касаеше за обикновен двубой, той не би се подвоумил. Да излезе дори и срещу най-силния враг, или да се хвърли срещу няколко противници. Но този тайнствен казак, това неестествено привидение го накара да се сепне така, че едва не изпусна юздата.

— Да се смили Бог над нашите души — потрепера Михайлович. — Духът на подофицера, когото убих, се е превърнал във вампир и ни преследва, за да ни изпие кръвта.

— Това е суеверие — отговори Павловна. — Този ездач плаши и мен, но той е човек и то човек, който иска да попречи на бягството ни.

. — Дий, дий — се понесе във въздуха и Михаил и Павловна чуха плющенето на камшика, с който тайнственият казак шибаше коня си.

— Казанска света Богородице, запази ни! — извика хетманът. — Никого не съм виждал да язди по-бързо и по-смело. Сякаш конят му има крила, но ще видим и във водата ще може ли да излезе на глава с моето вярно животно. Не се бой, Павловна! Бог е с нас, а моят Мурзук плува като делфин.

Казвайки това, той дръпна юздите на коня, който! се обърна към водата и спря. Конят стоеше, на една канара, висока десет метра, под която шумоляха бързите води на река Енисей.

— Слез, Мурзук, занеси ни на другия бряг. Михайлович дръпна юздите, конят се изправи сякаш искаше да хвърли ездачите от себе си, после полетя във водата...

Вълните плиснаха и покриха коня и ездачите, а животното вече плуваше срещу течението, като показваше необикновената си сила. Мурзук пореше водите като лодка. Хетманът го насърчаваше постоянно. Павловна също.

Спасителният бряг вече бе срещу тях. Ала сега чуха отзад плискане, след което Мурзук стана неспокоен и удвои силите си, за да достигне до брега. Казакът, въртейки пушката над главата си, бърбеше несвързани думи. Той все повече и повече приближаваше бегълците.

Хетманът пусна едно проклятие и смъкна от гърба си кавалерийската пушка.

— Страшилище, върви в ада, откъдето си дошло! — извика той с глас, по-силен от шумоленето на вятъра, прицели се в гърдите на казака и стреля. Конникът падна настрана. Вълните го заляха.

— Улучих го — извика Михайлович, — спасени сме вече от този вампир.

Внезапно зад тях се чу силен смях. Казакът още седеше на коня си и го пришпорваше да бърза. В това време Мурзук беше стъпил на брега. Вярното животно нито минута не си почина, а веднага се спусна към гората. Павловна се бе облегнала върху гърдите на младия офицер. Тя зъзнеше от студ, влага и вълнение. Тайнственият конник препускаше зад тях. Ала Михаил вече не се боеше от него. Той забеляза, че не ги настига, а постоянно изостава зад тях.

Минаваха часове. Отдавна вече бяха на китайска земя. Съмна. Наближаваше изгрев слънце. Скоро трябваше да бъдат в края на гората. Там беше къщата, в която живееше мисионерът с жена си. Стигнат ли в тази къща, спасени са. При тези набожни хора Павловна ще си почине, без да се бои, че ще бъде предадена на русите.

Хетманът препускаше с все сила. Гората започна да просветлява. Стигнаха на открито място и трябваше да преминат една полянка, за да стигнат до къщата, която приличаше на колиба. Тя бе направена от неодялани дървета и покрита с мъх. Като видя, че от комина не излиза пушек, Михаил се обезпокои. Около къщата не се забелязваше никакъв живот. Навярно добитъкът е на паша.

Разбрал, че това ще бъде краят на пътуването, Мурзук се зарадва.

— Слава Богу! — прошепна Павловна. Хетманът скочи от коня и помогна на девойката да слезе, като каза на животното няколко нежни думи. После Павловна отиде до вратата на малката къща и се опита да я отвори. Вратата беше отключена. Двамата влязоха в колибата и Михаил Михайлович поздрави:

— Добро утро!

Никой обаче не отговори. Къщата бе празна. Неочаквано от гърдите на хетмана се откъсна тъжен вик. В единия ъгъл на колибата той видя мисионера. Светият човек лежеше с прерязано гърло на пода. Изцъклените му очи, студеното му тяло — всичко издаваше, че трябва да е умрял преди няколко часа. В студената си ръка клетникът държеше малко разпятие.

— Убили са го — процеди хетманът, кръстейки се. — Раната на гърлото му издава, че трябва да са го заклали китайците. Но къде е жената на нещастния човек? Каква е нейната съдба?

Павловна закри лицето си, тя не можеше да понесе гледката.

— Какво да правим сега? — обърка се Михаил. — Струва ми се, че тук не сме в безопасност. Да останем или да бягаме? Не се отчайвай, Павловна, ще трябва да намерим друг път за избавление.

В този миг някой бързо отвори вратата и я заключи отвътре. Влезе тайнственият казак. Михаил дръпна Павловна до себе си и направи няколко крачки назад.

— И тук ли ни преследваш? — попита хетманът и извади револвера си. — Сега кажи, човек ли си, дявол ли си и защо ни следваш?

— Защото щях да бъда загубен, ако не ползвах вашето водачество. Хетман, не ме застрелвай. Скоро ще можете по-добре да употребите вашия барут. Дявол го взел, шинелът, сабята и конят на подофицера, когото застреляхте, не ме превърнаха в призрак. Вижте, че има те работа с познат.

Дошлият свали калпака, съблече шинела и пред Михайлович и Павловна застана Питу. Да, гърбавият Питу се бе възползвал от случая, за да избяга от руския гнет.

— Този човек толкова ни изплаши — изсмя се хетманът, — но не мога да го коря, защото вече не съм началник на затворническия транспорт. Но Питу, знай, че когато усетя, че имаш враждебни намерения, тутакси ще ти вкарам един куршум в главата.

— Няма защо да се съмнявате, хетман. Но кажете, не забелязахте ли нещо, когато яздехте през гората? Тя е пълна с китайци — каза Питу с треперещ глас. — Зад всяко дърво се крие по един жълтокож и тези вагабонти нямат, както се вижда, добри намерения. Ах, Боже, запази ни, тук вече има един убит!

Питу страхливо се вгледа в трупа на мисионера.

Чу се страшна олелия и в същия миг вратата бе разбита.

— Китайците — извика Михаил и вдигна револвера. — Павловна, иди зад мен, ще те пазя до сетна капка кръв.

— За пазене не може и дума да става. Гората е пълна с тези дяволи.

И Питу се пхна под масата. В този миг около двадесетина въоръжени китайци навлязоха в помещението.

— Назад, убийци — извика Михаил Михайлович и изгърмя с револвера си.

В същото време стрела прониза гърдите на храбрия казак. Михайлович изпусна оръжието и се олюля. Павловна го задържа с ръце, той се подпря на рамото ѝ.

— Обичам те — прошепна казакът, — Клето създание! Павловна, бедно дете... твоята съдба... Ах, това е смъртта.

Младежкото му тяло трепна и се сгромоляса на пода. Павловна се наведе и го целуна по устните. Михаил Михайлович заслужаваше такава благодарност.

Това стана за няколко мига и на девойката ѝ се стори, че сънува.

Китайците заобиколиха Павловна, като я гледаха с лукавите си очи. Един от тях, облечен по-добре, явно предводителят им, изрече някаква заповед. Веднага вързаха ръцете на Павловна и я извлякоха от помещението. Извадиха и Питу изпод масата и макар и да ги заплашваше с цялата френска флота и армия, и той не избяга от съдбата си — вързаха го и го изведоха навън.

Китайците ги отвлякоха в гората. Питу и Павловна видяха висока жена с бяла коса, която също беше вързана.

— Клето дете, исках да ви предупредя, като видях, че отивате към колибата, но тия езичници ме заплашиха със смърт, ако се обадя. Аз съм жената на мисионера, чийто труп лежи в колибата. Моят съпруг умря за вярата си. Това е съдбата на всеки мисионер.

— Съжалявам, че сте изгубила съпруга си, но кажете ми, защо не убият и нас?

— Защото от нас ще спечелят пари. Павловна погледна въпросително жената.

— Пари ли? От нас! Как?

— Не предугаждаш ли съдбата си, клето дете? — промълви мисионерката тъжно. — Ние се намираме в ръцете на китайски търговец на роби и той ще ни продаде на пазара в Урго.

— Ужас — изстена Павловна и погледна небето, търсейки помощ от Бога.

7.

Радост и веселба се разнасяха в замъка Красногорка. Всичките помещения на кулата бяха изпълнени с гости. Лакеи и прислужници сновяха нагоре-надолу, в широкия двор имаше много екипажи, а в конюшната зобеха повече от сто чужди коне. Слугите и кочияшите бяха в една стая на долния етаж, където ядяха и пиеха.

По всичко личеше, че в замъка днес има голям празник. Който можеше да види княза, той веднага би разбрал по очите му, че се е случило нещо хубаво. Той се появяваше само за по няколко минути, когато трябваше да посрещне някой гост или да го доведе до трапезата. После се отдалечаваше от веселието. Отиваше към осмоъгълната стая, която служеше за спалня нему и на жена му. Колкото повече доближаваше вратата, толкова радостта му ставаше по-голяма.

Князът отвори и тихо влезе. Трогателна картина се откри пред него. На леглото сред копринени постелки, същото, в което намериха преди време малкия Андре, лежеше младата княгиня, красивата жена на княз Стефан, Юлиана. Прелестната жена беше бледа като след болест, а по очите ѝ се четеше радост, особено когато погледнеше малкото същество, което спеше сладък сън до нея. Преди осем дни Юлиана подари на своя съпруг момиченце и по този случай маджарските аристократи се събираха в замъка, за да присъстват на кръщенето.

Щом Стефан влезе в стаята, Юлиана протегна ръце, а старата слугиня, която беше до нея, тихо излезе. Юлиана искаше да прегърне Стефан, но той застана на колене пред леглото ѝ.

— Скъпа и любима Юлиана — продума той, — скоро ще настане моментът, когато нашата дъщеря ще бъде причислена към християните. Гостите вече се отправят към църквата, а кръстниците ще дойдат за детето.

— Владиката още не е дошъл — каза младата жена въздържано.

— Екипажът, който изпратихме за Негово преосвещенство, трябва да дойде всеки миг — отговори Стефан. — Но какво има, Юлиана, в твоето лице се чете някакъв страх.

— Бих искала владиката да е тук и да е изпълнил — вече обрета.

— Съмняваш се, че ще го стори ли? — запита бързо княз Стефан, а в гласа му звучеше неувереност.

Юлиана погали русата коса на съпруга си.

— Владиката ще кръсти нашата дъщеря, няма защо да се измъчваме от съмнения, но сега, Стефане, кажи ми откровено, не ми ли се сърдиш, че ти родих дъщеря, а не син, продължител на рода, нещо, което ти навярно си желал?

— Кълна ти се, Юлиана, не ми е минавало през ум такова нещо. Наследник имаме — малкия Андре, който поради твоята добрина е не само мой, но и твой син.

— Да, Андре остава първият наследник на името ни — каза младата княгиня.

— Как обикнахме и колко много се привързахме към това дете, както и то към нас. Вижда се, че в жилите му няма нито капка от майчината му кръв. Макар често да му казваш, че трябва да обича циганката, той показва явно отвращение към нея. Просто се чудя, как говори против природата и задушавя гласа на кръвта. В този миг се чу шум от колела на екипаж и в двора се разнесоха гласове.

— Негово преосвещенство владиката дойде.

Стефан се завтече да го посрещне, ала когато отвори вратата, почтеният старик вече се намираще на прага на осмоъгълната стая. Князът му целуна ръка и се отправиха към спалнята.

Придружителите на владиката останаха навън. Той благослови с влизането си Юлиана и после спря тъжно до леглото.

— Княз Стефан Дубиски — каза духовникът, — както виждаш, дойдох да приема дъщеря ти в лоното на църквата. Съединих ви неотдавна пред олтара и ви благослових. Сега мога да кръстя дъщеря ти само при едно условие...

Юлиана пребледня и се отпусна на възглавницата. Стефан сложи ръце на горещото си чело и въздъхна. Без да иска той произнесе името Мелиора.

— Ти спомена името, което ми пречи да изпълня обрета на светото кръщение. Княз Стефан Дубиски, ти може би се мислиш за невинен, обаче примерът, който даваш на населението в Унгария, е лош и е предизвикал вече много грехове сред добрите християни. Прибрал си циганката, която е била твоя любовница, и която ти е

родила незаконно дете, в замъка и си й дал такива нрава, които се полагат само на жена ти. Знам защо си го направил. Сторил си го от добро сърце, но аз проклинам слабостта, която си показал пред тази жена и искам още днес да прекъснеш връзките си с нея. Ако не е възможно с добро, тогава със зло. Ако не сториш това, нито аз, нито пък друг свещеник ще кръсти дъщеря ти.

Владиката говореше строго и думите му падаха като удари на тежък чук върху главата на нещастния баща.

— Ваше преосвещенство — каза той тихо, — отдавна вече присъствието на циганката притиска душата ми, обаче аз й дадох клетва, и затова не мога да я изгоня от замъка, без да престъпя, клетвата.

— Бил си принуден да дадеш тази клетва, за това тя не е валидна. Трябваше тогава да се съгласиш, за да спасиш живота на детето си, обаче сега въпросът се отнася до душевното благополучие на законното ти дете. Не си ли готов да принесеш тази жертва? Изпъди циганката, нека отиде при своята баба, която в полусрутената колиба прави разни магии и се присмива на словото божие. Отдели се от тази циганка, княз Стефан Дубиски, докажи, че си мъж, добър съпруг, милостив баща и християнин.

— Съгласи се, Стефане — примоли се и Юлиана, — не ти остава нищо друго. Подчини се на волята на Негово преосвещенство!

— Но отмъщението на Мелиора — извика князът отчаян. — Мислите ли, че тя ще забрави позора, който-ще й причиня! Бог ми е свидетел, че не мисля за себе си, а за тебе, Юлиана, и за детето ни.

Владиката вдигна ръце.

— Ти, Стефане, се страхуваш от отмъщението на една циганка. Не се безпокой, тя и другарите й не ще останат повече от три дни в Унгария, а ако не се подчинят на заповедта на властите, ще бъдат затворени.

Княз Дубиски стана решително от мястото си.

— Ще го сторя — каза той, като въздъхна. — Ще отида и ще изпъдя циганката от замъка, а вие, Ваше преосвещенство, останете дотогава при жена ми.

Той целуна Юлиана, която не можеше да скрие сълзите си, и излезе от осмоъгълната стая. Тръгна към покоите на Мелиора. Срещна по пътя управителя на замъка и му даде няколко заповеди. Като дойде

до вратата на циганката, сърцето му затуптя силно. Стефан беше храбър и от нищо не се плашеше, но се страхуваше от тази жена. Може би го измъчваше съвестта му, че е прелъстил Мелиора и че донякъде е отговорен за съдбата ѝ. Но трябваше да бърза! Гостите се бяха събрали в църквата и чакаха владиката и детето — времето беше ценно.

Той отвори вратата и влезе. Мелиора лежеше на канапето и пушеше. Тя беше облечена в тънка копринена дреха. Като видя княза, на лицето ѝ се изписа радостна изненада и без да стане, възкликна:

— Ти ли Си, Стефане? Наистина, ти си рядък гост в жилището ми...

Князът я изгледа без да продума. Той беше скръстил ръце на гърдите си и беше блед като мъртвец.

— Знам защо си дошъл при мене — рече Мелиора бързо. — Днес е кръщението на новородената ти дъщеря. Ти си се сетил за мене и идваш да ме поканиш на угощение.

Тя стана и прегърна Стефан.

— Стефане, любими мой — пошепна тя на бледия мъж. — Най-после сме сами. Нека гостите да ни чакат. Нека свещениците пеят набожни песни, а ние ще се върнем към старите си спомени. Днес чувствам предишния огън в гърдите си. Целуни ме, Стефане, желая да те направя щастлив, любими мой. Щастлив... ха-ха, какво е това?

Князът отблъсна изкусителната и тя падна на канапето.

— Махни се — извика той гневно. — Повтарям ти, както и през онази нощ, че обичам само жена си и че принадлежа само на нея! Теб те ненавиждам, защото отрови живота ми!

— Значи, дошъл си, за да ми кажеш това? — запита Мелиора злобно.

— Дойдох да ти съобщя, че не можеш да останеш повече в замъка. Трябва да напуснеш къщата ми!

Циганката скочи, като че я ухапа змия. Тя погледна Стефан и после се засмя като луда.

— Ха-ха, искаш да ме изгониш? А клетвата, която си ми дал?

— Ти ме принуди да ти я дам. Тя не е валидна!

— Клетвопрестъпнико! Това ти го е казал коварният свещеник. Пази се, Стефане, не ме дразни, не ме карай да отида до крайност!

— Не смей да говориш така с господаря си! Не забравяй, че княз Дубиски има право да затваря цигани и разбойници в тъмница!

— Но ако циганката е майка на детето ти!

— И тогава! Мелиора, събери си дрехите и напусни тихо Красногорка.

— Ха-ха. Сега ли?

— Още сега.

Циганката изръмжа от злоба, очите ѝ светнаха и тя сви юмруците си.

— Ти се осмеляваш да престъпваш клетвата си — повтори тя, — но се лъжеш, ако мислиш, че ще напусна Красногорка без да предизвикам вниманието на хората. Ако пък повикаш слугите, за да ме отведат, ще викам толкова силно, че гостите ти ще избягат от страх.

— Караш ме да употребя сила. Питам те още веднъж — ще се подчиниш ли на волята ми?

— Бъди проклет, клетвопрестъпнико, ще остана тук! Княз Стефан се втурна към вратата и я отвори:

— Ей, слуги — извика той. Шест едри мъже влязоха в стаята.

— Хванете тази жена! — заповяда Стефан като посочи Мелиора. — Вържете я и я отнесете в гората. Нали знаете къде е колибата на старата Муша? Там ще я оставите. После се върнете и кажете на управителя да ви даде по два наполеона.

Слугите се нахвърлиха върху циганката. Не можеха обаче да я усмирят лесно. Тя удари тъй силно първия, който се приближи до нея, че разкървави лицето му, втория отблъсна с крака си, а в лицето на третия заби ноктите си. Слугите я притиснаха на канапето и вързаха ръцете и краката ѝ. Лицето ѝ ужасно се изкриви, очите ѝ изпъкнаха и малките ѝ зъби, които приличаха на зъбите на вълк, блеснаха.

— Бъди проклет, Стефан Дубиски — проплака тя гневно, — и триж проклет да бъде родът ти. Отмъщението на Мелиора ще те стигне, ако ще да минат десет години. Днес ти предсказвам, че твоето наследство ще бъде разпиляно, а ти, твоята жена и децата ти не ще умрете от естествената си смърт. Мелиора ще се радва на мъките и страданията ви и вие ще загинете, като си спомните с ужас циганката Мелиора.

— Запушете ѝ устата! — извика Стефан разтреперан. — Не желая да чувам клетвите ѝ!

Един от, слугите запуши с кърпа устата ѝ. Тя онемя, но очите ѝ светеха, и все така казваха много. Вече изнемощяла, я завиха в килима,

който беше пред канапетото, и я изнесоха от кулата, в която досега беше като господарка.

Стефан Дубиски дойде на себе си едва след четвърт час. Той се върна в стаята си и макар че се усмихваше, в душата му бушуваше ужасна борба и от ума му не излизаха думите, с които Мелиора прокле него и дома му.

В църквичката на замъка се извърши кръщението. После гостите се събраха на трапезата в салона за угощения. Но княз Стефан Дубиски отиде в стаята на любимата си съпруга. Той седна на леглото и взе ръцете на Юлиана в своите. Малката Илка спеше до майка си, а Андре играеше с оловни войници, които един от гостите му бе подарил.

За голямо учудване на Стефан и Юлиана, той нарече един от войниците Мишонет, а другия, който държеше извадена сабя в ръка — капитан Драйфус. Неочаквано детето скочи от мястото, дето играеше, взе конника-войник и отиде до леглото пред Стефан и Юлиана.

— Ти не си мой татко — извика то на Стефан Дубиски, — ето, този е моят обичан татко. Името му е капитан Драйфус.

Съпрузите се погледаха изумени. Юлиана хвана Стефан за ръката и го привлече до себе си.

— Стефане — прошепна му тя, — какво би станало, ако циганката ни е излъгала. Ако детето, което смятахме за твой син, не е твое. Какво ще стане тогава?

Князът се начумери.

— Случаят не е такъв — каза той тихо. — Андре е мой син, детските му приказки не могат да ме заблудят. Ала знай, Юлиана, че би било голямо нещастие, ако не е мой син. Тогава ще съжалявам, че не ми роди син, защото лекарят каза, че това е единственото дете, на което даваш живот. Тогава ще умра, без да оставя наследник на рода и титлата, както и всички мои имоти ще се паднат на далечен мой сродник. В такъв случай наследникът на големите ми имения ще бъде братовчед ми граф Естерхази, който е майор от генералния щаб на френската армия. Но той е мрачен, демоничен човек и никога не съм го обичал.

8.

Привечер през гората на Красногорка вървеше мъж, облечен в зелена униформа, украсена с бляскави пагони, на главата с шапка, закичена с черно перо. На рамо носеше двуцевна пушка, в блестящите цевии на която се отразяваше залязващото слънце.

Когато селянин срещнеше този човек, покорно му казваше „Добър ден, господин стражар“, но щом го отминеше, плюеше и бърбореше:

— Подъл циганин! Човек трябва да мълчи и да му се покланя. Той и неговата тайфа цяла година крадоха всичко, а сега е станал началник. Аладар Форкаш е станал чиновник, на когото всеки трябва да се кланя.

Красивият стражар не беше никой друг, освен циганският главатар Аладар Форкаш. Стъпваше гордо, облечен в красивата униформа, сякаш всеки миг искаше да извика „Аладар Форкаш сега е силен мъж, кой може да го закачи!“

Стражарят се обърна и тръгна по една пътека, която водеше към храсталаците в гората. Тук пътеката беше равна и тръните, които можеха да разкъсат дрехите на човека, бяха изрязани или изкоренени, та беше лесно да се върви. Не след дълго се забеляза дим, от който личеше, че тук, в най-гъстите храсталаци на гората, имаше колиба.

— Старата Муша пак приготвя магиите си — измърмори Аладар Форкаш. — Дано е сготвила нещо, че съм много гладен.

Стражарят побърза и не след дълго стигна полусрутената колиба. Вратата беше отворена, миризми от разни билки и мас се разнасяше из въздуха. Форкаш се канеше да прекрачи прага, но в същата минута зверче с червеникава козина се спусна към него, залая и показва зъбите си. Стражарят ритна животното, то заквича, сви опашка и избяга в колибата.

— Стара вещице, по-добре пази лисицата си — извика той — и я научи да различава добрите хора от злите.

Старата Муша се показва. Тя беше станала още по-грозна от самотата в гората и изглеждаше още по-страшна, отколкото миналата

година.

— Каква чест за жилището ми — вдигна тя костеливата си ръка.
— Стражарят Аладар Форкаш ми иде на гости. Кога съм сънувала, че ще ми направите такава чест.

— Както изглежда, пак приготвяш някоя от дяволските си магии. Обаче не бива да го правиш пред мен. Махни котела от огъня и ако можеш, пригответи ми нещо вкусно за ядене. Ти знаеш какво!

— Добре, синко — каза вещицата. — Влез вътре. Стопих малко змийска мас. Простите селяни я купуват, като мислят, че е лек против главоболие.

Аладар Форкаш влезе в колибата, а лисицата избяга в един ъгъл и се скри в дупката си.

Жилището на старата Муша приличаше на дупка. Вятърът вееше през дъсчените стени, а през пукнатините на дъските се виждаха храсталаците. През пролуките на покрива пък надничаше небето, нямаше никакъв под, а земята бе обрасла с треви и бурени.

В това неприветливо обиталище имаше тухлена пещ, която едва се крепеше. Навсякъде из колибата висяха големи снопове сушени бурени и билки, а кожите на убити животни бяха разпръснати наоколо. Лисицата, която беше вързана с дълъг синджир, спеше в кожите. На една страна скачаше саката врана, в ъгъла дремеше дебела котка. Змия се подаваше от дупката си.

Като циганин, Аладар Форкаш беше свикнал с тази обстановка. Той седна на пейката, извади лулата, напълни я с тютюн и запуши, а Муша започна да приготвя яденето.

— Каж ми сега, какво те е довело при мене? — заинтересува се старицата. — Не си дошъл без Причина.

— Искях да те попитам дали не си я виждала скоро?

— Мелиора ли?

— Да.

— Че преди няколко нощи беше при мене.

— Пита ли за мен? — попита циганинът с любопитство. — Каж ми, спомена ли моето име, Мушо?

Старата поклати глава.

— Каза, че искала още веднъж да те чуе да свириш, така както си свирил онази нощ, когато си влязъл в кулата.

Циганинът въздъхна.

— През онази нощ — каза той — извадих душата от тялото ѝ. Всеки стон беше сълза, всеки акорд въздишка и вопъл, плаках за Мелиора, която повторно искаше да бъде опозорена от благородника. Дявол го взел, не мога да разбера как може да търпи този каменен гроб. Тя, царицата на горите, която е научена на свобода.

— Мелиора сега е свободна. Казвам ти, Аладар Форкаш, че я държат като графиня в Красногорка. Слугите веднага се отзовават само като мигне, яде и пие от златни съдове.

— Но князът — поклати глава Форкаш — бяга от нея като от чума. Научих от един слуга, че не може да я понася.

Той млъкна и стана.

— Не чу ли нещо, Мушо? — сепна се мъжът. Глухо стенание се разнесе в нощната тишина.

— Тя е — извика старата и излезе бързо.

Ала стражарят Аладар я изпревари. Като куче след дивеч се спусна той, помитайки всичко отпреде си. Неочаквано извика. Пред него беше Мелиора, вързана и със запушена уста.

— Виж, Мушо — каза той на приближаващата вещица. — Виж на какво щастие се радва внучката ти в кулата. Вързана като животно са ти я довели. Зная кой го е направил.

Той извади кърпата от устата на хубавата циганка, развърза ръцете ѝ и я заведе в колибата на вещицата. Мелиора се опомни. Щом я отбодяха малко крайниците, тя коленичи пред Аладар и проплака:

— Отмъсти заради мене, Аладар, аз съм твоя! После разказа накратко какво ѝ се бе случило в Красногорка, как се отърва князът от нея.

Аладар хвана ръцете ѝ. Погледна я в черните очи и се усмихна.

— Не плачи, Мелиора — рече ѝ циганинът, — за всичко ще платим. Изпъдил те е като бясно куче от къщи, но ще види как хапят тези кучета. Ще разкъсат туй, което князът най-много обича на света.

Старата, която беше сложила на огъня голям котел, се обърна.

— Какво искате от мене? — запита тя глухо. — Да разкъсам сърцето на неверния княз ли? Да отрова добитъка му ли? Кажете, какво искате да му направя?

— Мушо — процеди циганинът, — помниш ли, че застрелях преди няколко месеца едно бясно куче, което правеше пакости в околността?

— Да, куршумът ти добре улучи, животното умря на място.

— Тогава — продължи Аладар Форкаш — ти неочаквано се изпречи пред мене и ме помоли да ти дам трупа му. Спомняш ли си?

Муша кимна с глава.

— Какво направи с него?

Очите на вещицата блеснаха. Тя отиде в един ъгъл и отмести голям камък. Откри се дупка, която беше пълна със стъкла и кутии.

— Бабо, това складът ли е? — надигна се стражарят.

— Това е моята аптека — отговори старата, — скривалището за моите отрови.

Тя извади едно шише от дупката. Беше пълно с червено-кафява течност.

— Какво е това? — прошепна Мелиора.

— Кръвта на бясното куче — отговори вещицата. — Най-ужасната отрова. Тежко на тогава, в чието тяло влеят няколко капки от тази течност. Той побеснява и умира от ужасна смърт.

— Знаех си — промърмори Аладар Форкаш, — че си взела трупа на кучето за тази цел. Знаех, че от кръвта ще направиш ужасна отрова и това ще бъде в основата на плана ми за отмъщение.

Беше мръкнало. Всички спяха блажен сън, а в тъмнината злодействата и отмъщенията виреят най-добре. Циганите седяха около запаления огън. Гъст тютюнев дим ги забулваше. Лисицата и смокът бяха до тях. Гаргата беше кацнала на рамото на старата Муша, а котката се топлеше до огъня. Тримата си шепнеха — бяха се сгушили, сякаш се бояха, да не ги разберат и чуят дори животните. Замисляше се ужасно злодейство.

Към полунощ Аладар Форкаш стана, съблече красивата си униформа, уви едно въже около кръста си и затъкна в колана си остра кама. Той стисна ръката на Мелиора и излезе.

Жените не си легнаха, те останаха будни край огъня и си говореха за отмъщението.

Часът беше три след полунощ. Зората започваше да се пука, в гората се виждаха сенки. Настъпваше денят. Внезапно лисицата скочи от мястото си, заръмжа страшно, наежи козина и започна силно да тегли синджира, с който беше вързана.

— Аладар иде — каза Мелиора. — Носи ни обещаното.

Жените отидоха пред вратата.

Аладар си проправяше път между гъсталаците и се приближаваше до усамотената колиба, пъхтейки под тежкия товар, който носеше на гръб. Десният ръкав на вълнената му антерия беше скъсана, от ръката му течеше кръв. Той захвърли тъмен предмет в краката на жените.

— Ето го отмъстителя — рече циганинът. — Страшно се измъчих докато го хвана и вържа, но заради тебе, Мелиора, го направих.

Аладар Форкаш беше донесъл голям вълк. Краката на животното бяха вързани, а около устата имаше намордник, за да не хапе. Вълкът стоеше неподвижен пред прага на колибата и злобно гледаше жените. От време на време само издаваше ядовити звуци.

. — Този звяр сега е само полуотмъстител. Вълкът е опасно животно, но храбър мъж може да го надвие. Но бесен вълк... Ей, Мушо, донеси онова, дето...

Старата се изгуби в колибата и като се върна, в едната си ръка държеше шишето с кръвта на бясното куче, а в другата — остра кука.

Циганинът натопи върха на куката в червеникавата течност от шишето, наведе се над вълка и го бодна с нея по главата. Вълкът изръмжа зловещо. След това Муша донесе каиш и дебело въже. Аладар уви ремъка около врата на звяра, отвърза му краката, завлече го зад колибата и го върза за най-близкото дърво.

— Жени, пазете се — предупреди той, — не се приближавайте към вълка! Всеки ден ще идвам и сам ще храня животното.

След това Аладар помоли Мелиора да го превърже. Красивата циганка донесе вода и чиста бяла кърпа. Изми раната му, превърза я и целуна голото му рамо.

— Когато свършим работата — пошепна тя и го погледна страстно, — тогава ще избягаме заедно. Аладар Форкаш, ти ще станеш по-важен от стражар, ще станеш богат. Ти си добър цигулар и изкуството ще ти донесе слава.

Циганинът идваше всеки ден в колибата на Муша, както беше обещал. Той хранеше вълка със сурово месо и всеки ден го заразяваше с отровата на бясното куче. На деветия ден звярът вече показваше признаци на бяс. Той виеше ужасно, скачаше, търкаляше се на земята и от устата му течеше кървава пяна.

Като видя това, Аладар се зарадва и се обърна усмихнат към жените.

— Сега липсва само жертвата.

Пролетното слънце грееше над Красногорка. Въздухът беше толкова топъл, че болната княгиня вече можеше да излиза навън. Юлиана се разхождаше с малчугана из големия парк и слушаше разказите на Андре. Тя се опитваше да открие миналото на малкото момче.

— Защо говориш, синко, винаги за някой си Драйфус? — питаше Юлиана. — Кажи ми, как изглежда този Драйфус?

— Драйфус е моят баща — каза момченцето засмяно. — Ти искаш да ти кажа как изглежда татко ми? Той е капитан от генералния щаб и носи красиви дрехи със златни пагони и дълга сабя.

— Добре, мило дете. Кажи ми имаше ли по-рано майка?

— Да, разбира се, добра и обична майка като тебе.

— Твоята майка има черна коса?

— Не, ти мислиш, че циганката ми е майка. Не, моята майка има руса коса, бяло лице и красиви, сини очи, като твоите. Ние живеехме в голяма хубава къща, но когато баща ми замина за Каена, тогава ме пренесоха при вуйчо ми Матийо. И той също беше добър към мене и ми позволяваше да си играя със стария Мишонет, Жоржина и добрата леля Ерика и...

Момченцето започна да плаче. Юлиана го дръпна нежно до себе си.

— Не плачи, мило дете — каза тя, — не си ли доволен от втория си баща и втората си майка?

— Доволен съм, но искам да се върна при истинските си родители. Защо ли се качих на онзи ужасен балон и летях с него?

— Как, с балон ли си летял във въздуха?

— Да, но в него имаше една зла жена, която ме отведе в една запустяла мелница. После, после дойде някакъв страшен мъж, който изглеждаше като чудовище: нямаше нито уши, нито очи. Той ме отведе в една тъмна гора и искаше да ме убие.

Юлиана поклати глава със съмнение.

— Бедно мое дете — промълви тя, — ти си чуло някоя приказка. Но ето го и татко — и на него разкажи това, което сега ми разказа.

Княз Стефан Дубиски идеше от терасата на замъка. Облечен бе в ловджийски костюм и носеше в ръка красива двуцевна пушка. От джоба на горната му дреха се подаваше вестник. Князът отиде при жена си и я прегърна.

— Много съм щастлив, Юлиана, че те виждам да се разхождаш из парка. Свежият пролетен въздух ще възвърне пак красивите рози на бузите ти.

— На лов ли ще ходиш?

— Да, мила моя. Ала още преди мръкване ще се върна. Дадох обещание на приятеля си Карпонай да отиде с него на лов. Искам да убия няколко яребици за вечеря.

— Обични мой, пази се да не те връхлети нещастие. Няма да се успокоя, докато се върнеш. Страхувам се от отмъщението на циганката.

— Не трябва да се боиш от нея — отговори Стефан уверено. — Тази сутрин узнах, че Мелиора не е вече наоколо.

— Кой ти каза това?

— Стражарят Аладар Форкаш. Идва днес при мене и ми донесе тази вест, за която го възнаградих богато. Едно време беше тартор на циганите, с които скиташе Мелиора.

— Вярваш ли на този човек?

— Категорично. Когато един циганин стане чиновник, той става най-големият противник на своя род и безжалостно преследва сънародниците си. Особено когато чрез това може да спечели нещо.

— Това показва, че циганите са безхарактерни хора — каза Юлиана. — На твоето място аз не бих вярвала на такъв човек.

В тази минута детето дойде при Стефан, показва вестника, който се подаваше от джоба му, и попита:

— Има ли във вестника картинки?

— Мисля, че има, Андре. Искаш ли да ги разгледаш?

Князът извади вестника от джоба си и го подаде на момченцето.

— Стефан, ще те съпровожда до гората — каза Юлиана. — Или вече си поръчал колата?

— Не, ще вървя до замъка на Карпонай. Утрото е прекрасно и сякаш определено за разходка.

Младият княз подаде ръка на жена си и нежно я прегърна. Двамата тръгнаха хванати под ръка през парка до близката горичка.

Неочаквано чуха след себе си гласа на Андре. Момченцето тичаше с разгънат в ръце вестник.

— — Вижте, вижте, тук е портретът на моя баща — извика то задъхано, но радостно. — Нали ви казах, че татко има златни пагони на дрехите си!

Стефан и Юлиана се спряха като ударени от гръм. Момченцето им подаде будапещенския вестник „Херолд“. На първа страница имаше портрет на френски капитан, а отдолу бе написано:

„Капитан Алфред Драйфус, осъден на доживотно заточение на Дяволския остров. Говори се, че полковник Пикар има сигурни доказателства, че капитан Драйфус е невинно осъден“.

Стефан пребледня, а Юлиана разбра, че е много развълнуван.

— Значи, този е капитан Драйфус, за когото детето говори постоянно. Ей Богу, циганката ме е измамила. Донесла е откраднатото дете. Провидението, обаче, ще покаже на света самата истина и аз ще направя всичко възможно, за да разкъсам тази мрежа на измамата.

После той прегърна момчето, повдигна го и нежно го притисна до гърдите си.

— Бедно мое дете! — каза Стефан. — Ти скоро ще отидеш при истинските си родители. Вярвах, че си моя плът и кръв, мой наследник и продължител на рода на Дубиските. Сега ще се прекъсне нашият род — аз ще бъда последният от него. Мили ми Андре, обещавам ти, че ще бъда твой доброжелател и приятел до края на живота си. Ето, приеми тази целувка като неизличим знак, че ще изпълня обещанието си.

След това той доведе момченцето до Юлиана и я помоли да го целуне. А когато бледата княгиня се наведе над Андре и допря устни до нежните му детински страни, от очите ѝ потекоха сълзи.

— Любима моя Юлиана — рече князът, — няма да ходя на лов, а ще телеграфирам на братовчед си, граф Естерхази, да попита съпругата на клетия капитан Драйфус, откраднат ли е нейното дете.

Стефан беше от ония редки хора, които не отлагат никога работата си за следния ден, а я свършват веднага. Той сърдечно стисна ръката на Юлиана и бързо закрачи към замъка.

Ала едва стигнал до терасата, един сърцераздирателен вик процепи въздуха. Този вик беше толкова страшен, толкова пронизителен и ужасен, че замая и вцепени младия мъж. Когато Стефан се обърна, видя картина, която надминаваше най-ужасните му предположения и опасения.

Стефан видя съпругата си, своята любима обожавана съпруга да бяга от гората към парка. Тя носеше на ръце малкия Андре и страшно викаше. Смъртнобледото ѝ лице изразяваше неописуем страх и ужас. Княгинята бягаше като луда. След нея тичаше някакво страшно животно. Куче ли бе? Не, вълк, и то ужасен, кръвожаден вълк, от чиято уста излизаше кървава пяна. Животното бе само на няколко крачки от бягащата княгиня. Стефан бързо сне пушката от рамото си и в лудешки бяг се втурна към застрашената си съпруга. Той се приближи, спря и се прицели. Князът натисна спусъка, пушката изгърмя, но късно... Звярът беше стигнал до жена му. В смъртния си страх Юлиана беше хвърлила детето на земята и инстинктивно беше протегнала дясната си ръка към звяра, а с лявата беше скрила очите си. Острите зъби на звяра се забиха в нежната бяла ръка на княгинята. Куршумът на Дубиски изпищя и проби черепа на вълка. Той пусна жертвата си, подскочи няколко пъти и падна мъртъв на земята. В следния миг князът дойде до любимата си жена.

Той взе Юлиана в ръцете си.

— Отмъщението на Мелиора! — извика ранената, после очите ѝ се затвориха и тя изгуби съзнание.

Слугите на княза бяха чули гърмежа и помислиха, че се е случило нещастие, затова побързаха към парка. За миг дойдоха и заобиколиха любимата си господарка. Жените занесоха Юлиана в замъка, а мъжете останаха на мястото, като гледаха учудени убития вълк.

Стефан разпореди един от слугите веднага да замине в Комарно и да повика лекар. После отиде до разтреперания Андре, хвана го за ръката и тръгна с него към замъка. Но изведнъж чу гласа на своя управител.

— Ваша светлост — извика чиновникът. — Ваша светлост, погледнете там, открих нещо подозрително. Този звяр не е дошъл случайно в парка, а е пуснат нарочно да нападне милостивата ни

господарка. Погледнете, животното има каиш около врата си, като куче, а на каиша е вързано късо здраво въже, което е прерязано с нож.

Дубиски погледна мъртвото животно и пребледня. Той се увери, че управителят му казва истината и че това бе умишлено направено.

— Циганката! — извика глухо той. После ръката му хвана пушката и той се озърна гневно наоколо, като че търсеше жертвата за втория куршум.

— Последвайте ме, хора! — заповяда той. — Искam да открия следите на злодеянието, преди още да се загубят!

След минута Стефан и неговите хора намериха кървави дири, които водеха от парка към близката гора. Те вървяха по тях и дойдоха до едно дърво, където видяха ужасна картина. Старата Муша лежеше близо до него, потънала в кръв, с разкъсани крайници.

Беше още жива. Стефан разбра от пръв поглед, че никой не може да ѝ помогне вече и че животът ѝ е загубен. Около дървото беше вързано дебело въже, чийто край лежеше до старата циганка. Това показваше, че вълкът е бил вързан, преди да го пуснат срещу княгинята.

Изглежда, че старата Муша е прерязала въжето с нож, и е пуснала звяра, щом е видяла Юлиана в гората. Ножът беше близо до циганката. Навярно старата е паднала при бягането, звярът се е нахвърлил върху нея и я е разкъсал. Старата циганка трябваше да заплати за ужасното си дело с живота си. Така се възнаграждават всички, които целят да пакостят на хората. Отвратителните им дела се сгрупват върху техните глави.

— Бабо. Бог те е наказал със собственото ти оръжие — извика Стефан, — а моята жена бе запазена. Тя се отърва с незначителна рана. Вашето отмъщение не успя!

Вещицата от Красногорка вдигна немошно глава и изохка. Хриплив смях излетя от гърдите ѝ, а очите ѝ светнаха от злоба.

— Не тържествувай, Стефан Дубиски — каза тя и се изсмя злобно. — Аз съм изгубена. Проклетото животно разкъса старото ми тяло, но и твоята жена, заради която ти отритна и измами моята Мелиора, и тя също ще загине по най-ужасен начин. Въпреки че раната ѝ в безопасна, тя пак ще умре от ужасна смърт. Горката господарка на Красногорка ще свърши още по-страшно от мен и нейният страшен образ ще те преследва, докато си жив... Вълкът,

който ухапа твоята жена, беше бесен, аз сама го заразих с кръвта на бясно куче!

Стефан се разтрепера и извика.

— Лъжеш, вещице! Това са само думи, ти искаш да ме изплашиш. Това не е истина!

— Не вярваш — опита се пак да се засмее циганката. — Почакай само девет дена и ще се увериш дали старата Муша ти е разказала приказки. Отмъщението на циганите те е сполетяло, клетвопрестъпнико. Проклятието на Мелиора ще те следва до гроба, а жена ти ще загине като бясно куче!

Старата въздъхна тежко, костеливото ѝ тяло се разтрепера и тя предаде грешната си душа на Бога. Изцъклените ѝ очи останаха втренчени в княза, като го гледаха с ужасна омраза.

Стефан и малкият Андре се върнаха в замъка. Князът беше помолил слугите никому да не казват за откритието на старата Муша. Беше скрил и от Юлиана ужасната истина. Князът не желаше да уплаши и разтревожи нещастната жена.

На вид раната на княгинята беше безопасна. Една от камериерките на съпругата му беше промила ръката с карбол и я беше превързала. Юлиана лежеше на канапето в стаята си. Страхът и ужасът я бяха изтозили. Стефан остана целия ден при нея. Той отиде до отворения прозорец да подиша чист въздух и забеляза, че втората има пожар. Гъсти облаци дим и големи пламъци се издигаха над дърветата. Князът повика един от слугите и му заповяда да отиде и види какво гори там. Изпратеният се върна след четвърт час и съобщи на господаря си, че някой е запалил колибата на старата Муша.

Към обяд дойде лекарят от Комарно. Той прегледа раната на Юлиана и каза, че не е опасна и че след няколко дена ще зарасне. После Стефан покани лекаря в кабинета си и му съобщи с голямо вълнение това, което му беше казала циганката.

Изведнъж лекарят стана сериозен.

— Ваша светлост, заровено ли е вече тялото на убития вълк? — запита той бързо.

— Не, заповядах да го оставят в парка, докато вие дойдете и го разгледате.

— Много добре сте направили, ваша светлост. Искам да видя животното.

Стефан отведе доктора в парка. Лекарят внимателно разгледа трупа и поклати глава. После преряза вратната жила на животното, извади от чантата си шишенце и го напълни с кръв.

— Веднага ще се върна в Комарно — каза той на княза, — и ще разгледам под микроскоп кръвта. Ще ви съобща незабавно резултата.

Стефан прекара нощта при болната си съпруга, без да мигне. Ужасната мисъл, че в тялото на любимата му е присадена смъртоносна отрова, го докарваше до полуда. Той усърдно се молеше на Бога да запази нещастната му съпруга и да не се сбъдне страшната клетва на старата Муша.

Клетата Юлиана не подозираше каква ужасна участ я очаква. Княгинята беше спокойна и тиха. Един път само извика името на Мелиора и се събуди. Но Стефан нежно я целуна и тя щастливо се усмихна. После пак заспа.

На другата заран Стефан едва се бе вдигнал от креслото и колата с лекаря пристигна. Князът го посрещна с трескаво вълнение.

— Ваша светлост, циганката не ви е излъгала. Животното е било бясно!

Стефан политна и лекарят го прихвана да не падне.

— Понесете като мъж ужасната съдба. Има още една надежда, но ще трябва да действате много бързо.

— Кажете! Всичко, всичко ще направя, моя живот ще дам, само да спася милата си жена.

— Още днес заминете за Париж и настанете княгинята в института на прочутия професор Пастьор — откривателя на серума против бяса. Само той може да я спаси.

Още същата вечер Стефан и Юлиана отпътуваха за Париж. Андре ги придружаваше. Трябваше ли благородните му доброжелатели да бъдат сполетени от ужасна участ, за да отиде пак в отечеството си, в родния си град! Чудно се кръстосват понякога пътищата на съдбата.

Мелиора и Аладар Форкаш бяха изчезнали от околността на Красногорка.

9.

Оставихме граф Естерхази в момента, когато се отправи със сто испански конници, за да преследва Диего Гомес и да му отнеме пляката. Черният майор мислеше, че наследството на майка му е попаднало в ръцете на прочутия разбойник. Той се нуждаеше от тези шестдесет хиляди франка. Четиридесет хиляди трябваше да заплати на стария Соломон Дулсети, а десет хиляди — на доктор Дюбоа. И двамата бяха много опасни за него. Стариият евреин го заплашваше с военния министър, а Дюбоа със съдилището. Братовчед му Христиан също искаше от него тридесет и осем хиляди франка и му бе казал, че ако не получи след четири дни парите си, ще разкаже всичко на Матийо Драйфус.

Положението на графа беше безизходно и застрашено от всички страни.

Естерхази яздеше мълчалив до испанския полковник и си мислеше как ще се оправя с кредиторите си. Той кипеше от злоба, че подлият разбойник бе ограбил парите, с които можеше да спаси поне малко положението си. Времето беше лошо и още повече подежда на отвратителното му настроение. Валеше дъжд, смесен със сняг, и разкалваше непроходимите планински пътища. Конете едва вървяха и понякога затъваха до колене из калта. Измокрените конници бяха стигнали най-после до планината без да намерят и следа от разбойниците. Към обяд Естерхази внезапно чу човешки викове от стръмните скали. Черният майор трепна, смръщеното му лице се проясни и той почувства инстинктивно, че е намерил неприятеля си. Даде заповед на испанските войници. Двадесет конници скочиха от конете и се качиха на скалата, а другите се разпръснаха на малки групи, напредвайки по различни пътеки към неприятеля. Естерхази командваше войниците, които трябваше да се изкачат по стръмната скала и оттам да нападнат разбойниците. Това беше опасна работа, но графът даваше на войниците добър пример, като се качваше с решителност и опитност по стръмните и опасни стени на скалата. Той

пръв стигна до върха. Оттам можеше да види ясно какво става под краката му.

Жалка и мрачна картина се разкри пред него. Долината беше изпълнена с брадясали мъже от разбойническата банда на Диего Гомес, заобиколили беловлас старец и млада жена. Навярно ги бяха нападнали по пътя, снели ги от конете им и ги бяха отвели в падината.

Но нападателите се бореха и не искаха да дадат тъй лесно живота и свободата си. Старият господин с бръснато лице и крив нос въртеше като бесен дебелия си бастун над главите на разбойниците и викаше храбро:

— Отвратителни крадци, всички ще увиснете на въжето. Аз съм нотариусът Пиер Натузиус от Париж и ако само един косъм падне от главата ми, френската армия ще влезе в Испания и ще ви изтреби като насекоми.

Дъщерята на този бърлив адвокат говореше по-малко от баща си, но пък се държеше геройски. С малък револвер в ръка, тя стреляше срещу разбойниците и двама от тях вече бяха улучени от нейните куршуми.

— По дяволите — извика Диего Гомес на нотариуса. — Вие сте луд. Защищавате се, когато срещу вас са тридесет въоръжени разбойници. Мислите ли, че можете да се спасите? Глупости! Достатъчно е само да дам знак на юнаците си и след минута ще лежите мъртви в краката ми. Но не искаме да ви убиваме, а да ни броите петдесет хиляди франка. Вие сте богат човек и за вас е много лесно да заплатите такава сума.

— Петдесет хиляди франка — извика Пиер Натузиус, — петдесет сантима не ще видите от мене, мизернико!

Диего Гомес изръмжа от гняв и като вълк се нахвърли върху нещастния нотариус. В този миг граф Естерхази се спусна с хората си към падината. Като хала налетяха те към застрашените. Естерхази застана пред Диего Гомес. Разбойникът се уплаши от нападението на войниците толкова, че остана като слисан почти цяла минута. Тази минута обаче беше достатъчна на Естерхази. Сабята блесна, разбойникът отстъпи, а Естерхази я заби в него така, че острието й излезе през гърба му.

Диего Гомес изстена и се сгромоляса на земята. В това време войниците се бяха нахвърлили върху уплашените разбойници. Разярените войници нямаха милост — косяха ги като косачи със сабите си. Не се чуваше нищо друго освен дрънкането на шашките, гърмежите на пушките и предсмъртните стонове на падналите.

Когато хората на Диего Гомес разбраха, че техният главатар е загинал, изгубиха предишната си смелост и започнаха да бягат. Останалите живи разбойници се покатериха на срещуположната скала, като мислеха, че оттам ще могат да се спасят. Войниците стреляха залпово подир бягащите разбойници и ги избиха като псета. Бандата на Диего Гомес беше унищожена до последния човек.

Естерхази остана при тежко ранения водач на разбойниците, наведе се над него и просьска:

— Дай шестдесетте хиляди, които открадна от абат Силван, и аз ще направя всичко, за да те спася.

Главатарят мрачно изгледа черния майор:

— Бъди проклет! — изстена той. — Не съм взел парите ти! Щом не си ги намерил в къщата на свещеника, трябва той да ги е взел. Земята да те погълне. Аз умирам!...

— Ще дам заповед да превържат раните ти — продължи Естерхази, — ще заплатя щедро на лекарите, за да те излекуват, само ми кажи, къде са парите.

— Куче такова, проклет да съм, ако съм взел парите ти. Старият свещеник не иска да ни каже къде е скрил проклетото наследство. Махни се от очите ми. Болките ми са ужасни и нетърпими, но ще им сложа край.

Разбойникът извади от пояса си револвер, допря го до челото си и гръмна. Диего Гомес издъхна.

Съкрушен, граф Естерхази стоеше до мъртвия разбойник. Какво постигна? Нищо! Диего Гомес и бандата му вече не съществуваха. Тя беше изтребена, ала и неговото наследство, последната надежда за избавлението му, беше пропаднало. Черният майор въздъхна тежко. Неочаквано нежна женска ръка докосна рамото му и звучен женски глас каза на френски:

— Господин майор, вие спасихте нашия живот. Как да ви благодарим за това?

Естерхази се обърна сепнат. Пред него бе застанала прелестна девойка, очите на която излъчваха благодарност и учудване.

За миг черния майор забрави даже грижите си, поклони се изцяло на красивото момиче, целуна ѝ ръка и отговори:

— Аз изпълних само моя дълг, госпожице, като кавалер и войник и съм много щастлив, че можах да ви окажа тази услуга.

В този миг пред него застана и беловласият господин, стисна му ръка и благодари сърдечно.

— Уверен съм, че тези клетки подлеци биха ни убили — продължи старият, — защото не исках да им броя петдесет хиляди откуп за двама ни. Позвовете ми да се представя. Аз съм нотариусът Пиер Натузиус от Париж. Моята единствена дъщеря Лучия се разболя и по съветите на лекаря трябваше да отпътуваме за Испания, където щяла, казват, да си поправи здравето. Лучия е романтична натура и настояваше да преминем Пиренеите не с железница, а на кон. Взехме от Андора един водач. Този подлец, види се, е бил съдружник на разбойниците, защото ни доведе в тази падина и после бандата ни нападна.

Естерхази много се зарадва като чу името на Пиер Натузиус. Това име му беше доста добре известно. Той знаеше, че нотариусът притежава няколко милиона. Значи Лучия беше безценен елмаз, с който той можеше да изплати всичките си дългове и да осигури положението си. Тя беше длъжна да му бъде благодарна, понеже е спасил нея и баща ѝ от ужасна смърт.

Не беше ли това пръст на съдбата, която го срещна неочаквано и при такива обстоятелства с девойката? Не му ли изпращаше Бог този златен телец като хилядократна награда за загубеното наследство? Черният майор щеше да бъде или много щастлив с тази жена, или пък съвсем нещастен. Той разбра, че момичето притежава воля и голяма решителност.

Естерхази беше подъл човек и не откри тайните на душата си. Той хвана ръката на Лучия, целуна я горещо и погледна страстно момичето. И се зарадва, като видя, че погледът му подежда.

Лучия отпусна глава на гърдите му.

— Обичам те безгранично — пошепна тя, — и ще те обичам до последния си час. Но само не ме измамвай!

Естерхази я прегърна и я притисна горещо до гърдите си.

В същия момент Натузиус ги видя и остана като прикован на мястото си. Лучия нежно се отдръпна от прегръдките на графа, доближи се до баща си и се усмихна:

— Татко, аз се сгодих за граф майор Естерхази и искам да му стана съпруга. Ще те оставя сега сам с годеника ми, за да поговорите относно зестрата и сватбата ни.

Лучия погледна още веднъж горещо Естерхази и се отдалечи.

Натузиус скръсти ръце и се отправи към черния майор. Нито мускул не трепна по лицето на опитния адвокат. Той насочи острите си сиви очи към бъдещия зет.

— Господин графе, уверихте моята дъщеря, че я обичате?

— Да, господине!

— И я помолихте да стане ваша жена?

— Да, господине.

— Едно нещо трябва да ви кажа. Моята дъщеря Лучия и аз сме много отмъстителни хора и в случай, че ни измамите, ще ви накажем строго. Затова ви съветвам, ако не обичате искрено дъщеря ми, да се откажете, докато е рано.

— Господине, моето намерение е искрено, тъй като аз обичам вашата дъщеря.

— Толкова по-добре за вас — отговори Натузиус, — обаче вие сте аристократ, а ние сме обикновени граждани.

— Вашата дъщеря е достойна да носи графска титла.

— Много добре, аз съм богат и мога да дам на дъщеря си добра зестра, обаче трябва да ви призная, че не съм спечелил богатството си по много честен начин.

— Светът гледа днес само на успеха и не се интересува кой как е спечелил парите си.

— Моята майка беше перачка в Латинския квартал. Може би хората ще ви разправят за това и за много други неща.

— Това ви прави чест — че сте могли да се издигнете въпреки произхода си.

— Благодаря ви за комплимента! Дъщеря ми ще получи два милиона зестра, а след смъртта ми още пет пъти по толкова, но, надявам се, ще живея още поне двадесет години.

— Господине, желая от сърце да живеете още много години!

— Благодаря ви — отговори Натузиус иронично и продължи.

— Говорих досега само за мен и за моята дъщеря, обаче сега искам да говорим и за вас, господин майор.

— За мен ли? Това може да се вмести само в няколко думи. Аз съм офицер от генералния щаб, а семейство Естерхази е познато на целия свят.

— Да, но вие сте незаконно дете на някоя си графиня Естерхази — отговори Натузиус грубо.

Черният майор не отговори нищо. Белите му зъби ухапаха долната устна, а главата му увисна.

Това, което Натузиус каза на графа, беше истина.

— А що се касае до материалното ви положение — каза бащата на Лучия студено, — може да се каже, че то е безнадеждно.

— Вие ме оскърбявате, господине.

— Никак! Казах ви само истината. Вие сте разорен и кредиторите непрекъснато ви безпокоят. На Соломон Дулсети дължите четиридесет хиляди, също на братовчед си и на други хора.

Естерхази стана блед като стена.

— Откъде знаете всичко това? — изсъска той. — Едва се познаваме.

— Ха-ха — изсмя се старият нотариус, — та какъв адвокат ще бъда, ако не зная това-онова за по-известните хора в Париж. А от вас се интересувах специално. Имате няколко любовници, въобще водите развратен живот.

— Кой френски кавалер не го прави, докато е свободен и е господар на себе си?

— Не ви укорявам за това, господин графе. Обаче, щом се жените официално за моята дъщеря, ще трябва да прекъснете тези връзки.

— Господин Натузиус, давам ви честната си дума, че ще го направя. Отсега нататък ще се отдам само на жена си и на службата, която ми обещава бляскаво бъдеще.

— Бедни ми приятелю, не трябва да разчитате толкова на кариерата си. Тя не е много сигурна. Положението ви в генералния щаб е разклатено.

Като че змия ухапа Естерхази. Той помръкна и изгледа учудено стария нотариус, който му каза всички тези неприятни неща точно и хладнокръвно.

— Господине — процеди черният майор дрезгаво, — това, което казахте, не е вярно. Вашите приятели са ви измамили. Аз имам пълното доверие на началството си и на военния министър.

— Това е било някога, господин майор, но не и сега. Моята информация е вярна и аз зная повече, отколкото вие самият.

— Какво знаете още?

— Знам, че тайно ви следят и че сте изгубили доверието на началството си. В щаба имате смъртен враг. Той събира улики против вас и иска да докаже с факти, че капитан Драйфус е невинен и че вие сте извършил предателство спрямо Франция. Най-големият ви неприятел е полковник Пикар, началник на тайното бюро. Сигурно го познавате.

Естерхази трябваше да употреби големи усилия, за да прикрие тревогата си.

— Ха — наподобя той усмивка, — този подлец Пикар иска да ме опозори пред началството ми. Ще му отмъстя!

— Съветвам ви, граф Естерхази, да се откажете от това си намерение. Пазете силите си за отбрана. Скоро ще имате нужда от тях. Да оставим настрана това. Лучия заяви, че желае да стане ваша жена. Това е достатъчно за мене. Граф Естерхази, поздравявам ви като мой зет.

Нотариусът протегна кокалестата си ръка и черният майор я целуна учтиво.

— Между нас работата е свършена — каза Натузиус. — От днес нататък можете да разчитате на мене. Аз съм вещ юрист и вярвам, че мога да ви услужа. Докато сме добри приятели, нито Пикар нито Матийо Драйфус ще могат да ви сторят нещо, а невинно заточеният Драйфус на Дяволския остров ще остане и в бъдеще предател на Франция! За едно нещо обаче не сме говорили, любезни ми зетко. Вие имате дългове, които трябва бързо да изплатите, нали?

— Да, любезни ми тъсте, вярно е.

— На каква сума възлизат дълговете ви?

— На около шестдесет хиляди франка.

— Добре, зетко. Щом се върнем в Париж, веднага ще ви изпратя сто хиляди. Надявам се, че ще ви стигнат на първо време. Елате сега при Лучия и я прегърнете като ваша невеста!

Естерхази беше спасен и без наследството на майка си. И този път щастието му се усмихна. В дивите Пиренеи той намери спасение в лицето на едно красиво момиче. Натузиус удържа на думата си. Щом пристигна в Париж, той незабавно изпрати на Естерхази обещаните сто хиляди франка.

Още същия ден Естерхази повика Соломон Дулсети и Дюбоа в дома си и им заплати почтено дълговете си. Избави се от безжалостните си кредитори и беше спасен, обаче това костваше личната му свобода. Черният майор се бе продал на едно момиче, което не обичаше и при това беше дъщеря на опасен, алчен и не много почтен адвокат.

Когато Естерхази сложи в портфейла си останалите петдесет хиляди, внезапно чертите на лицето му се измениха и той извика задавено:

— Продадох се!

10.

Неописуем страх обзе бегълците от плаващия сал, когато видяха дима на правителствения параход. Беше се сбъднало най-страшното. Нещастниците знаеха, че са изгубени, щом този параход ги настигне. Те не се плашеха от глад, нито от жажда, нито пък от буря. Плашеше ги мисълта, че ще ги върнат пак на Дяволския остров. Знаеха, че губернаторът Грефин ще заповяда веднага, щом му съобщят, че са избягали от Дяволския остров, да ги преследват. Правителственият параход е предназначен за тази цел, обаче надеждата, че ще могат да се избавят от ужасното заточение, ги беше накарала да пренебрегнат тази угроза.:-

Параходът имаше чудесна машина, електрически прожектори, картелница и две оръдия. Можеха ли бегълците да се противопоставят на такъв модерен кораб? Беше немислимо. Параходът можеше да настигне бегълците още същия ден, ако не бяха ги търсили в другите райони на океана. Грефин беше открил следите им и безмилостно ги преследваше. Ако се съдеше по дима и по гранатата, която бяха изстреляли от парахода и която падна съвсем близо до сала, бегълците се намираха на около половин час от парахода.

На сала всички бяха разтревожени. Даже Легуве и Ервин, които бяха безстрашни при други случаи, сега загубиха за минута храбростта си, а младият германец прегърна мълчалив жена си.

— Всичко е загубено! — извика Ервин фон дер Халде отчаян. — Всичките ни усилия, борбите, опасностите не ни изведоха до желаната цел. Трябва да се върнем в мизерията на заточението, което ще бъде сега десет пъти по-жестоко. Тези дяволи в човешки образ ще ни отмъстят за главоболията, които им създадохме.

— Ще ни изтезават, докато умрем! — изплака Антонина. — Надеждата за свобода ще изчезне.

— Чуйте ме приятели — изгледа останалите Легуве, — колкото до мене, аз съм решил твърдо да не се оставя да ме заведат пак на Дяволския остров. Малкото време, което прекарах с вас на свобода, разбуди у мене нови сили. Не мога вече да търпя тираните да ни водят

насамнатам, да стенем под камшика на Мурильо и да не виждаме нищо от обширния божи свят, освен морето и небето. Не мога, приятели, не мога!

— Какво мислиш да правиш? — запита Драйфус.

— Ще умра, преди да ме стигнат неприятелите ни! Легуве изговори тези думи с такава твърдост, че всички млъкнаха. После той продължи:

— С изключение на бедния ни другар Мирович, вие всички сте по-млади от мене. Можете да се упоавате на младостта си, на дългите години, които са пред вас. За мене има само едно същество, което обичам и за което искам да живея — то е моята дъщеря Долора. Ако аз остана беден заточеник, не мога да ѝ помогна. Един куршум от този револвер или пък скок в морето и ще бъда свободен! Предпочитам да умра, отколкото да страдам в Каена.

— И аз също — заяви Ервин. — Смъртта е само един момент, а робството е години мъка. Мила моя Одета, скъпа моя, кажи ми, искаш ли да умреш с мен — аз съм готов да последвам примера на Легуве.

Одета прегърна мъжа си и го погледна с просълзени очи.

— Ако ни хванат, това значи да бъдем разделени завинаги — извика тя, — а ако умрем, ще бъдем вечно заедно. Готова съм да умра с теб.

— За мене смъртта е избавление — присъедини се и младата Антонина.

— Каквото направите вие, същото ще сторя и аз! — съобщи Мирович. — Ще подпалим барута, който се намира в каютата, и ще хвърлим сала във въздуха. Ще оставим неприятелите да се доближат съвсем близо до нас и после ще им покажем как умират героите.

— Останките от нашия сал ще полетят насреща им — ентусиазира се Легуве, — а безкрайното море ще погълне телата ни.

Нещастниците просто обезумяваха от ужас. Те се втурнаха към каютата, където съхраняваха барута, и в отчаянието си искаха да предприемат нещо. Ала като дойдоха до каютата, капитан Драйфус ядосан се изправи пред тях.

— Назад! — извика той и отблъсна Ервин, който искаше да влезе насила. — Назад, вие сте луди хора! През моя труп само можете да отидете при барута. Ще трябва да ме убие, преди да изпълните безумното си намерение.

Всички изгледаха смаяни капитана.

— Драйфус, предпочиташ ли пак да те оковат и закарат на острова? — запита Ервин. — Ти, който си бил за нас пример за мъжество и храброст, желаш отново да теглиш мъките на заточеник на Дяволския остров или предпочиташ бързата смърт?

— Да се самоубиеш е по-срамно, отколкото да понесеш най-големите мъки — отговори капитанът. — При това съм дал клетва на жена си, че никога не ще извърша този грях.

— Ние не сме обвързани с такава клетва.

— Лъжеш се. Ервин, ги също си обвързан с клетва към младата си съпруга. Нали се кле, че ще я браниш и защитаваш от всички опасности през живота? А сега, когато опасността иде, ти искаш да я лишиш от живот. Аз те смятах, Ервин, за по-благороден и храбър. Ти, Легуве, като свещеник също ще извършиш много голям грях, ако посегнеш на живота си. Колко сте малодушни! Отчайвате се, макар че можете да се спасите.

— Да се спасим? — смаяха се нещастниците. — Капитан Драйфус, ти говориш за спасение?

— Да, за спасение говоря, защото е по-добре човек да опита и невъзможното, отколкото да се отчайва. Имаме лодката, която ни донесе Панталон. Ще влезем всички в нея. Ще вземем всичко необходимо и ще се опитаме да стигнем брега. Преследвачите ще наблюдават само сала, защото не знаят, че имаме и лодка. По моя преценка устието на река Амазонка не е много далеч и може би границата с Бразилия е по-близо до нас, отколкото предполагахме.

— Дай си ръката, капитане — каза Легуве, — искам да я стисна и да ти кажа, че между всички ни на сала истинският мъж си ти.

— На работа — подкани Ервин. — Да живее капитан Драйфус, който не се обърква при никаква опасност.

— Ето — каза Драйфус, — и самата природа ни съдейства. Нощта ни закри с мрака си, вятърът се промени, морето е развълнувано. Всичко това пречи на правителствения параход да ни настигне скоро.

Вятърът се усили и наду ветрилото. Вълните ставаха все по-големи и по-силни. Те люлееха толкова силно сала, че намиращите се на него едва стояха на крака. Ала всички работеха усърдно.

Одета и Антонина изнесоха припасите, облеклата и завивките от каютата в лодката. Легуве и Ервин здраво закрепиха ветрилото. И Мирович беше полезен. Драйфус се разпореждаше за всичко. Изведнъж се чу силен гърмеж. От правителствения параход стреляха по бегълците, но понеже беше вече тъмно и не виждаха сала, оръдейният снаряд не попадна в целта.

— Нека стрелят — махна с ръка Драйфус, — в мрака нищо не ще улучат.

Изстрел след изстрел проехтяваха в пространството, но снарядите все така не попадаха в целта.

— Ако Бог ни помогне — каза Драйфус, след три часа ще стигнем брега. По моя преценка не сме на повече от пет мили от брега. Готово ли е вече всичко?

— Да — отговори Легуве.

— Помогнете тогава на жените да се качат. Ервин и Легуве помогнаха на Одета и Антонина да влязат в лодката. В нея имаше пет души. Двамата мъже, жените и Панталон.

— Сега внимавайте. Ще пренеса недъгавия Мирович. Хванете го здраво, за да не падне в морето. После сам ще вляза в лодката, а след това ще дойде и болният.

Прокаженият издаде някакви звуци в знак на радост.

Драйфус приближи до Мирович. Хвана го и го вдигна като дете.

— Приятелю, не се бой — каза му капитанът, — няма да те оставя да паднеш.

— Колко ви преча! — отрони Мирович.

— Без теб не ще тръгна и аз. Казвайки това, Драйфус тръгна напред. Вълните бяха толкова силни и тъй блъскаха сала, че всяка стъпка означаваше опасност за живота. Капитанът трябваше да използва всичкото си умение, за да стигне предната част на сала. Той положи недъгавия на пода и му каза да се държи здраво. После Драйфус хвана въжето, с което бе привързана лодката за сала, и спря, за да я дръпне по-близо.

Легуве гребеше, като се опитваше да помогне на капитана. Маневрата беше много сложна. Между лодката и сала вълните се издигаха толкова високо, че постоянно я изместваха назад. Всичко се извършваше в такава тъмница, че от сала лодката едва можеше да се забележима намиращите се в нея не виждаха Драйфус.

— Легуве — извика капитанът, след като опитът му не сполучи, — събери ветрилото и гребци, за да приближиш лодката.

Ала едва изговорил тези думи и стана нещо, което сложи край на всички негови усилия.

Неочаквано нещо в мрака светна. Сред бушуването на бурята след миг се чу изстрелът. На сала бе нанесен силен удар и капитанът падна назад. Като държеше въжето в ръка, той се сгромоляса върху Мирович, който беше зад него.

Салът бе блъснат от голяма вълна сякаш щеше да пропадне в бездната. После пак заплава по вълнуващата се водна повърхност.

Драйфус се изправи. Той и недъгавият бяха съвсем мокри. Капитанът с мъка отиде пак на края на сала.

— Легуве, Ервин — извика той високо, — помогнете да приближим лодката.

Той дръпна, но, о, ужас! Въжето, което държеше в ръката си, беше скъсано. Като се вгледа внимателно, разбра какво се беше случило. Снарядът, изстрелян от правителствения параход, бе скъсал въжето, което свързваше лодката със сала. Сега те бяха разделени. Капитан Драйфус се уплаши от откритието си:

— Лодката! Къде е лодката?

После извика силно:

— Приятели! Къде сте? Тук е салът! Дайте знак, не зная къде сте!

Отговори му само воят на бурята.

— Ервин! Легуве! На помощ! Ние сме разделени. Дайте знак! Боже мой! Дайте знак!

— Разделени ли? — извика Мирович.

Драйфус беше много разтревожен и не успя да отговори на стареца.

— Революерът — сети се той. — Мирович, донеси ми от каютата революера!

Сакатият се отправи към каютата. Драйфус продължаваше да вика. Мирович донесе революера. Прозвучаха четири изстрела, макар че с това можеше да улесни преследвачите. Това беше последната му надежда.

— Дали приятелите в лодката ще чуят изстрелите ми?...

Изглежда, че вълните бяха завлекли лодката невероятно бързо. В тази минута тя можеше да бъде на една миля далеч от Драйфус и Мирович. Капитанът изгуби всяка надежда. Той закри с ръце лицето си и заплака като дете. Мирович го прегърна отчаян:

— Ако ме бяхте оставили на Дяволския остров, щеше да бъдеш в лодката...

Драйфус направи отрицателен знак с ръка. Сълзи канеха от очите му.

— Не плачи! — утешаваше го Мирович. — Като те виждам, че плачеш, чини ми се, че светът ще загине. Не се отчайвай, приятелю. Ние ще се върнем заедно на Дяволския остров или, ако желаеш, ще умрем заедно във вълните на необятното море!

— Не мога! Не смея — изстена Драйфус. — Херманса, най-добре щеше да бъде, ако не беше искала тази клетва от мен. Така щеше да ме избавиш от много страдания.

Драйфус се успокои малко.

— Какво да правим сега? — запита го Мирович.

— Приятелю.— отговори капитанът, — нищо, само ще чакаме. Докато още е тъмно, правителственият параход не ще предприеме нищо против нас. Те ще гледат да ни заловят, когато се разсъмне. Ще се съпротивляваме, както можем.

Драйфус не се излъга. В тъмнината преследвачите им не предприеха нищо, тъй като снарядите избухваха далече от сала.

На разсъмване бурята утихна и морето се успокои. Облаците изчезнаха и слънцето освети обширната повърхност на морето.

— Ето там — капитан Драйфус посочи тъмната сянка над морето.

Това беше правителственият параход.

Драйфус отиде в каютата, взе далекогледа и започна да наблюдава наоколо. Първо потърси лодката на приятелите си. Зарадва се като не я видя и реши, че другарите му навярно вече са стигнали сушата. След като наблюдава дълго парахода, той се обърна към Мирович и каза тъжно:

— Идат да ни вземат. Бъди готов да се върнем в ада.

Лодките бяха спуснати от парахода и бързо се устремиха към сала. Драйфус видя, че във всяка от тях имаше по десетина въоръжени войници. В една от лодките се намираше побелял мъж, който

предвождаше отряда. Това беше губернаторът Грефин. Той толкова се бе разтревожил от бягството на заточениците, че тръгна сам да ги търси.

От всички страни се приближаваха към сала.

— Готови за стрелба! — заповяда губернаторът. Войниците вдигнаха оръжието си и го насочиха срещу Мирович и капитана.

Драйфус се обърна да види прокажения, но не го откри. Какво ли бе станало с него?

— Предайте се — извика Грефин. — Ще ви застрелям, ако се противите, — Ние сме ваши пленници — отговори Драйфус.

— Вие сте само двама, къде са другите? Капитанът отговори:

— Господин губернаторе, търсете нещастниците на дъното на морето. Те предпочетоха да се удавят, отколкото да попаднат пак в ръцете ви.

— Избягаха ни, животни такива... — развилия се Грефин.

Като се приближи съвсем до лодката, той продължи да пита:

— И безчестната дъщеря на Панталон ли се удави?

— Да!

Грефин заповяда на шестима войници да отведат капитана и Мирович в лодката, която се върна на парахода. Двамата пленници седяха между четирима войници, насочили пушките си към главите им. Войниците от останалите две лодки отидоха на сала, за да го претърсят. Двама от тях отвориха вратата на каютата, но изведнъж екна гръм. Облак дим забули всичко наоколо, а когато се разсея, само едната лодка се люлееше върху вълните. Салът и другата бяха изчезнали, а водата наоколо бе осеяна с трупове и дървени останки.

Какво се бе случило? Прокаженият се бе скрил в каютата и подпалил барута, който се намираше в нея, като хвърли себе си и неприятелите си във въздуха. Той сам сложи край на нещастния си живот, като отмъсти и за безбройните си страдания.

11.

След осем дни граф Естерхази бе отново в Париж. Той беше вече годеник на Лучия, дъщерята на нотариуса Натузиус. Тя беше красива и богата. Дълговете на графа бяха изплатени, а кредиторите му удовлетворени. Тези, които го тормозеха толкова много, не го безпокояха вече. Щом прочетоха във вестниците за годежа на Естерхази, тези честни хора се явиха пред него и предложиха да му заемат малки или големи суми. Самият Соломон Дулсети се одързости да се представи пак пред графа и да настоява да му даде нов кредит. Каза му, че имал в магазина си хубави брилянти и че графът не ще сбърка, ако купи втори път подарък за невестата си от него, както иорано за княгиня Павловна Мирович. Старият евреин изговори тъй натъртено думите княгиня, че верният майор се стресна. Соломон Дулсети можеше да разкаже на света такива ужасни работи за Естерхази, които нямаше да бъдат приятни на бъдещия му тъст. Явно черният майор трябваше да сключи някаква сделка със стария евреин. Но откакто Естерхази се върна от Андора, той се намираше в мрачно настроение и затова постъпи с евреина по друг начин. Най-напред той го хлопна по главата с една книга, а когато видя, че лихварят няма намерение да се маха, позвъни и заповяда на влезлия слуга да го изхвърли.

За нещастие, слугата не обичаше много-много благородния Соломон Дулсети. Баптист се зарадва на случая, че ще може добре да се отплати на евреина, затова го хвана за яката и тъй силно го изтласка по стълбите, че той се търкулна надолу като топка.

като дойде на себе си, Соломон напусна негостоприемната къща и изрече куп ругатни и клетви. Черният майор си спечели един смъртен враг. Най-опасното за Естерхази бе, че евреинът дълбоко бе проникнал в тайните му.

След първото неприятно посещение последва и второ. Този път, обаче, посетителят беше приятел, офицер от генералния щаб, майор Пати дьо. Клам. Този офицер приличаше много на Гьотевия Мефистофел, тъй като имаше остра брада, състояща се само от

няколко косъма. Това беше най-добрият приятел на Естерхази и тъкмо той дойде сега с неприятна вест.

След като размениха обичайните приятелски поздрави, Пати дьо Клам пристъпи направо към целта на посещението си.

— Приятелю Естерхази, дойдох да те предупредя — каза той. — Ти знаеш, че винаги съм бил с тебе и съм те предпазвал от много неприятности.

— Да ме предупредиш ли? — погледна го очаквателно черният майор, докато поднасяше сребърна кутия с цигари на гостенина си. — Знам какво ще ме предупредиш. Пикар работи против мен. Той търси начин да ме погуби, той иска да ме наклевети, но няма доказателства за това.

— Да оставим Пикар настрана — изрече Пати дьо Клам. — И аз съм негов неприятел и можеш да разчитаеш на мене: ние ще унищожим този млад и горд полковник, чиято кариера е замаяла главата му. Работата сега не се отнася до него, а за една твоя глупост, драги приятелю!

Черният майор изпусна цигарата, която бе вече доближил до устата си. Той се вгледа в лицето на Пати дьо Клам и се опита да отгатне за какво става дума.

— Ти, любезни мой, много си сгрешил — продължи офицерът с дяволското лице, — като си се сгодил за госпожица Натузиус.

— Защото годеницата ми е от прост произход ли?

— Това не е толкова страшно, понеже има вече много офицери от аристократични родове, които са били заставени да вкусят от киселата ябълка, като се оженят за гражданки, с чиито богатства да разполагат. Но ти, приятелю, вземаш зестра, спечелена по най-долен начин.

Естерхази скочи от мястото си.

— Обиждаш бъдещия ми тъст — извика той с несигурен глас. — Господинът е нотариус и е спечелил своя имот с дългогодишен честен труд.

— С честен труд казваш? — продължи Пати дьо Клам, — Хората знаят миналото на господин Натузиус. Той е един от най-безсъвестните нотариуси в Париж. В неговото богатство имат дял всички престъпници във Франция и беше готов да ги защитава, макар и вината им да бе ясна като бял ден. Сам той е бил много пъти съден за разни злоупотреби, но винаги се е изплъзвал като хлъзгава змиорка.

Черният майор въздъхна дълбоко и се отпусна на стола си. Пати дьо Клам сложи съчувствено ръка на рамото му.

— Аз съм ти най-искрен приятел — промълви той — и затова ти говоря откровено. Другите мълчат или клюкарстват зад гърба ти, но аз знам от най-сигурно място, че военният министър е недоволен от твоя годеж.

Главата на черния майор клюмна унило. Думите на другаря му падаха като удари. Те му доказаха това, от което той отдавна се боеше.

— Погледни ме, Естерхази — прошепна му Пати дьо Клам, — искам да говоря с тебе открито. Дошъл съм по заповед на военния Министър. Ти знаеш, че той има за какво да те подкрепя и дори да те защитава. Отначало ти набави доказателства против Драйфус. Оттогава ти е задължен. Всички ние, които имаме дял в изгонването на Драйфус от генералния щаб и премахването му от нашия път, всички ние трябва да вървим дружно един до друг и да внимаваме да не би някой от нас да издаде нещо, от което могат да се възползват нашите врагове.

— Мислиш ли, че моят годеж може да попречи на нещо? — попита замислено и тихо графът.

— Той много ще ти напакости и ще ти попречи на кариерата.

— Дявол го взел, но какво да сторя сега?

— Влюбен ли си в годеницата си?

— Не, съвсем не!

— Скъсай тогава отношенията с дъщерята на Натузиус.

Няколко минути Естерхази мълча и после замислено добави:

— Ще размисля. Работата не е тъй проста. Натузиус е опасен човек, а в очите на неговата дъщеря прочетох нещо, което ме смущава.

— Какво именно?

— Една непримирима омраза при всяко оскърбление.

— Нищо! — повдигна дръзко рамене Пати дьо Клам. — От това не бива да ти побелява косата. С бащата и с дъщерята ще свършим много лесно, ако упорстват. Спомни си за Драйфус. И той беше упорит, но...

Пати дьо Клам, който изговори съвсем тихо последните думи, не довърши мисълта си. Той стисна ръката на черния майор и излезе от стаята толкова безшумно, като че наистина притежаваше Мефистофеловото изкуство да влиза и излиза невидим.

Естерхази не каза цялата истина на приятеля си. Той скри главната причина, която му пречеше да развали годежа с дъщерята на нотариуса, а именно, че бе получил от Натузиус сто хиляди франка, които не можеше да върне. Как можеше да намери сто хиляди франка, без да попадне в ръцете на лихварите, а пък и дали въобще ще се съгласят да му заемат такава голяма сума?

Черният майор ставаше все по-отчаян. Той беше гневен, ръмжеше като звяр, който не може да счупи клетката си. Ставаше му все по-ясно, че бе прибързал с годежа си. Освен това виждаше, че ще бъде зле за него, ако предизвика ненавистта на Натузиус и неговата дъщеря. Страхуваше се от тези хора, те бяха първите, които го накараха да се уплаши. Обаче пък само те засега се отнасяха с любов и доброта към него.

Целият ден графът остана у дома. Той не хапна нищо, само пушеше цигара след цигара и изпи няколко бутилки силно вино, което го възбуди още повече. Към пет часа Естерхази си спомни, че е време да отиде в дома на годеницата си, винаги го чакаха там за закуска в шест.

Черният майор искаше да позвъни да му приготвят дрехите, когато Баптист влезе и съобщи, че една жена с воал желае да говори с него. Естерхази стана сърдито, защото знаеше коя може да е тази дама. Но надви гнева си и заповяда да я пуснат.

Преди още да махне воала си, той извика сърдито:

— Ти ли си, Помпадура? Как си позволяваш да ме търсиш у дома ми. Това е против нашите условия.

Обезобразената махна бавно гъстия воал, който покриваше лицето ѝ. Тя застана гордо пред черния майор и го изгледа с поглед, пред който той неволно трябваше да отстъпи.

— Дойдох да ти честитя годежа — каза тя с дрезгав глас. — Новината, която-научих от вестниците, много ме изненада. Ти си спомняш добре, че ми се закле, когато те преоблякох за път, че заминаваш за Андора, при умиращата си майка, а не при друга жена.

— Бях в Андора...

— Това не е истина. Бил си в Брюксел.

Графът се отдръпна учуден от любовницата си. Най-много го безпокоеше това, че Обезобразената знаеше за пътуването му в Брюксел.

— Да, неверни ми приятелю, ти си бил в Брюксел — продължи тя с тон на съдебен следовател. — И за да се увериш, че знаея всичко, ще ти кажа какво си правил, даже и къде си живял.

Графът се втренчи страхливо в жената, която в тази минута му приличаше на демон.

— Ти си бил в Брюксел в дома на певицата Нинон дьо Клер — изгледа го насмешливо Помпадура.

Черният майор не можеше да проговори дума. Той подпря глава на двете си ръце.

— Отнесъл си някакви планове в Брюксел — продължи неумолимата жена. — Четири важни плана, които си искал да продадеш за голяма сума.

— Мълчи! Искаш да ме погубиш ли?

Графът се втурна като побъркан към вратата, отвори я, за да се увери, че Баптист не е чул това тъй важно обвинение.

Навън нямаше никой и той затвори успокоен, като се обърна към любовницата си.

— Моля ти се — изрече й с болка, — никога не говори вече за това, което каза преди малко. Ако някога си ме обичала и ако още ме обичаш, замълчи като гроб.

— Аз знаея и нещо повече — не спираше Помпадура, но вече тихо и предпазливо. — Онези скъпоценни книжа са ги откраднали от тебе и друг, а не ти, е получил за тях четиристотин хиляди франка.

Учудването на Естерхази ставаше все по-голямо.

— Как си могла да узнаеш тази тайна? Трябва да призная, че за пръв път в живота си съм изправен пред неразгадаема гатанка.

— Тя ще бъде разгадана много лесно, като разкрия на други лица пътуването ти до Брюксел.

— Искаш да ме издадеш? — промълви черният майор смъртно уплашен. — Ти да ме издадеш, ти, в която имах доверие, че си ми вярна и предана.

Помпадура изкриви презрително устни.

— Говориш ми за работи, които отдавна вече са свършени — изгледа го тя гордо и презрително. — Ти ми изневери и аз ще ти отвърна със същото.

— Аз ли ти изневерих?

— Не си ли обрекъл на друга сърцето си? — запита тъжно Обезобразената. — Наистина, не само те обичах, но ти се прекланях и даже те обожавах. Моята красота е мъртва. Ножът на Мъртвешката глава я уби и ти се отказа от мен. Сега ще се жениш за друга. Кажи ми, не съм ли в правото си да ти отмъстя по най-жесток начин?

— Ах, този нещастен годеж ме съсипва — простена Естерхази. — Ала, кълна ти се, Помпадура, че аз не обичам това момиче. С нея ме сближи случаят. Зная, че ще бъда нещастен с този брак и сто пъти се разкайвам, че направих тази сделка.

— Сделка ли казваш?

— Да, това е единственият точен израз за отношението ми към нея. Помпадура, говоря ти самата истина, аз се продадох, защото бях пропаднал. Нужни ми бяха пари — иначе ме застрашаваше най-голям позор и ей Богу, казвам ти, че ако имах сто хиляди франка, бих се освободил от задълженията си и бих върнал годежа. Помпадура хвана ръката му и го притисна към себе си.

— Сто хиляди франка?

— Такава сума ми брой Натузиус като аванс срещу зестрата и аз платих с нея дълговете си.

— И нищо повече ли?

— Честно слово, нищо повече!

— Ако върнеш тези пари на нотариуса, би ли развалил годежа?

— Нито минута не бих се колебал — погледна със страх развълнуваната жена Естерхази, но веднага добави с печален глас: — Това са само въздушни кули. Кой ще ми даде такава голяма сума?

— Аз ще ти я дам.

Хубавите очи на Помпадура пламтяха от неугасим огън. Треперейки цяла, тя хвана ръцете на черния майор.

— Закълни ми се, че и занапред ще ме обичаш и че няма да се продадеш на друга, а ще бъдеш само мой и аз със своята злочеста страст ти се заклевам, че още утре ще имаш сто хиляди франка и още толкова, за да не се продадеш още един път.

Графът втренчи в разгорещената жена особен поглед, в който имаше страх и учудване. Тази улична жена, тази престъпница, за която знаеше сигурно, че не е спечелила никога повече от пет луидора, сега му обещавахе до утре такава голяма сума. От друга страна обаче, той

знаеше, че Помпадура досега не е обещавала нещо и да не го е изпълнила.

Изглежда Обезобразената прочете мислите в очите на черния майор. Тя се усмихна и го погали любовно по косата с нежната си ръка.

— Страхуваш се да не съм си изгубила ума, нали? — каза тя някак презрително. — Не, любезни ми графе, никога не съм била повече с ума си, както сега, в този миг. Ще те избавя от мрежата на този Натузиус. Аз много добре го познавам. Познат ми е този господин нотариус, който като хищно животно поглъща имота на своите клиенти. Да, ни най-малко е по-добър от майка ми и от мен или от всеки парижки престъпник, ала той винаги е съумявал да прикрие своите престъпления, защото е хитър като лисица. Пази се от Натузиус да не узнае намерението ти, а утре ще му изпратиш стотен хиляди франка и ще му благодариш за услугата. Ще направиш това, любезни ми майоре, нали?

— Ще го направя, щом ми дадеш възможност.

— Утре ще притежаваш парите — каза Помпадура разгорещено. — А сега целуни ме, силно, по-силно, ах, мили мой, колко дълго и жадно съм чакала твоите устни...

Тя не искаше да го освободи от прегръдките си. Помпадура беше още хубава и привлекателна жена. Макар че ножът на Мъртвешката глава беше обезобразил лицето ѝ, тялото ѝ имаше онази сладостна прелест, която привлича и пленява страстните мъже.

— Няма време за губене — отдръпна се тя, закривайки лицето си с воала. — Трябва да те снабдя с обещаните двеста хиляди. И тъй, сбогом!

Естерхази задържа ръката ѝ.

— Обична ми гълъбице, няма ли да ми кажеш откъде ще вземеш такава голяма сума?

— Това е моя тайна. Почакай, мога нещо да ти подшушна. Парите, които ще ти донеса, са моя собственост. Повече не питай. Утре ще бъдеш пак свободен човек. Тогава ще бъдеш мой, ще принадлежиш само на жената, която истински и вярно те обича.

— Помпадура има право — избъбра черният майор. — Тя е престъпница, отрасла е в уличната смрад, тя е жестока и жадна за кръв и окото ѝ не трепва пред никакво злодеяние, но любовта ѝ към мене е

чиста и понеже не може да ми бъде добър ангел, станала е добър дявол.

След половин час граф Естерхази излезе от дома си, облечен в разкошно цивилно облекло, и се запъти към приличащата на дворец къща на нотариуса.

Когато черният майор се изкачваше по стълбата, покрита с килими, го обхвана необикновено чувство, струваше му се, че е настъпила мрачна нощ и че влиза в къща, където го очакват убийци. Същото усеща мухата, когато попадне в мрежата на паяка, който я преследва.

12.

Когато Помпадура се запъти към дома на Естерхази, Казота имаше посетител, който никак не я радваше. Тайната полиция беше неин гост. Не за пръв път „Червената воденица“ привличаше вниманието на полицията, тъй като домът на старата жена беше скривалище за парижките злодеи.

На горния етаж на къщата Казота държеше хотел, където пируваха хора от особена категория. Те бяха издирвани от полицията. Всеки, който искаше да остане известно време невидим в Париж, и всеки, който беше преследван за нещо, търсеше покровителството на Казота, като наемаше една от стаите в къщата ѝ, които имаха тайни входи.

Външният вид на това свърталище беше добре познат на полицията, която имаше агенти навсякъде. Майка Казота от време на време предаваше по някой от своите гости и така си осигуряваше спокойствието. Обаче тези услуги, които старата правеше на силите на реда, бяха само трохи, които хвърляше от трапезата на престъпниците. Казота беше много хитра и жертваше триците, за да прибере брашното. Който плащаше добре на алчната жена, можеше да бъде сигурен в „Червената воденица“.

Беше изминала половин година, откакто не беше претърсвана къщата на Казота. Затова дебелият отвратителен жена остана учудена, когато видя Гилберт, директора на тайната полиция, да влиза в дома ѝ. След мистериозното изчезване на съперника му Питу, Гилберт беше станал директор и зависеше само от градоначалника господин Ла Бриер. Обаче завистта на Гилберт не беше се стопила от бързото му повишение. Неговото славолюбие го накара да употреби всички сили, за да докаже, че Париж още никога не е имал такъв достоен директор на тайната полиция. Той преследваше престъпниците и беше станал плашило за злодеите.

Когато влезе в стаята на Казота, я завари да пие кафе. Старата се уплаши, но успя да прикрие страха си, навеждайки топчестото си лице над чашата.

— Да, господин Гилберт — погледна го тя иронично изпод вежди, — каква чест ми правите с вашето посещение!

Тя не искаше да го назовава директор, защото го познаваше още от времето, когато беше прост агент на полицейски комисар, който му плащаше по пет франка за всяко сведение. Гилберт, обаче, не желаше да си спомня за това старо познанство, а си гледаше работата и говореше с Казота не особено любезно.

— Слушайте, Казота — започна той натъртено, приближавайки се до масата, — мисля, че е време да свършим с вас.

— С мене ли? Не съм ли добра приятелка на полицията и не й ли правя полезни услуги?

— Не се хвалете с въображаемите услуги, които не съществуват. Онова, което полицията случайно не може да открие у вас, вие не й го съобщавате. Точно обратното, където можете, ни заблуждавате.

— Не, господин Гилберт, това не е заблуда. Ще ви кажа истината. Вече не съм млада. Боже мой, когато човек остарее, вече не е на мода...

— Казота, това са празни приказки. Ние знаем, че твоята къща прилича на голям гълъбарник, в който има всякакви гълъби, които полицията иска да хване.

— Лъжете се, господин Гилберт — рече тя с привидно спокойствие. — Моите стаи са празни, не приемам гости, защото няма сметка. Ако не вярвате, елате, моля, прегледайте етажа. Преди това, обаче искам да ви предложа чаша кафе с мляко. Какво ще кажете, не за първи път ме удостоявате с честта да пиете кафе с мляко.

— По дяволите, оставете това! — извика директорът на тайната полиция. — Не съм дошъл да пия кафе у вас, ада ви арестувам, в случай че сте укрила престъпниците, които търсим.

— Добре, както желаете — изсъска старата. Гилберт не подозираше, че в този миг позорно го мамат. Дръжката на мелничката беше прост лост с телеграфно приспособление, чиито жици водеха във всички стаи на хотела на Казота. Когато старата започнеше да мели кафе, тя даваше знак на посетителите, че полицията е в къщата. Нататък те вече знаеха как да постъпят.

— Казота, повтарям ви, не си играйте с нас — заплаши я Гилберт. — Предайте престъпниците, които криете. Става дума за един мъж и една жена. Знаем със сигурност, че са тук.

— Тогава знаете повече от мен!

— Казота, вие отговаряте нагло, но ако претърся къщата, ще станете по-кротка. Дванадесет полицаи са оградили свърталището ви и муха не може да изхвъркне от него.

— Я виж ти, какви големи приготовления — подсмиваше се Казота, — трябва да са опасни престъпници.

— Ще ви кажа за кого се отнася. Вярвам, че ще схванете колко е нецелесъобразно да лъжете полицията... От Париж преди няколко дни е избягал някой си Марсел Бернард. Той измамил най-ужасно своите кредитори и е обвинен в изнасилване на едно момиче. После избягал в Лондон, срещнал се там с брат си и като разбрал, че има голяма сума пари в него, се опитал да го убие в една затънтена улица. Ала брат му Леон Бернард не е умрял от тежкото нараняване и в треска разказал цялата история. Човекът е благороден и искал да пощади брат си, но без да иска е назовал пред английските власти името на престъпника. После не му е останало нищо друго освен да потвърди това и пред съда. В това време Марсел Бернард се появил в Брюксел. Той живял в дома на певицата Нинон дьо Клер, която му е любовница. Певицата е от добро семейство, но е паднала жена. Тези двама престъпници извършили в Брюксел нечестна сделка, от която са взели не по-малко от четиристотин хиляди франка. Но Марсел Бернард бива заловен в Брюксел, самоличността му е била установена и той е арестуван в брюкселския затвор. Още същата нощ певицата избягала. Парижката полиция поиска да ѝ се предаде престъпникът и двама от най-способните ни агенти заминаха за белгийската столица, за да доведат затворника. Довели окования престъпник през нощта на гарата и се качили с него в специално купе на влака. Когато влакът наближил Париж, един млад кондуктор влязъл в купето и казал на двамата агенти, че трябва да остане при тях, докато стигнат в Париж, понеже отстъпил служебното си купе на един тежко болен човек. Агентите повярвали и дали съгласие. Това е против инструкцията, но може да им се прости, тъй като не били спали цяла нощ. Когато се събудили, влакът отдавна бил пристигнал до парижката гара, но нито затворникът, нито кондукторът били в купето. Двамата агенти останали много изненадани, като видели, че птичето им е изхвъркнало. По силното си главоболие разбрали, че са упоени.

Казота се смееше толкова силно, че едва стоеше на краката си. Гилберт, ужасно ядосан, тропна по пода.

— Не се смейте! — извика той. — Ако Марсел Бернард и тази Нинон дьо Клер, която толкова добре е изиграла ролята на кондуктор, не бяха намерили прием във вашия дом, отдавна щяха да попаднат в ръцете ни. Аз ви предупредих, Казота, и сега ще приложам с най-голяма строгост закона, ако не ми предадете доброволно престъпниците.

— Казах ви, че в моя хотел няма посетители, но щом не вярвате, можете да го претърсите.

Гилберт отиде до прозореца и изсвири със свирката си. След малко в стаята влязоха шест полицаи.

— Претърсете цялата къща! — заповяда директорът. — Нищо не пропускайте и добре прегледайте стаите. Сигурен съм, че в това свърталище има тайни скривалища.

— Въпреки това ще си сваря прясно кафе — каза Казота иронично, като гледаше спокойно, как полицията обръща наопаки цялата ѝ къща.

Още половин час трая претърсването, обаче не се намери и следа от гостите на Казота.

Като се убеди, че се е измамил, Гилберт помоли Казота за извинение и напусна недоволен къщата. Майката на Помпадура, като предпазлива жена, остана така още час, после се огледа и се качи на първия етаж. Тя влезе в една добре наредена стая, в която, изглежда, не живееше никой. Старата отиде при едно голямо огледало, натисна едно копче и огледалото изчезна. То закриваше входа на скривалище, в което можеха да се укрият няколко души.

Един добре облечен млад мъж и млада красива жена излязоха от тъмнината и спряха до рамката на огледалото. Те се озърнаха предпазливо из стаята, като че искаха да се уверят, че са сами.

— Елате — каза Казота, като се усмихваше, — отървах се и този път, но трябва да благодарите само на мене.

— Ще ви възнаградим добре, Казота — обеща Нинон дьо Клер. — Помогнете ни и по-нататък и се погрижете да се откопчим от този проклет Париж. Искаме да напуснем Европа.

— Тъй е — добави Марсел Бернард, — по-добре е да се махаме още днес, отколкото утре. Веднъж кракът ни да стъпи на американска

земя, тогава ще можем да се поуспокоим и да смятаме, че сме избавени.

— И тогава не — каза Казота, смъркайки емфие. — И тогава не ще бъдете сигурни, Марсел Бернард, тъй като Американските съединени щати не преследват само политически престъпници, но и убийци.

— Убийци ли? — зина певицата и изгледа плахо любовника си.

До този миг Нинон дьо Клер не знаеше нищо за престъпните дела на Марсел.

Свят се зави на младия човек.

— Знаете ли? — запита той.

— Всичко — отговори Казота. — Директорът на тайната полиция ми разказа всичко. Ако ви хванат, вас, Марсел Бернард, ви очаква гилотината.

Макар и изплашена, певицата се хвърли на врата на любовника си. Нинон дьо Клер в никакъв случай не допускаше, че този човек е изцапал ръцете си с кръвта на своя брат. Тя го обичаше, обичаше го до лудост и ужасната участ, която го заплашваше, я изпълваше с двойна скръб. Женското сърце е загадка. Когато жената не обича някой мъж, тя се отвращава от него, без да има никакви сериозни причини за това, но когато женското сърце гори от любов към него, тя му целува ръцете, ако ще да са оцапани и с братска кръв.

— Казота, за Бога, спасете ни! — изплака певицата. — Помогнете ни да напуснем Париж още тази нощ! Не ще имам спокойна минута, когато знаая, че ножът на гилотината заплашва главата на любимия ми Марсел.

— Наистина, тази мисъл не е никак приятна — кискаше се Казота. — И за мене е по-добре, ако не стоите повече в къщата ми, защото никак не желая да се намеря в затвора. Ще ви услужа, но работата ще бъде малко скъпичка. Когато човек отива на пазара да си продава кожата, естествено, той иска да бъде добре възнаграден.

— Добре — реши Марсел. — Ще спечелите пет хиляди франка, ако ни изведете незабавно оттук.

— Пет хиляди франка! — подигра се старата вещица. — Колко щедър е този господин... Когато палачът го заведе на бесилката, тогава ще бъде още по-щедър...

— Какво искате, кажете? — прекъсна я Нинон дьо Клер.

— Колко искам? Тука работата опира до големи разноси, освен това и аз искам да спечеля нещо, затова да говорим за двадесет и пет хиляди!

Марсел и Нинон се спогледаха учудени.

— Казота — каза смутено певицата, — вие предполагате, че сме по-богати, отколкото сме в действителност. Може би мислите, че сме откраднали много пари, но...

— Не мисля, а знам, че сте откраднали четиристотин хиляди франка — стрелна ги с поглед Казота разгневена. Тя искаше да изплаши гостите си докрай. — Четиристотин хиляди франка! Смятам, че заслужавам

поне една шестнадесета част от тях, ако ви укрия. Още повече, че не сте обвързани и можете да напуснете къщата ми и в такъв случай ще спестите много пари или пък ще загубите всичко.

Марсел дръпна Нинон в един ъгъл на стаята.

— В ръцете сме на тази дърта вещица и трябва да ѝ се подчиним — пошепна той на любовницата си. — Ако не се съгласим, тя ще ни предаде на полицията.

— И двойно повече бих дала, Марсел, само да знам, че си спасен.

После се приближиха към Казота и ѝ казаха, че са съгласни да платят двадесет и пет хиляди франка, ако ги изведе благополучно от Париж. После я помолиха да им каже своя план за бягството.

— Трябва да имате търпение още един час — обяви съдържателката на „Червената воденица“. — Ще поговоря с дъщеря си Помпадура. Тя е хитра и знае какво трябва да направим. Можете да бъдете спокойни. Утре заран ще бъдете далеч от Париж.

Казота излезе и остави влюбените насаме. И двамата бяха разстроени, тъй като бъдещето им беше забулено в гъста мъгла, а настоящето им не бе завидно в дома на Казота, където всяка минута можеха да бъдат арестувани.

Те съкращаваха времето с целувки и милувки, после брояха банкнотите, нещо, което бяха правили вече десетки пъти. Четиристотин хиляди франка, които бяха получили за откраднатите планове на черния майор, се намираха у тях. Нинон разпредели парите на осем равни пакета и ги криеше ту в пазвата си, ту в скрити джобове на долните си дрехи. Обаче никак не подозираха, че бяха наблюдавани

през цялото време. Те не допускаха, че от коридора можеше да се стигне незабелязано в голямата печка, която беше в стаята им, и този, който беше скрит там, можеше да вижда всичко.

Откакто Марсел и Нинон бяха в тази стая, Помпадура често влизаше в печката и ги наблюдаваше. По този начин тя узна това, от което Естерхази бе толкова изненадан. Тя чу, че Нинон и Марсел бяха откраднали плановете на графа в Брюксел и ги бяха продали за четиристотин хиляди франка, че Нинон криеше тези пари в пазвата си и в долните си дрехи. Това бе достатъчно за Помпадура да начертае плана си, за чието изпълнение не трябваше да знае дори майка ѝ.

13.

Вече се беше стъмнило и Нинон запали лампата, но неочаквано се потропа на вратата. Помпадура и Казота влязоха в стаята.

— Скроихме плана — каза старата, като седна на един стол, — моята дъщеря е много умна и знае какво трябва да се прави. Сега трябва да зная, дали ще имате смелост да извършите едно дело, което ще бъде сполучливо, ако, разбира се, не се уплашите.

— Не ни липсва смелост — ентусиазира се Марсел, — кажете ни какво трябва да правим.

— Ще избягате в Германия, а оттам в Америка — поясни Помпадура. — Щом дойдете до германската граница, вече сте спасени, тъй като там няма да ви търсят.

— Това е вярно — замисли се Марсел. — Оттам можем да тръгнем за Ню Йорк. Най-важното сега е да изчезнем от Париж.

Обезобразената кимна с глава:

— Най-голяма опасност ви застрашава при пътуването ви оттук до Кьолн. Никой не бива да ви забележи. Никакво преобличане не може да ви помогне, тъй като Гилберт всичко е предвидил, за да ви заловят. На всяка гара има негови агенти, които ще ви търсят с четири очи. На гарата е разположил свои хора, които ще претърсват всяко лице, което се намира в чуждестранния влак.

— Значи, няма никакъв начин — промълви Нинон със сълзи на очи — да избягаме оттук.

— Лъжете, се — отвърна Помпадура уверено. — Трябва да бъдете изпратени като стока, в два различни сандъка. Това е изходът.

— Не е възможно! — извика Нинон, а Марсел започна да се съмнява в успеха на плана.

— Защо да е невъзможно? — изгледа ги Обезобразената. — Мислите ли, че това става за пръв път? Един английски лорд се хвана на бас и бил изпратен в сандък от Лондон до Париж и Мадрид, а един холандски шивач с жена си отпътуват от Амстердам за Берлин, оттам за Виена и после за Рим. Те спечелили много пари, като се показвали от сандъка и си разправяли случки от пътешествията си.

Марсел си припомни, че бе слушал за такива странни пътешествия.

— Работата не е опасна. Ще предадем сандъците като особена пратка и за двадесет и четири часа ще бъдете в Кьолн. Ще имате достатъчно храна, а въздух ще влиза от дупките, които са направени на сандъците.

— Добре ли ви разбирам? — Нинон прекъсна Помпадура. — За какви сандъци говорите?

— Да, трябва да ви изпратим отделно, не можете да се съберете в един сандък, а освен това ще предизвика подозрение, ако е много голям.

Нинон въздъхна. Най-лошо ѝ се виждаше това, че ще трябва да се раздели с любовника си.

Марсел не питаше такива нежни чувства към любимата си и беше съгласен да се разделят. Всичко това вече не му се виждаше толкова опасно, както отначало. Той искаше да знае само как ще отвори сандъка в Кьолн и как ще излезе от него незабелязано.

— Няма да можете сами — поясни Помпадура, — но ние ще се погрижим за това. Ще изпратим сандъците до един наш познат в Кьолн. Той ще ги освободи от гарата и с кола ще ги закара в дома си. Там ще си починете и след това ще можете да продължите бягството си.

— Как се казва човекът в Кьолн и с какво се занимава.

— Казва се Бандрини и притежава музей от восъчни фигури, с които пътува от град на град. Неговият музей се намира в Кьолн и ще означим на сандъците: „Восъчни фигури! Да не се обръщат! Внимание!“

Марсел и Нинон започнаха да се смеят на комичното положение, в което щяха да изпаднат. Уговориха всичко необходимо и решиха да поръчат на познат дърводелец да приготви през нощта сандъците, с които ще тръгнат следната заран като неодушевени предмети за Кьолн.

Вечерта всички заедно седнаха в стаята. Казота беше приготвила вкусни закуски и беше донесла десетина бутилки с вино от съседния ресторант. Четиримата изпразниха до дъно десетата за успеха на плана им. Към полунощ Марсел и Нинон си легнаха. На сутринта тихо похлопване на вратата ги събуди. Помпадура им поръча да се облекат, тъй като всичко вече е готово. Казота им донесе богата закуска и ги

покани да хапнат добре преди да тръгнат. Нинон дьо Клер беше много развълнувана, но Марсел я успокояваше:

— Това е крайно средство, което сме избрали за бягството си от Париж, но е и единственото, което може да има добър край.

Нинон го целуна и отговори:

— Ако бяхме заедно, не бих ни най-малко се страхувала от това страшно пътешествие, но мисълта, че трябва да пътуваме разделени, ме обезсърчава и извиква лоши предчувствия у мене.

Не бяха още привършили закуската, когато Казота влезе при тях и поиска възнаграждението си. Нинон дьо Клер сложи на масата двадесет и пет хиляди франка. Алчната стара жена с изкривени пръсти сграбчи банкнотите.

— На дъщеря ми ще кажете, че сте ми дали само пет хиляди франка — помоли ги Казота, като си повдигна безсрамно роклята и скри парите в чорапите си. Това беше нейната най-добра каса за пари, когато искаше да скрие нещо от ненаситната си дъщеря.

Не след дълго влезе и Помпадура.

— Свършвайте — нареди тя тихо, — нямаме много време за бавене. Нинон, елате с мен!

Певицата стана и понечи да дръпне Марсел със себе си.

— Оставете любовника си — спря я Помпадура, — той ще дойде по-късно. В къщата ни има и други гости, а те не бива да чуват много стъпки по стълбите. Планът ни може да се провали и ще попаднете в ръцете на полицията.

— Оставете ме поне да се сбогувам с Марсел — помоли певицата и се хвърли с плач върху гърдите му.

Те останаха прегърнати няколко минути, през които Нинон обсипваше с горещи целувки лицето на Марсел. Най-после той се изтръгна от прегръдките ѝ.

— Пак ще се видим в Кьолн, в къщата на господин Бандрини — каза ѝ той.

— Може би не ще мога да изтърпя това страшно пътуване в затвор! — хълцаше красивата жена.

— Глупости — измърмори Казота, — аз мисля, че затвор от двадесет и четири часа е за предпочитане пред затвор от десет години.

— Или пък ножа на гилотината! — добави Помпадура.

Тя хвана Нинон за ръката и със сила я извлече от стаята. Казота вървеше след тях. Марсел запуши цигара и започна да се разхожда неспокойно. В това време жените стигнаха на двора, намиращ се зад Казотината къща.

— Къде са сандъците? — попита Нинон с разтреперан глас.

— Ето там, в онази конюшня! — отвърна Помпадура и показа с ръка към същата конюшня, където по нейно желание преди време бе ослепен Мъртвешката глава.

Тази ужасна жена сега водеше и Нинон дьо Клер в това място за престъпления. Помпадура застана на прага на конюшната и се обърна към старата:

— Мамо — рече тя, — чудя се, че каруцарят още не е дошъл да вземе сандъците. Разпореди се да дойде по-бързо.

— Ти сама не можеш да заковеш сандъците.

— Не бери грижа, мамо, всичко ще сторя. Казота тръгна, а Помпадура я изпрати с радостен поглед.

— Елате да свършим по-бързо работата — каза тя на красивата певица и отвори вратата на конюшната, която беше полуосветена от една лампа. Нинон дьо Клер видя два сандъка. Капаците им стояха отстрани и тя можеше да ги разгледа. Нинон трябваше да признае, че тези чудни сандъци са направени много грижливо. Перушина бе постлана по дъната им, а на капаците имаше отвори. Във всеки сандък беше поставена кошница с храна и тенекиен съд с вода, а също по един свредел, дълбач и чук. С тези инструменти можеха да бъдат отворени сандъците, в случай, че получателят им в Кьолн не ги получи навреме. — Влезте — смръщи се Помпадура на Нинон, докато тя се двоумеше. Певицата въздъхна.

— Нека бъде така — промълви тя.

Нинон стъпи на намиращото се близо до сандъка столче и понечи да влезе вътре. Но в същия миг Помпадура я стисна за шията. Певицата искаше да извика, но не успя. Очите ѝ бяха изпъкнали от ужас. Тя мислеше, че ще я убият. Ала Обезобразената имаше друго намерение. Тя искаше само да я ограби. Помпадура стискаше силно жертвата си с лявата ръка, а с дясната извади шишенце от джоба си. Изля съдържанието му върху челото и лицето на Нинон. Беше силно упоително средство. Очите на певицата започнаха бавно да се затварят. Помпадура я взе на ръце. Занесе хубавата жена в един кът на

конюшната и я положи на земята. След това изтича към вратата и хвърли бегъл поглед към двора. Не се виждаше никой и тя спокойно можеше да извърши кражбата. Обезобразената коленичи над Нинон и бързо разкопча дрехите ѝ. След това пъкна ръка в пазвата ѝ и взе банкнотите. Крадлата вдигна и горната ѝ рокля и взе парите, намиращи се в скритите джобове на фустата. След това занесе ограбената жена до сандъка и предпазливо я сложи в него.

— Трябва да ми бъде благодарна, че я упоих — смееше се Обезобразената — и няма да види поне в какъв затвор се намира. Но ще закова бързо сандъка — старата не трябва да узнае за станалото.

Помпадура сложи капака и здраво го закова. Току-що беше свършила работата си, и Казота влезе.

— В ред ли е всичко? — попита старата.

— Всичко. Восъчната женска фигура вече е в сандъка.

Казота най-подло се изкикоти и почука на сандъка.

— Е, Нинон, гълъбче, как намираш затвора си? Отговор не последва и при неколкочкратното повтаряне на въпроса.

— По-дяволите, какво означава това? — смръщи се Казота. — Тя не отговаря, да не си ѝ направила нещо?

— Стига глупости — отговори Обезобразената. — Чудя се, защо не отговаря. Трябва да е припаднала. И на мен би ми станало лошо, ако ме заковат в този сандък.

— Права си — каза Казота. — Както и да е. Нямаме време да разсъждаваме върху това. Колата всеки миг може да дойде. Трябва бързо да доведе мъжа.

Казота излезе и след малко се върна с Марсел.

В същия миг се чу и шумът на каруцата, която щеше да откара сандъците. Без да му даде възможност да запита нещо за Нинон, Помпадура накара мъжа да влезе в сандъка и бързо го затвори. Двете жени го заковаха и пратката беше готова. Подир малко каруцарят заедно с трима носачи пристигна в двора. Той повдигна сандъците и каза, че не са толкова тежки, колкото е предполагал.

После прочете надписите върху сандъците:

— Восъчни фигури, трябва да бъдем внимателни.

Нареди на носачите да вдигат предпазливо сандъците и да ги товарят на колата. Те наистина внимателно изнесоха първо сандъка на Нинон, а после и Марселовия и грижливо ги наместиха на колата.

Помпадура връчи на каруцаря товарителницата, в която бе написано, че сандъците трябва да бъдат предадени на Бандрини в Кьолн.

Като видяха, че колата се отдалечи от тяхната къща, Казота и Помпадура се успокоиха.

— Ако имат щастие, утре сутринта ще бъдат в Кьолн и Бандрини, комуто вчера телеграфирахме, ще ги получи. И двамата трябва да благодарят Богу, че ги отървахме от парижката полиция.

Казота въздъхна и отправи поглед към небето:

— Боже милостиви, не е ли грешно, че за такава тежка работа ми бяха отредени само пет хиляди франка? — избъбра тя печално.

Обезобразената повдигна рамене и подигравателно се изсмя.

— А какво да кажа аз, като не спечелих от тази работа нито сантим? Но ти, ти ще ми дадеш хиляда и петстотин от печалбата за моя труд, нали?

— Щерко, достатъчни са петстотин франка.

Най-после те се споразумяха за хиляда франка. Старата отиде в един ъгъл на стаята, извади от чорапа си внимателно една банкнота от хиляда франка и я даде с охкания на Помпадура.

И двете тайно се смееха и тържествуваха, като мислеха, че всяка е измамила другата.

Същия ден около обяд черния майор получи двеста хиляди франка. Той прегърна Помпадура и я нацелува по обезобразеното лице. То не му се виждаше вече отвратително, а дори красиво. И Помпадура му се струваше някакъв ангел-спасител.

Половин час по-късно граф Естерхази изпрати писмо до Натузиус, с което уведомяваше бащата на годеницата си, че за най-голямо негово съжаление не може да приеме годежа, понеже началството и другарите му са против този брак.

Това писмо беше с най-лоши последствия за Естерхази. Чрез него той си спечели двама непримирими врагове.

14.

Пътническият влак, идващ от белгийската граница, спря на Северната гара в Париж. От едно третокласно купе слезе стройна, висока дама, облечена в черно. Скромна шапка покриваше тъмните ѝ коси, посивели вече около слепите очи. Бледото ѝ измъчено лице бе покрито с прозрачен воал. Тя помогна с нежност на две деца да слязат на перона. Едното бе момиченце на около десет години, а другото — около осемгодишно момченце.

— Мамо, това ли е Париж? — запита плахо момичето и се хвана за дрехата на майка си.

— Да, моя мила Виктория — отвърна жената с дълбока въздишка. — Ние сме вече в Париж. Надявам се, че ще го напуснем повесели и по-щастливи, отколкото сме сега.

— Майко! — извика хубавото момченце с черните къдрави коси, което носеше в измръзналите си ръчици куфарче. — Бъди сигурна, че татко няма да ни пусне да си отидем отново. Той ще иска да останем при него. Мамо, ще мога ли отсега нататък да се наричам граф Естерхази, граф Роберт Естерхази, вместо Роберт Валзин.

Две тежки сълзи се търкулнаха по бледите бузи на жената.

— Ти си граф Естерхази, синко — рече тя тихо, като хвана децата за ръце и тръгна с тях по перона. — Каквото и да са взели от нас, това име не може да ни отнеме никой!

Тя излезе с децата на заснежения площад пред гарата. Един носач се приближи към тях, опита се да вземе куфара и попита дали да им извика кола.

— Благодаря ви, ще повървим — отвърна бързо графинята и запита носача. — Моля, кажете ми откъде трябва да минем, за да стигнем Шосе д'Отен?

— Можете да се качите на омнибуса, госпожо.

— Не, не, предпочитаме пешком. И без това сме седели достатъчно във влака.

Носачът погледна състрадателно благородната дама и хубавите деца.

— Боже мой — прошепна той тихо, — те нямат даже пари и за омнибуса. Как ли ще прекарат в безсърдечния Париж?

След това ѝ описа най-късия път до Шосе д'Отен и се върна в топлата чакалня на гарата, докато бедната майка и децата тръгнаха да търсят улицата.

— Мамо, студено ми е — започна да се оплаква след малко Виктория.

— Почакай още малко. Татко ще те стопли в прегръдките си.

— Мамо, гладен съм. Искам да вечерям.

— Имай още малко търпение, Роберт. Татко ще те нагости с много хубаво ядене. Всичко ще се оправи, деца мои. Всичко.

Бедната жена говореше това с успокоителен тон на децата, въпреки че сама не вярваше в думите, с които ги утешаваше.

Тя вече пет години живееше в едно малко градче на германо-белгийската граница, разделена от съпруга си, граф Естерхази, майор във френския генерален щаб. Графът я бе оставил под предлог, че скромните му средства не позволявали издържането на къща в Париж, отговаряща на общественото му положение. Графиня Натали се беше съгласила и с готовност поднесе на мъжа си великата жертва да живее далеч от онзи, когото обичаше, и да възпитава сама двете си деца. Малката сума, която получаваше ежесечно от него, я накара да живее извънредно скромно и затова се съгласи да се нарича с буржоазното име Валзин, вместо с аристократичното Естерхази. От няколко месеца насам обаче бяха престанали да ѝ пращат пари, а писмата на графа ставаха все по-редки и къси, а накрая престанаха въобще да идват. Бедната Натали разбра от вестниците, че мъжът ѝ не се числеше вече към армията, че водел развратен живот в Париж и че имало стотици хора, които го смятали за подлия предател, който накарал да отведат на Дяволския остров невинния капитан Драйфус.

След всичко това тя не можеше вече да остане в забравеното от света градче. Парите, които получи от продажбата на последните си вещи, ѝ дадоха възможност да замине заедно с децата за Париж. Сега беше тръгнала със страх и надежда към дома на своя съпруг. Дали ще я посрещне радостно? Дали ще ѝ се сърди, задето бе дошла въпреки даденото обещание да не идва никога без негово позволение в Париж? Но беше ли задължително нейното обещание в момент, когато децата гладуваха, нямаша подслон и искаха да отидат при собствения си баща?

Графиня Натали дръпна с трепереща ръка звънеца на една елегантна къща на Шосе д'Отен. Слаба, неучтивя жена, портиерката, ѝ отвори. Неприятният ѝ поглед бързо и въпросително огледа бледата жена и двете треперещи от студ деца.

— Къде се намира апартаментът на граф Естерхази? — запита я Натали.

— На първия етаж — гласеше грубият отговор, — но господин графът излезе, госпожата е сама вкъщи.

— Госпожата?

— Е, да! Госпожа Пей, но ако искате, мога да я наричам и графиня Естерхази.

Натали не ѝ отговори. Тя взе децата и се изкачи бързо по стълбите. На първия етаж дръпна звънеца. Веднага се чуха стъпки и вратата се отвори. На прага се появи млада, феерично красива жена, която носеше лампа.

— Ти ли си, Естерхази? — започна тя. — Идваш...

— Думите заглъхнаха върху устните ѝ. Тя се отдръпна инстинктивно пред високата благородна фигура на Натали.

— Коя сте... Какво желаете? — заекна тя и затвори нощницата на гърдите си.

— Желая да чакам тук съпруга си, граф Естерхази!

— отвърна с горд глас Натали.

Красивата черноока жена изхълца и ръката, в която носеше лампата, трепна. Натали отвори вратата към съседната стая, без да удостои другата с поглед.

— Елате, деца. Тук можете да чакате баща си! Децата влязоха в отоплената луксозна стая. В средата имаше приготвена маса за вечеря. Намиращите се върху нея деликатеси, виното в кристално шише, въобще цялата обстановка възбуждаше апетита на малките.

— Мамо — прошепна Роберт, — искам само малко парченце от онази шунка.

— Не пипай нищо в този дом! — заповяда графинята. — Тук всичко е нечисто!

В този момент се отвори входната врата и Натали се изправи. Пред нея застана съпругът ѝ. Бившият майор бе облечен в елегантно цивилно облекло, а в ръцете си държеше цилиндър и бастун. На прага, зад него, се появи красивата жена, която навярно бе съобщила на своя

любовник какво го чакаше, тъй като изражението на лицето му бе напрегнато и мрачно. Големите му демонични очи бяха пламнали.

— Естерхази! Мили мой!

Меката, благородна женска душа на Натали не изпитваше друго, освен гореща любов. Тя се втурна с разтворени обятия към бащата на децата си, но той я отблъсна със студен, господарски жест:

— Ти? Вие сте тук? Вие сте тук и то без мое позволение? Какво значи това? — изръмжа той яростно.

— Нима е нужно позволение, когато законната съпруга иска да види мъжа си, а децата — своя баща? — отвърна Натали. — Естерхази, посрещаш ме много студено. Виж, това са Роберт и Виктория — твоите, нашите деца. Кажи им нещо мило, поздрави ги. Не се отнасяй като чужд човек към нас. Боже мой, мрачното ти лице говори за лоши работи...

Черният майор тропна разярен с крак.

— Не ме отегчавай с подобни театрални сцени. С тях няма да постигнеш нищо — изсъска той. — Не те извиках и затова не можеш да ме упрекваш, че не ви искам тук. По дяволите, имам си достатъчно грижи и абсолютно не сте ми потребни в Париж.

— Не мога да те разбера — проплака Натали. — Навярно с право се опасяваш, че ще преча на развлеченията ти. Отговори ми: коя е тази жена? С какво право се осмелява да присъства на нашия разговор, на обяснението на двама съпрузи. Излишен е всеки друг слушател освен Бог. Аз, твоята съпруга, майката на твоите деца, желая да ми отговориш!

— Аз ще ви отговоря, госпожо — намеси се красивата дама и се отправи пред графинята. — Аз имам по-голямо право да стоя тук, отколкото вие, защото вие не сте нищо повече, освен жената, с която е венчан граф Естерхази. Аз, обаче, съм жената, която обича!

Натали дръпна децата си, сякаш се опасяваше да не би дъхът на тази жена да ги отрови.

— Вие сте любовницата на съпруга ми? — уточни тя глухо. — Вие се осмелявате да стоите още тук, след като съм пристигнала заедно с децата? Боже мой, наистина ли си създал жени, на които си забравил да дариш онова, което е най-ценно за жената — срама?

— Ти спокойно позволяваш да ме обиждат, Естерхази! — изписка любовницата на майора. — Аз, Габриела Пей, трябва да

понеса всичко, което казва тази чужда жена? Не е ли чужда? Ти не си я споменавал никога, не си я удостоявал дори с най-незначителната дума, докато аз те ошастливих и сторих за тебе онова, което не би направила никоя жена. Да ти напомня ли, че ония писма...

— Мерзавец! Тези гадости трябва да ги слушам аз, която живея с нашите деца пет години самотна и в беднотия, само за да помогна на суетните ти цели? Доказах ти, че не ценя парите, когато предпочетох теб пред толкова богати кандидати. Освен това ти дадох и друго доказателство, че не смятам богатството за най-голямо земно щастие, когато пропиля цялата ми зестра с борсови спекулации още през първата година на нашия брак. Упреквала ли съм те някога? Сега обаче условията са съвсем други. Макар че не съм дошла за това, длъжна съм да говоря и по парични въпроси.

— Ето, значи... Ха-ха-ха!

— Твоите деца гладуват — продължи графиня Естерхази, — те гладуват, граф Естерхази, ти обаче гуляеш с любовницата си, докато те не знаят къде да спят тази нощ. В тази зимна нощ нямат подслон! Ти ще ни изхвърлиш и ще ни накараш да просим по вратите на чужди хора... О, потомците на Естерхази ще получат доста милостиня, когато разкажат на света трогателната си история.

— Значи, с други думи, заплашваш да ме разобличиш пред моите приятели, ако не изпълня желанията ти — изръмжа яростно Естерхази. — Готов съм да понеса тази жертва, при условие че ще напуснеш още утре Париж и ще се върнеш там, откъдето си дошла!

— Ако откажа да изпълня искането ти?

— Тогава ще трябва сама да си търсиш помощ — отвърна безсърдечният човек.

Графинята, отчаяна, разплакана, падна на колене пред жестокия човек.

— Елате, деца, паднете на колене пред вашия баща! — изплака тя. — Молете му се да изпъди оная жена и да ви притисне към своето сърце. Естерхази, когато толкова много обичам, смили се над твоята жена и нещастните си деца. Понеси тази малка жертва и ние ще ти отвърнем с благодарност и със...

Натали не довърши думите си. Тя рухна върху килима. Прегърнаха я малки нежни ръце, които се опитваха да я вдигнат.

— Майко! — извика малкият Роберт с висок сърдит глас. — Майко, не бива да коленичиш пред този човек. Той не може да бъде нашият баща, защото нашият баща сигурно е добър. Чакай само, аз съм граф Естерхази, аз ще си отмъстя някой ден!

Момчето сви юмруци и застана храбро пред мъжа, който от своя страна го гледаше злобно.

— Твоята майка те е възпитала така, малък нахалник. Ето какво заслужаваш за твоето нахалство!

Майорът удари грубо момчето, което едва не падна. В този момент графиня Натали скочи и притисна Роберт към себе си. Тя се бе преобразила в лъвица, защитаваща малките си, готова да се нахвърли върху ловеца, за да го разкъса.

— Всичко вече е загубено! — извика пламенно и сълзите й пресъхнаха. — Ти си скъсал последната връзка, която ни е свързвала. Мерзавец, ти би гладуващото си дете! Нека Бог те накаже за това, граф Естерхази! Да, граф Естерхази, теб ще те сполети отмъщението на божествения съдия! Проклятието на твоята жена, презрението на децата ти, ще те тикнат в пропастта. Нека да бъдеш беглец и да триумфират твоите неприятели над тебе! Нека ти свалят маската, с която все още заблуждаваш хиляди хора! Търси забрава в прегръдките на тази пропаднала жена, граф Естерхази! Духовете на твоята жена, на твой син и на твоята дъщеря ще те преследват и измъчват, дори и да се скриеш в най-затънтения кът на земята! Деца, да напуснем този вертеп, да напуснем

отровната му близост и да умрем чисти, каквито сме били досега!

Натали се спусна с децата към вратата. Естерхази побледня, докато тя изричаше проклятието си над него.

— Натали! — прошепнаха безкръвните му устни. — Остани, слушай...

— Махни се! — отвърна глухо нещастната жена. — Ти разби сърцето ми, нека се изпълни моето проклятие!

Тя изчезна с децата си.

Черният майор се отпусна в едно кресло, отблъсна нежните ръце на любовницата си, която се опита да го прегърне.

— Драйфус, твоето проклятие почва да се сбъдва — изстена той и неспокойните му очи останаха впити в пода. — Въобразих си, че те

унищожих, като те зарових жив на Дяволския остров. Твоята сянка, твоето име, обаче, ми създават милиони врагове! Моята собствена жена, моите собствени деца се бунтуват против мене. По дяволите, съвсем безпомощен ли съм, няма ли оръжие, с което да мога да унищожа всички неприятели наведнъж?

Тогава красивата жена се наведе над него и му прошепна няколко думи. Те действат на черния майор като електрически ток. Лицето му се изкриви в ироничен, злобен смях и той извика:

— Благодаря ти, мила Габриела, задето ми напомни това. Да, този е пътят, по който ще победи. Ще успея само с един голям решителен замах. Ще успея непременно. Фалшивият Драйфус трябва да ме спаси. Ха-ха, фалшивият Драйфус!

Черният майор скочи, облече палтото си и напусна стаята.

На самотно, обкръжена от върби равно място на брега на Сена, там, където реката минава през работническото предградие Батиньол, стоеше нещастната майка с двете си деца и гледаше неподвижно блестящия лед. Тя бе прегърнала Роберт и Виктория, бе ги притиснала към себе си и чувстваше как треперят.

Наоколо цареше мъртва тишина. Само бурята играеше по леда. Далеч някъде проблясваха уличните фенери на бедното предградие, от което се виждаха тъмни и неясни сенки.

— Ти постигна целта си, Естерхази — издума бедната графиня. — Твоята жена, твоите деца няма вече да се изпречват на пътя ти. Ще изчезнат завинаги! Ти обаче си техният убиец!

— Убиец — отвърна страховитото ехо.

Децата започнаха да плачат и се притиснаха още повече до обичната си майка.

Тя махна каишките от малкия ръчен куфар. Ръцете ѝ трепереха, когато завърза децата плътно до себе си. Ремъците бяха обвити около ръцете им и тримата образуваха жива верига.

— Дайте ми още една целувка, последна целувка! Натали целуна косите на Виктория и на Роберт и горещо се разплака.

— Простете ми, мои мили, мои сладки дечица — изстена нещастницата. — Вие сте още млади, толкова красиви, толкова жизнерадостни, а аз ви водя към... — Тя се разтрепера.

— Майко! — извика момчето. — Ти искаш да ни убиеш?!

— Мълчи, бъди послушно, мое дете, ние отиваме към покой! Тази бяла покривка ще ни покрие и ние ще бъдем у дома, у дома при татко!

— Не искам да отида при татко! — разплака се малката Виктория. — Татко е много лош човек.

— Не при този, дете мое, а при другия, който е разтворил вече обятия, за да ни посрещне, при милостивия бог-баща, на чиито гърди ще намерите търсеното щастие. Хайде, напред, деца мои, ледът е много тънък и трошлив, скоро всичко ще свърши!

Погледът на графинята беше устремен в далечината, тя слезе от брега и тръгна с децата по тънката ледена покривка на реката.

Голите върби се сведоха дълбоко, сякаш искаха да наведат глава, за да не видят ужасната картина.

Ледът бе доста здрав до брега, но по-нататък едва можеше да носи тежестта на едно дете. През прозрачната покривка се виждаха бързите и опасни води на реката. Графинята и децата приближаваха все повече злокобното място. Роберт и Виктория, онемели от ужас и страх, тръгнаха послушно към гибелта.

Нещастната жена започна внезапно да пее хорал и децата веднага я придружиха със слабите си гласове. Смъртната песен прозвуча ужасно в мрака на нощта. Внезапно ледът започна да скърца и под нозете им бликна вода.

— Мамо, мамо, помогни ни! Ужасните смъртни викове заглъхнаха.

Ледът продължаваше да се чупи, водата пръсна високо, още веднъж се яви тъмна фигура, две ръце се протегнаха заплашително към небето и висок глас разсече бурята:

— Така умират последните Естерхази... Убиецо, бъди проклет!

— Мадлена, скъпо, обично мое момиче, ще те обичам до последен дъх. Ти ще станеш моята любима жена.

Тези думи говореше един млад красив момък съвсем искрено. Момичето, на което говореше, го държеше под ръка. Разхождаха се по брега на Сена, макар че бушуваше буря и валеше сняг.

— Ти се заклеваш, Християн, че няма да ме оставиш никога, че имаш сериозни намерения с бедната Мадлен Готие, макар че си граф, а аз само дъщеря на изпаднал артист, на комедиант, който се показва по

панаирите. Помисли преди всичко, Християн, колко е голямо разстоянието между нашите семейства и чак тогава ми отговори.

— Защо да мисля за твоя баща — възкликна момъкът. — Длъжен съм да ти заявя откровенно, Мадлен, че не ме влече нищо към него и че не мога даже да го уважавам. Известно ми е, че често измъчва теб и майка ти. Той не обича работата, каквато и да е тя. Не е успял да си извоюва каквото и да е положение в някой театър. Това обаче само ме кара да бързам още повече да те отстраня от него, да ти създам щастие в малкия дом, който приготвям, за да можеш да забравиш печалните си момински години. Твоята майка ще живее, разбира се, у нас.

— Ти си най-добрият човек на света, Християн — изрече младото момиче и обви с ръка врата му, за да го целуне.

— А графинята, Християн, твоята майка, дали ще благослови нашия брак?

— Ще го стори, бъди сигурна, защото ме обича и няма да иска да пречи на моето щастие. Впрочем — добави бързо Християн, — не бива да споменаваш постоянно, че съм от графско потекло. Имам право да се наричам граф Естерхази, но това е единственото добро от моя аристократизъм. Изкарвам всичко с честния си труд като инженер. Парите, запазени за черни дни, които има майка ми, не са повече от тридесет и шест хиляди франка. Тях не мога обаче да харча в никой случай. Намират се в банката „Ротшилд“, където ги е внесъл братовчед ми майор Естерхази.

Мадлен се разтрепера, като чу името на черния майор.

— На него ли доверихте състоянието си? — попита тя изплашена. — О, Християн, сигурен ли си, че няма да го изгубиш?

— Мило мое момиче — засмя се младият човек и целуна девойката, — нали ти казах, че парите са внесени от моя братовчед в „Ротшилд“, а що се отнася до майора и неговата честност — не бива да забравяш, че той е един...

— Естерхази! — чу се внезапно ужасен вик. Християн се изправи и побледня.

— Боже мой — разтрепера се гласът му. — Думата, която исках да изговоря, прозвуча в мрака преди да я изрека. Известно ми е, че няма духове, но това странно съвпадение... Слушай, чувам песен, хорал, Мадлен, косите ми настръхват. Там, на реката, става нещо ужасно!

Момичето се притисна към мъжа. Те се бяха прегърнали и се вслушваха. Внезапно Мадлен извика:

— Чувам деца, които викат за помощ! Бързо, Християн, няма време за губене... Някой е в опасност... Иди при реката... при реката! Те се втурнаха по брега.

— Там! — извика ужасена Мадлен. — Там трима души се борят с вълните. Даже са вързани един за друг. Боже мой, те са загубени!

— Не са — пресече я Християн, — ако Бог бъде милостив към тях и към мене...

Той легна върху леда и предпазливо запълзя напред. Протегна ръце и хвана едно неподвижно женско тяло, за което се държаха две деца. С нечовешки усилия успя да ги изтегли в безопасност.

Викове на Мадлен бяха разтревожили жителите на най-близките къщи. Те пристигнаха и скоро майката и децата бяха обвити в топли одеяла. Бяха още живи. Един полицаи вече бе съобщил в болницата, за да изпратят кола и да откарат извадените от реката самоубийци.

Християн хвана ръката на любимата си и побледнявайки смъртно, прошепна:

— Мадлен, сигурен съм вече! Познавам тази жена, макар че не съм я виждал от пет години насам. Тази нещастна майка, която е търсила смъртта заедно с децата си в Сена, не е никоя друга, освен съпругата на моя братовчед!

— Съпругата на черния майор?

— Да, тя е графиня Естерхази! Моля ви се, господа, намерете ми час по-скоро файтон. Няма защо да карате бедните в болницата, аз ще ги отведа у дома!

Мадлен Готие гледаше с пламнали очи надолу и устните ѝ промълвиха:

— Собствената си жена, собствените си деца си тласнал към смъртта, черни майоре. Това ще са, обаче, последните ти жертви. Часът на отмъщението все повече приближава!

15.

На четвъртия етаж на съседната къща на Рю де Мартир, която обитаваха не по-малко от петдесет и осем семейства, живееше и семейство Готие. На закрепената на вратата табела пишеше: „Баптист Готие, артист, приемни часове от четири до шест часа“.

Готие се бе отказал отдавна да възхищава или разплаква театралната публика, а когато декламираше, високо, не можеше да разплаче никого, освен двама души — бедната си и нещастна съпруга и красивата си дъщеря Мадлен.

И двете, майка и дъщеря, водеха плачевно състояние при този безсърдечен егоист. Ако надникнем в малката, но чиста стая, служеща на тримата не само за храна, за спане, за работа, но и за дневна, най-добре ще видим, колко много мизерия, лишения и...подлост се бяха настанили между четирите стени.

Майка и дъщеря седяха пред голяма дървена маса и се занимаваха с пълненето на ония малки цветни птици, които красят шапките на благородните дами. Това бе не само трудна, но и опасна за живота работа, понеже малките тела биваха пълнени с арсен, вреден за здравето на работничките.

Мадлен не бе засегната още от вредния прах, но вече възрастната госпожа Готие бе пожълтяла и очите ѝ блестяха като в треска. Освен това я мъчеше суха кашлица и тези признаци говореха ясно, че дните ѝ няма да продължат дълго.

Готие се разхождаше доста елегантно облечен, с ръце в джобовете и цигара в уста, из стаята, докато неговото семейство работеше. Навремето той беше красив мъж, сега, обаче, когато приближаваше вече петдесетте, голата му глава не бе обкръжена от друго, освен от венец червеникаво-руси коси. Лицето му беше покрито с безброй бръчки, а носът му бе остро изпъкнал под едрите вежди.

— Така не може да продължава вечно! — извика Баптист Готие с патос. — Не мога да гледам повече как се измъчвате. Ако това момиче не бе толкова твърдоглаво, нямаше да гладуваме!

— Нали ме увери снощи — погледна го плахо госпожа Луиза, — че си щял да спечелиш много пари от една сделка, която си уреждал?

— Сделката пропадна — изръмжа Готие и погали внимателно с ръка голата си глава. — Приятелят ми, граф Естерхази, ме изостави твърде бързо. В противен случай щях да изсипя пред вас цял чувал наполеони и да изхвърля всички птици, с които вредите на здравето си.

— Каква сделка възнамеряваш да сключиш с граф Естерхази? — запита Мадлен и спря за малко работа.

— Защо те интересува? — отвърна ѝ грубо бившият актьор. — Имам да върша работа и, слава богу, само с благородни господа. Да, аз се мъча да ви храня по честен начин. Нещастieto обаче ме преследва. Да, нещастieto...

След това той застана пред Мадлен и започна сърдито да я упреква:

— Би могла да издържаш старите си родители прекрасно с своята красота. — Можехме да бъдем собственици на красив чифлик в околността на Париж и да имаме екипажи и лакеи. Ти обаче предпочиташ да се мотаеш и да си губиш времето с оня бедняк граф Християн Естерхази!

— Татко, аз обичам Християн — възкликна Мадлен смело и твърдо — и няма да го оставя, докато съм жива!

— Добре, да не се караме по този въпрос — закима помирително бившият актьор. — Не желая да ставам пречка на любовта ти с твоя граф. Искам обаче да ми докажеш искреното си желание да спечелиш пари, за да помогнеш на бедните си родители.

— По какъв начин, татко? Нали виждаш, че денонощно пълня птички?

— Това не носи печалба, нали виждаш. Ще ме придружиш сега на Рю Росини и ще участваш в живите картини, които се дават всяка вечер в дома на госпожа Турвил. Тя е много елегантна дама и схваща добре по какъв начин се събират жълтици. От нея ще можеш да научиш твърде много!

— Дали е къща, в която баща може да заведе дъщеря си? — намеси се неуверено загрижената майка.

— Как можеш да ми задаваш такъв въпрос, скъпа моя Луиза? Бих ли позволил на Мадлен да пристъпи прага на оная къща, ако не е порядъчна?

— Иди, дете мое — помоли майката тихо. — Помисли само, колко бихме били щастливи, ако можеш да печелиш достатъчно, за да не живеем в мизерия?

Мадлен все още се колебаеше, очите ѝ се напълниха със сълзи. Тогава майка ѝ прошепна:

— Вчера лекарят ми каза, че ако не пия силно вино и не ям добра храна, едва ли ще живея още половин година!

— Ще отида, майко, ще отида! Ако ме накара обаче да върша нещо нередно, което би ме разделило с Християн, нека Бог да ми прости греха! — изплака Мадлен.

Готие се направи, че не чува думите на дъщеря си. Той облече широко палто, сложи мека сива шапка и светложълти кожени ръкавици, които още имаха добър вид благодарение грижите на Мадлен.

Младото момиче също се бе облякло и след като помоли майка си да легне рано и да не работи до късно през нощта, тръгна придружена от баща си за къщата на Рю Росини, за да участва в художествените живи картини на госпожа Турвил, както я бе уверил нейният баща.

Когато слязоха по стълбите на третия етаж, внимателно се отвори една врата и след тях надникна хитровато-весело женско лице.

— Мадлен излиза толкова късно със стария разбойник! — подсмихна се хубавата млада жена. — Дано този подлец не накара собствената си дъщеря да върши срамни неща! Трябва да науча къде отиват. Непременно трябва да спася Мадлен.

Само няколко секунди по-късно една жена, облечена в широко палто, тръгна след Готие и неговата дъщеря.

На вратата на апартамента на младата жена, която бе тръгнала след двамата, имаше табелка „Госпожица Нитуш, шапкарка“.

Салоните на госпожа Турвил бяха тържествено осветени. Красиви жени и елегантни мъже се разхождаха из тях. Хора, на които не бе известен характерът на къщата на Рю Росини, биха помислили, че се бе събрало най-отбраното общество на изискано тържество. На всеки от посетителите обаче бе известно, че за да влезе, всеки трябва да представи преди това на портиера една зелена карта, която можеше да се купи всяка вечер срещу петдесет франка. Самата госпожа Турвил имаше аристократична фигура. Нежното ѝ лице бе обкръжено от сиви

коси, а черната копринена рокля му придаваше бледостта на мрамор. Целият ѝ тоалет бе много скромен и се различаваше от облеклото на другите дами.

По покритата с килими стълба се изкачиха двама господа. Единият бе граф Естерхази, черният майор, другият — неговият приятел майор Пати дьо Клам.

— Нали ви казах, Пати — прошепна Естерхази на приятеля си, — че ще прекараме чудесна нощ. Турвил е събрала около себе си най-хубавите момичета, а живите картини, които показват тук, не могат да се видят никъде.

— Не това е, което ме накара да дойда с вас, драги Естерхази — отвърна тихо Пати дьо Клам и се усмихна странно. — Желая да се уверя дали е вярно това, което сте ми разправяли за нашия колега, полковник Анри, че бил един вид покровител на госпожа Турвил и че поради неговото влияние не се е намесила още полицията?

— Сега ще видите и Анри — отвърна Естерхази. — Надявам се, обаче, драги ми Пати, че няма да го издадете на началството му. Известно ви е, че ми е необходим.

— Именно поради това дойдох — отвърна твърдо Пати. — На нас ще ни е нужен Анри за аферата Драйфус и затова искам да установя, че е във връзка с госпожа Турвил.

Пати спря внезапно и дръпна Естерхази по-близо към себе си:

— Нужна ѝ е сполучлива фалшификация, за да не се открие невинността на Драйфус. Понеже нямам желание да върша подобно нещо сам, а вие не бива да се намесвате повече, защото сте премного компрометиран, ще трябва Анри да извърши фалшификацията!

— Аха, разбирам — кимна Естерхази и се засмя. — Вие смятате, че ще е добре, ако се намира в наши ръце и можем да го заплашваме с разкрития.

Пати дьо Клам кимна.

— Когато се установи, че полковник Анри води, тъй да се каже двоен живот, през деня като директор на информационната служба на френския генерален щаб, а през нощта като покровител на публичен дом, той ще се види принуден да танцува по нашата свирка, да фалшифицира каквото искаме и да се заклева в каквото искаме.

Двамата офицери влязоха в големия салон и бяха посрещнати от госпожа Турвил. Тя им представи цяла плеяда красиви млади

момичета, като ги нарече с благородни, но измислени имена. Естерхази и Пати ги поканиха при бюфета.

Госпожа Турвил ги остави и се усамоти в малка стая. Тя натисна звънеца и помоли явилия се лакей да извика дъщеря ѝ Фернанда. Само няколко минути по-късно при нея влезе рядко красиво осемнадесетгодишно момиче. Тя имаше тъмни къдри, бяло чело и светлосини очи.

— Фернанда — госпожа Турвил хвана нежните ръце на дъщеря си. — Не мога повече да отлагам, ще трябва да участваш днес в представлението. Той го иска!

— Той го иска! — повтори младото момиче и се разтрепера. — Кой е този човек, че упражнява толкова голямо влияние върху теб и изпълняваш и най-малката му заповед? Принуждаваш ме насила да го срещам ежедневно, макар че го мразя от все сърце.

Госпожа Турвил, дълбоко трогната, нежно натисна Фернанда и седна с нея върху дивана.

— Мило мое дете — рече тя с треперещ от болка глас, — моля, те примири се с неизбежното. Ако Анри ни изостави, ще бъдем принудени още утре да си ходим. Това препитание имаме само благодарение на него, той има влияние в полицията и ме защитава.

— Боже мой, това препитание! — разплака се Фернанда. — Майко, готова съм да отида да слугувам и ще го сторя на драго сърце. Остави този занаят, който ни белязва с печата на вечен позор!

Преди госпожа Турвил да отговори, вратата се отвори и влезе висок елегантен човек. По осанката му личеше, че е военен, въпреки че бе облечен цивилно.

Фернанда скочи от дивана щом го видя. Госпожа Турвил обаче събра всичките си сили и изрече вежливо:

— Благодаря ви, че сте дошли, Анри. Сега съм сигурна за тази вечер.

— Вие сте сигурна, госпожо, докато ви покровителствам аз — отвърна предизвикателно и грубо Анри. — Погрижете се никога да не изникнат недоразумения между нас, които да ме накарат да изгубя интерес към вас и вашия дом. Сега обаче ви моля да ме оставите сам с вашата дъщеря.

Госпожа Турвил побледня, но заповедническият жест на човека, в чиито ръце се намираше, я накара да излезе мълчаливо. Красивата

Фернанда искаше да тръгне подир майка си, но Анри я спря.

— Почакайте, Фернанда — прошепна ѝ той, — трябва да ви кажа нещо!

Фернанда наведе очи и се опита да не гледа едрият мъж.

— След като си отидат всички — рече Анри, — желая да прекарам няколко часа от тази нощ с вас. Дайте ми ключа от стаята си!

Страните на момичето пламнаха от срам.

— Правете каквото искате с мен, господин Анри — промълви тя, — но отказвам да изпълня вашето желание!

Мъжът се засмя иронично.

— Защо сте толкова недостъпна днес, красива Фернанда? За пръв път ли ще спите с мен?

— Мълчете, мълчете, господине! — извика Фернанда. — Не мога да понасям думите, които ми говорите. — Известно ми е — продължи красивото момиче, — че майка ми и аз се намираме във вашите ръце и че една дума пред полицията е достатъчна, за да ни унищожите. Добре си спомням ужасния час, когато, изплашена от думите ви, че ще закарат майка ми в затвора, отчаяна ви се отдадох и станах ваша любовница! Оттогава до днес обаче не престанах да плача с кървави сълзи и не смея да вдигна очи, когато с мен говорят честни хора. Възнамерявах сто пъти вече да потърся смъртта си в Сена, но винаги ме е възпирала мисълта за майка ми.

Горчиви сълзи напълниха очите на Фернанда и тя падна пред Анри.

— Напразно се тревожите, Фернанда! — ѝ отговори той. — Да не си въобразявате, че бихте могла да запазите постоянно девствеността си в този развратен дом? Може би ще настъпи даже часът, когато няма да съжалявате, че се отдадохте на мен, а може да станете дори моя съпруга...

— Вие сте женен, Анри — изплака момичето горчиво. — Имате дете, сладко малко момченце... всичко зная за вас, вече не сте загадка за мен.

Еlegantният мъж побледня и погледна мълчаливо и изплашено коленичилата пред него.

— Следила сте ме! — скръцна със зъби той. — Вървяла сте след мене! Кажете, по какъв начин успяхте да научите кой съм?

— Видях ви един ден с няколко офицери, облечен в разкошна униформа, пред зданието на генералния щаб. Всички ви поздравиха, постове ви отдадоха чест, а след като изчезнахте в щаба, запитах един войник сякаш от любопитство:

— Кой е онзи офицер с трите златни галуна върху ръкава и червените ленти на панталона? Войникът ми отвърна, че това е полковник Анри, началникът на тайната информационна служба в генералния щаб.

Изобличеният офицер стоеше изненадан пред нея и ръката му играеше нервно със златната верижка на часовника, който носеше в жилетката на фрака.

— Преди да се разделим завинаги, полковник Анри — продължи Фернанда, — искам да ви предупредя за нещо. Вие сте човек със завидно обществено положение. Имате млада, мила жена и сладко дете, вашата родина гледа с доверие на вас... Защото ѝ помогнахте много в аферата Драйфус... Виждам, обаче, че се намирате на лош път и че заблуждавате света с разни фарсове, които рано или късно ще станат гибелни за вас.

— Вие предвиждате? — изсмя се злобно Анри. — Да не би да ви е разправял всичко това онзи войник пред генералния щаб.

— Не — сведе поглед Фернанда. — Това е сънят ми от миналата нощ.

— Ха-ха, вашият сън!

— Смейте се, но може би е вече близо онова време, когато ще забравите да се смеете! Когато заспах снощи след дълги ридания, ридания, които се повтарят всяка вечер по изгубената ми чест, видях внезапно пред себе си вас, Анри, не обаче толкова горд и свободен като сега. Вие се намирахте в една отвратителна килия и гледахте лист хартия, намиращ се пред вас на масата. На листа бе написано хиляди пъти името на Драйфус, а всяко име имаше свое собствено лице, мрачно и заплашително, отправено към вас. Внезапно ви чух да викате като луд в смъртен страх, в истинско отчаяние, във вашата ръка се появи нож и преди да успея да ви го отнема, прерязахте сам гърлото си. Червена струя бликна от ужасната рана и капките кръв, стигащи на отсрещната стена, написаха с алени букви името Драйфус. Вие обаче вече бяхте мъртъв.

Фернанда млъкна и се отвърна. Анри отиде при нея, хвана ръката ѝ и силно я стисна.

— Не ми разправяйте глупави женски сънища, те никак не ме плашат — изсмя се той грубо. — Предупреждавам ви още веднъж, Фернанда, оставете отключена вратата на стаята си или ще се намерите утре по това време заедно с майка си в затвора Сен Лазар, затвора на проститутките. Всички обвинения пък, които бихте могли да отправите против мен, не биха ви помогнали, понеже всеки ще повярва повече на полковник Анри, отколкото на две жени, търсещи авантюри в Париж! Дайте сега ключа, ключа от стаята ви.

Фернанда бавно извади малък ключ, притисна го към прелестния си бюст и, извика, като вдигна сини очи към небето:

— Боже, не мога да се освободя от веригата, която ме върза за ада. Боже мой, бъди милостив спрямо мене и моята бедна майка!

Ключът се изтръгна от треперещата ѝ ръка и падна върху килима пред Анри. Фернанда избяга, смъртно бледа от стаята. Безсърдечният човек се наведе радостен, за да вземе ключа, който в неговата ръка бе ужасно оръжие против бедното момиче. Когато се изправи, внезапно от лицето му изчезна изражението на радост и похотливост и се появи ужасен страх.

Само на пет крачки от него, на прага на стаята, стоеше човек, който нямаше вид, подходящ за блестящите салони на госпожа Турвил. Той бе облечен в износени дрехи, а на лявото си око носеше черна превръзка.

— Полковник Анри — обърна се скромно облеченият човек към елегантния мъж, — много се радвам, че ми се удаде случай да поговоря с вас. Тук едва ли ще можете да ме изхвърлите с помощта на слугите, както правите у вас и в генералния щаб.

Анри се облегна върху един стол.

— Лемерсие! — изрече той изплашен. — Как сте посмели да дойдете тук, в тази къща?

— Струва ми се, че аз имам повече право да ви запитам, господин полковник, какво търсите в тази къща. Много голяма сензация би било съобщението, че началникът на тайната информационна служба е най-близкият приятел на госпожа Турвил. О, не се ядосвайте, господин полковник, не бъдете толкова надменен. От

два месеца разчепквам тайните ви и научих много повече, отколкото предполагате!

Анри извика глухо и скочи към вратата, за да я заключи. За съжаление нямаше ключ. Сетне се облегна върху стената и обърса потта от челото си.

— Няма защо да се боите, Анри — продължи другият тихо. — Няма да издам тайната ви, добре знаете, че Лемерсие умее да мълчи, щом се задоволяват справедливите му искания.

— А какво искате от мен? Кажете!

— По дяволите, Анри — подсмихна се Лемерсие и почеса сивата си брада, — не се преструвайте, че не ви е известно какво има между нас. Искам да ми дадете четиридесет хиляди франка, които ми обещахте вие и вашият приятел Естерхази, когато фалшифицирах по ваше нареждане списъка на продадените уж от капитан Драйфус документи!

— Говорете по-тихо, вие сте луд! — прошепна разтреперан полковникът.

— Луд — възкликна другият. — Да, така ме нарекохте след като свърших работата за вас и ви приготвих документа, въз основа на който изпратихте Драйфус на Дяволския остров. Насила ме измъкнахте в нощта от моя апартамент и ме затворихте в лудницата край Дижон. Виках, доколкото имах сила, виках да обясня на лекарите, че съм жертва на неподобна подлост. Те обаче бяха подкупени от вас, вързаха ме, обливаха ме със студена вода и ме затвориха в кръгла гумена килия. Никой не можа да чуе оттам виковете ми!

Човекът с превръзката, побледнял от вълнение, при спомена за страданията си, направи малка пауза, а после продължи:

— След известно време, преди два месеца, успях да избягам от лудницата. Бях достатъчно умен да се преструвам, че съм се примирил със съдбата си и затова ми позволиха да се разхождам с други безопасно луди в градината. Тя бе оградена от висока стена, а върху нея имаше остри железни шипове. В удобен момент успях да се изкача върху стената, но за нещастие се хлъзнах и един от железните шипове влезе в лявото ми око. Ето, полковник Анри, за това сте виновен вие!

Лемерсие свали превръзката от лицето си и накара Анри да се приближи към него и да погледне в отворителната празна очна кухня.

Полковникът отблъсна с две ръце ужасния човек.

— Ако всичко е така, както вие го разправяте, Лемерсие, защо тогава не издадохте Естерхази и мен? — промърмори глухо Анри. — Щяхте да го сторите отдавна, но нямате доказателство за твърдението си.

— Доказателството нося ей в този джоб — отвърна Лемерсие. — Бедният пленник от Дяволския остров отдавна би бил свободен, а вие и Естерхази да сте вече в затвора, ако бях съобщил на полицията. Не го направих обаче досега, защото бих напакостил същевременно и на себе си. Ако не ми платите, Анри, ако не ми платите още тази вечер, ще отида още сега при Матийо Драйфус, брата на капитана, и ще му продам не само тайната си, но и доказателствата. Той добре ще ми заплати за тях.

Лицето на Анри се вкамени. Големите му очи блуждаеха безцелно из стаята, докато изричаше с глух глас:

— Добре, Лемерсие, виждам, че не остава нищо друго, освен да ви изплатя обещаните пари. Това ще стане веднага!

— Ако ми платите, наистина съм готов да мълча.

— Зная, че ще мълчите. Елате обаче с мене в моята стая.

— Какво? Имате в тази къща стая? — засмя се иронично Лемерсие. — Тук се чувствате много добре...

— Все ми е едно, дали ще знаете сега и това или не. Вие знаете толкова по-лоши неща за мен! Елате, имам около тридесет хиляди франка, които снощи спечелих на карти. Надявам се, че ще почакаете за остатъка до утре.

Двамата мъже излязоха от стаята и Анри заведе посетителя по една странична стълба на горния етаж. Не срещнаха никого по пътя, а и не видяха никой в коридора. Анри отключи с ключа, който бе взел от Фернанда, една врата и влезех Лемерсие в скромна стая, матово осветена от висяща лампа с червен абажур.

— Седнете на канапето — обърна се Анри със странно сериозен глас към другия. — Скрих парите в един тайник на шкафа и ще ги извадя ей сега.

Анри отиде при вратата, заключи я отвътре и се убеди, че тъмните завеси са спуснати.

Когато прелъстителят на Фернанда се обърна, Лемерсие стоеше все още неподвижно в средата на стаята.

— Много ви съжалявам, приятелю — рече Анри и се приближи бавно към Лемерсие, — аз ви смятах за много ловък човек още когато бяхте агент в политическата полиция. Готов съм да ви назнача отново, само че с вашето око, бедни мой Лемерсие... Но покажете ми го, наистина ли е напълно изтекло?

Докато изричаше последните думи, вече бе сложил приятелски двете си ръце върху раменете на бившия полицейски агент й дръпна бавно главата му към себе си.

Лемерсие видя нещо странно, ужасно в лицето на Анри и изхриптя побледнял:

— Защо ме гледате толкова ужасно, Анри... Очите ви са на звяр... Устните ви треперят... Стискате зъби... Да не би да искате... Пом...

Викът на нещастника заглъхна.

Ръцете на Анри бяха хванали със светкавична бързина гърлото на едноокия и стискаха като железен обръч жертвата.

Анри не каза нито дума, той уби Лемерсие мълчаливо. Хъркането на умирация ставаше все по-слабо и по-слабо. Не бе изминала и минута и Анри отпусна ръцете си от замлъкналия завинаги човек. Тялото на Лемерсие рухна тежко на килима. Анри приглади косите си, лицето му прие обикновения си вид и даже се усмихна хитро. Убиецът сякаш бе решил вече какво да прави. Той разтвори шкафа, който стоеше в единия ъгъл на стаята. Свали здравия колан от една пижама и го уви около врата на мъртвеца, все едно, че се е самообесил. После вдигна трупа, окачи го в задната част на гардероба и го покри с дрехи.

— Сега иди и предай на Матийо Драйфус тайните ни — промърмори Анри и разлисти книгата на мъртвеца. — Иди и разправяй на света, че Драйфус е затворен невинен на Дяволския остров. Онзи обаче, който се опита да докаже невинността на глупавия капитан, ще сподели твоята съдба!

Анри заключи шкафа, засмя се иронично и хвърли ключа през прозореца. Убиецът се обърна, застана пред огледалото и докато оправяше бялата си връзка, промърмори:

— Сега пък ще изиграя най-ценния си коз. Утре ще съобща на полицейския началник, че съм изпратил един от тайните си агенти, някой си Лемерсие, в публичния дом на госпожа Турвил, за да я

наблюдава и оттогава не се е завърнал. Ще наредя всичко така, че да заподозрат старата Турвил, а тогава Фернанда ще бъде беззащитна, напълно моя.

В този момент в цялата къща прозвучаха три сигнала от звънец.

— Живите картини започват — разбра Анри, — а след тях — играта на карти. Днес ще трябва да спечеля на всяка цена, защото имам нужда от пари.

Убиецът погледна още веднъж преценяващо към шкафа и излезе от стаята, в която се бе разиграло ужасното престъпление. Щом затвори вратата и заглъхнаха стъпките му, зад дивана се изправи една бледа фигура. Фернанда!

Изплашеният поглед на момичето търсеше гардероба. По челото ѝ едрееха големи капки пот.

— Убиец! — прошепна тя глухо. — Той е подъл убиец, но аз бях свидетелка на неговото деяние. Всемогъщи боже! — изтръгна се от развълнуваните ѝ гърди и тежки сълзи протекоха по страните ѝ. — Онзи подлец иска да обвини моята майка в убийство и всеки ще му повярва, защото е влиятелен и виден човек, майка ми държи публичен дом... Всичко говори против нея... Трябва да я предупредя... Трябва да избягаме... Още тази нощ... Ще трябва да се скрием... Да, това е единственият изход, за да спася обичната ми майка!

Фернанда стана. По лицето ѝ се четеше, че решението е взето.

Гостите на госпожа Турвил се бяха събрали в елегантна зала. В нея бяха поставени в полукръг десетина реда малки столчета, а в средата бе построена малка сцена, тъмносинята завеса на която бе още спусната.

Когато прозвуча звънецът, изгаснаха всички лампи, разговорите престанаха. Разнесе се вълшебна музика, изпълнявана от невидим оркестър.

— Картина от един харем! — съобщи висок глас и завесата се вдигна.

Цялата картина говореше без думи за безграничното сладострастие и очите на всички похотливи мъже и жени бяха насочена към нея. На сцената бе обзаведено помещение на харем и около десетина жени, всяка по-красива от другата, се бяха излегнали върху миндери в очакване на султана; Всички тайни, които можеше да даде едно моминско тяло, бяха изложени по много ловък начин пред

зрителите. Розовата плът честваше своя триумф, а женската красота беше превърната в пазарна стока! Бурно ръкопляскане наложи три пъти да се вдигне завесата.

— Елена край изворчето — съобщи невидимото конферансие и добави: — Артистката, която играе ролята на красивата Елена, се явява за пръв път на тази сцена!

Когато се вдигна завесата, се чу общ вик на възхищение. Едва ли можеше да се види някъде по-красива картина от тази, която беше предложена на гостите на госпожа Турвил. Тялото на момичето не бе голо, но дрехите, които носеше, ясно подчертаваха цялата му красота. До мраморно изворче бе седнало рядко красиво момиче. Голият му крак допираше водата и то сякаш искаше да съблече горните си копринени дрехи. Златисторусите му коси бяха увиснали отпред и покриваха бюста със златен блясък.

В същия момент сред зрителите се чу ужасен вик. Един млад човек скочи върху сцената и се нахвърли с истеричен смях върху момичето.

— Мадлен! — извика младият човек. — Мадлен Го-тие... Подло същество!... Ти ми изневери и ме излъга!...

Мадлен се хвърли с потресаващ вик в краката му. Младият човек бе Християн Естерхази, нейният годеник!

Християн се наведе над нея, хвана я с две ръце и я отблъсна далеч от себе си.

— Комедиантка! — извика той с глас, който издаваше цялата болка, ярост и накърнена чест. — Ти си достойна дъщеря на твоя баща, родена в позор, израснала в позор и в позор ще загинеш!

— Християн! — молеше се нещастницата. — Християн, изслушай ме!

— Какво би могла да ми кажеш още, след като се уверих със собствените си очи в твоя позор и в твоята развратеност. Намерих те тук, в този дом, който е толкова компрометиран, че даже проститутките по улиците се червят, когато се споменава името му. Ти обаче си дошла тук и излагаш тялото си на мъжки погледи. Играеш една срамна роля и си въобразяваш, че ще успееш да ме трогнеш с твоите извинения и крокодилски сълзи! Остави ме, махни се от очите ми. Там долу са седнали ония, които ще ти платят, за да могат да се наслаждават на твоята красота! После, когато бъдеш с тях и пиеш

шампанско ще можеш да им разказваш с ироничен смях, че си успяла да намериш и излъжеш един честен човек, който ти е вярвал, че си чисто момиче и глупакът за малко не се ожени за тебе!

— Нека Бог ти прости, Християн! — изхлипа Мадлен, — ти ме тласкаш към смъртта!

Нещастното момиче вдигна отчаяно ръце, погледна още веднъж любимия си и се скри бързо зад кулисите...

Завесата се спусна над тази неочаквана сцена.

— По дяволите! — рече Естерхази на приятеля си Пати дьо Клам. — Това не бе ли моят братовчед Християн? Момчето полудяло ли е? Защо ли дойде да изиграе тази сцена, която подхожда повече на трагедия? Той е бил винаги идеалист и момичето навярно го е излъгало.

— Уважаеми дами и господа — чу се гласът на Анри, — не се безпокойте за неприятната случка. Елате в игралната зала, масите вече ни чакат.

Всички станаха и тръгнаха към съседното помещение, където наистина ги очакваше дълга зелена маса с карти, чашки и чинии за монетите, както и охладеното в лед шампанско.

Последните, които напуснаха театралната зала, бяха майор Естерхази и Пати дьо Клам.

— Трябва да изненадаш Анри. Сега или никога — прошепна Естерхази на приятеля си. — Добрият ни полковник не ни е забелязал досега, но смятам, че ще е добре да ни види в момента, когато държи банката. Ще трябва да му обясним, че отсега нататък ще трябва да върши онова, което искаме ние!

— Почакайте малко, майоре — отвърна Пати с иронична усмивка, — аз наредих вече нужното. Колко е часът?

— Един след полунощ.

— Един часът — прошепна Пати толкова тихо, че едва можа да го чуе самият Естерхази, — предполагам, че ще дойдат най-късно след тридесет минути.

В игралната зала играта вече кипеше, когато влязоха двамата офицери. Анри държеше банката и то сякаш без особен късмет, пред него постепенно банкнотите намаляваха.

Госпожа Турвил бе седнала с дъщеря си върху ален диван в задната част на залата.

— Не ме питай, майко — шепнеше Фернанда, — моля ти се, ела да избягаме. В къщата ни се извърши ужасно престъпление, за което ще обвинят теб.

— Мен!? — изстена госпожа Турвил отчаяно. — Не, мое дете, аз много се унизах, като отворих този публичен дом, но го направих само за да спечеля за тебе много пари. Кой обаче ще повярва, че аз, бившата маркиза Турвил, съм извършила престъпление!

— Майко, мила майко — разплака се Фернанда, — зная, че всичките ти грехове се дължат на любовта ти към мен. Обаче полицията и обществото... Мълчи, защото ни наблюдават. Ще ти разкажа всичко през нощта, когато си отидат гостите. След това ще напуснем това място на нашето падение и ще се скрием в някое кътче на големия Париж под фалшиво име. Аз ще работя за тебе, майко, аз ще...

Тя млъкна, до дивана се приближи Анри и застана пред двете жени.

— Фернанда — прошепна той, — днес губя извънредно много по време на играта. Идете в моята стая и вземете от лявото чекмедже една колода карти, за да ги замените с ония, които лежат пред моето място на масата!

Девојката стана и го изгледа враждебно.

— Господине, картите които искате да отида да взема, са белязани и ще стана съучастница в престъплението ви, ако ги донеса...

— Заповядвам ви да отидете!

— А ако откажа!

Анри я хвана толкова грубо за ръката, че тя извика.

— Ако не ме послушате, ще ви изпратя още утре при проститутките в затвора Сен Лазар — прошепна той.

— Оставете ме, господине! — изплака девојката толкова високо, че доста хора се обърнаха учудено. — Много неща съм понасяла, но търпението ми вече се изчерпа. Ще загина, но и вие ще загинете с мен! Ще разкрия на тия хора — развика се Фернанда — кой сте вие, както и че вие сте душата на цялото предприятие от самото начало!

— Фернанда, боже мой! — прошепна госпожа Турвил на дъщеря си.

— Млъкнете или ще ви убия! — изсъска Анри в ухото на младото момиче, а ръката му се мушна бързо във вътрешния джоб на

фрака, където носеше постоянно малка кама.

Фернанда обаче не млъкна и не искаше да слуша нито молбите, нито заплахите му. Беше ужасно разтревожена и сама не знаеше вече какво върши. Тя приближи с разтреперани нозе до голямата маса и извика сред настъпилата в игралната зала тишина:

— Погледнете този човек, когото познавате под името Анри. Той е накарал майка ми да започне срамния живот, който води сега, той ме обезчести със сила и заплахи, той води двоен живот, макар че е женен и баща на едно дете. Този човек, който играе през нощта ролята на покровител на проститутки, този човек, който държи банката и не се свени да играе с фалшиви карти, този човек е през деня полковникът...

Внезапният оглушителен шум на десетина звънци прекъсна разкритията на Фернанда. От тавана на стаята по високоговорител, изкусно скрит в полилея, прозвуча глух разтреперан глас:

— Полицията! Полицията е нахлула в къщата! Да се спасява всеки както може!

— Най-последно — извика злобно Пати дьо Клам, — най-последно!

16.

Откъм стълбите се чуха бързи и тежки мъжки стъпки. В игралната зала настъпи хаос, който се увеличи още повече, когато изгаснаха лампите и мрак скри бягащите гости.

— Слезте по стълбите зад оная врата! — извика госпожа Турвил на гостите си. — Вече я отключих и ще можете да излезете в градината.

Всички побягнаха към посочената тайна врата. Госпожа Турвил прегърна дъщеря си и тръгна с нея. Анри също бързаше да стигне до единствения изход, през който можеше да се скрие от полицията. За него бягството бе много по-важно, отколкото за който и да е друг. Ако го заловяха като гост и покровител на този публичен дом, можеше да изгуби не само службата и честта, но й живота си.

Той бе стигнал вече тайния изход, когато някой го хвана здраво и един познат глас прошепна:

— Не мърдайте, полковник Анри. Ще останете тук и ще почакате с нас полицията.

Анри не можа да види в тъмнината кой го бе хванал. Звукът на гласа обаче, смрази кръвта в жилите му. Не принадлежеше ли този глас на майор Пати дьо Клам, неговия подчинен, а другият, който иронично се изсмя — на бившия майор Естерхази, който бе навремето също така негов подчинен в генералния щаб?

— Полковник Анри — продължи бързо Дьо Клам, — ние ви задържаме във ваш собствен интерес. Спокойно изчакайте с мен и приятеля ми Естерхази полицията. За нас е достатъчно онова, което видяхме тази вечер и разбрахме каква роля сте играл в този дом! Бъдете спокоен и разумен и тази среща няма с нищо да ви навреди.

В този момент бе изкъртена вратата на игралната зала и висок служител от криминалната полиция влезе начело на многобройни униформени мъже. Няколко полицаи носеха лампи и фенери, така че осветиха донякъде голямото помещение.

Комисарят бързо се огледа и каза сърдито:

— Закъсняхме, всички вече са избягали. Но ето, там има трима мъже, те ще трябва да ни дадат отговор.

Той се приближи към тримата офицери и стеснително се отдръпна.

— Вие навярно ме познавате, господин комисар — заяви му гордо Пати дьо Клам. — Аз съм онзи, който насочи вниманието на полицията върху тази къща и изиска днешната проверка от самия началник на полицията. Аз съм майор Пати дьо Клам, това е Анри, полковник в генералния щаб, това пък е майор граф Естерхази, който ме придружава по мое изрично желание, понеже вярвах, че ще можем да бъдем полезни на полицията.

Комисарят се поклони учтиво:

— Извинете, господа офицери, че не можах да ви позная веднага. Дошли сме впрочем напразно, защото в къщата няма никой и не можем да арестуваме ония, които са участвали в срамните деяния.

— Избягаха през онази тайна врата — отвърна Дьо Клам. — Добре ще направите, ако продължите търсенето в градината.

— Да, в градината! — извика бързо Анри, понеже се опасяваше да не би полицията да се качи на горния етаж и да намери трупа на жертвата му в шкафа на Фернанда.

Комисарят се оттегли заедно със своите подчинени. Естерхази направи на един от полицаите знак да остави една лампа върху зелената маса. После отиде и затвори отново всички врати и спусна плътно завесите.

Междувременно полковник Анри се бе отпуснал с глух стон на един стол.

— Приятели мои — започна той, — не ми причинявайте нещастие, смилете се над жена ми и детето ми, дайте честната си дума, че няма никога да разкажете на никого онова, което сте видели и чули тук тази нощ. Ако светът узнае, че съм държал банката на тази къща, не ми остава нищо друго, освен да си тегля куршума.

— Вие сте вършили много по-лоши работи, драги мой Анри — отвърна иронично Пати дьо Клам, — вие бяхте най-близкият съветник на госпожа Турвил, вие й обзаведохте тази къща и сте участвал навярно и в печалбите; с една дума — вие сте вършил неща, за които ако се публикуват, бихте отишли веднага в затвора и ще бъдете загубен не само като военен, но и като човек!

— Известно ми е — изстена полковникът, — но се смилете и мълчете!

— Добре, ще мълчим — обади се Естерхази, — при условие, обаче, че ще приемете предложението ни.

Анри погледна изненадан двамата „приятели“.

— Какво предложение ще ми направите? — запита той глухо.

— Вие отказвахте досега — му прошепна черния майор — да извършите оная фалшификация, която трябва да представим като наш последен и най-ценен коз в борбата ни против Драйфус и неговите приятели. Сега искаме да се решите и да извършите фалшификацията.

— Боже мой! — въздъхна Анри. — Тази фалшификация е опасна, тя е меч с две остриета и лесно може да убие онзи, който го извади против Драйфус.

— Загубен сте, приятелю — внуши му Дьо Клам. — Ако не се съгласите, още утре приятелските ни вестници ще разкажат в пикантни статии по какъв начин се забавлява нощно време директорът на информационната служба в генералния щаб. Искате ли?

— Изгубен съм! — простена Анри и се хвана отчаян за русите си коси. — Изгубен съм. Ако кажа не, загивам, а в противен случай ставам долнопробен фалшификатор!

— Глупости! — прекъсна го нетърпеливо Естерхази. — Никой никога няма да узнае, че писмото, което ще напишете, е фалшиво. Освен това, не ви ли е известно, че не само ние тримата ще пострадаме, но и много други офицери от генералния щаб, ако победят Зола и Пикар, защитниците на Драйфус. Хайде, седнете. Донесохме всичко, от което се нуждаете. Пишете каквото ви диктувам!

Анри седна като в сън пред зелената маса. Колкото и да бе пропаднал, не му се искаше да стане и фалшификатор! Фалшификатор, и то пред очите на неговите подчинени.

Пати дьо Клам бе извадил джобна мастилница и златно перо, което подаде на нещастника.

Естерхази разгърна пред него едно изцапано, многократно лепено парче хартия.

— Защо хартията е толкова мръсна?

— Вие сте луд — отвърна спокойно Естерхази. — Обмислихме всичко много добре предварително. Писмото, което ще

фалшифицираме, трябва да изглежда сякаш е лежало в боклука ѝ е минало през много ръце.

— Добре, но в какво ще се състои фалшификацията и от кого ще бъде писмото?

— От аташето на оная легация — отвърна Пати дьо Клам, — на която Драйфус уж е продал разни документи.

— Аха, аз трябва да пиша от името на Шварц...

— Не споменавайте имена! — спря го Пати. — Даже и стените могат да имат уши! Впрочем, онзи чиновник от легацията едва ли би се подписал с пълното си име върху подобно писмо?

— Готов ли сте, полковник? Ще пишете ли? Анри избърса с копринена кърпа потта от челото си и перото падна от ръката му.

— Ще пиша — рече той, — но само при едно условие!

— Какво? Искате да ни поставяте условие? — изръмжа Естерхази, като скочи от мястото си.

Пати дьо Клам, обаче, който бе много по-хитър и подъл от черния майор, му смигна успокоително и рече:

— Съобщете ни вашите условия, Анри, и ако ни е възможно,, ще ги изпълним.

Анри стана и протегна умолително ръка към бившите си подчинени.

— Обещайте ми — рече той тихо, — че в случай, че се разкрие фалшификацията и потърсят от мен отговорност, няма да ме изоставите, а ще направите всичко възможно, за да предотвратите моята гибел!

— Обещавам ви това с честната си дума, полковник! — кимна Дьо Клам, без да се колебае. — Сигурен съм, че и майор Естерхази ще го стори. Нали, майоре?

Докато Естерхази подаваше по мълчаливата заповед ръка на Анри, за да потвърди обещанието, Пати тихо му прошепна:

— Ако настъпи наистина този ден, ще го снабдя веднага с въже или с остър нож. И по такъв начин ще мога да се изтръгна най-лесно от земната отговорност!

Анри седна, очевидно по-спокоен, на подадения му стол и взе перото. Той въздъхна още веднъж и се обърна към двамата:

— Хайде, кажете ми какво да напиша!

— Само няколко думи — нареди Пати и се наведе над полковника. — Имитирайте почерка на чуждия министър и пишете:

„Драги мой П.,

Работата с шпионина Драйфус започва да ми става доста неприятна. Не желая и да чувам повече за него и когато ме запита кайзерът, ще му кажа, че дори не го познавам...“

— Подпис няма ли да се сложи? — вдигна глава Анри.

— Не, писмото ще бъде без подпис. Покажете, обаче, дали сте написали достатъчно четливо името Драйфус. Не желая да съществува и този път съмнение, че се касае за човек от Дяволския остров.

— Готово! — стана полковникът. — Тази нощ може да направи от мен най-нещастния човек на света.

— Напротив — възпря го Естерхази. — Ако постъпите достатъчно умно, ще станете скоро генерал.

— А сега, драги мой Анри — започна отново Пати дьо Клам, — ще трябва да свършите още нещо важно! Писмото сте фалшифицирали много добре, сега обаче е необходимо тази фалшификация да попадне в сигурни ръце.

— И това ли ще трябва да направя — побледня отново Анри.

Кимнаха му.

— Трябва да отидете веднага в дома на генерал Пелийо и да му съобщите развълнувано, че сте успели да получите от един от вашите тайни агенти настоящото писмо. Гарантирам ви, полковник, че военният министър няма да забрави никога тази ваша услуга.

Анри не посмя да се противи повече на двамата подлеци, в чиито ръце се намираше.

— Елате — каза им той тихо, — нека отидем там и ще направя всичко, каквото искате, само не говорете никога за това, което стана тази нощ!

Няколко минути по-късно тримата офицери напуснаха къщата на улица Росини.

Анри бързо се обърна и погледна още веднъж плахо към сградата, после тръгна между двамата мъже, които го бяха заставили

да извърши гнусната фалшификация. Зад ония стени бе грешил, зад тях го бе сполетяла най-последващата. Той бе попаднал в ръцете на двама безмилостни комбинатори, които го водеха към пропаст. Дали щяха някой ден да го тласнат вътре?

Силният мъж се разтрепера, когато си спомни за онзи сън, който му бе разказала Фернанда. Несъзнателно опипа с ръка гърлото си, сякаш искаше да избърше невидимата следа от кръв. Струваше му се, че от един прозорец на втория етаж го наблюдаваше ужасно изкривено мъртвешко лице — трупът на убития Лемерсие.

Генерал Пелийо, един от най-видните и най-популярни офицери във френската армия, който бе придобил тъжна слава сред народа, когато разпръсна безмилостно тълпите, тръгнали по булевардите, за да симпатизират на Зола, бе събуден от слугата си в два часа през нощта. Съобщено му бе, че в коридора бил полковник Анри и искал да говори с него. Той скочи веднага от леглото, наметна се и забърза към кабинета си, където вече бе въведен полковникът.

— Сигурно се е случило нещо особено важно, полковник Анри — подаде му ръка генералът, — иначе не бихте намерили за нужно да прекъсвате нощния ми сън!

— Направих важно откритие по отношение аферата с шпионина Драйфус! — докладва Анри с твърд глас, който се дължеше обаче на няколкото бутилки изпито преди това шампанско. — Прочетете това писмо! Благодарение на настойчивостта си успях да го получа от един мой таен агент, когото натоварвам от време на време с известни задачи.

— Кой е той? — запита генералът, преди още да погледне зацапаното писмо.

— Нарича се Готие — отвърна Анри както му бяха наредели Пати дьо Клам и Естерхази. — Баптист Готие е бил по-рано виден актьор, но е изпаднал много и сега ми служи като шпионин.

— Писмото дали е истинско? — запита генерал Пелийо и изгледа полковника проникателно.

— Господин генерал, давам ви честната си дума, че е истинско!

— В такъв случай ще го прочета.

Генералът прочете бързо няколкото реда. Лицето му изрази крайна изненада и победно ликуване. Той прегърна радостно Анри.

— Скъпи мой полковник — извика той, — аз съм горд, че мога да ви наричам мой другар! Вие направихте на правителството

неоценима по важността си услуга! Това писмо хвърля най-последна светлина в мрака на тази тъмна афера, която се превръща в опасност за офицерите от нашата армия. Ето, тук е написано много ясно името на Драйфус и сега ще можем да унищожим всички ония, които са били достатъчно безсъвестни да се борят за престъпника от Дяволския остров! Полковник Анри, не мога да не ви наричам спасител на Франция!

Анри благодари за това поздравление с треперещи устни и с болка в сърцето...

В това време долу на улицата стояха двама мъже, скрити зад един ъгъл и се смееха високо и подигравателно.

— Сега вече Драйфус е загубен! — извика Естерхази. — С този ловък ход му пресичаме последния път към спасението!

— А не сме си мръднали и пръста дори — допълни хладнокръвно Пати дьо Клам. — Намерихме друг, който да си изгори ръцете вместо нас. Елате, граф Естерхази, нека отидем да изпием чаша шампанско за здравето на слугата ни — покровителя на публичния дом, прелъстител на красивата Фернанда, банкера на фалшивите карти, сръчния фалшификатор, прекрасното и почтено началство, полковник Анри! Да живее! Да живее!

Страшен бе смехът на двамата мъже, които си въобразяваха, че през тази нощ са решили окончателно съдбата на нещастния капитан Драйфус.

17.

Снегът, който бе валил цяла вечер върху Париж, се обърна внезапно в дива снежна виелица. Вятърът бушуваше из улиците и малцината минувачи, които се осмеляваха да излязат, оставаха без дъх под дивите му бели пристъпи.

Едно младо момиче, което бе тръгнало от Рю Росини за Рю де Мартир, не забелязваше сякаш нито снежната виелица, нито бурята. То тичаше бързо с разпуснати руси коси, в които играеше вятърът, а снегът ги покриваше толкова бързо, че побеляваха само за няколко минути. Минувачите спираха изненадани, поклащаха глава и гледаха дълго подир момичето, защото не бяха виждали никога по-рано толкова красиво и бледо лице, с толкова явно изписан върху него преживян ужас.

Нещастницата бе Мадлен Готие, дъщерята на бившия актьор. Тя бе избягала веднага след станалата разпра между нея и нейния обичан Християн. Зад малката сцена на публичния дом на Рю Росини бе съблякла костюма си и бързо бе облякла старите си износени дрехи. Напразно се бе опитал Готие да влезе в общия гардероб на „артистите“, напразно я бе молил да му отвори. Тя не отговори нито дума на подлия си баща. Разтвори внезапно вратата на гардероба отвътре и излезе бързо.

— Дете мое — провикна се старият актьор, — ела, мило мое дете, за да ти дам утехата, от която се нуждаеш и аз.

Мадлен се отвърна от подлеца като от натрапчива муха, слезе бързо по стълбите и излезе през тайния вход, през който Готие я бе довел в публичния дом.

— Вкъщи, вкъщи! — извика момичето, като че ли бе полудяло. — Трябва да видя още веднъж мама, а след това...

Тя се зави по-плътено в палтото си. Вече бе стигнала къщата в Рю де Мартир, когато чу, че някой вика името ѝ. Тя не спря обаче и няколко минути по-късно застана до една женска фигура. Топла ръка хвана нейната, която беше студена като лед.

— Мадлен, какво ти е? Боже мой! Разкажи ми всичко, облекчи сърцето си!

— Госпожице Нитуш, вие ли сте!

Мадлен гледаше втренчено младата шапкарка от третия етаж, с която я свързваше искрено приятелство. Нитуш влезе с дъщерята на Готие в тъмния вход на къщата.

— Мадлен, сигурно ти се е случило нещо ужасно...нали? — попита тихо приятелката ѝ. — Няма значение, бъди разумна и помни, че имаш да изпълняваш дълг, дълг към бедната си и болна майка!

— Ох, майко, майко! — разплака се Мадлен и прегърна приятелката си.

Нитуш погали мокрите ѝ, покрити със сняг коси и се опита да я стопли с дъха си.

— Всичко пропадна! — изстена нещастното момиче. — Вече съм белязана, Нитуш! Онзи, когото обичах повече от всичко на света, скъса с мене, той, без когото просто не мога да живея!

— Ужасно! Да не би да те е видял твоят годеник, граф Християн Естерхази, в онази къща?

Вместо отговор силен плач разтреса тялото на девойката и Нитуш разбра всичко.

— Бедно мое дете! — възкликна младата шапкарка. — Ти заслужаваш двойно повече състрадание, защото те е погубил твоят собствен баща! Как ще понесеш този удар?

— Не мога да го понеса! — извика Мадлен с мрачна решителност. — Нима може да продължава да живее човек, след като е умъртвено сърцето му! Нитуш, в гърдите ми всичко е глухо, празно. Сърцето ми не тупти вече в радостно очакване, мен ме чака смъртта, тя иска своята жертва!

— Мадлен! Остави тия мрачни мисли! — сепна се Нитуш. — Твоето сърце би ли позволило да се откажеш от живота и да оставиш безпомощната си и самотна майка при онзи подлец? На онзи човек, който се отнася към майка ти с безсърдечна жестокост и който ще ябие и изтезава безгранично, ако ти не си вече жива!

Мадлен покри с ръка очите си и жалост обзе сърцето ѝ.

— Имаш право, Нитуш — прошепна тя глухо. — Желязна верига ме свързва с това проклето съществуване. Не ми е позволено да търся

свобода и забрава като всички останали хора, когато нямат вече какво да очакват на този свят. Трябва да остана при бедната си майка!

— Заклевах ли се, Мадлен, че няма да се самоубиеш, докато е жива майка ти?

— Заклевам се! Докато е жива, ще нося търпеливо кръста на страданието, което ми е възложил Бог. Зная обаче, че едва ще мога да го понеса, толкова много ми тежи.

Нитуш прегърна приятелката си и със сила я заведе на четвъртия етаж, целуна още веднъж Мадлен, преди да я остави да влезе в апартамента на Готие, и ѝ стисна ръката.

После слезе в жилището си.

Мадлен разтвори бавно вратата на апартамента и влезе на пръсти в стаята, където мислеше, че спи майка ѝ. Малката газова лампа хвърляше слаба светлина върху скромните мебели. Огънят в камината вече почти бе изгаснал. Мадлен обърна поглед към голямото легло, в което обикновено спеше майка ѝ, но то беше празно. Тя се огледа плахо и изведнъж се олюля, очите ѝ се разтвориха и изпищя ужасно.

Съпругата на Готие лежеше сред локва кръв до вратата, която водеше към малката спалня на Мадлен.

— Майко! Майко! — извика нещастното момиче. — Майко, какво ти е? Боже мой — тя е мъртва, тя е мъртва!

Мадлен падна с глух вик до майка си.

Макар че смъртта бе вече протегнала кокалестите си ръце към нея, майка ѝ бе още жива. Покритите с кървава пяна устни се разтвориха още веднъж и тя изрече името на скъпото си дете.

— Мадлен, скъпа моя Мадлен. Благодаря Богу, че мога да те видя още веднъж. Позволи ми да те благословя! О, Мадлен, целуни ме за последен път!

Девојката се наведе отчаяно над умиращата и целуна горещо челото и страните ѝ.

— От устата ми внезапно потече кръв, Мадлен — прошепна със слаб глас нещастницата. — Не се боя от смъртта, Мадлен. Тя ме освобождава от всички страдания, от моя тежък живот. Измъчва ме... мисълта... за тебе... въздух... искам.... въздух.

Момичето наблюдаваше разтреперана смъртната борба на обичната си майка. Очите на умиращата се отвориха широко, силни конвулсии разтърсиха още веднъж полумъртвото вече тяло.

— Пази се! — прошепна умиращата глухо, — пази се от твоя баща!... Той е престъпник... той ме е измъчвал... той ще иска и тебе... Мадлен... Мадлен... толкова тъмно е... дай ръката и... отбягвай греха... отбягвай... — Последни конвулсии разтърсиха тялото на умиращата, после тя се отпусна спокойно. Беше мъртва.

— Майко, обична моя майко — плачеше осиротялото момиче. — Не бива да ме оставяш сама на този свят! Вземи ме със себе си... Майко, не ме забравяй... искам да бъда при тебе... при тебе! — Защо ли пък да не мога да бъда при тебе? — засмя се изведнъж истерично тя. — Клетвата, която дадох на Нитуш, няма вече сила след смъртта на майка ми. Да, майко, няма защо да се боя от баща си, защото ще си тръгна с теб. С тебе ще дойда в смъртта!

Стана, приближи се до шкафа и отвори най-горното чекмедже. Оттам извади малко шише, върху което бе залепен етикет с череп и кости и надпис „Морфиум“.

— Колко съм щастлива — прошепна Мадлен и погледна шишето, — че лекарят е предписал вчера доза морфин на майка ми. Отровата ще ме освободи от страданията.

И тя допря шишенцето до устните си. В този момент обаче ѝ хрумна някаква мисъл. Свали бавно шишенцето и бързо го запуши.

— Не бива тук да се самоубивам — рече си тя замислено, — той навярно ще продаде и мъртвото ми тяло. Ужасно трябва да е насилието след самата смърт! Ще се самоубия, но не тук. Ще го сторя вън, където няма да ме намери комедиантът Готие!

Мадлен целуна още веднъж мъртвата си майка, притвори клепачите ѝ и излезе. Мина бързо през заснежените улици, докато стигна до моста Пон Ньоф.

Тук трябва да стане, мостът беше празен. Мадлен се огледа плахо, после се възкачи на широкия парапет.

— Трябва да бъда сигурна,, че ще умра — рече си тя с разтреперани устни. — Първо ще глътна отровата, а след това ще скоча в Сена.

Мадлен гледа дълго, седнала върху оградата на моста, покритото с облаци небе и от очите ѝ потекоха горчиви сълзи.

— Ето, това е животът — нареждаше тя тихо, — затова ни раждат, затова намираме сърце, на което даряваме нашето, затова запазваме най-ценното — девствеността си! О, вие, парижки

проститутки, вие, които не познавате друго, освен да изпивате чаши, пълни с удоволствие и сладострастие, струва ми се, че чувам ироничния ви смях и подигравателните думи, които изричате, седнали около богатата трапеза на живота. Ето, още една от ония, които остават девици, а загиват заради девствеността си! Аз обаче, умиращата девица, ви отговарям: „Хиляди пъти предпочитам да загина в самата пролет на моя живот и да отнеса в гроба девствена душа и девствено тяло, отколкото да бъда обхваната от отровния дъх на разврата и да остарея нечиста!“ Тя допря шишенцето до устните си и го изпи.

— Сбогом, Християн! Сбогом, любими! — извика тя високо и хвърли празното шишенце, което се счупи върху паважа на моста. — Ти ме осъди невинна, прощавам ти!

Мадлен вдигна ръце и отпусна тялото си назад. Момичето вися една секунда над тъмната пропаст. Внезапно две ръце хванаха краката ѝ и момичето почувства, че някой я дръпна енергично и миг по-късно се намери легнала на моста. Над нея се наведоха две тъмни фигури.

— Спасена е — промърмори груб глас. — Тая жена много бърза да напусне този свят! Много е красива и пленителна, извънредно млада е и не мога да разбера защо иска да умре, щом има такова лице.

Мадлен още веднъж се полуизправи и бледите ѝ устни промълвиха:

— Не се трудете... аз ще умра... Отровена съм... Мислите ѝ потънаха в мрак.

С Мадлен се занимаваха двама мъже и тъй като ще играят още значителна роля в нашия разказ, смятаме, че е нужно да опишем на читателя тяхната външност.

И двамата се числяха към престъпния свят на Париж. Единият, доста по-млад от своя другар, беше красив мъж. Не беше много висок, но фигурата му притежаваше оная подвижност и гъвкавост, която се постига само с постоянни физически упражнения. Цялото му тяло бе изтъкано от развити мускули и когато помръднеше ръката си, те изпъкваха през тънката синя блуза, която носеше въпреки студа. Лицето му имаше смели черти като на разбойник и би имал даже мил вид, ако веждите не бяха сраснали над носа му и не образуваха линия, която народът нарича „кански белег“. Предполага се дори, че такива хора са особено склонни към убийства и кървави деяния.

Това суеверие отговаряше случайно на истината по отношение на този човек. Той се казваше Франсоа. Фамилното му име беше, както обикновено, неизвестно на престъпния свят и затова го наричаха Франсоа Леопарда. Това измислено име отговаряше напълно на физическата сила, котешката бързина и грубата жестокост, свойствени на младия човек.

В ежедневиия си живот Леопарда беше доста добродушен, особено спрямо дамите, на които демонстрираше дори кавалерство. Горко обаче на ония, които предизвикваха неприязън у него. Яростта на Леопарда не познаваше граници и често бе проливал човешка кръв било с кама, било с револвер. Той бе несъмнено един от най-смелите крадци в Париж. Полицията го познаваше, но рядко успяваше да докаже някое негово престъпление или да го хване, когато го извършва.

Колегата на Леопарда бе около петдесетгодишен, дълъг и сух като прът. Слабото му набръчкано лице бе обкръжено от къса сива брада, лишена от всякакви грижи, подобна на настръхнала четина. Върху орловия си нос бе сложил очила, зад които гледаха дяволити, лукави сиви очи. Този престъпник не се наричаше от другарите си с друго име освен „Председателя“. То отговаряше напълно на неговата история. Син на видно семейство в Лион, той бе завършил много рано правни науки и постъпил на работа като съдия. Младият човек напредна бързо и бе назначен едва четиридесетгодишен за председател на един съд във френската провинция. Няколкото книги, които издаде, третиращи правно-научни въпроси, му донесоха слава и затвърдиха името му като добър познавач на проблемите. В това време обаче в района, в който бе председател на съда, се увеличиха извънредно много кражбите чрез взлом, без да може да се хване престъпникът. Той се появяваше добре гримирай и маскиран и умееше да се изплъзва много ловко от полицията. Злодеянията на този престъпник, който не се стесняваше и да наранява с кама, станаха най-последно толкова нетърпими в цялата област, че правителството се видя принудено да изпрати тайно двама ловки и опитни криминалисти, за да го заловят.

След неколкomesечен труд двамата мъже стигнаха до неочакван резултат. Самият председател на съда, Луи Дюморие, бе тайнственият злодей, който извършваше всяка нощ престъпления и бе станал вече страшилище за цялата страна.

След като го заловиха на самото местопрестъпление — той бе ограбил тогава една мелница, а след това я бе подпалил — Дюморие не можеше вече да отрича престъпленията си. Той отхвърли даже съвета на защитниците си да се оправдае с умопомрачение. Напротив, на процеса държа бляскава реч, в която заяви, че нямал болезнена склонност към кражби, а това било за него чисто и просто желание да тревожи и тормози света, а освен това и удобен начин за забогатяване.

Председателят на съда бе осъден на десет години затвор. След като изтърпя наказанието той се премести в Париж и скоро стана един от най-страшните престъпници. Страшен най-вече, защото даваше научни съвети на своите другари и им обясняваше неща, които по-рано не бяха знаели, а им бяха полезни в дейността им. Ето защо престъпниците го наричаха с известно почитание Председателя.

Това бяха двамата мъже, които намериха през оная зимна нощ Мадлен Готие, легнала върху оградата на Пон Ньоф и готова да се хвърли в Сена.

— Я виж, взела е и отрова! — възкликна Леопарда, като се наведе по-близо над падналата в безсъзнание девойка и сложи ръка на гърдите ѝ. — По дяволите, Председателю, струва ми се, че момичето е умряло! Усещам, че сърцето ѝ вече не тупти, а очите ѝ са като стъклени.

Председателя прегледа бързо нещастницата. Той бе усвоил навремето и известни познания по медицина и въобще беше човек, който разбираше от различни науки.

— Мъртва е — изрече грубо — и е постигнала целта си. Доколкото разбирам по дъха ѝ, отровила се е с морфин. Почти ѝ завиждам, Леопарде, че е изминала вече пътя, по който ще трябва тепърва да тръгнем.

— А какво ще направим с трупа! — запита Франсоа Леопарда. — Не е ли по-добре да я хвърлим оттук в реката, за да нямаме повече грижа с нея?

Председателя оправи очилата си.

— В предложението ти няма никаква система — отвърна той. — Преди всичко трябва да я претърсим дали няма у себе си портмоне или нещо подобно с пари. За там, за където е тръгнала, не са ѝ нужни пари, защото там се плаща с друго нещо. За нас обаче тия плоски метални кръгчета, които хората толкова ценят, имат известна стойност, още

повече, че в последно време нямаме добри приходи. Откакто оня проклет Гилберт се завърна от Френска Гвиана и стана полицейски инспектор в Париж, се намираме в постоянна опасност.

Леопарда бе претърсил междувременно дрехите на младото момиче.

— Тя няма абсолютно нищо! — поклати глава той. — Малката е била дотолкова неучтива към нас, че не се е погрижила даже да ни остави бакшиш.

— Ха-ха-ха, тя е искала да излъже Харон и да не му даде обичайната такса за превозването — засмя се Председателя. — Нейсе, когато в царството на сенките пристига красиво момиче, убеден съм, че старият лодкар го прекарва през Стикс само срещу една сладка целувка. Стикс е впрочем реката, която трябва да преминем, за да имаме най-после удоволствието да танцуваме с другите знаменити мъртъвци по поляните на блаженото царство.

— Престани да бръщолевиш научни приказки, Председателю! — извика нетърпеливо Леопарда. — Каж ми по-добре какво да правим с трупа...

— Защо питаш толкова глупаво? — намръщи се старият престъпник. — Глупак, трябва да се чувстваш щастлив, че ти давам време за умни идеи. Ти би умрял от глад въпреки стоманените си ръце! Този красив труп ще ни донесе доста жълтици.

— Защо и как?

— Не си ли спомняш за Маврус Ленски, художник на мъртъвци?

— По дяволите, прав си, Председателю, тази мъртва жена е ценна единствено за оня луд човек!

— Не наричай Маврус Ленски луд човек! — разсърди се Председателя. — Той не е по-луд от нас. Внушил си е да рисува трупове и може би прави по-добре, отколкото ако рисуваше живи хора. Всичко живо е само половина, всичко мъртво е цяло, с една дума — съвършено. Маврус Ленски е гениален художник и светът ще го забрави много по-трудно, отколкото всички останали художници, които сега чествува. Имаш ли у себе си чувал?

Запитаният измъкна под блузата си голяма ленена торба. Двамата мъже сложиха внимателно неподвижното тяло на Мадлен Готие в нея. Леопарда вдигна тежкия товар на гръб, двамата мъже напуснаха Пон

Ньоф и преминаха предградието Сен Антоан. Те не спряха, докато не стигнаха пред градската врата Сен Денис.

Настрани от шосето имаше малка, сякаш неподдържана къща. Стените ѝ бяха затрупани доста високо със сняг и двамата престъпници трябваше да го изринат, за да могат да стигнат входната врата. Те дръпнаха звънеца. Миг по-късно на горния етаж се разтвори прозорец и се яви бледо мъжко лице, на което черните коси и брада придаваха нещо диво.

— Кой иска да влезе? — запита дълбок глас.

— Отворете ни, Маврус Ленски! — подвикна Председателя на самотния обитател на къщата. — Носим нещо за вас, от което навярно се нуждаете.

— Труп ли? — прошепна в мрака чернокосият човек и очите му пламнаха вдъхновено.

— Най-красивия труп на Париж! — отвърна Председателя. — Не се бавете повече, а слезте и ни отворете. Нямаме желание да стоим тук, докато ни види някой полицаи, защото тогава ще пропадне цялата ни сделка!

Вратата бързо бе отключена. Маврус Ленски, художникът на мъртъвци, бе застанал с лампа в ръка пред късните си посетители. Двамата престъпници занесоха трупа в ателието му.

Обстановката подходдаше на странния собственик. Всичко беше в пълен безпорядък и имаше най-разнообразни неща: скелети, черепи, човешки кости, окачени портрети с трупове в най-различни положения, оръжия, четки, палитри, столчета, ценни копринени завеси и килими — с една дума хаос, който говореше все пак за артистичното чувство на художника. В средата на ателието бе поставен широк диван, облечен в тъмночервена коприна.

— Сложете трупа на дивана! — нареди Маврус Ленски и сложи лампата върху една масичка до него. — Известно ми е, много добре ми е известно, че не сте ми донесли онова, за което мечтае трескаво моят дух, моето сърце. Вие ми носите само трупове, да, трупове, но не онзи труп, който би представлявал за мене идеалната красота! Сигурно както винаги ще преживея и днес разочарование...

— И сега ли ще продължавате да говорите така? — запита Председателя, като извади с помощта на Леопарда трупа от чувала и сложи Мадлен Готие на дивана.

Матовата червена светлина, която падаше от покритата с воал лампа върху лицето на момичето, осветяваше пленително оформеното тяло, чиито стройни линии се очертаваха ясно и през дрехите.

Маврус Ленски се отдръпна, сякаш бе зърнал неземно видение.

Очите му страшно се разтвориха, а по страните му изникнаха две тъмночервени петна.

— Подлеци, къде намерихте момичето? — кресна той. — Признайте, убили сте го!

— Глупости! — промърмори Председателя. — Тя се е самоубила, като е изпила отрова, а след това се опита да се хвърли от Пон Ньоф. Успяхме, обаче, да я дръпне навреме обратно.

— Нейните стари, износени дрехи — продължи ужасно разтревожен странныят художник и се хвана за черните коси — не са друго освен маска, която момичето е избрало нарочно. Толкова рядка красота може да е израснала само в дворец. Толкова очарование, толкова привлекателност, толкова девственост не могат да принадлежат на обикновено момиче от улицата! Кажете, кажете по-скоро колко пари искате за мъртвата?

— Отговори му ти, Председателю — рече Леопарда тихо на своя другар.

— Мисля, че десет жълтици никак не са много! — отвърна ученият. — Трябва да имате предвид, господин Маврус Ленски, че е голямо наказанието за кражбата на трупове и че сме рискували за вас твърде много, като ви донесохме момичето.

Художникът бръкна в джоба на жакета си и извади пълна кесия жълтици.

Докато им отброи върху малката масичка десет жълтици, Председателя и Леопарда размениха бърз поглед, който ясно говореше за онова, което мислеха двамата престъпници, когато видяха пълната със злато кесия.

— Вземете! — извика Маврус Ленски глухо. — Вземете парите и си вървете! Пазете се обаче да не кажете никому, че съм купил трупа на момичето и че се намира в моя дом. Самата мисъл, че роднините й ще искат да ми вземат трупа, ме кара да полудея. Заклевам ви, мълчете!

— Няма нужда да берете грижа в това отношение — измърмори Председателя. — Мълчанието е първото условие на всички

престъпници. Ето защо можете да бъдете спокоен, господин Маврус Ленски.

Двамата престъпници се отдалечиха, художникът ги придружи до вратата и я заключи зад тях с треперещи ръце. После се качи обратно в ателието си, където Мадлен Готие лежеше на дивана.

Художникът падна на колене пред нея. Погледът, с който гледаше милото същество, изразяваше горещата му артистична мечта и възнението му.

— Най-сетне, най-сетне! — се изтръгна от развълнуваните му гърди. — Най-сетне намерих моя идеал! Красотата лежи пред мен на смъртното си ложе и сега ще мога да започна портрета, с който ще си осигуря безсмъртието. Намерих мъртвата Венера! Ха-ха, художниците са пресъздавали богинята винаги жива, с протегнати ръце, привличаща към своята гръд цял свят. Аз обаче ще рисувам мъртвата Венера, а тя е хиляди пъти по-красива от живата, тя олицетворява съвършена красота!

Ленски започна да сваля с разтреперани ръце горните дрехи на Мадлен и когато видя през тъмната ѝ риза девствените ѝ форми, лудият художник се разкрещя от радост и удивление.

Той вдигна неподвижното тяло и го занесе до един черен кръст, изправен в ъгъла. Ленски завърза леко тялото към кръста, така че да протегне, сякаш обхваната от мечта, ръцете си. Главата ѝ пък остави да увисне върху красивите гърди. После покри тялото с тънко бяло платно и нагласи с вкус гънките. Лампата остави така, че светлината да падне върху мраморно-бледото лице.

— Ще започна да работя веднага — прошепна той — и ще довърша първата скица още тази нощ! Чувствам, че ме е обхванало вдъхновение... Трябва добре да използвам този час... О, моя сладка, девствена богиньо, колко си красива и удивителна... Обожавам те... Искам да те притисна към сърцето си, хубав труп, да те стопля със собствената си жива кръв! Не, не, тя не бива да е жива... Величието на смъртта увеличава хилядократно нейната красота... Искам да я рисувам така, както я виждам пред себе си!

Ленски взе блока си, седна на едно столче и започна бързо да скицира.

В стаята цареше гробна тишина.

Но какво беше това? Художникът вдигна изненадан очи от работата си. Лека въздишка бе нарушила нощната тишина!

Кой бе въздъхнал? Да не би?... Маврус Ленски се засмя внезапно като луд.

— Полудял съм вече! — изсмя се той на себе си и се плесна по челото. — Кипящата ми кръв се е качила в мозъка и е събудила в него странни идеи! Да не би да си внушавам, че този труп току-що е... Хаха, какво бе пък това?... Добре чух, ето пак... Устата на мъртвата Венера е проговорила нещо!

— Майко! Майко.

Маврус Ленски скочи, застана блед и неподвижен до столчето, гледайки плахо към своя модел.

— Тя е жива! — извика той с болка. — Тя е жива... Тя ще избяга... искат да ми изтръгнат моя идеал... Не, не, това не бива да стане... даже ако...

По бледото му лице, изкривено в този момент от животинска жестокост, се изписа страшно решение.

Младата Готие вдигна бавно очи. Учудено се огледа в непознатото помещение.

— Колко странен е моят сън — рече тихо тя. — Дали съм още на земята? Мамо, къде съм, ела и ме защити!

Художникът на мъртъвци се сви. Ужасна бе борбата в неговото сърце. Внезапно той се наведе към пода и когато стана, в ръката му блесна дълъг нож.

— Ти си жива! — извика той високо и застана близо до нещастното момиче. — Венера, ти си жива? Хаха, притежавам свойство, което ще те направи неподвижна като камък! Като мъртва си дошла в къщата ми, като мъртва те купих срещу жълто злато и ето защо трябва да станеш такава, каквато си била! Умри! Умри!

Вик на ужас се изтръгна от гърдите на Мадлен. Тя гледаше през сълзи дивия, разтреперан красив мъж, който стоеше пред нея, вдигнал над главата си нож.

— Умри! — извика още веднъж Маврус Ленски. — Готов съм да стана за твоята красота и убиец! Не ще те изпусна вече, мила моя мъртва Венера!

Той вдигна ръка, за да извърши страшно деяние. Блестящият нож се спусна бързо и се приближи към гърдта на девицата.

18.

Майор Естерхази стана доста късно след нощта, прекарана в компанията на Пати дьо Клам. Тъй като любовницата му Габриела Пей бе излязла да направи покупки, той седна да закусва сам. Черният майор бе в добро настроение. Събитията, които бяха станали през миналата нощ, му гарантираха известна сигурност. Фалшификацията, която бяха принудили да направи нещастния полковник Анри и да предаде на генерал Пелийо, трябваше да удари смъртоносно неприятелите на Естерхази. Досега не бе доказано с никакъв документ, че Драйфус е поддържал връзки с представител на чужда държава и затова във Франция стотици хиляди хора вярваха в неговата невинност. Този документ, обаче, трябва да убеди тия стотици хиляди хора в обратното, никой не можеше да храни вече съмнение, че Драйфус е осъден несправедливо и се намира правомерно на Дяволския остров.

Естерхази запали цигара, облегна се в креслото и се отдаде на мечти. Сега щяха, без съмнение, да го върнат в генералния щаб и да обезщетят във всяко отношение бедния майор, който бе пострадал невинно. Той се видя назначен с по-висок чин, например като полковник, натоварен с важни мисии, позволяващи му да се изкачва все по-нагоре в йерархията.

— По дяволите, защо ли пък да не стигна дотам, докъдето бе стигнал генерал Буланже, който едва ли не стана кайзер на французите. Аз ще умея да изиграя ролята на народен герой не по-зле от него и едва ли бих отстъпил пред каквото и да било. Французите имат нужда да бъдат лъгани, а най-сръчния комедиант обикновено даряват с корона — Наполеон Първи, Наполеон Трети, а защо ли пък не и Естерхази? Какво ли ще донесе бъдещето?

В този момент вратата се отвори и в стаята се спусна братовчедът на майора, граф Християн Естерхази. Младият човек имаше печален вид и заслужаваше състрадание. Около очите му се бяха очертали черни кръгове, а по красивото му лице личеше ясно, че нещастният му притежател не бе лягал цялата нощ.

— Добре дошъл, Християн, добре дошъл, скъпи братовчеде! — посрещна го черният майор и протегна снизходително ръка към дошлия. — Посещението ти е съвсем необикновено! Досещам се обаче защо идваш при мене. Вчера си имал доста неприятна сцена в една известна къща. Не гледай толкова трагично на цялата история. Мадлен е наистина рядко красиво момиче, но такива като нея има още дузини в Париж. Един човек като тебе лесно ще намери нова любима.

Черният майор продължаваше да държи протегнатата ръка на братовчед си, но той стоеше неподвижно пред него и се правеше, че не я вижда.

— Не идвам при тебе — започна с твърд глас, — за да говоря за интимните си работи. Моля те да не споменаващ вече името на Мадлен Готие. Аз не познавам вече това момиче, нито пък зная коя е била. Най-малко желая да чуя от тебе нещо за нея.

— Говориш с много странен тон — каза майорът. — Няма да те държа отговорен за това, защото го приписвам на силната ти тревога. Искам да зная, обаче, на каква причина дължа посещениято ти, щом не идваш с желание да довериш болката си на сродна душа?

— Протестирам най-енергично против това — извика Християн гордо, — да наричаш двама ни сродни души! Аз поне, господин майор Естерхази, мога да твърдя, че името ми е останало честно и без каквото и да било петно!

— Да не би да си полудял, човече? — подскочи майорът. — Ако кажеш още една подобна дума, ще се видя принуден да ти посоча вратата!

— Аз пък ще бъда принуден — отвърна Християн тихо, но твърдо и студено, — да ти посоча вратата на затвора, в който заслужаващ да отидеш!

— Господине, тази обида изисква да бъде измита с кръв!

Естерхази направи движение, като че искаше да отиде при писалището, за да извади револвер.

— Оставете настрана оръжията — кресна му хладнокръвно Християн, — не се боя от вашите револвери, нито пък ще застана пред дулото им, понеже вие, майор Естерхази, не сте достатъчно равен и достоен за мен, за да се дуелирам с вас!

Християн застана близо до черния майор, лицето на когото бе побледняло и изкривено от ярост, и му изрече глухо:

— Вие сте първият Естерхази, който е станал крадец!

Черният майор се отдръпна.

Юмруците му се свиха, очите му яростно изпъкнаха, а треперещите му уста напразно се опитваха да кажат нещо.

— Казах, че сте един крадец! — повтори Християн. — Освен това добавям, че сте двойно по-подъл крадец, защото сте откраднали от единствената си роднина, безпомощна и бедна вдовица, скромните ѝ спестявания! Смятам, господин майор, че ви представих достатъчно ясно обвинението си и бих желал да чуя сега вашата защита.

— Няма за какво да се защитавам — заяви Естерхази, без обаче да бъде искрен. — Просто не зная за какво говорите, не зная какво ви дава правото да ме обвинявате ведно престъпление, с което нямам нищо общо.

— Аз ще ви напомня всичко — отвърна Християн. Кръстоса ръце на гърдите си и започна да се разхожда бавно из стаята, докато черният майор се отпусна в едно кресло. — Вие сигурно си спомняте, уважаеми братовчеде, че се явихте един ден при майка ми и я запитяхте дали има спестени пари. Тя тогава ви отговори, че има собствени тридесет хиляди франка, но те са цялото ѝ състояние и трябва да живее от лихвите на този капитал в случай, че се случи нещо с мен и не мога да работя.

— Наистина, спомням си за подобен разговор — отвърна майорът. — Все пак, обаче...

— Не ме прекъсвайте, а ме изслушайте докрай! Вие разказахте тогава на майка ми, че сте знаели къде този капитал би могъл да донесе двойно повече лихви. Банкерът Ротшилд възнамерявал да събира пари за няколко солидни предприятия и ако искала майка ми, могли сте да внесете парите у Ротшилд. Наивната ми майка ви даде последните си пари, майоре, да, последните си пари и вие ги взехте! Ние мислехме, че сме предали парите си на честен човек! Днес, обаче, бях изтръгнат от това заблуждение. Онази Мадлен Готие, която отблъснах снощи възмутен, бе първата, която събуди подозрение спрямо вас, господин майор. Тя ме предупреди да не ви поверявам пари, аз обаче ѝ се разсърдих за нейното подозрение, понеже помислих, че парите са дадени на един граф Естерхази, а освен това на най-близкия ни роднина. Когато трябваше да откъсна най-милото от сърцето си и се видях излъган от оная, на която бях доверил всичко,

тогава у мене се събуди подозрение към всичко, което ме заобикаля, и си казах, че ще трябва да бъда внимателен, за да не ме излъжат още веднъж. Решил бях, освен това, да напусна Европа и да скрия болката си в девствените гори на Америка. За пътуването се нуждаех, обаче, от по-голяма сума. Станах рано сутринта и отидох в банката на братята Ротшилд. Поисках да говоря с главния касиер и бях заведен при един възрастен, почтен господин, който ме попита най-учтиво какво желая. Казах му името си и желанието си да тегля част от ония тридесет хиляди франка, които е внесъл братовчед ми майор граф Естерхази на името на моята майка. Старият касиер нареди на счетоводителя да провери сметката на майка ми. След около десет минути същият счетоводител се върна и рече, обърнат към мене: „Господине, трябва да имате грешка. В нашите книги няма никакви сметки на името на вашата майка. Майор граф Естерхази-Валзин не е внесъл никога и един франк, още по-малко тридесет хиляди франка!“ Почувствах се като попарен. Косите ми настръхнаха и видях пред себе си разтворена пропаст, в която потънаха не само парите на моята майка, но и вашата чест, майор Естерхази! Старият касиер, обаче, сякаш ми съчувстваше, когато видя колко съм развълнуван, защото пристъпи към мене, сложи ръка върху рамото ми и рече добродушно: „Млади приятелю, или е станало ужасно недоразумение, или пък сте станали жертва на един мошеник. Съветвам ви, ако е така, да постъпите с него безмилостно, защото самият той няма съвест, даже и да ви е близък роднина. Човек не бива да съчувства на подобен човек, а да го унищожи, за да не стане причина за нещастията и на други!“ А сега, майор Естерхази, ви моля да ми отговорите! Какво сте направил с парите на бедната ми майка? Пазете се, обаче, да не ме излъжете! Искам да чуя самата истина, дори тогава, когато ще ви е мъчно да я кажете! Естерхази бе пребледнял като бялата си риза, която се виждаше под пижамата му, а очите му гледаха втренчено Християн.

— Християн — продума той с умолителен глас, — прости ми, аз похарчих парите, защото имах нужда от тях за борба против неприятелите си!

От гърдите на Християн се изтръгна вик:

— Боже мой, един Естерхази е станал крадец! О, бедна мамо, лишиха те от всякаква издръжка на старини. Откраднаха последните сантими, които ти е оставила жестоката съдба. Открадна ги един

мошеник! Да, мошеник! — извика Християн и удари майора с юмрук в лицето. — Казах, че сте мошеник и ще повтарям тази дума, докато го разберат всички.

— Пази се, Християн — изръмжа черният майор през зъби, — бих могъл да ти отмъстя страшно за всички тия обиди!

— Не се страхувам от твоето отмъщение, подлецо, защото се намираш в моите ръце не само по отношение на престъплението, което извърши над мене и моята майка, но и по отношение на една друга подлост, за която имам доказателства. Подлец, извратен съпруг и баща — прошепна младият човек. — Ти си тласнал към смърт собствената си жена, вярната графиня Натали, собствените си деца! Ако не бе ме завел Бог навреме на онова ужасно място край брега на замръзналата Сена, където чух смъртния вик на твоето семейство, те щяха да лежат днес мълчаливи и бледи в моргата, а ти, черното петно на семейство Естерхази, щеше да си техният убиец!

Майорът скри лицето си с две ръце и изстена като ранен звяр. След това, обаче, си възвърна свойственото му нахалство и като се заразхожда из стаята, започна:

— Всички са се съюзили против мене, всички искат да загина. Сега виждам ясно — ти, твоята майка, моята жена, собствените ми деца — вие всички сте подкупени от Матийо Драйфус само и само за да увиснете като тежест върху мен и да ме блъснете в пропастта!

— Матийо Драйфус? — изглежда го Християн и вдигна заплашително ръка. — Благодаря ти, задето изрече това име. Черни майоре, то ми напомни за една хубава идея! Слушай, последните думи, които ще ти кажа. Ако не върнеш в тридневен срок на майка ми тридесетте хиляди франка и ако не паднеш на колене пред съпругата си и не я помолиш да ти прости всичко, което ѝ стори, ще отида при Матийо Драйфус и ще му разкрия всичките ти подлости, за да те изобличи публично и да покаже на света страшните ти деяния, подлецо! Извратен Естерхази!

Християн се спусна към вратата. Черният майор тръгна след него, спря го и падна на колене пред своя братовчед.

— Християн — изстена той, — Християн, смили се над мен. В твоята ръка лежи съдбата ми. Не отивай при Матийо Драйфус, само това не бива да правиш! Предпочитам да вземеш нож и да го забиеш в

гърдите ми. Не ме издавай на Драйфус и приятелите на оня предател, който е унизил толкова много нашата Франция!

— Предател ли? — повтори Християн с твърд глас. — Сега ми се отварят очите, черни майоре. Струва ми се, че съм разбрал всичко. Не бе ли ти човекът, по чиито показания бе осъден Драйфус; не бе ли ти оня, който е работил усърдно, та талантливият офицер, примерният баща, честният човек да бъде осъден на жива смърт? Какво, да не би майор Естерхази-Валзин, подлият крадец, човекът, който тикна собствената си жена и деца към смъртта в ледените води на Сена, да е дал и лъжлива клетва, да е вършил фалшификация, да е човекът, който, за да прикрие собственото си деяние, е обвинил невинен в ужасно престъпление?

Естерхази бе скрил лицето си с ръка, а главата му бавно клюмна на гърдите. В стаята настъпи минута тягостна тишина. После се чу студеният глас на Християн:

— Повтарям! Разполагаш с тридневен срок, за да поправиш поне кражбата и греха спрямо твоето собствено семейство. Ако просрочиш срока, ще отида при Матийо Драйфус и ще му отворя очите за твоя таен начин на живот. Сега не ми казвай нищо! Ти си незаконно роден, забравен от всички, живееш нечестно и ще умреш забравен от всички. Франция пък ще бърза да забрави къде си заровен! Това ще е твоето бъдеще!

Вратата се затвори шумно зад Християн. Естерхази остана дълго време коленичил на пода. Сетне яростно извика и бързо скочи.

— Аз съм изгубен! — кресна той и се хвана за черните коси. — Изгубен съм заради някакви си тридесет хиляди франка. Сумата е нищожна, но в този момент я нямам. О, с каква радост ще посрещне Матийо Драйфус съобщенията на скъпия ми братовчед Християн! Колко много ще се зарадват неприятелските вестници, че са в състояние да докажат една моя кражба! Няма ли никакво спасение за мене?

И сам си отговори с глас, в който се смесиха сълзите му:

— Няма спасение!

— Когато човек не се отчайва, винаги намира спасение! — се чу ясен глас откъм вратата.

Влезе Габриела Пей, отиде бързо при своя любовник, и го прегърна с меките си ръце.

— Каквото и да ти се е случило — погали го тя, — довери се на мене, за да отстраня гибелта от теб. Твоят живот е и мой живот и ако разрушат твоето съществуване, погубват и мене!

— Приготви се, любима — прошепна тихо Естерхази, — да умреш заедно с мене, защото не ми остава друго освен да си тегля куршума, ако не намеря в тридневен срок тридесет хиляди франка.

— Нима е възможно подобно нещо? — запита Габриела. — Парите, които ти донесе от Андора и които си наследил от майка си, да не би да са се свършили?

— Ние живяхме доста луксозно — отвърна Естерхази — и шестдесетте хиляди франка се свършиха отдавна. Ако не мога да платя в тридневен срок тези тридесет хиляди, ще ме изобличат като крадец и ще мога да избирам между затвора и самоубийството.

— Няма да изпаднеш в такова положение — сопна се красивата испанка. — Разполагаш, доколкото разбрах, с три дни време. Добре, ти ще получиш най-късно утре твоите тридесет хилядарки.

— Братовчед ми Християн не се задоволява обаче само с това — изрече с крива усмивка графът, — а иска от мене да се върна при жена си и децата си, които се намират в неговия дом.

В очите на Габриела светна злобен пламък.

— А ти какво му отвърна? — го запита тя.

— Казах му, че обичам само тебе, скъпа моя Габриела — излъга черният майор, прегърна красивата жена и я целуна. — Заявих му, че не мога никога да те оставя.

— В знак на моята благодарност за тия твои думи — извика Габриела Пей щастлива, — ще тръгна веднага да ти търся пари.

Тя притисна устните си още веднъж към устните на демонично красивия мъж и излезе. Взе файтон и заповяда на файтонджията да я закара до ъгъла на Рю Клиши. Когато— стигна, слезе бързо, скри лицето си зад воала и отиде при вратата на една малка къща, която се ползваше в Париж с известна слава. В нея живееше андорската магьосница, старата баба на Габриела, която бе известна не само сред бедното, а и между богатото население със славата на картогледачка, магьосница и продавачка на любовни питиета.

Габриела дръпна звънеца и след като почака няколко минути, вратата се отвори. На прага се яви една отвратителна стара жена.

— Ти ли си, Габриела? — попита тя глухо. — Влез вътре, много е хубаво от твоя страна, че си намерила най-после пак пътя към твоята стара майка. Предполагам, че особена причина те е накарала да ме посетиш....

Любовницата на Естерхази влезе след магьосницата в една стая с фантастична обстановка, където върху откритата желязна печка гореше голям огън. От един ъгъл на стаята изскочи вързана за верига лисица и се озъби злобно на непознатата.

— Смърт, иди на мястото си! — извика старата и лисицата плахо се скри.

— Наричаш това животно с доста странно име — рече Габриела. — Защо не го наричаш някак по-весело?

— Човек има ли въобще по-добър приятел от смъртта? — запитва старата подигравателно. — Всички бихме направили добре, ако можехме да свикнем отрано с това име. И на теб, кукличке моя, не би ти навредило, ако би си спомняла от време на време, че красивото ти лице някой ден ще има вид на безочен череп и че твоята плът, с която черният майор задоволява своето и твоето сладострастие, ще окапе рано или късно от скелета ти и ще бъде изядена от червеите! Да, човекът не е нищо друго, освен храна за червеите! Хайде, ела и кацни върху рамото ми, гробна птицо!

Черна гарга се спусна от тавана и кацна върху кокалестото рамо на старата жена.

Габриела надви отвращението си от мрачната обстановка и рече:

— Стара майко, дойдох да те помоля за една услуга.

— Услуга ли? — засмя се старата жена. — Веднага предположих, че ще искаш нещо от мене, иначе не би дошла на Рю Клиши. Кажу, какво искаш?

— Известно ми е, че си богата — продължи Габриела бързо. — Твоят занаят ти носи злато, а ти харчиш малко и само за най-необходимото. Сигурно разполагаш с голям капитал. Ето защо искам да ми дадеш тридесет хиляди франка!

— Имаш нужда от пари? — запитва иронично андорската магьосница и смръкна емфие.

— Ще ти кажа всичко: човекът, когото обичам повече отколкото живота си се нуждае от тези пари.

— Черният майор! — изкрещя злобно магьосницата. — Ха, дотам ли е стигнал вече, че любовницата му отива да проси за него? Кукличке моя, ще ти кажа самата истина: нямам нито сантим, нито един сантим за черния майор!

— Защо не? — отвърна недоволна Габриела. — Да не би да нямаш доверие, че ще ти върне парите?

— Не, дъще моя, той не връща никога пари, но не заради това. Възлюбеният ти ще свърши ужасно и то много по-рано, отколкото предполага!

Любовницата на Естерхази погледна магьосницата плахо.

— Откъде знаеш? — запита тя с разтреперан глас.

— Прочетох всичко в картичките — отвърна магьосницата и от очите ѝ капна сълза върху изсъхналите ѝ страни. — Прочетох много повече в книгата на бъдещето, но едва ли ще ти го разкажа. С една дума, ако искаш да изпълниш моя съвет, трябва да се разделиш час по-скоро с този човек, да се освободиш от него, защото в противен случай няма да можеш да избегнеш и ти позора, отчаянието и насилствената смърт!

— Стара майко — ужаси се Габриела, — всичко, което ми говориш, истина ли е?

— Самата истина! — гласеше отговорът.

— Все пак няма да го оставя — извика младата жена. — Не мога да живея без Естерхази, стара майко, не мога Моля ти се на колене, дай ми тридесет хиляди франка, за да видя, че обичаш детето на единствения си син. Дай ми ги, стара майко, не ме карай да върша нещо лошо.

— За такава цел нямам нищо и не давам нищо. Когато дойдеш при мен и ми кажеш, че нямаш нищо общо с Естерхази, ще се погрижа да живееш разкошно като всички богати и благородни хора. Докато си обаче любовница на черния майор, не пристъпвай прага на моя дом!

Габриела стана смъртнобледа, в очите ѝ пламна страшно решение.

— Добре тогава, андорска магьоснице — кресна тя, — ти сама ще си виновна, ако направя нещо, за което може би по-късно ще съжаляваш! Сбогом!

Габриела напусна като подгонена стаята, а магьосницата блъсна грубо вратата след нея.

— Знаех, че няма да приеме предложението ми — промърмори старата жена. — Черния майор я владее напълно, а когато млади жени са обхванати от любовна треска, от оная жар, която заробва духа и тялото в полза на мъжете, тогава е излишно каквото и да било предупреждение! Прочетох и нейната собствена съдба в книгата на бъдещето. Предписана ѝ е смърт, тя ще умре край пътя. Колко е печално да загива такава млада и красива!

Старата жена избърса с кокалестата си ръка сълзите, които бяха протекли от очите ѝ. После обаче вдигна глава и започна иронично да се смее.

— Зная какво възнамеряваш, красива Габриела — измърмори тя с напълно променен тон. — Ще се опиташ да набавиш парите насила още тази нощ. Аз ще предотвратя обаче тази работа. Ще се погрижа да не намериш нищо. Хаха, андорската магьосница е по-умна от другите хора, тя прониква наистина през мрака на бъдещето и умее да предотврати всяка опасност, която я заплашва!

19.

Малко след полунощ към къщата на магьосницата се приближиха трима души. Те бяха очевидно мъже, но ако някой се бе вгледал по-добре в лицето на единия, щеше да види по меките черти и рядката коса, че е преоблечена като мъж жена.

Тримата се скриха зад един ъгъл на Рю Клищи и се съветваха кратко време шепнешком.

— Сигурна ли сте, че старата жена има много пари в къщата си? — обърна се най-възрастният от тримата, в чието лице можем лесно да познаем Председателя, към преоблечената жена, която не бе друга, а самата Габриела Пей, любовницата на Естерхази.

— Уверявам ви — отвърна тя, — че ще намерим най-малко сто хиляди франка, ако не и повече.

— Толкова много пари заслужават да се потрудим — отвърна Председателя. — Слушай, Леопард, нали нямаш нищо против да ограбим старата магьосница?

— Съгласен съм — отвърна красивият млад престъпник. — На мнение съм, обаче, да не вършим само половината работа. Би било непростима грешка, ако ограбим старата и я оставим след това да живее! Аз ще я накарам да млъкне завинаги, а това не е никак трудно при толкова стара жена. Стига едно по-силно стискане на гърлото и с нея ще бъде свършено.

— Не може ли работата да стане без убийство? — прошепна Габриела. — Тя е моя баба и не искам кървавият грях да падне върху мене.

— Леопарда е прав — реши Председателя. — Старата би ни наклеветила още утре сутринта. Необходимо е да умре.

— Правете, което намерите за нужно — съгласи се Габриела. — Моля ви се, обаче, да не я оставяте да страда дълго.

— Тя ще умре по-бързо от кокошка, на която извиват врата — изсмя се Леопарда. — А понеже е ваша баба, прекрасна Габриела, ще я убия по такъв начин, че смъртта да бъде за нея истинско удоволствие.

Нали ви е известно, Габриела, че за вас съм готов да извърша всичко на този свят!

Младият престъпник погледна преоблечената красива жена по начин, който издаваше ясно чувствата, които хранеше към нея. Габриела сведе очи, когато срещна погледа му. Тя се страхуваше от Леопарда понеже ѝ бе известно, че е влюбен до лудост в нея. Самата мисъл обаче, че ръката на този престъпник би я погалила, я ужасяваше.

Тримата крадци се послушаха и влязоха предпазливо в къщата на андорската магьосница. Вратите навсякъде бяха отключени. Франсоа Леопарда се изкачи на втория етаж и безпогрешно се насочи към стаята на старицата. Председателя и Габриела останаха долу, затвориха добре всички врати и прозорци и започнаха да търсят парите. В това време Леопарда на пръсти се приближи до леглото на старицата. Без да губи време, той я стисна за шията и не след дълго магьосницата лежеше в огромното си старо легло неподвижна и бездиханна.

Франсоа слезе при двамата си колеги и се включи в търсенето. Но не след дълго всички започнаха да чувстват слабост и гадене. Габриела се олюля и падна върху едно легло, което се намираше близо до огнището. Председателя бе се свлякъл на пода и хъркаше като дълбоко заспал.

Леопард се приближи до леглото и се наведе похотливо над Габриела.

— Помощ! — изплака Габриела. — Помощ, задушавам се... Много ми е зле... около мене всичко се върти... виждам сини пламъчета... ах, Естерхази... Естерхази... любими мой... пожертвах живота си за тебе...

Габриела лежеше зашеметена на леглото, Франсоа се бе надвесил над нея със скръстени ръце. В красивите му очи се появи страшен пламък. Страхът пред смъртта, смесен със сладострастни желания, изкриви чертите му.

— Понеже и без това ще се мре — продума той с гаснещ глас, — искам поне да умра придружен от блажено страдострастие! Габриела... Габриела Пей, аз те обичам... Ти винаги ме изпълваше с желания, които едва успявах да обузда... Красива моя Габриела... Ела, ела да умреш в прегръдките ми. Бъди моя, бъди моя!

Леопарда се хвърли с вик върху едва дишащата любовница на Естерхази. Нейните сили бяха обаче достатъчни, за да отблъсне насилника. Съпротивата ѝ увеличи още повече страстта на мъжа. Той стисна силно ръцете ѝ и ги притисна над главата ѝ. Сетне се наведе над нея и започна да целува горещо и продължително устните ѝ.

— Пусни ме — изхърка умиращата, — пусни ме, Франсоа Леопард... През целия си живот съм принадлежала само на един човек... искам да бъде така и след смъртта ми... — моля ти се... нещастнико... какво правиш?

Едната му ръка бе разкъсала дрехите ѝ. В момента, когато младият престъпник искаше да надигне чашата с блаженство, той извика и глухо рухна на пода до самото легло.

Габриела също изгуби съзнание. Стаята бе изпълнена с ужасна миризма на газ. Предсмъртни хрипове изпълваха мрака. Вратата се разтвори. Появи се старо, разкривено от злобна насмешка лице и висок подигравателен смях заглуши хъркането на умиращите.

— Ето, залових ви! — изсъска андорската магьосница и влезе в стаята, облежната на тояга. През вратата, която бе оставила отворена, излетя смъртоносният газ. — Ей сега ще ви направя мои вечни слуги. Не желая вашата смърт! Ще трябва да станете мои роби и да вършите онова, което ви заповядам!

Тя излезе и се завърна след няколко минути, когато бе вече възможно да се диша безопасно в стаята. Тримата се намираха все още в безсъзнание. Магьосницата носеше в ръка затворен фенер, с който освети лицата на престъпниците.

— С право предполагам, че красивата Габриела ще си намери най-сръчните помощници — прошепна тя. — Ето, това е Председателя, много умна и хитра лисица, която играе голяма роля в парижкия престъпен свят, а този е Франсоа Леопарда, извънредно сръчно и силно момче, сигурно щях да издъхна в железните му ръце, ако не бях достатъчно умна да му предложа вместо моя собствен — гумен врат. Почакайте, мои деца, андорската магьосница ще ви дари ей сега по един вечен спомен!

Тя остави лампата, влезе в кухнята и извади от силния огън някакво желязо, което се разширяваше в единия край. Това беше печат, нажежен в огъня. Старата започна с Габриела. Тя хвана главата с прекрасните коси, наведе я напред и натисна силно печата върху гърба

под рамото на младата жена. Сред смрадта на изгоряло човешко месо остана следният надпис: „Сложен при опит за убийство!“ Същият текст удари и по гърбовете на Председателя и на Леопарда.

Андорската магьосница, без да обръща внимание на миризмата се засмя весело, след като извърши отвратителната операция и започна да говори сама на себе си:

— Ето, свърших, отсега нататък сте вече мои роби, които ще крадат и убиват по моя заповед. Някой ден ще започна да заповядвам, а лукавият Председател и силният Леопард ще се видят принудени да се кланят пред моята воля! В случай, че се противопоставят на заповедите ми, ще е достатъчно да кажа на полицията само една-единствена дума и тя ще намери доказателството за днешната нощ върху гърбовете им. Хаха, андорската магьосница ще стане кралица на парижките престъпници и ще командва, колкото и да е стара и слаба, цяла армия храбри и смели мъже, които ще спечелят огромни богатства за нея!

Алчното лице на старата се изкриви от злоба. Тя сипа в устата на всеки от тримата някакво средство за съживяване и се качи спокойно на горния етаж, за да легне да спи, без да погледне повече жертвите си...

Рано сутринта пръв се събуди Председателя. Той разтвори очи, изтегна вкамененото си тяло и се изправи бавно, като човек, който е пил доста много миналата нощ и не може още да се държи на краката си. Избърса очилата си и се огледа учуден в малката стая.

— Сигурен съм, че не е било сън, нито пък се намирам на оня свят, остава само да дойда до заключение, че старата магьосница не е искала нашата смърт, а ни е изиграла по друг начин.

Той отиде при другите двама и погледът му се спря върху голия гръб на Габриела.

— По дяволите, какво значи това? — изрече той глухо. — Украсили са с доста странен надпис гърба на красивата Габриела: „Сложен при опит за убийство!...“ Да не би...хм, и моят гръб ме смъди на същото място... Ха-ха, снабдили са и Леопарда с подобна визитна картичка!... Беязали са ни за цял живот! Сега разбрах намеренията на андорската магьосница... Тя е направила от нас нейни роби, нейни послушни слуги, и то само защото няма да можем да

отречем престъплението си от тази нощ, поради доказателството, което ще носим вечно на гърба си!

Той разтърси Габриела и Франсоа, напръска ги със студена вода, която намери в една кана и, им помогна да се освободят от оловния сън. Нито дума не каза обаче за думите, които бе прочел на гърбовете им. Престъпниците намериха вратата отворена и излязоха облекчени на улицата.

— Мисията ни не успя — рече Председателя. — Надявам се, обаче, че Габриела Пей няма да ни остави да си ходим със съвсем празни ръце!

Тя извади малка кесия и даде на всеки по няколко жълтици. После се качи във фойтон и потегли за дома си.

Естерхази бе прекарал нощта пред писалището си. Той скочи, когато любовницата му влезе и я запита с треперещ от възмущение глас:

— Донесе ли ми обещаните трийсет хилядарки? У теб ли са?

Габриела, която бе смъртнобледа, се отпусна изтощена в едно кресло:

— Връщам се с празни ръце. Опитът, който направих, за да ти набавя пари, излезе несполучлив едва не го заплатих със собствения си живот!

Черният майор застина отчаян пред нея.

— Нищо ли не донесе? — изтръгна се от разтрепераните му устни. — Нищо?... Загубен съм!...

20.

На същия ден към обяд в една стая на генералния щаб се срещнаха Пати дьо Клам, полковник Анри и майор Естерхази. Завесите на широките прозорци бяха така плътно спуснати, че нито един слънчев лъч не можеше да проникне в широкото, но не и приятно помещение. Вратата беше заключена отвътре.

Пати дьо Клам бе седнал пред писалището, Анри до него, Естерхази пък се разхождаше, очевидно разтревожен, из стаята.

— Обясних ви вече най-подробно, какво е положението, приятели мои — рече черният майор. — Известно ви е, че трябва да заплатя тридесет хиляди франка и че в случай на неплащане от моя страна, Матийо Драйфус ще узнае такива неща за мене, че няма да унищожи само мене, но и вас... Посъветвайте ме, помогнете ми! Не можете ли да ми препоръчате в цял Париж един лихвар, който да ми отпусне тази сума срещу една моя полица? — Двамата офицери се спогледаха мълчаливо и притеснено. Пати дьо Клам, дъвчейки пурата си, присви малките си остри очи, което правеше обикновено когато размишляваше усилено.

— Относно мен, мога да кажа — започна той след кратка пауза, — че ми е напълно невъзможно да намеря дори пет хиляди франка. Както ви е известно, завися повече или по-малко от моя братовчед, военния министър Кавейнак и макар че той е приказно богат, се държи с мене доста хладно, когато стане дума за пари. Обаче сега бих събудил съмнението му с една молба за каквато и да е сума. Преди няколко дни ми каза, че го компрометирало недостойното държание на един негов офицер пред камарата и че именно в това време било нужно да се наблюдава личният морал на военните.

— А вие, Анри? — обърна се Естерхази умолително към полковника.

— Драги графе — му отвърна Анри и стана, — аз живея доста мизерен живот въпреки високата си длъжност. От мене се изисква да имам известен външен блясък, а това не е възможно с моята заплата, някакви си десет хиляди франка годишно. Освен това за мен са се

залепили многобройни роднини, които ми пишат просешки писма от родното ми място, а аз съм длъжен да им помагам, за да не ме потърсят тези бедняци някой ден в Париж.

— Добрият Анри говори за родителите си — забеляза иронично Пати дьо Клам. — Прав е, не бива ония бедни селяни от село Пани да го потърсят някой ден в Париж...

— Шегувате се твърде горчиво, драги Пати — прекъсна го Анри нетърпеливо.

— Да, трябва да съжаляваме бедния полковник във всяко отношение — продължи с непоколебимо спокойствие Дьо Клам. — Особено пък сега, когато пресъхнаха добрите приходи от госпожа Турвил и се вижда принуден да прекарва с някакви си десет хиляди франка. Това е доста печално...

— Моля ви се, драги Пати, няма да направим нищо, ако продължавате с басните си — измънка Естерхази. — Положението е много сериозно. Трябва да ми се набавят тези пари, за да не могат да ни победят Матийо Драйфус и приятелите му.

— Това няма да го бъде — прекъсна го спокойно Пати дьо Клам и поглади малките си черни мустачки.

— Какво? Да не би да сте измислили средство, за да ме спасите?

— Да, драги Естерхази, вдругиден вечерта не само ще бъдете собственик на тридесет хиляди франка, но ние тримата ще си поделим и други седемдесет хилядарки.

— Вие се надявате да набавите отнякъде сто хиляди франка? — възкликна недоверчиво черният майор. — Пати дьо Клам, вие сте златен човек, най-гениалният офицер в генералния щаб. Издайте ми, какво мислите да правите?

— Издаването обикновено предоставям на други — отвърна Пати и изгледа иронично Естерхази, който наведе съкрушено глава. — Елате, впрочем, по-близо до мен, за да ви разкрия плана си.

Тримата седнаха на едно черно кожено канапе и след като Дьо Клам провери с бърз поглед дали вратата е заключена, прошепна на съмишлениците си:

— Приятели мои, Франция ще трябва да ни плати тия сто хиляди франка.

Естерхази и Анри погледнаха с изненада говорещия.

— Трябва да се решим, обаче, на нова фалшификация — продължи тихо той. — Смятам, че вие, Анри, няма да откажете, след като и без това сте направили първата?

— Правете с мене каквото искате. Какво трябва да фалшифицирам?

— Три писма на кайзера, отправени до Драйфус! — рече Пати дьо Клам с известна тържественост и добави усмихнат: — Кайзерът трябва да благодари в тези писма на Драйфус за услугата, която му е направил, като му е набавил секретни документи на френския генерален щаб, а освен това да го насърчи за издаването на още тайни чрез тукашния пълномощен министър.

— Дали ще повярват в истинността на такива писма? — забеляза Естерхази. — Не е ли невероятно кайзерът на една световна мощ да пише на един обикновен капитан?

— Нищо не е невероятно, щом се представя като вероятно — отвърна Пати дьо Клам. — За нас е важно нашият добър приятел, полковник Анри, да започне да пише писмото. Дали ще ви е трудно да имитирате почерка на кайзера?

— Никак — отвърна покорно запитаният. — Притежавам цяла книга с бележки на въпросната персона и ще имитирам всяка буква поотделно.

— Сега иде най-важното — продължи ентусиазирано Дьо Клам и сложи ръка на рамото на Анри. — Доколкото ми е известно, вие притежавате в генералния щаб специално мастило, което възпроизвежда написаното едва двадесет и четири часа по-късно, а дотогава не се вижда нищо, освен бял лист хартия.

— Наистина притежавам такова мастило — отвърна Анри.

— В такъв случай трябва да го употребите за написването на кайзеровите писма. Ще напишете писмата на втората и третата страница на сгънатия лист, а другите страници ще оставите празни.

Анри им обеща да направи всичко според дадените му нареждания.

— Ето, вижте — възкликна изкусителят с дяволска ирония, — веднага ме разбрахте! Вие притежавате особен талант на фалшификатор и затова съм убеден, че ще имате някой ден голям успех в тази област.

Анри стисна зъби и не отговори нищо, той се намираше в ръцете на тези двама мъже и беше принуден да довърши онова, което му искаха.

— Писмата трябва да са готови до довечера — нареди Пати дьо Клам. — След като ги направите, ще ги предадете лично на мен, а аз ще наредя всичко останало. Вие, обаче, драги Естерхази ще ме придружите и ще се храните заедно с мен в ресторант „Роял“. През време на обяда ще можем да разменим мисли по какъв начин можем да изтръгнем пари от френската държава!

Двамата офицери се сбогуваха с Анри със сърдечно ръкостискане и го оставиха сам. Той ги проследи с мрачен поглед. — Вие ме настъпвате — рече красивият мъж с разтреперани устни, — отнасяте се с мене като с роб, направихте от мене ваше оръдие и ме карате да се кланям пред вас, но не се радвайте преждевременно! Ако някой ден ме заловят, ще ви повлека със себе си в пропастта, няма никакво съмнение, че ще го направя. Заклевам се, че в такъв случай ще сте погубени заедно с мен!

Анри вдигна ръка към небето за клетва, после я свали, отиде бавно при писалището си и се захвана с поръчаната му работа. Той извади от тайно шкафче малко шишенце, което съдържаше невидимото мастило. Когато започна обаче да пише, се разтрепера толкова много, че се видя принуден да остави за малко писеца.

— Не мога ли да си възвърна старото спокойствие? — изстена нещастникът. — Не съм вече същият, какъвто бях само преди няколко дни, самоувереността ми, твърдото държание е изчезнало и постоянно ме изгаря нервна треска. Да не би това да е страх, скритият страх да не разкрият фалшификациите ми? Не, аз мога да бъда откровен със себе си. Откакто е изчезнала Фернанда, откакто търся прекрасното момиче из целия Париж, ме измъчва лудо желание по нея и много добре чувствам, че тя е била за мен повече от случайна любовница. Трябва да я намеря отново, трябва да прегърна отново това вълшебно тяло, даже ако доведе до моята гибел. Колкото и да са позорни и унижителни моите фалшификации, колкото и да са опасни, те са единствения път, по който мога да ускоря кариерата си. Когато стана обаче генерал, тогава ще ми е много лесно да се разведа със съпругата си и да се ожения за красивата Фернанда. Тя едва ли ще откаже да стане моя, след като е дъщеря на госпожа Турвил, собственица на публичен дом, след

като може да стане генералша! Хайде, започвай — изстена Анри. — Започвай, фалшификаторе, с писмата на кайзера ще закрепим твоето щастие!

Матийо Драйфус седеше в работния си кабинет в дома на Рю Фуршамбол 25. Онзи, който го познаваше отпреди две години, когато се разхождаше с младежка пъргавост из улиците на Париж, онзи, който познаваше по-раншните му пламенни очи, би се учудил при една среща с него. Матийо се беше променил страшно през последните две години и бе остарял не с две, а с двадесет години. Бледото му лице бе все още интересно, около фините му устни, обаче, се бе врязала ужасна мъка, а черните сенки около очите му говореха ясно за страданията му. Сега той носеше черни дрехи, а на шапката си — черен креп.

Матийо Драйфус жалеше наистина двама души, които представляваха за него смисъла на живота му и които бе загубил завинаги. Той оплакваше съдбата на нещастния си брат, за който не съществуваше вече надежда да се върне между живите, осъден да свърши живота си, обхванат от отчаяние на Дяволския остров.

Не по-малко кървави сълзи ронеше душата му заради съдбата на многообичната му годеница — Алиса Тери. Над писалището на Матийо бе окачен голям портрет на младата американка, окичен с венец пресни цветя, които самият Матийо подновяваше ежедневно.

И тази сутрин се приближи с един розов венец към портрета и окичи печалната рамка.

— Със свеж живот украсявам смъртта — простена Матийо, а от очите му покапаха сълзи. — О, моя скъпа, моя единствена любима. Аз, човекът, който се надявах да окича главата ти с венец от портокалов цвят, се виждам принуден да кича гробницата ти, която издигнах тук — той посочи портрета, — с цветя и да нося в сърцето си вечна мъка.

И Матийо се отпусна, обхванат от болка по любимата, на един стол.

Вратата бавно се разтвори, в стаята влезе старият Мишонет, смелият ветеран, който се бе присъединил веднъж завинаги и с непоколебима вярогност като слуга към дома на Матийо Драйфус. Той поклати глава, когато видя господаря си, облегнат на писалището. По лицето на стария честен Мишонет се изрази дълбоко съчувствие и той стисна очи, за да сдържи сълзите си.

— Пак ли? — прошепна той тихо. — Постоянната мъка ще го накара да полудее, а в лицето на този човек ще изгубим един от най-благородните и най-честните хора, които някога са живели! А вие, подли интриганти, които сте причинили толкова нещастия на това добро семейство, как ли ще можете да се явите пред Божия съд? Не, аз не мога и няма нужда да чакам божия съд — продължи на глас в негодуванието си старият войник, — а ще ги хвана някой ден всички със собствените си ръце и то още на земята! Проклетници! Подлеци! Бих накарал всички да паднете на колене със сълзи в очите!

Матийо Драйфус бе скочил изплашен.

. — Мишонет — рече той, — кого кълнеш толкова ужасно?

— Струва ми се, че сте разбрали вече, господин Драйфус — отвърна старият войник. — Как да не кълна, когато виждам, че сърцето ви се къса от мъка?

— О, Мишонет — извика Драйфус и вдигна ръце, — и ти я познаваше и добре разбираш какво изгубих с нейното изчезване!

— Да, господин Матийо — отвърна старецът. — Имате право да оплаквате Алиса Тери. Но, по дяволите, аз се разприказвах и съвсем забравих, че влязох да ви кажа нещо. Господин Драйфус, внън стои една дама със забулено лице и желае да говори с вас по важна работа.

— Дама ли? С мене? Нали ти е известно, Мишонет, че не желая да говоря с никого, а най-малко с непозната дама!

— Бих ви посъветвал да приемете все пак забулената жена, защото ми се струва, че иска да ви съобщи нещо съвсем необикновено.

— Добре тогава, нека влезе.

Миг по-късно вратата се отвори и в стаята влезе дама с внушителна фигура. Лицето ѝ бе скрито толкова добре зад гъст воал, че и най-острият поглед не можеше да го види. Цветът на воала бе зелен.

— На какво дължа честта на вашето посещение, госпожо, или ако предпочитате — госпожице?

— Госпожа или госпожица, не е важно — отвърна запитаната с дълбок гръден глас. — Тук не се касае за мен, а за друга жена, която стои близко до сърцето ви, господин Матийо Драйфус.

— Не бихте ли свалили воала? — запита братът на нещастния капитан. — По принцип не говоря с хора, на които не мога да видя очите.

Непознатата се отдръпна и закри лицето си още повече.

— Господин Драйфус — рече тя нервно, — не мога да ви покажа лицето си, защото не бива да ме познавате, ако се срещнем някога пак. Това може да ми струва живота!

— Работата, по която идвате при мен, толкова ли е опасна?

— Тя е опасна за мен, защото ще издам държавна тайна.

— Да не би да засяга нещастния ми брат, мъченика от Дяволския остров.

— Не, не се отнася за него, а за друг човек, който се измъчва на Дяволския остров.

Забулената дама направи няколко крачки напред и застана пред писалището. Тя вдигна ръка и посочи украсения с цветя портрет на незабравимата любима на Матийо.

— Нося ви поздрав от тази жена — изрече забулената дама.

— Поздрави от Алиса, поздрави от Алиса Тери? — извика развълнуваният до лудост мъж и се отпусна като ударен от гръм в едно кресло.

В този момент забулената дама извади изпод черното си палто-привързано с черна панделка пакетче писма.

— Изчезналата ви изпраща тия писма — обясни дамата и хвърли книжата върху писалището. — Сбогом, Матийо Драйфус, не ме питайте по какъв начин съм се сдобила с писмата, нито пък ме карайте да ви кажа кой е дал на нещастницата възможност да ги изпрати до мене! Не мога и не бива да ви отговарям. Заклевам ви, в името на Бога да пазите пълно мълчание за идването ми, защото ако ме следят, в опасност ще бъде не само моят живот, но и вашият, а в такъв случай съдбата на вашата любима би станала още по-жестока.

Забулената дама отиде бързо до вратата, разтвори я и излезе в коридора. В същия момент Матийо Драйфус скочи и се спусна след нея. Той се изпречи пред вратата, която водеше към стълбите.

— Госпожо — заговори той на тайнствената непозната с трогнат глас, — не излизайте оттук, преди да ми разкриете цялата тайна. Искам да зная коя сте, за да мога да повярвам на писмата, които ми донесохте. От тях зависи моят живот. Ето защо ви моля да махнете воала, за да видя лицето ви, моля ви, кажете името си!

Матийо разтвори ръце, за да попречи на непознатата да излезе.

— Неблагодарник — разсърди се тя изпод воала. — С това ваше държание ли възнаграждавате съчувствието, което ме накара да ви донеса известия от вашата любима? Да ме лишат от свобода ли искате? Освободете пътя ми, Матийо Драйфус. Неизвестни ви са последствията, ако видите лицето ми.

— Искам да видя лицето ви, даже ако трябва да заплатя любопитството си със смърт — не се отдръпна Матийо. — Ще сменя воала!

Той хвана копринения воал и поиска да го дръпне от лицето на тайнствената посетителка. Тя навярно бе очаквала подобно нападение и удари с юмрук Матийо, отвори вратата и се спусна по стълбите.

Матийо едва не изгуби съзнание. Той се облегна, дишайки тежко, на стената на коридора и в това положение го намери верният Мишонет.

— Боже мой, господин Драйфус, какво ви се е случило? — извика загриженият слуга. — Какво значи това?... Челото ви е подуто! Кой ви е ударил, господин Драйфус.

— Никой не ми е направил зло — отвърна Матийо изнемощяло. — Искях да задържа насила непознатата и тя ме удари с пълно право, за да може да излезе!

— Забулената дама ли ви е ударила толкова силно в челото — облещи се Мишонет и погледна учудено малката рана.

— Да, тя ме удари. О, не ме боли вече, не е опасно!

— Слушайте, господин Драйфус — рече старият войник, — тази жена притежава желязна ръка!

Матийо вече не го чуваше. Той влезе бързо в кабинета си и заключи вратата след себе си. Развърза с треперещи ръце черната панделка, с която беше стегнат пакетът, и намери три писма. Всяко бе написано върху първата и четвъртата страница. Листовите бяха изпълнени с бърз, разтреперан почерк и той позна в него почерка на обожаваната от него Алиса!

— Писмата са от нея, от обичната ми Алиса! — извика Матийо и започна да гълта страница след страница. — Боже мой, почти ми липсва смелост да ги прочета и да видя какво е Станало с милото момиче!

Нещастникът се успокои малко и продължи. Съдържанието не бе дълго. В тях една попаднала в плен жена разказваше живота си. Тя

описваше своите страдания, мечтата си по родителите, любовта си към Матийо Драйфус и ужасната съдба, която я бе сполетяла при опита да отведе изтерзания капитан от Дяволския остров. В писмата обаче нямаше нищо, от което да стане ясно какво бе станало с нея и къде бе в плен във Френска Гвиана. Алиса бе забравила да довери тия важни неща.

Матийо Драйфус прочете няколко писма. Той ги целуна, притисна ги към сърцето си и стана, за да ги заключи в желязната каса, намираща се върху неговото писалище, която съдържаеше и други важни документи.

— Утре, когато ще бъда по-спокоен, ще прочета отново посланията на моята любима и ще взема решение за начина, по който ще трябва да я освободя.

Той седна и започна да размишлява коя ли бе тайнствената непозната, която му бе донесла вестите от неговата Алиса. Матийо не успя да намери отговор на този въпрос и забулената дама остана за него неразрешима загадка.

21.

Полунощ. Луната се бореше с облаците, от време на време се скриваше зад тях и по улиците на Париж настъпваше пълен мрак. Край ъгъла на Рю Фуршамбол се разхождаше висок господин, облечен в тясно палто. По ритмичните му твърди стъпки и по цялото му държание можеше лесно да се заключи, че е офицер. От време на време гледаше нетърпеливо към улицата, заставаше под уличен фенер, изваждаше малко писъмце и прочиташе съдържанието му.

В същия момент друг господин се появи от една странична улица на Рю Фуршамбол, който също започна да се разхожда напред-назад.

Вторият нощен минувач бе дръпнал цилиндъра върху лицето си, обкръжено със сива остра брадичка. Високият господин с тясно палто премина през улицата и застана пред другия, който възкликна тихо, като го видя.

— Генерал Пелийо!

— Ваше превъзходителство, военният министър Кавейнак?

Двамата мъже се изгледаха учудени.

Кавейнак, военният министър на Франция, взе под ръка заслужилия генерал и го заведе на по-светло място.

— Случайно ли, генерал Пелийо — започна тихо Кавейнак, — ви срещам в това необикновено време на Рю Фуршамбол.

— Признавам, Ваше превъзходителство, не е случайност.

— Да не би да идвате вследствие на едно анонимно писмо, което ви определи тук среща?

— Да, така е, Ваше превъзходителство. Изненадан съм обаче, че намерих вас!

— Струва ми се, че съм получил писмо със същото съдържание — отвърна усмихнат Кавейнак. — Ето го.

Той извади писмото, което бе прочел преди малко под фенера, и го подаде на учудения генерал. Същият едва бе хвърлил поглед върху енергичния мъжки почерк, и извика:

— Давам ви честната си дума, че са ми писали буквално същото и че ме поканиха да се явя в полунощ на ъгъла на Рю Фуршамбол,

където трябвало да стана свидетел на важни разкрития, които били в интерес на цяла Франция!

— Не се ли сещате, генерале — запита Кавейнак, — кой може да бъде анонимният автор на писмата?

— Не подозирам никого, Ваше превъзходителство. Касае се сякаш за една рядко важна работа, тъй като се е осмелил да покани даже и вас.

— Предполагам, че не е някоя красива дама, която ни е поканила — засмя се тихо Кавейнак. — Независимо от това, генерале, че нито вие, нито аз сме подходящи хора за такива авантюри, единият от двамата ни би бил излишен при пикантна любовна афера.

— Заповядайте, Ваше превъзходителство, и аз веднага ще изчезна! — подхвърли весело генерал Пелийо.

— Останете при мене, генерале, и не мърдайте! Вижте — продължи Кавейнак с променен тон, — от онази посока иде към нас мъжка фигура и предполагам, че е тайнственият непознат.

Минута по-късно към двамата офицери се приближи един човек с наметнато широко черно палто и свали учтиво шапката, която закриваше дотогава лицето му.

— Майор Естерхази! — извикаха едновременно Кавейнак и Пелийо. — Вие ли сте непознатият, който ни е определил среднощна среща?

— Господин майор — добави строго Кавейнак, — надявам се, че разкритията, които ще ни направите, са наистина много важни. В противен случай държанието ви би било неуместно!

— Ваше превъзходителство — отвърна черният майор дръзко, — или са ме излъгали, или ще бъда щастлив да мога да ви представя о-ще тази нощ доказателство, че Драйфус наистина е шпионинът, който с право е бил осъден. В едно писмо, което попадна много тайнствено върху писалището ми, ми е дадена заповед да ви заведа тридесет минути след полунощ пред къщата на номер двадесет и пет на Рю Фуршамбол и да очакваме заедно онова, което щяло да се случи.

— Номер двадесет и пет ли? — рече Пелийо. — Къщата се намира сякаш на другия край на улицата и, доколкото ми е известно, в нея живее братът на осъдения капитан, Матийо Драйфус, който е обявил жестока война на всички офицери в генералния щаб, е доказал вече враждебността си спрямо тях.

— Прав сте — рече Естерхази. — В оная сграда наистина живее Матийо Драйфус.

— Да отидем, господа — предложи Кавейнак, — още повече, че ни определиха среща пред дома на един Драйфус. Работата започва да ме интересува.

Тримата мъже минаха по Рю Фуршамбол и стигнаха пред къщата на Матийо Драйфус. Срещу нея имаше малка църква, към входа на която водеха няколко стъпала. Голямата каменна фигура на Спасителя, поставена в самото начало на стълбата, представляваше доста сигурно скривалище за Кавейнак, Пелийо и Естерхази, откъдето можеха да наблюдават всичко, без да бъдат забелязани. Плътен облак бе скрил луната, започна да вали ситен сняг и гъста мъгла закри улицата, което затрудни още повече видимостта. Кавейнак извади нетърпеливо златния си часовник, украсен с брилянти.

— Часът е дванадесет и двадесет и девет минути — рече той. — Надявам се, че не сме станали жертва на някоя глупава шега.

Внезапно от мъглата изникна тъмна фигура и застана пред тримата мъже. Пред тях стоеше висока внушителна дама, чието лице бе закрито с гъст воал.

— Господа френски офицери — обърна се тя към тях с дълбок глас, — предупреждавам ви да запазите спокойствие, каквото и да видите и да не се опитвате да пречите на онова, което ще наблюдавате, даже ако ви се вижда престъпно! Ако следвате моя съвет, ще можете да възвърнете на Франция нейното спокойствие, като представите доказателства, че Алфред Драйфус не е нищо друго, освен подъл предател, един Юда, който е изневерил на родината си!

Преди да могат да се съвземат Кавейнак и другарите му, забулената жена бе вече изчезнала.

— Мълчете! — прошепна военният министър на генерала и на майор Естерхази. — Нека видим, господа, какъв ход ще вземе тайнствената афера.

Луната бе пробила облаците и нейните лъчи падаха право върху отсрещната къща. Всички прозорци бяха тъмни и сякаш нямаше никой буден в цялото здание. Пред къщата се появиха фигурите на двама мъже. Единият бе по-стар и носеше очила, а другият бе млад и строен.

— Качи се, горе Леопард — нареди старият. — Закрепи въжената стълба, за да мога да се кача и аз.

Младият престъпник не чака да му се повтори заповедта. С ловкост, която би направила чест на акробат, той се изкатери бързо по стената, като използваше всяка издатина.

Леопарда бе стигнал прозореца на втория етаж. Той извади от пазвата си стълба от копринени въжета.

— Закачи ли стълбата? — запита го старият с очилата.

— Всичко е наред — отвърна тихо другият отгоре. — Изкачи се, шефе, и ако не си счупил главата при друг случай, то няма да я счупиш и днес.

Старият престъпник се изкачи по подвижната стълба. Те седнаха на тесния перваз на прозореца. Председателя извади от една кожена чанта предмет, приличащ на молив. Явно, това бе елмаз, какъвто употребяват стъklarите. Той очерта с него голям кръг върху прозореца, прилепи към него парче смола и лесно измъкна изрязаното парче стъкло навън.

Скритите зад Спасителя офицери доста дълго наблюдаваха действията на престъпниците. Сега обаче Естерхази извика с възмущение:

— Това е подла кражба, Ваше превъзходителство, а ни карат да наблюдаваме, без да се намесим. Да позволим ли наистина на тия престъпници да ограбят неподозиращия нищо собственик на къщата?

Кавейнак сложи успокоително ръката си върху рамото на Естерхази.

— Потиснете възмущението си — рече той. — Започнах да подозирам, че никой не желае да открадне от Матийо Драйфус пари или бижута, а че се касае за документи, които искат да му отнемат по този начин. Те извършват кражба в интерес на родината ни!

— Ваше превъзходителство, подчинявам се на вашите заповеди — примири се Естерхази и се поклони толкова дълбоко, че другият не видя ироничната усмивка, която се появи на устните му.

Междувременно Председателя бе вмъкнал сухата си ръка през кръглия отвор и бе отворил прозореца отвътре.

— Влез, Леопарде! — нареди той тихо на другаря си. — Трябва бързо и добре да работиш... Желязната каса била върху писалището... Забранили са ни да вземем каквото и да било друго, освен писмата! Жалко, къщата е доста богато обзаведена!

Двамата престъпници изчезнаха в стаята. Техните сенки се появиха върху белите завеси и по бързите им нервни движения можеше да се заключи, че работеха трескаво.

— По дяволите — прошепна Естерхази, — за честен човек е доста мъчително да наблюдава спокойно работата на двама апаши.

Кавейнак му даде знак да мълчи. След няколко минути двамата престъпници се появиха отново.

Председателя носеше в лявата си ръка малка желязна каса. Точно в този момент, обаче, когато застана върху подвижната стълба, за да слезе по несигурните ѝ стъпала, се чуха приближаващи се мъжки стъпки откъм ъгъла на Рю Фуршамбол. Няколко секунди по-късно към къщата на Драйфус, на разстояние двадесет крачки, се приближи строен, млад и силен мъж.

Ако Кавейнак и генерал Пелийо не бяха насочили цялото си внимание върху действията на крадците, ако бяха погледнали Естерхази, щяха да се ужасят — толкова се бе разкривило и побледняло лицето на черния майор. Той с мъка успя да скрие безграничното си вълнение. Устните му се разтвориха и изпод черните мустаци прозвучаха следните думи:

— По дяволите, това е полковник Пикар!

Да, мъжът бе наистина смелият защитник на невинността на Драйфус, храбрият помощник на Зола, офицерът Пикар, неприятелят на целия генерален щаб, към който се числеше все още, макар че се опитваха да го изгонят... Пикар спря като вкаменен, когато съзря двамата мъже и подвижната стълба, стигаща до уличната настилка. Той размисли само миг. После решително извади револвера си и го насочи към гърдите на човека, който държеше малката желязна каса.

— Крадци! — извика той високо. — Няма да избягате заедно с откраднатото!

Револверът му изгърмя. В този момент обаче една черна фигура се хвърли ловко върху полковника. Силен удар накара Пикар да се залюлее и в този момент оръжието отново силно изгърмя. Но куршумът не можа да улучи целта. Той разби уличния фенер и стъклото му се разлетя с трясък.

Пикар се обърна със светкавична бързина.

— Забулената дама! — извика той и в гласа му имаше печал и изненада.

В същия момент дамата изчезна, сякаш я бе погълнала земята. Двата престъпници използваха спасителната минута. Председателя бе скочил от средата на подвижната стълба, Леопарда пък рипна от втория етаж и бързо избяга със своя другар. Двата мъже изчезнаха в нощта.

Пикар не мисли дълго, а се отправи към входа на къщата с номер двадесет и пет и почука силно.

— Събудете се! — извика той. — Събудете се, хора, вие сте ограбени, а крадците успяха да избягат!

Вратата беше отключена и се появи сънлив, едва облечен портиер. След като размени няколко думи с него, Пикар. влезе в къщата.

— Да си ходим, господа — рече Кавейнак и се обърна към двамата, — чувам, че караулът вече иде откъм ъгъла на улицата и не би било редно да ни намерят тук.

Военният министър, генерал Пелийо и майор Естерхази вече се готвеха да тръгнат. В този момент пред тях внезапно се появи забулената дама.

— Идете на Моста на изкуствата — изрече тя тайнствено. — Там ще ви чака разрешението на загадката.

Тя премина край онемелите мъже и половин минута по-късно вече нямаше следа от нея.

— Към Моста на изкуствата! — нареди Кавейнак с желязна твърдост. — Тайнствената непозната има право. Тук има някаква загадка и аз искам да намеря ключа към нея.

Пелийо се съгласи, само Естерхази възрази и каза, че не било препоръчително човек да има работа с хора, появяващи се твърде подозрително, но все пак бил готов да се подчини на заповедите на Негово превъзходителство, господин военния министър.

Тримата офицери тръгнаха по най-късия път към Моста на изкуствата, но все пак мина половин час, докато стигнат. Те вървяха тихо разговаряйки по моста, когато все така внезапно изникна забулената дама. Тя направи на тримата мъже знак с ръка да я последват. Поеха мълчаливо и тайнствената жена ги заведе по страничното стълбище на брега на реката, така че мостът остана над тях и ги скриваше от погледите на минувачите. Дамата разтвори

палтото си и извади малка желязна касетка, с която бяха побягнали малко преди това крадците.

— Господин военен министър — продума тя с дълбокия си глас, — вие, генерал Пелийо, и вие, майор Естерхази, видяхте ли преди половин час, че тази касетка бе открадната от работната стая на Матийо Драйфус, брата на човека, който е продал Франция и е накърнил честта на нейната армия? Отговорете, видяхте ли това?

— Да, видяхме — отвърнаха те едновременно.

— Добре тогава — продължи дамата, — в такъв случай едва ли се съмнявате, че книгата, които се намират в тази касетка, са се намирали у Матийо Драйфус?

— Не може да съществува подобно съмнение — отвърна Кавейнак. — Моля ви, госпожо, не ни измъчвайте повече, а ни кажете защо ни направихте свидетели на едно престъпно деяние, което осъждаме и намираме за наш дълг да преследваме?

— Вашият дълг е да върнете на Франция спокойствието, което е откраднал Драйфус с неговите приятели. Досега не можахте да го сторите, нито пък бихте могли да го сторите в бъдеще, защото ви липсват най-важните доказателства.

— За съжаление сте права, госпожо — кимна генерал Пелийо. — Този, който би сложил в ръцете ни въпросните доказателства, би помогнал на нашата родина и би могъл да разчита винаги на нашата благодарност в каквото и да е отношение.

— Не говорете за благодарност — изпъчи се гордо забулената дама. — Не мога да ви кажа коя съм, но ако знаехте това, сами щяхте да разберете, че тук не може да става и дума за пари или някаква друга материална благодарност. Не! Всичко това го правя, защото известни кръгове не могат да понасят повече един предан офицер, като майор Естерхази, да бъде клеветен и обвиняван. Ето защо е взето решение да се спаси честта на майора, а същевременно да се унищожат ония пропаднали типове, които подпомагат Драйфус и приятелите му.

След като изрече всичко това, забулената дама постави касетката върху дървен кол, който стърчеше от земята. Тя извади от джоба си шперц.

— Аз съм слаба жена — рече тя, — ето защо ви моля, майор Естерхази, да отворите с този инструмент капака на касетката.

Черният майор погледна въпросително двамата си началници. Те мълчаливо му направиха знак да стори това, което искаше дамата от него. За кратко време касетката беше отворена. В нея имаше само книжа. Най-отгоре лежеше пакетче писма, привързани с черна панделка.

Забулената дама вдигна тайнствено ръка:

— Не пипайте нищо от тези книжа. Матийо Драйфус не бива да твърди, че му е откраднато нещо. Вземете само пакетчето с черната панделка, което можете да задържите. Те ще бъдат във вашите ръце оръжие, с което ще можете да унищожите привържениците и приятелите на Драйфус.

— А защо именно тия писма? — запита нервно Кавейнак.

— Само те, изрично ви го казвам — повиши тон забулената дама. — Известно ли ви е кой ги е изпратил на предателя Драйфус? Известно ли ви е? Можете ли въобще да подозирате от кого са? Ето, вижте ги!

Тя разтвори бързо малкото пакетче. Даде на всеки от мъжете по едно писмо. И се изпълниха пророческите й думи. Кавейнак, Пелийо и Естерхази се бяха вкаменили и всеки от тримата обърна изненаданото си лице към другите.

— Писмата на кайзера! — прошепнаха пресъхналите устни на Кавейнак.

Той направи крачка напред, сякаш искаше да хване ръката на забулената дама, за да я целуне.

— Която и да сте, красива непозната — изрече военният министър, — докато съществува Франция никой няма да забрави услугата, която направихте на родината. Моля да откриете лицето си пред нас, да си кажете името, за да можем да го запомним, за да можем да разкажем на френския народ коя е била жената, която ни е предала неприятелите на родината.

Тайнствената дама обаче скри лицето си още повече зад гъстия воал. Тя се отдръпна плахо от обкръжаващите я мъже.

— Никой от вас не бива да маха воала ми! — заяви тя и гласът ѝ прозвуча строго. — Щом ме познавате, вече не ще мога да направя нищо за великото дело. Бъдете уверени, че няма да престана никога да наблюдавам предателите на родината, да следя стъпките на Зола и Пикар, да наблюдавам Матийо Драйфус и да ви съобщавам всичко, което узная и което може да бъде важно за вас. Връзката ни ще бъде

майор Естерхази. Защищавайте бедния майор пред обвиненията и подозренията на неговите неприятели, на които е изложен този благороден мъж. Никога не го оставяйте и се погрижете да получи заслужена награда! Употребете писмата на кайзера ловко и умно! Не ги публикувайте, а ги скрийте в тайния архив! Достатъчно е само вие и няколко други отговорни хора да знаят за съществуването им. От сега нататък можете спокойно да дадете честната си дума на управляващите Франция, че притежавате непоколебими доказателства против Драйфус! Сбогом! Аз ще взема със себе си касетката с останалото й съдържание. Ще се погрижа да се върне на Матийо Драйфус. Вие обаче сте длъжни да изпълните вашия дълг, да останете твърди, без да отстъпвате в борбата против Драйфус и приятелите му. Трябва да предпочитате да умрете, но да не позволите предателят да се изтръгне от Дяволския остров. Унищожете цялата банда около Драйфус, унищожете я така, че името на Драйфус да се споменава във Франция само с презрение! Ако действате както ви предлагам, аз постоянно ще бъда около вас като ваша помощница. Ако стане нужда, ще научите много повече от забулената дама. Довиждане!

Преди тримата офицери да могат да се съвземат от учудването си, тя вече бе тръгнала по брега на Сена.

В реката се появи светлина. Приближаваше се малка лодка, в която имаше двама мъже с гребла, с лица, скрити зад маски. Тайнствената дама се качи в лодката, която веднага се отдалечи. — Тримата мъже виждаха още известно време зеления воал, развян от вятъра. След това тайнствената закрилница на Франция изчезна в мъглата.

Кавейнак бе първият, който проговори.

— Генерал Пелийо — започна той развълнувано, — майор Естерхази, каня ви да сложите ръцете си в моята и да се закълнете в Бога, че случилото се през тази нощ и съществуването на толкова важни за нас писма ще остане вечна тайна между нас тримата. Аз ще уведомя само генерал Бодетър, шефа на генералния щаб, полковник Анри и Пати дьо Клам, само тези трима мъже, които трябва да са в течение. Но и от тях ще искам да ми се закълнат, че ще пазят тайната.

— Ваше превъзходителство — изпъна се Пелийо и сложи ръката си в тази на Кавейнак, — аз съм стар войник и не обичам интриги и клюки. Винаги ще защитавам с всички средства истината, която видях

и преживях тази нощ. Сега, обаче, ще дам честната си дума пред целия френски народ, че проклетото куче Драйфус е заслужило с пълно право да умре на Дяволския остров, а по-нататък, Ваше превъзходителство, ще мълча дотогава, докато ми заповядате да проговоря.

— Аз от моя страна, Ваше превъзходителство — поде и Естерхази и около устните му се появи хитра усмивка, — ви давам също така честната си дума, че ще пазя тайната на писмата на кайзера в гърдите си за вечни времена. Известно ви е, Ваше превъзходителство, колко много съм страдал, след като привържениците на Драйфус хвърлиха подозрението на подлото предателство върху мен, невинния. Нека ме осъждат всички, както и когато си искат, за мен, обаче, е достатъчно, господин военен министър, вие да сте убеден напълно в невинността ми.

— Убедени сме във вашата невинност, драги мой Естерхази — заяви Кавейнак и стисна ръката на черния майор. — Бъдете уверен, че макар да не е възможно да ви оправдаем веднага, няма да престанем да ви защитаваме. Какво е това? — сепна се Кавейнак в момента, когато разгледа по-внимателно писмата на кайзера. — Намерих една бележка в малкия пакет! Елате, господа, нека я прочетем заедно!

Естерхази запали малко фенерче и Кавейнак прочете бележката:

„Забулената дама е направила на родината си важна услуга, без да иска каквото и да било в отплата, като е рискувала честта и живота си, за да накара престъпниците да откраднат от Матийо Драйфус важни писма на кайзера. Освен това е пожертвала голяма сума, за да постигне целта.

Самата тя не желае да ѝ се върнат изразходваните пари. Тя прави това в полза на нещастника, който е изгубил вследствие интригите на приятелите на Драйфус не само службата си, но и своите приходи.

Забулената дама ви моли да броите сто хиляди франка на майор Естерхази. Нека ги приеме като обезщетение на всичко онова, което е бил принуден да изтърпи и загуби досега.

Ако не изпълните моята молба, ще ви липсват моят съвет и моята помощ точно тогава, когато най-много ще имате нужда от тях.

Забулената дама“

— Майор Естерхази — заяви Кавейнак веднага след като прочете бележката, — елате, моля, утре привечер в моя кабинет във военното министерство. Преоблечете се, за да не ви познае никой и аз ще ви заплатя сто хиляди франка в банкноти.

Естерхази се поклони дълбоко. Черният майор се преструваше, че не може да скрие изненадата си от това, че получава по такъв странен начин голям подарък.

След това тримата мъже се обърнаха, изкачиха се на моста и като си стиснаха сърдечно ръце, се разделиха.

Едва бяха тръгнали, и от отсрещния бряг в Сена се хвърли един човек и преплува реката. Щом стигна мястото, където се бе състояла срещата на забулената дама с тримата офицери, той излезе от водата.

— Съжалявам много — избъбра човекът, — че не можах да присъствам на тази среща по-отблизо. Басирам се, че тримата мъже са били офицери, макар и облечени в цивилно облекло. Но каква работа имаха с жената, която им говори толкова пламенно? Защо ли вятърът бе толкова неблагоприятен и не донесе повече думи към мене? Писмата на кайзера? Забулената дама? Това са странни думи и като че ли нямат никакъв смисъл. Но всичко това май че говори за някакво тайно споразумение между тримата и онази жена.

Плувецът се наведе и вдигна малък предмет. Разгледа го с помощта на фенерчето си. Намерил бе дамска жартиера от синя коприна и върху нея бяха избродирани инициалите: „К.Б.“

— Тази синя жартиера — рече си той и я сложи бавно в джоба — е била собственост на жена, чието кръщелно име започва с К, фамилното ѝ — с Б. Сега ще трябва да открия в кое благородно семейство се намира К.Б. Смятам, че семейството ѝ е благородно, иначе не би носила толкова елегантни жартиери. Наистина, трудна задача, но за един немски детектив не е нещо невъзможно. Струва ми се че тайнственият предмет, който намерих, има връзка с голямата

загадка, която съм решил да разкрия, даже ако се съюзят всички престъпници на Париж против мен!

След това човекът сложи фенерчето в джоба си и не след дълго потъна в тълпата, която оживяваше нощните булеварди.

Непознатият човек бе Херберт Франк, детективът, когото Зола бе извикал от Берлин, за да послужи на нещастния Драйфус чрез своя извънредно остър ум.

22.

Оставихме Мадлен Готие в ужасно положение, Рисувачът на мъртъвци, който я бе купил като труп от Председателя и Леопарда, я бе завързал за дървения кръст и беше вдигнал острата кама, за да я убие.

Розовите гърди на момичето се издигаха при дишането, устните му трепереха, то бе разтворило очи и се опитваше да извика за помощ. Художникът обаче свали внезапно ръката с ножа и не нанесе смъртоносния удар.

Коя бе причината за спасението на Мадлен? Звукът на звънеца, който бе стигнал до ухото на художника, го бе накарал да побледнее и да се отдръпне.

— Тя иде! — прошепна Маврус Ленски с разтреперани устни. — Най-сетне пак ще я видя след толкова седмици. Единствената жена, която ме разбира, тя е единствената жена, която ми се е отдала с пламъка на страстта... О, колко дълго време вече съм лишен от нейното тяло. Не бива да намери моя модел, тя не бива да намери това момиче у дома. Макар че е много красива и умна, тя е и много ревнива и за нищо на света не мога да я загубя.

Художникът преряза бързо въжетата, с които бе вързана Мадлен.

— Бягай, момиче! — прошепна ѝ той. — Бъди благодарна на бога, че ти е изпратил навреме своя ангел, който предотврати смъртта ти. Давам ти пет минути, за да оправиш дрехите си, а след това да излезеш, без да те види някой. Ключът на входната врата е поставен отвътре. Моля те да мълчиш за това, което си преживяла в моята къща. Ще трябва да мълчиш и за да не изложиш своята чест. Ето, вземи тия жълтици за преживения ужас и внимавай друг път да не попаднеш пак в ръцете на онези крадци, които те продадоха.

Докато говореше, Маврус Ленски хвърли няколко жълтици върху малката масичка, излезе бързо от ателието и заключи вратата след себе си. Озова се в своята фантастично мебелирана спалня. Художникът не прекарваше нощта като обикновените хора в легло, а спеше в ковчег, поставен върху украсен със сребро и окичен с черно платно постамент.

Той едва бе влязъл в спалнята си, когато за втори път се чу електрическият звънец. Малката врата, скрита зад голям портрет, тихо се отвори. В стаята влезе висока елегантна дама. Жената не притежаваше девствена красота, но пък имаше всичко онова, което побеждава мъжете по-успешно и от най-вълнуващата девственост. Златисточервеникави коси покриваха високото царствено чело, а две тъмни пламенни очи съживяваха хубавата глава, каквато можем да си представим само върху раменете на антична римлянка. Изпъкващият изпод тясното кожено палто бюст имаше пленителна форма, а цялата закръгленост на тялото, която личеше при всяко движение на жената, говореше с дръзко-съблазнителен език. Облеклото на нощната посетителка бе извънредно елегантно.

Маврус Ленски разтвори ръце и прошепна развълнуван:

— Клотилда, о моя обична Клотилда, намери най-сетне пътя към моя дом. Най-после пак съм толкова щастлив, че мога да те видя и да те прегърна. Красива, обожавана, жестока жена, ти ме остави да чакам дълго време този блажен миг!

Клотилда прегърна художника и му подаде устните си.

— Не ми се сърди, мили Маврус — рече тя, — ако бях свободна, не бих мръднала нито миг от тебе; ти би могъл да ме притежаваш денем и нощем и нашата любов би създала небесното блаженство на земята. Уви, аз съм жена на другиго, съпруга на един човек, който ме преследва с ужасна ревност, който изпраща наблюдатели по петите ми. О, Маврус, не можеш да си представиш, какви мъки трябва да понасям заради теб, тъй като генералът ме подозира, че обичам тебе и че съм тръгнала по тайни пътища към теб, любими мой. Убедена съм, че чака момента, когато ще може да ни хване, за да ни осъди страшно, както е способен само той, защото ще ни изкара виновни във всички земни грехове.

— Виновни? — извика Маврус Ленски и поклати отрицателно глава. — Не ни наричай виновни, Клотилда, защото не друг, а любовта ни е съединила с величава сила. Богинята на любовта не се интересува от това, че си била принудена преди няколко години да дадеш ръката си на необичан мъж!

Жената наведе печално гордата си глава.

— О, Маврус — изстена тя. — Не заслужавам ли много повече състрадание, отколкото ти? Можеш ли да си представиш ужасните

мъки, които изпитва едно момиче, когато вижда, че съкровището на чистата му любов се опипва от ръцете на необичан похотлив мъж; когато трябва да понася с отвращение нежеланите прегръдки, причиняващи болка, събуждащи неприязън? Маврус, онзи първи миг на брачния ми живот бе ужасен, и от онази първа нощ мразя генерала, моя съпруг!

— И въпреки това нямаш смелостта да избягаш от него — извика страстно Маврус Ленски. — Колко пъти съм те молил, Клотилда, да се освободиш от омразните вериги на твоя брак. Една дума е достатъчна и ще те отведе от Париж в Лондон, в Ню Йорк, където искаш, а ако пожелаеш, ще се скрия с теб в най-затънтения кът на земята.

Клотилда скръсти ръце и погледна умолително художника на мъртъвци.

— Само това не бива да искаш от мене, мили Маврус — примоли се тя. — Не бива и не мога да излагам съпружеската си чест пред целия свят. Аз ти дадох вече всичко, любими мой, и не ми остава нищо, което да ти дам. Виж, идвам при теб, скрита под тайнственото було на нощта, аз идвам в къщата ти. Ако ме бе видял някой мой познат, щях вече да бъда загубена. Всеки ще хвърли камък подир невярната жена и всеки смята, че има право да я презира. Вярвай ми, Маврус, моят съпруг, генералът не би се поколебал нито за момент да ме убие, ако ме намери у тебе!

Художникът я прегърна, притисна устни към нейните и слезе бавно с уста по цялата ѝ стройна фигура и покри всяко кътче от нейното тяло с горещи целувки. Той нетърпеливо бе вдигнал роклята на Клотилда и красиво оформеният крак на генералшата се показва високо над коленете.

— Колко красив е кракът ти! — прошепна художникът очарован. — О, Клотилда, защо не ми позволяваш да те рисувам цяла, да те увековеча в портрет без облеклото, което скрива най-хубавото у тебе — тялото ти?

— Това не! — отказа гордо генералшата. — Помисли само, любими, че подобен портрет попадне в нечисти ръце! В такъв случай съм загубена!

Художникът не ѝ отговори.

— Защо не носиш ония жартиери, Клотилда, които ти подарих преди известно време, когато се любехме за последен път? Тогава ти

казах, че жартиерите, които купих през време на последното ми пътуване до Египет, са талисман, който предпазва от всичко лошо този, който ги носи. Старата магьосница, от която ги купих, ме увери, че ако омъжена жена носи тия жартиери, няма да бъде заловена никога от съпруга си, когато отива при своя любовник.

Красивата Клотилда се засмя лекомислено. Тя бързо съблече дрехите си.

— Много си наивен — рече тя и започна да си играе с черните коси на художника. — Как може човек да бъде гениален като тебе. И при това толкова суеверен! Жартиерите впрочем са причината да мога да дойда днес при тебе.

Маврус Ленски погледна учуден любовницата си. Той не можа да схване смисъла на нейните думи. Клотилда притегли красивия демоничен мъж към себе си и му рече:

— Помисли си само, моят съпруг, генералът, е тръгнал днес също така по криви пътища. Надявам се даже, че го е стреснала студенината, с която посрещах напоследък милувките му и че е тръгнал най-после да търси някоя любовна авантюра. Принуден е да постъпва по много тайнствен начин, защото излезе с маска от къщи.

— Генерал Боазльо скита през нощта с маска из Париж? — засмя се Маврус Ленски. — Той, красивият генерал, героят на Франция, човекът с непоколебим морал е тръгнал по тъмни пътища! Напуснал е даже къщата си преоблечен. Това дава повод за много съмнения! Разкажи ми по-нататък, любопитен съм да узная как се е преоблякъл генерал Боазльо.

— Помисли си само — продължи красивата жена. — Вчера дойде при мене моята камериерка, Луиза, нали я познаваш, която не би ме издала никога. Тя ми разказа през смях, че генералът ѝ заповядал да му даде един мой всекидневен костюм и да се погрижи за всичко останало, което било нужно за маскиране. Същевременно е заплашил момичето, че щял да я изпъди веднага, ако ми каже думица за този маскарад. Луиза, разбира се, не се е поколебала да ми разкаже буквално всичко, каквото бе говорила с генерала. Употребих, впрочем, малка хитрост, любими мой, защото искам да си набавя непременно едно доказателство, че генерал Боазльо ми изневерява. Заповядах на Луиза да приготви всичко най-внимателно и да му връчи и сините ми жартиери. Едната жартиера отпуснах по такъв начин, че да падне по

пътя от крака на генерала. След това ще поместя в парижките вестници обявление, че е била изгубена жартиера, която е била скъп спомен, и че същата може да се предаде срещу високо възнаграждение, разбира се на някоя моя довереница. Скъпи мой Маврус, не си ли и ти на мнение, че човек ще получи непременно обратно една жартиера срещу възнаграждение от триста франка? Човекът пък, който ще ми я донесе, ще трябва да ми каже, разбира се, къде я е намерил. По такъв начин ще укротя генерала, за да не може да бъде вече опасен, а здравата верига, с която ще вържа този побеснял лъв, няма да е нищо друго освен една копринена жартиера.

Красивата жена плесна весело с ръце, след като свърши разказа на измисления от нея план. Маврус целуна умните ѝ очи.

В този момент в съседното ателие падна някакъв предмет. Клотилда скочи.

— Не сме ли сами? — запита го тя и погледна изплашена художника на мъртъвци. — Да не би да има някой скрит в твоето ателие? Надявам се, Маврус, че не посрещаш освен мене и други гости, може би някоя жена, модел? Ти ми се закле, че друга жива жена няма да пристъпи прага на къщата ти, освен мене!

Съпругата на генерала се отправи решително към вратата на ателието и се опита да я отвори.

— Вратата е заключена! — намръщи се тя недоволна. — Обикновено имам достъп в ателието ти. Дай ми ключа!

— Пак ли ревнуваш? — засмя се художникът малко стеснително, проклинайки тайно момента, в който му бяха донесли момичето. — Мила, сладка моя, можеш да се убедиш лично, че се заблуждаваш.

Той ѝ подаде ключ, но фалшив. За него бе важно да спечели време, докато си отиде оживялото момиче. Клотилда ядосана му върна ключа, след като видя, че не влиза в бравата и Маврус се видя принуден, независимо дали искаше или не, да ѝ даде истинския.

Клотилда отключи вратата на ателието и пристъпи прага, но не видя нищо подозрително. Мадлен бе напуснала вече фантастичното ателие на художника на мъртъвци.

Пламенната любовница измоли с горещи целувки прошка от Маврус и в стаята се възцари тишина, прекъсвана само от милувките на художника и дишането на невярната съпруга, от тихи въздишки и страстни думи.

Изтекоха часове. Клотилда се освободи от прегръдката на своя любовник и заяви, че било крайно време да се завърне в къщата на съпруга си. Маврус Ленски погледна часовника, който показваше един часа без десет минути.

— Невъзможно е да си отидеш сама — рече той. — Трябва да те придружа. Парижките улици са станали по-несигурни, отколкото порано и една красива жена винаги е изложена на неприятности, ако ходи нощно време сама из Париж.

— Облечи се тогава по-скоро — съгласи се Клотилда. — Останах повече време, отколкото предполагах.

Художникът на мъртъвци облече палтото си, сложи върху черните си коси кафява шапка, а в джоба си пусна камата, с която бе заплашвал малко преди това Мадлен.

— Защо ти е камата? — попита обезпокоена Клотилда. — Да не би да се опасяваш от нападение!

— Не — отвърна Маврус. — Свикнал съм обаче да не излизам никога нощно време, особено в Париж, без оръжие. Взех тази кама, защото не ми се търси тепърва револвер.

Той изгаси лампата на ателието, притисна любовницата си още веднъж към себе си, целуна я горещо и двамата излязоха от къщата. Преминаха хванати под ръка вратата на Сен Дени и тръгнаха към булевард „Бонувел“.

Клотилда отново бе скрила лицето си зад гъст зелен воал. Тя се обръщаше от време на време, за да види, дали зад тях няма шпионин на нейния мъж.

— Няма от какво да се боиш, мила моя — утешаваше я художникът. — Твоето облекло не е очебиещо.

— Имам и други подобни дрехи, които съм дала тази нощ на генерала чрез камериерката си.

— Може ли да ги облече?

— Той е висок и слаб — отвърна Клотилда, — но и аз съм висока, така че му стават. Боже мой, какво е това?

Маврус стисна по-здраво ръката на любовницата си.

— Видя ли нещо? — запита я тихо.

— Моля те, пусни ме и остани няколко крачки зад мен, за да не ни видят заедно. Струва ми се, че виждам шпионин на моя съпруг.

Една тъмна фигура от няколко минути се стараеше да не загуби от очи забулената любовница на художника. Фигурата бе тръгнала след красивата жена.

Маврус пусна Клотилда и тя се отдалечи на около десетина крачки пред него. Непознатият ускори веднага хода си. Една минута по-късно беше вече до Клотилда. Продължи да върви до нея и ѝ прошепна:

— Генерале, приемерте още веднъж моята благодарност. Вие сте играли прекрасно ролята си, а ония глупаци са глътнали нашата въдица. Утре ще получа сто хиляди франка Кога да ви донеса вашата част?

Клотилда се разтрепера. Тя чувстваше инстинктивно, че една случайност ѝ разкриваше важна тайна. Мъжкият глас, който я бе заговорил, ѝ се струваше познат. Лицето на мъжа, скрито в сянката на широката мека шапка, която носеше, ѝ се струваше познато.

Това бе граф Естерхази, черния майор.

— Генерал Боазльо — продължи Естерхази като вървеше край забулената червенокоса любовница на художника, — натоварен съм от Пати дьо Клам и полковник Анри, да ви поканя утре вечер на обикновеното място, където ще разпределим стотите хиляди. Ще дойдете ли?

Клотилда кимна и не отговори, за да не забележи Естерхази заблудението си. Той обаче продължаваше да върви до нея.

— Наистина, драги генерале — рече той с приятелски тон, който не употребяваше никога пред други хора спрямо генерал Боазльо, — ако не знаех кой се крие под тези женски дрехи, бих могъл да се влюбя в забулената дама.

Клотилда едва се въздържа да не се изсмее, като чу тези думи. Същевременно я обхвана надежда, че е на път да узнае важна тайна на Боазльо, посредством която можеше да се предпази от милувките му и да извоюва свободата си.

— По-добре ще е, генерале — продължи Естерхази усмихнат, — ако ми подадете, докато се разхождаме по булеварда, ръката си. Една дама тръгнала сама в толкова късен час възбужда подозрения и може да бъде изложена на неприятности.

Той хвана Клотилда под ръка, без тя да може да му попречи. Клотилда обърна плахо глава и погледна своя любовник Маврус

Ленски. Какво ли щеше да си мисли? Той бе извънредно ревнив: не би ли предположил, че е уговорила всичко това с непознатия нему мъж? Въпреки това не можеше да се освободи от Естерхази, за да не издаде тайната си.

— Нали, драги генерале — говореше Естерхази, — нямате нищо против да получа утре вместо моята част от двадесет и пет хиляди франка, малко повече, например тридесет? Струва ми се, че Пати дьо Клам вече ви е съобщил за каква цел са ми необходими.

Клотилда кимна утвърдително, а Естерхази стисна ръката ѝ.

— По дяволите, генерале, вие имате ръка, на която би могла да завиди всяка парижка красавица. Нежна, мека и, доколкото чувствам през ръкавицата, топла!

Клотилда разбра, че е крайно време да се освободи от компанията на Естерхази. Маврус продължаваше да следи странната двойка.

За щастие, вече завиха по Рю Монмартър, на която се намираше къщата на генерал Боазльо.

Естерхази бе стигнал с красивата си спътница задната страна на къщата, която се намираше сред градината.

— Довиждане, генерал Боазльо. Добре ще бъде, ако запазите костюма, който носите тази нощ и за други случаи. Забулената дама не е изиграла още ролята си. Не мога да сдържа смеха си, като си спомня страхопочитанието на Кавейнак и Пелийо пред вас, в ролята на закрилница на Франция.

Естерхази освободи ръката на Клотилда и тя се спусна бързо към задния вход. Преди това, обаче, трябваше да мине край едно кестеново дърво. В този момент зад дървото се появи фигурата на забулената дама. Двете дами стояха мълчаливо няколко минути една срещу друга. Те се гледаха с изпитателни погледи, а после Клотилда побягна до вратата, отвори я и изчезна в тъмната къща.

Естерхази бе тръгнал да си върви, без да забележи двете забулени дами. Забулената дама, обаче, която бе останала в градината, сви юмруци и рече с глух глас:

— Какво откритие направих! Това бе Клотилда, моята съпруга, която е била без мое знание на нощна разходка! Но не, това не е възможно, тя не би посмяла да стори подобно нещо... Сигурно съм се заблудил от вълнение... Сякаш големият прозорец, осветен от луната, е

отразил моя собствен образ като в огледало. Да, така е, така трябва да бъде, не мога да повярвам, че Клотилда ще ми изневерява толкова явно! Както и да е, нека сега вляза вътре и сваля маската, която носих доста дълго време. Доволен съм, че успях в опасната ми задача. Със свито сърце реших да играя ролята си и да предам фалшивите писма на кайзера на Кавейнак и Пелийо. Но какво друго трябваше да направя? Цялото ми обществено положение се намира в опасност, ако Драйфус успее да докаже невинността си. Отначало постъпих лекомислено по отношение на доказателствата против него, а сега, когато се оказаха недостатъчни и се разбра, че чрез тях военният съд се е заблудил, е нужно да се фалшифицират нови доказателства!

Преоблеченият генерал се изкачи бавно по стълбите, които водеха към главния вход на къщата, и извади ключ, за да отключи.

Внезапно една силна ръка го хвана и го дръпна назад.

— Неверница! — прошепна разтреперан от вълнение глас. — Ще трябва да ми отговориш! Кой е човекът с черната брада, с когото тръгна под ръка по булеварда! Искam да ми го кажеш, говори!

Генералът онемя от учудване. После разбра, че бяха сбъркали и го смятаха за неговата съпруга. Вече бе познал човека, който го държеше за ръката. Лунната светлина падна върху бледо лице, на което играеха големи черни очи. Известно му беше, че този човек е Маврус Ленски и в цял Париж нямаше втори човек, когото генералът да мрази толкова, колкото демоничния художник на мъртъвци.

Генералът знаеше, че Клотилда, неговата съпруга, обичаше този човек още преди сватбата им. Той се видя обаче принуден да се въздържи и да не удари мразения художник с все сила. Ето защо се освободи бързо от ръката, която го държеше.

— Ти дори не ми отговаряш, Клотилда? — изстена Ленски. — Дори не ми се извиняваш за подлата постъпка? Нещастнице, не ти ли е известно, че произнасяш в този момент смъртна присъда над себе си и над мен?

Той хвана отново с желязната си десница ръката на генерала. Боазльо не можа да се освободи от него.

— Значи изневеряваш не само на генерала, твой съпруг, но и на мен, твой любовник! — рече той глухо. — Ти унищожи с подлото си държание моя живот. Ето, проклетнице, това е мой дар за твоята изневяра — бързата смърт!

Дивият художник измъкна камата, тя блесна във въздуха и се впи в гърдите на забулената дама. Тя се олюля и с глух вик рухна върху каменните стълби! Ленски захвърли камата и напусна злокобното място, смеейки се като луд.

Тялото остана около минута скупчено върху стъпалата. После бавно се надигна и под булото се зачу ироничен смях:

— Това бе най-добрият изход, който можех да намеря. Проклетникът, който ми изневерява с моята съпруга, мисли, че ме е убил! Ха-ха, много добре направих, че облякох защитната жилетка. Остана ми като подарък само камата на убиеца. Добре направи, че я захвърли и ще мога да я взема със себе си. Някой ден, като реша да се разправам с Клотилда, ще ми бъде в полза. Чувствам, впрочем, голямо желание да отида при леглото на невярната си жена и да я забия още сега в бялата гръд, която вече е опетнена от целувките на друг.

Очите на генерала блеснаха от злоба.

— Бъди спокоен и мъдър, Боазльо — рече той сам на себе си. — Трябва да се въздържаш пред жената, която ти е изневерила. Не бива дори да ѝ загатнеш, че си се срещал тази нощ с Маврус Ленски, защото би узнала за нощната ти разходка. Ти притежаваш вече доказателство за неверността на Клотилда. Сега трябва да измислиш едно тежко наказание за нея, едно наказание, което трябва да отговаря на голямото ѝ престъпление. Отмъщението е ястие, което трябва да се яде със студени, спокойни нерви. Ето защо можеш да почиваш спокойно в леглото си, красива Клотилда, и да ми се усмихнеш утре учтиво. Аз обаче ще бъда достатъчно умен да те заловя в клопка. Тогава ще получа онова, което ми е нужно.

И втората забулена дама влезе в къщата на генерала.

В малка стая на скромно мебелирания апартамент, в който живееше Християн Естерхази с майка си, седеше графиня Натали, изоставената, нещастна съпруга на черния майор, а около нея играеха двете ѝ деца Роберт и Виктория.

Известно ни е вече, че Християн бе спасил графинята през онази страшна нощ, когато искаше да удави децата и себе си в заледената Сена, и я бе завел у дома си. Нещастната Натали бе намерила при добрите хора сърдечно и топло отношение. Те ѝ бяха предложили да остане у тях, и което бе най-важното, никога не я оставяха да чувства, че е напълно безпомощна. Натали пък бе решила още от първия ден да не бъде в тежест на Християн и на майка му, която бе напълно парализирана.

Бедната графиня нямаше собствено богатство, понеже съпругът ѝ бе пропилял зестрата ѝ още през първата година на брака им, се принуди да търси работа, за да изхрани себе си и своите деца. Тя не смяташе работата за нещо срамно. В това отношение се различаваше коренно от другите дами от нейните кръгове, които смятаха за позорно да вършат каквото и да било с нежните си бели ръце. Те не можеха да разберат, че най-върховният дълг на човека, който претендира за щастлив живот, е да печели хляба си с честна и усърдна работа.

Графиня Натали не разсъждаваше като ония дами. Щом ѝ позволиха силите и се съвзе от душевните сътресения, причинени от бруталното държание на Естерхази, тя започна да ходи из улиците на Париж и да търси работа в най-различни магазини. Мъчително е търсенето на работа. Колко унижения трябва да понася човек понякога! Чукане по вратите на богатите, желание да се спечели чрез честен труд парче хляб! Ирония и презрение се изсипват понякога над него и всеки му дава добри съвети, сякаш би могъл да нахрани с тях нещастника и неговото семейство!

Графиня Натали бе, за нейно нещастие, рядко красива и това затрудняваше още повече задачата ѝ.

— Желаете да работи, мое красиво дете? — запита я един търговец, с когото беше сама в частната му кантора. — Когато човек е красив, няма нужда да работи. Елате с мене да обядваме в „Роял“ и аз ще наема за вас чудесен апартамент, така че повече няма да имате никакви грижи. За всичко това няма нужда да правите нищо, освен да бъдете мила с мене...

Графинята се отвърна с погнуса от търговеца.

Най-после беше наградена за ходенето си от врата на врата. В една странична улица на булевард „Италиен“ се намираше моден магазин, собственост на една вдовица. Тя се трогна, като видя сълзите на бедната графиня. Даде ѝ работа, а с това и възможност да се прехранва.

Приходите ѝ обаче бяха доста скромни. Натали трябваше за един ден да изработи няколко дузини носни кърпички с бродирани монограми, за да спечели поне за храна на себе си и на децата.

Докато черният майор живееше със своята любовница, авантюристката Габриела Пей, разкошен живот и не се лишаваше от нищо, законната му съпруга седеше край прозореца на малка стая в тесен апартамент на третия етаж и бродираше безброй кърпи, като възпаляваше очите си с горещите сълзи, които проливаше при спомена за горката си съдба.

— Мамо, обична мамо, моля ти се, не плачи... ах, мамо, знай вече защо проливаш толкова много сълзи. Ти плачеш, защото сега си бедна. Почакай, щом порасна, ще стана моряк на търговски кораб. Ще замина за далечни страни и ще донеса оттам злато и бижута. Всичко това ще донеса на теб, мила мамо, и тогава ще се возим отново на елегантен файтон, а Виктория ще получи нова копринена рокля.

— Много си мил — рече Натали и погали с бялата си ръка черните коси на момчето.

— Едно обаче ти заявявам — продължи Роберт и очите му пламнаха. — Ако тогава ни посрещне татко и е обеднял като нас сега, няма да ти разреши да му дадеш дори сантим. Не бих позволил такова нещо!

Графиня Натали сложи работата настрана, вдигна момчето, целуна го и му каза:

— Не бива да говориш така, мое сладко момче, не бива да мразиш и презираш своя баща!

— А ти би ли му простила? — погледна я в очите малкият Роберт.

— Дали бих могла да му простя? — изстена тя с болка в сърцето. — Не зная, мое момче, не зная още! Да, бих могла да му простя за това, че не ме обича вече. Едно обаче не мога да му простя никога. Това, че остави вас, невинните деца, на произвола на съдбата, да гладувате в големия Париж. Какво ли бихме правили, ако не бяха се смилили нашите добри роднини? О, никога няма да му простя тази негова безсърдечна постъпка. Дори и да лежи умиращ пред краката ми, не бих му подала ръка!----

Сълзите ѝ потекоха отново. Малкият Роберт прегърна майка си и ѝ прошепна:

— Майко, ако имах пари, веднага бих тръгнал по големия свят.

— Боже мой! — простена нещастната жена. — Не бива даже да мислиш да оставиш своята майка! Виж, аз нямам друг, освен теб и Виктория, милите ми деца, и вие сте моето единствено съкровище, извор на моята утеха.

Ако изгубя и вас, значи да изгубя живота си!

И Виктория дойде при майка си. Двете деца галеха и целуваха разплаканата жена и ѝ шепнеха хиляди мили думи, когато се отвори вратата. Влезе Християн Естерхази, придружен от майка си, която се опираше на сина си. По лицето на старата графиня се виждаше веднага, че беше тежко болна. Бледото ѝ лице носеше печата на страданието. Въпреки това по него се четеше благородство и женско достойнство. Да, тя беше истинска Естерхази, принадлежаща към бедната линия на този род, останала, въпреки всички изкушения на живота, честна и порядъчна.

Естерхази заведе майка си при едно старомодно канапе. После застана пред съпругата на черния майор.

— Натали — рече младият човек, — трябва да ви съобщим нещо. Току-що получих тази телеграма. Той ми е определил среща в хотел „Вандом“, стая номер двадесет и седем.

— Той? Говорите навярно за граф Естерхази-Валзин?

— Да, говоря за заслужаващия презрение човек, който не се грижи за вас и своите деца, а води развратен живот. Натали, майорът ми е определил среща в онзи хотел, за да изплати сумата, която дължи на моята майка. Трябва да ви кажа откровено, че съм неприятно

изненадан от съдържанието на телеграмата. Надявах се, че майорът не ще може да ми върне сумата. Бях решил да му поставя тази вечер условие — или да се сдобри с вас и да изпълни бащинските си задължения, или да отиде в затвора.

Графиня Натали изтръпна, когато чу ужасните думи.

— В такъв случай трябваше да се откажете от вашите тридесет хиляди франка, Християн! — каза тя:

— Да — отвърна младият човек. — Майка ми е съгласна, а за мене — той погледна мрачно пода — парите нямат вече стойност и не бих се зарадвал дори да имах и милиони.

— Християн — прошепна тихо Натали, — вашата рана, която ви е причинило онова недостойно момиче, още ли не е затворена?

— Тя няма да заздравее никога — отвърна глухо Християн. — Няма да забравя никога Мадлен, а не мога да обикна никога друго момиче.

Той отиде при старата графиня и целуна изсъхналата ѝ ръка. Тя я сложи нежно върху неговите коси, сякаш искаше да благослови сина си.

— Вижте, деца — каза Натали на Роберт и Виктория като посочи двамата, — вижте — един добър син, който трябва да ви служи за пример!

— А сега, Натали — стана Християн и си взе шапката, — ще отида в хотел „Вандом“, за да говоря с майора. Имам обаче една молба към вас. Позволете ми да взема Роберт. Може би неговото присъствие ще трогне сърцето на оня подлец. Роберт е умно момче, което далеч е надминало своите връстници и вече не говори като дете, а като човек, който умее да мисли остро.

— Да, мамо — помоли малкият Роберт, — искам да отида с чичо Християн.

— Добре — рече графиня Натали и въздъхна. — Аз не се надявам много на срещата между баща и син. Ако моите сълзи не трогнаха сърцето на неверния ми съпруг, няма да го трогне и детското лице. Ела, Роберт, облечи палтото си и иди с чичо Християн. Нека Бог да бди над вас.

Роберт се облече, целуна още веднъж майка си и Виктория и тръгнаха. Щом излезе на улицата, Християн погледна часовника си. Имаха още тридесет минути до определеното време и затова

предпочиташе да отидат пешком до хотела. Почти бяха стигнали до него, когато пред тях се изправи една не много елегантна, но с вкус облечена млада дама:

— Граф Християн Естерхази — рече тя и сериозният ѝ поглед бе отправен към младия човек, — бъдете любезен и ме изслушайте. Трябва да ви направя печално съобщение.

— Коя сте вие, госпожице? — учуди се Християн. — Нямам честта да ви познавам лично, но все пак ми се струва, че съм ви виждал вече някъде, макар и бегло.

— Ще ви кажа къде — прошепна непознатата. — На стълбите на голямото здание на Рю де Мартир. Вие ходехте тогава у семейство Готие, в един беден апартамент, където ви чакаше с искрена любов едно честно и порядъчно момиче — Мадлен Готие. Християн спря като вкаменен.

— Моля ви се, госпожице, не говорете по-нататък — изрече той нервно. — Виждам, че идвате при мене като пратеник на, като посредница на оная жена, която унищожи завинаги моето щастие. Няма да слушам онова, което сте решила да ми кажете, защото съдбата на Мадлен Готие, при това изговарям за последен път нейното име, не ме интересува вече.

— Не се бойте, графе — рече младата дама, която не бе друга, а госпожица Нитуш, приятелката на Мадлен, — дори не съм в състояние да ви разкажа за съдбата на нещастното момиче, защото тя е намерила своя край — Мадлен е мъртва?

— Мъртва? — сепна се Християн. — Мъртва! Това не е вярно, това не може да бъде вярно! Искате да ме изплашите, искате да ме върнете чрез тази печална вест при недостойната жена, която презирам, но не мога да забравя...

— Няма съмнение — продължи Нитуш, — че Мадлен е потърсила смъртта. Онази вечер, когато я обидихте толкова несправедливо, а аз ви се заклевам в собствената си чест, че е била невинна, тя е намерила майка си мъртва. След това излезе, като взе със себе си шишенце морфин, оттогава не я е виждал никой, макар че ходих даже в моргата, за да потърся трупа ѝ.

— Мадлен е мъртва — повтори Християн и се хвана за главата. — Аз съм я тласнал към смъртта! Боже мой, госпожице, моля ви се, разкажете ми още нещо! Ако ви е известно каквото и да било, което би

могло да докаже невинността на Мадлен, кажете ми го! Ако не мога да върна момичето към живота, то искам поне да бъда сигурен, че ще проливам сълзи за една достойна жена, още повече, че съм виновен за нейната смърт!

— Не мога да говоря пред детето — рече Нитуш.

— Имате право. Роберт, моля те върви бавно напред към хотела и ме почакай във фоайето.

Роберт кимна и се отдалечи. Християн и Нитуш спряха до входа на една къща, а малкият влезе в хотел „Вандом“. Той се загледа с детско любопитство в движението във фоайето, в златната униформа на портиера, във всичко, което му бе ново и интересно. Внезапно обаче лицето на момчето изрази една решимост. То се обърна към един от служителите и го попита:

— Къде се намира стая номер двадесет и седем?

— На четвъртия етаж — му отвърнаха. — Ако искате, млади господине, можем да ви изкачим с асансьора.

Роберт не чака да повторят поканата. Беше му особено приятно да се вози в асансьор и щом стигна на четвъртия етаж се отправи енергично към стаята, която имаше табела номер двадесет и седем.

Почука. Никой не му отговори. Роберт почука повторно и енергично. Пак не му отговори никой. Тогава той хвана бравата, натисна я тихо и влезе смело в стаята.

Видя баща си, седнал пред масата. Беше заспал удобно излегнат в креслото. Лявата му ръка бе увиснала към пода, а дясната почиваше върху масата и държеше кафяв портфейл.

Защо ли бе заспал Естерхази в толкова важен за него час? Миналата нощ бе даден интимен банкет, в който участваха Пати дьо Клам, полковник Анри, Естерхази и няколко по-млади офицери от генералния щаб, които не подозираха, разбира се, какъв е поводът за тържеството. Бе настъпило вече утрото, когато Естерхази и любовницата му Габриела Пей се завърнаха с файтон у дома. Естерхази бе пил извънредно много през цялата нощ и се хвърли на леглото още щом влезе в спалнята си. Габриела Пей обаче го събуди навреме, за да не закъснее за срещата с Християн Естерхази.

Черният майор се изкъпа със студена вода, но и това не можа да отстрани влиянието на снощното шампанско. Той заспа във файтона, който го закара пред хотел „Вандом“, и файтонджията се видя

принуден да го събуди. Най-сетне бе стигнал в стая номер двадесет и седем. Там се отпусна в едно кресло, извади пълния с банкноти портфейл и започна да брои сумата, предназначена за неговия братовчед, за да не заспи отново. За съжаление, броенето упражнява приспивателно действие върху човек и затова не измина много време и черният майор се отпусна в креслото.

Той продължаваше да държи портфейла с голямата сума, която бе поставил пред себе си, върху масата. Сънят не му бе позволил даже да го върне обратно в джоба на самото си.

Роберт, синът на черния майор, се приближи бавно към заспалия. Някакво инстинктивно чувство го накара да не събуди баща си. Той застана до него. В големите детски очи се четеше възмущение.

— Лош човек си — прошепна Роберт. — Ти не обичаш мама, ти не обичаш своите деца! Бих искал да ти сторя нещо, от което да те заболи много.

Детският поглед падна върху пълния портфейл.

— Дали ще се ядосва — продължи Роберт да говори на себе си, — ако не намери портфейла, когато се събуди? Какво ли има в него?

Роберт протегна ръка.

— Може би носи парите си — рече детето с разтреперан глас. — Може би ще мога да занеса пари на мама. Тя се оплаква винаги, че нямала пари, за да ни купи хляб. Принудена е да работи от сутрин до вечер, а ако има тия пари, би могла да купи нова рокля на Виктория, да излиза с нас и да ми подари голямата книга за индийци, която е изложена във витрината на нашия съсед — книжаря.

Пръстите му се допряха до портфейла. Но детето отдръпна разтрепераната си ръка.

— Не кради?! — рече детето и бузите му се зачервиха. — Писано е в библията, а освен това ми го е казвала често мама. Но това кражба ли е! Не, това не е крадено. Когато взимам от баща си няколко банкноти, за да ги занеса на мама, тогава те не са крадени. Ще го направя, аз ще го направя, искам да покажа на мама, че съм мъж и не съм идвал напразно у него!

Роберт взе бързо портфейла. Спящият произнесе няколко думи, когато пръстите на детето допряха неговата ръка. Той се обърна в креслото и изстена:

— Остави ме, Габриела, трябва да стана, подлецът Християн ме чака.

Роберт се отдръпна с плячката си към вратата. Той дори не провери съдържанието на портфейла, а го скри в джоба си. Сетне излезе безшумно от стаята, качи се бързо в асансьора, който се намираше на етаж, и слезе във фоайето. Едва тук го обзе ужасен страх. Обхвана го чувството, че е извършил нещо лошо и че не може да застане в този момент пред очите на чичо си Християн.

Той задържа с мъка сълзите си, нахлупи каскета си и напусна хотела. Затича се по първата странична улица.

24.

Роберт наближи църквата Нотр Дам, в която по това време нямаше много посетители. Влезе и седна на една пейка в задната част на катедралата. Бързо и крадешком започна да преглежда съдържанието на портфейла. Първо извади тридесет големи банкноти. Върху всяка от тях ясно бе написано „хиляда франка“.

Въпреки че момчето не можеше да оцени правилно стойността на парите, то все пак разбра, че е взело от баща си голяма сума. Тридесет хиляди франка! Какво ли щеше да каже майка му, ако ѝ ги занесе? Какво ли щеше да каже? О, Роберт знаеше отговора ѝ и на сърцето му натежа. Тя щеше да се ужаси, щом ѝ покаже портфейла. Ще го нарече крадец, недостоеен син и, което бе най-неприятно, щеше да върне на баща му парите.

Ненова не бива да стане. В малкия му мозък се втълпи мисълта, че трябва на всяка цена да лиши баща си от тези тридесет нови хилядарки. В момента, когато Роберт взе това решение, той чу сърцераздирателен плач, а след това — сладка тържествена песен.

Момчето се плъзна бавно по пейката. Детското любопитство го накара да види жената, която бе издигнала тържествено гласа си към Бога. И при това беше толкова нещастна, че се разплака.

Едно младо момиче бе паднало на колене, вдигнало ръце към небето, а едри сълзи се стичаха по красивото му лице. Роберт се заслуша в песента. Не смееше да мръдне и следеше втрещено всяко движение на момичето, което му се струваше светица.

Съществуваха ли наистина ангели, както бе разказвала майка му? Да, това бе ангел, един ангел божи и на Роберт му стана ясно защо бе срещнал ангела в църквата Нотр Дам. Бог бе видял неговия грях и бе изпратил своя пратеник да му признае престъплението и да го поправи по-скоро.

Момичето бе спряло да пее, то наведе глава върху каменния под на църквата, като се молеше гласно.

— Всемогъщи в небето! Известно ти е, че съм чиста и невинна, известно ти е, че ме е отблъснал несправедливо от себе си. Нямам вече

покрив над главата си, нямам семейство, нито майка, при която да търся утеха. Покажи ми пътя, по който трябва да тръгна, за да не стана жертва на разврата, който дебне зад всеки ъгъл в Париж. Прости и неговия грях — продължи момичето, — не му отмъщавай за това, че е сторил мъка на бедната Мадлен, милостиви Боже, прости на Естерхази неговия грях, той не знаеше, какво прави.

Щом името Естерхази стигна до ухото на малкия Роберт, той падна на колене до Мадлен и се разплака:

— Ангели божи! — изхлипа детето. — Прости ми моя грях! Аз се разкайвам, няма да задържа портфейла за себе си... ето... вземи го... занеси го на Бог, за да види, че не съм изцапал ръцете си с нещо крадено. Кажи на Бога да даде на моята майка щастие и доволство, защото... защото... не мога да се върна вече при нея... трябва да си отида... да отида далеч оттук... иначе ще ме залови лошият човек с черната брада и ще ме затвори като крадец... трябва да отида в големия свят... през морето... трябва да си отида завинаги!

Роберт изпусна портфейла от разтрепераната си ръка и той падна до коленете на Мадлен. Момчето избяга преди Мадлен да може да го задържи. То изскочи от вратата на църквата, слезе по стълбите и изчезна в една странична улица.

Едва ли е нужно да споменаваме, че молещата се в Нотр Дам бе нещастната дъщеря на комедианта Готие. Тя взе портфейла. Религиозното и чувство не й позволяваше да го отвори на светото място. Стана и напусна божия дом, в който напразно се бе опитала да намери спокойствие за душата си.

Странната случка с момчето, неразбраните му и изречени през плач думи, обърканото му държание, портфейла в ръката й — всичко това й се струваше сън.

Мадлен бе прекарала няколко страшни дни. След като се бе изтръгнала като по чудо от ръцете на художника на мъртъвци, бе скитала два дни и две нощи из улиците на Париж, защото не искаше да се върне в дома на баща си, позорния комедиант, който се бе опитал да продаде честта на своето дете. Нямаше пари и не смееше да иска от никого. Бе гладувала и прекара даже една нощ в нечий обор, чиято врата бе намерила случайно отворена. Нещастното момиче се намираше в неописуемо състояние на телесна и душевна покруса. Сега в ръцете й бе попаднал случайно този пълен портфейл. Дали

съдържаха пари? Може би, даже много пари? Мадлен излезе от църквата, зави в странична уличка и влезе в празния вход на една къща. Тук разтвори портфейла и се отдръпна замаяна. Банкноти! Много банкноти! Студени тръпки разтърсиха тялото ѝ. Тя беше вече богата, притежаваше много повече пари, отколкото се бе надявала да има някога през живота си. О, сега можеше да напусне Париж, да започне нов живот! Там, където щеше да се оттегли, никому нямаше да е известно онова, което ѝ бе причинил Християн, никой нямаше дори и да подозира, че бе се показвала разголена в публичен дом.

Мадлен притисна радостно портфейла към гърдите си. В голямата тревога, която я бе завладяла, тя не се съмняваше нито за миг, че парите са Божи дар за всичко, което е преживяла. Благославяше мига, в който бе влязла в църквата, за да се моли. Колко щедро ѝ бе заплатил Бог нейната молитва!

Внезапно се изтръгна горчив смях от устата на Мадлен. Наистина ли бе вече толкова паднала, че искаше да стане крадла? Наистина ли бе достойна дъщеря на престъпния си баща? О, не, Мадлен Готие няма никога да извърши греха да краде. Портфейлът не бе нейна собственост и ето защо трябваше да го върне на собственика му. Тя го разтвори още веднъж, за да провери дали няма други книжа освен парите, от които да може да установи собственика. Напразно! В портфейла нямаше и най-малката бележка, а само една свита петфранкова банкнота. Точно тази малка банкнота ѝ подсказа, че ще може да успокои мъчителния си глад. Това нали не бе престъпление, ако отидеше да си купи с тия пет франка обяд? Сигурно собственикът нямаше да ѝ се сърди.

Мадлен скри портфейла в пазвата си и започна отново да се разхожда из улиците. Тя се огледа плахо, без сама да знае защо. Струваше ѝ се, че всеки минувач я гледа подозрително, като че ли знае, че носи у себе си цяло състояние, принадлежащо на друг. Не, тя искаше само да се нахрани и да отиде в най-близкия полицейски участък, за да предаде намерените пари. Краката ѝ я отнесоха, без да забележи, в Латинския квартал. Тук, сред хилядната тълпа, се чувстваше най-сигурна. Часът беше дванадесет.

От голямата врата на университета излизаха студенти с кожени чанти под ръка, а по ъглите на съседните улици ги чакаха приятелките им. Мадлен гледаше с известно любопитство любовниците на

студентите, които прекарваха живота си в безделие с младите мъже, в полускритите стаи на зданията в Латинския квартал. Студентите ги поздравяваха с любов, сваляха учтиво шапките си пред тях и девойките тръгваха, плътно прегърнати към най-близкия ресторант, за да обядват заедно. Мадлен бе обхваната от чувство, което приличаше твърде много на завист. Тя не завиждаше, впрочем, на тия момичета, че са в състояние да живеят без работа и без грижи, а я измъчваше мисълта, че всички тия недостойни същества преживяваха оная любов, която ѝ бе изтръгнало едно-единствено злополучно недоразумение.

Очите ѝ се напълниха със сълзи и тя се облегна за миг на стената на една къща, толкова голяма слабост я бе обхванала. После се съвзе и продължи пътя си. Не смееше да влезе в някой от ресторантите на Латинския квартал, защото там имаше весели двойки, които се шегуваха и целуваха открито, а тя не искаше да ѝ напомнят за краткото ѝ щастие. Затова тръгна по една странична улица, която носеше името Ню Меркадет. По нея къщите бяха особено ниски, особено стари и особено мръсни. Над вратата на една от тях бе закачена зацапана фирма с надпис: „Гостилница «Селитра»“. Тя нямаше особено приветлив вид, но на Мадлен ѝ стигаше това, че в нея няма хора, в което се увери, след като погледна през един от прозорците. Тя искаше да бъде сама с тъжните си мисли. Влезе, без обаче да подозира, че прекрачва прага на една къща, известна на парижката криминална полиция като най-опасното свърталище на престъпници. Гостилницата се наричаше „Селитра“ поради една особена и небезинтересна причина. Гостилничарят бе назван от своите гости и от целия престъпен свят на Париж само Жак Селитрата. Наричаха го така, защото го бяха арестували навремето в Петербург за участие в една голяма кражба. Руските съдилища го бяха изпратили на заточение в Сибир, където бе работил цели седем години в мина за производство на селитра. Осъден на петнадесет години заточение, Жак Селитрата успя да се отърве от подземния си затвор и да избяга от Сибир. След това се установи в Париж и се ожени за жената, с която бе предприел фантастичното бягство от мината. Тази жена бе душата на всичко.

Тя се наричаше Ета, а в парижките престъпни среди ѝ викаха „Московчанката“, не защото бе родена в стария град на Кремъл, а защото е извършила таен атентат срещу царя, за което я бяха осъдили на вечно заточение и принудителна работа в Сибир.

Мадлен влезе именно в тази гостилница и се отпусна изтощена от глад и душевни мъки на най-близкия стол.

Един грамаден човек, самият Жак Селитрата, се изправи пред нея и я запита какво желае да яде. Тя поръча с тих глас скромнен обяд.

— Ще можем да ви го приготвим за около десетина минути рече престъпният гостилничар и погледна изпитателно красивото, бледо лице на момичето. — Очаквате ли впрочем някого?

— Не — отвърна Мадлен изплашена от погледа на гостилничаря, — ще хапна нещо и веднага ще си тръгна.

Жак Селитрата поглади замислено едрите си тъмни мустаци.

— Имате ли пари? — запита той. — В нашата гостилница е прието непознатите клиенти да предплащат яденето и пиенето. Правим това за повече сигурност, защото някои посетители са много разсеяни и забравят да платят.

Руменина заля страните на Мадлен. За каква я смяташе този човек? Дали мислеше, че ще се опита да го излъже и да яде без пари?

— Хайде, госпожице, платете ми. Един овнешки котлет и половин бутилка вино струват точно един франк.

Мадлена бръкна по навик в джоба си, за да извади портмонето и чак тогава си спомни, че нямаше други пари, освен намерените тридесет хиляди франка и банкнотата от 5 франка, които се намираха заедно в портфейла. Тя бе забравила да извади предварително малката банкнота и да я сложи отделно в джоба си, за да може да плати в гостилницата. Въпреки нежеланието си, видя се принудена да извади портфейла, който бе скрила в пазвата си. Когато го разтвори, за да потърси петфранковата банкнота, очите на престъпния гостилничар се разшириха и той едва успя да скрие изненадата си. Бе видял богатото съдържание на портфейла. Скромно облеченото, развълнувано момиче носеше у себе си цял сноп банкноти! Навярно тук имаше нещо нередно. Той взе спокойно от Мадлен петте франка и ѝ върна рестото. При това наблюдаваше, обаче, как момичето скрива отново портфейла.

— Почакайте няколко минути, госпожице — помоли той. — Котлетът ще се опече веднага!

Той се запъти към една врата, която Мадлен не бе забелязала. Когато я отвори, тя успя да хвърли поглед в изпълнена с дим стая, от която нахлу ужасна миризма на тютюн и алкохол. В стаята бяха седнали много мъже и жени с авантюристичен вид, които ядяха, пиеха,

пушеха и приказваха около голите дървени маси. Там се намираше сякаш истинският „салон“ на гостилницата, където имаха достъп само постоянните клиенти на гостилничаря, който бе изплашил момичето с атлетичната си фигура, изпъкналите си очи и големите мустаци.

Жак Селитрата изчезна в стаята и затвори вратата зад себе си. Картината, която Мадлен видя, я изпълни с чувство на страх и несигурност. Тя подозираше вече, че е попаднала в компрометирана гостилница и размишляваше дали няма да направи по-добре, ако напусне къщата, вместо да очаква яденето. Мъчителният двудневен глад я накара да остане. Трябваше преди всичко да хапне нещо, за да не падне от слабост. Мадлен облегна глава на ръката си и зачака с нетърпение поръчаното ястие.

Входната врата се отвори. Влязоха двама мъже. Единият имаше сиви коси, носеше големи очила и бе облечен в дълга износена дреха. Другият бе млад, силен и много красив човек, облечен в работническа блуза. В момента, когато двамата мъже минаха край Мадлен, тя обърна лице към тях. Двамата се спряха като вкаменени и я загледаха сякаш пред тях стои привидение. Човекът с очилата хвана най-последомладия под ръка и двамата се запътиха към вратата, която водеше към вътрешната стая.

— Позна ли я? — прошепна човекът с блузата на по-стария.

— Разбира се, тя е трупът от Пон Ньоф, който продадохме на лудия художник при вратата Сен Денис. По дяволите, бъди спокоен, Леопарде, и не се обръщай, нито я гледай, иначе може да събудим подозренията ѝ.

— Но това не е възможно — отвърна престъпникът, когато нарекоха Леопард, на своя другар. — Завчера лежеше студена пред нас на моста Пон Ньоф, занесохме я в ателието на художника на мъртъвци, а сега... Не ни ли плати художникът десет жълтици за трупа ѝ?

-Маврус Ленски ни плати парите — отвърна тихо Председателя, — опасявам се, обаче, че е сключил с нас неизгодна сделка. Не сме му продали, както предполагаме, труп, а мнима мъртва, която се е събудила за нов живот в неговото ателие. Нека влезем обаче в другата стая, за да обсъдим по-добре цялата работа. Момчето ми, тя е премного красива, за да я пуснем да си върви, имам вече известни идеи, Леопарде, а ти знаеш, че идеите на Председателя винаги могат да се обърнат лесно в златна монета.

. — Красива е — прошепна Леопарда и обгърна още веднъж със страстен поглед тялото на Мадлен. — Сега, като жив човек, който диша, е хиляди пъти по-красива, отколкото тогава, когато я видях като труп!

Председателя се принуди да отведе младия престъпник насила през отворената врата във вътрешната стая, където от всички маси сърдечно ги поздравиха.

Мадлен сложи ръка на пламналото си чело. Струваше й се, че е виждала вече бегло двамата мъже и то при толкова ужасни обстоятелства, които дори сега я караха да се разтрепери.

Но къде ли ги бе виждала? Тя напразно замъчи паметта си, за да намери отговора. Сигурно ги бе виждала насън, в един много злокобен сън!

След като Християн Естерхази прекрати разговора си с госпожица Нитуш, той се почувства вече друг човек, не по-добър, а човек, който е стоварил върху гърба си непоправим грях. Сега вече бе убеден, че се е отнесъл несправедливо към Мадлен, че е повярвал на заблуждаващото първо впечатление, докато обичното момиче се бе запазило чисто и девствено, с една дума — достойно за любовта на честен мъж, макар че го беше срещнал в публичния дом на госпожа Турвил. Нитуш лесно му доказа, че през въпросната нощ Мадлен бе отишла за пръв път с баща си в оная къща и че Готие бе накарал дъщеря си насила да участва в живите картини, без тя дори да подозира тяхната същност.

Християн тръгна зашеметен към хотел „Вандом“.

— Мадлен е мъртва! — повтаряше си той непрекъснато тихо. — Тя е мъртва, аз я тласнах към смъртта!

Той потърси, като в сън, малкия Роберт, на когото бе наредил да го чака пред хотела. Когато не намери момчето, утеши се с мисълта, че детето е отишло вече при баща си в стая номер двадесет и седем. Християн влезе в асансьора и се изкачи на четвъртия етаж. Обхвана го чувство на отвращение, когато помисли, че след малко трябва да застане пред черния майор, за да уреди с него един банален паричен въпрос. О, колко нищожно, колко дребнаво му се виждаше онова, което трябваше да уреди с братовчед си Естерхази-Валзин. Там, където се намираха неговите мисли, се касаше за един млад цъфтящ човешки

живот, за един любим, скъп живот, с когото съвсем доскоро се бе надявал да се свърже навеки.

Челото на Християн бе мрачно, когато почука на номер двадесет и седем. Понеже никой не каза „влез“, той отвори без да се колебае вратата и влезе в стаята. Пред себе си видя странна картина. Черният майор бе изтегнат в едно кресло и спеше. Бледността на развратника, явното изтощение по красивото мъжко лице, дълбокият сън, които бяха обхванали майор Естерхази, говореха достатъчно ясно на Християн, че благородният му братовчед използва случая, за да си почине след някое нощно тържество или някакви престъпления.

Християн не се замисли много, хвана майора за ръката и го разтърси силно.

— Събудете се — кресна му той, — не разполагам с много време за вас!

Християн се видя принуден да разтърси няколко пъти черния майор, за да може да го изтръгне от дълбокия му сън. Младият човек тропна нетърпеливо с крак.

— Колко отвратителна картина — прошепна той, — един баща на семейство, който спи след пиянство, един неверен съпруг, който е гулял през цялата нощ и едва ли не е къпал проститутките в шампанско, докато бедната му жена е седяла вкъщи и е бродирала, въпреки умората, носни кърпички, за да спечели някоя пара за себе си и децата си.

Майорът отвори най-послед очите. Когато видя пред себе си Християн, той засрамен скочи.

— Вие сте тук? Вие сте вече тук? — извика той. — По дяволите, мислех малко да дремна, но никак не е чудно, че съм заспал. През последните дни достатъчно се тревожих, а и неприятелите ми причиняват безсънни нощи. А вие, драги братовчеди — продължи той с предизвикателен тон, — вие възнамерявате да застанете на страната на моите неприятели, вие бяхте решен да използвате една малка моя тайна, разкриването на която трябваше да ми донесе неприятности, и да я продадете на Матийо Драйфус?

— Да я продам ли? — скочи Християн. — Доколкото си спомням, не сме говорили никога подобно нещо. Аз ви заплаших само, че ще отида при Матийо Драйфус, за да му съобща, че човекът, въз основа на чиято клетва е бил съден неговият брат, капитанът, и който е

успял с рядък успех да осуети преразглеждането на процеса Драйфус, е само един обикновен крадец, извършил злоупотреба!

Естерхази прехапа устни. Сънливите му очи погледнаха злобно изправения пред него братовчед.

— Не си позволявайте занапред — рече той глухо, — да употребявате тази обидна дума по отношение на мен. Ако сторите това, ще ме принудите да ви дам под съд за клевета и обида. Не съм откраднал ония тридесет хиляди франка. Те бяха моя собственост, само че ги бях дал на един мой приятел като краткосрочен заем. Едва вчера успя да ми ги върне.

— Безразлично ми е — усмихна се презрително Християн — по какъв начин искате да оправдаете постъпката си. Даже ида не сте се провинили в злоупотреба, не бих могъл вече да ви уважавам, господин майор Естерхази. Виждам пред себе си една измъчена, нещастна жена, изоставена от неверния си съпруг, който зарязва нея и децата си да гладуват.

— Това е моя частна работа — смръщи се Естерхази.

— Прав сте — кимна Християн иронично, — това е напълно ваша частна работа да оставите да гладуват жена ви и децата ви. Ще бъде ваша частна работа и ако се разчуе някой ден за самоубийството на нещастните. Но както и да е, платете ми сега моите пари, за да мога да си вървя.

— Ето ви вашите мизерни тридесет хиляди! Черният майор бръкна самоуверено в джоба на самото си, но когато извади ръката си, тя беше празна.

— Наистина — рече той, — нали преброих още веднъж банкнотите, преди да задрема. Много добре си спомням... да, да, портфейлът трябва да е тук, на масата.

Той се обърна към масата.

Внезапно чертите му се изкривиха, очите му изпъкнаха и с разтреперани ръце опипа плата. Сетне се наведе, погледна килима и креслото, а когато се изправи, лицето му бе смъртно побледняло, а очите — изцъклени.

— Портфейлът с тридесетте ми хиляди е откраднат — изстена той разтреперан.

Християн бе скръстил ръце на гърдите и гледаше иронично усмихнат братовчед си.

— Нямаше нужда да ми определяте среща, за да ми разкажете тая лъжа — рече той спокойно. — Вие много добре знаете какво ще стане, ако не ми платите още днес.

— Откраднаха ми парите! — изкрещя побеснелият граф. — Тридесетте хиляди франка са изчезнали, а те бяха тук — той посочи масата, — тук на това място бях сложил портфейла и тук е бил, когато сте влезли. Аз мога да се закълна в това, защото го държах в ръцете си. Ограбиха ме, откраднаха ми портфейла с парите! Хаха, това е майсторска и подла игра, извършена над мене, за да не мога да докажа, че съм честен човек! Това е заговор, скроен от Матийо Драйфус, това е подлост, която има за цел да ме унищожи.

Християн промени цвета на лицето си.

— Какво искате да кажете с това, господине? — рече той остро. — Говорете по-ясно. Вие ми заявявате, че портфейлът с тридесетте хиляди франка се е намирал пред вас, докато аз вляза в стаята? Да не би да твърдите, че...?

— Вие и никой друг сте крадецът! — изкрещя майорът и ръцете му направиха движение, сякаш искаше да се хвърли върху младия човек, за да го удуши.

Християн вдигна ръка и удари силна плесница на граф Естерхази-Валзин.

— Вие ме биете, вие се нахвърляте върху мене, след като ме ограбихте? — изкрещя черният майор. — Господине, единият от нас двамата е излишен на този свят, ще трябва да се дуелирате с мене!

. — Ще го направя с голямо удоволствие — кимна Християн и се оттегли бавно към вратата, — стига да сте още утре свободен и да имате възможност да застанете пред мене. Оттук ще отида направо при следователя Бертулус и ще подам безмилостно жалба за кражба против вас, което преди вашата обида нямаше да направя може би заради вашата жена и вашите деца! Да не сте посмял да се нахвърляте върху мене, майор Естерхази, защото не обичам да постъпвам недостойно и да давам възможност на персонала на хотела да гледа как един Естерхази убива друг Естерхази!

Черният майор изръмжа нещо, но не посмя да направи нищо. Знаеше, че юмруците на младия инженер бяха станали железни от физическата работа, която вършеше. Сякаш му бе хрумнала друга мисъл. Той не се възпротиви, когато Християн напусна стаята. След

това заключи вратата подир него и започна да се разхожда неспокойно из стаята.

— От днес нататък, този човек ще бъде мой смъртен враг — промърмори той — и ще трябва да го отстраня на всяка цена. Преди всичко е нужно да му попреча да подаде жалба против мене при следователя Бертулус. По какъв начин обаче? Как?

Той сложи ръка върху пламналото си чело и загледа втренчено земята.

— Ха-ха, това е прекрасна идея! Да, това ще може да стане! Един план, напълно достоен за мен!

Черният майор облече бързо палтото си, нахлупи цилиндъра и напусна стаята. Щом излезе от хотела, се качи на един файтон.

— Слушай — извика той на файтонджията, — знаеш ли къде живее следователят Бертулус?

— Разбира се, господин граф Естерхази.

— О, вие ме познавате, драги?

— Кой ли парижанин не познава нашия Естерхази, храбрият майор, който е изобличил шпионина Драйфус и го е закарал там, където трябва да бъде отдавна.

— Благодаря ви, приятелю, за признателните думи, те много ме зарадваха. Искате ли да ми направите една услуга?

— С удоволствие, господин графе!

— Виждате ли файтона, в който се качва онзи млад господин?

— Да, виждам го.

— Той ще поеме също към следователя Бертулус и ви моля да не го изпускате из очи!

— Сигурно искате да го задмина.

— Напротив, приятелю мой. Вие ще останете зад него, докато стигнем в една по-малко оживена улица. Тогава ще блъснете, обаче силно, задните колелета на другия файтон. Ако е възможно, наредете така, че ние да можем да продължим пътя си, а господинът — не.

— Всичко ще стане по ваше желание — увери го файтонджията, който се гордееше, че бе станал довереник на известния майор.

— Ако вашата кола се повреди, ще я платя — добави Естерхази. — Хайде, карайте напред и направете така, че да счупите колата на колегата си по такъв начин, че да се нарани малко и пътникът му. Така

ние двойно повече ще можем да се смеем, а освен това ще удвоя и бакшиша.

Сетне прошепна на файтонджията:

— Касае се за една лоша шега на един от привържениците на предателя капитан.

— В такъв случай няма да остане цяло парче от другия файтон! — извика файтонджията и удари конете, понеже файтонът на Християн бе изчезнал вече зад ъгъла.

Файтонът с черния майор остана известно време на дистанция зад другия, докато той зави след десетина минути в една по тиха улица.

Майорът почука на файтонджията. Той разбра знака и шибна силно конете. Двата файтона се намираха близо един до друг. Стопанинът на първия се надигна и направи ясен знак с камшика си на задния файтон да кара по-бавно. Колегата му обаче притегли силно юздите, конете се изправиха от болка, впуснаха се напред и... Глух трясък разцепи въздуха. Първият файтон, ударен изневиделица, се бе блъснал в една стена. Християн бе паднал. Той лежеше окървавен на паважа под отломките на файтона.

— Назад! — извика черният майор. — Обърнете файтона и карайте бързо към къщата на следователя Бертулус.

Файтонджията го послуша, обърна файтона и изчезна с подигравателно смеещия се пътник.

Само четвърт час по-късно файтонът спря пред една елегантна къща и Естерхази бързо изскочи.

— Почакайте ме! — подвикна той. — След това ще ме закарате у дома, а там ще говорим по-нататък. Вие сте способен човек и аз ще се нуждая може би и занапред от вас.

Черният майор влезе през широкия вход в коридора и поиска да съобщят веднага на следователя Бертулус за идването му.

Бертулус, един от най-видните парижки юристи, елегантен господин, със сиви коси, подстригани по чисто френска мода, прие граф Естерхази в работния си кабинет. Когато му съобщи името на посетителя, на лицето му заигра бегла иронична усмивка.

— На какво дължа неочакваната чест, господин майоре? — запита той и с небрежно движение на ръката покани графа да седне.

— Една много неприятна работа, която ме разстрои извънредно много и ме накара да дойда при вас, господин следователю — започна черният майор. — Изпаднах в неприятно положение да бъда принуден да подам жалба срещу един от най-близките си роднини.

— Жалбата от криминален характер ли е? — запита Бертулус и оправи златните си очила. — Преди да говорите, господин майор, трябва да ви кажа, че не се занимавам с политически въпроси.

— Касае се за частна работа, за кражба, предшествана от друго престъпление.

— Кражба, престъпление — промърмори следователят. — Служебният ми дълг изисква в такъв случай да приема жалбата ви. Против кого е насочена?

— Против моя братовчед, граф Християн Естерхази.

— Никога не съм чувал нищо за тази личност и не ми бе даже известно, че в Париж живее втори граф Естерхази.

— Твърде е възможно, господин Бертулус — отвърна Естерхази и лицето му доби надменен вид, — защото братовчедът ми Християн е, за съжаление, изроден член на нашето старо и видно семейство.

— Единственият ли? — запита Бертулус и от бележката му не можеше да се разбере дали поставя въпрос или констатира печален факт.

— Граф Християн е слава богу, единственият Естерхази, който е паднал толкова ниско, че се занимава с буржоазен занаят. Той е инженер и понеже не е създал още нищо значително, можем да го наричаме чисто и просто работник.

— Господин майор — погледна го Бертулус безстрастно, — трябва да ви кажа, че никак не е вредно за семейната чест на Естерхази, ако някой от семейството е решил да работи честно и почтено. Но нека оставим това настрана. Граф Християн ви е ограбил, така ли?

— Да, той ми открадна един портфейл с тридесет хиляди франка.

— Толкова много! — сепна се учуден Бертулус. — Това е доста значителна сума и придава на кражбата по-тежък характер. Къде е извършено престъплението?

— В една стая на хотел „Вандом“.

— Кога?

— Преди един час.

— И двамата ли се намирахте в хотел „Вандом“?

— Да, бях определил на братовчед си среща в хотела, понеже преди няколко дни ме бе помолил на колене, господин БERTУЛУС, да му заема тази сума, за да го спася от позора да отиде в затвора.

— Граф Християн Естерхази се нуждаеше следователно от тридесет хиляди франка, за да прикрие едно извършено вече престъпление? — запита следователят.

— Така е. Преди известно време е откраднал тези пари от полковник Анри, който го е заплашил, че ще го предаде на полицията, ако не му ги върне веднага.

— Известни ли са ви подробностите около първата кражба?

— Не. На мене ми бе достатъчен фактът, че един Естерхази е станал крадец и не се поинтересувах за повече подробности. Ако поканите обаче полковник Анри за свидетел, той ще ви разкаже навярно всичко. Аз просто се ужасих, когато чух от устата на Християн колко е изпаднал и реших да спася нещастника, за да не компрометирам собственото си име. Понеже разполагах в момента с такава сума, му определих среща в хотел „Вандом“, за да му услужа. Там, обаче, докато чаках сам Християн в стаята си, ме обори непреодолим сън, понеже вече два дни и две нощи не бях мигнал от мъка заради престъплението на недостойния член на нашето семейство, господин БERTУЛУС, и сложих портфейла с банкнотите — тридесет хилядарки, пред себе си на масата. Когато се събудих, видях Християн, който точно излизаше през вратата на стаята, а портфейлът ми бе изчезнал!

— Сигурно сте вдигнали веднага шум и сте накарали служителите на хотела да задържат престъпника, нали? — запита БERTУЛУС.

— Не, за съжаление, не сторих това, господин следовател — рече майорът и въздъхна. — Просто изгубих присъствие на духа, когато видях новата нахална кражба и оставих на престъпника достатъчно време, за да избяга. След това се качих веднага във файтон и тръгнах за вас. Файтонджията ще може да свидетелства, че съм му заповядал в страшно разтревожено състояние да ме докара тук.

— Това не доказва нищо — констатира БERTУЛУС.

— Вашето обвинение е обаче с толкова неоспорими факти, че ще трябва да наредя арестуването на граф Християн. То ще стане още

днес. Бъдете обаче тъй любезен, господин майор, и издиктувайте всичко онова, което ми разкажете, на моя писар, за да направим протокол. След това ще го подпишете, за да не става засега нужда да се заклевате.

Бертулус натисна копчето на електрическия звънец. Влезе неговият секретар. Черният майор му продиктува спокойно всички лъжи, с които се надяваше, че ще успее да унищожи окончателно един нещастен и честен човек. След това подписа протокола, без да му трепне ръката.

— Благодаря ви, господин майор — каза Бертулус.

— Вие предадохте вече цялата работа на властите и бъдете сигурен, че ще вземем най-енергични мерки.

Майорът се поклони и напусна кабинета на следователя. Щом излезе обаче на стълбите, входната врата се разтвори широко и в коридора влезе странно шествие. Четирима силни работници носеха на носилка блед окървавен човек. Около челото му бе вързана бяла кърпа; превързана бе и лявата му ръка. Човекът беше граф Християн.

Когато черният майор застана побледнял до носилката, Християн се полуизправи и извика със слаб, гаснещ глас:

— Занесете ме по-скоро, вие, добри хора, които се погрижихте за мене, при следователя Бертулус. Моля ви се, по-скоро, касае се за изобличаването на един мошеник! От разкритията ми зависи много повече, отколкото предполагате. Трябва да сваля маската на един комедиант, който е направил цяла Франция нещастна, като е изпратил един невинен човек да загине на далечен остров, където по-рано, би трябвало да бъде той!

— Закъсняхте! — прошепна черният майор, като се наведе пред жертвата си. — Там горе ви очаква арестуване и публичен позор.

— И Самата смърт да ме чака — отвърна храбрият млад човек, — пак ще се опитам да извадя истината на бял свят! Бързайте, хора, чувствам, че губя вече съзнание, а преди това трябва да съобща на следователя Бертулус, че майор граф Естерхази-Валзин е най-обикновен крадец!

Работниците изкачиха носилката, позволиха им да влязат и я поставиха в работния кабинет на Бертулус.

— Какво значи това? — запита ги изненадан следователят. — Окървавен човек? Сигурно е станал жертва на някое престъпление!

Говорете, господине, ако ви е възможно. Говорете по-скоро! Кой сте вие!

— Аз съм граф Християн Естерхази!

Бертулус взе един червен формуляр от писалището си.

— Ако сте вие, граф Християн Естерхази, аз ви арестувам в името на закона — рече той остро. — Вие сте обвинен в кражба на тридесет хиляди франка.

Християн се изправи с последни сили, юмруците му се свиха, очите му изпъкнаха, а от гърдите му се изтръгна хрип на възмущение, на искрено възмущение пред тази подлост и несправедливост. После нещастникът падна в безсъзнание върху носилката. Бертулус постоя един миг мълчаливо пред нея, а умното му лице ясно говореше, че дълбоко се е замислил.

— Това не бе вик на виновник — рече той най-после, — това не е мошеник, а измамен човек. Ако единият от двамата Естерхази е крадец и престъпник, този във всеки случай не е такъв.

И той скъса червения формуляр на малки парчета, които нападаха на килима до носилката.

25.

Вечерта на същия ден, в който Роберт бе взел портфейла на баща си, на гарата, откъдето тръгват влаковете между столицата Париж и морското пристанище Хавър, имаше както обикновено трескаво движение. Бързият влак вече чакаше и пътниците се качваха в отворените вагони.

Между множеството, движещо се насам-натам, между елегантните пътници, простите носачи, слугите, чиновниците и кондукторите, се промушваше едно момче, на чието лице бе изразена твърда решителност. Беше Роберт.

Кръвта на Естерхази, която течеше в жилите му, оная кръв, в която имаше несъмнено и цигански капчици, бе изпълнила малкото момче с горещо желание да преживее приключения. Роберт не искаше вече да се върне въщи при майка си. От една страна го възпираше страхът да не би тя да прочете стореното зло в очите му, а от друга — вкусената внезапно свобода, която го тласкаше все по-напред по хлъзгавия път на живота.

През деня се бе разхождал из улиците, бе гледал възхитен големите витрини, бе зяпал най-различните коли, които минаваха край него, при това не бе почувствал ни най-малък глад или жажда и съвсем бе забравил, че не е ял нищо от сутринта. По такъв начин бе стигнал бавно до гара Сен Лазар.

Той видя готовия за тръгване влак, чу че ще отпътува за Хавър, градът на Франция, откъдето тръгват не ежедневно, а ежечасно кораби за всички посоки на света, и взе веднага решение да замине за там. В главата на Роберт се появиха най-примамливи картини. Бе му безразлично дали тръгва за Америка, Африка, Азия или Австралия. Той вече се виждаше в някоя чужда страна като откривател на богата златна мина, после израснал и завърнал се в стаята на неговата майка, която щеше без съмнение да посрещне радостно изчезналия си син. Той й носеше отдавна очакваното богатство, цели парчета злато, безброй бижута, а освен това бе и собственик на голяма, колкото една десета от Франция, ферма в някоя страна отвъд океана...

Засега, обаче, Роберт, се намирал още в началото на своите планове и макар че не бе навършил и десет години, добре разбираше, че трябва да преодолее една голяма трудност. По какъв начин можеше да стигне в Хавър, той, момчето, което не притежаваше нито сантим и не можеше да си купи билет!

Роберт се разхождаше край елегантния влак и гледаше завистливо всеки пътник, който можеше да седне спокойно в някое от кадифените купета. Особен интерес възбуди у него грамадният локомотив, готов да отнесе влака в мрака на нощта. Машинистът и огнярят стояха до машината, разговаряха и пушеха спокойно пурите си, понеже бяха свършили приготовленията за пътуването.

— Елате — рече машинистът на огняря, — да отидем да изпием бързо по чашка вино. През нощта ще бъде може би студено, а в такъв случай е по-добре човек да е пил нещо, което затопля тялото.

Огнярят не чака да го поканят повторно и тръгна след шефа си, който го заведе в ресторанта. В този момент на момчето му хрумна смела идея. Колко ли бе хубаво човек да се вози на локомотива! Това бе навярно рядко удоволствие, което не можеше да се сравнява с обикновеното пътуване в купетата. Нямаше ли начин да си достави това удоволствие? Трябваше само да се скрие в локомотива. Нали току-що бе чул, че бързият влак между Париж и Хавър спира само на една гара? Дотогава едва ли щяха да го открият, а после, когато влакът бъдеше вече на път за Хавър, щеше да бъде късно да свалят смелия пътник и искат, не искат щяха да го доведат до крайната гара.

Едва се бе родила в главата на Роберт тази идея и той вече реши да я изпълни. Огледа се плахо на всички страни — никой не го наблюдаваше. Със светкавична бързина се качи на локомотива. Сега се намирал във вътрешността му и започнал да търси подходящо скривалище.

Уви, нямаше нито едно ъгълче, в което можеше да се скрие — нито един шкаф, нито една ограда или нещо друго, зад което да се сгуши и да не го видят изпитателните погледи на машиниста и огняря.

Но ето, там имаше цяла купчина въглища. Тя бе подредена така, че образуваше край стената на локомотива малка кухня, достатъчна обаче, за да побере малкия Роберт. Ако се скриеше в нея, поне щеше да е сигурен, че няма да го намерят в самото начало, преди тръгването на влака.

Роберт се сви и се притаи до неосветената странична стена на локомотива.

Няколко минути по-късно се завърнаха двамата мъже. Те застанаха веднага по местата си.

— Погрижихте ли се за достатъчно въглища? — чу Роберт машиниста да пита огняря. — За да не изпаднем в неловко положение, ще е по-добре да пригответе повече въглища.

Огнярят посочи мълчаливо големия куп.

— Струва ми се, че са достатъчно — кимна машинистът и почеса усмихнат брадата си. — По дяволите, нещо ми се доспа. Не съм свикнал и не биваше да пия преди тръгването на влака. Бързият влак изисква човек да внимава извънредно много и да вижда през мрака какво става по линията...

Роберт чу много добре целия разговор. Той наблюдаваше от скривалището си всичко, което правеха машинистът и огнярят, кои кранове отварят, как изпускат парата, как палят огъня и кои сигнални лампи включват.

Най-сетне удари звънецът. Вратите на купетата се затвориха, началник-гарата даде знак за тръгване, машинистът завъртя една месингова дръжка и влакът потегли.

Пътуването бе прекрасно. Локомотивът бързаше, колелата трещяха, вагоните се носеха и влакът оставяше зад себе си цял облак черен дим, сякаш искаше да бележи пътя към Хавър с летяща огнена змия.

Роберт не чувстваше силния студ, скривалището не му се видя неудобно, никак не му пречеше, че трябва да диша отвратителната миризма на въглищата, а напротив, радваше се, че е тръгнал със светкавична бързина към далечината, към едно богато на приключения и успехи бъдеще. Трябваше само да внимава да не го удари лопатата на огняря, когато вземаше въглища, за да ги захвърли в ненаситната паст на пещта.

Роберт бе много ловък. С леко движение на тялото избягваше всяко нараняване и понеже мърдаше безшумно, не го забеляза нито един от двамата мъже.

— По дяволите, много ми се приспа от това вино — се оплака още веднъж машинистът. — Трябва да поседна малко, за да си почина. Я застанете вие в това време при машината, Густав, линията и без това

е свободна и безопасна. Няма нужда да правите друго, освен да гледате през прозорчетата дали няма някоя неочаквана преграда на линията.

Машинистът седна на едно малко столче, което се намиреше близо до въглищата, а огнярят застана на неговото място. След кратко време старият човек заспа дълбоко.

Огнярят запали пура и вместо да гледа линията през прозорчето, започна да чете едно писмо, което бе получил навярно от любовницата си. Роберт не можа да удържи повече любопитството си. Много му се искаше да гледа през прозореца бляскавите релси. Нямаше нужда да направи друго, освен да се изправи, да премине през въглищата и желанието му щеше да бъде изпълнено. Всеки друг би се опасявал, да не бъде открит. Осемгодишното дете, обаче, не можа да се въздържи. То излезе тихо, полуизправено, от скривалището си и седейки върху купа въглища, приближи лице към прозорчето. Машинистът спеше, а огнярят му бе обърнал гръб.

Нощта беше ясна, луната светеше и малкият пътник можеше да види линията на доста далечно разстояние. Релсите се извиваха като разтопено сребро в равнината. Роберт не можа да се откъсне от гледката. Внезапно на детското му лице се появи плахо и несигурно изражение. Там, все още доста далече, върху релсите лежеше някакъв тъмен предмет. Дали бе човек, или дърво? Той не можеше още да определи какво е, но едно му бе ясно — щеше да стане ужасна катастрофа, ако локомотивът се сблъска с него. Роберт понечи да извика, но не можа. Искеше да протегне ръка към огняря, но не посмя от страх, че ще го открие и накаже. Влакът се приближаваше със светкавична бързина към тъмното петно, което лежеше върху релсите. В този момент лунната светлина падна върху него и сега вече можеше да се види какво е.

Кръвта на Роберт замръзна в жилите. Върху релсите лежеше жена!

Огнярят сгъна писмото, постави го бавно в джоба си и засвири с уста модерен шлагер. Машинистът спеше дълбоко. Сега, ей сега трябваше да стане страшното! След малкия завой колелетата щяха да прегаят тялото на жената върху релсите.

Роберт вдигна ръка, защото му се струваше, че чува гласа на майка си:

— Направи го, мое момче, поправи греха си!

Детската ръка бе хванала месинговата дръжка, с която машинистът бе задвижил влака при тръгването от Париж. Без съмнение тя спираше влака щом се завъртеше в обратната посока. Роберт я дръпна. За негов голям ужас не му достигнаха силите. Влакът се намираше вече само на сто крачки от нещастницата. Момчето хвана още веднъж месинговата дръжка, този път с двете ръце. Успя да я задвижи и тя се завъртя най-сетне в обратната посока. Чу се оглушително свирене на излизащата от вентилите пара.

Огнярят извика, машинистът скочи, колелата започнаха да пищят — влакът бе спрял. В този момент огнярят се нахвърли върху Роберт и го хвана с две ръце.

— Нещастнико! — извика той на момчето. — Какво направи!? Как попадна в локомотива? Ти си се вмъкнал скришом! Ще бъдеш тежко наказан!

Обезумелият машинист бе вдигнал тежък чук и заплашваше Роберт.

— Ти направи от мене нещастен човек, момче — изстена той. — Не мога да понеса отговорността да спра в открито поле бързия влак. Ще бъда уволнен!

Роберт се разплака.

— Накажете ме, убийте ме, но преди всичко, моля ви се, спасете нещастницата, която лежи пред вас на релсите.

Машинистът се спусна към прозорчето и погледна навън.

— Боже мой! — ахна той и се отдръпна изплашен. — Момчето има право, там, на релсите, лежи жена. Не се изправя, не помръдва, навярно е мъртва.

— Влакът не е минал през нея — извика огнярят. — Нека слезем да видим какво става.

Обслужващите локомотива скочиха на земята. От всички страни се затичаха кондукторите с лампите си. След малко около неподвижната жена се бе образувал цял кръг.

Осветиха лицето ѝ. То бе красиво и бледо, очите затворени.

— Младо момиче — рече машинистът, — сигурно е искало да се самоубие... Боже мой... Тя не е легнала по своя воля върху релсите, а са я сложили, за да бъде убита... Ето... вижте... ръцете и краката ѝ са вързани!

Единият от кондукторите вдигна нещастницата и я занесе в празен първокласен вагон.

— Вземете със себе си този смел пътник — подвижна машинистът и посочи Роберт, който също бе скочил, за да види оная, която дължеше живота си на неговото присъствие на духа.

Когато кондукторът го погледна учудено, машинистът добави:

— Той е много добро момче, макар че се е скрил в локомотива, за да пътува без пари. Не го наказвайте, защото нему дължим, че не се случи нещастие.

Кондукторът взе Роберт и го настани в същото купе, в което лежеше на седалката в безсъзнание спасеното момиче. Бяха я освободили набързо от въжетата, но не можаха да направят повече за нея, защото влакът бе закъснял вече с цели три минути, а три минути за бърз влак представляват цяла вечност.

Вратата на купето се затвори зад Роберт и той се намери сам със спасената. Малкото момче гледаше с искрено съчувствие ангелските черти и внезапно му се стори, че вижда това лице не за пръв път. Да, това бе добрият му ангел от катедралата Нотр Дам, божията пратеница, на която бе дал портфейла на баща си. Детският му ум бе твърдо убеден, че ангелът бе легнал нарочно върху релсите, за да се съедини пак с Бога.

— Моето добро ангелче — прошепна Роберт. — Събуди се, събуди се и ме погледни.

И погали нежно бледото лице на момичето. Тя отвори очи, огледа се учудено и внезапно извика тревожно:

— Помощ! Искат да ме убият!

После, когато видя Роберт, сякаш се успокои, разтърка с ръка очите си, като че искаше да прогони лош сън и прошепна:

— Боже мой, аз съм спасена, престъпниците не са постигнали целта си! Боже мой, ти отново ме връщаш в този жесток живот. Отново ще трябва да се боря с безмилостното съществуване. Пак ще страдам, пак ще бъда преследвана!

Тогава Роберт взе ръката на младото момиче и му каза:

— Аз ще те закрилям, макар че съм млад. Вярвай ми, аз умея да държа очите си отворени и ще се погрижа лошите хора, които те преследват, да не ти сторят зло. Ще удържа на думата си, защото съм един Естерхази!

Като чу това име, девойката се отдръпна, после обаче протегна ръце и притисна малкото момченце към гърдите си.

— Естерхази ли? — промълви тя с болка. — Един Естерхази ме тласна към смъртта, друг Естерхази ми предлага закрила! Ела, мое мило момче, ние ще останем заедно и ще бъдем добри приятели. Да, ти приличаш на него. Приличаш на онзи, когото обичах и все още обичам. Ти си същия като моя Християн!

Тя целуна момчето и го накара да седне на кадифената седалка. Роберт облегна главата си на нея и го обхвана чувство на сигурност.

— Как се казваш, мое добро ангелче? — запита я той.

— Мадлен Готие — отвърна тя.

Докато бързият влак летеше и приятната топлина на първокласното купе обгръщаше двамата бездомници, Мадлен разказа на Роберт по какъв начин е попаднала върху релсите.

Без да подозира нищо лошо, тя чакала в гостилницата на Жак Селитрата поръчания обяд, а в пазвата ѝ бил скрит портфейлът, който Роберт ѝ бе връчил в църквата Нотр Дам. Гостилничарят донесъл първо бутилка вино.

— Пийте — ѝ казал Жак Селитрата, — котлетът скоро ще бъде готов.

Мадлен си наляла чаша от приятното вино и го изпила. След това заспала.

Когато се събудила, се намерила в един файтон и срещу нея стояли двама мъже, принадлежащи навярно към парижкия престъпен свят, защото говорели на жаргона на парижките апаши. Мадлен се преструвала на заспала, за да узнае какво възнамеряват да направят с нея, и чула следния разговор:

— Това е неவிжданo богат лов — каза по-старият от двамата мъже на по-младия. — Жак Селитрата има винаги извънредно предчувствие, но цяло изкуство е да заподозреш, че това скромно момиче носи в себе си толкова пари! Той получи, разбира се, като шеф на тази бляскава сделка по-голямата част от плячката, но и ние спечелихме всеки по пет хиляди франка, а това не е малко!

— Не мога да се радвам на тези пет хиляди франка, шефе — промълвил колебливо по-младият престъпник, — защото ми е жал да пожертваме това красиво момиче. Много жестока смърт сте измислили

за нещастницата — да я хвърлим вързана пред бързия влак. Това е страшно.

— Не се глези, драги Леопарде — отвърнал шефът. — Винаги, когато става въпрос за някоя красива жена, ставаш сантиментален. Не би трябвало да те вземам за съучастник в такива случаи. Да бъдеш прегазен от бърз влак сигурно е прекрасна смърт. Всичко свършва преди да можеш да събереш мислите си... Впрочем нямаме друг изход. Ако убием момичето сред Париж, няма да знаем какво да правим с трупа му. Сега, обаче, ще я откараме на десет мили от града и ще я сложим вързана върху релсите. Колелата ще я направят на пихтия, така че няма да може да я познае и собствената ѝ майка!...

При тези ужасни думи Мадлен загубила съзнание. Когато дошла на себе си, забелязала, че престъпниците наистина са изпълнили ужасното си намерение. С вързани ръце и крака, сложена върху релсите, тя отдалеч видяла светлините на приближаващия се със светкавична бързина влак. Сметнала се за загубена и разбрала, че само след няколко минути ще я връхлети смъртта. Дори не изпаднала в безсъзнание, което би облекчило последните ѝ минути. Виждаше и чакала смъртоносния влак и предварително изпитвала хилядите болки на предстоящата катастрофа. Внезапно чула оглушителното пищене на спирачките и влакът се заковал само на три крачки от нея.

— Аз те спасих! — смееше се щастливо Роберт и прегръщаше отново и отново Мадлен.

После ѝ разказа защо е избягал от майка си, подтикнат от желанието за приключения в далечни страни. Мадлен поклати недоволно глава, докато галеше нежно черните коси на дръзкия малчуган.

— Постъпил си много лошо, моето момче — каза тя. — Не е хубаво, че си избягал от майка си и малката си сестра. Представи си само, колко много ще се тревожат за теб и колко ще плачат, понеже не знаят къде се намираш. Ти трябва да се върнеш с мен в Париж и то по възможност час по-скоро.

Роберт се намръщи, но Мадлен не му позволи да възразява.

— Ела — рече тя, — дай ми ръката си и ми обещавай, че ще се завърнеш с мене от Хавър в Париж. Аз ще те заведа при добрата ти майка и съм сигурна, че тя ще ме благослови, ако ѝ върна нейното любимо момченце.

От очите на буйния малчуган потекоха горещи сълзи, той скри лице в гърдите ѝ. Изповяда ѝ, отначало колебливо, а после все по-решително и откровено, че бе извършил кражба и че страхът пред наказанието го бе накарал да избяга от Париж.

— Извършил си голям грях, мое дете — изрече съкрушено младото момиче. — На онзи, обаче, който откровено се разкайва, Бог прощава. Не се страхувай, всичко ще се поправи. Щом пристигнем в Хавър, ще се погрижим да се върнем в Париж.

— Разбира се — добави тя печално, — това няма да може да стане лесно, защото нямам никакви пари и предполагам, че и ти нямаш. Но бог няма да ни изостави, мое момче, на него трябва да се надяваме.

Роберт прегърна нежно момичето и му прошепна:

— Ти си моето добро ангелче, мила моя Мадлен.

26.

В луксозно обзаведения салон на генералшата Клотилда дьо Боазльо заглъхнаха последните звуци на една соната от Бетховен. Две жени седяха пред скъпото пиано. Едната от тях бе красивата Клотилда, облечена в разкошна жълта копринена рокля, другата бе младо момиче в толкова скромно облекло, че веднага се виждаше голямата разлика между двете жени. Момичето бе много красиво, макар че носеше черни дрехи. То бе компаньонката на генералшата Клотилда дьо Боазльо и живееше в къщата ѝ едва от няколко дни. Казваше се Фернанда Турвил.

Да, ние намираме Фернанда отново и то в къщата на генерал Боазльо, нея, дъщерята на оная госпожа Турвил, която бе до неотдавна собственица на публичния дом на Рю Росини, дъщерята на оная госпожа Турвил, която избяга през ужасната нощ с дъщеря си и не можа да вземе в бързината нищо със себе си. Но съдбата се смили над младото момиче и майка ѝ. Госпожицата намери работа в дома на генерал Боазльо. Генералшата хареса младото момиче и го превърна не само в своя компаньонка, но и в приятелка.

— Госпожо, струва ми се, че съм срещал вече някъде тази госпожица. Бихте ли ми позволили, госпожице, да помисля, къде е било това?

Фернанда погледна презрително прелъстителя си.

— Имате грешка, господине — отвърна тя студено. — Не съм имала никога честта да срещна господин полковника. Името ви, обаче, ми е много добре известно. Познавах някога един човек с това име, който беше член на порядъчно семейство, а падна толкова низко, че стана вулгарен убиец!

Анри прехапа устни. Мускулите на лицето му се изпънаха, а проникателен наблюдател веднага би забелязал, че полковникът едва успяваше да остане спокоен.

— Историята, за която загатвате е сякаш много интересна, мила Фернанда — възкликна Клотилда. — Кого е убил въпросният Анри и при какви обстоятелства е било извършено престъплението?

— Той уби един човек — издума Фернанда с твърд глас и погледна проникателно бившия си любовник, — който му беше вече неудобен, защото знаеше премного за него. Помислете си само, госпожо, той бе толкова жесток и хладнокръвен, че уби жертвата си със собствените си ръце, уви врата на мъртвеца с колан и го окачи в един шкаф, който след това заключи!

— Тя знае всичко — помисли Анри и студена пот изби по челото му. — Фернанда е видяла как съм извършил убийството!

И се усмихна криво.

— Красива госпожо — рече той, — не е хубаво човек да се занимава още от сутринта с толкова страхотни убийства. Какво ни интересуват черните страни на живота!

— И аз вярвам — включи се в разговора генералът с лека ирония, — че моята обична жена се чувства щастлива с мен и се надявам, че не съществува нито едно нейно желание, което да не съм изпълнил.

Клотилда отбягна да даде отговор и след още няколко учтиви фрази се сбогуваха с двамата офицери. Стопанката на дома и Фернанда отново останаха сами.

— Фернанда — прошепна генералшата, — идете до прозореца и вижте през завесите дали двамата господа са напуснали къщата. Наблюдавайте добре, необходимо ми е да зная точно. Отивам в моята спалня, за да се преоблека, а след това ще излезем заедно.

Генералшата напусна салона, а Фернанда застана до един прозорец, скрита зад завесата, за да наблюдава улицата.

Срещата с Анри уби надеждата ѝ за спокойно бъдеще. Колко се чувстваше щастлива досега и колко пъти бе благодарила на Бога, задето я заведе в дома на генералшата, където я обичаха и където печелеше със сравнително лека работа много повече, отколкото бе нужно за скромния живот с майка ѝ. Нито генералшата, нито нейният съпруг подозираха нейното минало. Сега обаче Анри бе намерил скривалището ѝ и съдбата я срещна с подлия прелъстител, от когото искаше да се скрие.

Той навярно нямаше да мълчи, щеше да направи всичко възможно, за да разклати нейното положение в тази къща и да я лиши от прехраната ѝ. Най-ужасното бе, обаче, че Анри знаеше, къде да потърси Фернанда, за да я принуди със заплахи да приеме отново една

любов, която отвърщаваше дълбоко младото момиче. Докато Фернанда размишляваше над всичко това, тя видя пред къщата да пристига файтон. Генерал Боазльо и полковник Анри се качиха и тръгнаха. Стори ѝ се, че Анри прошепна няколко думи на генерала, който отвърна с ироничен смях. Фернанда се разтрепери. Подлецът разказваше навярно коя е майката на Фернанда и в каква къща е израснало момичето.

СВ този момент момичето чу зад себе си странно и леко покашляне, както кашлят стари хора, страдащи от задух. Фернанда се обърна. Пред нея стоеше, в средата на стаята, стара около седемдесетгодишна дама, облечена в черна рокля, скроена според модата на миналото столетие. Под старомодната шапка се подаваха бели коси. Старата дама носеше в ръка зелена плетена чанта.

— Госпожо, как сте влезли? — възмути се Фернанда. — Какво желаете и коя сте вие?

Старата дама с белите коси започна да се смее весело. Когато разтвори устата си, Фернанда видя два реда разкошни зъби.

— Явно маската ми е доста сполучлива! — чу се един познат на Фернанда глас. — Даже вие, мила приятелко, не ме познахте!

— Госпожо генералша — удиви се Фернанда, — вие ли сте? Вие се преоблякохте? Да не би да излизате така маскирана на улицата?

— Да, мила моя, това ще направя, а вие ще ме придружите. Аз ще играя ролята на вашата майка! Нека слугите ми помислят, че е пристигнала майка ви, за да ви вземе. Щом излезем на улицата, няма от какво да се страхуваме, едва ли ще ме познае някой. Бързайте, Фернанда, облечете си и ми позволете да ви говоря на „ти“, за да мога да свикна с ролята си на майка.

— О, госпожо! — извика младото момиче — аз бих била много щастлива, ако ми говорите на „ти“.

Фернанда облече палтото си и сложи малка кожена шапчица. Сетне напуснаха заедно стаята. Те не минаха през главния вход, а излязоха през една малка вратичка и се запътиха към улицата.

Внезапно ги срещна Луиза, камериерката на Клотилда.

— Какво, вие си отивате вече, госпожице Турвил? — изписка тя и изглежда любопитно старата дама. — Генералшата освободи ли ви вече за днес?

— Да — отвърна Фернанда. — Майка ми дойде, за да ме вземе. Трябва да уредим въпроса по едно наследство в съда. Госпожа Боазльо бе толкова добра и ми даде отпуск.

— Добре, че ми казахте — рече камериерката. — Разхождах се из градината, за да подишам чист въздух. Сега ще отида при госпожата, тя не обича да остава сама.

— Няма нужда — разтревожи се Фернанда. — Госпожа Боазльо се оттегли в нейната стая, понеже страда от силно главоболие. Не иска да вижда и да говори с никого, преди да го повика сама.

Двете жени минаха покрай камериерката и излязоха на улицата. Красивата Клотилда дъо Боазльо имитираше много ловко походката и държанието на стара дама, която не умее вече да ходи добре.

— Къде отиваме? — запита Фернанда тихо.

— В Рю Бержер — гласеше отговорът на Клотилда. — Сега ще се качим на омнибуса.

— Защо не във файтон?

— Защото се опасявам, че ни наблюдават, а това е по-трудно, когато се качиш в омнибус. Ето иде омнибусът. Хайде, нека да се качим по-скоро.

Двете дами направиха знак да спре и се качиха в общественото возило. Те слязоха на ъгъла на Рю Бержер. Клотилда се насочи към малката сладкарница, намираща се в старомодна къща. Влязоха, седнаха на една от мраморните маси и поръчаха шоколад. Генералшата извади от плетената зелена чанта една носна кърпа и я сложи пред себе си върху масата.

В този момент в другия ъгъл на сладкарницата се изправи висока тъмна фигура, която се намираще вече там при влизането на Фернанда и генералшата, но бе скрита до този момент зад разгънат вестник.

Фигурата се оказа млад свещеник, който имаше интелигентно и приятно лице. Той застана, след като дълбоко се поклони на Фернанда и преоблечената генералша, пред по-възрастната дама и ѝ каза:

— Госпожо, аз бях тъй щастлив да намеря жартиерата, която търсехте чрез вестника.

— Много ме радва — отвърна Клотилда. — Много ме радва, че се е намерила. Заповядайте, впрочем, и седнете на нашата маса. Трябва да ви обясня с няколко думи защо се мъчих да намеря този всъщност дребен и евтин предмет.

— Няма нужда да ми обяснявате, госпожо — отвърна свещеникът, — жартиерата е без съмнение скъп спомен.

— Имате право. Носих я, когато тях млада и преди време я дадох на моята дъщеря — тя посочи Фернанда, — която я изгуби.

— Невъзможно! — извика свещеникът. — Госпожицата едва ли е прекарала миналата нощ по брега на Сена, под Моста на изкуствата?

— Какво, там ли я намерихте? — реагира Клотилда толкова живо, че накара свещеника да погледне по-внимателно нейното лице.

— Да — отвърна той. — Намерих я под моста и наблюдавах дамата, която я е загубила. Мога да твърдя, че не беше тази госпожица!

— Сигурно друга жена е намерила жартиерата и я взела — предположи маскираната генералша.

— Споделям вашето мнение — отвърна свещеникът, — защото дамата под моста бе в компанията на трима мъже и видях, че се занимаваха с доста подозрителна работа. Те разбиха една касетка!

Клотилда ставаше все по-неспокойна. Дамата, която бе изгубила жартиерата, без съмнение бе не някой друг, а нейният съпруг — генералът. Каква ли тайна го бе събрала с другите мъже под моста и какво ли съдържаха касетката, която бяха разбили? На Клотилда внезапно ѝ хрумна мисълта, че се касае може би за извършено престъпление. Ако пък свещеникът бе таен полицаи, който разследваше престъплението, нямаше ли да смята нея и Фернанда за съучастници?

— Ние сме две порядъчни жени, Ваше преосвещенство — рече Клотилда и се помъчи да придаде на младото си лице стар вид. — Аз се казвам Турвил, а това е моята дъщеря Фернанда. Ние живеем в една скромна квартира на Рю Севастопол, а дъщеря ми печели за нашето препитание, като дава уроци по пиано в богати къщи. Ето защо ви моля да ми вярвате, че нямаме нищо общо със сцената, която сте наблюдавал под моста. Бъдете тъй добър и ми върнете сега жартиерата, която загубих!

— С удоволствие, госпожо.

Младият свещеник бръкна в джоба на черната си дреха, но ръката му остана празна.

— Много неприятно — измърмори той, — забравих жартиерата у дома, върху писалището. За да не идвате, обаче, повторно на среща,

моля ви, да ми кажете в коя къща на Рю Севастопол живее, за да ви върна още днес жарттиерата.

Клотилда прехапа устни. Вече бе уверена, че свещеникът е преоблечен детектив.

— Не, не — извика бързо. — За съжаление, трябва да се откажем от удоволствието да ви видим у дома. Ние сме две самотни жени и не можем да приемаме посещения на господа в нашата квартира, за да не говорят съседите ни лоши работи.

— По какъв начин да ви върна тогава жарттиерата?

— Хрумна ми една идея. Както ви е известно, вдругиден ще се състои благотворителен базар, за който са построили вече специална дървена барака. Ще посетите ли този базар?

— Разбира се, госпожо, и аз ще допринеса нещо за благотворителността.

— Елате тогава в деня на откриването, към дванадесет часа на обяд, и ще намерите моята дъщеря в будка за продаване, на втория ред. Моля ви се, обаче, да й предадете жарттиерата в затворен плик.

— Госпожо, аз ще бъда точен — каза свещеникът и стана. — Ще се видим, следователно, вдругиден към дванадесет часа на благотворителния базар. Довиждане, госпожо! Довиждане, госпожице!

Свещеникът се поклони дълбоко и напусна сладкарницата. Щом излезе на улицата, се скри бързо във входа на същата къща. Мнимият свещеник свали бързо черната дреха. Под нея се появи синя блуза и скромни дрехи, каквито носят работниците. Той сви дългата черна дреха и скри малкия пакет под блузата. После измъкна от джоба си черна перука, сложи я на главата и залепи под носа си черни мустаци. След като свърши това, запали пура и излезе на улицата, където се облегна на стената.

След малко двете дами напуснаха сладкарницата. Те отминаха човека, който пушеше, без да му обърнат внимание. Той почака, докато двете жени завиха зад ъгъла на Рю Бержер и тръгна след тях, за да ги проследи. Стигна тъкмо навреме и видя как се качиха в един от грамадните омнибуси. Човекът захвърли пурата, подгони омнибуса, качи се на покрива и седна на една от пейките.

— Няма да ми се изплъзнат вече — прошепна той. — Скоро ще ми бъде известно кой е изгубил жарттиерата. Тя се нарича Турвил и

живее уж на Рю Севастопол. Не ми се вярва никак, но както и да е, скоро ще видя кой се крие зад името Турвил.

В момента, когато прошепна тихо името Турвил, той чу, че някой го произнася гласно и то близо до него. До мнимия работник седеше едър гражданин, очевидно месар. Той разговаряше с едно много слабо човече, което носеше шапка под мишница.

— Убийство на Рю Росини ли? — запита дебелият месар. — В шкафа ли намериха трупа?

— Работата е точно така, както ви обясних — рече малкият човек с чантата. — Къщата на Рю Росини е била доскоро публичен дом и собственост на някоя си госпожа Турвил. Отдавна се говореше за станалите там скандали, но полицията не се намесваше.

— Госпожа Турвил е имала навярно таен покровител — реши месарят.

— Вчера трябваше да се продават публично мебелите на госпожа Турвил. Когато разтвориха един от големите шкафове, намериха удушен с ръце труп, окачен после в шкафа. Това са установили лекарите.

— Кой е убитият?

— Не се знае още.

— А убийцата, госпожа Турвил?

— Тя е безследно изчезнала. Мълвата говори, обаче, че се намира още в Париж. В такъв случай ще бъде навярно арестувана преди още да съмне.

Мнимият работник дълбоко се замисли.

— Това е ново доказателство, че дамата, с която бях в сладкарницата, не може да бъде госпожа Турвил, иначе едва ли би ми казала истинското си име. Защо ли старата дама е взела името на убийцата от Рю Росини? Зад цялата работа се крие някаква тайна или пък е странна случайност.

В този момент омнибусът спря. Клотилда и Фернанда слязоха. Веднага Слезе и мнимият работник. Той тръгна след двете жени, които се бяха запътили към оная улица, където бе задният вход към градината на къщата на генерал Боазльо. Едва бяха стигнали вратата, когато внезапно Клотилда прошепна на Фернанда.

— Преследват ни, наблюдават ни. Добре си спомням, че видях оня работник, който върви няколко крачки след нас, близо до

сладкарницата на Рю Бержер. Той е, без съмнение, преоблечен полицейски агент. Трябва да го заблудим, да се върнем, за да не види в коя къща ще влезем.

Двете жени обърнаха гръб на градината на Боазльо.

— По-дяволите! — прошепна преоблеченият човек. — Сега не ми остава нищо друго, освен едно-единствено средство, за да видя с кого имам работа.

Той извади един вестник и се втурна направо към Клотилда и Фернанда.

— Тайнствено убийство на Рю Росини! Госпожа Турвил, убийцата, се търси от полицията! — им изкрещя той, като някакъв вестникар.

Фернанда се олюля, от гърдите ѝ се изтръгна сърцераздирателен вик, тя загуби съзнание и падна на земята.

— О, госпожо — рече мнимият работник. — Тази госпожица се е разстроила извънредно много от убийството на Рю Росини!

Генералшата се разтрепери, тя не знаеше какво да направи с неподвижното момиче, което лежеше в краката ѝ.

— Смилете се господине — извика тя на човека, — помогнете ми да отнесем младото момиче в моята къща.

— В коя къща, госпожо? — запита човекът със синята блуза и вдигна внимателно Фернанда.

— В оная — гласеше бързият отговор, — в къщата на генерал Боазльо!...

Същият работник влезе, само половин час по-късно, в работната стая на Матийо Драйфус.

— Херберт Франк — посрещна го Матийо, — познавам ви въпреки фалшивата брада, която носите. Какво има?

— Едно много важно съобщение — отвърна детективът. — Познавам вече единият от тези, които откраднаха вашата касетка. По-право казано, намерих оная, която е дала нареждане да се извърши кражбата.

— Коя е тя? — запита развълнуван Матийо Драйфус.

— Съпругата на един известен генерал: Клотилда Боазльо.

Там, където Тапашос^[1] се влива в Амазонка, се простират безкрайни девствени гори. Те обхващат цялата област от реката до границата на Френска Гвиана. Да се опише дивата, романтичната красота на тия гори е невъзможно, защото това, което там е направила природата, не може да се предаде с думи.

На една квадратна миля могат да се срещнат повече от сто вида дървета. Лиани и какви ли не паразитни растения обвиват тия хилядолетни стари дървета. Преплетеният клонак образува дълги стени и за да може човек да мине, трябва да си пробива път с брадва или с нож. По високите върхове на дърветата се люлеят зелени папагали, синьо-червени лъскави колибри, пъстри косове, бразилски кълвачи с малки главички и стотици други видове птици. Големи стада маймуни се крият зад огромни листа. Страхливи рогачи, грациозни сърни, щрауси и зебри изпълват гората. Но в тях живеят и много опасни животни. Тежко на този, който срещне мечка, пантера, леопард или ягуар.

С една дума, тези девствени гори приличат на онзи земен рай, от който Адам и Ева са били изгонени по заповед на господ. Разликата е само тази, че хората сами бягат от този рай, щом се убедят, че не могат да живеят в него. А онзи, който се заблуди в безкрая му, е безмилостно осъден. Той става жертва на хищно животно или загива в някое блато.

Колкото човек се приближава към Френска Гвиана, девствената гора добива все по-страшен вид. Дървесата стават така гъсти, че слънчевите лъчи не могат да проникнат през листния покрив на гората. Затова в тези гори владеят вечен полумрак и влага. Там се намират известните блатата на Френска Гвиана, препълнени с безбройни опасни животни.

Далече от блатистата област на Френска Гвиана, там, където се съединява райската гора с Бразилия и където романтичността и девствеността ѝ пленяват човешкото око, през едно горещо утро четирима души бяха легнали под сянката на гигантско мангово дърво. Големите му корени приличаха на нокти на фантастично същество и се

простираха до едно малко застояло езеро. Изглежда, че пътниците нарочно бяха избрали това място край езерото, защото там беше по-прохладно, отколкото в гъстата девствена гора. Те бяха легнали върху вълнени постелки, навярно с намерение да прекарат горещия ден в сън.

Сред пътниците веднага се познаваха Алиса и Херманса. Пътуването през девствените гори бе направило американката още по-свежа и пъргава. Красивите ѝ сочни страни бяха покрити с нежна руменина, а от полузатворените ѝ очи понякога блясваше лъч на енергия и решителност. Спящата до нея Херманса обаче изглеждаше болнава. Лицето ѝ бе бледо и посърнало, а очите ѝ — заобиколени от тъмносини кръгове. Тя спеше неспокойно. От време на време прошепваше някоя дума или се стряскаше. Студена треска мъчеше болното ѝ тяло. Тази пожертвувателна жена, искрена и вярна съпруга, която се изложи на най-големи опасности и обходи страшните бразилски гори, за да намери обичния си мъж и да го избави от пленничеството, се разболя опасно. От една седмица страдаше от треската, която често покосява чужденците в Бразилия, мъчи ги с месеци, докато най-после ги умори.

Малко настрана от жените спяха двама мъже. Единият от тях — рус великан — хъркаше толкова силно, че плашеше малките птички из шубраците. Това бе Клаус Грот, капитанът на парахода „Бригита“, останките на който се намираха на морското дъно.

— Проклети Равелак! — мърмори спящият и се обръща тежко на другата си страна.

В съня си, както и в будно състояние, капитанът се занимаваше постоянно с мизерния престъпник, който потопи парахода му. От оня миг, когато видя гибелта на „Бригита“, този добродушен германец мислеше само за отмъщение. Клаус Грот очакваше походът през бразилските гори и блата към Каена да доведе не само до освобождаване на нещастния капитан, но до отмъщаване на подлия Равелак, който, след като избяга от „Бригита“ със спасителна лодка, без съмнение се криеше някъде из тия места.

В неспокойните си сънища добрият германец често биеше наоколо с юмруци и понякога удряше спящия до него съсед, не друг, а Емил фон Пикардин, който се намираше постоянно в опасност да получи юмручен удар, предназначен всъщност за предателя Равелак.

Съвсем други бяха сънищата, които вълнуваха душата на Емил. Пред него се появяваше прелестно момиче с нежно, мило лице. Младежът чуваше сладостен глас. Той слушаше нежно звучна песен от руската степ, песента, която някога плени сърцето му.

Емил фон Пикардин сънуваше Павловна. Неговият полубуден дух виждаше там, в бразилската девствена гора любимата си и чувстваше, че я държи в обятията си и я притиска сладостно до гърдите си, сякаш е вече негова съпруга. Той вярваше, че Павловна се намира в Париж, обкръжена от блясък и богатство. Живееше с надеждата, че нейната красота, нейната чистота и девственост се закрилят от любящ баща!

Лека ръка го побутна по рамото и той се събуди от сладките си сънища. Клетият Емил се намираше в девствената гора на Бразилия, а Павловна беше далеч от него. Над него се бе надвесила Алиса Тери.

— Бароне, извинявайте, че нарушавам съня ви — каза американската детективка, — но трябва да говоря нещо с вас докато приятелите ни още спят.

Пикардин стана веднага.

— Госпожице Тери — разсъни се начаса той, — говорете, ще ви изслушам внимателно, тъй като от вашето лице виждам, че ще ми съобщите нещо важно.

— Не се лъжете — кимна американката — и може би сте разбрал, че се касае за Херманса.

— Нашата приятелка е болна — въздъхна баронът тежко.

— Горката е толкова болна, че не може да продължава пътешествието. Страда от треска и ако продължим с нея, значи да си играем с живота ѝ!

— Какво да се прави? — възкликна Емил фон Пикардин.

— Трябва да се върнем в Пара^[2], откъдето тръгнахме.

— А какво ще правим в Пара?

— Там постоянно има параходни съобщения с Ню Йорк. Ще се качи на параход и ще избегне лошия климат, който не ѝ позволява да оздравее. Пари имаме достатъчно. Както знаете, при потъването на „Бригита“ сполучих да спася три хиляди фунта стерлинги в английски банкноти.

— Тези пари бяха благодат за нас — спомни си Пикардин, — тъй като без тях не бихме могли да купим нищо в Пара, където

пристигнахме с лодката си.

— Херманса трябва да се върне — продължи Алиса. — Тя ще пътува от Пара за Ню Йорк, а оттам за Париж. Вярвайте ми, приятелю, болестта, която мъчи съпругата на капитан Драйфус, е опасна. Тя не казва, но аз зная, че мисълта за детето ѝ, за малкия Андре, ще я довърши.

— Тогава още днес всички трябва да се върнем в Пара!

— Всички ли! — учуди се Алиса. — О, не, любезни бароне. Що се отнася до мене, аз ще следвам плана си. Дойдох в тази страна да спася нещастния капитан Драйфус от Дяволския остров. И ще го направя, ако не ми попречи смъртта?

— Но вие не можете да го сторите сама — възпротиви се Пикардин. — Вие сте слаба жена, как ще успеете да преминете без мъжка подкрепа блатистите места на Гвиана, за да достигнете невредима в Каена?

— Няма да бъда сама, капитан Клаус Грот ще ме придружава.

— А аз?

— Вие ще отведете Херманса в Пара. Пикардин понечи да възрази, но не можа, защото Херманса се беше събудила и повика Алиса, която веднага отиде при приятелката си. Болната ѝ подаде ръцете си и американката почувства, че са горещи и сухи.

— Усещам, че ме тресе — потръпна Херманса. — Боже мой, няма да мога да продължа пътешествието и ще умра тук, в гората, без да видя нещастния си съпруг. Каква страшна съдба!

— Няма да умреш — успокои я Алиса. — Ти си млада и тялото ти ще се справи с треската. Ще ти дам таблетка хинин, той ще ти помогне.

Алиса отиде до дървото, до което се намираше багажът на пътниците. Тя извади от една чанта сребърна кутийка, в която се намираше хининът. Емил фон Пикардин се отдалечи малко и запуши цигара. Клаус Грот, току-що събудил се, се надигна и разтърка очите си.

— Капитане, подръжете за минута тази кутийка — помоли го Алиса. — Искам да изправа малко нашата болна. Пазете кутийката като очите си, защото нямаме повече от това скъпоценно лекарство против треската.

— Къде са негрите? — запита капитанът, като се озърна на всички страни.

— Отидоха малко напред, за да изследват пътя и да го освободят от шубраците и други препятствия.

Пътниците не биха могли да навлязат в опасната девствена гора без опитни предводители. Алиса Тери бе наела от Пара двама негри за похода си през бразилските гори. Чернокожите познават добре околността и са крайно нужни при подобно пътешествие. Те носеха багажа на пътниците и им проправяха път през гъстите гори с острите си брадви и ножове.

— Госпожо Драйфус, как сте? — обърна се капитанът към болната, след като взе кутийката с хинин.

— За съжаление, не много добре — отвърна бързо американката и се обърна към Херманса.

Добрият Клаус Грот не беше се събудил окончателно. Той все още се намираше в полусън. След като избърбори няколко пъти името Равелак и изрече няколко псувни, очите му се затвориха, а главата му клюмна почти до кутийката с хинин, която се намираше в скута му.

Зад мангановото дърво внезапно се чу неясен шум. Сякаш човек вървеше бос, за да не го усетят. Обаче не беше човек, а маймуна с необикновено голям ръст. Тази порода маймуни са извънредно пъргави животни, притежават огромна сила, катерят се с голяма ловкост и умеят да се прехвърлят от дърво на дърво, без да слизат на земята. Те са добродушни, но могат да станат и опасни, ако се разсърдят.

Маймуната се приближаваше бавно и предпазливо към пътниците, постоянно се озърташе и махаше с опашката си. Но най-чудното беше това, че тя имаше завързана бяла кърпа на врата си. Навярно я бе намерила или откраднала и, видяла, че хората си завързват подобни кърпи около врата, е направила същото.

Маймуната бе забелязала седящия до дървото капитан. Види се, неподвижността на спящия човек я бе подбудила да го наблюдава по-отблизо. Тя се приближи на три крачки и се спря зад него. Намръщи грозното си лице и белите ѝ остри зъби се показаха. Тя вдигна безшумно пръта, който държеше в ръка над главата на капитана. Стойката на тялото ѝ бе заплашителна, а лицето ѝ — разярено.

Маймуната можеше с един удар да убие спящия човек. Тъй като никой не гледаше към него, животът му висеше на косъм. Провървя му,

че Алиса му бе дала кутийката хинин. С това тя му спаси живота. През листата на мангановото дърво проникна слънчев лъч, който падна върху кутийката и полираната ѝ металическа плоскост светна като огледало. Маймуната прояви любопитство, навярно ѝ се стори, че това е някакъв плод. Поиска да я вземе. Скочи върху рамото на едрия силен мъж, хвана лъскавата хининова кутийка, а с другата ръка захвърли пръта, за да може по-добре да хване новата играчка.

При това нападение Клаус Грот се събуди веднага, скочи на крака, но в същата минута маймуната избяга към дървото и започна да се катери по него.

Капитанът помисли, че го е нападнал човек. Мислите му веднага се отправиха към този, когото мразеше най-много на света:

— Равелак! — извика той. — Подлецо, крадецо, убиецо, и в гората ли човек не е спокоен от тебе?

Алиса се спусна към капитана, защото беше чула вика му и шума от бягащата маймуна. Американката хвърли бегъл поглед към мангановото дърво и веднага разбра какво се бе случило.

— Да, това е маймуна — съгласи се капитанът, — но толкова прилича на подлеца Равелак, та помислих, че този нехранимайко ме е нападнал.

Той извади голям нож от пояса си и се спусна да убие маймунката. Алиса забеляза в маймунската ръка блестящата кутийка. Тя побледня и задържа Клаус Грот.

— Нещастнико — скара му се тя, — какво си направил? Оставил си маймуната да открадне кутийката, в която се намираше всичкият ни хинин. Трябва да я вземем, иначе Херманса е загубена.

— Проклети разбойнико! — кресна капитанът. — Ще те окова и вържа, ако те хвана. Ела по-бързо, за да опиташ ножа ми!

— С ножа не ще можеш да направиш нищо — намеси се Емил фон Пикардин. — Тук може да помогне само пушката. Капитане, ще донеса пушката си.

Маймуната се беше покатерила на дървото и се държеше за голям клон. Тя се премятеше спокойно по дървото, оглеждаше грозния си образ в лъскавия капак на кутийката и тръскаше съдържанието ѝ, което я развеселяваше.

Отдолу Клаус Грот я обсипваше с куп псувни и клетви. Разбира се, маймуната никак не се впечатляваше от тези думи.

Емил се приближи предпазливо с пушка в ръка към дървото. Маймуната не се и опитваше да бяга, а гледаше с нарастващо любопитство блестящата цев на пушката, като че ли искаше да вземе и нея.

Пушката гръмна, маймуната издаде силен вик и падна на земята.

— Бароне, улучихте! — развесели се капитанът и изтича към умиращото животно. — Жалко, че не се яде?

— Кой ви каза, че не се яде! — изгледа го баронът. — Индийците ценят много месото ѝ, но си имаме достатъчно дивеч, който е по-вкусен.

Куршумът бе пронизал главата на маймуната. До нея лежеше кутийката с хинин.

— Слава Богу, Херманса пак има лекарство! — каза Алиса, която също се беше приближила. — Но вижте каква кърпа има маймуната на врата си! Капитане, да не я е откраднала от тебе?

Клаус Грот бръкна в джобовете на палтото си и извади синя кърпа.

— Моите са все пъстри — отговори той, — но си спомням, че кърпата беше вързана около шията на животното още когато го видях.

— Тогава трябва да я е откраднала от друг човек — заключи американката. — Това е доказателство, че освен нас тук се намират и други хора.

Пикардин се наведе над мъртвото животно и развърза кърпата от врата му. Но едва беше хвърлил поглед върху бялата кърпа и уплашен извика:

— Вест! Тази кърпа съдържа известие. По нея има писано нещо!

Хермаса също беше чула вика на барона. Тя се надигна въпреки слабостта си и се отправи към другарите си.

Емил разстла кърпата върху стъблото на манговото дърво, така че всеки да може да види написаното с тъмночервена като кръв боя.

— Това са френски думи — разбра Херманса.

— Аз ще прочета известието — каза младият барон и започна: „Четирима пленници от Дяволския остров при Каена са избягали и се намират на около десет мили от границата, в блатистата област на Френска Гвиана. Намират се в плачевно състояние. Те са без достатъчно храна и оръжие и не могат да се защитават срещу дивите зверове, нито могат да убият дивеч за уталожване на глада си. Като

последно средство те написаха тоя свой отчаян вик с кръв на бяла кърпа и я прикрепиха върху стъблото на близкото дърво, за да се знае за края на живота им.

Дано Бог скоро ни избави от мъките ни!“ След като баронът прочете това известие, сред пътниците настана мълчание.

Херманса заплака и се хвърли в обятията на Алиса.

— Моят мъж — изхлипа съпругата на капитана, — моят беден измъчен съпруг! Може би горкият се намира между тия, които преди смъртта си са съчинили това писмо, може би кръвта е негова. О, Боже, той гладува, той е заобиколен от дивни зверове и когато ние стоим тук и четем известието му, може би той вече е мъртъв!

— Успокойте се, любезна ми приятелко — заутешава я американката, притискайки я нежно до гърдите си, — още не е доказано, че твоят съпруг, капитанът, се намира между тези четирима нещастници. А ако е между тях, бъди уверена, ще го спасим.

— Да го спасим! — погледна я тъжно Херманса. — Вярваш ли, че можем да му помогнем?

— Надявам се. Поне ще направим всичко възможно, за да спасим тези загубени бегълци. Нали, любезни ми приятели? — Алиса се обърна към капитана и барона. — Нали и вие сте на същото мнение: да не губим нито минутка и да изпълним този човешки дълг!

— Нито минутка! — извикаха Емил и Клаус Грот.

— Като претърсим цялата гора, ще ги намерим.

— В случай, че капитан Драйфус е между тях — започна отново американката, — ще изпълним целта на пътешествието ни. Ако не се намира между тях, поне ще получим подробни и необходими сведения за него и за Дяволския остров.

— В случай, че капитан Драйфус е между тях — започна отново американката — ще изпълним целта на пътешествието ни. Ако не се намира между тях, поне ще получим подробни и необходими сведения за него и за Дяволския остров.

Пътниците прибраха вещите си и се приготвиха за тръгване. Херманса се чувстваше много по-добре. Надеждата, че скоро ще види любимия си съпруг, й даде нови сили, а взетият хинин подейства на болната.

За тяхно щастие след малко се завърнаха и двамата черни водачи. Те известиха, че според тях както и според много други неоспорими

признаци, се намират близо до границата на Френска Гвиана и опасното съседство на блатата не е далеч.

— Толкова по-добре — реши Алиса Тери. — Поне можем да се надяваме, че ще стигнем скоро нещастното място, където се намират заблудените.

Пътниците коленичиха, отправиха гореща молитва към небесния отец и после поеха навътре в девствените гори, без да обръщат внимание на големия пек.

Негрите прибраха багажа и тръгнаха напред да пробиват път за господарите си със своите сечива. Четиримата приятели ги следваха бавно и мъчително. Те не говореха, но по устните им трептеше въпросът:

— Ще ги намерим ли? Ще видим ли мъченика на деветнадесетия век, невинно осъдения, злочестия капитан Драйфус?

---

[1] Река Тапашос се влива в Амазонка на юг от Сантаром, след като тече 1789 километра. ↑

[2] Област в Бразилия, разположена от двете страни в долното течение на Амазонка. ↑

28.

В предградието Батиньол, където се намира работническият Париж, дето димят гигантски фабрични комини, дето хиляди и хиляди чукове ечат и прилежно се движат безбройни ръце от ранна сутрин до късна вечер, за да задоволят нуждите на огромния град, там, дето бедните и злощастните са намерили убежище между работническата класа и дето нищетата, порокът и престъплението виреят из улиците, там именно ще заведем днес читателя си.

Часът е шест. Сирените на фабриката дадоха знак, че работният ден е свършил. Безбройни работници и работнички, т.е. безброй модерни роби на деветнадесетия век наизлизаха на улицата през широките врати на мрачните работилници, където трябва да пъшкат през целия ден под тежката работа за нищожна надница.

Те бързат говорещи или мълчаливи към домовете си, в слабоосветените си стаички, в мрачните нехигиенични жилища, в които не живеят сами, а по двама и трима. Там ги очаква скромна вечеря, може би и намръщено лице, с което майката, мъжът, любовникът поздравява работничката, която все още не донася достатъчно пари вкъщи, макар че е работила цели шест дни в седмицата като товарно животно.

След като работниците се бяха почти разбягали, две момичета напуснаха фабриката на Прокасиновите наследници, която беше прочута из цяла Франция и отгатък река Рейн с производството на изкуствени цветя.

Тези две момичета бяха по-грижливо облечени от другарките си и изглеждаха по-образовани. Едната от тях беше руса красавица, висока и бледа, а другата цъфтеше като росна роза и красивото ѝ лице, златорусата ѝ коса и стройната ѝ фигура, я правеха вълнуваща хубавица.

— Ева, върви по-бързичко — каза това красиво същество. — Чакам с нетърпение да отида вкъщи и да прегърна миличкия си Максим. Ах, ти не знаеш колко е мил. Сутринта така сладко ми протягаше ръчичките си, когато му казах довиждане.

— Драга Марион, мислиш ли, че бързам по-малко от теб! — отговори бледото момиче, назовано с името Ева. — У нас наистина не ме очаква толкова малко същество, каквото ти имаш, но грижата за слепия ми баща не ми позволява да губя нито минутка. Бедният се нуждае повече от мен, отколкото детето ти от тебе. Ти поне можеш да бъдеш спокойна, че добрата госпожа Небел се грижи за него, сякаш е нейно собствено дете.

— Бедната госпожа Небел — съгласи се красивото момиче със златорусата коса, — тя не е изпитала голяма радост от собственото си дете. Малкият Бижу, синът ѝ, е за съжаление останал джудже и макар че има и някои други качества, е подивял от постоянното скитане из улиците, където лете продава теменужки, а зиме кибрит.

Марион и Ева. Читателят без съмнение ще си спомни, че тези две момичета са наши стари познайници. И наистина, бледото високо момиче беше Ева Рихтер, дъщерята на Мъртвешката глава. След като изгуби приятелката си Павловна и научи от Помпадура в голямата парижка болница, че баща ѝ е ослепял, тя направи всичко, за да намери нещастника.

Нейната невинна детска обич ѝ подсказваше, че каквото и да е направил баща ѝ и колкото и да е грешил, тя е длъжна да подкрепя този нещастник, когото е сполетяло божие наказание. Затова се отправи за Белмари и най-после сполучи да намери баща си.

Мъртвешката глава се намираше в плачевно състояние. След срещата си с Помпадура във воденицата, той бе напуснал нощното си жилище и скиташе из околността. Случваше му се често да няма през нощта подслон и да остава под открито небе. Когато намираше някоя празна кучешка колиба, напъхваше се в нея, а в по-студените нощи се завираше в боклука, изхвърлян от някой богат селянин зад стобора. — Мъртвешката глава просеше. Хората му подаряваха това-онова, само за да се махне по-скоро от очите им това страшилище. Дрехите му бяха изпокъсани и висяха по него като дрипи. Малко са тези, които могат да изтраят дълго такъв живот, но Мъртвешката глава притежаваше голяма сила и странна мечешка натура, която понасяше всичко. Неговият вид беше станал още по-ужасен. По грозното му лице бе израснала дълга пепелява брада и във ветровито време тя се развяваше, придавайки му вид на пъклено привидение.

Но истинската детска обич надви отвращението и страха и Ева прибра баща си в Париж. След фалита на фирмата „Бернард и синове“ тя изработваше изкуствени цветя във фабриката на Прокасиновите наследници с добра заплата. Беше наела за себе си и за слепия си баща по една стая в къщата на госпожа Небел, където се и хранеха. Там Ева намери Марион, дъщерята на Форцинети.

Читателите ни ще си спомнят, че тази нещастна жертва на черния майор беше занесена от къщата на акушерката Красцинска в родилното заведение за злочести жени, където подари живота на едно момче. Марион се оправи постепенно, възвърна младежките си сили и разцъфтя още повече. Но най-чудното и радостното беше, че отново си върна и нормалното душевно състояние, само не можеше да си спомни кой я беше прелъстил. Горката, знаеше само, че беше „черен мъж“. Марион си припомняше твърде добре, че е избягала от бащината си къща, защото не можеше да понесе срама. Но и сега още не се решаваше да се покаже пред очите на стария си баща. Тя укриваше своето име в болницата и след като напусна не се завърна в родния си дом, а отиде с труд да изкарва насъщния си.

В болницата лекарите я бяха обикнали и прислужниците я препоръчаха във фабриката на Прокасиновите наследници, където се и настани. Марион притежаваше извънредната дарба да прави изкуствени цветя и за много кратко време беше станала добра работничка, така че получаваше заплата, която ѝ позволяваше да живее човешки с малкото си детенце Максим в къщата на госпожа Небел.

В тази къща се бяха събрали на вечеря. Масата беше покрита с чиста бяла покривка. Наистина, ястията не бяха избрани, но пак се харесаха на гостите, тъй като бяха вкусно приготвени, а хората бяха огладнели от тежката работа.

По време на вечерята Марион държеше детенцето у себе си. Малкото хубаво момче с русите къдри приличаше на майка си и беше станало любимец на гостите. Всички съжаляваха, че Максим не може да яде заедно с тях и трябваше още да смуче от шишенцето си.

До Марион седеше Ева, а до нея — баща ѝ. Тя му режеше месото и се грижеше за него. Слепецът носеше зелени очила, за да прикрие донякъде отвратителната си грозота. Близо до Мъртвешката глава се беше сместило джуджето Бижу, синът на хазайката. Малкият беше

клекнал на ниска пейка, пригодена специално за него. Госпожа Небел седеше до него и често ставаше, за да обслужва гостите.

Края на масата заемаше момък на около двадесет и пет години, който също се числеше към гостите на госпожа Небел. Този млад мъж се наричаше Арман Боне и беше счетоводител в същата фабрика, в която работеха Марион и Ева. Момъкът имаше симпатично лице, кестенява къдрава коса, малки мустачки и сиви очи. Въпреки че заплатата му позволяваше да живее по-охолно, той се задоволяваше с простите ястия, които му предлагаха, и със скромната стаичка на горния етаж в тази къща.

Членовете на това малко общество се разбираха добре помежду си, все едно че бяха роднини и принадлежаха към едно семейство.

В момента имаше думата Арман Боне и всички го слушаха внимателно, защото разказваше увлекателно. Особено внимателни слушателки бяха двете момичета. Те поглъщаха думите му с истинско благоговение, а когато нямаше работа край слепия си баща, Ева го гледаше постоянно. Тогава бледите ѝ страни се покриваха с нежна червенина, а очите ѝ блясваха като светулки.

Внимателният наблюдател веднага можеше да разбере, че Ева се интересуваше от младия счетоводител, но би забелязал, че тя хвърляше от време на време плахи погледи и към Марион. Особено тогава, когато Арман отправяше въпроси към красивата златоруса жена. Марион ставаше неспокойна след думите му, навеждаше се към детенцето си и целуваше малките ръчички, а очите ѝ се напълваха със сълзи.

След като вечерята свърши, Арман Боне запали цигара, извади от джоба на самото си вестник и го разгъна.

— Е, господин Арман, какво ново има в Париж? — запита Ева.

— Нищо добро — отвърна младият счетоводител. — Вестниците се занимават главно с ужасните престъпления, които от три месеца насам тревожат полицията ни.

— Какви престъпления? — поинтересува се Марион.

— Та не сте ли чели или чули нищо за това? — учуди се Арман.
— Направо ми се вижда невероятно, защото зная, че във фабриката се говори много за това.

— Не участваме в разговори с другите — поклати глава Марион.

— Ах, да, забравих! Тогава ще ви разправа каквото зная от вестниците за тези тайнствени престъпления.

Арман дръпна няколко пъти от цигарата си и започна:

— От два месеца насам стават почти всяка нощ ту в една, ту в друга част на града престъпления, които се извършват винаги по един и същи начин — доказателство, че са дело на едни и същи злодеи. Почти всяка сутрин се открива по някоя простряна жертва, ударена с тъп предмет. Но най-чудното е това, че нападатите не могат да обяснят как е станало нападението и че всички имат по едно и също нараняване. То се състои в прерязване на сухожилието на десния или левия крак под коляното. Наранените обясняват само, че на това място са усетили болка, вследствие на която са паднали. После разказват, че преди да могат да се вдигнат или да извикат, някакъв великан се хвърлил върху им и с това свършват спомените. Само някои са забелязали, че големият разбойник крие лицето си под маска. Раните на главите на нещастниците показват, че са от удар с железен предмет. В някои случаи нараняването е било толкова опасно, че е последвала и смърт. Че разбойниците прибират парите и скъпоценностите на жертвите си, се разбира от само себе си.

— Мамо, дай ми още малко яхния! — помоли малкият Бижу, след като Арман беше свършил разказа си.

Госпожа Небел изпълни желанието на сина си, а след това се обърна към момъка и го запита:

— А какво прави полицията? Не може ли да хване тези престъпници? Кой са те?

Бижу почна да се смее лудо.

— Мамо, ти си много чудна! — чак изхълца той. — Ако знаеха кои са, отдавна щяха да ги арестуват. Но това няма да стане никога, никога!

Арман Боне погледна учуден малкото момче.

— Вярвам, че разбойниците са хитри и няма да се оставят да ги хване полицията, защото... о, леле мале!

Гостите помислиха, че джуджето си е опарило езика с горещата яхния и че това беше причината за болезнения вик, който излезе от устата му.

Но всъщност малкият Бижу беше извикал, защото Мъртвешката глава го бе оципал толкова силно за крака, че джуджето подскочи.

Бижу хвърли ядосан и презрителен поглед към съседа си и после започна усърдно да яде. Вместо него думата взе слепият.

— О, колко е печално — скръсти той ръце, — колко жалко е, че човеци извършват такива злодейства спрямо братята си. Много, които са грешили през живота си и са пристъпвали божии заповеди, са бивали винаги сполетявани от божие наказание, а покаянието е последвало рано или късно.

Откакто Мъртвешката глава се намираше при дъщеря си и живееше в къщата на госпожа Небел, обичаше да проповяда и караше малкия Бижу да му чете от евангелието. В някои вечери слепецът и джуджето се затваряха в стаята и четяха по цели нощи Библията.

И днес, след като свърши вечерята, Мъртвешката глава стана и каза на малкия си съсед:

— Любезни Бижу, хайде да отидем в моята стая, ти ще ми прочетеш от Библията за фарисеите, а аз ще ти го разтълкувам. Джуджето скочи от мястото си, хвана ръката на слепия и внимателно го изведе от стаята. След малко от помещението на слепеца се чу църковна песен, която се пееше от двамата приятели на висок глас.

Госпожа Небел беше взела малкия Максим, за да го приспи, а Ева отиде в кухнята да вари кафе.

Марион и младият Арман Боне останаха сами в трапезарията. Красивото момиче се беше облегнало на прозореца и гледаше навън. На тясната, кална и мрачна улица играеха деца, а пред пътните врати седяха жените на работниците и бърбореха.

— Марион — чу тя един приятен глас, — Марион, искате ли да ме изслушате? Трябва да говоря с вас.

Дъщерята на майор Форцинети се обърна. Зад нея стоеше младият счетоводител и я гледаше с нежност.

— Марион — продължи Арман тихо, след като погледна към вратата на кухнята и се увери, че е затворена. — Марион, отдавна трябва да сте разбрали, че ви обичам. Моите погледи са ви открили това, но колко дълбока, колко голяма е любовта ми към вас, това не знаете и не мога да ви го опиша в тази минута, защото не намирам думи, с които бих могъл да се изразя. Марион, ако цените защитата и любовта ми на честен човек, не отблъсквайте предложението ми — станете моя съпруга и аз се заклевам, че ще ви направя щастлива!

Прелестната млада жена слушаше с трепет трогателните думи. Червенина покри красивото ѝ лице, тя затвори очите си и притисна ръце към развълнуваните си гърди.

— Господин Арман — задъхано изрече тя, — благодаря ви за любезните думи. Трябва да ви призная, че вие сте за мене мил и скъп. Но да стана ваша жена — не, не, това не мога. И понеже ви уважавам и ценя високо както никой друг на земята — принудена съм да отблъсна предложението ви.

— Марион — викна Арман и забрави от вълнение да сниши гласа си, — Марион, в тази минута вие ми подарихте небето и същевременно ме хвърлихте в страшна пропаст. Как така? Вие ме обичате и не искате да станете моя жена? Кажете ми, каква е пречката помежду ни?

— Моето минало — детето!

Из очите на Марион бликнаха сълзи.

— Господин Арман, вие сте почтен човек — продължи нещастното момиче, — а аз — опетнено същество. Но ако ме обичате, трябва да ми повярвате, кълна ви се в успокоението на душата си, че не съм била лоша, лекомислена и безчестна, че Максимовото раждане е страшна тайна за мен. Как да ви обясня, как да ви накарам да повярвате в невероятното...

Тя закри с ръце лицето си и захълца тихо, но сърцераздирателно. Арман я прегърна и я притисна нежно към гърдите си.

— Обично мое момиче — шепнеше той, — не ми трябва никакво обяснение и ако искаш, никога вече няма да говорим за миналото ти. Както ще бъда за тебе добър съпруг, така и детето ти ще намери в мое лице грижлив баща. Марион, моя Марион, обичам те неизказано! Кажи ми само, че искаш да станеш моя, моя обична съпруга завинаги!

Жената се притисна до мъжа, главата ѝ се отпусна на рамото му. В тази минута те бяха толкова заплениени от сладостните си чувства, че не усетиха тихото открехване на вратата.

На прага се показа Ева. Бледото момиче беше толкова поразено от видяното, че залитна. По лицето му се изписа дълбока, неизказана болка. Хвана се с две ръце за вратата, държейки се едва на краката си. Стисна устни, за да сдържи вика си. После полека и безшумно затвори с трепереща ръка и се опря на рамката. През открехнатата врата се виждаше и чуваше всичко, което ставаше в стаята. Ева остана да

слуша, искаше да изпие чашата на болката до дъно. Тя също обичаше момъка, който в този момент държеше приятелката ѝ в прегръдките си и я молеше да стане негова съпруга.

О, какво блаженство имаше в тази дума! Ева би дала половината от живота си, ако Арман говореше така на нея. От много месеци насам тя всеки ден, всеки час очакваше признанието на Арман. Горката, никак не допускаше, че този момък ще потърси искрена любов в друга, а не в нея! Не беше ли тя честно, неопетнено момиче? А Марион! Наистина, Ева обичаше от все сърце приятелката си, но грехът на Марион не можеше да се скрие. Арман го виждаше всеки ден. И все пак бе харесал онази, която нямаше чисто минало и непокътното сърце.

Развълнуваната кръв на Ева, бликаща буйно в жилище ѝ, преля в мозъка. Сигурно красотата на Марион го бе заслепила. То беше само моментно опиянение. Когато премине, той ще се разкайва и ще се чувства нещастен. Някакъв непознат глас шепнеше на Ева:

— Ти трябва да го запазиш от заблуждение. Употребяй всичко, за да го отделиш от нея. Намери средство Арман да забрави Марион. Тогава, тогава ще принадлежи на теб!

Досега Ева не беше правила никому зло. Но този проклет глас разврати чистата ѝ душа. Тя почна да го слуша и да му се подчинява. И за пръв път стана подслушвачка. Чу гласа на Марион, който казваше на Арман:

— Обични ми, трябва да знаеш всичко, всичко как е станало... Преди не бях бедна и изоставена. Аз принадлежах преди към най-доброто общество. Дъщеря съм, едничко дете на майор Форцинети, директора на военния затвор. Баща ми ме обичаше сърдечно и ме пазеше като очите си. О, Боже мой, ако старият ми баща знаеше къде се намирам, той щеше да ме търси и да ме намери и в най-затънтения край на Париж. Но съм принудена да се крия от него, защото не смея да занеса в къщата му срама си. Преди около една година се разболях от нервна болест, която ме обхващаше от време на време. По цели седмици бивах в пълно съзнание, но внезапно ме обземаше нещо непознато и ми се струваше, че трябва като че ли да се покорявам на невидима сила, сила, която не виждах пред очите си, но която ме владееше, както господарката има власт над своята беззащитна робиня.

Струваше ми се също, че болките ми от време на време нарастваха след срещата с неизвестна личност.

— А коя беше тази личност? — запита я бързо Арман. — Мило ми гълъбче, не можеш ли да си припомниш?

— Не, Арман. Заклевам ти се, че не зная, но вярвам, че той е някой злосторник, който се е възползвал от моята безпомощност и е станал баща на Максим.

Арман хвана внезапно ръцете на Марион и я загледа втренчено в очите. Тя изтръпна.

— Какво правиш? — простена тя беззвучно.

— Не се страхувай, мила моя, няма да ти сторя нищо. Но кажи ми, не си ли спомняш този злосторник да те е гледал често с подобен поглед, както сега те гледам аз?

Марион изтръгна ръцете си и разтърка слепоочията си. Обхвана я страшно вълнение и пред очите ѝ се въртеше цял рояк от мисли, спомени и сцени.

— Боже — извика тя, като че ли се събуждаше от лош сън, — сега зная, всичко. Тъй, да, тъй се спущаха лъчите от неговите очи в моите, пред мен се мярна бледо лице, обкръжено от черна брада. Устните му се отварят, от тях се изтръгва повелителен вик, той влиза като стрела в мозъка ми и после...

Марион падна изнемощяла в разтворените обятия на Арман.

— После не помня нищо повече — изстена тя, — тогава не можех да устоя на силата му!

— Подлецът те е хипнотизирал — извика сърдито младият човек, после притисна нежно хубавата жена до гърдите си и каза задавено:

— Обична Марион, какво страшно престъпление са извършили с теб. Ти си невинна, ти си чиста като ангел и ако баща ти знаеше как стои работата, той щеше да ти прости и да те обича пак, както преди.

Марион печално поклати глава.

— Баща ми няма да повярва — каза тя. — А ако го направи, скръбта ще го отведе в гроба, като знае, че дъщеря му е обезчестена. Той ме мисли за мъртва и нека така да остане всичко. А не зная и дали ще одобри нашия брак. Той е горд човек и навярно е виждал друго бъдеще за единствената си дъщеря.

— Тогава нека не знае нищо за нас — изрече тържествено Арман. — Приемам те на драго сърце както си: без майка, баща, подслон и защита. Аз също съм сам на света и съм дете на любовта. Баща ми е богатият нотариус Натузиус, който притежава милиони. Той е прелъстил майка ми, завладял нейния имот и я зарязал в мизерия. След като ограбил честта и парите ѝ, изпъдил я на улицата и тя станала работничка като теб. Възпитала ме е, като е похарчила и последните си пари. Прочее, ти виждаш, че ние сме сам-самички на света, защото майка ми умря преди пет години. Марион, моето сърце е жадно за любов. Искаш ли да му я дадеш?

— Да, искам любов и ще давам любов.

Те се прегърнаха и запечатиха минутата с безброй пламенни целувки.

Ева стоеше на колене в кухнята и притискаше лицето си към едно дървено столче. Водата за кафето отдавна вреше на огъня и пееше еднотонната си мелодия.

Огънят до огнището хвърляше тъмночервеникав блясък върху разплаканото ѝ лице и се виждаше, че по него бе изписано страшно намерение.

— Ще ги разделя — шепнеше дъщерята на слепеца с треперещи устни. — И ако го направя, ще бъде по-добре за Марион, тя е дъщеря на виден човек, на нея не подобава да е при нас. Баща ѝ трябва да я намери още тази нощ, да, тази нощ!

29.

Наемателите на госпожа Небел бяха в леглата от няколко часа. В къщата цареше гробна тишина. Чуваше се само монотонното тракане на големия часовник в коридора на първия етаж. Дори влюбеният Арман Боне спеше блажен сън и сънуваше милата си Марион.

Но по стълбите някой слизаше на пръсти. Всеки би помислил, че се влачи котка, но всъщност беше човек, съвсем малък човек. Бижу! Джуджето беше облечено в тъмно палто и носеше в ръце обувката си. Очите на малкия светеха и в тъмнината блестяха като въгленчета.

Бижу се доближи до вратата на коридора, където се намираха стаите на Марион, Ева и слепеца. Той спря пред вратата на Мъртвешката глава, натисна внимателно бравата и отвори. Джуджето се вмъкна в стаята. Вътре беше тъмно, но през малкия прозорец проникваха бледите лъчи на луната и осветяваха предметите с дрезгава светлина. Мъртвешката глава седеше облечен на кревата.

Въпреки че слепецът два часа преди това беше пожелал на Ева лека нощ, все още не си бе легнал.

Когато джуджето се приближи до кревата, слепецът повдигна глава и попита:

— Малко куче, ти ли си? Време ли е вече да ходим?

— Полунощ мина — отвърна Бижу тихо, — но ме е страх, чичо Мъртвешка глава. Страхувам се от полицията. Днес чу какво е публикувано във вестниците. Нашите тайни нападения разтревожиха цял Париж. Ако попаднем в ръцете на полицията, не ще останем живи.

— Бижу, ти си и ще си останеш глупак — изсъска Мъртвешката глава. — Както виждам, се уплаши от дрънкането на глупавите вестници и си въобразяваш, че ще ни хванат. Ха-ха, това е невъзможно, казвам ти. Ние сме хитри и всяка нощ отиваме в друг квартал на Париж и се появяваме там, където най-малко ни очакват. И после — кой ще повярва, че един сляп и едно джудже вършат убийства? Никой, казвам ти, никой.

— Вярно е — промълви Бижу. — Когато някой ни види, преструваме се, че просим и никой не минава покрай нас, без да ни

даде милостиня.

— Но когато мине някой тлъст — озъби се слепият, — тогава го натискаме. И не му даваме дори да се опомни Той дори не знае, какво се е случило с него.

— Да, така е. Те падат като мухи на тротоара, когато им прерязвам сухожилието. Чичо Мъртвешка глава, наистина, ти ме научи на добро изкуство.

— Ха, това не е нищо, мое джудженце — отговори старият престъпник. — Ако ме слушаш, ще те науча на такива номера, че ще станеш чудо на Париж и страх за Франция. Почакай само, докато напълня сламеника си с пари и скъпоценности. Ще си купим малка къщичка в някое предградие и ще работим свободно. Тогава ще узнаеш кой е чичо ти Мъртвешка глава и как умее да живее. Чакам го това време, за да се подмладя и да играя ролята на библейски проповедник пред глупавата си дъщеря. Ще се наслаждаваме на всички земни удоволствия и ще живеем заедно, сякаш сме едно тяло и една душа. Аз ще си служа с твоите очи, — а ти — с моите сили. Ти си безсилно джудже, а аз съм великан и моите юмруци са железни. Ха-ха, малко куче, „Мъртвешка глава &“ ще бъде прочута фирма, тя ще предприема всякакви работи: кражби, насилие, грабеж, убийство и прочие. Тя ще върши всичко.

— Да, тя ще върши всичко — повтори джуджето и потри самодоволно ръце.

Слепият стана.

— Малко куче, води ме — заповяда той. — Тръгваме.

— Чичо Мъртвешка глава, чукът в тебе ли е?

— Да. А твоят нож?

— Скрих го в палтото си. Днес го наострих като бръснач.

— Добре си направил, малко куче. Само режи добре! Това е най-важното.

Бижу отвори вратата и изведе слепеца навън. Двамата слязоха мълчаливо и безшумно по малката стълба, която водеше към пътната врата. Слепият напипа бравата и отключи предпазливо вратата. Двамата престъпници излязоха на улицата, затвориха тихо и се отдалечиха бързо. После тръгнаха по-бавно. Бижу хвана ръката на слепия и го поведе грижливо. Някои от минувачите се спираха, вадеха кесията си и слагаха дребни монети в ръката на слепеца.

— Благодаря ви сърдечно от името на слепия си баща — казваше джуджето.

Двамата крачеха бавно из улиците и тайно се присмиваха на добродушието на глупавите хора.

— Къде ще отидем днес? — запита малкият Бижу огромния си спътник.

— На Пон Ньоф — гласеше отговорът. — Но не на самия мост, а ще преминем по пътеката, която води към брега на Сена⁴.— Там можем да работим, без да ни смуцава някой, а утре Париж пак ще говори за мистериозно престъпление. Малко куче, върви по-бързо!

Двамата тайнствени престъпници поеха мълчаливо из нощната тъмнина пътя към Пон Ньоф.

Половин час след като слепият и джуджето напуснаха къщата на госпожа Небел, пътната врата на сградата пак се отвори. Но този път на улицата се промъкна една женска фигура и заключи тихо след себе си. Това беше Ева Рихтер. Тя бе наметната с черна мантия, с шапчица на главата, а гъст воал покриваше лицето ѝ. Девојката хвърли бегъл поглед към слабоосветените прозорци, зад които спеше Марион с детето си. После се отдалечи от къщата и забърза по улиците на предградието Батиньол.

Край Ева минаваха мъже, спираха се и се заглеждаха в нея. Други пък тръгваха подире ѝ, като ѝ шепнеха на ухо такива неща, от които тя се червеше от срам. Момичето забули още по-плътнo лицето си и удвои крачката си.

След доста дълго лутане тя стигна най-последно търсеното място. Намираще се пред военния затвор. Ева се поколеба за минута. Скоро обаче надви страха и смущението и пристъпи без колебание към един офицер, който в това време говореше с часовоя.

— Извинете, господине — каза тя, — искам да говоря с господин майор Форцинети.

— Как, по това време, сега, нощем?

— Да, господине. Имам да съобщя нещо важно на господин майора.

— Аз съм дежурен офицер — отговори непознатият — и не мога да позволя никому да влезе в тая сграда, освен ако знае паролата.

— Господине, моля ви, заведете ме при майора! Нося известие за дъщеря му!

Изненадан, мъжът изгледа Ева строго.

— Щом е така — реши разколебан, — уверен съм, че ще бъде оправдан, ако направя изключение. Елате с мене!

Той натисна копчето на електрическия звънец до главния вход на затвора и след няколко минути се яви ключарят с фенер и с голям сноп ключове в ръка. Часовоят отдаде чест и дежурният офицер въведе Ева в двора на затвора.

Няколко минути по-късно момичето се озова в жилището на Форцинети. Придружителят ѝ събуди слугинята и ѝ нареди да извести майора, че една госпожица желае да говори с него.

Форцинети още не спеше. Понеже в два часа след полунощ искаше да огледа килиите, седеше облечен на един стол и четеше вестници. Бедният човек беше чувствително остарял. Откакто нещастната му дъщеря избяга, сивите му коси побеляха като сняг, а челото и лицето му се набръчкаха още повече. Майорът остана учуден и изненадан, като чу от слугинята, че е дошла жена, която иска да говори с него.

Старецът изпита радостното предчувствие, че появяването на непознатата е във връзка с изчезването на Марион. Той скочи от мястото си и влезе в съседната стая, където го чакаше Ева. При влизането на стария майор момичето сне воала от лицето си. Нежните и открити черти направиха добро впечатление на Форцинети, а благородната му мъжествена фигура и печалният му вид внушиха на Ева дълбоко страхопочитание към неговата личност.

— Госпожице — започна Форцинети, — идвате в необикновено време и това ми дава основание да мисля, че ще ми съобщите нещо важно.

— Господин майор — кротко заговори Ева, — имате право. Преди няколко часа ми се удаде да направя важно откритие, което ме принуди да дойда при вас толкова късно.

— Важно откритие ли? Мислите ли, че то ме интересува?

— Да, господин майор — кимна момичето развълнувано, — то ви интересува твърде много, защото се отнася до дъщеря ви.

— До Марион?

Името се изтръгна сякаш от сърцето на стария войник. Скръбта и надеждата се вляха в него и ужасът на тъжните часове, които беше прекарал в усамотението си, възкръснаха в него. Майорът се отпусна

немошен на един стол. Момичето се уплаши. Струваше му се, че този войник, който е стоял неустрашим срещу топовните изстрели, срещу звънтенето на щикове и саби, сега ще изгуби съзнание и ще припадне. Ева дълбоко се трогна от душевното терзание на стареца, пристъпи към него и сложи ръка на рамото му.

— Кураж, господин майор — промълви тя тихо и уплашено, — нося ви радостно известие. Вашата дъщеря е жива.

— О, Боже, с нетърпение очаквам да я видя. Нали ще я видя пак, ще я притисна до гърдите си и ще бъдем заедно, заедно, както бяхме преди!

— Ще намерите дъщеря си здрава и читава — продължи Ева. — Тя е благородно, трудолюбиво момиче изкарва със собствените си ръце, честно и почтено, насъщния си...

— Но защо не се е върнала при мене? Защо работи, когато може да има при баща си всичко, което сърцето ѝ би пожелало?

— Господин майор, срамът я възпира. Вие сте я проклели веднъж и тя се страхува да не бъде повторно отблъсната.

— О, какво заблуждение! — изхлипа Форцинети, като повдигна ръце към небето. — Сърдих ѝ се, това е истина, казах ѝ тежки думи и в първия порив на скръбта си дори ѝ се заканвах. Но кое бащино сърце би останало непримиримо, кой не би простил на детето си, кой не би му помогнал, когато се намира в нещастие? При това толкова я обичам, да, обичам я неизказано и сърдечно, обичам я повече от живота си.

Очите му се напълниха и едри сълзи се затъркаляха по бузите му.

Ева също плачеше. Тя беше трогната, покъртена до дъното на душата си. На майора внезапно хрумна нещо и той бързо стана от стола.

— Вие казахте, че можете да ме заведете при нея — попита неуверено той. — Възможно ли е това да стане сега, още тази нощ? Моля, не отлагайте нито минута...

— Тогава да вървим.

— Благодаря ви, хиляди пъти ви благодаря. На дело ще изкажа благодарността си към вас. Вие принадлежите към работническата класа, нали? Не съм богат, но средствата ми все пак позволяват да...

— Спрете, спрете, господин майор! Не искам никаква награда. Не, не, господин майор — за това, което направих и остава да правя още, не искам никакво възнаграждение. Най-голямата награда за мене

ще бъде да видя щастлива бедната си приятелка. Пригответе се да вървим!

Форцинети стисна сърдечно ръката на Ева и после изчезна в съседната стая. Не мина минута и той се върна, запасан със сабя и наметнат с дълъг офицерски шинел.

— Госпожице, елате — каза той. — Накъде трябва да вървим?

— Към предградието Батиньол.

— То е доста далече оттук. Ще наемем файтон. По-скоро, да знаете как тупти сърцето ми. Мисълта, че пак ще видя дъщеря си, ме подмладява.

Старецът вървеше с такава младежка пъргавина, че Ева една го следваше. Улиците бяха опустели и навсякъде цареше мрак.

Майорът не можа да намери файтон около военния затвор.

— Нищо — примири се той, — ще вървим до Пон Ньоф. Там винаги се намира файтон или кабриолет. Нека тръгнем по най-късия път и да вървим по брега на Сена. Страхувате ли се, чедо мое?

— Ни най-малко, господин майор. Защо да се страхувам, когато ме придружавате?

— Радвам се. Както виждам, вие сте не само добро, но и безстрашно момиче. Марион трябва да ви обича твърде много, нали?

— Ние сме добри приятелки.

— Надявам се, че такива ще останете и занапред. Щом Марион се върне в къщата ми, и вие ще можете да живеете с нея.

— Господин майор, страхувам се, че не ще бъде лесно да я убедите да се завърне при вас.

Майорът спря и изгледа Ева учуден.

— Мислите ли — изрече той натъртено, — че моята дъщеря ще се колебае да се завърне в бащината си къща? О, сещам се. Може би вие мислите, че детето ѝ ще стане причина за недоразумение. Мамите се, ако мислите така. Всичко е простено. Всичко е забравено. Ще обичам заради нея и детето ѝ. Никакви упреци не ще произнесат устата ми. Моята дъщеря ще намери в мен добър баща, който не прощава наполовина, а от сърце и душа.

— Господин майор, не в това се състои работата — обясни Ева. — Марион обича един младеж. Боже, мой, каква мизерна роля трябва да играя!

Ева се спря и скри в ръце лицето си. Майорът се вгледа учуден в нея. Горкият не можеше да си обясни последните ѝ думи, нито пък болезнения ѝ вик. В душата на момичето бушуваше жестока борба. Но най-после добрият дух победи над злите ѝ намерения.

— Господин майор — хвана тя ръката на стария войник, — ще ви изповядам всичко; Не само грижата за Марион, но и лошото, недостойно чувство на завист и ревност ме накара да дойда по това време у вас. Марион и младежът се обичат искрено. Бях заслепена и мечтаех да нарека някога този младеж свой съпруг. Затова именно дойдох при вас и искам да ви заведа при Марион. Да, господин майор, имах намерение да скъсам връзките между дъщеря ви и любовника ѝ — един беден счетоводител — и да ви накарам да ги разделите.

— Никога няма да го направя — каза Форцинети, — стига да е честен момък.

— Имах намерение да ви кажа, че годеникът на Марион е безнадежден човек и че сте длъжен да ги разделите. Но това би било подла лъжа и благодаря на Бога, че нея изрекох. Не, господин майор, този младеж е достоен да се нарече ваш син. Моля ви, не отказвайте благословията си на тези две нежно любящи се сърца. Нека Марион и Арман бъдат щастливи. Боже мой, какво ми, г е, сама изрекох смъртната си присъда...

Майорът беше принуден да я прихване, за да не падне. Но прохладният нощен въздух скоро я свести.

— Чувствам се по-добре — промълви тя тихо. — Да вървим. Ще ви заведа при Марион. Тръгнах от къщата си да направя зло, но сега се връщам, за да извърша добро.

— Чедо мое, небето ще ви благослови за това — каза старецът.

Двамата продължиха пътя си по брега на Сена. Откъм реката пътят бе обрасъл с гъст върбалак и ги отделяше от шумящите води. Пред тях вече светнаха фенерите на Пон Ньоф. Пътеката стана толкова тясна, че майорът и Ева трябваше да вървят един зад друг. Форцинети тръгна напред, а момичето ситнеше след него.

Изведнъж майорът чу вик, който се изтръгна от гърдите на Ева:

— Господин майор, пазете се да не паднете. Там на пътеката има нещо!

В същата минута това „нещо“ се съживи. То побегна, скочи и се пхна между краката на майора.

Ева видя, че малкото същество измъкна кама и я насочи към коленете на стария войник. Смелото момиче се спусна към загадъчното същество и го ритна силно с десния си крак. От гърлото му се изтръгна болезнен писък и то падна на земята. В това време Форцинети отскочи встрани и извади шашката си.

— Какво става тук? — извика той високо. — Това е нападение, искат да ни ограбят!

— Хей, слепецо, накарай го да онемее! — писна малкото същество.

Из храсталака изскочи исполинска мъжка фигура и се спря до майора.

— Ето го, смажи го!

Гигантът замахна силно с железен чук. Ударът беше отправен към Форцинети.

— Назад! — извика Ева и скочи между убиеца и жертвата му. — Милостиви боже, какво значи това? Това лице, този глас...тате!...

В същия миг последва тежък удар и се чу трясък. Ева се повали с разбита глава на земята.

— Убиецо! — изрева Форцинети и се спусна с изтеглена сабя върху слепия.

— Назад, Мъртвешка глава! — извика Бижу. — Ти уби собствената си дъщеря, ти...

Последните думи на джуджето заглъхнаха на устните му и се превърнаха в глухо стенание. Острието на Форцинетовата сабя се беше забило в шията на дребното същество. Малкият престъпник хвана сабята с двете си ръце, залюля се и падна възник на земята. От раната му шурна кръв и започна да обагрят пътеката.

Бижу беше паднал до краката на Ева и се свиваше като смазана змия в предсмъртни мъки.

— Бедно момиче, ти пострада вместо мене — извика майорът и се впусна подир убиеца.

Но слепият вече не се виждаше. Той бе изчезнал. Като че ли земята го бе погълнала.

Престъпникът беше избрал страшен начин за спасение. Когато чу предсмъртния стон на Бижу, той разбра веднага, че е изгубил водача си и е останал беззащитен срещу нападателя. От моста се чува гласовете на няколко минувачи. Те бяха чули вика на майора и бързаха

към мястото на престъплението. Мъртвешката глава се разтрепера. Обзе го страшно отчаяние. Престъпникът знаеше, че е загубен, че животът му ще свърши под гилотината. Но в следната минута му хрумна друга мисъл. Престъпникът се сви на кълбо, търкулна се надолу към реката и се хвърли безшумно към вълните на Сена. Той потъна, но след малко се появи над водата и заплува в тъмнината, проклинайки слепотата си, докато си спомняше с ужас последните думи на Бижу: „Ти уби собствената си дъщеря!“

Такова страшно отчаяние обзе слепеца, че реши да сложи край на ужасния си живот и да намери гроба си на дъното на реката. Но в следния момент клетият захвърли това благородно решение и напрегна всичките си сили, за да се избави. Изглежда, че на това обезобразено мизерно тяло, лишено от зрение, нос и уши, животът беше мил и скъп.

Слепецът размахваше ръце и пореше водата. Тъмнината на нощта го прикриваше с черните си криле и никой не можа да съгледа беглеца. Но Мъртвешката глава изведнъж попадна в такова бързо и силно течение на реката, че не можа да му противостои, макар и да притежаваше исполинска сила. Престъпникът цепеше като бесен струите, но всичко беше напразно: течението го отвлечаше все повече, а силите му постепенно го напускаха. Гърлото му се стегна от страх и ужас. Той усещаше, че кръвта замръзва в жилите му, че е загубен. Опитва с всички сили още веднъж да изплува и този път сполучи да преодолее силата на течението. Тялото му се впусна през вълните и започна да се приближава към отсрещния бряг. Радостно чувство обзе престъпника, когато усети, че е избавен, в следния момент последва трясък и глух удар. Мъртвешката глава се вдигна над водата и сетне потъна бързо, като че ли на краката му беше прикачено олово. Беше се блъснал със страшна сила в лодката, която преминаваше безшумно край него. В нея се намираха двама лошо облечени мъже и гребяха бавно с веслата. Изведнъж нещо силно удари лодката и тя се наклони. Двамата скочиха бързо от местата си едва запазиха равновесието на лодката. В същото време единият от тях, младеж с грозно грапаво лице, извика:

— Ей, Соломон, там има келепир за нас. Струва ми се, че е удавен човек. Видя ли как потъна пред очите ни?

— Да, видях — отвърна Соломон Дулсети, лихварят и обирачът на мъртвите, и се наведе над водата, за да проникне с поглед под

тъмната повърхност, — но дали беше мъртвец или жив човек, това не мога да ти кажа. Драги Лейб, за подобни работи не се грижа. Ако още не е мъртвец, ще го направим. Доктор Триколет иска труп и ние ще му го доставим.

— Ето че се подава пак — прошепна младият Лейб и посочи нещо, което се подаваше над водата.

— Хвърли въдицата!

Във въздуха пропищя оловото, вързано на дълга връв, в края на която се намираше голяма остра въдица, каквито се употребяват при лов на големи риби. Въдицата попадна в брадата на разбойника и се заби дълбоко в плътта му.

— Дърпай! — заповяда Соломон Дулсети.

Трупът заплава безводно и стигна до лодката. Двамата евреи се наведоха, хванаха го и го изтеглиха. Същата лудост, която го обхващаше всякога, когато се намираше близо до смъртник, отново обзе Соломон. Старият евреин клекна до мъртвия и започна да го опипва с треперещите си ръце.

— А, какво е това? — сепна се той поразен. — Трупът е без нос, без уши, дори без очи. Дали рибите са се угощавали с него? Лошо! Доктор Триколет иска за парите си здрав, запазен труп. Лейб, донеси фенера!

— Чичо Соломон, почакай само минута — помоли момъкът. — Нека си измъкна въдицата. О, не било лесно. Ей сега ще ти светна.

Грозният момък извади от дъното на лодката малък фенер, отвори капака му и треперлив лъч освети тялото на удавения.

Соломон Дулсети хвърли бегъл поглед към отвратителното лице на удавения и изведнъж извика дрезгаво:

— Боже, това е Мъртвешката глава! Кълна се във Всевишния, че е Мъртвешката глава!

Старият евреин поглади козята си брада и после се обърна към младия Лейб — най-стария син на сестра му Себа. Госпожа Себа Лебел живееше в Броди^[1] и бе дошла от няколко месеца с детето си в Париж, за да може то да изучи занаята на почтения си чичо.

— Лейб, дете мое — изграчи Соломон, — чуй какво ще ти кажа. Този човек, този удавник, това мъртво парче месо, което уловихме с въдицата си, познавам твърде добре, защото често имах вземане-даване с него. Тоя беше най-прочутият разбойник и крадец в Париж и

всяваше страх и ужас навсякъде, където се появеше. Наричаха го Мъртвешката глава заради вида му. Лейб, ако направиш поне наполовина от това, което е направил този почтен смъртник, ще станеш богат и прочут мъж. Ще занесем сега този труп на доктор Триколет, който ще го разпори с ножовете си за полза на науката. А защо да не го продадем? За това ли, че ми е бил добър приятел? Парите са си пари, а мъртвецът си остава мъртвец. В алъш-вериша няма приятелство. Имам ли право, Мъртвешка главо?

След като изрече този човеколюбив монолог, Соломон Дулсети се обърна със засмяно лице към вкочанения исполин и го потупа по гърдите, а достойният му ученик Лейб го изгледа учуден и като се озъби, повтори многозначещата поука на учителя и майстора си:

— Парите са си пари, а мъртвецът си остава мъртвец!

Форцинети въздъхна и се хвърли на колене до Ева. Стариият войник вдигна окървавената ѝ глава, после хвана дясната ръка на нещастната и попипа пулса ѝ, за да разбере дали е жива.

— Разбойникът я уби! — изрече той тъжно. — Разби черепа ѝ с чук. Помощ, помощ, тук се извърши страшно убийство!

Този вик прозвуча страшно в нощната тишина. От Пон Ньоф няколко минувачи притичаха към мястото на престъплението, събраха се около стария майор и загледаха безутешно момичето, което умираше в ръцете му.

Притеклите се на помощ бяха трима непознати. Двама от тях очевидно принадлежаха към нощните улични птици. Те бяха жени с начервени лица, облечени в странни тоалети. Но тези нещастни същества бяха толкова добродушни, че заридяха и запроклинаха убиеца, когато видяха окървавеното полумъртво момиче.

Третото лице беше един добре облечен господин, интеллигентното му лице се украсяваше от гъста възсива брада, а зад очилата блестяха две хитри очи, пълни с живост.

— Не ридайте напразно — каза този господин на двете жени. — Ако искате да направите нещо за нещастната, побързайте към най-близкия полицейски участък и кажете да изпратят болничната кола.

Двете жени млъкнаха и се запътиха бързо към участъка.

— Мъртва ли е? — запита господинът стария майор.

— Не, мисля, че е още жива. Но нещастницата е загубена — силният удар на убиеца ѝ строши черепа.

Господинът с очилата влезе в гъсталака, спусна се през стръмнината надолу към реката и намокри кърпата си във водата на Сена. Това беше доста опасно, но непознатият го направи без да се колебае. После се покатери по стръмнината и изми кръвта по челото и страните на пострадалата. Студената вода като че ли подейства добре на нещастницата. От гърлото ѝ излезе тежка въздишка и след минута очите ѝ се отвориха. Но личеше, че трябва да употреби големи усилия, за да събере мислите си и да си спомни за току-що станалото. Силни тръпки пролазиха по тялото ѝ, а насълзените ѝ очи се устремиха към забуленото от облаци небе. И тогава изтръпна.

— Хванаха ли го? — изстена тя едва чуто. Форцинети се наведе над нещастното момиче и го погали. От раната все още бликаше кръв.

— Дете мое, за кого говорите? — запита той тихо. — Кого да хванат?

— Баща ми, слепия ми баща!

Но в следния момент мислите ѝ се насочиха в друго направление и тя продължи трескаво:

— Не, не обръщайте внимание. Аз бълнувах, тресе ме, но кажете ми бързо, хванаха ли човека, който ме удари по главата? Той е...

— Избяга — прекъсна я Форцинети. — Подлецът успя да се спаси.

От гърдите на Ева се изтръгна въздишка.

— Но неговият съучастник — продължи старият майор — не избягна наказанието си. Лежи промушен в краката ми.

— Струва ми се, че мъртвият злодей е момче — забеляза господинът с възсивата брада, — но не, сега го виждам по-добре, той е джудже.

— Бижу — изстена Ева тихо. — О, бедната майка, каква скръб ще ѝ причини това известие!

Изминаха няколко минути, без някой да проговори. През това време Форцинети и непознатият се оглеждаха нетърпеливо за болничната кола. Ева охкаше тихо и студени тръпки побиваха младото ѝ тяло. Тя вдигна бавно ръка и майорът почувства, че му хваща пръстите.

— Господин майор — прошепна тя с гаснещ глас, — последният ми час приближава. Усещам, че ще умра.

— Дете мое, не мислете за това! Вие ще живеете, пратихме вече за лекар.

Ева поклати печално глава и въздъхна безутешно.

— Помощта ще пристигне късно — простена тя. — Усещам, че до няколко минути всичко ще свърши. Никой, никой не ще плаче за мене, светът не ще забележи смъртта ми. Животът ми беше мрачен, мизерен, без любов и без щастие.

Форцинети и непознатият гледаха съчувствено прелестното младо момиче, което нямаше щастието да се наслаждава на живота.

— Но преди да умра — продължи Ева с все по-слаб глас, — искам да махна един тежък товар от душата си.

— Щом стигнете болницата, можете да повикате свещеника — утешаваше я Форцинети. — На него ще се изповядате, ако наистина ви тежи грях.

— Не ми трябва свещеник. На вас, майор Форцинети, и на този господин от другата ми страна ще изповядам тайната си. Бързо, нещо необикновено става с мене, студено... студено ми е... очите ми се премрежват... Притъмнява.

— Това са признаци на близка смърт — промърмори непознатият, като обърна лицето си.

Ева опита да се изправи малко. Чертите на смъртнобледото ѝ лице бяха обтегнати, а очите ѝ светеха необикновено. Внезапно тя вдигна дясната си ръка и посочи към отвъдния бряг на реката, сякаш виждаше там някакъв призрак. После от устата ѝ се изтръгнаха с голяма мъка следните думи:

— На Дяволския остров — далече през морето — тлее един злочестник. Той се нарича капитан Алфред Драйфус. Казваха и казват още, че е изменил на Франция, осъдиха го, отделиха го от жена и деца и го пратиха на заточение. Но аз... — гласът изведнъж се усили и тя продължи едва ли не с тържествен тон — аз се кълна тук пред лицето на смъртта и Бог нека ми бъде свидетел: капитан Драйфус е невинен, той стана жертва на един мизерен и безсрамен подлец!

Умиращата се повали пак с болезнен вик на коленете на Форцинети. Непознатият се наведе над главата ѝ и прошепна задавено.

— Всемогъщи Боже, какво знаете за капитан Драйфус О, съвземете се, говорете, говорете! Вие казахте, че е невинен. Имате ли доказателства? Слава Богу, тя пак отваря очите си!

Умиращата отвори уста и бързо продължи:

— Името ми е Ева Рихтер. Бях на служба в дома на Драйфус... майор Естерхази ме принуди да открадна от господаря си ключовете от писалищната му маса и Естерхази взе документите. Драйфус не е предател, той е невинно осъден... невинно... не...

От гърдите на Ева излезе още един глух стон и после тя затвори завинаги очи. Нещастното момиче се отпусна настрана, остана неподвижно и предаде душата си на Бога.

Старият войник закри с ръце очи и прошепна:

— Нещастната умря, без да ми каже къде да търся дъщеря си.

По Пон Ньоф мина кола. Светлината на фенерите ѝ пронизваше нощния мрак. Тя се приближаваше бързо към местопрестъплението. Беше болничната кола, предназначена да закара Ева в болницата.

Телата на Ева и на джуджето Бижу бяха положени в нея и тя потегли към моргата — къщата на смъртниците. Форцинети и непознатият се упътиха заедно към Пон Ньоф.

— Умиращото момиче ви назова по име — каза господинът с очилата. — Вие сте майор Форцинети, управителят на военния затвор. Вашето име бе достатъчно да ми покаже, че имам работа с човек, известен със своята честност. Господин майор, случаят ни събра по чуден начин и ние сме свидетели на последното признание на умиращата, че капитан Драйфус не е изменил на Франция, а майор Естерхази — този мизерник — е откраднал известните документи на нещастния си колега и ги е продал на чужда държава.

— Господине, чух всичко — съгласи се майор Форцинети. — И мога да ви кажа, че показанията на умиращата никак не ме изненадаха. Винаги смятах Драйфус за невинен и знаех още от самото начало, че този офицер не е нито предател, нито престъпник. Да благодарим на Всевишния, че е изпратил сега лъча на истината, за да разпръсне най-после мрака на това ужасно подло дело. Сега поне знаем къде да търсим нечестивия виновник.

Непознатият се спря и сложи ръка върху рамото на Форцинети.

— Господин майор — погледна го той в очите, — решен ли сте да разгласим истината и да се борим заедно за нещастния заточеник на Дяволския остров? Готов ли сте да развеем знамето на истината и правдата и да се борите заедно с мен против лъжата и измамата

дотогава, докато издействаме мъченикът да се върне пак в отечеството си и да прегърне жената и детето си?

— Да, решен съм! — отговори старият майор. — Зная, че ще загубя длъжността си, но предпочитам да гладувам и мръзна, отколкото да живея с мисълта, че един честен човек чезне невинно в желяза и окови, а виновният подлец тържествува.

— Господин майор — пламнаха очите на непознатия, — вие ми говорите искрено. Да, -и аз ще издигна глас, макар цяла Франция да се опълчи против нас. Майор Форцинети, ние ще бъдем най-послед победители — истината трябва да излезе наяве, въпреки че е заровена дълбоко в земята!

Двамата мъже си подадоха ръце и после се прегърнаха. Те стояха на Пон Ньоф и под тях шумяха загадъчно водите на Сена.

— И тъй, господин майор — завърши непознатият, — ние сме съюзници и рамо до рамо ще се впуснем в смела борба. Тия дни ще чуете нещо повече за мен. Дотогава нека моето име ви послужи като гаранция, че сте се съюзили с порядъчен човек. Аз съм писателят Емил Зола!

---

[1] Окръжен град в Източна Галиция (Австрия). ↑

30.

Неописуема ярост бе обхванала губернатора Грефин, когато му съобщиха за бягството на затворниците от Дяволския остров. Той управляваше поверената Му страна с тиранична строгост. От този жесток губернатор не трепереха само бедните затворници, но и чиновниците и населението. Държавните служители и гражданите пъшкаха под страшния му гнет и биваха жестоко наказвани и за най-малката грешка. Понеже притежаваше неограничена власт във Френска Гвиана, всяка негова дума беше закон, а имаше и обичая да записва законите с кръв.

Грефин беше много честолюбив и се гордееше, че в Париж го наричат тиранинът на Каена и са доволни от свирепото му управление. Правителството на френската република имаше причина да бъде доволно от жестокия си пълномощник. Години бяха минали без някаква жалба от Каена да стигне до ушите на управниците в Париж. Изглежда, Грефин разбираше от работата си. При други губернатори затворниците правеха опити за бягство, в които повече или по-малко участваха и подкупени чиновници. Но когато Грефин пое управлението, изведнъж се прекратиха всички нарушения в Каена. Губернаторът наказваше с камшика си безмилостно, както чиновниците, така и нещастните затворници, които гинеха в килиите на крепостта и по съседните острови.

Лесно можем да си представим как се разбесня Грефин, когато узна, че затворниците от Дяволския остров са избягали. Губернаторът направо полудя от гняв, когато му съобщиха за инцидента. Изненадата му беше двойно по-неприятна, понеже той се беше оженил повторно едва осем дни преди това. Взел бе прелестна американка, вдовица на полковник, която му донесе освен завидната си красота и значително богатство.

Госпожа Милдред Грефин беше твърде привлекателна личност, жена между двадесет и пет и тридесет, и с първия си мъж, полковника, бе прекарала доста неспокоен живот в Западна Америка. Тя се бе борила с него рамо до рамо против индианците, нерядко с опасност да

бъде грабната от червенокожите и да странства след това в шатъра на някой индиански главатар. Полковникът стана жертва на отровна индианска стрела, а нещастната му вдовица се завърна в Ню Йорк, продаде имуществото на мъжа си и тръгна да пътешества.

По време на пътуването си се отби в Каена и престоя там няколко седмици. Грефин видя Милдред, влюби се до полуда в хубавата жена с черна коса и сини мечтателни очи и поиска ръката ѝ.

Губернаторът беше двадесет и пет години по-стар от американката, косата му беше вече посивяла, а тялото му — изморено от тропическия климат. Но при все това Милдред прие предложението му и след няколко седмици те бяха венчани в църквата „Света Троица“ в Каена. Могъществото на Грефин, неговата длъжност губернатор на Френска Гвиана, надеждата, че този честолюбив мъж в скоро време ще бъде преместен в Париж, където му предстои бляскава кариера — това беше причината Милдред да се съгласи на този брак. Грефин беше упоен от щастие и му се струваше, че се намира на седмото небе. Този разсъдлив и студен мъж за пръв път в живота си усети онова чувство, което изпълва гърдите с горещи желания и тласка кръвта по-бързо в жилите. Хубавата Милдред успя да събуди у него страст, каквато никога не е вярвал, че притежава. Влюбеният тиранин забрави всичко и се отдаде с такова увлечение на сладостите на медения месец, че за пръв път занемари задълженията си и остави почти без надзор крепостта и околните острови. Точно тогава го поразиха като гръм съобщението, че Драйфус и другарите му са избягали от Дяволския остров. Нежният любовник се превърна пак в предишния суров и педантичен владетел. С трескава бързина даде нужните разпореждания за преследване на бегълците. Служителите, и те стреснати от събитието, стриктно изпълняваха заповедите му. Цяла Каена беше на крак. Навсякъде владееше вълнение, а гражданите с шепот предаваха помежду си вестта за невероятната случка.

Първата заповед на Грефин се отнасяше до нещастния Мурильо и подчинените му надзиратели. Те всички веднага бяха оковани и затворени в килиите на крепостта. Щяха да прекарат там, докато ги осъдят за тяхната немарливост. За броени часове бе подготвен за отплаване правителственият параход, на който щеше да се качи лично губернаторът, за да ръководи сам преследването на бегълците. Не беше изтекъл и половин ден, откакто бегълците бяха напуснали Дяволския

остров и параходът с управника на колонията и рота войници се впусна в открито море.

Но внезапно се случи нещо, което нещастните бегълци биха приветствали, ако знаеха. Параходът беше изминал едва десет мили, когато се повреди. Грефин се гневеше, но всичко беше напразно. Параходът трябваше да се върне в пристанището за ремонт. Това именно причини закъснение от цели двадесет и четири часа. Нещастните бегълци бяха се вече зарадвали, че са спасени, но орисницата им явно им беше определила горчива съдба. След като поправиха парахода, Грефин продължи веднага преследването.

Наистина Легуве, Ервин, Одета и Антонина успяха да се изплъзнат, но благородният капитан Драйфус и бедният сакат Мирович попаднаха, в ръцете на тиранина. Двамата нещастници бяха оковани и затворени в хамбара на кораба. Грефин се завърна тържествено в Каена и извести на обитателите на града, че четирима от бегълците са намерили смъртта си в морето, но все пак е сполучил да хване освен убиеца и фалшификатора Григорий Мирович и най-важния затворник, предателя на Франция, разжалвания капитан Драйфус.

Двамата затворници бяха отведени в къщата на губернатора, където за през нощта ги затвори в мръсна подземна килия. На сутринта дойдоха няколко въоръжени войници и заведоха Драйфус в работния кабинет на губернатора. Грефин смяташе да го подложи на строг разпит и после да произнесе присъдата му. Той кимна на войниците да излязат вън и да го оставят насаме със затворника. Губернаторът се приближи до окования капитан и го измери със строг изпитателен поглед от главата до петите. Но Драйфус устоя на този поглед, без да трепне.

— Виждате — започна Грефин, — че вашите глупави бълнувания за свобода се осуетиха и че се намирате пак в моя власт. При това трябва да ви уверя, че няма да успеете да измамите нашата бдителност. Освен това знаете твърде добре, Алфред Драйфус, че поради бягството си заслужавате наказание, видът на което ще зависи напълно от вас. Кажете ми, помогнаха ли ви надзирателите при бягството?

— Господин губернатор — отвърна Драйфус без колебание, — ще ви кажа самата истина. Никой от надзирателите не е имал пръст в нашето бягство: Те не са и помисляли дори за подобно нещо.

— А Мурильо?

— И през ум дори не му е идвало.

— Лъжа — изръмжа гневно Грефин. — Доверих се на Мурильо, но подлецът ме измами. Не беше ли Одета, дъщерята на доставчика Панталон, която носеше на вас, предатели, оръжия, барут, сечива и други неща? А тази уличница беше годеница на Мурильо и само с негово позволение можеше да посещава Дяволския остров. Драйфус, вашите роднини са подкупили този испанец и това ми е ясно като бял ден.

— Господин губернатор, уверявам ви още веднъж, че Мурильо е невинен.

— Драйфус, вие сте луд — скочи Грефин. — Малко ли ви мъчеше Мурильо? Защо го защитавате? Ако признаете, можете да разчитате на моята милост. Трябва да се докаже, че някой от чиновниците ми има пръст в тая работа, иначе в Париж няма да повярват на моето донесение. Разбирате ли ме? Принуден съм да обвиня някого от чиновниците, че ви е помагал при бягството. Драйфус, нуждая се от вашето свидетелство. Ще свидетелствате ли против Мурильо? Капитанът поклати глава.

— Наистина — каза той, — Мурильо се отнася зверски със затворниците, той ни е мъчил, изтезавал ни е, създавал ни е невероятни притеснения, но все пак никога няма да се реша на такова долно отмъщение — да обвиня невинен човек. Господин губернатор, още веднъж ви казвам, че нито Мурильо, нито пък другите надзиратели знаеха нещо за нашето бягство.

Грефин сви рамене и се отправи към писалищната маса.

— Драйфус, всеки спи така, както си постила. Това ще знаете от опит... Сега искам да ви питам друго нещо. Вие ми казахте, че вашите другари се хвърлили в морето. Поддържате ли още това твърдение?

— Да. Легуве, Ервин, Одета и младият Антонио предпочетоха смъртта пред пленничеството.

— Безсрамна лъжа — кипна губернаторът. — Капитанът на един търговски кораб ми докладва днес, че хората му съгледали близо до сушата малка лодка, в която навярно се намирали другарите ви. Тъй като корабът беше френски, веднага се спуснал да преследва бегълците, но не успели да ги настигнат. Клетниците слезли на брега, оставили лодката и избягали.

Капитанът вдигна окованите си ръце и радостно възкликна:

— О, милостиви Боже. Благодаря ти за това съобщение! Милите ми приятели са се избавили. Горките, поне те се освободиха от Дяволския остров.

Губернаторът се усмихна злобно и продължи:

— Както виждам, вие смятате другарите си за избавени. Но това е измама и нищо повече. Обожаваните ви приятели са намерили, по всяка вероятност, отдавна смъртта си. Моряците на търговския кораб, насърчени от обещанието, че ще получат голяма награда, ако хванат бегълците, се спуснали подир приятелите ви, обсипали ги с град от куршуми и им отнели провизиите и оръжията. Сега ще ви стане ясно, че другарите ви ще загинат от глад и жажда или пък ще бъдат разкъсани от дивите зверове. Е, Драйфус, радвате ли се още за свободата на другарите си?

— Да, хиляди пъти да — извика капитанът с пламнали очи, — завиждам им за щастието, че са се избавили от несправдливостта на този свят.

— Бихте ли били благодарен, ако заповядам да ви умъртвят? — запита насмешливо Грефин.

— Господин губернатор, вие нямате власт да направите това. Но ако това е възможно, бих приел смъртта като избавление.

От прага на съседната стая се чу тихо възклицание на учудване. От няколко минути вече вратата беше отворена и на прага ѝ се показва женска фигура. Това беше Милдред, съпругата на губернатора. Погледът ѝ спря върху стройната фигура на окования капитан. Лицето му бе бледо, но изразяваше красота, духовност и смелост — неща, които обикновено пленяват сърцата на жените. Разбира се, остарелият и прегърбен вече Грефин не можеше да се сравни с младия и строен Драйфус. Дали Милдред правеше подобно сравнение? Така поне изглеждаше. Красавицата хвърли бегъл, но презрителен поглед към белокосия губернатор и после изгледа затворника с неприкрито учудване. Когато той призна със страстен огън в гърдите си, че не се страхува от смъртта и я предпочита пред затвора, Милдред не можа да въздържи съчувственото си възклицание. В следния момент обаче, чертите на лицето ѝ се върнаха в изражение на безгрижна гордост, тъй като губернаторът се беше обърнал и идеше към нея.

— А, вие сте тук, мила моя — посрещна я той усмихнат. — Елате по-близо. Погледнете този човек, той ме принуди да замина така

ненадейно и да ви оставя сама. Това е разжалваният капитан Драйфус, предателя на Франция. Мисля, че ви говорих вече за него.

— Да, споменахте ми за нещастника — кимна губернаторшата. — Но още преди година бях чела по този въпрос в американските вестници. Драги Грефин, трябва да ви призная, че съотечествениците ми не споделят мненията на французите по това много шумно дело. Американците казват, че френското правосъдие е извършило страшно и подло убийство над капитан Драйфус и че с това цяла Франция се е опозорила.

Губернаторът хвърли бърз осъдителен поглед на съпругата си. Драйфус трепна от радост. Признанието на американката го беше трогнало. Нещастникът погледна благодарствено красивата жена и каза развълнувано:

— Благодаря ви, милостива госпожо, за искреното съчувствие на съотечествениците ви.

Милдред му се усмихна и на капитана се стори, че устните ѝ прошепнаха няколко думи, които, за съжаление, не разбра. Грефин се беше приближил към писалището, наведен над него, та не чу думите на затворника, нито пък успя да забележи пламенния поглед, който съпругата му хвърли към нещастника.

Милдред се върна в съседната стая, а губернаторът позвъни. Ординарецът влезе и отдаде чест.

— Старият Дакоста тука ли е?

— Току-що пристигна, Ваше превъзходителство.

— Доведи го!

След минута вратата се отвори и една необикновена мъжка фигура влезе в стаята.

Той беше дребен човек, с широки рамене и с лице като на куче. Дългите му посивели коси висяха чак под ушите и му придаваха изглед на същински булдог. Човекът с кучешкото лице беше облечен в стар войнишки мундир. Над панталоните му се виждаха високи ботуши, а в ръката си държеше широкопола сламена шапка. Очите му също имаха необикновен вид. Те бяха розови като на албиносите и изглежда, че не бяха свикнали с дневната светлина. Ясните слънчеви лъчи, които проникваха през широкия прозорец, ги бяха уморили дотолкова, че притежателят им беше принуден да ги държи затворени.

— Дакоста, заповядах да ви повикат — каза Грефин на влезлия.

— По дяволите, господин губернаторе — отвърна старецът, който, изглежда, не отбираше много от правилата на държание, — вие ме принудихте да изхвъркна от страшното си гнездо, което не съм напускал от пет години. Откакто умря от глад последният ми затворник, нито съм виждал човек пред очите си, нито пък съм търсил човеци. Храна ми носят всяка седмица с параходчето и я слагат в голяма кожена торба, която закачвам отвън.

— Добре, Дакоста — прекъсна го губернаторът, комуто дотегнаха празнословията на стареца, — повиках ви по важна работа. Тази нощ ще ви изпратя един човек в кулата на глада. Наред ли е всичко в тази развалина.

Човекът с кучешкото лице се разсмя толкова гръмко, че се видяха кучешките му зъби.

— Наред ли, господин губернаторе? — изхихика той. — Питате ме дали в кулата всичко е наред! Ха-ха, че може ли да бъде другояче? Вехтата сграда се руши все повече и повече. Когато зафучи бурята, стените се клатят така, че ще се срутят в морето. Господин губернаторе, и дупката на глада също е наред. Водата се качва и спада така равномерно в нея, че точно може да се определи, кога е приливът и кога отливът. По пода ѝ се влачат безброй гадини, а отвън караулят големи акули, които с нетърпение се опитват да се вмъкнат вътре и да докопат жертвата си.

Дакоста свърши описанието с груб смях.

— Старче, отдавна ли обитавате тази страшна кула? — се включи в разговора Милдред от прага на съседната стая, като хвърли съчувствен поглед към Драйфус.

— От двадесет години, госпожо — отвърна Дакоста. — Доста отдавна, нали? Но вехтата кула ми е по-мила, отколкото хубавата ви къща. Там поне не виждам подлите хора. Там живея в един свят, който принадлежи само на мен. В полусрутената ми каменна кула съм виждал всякакви сцени. Тя надминава всякакви театри. Но, госпожо, това бяха само трагедии и то от най-страшните. Аз бях едничкият зрител — цялата публика се състоеше от моята личност.

— Старче, вие говорите като образован човек — продължи Милдред учудена.

— Може би съм бил някога — отвърна Дакоста почти грубо. — Господин губернаторе, да се върнем на думата. Кой е този, когото

искате да пратите в моя театър?

— Ето този — каза Грефин, като посочи Драйфус.

— За колко време ще го пратите?

— Само за четири седмици. Клетникът е заслужил това наказание и струва ми се, че съм доста снизходителен.

— Четири седмици — викна Дакоста, като хвърли на капитана изпитателен поглед като лекар, който трябва да извърши тежка операция и преценява дали пациентът може да я понесе. — Четири седмици не са много, но не всеки ги преживява. Е, добре, очаквам го тази нощ. Сцената е готова, само актьорът още липсва. Нека дойде и той.

Човекът с кучешкото лице поздрави набързо и излезе.

Губернаторът позвъни и заповяда да отведат Драйфус в затвора. Милдред проследи с поглед нещастния капитан, докато вратата се затвори след него.

Навярно губернаторът би се отнесъл много по-строго към затворника, ако това желаше младата му жена.

Настъпи тиха и ясна нощ. От Каенското пристанище тръгна лодка. На малката ѝ мачта се намираше червен фенер, което показваше, че е правителствена. В лодката лежеше нещастният Драйфус с вързани ръце и крака. Четирима войници с пълни пушки го пазеха. Компанията допълваше още един чиновник, който седеше на руля.

Драйфус гледаше към ясното небе, като се наслаждаваше на множеството блестящи светове. Вече знаеше, че дълго няма да види ни луна, ни звезди и че, може би, ги гледа за последен път. Един вътрешен глас му подсказваше, че ще понесе и ужасите на гласа. Знаеше от надзирателите и затворниците за страшната кула на глада. Подочул бе, че в нея затварят нещастниците и им дават всекидневно само по парче хляб и малко вода. Знаеше и това, че мнозина са намерили там смъртта си, или пък са полудявали от страшни мъки и изтезания. Но измъченият Драйфус не се страхуваше, уповавайки се на Бога.

— Животът ми е в Божиите ръце — мислеше си той. — В кулата на глада не ще е по-лошо от Дяволския остров, а този Дакоста може би не е по-зъл от Мурильо.

Лодката беше достигнала най-издадения ъгъл на крепостната стена. На около петстотин крачки от това място се издигаха мрачни

развалини във вид на кула и свършваха с голяма платформа, обкръжена с желязна галерия. Цялата старинна сграда стърчеше върху подводни скали, сякаш, че бе израснала от морето.

На кормчията предстоеше трудна работа, тъй като трябваше да прекара лодката през вълните, които се разбиваха с шум о стените на кулата. Но човекът си разбираше от работата — лодката ги премина успешно и спря пред тясна каменна стълба. В същия момент се отвори невидима на пръв поглед желязна врата. Войниците вдигнаха вързания Драйфус от лодката и го понесоха във вътрешността на кулата. Дакоста стоеше със запален фенер на стълбата и очакваше жертвата си. Човекът с кучешкото лице заповяда на войниците да сложат пленника на най-долното стъпало и да го оставят там.

— Ще го занеса сам в затвора — обясни той натъртено. — Човекът е вързан и не може да ми се противи.

Войниците се зарадваха, че се отърват от мрачната кула, за която се носеха страшни слухове. Те напуснаха сградата, влязоха в лодката и забързаха да се отдалечат от злокобното място.

Старецът заключи желязната врата след тях и се изсмя. Тогава се обърна и освети с фенера лицето на капитана.

— Какво ще стане с мене? — попита нещастникът. В същия миг той забеляза нещо странно. Старецът сложи фенера на горното стъпало и извади от пояса си дълъг блестящ нож. През главата на злочестия затворник премина мисълта: „Значи, мен ме изпратиха тук, за да ме премахнат тайно... Прощавай, Херманса, прощавай и ти, мой мили Андре. Ако има второ виждане, ще ви прегърна там горе, откъдето преди малко милиони звезди пращаха лъчите си върху мен.“

Човекът с кучешкото лице се наведе и започна да точи ножа си на едно от каменните стъпала.

— Дано ударът постигне целта — шепнеше Драйфус. — Дано не трепне ръката на убиеца! О, Боже, прати ми бърза и лека смърт, не ме оставяй да се мъча!

Дакоста бе свършил ужасното приготвяне. Той се наведе с блестящия нож в ръка. Капитанът не трепна, а гледаше спокойно и усмихнато в лицето му.

— Старче — каза той, — ако имаш поне искрица от човешка любов в гърдите си, не ме мъчи и свърши по-скоро!

— Не бой се, ще изпълня желанието — отвърна човекът с кучешкото лице и червените му очи светнаха в полумрака като два разпалени въглена.

Ножът му премина като светкавица през въздуха. Капитан Драйфус бе затворил очи и знаеше, че настъпва последната минута от живота му!

31.

Огромната китайска империя стана известна за чужденците едва в най-ново време, а китайската стена, която досега отделяше тази неизмерима азиатска държава от цивилизования свят, се отваря твърде бавно.

Добре е известно за Китай, за живота, поминъка, обичаите, нравите, религията, писмеността, добродетелите и пороците на китайците. Но има още много неща, които са и ще останат дълго време тайни за света. Най-интересното е, че дори и последният китаец не издава тайни на чужденците. Почитателите на Конфуций изобщо са мълчаливи и дори в чужбина не казват какво става зад стените на държавата им. Те с хиляди напускат отечеството си и се заселват в Америка, но и там остават неми и се стремят само да печелят пари.

По-достъпни за чужденците са тези китайски области, които се намират близо до руската граница. За тях знаем вече нещо повече, отколкото за вътрешните предели на Китай. Така например в Урга, най-забележителния град на Монголия, всяка година става голям пазар, на който се стичат обитателите на по-отдалечените краища на небесната империя. Този пазар започна с любимото на всички зрелище. То се състои в наказание на всички престъпници, които са били осъдени през изтеклата година със смърт.

Тези наказания се изпълняват бързо и без всякакви смущения. Престъпниците се връзват на колове, а палачът им разпаря корема. На тези пък, които са осъдени да изтърпят съвсем позорната смърт, като например оскърбителите на императора и императорското семейство, предателите, неблагонадеждните политици и религиозните отстъпници, след разпарянето на корема им отсичат и главата.

С отсичането на главата китаецът се лишава и от гордото си украшение — от перчема, а без него няма достъп в китайското небесно царство и не може да види Конфуций и да се наслаждава на прелестите на рая. По този начин биват наказвани понякога стотици престъпници, а народът се възхищава от кървавото зрелище и ръкопляска на палача.

С края на тази вандалска драма завършва програмата от първия ден на панаира в Урга.

Вторият ден е посветен почти изключително на ядене и пиене. Теснооките панаирджии започват гощавката си най-напред с пилаф или с яхния, после ядат сготвени паяци, пържени брашнени червеи, перки от акули, птичи гнезда, полугнило печено месо и пият шербет.

Във всяка къща се разнася нестройна музика, навсякъде се чуват смях, вик и врява. Народът нахлува в шатрите или застава учуден около фокусниците и вълшебниците, които показват изкуствата си в дъсчени бараки или в палатки и примамват хората с тъпани и свирки. Но най-много се посещават помещенията, където се пуши опиум. Там синовете на небесната страна смучат през наргилета тази отрова, която ги потапя в сънища, в които забравят, че се намират на земята, и им дава възможност да предвкусят райските наслади.

Така завършва и вторият пазарен ден в Урга.

Третият ден е посветен на продажбата на всякакви стоки, които се произвеждат в Китай.

Четвъртият ден е най-забележителният. През него се излага за продан най-търсената стока, за която мнозина се пропътували повече от хиляда мили. Този четвърти ден е посветен изключително на търговия с жива стока — с роби. Лица от двата пола са изложени за продан. Продавачите и купувачите се пазарят, а привечер богатият китаец събира купените роби и ги изпраща под надзор в своите плантации за чай или ориз, където с усилена работа трябва да докарат на господаря си печалба.

Този знаменит ден приключва с блестящи илюминации: безброй ракети осветяват нощното небе, множество народ се вълнува из осветените улици, нахлува в кръчмите и се напива от радост и възторг.

— Знаменитият панаир в Урга завършва с външна и вътрешна илюминация и на другия ден в града владее обикновената тишина, пияните изтрезняват и се залавят пак за работата си.

Четвъртият ден от панаира клонеше към обяд. Около дъсчените бараки, където бе изложена за продан живата стока, се трупаха множество купувачи. Но най-много се бяха събрали около палатката на един стар китаец. Той изкарваше робите си един по един и ги продаваше с наддаване. Ли Фонг, така се казваше търговецът, беше разпродад почти всичката си жива стока и бе спечелил доста пари.

Окачените около врата му върви бяха пълни с четвъртити сребърни и златни китайски монети и показваха, че е имал сполучлив ден.

Ли Фонг удари с чук големия си там-там^[1], който висеше пред него и извика високо:

— Внимавайте, граждани на Урга, приятели, любимци, купувачи, отворете си очите. Сега ще извадя за продан два роба, които Са родени извън границите на нашето небесно царство! Те се наричат християни и отказват да приемат нашата вяра. Именно затова ще ги направим роби.... Приатели, такава стока се намира рядко. Онзи, който купи тези християни, може да има голяма полза от тях, защото са опитни в много неща, които на нас още са неизвестни.

Ли Фонг даде знак на един от слугите си. Пердето на палатката се вдигна. Павловна и Питу излязоха на подиума. Те бяха посрещнати с презрителни викове.

— Ли Фонг — извика един шкембест китаец, — тези двама християни трябваше да бъдат наказани още първия пазарен ден заедно с другите престъпници!

— Каква грозна жена! — каза друг. — Вижте, колко големи крака има. Дори и най-грозната китайка е по-хубава от нея!

Павловна не разбра ни дума от тези оскърбления. Може би горката не би чула виковете на китайците, дори и да знаеше китайски. Тя стоеше потънала в печал и скръб, а погледът ѝ беше отправен в далечината. Младото момиче бе обхванато от апатия. Тя разбираше низостта на положението си. Отвращаваше я мисълта, че ще бъде продадена за пари като стока и отведена от някой китаец като робиня. Нещастницата Се утешаваше с мисълта, че в нейните ръце се намира средство, с което във всяко време може да се избави от ужасите на робството. Горката бе решила да сложи край на живота си, ако бъдещият ѝ господар се отнесе недостойно с нея. Това страшно решение беше ясно отпечатано на лицето ѝ.

Ли Фонг удари пак с чук там-тама и множеството млъкна.

— Приатели — извика търговецът на роби, — колко давате за тези двама християни? Вижте ги добре и после говорете! Това момиче има здраво телосложение, то ще може да изпълнява и най-тежката работа, била тя полска или късна. Вярвам, че е нещо и във всички други работи, които жената трябва да знае. Купете го като робиня на жените си, те ще ви бъдат безкрайно благодарни, защото християните

умеят да се грижат за господарките си и са добри и верни прислужници. Що се отнася до този мъж — Ли Фонг посочи треперещия Питу, лицето на който изразяваше страх и ужас, — не искам да скрия от вас, че има малък недостатък — човекът е гърбав. Но, приятели, това нищо не значи. Макар и гърбав, той може да носи тежки товари. Хора, колко ми давате за тези двама християни? Предложете цена за тях!

Но купувачите на жива стока мълчаха. Като че ли никой нямаше желание да стане господар на тези двама роби. Вместо предложения, до ушите на Ли Фонг достигнаха подигравки и смехове.

— Може би никой не ще ни купи — прошепна Питу на Павловна.

В същата минута множеството се размърда. Четирима носачи носеха изцяло украсена носилка към трибуната. В нея седеше богато облечен китаец, нисък грозен човек с подпухнало лице и голям корем — белези, че яденето и пиенето бяха единственото му занимание. На шапчицата му стърчеше пъстро пауново перо — явен знак, че е големец.

— Това е мандаринът Квон Иинг — прошепна един от служителите на Ли Фонг. — Той е най-големият богаташ в Урга. Може би ще купи твоите християни — тогава можеш да благословиш Бога.

Множеството млъкна и мандаринът слезе от носилката. Хората му го вдигнаха на трибуната. Квон Иинг се приближи бавно до търговеца на роби и тихо размени няколко думи. Ли Фонг се поклони учтиво пред богатия знатен купувач и повика Питу.

Бившият директор на парижката тайна полиция измърмори страшно проклятие и после покорно пристъпи към мандарина. Дебелият китаец го заплю и после се отвърна от него.

След това Ли Фонг го заведе при Павловна.

Младото момиче стоеше със сведени към земята очи пред дебелия човек, който беше впил поглед в него, като че през живота си не бе виждал жена. После опипа с тлъстата си ръка закръглените рамене на момичето. Дебелакът кимна доволен. Но когато искаше да продължи оглеждането и посегна към гърдите на младото момиче, Павловна отстъпи решително и го изгледа с презрение. Мандаринът Квон Иинг никак не се обиди от това. Напротив, той намери презрителния ѝ поглед за забавен. Китаецът се смееше, дебелият му

корем се тресеше, а малките му очи изчезнаха в подпухналото му лице. От учтивост и страхопочитание пред могъщия мандарин се смееха от все сърце и стоящите около него.

Търговецът на роби заудря още по-силно чука по своя там-там. Мандаринът току-що беше предложил цена за робите и искаше да я обяви на събраното множество.

Най-после се въздвори необходимата тишина и Ли Фонг извика високо:

— Приятели, високопоставеният могъщ мандарин Квон Иинг току-що ми предложи цена за робите християни. Този знатен човек, този любимец на императора и на небето благоволи дами предложи двеста сребърника за тях.

Множеството се учуди. Всички бяха на мнение, че тази цена е прекалена за двама европейци, които дори не знаят китайски език.

— И така, двеста сребърника — извика продавачът и вдигна чукчето върху там-тама, — дава ли някой повече? Двеста сребърника — първи път, двеста сребърника — втори...

Павловна с ужас забеляза, че дебелият мандарин хвърля върху нея алчни погледи — той считаше вече хубавото момиче за своя собственост.

— Двеста втори път — изрева Ли Фонг, — двеста...

— Четиристотин сребърника!

Тези думи, казани на добър китайски език, сепнаха множеството. Всички се обърнаха към посоката, откъдето се чу предложението.

Ли Фонг скочи и се мъчеше да разбере, дали този вик бе подигравка или изхождаше от личност, която би могла да му вдъхне доверие.

Квон Иинг седеше наглед спокойно, с кръстосани крака върху атлазена възглавница, сякаш това не го засягаше. Но в тъпия израз на лицето му все пак се долавяше любопитство към този, който се бе осмелил да удвои предложената от него цена.

Павловна и Питу също погледнаха с интерес непознатия.

— Четиристотин сребърника — потвърди гласът високо и ясно.

През навалицата си пробиваше път висок, снажен мъж и напредваше бавно към трибуната. Човекът беше китаец — това доказваха дрехите, които носеше под широката синя мантия, и дългият му перчем. Но чертите на този доста млад човек не бяха азиатски. Те

издаваха благородство и интелигентност, а в големите му сиви очи се криеше нещо, което не беше характерно за китайците. Строгийт му поглед понякога ставаше благ и приятен. Тогава очите му изразяваха добродушие и разум.

Такъв беше той и сега, когато се качваше по стъпалата на трибуната и се изправи до мандарина и продавача на роби.

Човекът стоеше спокойно със скръстени ръце на мястото си, без да погледне робите, за които наддаваше. Но той не погледна и мандарина, който седеше ням като тях на атлазената си възглавница.

Новият купувач беше познат на тълпата. Щом го видяха, почти всички го познаха и името му се понесе от уста на уста.

— Това е Хонг Вах, най-големият търговец на чай и най-заможният човек в Урга.

— Той и мандаринът са заклеті неприятели.

— Ще бъде весело наддаване.

— Вижте само как този мошеник Ли Фонг потрива ръце и се усмихва. Подлецът ще направи добра търговия, ако тези бойни петли започнат да наддават.

И наистина Ли Фонг изглежда се надяваше на голяма печалба. Той удряше силно тантама и викаше с висок глас:

— Четиристотин сребърника! Добре познатият, високоуважаваният Хонг Вах ги предложи, кой дава повече?

— Петстотин — изсумтя дебелият мандарин.

— Хиляда — каза Хонг Вах спокойно. Мандаринът поклати глава и после изкрещя:

— Хиляда и сто в сребро!

— Две хиляди!

Някъде из тлъстините излезе лека въздишка, мандаринът изглежда накриво противника си, стана от възглавницата и се обърна към Ли Фонг:

— Лудост е. Боговете нека са ми свидетели. Тези християни не струват дори десета част, но ти давам за тях две хиляди и петстотин в сребро!

Тълпата се учуди на това предложение, докато изразяваше с безброй възклицания трескавата възбуда, в която се намираше.

Ли Фонг се усмихна, вдигна чукчето — извика с хрипков глас:

— Две хиляди и петстотин в сребро — първи път, втори, тр...

— Две хиляди и петстотин в злато!

Търговецът Хонг Вах изрече предложението си с театрален тон, тъй като добре знаеше, че ще подежда като гръм върху множеството.

Две хиляди и петстотин в злато! Тълпата вдигна страшна врява, като чу лудешкото наддаване. Едни ликуваха, други го наричаха луд, че харчи такава огромна сума за двама нищожни роби, а трети се учудваха на неговото богатство.

Най-дълбоко впечатление направи това предложение върху Квон Иинг. Неговите дебели бузи, ръце и тяло започнаха да треперят. Мандаринът изпусна един особен звук и захвърли една от пантофите си в лицето на Ли Фонг, от чийто нос потече кръв, но при все това той учтиво се поклони пред големеца и му изказа голямата си преданост. Изглежда, не искаше да се раздели с такъв влиятелен човек.

Квон Иинг кипеше от яд. Юмруци и ритници се сипеха върху нещастните носачи, докато го сложиха на носилката. А когато го понесоха през множеството, той плюеше по главите на близкостоящите и псуваше непрекъснато.

В това време Хонг Вах пристъпи към търговеца на роби, за да уреди с него изплащането на обещаната сума. Извади от пояса си няколко пергаментни листа, малка бамбукова мастилница и златна писалка. Широкият гръб на един от служителите на Ли Фонг му послужи за писалищна маса и той написа няколко реда върху пергамента, след което предаде разписката на алчния продавач.

— Две хиляди и петстотин хайкуантаели в злато — каза той. — Ти знаеш кантората ми, на касата ще ти изплатят тази сума, щом покажеш разписката.

Ли Фонг сграби пергамента и се наведе да целуне полата на този Крез от Урга. Но Хонг Вах го ритна с крак, докато лицето му изразяваше отвращение.

Ли Фонг понесе и това унижение и без да изрази нищо, се изправи весело:

— Заповядваш ли, любимецо на боговете, благодетелю на човечеството, славно светило на Урга, заповядваш ли да вържа робите, които си купил?

— Не — беше натъртеният отговор.

След това Хонг Вах пристъпи към Павловна и Питу, които бяха застанали един до друг, и ги погледна бегло. По страните на Павловна

се появи необикновена руменина, когато погледът му се спря върху нея. Но Хонг Вах остана равнодушен, заповяда на робите да го последват и закрачи през тълпата, която покорно му правеше път.

Павловна и Питу вървяха след него. Това им позволяваше да наблюдават ръста и гъвкавото му телосложение, в което нямаше нищо характерно за монголската раса.

— Мисля, че можем да се поздравим — прошепна гърбавият на спътницата си, — че не попаднахме в ръцете на онова отвратително тлъсто чудовище.

Павловна сви рамене и не отговори нищо.

Както преди, така и сега, тя не искаше да дружи с подлия Питу, който още търсеше случай, за да се сближи с нея, като я уверяваше в своето безкористно приятелство.

— Павловна, вие не ме удостоявате дори с отговор — изплака Питу. — Мисля, че именно сега трябва да се държим заедно. Нашата участ е еднаква и затова трябва да забравим миналото и да си подадем ръка. Питу се усмихна и после й протегна десницата си.

Павловна отвърна лице:

— Между нас не може да има нищо общо. По-скоро ще се доверя на един от тези азиатци, отколкото на вас. Вие ме докарахте дотук чрез лъжите си, но Божието правосъдие е наредило така, че и вие да паднете в същия трап, който изкопахте за мене. Питу, мразя ви и никога, дори и да ме сполети най-голямото нещастие, не ще поискам вашата помощ. Гърбавият сви рамене.

— Добре — прошепна той, — искате да остана ваш неприятел. Нека бъде така. Ще дойде ден, когато ще съжалявате за това.

— Предпочитам да ми бъдете неприятел, отколкото приятел.

— Надменна жена — изстена гърбавият. — Не те ли е смекчила още нещастната съдба? Мислиш, че тук няма да мога да ти правя повече зло. Много се лъжеш, ако вярваш в това. Ще видиш кой ще съумее да спечели по-рано благоволението на новия господар. Такъв необразован азиатец лесно се лъже. Скоро ще му стана необходим, а тогава, когато поиска да ме възнагради за заслугите, ще го помоля да те даде на мен. И тогава, сладко ми гълъбче, ще станеш моя робиня и...

Хонг Вах внезапно се обърна и хвърли гневен поглед към Питу.

Гърбавият се стресна и се отдръпна от Павловна.

— По дяволите — измърмори той, — разбра ли какво казах, та ме изгледа, като че ли иска да ме прониже с погледа си...

Но Питу скоро се успокои, като видя, че китаецът се обърна и продължи пътя си.

— О, колко съм смешен — мърмореше си гърбавият, — че има ли китаец, освен дипломатите, който да разбира френски! Няма съмнение, че този търговец не разбира от този език. Но нищо, ще науча скоро неговия и тогава ще постигна целта си.

В това време те стигнаха кръстопътя на две улици. Там чакаше богатата китайска каляска с две колела. В нея бяха впрегнати вместо коне или магарета десет здрави кули^[2]. До нещастните стоеше един исполински надзирател с кожен камшик в ръка.

Хонг Вах размени няколко думи с надзирателя и се качи в колата. Той седна на предното седалище, Павловна и Питу — на задното.

Надзирателят замахна с камшика си, нареди нещо и каляската полетя. Монголецът тичаше до нея и караше впрегнатите роби да бързат още повече.

Нещастните кули бяха голи до кръста и обути в сандали. Горещината беше ужасна. Слънцето печеше страшно. Бедните полуголи хора се пазеха от слънчевите лъчи само от една шапка, а над каляската бе разтворен голям копринен чадър.

Павловна съчувстваше искрено на потъналите в пот двуноги същества. Камшикът на надзирателя налагаше немилостиво гърба на всеки, който изоставаше. По голите тела оставаха кървави следи от ударите на камшика. Павловна се ужаси от това зрелище. Колко безчовечен и безчувствен трябва да е този мъж, който позволява да измъчват тъй безмилостно човешки създания!

Хонг Вах седеше спокойно в каляската си и гледаше хладнокръвно уморените, изпотени и окървавени роби.

— Каква ли ще е моята участ? — въздъхна младото момиче.

В сърцето на Павловна се появи още веднъж решението да предпочете смъртта пред унижението.

Каляската мина през много улици, край безброй много къщи, окичени със знамена и пъстри фенери, и излезе извън града. Пое по дълга яворова алея, след това по брега на лъкатушеца сребриста река и изведнъж при извивката на пътя се мярна сред разкошна растителност къща, приличаща на замък. Тя бе съградена от бамбуково дърво, като

всички летни къщи в Китай, но така изящно, че Павловна забрави за минута скръбта си.

Този малък, но прелестен замък със своите кули, веранди, галерии, коридори, с плоския покрив, обрасъл с безброй красиви и благоуханни цветя, ѝ напомни за приказките от „Хиляда и една нощ“.

Каляската влезе в широк двор-градина. Изведнъж се явиха десетина слуги, снеха господаря си от предното седалище и се готвеха да го въведат в замъка. Хонг Вах спря на стълбите до главния вход и каза няколко думи на един сивокос китаец. Старецът — навярно домоуправител — се доближи до Павловна, поклони се и каза няколко думи на китайски. За момичето този език бе чужд, но тя все пак разбра, че трябва да го последва.

Външността на домоуправителя, обноските и сериозността му вдъхваха доверие на момичето и тя го последва спокойно и без страх.

Старецът я преведе през пищна градина към великолепен павилион, обрасъл с пълзящи растения. До вратата му ги посрещна стара китайка, навярно жената на домоуправителя. Тя хвана нежно Павловна за ръка и я въведе в павилиона, който се състоеше от четири отделения. Най-напред влязоха в приемната стая, която граничеше с гостната, после в спалнята, а накрая в банята. Стаите бяха украсени със златоткани килими, сребърни и златни съдове, изящни кедрови мебели и скъпи копринени завеси. Но най-великолепно и удивително беше наредена стаята за къпане. Порцелановите ѝ стени бяха изписани от ръката на живописец, който бе вложил цялото си изкуство и бе нарисувал майсторски различни морски пейзажи. В средата ѝ се намираше сребърна вана, а над нея имаше свод от син китайски порцелан, обсипан с безброй златни звезди. С натискане на един бутон небето се покриваше с облаци, от които падаше ситен дъжд.

В единия ъгъл на тази стая имаше голяма тоалетна маса от розово дърво, отрупана с различни мазила, пудри, помади, благоуханни есенции, сапуни — с една дума с всичко, което високопоставените китайски дами употребяваха, за да увеличат прелестите си.

Старата жена съблече Павловна и я отведе в банята. Във ваната я очакваше благовонна топла вода.

След като старата китайка се отдалечи, момичето заключи вратата и влезе във водата. Зеленикавата благовонна вода обгърна нежното ѝ тяло. Девойката беше обхваната от приятно чувство. Стори

й се, че тази благоуханна вода изми от нея всички скърби, спомени и унижения, на които беше подхвърлена през последните месеци. Горката забрави дори, че тук, в тази къща, не бе нищо друго, освен нещастна робиня, зависеща от капризите на господаря си. Изведнъж тя вдигна белите си ръце над водата, разтвори обятията си и извика, сякаш думите ѝ можеха да стигнат до Пикардин:

— Емил, Емил, защо не дойдеш да вземеш своята Павловна. Ах, как скърбя за теб! Кога, кога ще те видя пак!

Павловна излезе от ваната, облече приготвените ѝ копринени дрехи и оправи косата си пред огледалото. Тя не се докосна до нито един от безбройните предмети, защото не се нуждаеше от тях. Лицето ѝ сияеше след банята като росна роза, а самата тя приличаше на райско цвете.

Старата китайка се усмихна, като видя момичето. Тя му помогна с грижлива и опитна ръка да стъкми и закачи зеленото китайско облекло. След това му поднесе златоткани чехли и му подаде голямо ветрило, украсено със седеф и различни скъпоценни камъни. Но когато посегна да среще косите на Павловна според китайския обичай, тя се възпротиви и ги пусна да падат на свободни къдри върху раменете ѝ. После последва старата в трапезарията. Там беше сложена богата маса с редки и скъпи ястия, а на другата по-малка масичка имаше вино, плодове, сладко и разхладителни напитки от всякакъв вид.

Старата даде знак на Павловна да не сяда и излезе навън. След минута вратата се отвори и Хонг Вах влезе в трапезарията. Той беше още по-изящно облечен, отколкото преди и се упъти към Павловна, която го очакваше разтреперана. Сега трябваше да се реши съдбата ѝ. Тя сведе поглед към земята. Стройният китаец стоеше пред нея, а тя не смееше да вдигне очи. Но изведнъж го погледна учудена. На чист френски език до ушите ѝ достигнаха следните думи:

— Госпожице, съобщавам ви, че не ви смятам робиня. Вие сте свободна и можете да разполагате със себе си, както искате. Ако желаете, направете ми удоволствието и останете като моя гостенка.

Павловна беше толкова зашеметена от радост и учудване, че в първата минута не можа да каже нито дума. Най-после вдигна ръце, скръсти ги на гърдите си и извика радостно: — О, господине, каква доброта, какво великодушие! Вие жертвахте такава грамадна сума за мене...

— Не говорете за такива дребни работи — отвърна Хонг Вах. — Тая сума е нищожна в сравнение с моето богатство. Освен това, как щях да се оправдая пред съвестта си, ако оставех една християнка да попадне в ръцете на тези сурови китайци.

— Господине, какво говорите? Вие... вие... сте...

— Християнин, госпожице, и германец по народност! Но да оставим това засега. През време на обяда ще ви разкажа всичко. Моля, подайте ръката си, направете ми удоволствие и позволете да ви заведа до трапезата.

Павловна мислеше, че всичко това е сън!

---

[1] Металически тъпан. ↑

[2] Хора от най-ниското съсловие в Индия и Китай, които вършат тежка работа. ↑

32.

През сенчестите алеи на Елисейските полета, покрити от нощния мрак, вървяха две мъжки фигури. Те нарочно избраха това отдалечено място, за да не ги срещне някой. Разговаряха шепнешком.

— Драги Матийо — каза единият от тях, походката и движенията на когото показвах, че е офицер, макар че беше облечен в гражданско облекло, — значи вие сте уверен, че Естерхази предприел пътуване до Брюксел...

— Да — отвърна Матийо Драйфус. — Изключено е всяко съмнение. Последвах го до Брюксел и там го видях със собствените си очи. Той влезе в къщата на певицата Нинон дьо Клер и посети с нея бал с маски, уреден в операта. Е, сега съдете сам, полковник Пикар.

— Не ме наричайте на име — прекъсна го младият полковник. — Ако ни следи някой противник, може да пострада делото, на което служим и двамата.

— Нека бъде така, скъпи приятелю. Но оставете ме да направя заключенията си. На този бал видях със собствените си очи как в една закрыта ложа бяха продадени четирите важни плана на представител на чужда държава. Също така разбрах от разговора на маскираните — бяха трима души, — че тези планове са откраднати от канцеларията на френския генерален щаб.

Неоспорим факт е, че певицата Нинон дьо Клер имаше пръст в тази нечиста работа, а тъй като Естерхази беше целия ден в къщата ѝ и се пазеше да не го видят, с право можем да заключим, че той ѝ е доставил въпросните четири плана.

Полковник Пикар се спря и погледна замислен към земята.

— Пътуването до Брюксел — отвърна той, — Естерхази трябва да е предприел същия ден, когато поиска отпуск, за да се прости уж с умиращата си майка. Но доколкото помня, майка му не живее в Брюксел.

— Тя живееше в Андора, в Пиренеите — прошепна Матийо. — Притежавам важно доказателство, че през онзи ден Естерхази не е пътувал до Андора. Доказателството ми се състои в една телеграма,

която той подаде в парижката станция „Св. Лазар“ и съобщи на някой си абат Силван, че не му е възможно да тръгне незабавно за Андора, за да види умиращата си майка.

— У вас ли е тази телеграма?

— Притежавам копие и утре ще ви го изпратя по довереника си.

— Бъдете така добър. Тази телеграма поне ще докаже, че Естерхази не е заминал за Андора и че с това е измамил началството си.

— Ах, иска ми се поне да изобличим този подлец.

— Търпение, драги Матийо. Семето вече е хвърлено и жътвата приближава. Съсредоточих цялото си внимание на това дело и то не защото съм искрен приятел на нещастния ви брат, а защото искам да направя услуга на отечеството си. Откакто съм директор на справочното бюро в Генералния щаб, което се занимава главно с тайно наблюдение на ненадеждните и заподозрените офицери, изучих добре всички документи, които са във връзка с делото на брат ви и се уверих, че капитан Драйфус е невинно осъден и че истинският виновник е майор Естерхази.

— Господин полковник, защо тогава не заведете дело срещу него?

Пикар се огледа предпазливо и после прошепна на Матийо Драйфус:

— Отдавна имах намерение да направя това. Но трябва да ви призная откровено, че срещнах необикновено препятствие. По всичко изглежда, че не искат да преследват майора и че го покровителстват. С една дума, някои генерали не желаят да излезе истината наяве. Предпочитат нещастният ви брат да остане като Юда на Франция.

Матийо въздъхна тежко и обърна очи към звездното небе.

— О, бедни братко — изстена той, — ти си загубен. Твоите кости ще гният на Дяволския остров, а името ти завинаги ще остане опетнено...

— Няма да го бъде — извика полковник Пикар високо, като забрави предпазливостта. — Не, Матийо Драйфус, това няма да стане. Брат ви е станал жертва на срамно заблуждение и на подла клевета. Заклевам се в честта си, че костите му няма да гният на Дяволския остров и че честта му ще бъде възстановена. Колкото и силни да са неприятелите му, все пак ще сваля маската от лицето на черния майор

и ще ратувам с всички сили да докажа истината. Тя ще върне брат ви от Дяволския остров пак във вашето семейство, а Естерхази ще заеме мястото му в Каена и ще изпита тези мъчения, които с дяволска хитрост стовари върху благородния капитан. А сега си идете, Матийо Драйфус, когато ми потрябвате, ще ви пиша!

Двамата си стиснаха ръцете и се разделиха при изхода на Елисейските полета, където се виждаше Марсовото поле и величественият Трокадеро — грамадната сграда, която през 1879 година служеше на изложението.

Полковник Пикар се уви добре в пелерината си и закрачи бързо през Марсово поле, покрит от нощния мрак. От време на време се спираше и се оглеждаше наоколо, като че искаше да се увери, дали не го преследва някой.

Полковникът се приближаваше до една странна постройка, позната на целия свят — Айфеловата кула. Лятно време я посещават веселите парижани и се качват на различните ѝ етажи, където се наслаждават на вечерната хладина между небето и земята. Но през зимата грамадата опустяваше.

Така изглеждаше и в началото на март 1897 година, когато Пикар се приближаваше към нея. Полковникът се озърна предпазливо и стигна до ниска врата. Тя затваряше входа към малка спираловидна стълба, която водеше към върха на кулата. Пикар се озърна още веднъж. Наоколо беше тихо. Цялото Марсово поле бе опустяло. Никъде не се виждаше жива душа. Полковникът извади малко ключе от джоба си, отвори вратата, влезе през нея, притвори я и започна да се изкачва по стълбата. Това беше трудно и уморително, но офицерът беше кален и добре трениран. След няколко минути беше вече доста високо. Кулата свършваше с тясна платформа. Около нея имаше желязна галерия метър висока, с две пейки за почивка на изкачващите се.

Но Пикар не седна. Той спря до желязната галерия, загледан във величествената панорама, която се откри пред него. Долу, в бездънна дълбочина, се простираше огромният нощен Париж. Великолепните му здания се забелязваха като детски играчки. Целият град приличаше на огнено море. Електрическите лампи и милионите газови светила, червеният огнен блясък, който изригваше от големите фабрични

комини — всичко се сливаше пред очите му и образуваше исполински огнен облак, който сновеше над гигантския град.

Пикар можеше да разпознае доста ясно една четвърт от Париж, тъй като градът се дели на две. В едната живеят богатшите и аристократите, а в другата — онеправданата работническа класа, робите на капитализма.

Тази част на града, обиталището на бедствието и мизерията, бе мрачна. Изморените от делника си работници отдавна лежаха на твърдите сламени легла, за да събират нови сили за утрешния ден, когато трябваше да продадат отново на господаря своята работна сила.

Дребните търговци и занаятчии бяха не по-малко изтощени и също почиваха, или се мятаха цяла нощ в безсъзнание насам-натам в леглата си.

Да, драги читателю, такова е положението на окаения, беден работник, занаятчия и дребен търговец в края на XIX век. Бедните хора, които упражняват честно някой занаят, или пък се занимават с малка търговийка, в днешно време се свиват и не знаят как да се бранят срещу големите магазини и акционерни дружества. В тая ужасна борба за съществуване, те рано или късно трябва да пропаднат, макар и да са изучили основно занаята си и да разбират добре своята работа. Не могат да се конкурират с капиталистите, не могат да продават евтино произведенията си и пропадат.

В предградието на Париж, където владеят грижата, умората, нуждата и гладът, беше тихо, тъмно и печално. А там, където се пилееше злато по игралните маси, където развратни жени се къпеха в шампанско, където цъфтяха разюздаността, порокът и безделието и за една нощ се изхарчваха цели състояния, там пируваха до зори.

Пикар поклати печално глава.

— Чуден свят, загадъчно човешко сърце — промърмори той. — Едни спят, други се веселят и никой от тях не помисля за нещастния заточеник на Дяволския остров, когото невинно хвърлиха в ада. Няма ли тези хора съвест, не мислят ли, че отечеството ни направи непростим грях? О, Франция, бързай да заличиш това петно, за да не те сполети презрението на света и да не те постигне божие наказание!

Пикар свърши монолога си и се послуша. Леки стъпки се чува по стълбите. Полковникът бръкна с дясната ръка в джоба на горната си

дреха и стисна револвера.

— Сега най-после ще науча — прошепна той развълнуван — кой ме покани на тая тайна среща. Мисля, че е жена, ако съдя по леките ѝ стъпки. Да не е оная, която в анонимните си писма ми откри важни неща за черния майор? Вчера по пощата получих малък пакет, в който се намираше ключът от вратата на Айфеловата кула. Подателката ме помоли с няколко реда да я чакам днес около десет часа на това място, тъй като имала да ми направи важни открития за граф Естерхази. Е, сега съм тук и ще видя какво ще стане. Може би така са ме вкарали в капан. Но нищо. В револвера ми има шест патрона и няма да продам лесно живота си.

Зад Пикар се чу шум от женски дрехи. Той се обърна и видя пред себе си забулена дама, чието стройно тяло бе покрито с дълга дамска мантия. Полковникът и непознатата се погледнаха с изпитателни погледи, без да проговорят.

— Знаех — каза най-после забулената с нежен глас, — че полковник Пикар ще има смелостта да се отзове на анонимната ми покана. Но сега искам да се премахне тая анонимност и да се гледаме открито в лицата.

Непознатата вдигна воала си. Луната беше изгряла и Пикар видя на сребристата ѝ светлина прелестно лице. Той се отдръпна смутен.

— Госпожице — каза полковникът учуден, — значи вие сте тази, на която трябва да благодаря за срещата! Вие ли ми изпратихте ключа от вратата на кулата?

— Да, господин полковник!

Пикар извади връзка писма от джоба на пелерината си и я показва на момичето.

— Ваши ли са тези писма?

— Да, господин полковник, аз съм тази, която ви направи разкритията за граф Естерхази.

— Мразите ли този човек?

— Да, мразя го, но повече го презирам.

— Защо?

— Ще го узнаете, когато ви кажа името си. Казвам се Лучия Натузиус.

— Вие сте... вие бяхте годеницата на граф Естерхази, нали?

Лучия кимна утвърдително. По красивото ѝ лице се беше появила омраза, а по високото ѝ чисто чело бе изписано с огнени букви, че е станала смъртна неприятелка на оня мъж, който без основание се подигра с нея.

— Госпожице — поде отново полковникът, — сега ми е ясно всичко. Също и на вас трябва да е известно, че Естерхази не е честен човек, както обича да се показва пред света. Вярвам, ще ми помогнете да свалим маската от лицето му.

— Господин Пикар, Естерхази е престъпник — изрече Лучия Натузиус твърдо. — Събрах доказателства за това и искам да ви ги дам.

Увлечена от раздразнението си, дъщерята на нотариуса беше се приближила близо до русия офицер. Пикар гледаше с учудване хубавото момиче, в очите на което светеше твърда и непоколебима воля.

— Господин полковник, чуйте ме — продължи Лучия след кратко мълчание. — Не мислете, че преследвам графа, защото ме е отблъснал и пренебрегнал. Заклевам ви се, че никога не съм обичала този мъж. Но с него се запознах при особени обстоятелства и се учудих на мъжеството му. Той спаси живота на баща ми и моя, когато бяхме заловени от разбойници в Пиренеите. Моят баща ми съобщи, че графът е много задължиял и когато сам той ми се закле, че ме обича, реших да се омъжа за него и да го избавя от финансовите му грижи.

Тя замълча за минута. Пикар се възползва от този момент и каза:

— Госпожице, Естерхази щеше да бъде щастлив, ако се беше оженил за вас.

Лучия поклати енергично глава.

— Господин полковник, вие искате да намалите разочарованието ми чрез комплименти. Но на мене не са ми нужни утехи. Може би щях да простя вероломството на графа и да се задоволя само с презрение, ако не бях научила, че ме е жертвал заради друга, недостойна жена. Това ме оскърби дълбоко и затова искам да му отмъстя.

— Значи, сега Естерхази има връзка с друга дама?

— Не наричайте това нищожно същество дама — разгневи се Лучия. — Тази жена е престъпница, тя е израснала в калта, греха и беззаконието и е позната доста добре на полицията.

— Ужасно! Такава ли жена е избрал графът!

— Тя му е любовница, съветница и приятелка. Баща ми се закле да унищожи Естерхази и е наел за това един детектив да наблюдава черния майор. Така наричат графа в Париж. Ние знаем всяка негова стъпка.

— Е, какво научихте? — запита Пикар с нетърпеливо любопитство, понеже предчувстваше, че ще чуе нещо, което ще му послужи като средство против омразния граф.

— Какво научихме ли? Узнахме, че граф Естерхази се е сдобил по необясним начин с голяма сума пари, че е удовлетворил всичките си кредитори и освен това разполага със значителни суми. Той плати и на баща ми стоте хиляди франка, които му бе заел. Но също така и любовницата му е станала изведнъж богата. Тя е напуснала майчината си къща — „Червената воденица“ — и е наела хубава вила на Елисейските полета. Има екипаж, държи слуги, играе ролята на елегантна дама в салоните, в които се събират известни хора от парижкия елит, за да прекарат нощите в развлечения. Детективът на баща ми ни уверява, че черният майор държи всяка нощ игралната банка и че любовницата му е променила името си. В кръга на престъпниците тя се казва Помпадура или Обезобразената, понеже страшен белег от нож грози лицето ѝ, но сега се е преименувала в госпожа Дьо Буланси.

— Госпожа Дьо Буланси — повтори Пикар, — няма да забравя името!

— Господин полковник — погледна го с очакване Лучия, — това исках да ви съобщя. Сега ви моля само едно — не ме осъждайте, задето по това време съм дошла при вас, в тази безлюдна кула. Екипажът ми ме чака пред Индустриалната палата. Баща ми знае за тая наша среща и я одобрява. Бях принудена да говоря с вас, но като се страхувах, ле вие, като истински и смел борец за истината, сте наблюдаван постоянно от шпионите на вашите неприятели, можехме да бъдем незабелязани само тук, сред височината на Айфеловата кула, където навярно никой не подозира присъствието ни.

— Благодаря ви, госпожице — промълви Пикар. — Вие не правите тая услуга на мене, а на правдата и човечината. Позволете ми да ви стисна ръката с искрено уважение.

Той протегна своята десница и Лучия сложи нежната си ръка в неговата. Почувства горещото му стискане.

— Сбогом, полковник Пикар — каза тя и тръгна. Но той я настигна.

— Госпожице, мога ли да ви придружа до колата? — запита. — Не ще бъда спокоен, ако ви оставя да си отидете сама през това пусто място.

— Господин полковник, принудена съм да не приема предложената ми от вас услуга. Не трябва да ни видят заедно. Пък и разстоянието до екипажа ми е малко.

Още веднъж — сбогом!

— Довиждане! — каза Пикар. Думата „довиждане“ беше изпълнена със сърдечност.

Лучия забърза надолу по стълбите. Непрогледната тъмнина я заобиколи. Но това смело и енергично момиче не познаваше страх. Тя знаеше, че полковникът се намира на платформата и че ще ѝ се притече на помощ, ако ѝ се случи нещо. Струваше ѝ се, че въобще не може да я сполети никакво зло, когато се намира близо до такъв човек. Колко спокоен, смел и искрен е този полковник! Каква разлика между него и Естерхази, чието студено спокойствие маскираше подлостта му.

Чудно, Лучия не можа да отпъди образа на Пикар и сякаш той крачеше до нея, докато слизаше все по-замислена по спираловидната стълба. Тя стигна втората галерия и се облегна за миг на желязната стена. Момичето трепна. Стори ѝ се, че чу зад себе си шепот. Дали Пикар не слизаше разговаряйки си сам? Не, това не може да бъде. Звънливият му глас още звучеше в ушите ѝ и тя веднага позна, че този шепот не е негов.

Лучия се наведе над галерията и се послуша. Не се ли изкачваха бързи крачки по стълбата? Не, не, трябва да се е излъгала. Сега всичко беше тихо.

Момичето почака още няколко минути. После продължи пътя си и излезе през малката желязна врата. Пред нея се простираше Марсово поле, потопено в магическата светлина на луната. То беше съвсем безлюдно.

Лучия направи няколко крачки, но изведнъж се спря ѝ погледна уплашена ръцете си. Едва сега забеляза, че бе забравила малкия си бележник и кърпата си на платформата в кулата. Тя ги беше сложила на една от пейките, когато говореше с Пикар. На кърпата не обръщаше голямо внимание, въпреки че на нея беше извезан монограмът ѝ, което

не би било добре, ако попадне в чужди ръце. Но бележника не можеше да остави в никакъв случай. Той съдържаше кратки бележки за Естерхази и неговите операции, както и резултатите от предприетото от детектива проучване. Тази книжка можеше да осуети всичко, ако попаднеше в ръцете на приятелите на Естерхази. Разбира се, да се изкачи отново на платформата беше много неприятно. Освен това ѝ се виждаше неловко да се срещне още веднъж с Пикар в тъмнината. Той, може би, ще си състави лошо мнение за нея, ако тя се върне пак в кулата. Но нямаше време за дълго мислене и бавене — тя трябваше да намери бележника си.

Лучия се върна и започна да се изкачва отново по стълбите. Естествено, изкачването сега беше по-трудно, защото се бе поуморила от предишното изкачване и слизване, но все пак тя стигна благополучно третата галерия. Момичето се отправи към балкона да подиша чист въздух и да отпочине за минута. Но едва стъпи на балкона и трепна. Високо над главата ѝ се чу продължителен вик за помощ. Лучия беше решително момиче. Тя не се уплаши и не избяга, а остана на мястото си. Мисълта, че горе е станало нещастие или някакво престъпление, ѝ даде сила и смелост. Впусна се във вътрешността на кулата като тичаше все по-бързо нагоре по стълбите. Момичето нямаше никакво оръжие, но в този момент не се и замисляше за това. Завладя я само мисълта, че горе, в пустата височина Пикар се намира в опасност. Каква беше тя, от кого е породена и какви последствия е имала за полковника — не знаеше.

— Какво се е случило? Всемогъщи Боже! Какво е станало? — питаше се тя запъхтяна, като се изкачваше все по-нагоре.

33.

След като Лучия се отдалечи от платформата на кулата, Пикар изпадна в особено настроение. Срещата с това момиче му се стори рядко преживяване. Младият полковник бе имал съвсем малко работа с жени, макар и те да го харесваха. Изпълнен от благородно честолюбие, Пикар се беше отдал изключително на военната си кариера. Той завърши отлично практическата служба, както се отличи и в теоретичните занятия. Няколкото му съчинения по стратегия привлякоха вниманието на неговите началници и за късо време той бе командирован в Генералния щаб, където направи бърза и блестяща кариера. И понеже нямаше време за любовни игри, сърцето му беше добро и непокътнато. Но след срещата му в Айфеловата кула вече не беше така. Твърдата, благородна и смела Лучия направи силно впечатление на Пикар и като се разхождаше със скръстени ръце и леко наведена глава по площадката на кулата, той разбра, че сърцето му принадлежи на това момиче, което Естерхази беше отблъснал безмилостно.

— Благодаря на Бога, че го е направил — каза Пикар. — Съдбата на Лучия щеше да бъде страшна с този подлец. Но не, Лучия сама щеше да разбере черния майор и да го отблъсне от себе си с отвращение. Сега тя е свободна и нищо не ми пречи да спечеля сърцето й... Нищо ли? Този въпрос премина като изгарящ дъх през устните му. Странна сянка помрачи неговото лице и устните му трепнаха. Може ли наистина да направи своя жена това момиче, бащата на което хората сочат с пръст, наричат го лихвар, подъл адвокат и забогатял по мръсен начин изнудвач?

Страшна борба се разрази в гърдите на благородния човек. Пикар беше научен да отмъщава смело на всеки неприятел, но най-безпощадно на този, който носеше в собствената си душа. В този миг той се възправи срещу предразсъдъците и неправдите, които произлизаха от тях.

— Кой би се одързостил да припише на това дете бащината му вина? — извика той. — Кой би обвинил Лучия, че е дъщеря на човек,

който е безчестен? Тя сама не споделя това, тя е честно и добро момиче, а човекът, на когото протяга ръка, е достоен за любовта ѝ. Аз не искам, както Естерхази, парите на нейния баща, искам само нея...

Думата замръзна на устните на Пикар. Очите му се втрениха към входа на платформата. Три фигури се изкачваха по стълбата, огрени от светлината на луната. Едната от тях, която вървеше в средата, беше преоблечена жена. Мъжкото облекло, което носеше, не можеше да прикрие пола ѝ. През лявата страна, по лицето на тази жена, се простираше като бразда белег, който минаваше през устните и завършваше до брадичката ѝ.

— Обезобразената, Помпадура, госпожа Дьо Буланси!

Тези три имена минаха като мълния през главата на Пикар. Споменът за това, което му съобщи преди малко Лучия за любовницата на Естерхази, беше още съвсем пресен в паметта му, когато позна преоблечената жена.

Но кои бяха придружителите ѝ?

Единият от тях, който вървеше от дясната ѝ страна, бе старец с бяла козя брада, голям орлов нос и мършава фигура, а другият беше още млад мъж, чието грозно жълтеникаво лице ясно показваше, че е от еврейски произход. Ако Пикар беше живял разточително както много от неговите другари и беше принуден поради това да прави заеми, щеше да познае лихваря Соломон Дулсети. А в младия мъж щеше да разпознае пристигналия от Галиция негов племенник господин Лайб.

Но Пикар никога не бе имал среща с подобни личности, затова двамата придружители на Помпадура му бяха непознати.

— Какво искате, кои сте вие? — извика Пикар. Същевременно ръката му се плъзна в джоба на пелерината, където се намираше револверът.

Но той не успя да го извади.

Соломон Дулсети, който държеше досега ръцете си отзад, се спусна и хвърли във въздуха странен предмет. Това беше примка, която евреинът стискаше за единия край и която хвърли изкусно върху главата на Пикар. В следната минута полковникът се почувства обгърнат от гъста, здрава тъкан. Опита се да се освободи, но силното дръпване на мрежата от племенника на евреина го повали на пода. В този миг от гърдите му се изтръгна отчаян вик — същият, който Лучия чу няколко етажа по-долу. Нападателят се наведоха над мрежата като

рибари, които са хванали голяма риба и внимават да не би да я изтърват в морето.

Соломон Дулсети и племенникът му хванаха беззащитния Пикар. Полковникът не изгуби съзнание, но се чувстваше загубен. Той не виждаше как да се измъкне от ръцете на тези убийци. Мрежата му пречеше и сковаваше движенията му.

— Дайте наградата на шпионина! — заповяда преоблечената жена на своите помощници. — Заслужи си я. Сега вече не ще подслушва. — Тя се наведе над поваления и го погледна в очите. — Ето твоя край, полковник Пикар — продължи с демонска насмешка. — Ти преследваш граф Естерхази и искаш да унищожиш всички негови намерения, но една жена те надхитри. Утре ще намерят разпокъсаното ти и обезобразено тяло пред Айфеловата кула, а твоята вакантна длъжност в генералния щаб ще заеме майор Естерхази.

— Блуднице! Престъпнице! — изпъшка Пикар. — Ще дойде ден, когато ще висиш до черния майор на бесилката!

— Но преди това пък ще имам удоволствието да ти приготвя една разходка във въздуха. Жалко, че няма да чуя, когато се строшат костите ти там долу. Вдигнете го!

Двамата евреи вдигнаха полковника с удоволствие. Но това не стана без борба. Най-после Соломон Дулсети хвана жертвата за главата, а Лайб за краката и се приближиха до оградата. През време на борбата Пикар успя, обаче да извади револвера от джоба си. Когато двамата мъже се готвеха да го вдигнат вече над оградата, той хладнокръвно провря цевта на оръжието през дупка в мрежата.

Пикар се прицели и дръпна спусъка на револвера. Гърмежът се разнесе и полковникът разбра, че улучи. Лайб изпусна мрежата, хвана се с две ръце за главата и рухна на платформата. Соломон Дулсети изплашен извика, зарязва мрежата и се спусна към племенника си.

— Соломон, дръж го! — извика Обезобразената. — Помогни ми да го задържим, той се освобождава от мрежата! Загубени сме. О, полковник Пикар, още не си спечелил играта!

Любовницата на черния майор се хвърли върху Пикар като се мъчеше да го увие в мрежата. Макар полковникът да се опитваше с всички сили да се освободи от здравата примка, той не успя. Дяволската жена го увиваше все повече и повече. В това време и

Соломон Дулсети се вдигна от пода, където лежеше трупът на Лайб и се спусна със злоба към Пикар.

— Ти ми го уби! — извика евреинът. — Кръв за кръв! Живот за живот! Ще ти прережа гърлото.

В ръката на стария злодей блесна голям касапски нож. Още минута и щеше да се случи непоправимото. Но внезапно женски глас извика зад убийците с безстрашна твърдост:

— Полицаи, тук са тези, които търсим! Обезобразената отскочи с дива клетва от жертвата си и се отправи към стълбата. Същото направи и Соломон Дулсети. Страхът да не попаднат в ръцете на полицаите накара двамата престъпници да го ударят на бяг. В същия миг Пикар видя стройна женска фигура да се навежда над него, да развързва примката, за да го освободи.

След минута той се изправи на крака.

— Госпожице Натузиус — промълви той трогнато. — Лучия, вие ме избавихте. Значи на вас трябва да благодаря за живота си, който без вашата смела постъпка щеше да бъде загубен!

Гореща червенина обля лицето на момичето. Пикар протегна ръце към нея. С щастлива усмивка тя ги пое в своите.

— Господин полковник, не съм направила нещо особено — каза тя с ясен и спокоен глас. — Само изплаших престъпниците и ги принудих да избягат. Но се радвам от дълбочината на сърцето си, че армията ни има един честен офицер, а светът — един човек, който обича правдата.

Пикар се поклонил учтиво и целунал двете ръце на момичето.

— Госпожице — прошепнал той, — заклевам се в честта си, че никога няма да ви забравя. Благодаря ви, Лучия, благодаря ви! И като доказателство за голямата ми преданост към моята нежна избавителка, подарявам ви това, което без вас навярно щеше да бъде загубено — моето сърце!

— Господин полковник, господин полковник Пикар — развълнува се Лучия, — приключението, което преживяхме сега, ви е трогнало толкова, че не сте вече господар на собствените си мисли и чувства. Значи в знак на благодарност ми подарявате сърцето и ръката си? О, господин полковник, това звучи почти като че ли се смилявате над мене и искате да компенсирате разочарованието, което ми причини граф Естерхази!

Тя се обърна настрана. От очите ѝ потекоха сълзи. Сега Пикар не можа да се въздържи. Той прегърна това толкова скъпо за него момиче и го притисна леко към гърдите си.

— О, Лучия — извика пламенно русият полковник, — в час като този не трябва да има никакви недоразумения или излишни комплименти. Лучия, аз те обичам, обичам те заради теб самата. Моля те, остави бедния полковник Пикар, който не може да ти даде богатство и графска титла, да стане твой съпруг, твой покровител!

Лучия опря глава на рамото му. Лицето ѝ блестеше от истинска сериозна и голяма любов. Погледна го и изрече тихо:

— Обичам те, Пикар.

Но когато полковникът поиска да целуне девствените ѝ устни, тя го отблъсна кротко:

— Не, Пикар, не ме целувай още. Не днес, недей докато не съобщим годежа си на света. Утре, когато обмислиш добре тая случка, попитай други хора за баща ми.

— Лучия, мила Лучия!

— Не, остави ме да се изкажа докрай — продължи тя и въздъхна. — Ти ще чуеш много неприятни неща за баща ми. Ще ти кажат, че не е придобил богатството си по честен начин. Не зная дали това е вярно. Зная само, че за мен е добър баща, обичащ и готов да се жертва за своята дъщеря. Пикар, когато обмислиш добре дали искаш да станеш зет на Пиер Натузиус, ела в нашата къща и искай ръката ми. Но каквото и да бъде твоето решение — добави тя с тих и скръбен глас, — винаги ще те обичам, Пикар! Заклевам ти се тук, понеже сме по-близо до небето, луната, звездите и чудесата на нощта, че никога няма да стана съпруга на другия!

— Не, Лучия, не — извика Пикар с възхита. — Утре ще бъдеш моя годеница и в скоро време, ако иска Бог — моя жена!

Сега Лучия му протегна още веднъж ръка и горещото стискане сякаш се заби в сърцето му. Дъщерята на нотариуса взе малкия бележник и кърпичката си, които беше забравила на платформата, а Пикар се наведе над младия евреин, когото застреля по време на борбата. Мъртвият вече изстиваше. Полковникът претърси джобовете му, за да намери нещо, което да удостовери самоличността му. В джобовете се намериха едно скъсано портмоне, което съдържаше само няколко франка, една връзка ключове и една мръсна кърпичка.

— Значи още един непознат — промълви полковникът, като се изправи. — Но няма да остане така. В тая преоблечена като мъж жена познах любовницата на Естерхази, оная Помпадура, оная Обезобразена или госпожа Дьо Буланси, както обича сега да се казва. Още утре ще се разпоредя за арестуването на престъпницата и тогава ще излезе на бял свят онова, което сега се крие под булото на нощта!

Но Лучия му протегна умолително ръце.

— За Бога, Пикар — примоли се тя, — откажи се засега от намерението си да я викаш за свидетелка по това дело. Ще ни се отдаде друг случай да накажем тази проклета жена. Тогава ще опозорим нея и черния майор, но моля те, скъпи, отмени станалото с мълчание.

— Но защо, Лучия, защо да отложa моето отмъщение, моето удовлетворение?

— Защото в мига, в който съобщиш на полицията за станалото, ще унищожаш и честта ми?

— Лучия, твоята чест!

— Да, Пикар, женската ми чест. Какво ще каже за това лошият свят, който е склонен винаги да мисли и разпространява най-лошото, ако се научи, че съм била сама с теб в тая усамотена кула? Ще бъде загубена, Пикар, петното ще остане незаличимо върху мене.

— Разбрах, моя Лучия, имаш право. Каквото се случи тая нощ на Айфеловата кула, този мъртвец тук, без съмнение, няма да разкаже.

Той я хвана под ръка и я поведе надолу-по стълбата. В тъмнината, която ги обграждаше, тя се притискаше все по-силно и по-нежно към него. Стигнаха почти до края на стълбата. Внезапно Пикар се почувства прегърнат от две нежни ръце и една гореща целувка опари устните му. — Лучия, мое обично момиче, значи, все пак...

— Прости! Чувствата надделяха над разума ми... Макар и да не стана твоя жена, споменът за тоя миг ще ме придружава през целия ми живот.

Устните на влюбените се сляха още веднъж, после Лучия се изтръгна от прегръдките на Пикар и избяга.

Когато полковникът излезе от кулата, видя как леката и прелестна фигура на любимата му тичаше по Марсово поле и воалът ѝ се развяваше от вятъра, сякаш го поздравяваше.

Лайб, жадният за наука Лайб, който беше дошъл от далечна Галиция в Париж, за да изучи под ръководството на вуйчо си вагабонтството и всички тънкости на занаята, който трябва да знае всеки модерен престъпник, лежеше сега мълчалив и неподвижен на платформата в Айфеловата кула. Той се беше проснал с широко разтворена уста и разперени ръце и крака, а стъклените му очи гледаха бездушно нагоре, към покритото със звезди небе.

От раната на гърдите му кръвта още бликаше. Да, драги приятелю Лайб, опасно е желанието да стане човек големец. Някой пропада още при първия опит. Да беше останал в Галиция, днес още щеше да се скиташ от село на село, зает с продажба на дреболиите си, които селяните обичаха да купуват от тебе. В най-лошото дъждовно, снежно и кално време ти трябваше да се луташ. Тежестта наляга, студът реже, пронизва костите ти, камшикът на селяните плющи по ушите ти, ако някой случайно си спомни, че си го излъгал безсрамно при последната сделка. Печалбата е малка, а трудът голям. Това наистина беше проклет живот, приятелю Лайб, но все пак живот. Дойде в златния, блестящ и великолепен Париж, където те теглеха твоите фантастични сънища. И сега? Бе застрелян в цветущата си осемнадесетгодишна възраст като бясно куче. Сега си един от ония, за които парижката полиция пише: „Един непознат бе намерен убит. Тялото му бе пренесено в моргата.“ Но не, както изглежда, твоето тяло може да се изпрати в голямата парижка изложба на мъртвците. Ти имаш роднина, който те обича, един вуйчо, превъзходния господин Соломон Дулсети. Той ще ти приготви добро погребение.

Лихварят с бялата козя брада бавно се качваше нагоре по стълбата. Той носеше под мишница сгънат чувал. Дъртакът стоеше пред тялото на племенника си и го побутна с крак.

— Мъртъв! — измърмори евреинът. — Бог ме е наказал по най-ужасен начин. Страшен удар за мене — синът ми Питу изчезна. Хаим се подстригал и станал католически монах, а Лайб застрелян. Непоносим удар!

Две сълзи се отрониха от очите му и паднаха върху мръсната му брада. Той разгъна чувала.

— Какво да се прави? — продължи евреинът своя самотен монолог. — Лайб, помниш ли какво ти казах вчера, когато видяхме във водата моя приятел Мъртвешката глава? Смъртта си е смърт, а парите

са пак пари. Е, добри ми Лайб, защо да не спечеля от твоето тяло няколко франка? Доктор Триколет вчера купи от мене слепеца, днес ще ми плати за застреляния. Любезни ми Лайб, не ме гледай така учуден. Ако аз бях мъртъв на твоє място, не щеше ли да продадеш моето тяло? Ха-ха, знай, щеше да го направиш, иначе би бил лош търговец.

Смеейки се като побъркан, той напъха мъртвото тяло в чувала, завърза го добре и го затътри надолу по спираловидната стълба.

Пред вратата на кулата се намираше магарешка каруца, която беше пълна с дрипи. Соломон Дулсети скри чувала със страшното съдържание под тези дрипи. Тогава седна в каручката и подкара магарето.

34.

Сутринта Лучия се срещна с баща си по време на закуска. На нотариуса му се стори, че дъщеря му е по-бледа от друг път.

Когато излезе слугата, който донесе кафето, Натузиус остави вестника настрана, наведе се над масата и запита:

— Е, дете мое, говори ли вчера с полковник Пикар?

— Да, тате, срещнах се с полковника в Айфеловата кула.

— И какъв е резултатът?

— Съобщих му какво сме научили за делото на Естерхази и какво знаем за госпожа Дьо Буланси.

— Много добре, дете мое. А какво ти каза полковникът. Ще се възползва ли от нашите съобщения? Можа ли поне да разбереш дали полковникът мрази този, когото ние преследваме и презираме?

— Татко, в това отношение можеш да бъдеш спокоен. Естерхази няма по-върл неприятел от Пикар. Но омразата на полковника е по-благородна от нашата, защото не произлиза от частни разпри, а от нравственото му убеждение, че злото трябва да се накаже и изкорени.

Лучия каза тези думи с тъга, но после се замисли. Тя не искаше да повери на баща си тайната на своето сърце и да му говори за отношенията, които се породиха миналата нощ между нея и Пикар. Нотариусът трябваше да чуе тази вест от полковник Пикар, когато поиска ръката ѝ.

Горката не можа да мигне цяла нощ. Тя виждаше непрестанно хубавия мъж и ѝ се струваше, че чувства още горещата му целувка по устните си. Да, Лучия разбираше ясно какво е истинска любов. Беше я обзело сладостно чувство, което не е изпитвала никога досега.

Натузиус забеляза промяната, която е станала от вчера с дъщеря му. Без да предчувства ни най-малко самата истина, той хвана ръката на Лучия и я погледна мило и загрижено.

— Дете мое — каза той, — какво ти е? Много си бледа и загрижена. Мога ли да те зарадвам с нещо? Имаш ли някакво желание? Кажи ми го само и веднага ще го изпълня. А, спомням си. Онзи ден в бижутерийния магазин на булевард „Италиен“ видях обеци, да са ти

харесали? Научих цената им — двадесет хиляди франка. Готов съм да дам тази сума. Тези брилянтни обеци ще украсят хубавото ми дете.

Лучия махна с ръка.

— Татко, моля ти се, защо ми е тази скъпоценност? Имам достатъчно такива глупави играчки и ти виждаш, че не ги нося. Благодаря ти за добрината.

— Може би сърцето ти иска нещо друго? Още веднъж ти казвам, че съм готов да жертвам за тебе всичко.

— Благодаря ти, татко — каза Лучия.

В това време в стаята влезе слугата и донесе на сребърна табла визитна картичка.

— Господин Арман Боне моли за честта да говори с господин нотариуса — докладва той.

— Арман Боне ли? — повтори нотариусът тихо. — А, Боне. Не го познавам и няма защо да приемам този млад човек.

— Татко — каза Лучия и сложи ръка на бащиното си рамо, — щом не познаваш Арман Боне, откъде знаеш, че е млад? По всяка вероятност паметта ти е изневерила. Може би все пак го познаваш?

— Не зная, не си спомням, но, както и да е, кажете на този господин да дойде друг път.

— Господинът ми каза — отвърна слугата с видимо затруднение, — че няма да напусне къщата, докато не го приемете.

— Татко, трябва да го приемеш — настоя дъщерята на нотариуса. — Длъжен си да научиш защо този непознат човек се отнася така неучтиво. Франсоа, пуснете човека да влезе, а аз, тате, ще се оттегля.

Когато слугата излезе навън, за да изпълни заповедта на госпожицата, Лучия целуна баща си по челото и рече:

— Добри ми татко, може би ще можеш да помогнеш на един беден човек, срещу когото имаш от по-рано някакво задължение. Татко, ако е така, моля ти се, помисли, че преди малко искаше да ми купиш една играчка за двадесет хиляди франка. Радостта ми ще бъде много по-голяма, ако се уверя, че никой не напуска къщата ни с горчивото чувство, че над него е извършена несправедливост. И така, довиждане, татко.

Лучия се отдалечи с леки грациозни крачки в най-близката стая и притвори тихо вратата след себе си. Натузиус следеше любимката си с

уплашени и загрижени очи, докато излезе от стаята.

— Лучия говори така, сякаш знае кой е този Арман Боне — измърмори той. — Но не, не, тя няма понятие от това и никога няма да научи тази тайна.

Вратата се отвори и в стаята влезе един млад, добре облечен момък, който се поклони пред Натузиус.

— Той е — прошепна нотариусът. После стана тежко и се отправи към посетителя си.

Арман Боне, младият счетоводител, когото намерихме в къщата на госпожа Небел и подслушахме тайния му годеж с Марион Форцинети, стоеше изправен в разкошно наредената стая и гледаше дръзко приближаващия се милионер.

— Вие ли сте господин Арман Боне? — поде нотариусът с твърде несигурен глас.

— Да, господине, така се казвам. На бедната ми майка не остана друг избор, освен да ми даде собственото си име. Ако при моето раждане не бях излъган, щях да се казвам Арман Натузиус.

Нотариусът трепна при тези думи и хвърли плах поглед към вратата, през която току-що беше излязла Лучия.

— Следователно — изрече той тихо, — искате да кажете, че сте мой син.

— Да, господине, така е. Но нека не говорим за това.

Арман изговори тези думи със страшно възбуден глас, а Натузиус му даде знак с ръка да се успокои. После попита все така тихо:

— Арман, бил ли е вашият живот толкова ужасен, че смятате за грях, дето съм ви дал живот?

— И още питате! — надигна се възмущение в гласа му. — Вие сте прелъстил майка ми и сте я изпъдил безпомощна на улицата, когато наближил тежкия ѝ час. Вие сте измамил позорно горката ми майка и сте ѝ дали само неколкостотин франка като остатък от стоте хиляди франка, които ви е дала на съхранение. За мене въобще не сте се сетили. Ако бях станал развратен, лекомислен и безчестен, ако днес лежах в някой затвор или поправителен дом, безсъвестният ми баща щеше да бъде виновен за това. Но, благодаря на Бога, бедната ми майка направи всичко, каквото можа, за мене. Тя е работила, блъскала се е да направи от мене добър и честен човек. А когато умря преди две

години, последната ѝ дума беше: „Арман, прощавам на баща ти всичко, което направи с мене, но това, което извърши с теб, може да му прости само Бог!“

Натузиус скри вълнението си, като се отвърна от момъка. Но след минута се обърна пак към него и промълви:

— Както виждам, въпреки всичко сте станал добър и честен човек. Обноските и облеклото ви доказват, че имате добра работа.

— Добра работа ли? — изсмя се Арман горчиво. — Вие не питахте как живеех по-рано. Наистина, сега съм по-добре. От няколко месеца насам съм счетоводител във фабриката на Прокасоновите наследници и получавам двеста франка месечна заплата.

— Двеста франка ли? Разбира се, това не е много.

— Те ми стигаха, докато бях сам. Знаете, че досега не съм идвал при вас с молба. Да, не съм се одързостил да ви напомня за моето съществуване. Но животът ми вече се промени и, макар и да не ми беше лесно, все пак реших да дойда у вас и да ви помоля за помощ.

— Какво се е случило?

— Запознах се с едно момиче, което обичам. Ние се сгодихме и искам да се венчаем. Но желанието ми е да заведа младата си жена в къща, където да живее нормално. Господин Натузиус, направете ми добрина и ми заемете няколко хиляди франка, за да започна собствена търговия. Уверявам ви, че ще увелича тези пари чрез прилежност и ще ви ги върна след няколко години с лихвите. Поправете онова, което сторихте по отношение на майка ми.

Арман Боне говореше просто, но умно и сърдечно. Натузиус, подпрял чело с ръка, слушаше внимателно. До тази минута той не беше поканил момъка да седне. Но сега му посочи с ръка стола:

— Арман, седнете до мен, искам да ви направя едно предложение.

Натузиус се отпусна на един стол, а Арман седна срещу него.

— Колко пари ви трябва, за да почнете тази работа — запита след кратко мълчание сина си Натузиус.

— Ако имах дванадесет хиляди франка — каза Арман зарадван, — бих могъл да уредя една фабрика за изкуствени цветя и да изкарвам добра печалба.

— Лъжете се — прекъсна го нотариусът сухо. — С такъв нищожен капитал не ще можете да устоите на конкуренцията. Ще ви

дам четиридесет хиляди франка.

— Четиридесет хиляди франка!

Арман стана разтреперан от радостно вълнение пред леко усмихнатия старец, който го изненада с щедростта си.

— Можете да изтеглите парите още утре от Лионската кредитна банка.

— Благодаря ви, хиляди пъти ви благодаря... Натузиус стана и отиде при писалищната си маса.

Написа един чек за четиридесет хиляди франка, после отключи с малко ключенце чекмеджето на касата, извади от него три банкноти по хиляда франка и направи знак на Арман да се доближи до него.

— Вземете този чек — каза той, като подаваше на момъка скъпия документ. — Четиридесет хиляди франка са ваша собственост и се радвам от цялата си душа и сърце, че можах да ви помогна.

— Татко, татко! Колко съм ви задължен!

— Сине, и аз съм ти задължен. Направих голямо зло на майка ти, а още по-голямо — на теб, като те Оставих безпомощен в живота.

— Татко, това вече е простено и забравено. Ако майка ми ме видеше в тази минута, щеше да бъде щастлива и успокоена. Давам ви ръката и обещанието си, че никога няма да се разкайвате, че съм ваш син.

— И мой брат! — викна един звънлив глас откъм вратата.

Лучия беше отворила внимателно вратата и се бе вмъкнала безшумно в стаята при двамата мъже. Натузиус трепна и закри лице с копринена кърпичка.

— Лучия, ти чу разговора ни — изстена той.

— Всичко, татко, и съм дълбоко трогната от добрината и справедливостта ти!

Тя хвана ръката на младия мъж, който гледаше учуден красивото момиче.

— Арман, брате мой — каза тя засмяна, — ние ще останем винаги верни приятели. Казвам се Лучия Натузиус и съм ваша сестра!

Момъкът се наведе и искаше да целуне ръката ѝ, но Лучия му поднесе челото си, което той целуна.

— И тъй — продължи Лучия, — нашият съюз е потвърден. — Арман, нали ще ме заведете при вашата годеница? Тя трябва да е честно и добро момиче, достойно за любовта ви.

— Да, моята Марион е добра, храбра, благородна и скромна — каза Арман с възхищение. — В живота на бедната има печална тайна. Обична ми сестро, за това няма да говорим днес. Марион ще ви разкаже всичко сама.

— Ако е нещастна, ще я посрещна с двойно по-голяма любов — отвърна момичето.

— Тогава чуй, Арман — рече Натузиус, — и аз имам една молба към тебе. Ние имаме един смъртен неприятел. Той ни нанесе страшна обида и сме принудени да го накажем. Искаш ли да ни помогнеш да отмъстим на този проклетник?

— Татко, с най-голямо удоволствие. Ще направя всичко, с което мога да докажа благодарността си към вас и Лучия.

— Добре. Вземи тогава тази червена картичка и иди довечера след десет часа във вилата на госпожа Буланси, на Елисейските полета. Покажи картичката на вратаря и помоли да те заведат в игралния салон. Научих, че във вилата на тази госпожа играят мошенически на комар и плякосват посетителите. Желая да узная всичко, което се върши в салоните. Кой лица се навъртат там, какво се говори и как се отнасят те при играта. Особено искам да узная нещо за самата госпожа Буланси и някой си Естерхази, който почти всеки ден е там. Препоръчай се пред тях за високопоставено лице и участвай живо в играта. За тази цел ти давам три хиляди франка, които можеш да жертваш за делото. Ще те чакам тук утре Но това време, за да ми съобщиш всичко. Разбира се, ти трябва да пазиш това в тайна и дори, моля те, да не съобщаваш и на годеницата си нищо.— Тате, разчитайте на мен — отговори Арман живо. — Бъдете уверен, че ще си отварям добре очите в къщата на госпожа Дьо Буланси и че нищо не ще остане скрито в това комарджийско гнездо.

При тези думи Арман сложи червената картичка и банкнотите в изящен кожен портфейл, където се намираше и важният чек. После стисна още веднъж сърдечно ръката на Натузиус в знак на благодарност и се прости с Лучия.

— Тате, виждаш ли — каза нежно и с възторг момичето, когато останаха пак сами, — това са безценните брилянтени обици, които носят радост. Благородното дело е най-доброто украшение за човека!

35.

— Марион, душице, ние сме спасени!

С тези думи Арман Боне влезе в малката стаичка, в която живееше дъщерята на Форцинети. Този ден беше празник и Марион не беше във фабриката, а подреждаше гардероба на своя син. Тя седеше и кърпеше грижливо една детска ризка.

Малкият Максим играеше до краката на майка си, кръстосваше пълзешком насам-натам из стаята. Тогава се отвори вратата и влезе Арман с щастливо лице. Марион остави работата си настрана и се хвърли в прегръдките на любимия си.

— Арман, щастието е изписано на лицето ти — прегърна го тя и се притисна нежно до него, — но кажи ми, какво е станало. Позволи ми да взема участие в твоята радост! Къде беше и какво ти се е случило?

Младият мъж седна развълнуван. Той дишаше дълбоко и няколко минути не можеше да намери думи. Марион седна на малко столче до него. Той прегърна младата жена и я сложи на коленете си, като постави ръката ѝ върху джоба на самото си, където бе портмонето му.

— Отгатни, моя хубава Марион — каза той, — какво има тук.

— Сърцето ти — отговори младата жена, — което още от деня, когато разменихме първата целувка, бие за мен надеждно и горещо!

— О, още по-пламенно и жарко — каза Арман, като я целуна. — Но не за сърцето говоря сега. Не усещаш ли нещо широко и твърдо върху него?

— Да. Мисля, че е портмонето ти.

— Съвсем вярно, но отгатни сега какво съдържа то. Марион се надигна и каза нацупено:

— Махни се, лоши човече. Защо ми задаваш гатанки, когато трябва да изговориш само една дума, за да ме направиш щастлива.

— Имаш право — каза Арман и скочи от стола. — Виж тук, моя Марион. Тая хартия, която вадя сега от портмонето, е чек за четиридесет хиляди франка. С други думи, първият богат търговец или

добър банкер, на когото поднеса тая хартия, ще ми заплати с удоволствие сумата срещу съвсем незначителна отстъпка.

— И тези пари ще принадлежат на тебе? — запита почти уплашена жената.

— Те принадлежат на нас — отвърна Арман, — на теб, мен и на това дете. На трима ни, които сме заедно и ще си останем заедно, докато сме живи.

Марион беше станала съвсем бледа. Тя гледаше ту Арман, който следеше нейната изненада, ту скъпоценната хартия в ръката му. И когато най-после очите ѝ се премрежиха от сълзи, тя промълви:

— О, Боже мой! Мили, няма ли да ни направят нещастни толкова много пари? По какъв начин си ги придобил и не е ли поискана отплата срещу тях, която да бъде против честта и съвестта?

— В такъв случай нямаше да ги приема — веднага отвърна Арман. — Не, моя Марион, решението на тази гатанка е съвсем просто. Оня ден, когато се сгодихме, ме мъчеше мисълта, че трябва да осигуря на теб, която си от видно семейство, добро съществуване. Един прост счетоводител с такава малка заплата не би могъл да направи това и ако по-късно Бог ни даде повече деца, ще трябва да водим оскъден живот. Тук внезапно си спомних, че на света съществува един човек, който има свят дълг към мене — баща ми. Аз го потърсих, без да ти съобщя намерението си, защото се съмнявах в резултата. Но Пиер Натузиус ме прие по най-любезен начин. Той съжалява, че се е отнесъл така безсъвестно с майка ми и иска да поправи чрез мене своето престъпление! Тези четиридесет хиляди франка са от него. Ще ми помогнат да уредя своя собствена търговия, те ще бъдат основен капитал на нашето богатство, спечелено по честен начин.

— Какво щастие! Какво щастие! — викна Марион.

— О, не е само това — продължи Арман с истински възторг. — Аз намерих не само баща, но и сестра. Какъв ангел е тази Лучия Натузиус. Тя ще стане твоя най-добра приятелка, Марион, сега сме богати и не живеем вече сами на света. Ела, не мога да направя друго, трябва да танцувам с тебе!

Въпреки че не беше истински танц, все пак щастливият мъж поведе любимата си и заигра с нея в стаята така, че малкият Максим

припълзя в близкия ъгъл, откъдето наблюдаваше странната постъпка на смирената си майка и бъдещия си баща.

Най-после Арман пусна младата жена. Внезапно чертите на лицето ѝ изразиха печал.

— Марион, какво ти е? — запита младият мъж развълнуван и хвана нежно ръцете на годеницата си.

— Не знаеш ли за кого мисля...

— За Ева ли?

— Да. Колко щастлива щеше да бъде с нас в тази минута. А сега лежи в студения гроб.

— Да, проклет да е убиецът! — каза Арман гневно. — Никога ли няма да се разкъса тъмното було, което покрива страшното злодеяние?

— И бедният Бижу — допълни Марион, — намериха го прободен до Ева. Навярно той се е промъкнал през онази нощ с нея и е искал да я защити, когато е била нападната от убийците... Ах, когато си спомня как намерихме на другия ден двете тела в моргата, как придружихме безутешната госпожа Небел, която загуби своя скъп Бижу... Каква страшна съдба, каква ужасна сцена!

— А и загадъчното изчезване на слепия — приключи Арман неприятния разговор. — Марион, откровено да ти кажа, страхувам се, че бащата на Ева е замесен в убийството на дъщеря му и Бижу.

В тази минута Марион си спомни за нещастната жена, бедната госпожа Небел, която непрестанно скърбеше за недъгавия си син, когото като майка бе обичала силно. За да я успокои, тя я повика в стаята си и ѝ съобщи какво голямо, неочаквано щастие е сполетяло Арман, а заедно с него и нея, бъдещата негова жена, и прибави:

— Ние ще си наемем хубава малка къща и ще водим добър живот, но вие, драга госпожа Небел, ще живеете с нас. Знаете колко е привързан Максим към вас, а и колко го обичате и вие.

— Нека Бог ви възнагради за тая добра покана — каза госпожа Небел и се просълзи. — Приемам я с благодарност. Ах, ако можеше да доживее това и добрият Бижу! Но него, който не беше направил нищо лошо на някого, го убиха.

Бедната жена зариде сърцераздирателно.

Арман искаше да сложи край на трогателната сцена и затова се обърна към Марион:

— Мила моя, трябва пак да те оставя за един час, защото искам да отида при Прокосон, нашия досегашен господар, и да го помоля да ми размени получения чек с пари.

Той целуна Марион и излезе.

Господин Прокосон, притежател на фабриката за цветя, където работеха Арман и Марион, изслуша младия мъж с радост.

— Господин Боне, вие бяхте винаги прилежен и верен сътрудник — каза му той, — и затова ми е твърде неприятно, че ви губя. От друга страна пък одобрявам вашето желание да станете самостоятелен. Онзи, който е млад и иска да работи, може да напредне.

Прокосон с удоволствие размени чека, понеже подписът на известния на всички нотариус Пиер Натузиус не пораждаше никакво съмнение.

Когато Арман се прости сърдечно със стария си шеф, той носеше в портфейла си — освен трите хиляди франка, които му даде баща му за важната цел в салона на госпожа Буланси, и още четиридесет банкноти по хиляда франка, които сега бяха негова собственост.

Този ден Арман и Марион ходиха на разходка с файтон в Булонската гора. Когато вечерта Марион занесе малкия Максим в леглото заедно с изящните играчки, които му бе купил Арман за тържествената вечеря, младият мъж се обърна към съпругата си и каза:

— Мила Марион, спомних си сега, че ще бъде добре, ако тази вечер се срещна с един мой стар приятел, когото от дълго време не съм виждал и който ще вземе живо участие в промяната на моята съдба. Ще ми позволиш ли да те оставя за малко?

— Разбира се, скъпи Арман, не трябва да изоставяш заради мен приятелите си...

— Но е възможно да се върна много късно вкъщи, понеже пътят е доста дълъг.

— Все пак ще те чакам, за да ти кажа лека нощ или, може би, добро утро...

— Ти си безценна жена — целуна я Арман.

Лицето му се зачерви, защото лъжеше добрата жена. Но можеше ли да постъпи иначе? Натузиус не поиска ли обещание от него да запази тайната дори и от Марион?

Арман влезе в малката си стая и се облече в черен салонен костюм, който беше купил неотдавна благодарение на малките си

спестявания.

Сега той се гледаше доволен в огледалото и макар да не беше суетен, все пак му предстоеше да се представи като млад и виден кавалер.

— Арман, колко прелестен, колко знатен изглеждаш така — възхити се младата жена, когато той на тръгване я притисна още веднъж до гърдите си. — Но почакай, имам още една молба към теб. Когато си помисля, че можеш да бъдеш нападнат по пътя... След смъртта на Ева и Бижу треперя за живота и сигурността на тези, които обичам.

— А аз, сладко мое момиче, няма да имам спокойствие, ако оставя вкъщи тази голяма сума. Тогава ще се страхувам да не нахълта някой тук и да направи пакост. Но, до моите гърди е най-доброто скривалище за парите ми. Утре ще ги внесе в банка, което днес не беше възможно да направя. Тогава ще бъдем спокойни. Да, така върви светът: онзи, който не притежава никакъв имот, пъшка и въздиша постоянно, а който го придобие пък, почва да страда от други грижи.

Арман се приближи до леглото на детето и го целуна по челото. Той прегърна пак Марион и побърза по стълбите.

— Довиждане! — извика той отдолу.

— Довиждане! — прозвуча отгоре звънлив глас.

Салоните на госпожа Дьо Буланси бяха тържествено осветени. Лучия Натузиус не беше се излъгала, когато уверяваше полковник Пикар, че тази високопоставена дама, израснала в парижкото престъпно бласто, дъщеря на Казота, не бе никоя друга, освен Помпадура или, както още я наричаха, Обезобразената.

След като Помпадура ограби значителни средства от Нинон дьо Клер, по желание на Естерхази тя се отдели от майка си и се отказа уж от старите си познати. Нейното преобразяване във видна и блестяща дама стана много скоро.

В деня, когато певицата Нинон дьо Клер и любовникът ѝ Марсел Бернард бяха изпратени в сандъци като восъчни фигури от Париж, Помпадура изчезна безследно от „Червената воденица“. Тя нае прелестна вила на Елисейските полета, която беше оставила току-що умряла нейна приятелка. Нае необходимите слуги, купи три прекрасни коня, хубава каляска и един елегантен кабриолет. Разбира се, за Естерхази бяха запазени няколко стаи, макар че не живееше при нея.

Помпадура беше натура, която не можеше да стои без занимание. Откраднатите пари ѝ помогнаха да живее ако не много разкошно, то поне безгрижно. Но тя искаше да увеличи капитала си, желаше го да расте постоянно.

Тя не се грижеше толкова за себе си, колкото за мъжа, когото обкръжаваше с безгранична, сляпа и фанатична любов. А Естерхази беше разточителен в пълния смисъл на думата. Златото като че се топеше в ръцете му. Той живееше разкошно, пръскаше на вятъра всичко, което му попадне. Тогава хитрата Помпадура го наблюдаваше и трепереше пред мисълта, че ще загуби любовника и парите си, които бяха добро средство за обвързване на Естерхази. Тя мислеше как да открие извор, от който златото никога да не пресъхва. И го намери скоро.

В Париж има богати и видни гъски, чиито пера се скубят лесно, ако човек знае как да го стори. Едно от тези сигурни средства е хазартът. В столицата на Франция има много салони, където на зелената маса всяка нощ се ограбват глупците. Играта на комар не е забранена. Дори понякога играят с фалшиви карти. Това наистина е позволено дотогава, докато бъде разкрито.

Под звучното име „госпожа Дьо Буланси“, Помпадура отвори в своята вила на Елисейските полета хазартен салон, който стана един от най-посещаваните в Париж. Обезобразената намери начина. Тя печелеше много пари и задържаше черния майор всяка нощ до себе си, понеже хазартът, дивият, възбуждащ нервите хазарт, беше един от любимите пороци на нечестивата му душа. Когато купищата от злато и банкноти се увеличаваха на зелената маса, бледото му и посърнало лице пламваше от тъмна червенина. Лакомите му очи блясваха и изпепеляваща страст го хвърляше в компанията на тези парфюмирани блудници, полупияни и плоскоглави кавалери и професионални картоиграчи.

И тази нощ Естерхази държа банката. Там се играеше онази проклета игра на случайността, която се нарича „тридесет и едно“.

На масата имаше табло, което съдържаше всички карти, на които се залагаше. Банкерът изтегли картите, размеси ги в ръцете си и после ги нареди. Ако паднеше на лявата страна, печелеше банката, на дясната — изплащаше се като печалба на играча.

Край зелената маса бяха събрани около двадесет дами и кавалери. Дамите носеха привлекателни тоалети, които разкривах гърди, гърбове, рамене и лакти, като ги правеха достъпни за всеки поглед. Господата бяха в салонни облекла. Естерхази също съблече униформата си, за да сложи цивилен костюм. Както той, и госпожа Буланси — така ще наричаме Помпадура — познаваха много добре всички присъстващи.

Имаше малки червени картички, които се раздаваха на най-верните ѝ хора и с които приятелите ѝ можеха да влизат свободно и без лични представяния в тази къща. Знаем, че нотариусът снабди с една такава карта сина си... и Арман стигна без всякакви препятствия в салона.

Тъй като тук всеки имаше титла, и той се нарече маркиз Арман дьо Боне и бе посрещнат много добре. Героят ни се намираше вече сред това отворително общество. Прелестна гърдеста италианка, която се препоръчваше за певица и се казваше Рита дел Майо, го обсеби и не се отделяше от него. Но той се въздържа и блясъкът на тъмните му очи остана студен. Мислеше си за Марион и се отвращаваше от тази действително хубавичка, но лекомислена жена. Обземаше го свян, когато белоснежните ѝ гърди се докосваха до рамото му и пълните ѝ меки ръце галеха коленете му.

На играта се отдаде също без никаква страст. Играеше със златни пари, печелеше и купчинката от монети растеше все повече пред очите му. При това не забравяше да наблюдава непрекъснато черния майор, който поддържаше банката, но не можеше да открие дали мошеничества.

Тази нощ дори Естерхази губеше. Той губеше и лицето му потъмняваше все повече и повече.

— Днес съм нещастен! — извика той и захвърли гневно картите настрана. — Моля да направим малка почивка, за да отдъхна. Дано имам повече щастие после, когато почнем пак играта!

Игралната маса опустя. Дамите заведоха господата в разни изящно наредени стаи и се оттеглиха с тях край малките маси, където им се поднасяше шампанско и студени деликатеси.

— Колко прелестна изглеждаш днес, скъпа ми Рита! — каза госпожа Дьо Буланси и прегърна мнимата певица, която стоеше до Арман, като ѝ прошепна на ухото: — Погрижи се за твоя гостенин да пие повече шампанско, насърчи го след това в играта и за големи залози.

— Ще получа ли петте си процента? — запита италианката.

— Разбира се, както винаги.

— Добре, ще бъдеш доволна от мен. Достатъчно силно ли е шампанското — То е тъкмо от този вид, който ни трябва! Извинете, господин маркиз — обърна се след този диалог госпожа Дьо Буланси с лека усмивка към Арман, — че ви отнех за няколко минути дамата, но не мога да мина нито веднъж край нея, без да целуна вълшебните ѝ устни. Ах, виждам, че ми завиждате. При такива обстоятелства почти е опасно да останете сам с Рита в японския салон, където няма никой. Господин маркиз, само не гответе за сърцето на тая млада италианка опасно изпитание.

Госпожа дьо Буланси се отдалечи от тях, влезе в близката стая и изчезна зад малка врата, която се намираше зад копринена завеса. Тя стигна в полутъмен къс коридор, а оттам в стаята си.

Черният майор очакваше любовницата си с нетърпение. Развълнуван и явно в нерешителност, той крачеше нагоре-надолу по мекия килим в стаята. Когато Помпадура влезе, изстена:

— Хубава история! Загубих двадесет хиляди франка — чисти парици! Това отваря лоша дупка в касата, ми.

Но госпожа Дьо Буланси хвана ръката му и го погледна усмихната:

— Не се тревожи, обични ми мъжо — каза тя. — Пак ще спечелиш загубените си пари и, ако не се лъжа, ще прибавиш дори към тях още една кръгла сума.

— Как ще стане това? Всяка карта, която изтеглям, е против мен!

— Защото нямаш истинските карти, единствен мой, любими!

— Истинските карти? Ах, разбирам, ти мислиш да... — Да употребя ония карти. Нали знаеш, че са белязани, и когато ги хвърлиш, можеш да отстраниш всяка, която не ти харесва.

Черният майор остана известно време замислен.

— Помпадура, това е съмнително средство — каза той глухо — и ти знаеш, че не се решавам лесно на това!

— Но ти си го вършил често и щастieto е било винаги на твоя страна.

— Разбира се, що се отнася до играта, е така, но когато ги държа в ръцете си, тайно треперя и ме задушават страх. Помисли си само, ако нашите неприятели са се вмъкнали тайно и има някой шпионин в салона ти и ако той забележи мошеничеството. Тогава не ми остава нищо друго, освен с един куршум да си пръсна черепа.

— За Бога, не изговаряй тези страшни думи — изпъшка Помпадура и обви красивите си ръце около шията му. — Не ставай страхливец, участвал си успешно в много по-големи работи!

Черният майор избърса с копринена кърпичка потта, която беше се появила по лицето му.

— Имаш право — каза той, — нашият паричен източник не трябва да пресъхва. Ще го направя. Но с кого да се захвана днес?

— С младия маркиз Арман дьо Боне.

— Дали ще излезе нещо от него? Не вярвам да носи много пари със себе си.

— Колкото за това, заблуждаваш се, драги приятелю — пошепна Помпадура вдъхновено. — Пристъпих зад стола му, когато отвори портфейла си, за да вземе пари за играта. Погледнах в него и забелязах един пакет банкноти по хиляда франка. Трябва да са около четиридесет-петдесет...

Очите на чернобрадия мъж се съживиха.

— Четиридесет-петдесет хиляди франка — възкликна той с дяволска радост, — това ще ни възнагради добре. Да, ела, хубава моя Помпадура, нека преслушаме младия маркиз. Ти дръж само готови фалшивите карти и остави другото на мен.

Демоничната жена прегърна силно любовника си и обсипа лицето му с целувки.

— Обичам да те слушам, когато говориш така — изрече задъхано тя. — Разпоредих се вече. Чернооката Рита ще се възползва от почивката и ще упои маркиза с шампанско и любов. Той ще се запали и ще бъде замаян, когато седне на игралната маса.

— Толкова по-добре!. — запали цигара Естерхази. — А знаеш ли новината? — запита той след кратко мълчание. — Един от шпионите ми видял днес към два часа полковник Пикар, като влизал в къщата на нотариуса Натузиус.

— Не е чудно — отговори любовницата му. — Навярно ще направят съзаклятие помежду си, за да те опропастят.

— Нека само скроят заговора против мене — изсмя се лукаво граф Естерхази. — Този добър Пикар не предчувства, че се намира върху барутен погреб, който съм му приготвил. Пати дьо Клам ме поддържа и сега трябва само още един малък натиск, за да избухне нашият погреб. Тогава полковник Пикар не ще бъде повече в Париж, а там, където не може да бъде опасен.

— Но все пак щеше да бъде по-добре — измърмори Обезобразената, — ако бях успяла да изпълня добрия си план и го бях хвърлила от Айфеловата кула, когато го заварих там с високомерната дъщеря на Натузиус. Соломон Дулсети развали всичко, той удари на бяг, когато чу вика на момичето.

— Такова отчаяно нападение не ми е по вкуса — намръщи се черният майор. — Това убийство щеше да възбуди голямо вълнение. Бъди уверена, Помпадура, че ще ударя смъртно неприятеля си, без да го убия. А сега нека се върнем при гостите и изпразним портфейла на господин маркиз Дьо Боне.

След малко обществото пак се събра около игралната маса. Помпадура зае мястото до черния майор, а до нея седна Рита, която се облягаше на Арман. Пълно-гърдата италианка послуша подлия съвет, който ѝ даде госпожа Дьо Буланси, и сполучи. Арман беше пиян. Той беше под влияние на шампанското, чийто огнен шар сновеше по жилите му.

Има хора, които виното дотолкова променя, че цялото им същество, възгледи, чувства и мислите им биват отнесени от упоителното питие като прах от вятъра.

Всички техни задължения се отнасят като от вихрушка, а замъгленият от алкохола мозък не е вече в състояние да мисли

правилно и да преследва целите си.

Арман принадлежеше към слабите натури. Но за негово извинение можем да кажем, че твърде рядко се е отдавал на това наслаждение и че пенливото вино, което му бе дала госпожа Дьо Буланси, беше нарочно приготвено да му обърка мислите, да възбужда страстите и да парализира волята.

Марион, детето, надеждата да създаде собствена търговия, поръчката, с която го бе натоварил Натузиус — и която, за голямо съжаление, го беше довела в тази къща, всичко беше потънало в морето на забравата. Той обви ръка около съблазнителния гръб на поруменялата си съседка и блестящите му трескави очи се впиха в райското поле на знойните, вълнуващи се гърди. Момъкът ѝ шепнеше нежни думи, които трябваше да бъдат само за Марион.

— Рита, ти изигра добре ролята си — хвалеше я госпожа Дьо Буланси тихичко. — Процентите ти са осигурени.

Арман хвърли с небрежно движение своя добре напълнен портфейл на масата пред себе си.

— Ще видим кого ще огрее щастието — изграчи той пиански. — Залагам си главата, че ще разоря банката. Да, майоре, аз съм единственият противник, от когото се страхувате, но нека пак си останем добри приятели, като преди всичко си стиснем ръцете.

— Честни приятели — съгласи се Естерхази и стисна ръката на Арман.

Нещастният младеж не знаеше, че в тази минута замени ръкостискане с човека, когото трябваше да мрази най-много на света. Той не знаеше, че седи срещу изкусителя и обезчестителя на своята Марион и че този човек сега смята да съсипе и него.

— Господин майор, започнете играта! — извикаха нетърпеливо повечето от гостите.

— Сега, господа — отвърна графът. — Имайте само добрината да вдигнете тези карти, които сега размесих.

Имаше различни играчи, които следяха картите, тъй като в такива комарджийски салони са чести мошеничествата. Но картите бяха редовни. Черният майор ги прибра.

— Госпожи и господа, залагайте — предложи той.

— Съобщавам, че ще играя само десет игри и след това ще прекратя все едно дали ще спечеля или загубя.

Докато изричаше тези думи и играчите хвърляха златни монети и банкноти върху разните фигури на таблото, графът пусна ръка под масата. Картите, които бяха прегледани, паднаха в полата на Помпадура. В същия миг тя му тикна в ръката друга колода, която той извади. Играта започна. Черният майор постъпи като всеки комарджия, който разбира занаята си. Той пусна отначало на играчите да спечелят две игри.

Въпреки че беше пил, Арман също играеше предпазливо и спечели добра сума.

— Трябва да залагате повече, прекрасни маркизе — прошепна му италианката. — Нали виждате, че на банкера не му върви. Трябва да се възползвате от това.

— Добра ми Рита, имате право — мълвеше пияният.

— Бих желал да имам днес още по-голямо щастие с вас, отколкото тук, на игралната маса.

Горещото притискане на кокотката беше красноречивият отговор на думите му.

— Мога ли да заложа за вас хиляда франка? — запита италианката.

— С удоволствие, вашата ръка трябва да ми донесе щастие.

Една от хилядафранковите банкноти, които съдържаше портфейлът на Арман, хвъркна на масата.

Играта беше в разгара си. На третия път Естерхази прибра парите съвсем равнодушно наглед.

— Още веднъж — извика пияният. — Ще принудя тази дама пика да ме обича. Едва беше изрекъл тези думи и банкерът сложи дамата на лявата страна, Арман отново загуби.

— Удвоете залагането — посъветва го изкусителката, — това е най-добрият начин да си върнете загубата.

Главата на Арман гореше в адски огън, пулсът му се ускори и той се вълнуваше като пияната в чашата с шампанско, която стоеше пред него и бе редовно доливана от слугата по даден от госпожа Дьо Буланси знак. Той виждаше вече смътно съиграчите си й бъркаше почти механически в своя портфейл, за да вади по една хилядафранкова банкнота. Тези залагания интересуваха толкова много другите играчи, че те престанаха да играят, за да могат да наблюдават

забележителната борба, която се водеше нямо и трагично между граф Естерхази и Арман.

Тази борба беше почти загубена за маркиза. Портфейлът, който до преди четвърт час съдържаше приблизително четиридесет и три хиляди франка, сега беше празен. Арман отпусна глава на гърдите си и се втренчи пред себе си.

— Господине, залагайте! — напомни му Естерхази.

Това беше горчива, безсрамна подигравка, понеже видя добре, че и последната банкнота на противника му беше взета. Но му правеше удоволствие да ритне още веднъж лежащия на пода.

Арман не отговори нищо. Той стоеше неподвижен, блед като мъртвец, дори и очите му имаха стъклен вид. Хубавата Рита вече не се грижеше за него. Тя беше станала и се оттеглила с госпожа Дьо Буланси в съседната стая. Там получи наградата си във вид на няколко по-големи банкноти, пъкна ги в пазвата си и каза:

— Жалко, той е добър и красив младеж и мисля, че парите, които му взехме, са последните му средства.

— В такъв случай да не е играл — сви рамене Буланси студено. — Впрочем, трябва да го махнем по-ско-ро оттук, защото може да се усети, а това ще бъде фатално. Ах, играта свърши, гостите си отиват.

Играчите се прощаваха със смях и шеги и напускаха къщата, като излизаха през малка задна врата, която извеждаше в градината. Оттам поемаха по улицата. Само Арман беше останал в салона, където свърши хазартният дуел между него и Естерхази. Изглеждаше, като че ли и физически е станал жертва на тази недостойна борба. Младежът седеше все още на стола си при игралната маса и подпирайки главата си с ръце, гледеше втренчено в пода. От време на време правеше знак на слугата да му налее отново чашата, изпиваше я на един дъх, като че ли за да намери забрава в шумящото вино и пак се втренчваше в нищото.

Зад него стояха Естерхази, госпожа Дьо Буланси и Рита и тихо се съветваха какво да правят.

— Историята ще стане много дълга — каза черният майор. — Трябва да махнем маркиза по какъвто и да е начин. Той не бива да преспи тук пиян.

— В никакъв случай — кимна Помпадура. — Когато дойде на себе си, може би ще вдигне скандал и тогава ще имаме неприятности.

— Накарай слугата да го изведе на улицата — посъветва я Естерхази.

— Невъзможно е — размисли любовницата му. — Не трябва да го оставяме по улиците. Полицията ще го хване, а това може да напакости.

— Ще ви избавя от това затруднение — намеси се чернооката италианка. — Ще отведе маркиза в моето жилище. Там може да преспи и утре, когато вече изтрезнее, ще разбере дали няма още парици за скубане. Невъзможно е тези четиридесет хиляди франка да съставляват цялото му имущество. Най-малкото — смеейки се, добави развратницата — ще ми заплати за квартирата една хилядафранкова банкнота.

После Рита пристъпи към Арман и обви ръцете си около плещите му. Тя вдигна главата му и го целуна по устните.

— Маркизе, ще дойдете ли с мене? — запита го грижовно, като му се усмихна. — Отивам вкъщи и ако обещаете, че ще бъдете добър, мирен и порядъчен, можете да изпиете чаша кафе при мен.

Арман стана тежко. Той прибра празния портфейл. После тръгна с Рита. Тя му шепнеше на ухото сладострастни думи, докато го държеше в меките си, но силни ръце и се отдалечаваше с него от салона.

— Трябва, трябва... да си вървя вкъщи — мънкаше пияният.

— Добре. Тогава слугата ще ви заведе до моята кола.

— Не, не мога да си отида — извика нещастникът ядосан, — ще вървя с тебе, моя сладка гълъбице... По дяволите, дай ми ръката си... О, аз мога да говоря и да стоя на крака още съвсем добре, не е истина, че съм пиян... Господин Прокосон ми е свидетел, аз никога не се напивам.

Арман търси дълго из джобовете си, като се кланяше насамнатам и даде на слугата последната си златна монета, която намери в джоба на панталоните.

— Ела, добра Рита — провлачи глас той. — Къде е майорът? И, скам да му кажа, че утре вечер пак съм тук и се надявам да го победя. Искam отмъщение... Баща ми ще ми даде други пари... Това е съвсем сигурно. Четиридесет, петдесет, сто хиляди франка... Той има милиони. Ще ти купя брилянтно украшение, моя прелестна женице...

Когато развратницата чу за бащата милионер, интересът ѝ към „маркиза“ се увеличи още повече. Тя реши да не изпуска тая златна рибка, която мислеше, че е хванала доста сполучливо. Рита го прегърна с някак агресивна нежност и го изведе от вилата на госпожа Дьо Буланси.

Когато излезе с него на улицата, тя махна на един файтонджия наблизо, помогна на Арман при качването, и каза да ги откара в жилището ѝ, което се намираше в Монмартър.

По пътя се хвърли на гърдите на пияния и обсипа както си знаеше лицето му с целувки, като с това замъгли още повече замаяната му от шампанското глава. Арман се намираше в ужасно положение, в граничещо с лудост вълнение, когато стъпи в парфюмираното жилище на кокотката.

Когато Арман Боне се събуди, беше вече късно. Той се протегна, разтърка очи и се хвана инстинктивно за главата. Тя тежеше, като че ли беше от олово, а челото му гореше като разпалено желязо. Дрезгав полумрак обкръжаваше младия човек. Дебелите завеси на прозорците не пропускаха в стаята лъчите на издигналото се високо слънце.

— Това беше страшен сън — си каза Арман, след като събитията от миналата нощ минаха още веднъж като мъгла през главата му. — Студени тръпки побиват тялото ми, когато помисля за това. Няма да разкажа на Марион този страшен сън. Тя е малко суеверна и ще съзре в него лошо предзнаменование.

— В същия момент той сложи ръка под главата си и забеляза, че лежи на копринена възглавница, следователно в чуждо легло. Момъкът трепна, сякаш го бяха уболи.

— Всесилни Боже — изстена той, — какво е това, къде се намирам, къде прекарах тази нощ, какво е станало с мен?

Скочи бързо от леглото и почна да се облича, но ръцете му трепереха толкова силно, че едва успяваше. После се огледа плахо наоколо. Видя, че се намира в елегантен будоар, уреден с фин женски вкус. На масата имаше сервиз за кафе, бутилка коняк, няколко празни чашки и угарки от цигари. Нещастникът се убеди, че се намира в чужда къща. Той се разтрепера като лист и извика задавено:

— Не е било сън, а истина, истина! Ох, моите пари, моите пари!

Момъкът се спусна към сакото си, което се намиреше на един стол до леглото, взе го и извади от джоба кожения портфейл. Не трябваше да го отваря, за да се увери, че е празен.

Арман простена, като че ли някой го беше пробол в сърцето. Нещастникът удари с юмрук челото си, по устните му се появи пяна и той започна да тича като луд из стаята.

— Картоиграч, мизерен картоиграч — ругаеше се ядно. — Ти проигра своето щастие, своето бъдеще, своята любов, своята чест. Недостоен си да живееш, ти си се опозорил, изритал си се сам от обществото на честните хора! О, Марион, любима Марион, никога

вече няма да посмея да се появя пред очите ти! И как можах да направя това, аз, който целувах устните на улична жена, аз, който нощувах в публичен дом, аз, който пожертвах нашия имот, подарък от благородния ми баща! Ох, остава ми само едно, само едно и аз трябва да го направя!

Момъкът коленичи хълцащ до канапето и скри главата си във възглавниците.

Вратата се отвори. Влезе Рита дел Майо. Младата ѝ прелъстителна снага беше облечена в нощница, която я правеше още по-привлекателна. Тя спря учудена на, вратата.

— Маркизе, обични ми маркизе — извика тя, като видя Арман на колене, — какво правите? Ах, вие плачете! Добри ми маркизе, какво ви е? Съжалявате за незначителната сума, която загубихте миналата нощ в играта?

Хълцащият момък не отговори на въпросите ѝ. Прелъстителката се отправи към нещастника. По гримираното лице на кокотката заигра нежна усмивка, тя се изправи до него.

— Маркизе, не ви ли наградих за нищожната загуба с любовта си? — прошепна тя тихо. — Признавам ви, че се червя и сега още, когато си спомня за страстните ви целувки.

Нежните ѝ топли ръце се отпуснаха върху главата му и почнаха да гладят тъмнорусите му къдри. Арман скочи като опарен, блъсна жената така силно, че тя се залюля. После извика силно:

— Усойнице, не се осмелявай да ме докоснеш още веднъж с нечистите си ръце! Ти си ме завлякла пиан в жилището и си ме принудила да стана твой любовник. Но сега изтрезнях, свестих се и срам, ужас и отвращение изпълват душата ми.

— Маркизе — отново се опита да го спре италианката, — маркизе, съвземете се, помислете си...

— Нямам за какво да мисля, освен че съм опозорен и съсипан. Аз не съм маркиз и не принадлежа към онези богати безделници, които прекарват живота си в кабаретата и игралните домове и между които вие, с безчестната си господарка Буланси, ловите жертвите си! Довчера бях честен и неопетнен търговец, мъж, който печелеше насъщния си хляб с пот на челото. А сега, сега съм белязан, опозорен и съсипан картоиграч. Сега съм опетнен и унижен, защото целувах уличница! Бъдещето ми е унищожено. Не мога да се върна при оная, която

обичам повече от живота си и която исках да бъде моя жена. Та с какво право мога да се върна пак при нея и да я притисна до гърдите си, когато само преди няколко часа лежах в прегръдките на улична жена! Ах, стига, стига, всичко е свършено! Проклети да сте всички, проклет да бъда и аз, проклета да е и минутата, в която взех първата карта в ръцете си!... Зная какво да направя...

Арман грабна шапката си и изскочи от стаята, без да чака отговора на учудената жена. Той напусна жилището като преследван дивеч и се затича по улицата, без да знае накъде отива.

Най-после спря и започна да бърка по джобовете си. Намери в тях още пет франка в дребни пари. Момъкът се замисли няколко секунди, влезе в най-близкото кафене изпи там чаша черно кафе, поиска от прислужницата да му донесе хартия, перо и мастило и написа писмо до Марион Форцинети.

След като излезе на улицата, той се запъти право към пощата и пусна нерешително плика в кутията. А когато той изчезна в нея, от гърдите му се изтръгна въздишка и устните му прошепнаха:

— Съдбата ми е решена: няма да я видя вече!

Писмото до Марион имаше следното съдържание:

„Скъпа, любима Марион!

Тези редове нека ти кажат, че не бях достоен да те притежавам и че се прощavam с теб завинаги. Парите, които бяха определени да създадат бъдещето ни, проиграх на комар до последния франк. Моето искрено разкаяние не може да поправи станалото. Реших да се самоубия, но това не ми се видя достатъчно наказание за безсъвестната ми постъпка. Ще напусна Европа и ще заровя изгубеното си щастие в чужда далечна страна.

Прощавай, прощавай, моя мила Марион, и бъди щастлива с друг, по-достоен мъж! Приеми с детето си най-силните ми целувки и ме извини, че се одързостих да ти кажа това.

Арман Боне.

P.S. Ако има извинение за безсъвестната ми постъпка, то е в това, че ме напиха и оплячкосаха в

нетрезво състояние. Но аз сам отхвърлям това извинение и искам да се накажа безмилостно за вината си.“

Арман се качи на един трамвай и се отправи към предградието Паси, където живееше негов приятел, на когото бе заел преди година триста франка за погребението на починалата му майка. Решил бе да ги вземе и да замине за Америка.

Намери приятеля си, един сръчен часовникар.

— Добре дошъл, Арман! — каза часовникарят. — Зная, че идеш за парите. Извини ме, че не ти ги върнах навреме. Канех се всеки ден да те посетя, но все не ми остана време. Виж, приятелю, твоите пари са тук в чекмеджето, заедно със законната лихва. Ако ги беше вложил в спестовната каса, щеше да получиш три процента, а сега получаващ пет.

Едва сега часовникарят погледна Арман в лицето.

— По дяволите, ти изглеждаш, като че ли си пиянствал цяла нощ. Сигурно си болен, защото зная, че не принадлежиш към тези нехранимайковци, които се напиват и правят скандали нощно време из кръчмите. Приятелю, кажи ми какво ти е? Да не си попаднал в ръцете на някой комарджия?

Арман побледня още повече при тези думи. Устните му се раздвижиха. Нещастникът искаше да открие на приятеля си всичко, което му се случи през нощта. Ако беше направил това, приятелят му, без съмнение, щеше да му даде добър съвет и той навярно— нямаше да реши да замине за Америка.

Арман само взе тристата франка, а лихвата върна на часовникаря. После стисна ръката на приятеля си и напусна мълчаливо малкия магазин, където часовниците с тракането си сякаш му повтаряха:

— Арман, Арман, открий сърцето си на своя приятел и той ще ти помогне!-

Един час по-късно Арман Боне напусна Париж. Той се отправи за Хавър с твърдото намерение да замине със следващия параход за Америка.

В хавърското пристанище се намираше немският параход „Дания“, готов да тръгне за Америка. Тези параходи от линията

Хамбург — Ню Йорк спираха редовно в Хавър и вземаха там френски пасажери, стоки и писма.

Арман се качи на палубата на „Дания“ със съкрушено сърце и насълзени очи, сви се в един ъгъл, покри с ръце лицето си и заплака.

Часът беше седем вечерта. Нощта бе простряла вече черните си криле върху големия Париж и забулваше блясъка и мизерията му. Пиер Натузиус и дъщеря му Лучия се намираха в домашната си библиотека и очакваха скъп гост — Пикар.

Младият полковник беше обещал на Лучия, че ще се ожени за нея, и изпълни точно обещанието си. Той се яви още към обяд при Натузиус и го помоли да му даде дъщеря си за жена. Старият нотариус знаеше, че дъщеря му Лучия таеше в сърцето си истинска и сърдечна любов към този мъж и затова се съгласи на драго сърце. Постави само едно условие — да отложи сватбата дотогава, докато се открие, че граф Естерхази е предател на Франция, а не капитан Алфред Драйфус. Полковникът протегна десница, прие условието и си отиде.

Сега Лучия седеше с румено лице до огнището и гледаше замечтано пламъците. По бързия пулс на сърцето си тя усещаше най-добре, колко много обича Пикар и го очаква с нетърпение. Натузиус седеше до масата и четеше внимателно вестниците. Изведнъж той се обърна към дъщеря си:

— Лучия, знаеш ли какво четох в Колонския вестник?

— Не, тате, каква е новината?

— Колонският вестник потвърждава, че императорите Вилхелм, Франц-Йосиф, кралят Умберто и папа Леон са заявили официално, че капитан Драйфус е невинен.

— Много се радвам — отвърна момичето, — че тези короновани лица признават невинността на този злочест човек. Ще съобщя това на годеника си, полковник Пикар.

— Да, мое дете, имаш право. И аз също се радвам, че истината ще излезе най-после наяве и ще възтържествува над лъжата и коварството.

Натузиус стана и започна да се разхожда неспокоен из стаята.

— Не зная какво е станало с Арман. Защо не се е върнал още? Лучия, може ли да си обясниш дългото му забавяне?

— Не. Очаквах да ни посети още тази сутрин — отвърна момичето.

В същата минута някой позвъни на външната врата.

— Пикар иде — скочи Лучия зарадвана от стола, отправи се към стенното огледало и се огледа.

— Може би е Арман — предположи Натузиус. В стаята влезе прислужникът.

— Господин нотариус — поклони се той, — в коридора чака една млада дама и моли да я приемете. Тя желае да говори с вас или с госпожицата.

— Младата дама не ви ли каза името си?

— Не, господин нотариус. Каза ми само, че идва във връзка с господин Боне. Освен това забелязах, че дамата плаче и е много разстроена.

— Доведете непознатата! — нареди Натузиус и когато остана насаме с Лучия, прибави загрижено: — Какво значи това? Не вярвам да бъдем изненадани от лошо известие!

След минута в библиотеката влезе млада, твърде красива жена. Бледото ѝ лице беше обкръжено от разкошни тъмноруси къдри, които му придаваха вид на мраморна статуя. Носеше тъмно облекло и беше обвита с черен воал, като че ли жалеше умрял близък човек. Тя вдигна бавно воала си и погледна тъжно нотариуса и дъщеря му. Зачервените от плач очи издаваха, че я бе сполетяло нещастие или че нещо мъчи душата ѝ.

— Моля, извинете ме — промълви тя тихо, — че ви безпокоя така късно. Но бях принудена да направя това. Трябваше да ви видя, трябваше да говоря с вас, защото само вие можете да ми дадете някакво обяснение. Само във вас имам още надежда. Аз съм годеницата на Арман Боне.

Младата жена закри с ръце лицето си и захълца. Лучия отиде бързо при нея, хвана ръцете ѝ и я целуна по челото.

— Нали вие сте Марион, за която толкова ни говори Арман? — каза тя зарадвана. — О, добре дошла в нашия дом!

— Но защо плачете, госпожице? — запита я Натузиус учуден. — Защо не ви придружава годеникът ви?

— Моля прочетете това писмо, което получих преди два часа, и ще разберете всичко.

Марион извади от джоба си писмо и го подаде на нотариуса. Старецът се приближи до лампата и започна да чете. Но едва беше

погледнал първите редове и от гърдите му излезе стон.

— Тате, за Бога, какво е станало? — запита Лучия и се спусна към Марион.

— Голямо нещастие, дете мое — беше глухият отговор. — Ти знаеш, че пратих Арман в онази позорна къща, за да наблюдава мизерниците. Но те са го опили и плякосали. Нещастният младеж проиграл на комар не само трите хиляди франка, а и останалите четиридесет хиляди, които му дадох да си осигури бъдещето.

— Тате — каза Лучия бързо, — не е кой знае какво голямо нещастие. Ще му дадеш още веднъж четиридесет хиляди франка и всичко ще се оправи.

— Дъще моя, имаш право. Не щеше да бъде толкова голямо нещастieto, ако нямаше и нещо друго. Бедният момък е избягал от страх и срам от Париж.

— Ах — изплака Марион, — аз го обичам безмерно и щях да му простя този грях, за който той дори не е виновен. О, за какво ни бяха нужни толкова пари. Ние сме млади и можехме да работим. За щастлив живот човек няма нужда от толкова пари! Наистина, бяхме бедни, но щастливи. А сега сме безкрайно нещастни и разделени.

— Вие сте добро момиче! — каза Натузиус развълнуван.

Лучия прегърна и целуна Марион:

— Драга приятелко, не се отчайвайте. Тате ще направи всичко, за да намери Арман и вярвам, че ще сполучи. Хората казват, че днес целият свят е само един голям град, в който никой не може да се загуби.

— Не, не — прошепна Марион. — Предчувствам, че вече няма да го видя!

Пред очите ѝ притъмня и тя политна. Лучия я заведе на канапето, разкопча скромното ѝ палто и ѝ помогна да седне.

— Съвземете се — каза тя. — Вие можете да останете у нас. Наплачете се спокойно, сълзите облекчават душевните болки.

— О, вие сте добра душа — прошепна Марион. — Арман ви наричаше ангел божи и имаше право.

На вратата се похлопа и Пикар се появи на прага. Полковникът се спря за минута на прага и погледна учуден хълцащата жена. Лучия побърза към него и след като го поздрави сърдечно, го дръпна в един ъгъл на стаята и му разправи набързо станалото.

— В тази работа е бил замесен и черният майор — каза сърдито полковникът. — Трябва да сложим край на този подлец. Позорното му държане премина вече границата на търпението. Този маджарски циганин е опетнил цялото френско офицерско съсловие.

После се отправи към Марион с намерение да ѝ каже няколко утешителни думи. Като видя полковника, тя стана неспокойна. По лицето ѝ се появи страх и срам. Марион се изправи и се опита да снесе воала върху лицето си. Преди още да направи това, Пикар се изправи пред нея.

— Госпожице — каза той, — научих, че ви е сполетяло голямо нещастие, но надявам се...

Той внезапно трепна, сякаш бе видял привидение.

— За Бога, какво виждам — извика той учуден, — лъжат ли ме очите, мамя ли се? Не, не, тя е — дъщерята на стария ми приятел, изгубената Марион. Госпожице, не се безпокойте, не се опитвайте да бягате, познах ви, ще съобщя веднага на бедния ви баща, че съм намерил изгубеното му дете.

— Милостиви Боже — прошепна Марион, — закриляй ме!

Тя закри с ръка лицето си и захълца. Натузиус и дъщеря му гледаха полковника и недоумяваха. Те не можеха да си обяснят нищо. Но Пикар хвана ръцете на Марион и каза на нотариуса — Тази млада дама е дъщеря на най-добрия ми приятел. Стана повече от година, откак се поболя и избяга от бащината си къща. Нещастният ѝ баща я търси из целия Париж, без да открие следа от нея. Скръбта и отчаянието разрушиха здравето му и го сломиха. Ще отида веднага при него и ще занеса радостната вест, че намерих загубената му дъщеря. Моля, пазете добре момичето, докато се върна с баща му. Годеницата на Арман Боне е дъщеря на майор Форцинети!

След час Пикар и Форцинети влязоха в къщата на Натузиус. Нотариусът и Лучия излязоха от библиотеката, за да посрещнат стария майор и оставиха Марион няколко минути сама.

Сърцето ѝ заби силно. В гърдите ѝ се бореха срамът, надеждата и радостта, че ще види баща си. О, какво ще бъде това свиждане! Сърди ли се баща ѝ или пък е простил? Какво ще ѝ каже, ако научи за съществуването на малкия Максим и любовта ѝ към Арман?

Марион скръсти ръце и отправи сърдечна молитва към Всевишния да ѝ помогне и смекчи сърцето на баща ѝ.

Вратата се отвори и Форцинети влезе в стаята.

— Тате — изхлипа Марион, — тате, обични ми тате!

Момичето падна на колене пред баща си.

— Дете мое! Мило мое дете!

Майорът се спусна към намерената си дъщеря, вдигна я и я притисна в обятията си. Баща и Дете се прегръщаха и плачеха от радост. Само сълзите им можеха да изразят онова, което чувстваха в тази минута.

Най-после Марион се съвзе и проговори тихо.

— Тате, прости ли ми всичко? Заклевам ти се още веднъж, че не съм виновна.

— Дете мое, съкровище, утеха, радост моя, вярвам ти...

— Тате — продължи Марион, — станах жертва на страшно престъпление. Един безсъвестен мъж, чието име ми е неизвестно, ме хипнотизира и ме обезчести. Но вярвам, че ще позная моя похитител, ако го видя някъде.

— Ще го намерим, та макар и да претърсим всяка къща в Париж — изрече гневно майорът. — Няма да избяга от наказанието!

— Ах, тате, не искам да го видя заради детето!

— Заради детето! О, колко съм щастлив! Значи намерих не само изгубената си дъщеря, но и едно мило внуче. Ела, Марион, заведи ме при детето!

— Тате, колко си добър и благороден! — Марион целуна набръчканите му ръце.

Госпожа Небел остана много учудена, когато пред вратата на нейната къща спря файтон и Марион със стария майор влязоха в стаята ѝ. Младото момиче прегърна нежно старата добра госпожа и заплака.

— Госпожа Небел — прошепна тя, — божииите пътища са неизвестни: в деня, когато ми отне любимия, Бог ми изпрати изгубения баща.

Форцинети радостно притисна до гърдите си малкото внуче и го целуна.

— О, Боже, сърдечно ти благодаря — промълви той и сложи десница върху главата на детето, — благодаря ти, че си ме ощастливил да видя на стари години как изниква млада фиданка из стария корен. Ще го пазя като очите си, ще стана на това мило детенце дядо и баща. Елате всички в къщата ми. Също и вие, госпожа Небел, там ще

намерите подслон и убежище. Ние ще се съберем под моя покрив и ще живеем заедно в братска любов.

Добрият старец в радостта си не чу дълбоката въздишка, която се изтръгна от гърдите на Марион. На нея ѝ липсваше още един човек — Арман.

38.

Сред мрачната девствена гора на Френска Гвиана, там, където шества опасната блатна болест, във високата трева лежаха петима души. Смъртници ли бяха те или тежко болни, умиращи? Наистина бяха тежко болни хора. Нещастници, които мълчаливо очакваха своята смърт. А от какво страдаха? От блатна треска, от глад и от телесно и душевно изтощение.

В младата двойка, която се беше прегърнала и в страданието си, множеше да се познаят Ервин и Одета. Главата на жената почиваше върху гърдите на съпруга ѝ. Подпухналите очи на нещастницата бяха затворени. Тя ги отваряше само тогава, когато измършавялата ръка на съпруга ѝ погалваше нежно тъмната ѝ коса. Тогава, горката гледаше с благодарствени очи Ервин. Неговата любов я опиваше дори пред смъртта.

Недалеч от двойката в тревата лежеше и Легуве. Свещеникът не беше още толкова отпаднал телесно и душевно, колкото другарите му и все още се съпротивляваше на ужасните страдания. Този добродушен човек наглеждаше и утешаваше състрадалците си, колкото можеше. В тази минута се занимаваше с болната Антонина, младата италианка, която беше облечена в мъжки дрехи. Бедното момиче охкаше и болезнените му стенания ечаха глухо в мрачната гора:

— Вода, за Бога, дайте ми вода, поне капка водица!...

От петимата в девствената гора, четиримата са ни вече известни и само петия не познаваме още. Ако го видите, ще си помислите, че не е човек, а животно. Нещастникът се търкаляше полугол в тревата и виеше като побеснял звяр. Косматото му тяло, настръхналите сивобели коси и разчорлената му побеляла брада му придаваха вид на голяма маймуна. Освен това беше вързан с дълго въже за едно дърво. Легуве и Ервин бяха принудени да направят това, защото полуделият искаше да се хвърли в близкото блато. Този нещастник беше някогашният богат и виден търговец Панталон, бащата на Одета. Полуделият беснееше и искаше да скочи в блатото, където го очакваше страшна смърт. Мътната вода гъмжеше от милиони дребни раци,

пиявици, змии и каймани, които никога не изпускаха плячката си. За да не стане Панталон тяхна жертва и за да не го изядат жив пред очите на другите, Ервин и Легуве го бяха вързали към дървото. Но нещастникът постоянно се дърпаше и се мъчеше да се отвърже. Навярно водата на блатото го мамеше. Панталон искаше да уталожии страшната си жажда. Той щеше да пие от тази вода, без да знае, че е опасна. Жаждата е най-страшната мъка, тя усилва страданията и болките, надминава дори ужасите на глада.

Бегълците от Дяволския остров страдаха и от двете — от глад и жажда! Страшната треска изтощаваше силите им, а страхът от дивите зверове ги безпокоеше и измъчваше; Те не бяха дори в състояние сериозно да се защитават от опасните зверове. От разговора на губернатора Грефин с Драйфус знаем, че нещастниците са били принудени да оставят храната, прясната вода, оръжията и мунициите в лодката си. Имаха в себе си само два револвера и един дълъг ловджийски нож. Това бяха единствените им оръжия, които успяха да спасят от лодката. Но патроните за револверите бяха само шест и не смееха да стрелят повече от веднъж на ден, за да убият някакъв дивеч, с месото на който да уталожат глада си.

За нещастие предния ден Легуве два пъти не улучи, докато стреляше по жерав, чието месо можеше да ги спаси няколко дни от глад. Два скъпоценни куршума отидоха напразно, а жеравът отлетя. Бегълците нямаха нито една троха хляб, нито капка вода за пиене. Жаждата и гладът страшно ги мъчеха. От осем дни не бяха стигали извор или поток. Само веднъж през това време заваля силен дъжд и те успяха да се напият с дъждовна вода. Но оттогава бяха минали вече четири денонощия без небето да се смили над тях.

Освен това нещастниците страдаха и от ужасна блатна треска. Тя ги мъчеше безжалостно и им отнемаше последните сили. Мъките им се допълваха и от това, че обувката им бяха скъсани и трябваше да вървят боси през бодливите шубраци. Краката на Одета и Антонина бяха толкова наранени от тръните, че не можеха да мръднат повече. Бедните жени падаха от изтощение.

След кратко съвещание бегълците решиха да останат на това място, където ги намерихме, и да очакват там смилено смъртта. Те не се съмняваха повече, че бягството им ще свърши със смърт. Горките

завиждаха сега на Драйфус и Мирович, уверени, че двамата отдавна почиват на морското дъно.

Ервин положи Одета нежно на тревата, стана и тръгна бавно към Легуве. Двата мъже се отдалечиха малко и започнаха да обсъждат положението си.

— Трябва да набавим дивеч — предложи Ервин, — макар и да се наложи да разходваме още няколко куршума. Да, трябва да ядем месо, иначе ще загинем.

Легуве въздъхна тежко.

— Като изгърмим всичките си патрони — каза той, — какво ще правим, ако ни нападне ягуар или леопард? Тогава няма да можем да се защитаваме против тези хищни зверове. Но все пак трябва да се погрижим и да намерим нещо за храна. Страданията на Одета и Антонина са страшни и не могат да продължат повече. Ти остана при жените, а аз ще се вмъкна в гъсталака и ще се опитам да убия нещо. Моля ти се, бъди буден и внимателен към Панталон, за да не се отскубне от въжето и да направи някоя пакост. Ако се случи нещо, Одета ще се разтревожи още повече.

— О, моята измъчена, бедна жена — каза Ервин фон дер Халде, — нейната безмерна любов към мене ще я тласне към смъртта. Как ще отговарям за това пред Бога? Главният виновник за нейната смърт ще бъда аз.

— Приятелю, това е глупост — възпря го свещеникът. — Жената принадлежи на мъжа си. Попитай съпругата си дали иска да умре заедно с тебе или да те остави и ще видиш, че тя ще избере първото.

Легуве протегна ръка на Ервин и тръгна на лов. Германският барон остана още няколко минути замислен на мястото си и после се отправи към Одета и Антонина.

Свещеникът държеше в ръката си револвер, а в пояса му беше затыкнат дългият ловджийски нож. Легуве се изгуби в храсталака, пробивайки си път през шубраците с ножа. Той напредваше твърде бавно, защото силите му бяха на привършване, но все пак гледаше внимателно наоколо, за да види някакъв дивеч. По клоните на дърветата се виеше великолепна лиана. Легуве следеше посоката ѝ и се промъкваше все повече в храсталака. Тя му служеше като естествен пътеводител през гъсталака. Изнемощелият ловец спря внезапно и

вдигна револвера. До ушите му достигна квичене. Знаеше, че това е дива бразилска свиня.

— Добре дошла! — прошепна Легуве. — Дано даде Господ да я улуча с един куршум. Ако успея да я убия, ще се спасим от глад.

В същия миг от гъсталака се подаде свинята и излезе пред ловеца. Като го забеляза, тя отскочи настрани и се опита да се шмугне в близкия шубрак, но револверът на Легуве изгърмя и куршумът се заби в главата на животното.

— Улучих! — ликуваше свещеникът. — Какво щастие, какво щастие.

Ловецът се спусна върху жертвата си. Трябваше да бърза, иначе някое голямо хищно животно можеше да му отнеме ценната плячка. Легуве си представяше радостта, която ще изпитат гладните му другари, като видят тлъстия лов. Той ускоряваше крачките си, за да стигне по-скоро при нещастните си приятели и да ги изненада. Но внезапно спря като вкаменен и се послуша. До ушите му стигнаха кръсъците на Ервин и охканията на двете жени.

— Какво се е случило? — измърмори Легуве развълнувано. — Изглежда се е случило нещастие.

Свещеникът продължи пътя си почти тичешком към мястото, откъдето се дочуваха виковете. Когато стигна, запъхтян и изнемощял от силното тичане и тежкия товар, Одета го посрещна с плач и вдигнати ръце. Страшното вълнение трябва да й сдало сили, за да се вдигне и да се държи на отслабналите си крака.

— Легуве — извика младата жена, — помогнете! Баща ми се отвърза и се хвърли в блатото.

— Вмъкнах се в гъсталака да набера няколко къпини за Одета и Антонина — поясни Ервин, който дойде с Антонина при свещеника. — Нещастникът се възползвал от моето отсъствие, отвързал се и избягал към блатото. Опитвах се да го хвана, но не успях. Полуделият се изсмя няколко пъти и после се хвърли във водата.

— Потъна ли съвсем в тинята? — запита Легуве и остави скъпоценния товар на земята.

— Главата му още стърчи. Не чуваш ли как реве и охка? Изглежда, че отвратителните гадини му причиняват ужасни болки. Казах на бедната Одета, че вече не може да се спаси. Всеки от нас,

който би се опитал да влезе в блатото, ще загине. Истина е, че ние всички ще загинем, но поне не така страшно като този нещастник.

— Защо не му хвърлихте въже? — запита свещеникът. — Нещастникът може би щеше да се хване за него и щяхте да го изтеглите.

— Това беше първата ми мисъл, но не можах да я изпълня. Пък и ръцете на Панталон са в тинята и горкият не може да ги извади навън.

Скоро стигнаха до блатото. Пред свещеника се откри покъртителна картина. От водата стърчеше само главата на Панталон с подутото, бледо лице. Чертите на лудия бяха изкривени от непоносимите болки. По тялото на нещастника се бяха впили стотици дребни раци, пиявици, които смучеха кръвта му. Наистина, Панталон заслужаваше божие наказание за грешния си живот и убийството на часовникаря, но в тази минута будеше състрадание. Раците държаха с щипките си тялото му и той не можеше да мръдне от мястото си. Дори лицето му вече бе нападнато от лакомите животни. Но най-страшното беше това, че много от тези гадини бяха влезли в устата, ушите и ноздрите му. Нещастникът стенеше глухо.

— Милостиви Боже — изплака Одета, — сложи край на нещастния му живот, за да не се мъчи повече!

Младата жена се отвърна от кошмарното зрелище, захълца сърцераздирателно, спусна се към Антонина и падна до нея на тревата.

Ервин хвана ръката на Легуве и му каза с треперещ глас:

— Ти си божи служител. Ще направя ли грях, ако отнема живота на Панталон и го избавя от страшните мъки?

Свещеникът наведе тъжно посивялата си глава:

— Брате, Бог ще ти прости, ако избавиш нещастника от страданията.

Ервин извади револвера от пояса си.

— Имам един-единствен куршум — каза той, — но ще го пожертвам за тази благородна цел.

Германецът се озърна още веднъж към Одета, но тя беше заровила главата си във високата гъста трева. После се прицели добре. Револверът гръмна. Главата на Панталон се килна. Куршумът беше пронизал челото на нещастника. Няколко минути по-късно потъна и тялото му.

— Ще мълчим за станалото пред нещастната ти съпруга — каза Легуве на Ервин и го отдръпна от блатото.

Но не бяха изминали и десетина крачки, когато свещеникът внезапно спря и започна да се озърта наоколо. По движението на ноздрите му се виждаше, че мирише нещо.

— Каква е тази миризма? — обърна се той към Ервин. — Не вярвам да се лъжа. Не чувстваш ли нещо? Струва ми се, че тук мирише... — И изведнъж досетил се за произхода, развълнуван продължи: — Приятелю Ервин, знаеш ли какво означава тази миризма? Тук наблизо дебне крокодил, животно, по-опасно от лъва, тигрите и змиите. Природата е направила добре, че е надарила тези гадини с особена миризма, която навреме предизвестява за близостта им.

Навреме! Тази дума на Легуве днес не беше на място. От близкото блато бяха излезли три каймана и се насочваха към Легуве и Ервин. Всеки, от тях беше с дължина около четири метра.

— Спасете жените! — извика Ервин и се завтече към мястото, където лежах Одета и Антонина.

Легуве го следваше и търсеше револвера. Но оръжието го нямаше. Едва сега свещеникът си спомни, че е забравил револвера си в гъсталака, където го беше хвърлил, след като застреля там дивата свиня. Оставаше му само ловджийският нож. С него трябваше да защитава своя живот и живота на състрадалците си.

Убитата дива свиня им стана избавителка. Двата каймана я забелязаха в тревата, хвърлиха се върху нея и я разкъсаха за броени минути. Третият кайман обаче търсеше по-благородна плячка. Животното изпревари Ервин и Легуве и се спусна към беззащитните жени.

— Бягайте!, — извика Ервин с отчаяние. — Одета, Антонина, бягайте, кайман се приближава!

Одета мигновено се изправи на крака, но когато се наведе да повлече със себе си изнемошялата Антонина, ужасното животно я удари с голямата си опашка и я повали на земята. Горката извика зловещо и падна с разперени ръце върху Антонина. Хищникът разтвори уста и се готвеше да налапа Одета, но в този миг младият германец сграби ловджийския нож на Легуве, хвърли се безстрашно върху каймана и решително го заби в гърлото му.

Чудовището заудря с опашката си и започна да се търкаля по тревата. От устата му бликна кръв и обагри земята. Но още преди да издъхне, се появиха двамата му другари. Те нападناха бегълците от двете страни, като че ли искаха да си отмъстят за смъртта му. Нещастниците бяха загубени, ако не ти беше избавило едно чудо.

Ервин и Легуве пазеха със собствените си тела двете жени и очакваха с ужас крокодилите. Но внезапно няколко куршума изсвириха от близкия гъсталак. Последва втори залп. След това силен глас сепна девствената гора:

— Ура, ура, ура! Намерихме ги! Те са живи! Исполинската фигура на Клаус Грот се появи от гъсталака тъкмо в момента, когато единият кайман издъхна, а другият скочи тежко ранен в локвата. Зад него се виждаха Алиса, Емил фон Пикардин, Херманса и двамата негри водачи.

Нещастните бегълци помислиха, че сънуват. Сигурни бяха, че виждат някакво вълшебно видение. Мислеха, че са изгубили разума си и виждат странни отражения на лудешката си фантазия. Знаеха, че са изгубени сред девствените гори, отдалечени от всякаква човешка помощ и изведнъж се видяха обкръжени от хора, подобни на тях, от европейци, които с радостни възклициания се бяха притекли на помощ, за да ги избавят от явната смърт. Бедните бяха смаяни дотолкова, че не можеха да проговорят. Най-после Легуве изрече развълнувано:

— Наистина, за нас, нещастните, се потвърди старата поговорка — където нуждата е най-голяма, там е и най-близката божия помощ.

После настъпи тържествено ликуване. Избавителите не познаваха избавените и обратно. Те се виждаха за пръв път през живота си, но се прегръщаха, целуваха, възклицаваха, радваха се и стискаха сърдечно ръцете си.

Само една бедна, нещастна жена не взе участие в тази обща радост — Херманса, съпругата на изстрадалия капитан Драйфус. Тя бе разгледала избавените от Дяволския остров с бегъл, но проникателен поглед и когато не видя между тях този, когото търсеше, очите ѝ се насълзиха и се подпря на близкото дърво, закри с ръце лице и горчиво заплака.

Междувременно Алиса беше разпитала избавените за участието на капитан Драйфус. Разбира се, тя не чу радостно известие. Всичко, което Легуве, Одета, Ервин и Антонина можеха да ѝ съобщат, се

състоеше в това, че Драйфус, Миревич и прокаженият са останали на сала и че ги е преследвал правителственият параход. Следователно не можеше да се заключи, че капитанът се е удавил, а по-скоро — че е попаднал повторно в плен и са го откарали отново на Дяволския остров.

Алиса сега знаеше достатъчно и реши да потегли за Каена.

Спасени, сега бегълците имаха възможност да уталожат жаждата си и глада си и възстановят изтощените си сили. Също така им се удаде случай да вземат хинин и да се отърват от блатната треска. Решиха да останат там три дни, за да посъберат сили. На четвъртия ден трябваше да се разделят. Бяха решили Алиса Тери, Клаус Грот и един негър да продължат пътя си през блатистата област и да се опитат да освободят капитан Драйфус, а Херманса, Емил фон Пикардин, Легуве, Одета, Ервин, Антонина и другият негър да се върнат в Пара и да опитат да тръгнат с първия параход за Ню Йорк. Там бегълците щяха да бъдат на сигурно място. Алиса даде на Херманса част от парите, които бе спасила при потъването на „Бригита“. Тази сума бе достатъчна за пътните разноски до Ню Йорк.

Настъпи моментът на раздялата. Херманса и Алиса се бяха отделили от другарите си и се прегръщаха нежно.

— Прощавай, моя мила, благородна приятелко — промълви Херманса. — Бог нека те пази и закриля, за да изпълниш благородното си дело. Има още време, кажи ми само една дума и аз ще те придружа до Каена. Готова съм да понеса най-страшните мъки и страдания, готова съм да вървя боса през гъсталаци, тръни и блата, само и само да видя нещастния си мъж. Да, готова съм на драго сърце да жертвам и последната си капка кръв за него. Това е мой свещен дълг — да избавя съпруга си.

— Херманса, ти си направила вече толкова много за него — спря я бързо американката. — Не ти ли стига, че си дошла дотук заради него? Не е ли достатъчно, че си страдала няколко месеца на самотния остров? Херманса, болна си от блатна треска и трябва да напуснеш тази тропическа област, ако искаш да спасиш живота си, който принадлежи на бедния заточеник от Дяволския остров и на твоето скъпо дете.

— О, моето дете — изхълца Херманса, — о, малкият ми Андре! Да, искам да го видя, иначе ще ми се пръсне сърцето!

— Херманса, ако поиска Бог, най-късно след четири седмици ще можеш да прегърнеш сладкото си детенце. Ти ще видиш милия Андре и благородния си девер Матийо...

Когато Алиса изговори това име, стройното ѝ тяло се разтрепери, страните на лицето ѝ се зачервиха, а очите ѝ се напълниха със сълзи. Херманса забеляза силното вълнение на приятелката си, хвана ръцете ѝ и ги стисна сърдечно.

— Алиса, ти плачеш — каза тя. — Ти, силната, смелата и дръзката, плачеш! Ах, предчувствам за кого рониш тези сълзи. Твоето сърце те предаде. Алиса, повери ми тайната на сърцето си. Ти обичаш Матийо, нали?

— Да, обичам го — отговори Алиса твърдо. — Херманса, на теб мога да поверя тази тайна на сърцето ми. И на Матийо е известно, че го обичам, обожавам го и когато го видиш, кажи му, че моето сърце ще му принадлежи вечно.

— Алиса, ти ще се върнеш — каза Херманса радостно — и аз ще бъда горда и щастлива, когато Матийо те заведе пред олтара.

— Няма да стане никога, никога! — въздъхна младата американка печално.

Херманса остана учудена от тези думи и се готвеше да запитва другарката си какво иска да каже с това, но Алиса не я остави да изрече въпроса, а я прегърна силно и я целуна по устните, очите и челото.

— Херманса, какво да кажа на съпруга ти в случай, че го намеря на Дяволския остров? — запитва тя.

Бедната жена притисна двете ръце до гърдите си:

— Кажи му, кажи на Алфред Драйфус, че го обичам и ще му остана вярна до последния си дъх. Закълни му се още веднъж вместо мене, че неуморно ще действам за освобождаването му, че не ще спра, докато не докажа невинността му и ще делея душевно с него страданията и мъките му.

— Сбогом, Херманса — прегърна я пак Алиса. — Сбогом, моя мила приятелко. Аз отивам да освободя твоя съпруг, мъченика на деветнадесетия век, затворника на Дяволския остров, от ръцете на френските палачи.

След минута тя и двамата ѝ спътници се изгубиха из високите гъсталаци. Останалите коленичиха и отправиха молба да закриля

тримата пътници и да помогне на Алиса Тери да избави мъченика Драйфус от Дяволския остров.

39.

Под заповед на свирепия губернатор Грефин, Драйфус бе отведен в кулата на глада и оставен на произвола на надзирателя Дакоста — грозния старец с кучешкото лице.

Капитанът лежеше с вързани ръце и крака на най-долното стъпало на изпотрошената стълба, водеща към платформата на кулата и очакваше смело смъртта. Дакоста се беше надвесил над нещастника. В блестящите му очи светеше страшно решение, а дългият му остър нож беше вече опрял гърдите на затворника. Жертвата не се съмняваше, че Грефин е заръчал на стареца да го умъртви. Драйфус затвори очи, отправи последните си мисли към близките си и ги благослови още веднъж с няма молитва към Бога. И тогава клетникът почувства как острият нож прерязва въжетата на ръцете му. После бяха освободени и краката му.

Драйфус мислеше, че сънува. Не смееше да отвори очи, но в същия момент чу гласа на Дакоста:

— Господин капитан, станете и не се страхувайте от мен. Няма да ви направя нищо лошо. Не съм в състояние да ви освободя от този страшен затвор, но ще се погрижа да намаля страданията ви в него.

Драйфус се чувстваше като възроден. В тялото му забушуваха нови жизнени сили, а през мозъка му хукнаха нови надежда. Капитанът скочи на крака и се изправи пред стареца.

. — Господин капитан Драйфус, моля, последвайте ме — нареди доброжелателно надзирателят.

Двамата се качиха по стълбата и когато стигнаха близо до платформата, Дакоста отвори една врата и влязоха в доста добре обзаведена стая. Драйфус не очакваше, че в тази развалина ще намери такова удобно жилище. Помещението беше кръгло и се осветяваше от четири високи тесни прозорци. От тавана висеше една малка медна лампа, чиято светлина падаше върху проста, но чиста покъщнина, покрита с красиво извезани покривки.

Изминаха няколко мига и капитан Драйфус забеляза кой е подредил така стаята. От един вехт стол се надигна женска фигура,

така нежна и крехка, че капитанът остана поразен. Драйфус не бе виждал никога толкова мило и прелестно създание. Тя имаше къдрава коса и неизказано хубаво лице. Розовите устни, нежната брадичка, правилният гръцки нос и големите тъмносини очи поразяваха със своята красота. Младото момиче — на около седемнадесет години — пристъпи няколко крачки към затворника, но после спря и нежна червенина обагри страните му.

— Дядо, доведе ли го? — запита то със звучен глас.

— Да, скъпа Йоланта — отговори Дакоста, — изпълних, както всякога, желанието ти. Човекът, който стои пред тебе, е капитан Драйфус, за чиято съдба се интересуващ толкова много.

Дакоста се обърна към затворника:

— Господин капитан, това момиче е моя внучка. Тя дели с мен от много години самотата на тази кула. Но тя и не би могла да живее на друго място: Сляпа е. Но понеже е хубава, за нея е по-добре да е тук, в тези развалини сред морето, далече от злото на хората.

— Дядо, хората не са зли — каза сляпата и поклати тъжно глава. — Те са само нещастни, защото са много по-слепи от мен. — Те наистина виждат с очи, но не и с духа си. Щяха ли иначе да се мразят така свирепо помежду си? Щеше ли да има тогава богати и бедни, господари и слуги, свободни и затворници?

Драйфус остана поразен от думите на това хубаво, нещастно същество и спонтанно продума:

— Ах, какъв ангел живее в тази стара кула — ангел, който е изпратен от небето, за да утешава нещастните затворници и да сее в техните сърца вяра, любов и надежда!

— Бедната ми Йоланта направи вече толкова много — изрече Дакоста с възхищение. — Внучката ми помогна на много нещастници, които губернаторът Грефин изпрати в тази страшна кула. Тя им стана ангел-спасител и ги избави от страшни мъки и страдания. Проронила е много сълзи и за вашата съдба.

— Дядо ми е разказвал и чел от вестниците какво са направили лошите хора — каза Йоланта мило. — Вътрешният ми глас казва, че вие сте невинен.

— О, добри ми ангеле, благодаря, благодаря ти хиляди пъти за тези думи!

Драйфус хвана нежните бели ръце на момичето и искаше да ги целуне. Но сляпата бързо ги дръпна:

— Не, не, господин капитан, оставете това! Ако искате да ми доставите удоволствие, позволете да попирам с ръце лицето ви. Тогава ще разбера как изглеждате и дали съм си съставила правилна представа за вашата физиономия.

Затворникът вдигна сам ръцете на сляпата и ги сложи върху лицето си. Розовите ѝ пръсти преминаха по челото, очите, страните, устните и брадата му.

— Такъв виждах капитан Драйфус в сънищата си — каза момичето радостно. — О, аз познавам човека по чертите му и в тази минута срещнах благородна душа!

— Йоланта — напомни ѝ Дакоста, — сега трябва да изпълниш дълга си на стопанка. Макар и да е благородна неговата душа, тялото му е изморено и навярно иска да се подкрепи с добра вечеря.

Йоланта заведе капитана до добре наредената трапеза, където имаше три прибора и чаши, а после отиде в кухнята. След няколко минути сляпата се върна в стаята и сложи на масата пържена риба, печена кокошка, хляб, нарязана диня и ананаси. Донесе и вино и го наля в чашите, без да разлее нито капка. След това отново излезе. Драйфус се възползва от това и учудването си, че сляпото момиче се движи така свободно и върши толкова работа.

— Да, господин капитан — каза Дакоста радостно, — в тази кула няма тъгъл, който Йоланта да не познава, сякаш вижда нормално. Вижте, за сляп човек е добре, когато е в тясно пространство. В такъв случай се движи свободно в него без чужда помощ и почти не усеща нещастieto си.

Йоланта се върна и седна до масата. Вечерята започна. За Драйфус тя беше толкова вкусна, та забрави, че се намира в кулата на глада.

Сляпата беше не само прелестно, но и умно момиче. Тя говореше така разумно, мило и увлекателно, че пленяваше всеки, който я слушаше. И Дакоста умееше да разказва твърде поучително и трогателно. От разговора му се виждаше, че е доста начетен човек. Само за собствената си съдба мълчеше и не искаше да каже нито дума.

Стана полунощ.

— Време е да си починем — каза Дакоста. — Господин капитан, Йоланта ви е приготвила легло в малката стаичка под стълбата. Наистина, жилището ви не е много удобно, но пък е хиляди пъти по-добро от ужасния гроб, който ви определи губернаторът Грефин.

— Толкова ли е страшен този затвор? — запита Драйфус.

Дакоста го изгледа сериозно:

— Господин капитан, ако сте достатъчно смел и желаете да видите този затвор, ще ви го покажа.

Старият надзирател стана, запали фенера и взе голям ключ, който беше закачен на стената.

— Следвайте ме — подкани той — и ще видите колко е свиреп и безбожен губернаторът. Ще се уверите какви страдания очакват нещастните затворници в този ужасен затвор на морското дъно.

— О, не слизайте в онзи ад — помоли сляпото момиче. — Сърцето ви ще се пръсне от ужас, когато видите страшната бездна!

Но Драйфус не се отказа от намерението си и последва надзирателя. Тръгнаха по една стълба. Когато стигнаха до края ѝ, старецът отвори малка желязна врата и освети пространството. Драйфус забеляза тясна въжена стълба, която се спускаше в бездната. По нея стигнаха до нещо като платформа. От долу идеше тътенът и глухият плисък на морето.

Дакоста помоли капитана да остане на мястото си. После освети пропастта и рече:

— Погледнете надолу! Това е затворът под морската повърхност!

Драйфус се наведе предпазливо и погледна в бездната. Пред него се простираше пропаст, чиито стени се стесняваха все повече в края.

— Този, който е осъден да пъшка няколко седмици в този влажен затвор — обясни Дакоста, — се хвърля от тази платформа, долу го очаква морето. Дъното на затвора е покрито постоянно с вода, която прониква през пукнатините на стените. Понякога нещастникът е до пояс във вода. Този затвор е пълен с паяци и безбройни раковини, а отвън караулят акулите, раздразнени, че не могат да докопат жертвите си.

Дакоста млъкна, а след минута Драйфус го запита с треперещ глас:

— Наистина ли вече са страдали хора в този ужасен затвор?

— Те са полудявали и умирали в него — отговори Дакоста глухо.
— Откакто съм надзирател в тази стара кула, само двама затворници излязоха живи и нормални от затвора.

— А къде са трупове на умрелите?

— Долу, на дъното. Рибите ядат тяхното месо, а морската вода мие костите им.

— Да се махаме от това място на ужаса! — каза Драйфус. — Оставете ме да се изкача пак във вашия чист, хубав свят. О, Боже, колко трябва да бъда благодарен и признателен, че ме спасихте от тази страшна участ!...

— Благодарете за това на вашия добър ангел, на Йоланта!

Дакоста вдигна фенера и освети въжената стълба, като кимна на Драйфус да се качи по нея.

Капитанът беше сложил вече краката си на първото стъпало, когато в глухата тишина на старата кула прокънтя звънец.

Фенерът трепна в ръката на белокосия мъж.

— Какво значи това? — прошепна Дакоста и пусна полека фенера. — Дали не иде губернаторът!? Вече две години не е посещавал кулата... Но звънецът съобщава, че някой е дошъл. Трябва да бъдем предпазливи. Капитане, останете тук. Не мърдайте от мястото си и внимавайте да не паднете в страшната пропаст.

Старият се качи бързо по стълбата, а Драйфус остана сам в тъмнината. Макар и да беше безстрашен човек, сърцето му тупаше силно. Струваше му се, че стои на края на гроб. Той се хвана неволно за въжената стълба, за да не падне в бездната. Мислеше си кой ли е дошъл по това време в кулата. Не беше ли губернаторът? Щеше да бъде много опасно, ако е той посетителят. Грефин ще иска да се увери със собствените си очи дали жертвата му наистина е в страшния затвор. Тогава Дакоста ще бъде принуден да го хвърли в пропастта.

Затворникът очакваше с нетърпение завръщането на надзирателя.

Изминаха няколко мъчителни минути. Най-послед светлина блесна в дълбочината и лицето на добродушния Дакоста се мерна зад стълбата.

— Капитан Драйфус — подвижна той, — елате горе, някой иска да се види с вас.

— С мене ли?

Вестта, така неочаквана, немислима дори, развълнува капитана и той с невероятна пъргавина се качи по стълбата. Кой можеше да го посети, него, изоставения от Бога и хората пленник? Какво ново изпитание, каква нова горчива съдба, какво ново разочарование го очаква?

Той се учуди още повече, когато Дакоста му прошепна на ухото:

— Капитан Драйфус, с вас желае да говори една дама.

— Една дама! — повтори капитанът задавено. — Една дама ли казвате? 1а Бога, коя е тя, как изглежда?

— Капитане, не мога да ви кажа коя е тази тайнствена жена, нито пък мога да ви съобщя дали е млада или стара, хубава или грозна, защото лицето ѝ е покрито с воал.

— Има ли непознатата разрешение от губернатора?

— Разбира се, иначе нямаше да я пусна в кулата. Непознатата ми показва бележка, подписана от губернатора, с която ѝ се дава право да посещава всички каенски затвори и да говори насаме със затворниците. Подобни позволителни се дават само на прокурора, на съдебните следователи и на свещениците.

Драйфус не отговори нищо и тръгна след стария надзирател. Не беше ясно какви чувства вълнуваха в тази минута нещастника. Никой не се мами по-често от затворника. Всеки незначителен шум зад вратата на килията му, всяка усмивка на надзирателя — всичко възбужда у него надежда, че страданията и мъките му скоро ще свършат и участи му ще се подобри.

И Драйфус се надяваше.

Очакваше го дама! Дали не е Херманса, неговата любима, вярна и мила съпруга, която се бори за освобождението му! Постигнала ли е целта си? Успяла ли е да убеди съдиите, че е невинен? Дали не иска да го вземе и отведе вкъщи, в семейното огнище?

Такова силно вълнение обзе капитана, че започна да залита. Дакоста забеляза това и го хвана за ръката, за да не падне от стълбата. Но той се овладя и продължи пътя си.

— Къде е дамата?

— В стаята, в която вечеряхме. Йоланта отиде в кухнята, а аз ще остана тук. В позволителното изрично е казано, че дамата има право да говори с вас насаме.

От гърдите на Драйфус се изтръгна тежка въздишка. Той натисна бравата, отвори вратата и влезе. Забулената дама стоеше сред осветената стая и чакаше с явно нетърпение. Нещастният мъж хвърли бегъл поглед към дамата и веднага се увери, че не е любимата му вярна съпруга. Смутен и обзет от разни мисли, той пристъпи към непознатата.

— Госпожо — изрече със задавен глас, — или госпожице, която и да сте, позволете да видя кое женско същество има интерес към един нещастен, сломен и изоставен затворник в неговата тъмница...

Богато облечената стройна дама вдигна воала си. Драйфус ахна. Пред него стоеше съпругата на губернатора Грефин.

Да, беше съпругата на губернатора Грефин прелестната Милдред, която дойде среднощ в страшната кула, за да говори със затворника Алфред Драйфус. Капитанът веднага я позна. Той си спомни за огнените погледи, с които го гледаше тази сутрин. Едва сега, когато стоеше мълчаливо пред него, той забеляза добре колко хубава е Милдред Грефин. Капитанът трябваше да признае, че това разкошно тяло, пламенните очи, сочните устни, жадуващи за целувки, пленяваха всеки мъж.

Да, всеки, но не и него, който обичаше безумно, пламенно и сърдечно своята съпруга. През цялото време на раздяла със съпругата си неговите мисли не бяха се устремявали към друга жена. Дори и в сънищата си той виждаше постоянно милия образ на Херманса, а понякога сънуваше, че притиска скъпата си съпруга в своите обятия и я целува нежно.

Какво искаше от него съпругата на губернатора? Нещастieto прави човека недоверчив. Драйфус също започна да се съмнява в себе си. Когато видя Милдред, веднага се запита: какви причини са я накарали да го посети в затвора? Злочестият човек беше изгубил вяра в хората и знаеше, че те не вършат нищо без някаква цел.

— Госпожо — каза той високо, — заклевам ви се, коленопреклонно ви моля, успокойте съкрушеното ми сърце и ми кажете какво ви е накарало да ме посетите в този мрачен затвор. Вие, гордата жена на могъщия управител на тази страна, вие, щастливата и навярно обичана съпруга на мъжа, чиято свирепост и безсърдечност огорчава още повече и без това страшната ми участ? Милдред го изгледа страстно и после отговори:

— Капитан Драйфус, ще ви кажа защо дойдох. Съжалението, съчувствието към вас ме накара да ви посетя в тази страшна кула. Истина е, че съм съпруга на губернатора, но същевременно съм и американка, дъщеря на един народ, който смята правдата и свободата за най-скъпи на този свят. Научих още в Америка за вашето голямо нещастие, за несправедливото ви осъждане и за страданията ви. Още

тогава се събуди у мене чувството, че сте невинен и жертва на правосъдието.

— Да, госпожо, заклевам ви се, че съм невинен — прекъсна я Драйфус и вдигна ръка, като че ли искаше да потвърди думите с клетва.

— Драйфус, вие сте мъченик — каза Милдред с пламенен възторг. — Това знам вече сигурно, това забелязах в първата минута; когато ви видях. Мъж като вас не може да бъде престъпник, не може да бъде предател, не може да бъде Юда на Франция. И тъй като чувствам това и виждам със собствените си очи как безбожно, как свирепо и несправедливо се отнасят съотечествениците ви с вас, аз взех важно решение.

Тя пристъпи толкова близо до капитана, че топлият ѝ дъх милваше лицето му и изправените ѝ рамене се опираха в него.

— Драйфус — прошепна тя, а пламенните ѝ очи говореха още по-добре от думите, — от днес мразя съпруга си. Да, мразя и презирам този свиреп палач, чиято работа се състои в това да мъчи и изтезава нещастните и безпомощни затворници. С такъв мъж не мога да живея повече. Драйфус, погледнете ме, изчервявам се при мисълта, че съм съпруга на такъв безчестен човек. Грефин ми стана омразен и не мога да стоя повече при него. Но понеже този побелял и изтощен грешник не би се съгласил никога доброволно да се разведем — той ме обича до полуда — реших да избягам. Имам достатъчно средства да се върна в Америка и да живея там независимо и безгрижно. В Каена има един търговец, който притежава собствен параход. Скоро ще купя този кораб и ще тръгна с него за Ню Йорк. Но не сама. Вие, капитане, ще ме придружавате. Заклевам се, че ще ви избавя от ноктите на палача. Преди още да измине тази седмица, ще бъдете свободен и щастлив!

Драйфус слушаше с голямо внимание думите на хубавата жена. Отначало не можеше да разбере защо му доверява тайните на сърцето си, но после всичко му стана ясно. От устата на хубавата Милдред той чу омайна мелодия: Избавление! Спасение! Свобода!

За тях именно нещастният се молеше всеки ден на Бога. Сега тази хубава жена стои пред него и му казва: „Ще строша оковите ти, ще те избавя от робството и ще те отведа в блажената страна на «свободата»!“

Драйфус се хвърли трогнат в краката на хубавата Милдред и извика с трепет:

— Госпожо, госпожо, в тази минута не мога да намеря думи, за да ви благодаря за благородното решение. Ако го изпълните, моите молитви и благодарности ще ви придружават навсякъде, а моята жена, моето дете и цялото ми семейство ще ви считат за богиня, която с всемогъщата си ръка е избавила един беден нещастен човек от явна гибел и спасила по този начин и тях.

Когато Драйфус спомена за жената и детето си, лицето на Милдред се намръщи, а алените устни трепнаха. Но това негодувание и вълнение премина скоро. В следващия миг лицето ѝ се проясни, тя хвърли пламенен поглед на коленичилиия и му протегна двете си ръце.

Драйфус ги покри с безброй благодарствени целувки, но Милдред нежно го вдигна.

— Драйфус — каза тя, — не коленичете пред мене и не ми благодарете, докато не ви избавя! Направих вече необходимите постъпки за бягството ни. В къщата си имам слуга, който ми е твърде предан. Този човек дойде в Каена одърпан и бос, понеже нямаше паспорт, съпругът ми искаше да го арестува и изпрати със стража във Франция. Но на мене ми беше жал за бедняка. Помолих мъжа си да се смили над него и да го прибере вкъщи. Грефин изпълни желанието ми и го взе за слуга. Казва се Жак. Днес му заръчах да посети собственика на парахода и да го пита колко пари иска за него. Разполагам с достатъчно и вярвам, че утре корабът ще бъде моя собственост. Също така не ще бъде трудно да те извадя от тази кула. Взех няколко бланки, подпечатани с официалния печат и подписани от губернатора. Чрез една от тях ще наредя така, че Дакоста ще получи заповед от губернатора да ви предаде на мене. Драйфус, доволен ли сте от приятелката си?

— Госпожо, сладка надежда изпълва съкрушеното ми сърце, извънредната ви добрина и смелост са за мене доказателство, че благородното ви начинание ще успее. Само ви моля да бъдете предпазлива и да не се доверявате сляпо на слугата си. На вас не ви е известно миналото на този човек. Може да стане ваш неприятел. Госпожо, внимавайте, хората са лоши.

— Макар и да стане предател, няма да може да напакости, защото не съм му открила плановете си. А сега — сбогом, Драйфус!

Понесете мъжки страданията и мислете за приятелката си! Лека нощ! Когато се върна при вас, часът на свободата вече ще е ударил!

Младата жена хвана отново ръцете му и ги стисна сърдечно. Милдред изпитваше желание да се хвърли в прегръдките на стройния мъж и да му разкрие любовта си, но в последната минута си спомни, че не трябва да му открива преждевременно тайната на сърцето си и се отдръпна от него. Погледна го още веднъж страстно и бързо излезе от стаята.

Няколко минути по-късно от стълбата до старата кула се отдели малка лодка. В нея се намираше Милдред и един грозен червенокос мъж — слугата Жак. Този уж верен и предан човек на губернаторшата се усмихваше особено, докато загребваше с веслата.

Нито Дакоста, нито сляпата му внучка Йоланта попитаха Драйфус за тайнствената дама и за целта на нейното посещение. Побелелият надзирател заведе мълчаливо капитана в малката стая, където момичето му беше приготвило легло и след като му пожела лека нощ, го остави сам.

Драйфус беше още възбуден от радостната вест, която му донесе съпругата на губернатора, затова не си лягаше. Той седна на един стол, подпря с ръка главата си и се отдаде на мечти. Внезапно се чу тихо похлопване на вратата. Капитанът я отвори и пред него застана сляпата Йоланта. Тя хвана ръката му, без да прекрачва прага. По лицето на нещастницата се четяха измъчващите я душевни болки. Драйфус разбираше, че иска да му съобщи нещо, но не се осмеляваше да го стори.

— Йоланта, какво ви е? — запита капитанът с кротък глас. — Кажете ми, какво мъчи сърцето ви?

Сляпата захълца тихо и коленичи пред него.

— Извърших голям грях — прошепна тя, — простете ми, простете ми!

— Грях ли? Йоланта, вие ли? Ангелите не могат да грешат!

— Не, не — отговори тя задавено, — аз не съм ангел. Не ме наричайте така. Аз съм слабо, глупаво момиче, това зная от днес, това разбрах, капитане, откакто чух вашия глас, откакто чувствам близостта ви.

В душата на капитана се пробуди съчувствие към клетото младо момиче.

— Йоланта — промълви той, — не коленичете пред мене, моля ви, станете!

— Не, няма да стана, докато не ви изповядам какво направих. Ах, вие ще ме презирате, когато узнаете вината ми. Аз ви подслушвах?

— Подслушвахте ли ме? — учуди се Драйфус. — Кога, къде ме подслушвахте? Йоланта, бъдете откровена с мене и ми кажете всичко.

От очите на момичето бликнаха сълзи и се застичаха по розовите ѝ страни.

— Не можех иначе — каза тя, хълцайки, — бях принудена да направя това. Една вътрешна сила ме накара... Не зная сама как е станало... Внезапно ме обзе едно страшно, горчиво чувство, което не бях усещала досега. Трябваше да чуя какво ще ви каже забулената дама. Измъкнах се тайно от кухнята и подслушвах на вратата.

— Разбра ли нещо от разговора ни?

— Всичко. При това, разбрах и това, което съпругата на губернатора не посмя да ви открие.

— Следователно, вие вече знаете, че госпожа Грефин има намерение да ме освободи — каза капитанът с треперещ глас. — Йоланта, нали няма да ме предадете?

— Да ви предам ли? О, по-скоро бих се хвърлила от платформата в морето. Бих предпочела да загина в оная страшна тъмница под морската повърхност, да умра десет пъти в най-страшни мъки, отколкото да ви предам. Но искам да ви предупредя, да те предупредя, мой обични. Не се доверявай на тази жена. Тя иска да те освободи, но не от съчувствие. Тя желае да те притежава, да те грабне от мене. Ах, ще се пръсне сърцето ми, защото — о, не се сърди на сляпото момиче, че ти открива сладостната тайна на сърцето си, не му се надсмивай, нй се отвращавай от него.— аз, сляпата, изоставената, самотната, забравената, нещастната, аз те обичам и ще умра, ако ме оставиш!

Тя се хвърли на гърдите му и зариди.

Драйфус гледаше с искрено съжаление хубавото бледо момиче, което държеше неявно в прегръдките си. Той чувстваше Йоланта като сестра и не знаеше как да я успокои. Капитанът погали нежно косите ѝ, дълбоко трогнат:

— Обично и мило момиче, благодаря ти сърдечно за хубавите думи. Ах, ако можех, на драго сърце бих те взел със себе си. Моята любима и вярна жена щеше да те гледа като своя сестра.

Йоланта се разтрепера. Вълнението ѝ все повече растеше. Тя прегърна мъжа с двете си ръце и отпусна глава на гърдите му.

— Не, не, ти няма да ме напуснеш — викна тя отчаяно. — Ако ме оставиш, ще сложа край на живота си! Ти трябва да принадлежиш на мене, на бедната сляпа Йоланта, която разбира, че живее, когато ти си до нея. Виж, аз не притежавам нищо друго, освен сладостното чувство, което от днес изпълва душата ми. Бог е отнел зрението ми, не мога да видя небето и звездите, не мога да видя безкрайното море, не мога да видя прелестите и очарованието на природата, но съм готова да се откажа от всичко, готова съм да понеса с радост слепотата си, ако останеш при мене.

Капитанът стоеше пред нещастното момиче и не знаеше как да го успокои. Най-сетне хвана ръцете му, принуди го да поседне, прегърна го нежно и го остави да се наплаче на гърдите му. Като видя, че сълзите на сляпата взеха да пресъхват, той каза тихо:

— Йоланта, наистина ли ме обичаш? Тя вдигна към него лице.

— Обичам те пламенно — прошепна тя, — безмерно, обичам те с цялото си сърце! Ако бих могла да получа пак зрението си, щях да го жертвам с удоволствие, за да те избавя! Готова съм да пожертвам за тебе тялото и душата си!

— Добре, мило момиче. Тъй като ме обичаш безмерно, би трябвало да желаеш и моето щастие. Но аз мога да намеря истинско щастие само в прегръдките на съпругата си и детето си, в кръга на моето семейство. Йоланта, искаш ли да ми попречиш да стана щастлив?

Сляпата дълго мълча. Нежните ѝ момински гърди се вълнуваха от тежка борба. После тихо каза:

— Имаш право. Благородната любов желае само щастието на любимия. Избави се и се върни при твоето семейство. А пък аз — добави тя с тъжен глас и насълзени очи — ще мисля, че всичко беше само вълшебен сън. Ще сънувам, че в тъжна, пуста, безутешна, студена, забулена страна някога е дошла пролетта. Между лед и сняг в полите на мрачна планина вирееше малко скромно цветенце със затворена чашка и чакаше слънчевите лъчи. Когато пролетта мина покрай цветенцето, то почувства топлия ѝ полъх, видя красотата ѝ и отвори чашката си. Пролетта се наведе над него, целуна го нежно и пак си тръгна от тази ужасна страна. Малкото цветенце остана на своето

място, сънува още известно време пролетния си сън, после увяхна, изсъхна и умря.

Сляпото момиче стана, целуна още веднъж Драйфус въздъхна тежко и се отдръпна от него.

— Това беше моята пролетна целувка — прошепна Йоланта, — сега може да дойде зимата, а С нея и смъртта!

Тя затвори вратата и изчезна в тъмнината.

Съкрушен и много уморен, Драйфус се хвърли на леглото и след малко заспа. Но в съня му го преследваха двата женски образа, които пресякоха днес жизнения му път. Той виждаше ту разкошно-хубавата Милдред, ту пък нежно-прелестната Йоланта. Стори му се, че се намира с Милдред на парахода сред морето, параходът цепи водите, а той усеща топлия дъх на хубавата жена до лицето си. Но ето, от небето се спуска ангел с тъмни къдри и бели криле, обгръща го и иска да го отнесе нагоре в безкрая. Този ангел беше сляпата Йоланта. Изведнъж Милдред се превърна в амазонка, облечена в сребърна броня и между нея и ангела Йоланта започва жестока борба за него. Мерна се внезапно отсрещният бряг, а на него стоят Херманса и малкият Андре. Като вижда законната си съпруга и детето, той се измъква от борещите се жени, хвърля се от борда на кораба в морето и плува към тях. Чува вече възклицанията на Херманса и Андре, но ето, от вълните излиза страшна акула и, о, чудо, тази морска хиена има човешка глава, човешко лице, прилично на някогашния му вестовой, на убиеца Равелак! Акулата с човешката глава хваща плувачия, следва къса, отчаяна борба и Драйфус потъва пред очите на жената и детето си в морето...

Капитанът се събуди, измъчен от кошмара. Тялото му бе окъпано в пот. На вратата някой похлопа.

— Съмна се — каза Йоланта със звънливия си глас. — Другите виждат слънцето, а около мене е вечна нощ!

41.

Пет дни след описаните събития в Кулата на глада, губернаторът Грефин седеше до масата в работния си кабинет и довършваше кореспонденцията, която щеше да се изпраща на другия ден с пощенския кораб за Европа. Току-що саморъчно беше написал обширен доклад, в който съобщаваше на правителството за бягството на капитан Драйфус от Дяволския остров, като същевременно добавяше, че благодарение на неговите бързи и енергични постъпки опасният престъпник е заловен и докаран в Каена, където се държи сега при най-строг режим. Също така молеше правителството да му съобщи час по-скоро дали да се държи държавният престъпник в тежки окови.

„Впрочем — завърши Грефин своя доклад, — за благото на републиката ще бъде много по-добре, ако смъртта «освободи» по-скоро този затворник от «мъките» му, защото Франция има доста заблудени глави, които вярват в неговата невинност и рано или късно ще причинят големи трудности на правителството. В случай, че правителството споделя това мнение, нека ми бъде съобщено с поверително писмо.“

Тогава, да, тогава тропическата треска ще свърши своята работа — подсмихна се коварно Грефин и сложи писмото в специален плик, написа адреса и го запечата грижливо с пет печата.

Разбира се, такова важно писмо по никакъв начин не трябваше да попадне в чужди ръце, защото можеше да доведе до голям скандал. Губернаторът следваше старата латинска поговорка — каквото правиш, направи го хитро и помисли за последствията му.

Когато Грефин свърши тази работа, се облегна уморено на стола. Горещината на Южна Франция беше изтощила силите на този човек, който се уморяваше и от най-малката работа. Запали цигара, дръпна с наслада няколко пъти и после позвъни. След минута в кабинета влезе служещ, облечен във френска униформа. Той беше много грозен — дребен и мършав, а гладко обръснатото му лице бе покрито с петна. Имаше червена коса, сплескан нос, ниско чело.

— Жак — нареди му Грефин, — идете при госпожата и я попитайте дали вече мога да отида на обяд.

Жак се обърна усмихнат и изчезна; но след няколко минути се върна пак при губернатора.

— Госпожата се извинява — каза той. — Тя страда от силна мигрена и няма да напусне днес будоара си.

Грефин хвърли през прозореца цигарата си побеснял, после скочи от стола и почна да се разхожда с видимо вълнение из стаята.

— Мигрена и все мигрена! — изрече той гневно. — Вече няколко дена, откакто не съм се срещал отблизо с Милдред. Пък и когато съм с нея, забелязвам явна промяна в отношението ѝ към мен. Отказва ми и най-малката любезност, груба е, отбягваме, тя е... ха, вие още ли сте тук?

Последните думи се отнасяха до Жак, който се бе спрял до изхода на стаята и подслушваше.

— Как се осмелявате да стоите в стаята без мое позволение? — викна Грефин и тропна сърдито с крак. — Защо шпионирате, кой ви плаща за това? Отговаряйте или ще ви изпратя на Дяволския остров и там ще можете да продължите шпионирането си!

Червенокосият слуга не обръщаше внимание на губернаторовите многословия, остана спокоен на мястото си усмихнат като човек, чиято работа е сигурна.

— Господин губернатор — каза той покорно, — вярно е, шпионирах.

— Как!? Значи, признавате? Арестувам ви! Грефин се отправи към писалищната маса, вдигна сребърния звънец и когато искаше да звънне, червенокосият слуга се спусна към него със светкавична бързина, одързости се да хване ръката на губернатора, взе звънеца и го сложи пак на масата.

— Човече, вие сте обезумял! — изкрещя Грефин. — Осмелявате се да ме хващате. Ще си получите наградата!

— Господин губернатор, това и очаквам — каза Жак с глух глас, като отстъпи крачка назад, но все пак остана близо до своя господар. — Чуйте, господин губернатор — продължи той след кратко мълчание, през което Грефин се беше втренчил в него като човек, който наблюдава луд или мошеник, — наистина шпионирах, но ако не бях го направил, утре щяхте да бъдете измамен. При това от жена ви.

Няколко минути Грефин не можа да проговори нито дума. Но в него се породи надеждата, че зад ниското чело на червенокосия му слуга се крият мисли, които могат да бъдат ценни за него, ако ги знае. Въпреки това, губернаторът си даде вид, че е все още разгневен.

— Вие дръзнахте — каза той хрипливо — да оскверните честта на съпругата ми. Сега ви предстои изборът: или да ми докладвате и докажете казаното или пък да изтърпите най-строгото наказание. Човече, говорете бързо! Отнася се за вашата свобода, а може би и за вашия живот!

Но, изглежда, че червенокосият нямаше още намерение да открие своите тайни. Той лукаво гледаше господаря си със зелените си очи.

— Господин губернатор, всичко на света си има цена. Аз също искам да ви кажа моята. Ще ви докажа, че съпругата ви е невярна, но за това искам добра държавна служба. Също ще ви докажа, че един от най-опасните престъпници ще бъде освободен през нощта, ако навреме не му попречите. Но за това искам три неща: първо — пълната законна награда, която принадлежи на онзи, който попречи на бягство на престъпник от Френска Гвиана; второ — десет хиляди франка от вашия собствен джоб, защото ви правя важна услуга; трето — престъпникът, на чието бягство ще попреча, отсега нататък да бъде поверен под мой надзор. Вашата честна дума е достатъчна гаранция, че ще получа наградата, кажете ми я и аз ще откроя такива работи, от които ще се ужасите и изненадате.

— Вашите условия са дръзки! — викна Грефин, — почти вярвам, че знаете важна тайна. Да бъде! Давам честната си дума, че ще изпълня всичко, което искате, разбира се, ако откритията ви излязат верни.

— Благодаря! — каза Жак и поглади с ръка грапавото си лице, като че искаше да събере мислите си. После изгледа губернатора с упорит поглед и продължи: — Тази нощ към дванадесет часа престъпникът Драйфус ще избяга от Кулата на глада и ще бъде отведен с малък, но бърз параход в Съединените щати.

— По дяволите, не може да бъде!

Грефин побледня и беше принуден да се подпре с двете си ръце на масата. Погледът му неволно се отправи към запечатаното писмо, в

което се хвалеше пред правителството, че държи опасния престъпник Драйфус в сигурен затвор.

— Това не е вярно! Повтарям, това не може да бъде истина! — викна Грефин. — Кой би се осмелил сега, след като позорно загинаха Панталон и безчестната му дъщеря, да простре пак ръка над този престъпник! Жак, параходът, за който говориш, откъде се появи?

— Параходът е купен за тридесет хиляди франка от местния търговец Лантие. Той е малък, но мощен, движи се много по-бързо от правителствения. На Лантие не е известна целта, за която купиха неговия кораб. При покупката му се каза, че се купува за богата дама, която иска да предприеме с него дълга разходка по море. Това е донякъде вярно.

При тези думи червенокосият хитро се усмихна и потърка ръце.

— Познавате ли посредника, осъществил сделката? — пошепна Грефин, цял пламнал от ярост.

— Разбира се, аз съм посредникът!

— Как? Вие? Жак, вие имате пръст в тази работа?

— Да, господин губернатор. Само така можех да проуча коварния план. Помагах им, но само за да мога да ви предупредя навреме.

— Вие сте опитен и можещ човек. Ще ви възнаградя още по-богато, отколкото обещах. Но кажете ми, как се нарича дамата, по чиято заповед работихте?

Последва кратко мълчание. Изглежда, че червенокосият събираше необходимите сили за страшния морален удар, който искаше да нанесе на губернатора.

— Как се нарича онази хубава, богата дама, която е влюбена в престъпника Драйфус?

— Как се нарича ли? Госпожа Милдред Грефин!

— Ах, аз го предчувствах!

Когато каза тези думи, побелелият мъж се отпусна на стола до писалищната си маса и остана няколко минути зашеметен. Жак отиде към малката масичка, където се намираше ледена вода, коняк и лимони, забърка набързо едно разхладително питие и го поднесе на господаря си.

Грефин взе чашата и я изпи до дъно.

— Бих желал това да бъде отрова — промълви той, — а онази нещастница, която злоупотреби така безбожно с доверието ми, да пие заедно с мене.

После захвърли чашата пред себе си и тя се разби на стотици парчета.

— Не, не — викна почти истерично губернаторът, — няма да се опропастя заради една безчестница, а ще опропастя нея! Да, заклевам се, че ще си отмъстя страшно. Когато блудницата стъпи в Кулата на глада, за да отведе любовника си, тя няма да напусне жива старите й стени. Ха-ха, развратницата ще има случай да празнува брака си с престъпника Драйфус. Ще им приготвя само брачното ложе и смъртта ще бъде техен брачен свидетел, а сватбената им трапеза ще покрия с глад, ужас и мъки!

Грефин скочи от стола и хукна из стаята като бесен тигър, жаден за кръв. Червенокосият предател го оглеждаше с удоволствие и потъркваше мършавите си ръце.

— Господин губернатор, решихте ли — запита той покорно — да попречите на нощното бягство, въпреки че ще компрометирате госпожа съпругата ви?

— Тази развратница не е моя съпруга! — викна Грефин. — На никого не казвай за това, което ми откри. През нощта, към единадесет часа да те намеря тук, в стаята. Ще направя сам необходимите приготовления и ще накажа безмилостно всички виновни. Мисля, че и Дакоста с кучешкото лице трябва да е забъркан в това съзаклатие. Добре, нека се хванат в капана ми точно когато мислят, че измамата им е успяла. Иди си сега и ме остави сам!

Червенокосият подлец се поклони покорно на Грефин и излезе от стаята. Когато вратата се затвори след него, той се изсмя тържествуващ.

— Черният майор ще ми бъде благодарен — прошепна той, — когато научи как изиграх смъртния му неприятел Драйфус. Никой не може да ме упрекне, че не съм верен слуга на господаря си. Кой друг на света би могъл да служи така на черния майор? Потопах „Бригита“ в океана. Съпругата на капитан Драйфус, детективката Алиса Тери, германският глупец Клаус Грот и високомерният барон Пикардин. — всички се удавиха като котенца в морето, а освен това попречих на Драйфус да избяга, подхвърлих го на отмъщението на побеснелия от

любов губернатор — това са хитрости, с които мога да се гордея! С утрешната поща ще изпратя едно писмо до черния майор и се хващам на бас, че в деня, когато го получи, ще изпие няколко бутилки шампанско за здравето на предания си шпионин!

На разстояние около четвърт миля от Кулата на глада върху вълните се полюшваше малък параход. На борда му нямаше никаква светлина. Само долу, при машината гореше силен огън за поддържане на парата на котела, но машинистът и огнярите се грижеха да не изхвъркне нито искрица от комина. На палубата на кораба се движеха насам-натам тъмни сенки и тихо вършеха работата си. От борда му се отдели малка лодка и тръгна към старата кула. В лодката се намираща млада жена и нисък грозен мъж, който гребеше. Това бяха губернаторшата и слугата Жак. Лодката се плъзгаше тихо по гладката повърхност на морето. По време на пътуването двамата не размениха нито дума. След минута стигнаха до старата кула и спряха при стълбата.

Дамата стана.

— Жак, почакайте ме тук, в лодката — нареди тя. — След няколко минути ще дойда и ще се върнем на парахода. Жак, бъдете ми верен и ще спечелите обещаните три хиляди франка.

— Госпожо, простете — отговори Жак, — но ако ми позволите, бих ви помолил за нещо. Може би като тръгвате, ще забравите своя предан слуга, а на мене би ми било неудобно да ви напомня за възнаграждението. Че ви служих добре и вярно, това сама знаете и бих желал да имам тези пари още сега.

Без да се съмнява в нещо и без да негодува от нахалната молба, Милдред отвори малката кожена чанта, която носеше през рамо, извади от нея три банкноти по хиляда франка и ги подаде на червенокосия лодкар.

— Ето — каза тя. — Доверявам ви се.

В този момент желязната врата се отвори и старият Дакоста се появи с фенер в ръка. Милдред му показва изписан лист, снабден с подписа на губернатора, и старецът я пусна да влезе. Надзирателят затвори предпазливо желязната врата и я погледна:

— Госпожо, насаме ли искате да говорите със затворника, както преди?

— Нещо повече: искам да го отведа със себе си. Моля, прочетете заповедта на губернатора и ще узнаете какво трябва да се направи.

Дакоста прочете внимателно съдържанието на официалната бланка и се увери, че госпожата му казва истината. Губернаторът му заповядваше да предаде затворника Драйфус на приносителката на настоящия документ.

— Всичко е наред — промърмори Дакоста, след като прочете документа. — Госпожо, моля, последвайте ме.

Двамата се качиха по стълбата, но едва бяха стигнали средата ѝ, зад ъгъла на стария зид се промъкна крехка женска фигура и се скри. Когато губернаторшата мина край нея, от скривалището се дочу лека въздишка.

Драйфус се намираше в стаята на Дакоста, когато Милдред влезе при него. Тя се спусна и дълбоко развълнувана му протегна ръка.

— Капитан Драйфус — изрече задъхано, — дойдох да изпълня обещанието си. Часът на вашата свобода удари. Трябва само да ме последвате и ще бъдете свободен.

Като чу тази радостна вест, капитанът развълнуван отговори:

— Госпожо, вие виждате, че треперя от щастие и радост. Не се надявах да изпълните толкова скоро дадената си дума. Значи съм свободен, свободен от страшните окови. Ще се върна отново при близките си, ще притисна до гърдите си ония, които са ми скъпи! О, госпожо, това е много голямо щастие за мене. Очите ми се пълнят със сълзи, а сърцето ми тръпне от благодарност към вас!

Мъченикът от Каена наистина проливаше радостни сълзи.

— Драйфус, съвземете се! — помоли го Милдред, която не можеше да откъсне поглед от мъжа. — Не губете време в прекалени благодарности! По време на пътуването ще имаме възможност да си кажем това, което се крие в нашите сърца!

— Госпожо, готов съм — заяви Драйфус с треперещ глас. — Няма какво друго да взема, освен себе си. Но преди да тръгна, трябва да узная, какво ще стане с бедния Дакоста и нещастната му сляпа внучка. Няма ли да пострада добродушният старец заради бягството ни? Губернаторът няма ли да излее яда си върху тези двама невинни?

— Капитане, няма защо да се страхувате от това. Дакоста е действал по заповед, която носи саморъчния подпис на губернатора. А

как се снабдих с подписа му, това надзирателят не трябва да знае. Стига му, че притежава този документ.

— Добре, да предположим, че Дакоста е в безопасност. Но вие, госпожо, можете да пострадате жестоко, ако ни хванат. Моля, не се увличайте от справедливостта и човешката любов, не правете стъпка, за която после може да се разкайвате. Не принасяйте такава голяма жертва!

Милдред хвърли пламенен поглед към капитана и стисна страстно ръцете му.

— Драйфус, да ви принасям жертва ли! — не можеше тя да крие повече чувствата си. — Добре, ще открия сърцето си, преди да напуснем тази кула... Драйфус, една непреодолима сила ме кара да върша всичко това. Тази сила е любов — силна, огнена любов.

Преди Драйфус да успее да ѝ попречи, тя обви ръце около него и се хвърли с трепетно желание на гърдите му.

— Обичам те — прошепна тя в пламенната си страст. — Обичам те и трябва да те притежавам по какъвто и да е начин. Откакто те видях, мислите ми са заети само с тебе и чаках с нетърпение този час, който ще ни съедини завинаги. Опознай своята Милдред и тогава няма да я пренебрегваш! В моите ръце, на моите гърди, упоен от моята любов, ти ще забравиш жената и детето си и няма да имаш вече толкова горещо желание да ги видиш. Ще избягаме в Ню Йорк и там ще изпием чашата на щастието! Алфред, целуни ме, целуни ме, устните ми жадуват за твоята целувка и ръцете ми не могат да те прегръщат достатъчно силно! О, ела, ела, дай ми устните си! Позволи ми да изпитам блаженството, което ме очаква на твоите гърди! Дай ми любовта си!

Страстната жена се притискаше все повече и по-силно към мъжа, сякаш никога нямаше да го пусне от прегръдките си. Пламенните ѝ устни търсеха неговите, а гърдите ѝ потръпваха. Капитанът се изправи гордо, с енергията на мъж, който съзнава своя дълг. Ръцете му отстраниха нейните от своите рамене и той леко, но решително отблъсна изкусителката от себе си.

— Госпожо — започна той, — принуден съм да ви събудя от един сън, който не може да се осъществи, макар и да ме считате за свиреп и глупав. Вие можете да обичате, но аз не отвърщам на тази любов. Госпожо, вашата красота без съмнение пленява, но сърцето ми

принадлежи на друга жена. То е неприкосновено светилище на моята съпруга, на майката на детето ми, на героинята и мъченицата, която се бори и страда заради мене. Ако исках да отнема дори частица от любовта, която дължа на моята Херманса и да ги дам на друга жена, тогава, госпожо, щях да заслужа участието, която сега понасям невинен!

Милдред рухна със стенание на пода.

— Алфред, ти ме правиш нещастна, а заедно с мене и себе си! — извика тя и закърши ръце.

— Не, госпожо. Вие още можете да се върнете при съпруга си. Все още нищо, което петни честта ви, не се е случило. Все още никой друг, освен двамата ни, не знае за вашето намерение. Що се отнася до мен, никога не ще заслужа свободата си с грях спрямо моята съпруга.

Пламенната жена прегърна хълцаща коленете му.

— Значи, моята любов не ти е потребна — викна тя със задавен глас. — Значи, ти ме презираш и отблъскваш! О, смили се, последвай ме и аз ти се заклевам, че не ще можеш да живееш без прегръдките ми, когато опиташ жарта и сладостта на моята любов. Алфред, не мога да живея без тебе, не мога да се върна вече в къщата на съпруга си, защото се отвращавам от тиранина. Не пропускай единствения шанс да избягаш от тази ужасна страна. Тук ще загинеш от треска или от ръката на убиец, а с мен ще живееш щастливо и до сърцето ми ще забравиш мъките, страданията, които светът ти причини. Алфред, мили мой, повярвай ми, ела с мене и ще бъдеш щастлив.

Милдред беше станала и прегърнала като змия снагата му и преди Драйфус да може да ѝ попречи, на устните му пламна страстна целувка — целувката, която младата жена не искаше да свърши никога.

Внезапно в стаята прозвуча страшен смях. Той дойде откъм вратата.

Милдред пусна капитана с отчаяна въздишка. Тя се обърна преbledняла и в същия миг се олюля и падна в безсъзнание в ръцете на Драйфус, който също бе поразен. Той обърна поглед към вратата и по лицето му се изписа ужас. На прага стоеше губернаторът Грефин. Зад него се виждаха войници с пушки в ръце. Двама души с факли и един отвратително грозен човек, допълваха тази група. По лицето на Грефин личеше, че знае всичко. То беше изкривено и изглеждаше още по-отвратително и грозно, отколкото бе в действителност.

Измина минута, без някой да проговори. После Грефин се приближи до Милдред, хвана я сурово за ръката и я дръпна от Драйфус.

— Госпожо — подхвърли той със злобна насмешка, — трябва да ме извините, че съм толкова невежлив и нарушавам нежната ви среща с този затворник. Но понеже вече бях толкова несправедлив да дам името си на забягналата тук развратница, поне трябва да бдя, за да не посещава през свободното си време поверените ми престъпници и да се забавлява с тях.

Милдред закри с ръце лицето си и простена. Тя се задъхваше — обзе я пълно отчаяние. Беше още много изненадана и не можеше да отговори на губернатора. Но Драйфус счете за свой дълг да защити нещастната жена.

— Господин губернатор — започна той, — макар и да ме считате за престъпник, аз съм длъжен да ви призная откровенно, че вашата съпруга не е виновна в нищо. Госпожата дойде тук, водена от чувство на човештина и съжаление към мене. Тя искаше да ме утеши в страшното ми отчаяние и да облекчи съкрушеното ми сърце. Следователно, вашата съпруга е направила само онова, което прави всеки свещеник, всеки благороден човек. Цялото й престъпление се състои в това, че има чувствително, благородно сърце.

— Скот, измамник, мълчи! Двама войници при него. Щом проговори още веднъж без позволение, застреляйте го!

В следната минута Драйфус се намери между двама войници, които насочиха пушките си към главата му.

Грефин се обърна към Милдред и я изгледа коварно.

— И тъй, госпожо, вие утешихте затворника — продължи той с все същата злобна усмивка. — Видях от прага по какъв саможертвен начин давате тази утеха. Научих също така, че купихте малкия параход от търговеца Лантие само и само да утешите престъпника. Ха-ха, госпожо, всичко това направихте просто от съчувствие и човещина към затворника! Наистина, имате чувствително сърце! Това обстоятелство ме накара да конфискувам параходчето преди да дойда в кулата и да наруша любовната ви среща.

Всяка дума поразяваше Милдред като гръм. Но тя скоро се съвзе и проговори.

— Господине — пристъпи тя смело към губернатора, — виждам, че сте научил всичко чрез шпионите си, или може би, чрез един мизерник, комуто се доверих. Но този подлец премълча едно обстоятелство, което трябва да ви съобщя. Вярно е, че исках да избягам. Истината е, че исках да взема капитан Драйфус със себе си и да го освободя от ръцете на палачите. Но също така е вярно, че мразя и презирам, че се отвращавам от вас и че вашата свирепост ме ужасява. А да конфискувате параходчето ми, нямате право. То е готово да тръгне и аз ще се възползвам от това да се върна в отечеството си. Но пък ще напиша книга и ще опиша в нея скотските зверства, които цивилизованият уж френски народ упражнява над беззащитните си затворници във Френска Гвиана. Господин губернатор Грефин, в тази книга на вас ще посветя специална статия под заглавие „Кръвожадните кучета от Каена“. Мисля, че това заглавие ще отговаря напълно на вашето занятие. А сега, дайте ми път — искам да изляза!

Страните на Милдред поруменияха, очите ѝ заискриха, а розовите и устни се свиваха конвулсивно. В този миг тя беше пленително красива и приличаше на разгневена Венера. Гордата жена се изправи дръзко пред съпруга си и понечи да напусне стаята, но Грефин я удари с юмрук и тя се свлече тежко на пода.

— Приятелко, не мърдай от мястото си! — извика побеснелият мъж, чиято жестока природа се оказа още по-зверска. — Мислиш ли, че ще се отървеш така лесно от ноктите ми, след като извърши престъпление, което у нас се наказва с няколкогодишен затвор.

Въобразяваш си, че ние, французите, сме толкова прости! О, почакай малко и ще се увериш, че френският народ не оставя да се подиграваш с него. Блуднице, ще избира за тебе тъмница, която ще излекува любовните ти желания!

Кипяща от гняв, Милдред се надигна и се изправи пред Грефин.

— Мизернико, животно — извика тя, — не се осмелявай! Спомни си, че съм свободна американка, и ако ме докоснеш още веднъж, Съединените щати ще искат отчет от Франция!

Грефин се изсмя и се отвърна от нея.

— Къде е Дакоста? — извика той ядосано. — Доведете стария подлец! Искam да му покажа какво го чака!

Надзирателят бе дотътрeн пред губернатора от двама войници. Старецът беше блед като мъртвец, трепереше.

— Подлец, ти си работил по заповед на тази развратница! — извика Грефин.

— Господин губернатор, аз съм невинен — заоправдава се Дакоста с треперещ глас. — Ето книгата, с които ми се заповядваше да се подчиня на тази дама.

И подаде донесения от Милдред документ.

— Дакоста е невинен — намеси се американката.

— Подписът ми е истински, но бланките са откраднати — констатира Грефин. — Ето я крадлата!

— Но това не можех да знам — охкаше старецът.

— А защо не хвърли затворника в тъмницата, както ти заповядах?

Дакоста мълчеше.

— Защо? — изрева зверски Грефин. — Защо си действал против моята заповед?

— Защото се ужасявах да изпълня това страшно наказание над беден човек, когото хиляди и хиляди хора считат за невинен!

Този смел отговор отново вбеси Грефин до полуда. Той изтегли шашката си и нанесе на стареца силен удар по главата с плоската ѝ страна.

— Проклето животно — извика той разярен, — откога си въобразяваш, че си съдия на другите? Бързо, закарайте го на Дяволския остров, нека там чака присъдата си!

От ударената глава на стареца бликна кръв, нещастникът се залюля и се строполи със стон на земята.

— Милост! — замоли той. — Имайте милост, не ме отделяйте от моята внучка, тя е сляпа и се нуждае от подкрепата ми, оставете ни да умрем заедно, само не ни разделяйте.

— Сляпата може да ви последва на острова! — разпореди Грефин хладнокръвно. — Нищо друго не можем да направим за нея!

Няколко войници вдигнаха Дакоста от пода и го повлякоха навън. Старецът охкаше така силно, че гласът му се чуваше чак в стаята.

— Трябва да назнача нов пазач на кулата — продължи Грефин. — Всъщност вече го намерих. Хей, Жак, къде си?

Червенокосият влезе в стаята и спря пред губернатора. Кръвта се вледени в жилите на Драйфус, когато видя този човек. Новоназначеният пазач на кулата беше Равелак, убиеца на жени. Капитанът си спомни съня. Акулата с човешката глава наистина го беше хванала.

Милдред хвърли презрителен поглед към изменника и просъска:

— Слуга, достоен за господаря си! Двама подлеци са се намерили!

Губернаторът протегна ръка на Равелак.

— Жак — заговори му той, — вие открихте заговора и затова ще ви възнаградя богато. Назначавам ви до второ нареждане за пазач на кулата и първото ваше задължение ще се състои в това да затворите този престъпник и тази жена там, в подводния затвор. Не губете време и изпълнете заповедта ми, още докато съм тук!

Драйфус се разтрепера когато чу тези думи. Значи, съдбата му беше решена! Какъв ще бъде краят? Не го ли очакваше там долу мъчителна и сигурна смърт? Но за нещастника не оставаше време да мисли. Равелак едва беше чул заповедта, когато извика злорадо:

— Ще тикна най-напред предателя Драйфус в дупката! Хей, войници, заведете затворника.

Драйфус не се противеше, защото виждаше, че всяка съпротива е безполезна. Той беше подкаран по витата стълба. Равелак крачеше пред него с фенер и с ключ в ръка, взети от стария Дакоста.

Червенокосият отключи страшния затвор и се изкачиха по въжената стълба на платформата. Самите войници се спогледаха

ужасени, когато видяха зиналата пропаст пред краката си и чуха силния плисък на морските вълни.

Равелак вдигна фенера и освети лицето на Драйфус.

— Господин капитан, нали ме познавате? — запита той със зловна усмивка. — Някогашният ви вестовой, когото бихте за любовницата му, сега е станал ваш тъмничар. Помня и до днес оня бой, който дължа на вас. Ще се разплатим.

Драйфус го премери с презрителен поглед и после каза:

— Познавам убиеца Равелак и зная положително, че този изверг не ще остане дълго време на тази длъжност, която зае с хитрост, — Но достатъчно дълго, за да те видя, когато пукнеш там долу. Скочи или ще те ритна!

Драйфус знаеше, че подлецът ще изпълни заканата си. Причерня му пред очите, като видя ужасната пропастта страхът отслаби крайниците му. Но той затвори очи и скочи смело. Нещастникът падна тежко в пропастта, но скоро се изправи. Водата стигаше почти до коленете му, заобиколи го дълбока тъмнина. Равелак и войниците си тръгнаха. Драйфус чуваше бученето на вълните, които се разбиваха в стените на страшния му затвор. Само тази преграда го делеше от безкрайния океан. След малко усети, че нещо мърда в краката му. Всякакви животни пълзяха по дъното на затвора, и се бяха разбягали, когато наруши спокойствието им.

Той се зае да опипва стените с надеждата, че ще може да излезе поне от водата и да стигне на някое по-високо място, където да си отпочине. Не намери нищо. Обзе го страшно отчаяние. В тази пропаст под морската повърхност никой човек не можеше да изтрае повече от седмица, без да полудее. Студена пот го обля при мисълта и отчаянието така се загнезди в него, че той заблъска глава о стената и заохка сърцераздирателно. Но виковете му скоро се заглушиха от диви женски крясъци.

Отгоре проникна лъч. Светеше фенерът на Равелак. Втората жертва, Милдред, трябваше да бъде хвърлена в ужасната бездна. Красивата жена навярно е била обхваната от страшно предчувствие още когато я влачеха по стълбите, тъй като се бореше отчаяно с мъчителите си и се опитваше да се откопчи от ръцете им.

— Пуснете ме! — викаше тя с пронизителен глас, който отекваше в старите зидове. — Пуснете ме, искате да ме убие. Нямате

право да ме погребвате жива, нямате право, казвам ви, защото съм американка!

— Не слушайте развратницата! — чуваше Драйфус гласа на губернатора. — Жак, хванете изменницата и я хвърлете в бездната!

Двама войници завлякоха Милдред на платформата. Нещастницата извика страшно, като видя пропастта.

— Там долу ли искате да ме хвърлите? — изпищя тя. — Луди ли сте? Това не е затвор, а гроб, гроб в морето! Помощ, помощ, давам двадесет хиляди франка на този, който ме избави, заклевам се, обещавам, че ще му заплатя тази сума в чисто злато!

— Развратницата иска да ви подкупи! — изсмя се Грефин. — Тя е просякиня и няма вече нито стотинка. Държавата ще конфискува имота ѝ. Долу, долу, хвърлете я в тъмницата!

— Милост, милост! — простена още веднъж нещастната и вдигна умолително ръце към Грефин. — Ще вървя с тебе, ще бъда покорна, ще ти служа, всичко, каквото желаеш, само не ме хвърляй в бездната! Губернаторе, милост, милост!

— Госпожо, вече е късно! — отвърна свирепият мъж на съпругата си. — Защо не обичате да се разходите до долу? Я погледнете, вашият любовник ви чака там. Искате да го притежавате, желанието ви е изпълнено. Госпожо, какво от това, че брачното ви ложе е малко влажно и недотам удобно? Пламенната любов не обръща внимание на такива дреболии. Смелост, госпожо, желая ви весела брачна нощ!

Равелак даде фенера на един от войниците. После хвана с едната си ръка бялото рамо на хубавата жена, а с другата — грациозния ѝ врат.

— Скочете, госпожо! — прошепна демонично червенокосият изверг в ухото ѝ.

Милдред се хвърли ужасена към края на платформата. Лудостта светеше в очите ѝ, а гъвкавото ѝ тяло трепереше от страх. Войниците се бяха отдръпнали настрана и гледаха ужасени нещастната жена.

— Скочете, иначе ще ви блъсна! — извика червенокосият.

— Убийци, убийци, проклиnam ви!

Равелак ритна Милдред и жертвата му падна с див писък в пропастта. Нещастницата беше в безсъзнание, когато стигна до водната повърхност. Почти в същия миг две ръце я прегърнаха и я

изправиха нежно. Драйфус сложи полумъртвата жена на коленете си. Горе светлината изчезна. Губернаторът с хората си напусна кулата и се отправи към чакащата го лодка.

— Закараха ли Дакоста на острова? — запита той Равелак.

— Да, господин губернатор — отговори той.

— А сляпата?

— Момичето не е намерено. Войниците претърсиха цялата кула, но не можаха да го намерят. Господин губернатор, сляпата е чула каква съдба сполетя нейния дядо и от страх и отчаяние навярно се е хвърлила в морето.

— Там е добре настанена — кимна Грефин равнодушно и скочи в лодката, която веднага се отдели от каменната стълба.

Равелак заключи желязната врата, увери се още веднъж, че и вратата на подземния затвор е здраво заключена и се отдаде на спокойствие.

Червенокосият се простря на същия креват, на който лежеше допреди няколко часа неговият предшественик и след няколко минути заспа тъй спокойно, сладко и дълбоко, като човек с чиста съвест.

Настъпи полунощ. В кулата владееше гробна тишина. Чуваше се само бученето на морето.

В страшния затвор също всичко утихна. Драйфус занесе Милдред на една издатина, която откри край стената. Изглежда, че тази издатина служеше на затворниците за легло. Капитанът сложи там жената, която все още беше в безсъзнание, и приседна до нея. Трескава студенина и ужас го накараха да трепери. Чувстваше, че този затвор ще му бъде гробът.

— Боже, не ме оставяй повече да страдам! — молеше се той. — Свърши с мене по-скоро!

Внезапно дочу тих шум над главата си. По платформата затрополиха леки стъпки — те не можеха да бъдат на Равелак. Капитанът се изправи и погледна нагоре, но тъмнината му пречеше да разпознае чии са стъпките.

Нещастникът трепна, внезапно изненадан и радостно развълнуван. До ушите му стигна звукът на един мил глас:

— Не се страхувай, аз съм при теб!

Това са утешителни думи на Светото писание. Онзи, който вярва в тях, няма защо да се страхува. Говореше сляпата Йоланта.

Княз Стефан Дубиски, красивата му съпруга Юлиана и малкият Андре пристигнаха в Париж. Князът бе наел в известния „Грандхотел“ четири стаи на първия етаж. Пред хотела и по близките булеварди се вълнуваше множеството и се стичаше на оперния площад, където се издигаше великолепната сграда на Голямата опера.

Само Стефан и Юлиана не се наслаждаваха на буйния парижки живот. Младата двойка отдавна мечтаеше да посети златния Париж и да види отблизо прелестите на френската столица. Те често си говореха за това, когато седяха нежно прегърнати във великолепната си спалня на Красногорка. Да, княз Стефан Дубиски и красивата му съпруга Юлиана крояха хубави проекти и хранеха големи надежди. Но какво са планове, които гради слабият човек? Суета, суета, само суета! По земята царува само суета, суета е стремежът ни, суета е животът ни, суета е и последната ни цел, към която пътуваме неволно всички, защото с последния си дъх идваме най-после до убеждението, че сме живели само за да станем прах!

И гордият княз Дубиски се убеди сега в тази горчива истина. Неумолимата съдба беше стиснала в жестоката си ръка неговия щастлив, тих и спокоен живот и се готвеше да разруши брака му. Юлиана носеше още оная опасна отрова в тялото си, с която я зарази бесният вълк.

По време на пътуването от Красногорка до Париж раната ѝ бе позараснала, но това беше само измамно оздравяване. В жилите на младата жена лазеше отровата. Най-страшното можеше да настъпи всеки момент. Стефан трепереше всяка минута, че обожаваната му жена ще бъде обхваната от онази страшна болест, която донася на страдащите неизказани мъки и смърт, а на обкръжаващите ги сърцераздирателна скръб и опасност за собствения им живот. Страшно беше циганското отмъщение...

Засега княгинята показваше само леки признаци на болест. Тя се чувстваше бодра по цели часове, но понякога я побиваха студени тръпки и се оплакваше, че ръцете и краката ѝ са станали тежки, като че

ли напълнени с олово. Забелязваха се и нервни тръпки по мускулите на лицето ѝ. Нещастната княгиня не предчувствуваше, че я грози опасност. Стефан уверяваше съпругата си, че пътуването им до Париж е свързано с малчугана, когото трябва да заведат при истинските му родители, т.е. при майка му, съпругата на злочестия капитан Драйфус.

— Но понеже вече се намираме в Париж — каза той на Юлиана след пристигането им в „Грандхотел“ — ще наема още сега файтон и ще посетим знаменития лекар Пастьор. Искам да ти прегледа раната и да ни каже мнението си.

— Раната е незначителна — отговори младата жена. — Виж, мили, тя е почти зараснала.

— Няма нищо, милото ми гълъбче, направи ми това удоволствие и ела при Пастьор. Ти знаеш, че те е ухапал вълк и трябва да сме предпазливи.

— Добре — съгласи се Юлиана, — ще дойда, само за да те успокоя, мили.

Тя го целуна нежно и оправи тоалета си пред голямото стенно огледало, сякаш беше свършено здрава.

Стефан едва можа да скрие своята безгранична скръб и трябваше да събере цялата си енергия, за да спре сълзите си, когато видя младата си хубава съпруга тъй весела и безгрижна, незнаеща, че може би носи в себе си зародиша на мъчителната смърт.

Княз Дубиски възлагаше всичките си надежди на великия откривател Пастьор. Този знаменит лекар, който обезсмърти името си с лекуване на бяса, трябваше да излекува и Юлиана. Само на него Стефан искаше да по-вери любимата си съпруга. Ако Пастьор би поискал един милион франка за лекуването, Стефан щеше да му ги наброи с безкрайна радост. По-добре да стане просяк, по-добре да яде само сух хляб, отколкото да изгуби най-милото си на този свят, и то по този страшен начин.

Стефан и Юлиана се отправиха с екипажа на хотела към кабинета на Пастьор. Той работеше в една голяма сграда, която направи добро впечатление на маджарския княз и на съпругата му. Коридорите на голямото здание бяха препълнени хора. И Стефан, и Юлиана едва можаха да си пробият път. Те се чудеха, че всички хора, които срещнаха по стълбите и в коридора, бяха облечени в черни дрехи и по лицата им се забелязваше дълбока печал. Когато стигнаха на

първия етаж, те се спряха пред портиера, който носеше голям бастун със златна топка, покрита с траур.

— Господине — каза князът на вратаря, — искаме да видим господин професор Пастьор.

— Моля, влезте — каза портиерът, — но бързайте, защото ще закъснеете. Колата скоро ще пристигне и господин професорът ще отпътува.

Стефан се зарадва, че е дошъл навреме, за да говори с учения и дръпна Юлиана към високата двойна врата.

Младата двойка се спря учудена на прага. Намираха се в широка зала, чиито стени и таван бяха покрити с черно сукно. В средата на мрачното помещение се издигаше великолепна катафалка, а на нея се намираше ковчег, обкръжен от множество горящи свещи. В ковчега почиваше белобрад мъж. Главата му беше обвита с морав венец, а гърдите се украсяваха от лентата на почетния легион.

— Къде сме? — прошепна Стефан на съпругата си. — Сгрешили сме и влязохме в друга стая.

Князът се обърна към един господин, който стоеше близо до катафалката, съобщи му името си и после добави:

— Дойдох преди един час със съпругата си в Париж, за да искам съвет от господин професор Пастьор. Господине, моля, направете ми тази добрина и ми кажете, къде мога да се срещна с този прочут лекар.

— Ей там! — отговори запитания със скръбен глас и посочи смъртника в ковчег.

След няколко секунди мълчание непознатият продължи:

— Прочутият професор Пастьор го няма вече, вчера умря.

Тази вест порази Стефан като гръм. Лекарят, на който възлагаше всичките си надежди, единственият, който можеше да спаси най-обичната му на този свят, не съществуваше вече.

Но господинът, с който бе говорил, го утеши:

— Пастьор е мъртъв — каза той, — но създаденото от него благородно дело ще живее. Днес са назначени трима лекари, които ще управляват заведението по принципите на покойния Пастьор. Ако желаете, ще покана един от служителите да ви заведе при новия управител.

Господинът повика един прислужник и му каза: — Заведете господина при професор доктор Бургер! Князът благодари сърдечно, остана с Юлиана още няколко минути при ковчега на умрелия и бързо последваха прислужника, който ги заведе на втория етаж. Професор доктор Хайнрих Бургер, приятелят на Матийо Драйфус, беше избран за наследник на Пастьор. Този млад учен привлече всеобщото внимание чрез превъзходните си медицински съчинения и бе назначен, въпреки германския си произход, за заместник на починалия лекар.

Доктор Бургер посрещна много любезно посетителите. Той скри вълнението си, когато научи от княза, че съпругата му е ухапана от бесен вълк и че са се появили вече първите признаци на страшната болест.

— Надявам се, че всичко ще мине без сериозни последствия — опита се да успокои той Стефан. — Но при все това госпожа княгинята ще трябва да престои няколко дена в заведението.

Очите на Юлиана се насълзиха, когато чу това, но Стефан успя да я утеши и тя послуша съвета на лекаря. Доктор Бургер определи за княгинята три стаи и ги показа на Стефан. Те бяха богато обзаведени.

Настаняването стана още същия ден след обяд. Раздялата на съпрузите беше трогателна, въпреки че на Стефан бе позволено да я посещава всеки ден. Но младата двойка предчувстваше, че ѝ предстои страшна участ, а освен това за пръв път след женитбата си трябваше да се раздели. Съпрузите дълго се прегръщаха и целуваха. — А сега — каза Стефан, като се отправи към вратата — ще заведа момченцето при майка му. Телеграфирах вече на братовчед си майор Естерхази и го помолих да ме посети в „Грандхотел“, защото желая да ми помогне в тази деликатна работа. Графът навярно ме очаква вече в хотела и трябва да побързам. Прощавай, мила Юлиана, нека Бог те пази. Утре пак ще се видим.

Да, те ще се видят, но как! Колко е добре за нас, бедните човечи, че не можем да проникнем през тъмното було на бъдещето!

Естерхази бе доста изненадан, когато внезапно получи телеграма от братовчед си княз Стефан Дубиски, с която му се съобщаваше за пристигането на маджарския княз със съпругата си в Париж. Черният майор не обичаше този свой братовчед. Князът винаги събуждаше завистта му. Естерхази не можеше да се примири с факта, че Стефан наследи богатите владения на Дубиските и Естерхазите. Черният

майор нямаше право на наследство, макар и майка му да бе същинска Естерхази. Тя прегреши преди да се венчае с френския благородни Валзин. Плод на този грях бе черният майор и като незаконно дете бе изключен от наследството на Естерхази. Френският благородник — бившият съпруг на майка му — осинови момчето и го нарече Естерхази. Другите Естерхази и сродниците им Дубиски живееха разкошно в замъците си, а незаконното дете Естерхази трябваше да се бори още от млади години за съществуването си.

Можем ли да се чудим, че черният майор гледаше с лошо око и завист на роднините си? Естерхази-Валзин трябваше да има много благороден характер, за да прости на съдбата оскърбителния удар, който тя му нанесе още при неговото раждане. Но черният майор, както знаем, не блестеше с такава добродетел, а и хранеше надежда, че рано или късно ще може да се докопа до огромните имоти на княз Дубиски. В завещанието на починалия граф Естерхази бе написано:

„В случай че княз Стефан Дубиски умре без мъжки наследник, целият му имот ще премине в ръцете на най-стария син на графиня Естерхази.“

Този най-стар син на графиня Естерхази беше черният майор. Други преки наследници на Естерхази не съществуваха. В завещанието не бе определено, че наследникът трябва да бъде законно дете, а бе посочено само че трябва да е син на графиня Естерхази.

Черният майор се занимаваше с тези разсъждения, когато се готвеше да посети братовчеда си в „Грандхотел“.

— Да — прошепна той, — ако този Стефан беше разумен и умреше час по-скоро без мъжки наследник, то още през нощта щях да стана милионер и опасният ми авантюристичен живот щеше завинаги да свърши. Но Стефан взе млада хубава жена, която навярно ще му роди мъжки наследник, и моите надежди ще пропаднат... По дяволите, едва сега виждам, че се грижих твърде малко за тази работа. Забравих да примамя този буйнокръвен маджарин в Париж, преди още да се влюби в сегашната си жена. Тук можех да го тласна в разврат и да му разсипя здравето. Но дали е късно вече да осъществя този отличен план? Стефан е женен, да, но все пак не е спял за красотата на други

жени. Може би ще сполуча да го увлека и на дуел? Ха-ха, Стефан Дубиски, предчувствам, че си дошъл за нещастие в Париж. Струва ми се, че няма да видиш вече обичната си Красногорка.

Дяволският план на черния майор беше скроен. Естерхази се огледа още веднъж в голямото стенно огледало, после излезе от къщата си, нае кабриолет и се отправи към „Грандхотел“.

Княз Стефан току-що се беше върнал от клиниката на Пастър, където трябваше да остави обичната си съпруга, и прислужникът в хотела му донесе картичката на граф Естерхази. Дватамата братовчеди се поздравиха сърдечно, но в основата на тази сърдечност имаше разлика: сърдечността на Стефан беше истинска, а на Естерхази — притворна. След поздрава Стефан разказа на майора нещастиято, което сполетя съпругата му, а когато му съобщи, че беше принуден да я остави в клиниката на Пастър, очите му се насълзиха и той не можеше да скрие голямата си скръб.

Естерхази започна да го утешава и насърчава.

— Драги братовчече — каза той, — това не е толкова опасно. Твоята съпруга няма да пострада и ти не трябва да скърбиш толкова. Виждам, че ще бъда принуден да те поразвеселя малко. В Париж има много развлечения и ще можем да се забавляваме отлично.

— Временно ще трябва да се откажа от всяко забавление — отговори княз Дубиски. — Грехота и безсъвестно ще е от моя страна, ако се забавлявам и пирувам в Париж, а обичната ми Юлиана пъшка в болницата. Освен това трябва да изпълня и друга важна мисия, която е свързана с една горчива тайна от моя живот.

Той замълча съкрушено, после погледна в очите братовчед си.

— Историята е къса и естествена — започна Стефан. — Преди десетина години любих една циганка, от която имах дете — момченце. Баща ми виждаше в Мелиора — така се казваше циганката — умишлена прелъстителка и я изпрати с цялата ѝ дружина зад граница. Пет години по-късно, след смъртта на баща ми, циганката се върна в Красногорка, донесе ми едно момченце и ми каза, че е нашето дете. Юлиана се смили над момченцето, позволи ми да го приема вкъщи и да го възпитам като мой син. Но сега имам доказателства, че детето е чуждо, т.е., че циганката го е откраднала от Париж.

— Това е цял роман — прекъсна черния майор разказвача.

Преди князът да отговори, вратата на съседната стая се отвори и влезе Андре.

— Татко, виж тези хубави картички — извика той зарадван и вдигна куп пъстри картички, които преди няколко минути му беше подарил келнерът, — по тях има изобразени много животни и хора.

Естерхази се учуди, като видя момченцето. Думите, които искаше да отправи към Стефан, затъкнаха гърлото му. Наистина, черният майор не можа със сигурност да познае кое е това момченце, но чертите на лицето му напомняха неволно на един мъж, когото познаваше твърде добре.

— О, каква поразителна прилика — промърмори си Естерхази и се обърна към братовчеда си:

— Ти нямаш ли някаква следа къде трябва да търсиш родителите на това момченце?

— Разбира се. Мисля дори, че ги познавам по име.

— А кои са те?

— Баща му е нещастният и според мене невинен капитан Алфред Драйфус.

— Андре! — извика черният майор и скочи като наелектризиран от мястото си. Името на момчето излезе от устата му, без да иска.

Стефан погледна учуден братовчеда си и хвана детето за ръчичката.

— Познаваш ли момченцето? — запита той.

— Разбира се, че го познавам — отвърна Естерхази смутен. — Драйфус беше най-добрият ми приятел, преди да унищожи честта и щастието си чрез необмислената си постъпка. Да, това е синът му, неговият любимец, неговият малък Андре. О, къде бяха очите ми, че не видях това веднага! Ела при мене, мое добро, обично момченце, дай ми ръчичката си... Бедно дете, бедно сираче; о, колко съм щастлив, че ще мога да те заведа при бедната ти и нещастна майка.

— Това ще стане веднага — каза Стефан зарадван. — Ела, драги ми братовчеде, и ме придружи. Ще се отправим още тази минута при госпожа Драйфус и ще ѝ предадем загубеното дете.

Стефан беше скочил от мястото си и искаше да позвъни за кола. Но Естерхази го спря.

— Не бива — каза той. — Не можем да отидем то-ку-тъй при нещастната госпожа. Горката може да пострада, ако види внезапно

изгубеното си дете. Трябва да се подготви за тази голяма радост. Да, сетих се, госпожа Херманса Драйфус живее при богатата си сродница Дьо Буланси на Елисейските полета. Ще отида при нея и ще я подготвя за радостното събитие, после ще се върна и тогава ще я посетим заедно.

— Съгласен съм с предложението ти — отговори Стефан.

— Тогава да не губим време.

Естерхази взе шапката си и се отправи към вратата. На прага спря и се обърна още веднъж към Стефан.

— Драги братовчеде, не говори с никого за тази работа. Също така не споменавай името Драйфус, защото французите много го презират.

— Благодаря за добрия съвет. Ще изпълня всичко, което ми каза.

— Добре — каза черният майор. — След два часа ще се върна и тогава ще отидем заедно при госпожа Драйфус.

Около устните на Естерхази играеше коварна усмивка, докато слизаше по стълбите на хотела.

— Ха-ха — подсмя се той тихо, — моят братовчед Стефан може да се измами по-лесно, отколкото си представях. Няма съмнение, че ще влезе в примката ми. Ще стана притежател на Красногорка. Скроих чудесен план!

Не бяха минали два часа и пред „Грандхотел“ спря покрит файтон, от който слезе граф Естерхази. Не беше сам, придружаваше го една дама. Тя беше забулена и носеше черно облекло. Черният майор се озърташе често и бавно се качваше по стълбите на хотела.

— Рита — прошепна той на забулената дама, — знаете каква роля трябва да играете!

— Разбира се, господин графе — отговори дамата. — Казахте ми всичко, каквото трябва да говоря, и аз запомних добре всяка дума, като че ли играя тази комедия в „Комеди Франсез“. Освен това и госпожа Буланси ми даде необходимите наставления за ролята ми. Но бих желала да узная, дали полицията няма да се намеси в тази деликатна работа, защото нямам намерение да се влача из парижките затвори.

— Рита де Майо не е толкова страхлива — отвърна черният майор иронично — Зная, драга приятелко, че сте вършила много опасни работи. Не си ли спомняте как ми помогнахте да ограбя младия маркиз при госпожа Буланси? Тогава се намирахте в много по-голяма опасност, отколкото сега, защото този човек беше шпионин на враговете ми.

— Моля да не ми напомняте за този бедняк — каза Рита. — Той развали веселия ми живот. Струва ми се, че още чувам вика, с който ни прокле.

— Не мислете сега за него — продължи нетърпеливо черният майор. — Представете си, че трябва да представлявате съпругата на капитан Драйфус. Погрижете се да имате в запас няколко сълзи. Това е особено нужно за вашата роля. Нали можете да плачете когато искате?

— Може го всяка жена! — изсмя се тихо италианката.

Те стигнаха на първия етаж, където се намираха стаите на княз Дубиски.

— Рита, почакайте ме тук, докато ви повикам.

Естерхази искаше да тръгне, но италианката го хвана за ръката и го спря.

— Графе — каза тя, — страх ме е да не пострадам. Сърцето ми бие силно. Не зная защо!

— Глупости. Бъдете смела. Знаете, че ще получите от мене хиляда франка, ако изиграете сполучливо ролята си.

— Добре, вярвам ри. Но кажете ми, защо госпожа Буланси — вашата интимна приятелка — не играе сама тази опасна роля?

Естерхази започна да се ядосва.

— Госпожа Буланси щеше да направи това — обясни той тихо, с едва сдържано раздражение, — но не може, защото момчето я познава. А освен това лицето ѝ е обезобразено, та не може да представлява съпругата на Драйфус. Оставете ме. След няколко минути ще ви повикам и тогава всичко ще свърши. Парите са ви готови, само изиграйте добре ролята си.

Черният майор влезе в стаята на княза.

— Ето, върнах се, обични братовчедо — каза той и се отпусна като уморен на един фотьойл. — Беше трогателна сцена. Бедната госпожа Драйфус заплака от радост, когато научи, че изгубеното ѝ дете е в Париж. Нещастната жена ме придружи дотук и чака в коридора за детето си. Мога ли да я повикам?

Вместо отговор Стефан побърза към вратата и я отвори.

— Госпожо, елате, елате — каза той на забулената дама. — Извинете приятеля ми Естерхази, че ви е оставил да чакате в коридора. Моля, заповядайте!

Рита влезе в стаята и вдигна воала от лицето си. — Стефан остана изненадан от красотата ѝ и отстъпи една крачка.

— Дете мое! — извика италианката и захълца сърцераздирателно. — Дете мое, къде е обичното ми дете?

Рита извади копринена кърпичка и си обърса сълзите. Естерхази отиде към вратата и я затвори. Стефан беше трогнат от скръбта на хубавата нещастна жена.

— Госпожо Драйфус — каза той, — вие сте твърде нещастна, но Бог ще ви помогне и ще излекува раните, които ви причиниха лошите хора. Детето е здраво и се намира в добри ръце. Аз и съпругата ми го гледахме като наш син и ни е твърде мъчно, че ще изгубим сега своя малък любимец, но от друга страна пък се радваме, че е намерил майка си, която има по-голямо право от нас да го притежава!

Княз Стефан говореше така сърдечно и любезно, че по страните на блудницата се търколиха няколко истински сълзи.

— Виж — промърмори и черния майор, — тази малка Рита е много по-добра актриса, отколкото си представях.

Естерхази наблюдаваше с голямо удоволствие дълбокото вълнение, което красотата на италианката произведе на братовчедата му.

— Госпожо, сега ще доведе сина ви — разбърза се Стефан и се отправи към съседната стая.

Рита и Естерхази размениха зад гърба на княза няколко многозначителни погледа. Сега приближаваше решителната минута. Ще протестира ли момченцето против фалшивата си майка? Няма ли да открие измамата? Какво ще стане тогава?

Андре влезе с княза в стаята. Рита изпищя, после се спусна към детето. Вдигна го и го притисна тъй силно до гърдите си, че не беше в състояние да продума.

— О, миличкото ми дете — викна тя с треперещ глас, — най-после, най-после те намерих, ах, колко страдах за тебе!

Малкият се откопчи насила от прегръдките на италианката, скоочи на пода, застана пред нея и я загледа втренчено с ясните си очички.

— Ти нямаш право да ме целуваш! — викна Андре. — И не искам да ме целуващ!

— Андре — каза Стефан учуден, — не познаваш ли майка си?

Момчето тропна с малкия си крак сърдито на пода и извика гневно:

— Тази жена не е моя майка, аз имам по-хубава майка!

Рита трепна и се уплаши. Естерхази прехапа устни и побледня.

Погледите на Стефан засноваха въпросително от братовчед му, до мнимата госпожа Драйфус.

— Госпожо — каза той, — удивлявам се, че детето не ви познава. То веднага позна баща си по една не дотам сполучлива снимка във вестника. Не зная какво да мисля.

Естерхази изгледа Рита и тя се посъвзе. Комедията трябваше да се изиграе, иначе ставаше лошо. Италианката започна да кърши ръцете и викна, хълцайки:

— О, Боже, какво направиха! Враговете ни научиха бедното ми дете да забрави майка си! О, Боже, вразуми детето ми! Андре, обични

Андре, погледни ме добре, не познаваш ли вече майка си?

Момченцето поклати упорито глава. Княз Стефан се замисли. Можеше ли да даде момченцето против волята му?

— Госпожо — каза той, — не зная какво да правя. Детето не ви познава и не иска да дойде. Трябва да обмисля сериозно работата. Ах, да, спомням си, момченцето ми каза, че има чичо на име Матийо Драйфус. Ще му телефонирам да дойде, може и Андре да го познае!

Естерхази се разтрепери. Името Матийо Драйфус се заби като нож в сърцето му. Комедията започваше да става опасна за него. Ако Стефан повика смъртния му неприятел Матийо, тогава е загубен.

— Ще телефонирам веднага — каза Стефан, като видя, че мнимата госпожа Драйфус започна да се безпокои и се готви да излезе.

„Грандхотел“ в Париж има, освен всички други удобства, и телефонни апарати в по-люксовите апартаменти. Телефон имаше и в стаята на княз Дубиски.

Естерхази трепна, като видя, че Стефан се отправи към телефона. Той не смееше да го последва, защото щеше да възбуди подозрението му. Княз Стефан поиска номера на Матийо Драйфус. Но в същата минута, когато мислеше, че ще говори с брата на капитана, чу глас:

— „Грандхотел“ ли е? Искам да говоря с княз Стефан Дубиски от Красногорка.

— Тук е княз Дубиски — отвърна Стефан. — Кой е там?

— Институтът „Пастьор“ — беше отговорът. — Останете на апарата. Господин доктор Бургер иска да ви каже нещо.

Маджарският княз трепна и пребледня. Естерхази, който го наблюдаваше с вълнение, забеляза това.

— Братовчеде, какво ти е? — викна той и се спусна към телефона.

— Лекарят, който лекува съпругата ми, иска да говори с мене. О, Боже мой, надявам се, че не ще ми съобщи нещо лошо!

— Пази Боже! — отговори Естерхази лицемерно, а вътрешно тържествуваше, че тази случка го избави от идването на Матийо Драйфус. Ако спечели време, ще спечели всичко — това беше девизът на всичките дела на Естерхази. Той взе другата слушалка на телефона, като уверяваше братовчед си, че му е много тъжно за княгинята.

Измина мъчителна минута. На Стефан се стори, че е цял век. Някой се обади по телефона.

— Тук е доктор Хайнрих Бургер, институт „Пастьор“, с княз Дубиски ли говоря?

— Да, да, Боже мой, докторе, какво има? Какво прави съпругата ми?

Последва кратко мълчание.

Изглежда лекарят трябваше да събере силите си, за да каже на княза всичко, което искаше да му съобщи.

— Ваша светлост,, трябва да бъдете силен — каза докторът. — Съпругата ви побесня!

От гърдите на Стефан се изтръгна силен вик. Той се олюля и щеше да падне, ако Естерхази не го бе подхванал.

— Моята съпруга, моята бедна, обична жена — изхълца князът, — ще я загубя, тя ще умре!

И Андре започна да плаче и прегърна коленете на Стефан. Но князът се изтръгна от ръцете на Естерхази и детето.

— Пуснете ме, пуснете ме — извика той отчаян. — Трябва да отида при нея, при Юлиана. Ако умре, нека умре в моите обятия, на моите гърди!

Вече не слушаше какво му говори Естерхази. Не видя как Андре простря умоляващо ръчичките си към него. Сломеният мъж наметна палтото, сложи шапката и напусна бързо стаята, като че ли от всяка минута закъснение зависеше животът на любимата му жена.

Андре поиска да го последва, но черният майор дръпна детето и заключи вратата отвътре.

— Ти ще останеш тук — каза той хладнокръвно — и ще идеш с добрата си майка.

Плачейки, Андре се хвърли на пода.

Докато Рита милваше детето и се опитваше да го успокои, като му даваше разни сладки, които беше й дала госпожа Буланси, Естерхази отиде до прозореца и дръпна предпазливо завесата настрана. Той погледна осветения булевард. Княз Дубиски тъкмо излизаше от входа. Портиерът повика файтон. Стефан се качи и кочияшът, комуто, както изглежда, беше дал добър бакшиш, шибна конете. Файтонът полетя като стрела по булеварда.

Черният майор искаше да види точно това.

— Сега — каза той — въздухът е чист. Естерхази се дръпна от прозореца.

— Бързо — прошепна той на Рита, — облечи момченцето. — Там са палтото и шапката му. Когато слизаме по стълбите на хотела, притисни го по-добре до себе си, за да не може да вика.

Заповедите на Естерхази бяха изпълнени бързо.

Андре се противеше и не се оставяше да го облекат, но сърдитите думи на черния, майор го накараха да млъкне. Рита го понесе на ръце по стълбите, а майорът вървеше след нея. Никой не им се изпречи на пътя. Те напуснаха хотела и до „Грандопера“ наеха кабриолет, с който потеглиха за вилата на госпожа Буланси.

— Сполучихте ли? — запита тя идващите.

— Да, сполучихме — прошепна черният майор. — Синът на капитан Драйфус е пак в наши ръце. Но сега трябва бързо да го отстраним, защото, ако го намерят тук, ще стане опасно. Приспи го, а през това време ще обсъдим съдбата му!

45.

Стефан сам не знаеше как стигна в института на Пастьор. Той се събуди от някакъв сън едва когато колата влезе в двора на болницата.

Дубиски скочи от файтона, хвърли на кочияша един златен наполеон и се спусна по стълбите към стаята на доктор Бургер. Докторът преглеждаше на писалищната си маса микроскопски апарат. Когато вратата се отвори, той се обърна.

— Господин докторе — запита Стефан с хриплив глас, — истина ли е, че моята съпруга, моята Юлиана страда от ужасната болест...

— Да, ваша светлост — отговори младият лекар след кратко мълчание, трогнат от болката на княза, — за съжаление е така, както ви съобщих по телефона. Съпругата ви показва застрашителни симптоми и макар че употребих веднага противосредство, според предписанията на покойния ми учител, не можах да направя нищо.

— Сега душевноболна ли е? — запита Стефан.

— Ако е само това... — сведе печално глава лекарят. — Но думата душевноболна е нищо спрямо това, което ще видите. Трябва да се пригответе за нещо много по-страшно и ако имате смелостта да видите така съпругата си, елате с мене.

— Да имам смелостта ли? Докторе, искам да отида при нея, искам да я прегърна, защото съм убеден, че на моите гърди тя ще намери спокойствие!

— Ваша светлост, за това не може и да се мисли — спря го доктор Бургер. — Нито вие, нито аз или някое трето лице смее да се приближи сега до болната. Ще трябва да се задоволите с това да наблюдавате съпругата си през малко прозорче.

— Боже мой, но защо?

— Защото едно ухапване, одраскване или каквото и да е нараняване, нанесено от бесен на здрав човек, заразява и него от тази страшна болест.

— А как давате на болната храна или лекарства?

— За тази цел при нея влиза прислужник, който е облечен с дебело гумено облекло, през което не може да проникне нищо. Слугата

влиза само тогава, като тя не приема това, което ѝ се даде през прозорчето. Елате, ваша светлост, можете да се убедите, че всичко, каквото можем да направим за вашата съпруга, е направено.

Стефан бавно се надигна от стола.

— О, Юлиана! — простена той със сълзи на очи. — Как ще го преживея...

Доктор Бургер поведе княза през един дълъг коридор, отвори малка врата и се изкачи с него на втория етаж. Двамата стигнаха малка стая, в която седеше прислужница. Посрещнаха ги странни викове — страшно виене, скимтене, лаене, подобно на вълк, който е готов да нападне жертвата си. След това виковете се превърнаха в звънлив смях.

— Не е ли почивала? — запита доктор Бургер прислужницата.

— Не — отговори тя. — Болестта става все по-страшна. Болната не приема нито супата, която ѝ дадоха през прозореца и в която, както ми казахте, изсипах лекарството, нито пък портокала, който също съдържа успокоително средство.

— Опитайте ли да ѝ дадете вода?

— Да, два пъти. Тя дръпна съда от клещите, с които ѝ го подадох, но като забеляза, че е пълен с вода, веднага го захвърли.

— Това е един от симптомите на бяса — каза доктор Бургер печално на княза, който слушаше внимателно разговора му с прислужницата. — За съжаление, не можем да скрием, че болестта на госпожата е стигнала вече своя връх.

Стефан не можа да се сдържи повече. Той хвана ръката на доктор Бургер.

— Ще я загубя ли? — продума със задавен глас. — Докторе, заклевам ви, кажете ми истината! Ще загине ли съпругата ми от страшната болест?

Лекарят вдигна рамене.

— Ваша светлост, надеждата още не е загубена — промълви той някак несигурно. — Обещавам ви, че всичко, което е по нашите сили и знания, ще бъде направено, за да спасим съпругата ви.

— Благодаря ви, благодаря ви, не мога да живея без нея.

— Настоявате ли още да видите страшната картина, която представлява болната? — запита доктор Бургер след няколко минути.

— Да, докторе. Искам да узная пълната истина за участието ѝ.

— Добре, елате тогава.

Бургер посочи към стената, където можеше да се види прозорец, закрит с дървен капак. Лекарят го отвори. Прозорецът имаше такова дебело стъкло, че никакъв удар или натиск на човек не можеше да го счупи.

— Погледнете през прозореца. Вие настоявахте.

Стефан опря до стъклото пребледнялото си лице. Картината, която видя, го изпълни с неописуем ужас, който за минута парализира крайниците му.

Стените, както и подът на килията, в която се намираше обичната му съпруга, бяха покрити с дебели гумени възглавници. Светлината проникваше през стъклен покрив, но понеже беше нощ, светеше електрическа лампа. В тази стая нямаше никакви мебели, освен едно гумено легло в ъгъла. Там лежеше Юлиана.

Човек едва можеше да я познае. В буйствата си тя бе скъсала дрехите си и тялото ѝ беше покрито само с тънка риза, скъсана на няколко места. Русите ѝ коси бяха разплетени и висяха по лицето ѝ, което бе страшно и разкривено от ужасната болест. Очите ѝ бяха изпъкнали и приличаха на два тлеещи въглена, които бяха постоянно в движение. Устата ѝ бе отворена и белите ѝ малки зъби блестяха зад червените устни. От време на време езикът излизаше навън, покрит с бяла пяна, която течеше като от муцуна на животно. Руменината на лицето ѝ бе заменена с бледост, а около очите личаха дълбоки сивосини сенки, в които имаше съсирена кръв. Пръстите на болната се свиваха конвулсивно и тя клатеше постоянно глава, като ту се опитваше да се изкачи по покритите с възглавници стени, ту пък заставаше на ръце и крака като животно. След това виеше хрипливо и лаеше като звяр, който иска да хване жертвата си, но тъй като не успяваше, ядът ѝ растеше и тя се търкаляше по пода и удряше или дращеше лицето и гърдите си. От няколко рани по тялото и течеше кръв, която още повече увеличаваше страшната картина. Изглежда, че всичко човешко в нея бе изчезнало. Тя приличаше на звяр, на вълчица.

Лекарите са констатирали, че бесните хора, както по външния си вид, така и по звуците, които издават, приличат на онова животно, от което са били ухапани.

В началото нещастната Юлиана не забеляза този, който я наблюдаваше през стъклото. После погледът ѝ се спря на прозореца и

тя веднага се спусна към него. Болната заудря с юмрук по него и не успяла да направи нищо, се оттегли назад и се спусна отново с наведена глава към прозореца. Не стигна до него, удари главата си в гумените възглавници, които я отблъснаха, и падна на пода, измъчена от страшни конвулсивни тръпки.

Бледен като мъртвец, Стефан се отдръпна от наблюдателното си място. Той се олюляваше и доктор Бургер трябваше да го подкрепи.

— Докторе, дайте отрова на съпругата ми, убийте я — това е хиляди пъти по-добре, отколкото да страда.

Стефан стисна ръката на Бургер докато изричаше тези думи.

— По някакъв начин трябва да се сложи край на състоянието на съпругата ви — каза Бургер замислен. — Но не съм изгубил още надежда да я спася. Само е нужно да ѝ се даде силно средство за приспиване, за да мога да я наблюдавам няколко часа, без да срещам съпротива.

— Приспивателно средство ли? — викна Стефан. — Да, докторе, този е истинският път. Когато спи, няма да чувства нещастията си.

— Добре, но кой ще ѝ го даде? Това трябва да стане веднага. Единственият прислужник, който се осмелява да влезе при бясната, за нещастие е в отпуск до полунощ.

— Аз ще вляза при нещастната си съпруга и ще я принудя да вземе приспивателното средство.

— Ваша светлост, излагате живота си на опасност.

— Живота си ли? Какво ще струва за мен животът, ако умре тя! Не, докторе! Няма да ме отклоните от това намерение. При това ще видите, че Юлиана ще стане по-спокойна, когато отида при нея. Не се усмихвайте, докторе, любовта има сила и над страшната болест.

— Да бъде! — каза младият лекар и стисна ръката на княза. — Ще отида за приспивателното. Нали ще облечете гуменото облекло на прислужника?

— Не, в никакъв случай. Юлиана няма да ме познае, ако вляза при нея в онова облекло.

Доктор Бургер поклати глава и тръгна. След десет минути се върна и донесе едно шишенце с бяла течност.

— Ето приспивателното — каза той. — Трябва да налеете от него в устата на съпругата си.

— Добре, дайте го!

— Но трябва да сложите тези ръкавици, чувате ли, княже? Иначе не ви позволявам.

Стефан сложи гумените ръкавици и пхна шишенцето в джоба на жилетката си.

— Готов съм! — каза той.

— Нека Бог да бъде с вас.

Доктор Бургер дръпна тихо бравата на вратата.

— Ще отворя вратата — каза той, — за да можете лесно за излезете. Прислужницата ще стои до вратата, а пък аз ще наблюдавам през прозореца.

Князът беше толкова смутен, че не можеше да проговори. Мисълта, че от него ще зависи помощта на съпругата му, която може би и ще я спаси, го развълнува много. Отвори тихо вратата и влезе в килията. Юлиана беше обърната гърбом към него и понеже възглавниците поглъщаха шума при ходенето, се промъкна незабелязан от нея.

Стефан само беше притворил вратата. Той се приближи до нещастната си съпруга. Болната още не усещаше, че този, който я обичаше повече от живота си, бе зад нея.

Княз Дубиски хвана бързо белите ѝ ръце, дръпна ги на гърба ѝ и ги притисна. Същевременно наведе тялото на Юлиана малко назад, освободи едната си ръка и извади шишенцето. Бялната викна и се помъчи да се освободи. Стефан я натискаше все по-надолу с ръката, в която държеше шишенцето, макар и да му бе мъчно, че употребява насилие спрямо обичното си същество. Но обстоятелството го изискваше. Докато държеше Юлиана в силните си ръце, той отстрани със зъби запушалката на шишенцето и го приближи предпазливо до устните ѝ. Но преди още да го допре до тях, побеснялата заби зъбите си в гумената обвивка на ръката му. Тя хапеше с всичка сила, а той едва я държеше в ръцете си.

Чертите на лицето ѝ внезапно се промениха. Зверската свирепост изчезна. Разумът ѝ се възвърна.

— Стефане! — викна тя. — Стефане, ти си при мене. Боже мой, къде съм, как изглеждам? О, Стефане, срамувам се!

Тези думи смутиха княза. Те го въодушевяха и в същото време го измавиха за истинското състояние на съпругата му.

— Юлиана — продума той, — Юлиана, обична ми, ти ме познаваш, слава Богу, той ти даде сила да противостоиш на страшната болест!

След като каза това, Стефан пусна ръцете на болната и тя застана на две крачки от него, стиснала с ръце главата си.

— О, Стефане, ужасно страдам — промълви Юлиана с болка. — Струва ми се, че всичките ми кости са смазани и като че ли в главата ми вместо мозък има олово.

Изчерви се и засрамена пооправи дрехите си.

Първата мисъл на Стефан беше да съобщи на доктора. Той отиде до прозореца, похлопа по стъклото и се опита да обясни на Бургер, като се обърна гърбом към Юлиана.

— Елате, докторе, елате — викна князът силно, — нямаме нужда от приспивателно средство. Както ще видите, Бог е помогнал, моята съпруга да...

Внезапно силен удар се стовари върху главата му и той за минута остана замаян. Това внезапно нападение бе придружено от сърцераздирателно виене. После отвън се чуха страшни писъци и същевременно желязната врата на килията се затвори с шум и се заключи. Стефан не можеше да си обясни веднага станалото и уплашено се огледа. Той беше сам в килията. Съпругата му, неговата Юлиана, бе изчезнала. Стефан се спусна към вратата и се опита да я отвори, но напразно. Въпреки всичките му усилия тя не помръдна. Княз Стефан Дубиски бе пленен в същата килия, в която страдаше нещастната му съпруга. От гърдите му се изтръгна силен вик. После загуби съзнание и падна на пода. Красивият, многострадален мъж лежеше тих като смъртник в килията на побеснелите в института на Пастьор.

Докато Стефан бе обърнат към прозореца, нещастната пак бе обхваната от зверската си свирепост и вече не знаеше, че обичният ѝ съпруг е при нея. Очите ѝ загубиха небесния си блясък, който преди малко се отразяваше в тях като отражение на душата ѝ. Чертите на лицето ѝ се изкривиха, Юлиана заприлича на кръвожадна вълчица, която иска да избяга от клетката си. Без съмнение, болната искаше да направи това. С инстинкта на душевноболните, който е много опасен за надзирателите, тя позна, че вратата на килията ѝ е само притворена. Ударът, който нанесе на Стефан, му отне възможността да ѝ попречи

при изпълнение на намерението си. В следната минута болната отвори вратата и избяга от килията.

Дежурната надзирателка се разкрещя и избяга на горния етаж. Доктор Бургер остана за минута като вцепенен. После понечи да се спусне след побеснялата, но тя бе слязла вече по стълбата, без да срещне препятствия. Вече беше късно и в института на Пастьор всичко бе утихнало.

Малцината, които съзряха бягащата побесняла жена с вдигнати за удар ръце, гледаха единствено да се спасят. Дори и самият вратар, комуто бе възложено да пази входа, избяга в стаичката си. Той беше прекарал дълги години във войнишки мундир, никога не бе се страхувал от куршумите и храбро бе посрещал неприятелите, но не посмя да се изпречи пред побеснялата.

Юлиана излезе на улицата. Нещастницата се загуби между многото хора, които я смятаха за пияна.

От деня, в който Павловна и Питу станаха собствено на богатия търговец Хонг Вах бяха изминали шест месеца. Китаецът още от първата вечер се отнасяше твърде любезно с Павловна и я облече като княгиня. Той ѝ отпусна павилион в градината за жилище, вечеряше с нея и ѝ даде същите права, които имаше и той. Читателите ни не са забравили, навярно, че Хонг Вах бе открил на Павловна, че е германец и не е наследник на у монголец. Красивите му интелигентни черти, въпреки оплетената му коса, доказваха, че това е истина. Павловна помисли, че Хонг Вах ще ѝ разправи цялата история на своя живот, че ще ѝ каже каква участ го е довела в Китай, но се излъга в очакванията си. Той се задоволи само с признанието, че не е китаец, но относно земната си съдба не спомена нищо. Павловна му разказа искрено всичко, каквото досега я беше сполетяло. Единственото, което скри от него, беше любовта ѝ към Емил фон Пикардин, тъй като женският ѝ инстинкт я караше да не съобщава никому тайната на сърцето си.

— Госпожице Павловна, вие сте претърпели много — каза търговецът, след като чу историята на нейните страдания. — Но надявам се, че нещастията ви вече свършват. Ще останете при мене, но не като робиня, а като моя приятелка. Не се плашете — добави той бързо, като забеляза, че Павловна побледня, — под тая стряха няма да ви се случи никакво зло, нито от мене, нито от друг. Вие сте съвсем свободна. Само искам да ми подарите две години от живота си, за да мога да се порадвам на другарството на една образована европейка. Ах, вие не знаете от колко години мечтая за това! В Китай за богатях, станах дори много богат, но винаги съм живял уединено. Госпожице Павловна, обещавайте ми, че ще ми подарите две години от живота си, после сам ще се погрижа да се върнете в Петербург, Париж или където поискате. Но, може би — като казваше тези думи, очите му гледаха лицето на младото момиче, — може би, тогава сама ще ми кажете: Хонг Вах, ще остана тук!

На това Павловна не можа да отговори по друг начин освен че е съгласна. Нали все пак беше робиня на този човек, който я купи доста скъпо. Също и Хонг Вах от своя страна изпълни условията на този странен договор. Той уреди всичко да бъде добре за Павловна, гледаше я като почетен гост и се грижеше, всички да я уважават.

Китаецът никога не я задиряше. Когато искаше да я посети в павилиона, непременно питаше дали позволява. Разбира се, тази молба се изпълняваше винаги. Павловна дори се радваше, че ще може да поговори няколко часа с Хонг Вах. Образованието и опитността му постоянно я развличаха и разговорите им бяха за нея лекции, чрез които обогатяваше знанията си. Тя обичаше Хонг Вах сърдечно, като брат, но не преставаше да мисли за Емил фон Пикардин.

Изглежда, че Хонг Вах никак не беше доволен от тези чувства на Павловна. Макар и да не споменаваха нищо за това, по погледа му можеше да се познае, че в гърдите му се е породило съкровено чувство към красивата млада рускиня. Освен това в живота на Хонг Вах имаше часове, в които го обземаха други чувства, неприличащи на любов, чувства, които бяха толкова мрачни, че се затваряше в най-затътената стая и не допускаше никой при себе си. Дори не говореше и с Павловна. Тогава няколко дни не се явяваше и едва вкусваше от ястията, които му носеше един стар слуга. В такова време често го чуваха да хълца и когато се появяше, изглеждаше блед, като че ли не е спал няколко нощи. Старата китайка, която прислужваше на Павловна, разказа на момичето за тези случки. От нея Павловна узна, че някаква тайна тежи на душата на Хонг Вах и тя от сърце желаше той да я сподели, за да може да го утеши или да му помогне. Но когато един ден тя само докосна тази тема, Хонг Вах я погледна за минута като вцепенен. После половин месец не се появи при Павловна, но един ден отиде при нея и беше пак така радостен и искрен както преди.

Докато Павловна водеше безгрижен, дори луксозен живот в дома на мнимия китаец, на Питу работите не вървяха добре. От разказите на Павловна, Хонг Вах беше научил каква подла роля е изиграл Питу в живота на момичето и че той е виновник за нещастията ѝ. Мнимият китаец беше решил да накаже гърбавия Питу за това, което е сторил. Хонг Вах го караше да изпълнява най-трудните работи. Гърбавият трябваше да ходи на нивата и под лъчите на горещото слънце да събира чай.

След като това продължи два месеца и жътвата привърши, той трябваше да работи при построяването на една железница, която служеше за пренасяне на товари до нивите на богатия Хонг Вах. Заедно с няколко стотици китайци, Питу трябваше да прокопае проход през един хълм — работа, която при горещия климат представлява опасност за живота. Камшикът на надзирателя постоянно плющеше над главата му, а вечер заедно с другите работници го закарваха в голям обор, където им даваха храна, която се състоеше само от ориз. Питу никога не получаваше друго за ядене и усещаше отвращение, щом погледнеше ориза. Но гладът е най-добрият готвач. Ако гърбавият евреин не искаше да умре от глад, трябваше да яде дажбата си. В дървената му чиния често капеха сълзи, когато се хранеше. През горещите нощи бедният не можеше да спи и постоянно се обръщаше в леглото си, което беше направено от влакна на разни растения. Но за Питу най-горчивите дни бяха когато трябваше да върши тежката работа, а Павловна, сама или с Хонг Вах, минаваше с файтон, облечена в блестящи дрехи като кралица. Тогава гърбавият скърцаше със зъби, навеждаше се, за да не го познае Павловна и хиляди свирепи мисли за отмъщение минаваха през главата му. Но Хонг Вах не му прощаваше. Той често спираше файтона там, където работеше Питу, викаше надзирателя и му заповядваше, като посочваше гърбавия, да бъде строг с всеки немарлив или ленив работник.

Една сутрин Хонг Вах пак бе излязъл на разходка с Павловна и след около час прекаран в прекрасните градини, стигнаха до онова място, където работниците прекопаваха тунела. Хонг Вах спря файтона и повика надзирателя:

— Един от слугите ми, които са определени да теглят колата, е навехнал крака си. Човекът трябва да бъде заместен от друг. Ей онзи, гърбавият, нека бъде впрегнат като осми кон във файтона ми.

Това бе премного за Питу. Той загуби хладнокръвието си. Мисълта, че ще бъде впрегнат да тегли файтона, в който седеше Павловна, го възмути страшно. Гърбавият отиде близо до файтона, вдигна юмруци и викна на момичето със силен глас:

— Руска кучко, това дължа на тебе, ти си станала любовница на този езичник и ти е лесно да ме обвиняваш пред него. Но не се гордей много с красотата си. Когато този монголец ти се насити, ще те

изхвърли на улицата! Улично момиче, ти се отнасяше грубо с мене, а сега се оставяш да те милва този!

Павловна побледня и се отдръпна назад, но и китайският търговец беше пребледнял и стиснал устните си, което не предсказваше нищо добро. Заслепен от гнева, нещастният Питу не знаеше, че Хонг Вах говори много добре немски, английски, френски и че този мъж, в ръцете на когото се намираше животът му, разбира всяка негова дума.

Хонг Вах скочи от файтона.

— Хванете този човек! — заповяда той. — Вържете го! В следната минута Питу лежеше вързан в краката на господаря си.

— Ти ще отговаряш за този престъпник — обърна се той към надзирателя. — Тая вечер, когато залезе слънцето, ще го вържете на един стълб и нека умре по церемонията на обикновено смъртно наказание! Робът е обидил господаря си, той заслужава да му се разпори коремът!

Когато Питу чу тези думи, по челото му се появи студена пот. Той бе научил китайски език и знаеше доста добре, че страшната смъртна присъда — да се разпори коремът на някого — е нещо обикновено в тази държава. Питу беше загубен.

— Милост! — изплака той на Хонг Вах на китайски. — Господарю, бъди милостив! Заклевам се, че ще направя всичко, каквото искаш от мене, само не нареждай да ме убият!

И тогава дойде най-страшното, когато китаецът на добър френски език, но с гръмлив глас му каза:

— Подлец, имал ли си милост към това момиче, когато с лъжлива клетва го заточи в Сибир!? Десет пъти си заслужил вече смъртта! Бъди благодарен, че преди това няма да те мъчат.

В тази минута Павловна, която седеше в колата, простря умоляващо ръце към Хонг Вах:

— Господарю, помилвай го, подари му живота, не желая да умре някой заради мене!

Хонг Вах размисли за минута, после се обърна към Питу и го изгледа мрачно:

— Един добър ангел, на когото не мога да откажа никаква молба, се моли за теб. Отменям смъртното наказание. Но тъй като трябва да те накажа за дръзките ти думи, осъждам те да лежиш тая нощ на нивата в

менгеме. Нито дума повече. Ако утре още си жив, благодари на тази, която се е молила за теб!

Питу стисна устните си. Той се боеше от определеното му наказание, защото беше придружено от ужасни болки. Но нали беше спасил живота си! А за Питу животът значеше надежда.

Когато се стъмни, той бе отведен на една нива от владенията на богатия търговец. Менгемето бе поставено. То беше направено от дърво във вид на триъгълник. Ръцете на Питу бяха затегнати в двете дупки на горното дърво, а краката — в дупките на долното. Но за да го измъчват още повече, сложиха около врата му широк кожен колан, на който бе прикрепено с верига тежко желязо и тъй като през целия ден го бяха оставили гладен и жаден, положението му стана още по-мъчително.

Китайците, които по заповед на господаря си бяха поставили Питу в такова положение, се отдалечиха, смеейки се. Те го мразеха и не го съжаляваха, първо, защото беше европейец и друговец, и второ, защото се отнасяше лошо с другарите си.

— Утре ще го намерим разкъсан от някой вълк ли пък някоя врана ще му изкълве очите — чу той да казват отдалечаващите се китайци. После смехът им заглъхна в далечината.

Питу бе сам в дълбоката тъмнина. Болките, които усещаше в ръцете и краката си, бяха непоносими и страданията му ставаха все по-тежки. Той не вярваше, че ще остане жив до сутринта. Тая мъка беше много по-страшна от смъртта. А сред тия мъчения трябваше да мисли за живота си. Гърбавият си представяше бъдещето съвсем иначе. По-добре би било, ако никога не бе предложил на господин Ла Бриер да изпрати Павловна с него в Русия. Тогава нямаше да посети тази нещастна за него земя и не биха могли да го накажат, загдето е откраднал „Хрониката на опетнените“. Нямаше да стане роб на Хонг Вах.

Ах, този китаец! Колко го мразеше Питу и как искаше да отмъсти на него и на Павловна, към която все още чувстваше влечение. Нямаше ли средство да смаже гордостта на това момиче! Гърбавият Питу се наслаждаваше от мислите си за отмъщение и те му облекчаваха болките и го караха да ги забрави макар и за няколко минути.

Изведнъж той трепна. В близкия гъсталак нещо про-шумоля и след миг към него се повлече голям тъмен предмет. Питу виждаше две

блестящи очи в тъмнината. Те се приближаваха все повече и повече към него. Сега той видя ясно тялото на голям вълк. Смъртен страх обзе затегнатия в менгемето. Зъбите му загракаха от ужас, а очите му се изблещиха. Последният му час бе ударил. Питу теглеше и дърпаше толкова силно менгемето, че костите му пращяха. Но всичко беше напразно. По-скоро би успял да изкорени дъб, отколкото да се освободи. Хищното животно се приближаваше все повече към него. Вълкът сложи предните си крака върху раменете му. Питу трябваше да изтърпи страшната си участ с пълното съзнание до края. Животното опря муцуната си до лицето му, но главата му изведнъж падна и се показва лицето на китаец. Посетителят на нещастния Питу се бе увил във вълча кожа.

— Християнино, не се страхувай — прошепна китаецът. — Дойдох по заповед на един високопоставен господин да ти услужа. Нали ме разбираш?

— Да, разбирам те — отвърна Питу, — но, по дяволите, страшно ме изплаши.

— Принуден бях да се увия във вълча кожа — отговори неочакваният вестител, — защото не знаех дали хората на Хонг Вах не ме наблюдават тайно отнякъде. Но наоколо няма никого и сега ще те освободя.

Китаецът отвори менгемето и Питу веднага извади ръцете и краката си. Но той беше толкова изнемощял, че припадна. Китаецът наля няколко капки от някаква течност, която носеше със себе си, и натри гръбнака, ръцете и краката му с мехлем.

След четвърт час Питу почувства, че кръвта му пак започва редовното си обращение и вече може да стои и да ходи.

— Ела — прошепна освободителят му.

— Но те ще ме потърсят и няма да ме намерят в менгемето.

— Преди да се съмне, пак ще те поставя в същото положение, в което те намерих. Сега ще те заведа на едно място, където те очаква щастие!

Питу последва много доволен китаеца. Той го отведе през нивата, която принадлежеше на Хонг Вах, а после премина по един мост, построен над малка река. След това стигнаха в един парк, по хубавите алеи на който се познаваше, че притежателят му трябва да е много богат. След няколко минути път двамата стигнаха в една малка

лятна къща, построена от бамбукова тръстика. В преддверието ѝ Питу трябваше да умие краката и ръцете си. После го отведоха в изящно подредена стая. Тя беше осветена с разни пъстри книжни фенери, по които бяха изобразени птици, насекоми и други животинки. На малко кадифено канапе лежеше мъж, облечен в богати дрехи. До него на изящна дървена масичка се намираше широк сребърен съд, пълен с шербет. В него плаваше златна чаша.

Питу веднага позна този човек. Това беше едрият мандарин, който наддаваше с Хонг Вах за двамата бели роби и когото богатият търговец победи.

Китаецът, който беше довел Питу, се оттегли и гърбавият остана сам с дебелия мандарин в стаята. Питу познаваше вече обичаите и нравите на китайците. Той се хвърли на колене пред високопоставения човек, целуна краката му и остана така с наведена глава, докато Квон Иинг му нареди да стане. Домакинът напълни златната чаша с шербет, пи и после започна да трие с две ръце корема си, като че ли искаше по този начин да събере мислите си.

— Ти роб на търговеца Хонг Вах ли си? — запита той.

— Любимецо на небето, брате на слънцето, ти го казваш и затова трябва да е така.

— Господарят ти те е сложил в менгеме. Нали работиш тежко и гладуваш?

— Всяка Дума, която излиза от благовонната ти уста, е златна истина.

— Нали затова мразиш господаря си и искаш да го премахнеш?

Този път Питу само кимна с глава. Дебелият мандарин затвори малките си очи и се замисли.

— Ще ти помогна да си отмъстиш — каза той, като извади от джоба на дрехата си завита пергаментова хартия. — Ако можеш да вмъкнеш това писмо в дома на господаря си и да го скриеш някъде, след седем дни от днес Хонг Вах не ще бъде между живите.

— Хонг Вах ще умре — прошепна Питу — след седем дни от днес, защото го искаш ти, чийто разум блести по-ясно, отколкото всички звезди на небето и от чиято уста с всяка дума излиза бисер, поскъпоценен от този, който морето крие в недрата си.

— Щом отстраня Хонг Вах, ще купя красивата робиня, която се продаваше заедно с тебе. Младата жена ще задържа. Тя трябва да

изпълва безсънните ми нощи. А на тебе ще подаря свободата и петстотин жълтици, с които ще можеш да се завърнеш в отечеството си. Заклевам се във великия змей, че ще го направя!

Тези думи на дебелия мандарин прозвъниха като музика в ушите на Питу. Отмъщение, свобода, злато, връщане в Париж — това бяха сънищата на подлата му душа! Защо да не опропасти и тези двама души! Питу още веднъж потвърди пред Квон Иинг, че е готов да го направи. Мандаринът му подаде пергамент и го заплаши небрежно:

— Ако след два дни не намеря тази хартия в къщата на Хонг Вах, ще намеря удобен случай да наема убиец, за да ти разпоря корема. Помни!

След това направи движение с ръката си и Питу бе свободен. В преддверието му дадоха ядене и пиене. После същият слуга го отведе и преди да изгрее слънцето го затегна пак в менгемето, след което изчезна.

След четвърт часа дойдоха хората на Хонг Вах и останаха крайно учудени, когато видяха, че наказаният е още жив. Питу хитро се престори, че уж едва може да стои на крака от болки и изтощение. Трябваше да го занесат вкъщи. Там го хвърлиха на леглото, дадоха му една чиния ориз и една стомна вода и го оставиха. Питу лежеше на леглото си неподвижен, с полуотворени очи и мислеше. От време на време край устните му играеше сатанинска усмивка и той прошепваше:

— След седем дни от днес ще се изпълни отмъщението ми.

Два дни бяха изминали откак Хонг Вах бе сложил роба си Питу в менгемето. Понеже вечерта беше прекрасна, богатият търговец седеше на балкона на къщата си и разговаряше с Павловна. Стар слуга донесе чай и конфети. Слугата се отдалечи. Търговецът остана сам с Павловна. Над тях блестяха ясни звезди, а в близкия гъсталак пееха птички. Хонг Вах хвана ръката на Павловна и се наведе към нея.

— Остани при мене — каза той нежно, — не ме оставяй. Ти спечели сърцето ми и ако ме напуснеш, целият ми живот ще бъде безсмислен.

Павловна мълчеше и гледаше в пода. Тя чувстваше, че сега ще се реши животът ѝ. Момичето беше обичало Емил фон Пикардин и още го обичаше. Всяка фибра на сърцето ѝ, всеки трепет на душата ѝ принадлежаха на него. Той беше сънят на първото ѝ девствено

влечение. Неговият образ я беше придружавал през всички опасности и мъки. Но къде се намираше той? Дали е още жив? Павловна почти не вярваше в това. В тази минута тя си представи, че е вдовица на мъжа, на когото никога не е била съпруга. Истинското щастие и блаженство, за които мислеше и мечтаеше, които очакваше, можеше да намери само при него. Това ѝ беше ясно. Но смееше ли тя да откаже на предложението на добрия човек, смееше ли тя, изоставеното сираче, да изпусне случая, в който можеше да намери такъв покровител, какъвто беше Хонг Вах?

— Павловна, отговори ми — каза добрият човек. — Кажи, че искаш да станеш моя и след няколко дни ще се венчаем.

Но тя все още мълчеше. Цялата потръпваше под ударите на сърцето.

— Павловна, аз съм богат — продължи Хонг Вах тихо. — Тук, в Китай, ще живееш като княгиня. Цялото съществуване ще бъде великолепен сън от блясък, щастие и любов. Да, от любов — каза той и заплака. — Обичам те безмерно, хубаво момиче. Ще те нося на ръце. Ах, ти не можеш да знаеш какво ще сториш, ако съединиш участта си с моята. Ти ще ми върнеш вярата към човечеството, вярата в мен самия. Ще излекуваш дълбоката скръб в душата ми, скръбта, която сам си причиних, вината за която съм оплаквал хиляди пъти. Тая сянка ще се отстрани само тогава, когато чрез тебе намери покой, защото ти си същество чисто като ангел.

Силният мъж се разтрепера като лист. Той падна пред Павловна, обхвана с ръце коленете ѝ и я гледаше с такава надежда и страх, като че ли очакваше тя да изрече присъдата му. Хонг Вах неволно беше спечелил силен съюзник. Това беше съчувствието, което се породило в сърцето на момичето към него. Съчувствието и симпатията са най-интимните приятели на любовта. А Павловна изпитваше и двете към Хонг Вах. В тази минута образът на Емил фон Пикардин бе забулен в мъгла. Момичето вдигна десницата си, за да я сложи в неговата, която той простираше треперещ към нея. Думата, за която Хонг Вах я молеше, щеше да излезе вече из устата ѝ, но изведнъж трепна, хвана с ръце бялото си чело и сълзи потекоха по лицето ѝ.

Вятърът донасяше от далечината звуците на една приятна мелодия. Устните на Павловна се разтвориха, сякаш някаква тайнствена сила я накара да направи това и тя запя:

*Не питай, о Мазейо, дали те любя от сърце.
По-добре питай где розата цъфти без слънце.*

Както степта постоянно е жадна за дъжд, така и моите страни жадуват за първата целувка.

После седна хълцаща на близкия бамбуков стол.

Хонг Вах скочи смаян. Но преди още да може да отправи някакъв въпрос към плачещата, тя вдигна ръце към небето и трогната извика:

— Боже мой, благодаря ти, че навреме ми изпрати тая песен. Ти ме спаси от първата голяма лъжа в живота ми. Ти попречи да излъжа един благороден човек. Хонг Вах — продължи тя спокойно и сериозно, — дължа ви благодарност и ще мога да ви се отплатя само тогава, когато пожертвам за вас целия си живот: Обичам друг, Хонг Вах, и ако стана ваша съпруга, ще ви принадлежи само моето тяло, а душата ми — тя е собственост на този, комуто дадох своята клетва. Не зная дали ще го видя още веднъж — може би вече ме дели от него гроб. Но аз съм негова и оставам негова — смятам се за девствена съпруга на барон Емил фон Пикардин.

Павловна чу луд смях. Хонг Вах се олюля и отстъпи назад, сякаш го удари мълния.

— Емил фон Пикардин, барон фон Пикардин ли казваш, момиче? — викна богатият търговец и при това продължаваше да се смее така коварно, че на Павловна се стори, че в сърцето ѝ се забиват ножове. — Емил фон Пикардин е твой годеник, хаха... Мрачни облаци, защо стоите на хоризонта, срутете се върху мен! Земьо, отвори се и погълни всички ни! Ха-ха, весела среща, това е чудна шега на случайността! Павловна обичам те до лудост, а ти обичаш Емил фон Пикардин, моя, моя...

Нещастният не успя да довърши. Около къщата се вдигна страшна врява. Зазвъняха оръжия, светнаха факли и внезапно на верандата застанаха няколко китайски полицаи, сякаш изникнаха от земята.

— Обкръжете къщата, убийте всеки, който иска да излезе. Щом ви заповядам, бъдете готови да подпалите цялото предателско гнездо!

Тази заповед бе дадена на полицаите. Четирима слуги, носещи покрита носилка, спряха до стълбата, водеща към верандата. От нея

излезе дебелият мандарин Квон Иинг. Чиновникът се заизкачва тежко по стълбата. Лейбгвардията му, състояща се от дванадесет въоръжени до зъби китайци, го придружаваше. Зад тях се забелязваше гърбавият Питу, който хвърляше жадни погледи към Павловна.

Хонг Вах посрещна мандарина преди да се изкачи догоре. Гордият търговец пак беше възвърнал достойнството и хладнокръвието си и по лицето му, в което не трепваше нито един мускул, не можеше да се познае каква борба бушува в него.

— Мандарине, не ти казвам добре дошъл в къщата ми — каза Хонг Вах на чиновника, на чиято шапка стърчеше пауново перо. — Зная, че си мой неприятел и от тебе не мога да очаквам нищо добро. Кажи какво искаш и после си иди!

— Ей сега ще узнаеш какво искам — отговори Квон Иинг гневно. — В името на сина на боговете, брата на слънцето, всемогъщия владетел на небесното царство, аз те арестувам!

Хонг Вах пребледня от гняв.

— Мен ли ще арестуваш? — изсмя се той. — Подли мандарине, в какво можеш да ме обвиниш, като знаеш, че животът и делата ми на тази земя са чисти като сребристата светлина на луната, която сега ни осветява?

Квон Иинг бръкна под обшитата си със сърма дреха и извади хартия, по края на която беше изобразен жълтият змей, символ на могъществото и силата на китайския император.

— Ето заповедта за арестуването ти — каза той. — Всичко е наред, подписано и подпечатано. Хонг Вах, ти си мой пленник тъй като имаме повод за съмнение в тебе, че принадлежиш към тайното дружество „бялата роза“, което има за цел да убие императора и разруши съществуващите закони.

— Лъжа, подла лъжа! — извика Хонг Вах. — Никога не съм имал нещо общо с това съзаклатие. Мандарине, това обвинение е твое дело. Но пред съда лесно ще се оправдая и тогава ще пострадаш.

— Добри Хонг Вах, сега ще те убедя — отговори мандаринът, — че подозрението ни е съвсем справедливо.

Той се обърна към стражарите:

— Шестима от вас — заповяда мандаринът, — нека претърсят с този човек — той посочи Питу, който стоеше до него — къщата, а останалите нека пазят този държавен престъпник и това момиче. То е

негова любовница и без съмнение знае, че съществува това съзаклятие, както знае и самият той.

Павловна едва успяваше да обуздае гнева си, когато ѝ стана ясно, че Питу е съучастник на мандарина. Тя хвърли презрителен поглед към него и му викна:

— Позорно петно на всички европейци, значи ти си помагал при подлия план за опропастяването на благородния човек, който преди няколко дни ти подари великодушно живота! Ах, ти не си човек, ти си сатана, когото пъкълът трябва да е изпратил на земята за нещастие на всички хора!

— Гълъбице, бъди мирна — прошепна ѝ Питу, — скоро ще принадлежиш на този сатана и ще ти бъде драго, когато те завлече със себе си в пъкъла.

Като каза това, той поиска да хване момичето, но Хонг Вах го удари толкова силно, че Питу падна през стълбите.

Гърбавият стана, като проклинаше търговеца.

— Горди Хонг Вах — изхрипа той, — ти ще свириш другояче! Този удар ще ти се върне стократно, когато ще те вържат на стълба, преди да те убият.

Питу влезе с полицаите в къщата. Мандаринът седна на стола, на който допреди седеше Павловна и загледа втренчено красивото момиче с лукавите си очи. След няколко минути Питу се върна. Размахваше над главата си малка пергаментова хартия.

— Почтени мандарине — поклони се той, — твоите хора са свидетели. Тази хартия извадих пред очите им от възглавницата на канапето, на което почива Хонг Вах.

Квон Иинг взе бързо пергамента.

— Това е най-доброто доказателство за неговата вина — каза той, след като прочете написаното. — Заведете го в затвора, а онова момиче ще взема вкъщи, защото искам веднага да го разпитам.

Полицаите се нахвърлиха върху Хонг Вах. Докато се мъчеха да надвият богатия търговец, който се защитаваеше с юмруци, Павловна отвори една врата и избяга във вътрешността на къщата.

— След нея! — извика Питу. Мандаринът също заповяда на хората си да я хванат.

Но те не я намериха. Няколко минути бяха достатъчни на Павловна да намери добро и сигурно скривалище.

Мандаринът проклинаше, а Питу страшно се ядосваше, но не помогна нищо. Павловна беше изчезнала. Край устните на Хонг Вах, който беше натоварен на кола и закаран в затвора на Урга, заигра щастлива усмивка.

Павловна беше спасена. Това го накара да забрави собствената си скръб и опасността за свободата и живота си.

ТОМ ЧЕТВЪРТИ

1.

Матийо Драйфус се разхождаше неспокойно в елегантното си жилище на улица „Фуршамбол“. Той изглеждаше изтощен и изморен и, наистина, ако се помисли, какви грижи го занимаваха, не ще бъде чудно, че този мъж в продължение само на две години остаря като за десет. Причината бе участта, която сполетя семейството му. При това се добавяше и собствената му скръб, която се таеше в сърцето му. Любовта му към Алиса през време на нейното отсъствие се беше усилила. Той нямаше никакво известие от нея. Съдбата на парахода „Бригита“, който беше изпратил да спаси Херманса от острова, а след това при възможност да избави и нещастния му брат от Дяволския остров, беше останала неясна. Дали параходът беше постигнал целта си, всичко ли беше добре на борда, дали Алиса е намерила Херманса жива и работи вече за освобождаването на брат му — това бяха въпроси, които Матийо всеки ден си задаваше по сто пъти и на които не можеше да намери отговор.

Матийо Драйфус въздъхна и седна до писалищната си маса. Тя беше покрита с карта, по която хиляди пъти вече проследяваше рейса на „Бригита“. Може би сега гледаше точно онова място, където беше потънал параходът на немца Клаус Грот, а заедно с него толкова чудесни моряци... Матийо Драйфус покри с ръце лицето си.

— Алиса, скъпа ми, обична Алиса — промълви той.

— не ще те видя вече. Ах, най-щастливият и същевременно скръбен час на живота ми бе тогава, когато се осмелих да ти кажа, че те обичам и сложих пръстена си на твоя пръст. Дано това украшение, което ти подарих в знак на любовта си, да те закриля в далечната земя.

Тихо похлопване на вратата прекъсна мислите му. Влезе Жоржина. След изчезването на Андре, след отвлечането му с балона, тя беше останала в къщата на Матийо Драйфус и му прислужваше. Макар и да нямаше дете за гледане, Жоржина трябваше да ръководи цялото домакинство, което вършеше много добре. За съжаление, отвлечането на момченцето се отрази зле на леля Ерика. От този ден

здравето ѝ бе съсипано. Доктор Бургер, който често я посещаваше и се отнасяше любезно с нея, казваше:

— Има само едно средство, което може да излекува дамата. В деня, в който се намери, детето, тя ще бъде здрава. Матийо бе много благодарен, че Жоржина остана при него, защото не винеше нея за нещастията, което сполетя племенника му. А освен това се беше научил да цени и уважава добрите отношения на момичето.

— Жоржина, какво желаете? — попита той.

— Господин Драйфус, въвн има един човек, който иска да говори с вас.

— Добре, пуснете го да влезе!

— Господин Драйфус, не зная, дали трябва да ви оставя да говорите с него, без свидетели. Откровено казано, той изглежда много подозрителен.

— Не си ли каза името?

— Не, ще го съобщи само на вас. Но по външност е доста отвратителен. Той е стар евреин, облечен в мръсни дрехи.

— Все едно, ще говоря с човека. Сега трябва да изслушваме всекиго. Особено в положението, в което се намираме.

Матийо едва го погледна и веднага възкликна:

— Господин Соломон Дулсети, ах, помня ви! Какво искате от мен? Не се нуждая нито от пари, нито пък искам да заложа нещо. Целта на посещението ви не ми е ясна.

Соломон Дулсети не се смути от нелюбезния прием, но както се виждаше, от думите на Матийо Драйфус, чу само това, което искаше да чуе и което му беше приятно.

— Господин Драйфус, голяма чест е за мене, че помните още стария Дулсети. Това е доказателство, че често сте мислил за мен?

— Вярно е, господине. Но трябва да призная, че споменът не е приятен. И така — какво ви води при мен?

— Една малка работа и ако ме изслушате, ще извикате „Боже справедливи, Соломон Дулсети е честен човек!“

— Тогава ще бъда принуден да променя мнението си за вас.

Евреинът пак се престори, че не чува тези думи.

— Господин Драйфус — продължи той и натисна черните си очила на носа, за да изглежда, може би, по-представителен, — господин Драйфус, кажете ми, не сте ли загубил пръстен?

Матийо поклати учуден глава.

— Пръстен ли? — каза той. — Не, не притежавам никакъв пръстен и не съм губил никакъв пръстен.

— Чудно — прошепна Соломон Дулсети, — в Париж няма втори Матийо Драйфус. Но слушайте, да ви разкажа какво ми се случи преди малко.

Матийо трябваше да подаде стол на лихваря, на който той достойно седна, възхитен от любезността на домакина.

— Господин Драйфус, вие знаете, че заемам на всекиго пари срещу залог. Днес, когато седях до писалищната си маса и мислех за грижите на старите си години, вратата на магазина ми внезапно се отвори и една млада жена влезе при мене. Познах я. Тя е от Латинския квартал и през последните три години е живяла поред с трима студенти — един художник, един писател и един юрист, а може би и с много други, които не познавам. Малката Фифи е добро момиче, дава с пълни ръце, когато има нещо, но когато няма, залага всичко, дори и чаршафа от леглото, на което спи. И днес също искаше да заложи нещо при мене. Но какво? Заклевам се, че страшно се уплаших, когато тя сне от пръста си един диамантен пръстен, който струва повече от две хиляди франка. Госпожице Фифи, ъй казах аз, не ме правете нещастен. Откъде притежавате този пръстен?

Тя се засмя и отговори:

— Любовникът ми го подари!

— Любовникът ви ли? — втрещих се аз. — Госпожице Фифи, през живота си вие сте имала много любовници. Бог здраве да им дава. Кой от тях?

— Преди беше чиновник в един моден магазин — обясни тя, — после го взеха войник и го изпратиха далече от Париж. Господин Дулсети, не плаках дълго време за него. В началото се утеших с един млад студент, а после с един живописец. Преди четиринадесет дни пак останах вдовица, т.е. моят живописец ме напусна и ми остави много неплатени сметки за спомен. Такива са мъжете. И сега, помислете си колко бях изненадана, когато преди осем дни вратата на стаята ми се отвори и моят чиновник, когото бях вече забравила, влезе, облечен като красив подофицер. Колко се радвах! Той беше спестил през време на военната си служба и беше купил този пръстен, за да ми го подари. Прегърнах го и му казах, че през четирите години съм му останала

вярна като злато. После се радвахме много и гледахме всичко, което може да види човек в Париж за пари, а сега сме останали вече без средства и искаме да заложим пръстена, за да можем отново да се веселим.

Соломон Дулсети направи кратка пауза. После бръкна в джоба на жилетката си и извади малък предмет, увит в хартия.

— Докато момичето говореше с мен — продължи той, — разгледах по-добре пръстена. Изведнъж забелязах, че отвътре има гравирано име. Взех лупата и прочетох: Матийо Драйфус.

Матийо скочи. Обзело го бе страшно вълнение.

— Пръстенът у вас ли е? — запита той. — Надявам се, че не сте оставили момичето да си отиде, без да го задържите...

— Боже справедливи! Господин Драйфус, за дете ли ме мислите в тези работи? Казвам ви, че в заложенничеството вече съм станал генерал-полковник. Госпожице Фифи, казах аз, работата не е чиста с този пръстен. Трябва да събера сведения. Ако всичко е тъй, както ми казвате, и пръстенът не е откраднат или загубен, то още тая вечер ще донеса в къщата ви петстотин франка, които ще ви заема срещу законните лихви. Пръстенът ще остане при мене.

— Момичето съгласи ли се?

— Разбира се, че какво му оставаше друго? То ме помоли само да му заема три франка, с които отиде в отсрещната гостилница и купи за себе си и за своя любовник една печена кокошка, една торта и две шишета вино за закуска. Господин Драйфус, тези хора са много лекомислени. На сто години да стана, пак няма да закусвам така!

Матийо не чу думите на евреина. Треперещ от вълнение, той протегна ръка към него.

— Покажете ми пръстена!

Соломон Дулсети отви малкия предмет.

— Ето го, вижте името!

Матийо хвърли само бегъл поглед към блестящия диамант. После отиде до един стол и рухна като парализиран.

— Ой! — извика Дулсети и дръпна побелялата си козя брада. — Той умира в ръцете ми. Помощ, вода, господин Драйфус, смилете се, съвземете се!

— Оставете ме! — избута Матийо евреина, който му вееше с кърпата си. — Излезте, чакайте вън, оставете ме сам, ще ви

възнаградя?

— Ще ме възнаградите ли? Както желаете. Дулсети излезе и затвори вратата зад себе си. Останал сам, Матийо заплака и отново погледна пръстена.

— Да, той е! — промълви той. — Това е пръстенът, който дадох на Алиса, когато се прости с мене. Зная, че докато е жива, не би го снела от пръста си. Значи, тя е мъртва. Алиса е мъртва, мъртва!

Хълцайки, Матийо допря пръстена до устните си и го целуна. Пет минути изминаха, докато Матийо овладее болката си. После решително стана от стола.

— Трябва поне да се убедя — каза той на себе си — по кой начин е бил снет този пръстен от пръста ѝ. Може би любовникът на тази жена, който се е завърнал от далече, ще може да ми даде нужните обяснения. Трябва да говоря с този човек.

Той отвори вратата и повика евреина:

— Господин Дулсети, заведете ме в дома на госпожица Фифи. Ще ви възнаградя отлично за загубеното време.

Дулсети погледна лукаво говорещия:

— Господин Драйфус, познавам още по-красиви момичета. Защо искате да отидете тъкмо при малката Фифи?

Матийо не знаеше дали да се смее или да се сърди на глупостта на евреина.

— Господине, какво мислите за мене! — викна той. — Искам да питам любовника ѝ откъде е взел този пръстен. Хайде да вървим!

Соломон Дулсети не смееше да възрази.

Матийо събщи на Жоржина, че ще излезе по работа и че ще се върне вечерта. При това погледна часовника си — часът беше четири след обяд. Скоро след това, когато стигна до ъгъла на улица „Фуршамбол“, нае файтон. Дулсети събщи на кочияша къде да ги закара.

Не беше изминал и половин час, откак Матийо излезе от къщата си и един раздавач на телеграми позвъни. Вратарят отвори и го изпрати до първия етаж.

— Има телеграма за господин Матийо Драйфус!

Жоржина взе телеграмата, след като обясни, че господин Драйфус не е вкъщи и че го представлява тя. Когато раздавачът

напусна къщата, Жоржина влезе в работния кабинет на Матийо, като гледаше замислено телеграмата.

Какво ли съдържа? Може би беше някакво важно съобщение, а Матийо Драйфус не беше тук... Жоржина не се колеба дълго. Тя я отвори и прегледа съдържанието ѝ. Но когато прочете редовете, трепна. Подадена беше в Хавър и то още в дванадесет часа на обяд. Лесно можеше да се обясни защо е закъсняла толкова. От дванадесет до три часа след обяд парижката поща с безбройните си телеграми е претоварена. Но не закъснението развълнува толкова Жоржина, а името на тая, която беше подала телеграмата до Матийо. Подписът на това бързо известие гласеше: „Херманса Драйфус“. А съдържанието беше следното:

„Идвам от Ню Йорк. Пристигам в Хавър. Пътувам с бързия влак и ще пристигна в осем часа вечерта. Моля, чакайте ме. Много здраве на любимия Андре, когото се надявам да прегърна още днес.

Херманса Драйфус.“

Докато четеше редовете, Жоржина беше заета с разни мисли. Матийо Драйфус беше казал, че ще се върне преди вечеря, значи нямаше да може да отиде на гарата. Но все някой трябваше да отиде. Тя не познаваше съпругата на капитана, но все пак се надяваше да я познае, доколкото беше виждала нейните портрети. Но друго нещо измъчваше Жоржина. От телеграмата, която се получи, беше ясна надеждата, че жената ще види детето си. Тя не знаеше, разбира се, че Андре е отвлечен. Навярно и не допускаше, че неприятелите ѝ не само опростиха съпруга ѝ, но отнеха и най-скъпоценното на сърцето ѝ — нейното дете. Какво да отговори Жоржина на Херманса, когато я попита за детето? Този въпрос, без съмнение, ще бъде първият.

— Бедната — прошепна Жоржина, — отчаянието на майката ще бъде голямо. О, Боже, как да ѝ съобща страшното известие?

Дъщерята на наемателя от Белмари беше решителна натура, която не се спираше пред нищо. Тя реши, като представителка на Матийо, да посрещне Херманса на гарата и веднага започна да подрежда стаите, в които щеше да живее гостенката.

Жоржина съобщи на леля Ерика, че вечерта Херманса ще пристигне в Париж. Старата, която цял ден седеше на един стол, до който трябваше да приближат празния креват на Андре, заплака и беше явно, че се развълнува много.

— Горката Херманса, по-добре да бе загинала в морето — каза леля Ерика, като склучи ръце. — Тогава поне щеше да остане пощадена от това бедствие. Както аз ще умра от тази скръб, така и тя ще бъде съкрушена. О, тия подли твари, които ни го откраднаха, дано ги сполети гневът на небето, дано да загине и на тях това, което обичат най-много!

Жоржина успокои, доколкото можеше, болната. Но тя позна, че това известие подейства зле върху състоянието на леля Ерика. Момичето очакваше развълнувано вечерта. Стотина пъти вече бе погледнало през прозореца, дали не иде Матийо и щом звънецът звъннаше, изтичваше в коридора с мисълта, че е той.

Но часът беше вече седем, а Матийо все още не се завръщаше. Не можеше да се чака повече. Жоржина сложи шапката си, облече мантото и напусна къщата, за да отиде сама на гарата.

2.

Файтонът, в който бяха седнали Матийо Драйфус и Соломон Дулсети, спря пред малка къща в Латинския квартал. Ще го опишем само повърхностно. Получил е името си от това, че в него се намира университетът и почти всички къщи в съседните улици са заети от студенти. Във Франция студентите не са съвсем млади хора. Мнозина парижки студенти стават на тридесет и четири и тридесет и шест години преди да напуснат университета. Много от тези млади хора загиват всяка година в голямото бласто на Париж. Напразни са паричните жертви на родителите и молбите на майката, която във всяко писмо напомня на сина си да следва редовно, за да си осигури добро бъдеще. Както се вижда, парижките студенти страдат от една лоша болест. Един опасен бацил ги съсипва. Този бацил се нарича момичетата от Латинския квартал.

Кои са те? Момичета, които не искат да работят, и други, които оставят занаята си — продавачки, фабрични работнички, шивачки и какви ли не, за да водят ленив и лекомислен живот със студентите.

Но може би и това не е правилно казано. Тези момичета са добри домакини. Те живеят заедно с любовниците си в малки квартири от две стаи. Във всяка студентска къща има по десетина такива гнезда. Те наглеждат къщата, чистят стаите, готвят закуска и вечеря — на обяд обикновено се хранят в някоя гостилница. Дори перат ризите на обичните си, кърпят дрехите им и през цялото време се смеят и се веселят. Наистина, този живот не би бил за презрение, ако краят му не е обикновено твърде печален. Годишите минават. Студентът, младият художник или музикант, закъснява с образованието си и родителите му не искат да се жертват повече за него. Той трябва да остави студентството и тогава го сполита бедствие. А момичето, което години е живяло с него и през това време действително му е било вярно, става притежание на друг, защото не желае да напусне веселия живот на Латинския квартал.

Така тези момичета преминават от ръка в ръка, от мъж на мъж и стават причина за съсипването и опропастването на много млади

хора.

Но всичко на този свят има край. Един ден палавата млада дама остарява и не може да намери вече любовник. Тогава се хвърля в Сена и свършва късият сън на щастието. Рядко се случва предишният студент, който е станал лекар, съдия, учител или чиновник, да се ожени за предишната си любовница.

Соломон Дулсети заведе Матийо Драйфус в една такава къща. Двамата се изкачиха на втория етаж. Когато отвориха вратата, те погледнаха в стая, пълна с тютюнев дим, който беше толкова гъст, че можеше да се реже с нож. Матийо забеляза две лица. Сред стаята стоеше красиво момиче, облечено чисто, с къси руси коси. Това беше Фифи. На канапето седеше симпатичен мъж, чието лице беше почерняло от слънцето. Той беше облечен в подофицерска униформа на френски полк. Дрехата му беше разкопчана и фуражката му се намираше на един стол. В стаята не бе добре подредено. В ъгъла бяха разхвърляни обувки, на масата се намираше корсет, а на стената бяха закачени няколко рокли. На един стол бяха натрупани и книги, а на друг играеше бяло котенце, като разкъсваше със зъби и нокти бяла кожена ръкавица.

— Ах, ето ви — извика момичето на лихваря, — дойдохте порано, отколкото ви очаквах.

После тя съгледа Матийо.

— Кой е този господин? — запита тя изненадано. И подофицерът беше скочил от канапето, впил поглед в непознатия.

— Госпожице Фифи — каза Соломон Дулсети, — нали ви казах, че работата около този пръстен не е чиста?

— Какво искате да кажете? — бързо се приближи подофицерът.

— Уважаеми господине — отговори Соломон Дулсети и отстъпи, — не трябва веднага да се сърдите. Доказано е, че пръстенът е откраднат, но не че вие сте го откраднали, а този, който ви е продал скъпоценния предмет...

— Боже мой, Роберт, да не ти се случат неприятности — викна момичето и хвана нежно ръката на любовника си.

— Не се страхувай — отвърна той. — Мога да опиша точно лицето, което ми продаде този пръстен.

— Това е всичко, което искам да зная — намеси се вече и Матийо Драйфус. — Извинете, че влязох така неочаквано при вас, но вие ще

извините тази моя дързост, като ви кажа, че преди година подарих този пръстен на една жена, която, докато е жива, не би го свалила от пръста си. Когато го съгледах, страшно се развълнувах...

— Ах, та това е цял роман — изписка Фифи.

— Моля ви, разкажете ми — обърна се Матийо Драйфус към подофицера — къде, кога и от кого сте купил този пръстен. Кажете ми истината и ви уверявам, че няма да имате никакви неприятности и парични загуби.

— Седнете, господине — отговори младият войник. — Историята е къса, ей сега ще ви разкажа. Служих в гарнизона на Каена. Може да си мислите, че при оня горещ климат службата е много тежка. Но понеже имаме тройна заплата, човек, ако е малко пестелив, за кратко време може да спести доста голяма сума. Това направих и аз. Тъй като се страхувах да не ми откраднат парите, денем и нощем ги носех в пазвата си. Един ден получих заповед от началството си да отпътувам с отделение, състоящо се от десет души, към границата, която разделя Бразилия от Френска Гвиана. Бяхме командировани да пазим границата. След като се снабдихме с необходимото в Каена, се запътихме към новото си местоназначение. Пътувахме постоянно край морския бряг, защото не искахме да нагазим блатистите места. Нощем пътувахме, а денем почивахме. Така походът не беше труден, понеже морето постоянно се намираше от лявата ни страна и ни разведряваше с хладните ветрове, които духаха. Една сутрин се намирахме съвсем близо до границата. Стоях на брега, хората ми строяха палатка, а аз гледах с далекоглед безкрайния океан. Внезапно забелязах лодка. Тя приличаше на орехова черупка сред голямото море. Рибарска лодка не можеше да бъде, тъй като нямаше ветрила. Но най-много се учудих, че не виждах човек в нея. Както изглеждаше, тя беше празна. Вълните я тласкаха все по-близо до брега. Изведнъж една голяма вълна изхвърли лодката тъкмо пред нас. В тази минута забелязах, че в нея лежи прострян човек. Жив ли беше или мъртъв? Това не можах да позная веднага. Спуснах се към лодката, хванах я за носа, дойдоха още двама от войниците ми и успяхме да я изтеглим на сушата. Тогава започнахме да се занимаваме с човека. Извадихме го от лодката и го занесохме в една палатка. Той беше много грозен. Косите му бяха червени, носът — подут, лицето — грапаво, а зъбите му приличаха на животински. Грозен или хубав — казах на хората си, — длъжни сме да

го свестим. В моето отделение се намираше един фелдшер, който бе доста опитен в медицинските работи. Той го прегледа и рече: „От глад не е умрял, но трябва да е скитал дълго време из морето и тъй като малката лодка не го е защитавала от екваториалното слънце, мозъкът му е почти изсъхнал. Но той ще живее. Надявам се, че ако му пусна кръв, ще се оправи.“ Тази малка операция бе направена бързо. Аз сам помогнах на фелдшера, като държах дясната ръка на червенокосия. При това забелязах, че на пръста си носеше пръстена, който се намира пред нас, на масата. Докато фелдшерът го свести, отидох на брега, за да видя дали в лодката има неща, за които после да отговарям — да не се загуби нещо. Тя беше стъкмена за плаване само на гребла и на носа ѝ личеше името на парахода, на който е принадлежала. Надписът гласеше: „Спасителна лодка на «Бригита» № 3.“

Матийо Драйфус скочи. Той искаше да извика, но се отпусна пак безсилен на стола. Не му достигна въздух. Фифи взе едно шишенце с одеколон и напръска челото му.

— Благодаря ви — кимна немощно Матийо Драйфус. — Тютюневият дим ме задуши. Но сега ми е по-добре. Господине, имайте добрината да продължите разказа си.

— Скоро ще го свърша — отзова се младият войник. — На другия ден червенокосият бе вече оздравял и каза, че ще продължи сам пътя си. Отиваше в Каена и разправяше, че няма време за губене. Мъжът ме попита за губернатора Грефин, чийто характер искаше да му опиша по-точно. После ме помоли да му разкажа как се отнасят с пленниците в Каена, а най-много се интересуваше за Дяволския остров и за крепостите.

— Попита ли ви за страдащия на Дяволския остров капитан Драйфус? — погледна го Матийо плахо.

— Да, но между другото. Интересуваше се дали капитан Драйфус е още жив и дали не е избягал.

— А какво ви каза за пътуването си по океана в лодката?

— Червенокосият обясни, че е плавал до Бразилия с германския параход „Бригита“. Като наближили брега, една нощ параходът се ударил о една скала и потънал за петнадесет минути, а самият той сполучил да се спаси с лодката, с която е пътувал около десет дни. Вода ѝ храна не са му липсвали, но слънцето било причината да се разболее.

Матийо Драйфус се наведе към разказвача.

— Този човек не ви ли каза дали други пътници от „Бригита“ са успели да се спасят с лодките?

— Това, именно, исках да узная и аз от него. Но той твърдеше, че единствен той е останал жив. „Бригита“ потънала пред очите му с целия си екипаж.

От очите на Матийо бликнаха сълзи.

— Горката Алиса — изхълца той, — тя умря заради мен!

Нито един от присъстващите не се реши да наруши болката на изстрадалия мъж. Дори и Соломон Дулсети се дръпна в един ъгъл да пресметне колко струва услугата, която е направил на Матийо Драйфус. Освен това, както се виждаше, навярно го тревожеха и други мисли, защото се почеса замислено по тила.

Матийо се съвзе след няколко минути.

— Господине, искате ли да ми съобщите, защо ви даде — как се казваше — Жак, пръстена?

— Продаде ми го — беше отговорът на младия войник. — Преди да тръгне за Каена ме дръпна настрана и ме попита дали имам в себе си пари да купя от него един хубав диамантен пръстен. Предложих му да определи цената. Пръстенът ми хареса и намислих да го подаря на малката Фифи. Споразумяхме се. Господин Жак искаше седемстотин франка за пръстена, пък аз му дадох петстотин, една трета от сумата, която бях спестил за три години.

— Господине, направил сте добра търговия — обади се Соломон Дулсети от ъгъла. — Нека Бог ми праща всеки ден такива продавачи.

— А не сте ли виждали повече този човек? — запита Матийо Драйфус.

— Да, два месеца след това, когато се върнах в Каена. Един ден срещнах господин Жак пред дома на губернатора. Той ми разказа, че е на служба при губернатора и че му вървяло много добре. Трябва да изпиете едно шише вино с мене — каза ми господин Жак. — Дължа ви благодарност, задето тогава ме спасихте. Елате довечера в кръчмата „Синята маймуна“. Там ще ме намерите в задната стая. Приех поканата му и отидох навреме. Господин Жак седеше вече до масата, на която се намираха две големи шишета с вино. Той беше много приказлив и ми разказа доста за Париж. Личеше си, че познава много добре столицата. — Ако отидете в Париж — каза той, — трябва да

посетите приятеля ми Мъртвешката глава. Казвам ви, той ще ви забавлява прекрасно. Бог нека му подари нови очи, нос и уши.

Трябва да призная, че в началото не знаех какво заключение да направя от думите на Жак — продължаваше, отдаден на спомена си, разказвачът, — но човекът започна да ми дотяга.

— Вярвам! — извика някой.

Тези думи бяха изречени от Соломон Дулсети, когото бяха почти забравили в ъгъла, и с които той прекъсна разказа. Евреинът скочи като наелектризиран, щом чу думата „Мъртвешка глава“. Той задърпа като луд козята си брада и започна да криви лицето си, като че ли внезапно го е огряло силно слънце, срещу което не можеше да гледа.

Дулсети искаше да говори, но подофицерът се смръщи:

— Оставете ме да свърша разказа си! Когато господин Жак се напи съвсем, той ме потупа по рамото и промърмори: „Приятелю, вие купихте от мене един безценен пръстен. Ах, колко глупав бях, че ви го дадох за петстотин франка, но трябваше някак да се отърва от него.“ По дяволите, той постоянно ми напомняше, как лежеше красивата жена пред мене, вързана долу в „Бригита“, и как водата нахлуваше през дупката, а тя не можеше да се качи по стълбата. Ха-ха, въжетата, с които бе вързана, бяха здрави.

— Боже всевишни, какво значи това? — простена Матийо. — Изглежда, че над жената, която е носила пръстена, е извършено злодейство!

— На мене ми дотегна веселбата с този господин — продължи подофицерът — и гледах да си ида по-скоро. Той хвърли подире ми едно празно шише и изрева като звяр, когато то се счупи над вратата, която бях затворил. Останалите думи, които отпрати към мен, не можах и не исках да чуя. Пет дена след това в джоба ми се намираше билетът за отпуск и заминах с първия параход, за да дойда в Париж и да се хвърля в обятията на моята малка Фифи. Тази е истинската история на пръстена и моля, разсъдете сами, дали съм виновен, ако пръстенът е взет по несправедлив начин от първия му притежател.

— Не сте виновен, господине — каза Матийо Драйфус — и за доказателство на доброто ми мнение за вас, позволете ми да купя този пръстен за хиляда франка.

— Това е истинско щастие — викна Фифи радостно. — Сега ще ми купиш хубавата червена копринена рокля, която толкова ми

харесва, и довечера ще вечеряме в „Пале Роял“, а утре ще отидем на разходка във Версай, а в другиден...

— Аврааме. Исаак и Якове! Тя много бързо ще свърши хилядата франка — извика Соломон Дулсети. — но, моля ви, по-напред ми върнете трите франка, които ви заех за закуската ви.

Междувременно Матийо беше дал на младия войник една банкнота от хиляда франка, после въздъхна тъжно:

— На драго сърце бих пожертвал пет пъти повече, ако можех да науча истинското име на този Жак, за да го арестувам.

— Какво казахте, господин Драйфус? — запита той бързо. — Наистина ли ще дадете пет пъти по-голяма сума, ако узнаете името на този човек, когото морето е изхвърлило на брега, и на чийто пръст е бил златният пръстен? Един човек, една дума! Ще спечеля тези пари и после пак няма да отворя устата си!

— Говорете по-ясно! — сепна се Матийо. — Известно ли ви е името на този подлец?

Вместо да му отговори, Дулсети се обърна към подофицера:

— Господине, ще познаете ли червенокосия Жак, ако ви покажа фотографията му?

— Разбира се! Никога не бих могъл да го забравя. Евреинът кимна доволен.

— Хайде — разбърза се той. — Господин Драйфус и господин подофицер, последвайте ме. Ще ви заведа на едно място, където ще видите лика на добрия Жак. А вие, госпожице Фифи, не се сърдете, задето ви наруших спокойствието с господина. Не го направих напразно. Човек, който иска да живее, трябва да остави и другите да живеят. Ще ви направя един подарък!

Като изрече това, Соломон Дулсети зае горда поза — която дори Наполеон Първи не би заел, когато подарява кралство на някой от маршалите си. После добави:

— Госпожице Фифи, не трябва да ми връщате трите франка, които ви заех да си купите закуска!

3.

Когато Матийо Драйфус излезе от дома на Фифи, той нае файтон, а Соломон Дулсети обясни на кочияша къде да ги закара. Никой не знаеше къде ще ги закара файтонът, тъй като нито Матийо, нито подофицерът се досещаха за намерението на стария евреин.

След като пътуваха около двадесет минути, файтонът спря пред една постройка, която приличаше на дворец. Матийо позна, за свое най-голямо учудване, че Дулсети ги заведе в полицейското управление.

— Какво ще правим тук? — попита той.

— Почитаеми господин Драйфус — поклони се евреинът. — Сега вие трябва да говорите, трябва да настоявате да ни заведат при господин фон Да Бриер, което ще стане най-лесно, ако пуснете в ръката на чиновника двадесет франка. Когато бъдем при господин Фон Ла Бриер, тогава ще говоря аз.

Матийо стори каквото му каза Соломон Дулсети, но господин Ла Бриер беше отпътувал и те бяха отведени при заместника му господин Гилберт. Той поздрави учтиво Матийо Драйфус и подофициера, а на Дулсети извика:

— Стари мошенико, какво те доведе при мене? Как си попаднал в това почтено общество? Надявам се, че не си измамил тия двама господа и те не са дошли при мен да се оплакват от теб!

— Господин Гилберт — възмути се евреинът, — днес ще се убедите, че съм най-честния човек в Париж. Открих голяма кражба, която е била извършена във Френска Гвиана. Господин подофицерът е купил пръстен, който е откраднат от една приятелка на господин Матийо Драйфус.

— Господин Матийо Драйфус, известно ли вие името на крадеца? — запита инспекторът.

— Не, затова именно и дойдохме. Господин Соломон Дулсети ми каза, че тук щял да ми разкаже подробности относно крадеца.

— Нищо по-лесно от това! Само ако господин Гилберт ни помогне — вторачи се в него Соломон.

— Това е мое задължение — кимна чиновникът. Дулсети разтърка спокойно ръце. Сега беше сигурен, че ще спечели петте хиляди франка.

— Господин Гилберт — каза Соломон, — позволете ни да разгледаме галерията на злодеите в Париж.

Гилберт размишляваше.

— Надявате се да намерите там въпросното лице ли? — попита той. — Нали казахте, че този човек се намира в Каена?

— Не гледайте това, господин Гилберт, защото един злодей може да направи пакост, а след двадесет и четири часа да офейка и след десет дни да бъде в Ню Йорк.

— Значи, допускате, че крадецът на пръстена е върлувал в Париж?

— Сега още няма да ви обясня това, което знам, нека господин подофицерът намери lika на въпросния човек и ако съмненията ми се докажат, тогава ще извикате:

„Соломон Дулсети е умен човек и е направил услуга, която не може да се заплати със злато“.

— Господин Дулсети, вярвам, че ще вземете и сребро, ако ви го дадат — рече Гилберт, като се усмихна.

Сетне той се обърна към Матийо Драйфус.

— Моля, следвайте ме!

Гилберт заведе тримата в голям салонна втория етаж, който беше добре осветен. Стените бяха разделени на разни отделения и във всяко отделение се забелязваше метална плоча с надпис.

Матийо Драйфус наблюдаваше внимателно надписите. Имаше убийци, крадци, разбивачи на каси, обикновени крадци, престъпници, нарушители на законите и морала, комарджии и грабители. Към тях се причисляваха и подпалвачи, фалшификатори и други подобни.

— Това е нашата разбойническа галерия — обясни Гилберт на Драйфус. — Всеки, който някога е сторил някое престъпление в Париж, е фотографиран тук. Да търсим сега крадеца на пръстена. Надявам се, че ще го намерим при обикновените крадци.

Когато изговори тия думи, Гилберт се беше приближил до означеното отделение и натисна една пружина. Дървеният капак се отвори. Гилберт дръпна завесата, която закриваше отделението. Матийо съзря множество фотографии, наредени в двадесет реда.

Почти всеки от тия портрети беше интересен за гледане. Между тях имаше и жени, и момичета, по чертите на които човек не би допуснал, че са жрици на греха. Елегантно, просто облечени хора, господа, прилични на графове, дами, облечени в копринени дрехи и украсени със скъпоценности и украшения, но също така и одърпани фигури, които от пръв поглед издаваха какви са.

— Търсете! — предложи Гилберт на подофицера. Младият военен разгледа всеки портрет, поклати отрицателно глава и каза:

— Крадецът не се намира между тях!

— Знаех го — промърмори Дулсети.

Гилберт затвори отделението и отвори друго, но огледът му доведе до същия резултат. Подофицерът не можеше да намери лика на червенокосия Жак.

— Видяхте ли, че се излъгахте — прошепна Матийо на Соломон, който си задърпа брадата и сетне отвърна:

— Бъдете спокоен, зная къде можем да го намерим!

— Та кажете къде, защото безуспешното дирене ме ядосва.

Соломон Дулсети отиде до Гилберт.

— Моля, отворете отделението, което се намира ей там, в ъгъла!

— Глупости, там се намират престъпниците, нарушили морала.

— Опитайте!

Гилберт сви рамене, като че ли искаше да каже, че и там не ще имат успех, но отвори все пак отделението.

— Господин подофицер — извика Дулсети, — сега внимавайте! Наблюдавайте точно всеки лик и не искам да спечеля и пет франка, ако търсеният Жак не се намира тук.

Младият мъж се приближи до отвореното отделение и разгледа всеки портрет с най-голямо внимание. Тук той забеляза доста почтено общество и между тях само няколко просто облечени. Виждаше се, че повечето от тия престъпници принадлежаха към по-образованата класа. Имаше мъже, които правеха впечатление, като че ли са фотографирани за вестник, та да видят читателите някой надменен депутат, адвокат или учен мъж. Между тях имаше и свещеници, а най-много бяха старци. В това отделение на престъпници имаше и дами.

Подофицерът наблюдаваше вече три минути портретите. Внезапно той сложи пръста си върху третия портрет на втория ред. На

снимката имаше един грозен човек, облечен във войнишки дрехи, а под него личеше номер 1230.

— Ето го — извика младият войник. — Този е човекът, когото намерихме безжизнен в малката лодка;— този е мъжът, който ми продаде пръстена и който сега слугува При губернатора Грефин и се именува Жак. И на смъртния си одър мога да се закълна, че е той!

Гилберт трепна, изгледа подофицера и Дулсети и възкликна:

— Но това е убиецът Равелак!

— Вярно, той е — зарадва се Соломон Дулсети. — Знаех, знаех това още преди два часа!

— Господин подофицер — каза Гилберт, — вие направихте голяма услуга на парижката криминална полиция. Равелак е един от най-опасните злодеи, които познаваме, той е осъден на смърт и в минутата, когато го отвеждаха на гилотината, сполучи да избяга. От тогава го дири навсякъде, но всичко бе безуспешно, тъй като в това време той пътувал по океана. Господин подофицер, на този, който открие този опасен злодей, са обещани гри хиляди франка като награда и ще се погрижа да ги получите.

— Какво щастие! — извика младият войник. — Какво ще рече Фифи, когато научи!...

— Какво, награда ли? — викна Соломон Дулсети. — Вие ще получите три хиляди франка, пък аз открих следите на злодея! Господин Гилберт, правдата трябва да си остане правда! Най-малко половината трябва да принадлежи на мене.

— Соломон, стойте спокойно — отговори Гилберт — и бъдете благодарен, ако ви оставим на мира!

— Аз съм честен човек. Гилберт го бутна настрана.

— Ами какво дирите всяка вечер в къщата на доктор Триколет?

Соломон Дулсети се разтрепера и побледня.

— Стомахът ме боли. Докторът ме лекува.

— Така ли? Затова ли, когато отивате при лекаря, слагате стомаха си в чувал и го занасяте нощно време тайно у дома му, за да убие бацила на стомашния катар. Приятелю, съветвам ви, оставете търговията с трупове докато е време, иначе преждевременно ще умрете.

Дулсети се поклони, за да скрие смущението си. Той не се осмеляваше вече да говори за възнаграждение, а се утешаваше с петте

хиляди франка, които трябваше да му плати Матийо Драйфус. След малко Гилберт заведе тримата обратно в работната си стая, където състави протокол върху показанията на подофицера.

Часът вече беше десет вечерта, когато Матийо и придружаващите го напуснаха градоначалството. Матийо поръча на Дулсети да дойде на другия ден при него, за да му плати обещаната сума, а на подофицера благодари и му стисна сърдечно десницата. След това нае файтон и се отправи към дома си със съкрушена душа, тъй като беше уверен, че „Бригита“ е потънала, ас нея и Алиса, неговата любима Алиса.

— О! Боже! — въздъхна той. — Какво зло съм сторил, че ми отнемаш всички, които обичам. Всички, всички!

Същата вечер пристигна господин фон Ла Бриер и след като Гилберт има дълъг разговор с него, той изпрати телеграма до френския пратеник във Вашингтон, който трябваше да я препрати по най-бързия начин във Френска Гвиана, тъй като не съществуваше пряка връзка между Франция и Каена.

Телеграмата имаше следното съдържание: „До Генерал-губернатора на Френска Гвиана господин Грефин, Каена.

Служещият при вас Жак, червенокос, пъпчив, с широк нос, малки очи, нисък на ръст, е осъденият на смърт и избягал убиец Равелак. Моля, арестувайте го и със следващия параход го изпратете окован във вериги в Париж.

Подписал:

Фон ла Бриер, началник на парижката полиция.“

Жоржина беше пристигнала на гарата, където трябваше да чака Херманса. Лампите осветяваха релсите и перона. Момичето се разхождаше между хората, плъзнали насам-натам в очакване. Тя потръпна при мисълта как ще съобщи на многострадалната майка, че детето ѝ е откраднато.

На перона се яви чиновник и отбеляза на табела, че влакът има половин час закъснение, защото параходът от Ню Йорк, чиито пасажери трябва да пътуват с този влак, е закъснял вследствие на голяма мъгла.

Жоржина седна на една пейка. През това време разни мисли кръстосваха в ума ѝ. Тя се виждаше пак в Белмари, когато отиваше на среща с Леон Бернард — сладките и незабравими часове бяха

отминали. Леон, когото искрено бе обичала, я напусна, без да я изслуша, а той не знаеше, колко я огорчи с това. Любовта ѝ към него и след раздялата не бе угаснала. Момичето все още мислеше за него и през безсънните си нощи проливаше горчиви сълзи заради незабравимия си. Но къде беше той, в кой кът на земята се е оттеглил, за да остане сам с гнева си?

— Ах, ако можех да го видя още веднъж — въздъхна Жоржина, — ако можех да поправа недоразумението, което се породило тогава. Аз ли съм виновна, че този подъл майор Естерхази през онази нощ е влязъл в моята стая? Не се ли борих успешно за невинността си? А сетне ни завари огънят и нямаше изход нито за мене, нито за него. Така Леон ни намери заедно. Но как може да повярва, че неговата Жоржина му е невярна? О, Леон, Леон, да би могъл да ме погледнеш в очите. Тогава, може би, щеше да ти стане ясно, че си стъпкал с крака щастието на живота ни и то заради нищо, заради една глупост!

Дочу се фучене, което приближаваше все повече и което откъсна момичето от бляна ѝ. В нощната тъмнина светнаха две огнени точки и звънецът на гарата зазвъня. Бързият влак беше пристигнал от Хавър. Две подсвирквания, силно тракане и скърцане на колелетата и влакът спря. Чакащите на перона се спуснаха към вагоните. Слуги, хамали, чиновници и други хора заотваряха вратите на купетата и пътниците започнаха да слизат. Навсякъде се чуваха весели разговори.

Тук се разиграваха различни сцени, осветени от светлината на електрическите лампи. Жоржина търсеше госпожа Драйфус из множеството, като сравняваше всички дами с портрета ѝ, който за всеки случай беше взела със себе си. Но мина доста време, без да я намери.

Перонът започна вече да опустява и Жоржина съгледа една дама, която слезе последна от влака. Това трябваше да бъде тя. Момичето се спусна към нея, но преди да я наближи други две лица, един господин и една красива дама, застанаха пред нея. Господинът носеше пътнически куфар и мушама в ръката си. Двойката мина край Жоржина, която внезапно трепна, като че ли пред нея се изпречи привидение! Лицето ѝ пламна и тя извика силно:

— Леон! Леон, ти ли си?

Господинът, който водеше дамата, се спря за минута като прикован. По лицето му пролича, че в душата му избухна страшна

борба. Той се помъчи да изгледа равнодушно Жоржина и сетне каза с несигурен, но хладнокръвен тон:

— Госпожице, навярно сте се припознали — аз не ви познавам. Имайте добрината и сторете път на мене и на дамата.

— Господин Бернард, струва ми се, че не се лъжа. Тая дама е същата, заради която искахте да напуснете Европа. Моля ви, не минавайте така хладнокръвно край нея. Курт Валберг ме научи, че да простиш е най-свещеният дълг на човека. Поне я изслушайте какво ще ви каже. Помните ли, че сте я обичали?

— Обичал! Долора, още обичам това момиче и заради това именно-никога не ще ѝ простя. Никога!

Докато разменяха тия думи, Жоржина стоеше на няколко крачки от тях, сложила ръце на гърдите си, зад които сърцето ѝ биеше толкова силно, като че ли искаше да се откъсне, а тя, бледа като платно, гледаше Леон и дамата. Възможно ли беше това, което виждаше, или бе сън?

Леон се беше върнал, но не сам! Дали тая жена до него му беше съпруга, годеница или любовница? Сега Жоржина видя, че той се отдалечава от нея, тя се спусна след него и стисна силно десницата му:

— Не, Леон, така няма да те пусна да тръгнеш! Ти трябва да ме изслушаш. Мъжът, когото срещна през онази нощ в стаята ми, беше влязъл насила в нея. Аз отхвърлих възмутена мръсното му и подло искане, но той беше силен, а аз слаба и не можах със сила да го изпъдя. Внезапно избухна пожарът. О, по-добре щеше да бъде, ако тогава ме бе оставил да загина в него, отколкото да ме укоряваш.

— Не искам да ви укорявам — отвърна Леон Бернард, като освободи ръката си от нейната, — но не мога да ви вярвам, случайността е тъй странна. Сбогом, забравете всичко, както ще се помъча да го забравя и аз!

Жоржина погледна ужасена избраника си.

— Значи, всичко е свършено, всичко! — прошепна тя.

— Всичко! — отговори Леон глухо и кимна на спътницата си да вървят.

Жоржина се отправи към изхода на перона, но преди още да го стигне, се олюля и с глух стон припадна. Но Леон не виждаше вече нищо. Той беше стигнал до другата врата, през която, излезе от перона, придружен от Долора. Неколцина се спуснаха към припадналото

момиче, вдигнаха го и го отнесоха в един от салоните за чакане. Докато я свестят, измина доста време, а тя бе толкова слаба, че не можеше да се вдигне от канапето, на което лежеше.

— О, Боже мой, пропуснах я. Никой не я е посрещнал и горката е била принудена сама да си отиде.

Жоржина говореше за Херманса.

4.

Да, тя наистина я бе пропуснала. Херманса беше пристигнала и слезе от влака. За да обясним на почитаемите си читатели, защо Херманса е пристигнала сама в Париж, след като бе напуснала Южна Америка с Емил фон Пикардин, Легуве, Ервин, Одета и Антонина, ще кажем няколко думи за пътуването ѝ.

Тя бе пропътувала щастливо с приятелите си бразилската девствена гора и бе стигнала до устието на Амазонка. Като пристигнаха там, завариха търговски параход на една голяма търговска фирма от Ню Йорк, с който решиха да пътуват. Пътуването не бе свързано с никакви опасности и те стигнаха благополучно в Ню Йорк, където научиха, че в пристанището се намира параходът „Гаскония“, който е готов да замине за Хавър. Херманса реши веднага да отпътува за Париж. Страшно безпокойство я караше да ускори заминаването си. Лоши сънища я бяха уплашили и някакво странно предчувствие ѝ нашепваше, че голяма опасност грози малкия Андре. Съпругата на нещастния капитан Драйфус се страхуваше да не би да се е разболяло обичното ѝ дете и набързо се прости с приятелите си. Стана ѝ много тежко, когато подаде ръка на Емил фон Пикардин, с когото беше прекарала дълго време на самотния остров. Младият барон бе решил да се върне в Париж, но преди това искаше да възложи на някои адвокат делото си, за да може да живее сигурно, а дотогава искаше да остане в Америка. Легуве също обеща на Херманса, че ще се срещне с нея в Париж. Мечтата да види дъщеря си Долора го накара да се върне, но преди това искаше да помогне на Ервин и Одета, които бяха решили да купят с взетите от Каена пари плантация в Южна Америка. А Антонина реши да се присъедини към тях. Тя и Одета бяха станали близки приятелки, така че мисълта за разделя им изглеждаше непоносима.

По-късно ще се върнем към участието на горките бегълци, които се надяваха, че са пристигнали в пристанището на сигурността и покой, но се измавиха страшно. Оставяме ги на американска земя, където поне са сигурни, че френската полиция няма да ги преследва.

Херманса се качи на борда на „Гаскония“ и отплава. Параходът беше с добра скорост и пристигна скоро в Хавър. Нещастната не беше постигнала целта на пътуването си и се връщаше без обичния си съпруг, който трябваше да понесе мъченичеството си и да страда на Дяволския остров.

— Но поне ще мога да прегърна детето си — промълви Херманса, като съгледа светлините на Париж. — Още няколко минути и Матийо ще ми каже, че моето дете е здраво и че страшните ми сънища и предчувствия са били неоснователни.

Влакът спря и пътниците започнаха да слизат. Но къде остана Матийо? Херманса напразно го очакваше. Тя се разхождаше по перона, за да го съгледа, но напразно. Защо ли не беше дошъл? Дали е получил телеграмата? Можеше ли той да бъде толкова безчувствен? Нещастната пак се замисли за детето си.

— Боже мой, дано намеря Андре здрав! Накрая нае файтон и си тръгна сама. Херманса беше страшно развълнувана и докато се возеше, заплака горчиво за съдбата на нещастния си съпруг.

Файтонът спря. Херманса слезе и тъй като вратата на къщата бе отворена, се изкачи по стълбата. Отвори вратата на коридора и влезе, после стигна в работния кабинет на Матийо, но не намери никого. Стигна незабелязана в салона и другите две стаи. В салона бе сложена маса и на нея се намираха три прибора. Всичко беше осветено, но нещастната Херманса едва забелязваше това. Тя се спусна в стаята на Андре. Съпругата на ка питан Драйфус стоеше пред вратата на тази стая и вече беше хванала бравата. Коленете ѝ трепереха и тя нямаше сили да я отвори. Вътре беше тихо, не се чуваше никакъв шум.

— Ох, колко съм страхлива — каза Херманса на себе си. — Аз, която съм се борила с опасностите на морето, с четириногите и двуногите обитатели на първобитната гора, сега не се решавам да отворя една врата, за да мога да прегърна детето си!

Тя отвори и влезе в стаята, в която светеше лампа. Там се намираше леглото на сина, което беше покрито със сини завеси, а от другата страна, близо до кревата, където се намираше една писалищна маса, седеше леля ѝ с наведена глава. Виждаше се, че старата бе заспала, както пишеше някакво писмо, понеже още държеше перото в ръка.

— Колко е остаряла добрата ми леля, колко е побеляла!

Това беше първата мисъл на Херманса, докато погледът ѝ обикаляше всичко наоколо. После се отпрати към леглото на детето си, но докато се доближи до него, се спря насила.

— Не трябва да бързам толкова. Тихо, да не го разбудя. О, Боже мой, той ще се стресне в съня и ще види майка си! Дали ще ме познае? Децата забравят бързо. Но не, Андре не ще е забравил майка си. Обично ми дете, единствена моя утеха, аз съм при теб, аз съм при теб!

Сълзи бликнаха от очите на младата майка, когато отстрани завесите на кревата. Но от гърдите ѝ се изтръгна силен вик, зениците на очите ѝ се разшириха, тялото ѝ се разтрепера. Това бе вик, изразяващ ужас.

Леглото беше празно — любимецът ѝ го нямаше в него.

Херманса хвърли възглавниците, дюшека, завивките и всичко друго, като че ли се надяваше да намери детето си под леглото, но не го откри никъде. Нещастницата хвана леля си Ерика за рамото и викна:

— Лельо, лельо, събуди се!

Но старата не мърдаше.

— Лельо Ерика, аз съм, Херманса, твоята Херманса, която се е върнала и скърби за детето си. Къде е Андре, лельо Ерика, защо не е легнал още да спи? Боже, всевишний, тя е мъртва.

Херманса бе хванала старата за раменете, за да я разбуди, но главата на нещастницата увисна настрана. Светлината на лампата ясно осветяваше лицето на Ерика, което бе бледо и студено. Нямаше съмнение, че нервна парализа беше сложила край на живота на старата жена.

— Мъртва, мъртва! — извика Херманса. — Леля Ерика, вярната приятелка на Андре, е мъртва, а детето го няма. Боже мой, не са ли свършили още бедите? Не е ли изпразнена още чашата на теглилата и мъките? Съвсем ли искат да ме опропастят?

Погледа на многострадалната жена се спря върху едно писмо. То лежеше на масата и се виждаше, че тъкмо при писането му смъртта е преварила леля Ерика.

Съпругата на капитан Драйфус взе писмото и го прочете на висок глас:

„Скъпа ми, обична Херманса! Още един час и ти ще се върнеш радостна, с надежда, че ще можеш да прегърнеш обичния си Андре. Страшен страх ме обзема при тая мисъл. Ти ще искаш от мен да отговарям за детето, тъй като бях избрана за негова пазителка, но Бог ми е свидетел, че съм го пазила като очите си.

Херманса, не съм виновна за това, което се е случило и ако не намериш любима си, ако той ти е отнет завинаги, о Боже мой, какво ми стана, внезапно, аз, аз, детето...”

Тук писмото беше прекъснато. При думата „детето“ смъртта е настъпила. От тия редове Херманса направи страшно заключение.

— Андре е мъртъв! — извика тя. — Моето дете не е вече между живите, детето ми е отнето. Аз съм сама, сама!

Херманса рухна на пода. Конвулсивни тръпки побиха тялото ѝ и тя захълца.

— Боже мой, затова ли ме спаси от хиляди опасности — извика тя съкрушена, — затова ли бях спасена от коработопиенето, глада, треската и замислите на злите хора, затова ли се завърнах в отечеството си, където ми бе отнето и последното, което имах? Господи, не ти ме остави да живея, а злият дух, сатаната, който мами хората със суетни надежди и се радва, когато падат от върха на щастията в бездната на ада!

Херманса се надигна бавно, като едва се държеше на крака. Тя се отправи към леглото на Андре и заплака, но когато след няколко минути се изправи, вече не плачеше. Очите ѝ бяха сухи, чертите на лицето ѝ смръщени, а устните ѝ стиснати: така изглежда човек само тогава, когато е обладан от страшно решение. Херманса бе страдала премного и не можеше да понесе повече. С изчезването на Андре ѝ беше отнета всяка надежда за живот и тя не можеше вече да разсъждава, защото иначе би си спомнила клетвата, която бе дала пред съпруга си, когато го бе посетила в подземната килия на военния затвор и когато бе поискала и от него да се закълне, че никога не ще посегне върху живота си, и му беше казала:

— Понеси болките си като герой и аз ще ги нося с тебе, докато стигнем края си!

Но кой би посмял да укори Херманса, че сега, при тия страшни душевни мъки бе забравила клетвата? Тя беше само слаба жена. И наистина, тая жена бе показала вече много пъти храбростта си. Но болките на една майка, която е загубила детето си, приличат на вълните на силно развълнуван океан, който поглъща всичко, когато корабът се пробие.

В очите на младата жена блестеше страшно отчаяние, тя се огледа като умопобъркана в стаята. Както изглежда, търсеше нещо, което най-сетне намери. Херманса откъсна дебелата, копринена връв, която служеше за вдигане на завесите, а сетне огледа стените. Там откри това, което искаше да види. На едната стена бе окачена голяма картина, която изобразяваше нея и съпруга ѝ като младоженци. Капитанът в униформа изглеждаше млад, цветущ, а тя бе облечена в бяла копринена рокля. В очите на младата невеста блестеше предчувствие за щастие. Да, това бяха времена на щастието, което тогава ѝ се виждаше неразруσιμο. Но всичко бе минало...

Херманса стъпи на един стол, сне портрета като го наблюдаваше внимателно. Горчива усмивка заигра край устните ѝ и тя го захвърли на пода. Скъпоценната рамка и стъклото се строшиха.

— Строшено, както щастието на фамилията Драйфус! — измърмори нещастницата, после завърза връвта за здравия гвоздей и направи примка, която внимателно надяна през главата си.

— Сбогом, Алфред! — извика тя. — Сбогом, обични мой, и не ме оставяй да чакам много. Ела при мене в гроба, при мен, да се съберем там, защото подли хора тук ни разделиха!

Очите на Херманса блеснаха, като че ли видяха нещо невероятно.

— Небето — извика младата жена, като простря ръце. — Алфред, Алфред, виж там горе ангелите, златната свобода!

Нещастната скочи от стола, той падна, връвта се обтегна и тялото ѝ увисна. Няколко секунди изминаха и тя започна да се задушавя. Внезапно зарита и обърна тялото си настрана. Още минута и всичко щеше да бъде свършено.

На прага се появи Матийо, който за минута спря като прикован в картината, която се откри пред очите му. До масата лежеше трупът на

леля му Ерика, а на стената висеше Херманса. Матийо се спусна към леля си, но веднага разбра, че за нея е късно. Но младата съпруга на брат му още можеше да спаси. Той я хвана с лявата ръка, а с дясната дръпна връвта толкова силно, че я скъса. После сложи жената на едно канапе и отвърза примката, която щеше да я удуши. След това натисна копчето на звънеца. По всичко изглеждаше, че не иска да извика слугите, докато не отстрани всички следи от опита за самоубийство. Връвта беше скрил в джоба си, а колкото до портрета, всеки можеше да си помисли, че е паднал от стената и се е строшил.

Дойдоха вратарят и слугинята.

— Къде е госпожица Жоржина? — запитва Матийо.

— Отиде на гарата да чака съпругата на господин капитан Драйфус — отвърна слугинята.

— Не се ли е върнала още?

— Не, вече три часа, откак е излязла госпожицата и... Боже мой, какво се е случило! Господжата е безжизнена, а леля Ерика — мъртва!

Момичето се отправя с плач към мъртвата и зацелува ръцете ѝ.

— Извикайте бързо доктор Бургер!

Първата помощ на Матийо беше дала резултат. Лекарят предписа още едно съживително средство и заповяда да сложат Херманса на леглото, а при леля Ерика не можеше да стори нищо и констатира само кръвоизлив в мозъка, който веднага е сложил край на живота ѝ.

— Докторе — погледна го Матийо, — моля ви, останете още няколко часа тук, за да се убедя напълно, че снаха ми ще оздравее.

Младият лекар поклати глава.

— Не мога — отговори той. — В дома ми се намира един тежкоболен, когото трябва да наглеждам. Той е маджарски велможа, княз Стефан Дубиски, чиято съпруга е побесняла и избягала от института Пастьор. Нещастният човек се е развълнувал толкова, че го обзе силна нервна треска. Тъй като обикнах княза, не исках да го оставя да лежи в хотела и го взех вкъщи, където под добрите грижи на майка ми се надявам да оздравее. Досега не се е свестявал, но избухването на болестта ще стане след няколко дена. И тъй като през тая нощ на госпожа снаха ви не е вече нужна моята помощ, понеже е изключена всяка опасност, сам разбирате, че мястото ми е до болния княз.

Доктор Бургер беше стигнал до вратата на стаята и искаше вече да излезе, но внезапно се обърна:

— Сега ми дойде нещо наум. Може би ще бъде интересно за вас. Представете си, тежкоболният княз Дубиски в бълнуванията си много пъти споменаваше името Драйфус и говореше за някакво посещение при Драйфус. Не сте ли се срещали някога с него?

— Не — отговори Матийо. — Трескавите фантазии на княза са лесно обясними, види се, трябва да е чел за участта, която е сполетяла нещастния ми брат, и тия спомени блуждаят в паметта му.

Доктор Бургер се поклони и излезе, а Матийо се върна при леглото на Херманса, където завари Жоржина, която се беше върнала. Тя обясни на Матийо защо се е забавила. Каза му, че е паднала в безсъзнание, но не му съобщи причината за това.

Матийо и Жоржина наглеждаха през нощта съпругата на капитан Драйфус. Предписаното от доктор Бургер лекарство възобнови кръвообращението ѝ. Херманса заспа спокоен сън. Тя се събуди към пет часа сутринта и беше доста свежа, за да може да говори. Нещастницата веднага позна Матийо и простря ръце към него, които той нежно пое и целуна, а Жоржина се отдалечи тихо.

След кратко мълчание Херманса попита:

— Кога е умрял?

— Кой?

— Андре.

— Андре да е умрял? — запита Матийо. — Кой ти е казал това?

— Не го намерих в кревата му, а и писмото на леля Ерика... Боже мой, значи има надежда, той не е умрял!

Херманса се бе изправила в леглото и простря ръце към разпятието на Исуса. Сега Матийо разбра защо нещастната съпруга на брат му се е опитала да се самоубие.

— Сигурен съм, че нашият Андре е жив — каза той.

— Но къде е? — извика измъчената майка.

— Откраднаха ни го.

— Откраднаха го? Кой?

— Вярвам и мога да се закълна, че онзи, който е стоварил нещастieto върху нас и комуто Бог ще върне това, което ни стори.

— Естерхази ли?

— Да, черният майор.

Херманса се изправи още, очите ѝ блеснаха от гняв и тя продума:

— Граф Естерхази, ти погуби мъжа ми, защото самото френско правителство ти е помогнало за неговото съсипване. Само Бог може да помогне на невинния ми съпруг. Но сега ти ми открадна и детето. Тая жертва аз самата ще ти отнема. Да, аз сама! Наистина, аз съм слаба жена, но какво не би сторила една майка, на която открадват детето... Трепери, граф Естерхази! Часът, в който ще бъде снета маската ти, е ударил. С този грабеж ти препълни чашата на злодеянията си. Подлецо, ще узнаеш какво може да стори една майка, която се бори за детето си?

— Пък аз, Херманса — отвърна Матийо затрогнат от дълбоката печал на нещастната жена, — винаги ще ти помагам. Ах, само тя можеше да помогне истински. Нейната опитност и енергичност можеха да ни ръководят. Алиса, Алиса! Но ти си ни отнета, ти си мъртва!

Сега Херманса стисна десницата на младия мъж:

— Матийо, лъжеш се, Алиса е жива и се отправи за Каена, за да освободи съпруга ми.

— Жива ли е? — запита Матийо радостно.

— Да, заклевам се! Тя ми поръча да ти кажа, че ще те обича, докато умре.

Матийо премаля и се облегна до леглото на нещастната си снаха. Радостната вест го беше зашеметила.

5.

Трябва да се върнем сега към разказа си за убийството на Ева Рихтер. Като извинение за страшното злодеяние на Мъртвешката глава може да служи само това, че клетият, вследствие на слепотата си, не знаеше чия глава е разбил. А той беше убил собственото си дете... Вече ни е известно, какво стана след това престъпление.

Щом Мъртвешката глава усети, че се събраха много свидетели, той се хвърли във вълните на Сена с надежда, че ще стигне на другия бряг. Но наказанието го сполетя. Тъй като не виждаше, удари се в една лодка и потъна веднага. В тая лодка се намираше Соломон Дулсети и племенникът му Лайб, с когото извадиха злодея от водата.

Дулсети позна приятеля си Мъртвешката глава, но все пак искаше да го даде на лекаря. Старият евреин отдавна имаше връзки с някой си доктор Триколет. Бездушният труп на Мъртвешката глава още същата нощ бе занесен в дома на лекаря, който беше чудат човек. Тоя малък, белокоп старец не беше корав или груб към другите хора, докато не се касаеше за занятието му. Но в други случаи жаждата му за знание го правеше свиреп. Той жертваше всичко заради тази си страст: чест, съвест, имот. Триколет правеше чудесни операции с живи животни.— Той спокойно разпаряше трупа на жив заек и изваждаше някой от вътрешните му органи, за да види колко време може да живее без него; на птици, кучета, котки и морски свинчета вадеше мозъка и зашиваше грижливо раните, а страшните мъки на тия животни не го трогваха. За негова най-голяма скръб, не можеше да прави подобни операции върху живи хора, затова се задоволяваше с умрели.

Но да се намерят трупове не беше лесна работа и затова той беше влязъл във връзка със Соломон, който нощем търсеше удавени в Сена и му ги донасяше. Така и тялото на Мъртвешката глава стигна в дома на доктор Триколет.

Дулсети и Лайб го сложиха на една голяма маса.

— Трупът е лежал твърде дълго във водата — произнесе се доктор Триколет, като хвърли странен поглед към обезобразеното лице

на Мъртвешката глава. — Рибите са изяли вече носа и ушите му, и както се вижда, не са пощадили и очите.

— Господин докторе — обясни Дулсети, — този път рибите са невинни. Този човек, откакто го познавам не е имал нос, нито пък уши.

— Ах, значи, сте го познавал? — запита лекарят и поглади с ръка късоостриганата си глава.

— Как да не съм го познавал — рече евреинът, — че той беше мой приятел. Още докато беше жив, го наричаха Мъртвешката глава и кажете не е ли заслужил това си име напълно? Господин докторе, като извадите мозъка на този човек, ще останете смаян, тъй като втори такъв не ще намерите в целия свят.

— Защо? — попита Триколет.

— Защо ли? Защото всяка негова мисъл бе злодеяние.

— През живота си злодей ли е бил?

— Мисля, че и сега е още такъв. Пазете се, господин докторе, да не ви отнеме ножа и да го забиете в гърдите ви. Той беше убиец, крадец, разбивач на каси... По-добре не ме питайте повече за делата му?

— Интересно — замисли се доктор Триколет. — Доказано е, че както при образуването на главата, така и в мозъка на бележити злодеи има разлика и отклонения на формите от другите хора. Ще прегледам дали и при него е същото.

Като изговори тия думи, доктор Триколет даде на Дулсети сто франка, сума, която му плащаше за всеки труп.

— Господин докторе, имате ли нужда от други? — попита евреинът.

— Носете колкото можете, но ще ми бъде приятно, ако ми донесете труп на млад човек.

— Ще ви намерим — намеси се Лайб в разговора, — господин докторе, бъдете уверен, че аз и вуйчо ми ще ви намерим подобно нещо. На моя възраст ли да бъде?

— Да, това ще ми бъде приятно.

— Може би утре вечер вече ще удовлетвори желанието ви — увери го Лайб. Нещастникът не предчувстваше, че сам той ще бъде трупят, който след Мъртвешката глава ще се намира под ножа на доктора.

Почитаемите ми читатели помнят, че Лайб беше застрелян на платформата на Айфеловата кула, когато заедно с вуйчо си и

Помпадура се беше опитал да убие полковник Пикар...

Щом Триколет остана сам с трупа на Мъртвешката глава, той се залови да го съблича. Голямата лампа осветяваше злодея и лекарят с учудване наблюдаваше развитите мускули на мъртвия.

— Трябва да е бил много силен — промърмори той — и навярно чрез тая си сила много пъти е ставал опасен за човешкото общество, а сега всяко дете може да се подиграва с него.

После той разгледа внимателно лицето — дупките на носа и ушите, и сетне насочи вниманието си върху очите му.

— Този човек е бил сляп — продължи да си мърмори той, — зениците на очите му са били промушени с остър предмет. Види се, че и тоя злодей е станал жертва на някакво престъпление. Чудно, значи на земята съществува отмъщение...

По време на този монолог лекарят съблече палтото и запретна ръкавите на ризата си до лактите, а пред гърдите си преметна голяма престилка. След това взе скалпела и го опря върху корема на мъртвия, тъкмо под гръдния кош. Триколет искаше най-напред да разпори корема му, за да извади червата и другите органи, които лесно се развалят. Но едва беше пробол кожата, и ужасен спря и сложи скалпела настрана.

— Какво беше това? — продума докторът. — Не звучеше ли това като въздишка?

Докато изговори тия думи се случи нещо странно. Мнимият мъртвец се изправи, поотърси се, повърна много вода, след което падна безсилен на масата. След малко беше надвил слабостта си и пак се изправи.

— Ха-ха — смееше се доктор Триколет, — подлецът Соломон Дулсети ми е продал мъртвец, но сега виждам, че му броих сто франка за жив човек.

Разбира се, лекарят знаеше много добре, че Дулсети се беше измамил, като считаше Мъртвешката глава за мъртъв, който всъщност не бе глътнал достатъчно вода, за да се удави.

Слепецът опипа тялото си.

— Гол — промърмори той, — гол съм. Чудно! Къде се намирам. Ах! Спомням си, спасиха ме и сега съм на брега.

— Приятелю, малко остана и вие щяхте да бъдете на друго място! — включи се Триколет. — Сега се намирате в анатомическия

кабинет на един лекар и тъкмо исках да извадя червата, стомаха и всичко друго, каквото имате в корема.

Мъртвешката глава се уплаши толкова много, когато чу това, че въпреки слепотата си, скочи от масата и се спусна да бяга, докато си удари главата в една вратата.

— Приятелю, полудял ли сте? — стресна се ученият. — Ще строшите вратата на долапа, в който се намират препаратите ми. Седнете, ето тук се намира канапе. Ето дрехите ви, облечете се, а през това време ще ви приготвя едно лекарство, което пак ще постави вътрешностите ви в нормално положение. Изпили сте половината Сена.

Мъртвешката глава се облече бързо и лекарят му подаде една чаша, пълна с кафява течност.

— Пийте! Това ще ви помогне — каза той. Но Мъртвешката глава държеше нерешително чашата в десницата си:

— Искате да ме отровите! — изрече с явно съмнение.

— Приятелю Мъртвешка глава — смееше се Триколет, — вие сте глупак, макар че сте изпечен злодей. Ако исках да ви убия, щях да забия ножа в гърдите ви, когато въздъхнахте.

Слепецът осъзна истината на тия думи и изпи лекарството, което веднага му помогна и му стопли кръвта.

— Господин докторе, благодаря ви — каза той, — виждам, че не бях справедлив. Мога ли сега да си ида?

— Не, приятелю — отговори Триколет. — Заради вас платих сто франка, за които поне ще се забавлявам.

— С мене ли, сляп, нещастен човек, искате да се забавлявате.

— Не се правете на невинен — викна Триколет. — Зная, че бяхте един от най-опасните злодеи на Париж и че въпреки слепотата си още сте такъв. Това, което искам от вас, не е много. Разкажете ми как сте загубили ушите, очите и носа си.

Мъртвешката глава трепна:

— Господине, какво искате от мен?

— Само чистата истина и когато си тръгнете, ще ви дам десет франка пътни пари.

— Как загубих очите си, няма да ви разкажа. Една невярна жена ми ги открадна и полудявам, като мисля за това, защото не се е случило толкова отдавна. Но как загубих носа и ушите си, как лицето

ми бе обезобразено и оприличено на мъртвешко, това ще ви разкажа, защото оттогава са изминали много години.

— Добре — съгласи се доктор Триколет. После донесе шише вино, две чаши и кутия цигари, тъй като мислеше, че това не трябва да липсва при разказването на интересната история. И действително, злодеят, който преди четвърт час лежеше бездиханен на масата, изпи чаша вино, запуши цигара и започна разказа за странното обезобразяване на лицето му.

— Разбира се, че не винаги съм бил толкова грозен, какъвто съм днес. Когато бях на двадесет години и минавах чисто облечен по улиците, хората даже казваха, че съм хубавец и много жени се обръщаха да ме гледат. Малко исках да зная за тях, тъй като не бях намерил тая, която търсех. Тогава живеях в Берлин. Трябва да знаете, че съм германец и син на един проповедник. Родителите ми ме възпитаваха добре и следвах в гимназията, защото баща ми беше решил да ме изучи. Но тъкмо когато предстояха зрелостните изпити, баща ми умря и всичките ми блестящи надежди бяха разбити. Майка ми получаваше малка пенсия, а освен мене имаше още шест деца. Разбира се, ако не исках да умира от глад, трябваше да се грижа за себе си. Потърсих място, което да отговаря на знанията ми, но не намерих. Най-после постъпих като писар при един адвокат, който се казваше Паненбергер.

Господин докторе, вие не знаете на какви изпитания са изложени адвокатските писари в Германия. Те трябва да имат особено твърд характер, ако не искат да се отклонят от правия път. Заплатите им са малки и те винаги виждат хора, които идват с призовките си да се борят за хиляди и хиляди талери, като много пъти онзи, който никога не се е надявал да спечели делото, е излизал победител и се е обогатявал. Да, такива неща замъгляват мозъка на бедния писар и той най-сетне казва: „На света има толкова хора, които по нечестен начин забогатяват, защо да не забогатее и аз.“

И той търси случай да спечели някоя голяма сума — все едно по справедлив или несправедлив начин, а такъв сгоден случай не трябва да се чака много време.

„Ако дяволът те хване само за един косъм, то скоро ще се намериш в ноктите му.“ Казал го е един велик германски поет и е много вярно. Ха-ха! Господин докторе, виждате, че още не съм

забравил всичко, което съм учил. Да, аз пишех и работех старателно и очаквах удобен момент да забогатяя. Тая мисъл бе единствената, която ме занимаваше и друго не ми идваше наум. Един ден в ръцете ми попадна интересно дело,,което бе преминало вече всички инстанции. В Берлин живееше един човек, който се именуваше Бизеке и по занаят беше месар. Съпругата му беше умряла. Човекът беше на около петдесет години, но бе още много силен. Бизеке имал син, който бил добре възпитан, но за съжаление, се беше отклонил от правия път — ходеше по кафенетата, кабаретата и на много други места, където скубят такива гъски. Синът на месаря се именуваше Алфред Бизеке и не беше навършил двадесет и четири години. Една нощ баща му го хванал, когато бъркал в чекмеджето, и разбрал кой го е обирал постоянно. Старецът и преди имал съмнение, но в едно съвсем друго лице. В дюкяна му работело като касиерка младо момиче на име Мария. Всички обичали това момиче не заради хубостта му, а заради добрия му нрав. Когато Бизеке разбрал, че от касата постоянно липсват пари, изпъдил Мария.

— Вие и никой друг не е откраднал парите — викнал той, — това и синът ми Алфред го твърди, той може да докаже, че вие сте крадецът.

— Не съм виновна — проплакало момичето, — а що се отнася до сина ви Алфред, той иска да ми отмъсти, защото не отвърнах на срамните му желания...

Но клетвите и плаحوвете не помогнали. Мария трябвало да си излезе и хората я сочели с пръст. Казвали, че богатият Бизеке не би я изгонил, ако не е имал доказателства, че е крадла.

Разбира се, момичето не си намерило друго място дълго време и най-сетне трябвало да се задоволи да постъпи като слугиня при една вдовица. След изпъждането на Мария кражбите при Бизеке престанали.

— Имал съм право — мърморел старият Бизеке, за да успокои съвестта си, тъй като бил обикнал момичето.

Един ден случайно заварил сина си, когато изваждал от касата една банкнота от двадесет талера, за да я пхне в джоба си. Младият господин мислел, че не го вижда никой, но внезапно Бизеке изскочил, изпъдил сина си на улицата и се заканил:

— Вагабонтино, не смей да дойдеш още веднъж в дома ми! Крадец като тебе не може да бъде мой син. Проклет да бъде, ако ти дам дори счупена пара. Ще се погрижа да намеря друг, който да наследи всичко, което съм спечелил с честен труд.

Старецът удържал на думата си и още същия ден отишъл при вдовицата, при която слугувала Мария, която потънала в земята от срам, когато съгледала предишния си господар. Но той хванал десницата на момичето и рекъл:

— Мария, не се плашете, дойдох да поправа една голяма грешка.

Докато Мария го гледала учудено, без да отговори нищо, той продължил:

— Да, Мария, не се срамувам да призная, че ви обидих незаслужено. Обвиних ви в престъпление, което не сте сторила. Вие сте невинна.

Докато Бизеке изричал последните думи, господарката на Мария влязла в кухнята.

— Крадецът е собственият ми син. — Гласът на белокосия човек отпаднал, лицето му се изчервило и той трябвало да седне, тъй като краката му едва го държали.

— Господин Бизеке, не се вълнувайте толкова, простете му този път.

Месарят въздъхнал тежко:

— Вие се молите за него, за този подлец, който ви е наклеветил пред мене, който насочи съмненията ми против вас? Това е благородно!

Хванал ръката на момичето и го погледнал искрено.

— Сега ще поправа всичко, от което страдахте заради мене — продължил високо, — отнех ви доброто име, затова е мой дълг да ви дам друго, разбира се, ако сте съгласна с това мое предложение.

Мария се изчервила и погледнала към пода.

— Искате ли да станете моя съпруга? — Бизеке стиснал ръката на момичето толкова силно, че сълзи се появили в очите му.

Може би, тия сълзи са били причинени от друго нещо. Да, причината е била борбата в развълнуваната душа на момичето. Тя после ми призна, че дълго време стояла нерешителна пред Бизеке и не знаела дали да приеме предложението му или да го отблъсне, защото било явно, че красивото младо момиче не може да обича стария дебел

месар. Сърцето на Мария й казвало: „Не го прави, не се продавай за пари, защото не ще бъдеш щастлива!“ Но умът й, по-силен от сърцето, настойчиво й шепнел: „Мария, не бъди толкова глупава да изпуснеш удобния случай. Не ще имаш грижа през целия си живот. Стига си живяла в бедност и нищета. Сега ти можеш да станеш богата жена и хиляди ще ти завиждат.“

— Много пъти се е случвало разумът да побеждава сърцето.

В Берлин много хора се зачудили, когато Бизеке се оженил за Мария, която бил изпъдил по-рано от дюкяна си, но пък хвалели постъпката му и казвали, че това дело е най-разумното, което старецът е направил през живота си. Само приятелите и кредиторите на сина му не се съгласявали с това. Едните знаели, че са свършили времената на веселбите, а кредиторите на Алфред, заели му доста големи суми срещу сто на сто лихва, напълно убедени, че в деня на падежа на полиците бащата ще плати дълговете на сина си, разбрали, че са се излъгали. Бизеке удържал на думата си. Синът му не смеел вече да пристъпи прага на къщата и старецът: не му давал нито грош.

Всички писма, молби и посредничества останали без последствие.

— Той не е вече мой син — казвал старецът и не променил решението си.

Осем дни след венчавката отишъл при нотариуса и регистрирал завещанието си, като направил Мария наследница на всичките си имоти. Направил това завещание не само от омраза към сина си, но и защото истински, горещо обичал Мария. Скоро заприличал на младеж и свикнал с щастливия семеен живо. Бизеке обожавал Мария. Той се стараел постоянно да й дарява радост, никога не я измъчвал с ревност, имал пълно доверие в нея. И действително, Мария преди брака си не била обичала никого другото. Сърцето й мечтаело да познае тайната на любовта, но не намерила такъв мъж, какъвто желаела, трябвало да се задоволи със съпруга, който имала.

Мъртвешката глава внезапно спря разказа си, взе чашата, която доктор Триколет беше напълнил, и я изпи.

— Желая чрез виното да забравя всичко, каквото се е случило, но не мога — изрече старият злодей. Той наведе глава и мина доста време, докато започне отново разказа си.

— Докторе, сега ще ви кажа как успях да вляза в това семейство... Младият Алфред Бизеке не беше съгласен с брака на баща си. Той почти гладуваше. Беше свикнал да играе важна роля, да бъде щедър и да посещава всички веселби. Но на всичко това беше сложен край. Спомни си, че има да взема няколко хиляди талера като наследство, останало от майка му, и даде стария под съд. Но баща му направи сметка и се оказа, че това, което синът е изхарчил през последните две години, е надминало пет пъти майчиното му наследство. Освен това доказа, че вследствие на продължителните Алфредови кражби е претърпял огромни загуби. Така баща и син започнаха да се съдят. Адвокатът, при когото работех, защитаваше стария Бизеке. За нещастие, делото на Бизеке срещу сина му трябваше да проверя аз. Задълбочих се в него и, тъй като бяха описани кражбите, както и внезапното омъжване на Мария, се заинтересувах от случката, която денем и нощем не ми излизаше от ума. Изведнъж ми стана ясно, че е дошло времето, когато бих могъл да забогатя. Не бе трудно да узная, къде мога да се срещна с Алфред Бизеке. Той ходеше постоянно в една от най-лошите кръчми и се събираше там с покварени хора. Тая кръчма се наричаше „Ориент под палмите“. Една вечер отидох там и намерих Алфред, който разговаряше с едно чернооко момиче, което, както научих после, живеело с него.

Не беше трудно да се запозная с младия пройдоха. Той говореше само за процеса и ми довери, че любовницата му дала нужните пари за покриване на разноските по делото. Казах му, че по законен път никога не ще успее да спечели делото против стареца.

— Но има и друг път, по който можете да постигнете целта си.

Алфред поръча шише вино, като ме остави да му разкрия плана си.

— Между вас и баща ви — обясних му — стои само младата жена. Мария е пречката, която разделя баща ви от вас, тъй като той има любовта на една млада жена. Мария сега го обожаваше. Ако отстраним нея, той пак ще ви вземе в къщата си. Разбира се, тогава завещанието, в което цялото наследство се пада на Мария, ще се обезсили.

— Всичко това е вярно — промълви замислено Алфред, — но има ли начин да отделим стареца от нея?

— Трябва да го убедиш, че съпругата му му изневерява.

Алфред се засмя.

— Мария е светица — въздъхна той, — тя страшно ме нагруби, когато веднъж исках да остави вратата на стаята си отворена. Още беше касиерка в магазина ни.

— Това само доказва — отговорих му аз, — че вие не бяхте този, когото диреше тя, и затова друг трябва да се опита да я прелъсти. Осигурете ми десет хиляди талера, които ще ми платите от наследството си в случай, че след шест месеца от днес нататък, старецът не живее вече със съпругата си.

— Съгласен съм! — извика Алфред.

Ние си подадохме ръце. Още същата вечер сключихме писмен договор и изпихме няколко шишета вино. Зарадвах се, че рано или късно ще спечеля десетина хиляди талера. Колкото и да бях млад тогава, все пак познавах хората. Известно ми беше, че ако сполуча да причиня болка на стария Бизеке в случай, че ме свари с Мария, той би умрял от мъка. Ако един младеж или млад мъж се види измамен от най-обичната си, той би полудял, обаче за кратко време всичко му минава. А човек, който е над петдесетгодишна възраст, не може да се противопоставя на подобно преживяване. Особено пък, ако в тази любов е намерил щастието на живота си. Тогава той намира успокоение в гроба.

Надявах се, че старият Бизеке не ще живее дълго, след като Мария му изневери. На другия ден се залових за работа. Започнах често да отивам с преписката по делото в къщата на стареца и тогава в присъствието на съпругата му дълго време говорех по него. Когато разговарях, аз се заглеждах често в очите на младата жена. На младини, както вече казах, бях доста красив и щом погледнех някоя жена в очите, веднага я пленявах. Същото стана и с Мария. Отидох няколко пъти в дома на месаря, когато знаех, че той не е вкъщи, за да опитам щастието си.

Младата жена ме извика в стаята си, за да разговаряме и аз се възползвах от случая. Освен това чувствах влечение към нея и с горещи целувки ѝ признах, че я обичам. Докторе, заклевам се, че в този момент не лъжех. Да, аз заприличах на ловеца, който изкопал трап, за да хване лъв, а паднал сам в него.

След кратко време бях спечелил напълно сърцето на младата жена. Тя стана моя любовница и ние лъжехме съпруга ѝ на всяка стъпка. Откровено казано, това, което върших, беше безсрамно от моя

страна, тъй като старият Бизеке ме приемаше за приятел. Отначало ме канеше всеки ден на обяд, но после започна да ме кани и на вечеря и никога не липсвах от трапезата му. Дори ми предложи хубаво подредена стая, в която-да живея безплатно. Приех това предложение и се преместих в къщата му. Това беше най-добро до за мен и Мария.

Изминаха около пет месеца, без старецът да забележи нещо. Разбира се, съседите говореха доста за мене и Мария. На мен ми беше все едно дали днес или утре Бизеке ще узнае. При това никога не помислих за десетте хиляди талера, които ми обеща Алфред. Горещата ми любов към Мария ме караше да забравя всичко. Планът ми беше съвсем друг. Исках да избягам с Мария и тя беше съгласна на това.

Лъжите, с които трябваше да мамим съпруга ѝ, ни бяха омръзнали и Мария ме съветваше да избягаме в Америка и там с труд да печелим хляба си. Ако бях послушал съвета ѝ, нещастieto нямаше да се случи и може би целият ми живот щеше да бъде друг и по-добър.

Мъртвешката глава млъкна и запали цигара.

6.

— Аз разсъждавах по-трезво от Мария и не исках да тръгна с празни ръце към едно неопределено бъдеще. А и не беше лесно да се снабдим с доста голяма сума. Старият Бизеке носеше винаги ключовете от касата в джоба си и ние знаехме много добре, че в нея има няколко хиляди талера. Трябваше само да му откраднем ключовете. Когато открих плана си на Мария, тя най-напред се противопостави, но впоследствие се съгласи. Жената бе влюбена в мене до полуда и лесно можех да я накарам да извърши дори убийство. Избрахме един неделен ден, в който да извършим злодеянието си. През този ден всички калфи отсъстваха от къщата. Мария позволи на слугинята да посети майка си, която живееше в околностите на Берлин, и да се завърне в понеделник. Само тримата — Бизеке, Мария и аз, останахме вкъщи. Решихме да дадем на Бизеке някакво приспивателно средство. Беше време да действаме, тъй като през последните дни той беше станал много печален и съпругата му нощно време го бе чувала да плаче. Види се, някой негов приятел му бе отворил очите, относно делата ни и само чакаше удобен случай, за да ни свари на местопрестъплението. Но този ден той беше много доверчив към Мария и по-любезен към мене. Мислехме, че сме го излъгали, но при все това трябваше веднъж завинаги да доведем докрай замисления план. Бързият влак за Лондон през Холандия заминаваше в единадесет часа вечерта.

Старецът беше извадил Няколко бутилки вино от зимника и в един момент, без да ме забележи, аз изсипах съдържанието на малко шишенце в чашата му. Ако пиеше, планът ни щеше да се осъществи. Приспивателното средство трябваше да подейства веднага и той щеше да се събуди след три-четири часа.

Бизеке се обърна към съпругата си и я помоли да му донесе цигарите от съседната стая.

— А ти — обърна се той към мене, — бъди добър и извади от онзи шкаф едно шише коняк.

Аз станах, за да взема коняка. През това време Мария беше отишла за цигарите. Обръщайки се отново към масата, едва се сдържах да не извикам от радост, тъй като видях, че Бизеке изпи виното, в което бе изсипано приспивателното средство. След три-четири минути старецът започна да се олюлява и едва успя да сложи краката си върху канапето, след което се обтегна и вече лежеше като мъртъв.

Мария се върна в стаята. В радостта си се впуснах към нея и започнах да я целувам. При това стояхме близо до леглото на замаяния.

— Сега сме свободни — прошепнах ѝ аз. — Утре ще се намираме в Лондон, а след няколко седмици в Ню Йорк. Боже мой, да извадим ключовете на касата от джоба му и тогава няма да ни липсват пари за път, а също така и скромен капитал, за да започнем работа в Америка.

— Боже мой — молеше се Мария, — бъди предпазлив да не се разбуди.

— Мария, какво говориш. Той не вижда, не чува и не усеща нищо!

Наведох се над него, бръкнах в джоба му, напипах ключовете и исках да ги изтегля, но внезапно две силни ръце ме хванаха за шията и ме стиснаха толкова силно, че помислих, че гръклянът ми е смазан. Не можах да издам никакъв звук и загубих съзнание.

Когато се свестих, забелязах, че ръцете и краката ми бяха вързани и лежах на пода, а Мария беше вързана на масата. Между двамата ни стоеше Бизеке, смееше се и пушеше цигара.

Докторе, той се смееше. Никога през живота си не съм чувал подобен смях. Този смях промуши като стрела сърцето ми и ми прозвуча по-скоро като виене на кръвожаден вълк. Ах, струва ми се, че още чувам смеха на измамения съпруг, който се забавляваше от ужаса, който се изписваше ясно по лицето ми.

След това той захвърли цигарата, но все още мълчеше. Това мълчание беше по-страшно, отколкото ако беше ме наругал или проклет. Мария също съзнаваше това и ми извика плахо:

— Пази се, той ще те убие! Познавам това по изражението на лицето му.

Бизеке се засмя и се обърна към вързаната си съпруга:

— Моя красива жено, не се страхувай за живота на любовника си — каза той. — Ще ти го върна жив, но трябва да го направя по-красив,

за да ти харесва повече.

В тия думи прозвуча страшна закана.

Докторе, в началото ви споменах, че Бизеке, който беше минал петдесетте, имаше херкулесова сила. Той се наведе, хвана ме име нарами като животно, което трябваше да заколи. Напразно се мъчех да се освободя от въжетата, с които ме бе вързал. Бяха много здрави.

— Гълъбице, чакай тук — извика старецът на Мария, — сега ще се върна и тогава ще вечеряме заедно.

Уверявам те, че вечерята ще ти бъде много вкусна.

Той напусна стаята, но не ми каза нищо.: Не знаех къде ще ме отнесе и какво ще прави с мен. Старецът засвири с уста нещо весело и започна да слиза по стълбите. Бизеке слизаше все но-надолу и с ужас забелязах, че отива в избата. Не се съмнявах, че старецът ще ме убие, а в цялата къща нямаше човек, на чиято помощ можех да се надявам. Той отвори една врата и влезе в подземна стая, в която се намираха разни машини и инструменти за правене на салами и суджуци. Огледах се като осъден на смърт, чийто погледа спира на всичко, каквото се намира наоколо. Стаята беше слабо осветена и в средата се намираше пън, на който имаше голям остър нож. Дали този нож беше приготвен за мен?

Бизеке ме хвърли на пода, сложи единия си крак върху гърдите ми и взе ножа. Чертите на лицето му бяха изкривени и той приличаше на луд.

— Подлец, попадна ли в ръцете ми! — извика той гневно. — Ти злоупотреби с гостоприемството ми, измами жена ми, изтръгна сърцето из гърдите ми и го стъпка с крак, макар и да знаеше, че тая улична жена бе щастieto на моя живот. Известно ти беше, че в минутата, когато отне радостта на живота ми, ти си извършил убийство, че си ме умъртвил. Но станалото е станало и все трябва да понеса съдбата си. Подлецо! Знай, че втори път няма да измамиш съпругата на някой добродушен човек. Ще те обезобрази тъй, че от сега нататък всяка жена да чувства отвращение към тебе.

Исках да моля разгневения мъж за милост, но той не ми даде тази възможност, а се хвърли върху мене. Усетих силна болка в главата си, понеже ми беше отрязал дясното ухо.

Бизеке се засмя:

— Това беше дясното. Сега ще отрежа и лявото, за да има симетрия.

Отрязва ми и другото ухо.

— Не се страхувай, че ще ти изтече кръвта — изхили се той. — Погрижих се за превръзки, не искам да умреш. Нека грозотата краси съществуването ти.

Аз все още не бях в безсъзнание и чувах всяка негова дума. Той внезапно сложи ножа под носа ми.

— Сега иде най-главното — обясни зловещо той. — Досега си имал нос, с който подушваше къде има човек, чието щастие можеш да откраднеш. Чакай да отрежа и него.

— Милост! — извиках. — Господин Бизеке, имайте милост, разкайвам се.

— Разкайваш ли се? Толкова по-добре, тогава разкайвай се без нос...

Острият нож се заби в плътта ми, кръвта обля лицето ми и после загубих съзнание.

Когато се свестих, раните ми бяха превързани, ръцете и краката ми свободни, но все още се намирах на страшното място. Бизеке беше в работилницата си. Той стоеше до пъна и кълцаше месо, което смеси с друго, пригответи от него наденица, хвърли го в казана, под който гореше огън. След петнадесет минути извади сварената наденица и я сложи в едно блюдо, след което ми заповяда да стана. Аз бях много слаб и трябваше да ме подкрепи. Поведо ме през стълбите нагоре. След това ме въведе в стаята, съседна на тази, в която лежеше вързана Мария, като ме посъветва да бъда мирен, ако ми е мил животът. С блюдото, на което се намираше наденицата, отиде при съпругата си.

Макар и да усещах ужасни болки и мисълта за обезобразяването ми да ме правеше почти луд, безпокоеше ме съдбата на Мария. Станах и надникнах през ключалката, за да видя какво става в стаята. Отначало всичко бе тихо. Бизеке, без да показва признаци на гняв, отвърза жена си, която седна изнемощяла на един стол.

— Хайде да вечеряме — каза той, като отиде до близкия шкаф и извади разни неща от него. После сложи прясната наденица в чинията, която се намираше пред младата му жена.

Тя го погледна страхливо.

— Зная, че искаш да ме отровиш.

— Знаеш, че не съм лъжец и се заклевам, че в наденицата няма отрова.

— Не съм гладна — отговори тя, — гърлото ме боли. Благодарна съм ти, че си бил добър към мен, но никой не е отговорен пред чувствата си. Известно ти е, че го обичам. Остави ни тогава да напуснем тази къща и ти се заклевам, че не ще се явим вече пред прага ѝ. Ще се изселим в Америка.

— Ще се изселите — повтори той отсечено. — Ха, относно това ще говорим друг път, а сега да се нахраним още веднъж заедно и спокойно. Ето наденицата — яж!

Нещастната изяде половината от наденицата, като помисли, че това ще уталожи гнева му. Но тя не знаеше защо ястието ѝ се видя толкова отвратително. Отмести чинията си настрана:

— Моля ти се, не ме карай насила да ям! Бизеке стана, изглежда я сияещ от радост и викна:

— Ти изяде носа и ушите на любовника си. И ако не ми вярваш, ела и го погледни. Обезобразих го и сега няма да го обичаш вече.

Свирепият и безмилостен отмъстител отвори вратата, хвана ме за ръката и ме заведе при Мария, която вече не можеше да ме познае, не защото превръзките ми затуляха лицето, а защото беше полудяла.

Ужасът, отвращението и страхът бяха подействали върху ума ѝ, тя започна да пее, вдигна роклята си до колене като балерина и заигра в стаята. Но и тази страшна сцена не можеше да уталожи омразата на стария Бизеке.

— Махайте се! — извика той. — Вън от моята къща.

Едва успях да изведа Мария със себе си. Отведох я при мои познати и тогава отидох при лекаря, който превърза раните ми. На другия ден трябваше да Отведем Мария в лудницата, тъй като състоянието ѝ се беше влошило и тя искаше да се хвърли през прозореца. Аз живеях скрит и чаках да оздравеят раните ми. Така останах обезобразен за цял живот.

Но тая трагедия взе и трета жертва, която беше самият Бизеке. На сутринта след тая страшна нощ, го намериха обесен в спалнята му, а в студената си десница държеше фотография с лика на Мария. Наскоро се оказа, че няколко дни преди страшната случка Бизеке беше променил завещанието си. Целият имот бе завещал на благотворителни заведения.

Три месеца минаха, докато изписаха Мария от лудницата. Писа ми да отида и я взема. Но щом ме съгледа, припадна. Любовта ѝ към мен обаче не беше угаснала. Венчахме се и заминахме за Париж. Веднага след това започнах да крада. В кръговете на парижките престъпници скоро станах известна личност. Мария винаги се отнасяше добре с мен. Но и тя не беше вече тъй хубава, както преди.

Господин докторе, такава нощ, каквато преживяхме, човек никога не може да забрави.

Пет години след брака ни жена ми роди момиче, което кръстихме Ева. Съпругата ми умря при това раждане. Господин докторе, сега вече знаете къде съм загубил носа и ушите си. Позволете ми да си отида.

Мъртвешката глава стана и отиде до средата на стаята.

— Къде искате да отидете? — попита го лекарят. — Имате ли дом?

Слепият поклати отрицателно глава.

— Ще ви направя едно предложение — каза Триколет, който го съжаляваше. — Спете тая нощ тук на канапето, а утре ще се погрижа да ви приемат в някой приют за слепи.

Мъртвешката глава се засмя и направи отрицателен знак с ръка.

— Докторе, благодаря ви за добрината. По-добре би било да забиете нож в гърдите ми, отколкото да ме затворите в приют. Аз съм стар злодей и мястото ми е из парижките улици. По тях съм живял и на тях искам да умра. Вярвам, че в големия Париж има някой кът, в който ще мога да се сгуша и да очаквам смъртта си. Освен това н? се отчайвам, докато не съм загубил още ума си. И без очи мога да крада много по-добре, отколкото някой друг обикновен крадец. Нека в Париж да разправят за чудесата на Мъртвешката глава. Освен това имам да уреждам стара сметка с една жена, с оная, която ми отне зрението. Тя се крие от мене, но ще я намеря, защото съм решил да умра само в нейното приятно присъствие... Лека нощ, господин докторе, и ако искате да ми направите услуга, изведете ме на улицата.

Триколет го преведе по стълбите надолу, след което отключи вратата и необикновеният му посетител излезе навън.

Дори Триколет, чиито, приятели казваха, че в жилите му тече студена кръв, се трогна, като видя как слепият злодей изчезна в тъмнината на нощта.

7.

Оставихме капитан Драйфус в страшно положение. Ревността на губернатора беше причина Драйфус да бъде хвърлен във водния гроб, в който се намираше и съпругата на губернатора.

Когато Равелак блъсна нещастната губернаторша по заповед на мъжа ѝ в пропастта, тя падна в безсъзнание. Но капитан Драйфус я беше оставил на една издатина, приличаща на пейка, до която водата още не беше стигнала.

Помним, че нещастният капитан внезапно чу думите.

— Не се страхувай, аз съм при тебе!

Драйфус позна гласа на сляпата Йоланта. Той се огледа в тъмнината и съзря, че над затвора му блести фенерче.

— Йоланта, ти ли си? — запита той тихо.

— Да, аз съм, капитане. Идвам да ти помогна.

— Благодаря. Но внимавай да не паднеш в бездната. Намираш се точно на ръба.

— Не се грижи за мен — отговори Йоланта. — Тук в кулата нищо не може да ми се случи, тъй като ми е известен всеки кът.

— А защо не замина с дядо си?

— Защото предпочетох да остана тук, при теб, капитан Драйфус. Искам да ти бъда полезна.

— На сигурно място ли си? — запита капитанът. — Ужасно ще бъде, ако попаднеш в ръцете на Равелак.

— Кой е този Равелак?

— Това е истинското име на този, комуто е поверена съдбата ни. Познавам го още от Париж и за жалост не мога да кажа нищо добро за него. Йоланта, той убива жените, като ги целува.

Драйфус видя, как светлината горе потрепна.

— Йоланта, знаеш ли — прибави той, — че не бива да срещаш този изрод. Ще бъдеш загубена, ако този престъпник те срещне.

— Той не ще ме намери — отговори сляпата. — Крия се на такова място в кулата, което той никога не ще открие.

— А как ще уталожваш глада и жаждата си?

— Приятелю, не се грижи за това, лесна работа. Сега трябва да гледам да спася теб и нещастната жена от голямото зло. Драйфус, ще дойда при тебе?

— Как? — викна капитанът уплашен от намерението на Йоланта.
— Има ли път за тая бездна, по който можеш да дойдеш?

Вместо отговор Йоланта спусна една лека стълба.

— Това е копринена стълба — извика тя. — Аз я изработих и е толкова лека, че мога да я нося със себе си. Моля, дръпни долния край и закачи двете куки, които са поставени на края ѝ.

Драйфус изпълни молбата на Йоланта и обтегна с двете си ръце стълбата. Остана смаян, като видя с каква сигурност слизаше момичето по нея в бездната. След минута се намери при него. Малкият фенер, който държеше в ръката си, освети водния гроб и Драйфус за пръв път го видя в целия му ужасен вид. На дъното се намираха скелетите на ония, които са пъшкали тук преди него и са умрели от страданията си сред ужаса и водата. Йоланта, която беше слязла да му помогне, му се виждаше като свръхестествено същество.

— Къде е жената? — запита сляпата.

Драйфус я заведе при издатината, върху която лежеше безжизнената Милдред.

— В безсъзнание ли е? — попита Йоланта, като погали с ръка лицето ѝ.

— Да, ще ѝ бъде тежко, ако се свести и види в какво страшно положение се намира.

— Вземи я на ръце и ме последвай!

— Момиче, къде искаш да ме заведеш?

— За жалост, не към свободата. Но ще те изведе от този гроб.

Драйфус беше свикнал да слуша сляпото момиче и убеден, че от него може да очаква само добрини, се наведе и вдигна нещастната жена. Йоланта опипваше с ръце стените. Както се виждаше, тя търсеше определено място по тях. Внезапно натисна тайна ръчка и камъните изведнъж се разтвориха. Драйфус забеляза странна червеникава светлина. Отверстието беше достатъчно широко, за да премине един човек. Йоланта влезе първа през него. Сетне простря ръце и помогна на Драйфус да внесат Милдред. Капитанът се огледа учудено в пространството, в което се намираха. Това беше коралова пещера, в която не можеше да проникне морската вода. Тук не беше

толкова тъмно. Червеникавата светлина осветяваше пространството. Денем лъчите на слънцето проникваха през водата и ставаше още по-светло. Нощем, когато сребристата светлина на луната обагреше водата на морето, в това подводно пространство засилваше зелена фосфорна светлина. Помещението имаше и няколко скромни мебели.

— Йоланта, кажи ми, как си открила тази пещера, едно от чудесата на природата? Ако се съди по предметите, не сме първите осъдени на смърт, които са живели тук. Колко ли време, може да е изминало оттогава? Кой е този нещастник, който, е обитавал тая обител?

— Капитан Драйфус, на този въпрос мога да дам само един непълен отговор — каза Йоланта. — Той звучи като предание, което един пазач на кулата разказвал на друг, пък аз самата го чух от дядо Дакоста. Преди няколко века, когато са се заселили тук първите европейци, те били принудени да водят кървави борби с местните обитатели на тая земя, тъй като индианците от Южна Америка не им я отстъпили доброволно. Тогава тук са обитавали испанци. Там, където сега се издигат крепостта и град Каена, те основали колония. Земята им била много плодородна и всяко семе, което посявали, давало стократен плод. Но тъкмо когато настъпвала жътвата, дивите племена нападали колонизаторите и те трябвало да бъдат благодарни, ако спасявали поне живота си. Испанците съградили тая кула, която образувала крепостта им, и в която се криели, когато бивали нападнати. Когато открили кораловата пещера, тя им се видяла удобно убежище и съединили пещерата с кулата чрез тая врата и тръбата, през която да може да се пречиства въздухът. В преданието се говори, че предводителят на колонизаторите бил изпаднал испански граф, който имал красива дъщеря на име Мерседа. Един ден главатарят на дивите американци видял тая хубавица. Дивакът харесал момичето и го поискал от графа за съпруга, като му обещал, че в случай на съгласие, ще склучи вечен мир с колонистите. Графът отблъснал с възмущение това предложение. Обаче на останалите испанци тая жертва не се видяла толкова голяма. Алчността е характерна черта за испанците. Колонистите сметнали, че ще принудят графа да даде дъщеря си на индианския главатар и решили да я сгодят за него без съгласието на баща ѝ. На другия ден искали да отведат момичето в стана на диваците. Но през нощта графът се оттеглил с дъщеря си в кулата и се

затворил в тая пещера. Той имал запаси за цяла година и сам се защищавал, както против диваците, така и против сънародниците си. И тъй като никаква лодка не е могла да стигне до кулата, без да бъде разбита от камъните, които хвърлял графът отгоре ѝ, той успял да се задържи в нея дълго време. Диваците вярвали, че белите колонисти са се споразумели с графа и се подиграли с тях, като в действителност не искат да им предадат красивата дъщеря на графа. Един ден нападнали колонията и убили всички — жени, мъже и деца. Само няколко, които успели да избягат, останали живи. След много години, когато европейците посетили пак тая страна, снабдени вече с огнестрелни оръжия, пропъдили диваците в горите. В тая пещера намерили труповете на графа и дъщеря му, които останали непокътнати. И двамата умрели от глад. Оттогава насам тая сграда в морето се нарича Кулата на глада. Тайната пещера била забравена от всички. Само дядо ми и аз я знаем. Затова бъди спокоен, аз ще те снабдявам с храна и напитки.

— О! Йоланта, как да ти благодаря! — възкликна Драйфус и стисна ръката на момичето.

То отдръпна ръката си и лицето му се изчерви като коралите, които я обкръжаваха.

— Остави ме — помоли го тихо тя, — не ме измъчвай и не говори никога за благодарност. Каквото правя за теб, го правя, защото сърцето ми ме кара.

Милдред се размърда, момичето чу шума и прошепна:

— Тихо, другарката ми по съдба се събужда. Да отидем при нея.

Драйфус и Йоланта се приближиха до леглото, върху което се беше изправила съпругата на губернатора. Както се виждаше, тя не можеше да си обясни къде се намира. Внезапно извика и пак легна. Страшната треска, която се беше появила вследствие на разстроените ѝ нерви, се усили. Йоланта поклати глава загрижено:

— С храна мога да ви снабдявам, но не и с лекарства. Нека Бог бъде милостив към тая нещастна жена, за да не стане кораловата пещера неин гроб. За сега сбогом, капитан Драйфус, утре пак ще ме видиш.

Йоланта удържа на думата си. Тя се появяваше всеки ден през цялата седмица и донасяше на пленниците хляб, печено месо или плодове. Но отказваше да каже на капитана как и откъде ги взема.

Освен това беше много добре, че сляпата наглеждаше двамата, тъй като Равелак не се грижеше за поверените му пленници. Той ежедневно спущаше в бездната с въже един кош, в който се намираха два малки хляба и една стомна с вода. Наистина, с това човек не можеше да се нахрани, но и нямаше да умре от глад.

Драйфус знаеше по кое време Равелак идваше да спуска коша и отиваше да приема храната. При това злодеят винаги псуваше капитана и неприкрито се надяваше на другия ден да не го намери жив.

Равелак обикновено си отиваше бързо, тъй като се ужасяваше, от мисълта, че може да падне във влажната преизподня. Не му беше приятно в старата кула. В нея се сблъскваше с много неудобства, тъй като беше свикнал да води весел живот, да гуляе с приятелите си и да се хвали със своите подвизи. Губернаторът Грефин може би още си въобразяваше, че той трябва да му е благодарен за тая служба, но се лъжеше. Животът в кулата беше кучешки, понеже никога не виждаше жив човек. Само морските вълни правеха компания на злодея. Все пак всичко това нямаше да бъде толкова непоносимо, ако в Кулата на глада не съществуваше нещо друго, от което злодеят се плашеше най-много. Това именно караше новия пазител на кулата да поиска уволнението си от губернатора, щом му се отдадеше удобен случай.

Равелак се качваше внимателно по стълбите и се озърташе на всяка крачка, като че ли се страхуваше да не го настигне някой. Нямаше съмнение, че подлата душа на смелия парижки злодей се измъчваше от непреодолим страх. Той не се страхуваше от хората. С тях веднага би повел борба на живот и смърт, тъй като се уповаваше на силните си и здрави ръце, а и на опитността си. Но кой би се решил да предприема борба с невидими твари, с духове, които се явяват във всякакъв вид и понасят поражения, без да могат да се видят и хванат.

Равелак беше убеден, че кулата е обитавана от духове. В началото още не беше събрал достатъчно доказателства за съществуването им, пък и злодеят не беше толкова суеверен. Но това, което му се случи през последните осем дни в кулата, би накарало всеки разумен човек да повярва в привидения.

Духовете вече започнаха да се явяват. От радост, че капитан Драйфус е предаден в ръцете му, Равелак изпи няколко шишета вино, след което пиян се тръшна облечен на кревата. Внезапно му се стори

като че ли бяла сянка се появи до него и опипа с ръка лицето му. После тя излезе неусетно от стаята му.

От една страна пианството му, а от друга страна — страхът, не му позволиха да преследва бялото привидение. Равелак не знаеше какво бе виното, което му беше изпратил губернаторът на Каена. По вкус то беше превъзходно, но щом изпи половин шише, главата му натежа. Той се чувстваше уморен и когато задремеше на леглото или на някой стол, бялото привидение се явяваше и правеше разни пакости като с особена охота бъркаше в шкафа, в който той пазеше храната. Всеки път то вземаше нещо от там, което Равелак забелязваше веднага, щом се събудеше от дрямката си. Привидението му вземаше ту хляба, ту печеното месо или варените яйца, а понякога и цигарите. От ден на ден работата ставаше все по-неприятна за Равелак. Той започна да се съмнява във всичко и претърси цялата кула от платформата до зимника, но напразно. Не откри никаква човешка следа.

След няколко дни Равелак направи страшно откритие. Той беше взел две шишета вино с намерение да ги изпие, преди да си легне. Но когато ги разгледа внимателно, забеляза, че запушалките им не са в ред. Те бяха отворени и после отново затиснати в гърлата на шишетата, но не както ги запушваше машината на губернатора. В ума му се роди страшна мисъл. Дали това не бе някакво приспивателно средство? Той размисли и реши да открие тайната. Не вкуси нито капка вино, но когато наближи единадесет часа, се облегна на леглото и се престори на заспал. Злодеят не трябваше да чака дълго. Точно в единадесет часа вратата се отвори и на прага се яви бялото видение. През полузатворените си очи Равелак видя, че видението е младо, красиво момиче. В гърдите на злодея отново се породиха предишната му страст и той едва се въздържа. Равелак наблюдаваше видението докато то се отправи към шкафа и го отвори. Извади копринена кесия от джоба си и я напълни с хляб и печена риба, която беше си приготвил за закуска. След това затвори вратата и тръгна обратно. Щом премина през прага, червенокосият скочи. Той събу ботушите си и тръгна след сянката. Всичко му бе станало ясно, но искаше да се убеди, че съмненията му са основателни. Момичето не можеше да бъде никой друг освен Йоланта, сляпата внучка на неговия предшественик. Той си спомни, че когато арестуваха Дакоста, никъде не намериха момичето. Очевидно, то се беше скрило в кулата и въпреки грижливия обиск не беше го

открил. Но сляпата не можеше да изяжда толкова храна. Тя навярно я вземаше за пленниците, които се намираха във водния гроб.

Сляпата заслиза уверено по стълбите. Йоланта беше стигнала вратата, която водеше към водния трап. Тя не предчувстваше опасността, в която се намираше. Наведе се, извади голям ключ и я отключи. В минутата, когато стъпи на първото стъпало, две силни ръце обгърнаха снагата ѝ. Тя бе вдигната, и в следната минута се намираше при вратата на кулата. Едно тежко тяло лежеше върху нейното, а ръцете ѝ бяха стиснати в железни клещи. Несчастното момиче не виждаше кой е нападателят ѝ, но въпреки това го позна.

8.

Йоланта знаеше, че е попаднала в ръцете на оня злодей, за когото Драйфус ѝ беше разказал, че целувал жени и ги убивал. Нещастното момиче дочу грозен смях.

— Красавице, сега си моя. Ще те прегърна и целувам, докато те удуша.

Отвратителните му устни се впиха така силно в нейните, че тя почувства как се задушавя. Сляпата се помъчи да се отърве от прегръдките на убиеца и успя. Злодеят побесня от това, че една слаба жена му се противопоставя. Той разкъса дрехите на момичето и се опита с треперещи ръце да го притисне към лицето си. Вече не беше човек, а животно, което искаше да задоволи само страстта си. Йоланта разбра, че няколко минути я делят от момента, когато ще бъде обезчестена. Тя извика за помощ, но виковете ѝ прозвучаха страшно в пустата, самотна кула.

; — Драйфус, капитан Драйфус, помощ... Боже всевишни, загубена съм. Намирам се в ръцете на убиеца от Париж!

— Йоланта, Боже мой, Йоланта — отговори отдалече капитанът, — убиват те, а аз не мога да те спася. Йоланта, Йоланта!

Сега сляпата нададе продължителен вик.

— Милост, Равелак, милост!

— Ах, ти ме познаваш? Тогава непременно ще умреш.

До капитан Драйфус, който от вълнение беше почти полудял, достигна глухо стенание. Навярно горе се бе случило нещо страшно.

Внезапно звънецът иззвъня. Пред вратата на кулата се дочуха гласове и в следващата минута екна вик:

— Отворете! Губернаторът иска да влезе.

Равелак скочи и се огледа смутен. Изглежда, не знаеше какво да прави. Злодеят погледна още веднъж красивото, сляпо момиче, което лежеше в краката му. После отиде до вратата и я отвори.

Губернаторът, придружен от няколко войници, влезе. Равелак се поклони и каза:

— Господин губернатор, тук всичко е наред. Пленниците се намират във водния гроб. Няма съмнение, че вие дойдохте да се уверите, че заповедите ви са били точно изпълнявани.

Грефин погледна хладнокръвно червенокосия изрод.

— Добре — каза той. — Сега ще узнаете и защо съм дошъл. Господине, как ви беше името. Злодеят трепна и остана смаян.

— Как се казвам ли? — продума той. — Господин губернаторе, вярвам, че сте забравили името ми. Аз се казвам... аз се казвам Жак и съм покорният ви слуга.

— Казахте ми, че името ви било Жак — викна Грефин ядосано. — Но в действителност се казвате съвсем другояче. Вие сте убиецът Равелак!

От гърдите на злодея се изтръгна страшен вик. Той трябваше да се опре на стената, за да не падне от възмущение.

— Вие сте злодей, когото търсят отдавна — продължи Грефин. — В Париж сте били осъден на смърт, но в последната минута сте успели да избягате. Сега присъдата ви ще бъде изпълнена. Оковете го!

Равелак изведнъж скочи и се спусна с неописуема бързина към стълбите нагоре. Намерението му беше да стигне на платформата и да се хвърли в морето. Макар че и тук го очакваше смъртта, поне имаше някаква надежда с плуване да стигне брега. Той бягаше като луд по стълбите, стигна до вратата, която за негово щастие беше отворена. Простря ръце, но внезапно духна силен вятър и тя се затвори. Равелак удари главата си в желязната врата, извика силно и припадна. В следната минута войниците се хвърлиха върху него и го оковаха.

— Така, подлец — изръмжа Грефин. — Щом тръгне следващият параход, ще се върнеш в Париж. Ти ме измами, но телеграмата, която пристигна от Франция, ми отвори очите.

— Губернатор Грефин, не се радвайте толкова рано — промълви злодейт. — Аз ви служих вярно и телеграмата, която получихте от Париж, ви помогна, за да ми дадете награда за вярната служба.

— Мълчи, куче!

— Сега ще мълча — отговори Равелак. — Но когато стигна в Париж и се изправя пред господа съдиите, тогава ще им разкажа целия ваш живот. Нека всеки узнае, че вие властвате във Френска Гвиана като паша и не напразно ви наричат кръвожадното куче на Каена.

Губернаторът прехапа устни. Заканите на Равелак го бяха стреснали. Но той все пак заповяда на войниците да отведат злодея. Равелак беше хвърлен в лодката.

За пазач на кулата губернаторът остави един стар подофицер.

Грефин вече се качваше в лодката, когато друга лодка, на която беше вдигнато правителственото знаме, се приближи към кулата. Грефин съгледа, че в нея се намира един чиновник от канцеларията му, който размахваше жълта хартия в ръцете си. Когато пристигнаха, чиновникът, след като поздрави чинно началника си, му предаде телеграма.

— Пристигнала е от Вашингтон — докладва той — и съдържа една заповед от Париж за Ваше превъзходителство.

Грефин се оттегли малко навътре в старата сграда, отвори телеграмата, прочете я и побледня.

— Страшно — промълви той. — Човекът, когото мразя силно, се изплъзва от моята власт.

Телеграмата имаше следното съдържание: „До Генерал-губернатора на Френска Гвиана Вие ставате отговорен за живота и сигурността на пленника, разжалвания капитан Драйфус. За сега той ще остане на Дяволския остров, но трябва да го пазите от всякакви неприятности. Имаме повод да се съмняваме във виновността му. Подробности писмено. Телеграмата да се унищожи!

Феликс Фор, представител на френската република.“

Грефин тропна с крак и смачка телеграмата. После повика неколцина от войниците и им заповяда да извадят двамата пленници от водния гроб. Капитанът и жената да бъдат качени също на лодката. В бездната бяха спуснати въжета и войниците извикаха на нещастниците да се завържат с тях, за да ги извадят. Губернаторът стоеше близо до страшната бездна, когато извадиха Драйфус, но не го погледна. Капитанът се обърна към него и му каза:

— Губернаторе, изтеглете жена си. Нещастницата е полудяла в затвора, в който я хвърлихте. Страхувам се, че ще се самоубие.

Грефин дори не се обърна, а даде знак да пуснат, и другото въже. През това време вързаха ръцете на Драйфус.

Губернаторът гледаше към дъното на страшната дупка. Той видя, как тъмният предмет, който изтегляха войниците; се приближаваше все повече и повече.

— Струва ми се, че на въжето е вързан пън, а не човек — прошепна един войник на другаря си.

— Какво те е грижа — отговори другият, — ние сме длъжни само да служим и да мълчим.

Тялото на Милдред беше стигнало до платформата, но беше вдървено. Нещастната, вместо да върже тялото си, бе прехвърлила примката през главата си и се бе обесила. Светлината на факлите осветяваше трупа на мъртвата.

Наоколо настъпи гробна тишина. После Грефин каза хладнокръвно:

— Тя е мъртва, сама се е осъдила.

Тъмна нощ, каквато рядко се среща толкова близо до екватора, забулваше бялата кула. На небето не блестеше нито една звезда, а морските вълни се търкаляха като дебнещи зверове. През стълбата, която водеше към платформата, мина една бяла сянка и всеки, който би я срещнал, щеше да помисли, че вижда пред себе си призрак. Това беше Йоланта, която се изкачваше по стълбите и от време на време се облягаше на стената, като въздишаше тежко. Момичето беше стигнало до вратата на платформата, отвори я и излезе. Силният вятър се втурна в дрехите и разплетената ѝ коса. Сляпата отиде до оградата и се хвана за нея. След това вдигна глава към небето и прошепна:

— Усещам, че е нощ, бурна нощ. Луната не ме облива със сребристата си светлина, а звездите са се скрили от силния вятър! В такава страшна нощ човек е добре да се прости със света!

След това тя се наведе над оградата към страшните вълни.

— Там долу се намира морето — прошепна русото момиче. — Хората казват, че то е страшно и се страхуват от него, защото поглъща всичко, каквото му попадне. Но всичко това не е истина. Морето дава на уморените покой на безкрайното си дъно. О, море, Йоланта те обича. Не си ли било мой другар още от детството? Ти пееше песни на сляпото момиче, ти му разказваше басни, ти го научи да познава бурята, която бушува в човешкото сърце. Ти и сега не ще изоставиш приятелката си и ще я приемеш в обятията си, макар че е обезчестена и покрита с позор. Ах, подлец! Похитител на девствеността ми! О, как се срамувам! Да, чувствам, че за мене няма друго спасение освен смъртта.

Закри с ръце лицето си и заплака горчиво. После протегна ръце, като млада невеста, която посреща жениха:

— Сбогом, Алфред Драйфус, обични мой! Ти си пленил сърцето ми и макар че никога не можах да ти принадлежа, все пак щях да бъда щастлива, ако можех да остана при тебе девствена и чиста. Но един изверг, когото адът е изпратил на земята ме обезчести...

Йоланта наведе глава, замисли се, след което запя тъжна песен.

— Стига, стига — извика тя внезапно. — Защо да сънувам щастието си, когато то е вече разрушено...

Тя падна на колене и започна да се моли. После бавно стана, вече съвсем спокойна. Качи се на оградата и седна върху нея.

— Чудно — прошепна тя, — струва ми се, че виждам света с всичките му прелести и небето с всички светещи по него звезди. Море! Защо не простреш пенливите си ръце към мен? Аз ида, да, ида. Сляпата Йоланта ще се сгоди за тебе, горд океан!

Прелестното момиче се хвърли и дрехите му се развяха като криле на ангел, а високите и пенливи вълни го погълнаха гостоприемно.

Сляпата Йоланта бе чиста както преди. Тя намери покой на морското дъно.

9.

Всички свещи във великолепната къща на нотариуса Натузиус бяха запалени, лакеите — облечени в празничните си униформи, а в големия салон беше сложена трапеза.

Натузиус и дъщеря му Лучия се разхождаха в приемната зала. Дъщерята беше облечена в бели копринени дрехи. В очите ѝ светеше радостта на невеста, която се намира близо до щастието си. На другия ден щеше да се състои тържественото бракосъчетание. При това тя принадлежеше на мъжа, когото обичаше повече от живота си. Щеше да се нарича госпожа Пикар.

Натузиус беше поканил на тържеството малко, но отбрано общество. Гостите трябваше да пристигнат всяка минута, нотариусът беше още сам с дъщеря си. Той я прегърна нежно:

— Драга Лучия, ти си избрала храбър мъж и ще бъдеш щастлива. Полковник Пикар е с благороден характер, което е доказал с борбата си за възстановяване на честта на нещастния капитан Драйфус и за разобличаване на долните дела, извършени от майор Естерхази. Нали, Лучия, ти не се съмняваш, че полковник Пикар ще постигне целта си?

— Не, татко, не се съмнявам — Отговори младата невеста. — Каквото предприеме Пикар, винаги го свършва, но...

Лучия внезапно спря на половин дума и като въздъхна тежко, сложи ръка върху гърдите си.

— Дете мое, какво ти е? — загрижи се Натузиус. — Забелязвам, че някакъв страх се таи в душата ти. Кажи ми всичко, което те вълнува. Лучия, какво ти е?

— Татко — трепна гласът на момичето, — страхувам се за Пикар.

— За него ли се страхуваш?

— Да, татко, мисля, че го грози опасност.

— От къде, дете мое?

— Неприятелите му ще Хе опитат да го отстранят.

— За Естерхази ли говориш? Той не може да бъде опасен за Пикар. Не забравяй, че Пикар му е началник, а освен това годеникът ти

е събрал доста доказателства против черния майор и ако пожелае, още днес може да го опропасти.

— Тогава по-добре да го стори днес, отколкото утре — промълви Лучия. — Змията е безопасна само тогава, когато е със смазана глава.

— Дете мое — опита се да успокои Натузиус развълнуваната си дъщеря, — не е ли по-добре Пикар да нанесе решителния удар на Естерхази след венчаването си?

Лучия поклати глава.

— От днес до утре има доста време, което ще бъде използвано от неговите неприятели.

Натузиус вдигна рамене и неволно изрече:

— Ти говориш винаги за противници, но Естерхази няма съмишленици и е сам!

— Лъжеш се, татко — възкликна Лучия. — Разкритията, които готви Пикар, не само ще опропаستят граф Естерхази, но ще изобличат целия Генерален щаб, който при осъждането на Драйфус е постъпил лекомислено, а може би и умишлено.

— Какво следва от това?

— Това, че офицерите от Генералния щаб ще го преследват и предчувствам, че оръжието, с което ще го наранят смъртоносно, вече е насочено. Разбира се, това е само така казано — продължи момичето, — те няма да го убият от засада. Но има други, много по-опасни оръжия и, страхувам се, ще ги употребят против човека, когото обичам повече от живота си.

Лучия млъкна и избърса с кърпичката насълзените си очи. Нотариусът също се замисли. В душата му се надигна страшно предчувствие, но не искаше още да ѝ го каже.

— Пикар е хитър, той знае как да посрещне опасността. А ти, дете мое, изхвърли тия лоши мисли от главата си. Имам да ти съобща нещо, което ще те зарадва.

Лучия погледна въпросително баща си.

— Тая вечер в къщата си ще поздравим гост, който рядко идва у нас.

— Кой е този гост?

— Един мъж, който много години е странил от мен, но въпреки това аз го почитам и обичам. Не можеш ли да се досетиш за името му?

— Да, татко, това е кръстникът ми?

— Да, това е Емил Зола!

— Значи, той ще дойде. Много ме радва. Младото момиче засия от радост. Натузиус приседна заедно с нея на канапето.

— Дете мое — продължи той, — можеш да бъдеш горда, че Емил Зола е твой кръстник. Името на този човек е известно в целия свят. Той е гений на перото и с него е спечелил по-големи победи, отколкото маршал със сабята си. Едно време той не беше прочут писател, живееше в една малка стаичка и се препитаваше от малките си статийки, които съчиняваше. Тогава аз бях още неизвестен адвокат. Никой не искаше да ми повери някакво дело. Зола и аз се срещнахме в една гостилница, където се хранехме. Веднъж забелязах, че той е много загрижен и го попитах коя е причината за това. Не след дълго я узнах. Беше съчинил голям роман, върху който е работил четири месеца денем и нощем. Младият Зола беше положил много труд, за този роман, тъй като един издател му го бе поръчал и щял да му плати три хиляди франка за него. Три хиляди франка! Това бяха много пари за един писател, който постоянно гладува. С тая сума можеше да осъществи много от своите желания. Можеше да се венчае за любимата си, да уреди дома си и да започне нормален семеен живот! Да, това искаше той тогава. Беше студена зима, каквато рядко настъпва във Франция. Зола писал романа си в студена стая, тъй като не е имал достатъчно пари да си купи дърва или въглища. Съобщи ми също така, че обядът бил единствената му топла храна, която изяждал за двадесет и четири часа. Закуската и вечерята му се състояли от парче хляб и чаша вода. Сега романът му бил завършен. Ръкописът, преписан на чисто, най-после бил у издателя. По пътя Зола си мислел, че трите хиляди франка лежат вече приготвени на масата. Но хитрият книгоиздател му казал, че трябва да прочете романа преди да му даде тая сума, тъй като искал да знае какво купува. Казал на Зола да дойде след четиридесет дни. Когато чул това, сълзи бликнали от очите на младия писател, но той изтърпял болката и си отишъл. Четиридесет дни чакане значеше за Зола да умре от глад и студ. Но въпреки това се съгласил с книжаря, защото сам признавал, че човек трябва да види какво купува, а що се касаело до романа му, той бил сигурен в работата си. Зола събрал всичките си сили и умения и описал вярно и истински развратния живот в Париж. Гостилничарят забелязал, че сега Зола идвал през ден. Добрият човек го повикал настрана и му казал, че не

било нужно да плаща храната си веднага, понеже бил стар клиент и имал доверие в него. Зола стиснал десницата на добрия човек и приел предложението му. Веднъж той дойде развълнуван в гостилницата, очите му се бяха зачервили, а ръцете му трепереха. След четиридесет дни книжарят казал на Зола, че романът му нямал никаква стойност и не искал да го купи, защото се страхувал, че читателите не ще го одобрят.

— Загубен съм — завърши тогава Зола разказа си. — Този човек ме съсипа, тъй като ще минат още четири месеца, докато завърша нещо друго. През това време ще загина, защото нямам нито грош в джоба си. Освен това не мога да се явя пред очите на годеницата си, понеже съм ѝ говорил премного за успеха си. Не ми остава нищо друго освен да се хвърля в Сена!

— Още не всичко е загубено — възпрях го аз. — Кажете ми, имате ли договор с книжаря?

— Не притежавам никакъв документ.

— Но имаше ли свидетели, когато говорихте и се пазарихте с него?

— Да, двама счетоводители и един млад художник, който щеше да илюстрира романа. Но защо ме питате? Да не сте намислили...

— Ще заведа дело против човека, който ви е причинил такива неприятности — реших аз тутакси, — и ще го принудя да ви плати не само трите хиляди франка, но и да издаде, колкото е възможно по-скоро романа ви. Да, това ще го сторя още днес и то с ваше съгласие.

Натузиус замълча за минута, сякаш потопен в спомена. После продължи:

— И така стана. Това беше първото ми дело, което моят приятел Зола спечели блестящо. След три седмици той занесе парите вкъщи, а романът излезе от печат. Книгата се търсеше много и в течение на няколко месеца излязоха четири издания. Романът се казваше „Убиецът“ и за него ще говорят много и след смъртта на автора му. Това съчинение е причина да се прочуе навсякъде името на нашия млад писател и да стане известен човек.

Нотариусът погали замислено дъщеря си. От очите на Лучия бликнаха сълзи.

— О, татко — каза тя, — понякога едно малко събитие става причина да се промени съдбата на човека.

Ако Зола не бе се срещнал с теб, той нямаше да действа по съдебен ред и би останал сиромас.

— Възможно е — кимна Натузиус, — но чрез това дело и аз станах известен и от всички страни запорииждаха клиенти.

— Доброто дело се отплаща — прошепна Лучия. Челото на нотариуса се набръчка.

— От което пък следва, че и всяко зло дело се връща — въздъхна тежко той.

Лучия не знаеше коя бе причината за лошото настроение на баща ѝ. Тя и не допускаше, че преди да забогатее, Натузиус е бил толкова алчен за пари, че е вършил понякога измами и други нередни неща само и само да увеличи богатството си.

— Зола не ти ли беше благодарен? — попита Лучия, за да успокои баща си и да го отклони от тягостните мисли.

— Той има благороден характер и неблагодарността е изключена при него. Станахме добри приятели и останахме такива, докато се оженихме. Когато ти се роди, той сам ме помоли да ти стане кръстник. Но после — продължи някак отпаднало нотариусът — настъпи времето, когато нашите идеи започнаха да се различават. Писателят не можеше да прости на адвоката, че беше алчен за пари и затова когато се срещаме на улицата, се поздравявахме хладно.

— Но кръстникът винаги е бил добър към мен — каза Лучия. — Той никога не е забравял рождения ми ден и благодарение на него днес притежавам такава библиотека...

В близката стая се чу шум от стъпки.

— Пикар иде — скочи развълнувана Лучия. После се отправи към вратата да посрещне годеника си.

— Лучия, обична ми Лучия — спря се възхитен той, — скоро ще ми принадлежиш и тогава никога не ще се разделяме...

Те се прегърнаха и Пикар я целуна по челото. После се отправи към Натузиус и му стисна ръката.

— Нося ви приятна вест — осведоми ги той. — Почти съм сигурен, че утре по това време Естерхази ще бъде арестуван.

— Арестуван!? — извикаха Натузиус и дъщеря му едновременно.

Полковникът кимна утвърдително и се приближи до тях.

— Вие знаете — прошепна той на двамата, — че нещастният капитан Драйфус беше осъден благодарение на малка скъсана бележка, която намерили в кошчето за хартии на германското консулство и която, съединена отново, образуваше наименования на разни дела, които бяха откраднати от Генералния щаб. Попитаха тогава, дали тъй нареченото бордеро е написано от капитан Драйфус, т.е. дали е негов почеркът. Двама от тях потвърдиха, но двама отрекоха, а единият не се произнесе. Единият от двамата, които вярваха, че са познали почерка на Драйфус, беше Бертолон, който е доста виден човек. В този случай той постъпи безсъвестно и каза тъкмо това, което желяхха офицерите от Генералния щаб, понеже завиждаха на Драйфус за голямото му богатство! Но аз, който никога не съм вярвал във вината му, дадох бележката на дванадесет експерти и всеки от тях потвърди, че капитан Драйфус не е написал предателската бележка. Това можел да познае всеки неопитен човек, а почеркът от разписката е бил на Естерхази.

Натузиус и Лучия не можаха да продумат от радост.

— Нали веднага си съобщил този резултат където е нужно? — попита Лучия. — Защото страшно и ужасно би било, ако капитан Драйфус остане и минута повече на Дяволския остров.

— А още по-ужасно би било — каза Натузиус, — ако след това откритие подлецът Естерхази остане дори още час свободен.

— Сам реших — каза Пикар — да предприема вдругиден нужните мерки за всичко това, защото утре ни е сватбата.

— С кого си говорил?

— С военния министър, а освен това и с генералите Пелийо и Боадефр, които се намираха при него.

— А те решиха ли да арестуват Естерхази? — напрегна се Натузиус!

— Решението отложиха за тайната конференция, но ме похвалиха за старанията и ми казаха, че съм заслужил да бъде повишен в чин. С това присъдата на Естерхази е произнесена.

Лучия поклати глава с безпокойство:

— Бих искала всичко вече да е свършило. Да не си се изложил пред началниците си...

— Бъди спокойна — отговори Пикар. — Сигурен съм в работата си. Във Франция правдата все още съществува.

10.

В същата минута се отвори вратата на големия салон и гостите влязоха. По-късно се появи и Емил Зола. Той целуна Лучия по челото, стисна десницата на Пикар, който му бе представен от момичето. Пред Натузиус той се поклони хладно и отиде към другите гости.

— Малката ми Лучия, ти си направила добър избор — каза Зола на младата невеста, като погледна Пикар в очите, — защото всичко, каквото до днес съм чул за господин полковника, му прави само чест.

Пикар се поклони.

— Господин Зола, вие сте много добър към мен — промълви той — и съм щастлив, че чух тия думи от устата на един човек, с когото Франция може да се гордее.

— Господин полковник, вие сте храбър мъж — продължи знаменитият писател. — Научих, че се борите за невинно осъдения капитан Драйфус и че сте имали намерение да заведете дело против истинския предател на отечеството. Това е благородно от ваша страна и много ме радва, че ми се отдаде случай да ви кажа, че съм ваш съмишленик!

Пикар се стресна.

— Възможно ли е? — прошепна той. — Възможно ли е да сте убеден в невинността на капитан Драйфус?

— Тихо! — каза Зола. — Още не е дошло времето да се признае открито. Да кажа сега всичко, каквото зная, това би значело да попреча на добрия резултат на делото ни.

— О, ние ще победим — възкликна Пикар. — Истината винаги тържествува и ще дойде ден, когато във Франция ще осъзнаят, че напразно са мъчили нещастния капитан. Господин Зола, този ден не е далече!

— О, той е още много далече — отговори писателят смутен. — Зная, че вие мислите, че вдругиден ще постигнете голяма промяна по въпроса на Драйфус. Но, приятелю, лъжете се. Победата не е лесна и този път неприятелите ще тържествуват.

Докато Зола прошепна тия думи на Пикар, Лучия бе отишла да поздрави другите гости. Пикар пребледня. Обърна глава да види годеницата си и отново се обърна към Зола.

— Господине — помоли Пикар, — не казвайте нищо, което би могло да угрижи годеницата ми. Не искам да я виждам печална пред венчаването ни.

— Ще мълча — обеща Зола.

Двамата си стиснаха десниците като стари приятели. Гостите се отпавиха към трапезата. Пикар взе годеницата си под ръка и я заведе до масата.

Зола седеше до Лучия и след като закусиха, той стана и произнесе наздравица в чест на младата двойка. Чашите зазвъняха. Натузиус се приближи до стола, на който седеше Зола. Ръката, в която държеше чашата, трепереше. Той побутна писателя по рамото. Зола се обърна и се учуди, като видя нотариуса. После стана и отиде с него до близкия прозорец.

— Господин Натузиус, виждам, че желаете да говорите с мен — каза Зола спокойно.

— Емил Зола; едно време се приветствахме на „ти“!

— отбеляза Натузиус, като сложи чашата на прозореца.

— Господин Натузиус, времената са се променили. Разбира се, аз съм останал този, който бях и по-рано, но вие много сте се променил.

— Само в искреното си приятелство към теб, Емил, не съм се променил.

— Господин Натузиус, не мога да повярвам. Ако чувствахте искрено приятелство към мене, не щяхте да промените възгледите си за живота, което ни раздели завинаги.

— А в какво ме укорявате? Може би не можете да ми простите, задето съм бил добър търговец и съм събрал няколко милиона франка?

— Господин Натузиус, лъжете се. В това не ви обвинявам. Всеки човек се стреми към богатство, защото парите са сила и могъщество, а кой не иска да бъде могъщ? Но на никого не е позволено да обира ближните си и да минава през труповете им, за да запази собствените си интереси.

— И аз така ли съм постъпвал? — отрони нотариусът, без да погледне бившия си приятел.

— Господин нотариус, като ме попитахте, трябва честно да ви отговоря. Да, вие сте се възползвали от информацията си, за да съсипете стотици хора. Станахте причина те да обеднеят и милионите ви са пропити с горчиви сълзи. Вие станяхте причина да прокълнат името ви. Но нека това проклятие не се осъществи, тъй като Лучия е добро дете.

— Емил Зола, ти ли ми казваш това? — задиша развълнувано Натузиус. — Ти, комуто едно време спасих живота и положих основата на днешното ти добро състояние?

— Не отричам, че това е истина — отговори Зола. — Тогава вие ми направихте неоценима услуга и благодарността ми е доказана чрез това, че днес се намирам в къщата ви. Никога не исках да пристъпя вашия праг, но споменът за ония часове, в които се ангажирахте толкова, ме накара да не причиня скръб на Лучия. Така наруших решението си.

— Емил, благодаря ти — проговори Натузиус трогнат и подаде ръка на Зола, който не я пое.

— Не смея да хвана ръката ти — каза той и по чертите на лицето му личеше страшната борба, която бе обзела душата му. — Дори да ти простя и да забравя всичко, споменаването наедно престъпно дело, което си сторил, ни разделя завинаги?

— Какво, какво искаш да кажеш?

Зола погледна мрачно бившия си приятел.

— Да ти кажа ли името на онзи човек? — попита той.

— Кажи ми го! — отговори нотариусът.

— Добре, ти сам настояваш.

След това се наведе към ухото му и прошепна:

— Легуве!

Нотариусът се олюля и трепна. Той се удари в близкостоящата маса и я събори. Гостите разговаряха доста силно и не чува шума, който произведе масата при падането си. Внезапно всичко утихна и нотариусът бързо се обърна. Защо бяха млъкнали всички, защо не продължаваше веселието? Защо не звъняха вече чашите и защо госпожите гледаха учудени към вратата? Защо Пикар скочи от стола си и хвърли гневен поглед към вратата? Защо побледня Лучия, а Зола гледаше смутен, като човек, чието предчувствие се е сбъднало?

Отговорът на всички тия въпроси бе явяването на едно неочаквано лице — офицерът, който влезе в салона. Той беше облечен с парадна униформа и от джоба му се подаваше запечатано писмо. Този офицер, който носеше фуражката си в ръка, беше майор Пати дьо Клам.

Майорът, привидно радостен, се приближи до масата, поздрави Пикар и се поклони пред годеницата му, а те отвърнаха хладно на поздрава му.

— Моля, извинявайте — каза майор Пати дьо Клам, — че влязох неканен в тази къща, и особено вие, госпожице — обърна се той към Лучия. — Ще ми простите, че трябва да отделя господин Пикар за няколко минути. Службата е причина за некоректната ми постъпка, но уверявам ви, че известието, което трябваше да предам на бъдещия ви съпруг, всъщност е едно отличие. Господин полковник, моля, елате за момент!

— Идвам! — отговори Пикар, като стисна под масата ръката на Лучия и влезе с майора в съседната стая, където беше библиотеката на нотариуса.

Пикар покани майора да седне.

— Господин майор, някаква заповед ли ми носите?

— Да, господин полковник. Ето я!

Пати дьо Клам извади писмото от джоба си и го подаде на полковника. Той искаше да го отвори, но внезапно се обърна и каза:

— Господин майор, не се съмнявам, че съдържанието на това писмо ви е известно.

— Разбира се, господин полковник.

— Тогава, моля ви, кажете ми, дали още днес трябва да зная съдържанието на тая заповед? Вие знаете, че утре е сватбеният ми ден и затова вярвам, че желанието ми да узная приятната вест е съвсем естествено.

— Господин полковник, моля, отворете писмото. Съдържанието му е едно отличие, за което ви честитят.

Пикар разкъса плика и разгъна писмото. При това той забеляза злокобната усмивка, която заигра около устните на майора. Тази усмивка издаваше подла душа, която се радва, че е възтържествувала. Полковникът пребледня, щом отвори писмото.

— Нали такова известие трябва да зарадва всеки офицер? Докато ние се занимаваме с отегчителни канцеларски работи в Генералния щаб, вие ще имате възможност да се борите за честта и доброто на отечеството. Нали разбирате заповедта? Утре в шест часа сутринта трябва да напуснете Париж и колкото е възможно по-скоро да отпътувате за Алжир. Преди да стигнете там, ще се обадите най-напред на главнокомандващия, който се намира в Тунис. Той ще ви даде по-нататъшни заповеди. Господин полковник, между нас казано — каза Пати дьо Клам приятелски на Пикар, който стоеше като вцепенен на мястото си, — мога вече да ви съобщя каква е главната задача, която ви очаква в Алжир. Искате ли да я узнаете?

— Говорете — кимна Пикар.

— Вие сте избран за командир на войските, които ежедневно трябва да се бият в пустинята с бедуините, нападащи мирните жители, за да ги ограбват. Там човек може да покаже пълководческия си талант! За жалост, офицерите, които действат на такива места, рядко се връщат. Вие ще имате щастието да умрете на бойното поле или от климата, с който не сте свикнал. Превременно ще влезете в гроба, или пък ще отидете на лов за лъвове и ще бъдете разкъсан. Но, господин полковник, никой от другарите ви не се съмнява, че вие ще се справите с бедуините, както и с любовта и ще имате такъв успех, какъвто сте имали, когато заведохте дело против майор Естерхази за освобождаването на нещастния капитан Драйфус, който страда на Дяволския остров. Макар това да не стане толкова скоро, вие в Алжир или сред пустинята пак можете да мислите за човеколюбиви дела. Надявам се, че годеницата ви ще се примири с отлагането на сватбата ви. А сега извинявайте, трябва да си вървя. Другарят ми Естерхази ме очаква. Днес ще се повеселим и бъдете уверен, че когато прием шампанското, няма да ви забравим и ще вдигнем чаши за здравето на бъдещия победител над бедуините.

Пати дьо Клам завърши дръзката си реч и се поклони. Пикар няколко пъти искаше да посегне и да му удари плесница. Въздържа се и избягна скандала, нежелаейки да развали с това навечерието на сватбата, която засега се отлагаше. Задоволи се да отговори с ирония на подлеца:

— Господин майор, благодаря ви за добрите пожелания — изрече бавно и натъртено — и надявам се, че ще изпълня всичко, каквото ми

казахте. Аз ще предприема борбата с животните и бедствията и тъй като правдата е винаги с мене, то когато и да е, ще бъда победител. Когато тая вечер се съберете с другаря си граф Естерхази, можете да разговаряте за това и да изпиете няколко чаши шампанско, за да имам добра сполука.

— Значи, остава ми да ви желая само добър път — изгледа го Пати дьо Клам гневно, обиден от гордия отговор на полковника. — Сбогом!

Той се поклони и излезе.

Щом Пикар остана сам, той прочете пак заповедта, закри с ръка очите си и остана няколко минути неподвижен. Най-после от гърдите му се изтръгнаха следните думи:

— Боже мой, как да съобщя това на Лучия! Тия подли твари, които за жалост трябва да нарека мои другари, ми нанесоха страшен удар. Не, те не го нанесоха на мене — викна той гневно и започна да се разхожда из стаята, а на истината, която искат да закопаят в дълбок гроб.

В същия момент някой извика силно откъм вратата:

— Дори гробът на истината да бъде дълбок, колкото морето и помощниците на Естерхази да го затрупват с канари, истината ще възкръсне и ще смаже със страшна сила всички, които се сдружават с лъжата. Бъдете убеден в това, Пикар, защото истината не може да се отстрани на този свят. Тя не може да се потъпче, защото законите на природата, моралът и целият земен живот са привързани към нея. Заклевам се, че е така.

Емил Зола беше този, който изрече тия думи като пророк. Той стоеше на прага на стаята, а зад него бяха Натузиус и Лучия, която се втурна към Пикар и се хвърли в обятията му.

— Какво се е случило? — попита тя тъжно. — Зная, предчувствам, че ви е сполетяло нещастие.

Пикар, без да продума, показа заповедта.

— Лучия моя, бъди силна — помоли той, — покажи, че си достойна за любовта на един войник, на един мъж, който прави това, в което е убеден. Нашата сватба няма да е утре и се страхувам, че никога няма да стане! Получих смъртната си присъда!

Лучия заплака.

— Смъртна присъда ли? — изговори тя съкрушено. Натузиус взе въпросната заповед от ръката на зетя си и я прочете.

— Но това е само обикновена заповед — каза той. — Назначен си като командир в Алжир. — Това прилича на отличие, на повишение.

Пикар се засмя горчиво.

— На отличие ли? — повтори той и лицето му пламна. — Ще ви кажа какво значение има това отличие. В Алжир, страната на кръвожадните бедуини, се изпращат ония офицери, от които искат да се отърват чрез смъртта. С пълно право може да се смята, че тия нещастници ще бъдат убити в кървавите сражения с арабите. Тогава всичко, каквото им остава, е гробът в пустинята. Такава ще бъде и моята участ.

Дълбока тишина настъпи в стаята. Само сърцераздирателното хълцане на Лучия се чуваше от време на време. Наруши я Пикар, който изрече високо:

— Да, ще загина в далечна Африка, това е положително. Но ако има възможност да ми се постави надгробен камък, напишете на него с едри букви:

„Онзи, който защитава Драйфус, трябва да умре! Този, който почива тук, е защитавал капитан Драйфус.

Той бе французин и обичаше истината!“

— Позволете ми да ви прегърна! — завтече се към полковника Емил Зола, който не можеше повече да скрие вълнението си. — Франция може да се гордее, че има такива мъже. Нека Бог да ви придружи в пустинята. В сърцето на тая неблагодарна република ще се вдигнат нови приятели и защитници на невинно осъдения капитан Драйфус. Какво казахте по-рано? Онзи, който защитава Драйфус, трябва да умре! Въпреки това, пак ще го защитавам. Скоро ще изпратя до председателя на републиката едно писмо, което ще разкрие съзакланието против Драйфус и ще свали маската на граф Естерхази или както го наричат още черния майор. Той е най-висшият чиновник в страната и нека отговори на обвинението ми. Макар и да загина в тая борба, хората ще кажат: „Зола и Пикар бяха двама французи, които говореха истината, а другите лъжеха!“

Зола стисна още веднъж десниците на Пикар и Лучия, после излезе, за да скрие вълнението си. Натузиус се върна при гостите, за да ги успокои.

Лучия и Пикар останаха сами. Младото момиче падна на колене пред обичния си годеник и заплака:

— Вземи ме със себе си! Нека да споделям заедно с теб опасностите. Аз ще те придружа в пустинята и в смъртта.

Той я вдигна, целуна я, но отговорът му бе отрицателен:

— Драга ми Лучия, не смея да те взема със себе си. Войнишката дисциплина мито забранява, не смея, не може!

Пикар видя в очите на момичето безграничната любов, която изпитваше към него. Остана поразен от думите ѝ, изречени твърдо и непреклонно:

— Ти не можеш да ме вземеш със себе си? Добре, ще остана тук. Но, заклевам ти се, че в случай на опасност постоянно ще бъда с тебе. Бъди уверен, че ще удържа клетвата си!

11.

В задната стая на кръчмата, баба Казота седеше до огнището, в което гореше буен огън. Есента беше настъпила и навън духаше силен, неприятен вятър. Казота се бе облякла топло, завита в дебели шалове. Тя постоянно слагаше дърва в огъня, за да може да се стопли, но напразно. Трепереше, а устните ѝ бяха посинели от студ.

Старата престъпница беше болна. Болестта я бе налегнала през нощта. Като се събуди, усети, че краката ѝ са подути. При това се чувстваше толкова слаба, че не можеше да отиде в кръчмата да си върши работата. Сега трябваше да остави всичко на чуждите хора и това я измъчваше, тъй като скъперницата нямаше доверие никому.

Казота седеше на стола до огъня, плачеше и проклинаше дъщеря си Помпадура, която я бе напуснала.

— Неблагодарна твар — измърмори за кой ли път старата, — това е отплатата им, след като ги отгледаш. Моята дъщеря грижи ли се за мене? Ах, ще умра тук като куче, пък тя играе ролята на почтена дама и живее с този проклет черен майор. Да, по такъв човек жените изгубват ума си. Проклети да бъдат и двамата. Ако умра от тая болест, няма да им оставя нито един франк. Ха-ха, да не съм луда да дам спечелените с труд пари на граф Естерхази, та да може да играе ролята на голям кавалер. О, не, Казота не е толкова глупава! Що се отнася до парите ми — тя внезапно млъкна и се извърна да види, дали я слуша някой, след това продължи шепнешком, — никой няма да ги получи. Не познавам човек, комуто бих пожелала да ги дам. Нека изгният с мене в гроба, тогава ще бъда спокойна... Кой е вън?

Тия думи бяха отправени към едно лице, което похлопа на затворената врата.

— Кой е там? — повтори Казота, когато не получи отговор.

— Мамо, отвори! Аз съм, дъщеря ти Помпадура. Старата измърмори едно проклятие и стана от стола си.

— Ще иска нещо от мене — прошепна тя, — идва само тогава, когато нещо ѝ потрябва. Да видим, какво ще иска този път. Може би, ще сполуча да я излъжа още веднъж. Заслужила си го е...

Докато траеше монологът, който не правеше чест на майчиното ѝ сърце, Казота с охкания и стенания беше стигнала до вратата и бавно я отключи. Помпадура влезе в стаята. Тя беше модерно облечена. Лицето ѝ бе покрито с гъст син воал.

— Госпожо Буланси — каза Казота иронично, — мисля, че сте сгрешила номера на къщата или, може би, сега ви е дошло наум, че преди осем дни ви известих, че съм тежко болна?

Помпадура направи нетърпеливо движение.

— Майко, моля ти се, не ме укорявай — каза тя. — През последните осем дни имах много работа. Освен това не вярвах да ти е толкова зле. Наистина ли си толкова болна?

— По-добре ме питай кога ще наследиш имуществото ми — отвърна Казота гневно, — защото това е въпросът, който искаш да ми зададеш.

После тя вдигна дрехата си до коленете и Помпадура изпищя, като видя подутите ѝ крака, които приличаха на слонски. Помпадура разбра, че майка ѝ страда от воднянка.

— Виждаш ли, че не съм те викала напразно? — изохка старата. — Исках да говоря с тебе относно завещанието си, но-тъй като не дойде, направих го и без тебе.

Старата лъжеше. Тя изпитваше удоволствие, ако можеше да ядоса дъщеря си. Но Помпадура беше доста хитра и не се впусна в този разговор. Взе един стол и се намести точно срещу старата, която седеше до огнището.

— Какво ще искаш от мен? — попита Казота.

— Едно малко сведение. Кажете ми къде се намира брат ти Гаспар?

— Гаспар — продума Казота, — моят брат Гаспар. Какво ще искаш от него?

— Та нали ми е чичо? — отговори Обезобразената смирено. — Той е единственият ми роднина и искам да говоря с него.

— Лъжеш ме, имаш някаква друга работа с него!

— Да кажем, че е тъй! Ти няма да имаш нищо против, ако брат ти спечели няколко франка. Мамо, кажи ми, чичо държи ли още училището, в което той учеше малки момчета да стават престъпници?

— Мисля, че още се занимава със старото си занятие — отговори Казота. — Той е хитър и заблуждава умело полицията.

Старата се замисли.

— Винаги съм го обичала — продължи Казота, — но откакто се ожени за еврейка, се разделихме. Не можех да гледам тая жена.

— А за кого се е оженил? Не си ми казвала нищо за това.

— Не ти го казах, защото не исках да произнасям името ѝ. Мразя я не защото е от друга вяра, а защото е горда и себелюбива. Ако вършеше всичко по нейно желание, Гаспар щеше от глупост да стане порядъчен. Но за щастие постоянно трябва много пари, които мъжът ѝ може да достави само когато упражнява занаята си. Навремето той беше един от най-вещите крадци в Париж. Днешните нехранимайковци са нищо пред него.

— Разкажи ми нещо за него — помоли заинтересовано Помпадура.

Казота изпи една чаша грог и след това започна:

— Преди двадесет години в Париж дойде един богат англичанин. Той научил толкова неща за парижките крадци, че преди да пристигне, отишъл при един лондонски шивач и си поръчал панталони с механизъм, който затварял тъй добре джобовете им, че никой не можел да му открадне парите. Панталоните имали три джоба — два отстрани и един отзад. Англичанинът бил налудничав и носел във всеки джоб по пет хиляди франка, които изхарчвал през нощта. Парижките крадци започнали да преследват лорда навсякъде. Те пиели с него, срещали го по улиците и се сблъскали, за да се опитат през това време да отворят джобовете му, но всичко било напразно. Тия пък, които правели несполучливи опити, отивали в ареста, тъй като англичанинът бил много силен и никой от нещастниците, които попадали в ръцете му, не можел да се отърве.

Брат ми Гаспар се хванал на бас с един от приятелите си, че ще успее да изпразни всички джобове на англичанина. Приятелят му не искал да повярва, но той, смеейки се, започнал работа.

Преоблякъл се и преследвал няколко дни англичанина. При това наблюдавал внимателно кройката, плата и цвета на панталоните му, а също така узнал и къде ходел той всеки ден. Научил, че англичанинът ежедневно в три часа след обяд посещавал една прочута шансонетка, която живеела в голяма къща на улица „Мазарен“. При нея прекарвал няколко часа.

Осем дни бяха изминали от деня, в който брат ми се бе хванал на бас, когато англичанинът се изкачвал по стълбата, която водела към стаята на шансонетката. Той бил в лошо настроение, защото му се случило нещо неприятно. Един просяк го бил срещнал на улицата и му поискал милостиня, но лордът, тъй като нямал дребни пари в себе си, не му дал нищо. В отговор на това просякът го ударил с ръка по задника и изчезнал между хората. Преследването му било невъзможно и англичанинът седнал в един файтон, за да предприеме обикновената си разходка, която правел ежедневно и след която, тъкмо към три часа, отивал в дома на шансонетката. Когато се изкачвал по стълбата, го посрещнал един човек, който, минавайки край англичанина, спрял и казал:

— Господине, имам да ви съобщя нещо! Англичанинът го изгледал недоверчиво.

— Какво искате да ми съобщите? — попитал той на развален френски език.

— Панталоните ви са скъсани!

Онзи попибал с ръка посоченото място и усетил, че човекът има право. Изчервил се и започнал да хули Париж, че бил пълен с крадци:

— Сторил го е онзи просяк, който всъщност е бил крадец! — Млъкнал, на след малко продължил още по-сърдито. — Какво да сторя сега? Трябва да посетя една дама, която живее в тази къща. Ах, знай, това е дело на съперника ми, италианския граф Тости. Това римско куче иска да не се явя в уговореното време при дамата, понеже не мога да ѝ се покажа така.

— Ако е само това — рекъл непознатият, който съобщил на лорда, че панталоните му са разпрани, — вярвам, че ще мога да ви помогна. Аз съм шивач и живея на горния етаж на тая къща.

— Но трябва да ги зашиете за не повече от десет минути — усъмнил се лордът.

— Не ще трае и минута.

— Добре. И ако държите на думата си, елате в хотела ми. Там ще ви заплатя сто франка.

Англичанинът се изкачил заедно с шивача по стълбите на четвъртия етаж. Там шивачът отворил вратата на една малка стая, отишъл до масата и помолил англичанина да съблече панталоните си. След това се заловил за работа.

Между другото Гаспар разказвал на лорда, че при шансонетката идвали разни посетители — едни влизали, други излизали.

Англичанинът се развълнувал страшно, ревността не му давала покой.

— Кой знае какво става сега там долу, а вие шиете толкова бавно тия пусти панталони. Обещахте, че ще ги приготвите за десет минути, а изминаха вече десет минути и двадесет секунди — извикал той гневно.

Шивачът откъснал края.

— Десет минути и тридесет секунди — отчел англичанинът нетърпеливо.

— Панталоните са готови — заявил шивачът.

Англичанинът обул бързо панталоните си и попибал джобовете, за да се увери, че трите му портфейла са в тях. Всичко било на място.

— Елате довечера в „Грандхотел“, там ще получите сто франка. Сега не мога да се бавя нито секунда повече.

Той наложил сивия си цилиндър и се спуснал по стълбите. Същата вечер Гаспар влезе в кръчмата ми, където го очакваха приятелите му, тъй като изтичал срокът на баса. В ръката си носеше пакет, увит в хартия. Сложи го пред нас на масата и като го отворихме, видяхме кафявите панталони на лорда. Във всеки джоб се намираха по пет хиляди франка. Гаспар не беше откраднал само парите на лорда, а и панталоните му. Той ни разправи как е постъпил и ние се смяхме много. Умният крадец бил приготвил всичко отрано и наел стая в същата къща, в която живеела шансонетката, и я обитавал няколко дни като беден шивач. Просякът, който ударил лорда по задника, бил самият Гаспар и при това успял да му разреже с нож панталоните. Накъсо казано — завърши Казота разказа си — втори крадец като него нямаше и между злодеите той си бе спечелил име, което бе заслужил напълно.

— Как го наричат? — попита Помпадура.

— „Човекът с хилядата пръста“. Макар че той има само десет, но те струват повече от хиляда.

— А сега упражнява ли занаята си?

— Не, защото го сполетя нещастие.

— Какво нещастие?

— Веднъж бил преследван от полицията и бил принуден да скочи от втория етаж на една къща. Гаспар мислел, че ще стигне долу със счупени кости, но нищо не му станало, той изчезнал пред очите на полицията и си дойде здрав въцъщи. На другия ден, когато пъхнал ръката си в джоба на една дама, за да извади портмонето ѝ, паднал внезапно на земята и започнал да рита. Епилептични конвулсии го обзели. Скачайки от втория етаж, бе повредил нещо в мозъка си. От тогава рядко се захваща с професията си.

— През това време той е уредил дом, в който обучавал деца да крадат?

— Да, живее в една малка къща при вратата „Св. Дени“ и всеки го познава под името Гаспар Мурие. Това е фамилното му име — изпъчи се Казота гордо. — Пред света твърди, че училището му е за слабоумни деца, но всъщност неговите идиоти са най-хитрите момчета в Париж и съставляват апашката армия, която прави несигурни улиците на града. Те крадат като врани. Ах, бих желала и единственият син на Гаспар да не се откаже от това занятие. Брат ми е най-опасният злодей в Париж, а синът му на всяка цена иска да остане честен.

Казота прекъсна разказа си, като че ли съжалявайки, дето е подхванала тая тема.

— Къде е неговият син? — попита Помпадура. — Кажи ми нещо за него!

Казота поклати отрицателно глава.

— Махни се, не ме измъчвай повече — каза тя. — О, какви болки усещам, но тая жена няма милост към майка си. Остави ме в покой, говорих вече премного.

Помпадура знаеше вече всичко, каквото ѝ беше нужно. Тя стана, подаде ръка на старата, канейки се да си тръгва.

— Пак ли ще ме оставиш? — изплака Казота. — Няма да ме видиш вече жива. Чакай малко, имам да ти кажа нещо!

— Бързай тогава, защото трябва да си вървя — подкани я безсърдечната ѝ дъщеря.

— Искан да говоря с тебе относно погребението си — изрече замислено Казота. — Мисълта, че червеи ще изядат тялото ми, е грозна и непоносима.

— Да, това става с всички хора. Освен това ти си на шестдесет и седем години.

— И ти мислиш, че е време да умра! — прекъсна Казота дъщеря си. — Както виждаш, скоро ще изпълня желанието ти и тогава на теб ще остане всичко онова, което не мога да взема в гроба си: Но обещавай ми едно нещо.

— Какво е то?

— Че ще ме облечеш в черните копринени дрехи, за да ме погребат с тях. В тях ме венчаха и ти знаеш, че обичах баща ти и не искам да се разделя с тях.

— Добре, обещавам ти!

— Ще се погрижа да узнаеш когато умра. Още ли играеш ролята на госпожа Буланси?

Помпадура наведе глава.

— Пази се — каза Казота тихо. — Любовникът ти скоро ще ти даде пътя и тогава ще бъдеш излъгана и нещастна.

— Лъжеш — извика Помпадура. — Естерхази ме обича.

— Това си въобразяват всички жени, които са хлътнали по някой мъж. Дадох ти съвет. Тази ни среща може би е последната. Сега си върви.

Помпадура се зарадва, че може най-после да излезе, спусна се към вратата и не чу думите на Казота:

— Мъчно ми е, че не мога да видя как ще се ядоса, когато приеме наследството. Ще ѝ дам всичко, а черните копринени дрехи ще напълня с памук — нито една дреха още не е имала такъв скъпоценен пълнеж. У дъщеря ми няма и капка любов към мене, въпреки че съм била винаги добра към нея. Впрочем, какво ли иска да прави с Гаспар Мурие, това бих желала да узная. Може би ще сполуча да объркам сметките им, на нея и на черния майор, та да ме помнят! Старата Казота не е още умряла. Тя може да хапе!

После се замисли и сложи краката си до огнището, за да се стоплят.

Между това Помпадура, или както сега я наричаха госпожа Буланси, беше стигнала до ъгъла на улицата. Там я чакаше закрит файтон. Тя влезе в него и затвори бързо вратата след себе си. Госпожата не беше сама.

Тук се намираха черният майор и Андре, откраднатият син на капитан Драйфус, който се беше свил в един ъгъл. По червените му очи и бледото му лице личеше, че през последните двадесет и четири

часа много е плакал. Черният майор беше хванал едната му ръка, навярно, за да не избяга, и щом влезе госпожа Буланси, двамата сложиха детето помежду си.

— Узна ли адреса? — попита черният майор.

— Да!

— Къде живее Гаспар Мурие?

— Пред вратата „Св. Дени“.

— А държи ли такова училище, за което ми разказваше!

. — Да. Той учи младежта на разни умения. Злокобна усмивка заигра по устните на черния майор. Той отвори малкото прозорче, което се намираще отпред на купето, и извика на кочияша:

— Закарай ни към вратата „Св. Дени“!

Черният майор тържествуващ прошепна на любовницата си:

— Красива Помпадура, идеята ти да направиш злодей сина на осъдения на смърт капитан Драйфус е чудесна. Това е отмъщение над отмъщенията!

12.

След половин час файтонът спря близо до вратата „Св. Дени“. Помпадура слезе от колата, а Естерхази остана в нея. Този път тя взе момченцето със себе си. Държеше го здраво за ръката, за да не избяга.

— Сега ще те заведа при един добър чичо — каза тя, като премина край къщите, които се намираха пред вратата „Св. Дени“. — Ще можеш да си играеш с много други момченца и те ще ти правят разни играчки. Но никога не бива да казваш, че името ти е Драйфус. Щом кажеш това, чичото ще те бие с дебела пръчка и ще те затвори в дълбоката изба, в която има само змии. Пази се!

Детето плачеше тихо. Престъпницата тръгна с него по една пътека, на края на която видя малка полусрутена къща. Инстинктът ѝ подсказваше, че там трябва да живее този, когото търсеше. По средата на пътеката срещна една недотам добре облечена жена. Помпадура я попита дали наблизко се намира къщата на Гаспар Мурие.

— Да, госпожо — бе отговорът. — Това е къщата на нещастните деца.

— Нали там е заведението за идиоти?

— Да, госпожо, в тая къща цари голяма мизерия.

— Познавате ли господин Гаспар Мурие?

— Лично не го познавам, госпожо, но живея само на няколко минути от тук. Мъжът ми и аз обработваме голяма градина и сме близки съседи на господин Гаспар Мурие. Много се говори за това заведение.

— Какво се говори за него? Желаете ли да ми разкажете откровено нещо?

— Нищо добро! Бедните деца ги бият много и им дават малко хляб. Много пъти човек може да познае по подутите им лица, че са бити жестоко, а що се касае до храната, сигурна съм, че ако ги бе хранил добре, те нямаше да крадат толкова плодове и зарзават от градината!

— Много ли момчета има в това заведение?

— О, цяла тълпа, около петнадесет! Госпожо, да не сте намислили да дадете това хубаво момче в заведението на Гаспар Мурие?

— За жалост, така е — отговори Помпадура, — това дете е слабоумно и ми създава големи грижи.

— Детето не прилича на идиот — каза жената и се вгледа внимателно в благородните черти на Андре.

— Благодаря ви за информацията — каза госпожа Буланси и пое с детето към къщата, в която се намираше заведението за идиоти.

Помпадура дръпна звънеца. Излезе суха жена на около четиридесетгодишна възраст.

— Съпругът ви вкъщи ли е? — попита Помпадура. — Искам да говоря с него.

— По някаква работа ли го търсите?

— Да!

Жената заведе Помпадура в една доста чисто наредена стая. Тази жена беше Реха, съпругата на Гаспар Мурие. Тя излезе и след няколко минути се върна заедно с мъжа си. Гаспар Мурие не беше тъй пълен, както Казота, а беше и десетина години по-млад от нея. По лицето му не можеше веднага да се направи заключение, че е злодей. Беше много бледен, което припомни на Помпадура страшните болки, които Гаспар беше изпитал след нещастния скок. Челото му беше високо, носът му правилен, а очите му блестяха. Той изглежда сериозно чуждата жена. Помпадура, напротив, счете за нужно да не му издаде веднага, че е негова близка сродница. Гаспар се замисли. Не можеше да си спомни къде се е срещал с дамата.

— Господин Мурие — заяви посетителката, — желая да оставя това дете във вашето заведение.

— Ах, но то е болно — каза Гаспар, като помилва Андре по лицето. — Да, да, познава се, че е умствено недоразвито!

— С една дума казано, идиот! — прибави Помпадура. — Господине, научих, че притежавате добра методика за лекуване на такива болни и ги довеждате до състояние, в което те са щастливи.

Тия тайнствени думи бяха достатъчни, за да разбере Гаспар истинското желание на госпожа Дьо Буланси. Той я погледна въпросително, след което се обърна към съпругата си:

— Реха, заведи детето в градината, желая да говоря насаме с госпожата.

Детето тръгна доброволно с непознатата лелка, доволно, че може да се отдалечи от човека, от когото инстинктивно започна да се страхува.

Щом Гаспар остана сам с посетителката, той я изглежда внимателно:

— Госпожо, да говорим откровенно!

— Господин Мурие, това е и моето желание.

— Вие искате да се отстрани това дете?

— Да се отстрани ли? Какво да разбирам под това?

— Щях да ви попитам, дали искате детето да се отърве по-скоро от страданията си.

Помпадура издържа острия поглед на чичо си, след което се приближи плътно към него.

— Не, Гаспар Мурие, не желая да се отстрани Андре, а да стане злодей.

Гаспар Мурие се престори на уплашен.

— О, госпожо — извика той, — каква страшна мисъл! Насила ли искате да накарате едно невинно дете да тръгне по лош път! Не, госпожо, това няма никога да сторя!

Помпадура се изсмя.

— Драги ми, не се преструвайте пред мене — изглежда го тя иронично. — Зная, че заведението ви в действителност е училище за престъпници.

— Госпожо, заклевам се, че това не е вярно. Това е подла лъжа!

— Значи, тогава е лъжа и че сте брат на известната Казота — възмути се от преструвките на чичо си, — или не познавате притежателката на „Червената воденица“?

Гаспар мълчеше и гледаше развълнуван непознатата.

— Снемете маската — каза Обезобразената. — На мъж, който е успял да открадне панталоните от тялото на един лорд, не приличат тия преструвки.

Това беше премного за Гаспар. Той забеляза, че има насреща си лице, което познава много добре миналото му.

— Коя сте вие? — попита той учуден. — Госпожо, знаете неща, които са известни само на престъпните среди в Париж.

— А кой казва, че не произхождам от тях? — усмихна се госпожа Буланси. — Погледнете ме малко по-внимателно, не ме ли познахте вече?

— Да, да, една прилика... Има нещо познато...

— Не помните ли вече малката Помпадура?

— Дъщерята на Казота ли? — сепна се Гаспар. — Да, къде са ми били очите? Вие сте, ти си. Но както виждам по облеклото ти, трябва да ти върви в живота...

— Живея във вилата си на „Шанз Елизе“ и се казвам госпожа Буланси.

— Превъзходно! А какво прави старата скъперница, майка ти?

— Тя няма да живее повече от месец. След смъртта си няма да остави много приятели. В течение на последните десет години дори и аз се отвратих от нейното скъперничество. А това момченце е син на най-големия ми неприятел и затова нека стане такъв, какъвто можеш да го направиш.

Когато изговори тези думи, Помпадура извади портмонето си и отброи пет банкноти по сто франка.

— Ето една малка отплата за труда ти — каза тя. — Пази добре момченцето, бъди строг към него и ще останеш доволен от мен.

— Нали ми позволяваш да го бия? — попита Гаспар, като прибра парите.

— Бий го, но не го убивай. Нека живее! А сега, сбогом! По-добре ще бъде, ако си отида, без да бъда забелязана от него.

— Не искаш ли да се срещнеш с жена ми?

— Не, по-добре да не знае коя съм. Нека всичко да остане в тайна.

Гаспар Мурие изпрати сродницата си до вратата. Там те си подадоха ръце и Мурие каза:

— Ако някога имаш нужда от мене, аз съм на твое разположение. Наистина, макар че ме мъчи страшна болест, ако се появи някаква трудна работа, наемам се да я свърша.

— Добре, ще помня!

Помпадура се обърна и тръгна към файтона, в който я чакаше Естерхази.

Когато Гаспар Мурие се върна в къщата си, първата му работа беше да съблече на Андре хубавите дрехи и да го облече в други, от

прост док. В този момент пред къщата се вдигна силен шум.

— Тълпата си иде! — каза Мурие.

Реха излезе да отвори вратата.

— Слушай, момченце — продължи учителят на престъпниците и се обърна към Андре. — Сега ще ти кажа няколко думи, които трябва да помниш. Първо: никога да не говориш, без да те питат; второ: ако чужди хора те попитат, как се отнасят с тебе в тая къща, отговаряй им „чичо е много добър към мене“. Тежко ти и горко, ако някога посмееш да се оплачеш. Трето: ако ти заповядам да извършиш нещо, веднага трябва да го изпълниш без да продумаш. Никога не бъди непослушен. В противен случай ще те бия с дебелия си бастун, а освен него имам и други средства за наказание.

Когато Гаспар завършваше своята първа лекция, вратата се отвори и влязоха три момченца.

— Ха, нехранимайковци, какво носите? — извика им злодеят. — Добре ли разпределихте дела? Дайте да видя какво сте донесли.

Първото от децата, което беше на около десет години, отиде до масата, където седеше Гаспар, бръкна в джоба си и извади шепи медни пари, между които и няколко сребърни, и ги сложи пред строгия човек.

— Днес просих пред църквата „Нотр Дам“ — каза то — и това е всичко, което получих.

— Разказа ли на хората, че баща ти лежи болен вече три месеца, а майка ти трябва да храни още три деца освен тебе?

— Да, чичо, разказах им.

— А плака ли, когато им го разказва?

— Да, плаках!

— Покажи ми как си плакал?

Детето се помъчи да пролее насила няколко сълзи, но не можа.

— Подлец, това плач ли наричаш? — викна Гаспар.

— Защо не си употребил лука, който ти дадох?

Детето пребледня и се смути.

— Лука — продума то, — лука бях го взел със себе си, но понеже тази заран не получих закуска, го изядох. Това няма да се повтори.

Като награда за това откровено признание злодеят удари детето с юмрук в зъбите. То се хвана за устата, от която потече кръв и се разплака. Андре, който седеше в един ъгъл и наблюдаваше страшната

сцена, също заплака. Когато битото дете се приближи до него, то прегърна Андре, като че ли искаше да го утеши.

— Пет франка и двадесет и пет сантима — изръмжа злодеят, като преброи парите и ги тури в джоба си.

— Мога да се закълна, че това малко куче си е купило хляб или плодове, а може би бонбони. На тях човек не може да вярва, но ще намеря средство да ги контролирам. Те са ненаситни и постоянно искат да ядат. — След това се обърна към другото дете. — Хей, Бруно, ти какво имаш да ми разказваш?

Момчето сложи безмълвно един сребърен часовник с меден ланец на масата.

— Това е нещо по-ценно — одобри Гаспар. — Откъде си го взел?

— Разхождах се край постройките около Сена — обясни Бруно. — Там са ангажирани много работници. Чаках докато стане дванадесет и работниците отидат да обядват. Само един от тях остана. Той извади едно писмо от джоба си, прочете го десетина пъти, после изяде няколко филии хляб и го чух да казва:

— Ах, майко, кога ще оздравееш? Още днес ще заложа часовника си, за да мога да взема малко пари и да ти купя няколко шишета вино, които да те подсилят. След това работникът легна, прочете още веднъж писмото и заспа. Приблжих се до него и откраднах часовника му, като си помислих, че и чичо Гаспар се нуждае от средство за подсилване.

— Да, Бруно, ти си умно момче — одобри през смях наставникът. — От тебе може да излезе нещо. Ланецът не струва нищо и сега ще го хвърлим, а колкото до часовника, цената му е десет-петнадесет франка. Днес ще получиш топла вечеря.

Бруно напусна гордо стаята и минавайки, оципа просячето от „Норт Дам“ така силно, че то изпищя. Сега вече Гаспар Мурие се занимаваше с третия си питомец, който сложи една кошница на масата. Злодеят я отвори и се зарадва, като намери в нея тлъста кокошка, половин заек, един пакет хубаво сирене, два хляба и малко зеленчуци.

— Нали си го взел от пазара? — попита той детето. То се усмихна и отговори утвърдително.

— Наблюдавах една дама, която беше купила всички тия неща. Щом забелязах, че иска да си тръгне, приблжих се и я попитах, мога ли да ѝ отнеса кошницата вкъщи. Тя ми каза, че не може да ми заплати

повече от двадесет сантиметра, тъй като била съпруга на беден чиновник и купила тия неща само защото мъжът ѝ имал рожден ден. Взех кошницата и тръгнахме заедно. Щом стигнахме многолюдната улица „Севастопол“, избягах. Тя се развика след мен, но аз влязох в една къща, която имаше изход и на другата улица и докато тя уведоми полицията, бях вече изчезнал.

— Браво, свършил си работата си отлично — одобри благодушно Гаспар. — Остани с тая специалност. От кражби на пазара винаги може да се препитава човек.

И на това момченце беше обещана топла вечеря.

След малко се завърнаха още седем души. Всички момченца бяха от осем до четиринадесетгодишна възраст. Всяко едно от тях сложи откраднатите неща на масата пред строгия наставник. Бяха донесени портмонета пълни с пари, кърпи, дори и едно палто, което едно от тях бе откраднало от една дрехарница, както и едно сандъче със сардели. Едно твърде намахано хлапе на име Алберт го бе откраднало, докато каруцарят влязъл в един магазин да натовари друга стока. И то се смееше, че бедният каруцар ще трябва да го заплати. Най-последен към масата се приближи едно красиво високо момченце, в очите на което блесна упоритост. Ръцете му бяха празни.

Гаспар Мурие го погледна строго и попита:

— Мориц, какво имаш да ми кажеш?

— Нищо — бе отговорът. Злодеят искаше да се хвърли върху него, но за момент обузда гнева си.

— Нищо ли — продума той с треперещ глас, — а къде си бил?

— Ходих на разходка — отговори смело Мориц, по което се познаваше твърдият му характер.

— Не ти ли заповядах да отидеш в църквите и да гледаш да откраднеш нещо от някого по време на литургия?

— Да, заповядахте ми, но аз никога няма да крада или да прося. Покойната ми майка казваше: да крадеш е грехота, а да просиш — срамота!

— Ще ти кажа аз на тебе кое е грехота и кое е срамота — ревна Гаспар и се спусна към него.

Момченцето предвиждаше това и избяга навън, като искаше да напусне къщата, обаче Алберт и Бруно, които се затичаха като копои подире му, го настигнаха до вратата и го хванаха. Доведоха го до

чичото, който държеше камшик в ръка и заповяда на другите да съблекат непослушния. После го просна на земята и го би толкова много, че по гърдите му се появиха сини ивици. Мориц не проговори нищо и дори не се оплака, което разлюти още повече освирепелия злодей.

— Оставете го при кладенеца! — заповяда той. Момчетата занесоха нещастника сред заобиколения с висока ограда двор, където се намираше кладенец. Гаспар се приближи до него. Всичките му възпитаници, между които се намираше вече и Андре, трябваше да се наредят в полукръг около него, след което започна екзекуцията, която трябваше да служи за пример на останалите. Достолепният учител отвърза кофата и привърза пребледнялото дете с въжето. Навярно си спомняше, че през средните векове са наказвали така хлебарите, които продават на населението хляб с по-малко тегло. Те бивали затваряни в един железен кафез и потапяни три пъти във водата, след което ги изваждали полумъртви. И Гаспар си служеше с възпитателни методи, останали от средновековието. Той спусна Мориц в кладенеца и го потопи два пъти за по десет секунди, като контролираше времето с часовника, откраднат — от Бруно. Когато извадиха нещастника от кладенеца, той беше полумъртъв. Въпреки това не посмя да влезе в къщата, за да се изсуши, а трябваше да остане навън, изложен на студения есенен вятър.

Другите деца влязоха вътре, където вече беше сложена трапезата и понеже Гаспар бе останал доволен от тях, получиха за вечеря печено месо със зелен боб. Малките крадци лакомо се нахвърлиха на храната, която им се стори много вкусна, без да усещат, че месото беше гнило и вмирисано.

Малкият Андре и бедното момченце, което беше просило при църквата „Нотр Дам“, останаха при мокрото дете.

— Идете горе — каза им то. — Ако старият злодей се научи, че сте при мене, ще ви накаже.

— Ще те изсуша — отговори просячето. — Преди няколко дни ти ме защитавахте, когато Алберт и Бруно ме гонеха и искаха да ме бият, а сега аз искам да ти се отплатя приятелски.

Извади кърпичката си и започна да го изсушава с нея. Същото направи и Андре. Мориц, който трепереше от студ, неволно се засмя.

— Виж — каза той, — и този иска да играе ролята на милостивия самарянин. Слушай, струва ми се, че си добро момче.

Той хвана десницата му.

— Бедното дете — каза момченцето, като поглади лицето на Андре, — бих ти пожелал нещо по-добро, отколкото да живееш в ада на чичо Гаспар. Кой те доведе в тая къща?

— Една леля! — отговори Андре.

— Тая леля трябва да е много лоша. Нямах ли родители?

— Да, имам добра майка, а баща ми е войник.

— Как ти е името?

— Андре!

— Да, но ти трябва да имаш и друго име! Детето помнеше страшната забрана на госпожата да изговаря името Драйфус. То се страхуваше да не постъпят с него както с Мориц и поклати отрицателно глава.

— Разбрах, че имаш само едно име — каза Мориц, като се усмихна. — Ние ще те наричаме Андре и ще бъдем приятели!

Тримата останаха в двора, където ги намери Реха, съпругата на Гаспар, която не беше толкова жестока и безсърдечна, както съпруга си, и винаги се стараше, доколкото бе възможно, да му въздейства за смекчаване на жестоките му обноски към децата. Но не можеше да отиде никога против волята му.

— Пак ли сте се събрали да правите заговор против мъжа ми — извика тя, след което прибави. — Елате бързо в кухнята, запазих малко месо, което ще ви дам.

Децата тръгнаха след нея, насядаха в един ъгъл на кухнята и започнаха да ядат. Мориц получи дрехите си, които еврейката беше изсушила. Току-що бяха изяли последните си зальци, и от горния етаж се чу звук на тръба.

— Сигналът за лягане — каза Мориц. — Сега трябва да отидем да спим!

Двамата заведоха Андре в една стая на тавана. Есенният вятър духаше през дупките на покрива, през който се виждаха звездите на ясното небе.

Андре се съблече и легна при Мориц. Той беше свикнал всяка вечер преди да си легне да склучи ръце и да се помоли Богу. В този момент откъм вратата се чу силен смях.

— Ха-ха — захили се Алберт, който бе влязъл с неразделния си приятел Бруно, — между нас има един набожен. Чакай, скоро ще те накараме да забравиш набожността си. Освен това ти не си заплатил още таксата за постъпване. Бруно, донеси бързо необходимите неща!

Бруно изчезна. Веднага след неговото излизане дойдоха всичките обитатели на това страшно заведение. Андре, който се страхуваше, се улови с двете си ръце за Мориц. Алберт, който беше на около четиринадесет години, шепнеше нещо на другарите си, които сияеха от радост.

След малко Бруно се завърна. В ръцете си носеше голяма цинкова тенекия, в която имаше тлеещи въглени. Той я сложи в средата на стаята.

— Образувайте кръг — заповяда Алберт. — Подът, върху който ще играеш, не трябва да изстине.

В същия момент Бруно се приближи до леглото на Андре. Той се наведе и хвана детето, а останалите му другари образуваха кръг около тенекията с въглените. Малките злодеи бяха намислили да турят безпомощното дете върху въглените и да се наслаждават на страшните му мъки, като искаха същевременно да му попречат с телата си да избяга. Те обаче не успяха да изпълнят страшното си намерение. Мориц скочи от леглото си и удари Бруно в тила толкова силно, че той изпусна Андре.

— Подли кучета — извика Мориц, до когото стоеше и изплашеното бедно дете, третият от приятелите. — Не ви ли е срам да посягате върху едно шестгодишно дете? — Вие сте не само крадци, но и убийци.

В тази минута Бруно се спусна разгневен върху него и двамата се сборичкаха. Мориц събори Бруно, който падна сред тлеещите въглени, които се пръснаха по всички страни. Алберт стисна малкия Мориц за гърлото, а бедният просяк от „Нотр Дам“, който се именуваше Принел, се биеше с други двама. Внезапно едно от децата извика:

— Пожар, пожар! Леглото гори!

Един въглен беше подпалил сламеника на едно легло и пламъкът се издигаше към покрива. Силни писъци се разнесоха из къщата.

— Пожар! — извикаха децата и уплашени се спуснаха по стълбите надолу.

Стаята беше пълна с дим. Гаспар Мурие и съпругата му се зададоха откъм стълбата с големи кофи, пълни с вода. През това време и децата бяха вече се посвестили и започнаха да помагат. Пожарът скоро беше загасен.

Гаспар беше разгневен на малките злодеи, които щяха да подпалят покрива над главата му. Той взе камшика и започна да ги бие, без да гледа кого и къде удря. Децата се изпокриха в леглата си, но той вдигаше завивките и ги биеше без милост. Мориц и Принел се опитаха да запазят Андре с телата си, но въпреки това детето бе ударено по лицето, която веднага се поду. Безмилостният човек най-сетне се умори. Той псува и руга още няколко минути възпитаниците си, след което излезе. Те останаха сами в стаята, пълна с дим.

Дълго време след това се чуваха плаحوвете на нещастните деца. Постепенно всичко обаче утихна и само тежкото дишане на спещите нарушаваше нощната тишина.

Андре също беше заспал. Той беше сложил дясната си ръка върху гърдите на приятеля и защитника си Мориц, а лявата върху подутото си лице. Така спа възлюбеният син на капитан Драйфус и многострадалната Херманса през първата си нощ в училището за престъпници на господин Гаспар Мурие.

13.

Щом Херманса се почувства по-добре и беше вече в състояние да напусне леглото, тя се залови веднага с издирването на Андре. Разбира се, и Матийо помагаше в това. Нещастната майка състави плана, по който можеше да намери Андре. Тя смяташе, че в най-скоро време ще знае всичко, ако успее да контролира всяка стъпка на черния майор. Но това не беше толкова лесно. Невъзможно беше да се влезе по какъвто и да било предлог в къщата му. Естерхази бе хитър и затвори дома си за всеки чужденец. При това всички старания на Матийо да подкупи верния му слуга Баптис се оказаха безполезни. Но той бе доста остроумен.

— Кажи ми с кого ходиш и ще ти кажа, кой си — каза Матийо на снаха си. — Тая поговорка ще се потвърди сега. Черният майор ходи често в дома на някоя си госпожа Буланси. Както научих, тя била негова любовница и съратница. Да, още повече струва ми се, че тая госпожа Буланси, която живее във вилата си на Елисейските полета, е същата оная дама, която открадна детето. Драга ми Херманса, ти помниш, че ти разказвах за жената, която седнала първа в балона и измамила Андре да влезе в него. Тая жена тогава закрила лицето си с гъст син воал и Жоржина не могла да запомни добре чертите ѝ. Но старият подофицер, който преживя страшното пътуване по въздуха, разправя следното: В един момент, когато жената повдигнала булото си, забелязал, че на лицето си имала голям белег. И както научих, госпожа Буланси също има подобен белег.

— В такъв случай, най-добре е да се обвини тая личност в кражба на детето, да се арестува и да се заведе при Мишонет, пред когото трябва да признае, че тогава именно тя е откраднала Андре.

Матийо се усмихна тъжно и поклати глава:

— Драга Херманса, ако беше възможно, отдавна вече да съм го сторил. Ти можеш да се увериш, че съм направил първите стъпки. Както знаеш, госпожа Ла Бриер е много добра към мен. Помолих я да ме заведе при съпруга си и тя го уреди веднага. Разказах на господин Ла Бриер всичко относно кражбата на детето и го помолих да заповяда

да бъде арестувана госпожа Буланси. Но той не можа да удовлетвори молбата ми, тъй като не бил още уверен, че изчезването на Андре е следствие на злодеяние.

Херманса се учуди.

— А по какъв начин си обяснява той изчезването на Андре? — попита тя.

— Господин Ла Бриер е на мнение, че балонът се е отвързал случайно, на което пък противоречи прерязаното въже, но той се съмнява да не е случайна работа на някое дете, което е искало да опита ножчето си дали режи. После казваше, че Андре е паднал с оная личност от балона и се е удавил в реката, която тече край Белмари. Претърсих добре тая река, но не намерих нищо. Може би труповете са потънали или са останали на дъното.

Херманса сдържа сълзите, които вече бяха бликнали от очите ѝ, и промълви:

— Андре не е умрял, моето сърце ми казва това! Аз ще го намеря. Но сега не трябва да се уповавам само на чувствата, а и на доказателствата. Ако детето се е удавило, щяла е да се удави и онази жена. Обаче тя е жива под името госпожа Буланси.

— Не можах да убедя господин Ла Бриер — сви рамене съкрушено Матийо, — че госпожа Буланси и грабителката на Андре е една и съща личност. Той каза, че един белег не значел много. В Париж имало стотици хора, които имали подобен белег на лицето си. Накъсо казано, той съжаляваше, че не може да издаде заповед за арестуването ѝ и аз си отидох, без да свърша нищо.

— Тогава ще съберем по-силни доказателства — реши Херманса. — Ако наблюдаваме госпожа Буланси, ще узнаем и тайните на Естерхази. Трябва да намерим път, по който можем да се приближим незабелязано към любовницата на черния майор.

След няколко дни им се удаде удобен случай. Матийо и Херманса закусваха. След малко Матийо започна да чете вестник, в който случайно прочете и обявленията, което не правеше друг път. Внезапно той сложи пръста си на едно място от вестника и извика:

— Името ми да не е Матийо, ако това не е божие дело.

Херманса любопитства да узнае защо Матийо произнесе тези думи и го попита какво го е развълнувало толкова много.

— Само едно малко обявление — отговори Матийо, — но чуй съдържанието му и то веднага ще те наелектризира!

Жоржина прибра тихо чашите и паниците, след което Матийо прочете гласно:

„Търси се камериерка, която може добре да фризира и е била вече на служба при почтена дама. Желаетелите да постъпят на споменатото място нека се явят от четири до шест часа следобед при госпожа Буланси. «Шанз Елизе» № 46.“

Очите на Херманса блеснаха от радост и лицето ѝ се изчерви, но тя веднага наведе глава и въздъхна.

— Ето какво измислих — каза тя, — но не може да се изпълни!

— Какво? — попита Матийо. Младата жена се усмихна тъжно.

— Представих си — отговори тя — какво ли ще стане, ако постъпя като камериерка при госпожа Буланси. Тогава бих имала възможност да узная всичко, което става в нейната къща, а може би ще попадна и по следите на нашия Андре. Но това е само една хубава мечта прибави Херманса, като въздъхна тежко. — За жалост черният майор ме познава много добре и не бих могла да се скрия нито за ден под тая маска. Така че трябва да се откажа от удобния случай да вляза в къщата на госпожа Буланси и да узная всичко. Кой друг освен мене би се решил да го направи!

— Аз! — извика един младежки глас. Беше Жоржина.

Матийо и Херманса погледнаха младото момиче.

— Да, аз ще го направя — продължи тя въодушевена, — аз ще постъпя като камериерка при госпожа Буланси и бъдете убедени, че ще си отварям очите. Нищо не ще остане в тайна! Аз ще бъда злия дух на госпожа Буланси.

Херманса скочи. Тя прегърна Жоржина и я целуна.

— И вие искате да сторите това за мен, за детето ми? — извика тя. — Не, не, не мога да приема тая жертва от вас? Защото може би вие сама не знаете какво искате да предприемете. Съзнавате ли, че тая работа е свързана с опасност за живота ви?

— Знам — отговори Жоржина спокойно и се усмихна.

— Черният майор, госпожа Буланси и всички други хора, които ще ви обкръжават в тази къща, са злодеи. От тях човек може да очаква всичко, даже и убийство!

Жоржина остана твърда в решението си.

— Госпожо — каза тя, — известно ми е на каква опасност излагам живота си. Зная, че заловеният шпионин не може да очаква милост! В същото положение ще изпадна и аз в къщата на госпожа Буланси. Ако ме познаят и научат каква е целта ми, Естерхази и госпожа Буланси ще направят всичко, за да ми попречат. Но никога не ще се откажа от намерението си. Ще постъпя така, както съм длъжна да постъпвам!

— Длъжна ли!?

Момичето кимна утвърдително с глава.

— Макар че не съм виновна за изчезването на Андре — изрече тя развълнувано, — в този ден той беше поверен на мен. От мене го откраднах и аз ще го доведа при вас!

Матийо стана от стола си и подаде ръка на Жоржина.

— Знаех, че сте храбро момиче, но днес се удивлявам на вашата мъжественост. Приемаме жертвата, която искате да ни принесете, но сега да се посъветваме какви мерки трябва да се вземат, за да не може да ви познае Естерхази, тъй като сте се срещала вече с него.

Жоржина въздъхна. Пред очите ѝ се мярна страшният час, в който тя благодарение на Естерхази беше разделена от Леон. Дълбоката омраза към черния майор обзе душата ѝ и тя тайно се закле, че ще направи всичко, за да го опропасти.

— Граф Естерхази, както и госпожа Буланси ме знаят — отговори Жоржина; — но и двамата са ме виждали за малко и по тъмно. Уверена съм, че не ще ме познаят.

— Но вие сте много красива — въздъхна Херманса — и не вярвам, че този, който ви срещне веднъж, може да ви забрави.

— Зная едно средство против това — каза Матийо.

— Госпожице Жоржина, вашето най-голямо украшение са русите ви коси. Какво ще стане, ако ги боядисаме черни?

Младото момиче беше готово на всичко.

— Разбира се, трябва да подправите и веждите си — допълни Матийо Драйфус.

— Има още една трудност — намеси се загрижено Херманса. — Госпожа Буланси не ще ангажира камериерка, която няма препоръка от други знатни дами.

Матийо предвиждаше и това.

— Имам доста познати измежду добрите кръгове — заяви той, — които на драго сърце ще ми дадат няколко препоръчителни писма.

— А как стои работата с фризирането, което иска бъдещата ви господарка от вас?

— Вярвам, че и в това ще мога да я задоволя — отговори Жоржина, — много пъти на шега вчесвах приятелките си и им правех най-модерните фризури. Сега ще мога да се възползвам от уменията си.

След обяд Жоржина започна да се приготвя. Матийо беше се погрижил за всичко, от което можеше да има нужна. Той взе от най-големия парижки фризьор оцветител, с който косата и веждите на Жоржина бяха боядисани черни. Сега Херманса видя, че момичето изглежда така по-красиво, отколкото преди. Матийо се погрижи за куфар, в който поставиха най-нужните дрехи на една камериерка. В него имаше препоръчителни писма и служебна книжка. Всички тия документи бяха издадени на име Антоанета Ламур, а същото това име беше гравирано на една цинкова плочка, която бе прикрепена към куфара. Така щеше да се именува Жоржина в къщата на госпожа Буланси. Матийо обърна особено внимание на момичето върху едно тайно отделение на куфара, което се отваряше със специален бутон. В него се намираха множество неща, които можеха да бъдат полезни при изпълнение на задачата на Жоржина. Имаше остра кама, с която момичето можеше да се защитава в случай, че някой посегне върху живота му. Освен камата беше предвиден малък фенер, който в случай на нужда можеше да носи и в джоба си. Освен това в тайното скривалище се намираха и няколко шишенца. Едното от тях беше пълно с приспивателна течност. Матийо поръча на Жоржина да бъде много предпазлива, когато ще го употребява, тъй като, ако се даде на човек в по-голяма доза, той може да умре. Друго шишенце беше пълно с химическо мастило, с което тя трябваше да пише писмата си до Матийо Драйфус. Това мастило не личеше нито хартията и написаното можеше да се прочете само когато хартията се намокреше с друга химическа течност. Също така бяха се уговорили да не използва адреса на Драйфус при изпращане на писмата, а да ги адресира до доктор Бургер, който от своя страна ще ги препраща на Матийо. В така подготвения план не липсваше вече нищо. Оставаше само госпожа Буланси да ангажира Жоржина. За тази цел младото момиче още

същия ден в четири часа след обяд се яви във вилата на госпожа Буланси. Трябваше да чака доста в коридора, докато я пуснаха да влезе.

Сърцето на Жоржина туптеше силно, когато влезе в луксозно подредената стая. Веднага позна, че госпожа Буланси е същата дама, която през оная нещастна нощ бе дошла в дома на баща ѝ и се препоръча като баронеса Бланш. Разбра още от пръв поглед, че тя е и похитителката на Андре.

Жоржина едва се сдържа да не се спусне върху нея и да ѝ каже, че е грабителка и злодейка. Нейното безпокойство стана още по-голямо, когато видя, че мнимата госпожа Буланси не се намира сама в будоара си. Един мъж, който се беше излегнал на канапето, се надигна от него. Това беше Естерхази. Лукавите му очи сновяха жадно върху снагата на Жоржина и той се приближи няколко крачки към нея. На момичето се стори, че кръвта му застива в жилите.

Омразата към черния майор се бореше със срама, който чувстваше Жоржина от похотливите му погледи. Този човек беше рушителят на щастието ѝ в живота. С него тя се беше борила за невинността си и спокойствието на душата си. Той беше я разделил от Леон, давайки му повод за страшни съмнения. Каква мъка чувстваше Жоржина, задето трябваше да се държи учтиво с двамата злодеи! Но ролята, която трябваше да изиграе в тази къща, го изискваше.

Момичето даде свидетелствата си на госпожа Буланси, като ѝ каза, че се именува Антоанета Ламур и я убеди, че ще остане крайно доволна от работата ѝ. Жоржина, за свое най-голямо удоволствие, узна, че както черният майор, така и любовницата му не я познаха. Черната коса толкова я беше променила, че дори и баща ѝ да я срещнеше, не можеше да я познае.

— Вашите свидетелства са добри — отбеляза госпожа Буланси, след като разгледа документите. — Обаче аз искам камериерката ми да притежава три качества, които ще ви съобщя. Понякога съм неразположена и вие ще трябва да правите всичко, каквото ви заповядам, макар че заповедите ми ще ви се виждат чудни.

— Ще върша всичко, каквото ми заповядате!

— Добре. После — твърде често приемам гости в къщата си. Ще трябва да бъдете учтива с тях, но никога да не преминавате границата.

Вие сте красива, те ще ви казват това, но отговорът ви винаги трябва да бъде кратък, а понякога и въобще да не отговаряте.

Като изговори това, госпожа Буланси хвърли бегъл поглед към Естерхази, който се усмихна. Жената с белега на лицето не искаше съперница.

Жоржина се изчерви.

— Госпожо — продума тя с наведени очи, — аз съм слугиня и зная какво трябва да върша.

— А сега идва най-главното! — изправи се госпожа Буланси. — Обичам да се веселя и в къщата ми често има веселия — играе се, пие се и тъй нататък. Има хора, които осъждат всичко това и макар да не ме е грижа за чуждото мнение, все пак не ми се иска да се разчува, и то от собствените ми слуги. Смятате ли, че ще можете да пазите тайна?

— Вашите тайни ще бъдат и мои и аз ще ги пазя!

— Добре тогава. Ще ви ангажирам. Ще получавате сто франка месечно, а ако съм доволна, ще ви повиша заплатата с още двадесет франка.

— Госпожо — възкликна Жоржина радостно. — Вие сте много добра към мене!

А тая радост не беше престорена, тъй като момичето беше постигнало целта си. Пратеницата на семейство Драйфус беше успяла да влезе в лагера на неприятелите.

Госпожа Буланси уговори новата си прислужничка да постъпи още същата вечер на служба. После момичето се поклони и излезе. При излизането си забеляза, че Естерхази го преследваше с лукавите си погледи, докато изчезна зад вратата. Като напусна вилата на „Шанз Елизе“, то не отиде направо в дома на Матийо Драйфус, а тръгна по други улици, понеже допускаше, че е възможно госпожа Буланси да е изпратила след нея шпионин, когото трябваше да излъже. Най-последна седна в един файтон и заповяда на кочияша да я закара вкъщи.

Херманса прегърна Жоржина, когато узна резултата. Матийо също ѝ честити, подаде ѝ ръка и каза, че никога не ще забрави услугата, която му е сторила. Всички тържествуваха, тъй като през този ден бяха се придвижили към целта си. Те отдавна подозираха оная жена, в дома на която Естерхази чертаеше мрачните си планове. Сега се надяваха, че ще успеят да снемат маската на този подлец.

— Нека и сега Господ да ви благослови — каза Матийо. — В този момент в сърцето ми пак се породих надеждата и вярвам, че ще сполучим да докажем невинността на нещастния ми брат, който страда на Дяволския остров! Че ще успеем да го прегърнем отново.

— О, тогава — извика Херманса и сълзи бликнаха от очите ѝ, — тогава животът пак ще има значение за мен.

Още същата вечер Жоржина пренесе куфара си в къщата на госпожа Буланси и зае новата си длъжност.

Сега тя стана Антоанета Ламур, камериерка при любовницата на Естерхази.

14.

Изминаха осем дни, откак Жоржина се намираше при новата си господарка и макар това време да бе кратко, за да може да спечели пълното доверие на госпожа Буланси. Обезобразената остана доволна от нея. Това, разбира се, не беше толкова лесно. Помпадура не беше излъгала, като каза на камериерката си, че понякога е неразположена. Това неразположение затрудняваше много задачата на Жоржина. Госпожа Буланси можеше да бъде добродушна, любезна, дори и искрена. В такива минути тя подаряваше разни скъпоценни украшения на някои от слугите. Но когато беше неразположена, тогава постъпваше с тях както руска княгиня постъпва с крепостните. Тя подобряваше отношенията си винаги чрез разни подаръци и така сърдитите слуги забравяха всичко. Разбира се, че при подозрителните работи, които вършеше Помпадура, трябваше да следи да няма нито един недоволен от слугите ѝ. Тя беше дала доста голяма парична награда като зестра на предишната си камериерка, макар че ѝ беше известно, че тя е говорила лоши неща за нейния живот.

Жоржина свикна скоро с новата си господарка. Тя успя да узнае, кои са причините за неразположението на госпожа Буланси. Ако граф Естерхази идваше от време на време и не ѝ даваше повод за ревност, тя биваше весела, смееше се и оставаше благодарна от всичко, каквото правеха или казваха слугите ѝ. Но щом той не идваше, тогава недоволствата и гневът ѝ нямаха граници. Тя молеше майора на колене и се унижаваше безкрайно. Освен това Жоржина забеляза още много съмнителни неща в дома на госпожа Буланси. Тук играеха всяка вечер на комар. Обществото, което се събираше в салона на вилата около зелените маси, се състоеше от подозрителни лица — мъже и жени, които водеха съмнителен живот. Понякога тук биваше ограбвана с фалшива карта някоя богата дама, което дори и Жоржина забелязваше. Но това не бяха доказателствата, които търсеше и които можеше да използва пред съда, за да опропасти с тях госпожа Буланси. За Андре не бяха проговорили нито дума. Не бяха споменали и за пленника на Дяволския остров.

Жоржина стана нетърпелива и написа писмо до Матийо. Една вечер, обаче, се случи нещо интересно. В полунощ тя се прибираше от градината вкъщи. Беше придружила последните гости до вратата. Момичето държеше фенер в ръката си, с който осветяваше пътя. Току-що бе стигнала до вратата, когато внезапно изпищя и отскочи настрани. Зад дънера на един голям бряст, който се намираше близо до къщата, се появи одърпан и окъсан човек. Лицето му бе зачервено като божур от пиянство и обрасло с побеляла брада, прилична на четина. Непознатият се подпираше на дебел бастун.

След като се поокопоти, Жоржина го попита:

— Какво търсите в тая градина? Не знаете ли, че тя е частно притежание.

Непознатият се изсмя. По очите му личеше, че беше сръбнал малко повечко.

— Частно притежание ли? — избъбри той. — Госпожице, не ще измине много и всичко ще бъде разделено. Проклет да съм, ако не вложа всичките си пари в голямата каса.

С тези думи той обърна мръсните джобове на панталоните си, от които не падна нито една пара.

— Махайте се или ще повикам слугите.

— Какво, искате да ме изпъдите? — продължи възмутено пияният. — Тогава ще видите какво ще каже господарката ви. Тя познава дядо Карус и го защитава.

Жоржина стана по-предпазлива, тя си припомни поговорката „Пияният говори истината!“ Дали този човек не може да ѝ разкрие важни неща?

— Значи, вие познавате госпожа Буланси? — запита тя снизходително.

— Как да не я познавам? Когато беше малко дете, аз я люлеех на коленете си! Живеех в дома на родителите ѝ.

— Къде живееха те? Пияният човек се засмя:

— Така се разпитват деца! Госпожице, много сте глупава, дядо Карус не говори никога повече, отколкото е нужно, макар и да е пил много ракия.

— Предполагам, че не сте дошли да ми разказвате тия глупости — сопна се Жоржина. — Казвайте какво искате или се махайте!

— Какво искам ли! Чуден въпрос. Не познавате ли по дрехите ми, че желая да направя посещение?

— Посещение ли! А кого искате да посетите?

— Госпожа Буланси.

— Сега, посред нощ?

— Нощ или ден, тя ще приеме дядо Карус.

— Господжата ще ме вземе за луда, ако ѝ съобща за вашето посещение.

Тия думи развеселиха пияния.

— Вие сте привлекателно момиче — каза той, — трябва да ви целуна!

Той протегна ръце към нея, обаче тя стресната се дръпна настрана.

— Госпожице, виждам, че не ме харесвате — смееше се дядо Карус. — Ако бях по-млад, вярвам, че не бихте се противила толкова. Пия за здравето ви! — прибави той, като извади от джоба си шише ракия и го надигна. — Така, сега възстанових силите си. Моля, уведомете госпожа Буланси!

— Не мога да го сторя — отговори Жоржина окуражена, — а сега освободете пътя и ме пуснете да си отида вкъщи!

— Почакайте още малко, госпожице — спря я пияният. — Не искате да известите на госпожа Буланси. Тогава отворете очите и ушите си и ще видите как дядо Карус сам ще извести, за да го приемат!

Съмнителният човек пхна двата си пръста в уста и свирна. След минута прозорецът на горния етаж се отвори и през него се подаде една жена. Щом я забеляза, Жоржина угаси фенера и се дръпна на потъмно място. Тя бе познала господарката си и искаше да види как ще отговори на тоя знак.

— Кой е там? — попита госпожа Буланси с несигурен глас, по който се познаваше, че беше крайно изненадана.

— Да, госпожо Буланси, аз съм тук — отговори пияният, като се помъчи да застане прав на краката си.

— Кой сте вие?

— Ето, тя не ме позна — огорчи се подозрителният човек. — Аз съм, дядо Карус.

— Не ви познавам — отговори любовницата на Естерхази — и ако веднага не излезете от градината ми, ще наредя да ви арестуват.

— Ха, тя искала да ме арестува! Но ако ви кажа, че непременно трябва да говоря с вас, защото имам писмо, адресирано до вас?

— Писмо ли? От кого?

— От един мъж, който след четири седмици ще бъде по-малък, отколкото е сега.

— Говорете по-ясно, ако искате да ви повярвам, но не споменавайте никакво име!

— Госпожо, един от приятелите ви, който беше предприел голямо пътешествие по море, се завърна в Париж. Не се ли сетихте вече за името му? Не мога да извикам името му, да не би да чуе някой друг, той е Ра...

— Мълчете, стойте неподвижен на мястото си. Ей сега ще слеза да отворя.

Тя затвори тихо прозореца, но след малко Жоржина видя, че входната врата се отвори. Госпожа Буланси се появи на прага, като държеше запалена свещ в ръката си. Тя повика одърпания, който се шмугна бързо в къщата. Както се виждаше, пияният беше забравил камериерката, която излезе иззад дърветата, след като наоколо всичко утихна. След малко тя отключи същата врата, изкачи се по стълбите и като мина през няколко помещения, влезе в стаята, която граничеше със спалнята на господарката ѝ. Жоржина се скри зад вратата, от където виждаше и чуваше всичко, каквото кроеше госпожа Буланси. Любовницата на черния майор беше довела подозрителния човек в спалнята си и го остави да седне на един от копринените столове. Госпожа Буланси стоеше пред него със скръстени ръце.

— Разкажете ми всичко, каквото имате да ми казвате, — нареди тя, — но побързайте, не мога да ви държа дълго време тук.

— Зная — отговори дядо Карус. — Облеклото ми не отговаря на елегантните и комфортни мебели. Ти си станала голяма аристократка и винаги съм си казвал, че умееш да използваш мъжете.

— Какво имате да ми съобщавате?

— Добре. Работата е много лоша. Бяха ме хванали, когато откраднах няколко сребърни лъжици от една кутия, за което ме арестуваха. Нямах съсед до килията си и ми беше много неприятно. Ако имах, щях да си говоря с него чрез удари по стената. Този път за таква нещо не можеше и да се мисли, тъй като до мен се намираше килията, в която затваряха само осъдените на смърт. Една сутрин се

случи нещо странно. На стената някой похлопа. Вслушах се и хлопането беше повторено. Отидох близо до стената и започнах да броя ударите. Чух следните думи:

— Кой е затворен до мен?

Събух ботуша си и започнах да чукам. Отговорът ми гласеше:

— Дядо Карус!

— Превъзходно — изчука съседът ми, — тъкмо от тебе се нуждая!

Нощният посетител продължи разказа си:

— След това той съобщи името си и ме помоли, когато ме освободят (след осем дни изтичаше срокът на ареста), да предам на граф Естерхази едно писмо, което щеше да ми продиктува все така, чрез тропане. За щастие притежавах парче хартия, която бях скъсал от акта, когато адвокатът, който ме защитаваше, ми беше дал да прочета. Вместо молив употребих счупена оловна лъжичка. Съседът ми диктуваше и аз пишех. Госпожо, не беше лесно да ви намеря, защото не знаех, че сега се именувате госпожа Буланси, едва от майка ви узнах, че се казвате така. Старата е болна и смятам, че ще умре скоро. Но да оставя това настрана — ето писмото. Дядо Карус си е изпълнил дълга.

Той извади една сгъната бележка и я предаде на госпожа Буланси, като се поклони. В същия момент залитна и щеше да падне върху кревата на Помпадура.

— Човек остарява — каза той, като се смееше, — но не забравя лошите навици от младини. Винаги обичах да лягам на чужди кревати.

Обезобразената жена не обърна внимание на тези думи. Тя разтвори изцапаната бележка, отиде до масата, където гореше лампата, и започна да чете.

Какво не би дала Жоржина, ако можеше в тая минута да надникне през рамото на Помпадура и да прочете бележката! Тя дори предчувстваше интересното съдържание на това писмо, което гласеше:

„Приятелят ви Равелак пак е тук. Хванаха ме в Каена, в момента, когато исках да удавя капитан Драйфус, и ме оковаха. Драга Помпадура, погрижи се добрият ти приятел черният майор да ме освободи своевременно. Направих му

добри услуги. Параходът «Бригита», който беше тръгнал да освобождава капитан Драйфус от Дяволския остров, отиде на дъното. Целият екипаж се удави. Също и съпругата на капитан Драйфус. Изложих живота си на опасност само заради черния майор и ако той сега не ми помогне, ще бъда принуден да разкажа всичко, след което непременно ще го затворят. Нека бърза. След освобождаването ми може да разчита на мене. Семейството Драйфус ще почувства тогава, че в Париж е пристигнал убиецът Равелак!“

15.

Госпожа Буланси пребледня, като прочете тези редове. Тя изгуби хладнокръвието, с което беше посрещнала дядо Карус, въздъхна дълбоко и приседна на един стол.

Беше се уплашила. Съдържанието на това писмо ѝ разкриваше страшната опасност, в която се намираше не само тя, а и човекът, когото обичаше безгранично — граф Естерхази.

Равелак беше в Париж. Властите го бяха хванали и наскоро щяха да го убият. Това не безпокоеше толкова дъщерята на Казота, но тя се страхуваше от това, че този изверг не само очакваше помощ от нея и черния майор, но и настойчиво я искаше. Помпадура познаваше доста добре характера на Равелак и знаеше, че ще разгласи всичко, ако не му се помогне. Но как можеше да го освободи от затвора? Това не беше лесна работа. Нямаше съмнение, че този път щеше да бъде екзекутиран, тъй като съдиите обезателно ще вземат сериозни мерки да не избяга. Изглежда госпожа Буланси бе забравила, че освен нея в стаята се намираше още един човек. Тя наведе глава, като гледаше жално бележката.

В тоя момент дядо Карус стана от стола си и се приближи до нея.

— Не се безпокойте като кожар, на когото реката е отвлякла кожата — каза той. — Не ще бъде толкова трудно да извадим това куче от клетката. Ако желаете да предприемете нещо и се нуждаете от помощник, не забравяйте дядо Карус!

— Къде мога да ви намеря, в случай че ми потрѣбвате?

— В кръчмата „При веселия руснак“ в Латинския квартал — отговори пияният. — Ако не съм в кръчмата, ще ме намерите отзад в избата, която се намира до плевника. Освен това в квартала ме познава всяко дете.

Госпожа Буланси извади две жълтици от джоба си и ги даде на одърпания старец.

— Вие сте щедра — благодари и ги прибра. — Имате ли да съобщавате нещо на госпожа майка си?

— Не — бе отговорът.

— Тогава пуснете ме да си отида — разбърза се дядо Карус. — В кръчмата ме очакват, а освен това тия жълтици трябва да се превърнат в ракия.

— Чакайте малко — задържа го Помпадура, — ще отида в съседната стая да заключа това писмо в писалищната маса.

— Госпожо — каза дядо Карус, — не е хубаво, такива бележки трябва да се изгарят веднага след прочитането им.

— Щях да го унищожа, но трябва да го покажа и на едно друго лице. Освен това писалищната ми маса е сигурна.

— Най-сигурното за подобни неща е огънят — повтори дядо Карус. — Ако ли пък няма огън, трябва да се скъсат на много дребни парчета и да се изядат. Уверявам ви, че ако човек ги изяде и пие чаша ракия, става по-силен и здрав.

Госпожа Буланси не чу какво казва пияният. Държейки писмото в ръка, се отправи към съседната стая. Жоржина едва успя да се скрие от очите на господарката си зад един голям шкаф. Госпожа Буланси отиде до писалищната си маса, която имаше няколко чекмеджета, отключи едното от тях, постави писмото в него и пак го заключи.

— Трябва да го прочете утре Естерхази — прошепна тя на себе си, — след което ще го унищожа. Намираме се в голяма опасност и ще трябва да я отстраним навреме.

След малко тя излезе от стаята и отиде в спалнята си при дядо Карус. Взе свещта и двамата тръгнаха към изхода. Жоржина излезе от скривалището си. Тя беше много развълнувана. Беше чула разговора на госпожа Буланси с освободения престъпник и този разговор ѝ се стори твърде важен. Ако Матийо Драйфус можеше да докаже, че Естерхази и любовницата му имат връзки с един опасен престъпник, който иска от тях да го освободят, за да не разкрие делата на двамата, щеше да бъде достатъчно, за да опропасти черния майор и да снее мизерната му маска. Разбира се, такива неща трябва да бъдат ясно доказани, а най-добре чрез писмо, което да не дава възможност на майора и любовницата му да излъжат правосъдието. Подобно писмо съществуваше. Жоржина реши да се сдобие с него. Имаше само един начин — трябваше да го открадне. Кратко размишление, кратка борба със съвестта си и Жоржина реши да го направи, тъй като посредством него можеше да възстанови щастието на едно семейство и да предаде в съда двама опасни престъпници.

От съседната стая се чу шум от стъпки. Това беше госпожа Буланси, която се връщаше. Жоржина излезе от будоара и отиде в стаята си, която се намираше на горния етаж на вилата. Тя полегна облечена върху леглото си. При това нямаше намерение да спи, а да чака, докато заспи господарката ѝ. Времето течеше бавно за нетърпеливата разузнавачка. Сребристата светлина на луната проникваше през прозореца и осветяваше стаята. Госпожа Буланси лежеше съблечена в коприненото легло и момичето скоро чу дълбокото дишане на спящата. От тая страна не го застрашаваше никаква опасност. Вече трябваше да се действа.

Жоржина беше толкова развълнувана, че усещаше биенето на сърцето си. Тя стана от леглото, събу обувките си и остана по чорапи. После отвори тайното отделение на куфара, взе камата, която скри в пазвата си, извади и връзката с ключове, запали малкия фенер. Беше готова.

Пратеницата на Матийо Драйфус слезе тихо по стълбата, все така тихо провери в будоара дали спи господарката ѝ, после се озова до писалищната маса. Извади ключовете и разгледа внимателно бравата на чекмеджето, което искаше да отключи. Избра малък ключ, който ѝ се стори, че ще прилегне, но се излъга. Опита друг. Третият изщрака и тя разбра, че е успяла. С лявата ръка изтегли чекмеджето, а с дясната бръкна в него, за да извади писмото, от което се нуждаеше. В тази минута, обаче, се случи нещо страшно.

В момента, когато Жоржина докосна въпросното писмо, отстрани на чекмеджето се появиха две железни скоби, които стиснаха силно ръката ѝ. Същевременно в спалнята на госпожа Буланси задрънка звънец. Момичето с ужас видя, че се намира в неочаквана опасност. Тя се помъчи да откачи железните скоби, но не успя. Електрическият звънец продължаваше да звъни. Жоржина чу, че госпожа Буланси стана от леглото си. Неволно посегна към камата. Дали господарката ще я убие за тая нейна дързост? На момичето не остана време да размишлява. Помпадура влезе в стаята. Тя не беше дори се облякла както следва и държеше в едната си ръка запалена свещ, а в другата малък револвер. Щом съгледа момичето, застина смаяна на мястото си.

— Значи, вие сте — продума тя, — вие ли искате да ме ограбите? Ах, и то писмата ми. Моите писма!

В същия момент Помпадура разбра какво искаше да открадне Жоржина от чекмеджето ѝ. Тя отиде до него, извади писмото от Равелак и го изгори, а пепелта изхвърли през отворения прозорец. Доказателството за отношенията на Естерхази и любовницата му с един опасен злодей бе унищожено.

— Шпионке! — извика любовницата на черния майор гневно на момичето. — Колко съм била глупава, че те приех в къщата си! Как не те познах още от първия поглед! Ти ме измами с послушността си, но сега зная всичко. Ти си подкупена, изпратена от Матийо Драйфус или полковник Пикар. Признай, признай, съветвам те да го сториш или с този револвер ей сега ще те застрелям. Ще те убия, шпионке!

Тя опря револвера до гърдите на момичето, а с другата си ръка хвана свободната му ръка.

— Госпожо, убийте ме — отговори твърдо, — не се страхувам от смъртта и ако ме убиете, ще прибавите към многото си злодейства още едно.

— И имаш още смелостта да говориш с мен така? — извика Помпадура. — Няма да те убия, но ще те изоблича като крадла.

— Госпожо, вие ще се каете, ако се одързостите да сторите това, тъй като пред съда ще разправя коя сте и какво се върши в къщата ви.

— Не се страхувам от тебе — отговори Помпадура.

— Другите ми слуги ще говорят против теб, а ние имаме доста силно влияние, за да не допуснем да говориш.

— Боже мой — извика Жоржина през плач, — никога ли не ще допуснеш да победи истината? Постоянно ли ще се погазва правдата, а подлостта и лъжата ще тържествуват?

В това време госпожа Буланси бе отишла до прозореца и гледаше замислено през него. След малко тя се обърна пак към момичето.

— Ще ти предложа нещо — каза тя грубо. — Кажи ми имената на тия, които са те подкупили да постъпиш като шпионка в къщата ми.

— Никой не ме е подкупил!

— Антоанета Ламур, или както ти е там името, откажи се от тия, които са те подкупили, и ела на моя страна, ще ти плащам хиляда франка месечно, ако ми донасяш от неприятелите ми ония известия, които искам.

— Госпожо, тогава трябва да бъда толкова подла, колкото сте и вие — отсече Жоржина, без да се страхува.

— Добре, ти сама пожела това. Ще те сполети отмъщението ми!

Стопанката на дома натисна копчето на електрическия звънец и повика останалите слуги. Двама души, кочияшът, една слугиня и готвачката влязоха в стаята. Те не можеха да си обяснят за какво бяха повикани.

Госпожа Буланси посочи към Жоржина и каза:

— Вижте! Ето камериерката, която винаги е била надменна спрямо вас! Виждате ли я? Тя е крадец и се е хванала в примката ми. Заплюйте я. Тя не само ме ограби, а е искала да наклевети и вас.

Това подло подстрекателство постигна целта си. Готвачката се спусна към Жоржина и я удари силно по лицето с вика:

— Ще те науча аз тебе да обвиняваш и клеветиш невинни хора!

— Идете и известете всичко на полицията, нека я арестуват — нареди госпожа Буланси на кочияша, който тутакси тръгна и скоро се върна с един стражар.

Госпожа Буланси беше доста хитра и остави момичето в същото положение, в което го намери. Железните скоби стискаха още ръката на Жоржина. Тя усети, че силите ѝ започват да я напускат и се облегна на писалищната маса.

— Господине, арестувайте това лице — каза госпожа Буланси. — Бъдете уверен, че вината ѝ е доказана!

Стражарят хвърли внимателен поглед върху капана за крадци и кимна утвърдително с глава.

— Как ви е името? — попита той Жоржина.

— Антоанета Ламур! — отговори тя със слаб глас.

— Антоанета Ламур, арестувам ви в името на закона. Признайте, че сте искала да ограбите господарката си!

— Няма какво да призная.

— Каква дързост! — измърмори госпожа Буланси.

— Госпожо — успокои я стражарят, — бъдете уверена, че ще я накараме да говори! Сега ще претърся джобовете ѝ.

Жоржина трепна.

— Господине — замоли се тя, — избавете ме от този срам.

Но нищо не помогна. Тя трябваше да допусне чужд човек да претърси джобовете на дрехите ѝ. Стражарят тържествено извади ключовете от джоба ѝ.

— На масата има фенер — извика кочияшът. Стражарят прибра и него.

— Това момиче не краде за първи път — каза той, — това са разбойнически инструменти.

След това той опипа гърдите на момичето, което беше пламнало от срам.

— О, какво е това? — сепна се той. — Струва ми се, че тук има скрито оръжие. Разкопчайте дрехите си!

А когато Жоржина не изпълни заповедта, стражарят ѝ разкопча дрехата и извади скритата кама.

— Кама! — възнегодува той. — Изглежда, се е готвела да убие този, който я залови при кражбата!

— Разбира се, тя е искала да ме убие — потвърди и госпожа Буланси.

— Ще опиша всичко в рапорта си — заяви стражарят, — но, моля ви, освободете механизма на капана, за да отведе момичето.

Госпожа Буланси изпълни искането му, той хвана момичето за ръка и го изведе през градината на улицата. Жоржина вървеше до него, без да повдигне поглед, като същевременно мислеше за Леон Бернард. Ах, ако той научи, че е арестувана като крадла, тогава и последната му искра любов и уважение към нея ще изчезнат от сърцето му.

Стражарят внезапно спря. Той сложи ръка върху рамото на момичето и каза:

— Момиче, съжалявам те. Искам да говоря с тебе и ако си разумна, ще се согласиш. Това ще бъде по-добре за тебе.

Учтивостта, която показва човекът към нея, ѝ се струваше много по-отегчителна и страшна, отколкото предишните му груби обноси.

— Аз съм ерген, жилището ми не е далече оттук и вкъщи има хубаво вино. Искам да си поговорим малко. Ако дойдеш с мене, ще те освободя и ще кажа в рапорта си, че две непознати лица ме нападнаха и те освободиха. Ела, ние ще измамим тая госпожа Буланси.

Подлецът искаше да прегърне Жоржина, но тя го отблъсна.

— Направете това, което сте длъжен да сторите — каза тя. — Или искате да викам за помощ?

Лицето на стражаря се промени веднага.

— Напред — заповяда и я блъсна. — Ще ти покажа, как се отнасяме с крадците.

Той я заведе в близкия полицейски участък, където, без да я разпитват, а само въз основа на показанията му, я затвори в килия, в която се намираха и няколко други жени, хванати през нощта по улиците на Париж. По изражението на лицата им можеше да се съди с какво се занимават. Жоржина остана ужасена от тях, когато започнаха да ѝ се подиграват.

Петте жени, между които се намираше и една висока блондинка, облечена в копринена рокля и хубаво палто, започнаха да ѝ задават разни въпроси. При това в съседство до тях се чуваха викове на няколко мъже, които също бяха арестувани. Само една тънка дъсчена стена ги разделяше от жените.

— Слушайте как викат тия мъже — каза русата жена. — По-добре щеше да бъде, ако дойдат при нас, за да прекараме по-весело времето. Кога ли ще съмне, за да дойде персоналът и да ни прибере в женския затвор.

— Да, там е по-добре — отговори една ниска дебела жена, червените коси на която бяха отрязани и по облеклото ѝ можеше да се съди, че е работничка. — Утре ще е единадесетият път, за който посещавам затвора.

— Защо са те затворили? — попита жената, облечена в копринена рокля и хубаво палто.

— Защо ли? Това сама не зная. Хванаха ме с един в „Грандхотел“. А ти защо си тук?

Блондинката промени изражението на лицето си.

— Придружавах един господин до квартирата му — отговори тя. — И когато подлецът ми даде само един франк и петдесет сантима, започнах да троша стъклата на прозорците му. Ще ме затворят за четиринадесет дни!

След това тя седна близо до Жоржина.

— А ти какво си сторила — попита тя момичето. Жоржина не отговори нищо, а само закри с ръце лицето си.

— Ах, ти не си от закоравелите — каза облечената в копринена рокля. — Струва ми се, че за пръв път си тук. Слушайте, мълчете там, помежду ни има момиче, което може би ще развалите чрез песните и вулгарните си разговори — извика тя на мъжете, които тропаха по дъсчената стена.

Мъжете започнаха да пеят такава мръсна песен, че Жоржина потъна в земята от срам.

Песента внезапно беше прекъсната. В мъжкото отделение беше влязъл чиновник, за да възстанови тишината.

Жените също млъкнаха и задряха на пейките си. Само Жоржина остана будна. Тя седеше тъжна на мястото си в безгранично отчаяние. Беше арестувана като крадец и затворена между улични жени. Каква страшна участ...

16.

От няколко дни госпожа Буланси беше много неразположена. Причината за тая неразположеност беше майор Естерхази, който не я посещаваше вече тъй редовно, както по-преди. Черният майор се извиняваше, че имал много работа, която трябвало да свършва всяка вечер. Но ако Помпадура бе изпратила след него шпионин, което досега не беше правила, щеше да узнае, че Естерхази ходи всяка вечер в театър „Фоли Бержер“, в който играеха винаги само най-прочути артисти.

От скоро във „Фоли Бержер“ се намираше артистична двойка, която внезапно се беше появила в Париж, както се явяват всички прочути актьори, а после изчезват както слънцето зад хоризонта. Дватама бяха цигани, пристигнали от Унгария, което личеше и от езика им. Относно произхода и състоянието си не говореха нищо. Дори и най-опитните шпиони не успяха да научат нещо за тях. Разбира се, също така не се знаеше, дали имената им бяха истински или фалшиви. Мъжът се именуваше Аладар Форкаш и в афиша беше отпечатано, че е крал на маджарските цигани. Не се знаеше дали това беше вярно или не, но в действителност той поне беше крал на всички цигани-цигулари. Неговото свирене възхищаваше всекиго и парижката публика посещаваше театъра най-вече заради него. Хората мислеха, че красивата циганка е негова съпруга. Тя възбуждаше любопитството не чрез артистичната си игра, а чрез красотата си.

Ролята на Мелиора не беше нова, нито пък интересна. Преди да започне играта си, на сцената се появяваше голям стъклен басейн с вода, която достигаше на височина до човешки ръст. Многобройни амфибии живеяха в този басейн, дъното на който бе украсено с разни растения и миди. С една дума представляваше морско дъно. След като публиката доста време гледеше съда, Мелиора се появяваше облечена в копринено трико. Изкуството, което демонстрираше, се състоеше в това да стои колкото се може повече под водата, да яде и пие там, да свири със сребърна тръба и да играе с амфибиите. Когато свършваше представлението, Аладар я намяташе с един красив плащ, а

ръкоплясканията нямаха край и многобройни букети засипваха сцената.

Всеки внимателен наблюдател лесно би могъл да забележи, че това не беше много приятно на Аладар Форкаш. Нямахше съмнение, че той мразеше тая богаташка паплач и беше ревнив към всеки, който се приближаваше към Мелиора, тъй като я обичаше до полуда.

Тая негова ревност не беше съвсем неоснователна. От множеството мъже, които посещаваха театъра, партньорката му беше намерила един, от когото се интересувахе. Това беше граф Естерхази, който една вечер случайно отиде в театър „Фоли Бержер“. Същевременно и друго нещо го привличаше в красивата циганка. Имената на двамата артисти му напомниха за разказа на Стефан Дубиски. Естерхази си зададе въпроса дали тези цигани не са същите, които преследваха княза с омразата си и бяха пуснали бесния вълк в градината, за да ухапе Юлиана.

Черният майор се постара да се запознае и успя, като издебна случая, когато Аладар Форкаш се беше разболял и не можеше да дойде в театъра. Мелиора най-напред се отнесе хладно към Естерхази, но когато забеляза, че и той храни омраза към княз Стефан Дубиски, тя се почувства привързана към него.

Известно ни е, че тя не обичаше Аладар Форкаш, а се хвърли в обятията му само заради това, че той беше станал сляпо оръдие на отмъщението ѝ. Тя не обичаше и Естерхази. Сърцето ѝ въпреки страшната омраза, която питаеше към Стефан Дубиски, принадлежеше все пак на него. Тя, обаче, вярваше, че в лицето на черния майор е намерила човека, който може да изпълни честолюбивите ѝ планове. Ако черният майор успееше да отстрани Дубиски, то владението Красногорка, както и княжеското звание преминаваха в негови ръце. Поради това хитрата циганка намери за по-добре да плени графа с прелестите си и да го привлече на своя страна. Разбира се, при това положение я обзе страх от сегашния ѝ любовник Аладар Форкаш. Ревността му, която не познаваше граници, и страшният му гняв можеха да го подтикнат към убийство, ако откриеше отношенията ѝ с Естерхази.

Една вечер, когато Аладар Форкаш свиреше на сцената, граф Естерхази, който беше подкупил гардеробиерката, влезе незабелязан в гримьорната на Мелиора. Черният майор гледаше с жаден поглед

красивата циганка и реши да я направи своя любовница. Тя забеляза, че направи силно впечатление на този човек, и отиде към огледалото, за да се огледа. Естерхази стана от стола си и се приближи тихо към нея. Тя се престори, че не го чува и той внезапно я прегърна и започна да я целува. Отначало Мелиора се остави на милувките му, като че ли беше жертва на нападение, но после го прегърна с десницата си и започна да отговаря с целувки на милувките му.

Докато лежеше в обятията на черния майор, бедният Аладар Форкаш свиреше на сцената любовни мелодии и разпали сърцата на влюбените още повече чрез музиката си.

— Искаш ли да ми принадлежиш? — попита граф Естерхази шепнешком красивата циганка. — Мелиора, искаш ли да бъдеш моя?

Тя трепна и го изгледа с пламтящ поглед.

— Сериозно ли говориш? — каза циганката. — Обичаш ли ме?

— Обичам те до полуда!

— Искаш ли да ме направиш своя съпруга? Естерхази, който винаги се заклеваше и обещаваше всичко, отговори:

— Да, Мелиора, ти ще бъдеш моя съпруга! Ще изпълня всичките ти желания, а ако успея да имам княжеската корона на княз Стефан Дубиски, тогава ще стоя на колене пред тебе!

— Ще я получиш — закле се Мелиора с блестящи очи.

В тая минута тя се стори на Естерхази още по-красива, отколкото беше всъщност.

— Ах, ако веднага би се съгласила да дойдеш с мене — каза той. — Трябва още сега да напуснеш този циганин, който се одързостява да мисли, че има право да те притежава!

— Не, не — отвърна Мелиора, — трябва да бъдем предпазливи, за да не може Аладар Форкаш да попадне по следите ми.

— А какво може да ти направи Ти не си негова съпруга!

— Според законите на циганите, аз съм венчана за него. В една ясна нощ служителят на великия дух ни съедини.

— Но това не е законно съединение — засмя се черният майор. — Това венчаване няма да се признае от никоя държава в света.

Но Мелиора поклати енергично глава.

— Циганинът пита ли за закон? — отговори тя. — Пред очите на събратята ни, аз съм станала жена на Аладар Форкаш и ако му изневеря, той има право да ме убие. И след като стори това, ще избяга

в Унгария, където всеки циганин ще го защитава, макар и да рискува живота си.

— Мелиора, той няма да те открие — увери я Естерхази, — ще скрия съкровището си на сигурно място.

— Затова трябва да бъдем умни — отговори циганката. — Слушай, имам добър план. Утре вечер за последен път ще играя в този театър. Когато свърша, Аладар Форкаш повторно ще се яви на сцената, защото трябва според програмата да свири два пъти. Докато той свири, аз ще се облека в мъжки дрехи и ще избягам. Ти ще ме очакваш с файтон и ще ме откараш у дома си.

. — У дома ми ли? Там Аладар ще те потърси най-напред.

— Напротив, той няма да допусне дори, че ще имам смелостта да вляза в жилището ти.

Изглежда, че Естерхази не беше съгласен с това предложение. Той си помисли за отмъщението, което ще го сполети от страна на госпожа Буланси, щом узнае, че в жилището му се намира друга жена.

— Не може — каза той след кратка пауза. — Ти знаеш, че съм офицер и началството ми може да се разсърди, ако узнае, че крия в дома си жена.

— Това никой не ще узнае — опита се да го увери циганката. — Ще се облека в мъжки дрехи и ако те попита някой, ще кажеш, че съм ти слуга.

— Този план е превъзходен — каза черният майор. — Да, обична ми Мелиора, така ще останем скрити. За да не дадем никому повод за съмнение, ще изпратя слугата си Баптис някъде далече, или направо ще го изпъдя.

Като награда за това решение Мелиора го целуна.

— Но сега си иди — помоли тя любовника си. — Аладар Форкаш свири вече последната си мелодия. Той ей сега ще дойде, защото е разбрал, че те приемам тук.

— Тогава утре ще ти изпратя едно писмо — прошепна черният майор, — в което ще ти известя къде ще те чакам с файтон и дали ще можем да отидем в моето жилище, без да срещнем опасност. Сега прощай, остави ме да те прегърна още веднъж.

Той прегърна красивата циганка, после излезе през малката врата, която го изведе на улицата. Черният майор беше излязъл тъкмо

навреме, защото Аладар след миг влезе в стаята на Мелиора. Огледа се мрачно, но не можа да открие нищо, което да потвърди съмненията му.

Мелиора беше доста хитра и през последните два дни направи всичко, за да разпръсне съмненията му с милувки. Изражението на лицето му и този път се измени под влияние на горещите ѝ целувки и той отново ѝ се довери.

Когато Естерхази влезе в жилището си, той завари слугата Баптис в стаята си да спи.

— Защо спиш, когато отсъствам? — развика се Естерхази.

Баптис, който не беше свикнал да бъде тормозен от господаря си, остана смаян.

— Помислих — отговори той стреснато, — че имам право да поспя, тъй като снощи трябваше да ви чакам до четири часа сутринта.

— Отговаряш много дръзко — просъска черният майор. — Виждам, че отдавна работиш при мен и мислиш, че не мога без теб!

— Господин графе, нали съм ви слугувал вярно и съм ви помагал във всичко.

Естерхази тропна гневно с крак.

— Как! Осмеляваш се да казваш, че си ми помагал? Достатъчно съм те търпял. Утре сутрин си прибери вещите, пригответи сметката и се разделяме.

Баптис не отговори нищо. Той не вярваше, че господарят му ще го изпъди, а мислеше, че е сръбнал малко повече шампанско, след което го съблече и му пожела лека нощ. Но добрият Баптис се излъга. Сутринта, когато поднесе кафе на господаря си, той попита:

— Прибра ли си вещите! Направи ли сметката си?

— Не, господин графе — отговори Баптис. — Мислех, вярвах...

— Ти си мислил, че снощи бях пьян. Не, бях съвършено трезвен и затова забелязах твоето безсрамие.

Баптис се изчерви от гняв.

— Значи, вие сериозно сте намислили да ме изпъдите? — промърмори той. — Господин графе, обмислихте ли всичко добре? Не се опитвайте да ме унищожите! Не се страхувам от вас. А вие, вие имате причини да се страхувате от мене.

Естерхази скочи от стола си и посочи с ръка към вратата.

— Навън или ще те Нашибам с камшика! — кресна той.

Слугата се дръпна към вратата и край устните му заигра иронична усмивка.

— Господин графе — рече той, — оставете камшика, където му е мястото. Аз сам ще си отида, но помнете, че съм ви предупредил. Сега ще разберете кой е вашият Баптис! Много години ме използвахте за разни услуги, а сега ме пъдите като куче. Това ще ви струва скъпо.

Четвърт час по-късно Баптис, с малък куфар в ръка, напусна къщата. Като стигна до прага на вратата, той измърмори едно проклетие и една закана, която щеше да накара Естерхази да пребледнее, ако бе чул. След това се смеси с уличната тълпа.

Черният майор гледа дълго през прозореца след излизането на слугата му с предчувствието, че ще го сполети беда, ако остави Баптис да си отиде сърдит. Беше дори решил да тръгне след него. Но колкото и способен да беше за други неща, щом се касаеше за жена, той загубваше разсъдъка си.

В тая минута черният майор мислеше как по-скоро да притежава Мелиора и остави слугата си да си върви. Баптис, макар и да не знаеше всичките му тайни, все пак беше забелязал и узнал доста съмнителни работи.

Майор Естерхази спечели нов неприятел.

Във „Фоли Бержер“ представлението беше започнало. Касиерът се усмихваше, а директорът потриваше ръце, тъй като всички места бяха продадени. Когато завесата се вдигна, в касата беше останал само един билет, ангажиран от граф Естерхази, който още не беше дошъл да го вземе.

Зад сцената беше оживено. Артистите стояха облечени в колоритните си костюми и един по един се явяваха на сцената, за да забавляват публиката чрез изкуството си. Посетителите обаче очакваха с нетърпение двете звезди на театъра — цигуларя Аладар Форкаш и Мелиора, кралицата на водата.

Пламенната циганка се намираше вече в гримьорната си, където Аладар разговаряше с нея. После тя му каза да излезе, тъй като искала да облече трикото си.

Цигуларят я целуна нежно и пошепна няколко любовни слова. В тоя момент очите му се напълниха със сълзи.

— Защо плачеш? — попита го Мелиора.

Той повдигна рамене.

— Тежко ми е на душата — отговори Аладар.

— Но няма причина да се чувстваш нещастен — усмихна се красивата Мелиора. — Не съм ли при теб?

След няколко минути мълчание той се реши:

— Знаеш, че ние, циганите, сме суеверни. Днес ми се случи нещо, което ми подсказва, че ще ме сполети голямо нещастие.

— Разкажи ми!

— Добре. Когато тая сутрин излязох от къщи и отидох да си купя струни за цигулката, минах през една пуста улица на предградието „Св. Антоан“. Вървах замислен по улицата и внезапно пред мене се изпречи нещо страшно. Това беше жена, облечена в дрипи, които някога са били скъпи дрехи. Лицето ѝ беше бледо, косите разпилени, а очите приличаха на два въглена. Помислих, че нещастната иска милостиня, бръкнах в джоба си и извадих една монета. Но щом я

погледнах в лицето, изумен отскачих настрана. Мелиора, това беше княгиня Юлиана.

— Невъзможно е! — изтръпна циганката. — Излъгал си се.

— Ще ми се да е така — въздъхна Аладар. — Но това, което се случи след това, разпръсна всичките ми съмнения; Облечената в дрипи жена, щом ме съзря, простря ръцете си към мене.

— Циганино! — извика тя силно. — Циганино! Вълкът, вълкът! После побягна в една къща. Нямах желание да я преследвам, а тръгнах по-бързо и наех файтон, за да се отдалеча по-скоро от мястото, където ми се случи това. Виждаш ли — прибави Аладар след кратко мълчание, — това не ми предсказва нещо добро... Не, не... не може да е била княгиня Юлиана, а някой зъл дух, понеже е невъзможно съпругата на княз Стефан Дубиски да ходи облечена в дрипи по улиците на Париж. Изглежда, видях някакво свръхестествено явление, което се е явило, за да ми предизвести, че злодеянието, което сторихме над Юлиана, търси своето възмездие. Всеки получава заслуженото. Това наказание може да ни сполети днес или утре и ще бъде тежко за мен. От момента, когато ми се представи това видение, усещам, че ще те загубя.

Циганинът млъкна. В тоя момент на душевно вълнение той беше хванал ръката на Мелиора. Изкусителната циганка не смееше да то погледне в очите. Тя знаеше, че неговото предчувствие ще се сбъдне и че днес ще я загуби.

— Иди си сега — каза тя. — Трябва да се облека, времето е малко, а и ти също трябва да тръгваш...

Аладар хвърли нежен поглед към нея и излезе.

Циганката веднага заключи вратата. После извади от коша, в който се намираше театралният ѝ костюм, мъжки дрехи, които беше купила тая сутрин, когато Аладар отсъстваше, и още не ги беше обличала. Но както изглежда, дрехите ѝ прилягаха. Тя ги сложи обратно в коша, като кимна доволно с глава. Мелиора беше приготвила всичко, но най-главното ѝ липсваше.

То беше писмото на граф Естерхази.

Защо закъснява майорът? Защо я измъчва? Мелиора се облече за представлението. Тя беше преbledняла, даже ружът ѝ не можеше да скрие бледостта. А как ли би се ужасила, ако знаеше какво става сега в коридора?

Там се разхождаше Аладар Форкаш. Пред него се изпречи един лакей, който държеше в ръката си великолепен букет и отиваше право към гримьорната на Мелиора. Циганинът забеляза това и го спря.

— Къде носите този букет? — го попита.

— Трябва да го предам на госпожица Мелиора! — отговори лакеят.

— Кой го изпраща?

— Не зная! Тази сутрин го поръчаха в магазина, там съм само слуга и не познавам клиентите, които ни посещават.

— Няма ли визитна картичка в букета? Слугата разгледа цветята.

— Не — отговори. — Изглежда, че този, който го изпраща, не иска да се знае името му. Но предполагам, че получателката го познава.

— Умен човек сте — кимна Аладар.

— В магазина виждаме много неща, а това, което не успеем да видим, можем да си го представим.

— Добре, заслужавате двоен бакшиш. Първо, защото, то сте донесли букета, и второ, защото говорите такива интересни неща за вашия магазин. Вземете тези пет франка и ми дайте цветята!

Слугата се колебаеше.

— Не смея, господине — каза той, без да сменя погледа си от блестящата сребърна монета. — Поръчано ми е да предам цветята само в ръцете на дамата.

— Кой ви поръча това? — попита циганинът, който след тая забележка се усъмни още повече.

— Господарят ми!

— Аз съм съпруг на артистката, за която е предназначен този букет, затова спокойно можете да ми го предадете. Освен това съпругата ми не може да го приеме, тъй като в този момент се облича.

Дали сериозните думи на Аладар Форкаш или сияйните сребърни пет франка повлияха на слугата, но той предаде букета на циганина и си отиде.

Циганинът разглеждаше замислен букета. Някакъв тайнствен глас му шепнеше, че с тези цветя работата не е чиста. При внимателно разглеждане, една бяла хартийка изпадна измежду стръковете. На нея бяха написани само няколко реда. Форкаш ги прочете и изражението на лицето му се промени. Той се намръщи.

— Тя иска да избяга — промълви. — Още днес, с него. Ах, измаменият съм аз.

Хвърли букета на пода и го стъпка с крака, а злощастната бележка пъхна в джоба на палтото си.

— Мелиора — изпъшка циганинът и очите му се насълзиха, — това ли съм заслужил?

Изведнъж, обаче, състраданието му към нея изчезна.

— Тя е престъпила клетвата — сети се той, — следователно, трябва да умре от моята ръка!

Аладар излезе от коридора и отиде зад кулисите. Нещастникът не виждаше и не чуваше какво става около него. Погледът му блуждаеше, душата му се гърчеше в гняв. Безграничната любов, която чувстваше към Мелиора, се бореше с омразата и отчаянието, което го беше обзело от момента, когато се увери, че обичната жена му изневерява.

— Не бива да остане жива — реши той. — По-добре ще бъде да я убия, отколкото да я притежава друг.

В този момент до циганина се приближи един висок човек, който беше облечен в пъстри дрехи.

— Господин Форкаш — му каза, — моля ви, вашият ред дойде, завесата вече е вдигната!

— Добре, господин разпоредител!

Аладар изговори тия думи като насън, без да помръдне от мястото си.

— Господин Форкаш, имайте добрината да започнете! Публиката вече негодува!

— Дявол да я вземе публиката! Къде е цигулката ми?

— Държете я в ръката си — отговори разпоредителят. — Болен ли сте?

Циганинът обърса потта от челото си и без да каже нито дума, отиде на сцената. Публиката го посрещна с аплодисменти, но той не им обърна никакво внимание, дори не се поклони.

Аладар нагласи цигулката си, погледна струните и започна да свири.

А как свиреше този дяволски циганин! След две минути беше пленил всички слушатели. Тази песен излъчваше някаква свръхестествена сила. Това бе стенанието, плачът и риданието, които

една човешка душа ражда в тонове. Внезапно циганинът спря да свири. Една струна се скъса.

Отстрани, в дясната лежа, се появи граф Естерхази. Той дръпна стола си и седна. Аладар Форкаш го изглежда страшно, след това продължи да свири.

Как се промени сега музиката му! От акордите не звучеше вече нищо приятно. Те напомняха проклятие, което умиращ отправя против този, който е причинил смъртта му. Последва глух акорд. И последната струна се бе скъсала.

Циганинът захвърли цигулката си в един ъгъл и напусна сцената без да удостои публиката с поглед. Последваха го бурни аплодисменти.

— Покажете се поне пред публиката — спря го директорът на театъра. — Господин Форкаш, излезте още веднъж на сцената и се покажете. Публиката ви аплодира.

Циганинът го изглежда презрително и отмина:

— Пиян е — обясни разпоредителят на директора. — Оставете го да си иде. Не трябва да го сърдим, защото със свиренето си той пленява публиката!

Завесата на сцената беше спусната, след което последва голяма пауза. Публиката отиде в бюфетите, за да се поразхлади. Един от малцината, които бяха останали по местата си, беше граф Естерхази, който си завиваше цигарата, облегнат на стола. Мислеше за Мелиора, която още същата нощ щеше да бъде негова.

През това време на сцената поставяха големия, пълен с вода басейн, в дъното на който се намираха змии, малки крокодили, жаби и други земноводни. Той беше толкова препълнен, че вълните, предизвикани от местенето му, изпръскаха пода на сцената. Когато беше готов, Аладар се появи зад кулисите. Той заповяда на служещите да се оттеглят, след което, както всяка вечер, разгледа внимателно басейна. Над повърхността му имаше мрежа от тел, която пречеше на животинките да избягат от водата. В минутата, в която Мелиора трябваше да влезе в басейна, телената мрежа, прикрепена с пружина, се издърпваше и входът беше осигурен. Полицията беше поискала заради сигурността на публиката басейнът да се покрие с тая мрежа, за да не би да избяга някоя змия по време на представлението. Щом Мелиора влезеше във водата, Аладар трябваше да задейства пружината и мрежата покриваше басейна, без публиката да забележи нещо.

Когато Мелиора искаше да излезе, тя натискаше едно копче, което беше свързано с механизъм, и мрежата се отваряше. Тогава тя свободно можеше да излезе.

Всяка вечер Аладар внимателно преглеждаше жицата, която свързваше копчето с механизма на мрежата. Циганинът и днес провери тая жица и изглежда, че намери всичко в ред. Той съзря Мелиора, която стоеше зад кулисите, и очите ѝ блестяха така, като че ли я очакваше неизразимо щастие.

Аладар трепна, но в следната минута се стегна и отиде при жена си.

— Прегледа ли телта? Всичко в ред ли е? — попита го тя.

Той се направи, че не я е чул.

— Вдигнете завесата! — нареди Аладар. Мелиора хвана ръката на Аладар, зада я изведе на сцената.

— Ръката ти е много студена — каза тя на циганина.

— А твоята е гореща като огън — отговори той. Аладар я изведе на сцената. Нескончаеми и бурни ръкопляскания я посрещнаха. Погледите на всички бяха устремени в чернооката жена.

Мелиора хвърли бърз поглед към ложите. В една от тях съгледа Естерхази, комуто се усмихна. Той беше тук — бягството беше сигурно. Макар и да не беше получила писмото му, неговото присъствие ѝ казваше всичко.

Аладар забеляза, че тя хвърли поглед към майора и се развълнува. В същия миг му се искаше да се хвърли върху невярната си съпруга и да я удуши, но се въздържа. Неговото отмъщение трябваше да бъде по-страшно.

Аладар подаде десницата си на Мелиора, като ѝ помогна да се изкачи на стълбата, която се намираше до басейна. В момента, когато се намираше на последното стъпало, тя хвърли още един поглед към ложата, в която се намираше Естерхази, и скочи във водата. Мелиора потъна бавно, след което Аладар затвори басейна с телената мрежа.

Щом тялото на Мелиора влезе във водата, намиращите се там земноводни се разшаваха и заплуваха бързо около нея. Циганката хвана една змия и я уви като маргаритен гердан около шията си, а другата около кръста си. Тя си играеше с малък крокодил. Слагаше го върху гърдите си и го захвърляше настрана.

Така минаха четиридесет секунди. При първото слизване Мелиора не оставаше по-дълго време във водата. Втората част от номера ѝ траеше петдесет секунди, когато слизаше за трети път на дъното на басейна, тя оставаше цяла минута в него. Беше станало време да изплува на повърхността. Мелиора остави змиите и натисна копчето. Втурна се към повърхността, но с главата си срещна мрежата и веднага потъна пак. Обзе я страх. Вероятно не бе натиснала добре копчето или не действаше добре механизмът? Защо не се вдигаше мрежата? Тя натисна още веднъж копчето. Но в момент, когато искаше да излезе повторно, отново срещна телената мрежа и потъна пак.

В този момент я обзе страшна мисъл. Тя съгледа Аладар, който стоеше със скръстени ръце до басейна и с демонски поглед наблюдаваше всяко нейно движение.

— Той е прерязал жицата и иска да ме убие. Може би е узнал всичко! — помисли си Мелиора.

Тя почувства, че силите я напускат и започва да губи съзнание. Впусна се още веднъж към повърхността на басейна, хвана телената мрежа и се помъчи да я скъса, но не успя. Главата ѝ увисна и тя потъна на дъното. Публиката нямаше представа за страшната трагедия и продължаваше да ръкопляска. От многобройните посетители само Естерхази знаеше в какво се състоеше работата. Тъй като вече десетина пъти бе видял представленията на Мелиора, той знаеше, че това не влиза в нито един номер от програмата ѝ. Той също така беше проверил по часовника си, колко време стои под водата.

Една минута и двадесет секунди вече бяха минали. През това време черният майор имаше възможност да наблюдава мрачното и озлобено лице на Аладар, което му разкриваше страшните му намерения. Ако искаше да осуети убийството, не трябваше да се бави нито секунда.

Граф Естерхази скочи от стола и извика със силен глас.

Извади револвера от джоба си, прицели се и гръмна три пъти. Куршумите разбиха предната стъклена стена на басейна, водата започна да тече и музикантите, които се намираха на сцената, избягаха настрана.

Водата се разля по цялата сцена и потече в залата, където се намираха посетителите.

Страшна паника обзе публиката и всички избягаха в коридорите. Няколко решителни мъже, между които пръв беше Естерхази, се втурнаха към сцената. Артистите изскочиха иззад кулисите и убиха змиите и малките крокодили, които бяха плъзнали от страшния басейн.

Естерхази се грижеше само за Мелиора. Тя беше простряна на дъното на басейна, но беше още жива. Черният майор я вдигна и я отнесе в гримьорната ѝ. Там я настави под надзора на прислужничките.

— Господин графе, вие спасихте красивата артистка — му каза директорът на театъра, който пристигна развълнуван на сцената, — защото констатирах, че телта на механизма е прерязана!

— Знаех — отговори Естерхази, след което прибави с повишен тон. — Нека арестуват циганина цигулар, мнимият съпруг на Мелиора. Аз мога да докажа, че той е искал да я убие.

Един полицейски пристав, който присъстваше по служба в театъра, заповяда на стражарите да претърсят къщата на циганина и да го заловят. Всичко обаче беше безполезно.

Аладар Форкаш беше изчезнал.

18.

Една от най-оживените улици в град Ню Йорк е улица „Бовери“, която пресича целия долен край на града. На тая улица се намират малко жилища. Построените там здания служат най-вече за търговия, циркове, кръчми и други заведения с лошо име.

Няма чужденец, пристигнал в Ню Йорк, който да не е прекарал поне една нощ на тая улица. На нея, така да се каже, цяла година има панаир. Пред театрите са залепени големи реклами, които обикновено изобразяват убийства и други страшни картини от пиесите, които се играят. Вратите на кръчмите са винаги отворени и от тях се втурват навън алкохолни и тютюневи аромати. В тия кръчми се срещат хора от цял свят.

Морякът, който след дълго пътуване е пристигнал в Ню Йорк, бърза да отиде на улица „Бовери“, за да по-гуляе и изхарчи парите, които цяла година е пестил с честен труд. Услужливата келнерка гледа да му измъкне повечко. За всяка милувка и сладка дума той трябва да плати с няколко бутилки вино. Комарджиите го изиграват и избухва караница, а съдията осъжда бедния моряк на няколко седмици затвор като награда за неприличното му държание.

Улица „Бовери“ е пълна с престъпни елементи. Между многобройните посетители, които денем се движат по нея, има и престъпници, които упражняват занаята си тук. Крадци, убийци и всякакви други злодеи намират тук жертвите си. Но „Бовари“ е обитаема и от много бедни хора, които нощно време биват откарвани в „Дома за спане“, където за десет цента могат да прекарат нощта. Един голям сламеник образува там леглото за нещастните и те трябва да дишат вмирисания въздух на голямата зала. За петнадесет цента може да се спи с четирима другари в отделна стая, а за двадесет и пет — сам и то на добър креват.

Мнозина млади преселници, които са стигнали до един от тия домове, са се смесвали с лошото общество и са ставали престъпници. Но трябва да признаем, че и мнозина от тях, които днес са милионери

и са постигнали това благодарение на своя честен труд и постоянство, най-напред обикновено са спали в една от тия къщи.

Всеки човек сам е творец на щастието или нещастията си. Твърдата воля никога не може да бъде победена от изкушението.

Сега ще заведем почитаемите ни читатели в един „Дом за спане“, за да се запознаят с мизерията, злодеянията и изкушенията, които се срещат на всяка крачка.

Един млад човек, уморен и изтощен, се отправи привечер към улица „Бовери“. Под мишницата си той носеше шапка и няколко книги. Нямаше съмнение, че този мъж беше пътуващ книжар, но не дотам опитен, за да може чрез интелигентността си да убеди публиката, че не само тялото, а и разумът изисква храна. Той или не разбираше от книжарство, или пък щастието му не беше се усмихнало. По външния му вид личеше, че трябва да се бори с глада и мизерията. По болезненото и бледо изражение на лицето можеше да се направи заключение, че се храни лошо. Облеклото на младежа беше старо, мръсно, туктам закърпено от неопитна ръка. Подметките му бяха скъсани. С една дума, този младеж правеше впечатление на човек, който е дошъл в Америка и вместо да намери щастие, е срещнал нищетата.

Този нещастник ни е познат. Това е Арман Боне, с когото се запознахме в Париж, в дома на госпожа Небел. Тогава той работеше като книговодител във фирмата „Прокосон“. Да, това беше Арман Боне, който успя да спечели любовта на Марион и когото истинският му баща Натузиус го направи богат човек, като му подари четиридесет хиляди франка, които черния майор му отне на комар в дома на госпожа Буланси. След това на нещастника не остана нищо друго, освен да избяга в Америка и да понесе там срама си.

Арман бе дошъл тук с намерение да поправи грешката, която е сторил. Той искаше да работи от сутрин до вечер. С това единствено намерение мнозина отиват в Америка, но скоро остават излъгани. Както едно растение не хваща корен, когато се пренесе от едно място на друго, така и преселникът най-напред трябва да научи езика и обичаите на американците и после да обмисля пътищата, чрез които да успее в работата си.

Арман не говореше английски, нито пък разбираше от американска търговия, а за физическа работа бе слаб и не намери

никъде работа. Парите, с които беше пристигнал тук, бяха изхарчени за два месеца, след което го обзе нуждата.

Най-после Арман беше сполучил да се сдобие с книги от един богат книжар, който го беше натоварил да събира абонати. Няколко негови приятели бяха сполучили в тази работа, а нему не вървеше. Ако работеше цял ден, едва успяваше да спечели толкова, че да може да се нахрани и да плати десет цента за пренощуване. Всеки ден преди още да си е купил нещо за ядене, той отделяше настрана по няколко цента. В началото, когато беше останал без подслон, той се разхождаше и лягаше на някоя пейка в парка, но там го пъдеха американските полицаи. Ужас го обземаше, когато си спомняше за тия нощи. Затова предпочиташе да легне между разноезичните възмръсни елементи, които нощуваха в „Дома за спане“, макар че му внушаваха отвращение. Там поне беше защитен от студа и нямаше да се страхува, че може да бъде арестуван. Разбира се, той и тук не прекарваше нощта много добре. Обществото, което се събираше, се състоеше от пропаднали човешки същества, от които трябваше да се пази. Те не съжаляваха дори и най-бедния и ограбваха последната му пара, докато спеше. В голямата стая често избухваше и караница, която обикновено свършваше с убийство. В такива моменти се явяваше полицията, издирваше виновниците и ги арестуваше.

Бедният Арман караше мизерен живот, който му беше станал вече твърде досаден. Живееше само заради Марион. Крепеше го надеждата, че ще може да я види още веднъж през живота си. Само тази мисъл го въздържаше да посегне на живота си.

Беше привечер на един съботен ден, а му оставаха само десет цента и с тях трябваше да се прехрани до понеделник сутринта. Гладният стомах не признава празници. Само богатите се наслаждават на истинска неделна почивка. За бедните неделята е само една мъка. Тя ги принуждава да се скитат немили-недраги по улиците или да размишляват на гладен стомах върху днешния несправедлив обществен строй, който ги кара да станат социалисти, комунисти, а най-после и анархисти. Та кой от сиромасите няма да прибегне към такава крайност, когато вижда, че е онеправдан, изоставен и презрян, когато се увери, че за него няма надежда нито на земята, нито на небето, когато вижда неизказания разкош в живота на богатите и види, че техните кучета се хранят по-добре, отколкото той, жената и децата

му. Злото, мизерията и нещастията са плод само на неправилния, зле уреден обществен строй.

Арман Боне се отправи към дъсчената барака, в която беше касата на „Дома за спане“. Младежът заплати десетте цента и получи срещу тях един билет, който трябваше да предаде на друг чиновник, който седеше пред вратата на спалната зала. Арман влезе бавно в добре познатото му място, което се осветяваше от голяма лампа, оградена със здрава телена решетка. Тази лампа гореше цяла нощ и на онзи, които имаше нещастieto да бъде под нея, осветяваше силно лицето и не му позволяваше да заспи.

Днес спалната зала беше доста посетена. На големия сламеник лежаха около тридесет мъже, стари и млади, силни и слаби, здрави и болни. Макар че в спалнята пушенето беше забранено, мнозина от мъжете държаха в ръцете си горящи пури, цигари или къси лули и тайно пушеха. Над голямото общо спално легло се издигаше гъст отворителен вонящ облак, който се беше образувал от тютюневия дим и изпаренията на множеството хора. Арман се огледа наоколо и потърси място за спане. В същия момент се повдигна едни висок, белокоп човек и му махна с ръка. Младият французин се отзова на поканата и тръгна към него. Там се намираше едно свободно място за спане. Младежът веднага се досети защо старецът го покани при себе си. Белокопият човек хвана десницата на Арман и я стисна сърдечно. Той беше на около шестдесетгодишна възраст, доста бедно облечен. Одухотвореното му интелигентно лице се украсяваше от бели къдри и дълга посивяла брада. Арман се бе запознал с този човек едва преди няколко дена в „Дома за спане“. Старецът не спеше всяка нощ в „Дома за спане“ и странеше, както и Арман, от това съмнително общество. Това, именно, обстоятелство съедини двамата по-тясно и те станаха неразделни приятели.

Старецът се казваше Джо, и както се виждаше, търгуваше с дребни стоки, понеже постоянно носеше със себе си няколко сандъчета. Те бяха добре полирани и винаги заключени. Изглежда, че в тях не се намираха скъпоценни предмети, тъй като старецът не беше много внимателен. Той обикновено вземаше по едно сандъче със себе си, а останалите слагаше в някой ъгъл на залата.

— Добър вечер, млади ми приятелю! — каза той на Арман. — Днес закъсняхте много. Имаште ли добра печалба?

Арман въздъхна тежко, събу обувката, съблече палтото и жилетката си, след което се изпъна край стария Джо.

— Благодаря ви за съчувствието към мене — отговори младежът. — Но по-добре би било да не ви отговоря на този въпрос. Работата ми върви зле, твърде зле.

Старецът хвърли съчувствен поглед към младия си съсед, поклати замислено глава, след което каза:

— Да, това е голямата мизерия на днешния обществен живот, от който всички изнемогваме. Драги ми Арман, не сте единственият, който страда. Ние всички страдаме и изнемогваме под натиска на това зло. При все това сте още млад и можете да се надявате на по-добро бъдеще. Но аз съм стар и ще трябва да остана беден и нещастен, докато ме приеме гробът. Впрочем, да не говорим за мен. Не спечелихте ли поне малко пари?

— Почти нищо. Хората не искат да купуват книги. Сега е карнавал. Всички мислят само за балове и харчат всекидневно много пари по шантаните. Но за книги не искат да жертват дори и пукната пара. Всичко — младо и старо, бедно и богато, иска да се наслаждава. Този животински инстинкт е за тях най-висшия идеал. Наслаждения, това е днес девизът на злопаметната ни и изтощена интелигенция. Да, телесно наслаждение. За него те живеят, за него робуват, трудят се, лъжат, крадат, за него се продават. Боже мой, докъде ще стигнем, ако и занапред върви все така! И погледнете, това е целият ми капитал. С него трябва да живея до понеделник!

Младежът извади десетте цента от джоба си и ги показва на стария Джо.

— Много е малко — съгласи се старецът и след миг добави. — Искам да ви предложа нещо. Имам един долар, който мога да ви дам.

Арман отблъсна уплашен ръката на стареца, в която се намираше един книжен долар.

— Боже мой — отговори той, — как мога да приема от вас пари, когато не съм уверен, че ще мога да ви ги върна. А вие сам сте беден и изнемоощал старец. Да, стари Джо.

— Но тия пари не ще ме направят по-щастлив, нито по-нещастен, отколкото съм. Приятелю, вземете ги, аз ви ги подарявам.

Арман Боне поклати отрицателно глава.

— Не, приятелю — отговори той, — макар и да съм изпаднал толкова, че трябва да нощувам в този дом, аз не съм стигнал още дотам, че да приемам милостиня.

— Не искам да ви оскърбя — отговори старият Джо и сложи парите в джоба си.

Когато Арман се изтегна на леглото, очите на стареца блеснаха. Той изглежда внимателно младежа, поглади брадата си, позамисли се и попита:

— Вие във Франция ли сте се родил? Арман се поизправи.

— Да, роден и възпитан съм в Париж.

В тая минута другият съсед на Арман се обърна като в сън, но всъщност наблюдаваше през полузатворените си очи нещастния книжар.

Този човек също беше млад, но добре облечен.

— Наистина ли сте живял в Париж? — продължи старецът шепнешком разговора си. — Навярно там сте се събирали с други младежи. Искам да кажа от по-добро общество...

— Господине, преди действително се движех в по-висшите кръгове — отговори Анри, — но по външността ми в този момент не може да се направи подобно заключение.

— Обаче то си личи по говора ви — отговори старецът. — Кажете ми, не сте ли срещали някоя американка на име Алиса Тери?

— Такова име не мога да си спомня — каза той. — С подобна дама не съм се срещал. Но чакайте. Има прочута американска детективка на име Алиса Тери?

Старецът сви рамене.

— В Англия и Америка често се среща името Тери — отговори. — Обаче никога не съм дори чувал за тая прочута детективка, а още повече да я познавам.

След това се замисли и сложи главата си върху сламената възглавница.

— Май, че е по-добре да спим — заключи старецът.

— По време на сън човек забравя всичко.

Той затвори очи. След малко Арман хвана десницата му.

— Джо, Джо, спите ли? — прошепна той.

— Не, синко. Какво искате от мене?

— Джо, искам да ви кажа какво ми тежи на душата.

— Тогава говорете!

— Добре, приятелю, казвам ви сбогом!

Старецът смаян повдигна глава.

— Какво искате да кажете с това? Да не сте намислил да...

— Имам намерение да умра!

— Това намерение е много осъдително — разсъни се старецът.

— Макар че животът може да ви е станал непоносим, самоубийството е голям грях.

— Но не и в този случай — промълви тихо Арман Боне. — Ако ви разкажа историята на моя живот, ако знаете как през една зловеща нощ опропастих цялото си бъдеще — тогава вие сам ще ме посъветвате да сложа край на живота си.

От другия край на дългия одър се изправи едър негър и извика:

— По дяволите, тук човек не може да спи спокойно! Идете в ада, ако искате да разговаряте.

След това пак легна.

— Говорете по-тихо — посъветва старецът. — Разкажете ми цялата история на живота си и не скривайте нищо.

Арман въздъхна тежко, след което започна разказа си. В думите му бликаше само истината и разказваше всичко така, както се беше случило. Той сподели със стареца как отишъл в къщата на госпожа Буланси и как Естерхази му прибрал парите, с които можел да осигури бъдещето си.

— Какво значение има за мене животът — завърши разказа си.

— Моята Марион трябва да ме презира, тя сега обича друг, с когото ще бъде по-щастлива, тъй като аз не бях достоен за нейната любов.

Старецът почеса дългата си побеляла брада.

— Твърдо ли сте решил да изпълните намерението си? — попита той.

— Да. Утре на обяд ще се простя с вас, а вечерта няма да бъда вече между живите.

— Добре — отговори старецът. — Ние, американците, не пречим никому, когато пожелае да направи това, което намери за добре. Щом сте уверен, че не можете повече да живеете — тогава умрете!

Старецът изглеждаше много сериозен, когато изговори тия думи.

— Но — продължи той — аз искам да ви дам един добър съвет.

— Какъв съвет може да ми бъде сега полезен? — отрони Арман с болка на душата.

— О, не бързайте толкова. Човек не умира така лесно — спря го старецът. — Решихте ли по какъв начин да умрете?

— Да, ще се хвърля в залива, вълните ще отнесат трупа ми в безкрайния океан, където ще изчезне завинаги.

— Можете ли да плувате?

— Да, и при това много добре.

— Тогава в последната минута ще изгубите куража си и ще поискате отново да изплувате. Полицаят, който пази брега, ще ви забележи и ще ви арестува за няколко седмици. У нас всеки, който направи опит за самоубийство, се наказва строго от властта.

— Тогава ще измисля друг начин. Ще се обеса. Десетте цента, които имам, ще стигнат да си купя въже.

— Обесването е плебейска смърт — намръщи се старецът презрително.

— Но нямам пари да си купя револвер и да си пробия с куршум главата.

— Виждате ли, че умираването е тежко? Човек навсякъде среща пречки или в решителния момент твърдата воля го напуска. Аз съм ваш приятел и ако с друго не мога да ви помогна, поне ще ви посоча пътя, по който лесно ще можете да се лишите от живота. Чувал ли сте за парка „Менло“?

— Разбира се — отговори Арман учуден, тъй като не можеше да си обясни каква връзка има този парк с неговите мисли. — Доколкото ми е известно, този парк принадлежи на прочутия Едисон, който си е построил там дворец и обсерватория. О, този щастлив Едисон — продължи младият французин, — той достигна такова положение, каквото човек рядко може да постигне, и ощастливи света с много важни открития като телефона, телеграфа, фонографа... Всичко това е негово дело. Днес той е милионер, цар на науката.

Старецът беше навел глава и слушаше с голямо внимание думите на младежа.

— Да, Едисон е достигнал завидно положение. Наричат го „магьосникът от парка «Менло»“. Но се заклевам, че не може да омагьосва. Той само се е придържал към законите на природата, като е обърнал всичко в пари. Доколкото ми е известно, този прочут Едисон

на младини също е трябвало да се бори с живота и е нощувал като нас в това заведение, понеже нямал достатъчно средства, за да си наеме квартира. Изслушайте ме сега какво ще ви кажа за парка «Менло». В него се намира висока кула, от върха на която се вижда околността на няколко мили разстояние. Едисон е построил тази кула, за да може в нея да мисли и разсъждава спокойно върху проблемите си. Там, горе никой не може да го смущава, той е сам, сам с гения си. Струва ми се — прибави старецът, като погледна Арман, — че там горе човек може да умре спокойно. Когато Едисон не е в кулата, вратата е отворена. Ще се изкачите по стълбите, ще отворите един прозорец и ще се хвърлите през него!

— Но при падането на земята от страшната височина костите ми ще се строят и ще изпитвам няколко минути страшни мъки и страдания!

Старецът не се съгласи с твърдението на Арман.

— В такъв случай човек не усеща нищо — отговори той. — При хвърлянето от такава голяма височина още през първите две секунди високото налягане на въздуха убива човека. Вие ще бъдете мъртъв още преди да стигнете долу. Обещайте ми, че ще се хвърлите оттам, а не от друго място. Няма да имате големи разноси, ако отидете в парка «Менло», който е само на един час от тук. Ако дадете пет цента, може да ви прекарат с лодка през залива в квартал «Ню Ерзай», където се намира паркът.

Арман Боне се замисли. ' — Благодаря. Обещавам ви — кимна той.

— Тогава ви желая лека нощ. Спете спокойно!

Като каза тия думи, старецът стисна ръката на приятеля си, след което се обърна и заспа. Но Арман не можа да заспи спокойно. Той лежеше неспокоен на леглото си, и се обръщаше ту на едната, ту на другата страна. Нещастникът мислеше постоянно за своята Марион и си спомняше сладките часове, които беше прекарал с нея.

В момента, когато ще се хвърли от кулата на парка «Менло», образът на Марион трябваше да бъде последният му спомен, с който искаше да отиде на онзи свят.

— Марион — прошепна той и затвори очи. — В същия момент почувства, че някой го хвана за ръката. Арман бе изненадан, като чу, че

младият мъж, който спеше от другата страна, му говори на френски език.

— Вие французин ли сте?

— Да, господине, но...

— Не говорете толкова силно. Желая ви само доброто, колкото може по-скоро да оправите положението си. Как ви е името?

— Казвам се Арман Боне!

— Благодаря ви. Моето име е Марсел Бернард. Аз също съм родом от Париж и се радвам, че сте мой съотечественик.

— И аз се радвам, но съжалявам, че се срещаме в тая къща.

— Що се отнася до мен — отговори Марсел Бернард — не нуждата ме е накарала да нощувам тук.

— А какво друго? — учуди се Арман Боне. — Има ли на света друго нещо“, освен нуждата, което би могло да накара човек да остане дори два часа на това страшно място.

— Ей сега ще научите какво ме доведе тук. Но преди това да поговорим за вас. Станах неволен свидетел на разговора ви със стареца и чух, че говорите за самоубийство. Господин Арман, няма нужда да вършите такава безразсъдна постъпка.

— О, господине, вие не познавате моето положение. На мене не ми остава нищо друго, освен да посегна на живота си.

— Глупости — изсмя се непознатият Марсел Бернард.

Арман погледна учуден русия човек.

— Господине, вие се подигравате с мене — намръщи се той. — Не трябваше да го вършите, защото е подло от ваша страна да се подигравате с отчаянието на един човек.

— Кой ви каза, че се подигравам? Говоря ви сериозно. Още утре вечер триста долара могат да бъдат на ваше разположение. Освен това, ако приемете едно мое предложение, веднага мога да ви предплатя десет долара.

Арман сложи ръце върху пламналото си чело.

— Триста долара! — измърмори той. — Да, в такъв случай щях да бъда спасен и не би било нужно да умра толкова млад.

— Приемате ли предложението ми?

— Но какво, в края на краищата е то? Кажете го!

— Ей сега ще ви го направя. Елате по-близо, не бива да го чуе никой.

Нито Арман Боне, нито пък Марсел Бернард забелязаха, че в тоя момент неизвестна ръка сложи едно полирано сандъче помежду им, което беше отворено. После ръката изчезна под завивката на стария Джо, който се преструваше, че спи дълбоко.

— Приближете главата си до моята — каза Марсел Бернард. — Сега да поговорим, но предпазливо, да не ни чуе някой от тия подлещи, които твърде често се преструват, че спят. Слушайте. Дойдох тук, за да намеря един решителен млад мъж, на когото да може да се повери едно тайно поръчение.

— В какво се състои това поръчение?

— Имам стар чичо — продължи Марсел Бернард. — Той е много богат, макар и болен. Въпреки болестта му, изглежда, че смъртта го е забравила. Не иска да умре, макар че е вече на седемдесет и четири години, защото не може да се раздели с пълната си каса. Голям скъперник е и най-много обича да чете ценните си книжа и да брои жълтиците си. Живееше дълго време сам в къщата си, която се намира самотна на улица „Харлем“. Откакто дойдох в Америка, успях да го придумам да си вземе поне една готвачка. Красивата Нинон е готвачката, която наглежда много добре стареца. Въпреки това той я подозира, и яде и пие само това, което сам си приготви. За американските лекари не иска да чуе и дума. Казва, че са подли хора и лесно се подкупват. Може би мисли, че ще се сдружа с тях, за да го отровят.

В душата на Арман се появи страшно предчувствие. Той наблюдаваше злобната усмивка, която заигра по устните на Марсел.

— Разбрахте ли ме? — попита той.

— Да, продължавайте!

— Чичо ми е родом от Франция. Казах му, че ще гледам да намеря добър френски лекар, който да го прегледа! След дълго колебание се съгласи с предложението ми. Виждате ли, господин Арман, това е причината, която ме доведе тук.

— Не ви разбрах. Как може да се надявате, че тук ще намерите добър лекар?

143

— Вече го намерих — засмя се Марсел тихо.

— Какво?

— Вие сте лекарят, когото търся!

— Аз ли?

— Да, вие сте човекът, от когото се нуждая. И сега да не губим време. Ще приемете ли предложението ми да прегледате чичо ми. Искате ли да ви заведе утре при него и да ви представя като прочутия лекар Арман Боне? За елегантно облекло, златен часовник с ланец, диамантена карфица ще се погрижа аз и всичко това ще остане ваша собственост заедно с триста долара в случай, че остана доволен от вас.

— Ще бъде трудно — отговори Арман, който все още не можеше да разбере какво иска Марсел от него. — Нямам никакво понятие от медицина.

— Но това не е и нужно. Вие ще дадете на болния само един прах и ще го уверите, че ще оздравее, ако го приеме. Този прах ще получите от мене.

— Наистина ли ще оздравее от този прах?

— Това не е ваша работа. Ще си получите парите, при условие че запазите всичко в тайна, след което сте свободен.

На Арман му притъмня пред очите. Той се дръпна настрана и каза възмутено:

— Господине, сега разбрах, какви подли цели гоните. Вие искате да убиете един изнемощял старец заради богатството му! Наистина ли си въобразявате, че в мое лице сте намерили един злодей, който за пари ще ви подпомогне при извършването на това страшно дело? О, господине, аз съм беден, отчаянието ме кара да се самоубия, но по-добре е да умра, отколкото да натоваря съвестта си с такъв голям грях. Махнете се от очите ми! Ако утре сутринта, когато се събудя ви намеря още тук, ще ви предам в ръцете на полицията и ще разкрия злодейските ви намерения! С това ще сторя едно добро дело, което вярвам, ще ми облекчи страданията.

— Вие сте луд — отговори Марсел през смях. — Аз ви разказах тая история, само за да прекарам по-лесно безсънната си нощ, а вие взехте всичко за истина. Ха-ха, това е хубаво, виждам, че и в Америка има глупци. Господине, за вас ще бъде най-добре, ако се обесите, и то, разбира се, колкото може по-скоро!

Арман не чу думите на подлеца. Той се беше изтегнал на леглото и покрил главата си с вълнената завивка, след което заспа.

Когато се събуди, часът беше осем. Той разтри очите си и се огледа да види двамата си съсед, но те бяха изчезнали. Попита

касиера кога са напуснали заведението и научи, че подлият изкусител си е отишъл на разсъмване, а старецът Джо в шест сутринта.

Арман се учуди, че старият му приятел си е отишъл, без дори да му каже сбогом. Взе шапката си и напусна приюта. Като излезе на улицата, денят му се видя прелестен. Не беше ли той последният от неговия живот?

Улица „Бовари“ беше пълна с народ. Само някои обърнаха внимание на Арман, който отиваше към залива, където се настани в лодката, която щеше да го пренесе на отсрещния бряг. Арман полусънен наблюдаваше сините води на морето и се стресна, когато лодката спря. Той си спомни всичко, каквото му бе разправил старият Джо относно този знаменит човек. В младините си също така се е борил с живота, но щастието най-после му се усмихнало. Щастието ли? Наистина ли е било само щастието или твърдата воля, която е живяла в гърдите на този велик човек?

Арман изостави тия мисли, тъй като беше пристигнал. Той спря пред една висока кула, върхът на която се губеше във висините. Потърси вратата, която намери отворена, точно както беше му казал старият Джо. Огледа се още веднъж наоколо, за да се увери, че не го е забелязал някой, след което влезе вътре. Нещастникът се изкачи бързо по стълбите. Изведнъж изпадна в състояние, което му подсказваше, че трябва бързо да изпълни решението си, за да не му попречи някой. Сега се намираше горе.

Тук имаше една кръгла зала, в която се намираха разни инструменти, предназначението на които не му беше известно. Всичките мебели се състояха от един шкаф, един малък и един голям стол.

Арман не обръщаше внимание на предметите, които го обкръжаваха, тъй като не беше дошъл да изучава живота на великия човек, а със съвсем друга цел и не трябваше да се бави с изпълнението ѝ. Отвори един прозорец, погледна през него надолу и му се зави свят. Но той бе с твърд характер и безстрашно наблюдаваше картината, която му се откри. Да, старият Джо имаше право. Високите дървета протягаха върховете си като ръце към него и му се струваше, че му шепнат:

— Не се страхувай! Ние ще те прегърнем и ще те притиснем към гърдите на майката природа!

— Марион! — извика Арман с болка в душата. — Марион, сбогом! Бъди щастлива!

Това беше последната му молитва. Той сложи единия си крак на прозореца, хвана се за стената, след това прехвърли и другия. Още секунда и непоправимото трябваше да се случи. Но се чу глас. Бедният младеж се стресна и остана като вкаменен на мястото си. Гласът говореше сериозно. Косите на нещастния Арман настръхнаха. Когато се вслуша по-внимателно, той чу собствения си глас:

— По-добре да умра, отколкото да сторя такъв грях!

— Боже мой — извика Арман, — това са думите, които казах на онзи подлец, който миналата нощ искаше да ме подкупи.

Влезе отново в стаята разтреперан и се огледа наоколо.

— Полудял ли съм? — продума сам на себе си. — Как може човек да чува собствения си глас, когато не говори! Ах, Боже мой, ти си искал да ме запазиш от самоубийството. Ти ми доказа, че този, който може да се противопостави на изкушението, не трябва да умре, а е длъжен да продължи борбата си за съществуване.

Той обърса потта на челото си, а откъм стълбите се чуха бързи стъпки. Влязоха двама слуги, облечени в красиви ливреи. Те съзряха Арман, когото веднага хванаха здраво за ръцете.

— Какво търсите тук? — попита единият от тях. — Как сте се осмелили да влезете тук?

— Не ви ли е известно, че тая кула е частно притежание на господин Едисон? — прекъсна го другият слуга. — Елате с нас. Трябва да ви заведем при господин Едисон. Нека той реши да ви предаде ли на полицията или не.

— Заклевам се, че не съм дошъл тук с намерение да правя някаква пакост — опита се да обясни Арман. — Искях да се...

— Всичко това можете да разкажете на господин Едисон. Ние сме длъжни да изпълним заповедите му.

Двамата отведоха Арман. При това той забеляза, че единият от слугите взе малко полирано сандъче, което се намираше под стола близо до прозореца, през който искаше да се хвърли.

Слугите го поведоха, без да му сторят никакво зло или да го нагрубят. Мисълта, че ще може да се срещне с великия Едисон, успокои донякъде Арман. Той беше уверен, че знаменитият човек ще

му прости, щом му съобщи откровенно коя е била причината да дойде в кулата.

Тримата влязоха в къщата, където всичко блестеше в коприна. Най-после спряха пред една врата. Един от слугите влезе вътре, а другият остана при Арман. Той се върна след няколко минути и каза:

— Влезте, господин Едисон желае да говори лично с вас!

Сърцето на младежа се разтуптя силно. Слугата отвори вратата и той влезе в една стая, която представляваше работния кабинет на знаменития човек. Мебелировката ѝ се състоеше от прости столове, облечени в мушама, и няколко маси, покрити с разни планове, хартии и части от разни машини. Но Арман не забелязваше тези неща. Погледът му беше устремен към лицето, което стоеше сред стаята. Този човек, който беше облечен в хубаво черно облекло, се отправи бавно към Арман.

Той извика неволно, тъй като позна в негово лице стария Джо, който му се усмихна.

— Джо, стари приятелю, вие ли сте или вашият дух? Как сте дошли тук в работния кабинет на този милионер. Вашето облекло... Наистина, вие изглеждате, като че ли...

— Самият Едисон — каза старият Джо, като се усмихна. — Сега ще видите каква разлика има между мене и магьосника от парка „Менло“! Ето, господин Арман Боне, това е всичко, само че тогава се представих като стар пътуващ търговец.

Като каза тия думи, той свали фалшивата си брада и се изправи гордо.

Арман се смая и трябваше да се хване за един стол, за да не падне.

— Едисон! Вие сте, вие сте самият знаменит Едисон. Ах, каква ирония, каква среща!

Знаменитият изобретател подаде десницата си на Арман.

— Да, аз съм човекът, когото наричат „Магьосникът ат парка «Менло»“ — каза той, като се усмихна. — Ако някога в живота си съм омагьосвал, причината е била, че сполучих чрез магията си да ви отклоня от намерението да се самоубиете и то посредством собствения ви глас.

— Какво — зачуди се Арман, — вие ли подражавяхте гласа, който смятах, че бе гласът на Бога?

— Не го подражавах — отговори Едисон. — Когато говорехте със злодея Марсел Бернард, когото ненавиждам, улових гласа ви с това сандъче.

Като каза тия думи, великият изобретател взе едно сандъче от писалищната си маса, отвори го, завъртя една пружина и Арман чу същите думи, които беше чул преди малко в кулата.

— О, как да ви благодаря — извика той със сълзи на очи, като стисна ръката на Едисон. — Вие ме запазихте от голям грях и ми подарихте нов живот.

— Няма за какво да ми благодарите — усмихна се Едисон. — Ако ви попречих да извършите тая глупост и ако ви осигуря по-добро бъдеще, с това аз мисля, че изпълнявам едно старо обещание. Преди много години, когато не бях още знаменитият Едисон, а неизвестен, беден инженер, изпаднах в същото положение, каквото е сега вашето. Искях да се самоубия. Тогава бях направил едно откритие, което беше във връзка с телеграфните апарати. Върху него работих много години и всичките ми усилия бяха съсредоточени върху снабдяването с патент. Патент получих, но трябваше да го превърна в пари. Обходих почти всички електрически фабрики в Ню Йорк, които можеха да си служат с него, и им поисках много малка сума. Останала беше още само една фабрика, която можеше да го използва. Посетих притежателите на тая фабрика и ги помолих да го откупят. Те обаче не ме оставиха да им кажа каква цена искам, а казаха, че след няколко дни ще ми дадат резултат. Поискаха адреса ми, които за съжаление не можех да им дам, тъй като от две седмици нощувах в същото заведение, в което се запознах с вас. Това старо здание е станало причина много от великолепните хотели да се закрият.

След минута мълчание Едисон поглади с ръка високото си чело, като че ли искаше да събере мислите си, след което продължи:

— През нощта, когато трябваше да настъпи определеният ден, не спях. Мислех си, че ако не бъде приет патентът ми, не ми остава нищо друго, освен да се самоубия. Тогава всичките ми надежди биха пропаднали и не можех да предприема нищо друго, тъй като няха никакви средства. Трябва да ви кажа, че по онова време инженерите не ги търсеха, както се търсят днес. При това бях поръчал на фирмата писмото да се изпрати на адреса на един мой приятел. С голямо нетърпение дочаках да се съмне и рано сутринта отидох в дома му,

където очаквах пощата. Получих писмото, което отворих с треперещи ръце. Смъртната ми присъда бе подписана. Без да ми дава подробни сведения, фирмата заявяваше, че не може да откупи патента ми. Щом прочетох тия редове, припаднах. Приятелят ми се опита да ме утеши, но не успя и аз напуснах къщата с намерение да се самоубия. Току-що излязох и раздавач похлопа на вратата, където живееше приятелят ми, и чух като попита:

— Тук ли живее господин Едисон?

— Аз съм Едисон! — извиках силно и дръпнах телеграмата, която държеше в ръката си. Отворих я и видях, че е от фирмата, от която преди малко бях получил писмото. Съдържанието ѝ беше следното: „Поради на грешка, допусната от наш служител, вие получихте отговор, който беше предназначен за друг изобретател. Елате незабавно, за да уговорим условията за откупуването на патента ви.“ Паднах на колене, заплаках и благодарих на Бога за спасението си. Предстоеше ми обаче и една по-голяма изненада. Когато се явих пред господарите на фирмата, те ме попитаха колко ще искам за патента си. Смутих се много. Щях да искам пет хиляди долара, тъй като с тая сума можех да си построя малка електрическа работилница. Обаче пред мисълта, че може да се развали цялата работа по откупуването на патента ми, си помислих, че може би ще ми дадат три хиляди долара. След малко и тая сума ми се виждаше много. Исках вече да кажа две хиляди и в момента, когато проговорих, по-старият шеф сложи ръката си върху рамото ми и каза: „Ние ще се споразумеем бързо, млади господине. Нашата фирма ще ви плати четиридесет хиляди долара.“ Аз не можах да проговоря, само кимнах с глава. След пет минути получих чека, а след един час изтеглих парите от касата на Английската банка. Що излязох от банката, вече като щастлив и заможен човек, тогава се зарекох, че всяка година през тази седмица ще нощувам три пъти по ред преоблечен в квартирата за бедни и ако там между престъпниците и злодеите е попаднал невинен, ще му помогна. Този път намерих вас, Арман Боне, и вие от сега нататък се намирате под мое покровителство. Ще останете занапред при мен и ще работите в моята фабрика. — И тук гласът на великия изобретател стана тайнствен. — Щом сте французин и сте честен човек, ще ви науча как да обичате ближните си. Трябва с помощта на ново мое изобретение, което съм

направил, да избавим един нещастен затворник от ада, в който невинен е тласнат от вашите управници.

Арман се смути и когато искаше да отвори устата. Магьосникът от парка „Менло“ му каза:

— По този въпрос нищо повече. Всичко, което ви казах, запазете в тайна, докато сам аз не ви я открия.

19.

„Многообична ми Херманса,

След толкова месеци най-после ми беше позволено да ти пиша. През всичкото време мислех как да ти напиша тия няколко реда. Но не искам от мене да разкрия напълно душата си. Ти си достатъчно нещастна и ако ти опиша какво чувствам и преживявам, навярно не ще имаш сили да понесеш нещастieto си с достойнство. Позволи ми да ти кажа, мила ми Херманса, че не минава минута да не мисля за теб и детето — нашия любим Андре.

Ако Господ е запазил здраво и читаво детето, аз вярвам, че то ти е истинска утеха и, когато погледнеш в детските му очички, без съмнение ще ти се стори, като че ли в тях виждаш моя образ. Ах, да можех само веднъж да ви видя, прегърна и притисна близо до сърцето си. Тогава бих лесно понасял още няколко години страшната си съдба.

Но затворникът напразно простира ръце натам, където са отечеството, бащиното огнище и къщата му. Напразно желае и се надява. Той е и ще си остане самотен.

Да, тук ме обкръжава страшна самота. Ще се помъча да ти опиша това, мила ми Херманса, но не вярвай, че горчивата неправда, която сториха над мен, ще ме принуди да извърша нещо страшно в отчаянието си. Ще се опитам да бъда правдив. Когато повторно ме доведоха на Дяволския остров, положението тук бе променено. Взети са по-строги мерки против мене и сега чувствам истинската тежест на моето заточение. По-рано ми беше позволено да се разхождам през деня из острова и да напускам килията си, когато пожелае. Обаче сега вратите са замрежени с железни пръчки, подобни на ония, зад които в зоологическата градина се държат затворени дивите зверове.

През деня стоя зад тази решетка и погледът ми блуждае по неприятния остров, по морето и напразно търся синевата над обичната ми родна земя, която не иска да се покаже зад обширните води на морето. Два пъти денем правя едночасова разходка из острова. Но в същия момент, когато решетката се вдига, с мене тръгват дванадесет войници. Те носят пълни пушки и аз знам, че имат заповед да ме застрелят при пръв опит за бягство. Любезна ми Херманса, ако не ти бях дал обещание, че няма никога да прибягна към самоубийство, отдавна щях да дам повод на войниците да ме убият. Така всичко щеше да свърши. Ще ти опиша как човекът умира тук и как го погребват. Когато след осуетеното ми бягство отново бях откаран на Дяволския остров, в същото време там дойде един човек, на когото дължа приятелство и благодарност. Казваше се Дакоста. Този човек бе заслужил старец. Бил е много години пазач на кула, която се нарича Кулата на глада и която се издига над морето близо до крепостта на града. В тази стара кула, която има един страшен затвор на дъното на морето, Дакоста е водил няколко десетилетия усамотен живот. Едничкият слънчев лъч, който проникваше в тази безутешна пустиня, където той живееше, беше неговата внучка, едно сляпо, но извънредно хубаво момиче на име Йоланта. Сляпата живееше в кулата заедно със стареца. Дакоста трябваше да ме пази, но той бе обвинен от губернатора, че уж кроял план за моето бягство. Заклевам ти се, човекът беше съвсем невинен. Но ако днес това се докаже, за бедния Дакоста няма да има никаква полза, тъй като не е вече между живите. Доведоха го на Дяволския остров и му казаха, че няма да напусне жив острова. Впрочем, отначало го пускаха да се разхожда. Но бедният старец беше дълбоко загрижен за съдбата на внучката си. Никой не можеше да каже какво е станало със сляпото момиче. До моето преместване от кулата то се намираше в нея и днес трябва да ти призная, че то беше небесният ангел, който ме закриляше от лудост и позорна смърт. Но когато губернаторът заповяда да ме отведат от кулата, то

беше изчезнало. Дядо му, старият Дакоста, напразно тичаше всеки час на брега, напразно се вглеждаше в необятните дълбини на морето — дали няма да се зададе ладия, която да доведе обичната му Йоланта. Тя се беше изгубила, изчезнала завинаги.

Един ден стоях зад решетката си и гледах към морския бряг. В същия момент видях, че старият човек се хвана с ръце за главата и изведнъж се разнесе сърцераздирателен вик. Някои пазачи, които бяха наблизко, се затичаха към него. Скоро и те бяха обзети от явно безпокойство. Един от тях се спусна към къщата и се завърна с мрежа и въже за въдица. Видях, че работеха много бързо с инструментите си, като че ли искаха да хванат голяма риба. В този момент Дакоста застана на колене, закри лицето си с ръце и запролива горчиви сълзи. След четвърт час усилена работа хората извадиха от вълните човешки труп. Тъкмо тогава излизах да правя следобедната си разходка. Тръгнах към брега, придружен от войниците. Пред очите ми се откри печална картина. Старият Дакоста седеше на един камък и прегръщаше мъртвото тяло на красивата Йоланта. По някакъв странен начин то беше запазено от многобройните акули, които обикалят около острова. Тя беше забелязана от безутешния си дядо и изтеглена на брега от палачите. Трогнах се дълбоко, когато видях мъртвото нещастно момиче, което обикнах поради извънредната му доброта. Наведох се и целунах ледената му ръка. Водата не бе повредила красивото лице на Йоланта. Тя изглеждаше като заспала и като че ли на устните ѝ играеше нежна усмивка.

— Тя те обичаше, капитан Драйфус — ми каза Дакоста.

Това бяха последните му думи. Не можах да го отделят от трупа ни с думи, ни със сила. Той занесе студеното вкочанено тяло в къщата си. Всичките заточеници на острова трябваше да присъстват на погребението. Заведоха ни в един малък залив на нашия остров, който носеше името «Заливът на акулите», защото

тук се събират много от тия страшни риби. Тук са и гробищата на Дяволския остров. Щом пристигнахме, наредиха ни в кръг. Видяхме, че тук бяха се събрали всички гробари. Водата кипеше от акули. Черно-сините им тела се виждаха във водата и от време на време показваха зловещите си глави, на които се виждаха по два реда остри зъби. Не беше случайно, че тези отвратителни животни тъкмо днес, на погребението на скъпите ми приятели бяха толкова много. Те ги бяха извикали днес, защото имаше нужда от тях. В Каена, когато ще погребват някой затворник, хвърлят парчета месо във водата и по този начин събират акулите. Един свещеник бе изпратен от Каена. Така и трябва да бъде, защото законът го изисква. Един свещеник и безброй акули — това са актьорите, които трябва да вземат участие в това страшно представление. Човекът беше облечен в свещенически одежди и държеше в ръцете си молитвеник, а на пояса му висеше броеница. Безучастен беше погледът на сините му очи, които гледаха нещастните хора, които го бяха заобиколили. Той не каза ни една утешителна дума за нас. Войниците донесоха трупове. Нямаше ковчег, нямаше цветя, нямаше сълзи. Мъртвите бяха голи, обвити с ленено платно. Само лицата им бяха открити. Войниците сложиха двата трупа пред краката на свещеника. Той ги благослови и прочете кратка молитва. Да, кратка беше молитвата, защото свещеникът бързаше — същата вечер бил канен от една видна фамилия на вечеря и явно не искаше да се лиши от това си удоволствие. Аз плачех и не се срамувах от сълзите си, пролята за двамата мъртъвци. Свещеникът махна с ръка на войниците. Те взеха трупа на Дакоста и се приближиха до залива. Искях да не гледам страшната картина, но ми заповядаха да бъда обърнат към морето и да гледам какво става. Войниците хвърлиха трупа във водата. Тя се раздвижи бързо, като че ли закипя. Водните чудовища се показаха. За кратко време свършиха гощавката си. Пред очите ни разкъсаха тялото на Дакоста и всяко едно от тези лакомни животни потъна във водата заедно с плячката си.

Същото последва и с тялото на Йоланта. Стори ми се, че разпраха сърцето ми с нож. Печалното погребение свърши.

О, любезна ми Херманса, с какви страшни впечатления се завърнах днес в пустата си килия. Това е краят, който очаква и мен. Защото надеждата ми да се върна някога при теб, сина и брат си е изгубена. Изглежда, че Господ не желае невинността ми да излезе наяве. И пак съзнанието, че се мъча невинен ме подкрепя и ще ми даде сила да преодолеем отчаянието си. Зная, че ти искаш да чуеш нещо за мен, как съм със здравето. То е по-добро, отколкото трябва да се очаква, като имаш предвид лошите условия на живот, при които съм поставен. Веднага след завръщането ми от погребението треската ме повали на легло. Обаче този път я прекарах лесно. Доктор Роан, същият лекар, който ме излекува първия път от треска, и сега ме вдигна на крака. За съжаление, храната, която получавам и за която се плаща месечно по петстотин франка, е недостатъчна. Сутрин ни дават чаша чай и парче хляб. Маслото, което ни се дава, не може да се яде. За обед ни предлагат супа, парче месо или риба и чаша вино. Уверен съм, че виното е най-лошото, което съществува на света. И всичко това за петстотин франка!

Така минават дните. Неделята не се различава от другите дни, защото тук няма богослужение и само четири пъти в годината идва свещеникът на острова, като държи проповед на затворниците под открито небе.

И що за проповед е това? Всяка дума е удар за нас, удар с кривака по главата на грешника, за да го стъпче с крака. Накратко съдържанието на тази проповед е горедолу такава:

«Пригответе се да умрете тук в срам и злочестина. Откажете се от живота и не мислете, че има надежда и любов за вас. Вие не сте част от човечеството, защото то се страхува от вас, като от диви зверове!»

А последният път този божи служител добави: «Не хранете надежда, че на света има хора, които ви обичат. Тези, които са ви обичали, сега ви мразят, а тия, които

някога сте наричали свои, сега се отказват от вас. Те дори не чакат да чуят името ви. Когато вечер си лягат, те се молят на Бога да не ви сънуват. Срам и позор нанесохте вие на вашите близки и затова именно нямате вече право да принадлежите към техните семейства.»

Тук не можах повече да се сдържа. Не ме наричай неблагоприятен, Херманса. Цял разтреперан скочих и извиках:

— Ти лъжеш, свещенико! Зная положително, че още съм обичан вярно и искрено, както рядко човек на земята е обичан. Не можеш да ме огорчиш със своите нелепости. Не за това ти се сърдя, а защото се опита да разрушиш последната връзка, която ме свързва с живота. Но ти обиди жена ми, вярната ми и благородна жена. Нямах право да говориш това, защото си дошъл тук на острова на нещастните, за да ги утешиш. Между всички преживени мъки най-ужасната е тази, която ти, свещенико, ни нанесе! Ти ни ограбваш последната утеха, ти ни отнемаш последното парче небесно пространство, което нашите очи виждат.

Моите страшни думи имаха по-страшно влияние, отколкото си мислех. Всички затворници станаха и започнаха да нападат с обидни думи безобразния свещенослужител.

— Не искаме повече да те слушаме — викаха нещастниците. — Не се нуждаем от тебе, не желаем такава проповед, а искаме само добра храна!

Ако не бяха се намесили войниците, свещеникът едва ли щеше да остане жив. Страхливецът изтича към брега, без да каже нито дума, хвърли се в лодката и избяга. Това приключение имаше лоши последствия за мен. Бях осъден на осем дни «превръзка». Знаеш ли какво значи това? Очите ми бяха завързани с черна кърпа — осем дни, лишени от всякаква възможност да гледам. Никой не трябваше да говори с мен. Обаче най-тежкото е, че трябваше да се откажа от четенето на каквато и да е книга; От години насам не съм виждал вестник. Какво ли вършат

хората — понякога всичко ми е непонятно. Не знам война ли е или мир. Не знам също дали народите са щастливи или не. Струва ми се, че се намирам в гроба и три пъти на ден се отваря капакът на ковчега ми, за да ме нахранят и отново продължават мъките ми. Нищо не ми е останало, освен спомените от щастливите времена. Това е светът, в който живея и в който още водя съществуването си. Мислите прелитат огромното пространство, което ни дели, и отиват при теб, скъпа Херманса.

Говоря с теб, ходя с теб ръка за ръка, съветвам се с тебе за бъдещето на обичния ни Андре, целувам те, притискам те към гърдите си. Този измамен живот водя всеки ден и съм станал почти като луд. В такива моменти чувствам, че светът не ще съществува за мен, но въпреки това съм щастлив.

Но това щастие е опасно, то води към полуда. Ах, многообична ми Херманса, удостои ме с едно писъмце, което да съдържа само три думи: «Ние те обичаме!»

Да, това е, което ми е нужно, това е опората, върху която се крепи животът ми, за да не падна в пропастта. Докажи, че свещеникът ме излъга, когато каза, че нямало в света сърце, което да ми принадлежи. Твое, на Андре и Матийо сигурно са мои. Не забравяйте бедния заточеник. Горещите сълзи падат върху тия страници, които ти изпращам.

Станал ли е сладкият ми Андре храбър? Доставя ли радост на майка си?

Андре, обичай и почитай винаги майка си, само така ще можеш да ѝ помогнеш да понесе страшната неправда, която животът ѝ нанесе. Господ да те благослови и пази, любезни ми сине. Стани голям, силен и храбър, като смяташ за свой свещен дълг да изчистиш името на баща си от грозната клевета. Следвай примера на майка си, най-вярната жена на света, примера на чичо си Матийо, чиято братска любов ще бъде отбелязана в златната книга на историята, когато някога потомството ще описва моите

мъки, които съм понесъл невинен. Обръщам се към Бога, нека той бъде милостив към мене, защото съм невинен.

Тежко и горко на ония, които лъжат и клеветят. Един ден ще избухне буря и това було от лъжа, низост и срам ще падне. Бедният и нещастен твой баща не е престъпник, а мъченик.

Сбогом, сбогом, притискам ви всички до сърцето си и ви целувам!

До смърт предан ваш
Алфред Драйфус“

От това писмо на затворника, което съдържаше осем големи страници, в ръцете на съпругата му стигнаха само осем реда. Другото беше унищожено, защото един заточеник на Дяволския остров няма право да се оплаква. Той трябва да бъде ням и само да понася наказания.

20.

В Каена имаше човек, който се радваше на свободата си, който не изпитваше никаква мъка, като бедните затворници в крепостта или на трите острова. В същото време той не беше по-щастлив от тях. Живееше във великолепен дворец, разполагаше с много слуги и всеки от тях чакаше заповедите му. Думата му се слушаше от цяла Френска Гвиана. Въпреки това този човек проклинаше живота си и се намираше винаги в лошо настроение.

Този мъж беше губернаторът на Френска Гвиана, Грефин. Който видеше този човек с набръчканото му чело, с бледите му устни, със заключените му вежди, с плахите му погледи, той непременно щеше да си помисли, че има нещо, което измъчва душата му. Прислужникът му най-добре можеше да разкаже за чудната промяна, която е станала с губернатора. Грефин не беше любезен със слугите си. Той винаги се отнасяше с тях студено и грубо. Но така сърдит и нервен никога не беше се показвал. Не позволяваше да се върви шумно из двореца му. Всяка високо изговорена дума плашеше мрачния човек. Ако някога някой от слугите имаше нещастieto да не изпълни точно заповедта на господаря си, Грефин изпадаше в неописуем гняв. От това страдеше най-много самият губернатор.

Смъртта на Милдред беше разстроила душевното му състояние. Но не само това беше причината, която му отнемаше спокойствието. Сянката на починалата му съпруга си отъмняваше. Всяка нощ Грефин сънуваше един и същ сън. Всяка нощ му се явяваше образът на Милдред. Той я виждаше да седи на платформата в подземния затвор в Кулата на глада. Виждаше как войниците по негова заповед вдигаха въжето, на края на което виси Милдред. Бавно се показваше тялото на жена му от дълбоката пропаст. Най-напред се показва главата. Грефин вижда как отслабналото мъртвешко лице е впило поглед в него. Струва му се, че очите ѝ се отварят, очи, пълни с омраза и презрение. А от отворената уста с надебелял, грозно изплезен език се чува само една дума:

—Убиец!

След това очите се затварят, устата млъква и ръцете, протегнати към него, увисват надолу!

Този страшен сън плашеше всяка нощ Грефин и то винаги в едно определено време — в два часа и десет минути през нощта. Губернаторът употреби всички средства, за да прогони този кошмар. За тази цел използваше силни успокоителни средства. Но напразно. В два часа и десет минути мъртвото лице на Милдред му се явяваше. Той реши следващата нощ да не спи. Седейки на стола си пред писалищната маса чакаше да премине този злокобен час. Губернаторът пушеше и прелистваше интересна книга. Часовникът на масата му показваше два часа и десет минути. В тоя момент му се стори като че ли непреодолима сила го принуди да не гледа в книгата.

Той дръпна звънеца и извика за помощ. Слугата, на когото беше заповядал да пази в съседната стая, влезе при него твърде смутен. Той намери господаря си треперещ на стола, побледнял като смъртник, с обляно в пот чело. Заведе го до леглото му.

Грефин живееше в отчаяние. През целия ден се страхуваше, но и очакваше нощта. Трепереше от фаталната минута, която му водеше страшния призрак.

По негова заповед Милдред бе погребана тържествено в гробищата на Каена. Тъй като мъртъвците там не се спущат в земята, защото почвата е много твърда и не може да се копае, гробищата се състоят от няколко каменни къщи, в които богатите полагат мъртъвците си в скъпи ковчези. За такова погребение на Милдред се бе погрижил Грефин. Той бе разпръснал слуха, че когато младата жена разглеждала Кулата на глада, е паднала в една бездна, вследствие на което починала моментално.

Никой не смееше да се съмнява в казаното от губернатора. Войниците бяха поразени от убийството, извършено над Милдред. Но Грефин им заповяда да мълчат. За да е сигурен, ги командирова в друг гарнизон на Френска Гвиана.

Бедната жена, която беше станала жертва на нещастната си любов, бе положена с големи почести в една самотна, студена каменна килия. Една нощ Грефин заповяда да се отвори ковчегът на съпругата му. Той искаше да се увери със собствените си очи, че тялото ѝ се намира там. Намери трупа в ковчега непокътнат, тъй както го бяха положили, но беше започнал да се разлага.

— Сега зная, че е заключена в гроба си — говореше сам на себе си, когато си отиваше вкъщи. — Отсега нататък тя може да ми се явява, но не ще може да ме плаши.

Това беше в полунощ. В два часа и десет минути същата нощ страшното видение се появи пред очите му както си лежеше в кревата и бе още буден. Беше плувнал в пот, когато духът изчезна. На другата сутрин повика при себе си доктор Роан. Обясни му, че всяка нощ му се явява сянката на починалата му жена, но как и при какви обстоятелства, това не откри пред доктора.

Докторът вдигна рамене, опипа пулса му и каза:

— Това са нерви. Загубата на госпожа съпругата ви, която сте обичали толкова много, ви е поразила. Вие се чувствате самотен в този голям дворец. Ако не ми се сърдите, ваше превъзходителство, бих искал да ви дам съвет.

Грефин погледна доктора обнадежден.

— Подарете сърцето си на някоя млада жена, влюбете се, оженете се!

Но въпреки че губернаторът искаше да се вслуша в добрия съвет на доктора, това беше невъзможно. Къде може да се намери в Каена добра жена? Момичетата, които са родени и възпитани там, всички без изключение бяха от едно общество, до което губернаторът на Френска Гвиана никога не би се унижил да приближи. Те бяха дъщери на търговци, занаятчии, притежатели на параходи, а някои от тях имаха и по малко зестрица, но Грефин беше честолюбив човек... Той винаги дружеше с по-знатните. Ако въпросът беше до женитба, той искаше предварително да я подготви добре. Докато беше началник на този остров, мъчно можеше да се вярва, че ще се намери жена от знатен род.

След като докторът си отиде, Грефин поклати глава и избъбра:

— Не трябваше да се доверявам на доктора. Но такива са те, когато не могат да постигнат нещо със знанията си, карат човека да върши невъзможни работи. Невъзможни — повтори той и изпадна в дълбоко размишление.

Грефин се намираше в такова нервно състояние, че си мислеше дали не ще бъде по-добре, ако с един куршум в главата сложи край на този окаян свой живот. Той мислеше, че като умре, ще се отърве от страшното видение. В гроба Милдред не можеше да го преследва.

След дълго размишление и това средство му се видя доста несигурно. Знаем ли ние, хората, какво чувстваме или преживяваме след смъртта? Може би смъртта ще ни лиши от всички радости, които ни предлага животът, но мъките си остават? Грефин остави мисълта за самоубийството. Насочи се към друг изход.

— За всичко това е виновна длъжността ми — реши той, — като скочи от стола и започна да се разхожда с широки крачки из кабинета си. — Този живот със затворниците разруши нервната ми система, тези постоянни мъки и грижи ме разболяха. При това, този убийствен и непоносим климат още повече влошава състоянието ми. Тук човек постоянно страда, като че ли се намира в ада. Но не желая повече да се наказвам, като виждам други, с по-големи длъжности, да се разхождат из парижките булеварди. Веднага ще си подам оставката. Скоро ще отпътувам и тогава ще се хвърля във вълните на парижкия живот, което ще освежи като шампанско убитото ми тяло и уморения ми дух. Боже мой, в тоя момент чувствам как мисълта, че скоро ще напусна тази земя, ме въодушевява. Ще стана пак млад и ще бъда предишния Грефин, за когото нямаше опасност, която можеше да го сполети. Нямаше и женско сърце, което да не беше пламвало по него.

Той се изсмя силно, но този смях, въпреки радостното му настроение, звучеше налудничаво.

— Ще видим — прибави Грефин нервно — дали изнемощялото лице на тази невярна жена ще ме преследва и в Париж. Споменът за нея ще изчезне, когато напусна тази адска земя.

С онази енергия, с която нервнболните хора се впускат след хрумналите им мисли, Грефин седна на писалищната маса и написа молба, с която искаше да бъде уволнен.

— Прекрасно — каза той, след като я прочете още веднъж. — Това ще ме спаси и освободи от духа, който ме измъчва.

Той сгъна молбата, постави я в плик, който запечата, след което я адресира до правителството в Париж. „Утре рано сутринта ще отпътува за Франция параход. Той ще отнесе молбата ми.“ Грефин искаше сам да я предаде на капитана. Той протегна ръка към звънеца, за да повика слугата си, но преди още да бе позвънил, той влезе.

— Какво искаш?

Слугата носеше малка сребърна табличка, на която лежеше визитна картичка.

— Тези господа молят да бъдат приети от господин губернатора.

Грефин, нервиран, взе картичката и я прочете. На нея беше написано: „Господин и госпожа Боб Форстер, Лондон“.

— Какво искат тези хора от мен? — запита губернаторът. — Аз не ги познавам и не мога да ги приема. По английски обичай слугата отвърна покорно:

— Ще мога ли да направя една малка забележка, ваше превъзходителство?

— Говори!

— Искан да съобщя на ваше превъзходителство, че тези чужденци изглежда са видни и твърде богати англичани. Преди два дни са пристигнали в Каена, след като са обходили цялата област и са пръснали много пари. Те са отседнали в най-богатия хотел тук — „Отел де Франс“, където красивата дама привлича вниманието на всеки.

Това известие възбуди любопитството на губернатора. В Каена, поради строгите закони, рядко идваха видни и богати чужденци. Освен това Грефин не знаеше дали тези чужденци не носеха препоръчителни писма за него.

За всеки случай той реши да ги приеме.

— Да влязат! — заповяда той на слугата. — Но чакай, вземи това писмо и го занеси на борда на „Турене“, който тръгва утре за Европа. Дай писмото на капитана и му кажи, че го моля да го изпрати на местоназначението му. Може би и аз ще отида днес на борда на парахода му.

Слугата скри писмото в джоба си, отвори вратата и извика:

— Негово превъзходителство, господин губернаторът има честта да ви приеме, господин и госпожа Форстер.

В следната минута в работния кабинет на Грефин влязоха две странни лица. Това беше един елегантно облечен господин. Кройката на дрехите му беше по английската мода, а русата брада от двете страни на лицето му беше навита на дебели масури. Сините му очи изразяваха равнодушие. Този човек изглеждаше така, сякаш нищо не е в състояние да го смуги. Губернаторът видя от пръв поглед, че има пред себе си истински син на Албион, който изглежда е бил навсякъде и е пожелал да се разходи и из Каена. Противоположност на този мъж бе спътницата му. Тя беше стройна, прелестна и елегантна дама.

Тъмнорусата ѝ коса бе скромно прибрана. Една лека сламена шапка, която беше украсена само с бяла, широка панделка, пазеше сянка на високото чело, зад което човек би могъл да види само добри мисли. Носеше лека пътна чанта в ръката си и се подпираше на малък елегантен чадър.

Губернаторът стана, поздрави двойката Форстер не особено вежливо. Погледът му се впи в красивата дама, като че ли искаше да ѝ каже:

— По каква случайност си попаднала тук? Какво те води в страната на нещастиято, във Френска Гвиана?

Младата англичанка като че ли разбра този деликатен въпрос, обърна се към Грефин и вежливо му каза:

— Предчувствам, че ваше превъзходителство е изненадан и се колебае да приеме или не съвсем непознато вам лице. Но преди да ви разкажа нещо по-подробно, моля ваше превъзходителство да прочете това препоръчително писмо. Предадено ми е от английския посланик в Париж, който има удоволствието да е приятел на ваше превъзходителство.

Грефин взе писмото от ръката на англичанката. Когато го отвори, прочете съдържанието му, в което английският посланик препоръчваше господин и госпожа Форстер за хора от най-видното общество в Лондон. Той едва удържа учудването си, задето младата жена първа поведе разговора, а не по-възрастният ѝ съпруг, както това се изисква в подобни случаи. Самият англичанин Боб Форстер стоеше като пън сред стаята и гледаше наоколо с големите си сини очи. За него като че ли не съществуваха нито губернаторът, нито съпругата му.

Когато Грефин прочете писмото, разбра как трябва да се отнася с чужденците. Сега знаеше, че трябва да ги посрещне с най-голяма вежливост и любезност.

— Много се радвам — започна Грефин, след като покани англичанина да седне, — че ми се удаде случай да ви поздравя тук. За съжаление, не ви обещавам, че ще ви хареса животът в нашата земя. Аз съм пазител на ония, които човешкото общество е отритнало и които никога не трябва да се допускат отново да се завръщат в света, за да не нарушават повече закона и реда.

Госпожа Форстер кимна утвърдително с глава.

— Ваше превъзходителство, вие сте герой — каза тя, — аз зная и чувствам това. Трябва смелост, за да се живее постоянно между престъпници, даже повече, отколкото за да се влезе в бой срещу неприятеля.

Тази забележка хареса на Грефин и той се поклони пред младата жена. Тя се обърна към съпруга си и се усмихна:

— Любезни ми Боб, сега забелязах, че съм си забравила портмонето в хотела. Не съжалявам за няколкото хиляди франка, които съдържа, а за това, че ми е подарък от лейди Салисбъри. Бъди тъй любезен, скъпи ми Боб, да ми го донесеш от хотела. Неудобно е да се прати слуга.

Господин Форстер се поклони:

— Твоето желание е заповед за мене, скъпа ми Алиса. Ще ти донеса чантичката.

— Ще ме вземе ли господин губернаторът под свое покровителство? — запита Алиса Форстер с игрива усмивка.

Грефин побърза да я увери, че ще се чувства твърде щастлив, ако тя остане при него.

Англичанинът повторно се поклони, извини се пред губернатора и съпругата си, след което излезе. Веднага след излизането му младата жена простря ръцете си към Грефин, молеше за помощ. Лицето ѝ имаше трогателен и болезнен вид.

21.

Грефин беше толкова изненадан от тази промяна на жената, че веднага скочи и уплашен извика:

— Какво ви е, госпожо? Тежко ли ви е? Какво ви боли? Мога ли да ви помогна с нещо?

— Ах, господин губернатор — изплака младата дама, и прелестните ѝ очи се насълзиха, — какво ще си помислите за мене? Вие навярно забелязахте, че отстраних съпруга си не случайно. Да, признавам, че с известна цел оставих малката си чантичка в хотела, за да създам по този начин удобен случай да говоря насаме с вас.

— Тогава говорете! — предложи Грефин.

— Вярвам, че не си мислите нищо лошо за мен — каза англичанката.

Тя вдигна блестящите си очи умолително към него. Кой ли можеше да остане хладнокръвен при такъв поглед?

— Госпожо, имайте доверие в мен — поклони се губернаторът, — говорете пред мен така, както говорите пред брат си.

Младата жена се озърна плахо още веднъж, премести стола си по-близо до масата и прошепна:

— Добре, ще ви изповядам всичко. Аз и съпругът ми тръгнахме на разходка и пристигнахме тук, в Каена, с намерение да измолим милост от вас, господин губернаторе.

— От мен?

— Да, от вас, господин губернатор. При това дължа да ви кажа, че може би от удовлетворението на молбата ми зависи животът на моя съпруг.

Грефин не знаеше какво да отговори на тези неясни и неразбрани думи. Нервността му отново го обхвана и той загледа недоверчиво англичанката.

— Госпожо, надявам се, не мислите нещо лошо за мене — каза той. — Или сте дошли тук да измолите от мене свободата на някой престъпник? Вие се срамувате, вие се червите и навеждате очи надолу. Долавям по всичко, че моите предположения са верни. Но трябва да ви

известя без заобикалки, че ако сте дошли тук с тази цел, вашето пътуване е било съвсем безполезно. Помилването на престъпник не зависи от мен.

Красивата англичанка поклати глава отрицателно.

— Господин губернатор, вие се заблуждавате — произнесе нервно тя, — ако допускате, че целим да отведем някой престъпник. Ние не познаваме никой от тях и никога не ще посмеем да направим нещо, което е против правото и закона. Но, ако бъдете тъй добър и ме изслушате, ще ви разкажа набързо какво ни е накарало да предприемем това страшно пътешествие. Трябва да ви го разкажа, защото искам да получа от вас отговор преди да се завърне съпругът ми.

Грефин направи деликатен знак с ръка, че слуша.

— Съпругът ми — започна англичанката, — господин Боб Форстер е богат търговец в Лондон. Баща му, чието реноме е известно в целия търговски квартал в Сити, притежаваше огромно богатство. След като умря, остави големи магазини на съпруга ми, който нямаше никакво влечение към търговията и остави на прокуриста си да управлява, а сам той се оттегли в едно прекрасно имение, за да живее от доходите си. Господин Форстер стана на четиридесет години, без да се ожени. Той се запозна с мене и едва тогава промени решението си.

— Разбирам — включи се Грефин вежливо. Алиса Форстер се изчерви, но се престори, че нищо не е чула и продължи:

— Вие казахте, господин губернатор, че мога да говоря с вас като с брат.

— Да, продължавайте.

— Омъжих се за съпруга си, въпреки че не го обичах. Той беше богат, виден, но нямаше признаци, които издаваха, че страда от някаква болест. Ние живеехме щастливо до момента, когато настъпи голямото нещастие — затварянето на капитан Драйфус.

— Как? — сепна се губернаторът. — Пленникът Драйфус, затворникът на Дяволския остров е свързан с вашето пътешествие?...

— За съжаление, той е причината за него.

— Ах, тогава двойно повече ме интересува вашият разказ.

Прелестната млада англичанка започна да плаче.

— Ах, този капитан Драйфус! По-добре би било да не се е явявал на света — отрони тя жалостно. — Имам причина да го проклинам.

— Целият свят го проклина, госпожо — съгласи се Грефин.

— В това е цялото нещастие — че светът се занимава с него — продължи Алиса Форстер и лицето ѝ се зачерви от гняв. — Всички вестниците пишат всеки ден за този човек. Книги излизат за него. Където и да се обърнеш, навсякъде, където се събират хора, се говори все за него. Дори и съпругът ми, който никога не се е интересувал от дадена личност, започна да говори с пристрастие за Драйфус и разискваше по въпроса дали пленникът на Дяволския остров е виновен или не. Отначало никак не обърнах внимание на интереса, който мъжът ми проявяваше. Целият свят говореше за осъдения, защо да не говори и той. Но в скоро време забелязах, че не мисли за нищо друго освен за съдбата на Драйфус. Той не се задоволяваше с това. Всеки обяд или вечеря и въобще всякога и навсякъде, където се намираше, говореше за Драйфус. Събираше се с най-видните адвокати, за да обсъжда въпроса дали Драйфус е виновен или не. Накупи много политически книги и пишеше денонощно големи уводни статии, в които се споменава за Драйфус. Днес твърди, например, че Драйфус бил невинен, утре пък, че капитанът бил най-големият злосторник. Четеше ми уводни статии и често трябваше да прекарвам с него цели нощи; ако случайно затварях очите си обзета от умора, винаги побесняваше от яд. Започнах да се грижа за здравословното му състояние, обсъждах неговото положение с приятелите и лекарите му. Докторът внимателно го прегледа, вдигна рамене, а на следния ден доведе психиатър. Моят съпруг бе изгубил разума си вследствие страшната съдба на Драйфус. Постоянното размишление и умствената работа подействаха вредно върху неговия разум. Грефин направи вежлив жест.

— Това е чудно — възкликна той, — това наистина е странно и много печално!

— Да, печално — потвърди Алиса Форстер и очите ѝ се напълниха със сълзи. — Обикновено съпругът ми се отнася към мене разумно, даже като джентълмен. Човек може да говори с него по най-разнообразни въпроси. Той отговаря напълно логично, но винаги докарва разговора до Драйфус. В последно време стана малко по-спокоен, обзела го е, обаче, една лудешка идея.

Грефин изтръпна.

— Натрапчива идея ли? — провикна се той и добави несвързано. — Да, има натрапчиви идеи, които карат хората да полудяват. Слушал съм за такива случаи и съм прочел доста книги за тях. Имало нещастници, които постепенно загивали от идеята си. Лично аз имам приятел, когото го обхваща ежедневно. В определено време го спохожда идеята за страшни привидения. Той напразно търси път и средства, за да се освободи от това въображение.

Сега бе настъпил ред на младата англичанка да разглежда Грефин с онова учудване, с което я бе гледал той допреди малко. Породилото се у него безпокойство, мъртвешката бледост по лицето му, втренченият поглед и странный тон, с който повтаряше думите „натрапчиви идеи“ — всички тези неща едновременно учудваха и интересуваха госпожа Алиса Форстер.

Грефин въздъхна дълбоко и млъкна. Той не можеше да каже на прелестната англичанка онова, което чувстваше. Вътрешно каза, обаче, сам на себе си: „Ако бих могъл да бъда с този ангел, никога не бих се страхувал от сянката на Милдред.“

— Сега трябва да чуete молбата ми! — наруши проточилото се мълчание госпожа Форстер. — Тъй като състоянието на моя съпруг не се подобряваше никак, започнахме да правим разходки, при това хранех надежда, че движението ще разсее, може би, натрапчивите му идеи. Моите очаквания не се сбъднаха. Той повтаряше постоянно едно и също нещо. Боб бе през деня напълно разумен, но щом настъпваше нощта, в критичния час, изпадаше в неописуем страх. Студена пот избиваше по челото му, а очите му плахо се оглеждаха. Нещастникът си въобразяваше, че чува дрънкането на оковите и виждал пред себе си образа на капитан Драйфус. В Мадрид се запознахме с един опитен и известен лекар — ниско човече с дълга брада и хитри очички, които блестяха зад златните очила. Той прегледа моя съпруг, прекара една нощ с нас, а на следващата сутрин ми каза тайно от съпруга ми следното: „Уважаема госпожо, има само един-единствен изход, за да се избави вашият съпруг от своята луда идея. Трябва да заминете с него в Каена и да направите всичко възможно да допуснат вашия съпруг на Дяволския остров, та дори и само за един час. Той трябва да се увери със собствените си очи, че осъденият капитан се намира все още на Дяволския остров. По възможност би трябвало да чуе от устата на самия престъпник, че не е напуснал острова от години. Ако успеете да

направите това, вашият съпруг непременно ще оздравее. Всяка идея може да бъде прогонена, като се уверява болният в противното; този метод на лекуване е бил приложен във всички лудници с успех.“ Откровено ви признавам, че думите на лекаря ме изплашиха. На мене ми беше известно, че затворникът Драйфус не може да има съприкосновение с външния свят. Стори ми се за невъзможно мъжът ми да го види и да говори с него, за да бъде излекуван. Споделих моите опасения с лекаря, но той ми отвърна: „Идете в Каена, разкажете на губернатора откровено за какво се отнася работата и че животът на един човек се намира в опасност. Той едва ли ще бъде тъй коравосърдечен, за да ви откаже тази услуга. Любовта към ближния му повелява да ви се притече на помощ. Госпожо, веднага отпътувайте, за да не изгубите своя съпруг. Страхът пред натрапчивата идея, която изпълва душата на вашия съпруг, води често пъти към неизлечима лудост, към затъпяване, към смърт...“ — Изведнъж госпожа Форстер се сепна. — Боже мой, господин губернатор, какво ви е? Вие побледняхте... Вие се клатушкате... Вие треперите...

Грефин се свлече на стола си и едва не припадна.

— Към неизлечима лудост! — повтори той и въздъхна тежко. — Към затъпяване... Към смърт... Ужасно! Страшно!...

— Да повикам ли слугата? — запита англичанката и протегна ръка към звънеца.

Грефин направи отрицателно движение и промълви:

— Не, оставете — гласът му беше измъчен. — Чувствам се вече по-добре. Описанието на мъките на вашия съпруг ме порази.

Очите на англичанката светнаха от радост.

— О, смея да се надявам, че ще изпълните молбата ми — каза тя бързо. — Тъй като ни съчувствате, едва ли ще ни откажете вашата помощ!

Младата англичанка падна на колене пред губернатора. Грефин протегна ръце и я вдигна.

— Успокойте се, госпожо Форстер — изрече затрогващо, — не мога, наистина, да ви обещаю нищо веднага, защото не мога да удовлетвори вашата молба тъй лесно, както мислите, но... Правилникът е много строг. Утешете се, мила госпожо, ние сме сами и затова мога да ви кажа: всеки закон може да се наруши. Аз ще намеря

начин вашият съпруг да отиде на Дяволския остров и да говори с Драйфус.

— Господин губернатор, вие сте твърде благороден — погледна го благодарно Алиса Форстер и бързо продължи. — Как ще ви се отплатим за доброто, което вършите за нас!

Грефин хвана ръката на младата жена и я целуна. Очите ѝ светеха, но тя прикри блясъка им.

— Искам да ви разкажа — започна пак госпожа Форстер — кога и как се появява натрапчивата идея на моя съпруг. Всяка нощ, в едно и също време, се явява във въображението му капитан Драйфус. Той го вижда окован в окови, облечен в затворнически дрехи, смъртнобледен. Протягал му умолително ръце и му викал тихо: „Ти си единственият човек, който ми съчувства... Ела при мене, за да видиш моето лице.“ Вие разбирате, господин губернатор — продължи младата англичанка, — че всичко това е само израз на лудост, че моят съпруг само сънува. Но не е ли страшно човек да бъде преследван от такава идея? Вие ме разбирате, нали?

— Да, разбирам ви твърде добре... — Той си спомни за своята участ. — Не се ли опитахте — запита той престорено спокоен — да отстраните тази страшна идея от съзнанието на вашия съпруг?

— Опитах всичко. Понеже сме богати, извикахме много лекари. Всеки от тях опитваше нов метод, но никой не можа да излекува съпруга ми.

— Нищо ли не му помогна?

— Нищо. Неговото състояние бе по-добро, когато оставаше буден, за да приказва с мене през опасното време.

— Когато човек е с вас — извика Грефин живо, — с вас, красивата жена, тогава не бива да се страхува от никакво привидение, а чисто и просто трябва да бъде щастлив, че е близо до вас!

Алиса Форстер направи леко движение.

— Моля ви се, господин губернатор, нека оставим сега настрана комплиментите, понеже говорим за по-сериозна работа.

— Досега не съм направил за вас нищо, но все пак се надявам, че ще мога да ви услужа. Предлагам ви, обаче, едно условие.

— Условие ли? — сепна се англичанката изплашена.

— Да, бих искал да се запозная по-отблизо с вас и вашия съпруг и то преди да извърша грях и да наруша правилника. Направете ми

удоволствието да напуснете хотела и да дойдете да живеете в моя дворец.

Алиса Форстер скочи. Тя гледаше Грефин изпитателно, като че ли искаше по лицето му да прочете неговите намерения. Изражението му сякаш я успокои.

— Хотелът е наистина много скромен — сподели тя. — Опасявам се, обаче, че ще ви бъдем в голяма тежест, ваше превъзходителство.

— Ни най-малко, моят дворец е доста голям и ще ви дам толкова стаи, колкото са ви нужни. Вие и вашият съпруг ще бъдете мои гости. Ако искате да ми направите особена услуга, моля да ми позволите да прекарам безсънните си нощи с вас и с вашия съпруг.

Англичанката го увери, че ще ѝ бъде твърде приятно да беседва с учен и умен човек, какъвто бил губернаторът.

В този момент в стаята влезе Боб Форстер. Той отиде направо при жена си и ѝ подаде чантичката.

— Благодаря ти — кимна му младата жена твърде мило, — как се чувстваш?

Той ѝ отвърна, без да промени изражението на лицето си:

— Много добре. Чувствам, че ще мога да го видя в скоро време. Най-после ще ми се удаде случай да чуя какво иска да ми каже.

— За кого говори вашият съпруг? — сепна се губернаторът.

— За Драйфус. Той говори непрекъснато за капитан Драйфус.

Тя извести за поканата на губернатора и господин Форстер я прие, като благодари приятелски на Грефин. Когато не ставаше дума за Драйфус, говореше съвсем разумно. Губернаторът не позволи на двамата пътници да се върнат в хотела. Слугите на губернатора пренесоха багажа им и помолиха хотелиера да им изпрати сметката. Тази случка не остана, разбира се, незабелязана в Каена.

Когато доктор Роан научи, че губернаторът на Френска Гвиана имал красива посетителка, той се позасмя и рече сам на себе си:

— Ясно личи, че Грефин е послушал моя съвет: Предписах му тази англичанка като лек против неговото безсъние.

Какво вършеха в това време двамата, за които говореше вече цяла Каена? Нека последваме двамата англичани в стаята, в която се бяха оттеглили, след като обядваха с губернатора. Те заключиха предпазливо вратата и се увериха, че стените бяха солидно иззидани и

не можеха да бъдат подслушвани. Младата жена седна на един стол и постави ръце върху гърдите си. Тя едва прикриваше задоволството си. Набързо разказа на мнимия си съпруг за разговора си с Грефин.

с — Слава Богу, нашата хитрост успя и сега сме в дупката на лъва! — одобри той. — Сигурно ще ни разкъса, ако узнае, че не го смятаме за лъв, а за магаре.

Младата жена се засмя:

— Това бе доста умна забележка за умопобъркан човек — рече тя. — Не бива да се показваш много умен, съпруге, защото това би могло да попречи на нашия план.

Мнимият луд англичанин седна и в следния момент започна да ругае на немски:

— По дяволите! Нагърбих се с най-тежката задача в живота си!

— Боже мой, капитане, не говори толкова високо!

— Капитан ли казваш? — пошепна той глухо на младата жена. — Зная, че съм капитан Клаус Грот от „Бригита“. Бих ли могъл да твърдя още, че съм честен германец или ленив англичанин? Сега съм Боб Форстер, умопобъркан човек, а ти си моята съпруга.

Младата жена стана, отиде при Клаус Грот и сложи ръка на рамото му.

— Приятелю, погледни ме! — каза тя. — Да, ти си капитан Клаус Грот, а аз съм американската детективка Алиса Тери. За постигането на нашата цел обаче, трябва да бъдем господин и госпожа Форстер!

— Хубава двойка сме — прошепна капитанът. — Аз не смея даже да ти целуна ръка, а ти не се чувстваш добре, ако не сме разделени поне от пет стаи.

— Капитане, не се шегувай — помоли го Алиса. — Делото, на което се посветихме, е много сериозно. Трябва да освободим капитан Драйфус и да го върнем в неговото семейство. За тази цел сме дошли тук и съм доволна, че вече имаме успехи. Ти ще можеш да стъпиш на Дяволския остров и да говориш с капитан Драйфус. Ще решите по какъв начин да го отведем от острова. Не се съпротивлявай и играй и занапред своята роля. Помисли и откровено ми кажи. Искаш ли да споделяш с мене и занапред всички опасности, които ще срещнем, когато ще се опитаме да осъществим дръзкия си замисъл? Искаш ли дами помагаш да освободим Драйфус, въпреки всички последствия, които биха могли да ни сполетят?

Грамадният моряк хвана с големите си ръце ръчичката на американката и я стисна силно, като че ли бе хванал щурвала на голям кораб, а не нежна женска ръка.

— Алиса, с тебе бих отишъл и в пъкъла — обяви той. — Даже ако този Грефин с жълтото лице хвърли срещу нас целия гарнизон на Каена и насочи против нас всичките си топове, пак не бих те изоставил, нито пък бих изневерил на нашето дело. Алиса Тери, прави с мене каквото искаш. Аз ще остана заради теб и великото дело и занаят мистър Боб Форстер от Лондон, човекът с натрапчивата идея!

22.

Докато мнимият работник, който, както знаем, беше немският детектив Херберт Франк, носеше на ръце през градината припадналата Фернанда, момичето внезапно дойде на себе си и с благодарност отказа всякаква по-нататъшна помощ. Тя хвана под ръка Клотилда, облегна се на нея и двете заедно влязоха в къщата на Боазльо. Незабелязани от някого, те стигнаха до Клотилдината спалня. Разхълцаната Фернанда се отпусна на дивана и скри във възглавниците разплаканото си лице. В това време Клотилда побърза да се преоблече и се изправи пред Фернанда. Тя хвана ръцете на момичето и нежно го притегли към себе си.

— Фернанда, мила приятелко — погледна я загрижено тя — кажи ми какво ти е, защо толкова те разтревожи известието за ужасното убийство на улица „Росини“ — генералшата потопи погледа си в сините като незабравки очи на момичето. — Може би не е случайно съвпадението на твоето име с името на търсената убийца?

Фернанда бавно се отпусна на колене пред Клотилда.

— Госпожо — простена развълнувано, като простря умолително ръце към елегантната дама, — госпожа Турвил от улица „Росини“, която е заподозряна в убийство, заплашена от затвор и позорна смърт на гилотината, е моята майка!

Клотилда се дръпна ужасена назад.

— Нещастно дете — промълви тя, — ти си толкова хубава, толкова мила и добра, че аз от все сърце те обикнах като своя сестра. Може ли майка ти да е престъпница?

— Не е! — извика с жар Фернанда. — Заклевам ви се, госпожо, дайте ми няколко минути време да оправдая майка си, няколко минути, в които ще ви разкажа тъжната история на нашия живот и ако след това не ми вярвате, ако след това не сте убедена в нашата невинност, отблъснете ме с презрение или, ако щете, предайте майка ми и мен на правосъдието.

Клотилда притегли треперещото момиче до себе си на дивана.

— Разказвай, Фернанда — обгърна я тя с доброта, — не скривай нищо от мен, защото, ако знам цялата истина, ще мога да ти помогна.

— Добре — кимна Фернанда, — ще говоря пред вас като пред изповедник, комуто поверявам най-скритите си мисли! Баща ми беше маркиз Де Турвил, човек богат и с благороден произход. Майка ми също принадлежеше към една от най-знатните френски фамилии. Маркизът се оженил по любов, тъй като майка ми минавала за едно от най-хубавите момичета. Първите години от женитбата били много щастливи, а когато съм се родила аз, радостта на моите родители била безгранична и баща ми устроил голямо празненство, на което поканил местната аристокрация. Между гостите се намирала и една руска княгиня, която притежавала прелестно имение близо до нас. Позволете ми, госпожо, да премълча името на тая нещастница, тъй като тя стана причина на вашето нещастие. Тя съсипа нашия дом. Вечерта на това празненство клетата ми майка направила едно ужасно откритие. За да се поразхлади, тя напуснала тържеството и слязла в обляната от лунна светлина градина. Като наближила беседката, чула шепот, различила някакви нежни любовни думи, бурни целувки и с ужас разпознала гласовете на своя съпруг и съблазнителната руския. Майка ми надвила първия си ужас и се приближила още повече. Започнала да подслушва. За Бога! Краката ѝ треперели, тя правела нечовешки усилия да не припадне. От разговора на влюбената двойка разбрала, че баща ми отдавна бил в интимни отношения с тази руския, че тя още преди женитбата на моите родители е била негова любовница и че имали дори дете. Имението на рускията било купено със зестрата на майка ми, блестящият живот, който тя водела, бил също поддържан с парите на майка ми, тъй като баща ми още преди женитбата си бил пропилял богатството по своята разточителна любовница и се оженил само заради голямата зестра. Майка ми тихичко се отдалечила от беседката и се промъкнала вкъщи. Тя дошла при златната люлка, в която съм лежала, притиснала ме силно до сърцето си и горещите ѝ сълзи залели детското ми невинно лице. Обхванало я такова отвращение, че решила да не остава нито час повече в една и съща къща с мъжа, който я бил лъгал. Събрала най-необходимите дрехи за себе си и за мен в едно куфарче и напуснала къщата. Скрила се в Париж и живяла съвсем усамотено, отдадена на скръбта си и на моето възпитание. Баща ми бил достатъчно безсрамен, за да използва

бягството на майка ми в своя полза. Тъй като се намирал пред банкрут, той разказал на своите многобройни кредитори, че съпругата му взела по-голяма част от състоянието и заживяла с друг мъж, който преди това бил неин таен любовник. Майка ми узнала за тези обвинения от свои роднини, които ѝ върнали писмата и прекъснали всякакви отношения с нея. Клетата жена била твърде горда и счела за унижително да се защитава от подобни низки и мръсни обвинения.

Един прекрасен ден маркизът и рускинята изчезнали и никой не чул повече нищо за тях. При бягството си от бащиния ми замък майка ми взела само своите лично спестени пари, които твърде скоро свършили. На нещастната маркиза не ѝ оставало нищо друго освен да търси работа. Тя се научила да ретушира и започнала да работи при един фотограф. След като около петнадесет години беше издържала себе си и мен с този занаят, лекарите ѝ казали, че ще ослепее, ако продължава да го упражнява. Майка ми се отчаяла. Аз бях пораснала, придобила бях и някои познания. Сигурно бих могла да си намеря добро място като камериерка или гувернантка, но майка ми не желаваше да се раздели с мене. Тогава се реши на една ужасна стъпка. Случайно се бяхме запознали с един високопоставен господин, който, за съжаление, доби голямо влияние върху нея. Той успя да я накара да наеме една къща на улица „Росини“, като ѝ зае за целта нужните пари.

Гласът на Фернанда се превърна в треперещ шепот. После продължи.

— Той ѝ внуши да основе един храм на удоволствията, на ония ужасни удоволствия, на каквито голяма част от парижкото общество се отдава всяка нощ. Майка ми отначало отблъсна с възмущение това предложение, но хитрият прелъстител успя да ѝ вдъхне надеждата, че по такъв начин ще може да спечели състояние и да ми осигури щастливо бъдеще. Така тя стана оная мадам Турвил, известна като притежателка на един съмнителен дом на улица „Росини“.

Сълзи заглушиха думите на Фернанда. Генералшата също се беше просълзила:

— Каква съдба! — промърмори тя, но веднага попита: — А убийството, което стана в дома на майка ти?

— Бог ми е свидетел — проплака нещастното момиче, — че майка ми не знае нищо за престъплението, което бе извършено в моята стая, докато тя беше заета с гостите си в салона. Аз, обаче, бях

свидетелка на ужасното убийство. Бях скрита, когато човекът, който подмами майка ми да започне този позорен занаят, удуши своята жертва и скри трупа в гардероба.

— А как се казва този човек? — запита Клотилда.

— Бъдете милостива, госпожо Боазльо — трепетно замоли Фернанда, проливаща сълзи в краката на генералшата, — не ме карайте да произнеса името на този човек. Не бива, не мога. В такъв случай ще трябва да ви направя още едно признание. То би ме убило!

— Добре тогава, не ми казвай името му — съгласи се Клотилда и стана. — Сега нека помислим как да спасим майка ти преди да попадне в ръцете на полицията. Защото арестуват ли я веднъж, ще влезе в затвора.

— Тя ще се самоубие, знам го — изхълца Фернанда.

— Добре де, не бива да допуснем да стане това — смръщи се делово Клотилда. — Обличай се, Фернанда, и да вървим при майка ти. Тя трябва да избяга с теб, а ако вече е невъзможно да напусне Париж, ще ви скрия така, че полицията да не може да ви намери. Ела, Фернанда, трябва да спасим живота и свободата на майка ти.

Двете жени напуснаха къщата на генерала, качиха се на един файтон, който ги закара до улица „Севастопол“, където спряха пред една обикновена къща. Генералшата изпрати Фернанда да доведе майка си.

Когато госпожа Турвил научи от дъщеря си за намерения труп на улица „Росини“ и че е заподозряна в убийство, тя се уплаши и изненада. Фернанда трябваше да я облече и с големи молби да я накара да се спасява. Момичето изгори всички книжа, които в случай на обиск не би трябвало да попаднат в ръцете на полицията, и поведе под ръка треперещата си майка по стълбите. Най-сетне се озоваха в колата на генералшата.

— Госпожо — посрещна ги тя, — жена, която има дъщеря като вашата, не може да бъде престъпница. Вие нямате вина за убийството и аз ще ви спася.

Вече не младата, преследвана от съдбата жена, задавена от сълзи на благодарност, не можа да каже нищо, обаче Фернанда целуна ръцете на генералшата, която заповяда на файтонджията да кара към площад „Лоасе“. Тук се издигаше една дървена, прилична на дворец постройка, направена специално за благотворителния базар, който

трябваше да се открие на следващия ден. Декораторите още бяха заети с украсяването на големите зали. Когато Клотилда, придружена от госпожа Турвил и Фернанда, влязоха в дървения дворец, всички работници бяха на обяд, така че никой не ги видя.

Генералшата заведе майката и дъщерята пред един от красивите павилиони, чиито капаци се затваряха добре. Цялата зала беше изпълнена с такива дървени павилиони, тъй като базарът трябваше да представлява нещо като панаир, в който дамите от най-висшето общество, облечени в пъстри костюми, щяха да продават от своите дюкянчета най-разнообразни неща.

Клотилда извади едно малко ключе и отключи дървената врата на павилиона.

— Тая малка къщичка — обясни тихо Клотилда, — днес и утре е под мое разпореждане. Тук аз утре, по време на базара, преоблечена като турчин, ще продавам сладкиши и ликьори. Ще седите тук скрити, докато утре дойда и ви донеса други дрехи. Една кола ще ви чака отвън, за да ви отведе извън Париж. В нея ще намерите и храна за из път. Друг начин да избягате от полицията няма. Никъде другаде в Париж няма да сте толкова сигурни като тук, където никой няма да се сети да ви търси.

— Но няма ли да ни видят отвън? — озърна се Фернанда.

— Невъзможно. Капаците са плътно затворени и не пропускат никаква светлина. Обаче ще трябва да ми обещаете по никакъв начин да не се издавате, че сте тук. Аз също бих била загубена, ако се узнае, че съм ви скрила.

Двете жени обещаха и със сълзи на очи благодариха на госпожа Боазльо за благородната ѝ и енергичната помощ.

Генералшата се сбогува с тях и заключи вратата на павилиона. След това тя излезе на улицата.

За двете заключени жени времето започна да тече бавно. Те не смееха дори да мислят за бъдещето си, толкова тъмно им се виждаше то. В дадения момент бяха на сигурно място, но какво щеше да им донесе утрешният ден!

Настъпи нощ. Госпожа Турвил заспа на едно кресло. Тя не беше толкова издръжлива, колкото Фернанда, която се беше облегла на прозореца и гледаше навън през цепнатините на един от капациите.

В огромната постройка беше тихо и тъмно. Часовникът на близката кула удари дванадесет. Тогава в голямата зала се чуха стъпки. На Фернанда се стори, че са стъпки на едър мъж. Той се отпусна на едно кресло близо до павилиона, който служеше за скривалище на двете жени. Скоро след това се чуха и други стъпки. Мъжът, който беше дошъл пръв, стана, загърна се добре в палтото си и бързо сложи маска, макар че в тъмнината не можеше да се познае кой е.

— Тук ли сте всички? — запита той с преправен глас.

— Всички дойдохме — отговори един белокоп мъж, чиито хитри очи блестяха зад големи очила.

— Всички, които нашият тайнствен приятел пожела да види. Този младеж до мене е Леопарда. В цял Париж няма да намерите по-сръчен и по-смел престъпник от него. От лявата ми страна е моят приятел Соления Жак, който ако трябва и на дявола би излязъл насреща. А тази дама — и той посочи една жена, облечена в мушама на квадрати — е жената на Жак, тъй наречената Московка, известна е участието си в атентата против руския цар. Хубавата Ета по-рано беше запалена нихилистка, но сега е зарязала политиката и е една от най-хитрите престъпнички в Европа. Е, пък аз кой съм — прибави сивокосият човек — знаете, наричат ме Председателя. Сега обаче бихме желали да узнаем и вашето име, тайнствени ми приятелю, защото макар че вече няколко пъти ни натоварвате с работа, все още сте ни непознат и даже лицето си покривате с маска, когато се срещате с нас.

— И днес няма да я сваля — отрязва човекът с палтото с тон, който не търпеше възражения. — Името и личността ми не ви интересуват. За вас е важно да ви плащам в брой за всяка извършена работа.

— Винаги сте го правили, господине — кимна Председателя, — затова се и отзовахме на днешната ви покана и се промъкнахме тук, за да узнаем, за какво сме ви потребни.

Човекът с палтото се позабави с отговора си.

— Сигурни ли сте напълно, че никой не подслушва?

— Съвсем сигурни. Двамата пазачи, които трябва уж да пазят постройката, спят като мъртви, защото смятат, че няма кой да задигне зданието.

— Добре тогава, слушайте — сниши глас мъжът с маската. — Всеки от вас ще получи по хиляда франка и освен това чудесен случай да краде и обере, каквото му хареса.

— Доста примамливо — развесели се Соления Жак. — Кажете ни само какво трябва да правим и скоро ще сключим сделката.

— Елате по-близо! — нареди мъжът с маската. — Приближете се до мене, трябва да бъда предпазлив и никой освен вас не бива да чуе страшната поръчка, която ще ви направя. Утре сутринта, веднага след като Аленсонската херцогиня открие базара и в залата има най-голяма навалица, вие ще трябва да подпалите тая постройка.

, — Триста дяволи! — изръмжа Председателя. — Това е равносилно да хвърлиш огън в бъчва с газ, тъй като този благотворителен яхър, който са построили тук, е само от дърво, при това и покривът му е намазан с катран.

— Толкова по-добре — отрязва безмилостно човекът с маската. — Значи лесно ще си свършите работата и за няколко минути всичко ще бъде в пламъци.

— Ще изгорят хората — извика Соления Жак. — Като дървеници в подпален стар сламеник ще пламнат.

— Какво те интересува това? — смъмра мъжа си чернооката Ета. — Ти ще си прибереш парите, ще подпалиш огъня, а след това да се спасява кой как може!

— Московката е енергична жена — изсмя се под маската си тайнственият мъж. — Харесва ми.

Московката опита с тъмните си светещи очи да проникне зад маската на тайнствения чужденец. Той наистина я повдигна малко, колкото да види, че шефът е хубавец с тъмноруси мустаци.

— Мисля да приемем — огледа съратниците си Председателя. — Сред гъмжилото, което утре ще се движи в тази постройка, при много горящи свещи и лампи, за нас ще е играчка да я подпалим. И когато богатшите и благородниците се разтичат насам-натам, като обезумели плъхове в капан, ние като хиени ще се промъкнем зад тях и ще обираме както живите, тъй и мъртвите.

— Още не сте чули всичко докрай — прекъсна маскираният мъж словоохотливостта на Председателя. — Само подпалването не ми върши работа. Ще трябва да се погрижите още и за четири определени лица, които да не могат да излязат, и да изгорят в пламъците.

— Ах, тъй си и мислех — изсмя се Председателя. — Дяволът не кладе напразно огън, той иска да има и печена мръвка...

— Назовете ни хората — обади се нетърпеливо Соления Жак — или поне ни ги опишете така, че да можем да ги намерим в навалищата.

— Познавате ли писателя Емил Зола? — се чу изпод маската.

— И децата в Париж го познават.

— А полковник Пикар?

— И в тъмнината бихме го познали — кимна уверено Председателя.

— Виждали ли сте Матийо Драйфус, брата на капитана, който е изпратен на Дяволския остров?

— Аз го познавам — обади се Московката — и ще го покажа и на другите.

— Той ще придружава една дама, облечена като вдовица в черно траурно облекло и дълъг черен воал — продължи мъжът, — това е съпругата на предателя Драйфус. Зола, Пикар, Матийо Драйфус и снаха му, тези четиримата трябва да загинат в пламъците.

— Ще загинат — ентусиазира се Московката, като се притисна до работодателя и хвана ръката му. Маскираният и рускинята крадешком си стиснаха ръцете, без другите да ги забележат в тъмнината.

— Тези четири осъдени на смърт лица ще намерите веднага след откриването на базара, тук пред павилион № 6, значи следващият след този, пред който стоим. Там дъщерята на нотариуса, на име Лучия, ще продава пунш и топли напитки. За да ги поддържа топли, при нея постоянно ще гори един спиртник. Едно бутване на спиртника и горящият спирт ще се разлее и ще ни свърши работа. Вие ще трябва само да препречите пътя на четиримата — Зола, Пикар, Матийо и госпожа Драйфус, и да не им позволите да избягат. Харесва ли ви моят план? Говори, Председателю, ти отговаряш за другите.

Председателя се усмихна доволно.

— Планът е чудесен — отговори той — и мисля, че ако го изпълним, четиримата близки на капитан Драйфус ще бъдат извлечени като овъглени трупове от развалините на този дървен дворец. Дайте ни капарото, тайнствени господине, и не се грижете по-нататък. Утре по това време няма да има вече никакъв Зола, никакъв Пикар, никакъв

Матийо и никаква госпожа Драйфус. Предателят няма да има вече защитници.

Мъжът с маската извади един кожен портфейл и подаде всекиму от престъпниците по една банкнота от петстотин франка.

— Другата половина ще получите, след като си свършите работата — додаде сухо той.

— Къде можем да ви намерим утре?

— Елате в Салпетриерата — предложи бързо чернокосата Ета и горещият ѝ поглед даде на тайнствения човек да разбере, че Московката иска да го види там насаме.

— Добре тогава, ще дойда към Салпетриерата — съгласи се той, — само се погрижете да сме сами в стаята. А сега си вървете, най-напред вие. Един по един, тъй като пазачите може да са се събудили, а не бива да ни видят заедно.

Леопарда хвана под ръка Соления Жак и двамата снажни мъже напуснаха базара първи. Председателя с подигравателна усмивка предложи на Московката ръката си.

— Смя ли да ви кавалерствам, хубава Ета? — попита той. — Отдавна не съм държал хубава жена под ръка, освен когато съм пиян и съм имал много пари в джоба си. Сега съм трезв, затова искам да се опия от вашата хубост.

— Я си вървете сам — сопна му се грубо рускинята, — опасно е да излизаме по двама.

Председателя се изсмя подигравателно, посочи с глава маскирания и излезе. Непознатият и Ета останаха сами. Тя го хвана за ръка и му прошепна страстно:

— Моля ви, елате утре в Салпетриерата, ще ви чакам пред вратата. Влезте през задния вход, имам да ви кажа нещо.

— С удоволствие бих приел всичко, което вашите хубави устни биха ми дали — отвърна мъжът.

— Вземете тогава!

Страстната жена прегърна с две ръце снажния мъж, притегли главата му към себе си и сложи дълга, гореща целувка върху устните му. Тя пиеше ненаситно от извора на любовта.

— Хей, човече — прошепна му тя в ухото, — ти изведнъж покори сърцето ми — не отблъсквай чернооката Ета, тя може да ти направи ценни услуги и никога не ще поиска от теб друго освен любов.

О, ако знаеш как копнея да се отърва от тези долни престъпници, защото ги презирам и се отвращавам от тях и само случайността ме тласна в тяхното общество.

— Как стана това? — любопитства маскираният.

— Бях заточена в Сибир, в една живачна мина — заразказва задъхано Московката. — Престъпникът, който се нарича Соления Жак ми беше другар по нещастие. Години наред кроих планове за бягство, обаче не можех да ги изпълня без чужда помощ, защото все пак съм една слаба жена. Жак се оказа смел другар, търпелив и с голяма физическа сила, какъвто отдавна търсех. Ние се съюзихме и подготвихме цели две години нашето бягство. Изкопахме подземен проход, който ни изведе към светлината, към слънцето, към външния свят, който дълго време не бяхме виждали. Един ден най-сетне напуснахме мината. Започна дълго бягство през степите. Над нас беше сивото, покрито с облаци~небе, под нас — влажната черна земя. Бяхме сами. Той — силният мъж, аз — слабата жена, която се нуждаеше от помощта и услугите му. Така станах негова! Но когато отново се намерихме сред цивилизования свят, когато пристигнахме в Париж и отворихме тази кръчма за престъпници, която и сега държим, започнах да се отвращавам от мъжа, който е само едно силно животно. Сърцето ми жадува за любов, то търси душа, до която да се докосне. Дай ми душата си, човече, вземи ме със себе си и Ета ще стане твоя слугиня, твоя робиня, ще работи за теб, ако искаш!

— Хубава, силна госпожо — изговори маскираният, — дай да те прегърна още веднъж. Чувствам една рядка сила, рядка сигурност, когато притискам твоите гърди до моите.

Ета отново се хвърли в обятията му. Страстни целувки опариха устните им.

— Нека видя лицето ти, мили — пошепна горещо рускинята, — искам да запечатам в душата си твоя образ, да ме крепи споменът за него, докато се намирам сама сред най-презрените хора, докато утре пак ми позволиш да те видя.

Човекът с маската се опита да се освободи от бурните прегръдки на рускинята и понечи да закрепил по-здраво маската, но Ета го изпревари и с едно дръпване я свали от лицето му. Луната освети със сребристата си светлина лицето на мъжа.

— Анри, полковник Анри! — дочу се глух, призрачен глас, който като че ли излизаше от земята.

— Какво беше това? — прошепна уплашено рускинята. — Не сме ли сами, подслушва ли някой?

Човекът, който беше поръчал да подпалят такъв ужасен пожар, да унищожат живота на четирима почтени хора и да изложат на смъртна опасност живота на стотици други, този човек сега сам се беше вцепенил от ужас.

— Не е възможно — процеди най-сетне той през бледите си устни, — не може да бъде нейният глас. Навсякъде и всякога ми се струва, че чувам гласа на това момиче, Фернанда, Фернанда, споменът за теб ме кара да полудявам!

Ета сви мрачно вежди:

— Коя е тази Фернанда, за която говориш? — с неочаквано лумнала ревност запита тя.

— Утре ще ти кажа — отклони отговора Анри. — Сега ела, да се махаме оттук. Още една целувка и да вървим!

Той прегърна още веднъж хубавата рускиня, която страстно се притисна до него.

— Ета!

Един пресипнал, див животински глас произнесе това име и накара влюбените да отскочат, като че ли гръм беше ударил между тях. На няколко крачки от тях стоеше Соления Жак, а зад него Председателя, по чието лице играеше сатанинска усмивка.

— Може би сега ще ме хванеш под ръка, хубава Ета? — попита старият престъпник, като се приближаваше бавно.

Московката го изгледа враждебно, мина край него и Соления Жак и излезе навън.

Соления Жак се извърна, изгледа още веднъж заплашително човека с маската и заедно с Председателя също напуснаха базара. Анри намести с треперещи ръце маската на лицето си.

— Тази чернокоса рускиня — промърмори той, като вдигаше яката на палтото — е жена, каквато отдавна търся. Наистина, не е толкова хубава, колкото Фернанда, нито е толкова сладка, нежна и кротка, като дъщерята на старата Турвил, но затова пък е смела, сръчна и, което е най-важно, не се плаши от никакво престъпление. Искам да привържа тая жена към себе си, тя може да ми бъде много полезна.

С бързи крачки и той излезе навън. На прага на голямото здание се спря и го изгледа още веднъж.

— Утре — прошепна той — това красиво здание ще се превърне в куп развалини, от които ще изваждат обгорени трупове. Дано между тях се намират Зола, Пикар и Драйфусовци, които вече започнаха да стават опасни за нас.

Той се изсмя сатанински и изчезна в нощната тъмнина.

А в малкото павилионче, в което генералшата Боазльо беше заключила майката и дъщерята Турвил, едно сърце стенеше от неизказана мъка. Онова, което чу, беше толкова страшно, че разсъдъкът ѝ можеше да го схване само като продукт на възбудена фантазия. Пожар, подло убийство очакваше най-добрите, най-благородните хора на Париж, които утре щяха да се съберат, за да принесат своя дар върху олтара на благотворителността.

Зола, големият писател, смелият човек, който се беше застъпил за истината. Рицарят полковник Пикар, който се отказа от чин и положение, за да се бори за нещастния заточеник на Дяволския остров. Благородният Матийо Драйфус, невинната съпруга на капитана. Всички трябваше утре да намерят смъртта си в пламъците, защото един подлец беше решил така, а няколко негодници се бяха съгласили да изпълнят кървавата му поръчка.

Но Бог я беше направил свидетелка на тези пъклени планове. Това не беше проста случайност, а мъдро действие на Провидението, което беше определило Фернанда да попречи на тези планове.

Разтрепераното момиче се опита да отвори вратата на павилиона, където беше заключено заедно с майка си, но напразно, бравата не поддаваше. Тя натисна с цялата тежест на крехкото си тяло вратата, опита с нокти да разхлаби винтовете на бравата. Ръцете ѝ се разкървавиха, силите я напускаха, а пътят към свободата беше все още затворен. И когато Фернанда безпомощно се отпусна върху едно кресло, я обхвана една ужасяваща мисъл. Ако наистина успее да отвори вратата и да съобщи, че се готви ужасно престъпление, не рискуваше ли тя, с тази своя благородна постъпка, живота на собствената си майка? Нали павилионът им служеше за скривалище от преследването на полицията! Да обърне внимание на властите, значеше да издаде себе си и майка си. Горещи сълзи потекоха от очите на Фернанда и тя прекара цялата нощ в трескаво състояние, без да

може да мигне. Очакваше с надежда момента, в който щеше да дойде Клотилда Боазльо, на която веднага щеше да съобщи за страшното съзаклятие и щеше да има време да се предупредят посетителите на базара, а и да се заловят престъпниците.

През дъсчените стени на своето скривалище госпожа Турвил и Фернанда чуваха как базарът започваше да се пълни. Глух шум и гласове долитаха до ушите им и засилваше надеждата им за скорошно освобождение. Фернанда не каза на майка си нито дума от онова, което беше чула през нощта. Тя не искаше да плаши още повече нещастната жена, чиито нерви и без това бяха обтегнати достатъчно. Но все по-често и по-често клетото момиче поглеждаше джобното си часовниче и все повече се изопваха чертите на лицето му.

Дванадесет без десет! Клотилда би трябвало отдавна да дойде! Защо я нямаше? Навярно се бавеше с тоалета си. Фернанда знаеше, че хубавата генералша беше кокетка и обичаше да се харесва. Всяка минута се струваше на Фернанда дълга като вечността.

Дванадесет без пет! Клотилда още я нямаше! Фернанда се колебаеше — дали да не почука по стената и да извика. Обаче като видя измъчените черти на майка си, която трепереше до нея и очакваше нахлуването на полицията, се отказа от това си намерение. Пък и нали беше обещала на своята спасителка, на Клотилда Боазльо, да не казва никому, че се намира в нейния павилион. Какво ужасно положение, какви душевни мъки!

За да спаси майка си, Фернанда трябваше да изложи на риск живота на стотици хора! Но в такъв случай самата тя, любимата ѝ майка, не рискуваше ли да загине в пламъците?

Дванадесет часа!

Залите на базара бяха вече препълнени. Море от хора се движеше насам-натам. Тогава Фернанда чу един мъжки глас — гласът на генерал Боазльо.

— Госпожо херцогиньо Аленсонска — позна тя генерала, — за съжаление, трябва да ви съобща, че жена ми Клотилда е болна и не ще може да присъства на вашето очарователно празненство.

След тези думи настана малка пауза, след която председателката на базара, Аленсонската херцогиня, отговори:

— Колко съжалявам, че ще трябва да се лишим от присъствието на милата госпожа генералша. Но в такъв случай не остава нищо

друго, освен за оставим заключен турския павилион.

Фернанда трепна ужасена — пропадеше и последната ѝ надежда. Изведнъж настъпи тишина, всички гласове млъкнаха. Хорът, състоящ се от оперни певци, запя химн. Колко хубаво, колко тържествено звучеше песента! Тя наливаше балсам върху сърцето на нещастната Фернанда. Звукът на тези ангелски гласове я накара да забрави временно ужасната опасност, която дебнеше от всеки ъгъл на това красиво здание. Закри лице с ръце и заплака на гърдите на майка си.

— Дете, мило мое дете — зашепна госпожа Турвил, като сложи ръка върху тъмните къдри на Фернанда, — ако и ти се отчайваш, ще трябва да погребеш и последната си надежда за щастливо избавление.

— Да погребеш — повтори Фернанда тревожно. Тя цяла трепереше от ужас. — Да, майко, скоро ще ни погребат, смъртта приближава, последният час е дошъл. Ела, нека да коленичим и се помолим на Бога, на праведния съдия там горе да ни прости всички грехове.

Майка и дъщеря коленичиха. През цепнатините на капациите проникна ярък слънчев лъч, като че ли светлина от друг свят беше дошла да ги поздрави. Те се помолиха горещо, след което Фернанда прегърна майка си и като сложи глава на гърдите на оная, която ѝ беше дарила живот, прошепна:

— Така, мила майко. Сега вече мога да очаквам смъртта.

Госпожа Турвил не зададе никакъв въпрос на дъщеря си. Тя беше доволна да умре заедно с нея, защото тази нещастница, която от слънчевите висини на живота беше смъкната в блатото на позора и порока, вече беше уморена от борбата.

Звуците на химна заглъхнаха. Чу се гласът на Аленсонската херцогиня, която държи приветствена реч и пожела базарът да изпълни своето благородно предназначение — да облекчи съдбата на парижките бедняци. Когато херцогинята завърши словото си, хиляди одобрителни гласове изпълниха помещението и се смесиха с леката, весела музика, при която всички павилиони се отвориха и настана весело оживление. В павилиончетата стояха дами от най-висшето парижко общество, облечени в най-разнообразни костюми, а богатите и елегантни кавалери се трупаха и даваха златни монети за хубавички дреболии. Какво изобилие от младост, красота, разкош, какво богатство на цветове, облени в електрическа светлина!

Единствен павилионът на генералшата Боазльо беше затворен и тъмен. Но съвсем близо до него имаше друг, в който едно мило момиче предлагаше топли напитки. Лучия Натузиус, дъщерята на богатия нотариус, годеницата на полковник Пикар имаше пред себе си на плота разноцветни шишета и малко спиртнице, на което вреше в сребърен съд вода, необходима за приготвянето на пунша и грога. Много млади мъже бяха застанали тъкмо пред този павилион, тъй като по-хубави ръце никога не бяха им поднасяли топли напитки. Но Лучия Натузиус не обръщаше внимание на множеството комплименти, които ѝ правеха за грацията и красотата. Тя се вглеждаше нетърпеливо в тълпата — очакваше оногова, когото обичаше, единствения, комуто принадлежеше.

И той се зададе! Снажният полковник Пикар, красивият и интелигентен мъж с блестяща от злато униформа, която носеше с достойнство, съзнавайки високата отговорност, която тъкмо това облекло му налагаше. Не беше сам. С него вървеше Зола. Скромният му черен фрак беше украсен само с лентичката на почетния легион. След двамата мъже, апостоли на истината, борци за правото, които бяха привлекли в този момент погледите на всички, бавно вървеше Матийо Драйфус и водеше под ръка снаха си. Всички благородни дами поглеждаха съчувствено облечената в черно жена, от чиято шапка висеше дълъг вдовишки воал. Макар че съпругът на тази жена беше жив, нещастницата имаше повече право да го оплаква от всички ония жени, които плачат на гробовете на своите съпрузи.

— Това е жената на капитана — се понесе шепот сред навалищата. — Тя е хубава, много хубава. Какво благородно лице има! И това е жена на предател? Невъзможно, невъзможно!

Няколко млади дами се отдалечиха от групата на настоятелството, приближиха се до Херманса Драйфус и със сълзи на очи ѝ поднесоха своите букети.

— Благодаря — трогнато проговори тя, — много благодаря. Колко добре ми действа вашето внимание!

Матийо се поклони ниско и отведе по-нататък снаха си. Със Зола и Пикар те стигнаха до павилиона на Лучия Натузиус, която ги приветства сърдечно.

— Сега ще ви поднеса най-хубавото питие, което имам, приятели — изчурулика младото момиче и напълни пет чаши с топло бургундско

вино.

Тя поднесе ароматичното питие на сребърна таблична. След това взе петата чаша, вдигна я и извика силно, така че всички наоколо да я чуят:

— Вдигам тази чаша, пълна с благородно френско вино, за здравето и спасението на нещастния капитан Драйфус, мъченика на нашия век. Дано скоро успеем да вдигнем булото, което покрива тайната на това недостойно предателство спрямо нашата родина, дано скоро успеем да демаскираме истинските престъпници! А този, който толкова изстрада, за чиято печална съдба се проляха толкова горещи сълзи и на когото съчувстват хиляди благородни сърца, дано се върне скоро при своята вярна съпруга, при своето любимо дете! Да се чукнем, приятели, за честта на капитан Драйфус, в която ние вярваме!

Чашите иззвънтяха, а Зола и Пикар се спогледаха, като че ли искаха дружно да извикат:

— Часът на истината наближава!

— Да отиде в пъкъла вашият Драйфус — извика неочаквано един силен глас съвсем близо до приятелите на нещастния мъченик, — а вие на гилотината. Всички вие, които искате да изтръгнете жертвата от ръцете на правосъдието!

Слаб, висок побелял човек се беше приближил до павилиона на Лучия. Коварно блестяха очите му през очилата и докато изговаряше думите, той замахна, сякаш искаше да удари Зола. Писателят се дръпна встрани, но в същия момент Лучия Натузиус извика ужасена. Белокосият мъж беше съборил спиртничето. Синкавият пламък обхвана веднага червеното копринено перде, което красеше предната част на павилиона, а две секунди след това пламъците вече се издигаха нагоре и обвиваха нещастното момиче с жълто-червен огнен воал.

— Пожар — извика белокосият човек. — Пожар! Базарът гори!

След това започна бързо да си пробива път всред тълпата, като удряше наляво и надясно с лактите си.

— Пожар, пожар! — се подеха викове от всички страни. — Базарът гори, спасявайте се!

Пикар застана неподвижен за момент. Но след това извика с гръмовен глас всред оглушителния шум:

— Това не е случайно нещастие, това е престъпление! Белокосият, той е подпалвачът, дръжте го, хванете го!

Кой обаче в този момент можеше да обърне внимание на полковника? Дори гласът му едва се чу всред общия шум. Всеки гледаше да се спаси както може. Но белокосият, който беше познатият ни Председател, тичаше колкото може по-бързо към главния изход. Там се срещна с Московката.

— Гори! — прошепна ѝ той. — Работата тръгна. Сега трябва да внимаваме да не ни избягат нашите хора. — Имаш ли кама?

— Да — кимна Ета.

— Добре! Соления Жак и Леопарда са на пост при страничните изходи. Няма да позволим на Драйфусовите хора да ни избягат живи!

Настана паника, бъркотия, суматоха, каквато човешкият мозък не може да измисли и перото не може да опише. Блестящо украсените зали бяха изпълнени минути преди това от весели и радостни хора, които не мислеха за нещастия, за смърт, за край на живота. Чувахе се безгрижен смях, примесен с весела музика, а женската красота празнуваше победи и жизнерадостните лица на хубавите жени и девойки заедно с безбройните светлини създаваха празнично настроение у хората в обширните помещения.

А сега! Разкошният дървен дворец беше заприличал на лудница, в която случайността беше отворила килиите на най-опасните, на най-буйните луди, които бясно се хвърляха един върху друг, биеха се, бореха се, душаха се, мачкаха се, без сами да съзнават какво правят. Осветени от ярката светлина на пламъците сред задушливия дим на пожара жените и мъжете от висшето парижко общество се бореха помежду си, за да се доберат до спасителните изходи.

Милост! Състрадание! Човещина! Всички тези понятия бяха изчезнали! Те се заличаваха от съзнанието на хората, щом ужасът сложи ръка върху живота, щом страхът от смъртта стисне гърлата и дивото отчаяние свие сърцата.

Благородните господа, които преди малко ниско се покланяха пред дамите и се стараеха да спечелят тяхното благоволение, сега биеха с юмруци и спъваха с крака разтрепераните и разплакали жени и момичета, които им затваряха пътя или им пречеха да се доберат по-ско-ро до спасението. Да, за срам на човечеството трябва да признаем, че при тази ужасна катастрофа в Париж се намериха доста мъже, които не се посвениха дори да извадят джобните си ножчета и с тях да си проправят път. За няколко минути всичко се превърна в див хаос от

пламъци, горящи платове и дъски, сърцераздирателни писъци и резове, до неузнаваемост обезобразени трупове, разхвърляни парцали от дрехи и украшения, разкъсани човешки тела. С голяма скорост пламъците плъзнаха по платнените декорации на павилионите, обхванаха дървените стени, тавани и стълбища и по-бързо отколкото може да си въобрази човешкият ум бяха стигнали до външните изходи.

Спасението вече изглеждаше невъзможно!

Хората се опитваха да разбият прозорците, но, за нещастие, на архитекта беше хрумнало да направи красиви решетки, за да предпази базара от нощни крадци. Сега нещастните, застрашени от пламъци хора напразно се мъчеха да разбият тези решетки, които на пръв поглед изглеждаха нежни и слаби.

Но и в този ужасен момент, в който човешкото достойнство беше паднало толкова ниско, имаше случаи на душевно величие. Един баща, прегърнал своята дъщеря, молеше хората да сторят път на неговото дете, на неговото хубаво любимо дете, а сам той с удоволствие ще изгори в пламъците, стига детето му да се спаси. В един ъгъл на залата се бяха приютили шест калугерки от „Сакрекьор“. Разбрали, че е настанал последният им час, в благородно нежелание да пречат на другите да се спасят, те се бяха оттеглили настрана и коленичили се молеха и пееха набожни песни.

Писъците и плачовете, прашенето на огъня, срутването на гредите заглушаваше това трогателно пеене, но от време на време тихата песен прозвучаваше сред ужасния животински рев. Но постепенно тя замря — една след друга калугерките падаха задушени, мъртви.

Ужасът се увеличаваше и от обстоятелството, че мнозина мъже и жени полудяваха от страх и мъка. Една млада жена, дъщеря на френски министър, танцуваше с песни и смях върху маса, вече обхваната от пламъци. Нещастницата късаше копринените си дрехи, така че стройното ѝ тяло беше останало вече полуголо и като протягаше с безумен възторг белите си ръце, викаше с пронизителен глас:

— Днес е сватба, сватба, сватба! Нека да танцуваме, мили! Слушай хубавата музика! Ех, как светят лампите! Сватба, сватба, сватба!

А когато пламъците започнаха да обгръщат тялото ѝ и да унищожават младия ѝ живот, който е бил радост и гордост за родителите ѝ, щастие и надежда за любящия я годеник, още се чуваше, заедно със сърцераздирателни писъци, злокобният вик: Сватба, сватба!

Един след друг замираха човешките писъци. Сега вече пламъците поглъщаха бледи, безкръвни трупове, които допреди няколко минути още бяха обиталища на човешки души. С трясък се строполиха гредите на покрива, големите полилеи се разбиха на хиляди парчета, като смачкаха всичко под себе си.

Около горящата постройка се намираше Париж, веселият, жизнерадостен Париж, с хиляди, стотици хиляди хора, които викаха, плачеха, кърсеха ръце и искаха да помогнат, да спасят. Близките на ония, които радостни и пълни с живот бяха отишли на базара, ужасени се въртяха наоколо, правеха усилия да влязат в горящото здание, предлагаха стотици хиляди на оня, който би спасил от пламъците любимия им баща, майка, дъщеря, сестра или годеница.

Напразно! Всички, които още бяха вътре, бяха загубени.

Този ден парижкото общество се лиши от стотици видни граждани и от стотици хубави, умни и благотелни жени, между които и Аленсонската херцогиня, сестрата на австрийската императрица Елисавета.

Да се върнем към началото на пожара, който, както знаем, започна от павилиона на Лучия Натузиус.

В момента, в който белокосият непознат със сатанинска злоба катурна спиртничето, чийто пламък причини цялото нещастие, Пикар хвана ужасената си годеница, вдигна я със силните си ръце над плота и като я измъкна от павилиона, я понесе из залата.

— След мен — извика той на приятелите си. — Вървете непосредствено след мен. Зола и вие, Матийо Драй-фус, вземете снаха си и я изведете навън. Затворете си устата, за да не дишате отровния дим. Аз знам изход, който навярно малцина знаят. Той е наблизо. Ако успеем да стигнем навреме, спасени сме! В него е единствената ми надежда.

С голяма мъка си пробиха път през навалищата и вече бяха на десетина крачки от вратата, към която се стремеше полковник Пикар, когато видяха насреща си двама души, въоръжени с дебели тояги. Тези хора не изглеждаха да са от ония, които се бореха, за да спасят

собствения си живот. Напротив, те като че ли бяха застанали при изхода, за да пречат на търсещите спасение да излязат навън.

— За бога, махайте се от там! — извика им Зола. — Безумци, не виждате ли, че единственото ни спасение е през тази врата?

— Удряй, Леопарде! — извика Соления Жак. — Това са нашите хора, те не бива по никой начин да избягат от смъртта.

Един удар с тоягата по главата на Зола щеше насмалко да го повали, ако Матийо Драйфус не беше хванал злодея.

— Разбойници! — извика Пикар и се опита да извади от джоба си револвера, който носеше винаги, откакто знаеше, че го преследват подли неприятели. — Така ли? Значи, вие сте наети да ни убиеете? Тогава ето ви куршум, ще излезем през вашите трупове.

Но преди още да успее да стреля, Соления Жак се хвърли отгоре му. Грамадният престъпник стовари коравия си като желязо юмрук върху главата на полковника и навярно щеше да му я разбие, ако шапката не беше смекчила удара. Пикар вдигна ръка, за да се запази, тъй като видя, че Соления Жак се готви за втори удар. В това време Лучия падна от рамото му и се свлече на земята. Нещастното момиче се опита да стане, но престъпникът със светкавична бързина я ритна с всичка сила в гърдите. Лучия рухна безжизнена.

— Убиец — извика Пикар, когато видът на простряната годеница го накара да полудее от гняв. — Убиец! Ще ми платиш с живота си.

Като лъв се спусна той върху Соления Жак, който не очакваше такова енергично нападение. Престъпникът се строполи като ударено от гръм дърво. Пикар беше обезумял от гняв, той го тъпчеше по гърдите, по лицето и го удряше с юмруци, щеше да го удуши, ако Зола и Матийо Драйфус не бяха го дръпнали.

— Пламъците, пламъците — извикаха те. — Съвсем близо са вече.

— Лучия, моята Лучия. Трябва да я спася, да я измъкна от пламъците, ако ще това да коства и главата ми...

Той се наведе към любимата си, прегърна я и понечи да я вдигне, но очите му с ужас се спряха върху едно студено, мъртвешко лице. Хубавите очи бяха ужасени, устата, която Пикар беше целувал с жарка любов, беше полуотворена, животът беше отлетял. Лучия Натузиус беше мъртва. Пикар извика и се изправи.

— Мъртва — извика той, — убита! Нова жертва! О, разбойници без съвест, кога ще изсъхнат вашите престъпни ръце?

Пламъците жадно се приближаваха до нещастния мъж. Той трябваше да се отдръпне, да бяга, за да не стане сам тяхна жертва. Зола го прегърна и се опита насила да го отведе.

— Оставете ме, оставете ме — простена Пикар, — защо ми е този живот, щом тя е мъртва! Не искам вече да живея...

— Трябва да живеете, приятелю — отговори бързо и убедително Зола, — искате ли да оставите неприятелите да тържествуват, че са премахнали най-опасния си противник?

— Благодаря ви за тези думи, Зола — изрече с мъка полковникът. — Имате право, трябва да живея, за да сразя неприятелите на Драйфус и на истината.

Той искаше да се наведе и да вдигне трупа на Лучия, поне него да спаси от пламъците, но и това не можа. Огнени вълни бяха обхванали вече убитата и превърнаха тялото, до скоро пълно с младост, сила и красота в страшна мъртва купчина.

Пикар, олюлявайки се, облегнат на Зола, излезе вече безпрепятствено през малката врата навън, където се намираха Матийо Драйфус и припадналата му снаха.

Щом Леопарда видя, че Соления Жак падна, той се оттегли и издебна момент да прибере трупа му. Изнесе на гръб наглед безжизнения си приятел. Щом Зола и Пикар излязоха от спасителната врата и вдъхнаха свеж въздух, зад гърба им се чу толкова силен трясък, като че ли хиляди топове бяха гръмнали изведнъж. Дървеното здание се беше сринало.

На ъгъла на една от близките улици, до площад „Лоасе“, стояха двама души в цивилно облекло. И те, както хиляди други, бяха привлечени от страшното зрелище на пожара и го наблюдаваха от известно разстояние. Това бяха полковник Анри и майор Естерхази.

— Днес вече ще бъдем свободни — прошепна Естерхази на приятеля си. — Нашите четирима най-големи неприятели ще загинат в пламъците. Допускате ли, Анри, някаква възможност да се спасят?

— Никаква — отговори категорично Анри. — Погрижих се за това. Ако Зола, Пикар, Матийо и Херманса бъдат пощадени от пламъците, те няма да избягат от ръцете на убийците. Ха, погледнете, майоре, какви огнени стълбове се издигат към небето, чухте ли

виковете, които излизат от този кипящ котел? Стори ми се, че чух гласа на Зола, който може би и в този момент призовава истината...

— Нали и по време на процеса — поде Естерхази — той извика на съдиите, че във Франция трябвало да има повече светлина. Сега сигурно има достатъчно...

Двамата подлеци се изсмяха пред оная клада, в която загинаха стотици благородни души. Но изведнъж млъкнаха. Като вкаменени се загледаха в един файтон, който премина бавно край тях. В него седеше Матийо Драйфус и смъртнобледата, но вече дошла на себе си съпруга на капитан Драйфус. А срещу тях — Зола и Пикар.

Файтонът вървеше бавно. Само Пикар забеляза двамата подлеци и ги изгледа пронизващо.

— Жалко! — изръмжа Анри и тропна гневно с крак.

— Не успяхме. Хората ми не успяха да си свършат добре работата. Други загинаха, а ония, за които запалихме пожара, останаха живи.

— Но вие бяхте толкова сигурен, драги Анри — иронично отбеляза Естерхази. — Напразно станяхте подпалвач и убиец. Моите сърдечни съболезнования за този неуспех.

Анри обърна ядосано гръб на черния майор и бързо се отдалечи. Той се качи на един файтон, каза на файтонджията адреса и потегли. Вкъщи го посрещна жена му.

— Сам ли си идваш? — попита тя. — Не си ли срещнал нашето момче? Не беше ли и ти при, откриването на благотворителния базар?

Анри изгледа жена си като луд.

— Къде е Клод? Къде е нашият син? Къде си изпратила момчето?

— Пратих го с гувернантката на откриването на базара — отговори нищо неподозиращата млада жена. Тя не знаеше за ужасния пожар, който потопа в траур цял Париж. — Мислех, че детето ще те намери там.

Анри нададе ужасен вик и се строполи върху едно кресло — беше станал убиец на собственото си дете. Младата жена гледаше учудено съпруга си.

— Анри — извика тя изведнъж обхваната от страшно предчувствие. — Анри, детето ми, нашето единствено дете...

— Е мъртво — простена нещастникът. — Мъртво, изгоряло.

Фернанда виждаше приближаването на страшната катастрофа, без да бъде в състояние да я предотврати. Тя разбираше, че ангелът на смъртта беше разперил своите черни крила над стотици невинни хора, а не можеше да направи нищо, за да ги спаси. Намираше се в състояние на такава физическа отпадналост, че едва имаше сили да помръдне ръцете си или да извика. Беше сложила глава в полата на майка си и очакваше спокойно смъртта, която се приближаваше бързо.

Отвън се чуваха викове „пожар“ и отчаяни писъци. В ушите на двете жени, затворени в дървения павилион и предоставени на пламъците, кънтяха ужасяващи писъци.

— За Бога, какво значи това? — смая се госпожа Турвил, когато изведнъж празничната музика и радостната глъчка на тълпата се превърнаха в сърцераздирателни писъци на обезумели хора. — Викат „пожар“, Фернанда, дете мое. Сега чак те разбирам, ние сме загубени!

— Да, загубени сме, мила майко — опита се да бъде твърда Фернанда. — След няколко минути ще се отървем от всички земни мъки и ще застанем пред вечния съдия. Дано бъде милостив към нашите бедни души...

Горещината и димът от пожара проникнаха през всички цепнатини на леката дървена постройка и скоро двете жени се видяха обградени от облак жълтеникава мъгла.

Те не можеха вече да чуват собствените си думи, толкова силен беше шумът навън. Разбираха се само с погледи, с погледи, които издаваха смъртен ужас.

— Остави ме да умра, дете мое — помоли госпожа Турвил, като коленичи пред дъщеря си, — но ти се спаси. Ти трябва да живееш, още си толкова млада и си видяла живота само от неговата черна, мрачна страна. Потърси слънцето, Фернанда, слънцето!

И действително, в гърдите на Фернанда се събуди жажда за живот, смъртта я ужасяваше. Със сърцераздирателен вик се хвърли тя към дъсчената врата.

— Отворете, отворете! — извика пронизително. — Тук са заключени две жени и не могат да излязат! Не ни оставяйте да умрем! Милост! Съжалете ни, ние се задушаваме!

Нещастната Фернанда! Същият страх от смъртта, който свива твоето гърло, същото желание да избягнат страшната участ подлудява и ония стотици, които се блъскат, мачкат, бият, за да стигнат до изхода.

Как искаш да чуят твоя глас, когато стотици гласове викат и молят Бога за спасение!

Но изведнъж някой заблъска вратата на павилиона и мъжки глас извика:

— Има ли някой тук? Не можете ли да излезете? Не се ли отваря вратата отвътре?

— Не, не — изхълца Фернанда, — о, господине, който и да сте, съжалете се над две беззащитни жени. Сигурно сте по-силен, може би ще успеете да изкъртите вратата.

— И аз почти се задушавам — отвърна мъжкият глас, — но все пак ако тук всички са полудели и сами тичат към смъртта, Херберт Франк е запазил присъствие на духа и няма да остави да загинат две жени, без поне да се е опитал да ги спаси.

Щракна ключ в бравата на вратата и лицето, което стоеше отвън, се опита да я отвори.

— Този ключ не подхожда, дявол да го вземе. Моите шперцове иначе са добри и винаги отварят вратите, но тъкмо сега... аз, този... да... сега... завъртя се... елате, бързайте!

Немският детектив беше отворил вратата и Фернанда олюлявайки се излезе насреща му.

— Какво виждам — удиви се Херберт Франк. — Вие сте младата госпожица, която заговорих в сладкарницата до милата ви майка. Тъкмо за вас съм дошъл в този ад. Господ ми е определил да ви стана спасител, бързо госпожице, ще ви изнеса на ръце.

Фернанда ужасена посочи майка си. Госпожа Турвил лежеше на пода и дори не правеше опит да стане и да бяга.

Херберт Франк се приближи до нея, наведе се и промълви:

— Бедно дете, майка ви е мъртва, помислете за собственото си спасение!

— Мъртва! — простена отчаяно Фернанда. — Майко, майко, защо ме напусна!

— Уплахата, ужасът са накарали сърцето на майка ви да спре — обясни Франк. — Моля ви се, госпожице, да не се бавим нито минута повече. Всяка секунда въздухът става все по-малко. Въпрос е дали ще успеем да се измъкнем двамата.

Но тъй като Фернанда още се колебаеше, снажният мъж я сграбчи в ръцете си, вдигна я и се спусна през тълпата към изхода.

Скоро детективът разбра, че по този път няма да отиде далеч. Хората като море го обграждаха и му пречеха да се движи. Необходима беше цялата атлетическа сила на младия мъж, за да може да се измъкне и да стигне до стълба, която водеше към тавана на зданието, където в една малка стаичка имаше фотографско ателие. Ако и други знаеха за съществуването на тази стълба и това ателие, навярно мнозина щяха да се спасят, тъй като прозорците му нямаша решетки.

Херберт Франк разби с юмрук един голям прозорец и с всичка сила извика за помощ. В това време пожарната команда беше пристигнала. Макар и доблестните пожарникари да не бяха в състояние да проникнат в самото здание, за да спасят хората или вадят трупове, все пак те полагаха всички усилия да помогнат комуто могат.

Щом чука вика на Херберт, веднага разпънаха едно одеяло и извикаха:

— Скачайте!

Херберт притисна Фернанда до себе си.

— Не се плашете! — прошепна й. — Ще скочим благополучно, а ако не успеем, поне ще умрем заедно!

Странно нещо! Когато немският детектив прегърна здраво момичето, за да се подготви за страшния скок, топла вълна нахлу в сърцето му и небесната искра, която преминава от едно тяло в друго, когато любовта прониква в сърцето на човека, докосна душата на немца. Но това щастливо чувство трая само миг. Херберт се изправи до самия прозорец, погледна още веднъж небето и простиращия се под краката му Париж и скочи.

Двете тела се стрелнаха като камък надолу и паднаха в опънатото одеяло. Херберт веднага скочи на крака. Но Фернанда бе припаднала и немецът още веднъж трябваше да вдигне момичето, за да го занесе до един файтон. Той даде на файтонджията адреса на своята квартира, която се намиреше на улица „Поасониер“, където държеше две елегантни стаи у едно елзаско семейство. Хазяйката му, госпожа Жирарден, извика учудено и изгледа съчувствено Фернанда, когато той внесе нещастното момиче в една от тези стаи и внимателно го сложи на леглото. Тогава Херберт се обърна към госпожа Жирарден:

— Госпожо, спасих това момиче от пламъците, които разрушиха дървения дворец, и затова ви моля да бъдете над нея като майка.

Обещавате ли ми?

Госпожа Жирарден просълзена стисна ръката на своя наемател.

— Още нещо — прибави Херберт Франк, — закълнете ми се, госпожо Жирарден, че няма никому да кажете, че това момиче се намира тук. Имам сериозни основания за тази молба.

— Заклевам ви се! — отвърна хазяйката.

След това се наведе над смъртнобледата Фернанда, погледна я и промълви:

— Струва ми се, господин Франк, че сте спасили от пожара най-хубавото, най-милото момиче в цял Париж!

Франк наведе глава. Той споделяше мнението на състрадателната си хазяйка.

23.

— Никога вече не мога да ти вярвам, ако не ми докажеш, че твоите тайнствени нощни излизания не те водят при друга жена.

Тези думи бяха произнесени от Габриела Пей в дома на Естерхази, около една седмица след ужасния пожар, който потопа в траур цял Париж. Черният майор се разхождаше с цигара в уста от единия до другия край на своя кабинет и от време на време поглеждаше замислен към писалището, осветено от настолна лампа.

— Габриела — спря се той, — аз те обичам, но твоята ревност започва да става непоносима. Знаеш, че съм ти верен, трябва да чувстваш това. Като те гледам, страстта ми се разпалва.

— Мъжка страст! — презрително сви устни Габриела. — Знаем ние какво нещо е тя — запалена слама, която бързо изгаря! Впрочем, можеш веднага да ме убедиш, че те обвинявам несправедливо, като ме вземеш тази нощ със себе си и ме заведеш там, където отиваш. Остави ме да видя и да чуя всичко.

— Невъзможно! — обърка се Естерхази. — Ако го направя, значи да се самоубия!

— Добре тогава — Габриела стана. — Ти не искаш да изпълниш молбата ми, безразлично ти е дали те подозирам или не. Сбогом тогава, Естерхази, ще се върна в Андора, където си живееш тихо и спокойно, преди да дойда в Париж и да се запозная с тебе.

Тя му подаде нежната си ръка.

— Сериозно ти говоря — заяви тя тържествено, — макар че ми е тежко да се разделя с тебе, ще го направя. Мъките на ревността ме терзаят, когато съм при тебе и чувствам, че те ми отнемат жизнената сила. И аз те обичам, Естерхази, но не мога да остана при теб.

Потресен, черният майор погледна любимата си.

— Габриела — помоли той, — искам от мене каквото щеш, накарай ме да извърша престъпление за тебе. Ще го направя, само не искам да те заведа там, където отивам тази нощ.

— Тогава сбогом! — приключи сухо тя. — Запази добър спомен за Габриела Пей. Може би ще намериш друга, която няма да те мъчи с

ревността си, но която няма и да те обича тъй страстно, тъй искрено, тъй предано, както те обичах аз.

Тя се запъти бавно към вратата. Черният майор се спусна след нея и я сграбчи в обятията си.

— Добре, нека бъде както искаш! — капитулира той пред тържествуващата, усмихната жена. — Ще ме придружиш тази нощ, но знай, Габриела, не само моят живот и моята чест ще бъдат отсега нататък в твоите ръце. От тебе зависи и съществуването на мнозина видни хора на Франция, на целия Генерален щаб, на армията! Да, на армията!... Габриела, заклевам те, бъди изключение между жените и запази в дълбока тайна онова, което чуеш тази нощ! В този ти вид обаче не можеш да ме придружиш — продължи черният майор. — Ще трябва да се преоблечеш в мъжки дрехи. В това време и аз ще се приготвя.

След половин час часовникът показваше единадесет — Естерхази и Габриела Пей излязоха от къщи. Габриела беше облякла елегантен мъжки костюм и тъй като ръстът ѝ беше подходящ, едва можеше да се познае, че това беше преоблечена жена. И Естерхази беше облякъл скромно цивилно облекло. Той поведе Габриела през улиците на предградието Батиньол, което младата жена не познаваше. Работническият квартал беше още доста оживен. Прозорците на всички кръчми светеха. Характерно за всички големи градове е, че тъкмо в кварталите, където през деня работят най-тежката и уморителна фабрична работа, има най-интензивен нощен живот.

Естерхази спря пред малка невзрачна къща. Прозорците бяха тъмни, вратите заключени. Той почука на прозореца и вратата веднага се отвори. Поведе бързо Габриела със себе си в един тъмен вход.

Дървена бариера препречи пътя им. Зад нея беше изправен едър старец с дълга бяла брада.

— С какви думи ще минеш през живота, чужденецо? — попита внушителният старец.

Естерхази отговори без колебание:

— Щади змията, а унищожи Драйфус.

— Добре дошъл — прозвуча отговорът и в същия миг дървената бариера се вдигна.

Естерхази и неговата преоблечена спътница продължиха пътя си. Те стигнаха до стълба, която водеше към мазето. Там отново бяха

спрени от човек, който носеше шарф с френския трико̀лор и държеше револвер в ръка:

— Накъде, чужденецо? — запита той.

— В Драйфусовата пещера — отговори черният майор.

— Кого се надяваш да видиш там?

— Имената не се назовават, но всички имат едно желание — произнесе Естерхази.

— Какво е това желание?

— Костите на Драйфус да изгният на Дяволския остров.

— Добре дошъл, гарантираш ли за другаря си?

— Да, гарантирам.

— Пътят към пещерата е свободен и за двамата: Човекът с шарфа отвори една обкована в желязо врата и Габриела с учудване видя, че се намира в подземна стая, осветена от три лампи. Двадесетина мъже бяха насядали около голяма маса. Очевидно бе, че дрехите, които носеха, не бяха обичайните им. Всички се бяха преоблекли, за да дойдат тук. Габриела веднага позна неколцина от тях. Пати дьо Клам. Анри, генерал Боазльо и неколцина други чиновници от Генералния щаб, някои от които работеха в информационното бюро, а други в архива. Тя видя неколцина известни в Париж експерти на почерци и няколко мъже, за които знаеше, че са се проявили в борбата против Драйфус. Другите мъже, които тя не познаваше, бяха от съда и играеха важна роля в процеса против Зола.

Никой не поздрави Естерхази и спътницата му, когато влязоха в залата. Те мълчаливо заеха местата си. Тогава генерал Боазльо, който изглежда беше председател, стана.

— Всички сме тук, приятели — каза той. — Откривам събранието.

С тези думи вдигна черната кърпа, която покриваше някакъв предмет. Това беше малка бележка. На нея висяха няколко фигури, които изобразяваха Драйфус, мъченика от Дяволския остров, брат му Матийо, Зола, Пикар, Лабори, адвокатата Леблоа и неколцина други, известни като приятели на Драйфус.

— Станете, другари — прикани генерал Боазльо, — да произнесем клетвата, която сме си дали, преди да почнем работа.

Драйфусовите неприятели станаха.

— Заклеваме се — изговаряше отчетливо генерал Боазльо, — че няма да се успокоим, докато неговият род и всички, които той обича и които го обичат, не бъдат унищожени.

Събранието повтаряше след него ужасната клетва.

— Заклеваме се — продължи генералът, — че в тази борба няма да се спрем пред нищо, че ще отречем дори законите и морала.

— Ще отречем законите и морала — произнасяше ужасният хор.

— Заклеваме се най-сетне, че ще наказваме със смърт всеки, който издаде наши тайни, който волно или неволно съобщи някому нещо за нашите цели и намерения.

— Заклеваме се в омразата към Драйфус, когото ще преследваме до края на живота си.

— Когото ще преследваме до края на живота си — повтори ужасното човешко ехо.

Всички насядаха по местата си.

— Другари — взе генерал Боазльо пак думата, — искам да ви съобщя нещо важно. Ние, неприятелите на Драйфус, сме изложени на опасност. Зола и Пикар са се съюзили и са успели да съберат доказателства, които могат да предизвикат ревизия на процеса, ако не вземем навреме мерки да нанесем решителен удар. Пикар знае, че намиращите се в Генералния щаб доказателства за вината на Драйфус са фалшиви. Вие, приятели мои, сте уверени, че тази фалшификация беше необходима, за да осигурим спокойствие на нашето Отечество, да освободим Генералния щаб от известни елементи, които представляват за него пречка и опасност. И един от най-опасните елементи без съмнение е нашият предишен другар, полковник Пикар! Той ще бъде причината за нашето нещастие, което може да ни сполети. Смъртта на Пикар вече е предрешена на едно от предишните ни заседания, но още не ни се е удало да изпълним решението.

— Смърт за него! — извикаха няколко гласа. — Долу Пикар, долу предателя на Генералния щаб!

— Другари! — успокои ги Боазльо. — Бъдете уверени, че всичко ще бъде направено, за да се изпълни волята ви. Но със смъртта на Пикар още не е смазана главата на змията. Ние можем да се успокоим едва тогава, когато самият Драйфус умре на Дяволския остров.

При тези думи отново избухна шум.

— Смърт и проклятие за Драйфус — завикаха неприятелите на благородния капитан, като наскачаха от местата си.

— Няма ли палач за предателя от Дяволския остров? — надвика ги Пати дьо Клам. — Ако ме бяха послушали и бяхме влезли във връзка с княз Галицин, новия губернатор на Френска Гвиана, Драйфус отдавна щеше да е свършил. Той може да се подкупи, има и по-добър начин — тропическата треска.

Ала Боазльо протегна ръка срещу Пати дьо Клам.

— Аз винаги съм се противопоставял на това — каза той — и сега също се противопоставям. Губернаторът, както всички, е продажен тип. Ако му предложим един милион, той ще ги вземе, за да ни продаде после на двойна цена на нашите неприятели. Има ли по-добър план? Искате ли да го изслушате, господа?

— Да чуем, да го чуем — зашумяха мъжете. — Но само ако завършва с убийството на негодника от Дяволския остров...

— Планът цели именно отстраняването на омразния капитан. Слушайте! След няколко дни от Хавър ще отпътува параход, който ще закара в Каена неколцина престъпници, осъдени на дълъг срок. С парахода ще отпътува и една престъпница, която ние сме наели за убийството на Драйфус. Тя е здрава и енергична жена, която ще отиде на Дяволския остров и там ще използва първата възможност, за да отрови Драйфус.

— Има ли всички необходими документи? — попита един от присъстващите.

— Всичко е наред — отговори Боазльо. — Губернаторът ще получи документите на тази престъпница, в които един от съдиите е написал собственоръчно, че е желателно да я оставят там да умре.

— Искам да обърна внимание върху едно нещо — взе думата Пати дьо Клам. — Как ще може престъпницата да пренесе отровата, необходима за отстраняването на Драйфус, щом тя, като пристигне в Каена, ще бъде съблечена и претърсена гола?

— И това е предвидено.

— Ще носи у себе си отровата на прах по един много оригинален начин. Престъпницата има черна къдрава и необикновено гъста дълга коса. Тя ще я напудри и така ще изглежда като побеляла. Пудрата, обаче, която тя ще употреби, ще бъде всъщност отровата. Като стигне на Дяволския остров, тя лесно ще изтърси отровата от косата си, ще я

разбърка с вода и ще получи достатъчно отрова да изпрати на оня свят не само Драйфус, но и всички, които мразим.

Тези думи предизвикаха бурни одобрения. Този хитро скроен, в подробности разработен план хареса на събранието и веднага беше възприет.

— А сега, приятели — предложи Боазльо, — ще видим тази героична жена, която спечелихме за нашето дело. Полковник Анри, доведете я!

Анри стана и след няколко минути се върна с една хубава чернокоса жена — Московката, черната Ета.

Анри ѝ беше завързал очите, за да не види хората, които се намират там. Той заведе бавно рускинята до масата и я накара да застане пред председателя.

— Знаете ли за каква работа сте повикана? — обърна се генерал Боазльо към бившата нихилистка.

— Зная.

— Значи сте решена да отървете Франция от предателя Драйфус, за да измиете петното, което той ѝ е нанесъл?

— Да, решена съм — отговори Ета, като в същия момент стисна трепереща ръката на Анри.

— Това няма да е убийство — каза Боазльо с известна тържественост, — а изпълнение на една отдавна прочетена в съда тайна смъртна присъда, която не бива публично да се изпълни, за да не се дразни народът, който е заблуден от Драйфусовите приятели. Значи, вие няма да бъдете убийца и не ви караме да вършите престъпление, защото всъщност сте само изпълнителка на една законна присъда.

— Кой е издал тази присъда? — попита жената със завързаните очи.

— Един таен съд.

— Имаше ли той доказателства за вината на Драйфус?

— Повече, отколкото са необходими! Само писмата му дори показват, че е предател.

— Писмата обаче, могат да бъдат фалшифицирани.

— Тези не са — разсърди се Боазльо. — Впрочем, това не ви интересува. Доколкото знам, вие сте престъпница, която иначе много не се интересува от това, кое е право и кое не.

— Това е убийство — каза тя рязко, — най-обикновено убийство, каквито често се случват нощно време в Париж. Драйфус е един нещастник. Даже най-презрените, на отритнатите същества в Париж го съжаляват, тъй като той е жертва на правосъдието.

Неприятелите на Драйфус се спогледаха смутени. Боазльо кресна нетърпеливо:

— Решавайте! Ще изпълните ли нашата поръчка. Да или не?

— Добре! Ще я изпълня.

— Колко искате за услугата, която ще ни направите?

— Петдесет хиляди франка — отговори Московката, — толкова ми обещаха.

— Петдесет хиляди франка! — извика Пати дьо Клам. — Това е огромна сума!

— Не мисля — отвърна възбудено рускинята, — че тия пари са достатъчни, за да възнаградят опасностите, на които се излагам. Дявол да го вземе, господата ще си седят тук в Париж, пък аз ще рискувам живота си. Ще ме закарат заедно с престъпниците в Каена. Параходите, в които обикновено ги прекарват, не са най-добрите във френския флот. Ако излезе буря, параходът ще потъне с хората и мишките, а аз ще отида по дяволите преди още да съм стигнала местоназначението. Ако стигна благополучно, тогава започват пък други опасности. А убийственият климат във Френска Гвиана, а отровните изпарения от блатата, а горещите лъчи на екваториалното слънце, а треската...

— Не е толкова страшно — запъна се Пати дьо Клам. — Предателят Драйфус издържа вече толкова години в тези условия, а вашето преследване на Дяволския остров ще трае не повече от месец, ако се заловите енергично за работа.

— Може да минат и шест месеца, докато намеря удобен случай да му дам незабелязано отровата. Впрочем — продължи черната Ета, — ако господата смятат работата за лесна, нека някой от тях се заеме и да спечели петдесет хиляди франка. Аз с удоволствие ще му отстъпя.

Боазльо погледна недоволено Дьо Клам.

— Добре — отсече той, — ще ви изпратим в Каена и ще ви дадем сумата, която искате.

— Добре — отсече и Ета, — доволна съм! Кога ще трябва да отпътувам?

— Утре към полунощ ще трябва да отидете в затвора „Сен Лазар“ — обясни Боазльо. — Там ще ви приемат и ще ви настанят в една килия. На следния ден ще ви заведат на пристанището, откъдето ще отплава параходът. Разбира се, ще бъдете третирана като всички други престъпници. На особено внимание и снисходителност не можете да разчитате, тъй като никой не знае, че вие отивате доброволно, само за да услужите на една справедлива кауза. Съгласна ли сте да понесете всички неприятности, без да протестирате и без да издавате, каквото и да се случи, целта на вашето отиване там?

— Ще затварям устата си — увери го рускинята. — Би ми навредило, ако се разприказвам. Обаче имам още едно условие.

— Говорете!

— Петдесетте хиляди франка, които ми се полагат за работата, трябва да ми бъдат връчени още сега или най-късно в момента преди да постъпя в затвора.

— Съгласни сме с това условие — кимна генерал Боазльо след кратко размишление. — На кого да дадем сумата? Вие знаете, че не бива да носите никакви пари със себе си, иначе ще ги вземат при постъпването ви в затвора.

— Този господин ще ми пази парите, докато се върна. — Ета без колебание посочи стоящия до нея полковник Анри.

Лицата на всички присъстващи изразиха голямо учудване. Всички погледи се отправиха към Анри, който обаче продължаваше да стои съвсем спокойно, като че ли не ставаше дума за него.

— Така да бъде — Боазльо взе отново думата. — Значи на този човек ще платим сумата. Имате ли някакво желание или някакъв въпрос?

— Да, искам да попитам с какво ми гарантирате, че действително ще се върна в Европа, че ще ми разрешат да напусна Дяволския остров?

— Този въпрос не го разбирам — смръщи се генералът.

— Добре, ще се изразя по-точно — невъзмутимо продължи рускинята. — Да предположим, господа, че за вас ще бъде неудобно да се срещнем пак тук в Европа, че може да ви мине през ум, че като остарея, ще се разбъбря и ще издам тайната, която ни свързва. Дали няма да решите, че е по-добре черната Ета да прекара остатъка от живота си на Дяволския остров? Тъй като оттам, от ония скали,

никакви оплаквания, никакви викове за помощ не могат да стигнат до културния свят, па макар правото и невинността да са толкова явни и непоклатими, както са самите скали на острова. Не съм ли права, господо?

Гробно мълчание! Никой не посмя да възрази на тези горещо изказани, верни думи.

— Тъй че, кажете ми — не спираше рускинята, — с какво ми гарантирате, че няма да ме премахнете, щом си свърша работата? Ще ми дадете ли някакво писъмце, с което да признавате, че сте ме наели да извърша това убийство? Няколко думи са достатъчни. Само не ме карайте да се осланям на честната ви дума. Когато се касае за живота и свободата, на думи не може да се вярва — тогава се искат гаранции!

— Такава гаранция няма, не можем да ви я дадем — отговори Боазльо. — Трябва да имате доверие в нас.

— Доверие ли? — изсмя се студено рускинята. — Господине, аз съм престъпница и в кръговете, в които се движа, не съществува доверие. Тази дума ми е непозната. Разбирам, че не можете да ми дадете нищо черно на бяло, така че аз сама ще трябва да се погрижа за сигурността си. И за да видите колко съм искрена с вас, господо, ще ви разкажа какво смятам да направя! Преди да отида в „Сен Лазар“, за да ме затворят и изпратят с парахода, ще предам на един от моите приятели запечатано писмо. То ще бъде шифровано и ще съдържа описанието на цялата работа, за която ме наемате. Не се плашете, че лицето, на което ще го предам, ще го отвори и прочете. То няма да знае шифъра. Но друго лице, непознато на първото, ще получи от мен шифъра и след три години, на определен ден, ще отиде при притежателя на писмото и с него заедно ще дешифрират съдържанието му. Ако дотогава не съм се завърнала от Дяволския остров, тези двамата ще разгласят за моето изчезване и за причината за изчезването ми.

Неприятелите на Драйфус се спогледаха смутено. Те не очакваха толкова хитър и съобразителен ход от тази жена. Но не можеха сега, в последната минута, да се откажат от предложението си. Пати дьо Клам пак щеше да избухне, но Боазльо му хвърли успокоителен поглед.

Двамата се отдалечиха в един ъгъл.

— Дявол да го вземе, генерале — изпъшка тихо Дьо Клам. — В каква клопка влязохме с тази рускиня! Даже ако е действително

искрена с нас, след три години пак сме загубени. Вие знаете много добре, че е решено да я премахнем, след като свърши работата. Черната Ета не бива да се върне от Дяволския остров.

— Тя няма да се върне — каза Боазльо с невъзмутимо спокойствие. — Ще загине заедно с Драйфус на Дяволския остров.

— Но ония двамата — възрази Пати дьо Клам, — на които тя ще даде писмото?...

— Ще ги намерим и обезвредим. Бъдете спокоен, майор Пати дьо Клам. Това е задача, достойна за вашата проникателност и висока интелигентност.

Дьо Клам мълчаливо се поклони. Те се върнаха на местата си до масата.

— Всички колебания и недоразумения са преодолее ни — каза генералът. — Петдесет хиляди франка ще бъдат изпратени на този господин — той посочи Анри, — който ще ѝ ги предаде, когато се върне от Френска Гвиана. Вие знаете какво да правите.

— Да, знам какво трябва да правя — каза многозначително рускинята.

— Лек път — пожела Боазльо, — а когато се върнете в Париж, ще съумеем да ви помогнем, ако ви заплашва някаква опасност. Ние сме могъщи, ръката ни се простира надалече. — Генералът направи знак и полковник Анри изведе жената, която през цялото време на преговорите беше останала с превързани очи.

Той се завърна след доста продължително време.

— Бъдете тъй добър да ме потърсите утре у дома, полковник Анри — обърна се Боазльо към него, — за да ви броя парите на рускинята. Ще имате, разбира се, добрината да ми издадете редовна разписка за тези пари.

При тези думи Пати дьо Клам сбута под масата седящия до него Естерхази.

Те разбраха, че разписката, която генералът поиска от Анри, е уловка за него.

— Закривам заседанието за днес — завърши генералът, — като ви припомням клетвата, която всички сме дали. Смърт на предателя, смърт на ония, които биха издали нашата тайна!

Хората станаха и почнаха да напускат един след друг помещението, в което се взе това страшно решение против Драйфус.

Естерхази и преоблечената му любовница също си тръгнаха. Последни останаха в залата Боазльо, Пати дьо Клам и Анри. Когато видяха, че в стаята няма други, Пати дьо Клам заключи желязната врата и възбуден каза:

— Господа, още две думи, две много важни думи, които само ние тримата трябва да знаем.

Боазльо и Анри го погледнаха с интерес.

— Животът ни виси на косъм — продължи Дьо Клам. — Днес между нас имаше един предател или поне човек, който чу всичко, което тук говорихме, без да е от нашите, без да е дал клетвата, която ни обвързва.

Генералът и полковникът се дръпнаха уплашено назад.

— Вие не сте с ума си, Пати дьо Клам! — извика Боазльо. — Аз добре разгледах всички и видях само наши хора и доведени от наши доверени лица!

— Знаете ли кой седеше до Естерхази? — попита Дьо Клам. — Любовницата на Естерхази, Габриела Пей!

Боазльо побледня. Той беше толкова потресен, че трябваше да се хване за едно кресло, за да не падне.

— Значи, сме в ръцете на една жена! — разгневи се той. — Естерхази ще плати за това! Все едно, че ни е издал!

— Това е мое мнение — взе Пати дьо Клам думата, — но аз мисля, че Габриела Пей по някакъв начин е принудила Естерхази, който е центърът на съзаклятието. Предлагам не него, а любовницата му да премахнем. Дори мога да кажа с положителност, че бих уговорил и Естерхази сам да нанесе смъртен удар на Габриела Пей.

— Отлично, драги майоре — съгласи се Боазльо, — говорете с Естерхази и му предоставете да избере: той или любовницата му.

След това и тези трима мъже напуснаха подземие и лампите угаснаха.

24.

Към Каенското пристанище се приближаваше с пълна пара голям параход. На мачтата му се развяваше френският флаг, но под него се намираше малко черно знаме. Жителите на Каена знаеха какво означава то. Параходът носеше нови заточеници, нови нещастници, които отечеството беше отритнало и изпратило на южноамериканския бряг на бавна и мъчителна смърт.

Заточениците бяха смъкнати от парахода двама по двама. С ръце, оковани в тежки вериги, крачеха те към губернаторския дом. От прозореца новият губернатор княз Галицин гледаше иронично, с интерес, как нещастниците, двама по двама, крачеха по площада пред къщата му и изчезваха под голямата сводеста порта.

— Прясна стока — промърмори той, като захвърли в един ъгъл тежката бразилска пура. — Заповядайте, заповядайте, ние имаме още много място и ще се погрижим вашето затворничество да не ви се услади твърде. Не бих допуснал — продължи той своя монолог, — че ще намеря толкова разнообразни удоволствия и развлечения в този забравен от бога земен кът. Седнали парижаните да ми хвалят своите театри и концерти, а хората в Мадрид да мечтаят за борби с бикове, в Петербург за разходки с шейни, във Виена за екскурзии из близките Алпи, в Рим и Неапол — да се забавляват с разни карнавали, а пък в Ориента да си шепнат за радостите на харема. Всичко съм изпитал, та чак ми е втръснало дотолкова, че се мислех вече за неспособен да изпитам удоволствие. Друг би прибегнал към опиума, който със сладострастни сънища да му замени радостите, които не може вече да изпита. Аз, обаче, открих истинското удоволствие и го изпитвам напълно. То е удоволствието да се радваш на мъките и нещастията на другите, когато сутрин си правиш разходката из крепостта и виждаш бледите, до кости отслабнали жертви как се изправят със своите дрънкащи вериги и молят за облекчение на участва си! А след това, като отида на Дяволския остров и там видя изтощените от треската лица! С какво удоволствие се спира погледът ми върху Драйфус, най-нещастния от всички нещастници и наблюдавам как погледът му

блуждае из морето, като че ли търси зад него родината, жена си, семейството си! И като си помисля след това, че този Драйфус е невинен, че би могъл да бъде свободен и да се радва на живота като мене, като милиони други хора, тогава чувствам такъв приятен гъдел, какъвто нищо друго не може да ми достави! Нещастieto на другите за мен е опиум. Крепостта е моята бална зала, а сълзите на хората са шампанското, от което се опивам!

Изведнъж жестокият човек се дръпна от прозореца. Лицето му се вцепени от изненада. В следния миг той разтвори прозореца и се наведе ниско над него. Погледът му бе отправен, към една затворничка, която, окована във вериги, под силна стража, минаваше по площада. Губернаторът като че ли не можеше да откъсне погледа си от това странно видение. Затворничката, която привлече вниманието му, беше висока, къдрокоса жена, с интересно, смело и хубаво лице. Беше облечена в униформата на затвора „Сен Лазар“, но грозната сива дреха не беше в състояние да прикрие стройната, царствена снага и хубостта на тази жена.

Но странно нещо. Докато лицето още носеше блясъка на младостта, косата ѝ беше посивяла. Годишите преждевременно бяха посипали главата ѝ със сняг. Тя крачеше гордо и спокойно. Нито един мускул не трепваше на лицето ѝ. Любопитството на тълпящия се народ около нея, тя посрещаше със студено презрение.

— Тя е! — промърмори губернаторът Галицин от своя прозорец. — Да, тя е, нейното лице, нейната снага, каквито няма втори в Европа. Но не, не, аз се лъжа. Напразно измъчвам душата си с видения от своите лоши сънища. Не може да бъде тя. Косите на тази затворничка са побелели, а тя едва ли има тридесет години.

Княз Галицин облекчено въздъхна. Дръпна се от прозореца и прекара ръката през очите си, като че ли искаше с това да пропъди невесели мисли.

Той закрачи възбудено из стаята.

— Как би могла да дойде тук! — си каза. — Тя е като погребана в живачните мини на Сибир. Оттам никой не може да се измъкне. Който влезе веднъж там, не вижда вече слънцето. И въпреки това! Тази прилика ме безпокои, тя ме мъчи, не ми дава мира.

Губернаторът Галицин запали пура и се облегна на креслото си. Обвиха го синкави облаци и го пренесоха мислено в друга страна, в

други времена, в други условия на живот. Алексей Галицин се видя отново в Петербург, където заемаше дребна длъжност в тайната полиция. Беше в началото на своята блестяща кариера. Тогава още никой не го познаваше. Особено неговите неприятели, нихилистите, още не подозираха, че трябва да се страхуват от него, че той ще ги преследва с такава кръвожадност.

Тогава живееше в мебелирана стая на тясна и малка уличка и се хранеше в една гостилничка, където обядът струваше само тридесет копейки. Но той бе крайно амбициозен. Стараеше се да има елегантна квартира на „Невски проспект“ и да се храни в ресторанти, където се срещаха богатшите и благородниците. За да, постигне това, съществуваше само едно-единствено средство — трябваше да разкрие голяма нихилистическа конспирация и тогава кариерата му веднъж завинаги щеше да бъде осигурена. Тогава можеше да очаква повишенията, богатството и почестите.

Ала и най-ревностният полицейски началник не може да открие конспирация там, където няма. Само че Галицин не се плашеше от това. Където няма истинско съзаклатие, може да се направи изкуствено.

През един мрачен ноемврийски ден, когато Галицин, размишлявайки върху своя проект, влезе в скромната гостилница, където се хранеше, завари там едно необикновено младо момиче. Проследи я с поглед и попита келнера коя е. Казваше се Ета Давидович и беше продавачка в един парфюмериен магазин. На следния ден Галицин отиде малко по-рано в гостилницата и седна на една маса точно срещу мястото на хубавата Ета. Не след дълго елегантният, добре облечен Галицин успя да завърже разговор с красивата продавачка. Като се нахрани, той я придружи до магазина и това продължи, седмици и месеци. Ета и Галицин завързаха любовна връзка. Хубавицата имаше добро образование; Искала да следва медицина, обаче, поради липса на средства, беше принудена да се откаже от тази си мечта. От времето, когато беше следвала в университета, познаваше мнозина студенти, които повече или по-малко бяха увлечени от нихилизма. Ета мразеше потисниците и обичаше онеправданите. Тъй като тя не подозираше, че Галицин работи в тайната полиция и получава за това шестдесет рубли месечно, съвсем откровено разговаряше с него.

Каква сродна душа откри тя в своя любим! Как я убеждаваше той, че цялото общество е гнило и трябва да бъде прочистено и че, разбира се, трябва да започне с коронованите глави. Дори и ако Ета не беше така силно влюбена в Галицин, който беше първата ѝ любов, тези негови възгледи щяха да пленят сърцето ѝ.

След известно време отношенията им бяха станали толкова близки, че наеха обща квартира и заживяха заедно. Но и сега Галицин умело успяваше да скрие своята истинска професия от любовницата си. Ета дори не помисли да провери, дали е вярно, че на всяко първо число той отива при един свой стар чичо, за да получи месечната си рента от шестдесет рубли. Ета въобще не питаше нищо. Нейната гореща натура се отдаде всецяло на любовта, чиито тайни ѝ беше разкрил младият мъж.

Един ден Галицин изненада любовницата си, която при неочакваното му влизане скри в пазвата си малка желязна плочка, на която бяха гравирани странни загадъчни знаци. С горещи целувки и нежни милувки той измъкна плочката и я попита какво означава този странен талисман, който тя дотогава старателно беше крила от него. Ета затвори вратата и прозорците и призна на своя любовник, че от две години насам е член на една нихилистична група.

— Защо не си ми казала досега това, глупачето ми? — се изсмя Галицин, комуто това съобщение се видя много забавно. — Защо още не си ме запознала със своите приятели?

Ета настойчиво го помоли да не иска от нея такова нещо. Над главата на всеки нихилист, колкото и предпазлив да е той, виси ножът на палача. Някой ден, неочаквано, той пада и главата се търкулва на пясъка, преди човек да успее да разбере какво става с него. Затова не искаше на никаква цена да излага на опасност живота на любимия си. Обаче от този ден нататък той не я остави на спокойствие нито час.

Една любяща жена в края на краищата не може да не отстъпи. Една нощ Ета изведе от къщи Галицин с превързани очи и когато нежните ѝ ръце свалиха превръзката му, той се намери в ниска опушена стая. Около скромна маса бяха насядали петнадесетина мъже и жени, които се заклеха пред острието на една кама във вярност към делото. И Галицин положи клетва и с това стана нихилист. След два месеца той научи от Ета, която имаше по-високо положение от него, че се готви атентат против царя. В Москва царският екипаж трябваше да

бъде вдигнат във въздуха на отиване към театъра. Никога, откакто се познаваха, Галицин не беше се държал толкова нежно със своята любовница, както в дните, които предшестваха Московския атентат. Той я обсипваше с милувки и почти никога не излизаше сам, като гледаше да бъде винаги с нея.

Но колкото решителният час наближаваше, толкова Ета ставаше по-нервна. Душата ѝ беше изпълнена с лоши предчувствия. Тя дори се колебаеше дали да изпълни решението и своята клетва.

— Когато станах нихилистка — разказа тя през сълзи на Галицин, — няхах никого на този свят, когото да обичам и който да ме обича, тогава принадлежах само на себе си Сега, обаче, принадлежа на теб и знам колко хубав, колко безкрайно хубав е животът. Леден ужас ме обхваща при мисълта, че можем да не успеем и аз да бъда заловена, осъдена и хвърлена в затвора.

Но Галицин я утеши:

— Клетвата трябва да се удържи, каквото и да става.

Тя го изгледа с възхищение.

Една нощ отпътуваха с бързия влак за Москва. На другия ден трябваше да се проведе атентатът.

Всеки от атентаторите получи по една бомба. Щяха да застанат така, че царят да не може да им избяга. Ета трябваше да хвърли бомбата първа под каляската. Ако тя не успееше, след нея трябваше да направи същото следващият по ред нихилист, който щеше да се намира само на двадесет крачки. Ако и той не успееше, имаше още трима, все един от които щеше да улучи. За по-голяма предпазливост и за да не бъдат предварително открити, комитетът беше наредил Етината бомба да бъде скрита в хляб. Тя трябваше да се облече като домакиня, с кошничка в едната ръка и хляб в другата.

Така тя застана близо до Кремъл, от чийто портал скоро щеше да излезе царската каляска. След малко, когато екипажът наближи на пет крачки от Ета, тя вдигна хляба и с всичка сила го хвърли под краката на конете. Хлябът се разчупи и от него се изсипаха камъчета. В същия миг железни ръце хванаха Ета. Тя беше в ръцете на полицията. Същата участ сполетя и другарите и, без някой да успее да хвърли своята бомба.

Царят пристигна в театъра и едва след представлението научи каква опасност е избягнал. На следния ден петте нихилисти, оковани

във вериги, бяха заведени при следователя, който ги покани открито да се разкаят...

... Губернаторът с мъка се откъсна от спомените си. Толкова отдавна беше. Стана и с бавни крачки се отправи към затвора. Длъжен беше да приеме партията нещастници и да ги въдвори в Каена. Преди да започне заточението им, трябваше да ги разпита.

Влезе в сумрачното помещение и видя жива онази, която беше предал преди години в Москва. Нямаше съмнение. На три крачки от нея спря като закован.

— Ета Давидович! — произнесоха устните му.

— Алексей, Алексей Галицин!

Почти едновременно прозвучаха и двете възкличания. Мъжът и жената, които стояха един срещу друг, се гледаха така, като че ли всеки от тях беше лежал вече хиляди години под земята и сега, когато беше изсвирила тръбата на Второто пришествие, се откриваха при общото възкръсване на мъртвите.

Жената първа се окопити и първа намери думите, с които даде израз на своите чувства.

— Княз Алексей Галицин — произнесе тя с горчива усмивка. — Значи съдбата още веднъж ни събра и ще мога да ти благодаря за това, че ти се отплати за моята, вярна, предана любов с коварно предателство. Но не се плаши! Не ще те упреквам. Аз съм твоя затворничка, в ръцете ти съм. Ти имаш власт да ме премахнеш от света. Обаче аз не се плаша от смъртта. Който е бил в сибирските живачни мини, знае много добре, че тя не е най-страшното нещо, което може да му се случи. Сега ме убий, ако искаш! Но преди това ще ти кажа още нещо: никога жена не е обичала един мъж по-горещо, по-страстно, по-предано, отколкото те обичах аз, и никоя жена не е платила по-скъпо за това. Сега си изпълни дълга. Нека разпитът бъде кратък. Аз съм осъдена на петгодишно заточение тук, защото прободох с нож един мъж, който искаше да ме изнасили. Съдебните заседатели нарекоха това убийство. Добре, нека е убийство. Изпълни дълга си, Галицин!

Докато жената говореше, Галицин бе обзет от странно вълнение. Той я поглъщаше с жаден поглед. Не можеше да се нагледа на красивото смело лице, на устните, които толкова често беше целувал, на чудното тяло, което беше прегръщал. Старите спомени го овладяха.

Няма човек, който да не пази до гроб младежките си спомени, който може да ги забрави. Галицин почувства, че у него отново се събужда старата му любов. Защото не само желанието да я използва за своето служебно издигане го беше свързало някога с Ета в Петербург. Той беше пленен и завладян от хубостта ѝ. Сега тя пак стоеше пред него, хубава като някога, може би, дори по-хубава, защото хубостта ѝ беше по-зряла.

Ета!... А споменът нахлуваше...

...Четиримата другари на Ета бяха заловени с истински бомби в ръце. Въпросът с Ета беше по-друг. Против нея нищо не можеше да се докаже. Хлябът, който паднал от ръцете ѝ, не съдържал никакво взривно вещество. А камъчетата, според упоритото ѝ твърдение, били от преди на улицата. Тя се надяваше, че ще бъде освободена по липса на доказателства. Но съдията я погледна и иронично ѝ каза:

— Отричате ли, че сте нихилистка? Добре тогава. Ще ви доведе свидетел, който ще докаже това.

Отвори се една врата и влезе княз Галицин. Той каза само няколко думи и Ета с пронизителен вик се строполи на пода. Тя изпадна в състояние, подобно на буйна лудост. Трябваше много старателно да я пазят, за да не се самоубие. След една седмица направи подробно признание.

— Десет години каторжна работа: в сибирските живачни мини — гласеше присъдата.

Галицин прескочи пет служебни степени в чиновническата йерархия и получи от царската каса тридесет хиляди рубли лично възнаграждение. Бъдещето му беше осигурено. И понеже по майчина линия беше наполовина французин, продължи кариерата си във френските полицейски служби. Цялата операция, както и изпращането на нещастната Ета Давидович в Сибир, не му причиниха нито една безсънна нощ...

Сега лице в лице с неговата Ета, той си даде сметка какво е загубил, печелейки богатство, повишения и власт. Някъде в периферията на мозъка му се прокрадна мисълта, че навремето би могло... Изтика мимолетното съжаление и размисъл, както винаги, конкретно и практично, така, както беше свикнал през дългите си полицейски години.

— Оставете ме насаме със затворничката?

Заповедта беше изпълнена. Войниците изведоха останалите заточеници, излязоха и те, Галицин се зарови в книгата, измъкна нейните. Бързо прочете написаното. Мислеше. Бързо и жестоко. Тя беше затворничка, напълно под негова власт — тялом и духом. Ако той прояви малко милост, малко съчувствие, тя непременно щеше да ги приеме. А после — от благодарност щеше да се превърне в негова робиня.

С нескрито желание изгледа отново гъвкавото, обично тяло, стана от писалищната маса с делото на затворничката и се приближи към камината. Без да изпуска жената из очи, запрати небрежно листата във весело пращящия огън.

— Галицин — сепна се изплашена Ета. — Галицин, какво направи!...

— Унищожих твоята присъда — отговори бавно губернаторът. След миг размисъл, с тъжна усмивка додаде. — Или по-точно — изкупих една стара моя вина...

Не посмя да я погледне повече. Страхуваше се да не преиграе, да не се издаде. Отиде отново до писалището си, позвъни и заповяда да извикат секретаря му.

— Станала е съдбоносна грешка — посрещна той чиновника си. — Тази дама погрешно е изпратена в Каена. Има някакво недоразумение. Най-доброто доказателство за това е обстоятелството, че между изпратените ми книжа няма нито дума, която да се отнася до тази затворничка. Сам ще съобщя за това в Париж. Няма нужда вие да се занимавате с този случай. Разбрахте ли, драги Лабел?

Секретарят, един млад, елегантен мъж, се поклони, без да отвърне нито дума. След това хвърли бегъл поглед върху Ета, помъчи се да скрие усмивката, която се появи на устните му, и излезе от стаята.

Веднага след това Галицин се спусна с разтворени ръце към Ета.

— Можеш ли да ми простиш? — извика той. — Можеш ли да забравиш мъките и страданията, които си понесла заради мен? О, не бъди много строга към мен! Тогава бях още млад, заслепен от моята амбиция. За мен нямаше друг изход, друго средство да се измъкна от тинята, в която бях затънал.

Ета скръсти ръце на бунтуващата се гръд. В мозъка ѝ мислите се гонеха и тя затвори очи, за да не издаде чувствата си.

— Ела да те прегърна, любима! — шепнеше Галицин. — Искам да поправа злото, което съм ти причинил. Виж, аз тук съм могъщ, властвам като неограничен господар. Остани при мен, ще живееш в радост и охолство. Ще имаш влияние и власт! Дявол да го вземе, наситих се на този самотен живот в този забравен от бога земен кът. Знам, че ти си храбра и решителна жена. Точно от такава съветничка имам нужда, за такава си мечтаех отдавна. Ета, моя любима Ета, остани при мен.

— Като твоя съпруга ли? — попита Ета, като се намръщи. — Това е невъзможно. Моето минало, за което ти си причина, би било пречка за един брачен съюз. Да стана твоя метреса не искам. А да стана слугиня, ти няма да искаш. Кажи ми, какво положение да заема в твоята къща, та да не ни сочат хората с пръст?

— Какво те е грижа за хората? — изсмя се Галицин. — Ти не се интересувахе от тях някога в Петербург, когато си устройхме хубавото, уютно гнездо, та сега ли... Ета, умолявам те, не ми отказвай, защото, ако го направиш... Както изгорих тези книжа, така могат да се появят други...

— Добре, ще остана при теб — съгласи се рускинята, — но при едно условие!

— Кажи го!

— Няма да има никаква близост между нас до момента, докато сама не ти предам ключа от моята спалня.

— Добре, така да бъде! — съгласи се Галицин, доволен, че накара Ета да се съгласи с него. — Веднага ще се погрижа да ти приготвят една стая и да ти доставят подходящо облекло!

След половин час Ета се намираше в една луксозно обзаведена стая в губернаторския дом. Като остана сама, очите ѝ злобно светнаха, тя хвърли мрачен поглед към вратата, от която току-що беше излязъл Галицин:

— Значи, дойде и за мен часът на отмъщението. Не го очаквах толкова рано. А сега, Алексей Галицин, ще си уредим сметките! Късогледи глупако, ти си въобразяваш, че една жена може да забрави, че мъжът, когото е обичала, е станал предател, че той хладнокръвно я е изпратил на смърт или на сибирско заточение! Лъжеш се, драги Галицин, аз те мразя, както никого на този свят и само мисълта, че ръката ти може да ме докосне, ме изпълва с отвращение!

Не, Анри, мой любими, не бой се, аз принадлежа тялом и духом само Ма теб, на тебе вярвам и разчитам и ще ти остана вярна, макар че ни дели цял океан. Любовта ми, целувките ми са за теб, а за Галицин — смъртта! Аз я нося в косата си. Отровата ще стигне за двама. За Драйфус угнетения и за Галицин угнетителя!

Ета не беше прекарала и седмица в дома на губернатора, а вече знаеше, че той има някаква тайна, която крие от нея. Всяка вечер, когато приближаваше полунощ, макар и да се намираше в нейното общество, той ставаше, неспокоен и излизаше под някакъв предлог. Къде отиваше той по това време? Че не отиваше да си легне, това Ета знаеше с положителност. Беше успяла да привлече на своя страна камериера му и той ѝ съобщаваше всичко, каквото я интересуваше. Но и камериерът не знаеше къде отива неговият господар към полунощ. Той се прибираще в стаята си, но веднага след това се измъкваше навън през една странична врата. Ета искаше на всяка цена да узнае къде ходи. За нея беше необходимо да научи тайните му, за да го държи в ръцете си. Успя да уговори камериера да я скрие в спалнята на губернатора. Облече тъмна рокля, която да не се вижда в тъмнината. Скрита зад една завеса, тя очакваше тази нощ да узнае тайната.

Беше дванадесет без двадесет минути, когато Галицин влезе в спалнята си. Той заключи вратата, след което отвори един шкаф и извади оттам една кошничка и фенер. Беше заповядал всяка вечер да слагат в спалнята му трапеза със студени закуски, защото обичал да вечеря още веднъж преди да си легне. Сега се приближи до тази трапеза, отрязва голямо парче хляб, напълни едно шише с вода, взе малко от студеното месо и сложи всичко това в кошничката. След това запали фенера, взе връзка ключове, отвори страничната врата и изчезна. Ета го последва. След като направи няколко стъпки по една дървена стълба, Галицин стигна до тъмен вход. Тук той отвори тежък капак и заслиза надолу. Ета го проследи. Те напредваха по дълъг подземен коридор. Затворничката виждаше на известно разстояние светлината на фенера и я следваше. Тук, в тези тайни подземни галерии, Галицин се чувстваше абсолютно сигурен и през ум не му минаваше, че някой може да го следи, затова не се обърна нито веднъж.

Галерията започна да се разширява, стените от двете страни станаха по-дебели и Ета започна да се досеща, къде се намират. Тази

галерия водеше към затвора на крепостта. Обкръжи ги влажен, мухлясал въздух.

— Така навярно мирише в гроб — си помисли Ета. — Нещастниците, които са затворени тук, всъщност живеят в гроб.

Тя неволно си спомни за Сибир, за собствените си страдания в живачната мина и потрепера.

Галицин отвори една врата и влезе в сводесто каменно помещение. Ета го последва. Губернаторът вдигна фенера, светлината му освети стена, която преграждаше една килия дотолкова, че прав възрастен човек не може да вижда над нея. Ета успя да се скрие зад една чупка на стената и оттам спокойно да наблюдава какво ще стане в тази страшна тъмница.

Алексей Галицин изглеждаше обхванат от странна възбуда. Лампата трепереше в ръката му и той побърза да я сложи върху една изпъкналост на стената. Тогава извика с глух глас:

— Излез, Каенска зазиданице, покажи се пред моя поглед, ако си още жива! Искам да ти се полюбувам!

Сърцето на рускинята затуптя. Възможно ли беше в тази килия, тук, в тази гробница, в този отровен въздух?... Мислимо ли беше да се държи човек от плът и кръв зад тази стена, в едно помещение толкова тясно, че нещастницата не би могла дори да легне, а най-много можеше да клекне?...

Всички тези въпроси, които Ета ужасена си задаваше, след няколко секунди получиха своя отговор. Нещо се размърда в килията зад стената. Хълцащи, стенещи

звуци се чува зад нея. Нещо взе да се изправя бавно

и...милостиви Боже, каква ужасна гледка! Над стената се показва едно бледо, мършаво, обезобразено от страдания, глад и мъки женско лице.

Да, това беше лице на жена, на млада жена, но човек се съмняваше, дали това е жив човек или е отдавна умряла.

Две голи ръце, буквално само кожа и кости, се простряха над стената. Те бяха прозрачни като восък, а на някои места, о, ужас!, на някои места пръстите липсваха! Зазиданата, измъчвана от глад и лудост, навярно ги беше изгризала. Сред това изтощено лице светеха две големи, чудно хубави очи. Те бяха отправени към Галицин с израз

на омраза и презрение. С иронична усмивка той издигна кошничката над главата си.

— Нося ти храна, Каенска зазиданице! — извика той. — Но няма да получиш нито залък хляб, нито капка вода, ако не ми се помолиш. Близко година те държа тук, но още не съм успял да сломя упорството ти. Още се осмеляваш да се противопоставяш на волята ми. Аз те оставих да гладуваш, да жадуваш, измъчвах те, като ти показвах и изяждах пред тебе най-вкусните деликатеси, но ти не отвори устата си. Кажи ми, че се прекланяш пред мене и аз ще ти дам да ядеш, кажи ми, че проклинаш името Драйфус, и ще те освежа с прясна глътка вода. Сключи ръце и се помоли на мен, както се молиш на своя Бог, когато си сама и изоставена, и аз ще бъда милостив към теб, ще те преместя в по-добро място. Ще получиш нормална килия в крепостта.

Зазиданата мълчеше.

Разгневен от съпротивата, която му оказваше тази нещастна затворница, Галицин заудря с крак по пода.

— Искам да ми се помолиш — кресна той. — Аз съм за тебе Бог, защото, ако престана да се интересувам от теб, ти ще умреш от глад в твоя подземен затвор и плъховете ще изгризат каквото е останало от тялото ти.

— Добре, ще се помоля! — обади се зазиданата глухо, сякаш гласът ѝ излизаше от гроба. — Чуй ме Господи, Боже мой, към когото се обръцах в моето отчаяние, чуй ме, Всемогъщи от горе, когото напразно съм молила да сложи край на мъките ми. Днес отправям към тебе друга, съвсем нова молба: Остави ме да продължавам да страдам, остави ме да прекарам тук още години, без да ми изпратиш облекчението на лудостта, остави ме да гладувам, да жадувам, да продължавам борбата със скорпионите и отровните паяци, които ме измъчват, без да могат да ме умъртвят. Всичко ще понеса, няма да те обвинявам, че несправедливо страдам, че без вина се измъчвам, изпълни ми само една молба: накажи това жестоко животно, което ти, по необясним каприз на твоята мъдрост, си дал човешки образ! Накажи палача Галицин, накажи го да страда, както страдам аз, накарай го на собствения си гръб да почувства това, което преживях. От множеството мизерни и зли хора, от множеството чудовища, с които си населил земята, избери най-жестокия, най-презрения палач и предай изверга Галицин на неговата воля в неговите ръце. Да бъде

проклет, да отиде в дъното на пъкъла и когато застане пред Бога и помоли за милост, нищо да не му се прости.

Клетвата на нещастницата прозвуча ужасно в мрачното подземие. Галицин се олюля назад, лицето му се беше изкривило от гняв, той стисна юмруци в безсилна злоба. Нищо не може вече да направи на тази нещастница. Той беше изчерпал всички земни мъки, а от смъртта тя не се боеше.

Изведнъж му хрумна една мисъл. Ако собствените ѝ страдания дотолкова бяха притъпили зазиданата нещастница, че тя прекарваше в едно състояние между сън и будуване, между живот и смърт, оставаше още едно нещо, което можеше да я засегне до дълбочината на душата ѝ. Това са страданията на друг, страданията на някого, когото тя обича. Какво щеше да стане, ако затвореше и нещастния Драйфус при нея, ако и него зазидаше и ги оставеше и двамата да гладуват и жадуват! Беше сигурен, че благородната душа на зазиданата ще страда неизказано от това и реши в най-скоро време да изпълни ужасния си план. А сега той замъчи нещастницата по друг начин. Отвори кошничката, в която носеше храната, и се изправи близо до стената. Най-напред извади от нея пълното шише вода.

— Ти жадна, зазиданице — изхихика той, — нали е ужасно, когато жаждата ти гори вътрешностите, когато кръвта ти се сгъстява, а езикът ти става сух като кожа и едва можеш да го движиш в устата си.

— Да, жаждата е ужасно нещо — отговори нещастницата, като неволно протегна слабите си изнемощели ръце към шишето с вода, което Галицин държеше.

Но безчовечният изверг разклати шишето над главата си:

— На, пий, ако можеш да лижеш водата от земята — извика той, като удари шишето в стената, така че то се разби на парчета.

Водата, за която нещастницата жадуваше, се разля по земята. Тя обърна измъчения си поглед към небето. Имаше ли, наистина, Бог там горе, щом не изпрати гръм, за да срази изверга?

Галицин извади хляба от кошницата.

— Ти си гладна, нали? — попита той иронично. Но тъй като зазиданата този път не му отвърна, той продължи ядосано:

— Гладна си, макар и да не го признаваш, тъй като вече двадесет и четири часа съм те оставил без храна! Виж този хубав хляб — би могъл да засити глада ти и да ти вдъхне нови сили и бодрост. Но аз ще

стъпча хляба с краката си. Тук близо до теб ще мухляса или ще го изядат плъховете, а миризмата му ще дразни обонянието ти, без ти да можеш да докоснеш дори хапка от него.

Мизерният подлец изпълни закана си. Той начупи хляба на малки късчета, разхвърля ги на пода и ги стъпка с краката си.

— Ти прибави към другите си грехове още един, низки Галицин! — извика зазиданата. — Ти унищожи един Божи дар. Може да ти се случи някога да нямаш хляб. Спомни си тогава за мен!

Подигравателен смях бе отговорът. След това Галицин извади от кошницата месото и го поддържа съвсем близо до стената, така че ароматът на печеното да достигне носа на нещастницата. После го захвърли в един ъгъл на подземие, където се спуснаха два големи плъха, разкъсаха го и го отнесоха по дупките си.

— Плъховете днес ще са щастливи — злобно констатира Галицин, — а ти ще погладуваш до утре, докато сляза пак. Засега довиждане, Каенска зазиданице, позабавлявай се като гризеш собственото си месо и утоляваш жаждата си със собствената си кръв. Не се надявай да умреш в тъмницата си. Ще се погрижа да подивееш още, тъй като ти си най-любимото ми развлечение, ти си за мен играчка, каквато няма никой цар.

Извергът се обърна и си тръгна. Призрачната фигура на зазиданицата се спусна бавно зад камъните, които бяха натрупани пред нея. В подземие настана тишина. Чувахе се само гризането на плъховете, които дояждаха месото.

Ета успя навреме да се измъкне иззад гърба на Галицин. Тя трябваше да стигне преди него капака, от който се излизаше, защото иначе щеше да остане заключена вътре.

Благополучно се прибра в стаята си. Трепереща от ужас, тя се стовари на едно кресло и вторачи поглед в пода. Тя самата беше престъпница, често беше игнорирала правилата, закона и морала. Беше живяла в сибирската живачна мина, където царуваха нещастieto и отчаянието, но това, което сега видя и преживя, умът ѝ отказваше да схване; то надминаваше по жестокост и извратеност всичко, което досега ѝ беше известно. Това усили омразата и отвращението ѝ към Галицин и същевременно отвори сърцето ѝ за състраданието, което една жена винаги чувства към друга. У нея се появи желание да направи всичко възможно, за да спаси нещастната Каенска зазиданица.

Оставихме Мадлен, дъщерята на комедианта Готие, с малкия Естерхази в бързия влак, който цепеше нощта, устремен към Хавър. Милото момиче, спрямо което Християн беше толкова несправедлив, а Естерхази дълбоко обидил, считаше за свой свещен дълг да върне обратно в Париж момчето, което беше избягало тайно от майка си. С трогателна чистосърдечност Роберт ѝ беше признал всичко. Краткото обещание на Мадлен беше предизвикало у нея пълен обрат, така че той през сълзи ѝ обеща да се върне при майка си и никога вече да не се опитва на своя глава да търси щастието по света.

Влакът пристигна в Хавър с малко закъснение. За да избегне любопитните въпроси, Мадлен хвана Роберт за ръка и колкото можеше по-бързо слезе от влака. Въпреки ранния утринен час, жителите на града вече бяха се раздвижили, тъй като и там, както във всички пристанищни градове, животът започва по тъмно.

За Мадлен не беше трудно да се скрие в тълпата. Тласкана от непреодолим страх, тя бързаше с Роберт и стигнаха до пристанището, където пред тях се изправи гора от мачти. При вида на толкова големи параходи в душата на Роберт отново се събуди желанието да види чужди страни и за преплава безкрайния океан на една от тези плаващи къщи, но не посмя да каже нищо, за да не разсърди новата си приятелка. Мисълта на младото момиче пък беше заета от съвсем други неща. За нея беше важно да напусне колкото е възможно по-скоро Хавър и да се върне в Париж, защото знаеше, че едно майчино сърце очаква своя буен син, който без позволение беше напуснал дома си.

Но това беше по-лесно да се каже, отколкото да се направи. Мадлен претърси чантата си и намери в нея само няколко дребни монети, всичко шестдесет сантима. Те щяха да стигнат само да купи малко храна за себе си и за Роберт, тъй като и двамата бяха много гладни. Но откъде да вземе пари за път до Париж!? Тя не носеше никакви украшения, които би могла да заложил, нито пък Роберт имаше часовник или пръстен. И след най-щателното претърсване на

джобовете му, в тях не се оказа нито една монета. Положението беше тежко, а Мадлен беше твърде горда, за да проси. Друг начин за намиране на пари тя не можеше да измисли, а пътните разноски за нея и Роберт щяха да излязат не по-малко от двадесет франка. Какво да прави? Гладът у нея и момчето се обаждаше настойчиво, така че всички други съображения останаха на заден план.

Младото момиче влезе с Роберт за ръка в една от многобройните кръчми на пристанището. Тя поръча за себе си и момчето, и тъй като свежий морски въздух беше изострил апетита им, те ядоха с удоволствие.

Не останаха дълго в кръчмата. Пред вратата се чу шум от много гласове и след малко в тясната приветлива кръчма влезе голяма група мъже и жени. Те всички бяха облечени някак си по-особено, по-пъстро. Въпреки големия студ, жените бяха облечени само с леки копринени рокли в ярки цветове, а върху тях бяха наметнати жакетчета от кожи. Мъжете носеха фантастични костюми, а единият от тях, смешникът на компанията, имаше костюм, едната половина на който беше зелена, другата червена. Шумно, със смях насядаха тези хора на дълга маса, а един обикновено облечен човек, който бе дошъл с тях и се отличаваше със своя дебел златен ланец на часовника и няколко пръстена, поръча ядене и пиене.

Мадлен веднага разбра, че това е пътуваща циркова трупа и не се излъга. Пред входа на кръчмата стояха големи зелени коли, с които обикновено пътуваха цирковете. Скоро масата се отрупа с ядене и пиене. Мадлен и Роберт гледаха с печал колко безгрижно се радват тия хора на живота, с какъв завиден апетит поглъщат всичко сложено пред тях.

Когато Мадлен заплащаше на кръчмаря малката сметка, тя не можа да се стърпи и попита дали циркаджиите ще дадат представление в Хавър и как се казва техният цирк.

— Това е цирк „Мелини“ — отговори кръчмарят. — Те са в Хавър вече няколко седмици и сега се канят да заминат за Париж, като разбира се, ще дават представления и във всички градове и по-големи села по пътя. Тези хора са много добри, особено оня шареният, който се нарича господин Латур и има в Хавър голям успех. Той е отличен гимнастик и трудно ще се намери негов съперник в тази област.

Последната похвала, която се отнасяше за палячо-то, още звучеше в ушите на Мадлен. Това, че щяха да пътуват за Париж, я заинтересува. Тия хора пътуваха със собствени коли и ако биха били любезни да вземат до Париж нея и малкия Роберт?... Тази идея ѝ се стори примамлива.

Тя веднага стана, отиде при директора Мелини, човека със златния ланец и многото пръстени, и го помоли за един кратък разговор насаме. Цирковият директор стана и заедно с младото момиче и малкия Роберт се отделиха в един ъгъл на кръчмата.

— Какво има, хубаво момиче? — попита той любезно. — Защо ви трябва? Ще ми направи голямо удоволствие, ако мога да ви услужа.

— Господине — погледна го Мадлен колебливо, — току-що научих, че възнамерявате да отидете с трупата си в Париж. Това момче и аз попаднахме в Хавър заставени от необикновени обстоятелства и бихме желали да се върнем в столицата. Обаче сме толкова бедни, че нямаме пари за път. Бихте ли били така добър да ни отстъпите едно ъгълче във вашите коли и да ни вземете със себе си?

Дребният, пълничък човек потърка замислено брадата си и погледна с удоволствие стройната фигура на младото момиче и хубавото като картинка момче на майор Естерхази.

— Госпожице — отвърна любезно, — ще ми направи голямо удоволствие да ви взема със себе си, но услуга за услуга. Вие сте едно хубаво, младо момиче, пък и това момче има чудесна фигура, стройно, гъвкаво, като че ли родено за цирков артист. Възможно е нашата случайна среща да ви донесе щастие. Вие сте бедни, казахте преди малко, толкова бедни, че нямате пари, за да пътувате до Париж. Не бихте ли искали да използвате случая, който ви предлагам, за да станете артистка?

— Аз артистка! — трепна Мадлен. — И при това циркова? Не, господин директоре. Не вярвам да имам талант за това.

— Директорът Мелини е първокачествен специалист в тази област — саморекламира се той. — От пръв поглед мога да позная дали един човек ще има успех като ездач или не. Уверявам ви госпожице, че някога ще ми благодарите за това. Хайде, решавайте. Ние няма да се бавим много тук, трябва скоро да заминаваме.

Мадлен изпадна в раздвоение. Нейната моминска гордост не ѝ позволяваше да стане циркова артистка. По отношение на Роберт смяташе, че няма право да поема върху себе си такава отговорност. Но какво друго можеше да направи! Това беше единственият начин да пътува без пари до Париж. При това тя беше бедна, без никакви средства, без дом, без семейство, което да я закриля. Може би, цирковата кариера ще ѝ даде възможност да живее малко по-спокойно. Когато директорът Мелини, малко преди да тръгне със своята трупa, я запита какво решение е взела, тя твърдо му подаде ръка:

— Добре. С божията помощ ще опитам. Но трябва да ми обещаете, че когато пристигнем в Париж, няма да ни пречите да вървим по пътя си.

— Аз не съм търговец на роби, госпожице — я увери Мелини. — Но не се съмнявам, че новата ви професия толкова ще ви хареса, че няма и да помислите да я оставите.

По такъв начин Мадлен и Роберт станаха циркови ездачи и още на другия ден, когато спряха в едно по-голямо село, започна тяхното обучение. Роберт се оказа много възприемчив и тъй като още от малък беше яздил, скоро започна да обикаля манежа на неоседлан кон и надмина по смелост и решителност всички останали членове на трупата. Мелини му предсказа бляскаво бъдеще и не се поколеба да го изкара пред публиката още след две седмици. Мадлен пък се показва добра в пантомимата. Свежестта, грацията и известен артистичен талант, наследен от баща ѝ, помогнаха много за това.

Що се отнася до живота на цирковите артисти, той се оказва много по-приятен, отколкото очакваше Мадлен. Артистите в частния си живот бяха твърде порядъчни и скромни хора и приеха любезно новите си колеги. Но имаше и малко изключение, което причини на момичето скръб и я караше тайно да плаче. Изключение беше палячото на трупата господин Латур, който трябваше да предизвиква смях с глупави шеги, шутовски номера и двусмислици. Но когато изчистеше лицето си от грима и съблечеше яркия клоунски костюм, беше сериозен и интересен мъж. Тъмната му мека коса покриваше високо чело, озарено от достойнство и интелигентност, а винаги безупречно бръснатото му лице беше чисто като на дете.

Този човек презираше собствената си професия и беше недоволен от себе си, защото не беше постигнал нищо по-добро, макар

че беше получил солидно образование и събудил големи надежди. Младежко лекомислие и временна страст към една прелестна циркова ездачка го бяха накарали да прекъсне учението си и да постъпи в цирка. Така бе станал клоун. Човекът, който знаеше латински и гръцки, беше чел и поетите, и философите на разните народи, трябваше да излиза всяка вечер пред публиката, облечен в пъстри дрехи, да говори глупости и да се търкаля по килима, като оставя разни коняри да му удрят плесници. Често, когато лицето му се изкривяваше в комична усмивка и публиката с възторг му ръкопляскаше, сълзи рукаха от очите му и той бързаше да направи няколко премиятия, за да ги прикрие. Този именно човек причиняваше мъка на Мадлен, макар че, може би, той най-много от всички в цирковата трупа ѝ желаше доброто. Но любовта понякога причинява по-голямо зло, отколкото омразата. Латур, палячото Латур, клоунът Латур, шегобиецът беше влюбен в Мадлен. Нейната грация и миловидност, нейната добродетелност го бяха пленили и той още от първите дни започна да използва всеки удобен случай да бъде с нея.

Тъй като Мелини се грижеше само за търговските, за материалните въпроси на цирка, фактическият артистичен ръководител беше всъщност Латур и той се зае с посвещаването на Мадлен в пантомимното изкуство.

Подготвяше се ново представление, което щеше да се играе в края на всеки спектакъл и в тази пантомима Латур и Мадлен трябваше да изпълняват главните роли и да представляват влюбена двойка. Нещастният клоун пренесе в действителността онова, което трябваше да чувства само на сцената.

Един ден той призна на Мадлен, че я обича. Тя се уплаши, но не посмя да му разкаже историята на своята любов, не посмя да му признае, че се е обрекла другиму, когото обича от все сърце. Побоя се да не загуби в негово лице единствения истински приятел от цялата циркова трупа, единствения човек, който я защитаваше от натрапчивите любезности на другите млади мъже. Но от този час Латур не престана да я моли и увещава да стане негова жена, да осветли с любовта си тъмнината на неговия живот. Трогателен беше нещастният клоун в своето червено и зелено облекло, когато стоеше зад кулисите срещу хубавото момиче, което в своя фантастичен костюм изглеждаше още по-красиво.

— Мадлен, хубава скъпа Мадлен — шепнеше клоунът, — станете моя, ощастливете ме с вашата любов. Не гледайте тези шарени дрехи, които нося, не слушайте грубите и глупави шеги, които трябва да правя, за да развеселявам публиката. Забравете, че аз съм презреният палячо, шегаджията, клоунът. В тези гърди тупти едно честно сърце, в тази глава има мисли, които могат да се мерят с мислите на най-умните хора. Кажете ми „да“ и аз ви обещавам, щом поискате, да напусна веднага тази унижителна професия. Ще започна нещо по-добро, аз съм образован и мога да работя къде ли не.

О, Мадлен, позволете ми да ви разкажа историята на моя живот, да ви обясня как стана така, че аз, един образован човек, се захванах със смешната професия на цирков клоун и ще зароните сълзи над моята съдба. Вие не ще ми откажете своето сърце и своята любов.

— Разкажете ми — склони Мадлен, победена от бурната страст на този човек.

На арената на препълнения цирк, където хората седяха глава до глава, музиката свиреше весел валс, а една танцьорка в блестящ златен костюм весело танцуваше и скачаше като в танцувален салон върху гърба на кон. Множеството лампи, блестяха и заливаха със светлина червените драперии, цветното кадифе на скъпите места, пъстрите греди, които крепяха леката циркова постройка и обшитите със сребро дрехи на конярите. А тук зад кулисите, в един тъмен ъгъл, осветен от мътната светлина на висяща лампа Латур, клоунът, облечен в разноцветните си дрехи, с бяла шапчица и силно гримирано лице разказваше историята на своя живот.

— Аз съм от добро семейство — започна Латур. — Баща ми беше председател на съда в няколко големи френски града. Последно бяхме в Лион. Майка ми умря рано и това ме привързва още повече към баща ми, който много ме обичаше. Едва ли човек може да си представи по-добри отношения между баща и син. Въпреки голямата разлика в годините, аз бях приятел с баща си, който иначе беше доста затворен човек и отбягваше хората. Завърших гимназия, но всъщност много повече знания получих от баща си, отколкото от училището. Председателят на съда се ползваше с уважение сред учения свят благодарение на съчиненията, които беше написал и издал. Аз станах студент, записах право, понеже баща ми желаше да се отдам на същата професия. Щом завърших университета, ме назначиха за

помощник на баща ми. По това време се запознах с едно момиче, което плени сърцето ми, защото беше хубаво и добродетелно. То приличаше на вас, Мадлен. Беше дъщеря на най-богатия banker в Лион и зестрата ѝ възлизаше на петстотин хиляди франка. Бланш Ришмонд стана моя годеница. Баща ѝ с радост прие нашия брак, не само защото смяташе, че по такъв начин ще осигури щастieto на детето си, но и беше горд да се сроди с известния председател на съда. Годешът ни беше отпразнуван с бляскаво тържество, а сватбата ни беше определена за след два месеца. Едва имах възможност да се радвам на щастieto, че съм годеник на хубавата Бланш, тъй като точно по това време бяхме претрупани с работа. В Лион през последната година бяха станали множество тежки престъпления. Не се знаеше точно дали те бяха извършени от криминални банди или само от един-единствен човек, но ако се приемеше последното, трябваше да се признае, че този човек е истински гений на престъпността. Всичките кражби, грабежи и прочие нощни подвизи бяха извършени с такава хитрост и смелост, че властите не бяха успели да открият никакви следи от престъпника. Арестувани бяха маса заподозрени, някои от които биваха разследвани продължително време, поставени им бяха всевъзможни уловки, правени бяха обещания да бъдат наказани съвсем леко, бяха раздавани награди, само и само да открият следите му. Но всичко беше напразно. Арестуваните признаваха, че са направили тази или онази дребна кражба. Обаче за големите и смели нападения и обири на крупни суми не можа да се открие нищо. И в края на краищата всички трябваше да бъдат пуснати на свобода. По това време аз имах възможност да схвана и да се възхитя от ума, енергията и работоспособността на баща ми. С неуморно старание преследваше следите на този тайнствен престъпник и цели нощи прекарваше заключен в кабинета си, в проучване на голям куп дела. На сутринта, след като беше спал само няколко часа, бързаше блед за съда, за да даде своите нареждания и отново с желязна енергия да започне издирванията.

Боях се за здравето му и го молах да се щади.

— Трябва да изпълняваме дълга си, сине мой.

Обаче престъпленията продължаваха и тъкмо няколко седмици преди сватбата бяха обрани особено брутално няколко бижутери, които имаха големи количества злато и брилянти. Сякаш крадецът бърза да си набави по-голяма сума, за да може след това да избяга.

Сватбеният ден наближи. Вечерта преди сватбата вечеряхме в дома на моя бъдещ тъст. Когато ние — bankerът Ришмонд, баща ми и аз, се оттеглихме, за да пушим цигари и се настанихме в удобните кожени кресла, бащата на Бланш се обърна с известна тържественост към мен:

— Вие знаете, драги сине — каза той, — аз с удоволствие ви наричам още отсега мой син, че съм определил зестра от петстотин хиляди франка. Парите са готови и утре, когато се връщате с Бланш от кметството, имайте добрината да се отбиете в частната ми кантора, за да ви дам сумата, която ще осигури щастието на децата ми.

Аз стиснах ръката на благородния човек и промърморих някаква благодарност. Баща ми също похвали щедростта на банкера и каза:

— Господин Ришмонд, аз не съм толкова богат, колкото вие, но синът ми не е съвсем без средства. Той ще получи утре преди своето бракосъчетание от мен двеста хиляди франка.

Исках да скоча и да прегърна баща си, но той ми направи знак да не правя такива работи. Отърси замислено пепелта от пурата си в стоящата пред него японска пепелница.

— Господин Ришмонд, аз не съм толкова богат, колкото вас, но счетох да свой дълг да ви обърна внимание, че засега Ценностите не са много сигурни в нашия град. Още не сме успели да открием тази разбойническа банда, която с толкова голяма смелост и, за съжаление, с такъв успех обира и най-охраняваните къщи. Поставили ли сте на достатъчно сигурно място половината милион франка, които смятате да дадете утре на моя син?

— Аз съм предпазлив човек, господин председателю — отговори bankerът, — и съм сложил парите в една огнеупорна каса, която се намира в частната ми кантора. Вратата на касата е снабдена с електрически звънец. Никой не може да я отвори, без да иззвъни звънецът над леглото ми. Пред касата се намира и един автоматичен стрелец. Той е скрит в една обвивка, подобна на голям търговски тефтер. Крадецът в тъмнината или няма да забележи книгата или пък би искал да я махне оттам. Но щом я докосне, веднага ще получи в тялото си солидна порция сачми.

— Трябва да призная — одобри баща ми, — че това са сигурни мерки против обир. Впрочем, парите, които ще дадете на сина ми, в ценни книжа ли са или в банкноти?

— В банкноти, господин председателю.

— В банкноти от хиляда франка ли?

Този разговор беше прекратен с влизането на Бланш, която му придаде друга насока. Аз бях много доволен от това, тъй като разискванията по въпроса за зестрата ми бяха крайно неприятни.

Към единадесет часа през нощта си тръгнахме с баща ми в най-добро настроение. Хубавите вина на тъста допринесоха доста за това. Бях пил повечко, тъй като баща ми тази вечер беше много радостен и постоянно ме подканяше да пия. Главата ми беше вече натежала от изпитото вино, но въпреки това, когато стигнахме вкъщи, баща ми ме покани да отидем в неговата стая и заедно да изпием бутилка старо бургундско.

— Това е последната бутилка, която ще изпиеш с мен като ерген, сине мой — ми каза той. — Ела, не ми отказвай, бързо ще я изпразним и тогава и двамата ще си легнем.

Аз разбира се, не можех да откажа, но това вино ми дойде повече. Заспах наскоро разговора с баща си. Така поне си мислех, тъй като, когато се събудих в леглото си, слънцето грееше в стаята ми, а като погледнах часовника, констатирах за моя голяма изненада, че съм спал три часа повече от обикновено. Едва се бях облякъл и бях поосвежил пламналата си глава със студена вода, когато на вратата ми се почука. Един задъхан куриер дойде да ми съобщи, че тъст ми ме викал да отида веднага при него.

Заварих силно разтревожения banker в частната му кантора. Лицето му беше бледо, ръцете му трепереха, лицето му изразяваше отчаяние.

— Случи се ужасно нещастие — извика той, като ме видя. — Предупреждението на вашия баща да се пазя от крадци излезе повече от навременно. Зестрата ви е открадната. Половината милион, който бях отделил за Бланш и който представляваше по-голямата част от моето състояние, е изчезнал.

Аз се вкамених от ужас.

— Но електрическите звънци не звъняха ли? — с усилие запитах.

— Не, крадецът е прерязал жиците.

— А автоматичният стрелец не уби ли разбойника?

— Не, той се е пазил да не докосне голямата книга, нито с ръка, нито с крак.

— Значи, трябва да е знаел за мерките! — съобразих аз.

Банкерът кимна утвърдително.

— Така е — допълни. — Дръзкият разбойник трябва да е имал някой осведомен съучастник. Но освен мен само моят стар касиер, който работи вярно при мене от двадесет години, знаеше, че зестрата се намира в касата и че съществува електрическа инсталация и автоматичен стрелец. Не мога да допусна, че този човек е злоупотребил по такъв начин с доверието ми. Впрочем, вече помолих и баща ви да дойде тук, за да обмислим какво да правим. А, ето го че идва!

Баща ми влезе. Известието, което е получил, изглеждаше го е сразило. Лицето му беше сиво като пепел, очите му имаха плах и неспокоен израз, какъвто не бях забелязвал до тогава у него. На ръцете си имаше черни ръкавици, каквито иначе нямаше обичай да носи. По време на разговора той свали само лявата ръкавица. Баща ми разгледа мястото на престъплението и изказа мнение, че непременно трябва да се арестува старият касиер, вероятно съучастник в кражбата.

Силно развълнуван, банкерът реши да повика полицията. Моментът, в който старият човек беше арестуван за такова ужасно подозрение, беше тъжен и страшен. Със сълзи на очи той доказваше своята невинност и призоваваше небето за свидетел. Но баща ми беше неумолим и старият човек бе отведен в затвора.

Разбира се, сватбата ми беше отложена. Тя трябваше да стане след четири седмици. През това време една сутрин намериха касиера обесен в килията си. Той беше използвал за самоубийството си една кърпа за лице. Баща ми изказа мнението, че това е най-доброто доказателство за виновността му, защото, ако съвестта му е била чиста, той нямало да прибегне до самоубийство, а би могъл спокойно да изчака решението на правосъдието.

Моят сватбен ден пак наближи. Банкерът, просълзен, в деня преди венчавката ми връчи двеста хиляди франка. Каза ми, че сега не може да даде повече. Аз го помолих да задържи временно парите у себе си и извадих от джоба си пакет, който подадох на Ришмонд.

— Вземете и това — му казах аз. — Тук са парите, които моят баща ми подари за сватбата. И те са двеста хиляди. Имайте добрината да ги преброите.

— Това ще стане бързо — каза банкерът, — защото са все хилядафранкови банкноти.

Но едва беше преброил десетина банкноти, когато на лицето му се изписа ужас:

— Кой ви е дал тези банкноти, млади момко? — запита той задавено.

— Баща ми — отговорих аз, учуден от тона, с който бащата на Бланш ми зададе въпроса.

Банкерът се спусна към вратата и я заключи.

— В такъв случай баща ви е крадецът — извика той с пресипнал глас. — Той е разбойникът, който от толкова време тормози нашия град.

В първия момент останах като вкаменен, но след това кръвта започна да пулсира в жилите ми и нахлу в главата. Пред очите ми стана червено, кървавочервено.

— Господин Ришмонд — креснах задавено аз, — вземете си думите назад или ще трябва завинаги да се откажа от Бланш. Баща ми не е крадец, баща ми не е безчестен разбойник... О, господине, вие трябва да сте полудели, за да можете макар и за миг да допуснете подобна мисъл!

— Ще ви дам доказателства — възпря ме банкерът с непоколебима твърдост. — Погледнете тези банкноти. Всяка от тях има на точно определено място по една червена нишка, която аз собственоръчно съм рисувал с червено мастило. Когато го правих, имах предвид, че в случай на кражба ще мога по този знак да позная банкнотите, щом бъдат пуснати в обращение. Това, слава Богу, ми се удаде и вашият баща ще трябва да отговори откъде е взел тези пари.

— Добре, придружете ме до баща ми — реших. — Една-единствена дума и ще разгадаем мистерията и тогава вие ще трябва да го помолите на колене за прошка.

Ришмонд се приближи до вратата.

— Не вие ще ме водите при баща си — ми извика той, — а двамата детективи, които доведох от Париж, за да разкрият престъплението, и които, за щастие, пристигнаха тази сутрин. Знам, че вие сте честен човек, момчето ми, и няма да ми попречите да отърва Лион от престъпника, който го е яхнал.

Въздъхнах дълбоко и отговорих на банкера:

— Добре, господин Ришмонд. Там виждам коняк и цигари. Заклучете ме в тази стая, докато вие с детективите сте при баща ми. Вашите отлични пури и чашка коняк ще ми помогнат да дочакам завръщането ви. Само едно нещо искам от вас. Ако баща ми не успее да даде задоволителен отговор относно произхода на банкнотите, бъдете тъй добър да не съобщавате веднага в полицията, а да го доведете при мен. Ще изпълните ли молбата ми?

— Добре — кимна решително бащата на Бланш, — ще я изпълня, защото ви вярвам.

Той излезе и аз останах в едно неописуемо душевно състояние. Изпих няколко чапки коняк, опитах се да пуша, но нито тези успокоителни средства, нито успокояванията, които сам хиляди пъти си повтарях, не можеха да усмирят разтревожената ми душа и да прогонят мрачните предчувствия, които като черни сенки минаваха през нея. Започнах да размишлявам върху живота на баща си, да възстановявам някои факти и събития, които сега разглеждах в друга светлина.

Защо всяка нощ той се заключваше в своята стая? Защо не допусна мен или някой друг от помощниците си при разпитите на Ришмондовия касиер? Защо точно той направи последния разпит в килията на нещастника? Защо четвърт час след това намериха предполагаемия крадец обесен в килията си? И защо, при тази мисъл кръвта ми замръзваше в жилите, защо баща ми, връчвайки ми фаталните банкноти, изрично ми заръча да не ги давам за съхранение у бъдещия си тъст, тъй като и най-богатият банкер можел да фалира? Последното обстоятелство ми се виждаше твърде подозрително. Но не, хиляди пъти не! Не исках, не можех, не биваше да вярвам, че човекът, когото от най-ранно детство обичах повече от всичко, човекът, който беше за мен като бог, учител в моята младост, приятел от времето на по-зрелите ми години, че този човек, моят баща можеше да бъде вулгарният крадец, един от най-опасните престъпници, които криминалната хроника познава!

Пред вратата на кантората се чуха стъпки. Някой завъртя ключа. Сърцето ми спря да бие. Ришмонд, баща ми и двамата детективи влязоха. Един поглед върху лицето на баща ми беше достатъчен, за да разбере, че се беше случило нещо ужасно. Никога не бях виждал такова изкривено лице, такъв див поглед, такава безумна и глупава

усмивка, каквато видях сега у човека, който е бил за мен винаги извор на мъдрост. Бащата на Бланш се приближи до мен и ми стисна ръката.

— Нещастни момко — каза тихо той, — така е, както предполагам.

— Доказателството! — извиках аз. — Дайте ми доказателство, не ви вярвам!

Тогава един от детективите хвана дясната ръка на баща ми, който не се бранеше, и смъкна от нея черната ръкавица. По нея имаше дълбока рана от разкъсване.

— Тази рана — обърна се Ришмонд към мен — е получил при отварянето на касата.

В същото време другият детектив разтвори пред мен една черна чанта и ми показва съдържанието ѝ. В нея видях инструменти за разбиване на врати и каси, една черна маска, няколко шишенца с прояждаща киселина и най-страшното доказателство — едно парче жица, откъснато от електрическата инсталация, която е свързвала касата с леглото на банкера.

Това парче жица беше точно толкова дълго, колкото липсващото.

— Отречи, нещастнико, ако можеш — извиках аз на баща си и в същото време сълзи ме задавиха. — Кажи на тези хора, че лъжат, докажи им, че си жертва на едно нещастно стечение на обстоятелствата. Иначе си толкова красноречив. Говори, говори, за да отхвърлиш ужасното подозрение, което пада върху теб.

За минута се възцари мълчание.

— Аз съм лионският крадец! Всичките големи обири, които станаха през последно време, ги извърших аз, и то сам. Аз крадох и пак ще крада! Сега правете, каквото искате!

— Той е луд! — изуми се банкерът. — Той трябва да е полудял, за да постъпва така. Никой не бива да узнае какво е станало тук. Ще го заведем в лудница, защото твоето име, сине мой, не бива да бъде опетнено. Аз и сега още, и днес те наричам свой син и утре ти ще се венчаеш за моята Бланш.

Но аз категорично отклоних това предложение.

— Благодаря ви, господине — казах и гласът ми не трепереше в този момент. — Благодаря ви, че и след това ужасно откритие не оттегляте от мен доверието си. Но вие се лъжете, ако смятате, че ще приема вашето благородно предложение. Не мога да приема Бланш да

носи моето опетнено име и да потъне и тя заедно с мене в позора и нещастieto. А що се отнася до този човек, ние нямаме право да прикриваме престъпленията му, да продължаваме да мамим и без това дълго маменото общество.

След това се изправих пред човека, когото дотогава бях наричал свой баща, и казах високо:

— В качеството си на пръв заместник на прокурора обявявам ви, Луи Дюмуриц, за арестуван. Отведете го в затвора.

Никога няма да забравя ужасния смях, с който баща ми отговори на тези мои думи:

— Интересно, много интересно! — извика той. — Това малко парче от моята плът и кръв сега забива зъбите си в сърцето ми. Този хлапак, когото съм учил да ходи на тази проклета планета. Чакай, ще си видим ние сметките един ден с тебе. Простак, глупак над глупаците, за кого съм крал, обирал, ако не за теб! Тебе искам да обогатя, тебе искам да направя силен. А ти сега искаш да ме тикнеш в затвора. Ха-ха, аз пак ще изляза и тогава...

Той не можа да довърши ужасната си реч, защото детективите му сложиха белезници и го отведоха. Председателят на съда мина така по лионските улици и влезе в предварителния затвор...

Звучите на валса заглушиха тихото хълцане на клоуна. И Мадлен не можа да сдържи сълзите си.

— Колко ви благодаря за тези сълзи — пошепна човекът с пъстрите дрехи. — Нали като слуша човек такава история, не може да не заплаче! Ако можех всяка вечер да разказвам тази история на публиката, тя би ме сметнала за най-гениалния от всички клоуни, за цар на смешниците и би се смяла до сълзи, би се смяла, защото ще я смята за много остроумно съчинена измислица. Но тя е истинска, Мадлен, толкова истинска, колкото е вярно, че сега трябва да изляза на манежа и с изкривено в усмивка лице да бълвам глупави смешки!

— Бедни многострадални човече! — каза тихо младото момиче. — Какво направихте, след като собственият ви баща опетни името ви, честта ви, разруши кариерата ви?

— Какво направих ли? — отговори клоунът. — Какво можех да направя? Разбира се, че не дочаках да се разчуе и да излезе пред съда голямата трагедия на председателя на съда, който се оказа опитен крадец. Една нощ се измъкнах без никому да се обадя и без да взема

пари. Оставих всичко за обезщетение на пострадалите. Беден като просяк вървах докато ме държаха краката, а когато се изморявах, лягах там, където в момента се намирах. В тревата на ливадите, в гората, в някоя пуста плевня, на стъпалата на някоя черква. Станах скитник, но когато полицията ме хващаше и ме съдеше за скитничество на няколко дни затвор, не си казвах истинското име. Това име, Мадлен, не е Латур, както сега се наричам, а Дюмуриц. Баща ми беше опозорил това старо, благородно име, името на оня пълководец, който беше победил неприятелите на Франция по времето, когато гилотината работеше, а вътрешните врагове смучеха кръвта на родината. Да, аз съм потомък на този Дюмуриц, но и това не разказвам на цирковия манеж...

— А как станяхте цирков артист?

— Господи, Боже мой, човек трябва да прави нещо и един прекрасен ден, когато бях гладен, аз се присъединих към една пътуваща циркова трупа.

Те не се надяваха, че ще мога да върша някаква работа, защото бях доста тромав. Накараха ме да скачам през обръчи, но когато трябваше да го правя пред публика, обзет от силно нервно вълнение, започвах да треперя и да декламирам латински и гръцки цитати. Това се видя на селяните много забавно и те ме възнаградиха с шумни ръкопляскания. Продължавах да говоря разбъркано на гръцки и други езици и номерът ми завършваше с това, че конярите ми удряха няколко шамара за моето бръщолеване, с които ме събаряха на пясъка за голямо удоволствие на публиката. Впрочем, така се случи първия път. Когато вече бях зад кулисите, директорът ме прегърна и рече:

— Ние ще останем заедно и ще ви плащам добре, защото сте роден за клоун!

В този момент звънецът зад кулисите иззвъня. Клоунът трепна.

— Време е — каза той глухо, — този звънец ми напомня, че трябва да погребя тъжното минало и да се отдам на веселото, глупаво настояще. Прощавайте, Мадлен, утре ще дойда да получа отговор дали искате да станете госпожа палячо Латур.

Човекът с червено-зеленото облекло бързо излезе, навън, възторжено хвърли във въздуха бялото си шалче, улови го пак с главата си, праметна се през манежа седем пъти и застина с глупава усмивка, седнал на пясъка.

Публиката ръкопляскаше, тя се радваше на своя любимец, на безподобния цирков смешник, господин Латур!...

От тази вечер нататък сърцето на Мадлен се свиваше винаги, когато видеше Латур. Може би ако не обичаше друг човек, състраданието ѝ щеше да я подведе и да се ожени за него. Но пред очите ѝ беше винаги Християн Естерхази и ѝ напомняше за любовта ѝ. А самият Латур беше твърде деликатен, за да настоява за отговор. Може би и не се решаваше, не искаше да си отнеме последната надежда, която осветяваше тъмното му бъдеще. Любовният му блян беше твърде хубав и той не бързаше да го прекъсне сам...

Трупата приближаваше вече Париж. Версай щеше да бъде последната спирка. Тук Мелини искаше да даде няколко представления и след това веднага да потегли за Париж, където да се разположи в предградието Багиньол.

На премиерата във Версай трябваше да се играе за пръв път пантомимата, която старателно се изучаваше през цялото време на пътуването от Хавър до Париж.

Наричаше се „Любовта на палячото, който обича жена си повече от всичко, но като вижда, че тя го мами, убива я по време на сън.“

Главните роли бяха дадени на Латур и Мадлен. Първата вечер на представлението всички места бяха продадени. Директорът Мелини беше направил сполучлива реклама и публиката изпълваше ложите и галерията. Същия ден по обяд той направи с персонала си една разходка из улиците на града с фантастично украсени коли.

Всички бяха костюмирани, а музиката, която придружаваше шествието, привличаше тълпи хора на улиците, по които минаваше пъстрият керван. Привлечени от гледката бяха и двама мъже, единият от който приличаше на работник, а другият беше слаб, белокоп и приличаше повече на изпаднал учен. Те се изправиха на един кръстопът, откъдето трябваше да мине шествието.

— Какво ще речеш, Леопард? — попита белокопият, който беше тъй нареченият Председател. — Да отидем ли тази вечер на цирк да се поразвлечем малко? То се видя, че в този скучен Версай няма да има много работа за нас. Вярно е, че не сме дошли тук да се забавляваме, а да работим и да открием възможност за тлъст обир, но както вече разбрах, хората тук са твърде недоверчиви, и затварят добре вратите си.

— Имаш право, Председателю — отговори Леопарда, — друго нещо са нашите лекомислени парижани, леки по характер, добродушни. Остава само да разтворят джобовете си и да ни кажат: Бръкнете и си вземете, каквото ви харесва.

— Париж е светът — промърмори Председателя — и светът е Париж. Но тъй като сме вече тук, смятам да не се връщаме в Париж преди да сме видели цирка. Днес е първото представление, циркът ще бъде препълнен и кой знае дали в навалицата няма да пипнем нещичко. Ето ги, идат циркаджиите. Дявол да го вземе, какъв разкош: чудесни коне, хубави жени. Проклет да си, Леопард, какво те прихваща, ще ми счупиш ръката. От лицето на Леопарда беше изчезнала всичката кръв. С широко разтворени очи той гледаше най-хубавата и най-украсената кола, в която върху трон от цветя седеше Мадлен, облечена като царица на пантомимата. Разкошна рокля от бяла коприна, богато извезана със злато, обвиваше прелестното ѝ моминско тяло. От раменете ѝ се спускаше пурпурна мантия, а в тъмната ѝ коса блестеше диадема.

В краката ѝ, върху червена кадифена възглавница, седеше Латур/Благородните черти на лицето му бяха променени до неузнаваемост от дебелия пласт грим. Но под противната гримаса очите му гледаха Мадлен със светнал поглед, в който се четеше любовта му към нея, като че ли тя беше истинска царица, а не мизерна участничка в циркова пантомима.

— Председателю — промълви Леопард, — отвори си зъркелите и си дай малко труд да видиш хубаво през очилата какво има там. Познаваш ли онази жена?. Думата ми е за оная на трона, с короната на главата и с пурпурната мантия.

Въпреки високия си ръст, Председателя се изправи на пръсти, за да може да я види през главите на стоящите пред него и лицето му изведнъж доби израз на голямо удивление.

— Тя е! — пошепна той на младия престъпник. — Това е момичето, на което отнехмe портфейла в Салпетриерата и което след това сложихме на релсите на железопътната линия Париж — Хавър.

— И което бързият влак не е сгазил — прибави тихо Леопарда. — С вързани ръце и крака я сложихме на релсите, така че не можеше да мръдне, а пък е още жива. Спасила се е по някакво чудо!

— Спасила се е за наше нещастие — допълни старият престъпник, — защото ако това момиче как се казваше то? Мадлен, се върне сега в Париж и съобщи в полицията за станалото в Салпетриерата, не само на Соления Жак, стопанина на нашето свърталище, ами и на всички ни работата е спукана.

— Тогава какво мислиш да правиш? Председателя започна да си намества очилата.

— Трябва да се опитаме отново да пипнем Мадлен — отговори той, — даже, ако е възможно, да я отвлечем още тази вечер от цирка.

— Полудял ли си — смая се Леопарда, — това е невъзможно!

— Няма невъзможни неща — отговори Председателя, — ако се постъпва с необходимата за целта хитрост. Тук наблизо има една кръчма. Да отидем там, да пийнем по една-две чашки и ще ти разправа моя план.

Двамата престъпници влязоха в кръчмата, а циркаджиите с украсените си коли, съпроводени от шумната музика, продължиха пътя си.

Публиката, която пълнеше улиците, поздравяваше възторжено групата и особено се радваше на милата красота на Мадлен, царицата на пантомимата.

26.

Двамата престъпници се излъгаха в предположението, че само те са видели и познали Мадлен, а тя не ги е забелязала. Една щастлива случайност насочи погледа ѝ върху заобикалящата ги тълпа точно на онова място, където стояха Председателя и Леопарда. Тя ги погледна и през съзнанието ѝ като стрела мина мисълта, че там са двамата мъже, които я изведоха с файтон вън от Париж и с хладнокръвна жестокост ѝ вързаха ръцете и краката и я поставиха на железопътните релси. Мадлен би разпознала двамата престъпници сред хиляди и хиляди мъже. Единият побелял, с остро, жълтеникаво лице, с изпъкнали скули, орлов нос и подло дебнещи през очилата очи, и другият — здравеняк, чието бледо, изморено от всякакви злоупотреби лице, заградено от къси бакенбарди, можеше да се сметне за красиво, но въпреки това за Мадлен то беше противно и отвратително.

Нещастната царица на пантомимата се разтрепера върху цветния си трон, когато сред празнично настроената тълпа съзря насочените към нея погледи на Леопарда и злобните очи на Председателя.

Тя тихо извика.

— Мадлен — изплашен я погледна клоунът Латур. — Мадлен, какво ви е, бледостта ви се познава въпреки грима, очите ви изразяват ужас, като че ли са видели нещо страшно?

И малкият Роберт, който, облечен в хубавата старинна носия на френски паж, седеше близо до Мадлен, нежно се притисна до нея и попита загрижено:

— Какво ти е, сестричке Мадлен? Мой добър ангел-пазител, какво ти се е случило, ти трепериш?

— Нищо, нищо! — промълви Мадлен. — Не сега, не тук. Когато отминем и се приберем в цирка, ще разкажа нещо на двама ви.

Латур едва дочака момента, когато колите се прибраха в двора на цирка и когато той, Мадлен и Роберт влязоха в малка стаичка, където обикновено артистите почиваха по време на репетициите. Той настоя Мадлен да му каже причината за своята уплаха.

— Вече не съм сигурна за живота си тук, във Версай — изрече момичето с треперещ глас. — Преследват ме, дошли са от Париж, за да ме пресрещнат и да ме премахнат преди да стигна до града. Разказах ви, Латур, също и на тебе, Роберт, за ония злодеи, които ме обреха в една съмнителна кръчма, в която попаднах по грешка, и които след това ме упоиха и искаха да ме убият, като ме сложиха на железопътните релси.

— О, тези разбойници — възкликна клоунът, като сви ръце в юмруци, а в очите му светнаха мълнии. — Само да ми паднат някога, ще отмъстя за вас, Мадлен.

— Тези именно престъпници са тук, аз ги видях! Тук, във Версай. Забелязах много добре, че погледите им са устремени към мене. Те ме гледаха толкова злобно, толкова отмъстително, че мога да очаквам най-лошото. Ще ме убият от страх да не ги издам на полицията.

— Ще ги изпреварим — реши Латур. — Да отидем веднага при полицейския комендант на Версай. Вие ще му разправите как стои работата и той ще ви бъде признателен, ако с това му помогнете да залови престъпници, които парижките му колеги не са успели да хванат.

— Той ще те опази, сестричке Мадлен — намеси се и Роберт, — но ако той не го направи — прибави момчето с мъжка решителност, — аз няма нито за момент да се отделям от тебе. Пък и добрият Латур ще помогне да те браним от убийците.

— Да, така ще направим — остана непреклонен клоунът, — и тежко на престъпниците, ако ни паднат в ръцете. Ще спестим работата на гилотината.

Латур се оттегли и докато Мадлен се преоблече в скромно градско облекло, клоунът от своя страна съблече шарените си дрехи, изтри грима от лицето си и облече елегантен костюм, който не би посрамил и най-високопоставен господин.

След това Мадлен, придружена от него, отиде при полицейския комендант, който веднага ги прие. И Роберт беше дошъл с тях, но остана да ги чака долу при вратата, защото се страхуваше от евентуални въпроси.

Полицейският комендант изслуша с растящ интерес разказа на Мадлен и когато тя свърши и му описа подробно външността на

престъпниците, той отвори една дебела книга, в която се намираха стотици фотографии.

— Вие казахте, че единият от тях е белокос, с очила — обърна се той към момичето, — този ли е?

— Той е — кимна момичето, веднага щом хвърли поглед върху албума.

— Значи, попаднала сте в ръцете на един от най-хитрите и най-опасни парижки престъпници — въздъхна полицейският комендант. — Наричат го Председателя. Но какво ви е, господине, вие побледняхте, да не ви е лошо?

Тези думи бяха отправени към Латур, който, бледен като смъртник, беше приседнал на едно кресло. Мадлен хвана ръката на приятеля си.

— Латур, мили, добри Латур — изплаши се тя, — какво ви е? Вие се задушавате. Не можете да кажете ни дума! Моля ви, заклевам ви, кажете ми какво ви е?

Латур вдигна бавно глава. Лицето му беше изкривено от болка, но той се помъчи да я прикрие с усмивка така, както правеше на манежа. Колко често е бил принуден да се усмихва, когато сърцето му се къса от болка...

— Моля да ме извините, господин комендант, и вие, Мадлен. Простете, че ви поизплаших, няма нищо. Стана ми лошо.

— Там има гарафа с вода — посочи комендантът. — А сега, госпожице — обърна се той отново към Мадлен, — като установихме, че единият от двамата разбойници, които са искали така подло да ви убият, е Председателя, няма съмнение, че другият пък е бил Леопарда, защото двамата злодеи работят винаги заедно.

Погледнете портрета на този хубав като картинка млад човек! Той е, нали?

— Да, той е. Значи, Леопарда! — потвърди Мадлен. Комендантът доволно потриваше ръце.

— Значи, Председателя и Леопарда са благоволили да посетят нашия хубав Версай. Може в Париж да им е станало много горещо, та са предпочели да дойдат за малко тук, на по-чист въздух. А сега ще се постареем да пипнем тия приятели и да изненадаме господа парижките колеги, които от толкова време напразно ги търсят. А вие, госпожице Мадлен Готие, ще ни помогнете. Разхождайте се спокойно

и без страх навсякъде из Версай. Моите детективи, преоблечени в най-различни дрехи, ще ви придружават навсякъде и щом Председателя и Леопарда се опитат да ви направят нещо, веднага ще ги арестуваме. Само по време на представлението в цирка ще бъде неудобно моите агенти да се въртят наоколо ви.

— През това време — заяви Латур, като се изправи енергично — аз ще пазя госпожицата и заклевам се в Бога, че няма да им позволя да ѝ направят никакво зло. Ще ги удуша със собствените си ръце, дори и баща ми да е между тях!

Комендантът още веднъж увери Мадлен, че няма никаква опасност за нея и че тя може да бъде съвсем спокойна, след което стисна сърдечно ръка на своите посетители и се сбогува с тях.

На вратата на комендантството ги посрещна Роберт силно развълнуван.

— Мадлен — пошепна той, — там на оня ъгъл стояха през цялото време двамата мъже, които ми описа. Те наблюдаваха как ти и Латур влязохте вътре и чак когато се подадохте пак, се скриха в оная уличка.

Латур побледня. Страх ли го беше да се срещне с двамата престъпници?

— Тате, тате — изпъшка, когато Мадлен и Роберт бяха избързали малко напред и той беше останал сам зад тях. — О, тате, ти си проклетие в моя живот. Трябваше да те срещна отново, като престъпник, като един от най-опасните парижки убийци. И този път ти застрашаваш жената, на която принадлежи моето сърце и моята любов. Пази се, тате! Тогава ми открадна само зестрата и аз се въздържах да не те пребия. Сега искаш да ми откраднеш жената, която обичам, но този път ще те убия, макар че си ми баща!

Директорът Мелини не се лъжеше, като очакваше циркът да бъде пълен още на първото представление.

И наистина, публиката се тълпеше пред касите, още преди да отворят и скоро след това ложите и другите места се напълниха с жадна за зрелища тълпа. Между тях имаше и преоблечени тайни агенти, които полицейският комендант беше изпратил, защото бе уверен, че търсените от него престъпници тази вечер сигурно ще бъдат в цирка.

Но колкото и да се озъртаха детективите, колкото и да търсеха във всички помещения на цирка, не намериха нито следа от издирваните злодеи. Полицейският комендант, който се намираше със семейството си в една ложа, прие един от своите тайни агенти в нея и като научи резултата от търсенето, каза с тон, който изразяваше съжаление:

— Тези парижки престъпници са големи хитреци. Навярно са усетили, че сме ги открили и са побързали да се върнат в столицата, където имат свои свърталища и могат по-лесно да се скрият.

Представлението започна, музиката засвири и публиката започна с удоволствие да гледа изпълняваните номера. Най-големи успехи имаше Латур, несравнимият клоун, на когото бурно ръкопляскаха.

Публиката с нетърпение очакваше той да се покаже със своите червено-зелени дрехи. И действително, този цар на клоуните тази вечер надмина себе си. Неговите шеги, неговите движения, сполучливите му забележки падаха като конфети върху публиката и предизвикваха бурно веселие. Никой не забеляза, че от време на време сълза се спускаше по бузите му, че в известни моменти погледът му, изпълнен със страх и трепет, се луташе из публиката, като че ли търсеше между нея определен човек, към когото изпитваше ненавист. Издигнаха го с едно въже горе, до самия покрив и там направи на трапеца няколко смели упражнения, като след едно тройно салтомортале скочи върху мрежата. Но във всичко, което днес правеше, опитното око би забелязало нервна прибързаност. Изглежда, че Латур с нетърпение очакваше момента, в който ще може да напусне манежа. Това действително беше така.

Силно вълнение караше сърцето му да бие ускорено, когато си помислеше, че докато той прави разни фокуси, Мадлен, е сама, без покровител, само с малкия Роберт, който не е в състояние да я защити. А когато възхитената публика му ръкопляскаше и го викаше на бис, той се поклони нелюбезно и побърза да се скрие зад зелената завеса, която скриваше входа към манежа.

И Роберт, който препускаше на неоседлан кон, се хареса на публиката. Хубавото малко момче, което упорито и смело прищпорваше коня си, скачаше през запалени обръчи и усмихнато излизаше от пламъците, спечели сърцата главно на жените, които се възхищаваха от него. И никой от всички, който гледаха момчето, не

подозираше, че то е син на един човек, чието име в това време беше в устата на целия цивилизован свят. Кой би могъл да повярва, че един Естерхази може да се намира сред циркови артисти, сред тези скитници, който нямаха постоянен дом и построяваха набързо цирка си където им се представи удобен случай!...

Публиката беше извънредно доволна от досега изпълнените номера, но въпреки това очакваше с нетърпение да види главния номер, шумно рекламираната пантомима. Най-сетне дойде и нейният ред.

Върху манежа монтираха истинска сцена. Тя беше затворена отвсякъде, а отпред падаше червена завеса със златни звезди. След малко завесата се вдигна. На сцената се появиха Мадлен и Латур — палячото и жена му. Те играха хубаво и убедително, макар че не произнесоха нито дума, а си служеха само с движения на очите, ръцете и тялото.

Публиката беше възхитена. Красотата на Мадлен беше справедливо оценена. Хората не бяха виждали на сцената по-миловидно момиче. Колко ли мъже от публиката завиждаха на нещастния палячо, че може да държи в ръцете си ръката на това красиво момиче, че може да я прегръща...

Първата част на пантомимата завърши. Завесата падна и публиката избухна във френетичен възторг. Но скоро палячото пак се появи пред завесата на малката сцена. Движенията му показаха, че е заварил жена си да му изневерява и че иска да си отмъсти, като я убие.

Нож блесна в ръката му. Мъртва тишина царуваше сред зрителите. Палячото се оттегли. Завесата беше все още спусната, но музиката свиреше мила и тъжна мелодия. Латур излезе на сцената, където Мадлен в съблазнително облекло лежеше върху одър.

— Не се плашете, Мадлен — прошепна ѝ той, — няма да се забравя толкова, че да ви сторя някакво зло. Виждам по лицето ви, че се плашите от нервността на моята досегашна игра.

— Не се плаша от вас, Латур — отговори Мадлен, — нали знам, че сте ми приятел...

Той се усмихна. Тя едва ли подозираше какъв приятел и покровител ѝ е той, който би дал живота си за нея, ако с това можеше да ѝ стори добро.

— Латур, господин Латур, чичо Латур. — Роберт неочаквано се появи при тях. Момчето беше бледо и трепереше.

— Какво има, моето момче? — стресна се Латур. — Не ни пречи сега. Скоро ще се вдигне завесата, ще почнем играта.

— Чичо Латур — извика Роберт, като кършеше малките си ръце, — видях на двора, зад цирка, нещо подозрително.

— Какво? — извикаха едновременно Латур и Мадлен.

— Нали знаеш, в ъгъла — продължи малкият, — има една стара бъчва. Преди малко излязох навън, за да подишам чист въздух и се приближих на няколко крачки до бъчвата. Забелязах, че в нея нещо се движи. Събрах кураж и се приближих. Тогава открих, чичо Латур, че в бъчвата беше клекнал човек. Познах лицето на един от двамата престъпници, които преследват Мадлен.

Латур стисна по-здраво дръжката на ножа си.

— Дръжте се спокойно — промълви той на разтрепераното момиче, — идва време да си разчистим сметките. Аз ви се заклех, че ще ви пазя и ще удържа на думата си.

— Да вдигаме ли завесата, господине? — извика в този момент един от конярите, който беше натоварен да се грижи за вдигането и спускането на завесата.

— Още малко — нареди клоунът, — сега ще се върна. Забравих нещо в гардероба.

Той изскочи навън, а Роберт хукна след него.

Мадлен остана излетната на одъра, в положението, в което трябваше да се яви пред публиката. Но сърцето ѝ биеше силно, сякаш напъваше да изскочи от гърдите ѝ.

— Само да не се случи нещо с Латур или с Роберт. Момчето е смело, така безразсъдно смело. — Тя се замоли на Бога да не даде възможност злодеите да сторят зло на двамата скъпи за нея хора.

Но, слава Богу, Латур вече се връщаше. Той излезе на сцената със своя червено-зелен костюм и се приближи до кушетката.

— Е, приятелю — погледна го Мадлен, — какво стана? Видяхте ли някой от престъпниците?

В същия миг думата замръзна на устата ѝ. Клоунът беше съвсем близо до одъра, върху който тя лежеше. Навеждаше се вече над нея. Но въпреки грима тя различи, че това не са благородните черти на Латур, а друга ужасна мутра. Позна Председателя в дрехите на палячо. Кръвта

на Мадлен замръзна в жилите ѝ. Преоблеченият престъпник се наведе над нея и ѝ пошепна със сатанинска усмивка:

— Ти ни издаде, хубава змия, видяхме те като влезе в полицейското комендантство и знаем, че цялата версайска полиция е тръгнала да ни гони. Но ние сме по-умни от господин полицейския комендант и цялата полиция взети заедно; ние ви надхитрихме. На, виж, в това облекло по време на цялото представление се движехме между артистите и докато полицията ни търсеше в зрителната зала, аз се намирах съвсем близо до тях, в пълна сигурност. Сега, обаче, е настъпил последният ти час. По някакво чудо си се спасила от смъртта, която ти бяхме отредили. Локомотивът ни подведе, но тези ръце са по-сигурни.

Преди още Мадлен да успее да произнесе и звук, преди свитото ѝ от смъртен ужас сърце да успее да извика, костеливите ръце на Председателя стиснаха шията ѝ.

— Умри — изсъска той, — за да не можеш вече да свидетелстваш против нас.

Той започна да души младото момиче.

С младежка сила Мадлен се бореше с убиеца. Тя се въртеше и извиваше насам-натам, за да може да се освободи, но той здраво стискаше и дишането ѝ ставаше все по-слабо, а мъката от бавното задушаване — все по-голяма. Наблизо нямаше никой, който би могъл да ѝ помогне.

Вън музиката свиреше, а бърборенето на публиката долиташе като далечни вълни до ухото ѝ. Толкова хора имаше наблизо, а помощта беше толкова далеч. Нещастницата почувства, че губи съзнание.

Но изведнъж една желязна ръка хвана шията на Председателя и, злодеят с неудържима сила беше откъснат от своята жертва и запратен в другия ъгъл на сцената.

— Убиец, мръсен, подъл убиец — гърмеше един глас, — няма да избегнеш наказанието.

Вик, в който нямаше нищо човешко, отговори на Латур. Защото той, истинският клоун, беше успял да изтръгне навреме Мадлен от ръцете на убиеца и да я спаси. Ужасният вик беше нададен от престъпника в клоунски Дрехи. Той се изправи. Клатейки се като пиян, тръгна срещу Латур.

Двамата се изправиха един срещу друг, очи в очи и в този момент, навярно по погрешно подаден знак, завесата се вдигна и публиката стана свидетелка на една сцена, толкова ужасна, каквато никога не се е разигравала на сцената. Един миг и двамата стояха неподвижни. Те се мереха с погледи. След това устните на преоблечения престъпник дрезгаво изрекоха:

— Той е! Очите ми не са ме излъгали! Ха-ха-ха! Това е, значи крайт! Ето го сина ми! Моят син, когото възпитах да стане интелигентен човек, когото съм тъпкал с латински и гръцки, с философия и право. Вижте сега какъв, е станал, един мизерен палячо.

Едно бързо движение, което Латур направи с ръката, в която държеше ножа, прекъсна думата на стария.

— Вижте — с гръмовен глас извика истинският клоун на тълпата. — Това е баща ми, моят баща, с когото някога се гордеех, когото обичах, обожавах. Баща ми, председателят на Лионския съд, големият мъдър съдия, авторът на известни съчинения, вижте какво е станало от него. Един мизерен, кървав престъпник, бич за човечеството. Да, аз нося клоунски дрехи — продължи страстно Латур, докато зрителите развълнувано бяха станали от местата си и в цирка беше настъпило гробно мълчание. — Аз съм палячо, шегобиец, развеселявам с моите шеги както богатите и благородниците, така и селяните и най-бедните. Но аз съм честен човек, по името ми няма петно, освен едно-единствено, че „този“ ми е баща. Да, мизерни и подли човече! Позор на своя род, изверг на човечеството! Ти си проклятието на моя живот! Ти ми открадна всичко, което някога притежавах. Ти ми отрови младостта. Направи ме скитник, циркаджия, изпълни душата ми с безразличие към живота. Изтръгна от сърцето ми вярата в Бога! Сега пък простря кървавите си ръце към това момиче. Опита се да я убиеш, да убиеш чистия, хубав ангел, когото обичам и обожавам. Ако всичко друго ти простих, това няма да ти простя!

В този миг полицейският комендант се наведе над ложата си и извика на стоящите около него мъже.

— Бързо на манежа! Хванете престъпника! Сложете му белезници! Откарайте го в затвора!

Преоблечените детективи се спуснаха към манежа.

— Назад — извика Латур, в състояние близо до лудост. — Да не сте посмели да докоснете този човек. Той е мой. Позорът на нашето

семејство! Петно върху нашето име! Умри! А, искаш да избягаш! Подли злодейо, там е полицията, а тук твоят син, който държи ножа готов, за да те унищожи. Върви в пъкъла! Ти ме направи отцеубиец!

В това време Председателя се озърташе, за да избяга. Цялата сцена не трая повече от минута. Той скочи от малката сцена на манежа, като разчиташе да се скрие в навалицата и да избяга, но синът му го настигна. Председателя спря. Той вече не можеше да избяга, тъй като там бяха тайните агенти, готови да го хванат. Тогава се сви като тигър за скок и се хвърли към сина си. Смяташе да го повали. Ножът блесна във въздуха. Председателя вдигна ръце нагоре, завъртя се около себе си и падна. Кръв рухна от раната на гърдите му. До него лежеше ножът. В следния миг агентите се спуснаха върху него и като видяха, че е още жив и ги гледа със зъл поглед, поставиха му белезниците.

Латур, обаче, се върна на сцената. Той вече не се озърташе, не погледна и ранения, а падна на колене пред Мадлен:

— Сбогом, мило момиче. Пътищата ни трябва да се разделят. Отцеубиецът вече няма право да седи близо до теб, чистата. О, не ме забравяй, Мадлен, спомняй си винаги, че съм те обичал, толкова истински и вярно, колкото въобще е възможно един мъж да обича една жена. Че те обичах, въпреки че любовта ми е безнадеждна. Нека другият, комуто ще принадлежи сърцето ти, бъде щастлив с теб и ти с него! И когато станеш щастлива съпруга и живееш доволна в кръга на твоите близки, спомняй си понякога за мен, спомняй си за нещастния палячо, под чиито шутовски дрехи туптеше сърце, изпълнено с любов към теб!

Той хвана ръката на Мадлен и я целуна. Скочи и се спусна като подгонен към своята гримьорна. Там облече дълго палто, което напълно покриваше шарените му дрехи. Изчисти си грима, захвърли малката бяла шапка и наложи обикновената. След това се втурна към изхода.

Когато отвори външната врата, пред него стоеше Роберт Естерхази. Момчето беше навлякло набързо едно палто и беше нахлупило шапка.

— Чичо Латур — прошепна то, като се притискаше до беглеца.
— Чичо Латур, искаш да бягаш ли?

— Да, моето момче, отивам си, трябва да си отида. Господ да те благослови и да ти даде всичко хубаво.

— Къде ще отидеш?

— Не знам. Където ме отнесе вятърът. Роберт прегърна беглеца.

— Чичо Латур — просълзи се той, — вземи ме със себе си. Искам да съм при теб. Ти си тъй самотен...

Латур нежно отблъсна момчето.

— Бих искал да те взема със себе си, малки приятелю, но сама ли ще оставиш Мадлен?

— Тя няма да остане сама — отговори упорито момчето. — Тя си има чичо Християн, пък ти нямаш никого!

Горещи сълзи потекоха по бузите на мъжа.

— Имаш право — промълви глухо той. — Тя ще има Християн Естерхази. Ела с мен, Роберт, ще живеем заедно, моето момче.

Той хвана ръката на детето и го притегли към себе си. Минаха през двора на цирка, излязоха на полето и бързо се отдалечиха. Клоунът и малкият Естерхази изчезнаха в тъмната нощ.

Председателя беше откаран в затвора, където съдебният лекар констатира, че раната не е опасна. Ножът се беше плъзнал по ребрата и беше разрязал само външните мускули. Полицейският комендант се погрижи да затворят опасния престъпник в една килия с двойни железни врати и веднага телеграфира на парижкия началник на полицията Гилберт:

„Известният престъпник, наричан Председателя, е арестуван във Версай. Изпратете да го вземат оттук със силна и сигурна охрана. Собственият му син, клоунът Латур, се опита да го убие с нож.“

Това съобщение предизвика истинска сензация в Париж. Вестниците с тлъсти букви напечатаха новината: „Председателя, опасният парижки престъпник, заловен!“

Хората почувстваха облекчение.

Но и посетителите на Салпетриерата прочетоха новината. Сутринта, когато в Париж се радваха на арестуването на Председателя, Леопарда, завърнал се набързо от Версай, и Соления Жак крояха план за неговото освобождаване.

— Дявол да го вземе, тя започва борбата!

С тези думи на уста Естерхази влезе в стаята на любовницата си Габриела Пей, която тъкмо си оправяше тоалета и беше още само в богато украсени с дантели риза и долна фуста. Черни копринени чорапи плътно обвиваха грациозните ѝ крака, стъпили в червени турски чехлички. Тя учудено погледна изкривеното от гняв лице на черния майор.

— За Бога, какво има? — попита тя. — Какво толкова те е разгневilo? Да не е предал някой тайното сдружение на Драйфусовите неприятели? Да не е избягал Драйфус от Дяволския остров? Да не би Зола и Пикар да са победили победителите?

— Нищо подобно — смръщи се сурово Естерхази. — Този път се готвят да ме нападнат. Но залагам главата си, ако зад цялата работа не седи пак Матийо Драйфус и цялата банда от бърбиви идиоти, които са се побъркали по някакво си право и справедливост!

Той извади с трепереща ръка един изписан лист и го подаде на Габриела. Тя го прочете и хубавичкото ѝ лице стана червено от гняв и възмущение.

— Това е подло! — извика тя. — Какъв скандал ще предизвика това в Париж! Трябва да призная, че това е един сполучлив удар против нас от страна на Драйфусовите приятели.

Естерхази се разхождаше с големи крачки из стаята и се мъчеше да надвие възмущението си.

— В края на краищата — каза той, като запали цигара, — опасността не е чак толкова голяма. Както казваш, ще стане само скандал. Моята графиня Натали Естерхази ни обвинява в незаконно съжителство, а следователят Бертулус е бил тъй любезен да се заеме с тази работа. Той ни призовава да се явим днес в единадесет часа в неговата канцелария в съда... Добре, ще отидем, мила Габриела, но това няма да м,и попречи да му кажа мнението си. Нямаме ли вече ние, французите, поне толкова свобода, че да можем необезпокоявани да живеем заедно с жената, която обичаме? О, ако той опита да вкара в

затвора всички жени и мъже, провинени в незаконно съжителство, то би трябвало да построи толкова голям затвор, че прочутият Шалонски лагер, в който бяха разположени френските войски през 1870 година, ще изглежда спрямо него като кукленска стая.

Габриела се изсмя весело.

— Значи, има много такива грешници като нас — изписка тя и като прегърна любовника си нежно, го притегли до себе си на дивана. — Ела да те целуна, мой сладък Естерхази — притисна се до него тя. — За мен си най-скъпото нещо и с теб бих отишла накрай света, ако е необходимо. Какво си въобразява тази жена, госпожа графинята? Заради това, че се е омъжила за теб, иска да си само неин! Но не обича ли човек обикновено тъкмо друга жена, а не онази, с която се е изправил пред олтара? Ние живеем във Франция, в Париж...

Тя седна на коленете на Естерхази, хвана с крака меката като пух червена възглавничка от дивана, поигра си с нея и след това засмяна я подхвърли нагоре. Черният майор прегърна любовницата си и страстно я зацелува.

— Габриела — зашепна задъхано, — за теб се отрекох от жена и деца, но не съжалявам за това. Бих го направил отново, ако трябва пак да избирам между тебе и тях. Но един въпрос трябва да ти задам, Габриела, само че ще ми отговориш откровенно. Ако дойде време пребиваването ми в Париж да е опасно за мен, ако Драйфусовите приятели започнат да ме застрашават, ще се съгласиш ли да избягаш с мен?

— Бих отишла накрай света с тебе, любими...

— Би ли споделила тогава с мене несгодите на един авантюристичен живот в Лондон, Ню Йорк или някой друг голям град, в който не ни познават и където ние, ако е необходимо, ще трябва с хитрост и умение да печелим средства за съществуване?

— Даже ако ми кажеш — заяви любвеобилно Габриела Пей, — че искаш да станеш крадец и аз ще трябва да ти помагам да разбиваме огнеупорни каси, пак ще се съглася!

— Мила, сладка, скъпа моя, ти си достойна за мен! Известно време в стаята беше тихо, чуваха се само любовни въздишки и целувки.

— Хайде сега, обличай се вече — каза най-сетне Естерхази. — Облечи си най-хубавата и най-предизвикателна рокля, искам да

изглеждаш блестяща, очарователна, когато се появиш пред Бертулус. Една хубава жена винаги прави впечатление на един мъж, дори ако този мъж има бели коси и е френски съдия.

След половин час майор Естерхази и любовницата му тръгнаха към съда с елегантен файтон. Който видеше тази двойка да минава по парижките улици и не знаеше кои са, сигурно би ги помислил за богати, щастливи и достойни за завиждане хора! А всъщност върху какъв вулкан се крепеше животът на тези двама души! Те танцуваха своя любовен танц върху мина, пълна с динамит. Файтонът спря. Естерхази помогна на любовницата си да слезе и се изкачиха по стълбите към кабинета на следователя. Посрещнаха ги. Майорът назова името си.

— Вие сте поканени за единадесет часа — кимна чиновникът. — Добре, влезте в тая стая и почакайте, скоро ще ви поканят.

Майорът хвърли ядосан поглед върху дребния служещ. Почувства се обиден от начина, по който му говореше, и забеляза, че и Габриела недоволно беше свъсила вежди. Но нямаше какво да правят и трябваше да се примирят. Влязоха в стая, която беше обзаведена съвсем просто, скромно дори. По стените нямаше картини, на прозорците нямаше завеси, нямаше мебели. Само две дълги пейки бяха поставени край стените.

Естерхази и Габриела забелязаха, че не са сами. В единия ъгъл седеше ужасно запусната, мръсна и дрипава жена. Тя беше млада, но лицето ѝ носеше печата на порока. Двамата отвратени се извърнаха и застанаха до прозореца. Но жената се доближи до тях.

— Е, и вас ли е поканил старият? — попита тя с нахална интимност. — Той не щади никого, независимо от това дали е облечен в коприна, като тази госпожица — и тя посочи Габриела, — или в парцали като мене. Дали носи благородно име, или я наричат Нощната птица като мен.

— Нощната птица ли? — огледа я Естерхази. — Да, спомням си, един мой познат адвокат ми е разправял, че това име било известно сред престъпниците.

Младата жена се доближи с иронична усмивка до черния майор. Тя дори си позволи нахалството да го бутне приятелски с лакът.

— Да не би адвокатът, който е разправил това на господина, да е бил един от редовните посетители в дома на покойната Казота, когато

беше жива още хубавата Буланси?

Черният майор трепна. Той разбра, че го познаха.

— Да, ония времена бяха по-добри — започна да се оплаква Нощната птица. — Тогава си бях свободна, печелех си хляба, както ми харесваше и с парите си купувах каквото си харесвах. Но ми се случи голямо нещастие!

— Какво нещастие? — полюбопитства Габриела.

— Получих голяма сума пари — отговори старата проститутка.

— Какво, някой ви подари голяма сума ли? — запали се интересът на Габриела. — И това ви донесе нещастие?

— Не, госпожо. Бях услужила на някой си Матийо Драйфус, като му съобщих своевременно за предстоящата смърт на Казота и поръчах на някой си доктор Бургер да му каже, че старата престъпница иска да направи пред него признания, засягащи заточения на Дяволския остров негов брат. Матийо Драйфус не можа много да спечели от това, тъй като старата пукна, преди да успее да докаже по какъв начин известни хора са успели да тласнат капитана към нещастieto. Въпреки това, Матийо Драйфус ми даде хиляда франка. Госпожо, толкова пари са цяло състояние за такива като нас и аз бях достатъчно глупава да се похваля с тях. Това стана причина за моето нещастие. Едно младо момче, известно сред престъпния свят под името Леопарда, истински нехранимайко, такъв, какъвто не можете да намерите във Франция, се завъртя около мен и ми предложи да заживеем заедно. А пък вие знаете, госпожо, че ние, жените, сме слаби. Тръгнах с Леопарда, настаних се в една мизерна стаичка на улица „Мадона“. Той ме биеше, риташе и харчеше парите ми с други проститутки и, което е най-страшното, направи ми две деца. Отдавна ме изостави, а двамата лапачи увиснаха на врата ми и ето сега господин Бертулус ме вика за това.

— Заради децата ли? — подкани я да продължи Габриела.

— Да, госпожо, има лоши хора — продължи да се оплаква Нощната птица. — Моите две котета заболяха от дифтерит. Какво да правя, няма да си отрежа заради това главата! Но комшиите съобщили в полицията, че не съм викала лекар и че съм оставила децата да гаснат в мизерия и мръсотия. И ето сега, госпожо, трябва да се разправам с двете болни деца, да понасям всякакви грижи и неудобства, а на всичко отгоре искат и да ме накажат. Това било френското правосъдие!

— Вие там — извика на Нощната птица в този момент слугата, — влезте вътре, но се дръжте на почтено разстояние от следователя.

Нощната птица направи гримаса и влезе при следователя. След няколко минути излезе.

— Този път се задоволи само с предупреждение — се изхили тя. — Да предупреждава може колкото си иска. От това няма да ми стане ни по-топло, ни по-студено.

Габриела се приближи бързо до нея и сложи в ръката ѝ една петфранкова монета.

— Вземете това — пошепна тя на проститутката, — и ми кажете къде живеее.

— Улица „Мадона“ № 370, мансардния етаж, петата врата отляво.

— Добре. Може би ще се случи някога да ви дам възможност да припечелите нещо.

Нощната птица излезе и след минута разсилният покани граф Естерхази и незаконната му съпруга. Габриела изправи гордо глава и копринената рокля прошумоля през вратата. Черният майор пристъпваше след нея.

Следователят Бертулус и секретарят му седяха зад покрита със зелено сукно маса. Той едва обърна внимание на поздравите на Естерхази и Габриела Пей. Като прелистваше книжата, той се обърна към секретаря си:

— Нека влязат обвинителката и нейните свидетели!

Отвори се друга врата и Естерхази побледня, а Габриела стисна упорито устни. Пред тях застанаха графиня Натали и граф Християн Естерхази. Каква разлика между двете жени, които стояха една срещу друга и се мереха с враждебни погледи!

Едната, блестяща в кадифе и коприна, косата ѝ направена според най-новата парижка мода на букли от двете страни на лицето, на ръката ѝ — гривни със скъпи брилянти и скъпа брошка на гърдите.

Другата, много по-хубава и по-миловидна, но бледа като смъртта, угрижена, преждевременно остаряла, в износена рокля, с всички признаци на бедност и лишения. И тъкмо тази, бедната, измъчената, беше графинята, законната съпруга на мъжа, чиято любовница беше другата, натруфената, богатата.

— Габриела Пей — започна следователят Бертулус, — графиня Натали Естерхази е подала против вас оплакване, че сте разрушили брака ѝ и сте отчуждили от нея мъжа ѝ граф Естерхази. Тя твърди, че вие живеете заедно с майора в обща квартира, в интимност, допустима само между съпрузи. Какво ще кажете за свое оправдание?

— Господин следователю — намеси се бързо черният майор, — тази дама води само домакинството!

— Въпросът ми не беше отправен към вас, господин майор — сръза го Бертулус, — имайте добрината да отговаряте само когато ви питам.

Очите на Естерхази стрелнаха злобни искрици.

— Тази жена не може да отрече — възмути се Натали, — че обвинението е справедливо и отговаря на истината. Тя си позволи да изгони мен и децата ми от къщата на моя съпруг с безсърдечие, свойствено само на такива паднали жени. Тя отне хляба на моите деца и ме тикна в недоимък, докато тя води разточителен живот с мъжа, с когото за съжаление съм се свързала навремето.

— Също и аз — добави Християн, който взе с поглед от следователя позволение да говори, — потвърждавам казаното от графиня Натали Естерхази и съм готов да се закълна пред съда. Аз лично измъкнах през една студена зимна нощ тази нещастница и децата ѝ от водите на Сена, където тя беше потърсила избавление. Отчаянието я беше тикнало към тази постъпка; отчаяние, че мъжът ѝ беше предпочел тази лека жена и заради нея беше пропъдил от дома си жената и децата си.

— Лека жена — избухна Габриела, — господин следователю, защитете ме от обидите!

— Не съм тук, за да ви защитавам — възрази Бертулус, — а за да ви обвинявам.

— Аз обаче, ви заявявам, господин следователю — кресна ядосано черният майор, — че тази дама не е моя любовница, при все че я обичам и възнамерявам да я направя своя съпруга.

Нещастната Натали трепна. Тези думи пронизаха като нож сърцето ѝ.

— Значи, ти искаш да се разведеш с мене? — промълви тя.

— Да — заяви сурово Естерхази. Следователят Бертулус стана.

— Господин майор — каза той с остър и строг тон, — не постъпвате така, както подобава на името, което носите. Искате да напуснете съпругата си и да се ожените за една недостойна жена. Не се грижете за вашите деца и оставяте нещастната си жена да работи ден и нощ, за да може сама да изкара прехраната на малките... Господин майор, мъж, който постъпва така, мога само да презирам. Съжалявам, че в този момент законът не ми дава възможност да накажа вас и тази персона. Вас, обаче, уважаема госпожо графиньо — обърна се Бертулус към разплаканата Натали, — мога само от сърце да съжалявам за това, че сте си дали младостта и честното си сърце на човек, който не заслужава нито уважението ви, нито любовта ви. Не само като съдия, но и като човек мога да ви дам следния съвет: постарайте се да забравите този мъж, потърсете утеха в мисълта, че някога децата ви ще ви възнаградят за това, че сте изтърпели и изстрадали за него.

С тези думи Бертулус хвана ръцете на графинята и почтително ги вдигна до устните си. Тя обаче плачеше толкова неутешимо, че наведе ниско главата си и допря за миг обляното си в сълзи лице до ръката на следователя.

— Смятам, че вече сме свободни — забеляза предизвикателно черният майор. — Не може да се иска от мен да присъствам на тази сантиментална сцена.

— Още един момент — изправи се бързо Натали, — имам да съобщя нещо на господин майора.

Тя тръгна с колебливи крачки към него.

— Вярно е, че ти не се интересуваеш от нас и ако децата умряха от глад, нямаше и да узнаеш за това. Но въпреки това, смятам за свой дълг да ти съобщя нещо, което навярно няма да те изплаши и изненада, но което искам да чуеш тук пред съдията и пред благородния ти братовчед, за да не ме обвиняваш по-късно, че не съм ти казала. Роберт изчезна. Нашият син избяга от къщи и аз те питам знаеш ли къде е той, ти ли ми го взе? Не сте ли ти и тази персона отвлекли момчето, за да ми причините болка?

— Глупости — сви рамене Естерхази. — За какво ми е момчето? Ето на, ти не си гледала добре Роберт, оставила си го да стане скитник, а сега се опитваш да стовариш вината върху мен...

Измъчената жена отправи поглед към небето:

— Ти чуваш, велики Боже! — изплака тя. — Знаеш колко несправедлив е упрекът, който този човек ми отправя! Аз съм занемарила Роберт, аз съм била причина, за да стане той скитник! Нещастнико, безсъвестен баща, докато ти гуляеше и пропиляваше всичко със своята любовница, аз в малката си стаичка си избодох очите да шия, за да изхраня двете си деца и ги гледах като зениците на очите си. Откакто Роберт изчезна, плача ден и нощ, в тези очи сълзи вече не останаха и ако не беше Виктория, моето сладко момиченце, отдавна не бих понасяла тежестта на живота, бих отишла там, където няма страдания и сълзи, няма разочарования, там, където моето разбито сърце би намерило най-сетне покой.

Натали скри лицето си в ръце и се отпусна на едно кресло. Тогава Християн, който преливаше от яд и възмущение, не можа повече да се сдържи. Той се спусна към черния майор и го хвана здраво с железните си ръце.

— Ти гледаш спокойно и невъзмутимо, вагабонтино! — извика той гръмовито. — Горд, студен и безсърдечен оставяш жена си да плаче пред теб и не се смущаваш от съобщението, че едно от твоите деца е изчезнало, а може би и умряло, а другото гладува и търпи лишения! Имаш ли сърце в гърдите си, имаш ли душа, която да се вълнува, човек от плът и кръв ли си или си демон, изпратен с проклятие на света, за да съсипе, да направи нещастни и изпрати в лудницата или на смърт всеки, до когото се докосне? Говори, нещастнико, искам да знам поне дали имаш човешки език!

— Оставете ме! — изсъска черният майор. — Господин Бертулус, призовавам ви за свидетел, че този господин ме нападна и заплаши.

— На колене! — реवेशе Християн Естерхази. — Моли се на тази нещастница, на тази светица, да ти прости!

Със сила Християн накара черния майор да коленичи. Въпреки силната му съпротива, той го държеше на колене пред Натали. Но тя го отблъсна.

— Оставете, драги Християн — помоли кротко, — пуснете мизерника! Защо ми е молба за прошка, получена чрез насилие? Но дори и да ме помолеше да му простя, вече не бих могла. Да, майор Естерхази, нашите пътища се разделят завинаги. Аз ви обичах и ви бях вярна съпруга, родих ви две деца и ги възпитах така, че да правят чест

на името Естерхази. Ала вие изоставихте жена си, за да можете да водите скверен живот. Вие ми открихте нечистата си душа и ще се скрия в забутан земен кът заедно с Виктория, единственото дете, което ми остана. Там ще се погрижа дъщеря ви, когато порасне, да не узнае, че прословутият черен майор Естерхази е неин баща.

А сега върви — извика Християн, когато разплаканата Натали се извърна. — Върви, ти, човешки изверг, и си тегли един куршум в челото. Това е единственото нещо, което ти остава да направиш, след като и тук, пред този честен човек, следователя Бертулус, се прояви като вагабонтин.

Той блъсна далеч от себе си черния майор.

Изтощен, разбит, сломен от тежестта на обвинението, което се стовари върху главата му, любовникът на Габриела отначало се сви в един ъгъл. Но после се съвзе и завика заплашително:

— Ти ще ми паднеш, Християн! Ще ти изпратя моите секунданти. Надявам се, че не си толкова страхлив, за да не ги приемеш.

— Всъщност, не би трябвало да приема да се бия на дуел с един престъпник — отговори Християн, — но ще си представям, че съм на лов за тигри и ще ми направи удоволствие да премахна от света една вредна гадина. На разположение съм, господин майор!

В това време Натали, макар и с неудоволствие, се приближи до Габриела Пей, която стоеше бледа и неподвижна като статуя.

— Има моменти, госпожо — изрече графинята, — когато човек не може да надживее болката си. Такъв е сегашният. Чуйте последните думи, които през живота си отправям към вас: Да ви накаже Господ, задето разрушихте моя брак, задето лишихте невинни, беззащитни деца от техния баща. Призовавам върху вашата глава да се стовари най-страшното отмъщение, което небето може да ви изпрати! Нека същите мъже, които днес се възхищават от тялото ви и му се радват, да ви проклинат. Нека затъват все по-дълбоко в уличната кал, докато един ден залее главата ви и се задушите от собствените си пороци и грехове. Стара, грозна, бедна като просякиня, сляпа и болна телесно и душевно, да се влачите някога по парижките улици и да станете плашило за хора, бreme за самата себе си. Господ, който е закрилник на сираците и вдовиците, ще чуе молбата ми.

Габриела не можа да промълви и дума. Предизвикателното ѝ нахалство беше изчезнало. С разстроено лице и едри капки пот по челото тя, олюлявайки се, излезе от стаята. Клетвата на нещастната жена, чийто съпруг беше отнела, я засегна дълбоко. Тя беше суеверна и страхлива и се боеше от онова, което засега макар и само на думи висеше над главата ѝ като заплаха, като предсказание. Тази заплаха можеше да се изпълни, предсказанията да се сбъднат, думите да станат действителност! Габриела чувстваше в този момент, че клетвата на графинята ще я стигне рано или късно.

Почти в безсъзнание, тя се опря на ръката на черния майор и двамата бързо се измъкнаха навън.

Щом Естерхази и Габриела излязоха на улицата, тя поспря:

— Струва ми се, че и ти мислиш за същото, за което и аз:

— За какво мислиш ти? — изгледа я неспокойно черният майор.

— За отмъщение! — процеди Габриела.

— За отмъщение? На тази жена вече не можем да отмъстим. Ти чу, че сме ѝ отнели всичко, което е имала. На хора, които нямат какво да загубят, няма как да се отмъщава... Но на братовчеда Християн смятам да пратя един куршум в гърдите. Заклевам ти се, че няма да се успокоя, докато не му светя маслото.

— Добре тогава! — кимна Габриела. — Нашето отмъщение ще разделим на две части. Ти ще се заемеш с мъжа и ще го пратиш на оня свят, а пък аз ще видя сметката на твоята жена — ще я нараня там, където е най-слабото ѝ място. Ти казваш, че гордата графиня няма вече нищо, което би могло да ѝ се отнеме. Лъжеш се, Естерхази, тя има още едно ценно съкровище и именно него ще и отнема.

— Не те разбирам. За какво съкровище говориш?

— Детето?

— Виктория ли? За Бога, какво смяташ да правиш, Габриела?

За пръв път, откакто Габриела познаваше черния майор, забеляза нещо подобно на бащина любов. Разбра, че е отишла твърде далече и беше достатъчно хитра, за да не настоява повече.

— Имаш право — съгласи се тя, — графинята вече е доста нещастна, няма какво повече да се занимаваме с нея. Обаче не забравяй Християн. Плати му за дързостта да вдигне ръка против теб, да те нарече вагабонтин, мизерник.

— Защо ми напомняш това? — избухна Естерхази.

— Не ми повтаряй ужасните думи, които ми изрече в присъствие на този Бертулус. Веднага отивам при Анри, за да го натоваря с уреждането на дуела.

— Но изходът от един дуел винаги е съмнителен — прошепна изкусителката, като погледна любовника си.

— Сигурен ли си в куршума си?

Естерхази не отговори, но една особена усмивка заигра по устните му. Той знаеше, че изходът от този дуел не може да бъде съмнителен. Майорът се сбогува набързо с Габриела, след като я настани в един файтон, с който тя си отиде вкъщи. Щом пристигна у дома си, отмъстителната жена съблече разкошната си копринена рокля и махна всички скъпоценности. Сложи си една скромна, почти бедна рокля, върза си забрадка, каквато носят само простите жени, и се постара да прикрие разкошните си черни коси. След това отиде на улица „Монроа“, където живееше Християн с майка си и където се беше приютила и графиня Натали. Времето минаваше. Преоблечената жена все още седеше на своя пост. Тя чакаше с търпение, свойствено само на ангелите и на жените, които жадуват за отмъщение. Настъпи вечер, смрачи се. Габриела Пей все още беше на поста си.

Изведнъж тя трепна — очите ѝ добиха див израз на победител.

— Най-сетне — промърмори тя, — най-сетне, на работа!

От къщата на Християн Естерхази излезе малката Виктория. Детето, облечено с червено палтенце, държеше в ръката си едно шише и вървеше бавно. Като се обръщаше на всички страни, с детско любопитство, то се запъти към една аптека, която се намираше в ъгъла на улица „Монроа“. Но преди още да стигне аптеката, чу, че някой го извика по име.

— Виктория, малка Виктория, чакай мъничко. Момиченцето се обърна и видя една скромно облечена жена.

— Не мели познаваш, Викторина? — попита жената.

Детето поклати отрицателно глава.

— Нали ви бях съседка, когато по-рано живеехте в малкото белгийско градче?

Четиригодишната Виктория погледна изпитателно чуждата жена и вдигна рамене.

— Значи, наистина не можеш да ме познаеш? Къде отиваш?

— Там, в аптеката — отговори Виктория, — трябва да взема лекарство, което докторът предписа на добрата леля Естерхази. Малката имаше предвид майката на Християн.

— Виж ти, чудесно — зарадва се непознатата. — Ще дойда с теб до аптеката. Докато аптекарят приготви лекарството, ще те заведа в една сладкарница, да си избереш нещо хубаво.

Това прозвуча твърде примамливо за Виктория. Но тя си спомни, че майка ѝ беше забранила да върви даже само няколко крачки с чужди хора, а също тъй и да приема каквото и да било от тях. Майка ѝ беше разказала, че в Париж има вълци, които отвлечат малки деца и ги изяждат. Ах, клетата Виктория, колко права беше майка ѝ. В Париж действително има вълци и ти си попаднала тъкмо на един от тях...

— Хайде бързо — настоя жената, без да обръща внимание на отказа на детето. — Ще те заведа на аптеката, а след това ще се почерпим. Какво предпочиташ, една паста или едно зайче със стафиди вместо очи?

— По-добре едно зайче — изчурулика Виктория, чиито принципи толкова скоро бяха разколебани.

Тя се остави Габриела да я отведе.

В аптеката аптекарят каза, че лекарството за графиня Естерхази ще бъде готово след половин час.

— Хайде сега — каза Габриела и повлече момиченцето след себе си. — Ще отидем при най-добрия сладкар. Той живее малко по-далечко, но ти и без това трябва да чакаш за лекарството. Да вървим.

Виктория чувстваше, че престъпва забраната на майка си и сълзите бяха на очите ѝ, но през тях тя мислено виждаше вкусното зайче с очи от стафиди и продължаваше да върви.

Човешката слабост, колко рано се проявява тя! В по-късна възраст един портфейл с банкноти или червените устни на хубава жена ни въвеждат в изкушение, а за детето е достатъчна една курабия, за да тръгне по грешния път, който води към нещастieto.

Габриела зави с жертвата си по ул. „Мадона“. Тя се намира в Латинския квартал и е една от най-компрометираните улици.

— Но тук не е хубаво — каза Виктория, като видя мрачните, мръсни, подобни на казарми къщи. После разтреперано добави: — Предпочитам да се върна при мама.

— Да, разбира се, мило момиченце аз сама ще те заведа после при майка ти и ще те извиня, че си се забавила, но най-напред нека си изядеш зайчето.

Габриела спря пред висока къща на пет етажа с номер 370.

— Почакай мъничко — каза тя, — ще донеса сладкиша от сладкарницата и веднага ще се върнем. Но не мърдай от тази врата, докато не се върна.

Габриела изчезна, а малката плахо се дръпна от тъмния и неприветлив вход, тъй като покрай нея минаваха пияни мъже, нагиздени проститутки и парцаливи хора, които ѝ вдъхваха страх ѝ отвращение.

Жената не се забави много. Тя се завърна, като носеше в ръце едно сладко, зайче, дори не едно, а две.

— Виждаш ли, моето момиченце — потупа я по бузката тя, — донесох ти зайчета, но сега и ти трябва да ми направиш една услуга. Ела с мене в тази къща, тук живее една позната жена, която има болно дете. Като ти купувах зайчето от сладкарницата, се сетих, че и то ще се зарадва много, ако му занесем такова зайче, и затова купих още едно. Ела с мене, ела да зарадваме болното дете.

Виктория беше съгласна. Майка ѝ я беше научила да бъде милостива към бедните и болните и затова тя се зарадва като разбра, че второто зайче е за едно болно дете.

Докато се качваха по стълбата, Габриела погали русите къдри на малкото момиченце и каза:

— Като стигнем горе, ще трябва да бъдеш послушна и любезна. На госпожата ще подадеш ръчичка, а болното детенце ще целунеш. Чуваш ли, Виктория?

Момиченцето обеща да направи каквото му поръчаха.

Най-сетне стигнаха до най-горния етаж. В тъмния коридор имаше десет врати. Габриела преброи петата вляво от стълбата и почука на нея. Тихо скимтене и сдържано хълцане се чуваше в коридора от тази врата. А през цепнатините проникваше противна, отвратителна миризма. Любовницата на Естерхази побърза да си запуши устата и носа с носна кърпичка, напръскана с дезинфекционно средство. Тя похлопа още веднъж и към вратата се запътиха провлечени стъпки. Някой отвори и на прага се показва Нощната птица. Тя беше само по една невероятно мръсна риза. Щом си отвори устата,

за да заговори, лъхна силна миризма на ракия. Габриела, отвратена, се дръпна няколко крачки назад в коридора.

— Аз съм — каза тя тихо на престъпницата, — не се заблуждавайте от облеклото ми! Аз съм същата дама, която видяхте днес в чакалнята на следователя Бертулус.

— Вие ли сте? — огледа я недоверчиво Нощната птица. — Какво търсите тук? Съветвам ви по-добре да не прекрачвате тоя праг. Тук витае смъртта. Там на сламеника лежи най-малкото ми дете. То вече е мъртво. Докато много умният съдия ме вика и държи при себе си, детето успяло да се задуши. Да, дифтеритът много не се церемони, а господин Бертулус, като ми изпращал поканата, съвсем забравил, че докато отида при него, няма кой да остане при децата и да им помогне, ако рекат да се задушат.

Габриела потрепера. През полуотворената врата беше успяла да надзърне в стаята, в която живееше Нощната птица с децата си и се ужаси от мръсотията и мизерията, която царуваше там. Никога и никъде не беше виждала подобно нещо, нито пък допускаше, че може да съществува. Стари парцали, един полуотворен сандък, от който се подаваха няколко дрипи, маса, стол и мръсният сламеник, върху който до мъртвото дете лежеше живото, обречено и то на смърт, измъчено от страшната болест, удушавката на деца — дифтеритът. Бледите му бузи горяха в огън, очите му бяха изскочили от мъка и ужас, а ръцете му бяха сгърчени от болка... Такава беше картината, която видя.

— Имате ли още желание да влезете? — попита иронично Нощната птица.

— По-добре да не влизам — отговори Габриела, — но може би ще позволите на малката тук да каже „добър ден“ на детето ви и да му поднесе един сладкиш, който нарочно купих от една сладкарница.

Нощната птица беше паднала жена, престъпница! Но при това предложение, при това искане тя разтвори очи от удивление, сякаш искаше да се увери, че жената насреща ѝ не е луда!

Но Габриела извади една банкнота от джоба си и я тикна в ръката на проститутката.

— Сто франка — ѝ прошепна. — Смятах, че за тях можете да позволите на това момиченце да целуне вашето дете!

— Ах... разбирам... — се изтръгна най-сетне от устните на Нощната птица. — Сега имам такава нужда от пари за погребението на

едното ми дете, а и за другото. И то не е далеч от смъртта. Да ме убие Господ, ако иначе бих взела тези пари!

В това време Габриела вече беше успяла да тикне малката Виктория през полуотворената врата на стаята.

— Дай зайчето на болното дете — помоли тя с престорена любезност Виктория — и хубаво го целуни по устата. Чуваш ли?

Никой добър дух не възпря стъпките на Виктория, не ѝ попречи да влезе в тази стая на смъртта. Послушна, с готовност тя се отправи към своето нещастие!

Приближи се до сламеника, където лежеше почти агонизиращото дете на Нощната птица.

— Клето братче — изрече тя с нежното си тихо гласче, — ето ти нещо, което ще те зарадва. Виж, донесох ти едно зайче, то има стафиди за очи и хубава завита опашчица. На, вземи, изяж го, да видиш колко е вкусно!

Болното дете изскимтя леко и докато Виктория се навеждаше нежно над него, то се бореше за въздух и кашляше тежко.

— Горкото! — извика състрадателно Виктория. — Колко е изпотено! Чакай да му изтрия потта!

Тя извади кърпичката, избърса челото и устата на умиращото дете и като го прегърна с ръчичките си, притисна го към себе си и целуна бледите му устни.

Има целувки, които носят сигурна смърт! Мъжете я изпиват от сочните женски устни, а Виктория вдъхна смъртта с тази целувка, която сложи върху други детски устни!

Когато Габриела сметна, че постигна целта си, тя извика детето навън. Набързо се сбогува с Нощната птица, без да ѝ подаде ръка. Свали кърпичката от лицето си едва когато излезе вън на улицата и въздъхна облекчено, когато отново вдъхна пресния вечерен въздух. Чак сега хвана ръката на Виктория и я повлече колкото може по-бързо към улица „Монроа“. Взеха от аптеката готовото лекарство.

— Хайде сега си иди вкъщи, Виктория — каза Габриела на детето. — И ако си умна, няма да разправяш на майка си, че си ме срещнала, че си се разхождала с мен, че съм ти купувала сладкиш, защото майка ти ще ти се кара, че не си я послушала. Може дори и да те набие.

— Нищо няма да й кажа — съгласи се Виктория, но още в същия момент започна силно да плаче.

Габриела трябваше да я успокои, за да не си отиде със зачервени от плач очи и по този начин да се издаде.

— Сбогом, добра леличко — каза детето, — благодаря за хубавото зайче и дай да те целуна.

Русото момиченце се изправи на пръсти и поднесе устата си на Габриела.

Но жената ужасена се отдръпна.

— Остави сега! — каза тя с мъка. — Друг път ще ме целунеш. Сега върви и си спомняй за мене.

Виктория си отиде вкъщи. Нещастната графиня Натали беше ужасно обезпокоена, тъй като детето се беше забавило повече от час и тя не можеше да си обясни причината за това.

— Дойде ли си най-сетне, детенцето ми! — извика тя. — Къде беше, в аптеката ли те забавиха толкова!

Виктория не отговори. Тя не искаше да лъже, а пък се боеше да каже истината. През цялата вечер беше разсеяна и мълчалива. Когато майка й я сложи да си легне, тя й се оплака, че е много жадна и я боли глава. Дадоха й вода и скоро заспа трескав сън. Посред нощ Натали похлопа на вратата, която я отделяше от жилището на Християн и майка му.

— Християн, моля ви се, Християн — изплака нещастната майка. — Станете и идете да викнете лекар. Струва ми се, че Виктория е много болна.

След двадесет минути Християн и доктор Бургер бяха вече при леглото на малката. Младият лекар, за който знаем, че беше един от най-добрите приятели на Матийо Драйфус, прегледа основно Виктория. Детето беше отпуснато и апатично, правеше механично каквото му кажеше лекарят и болезнено изпъшка, когато трябваше да си отвори устата, за да може той да прегледа гърлото му.

Изведнъж лицето на доктор Бургер стана много сериозно. Той сложи внимателно детето на леглото. След това хвана ръката на Натали и с дълбоко съчувствие й каза:

— Нещастна майко, предстои ви тежко изпитание. Да се надяваме в Бога, а пък аз ще направя за детето всичко, което човешкото знание и умение могат да сторят.

— За Бога! — изпъшка графинята. — Много ли е болна Виктория? Не ме измъчвайте, докторе, кажете ми всичко, дори и най-лошото да е. Трябва да го знам. Това дете няма вече баща, аз съм за него всичко, затова говорете пред мене като пред мъж! От какво е болна Виктория?

Доктор Бургер отговори развълнувано:

— Най-страшната болест, удушчавката на деца е прекрачила прага ви, госпожо графиньо, Виктория е болна от дифтерит.

Сърцераздирателен писък се разнесе из стаята. Натали беше коленичила до леглото на детето си. Безутешното ѝ хълцане раздираше сърцата на мъжете.

Изведнъж Виктория се изправи в леглото си, големите ѝ очи бяха още по-разширени от треската и тя заговори разкъсано и възбудено:

— Детето върху сламеника е мъртво... Дай му зайчето... Госпожо, искам да го целуна... Не ме бий... Шишето е счупено... Мама ще се сърди...

— Какво е това? — подскочи Натали. — Чувате ли какво бълнува детето ми? Непознати вълнения измъчват душата ѝ, занимават я впечатления, които не е получила тук въщи, а навярно на улицата. Чужда жена, умиращо дете, тя го целува! Боже! Какво нещастие! Не, не! Не ми противоречете, не клатете със съмнение глава. Виктория, детето ми, единствената ми утеха, светеца в мрака на моя живот, е станала жертва на престъпление.

Християн и доктор Бургер се спогледаха многозначително. Виктория действително беше станала жертва на едно престъпление! Двамата мъже знаеха кой може да бъде автор на това престъпление!

Осем ужасни дни! Една майка водеше отчаяна борба със смъртта, за да изтръгне детето си от ръцете ѝ.

Тя се бори с всичките си душевни и физически сили, неуморно, неотстъпно. За нея нощта се превърна в ден, а денят в дълбока безкрайна нощ, тъй като прозорците на стаята бяха със завеси, от които не проникваше слънчев лъч. Тя се бори мълчаливо, безропотно. Всеки по-силен звук караше болното дете да трепва и големите му очи отправяха въпросителен поглед към майката, която трябваше да намери сили, за да му се усмихне. Тя се бореше, защото знаеше, че това е последното ѝ съкровище, единственото нещо, което още я свързва с живота. Бореше се и задущаваше в себе си мисълта, че

според божите и човешките закони би трябвало да има до себе си един другар в борбата — бащата на болното дете, нейния неверен съпруг! Но той бе далеч! Той нямаше намерение да пристъпи прага на стаята, изпълнена с диханието на смъртта! Нещастната му жена беше съобщила с няколко реда, че Виктория е смъртно болна. „Ела, ако искаш да видиш още веднъж детето си!“, му беше писала тя, но той не намери за нужно да го направи. Навярно в този момент се разхождаше с файтон с любовницата си из Булонската гора, за да могат парижаните да видят Естерхази, знаменития майор!

Така че графиня Натали беше сама, пак сама, още по-сама! На леглото лежеше хъркащото дете. Костеливата смърт беше коленичила върху нежните му гърди и им отнемаше възможността да дишат.

Вратата се отвори и Християн влезе тихо.

— Натали! — помоли той искрено, — нека да остана при вас, оставете ме да ви помогна!

Жената го отстрани с ръка.

— Не прекрачвайте този праг, Християн — му отказа. — Трябва да живеете за майка си, а в тази стая от всеки ъгъл дебне смъртта.

Християн застана на прага със скръстени на гърдите ръце и се загледа в Натали с дълбоко състрадание. Колко уважаваше, как почиташе той тази жена! Поставяше редом с нея само още една-единствена, но тя беше мъртва. Поне така мислеше той за своята любима Мадлен.

Детето се изправи. С протегнати ръце то се бореше със задуха.

— Майко — извика то, — майко, поздрави Роберт, кажи му да не се сърди, че изядох сама зайчето.

Тези думи се забиха като нож в сърцето на нещастната майка.

Виктория отново се бореше отпусната върху възглавниците.

Един ангел премина през стаята, изхвъркна през прозореца навън и отлетя към небето. В ръцете си носеше едно дете. Той искаше да го сложи горе, пред божия трон, за да има един ангел повече в царството на светлината.

Долу обаче, в малката стаичка, една хубава, убита от скръб жена, коленичи пред леглото, в което лежеше малък труп. Тя вече не плачеше, защото нямаше сълзи. Тя не се оплакваше, тъй като нямаше думи, които биха могли да изразят чувствата на тази жена. Тихо, съвсем тихо, от устните и се откъснаха страшните думи, най-

страшните, които могат да изпълнят човешките гърди и човешкия разум:

— Сама, съвсем сама!

28.

Матийо Драйфус седеше до своето писалище и разговаряше с немския детектив Херберт Франк.

— Разказах ви всичко, драги приятелю — завърши Матийо. — Открих ви цялото си сърце и душа. Сега знаете, че младата американка Алиса Тери, която изпратих да освободи нещастния ми брат от Дяволския остров, за мен е много повече от една платена агентка. Аз я обичам, бях тайно сгоден за нея, но се заклехме, че ще се изправим пред Божия олтар едва когато брат ми бъде освободен и когато петното, което е лепнато върху името Драйфус, бъде измито. Какво ли не направи скъпата ми годеница, за да успее. Заедно с един немски капитан се опита да надхитри предишния губернатор, една жестока, но и слабоволева, обхваната от налудничави видения личност, но за съжаление той беше отзован. Трябваше да се опита нещо друго. Алиса изготви нов план и твърдо вярваше, че рискованото ѝ предприятие ще успее. Бяхме подготвили всичко много грижливо. Най-големият гений на нашия век, прочутият американски изобретател Едисон, построи нарочно за тази цел балон. За да не бъде открит балонът при приближаването си До Дяволския остров или до Каена, той бе маскиран с препарирани птици, така че да изглежда отдолу като птичешко гнездо. Освен Алиса, в коша на балона се намираше още един млад французин, на име Арман Боне. Алиса се издигна с него във въздуха, видях последния ѝ поздрав, след това тя се скри от погледа ми. Според нашите пресмятания експедицията трябваше да трае не повече от петнадесет дни, но ето вече измина повече от година и нито тя, нито другарят ѝ Арман Боне са се завърнали. Какво е станало с тях? Има толкова лоши възможности, които са могли да отнемат живота на моята любима и на храбрия Арман. В ръцете на нашите неприятели ли са попаднали? Дали не са убити? Дали пък балонът не е експлодирал и разкъсаните им тела отдавна гният нейде на открито? Дали не е потънал в океана и тялото на любимата ми жена почива нейде на дъното? Херберт Франк, през безсънните ми нощи, когато се въртя трескав в леглото и всичките тия страшни картини се рисуват във

въображението ми, често ми се струва, че чувам гласа на любимата да ме вика за помощ... Никакво писмо, никакво известие. Как да науча какво е станало с балона и пътниците в него?

Докато Матийо Драйфус изричаше тези думи, издрънча счупен прозорецът и на пода в стаята тупна едър камък. Матийо Драйфус и Херберт Франк се дръпнаха уплашено назад. Матийо поклати скръбно глава:

— Този камък е изпратен за мен. Трябваше, навярно, да ме убие! Мога да очаквам всичко от моите неприятели — те не биха се спрели, и пред убийство. Нали само по чудо се спасихме с Пикар, Зола и снаха ми от пожара в благотворителния базар...

— Но специално този камък има друго предназначение — стана от стола немският детектив. — Той е действително за вас, господин Драйфус, но само за да ви донесе тайно съобщение.

Наведе се, вдигна камъка и откачи от него писмо.

— Писмо? — подскочи Матийо. — Отворете го предпазливо!

Херберт скъса единия плик. Писмото, обаче, беше запечатано във втори плик, върху който имаше френски марки.

— Чудно — промърмори нетърпеливо Матийо, като видя това писмо. — Пристигнало е по пощата и въпреки това ми го хвърлят през прозореца, вързано за камък. Как си обяснявате това, Франк?

— Много просто, господин Драйфус — започна да обяснява детективът, който беше успял вече да разгледа плика от всички страни. — Прочетете адреса. Писмото не е адресирано до вас, а до някой си Жан Пиер Маршан, който живее във Фонтенебло. Значи, не са се осмелили да ви изпратят направо това писмо, а са избрали околел път. Сега вижте марки. Те не са обикновени френски марки, каквито се употребяват в Европейска Франция, а са марки, използвани във френските колонии. А ето тук ясно е написано: „Писмото е подадено в Каена, Френска Гвиана“.

В този момент Матийо Драйфус се спусна върху Франк и дръпна писмото от ръцете му.

— От Каена ли? — извика той с глас, издаващ дълбоко вълнение. — Това писмо, значи, съдържа известие от моя нещастен брат или, Боже мой, не смея да се надявам, не смея да го кажа, или пък това писмо ми съобщава за съдбата на балона и неговите пътници!

Ръцете му трепереха, докато разрязваше плика. Сгънатият лист хартия беше написан с енергичен, правилен почерк.

— Кой се е подписал? — попита Херберт Франк.

— Едно име, което никога не съм чувал в живота си. Някой си Либел.

— Четете де, какво ви пише тоя човек.

— Моля ви се, Франк — изрече Матийо със слаб глас, — прочетете ми вие това писмо. Премрежват ми се очите. Чувствам се толкова слаб, че трябва да седна. Съдбата ми се решава. Заклевам ви се, че ако Алиса е мъртва, ще сложа край на живота си.

— Жива е — избърза Херберт Франк, след като хвърли бегъл поглед върху писмото. — Този Либел е порядъчен човек, чуйте какво пише:

„Господине!

Пиша ви това писмо по поръчка на една нещастница. Авторът на тия редове е секретар на губернатора на Френска Гвиана.

Преди известно време на Дяволския остров слезе един балон, замаскиран с препарирани птици, с който пристигна една млада дама.

Тази странна маскировка била избрана, както впоследствие сама призна, за да може да освободи нещастния капитан Драйфус, който гине на Дяволския остров, далеч от хорски погледи.

Смелото предприятие не успя.

Един изстрел беше достатъчен, за да рани дамата, която беше подложена на разпит. Тя се назова Алиса Тери и прояви смелост и упоритост спрямо губернатора, княз Алексей Галицин, когото, както навярно ви е известно, наричат Червения Галицин.

Госпожа Тери спечели моята симпатия и възхищение и аз в един момент, когато губернаторът излезе за малко и ние останахме сами, ѝ предложих своята помощ. Тази помощ досега се изразява само в изпълнението на обещанието да ви изпратя това писмо.

То има за цел да ви съобщи, уважаеми господин Драйфус, че Алиса Тери е заловена, арестувана и осъдена на строго наказание, както френските закони налагат на всеки, който направи опит да освободи някого от затворниците.

Като ви съобщавам това, не мога да се сдържа да не прибавя още нещо, макар че с това нарушавам служебната тайна. Алиса Тери не се намира нито в килиите на крепостта, нито в полицейския затвор на град Каена. След като престоя няколко денонощия в една подземна килия в губернаторството, тя беше откарана. Мога да ви кажа само, че е жива!

Това предположение се потвърждава и от обстоятелството, че нейните книжа продължават да се водят. Вярно е обаче, че се намират в тайната каса на губернатора, който от време на време лично вписва нещо в тях. Какво обаче, не ми е известно.

Какво е станало с нещастната млада дама, за съжаление, не мога да ви кажа. Предполагам обаче, че той е скрил нещастницата в някаква единична килия.

Ако решите, уважаеми господин Матийо Драйфус, да предприемете нещо за освобождаването на тази дама, бих ви посъветвал да изпратите тук опитен криминалист, който тайно и много предпазливо да проследи нишките на това престъпление, тъй като няма съмнение, че Алиса Тери е жертва точно на престъпление.

Ако изпратите такъв човек, дайте му седмия ред на това писмо, за да позная, че е ваш пратеник и за да мога да му помагам и услужвам, доколкото това ще ми бъде възможно при моето служебно положение.

Аз изпълних своя дълг на човештина и любов към ближния, но същевременно всецяло се предадох във вашите ръце и бих бил безвъзвратно загубен, ако това писмо попадне в чужди ръце. Не само бих се лишил от службата си, но и бих се изложил на много строго наказание! Но аз знам, че вие сте благороден човек, който няма да ми се отплати с неблагодарност.

Що се отнася до вашия нещастен, заслужаващ дълбоко съжаление брат, трябва с болка на сърце да ви съобщя, че той е изпаднал в опасно безразличие. Не би било възможно да бъде другояче при жестоките условия, в които е поставен. Той дълго време стоя в клетка, като диво животно, но сега княз Галицин измисли ново мъчение за него. Той накара да посадят пред колибата на нещастника жив плет от едно много бодливо растение, което расте из горите на Френска Гвиана, така че нещастният страдалец не ще може вече да вижда морето, към което той насочваше погледа си, за да зърне параход, който би му донесъл спасение и свобода...

Физически е много отпаднал. Върху костите му едва ли има нещо повече от кожа. Слънцето е изсушило нещастния човек до кости. Жаждата постоянно го мъчи, а водата, която му дават, е недостатъчна.

По заповед на княз Галицин му се дава непрестанно едно и също ядене, което предизвиква такова отвращение, че му се повръща само при споменаване на името му. Но въпреки това, вече няколко седмици подред го карат два пъти на ден да яде някаква риба, готвена със зехтин. Тукашният лекар, който посещава от време на време Дяволския остров, твърди, че вашият брат е здрава натура и проявява голяма съпротивителна сила както във физическо, тъй и в психическо отношение. Не знам дали правя добре, че ви пиша, но можем да се надяваме, че той ще преживее още дълги години.

Извинете, че натъжих братското ви сърце с тези печални новини, но аз предполагам, че вие желаете да чуете най-сетне истината относно състоянието на нещастния страдалец от Дяволския остров.

Това писмо изпращам на един мой роднина във Фонтенебло, с молба да ви го препрати при първа възможност. Твърде е възможно обаче, моят роднина да не намери скоро възможност да ви изпрати тайното писмо, без да излага себе си на риск.

П. S. Побързайте да спасите нещастната Алиса Тери. Би било ужасно, ако тази младост, тази хубост и благородство, станат жертва на животинската жестокост на губернатора на Френска Гвиана.

С почитание: Либел.“

Когато Херберт Франк свърши с четенето на писмото, той видя Матийо Драйфус силно разстроен.

— О, моя нещастна Алиса — изхлипа той, като кършеше ръце. — За нас се пожертва тя, заради нас си навлече нещастие. Мога ли да чакам хладнокръвно, докато каенският жесток звяр, Червения Галицин, те разкъса! О, не! Този почтен млад човек, Либел, има право. Светът не бива още веднъж да преживее мизерната комедия, един невинен да страда в Каена, без да има кой да го освободи. Аз сам ще дойда да те спася и ако не успея, поне ще отмъстя за тебе! Ако Галицин ти е отнел вече живота, той трябва да умре от моите ръце!

— Чакайте малко, господин Драйфус, — възпря го немският детектив. — Виждам, че ви сте най-неподходящият човек, който би могъл да изтръгне жертвата от ръцете на каенския кръволок. Какво бихте направили в най-добър случай? Бихте застреляли Галицин. Но по този начин на младата американка не бихте помогнали по никакъв начин. С това бихте зарадвали само Естерхази и неговите другари, защото за такова убийство ще отидете на гилотината! Не, това е работа за професионалист, както Либел е схванал вярно. Той трябва предпазливо да души и търси, докато се натъкне на истинските следи, а след това по всякакъв начин да помогне на нещастницата. Господин Драйфус, аз съм готов да се нагърбя с тази работа, ако имате доверие в мен и ми дадете необходимите средства за това.

— Франк! — трогна се Матийо Драйфус. — Наистина ли се нагърбвате с тази трудна задача? Помислете си, преди да събудите у мен надежди, които впоследствие, може би, не ще оправдаете. В Каена ви очаква затвор, а може би и смърт...

— Нямам си никого. Родителите ми са умрели, роднините си не познавам. Нямам жена или момиче, което да ме обича. Виждате, че съм най-подходящият за тази цел. Ще поставя само едно-единствено условие, което желая да бъде изпълнено преди да замина.

— Каквото и условие да поставите, то ще бъде изпълнено — съгласи се бързо Матийо.

— Добре, познавам в Париж едно младо момиче, което е само и беззащитно. Една случайност ме събра с нея. Желая това момиче да бъде осигурено, преди да замина. Разберете ме добре, осигурено не с пари, тъй като аз не съм богат, но мога да ѝ оставя достатъчно, за да живее. По-точно казано, бих искал да се уверя, че Фернанда, така се казва момичето, е настанено в порядъчна къща, където ще се грижат за нея. Ако е възможно, вашата снаха, госпожа Драйфус, да вземе Фернанда в своята къща, тя би се радвала, тъй като няма по-мило и по-приятно момиче от нея.

Матийо подаде ръцете си на детектива.

— Дайте си ръцете, Херберт Франк — възкликна той. — Вашето желание е изпълнено. Какво не би направила снаха ми Херманса за оногова, който вярно, усърдно и предано служи на нашата нещастна кауза. Нека веднага отидем при жената на брат ми, за да уредим работата, или още по-добре идете и вземете госпожицата и елате веднага с нея във вилата на снаха ми.

След час Херберт Франк с Фернанда влязоха в салона на малката вила, обитавана от вярната съпруга на нещастния капитан Драйфус. Матийо Драйфус беше вече там. Той беше разказал на снаха си за решението на Херберт.

Херманса го посрещна трогната.

— Бог да ви е на помощ. Дано успеете в това, в което другите не успяха. Освободете Алиса от ноктите на звяра и я доведете отново в обятията на нашия Матийо. Ако искате да направите добро на една нещастна жена, ако искате да ощастливите едно сираче, направете всичко възможно, за да освободите и моя мъж, тази нещастна жертва на беззаконието.

След това тя се обърна към бледата и измъчена Фернанда.

— О, вие, принадлежите към ония хора, които човек от пръв поглед може да познае, тъй като на челото ви блести чистата невинност на благородната душа.

Фернанда сведе очи. Тя не отговори.

— Добре дошла — продължи оживено Херманса, като прегърна нежно младото момиче. — Нека бъдем добри приятелки. Мили Андре, и ти ще обичаш тази млада дама, нали?

Момчето, което беше преживяло толкова много, преди да бъде освободено от страшното училище за престъпници, подаде почтително ръка на Фернанда.

— Щом мама ви обича и аз ще ви обичам — увери я то.

След това детето се обърна към Херберт Франк.

— Ако видите моя баща — го помоли, — кажете му да не плаче и да не се отчайва. След няколко години неговият любимец, малкият Андре, ще бъде вече мъж и ще го освободи.

с Херманса се разплака и прегърна сина си.

— Расти, мой сине, расти — изхлипа тя — и ако никой дотогава не е отмъстил за баща ти, ти ще го направиш. Обичай Франция, но я освободи от подлеците, които петнят честта на нашето отечество!

Момчето вдигна тържествено малката си ръка:

— Заклевам се в това, майко!

Фернанда остана в гостоприемната къща на госпожа Драйфус, а Херберт си отиде, за да се приготви за своето пътуване. Матийо желаше колкото е възможно по-скоро да се притекат на помощ на нещастната Алиса.

Детективът направи своите приготовления за експедицията толкова тайно, че дори на Матийо Драйфус не съобщи нищо. Той му каза само, че ще избере такова облекло, което ще му позволи незабелязано да стигне в Каена.

Така минаха осем дни. Херберт Франк вече трябваше да замине за Френска Гвиана. Той се беше сбогувал с Матийо и Херманса, а Фернанда помоли с едно писмо да дойде още веднъж в квартирата, която, той държеше на улица „Поасониер“.

На определения час момичето дойде. Фернанда беше необикновено развълнувана, когато подаде на Херберт ръка за сбогом.

— Всъщност — погледна го в очите с болка дъщерята на нещастната госпожа Турвил, — с вашето заминаване аз правя най-голяма жертва. Защото, ако в онази варварска и жестока страна, която е толкова далеч от законите на културна Франция, ви се случи нещастие, аз ще загубя най-добрия си приятел, единственият човек, който се погрижи за мен. Да — продължи тя, без да сдържа мъката си. — Аз бих загубила един брат, когото вечно ще оплаквам.

— Брат ли? — попита тихо Херберт, като стисна нежната ръка на Фернанда. — Наистина ли не мога да ви бъда нещо повече от брат? Не

съществува ли чувство, което да раздвижва по-силно душата от чувството, което една сестра изпитва към един брат?

С тиха въздишка Фернанда наведе глава:

— Моля ви се — извика тя, — заклевам ви в нашето приятелство, Херберт Франк, да не говорите повече за това. Спестете на мен и на себе си обяснения, които само ще огорчат часа на нашата раздяла. Моля ви се, задоволете се със сестринските ми чувства.

— Не, Фернанда, не, момиче! От първия момент, когато те видях, те обикнах, виждах те в моите сънища. Когато те изнесох на ръце от пламъците на базара, ми се струваше, че спасявам част от своя живот. Струваше ми се, че печеля победа над своята собствена съдба, която досега ме е дарявала с твърде малко щастие. Фернанда, аз тръгвам сега по море. Вълните на океана са измамни. Те могат да ме погълнат. Отивам срещу един дявол, когото без страх трябва да гледам в очите. Но ако преодолея всичките тези опасности, ако се върна в Париж, заедно с оная, която отивам да освободя, искам да дойда при тебе и да те попитам: „Фернанда, любима на моето сърце, искаш ли да станеш моя жена, искаш ли да делиш с мене скърби и радости?“ О, Фернанда, ти сладко, възхитително момиче, не се извърщай и не се черви. Каж ми думата, която като откровение ще ме придружава навсякъде, която ще поддържа бодростта ми, ако някога отпадна духом. Фернанда, обичаш ли ме? Фернанда, искаш ли да станеш моя?

Херберт Франк изрече тези думи с буйна страст. Иначе толкова спокойният мъж, който беше свикнал да пресмята всичко и да действа смело, се хвърли сега към Фернанда на колене и протегна умолително ръце.

Но тя бързо побягна към вратата.

— Не бива, не мога да ви отговоря — изрече тя с безкрайна болка. — Херберт, не правете себе си и мен нещастни. Опитайте се да ме забравите. Аз съм само едно просто, обикновено момиче. Какво мога да бъда за вас, за вашия бъдещ живот, за бляскавото бъдеще, което лежи пред вас!

— Ти си моето щастие, ти си всичко за мен. Херберт беше станал и я настигнал пред вратата.

Сега, когато стоеше съвсем близо до нея, Фернанда се хвърли съвсем неочаквано на гърдите му, ръцете ѝ го прегърнаха, устните ѝ се

впиха в неговите. Тя не можеше повече да сдържа чувството на неизказано щастие, бурята на любовта.

— Да, аз те обичам, обичам те, Херберт — извика момичето и сълзи потекоха по бузите му. — Но не мога да бъда твоя, защото не съм достойна да стана твоя жена, да стана жена на един почтен човек!

Преди още Херберт да успее да каже дума, тя се откъсна от него и се втурна надолу по стълбата.

С разплакано лице вървеше по улиците, по които вече се спускаше здрачът. Беше наближила вилата на новата си покровителка и благодетелка Херманса Драйфус, когато изведнъж пред нея изникна една висока мъжка фигура.

Мъжът спря като закован и хвана бързо ръката ѝ.

— Фернанда Турвил!

— Анри, полковник Анри, велики Боже, вие ли сте?

— Да, аз съм! — поде Анри, като поглъщаше с поглед хубавото момиче. — Да не би да си помислила, че съм напуснал този свят и ти никога няма вече да ми паднеш в ръцете? Да не си въобразяваш, че съм те забравил! О, не, Фернанда, ти си твърде хубава, твърде съблазнителна. Който веднъж те е държал в обятията си, той не може вече да те забрави!

От Фернандиното лице изчезна и последната капка кръв.

— Смилете се над мене — изстена тя, — оставете ме, не ми напомняйте за ужасното минало, за времената на позор и унижение. Иначе ще ме принудите да потърся смъртта си в Сена?

— Защо пък да не ти припомням, че си ме обичала някога? — прекъсна я сурово Анри.

— Никога не съм ви обичала и никога няма да ви обичам, а ако искате да знаете, аз обичам друго!

Пресипнал вик изхърка в гърдите на Анри.

— Друго ли? Това не е вярно! Не си ли се отдавала в моите прегръдки, не си ли отвърщала на целувките ми? Една жена, която наистина защитава честта си, не може да бъде изнасилена и от най-силния мъж!

— Престанете! — извика възмутено Фернанда. — Аз не съм вече безпомощна във вашата власт. Сега вече имам приятели, които биха ме защитили!

— Лъжеш! Зная, че нямаш никакви приятели в Париж.

Заслепена от своя гняв, Фернанда отговори:

— Тогава знайте, че живея у госпожа Херманса Драйфус, жената на нещастния капитан.

— Ах, това е интересна новина! В такъв случай Матийо Драйфус е твойт покровител и ти с любовта си ще му платиш за неговите рицарски услуги.

— Мръсен клеветник! Матийо Драйфус е почтен човек, той не би злоупотребил така подло като вас с беззащитното положение на едно нещастно момиче. Сега ме оставете да си вървя, иначе ще извикам полиция.

— Полиция ли? — процеди иронично Анри. — Да, извикай я, с това само ще ми спестиш труда, тъй като, ако и сега не дойдеш с мен и не се съгласиш да бъдеш моя любовница, ще съобщя на парижката полиция интересната новина, че Фернанда Турвил, дъщерята на оная жена, в чийто дом на улица „Росини“ се намери труп, скрит в един гардероб, е съучастница на това убийство и се намира под покровителството на фамилия Драйфус.

Възмутена Фернанда вдигна ръка, като че ли искаше с един удар да го унищожи.

— Подлец! — кресна тя високо. — Осмелявате се да стоварите убийството върху майка ми, което сам извършихте? Аз ще изляза и ще свидетелствам срещу вас, тъй като, знайте сега, аз подслушвах и наблюдавах, когато удушихте Лемерсие в моята стая.

Чертите на лицето на Анри се изкривиха. От гняв и възбуда той дълго не можа да каже нито дума. Най-сетне въздъхна и рече:

— Добре, че ми призна това. Сега, Фернанда, знам, че ти си моя неприятелка. Ще се срещнем пак!

Той хвърли още един поглед пълен с омраза върху момичето и бързо се скри в една напречна уличка.

Като подгонена от зли духове, Фернанда изтича до къщата на госпожа Драйфус и когато се прибра, трескава, разплакана, извън себе си, тя се хвърли на врата на Херманса и успя само да издума:

— Сега знам, че няма дълго да живея. Ще умра заради миналото си...

Херманса с мъка я успокои донякъде.

Вече беше време за вечеря и Андре дойде да съобщи, че трапезата е сложена. Но преди още да свършат вечерята, една от

служителите влезе бледа и разтреперана и каза нещо на ухо на госпожа Драйфус.

— Не може да бъде, не е възможно! — сепна се Херманса. Полицията няма какво да търси в моята къща! Да не са измислили нови мъки за мен, някой нов разпит, нови терзания. Поканете полицейския комисар да влезе.

При тези думи Фернанда стана. Тя беше по-бяла от покривката, с която беше покрита масата.

— Не вярвам — каза тя глухо, след като служителят излезе — да има някаква опасност за вас, госпожа Драйфус. Полицията не търси вас, тя търси мене.

— Вас, Фернанда? Но каква работа има с полицията едно толкова невинно и чисто момиче?

— Сега ще разберем!

Премалялата Фернанда посочи вратата, която в този момент се отвори и в стаята влезе един чиновник от парижката криминална полиция.

Чиновникът се поклони на госпожа Драйфус и каза:

— Извинете, госпожо, че ви прекъснах вечерята, но бързам.

— Какво ви води тук?, — попита Херманса.

— Не се отнася до вас, госпожо — продължи чиновникът, — но позволете ми да задам няколко въпроса на госпожицата, която се намира тук, във вашето общество.

Комисарят се приближи бавно до Фернанда, като я гледаше право в очите.

— Как се казвате, госпожице? — попита той.

— Аз... се казвам... Фернанда...

— Кажете как е фамилното ви име!

— Фернанда... Милостиви Боже... не мога да ви го кажа!

— Добре, тогава аз ще го изрека — заяви сурово комисарят. — Вие се казвате Фернанда Турвил и сте дъщеря на оная госпожа Турвил, която държеше едно съмнително заведение на улица „Росини“ и която една нощ внезапно изчезна.

— Не е вярно, господине — ужаси се Херманса, — не може да бъде. Тук има съвпадение на имена, тази госпожица не може да бъде дъщеря на една жена, която е упражнявала такъв долен занаят. Тя не може да произлиза от една, както вие казахте, съмнителна къща.

— Госпожицата сама ще ви каже дали говоря истината.

Тогава Херманса се изправи пред бледото момиче, протегна й ръка и каза:

— Фернанда, ако това е лъжа, кажете ми. Фернанда не отговори. Тя стоеше бледа и неподвижна като мраморна статуя.

— Фернанда — повтори Херманса, — аз ви обичам като сестра, не ме оставяйте да се заблуждавам, не ме карайте да вярвам, че твърденията на този чиновник...

— Те са верни — успя с мъка да промълви младото момиче.

Херманса Драйфус закри лицето си. Разплака се и излезе от стаята. Мисълта, че тя, най-чистата жена във Франция, е живяла под един покрив с едно развалено момиче, я ужасяваше.

В това време полицейският чиновник сложи ръка върху рамото на Фернанда и каза:

— Фернанда Турвил, в името на закона вие сте арестувана! Заподозряна сте като съучастница в убийството на тайния агент Лемерсие, което е станало на седми януари тази година в къщата на майка ви на улица „Росини“ и чийто труп е намерен в един гардероб. Подайте си ръцете, мой дълг е да сложа белезници на убийцата.

Механично, като че ли се движеше в сън, Фернанда подаде ръцете си.

— А сега, без много шум, ще тръгнете с мен — продължи комисарят. — Ще ви заведе в предварителния затвор. Следователят, господин Бертулус ще ви подложи на разпит.

Тогава Фернанда страстно вдигна към небето окованите с белезници ръце и извика с ужасен глас, който звучеше като заплаха не към едного, а към цял град, към този лъжлив, развратен, корумпиран Париж:

— Добре, изправете ме пред съдията! С нетърпение очаквам да се явя пред него, за да назова истинския убиец! И не само оня, който удуши нещастния Лемерсие, но и цяла банда от убийци, които свободно се разхождат из Париж и вършат своите престъпления. Първата жертва, която те хладнокръвно унищожиха, бе капитан Драйфус! Отведете ме! Истината иска да види един справедлив съдия.

29.

Манастирът „Сакре Кьор“, което значи „Светият кръст“, е едно старинно здание, което се намира в Париж. Малцина от ония, които минават покрай стените му пропускат да свалят почтително шапка и където и да се появи по улиците на Париж някоя от калугерките на „Светият кръст“, всички учтиво ѝ помагат. И най-суровите хора, които иначе се отнасят към всичко с презрение и подигравка, замлъкват пред калугерките от този манастир. С тях не се подиграват, не ги обиждат. Цял Париж обича сестрите от „Светият кръст“. Но и в цял свят няма по-милосърдни, по-готови за жертва същества от обитателите на тоя манастир.

Когато тежко болен се бори със смъртта, сестрите от „Светият кръст“ са при леглото му. Те се грижат за него, наместват го в леглото му с внимателните си ръце и го подготвят за смъртта, когато лекарите са губили всяка надежда и болният се нуждае от лекар за душата си. Никаква заразна болест не е в състояние да уплаши тези благодетелни жени и да ги възпре от изпълнението на дълга им. По време на епидемиите, които по различни времена са върлували в Париж, те са се проявявали като героини. Без да се замислят, са влизали в заразените от холера къщи и са се грижили за болните, докато дори и най-близките им роднини, ужасени, страхливо са побягвали. А когато през 1870 година по бойните полета на Франция са лежали в кърви под открито небе хиляди хора, разкъсани от куршуми или снаряди, пак бели фигури като ангели от небето са се движили между ранени и убити и прибирали всички, у които още имало живот и дъх. Не една сестра от „Светият кръст“, засегната от заблуден куршум, е умряла геройски, не за родината, а за оная висша духовна родина, която трябва да обедини всички народи в царството на любовта към ближния.

Но който иска да разбере истинската същност на обитателките на този манастир, нека запита бедните и страдащи парижани. Който е гладен, нека похлопа на вратата на „Светият кръст“ — там той е сигурен, че ще бъде нахранен! Който е уморен, нека отиде в манастира, там ще намери чисто легло, а когато го измъчват душевни

страдания и угризения на съвестта и се нуждае от духовна подкрепа, нека коленичи пред олтара в малката църква и утешен и подкрепен ще си отиде възроден.

Затова парижани обичат монахините от „Светият кръст“.

Зимата още веднъж се беше завърнала с пълна сила, тъкмо когато хората смятаха, че вече са се отървали от суровата гостенка. Буря засвири из парижките улици и настъпи силен студ. Една фигура, облечена в траурни дрехи, дръпна звънеца на манастира. Старата порта се отвори отвътре и сестра-вратарка попита гостенката какво желае.

— Искам да говоря със сестра Матилда, игуменката на манастира.

— Влезте — отдръпна се вратарката, — не стойте вън на бурята. Не вярвам, обаче, да можете сега, в този късен нощен час, да говорите с игуменката, тъй като тя или вече си е легнала, или пък е в своята килия и се занимава с манастирската кореспонденция, а тогава не бива да я смущаваме.

— Занесете й моля, тази карта — подаде й гостенката нещо.

Вратарката повдигна фенера, който държеше в ръката си, и освети лицето на нощната посетителка. Какво хубаво, пълно с достойнство бледо лице! Колко страдания и мъка бяха оставили по него своя отпечатък...

— Влезте за момент във вестибюла — предложи вратарката, като посочи едно добре отоплено помещение с колони.

Посетителката се облегна на една колона и горящите й очи разсеяно се зареяха из помещението.

— Това е, значи, крайт — пошепна тя с тих, възбуден глас. — Скоро зад мен ще се затворят вратите на тоя манастир и моят живот, който започна с толкова надежда, ще завърши в тишина, еднообразие и безнадеждност, докато дойде смъртта като избавителка. О, да дойдеше днес, да дойдеше в този миг — изхлипа жената в изблик на скръб, — бих я посрещнала с радост. Само едно желание имам, едно-единствено — да ме погребат до малкото гробче, където лежи моето мило дете, моята малка Виктория.

Вратарката се завърна. Тя загледа посетителката с известно учудване и страхопочитание.

— Игуменката ви моли да отидете при нея — съобщи тя. — Елате, аз ще ви водя.

Двете преминаха по широки, варосани каменни стълби, след това по един дълъг коридор, докато най-сетне вратарката спря в края, пред вратата на една килия:

— Влезте. Това е килията на игуменката.

В същия миг вратата се Отвори, две бели ръце се протегнаха, прегърнаха посетителката и я дръпнаха в дългата, скромно обзаведена стая. Тя се облегна на гърдите на една слаба, висока монахиня, чието изразително младо лице беше заобиколено със сиви коси.

— Ти ли си наистина? — отдръпна се за миг сестра Матилда, игуменката на манастира „Светият кръст“. — Дойде ли най-последно при мен? Знаех, че един ден ще дойдеш, не се съмнявах, че ще разбереш нищожеството на света и ще почувстваш нужда да разкриеш сърцето си пред мен. И тъй, добре дошла, скъпа приятелко от детските години, графиня Натали Естерхази, както те наричат миряните. За мен, обаче, ти си само Натали, другарката в игрите на моето детство, довереницата на младините ми. Често, о, твърде често, мислех за теб!

— Да! Натали! — отговори бледата, убита от скръб жена. — Аз съм все още твоята Натали, но не ме наричай вече графиня Естерхази, това име ми напомня за ужасната ми съдба.

— Значи не си била щастлива със съпруга си? — учуди се игуменката, като заведе приятелката си до една дървена скамейка и грижовно я настани да седне до себе си. — Спомням си времето след годежа ти. Едва ли имаше на света по-щастлива, по-изпълнена с надежди годеница от тебе...

— Щастливата годеница се превърна в една нещастна съпруга — оброни печално глава Натали. — Ах, Матилда, нямаш представа, какво преживях и колко страдам... Не исках да вярвам, като ми казваше, че земното щастие никога не е трайно и че гради върху пясък оня, който напълно се доверява на друг човек. Всичките ми надежди останаха излъгани. Мъжът ми изневери и ме напусна. Той живее с една недостойна жена. Синът ми, съблазнен от жаждата за приключения, избяга и е нейде в чужбина. А моята четиригодишна дъщеря, моята скъпа Виктория, Господ прибра при своите ангели. Ах, тя още приживе беше ангел...

Горещи сълзи бликнаха от очите на Натали, а игуменката, обхваната от дълбоко състрадание, стисна тихо и сърдечно ръцете ѝ.

— Клетя приятелко — прошепна тя. — Какво ти е минало през главата, колко страдания си понесла! Но обърни се към Бога, той ще ти изпрати утеха на сърцето, спомни си за страданията на нашия спасител, помисли за мъките, които е претърпяла майка му, като е гледала сина си на кръста!

— Сега съм сама на този свят — продължи Натали със задавен от сълзи глас. — Нямам нищо, за което да милее сърцето ми. Уморена съм от борбата и само едно желание изпълва гърдите ми. Търся място, където на спокойствие да дочакам времето, когато Бог ще ме повика.

— Вече си на това място — прегърна я игуменката. — Вратите на този манастир са отворени за тебе и ние сме готови да те наречем наша сестра. Графиня Естерхази, питам те, изпита ли се искрено сама, чувстваш ли силата, необходима, за да се отречеш веднъж завинаги от този свят и никога да не се върнеш вече в него, при неговите лъжливи радости?

— Да, чувствам тази сила — отвърна немощно нещастницата.

— Умряла ли е напълно в сърцето ти любовта към онзи недостоеен мъж? Не се ли страхуваш, че може някога отново да се съблазниш от желанието да го видиш и да му станеш жена и другарка?

— И от това не се боя! Обичах този човек, но той ми изтръгна сърцето от гърдите и го стъпка в краката си. Любовта ми се превърна в презрение.

— Това е единственото оръжие, което може да убие любовта — отрони игуменката с болка. След това сложи ръце върху главата на Натали.

— Добре дошла, сестро Натали — каза тържествено тя. — Тук при нас, при сестрите от „Светият кръст“, твоята душа ще оздравее, ще намериш утеха и ще облекчаваш и лекуваш страданията на другите, щом твоите собствени са неизлечими.

— Неизлечими! — прошепна Натали.

— Искаш ли веднага да останеш тук, още тази нощ?

— Да, оставам при вас. Дай ми монашеско облекло и ми отреди килия. Скъсвам със света...

Игуменката натисна копчето на звънеца. Вратарката влезе.

— Посочете на новата сестра от „Светият кръст“ една килия. Послушницата, сестра Натали, нека дойде за утринната в параклиса.

Натали се наведе и целуна ръка на игуменката. След това вратарката я заведе в една от ония скромни килии, в които няма нищо друго, освен кораво легло, стол, прибори за миене, разпятие и столче за молитва. Това беше достатъчно за отказалата се от живота нещастна графиня Естерхази, жената на черния майор.

В двора на затвора „Сен Лазар“, в който затварят проститутките, царуваше голямо оживление. Високите стени, които го ограждаха, видяха още веднъж сцената, която често са виждали и пак ще виждат, но която си остава една тъжна и еднакво унижителна за човека сцена. Около двадесет жени в сиви дрехи стояха на двора наредени в дълга редица. Всяка от тях с късо отрязани коси и с неприятен, запуснат вид, държеше в ръце по едно вързопче. И всяка поглеждаше мрачно към една голяма черна кола, която стоеше приготвена в средата на двора. Прозорците ѝ имаха решетки. До колата стояха четирима войници със затъкнати ножове, а зад жените вървяха няколко въоръжени слуги.

Желязната врата на затворническия двор беше заключена, така че без разрешение на ключаря никой не можеше нито да влезе, нито да излезе. На десетина крачки от жените стоеше директорът на затвора „Сен Лазар“, зает в оживен разговор с двама елегантни господа в цивилно облекло.

Това бяха граф Естерхази и полковник Анри.

— Ние ви предадохме присъдата, господине — обърна се Анри към директора на затвора, — съгласно която Фернанда Турвил в едно тайно съдебно заседание е осъдена на двадесетгодишно заточение на Дяволския остров. Нещастницата е една убийца, която с помощта на майка си удуши тайния полицейски агент Лемерсие в една стая на тяхното съмнително заведение на улица „Росини“.

— Знам случая — отговори директорът, — и знам, че съдебната процедура за дадения случай е извършена с необикновена тайнственост и при пълното изключване на всякакви външни лица. Трябва да призная, господа, че това много ме учуди.

— Няма нищо чудно, господине — отговори Естерхази. — Фернанда Турвил е убила един таен агент на политическата полиция. Той работеше в тайно информационно бюро на Генералния щаб. И тъй като трябваше да се предположи, че убитият Лемерсие е поверил на своята любовница, тази именно Фернанда, някои тайни, засягащи отбраната, които той беше научил от Генералния щаб, съществуваше

опасността по време на процеса да се говори за неща, които в интерес на Франция не биваше да станат публично достояние. Затова предпочетоха да съдят Фернанда на тайно заседание. Всъщност тя трябваше да бъде осъдена на смърт, но моят благороден приятел и другар полковник Анри, който беше обвинител от Генералния щаб против Фернанда Турвил, се застъпи пред съдиите за нея, като ги моли да вземат под внимание младостта на нещастното момиче и обстоятелството, че тя е била подведена от майка си, която загина в пожара на благотворителния базар.

Анри поглади самодоволно мустаците си.

— Вярно е — кимна той. — Аз съжалявам нещастното момиче, то е още толкова младо и може би ще се поправи там, на Дяволския остров. Пък двадесет години не са кой знае колко много...

— Вие сте благороден човек, полковник Анри — отговори белокосият директор на „Сен Лазар“, — и не сте дали, според мене, съчувствието си на недостойна за него. Откакто управлявам този затвор, не съм имал затворничка, която да се държи по-спокойно, по-разумно и по-достойно от Фернанда Турвил. Тъжна, но кротка, тя си седи в килията и не проговаря с никого, дори с пазачката, която ѝ носи храна.

В този миг желязната врата на двора се отвори и ключарят пропусна една висока женска фигура, облечена в дълго монашеско расо. Лицето ѝ беше наполовина прикрито от черна забрадка.

— Монахиня — учуди се Естерхази, — какво търси тя тук в този затвор за проститутки?

— Тя е сестра от „Светият кръст“ — отговори директорът. — Монахините от този манастир имат право по всяко време да влизат в нашия затвор и да донасят на падналите жени, затворени между тези стени, небесна утеха. Много закоравели сърца са омеквали, вследствие нежните увещания на сестрите от „Светият кръст“. В много души се е стопявал ледът, когато някоя от тези монахини ги е озарявала с лъча на вярата. Много упорити грешници са били поправени по тоя начин. Но изглежда, че тази сестра има някакво особено желание. Тя е може би изпратена от игуменката със специална поръчка. Нали виждате, господа, че тя иде право към нас?

Монахинята с дългото бяло облекло, приближаваше бавно, но изведнъж, като видя двамата мъже, които разговаряха с директора на

затвора, се спря като закована и с бързо движение покри още повече лицето си със забрадката. След това направи знак с ръка.

Директорът забърза насреща ѝ, поздрави я почитателно и попита:

— Имате ли нещо особено да ми кажете, сестро? Ще бъда много щастлив, ако мога да служа вам и на вашия манастир?

Монахинята извади едно писмо и го подаде на директора. Но докато той отвори и прочете писмото, погледите ѝ бяха отправени към Естерхази, а тъмните ѝ очи изпускаха искри.

— Молбата ви ще бъде веднага изпълнена, благочестива сестро — каза тихо директорът на затвора. — Игуменката на вашия манастир ми пише, че желаете да посетите в килията осъдената на двадесетгодишно заточение на Дяволския остров Фернанда Турвил. Един от моите хора ще ви заведе веднага при нея. Утешете я с божията милост. Мисля, че тя ще има нужда от тази утеха пред дългото пътешествие и ужасното пребиваване на оня остров, когото наричат гроб на живите.

— Каквото мога, ще го сторя — отговори монахинята. — Ще си направя и труда, ако е възможно, да добия признания от нея, тъй като според нашите сведения Фернанда Турвил не е признала пред съда, че има вина.

— Твърде рядко се случва да признаят вината си — съгласи се директорът. — Ако беше признала, че е убила Лемерсие, навярно би била осъдена на гилотиниране, така поне си спасява главата.

Той направи знак на един от своите хора и монахинята влезе с него в големия мрачен затвор.

Директорът се върна при Естерхази и Анри.

— Още днес ли ще бъде изведена оттук Фернанда Турвил — попита Анри.

— Щом присъдата ѝ е вече произнесена — отговори директорът, — тя не може да остане повече в „Сен Лазар“. Черната кола, която виждате там, след четвърт час ще вземе всички определени за депортиране жени и ще ги закара в депортационното бюро, което се грижи по-нататък за тяхното изпращане и превозване.

— И другите ли жени — запита Естерхази — ще бъдат изпратени в Каена или на Дяволския остров?

— Не, другите ще отидат в Нова Каледония. Фернанда Турвил е единствената, определена за Дяволския остров. Знаете, господа, че

само в крайно редки случаи се изпращат там жени, тъй като климатът в Каена и околностите ѝ е убийствен.

— Наистина ли? — любопитства Анри. — Действително ли сте на мнение, господин директоре, че Фернанда Турвил не ще може да преживее своето двадесетгодишно заточение на Дяволския остров? Директорът кимна с глава:

— Най-късно след три години трупът на нещастната ще бъде хвърлен в морето и акулите ще унищожат останките ѝ.

— Клетото момиче — изрече Анри с тон, от който не можеше да се разбере дали изразява състрадание или злорадство. — Значи тя, въпреки моята молба, все пак е осъдена на смърт — продължи той, — само че смъртта на Дяволския остров ще бъде по-бавна и помъчителна, отколкото на ножа на гилотината...

Той хвана ръката на директора и помоли:

— Бих искал да говоря още веднъж с Фернанда Турвил. Мога ли да я посетя в килията ѝ преди да я вземе страшната черна кола и да я отдели от живите хора? Бих искал да утеша нещастницата, да ѝ кажа, че тук, в Париж ще направя всичко възможно пред съответните власти, за да ѝ намалят наказанието и при добро поведение да я помилват след няколко години.

— Да, идете и утешете нещастната Фернанда — одобри директорът. — Макар и да е противно на наредбите някой да посещава в килиите им затворниците през времето между прочитане на присъдата и депортирането им, в дадения случай няма да сгреша, ако направя едно изключение.

— Благодаря ви, господине — леко се поклони полковник Анри. — О, вие не можете да си представите колко щастлива ще се чувства Фернанда, ако ме види още веднъж преди своето заминаване.

Анри и Естерхази размениха бързи погледи. Може би почитаният директор на затвора „Сен Лазар“ щеше да бъде сериозно озадачен, ако беше забелязал сатанинското лукавство, което проблясна в очите им.

Директорът помоли двамата офицери да го извинят за минута, приближи се до осъдените на заточение в Нова Каледония и с няколко назидателни думи им напомни да използват годините на заточение за поправяне и издигане на душите си. Всяка една от тях е свободна след изтичането на наказанието да се върне в Париж и да започне порядъчен живот.

Ала почитеният човек проповядваше пред глухи./ Проститутките от „Сен Лазар“ го изгледаха с неприязън. Човек може да се обзаложи, че всяка една от тях, ако наистина има щастието да преживее годините на заточението и се върне в Париж, би започнала отново същия позорен и престъпен живот, който я беше завел в Нова Каледония.

Естерхази дръпна настрана приятеля си Анри.

— Защо искате непременно да видите още веднъж Фернанда Турвил? — попита той. — Оставете момиче^ то на съдбата й.

Анри тропна сърдито с крак.

— Не мога и сам да си обясня — процеди глухо той — какво ме тегли толкова към нея. Наистина, струва ми се, че още обичам тази Фернанда.

В това време сестра Натали беше влязла в килията на нещастната Фернанда. Тя завари осъдената на двадесетгодишно заточение спокойно изправена сред килията си и със скръстени на гърдите ръце, с втренчен поглед, потънала в размишления.

Натали направи знак на ключаря да затвори вратата и тръгна тихо към затворничката. Тя не се дръпна назад, не трепна дори, когато видя пред себе си необикновената фигура в бяло монашеско облекло, но и не поздрави сестрата от „Светият кръст“.

— Нещастно, заблудено момиче! — започна Натали. — Аз ида да ти донеса утеха и вяра, да ти дам божии напътствия за пътуването, което ти предстои. Съветвам те, направи чистосърдечно признание, облекчи душата си, свали от нея бремето на греха, преди да се оттеглиш от света на живите. Фернанда Турвил, аз не съм съдия, няма да те предам, довери ми се, за да мога да измоля от Бога и от света Богородица прошка за тебе, прошка за ужасното злодеяние, което си поела върху душата си.

Фернанда продължаваше да мълчи.

— Значи не искаш да признаеш — въздъхна печално Натали. — О, ти, клето, заблудено същество, какво очакваш още от живота? Не знаеш ли, че там, на Дяволския остров, те чака сигурна смърт, че ти никога вече няма да вкусиш радостите на живота. Защо отблъскваш

единственото нещо, което може да направи съдбата ти поносима. Примирението с Бога и с човечеството, спрямо което си прегрешила, са единствените утехи.

— Но ако не съм прегрешила нито спрямо Бога, нито спрямо хората, ако не съм направила никому зло, ако съм невинна, ако не съм престъпница, ами съм жертва на престъпление, какво тогава, благочестива сестро?

Натали се стъписа. Нещастницата изговори тези думи с такава вътрешна сила, с такава отчаяна убедителност, че на Натали се стори, че чува гласа на истинската невинност.

— Невинна ли си? — възкликна тихо тя. — Фернанда Турвил, заклевам те, не ме лъжи в този момент, виж, аз съм дошла при теб като пратеница на Бога. Искаш ли да излъжеш своя Бог?

Тогава Фернанда вдигна ръка за клетва.

— Както е истина, че един ден ще се явя пред лицето на Бога — промълви тя, — така е истина и че съм невинна. Не аз извърших убийството — продължи тя с развълнуван глас, — а оня подлец, който е причина за моето нещастие. Полковник Анри е убиецът. Защото не искам да се съглася с волята му, защото отказах отново да стана негова любовница, защото знаех тайните му, затова той реши да се отвърне от мене. Той и интимният му приятел, мизерният граф Естерхази се погрижиха да бъда съдена на тайно заседание. Щом отворих уста, за да обвиня истинския виновник Анри, председателят ми запуши устата с думите, че тези съобщения нямали нищо общо с моя процес. Трябвало съм само да призная или пък да докажа невинността си. О, мой Боже, ти знаеш, че съм невинна, но как да докажа своята невинност на тези изверги! Лемерсие е убит в нашата къща. Можех ли да отрека, че по онова време съм се намирала там? Не говореше ли против мене и обстоятелството, че съм дъщеря на една жена, която държи съмнително заведение? На такива хора никой не вярва, дори и когато наистина са невинни! Анри излезе като обвинител против мен и стоварваше камък след камък върху нещастната ми глава... Аз съм била любовница на Лемерсие — заяви той пред съда. Той често ме бил виждал в обятията на този човек, но Лемерсие искал да ме напусне и въобще да съобщи на полицията, какво ставало в къщата на майка ми, и затова ние двете с майка ми... О, Боже, ние, две слаби жени сме били направили това... Затова сме го били убили и сме скрили трупа му в моя гардероб. Двадесет години заточение на Дяволския остров! Надявах се, че ще ме осъдят на смърт, щях да се зарадвам, ако бяха ми казали, че ме пращат на гилотината, за да сложи край на нещастията

ми, както на мнозина уморени хора е донесла очакващото спокойствие! На това бяха склонни и съдиите, но пред тях се изправи Анри и с престорено състрадание помоли да ми подарят живота и да ме изпратят на двадесетгодишно заточение на Дяволския остров. Двадесет години! Няма да ги преживея, но и ако действително се случи такова чудо, ще съм вече бабичка с бръчки по лицето. Това тяло, в което днес блика млада сила, ще бъде прегърбено и ще трябва да се подпира на тояга. Това наричат милост тези лицемери, това наричат справедливост!

Фернанда избухна в конвулсивен плач. Но Натали прегърна момичето и сложи хубавата му глава с тъмните копринени къдри на гърдите си.

— Клето, нещастно дете! — промърмори тя. — Значи и ти си жертва на един мъж! Аз познавам този човек и знам какво значи да си добър приятел на граф Естерхази.

— Не плача само за себе си. — изхлипа Фернанда, като се изправи. — Не плача само за своята съдба. Аз жая и за всички бъдещи жертви на тези мъже. Ако можех да остана в Париж, тогава бих се погрижила да разоблича тая банда от подлеци и лъжци, които се наричат висши офицери на Франция, и да освободя отечеството от тия вълци, които са разкъсали вече твърде много човешки сърца. Нали и нещастният Драйфус е тяхна жертва. Сега притежавам доказателства, с които бих учудила света, бих му доказала, че не Драйфус е предателят, който заслужава да гине на Дяволския остров, а някой друг; и не само той, ами и всичките приятели, другари и съучастници!

С разтреперана ръка Фернанда привлече до себе си сестрата от „Светият кръст“.

— Знаеш ли, дете мое, кой е предал Франция, знаеш ли кой е откраднал от Генералния щаб документите и ги е предал на нашите неприятели?

— Естерхази! Естерхази, черния майор! Ангелското лице на благочестивата сестра с бялото монашеско облекло се изкриви и стана бяло като платно. Тя щеше да припадне, ако Фернанда, в чиято килия тя беше влязла като утешителка, не я беше прегърнала и подкрепила.

Но слабостта на Натали трая само половин минута. Тя се изправи и горящите ѝ очи се вгледаха втръчено в лицето на момичето.

— Би ли могла да докажеш това, което твърдиш? — попита сестрата с твърд метален глас.

— Мога да го докажа, не се съмнявай в това, благочестива сестро. Тук, в затвора, по време на дългото ми усамотение си изясних много работи от предишния ми живот. Известни думи на Анри, известни писма, които един ден изпаднаха от джоба му и които аз прочетох, и още една тайна, която искам да скрия от вас. Да, Естерхази предаде Франция! Мога да спася Франция, ако не отивам на заточение, на смърт.

— Момиче — решително изрече сестра Натали, — Фернанда Турвил, ние трябва да те спасим.

— Да ме спасите?

— Да, трябва да предотвратим отиването ти на Дяволския остров. Друга ще отиде вместо тебе.

— Няма ли да забележат измамата? — Фернанда се разтрепера от възмущение. — Пък и къде по света ще се намери жена, достатъчно себепожертвувателна, за да отиде не заради мен, а заради Франция, заради доброто на отечеството. Да отиде на такова ужасно заточение, да се откаже от живота си...

— Тя е пред теб — продума Натали глухо.

— Как, сестро, вие, вие самата? О, не, не! Не мога да приема такова нещо. Това значи да изпратят един ангел небесен да страда вместо мен.

— Ти сама го каза, Фернанда — прекъсна я монахинята. — Не за теб ще направя тази жертва, а за Франция, за благото на отечеството. Но не само това — прибави тя със съвършено променен твърд глас. — Не искам да се правя на по-добра, отколкото съм. Отмъщението ме кара да го направя, отмъщението на една майка, чието дете са убили.

Тя свали забрадката от главата си.

— Погледни ме, Фернанда Турвил — продължи тя вече с тих проникателен глас. — Пред тебе стои жената на оногова, когото ти нарече предател на Франция.

— Милостиви Боже, графиня Натали Естерхази!

— Да, аз съм, аз съм нещастната жена на черния майор. Той ме напусна, унизи ме пред своята любовница, остави децата ми да гладуват, но всичко това му прощавам. Обаче аз имам основание да предполагам нещо повече. Аз чувствам със сигурност, че този

безсъвестен баща е причина за смъртта на детето си. Той е накарал някой от своите оръдия да го заведат при едно болно от дифтерит дете, за да го премахне. И не само да го премахне, а за да съкруши напълно мене, своята жена. Струваше му се, че съм още твърде много щастлива щом притежавам такова съкровище като любимото си дете. Той пожела да ме лиши от всякаква любов. Да остана сама, съвсем сама. Но сега небето ми даде едно оръжие, нещо просветна пред очите ми и аз познах пътя, по който трябва да вървя. Той е мой съпруг, но е предал Франция. Предателят трябва да получи заслуженото наказание! А сега бързо, дайте ми вашата рокля и вземете моето монашеско облекло. Никой няма да забележи смяната. Ще закриете лицето със забрадката, когато напускате затвора, а аз ще закрия лицето си с кърпичка, така че никой да не може да го познае.

Двете жени се готвеха да сменят дрехите си, когато се чу дрънкане на ключове пред вратата.

— Някой иде — пошепна графинята. — Ще трябва да отложим изпълнението на плана за след няколко минути.

Тя закри лицето си със забрадката и когато Анри влезе в килията, тя мълчаливо излезе и зачака в коридора. Вратата едва се беше затворила и Анри се приближи до Фернанда.

— Фернанда — каза той, — виждаш ли докъде стигна със своя инат и упоритост! Предстоят ти двадесет години заточение на Дяволския остров, но съдбата ти е още в твоите собствени ръце. Закълни ми се, че ще станеш моя любовница и ще бъдеш такава, докато аз желая това, и ще ти дам възможност да избягаш по време на пътуването.

Една мисъл мина като светкавица през ума ѝ. Дали да не използва този случай за самопожертвувателната си благотетелка графиня Натали? Тя наведе очи.

— Анри — прошепна тя тихо. — Виждам, че излязохте победител. Добре, съгласна съм с вашите условия. Но как ще направите така, че да мога да избягам по време на пътуването?

— Най-сетне — възтържествува Анри. — Най-сетне прекланяш глава, макар и чак в дванадесетия час. Ако беше се поколебала още малко, не би могло вече да те спаси дори моето голямо влияние, тъй като този, който стъпи веднъж на Дяволския остров, е загубен. А сега слушай, защото имаме само няколко минути за разговор. Ще се качиш

спокойно в Хавър на парахода, който ще пренася престъпниците. Ще бъде вечер, когато ще те качат на борда. Но когато се качваш по възжената стълба, скочи в морето. Там съвсем наблизо ще се намира лодка, която ще те спаси и доведе в Париж. Аз ще те посрещна с отворени обятия, Фернанда. Всичко ще ти простя, ако искрено, вярно ме дариш с любовта си.

— Да, добре — кимна послушно Фернанда. Надви отвращението си и сложи ръката си в протегнатата десница на подлеца. Тържествуващ той я притегли към себе си.

— Значи, пак те спечелих най-последно, моя Фернанда — прошепна той. — Колко щастливи ще бъдем! Колко хубаво гнездо ще ти уредя в Париж! Ще те заобиколя с богатство и удобства. Искам да се чувстваш щастлива при мен.

Той я целуна, а тя трепереща, с лице, вкаменено като на статуя, понасяше неговите целувки. Знаеше, че с това откупва собствената си свобода и спасението на Натали.

Ключарят потропа на вратата.

— Време е — извика той, — трябва да прекратите разговора.

Анри целуна горещо ръката на момичето, което беше завел до самия край на пропастта, и напусна килията.

Когато вратата се отвори и ключарят влезе, сестрата от „Светият кръст“ се опита също да се промъкне в килията.

— Хайде, пригответе се — нареди сурово ключарят, — колата чака. Тя ще ви закара в депортационното бюро, което ще ви експедира там, където е мястото на жени като вас.

— Дайте ми само няколко минути, за да завърша досегашния си живот с една молитва — помоли се Фернанда.

Суровият пазач се поколеба дали да даде такова позволение.

— Аз желая и настоявам да се удовлетвори молбата на затворницата — намеси се решително Натали. — Никой няма право да застава между Бога и една разкаяна грешница.

Ключарят се оттегли. Двете жени останаха сами. Фернанда съобщи на Натали съдържанието на разговора си с Анри и настоя тя да се спаси по указания от Анри начин. След това си смениха дрехите. Фернанда стана неузнаваема в бялото монашеско облекло и черната забрадка. Никой не би се усъмнил, че това не е изпратената от игуменката сестра. Но и Натали, чиито коси и черти на лицето имаха

известна прилика с Фернандините, нямаше основание да се опасява, че ще бъде лесно позната. Тя разгърна кърпичката си и я сложи пред лицето си. А когато дойде ключарят, за да я заведе до колата, тя започна силно да плаче.

Монахинята вървеше до нея. Тя беше дръпнала забрадката си надолу, беше склонила ръце за молитва, изглежда се молеше за душевното спасение на грешницата.

Двете жени слязоха в двора и се запътиха към колата, в която вече бяха насядали останалите, които потегляха за Нова Каледония.

На известно разстояние от колата стояха директорът на затвора, Естерхази и Анри.

— Фернанда Турвил — подвижна директорът, — качвайте се.

Монахинята придружи нещастницата до колата. Тя я закриваше, докато се качи по стълбичката.

Мнимата убийца се скри в черната кола. Вратата се затвори след нея. Монахинята бавно мина край тримата мъже и се запъти към изхода. Вратарят почтително ѝ отвори вратата и благочестивата сестра от „Светият кръст“ излезе на улицата. Фернанда беше свободна.

30.

На първо време клоунът Латур отиде в Париж, придружен от Роберт, който бе принуден по такъв странен и трагичен начин да напусне цирковата си кариера. Беше наел една неприветлива квартира в мрачна къща в предградието, тъй като парите, които беше спестил през време на цирковата си дейност, бяха твърде малко. Когато пристигна в Париж; имаше само неколкостотин франка, но какво можеше да направи с тези пари при скъпотията, която винаги царува в столицата! Действително, Латур би могъл лесно да постъпи пак като клоун в друг цирк, но това не би направил даже ако му предложеха няколко хиляди франка месечно. Тази професия отдавна вече му беше опротивяла, но откакто му се случи тази ужасна среща с баща му, мисълта да се яви отново пред публика в пъстрото клоунско облекло и да я забавлява с плоски шеги, силно го отвращаваше. Към това се прибавяше още едно обстоятелство, което му пречеше да се заложи за някоя работа. Полицията го търсеше.

Макар че властите щяха да бъдат доволни, ако ножът на Латур беше пробол сърцето на стария Опасен престъпник, все пак Латур беше извършил покушение над един живот и затова трябваше да бъде привлечен под отговорност. Тъй че Версайската полиция беше принудена да изпрати окръжно до полицейските власти в цяла Франция, с което се искаше неговото арестуване.

В това окръжно се даваше точно описание на външността на Латур и се споменаваше изрично, че той навярно пътува с едно малко момче отвлечено от цирковата трупа.

На Латур не му оставаше нищо друго, освен да се крие в Париж, тъй като е стара истина, че най-усилено търсените от полицията престъпници могат спокойно да живеят в столицата дори в една и съща къща с някой полицейски инспектор.

Последното условие не беше изпълнено от Латур и Роберт, но те си намериха малка стаичка в мансардния етаж на мръсна къща на улица „Мадона“. Живееха в съседство с жената, известна в престъпния свят под името Нощната птица, която напоследък се беше освободила

от онова бreme, което през последните години я спъваше и не ѝ даваше възможност да живее според своите желания и разбирания. Децата на Нощната птица бяха умрели.

Латур и Роберт не знаеха още в какво опасно съседство се намираха, не се интересуваха от другите квартиранти и бяха доволни, че и те не се занимаваха с тях.

Роберт току-що се беше завърнал вкъщи. Той носеше в малка кошничка необходимите продукти, от които Латур щеше да сготви скромното им ядене. На малък спиртник си варяха супа или си пържеха месо. И днес тиганът стоеше над синкавия пламък. Миризма от горещата свинска мас изпълваше малката стая, в която нямаше нищо друго, освен леглата, маса и разнебитени столове.

— Е, донесе ли пържолите, моето момче? — попита бившият клоун. — Ах, да, ето ги, чудесни са, много са хубави, макар и да са отрязани от благородно животно, което доскоро е карало някой екипаж или пък товарна кола. Ние не се гнусим. И други хора в Париж ядат конско месо, само че не знаят това, а пък ние знаем. Тъй, дай да ги сложим в тигана, пък да нарежем и малко картопки. Ще стане ядене, моето момче, за което и царят ще ни завиди!

След четвърт час Латур и Роберт седяха един срещу друг пред грубата дървена маса и ядяха с добър апетит. След като се нахраниха, Латур сложи ножа и вилцата настрана, запали една цигара и рече:

— Тъй, моето момче, сега да си поприказваме малко за нашето бъдеще, защото навярно и ти разбираш, че тази работа не може да продължава така. Парите, с които разполагаме, са триста франка — при тези думи Латур беше повишил глас и приказваше доста високо и възбудено, което не би направил, ако познаваше съседите си. — Да, моето момче, триста франка, при това имаме и моя златен часовник с ланеца и този брилянтен пръстен, който една смахната херцогиня, трогната от моите шеги, ми сложи един ден на пръста. Можем да прибавим и иглата за вратовръзка, която ми е подарък от директора Мелини, и която може да струва петдесет франка. Това е цялото ни имущество. Сега въпросът е, трябва ли да чакаме, докато изядем и последната стотинка? Смятам, че не трябва, защото, ако останем в Париж без работа, без средства и без никаква възможност да печелим пари, ще бъда принуден да се предам на полицията, която и без това ме търси под дърво и камък. А ще бъде тежко да те оставя на произвола

на съдбата. Ти виждаш, моето момче, че съдбата не ни обсипва са рози и затова те питам сериозно, не е ли по-добре да се върнеш при майка си. Да паднеш на колене пред нея и да я помолиш да ти прости, затова че увлечен от буйната си авантюристка кръв си я напуснал и си прекарал няколко месеца палав живот?

Роберт се сви, очите му се напълниха със сълзи. Хвърли се в краката на Латур:

— Чичо Латур, добри, мили чичо Латур, не ме гони, не ме отблъсквай, аз нямам вече майка, нямам дом, нямам близки и ако ти ме напуснеш, ще остана съвсем сам и лошите хора ще ме убият.

— Как да нямаш вече майка? — попита учуден Латур, като прегърна нежно момчето и го сложи на коленете си. — Достатъчно е да отидеш на улица „Монроа“ и ще намериш майка си!

— Чичо Латур — изплака момчето, — без твое знание ходих в къщата, където живееше майка ми и чичо Християнино не посмях да се кача горе, а се промъкнах само до квартирата на портиерката. И тя... — Роберт се разхълца по-силно. — Тя ми съобщи, че майка ми, от скръб по мене станала монахиня. Разказа още, че Бог, за да ме накаже, е прибрал моята сестричка, моята мила Виктория... о, Виктория вече е мъртва, мъртва!

Роберт беше неутешим, но с нежни, благи думи Латур успя най-сетне да го успокои.

— Знаеш ли, моето момче — погали го по главата той, — портиерката е страшно глупава жена. Господ няма да допусне да умре един човек, само за да накаже с него друг. Господ е справедлив, а това би било най-голямата несправедливост. Майка ти също не е отишла в манастира, защото ти си я напуснал. Сигурно тя си е имала друга някоя, по-голяма скръб, която я е накарала да го направи. А сега се облечи, Роберт, да отидем заедно на гроба на сестричката ти. Там ще коленичим и ще се помолим и тогава твоето сестриче като ангел ще слезе невидимо от небето, ще застане до теб, ще сложи ръката си на рамото ти и ще ти прошепне:

— Братко, аз измолих за теб прошка от небето. Момчето разпери ръце и прегърна Латур.

— Колко добър, колко мил човек си ти! — извика то. — Колко съм щастлив, че мога да остана при теб!

— Да, ще останеш при мен и вече няма да се разделяме. И аз съм самотен, а ти си единственото живо същество, което ме обича. Ела сега, ще минем по безлюдни улици, за да не ме надуши, полицията.

Те се приготвиха и вече бяха на вратата, когато Латур се сети нещо:

— Чакай малко, не е добре да нося всичките си пари в джоба. В Париж има доста джебчии. По-добре да ги оставя тук, като ги скрия на сигурно място. Но къде е сигурно? Леглото не е. Там крадците най-напред претърсват. Печката! Но и това скривалище е известно на крадците. Чекмеджетата на скрина нямат ключалки. Масата също не е сигурно скривалище за ценни неща. Стой, сетих се — продължи той шепнешком. — Ето лампата, газта в порцелановия резервоар вчера изгоря. Там ще скрия тристата франка, часовника, пръстена и иглата и след това ще сложа лампата на масата. Кой ще се сети, че в нея е скрито цялото ни съкровище?

Латур отвори порцелановия резервоар на лампата, сложи вътре цялото си богатство и след като постави отново шишето и абажура, заключи вратата и излезе с Роберт.

След около четвърт час вратата на съседната квартира се отвори. Небрежно облечена жена подаде чорлавата си глава. Това беше Нощната птица. Тя се озърна, послуша бе и като не чу никакви стъпки по стълбата, изкачи се в коридора и с тихи стъпки приближи вратата на Латуровата квартира. Натисна бравата, но вратата беше заключена. Тогава извади една връзка с шперцове от джоба на нечистата си пола и опита един след друг няколко от тях. Най-сетне един стана. Вратата се отвори. Тя влезе в стаята на двамата приятели. Хвърли бегъл поглед върху обстановката, след това се спусна като хиена, която е надушила плячка върху леглото и сграбчи възглавницата. Разочарование се изписа по лицето ѝ. Изтича до печката, отвори желязната вратичка и забърка в пепелта.

— Нищо — промърмори тя, — и тук нищо, а парите трябва все пак да са тук, аз чух ясно, как той каза на момчето, че в Париж има твърде много джебчии. Значи, ще трябва да търся на друго място. В скрина сигурно не са, в чекмеджето на масата — също. Не вярвам да са направили дупка в пода, както ние правим, когато крием крадени неща. Дявол да го вземе, с празни ръце ли ще си отида?

Не, няма да си тръгна съвсем с празни ръце. Тук има половин хляб и пържено месо. Ще седна поне да се нахраня. И в лампата сигурно има малко газ, ще го изпразня в моята, тъй поне няма да седя довечера на тъмно.

Тя извади глобуса и шишето. Изведнъж нададе силен вик!

— Намерих го — тържествуваше крадлата. — Ето тук е това, което толкова дълго търсих. Виж ги ти, какви хитреци били. Това е едно скривалище, за което не би се сетил и опитен крадец... Един брилянтен пръстен... часовник с ланец.... игла за вратовръзка и... едно, две, три... триста франка. Ех, че хубава плячка! Не оставам вече в тази дупка. Нека полицията погребее моите гладници. Труповите им още лежат на сламеника и осмърдяват стаята. Да бързам да си събера багажа и да се махам от този квартал. Да си опитам късмета някъде другаде в Париж.

С треперещи ръце тя нагласи лампата и побърза да се измъкне. Но на вратата спря като закована. Побледня, разтрепера се и пресипнал вик на изненада се изтръгна от гърдите ѝ.

Пред нея стоеше Леопард, любовникът ѝ, бащата на децата ѝ, който от няколко месеца не се беше погрижил за нея.

— Къде се дяваш, Нощна птицо? — скара ѝ се престъпникът. — Дойдох при тебе, защото трябва да се скрия от полицията. Уф, в каква воня живееш...

— Децата са мъртви — обясни жената, — Умряха от глад, има вече няколко дни от тогава.

— Мъртви ли? — запита той, без да прояви някакво бащинско чувство. Хвърли равнодушен поглед върху малките трупчета, които бяха започнали вече да се разлагат. — Те бяха мили деца, твърде добри за този свят, горе на небето ще им е по-добре... Но какво носиш в престилката си?

Нощната птица уплашено се дръпна назад.

— В престилката ли? — промърмори тя. — Нищо... изпросих малко въглища от една съседка, ще ги туря в печката, за да не е толкова студено.

Тя бързо се обърна, отиде при малката желязна печка и скри под няколко клечки дърва и бучки въглища, които още се намираха в печката, току-що откраднатата плячка.

Леопард се обърна равнодушно и запали цигара.

— Я слушай, Нощна птицо! — каза той, — Бихме могли пак да тръгнем заедно. Сега, когато се отърва от децата, ще можеш да печелиш.

Да тръгнат пак заедно! Очите на младата жена светнаха. Със страстно желание погледна тя хубавия престъпник. Това беше най-силното, най-съкровено й желание, отново да се събере с него, но тя и насън не се осмеляваше да се надява, че може да се сбъдне. Сега сам й го предлагаше. Хвърли се на врата му, обсипа го с целувки, които той прие с вид на човек, свикнал да бъде обожаван от жените.

Най-напред я поглади нежно по невчесаната глава.

— Весел живот ще си наредим ние, Нощна птицо! — опита се да бъде мил той. — Но най-напред ще трябва да си намерим друга квартира, защото тук ще дойде полицията да ме потърси. Имаш ли пари?

Нощната птица се поколеба за момент дали да каже на любовника си за откраднатото съкровище. Но тя вече достатъчно добре познаваше Леопард. Той винаги й вземаше спечелените или откраднати пари и я биеше, ако тя решише да протестира. Затова вдигна полата си, бръкна в десния си чорап и извади оттам два златни наполеона.

Те й бяха останали от парите на Габриела Пей, след като беше разплатила тук-там дълговете си.

Леопард взе единия от тях.

— Аз съм съвсем оголял — призна той. — Председателя носеше у себе си нашите пари, когато стана нещастieto във Версай... Ти сигурно си чула, че Председателя е хванат?

— Да, четох го във вестника. Какво, ще го изоставите ли?

— Нищо подобно! Ще го измъкнем от ръцете на полицията, но трябва да изчакаме удобен момент, когато го прехвърлят от Версай в Париж. Впрочем за тази работа разчитам и на теб, Нощна птицо!

— Знаеш, че правя всичко, каквото ми заповядаш — изгледа го влюбено жената и се притисна до него.

— Добре, тогава донеси ми най-напред едно порядъчно парче месо и ми го опържи — поиска Леопард, — може да ми донесеш и едно шише вино. От два дни не съм ял както трябва, не смеех дори в Салпетриерата да отида, защото тия полицейски кучета ме търсят навсякъде.

— Сега ще ти приготвя хубаво ядене — разбърза се Нощната птица, — почакай само няколко минути, ще донеса всичко. И цигари, каквито обичаш, и любимото ти вино... О, ще направя всичко за теб, само не ме напускай!

Леопард целуна любовницата си и тя щастлива изтича навън.

В това време Леопард замислено крачеше из стаята. От време на време хвърляше поглед върху малките трупове, без много да се трогва от тях. Този престъпник нямаше сърце.

— И аз мога да свърша малко работа — каза на себе си. — Ще наклада хубаво печката, че като се върне Нощната птица, да намери стаята затоплена.

Той грабна шепа слама от скъсания сламеник на умрелите деца, взе парче мръсна хартия, която намери сред стаята, и ги натъпка в печката, като си свирукаше оперетна мелодийка.

— Дърва и въглища има — реши той, — значи, само да я запаля.

Драсна кибритена клечка, допря я до сламата и огънят весело пламна. Доволен от своята работа, Леопард се изправи.

— Все пак най-добре ще е, ако взема тази жена при себе си — промърмори той, — сръчна шпионка е, и сега, когато ме гонят, може да ми бъде много полезна.

Най-сетне по стълбите се чува стъпките на Нощната птица. Тя влезе тържествуваща, сложи на масата хубаво парче телешко месо, шише вино, хляб и цигари.

— Ето — каза тя, — сега можем да прекараме заедно един щастлив час, а след като се нахраниш, ще се измъкнем и ще си намери друга квартира.

— А труповете? — попита Леопард. Но Нощната птица не му отговори.

С широко разтворени очи и вдигнати над главата ръце тя гледаше ужасена огъня в печката.

— Кой направи това? — можа най-сетне да запита.

— Кой го е направил ли? Че кой друг освен мен? — отговори Леопард. — Благодари ми, че ти помогнах! Какво искаш повече?

— Бъди проклет! — изкрещя Нощната птица. — Нещастнико, кой ти каза да запалиш огън в печката? Знаеш ли, какво направи? До просешка тояга ни докара, а можеше доста време да си поживеем хубаво и безгрижно! В тази печка беше цялото ми богатство?

— Полудяла ли си, жено? — кресна ядосано Леопард. — Една шепа слама и мръсна хартия! Това ли ти, беше богатството?

— Шепа слама, мръсна хартия! — изрева проститутката. — И триста франка, и един златен часовник с ланец, и брилянтен пръстен, за който гърбавият Питу щеше да ни даде най-малко двеста франка назаем, па и една игла за вратовръзка, която не струваше по-малко от петдесет франка... Ние сме съсипани, разорени или... а, знам каква е работата, проклети разбойнико, върни ми парите и скъпоценностите!

И преди хубавецът-престъпник да се сети какво става, тя се спусна към него и му издра и разкървави лицето.

— Запалил си огъня само за да ме заблудиш — извика тя, — познавам те, искаш да ме ограбиш... Мръсник, крадец... разбойник. Дай ми нещата!

Леопард отблъсна с един юмрук побеснялата жена, тъй че тя се олюля и падна близо до печката. Грабна дебел бастун и я заудря жестоко.

— На ти! — изкрещя злобно. — Ще ти докажа, че мога още да те обуздавам! Проклето женище, ти ми обезобрази лицето... на ти... още, още... полумъртва да лежиш там... ще ти строша кокалите... триста франка, златен часовник, брилянтен пръстен... защо скри от мен нещата? Ако сега не струват нищо, ти си виновна за това. Ще те бия, докато ти изскочи душата!

Леопард удържа думата си.

Той би Нощната птица, докато го заболя ръката и тя действително лежеше полумъртва пред него. След това бръкна с две ръце в печката и претърси още горещата пепел. Банкнотите бяха, разбира се, изгорели, но златните вещи бяха доста добре запазени. С най-голямо спокойствие Леопард ги прибра в джоба си. След това отчупи гърлото на шишето с виното, изпи го на един дъх и си тръгна, без да удостои с внимание Нощната птица и детските трупчета.

След известно време пребитата проститутка се свести. Тя едва можеше да се движи, лицето ѝ беше подуто, всички кости я боляха.

Парите ѝ бяха изгорели, а златните неща задигнати... Това бе щастливият час, който беше очаквала!

Едва привечер Латур и Роберт се върнаха от гробищата. Те дълго седяха и се молиха на гроба на малката Виктория. Сълзите на Роберт оросиха бръшляна, посадена на гроба от Християн Естерхази.

— А сега, моето момче — каза Латур, когато влязоха в стаичката си, без да подозират нищо, — сега ще си приберем богатството от лампата и ще се махнем от Париж. Смятам, че е най-добре да отидем в Германия. Там поне полицията няма да ни преследва, пък и може би в Берлин, в този голям град, ще се намери някоя почтена работа за нас.

— Наистина ли никога вече няма да играеш в цирка? — попита Роберт.

— Никога вече, синко, заклех се да не играя вече, пък и ти не бива да играеш, докато поне мога да ти помагам. Трябва да станеш нещо повече от скитащ цирков артист.

С тези думи Латур отвинти лампата.

Вик на уплаха се изтръгна от устата му.

— Ограбени сме! — процеди той. — Роберт, ние сме просяци, цялото ни имущество е изчезнало!

Никакво вайкане и оплакване, никакво обсъждане и обмисляне на въпроса кой може да бъде крадецът, не помагаха. Малкото съкровище, което двамата приятели притежаваха, беше безвъзвратно изчезнало! Роберт се разплака, но бившият клоун се помъчи философски да се помири със загубата.

— Значи — каза той, — не ни остава нищо друго, освен още сега и то веднага, да потърсим някаква работа. Ела, да не губим време, ела да отидем в едно бюро за настаняване на безработни.

Латур беше делови човек. Той нямаше обичай да протака изпълнението на своите решения.

Двамата напуснаха стаята. Петте франка, които Латур беше оставил в джоба си, когато тръгваха за гробищата, бяха сега цялото му богатство.

Тръгнаха към предградието Батиньол, защото беше чувал, че там имало един хан, където могли да се намерят хора, които се грижели за настаняването на безработни. Ханът носел и подходящо название: „При празния джоб“.

Вътрешните помещения на „Празния джоб“ не вдъхваха доверие. На дървените маси седяха няколко младежи, които с лули в уста бърбяха или играеха карти и съвсем не приличаха на хора, които търсят работа. Съдържателят на хана, дребен дебел човек с кривогледащи очи и много плешива глава, се грижеше да напълва чашките с ракия веднага, щом се изпразнеха.

Латур и Роберт седнаха на една по-отдалечена маса и след като си поръчаха нещо, запитаха съдържателя дали не знае някаква работа за трудолюбиви хора.

— Каква да е — уточни Латур. — Ние сме съгласни на всякаква работа. Нали, Роберт, нали, моето момче? Аз съм здрав и силен, а това момче ще ми помага.

Съдържателят сви рамене.

— Сега има доста безработни в Париж — обясни той. — Едва на две хиляди един може да намери работа.

Отговорът не беше утешителен за Латур. Няма нищо по-страшно от това да не можеш да си намериш работа и по честен начин да си изкарваш прехраната.

Съдържателят се оттегли и отиде до една маса, където се играеше прочутото „единадесет и половина“. Пред всеки от играчите, които бяха работници или поточно се наричаха така, без да си помръднат по цяла година ръцете, лежеше купчинка сребърни и медни монети. Всяка хвърлена на масата карта се придружаваше от груба, а често и цинична ругатня.

Изведнъж вратата се отвори. В стаята влезе висок слаб мъж с наметната пелерина върху мръсна моряшка униформа. На обгореното от слънце и вятър лице, стърчаха гъсти, сиви мустаци, а по челото и бузите се виждаха следи от стари рани.

Щом съдържателят забеляза този гост, той скочи и го поздрави с котешка любезност.

— О, стара акуло — поклони се съдържателят на „Празния джоб“, — добре сте дошли пак при нас. Аз мислех, че вече съвсем сте ни забравили нас, сухоземните същества.

— Бих предпочел да вися на фокмачтата и суровият североизточен вятър да ме блъска по четиридесет пъти в дървото, като че ли самият аз съм от омазано катранено дърво, отколкото без нужда да дойда във вашата проклета дупка. Имам нужда от хора, приятелю, от няколко младежи, от които да направя истински моряци... Охо, колко са минали вече през ръцете ми!

С тези думи морякът, какъвто, ако се съди по думите и вида му, беше без съмнение новодошлият, седна на една свободна маса и огледа внимателно широката зала на хана. Съдържателят чукна с нож по една чаша и когато гостите замлъкнаха, извика с висок кънтящ глас:

— Господа, който иска да работи, му се предлага много съблазнителен случай. Тук е почтеният господин Сириус Сенегал, най-големият морски агент в Хавър. Той е ошастливил много младежи, като ги е настанил на различни параходи. В джобовите му дрънкат пари, момчета, думите му не отиват на вятъра, той върши добра работа. Кой иска да тръгне с уважаемия господин Сенегал?

— Охо, приятелю — прекъсна параходният агент хвалбите на съдържателя, — вие говорите така, като че ли аз съм дошъл да събирам фурдата на Париж. Всеки не може да ми влезе в работа. Който иска да преговаря с мен, трябва да им здрави кости и железни мускули. Когато вълните на океана зареват и се издигнат високо колкото къща, когато и най-големите параходи се люлеят като орехови черупки по грамадните им бели гребени, тогава оня, когото Сириус Сенегал е препоръчал на някой капитан, не бива да почне да плаче като малко дете. Той трябва да има смелост в гърдите си, да може да гледа смъртта право в очите. С една дума, трябва да бъде човек на място. Ако е такъв, ще получи пари: двеста франка предварително за обзавеждане и прилична месечна заплата.

При тези думи параходният агент извади от джоба си шепа жълтици и ги хвърли небрежно на масата пред себе си. Този начин на привличане на морските сърца действаше неотразимо върху посетителите на „Празния джоб“.

Младежите от всички маси застанаха около Сириус Сенегал, който бързо започна прегледа си.

— Да се махаш от тук, вагабонтино — нахока той одного от тях, — ти си само една връзка криви кокали. Вятърът веднага ще те отвее от борда.

На друг пък каза, че гърдният му кош бил много тесен.

— Много си слабичък, моето момче — поклати глава, — с такива дробове половината от времето ще лежиш в лазарета.

Така прехвърляше един след друг и мнозина бяха недоволни и разочаровани.

— Там има още един — Сириус Сенегал посочи към масата, където Латур и Роберт седяха и чакаха да видят какво ще стане.

— Не искате ли да си опитате късмета, приятелю? — обърна се съдържателят към Латур. — Елате насам, тук има бол пари, трябва

само да протегнете ръка, за да ги вземете. Пък и, струва ми се, сте тъкмо подходящ човек за нашата акула.

Латур стана. Приблужи се до масата и параходният агент изглежда внимателно бившия клоун.

— Не е много едър — промърмори той, — но изглежда як и добре сложен. Е, приятелю, имате ли желание да станете моряк?

— Да, вземете го — намеси се един глас съвсем близо до Латур, — ще има да се смеете и забавлявате на борда. Ще ви прави номера и смешки. По-рано беше клоун в цирк „Мелини“, спомням си, че съм го виждал да играе някъде.

Тези думи бяха казани от едно високо, силно сипаничаво момче, чийто запуснат, див вид красноречиво говореше, че той е един от ония, паднали хора, които живеят от позора на някоя любовница.

— Чухте ли, какво каза хубавият Бено? — разшумяха се другите. — Този там е палячо, липсва му само качулка и представлението може да започне!

Очите на Латур светнаха като мълнии. Той се обърна презрително към посетителите на „Празния джоб“:

— Паплач! Хиляди пъти е по-добре да си клоун, отколкото безделник и крадец!

Сипаничавият се приближи до него.

— Крадец ли казахте! — изръмжа той. — Навярно желаете да се запознаете с моите юмруци? Вземете си думите назад или ще ви строша няколко ребра така, че тринадесет месеца няма да се отървете от доктора.

— Хвалипръцко! — процеди презрително-Латур.

В същия миг сипаничавият замахна с юмрука си, за да го стовари с всичка сила връз главата на Латур. Но той като че ли очакваше нападението. С котешка гъвкавост се извърна, избягна удара и в следния миг стовари юмрука си зад лявото ухо на противника си, който, олюлявайки се, отстъпи назад. Като видя това, Латур се отдръпна, а после се спусна като тигър върху нахалния младеж и го халоса с такава сила по челото, че той окървавен падна в безсъзнание на пода.

— Обзалагам се, че този човек е най-добрият борец, когото съм виждал досега — кимна с разбиране Сириус Сенегал.

Той стана, отиде при Латур и му подаде ръка.

— Искам да поговоря с вас насаме — му прошепна. — Това момче ваше ли е?

— Да — отговори бившият клоун, — брат ми.

— Тогава нека дойде с нас. Съдържателят на „Празния джоб“ ще ни отвори малката стая и там ще си поговорим на чаша шампанско.

След няколко минути Сириус Сенегал, Латур и Роберт седяха около една маса в малката стая, чиято врата беше добре затворена, а пред тях се намираше бутилка шампанско и три пълни чаши.

— За здравето на мъжа с железния юмрук — вдигна своята параходният агент, като се усмихна приятелски на Латур. — Моите поздравления, вие показахте на устатото сипаничаво момче, че човек може да е бил клоун и пак да е роден за моряк на океански параход. Кажете сега, искате ли да постъпите като моряк?

— Ако бъде приет и брат ми, готов съм веднага да постъпя.

— Разбира се, че ще дойде и момчето с вас. Вижте само как му блестят очите. Жалко е да го оставите тук на сушата. То е цяла катеричка, ще се изкачи до върха на мачтата.

— Да, вземете и мен — замоли Роберт. — Обещавам ви, че няма да се страхувам, колкото и да бучи бурята и да се вдигат вълните. Искам да стана истински моряк!

— Ще станеш, моето момче — съгласи се Сириус Сенегал с тон на истински добродушен човек — и дълго след като бъда вече умрял, ще си спомняш за мен и ще си казваш, че благодарение на чичо Сенегал си станал моряк, кормчия, а може би дори и капитан...

— Сега да не отиваме толкова далеч — възпря го Латур. — Кажете ми колко ще получавам, ако ме наемете за моряк на парахода, а Роберт като юнга?

— Ето ви един договор — извади от джоба си разни сгънати хартии Сириус Сенегал. — Ето и един за Роберт. Прочетете ги добре, няма да останете излъгани. Каквото ви е обещано, това ще получите. Само по отношение на парахода, с който ще пътувате, ще трябва да ви кажа няколко думи.

— Както виждам в договора — намръщи се бившият клоун, — параходът, за който искате да ни ангажирате, носи неприятното име „Черната Мария“. Не можаха ли да му намерят друго име?

— Въпросът с този параход стои малко по-различно — изрече замислено Сириус Сенегал като изпусна голямо кълбо дим от късата

си луличка. — Мислите ли, че щях да дойда чак в Париж, за да търся от улицата няколко момчета, ако не беше трудно, дори невъзможно да се намерят измежду професионалните моряци няколко души за „Черната Мария“? Но знаете ли, повечето матроси са глупави като тюлени и суеверни. Те не биха дошли на борда на „Черната Мария“, дори ако им давах петорно повече пари.

— Защо? — попита Латур. — Името не може толкова да ги плаши.

— Не, плаши ги предназначението на „Черната Мария“.

— Да не се занимава с пиратство?

— Глупости — изръмжа Сириус Сенегал. — Пиратството вече го няма. Не може да се върши добра работа по океана. Обаче вие имате право. На борда на „Черната Мария“ има разбойници, само че те са с белезници на ръцете и лежат в най-долното помещение на парахода.

— Не ви разбирам.

— Веднага ще ме разберете. С две думи казано, „Черната Мария“ е депортационен параход, т.е. той пренася нещастниците, които тук осъждат на по-късо или по-дълго заточение във Френска Гвиана. Или пък, ако искате да знаете още по-точно, и за Дяволския остров. Че пътуването с такъв параход не е удоволствие, се разбира от само себе си. На борда му има доста мизерия и тегло. Човек трябва да има нерви като въжета, за да може да гледа ужасните страдания на затворниците. Ех, моряците биха го понесли, тъй като тях не ги засяга, но те са много суеверни и си въобразяват, че такъв параход, рано или късно ще бъде настигнат от божие наказание и ще потъне заедно с хората и мишките. Те се плашат от „Черната Мария“ не по-малко, отколкото от „Летящия холандец“. Смята се за нещастие, когато параход я срещне в открито море. Но това няма защо да ви безпокои, вие ще получавате парите и ще си гледате работата, пък и между нас казано, като отидете веднъж до Южна Америка и се върнете обратно, ще спечелите толкова пари, че няма да имате повече нужда от „Черната Мария“. Затова подпишете този договор и аз ще ви взема веднага с мене в Хавър. Ето ви предварителната заплата. Можете да я вземете веднага. А сега да изпием още по чаша.

Латур повика Роберт в един ъгъл на стаята и го попита дали не се страхува от този човек и от страшния параход.

Момчето поклати глава:

— Чичо Латур, за нас сега е най-добре да се махнем за известно време от Франция. Дали параходът се казва „Черната Мария“ или има някакво друго име, не е важно.

— Ти си умно момче — бившият клоун потупа момчето по бузата. — Ще се справиш с живота.

— Нали съм Естерхази — пошепна Роберт с гордост.

Те се върнаха при масата и подписаха договорите. След това прибраха парите, които получиха като аванс, и след половин час напуснаха хана заедно с параходния агент Сириус Сенегал, за да отпътуват със следващия влак за Хавър.

31.

„Черната Мария“ се намираше доста далеч от хавърското пристанище, там, където морето вече се чувства и вълните са високи и бурни. Депортационният параход беше готов да отплава. От грамадните му комини се издигаха облаци дим. Котвите му бяха вече вдигнати, но въпреки това капитанът беше получил заповед да чака още един пътник.

Най-сетне на брега, на специално поставения стълб, се издигна черен флаг, сигнал, че очакваният пътник е пристигнал. Капитанът се обърна към кормчията:

— Вземете трима-четирима моряци и слезте на брега. Та има една важна затворничка, която трябва да бъде пренесена на Дяволския остров. Подпишете квитанциите на войниците и се върнете колкото може по-бързо със затворничката, за да успеем да излезем в открито море. Страх ме е, че ще излезе буря, а не бих желал тя да ни завари близо до сушата. В открито море „Черната Мария“ може спокойно да бъде блъскана от вълните и нищо няма да ѝ се случи, но толкова близо до скалите на френския бряг е опасно.

Кормчията кимна с глава, погледна сивото небе и се съгласи с началника си. Спусна една лодка и заедно с трима моряци скочи в нея. Тъкмо преди да потеглят, се сети, че може да му потрябва и едно момче за свръзка и извика:

— Роберт, юнгата, да дойде с нас. Бързо, че нямаме време.

∴ Роберт се спусна сръчно по въжената стълба и скоро бе до кормчията в лодката, която се клатушкаше като черупка.

— Готово! — изкомандва кормчията. Въжетата бяха откачени, греблата заработиха и малката лодка се спусна през вълните.

След четвърт час беше вече на брега.

Тук на завет зад една скала стояха офицер и четирима войници, а в средата им се намираше жена, облечена в сивата униформа на затворниците от „Сен Лазар“. Лицето ѝ не можеше да се види, тъй като тя го закриваше с голяма носна кърпа и не поглеждаше никого и нищо... Офицерът подаде мълчаливо лист хартия. Това беше

удостоверението, което капитанът на „Черната Мария“ трябваше да подпише, че е получил затворничката, която трябваше да откара на Дяволския остров. Кормчията сложи хартията на скалата и подписа документа, след като прегледа набързо съдържанието му.

— Значи двадесет години на Дяволския остров — промърмори той. — Осъдена за убийство. Страх ме е, че няма да се върне. Как се казва. Фернанда Турвил, само двадесетгодишна! Ако екваториалното слънце и треската я пощадят; все пак ще бъде четиридесетгодишна, когато отново ще има право да види хората и света... Ето ви документа, господин поручик. Свършихме, затворничката вече е моя!

Той се приближи до нещастницата, която още по-силно притисна кърпата до лицето си и ѝ каза с малко ироничен поклон:

— Госпожо — или госпожице, не знам как собствено да ви наричам, бъдете тъй добра, да се качите с мен в лодката.

Затворничката се запъти бавно към нея. Без да погледне никого, тя седна на предното място. Моряците разгледаха нещастницата с явно любопитство. Роберт не можеше да се сдържи и да не я погледне крадешком. Но и той не успя да види лицето — кърпата го закриваше, а пък и жената беше навела ниско глава. Момчето искрено ѝ съчувстваше. Това, което беше чувал за Дяволския остров, беше толкова страшно, че не можеше да разбере как хората не търсеха смъртта, като се хвърлят доброволно в морето, ами оставяха да ги завличат в този земен ад.

Лодката се отдели от брега. „Черната Мария“ изсвири и с това даде сигнал да побързат, защото беше вече време да отплава. Кормчията управляваше лодката и подканяше моряците да гребат, колкото може по-здраво.

— Седни до затворничката! — заповяда той на Роберт. — И си отваряй очите, защото нищо не се знае. Понякога тия ги прихваща да направят някоя морска баня и предпочитат студената вода пред горещината на Дяволския остров.

Роберт седна мълчаливо до нещастницата. Лодката бързо, пореше вълните, но едновременно с нея от брега се отдели ветроход, който като че ли се надбягваше с лодката на „Черната Мария“.

В него се намираха хората на Анри, които имаха за цел да спасят мнимата Фернанда и да я заведат на развратника, който я очакваше в Париж. Доста време преди лодката да стигне „Черната Мария“,

ветроходът вече кръстосваше наблиз до нея. Това не направи впечатление никому, тъй като в Хавър винаги имаше доста любопитни хора, които искаха да видят парахода на престъпниците и наемаха някаква лодка, за да могат да присъстват на заминаването и да наблюдават всичко отблизо. Тъй че капитанът на парахода не обърна кой знае какво внимание на ветрохода и напрегнато следеше приближаването на неговата лодка, която му караше най-важната затворничка. Тя приближи „Черната Мария“, опря се о борда ѝ. Спуснаха въжената стълба, за да може затворничката да се изкачи по нея. Беше се смрачило, нощта настъпваше. Хората долу в лодката изглеждаха като сиви сенки, особено облечената в сиво нещастница, която се изправи с нещо призрачно в себе си.

Двама моряци държаха въжената стълба, за да стои опъната, а третият, с помощта на кормилото, се стараеше да държи лодката колкото се може по-близо до парахода. Кормчията се изкачи пръв. Веднага след него тръгна затворничката. А непосредствено зад нея вървеше Роберт, комуто беше заповядано да я следи. Ветроходът нахално се приближи до лодката. В него се виждаха двама мъже. Единият имаше абордажна кука. Затворничката беше стигнала до средата на люлеещата се въжена стълба. Кормчията смяташе, че вече я е довел на кораба.

— За убийство, двадесет години на Дяволския остров — докладва той на капитана. — Казва се Фернанда Турвил.

В същия миг се разнесе ужасен вик. Кормчията се обърна. Затворничката беше изчезнала.

— Тя скочи в морето — извика юнгата Роберт. — Нещастницата потърси смъртта си в океана!

Устните на кормчията избълваха страшна ругатня. Във водата, на около двадесет крачки от лодката, се виждаше жената, която се бореше с вълните.

От ветрохода бързо ѝ хвърлиха въжето с куката, а човекът, който го държеше, се опита да я хване за дрехите. Не успя. Вълните я тласкаха все по-далече и по-далече. За нещастие вятърът се обърна в противоположна посока, така че ветрилата трябваше да се обръщат.

Нещастницата се бореше отчаяно със стихията. Тогава сред шума на парахода и бученето на вълните се дочу глас:

— Аз ще я спася и ще я доведа или сам ще се удавя!

И Роберт се хвърли в морето.

От борда на „Черната Мария“ се разнесе сърцераздирателен вик. Латур беше отчаян, като видя в каква опасност се намира неговият любимец.

Цяла минута Роберт беше скрит от пяната на вълните. След това той се появи на повърхността и всички видяха, че момчето е отличен плувец. Не след дълго то настигна мятащата се сред вълните жена, която беше почти удавница. Като не можеше да плува, тя се мъчеше чрез усилен движения поне да се задържи над водата, ала мокрите ѝ дрехи я теглеха бавно, но сигурно надолу.

— Помощ! — извика тя немощно. — Помощ, потъвам!

В това време Роберт я настигна.

— Не се отчайвайте, нещастнице — обнадежди я той, — аз ще ви държа над водата, докато ни се притекат на помощ.

Той прегърна изтощената жена и я вдигна над водата, като плуваше само с крака. Лицето му беше съвсем близо до лицето на онази, която искаше да спаси. Тогава, между бушуващите вълни и надвисналото сиво като олово небе, се разигра покъртителна и трагична сцена. Щом жената погледна лицето на своя спасител, тя нададе ужасен писък. Той изразяваше изненада, ужас, неописуем страх. Това беше писък на човек, който се намира на прага на лудостта.

— Роберт! — извика нещастницата, като притисна по-силно своя спасител. — Роберт, моят син, моето загубено дете... ти си... ти си пак при мен... Детето ми, моето дете... о, Боже, възможно ли е, истина ли е това?

— Мила, мила, любима майко! — извика треперещото момче. Значи тебе съм спасил!

— Да, аз съм, аз съм твоята майка. Но, умолявам те, Роберт, по-добре ме остави да потъна. Спаси себе си, защото, ако ме спасиш от вълните, аз ще бъда хиляди пъти по-нещастна, отколкото ако се удавя!

— Майко, майко, ти ли си затворницата? Ти ли си заточена на Дяволския остров? Тебе ли очакват на борда на „Черната Мария?“ Тебе ли ще закарат на убийствения остров? О, майко, кажи ми, кажи ми, кажи ми бързо, как стана това, как можа да стане това страшно нещо?

— Една смяна, сине мой, една комедия, която играх заради друга... но не, не заради другата... Тук пред опасността, в тази минута, която, може би е последна, ще ти кажа истината. Жаждата за

отмъщение ме накара да се замеся в тази престъпна игра. Желанието да отмъстя на баща ти, Роберт, на твоя баща, който докара всичките ни нещастия... Ах, не мога повече...чувствам, че губя съзнание... ужасно... Ветроходът, който трябваше да ме спаси, стои на същото място, а оттам се задава лодката на парахода... Роберт, още веднъж, те моля, пусни ме да се удавя, а ти бъди благословено, мое дете, спаси се и живеи щастливо!

Но момчето стисна още по-здраво давещата се жена, очите му светнаха, а по лицето му се изписа истинска мъжка смелост.

— Майко, не бива да умреш, мила майко, трябва да живееш, за да мога да изкупя пред теб вината си. Аз чувствам, че причината за цялото нещастие съм аз, който безразсъдно те напуснах, откъснах се от тебе, заблуден от жаждата за приключения.

Но майката не отговори. Тя беше загубила съзнание. Роберт чувстваше, че силите му го напускат. Ръцете му бяха отмалели. Главата му бучеше, ушите му шумяха, песента на вълните започна да го опива като силно вино.

— Майко — изхриптя той с отмалял глас, — майчице, желанието ти се сбъдна, ти ще лежиш на дъното на морето, но и аз ще дойда с тебе!

Ръцете му бавно отпуснаха тялото на жената. Вълните вече разделяха майката от сина, но в това време лодката наближи и върху тях бе хвърлена мрежа.

— Изтеглете ги! — чу се гласът на Латур, който сега управляваше кормилото и благодарение на когото лодката успя да стигне навреме. — Внимателно, да не ги нараните, трябва да ги занесем на борда живи.

Мрежата с хората се вдигна бавно нагоре. След секунда Роберт и майка му се намираха в лодката. Тя запори вълните и се отправи към парахода.

Графиня Натали Естерхази беше изкачена в безсъзнание на борда на „Черната Мария“ и в безсъзнание я захвърлиха долу в едно тъмно помещение, когато се увериха, че още не е умряла. Никому и през ум не мина да се погрижи за нея. Какво значение имаше дали сега ще умре нещастницата или след няколко години на Дяволския остров! Тя и без това беше осъдена на бавна, мъчителна смърт! Но за Роберт положили най-нежни грижи. Латур беше наредил да го занесат в

неговата кабина. Сложи го на койката и започна да го свестява. Скоро усилията му се увенчаха с успех. И топлият грог, който му наля в устата, му помогна. Момчето бавно отвори очи. В този момент параходът изсвири и тръгна.

„Черната Мария“ напусна Хавърското пристанище и заплава към южноамериканския бряг, като отнасяше своите нещастни пасажери към страната на отровните блата и мълчаливите остри канари, към страната, която се нарича Френска Гвиана.

По движенията на парахода Роберт забеляза, че е тръгнал. Той бавно се изправи и се озърна в малката кабина. Когато се увери, че е само с Латур, той хвана ръцете на бившия клоун и горещи сълзи потекоха от очите му.

— Чичо Латур — пошепна той трескаво възбуден, — чичо Латур, знаеш ли кого спасих от вълните?

Клоунът поклати отрицателно глава.

— Една затворничка — каза той равнодушно. — Наистина нямаше нужда, моето момче, да се излагаш на такава опасност, защото за нея щеше да бъде, може би, по-добре, ако се беше удавила.

— О, чичо Латур, ти нямаш представа, коя е тази затворничка!

. — Познаваш ли я?

— Това е майка ми — прошепна Роберт.

— Милостиви Боже, майка ти ли?

— Да, това е графиня Натали Естерхази, съпругата на черния майор. На Дяволския остров ще я мъчат двадесет години!

Настана дълбока, продължителна тишина. Роберт разплакан се тръшна на възглавницата, а Латур стоеше като вкаменен. Но след малко бившият клоун сложи ръка върху пламналото чело на момчето и като погали разплаканото му лице каза:

— Не плачи, Роберт, сега знам вече, че тъкмо божие то провидение ни докара на борда на „Черната Мария“. Ти и аз сме предопределени да спасим майка ти от бавната смърт на Дяволския остров, когото наричат земен ад!

— Да, ще я спасим — закле се Роберт, като вдигна ръка нагоре.

— Да, ще я спасим и тогава ще знам, че съм изкупил вината си към нея.

Клотилда Боазльо прекара мъчителни дни. Тя не знаеше какво е станало с любовника ѝ и не можеше да си обясни къде беше изчезнал Маврус Ленски. Той беше напуснал внезапно квартирата си в Париж. Вратата беше заключена, а една бележка съобщаваше, че къщата се дава под наем. Парижкият художник на мъртъвци беше изчезнал без да остави следа. Не беше драснал поне два реда на Клотилда, за да я осведоми къде отива. При неговата чудновата и капризна натура не беше неочаквано едно внезапно заминаване и Клотилда нямаше особена причина да се безпокои. Беше се случвало Маврус Ленски, след като беше говорил, че ще прекара следващите няколко месеца в Париж, да замине на другия ден за Италия. Но този път изчезването на любимия човек се видя на Клотилда много загадъчно. Причината за това беше обстоятелството, че едновременно с изчезването на художника, мъжът ѝ, генерал Боазльо, проявяваше някакво особено тайнствено злорадство. Никога по-рано той не е бил толкова любезен, толкова внимателен, толкова рицарски учтив, както сега.

Обедът свърши, Боазльо захвапа хаванска пура, а генералшата допи чашата си със сладко вино. Тя понечи да стане и да се оттегли в стаята си, но генералът неочаквано я спря:

— Мила Клотилда, ще ти бъда много признателен, ако постоиш още малко при мен.

Червенокосата жена погледна учудено съпруга си. Почти цяла година той не беше изявявал подобно желание. Изглеждаше даже, че той избягва оставането насаме с нея. Без да промълви нито дума, тя отново седна на дивана, а след минута той се настани до нея. Опита се да я прегърне през кръста, но не му се удаде, тъй като Клотилда бързо се отдръпна и седна на другия край.

— Мила Клотилда — започна генералът пак, — мисля, че е време да си изясним отношенията. Цялото ти държание ме кара да мисля, че вече не ме обичаш.

— Извинявай, че съм принудена да те прекъсна — спря го генералшата, — но що се отнася до любовта ми, ти нищо не си

загубил, защото никога нищо не си притежавал!

— Откровена си, обаче, трябваше да ми го кажеш преди да застанем пред олтара.

— Такива работи не се изричат, те се оставят да бъдат забелязани. А който има по-тънък ум, веднага усеща, дали го обичат или не.

Жената изрече това доста възбудено. За да се успокои, тя посегна към сребърното подносче, на което имаше цигари, и взе една от тях. Генералът любезно ѝ поднесе огън.

— Благодаря — кимна студено Клотилда и прибави. — С това поне ми показваш, че имаш огън.

— О, Клотилда, не бъди несправедлива — повиши възбудено глас Боазльо. — Моето сърце винаги е горяло за теб. И днес то те обича, но ти винаги посипваш пепел, за да угасиш пламъка. Да говорим откровено. За мен ти не беше блестяща партия. Дъщеря на руска аристократка, беше все пак бедна. Срегнахме се в Монте Карло, на игралната маса. Майка ти постоянно седеше там. И аз често правех жертви, но не с намерение да печеля, а само да се развличам. Ти стоеше зад стола на майка си. Красотата ти ме заинтересува, запознах се с вас, ухажвах те и един ден ти предложих ръката и сърцето си.

— А аз ти казах, че обичам другия и даже ти го показах, тъй като беше с нас в Монте Карло...

— За художника ли ти е думата? — сепна се Боазльо ѝ в очите му блеснаха светкавици. — Тогава въобще не го взех за сериозно, тъй като един мазач на бои не може да бъде съперник на един генерал от френската армия.

— Лъжеш, приятелю — възрази студено Клотилда, — този човек беше за теб сериозен съперник и сега е такъв.

— Прелестна Клотилда — изсмя се Боазльо. — Твоята откровеност ме възхищава. Още една чаша вино?

— Не, благодаря! Продължи, моля те, със своите спомени от Монте Карло.

— Сега ще трябва да засегна една неприятна тема — Боазльо изтърси пепелта от пурата си. — След като получих този отказ от теб, те обикнах още повече. Твоята съпротива ме дразнеше и реших на всяка цена да я сломя. Седмици наред водих войната без никакъв успех, докато най-сетне един щастлив случай ми дойде на помощ.

Един ден ти се разхождаше в парка на Монте Карло, уж сама, но аз видях добре, че човекът, който още тогава беше известен с това, че рисува трупове, е с тебе. Въпреки това реших да не оставям майка ти, шармантната руска княгиня сама, защото се канеше да заложи на рулетка последната хилядафранкова банкнота. Не съм се молил често на Бога, но тогава, скъпа Клотилда, го направих. И знаеш ли, каква молба отправих към небесната канцелария? Да остави жената на княз Розимов да загуби и тази своя последна хилядафранкова банкнота. Небето изпълни молбата ми. Крупиято прибра грациозно последните пари на майка ти, след което тя продължи да седи бледа като платно в своето кресло. Аз се наведох над нея и извадих заедно с носната си кърпа, която пуснах в полата ѝ, и един добре натъпкан портфейл. Съгласно закона на тежестите, портфейлът падна, разбира се, също в полата ѝ.

— Колко са? — запита ме тихо тя.

— Толкова, колкото струва дъщеря ви — ѝ отговорих.

Тя отвори портфейла, взе една от моите хилядафранкови банкноти и я сложи на червено.

Докато топката се въртеше, успя да ми каже:

— Ще получите дъщеря ми, генерале... ох, спечелих!

— Да, спечелих! — повторих и аз.

И двамата имаме право. Същата вечер, след един навярно доста сериозен разговор с майка си насаме, ти стана моя годеница, Клотилда, а майка ти, със стоте хиляди франка, които ѝ дадох, изтръгна от банката почти един милион.

— Значи, си ме купил за сто хиляди франка, генерале — полюбопитства равнодушно Клотилда, на която този разказ, изглежда не направи никакво впечатление.

— И си въобразяваш, ако смея да попитам, че с тези сто хиляди франка си осигурил и моята любов и вяност? Лъжеш се, приятелю! Купил си само това, което можех да пожертвам заради майка си. Тялото си, което тя ми беше дала, ала чувствата ми не бяха за продан!

— Значи, те принадлежаха, както и по-рано, на художника? — запита хладнокръвно Боазльо.

— Да!

Това „да“ беше твърдо, сурово, и беше равносилно на обявена война.

— Значи, срещала си се пак с Маврус Ленски в Париж!

— Да!

— Значи, още го обичаш?

— Да! — Мога ли да попитам, дали и тук, в Париж, си давала на този гениален художник същите права, които изглежда имаше тогава в Монте Карло?

— Не, защото тогава той още нямаше такива права.

Настъпи малка пауза в този странен разговор между двамата съпрузи. Изглежда, и двете неприятелски страни се готвеха за решителен удар.

— Скъпа моя Клотилда — промълви най-сетне Боазльо, — ще ти отправя една молба и разчитам да бъде изпълнена. В Париж започва да се говори за нашите обтегнати отношения. Аз държа на общественото си положение и няма да позволя тези слухове да се разпространяват. Трябва, така да се каже, да ги задуша още в техния зародиш. Трябва да излъжем хората и това най-лесно ще постигнем като се показваме заедно. Ще бъдеш ли тъй-добра да дойдеш днес с мен да направим една разходка с шейна? Вън има чудесен сняг. Напоследък ти подарих една елегантна шейна и два хубави коня. Да използваме случая и да направим една разходка из Булонската гора.

— Желанието ти е за мен заповед, приятелю — каза Клотилда, — и аз съм на мнение, че не трябва да оставяме хората да надзърнат в домашните разправи. Дай ми пет минути време, за да се приготвя.

Тя стана и излезе от стаята.

Генерал Боазльо хвърли пурата си пред отворения прозорец. Сега, когато беше сам, целият му сдържан гняв избухна.

„Значи, тя ме е лъгала — помисли си той, — продължила е любовните си отношения с художника... Добре... Ще видим... Тя ще научи как си отмъщава Боазльо...“

Вратата се отвори и Клотилда влезе. Колко хубава, колко очарователна изглеждаше тази жена в разкошния зимен тоалет! Един къс жакет от скъпи кожи загръщаше тялото и подчертаваше чудесно оформения ѝ бюст. Върху буйната ѝ червена коса беше кацнала баретка с разперена бяла птица. Докато слагаше подплатените с кожа ръкавици, се обърна към Боазльо:

— Ето ме, приятелю, шейната готова ли е?? — Да, чака ни.

Съпрузите излязоха от стаята. Малко след това седнаха в елегантната шейна, карана от кочияш, цял увит в кожа, живо олицетворение на мълчаливата услужливост.

Шейната се понесе по парижките улици и скоро навлезе в снежните алеи на Булонската гора, пълна с елегантен парижки свят, дошъл да се порадва на чистия зимен въздух. Тук, обаче, тя зави в по-усамотени алеи и преди Клотилда да усети какво става, гората вече беше далеч зад тях и те полетяха из пусто шосе.

— Но къде ме водиш, генерале? — огледа се младата жена. — Да нямаш намерение да ме убиваш? В такъв случай трябва да те предупредя, че нося у себе си пълен револвер с шест куршума!

Генералът се изсмя, като че ли Клотилда му беше разказала забавна шега.

— Да те убия? — извика той. — Забрави ли, че те обичам?

— Но защо тогава напуснахме Париж?

— Сега ще видиш!

В здрача на късния следобед се появи една голяма каменна къща. Шейната спря пред вратата ѝ.

— Да слезем! — предложи сухо генералът.

— Защо? Искаш да ме вкараш в тази самотна къща ли?

— Преди малко ми отговори с едно такова откровено „да“, че аз се чувствам задължен да последвам примера ти. Да, имам намерение да влезем в тази къща, защото искам да ти дам възможност да видиш един човек, от когото много се интересуваш, към когото винаги си била много благосклонна, както по-рано, тъй и сега.

— Кой е този човек?

— Маврус Ленски, парижкият рисуващ на трупове.

— А каква е тази къща?

— Лудница!

Клотилда скочи от шейната.

Гордо изправена, без следа от страх и вълнение, тя се запъти към вратата на мрачната къща.

— Значи не знаеш, че твоят приятел Ленски е полудял? — прихвана я под ръка любезно генералът. — Не е никак чудно; Художникът на трупове най-сетне е полудял, той винаги е бил предразположен към това.

— Има лудници — възрази Клотилда, като гледаше проницателно генерала, — в които се намират и умствено съвсем здрави хора. Тяхното предназначение е да накарат тези хора да полудеят.

Генерал Боазльо не отговори. Само почука на вратата. Тя се отвори, без да се вижда портиер. Съпрузите влязоха. Намериха се в един мрачен вход, от който водеше нагоре извита стълба. В подножието ѝ генералът натисна копчето на електрически звънец. След няколко минути се появи елегантно облечен слаб човек с рядка бяла коса и златни очила.

— А, генерал Боазльо — посрещна ги човекът с очилата, като се поклони почитателно на своя гост, а след това и на прелестната му съпруга. — Вие благоволявате да посетите моето заведение. Сигурно идвате да се осведомите за здравето на вашия роднина.

— Клотилда, позволи ми — обърна се към нея генералът, — да те запозная с нашия чудесен доктор Дюбоа, един от най-прочутите парижки лекари, чието заведение се ползва с най-добро име:

— Много ме ласкаете, господин генерал, голяма чест правите на един скромен човек на науката.

— Действително, драги докторе — подзе Боазльо, — дойдохме да посетим моя нещастен роднина.

— Твой роднина ли? — учуди се Клотилда. — Ти никога досега не си ми казвал, че някой от твоите роднини е душевноболен и че се намира на лечение в болница близо до Париж.

— Не исках да разстройвам нежното ти сърце, чувствителната ти душа, скъпа моя Клотилда — изрече генералът със сатанинска усмивка, — но аз имам един нещастен братовчед, който е изгубил разсъдъка си и който на моя издръжка се лекува при доктор Дюбоа.

— Да, това е една тъжна история — поде лекарят с хитра усмивка. — Този пациент е скитал из парижките улици, брадясал, със запусната коса, а думите, които изговаряше високо на всеослушание, ясно показваха, че нещастникът си е загубил ума.

— Той имаше странна фикс-идея — прекъсна говорещия генерала; — въобразяваше си, че жената на един висш офицер била влюбена в него и че го посещавала в квартирата му без знанието на мъжа си. Не е ли чудновата тази лудост, драга моя?

Клотилда не отговори. Тя знаеше вече точно кой е този мним луд.

— Искам да видя твоя братовчед — помоли възбудено тя.

— Госпожо — обърна се загрижено към нея доктор Дюбоа, — по-добре е да не го виждате, тъй като трябва за съжаление да призная, че ние бяхме принудени да употребим строги мерки спрямо този буен луд. Гледката би била твърде неприятна за вас.

— Имам здрави нерви.

— Добре, тогава.

Дюбоа тръгна пред своите посетители по извитата стълба и ги заведе почти до тавана на къщата. Клотилда забеляза, че те минаха покрай множество железни врати, пред които ѝ се стори, че чува звуци, за които не можеше да се разбере дали излизат от човешка уста или са вой на раздразнено животно.

Най-сетне докторът спря пред една врата, снабдена със стабилни железни решетки.

— Стигнахме — обясни той. — Лудият художник е необикновено спокоен днес.

Той извади от джоба си един ключ и отвори вратата. Съпрузите влязоха в килията на нещастника. Можеше ли това да се нарече помещение за човек, който живее и диша, чувства и страда, можеше ли това да бъде подходящо място за един болен, който трябва да оздравее? Това не беше килия, това беше кафез за животно. В този кафез крачеше нагоре-надолу едно разярено същество. То имаше човешки образ, глава, ръце, крака и все пак беше животно, затворен тигър, чиито кръвясали очи издаваха безумна ярост.

Доктор Дюбоа се оттегли и преди Клотилда да каже нещо, той затръшна вратата.

— Колко внимателен е докторът — пошепна ѝ Боазльо, — оставя ни сами с болния. Не иска да бъде свидетел на твоята дълбока скръб.

Клотилда отвърна на тази подигравка с презрителна усмивка. Смъртнобледа, тя се облегна на вратата, гърдите ѝ бързо се повдигаха, очите ѝ бяха втренчени в нещастника, който се беше оттеглил плахо в един ъгъл.

— Познаваш ли този човек? — пошепна генералът на ухото ѝ. — Не те доведох напразно в тази къща. Искях да видиш любовника си в това положение. Погледни, вече не е галантният артист, който е свирил в краката ти, и който с по-голяма жар от мен е съумял, да ти признае и прояви своята любов. Сега той е само едно жалко същество, негодно за

живот, ни живо, ни мъртво, един загиващ тигър, който скоро ще издъхне.

Клотилда не отговори. Ужасена, тя продължаваше да гледа Маврус Ленски, когото едва можеше да познае в този вид.

— Е, как ти харесва? — полюбопитства отново генералът. — Би ли желала още да чувстваш целувките му на устните си? Би ли се промъкнала и сега при него посред нощ, за да ми изневеряваш? Да не отречеш пък сега? — избухна внезапно Боазльо, който вече беше загубил своето с мъка поддържано самообладание. — Признай, нещастнице, признай, че си ме мамила или отречи, ако имаш смелост. Обаче, предупреждавам те, този луд човек има още доста добра памет. Ако поискам, той ще ти напомни за часовете на нежни милувки, прекарани в прегръдките му. Достатъчно е да му обещаеш свобода и той ще направи такова признание, което ще те накара да затрепериш, което ще те унищожи съвсем.

— Значи си довел с измама този човек в лудницата — констатира глухо Клотилда. — Извършил си престъпление, генерал Боазльо? Престъпление, за което заслужаваш затвор! Не, не затвор, това наказание би било твърде малко за тебе. Заслужаваш да те пратят на Дяволския остров, където ти и твоите съдружници закарахте нещастния капитан Драйфус.

Боазльо се дръпна няколко крачки назад. Лицето му се изкриви от злоба и устните му едва процедиха:

— Как се осмеляваш да ми хвърляш подобно обвинение? Нямам нищо общо с Драйфус. Не съм имал нищо общо и с неговото осъждане. При това този предател си получи само заслуженото. Нека загине под тропическото слънце.

— Той няма да загине там! — извика Клотилда, като се изправи гордо в цял ръст. — Казвам ти, няма да загине, генерал Боазльо. Защото във Франция има хора, които знаят истината, и аз, твоята жена, съм една от тях.

В този момент Клотилда Боазльо беше придобила красотата на победителя. Да, тя беше хубава, омайно хубава беше Клотилда Боазльо. Но нейният съпруг не можа да се възхити от тази гледка. Той беше само ужасен. Какво ли знаеше тази жена за него? Какво се криеше зад нейната заплаха? До колко можеше тя да бъде опасна за него и за приятелите му?

Внезапно и лудият стана неспокоен. Той изрева като животно и заскуба с отслабнали ръце червените си коси, които висяха на дълги кичури по бледото му лице. Пот от страх изби по челото на Боазльо. Той искаше да постави клопка на жена си, надяваше се да преживее триумфа, когато тя, ужасена от вида на любимия си, ще падне в краката му и ще го помоли за милост. Вместо това тази жена се държеше не като унижена, а като победителка, уверена в успеха си.

— Любопитен ли си, драги? — попита Клотилда вече спокойно. — Навярно би желал да знаеш, кои карти съм успяла да видя. Добре тогава. Не искам да те оставям в неизвестност. Няма да имаш право поне да се оплачеш, че съм действала тайно против тебе... Ти си игра с мене като котка с мишка, аз пък искам да бъда като лъвица, която ще смаже главата на змията.

— Казвай, моя хубава лъвице, с какво ме обвиняваш?

— Спомни си за Моста на изкуствата — изрече рязко в упор червенокосата жена. — Или още по-добре, спомни си точно за мястото под моста, пренеси се мислено в оная нощ, когато излезе от къщи облечен в женски дрехи. Къде си бил през оная нощ и каква връзка има твоето излизане с касетката, която си отворил в присъствието на други хора? Ха-ха, ти бледнееш, драги генерале, ти се задушаваш. Повикай своя доктор да ти даде успокоително средство. Би било крайно неприятно да припаднеш точно в тази килия.

Как го съсипваше нейната подигравка, как всяка нейна дума се забиваше като нож в сърцето му. Той беше загубен. Тази жена знаеше твърде много.

— Може би ще отречеш — продължи Клотилда, — може би ще кажеш, че онази сцена под моста не е била и ще твърдиш, че не си извадил от касетката писма и не си ги дал на един от мъжете. Е, драги генерале, няма да скрия от тебе, че и за това има доказателства. Може би си спомняш — продължи тя с рязък глас, като се приближи плътно до треперещия от гняв мъж, — че за тогавашното ти женско облекло получи от моята камериерка два сини жартiera. Мълчиш, виждам, че си спомняш. Знаеш, че си донесъл вкъщи само един от тези жартieri, другия загуби. Той падна от крака ти, когато стоеше под моста, защото преди това аз го прерязах нарочно, за да го загубиш и по такъв начин да узная къде си бил. Виждаш, че има жени, които са по-хитри даже и от френските генерали!

Клотилда завърши речта си с рязък смях, лудият вдигна глава и се вгледа в червенокосата жена. Той като че ли се пробуждаше от лош сън, като че ли гласът и смехът, които прозвучаваха в тази килия, надигнаха у него спомени. Но още продължаваше да стои спокойно в своя ъгъл.

— Клотилда — продума Боазльо след дълга пауза, — ти държиш в ръцете си моето щастие, моя живот, а с това и твоя. Знаеш тайни, които могат да погубят не само мене, но и голям брой френски офицери. Държиш едно пламъче, което може да подпали цяла Франция! Кажи ми, Клотилда, какво смяташ да правиш? Не искаш ли да сключим мир, като си простим взаимно, или възнамеряваш да използваш тия тайни?

— Твоят откровен въпрос заслужава откровен отговор. Доведе ме в килията на този луд човек, защото счете мястото подходящо за открито обяснение между нас. Добре. Най-напред ще ти призная, че никога не съм те обичала, ще призная също, че съм ти изневерявала с този човек. Отвращавах се от твоите прегръдки, а в неговите чувствах безкрайно блаженство. Ти си отмъсти за това. Разсипа живота на този човек, а с това ми отне и най-скъпото нещо, което имах на този свят. Сега трябва да ми дадеш право и аз да те лиша от онова, което за теб е най-скъпо. Тази обсипана със злато униформа, тази сабя, която ти е служила при толкова паради, тази лентичка на почетния легион, която носиш, властта, която упражняваш над неколцина идиоти, това е, доколкото знам, най-скъпото за тебе на тоя свят. Ти ще съблечеш тази униформа, драги мой Боазльо, тази прочута сабя ще захвърлиш в някой ъгъл да ръждясва, лентичката на почетния легион можеш да замениш с едно парче от жартiera. От титлата си ще се откажеш, а що се отнася до неколцината идиоти, които ти наричаш свои приятели, те ще трябва да споделят с тебе честно твоята съдба! Всички ще ви унищожат! Не познавам Драйфус, но винаги съм съжалявала нещастната му жена, която незаслужено понася такива страдания. Никой няма да може да твърди, че съм подкупена от Матийо Драйфус, защото аз съм генералшата Боазльо, която винаги е разполагала с достатъчно пари. Зола знае само от неговите чудесни съчинения, а Пикар, когото само бегло съм виждала, почитам като човек, който единствен във Франция заслужава името на честен мъж. Следователно, аз съм съвсем чужда на борбата за възвръщане на невинността и свободата на Драйфус. От

утре, обаче, заставам на тяхна страна. Бъди уверен, драги генерале, че няма да претърпя поражение. С няколко думи ще сваля от пиедестала скверния Естерхази, мошеника Анри, вероломния Пати дьо Клам. Ще ви удуша с една мъничка примка, направена от един син жартуер. И когато ти вместо нещастния Драйфус гинеш на Дяволския остров, когато Естерхази бъде тикнат в затвора, когато Пати дьо Клам заскита като безприютен просяк, тогава си спомни за този човек тук, който се е свил в ъгъла като животно. Той ще ти се явява навсякъде като привидение. Ужасната му фигура ще изпълва твоите сънища. Лудият на доктор Дюбоа заедно с мен ще работи за поражението на „Драйфусовите неприятели“, за освобождението на Франция от нейните недостойни офицери, от тази папач, която трябва да бъде пометена с желязна метла!

При последните й думи Боазльо бавно се беше приближил до вратата. Той беше взел страшно решение.

— Значи, искаш да ме предадеш, нещастнице?! — извика той, побеснял до лудост. — Добре тогава, ти ще бъдеш погребана жива завинаги. Икаш да подпалиш света със своите разкрития? Няма вече да видиш бял свят!

Боазльо натисна скрит бутон. Вратата безшумно се отвори. Генералът се измъкна през тесен отвор и затръшна след себе си окованата верига. Това стана толкова бързо, толкова неочаквано, че Клотида не успя да стори нищо. Тя протегна ръка, за да попречи на затварянето на вратата с риск дори да бъде смазана, но закъсня. Така и тя беше затворена, в една и съща килия с един луд. Намираше се заедно с човека, когото някога беше обичала повече от живота си, но който сега представляваше опасност за нея.

Отвън се чу подигравателният смях на нейния съпруг.

— Сега можеш да викаш колкото щеш и да издаваш, комуто щеш своите тайни — извика Боазльо пресипнало. — Сега можеш да издадеш мене и приятелите ми. Този луд там е добра публика за тебе. На него можеш да разкажеш своите приказки. Обаче, пази се, драга моя Клотида. Тоя див звяр не винаги седи тъй мирно в своя ъгъл. Има моменти, когато твоят художник започва да буйства, тогава той не отстъпва по кръвожадност от ранен леопард. Разкъсва всичко, което види насреща си, па било то и най-любимото, което някога е притежавал. И уталожва своята жажда с кръвта на жертвата си.

Клотилда заудря с ръце по вратата.

— Пусни ме да изляза — викаше тя. — Чудовище, ти искаш да ме убиеш. Престъпник, ти искаш да ме оставиш тук да умра бавно. Не си въобразявай, че аз мога да изчезна тъй лесно, както Маврус Ленски, който няма нито приятели, нито роднини в Париж. Има хора, които се интересуват от мен и моята съдба. Хора, които ще направят всичко възможно, за да ме измъкнат оттук.

— Ще кажа на тези хора, че си избягала с любовника си и те ще повярват.

Нещастната жена нададе сърцераздирателен писък. Тя знаеше, че генералът има право и ако той излъже, че тя му е изневерила и е избягала с любовника си, всички биха му повярвали. Потрепера, обхвана я ужас. Затворена в килията на една лудница, заключена в една мръсна дупка зад обкована с желязо врата, заедно с един човек, който в действителност приличаше на диво животно — това беше съдбата ѝ занапред!

В страха си тя започна да плаче. Отвън ѝ отговориха с подигравателен смях. Реши да опита последно средство. Да се унижи, да моли за милост мъжа, когото мразеше и искаше да погуби.

— Боазльо — извика тя. — Боазльо, чуй ме, Боазльо, не си отивай... ще ти кажа още едно нещо, само едно, заклевам ти се, само едно-единствено нещо. Отвори вратата, пусни ме да изляза, освободи ме от този затвор и аз ти се заклевам, заклевам ти се във всички светии, че ще мълча като гроб. Никой няма да научи какво знаа за тебе и твоите приятели. Нека Драйфус гине на Дяволския остров!

— Той ще си гине и без да те пусна.

— Аз ще те обичам, Боазльо, ще ти бъда вярна отсега нататък. Ще забравя художника, ще го забравя така, като че ли никога не е живял. Милост, Боазльо, бъди милостив... аз ще те притисна до гърдите си... ще ти даря неизказано удоволствие... в моите обятия ти ще почувстваш неизпитано досега блаженство, от каквото отдавна си бил лишен... само ме освободи от тази мръсна дупка!

— Блаженството, което ми обещаващ, изпитвам вече в този момент — отговори жестоко сърдечният подлец. — Какво по-голямо блаженство може да има за мен от това, че ти се унижаваш, че ти се валяш в праха пред мене, че ти ми предлагаш своята любов!... И тъй, весело прекарване, госпожо генералшо! Не вярвам да скучаете, вие се

намирате в прелестна компания! Галете и милвайте вашия тигър, укротявайте го, докато се разяри. Вашите ръце са нежни, устните ви са създадени за целувки, опитайте дали ще можете да опитомите на своите гърди едно диво животно.

Стъпките на генерала се отдалечиха и замряха по извитата стълба.

Клотилда изгуби и последната си надежда. Тя беше загубена, осъдена на мъчителна смърт в самотната килия на лудницата. В полусъзнание тя притисна обляното си в сълзи лице до студеното желязо на вратата. Баретката беше паднала от буйната ѝ златочервена коса и се търкаляше в краката ѝ. Самите ѝ коси като слънчеви лъчи се спускаха по хубавите ѝ рамене. Красивата жена плачеше. Тя оплакваше ужасната си съдба.

Изведнъж чу зад себе си тихи провлачени стъпки. Не посмя да се обърне, но почувства инстинктивно, че приближава нещо лошо. Каква страшна съдба! Сега тя се ужасяваше от човека, когото беше обичала повече от всичко. Странна мисъл мина през ума ѝ. Когато двамата влюбени седят един до друг, притискат се нежно и си шепнат най-сладки думи, какво ли би станало, ако единият от тях внезапно полудее и се изправи пред другия с разкъравено лице и диво светещи очи? Дали това би издържала и най-горещата любов? Не би ли се дръпнала жената ужасена, не би ли избягал мъжът, когато види разкривеното от лудостта лице на многообичната дотогава жена?

Човек може да обича само човек. Когато той загуби човешкото у себе си, причинява отвращение и никаква любов колкото и голяма да е била тя, не може да противостои на основните природни закони! А Клотилда беше само жена, слаба жена, която не можеше да си представи своя любим без хубавата му външност.

Тя притисна още по-силно лицето си до желязната врата. Не искаше да види страшното, което се приближаваше. Изведнъж трепна. Студена като лед ръка погали бузите ѝ. В следния момент копринената ѝ коса беше навита около една мършава ръка и дръпната с неотразима сила. Клотилда падна с вик на пода. Лудият коленичи на гърдите ѝ. Ръцете му обвиха врата ѝ, като че ли искаха да я удушат. Кървава пяна се появи на устните му и ужасното привидение, което сякаш беше излязло от преизподнята, завика колкото можеше с пресипналия си глас.

— Хубава Клотилда, ти ме измами, ти трябва да умреш. Хаха, ти ще бъдеш най-хубавия труп, какъвто толкова отдавна търся. Моя мъртва Венера... най-сетне... най-сетне те намерих.

Лудият разкъса роклята на нещастницата и красивото ѝ тяло се показва. Струваше ѝ се, че ще умре от страх и срам...

33.

Пред градските врати „Сен Дени“, там, където минаваше шосето за Версай, се намира на около половин час от града едно запустяло място. То е било купено от някакъв спекулант, навярно с намерение да го продаде след много години, когато цената му стане петдесет пъти по-голяма от оная, която беше платил за него. Засега, обаче, този празен парцел служеше за съвсем други цели. Парижкото общество, което се интересува от такива работи, го наричаше „място за дуелите“. Щом се обяви дуел, смята се за естествено той да стане на това място. И, действително, то е удобно за такива случаи. Преди всичко парижката полиция му обръща твърде малко внимание, защото смята, че колегите от Версай трябва да имат грижата за него. А Версайската полиция пък твърди, че мястото на дуелите е парижки район. Така че всъщност полицията не надзърта там. Освен това то се намира доста далеч от шосето, за да могат минувачите да виждат какво става там, но не е много далеч, така че ранените лесно могат да се отнесат до файтона.

През една мъглива зимна утрин на мястото на дуелите стояха двама увити в шуби мъже. Това бяха Естерхази и полковник Анри. Те разгледаха внимателно голямото празно пространство.

— Братовчед ми още го няма — каза Естерхази, като разкопча шубата си извади изпод нея един дълъг кожен калъф, — значи можем спокойно да си поприказваме, Анри.

— Да запалим по цигара — предложи полковникът. — Кучешки студ е, дано не ви замръзнат пръстите, драги Естерхази, когато ще трябва да кръстосвате рапирите с вашия противник.

Естерхази се изсмя късо.

— Ако ми замръзне дясната ръка, ще убия противника си с лявата, тъй като можете да бъдете сигурен, че ще го убия, драги мой. Този човек много ме обиди, той е твърде опасен не само за мен, но и за всички ни.

Полковникът поглади усмихнат гъстите си, тъмно-руси мустаци.

— В такъв случай трябваше да изберете друго средство, драги Естерхази, а не дуел. Дуелът — Анри сниши гласа си — е, малко ненадежден срещу един толкова опасен човек, като вашия братовчед Християн. Трябва да си служим с по-сигурни средства, за да го обезвредим веднъж завинаги.

Естерхази се усмихна отново. Няколко гарвана хвъркнаха, уплашени от присъствието на двамата мъже.

— Виждате ли тези птици — изсмя се черният майор, — те са предвестници на смъртта. Братовчед ми Християн няма да напусне жив това място!

След това той отвори черния калъф, който държеше в ръката си, и извади от него два италиански флорета.

— Вижте тази шпага — каза той, като подаде на Анри единия от тях. — Стоманата е гъвкава, острието е чудесно и въпреки това тя е напълно безопасна за противника.

— Не ми се вярва — възрази Анри. — Този флорет е доста остър и може да намуши човека като на шиш.

— Да, ако не беше пружината на дръжката — каза Естерхази тихо. — Той е като кинжалите на фокусниците, които си го забиват навсякъде по тялото, без да капне капка кръв, защото щом върхът на тази шпага се допре до твърд предмет, веднага влиза навътре в издълбаната дръжка. Затова ударът не причинява никакво нараняване. Тази шпага ще дам на братовчед си Християн. Тази тук е съвсем друга.

При тези думи черният майор извади втора шпага от кожения калъф:

— Погледнете сега. Но внимавайте да не се нараните, защото иначе сте загубен. Острието на тази шпага е отровно! Когато бях в Индия, взех от един изпаднал в нужда аптекар шишенце с много силна отрова, която обаче действа само ако влезе посредством рана в кръвта на човека. За всеки случай преди да тръгна насам, намазах върха на шпагата с онази отрова.

— Дявол да го вземе, вие сте опасен противник, Естерхази — възкликна Анри. — Ще трябва да се погрижа да останем винаги приятели и никога да не се изправяме един срещу друг на дуел.

— Доброволно ви поверих тази тайна, драги Анри, защото вие не можете да бъдете опасен за мен. Нали знаете — мълчанието почива на взаимност. Вие знаете за моите отровни шпаги, а пък аз знам за

съмнителното заведение на улица „Росини“. Двете тайни са горе-долу еднакви по значение.

Анри само кимна с глава, като същевременно най-спокойно си запали втора цигара.

В този момент по шосето се зададоха двама мъже.

— Те са — пошепна Естерхази и бързо прибра двете шпаги в калъфа.

Скоро след това пристигна граф Християн Естерхази с доктор Бургер, когото водеше като секундант и същевременно като лекар.

Противниците не се поздравиха. Омразата от една страна и презрението от друга бяха твърде големи, за да могат да се спазят общоприетите норми на учтивост.

— Да започнем — каза късо и остро Бургер, като се обърна към полковника. — Вие сте обидената страна, имате право да изберете оръжие. Какво сте избрали?

— Шпаги — беше късият отговор.

— Добре, колко хода?

— Докато един от противниците стане неспособен за борба.

— Прието. Отбележете местата.

Анри взе черния калъф и отбеляза с две резки на земята местата на двамата противници.

— Само за да изпълня своя дълг задавам въпроса дали не е възможно помирение? — изрече доктор Бургер.

— Не — извикаха едновременно Християн и Естерхази.

— Добре, да започнем.

Естерхази свали шубата, а Християн палтото си.

— Бъдете тъй добър да си изберете шпага — каза Анри, като подаде на Християн калъфа с двете шпаги.

Но той беше сложил дръжката на безопасната шпага малко по-отгоре. И Християн, без да подозира нещо, взе определеното за него негодно оръжие.

— Да започнем — извика нетърпеливо черният майор. — Нямам време да се бавя заради такава дребна работа. Гладен съм, бързам да закуся.

— Господин майорът е много сигурен — забеляза доктор Бургер, като хвърли враждебен поглед върху Естерхази, — но още не се знае кой от двамата господа ще трябва да се откаже от закуската си.

— Аз във всеки случай не — изсмя се Естерхази, който не можеше да сдържи радостта си.

Той размаха като камшик във въздуха шпагата с отровното острие.

— И аз желая тази работа да свърши по-скоро — каза Християн. — Човек трябва да бърза, когато му предстои да накаже един подлец.

— По-скоро — извика ядосан черният майор. — Застанете там и се защитавайте, иначе ще ви промуша като бясно куче.

— Почакайте още един момент — каза натъртено доктор Бургер. — В качеството си на секундант и лекар искам двубоят да се отложи за няколко минути.

— Какво значи това? — сопна се раздражен Анри. — Какво желаете още, господине?

— Сега ще видите — отвърна спокойно доктор Бургер.

Той застана енергично между двамата противници.

— Неотдавна — каза той с ясен твърд глас, — присъствах в Булонската гора на един дуел с пистолети. Те бяха донесени от единия противник. Някаква жена дойде и попречи на дуела като обвини единия от противниците, че той е убиецът на нещастния Драйфус и причина за неговото мъчително заточение. Обвиненият толкова се обърка, че трябваше да се откаже от дуела. От разсеяност, а може би и защото му трепереше ръката, той изпусна своето оръжие на земята. Аз го вдигнах и го разгледах набързо. Оказа се, че този пистолет е много сложно и изкусно изработен. Той можеше да даде само един изстрел. Запалването на барута и светването щеше да се види, но куршумът нямаше да излезе от цевта, защото тази цев имаше двоен канал, в който куршумът трябваше да падне и да остане там, без да поразии целта. Само по една случайност това оръжие не попадна в ръката на онзи, за когото беше определено. Тъкмо обратното, онзи от дуелиращите се, който е готвил клопка на противника си, щеше сам да падне в нея, ако съдбата не беше определила иначе. Чакайте, господин майор, оставете ме да довърша, вас тази история не ви засяга... да не би случайно вие да сте били този нещастен дуелист?

Лицето на черния майор беше станало сиво, той стискаше устни, а очите му пращаха мълнии към смелия млад лекар, който така спокойно и убедително разказваше историйката.

— Не вярвам да сме дошли тук — избухна Анри, — за да ни разказвате интересни дуелни истории, докторе, какво целите с това?

— Сега ще видите.

Доктор Бургер свирна и от шосето с големи скокове се зададе голямо черно куче. Още едно изсвирване и животното легна в краката на младия лекар.

Доктор Бургер се наведе и погали кучето.

— След като присъствах на този дуел — продължи лекарят, — станах много мнителен, господа, и оттогава винаги съветвам противниците да опитат предварително оръжията си. Това може да ми бъде само приятно, господин майор Естерхази, тъй като представите си какво би било, ако по една случайност попаднеше във вашите ръце оръжие, подобно на онзи пистолет с особена цев! Това куче е един чудесен пилищар, но ние ще го пожертваме пред олтара на истината.

Бъдете тъй добри, господа, и двамата, един след друг, да боднете по веднъж кучето.

— Протестирам против подобно държание — извика бързо Анри. — Как можете да искате от нас подобно нещо?

— Удряйте, граф Християн — предложи Бургер, — не обръщайте никакво внимание, правете каквото ви казвам, защото иначе сте загубен.

Християн се засили и удари силно с шпагата си кучето.

Но то продължаваше да лежи спокойно и замаха само с опашка, като че ли пъдеше от себе си мухите.

Доктор Бургер издърпа веднага шпагата от ръката на Християн.

— Много чуден флорет — възкликна той, — направен е сякаш за самоубийци, които искат да плашат само хората. Да не би господин майорът да го е взел назаем от някой актьор от „Комеди Франсез“? — И след миг колебание настоя: — А сега, господин майор, ви поканвам също да опитате оръжието си.

— Аз пък ще ви отговоря — отвърна Естерхази, — че не приемам заповеди от вас!

— В такъв случай вие сте подлец — каза доктор Бургер, който не можеше повече да се сдържа.

— Това може да се измие само с кръв — изрева Естерхази и се спусна с шпагата върху доктора.

Но преди да успее да го докосне с флорета, кучето като бясно се спусна върху него.

— Неро, долу, назад! — заповяда доктор Бургер. — Пази си силата за по-достойни същества!

Но кучето не се подчини, то се опита да впие големите си остри зъби във врата на Естерхази.

Черният майор беше така притиснат от кучето, че не успя да употреби шпагата си.

— Помощ! — извика той, — това животно ще ме разкъса. Това е нападение, това е нарочно настървено куче. Тази работа ще трябва да се отнесе в съда!

При опитите си да се брани с шпагата Естерхази нарани леко кучето по лапата. В това време доктор Бургер скочи, хвана разяреното куче за врата и го отхвърли настрана.

Черният майор се залови да сложи в ред облеклото си и да изтрие кръвта, която течеше от една малка, незначителна рана на врата.

— Ще ми платите за това, доктор Бургер — извика пресипнало той. — Аз ви обвинявам в преднамерено нападение. Нямате право да водите тук това куче!

Лекарят дори не отговори на черния майор, а може би и съвсем не чу неговото обвинение. Вниманието му беше насочено върху кучето, което с жално скимтене допълзя до краката му.

— Какво му стана на това куче? — обърна се Буртер към Християн. — Виж как е изплезило език! Невъзможно е тази малка рана да му причини такива болки.

Изведнъж Неро изскимтя по-силно и се строполи като ударен от гръм.

— То умира — извика Бургер и хвърли страшен поглед на Естерхази.

Кучето започна ужасно да се гърчи, след минута се протегна още веднъж, погледна умолително Бургер и издъхна.

— Кучето умря — продума Християн със съжаление.

Тогава Бургер сложи ръката си на рамото му:

— Граф Християн Естерхази, това животно умря вместо вас. Неро е отровен. Залагам си главата, че върхът на шпагата, която му нанесе тази малка рана, е потопена в една от ония ужасни отрови, които само за няколко минути умъртвяват ранения.

В това време Естерхази прибра двете шпаги, които беше донесъл в кожения калъф (Християн беше захвърлил презрително своята). След това той и Анри запалиха по една цигара и засмени си тръгнаха под ръка.

— По чудо се спасихте от смъртта, Християн — каза доктор Бургер. — Този е вторият дуел, на който черният майор иска да извърши убийство, но Господ и двата пъти спаси жертвите му. Само моят нещастен Неро пострада. Доброто вярно животни умря достойно. На гроба му би трябвало да се сложи паметник с надпис: „Тук почива още една от жертвите на майор Естерхази.“ Но нека имаме търпение — прибави Бургер, като хвана Християн под ръка и тръгна с него към града, — ще дойде време, когато този подлец ще си получи заслуженото. Желая само този час да дойде по-скоро. Черният майор твърде дълго върши престъпления! Кога Франция ще се освободи от тази напасть, която с шпори и сабя кръстосва по нейните улици?

Двамата мъже мълчаливо продължиха пътя си през вдигащата се утринна мъгла към града на най-големия блясък и на най-грозните престъпления — към големия загадъчен Париж.

Същия ден вечерта из гробищата „Пер Лашез“ вървеше едно стройно младо момиче, облечено в скромна черна рокля. Макар че вече беше доста тъмно, то бавно се движеше между редиците безбройни гробове и търсеше оня от тях, в който беше погребано най-скъпото за нея същество — майка ѝ.

Изведнъж момичето спря пред един скромен гроб. Тя се наведе и прочете името, което беше написано на малкия черен кръст. В следния момент тя коленичи пред него.

— О, майко, мила майчице — възкликна тя, — най-сетне пак съм при теб! Но ръцете ми не могат да те прегърнат, те пипат само студената пръст, под която почиваш. Очите ми не могат да те гледат, те виждат само черния кръст с твоето име!

Това момиче беше Мадлен Готие. Щом пристигна в Париж, първата ѝ работа беше да посети гробището, където е погребана майка ѝ. То я привличаше неудържимо. Всичките ѝ други грижи, бяха изместени от желанието да коленичи и да се помоли пред гроба.

— Сега съм самотна — оплакваше се Мадлен, — съвсем сама сред този безмилостен свят. О, майко, ти не знаеш какви страдания преживях, откакто ти склопи очи. Може би е по-добре, че милостивият Бог не те остави да видиш всичко това, защото страданията на твоето дете биха разбили сърцето ти.

Мадлен наведе разплаканото си лице толкова ниско, че то докосна студената земя. Тя дълго и сърцераздирателно плака. Най-сетне можеше да се наплаче и то тук, където беше най-близо до майка си. Този гроб беше за нея всичко: и роден дом, и единствено убежище, и свят спомен. Тя нямаше нищо друго, освен него.

Вечерната мъгла се спусна над гробището и тъмнината разпери призрачни, крила, но Мадлен не ставаше, тя не можеше да се откъсне от това парче земя. Защо ѝ трябваше другият свят, светът, в който имаше за нея само страдания и опасности? Тук беше спокойно, тук се чувстваше сигурна, сякаш майка ѝ беше станала от гроба и притискаше до изнеможелите си гърди главата на детето си, както

често го беше правила в бедната стаичка в мрачното здание на улица „Мартир“.

Изведнъж тя чу съвсем наблизо тих плач на мъж. Тази гласно изразена скръб ѝ звучеше като ехо от нейната собствена. Тя се изправи бавно, озърна се в тъмнината и забеляза само на няколко крачки от майчиния ѝ паметник фигурата на снажен мъж, надвесен над един обсипан с цветя гроб. Голямата тъга го беше превила.

Той разпери ръце и извика със задавен от сълзи глас:

— Спи спокойно, скъпа моя Лучия, почини си от този жесток сън, наречен живот. Сега си заобиколена с много по-хубави, много по-приятни сънища. Ти умря като борец на бойното поле, където кипи борбата за правото и истината и за свободата на нещастния Драйфус. Тебе те убиха, но ти няма да си единствената жертва. Никога няма да те забравя, моя Лучия. За мен ти беше много повече, отколкото хората можеха да предполагат. Ти беше моя годеница, моя жена, но ние бяхме положили свещена клетва и я удържахме. Заклевам се, че ще съобщим на хората за нашето щастие само тогава, когато бъде прогонен ужасният призрак на нашето столетие, когато мъченикът от Дяволския Остров се върне между хората, когато съдбата му престане да тегне върху нашите души. Но ти, моя скъпа Лучия, ти си отиде преди да постигнем тази благородна цел и днес аз плахо се питам дали някога ще мога да се изправа пред твоя гроб и да ти кажа: „Радвай се, тържествуй, ти, дух на моята жена! Драйфус е свободен, невинността е спасена, истината е възтържествувала, родината се освободи от петното, което престъпни подлещи ѝ бяха залепили.“ Ще дойде ли някога този ден!? О, Лучия, моя Лучия, която си отърсила вече земните окови и обитаваш сфери, от които можеш по-лесно да вникнеш в нашата съдба, отговори ми, ще дойде ли този ден?

— Ще дойде! — отговори един ясен глас до плачещия мъж.

Той трепна. Но след това натежалият му поглед се спря изпитателно върху оная, която като ангел Божи му възвести радостната вест.

Пред него стоеше Мадлен. Като възплъщение на младостта и красотата се издигаше нейната стройна моминска фигура върху тъмния фон на гробовете. Нощният посетител на гробищата се приближи до нея и ѝ подаде ръка.

— Не ви познавам, госпожице — каза той, — но благодаря ви за вестта, която ми донесохте. Знам, че тя е само надежда, но надеждата е най-хубавото нещо, което може да се даде на един страдащ. Навярно и вие сте тъгувала и плакала над гроб, иначе нямаше да бъдете тук по това време. Когато човек е толкова хубав, толкова млад и толкова добър, както изглежда сте вие, трябва да тъгува по някой много скъп покойник, за да напусне света на блясъка и светлината и да дойде тук в царството на смъртта.

— Молих се на гроба на майка си — отговори скромно и простишко момичето. — Казвам се Мадлен Готие.

— А пък аз на гроба на моята жена — каза мъжът, — на моята съпруга, която всъщност никога не ми е била жена, макар свещеникът да ни беше благословил... А сега да си ходим вече, госпожице. Скоро ще затворят вратите на гробищата и няма да можем да излезем. Позволявате ли да ви предложа ръката си. Но забравих да се представя. Казвам се полковник Пикар.

— Знаменито име! — прошепна Мадлен със светнали очи. — Значи, пред мен стои смелият борец за свободата на нещастния капитан Драйфус?

— Госпожице, пред вас стои един човек, който само изпълнява дълга си.

— Скромността никога не липсва на истинските герои...

След това Мадлен грациозно сложи ръката си върху ръката на Пикар и мълчаливо се отдалечиха от скъпите им гробове.

За пръв път, откакто Лучия беше умряла, Пикар намираше удоволствие в разговор с чужд човек и той трябваше да си признае, че рядко бе срещал момиче от скромно семейство толкова умно, интелигентно и любезно. И Мадлен с удоволствие разговаряше с този висококултурен човек. Той ѝ разказа за своите приключения в Африка, за борбата му с бедуините, за подлите нападения на Естерхази и Пати дьо Клам, които изпратили след него чак в пустинята наемни убийци и как Господ му помогнал да се избави от техните мръсни планове.

Как искрено разказваше Пикар всичко това и как се вълнуваше Мадлен, когато ѝ обрисуваше страданията и опасностите на своя военен живот! Очите ѝ излъчваха състрадание, и именно заради това състрадание Пикар обикна неочаквано младото момиче. Това не беше любов, жажда за телесна наслада, а вярно приятелство между самотни

сърца. Дали самите скъпи техни покойници не бяха събрали тези двама хора, дали те не бяха сложили ръцете им една в друга?

Мадлен не спомена ни дума за отношенията си с граф Християн Естерхази. Тя сама не знаеше защо постъпи така, но в този момент не можеше да произнесе името Естерхази, даже на Християн Естерхази. Един вътрешен глас я предупреждаваше да не го прави.

Те вървяха по пустото шосе. Без да искат бяха направили една голяма обиколка около града. Само тук-там имаше къщи. Нито Пикар, нито Мадлен им обърнаха внимание. Но изведнъж момичето се дръпна назад със слаб вик. Пред краката ѝ беше паднало нещо тежко.

— Не се плашете, госпожице — каза Пикар, — това не е куршум от револвера на подлия Естерхази, значи, не може да бъде нещо опасно. Но каквото и да е, трябва да го потърсим и намерим.

Пикар хвърли изпитателен поглед върху нея.

— Тази местност ми е съвършено непозната — обърна се той към Мадлен, — но ми прави впечатление, че прозорците имат решетки. Затвор не може да бъде, знам положително, тук няма затвори. Значи е частна къща и затова е чудно, че прозорците са снабдени с толкова дебели железни решетки.

— Не ми изглежда толкова чудно — отговори Мадлен, — къщата се намира на доста усамотено място, на не по-малко от половин час път от Париж. Нейните обитатели искат навярно по такъв начин да се запазят от крадци и злосторници.

Пикар поклати отрицателно глава.

— Не е против крадци! Уверен съм, че тези решетки не са поставени, за да попречат на насилствено влизане, а напротив, имат за цел да предотвратят насилствено излизане.

Мадлен не можа да го разбере. Тя не го и запитва какво иска да каже, а продължи усърдно да търси предмета, който така неочаквано беше паднал в краката ѝ.

Почвата беше разкаляна от снега и дъжда, които бяха валили през последните дни, тъй че мъчно можеше да се види падналият, по всяка вероятност, в някоя дупка или локва предмет.

— Недейте, господин полковник! — каза Мадлен, — о, не си губете повече времето.

— Не, госпожице — отговори Пикар със свойствената му твърдост, — няма да си тръгна, докато не намеря онова, което търся. В

последно време преживях твърде странни работи. Сблъсках се с какви ли не изненади, тъй че не мога да не обърна внимание на един неочаквано паднал от небето предмет, въпреки... ах, ето го!

Пикар се наведе до самата стена на къщата и вдигна от земята лъскав предмет.

— Златна гривна! — възкликна той. — Тежка, дебела и, както ми се струва, истинска!

Запалиха свещичка и при нейната светлина Мадлен разгледа гривната, изработена от масивно злато.

— Как мислите, нямах ли право да упорствам в търсенето? — появи се странна усмивка на лицето на Пикар. — Не ви ли прави впечатление, че от тази къща се хвърлят скъпи, златни гривни, без никой да си прави труд да излезе на улицата, за да ги потърси? Бъдете тъй добра, Мадлен, да подържите за малко свещичката. Искam да разгледам по-добре тази гривна.

Полковник Пикар започна внимателно да извива частите на гривната и изведнъж с тих тържествуващ вик измъкна бяла хартийка. Стана ясно, че тя беше умишлено вмъкната и закрепена между две пластинки.

— Още една свещичка! — помоли бързо и възбудено Пикар. — Моля ви се, Мадлен, запалете бързо една свещичка. Това съобщение ще бъде сигурно много интересно!

Свещичката светна. Младото момиче я доближи до ивичката хартия, която Пикар държеше в ръцете си.

— Писано е с кръв! — разбра полковникът. — Едва може да се чете, но все пак, струва ми се, че почеркът е женски... да, да... това тайнствено писмо е написано от жена!

— Четете! — промълви Мадлен, задъхана от възмущение.

След като Пикар проучи няколко минути неясния кървав почерк, той можа да разчете загадъчното писмо. То гласеше:

„Държат ме в тази лудница против моята воля. Заклевам се, че съм напълно нормална и че не умопомрачението на една нещастна луда жена ме кара да пиша това писмо. Мъжът ми с измама ме привлече в тази къща и ме тикна в една ужасна дупка при един буен луд,

тъй че животът ми е всяка минута в опасност. От три дни и три нощи не съм склопила очи от страх нещастникът да не ме удуши в съня ми. Чувствам, обаче, че силите ме напускат. Загубена съм, ако скоро не дойде помощ.

Пиша настоящото с кръвта си. Нараних се нарочно с игла от шапка. За писалка ми служи една клечка.

Който намери тази гривна, нека занесе писмото на писателя Емил Зола или на полковник Пикар. Тогава той може да бъде сигурен, че след няколко дни ще получи от мен царско възнаграждение. Аз съм богата жена, принадлежа към висшето парижко общество. Защото знам твърде много за съдбата на нещастния Драйфус, защото познавам подлеците, които изпратиха мъченика на Дяволския остров и към които принадлежи и моят собствен съпруг, и защото имах намерение да ги демаскирам, съм тук, в тази лудница. Затова искат да ме премахнат.

Повтарям, трябва да се бърза. Има опасност да загина още през следващите двадесет и четири часа и заедно с мен да пропаднат и много важни ценни тайни.“

— Милостиви Боже — извика Мадлен, — какъв ужас, какво страшно престъпление!

Но Пикар тържествуващ се засмя.

— Значи, от небето вече почнаха да ваят доказателства, чрез които ще ви окачим, вас, подлеци на въжето — извика радостно той. — Един съпруг затваря своята жена в килията на един луд, за да ѝ отнеме възможността да говори, понеже е жена благородна и иска да се застъпи за една права кауза! О, ти няма дълго да страдаш, нещастна жено. Спасителят е тук. Още тази нощ ще бъдеш свободна.

Полковникът беше много развълнуван. Скри писмото във вътрешния джоб, след това заобиколи зданието, за да разгледа добре обстановката, доколкото тъмнината му позволяваше. Но където и да погледнеше, виждаше все същите мрачни прозорци с решетки. Отникъде не прозираше светлина.

— Извинявайте за няколко минути, Мадлен — помоли Пикар младото момиче. — Стойте тук и наблюдавайте дали някой ще влезе

или излезе от тази къща.

След това Пикар изчезна. Той заобиколи къщата и установи, че от трите страни е заградена с високи стени, над които имаше и бодлива тел. Притежателят ѝ изглеждаше подготвен против всякакво нападение.

Но кой беше притежателят ѝ?

Пикар се върна малко назад по шосето и почука на вратата на една малка къщичка, която му се изпречи първа пред очите. Вратата се отвори и млада жена с дете на ръце попита любезно Пикар какво желае.

— Отивам в Париж, госпожо — отговори полковникът. — Изведнъж ми стана лошо, тъй че съм принуден да ви помоля за чаша вода.

Селянката с готовност изпълни скромната му молба. Пикар ѝ даде една голяма сребърна монета, за която тя десетки пъти благодари.

— Хубава вода — каза Пикар, след като изпразни чашата. — Чувствам се вече значително по-добре. Виждам, че има добри хора в околността на Париж, ала преди минута се усъмних в това. Представете си... вие навярно познавате голямата къща, която е близо до вас? Там чуках напразно четвърт час, но никой не ми отвори, макар че доста високо извиках, че съм болен и моля само за чаша вода. Трябва да е много коравосърдечен човекът, който живее там...

Селянката направи едно движение, което изразяваше ужас и отвращение.

— Бъдете доволен, господине, че не са ви отворили — огледа се внимателно, преди да започне тя — и че кракът ви не е прекрачил прага на тази къща. Там е страшно. Който веднъж влезе, лесно не излиза вече на белия свят!

— Наистина ли е толкова страшно? — попита Пикар наивно.

— Това е лудница, господине — пошепна селянката, като инстинктивно притисна по-силно детето до себе си.

— Но лудницата всъщност е едно полезно заведение — възрази Пикар, — нещастните болни са навярно добре гледани и лекувани от опитни лекари и след време я напускат с укрепнало здраве.

Ала селянката се изсмя горчиво и поклати отрицателно глава.

— Нещастниците напускат тази къща само с краката напред — изрече тя грубо, — и биват изнасяни в градината зад къщата, която

служи за гробища на лудницата.

— Значи, тази лудница взема само тежко болни?

— Напротив! Хората, които влизат там, често са здрави. Вътре се разболяват, защото... нека си го кажа направо, господине, лудницата на господин доктор Дюбоа е разбойническо гнездо... Да, така е, казвам го, пък ако ще доктор Дюбоа да ме съди за обида и клевета, както вече е съдил други... Зад стените на това мрачно здание се крият много тайни, които биха ужасили хората, ако могат да станат публично достояние!

— Защо пък да не могат? — попита настойчиво полковникът.

— Защото доктор Дюбоа има влиятелни покровители. Казват, че били важни господа в парижкото общество. Те го спасявали всеки път, когато случайно загази.

— Стар ли е доктор Дюбоа?

— Побелял е грешникът и би трябвало вече да мисли за това, че скоро ще се представи пред божия съд, за да отговаря за делата си. Но той нито се причестява, нито ходи на черква и добре прави, че не ходи, защото с това само би увеличил числото на лъжците и лицемерите на Божия дом.

— Навярно доктор Дюбоа има за помощници много лекари и пазачи?

— Лекари ли? — попита подигравателно селянката. — Там сам си е лекар за всичко. За лекуването, което той прилага, няма нужда от помощници. Не всеки би продал съвестта си на дявола, както е направил старият. А що се отнася до пазачи — продължи селянката, — има двамина здрави мъже, за които разказват, че били помощници на Дижонския палач, и две жени, две фурни, същински войнишки проститутки, които изглежда са били по бойните полета през 1870 година.

— Но това е ужасно — изпъшка Пикар. — Тежко на горките болни, които попадат в ръцете на тези хора...

Селянката само се прекръсти. Тя не каза нищо повече. Пикар знаеше вече какво му трябваше. Той побърза да се върне при Мадлен.

— Искате ли да ми помогнете, Мадлен, да освободим още тази нощ нещастницата — попита той. — Искате ли да участвате в едно добро дело, което може би е от значение не само за оная нещастна жена, затворена там горе зад решетките, но и за самата Франция?

Мадлен се съгласи на драго сърце.

— Тогава бъдете тъй добра и елате с мене. Тази нощ, може би, ще трябва да изиграете една малка роля. Мислите ли, че имате талант за това?

Мадлен се изчерви. Тя си спомни, че е дъщеря на актьор.

— Господин полковник — промълви, — ще направя всичко, което поискате от мене.

— Добре тогава, да вървим!

Те се запътиха с широки крачки към града. Заваля сняг, снежинките се набиваха в очите им, но нищо не беше в състояние да намали скоростта, с която вървяха Пикар и Мадлен. Касаше се за един човешки живот. Освен това тази жена знаеше тайни, които може би щяха да разрешат аферата Драйфус.

Щом навлязоха в града, Пикар взе файтон и поръча на файтонджията да го закара у Емил Зола. Преди обаче файтонът да потегли, той изпрати човек с бележка до Матийо Драйфус, с която го покани да дойде също веднага в дома на Зола.

Скоро след това всички те седяха в кабинета на знаменития писател, а Мадлен, настанена между Пикар и Зола, беше изпълнена с гордост, че участва във великото дело на тези достойни мъже.

Малко след полунощ звънецът в лудницата на доктор Дюбоа иззвъня. Вратарят отвори и видя на улицата пред къщата едно затворено купе, от което слезоха трима мъже.

Двамата от тях се изправиха от двете страни на файтона, като пазеха вратичките. Третият, елегантно облечен, господин с дълга руса коса, се изкачи нагоре по стъпалата, които водеха към входа на заведението. Набитият вратар го пресрещна.

— Какво желаете, господине? — попита той сурово.

Русият господин веднага пусна в ръката му една жълтица.

— Желая да говоря с господин доктор Дюбоа — изрече забързано. — Идвам по спешна работа. Водя една нещастница, която искам да оставя на лечение при него.

— Всички килии са заети — отговори вратарят, — но може би носите особена препоръка — прибави той.

— Ето препоръката — пошепна непознатият и сложи в ръката на вратаря още една жълтица.

Церберът беше победен. Той предложи на посетителя да почака във входа, приближи се до извитата стълба, която водеше нагоре, и натисна копчето на звънеца, свързан със стаята на доктора.

Измина доста време, докато на стълбата се показва слаба фигура, загърната в халат. Беше доктор Дюбоа с лампа в ръка.

— Защо смущавате съня ми? — сопна се остро той. — Знаете, че няма свободни места в болницата.

— Бъдете тъй добър да ме изслушате, господине — помоли русият мъж. — Трябва да ви кажа нещо важно.

Докторът погледна недоверчиво надолу. Явно се колебаеше. Русият господин бързо изкачи стъпалата и му пошепна на ухото:

— Касае се за дамата, която преди три дни затворихте в килията на лудия. Надушили са тази работа... сестрата на дамата се е заловила да я разкрие... мене ме изпраща този, който ви доведе дамата... изслушайте ме, доктор Дюбоа!

При това съобщение лампата трепна в ръката на стареца. Жълтото му лице се изкриви в отвратителна гримаса, която не можеше да се разбере дали изразява недоверие или изненада.

— Елате в кабинета ми! — продума после докторът.

Той тръгна напред, а нечаканият посетител го последва до стаята, мебелирана като кабинет на сериозен учен.

— Така е, както ви казах — поде наново посетителят. — Сестрата на изчезналата дама е направила всичко, за да открие следите на... да речем, на умопомрачената. Тези следи водят до вашето заведение.

— Не е възможно! — избухна доктор Дюбоа. — Само ако генералът не се е изпуснал да каже нещо.

Събеседникът му едва се сдържа да не извика от радост, но успя да се овладее и продума сериозно:

— Генералът... да, точно така. Не знаете ли, че той обича доста да си попийва? В пияно състояние почти е издал тайната.

— Дявол да го вземе, що ми трябваше да се залавям с този човек! Но нали уж толкова ми го препоръчваха...

— Разбира се — прошепна русият. — Естерхази искаше да спечели пари, пък и същевременно да послужи на генерала.

Името на Естерхази беше произнесено твърде предпазливо, както лекар, който внимателно вкарва сонда в раната на болния.

Ала притежателят на лудницата ни най-малко не се учуди, като чу това име. Напротив, той вече беше убеден, че посетителят е посветен в техните работи. Човек, от когото няма какво да крие.

— Какво да правим тогава, господине? — засуети се уплашено докторът. — Знаете, че ако работата се разчуе, ще пострадам не само аз, но и някои други хора, по чието нареждане съм действал.

— Разбира се — потвърди посетителят. — Естерхази, Пати дьо Клам, Анри и генералът, за чиято жена сега става дума, този непредпазлив генерал...

— Ах, този Боазльо! — кресна ядосано Дюбоа.

— Боазльо! — повтори натъртено посетителят. — А сега слушайте, господин Дюбоа, какво решихме ние, вашите приятели, за да спасим вас и нас самите. Сестрата на генералшата, същата, която подозира, нещо повече, която знае как стои работата, т.е., че Клотилда Боазльо се намира у вас, ще трябва да сподели съдбата на сестра си, ще трябва да загине заедно с нея, в същата килия!

Дюбоа потърка доволно ръце.

— Отлично! — каза той. — Ако премахнем и двете сестри, няма от какво да се плашим повече.

— Знаете ли, г-н докторе — продължи благосклонният съветник, — че ние подготвихме чудесно работата? Приближете се до прозореца! Виждате едно купе пред къщата. В него се намира сестрата на генералшата. Отговорете й, че Клотилда Боазльо е действително умопобъркана и не отказвайте да ни заведете в килията на нещастницата. Обаче, щом сестрата влезе в килията на генералшата — тук гласът на посетителя стана по-тих, по-предпазлив, — ще я тласнем вътре и ще заключим вратата. Е, докторе, как ви харесва моят план?

Доктор Дюбоа беше разбрал. Той кимна в знак на съгласие.

— Нямам никакво основание да не ви се доверявам, — изрече той с внезапно пресипнал глас, — тъй като вие знаете всичко. Ще направя това, което ми предлагате.

— Добре тогава, ще доведе горе сестрата на генералшата.

Посетителят не излезе от стаята, а от прозореца направи знак на двамата мъже. Те отвориха вратата на купето и от него излезе едно облечено в тънки дрехи младо момиче. То влезе в къщата заедно с двамата мъже. След няколко минути някой почука на вратата на кабинета. Доктор Дюбоа отвори и госпожицата влезе. Лицето й беше

бледо, а очите ѝ червени, като че ли беше плакала. Развълнувана, тя застана на прага, очите ѝ изгледаха гневно лекаря.

— Доктор Дюбоа — започна тя нетърпеливо, — аз съм сестрата на нещастната жена, която преди няколко дни изчезна безследно от Париж. Известни обстоятелства ме убедиха, че тя е затворена тук във вашето заведение от мъжа си, с когото не живееше добре. Дойдох да ви попитам дали това е вярно и дали имате намерение да действате като честен човек и добросъвестен лекар и да ме оставите да видя болната. Ако ми откажете, ще бъда принудена да прибягна до помощта на полицията, която насилствено ще отвори вратите на вашите килии. Не искам да ви обиждам с никакви предположения. Искам засега да вярвам, че известна нервност на моята сестра ви е заблудила и ви е накарала да я сметнете за умопобъркана, която се нуждае от вашето лечение. Предупреждавам ви да не отказвате на молбата ми. Станалото досега ще остане тайна между нас. Но един ваш отказ ще ви напакости много и ще подкопае вашето реноме на лекар и човек.

Доктор Дюбоа намести златните си очила и се приближи с лицемерна любезност до младото момиче.

— Госпожице — отвърна той, — трябва, преди всичко, да призная, че вашето предположение е вярно. Сестра ви действително е в моето заведение. Тя беше доведена от съпруга си в състояние на много силна нервна възбуда. И след като я прегледах основно, прецених, че за сестра ви ще е по-добре, ако прекара известно време съвсем усамотена в моята къща.

— О, нещастната ми сестрица! — възкликна момичето, като протегна ръце към небето. — Значи, твоят нещастен брак те доведе до лудницата...

— Това беше действително наложително — побърза да я увери доктор Дюбоа. — Моля да ми вярвате. Аз съм лекар от четиридесет години и мога да се похваля, че през време на моята дългогодишна практика, не съм се излъгал нито веднъж. За съжаление трябва да ви кажа, че сестра ви е душевноболна.

— Мога ли да се уверя в това със собствените си очи?

— Трябва да ви предупредя, госпожице, че една среща с вас не би била полезна за здравословното ѝ състояние. Всяко вълнение вреди на такива болни, но тъй като тук се касае за моята чест, готов съм да ви заведа в килията на нещастната болна.

— Благодаря ви, господин докторе — промълви разстроено младото момиче.

Доктор Дюбоа се приближи до електрическия звънец, който се намираще близо до вратата. Зад гърба му мнимата сестра на генералшата и русият посетител размениха бърз тържествуващ поглед. И мъжете, които придружаваха младото момиче от файтона до къщата, изглеждаха също тъй развълнувани.

— Кои са тези господа — попита подозрително докторът.

Посетителят му направи знак да се отделят в един ъгъл на стаята.

— Тези господа придружават госпожицата — каза той високо, но после прибави шепнешком, така че само докторът да чуе. — Те са мои хора и ще ни помагат да затворим вратата, след като сестрата на генералшата влезе в килията.

— Няма нужда нито от ваши, нито от мои хора — поклати глава доктор Дюбоа, — ние двамата сме достатъчно силни, за да можем да се справим с една слаба жена. Господата нека почака тук. Моля ви, госпожице, елате с мене — обърна се той към момичето. — Вие, този господин и аз ще посетим болната.

Излязоха в коридора. Тук русият посетител забеляза един грамаден човек, който държеше лампа и връзка ключове. Той трепна, като премери с очи исполинската фигура на човека, но не каза нищо, само сложи бавно ръка в джоба на дрехата си.

— Да вървим — предложи доктор Дюбоа. Тръгнаха по извитата стълба. Стигнаха до третия етаж и лекарят спря пред една окована с железа врата. Ослуша се. Вътре беше тихо.

— Спят! — прошепна той на себе си.

— Тъй ли! — също шепнешком откликна сестрата на госпожа Боазльо. — И друга жена ли има в стаята на сестра ми? Не е ли дадена на генералшата поне самостоятелна килия?

— Не, не — отвърна доктор Дюбоа, като се ядосваше сам на себе си, че остави да му се изплъзнат тия думи, — искам да кажа, че болната и нейната гледачка спят. Впрочем, сама скоро ще се уверите, че сестра ви е много добре.

Ключарят сложи ключа в бравата. Зловещо издрънчаха ключовете в полуосветения коридор. Вратата се отвори. Светлината на фенера проникна в помещението. Вътре продължаваше да е тихо.

— Влезте, моля ви първа, госпожице — каза доктор Дюбоа. — Обаче, колкото се може по-тихо, за да не уплашите болната си сестра.

Мадлен влезе първа в мръсната килия. Тя щеше да припадне от отвратителната воня, която я лъхна.

— Не желаете ли и вие да влезете вътре, господине? — обърна се Дюбоа към своя гост.

Но той стисна здраво лекаря и извика:

— Разбойнико! Няма да ти дадем възможност да правиш повече престъпления. Дошли сме да освободим твоите жертви, а не да ви доведем нова!

— Джо! — изхърка доктор Дюбоа с отпаднал глас, докато правеше усилия да се освободи. — Пребий го, Джо!

Пазачът бързо изтегли ключовете и замахна с тях. Ако тези железни ключове се бяха стоварили върху главата на Пикар, той сигурно би паднал на пода с разбита глава. Но Джо, ирландецът, съучастникът на доктор Дюбоа, не успя да нанесе смъртоносния удар. Много по-бързо, отколкото може да си го представи човек, младото момиче, мнимата сестра на генералшата излезе от килията и хвърли в лицето на пазача някакъв червен прах. Той се стовари на земята като ударен от гръм, с ужасен рев, гърчещ се от болка.

Пикар притисна с едната си ръка доктор Дюбоа до стената на коридора, а с другата смъкна фалшивата си брада.

— Не ме ли познаваш, подлецо? — извика той с гръмовен глас. — Ще ти кажа кой съм. Аз съм полковник Пикар, който се застъпва за правото и истината и който ще те преследва, докато получиш заслужено наказание за твоите многобройни престъпления! А сега влез с нас в килията и тежко ти, ако жертвата ти е мъртва. Тогава ще те удуша с тези две ръце!

В това време се качиха и другите двама мъже. И те бяха махнали фалшивите бради и се разбра, че са Емил Зола и Матийо Драйфус.

Пазачът, който още ревеше и се гърчеше на пода, тъй като Мадлен беше му хвърлила в очите порядъчна доза пипер, беше с вързани ръце и крака и за да не вика, му запушиха устата с кърпа. Гигантът лежеше обезвреден на пода. Сам доктор Дюбоа приличаше повече на мъртвец, отколкото на жив човек. Очите му бяха изцъклени, тялото му трепереше като лист. Пикар продължаваше да го стиска здраво със силните си ръце.

— Вземете фенера, Зола — помоли Пикар, — и ми светнете. Струва ми се, че ще видим нещо ужасно. Ако се съди по миризмата, бандитите са затворили Клотилда Боазльо в истинска кочина.

Зола и Матийо тръгнаха с фенера напред. Пикар повлече доктора със себе си, а Мадлен вървеше най-отзад. Всички влязоха в ниското, мръсно помещение, в което Боазльо беше оставил жена си, за да я погуби.

— Госпожа Боазльо! — извика високо Пикар, като насочи погледа си върху една странна фигура. — Ние идем да ви спасим, идем за да ви пуснем на свобода. Опасността е зад вас.

Не последва никакъв отговор. Клотилда сякаш беше заспала тежък сън.

— О, Боже — изплака Мадлен, — дали вече не е умряла?

Зола приближи фенера, за да освети лицето на нещастницата и да я събуди.

— Подлецо — закани се в това време Пикар още веднъж на доктор Дюбоа. — Ако тя Действително е мъртва, твоят последен час е настанал!

Но Зола го накара да замълчи.

— Пикар — викна приглушено знаменитият писател и ръката му с фенера започна да трепери. — Матийо Драйфус, госпожице Мадлен, елате тук... Станало е нещо невероятно, нещо нечувано!... Ето вижте... Сън ли е това или действителност!

Спасителите на Клотилда Боазльо се приближиха. Те погледнаха в ъгъла, където лежеше простряната фигура. Всички занемяха от изненада. Намираха се пред трудна загадка.

На Дяволския остров се съмваше. Зад гъстите, по-високи от човешки ръст храсти, които заобикаляха една малка къщурка, нещо започна да се движи. Мъченикът Драйфус се събуди. Пред живия плет, посаден по нареждане на губернатора княз Галицин, за да се отнеме на нещастния затворник и последната утеха — гледката към морето — стояха двама пазачи и разговаряха за най-обикновени неща.

— Тютюнът става все по-лош — казваше единият, — трябва да потърся друг сорт. Тези каенски мошеници знаят, че няма откъде другаде да си набавим.

— Знаеш ли — прекъсна го другият пазач, — след три месеца се връщам във Франция. Ще бъда доволен да се отърва от тази ужасна служба тук. Ще ми дадат полицейска длъжност, но аз няма да се съглася. Искam да стана чиновник.

— Ами ако те излъжат?

— Ах, не бъди глупав, драги Франсоа — изсмя се другият и засука мустачки. — С всички нас, които служим като войници тук, на Дяволския остров, правителството в Париж трябва да се отнася като с рохки яйца. Иначе ще разкажем какво става с Драйфус, а на господа управляващите сигурно няма да бъде приятно, ако продадем на вестниците нашите сведения.

— Умна глава! — възхити се другарят му. — И аз ще си помисля по този въпрос. Драйфус може да донесе щастие на всички ни.

Човекът, за когото разговаряха така спокойно, стоеше зад живия плет и чуваше всичко. Но той не се сърдеше на своите пазачи, беше доволен, че изобщо чува човешки гласове, защото обикновено го заобикаляше гробна тишина. Може би тия двама души, които всъщност не му мислеха злото, а само се грижеха за своето щастие, биха му дали поне веднъж възможност да види пак морето...

— Пуснете ме навън — помоли глухо той, — пуснете ме да видя само още веднъж морето... морето, моята надежда, моя копнеж... Мили, добри хора, бъдете милостиви... дайте ми да видя морето. Дватама пазачи се спогледаха.

— Ей, Франсоа — каза този с червените мустаци, — мисля, че можем да направим тази малка услуга на нещастника. Другите пазачи още спят, пък и най-сетне, нищо не се знае — гласът му се превърна в тих шепот, — семейство Драйфус било много богато и когато човек се върне в Париж и разкаже на роднините му, че е правил добро за затворника, може би ще падне някоя пара.

Другият кимна в знак на съгласие. Те разтвориха храстите и червенокосият извика:

— Излезте навън, Драйфус, само че не бива да се отдалечавате много от къщата.

Храстите изшумоляха. Мъченикът на столетието се показва.

Милостиви Боже! Колко излишно беше предупреждението да не се отдалечава от къщата! Можеше ли това прегърбено и сломено от слабост същество въобще да върви, без да падне! Къде беше красивият млад офицер, който весел и жизнерадостен се разхожда из парижките улици със сресани по най-новата мода тъмни коси и хубави малки мустачки, със страни, зачервени от здраве, с доволна усмивка на уста. Къде беше любимецът на жените, идеалът на момичетата, мъжът, на когото тайно завиждаха другите мъже, защото знаеха, че където минеше, печелеше на своя страна всички сърца! Хлътналите бузи, разрошената коса, угасналият поглед, отслабналото като скелет тяло, прегърбено под тежестта на нещастията, привлечената походка, сивият цвят на лицето — това беше сега Алфред Драйфус!...

Той спря току пред самия плет. Подпря се на тоягата, която един милостив пазач му беше дал. Беше толкова слаб, че едва се държеше на краката си. Сивите дрехи, в които беше облечен, подчертаваха още повече мъртвешката бледост на лицето му. Но очите му светнаха, когато погледът му обхвана безкрайното море.

Вълнението го надви, нещастникът започна да трепери, ръцете му-изпуснаха тоягата, той падна на колене, простря ръце, а от устата му излезе глух глас, който сякаш идеше от гроб:

— Морето... океанът... о, мое любимо море, вълни на моята надежда... най-сетне, най-сетне пак ви виждам! Горещи сълзи бликнаха от очите на нещастния мъченик. Той, на когото бяха отнели и разрушили всичко, се чувстваше щастлив, щом можеше да види необятното море, отвъд което се намираше любимото му отечество.

— Няма ли параходи? — продължи тихо Драйфус. — Няма ли известие от родината, от жена ми, от детето ми? Съвсем ли ме забравиха вече, сам ли останах на този свят, сам в този ад?

Той закри лицето си с ръце и зарида. Даже суровите пазачи се извърнаха. Почувстваха, че тази болка беше толкова голяма, толкова свещена, че не бива да бъде видяна от човешко око.

— Може ли да отида по-близо до брега? — попита смирено Драйфус. — Мили, добри хора, позволете ми, там въздухът е по-хубав, по-свеж, той ще ме ободри, пък и, струва ми се, че съм по-близо до родината, като съм по-близо до водата.

— Добре, идете — отговори Франсоа. — И без това не можете да избягате... От този камънак в морето няма бягане.

— Благодаря ви, благодаря ви! — измърмори Драйфус.

Той се наведе, вдигна тоягата си и продължи към брега. Колко познато му беше всичко на този ужасен остров. Всяка скала, всяка вдлъбнатина, всеки храст, който мъчно беше израснал на тази камениста почва — всичко му беше до втръсване познато! И това синьо небе, което се издигаше над него, това небе, което като че ли напук беше винаги толкова чисто, и това небе беше му вече опротивяло!

От тези ясни висини идеше най-голямата му мъка. Палещото слънце, чиито лъчи изсушаваха тялото му, горещото слънце, което се мъчеше да стопи мозъка му. А поетите възпяват това небесно светило — съчиняват някаква блестяща слънчева кола, която, теглена от огнени коне, се носи тържествено из световните пространства.

А въздухът, горещият гъст въздух, който нещастният затворник от Дяволския остров беше принуден да диша, беше станал непоносим за него! Нещастникът знаеше добре, че всеки ден, през който диша този въздух, поглъща ужасните миазми, които причиняват тропическата треска, от която Драйфус толкова се страхуваше! Страшните бълнувания в трескаво състояние притискаха гърдите му и правеха съществуването му на сън още по-тежко и по-ужасно, отколкото беше и без това в действителност.

Единственото нещо, което още обичаше, беше морето и то защото в него имаше движение, промяна, не беше онова, застояло еднообразие, което бавно, но сигурно докарва човека до лудост.

Драйфус се запъти към морето. Не срещна никого по пътя си и беше доволен от това. Затворникът отдавна вече се беше отказал да вижда хора, да говори с тях! Предпочиташе да е сам с мъката си. Мина на известно разстояние от малка къща, тъй наречената кухня на острова. Тук се приготвяше храната, която даваха на затворниците. През прозореца излизаше отвратителна миризма на разложена риба и ганива мас.

Повдигна му се. Яденето отдавна вече беше за него мъчение. Всеки път трябваше да се насилва, стомахът му не можеше вече да приема противните ястия, които му се поднасяха по поръчка на княз Галицин — винаги лютиви и пресолени, за да страда затворникът от постоянна жажда. А когато помолеше с треперещ глас за глътка вода, му отговаряха:

— Сега не е време за пиене.

Ако имаше треска, отказваха да му дадат лекарства. Забранено му беше да излиза вън от къщата си даже по естествена нужда, така че дупката, в която живееше, се пълнеше с нечистотии и миризми.

Бялата светлина, която се отразяваше от скалите, беше отслабила очите му. Той беше полуослепал. Десетина пъти беше молил да му дадат очила, но и на тази молба му беше отказано. Колибата му беше пълна с разни гадина. Те го хапеха до кръв и не му позволяваха да спи. Нищо не се правеше за изстребването на тия насекоми, между които често се намираще и опасният южноамерикански скорпион, чието ухапване понякога е смъртоносно. Колко от тези животни беше вече стъпкал Драйфус с краката си!

Когато пък настъпеше дъждовният период и сиви облаци покриеха небето, когато седмици наред непрестанно, денем и нощем, валяха проливни дъждове, тогава Галицин нареждаше да оставят затворника часове навън, тъй като точно тогава губернаторът се сещаше, че трябва да се прави някакъв ремонт на колибата.

Тогава нещастният мъченик биваше измокрен до кости и продължаваше да седи мокър до вечерта, когато измръзнал и треперещ лягаше в колибата.

— Той ще изчезне от само себе си — отговаряше Галицин, когато някой състрадален пазач поискаше разрешение да даде на затворника сухи дрехи.

На Дяволския остров често имаше бури, каквито ние, европейците, не сме в състояние да си представим. Тогава целият хоризонт се превръщаше в море от пламъци, чиито огнени вълни се спускаха към земята. При такива бури Галицин караше да завеждат нещастния Драйфус на една скала край морето. Той смяташе, че светкавиците и гръмотевиците ще уплашат капитана.

Но този жесток човек се лъжеше. Драйфус отдавна беше престанал да се плаши от природните стихии. Той се боеше само от човешката злоба. Когато отвсякъде го заграждаха светкавици и гръмотевици, той простираше ръце и извикваше:

— Велики Боже, аз съм тук и един-единствен гръм може да ме унищожи. Направи ми това благодеяние, изпрати ми такъв гръм и аз ще умра, благославяйки твоето име!

Но такава лека смърт не беше предопределена за нашия нещастен Драйфус. Гръмотевиците разцепваха скалите, но той оставаше невредим...

Трепериш ли, читателю? Ужасен ли си? Желает ли да спрем да ти описваме мъките на един човек, който има светото право като всеки друг, като теб, на щастие и радост? Можем да спрем, ако не съществуваха хора, изобретателни в измислянето на нови мъчения за техните жертви. Драйфус беше попаднал точно в ръцете на такъв човек. През своите безсънни нощи, през свободните си часове, Червеният Галицин мислеше само как да измъчва повече нещастния капитан и още една затворничка, скрита дълбоко в земята зад една каменна стена. Ние познаваме и нея...

Една от най-големите жестокости, които Галицин беше измислил за Драйфус, беше банята. Той дълго беше молил да му позволят да се окъпе в хладните морски вълни. На острова имаше малък залив, където пазачите всеки ден се къпеха и можеха спокойно да плуват, защото дотам не стигаха акулите, тези ужасни морски хиени.

Цели две години отказваха да позволят на Драйфус да се Окъпе. Какво мъчение за един човек, свикнал на чистота, свикнал да се къпе всеки ден. Драйфус се зарадва много, когато му съобщиха, че губернаторът на Френска Гвиана му разрешил да се окъпе. Обаче не го заведоха в оня залив, където се къпеха пазачите, а при една скала, която се спущаше отвесно в морето. Той беше завързан с въже, което минаваше под мишниците му. Трябваше да се съблече и вече беше

скочил във водата, защото жадуваше за толкова очакваната баня. Преди да му позволят да се окъпе, обаче, бяха хвърлили големи парчета месо в морето. Не след дълго на повърхността се показаха сиво-черните гърбове на акулите. Тогава стреляха във водата и ги пропъдиха. Разбира се, те не се отдалечаваха много, а заставаха на около петстотин крачки от мястото, където малко преди това бяха яли вкусното месо.

Тук трябваше да скочи Драйфус, тук трябваше да се потопи дълбоко във водата, вързан с въжето, което държаха горе от скалата. Акулите се спускаха жадни за плячка, готови да хванат жертвата си и да я отвлечат дълбоко в морето. Но неговите мъчители дочакваха спокойно акулите да наближат съвсем. Чак тогава го издърпваха нагоре. Една грамадна акула скочи във водата с широко разтворени уста и се опита да хване висящия във въздуха безпомощен човек. Ако един сполучлив изстрел не беше я убил на място, днес нямаше да има никаква Драйфусова афера и подлите му противници в Париж щяха да престанат да се боят от разобличаване. Невинната жертва на едно жестоко правосъдие щеше отдавна да почива на морското дъно, или в стомаха на някоя акула. Но, слава Богу, не било съдено да стане. Провидението беше решило да остави невинността и истината да възтържествуват и да накаже истинските престъпници. Драйфус издържа и тази баня, която всъщност беше само едно жестоко мъчение.

Една сутрин, когато току-що беше се събудил, чу продължително изсвирване на параходна сирена. Толкова близо беше, че нещастникът помисли, че параходът е хвърлил котва пред самия остров. В сърцето му се събуди надежда. Той скочи от леглото, облече се и излезе от къщичката, която тогава още не беше заобиколена с жив плет. И действително, пред острова се намираше голям параход. На главната му мачта се развяваше френското знаме.

Драйфус впи поглед в кораба. Какви ли мисли бушуваха в главата му! О, да можеше това да е параходът, който ще го отведе обратно в Отечеството! Изведнъж се сепна. Към него идеше княз Галицин, придружен от главния надзирател.

— Алфред Драйфус — заговори той. — Преди малко пристигна френски параход, който ми донесе заповед да ви изпратя във Франция.

Невинността ви е доказана, истинският виновник вече е арестуван, вие сте свободен!

Драйфус се олюля и падна почти в безсъзнание в прегръдките на главния надзирател. Галицин заповяда да му дадат чашка коняк! за да може жертвата му да издържи докрай жестоката шега. Затворникът беше заведен на парахода. Моряците го избягваха, а капитанът не се виждаше никъде. Галицин влезе с него в кабината.

— Най-напред ще се върнем в Каена — обясни губернаторът. — Там ще ви дадат други дрехи, аз ще приготвя необходимите документи и тогава ще можете да отпътувате за Франция. Е, Драйфус, какво ще кажете за този неочакван обрат на вашата съдба?

Мъченикът склочи ръце.

— Благодаря на Бога — отговори той. — Знаех, че ще дойде денят, когато моята невинност ще излезе наяве.

— Много трогателно е вашето доверие в Бога — забеляза злобно Галицин, — сега пък се помолете пътуването да мине добре. Има бури, подводни скали, пожари. Може да стане катастрофа, преди да стигнете Франция.

Драйфус поклати отрицателно глава.

— Щом Господ ми е помогнал дотук — отговори той, — ще ми помогне и да стигна благополучно до Франция.

Параходът тръгна. Чак сега Драйфус се увери, че е дошъл часът на неговата свобода. Той се облегна на стената и заплака. В съзнанието му изпъкна споменът за жена му, детето му, верния му брат и той си представи картината на едно щастливо бъдеще.

— Оставям ви сам, Драйфус — стана Галицин. — Не искам да смущавам молитвите ви.

Сега нещастният затворник действително коленичи, вдигна ръце към небето и с гореща молитва благодари на Бога, че му е помогнал, че е възвърнал живота и честта му.

. Изведнъж параходът се разтърси и спря. Двама пазачи нахлуха в кабината.

— Елате с нас, Драйфус — наредиха те.

— Стигнахме ли вече в Каена? — попита мъченикът.

— Сега ще видите.

— С мъка изкачи нещастният човек трапа. Краката му едва го държаха. Когато излезе на палубата, той с лудешки вик се строполи на

пода. Параходът беше спрял на същото място пред Дяволския остров, откъдето беше тръгнал. Подлецът Галицин беше накарал само да обиколят острова и сега с подигравателен смях тласна отново жертвата си в затвора, в който беше прекарал вече толкова години.

Може би читателят недоверчиво ще поклати глава и ще рече:

— Толкова зъл, толкова подъл, толкова жесток не може да бъде човек!

Ала нашите сведения са напълно достоверни. Ако истината за Драйфус проникне някога във вестниците, ще излязат на бял свят още много ужасни подробности. Драйфус се намира на Дяволския остров не само да прекара заточението си, или пък да умре там. Не, подлещите, които още властват в Париж и тровят общественото мнение, имат за цел да уморят бавно и ужасно несправедливо осъдения капитан Алфред Драйфус.

Пикар и Зола, Матийо Драйфус и Мадлен се намираха в ужасната килия на лудницата, а сред тях стоеше доктор Дюбоа, блед като смъртник, с изцъклен поглед, като заловен престъпник, какъвто и беше всъщност. Фенерът, който Зола държеше в ръка, изпълваше помещението с мрачна светлина. Искаха да разбудят Клотилда Боазльо от привидния ѝ тежък сън. Пикар се наведе и докосна с ръка лежащата пред него фигура. Но Зола му извика с треперещ от вълнение глас:

— Напразен труд, приятелю Пикар, няма нужда да будим Клотилда Боазльо, защото тя...

— ...Е изчезнала — довърши Пикар. — Клотилда Боазльо е избягала.

В този момент доктор Дюбоа се съвзе. Неискрените му очи засвяткаха зад златните му очила и той извика с надменен тон:

— Сега искам да сложа край на комедията, която ви изиграх. Да, господин Пикар, да, уважаеми господин Зола, действително ли можяхте макар и за миг да помислите, че в моята къща може да става нещо противозаконно? Допускате ли, че щях да ви доведа в тази килия, ако госпожа Боазльо действително беше затворена тук? О, не, аз исках само да видя, господа, докъде ще отидете със своето нахалство. Вие, тъй наречените герои на истината, вие, защитниците на предателя Драйфус! Вие нахлухте посред нощ в моята къща, искахте да ме хванете в лъжа, на която аз привидно се хванах, причинихте телесна повреда на моя пазач, като му пръснахте пипер в очите, и всичко това, за да се уверите лично, че в лудницата на доктор Дюбоа не стават никакви мистериозни работи. Покажете ми генералшата, която уж съм бил задържал против нейната воля. Къде е тя господа?

Зола, Пикар и Матийо Драйфус се погледнаха изненадани от дързостта, с която престъпният лекар искаше да се измъкне от поставената му клопка.

— Къде е госпожа Боазльо ли? — запита Пикар. — Да, господин Дюбоа, това не можем да ви кажем в този момент, но че тя е била тук в

тази килия, това можем да ви докажем, и тези доказателства ще представим и в съда.

Пикар се наведе бързо и събра дрехите от пода.

— Ето кожения жакет на генералшата — каза той, — това е пък баретката ѝ, а тази елегантна долна фуста е също нейна. Тези доказателства ще вземем с нас.

— Правете каквото искате — махна презрително с ръка доктор Дюбоа, — готов съм да отговарям пред съда, но и аз ще подам заявление за обида и вие ще трябва да ми платите голямо обезщетение, задето сте си позволили да се усъмните в моята честност.

Но Матийо Драйфус сложи ръката си на рамото на лекаря.

— Не бъдете толкова самоуверен, докторе — изрече той, — защото Клотилда Боазльо е жива и аз ще ви покажа пътя, по който е минала, за да се освободи. Виждате ли голямата дупка в стената, която е покрита с черно парче ламарина? Ето, като махна ламарината, пред нас се открива кръгло отворстие, което води към комина. Оттук са избягали Клотилда и нейният другар. През комина те са се изкачили на покрива, а оттам са намерили някакъв начин да се измъкнат на улицата.

— И тъй, доктор Дюбоа — поде Пикар, — останете си със здраве. Нашето нощно посещение във вашия, дом ще намери своя епилог в съда, тъй като не ще бъде мъчно да се намери Клотилда Боазльо в Париж. Пред тази свидетелка ще се разбият всички ваши лъжи.

Спасителите на Клотилда напуснаха килията, без дори да удостоят с поглед Дюбоа, който треперещ от гняв ги проследи със злобен поглед. Скоро след това, той чу шума на файтона, който отнасяше Пикар, Зола, Мадлен и Матийо към Париж.

Побеснял от гняв, Дюбоа тропна с крак.

— Ще ми платите за това — изръмжа той с пресипнал глас. — Не бързайте да тържествувате. Генералшата Клотилда Боазльо не е още във ваши ръце. Не вярвам да се е върнала при своя съпруг. Значи, се крие някъде в Париж. Чудно е само, че лудият не я е разкъсал, не я е удушил, а ѝ помогнал да избяга и сам е избягал с нея. Сега трябва да потърсим и да намерим Клотилда Боазльо. Самият генерал трябва да ми помогне за това.

Дюбоа побърза да влезе в кабинета, облече набързо палтото си, качи се в своя файтон и подкара колкото може по-бързо конете към Париж. Когато пристигна до дома на Боазльо, той извънхна и заповяда на появилия се слуга да събуди веднага генерала.

— За Бога, Дюбоа — сепна се уплашено генералът, като слезе в салона и видя там очакващия го негов съучастник. — Какво ви води по това време при мене? Да, сещам се, идвате да ми съобщите, че лудият художник е свършил своята работа. Клотилда мъртва ли е?

— Генералшата е избягала — осведоми глухо Дюбоа.

Боазльо изруга и се отпусна на близкото кресло.

— Избягала! — изръмжа пресипнало. — И жива при това...

— Има още лоши новини — продължи с невъзмутимо спокойствие лекарят. — Нашата тайна е открита. Зола, Пикар и Матийо Драйфус знаят всичко!

— Всичко ли? — изпъшка Боазльо.

— Те знаят, че вие, генерале, сте ми предали жена си, за да загине в моята лудница.

— Дюбоа... докторе... не, не, не е възможно...вие се лъжете... не ми казвате истината... Не може да бъде. Щом моите смъртни неприятели, Зола, Пикар и Матийо Драйфус знаят тайната, те държат в ръцете си живота ми, честта ми, свободата ми! Ако е така, аз съм загубен... Не ми остава нищо друго, освен да се самоубия.

— Още не, генерал Боазльо — възпря го Дюбоа, като намести очилата си, — Клотилда Боазльо действително е избягала и то заедно с художника, но тя ще стане опасна за нас, само ако успее да се срещне със Зола и другите ваши неприятели. Трябва да намерим вашата съпруга, преди тя да се е срещнала с онези мизерници.

Боазльо бързо се изправи. Той отново се изпълни с надежда. След това каза натъртено:

— Трябва да потърсим Клотилда, длъжни сме да я намерим.

Оставихме Клотилда Боазльо в ужасно положение, при което животът ѝ висеше на косъм. Тя се намираше в мрачната килия на лудницата, а умопобърканият художник беше я повалил на земята и коленичил върху гърдите ѝ, я душеше. Слабите му кокалести ръце стискаха шията ѝ, която по-рано беше покривал със страстни целувки. Очите му бяха изскочили от орбитите и изразяваха жестокост и кръвожадност.

Всяка друга жена в това положение би припаднала. Но не и Клотилда. Тя напрегна всички сили, за да се отърве от нападателя. Като не успя, започна да вика сърцераздирателно за помощ, но всичко беше напразно, тъй като хората, които обитаваха тази къща, нямаха сърца, не знаеха що е състрадание, що е милост. Гласът ѝ постепенно започна да отслабва. Ала лудият се наведе над нея, прилепи устни до ухото ѝ и прошепна:

— Извикай още веднъж. Викай, че те убивам, за да се чувстват сигурни, че са постигнали целта си.

Клотилда разбра, че едва сега ѝ се отварят очите. Тя забеляза, че въпреки разкривените от лудостта черти, по устните на Маврус Ленски играеше саркастична усмивка, а ръцете му, които уж искаха да я удушат, я пипаха внимателно, така че да не ѝ причинява болка. Без да задава въпроси, умната жена изпищя за помощ, като се постара този вик да бъде също тъй естествен, както и предишните.

Маврус Ленски я пусна и се изправи. На пръсти се промъкна до вратата и се послуша към коридора. След това се извърна и каза тихо:

— Сега те са сигурни, подлещите, че Клотилда Боазльо е умряла от ужасна смърт. Че лудият ще я разкъса на парчета.

При тези думи изразът на лицето му се промени неузнаваемо. Чертите на лицето му се изправиха и цялата му стойка, която по-рано беше свита, сгърбена като диво животно, което се готви да скочи върху жертвата си, се изправи нормално и дори грациозно.

Клотилда стана от пода. С растящо учудване и безгранична радост тя гледаше Маврус Ленски.

— Значи е вярно, мили — каза тя, — че ужасното нещо, от което се боях, е било само маскировка. Ти не си луд, ти разполагаш със силите си, твоето преобразяване в буен луд е било само хитро скроена комедия!

Маврус Ленски разтвори ръце, щастлива усмивка озари лицето му.

— Ела при мен, Клотилда — възкликна той, — ела да те прегърна и целуна. Няма от какво да се боиш. В действителност аз съм по-малко луд от твоя съпруг, знаменития генерал Боазльо, който прибягна до такива долни средства, за да ни раздели насила.

Клотилда се хвърли в обятията на любимия си. Те дълго и радостно се целуваха и прегръщаха.

— Сега да ти разкажа всичко, мила — започна Ленски, — за да разбереш как попаднах тук и защо играх ролята на буен луд... Когато се срещнахме последния път, ти ми каза, че съпругът ти знаел за нашите отношения и че се опасяваш ревността му да не го накара да прибегне до страшно отмъщение. Опасенията ти се сбъднаха. Една нощ, както седях вкъщи и рисувах, в ателието ми нахлуха маскирани хора. Преди да разбере какво става, те ми хвърлиха чувал върху главата, така че нито можех да викам, нито пък можех да се браня. Вързаха ми ръцете и краката, изнесоха ме навън, качиха ме в един предварително докаран файтон и ме доведоха в тази лудница. Тук ме хвърлиха в килия и ме подложиха на варварски мъчения. Топиха ме в ледена вода и когато за малко щях да се удавя, пак ме изваждаха. Биха ме с камшици, слагаха в краката ми растения, които миришат ужасно и имат такъв противен вкус, че човек може да припадне от отвращение. Заплашваха ме със смърт и настояваха да им дам писмено признание, че съм имал интимни отношения с теб. Но не успяха да изтръгнат от мен нищо. Отначало ги наричах подледи, разбойници, престъпници и, осланяйки се на всевъзможни закони, настоявах да ме освободят веднага. Но когато разбрах, че се намирам напълно в тяхна власт и че не мога да разчитам на нечия помощ, за да се отърва от техните произволи и жестокости, аз промених тактиката. Започнах да играя ролята на луд. И действително, би било твърде естествено в положението, в което се намирах, и при изтезанията, на които бивах подлаган, да загубя разсъдък си. Побелелият престъпник, доктор Дюбоа, изглежда е очаквал подобен обрат, тъй като щом пазачите му съобщиха, че аз, като се разхождам из килията си, ловя несъществуващи мухи по цели нощи, седя неподвижно и гледам в една и съща точка на тавана, той без всякакво съмнение заяви, че съм луд.

След няколко дни за мое щастие, намерих в джобовете си малко парче сапун. Спомних си, че бях чел в Някаква книга, че стари опитни престъпници си служат с едно странно, но сигурно средство, за да бъдат препратени от затвора в лазарета, където обикновено възможностите за бягство са много по-благоприятни. Сложих парчето сапун в устата си, размекнах го и когато останах насаме с един пазач, паднах на пода като ударен от гръм и получих един съвсем правдоподобен епилептичен припадък. Аз се виех и гърчех, а на устата ми имаше пяна. Това премахна и последните съмнения относно моята

невменяемост. Доктор Дюбоа нареди да престанат с изтезанията и всеки ден ми хвърляха по парче хляб, малко вмирисано месо и ми слагаха една кофа с вода за пиене. Но аз исках да бъда съвсем сигурен и затова продължавах комедията. Един ден, когато пазачът влезе, за да донесе храна, аз клекнах в един ъгъл с пламтящи очи, стиснати зъби и нервно треперещи пръсти. Оставих човека да дойде до средата на стаята. В момента, когато той се наведе да сложи цинковата чиния на пода, аз се изправих. С един скок се хвърлих върху му и го сграбчих за шията. Това беше един огромен ирландец, на име Джо, най-бруталният и най-злият, най-жестокият от всичките ми мъчителни. Отдавна се бях заканил да му дам урок. Тъй като моето нападение беше неочаквано, лесно го повалих и започнах да го тъпча с крака, да го удрям с юмруци и когато той беше почти в безсъзнание, го дотърсих до кофата с вода, потопих главата му в нея и го държах така, докато той едва не се удави.

Но понеже нямах намерение да го умъртвявам, го запратих в един ъгъл, където той лежа, докато случайно доктор Дюбоа мина покрай килията и, видял вратата ѝ отворена, учудено влезе. Тогава повторих моя припадък, но Дюбоа успя да избяга и се върна с трима други пазачи, с които доста се борих, преди да ме надвият. Така станах най-опасния луд в цялата лудница. Аз буйствах! Тъй като всички бяха уверени, че никога няма да изляза от лудницата и при това смятаха, че ми липсва разсъдък, за да схвана разговорите им, един ден докторът и генерал Боазльо заговориха в моята килия за твоята съдба, скъпа Клотилда. Те развиха целия си подъл план пред мен и аз разбрах, че имат намерение да те примамят тук и да те оставят на мен, за да те убия.

— Лудият звяр ще изпълни предназначението си — беше сигурен доктор Дюбоа.

А твоят любезен съпруг прибави засмян:

— Така поне смъртта ѝ ще бъде сладка, тъй като ще умре в прегръдките на любимия си!

От този ден постоянно очаквах с разтуптяно сърце да те доведат в този ужасен затвор. И действително, днес вратата се отвори, ти и съпругът ти влязохте в килията и аз се оттеглих в един ъгъл като влязох в ролята си на умопобъркан. Колко тежко ми беше да ти се покажа в този вид, който щеше да те изпълни с ужас и отвращение към мене, но трябваше да го направя. Трябваше да те излъжа, трябваше да

накарам тези престъпници да повярват, че планът им ще бъде изпълнен, защото се боях да не го променят и да те затворят в друга лудница. Тогава всичко би било загубено!

Но аз се държах толкова правдоподобно, че генералът нито за миг не се усъмни, че ти няма да осъмнеш жива, ако те затвори сама с мене, буйния луд. Затова се зарадвах, като видях, че вратата на килията се затвори след теб. Оставаше само да те накарам да викаш така, че твоите писъци да изпълнят къщата и съм сигурен, че ония мерзавци са потривали ръце от радост, като са чували твоите молби за помощ, примесени с моите несвързани звуци, издавани от човек, превърнат в диво животно.

Маврус Ленски беше завършил разказа си. Клотилда нежно го прегърна и го обсипа с целувки.

— Аз съм щастлива — промълви тя, — не само защото няма вече опасност да стана жертва на един умопобъркан, но и защото те виждам здрав, мили Маврус. Нека сега правят каквото искат. Сега може и смъртта да дойде, поне ще умрем заедно и последните ни думи ще бъдат любовни обяснения.

— Няма да умрем — възрази художникът. — Има една възможност да се измъкнем от този затвор, но сам не можех да я използвам, защото имам нужда от помощник. Виждаш ли това парче ламарина. То прикрива една доста голяма дупка, начало на канал, който води към комина. Да махнем ламарината е дребна работа, ала каналът е твърде тесен, за да може възрастен човек да мине през него. Трябва да го разширим, като изстържа от двете страни стената. Имам вече и инструмент за тази работа. Ето тази лъжица, която отдавна съм скътал.

— Аз пък имам ножче — извика радостно Клотилда, — ще ти помогна.

— В такъв случай след няколко дни ще можем да избягаме — пошепна доволен Маврус Ленски. — Щом излезем веднъж на покрива, все ще намерим някаква възможност да слезем на улицата. В най-лошия случай ще трябва да се спуснем по гръмоотвода. Нали не те е страх, мила моя?

— Не ме е страх от нищо, когато си с мен.

Клотилда и Маврус Ленски се заловиха за работа. Почти през цялата нощ те работиха усърдно и откъртиха големи парчета от

стената, като се стараеха да не вдигат шум. Това, което можеше да се чуе в коридора приличаше повече на шум от мишките и плъховете, които в лудницата бяха в изобилие. Обаче през деня трябваше да прекъснат работата си, защото шумът сигурно би ги издал.

След като работиха усилено три нощи поред, Маврус Ленски щастлив заяви на своята любима, че според него каналът вече е достатъчно широк, за да могат да минат през него. Но за да бъде съвсем сигурен, той реши да го опита веднага. Вмъкна се в отвора и започна бавно да се изкачва нагоре. Ала когато се върна обратно, доволен от резултата, се случи нещо, което унищожи всичките им надежди. От горната част на комина се откъсна голям камък. С глух шум той падна в канала и спря по средата, като запуши изхода нагоре! Маврус Ленски веднага схвана последствията. Съвместните им усилия не можаха да премахнат пречката. Те се опитаха да изтласкат камъка нагоре, мъчиха се докато ръцете им се разкървавиха, но всичко беше напразно. Този камък буквално се бе изпречил на пътя им и беше унищожил всичките им надежди за освобождаване и спасение.

Обхвана ги дълбоко отчаяние. Винаги енергична и смела, Клотилда сега лееше горчиви сълзи. Маврус Ленски с навъсени вежди крачеше неспокойно из килията и Клотилда започна да се опасява да не би той сега действително да полудее. Затова реши да опита друг начин за спасение. Нарани се с игла в ръката, откъсна едно листче от бележника си и написа с кръвта си известното писмо, което попадна в ръцете на Пикар и Мадлен. Вечерта обаче Маврус Ленски поднови опитите си да избути камъка от канала. Усилията му отново излязоха напразни. Настроението на двамата нещастници беше силно понижено от този страшен затвор и те се готвеха да умрат заедно. Нежно прегърнати, седяха свити в един ъгъл. Клотилда беше облегнала главата си върху гърдите на своя любим, който с гальовен глас се мъчеше да я утеши и да ѝ вдъхне малко кураж.

— Не се боя от смъртта — изрече пламенно Клотилда, — но мисълта, че ще умрем, без да се разкрие престъплението, на което сме жертва, ме възмущава от дън душа. Тези негодници ще тържествуват, ще си честитят взаимно нашата смърт, както и гибелта на нещастния Драйфус. Ех, да можех да се освободя, бих отворила очите на французите по отношение на мъжете, които стоят начело на тяхната армия и които те, в своето необяснимо заслепение, едва ли не

боготворят! Но това е неосъществимо. Драйфус ще загине на Дяволския остров, нашите трупове ще изгният тук, а най-големите престъпници на днешния век, между които се намира и моят съпруг, ще излязат победители!

Но Маврус Ленски изведнъж стисна по-силно ръката на своята Клотилда.

— Още не се знае, мила — каза той. — Чуй, Клотилда, слушай как Господ сам ни иде на помощ.

Клотилда се ослуша, но не можа да чуе нищо, което би потвърдило думите на любимия ѝ. Художникът я вдигна и я заведе при окования с решетки прозорец.

— Чуваш ли, вън бушува снежна буря — пошепна Маврус Ленски. — Чуваш ли как силно свири в комина? Ако снежната буря се усили, твърде е възможно да изтласка надолу камъка, който се е изпречил на пътя ни.

Преди още Маврус Ленски да довърши мисълта си, ламарината, която закриваше отвора, издрънча и падна, а след нея се търколи в стаята и един объл камък.

Влюбената двойка веднага започна да се готви за бягство. Клотилда съблече дантелената си долна фуста и кожения си жакет, а Маврус Ленски, който беше и добър скулптор набързо направи кукла от сламата на мизерното си леговище. Куклата беше облечена с Клотилдините дрехи, просната в един тъгъл на килията. Тези приготовления имаха за цел да заблудят ирландеца Джо, който понякога нощно време вмъкваше главата си в килията, за да се увери, че всичко е наред.

След това Клотилда се овърза с панделките от корсета си, за да не ѝ пречат дрехите при преминаването през доста тесния канал.

Още една последна целувка и бягството започна. Маврус Ленски помогна на жената да се вмъкне в отвора, пробута я малко напред, а след това и сам я последва. Бурята наистина беше им помогнала. Тя не само беше изтласкала големия камък, но и беше разширила канала, откъртвайки множество дребни камъни и тухли.

След десет минути Клотилда и Маврус Ленски бяха вече на покрива. Едва можаха да си отворят очите от сажди. Лицето, ръцете, дрехите им бяха целите черни. Студеният, но чист въздух ги освежи след дните, прекарани в миазмите на килията. Въздъхнаха щастливо и

поеха. Трудно беше да се върви по силно наклонения покрив. При това и бурята неведнъж застрашаваше да ги свали долу. Ала силата на волята им беше несъкрушима. Свободата ги зовеше. Можеха ли да се откажат от осъществяване на толкова горещо и дълго мечтаната цел!

— Ето гръмоотвода! — възкликна радостно художникът и посочи стоманената тел, която, въпреки тъмнината, ясно се забелязваше.

Той се наведе и изпълзя бавно към гръмоотвода. Клотилда го последва. Стигнаха почти едновременно и започнаха да се спускат. Телта почти им прерязваше ръцете, но никой не охна. Изведнъж Маврус, който беше на около половин метър пред нея, извика уплашено. Жицата на гръмоотвода стигаше само до половината височина на къщата. Навярно бурята я беше откъснала, а доктор Дюбоа не беше счел за нужно да я поправи.

Те висяха между небето и земята, силите им бяха вече изчерпани, нямаше никаква възможност да се върнат обратно на покрива. Да скачат долу също беше немислимо — биха си разбили главите.

— Сбогом, Маврус — изхлипа Клотилда, която чувстваше, че не може повече да се държи. — Сбогом, мили, дано успееш да се справиш. Аз съм изгубена, ръцете ми не държат вече, вие ми се свят и скоро ще падна долу.

— Клотилда! — извика Маврус, — скъпа единствена моя, подръж се още няколко минути, имай предвид, че твоята смърт е и моя.... Дръж се здраво...мисля, че намерих начин да се спасим!

С трескава бързина, като се държеше само с краката си за гръмоотвода, той разкъса палтото си на дълги ивици, които завърза една за друга. Към тях прибави и тирантите си. Така полученото въже привърза здраво за гръмоотвода. По този начин тя се удължи с още няколко метра. Долу оставаше разстояние, което не беше опасно.

— Маврус — изпъшка Клотилда, — Маврус, падам!

Той протегна ръце, прегърна любимата си и се спусна бавно и предпазливо с нея надолу по слабата връв, която за радост ги издържа.

Бяха спасени!

„Черната Мария“, параходът, който отнасяше престъпниците в Каена, цепеше вълните на океана. В най-долните помещения на парахода се намираха нещастните затворници. Между тях беше и графиня Естерхази, съпругата на черния майор. Тя бе болна и сломена, тъй като спасението, което ѝ беше обещано, не успя. Сега ѝ предстоеше да прекара целия си живот на Дяволския остров, подобно на мъченика Драйфус, който вече се намираше във властта на отчаянието и болестите.

Но Натали все пак имаше една утеха. Тя знаеше, че синът ѝ е наблизил, отново беше видяла Роберт, беше чула гласа му и знаеше, че той ще направи всичко възможно, за да я спаси. Но това трябваше да стане колкото може по-скоро. Натали страдаше ужасно от жестоките обноси, на които беше подложена тук на парахода. В най-долното помещение бяха ѝ дали една малка кабинка, която нямаше нито прозорец, нито друга възможност за проветряване. Купчина слама беше леглото ѝ, но тя не можеше дори да се просне свободно върху нея, защото кабинката беше твърде малка. Ужасна беше и храната, която получаваше. Вмирисана риба или някаква безвкусна каша и парче хляб, толкова корав, че би трябвало предварително да се насече с тесла. Като се прибави към това и ужасната самота, мъчителните мисли, които я налягаха, съзнанието, че я чака едно страшно бъдеще, действително беше чудо, че Натали Естерхази не изгуби разсъдък си. Но нейните страдания бяха увеличени и от друго нещо. Капитанът на „Черната Мария“ беше пожелал да види затворничката преди да я тласнат в мизерната кабина. Красотата ѝ, благородното ѝ държание направиха силно впечатление на суровия моряк. Една сутрин той заповяда на юнгата Роберт да повика моряка Латур и заедно с него да доведат в кабината му затворничката. Сърцето на Роберт се разтупа. Какво искаше капитанът от майка му? Дали не смяташе да облекчи с нещо съдбата ѝ? Дали не беше разбрал, че начинът, по който на неговия параход се отнасят с нещастната жена е прекалено жесток и нечовешки? Зарадван, той отиде при Латур и му съобщи, че капитанът

иска да види майка му. Обаче челото на Латур се сбърчи мрачно. Той разбра, че на нещастницата предстоят нови изпитания, но задържа предположенията за себе си, за да не смуцава детското сърце с неща, които то не би могло да разбере. Съобщиха на ключаря за заповедта на капитана и той им отвори кабината, в която се намираше графиня Натали. Латур и Роберт за пръв път виждаха това помещение, за пръв път синът виждаше майка си в тази недостойна за нея обстановка. Но той трябваше да се владее, защото ключарят стоеше зад него и едно-единствено възклицание, едно само непредпазливо движение можеше да издаде на подозрителния човек, че между него и жената съществуват по-тесни, по-сърдечни връзки.

За щастие ключарят остана в долното помещение, а Латур и Роберт сами поведоха затворничката по тясната стълба нагоре към каютата на капитана.

— Майко, мила майко! — прошепна Роберт на нещастната жена, докато целуваше ръката ѝ. — Майко, какви страдания трябва да понасяш!

— Телесните мъки, сине мой — отговори с достойнство графинята, — съвсем не са най-страшните. Това, което мъчи душата ни, което ни унижава, което ни излага на безчестие, това може да направи живота ни тежък и непоносим.

Тя затвори очи и си спомни за подлия човек, когото беше нарекла свой съпруг, тласнал нея и децата ѝ към мизерия и смърт. Той живееше с любовницата си разкошен живот, докато тя и синът ѝ се намираха пред неизвестност, а малката Виктория спеше вечния си сън на гробищата. Някогашната ѝ предана любов към Естерхази се беше превърнала в люта омраза.

— Майчице — не издържа Роберт, — тези минути са ценни и аз бързам да ти съобщя някои работи. Човекът, който сега е с нас, се казва Латур и за мен е приятел, баща и верен покровител. Заедно с него, майко, ще се опитаме да те спасим и то колкото е възможно по-скоро.

— Така е, госпожо графиньо — потвърди Латур, — аз искрено обичам вашия син и го смятам за свой брат и тъй като сме свързали съдбите си, редно е да рискувам живота си за спасението на неговата майка. Имам вече план за бягството ни от „Черната Мария“. Но, разбира се, за изпълнението му са необходими още доста

приготовления. Затова, колкото и да е страшна тази мисъл, ще трябва търпеливо да прекарате още няколко дни във вашия ужасен затвор.

Натали стисна ръката на Латур.

— Отсега нататък ще понасям леко всички страдания — отговори тя, — щом като знам, че за мен туптят две сърца, изпълнени с любов! Благодаря, хиляди пъти благодаря! Но аз не бих желала, Латур, да излага живота си на опасност заради мен.

— Тихо! — прошепна Роберт. — Мълчи, за Бога! Струва ми се, че зърнах лицето на кормчията. Страх ме е да не ни е подслушвал.

Те стигнаха до кабината на капитана и въведоха затворничката в нея. Едрият, снажен мъж с волева брада и бледо от разни злоупотреби лице заповяда на Латур и Роберт да напуснат каютата.

Щом остана сам със затворничката, той се приближи до нея и я прегърна през бедрата.

— Е, моя гълъбице — измърка той с противен глас, — страх ме е, че не си много доволна от положението си на моя параход. Би могла да се чувстваш добре, много добре даже, и да прекарваш един сравнително приятен живот тук на борда на „Черната Мария“, ако си мила с мене и умееш да поддържаш доброто ми настроение.

Безсрамникът се опита да целуне графинята, но Натали, ужасена и отвратена, го отблъсна.

— Не се опитвайте още веднъж — изрече твърдо тя — да ме обиждате по такъв начин. Действително аз съм ваша пленница, аз съм една нещастна жена, която със стъпването си на този параход е загубила всички права и е станала напълно беззащитна. Аз нямам нищо друго, освен живота си, обаче вие трябва да го цените, капитане, защото сте длъжен да ме предадете жива на властите в Каена. Ще отговаряте, ако с мен се случи нещо по пътя. Заклевам ви се, че ако с насилие ме принудите да стана ваша любовница, ще потърся смъртта. Или ще се хвърля в морето, или ще престана да ям и ще дочакам края си.

Капитан Деклюзюр се изсмя подигравателно.

— Няма да успееш — каза грубо той, — защото отсега нататък ще заповядам да те вържат на палубата и да те хранят насила. Виждаш, че не можеш да ми избягаш, а пък си твърде хубава и твърде съблазнителна, за да се откажа от намерението си да прекарам някой и друг любовен час с тебе. Пригответи се за моето посещение тази нощ...

Не се вцепенявай от ужас! Ще се укротиш, обещавам ти, и ще започнеш да очакваш с нетърпение моите прегръдки.

Лек стон се чу пред вратата на кабината. Той беше твърде тих, за да го чуе капитанът, но достатъчно силен, за да накара Натали да изтръпне. Тя се досети, че синът ѝ беше подслушвал този мръсен разговор. Действително, Латур и Роберт подслушваха. Те чуха отвратителното предложение на капитана. Роберт не можа да разбере много от смисъла му, но от възмущението на Латур схвана, че капитан Деклюзюр иска нещо ужасно от майка му.

— Да си ходим! — пошепна Латур на Роберт, защото не искаше да остави момчето да слуша по-нататък. — Страх ме е, че капитанът вече няма да ни повери затворничката, а ще накара другиго да я заведе обратно в килията.

Латур беше предугадил. Едва се бяха отдалечили от вратата, когато Деклюзюр подаде главата си от кабината и извика силно кормчията. Той беше висок, слаб, отвратителен човек, дясната ръка на капитана. Нему Деклюзюр поръча да заведе и да заключи затворничката. Трябвало да се пази и той самият искал нощно време да я контролира.

Кормчията кимна и отвратителна усмивка пробяга по лицето му. Беше разбрал всичко.

След няколко минути Натали беше пак в своята дупка. Тя се хвърли на сламата и зариде горчиво. Всичко беше загубила: съпруга си, децата, състоянието и името си, и животът ѝ беше в опасност. Сега искаха да ѝ отнемат и последното, което беше ѝ останало — женската ѝ чест.

Тя повтори клетвата, която беше дала пред капитана: по-добре да умре, отколкото да погази честта си!

В това време Латур и Роберт бяха излезли на палубата и Латур привлече момчето близо до кабината на кормчията, в която по това време нямаше никой.

— Роберт! — прошепна той. — Роберт, трябва да решим, трябва да бързаме, защото иначе майка ти е загубена. Нали чу, че оня мръсен тип иска да ѝ стори зло. Още тази нощ трябва да я освободим.

Очите на момчето светнаха радостно. То стисна признателно ръката на Латур. Мисълта, че скъпата му майка се измъчва без въздух и светлина в тясната килия и без това му беше непоносима.

— Сега ще ти кажа, приятелю — започна отново тихичко Латур, — какво трябва да правим. Преди всичко е необходимо да си осигурим една лодка, една от спасителните лодки ще бъде напълно достатъчна. Това няма да направи впечатление. Ти като юнга си длъжен да се грижиш лодката да е в изправност. Покатери се горе и виж дали има гребла, дали кормилото работи и преди всичко дали има достатъчно храна в нея. Последното е особено важно, тъй като не знам колко време ще се лутаме в открито море, преди да срещнем параход, който да ни прибере. Надявам се, обаче, това да не трае дълго. Според бележките на кормчията, които прегледах, ние се намираме приблизително на една линия с Куба. Този курс следват много параходи, особено ония, които плават от Сан Франциско през Панама за Ливърпул.

Роберт изслуша обясненията на своя по-възрастен приятел с разтуптяно сърце. Нали се касаеше за свободата и живота на любимата му майка! Какви ли не жертви би направил той на драго сърце заради нея....

През този ден другите моряци с учудване гледаха как юнгата усърдно се занимава със спасителните лодки и носи в тях хранителни припаси и вода. Те се радваха на трудолюбието на момчето. Обаче не знаеха, какво се крие зад него.

Капитан Деклюзъор не беше се отказал от мръсните си намерения по отношение на нещастната графиня. Благородната гордост на тази жена не му направи никакво впечатление. Не беше в състояние да го възпре и мисълта, че тя и без това е тежко наказана от съдбата, че предстоящото ѝ заточение на Дяволския остров ѝ отнема всяка надежда. Този човек подобно на животните не можеше да съдържа своите страсти и желания... Към полунощ той стана от леглото си, облече се набързо, запали един фенер и взе ключа от нейната кабина. Сложи в джоба си и револвер, което правеше винаги през нощните си обиколки. Отвори колкото може по-тихо вратата на каютата си и стигна до трапа, който водеше към долното помещение на парахода. Едва беше направил няколко стъпки и изненадан спря. Пред него стоеше кормчията.

— По дяволите, какво искате — извика сърдито Деклюзъор, — защо се влачите подире ми? Нали ви дадох нарежданията си?

— Всичко е много добре, капитане — отговори кормчията. — Не бих си позволил да ви безпокоя, независимо дали спите или вършите други приятни работи. Но мисля, че ще има буря. Небето е черно, а въздухът е толкова гъст и неподвижен, че бихте могли да го режете с нож. Това не предвещава нищо хубаво по тия широти. Ако се появи циклон, всички ще отидем на дъното.

— Да те вземе дяволът, Дамюсет — процеди Деклюзъор. — Ти винаги предричаш лоши работи, но не си добър пророк и не давам пет пари за твоите предсказания. Върви горе на палубата и прави каквото ти казах. „Черната Мария“ трябва да пътува с пълна пара, защото по тия места бурите са на зони. И ако действително се появи буря, ще видим кой ще изпревари — бурята или ние.

Той избута кормчията настрани и тръгна надолу по трапа. Не се държеше много сигурно на краката си. За да се подготви за подвига, който се канеше да извърши тази нощ, се беше предварително подкрепил с няколко шишета силно вино, което вече действаше.

— Пак е пил старият — промърмори кормчията, известен с прякора носатият Джим, зад гърба му. — Когато изпразни няколко шишета, му става безразлично дали параходът му ще се удари в скала или ще загине от буря... Дявол да го вземе този капитан, бих желал да съм на негово място.

Джим излезе на палубата и клатейки глава, заоглежда небето, върху което сякаш беше излято цялото мастило на света. И морето беше добило същия цвят.

— Лоши признаци — измърмори кормчията и отиде на поста си.

В това време Деклюзъор беше вече слязъл в най-долното помещение на парахода, където се намираше килията на затворничката. Тишина владееше тук. Нещастните жертви спяха, забравили за няколко часа съдбата си.

Капитанът потърси с очи кабината ѝ и като я откри, извади от джоба си ключа и внимателно отвори вратата. След това освети помещението с фенера. Натали Естерхази спеше. Умората я беше надвила и тя спеше успокоена отчасти от обещанието, което Латур и Роберт ѝ дадоха.

— Хубава е тази жена — избъбра капитанът. — Жалко, че ще отиде в Каена. Тези прелести ще повехнат на Дяволския остров, но това няма да стане преди аз да съм ги опитал.

Развратникът сложи фенера встрани, коленичи и жадно протегна ръце към спящата жена.

Но преди да успее да я докосне, един удар по главата го повали.

— Струва ми се, че това му стига — пошепна гласът на Латур. — Ударих го с всичка сила и Бог ми е свидетел не бих съжалявал, ако съм убил това животно, което не заслужава нещо по-добро.

Роберт коленичи до безчувствения капитан. Момчето извади нож и го вдигна над главата му.

— Ти обиди майка ми — процеди то, обхванато от буйна ярост. — Ще забия ножа в сърцето ти!

Латур хвана ръката на момчето.

— Запази самообладание, Роберт — му прошепна на ухото. — Заповядвам ти да оставиш ножа. Не бива да проливаш кръв. Този човек вече не е опасен за нас. Моят удар го зашемети и кой знае дали въобще ще се събуди. Трябва сега да бързаме. На палубата са дежурни двама моряци, които получиха от мен толкова ракия, че не могат да си държат отворени очите. Уверен съм, че спят като заклани. Трябва да използваме това време, така че събуди бързо майка си.

Момчето се наведе над спящата жена.

— Майчице — подвижна, — мила майчице, събуди се, дошъл е часът на твоето освобождаване.

Натали отвори очи и като видя Роберт до себе си, се зарадва.

Изправи се, хвърли въпросителен поглед върху лежащия на пода капитан и се обърна към Латур:

— Не бих желала моето спасение да струва един човешки живот.

— Госпожо графиньо — изрече бързешком той, — сега мислете само за себе си. Предстои ни тежка работа. Бог да ни помогне в това, което искаме да предприемем. Преди всичко облечете тази мушама, тя е на един моряк и ще скрие затворническото ви облекло. Като сложите и тази гумена шапка, каквато носим в дъжд и буря, съм сигурен, че в тъмнината вахтените ще ви сметнат за свой другар.

Натали бързо се облече.

— Да вървим, аз съм готова.

Тримата предпазливо се изкачиха на палубата.

Никой не ги забеляза. Ракията, която Латур беше дал на дежурните моряци, беше изпълнила своето предназначение. Те се промъкнаха до една от спасителните лодки, предварително приготвена

за път. Едно срязване на въжетата беше достатъчно, за да бъде спусната във водата.

— Качвайте се — пошепна Латур на своите спътници. — Аз ще остана на борда, за да отрежа въжето, след това ще скоча при вас. От цирка съм научил някои и други гимнастики. Мисля, че и сега ще мога да използвам тези свои умения.

— Ела, майко — каза Роберт, — дай си ръката, за да ти помогна да влезеш в лодката.

Натали подаде ръка на сина си. Тя беше вече стъпила с единия си крак в лодката, а Латур беше протегнал ръка да ѝ помогне, когато светкавица озари морето. Като по чудо цялата картина коренно се промени. Светкавици засвяткаха, гръмотевици затрещяха, вълните закипяха и се издигаха на височина колкото къща. Цялото море заприлича на огромен кипящ котел. Черното небе беше станало огнено.

— Циклон!

Този вик се чу от всички страни, на парахода. Кормчията изскочи от своята кабина, моряците, които спяха в своите каюти, се спуснаха на палубата. Всички викаха, крещяха, псуваха един през друг и от целия тоя хаос отчетливо се отделяше ужасният вик: „Циклон!“

— Загубени сме — промълви Латур, като изтегли графинята, — би било лудост да тръгнем сега с тази черупка. Ще бъдем пометени от вълните, което впрочем може да ни се случи и на парахода.

— Къде е капитанът? — крещеше кормчията Джим. — Идете в кабината и събудете стария дявол. Да не мисли да спи до второ пришествие и да остави парахода да се разбие на парчета.

Морякът, който слезе в кабината на капитана, за да го събуди, се върна с известието, че не намерил там Деклюзъор.

Циклонът беше в разгара си. Параходът ту се издигаше на белия гребен на огромна вълна, ту потъваше в пропаст. Чуваше се скърцането на машините, които с голяма мъка и максимални напрежения успяваха отново да го изтеглят от дълбините.

— Ей, кормчия, дайте ни ракия — извика един от моряците. — Нека се повеселим, защото няма да осъмнем. Тази е последната ни нощ.

— Не давам нито капка, кучета такива — извика Джим, — защото, ако се напиете сега, сигурно ще отидем по дяволите.

Скоро след това на палубата се появи малко буренце ракия и едно по-голямо с вино. Пред лицето на смъртта започна един отвратителен гуляй. Моряците пиеха с големите канчета безразборно ту от едното, ту от другото буре, като всеки гледаше да си наточи повече. Вятърът ревеше и заглушаваше нецензурните песни на пияните мъже, псувните и клетвите, които отправяха към хората и Бога.

— Няма ли жени на борда — извика един от моряците, — за да се забавляваме по-добре. Освободете затворниците, пуснете ги, а жените нека дойдат да ни повеселят.

— Между затворниците има само една жена — отговори друг — и тя е много хубава.

Латур, Роберт и Натали изтръпнаха като чуха тези думи. Те бяха се скрили в една спасителна лодка и я бяха покрили със сиво платно, което ги скриваше от погледа на моряците. За сега още бяха на сигурно място. Гуляят продължаваше с участието и на кормчията, който беше разбрал, че всяко противопоставяне е безсмислено, още повече, че възможността да спасят парахода от бурята беше твърде малка.

Екипажът на „Черната Мария“ очакваше смъртта си и искаше преди това да се повесели, колкото е възможно повече. Ракията се лееше изобилно и скоро целият запас беше изчерпан. Пияни хора се люшкаха сред бледата светлина на светкавиците и никой не се грижеше да вземе поне най-необходимите мерки за спасение. Дори кормчията беше напуснал поста си.

Параходът се носеше по ревеците вълни на разбушувания океан. Потъването беше неизбежно. Пияният екипаж запя една ужасна песен, която-съдържахше най-грозни кощунства и съвсем не подходдаше на този трагичен час, но хората се бяха превърнали в животни, които се подчиняваха само на инстинкта си. Някои от тях бяха слезли в най-долното помещение на парахода и бяха освободили затворниците. Нещастните измъчени, бледи същества, олюлявайки се от ужас, тръгнаха по палубата. Те чувстваха, че става нещо страшно, защото и от кабините бяха дочули глухия тътнеж на вълните и гръмотевиците, а по люлеенето на парахода, който се наклоняваше ту на едната, ту на другата страна, бяха разбрали, че бушува силна буря.

С отчаяни усилия нещастните затворници се опитаха да разбият вратите, обаче не успяха. Неочаквано те сами се отвориха. Пияни

моряци стояха пред тях и ухилено ги подканяха по-бързо да излязат на палубата, защото там се празнува празник на смъртта и имало вино, ракия и мезета. Всеки можел да яде и пие колкото иска. Разтревожени, затворниците изскочиха на палубата. Един поглед върху морето, беше достатъчен, за да разберат, че са загубени, че параходът е жертва на бурята... Дадоха им ракия, подхвърлиха им големи парчета месо и нещастните затворници, които дълго бяха търпели лишения, се нахвърлиха жадно. Затворници и моряци седяха или лежаха на групи, наливаха се с ракия и вино, смееха се, шегуваха се със смъртта.

Но изведнъж на палубата се появи човек, побеснял от гняв, с пълен револвер в ръка. Беше капитан Деклюзъор. Той беше успял да се свести навреме и сега се появи съвсем неочаквано сред пируващите хора.

— Каналии, какво правите — извика гръмовито той и гласът му надви рева на бурята и шума на вълните. — Полудяхте ли, кучета, че вместо да работите, за да се спасите, сте се напили като свини! Всеки на поста си, мръсници. Тежко на тоя, който не се подчини. Ще му забия куршум в главата!

Някои от моряците веднага се съвзеха и понечиха да заемат местата си. Но някои по-пияни техни другари ги задържаха.

— Страхливци! — извикаха им те. — От капитана ли се уплашихте!

— Ха, той твърде дълго е бил капитан, сега параходът е наш, а ние заедно с него, може би, още следващата минута ще отидем по дяволите. Глупак е оня, който мисли да се залавя за работа...

— И ти, Джим — нахвърли се капитанът върху кормчията, който беше седнал върху празно буре, — какъв си кормчия, щом през време на буря напускаш поста си! Бързо на руля!

Но Джим, който беше толкова пиян, че едва ли би могъл след три дни да изтрезнее, не прояви никакво желание да се подчини на капитана.

— Ти ще послужиш за пример! — извика капитанът, вдигна револвера си и се прицели в челото на кормчията.

Ала преди него се изправи огромен моряк с брадва в ръка.

— Ако стреляте, капитане — извика заплашително червенокосият човек, — ще ви разбия черепа.

Чуха се два изстрела. Червенокосият падна като ударен от гръм, а Джим се катурна от бъчвата, с пробито чело.

Тези изстрели бяха сигнал за общ бунт, за страшната кървава сцена, която се разигра сред океана. Бунтовниците нападнаха капитана, обезоръжиха го, повалиха го и му вързаха ръцете и краката. След това пияните моряци започнаха да се съвещават какво да правят с бившето си началство.

— Слушайте, момчета — извика един слаб, широкоплещест човек, американец, който кой знае как беше попаднал във френската marina. — Ще ви направя едно предложение, от което можете да забогатеете, стига да не ви липсва смелост и решителност. Да хвърлим капитана в морето, нека го погълне кипящата бездна, а ние ще станем господари на парахода. Когато премине бурята, ще спрем в някое южноамериканско пристанище, или ако предпочитате, на западния африкански бряг. Там ще продадем парахода и ще си поделим парите. Е, момчета, какво ще кажете за моето предложение?

— Американецът е умна глава — извика един дребен италианец, който като всички свои сънародници беше много алчен. — В това поне има някакъв смисъл. Ще можем да спечелим нещо. Макар че „Черната Мария“ е твърде старо корито, все ще струва поне тридесет хиляди франка. Съгласен съм с предложението на американеца!

— И аз! И аз! Всички, всички!

Ракията, кръвта, която бяха видели, смъртната опасност, в която се намираха, направиха от тези хора престъпници. Италианецът и американецът се спуснаха върху вързания капитан. Те го вдигнаха и го понесоха към перилата на палубата.

— Какво правите, кучета — извика Деклюзър, който се сети за намерението им, — искате да ме убие ли? Престъпници, не знаете ли, че във всяко пристанище на този свят ще ви поискат сметка затова, глупаци. Сами се убивате.

— Благодарим, капитане — присмя се американецът, — че сте се загрижили толкова за нас. Но аз смятам, че ще направите по-добре, ако се погрижите за себе си. Помолете се набързо на Бога, защото смятаме да ви накараме да си пийнете морска водича.

От скривалището си в спасителната лодка Латур, Роберт и Натали чуваха всяка дума от този страшен разговор. На Натали, която

имаше всички основания да мрази капитана, също ѝ беше тъй непоносимо, както и на останалите двама.

— Какво мислиш, моето момче — пошепна на Роберт бившият клоун, — да допуснем ли да извършат пред очите ни това убийство, или да се притечем на помощ на това животно Деклюзьор?

— В този момент, чичо Латур — отговори момчето, — Деклюзьор е само човек.

— Добре го каза, моето момче, пригответи си камата, аз имам брадва.

Те дръпнаха платното на лодката и скочиха на палубата. Бунтовниците тъкмо се готвеха да хвърлят капитана в морето.

Роберт извади камата и понечи да се спусне върху убийците, но Латур успя да хване ръката му и да прошепне:

— Чакай, моето момче, със сила не можем да го спасим! Какво можем да направим ние двамата, сред толкова жадни за кръв хора? Но, ако не можем да си послужим със сила, ще успеем с хитрост.

Той се доближи до събраните накуп моряци и извика с всички сили:

— Котелът ще се пръсне! Никой не го поддържа.

Всички ще пропаднем.

Вик на ужас се изтръгна от гърдите на моряците. Оставиха капитана на палубата, вече никой не мислеше за него. Всички бяха заети с ужасната мисъл, че котелът ще се взриви.

— При машините! — извика американецът. — Може би ще успеем да предотвратим катастрофата.

Водени от американеца, моряците се спуснаха към машинното помещение и най-голямо усърдие проявиха тъкмо ония, които преди малко най-малко буйстваха...

Латур наблюдаваше сцената и с уплашени викове подканяше колебаещите се да отидат и те. Когато и последният подстрекател напусна палубата, той тръгна след тях към машинното помещение на „Черната Мария“. То се затваряше с тежка желязна врата, която отвън се заключваше с голямо, здраво резе. Латур се увери, че всички бунтовници бяха заобиколили котела и внимателно го изследваха. Той решително затръшна, вратата и дръпна резето. Убийците бяха заключени.

Латур знаеше, че те не можеха без негова помощ да излязат. И тъй като нямаше никакво намерение да ги пусне, той обърна два пъти ключа, след което го сложи в джоба си. Като отстрани по такъв начин най-голямата опасност за парахода, той отново се качи на палубата и се изправи пред лежащия на пода вързан капитан.

— Капитане — заговори той, като се наведе над човека, чиито черти още изразяваха страх от смъртта, — капитане, бунтовниците са заключени. Те са мои пленници. Слушайте как буйстват и удрят с юмруци по желязната врата, която обаче не могат да разбият. Параходът е спасен, също и вие, но само при едно условие. Ако не желаете или не можете да го изпълните, ще пусна веднага бунтовниците.

— Какво искате от мен? — изпъшка Деклюзьор. — Вие ме спасихте от смъртта, аз ви дължа благодарност и ако е в моята власт да изпълня молбата ви, ще го направя.

— Закълнете ми се — поде отново Латур, — че няма да закарате „Черната Мария“ в Каена. Ще вдигнем платната и ще тръгнем към западните брегове на Африка. Там ще пуснем котва и всички, които се намират на парахода, ще бъдат свободни да идат където искат. Параходът ще си остане собственост на френската държава и щом ние го напуснем, вие ще можете да разполагате с него, както искате. За нас е важна само свободата ни.

— Приемам предложението ви — обеща капитанът — и се заклевам, че ще удържа на думата си.

Без колебание Латур преряза въжетата, с които беше вързан капитанът. Той стана и понечи с признателност да стисне ръката на Латур.

— Не мога да ви стисна ръката — каза бившият клоун, — докато тази дама — той посочи Натали — не ви прости. Вие сте я обидили. Искайте извинение от нея.

Капитанът, когото нещастieto беше смирило, отиде при Натали:

— Госпожо, признавам, че се отнесох лошо и недостойно с вас. Простете ми, ако можете.

— Достатъчно сте наказан — отговори графинята, — за това, което направихте, Деклюзьор. Прощавам ви на драго сърце.

— Ето ви и моята ръка — продума облекчено Латур. — А сега на работа!

Останалите моряци и дори освободените затворници охотно се подчиниха на новите заповеди. Ветрилата бяха опънати и тъй като бурята вече утихваше и духаше благоприятен попътен вятър, „Черната Мария“ запори пак водите на океана.

В машинното отделение заключените моряци викаха и ревяха. Натали помоли да пуснат някои от тях, но Латур енергично отказа.

— Нека гладът ги поукроти — реши той. — Като постоят два дни без ядене и пиене, ще омекнат съвсем. Дотогава нека останат там.

И действително, в машинното отделение ставаше все по-тихо и по-тихо. Проклятията и ругатните престанаха, не се чуваха вече удари по вратата, а след известно време започнаха и молби, въздишки, скимтене, дори и плач.

Латур беше пълен победител. Всъщност той беше капитан на „Черната Мария“. С опънати платна, параходът бързаше към западния бряг на Африка.

38.

Макар че Зола и Пикар предложиха на Мадлен своята помощ и изказаха готовност да се погрижат за нея, тя решително отказа. Мадлен беше твърде горда, за да приеме да ѝ плащат за услуга, направена в интерес на истината и справедливостта. Тя искаше да върви по своя път, предпочиташе с честен труд да печели прехраната си и не се съмняваше, че в един голям град като Париж скоро ще се намери възможност за това. От работата ѝ в цирка ѝ беше останала малка сума, която разбира се, не можеше да стигне за дълго време. Тя нае скромна стаичка и разпредели парите си така, че да ѝ стигнат за един месец. Това време искаше да използва за намирането на Християн и за сдобряването си с него. Тя го обичаше все тъй силно и продължаваше да живее с мисълта за него. Не беше възможно да повярва, че той още таи в душата си онова грозно подозрение. Но тя искаше да се срещне лице в лице с него, да му обясни недоразумението, което се породило тогава в оня дом на улица „Росини“ и което ги раздели така жестоко. Може би беше необходимо само едно обяснение, може би тя трябваше само да надвие гордостта си и да му разкаже как попадна в онази съмнителна къща, за да ѝ прости той напълно. Какво значение може да има гордостта пред истинската чистосърдечна любов? Християн я беше обидил и унизил пред толкова хора, но въпреки това тя беше готова първа да му подаде ръка за помирение. След една нощ, през която Мадлен си изясни всичко това, като си представи Християн, неговото добро лице, като си спомни хилядите доказателства за неговата любов, вяност и привързаност, които ѝ беше дал, тя реши да предприеме първата стъпка. Облече се по-старателно от друг път, защото беше жена и искаше да се хареса на своя любим. Като се погледна в огледалото, трябваше да признае, че въпреки вехтата тъмна рокля, въпреки евтиното палто и скромната шапка, с които беше облечена, не беше загубила нищо от своята хубост. Беше сама и се намираше в състояние, в което човек възвишава душата си към Бога и моли за неговата помощ и съдействие. Тя се помоли Богу да ѝ помогне да си възвърне любовта на Християн. След това тръгна към неговото

жилище. Когато изкачи стълбите и натисна звънеца, тя потрепера при мисълта, че скоро ще се реши съдбата ѝ. Не беше само срещата с Християн, която я вълнуваше. Тя знаеше, че тук ще срещне и старата графиня Естерхази, майка му, която досега гордо беше отказвала да приеме и се запознае с бедното момиче, което синът ѝ си беше избрал.

Звънецът остро иззвъня. Две минути минаха, но никой не отвори вратата. Най-сетне се чуха провлачени стъпки, които се приближиха до вратата. Тя се отвори и пред Мадлен се появи стара дама с благородна външност, облечена по отдавна минала мода, с бели букли¹ от двете страни на лицето. Старата жена навярно беше плакала, очите ѝ бяха зачервени, по хълмталите ѝ бузи личаха следи от сълзи.

— Коя сте вие, госпожице? Какво обичате?

— Извинете, госпожо графиньо, искам да говоря с граф Християн Естерхази.

— Моя син ли търсите? — попита някак особено графинята. — Мога ли да попитам, как се казвате?

— Името ми е Мадлен Готие.

Като чу това име, старата жена трепна. Мадлен видя, че тя се олюлява и помисли, че ще падне, затова се спусна да я подкрепи. Ала графинята се съвзе и решително се изправи.

— Мадлен Готие! — повтори тя с глух глас, който сякаш излизаше от гроб. — Вие дълго, твърде дълго не се обадохте... Но влезте вътре... искам да поговоря с вас.

Сърцето на Мадлен се сви. Защо не спомена нищо дали синът ѝ е вкъщи? Защо говореше с такъв чудноват тон? Защо беше плакала старата жена, защо лицето ѝ изразяваше такава дълбока тъга?

— Милостиви Боже! — изхлипа Мадлен като протегна ръце към старата графиня. — Смилете се над мен! Кажете жив ли е синът ви? Или е болен? Какво е станало с Християн?

— Сега ще ви отговоря на всички въпроси. Влезте вътре!

Старата графиня отвори една врата и покани Мадлен в уютна, но скромно наредена стая. Над едно старомодно канапе висеше портретът на Християн. Той беше заобиколен с цветя. Мадлен не се сдържа повече, със сълзи на очи падна в краката на графинята, целуна слабата ѝ ръка и развълнувано изрече:

— Госпожо графиньо, знам, че съм ви причинила грижи и неприятности. Но Бог ми е свидетел! То стана без да искам. Християн

ме обича и аз го обичам. Обичам го повече от живота си, повече от всичко на този свят! Вие бяхте против това, госпожо, но аз никога не съм ви се сърдила, вие имахте право от своя гледна точка! Бяхте научила за баща ми лоши работи, които мълвата не беше преувеличила. Но отговорете ми, госпожо графиньо, отговорете ми по сърце и съвест! Може ли да държите детето отговорно за делата на бащата? Можете ли да осъдите човек, само защото дължи живота си на един подъл човек, който му е дал опозорено име? Не съм ли достатъчно нещастна с това, че трябва да говоря така за баща си, че не мога да го защитя, да застана на негова страна и да кажа: „Аз съм негова дъщеря, съдете ме заедно с него. Каквото и да е направил, аз го поемам върху себе си.“ Но аз не мога да го кажа! Заклевам ви се, госпожо графиньо, че не мога! Аз сама осъждам баща си, отвращавам се от него, отказах се от него! И сега, след като ви признах всичко това, след като се унизах пред вас, майката на моя Християн, искате ли още да разделите две сърца, които се обичат? Зная, че Християн още ме обича и ако може да ме види как ви моля, как колебреклонно ви се моля, той не би ме оставил тъй дълго да лежа в краката ви, той би протегнал ръце и би ме вдигнал.

Едри сълзи запълзяха по бузите на графинята. Тя се наведе, прегърна разплаканото момиче и го притегли към себе си.

— Мадлен Готие! — промълви нежно. — Станете и дайте да ви прегърна! О, как не ви познавах по-рано! Сега виждам, че синът ми не е направил недостоеен избор и... Бог ми е свидетел... щастлива и спокойна бих сложила ръката ви в ръката на сина си! Не, сега вече не бих ви разделила. Но, Мадлен, трябва да ви го кажа. Съдбата ви е разделила!

Момичето се изправи и с широко отворени очи загледа старата жена, която бавно и колебливо искаше да ѝ съобщи ужасна новина.

— Съдбата ли ни е разделила? — извика уплашено.

— Какво искате да кажете с това, госпожо графиньо? Къде е Християн? Къде е той?

— Замина! — отговори графинята и се разплака. — Преди двадесет и четири часа напусна Париж и през Хавър ще отпътува за Америка.

Мадлен се вкамени.

— За Америка? — успя най-сетне да повтори тя. — Християн иска да напусне Европа? О, Боже, госпожо графиньо, какво го е накарало да вземе това нещастно, съдбоносно решение?

— Не знаете ли, дете мое? — отговори тихо и кротко графинята с глас, в който нямаше ни следа от упрек.

— Вие, само вие, Мадлен, го накарахте да направи това. Не, аз не ви се сърдя, сега, като ви познавам. Не мога вече да ви се сърдя, но трябва да ви го кажа. Християн не можа да забрави, не можа да си прости злото, което ви е причинил. Той ви огорчи, обиди, той мислеше, че ви е тласнал към смъртта. Родината му опротивя, искаше да се махне на всяка цена отгук, даже старата му майка не беше в състояние да го задържи.

Сълзите на старата графиня потекоха отново. Мадлен я прегърна.

— Майко, о, майко! — извика разхълцана. — Какво загубихме и двете! Но действително ли сме го загубили вече? — прибави внезапно обнадеждена. — Безвъзвратно ли е отделен той от нас? Не, майко, не е. Даже, ако параходът пори вълните на океана, аз ще го последвам, ще го намеря и ще ви го доведе обратно?

— Бихте ли направила това, дете мое? — продума радостно старата графиня. — О, бъдете благословена, бъдете благословена от една стара жена, която с радост ще ви нарече своя дъщеря, когато ѝ върнете сина! Впрочем, твърде е възможно — прибави тя, като поразмисли малко, — ако побързате, ще заварите Християн още в Хавър. Доколкото си спомням, той ми каза, че параходът „Бургундия“, с който смята да пътува до Америка, щял да отплава след два дни. Значи, ако тръгнете веднага, възможно е да го настигнете.

— Сбогом, скъпа майко! — скочи момичето. — Не искам да губя скъпоценните минути. Щастieto на трима ни зависи, може би от един-единствен час. Отгук отивам направо на гарата и заминавам за Хавър. Ако не го заваря вече там, ще отпътувам и аз със следващия параход за Америка. Нали отива в Ню Йорк?

— Отначало да! — кимна графинята. — Но той смяташе да остане само няколко дни, защото беше решил оттам да продължи на запад. Може би даже... ужас ме хваща при тази мисъл.... към Клондайк, страната на златото.

— Към Клондайк? — сепна се ужасена Мадлен. — О, в такъв случай всичко би било загубено! Как бих могла да го намеря в тази

страна на ледовете, в тази страна на смъртта и беззаконието?

— Мило мое дете, ако Господ иска да събере двама души, те ще се намерят и в пустинята, и в Ледовития океан. А ще се загубят и в такава малка стая! Върви с вяра в Бога, нека той ти помогне да намериш сина ми и да го доведеш. Аз те благославям и ти желая успех в трудната и опасна задача. Амин!

Мадлен беше коленичила по време на благословията. Майката на Християн беше сложила ръцете си на меката копринена коса и едри сълзи покапаха от очите ѝ по главата на младото момиче.

След това Мадлен стана и тръгна.

— Още един момент! — спря я графинята. — Имате ли достатъчно пари, дете мое, за да можете спокойно да изпълните намеренията си? Аз не съм богата. Моят престъпен племенник, граф Естерхази-Валзен, злоупотреби с моите пари, но каквото имам е на ваше разположение!

Ако Мадлен беше по-практична и по-предвидлива, тя непременно би приела предложението на графинята и не би тръгнала с малко пари! Но кое момиче на двадесет години може да се похвали с такива качества! Мисълта да приеме пари от майката на Християн ѝ беше толкова непоносима, че тя се изчерви и отвърна:

— Благодаря ви, госпожо графиньо, аз нямам много пари, но малкото, което имам, ще ми стигне.

— Тогава вземете поне това за спомен! — каза старата жена и откачи от врата си малко златно кръстче.

— Носете този кръст — продължи тя, като закопча верижката му — и ако Християн, макар за секунда, се усъмни във вас, покажете му го и му кажете: „Това ми даде майка ти, мислиш ли, че тя би подарила скъпия спомен, който като годеница е получила от баща ти, на едно недостойно момиче?“ Тогава той ще ви прегърне в обятията си, ще се върне с вас в Париж и моята старост ще бъде озарена от лъчите на щастието, което ще ми донесат моите две деца.

Мадлен бързо се озова на улицата. По пътя към сиромашкото си жилище, където отиваше, за да вземе някои най-необходими неща, тя си шепнеше:

— Ако трябва, ще го последвам и в Аляска, в снежните полета, в страната на смъртта!

Пред къщата на Д'отенското шосе, където живееше Естерхази с любовницата си Габриела Пей, спря файтон и от него слезе човек, на когото личеше, че не е свикнал да се вози на файтон. Той беше скромно, дори бедно облечен. Въпреки зимния студ нямаше дори палто на гърба си. Мъжът изкачи бързо стълбата към квартирата на Естерхази и неспокойно дръпна звънеца.

Габриела Пей отвори вратата.

— Името ми е Готие — представи се посетителят. — Аз съм бивш актьор на героични роли и помощник-режисьор в театър „Гьоте“, сега писар при следователя Бертулус.

— И какво желаете?

— Искам да говоря с граф Естерхази по една много важна работа. Госпожо, да не губим нито минута, тъй като от това зависи щастието, живота и свободата на господин майора.

— Елате с мен.

Габриела поведе посетителя през няколко елегантни стаи към работния кабинет на Естерхази, който, облечен в модерна домашна дреха, седеше пред писалището си, пушеше и подготвяше някакви писма.

— Готие? — посрещна го черният майор, който никак не изглеждаше възхитен от това посещение. — Какво ми носите? Трябва да е нещо много важно, иначе не бихте се осмелил да престъпите моята заповед и да се появите тук посреди бял ден.

— Господин майор — поклони се набързо Готие, — трябва да ви съобща една ужасна новина, но уверен съм, че с вашето присъствие на духа ще парирате удара, който неприятелите ви искат да нанесат.

— В какво се състои този удар.

В това време Готие беше успял да се промъкне до камината, където гореше хубав огън и протегна към него замръзналите си пръсти.

— Вие знаете, господин майор — започна той, — че новите времена ме накараха да изневеря на истинското си призвание и да приема писарска длъжност при следователя Бертулус. Хиляди хора в Париж съжаляват за това. Мога да се похваля, че бях любимец на публиката, дори обожавах зрителите. Но актьорът толкова лесно бива забравян! Докато е на сцената и със своята игра възхищава и въодушевява хората, тълпата го аплодира, отрупва го с лаврови венци,

с нежни любовни писъмца и с всякакви други подаръци... Не преувеличавам, госпожо — обърна се той към Габриела Пей, — случвало се е да получи по няколко копринени ризи. Ех, хубави времена бяха тогава, незабравими времена.

— На въпроса! — прекъсна го безцеремонно Естерхази.

— Добре, на въпроса — съгласи се Готие. — Вие виждате в моето лице един човек, който е претърпял крушение в морето на живота. Жена ми, която боготворях, умря, моята непрокопсана дъщеря ме напусна. Да, тя не помисли за стария си баща, който е пожертвал целия си живот и който сега е принуден да живее от труда на ръцете си. Тежък труд, госпожо, като имате предвид, че от ранна сутрин до късна вечер трябва да преписвам разни книжа за следователя и да поправам грешките, които господа секретарите на господин следователя понякога правят. Да, такъв нещастен писар обикновено никой не зачита, но вътрешната стойност на човека...

— Вие казахте оде, че минутите са скъпи — този път Габриела Пей прекъсна дългите излияния на актьора, — а пък сега никак не ги скъпите.

— Добре тогава — провикна се Готие патетично, — аз искам само посредством малък увод да подготвя, тъй да се каже, господин майора за неприятната новина, която трябва да му съобща, защото съм деликатна натура... В писалището на следователя Бертулус лежи една преписка, която той обикновено много старателно заключва. Но тази сутрин за няколко минути я остави отгоре. Тези минути аз използвах, за да надзърна в нея. Преписката съдържа името на господин майора. Прочетох последната страница от нея. Тя съдържа заповед, подписана вече от Бертулус, за арестуването на майор граф Естерхази-Валзен и госпожа Габриела Пей.

— За арестуването ли? — креснаха едновременно черният майор и любовницата му.

— За съжаление е така, както вече ви казах — потвърди Готие. — Думата звучи лошо, но губи ефекта си, когато някой приятел ви я съобщи двадесет и четири часа по-рано. Този добър приятел съм аз, господин майор. Аз ви нося съобщението за вашето предстоящо арестуване и ви съветвам да вземете мерки полицията да не ви заvari тук.

— Благодаря ви, Готие, ще ви възнаградя — скочи нервно Естерхази, — само ми кажете още на какво основание иска Бертулус да арестува мен и тази дама?

— Обвинението гласи: за фалшификация! Тя била извършена с някакви телеграми и писма, които полковник Пикар получил през време на своя поход в Алжир. Повече от това,, за съжаление, не мога да ви кажа.

При споменаването на телеграмите И писмата Естерхази и Габриела се спогледаха и Готие забеляза, че станаха неспокойни.

— Кога трябва да ни арестуват? — поиска да уточни черният майор.

— Не беше указано — отговори бившият актьор, — но когато арестуването е решено и носи вече подписа на следователя, изпълнението му не се забавя повече от ден-два.

— Значи, не знаем дали няма да дойдат и тази нощ да ни вдигнат? — додаде Естерхази.

— Възможно е, но не е вероятно, защото не ми се вярва Бертулус да се осмели да изпрати господин майора в затвора като обикновен престъпник, без да получи предварително разрешение от военното министерство или поне преди да го е уведомил. А затова ще са необходими поне два-три дни.

Естерхази въздъхна облекчено. Два-три дни са цяла вечност, те са спасение.

Той извади две банкноти от портфейла си и ги тикна в ръката на Готие.

— Но, господин майор! — изписка писарят. — Вие ме обиждате! Да не мислите, че за пари съм дошъл да ви направя тази приятелска услуга? Обаче... действително... сто франка... хм... господин майор, аз имам намерение да ви помоля да ми заемете триста франка... Не са много, на първи идущия месец ще си ги получите обратно.

Естерхази трябваше по неволя да се съгласи. Той прибави още двеста франка, а Готие още веднъж повтори, че ги взема само в заем. Грабна шапката си, поклони се безукорно на Габриела и тръгна към вратата.

— Нищо ли не сте чули повече за дъщеря си? — попита го допълнително Естерхази.

— За Мадлен ли? — спря се Готие, като извърна така очите си, че известно време се виждаше само бялото им. — Но, господин майор, тази неблагоприятна дъщеря се е отрекла от мен! И защо? Защото ѝ желях доброто, защото не бях съгласен да се ожени за вашия братовчед, бедния инженер. Аз исках да я въведа в благородни кръгове, но тя осуети моите планове. Сега не ми остава нищо друго, освен да се помъча да я забравя.

След като придружи последните си думи с театрален жест, който на сцената непременно би му спечелил бурните ръкопляскания на галерията, той излезе и остави Естерхази и любовницата му.

— Габриела! — изрече черният майор с внезапно пресипнал глас. — Часът е ударил. Аз загубих сражението и не ми остава нищо друго, освен да бягам.

— Как, ти действително ли искаш да избягаш и да оставиш приятелите на Драйфус да тържествуват?

— Да не би да искаш да ме изпратят в затвора за фалшификация? — избухна Естерхази. — Не, драга моя Габриела, нямам намерение сам да сърбам попарата, която не съм дробил сам.

— А твоите приятели генерал Боазльо, Пати дьо Клам, полковник Анри, няма ли и този път да ти помогнат?

— И да искат, не могат — оклюмало разсъди Естерхази. — Знаеш добре, че ние действително фалшифицирахме телеграмите до Пикар. Аз диктувах, а ти ги писа. Това са телеграмите, които имаха за цел да му попречат да се върне, като го задържим още в Африка, защото искахме колкото се може по-дълго да задържим далеч от нас този опасен противник. Щом Бертулус е решил да ни арестува, той сигурно има неоспорими доказателства против нас. Затова нека бягаме. Да не чакаме да се строполи всичко на главата ни.

— Да бягаме! Но накъде?

— В Америка! Само там ще сме сигурни.

— И ти смяташ да оставиш всичко тук! Но имаш ли достатъчно пари за такова пътуване?

— Това е най-голямата грижа! — призна Естерхази. — Имам всичко на всичко четири хиляди франка, но мебелите ни, цялата покъщнина биха ни дали поне още шест хиляди. Стига да имаме време и възможност да ги продадем.

— Ще ги продадем — реши Габриела. — Докато отидеш в Хавър и потърсиш удобен параход за бягство в Америка, аз ще остана тук и ще превърна мебели, покъщнина, скъпоценности в пари.

— Ти си чудесна жена, скъпа Габриела — възхити се черният майор. — Това е единственият начин да се сдобием с още пари.

— Не можеш ли да поискаш от приятелите си? — сети се жената. — Генерал Боазльо например е богат.

— Богат! Да! Но не бива даже да му доверя, че имам намерение да бягам. Той, както и Пати дьо Клам и Анри биха ме задържали с удоволствие и даже сами биха ме предали на полицията, за да спасят себе си.

— Хубави приятели, няма що! — присмя се жената. — Бих желала да можеш да им изиграеш някой номер, преди да напуснеш Европа.

Естерхази замислено закрочи из стаята. Мислите му бушуваха зад челото и от време на време по устните му пролазваше иронична усмивка.

— Габриела! — спря внезапно той. — Имам чудесна идея. Тя може да ни докара сто хиляди франка.

— Сто хиляди франка ли? — повтори цифрата Габриела и очите ѝ светнаха от алчност. — Ако успееш да се сдобиеш със сто хиляди франка, Естерхази, ще те провъзглася за гений.

— Бързо, донеси ми едно малко куфарче. Искam да прибера в него някои важни документи и писма, които са ми необходими за реализирането на идеята.

Докато Габриела излезе от стаята, за да донесе поисканото куфарче, черният майор отвори няколко чекмеджета на писалището и извади от тях писма и други книжа.

Габриела влезе с малко куфарче в ръка.

— Виждаш ли, мила Габриела — заяви тържествуващ Естерхази, — тези писма и книжа могат да съсипят всичките ми досегашни приятели. Щом ги публикувам, генерал Боазльо ще трябва да си тегли куршума, също и Пати дьо Клам и Анри ще отидат по дяволите. Като стигна в Америка, ще поискам от Боазльо да ми изпрати сто хиляди франка, като го заплаша, че иначе ще публикувам писмата. Пати дьо Клам и Анри също ще трябва да ми платят.

В същото време Естерхази взе от ръцете на любовницата си куфарчето с намерение да го отвори и да сложи в него книгата, но с груба ругатня го захвърли настрана.

— Не ми върши работа — досети се. — Този елегантен черен куфар с моя герб в злато би ме издал веднага. Отивам да купя друг и веднага ще се върна.

Той набързо навлече палто и шапка и излезе. Отби се в луксозен магазин за мъжки принадлежности. Поиска обикновен куфар и продавачът му предложи такъв, солидно изработен от кафява кожа.

— Тези куфари много се търсят — му обясни, — вчера продадох от тях на един господин, който също бързаше да замине.

Естерхази не пазарува дълго и си тръгна, като сам понесе куфара.

В това време Габриела пазеше книгата, като не се отдели нито за миг от писалищната маса. Естерхази ги събра. На брой около стотина, той ги сложи в едното отделение на куфара, а другото натъпка бързо с дрехи и бельо. След това стегна ремъците, заключи го и прибра ключето у себе си.

Погледна часовника си:

— Бързият влак за Хавър тръгва в два часа на обяд. Имаме още половин час, за да хапнем и да отида с файтон до гарата.

— Аз кога да тръгна — попита Габриела. — И къде да те намеря в Хавър?

— Надявам се за едно денонощие да продадеш нещата. Иди при евреина Дулсети. Той е тъкмо човек за тази работа. Ще уреди бързо продажбата, но внимавай да не те излъже. Като прибереш парите, тръгни веднага с първия влак. Ще ме потърсиш в Хавър, в хотел „Слон“.

— Няма ли да се преоблечеш и дегизираш? — попита Габриела. — Бих те посъветвала да го направиш, защото ти си известен не само в Париж. Всички вестници и списания са помещавали снимката ти. Заповедта за твоето арестуване, която Бертулус сигурно ще изпрати след тебе, може да те стигне и в последния момент, когато се качваш вече на парахода.

— Имаш право — съгласи се Естерхази, — но ще трябва да го направя в Хавър, защото сега нямам време. Веднага тръгвам.

Те се сбогуваха сърдечно, а Габриела дори се разплака. Естерхази облече палтото, нахлупи шапката си, грабна куфарчето и се

измъкна от къщи. Горчива усмивка играеше на устните му, докато файтонът отиваше към гарата.

— Значи, все пак трябваше да избягам — помисли си той. — Драйфусовите приятели ще тържествуват, когато научат, че черният майор е офейкал. Ала не бързайте толкова! Аз още не съм изиграл ролята си. Ще се сещам за вас и от Америка. Но преди всичко ще поразиграя малко моите приятели... Мерзавци! Залагам си живота, честта, а те... Сигурно отдавна искат да се отърват от мен. Кой знае дали даже Боазльо не е подкупен.

Файтонът спря пред гарата. Естерхази скочи от него, купи си бързо билет и след като се озърна плахо по перона, за да види дали не го следи някой, влезе в първото купе, чиято врата намери отворена. В купето имаше само една дама. Тя му се стори позната, но не можа да си спомни къде е виждал това хубаво младо момиче.

Беше Мадлен. Тя веднага позна черния майор и почувства страх, защото знаеше, че той е способен на всичко. Ала нямаше време да се премести в друго купе, защото вратите на вагоните се затвориха и влакът потегли.

Естерхази беше сложил куфара до себе си и се подпираше с лакът върху него. Съдържанието му беше твърде ценно. Цялото му бъдеще зависеше от тези писма, които той искаше да използва против бившите си приятели. Впрочем за човек като черния майор не съществуваха приятели. За него имаше само съучастници, които стават неприятели щом вече няма нужда от тях.

Красотата на Мадлен го привлече и той се опита да завърже разговор с младото момиче. Ала то му отговаряше сухо и късо и скоро разбра, че тя не е склонна да приема любезностите му.

Влакът пристигна в Хавър. Мадлен се сбогува сухо с Естерхази и докато той с куфара в ръка напускаше гарата, тя се отби в телеграфното бюро, което се намираше в същото здание.

След няколко минути телеграфът предаде за полковник Пикар в Париж следната телеграма:

„Черният майор току-що пристигна в Хавър. Той носи куфар, който много старателно пази. Струва ми се, че има намерение да избяга.

След като направи тази услуга на приятелите на нещастния капитан Драйфус, младото момиче напусна гарата и излезе на широкия площад, който се намираше пред нея. Обърна се към носач и го помоли да ѝ посочи евтин хотел близо до пристанището. Носачът я насочи към хотел „Слон“ и Мадлен се запъти към него. Хотелът действително се намираше близо до пристанището, но беше стара постройка и не изглеждаше много приветлив. Ала Мадлен нямаше много пари и трябваше да се задоволи с него. Стопанинът я заведе в една малка стаичка на втория етаж, откъдето се откриваше чудесна гледка към морето. За съжаление нямаше време да ѝ се люби. Всяка минута ѝ беше скъпа. Трябваше да разбере дали Християн се намира още в Хавър или е отплавал вече за Америка. Слезе в ресторанта на хотела, поръча си скромна вечеря и попита стопанина кога е отпътувал последният параход за Ню Йорк.

— Пред три дни — осведоми я стопанинът на „Слона“, — но утре сутринта в шест часа тръгва „Бургундия“.

Ако госпожицата иска да пътува с него, ще трябва да побърза да си вземе билет. Бюрото на параходното-дружество се намира само през няколко улици оттук.

Това беше достатъчно за Мадлен. Тя набързо се нахрани и се отправи към бюрото на „Генералната трансатлантическа компания“, която уреждаше съобщенията между Франция и Съединените щати.

Бюрото тъкмо затваряше. Часът приближаваше осем. Възрастен, любезен господин запита Мадлен, какво обича.

— Извинявайте, господине — помоли момичето, — бих желала да знам дали граф Християн Естерхази ще пътува с парахода „Бургундия“ утре сутринта.

— Да, тук виждам записан граф Естерхази, като пасажер от втора класа.

— Знаете ли къде живее той?

— Не госпожице, не ни е дал адреса си.

— Взема ли „Бургундия“ и третокласни пътници?

— Да! В трета класа ли желаете да пътувате! Не бих ви съветвал, тъй като там обществото не винаги е добро.

— Но въпреки това, моля ви да ми дадете един билет за трета класа. Колко струва?

— Сто и двадесет франка.

Мадлен отвори портмонето си и изсипа съдържанието върху плота, който я отделяше от стария господин.

След като плати билета си, ѝ останаха само двадесет франка, но тя не се поколеба нито минута. Искаше да си осигури възможността да пътува за Америка със същия параход, с който и Християн.

Тя получи билета и напусна по-спокойно грамадното здание на параходната компания. Съжаляваше само, че не можаха да ѝ посочат адреса му, защото как би могла тя да търси и да намери в нощната тъмнина един човек в такъв град като Хавър. Не ѝ оставаше нищо друго, освен да отиде и да си легне с намерението още щом се развидели да отиде на пристанището и да следи всеки пътник, който се качва на парахода „Бургундия“.

През цялата нощ Мадлен почти не мигна. Не беше само вълнението, което не ѝ даваше да заспи, но и нетактичността на съседа ѝ по стая. Той през цялата нощ

се разхождаше, четеше разни книжа и изглеждаше зает с подреждането им.

Съседът на Мадлен беше черният майор.

Но и съседът ѝ от другата страна също се разхождаше неспокойно из стаята си.

Ако знаеше, кой беше този пътник, тя би протегнала ръце към него и би му казала:

— Тази, по която въздишаш, е тук, близо до теб. Тя е дошла, за да те върне обратно в Париж, в обятията на щастието!

Ала Мадлен не подозираше, че само една стена я дели от любимия ѝ и че съседът, който почти цяла нощ не мигна, е Християн Естерхази.

Щом първата слаба слънчева светлина озари земята, Християн Естерхази се облече. Настанал беше денят, когато трябваше да напусне Европа. Той взе малкия си кафяв куфар, който беше купил в Париж специално за това дълго пътуване, и го изнесе от стаята си.

В коридора срещна портиера на хотела.

— Вземете този куфар — разпореди Християн — и го занесете на борда на „Бургундия“. Само че не закъснявайте! Параходът ще

напусне пристанището точно в седем часа.

След това слезе в ресторанта, изпи чаша кафе и се отправи към пристанището. Четвърт час по-късно се отвори другата врата и от нея излезе висок мъж облечен в дълго палто. Това беше майор Естерхази. Ръката му стискаше здраво дръжката на малък кафяв кожен куфар. Докато пиеше кафето си в ресторанта, той написа телеграма до Габриела Пей. Съобщаваше ѝ, че е променил плана си. Няма да я чака в Хавър, а ще пътува с „Бургундия“, която заминава днес до Плимът, откъдето ще замине за Лондон. Там ще я чака в хотел „Роял“, а тя като пристигне, да попита за сеньор Андора.

— И господинът ли ще пътува днес с „Бургундия“? — попита съдържателят, който в това време се беше приближил до пътника.

Майорът потвърди.

— В такъв случай смятам, че господинът трябва да побърза. Слугата ще занесе куфара ви на парахода.

— Това е добре — кимна Естерхази, — защото трябва да предам важна телеграма. Обаче кажете на вашия слуга да внимава с куфара, защото ако той пропадне, загубата ми би била непоправима.

— Но, господине — успокои го съдържателят, — аз държа този хотел от двадесет години и досега нищо не се е загубило.

Естерхази плати, загърна се в палтото и излезе, като остави куфара с важните писма и документи, с които смяташе от Лондон да изнуди приятелите си. След четвърт час Естерхази беше предал вече телеграмата за Габриела Пей и спокойно вървеше към пристанището.

Беше сива, неприветлива зимна утрин. Ситен сняг валеше. Естерхази отиде на кея, където музиката свиреше весел марш. Параходното дружество имаше обичай да разсейва тъгата на пътниците, които напускат своето отечество, и на техните близки, които ги изпращат, посредством весела музика. Обичай, който обаче, не се харесваше на всички.

Сред тълпата от пътници, моряци и хотелска прислуга той потърси слугата на хотел „Слон“ и го намери пред входа на първа класа.

— Тук ли е моят куфар? — попита Естерхази.

— Разбира се — отговори момчето. — Господарят ми заръча да внимавам за него.

Черният майор хвърли бърз поглед върху кафявия куфар, който слугата сложи пред него, даде му бакшиш и го изпрати. След това се оттегли в каютата си с намерение да смени широкополата си шапка с каскет. Естерхази иронично се подсмиваше, като влизаше в каютата. Нека сега дойде следователят Бертулус. Той беше извън неговата власт, защото след малко „Бургундия“ ще тръгне и ще се отправи към английския бряг. А веднъж стъпи ли кракът му там, той вече беше извън всякаква опасност. Естерхази разкопча каишите, отключи куфара и... вик на бясна ярост се изтръгна от гърдите му! Куфарът беше действително неговият, той би могъл да се закълне, че е същият, който беше купил вчера в Париж, но дрехите не бяха неговите и главно, липсваха скъпоценните писма и документи. Нито един от тях не беше останал. Естерхази ядосан изтърси цялото съдържание и с треперещи ръце прегледа всеки ъгъл, но не можа да намери нищо.

— Обраха ме! — извика той. — Подлецът съдържател на хотел „Слон“ сигурно е в съюз с Драйфусовите приятели. Те са ми изиграли този номер.

Стана му ясно, че не само той е загубен, ако съдържанието на куфара попадне в чужди ръце, но и Боазльо, Пати дьо Клам, Анри, с една дума всички, които бяха работили за унищожаването на Драйфус.

Без да обръща повече внимание на куфара, той изскочи от каютата си, изтича по палубата, обладан само от мисълта колкото е възможно по-бързо да напусне „Бургундия“ и да слезе на брега. Сега трябваше да остане във Франция. Не можеше да замине без документите и писмата, които беше скрил в куфара си...

И Християн Естерхази се беше запътил към пристанището и малко преди да стигне до него, срещна слугата на хотел „Слон“, който караше малка багажна количка, а върху нея се намираше кафяв кожен куфар, за който Християн, разбира се, не се усъмни, че е неговият.

— Дайте ми куфара — помоли той слугата. — Вече сме съвсем близо. Ще си го занеса сам на парахода.

Той подаде бакшиш на момчето, взе куфара и продължи пътя си.

Мачтите и комините на „Бургундия“ вече се виждаха, когато върху му се спусна човек, когото в първия момент не можа да познае, но който сигурно беше умопобъркан. Човекът тичаше така, като че ли триста дяволи го гонеха. Лицето му беше сиво, очите имаха див израз. Той още отдалече викна на Християн:

— Стой! Разбойнико, хванах ли те!

Едва сега Християн разбра, че пред него стоеше братовчед му. Младият мъж стисна по-здраво кожения куфар и се отдръпна на няколко крачки от Естерхази, но той се спусна върху него като див звяр, който дълго беше гладувал и сега вижда пред себе си дългоочакваната плячка.

— Дай ми куфара! — изръмжа пресипнало още веднъж. — Куфара, или ще те пребия.

— Луд ли си? — сопна му се Християн, уверен в своята невинност по отношение на престъплението, в което го обвиняваше черният майор. — Куфарът, който държа в ръцете си, е мой. Не смей да го пипаш.

— Твоя собственост ли? — изрева вбесеният майор.

— Вчера купих този куфар в Париж и бях с намерение да отпътувам. Боже мой, параходът тръгва, а аз тук трябва да се бия с тебе, за да ми дадеш куфара, моя куфар!

Християн решително сложи куфара зад себе си и като се изправи пред него, застанал в боксърска поза, извика:

— Добре, ако трябва непременно да защита своята собственост с юмруци, ще го направя. Ела насам, престъпнико, ако мислиш, че черепът ти е от желязо, защото Бог ми е свидетел, днес няма да те пощадя. Пък и няма защо да се страхувам от тебе, тъй като не си имал време да приготвиш ново отровно оръжие.

Черният майор побесня от яд.

— Шпионино! — извика той на Християн. — Ти си получил подкуп от Матийо Драйфус и Зола! Проследил си ме тук, в Хавър. Поръчано ти е да откраднеш моя куфар, защото навярно знаете какво съдържа той.

— Явно, искаш да се биеш с мен! Добре, ще ти докажа, че не напразно на младини съм учил бокс при англичани.

Двамата противници застанаха озлобени един срещу друг, като се наблюдаваха и дебнеха възможността да нанесат първия решителен удар. Тясната хавърска пристанищна улица стана свидетелка на унизителното зрелище.

Скоро двамата бяха заградени от тълпа, каквато винаги се намира близо до пристанището.

— Ето ти — изрева черният майор и замахна да удари Християн.

Но с едно сръчно движение той успя да избегне юмрука му и сам нанесе два последователни удара.

Естерхази изрева. Болката навярно е била много силна и той едва се задържа на краката си. Но щом погледна куфара си, гневът му отново се усили. Не биваше да го остави в ръцете на своите врагове. Иначе той и приятелите му бяха загубени.

С пресипнал рев, като бик на арена, той се спусна отново върху Християн. Ръцете му се протегнаха, за да стиснат шията на противника и да го удушат. Но Християн успя да го удари навреме и на челото на черния майор цъфна кървава рана. Тълпата изръкопляска. От пристанището се чу третият звънец, последният сигнал, който викаше закъснелите. Двамата Естерхазовци не го чуха. За тях вече не съществуваше нищо. Те взаимно виждаха само изкривените си от гняв лица.

Когато черният майор видя, че братовчед му го превъзхожда по сила и сръчност, цялата низост на характера му изплува на повърхността и той започна да насъсква тълпата срещу Християн.

— Дами и господа — извика той на зяпачите, които бяха образували стена около него и Християн, — този човек ме обра. Виждате ли оня куфар? Той е мой. Този човек ми го открадна. Моля ви, помогнете ми да си го взема.

— Кой е обран тук? — попита един строг глас и в кръга се яви подпоручик от пристанищната полиция.

Очите на Естерхази светнаха от радост.

— Господин подпоручик — заяви решително на офицера Естерхази, — аз съм майор граф Естерхази. Искам да арестувате този крадец. Куфарът в ръката му е мой, той ми го открадна.

— Това е лъжа — възмути се Християн. — Аз съм готов да дойда с вас в полицията, но само при условие че този човек, който току-що се назова майор Естерхази, макар че всъщност отдавна не е вече офицер, ни придружи.

— Господа — постанови строго пазителят на реда, — вие се биехте тук, на улицата, затова ви арестувам и двамата. Елате с мен!

— Но параходът — промърмори черният майор, — аз трябва да тръгна с „Бургундия“, не мога да отлагам пътуването си.

— Ще трябва да заминете с друг параход — отговори студено полицаят, — защото „Бургундия“ току-що напусна пристанището.

На двамата Естерхазовци не оставаше нищо друго, освен да отидат с чиновника в полицията. След тях тръгна и тълпа, която се смееше, свиркаше, ревеше и пееше. Но Християн вървеше с гордо вдигната глава, макар че му беше ужасно неприятна мисълта, че трябва да се защитава срещу обвинение в кражба. Напълно уверен в своята невинност, той не се Съмняваше, че щом отвори куфара, веднага ще бъде пуснат.

Самият префект заповяда да му доведат двамата арестувани. Той беше почтен беловлас господин, който щом чу името на арестуваните, веднага се сети, че тук не става дума само за един куфар, че той не може да бъде причина за такава дълбока омраза между двама братовчеди.

— Значи твърдите — обърна се той към черния майор, — че този куфар е ваш.

— Да, твърдя го.

— Тогава ще можете и да ни кажете какво има в него?

— Само дрехи и някои писма и документи.

— Дрехите могат да са и на другия господин — отбеляза префектът, — но вие лесно ще докажете правото си на собственост, ако ни кажете какво е приблизителното съдържание на писмата и документите, за които споменахте.

Естерхази си прехапа устните. Сам се беше натикал в капана. Можеше ли да разкрие на префекта съдържанието на тези писма? Те бяха тайни, предназначени само за адресанта.

— Господин префекте! — избухна сърдито майорът, защото сметна, че е най-удобно да се скрие под обикновеното си нахалство. — Нямате право да искате от мен да ви съобща съдържанието на писмата, и то пред тоя господин и пред вашите писари. Смятам, че е достатъчно, като ви дам честна дума, че куфарът е мой и че този господин ми го открадна. Имайте предвид кого имате пред себе си. Подчертавам още веднъж, че аз съм майор от Генералния щаб, граф Естерхази-Валзен.

— Тъкмо него търсим — обади се от вратата един звучен глас.

Черният майор трепна, за момент му мина през ума мисълта да се спусне към отворения прозорец и да избяга от него. Но пътят му беше отрязан, тъй като пред него се изправи строен мъж.

— Не се опитвайте да избягате от ръцете на правосъдието, което най-сетне успя да ви пипне — му извика един познат глас. — Майор Естерхази, този път няма да ни избягате. Не ще можете да заминете за Америка, както сте се надявал. Вие сте арестуван!

Човекът, който досега беше стоял неподвижно до вратата, се приближи. При вида му Естерхази буквално се сви. Пред него стоеше следователят Бертулус. След него мълчешком влезе и полковник Пикар. Следователят извади от джоба си документ:

— Майор граф Естерхази-Валзен, вие сте арестуван! Обвинен сте във фалшификация и освен това се опитахте чрез бягство да избегнете всякаква отговорност. Ще дочакате разглеждането на делото в затвора, където вече се намира и вашата любовница Габриела Пей.

С глух стон черният майор рухна в едно кресло.

— Габриела е арестувана?! — промърмориха бледите му устни.
— О, тогава всичко е загубено.

— Тя беше арестувана от един агент — съобщи усмихнато Бертулус — в момента, в който се канеше да продаде цялата ви покъщнина, вероятно за да ви последва в Америка.

Майорът не отговори нищо. Той само гледаше втренчено пред себе си като умопобъркан. Бертулус пошепна нещо на хавърския префект, след което той повика двама опитни агенти и им заповяда да заминат веднага с майор Естерхази за Париж и да го предадат на тамошната полиция.

— Бъдете много бдителни с този затворник! — нареди Бертулус на агентите. — Той е важен и същевременно опасен. Може би ще се опита по време на пътуването да скочи от вагона. При първото движение, което направи, му сложете белезници.

Естерхази отчаян скри лицето си с ръце. Значи дотам беше стигнал — да го третират като последен разбойник и убиец.

Двамата агенти се доближиха до него и го подканиха да ги последва. Естерхази бавно се изправи. Той не беше вече същият човек. Беше съсипан, чувстваше, че това вече е краят. Само в очите му още светеше непримирима омраза, когато се обърна към Бертулус.

— Значи, не мога да взема даже и собствените си неща — изръмжа гневно. — Арестуват ме без да имат доказателства против мене, пък на всичко отгоре искат и да ме оберат.

— За какви собствени неща говорите? — попита следователят.

— За оня куфар, който ми откраднаха — отговори черният майор. — Аз искам, аз настоявам да ми бъде върнат и то веднага, преди да го е отваряла чужда ръка.

— Значи твърдите — изрече натъртено Бертулус със странна усмивка на тънките си устни, — че този куфар е ваш и настоявате изрично да ви се предаде, преди да бъде отворен?

— Да, аз искам това, то е мое право!

— То беше ваше право, господин майор, докато бяхте свободен. Сега аз, съдебният следовател, имам право да проверя какво съдържа. Отворете го!

Последните думи бяха адресирани към Християн, който без колебание извади от джоба си едно ключе и се опита да отвори куфара. Не успя, ключето не подходеше.

— Куфарчето трябва да е сменено — изплаши се Християн. — Мога да се закълна, че вчера купих такъв куфар от Париж. Сега разбирам, защо майорът толкова настойчиво твърдеше, че куфарът е негов.

— Дайте ключа — обърна се Бертулус към Естерхази.

В този миг майорът бръкна в джоба си, извади ключа и го запрати с всичка сила през прозореца, далеч на улицата.

— Потърсете си го, ако можете да го намерите — извика нахално той.

— Ще минем и без него — отговори Бертулус. — Счупете бравата!

Един от чиновниците извади от джоба си подходящ инструмент и след малко куфарът беше отворен пред очите на следователя.

Челото на черния майор се ороси от студена пот.

— Господин полковник Пикар, искате ли заедно да прегледаме съдържанието на този куфар? С човек като майор Естерхази трябва да бъдем крайно предпазливи. Искам да имам свидетел, който да види какво съдържа куфарът.

Пикар, който не беше промълвил до този момент и дума, се приближи и започна внимателно едно по едно да разглежда и чете писмата и документите.

39.

Председателя се опита да заспи отново, но тази нощ това не му се отдаде. Може би причината беше новият му съсед, който като диво животно се разхождаше из килията, а в това тихо здание се чуваше ясно всяка стъпка, всяка въздишка, всяка дума.

— Не може така — промърмори Председателя, като скочи от леглото си, — ще трябва да направя малък излет, за да ме измори и приспи.

Под излет затворникът разбираше да се облече и да се приближи до прозореца, за да погледне през него. От прозореца се откриваше панорама, която при други условия би го възхитила. Той виждаше част от града, облян в лунна светлина, различаваше черквите и по-големите сгради, но забелязваше и мрачния зид, който като змия се виеше около затвора. А в подножието на зида зееше широк ров, пълен с вода от Сена. Мъртва тишина цареше наоколо. Престъпникът чуваше само равномерните стъпки на стражата.

— Щастливец! — промърмори Председателя. — Ти поне можеш да дишаш чист въздух! Ах, с какво удоволствие бих те нападнал отзад и бих те бутнал в рова, за да се удавиш като новородено котенце. Тогава и аз бих станал свободен човек. С водата в рова лесно ще се справя, защото съм добър плувец. Но всичко това са напразни надежди — продължи затворникът своя монолог. — Аз стоя зад решетката, а ти се разхождаш с пушка в ръка. Бих предпочел да беше обратно!

Войникът, който стоеше долу на пост, разбира се, не подозираше какви пожелания се изказваха. Той беше здрав селянин от Прованс, който с таен страх поглеждаше дебелите стени на затвора и стискаше здраво пушката си.

— Бива си го този! — мърмореше Председателя, — ако речеш да си подадеш крака извън решетката, ще ти пробие черепа също тъй хладнокръвно, както би застрелял врабче на покрива. Ах, защо не е сега Леопард на стража. Тогава всичко би било толкова лесно, както е лесно за една жена да избяга от мъжа си.

Но в това време нещо друго привлече вниманието на престъпника. В тишината на нощта се чува къртящи стъпки. След малко — дрънкане на оръжие и заповеднически глас на ефрейтора.

— Сменят караула! — разбра старият Дюмуриц. — Ах, само мен няма кой да ме смени...

Действително караулът се смени. Това стана при точното изпълнение на всички военни предписания. Провансалският селянин можеше да се прибере в топлата стая, а на негово място остана друг войник. Той беше висок, а добре развитото му мускулесто тяло личеше и през сивия дебел шинел. Войникът сложи пушка на рамо и закри нагоре-надолу покрай зида.

Председателя продължаваше да стои на прозореца. Изведнъж той забеляза, че постовият се застоя продължително на едно и също място. Войникът се озърташе на всички страни, като че ли за да се увери, че е сам и никой няма скоро да дойде.

— Аха! — изсмя се Председателя. — Бои се да не му дойде на гости дежурният офицер. Бъди спокоен, моето момче, кой знае в кой будоар се забавлява сега твойт подпоручик и чии червени устни целува и през ум не му минава да прави разходки до затвора в този студ. Но какво е това?

Председателя произнесе тези Думи силно развълнуван. Същевременно той притисна лицето си до решетката, за да може по-добре да наблюдава всяко движение на часовия. И действително, това, което войникът правеше в този момент, беше интересно. Той беше извадил от широкия си шинел малък, добре увит пакет и го подпря на стената точно под прозореца на Председателя. Впрочем, неговият прозорец единствен гледаше към зида. Другите килии бяха построени така, че прозорците им надничаха към двора на затвора. И тъкмо затова бяха затворили него, най-опасния престъпник в тази килия. Бягството през добре охранявания зид и широкия пълен с вода ров изглеждаше невъзможно.

Войникът се наведе и прикрепи към пакета малка ръчка. Той я завъртя. Нещо започна да се издига бавно все по-високо и по-високо.

— Дявол да го вземе! — извика Председателя. — Това е стълба, която посредством някакъв механизъм се издига нагоре.

Страшно вълнение обхвана затворника. Може би за първи път в живота си Дюмуриц се разтрепера. Трябваше да се хване с две ръце за

решетката, за да не падне.

— Дали не е Леопард? — мина му бързо през ума. — Или пък друг някой от моите приятели? Ами, приятелите! Никой от тях не би се изложил на такава опасност! Може би пък да е някой, който се бои от моите признания? В такъв случай е възможно да опита и най-рискованото нещо, за да ме изкара от тази дупка.

В това време механичната стълба беше вече стигнала до четвъртия етаж и се спря съвсем близо до прозореца на Председателя. Войникът пък се огледа, за да се увери, че не го наблюдава никой. След това свали шинела си, хвърли пушката настрана и започна да се катери по стълбата.

— Дявол да го вземе, този човек е смел! — каза си Председателя. — Една несигурна стъпка и той ще се стовари долу?

Но войникът се качваше уверено и ловко. Като че ли прекрачваше по широката и удобна стълба на елегантна къща. Лунните лъчи осветиха лицето му. Председателя се дръпна учуден назад.

— Познавам това лице — си каза, — виждал съм го, макар че обикновено ми се показваше с черна копринена маска. Човекът, който се качва при мен, е полковник Анри. Главата си отрязвам, ако не е той!

Мъжът беше вече пред самия прозорец на килията на Председателя. Ала той си беше легнал и се преструваше на заспал. Искаше да види какво ще прави загадъчният войник.

На прозореца се почука три пъти. Председателя кимна с глава. Анри изряза в стъклото с помощта на диамант кръгла дупка, достатъчно голяма, за да се провери ръка през нея. Сега нищо не му пречеше да говори с Председателя.

— Председателю — пошепна той, — имам важна поръчка за вас. Ако успеете да я изпълните задоволително, от тази нощ нататък ще сте свободен човек!

— Говорете, какво искате от мене?

— Не забелязахте ли, че от вчера килията под вас е заета?

— Дали съм забелязал? Би трябвало да съм глух, за да не забележа това. Човекът, който е под мен, по цял ден и по цяла нощ пъшка, охка, реве и проклина, та не ми дава мира. Не случайно съм буден. За това е виновен този под мен. Той непрестанно се разхожда като звяр в клетка.

— Знаете ли кой е той?

— Не е от нашите. Това е всичко, което знам за него.

— Ще ви кажа тогава — пошепна Анри. — Това е майор Естерхази, черния майор.

— Гръм и мълния! Пипнаха ли го и него най-сетне? Навярно е доказана вече невинността на капитан Драйфус...

— Още не — отговори Анри с мрачна усмивка, — това именно искаме да предотвратим. Председателю, искате ли да предадете едно писмо на майора?

— Мога ли с пръсти да си пробия път през пода? — запита в отговор Председателя. — Как искате да направя това, липсват ми всякакви инструменти.

— Погрижил съм се за това — обясни възбудено Анри. — Донесъл съм един свредел, с него можете за половин час да пробие в пода достатъчно голяма дупка, за да пуснете през нея писмото.

При тези думи полковникът подаде на затворника малък лъскав инструмент.

— А тук е писмото — продължи Анри, като извади от джоба си бял плик. — Ще го пуснете през дупката в долната килия и ще престанете да се интересувате от съседа си, който е под краката ви.

— Аз пък искам да ви попитам — изсмя се дрезгаво Председателя — с какво ще ми платите, полковник Анри? Само не ми предлагайте пари или нещо подобно. Едно парче от вашата стълба за мен е по-ценно от петдесет хиляди франка.

— Ще ви дам цялата стълба и освен това тази пила и това шишенце, което съдържа разяждаща течност, която прави желязото чупливо като стъкло.

— О, какво щастие, полковник! — засмя се доволен престъпникът и сграбчи жадно шишенцето и пилата.

Анри се държеше с едната си ръка за стълбата, а с другата извади часовника си. Синята лунна светлина освети циферблата, на часовника.

— Часът е дванадесет и половина — пресметна той, — имаме още час и половина, които трябва добре да оползотворим, защото след това ще дойдат да ме сменят от поста и всичко ще пропадне, ако не успеем да свършим работата. Смятате ли, че това време ще ви е достатъчно, за да предадете на черния майор писмото и да се погрижите за собственото си бягство?

— Да, надявам се!

— Добре тогава. Щом изпилите решетката, ще ми свирнете и аз пак ще пратя стълбата нагоре. Можете да слезете по нея направо върху стената. Как ще се справите с рова, който се е превърнал от дъждовете в същинска река, остава ваша работа. Там не мога да ви помогна.

— Не се тревожете за това — засмя се Председателя, — аз плувам като риба. Щеше да ми бъде по-приятно, ако останете още два часа на вашия пост, та в случай, че не мога да се измъкна от рова, да ми помогнете малко.

— Не разчитайте на това — отсече категорично Анри. — Точно в два часа ще ме сменят. Каквото не е направено дотогава, ще си остане несвършено. А сега да не губим повече скъпоценно време в разговори, залавяйте се за работа, Председателю. Още нещо! Да не ви хрумне да отворите писмото до Естерхази. Ще съжалявате много, ако прочетете съдържанието му!

— Не съм любопитен! — заяви Дюмуриц. — Единственото ми желание засега е да видя пак света като свободен човек.

Анри се дръпна от прозореца и слезе бавно по стълбата надолу. Председателя се залови веднага за работа. Инструментът беше отличен, не се чуваше никакъв шум. Въпреки това, необходим беше цял час работа, за да може дупката да стане достатъчно голяма. Престъпникът беше цял изпотен от усилията. Той спря, за да си поеме дъх. След това взе в ръка писмото на черния майор и го разгледа. То нямаше никакъв адрес, никакво име. Върху него беше написано само „Чети!“

— Кратко и ясно! — измърмори Председателя. — Бих искал да знам какво си пишат тия двамата, но този път ще трябва да се откажа от любопитството си, защото имам да мисля за себе си. Тази желязна решетка няма да се изпили толкова лесно.

Писмото издаваше някаква особена миризма, която действаше сякаш упоително.

— Чудна работа! — каза си старият Дюмуриц. — Ако не знаех, че Анри е приятел на черния майор, бих предположил, че му изпраща някаква тайнствена отрова. И едно време е имало отровни писма, ако не се лъжа, господата в Рим са си служили понякога с тях, когато някой им се е изпречвал на пътя. А каквото един папа е сторил на някой

кардинал, защо да не опита един полковник да направи на своя майор. В Рим и във френския Генерален щаб всичко е възможно.

Той легна на пода и се опита през дупката да разгледа килията на майора. Видя затворника седнал на леглото си с мрачно втренчен поглед. Предпазливо пусна писмото през дупката. Той видя, че Естерхази скочи от леглото и се спусна да вземе посланието.

— Сега би трябвало всъщност да не се интересувам повече от тази работа — промърмори Дюмуриц, — поне такава е желанието на моя приятел, престъпника Анри. Ала зрелището е твърде мистериозно, то е, тъй да се каже, едно сензационно представление. Как бих могъл да напусна театъра по време на действие...

Той остана неподвижен при дупката. Тогава видя, че Естерхази отначало беше озадачен, после погледна нагоре, а след това взе да разглежда писмото, което трепереше в ръцете му. Най-сетне Естерхази въздъхна, като че ли тежък камък падна от гърдите му.

— Значи, все пак си спомниха за мене — каза той толкова силно, че Председателя можа да го чуе — и правят постъпки да ме освободят. Това писмо навярно има за цел да ми съобщи тази приятна новина и да ме ободри. Значи Боазльо, Анри и Пати все пак са истински приятели. А пък аз имах намерение да ги заплашвам и изнудвам. Но те не го знаят. Толкова по-добре. Ще останат мои приятели. Чакай да видим какво ми пишат.

Той отвори писмото и тъй като лунната светлина твърде слабо осветяваше килията, беше принуден да го приближи много до очите си, за да разчете навярно твърде ситния почерк. Естерхази зачете писмото, а главата му започна да се навежда все по-ниско и по-ниско над листа. Черният майор се опита да я вдигне, но тя пак клюмна. Изведнъж той въздъхна дълбоко и се строполи като покосен на пода.

Дюмуриц се изправи. Представлението беше свършило.

— Както изглежда, трагедия е — промърмори той. — И завърши със смъртта на главното действащо лице. Писмото беше отровно, Естерхази вече няма да е опасен за своите приятели.

Тази беше последната мисъл, която Дюмуриц посвети на черния майор. След това се загрижи за себе си. Чак сега забеляза, че беше загубил доста време и че трябва да бърза, за да избяга, преди да стане два часа, когато Анри, преоблеченият войник, ще бъде сменен от поста си. Той отвори шишенцето, което полковникът му беше дал, и намокри

желязната решетка с течността. С нетърпение зачака резултата. Ужасна мисъл мина през главата на Председателя. Ами, ако Анри беше излъгал и него? Човекът, който изпраща отровни писма, няма да се посвени да напълни с вода, вместо с разяждаща течност шишенцето.

— Мисли му, Анри! — извика заканително Председателя, — ако си ме излъгал. Утре си загубен. Ще докажа твоите престъпления.

Обаче след четвърт час той призна, че се е излъгал. Желязната решетка се счупи още при първото допиране на пилата. Мястото, което беше намокрено с течността, действително беше станало чупливо като стъкло. След по-малко от десет минути решетката беше отрязана. След това Председателя разчупи безшумно стъклото на прозореца и хвърли парчетата на леглото. Наведе се през прозореца навън и вдъхна дълбоко свежия въздух, от който тъй дълго беше лишен. Долу се разхождаше войникът със сивия шинел.

Дюмуриц свирна леко. Стълбата започна да се издига. Анри удържа на думата Си. Председателя погледна още веднъж килията, в която беше прекарал толкова месеци. Иронична усмивка се появи на устните му и той възкликна:

— Председателя още не е изиграл ролята си. След няколко дни Париж ще разбере, че той пак е свободен и е започнал стария си занаят!

Престъпникът се прехвърли през прозореца, стъпи на стълбата и пъргаво като котка се спусна надолу по нея. Но... Той беше вече наближил зида, оставаха му само още седем-осем стъпала, когато чу дрънкането на оръжие и позна команда, която му смрази кръвта. Смяната идваше!

— По-скоро, дявол да ви вземе! — извика Анри отдолу. — Искате да попаднете в ръцете на войниците ли?

Председателя скочи право върху зида. Той падна на земята, но веднага се изправи.

— Естерхази е мъртъв! — осведоми той преоблечения Анри. — Четенето на вашето писмо му докара смърт. Ха-ха, вие сте го отровил!

След това старият престъпник се спусна към рова и се готвеше да скочи във водата, когато чу зад себе си шума от сгъването на стълбата. Хвърли изпитателен поглед към водата и след това погледна надясно, където изпъкваха фигурите на приближаващия се караул. Беше крайно време. Трябваше да скочи. Той се сви. Обхвана го странно

предчувствие, което се случва всекиму, когато е в опасност, и се обърна, за да види още веднъж Анри. Но това, което видя, го смути и парализира за момент. Анри, приятелят му Анри, който му беше помогнал да избяга, сега се целеше в него.

— Предай се, разбойнико! — викаше силно Анри. — Стой, повтарям, стой, стой!

Но преди Председателя да отговори, Анри натисна спусъка. Гръм и светване прорязаха нощта и... фигурата на Председателя беше изчезнала. Глухото пликане на водата показва, че нещастникът беше паднал в нея. Анри дочака смяната с пушка на рамо. Той беше изпълнил задължението си, беше извикал на беглеца три пъти „стой“ и след това беше стрелял... Всичко беше точно по предписание...

След няколко минути се появи ефрейторът с шестима войници от новата смяна.

— Вие ли стреляхте? — попита ефрейторът.

— Тъй вярно, господин ефрейтор!

— Уверен ли сте, че сте го улучили?

— Да, господин ефрейтор! Видях го, като се праметна с главата надолу. Дори и леко ранен да е, непременно ще се удави.

— Добре, вие изпълнихте дълга си. Ще съобщя веднага на директора на затвора за случилото се, а сега ще бъдете сменен.

Анри се върна с другите войници в дежурната стаичка.

Всичко това стана, разбира се, със знанието на ефрейтора, който знаеше, че трябва да мълчи, защото висшите му началници така му бяха заповядали.

Анри побърза да си отиде. След четвърт час покрай зида се раздвижиха неколцина души с фенери, които претърсиха рова, доколкото обстоятелствата позволяваха това. Трябваше да се намери поне трупът на беглеца. Но всички усилия бяха напразни. Не можаха да открият Председателя нито жив, нито мъртъв. Навярно водата беше завлякла трупа му през канала в самата Сена.

В това време управлението на затвора направи необходимото, за да установи кой е избягалият. Всички килии бяха отворени и прегледани. При тази ревизия направиха странно откритие. Килията на четвъртия етаж, в която беше затворен Председателя, намериха празна. Значи той беше беглеца, когото застреля един верен на дълга си войник. Откриха разбитата желязна решетка, намериха шишенцето с

разяждащата течност, пилата и свредела, видяха и това, че престъпникът беше пробил дупка в пода на килията си. Тази дупка, достатъчно голяма, за да провере човек ръката си през нея, озадачи директора на затвора и го наведе на мисълта, че бягството на Председателя е във връзка с майор Естерхази, който обитаваше намиращата се под него килия.

Отвориха и долната врата. Тук ги очакваше голяма изненада. Отначало не можаха да видят майора и се изплашиха много, защото помислиха, че и той е избягал. Но след малко различиха вцепенения, наглед безжизнен труп на Естерхази, който лежеше проснат до леглото. Чертите му бяха разкривени, а в студената си ръка държеше лист хартия, изписан със ситен почерк.

Извикаха лекаря на затвора. Щом дойде и прегледа черния майор, той заяви, че потърпевшият е още жив, но е отровен и положението му е почти безнадеждно.

Но как е могъл да бъде отровен? Това беше загадка за директора на затвора, пък и лекарят не можеше да го обясни. После случайно вдигна писмото, което беше паднало от ръката на Естерхази. Разгледа го, като го държеше далеч от себе си, и каза със сигурност:

— Това писмо е отровно. Естерхази, при опита си да прочете това ситно написано писмо, е вдишал миризмата на силната отрова, с която е напоено, и замаян е паднал на земята. Чудно е, че отровата не го е умъртвила, защото тя е една от най-силните и най-опасните, които науката познава. Това писмо трябва да се изгори веднага, за да не причини повече пакости.

И действително, писмото биде изгорено още същата нощ. Едва след двадесет и четири часа Естерхази дойде на себе си. Попитаха го, как е получил писмото, но той не отговори. Странна, зловеща усмивка заигра по лицето му, когато му зададоха този въпрос. Той знаеше кой му беше изпратил отровното писмо и кой желаше да го премахне, ала не смееше да го назове. Решил бе да отложи разплатата за по-удобни времена. Черният майор не забравяше никога да плати подобни дългове — дълговете на омразата и отмъщението.

Клотилда Боазльо и Маврус Ленски, които успяха, въпреки всички пречки и опасности, да избягат от заведението на доктор Дюбоа, не можеха да останат в Париж. Те знаеха, че това е твърде опасно за тях. Познаваха силата и влиянието на Боазльо и очакваха, че той ще направи всичко, за да ги открие. След като прекараха първата нощ под чуждо име в един скромен хотел, те след дълго обсъждане решиха, колкото може по-скоро да се махнат от Париж. Избраха Лондон за място на бъдещото си пребиваване. Оттам Клотилда искаше да даде показания против офицерите от Генералния щаб и да заплаши с разкрития Боазльо, ако не изпълни нейните условия.

А какви бяха те?

Клотилда беше страстна натура. От гледна точка на морала, разбира се, че можеше да се критикува поддържането зад гърба на мъжа ѝ на интимни връзки с Маврус Ленски. Всяка целувка, всяка прегръдка, с която даряваше своя любовник, беше грях, защото с това нарушаваше верността си към генерал Боазльо. Вярност, в която му се беше заклела пред олтара. Но има човешки съдби, които не могат да се вместят в общата мярка, за които не бива да се съди от гледна точка на общоприетия делничен морал.

Клотилда беше буквално продадена от майка си на генерал Боазльо, когото не обичаше. Тази сделка беше станала в Монте-Карло при игралната маса. Руската аристократка беше достатъчно безсъвестна да продаде щастието на своето дете за един портфейл банкноти. Дъщерята се беше пожертвала, за да спаси майката от пълно разорение, за да ѝ даде възможност да продължава да играе. Тя, която още тогава обичаше талантливия художник Маврус Ленски, преди брака си с Боазльо беше заявила на бъдещия си съпруг, че не го обича, че е подарила вече сърцето си на друг. Може ли Боазльо да очаква вярност от тази жена? Може би щеше да му остане вярна и щеше да запази неопетнена женската си чест и достойнство, ако той се беше постарал да спечели сърцето и с внимание, тактичност и нежност. Но генералът постъпи тъкмо обратно. Щом Боазльо се почувства

господар, веднага реши да използва своите съпружески права. Изискваше от Клотилда същата страстна любов, каквато сам питаше към нея, но която не можеше да се зароди в нейното сърце толкова бързо. Тъй като тя открито му показва в първите дни студенината си и отвращението си от неговите целувки и прегръдки, Боазльо стана груб и започна да се позовава на придобитото си чрез женитбата право. Затова скоро Клотилда започна да дава на генерала каквото беше негово, а на любимия художник — каквото му се полагаше. Не извиняваме Клотилда, но все пак трябва да признаем, че не порочността, а обстоятелствата я тласнаха по пътя на греха. Тъкмо затова в сърцето ѝ се беше запазила истинска женска свенливост и сега, когато за пръв път в живота си прекара под един покрив с любимия си цяла нощ, тя почувства, че не би могла да живее с него просто като негова любовница. Искаше да му стане съпруга, но това беше възможно само ако генералът се съгласеше на развод. Клотилда се закле, че ще го принуди. Тя имаше отлично средство за това — достатъчно беше да го заплаши от Лондон, че ще разкрие тайната на забулената дама, ако ѝ направи спънки.

Затова Клотилда убеди любовника си да напуснат, колкото е възможно по-бързо Париж.

А Маврус би отишъл накрай света, ако тя пожелаеше това.

Ала за пътуването и за настаняването им в Лондон трябваха средства. Маврус не беше свикнал да пести, той винаги беше получавал за своите картини големи суми, които бързо и лесно разпиляваше. Сега трябваше преди всичко да се снабди с пари. За тази цел той веднага след закуската с Клотилда отиде при един познат търговец на картини и се ангажира да му нарисува хубав женски портрет, за което получи аванс от десет хиляди франка.

— Аз ще те рисувам, сладка моя Клотилда! — прегърна я Маврус, като ѝ показва парите, които беше получил. — Отсега нататък ще рисувам само теб. Ще покажа на света твоята красота в най-разнообразни положения и пози и тези картини ще ме направят истински знаменит.

— И нали — промълви Клотилда тихо и умолително — ще се откажеш от твоите странни идеи, които никога не съм могла да разбера? Ще се откажеш от твоята любов към трупове и ще рисуваш

истинския буен живот, който кипи в мене и който ти принадлежи напълно.

— Обещавам ти! — закле се Маврус, като ѝ стисна ръка. Но тя не забеляза, че в този момент на устните му заигра мрачна усмивка, която би смутила жената.

Странната идея, с която Маврус Ленски беше живял толкова дълго — да нарисува мъртвата Венера, беше дълбоко заседнала в същността му. Тя се беше превърнала в идея-фикс. Може би, любовта щеше да го излекува, любовта, която не рядко беше прогонвала сянката на лудостта. Може би, тя щеше да оздрави болна та душа на Маврус Ленски и да го накара да забрави страхотното си желание!

Същия ден вечерта, художникът и спътницата му напуснаха Париж и отпътуваха за Лондон. Това беше разумно, защото по техните следи бяха тръгнали вече шпионите на Боазльо. Пати дьо Клам и Анри също се заеха да ги търсят. Нали тези трима мъже бяха застрашени от разкритията, с които Клотилда беше заплашила своя съпруг...

В Лондон Маврус Ленски нае една прекрасна малка вила срещу Хайд парк. Те нарочно избраха малко жилище, защото не искаха да държат прислуга. Мечтаеха да живеят усамотени. Бяха ангажирали само една стара жена, която живееше наблизо, за да им чисти стаите и да прави най-необходимите покупки. С цялата останала къщна работа се зае Клотилда, която беше най-милата домакиня, каквато може да си представи човек. Тя създаде за любимия си един земен рай, а Маврус ѝ се отплащаше за това с вярна предана любов и неизчерпаема нежност. Същевременно той трескаво работеше. Най-напред трябваше да довърши картината, за която беше получил парите от парижкия търговец на картини. Бързаше да се освободи от това задължение, затова не се щадеше, денем и нощем. Нарисува Клотилда в скромна домашна дреха и след като завърши картината, сам призна, че тя е едно от най-хубавите му платна.

Изпрати я в Париж и търговецът му писа, че е възхитен и желае скоро да получи и друга, със същия модел. Търговецът съветваше художника да го изобрази като целомъдрена Сузана, която влиза в банята. За тази картина парижкият търговец му предлагаше петдесет хиляди франка. Маврус Ленски се възхити от идеята. Да, той беше съгласен да нарисува любимата си Клотилда в момента, в който се кани да потопи във водата красивото си тяло. Щеше да го облече в бяла

роба, но зрителят трябваше да получи впечатление, че в следната секунда тя ще се свлече и пред възхитения му поглед ще блесне с неповторимостта си женско тяло, достойно да съперничи с Венера.

След дълги колебания Клотилда се съгласи да позира за тази картина. Наложил се Маврус да вложи цялото си умение, за да надвие нейната свенливост. Трябваше да ѝ докаже, че красотата е длъжна да служи на изкуството. Тялото не може да има по-висша задача дори и след смъртта си, когато вече отдавна е напуснато от духа, освен да омайва погледите на бъдещите поколения. Клотилда отстъпи пред желанието му. Тя се утешаваше с мисълта, че никой няма да знае кой е служил за модел на Сузана.

Маврус Ленски отново заработил трескаво и отново почти престанал да пие и да се храни. Затворил се в себе си и пак създавал картина, която трябваше да възхити всеки зрител.

Обаче художникът станал блед и нервен и Клотилда загрижено забелязала, че той, когато остане сам, разговаря със себе си и очите му придобиват странен израз, който по-рано често беше виждала у него, но който, откакто бяха заживели заедно, беше почти изчезнал. Този израз на очите му я плашеше.

Клотилда още не беше изпълнила намерението си да пише на съпруга си, за да му иска развод. Тя предпочиташе засега да не издава къде живее с Маврус и отлагаше от ден на ден написването на писмото, тъй като инстинктивно се боеше да не издаде на Боазльо мястото на пребиваването си. Страхуваше се за щастието си, трепереше при мисълта, че генералът може да я раздели от любимия ѝ. Смяташе, че докато сама не се издаде, няма опасност Боазльо да научи къде се е скрила. Тя и Маврус бяха свършено непознати в този град, а парижкият търговец на картини не знаеше, че Маврус живее в Лондон заедно с любовницата си.

Когато картината беше готова, художникът не можеше да се раздели с нея. Веднъж Клотилда го изненада, когато той прегръщаше с двете си ръце платното и целуваше нарисуваните устни на Сузана. Усмивната, тя застана зад него и го притегли с две ръце към себе си:

— Глупчо, защо целуваш студеният бои, когато имаш топлите устни на твоята истинска Сузана?

Маврус я прегърна.

— Какво ще ме посъветваш? — попита напрегнато той. — Да изпратя ли картината на търговеца в Париж? Тя е твърде хубава за глупавата, нищо не разбираща публика. Пък съм и малко ревнив — излагам пред хората твоите прелести. Бих желал да я запазя за мен. Чувствам я като книга, в която съм открил особено красиви тайни, но която после изгарям, за да не я чете някой друг.

— Да не искаш да ме унищожиш, защото ме обичаш? — усмихна се игриво Клотилда.

Маврус Ленски я погледна със странен израз в очите.

— Всъщност човек би трябвало да унищожава това, което обича — промълви той. — Най-напред да му се наслаждаваш и след това да го унищожи. По такъв начин човек би бил сигурен, че поне веднъж в живота си е използвал сам една наслада.

— Но, ако умра — изглежда го с усмивка Клотилда, която все още се опитваше да придаде шеговит характер на разговора, — ти няма да имаш вече никаква Клотилда. Какво ще правиш тогава без мен?

Тръпки минаха по тялото на мъжа, бледото му лице се изчерви от възмущение.

— Ако беше мъртва — стана несигурен гласът му, а погледът му потъмня, — тогава бих те рисувал, рисувал и бих създал моето най-хубаво произведение!

Клотилда се облегна на един стол, за да не припадне. Значи старата идея все още живееше в душата на любимия човек, значи, той все още беше обладан от своята мания... Тя не отговори нищо — не искаше да го дразни. Замълча, но след няколко дни картината беше изпратена в Париж. Почти веднага пристигна от парижкия търговец чек за петдесет хиляди франка, платим в Английската банка. Тъй като Маврус Ленски по принцип не се занимаваше с парични въпроси, пък и му липсваше и разбиране за тях, той помоли Клотилда да отиде и да изтегли сумата. След като задържи известна част от нея, да внесе другата на свое име в същата банка.

И тъй, една сутрин Клотилда се облече по-внимателно от друг път и след като се сбогува нежно с Маврус излезе от къщи. От няколко седмици насам това беше първото ѝ излизане за по-дълго време. Действително, тя беше правила кратки разходки из Хайд парк, но той беше съвсем близо до тяхното жилище. Сега трябваше да отиде в Сити, търговския квартал на Лондон, докъдето имаше поне час път.

Маврус я беше помолил да вземе файтон, но като излезе на хубавото слънце и свежия зимен въздух, на Клотилда ѝ стана приятно и реши да отиде пешком. Скъпоценният чек беше скрила в малка чантичка, прикачена по английски обичай на колана ѝ.

Едва беше изминала няколко пресечки, когато забеляза, че някой я следи. След нея неотстъпно вървеше млад, много красив мъж. Тя го познаваше, макар че не беше разменила нито дума с него. Живееше в съседната вила, беше богат и благороден човек и се казваше лорд Мартимър Лоуел. Дали случайно или преднамерено, но тя почти винаги, при всяка своя разходка, го срещаше в Хайд парк. Тогава мечтателните сини очи на лорда я гледаха някак странно, сякаш изпълнени със съчувствие. Тя не придаваше особено значение на тези случайни срещи. Лордът винаги беше спазвал границите на джентълменската учтивост и държанието му беше безукорно, тъй че Клотилда нямаше никакви основания да се чувства обидена.

Днес обаче лордът, като че ли беше променил тактиката си. Той я преследваше толкова упорито, че Клотилда ясно забеляза неговите намерения. Очевидно искаше да я принуди да разговаря с него, но тя беше решила да избегне това на всяка цена. Познаваше отлично Маврус и знаеше, че ревността му няма граници и ако научи, че е разговаряла по пътя с някакъв млад мъж, щеше да побеснее от гняв, а в гнева си беше способен на всичко. Тя кривна в една странична улица с надежда, че лордът ще продължи пътя си по главната улица. Излъга се. Мъжът я последва. Нещо повече, той ускори крачките си и скоро се изравни с нея. С грациозно движение свали шапка и поздрави.

— Госпожо — каза той, — моля ви настойчиво да ме изслушате. Във ваш собствен интерес е.

— А аз, господине — отвърна Клотилда, като се изправи гордо, — се отказвам от тази чест. Предполагам, че сте се припознали и сте ме сметнали за някоя своя позната. И тъй, заявявам ви, че не ви познавам и не желая да се запознавам с вас.

При тези думи лека червенина обля бузите ѝ и я направи още по-привлекателна. Малките златочервени къдри заобикаляха едно рядко красиво и миловидно лице.

Не изглеждаше, че лордът е склонен да се откаже от намерението си. Когато Клотилда продължи пътя си, той тръгна редом с нея.

— Госпожо — отново заговори той, — моето държание навярно ви се вижда странно и вие, може би, няма да ми повярвате, че принадлежа към най-висшата аристокрация на тази страна, тъй като, признавам, начинът, по който постъпих, за да се доближа до вас, не подобава на един човек от моя ранг и положение. Но нямах никаква друга възможност да говоря с вас, а трябва да ви говоря, трябва да ви опазя.

— Да ме предпазите?

Тези думи се забиха като острие в сърцето на Клотилда. Тя спря и погледна лорда учудено с големите си очи. Той продължи:

— Аз съм лорд Мортимър Лоуел и къщата ми се намира срещу вашата, тъй че често съм имал удоволствието да ви виждам от прозореца. Но аз виждам и съпруга ви, или поне човека, когото смятам за ваш съпруг. Госпожо, смятам за свой дълг, не само като човек, но и като лекар, да ви обърна внимание върху едно обстоятелство, което, може би, не сте забелязала. Следвал съм медицина за удоволствие и мисля, че не се лъжа, госпожо. Вие живеете с един луд човек!

Клотилда се разтрепера и за малко да припадне от силната уплаха. Тя се облегна на стената. Лордът я подкрепи леко с едната си ръка, която потрепери при докосването си до меката топла ръка на красивата жена.

— Изплаших ви — изрече разкаяно лорд Лоуел. — Може би трябваше да бъда по-предпазлив при подбора на думите си, но, Боже мой, не знаех дали ще имам още някоя минута на разположение. Трябваше бързо да облекча съвестта си. Да, госпожо, художникът Маврус Ленски, нали това е името на вашия съпруг, е умопомрачен, душевноболен. Най-напред забелязах това по очите му, които понякога имат неспокоен блясък, а понякога продължително време са страшно неподвижни. Освен това няколко пъти го проследих. Не излиза ли той често нощно време, когато спите?

— Така е! — пошепна Клотилда. — След като е работил до късно през нощта, той има нужда да поизлезе малко на чист въздух. Облича се набързо, нахлузва си дълбоко шапката и изскача навън.

— Да, и аз на няколко пъти го проследих. Знаете ли къде отива вашият съпруг по това време?

— Не, той ми казва, че се разхождал из улиците.

— Не ви е казал истината, което е нещо обикновено при неговото състояние. А може би на сутринта, като се събуди от трескавия си сън, и сам да не знае къде е бил през нощта. Съпругът ви посещава голямата морга, която се намира на брега на Темза, мрачно здание, в което занасят и държат всички самоубийци на Лондон, докато се установи самоличността им. Без да ме забележи, веднъж влязох заедно с него в моргата. Видях как се спираше очарован пред големите стъклени витрини, в които се намират удавниците. Чух какво си говореше сам на себе си и останах ужасен. Този човек е обхванат от манията, че мъртвата жена е по-хубава от живата и че той е призван да нарисова тържественото величие на смъртта. Госпожо, такива луди са опасни! Предупреждавам ви още веднъж!

Силно вълнение обзе жената.

— Благодаря ви, милорд! — промълви тихо тя. — Сега знам, че не сте ме проследили, за да ме обидите, а за да ми направите една услуга. Но аз настойчиво ви моля и ще ви бъда благодарна, ако престанете да наблюдавате и да следите моя мъж и никога вече не се опитвате да ме заговорите. Ако ме застрашава някаква опасност от негова страна, аз или ще съумея да се справя с нея, или пък ще стана нейна жертва. И в двата случая безропотно ще понеса неизбежното. Но ако действително в мозъка на Маврус Ленски се крие искрата на лудостта, тя би могла веднага да се разпали и да се разгори в буен огън, ако узнае, че съм говорила с вас или че се познаваме. Затова, моля ви, господине, каквото и да стане, смятайте ме за непозната.

Сините очи на лорда помрачняха.

— Вашето желание, госпожо, за мен е закон. Няма повече да се приближавам до вас, освен в случай на опасност. Но тогава ще бъда с вас.

— В такъв случай — Клотилда му подаде сърдечно ръката си, — трябва да ви благодаря за вашите добри намерения. А сега, сбогом!

Тя се отдалечи бързо, а лордът, след като я проследи известно време с очи, тръгна към главната улица и се смеси с тълпата в нея.

След безуспешните си опити да намери Клотилда, генерал Боазльо се чувстваше постоянно напрегнат. Беше затворен, намръщен, капризен и подчинените му бяха непрестанно изложени на неговия гняв. Дори по отношение на своите приятели, дори спрямо Анри и Пати дьо Клам той биваше недоверчив, мнителен и мълчалив.

Трепереше пред мисълта, че Клотилда може да направи някакви разкрития, усещаше се застрашен, боеше се, че всичко, що е съградил през живота си, ще рухне.

Генерал Боазльо не беше израсъл в щастие и богатство, не беше получил нито наследство, нито пък беше имал влиятелни покровители. Всичко беше постигнал със собствения си труд. Беше син на благородник, произхождащ от най-старата френска аристокрация. Баща му беше пропилял състоянието си по коне и залагания на хиподрума и след смъртта му остави тъкмо толкова, колкото беше необходимо, за да се даде прилично възпитание и образование на младия Боазльо.

Той завърши военното училище с трудолюбие и доказан талант за воинската професия. Като разчиташе само на малката заплата, младият подпоручик често си лягаше без топла вечеря, но работеше неуморно, защото беше решил да направи кариера. И успя. Няколкото научни военни съчинения, които издаде, привлякоха вниманието на неговите началници. Беше бързо повишен и тъй като военният министър Кавеняк особено го ценеше, стана сравнително скоро генерал. В това време получи и наследство, състоящо се от голям чифлик и сто хиляди франка. Тези пари не останаха дълго в ръцете на Боазльо. С тях той купи Клотилда, защото беше влюбен до полуда в хубавото момиче и искаше на всяка цена да го притежава.

Като генерал Боазльо съумя да разшири своята власт, така че стана един от истинските шефове във френската армия. Разбира се, че всички започнаха да търсят неговото приятелство и затова където и да се появяше, навсякъде биваше приеман с възторг и отворени обятия.

Сега всичко това можеше изведнъж да пропадне и причината щеше да бъде собствената му съпруга, жената, която беше обичал повече от всичко и която в дълбочината на душата си все още обичаше. Когато тези мисли налегнаха генерал Боазльо, му се струваше, че ще полудее.

В такова настроение той седеше един ден в кабинета си, след като беше обядвал сам. Съобщиха му за пристигането на полковник Анри. Боазльо с удоволствие би го върнал, обаче не смееше да бъде неучтив с него, защото Анри твърде добре знаеше тайните му.

Анри влезе усмихнат и се поклони дълбоко на своя началник. Генералът мълчаливо му посочи стол и му предложи цигара.

— Ако искате да ми направите удоволствие, драги Анри, започна Боазльо, — нека говорим днес за обикновени работи. Не ми споменавайте името на Драйфус и оставете настрана всички разговори за положението на Франция и за нашите собствени дела. Толкова съм уморен, че дори Драйфус да пристигнеше от Дяволския остров, пак не бих помръднал пръст, за да потърся, или да дам някакви нареждания.

— Това не е добре, екселенц — отговори Анри със сдържана усмивка, — защото в момента, в който Драйфус стъпи в Париж, за нас, т.е. за вас, мене, Пати дьо Клам и нещастния Естерхази, който и без това е вече арестуван, не остава нищо друго, освен да се самоубием.

Анри се изсмя, като че ли беше направил сполучлива шега, като наблюдаваше влиянието, което думите му произведоха върху Боазльо, който се мъчеше да изглежда равнодушен.

— Нямам от какво да се боя — каза той.

— Разбира се, екселенц! — потвърди Анри. — Аз ще си позволя, обаче, само да ви напомня, че поискахте и получихте от Парламента кредит от един милион и двеста хиляди франка под предлог, че всички наши военни съоръжения трябва да бъдат променени, защото един предател ги е издал на нашите неприятели. Такъв предател, разбира се, не съществуваше, пък и нищо не беше издадено. Както и да е, ние намерихме предател, избрахме Драйфус, защото имахме основание да го мразим, и съумяхме да наредим работата така, че той и до днес да гние на Дяволския остров. Единия милион прибрахте вие, господин генерал, а двестата хиляди поделихте между вашите верни помощници. Цялата работа би била чудесна, ако в нашата сметка не беше се появила една-единствена грешка — верността на една жена. Ние не допускахме, че съпругата на Алфред Драйфус ще бъде толкова непоколебимо уверена в невинността на мъжа си и че тя ще обърне света, за да докаже тази невинност. Въобразихме си, че тази жена ще се утеши бързо с друг мъж. Съпругът ѝ е толкова далече, малко ли жени в Париж, чиито мъже са много по-близо, се утешават с нови връзки.

— Защо ми разказвате всичко това, Анри? — прекъсна го ядосано генералът.

— За да ви стане ясно, генерале, че няма нищо по-опасно от жените и че вие поставихте себе си и нас в едно много опасно положение, като направихте жена си своя неприятелка.

Боазльо стана и втренчи враждебен поглед в Анри.

— Какво знаете за жена ми? — попита глухо той. — Тя е мъртва за мене и никога вече няма да пресече пътя ми.

— Но не, тя е жива — също стана Анри. — Сега живее с друг и навярно чака удобен момент, за да започне борбата срещу нас.

Боазльо викна несъзнателно, скочи върху Анри и го хвана за раменете.

— Жена ми е жива! — потрепера гласът му. — Къде е тя? Какво знаете за Клотилда?

Анри отвори вратата и направи знак на някого. Двама слуги на генерала внесоха нещо голямо, увито в платно, и го подпряха до стената, след което излязоха.

— Какво значи това? — попита Боазльо.

— Отговорът на вашия въпрос, генерале — усмихна се тържествуващ Анри. — Погледнете!

Той дръпна платното и се оттегли настрана. Пред очите на генерала се показва картина, представляваща целомъдрената Сузана, когато влиза в банята.

Генералът се дръпна назад с широко отворени очи и задъхвайки се, промълви дрезгаво:

— Това е жена ми, Клотилда!

— Тя е — потвърди Анри.

— Откъде имате тази картина? — попита Боазльо, след като се посъвзе малко.

— Принадлежи на един търговец на картини — съобщи Анри. — Той ми я зае за няколко часа, защото му обещах да я покажа на един любител, който би заплатил за нея исканите сто хиляди франка!

— Сто хиляди франка? — изсмя се горчиво Боазльо. — Трябва да е много знаменит художникът, който е нарисувал тази картина, за да иска търговецът такава баснословна сума за нея.

— Вие познавате художника — натърти Анри. — Той се казва Маврус Ленски.

— Маврус Ленски! — възкликна генералът. — Значи тя му е позирала!

— Тя е негова любовница и живее с него в една елегантна лондонска вила. Разпитах и търговецът ми съобщи всичко, което знае за Маврус Ленски.

Генералът рухна на едно кресло и закри лицето си с ръце. Анри не можа да разбере дали скръб, дали гняв или друго чувство накараха този човек да заплаче. След известно време Боазльо, блед като смъртник, но външно спокоен, се запъти към вратата и я заключи. След това се върна при Анри и сложи ръце на раменете му.

— Анри — прошепна той, — или ние ще унищожим тази жена, или тя нас!

— Това е и моето мнение, генерале, и затова съм приготвил вече и план. Не знам само дали сте готов да пожертвате Клотилда.

— Обичам я много — изрече глухо Боазльо, — но ще трябва да я пожертвам за делото.

— Добре. Тогава Клотилда е загубена, генерале, тя ще умре!...

Боазльо се извърна, отиде към прозореца и втренчи неподвижен поглед в покритата със сняг улица, слабо осветена от мъждиви фенери. Явно беше, че се бори с любовта си към Клотилда.

— Как искате да я премахнете? — попита той след известно време тихо и колебливо.

Анри се приближи до него и му прошепна на ухото.

— Клотилда трябва да умре от ръката на човека, когото обича и комуто вярва. Ние няма да извършим убийството. Ще предоставим на друг да отмъсти заради нас. Ръцете ни ще останат чисти.

— Толкова по-добре! — кимна Боазльо. — Правете каквото знаете, Анри! Не искам да чувам вече нищо за нея, докато не умре.

— Ще бъдете доволен от мен, генерале, а портрета ще върнем обратно на търговеца, нали?

Боазльо се обърна, спусна се към картината и се изправи пред нея, сякаш трябваше да я защитава от неприятелски нападения.

— Картината ще остане тук — реши той. — Ако не мога да имам живата Клотилда, поне да я гледам нарисувана и така да се наслаждавам на прелестите ѝ, които някога бяха мои. Купувам картината, Анри.

— Но помислете си, генерале — възрази полковникът, — сто хиляди франка!

Боазльо сви рамене с безразличие.

— Ще ги платя — каза той с тон, нетърпящ възражение. — За вас живата Клотилда, за мен картината. Унищожете вашата, аз запазвам своята.

41.

Откакто Клотилда Боазльо беше говорила с лорд Мортимър Лоуел, върху щастието ѝ легна сянка. Тя не можеше да забрави онова, което англичанинът ѝ беше казал. Неговото предупреждение беше проникнало в душата ѝ и призракът на страха се изправи между нея и Маврус. Когато той я прегръщаше и притискаше до сърцето си, когато я обсипваше с горещи целувки, тя не можеше да се освободи от мисълта, дали наистина е луд този човек. Възможно ли е да я обсипва с нежност и милувки, а един ден да я заплаши със смърт. Възможно ли е лудешкото помрачение да го завладее и да му пошепне: „Тя е хубава, но-ще бъде хиляди пъти по-хубава, ако лежи мъртва пред теб.“

Клотилда изтръпваше от ужас при тази мисъл. Нощите ѝ бяха лишени от спокоен сън, тя не се чувстваше вече сигурна в присъствието на любимия си. Нейното държание спрямо него стана малко изкуствено. Ала Маврус Ленски не забелязваше нищо. Той обичаше Клотилда също тъй нежно както преди и я ограждаше с внимание и мили доказателства за своята любов. Той вече седеше пред нова картина и рисуваше любимата си в гръцко облекло.

Клотилда се беше съгласила неохотно да му позира отново. Когато започнеше да скицира, той с часове не оставяше молива. Друг път караше Клотилда да държи нагоре ръката си до крайно изтощение, само за да проучи някой мускул или за да долови вярно линията на ръката, която искаше да нарисова.

И сега Клотилда позираше на Маврус. Червенокосата жена стоеше изправена върху обвито с черно кадифе канапе. Зад нея се намираше параван, облечен също в черно кадифе и върху тъмен фонд се открояваше пластично и ясно чудесното ѝ тяло, облечено в бяло гръцко одеяние.

Маврус Ленски буквално поглъщаше с поглед хубавата жена, обаче, докато скицираше или рисуваше, той рядко продумваше дума. Тогава говореха само неговите очи, в които тлееше огънят на буйна страст.

Изведнъж Клотилда направи нетърпеливо движение.

— Моля ти се, Маврус — каза тя, — да свършим за днес. Чувствам се толкова уморена, че едва се държа на краката си. Ти искаш много от мене и не само от мене, ами и от самия себе си. Погледни се в огледалото, какъв си блед, колко са хлътнали бузите ти и зачервени очите ти. Ще се разболееш, ако продължаваш така.

— Не се грижи за мен! — засмя се художникът. — Няма нищо, че ми били малко бледи страните. Впрочем, това е естественият цвят на лицето ми. Ти трябва да го познаваш. Чувствам в себе си сила, която нищо не може да сломи и укроти. Бих могъл да те вдигна заедно с къщата, бих могъл да преместя къщата, бих могъл да преместя планини, бих могъл като втори Атлас да вдигна и нося земното кълбо на раменете си. Ха-ха! Силата ми е неизчерпаема!

Клотилда толкова се изплаши, че се хвана за паравана, за да не падне. Това неестествено повишено самочувствие не беше ли знак на начеваща лудост? Да, тя знаеше, че мнозина луди си въобразяват, че могат да местят планини, да вдигат земното кълбо, докато един ден тази привидна сила угасне и отстъпи място на ужасяваща слабост. Тогава нещастниците изпадат в тъпота, в идиотизъм.

— Моля те, Клотилда! — сепна я художникът. — Почакай така още малко. Само още един час. Позата ти е толкова хубава, че искам добре да я схвана и предам.

В същия миг звънецът иззвъня. Маврус Ленски и Клотилда се спогледаха. Те не очакваха нито гости, нито писмо. Звънецът им не беше се обаждал много седмици.

Кой ли звънеше, кой ли искаше да влезе при тях?

Клотилда бързо се вмъкна в съседната стая, тя не би желала за нищо на света да я види чужд човек в това облекло. Маврус излезе от ателието и отиде да отвори вратата.

Пред него стоеше елегантно облечен, малко прегърбен възрастен господин със сива брада. Той свали цилиндъра си и се възползва от поканата на Маврус да влезе вътре.

— Имам честта да говоря със знаменития художник Маврус Ленски, нали? — каза гостът с тон, който издаваше радостта му. — Значи, най-сетне успях да видя с очите си големия художник на нашето време. Най-сетне успях да го намеря...

— Кой ви даде моя адрес? — попита мрачно Маврус, без да обръща внимание на ласкателството.

— Търговецът на картини Бижарден от „Булеварда на италианците“ в Париж — отговори гостът. — Той доста се колеба, преди да ми го даде и се съгласи, едва когато му казах, че имам намерение да поръчам при вас скъпа картина.

— Тази поръчка можете да направите посредством Бижарден — отговори Маврус, като посочи едно кресло до камината.

— Действително, можех да постъпя така — съгласи се гостът, — но предпочитам да ви видя лично, защото картината, която искам да поръчам, е малко по-особена. Преди всичко, позволете ми да се представя. Името ми е Питурини, директор на картинната галерия при Ватикана в Рим. Както знаете, вече имаме няколко по-малки ваши произведения, обаче поръчката, която сега искаме да направим, ще ви донесе не само богатство, но и ще ви осигури, тъй да се каже безсмъртна слава.

Маврус Ленски седна срещу госта до камината. Лицето му доби вече по-друг израз. Личеше си, че все пак Питурини със своите комплименти и големи обещания го беше спечелил.

Малкият гърбав италианец се огледа предпазливо в стаята.

— Сами ли сме, сеньор Ленски? — попита той. — Не може ли някой да подслушва?

— Сами сме! — отговори художникът.

— Добре тогава, ще ви кажа каква картина искаме от вас. Знаете, че във Ватикана има много картини от бележити майстори, които представляват каещата се Магдалена. Ала всички те представляват Магдалена, хубавата грешница, или в момента на разкаянието, или в позата на озарението, което неочаквано я обзема. Ние, обаче, искаме Магдалена такава, каквато никой художник досега не я е нарисувал. Ние искаме каещата се Магдалена на смъртното ѝ легло.

Ленски трепна, погледът му стана плах, изведнъж започна да отбягва знатния посетител, който оживено продължи:

— Представете си, сеньор Ленски, какъв ефект би имала такава една картина! Магдалена с всичката си прелест и красота простряна мъртва в подножието на кръста, на който е разпнат Спасителят! Смъртта може би я е изненадала по време на молитва. По лицето ѝ се чете блаженство, по устните ѝ играе усмивка, сякаш хубав сън е озарил мъртвата. Блаженият сън на щастieto, което тя не може да изпита приживе. Небесните и земните радости са изписани заедно върху това

мъртво лице. Какъв ефект, какъв потресаващ ефект, който обаче може да бъде постигнат само ако лицето на Магдалена е вече докоснато от крилете на смъртта.

Маврус Ленски скочи. Чертите на бледото му лице бяха разкривени, в очите му блеснаха пламъците на безумието.

— Кой си ти, човече? — извика страстно той. — Кой си ти, който насаждаш тази мисъл в душата ми? Не знаеш ли, че това е равносилно да хвърлиш запалена главня в буре с барут, масло в кипящ огнен котел. Не знаеш ли, че пламъците ще избухнат и ще предизвикат страшен пожар? Да, замисълът на тази картина е велик и красив, достоен да бъде изпълнен от моята четка. Да, мъртвата Магдалена, мъртвата грешница, която сънува съня на живота! Ха, това е идеята, която отдавна ми се мярка в съзнанието. Струваше ми се, че мога да я уловя, да я хвана, но щом простирах ръце да я задържа, тя ми се изплъзваше. Аз я гонех през безсънните нощи, но не можех да я настигна. Обещавах ѝ кръвта на сърцето си, обещавах ѝ безсмъртието на душата си, ако ми се остави да я хвана и да я задържа, макар и само за няколко часа, докато я превъплътя на платното, но тя изчезваше в бледата утринна зора и се връщаше чак през следващата нощ, когато бивах сам и с горящи очи, треперещи ръце и с бурно туптящо сърце се навеждах над леглото на хубавата жена, която е моята Магдалена.

Тънките устни на гърбавия Питурини се разтегнаха в доволна усмивка. Може би страстните движения, безумните думи на художника го бяха изплашили? Не, тъкмо обратно, той като че ли беше доволен, като че ли очакваше това, надяваше се на него.

— Значи, приемате да нарисувате Магдалена? — попита той.

— Да, ще я нарисувам! — извика тържествуващ Маврус Ленски, но в следния момент се изплаши и посочи вратата с поглед, който изразяваше страх и ужас. — Тихо! — пошепна той. — Тя не бива да чуе, не бива нищо да знае, иначе всичко е загубено!

— Кой? — попита Питурини, като стана. — За кого говорите!

Имаше нещо дебнещо в тона и движенията на този мним италианец, нещо, което напомняше грабливите диви зверове. Художникът хвана треперещ ръката на гърбавия си посетител и го притегли към себе си.

— За кого говоря ли? — глухо простена той. — За кого освен за нея, за Магдалена, която скоро ще стане мъртвата Магдалена!

— Ах, вие говорите за някой модел!

— Да, за един модел! — изрече пресипнало Маврус Ленски. — Имам модел за тази картина, сеньор Питурини, какъвто никой художник досега не е имал! О, тя е хубава! Когато ръцете ѝ ме прегръщат, когато гърдите ѝ се притискат до моите, когато по устните ѝ заиграе усмивката на чувствени желания, тогава тя е същата Магдалена, способна да съблазни и най-целомъдрения мъж... само че...

— Само че, какво? — попита Питурини и зелените му очи блеснаха с дебнещо очакване.

— Само че тя е още жива — заключи зловещият художник своята реч, а след това започна да се смее, смее... докато падна изтощен върху едно кресло.

Италианецът почака, докато се съвземе.

— Кога ще започнете картина? — запитва гостът. Художникът гледаше втренчено пред себе си.

— Още тази нощ! — отговори след известно време той, като че ли се събуждаше от тежък сън.

Гърбавият Питурини се приближи до креслото, в което седеше наведен Маврус Ленски и му пошепна на ухото:

— Още тази нощ ли? Ще имате ли дотогава модела си и ще бъде ли той такъв, какъвто ви трябва?

— Да... ще бъде!

— Желаете ли капаро за картината? Художникът направи отрицателно движение.

— Когато картината бъде готова — отговори той, — всички богатства на Ватикана не ще стигнат, за да я откупят. Оригиналът ще остане у мен, а вие ще получите само едно добро копие.

— И на това съм съгласен — заяви Питурини. — Само едно ви напомням: лицето на мъртвата Магдалена трябва да има вярно изражение. Величието на смъртта трябва да лежи върху него. Не забравяйте това, Маврус Ленски!

Преди художникът да успее да отговори, Питурини вече беше излязъл. Той остави след себе си един нещастен човек, един човек, в чиято душа беше разпалил пламъка на безумието, един човек, чието сърце се мятеше в съмнение и мъка.

— Аз я обичам! — възкликна Маврус Ленски. — Аз я обичам и знам, че без нея не мога да живея, но голямото, великото изкуство иска от мен да я пожертвам!

Клотилда трябва да умре! Трябва да я убия, за да имам истински модел за моята умираща Магдалена! Ах, колко хубава ще бъде тя, когато смъртта прегърне тялото ѝ, в мига, когато очите ѝ помътняват, а по бледите ѝ устни заиграе последната усмивка, скръбната усмивка, с която човек се прощава с живота!...

Лудият се изправи. Тънките му бели пръсти преминаха като гребен през черната му къдрава коса. Погледът му беше плах и неспокоен.

— А сега — каза си той с ужасна усмивка, сякаш се гордееше с мисълта, която го занимаваше, — сега ще трябва да играя комедия... тя не трябва да разбере намеренията ми, до тази нощ... Кръст имам в ателието си. Ще я помоля само за опит да се просне в подножието му и когато...

Маврус Ленски бръкна в пазвата си, където в таен джоб криеше кама. Огледа я внимателно, след това отскубна един косъм от главата си и се опита да го среже.

— Не искам много да страда — пошепна той, — не искам да я мъча, аз я обичам. Ще гледам смъртта да дойде бързо и безболезнено, като изненада! Тогава и чертите ѝ няма да се променят, на устните ѝ ще остане същата усмивка, която винаги ме е възхищавала и която толкова обичам.

Художникът внезапно започна да плаче, ръцете му затрепериха от вътрешна борба. Най-сетне той се съвзе и още веднъж опита острието на камата. Опитът не излезе сполучлив, камата не можа да разреже косъма.

— Ще трябва да ми я наточат — си каза Маврус, — и то още сега. В една от близките улици видях беден точилар, който стоеше пред къщата си и усърдно въртеше точилото. Ще му дам една жълтица, но ще трябва добре да свърши работата си.

Ленски трепна. Той чу стъпките на Клотилда и бързо скри камата в тайния джоб на дрехата си. Не се излъга. На вратата на гостната се почука и жената запита с нежния си топъл глас дали е сам, тъй като бе видяла, че господинът, който го посетил, се качил във файтон и заминал.

Маврус прекара ръката през лицето си, като че искаше да заличи от него страшното решение.

След това отвори вратата и Клотилда влезе.

— Какво ти е, Маврус — възкликна тя, като забеляза необикновения пламък в очите и дълбоките бръчки по челото, които никаква преструвка не можеше да заличи. — Ти си възбуден, развълнуван, ръката ти трепери.

Художникът се помъчи да се усмихне.

— Действително, скъпа моя Клотилда — отговори той. — Малко повече съм възбуден, но то е от радост. И ти ще се зарадваш, ако ти кажа, какво ми се случи.

Той я заведе до дивана и я накара да седне до него.

— Представи си, мила моя — продължи той, — каква чест ми оказаха. Директорът на картинната галерия при Ватикана, известен познавач и много влиятелен човек, ме посети и ми поръча от страна на папата една картина. Аз сам ще определя цената ѝ и те ще платят колкото поискам. Но не са парите, които ме радват, а рядката чест. Не всеки художник може да се похвали, че е бил удостоен с такова внимание.

Клотилда прегърна любимия си, целуна го по устните, по челото, по бузите и каза просто:

— Аз се гордея с теб, Маврус!

— Този ден е щастлив за нас, Клотилда — продължи художникът, — и аз искам да го отпразнуваме. Виж, досега съм те държал затворена като затворница, скъпа моя съпруго. Повярвай ми, отсега нататък ще бъде друго. Ще те въведа в обществото, там ще се възхищават от твоята красота и аз няма да ревнувам. Обещавам ти, дори ще се радвам, когато се прекланят пред моята хубава жена. Знам, че си ми вярна, но няма да принадлежиш никому другиму освен на мен...

Последните думи той подчерта някак си особено. Това, както и неочакваната твърде рязка промяна у Маврус, трябваше да озадачи Клотилда. Но тя твърде много се радваше на неговото решение да се откаже от самотния живот и да заживее като всички други хора, и това я заслепи. Не подозираше, че у художника се проявяваше хитростта на безумието, че той с тази мекота, с това желание да ѝ угоди, искаше да

приспи нейната мнителност, за да може по-спокойно да пристъпи към изпълнението на замислената безумна постъпка.

— Искам още тази вечер да започнем новия си живот — извика Маврус с добре изиграна любезност. — Иди се облечи, мила Клотилда, ще се поразходим с файтон, ще обядваме след това в елегантен ресторант, а вечерта ще те заведе на опера. Какво ще кажеш, съкровище мое, харесва ли ти тази програма!

— Щастлива съм — отвърна Клотилда, — не толкова заради удоволствията, които ще получа, колкото заради това, че твоята жизнерадост разсейва някои мои съмнения, които напоследък доста ме тревожат.

Тя побърза да отиде в стаята и след половин час се върна при художника блестяща, облечена в тоалет, с който още по-силно да изпъква красотата ѝ. И Маврус се беше преоблякъл. С безукорния си черен костюм и лъскавия цилиндър на главата, той беше един елегантен кавалер.

След разходката, художникът заведе Клотилда в хотел „Роял“, където им сервираха отличен обяд. Клотилда привлече всички мъжки погледи. Никога по-рано Маврус не е бил по-любезен, по-забавен, помил. Те дълго се смяха, разговаряха, пиха шампанско и не усетиха как мина времето.

— А сега, ще си отидеш с файтона вкъщи, съкровище мое — помоли Маврус, — а пък аз ще се отбия за малко във френския клуб. По-рано бях редовен посетител там, но не се съмнявам, че и днес ще се радват да ме приемат. Нали, мила Клотилда, не ми се сърдиш, че днес за пръв път след толкова време ще те оставя за един час сама?

— Аз съм щастлива, че ти отново намираш удоволствие в срещата с хора.

Маврус я заведе до един файтон и я изпрати вкъщи. Ала той не отиде във френския клуб. Бавно закрачи из лондонските улици. От лицето му беше изчезнала всяка следа от жизнерадост, погледът му стана мрачен и неподвижен. Загърна се по-добре в палтото си. Не беше студено, но трепереше. Художникът не забеляза, че от момента, когато помогна на Клотилда да се качи във файтона и остана сам, един висок мъж тръгна след него. Той вървеше по стъпките му, сиво-сините му очи го наблюдаваха непрестанно и не го загубваха нито за момент даже и сред най-гъстата тълпа на улицата.

Най-сетне Маврус Ленски застана на ъгъла на една тясна уличка, обитавана от бедни хора. С бърз поглед провери дали това е търсената уличка и влезе в нея. Сянката му продължаваше да го следи. Пред вратата на една сиромашка къща седеше стар, прегърбен човек. Той въртеше точило и точеше ножове и ножици, които изпълваха малката витрина в предната част на къщата. Художникът се приближи до точиларя.

— Можете ли хубаво да точите, майсторе? — попита го той. — Можете ли така да наточите едно острие, че да разрязва на две косъма?

— Разбира се — отговори точиларят, като спря за момент точилото и вдигна голобрадото си лице към непознатия. — Всеки бръснач, който мине през моята ръка, става толкова остър.

— Не се касае за бръснач, а за кама.

— Ножът си е нож — отговори точиларят, като сви рамене, — но ако господинът позволява да му дам един съвет, бих казал да не остри толкова камата, защото лесно може да стане нещастие.

— Предстои ми дълъг път — отговори художникът, — в една страна, която не е сигурна като лондонските улици, или по-добре казано, която е също тъй несигурна, като известни части на Лондон, където човек има нужда от остра кама.

— А, думата ви е за Уайтчепъл — изсмя се точиларят. — Да, това е нашият знаменит престъпен квартал. По-добре е човек въобще да не стъпва там...

Художникът извади ножа и го подаде на точиларя. Той разгледа острието, опита еластичността му и каза:

— Това е истинска дамска кама. Хубаво оръжие, само един удар е достатъчен, за да повали завинаги противника.

— Въпреки това искам да я наточите още, особено върха ѝ — помоли Маврус Ленски. — Ще бъде ли готова след час?

— Но тогава би трябвало да оставя настрана всичката си работа.

— Ще ви дам една жълтица — прибави бързо художникът. — Смятам, че тогава можете да отложите другата, работа.

— Добре, довиждане до след един час...

След тези думи Маврус Ленски побърза да се махне, тъй като елегантната му външност беше започнала да привлича вниманието на хората.

Точиларят веднага се залови да изпълни поръчката. Пред него се доближи един висок, добре облечен мъж.

— Много хубаво оръжие точите, майсторе — каза той, — дайте малко да го видя. Няма да ви безпокоя дълго, ала съм голям любител на редките оръжия и не мога да отмина, без да го видя.

Точиларят подаде камата на благородния господин, който я разгледа внимателно и попита:

— Ако ви оставя голяма сума като залог, бихте ли ми заели тази кама до утре сутринта, майсторе. Просто съм възхитен от нея и искам да си поръчам същата.

— Не може, господине — отговори точиларят. — След един час ще дойде собственикът ѝ, за да я вземе. Обещах му да я наточа дотогава.

. — Толкова ли бърза притежателят на тази кама? — попита някак си особено господинът. — Жалко, ще трябва да се откажа от своето желание. Сбогом, майсторе.

Високият господин си тръгна и зави зад ъгъла. Силно развълнуван, той продължи пътя си.

— Лудият дава да му наточат кама — си каза господинът. — Страхувам се трагедията да не избухне още тази нощ. Клотилда, нещастната хубава жена, която се намира във властта на този безумец, не бива да остане без помощ. Може би ще успея да предотвратя нещастieto...

Гласът на човека, който каза тези думи, потрепера, а иначе спокойните черти на лицето му изразиха напрежение и безпокойство.

Този мъж беше лорд Мортимър Лоуел.

Маврус Ленски удържа думата си. Не минаха два часа и той се върна при Клотилда, за да я заведе на опера. Играеха „Отело“. Художникът беше взел една лежа и щом Клотилда се появи, всички бинокли се насочиха към нея, а публиката зашепна:

— Каква красива жена! Защо я виждаме за пръв път тук! Тя без съмнение е дама от обществото. Как се казва, къде ли е била досега? Такива въпроси си задаваше висшето лондонско общество, което почти всяка вечер посещаваше операта. Мнозина от присъстващите господа познаваха Маврус Ленски и го назоваха по име, но никой нищо не знаеше за прелестната му спътница. Може би един-единствен човек, елегантен господин в безукорно вечерно облекло, който седеше сам в

ложата си, тъкмо срещу Клотилда, би могъл да каже нещо. Французойката го позна веднага и по неспокойното биене на сърцето си разбра, че този човек не ѝ е съвсем безразличен. Лорд Лоуел, който ѝ беше направил тайнственото предупреждение, я гледаше непрекъснато и погледите му накараха бузите ѝ леко да поруменяят. Обаче тя внимаваше да не поглежда често към лорда, защото беше забелязала мрачната сянка по челото на художника.

— Познаваш ли този господин от отсрещната лежа? — попита Маврус с тих, но възбуден глас.

За пръв път в живота си Клотилда излъга.

— Не, не го познавам — каза тя. — Нали знаеш, че не познавам никого в Лондон?

— Намирам, че той те гледа доста нахално — изръмжа Маврус. — Да му мисли! Знам как да те защитавам.

Ръцете му попипаха тайния джоб, в който се намираше току-що наточената кама. За щастие увертюрата започна и чудесната музика накара всички да млъкнат. По време на представлението действието на сцената толкова погълна Клотилда, че тя престана да обръща внимание на лорда и ревността на любовника ѝ затихна. През един от антрактите художникът я заведе в бюфета, за да пият разхладителни напитки.

Изведнъж Клотилда усети, че лордът стои до нея. Той се наведе, уж, за да вдигне падналата си кърпичка и пошепна на ухото ѝ:

— Моля ви, пазете се. Имам много сериозни основания да предполагам, че лудият в най-скоро време ще ви причини зло.

Чашата с лимонада, която Клотилда беше допряла до устните си, падна на земята и се разби. Тя побледня като смъртник, но за щастие, Маврус беше зает с паленето на лулата си и не забеляза нищо. Звънецът иззвъня и публиката се прибра на местата си. Последното действие започна. На сцената се играеше покъртителен случай от човешкия живот. Отело, венецианският Мавър, убива своята мила и невинна Дездемона. Черните му ръце стискат бялата ѝ лебедова шия, той ѝ позволява само да прочете една къса молитва и след това я убива. В театъра се чува тихо хълцане. И Клотилда плаче. Маврус Ленски беше станал от креслото си и беше вторачил пламнали безумни очи в действието на сцената. Убийството го изпълваше със сладострастен възторг. Художникът мислеше за своята умираща Магдалена,

блуждаещият му поглед търсеше Клотилда, а ръцете му нервно опипваха скритата кама.

Завесата бавно се спусна. Светлините угаснаха.

— Маврус! — извика Клотилда. — Маврус, какво ти е, сънуваш ли?

Художникът се сепна, сякаш наистина се събуди от сън.

— Нищо — отговори той. — Хубавата музика ме покърти. Да си вървим вкъщи.

Клотилда хвърли бърз поглед към отсрещната лежа. Лоуел стоеше неподвижен, с поглед устремен към бледото лице на Ленски, сякаш искаше да отгатне и най-скритите мисли на този човек. След това Клотилда хвана художника под ръка и излязоха от операта. Предварително ангажираният файтон ги заведе в самотната им вила.

Когато влязоха вътре, Маврус особено грижливо заключи вратата. Клотилда го погледна усмихната и попита:

— Страхуваш се да не ни нападнат крадци ли, мили мой? Заклучваш така, като че ли къщата ни е Английската национална банка и в нея се съхраняват богатствата на половината свят.

Маврус се обърна бавно към нея. Лицето му беше бледо.

— Аз имам едно съкровище, което струва много повече от всичкото злато и банкноти, които Английската банка съхранява в своите каси. Това съкровище си ти, Клотилда!

После, като обърна ключа два пъти и дръпна голямото желязно резе, той подаде ръка на любимата си и я заведе нагоре по стълбата.

— Навярно ще изпушиш една цигара в ателието си? — попита Клотилда. — В това време пък аз ще се преоблека и след това ще хапнем нещо студено.

Художникът кимна и Клотилда се прибра в спалнята си. Като влезе, тя запали лампата и отиде при прозореца, за да спусне завесата. Погледът ѝ падна върху съседната вила, която принадлежеше на лорд Лоуел. Всички прозорци бяха тъмни, но на Клотилда се стори, че зад един от тях на втория етаж съзря фигурата на лорда. Той стоеше неподвижен като статуя и наблюдаваше вилата на художника. С треперещи ръце Клотилда спусна завесата.

Тя съблече разкошния си тоалет от морскозелена коприна, който чудесно хармонираше със златночервената ѝ коса, и облече семпла бяла рокля, която беше затворена около шията, плътно прилепваше по

стройното ѝ тяло и завършваше с дълъг шлейф. Нямаше никакви украшения, само около кръста се увиваше тясна черна панделка, която Клотилда завърза. След това тя поправи косата си пред огледалото и слезе в ателието. Намери Маврус в добро настроение. Той свиреше на арфа, която майсторски владееше и тихо припяваше. Гласът му звучеше приятно и нежно. Клотилда въздъхна облекчено, като го видя така разположен. Не, той не беше умопомрачен. Нямаше защо да се бои от него. Тя внесе една сребърна табла, върху която беше наредила разни, закуски, а Маврус отвори една бутилка старо испанско вино, наречено „Сълзите на Христос“, и напълни две кристални чаши.

Вечерята мина весело. Никога по-рано Клотилда не беше виждала Маврус толкова жизнен. Само обстоятелството, че пиеше повече от обикновено, пиеше с някакво настървение, сякаш искаше да се напие, да се изтръгне от действителността, учуди Доста Клотилда.

Часът беше един, когато той взе ръцете ѝ, целуна ги и каза:

— Аз мисля, скъпа моя Клотилда, че е време вече да си легнеш. Сънувай хубави сънища.

— А ти? — попита Клотилда. — Няма ли и ти да си легнеш?

— Ще дойда скоро — отговори художникът, — но сега съм още твърде възбуден. Още съм под впечатление на операта. Трябва най-напред да се поуспокоя, затова ще поработя малко и след това на пръсти ще се промъкна при тебе.

Той я прегърна нежно и целуна сочните ѝ устни. Клотилда тръгна към спалнята, но на прага се спря още веднъж и протегна ръце към него:

— Ела бързо, Маврус, не оставяй своята Клотилда да те чака дълго сама. Страх ме е, като знам, че работиш и че си сам в ателието. До скоро виждане, скъпи приятелю!

Вратата се затвори след нея. Маврус остана сам. Той се изправи пред прозореца и се загледа в тъмната нощ. Вън валеше сняг, сиви облаци покриваха пълната луна. Маврус стоя, може би цял час така неподвижен, потънал в мечти, след това се обърна, отиде тихо на пръсти до вратата на спалнята и се послуша. Вътре беше тихо и тъмно.

— Тя спи — промърмори художникът, като разроши с ръка косата си. — На работа! Бързо на работа! Тази нощ трябва да се свърши. Да, още тази нощ — продължи той с тих глас, като се върна обратно в ателието си. — Тази нощ ще сложа основния камък на моята

слава. Ще нарисувам моята умираща Магдалена. Магдалена, която от опиянението на живота се отпуска в обятията на смъртта.

Той отиде в един ъгъл на ателието, където стоеше висок предмет, обвит в черно платно. Това беше кръст, обикновен, кафяво боядисан кръст, който по нищо не се различаваше от кръстовете на разпятията, нарисувани по разни картини. Художникът повлече кръста до средата на ателието. В подножието му постла сиво платно, което трябваше да представлява гроба, върху който е забит кръстът. Изгаси лампата и запали един прожектор, който хвърляше ярка бяла светлина върху кръста, така че само той остана осветен, докато всичко останало в стаята потъна в мрак.

Ужасна гледка!

Но още по-ужасна беше сцената, която се разигра, след като художникът съблече фрака и жилетката и събу обувките си. Слабата му трепереща ръка бръкна в пазвата и извади острата кама. Той стисна здраво дръжката ѝ. Очите му светнаха безумно, чертите му се разкривиха, по устните му се появи нещо грабливо, цялото му държание заприлича на поведението на тигър, готов да скочи върху жертвата си.

С безумна усмивка Маврус Ленски наблюдаваше камата.

— Скоро ще бъдеш обагрена с кръвта на моята любима — прошепна той. — Скоро ще те забия в едно сърце, което обичам повече от всичко на света, но светото велико изкуство иска жертва. Аз трябва да убия моята Клотилда! Тя трябва да умре от моята ръка, иначе не може да се сътвори картината, от която всички идни поколения ще се възхищават. Умираща Магдалена, аз жертвам жена си. Жертвам ти кръвта от сърцето си. Направи ме велик, направи ме безсмъртен, издигни ме над всички художници на този свят, помогни ми да сътворя едно произведение, което да ме отнесе в храма на безсмъртието, едно платно, което и след хиляда години ще буди възторг и възхищение.

Страшно беше да се гледа как безумният произнася тези думи. Смях и сълзи се сменяха всяка секунда. Тялото му трепереше като лист, а очите му ту плачеха, ту пламваха в безумен огън.

Маврус Ленски се запъти към спалнята. Той отвори тихо вратата. О, той още през деня беше помислил за това и беше смазал пантите, за да бъде сигурен, че няма да скърцат. Влезе в спалнята. На пръсти се доближи до леглото, на което спеше Клотилда. Затрогнат от картината,

която видя, безумният убиец спря. Той не можеше да откъсне поглед от очарователната женска фигура, която никога не му се беше виждала по-хубава и съблазнителна от този момент, когато се канеше да унищожи това великолепно творение на природата. Матовата розова светлина на една висяща лампа осветяваше спящата Клотилда, облечена в дантелена нощница. Копринената завивка беше се смъкнала и разкриваше тялото, така че през тънката копринена тъкан на нощницата Маврус можеше да види съблазнителните форми на любимата си. Очите ѝ бяха затворени и дълги тънки клепачи ги засенчваха. Устните ѝ бяха полуотворени, а под тях проблясваха равните като мъниста зъби. Жената дишаше спокойно и равномерно, гърдите ѝ се повдигаха като под такта на някаква вълшебна музика. Убиецът беше така силно завладян от чувствата си, че сълзи потекоха по бузите му и треперещата му ръка за малко щеше да изпусне камата.

Но лудостта беше сграбчила в Железните си нокти съзнанието на нещастника. Дълбоко в душата му се беше загнездила безумната мисъл, че само тогава ще стане безсмъртен, когато нарисува тази жена в смъртния ѝ час. Гласът на сърцето и гласът на разума бяха заглушени от безмилостния глас на безумието.

— Искам да те целуна, Магдалена — извика нещастникът, — ти трябва да умреш от моята целувка!

Очите му пламнаха безумно и с диви движения заразмахва камата над главата си. Той се наведе и жадно впи устни в червените устни на Клотилда. Тъкмо се готвеше да нанесе смъртоносния удар, когато Клотилда отвори очи и полусънна попита:

— Ти ли си, Маврус? Лягаш ли си вече? Ела, о, ела, толкова дълго те чакам!

Но в този миг нещастната жена съзря камата в ръката на художника. С див вик тя отблъсна треперещия човек.

— Маврус! — извика Клотилда, като се изправи в леглото с широко разтворени от ужас очи. — Маврус, какво смяташ да правиш? Искаш да ме убиеш ли?

Безумният избухна в ужасен смях.

— Мълчи, Клотилда — каза тихо той, — не се плаши! Не да те убия искам аз! Решил съм да те пожертвам! Ти си щастлива. Ще умреш на олтара на изкуството! Ще станеш безсмъртна и ще ме посрещнеш там горе, когато удари и моят час.

Тя го прекъсна с втори вик. Облечена само в нощница, скочи от леглото.

— Всемогъщи Боже! — извика разхълцано тя, като кършеше ръце. — Нещастникът е полудял! Не напразно ме предупреждавах да се пазя от него! Безумието отдавна е тлеело в душата му и тази нощ избухна!... На помощ!... Помощ!... Убиват ме!...

— Искаш да осуетиш плана ми! — изкрещя дрезгаво безумецът. — Искаш да ми попречиш да нарисувам картината, която ще ми донесе световна слава? Ще те смажа! Тук, в подножието на кръста, трябва да издъхнеш ти! Да, да, ти беше грешна Магдалена, сега трябва да станеш каеща се Магдалена. Аз, аз ще те накарам да се разкаеш!

Маврус блъсна силно Клотилда. Чу се глух шум от падане. Жената лежеше в подножието на кръста. В следващия миг той вече беше коленичил върху нея. С лявата ръка натискаше вълнуващата ѝ се гръд, а с дясната, която стискаше камата, замахна да нанесе смъртоносния удар. Дантелената нощница висеше разкъсана на парцали, а червените коси се виеха объркани по тялото ѝ!

— Милост!... Милост! Маврус, не ме убивай!

— Обрекъл съм те на смърт! — извика лудият с мрачна тържественост. — Аз те принасям в жертва на едно свещено дело! Чувствам под ръката си как тупти сърцето ти, това сърце, което ме обичаше! В него ще забия камата си!

Той замахна!...

Но в същия момент един куршум разби стъклото на прозореца и дясната ръка на художника, в която той държеше камата, увисна окървавена. Ножът падна и кървава струя заля снежнобелите гърди на Клотилда.

— Безумецо! — извика един глас от прозореца. — Аз ти отнемам жертвата.

В светлината на прожектора, до полуголата жена и коленичилиия до нея облян в кръв художник се появи мъж, в чиято ръка още димеше револвер...

Това беше лорд Мортимър Лоуел.

42.

В Каена, главния град на Френска Гвиана, живееше от известно време един чужденец, който правеше най-разумното нещо, което един чужденец може да направи в тази южноамериканска крепост, а именно — гледаше да обръща колкото може по-малко внимание на хората върху себе си.

Обикновено в Каена гледат на чужденците с голямо недоверие. Те не само биват подлагани още с пристигането си на подробен разпит, но и през цялото време на пребиваването си се намират под зоркото наблюдение на агентите. Дори ако някое бедно обушарче поиска да се засели, за да кърпи обуца, полицията непременно го смята за съзаклятник, дошъл да отвлече важен затворник от крепостта или да помогне на някой от заточениците на Дяволския остров да избяга. Така е било винаги в Каена, но с пристигането на Драйфус положението още повече се влоши. Губернаторът Галицин поддържаше цяла шпионска мрежа за разкриване на подобни намерения. Тя не оставяше на мира никой чужденец и умееше да направи пребиваването му във Френска Гвиана толкова неприятно, че ако не го задържа важна работа, той заминаваше набързо от тази негостоприемна страна.

Чужденецът, за когото става дума, обаче беше съумял да постигне две неща: първо, да успокои напълно полицията по отношение на своята личност, и второ, да не се дразни и ядосва. Той беше немец и се наричаше професор Миспелбах.

Още със слизането си от парахода новодошлият възбуди любопитството на каенското население. Беше облечен в светла дреха, с панталони на големи квадрати, каквито преди петдесет години са носили в Германия, а на главата си беше нахлупил голяма кръгла сламена шапка, изпод която се подаваха дълги, до рамената, сиви къдрици. През рамо бе праметнал голяма яркозелена тенекиена кутия за събиране на растения. В едната си ръка държеше чадър, а в другата — грамадна мрежа за пеперуди.

Един моряк от парахода му носеше багажа, събран в стара закръпена чанта, останала навярно наследство още от дядо му.

Каенската полиция скоро разбра, че има работа със съвсем невинен човек. Когато зададоха на професор Миспелбах въпроса защо е дошъл в Каена, той отговори:

— Искам да ловя пеперуди!

Да лови пеперуди! За това ли беше преплавал океана и дошъл чак тук? Очевидно беше подозрително! Галицин заповяда да прегледат най-внимателно документите на професора, но те бяха в пълна изправност. Между тях се намираше немски паспорт, свидетелство за благонадеждност, с което берлинската полиция удостоверяваше, че професор Миспелбах е честен и благонадежден гражданин, а освен това и един сертификат на професор при берлинския университет. Въпреки това, губернаторът разпореди на полицията да следи за всеки случай професора. В резултат на това следене шпионите съобщаваха неизменно едно и също нещо — професор Миспелбах става сутрин много рано, напуска скромната си квартира, която е наел у вдовицата на един хлебар, и въоръжен с мрежата, куката и зеления си чадър, обикаля навред, като лови всяка пеперуда, която има нещастieto да попадне на пътя му. Освен пеперуди професорът събирал бръмбари и редки растения, които изкопавал заедно с корените им.

Галицин се увери, че този човек не може да бъде опасен. По такъв начин професор Миспелбах скоро се отърва от своите шпиони.

Особено привлекателни му изглеждаха укрепленията. При тях той се спираше най-често и когато веднъж му поискаха обяснение за това, той отговори, че там се намирали най-хубавите и най-редките пеперуди.

Така професор Миспелбах живя в Каена около два месеца. Всички го познаваха и всички се смееха на „смахнатия немец“, който за едни пеперуди беше дошъл през океана. Но въпреки това, той се ползваше с известни симпатии сред населението. Беше любезен с всички, намираше за всеки добра дума. Пък и не беше скъперник, охотно отваряше кесията си, когато беше необходимо.

Особено, го беше обикнала хазайката му. Тя беше вдовица на хлебар, който след смъртта си ѝ беше оставил малко състояние. Имаше хубава къща близо до морето и живееше в нея с двамата си сина.

По-големият от тях, на име Пиер, по професия ковач, беше здраво момче, с добродушно и честно лице. Той много искаше да се ожени, но майка му, въпреки неговите двадесет и четири години, все

още го държеше в подчинение. Другият син на вдовицата се наричаше Гюстав. Той беше златар и работеше в един от най-хубавите магазини на града. Не беше толкова едър като брат си, но затова пък беше извънредно сръчен и ловък човек, при това и с буден ум. Двете момчета се бяха толкова привързали към чудноватия немски професор, че никак не им се искаше той да си отиде. Колко вечери професорът беше седял с тях в дневната стая на вдовицата и им беше разказвал за тайните на природата, за другите страни, за големите европейски градове! Пиер и Гюстав го слушаха с интереса на младежи, за които животът е затворена книга, която сега лист по лист се разтваря пред тях. Те се гордееха с приятелството на немския професор и тежко на този, който би се осмелил да му направи зло.

Една вечер, след като професорът се беше нахранил заедно със семейството, той помоли Пиер и Гюстав да дойдат с него в стаята му, защото имал нещо да им казва. Двамата младежи не намериха нищо особено в тази покана, тъй като квартирантът им след вечеря се оттегляше с тях в стаята си, за да им разправя за тайните на природата, на растителното или животинското царство. Така че седнаха на обичайните си места до писалището на професора, а той се изтегна в едно кресло и запали лулата си.

— Драги мои приятели — започна той с малко тържествен глас, — трябва да ви кажа нещо, от което може би зависи щастието на всички ни. Необходимо е, обаче, да съм сигурен, че ще пазите най-строга тайна, защото една непредпазлива или ненавреме казана дума може да направи всички ни нещастни.

Пиер и Гюстав го увериха, че ще мълчат. Миспелбах изпусна няколко големи кълба дим от лулата, намести очилата си и започна:

— Както знаете, мили мои приятели, тук в Каена всички ме смятат за налудничав човек, който е оставил отечеството си и е дошъл през моретата само за да лови пеперуди и да събира редки растения. Обзалагам се, че и вие, драги мои, въпреки вашата обич и уважение към мен, все пак ме смятате за чудак, чийто мозък не е съвсем като на другите хора. Трябва да ви призная, че досега носих маска, с която заблуждавах каенските жители. Аз дойдох тук, за да търся не пеперуди и бръмбари, а нещо много по-ценно, което си заслужава труда. Пристигнах, за да открия едно съкровище.

Пиер и Гюстав се спогледаха изненадани. Професорът се наслаждаваше известно време на тяхното учудване, после забързано продължи:

— Какво ще кажете, момчета, ако ви съобща, че тук, в Каена, се намира златно съкровище? Човек трябва само да протегне ръка, за да го вземе и да стане изведнъж богат. В една книга, която случайно ми попадна преди години, прочетох, че някога, преди много столетия, смел мореплавател, когото бурята принудила да слезе на този бряг, открил на определено място, където сега се издига крепостта, голямо съкровище. Навярно, когато туземното население на тази страна е било покорено от белите и изтласкано във вътрешността, то е започнало да закопава златото си в земята, за да не попадне в ръцете на неприятеля. Мореплавателят имал намерение да изкопае и прибере съкровището и след като се прибрал в отечеството си, започнал да подготвя експедиция, с която да се върне тук, за да вземе богатството. Обаче смъртта го изпреварила и тайната му навярно би отишла с него в гроба, ако не бил записал предварително всичко в дневника си.

След дълги години книжата му попаднали в ръцете на негов потомък, който с голям интерес прочел описанието на страната, ала сметнал споменатото съкровище за фантазия на своя прадядо и не му придал никакво значение. По-късно издал това описание като отделна книга, в която във вид на легенда се споменавало и за съкровището. Но никому, освен на мене, не дошло наум да обърне по-сериозно внимание на това.

Дни и нощи четох и препрочитах записките на стария мореплавател и ми ставаше все по-ясно, че историята за съкровището, което лежи под каенската крепост, не е продукт на фантазията, а истинска, преживяна действителност.

Тогава реших и пристигнах, за да открия съкровището. Както знаете, аз постоянно обикалям околностите на града и докато всички мислеха, че гоня пеперуди, проучвах почвата и смятам, че съм намерил мястото, където според записките на мореплавателя е скрито съкровището. Обаче за мое голямо разочарование открих, че входът към скривалището не е тъй лесно достъпен, както предполагах. Тъкмо на това място се издига стената на крепостта, където се намират подземните килии, в които гният нещастните затворници.

Разбрах, че ще ми е невъзможно сам да проникна в скривалището и че ще ми трябват верни и мълчаливи помощници. Затова избрах вас, приятели. Вие сте млади,, здрави и силни, ще успеете да откъртите камъните на крепостния зид и да изкопаете подземен коридор, през който да може да мине възрастен човек. Разбира се, тази работа трябва да става тайно през нощта и винаги след привършване на разкопките, камъните на зида да се нареждат така един върху друг, че да не се забелязва нищо. А сега, млади приятели, отговорете ми, мога ли да разчитам на вас?

Докато слушаха обясненията на професора, Пиер и Гюстав бяха станали прави. Изненада и интерес се четяха по честните им лица. Когато Миспелбах свърши, те извикаха едновременно:

— Да, съгласни сме да ви помогнем, господин професоре, можете да разчитате, че ще свършим добре възложената работа.

— Тогава и вие ще участвате със свой пай в подялбата на съкровището, което, сигурен съм, ще намерим — заяви Миспелбах. — Да започнем още тази нощ! Аз ще ви заведа на мястото, където е скривалището. А сега дайте ми ръцете си и ми обещавайте тържествено, че ще пазите тайна!

— Обещаваме — заклеха се синовете на вдовицата. Те се чувстваха много горди, че немският професор ги е удостоил с честта да им повери важната тайна и да ги направи свои помощници, Миспелбах се сбогува с двамата младежи, които обещаха да се снабдят с необходимите инструменти и към полунощ да пристъпят към работа. Гюстав и Пиер разбираха, че тази работа е опасна, защото, ако бъдат заловени, че копаят подземен канал към крепостта, няма да избягнат тежкото наказание... Червения Галицин не се шегуваше!

Когато немският професор остана сам, той спокойно изпуши лулата си, като навярно мислеше за нещо много приятно, защото от време на време се усмихваше. След това той изтърси лулата си, наложи широкополата си шапка, взе и зелената тенекиена кутия, без която не мърдаше никъде, и излезе.

Беше вече тъмно и улиците се бяха поизпразнили. Професор Миспелбах се запъти към малките елегантни вили, които се намираха пред вратите на Каена и бяха обитавани от висши чиновници и богати търговци. Той почука на вратата на една от тях. Отвори му елегантно облечен млад мъж. Той подаде на професора ръка и бързо го въведе в

къщата. Двамата се качиха на втория етаж, в една стая, чиято врата домакинят заключи отвътре. Този млад човек беше познат в цяла Каена. И децата знаеха, че се казва Теодор Либел и е първи секретар и довереник на губернатора княз Галицин. Хората знаеха също и това, че от известно време Либел много се интересува от пеперуди и бръмбари, и затова в посещението на немския професор нямаше нищо чудно.

Но какво ли биха казали жителите на Каена, ако бяха видели в този момент професора? Захвърлил зелената си тенекиена кутия, от която иначе не се отделяше, той спокойно свали дългите си сиви къдри. Като махна и големите златни очила, цялото му наведено и отпуснато тяло се измени. То придоби енергична, изправена стойка и движенията му, които досега бяха бавни и несръчни, станаха еластични, младежки и силни. От огледалото, в което немският професор се огледа, му се усмихваше детективът Херберт Франк, довереният човек на Зола и Матийо Драйфус.

— По дяволите с тази глупава дегизировка — изрече той, като подаде приятелски ръка на Либел. — Не можете да си представите, драги Либел, колко ми тежи да играя месеци тази глупава роля, да правя учена физиономия и да гоня пеперудите по полето, а зад гърба ми всички да ми се смеят и да ме наричат луд.

— Нали го правите с благородна цел, господин Франк — засмя се секретарят на княз Галицин, — продължавайте спокойно да играете ролята на немски професор, а жителите на Каена нека ви се присмиват. В края на краищата вие ще ги изиграете и с право можете да се смеете последен.

— Дай Боже — въздъхна Франк. — Бих дал с удоволствие лявата си ръка, само да мога да изиграя вашия шеф и господар и да изтръгна от ръцете му неговите жертви.

— Ще успеете, Херберт Франк — отсече тържествено Либел. — Човек с вашата енергия, с вашия ум не може да не успее да надхитри един мизерен подлец, какъвто е княз Галицин. Ако вие не освободите Алиса Тери, съмнявам се дали горкото момиче въобще ще види белия свят.

— Най-важното е тя да е още жива — помръкна детективът. — Може би и надеждите ни са съвсем напразни, може би Галицин отдавна я е убил. За съжаление, не можем да знаем какво става в подземните килии на този ад.

— Алиса Тери е жива — възрази Либел с увереност.

— Младата американка е жива, аз го чувствам, знам го и дори ако не бяха попаднали случайно в ръцете ми тайните записки на Галицин, ако не знаех, че всяка вечер той ходи в подземията на крепостта, дори и тогава сърцето ми би подсказало, че Алиса Тери е още между живите и с нетърпение чака помощ за спасение. Вие, Херберт Франк, и аз сме длъжни да я спасим.

— Ще го направим — кимна детективът. — Тази вечер ви нося добри известия. Намерих две момчета, на които можем да разчитаме. Те ще ни помогнат при изкопаването на подземния коридор. Разбира се, разказах им една приказка за някакво тайнствено съкровище, което се намирало под зида на крепостта, но това са второстепенни работи. Важното е, че имаме двама сигурни помощници.

— Това е голяма крачка напред — отбеляза Либел.

— Кога ще започнете копаенето?

— Още тази нощ — отговори Херберт Франк.

— А кога смятате да стигнете нужната дълбочина?

— Страхувам се, че тази работа ще ни отнеме цял месец: Килиите се намират доста дълбоко и трябва да имаме предвид, че можем да срещнем трудно преодолими препятствия.

— Ще ги преодолеете, господин Франк. Бъдете спокоен! Човек като вас не може да не успее! Разчитайте напълно на мен, аз ще направя всичко възможно за спасението на Алиса Тери.

— Но вие рискувате службата си, господин Либел — изрече загрижено детективът.

— Аз съм богат и независим — отговори Либел — и ако въобще приех тази длъжност, направих го, защото смятах, че ще мога да облекчавам положението на нещастните затворници.

Тогава немецът хвана ръката на младия французин.

— Либел — каза той меко, — вие сте влюбен в американката.

Либел наведе очи и се изчерви.

— Да — отговори с известно колебание, — аз я обичам.

— И може би се надявате да се ожените за Алиса Тери, ако успеем да я спасим и скрием на сигурно място?

Първият секретар на княз Галицин бавно вдигна глава.

— Може да е така — каза той тихо и несигурно.

— Трябва жестоко да ви разочаровам, бедни мой приятелю — въздъхна Херберт Франк. — Алиса Тери принадлежи вече другиму. Тя е годеница на Матийо Драйфус, който ме изпрати тук, за да я освободя.

Либер трепна и се обърка, но само за момент.

— Нека бъде така — отсече разгорещено. — Вашето съобщение, Франк, не можа да измени решението ми. Ако не мога да спася Алиса Тери за себе си, ще я спася за този, когото тя обича. Тогава поне тя ще бъде щастлива, а аз ще съм доволен, че съм извършил едно добро дело...

Херберт Франк прегърна младия французин и сърдечно му стисна ръцете. Сбогува се с приятеля си и след като се превърна отново в немски професор, напусна къщата. Щом стъпи на улицата, той закрачи с бавната и широка крачка на професора. Устните му замърмориха нещо. Явно ученият беше зает с решаването на някакъв труден въпрос от областта на естествените науки. Но Херберт Франк се беше твърде задълбочил в комедията, която разиграваше пред каенските жители, и не забеляза, че зад него се движи неотлъчно женска фигура, увита в тъмно палто. Тя вървеше покрай самите стени, спираше, когато той заставаше на едно място и тръгваше отново, щом той продължеше пътя си. Тази жена проследи детектива до дома му и видя като влезе вътре...

През следващата нощ Херберт Франк започна тайната си работа със синовете на хлебаря. Двете момчета се бяха въодушевили от мисълта да намерят съкровището и работеха като роби. Каналът започваше до самата стена на крепостта. Либер беше дал на Франк подробен план на крепостта и беше означил с червен молив мястото, където, предполагаше, че е скрита Алиса Тери. Всяка нощ Пиер и Гюстав копаеха под ръководството на стария си приятел професор Миспелбах. Младежите с нетърпение очакваха момента, когато най-сетне ще се натъкнат на някое доказателство за действителното съществуване на съкровището. Те отрупваха Франк с въпроси и последният трябваше да напруга усилено фантазията си, за да им разказва все повече подробности за тайнственото съкровище. Каквото се изкопаеше през нощта, на разсъмване се покриваше с дъски и тънък пласт пръст и трева, така че само при нещастен случай можеше да се открие нощната дейност на двамата братя. Но такова нещо не се случи. Щастieto помагаше на Херберт Франк. Отдавна вече Пиер и Гюстав

работеха на пет метра дълбочина. Франк с нетърпение очакваше момента, когато ще стигнат килиите на крепостта. Либел го беше уверил, че отвътре крепостта е заобиколена с тайна галерия, изкопана, за да се напълни с барут и вдигне във въздуха при приближаване на неприятеля.

Една нощ беше прокопана и последната стена, която отделяше Франк от тази подземна галерия. Сега той се намираше в крепостта, съвсем близо до ужасните килии, в които гниеха нещастните затворници. Беше влязъл без разрешението на губернатора и без да става нужда да разбива вратите.

Силно развълнувани, синовете на хлебаря оставиха кирките.

— Е, господин професоре — попитаха те, — стигнахме ли вече мястото, където мореплавателят е закопал съкровището?

— Без съмнение, деца мои — промълви Миспелбах с треперещ от възмущение глас. — Още една нощ и трудът ни ще бъде възнаграден. Утре към полунощ ще дойдем пак и тогава, вярвам, вече ще мога да ви докажа, че не съм се излъгал.

— Ще станем ли богати хора? — попита нетърпеливо Пиер.

— Разбира се, моето момче, ще си отидем богати с опит.

Пиер и Гюстав приписаха тези неясни думи на чудноватия начин на говорене, свойствен за стария професор. Доволни си отидоха вкъщи, като прикриха внимателно, както винаги, тайния вход.

На следната вечер професорът се оплака, че не му е добре и го боли глава. Неразположението му се влоши дотолкова, че се видя принуден да пошепне на Пиер и Гюстав, че ще трябва да отложи отиването в крепостта за следната нощ, защото ще си легне и ще вземе лекарство.

Миспелбах се оттегли в стаята си, но нито легна, нито взе лекарство. Вместо това той свали перуката и цялото си професорско облекло, навлече мушама с качулка, сложи в джоба инструменти, с каквито обикновено си служат касоразбивачите, взе един револвер и патрони и докато хазяйката и синовете й спяха дълбок сън, се измъкна съвсем тихо.

Франк се запъти към крепостта. Часовникът му показваше дванадесет без четвърт. Нощта беше тъмна, а морето — много бурно, тъй че отдалеч се чуваше трясъкът на разбушувалите се вълни.

Като стигна крепостта, отнякъде изскочи още един човек облечен също в мушам. Това беше Либел. Дватама си стиснаха ръцете, след което Херберт Франк съвсем спокойно, като че ли ставаше дума за разходка из Булонската гора, каза:

— Хайде, приятелю, нека слезем в подземното царство на смъртта, там, където гинат жертвите на френската жестокост. Трябва да имаме предвид, че за нас е по-безопасно да скочим в морето и че е много възможно, никога вече да не излезем на бял свят. Но се заклехме да освободим нещастната Алиса Тери и трябва да удържим клетвата си.

— Да, ще удържим клетвата — изрече Либел с решителност, показваща презрение към смъртта.

Херберт Франк махна дъските, с които беше покрил изкопания канал, скочи пръв в него и помогна и на приятеля си да слезе и той. Тръгнаха смело напред. Франк извади джобния фенер. Не можеха да вървят един до друг, защото каналът беше тесен, но все пак гледаха да са заедно. Каналът завършваше при един иззидан с камъни коридор. В дъното беше преграден с дървена врата.

— Дали е тук? — пошепна Франк на младия си приятел.

Последният сви рамене и двамата тихо се промъкнаха до самата преграда. Зад нея се чу тих стон.

— Мъжки глас е — пошепна Либел, — да оставим този нещастник и да продължим нататък.

Франк поклати отрицателно глава.

— Не мога да се съглася — каза той, — да отменим така този нещастник. Кой знае, може би той ще е в състояние да ни даде сведения за Алиса Тери.

— Но тази преграда няма врата — възкликна Либел.

— Че какво от това? — възрази детективът. — Ще я разбием. На такава дълбочина нищо няма да се чуе.

Той извади брадвата изпод мушамата си и удари с нея гнилата дъсчена стена. Не беше необходима голяма сила, за да се строши. След няколко минути Херберт Франк и Либел влязоха в помещението. То беше такова, че не би могло да служи даже и за кочина. Въпреки това, в него живееше човек! Той лежеше увит в парцали върху купчина гнила слама. Лицето му беше обрасло с кафява, доста побеляла брада, която достигаше почти до коленете му, а гърбът му беше покрит с

дълга коса. Лицето му беше сиво, помътнелите му очи изразяваха дълбоко страдание. Беше буквално само кожа и кости. Гнилата слама бе единствената мебелировка на помещението. В единия ъгъл се намираше дървена паница със смес от овесена каша и варено зеле и очукана пръстена кана с мътна застояла вода. Килията имаше едно-единствено прозорче, но и то не гледаше навън, а към миришец на мухъл тъмен коридор. Отвратителна миризма изпълваше цялото помещение и двамата мъже трябваше да направят усилия, за да не побягнат.

Затворникът се изправи върху сламата, очите му внезапно се оживиха и той протегна умолително мършавите си ръце.

— Които и да сте — изрече с глух глас, който излизаше като из гроб, — съжалете се над един жив погребан нещастник. Имайте милост към един човек, чиято единствена вина е тази, че заедно с едно благородно момиче е дошъл в тази страна, за да спасим мъченика, капитан Драйфус. Това момиче и аз прелетяхме по въздуха над океана, като пренебрегнахме всички опасности и даже смъртта, изпълнени от съзнанието за светостта на задачата, с която се бяхме нагърбили. Докато милиони хора само бездейно оплакват Драйфус, ние решихме да действаме. Но не било съдено да спасим нещастния мъченик. Сами станавме затворници на варварите-палачи, които се наричат „велика нация!“

Трогнати от съчувствие, Херберт и Либел се спогледаха. Детективът се наведе и хвана изнеможелите ръце на нещастника:

— Не, не може да има грешка! Ти си она, който доведе Алиса Тери тук с балона на Едисон. Името ти е Арман Боне!

— Да, така се казвах, когато живеях между хората — отговори жертвата на френската жестокост. Едри сълзи потекоха от очите му и се спуснаха по дългата брада. — Да, гледайте ме — продължи разхълцан той, — аз приличам на старец, а пък съм само двадесет и седем годишен. Би трябвало всъщност да отивам към разцвета на мъжката възраст, но едногодишното пребиваване в този ужасен затвор, мъките, които преживях, гладът и жаждата, които изтърпях, отчаянието, което ме обзе, като разбрах, че няма да видя повече слънчева светлина — всичко това ме направи такъв, какъвто ме виждате. Едва ставам от леговището си. Аз съм слаб и болен. Навярно скоро ще умра. Но даже и трупът ми няма да бъде погребан в родна

земя. Тук на тази слама ще ме оставят да изгния или пък да бъда изяден от плъховете и скорпионите, с които живея заедно.

— Това няма да стане, Арман Боне — възкликна Херберт Франк. — Изпълнете сърцето си с надеждата и се пригответе да чуete приятната новина, която ви носим. Ние сме решили да ви освободим.

Това подежда като чудо на нещастния жив заробен човек. Той се изправи бавно и, подпомогнат от Либел и Херберт Франк, успя даже да пристъпи. Либел извади от джоба на мушамата си бутилка сладко вино и даде на Арман да пие.

— Бързо — пошепна му Херберт Франк, — пийте и ни кажете какво знаете за съдбата на Алиса Тери. Жива ли е? Умряла ли е?

— Не мога да ви кажа нищо положително — отвърна с мъка Арман Боне. — Само едно нещо узнах, защото веднъж Галицин сам ми се похвали, че нещастната млада жена е жива зазидана тук в тези подземия.

— Жива зазидана! — изпъшкаха Херберт и Либел.

— О, този престъпен мерзавец! Такова престъпление! Ние ще ти отмъстим!

— Как попаднахте в ръцете на този кръволок, Галицин? — започна да разпитва Либел. — Нали бяхте успели да се издигнете и да избягате от Дяволския остров?

— Бягството ми не успя — отговори съкрушено Арман Боне. — Действително успях да се издигна, да напусна Дяволския остров и да полетя към материка, но скоро се озовах над една огромна гора.

— Да, девствен лес, който започва съвсем близо до Каена — обясни Либел.

— Не знам дали знаете — продължи Арман Боне, — че Едисон, за да прикрие балона, беше покрил гондолата с препарирани орли, така че когато наближим Дяволския остров, хората да ни вземат за ято орли. Ала това обстоятелство стана причина за моето нещастие. Когато летях над гората, чух внезапно силен шум и като се озърнах, се видях заобиколен от всички страни с орли, грамадни живи орли. Техните препарирани събратя, изглежда, че ги дразнеха, защото те се спуснаха с крясък върху тях. Опитах се да се издигна по-високо като изхвърля баласт, но преди да успея, се случи нещо страшно. Един огромен орел клъвна с острата си човка обвивката на балона. Газът, с който беше пълен, започна да изтича и скоро тупнах на земята. Предполагах, че ще

се разбия, но не било съдено да умра от такава бърза и щастлива смърт. Действително паднах, но вместо да счупя главата си, затънах в блато. Под мене нещо се движеше. Милиони малки животни се впиха в тялото ми и тракайки със своите пипала, започнаха да разкъсват дрехите ми, за да стигнат до кожата. Знаех, че мнозина успели да избягат от каенския затвор, са загинали от тази страшна смърт. Обзе ме ужас и започнах с всичка сила да викам за помощ. Дълго време никой не се отзова на моя вик. Мъките ставаха непоносими. Малките животинки настървено си вършеха работата и вече почнах да чувствам как ме бодат по живото месо. Насилих се и извиках още веднъж за помощ и тогава получих отговор! Чуха се стъпките на група мъже. Ала кръвта ми замръзна в жилите, като ги видях — бяха войници от крепостта. Пред тях маршируваше самият Галицин. Беше тръгнал и той да търси беглеца. Извадиха ме от блатото, очистиха ме от противните животинки, които ме бяха покрили, но след това ми сложиха белезници и ме повлякоха към крепостта. Още същата нощ бях хвърлен в ужасния затвор, в който ме намирате. Колко пъти след това съжалявах, че не съм умрял! Това, което преживях между тези стени, е неописуемо, никоя човешка фантазия, па била тя и най-буйната, не може да си го представи.

При спомена за мъченията Арман Боне се разтрепера толкова силно, че Либел трябваше да му даде от силното вино, за да го подкрепи и успокои.

— Не знаете ли приблизително — подзе Херберт Франк, — в коя част на подземие то се намира Алиса Тери?

Боне поклати отрицателно глава.

— Добре тогава — реши детективът, — ще я търсим докато я намерим.

Тримата мъже напуснаха ужасното помещение и продължиха по коридора. Изведнъж Франк, който с фенера в ръка вървеше пред другите, се препъна в някакви стъпала. Те водеха към друг подземен коридор. Тръгнаха по него и стигнаха до желязна врата, която беше само притворена. Франк предпазливо я отвори и се озова в сводесто подземие, част от което беше преградено със стена, висока човешки ръст.

Херберт Франк веднага се спусна към нея.

— Кое ли човешко същество се намира зад тая стена? — извика високо той. — Ако има жив човек, да се обади! Ние сме дошли да го освободим.

Нещо се раздвижи зад преградата. Показаха се две бели ужасно слаби ръце, а след тях и едно обезобразено от мъка лице.

— Тихо! — пошепна Херберт Франк. — Кажи ни коя си и как се казваш?

— Аз съм Каенската зазиданица! — отговори един гробовен глас. — Някога се наричах Алиса Тери...

— Намерихме я — зарадва се Херберт Франк.

— Благодаря ги, господи — прибави Либел. Мъжете се прегърнаха от радост и сълзи потекоха от бузите им. Арман Боне коленичи и сложи ръце за молитва. Той благодареше на Бога за своето и на Алиса неочаквано спасение. Но спасението не беше още пълно! Всяка минута беше скъпа и трябваше да бъде използвана, а преди всичко трябваше да се срути стената, която делеше Алиса Тери от външния свят. Двамата мъже се заловиха усърдно за работа, а и Арман Боне помагаше колкото му позволяват силите. За щастие Херберт беше донесъл необходимите инструменти и след час ужасната стена беше срутена.

Ала нещастната американка, която беше изтърпяла неизмерими страдания, се оказа толкова слаба, че не можеше да върви. Херберт я взе на ръце и я понесе като малко дете.

— Кажете ми къде ме носите — промълви Алиса едва чуто.

— Познавате ли Матийо Драйфус? — й пошепна немецът.

— Матийо Драйфус! — изтощеното от мъки тяло на някога хубавата жена се разтрепера като лист, мътните ѝ очи се оживиха и добиха щастлив израз. — Матийо! Моят любим! Той ли е дошъл да освободи своята Алиса? О, заведете ми при него! Искам да умра в неговите ръце.

— Няма да умреш, нещастно, многострадално момиче — пошепна ѝ Херберт Франк. — Ти ще живееш и ще бъдеш щастлива! Знай, че Матийо Драйфус ме изпрати, за да те освободя от твоите палачи. Той те очаква с нетърпение в Париж. Смяташе те за мъртва и само благодарение на доблестния Либел научи, че още има надежда да те спаси.

— Спасена! — прошепна Алиса и падна в безсъзнание.

Тримата мъже побързаха да напуснат подземие. Излязоха навън и въздъхнаха облекчено, когато почувстваха свежия нощен въздух. Сега предстоеше да се реши най-трудният въпрос. Трябваше да бъдат скрити изтръгнатите от ръцете на Галицин жертви. Да се изпратят колкото е възможно по-скоро далеч от Каена.

За изпълнението на тия задачи имаше много, почти непреодолими препятствия.

Къде да скрият Алиса и Арман Боне? Съществуваше ли в Каена къща, в която да не рискуват да бъдат намерени от Галицин?

— Моят дом — предложи Либел. — Само в моята вила те могат да се чувстват сигурни. Кому ще мине през ум да ги търси у първия секретар, у дясната ръка на кръвоолока Галицин?

— Вие сте благороден човек — Херберт стисна и двете ръце на французина. — Не мислите ли, че това гостоприемство може да бъде опасно даже за живота ви!

— Знам — отговори твърдо Либел, — но тук се касае за два човешки живота. Или и аз ще загина, или всички ще бъдем спасени.

— Добре, да отидем тогава у вас.

43.

Ние оставихме Мадлен на парахода „Бургундия“, изпълнена с надежда да открие Християн Естерхази.

Параходът пореше водите на канала. Времето беше много хубаво и почти всички пътници бяха излезли на палубата. Бяха в добро настроение, дори и ония, които завинаги напускаха родината си.

Само едно младо момиче не споделяше общото добро настроение. То се беше облегнало на перилата, закрило лицето си с ръце и горчиво плачеше.

Това беше Мадлен. Бъдещето ѝ се виждаше мрачно и неизвестно. Тя не можа да намери Християн. Какво трябваше да направи сега, още повече, че след купуването на билета за Америка остана почти без пари?

Капитанът се приближи до нея и я попита със съчувствие:

— Е, госпожице, толкова ли ви е мъчно от раздялата с Франция? Мога да допусна, че оставяте там сърца, които са ви обичали и които и вие сте обичали. Кураж, госпожице! И в Америка има сърца, достойни да бъдат обичани. Такова хубаво момиче като вас лесно ще намери такова сърце.

Мадлен поклати през сълзи отрицателно глава.

— Лъжете се, господин капитан, не това е моята мъка.

И тя разказа на стария моряк своята история. Разправи му как беше проследила Християн до Хавър, как бе дала почти всичките си пари за билета до Америка и как не могла да намери тогава, когато търсела на борда на парахода.

— И сега ще пристигна там, съвсем сама в чужда страна. Ще умирам от мъка и няма да знам как да си изкарам прехраната — завърши Мадлен.

— Няма нужда да отивате в Америка, ако не желаете — отвърна капитанът.

Мадлен го изгледа с обнадееждени очи.

— Защо не слезете в Англия и оттам да се върнете в Париж?

— Възможно ли е?

— Разбира се! Ще хвърлим котва при Плимът и вие ще можете да слезете там. Що се отнася до вашия билет, аз с удоволствие ще ви дам една бележка, че сте пътувала само от Хавър до Плимът и нашият представител в Лондон ще ви върне разликата до Америка.

Мадлен щеше да прегърне капитана от радост. Тя съвсем не подозираше, че „Бургундия“ ще спира в Англия. Сега вече виждаше всичко в розова светлина. Имаше възможност да се върне в Париж и дори щяха да ѝ останат пари. Можеше да потърси и да намери Християн във Франция. Със сълзи на очи благодари на стария моряк.

Щом „Бургундия“ акостира в плимътското пристанище, тя слезе и с остатъка от парите си замина за Лондон, където пристигна сутринта. Почака да отворят магазините, след което отиде в бюрото на параходното дружество, където без никакви затруднения ѝ върнаха осемдесет франка. В бюрото се осведоми кога има параход за Франция и разбра, че ще може да отпътува късно следобед. Тъй като беше вече в Лондон и имаше малко време на разположение, реши да разгледа големия град. Тръгна по елегантните лондонски улици и стигна до Трафалгарския площад. Тук тя спря пред грамадния паметник на адмирал Нелсон и с любопитство се загледа в него.

— Ако не се лъжа, госпожицата е францужойка? — чу тя глас до себе си и, когато се обърна, видя гърбав, но елегантно облечен господин.

— Действително, от Франция съм — отговори зарадвана от това, че среща в чужбина свой съотечественик. Беше неопитна и не можа да предвиди всички възможни последствия от тази среща.

— И аз съм от Франция, госпожице — продължи разговора възрастният господин. — Много се радвам, че се запознах с една и млада, и красива своя сънародница. Позволете ми да ви се представя: казвам се Питу и съм антиквар.

— Моето име е Мадлен Готие — представи се и момичето.

. — След като се запознахме — не спираше господинът, — мисля, че можем заедно да разглеждаме забележителностите на Лондон. Аз съм, както виждате, стар и побелял и няма защо да се боите, че имам някакви лоши намерения, заради които да ви се натрапвам с присъствието си.

Старият господин говореше толкова убедително, че Мадлен въобще не се изплаши. Доволна, че няма да бъде сама в милионния

град, тя тръгна с него.

— Ще отпътувам още днес след обяд и няма дълго да ви досаждам.

— Това е чудесно! — възкликна Питу. — И аз ще отпътувам днес след обяд за Париж. Имах важна работа тук в Лондон, но слава Богу, всичко свърши.

Не беше лъжа, че беше дошъл в Лондон по работа. Гърбавият Питу, който всъщност не беше антиквар, а държеше магазина и заложената къща на баща си, прочутият Соломон Дулсети, беше изпратен в Лондон от Анри и Боазльо, за да погуби нещастната Клотилда. Той промени името си на Питурини и под това име се промъкна в дома на Маврус Ленски, като се представи за директор на Ватиканската картинна галерия. Той успя посредством поръчката на някаква си „умираща Магдалена“ да събуди у Маврус Ленски манията да рисува мъртви тела. Планът беше съставен от Анри, а Питу с дяволска сръчност го приведе в изпълнение. Той внуши на Маврус Ленски идеята да убие любовницата си. Знаем вече резултата от това внушение.

Сега „работата“ му в Лондон беше свършена и той използва останалото време за няколко малки опита в областта на джебчийството. Водеше се за един от най-сръчните парижки джебчии и искаше да пробва ловкостта си и в Лондон. Беше вече откраднал няколко портмонета и часовници, без да бъде забелязан, а сега възнамеряваше да обере и Мадлен. Крачеше с момичето и му показваше и разясняваше всички забележителности, покрай които минаваха.

Така стигнаха до Лондонския мост. Тук движението е много по-голямо. Колите и пешеходците биваха пропускани винаги на малки групи.

— Вижте, там е Тауер! — посочи Питу. — Навярно сте чувала за това ужасно здание, тайния затвор, в който някога са затваряли и убивали дори крале и принцове. В него се намира и съкровището на кралицата, в което се пазят диаманти и скъпоценности с голяма стойност.

Мадлен се облегна на перилата на моста и с любопитство се загледа в Тауер, така че не забеляза как Питу бръкна в джоба ѝ и извади портмонето, в което се намираха всичките ѝ пари.

— Огромна постройка, нали? — попита Питу. — Я погледнете параходите по Темза! Голяма река, не е като нашата Сена. Ах — сепна се внезапно той, — на отсрещната страна на моста виждам един познат, когото от години не съм срещал. Извинете за няколко минути, веднага ще се върна.

Той се отдалечи и остави Мадлен сама. Тя почака търпеливо няколко минути, но любезният съотечественик не се връщаше. След половин час и тя напусна моста и тъй като наближаваше обяд, реши да отиде да се нахрани в някой ресторант и оттам да се отправи за гаврата. Тогава, щом влезе в ресторанта, откри липсата на портмонето си. Сълзи рукохна по страните ѝ, отчаянието ѝ нямаше край. Беше ограбена. Едва сега ѝ стана ясно, че е станала жертва на един мошеник, но всички упреци, които си отправяше за своето лековерие, бяха излишни. Тя заскита из улиците, нощта настъпи, а все още не знаеше къде да подслони уморената си глава, защото без пари не можеше да отиде никъде.

Ако Мадлен беше малко по-опитна, щеше да влезе в хотел и оттам да изпрати телеграма на старата графиня Естерхази, която сигурно щеше веднага да ѝ изпрати необходимите пари за път и за хотел. Но младите момичета обикновено не знаят как да постъпят в такива случаи. Те обикновено правят това, което не трябва и по такъв начин само увеличават нещастията си. Мадлен все повече се отдалечаваше от центъра на града и навлезе в квартал, където живееха бедни хора. Изтощена от глад и умора, тя забеляза една черква, домъкна се до нея и се строполи върху стъпалата. Умората я надви и тя заспа. Изведнъж се събуди, стори ѝ се, че до нея се докосна студена влажна ръка. Отвори очи, изправи се и видя, че един мъж беше седнал до нея. Той беше страшен. Черната му къдрава коса и брадата му бяха съвсем разрошени. Някогашното му елегантно облекло висеше на парцали, а дясната му ръка беше увита с кървава кърпа. Беше се навел над Мадлен и я гледаше с пламтящите си очи.

— Ставай, де, Клотилда — измуча той. — Стига си спала, нали ще ми позираш? Картината трябва да се завърши по-скоро. Искат я от Ватикана! Колко прочут ще стана! Такава картина досега никой не е нарисувал! Нали, Клотилда?

Мадлен изтръпна. Побиха я студени тръпки. Тя познаваше този човек. Това беше същият художник, който я бе привързал към кръст в

ателието си и направи Опит да я убие. Сега отново го среща, тук, в Лондон. Не можеше да има съмнение, той беше.

Мадлен скочи. Първата ѝ мисъл беше да избяга. Но лудият я прегърна и насила я накара да седне на църковните стъпала.

— Не, не бива да си ходиш, не бива да ме оставяш! Не се плаши от мен! Ако се опиташ да избягаш, ще те удуша!

Мадлен разбра, че нещастникът я смята за друга жена и се досети, че само с хитрост ще може да се отърве от него. Затова реши да играе ролята на тази друга жена.

— Твърдиш, че ме обичаш — отвърна тя, — а оставяш своята Клотилда да гладува и жадува. Би трябвало да ѝ дадеш да се нахрани и след това можем да започнем работа.

Лудият се кимна в знак на съгласие. Той бръкна в джоба си и извади кесия, пълна с жълтици.

— Хайде, ела да ядем — стана той. — Имаш право. И аз съм гладен. Вече не знам колко време скитам из лондонските улици, а ръката... колко ме боли тази ръка.

— Ранен ли си?

— Как може да питаш така, Клотилда? — намръщи се лудият. — Нали беше там, когато тъмният човек се изправи пред мене и стреля в ръката ми... Ха-ха, знам, кой беше оня! Един италиански художник, който също е нарисувал умираща Магдалена и сега се опасява моята да не стане по-хубава. Искаше да ме осакати, за да не мога да рисувам. Но се лъже! Ако не мога с дясната, ще рисувам с лявата. А ако ми счупи и нея, ще се науча и с уста да държа четката. Не смяташ ли, че Рафаел все пак би станал голям художник, дори ако би се родил и без ръце?

Мадлен не знаеше кое е истина и кое не от това, което художникът бърбеше. Разбра само, че някой му беше прострелял ръката. Започна да изпитва съчувствие към нещастния луд художник.

— Там има една чешма — каза тя, — ела да ти измия ръката и да я превържа.

Той се остави тя да го води като дете. При чешмата Мадлен развърза внимателно превръзката на ръката му и, макар че се ужаси от страшната рана и раздробената кост, надви слабостта си и поизчисти раната, изми я с вода и я превързах чиста кърпичка.

— Колко си добра, Клотилда! — издума художникът с мека усмивка. — Знам, че ме обичаш! Затова няма да те убия, не, няма да те

убия!

Мадлен заведе нещастника в малка гостилничка, чиито прозорци още светеха. Евтина гостилница, в която разни подозрителни личности седяха по масите, ядяха, пиеха, смееха се високо и шумно говореха. Мадлен и художникът седнаха на една празна маса в ъгъла.

— Къде живееш? — попита го Мадлен.

— Къде живея ли? Не знам.

— Къде спа снощи?

— Не съм спал, разхождах се.

— Е, откога се разхождаш?

— От четири дни и четири нощи — беше отговорът. — Когато се уморях, лягах на някоя пейка в Хайд парк и спях под открито небе. Ах, да знаеш колко хубаво се спи навън... Никога не съм спал толкова добре.

— Не замръзна ли? Нощите бяха толкова студени... Художникът не проговори. Той подпря главата си на здравата ръка и тъпо загледа пред себе си.

Съдържателят на гостилницата отиде при тях и поиска да му платят. — Маврус Ленски извади кесията си и хвърли една жълтица на масата. Всички погледи учудено се обърнаха към него. В тази гостилница не идваше често човек, който има жълтици. Мадлен счете за благоразумно да изведе колкото е възможно по-скоро художника, за да не съблазнява пълната му кесия останалите гости.

— Ела! — каза му тя.

Художникът безропотно се подчини, послушен като дете. Той остави Мадлен да го изведе. Тогава тя реши да не оставя сам нещастника. Той беше болен, ранен, нуждаеше се от грижи и лекуване.

Сега имаше вече кой да се грижи за него. Двамата се разхождаха до сутринта из лондонските улици. Маврус Ленски беше станал мълчалив. Напреженията от последните дни, през които, според собствените му думи, непрекъснато е скитал из улиците и парковете, болките и треската вследствие на раната, всичко това, събрано заедно, е предизвикало пълното му изтощение. Мадлен почувства искрено състрадание към него и реши засега да не го изоставя.

В състоянието, в което се намираше художникът, той не можеше да бъде опасен. Тъй като забеляза, че той ходи като насън до нея и не е в състояние да вземе каквото и да било решение, тя взе пълната с пари

кесия от джоба му и я скри в пазвата си, за да я запази от крадци. Реши да записва и най-дребните разходи около него и когато той отново бъде на себе си, да му представи най-точна сметка. Засега най-важното беше да се намери квартира.

Разбира се, тя не можеше да потърси жилище в някоя по-добра, по-хубава къща, защото състоянието и външният вид на художника бяха просто ужасяващи. Вече споменахме, че елегантното му облекло висеше на парцали. След дълго търсене Мадлен намери на брега на Темза малка къщичка с две стаи. Едната задържа за себе си, а другата предостави на художника. Щом влезе в новата си квартира, Маврус Ленски падна като мъртъв на леглото.

Ала Мадлен не можеше още да си позволи почивка. Най-напред тя повика лекар да прегледа раната на художника. Той извади куршума, изчисти добре раната и я превърза.

— Какъв е този човек? — попита накрая.

— Художник е, господин докторе, голям художник.

— Клетя жена — промърмори лекарят, който, разбира се, мислеше, че Мадлен е жена на Ленски. — Вашият мъж не ще може вече никога да рисува. Мускулите са разкъсани и ръката му ще остане неподвижна.

След като Мадлен му плати, лекарят си тръгна. Сега вече и Мадлен можеше да се оттегли в стаята си. След като заключи добре всички врати, тя се съблече и легна да спи. Събуди се чак вечерта, а Маврус Ленски — след двадесет и четири часов непробуден сън. Той поиска нещо да пие. Мадлен му даде чай, след което той отново заспа и то толкова дълбоко, че нищо не беше в състояние да го събуди.

Мадлен трябваше да помисли за положението си. Мисълта да живее от парите на художника ѝ беше непоносима, трябваше да си намери работа, която да ѝ даде възможност да припечели средства. Купи вестник и прегледа обявленията. Откри, че добро семейство търси болногледачка за нощно време при заболяла дама и че се предпочита францужойка. Тя веднага отиде в редакцията, за да научи адреса, който се оказа вилата на лорд Мортимър Лоуел срещу Хайд парк. Мадлен се качи на омнибуса и скоро пристигна. Посрещна я стар слуга, един истински строг англичанин, който я въведе в елегантна стая и я остави да чака. След известно време при нея влезе облечен в

тъмни дрехи господин — лорд Лоуел, който заговори любезно на добър френски.

— Женена ли сте? — попита между другото.

— Не, милорд — отговори Мадлен. — Значи живеете сама?

— Да, милорд, наех малка къщичка на брега на Темза и живея там.

— Трябва да ви обясня защо задавам тези въпроси — прибави лорд Лоуел. — Държа на това, никой да не узнае, че в дома ми се намира една дама, защото тя е изложена на известни преследвания. Въобще не желая да излезе извън къщи онова, което чухте и видяхте тук. Ако сте съгласна с това, госпожице, трудът ви ще бъде богато възнаграден.

— Милорд — отговори Мадлен, — свикнала съм да мълча.

— Добре, тогава елате с мен, госпожице. Лордът тръгна и Мадлен го последва пред редица чудесно обзаведени помещения, докато най-сетне дръпна вратата и я пусна да влезе в стая, чиито прозорци бяха с дебели, спуснати завеси. Висящата от тавана лампа пръскаше мека розова светлина. На снежнобяло легло сред копринени завивки лежеше красива жена. Златочервени къдри се спускаха край бледото ѝ лице и падаха по раменете ѝ. Изглеждаше, че спи. Но щом лордът и Мадлен влязоха, тя повдигна дълги клепачи, които засенчваха тъмните ѝ очи, и направи леко движение с ръка.

— Искате да ви види — пошепна лордът, — приближете се до нея.

Мадлен се наведе над болната и тя изпитателно се вгледа в милото и чисто лице на младото момиче. Най-сетне я погали с бледата си прозрачна ръка и изрече със слаб, но приятен глас:

— Остани при мен, дете мое, приличаш на ангел.

И лордът се беше приближил до леглото на жената и с глас, който изразяваше нещо повече от обикновено съчувствие, промълви:

— Моля ви се, Клотилда, не се вълнувайте. Знаете, че нещастникът не може да ви намери тук.

Болната въздъхна болезнено.

— Какво ли е станало с него? — изрече тя с треперещ глас. — Моля ви, заклевам ви, не крийте нищо от мен! Умрял ли е? Намериха ли го? Къде е отишъл?

— Изчезнал е! — отговори лордът. — Веднага е избягал от къщи и не знам даже дали е взел пари със себе си. Но, Клотилда, неприятно

ми е, че все още се интересувате от съдбата на този човек. Толкова ли е скъп за вас, че не можете да го забравите?

Жената не отговори, само закри лицето си с ръце и заплака тихо. Лордът се обърна. По лицето му заигра тъжна усмивка.

Мадлен слушаше изненадано разговора между лорд Лоуел и неизвестната червенокоса жена. Името Клотилда, същото, с което толкова пъти я беше назовал, лудият художник, веднага привлече вниманието ѝ, и когато болната с разтреперан глас разпитваше какво е станало с човека, който внезапно бил изчезнал, тя започна да подозира, че между нея и нещастния художник, когото беше приютила в малката къщичка на брега на Темза, има някакви близки отношения. Но реши да мълчи, да не издава засега своите предположения.

Още същата вечер тя встъпи в длъжността си и цяла нощ бдя край леглото на хубавата, загадъчна Клотилда.

За да се схване значението и величието на постъпката на Емил Зола, за да се разбере какво е пожертвал този човек заради своя стремеж към истината и светлината, трябва да си спомним за вълненията, грижите, труда, загубите и неприятностите, които този велик писател е претърпял от деня, в който реши да излезе с призив за справедливост.

Преди това едва ли в Париж е имало по-щастливо от семейството на Зола. След дълги лишения, прекарани на младини, след мъчителна борба, най-сетне Зола беше признат за голям писател. Не му беше трудно да привлече вниманието на хората. Успехът не беше дошъл от само себе си. Този човек трябваше стъпка по стъпка да извоюва славата си като ту печелеше, ту губеше в тази борба. Книгите му ту биваха издигнати до небесата, ту биваха стъпквани в калта. Успехът и разочарованието се редуваха бързо едно след друго. Ала най-сетне всички започнаха да признават, че Зола стои високо сред другите съвременни писатели. Сериозни хора, чието мнение се зачиташе от всички, казваха за него: „След петдесет години повечето от сегашните книги ще бъдат отдавна забравени, но когато потомците ни разтворят някоя книга от Зола, ще намерят в нея вярната картина на нашето време и ще кажат: «Такива са били хората преди петдесет години.»

Звездата на Зола изгря и той започна бързо да се издига. Едва ли има език, на който да не са преведени произведенията на великия писател. Той спечели слава и пари! Но и едното, и другото пожертва за Драйфус! Мнозина предани приятели станаха негови озлобени неприятели, мнозина възторжени читатели се превърнаха в злобни критикари. Приходите му намаляха, почти изчезнаха, милиони французи престанаха да купуват книгите му, животът му беше застрашен, спокойствието му нарушено и тихото семейно щастие, което си беше създал — разрушено“!...

С глава, подпряна на ръце седеше Зола пред писалището си, а жена му беше се изправила зад него. В очите ѝ блестяха сълзи, докато протягаше ръце към съпругата си.

— Емил — изрече кротко тя, — съжали се над мен и напусни Париж. Тук вече не си в безопасност. Същият Париж, който преди няколко месеца се възхищаваше от тебе и през който ти минаваше с гордо вдигната глава, сега таи хиляди опасности за теб. Нали знаеш колко заплашителни писма получаващ, а пък и колко още анонимни заплахи минават през моите ръце. Откакто издигна глас в защита на Драйфус, нито една нощ не съм спала спокойно. Страх ме е за живота ти, мили мой Емил. Върни ми душевното спокойствие, избягай, докато не е станало късно! Нямах представа колко дълбоко е проникнала омразата против теб всред всички среди на населението! Ти най-добре знаеш, че златото е мощно средство. То може да промени мнението на хората и да ги накара да мълчат. Ала в нашия случай даже златото не би могло да помогне... Когато наскоро влязох в един голям магазин, в който от години пазарувам, и исках да поръчам нещо, при мен дойде директорът и с малко смутена физиономия ми каза:

— Госпожо Зола, съжалявам много, но трябва да ви съобща, че моят магазин не може вече да изпълнява поръчки за вас.

— Господине — възмутих се аз, — не знаех, че политиката се меси и в облеклото на хората.

Човекът сви рамене:

— Госпожо, ако хората узнаят, че вие носите рокля, изработена в моя магазин, още на другия ден ще загубя по-голяма част от клиентелата си. Няма да искат да купуват от един магазин, който шие на мадам Зола.

Зола скочи. Свещено негодувание блестеше в неговите големи, сиви очи.

— И въпреки това истината ще се наложи, макар и всички да се опълчат против мен. Тя вече настъпва и никой не ще може да я възпре! Да, мила моя, знай, че вече не сме тъй щастливи, както преди, но мога ли да мисля за своето щастие, когато се касае за разкриването на най-голямото престъпление и за поправянето на най-голямата неправда на днешния век? Аз бих бил най-безсърдечният егоист, ако мислех така! А що се отнася до твоя съвет да напусна Париж, това би било равнозначно на бягство преди решителното сражение. За застрашения бягството е сигурно поражение. Ако Людовик Шестнадесети и Мария Антоанета не бяха избягали тайно от Париж, те нямаше да бъдат екзекутирани, тъй като народът не би имал повод за обвинение. Ако

избягам, това би значело да изложя името си на поругание и да дам на противниците си възможност да нададат тържествуващ вой. Не, оставам тук, даже ако ме заплашва същата съдба, както на Драйфус. Аз се боря за истината!

В същия миг под прозорците на къщата се дочу див рев. Сякаш зверове, избягали от менажерия, минаваха по парижките улици.

— Долу Зола! — се чуваше отвън. — Смърт на предателя! Убийте го! Нека умре заедно с Драйфус!

Госпожа Зола изтича на прозореца и дръпна завесата настрани.

— За Бога! — изплаши се тя. — Какво е това? Улицата е пълна с хора, мъже и жени идат насам като озверяла тълпа. Те носят факли, размахват камшици, оскърбяват твоето име!

Нещастната жена се разплака. Зола я прегърна и я притисна към себе си.

— Не плачи, скъпа моя — промълви той. — Те няма да се осмелят да ни нападнат. Не за пръв път тълпата ме преследва, ругае и заплашва със смърт. Същите тези викачи ме бяха заградили и когато излизах от съда. Повярвай ми, това са кучета, които лаят, но не хапят!

Сякаш в отговор на това разярената тълпа започна да хвърля камъни по прозорците и разби няколко стъкла.

— Безобразие — разгневи се Зола, — Франция не е ли вече правова държава? Не може ли всеки гражданин да разчита на защита? Не е ли сигурен човек и в собствения си дом?

В този миг вратата на стаята се отвори и смъртнобледи влязоха слуга и две прислужнички.

— Ах, господин Зола, спасявайте се — замолиха уплашени до смърт. — Искат да ви убият. Този път няма да ви пощадят, заканват се много грозно...

Те обкръжиха своите господари, целуваха им ръцете, като искаха по този начин да им засвидетелствуват своята вяроност, любов и преданост.

— Марсо! — подвикна Зола на слугата си. — Заклучи ли добре входната врата?

— Обърнах два пъти ключа — отговори Марсо, който от двайсет години служеше у писателя. — Освен това сложих и напречното желязо и никой не може да влезе вътре. И вратата към градината е

заклучена, само че тя не е тъй здрава, пък и от няколко дни липсва ключът от нея.

— Можеш да бъдеш спокоен — отговори Зола, — дадох го на моя адвокат и приятел Лабори, за да може безпрепятствено да влиза при мен по всяко време.

— Долу Зола! — крещеше тълпата. — Нямаме нужда от такъв защитник на истината! Зола е предател! Той изложи Франция? Да отиде на Дяволския остров! На Дяволския остров!

— Ще им кажа няколко думи — реши Зола и се запъти към балкона.

Но разплакана, жена му го прегърна и му попречи да излезе.

— Ако ме обичаш, Емил — изхлипа тя, — остани тук! Не виждаш ли, че тази заблудена, полудяла тълпа е способна на всичко! Те изпратиха на ешафода един крал и една кралица, та тебе ли няма да убият! Куршумите им могат да те засегнат като излезеш на балкона! Какво ще правя без тебе!...

— Аз познавам по-добре от теб французите — усмихна се скръбно писателят, — знам, че понякога човек може да ги завладее само с няколко думи. Независимо от това, уверен съм, че от стотиците хора, които стоят долу, повечето са дошли само от любопитство. Опасни за мен могат да бъдат само неколцина подстрекатели, които насъскват тълпата.

Той се освободи от прегръдките ѝ и излезе на балкона. Гледката, която го посрещна, навярно би била в състояние да уплаши всеки друг, но смелият писател не се боеше от смъртта. За него беше много по-важна великата, благородна задача, която сам си беше поставил.

Улицата беше почерняла от хора. Редом с парижките безделници стояха хора от предградията, редовни посетители на долнопробни кръчми и тайни заведения, където се пуши опиум, проститутки и техните любовници. С една дума, цялата измет на големия град.

— На тези ли хора ще трябва да говоря! — въздъхна Зола.

Зловещата светлина на факлите, замъглена от дима, осветяваше слабо улицата, но все пак беше достатъчна, за да може Зола да забележи разгорещените, възбудени лица, които още при появяването му започнаха да го обсипват с най-мръсни и цинични ругатни.

— Зола да върви в пъкъла — се чу вик отдолу. — Той и Пикар да вървят по дяволите! Предателю на Франция, довърши делото си заради

Париж, тъй както подпали Франция с твоите речи!

Зола направи движение, че иска да говори.

— Да живее Естерхази! — извика някой в отговор. — Да живее доблестният майор!

— Той иска да говори! — напомни една висока, слаба блондинка. — Да чуем какви лъжи ще ни предложи...

— Да, да чуем! — обади се и един парцалив червенокос човек, който беше се покатерил по стълбата на един фенер и като маймуна се държеше за него. — Разкажи ни, Зола, колко са ти платили Драйфусовци! Спечели ли поне един милион, като опозори Франция!

— Ще ви кажа какво съм спечелил — опита се Зола да надвика общата врява. — Изслушайте ме и ще узнаете точно как се плаща във Франция смелостта да се говори истината!

Свирки и дюдюкания. Някаква певачка започна да свири, а парижките проститутки заклатиха бедрата си, като че ли танцуваха кан-кан в „Мулен Руж“. Никаква полиция не се виждаше наоколо. Изглеждаше, че в Париж въобще не съществува полиция, която да пази живота и имота на гражданина. Тя беше изоставила един от най-знаменитите синове на Франция на тълпата. Нека сам се защитава от нея. Нека бъде убит, нека бъде разкъсан на парчета. Полицията нямаше време за него.

Най-сетне любопитството надви и по-разумните измежду тълпата наложиха тишина. Нека оставят Зола спокойно да говори, трябва най-сетне да се чуе какво ще каже той за свое оправдание.

— Граждани на Париж! — обгърна Зола с поглед тълпата. — Вие сигурно сте дошли пред моята къща с намерение да ми благодарите, че с неуморен труд се старах да извоювам и запазя почетно място за френския език в световната култура. Да, аз съм ужасен престъпник, цял живот съм работил за разрушението на френската слава. Аз написах лъжливи книги, които покриха Франция със срам и позор. Аз нищо не съм вършил, само съм се разхождал по булевардите и никога не съм си помръднал ръцете за Франция.

— Ние те обичахме, Зола — извиси се един глас от тълпата, — но откакто се намеси в политиката на Франция, загуби нашите симпатии! Ти нямаше право да се застъпваш за предателя Драйфус! Трябваше да мълчиш?

— Да мълча ли? — запита Зола. — О, мои приятели, аз бих мълчал с удоволствие, ако един вътрешен глас не беше ми извикал: „Ти си подлец, ако мълчиш, щом си уверен в невинността на мъченика от Дяволския остров.“

— Никакъв мъченик не е той, а само предател — се обадиха гласове отдолу.

— Така казват неприятелите му. Ония обаче, които познават Драйфусовата афера по-добре и от мене, казват, че Драйфус е жертва на най-отвратителното престъпление, станало във Франция. Представете си, че имате брат и че той един ден бъде изтръгнат от своето семейство, отделен от жена си и децата си, хвърлен в затвора и след това изпратен на пустинен, каменист остров сред морето, където пропада физически и душевно, а вие знаете, че брат ви е невинен — какво бихте направили, кажете, какво бихте направили вие?...

Мъртва тишина. С увличащо красноречие знаменитият писател продължи:

— Бихте ли могли след това да спите спокойно една-единствена нощ? Би ли ви се услаждало яденето? Бихте ли могли да се радвате на собственото си щастие? Не, приятели, вие не бихте могли! Ден и нощ пред вас би стоял призракът на невинно осъдения, вие бихте чували непрестанно гласа му, неговия глас, който глухо, като из гроб, би ви викал: „Освободете ме, нали знаете, че съм невинен, нали знаете, че страдам невинно“.

Граждани на Париж, аз стоя пред вас, а над вас се издига небесен свод. Заклевам се в тия звезди там горе, че съм уверен в невинността на Драйфус и знам, че ще дойде ден, когато и вие ще бъдете уверени. Не зная само дали няма да бъде вече късно — в това е въпросът. Дали ще успеем да доведем жив нещастника във Франция, за да го отрупаме с почести, да го обсипем с цветя, да му целуваме ръцете и да го молим за прошка! Ето виждате ли, приятели мои, това не зная...

Има мъже в този град, в тази страна, които заблуждават добрия народ. Народът има сърце, има душа, чувствителна към най-малката несправедливост, която го кара да се бунтува при мисълта, че някой може да страда невинно в негово име. Ала мъжете, за които току-що споменах, чиито имена няма нужда да казвам, са влели в душата на народа опиум, който да го приспи и упои, за да не може да различава истината от неправдата.

Защо постъпват така? Защото ги е страх, че в деня, когато Драйфус се завърне, в деня, когато нещастникът се освободи от оковите си, те са загубени. Тогава завесата ще се вдигне и истината ще блесне. Тя ще седне на трапезата, на която сега подлещите ядат от златни съдове. Тези златни съдове са крадени, те са задигнати от олтара на отечеството от същите ония хора, които искат да унищожат Драйфус. Те грабиха Франция и за да прикрият кражбата си, измислиха приказката, че Франция била предадена! Няма никакво предателство и никакъв предател, приятели мои, ала такъв трябваше да се измисли, за да може да се оправдае кражбата.

Най-подходящ за тази роля им се стори Драйфус. Той беше богат, те му завиждаха. Той беше щастлив и, не само привидно, защото имаше вярна жена, която го обичаше, и светъл семеен живот, а ония мъже не можеха да се похвалят със същото. Той бързо напредна като офицер, защото беше единственият от Генералния щаб, който имаше истински знания, с които можеше да служи на отечеството си в случай на нужда. Затова го намразиха те, само затова нещастният Драйфус гине сега на Дяволския остров, далеч от детето си, без никаква надежда за живот и щастие.

Аз аз да мълча! Не, граждани на Париж, както говоря днес, така ще говоря и утре, и вдругиден и всеки ден, докато бъда чул, докато душата на народа се разтвори пред мен, за да възприеме великото евангелие на истината.

Тогава вие сами ще отидете и ще искате да пребиете фалшивите жреци, ще се мъчите да снемете мъченика от кръста, като трепери при мисълта, че може да сте закъснели, че може би той е издъхнал вече! Затова бързайте, докато не е станало късно, приятели мои, дайте на Драйфус един нов процес, дайте на Франция нова чест!

Няколко минути продължи мълчанието, но след това един ведър глас, на млада жена, извика:

— Да живее Зола! Да живее героят на истината!

— Да живее! Да живее Зола и Франция! — завикаха сега от всички страни стотици гърла. Шапки и каскети захвърчаха из въздуха, чуха се ръкопляскания, замахаха кърпички към балкона. Изглежда, че най-сетне Зола спечели дългоочакваната победа.

В това време един файтон сви зад ъгъла и тръгна сред тълпата. В него седяха полковник Анри и майор Пати дьо Клам. Като ги видя,

тълпата започна да ръмжи.

— Това са хората, за които говореше Зола — напомни някой. — Това са високомерните офицери, които изпратиха Драйфус на Дяволския остров.

Анри се изправи във файтона. Неговата едра фигура стърчеше над тълпата. Той размаха едно писмо и, обръщайки се към тълпата, която отчасти от любопитство, отчасти от уважение млъкна, извика високо:

— Вие знаете, приятели мои, че майор Естерхази е арестуван. Съдията Бертулус го прати в затвора под предлог, че е фалшификатор.

— Знаем това! — отвърна упорито тълпата.

— Тогава ще ви кажа една интересна новина. Тази нощ се опитаха да убият майор Естерхази, като му изпратиха едно отровно писмо, а същевременно е оставен да избяга от затвора най-прочутият френски престъпник Председателя, ужасът на Париж, плашилото на нашия град.

Гневно ръмжене се понесе из тълпата. Файтонът беше стигнал тъкмо до къщата на Зола и писателят от балкона си можеше да види тържествуващото лице на Анри.

— Разбирате ли връзката, парижки граждани? — продължи Анри. — Ясно ли ви е, че Естерхази е жертва на една клика, която си е поставила за цел да изтръгне предателя Драйфус от ръцете на правосъдието и да остави френския народ в ръцете на неколцина алчни спекуланти? Граждани, ще ви кажа открито, съдията Бертулус е подкупен от тези богаташи, застъпниците на Драйфус, дадени са му няколко хиляди франка, за да обезвреди Естерхази. Той се е унизил дотолкова, че е станал оръдие на тези тъмни личности и е обещал да подведе Естерхази под отговорност за фалшификация. Граждани на Франция, чели ли сте някъде за тази фалшификация, дадоха ли ви никакви доказателства, че Естерхази, храбрият майор е действително фалшификатор? Съдията Бертулус ни дължи доказателства за това! И тъй като приятелите на Драйфус разбраха, че колкото и да се мъчат, не ще могат да докажат, че Естерхази е престъпник, те си послужиха с престъпление, и то с едно от най-ужасните, които криминалната история на Франция познава. Да го премахнат!

— Позор! — развилия се тълпата. — Какво падение! Каква низост!

— Бесилка за приятелите на Драйфус! Да живее майор Естерхази!

— Да живее! — извика Анри, който беше успял отново да подкладе фанатичната омраза на тълпата. — Той вече нямаше да бъде между живите, ако бяха успели Драйфусовите приятели. Те предадоха на престъпника, наречен Председателя, едно отровно писмо, заедно с необходимите инструменти, за да пробие пода на килията си и през дупката да хвърли писмото на Естерхази. Идете в затвора, искайте да ви покажат дупката, за да се уверите в истинността на това, което ви казвам. Писмото, което майорът с нетърпение е отворил, защото е мислил, че е от приятели, е било напоено с толкова силна отрова, че само от миризмата Естерхази припаднал и животът му е още в опасност.

Див рев се разнесе из тълпата. Размахаха се бастуни, ками и ножове, а от факлите закапа гореща смола.

Зола напразно се стараеше да наложи мълчание, за да го чуят. Никой не слушаше, всички крещяха и правеха всевъзможни неприлични движения.

— Емил! — подвикна уплашено съпругата на писателя, като излезе на балкона. — Емил, моля те, влез вътре! Не се излагай повече на опасността, не отивай до крайност, защото иначе, повярвай ми, тази нощ ще се случи нещастие.

Уплашената жена прегърна през врата мъжа си.

— Ето го неприятеля на народа! — извика Анри, като посочи трогателно прегърнатите съпрузи. — Ето го човека, който се продава на Драйфусовите приятели, той и Пикар, когото изгонихме от Генералния щаб, защото се страхувахме да имаме такъв другар. Те двамата унизиха Франция в очите на останалите европейски народи. Докато този човек е жив и има нахалството да се показва пред хората в Париж, дотогава, приятели мои, ще сме изложени на опасността да видим един ден Драйфус пристигнал в Париж, а заедно с него и революцията, която този път няма да бъде вдигната от народа, а от капитала на роднините и приятелите на Драйфус, капитал, събран от лихварство и грабеж.

— Мръсен клеветник! — извика Зола. — Хора като тебе тласнаха вече веднъж Франция към пропастта! Искаш отново ли да заработи

гилотината във Франция? Подстрекателю в генералщабна униформа, и твоят час ще удари някога.

В същия миг се чу писък.

Червенокосият човек, който се беше покатерил по стълба на фенера, изпрати с прашка един камък към балкона. Камъкът удари жената на Зола точно по челото.

— Престъпници! — извика Зола. — Вие убихте жена ми.

— И тебе ще убием! — се чу отговор отдолу. — Довечера ще обсадим къщата ти и ще запалим покрива над главата ти? Махай се от Париж! Вън! Не искаме вече да те виждаме! Долу Зола, долу Пикар! Да живее армията! Да живеят генералите!

Град от камъни зачука по балкона. Но Зола, прегърнал припадналата си жена, успя навреме да се оттегли навътре в стаята. Той сложи жена си на една кушетка и заедно с двете момичета и слугата се опита да я свести.

— Нещастна Франция! — прошепна той. — Народът ти се е превърнал в тълпа престъпници, която замеря с камъни малцината честни и справедливи хора!

— Недейте така, Зола! — произнесе един твърд глас зад него. — Не смесвайте французите с парижката тълпа! Тя винаги е била такава, ала французите все пак си остават велика нация. Те ще съумеят да се очистят от своята тиня!

Когато Зола се обърна, видя Пикар и Лабори. Двамата се бяха промъкнали през градината и бяха влезли незабелязано в къщата през задната врата, от която Лабори имаше ключ.

— О, скъпи приятели! — възкликна Зола. — Колко се радвам, че ви виждам. Но не трябва да влизате в къщата ми, тук е опасно.

— Ще споделим с теб опасността! — заяви Лабори. — Всъщност дяволът никога не е толкова черен, колкото го рисуват. Нека тия хора долу се изморят добре. Ще си отидат и ще си легнат.

Но като че ли в опровержение на това твърдение нещо започна да се троши.

— Разбиват вратата! — разбра Марсо ужасен. — Те се опитват да влязат през главния вход, удрят с брадви и напират да изкъртят вратата.

— Трудно ще успеят! — заяви Зола. — Тя е от здраво дъбово дърво, оковано при това с желязо. Няма да се поддаде лесно, а за

щастие изглежда, че те не са се сетили за Градинската врата.

Госпожа Зола се свести от припадъка и разхълцана се хвърли в краката на своя съпруг.

— Ако ме обичаш — извика тя, — бягай веднага! Не чакай, докато те убият! Лабори, Пикар, помогнете ми да склоним мъжа ми. Ако го обичате, погрижете се той да напусне Париж.

— И аз бих посъветвал същото — въздъхна Пикар, — ако къщата не беше вече обградена. Когато влизахме през малката врата, забелязахме, че и в градината нахълтаха хора от тълпата. Не виждам как би могло да се излезе.

— Що се отнася до това — каза Лабори, — все ще се намери средство. И вие, Пикар, не можете да бъдете сигурен в тази къща. И вас също не биха пощадили, ако ви намерят тук.

Пикар извади револвера си.

— Няма да се дам така лесно. Не съветвам никого да ме напада!

Зола прегърна жена си и се изправи между двамата си приятели.

— Лабори — каза той, — скъпи приятелю, кажете ми откровено, съветвате ли ме да напусна Париж, необходимо ли е да напусна, макар и временно, своето отечество? Ако е нужно, ще го направя. Може би страната ще се поуспокои, ако аз с присъствието си престана да дразня тълпата.

— Бягайте, Зола! — кимна утвърдително Лабори. — Бягайте и се надявайте на Бога. Той ще ви помогне, където и да отидете. И нашите мисли ще бъдат с вас. От чужбина вие по-добре ще можете да се борите за Драйфус, отколкото в Париж, където при сегашното положение на всяка стъпка ни се пречи.

Зола въздъхна дълбоко.

— Значи, решено — каза той. — Ще бягам и то веднага, но пак ще се върна и ще подновя борбата!

— Всемогъщи Боже! Какво е това! — извика разтреперана госпожа Зола. — Виж Емил, тази паплач ще ни подпали къщата.

От съседните къщи и от улицата тълпата хвърляше подпалени сламени снопчета, напоени с катран.

— Значи, подпалвачи и убийци! — изпъшка Зола. — О, парижки граждани, колко ниско паднахте вече...

— Оставете сега всичко друго и се погрижете за своето бягство! — напомни Лабори, — Хора, които прибегват до такива средства, са

способни на всичко, дори и на убийство. Ние живеем във времена, които напомнят революцията, а през такива времена не се щади животът и на най-благородните и добри хора! Ще трябва да се предрешите някак!

— Погрижих се вече за това — намеси се госпожа Зола.

Тя отиде в съседната стая и се върна след няколко минути. В ръцете си държеше стар, скъсан костюм, подобен на облеклото на ония, които в този момент обсаждаха къщата на Зола. Отиде отново в съседната стая и донесе и една униформа на френски полицаи.

— Отдавна приготвих тези дрехи — обърна се тя към приятелите на мъжа си, — за да може мъжът ми при опасност да избяга, тъй като предвидих, че ще дойде ден, когато Емил Зола, борецът за правдата и истината, ще трябва да бяга от своите собствени сънародници. Подлеците не могат да търпят никого, който е против тях.

Зола огледа дрехите, които жена му беше сложила пред него на масата.

— Значи мога да избирам — каза усмихнато той, — дали да избягам като пазител на френските закони или като парижки безделник. Предпочитам последното. Ще се чувствам все пак по-удобно като безделник, отколкото като полицаи.

— И вас, драги Пикар — подзе Лабори, — съветвам да се предрешите. Вие имате честта да бъдете толкова мразен от тълпата, колкото и нашия приятел Зола.

— Добре тогава — отговори храбрият полковник. — Ще облека униформата, ала не за да избягам от Париж, а само за да мога да придружа с по-голяма сигурност нашия приятел Зола до градските врати.

— Браво — извика Лабори. — Ако придружите Зола, можем да считаме неговото бягство за сполучливо.

— О, как да ви благодаря — съпругата на писателя стисна ръката на Пикар. — Придружете, моля ви се, съпруга ми, докато напусне града по шосето. Сигурно ще намери файтон, който да го закара до някоя малка гара, откъдето може да вземе влак и да отпътува за Белгия. Чак когато стигне там, ще мога да бъда спокойна, защото само в чужбина ще бъде сигурен.

Зола и Пикар се оттеглиха в съседната стая, за да се преоблекат.

В това време Лабори наблюдаваше скрит зад една завеса движението на тълпата, която обсаждаше къщата на писателя. За съжаление, трябваше да констатира, че хората от минута на минута ставаха все по-нахални. Сганта беше превърнала улицата в истински лагер. Хората стояха на групи, седяха или лежаха, варяха си картофи и печаха кестени на накладени малки огньове и си подаваха от ръка на ръка шишета ракия.

Полицията не направи нищо, за да прогони тази тълпа, тя се задоволи само с това да попречи на подпалването. В замяна на това нападателите се забавляваха с най-разнообразни ругатни по адрес на писателя, семейството му и приятелите му. Червенокосият бандит, който беше ранил госпожа Зола с камъка, беше слязъл от стълба на фенера и се беше оттеглил в един ъгъл с грозна сипаничава проститутка от предградието „Св. Антоан“. Близо до тях седяха Леопарда и Соления Жак. Двамата престъпници не бяха дошли тук от омраза към Зола. На тях им беше съвършено безразлично дали Драйфус ще бъде пуснат на свобода или ще умре на Дяволския остров, но се надяваха, че тълпата ще щурмува къщата и че в такъв случай ще падне богатата плячка.

До тях се приближи стара, кокалеста жена, която се подпираше на тояга.

— Нямате ли нужда от любовница, момчета — изгъгна старата и като седна на коленете на Леопарда, прибави: — Момче, ти ми харесваш.

Леопарда ръгна старата в ребрата и я отхвърли далеч от себе си. Тя падна в средата на улицата, така че мръсните ѝ поли се задигнаха. Тогава двамата престъпници видяха, че грозната старица в женски дрехи имаше мъжки панталони.

— Дявол да го вземе — промърмори Леопард, — как е възможно... Тези крака наистина, той е... Жак, днес можем да празнуваме, защото при нас се връща стар добър приятел.

В това време старата се изправи и отново се приближи до двамата престъпници. Леопард се вгледа внимателно в женското набръчкано лице.

— Председателка — прошепна, — ти ли си наистина?

— Тихо — отговори старият престъпник, — не бива никой да ме познае. Полицията е по следите ми, а на всичко отгоре Анри ме

обвинява пред народа, че съм предал на черния майор отровно писмо от страна на Драйфусовите приятели. Това, разбира се, е лъжа, но въпреки това ще ме пребият, ако ме познаят тук. Затова се облякох в женски дрехи.

Соления Жак и Леопард стиснаха зарадвани ръката на стария си другар и му подадоха бутилка с ракия, от която той отпи здравата.

— За малко нямаше вече да ме видите, момчета — започнала разказва Председателя. — Бях надхитрен от един подлец. Най-напред ми даде възможност да избягам от килията, а след това искаше да ме застреля, за да не издам тайните му. Но аз излязох по-хитър от него. Като не улучи с първия си куршум, не дочаках втори, а се престорих на убит и се хвърлих гърбом в рова. След това се отпуснах да ме носи водата, докато намеря удобно място да изплувам на брега.

— Кой е този мръсник — попита страховито Леопард, — който си е позволил да те изиграе така? Трябва да му дадеш добър урок, Председателю!

— Ще го намеря, когато ми потрябва — отговори Председателя и зелените му очи светнаха злобно. — Такова нещо и след години не се забравя. Ще му платя с лихвите...

Той отпи от бутилката и продължи:

— Я слушайте, деца, няма защо да седим тук и да си губим времето. Докато тълпата ругае и псува Зола и Драйфус, ние да се промъкнем отзад в градината и през някой прозорец да влезем в къщата.

— Няма ли да ни пипнат? — усъмни се Соления Жак.

— Глупости — изръмжа Председателя. — Не виждате ли, че Зола с жена си са в балконската стая, където навярно обсъждат как да се измъкнат от тая бея? Сигурно и слугите са при тях, а ние можем в това време да използваме случая и да поразгледаме другите помещения.

— Председателя е прав — съгласи се Леопард. — Хайде веднага на работа!

Тримата престъпници станаха, промъкнаха се зад къщата и се прехвърлиха през желязната ограда в малката градина, която се намираще от задната страна на къщата. И докато престъпниците се заловиха за изпълнението на своя план, сред тълпата, която обсаждаше къщата на Зола, настъпи движение. Червенокосият започна да

съчинява грозна песен, която съдържаеше всевъзможни обиди по адрес на Зола и всички други защитници на правдата. Тази песен за миг се възприе и разпространи между тълпата и в скоро време хиляди пияни гърла зареваха в мрака. Мъже и жени пееха все същата песен, която стигна до ушите на седящите в салона Лабори и госпожа Зола. Като я чу, тя се разплака.

— Не плачете, госпожо — трогна се Лабори, — мъката ви е понятна. Печално е да се гледа как зверове в човешки вид мърсят славата, която вашият съпруг достойно си е извоювал. Ала повярвайте ми, някога в средата на Париж ще се издигне паметник на вашия мъж и тогава децата и внуците на същите хора, които сега се държат тъй недостойно, ще отидат на поклонение пред героя на истината и справедливостта.

— Възможно е — отговори с плач жената, — но тогава ние отдавна ще сме умрели и то с убеждението, че Франция е страна на неблагодарността и беззаконието.

Вратата към съседната стая се отвори и Зола излезе. Ако жена му и Лабори не знаеха, че е той, мъчно биха го познали. Той напълно приличаше на мръсен дрипав скитник. Интелигентното лице на знаменития писател се беше съвсем променило от червената перука и червено боядисаната сива брада. Носът му беше боядисан в мораво като на пияница. Зад този скитник се появи един полицаи. Това пък беше Пикар. Освен униформата с пелерина и къса сабя Пикар беше сложил и брада, каквато иначе не носеше.

— Браво — възхити се Лабори. — Ако ви бях срещнал на улицата, бих избягал от вас. Но да не губим време, сега тълпата пее, но кой знае дали след няколко минути няма отново да се опита да щурмува къщата.

Зола се приближи до жена си и я прегърна.

— Сбогом, моя любима, моя скъпа другарко — промълви той. — Тежък е часът на нашата раздяла, не само защото съм принуден да бягам от парижката тълпа. Аз, който се чувствам истински французин, трябва да бягам от французи. Но да се примирим с неизбежното и да се надяваме на по-добри времена. Ти, скъпа моя жено, ще останеш тук. Пари имаш достатъчно, а нашите приятели Лабори, Пикар и Матийо Драйфус винаги ще ти помагат със съвети. Щом бъда в безопасност, ще ти се обадя.

— Къде ли ще бъдеш в безопасност — изхълца нещастната жена, — къде ще можеш да избягаш от тая дива сган! Моля ти се, бъди предпазлив. И извън Париж не си сигурен. Естерхази и другарите му лесно биха могли да изпратят след теб наемни убийци.

— Ще гледам колкото е възможно по-скоро да се прехвърля в чужбина — успокои я писателят. — Едва когато мина границата, ще мога да ти пиша. Оставям се на Бога да ме заведе там, където му е угодно.

Зола притисна до себе си още веднъж любимата жена, която беше споделяла с него скърби и радости, след това я сложи нежно на едно кресло и с болка в сърцето излезе, последван от Пикар.

Лабори взе лампа, за да им свети през тъмните стаи, през които минаваха. В една от тях човек със сълзи на очи се хвърли в краката на Зола и целуна ръцете му. Това беше Тери, дългогодишният предан слуга.

— Не оставяй жена ми, Тери — му прошепна трогнат Зола. — Сега всеки, който ме обича, ще има възможност да ми докаже верността си.

Те стигнаха малката врата, която водеше към градината.

— Взехте ли пари, Зола? — попита Лабори.

— Да, имам двадесет хиляди франка — отговори беглецът.

— А револвер? — попита отново адвокатът.

— Дадох му своя — обясни Пикар, — той няма въпреки никакви оръжия.

— Освен това — прибави Зола, — в този бастун има скрит меч, който при нужда може да ми свърши добра работа.

— Тогава добър път и нека Бог да ви е на помощ. — промълви Лабори.

Той едва сдържаше вълнението си. Искеше да каже много повече, но прочутият оратор в този момент, може би за пръв път в живота си, не можа да намери дума.

— Отворете — пошепна Пикар на Лабори.

Последният отвори вратата и в същия момент Пикар хвана Зола за шията, изтласка го в градината и тръгна след него. Лабори веднага затвори вратата. Навред из градината стояха и седяха мъже и жени и пазеха да не избяга Зола. Щом видяха полицая, който тласкаше скитника пред себе си, те се приближиха.

— Какво искате от този човек? — попитаха неколцина. — Какво ви е направил този гражданин?

Пикар не загуби нито за миг присъствие на духа. Със строг глас той отговори:

— Ще трябва да дойде с мен в участъка. Залових го, като се опитваше да се промъкне в къщата на Зола, за да краде. Това полицията не може да позволи. Тя няма нищо против гражданите да се занимават с политика, но крадците трябва да бъдат наказвани.

— Помогнете ми, приятели — извика Зола с преправен глас. — Мисля, че не е престъпление да си вземе човек малко сребърни съдове от кухнята на тоя подлец Зола.

Но тълпата се срамуваше да защити открито крадеца. Неколцина се засмяха, но не се осмелиха да откъснат арестувания от полиция.

Мушкайки в ребрата приятеля си Зола, Пикар го промъкна през гъстата тълпа. Когато излязоха от градината, Пикар се обърна още веднъж и извика силно:

— Не съветвам никого да се опитва да нахълтва в къщата на Зола. Градоначалникът е поставил там тридесет души полицаи, въоръжени с револвери. Имат заповед да стреля по всеки, който се опита да влезе.

Зад едно дърво близо до портата лежаха Председателя заедно с Леопарда и Соления Жак и чакаха сгоден момент да се промъкнат в къщата на Зола. Като чуха тези думи, счетоха за по-благоразумно да се откажат от плана си.

По такъв начин Пикар спаси къщата на Зола от това опасно посещение.

Полицаят с арестувания стигна благополучно до малка напречна улица, откъдето вече свободно можеха да продължат пътя си. След половин час вече вървяха по шосето за Версай. Най-сетне при един храст Пикар спря и каза:

— Дотук, приятелю Зола. Предполагам, че избягнахте временно опасността. Трябва да ви оставя и да се върна в Париж. Пожелавам ви успех и ви напомням да бъдете крайно предпазлив, защото действително е възможно вашите неприятели да ви преследват и извън Париж. Ходете предрешен, колкото е възможно по-дълго време или още по-добре изменяйте често външността си. Във всеки град ще

намерите необходимите дрехи и други принадлежности. Не се връщайте в Париж, преди да сме постигнали целта си.

Зола стисна развълнуван ръката на приятеля си Пикар.

— Отстъпвам пред насилието — промълви той, — но знам, че идват събития, каквито светът не е сънувал. Чувствам, Пикар, знам, че божията ръка ще накаже един след друг подлеците и през техните трупове триумфално ще се върне в Париж освободеният невинен Драйфус. — Очите му се просълзиха и той прибави. — Тогава и аз ще се завърна в отечеството си. Сбогом, Пикар, и ще прибавя; довиждане в Париж, когато в него възтържествува справедливостта!

С твърди стъпки Зола закри по осветеното от луната заснежено шосе, а Пикар тръгна бавно към града. Ала след двадесетина крачки и двамата почувстваха нужда да спрат и да се видят още веднъж.

Зола вдигна ръка, а гласът му прозвуча тържествено в нощта:

— Каквото и да стане, истината все пак ще победи! Дрипавият скитник продължи пътя си и се скри в тъмнината на нощта.

45.

Зола и Пикар се излъгаха като решиха, че комедията, която разиграха пред парижката тълпа, е излъгала всички.

Намери се в Париж един човек, който позна, че полицаят, който с такова усърдие подкара парцаливия скитник към участъка, е полковник Пикар, а самият скитник не е никой друг освен писателя Емил Зола.

Мъжът, който разбра това, беше Председателя. Със своята проницателност той беше допуснал, че може да стане такова преобличане и сам, предрешен като стара жена се беше приближил до двамата приятели. Беше се уверил, че мнимият полицай има изкуствена брада и че скитникът твърде много прилича на добре познатия му Емил Зола.

Председателя беше човек, който разглежда всичко или от философска или от финансовата му страна. Разкриването на Зола и Пикар не представляваше нищо особено от философска гледна точка, но затова пък, при умело използване, можеше да донесе пари. Председателя веднага реши да пристъпи към действие. Той съобрази бързо какво трябва да прави и затова, без да вдига шум, остави Зола и Пикар да излязат от градината. Обаче ги проследи. Както знаем, той беше облечен като грозна, стара жена и в това негово облекло двамата приятели не можеха да го смятат за опасен човек. Председателя вървя след тях до градската врата Сен Дени и като ги видя, че тръгнаха по шосето, веднага разбра какъв е планът на Зола. Престъпникът започна да съобразява на кого от неприятелите на Зола да предаде тайната. Разбира се, би предпочел да направи пазарлъка с Естерхази, но както той, тъй и любовницата му Габриела Пей, бяха в затвора. Значи, в дадения момент с него нищо не можеше да се свърши. С Боазльо не желаше да преговаря, тъй като той беше непостоянен и менеше решенията си. Ту явно проявяваше омразата си към Драйфус, ту пък лицемерно твърдеше, че макар да е убеден в неговата виновност, желае да се разгледа отново делото, за да изпъкне цялата истина. С такъв двуличен човек Председателя не искаше да си има работа. И в Пати

дъо Клам нямаше твърде голямо доверие. Той беше най-хитрият от целия Генерален щаб, а Председателя предпочиташе да се разправя с по-малко хитри хора. Оставаше само Анри, комуто можеше да продаде скъпоценната си тайна.

Разбира се, той мразеше Анри, мразеше го повече от всеки друг на света, тъй като мерзавецът се беше опитал да го убие и за малко щеше да сполучи, ала щом се касаеше за пари, Председателя проявяваше голяма търпимост. Той можеше, ако трябва, да прости дори и на най-големия си неприятел, дори и на Анри, щом ставаше дума за пари.

— Днес ще го покана — каза си Председателя, — а утре, ако ми скимне, ще му ударя такава плесница, че да му писнат ушите.

Престъпникът се върна още веднъж пред къщата на Зола, където вече беше поутихнало. По-голямата част от тълпата се беше уморила и полека-лека се разотиваше, а другата част беше потеглила към къщата на Бертулус и там с мръсни псувни и ругатни искаше съдията да освободи веднага от затвора Естерхази и любовницата му.

Госпожа Зола се отърва от по-големи неприятности и на сутринта Лабори я остави спокоен, защото разбираше, че опасността е минала. Нещастната изплашена жена си легна. Най-напред горещо се помоли на Бога да закриля мъжа ѝ през опасното му бягство от родината, а след това умората я надви и тя заспа.

През същата нощ Анри седеше сам в своя кабинет, където обмисляше действията, които трябва да предприеме против ония, които бяха уверени в невинността на Драйфус. Той се беше разположил в едно кресло, изпускаше кълба дим от тежката си хаванска пура и от време на време изпиваше по чаша червено вино от бутилката, сложена до него върху малка масичка.

Ненадейно на вратата се почука и слугата влезе.

— Господин полковник — съобщи той, — дошла е една стара жена и иска настойчиво да говори с вас.

— Стара жена ли? — попита учудено Анри. — Добре ли е облечена?

— Не, напротив! — отговори слугата. — Тя е толкова мръсна и дрипава, че би ме било гнус да я докосна.

— Може да се предположи, че е просякиня — съобрази Анри, — ако не беше вече полунощ. Кажи ѝ да си върви, пък ако не ще,

изтласкай я на улицата!

— Жената ми каза, ако заповядате да я изпъдя, да ви предам, господин полковник, че трябва да научите стражата пред затвора да стреля по-добре.

Анри скочи от креслото. Той се изправи и втренчи поглед в пъстрия килим на пода.

— Кажи й да влезе — заповяда късо. — А пък ти си легни, нямам повече нужда от теб!

Слугата излезе. Анри отиде бързо при писалището, извади от чекмеджето револвер и го сложи в джоба си.

— Тъй — въздъхна той, — сега нека дойде и ако е наумил да ме убива, ще му тегля куршум и този път ще улуча по-добре.

На вратата се почука тихо и предпазливо.

— Влез! — кресна Анри.

Една грозна, мръсно облечена жена се промъкна през вратата и веднага я затвори след себе си.

— Значи мъртвите действително възкръсват! — отрони Анри, като се помъчи да изглежда равнодушен. — Вие ли сте Председателя!

— Мъртвите не възкръсват — отговори старият престъпник, — обаче могат да възкръснат ония, които са пуснати живи в гроба, като например нещастният Драйфус на Дяволския остров!

— Какво искате да кажете с тия глупости?

— Това, че всички сте глупци! — отговори грубо Председателя. — Вие не умеете добре да следите неприятелите си, така че да не ви избягат! Почакайте още няколко дни. Зола ще стигне в чужбина и оттам ще издигне отново гласа си. Той ще звучи по-силно, отколкото тук в Париж, където тълпата го надвикваше и не му даваше да продума. В Берлин, Виена, Лондон или Рим, той ще може да каже всичко, каквото знае и там ще го слушат с удоволствие.

Анри се приближи до преоблечения престъпник.

— Председателю — каза той шепнешком, — искате ли да забравите станалото между нас? аз извърших една необмислена постъпка, пък и всъщност нямах намерение да ви убивам. Трябваше да стрелям, за да се оправдая пред караула, който в тоя момент пристигаше.

— Значи, само искахте да се пошегувате с мене? — засмя се иронично Председателя. — Няма що, хубава шега! Пък и много

шеговито стреляхте! Но нали не ме улучихте, това е важното. Ако ме бяхте застреляли и аз лежах сега в земята, щях да ви се сърдя, но понеже съм жив и се намирам пред вас, смятам, че е най-добре да не приказваме повече за тази стрелба!

— Добре, Председателю, щом искате пак да ми бъдете приятел, кажете ми какво знаете. От вашите думи разбирам, че знаете нещо важно! Казвайте по-скоро.

— Пригответе парите, господин полковник, тогава и ще заговоря!

— Как мога да платя за тайна, която не знам?

— Ще ви кажа тогава. Навярно знаете, че тази нощ тълпата обсажда къщата на Зола. Ха-ха, какво ви питам дали знаете, нали вие уредихте това мило представление, което навярно струва на вас и вашите приятели доста парици! Но полза нямате никаква от това, защото не се намери нито един достатъчно нахален безделник, който да убие Зола! Изглежда, обаче, че на него не му е харесало представлението и затова е решил да се махне! Той и Пикар напуснаха града!

Анри побледня.

— Зола е избягал? — с мъка проговори той. — Това е невъзможно!

— Няма нищо невъзможно — отвърна сухо Председателя. — Дори и това, че Драйфус може един ден да стане военен министър. И тъй, господин Анри, какво ще ми платите, ако ви дам възможност да си кажете със Зола една-две думи насаме, в някое усамотено ханче?

Анри започна да се разхожда с големи крачки из стаята. Изведнъж той се спря пред Председателя и му прошепна:

— Искате ли да обезвредим този враг на отечеството? Искате ли, когато настигнем Зола, да се погрижите той да не мине границата?

— С други думи вие питате, дали искам да убия Зола? — уточни престъпникът също тъй тихо, но въпреки това иронично. — Добре, полковник Анри, аз искам всичко и мога всичко, но и всичко си има своята цена.

— Пет хиляди франка? — попита въпросително Анри.

— Още толкова — отговори Председателя. — Десет хиляди франка, нито грош по-малко. Това е смешно ниска цена за живота на Зола.

Анри отиде при писалището си, извади банкнота и я подаде на Председателя.

— Ето ви капаро — каза той, — остатъка ще получите, като си свършите работата. А сега да помислим какво трябва да правим. Къде отиде Зола?

— Той пътува като скитник по шосето, което води от Париж за Сен Дени. Там навярно ще вземе влака, който за няколко часа ще го откара в Белгия! А там иди го гони!

— Значи, трябва да му попречим да мине границата! — разбра Анри в трескава възбуда. — Добре, Председателю. Да се приготвим и да тръгнем след него!

— Така както сме? — проточи Председателя. — Тогава сигурно ще претърпим фиаско. Дайте ми един час време и като се върна, ще ви донеса всичко, каквото ви е необходимо!

Председателя излезе и след по-малко от половин час се върна отново при Анри. Беше се преоблякъл в носия на селянин. Също такова облекло, състоящо се от черни кадифени панталони, червена жилетка и дълга дреха със златни копчета донесе и за Анри, който също трябваше да се преоблече в селските дрехи. Председателя му залепи и изкуствена черна брада.

— Да взема ли оръжие? — попита Анри.

— Аз имам всичко, каквото трябва — отвърна Председателя. — Оставете оръжието вкъщи.

Анри не забеляза злобния поглед, който светна в коварните зелени очи на престъпника.

— Вървете напред — нареди домакинът — и ме чакайте пред вратата. Ще изпълня съвета ви и няма да взема никакво оръжие. Ако не сполучим, ще бъде по-добре да не намерят у мен нищо.?

Председателя излезе от стаята, а Анри отиде при писалището, извади револвера от джоба си и сложи в него пет патрона.

— Глупако — изсмя се той, — наистина ли вярваш, че ще се хвана в примката ти? Може би искаш само да ме примамиш да изляза от града на самотното шосе, за да ми отмъстиш? Грешно си си направил сметката, приятелю!

Анри напусна дома си толкова тихо, че даже слугата не забеляза нищо. На писалището остави бележка до жена си, в която ѝ

съобщаваше, че по поръчка на Генералния щаб трябва да направи малко пътуване и понеже не искал да я буди, ѝ се обаждал писмено.

Когато Анри излезе на улицата, той забеляза пред вратата на дома си малка селска кола, запрегната с две магарета. Върху нея беше натоварена доста голяма бъчва. Председателя седеше на предната напречна дъска и направи знак на Анри да седне до него. Щом полковникът зае мястото си Председателя цъкна с език и магаретата подкараха колата със скорост, неприлична за тяхната порода.

След четвърт час бяха вече на шосето на Сен Дени. Председателя подкара още по-бързо магаретата. Те се отдалечаваха от Париж и кубетата на църквите едно по едно изчезваха в нощната мъгла. Пътуваха покрай гъста гора. Изведнъж пред тях в тъмнината се изпречи човек. Председателя бутна Анри с лакът и забави хода на колата. Скоро след това те се изравниха с пътника. Това беше един дрипав скитник, който с бастун в ръка крачеше бодро по пътя.

— Емил Зола! — прошепна Председателя на спътника си.

— Хей, приятелю! — извика той от колата, като се мъчеше да подражава селски говор. — Можете ли да ни кажете, колко има още до Сен Дени?

На Зола този въпрос се видя подозрителен. Селяни, които бяха закарали в града буре с вино, не можеха да не знаят колко път имат още. Затова реши да бъде предпазлив.

— Ако не карате по-бързо, отколкото сега — отговори той, — няма да стигнете в Сен Дени преди утре по обяд.

— Да, дълъг е пътът! — каза Председателя като се прозина. — А пък вие сте още по-зле, има да утъпквате снега по шосето!

— Ако искате, качете се в нашата кола — предложи Анри. — Не сме толкова жестоки да оставим един сиромас да върви пеш след нас! Трябва човек да има сърце от камък, за да може да направи това!

— Благодаря! — отвърна Зола. — С удоволствие бих прострял изморените си крака във вашата кола, ала лекарят ми предписа да ходя пеш и не искам да го огорчавам.

Двамата селяни се изсмяха високо.

— Лекарят ли? Точно така изглеждат хората, които на всяка стъпка се съветват с лекари...

Зола направи усилие да се изсмее и да се покаже весел.

— Нощно време всички шеги минават! — викна бодро той.

— Ама сте шегаджия! — каза Председателя. — Елате поблизичко и ако не искате да пътуваме заедно, поне да сръбнем заедно! Тук имам едно шишенце с коняк, какъвто няма да намерите другаде. Ще ви дам да го опитате!

— Съжалявам, че не мога да се възползвам и от тази любезна покана! — отвърна Зола. — Докторът ми е забранил и да пия.

В същото време бръкна в джоба на панталона си и стисна здраво револвера, който Пикар му беше дал. Сега вече Зола беше уверен, че това са преоблечени селяни, които търсят именно него. Той не се съмняваше, че в предложения му коняк има приспивателно средство.

— Много ви е строг лекарят — подвижна Председателя, като се изправи в колата и погледна Зола в очите. — Навярно пак той ви е предписал да носите фалшива брада!

Същевременно извади револвера си и го насочи срещу Зола. Писателят не успя да извади своя. Той не очакваше толкова бързо развитие на събитията.

Смъртноблед от ужас и уплаха, той стоеше като парализиран и гледаше насоченото към него дуло на револвера.

— Горе ръцете, Емил Зола! — нареди Председателя. — Както виждате и аз знам да говоря по американски. Имайте предвид, че при първия вик, при първия звук, който издадете, ще ви направя на решето. Ще ви забия пет куршума в гърдите! Още веднъж — горе ръцете!

Нещастният Зола трябваше да се подчини. Той вдигна бавно ръцете си нагоре.

В това време Анри скочи от колата и се промъкна зад жертвата си. В ръката му блесна кама. Зола изглеждаше изгубен.

— Не го убивайте! — извика пресипнало Председателя. — Не бива тук, на шосето, където всяка минута може да се зададе някоя кола. Само го вържете.

Анри се хвърли изотзад върху нещастния писател, който под заплашващото го дуло на револвера не можа да направи никакво движение за самозащита. С юмручен удар Анри повали изпадналия почти в безсъзнание писател, коленичи върху него и му върза ръцете и краката.

Всичко това стана толкова бързо, че Зола не успя да погледне нападателя си в лицето и следователно не позна полковник Анри. Обаче разбра сериозността на положението си и завика с всички сили

за помощ. Наоколо, обаче, нямаше никаква къща и никакви хора. Виковете му заглъхнаха в нощта.

— Дявол да го вземе, запушете му устата — подвижна Председателя и скочи от колата. — Наистина, вас съвсем не ви бива за такива работи. Дайте да ви покажа как се запушва уста.

Той дръпна шарената кърпа, която Зола си беше вързал около врата, и безмилостно я натика в устата на писателя. Виковете престанаха. Анри поклати недоверчиво глава.

— Защо не ме остави да го довърша? — прошепна той на Председателя. — Да бях му забил камата в сърцето, сега нямаше да има вече никакъв Зола.

— Скоро няма да го има — отговори старият престъпник. — А пък затова, че ви попречих да го убиете веднага, трябва да ми благодарите. Какво щяхте да правите сега с трупа? Щяхте да го заровите ли? Докато изкопаете достатъчно голям трап в тази замръзнала почва, щяха да минат часове, а край шосето за Сен Дени не можете спокойно да копаете! Тази работа ще свърши по-добре! Помогнете ми да натъпчем вързания в бъчвата. Ще го закараме до ханчето, което се намира тук по пътя и което добре познавам. Там ще го накараме да млъкне завинаги!

— А какво ще направим тогава с трупа?

— Вижте, тук може да научите нещо от мен! — засмя се Председателя. — Само дилетантите закопават още труповете на убитите или пък ги изгарят в печката, като оставят по такъв начин следи, по които по-късно може да се открие убиецът! Не, артисти като мен в тази област постъпват по друг начин.

Той дръпна Анри по-близо до себе си и през смях му прошепна на ухото:

— Като убием нашия приятел, ще закарам бъчвата до най-близката гара. Там ще я предам с редовна товарителница до голямата търговска къща „Джипсон и син“ в Ню Йорк. Тази търговска къща съществува, разбира се, само в моето въображение. Но въпреки това, бъчвата ще пристигне в Ню Йорк, ще я закарат на означения адрес и там ще се установи, че такава фирма — „Джипсон и син“ — не съществува.

— А какво ще стане с бъчвата? — продължаваше да не разбира Анри.

— Ще я върнат обратно. Там тя ще престои, докато пишат в Европа за обяснения. Разбира се, че оттук ще потърсят изпращача, но аз ще дам фиктивен адрес, тъй че да не могат да ме намерят. Ще минат поне три месеца. След това бъчвата ще поседи в Ню Йорк още три до шест месеца, докато се проведе публична продажба на недоставени стоки и някой глупак купи нашата бъчва. При такива продажби хората нямат право предварително да разглеждат продадените предмети. Когато купувачът стигне в къщата си и с ужас констатира съдържанието на бъчвата, той навярно ще предпочете да не разгласява цялата работа, за да не бъде замесен в някой нескончаем процес. Ако обаче, въпреки всичко реши да съобщи на полицията, че е намерен труп в бъчвата, то ще бъде вече много късно, за да може да се открие престъплението. Какво ще кажете за моята идея?

— Чудесно — отговори Анри, — само да я изпълним точно.

Тези зверове в човешки образ не се постараха дори да скрият от жертвата си своя пъклен план. Зола слушаше ужасен какво му крояха двамата престъпници. Той знаеше, че не може да се надява на спасение и подготвяше душата си за смъртта.

Председателя го хвана за краката, а Анри за главата, навярно, за да не бъде познат от Зола, и го натикаха в бъчвата. Тя беше празна и тук-там имаше малки дупки, през които нещастникът можеше да диша.

Председателя и Анри отново се качиха на колата и подкараха магаретата към Сен Дени.

Анри си запали цигара. Той пушеше с голямо удоволствие и се наслаждаваше на мисълта, че е обезвредил най-големия си враг, най-опасния противник на Генералния щаб, човека, който безстрашно се застъпваше за истината и се бореше за освобождението на Драйфус.

След като пътуваха около два часа покрай гората, те зърнаха една малка двуетажна къща. Председателя я посочи с камшика:

— Там ще го заколим. Анри кимна.

— Как се казва ханчето? — попита той.

— „Горска къща“ — осведоми Председателя, — и всеки професионален парижки престъпник го познава добре. Щом някой от нас трябва да бяга бързо от Париж, „Горска къща“ е първата му спирка. Тук другарите му донасят храна и пари, за да може да продължи пътя си.

— Ще поверим ли на съдържателя тайната си?

— В никакъв случай — каза бързо Председателя. — Съдържателят знае много добре, че гостите му понякога имат основание да се крият от полицията и затова не казват истинските си имена, но той се прави, че не разбира това и дори ги улеснява. Само мълчаливо помага, никога не би се съгласил да вземе участие в явно престъпление.

— Как се казва този човек? — попита Анри.

— Ние го наричаме чичо Карус — отговори Председателя. — По-рано беше събирач на парцали в Париж и никак не му вървеше. Живееше в едно мазе зад кръчмата „При веселия гигант“, обаче един ден щастieto му се усмихна. Не можахме да си обясним как стана така, че Карус изведнъж напусна мазето, където живееше и започна да се разхожда добре облечен из Париж, винаги с пари в джоба и най-главното — престана да пие. Никой не беше в състояние да го накара да сложи дори капка в устата си, докато преди това си беше истински пияница.

— Може би е направил някой смел обир и е забогатял с чужди пари — предположи Анри.

Председателя поклати отрицателно глава.

— Вярно е, че чичо Карус няколко пъти е лежал на топло за кражба, но той крадеше само когато гладуваше и то само толкова, колкото му беше необходимо, за да се нахрани веднъж до насита. Някои си обясняват щастieto на чичо Карус с предположението, че е намерил между парцалите, които събираше по улиците, портфейл с повечко пари. Но други твърдят с положителност, че чичо Карус е получил парите от богато семейство като възнаграждение за това, че е довел вкъщи загубеното им момче, което седмици прекарало между парижките престъпници.

Както и да е, чичо Карус след известно време купи „Горска къща“ и играе ролята на почтен стопанин. Работата му върви и не само престъпници спират при него, но и всякакви други пътници, които пътуват за Париж, когато нощта ги свари още далече от града.

— Любопитен съм да се запозная с този чичо Карус — засмя се Анри. — Интересува ме този щастлив събирач на парцали.

В това време колата спря пред самотната къща. Председателя плесна с камшика и извика:

— Ей, ханджийо, идат ти гости от Пикардия! Не ни карай да чакаме дълго? Две магарета и двама души искат да се нахранят и да отпочинат.

Скоро след това вратата се отвори и навън се подаде стар човек с приятно голобрадо лице и побеляла коса. Той беше облечен в дълъг халат и държеше фенер в ръката си.

— Ще можем ли да преспим при вас, Карус? — попита го Председателя. — Искаме да си починем тук и утре да продължим за Сен Дени.

— Можете, можете — отвърна Карус. — За двамата четирикрази има място в яхъра, а за двукраките ще се намери при мене място, макар че къщата ми е съвсем пълна.

— Този бивш събирач на парцали, не е много любезен — прошепна тихо Анри на своя спътник.

— Такъв му е маниерът — засмя се Председателя.

— Той е скитник, можеш да го слушаш с часове, когато започне да разказва.

Двамата мними селяни слязоха от колата. Карус беше разтворил портите и вкара вътре колата.

Председателя разпрегна магаретата и ги закара в обора.

— Сега ще трябва да настаним и бъчвата на сигурно място — обърна се той към ханджията.

— Оставете я тука, не се безпокойте, няма кой да ви задигне бъчвата.

— Ааа, не мога да си оставя хубавото вино да замръзне на студа — беше категоричен Председателя. — Нали имате мазе?

— Разбира се — кимна Карус, — можем да смъкнем бъчвата в мазето. Само я снемете от колата.

Той отиде и вдигна капака, който се намираше до задния вход на къщата, откъм двора, и светна в мазето, което не беше много дълбоко.

Анри и Председателя вдигнаха внимателно бъчвата. В този момент нещастният Зола се опита още веднъж да се развърже и да освободи устата си. Той разбра, че беше дошъл решителният момент. Ако успее да извика и с това да обърне внимание на ханджията, ще бъде спасен. Не успее ли, загубваше и последната надежда да се отърве от ръцете на двамата престъпници. Но колкото и да напругаше мускулите на тялото си, колкото и да се мъчеше с език да изтласка

кърпата, всичко беше напразно. Връзките бяха здрави, а устата добре затъкната. Търколиха бъчвата по двора, след това надолу по каменистите стъпала и най-сетне се залюля още малко насам-натам в мазето и спря. Зола вече знаеше, че тази бъчва ще бъде неговият гроб. Той чу как спуснаха капака, а също тъй и смеха на своите убийци, които се прибраха заедно с ханджията в хана. Карус ги въведе в добре отопления и осветен салон на кръчмата. Пътуването в студената зимна нощ и приветливото помещение бяха отворили голям апетит както на Анри, тъй и на Председателя. Те си поръчаха обикновено ядене и две бутилки вино. Карус излезе, за да им изпълни поръчката.

— Сега ли да го убием? — попита Анри.

— Пази Боже! Най-напред трябва всички да заспят — отвърна Председателя. — Ще поискаме стая, ще отидем уж да си легнем, ще почакаме да се прибере и ханджията и едва тогава ще се промъкнем в мазето и ще свършим с него.

Докато седяха и чакаха вечерята, те няколко пъти чува ожесточения лай на куче.

— Какво е това? — попита Анри. — Изглежда, че тук има куче, дано не ни попречи, като речем да слезем в мазето.

— Това е голямото куче на Карус — отговори Председателя. — Казва се Грайф и принадлежеше по-рано на един чифликчия в Белмари. Много е умно. При един пожар спасило дъщерята на чифликчията.

— Дано пък нашия живот не постави в опасност! — забеляза Анри. — Като речем да влезем в мазето, то ще почне да лае!

— Оставете това на мене! — направи успокоителен жест Председателя. — Ей, Карус, искаме да ви кажем две думи.

Беловласият ханджия току-що беше влязъл с двете бутилки вино. Той постави и две чаши на масата пред гостите си.

— Имам една молба, чичо Карус — продължи Председателя. — Моят съсед — той посочи Анри — иначе е добър човек, но когато изгрее луната го прихваща понякога и тръгва да се разхожда.

— Значи лунатик! — кимна Карус. — Поставете му едно ведро с вода пред кревата, та още при първата крачка да скочи в него. Това е чудесно средство против лунатизъм.

— От това лекарство ще се откажем — не се съгласи Председателя, — тъй като искаме да отпътуваме още рано сутринта, а

от него може да получи ревматизъм и да легне. Но вие ще ми направите удоволствие да държите тази нощ кучето вързано, за да не ухапе приятеля ми, ако той рече да излезе!

— Добре, с удоволствие! — съгласи се добродушно Карус. — А сега да ви донеса омлетите с шунка. Аз съм ги правил. По-хубави от тях не сте яли никъде!

Омлетите действително бяха превъзходни. Анри и Председателя ги изядоха с голямо удоволствие. А в това време нещастната им жертва, обезумяла от ужас, лежеше в мазето и очакваше с трепет момента, когато убийците да дойдат да вземат живота ѝ. Зола беше смел човек и общо взето не се страхуваше от смъртта, ала такава смърт е ужасна и за най-смелия!

Най-сетне двамата селяни се нахраниха, изпиха до дъно виното и Карус ги заведе в стая с голямо, чисто легло.

— Ще трябва да спите заедно — каза той. — Това е съпружеско двойно легло, нямам друго свободно.

Председателя отбеляза, че това не пречи. Напротив, по такъв начин ще може да задържи приятеля си, ако той рече да стане. След като взаимно си пожелаха лека нощ, Карус се оттегли. Той се върна в кръчмата и, вгълбен в мисли, закрочи из нея.

— Селяни от Пикардия — замърмори той, — селянци, известни със своята глупост. Според думите им бъчвата е пълна с хубаво винце. А аз обичам хубаво вино, пък случват ми се и гости, които разбират от тази работа и са готови да платят повечко. Ако прехвърля виното от тяхната бъчва в моя, а нея напълня с простото вино, което напоследък купих за няколко франка от Париж, ще направя доста добра сделка, която не е дори много рискована, защото двамата глупаци не могат по никакъв начин да докажат, че аз съм им напълнил бъчвата с лошото вино. Значи на работа!

Старият Карус, който, както виждаме, имаше слабост към хубавите вина, се въоръжи с един свредел, чук и фенер и слезе в мазето. На минаване през двора насреща му радостно заскача голямото куче.

— Ела с мен, Грайф! — подвикна Карус. — На тебе мога да поверя такава тайна, ти няма да ме издадеш!

Кучето продължаваше да скача около господаря си и слезе заедно с него в зимника. Там имаше най-различни бъчви, едни от тях бяха

пълни, а други празни. В средата се намираше голямата бъчва, донесена от Анри и Председателя.

Чичо Карус освети бъчвата и я разгледа, усмихвайки се, от всички страни.

— Доста е голяма — промърмори ханджията. — Колко ли вино събира? И ако качеството съответства на количеството, няма напразно да съм се трудил! Но какво ти е, Грайф? Да не си надушил някой плъх? Чудна работа, защо ли е толкова неспокойно това куче?

Грайф непрекъснато обикаляше бъчвата с подвита опашка, издаваше плачливи, виещи звуци и търкаше муцуната си в нея, като че ли и той имаше желание да опита виното, което се намира в утробата ѝ.

Карус взе чука, удари с него по свредела, за да избие запушалката навътре. Бързо притегли съда, който беше донесъл и го сложи под дупката. Очакваше, че ще рухне вино, но нищо подобно не стана. Ханджията поклати учудено глава.

— Струва ми се, че тия селяни ме излъгаха! Грайф, дявол да те вземе, полудял ли си! Той като че иска да влезе през дупката в бъчвата.

В следния миг, обаче, Карус пребледня и изпусна чука от ръката си. Беше дочул тихо скимтене. То идеше без съмнение от отвора на бъчвата. В първия миг му се прииска да избяга, защото изненадата беше твърде голяма, а обстановката твърде тайнствена. Ала той не беше нито страхлив, нито суеверен, тъй че хладният разум скоро надви.

— Струва ми се — си каза, — че съм се натъкнал на страшна тайна. А моите глупави пикардийски селяни не са нито глупави, нито селяни, ами са си двама изпечени парижки престъпници.

Той сложи устата си на дупката и извика в бъчвата:

— Ако в тази бъчва има човешко същество, да се обади!

Ала вместо отговор се чу тихо скимтене, стенание и пръхтене, което накара Карус да настръхне.

— Да, вътре има човек — разбра той. — Сигурно е! Ала както изглежда, вързан човек със запушена уста.

Веднага се залови да разбива капака на бъчвата, което не беше лесна работа, но след десетина минути все пак успя.

Карус освети бъчвата.

— Вярно, човек! — възкликна доволен. — Обзалагам се, че съм спасил живота на този нещастник!

Карус хвана вързания за краката и го изтегли предпазливо от бъчвата. Кучето искаше да се спусне върху него, но господарят му веднага го спря.

— Нещастникът е припаднал — промърмори Карус. Измъкна кърпата от устата му, скочи, взе малко вино и сипа една глътка в гърлото му. След това учуден и любопитен започна да го разглежда. Беше скитник, но бива ли да бъда по-малко състрадателен към него, само защото е лошо облечен и навярно няма нито франк в джоба си. О, не, Карус, ти още не си забравил времето, когато сам ходеше облечен в такива парцали! Не бива да го забравяш и трябва да си останеш приятел на бедните.

Той коленичи до припадналия скитник. Разкопча старото скъсано палто и вълнената дрешка под него и започна да разтърква областта на сърцето, за да засили дейността му. Изведнъж приближи лампата до себе си и се наведе, за да разгледа по-добре елегантната кожена торбичка, която, окачена на сребърна верижка, висеше на мнимия скитник. Разтвори торбичката и извади от нея куп едри банкноти.

— Полудял ли съм? — възкликна бившият събирач на парцали, като се хвана за главата. — Пред мене лежи човек, облечен с такива парцаливи дрехи, че ако още събирах парцали, не бих ги сложил в торбата си, а в кесията му се намират... чакай да видя колко са... две хиляди... две хиляди ... пет хиляди... десет хиляди, петнадесет хиляди, двадесет хиляди франка! Цяло богатство!... Чакай, тук има и една бележка, тя е написана набързо, както изглежда, ще я прочета!

Той доближи фенера до бележката и зачете полугласно:

„В случай, че стане някое нещастие с мен, пиша тези редове, за да се знае кой съм и какво трябва да се прави с мен.

Аз съм писателят Емил Зола от Париж и напускам града, защото трябва да избягам от своите неприятели, от ония мерзавци, които не искат да се ревизира делото на Драйфус, за да не блесне истината.

В случай на смърт, моля парите, които се намират у мен, да се предадат на жена ми в Париж, заедно със съобщение за мястото, където съм умрял, начина и времето, както и сведения за това, какво е направено с тялото ми!

Бог да благослови оня, който направи това!

Емил Зола“

Ако чичо Карус беше имал огледало насреща си, сам би намерил, че лицето му изглежда страшно глупаво. И действително, няколко минути постоя с широко зейнала уста и втренчен поглед.

— Емил Зола! — разтрепери се той. — Този скитник да е Емил Зола! Да, да, ама че съм глупав! Чак сега виждам, че носът и косата му са боядисани, че той носи перука! Ха, сега, като я магнах, се вижда честното му, почтено лице! Емил Зола! Героят на истината! Борецът за правдата! Човекът, чието име цял свят произнася с почит? Същият той, сега лежи пред мене в мазето в безсъзнание! И аз го извадих вързан от една бъчва! Иди кажи сега, че не стават чудни работи по света!

Карус беше живял доста дълго време в Париж и познаваше достатъчно добре хората, за да разбере веднага, че зад цялата тази работа се крие страшно престъпление. Той се залови усърдно да свестява припадналия и след няколко минути Зола отвори очите си.

— Къде съм? — попита той немощно.

— На сигурно място! — отвърна бившият събирач на парцали. — Не се плашете и тревожете, по скоро бих дал да ми запалят къщата, отколкото на вас да направят зло!

— Значи съм избавен от ръцете на убийците! — прошепна едва чуто Зола.

— Още сме под един покрив с тях, но Бога ми, ще им дадем такъв урок, че да го помнят през целия си живот! Но си приберете най-напред парите! Пребройте ги, двадесет хиляди са, нито сантим не липсва от тях?!

— Вие сте честен човек! — отговори Зола. — Не бива да останете невъзнаграден. Ето ви пет хиляди, аз ви дължа много повече! Без вас сигурно щях да бъда заклан или удушен от двамата мерзавци!

— За такава работа не бива да ми плащате! — почти се обиди Карус. — Защо искате да ми отнемете удоволствието, че съм спасил живота на един Емил Зола? Истината ви казвам, не се надявах, че Бог ми е отредил да извърша такова добро дело! Независимо от това аз съм дори длъжен да ви помогна, господин Зола, тъй като всичко, което сега притежавам, го дължа на господин Матийо Драйфус, брата на нещастния капитан. Някога му заведох племенника, който мерзавците бяха откраднали и отвлечли от майка му. Аз намерих малкия, когато той живееше между престъпниците, които го възпитаваха да стане също такъв престъпник като тях, взех го при себе си в своя си сутерен и го гледах като свой собствен син. Право да ви кажа, господин Зола, и сега като се сетя за Андре, сълзи наливат очите ми. Ще ми се веднага да изтичам в Париж, за да го видя, да го прегърна! Много го обичам това дете!

Сълзите наистина потекоха по бузите на чичо Карус. Зола се изправи с мъка, възетата, с които го бяха вързали двамата престъпници, дълбоко се бяха врязали в плътта му. С благодарност изпи виното, което Карус му предложи.

— А сега елате! — забърза ханджията. — Елате с мен в моята стая! Там ще ви скрия и ще ви запазя от всяка опасност.

— Трябва да продължа бягството си! — отговори Зола. — Единственото нещо, за което бих ви помолил, е да ми дадете някакво друго облекло, защото неприятелите ми вече знаят, че съм избягал преоблечен като скитник.

— Ще ви дам всичко, каквото пожелаете — отговори Карус. — Само елате по-бързо, защото не се знае дали двамата престъпници няма да дойдат скоро, за да ви убият! В това време обаче ние ще се приготови да ги посрещнем! Ей, Грайф, ела насам, моето куче.

Грайф легна в краката на господаря си, като замаха с опашка.

— Ти си умно куче — каза Карус. — Сега слушай какво ще ти кажа! Влез най-напред в бъчвата!

Грайф покорно изпълни заповедта на господаря си.

— Но сега внимавай, Грайф — продължи чичо Карус, когато кучето беше вече се разположило в бъчвата, — поверява ти се почетна длъжност. Да, наостри хубаво ушите си. Внимавай да не пускаш никого в бъчвата, а ако някой рече да ти наруши спокойствието, спусни се върху него и го ухапи здравата.

Кучето поклати глава, като че ли разбра какво се иска от него и като че ли да увери господаря си, че ще изпълни точно неговите нареждания. След това Карус отново сложи капака на бъчвата, запуши я така, че на пръв поглед да не личи, че някой я е пипал.

— А сега да си вървим, господин Зола — подкани ханджията. — Нямаме вече работа в мазето. Каквото има още да се прави тук, ще предоставим на кучето да го направи.

Те излязоха бързо от мазето и домакинът заведе своя знаменит гост в собствената си стая, където преди всичко го нахрани и напои. И най-доброто вино, което имаше, се стори на чичо Карус недостатъчно хубаво за такъв гост.

В това време Анри и Председателя чакаха в стаята си с нетърпение да затихне къщата. Те не искаха да пристъпят към изпълнение на предварително замисления план, преди Карус да си е легнал, а все още го чуваха да ходи из стаята. Най-сетне той дръпна отвътре резето и двамата сметнаха, че е наближил моментът да действат.

— Хайде — прошепна Председателя. — След десет минути не трябва да има вече никакъв Зола. Да го удушим ли или да го промушим с кама?

— Аз мисля, че един удар с кама ще свърши най-бързо работата — предложи Анри.

— Най-бързо, но не и най-сигурно — възрази Председателя. — На мнение съм да му вържем едно въже на врата и да го удушим. Така няма да останат никакви следи, които да ни издадат.

— Имаш ли въже?

— Разбира се — старият престъпник извади от джоба си здраво въже. — Почакай един момент, докато направя примката.

След няколко минути две тъмни фигури се промъкваха надолу по стълбата. Те се оглеждаха напрегнато и по лицата им личеше, че са хора, които се готвят да извършат престъпление.

Излязоха на двора и Председателя отиде до килата, извади оттам фенер и го запали.

— Внимателно да не ни забележи кучето — подсказа Анри.

Председателя погледна към колибката, пред която обикновено лежеше Грайф.

— Този Карус е чуден човек — усмихна се той, — повярва на моята басня за вашия лунатизъм и е махнал кучето.

— Да, човек трябва да умее да лъже хората и да ги води за носа.

Стигнаха до вратата на мазето. Тя беше заключена, ала такава малка пречка не можеше да ги възпре. Председателя опита своите шперцове, един от тях стана и капакът се отвори. Слязоха надолу по стъпалата.

— От бъчвата не се чува никакъв шум — пошепна Председателя на своя другар, — но и не може да бъде другояче, защото устата му е запушена. Помогнете ми да изправим бъчвата, за да можем по-удобно да я хванем.

Двамата убийци се запретнаха и изправиха голямата бъчва така, че капакът да бъде отгоре.

— Дявол да го вземе, това е тежка работа — каза Председателя, а този Зола е по-тежък, отколкото предполагах. — Не е чудно, никак не е чудно, той толкова много печелеше от своите романи, че е порядъчно затлъстял... Помогнете ми, Анри, да сваля капака на бъчвата, веднага ще хвърля примката на врата на нашия приятел Зола.

Внимателно, за да не вдигат шум, те снеха капака. Председателя бръкна с ръка в бъчвата, за да хване жертвата си. В същия миг изпищя от болка.

— Той ме хапе — изрева, — той заби зъбите си в ръката ми и то какви зъби, като че ли са лъвски.

В следния момент вече лежеше на пода. Едно черно чудовище беше изскочило от бъчвата, спуснало се бе върху него и го беше повалило на земята.

— Куче! — изпищя Анри. — Кучето на чичо Карус!

Със злобен рев Грайф се хвърли сега пък към полковника, който побягна по стълбата нагоре. Преследвачът го настигна и го захапа така здраво за крака, че му откъсна парче месо. След това се върна към все още лежащия на земята Председател и започна ожесточено да го хапе по лицето.

— Помощ! — извика Анри. — Помощ! Животното е побесняло, в тъмнината не мога да го застрелям.

— Вие сте луд, стреляхте в моя ляв крак! — изпъшка Председателя. — Не ще мога да мръдна, за Бога, не стреляйте. Най-добре е да бягаме...

Кучето продължаваше да се спуска и да хапе ту единия, ту другия. То изглеждаше действително като побесняло.

Когато двамата престъпници успяха да излязат навън, ги посрещна удар от тояга и те чуха сърдития глас на ханджията.

— Бандити, какво търсите нощно време в моя зимник! Крадци такива! Да се махате по-скоро оттук! Е, Грайф, прегризи им гърлата, бързо, ще бъде жалко, ако тия вагабонти си отидат здрави и читави.

Грайф сякаш беше чакал само тази покана, за да започне отново да се хвърля ту по Анри, ту по Председателя, като се мъчеше да ги ухапе по носовете. Двата побягнаха сякаш подгонени от самия сатана. Те спряха чак когато вече бяха далеч от ханчето. Пребити, уморени и ранени, се тръгнаха в гората. Взаимно си превързаха колкото, можаха раните и тръгнаха по пътя за Париж. За тяхно щастие срещнаха празна кола и коларят се съгласи за две жълтици да ги върне в Париж.

— Добър резултат — изпъшка Анри. — Вместо да премахна неприятеля си Зола, аз се връщам ранен, пребит и с разкъсани дрехи.

— Вашата е лесна — отвърна сърдито Председателя. — Вас поне никой не ви е стрелял в крака, пък аз трябва да бъда доволен, че не ме улучихте в главата, защото лесно можехте да ми разбиеете черепа. А нашата кола — продължаваше да хленчи престъпникът, — и двете магарета, останаха плячка на чичо Карус. Не смея да отида да ги искам, пък и вие, полковник Анри, не вярвам да имате такова желание.

Анри изрече едно проклетие.

— Тази нощ ще я запомня дордето съм жив — измърмори той. — Вие, Председателю, ще си затваряте устата и няма да разправяте за нашите приключения, иначе ще станем на всичко отгоре и за смях на хората. А най-важното е, че Зола ни избяга, сега вече не се надявам, че ще мога да го стигна.

Зола прекара цялата нощ при чичо Карус, който му приготви чудесно легло и му каза, че може да спи в него тъй спокойно, както в майчиния скют. Сам той обеща да стои буден за всеки случай.

Зола беше тъй уморен и изтощен от преживяното, че заспа дълбок сън. Когато се събуди, слънцето весело светеше в стаята, а Карус седеше усмихнат до леглото му.

— Ако не ви виждах пред себе си — каза Зола, — бих помислил, че всичко, което преживях тази нощ, е само лош сън.

— На двамата убийци няма да им се е струвало така — засмя се Карус. — Я слезте в мазето да видите парцалите и кръвта. Личи си, че е имало битка. Моят Грайф излезе герой. Ще получи за награда един голям суджук.

— А как да ви възнаградя аз, приятелю? — Зола стана и подаде ръка на бившия събирач на парцали.

— О, вие можете да ми направите една услуга, ако искате — каза Карус. — Но за това ще приказваме по-после. Сега облечете войнишките дрехи, които съм приготвил за вас. Неотдавна тук при мен беше се отбил един ефрейтор. Веднага разбрах, че на този човек не му е чиста работата и когато го разпитах, той призна, че е дезертьор. Служел в Генералния щаб, но защото винаги е бил на страната на Драйфус, Пати дьо Клам и полковник Анри са се отнасяли толкова зле с него, че било вече непоносимо. В края на краищата го обвинили, че бил задигнал някакви важни книжа от едно чекмедже. Аз съжалих нещастника, който се казваше Етиен. С тия войнишки дрехи — му казах — няма да отидете далеч. Ще бъдете веднага заловен. Ще ви дам други дрехи.

Дадох му един мой костюм, който, за щастие му стана и му услужих с малко пари и храна. Развълнуван, той ми целуна ръка от благодарност, ала аз му казах, че няма защо да ми благодари. Всеки приятел на капитан Драйфус е и мой приятел и затова аз от все сърце му услужвам.

Оттогава изминаха близо два месеца. Сигурно никой вече не се интересува за ефрейтора Етиен. Облечете неговите дрехи. Само че ще трябва да си подстрижете съвсем късо брадата, защото такава брада, като вашата не е военна, не е по правилника.

Зола започна усмихнато да се преоблича. Виждаше му се смешно, че трябва да продължи бягството си, облечен като войник. Но трябваше да бъде предпазлив. Той си подстрига съвсем късо брадата, облече ефрейторските дрехи, препаса сабята и накриви кепето.

— А сега кажете, чичо Карус — попита той, — какво мога да направя за вас?

Старецът излезе за малко и донесе голям лист хартия, перо и мастило.

— Напишете на тази хартия — помоли той, — че тази нощ съм спасил живота на знаменития Емил Зола. Аз ще сложа написаното в

рамка и когато умирам, погледът ми ще бъде насочен към това почетно свидетелство.

Трогнат, знаменитият писател Емил Зола взе перото и написа:

„През тъмна нощ убийци ме довякоха в тази къща. Жан Карус, стопанинът ѝ, ме спаси. Нему дължа живота си!

Нека никой пътник не се отчайва колкото и да е тъмна нощта и голяма опасността. Бог, който бди над нас, може да му изпрати две неща, които ще го освободят, ще го спасят: една светла звезда и едно вярно, безстрашно приятелско сърце.

Тук аз намерих и двете.

Емил Зола“

Карус, развълнуван, целуна ръката на знаменития писател, който го прегърна и помоли при първа възможност да отиде в Париж и да се обади на жена му. Да ѝ разкаже чудноватото му спасение и как е продължил благополучно пътя си.

След това ханджията изпрати беглеца и му обясни как да стигне гарата в Сен Дени.

— След четири часа здрав ход сте там. А седнете ли веднъж във влака, вие сте спасен, защото след малко ще сте минал вече белгийската граница.

Зола крачеше бодро, утринта беше ясна, а здравият студ правеше ходенето приятно. Карус се беше погрижил да натъпче в джобовете му изобилна закуска и шишенце хубаво вино.

След известно време беглецът седна на един пън в гората, за да си поотпочине и закуси. Той хвърляше трохи на малките птички, които ги кълвяха и за благодарност цвърчаха наоколо му.

Сърцето на писателя се трогна.

— Наистина — провикна се той, — в никой от изящните парижки салони не съм закусвал с толкова голямо удоволствие. Когато Бог обича, него праща да скита по света.

Доволен, той продължи пътя си. Никаква неприятност не му се случи.

Селяните, които срещаше, го поздравяваха, а хубавите момичета пред селските порти му извикваха по едно весело: „Добро утро, господин ефрейтор!“. Най-сетне зърна къщите на Сен Дени. Предпочете да не минава през града, заобиколи го и отиде направо на гарата. Изправи се пред гишето и си купи билет за трета класа, за да не възбужда подозрение.

— Кога тръгва влакът за Белгия? — попита той един чиновник, който стоеше на перона.

— След двадесет минути, господине — му отговори той и се отдалечи бързо.

Чудна работа, тези двадесет минути се сториха на Зола нескончаемо дълги и той ставаше все по-неспокоен.

Перонът започна да се пълни с хора, с пътници, които също щяха да пътуват с бързия влак за Брюксел. Зола влезе в бюфета и си поръча чаша чай. Той беше единственият войник в чакалнята и може би затова всички погледи бяха насочени към него.

Най-сетне звънецът удари и заедно с пъшкането на локомотива бързият влак пристигна. Зола се спусна към перона. Слава Богу, пристигна най-сетне влакът, който щеше да го отведе в Белгия, където щеше да бъде свободен и нямаше да се плаши от своите неприятели, където можеше смело и решително да издигне гласа си в защита на истината.

Влакът спря, кондукторите отвориха вратите на купетата и заподканяха пътниците да бързат да се качат:

— Сен Дени. Три минути! Бързо! Влакът тръгва веднага.

Зола сложи крака си на стъпалото на един третокласен вагон и се канеше вече да се качи в него, когато тежка ръка се стовари на рамото му.

Той се извърна и олюлявайки се от уплаха, слезе от стъпалото. Пред него стоеше офицер с шестима войници със затъкнати на пушките щикове.

— Какво искате от мене? — продума с мъка Зола. — Защо ми пречите да се кача във влака?

Офицерът продължаваше да го държи за рамото.

— Ефрейтор Етиен — каза той, — вие сте арестуван. Преди два месеца сте избягал от Париж. Вие сте дезертьор. Войници, откарайте този войник и при първия опит за бягство го застреляйте.

В следния момент Емил Зола беше вече заобиколен от войниците. Те го подкараха, без да му позволят да каже нито дума.

Докато още крачеше по перона, бързият влак за Брюксел отпътува. Зола беше арестуван.

ТОМ ПЕТИ

1.

Губернаторът на Френска Гвиана, княз Галицин, се разхождаше нагоре-надолу низ стаята си, с кръстосани на гърба ръце, като от време на време се спираше пред писалището си и хвърляше поглед върху дългото писмо, което току-що беше получил от Париж. То го беше накарало да се замисли. Правителството му съобщаваше, че сега във Франция имало силно движение в полза на осъдения Драйфус и че от разни страни се настоявало за ревизия на делото му. Почти изключена била възможността да се стигне до ревизия. Драйфус навярно щял да си остане докрай на Дяволския остров, само че Галицин трябвало да се погрижи затворникът да бъде лишен от всяка възможност да избяга. Вероятно било известни среди на направят опит да го освободят, затова Драйфус трябвало да бъде откъснат съвсем от външния свят. Галицин отговарял с честта и службата си, ако не бъдат взети всички мерки за избягване на подобна ситуация. Той трябвало да направи невъзможно всяко доближаване до Дяволския остров.

Галицин позвъни и заповяда на влезлия слуга да повика първия секретар, господин Либел. Младият човек се яви и попита началника си какво желае:

— Прочетете писмото, което получих от Париж — нареди Галицин — и ми кажете, какво бихте сторил на мое място, за да направите още по-невъзможно, отколкото е сега, бягството на затворника.

Либел прочете писмото, сви рамене и го сложи обратно на писалището.

— Смятам, че е невъзможно Драйфус да избяга — каза той. — Докато няма параход на разположение, той няма къде да бяга. Пък даже и параход не би могъл да го вземе, ако не изпрати лодка до брега на Дяволския остров, защото плуването е абсолютно невъзможно. В морето има по-добри пазачи, отколкото на сушата. Думата ми е за акулите. Те веднага биха го погълнали, ако се опита чрез плуване да стигне до параход.

— Въпреки това — реши Галицин, — ще увеличи предпазните мерки. Ще наредя да се започне веднага изграждането на наблюдателна кула, от която да се вижда далече в морето и да се съобщава за приближаването на всеки параход. На платформата на тази кула ще поставим оръдие, което ще обстрелва всеки плавателен съд, който въпреки предупреждението приближи на повече от три морски мили до острова. Освен това няма да се задоволим вече с живия плет, ами ще направим и една здрава дъсчена ограда, която ще лиши Драйфус от всяка възможност да вижда морето. Въобще не е необходимо къщата му да има прозорци. Ще наредя да ги заковат и вместо тях да поставят прозорци на покрива. Тях той не ще може да стига, защото няма стълба. Ще бъде лишен и от възможността да избяга през прозореца... И така, господин Либел — завърши Галицин разговора си със своя секретар, — ще подготвите писмени заповеди и ще се погрижите за тяхното изпълнение. Разчитам напълно на вас!^[1]

Либел се поклонил и излезе от стаята. На вратата той срещнал чернооката жена, за която се знаеше, че е любовница на губернатора от няколко месеца. Той презираше тази жена и не я поздравяваше. Черната Ета му хвърли полугневен, полуироничен поглед, който той, обаче, не забеляза. Тя влезе, при Галицин и го поздрави, като му подаде ръка.

— Ах, скъпа Ета! — каза зарадван князът. — На какво дължа честта да бъда посетен от теб? Дали не ти е дошъл най-сетне друг ум и си решила да изпълниш желанието ми да възобновим нашите добри отношения и сладките петербургски спомени?

— Остави това сега, Галицин — отговори рускинята, като се отпусна в удобен люлеещ се стол, — ида, за да сключим една сделка с теб.

— Сделка ли? — попита учуден Галицин. — Откога започнахме да правим сделки помежду си?

— Това е компенсационна сделка — засмя се чернооката жена. — Живот за живот, жертва за жертва. Ти ще ми подариш един човек, а аз ще ти дам в замяна четирима. Това безспорно е изгодна сделка за тебе и ти трябва да се съгласиш, Галицин?

— Защо говориш със загадки, Ета? — смръщи се губернаторът.

— Добре, сега ще ме разбереш. Имай добрината да седнеш тук до мен на това кресло. Имаш ли цигари?

Галицин извади сребърна табакера и я подаде на бившата си любовница. Тя взе цигара, запали я и като изпущаше весело кълба дим, започна:

— Виждаш ли, драги Галицин, от три месеца съм тук, в Каена, а пък още не съм изпълнила задачата, за която съм дошла?

— Задачата? — учуди се Галицин. — Не дойде ли като затворничка и не те ли освободих аз? Не те ли запазих от участи да бъдеш изпратена на Дяволския остров?

— Драги приятелю — отговори рускинята, като сви презрително рамене, — ти не си ме освободил, защото всъщност аз не бях затворничка. Ще ти кажа цялата истина. Неприятелите на капитан Драйфус ме изпратиха тук с поръка да го убия. За да ми се даде възможност да стъпя на Дяволския остров, ме закараха в „Сен Лазар“, откъдето с транспорт престъпници ме изпратиха тук. В действителност аз съм свободна всеки момент да се върна в Париж, при условие че съм изпълнила задачата, с която ме натовариха.

— Наистина ли тази задача се състои в това да убиеш Драйфус, а не да го освободиш? — изглежда я недоверчиво Галицин.

— Така е, както ти казвам. Изпратена съм да убия Драйфус. И сега те питам: ще ми позволиш ли под някакъв предлог да отида на Дяволския остров и да убия Драйфус и няма ли след това да ми попречиш да се върна във Франция с първия параход?

— Искаш да ме напуснеш ли? — стресна се Галицин. — Значи не може вече да се пробуди в сърцето ти предишната любов към мен...

— Аз ти простих, Галицин — отговори Ета, но да те обичам, не мога. Не искам безвъзмездно да ми предоставиш Драйфус. В замяна на него ти предлагам четирима други, на които можеш да си отмъстиш.

— За кого ти е думата?

Ета стана и се приближи до княза.

— Аз говоря — каза с глух глас тя — за каенската зазиданица, за Алиса Тери.

Галицин скочи от стола си. Той беше пребледнял, а очите му мрачно горяха. Така гледаше рускинята, като че ли искаше да я прониже с поглед.

— Ета — кресна той, — как си узнала тази тайна, която никому не съм поверявал.

Чернооката жена се изсмя иронично.

— Тази тайна скоро ще бъде известна на цяла Каена — отговори подигравателно рускинята. — Нещо повече дори, след два месеца всички парижки вестници ще печатат историята на зазиданата жена и от това, ти драги, Галицин, няма много да спечелиш.

— Дявол да те вземе! Искаш да ме издадеш. Искаш да разгласиш тайната ми в Париж.

— Аз ли?! Нямам сметка. Самата Алиса Тери ще се погрижи за това да разгласи навсякъде твоите жестокости.

— Алиса Тери ли? — каза мрачно Галицин. — Тя няма да види никога бял свят. Тя е затворничка в тайните килии.

— Ти си мислиш така! — прекъсна го Ета. — И си въобразяваш, че тя е на сигурно място, зад стената, която си накарал да издигнат, и че тя там е погребана завинаги! Ала се лъжеш, Галицин! Алиса Тери е свободна, а заедно с нея още един човек, който също беше затворен в страшното подземие.

— Невъзможно! — извика Галицин и се олюля. — Ти ме лъжеш! Алиса Тери да е избягала и то заедно с Арман Боне! Това е приказка, с която искаш да склониш да изпълня молбата ти.

— Дай ми още една цигара, Галицин! — изгледа го равнодушно Ета. — Благодаря ти! Пък ако не вярваш на моите съобщения, можем да прекъснем този разговор.

Тя отново се излегна на люлеещия се стол и пушейки затананика руска песен.

Галицин се спусна навън и извика:

— Ще разбере тази работа, веднага ще разбере дали си ме излъгала или казваш истината!

Той излезе, а Ета продължи спокойно да се люлее на стола си, да си тананика и да пуши.

След четвърт час губернаторът се върна обратно. Лицето му беше бледо и разкривено. Той изохка глухо и се отпусна на близкото кресло:

— Няма ги — прошепна той. — Избягали са и аз съм загубен. Вчера бяха там... Вчера!

— Не си загубен, Галицин, ако сключим сделката — пошепна му черната Ета. — Ти ще ми дадеш Драйфус и един параход, който веднага щом си свърша работата да ме отведе във Франция, а пък аз още днес ще ти предам твоите хора. И не само тях, ами и

помощниците им, хората, които освободиха Алиса Тери и Арман Боне и се канят заедно да избягат във Франция с тях.

Губернаторът стана. Той дишаше тежко.

— Добре — процеди той. — Съгласен съм. Наистина съм длъжен да бъда над живота на Драйфус, правителството ми го е заповядало. Трябва да го пазя от зло, както и да не му дам да избяга, но аз ще го пожертвам. Смъртта му би била лесно обяснима — треската го е отнесла и толкоз! А пък ти само ми помогни да си върна Алиса Тери и Арман Боне.

— Почакай до тази вечер. Тогава ще го направя — стана решително Ета.

Тя разви пред губернатора плана си как да заловят двамата бегълци, а заедно с тях и хората, които им помогнаха да избягат. Галицин се окуражаваше все повече и повече от разказа на Ета. Той кимаше с глава в знак на съгласие и хвърляше иронични погледи към вратата на стаята, в която работеше неговият пръв секретар Либел.

Алиса Тери и Арман Боне се намираха в къщата на Либел, където предполагаха, че са на сигурно място.

След като нещастните затворници за пръв път след цяла година преспяха на меки, чисти легла и спаха толкова хубаво, че като се събудиха им се струваше, че се намират на небето, след като се нахраниха хубаво, те започнаха да се съвещават какво да направят, за да напуснат незабелязано Каена и да не попаднат отново в ръцете на губернатора.

Четиримата — Алиса Тери, Арман Боне, Херберт Франк и Либел, седяха в гостната и шепнешком обсъждаха предстоящото бягство и окончателното освобождаване. За чудене беше колко бързо се поправяха двамата нещастни затворници. Мисълта, че са свободни и може би отново ще видят родината си, беше вече сама по себе си достатъчна, за да заруменят бузите им и да почерпят смелост и сила. Либел се беше погрижил да достави както на Алиса Тери, така и на Арман подходящо облекло, което беше купил от магазин в Каена с голяма предпазливост.

С дрехите на Арман беше лесно, той ги купи уж за себе си, понеже бяха почти еднакви на ръст и телосложение. Що се отнася до дрехите на Алиса, трябваше да разкаже на търговеца, че с идния параход очаква сестра си от Европа и тъй като е уверен, че тя не

познава местния тропически климат и едва ли носи подходящо облекло, е решил предварително да ѝ купи някои най-необходими горни и долни дрехи.

По такъв начин и тази покупка не възбуди подозрение.

— Единственият начин, по който можем да напуснем Каена — заяви Либел, когато се събраха на съвещание, — е с параход. Но трябва предварително да се откажем от намерението да избягаме с някой от редовно циркулиращите между Каена и Франция параходи, защото откакто Галицин е губернатор, колониалната полиция претърсва най-внимателно всички кораби преди тръгването. И най-малко подозрителният човек бива спиран и връщан обратно. Въпреки това има изход от положението. Аз съм страстен любител на водния спорт и най-голямото ми удоволствие е да се разхождам с яхта. Това обстоятелство ще ни улесни в най-голяма степен. Преди година си поръчах тук, в Каена, яхта, пригодна и за по-дълги пътешествия. Тя има отлични ветрила, каютата е достатъчно голяма и е толкова лека, че при най-слаб вятър може да развие висока скорост. Снабдена е също ѝ с всички навигационни инструменти и съоръжения, необходими за по-дълго плаване. На мнение съм още тази вечер, щом се стъмни, да се качим на яхтата и да се опитаме да достигнем до най-южната част на Съединените щати, до полуостров Флорида. За необходимите провизии се погрижих още преди няколко дни. Ходя всеки ден да наглеждам яхтата си и при всяко отиване занасям храна, а също вино и коняк. Ако не ни изненада някоя буря, смятам, че пътуването ни ще мине гладко, и стигнем ли веднъж Флорида, можем да се смятаме за спасени.

— Предложението е добро — забеляза Херберт Франк, — макар че винаги е малко рисковано да се пътува по океана с малък ветроход. Но тъй като няма друг начин за спасение, ще се задоволим с този. Сега остава още да обмислим как да отидем незабелязано до яхтата. Да тръгнем така просто из улиците ми се вижда опасно. Галицин навярно вече е открил, че жертвите му са избягали и в Каена сноват шпиони, натоварени да ни открият.

— Не е голяма пречка — отвърна Либел. — Аз обмислих тази работа и реших, че няма на никого да направи впечатление, ако си купя ново ветрило за яхтата и наредя да ми го донесат къщи. Разбира се, след това ще трябва да го занеса, от къщи до яхтата. В платното ще

скрием Алиса Тери и Арман Боне, а ние двамата, драги приятелю Франк, по такъв начин ще ги занесем бавно, но сигурно до яхтата и всеки, който ни види, ще смята, че носим сгънато корабно ветрило.

— Отлично — възкликна Херберт. — Планът е чудесен и мисля, че няма да стане нужда да променим нищо в него.

— Планът е лош! — извика в този момент един глас зад вратата. — Вие сте заблудени, ако мислите, че ще го изпълните.

Уплаха парализира за миг малката група, която беше насядала около масата. Но след това те скочиха и се спуснаха към вратата, на чийто праг беше застанала хубава черноока жена.

— Коя сте и какво търсите? — Херберт Франк бръкна в джоба да извади револвера си.

Либел бързо му хвана ръката и по такъв начин го предпази от съдбоносно прибързване.

— Оставете — спря младият секретар детектива, — аз познавам тази дама. Нейното появяване показва, че всичко е загубено и че не можем вече да се надяваме да спасим не само нашите бегълци, но и собствения си живот от ръцете на Червения Галицин. Тази дама — и той посочи новодошлата — е любовницата на губернатора!

Настана мъртва тишина, по лицата на всички се изписа мъчително очакване. Черната Ета притвори вратата зад себе си и се приближи до групата приятели.

— Либел има право! — каза тя. — Аз съм любовницата на губернатора, така поне мислят всички в Каена, понеже живея под един покрив с Червения Галицин! Дойдох да ви кажа, че сте издадени!

— Издадени — изпъшка Херберт Франк. — Значи Галицин знае всичко! Кой е издайникът?

— Аз!

Ета сложи ръка на гърдите си и с това потвърди своето признание.

— Какво са ви сторили тия нещастници, госпожо? — попита тъжно Либел. — Какво ви е накарало да потъпчете чувството на състрадание, присъщо на всяко женско сърце, и да издадете на техния пазач, губернатора, две човешки същества, чийто единствен грях е, че са искали да освободят един невинно осъден?

Ета се изсмя късо и подигравателно.

— Повярвайте ми — отговори твърдо тя. — Ако не бях го направила, вие щяхте тази вечер непременно да попаднете в ръцете на Червения Галицин. Това е толкова вярно, колкото е вярно това, че се намирам между вас. Аз ви спасих... като ви издадох.

— Госпожо! — скочи Либел. — Колко бих желал да е истина това!

Алиса и Арман също се спуснаха към черната Ета и развълнувано ѝ стиснаха ръцете.

— О, госпожо! — погледнаха я благодарно те. — Ако сте искали с това да помогнете за нашето спасение, ще ви бъдем вечно признателни!

— Да седнем — каза спокойно рускинята. — А сега, изслушайте ме.

Всички отново насядаха около масата.

— Аз имам само няколко минути на разположение, затова ще гледам да ви обясня всичко бързо. Дойдох в тази страна с лоши намерения — да изпълня една кървава поръчка. Хора, чиито имена не искам сега да назова, ме натовариха с поръчението да пристигна в Каена и да убия Драйфус. Платиха цяло богатство за това. Щом пристигнах обаче, познах в лицето на Галицин човека, когото някога бях обичала и който в отговор на моята предана любов и вярност ме издаде на руската полиция и уреди да ме пратят на заточение в Сибир. Когато ме видя, старата любов отново пламна в него и той си помисли, че ще може лесно да ме усмири и да ме накара пак да му стана любовница. Но вместо това, аз го завладях! Тъй като живея в неговия дворец, можах да го проследя къде ходи. Видях подземните килии на крепостта, видях помещението, в което беше зазидана тази дама, смелата американка Алиса Тери. Бях свидетелка на нечовешките обноси, с които Галицин измъчваше своята нещастна жертва като палач от времето на инквизицията. Това още повече увеличи омразата ми към Галицин. За мен щеше да бъде много лесно да го убия, но аз не искам да си мърся ръцете с кръвта му. Ще го накажа по-жестоко, помъчително, ще го смъкна от височината, на която се е изкачил с помощта на своята хитрост, подлост и насилие. Аз ще ви помогна да избягате. Нещо повече, ние ще вземем още някого с нас, някой, чието бягство ще провали губернатора. Ние ще освободим Драйфус.

— Ще освободим Драйфус! — изтръгна се радостно от устата на всички. — О, да беше възможно това!

— Възможно е! — спря ги рускинята. — Още днес ще поискам да отида на Дяволския остров, още днес ще говоря с нещастника и ще подготвя неговото освобождение! Имате ли някакъв параход на разположение?

— Аз имам една яхта — отговори Либел. — С нея смятаме да избягаме.

— Добре! Подредете нещата така, че към десет часа вечерта да минете край южната страна на Дяволския остров. Там ще намерите мен и Драйфус. Преди обаче да тръгнете от Каена, при вас ще дойде един моряк и ще ви предложи да го вземете за кормчия. Това ще е Червения Галицин, който, преоблечен, ще иска да се промъкне при вас, за да закара кораба ви в залива на Дяволския остров, където вас, разбира се, ще ви хванат и арестуват. Аз сама му предложих този план, за да ви го предам в ръцете. Щом наближите Дяволския остров, нахвърлете се отгоре му, вържете го и го затворете временно в кабината. По-късно, като излезем в открито море, лесно ще се разправим с това чудовище. Можем да го пратим да си търси смъртта на дъното на океана.

Либел и Франк се спогледаха въпросително. Двойната игра на рускинята не им хареса. Кого лъжеше тя, Галицин или тях?... Ета стана.

— Не бъдете недоверчиви към мен — каза Ета с обикновеното си спокойствие. — За съжаление, не мога да ви гарантирам това с нищо друго, освен с думите си, но тях аз не съм престъпвала.

— Възможно ли е Галицин да е толкова непредпазлив — попита Либел, — за да се качи сам на нашата яхта. Не разбира ли той, че там ще се намира в наша власт?

— Той ще заповяда неговият кораб, претъпкан с войници, да следи отдалече яхтата — обясни Ета, — обаче параходът ще почне да ви преследва, едва след като получи от Галицин заповед, изразена чрез револверен изстрел. Предполагам, че вие ще попречите да се даде този сигнал. Сега довиждане. След един час отивам на Дяволския остров, а тази вечер ще ви чакам с Драйфус на скалата, която от южната част се врязва силно в морето! С един скок ще сме при вас. Довиждане!

Чернооката руския изчезна също, тъй бързо, както беше дошла. Останалите приятели започнаха да споделят мнението си за руския. Единствена Алиса имаше пълна вяра в добрите ѝ намерения.

— Тя иска да отмъсти на Галицин — изрече младата американка. — Това ни осигурява нейната подкрепа. Ще видите, че тя няма да ни излъже.

— Дай Боже! — въздъхна Либел. — Както и да е, сега вече няма връщане, трябва да вървим смело напред и да се надяваме на успех.

И Херберт Франк беше на същото мнение. Всички се заловиха да довършат приготовленията за пътуването.

Тъмна беззвездна нощ беше обвила каенското пристанище. Близо до брега се люлееше яхта. В тъмнината на нощта се движеше странно шествие. Двама мъже носеха навито корабно платно, което изглеждаше необикновено тежко. Те пристигнаха на яхтата и веднага изчезнаха с товара си в кабината.

Алиса Тери и Арман Боне останаха на яхтата. Либел и Херберт Франк, отново облечен като професор Миспелбах, слязоха още веднъж на брега, за да отвържат въжето, с което беше привързана яхтата за брега.

— Тежка работа, господа — чу се. внезапно един глас до тях.

Те погледнаха нагоре. Едър моряк седеше изправен до тях. Той имаше къса тъмна брада, а лявата му буза беше превързана с широка черна кърпа, която навярно покриваше прясна рана.

— Тежка е тази работа, казах. Такива благородни господа като вас не би трябвало да я вършат сами. Какво ще кажете, господа, не бихте ли дали възможност на един нещастен, захвърлен тук от съдбата да спечели някоя пара?

— Вие сте моряк, нали? — попита Либел, като се спогледаха с Херберт Франк, защото и двамата разбраха, че това е преоблеченият Галицин. — Как така сте попаднали на сухо тук, в Каена?

— Както обикновено се случват тия работи — отговори флегматично морякът. — Нашият кораб беше акостира в пристанището, когато имах щастието да падна от фокмачтата и да си изкълча десния крак. Закараха ме в болницата, там лежах и скучаех три седмици. Когато оздравях и можех вече да ходя, параходът беше отпътувал. Сега скитам из пристанището и въпреки всичкото ми старание не ми се отдава възможност да спечеля няколко франка.

Струва ми се, господа, че ще направите едно добро дело, ако ме вземете на вашата хубава яхта.

— Мисля, че би се намерила работа за вас — кимна Либел, — стига да нямате големи претенции.

— Това предоставям напълно на вас, господа — отвърна бързо морякът. — Аз ще върша каквото трябва, а вие ще ми платите каквото ми се полага.

Той се засмя уж весело, а всъщност смехът му издаваше подигравка и предварително тържествуване.

— Закъде ще пътуваме? — попита той.

— О, само ще се поразходим край брега — отговори Либел. — Можете ли да управлявате яхта?

— Ръката ми е сраснала с кормилото, както казакът с коня си — отговори морякът.

— Какво общо имате вие с казаците — засече го Либел, — да не сте руснак.

— Пазил ме Господ, господине, аз съм българин. Говорите ли български?

Хитрият Галицин беше избрал, разбира се, такава народност, която да бъде близка с неговата и чийто език да не може да бъде проверен. Кой би могъл тук, във Френска Гвиана да знае български?

Либел извади една десетфранкова банкнота и я подаде на моряка като аванс срещу заплатата му. Матросът наплюнчи банкнотата и скочи на борда на яхтата, на която със златни букви беше написал името ѝ „Либел — Водно конче“.

Малкият ветроход беше лек и подвижен като истинско водно конче, което лети над цъфнали ливади.

— Сега той е в ръцете ни — пошепна Либел на своя приятел Херберт Франк.

— Или ние в неговите! — отвърна загрижено детективът. Но после прибави смело: — Както и да е, след час ще знаем какво ни предстои. Ще знаем дали Ета ни е измамила или е жена, която винаги ще може да разчита на моето приятелство!

Новоангажираният моряк седеше спокойно на палубата и се занимаваше с кормилото. Той не слезе нито веднъж в каютата. Изглежда, че нямаше никакъв интерес към нея. Либел и Франк се качиха на яхтата и след четвърт час тя грациозно и безшумно излезе от

каенското пристанище. Пристанищната стража не им направи никакви спънки. Тя знаеше, че първият секретар на губернатора често прави такива нощни разходки. В това нямаше нищо подозрително.

Новият моряк трябваше да обслужва платната, а Либел седна при кормилото. Той насочи яхтата право към Дяволския остров.

Либел и Франк забелязаха, че морякът усилено се взираше в нощта и следеше внимателно движенията на малък параход, който се носеше на доста голямо разстояние зад тях.

— Това е държавният параход — прошепна Херберт Франк на младия французин. — Погледнете само как този мръсник Галицин не сменя поглед от него. Ще ми се да го сграбча и да го хвърля в морето.

— Оставете това, драги приятелю — възпря го Либел, — да не му правим зло, докато не прояви враждебността си към нас. Сега ме оставете, трябва много да внимавам, за да не се натъкна на скала, защото вече наближаваме каменистия бряг на Дяволския остров.

В тъмнината се очертаха острите контури на една вдаваща се в морето скала. Това беше Дяволският остров, където страдаше мъченикът Драйфус!

— Господине! — попита морякът, като се обърна към Либел, — познавате ли добре пътя? Тук има повече подводни скали, отколкото игли в ателие за дамски дрехи. Ако имаме нещастieto да се натъкнем на някоя от тях, тя ще разпори корема на вашата яхта и всички ще отидем на дъното. Мисля, че ще е по-добре да ме пуснете на руля.

Либел стана.

— Добре, седнете вие — кимна безразлично, — ще минем покрай южната страна на Дяволския остров. Внимавайте да плаваме поне на три мили разстояние от сушата, защото току виж, че оръдията взели да ни обстрелват, а това би било крайно неприятно.

— Наистина ще е неприятно! — изръмжа морякът и седна на руля.

Либел се оттегли при главната мачта, на която се беше облегнал Херберт Франк.

— Внимавайте! — пошепна той на приятеля си. — Галицин иска да ни закара в залива на Дяволския остров, за да попаднем като мишки в капан и да се разправи после лесно с нас. Ала няма да го бъде.

— Да го пребия ли с един удар? — напрегна се Франк. — Смятам, че най-добре ще е да го ударим силно в главата, за да падне в

несвяст, преди да е успял да извади револвера си и да даде на своите хора уговорения сигнал.

— Да почакаме още малко! — отвърна Либел. — Нека ни закара по-близо до Дяволския остров, за да ни е по-лесно да вземем Драйфус и рускинята.

Морякът на руля вършеше спокойно работата си. Действително, не беше лесно да се избягват скалите, които се издигаха в морето около този неприветлив остров. Но Галицин, разбира се, познаваше много добре терена и успя да доближи ветрохода на около два кабелта от брега. Намиращите се на борда на яхтата ясно виждаха светлините на наблюдателната кула. Различаваха и силуетите на мизерните къщурки, в които живееха затворниците. Забелязаха и голямата дъсчена стена, издигната по заповед на Галицин пред бараката на Драйфус, за да откъсне окончателно нещастника от външния свят.

— Сега! — каза нетърпеливо Херберт Франк. — Ако изпуснем момента, изгубени сме! Виждате ли го мръсника, бръкнал е с ръка в джоба. Навярно иска да извади револвера си и да стреля. Идете при него и го заговорете! Останалото оставете на мен. Аз ще направя каквото трябва.

Либел тръгна към моряка, а детективът бавно отиде към задната част на яхтата и вдигна оттам една дъска.

— Вижда ми се чудно — започна Либел разговора с матроса, — че не са ни забелязали от Дяволския остров и не са дали още обикновените предупредителни сигнали. Наистина, нямаме светлина на борда, но възможно ли е да не са ни видели...

— Пък и да бяха ни видели — подхвърли морякът, — с тая яхта бих се опитал да избягам от преследванията на държавния параход. Ако Драйфусовото семейство би ми дало такава яхта и би ми платило само пет хиляди франка, бих задигнал капитана от тези пусти скали и бих избягал с него, така че триста дяволи не биха могли да ме стигнат!

— Лъжете се, приятелю! — каза Либел. — Драйфус така се охранява, че никакво бягство не е мислимо. Но дори и да успееш да стигне до някоя лодка, оръдията отгоре веднага биха я разбили. Какво бихте могли да направите тогава?

— Ако ме обстрелват с оръдия, ще им отвърна с револвера си. Виждате ли, ето така!

Той бързо извади револвера от джоба си и го издигна над главата си, като че ли така, просто за удоволствие, иска да стреля по посока към Дяволския остров. Готвеше се да натисне спусъка, когато... с трясък се стовари дъската, която Херберт Франк беше приготвил над главата на мнимия моряк. Той трепна, револверът му падна от ръката, отвори уста, за да извика, но втори, още по-силен удар го повали в безсъзнание върху палубата на малката яхта.

Херберт Франк и Либер се спуснаха върху него и му вързаха ръцете и краката.

— Дали да не му запушим и устата? — попита Херберт. — За всеки случай...

Но мекият й добродушен Либер помоли Франк да не прави това. Той не можеше да понесе мисълта, че Галицин може да се задуши.

— И без това ще го смъкнем долу в каютата. Когато се свести, нека вика и реве колкото си ще, там никой няма да го чуе.

— Но не и преди да му смъкна поне маската от лицето — реши Франк и дръпна фалшивата брада от лицето на мнимия моряк.

Появи се вулгарното, жестоко лице на Червения Галицин. Той още лежеше със затворени очи и дишаше слабо, макар че не беше сериозно ранен. Двамата приятели го хванаха и го повлякоха по малкия трап надолу в кабината, в която се намираха Алиса Тери и Арман Боне.

— Водим ви компания! — засмя се Херберт. — Внимавайте само, вълкът е вързан, но си е вълк! Не го приближавайте много.

Те сложиха Галицин в ъгъла на кабината, без да му обръщат повече внимание. Арман Боне се зае да пази да не би той, след като се свести, да се развърже някак си. Алиса не гледаше вързания със злорадство или тържество, макар че това би било напълно естествено, тъй като мъките, които този човек й беше причинил, бяха толкова големи, че щяха да я погубят душевно и телесно. Всичко това би дало право на Алиса да почувства в този момент радостта от отмъщението. Но младата американка беше твърде благородна, за да изпитва подобни чувства. Тя гледаше на Галицин с онова състрадание, което благородните натури имат и изпитват винаги спрямо падналия.

Само преди час този човек беше още всемогъщият господар на Френска Гвиана, а сега лежеше с вързани ръце и крака, като последен престъпник.

В това време Франк и Либел се бяха върнали на палубата и младият французин отново пое управлението. Яхтата бързо зави край острова и се насочи към южната му страна. Сега предстоеше изпълнението на най-важната част от тяхната задача. Трябваше да вземат мъченика Драйфус и Черната Ета.

Яхтата се движеше безшумно покрай южния бряг на Дяволския остров. Приятелите вече ясно различаваха стръмната, вдаваща се в морето скала. Това беше мястото, откъдето трябваше да вземат двамата си спътници. Те предпазливо доближиха до самото подножие на скалата. Херберт Франк сви ветрилата и яхтата застина във водата.

— Виждаш ли ги? — повика тихо Либел.

— Нищо не виждам! — отвърна Франк. — Нито Ета, нито Драйфус са там. На скалата няма никой!

— Ще чакаме! — реши Франк. — Никак не ми харесва това, че не са тук в уреченото време. Наблизо все още стои държавният параход. Хората на Галицин чакат револверния изстрел, който ще ги повика на помощ срещу нас!

— Тихо! — пошепна му Либел. — Там горе на скалата се появи тъмна сянка. Ето и втора след нея! Какво е това? Не чухте ли, Франк?

Преди немецът да успее да отговори, един ужасен, сърцераздирателен вик процепи нощта. На скалата се появи жена. Вятърът развяваше черните ѝ коси. Тя беше вдигнала нагоре ръцете си и махаше, като че ли искаше да предупреди хората от яхтата да бягат.

— Ета! — извикаха едновременно и двамата приятели.

Да, действително, това беше рускинята. Като луда се беше спуснала почти до ръба на скалата.

— Бягайте! — извика тя с пронизителен глас. — Спасявайте се! Всичко е загубено! Драйфус не може да бъде освободен! Той не може! Той е...

Чу се гръм! Той заля мълчаливото море. Рускинята се олюля!

— Улучиха ме!... Ще умра на Дяволския остров... Потресаващо, сърцераздирателно прозвуча нейният стон в нощта.

— Не можем вече да я спасим! — изпъшка Либел. — Сега трябва да помислим за нас самите и за безопасността на двамата, с чието спасение се нагърбихме! Бързо ветрилата, Франк, ще трябва да напием сетни сили, защото иначе сме загубени!

Нямаше нужда от това предупреждение, за да започне детективът да бърза. Не измина и минута и вятърът изду ветрилата и яхтата литна по гърба на океана!

Бегълците скоро забелязаха, че ги преследват. Изстрелът от Дяволския остров беше стреснал екипажа на държавния параход. Там навярно помислиха, че това е уговореният сигнал и потеглиха с пълна пара. От борда на яхтата ясно виждаха как корабът цепи вълните и се приближава все по-бързо към тях. Започна надпреварване между парата и вятъра, едно невиждано досега състезание. Благодарение на лекотата и отличния си корпус яхтата плаваше като делфин. Тя ту се издигаше върху меките гребени на вълните, ту се гмуркаше надолу, за да се подаде веднага пак на повърхността!

Ала и параходът правеше всички усилия, за да я настигне! Машината беше форсирана докрай, за да се движи с такава скорост. Херберт и Либел загрижено забелязаха, че разстоянието между тях и парахода постепенно намалява. Към това се прибави още едно неблагоприятно обстоятелство. Времето се промени. Докато преди малко небето беше покрито с гъсти, черни облаци и морето беше обвито в пълен мрак, изведнъж облаците се разпръснаха и луната и звездите светнаха на небето с целия си южен блясък. Пред очите на хората се появи чистото нощно небе. Обаче Франк и Либел проклинаха тази небесна красота. Небето изглеждаше осветено от хиляди свещи, като че ли само за да може да се вижда по-добре тяхната яхта! Тъмнината би помогнала на бягството им, а сега светлината улесняваше тяхната гибел!

Бегълците започнаха да се съмняват в своето спасение и знаеха, че рискуват свободата и живота си. Мълчаливо се прегърнаха, стиснаха си ръцете и се заклеха в искрено приятелство и обич до гроб.

— Нека слезем долу, приятелю! — отрони тъжно Либел. — Трябва да съобщим на Алиса и Арман за предстоящото нещастие! Да се посъветваме с тях, дали не ще е по-добре да свалим ветрилата и да оставим парахода да ни настигне.

— Да се предадем! — сепна се Херберт Франк. — Не, в никакъв случай! Докато сме живи, трябва да се борим, да се надяваме и да бягаме до последния момент! Няма защо да бързаме да се предаваме, винаги ще успеем да го направим!

В този миг зад тях се появиха Алиса и Арман. г Дали бяха забелязали, че става нещо, дали се безпокояха за това, че Драйфус и Ета още не бяха при тях, или някакъв вътрешен глас им беше подсказал, че опасността наближава, не се знаеше, но тях вече не ги съдържаше в душната каюта и излязоха горе на палубата, за да се осведомят за обстановката. Видяха приближаващия се параход и тъжно поклатиха глави. Нямаше нужда да им обясняват какво е станало и какво ще става занапред.

— Да се оставим отново да ни тикнат в подземията на Каенския затвор! — извика отчаян Арман Боне. — Не, за себе си предпочитам смъртта пред нови мъки! Сбогом приятели! Един скок в морето ще ме направи свободен! По-добре в гърлото на акулите, отколкото в ръцете на Галицин и неговите палачи!

— И аз мисля като Арман! — присъедини се Алиса Тери. — И аз предпочитам да умра!

— Ако се хвърлите в морето, и аз ще последвам вашия пример! — реши Либел.

Само немецът остана твърд и непоколебим.

— Какви глупаци сте вие! — извика сърдито той. — Искате да умрете, когато има още надежда за спасение? Не знаете ли, че параходът може толкова да ни наближи, че да можем с ръка да го стигнем, и пак да не ни сполети никакво зло, ако такава е волята господна! Неговите пътища са чудни, затова ви съветвам, уповавайте се на неговата милост до последния момент!... Докато съм жив, аз ще се надявам!

— Не виждаш ли, Франк — Либел кършеше отчаян ръце, — тези хора, там на парахода, го карат, като че ли подклаждат машината с огън от ада! Никога не съм виждал да плават с такава скорост.

— Тъкмо за това не е изключена възможността да ни помогне Бог — отвърна многозначително детективът.

В същото време се чу гръм от оръдие.

— Това е за нас! — разбра Херберт Франк. — Но вие трябва точно да стреляте, французи. Така можете да пробиеете само дупки в морето, но не и в нашата красива яхта.

Гранатата на корабното оръдие беше ударила далеч от ветрохода. След две минути се чу втори изстрел. Този път снарядът прелетя над

главната мачта, без да я достигне. — Малко по-ниско! — иронично отбеляза Херберт Франк. — Много за големи ни смятате.

— Моля ви се, слезте в каютата! — настойчиво замоли Либел. — Страх ме е за живота ви!

— Не се страхувайте за мене! — заяви младата американка. — Мястото ми е при вас, моите приятели! Ако паднете, и аз ще съумея достойно да посрещна смъртта.

Един ужасен трясък, хиляди пъти по-силен от гърмежа на оръдията, прокълтя над морето и предизвика такова сътресение на въздуха, че малката яхта цяла потрепера.

— Милостиви боже! — извика Либел. — С какво ли оръдие гърмят пък сега тези хора!

— Това не беше изстрел! — кресна възбудено Херберт Франк, ала гласът му издаваше радост, тържество. — Това беше експлозия. Я погледнете там, Либел! Параходът е изчезнал! Не казах ли аз, че пътуват твърде бързо, за да могат да ни стигнат! Парният котел не е издържал и се е пръснал!

Развълнувани, Либел, Алиса и Арман погледнаха към мястото, където преди няколко секунди още държавният параход се извисяваше над вълните. Не се виждаше нищо вече! На повърхността плаваха дъски, а между тях се виждаха хора, които напразно се мъчеха да се борят с вълните!

— Да върнем назад яхтата! — предложи Либел. — Може би ще успеем да спасим някого от нещастния екипаж.

— Човешкият ни дълг изисква това! Направете го, приятелю — съгласи се Херберт, — макар че аз лично не вярвам да успеем. Докато стигнем там, акулите ще са се разправили с тях. Те са по-бързи от нас!

Либел кимна е глава. Той много добре знаеше, че Херберт има право. Въпреки това, той обърна руля и яхтата полетя към мястото на катастрофата.

Пристигнаха твърде късно. Не се виждаше вече никакво човешко тяло, а само множество акули, които изобилстваха по тези места, особено край Дяволския остров.

— Направихме, каквото можахме! — Херберт Франк сви рамене. — Сега да помислим за себе си! Ако времето и вятърът останат както сега, с Божия помощ ще стигнем Флорида и пак ще бъдем свободни и щастливи човешки същества.

Алиса Тери беше коленичила. Едри сълзи течаха по бузите ѝ. Тя се молеше.

— Обзалагам се — промърмори немският детектив, — че тя по-малко благодари на Бога за собственото си спасение, отколкото се моли за успокоение на душите на ония нещастници, които Галицин изпрати на преждевременна смърт.

— Галицин? — сепна се Либел. — Какво да правим с него? Не можем по никакъв начин да го вземем с нас във Флорида, защото там той сигурно ще намери начин да ни отмъсти, макар и да не може да разчита на съдействие от страна на правосъдието на Съединените щати.

— Ще наеме убийци, които да ни премахнат — съгласи се Херберт. — Аз съм решително против всякаква милост към него. Най-добре би било да го хвърлим в морето, макар и да намирам, че това е твърде леко наказание за него.

— Не бъдете толкова жесток! — помоли Алиса Тери. — Той действително е свиреп и престъпен човек, но все пак е човек!

— Но какъв! — гневно изръмжа немецът. — По дяволите тази сантименталност, която се плаши от логичните последствия и в последния момент прави най-големи грешки! Нека гласуваме какво да правим с него. Аз гласувам за смъртта му.

— И аз! — присъедини се Арман Боне. — Подлецът напълно е заслужил смъртно наказание не само заради нас, а и заради всички нещастни жертви, които гинат в подземията на каенския затвор.

— Аз пък съм против изпълнението на една смъртна присъда, която нямаме право да издаваме — намеси се младата американка. — Никой човек няма право да отнема живота на друг, па бил той най-лошият, най-престъпният на този свят!

— Съгласен съм с Алиса Тери! — кимна Либел.

— Значи двама срещу двама — засмя се Херберт Франк, — т.е. оставаме в положението, в което бяхме преди гласуването. Виждам, че ще трябва да отложим решението на този въпрос и да продължаваме, да храним този мръсник, което не е никак желателно при ограниченото количество храна, с което разполагаме.

— Имаме храна за две седмици — възрази Либел. — При благоприятно време дотогава ще успеем да стигнем във Флорида.

С това приключиха дебатите за Галицин. Мисълта им се насочи към едно по-достойно същество, към нещастния Драйфус. Проектираното от Ета освобождение на клетия мъченик не успя. Защо именно, какво беше станало с Драйфус? Какво искаше да каже Ета с последните си думи, които извика от скалата:

— Драйфус е... той е...

Точно тогава я улучи куршумът на този, който я преследваше, вероятно на някой от пазачите на Дяволския остров. Разбира се, никой от нашите приятели не можеше да отговори на въпроса. Те направиха всички възможни предположения, но в края на краищата стигнаха до извода, че освобождението на нещастния капитан е направо невъзможно.

Впрочем, всички скоро се умориха. Алиса и Арман отидоха да си легнат. Либел беше проявил деликатност и се беше погрижил американката да спи спокойно, отделно от мъжете. За тази цел, още преди заминаването беше накарал да преградят с дъски отделно помещение в долната част на яхтата. По настояване на Франк и Либел отиде да си легне. Остана буден само немецът, който по всичко изглеждаше, че има здрава, неуморима натура.

Яхтата плаваше под благоприятен вятър. Работа почти нямаше, необходимо беше само наглеждане на ветрилата от време на време, тъй че Херберт можеше да седне на палубата и да се отдаде на своите мисли, които го заведоха във Франция, в Париж. Пред него се появи едно чудно хубаво момиче. Нежна любовна тъга изпълни душата му. Той мислеше за Фернанда, за тая, която го отблъсна, но която той все пак обичаше дълбоко и чувстваше, че никога не ще може да я забрави.

Дали ще има щастието да я види пак? Дали тя няма да размисли и да приеме неговата любов? Въпроси, на които не можеше да отговори! Целият ни живот е съставен от безброй такива въпроси, и колко често смъртта идва преди да сме успели да намерим верния и задоволителен отговор на повечето от тях!

Пътуването с яхтата протичаше необикновено сполучливо. Цели четири дни вятърът запази същата посока и сила и ветроходът се движеше равномерно и бързо, сякаш беше движен от парна машина. Всички бяха щастливи, с изключение на Галицин, който лежеше в каютата и постоянно ругаеше. Краката му бяха свободни, обаче ръцете му продължаваха да са вързани на гърба, защото не можеше да му се

вярва. Между приятелите вече не ставаше дума за неговата смърт. Сякаш между тях беше постигнато някакво мълчаливо съгласие да се отърват от него по някакъв друг начин. На петия ден от пътуването се представи удобен случай, който реши съдбата на бившия губернатор на Френска Гвиана.

— Земя! Вижте, приятели, там в далечината се вижда тясна сива ивица. Това вероятно е земя. Без съмнение, това ще е някой от многото малки острови, които лежат между Южна и Северна Америка.

— Обитаеми ли са тези острови? — попита Арман Боне.

— Повечето от тях не са. Навярно и не си струва труда да бъдат обработвани от колонисти, защото между тях има толкова неплодородни, че не вирее нищо, което да послужи за храна на човека.

В същия миг една мисъл прорязва като мълния мозъка на Херберт Франк и той предложи:

— Сега вече трябва да решим съдбата на каенския кръволок. Елате, приятели, и ме изслушайте! Вие не се съгласихте с мен, когато ви съветвах да осъдим на смърт каенския престъпник и безмилостно да го хвърлим в морето. Отказвам се да решавам дали постъпих добре или не като се оставих да бъда повлиян от вашите добри сърца. Може би такава е била волята Божия — Галицин да не умре от нашите ръце. Добре, нека живее, но да живее при условия, които няма да му позволят да пакости, които няма да му дадат възможност да ни преследва със своята омраза, със своето отмъщение... Виждате ли там онзи бряг, който се синее пред нас и който ще стигнем след не повече от три часа. Без съмнение се намираме пред някой от малките острови, които лежат между Южна и Северна Америка. Те са необитаеми и в по-голямата си част са неплодородни, но това не може с положителност да се твърди, защото някои от тях имат даже твърде богата растителност, в зависимост от това дали са от вулканичен произход или не. На мнение съм да оставим Галицин на този остров. Дали ще загине, дали ще бъде разкъсан от диви зверове или ще умре от глад, дали ще намери сносни условия за живот — всичко това нека ни бъде безразлично. Ще оставим на мъдрия Бог да го накаже, както намери за добре. И тъй, приятели, съгласни ли сте с моето предложение?

Настана дълбоко мълчание. Решаването на съдбата на един човек беше за тях твърде важно и те трябваше да обмислят всичко. Либел се

обади пръв.

— Мисля — каза той, — че можем да се съгласим с предложението на Херберт Франк, но при условие че няма да оставим Галицин без оръжие, храна и вода на самотния пуст остров. Това твърде много би обременило съвестта ми и струва ми се, че никога не бих могъл да забравя нещастника, когото сме изоставили беззащитен. Да му дадем една пушка, необходимите патрони, храна и буренце с вода. С това ще сме направили всичко, което човештината изисква. Той няма да бъде по-зле, отколкото нещастния Драйфус, който също е лишен от човешко общество и получава само толкова храна, колкото да не умре от глад.

— Ще бъде много по-добре, отколкото съвършено невинния Драйфус — отвърна сърдито Херберт Франк.

— Галицин ще може да ходи свободно, ще си бъде господар, никой няма да му заповядва. А Драйфус е затворен като животно в една ужасна клетка, от която няма изглед дори към морето. Повтарям, драги приятели, не бъдете толкова милостиви към Галицин, към този човек, на чиято съвест тежат толкова престъпления.

Ала никой не послуша Херберт Франк. Алиса Тери особено настояваше да се даде на Галицин възможност да продължи своето съществуване на острова. Не можеше да се остави този човек сам, без да му се даде оръжие, за да се защитава от диви зверове или диви племена. Херберт Франк беше принуден, макар и неохотно, да се съгласи с желанието на своите приятели.

Яхтата беше насочена към острова. Все по-ясно се очертаваше той на хоризонта. Не изминаха и три часа и малката яхта навлезе в тих залив.

Извадиха Галицин от каютата и го снеса на острова, който изглеждаше пуст и необитаем. По него се виждаха само скали, в чиито пукнатини и цепнатини растяха тук-там ниски храсти, без цвят и без плод. Не се виждаше никакъв дим, който би могъл да излиза от комина на някаква колиба. Не се забелязваше и никаква човешка стъпка, нито следи от животни.

Арман и Либел, въоръжени с пушки, вървяха от двете страни на Галицин. Те го заведоха до една издадена скала, където му заповядаха да седне. Галицин поглеждаше учудено ту единия, ту другия и не можеше да разбере какво значат тези приготовления.

— Какво мислите да правите с мен? — изръмжа той.

— Да не искате да ме убиее тук? Имайте предвид, че аз съм губернатор на Френска Гвиана и че такъв човек не се убива безнаказано! Властта ще ме потърси, ще проследи какво е станало с мен и рано или късно ще излезе наяве, че сте ме убили и тогава и най-голямото наказание не ще бъде достатъчно, за да изкупите своето престъпление.

Никой не му отговори. Херберт Франк беше зает с пренасянето на малко буре и няколко сандъка от яхтата на брега на острова. Най-сетне изглежда беше свършил своята работа, защото, облегнат на пушката, пристъпи към Галицин: Направи знак на Либел и той преряза въжетата, с които бяха вързани ръцете на руснака.

— Княз Галицин — започна детективът, — за последен път отправям дума към теб и може би съм последният човек, чийто глас чуваш. В културния свят съществуват съдилища, които съдят престъпленията на хората по определени закони. Всеки съд би осъдил теб, княз Галицин, на смърт, ако се разкриеха твоите мръсни престъпления. Ти хиляди пъти си заслужил смъртно наказание, защото си измъчвал и изтезавал нещастниците, които френското правителство ти е поверявало да пазиш. Извършил си хиляди жестокости, всяка една от които те прави достоен за гилотината. Тук е Алиса Тери, която те обвинява в това, че сия държал зазидана повече от година, през това време ти най-жестоко си я измъчвал с глад и жажда, че си се подигравал с нея, когато те е молила за капка вода, че с планомерна животинска жестокост си искал да я съсипеш телесно и душевно. И втори обвинител имаш тук. Това е Арман Боне. Ти си го оставил да лежи на гнила слама и да живее по-лошо от куче. Не си имал никаква милост към него, макар и да виждаше, че силите му все повече и повече го напускат и че неговото полудяване е било само въпрос на време. Третият обвинител не може да се яви пред теб, защото в този момент палачите ти го пазят и не му дават да мръдне. Това е капитан Драйфус, най-нещастният от всички смъртни.

Преди да поемеш управлението на Френска Гвиана, съществуването му на Дяволския остров беше действително ужасно, но все пак не му липсваше въздух, слънце, простор и ясна мисъл. Ти му отне и тях. Ти направи Дяволския остров по-страшен и от ада и сломи и последните сили на нещастния капитан. Той щеше отдавна да

загине, ако не го крепеше мисълта, че е невинен. Тя му дава бодрост, тя го крепи и ще го крепи въпреки всичко, докато удари часът, в който бъде доказана невинността му. Бих могъл да ти назова още стотици обвинители, всички ония достойни за съчувствие нещастници, които гинат в Каенския затвор и на които ти, с твоите драконовски наредби, отнемаш и последната надежда. Всичко онова, което приведох досега, е повече от достатъчно, за да заслужиш най-строга присъда.

Ние, княз Галицин, стоящите около тебе, сега сме твои съдии. Решихме да те осъдим на доживотно пребиваване на този остров. Трябва да разбереш, че с това проявяваме снисходителност и милост, защото според божиите и човешките закони, ти си заслужил да те хвърлим на акулите в океана. Но твоите собствени жертви, това милостиво момиче и този благороден мъж — той посочи Алиса Тери и Арман Боне — измолиха да ти сменим наказанието. Ще останеш на този остров. Отсега нататък нека Бог се смили над тебе, нека влее разкаяние в сърцето ти, а също тъй и съзнанието, че никое престъпление не остава ненаказано на земята, и ония, които престъпват законите на човешчината и природата, рано или късно получават заслуженото.

В отговор на тия думи Галицин се засмя тъй ужасно, тъй нахално, тъй дръзко, че нашите приятели неволно се дръпнаха назад. Дали не беше разбрал какво го очаква или пък беше полудял от страх, та можеше още така подигравателно да се смее?

— Подлеци! — кресна Галицин. — Да не мислите, че вярвам на глупостите, които ми говорите! Зная, че искате само да ме изплашите. В действителност вие не бихте посмели да ме оставите на този пуст остров.

— Лъжеш се, Галицин — сръза го Франк, — и скоро ще разбереш това. Пригответе се за стрелба!

Либел и Арман Боне вдигнаха пушките и ги насочиха към Галицин. В това положение те бавно се изтеглиха към брега, където ги чакаше яхтата. Галицин изтръпна. Отначало застана неподвижен и с широко разтворени очи, изразяващи смъртен страх, се втренчи в бавно отдалечаващите се приятели. Но скоро след това нададе ужасен писък и се хвърли на колене с умолително протегнати ръце.

— Милост! — изскимтя той с разтреперан глас. — Милост... чуйте ме... искам да говоря с вас... не си отивайте, преди да ме

изслушате... за ваше добро... да, заклевам ви се... за вашето собствено щастие!

Обаче те не го слушаха. Бавно продължаваха да се изтеглят към брега, като все още държаха пушките готови за стрелба.

— Ще ви направя богати — хлипаше Галицин. — Аз управлявам държавната каса на Френска Гвиана. Заведете ме пак там и аз ще ви предам всичките пари, които се намират в нея. Какво ме е грижа, че това щяло да бъде кражба, нали ще спася живота си. Заклевам ви се, заклевам ви се в това ясно и чисто небе, че ще удържа думата си. Ще можете безпрепятствено да напуснете Каена и всеки от вас ще вземе със себе си толкова злато и банкноти, колкото може да носи.

На подлото му предложение отговори с пълно мълчание.

— Вие хора ли сте? — изпищя Галицин, като се по-търти на колене към тях. — Нямате ли сърце в гърдите си? Не знаете ли, че аз съм изгубен тук, на този пуст остров. Кой ще ме пази от дивите животни, от людоедите, които могат да ме нападат? О, каква жестокост! Проклетници, чуйте ме, спрете, трогнете се поне от сълзите ми. Ето, вижте, аз плача, да, аз плача, аз, губернаторът на Френска Гвиана — допреди няколко дни още тъй влиятелен, сега унижен се валим в праха пред вас и моля за милост.

— Милост ли? — обади се сурово Херберт Франк. — Ти бил ли си милостив? Проявил ли си милост към Драйфус, към Алиса, към Арман? Сметнал ли си поне веднъж съдбата на някои от затворниците в Каена? Сега хленчиш, тиранино, сега изведнъж разбра, че хората имали сърце в гърдите си, което трябва да бъде състрадателно към мъките на другите. Обаче, твоето собствено сърце беше безчувствено като скала и в пукнатините на тази скала се въдеха змии. Бъди проклет, княз Галицин, нека животът ти бъде пълен с опасности и страхове. Дано преди да умреш изпиташ всички страдания, които бавно разкъсват човека, така че смъртта да ти се види спасение!

Те стигнаха яхтата и бързо се качиха, защото Галицин изтича, за да ги догони. Той навярно имаше намерение насила да се качи при тях. Но преди да успее да ги настигне, въжето, с което яхтата беше вързана за брега, беше прерязано и тя леко и свободно заплава по вълните.

— Изгубен съм! — изкрещя Галицин с глас, в който нямаше вече нищо човешко. Очите му сякаш щяха да изскочат от орбитите, а около устата му се появи пяна.

— Свърши се с мене!

В този момент пред краката му падна нещо тежко. Либел му беше подхвърлил една двуцевна ловджийска пушка. А как, мислите, постъпи този мизерен човек, след като получи и това последно благодеяние от своите съдии? Той чевръсто нагласи пушката за стрелба и я насочи към яхтата. Ала тя беше празна и той с проклятие я хвърли на земята. Започна да вика като животно. Тичаше като луд насам-натам по брега и изпращаше по адрес на оставилите го приятели всички руски псувни и проклетия.

Обаче, тия проклетия не стигнаха до ушите им. Яхтата плаваше бързо и скоро се загуби в далечината. Галицин с глух стон рухна на земята.

— Изоставен на този пуст остров — изпъшка той, — осъден на мъчителна бавна смърт и никаква възможност за спасение... никаква!

Това бяха последните му думи. След това изпадна в тъпа безчувственост, която скоро премина в тежък сън.

---

[1] Тия нареждания са действително изпълнени и съществуват и днес, когато пиша тези редове. Френският журналист Хес, изпратен нарочно в Каена, за да посети и разгледа Дяволския остров и условията, при които е поставен да живее Драйфус, не е могъл да направи това, защото губернаторът не му дал разрешение, но, успял поне да види кулата, оръдието върху нея, дъсчената ограда и зазиданите прозорци. Освен това той констатира, че Драйфус е окован във вериги. При завръщането си във Франция, той е направил публично достойствие всичко видяно от него. ↑

2.

Оставихме Мадлен Готие в Лондон, заета с изпълнението на двойна самарянска длъжност. За едната тя получаваше царска заплата, защото лорд Лоуел, след като няколко дни беше наблюдавал преданите грижи, които тихото и скромно момиче проявяваше към болната Клотилда, съобщи на Мадлен, че ѝ е определил постоянна заплата. Цифрата, която той посочи, надминаваше и най-смелите очаквания на Мадлен. Това я освобождаваше от всякакви материални грижи. Обаче лорд Лоуел постави едно условие, на което тя едва след дълго колебание се съгласи. Той поиска от нея тя да се пресели в неговата къща, за да може напълно да се посвети на болната.

Мадлен отначало не искаше да се съгласи, защото си мислеше за Маврус Ленски, когото беше приютила в малката къщичка на брега на Темза и за когото, въпреки уморителната ѝ работа, се грижеше като сестра...

Действително сега художникът нямаше вече толкова належаща нужда от нея, както в началото. Нервите му се бяха поуспокоили, той беше станал тих и мълчалив, беше разбрал, че Мадлен не е Клотилда и я бе накарал да му разкаже как го е намерила на улицата ранен и възбуден до лудост и как се погрижила за него и го е довела в тази къща.

Художникът с благодарност я увери, че никога няма да забрави услугата ѝ. Но мрачните му погледи плашеха Мадлен, а упоритата му затвореност ѝ вдъхваше страх. Какво можеше да ѝ помогне старателно заключената врата против лудостта на този човек, лудост, която съвсем не беше изчезнала. Той изглеждаше силен и в момент на припадък, който беше твърде възможен, можеше да разбие вратата, да нахълта при нея и тогава...

Мадлен потреперваше при тази мисъл. Да вика за помощ би било безполезно, тъй като къщичката беше изолирана, а шумът на реката и свиренето на вятъра биха заглушили виковете ѝ.

Вътрешно, в себе си, Мадлен отдавна желаше да се раздели с Маврус Ленски, но въпреки това се поколеба, когато лорд Лоуел ѝ

предложи да се пресели у тях. Нещо повече — първия ден тя направо отказа на лорда. Обаче една случка, която се разигра през следващата нощ, я накара да съжалява за отказа си и затвърди решението ѝ да се раздели с лудия.

През нощта тя си легна едва след като чу равномерното му дишане, уверена, че спи дълбоко. Дръпна резето, сложи и масата пред вратата и си легна. След около час обаче се събуди от особен шум. Стори ѝ се, че мишки гризат прага на стаята ѝ. Без да запали лампата, тъй като луната осветяваше достатъчно стаята, тя седна полуоблечена в леглото и се послуша. Откритието, което направи, беше ужасно. Художникът се опитваше с къс желязо да изкърти вратата. Отначало той работеше, колкото се може по-тихо, но скоро, като видя, че вратата не се поддава, се разсърди и лудостта му внезапно избухна. Захвърли желязото и заудря с брадва по вратата без да го е грижа, че това може да събуди Мадлен. Ужасена, тя разбра, че дъските не ще устоят дълго на това нападение. Бавно, но сигурно те поддаваха, а лудият продължаваше да сипе удари по тях.

Мадлен помисли за бягство, но през вратата беше невъзможно. Оставаше ѝ само прозорецът. Къщата беше едноетажна и не много висока. Момичето можеше с доста голяма сигурност да разчита, че няма да се нарани, ако се опита да скочи през прозореца на улицата.

Облече се бързо. Ръцете не я слушаха, трепереха. През цялото време чуваше сърдитите възгласи на художника, безумното му бърборене.

— Ще разбия на късчета вратата — скърцаше със зъби нещастникът. — Аз трябва да вляза при нея, трябва да вляза. Тя ще стане моята Сузана! Другата ми избяга, но и тази е хубава! Ще я убия и след това ще я рисувам! Ще предам угасването в погледа ѝ, замръзването на чертите на лицето ѝ, и тук, в тази къща, ще се роди едно произведение, каквото човечеството от петстотин години не е виждало... Няма ли да се отвориш ти, проклета врата! Ето, ето ти смъртоносния удар! И както насичам тебе, така ще убия и нея!

Последните думи бяха придружени от лудешки смях, който прониза сърцето на Мадлен. Най-после тя се облече, наметна палтото си и се втурна към прозореца. С треперещи пръсти отвори и двете му крила, но... о, ужас!... Пред нея се намираше тъмна стена.

— Полудяла ли съм? — запита се тя. — Откъде се взе тази стена тук?

Сутринта преди да излезе от къщи прозорецът си беше както всички прозорци. Беше се любовала от него на изгледа към Темза! Обаче постепенно нещастницата си изясни какво беше станало по време на нейното отсъствие. С хитрост, свойствена за лудите, Ленски старателно беше подготвил убийството. За да ѝ попречи на бягството, той беше зазидал прозореца с тухли. Значи бягство от тук беше невъзможно! А вратата вече се разпадаше, лудият беше успял да я разбие. Мадлен настръхна, смъртен ужас сви гърлото ѝ, то не можеше да издаде никакъв звук. Не беше в състояние да измисли нещо за своето спасение. Пред нея стоеше художникът! Беше облечен само с долна риза. С едната си ръка размахваше брадвата, а в другата държеше лампа. Ужасно разкривеното му лице, треперещите му устни, от които течеше пяна — всичко това го правеше толкова страшен, че Мадлен се вцепени от ужас. Тя бавно се заоттегля към мястото си. До него стоеше малка нощна масичка, която момичето неволно бутна. То чу леко извъняване на малко шишенце. През ума ѝ мина спасителна мисъл. Въздъхна облекчено, защото беше намерила начин да се избави от лудия. В шишенцето, което тя бързо сграбчи в ръце, имаше силно приспивателно. Лекарят го беше предписал на Клотилда против безсънието ѝ. Това лекарство се използваше посредством малко гумено балонче, прикрепено към самото шише. Лекарството се пръскаше в лицето на болния. Лекарят беше предпочел този начин на употреба, за да не дава на болния вътрешно това толкова силно лекарство. Щом Мадлен ѝ напръскваше лицето, главата ѝ се отпускате на възглавницата, тя заспиваше и спеше непробудно до сутринта. Този ден Мадлен на излизане беше забелязала, че лекарството се е свършило. Тя взе шишенцето и го даде в аптеката, за да го напълнят отново и да го занесе на другата сутрин на Клотилда.

Това случайно благоприятно обстоятелство спомогна за нейното спасение. Мадлен дочака спокойно лудият да се приближи до нея. С един ритник той отмести масата, а лампата сложи на креслото. С вдигната нагоре брадва се приближаваше бавно, дебнейки младото момиче, решил отначало само да го зашемети с лек удар по главата с тъпото на брадвата. Той замахна да я удари. В същия миг Мадлен натисна балончето и лекарството като облак обви главата на Маврус

Ленски. Ръката с брадвата се отпусна, той отвори уста, за да вдъхне по-силно, защото нещо го задушаваше. Мадлен бързо стисна втори път балончето и действието на лекарството се прояви още по-силно. Цялото тяло на нападателя се разтрепера, коленете му се подгънаха и той изтърва брадвата. След още едно пръскане в лицето на лудия, той падна и се простря на пода. Очите му се затвориха и... той заспа. Заспа толкова дълбоко, че колкото и да го разтърсваше Мадлен, не можа да го събуди. Но въпреки това, тя беше уверена, че не е умрял, че не му е направила никакво зло. Знаеше, че той ще спи до сутринта, може би и малко повече и когато се събуди, ще може да стане и дори да си отиде, ако пожелае.

Тя обаче не искаше вече нито минута да живее под един покрив с такъв опасен луд. Събра набързо нещата си и напусна къщата. Тъй като сега имаше достатъчно пари, отиде в добър хотел, където макар че не успя да заспи от възбуда, можеше поне да си почине на удобно легло с чувство за абсолютна сигурност.

На следната сутрин събщи на лорда, че приема предложението му да се пресели в неговата къща. Лоуел с благодарност ѝ стисна ръката.

— Сега вече съм напълно спокоен — каза той, — като знам, че сте винаги около Клотилда. Уверен съм, че тя ще преодолее нервната треска и ще оздравее.

Радост озари благородните черти на този човек, който се грижеше за Клотилда като брат, който обича сестра си и е готов на всякакви жертви за нея.

Предсказанието на лорд Лоуел се сбъдна. Състоянието на Клотилда се подобряваше от ден на ден. Не изминаха и две седмици и тя можеше вече да става от леглото. Беше прекарала нервна треска в най-тежка форма. Само благодарение на здравата си млада натура, успя да надмогне болестта, която иначе би я отнесла в гроба. Когато за пръв път, облечена в чудесна домашна дреха, купена ѝ от лорда, тя седна в креслото до прозореца, Клотилда се обърна към младото момиче:

— Мила Мадлен, моля ви да съобщите на лорд Лоуел, че желая да го видя. Кажете, че го моля да отдели за мен четвърт час.

Мадлен излезе, за да събщи на лорда желанието на Клотилда. Завари го пред писалището му. Като чу, че Клотилда иска да говори с

него, той трепна. Предчувстваше, че между него и гостенката му ще се води разговор, който по всяка вероятност, ще доведе до раздяла. Въпреки това веднага стана и отиде в стаята, където го чакаше Клотилда Боазльо. Мадлен, разбира се, го пусна да влезе сам. Тя беше достатъчно коректна, за да разбере, че може би искат да си кажат неща, при които третият човек е излишен.

Когато лордът влезе, той! застана като закован, с поглед втренчен в Клотилда. Беше я виждал често докато беше още здрава и живееше при художника и винаги я намираше за много красива, но днес със своето свежо и леко бледо лице, заобиколено от златочервени коси, тя му се стори хиляди пъти по-хубава, хиляди пъти по-съблазнителна и той трябваше да положи свръх усилия, за да не покаже възторга си, да не издаде чувствата, които изпитваше.

Клотилда му протегна изящната си бяла ръка.

— Елате при мен, драги приятелю — помоли тя, — искам да ви благодаря сърдечно за всичко, което сторихте за мен! Думите съвсем не са достатъчни, за да изразят тази благодарност. Необходими са дела, необходим е цял живот, изпълнен с неизчерпаема благодарност.

— Само изпълних дълга си — поклони се лордът. — Прибрах в моя дом една беззащитна, застрашена жена и когато видях, че тя е болна, сериозно болна, разбира се, не можах да я оставя на произвола на съдбата, без да се погрижа за нейното лечение. Всеки на мое място би направил същото. Това е най-елементарното изискване на човечността. Впрочем, аз мисля, Клотилда, че би било по-добре да не говорим вече за това. Как се чувствате, уважаема приятелко? Имате ли някакво желание, искате ли нещо, което бих могъл да ви доставя? Моля ви, кажете ми и ще го имате веднага!

— Зная — въздъхна Клотилда, — че ме ограждате с нежни грижи. Но тъкмо те затрудняват моето оставане тук, във вашата къща. Няма вече дълго да ви бъда в тежест, лорд Лоуел!

Лордът побледня. Стана тъкмо това, от което най-много се боеше.

— Да, приятелю — поде отново Клотилда. — Ние трябва да се сбогуваме. Нашите пътища се разделят. Моят води към мрака на един самотен живот.

— Клотилда! — възкликна дълбоко развълнуван лорд Лоуел. — Не знаете ли, не чувствате ли колко ме наскърбявате с тези си думи?

Трябва ли и устните ми да кажат онова, което вие сигурно сте прочела в очите ми, а именно, че моят живот ще стане още по-мрачен, още по-самотен, ако трябва да се разделим?

— И въпреки това е неизбежно! Седнете до мен и ще ви разкажа подробно причините за това мое решение. По-точно казано, не мога да ви дам никакви други обяснения, освен да ви разкажа историята на моя живот. Ще гледам да бъде кратка, много кратка дори, защото говоренето още ме изморява, пък и срамът ме кара да мина набързо през някои събития. Не, не ме гледайте така учудено, аз не съм недостойна жена, аз съм само една нещастница.

И красивата жена разказа тъжната история на живота си. Когато стигна до опита на лудия Ленски да я убие, тя изрече с въздишка:

— Останалото го знаете. Нещастникът беше обхванат от буйна лудост и аз за малко щях да стана жертва на тази лудост. Отдавна щях да съм в гроба, ако вашата бдителност не беше ме спасила! Вие ме взехте в дома си, вам дължа своя живот и своето здраве! Вие чухте всичко, милорд, и ви е ясно защо не мога да остана повече във вашия дом. Твърде горда съм, за да стана ваша любовница, а да стана ваша съпруга нямам право. Принадлежала съм на човек, с когото не бях венчана, недостойно би било за вас да ми дадете името си. И дори ако вашата любов и преданост ви заслепят дотолкова, че ви накарат да забравите всичко и ми го предложите, аз ще бъда принудена, милорд, да ви откажа. Не бих желала да съм причина за нещастieto и общественото порицание на един човек, комуто дължа толкова много!

Клотилда млъкна. Две едри сълзи трепнаха на копринените ѝ ресници. Лордът пък беше закрил очи с дясната си ръка, на която светеше едър брилянт. Дълбоко мълчание се възцари в стаята. Най-сетне той отново проговори. Гласът на този човек с твърд и непоколебим характер, привикнал да заповядва и да изисква подчинение, звучеше леко и кротко, като глас на молещо се дете.

— Ако между нас не може да става дума за любов, Клотилда — промълви той, — не отблъсквайте приятелството ми. Аз ви предлагам най-чистото, най-благородно, приятелство, каквото може да свързва две души. Не ме отблъсквайте! Повярвайте ми, вие се нуждаете от покровителство, защото според това, което сама ми разказахте, имате двама опасни врагове. Единият е луд, ала от другия трябва да се пазите. Той е по-опасен от лудия, защото не насочва открито ножа си, а

действа тайно, прикрито. Говоря, разбира се, за съпруга ви, генерал Боазльо.

— Не ме е страх от Боазльо! — възрази твърдо Клотилда. — Аз не бягам от борбата с него, а напротив — търся и искам да я предизвикам.

— В такъв случай навярно имате сигурно оръжие срещу него — усъмни се Лоуел. Очите на Клотилда светнаха.

— Действително имам такова оръжие — заяви тя. — И вам, комуто напълно се доверявам, ще кажа, за да чуя съвета ви. Лорд Лоуел, вие навярно сте чувал за съдбата на нещастния капитан Драйфус, който е изпратен на Дяволския остров, защото бил предал Франция на неприятелите ѝ.

— Винаги искрено съм съчувствал на нещастника — изрече лордът, — защото го смятам за невинен.

— Той е невинен! — извика твърдо Клотилда и бузите ѝ, малко преди това още бледи, заруменяха и я направиха още по-прелестна. — Заклевам ви се, че капитан Драйфус е невинен и мисля, че мога да го докажа.

Лорд Лоуел скочи. Сивите му очи се оживиха и той забърза възбудено:

— Как, Клотилда, възможно ли е да докажете невинността на Драйфус, да върнете обратно нещастния мъченик в обятията на жена му и детето му и да не го направите досега! Всяка изминала минута е тежко престъпление към нещастника, който е подложен на неописуеми страдания...

— Имате право, милорд, но нека ви кажа защо досега не съм съобщила тайната си. Ако спася Драйфус, ще тласна съпруга си, генерал Боазльо, в пропастта. Защото той принадлежи към оная тайна организация, която обвини Драйфус и сега прави всичко възможно, за да попречи на неговото завръщане от Дяволския остров. Той е, може би, главата на тази организация.

— Вие ми казахте, че не обичате Боазльо — не разбра лорд Лоуел, — но даже да ви беше най-скъпото нещо на света, пак би трябвало без колебание да го издадете. Той сам ще си е виновен за това, Клотилда. Вие вляхте течен огън в жилите ми, вие преобърнахте душата ми, а тук — и той удари с ръка в гърдите, — тук е развълнувано, бурно море. Да не губим нито минута, Клотилда. Елате

с мен в, Париж, излезте открито против генерал Боазльо. и съмишлениците му, докажете на света невинността на капитан Драйфус и вие ще сте най-заслужилият човек на света!

Клотилда стана и подаде ръцете си на лорд Лоуел.

— Имате думата ми! — обяви тя развълнувана. — Дайте ми още няколко дни, за да се съвзема окончателно. След това елате с мен в Париж. Там ще се опитам да съборя генерал Боазльо и цялата му клика. Само една дума ще кажа, само едно доказателство е необходимо, за да падне завесата от очите на французите. Аз ще извикам Боазльо пред съда и ще му поставя един-единствен въпрос: „Познаваш ли забулената дама?“

— Колко сте хубава във вашето благородно възмущение, Клотилда — възкликна лордът и се наведе, за да целуне ръката на французойката. — Нали сега няма да се откажете от моето приятелство? Ще бъдем добри и верни другари и няма да чуete от моите уста нищо за любов, докато, може би, един ден вие сама не заговорите за нея, Клотилда, и тогава... О, не бива да се отдавам на мечтата, на неизказаното блаженство, което би изпълнило тогава душата ми...

Щастлива усмивка озари лицето на Клотилда.

— Добре — промълви тя, — вие сте мой приятел до гроб.

Още на следния ден Клотилда съобщи на лорд Лоуел, че се чувства достатъчно добре, за да може да пътува за Франция. Ала лекарят, когото англичанинът повика, поклати неодобрително глава и заяви, че пътуването с параход по Канала не би навредило на Клотилда, но че той не я съветва да пътува с железница, тъй като тя причинява известни сътресения.

Лоуел намери изход от това положение. Той притежаваше голяма удобна кола, която бе поръчал в Шотландия, когато при един лов беше паднал от коня и си беше счупил крака. Тогава, за да избегне всяко сътресение, беше пътувал до Лондон с тази кола. Лордът заяви, че е готов да вземе тази кола и от френския бряг до Париж да пътува с нея. Че Мадлен ще пътува с тях, се разбираше от само себе си. Клотилда отдавна я смяташе за своя приятелка, с която не желаше да се разделя.

На другия ден пред вратата на вилата спря голяма, елегантна и удобна кола. Клотилда, лорд Лоуел и Мадлен се качиха в нея, а опитен

файтонджия и камериерът на лорда се наместиха на капрата и потеглиха.

След шестчасово пътуване с кораба те пристигнаха благополучно в Хавър, откъдето колата, натоварена на парахода, влезе отново в ролята си. С нея се пътуваше бавно, но пък притежаваше всички възможни удобства за пътниците. Никой не подозираше, че по шосето към Париж се движи кола, от която зависи съдбата на нещастния капитан Драйфус.

В едно село между Сен Дени и Париж, поради лошия път, по който се пътуваше трудно, се счупи задното колело и трябваше да изчакат до отстраняването на повредата. Селският ковач, към когото лорд Лоуел се обърна, заяви, че работата е доста и ще са нужни два дни. Колата била необикновено голяма и колелата трябвало да издържат огромна тежест.

Клотилда, която очакваше с нетърпение да се върне в Париж и да започне борбата срещу Боазльо, намръщи мрачно вежди. Лоуел попита ковача, колко иска за тази работа и той съобщи внушителна сума.

— Ще ви платя тройно повече — измери го от глава до пети лордът, — ако работите цяла нощ и можем да тръгнем утре на обяд.

Предложението подейства и майсторът обеща да пожертва нощта си.

— Къде ще можем да пренощуваме? — осведоми се Лоуел.

— Тук има само един хан — отвърна ковачът. — Ей там, отсреща, „Бялата роза“ се казва, и мисля, че господата ще бъдат доволни.

След четвърт час, Лоуел беше ангажирал най-хубавите стаи на „Бялата роза“ за дамите и за себе си. Всички се настаниха удобно в селския хан.

3.

— Позволих си да сложа трапезата за господата долу, в кръчмата! — съобщи притежателят на „Бялата роза“ — дребен, пълен човек с приветливо лице. — Мисля, че ще е по-добре да вечеряте долу, за да можем да приготвим стаите за спане.

Съобщението не беше много приятно за пътниците. Те предпочитаха да останат сами, но трябваше да се съобразят с условията. Слязоха в кръчмата и бяха изненадани от чистотата и уютността ѝ. Стопанката изглежда беше голяма кулинарка, защото заекът, който поднесоха на гостите, беше много вкусно приготвен, а омлетът би направил чест на всеки първокласен парижки ресторант. Виното от своя страна беше чудесно.

И тъй, Клотилда, Мадлен и лорд Лоуел вечеряха в добро настроение и започнаха да се примиряват с нещастията, което ги сполетя. Останалите гости, които не бяха много, не ги смущаваха вече. Това бяха първенците на селото, които навярно бяха дошли само за да видят богатите англичани, за които ковачът им беше разказал чудеса. Иначе хората бяха учтиви и когато забелязаха, че димът от лулите им пречи на все още не дотам здравата Клотилда, веднага ги изгасиха. От благодарност за вниманието, лордът поръча на кръчмаря да почерпи селяните с най-хубавото вино.

Неочаквано, обаче, вратата се отвори и в коридора се чува шумни стъпки на военни. Зададе се необикновено шествие. Влязоха шестима войници, предвождани от един ефрейтор. Между тях се намираше войник, облечен също в ефрейторска униформа, но без пушка. Ръцете му бяха вързани на гърба. Той не беше вече млад човек и в цялото му държание нямаше нищо военно. Съвсем съкрушен, огледа намиращите се в кръчмата гости. Поглеждаше умолително към всеки от тях, сякаш търсеше помощ и спасение, но не можеше да ги намери.

— Ей, вие там! — извика грубо предвождащият групата ефрейтор. — Елате насам.

Дребният, пълничък стопанин услужливо се приближи, но явно беше недоволен от пристигането на тези неочаквани гости.

— Какво желаете, господин ефрейтор? — попита.

— Искаме да пренощуваме във вашия хан — отвърна ефрейторът — и утре, щом съмне, ще продължим пътя си към Париж. Трябва да закараме този дезертьор, когото хванахме в Сен Дени... Дайте ни някое помещение, в което да можем да затворим този човек, а ние ще спим на тавана. Постелете ни малко слама.

— Съжалявам много — отговори ханджията, — но в цялата къща няма помещение, което бих могъл да дам на господата.

— Няма ли друг хан в селото?

— Не, господине. За щастие „Бялата роза“ е единственият.

— Много неприятно! — промърмори ефрейторът. — На този студ е невъзможно да продължим пътя си. Но щом не можем да си легнем, поне ще седнем. Свалете пушките, момчета, разположете се около тази голяма, кръгла маса и тук на топло ще дочакаме сутринта. Да имаше поне едно помещение, за да затворим дезертьора. Някой килер или нещо подобно?

— Съжалявам — отвърна ханджията, като погледна състрадателно дезертьора.

— Това ходене от Сен Дени дотук ме съсипа. Аз не съм войник, свикнал да ходи по цели дни. Колко пъти още да ви казвам, че не съм дезертьорът Етиен, за когото ме смятате, и на когото, може би, малко приличам, аз съм...

— Млък, затваряй си устата! — изкрещя ефрейторът. — Ако кажете още една дума без разрешение, ще ви лиша от парчето хляб, което ви се полага за вечеря. Този човек постоянно отрича, че е ефрейтор Етиен, преструва се, че не може да ходи, а пък в хастара на дрехата му намерихме всички книжа на беглеца Етиен. Но в Париж, пред военния съд, ще му мине меракът да лъже. Сега да седнем, момчета, а вие, кръчмарю, донесете ни нещо за пиене.

Лорд Лоуел отдавна беше станал. Изглежда тази сцена го интересува и не само него, но и Клотилда и Мадлен. Момичето пошепна нещо на ухото на Клотилда, която развълнувана го предаде също шепнешком на лорд Лоуел. Англичанинът направи с очи знак на дамите да мълчат и стана.

— Господин ефрейтор — обърна се любезно, — чух, че поръчахте на ханджията да ви донесе вино. Ще трябва, обаче, да ми позволите да ви смятам за свои гости. Днес празнуваме рождения ден на тази дама и всичките тези господа — и той посочи селяните — приеха да ги почерпя. И тъй, поръчайте си най-напред хубава вечеря, а след това и вино, колкото ви се пие.

Човек трябва да е бил войник, за да разбере радостта на пехотинците от Сен Дени от щедрото предложение. Лицата им светнаха и те вече започнаха да преглъщат.

Ефрейторът се усмихна под мустак:

— Много сте любезен, господине, приемаме, разбира се, с удоволствие вашата покана. Вън е студено. Така ще се стоплим поне вътрешно.

— Нали — продължи лордът, — ще ми позволите да включа в числото на гостите си и вашия пленник. Каквото и да е прегрешил, не бива да го лишаваме от малко храна и вино.

Ефрейторът се поколеба, помъчи се да си спомни какви са предписанията в такива случаи, ала лордът настоя на своето и той не можа да откаже на такъв любезен и щедър господин. Тъй че се съгласи и дезертьорът да получи вечеря и вино.

— Слава Богу — изпъшка нещастникът, като погледна благодарно лорда. — От вчера сутринта тия зверове не са ми дали да се нахраня както трябва. Съвсем съм премаял и ако това беше продължило, нямаше да стигна жив в Париж.

Ханджията попита всекиго какво желае да яде и всеки си поръча каквото му харесва. Когато дойде ред дезертьорът да направи избор, лордът бързо се обади:

— За него заешки пастет.

— Хайде, нека да е заешки пастет — промърмори дезертьорът. — Ял съм и по-хубави работи, но като се има предвид досегашната ми арестантска храна, този заешки пастет ще остане завинаги един светъл спомен за мен.

Ханджията излезе, за да даде в кухнята необходимите нареждания, а лордът го последва. След известно време стопанинът и жена му занесоха на войнишката маса големи чинии с топла храна и храбрите защитници на родината се заловиха усърдно с нея.

На дезертъора развързаха ръцете. Той направи гимнастически упражнения, за да разкърши изтръпналите си ръце. В това време му донесоха неговия заешки пастет. Беше хубаво приготвен и изглеждаше вкусен.

Войниците бяха толкова заети с яденето, че не вдигаха глави от чиниите, а ефрейторът разговаряше с лорда, който го разпитваше за всевъзможни неща, които сигурно не го интересуваха, но слушаше с голямо внимание събеседника си. По този начин дезертъорът можа спокойно да се нахрани, без да бъде изложен на строгите погледи на ефрейтора.

След като отпи глътка вино, той разреза пастета на две, изведнъж се сепна и се готвеше да зададе въпрос на ханджията, когато един бърз поглед на лорда го накара да млъкне. Набоде едно малко парче на вилицата си и с него измъкна и малко листче, което кой знае по какъв начин беше попаднало в ястието. Арестантът се престори, че яденето го е опарило и като извика леко, изпусна вилицата, която падна на пода. Когато се наведе под масата, за да я вдигне, той прочете малкото думи, написани върху скритото в пастета листче:

„Познахме ви, господин Емил Зола. Независимо от това как сте попаднал в това положение, ние ще ви освободим още тази нощ. Бъдете уверен, че тук имате приятели, които ще направят всичко, за да ви попомогнат.“

Когато арестантът се изправи, лицето му изразяваше досада и той промърмори:

— Най-хубавото парче падна на земята. Но сега знам всичко. Някому се е зловидяло моето ядене.

„Сега знам всичко“ — тези думи бяха предназначени за Лоуел и той ги разбра. Лордът се върна при дамите:

— Зола вече знае. Разбра, че ще го спасим. Сега на работа.

Мадлен и Клотилда станаха и се прибраха в стаите си, които се намираха на горния етаж:

— Трябва да го спасим — реши Клотилда, — трябва да го освободим от това унижително положение. Предчувствам, че той е

арестуван заради заповеди или интриги на моя „уважаем“ съпруг и неговите оръдия.

— Ще го освободим — подкрепи я твърдо Мадлен. — За щастие имаме доста приспивателни прахове. Ще трябва да употребим всичкия прах, който имаме. Утре сме в Париж и оттам ще си купим други...

При тези думи тя отвори елегантен кожен калъф, от който извади сребърна кутийка. След това слезе в кухнята. Ханджията беше зает със сипването на горещ пунш в голяма порцеланова купа, предназначена за войниците.

— Струва ми се, че някой ви повика от кръчмата. Навярно лордът иска да поръча нещо.

Лорд Лоуел, благодарение на своята необикновена щедрост, беше нещо като Бог в очите на ханджията и нему се струваше, че е престъпление да го остави да чака макар и една минута. Затова остави купата с горещия пунш и изтича в кръчмата, за да види какво иска лордът. Мадлен използва момента, за да изсипе цялото съдържание на сребърната кутийка в горещия пунш. Белият прах бързо се стопи. След това тя се върна в кръчмата, където се намираше и Клотилда, и седна при спътницата си.

Времето вече беше напреднало. Селските първенци си отидоха, поклащайки се, готови да понесат мърморенето на жените си. В кръчмата останаха само лордът с дамите и войниците от Сен Дени с арестувания Зола.

Ханджията внесе и сложи на масата им купата с пунша. Напълниха чашите, а ефрейторът беше станал толкова снизходителен, че благоволи да бутне и към Зола една чаша. Писателят искаше да отпие, когато лордът внезапно запя весела английска песен. Обаче вместо истинското съдържание на песента, думите съдържаха следното предупреждение: „Не пийте приятелю, ние ще приспим войниците“.

Зола излезе много несръчен, изпусна чашата на земята, тя се счупи и ароматният пунш потече по пода.

— Каква загуба! — кресна ядно ефрейторът. — Който не внимава, няма да пие пунш. Друга чаша няма.

Той не подозираше каква услуга направи на своя арестант. Сънотворното прояви бързо своето действие. След четвърт час войниците един след друг започнаха да се измъкват и да търсят място

за лягане. На скамейката до печката двама вече легнаха. Един се пхна под нея, а билиардът, който се намираше в един ъгъл на помещението, послужи за легло на останалите трима. Ефрейторът се държа най-дълго. Клатушкайки се, той се отправи към масата, на която седяха лордът с Клотилда и Мадлен.

— Уважаеми госпожи — опита да се поклони той, като държеше до половина напълнената си чаша с трепереща ръка и гледаше с изцъклени очи Клотилда и Мадлен, — позволете на един честен ефрейтор, който стана причина да дойдем тук и да намерим такова приятно общество... общество... пътуване, аз съм честен ефрейтор... да живее дезертьорът... да живее обществото.

Падна и се търкулна под масата. Там заспа и шумно захърка.

Лорд Лоуел стана и обиколи и другите войници, за да провери дали спят. Констатира, че никога в живота си не беше виждал хора да спят и да хъркат толкова хубаво, както войниците от Сен Дени.

След това той отиде при спокойно седящия на стола си арестант и му протегна двете си ръце:

— Господин Емил Зола, имам чест да ви съобщя, че сте свободен.

Знаменитият писател стана и стисна развълнувано ръцете на лорда.

— Господине! — изрече трогнат той. — Аз още не ви познавам, но изпитвам най-дълбока благодарност към вас и вашите дами. Вие ми услужихте много повече, отколкото предполагате. Ако бяха ме закарали в Париж, моите неприятели, генерал Боазльо, полковник Анри, майор Пати дьо Клам и другите офицери биха използвали тази грешка, арестуването ми като дезертьора Етиен, и биха ме затворили под неговото име в някоя килия на „Мон Валериен“, откъдето вече нямаше да изляза жив.

— Вашето предположение е вярно, господин Зола — чу се гласът на Клотилда, която се приближи заедно с Мадлен. — Биха ви убили тайно! — Това ви казвам аз, която още официално съм съпруга на генерал Боазльо!

— Съпругата на генерал Боазльо! — изненада се Зола. — Значи, вие сте Клотилда Боазльо, която ние с Пикар и Матийо Драйфус искахме да освободим от лудницата на доктор Дюбоа... Ах, кого виждам! Това е госпожица Мадлен Готие, смелата млада дама, която ни

помогна толкова много тогава, при нашето опасно предприятие! О, благодаря вам, мили, добри хора, че се погрижихте за моето спасение. Никога няма да забравя това, което направихте тази нощ за мен!

Сълзи потекоха по бузите му. Лордът му каза името си и двамата мъже още веднъж си стиснаха сърдечно ръцете. Понякога един час е достатъчен, за да свърже двама души във вечно приятелство. Това именно стана с Мортимър Лоуел и Емил Зола.

— А сега, приятелю — поде отново англичанинът, — елате с мен в нашата стая. Там ще обсъдим подробностите по вашето бягство, защото съвсем не сме толкова сигурни, колкото изглежда.

Те се качиха горе и след няколко минути обмислиха начина, по който могат да избавят Зола от по-нататъшни преследвания, преди всичко как да се измъкне незабелязано от къщата, защото това съвсем не бе толкова лесно, колкото изглеждаше.

Лордът взе една свещ и излезе. Когато се върна, лицето му изразяваше досада.

— Излизането от този хан — съобщи той, — е свързано с доста големи мъчности. Всички врати, както към улицата, тъй и към двора, са добре заключени. Освен това в двора се разхождат две големи кучета, с които не бих желал да имам работа. Сигурно не биха пуснали никога да излезе оттук.

— Не би ли било най-добре — попита Зола — чисто и просто да се доверим на ханджията и жена му?

Лордът помисли малко и поклати отрицателно глава.

— Даже и да искат да ни помогнат — каза той, — пак не биха могли, защото с това биха се изложили на тежко наказание. Аз съм на мнение да не намесваме ханджията в тази работа, а сами да уредим бягството. Дойде ми наум една идея.

И Лоуел разказа на дамите и на Зола плана, който беше намислил. След съвещанието лордът събуди слугата си, който спеше в една малка стаичка, и му заповяда да се облече и да дойде в неговата стая. Не след дълго той застана пред масата, около която бяха насядали Зола, дамите и лордът. Слугата беше не много едър ирландец, но със здрава мускулатура, бивш боксьор. По време на едно свое пътуване из Англия лордът посетил боксовото състезание, което ставало в театъра на провинциален градец.

Един знаменит боксьор, Патрик О'Донел, бил вече победил всички свои противници и в края на представлението самодоволно предлагал възнаграждение от петстотин фунта стерлинги на оня, който би го победил. Но никой не посмял да му излезе насреща. Силните мускули на боксьора и здравите му юмруци вдъхвали респект. Обаче лордът се ядосал на самохвалството на този млад човек. Той слязъл от ложата си, отишъл на сцената, свалил дрехата и жилетката си и извикал на боксьора:

— Ела, момче, да си премерим силите. Но ще плащаш, ако те победи.

И Патрик О'Донел не само изгубил борбата, но и бил натупан така здраво от лорд Лоуел, че в края на краищата лежал стенойки в краката му. Когато пък дошло ред за заплащане, се оказало, че боксьорът не само че не разполагал с петстотин фунта стерлинги, ами нямал дори и един фунт, защото преди представлението кредиторите му били взели всичко, даже и часовника и иглата за вратовръзката му.

— Но въпреки това аз ще си платя! — извикал Патрик О'Донел. — Аз съм честен човек и не искам някой да има право да каже, че не съм си удържал думата.

След като бил превързан от присъстващите лекари, той се явил пред лорда, направил дълбок поклон и казал:

— Дълга ви петстотин фунта, милорд! Колко бихте ми плащали годишно, ако ме вземете за слуга? Вие действително сте по-добър боксьор от мен, което още чувствам по цялото си тяло. Все пак бих могъл да ви пазя добре, пък и няма да ми липсва нито вяност, нито преданост.

— Добре — кимнал лордът. — Ако искате да постъпите при мен, ще ви плащам двеста фунта годишно.

— Решено! — съгласил се ирландецът. — След две години и половина ще съм си изплатил дълга и отново ще стана свободен човек!

Лордът, разбира се, само привидно се съгласил с това предложение. След три месеца той заявил на своя слуга, че му опрощава петстотинте фунта и увеличава заплатата му на триста фунта годишно...

Лорд Лоуел не би могъл да желае по-добър, по-верен, по-съобразителен слуга от Патрик О'Донел. Ако господарят му наредеше: „О'Донел, иди да разбиеш носа на президента на Съединените

американски щати“, ирландецът би отпътувал веднага за Вашингтон и в Белия дом би изпълнил точно поръчката за голямо неудоволствие на президента.

На същия този Патрик О’Донел лордът каза:

— Слушай, добри мой Патрик, сега е дошъл моментът да ми покажеш напълно своята вяност. Ще облечеш ефрейторската униформа на този господин и ще му дадеш своята ливрея. Ти действително нямаш брада, но аз ще те поначерня с въглен, така че поне от пръв поглед да не могат да те познаят. След това ще слезеш долу в кръчмата, ще седнеш на масата и ще играеш колкото е възможно по-дълго ролята на арестувания, а пък този господин — и лордът посочи Зола — ще се качи на нашия кон и веднага ще отпътува.

— Милорд, ще направя всичко с най-голямо удоволствие — заяви Патрик О’Донел.

— Ще трябва, обаче, да те предупредя — прибави лорд Лоуел, — че ефрейторът и шестимата войници няма вечно да спят и когато се събудят и разберат, че ти не си истинският техен арестант, ще се разсърдят и ще те натупат.

Патрик О’Донел се изправи гордо, сви юмруци и дори изпод ливреята личеше, че мускулите му са напрегнати.

— Милорд — попита той, — може ли, докато французите още спят, да им взема оръжието и патроните и да ги обезвредя?

— Разбира се — отговори Лоуел, — нямам нищо против, дори ако им вземеш ножовете и ги скриеш или повредиш.

— Тогава всичко е ол’райт! — зарадва се О’Донел. — Щом французите не могат да стрелят и дори нямат и ножове, здравата ще ги набия. След това нека си съберат кокалите в кърпа и си ги носят в Сен Дени.

— Значи, мога да разчитам на теб, Патрик! — завърши късо Лоуел. — Тогава идете с господина в съседната стая и си разменете дрехите!

Това стана бързо и след няколко минути Зола се яви пред дамите и лорда облечен в ливрея на слугата, а Патрик О’Донел — в ефрейторска униформа.

Лордът направи с въглен брада на боксьора. След това Патрик О’Донел слезе в кръчмата и се залови да прибира патроните на войниците и да ги хвърля в бъчвата с оцет, която намери зад тезгяха.

Цевите на пушките напълни с остатъците от виното, а ножовете пусна в същата бъчва. После седна до масата, запусти си лулата и зачака да види как ще се развият събитията.

Лорд Лоуел пък отиде към спалнята на ханджията и го събуди от най-сладкия му сън. Облечен само в халат, той излезе в коридора.

— Ах, милорд — поклони се услужливо, — с какво мога да служа на ваше благородие?

— Трябва да изпратя бързо едно важно писмо — отговори лордът. — За тази цел слугата ми ще замине веднага с кон за Париж. Моля ви, бъдете тъй добър да се погрижите да се махнат кучетата от двора и да се отворят портите.

— С удоволствие! Ще бъде направено веднага! Лорд Лоуел се върна в стаята си, където Емил Зола се сбогуваше с дамите.

— Сбогом, Клотилда Боазльо — каза той, — и вие, Мадлен! Ако Господ ни изпрати по-добри времена, ще се срещнем пак в Париж и ще си спомняме, може би, с удоволствие за тая нощ, в която преживяхме толкова необикновени събития...

— Дано Бог ви запази от всяко зло по пътя! — пожелаха му двете. — Дано даде да се върнете скоро в отечеството си и то в онова, което е признало истината и правдата!

— В Париж ли ще се върнете — попита лордът, — или ще се опитате да минете границата?

— Ще опитам да мина границата — отвърна Зола. — Вижда ми се все пак по-сигурно, отколкото да се връщам още веднъж в Париж, където твърде добре ме познават и където, за нещастие, имам толкова много неприятели. Но, милорд, как да ви благодаря за всичко онова, което направихте за мен?

— Като ме наречете свой приятел! — отговори лордът. — Това е за мен достатъчна награда! Впрочем, още един деликатен въпрос. Имате ли достатъчно пари?

— Нося дванадесет хиляди франка скрити на гърдите ми — отговори Зола, — които ония негодници, в казармата на Сен Дени, за щастие, не можах да намерят. Те претърсиха само горните ми дрехи... Но как да ви върна обратно коня, милорд?

— Моля ви, задръжте го в знак на моето приятелство! — поклони се леко англичанинът. — Животното е добро както за езда, така и за впрягане. Чистокръвен йоркшир, извънредно силно и

издръжливо. Само с няколко часа почивка ще ви отнесе спокойно до границата.

Зола благодари и стисна ръката на лорда. След това се поклони още веднъж на дамите и заедно с Лоуел напусна стаята. Излязоха на двора, осветен само от един фенер. Там файтонджията държеше оседлания кон. Зола го възседна. За щастие, той беше учил да язди още преди години, когато лекарите му бяха препоръчали това и умееше доста добре да се справя с коня.

Ханджията погледна слугата.

— Чудна работа! — промърмори той. — Как може да се излъже човек! Сега, когато фенерът освети лицето му, ми се стори, че това е дезертьорът. Бих могъл дори да се закълна в това, ако преди малко не бях видял дезертьора да седи на масата в кръчмата! Изглеждаше заспал!

— Значи, ти знаеш, Патрик — обърна се лордът към преоблечения Зола, — кому да предадеш писмото? Отговора ще занесеш в Париж, аз ще бъда там утре вечер. Нали знаеш къде живея в Париж?

— Тъй вярно, милорд! — рапортува Зола с променен глас.

— Още нещо! — сети се лорд Лоуел. — Писмото е много важно, а пътищата към Париж не са много сигурни. Ето ти моя револвер. Ще се браниш, ако те нападнат. Патрони има в джоба на седлото.

— Благодаря, милорд! — отговори мнимият слуга, като взе револвера от англичанина.

В същия миг в кръчмата се вдигна такъв шум и трясък, като че ли в „Бялата роза“ се бяха събрали всички дяволи от ада.

— Боже господи! Какво ли е това? — извика уплашено ханджията. — Струва ми се, че войниците са се скарали и сбили и сега трошат всичко наред — чаши, чинии, столове, маси, каквото им попадне!

Той забърза по стълбата нагоре, за да спасява каквото може.

— Бягайте, Зола! Бягайте! — прошепна лорд Лоуел на своя приятел. — Както изглежда приспивателното не е подействало толкова силно, колкото предполагаме! Войниците са се събудили и моят добър Патрик О'Донел им показва вече как се трошат грънци у нас в Англия.

— Да бързаме тогава! — сепна се Зола. — Още веднъж хиляди благодарности и вярно приятелство до гроб!

Той пришпори коня и в галоп напусна двора през предварително широко отворената от ханджията порта. Шумът в кръчмата се усили. Чуваха се стенания, пъшкане, псувни и клетви на английски и френски език, уплашените викове на ханджията, който гледаше как пред очите му трошат покъщнината.

Лорд Лоуел се приближи усмихнат. Но това, което видя в кръчмата, го направи сериозен. Ханджията стоеше на прага, но в момента, когато лорд Лоуел се приближи до него, един от френските войници, отхвърлен от силния юмручен удар на Патрик О'Донел, полетя към стопанина на „Бялата роза“ и двамата заедно се търколиха на пода. В средата на стаята стоеше бившият боксьор. За да може да се бие по-свободно, той беше съблякъл дрехата и засукал ръкавите на ризата си чак до рамената. Напразно ефрейторът заедно с останалите пет войници се опитваха да се приближат до него. Ирландецът удряше с такава сила и ярост около себе си, че беше наистина опасно да го приближи човек.

— Елате насам, вие, френски негодници! — викаше той силно. — Ще ви покажа какво нещо са английските юмруци! Ето ти, момче, един по носа, който навираш много напред! Не ти ли стига! На ти още един! Тъй, сега няма вече да се месиш в неща, които не ти влизат в работа.

Боксьорът беше нанесъл на един от войниците такъв силен удар в корема, че човекът рухна като ударен от гръм.

— Арестувайте измамника! — викаше ефрейторът. — Той е помогнал на дезертъора да избяга! Ако не можем да закараме в Париж истинския беглец, поне ще им предадем съучастника му! След мен, момчета, срамота е, ние седмина да се страхуваме от един-единствен човек!

Ефрейторът се спусна върху Патрик О'Донел, но получи такъв силен удар в брадата, че се зашемети. Тогава ирландецът, обиден и разярен от думата „измамник“, го сграбчи и го понесе като кукла към прозореца. Тук го хвана за краката и заплаши войниците, които го приближаваха, че ще ги размаже със собствения им ефрейтор.

— Измамник ли каза ти, френски палячо! — извика гръмовито Патрик О'Донел. — Позволи си да обидиш един син на зеления остров! Сега ще лежиш за наказание в калта на двора и ще пиеш заедно с патиците от голямата локва.

Чу се силен трясък, ефрейторът полетя през прозореца и падна на двора върху купчина тор.

Войниците навярно си помислиха, че са длъжни да го последват, защото заобиколиха Патрик О'Донел, който един по един ги изхвърли по същия начин на двора. След като най-сетне изпрати и последния, той обърса потта от челото си и извика на ханджията:

— Дайте ми шише вино, господин ханджия, ако обичате! Искам да подкрепя силите си, защото, ако се върнат пак, ще трябва отново да ги изхвърлям навън.

Ала ефрейторът и шестимата войници вече не се върнаха. Пребити, те се оттеглиха от селото колкото може по-бързо и по-незабелязано. Оставиха даже и оръжието си, което по-късно уплашеният ханджия намери в бъчвата с оцета.

По пътя те се уговаряха как да излъжат началника си, като му разправят една страшна история за разбойническо нападение, за да извинят по такъв начин бягството на дезертъора и загубата на оръжието и патроните. Беше ги срам да признаят, че са били бити от един-единствен човек.

Докладваха, че са били нападнати от над стотина души, които им отнели арестанта. Те били изстреляли всичките си патрони и изпочупили ножовете си по гърбовете на нападателите, но в края на краищата били принудени да се оттеглят пред многобройния неприятел. За съжаление изпуснали пленника. Както се вижда, във Франция лъжат майсторски не само генералщабните офицери, но и простите войници.

На другия ден по обяд лорд Лоуел напусна селото с поправената си кола и пристигна безпрепятствено вечерта в Париж, където отседна в „Грандхотел“ заедно с дамите. Храбрият Патрик О'Донел, който седеше гордо на капрата до файтонджията, пресмяташе колко англичани са необходими, за да напляскаат френската армия.

— Един срещу седем — си казваше той, — съвсем чиста сметка! Лошото е само, че народите не се боксират, ами оставят проклетите оръдия и пушки да решават въпросите. Да живее Великобритания!

С този вик колата пристигна в Париж.

4.

Когато Галицин се събуди от тежкия си сън, лъчите на слънцето падаха отвесно и той заключи, че е около обяд. Озърна се, разтърка очите си и в първия момент не успя да си спомни къде всъщност се намира и как се е озовал на този непознат остров. Но изведнъж събитията се върнаха в ума му и ужас обхвана душата му. Беше на малко късче земя, която по всяка вероятност лежеше между Южна и Северна Америка, на пуст остров, чийто единствен обитател беше той. Значи, тук го бяха довели неговите престъпления, това беше наказанието му за тях.

Червения Галицин потръпна. Закри лицето си с ръце и заплака като дете. Целият му живот премина пред очите му. Почти на всяка крачка той беше потъпквал човешките и божии закони. Още от дете беше обиждал и наскърбявал родителите си, а когато по-късно постъпи като офицер в руската армия, беше живял толкова разточително, че беше опропастил напълно стария си баща. Княз Галицин, който разполагаше само със скромното си състояние, плащаше за своя син, докато не му остана нищо. Единственото, което успя да запази, беше едно малко имение, в което се оттегли заедно с жена си. Какво друго можеше да направи нещастният старец, освен да пожертва и това малко имение, и това свое последно убежище, когато един ден получи от Петербург съобщение, че синът му е фалшифицирал подписа му върху полици и че той или трябва да плати или ще трябва да се примири с мисълта да види единствения си син и наследник на княжеската титла като фалшификатор в затвора.

Двамината стари хора не спяха цялата нощ и се съвещаваха какво да правят. На следната сутрин малкото имение беше продадено на един търговец от близкия град. Този купувач отдавна беше хвърлил око на хубавия имот и плати доста добра цена за него. Парите изпратиха в Петербург за изплащането на полиците с фалшифицирания подпис. Ала на третия ден старият княз и беловласата му съпруга бяха намерени мъртви в леглата им. Хората сметнаха това за нещастие, но Галицин знаеше добре, че беше

убийство. Той беше тласнал собствените си родители към смъртта. Отцеубиец! Галицин изпъшка, като си спомни това. Заудря се с юмруци по главата и отново се строполи върху пясъка на брега.

Ала неприятните спомени не му даваха покой. Той никога не беше удържал на думата си. Никога не беше вървял по правите пътеки на живота. Беше лъгал и мамил приятелите си, беше ги използвал за свои цели, докато най-после беше останал без приятели. Преди години обичаше едно момиче, Ета, и го беше предал на полицията, за да си осигури блестяща кариера посредством разкритието на едно нихилистично съзаклятие. Любимата му беше изпратена заради него в Сибир, но за сметка на това започна стремително да се издига. Стана богат, влиятелен и получи важна длъжност в тайната петербургска полиция.

С какво можеше да оправдае тази длъжност? Главно с това, че издаваше почтени хора, излизаше като обвинител срещу тях, докато биваха осъждани и изпращани в Сибир. Някои от тях бяха дори обесени и Галицин по задължение беше присъствал на тяхната екзекуция. И сега тук, на този пуст остров, сам осъден, може би на мъчителна смърт, той не можеше да се откъсне от ужасната картина.

В двора на Петропавловската крепост през една мъглива снежна утрин бяха обесени една след друга четири негови жертви. Четирима души, които той чрез своята лъжлива клетва беше тласнал към смъртта. Беше ги обвинил, че са нихилисти, без те да имат каквато и да било връзка с бунтовниците. Галицин видя как им сложиха примките на врата, чу последната им молитва и последното им изхъркване. Струваше му се, че и сега изникват пред него неподвижните, изцъклени очи, които го гледаха с презрение, с мъчително обвинение.

Нещастникът изрева и се загърчи по пясъка. Тук, на този остров, в ужасната самота, той не можеше да се отърве от тези страшни видения. Чувстваше, че ще полудее, ако не види повече човешко лице, ако не чуе човешки глас. Обхвана го дълбоко разкаяние за досегашния му живот. Ах, да можеше да започне нов живот! Колко различен би бил той от досегашния му!

Мина дълго време, докато се поуспокои и стана способен да обсъди положението си. На няколко крачки от него се намираше голям сандък. Ония, които го бяха оставили тук, поне не бяха толкова жестоки да го оставят без храна и възможност за защита. Сандъкът

навярно съдържаше хранителни припаси, имаше и пушка, наистина без патрони, но сигурно те бяха в сандъка. Първата му работа беше да изследва съдържанието му, защото от него зависеше съществуването му.

Галицин се изправи и вдигна към небето сключените си за молитва ръце. За пръв път от детството си почувства нужда да се помоли. Молитвата му беше къса. В нея той признаваше, че е вършил престъпления, ала нещастieto, което го беше сполетяло, му отворило очите и той щял да се опита да стане по-добър и моли Бога да му помогне за това.

Приближи се до водата, изми си ръцете и лицето и се върна при сандъка. Той беше голям, може би метър широк и половин висок. Капакът беше само леко закован, така че Галицин успя лесно да го отвори. Прегледа внимателно своето притежание. Най-отгоре лежеше свещеното писание. Един хубаво подвързван екземпляр на френски език. Следващото нещо, което попадна в ръцете му, бяха сто патрона за пушката, торбичка с барут и друга със сачми. Той беше снабден за доста време с муниции. Това го накара да се почувства по-сигурен, тъй като не знаеше дали не му предстои борба с диви зверове или людоеди, против които можеше да разчита единствено на оръжието си. Трогна се до сълзи, като разгледа и по-нататък съдържанието на сандъка. То като че ли не беше определено за омразен враг, който трябваше да се накаже и да се накара да почувства своето нещастие, а за обичан брат, който не трябва да бъде лишен от нищо. В него имаше около двадесет консерви с фасул, грах, ориз, пушено месо и сухари; едно чувалче брашно и две големи парчета пушена сланина. Освен това — брадва, големи и малки гвоздеи, няколко ножа, един свредел, малък трион, клещи, големи макари конци и значително количество кибрит. Намери и една малка лампа, каквато се употребява на параходите, голямо парче фитил и шише с масло за горене. До сандъка лежеше и малко буре, пълно със сладка вода.

Галицин беше много доволен от богатството си. Той разбра, че Херберт Франк, Арман Боне и Алиса Тери съвсем не са имали намерение да го убият, а са искали чрез работа, чрез тежка, а може би и опасна дейност да го принудят да се разкае, да признае, че е вършил престъпления...

И виж ти, още една изненада! На дъното на сандъка той намери листче, написано с красив фин почерк на културна, интелигентна жена. Галицин го прочете и сълзи рукнаха от очите му. Съдържанието гласеше:

„Княз Галицин!

Прощавам ти всичкото зло, което си сторил на мен и на моите другари. Ако ти издържиш изпитанието на самотния остров, ако не се отпуснеш, а работиш и се молиш, ти няма да изпаднеш в отчаяние. След две години — обещавам ти това — ще дойда с параход на този остров и ако ти си още жив и се разкайваш, ще бъдеш свободен и ще се върнеш пак при хората.

Това ти обещава Каенската зазиданица

Алиса Тери.“

— А пък аз я измъчвах, изтезавах — изплака Галицин. — Аз се подигравах с нея, когато тя страдаше. О, колко ме засрамва това момиче. Не заслужавам нейното внимание и снизходителност! Дори всички други да ми простят, тя пак би трябвало да ме мрази и презира! И въпреки това смекчава наказанието ми, тя дори ми обещава освобождаване, помилване! Не, тя няма да се излъже в мене, аз ще съумея да се боря със съдбата, ще издържа изпитанието! Каквито и лишения и трудности да срещна на този остров, ще ги понеса, ще се справя с тях. Две години не са вечност!

Той скри листчето от Алиса Тери до сърцето си и след това се залови да нарежда отново в сандъка всичките си богатства. Взе от патроните и напълни джобовете на моряшката си дреха. Първата му работа трябваше да бъде намиране на убежище, на някакъв подслон. Скалистият релеф на острова го караше да се надява, че ще открие пещера, която ще може да укрепи така, че да се чувства сигурен в нея. Трябваше да я направи недостъпна за неприятели, за да не може да бъде нападат по време на сън.

Той отвори една от консервните кутии, отрязва парче пушено месо, изяде го с малко парче сухар и пи малко вода. След тази скромна закуска и след като се запаси с още месо и сухари и с кутия кибрит,

тръгна да изследва владението си. Хвърли последен поглед върху сандъка и бурето и се запита дали няма да стане нещо с тях по време на неговото отсъствие. О, не, нищо лошо не можеше да се случи! Облаци на небето нямаше, значи, не беше опасно да завали дъжд, който можеше да развали някои неща, а от крадци нямаше защо да се опасява. Където няма хора, няма и крадци!

Той взе пушката, нахлупи по-дълбоко моряшката си шапка и закрачи бавно навътре из острова. На разстояние от около миля видя гора или по-точно казано, гористи хълмове. Те бяха успоредни на брега и отделяха от него вътрешността на сушата. Ако Галицин искаше да пресече острова, трябваше да мине през тази гора. Зареди пушката и тръгна към дърветата. Скоро навлезе под сянката на исполински дървета. Докато на брега слънчевите лъчи бяха непоносимо горещи, тук те почти не проникваха през гъстите им клони. Галицин вървеше в хладен полумрак. Скоро разбра, че се намира в девствена гора, с преплетени клони, с виещи се растения, между които изобилстваха лианите, които така гъсто се преплитаха, че той с мъка се движеше и постоянно трябваше да си проправя път с нож в ръка. Гъсталакът беше пълен с птици и животни. Видя пъстри папагали, които игриво скачаха от дърво на дърво, чу чуруликането на пойни птички, но никъде не видя следи от по-големи животни, които биха могли да бъдат опасни за него. Съблазняваше го желанието да стреля по птици или маймуна, но знаеше, че с това би изхабил напразно скъпоценен патрон, от който имаше в ограничено количество и трябваше да бъде пестелив. Зарадва се, когато пред краката му падна голям тежък плод, който се оказа кокосов орех. Седна, счупи черупката, изпи млечния сок и изяде вътрешността. Като се огледа встрани, видя наоколо си множество кокосови палми. По-нататък срещна и лимонови дървета, а когато гората се поразреди, попадна сред банани. Те бяха узрели, та той си откъсна и похапна и от тях.

Значи, островът, на който го бяха оставили, съвсем не беше пуст и безплоден, както предполагаше отначало, макар че все повече й повече го смущаваше мисълта, че като че ли няма никакви хора. Колкото и внимателно да се взираше, никъде не можа да открие човешки следи. Девствената гора със своята непокътнатост явно говореше, че в нея не е стъпвал човешки крак. Най-доброто доказателство за това бяха и самите животни. Те съвсем не се плашеха

от Галицин. Маймуните свободно се доближаваха до него и посягаха да го хванат с лапите си, а птиците летяха наоколо му и някои дори кацаха на раменете му.

В банановата горичка Галицин седна да си почине. Под сянката на голяма палма той изяде донесеното месо и сухари и сметна това за обяд, макар че навярно беше много по-късно, защото слънцето вече беше започнало да преваля. Мисълта, че трябва да бърза да си потърси място за нощуване, го накара да стане. Не се осмеляваше да спи на открито. На края на банановата горичка, откъдето отново се откриваше гледка към морето, той забеляза хълмисто възвишение. Разгледа го внимателно и откри входа на една доста голяма и дълбока пещера. Входът ѝ беше препречен от голямо колкото човешки ръст парче скала, откъртено навярно от буря. От едната страна все пак имаше отвор, достатъчно голям, за да може, макар и с мъка, да се промъкне човек през него. Галицин провери още веднъж пушката си и влезе в пещерата. Не откри в нея нищо подозрително. Опасението му, че тя може би служи за леговище на някакво животно, излезе неоснователно.

Наистина, тя беше почти тъмна, тъй като светлина влизаше само през отвора, през който той самият беше влязъл. Въпреки това му се видя доста подходяща за жилище. Голямата скала пред входа щеше да го пази от възможни нощни нападения. Достатъчно беше само да препречи отвора с няколко дървета, което беше лесно. Тревожеше го само мисълта как да прибере сандъка и бурето с вода през твърде тесния отвор. След кратко размишление реши да изпразни сандъка, да вкара нещата едно по едно в пещерата, след това да разглоби сандъка, да пренесе и парчетата вътре и пак да го сглоби. Бурето с вода трябваше да остане отвън, но нямаше какво да се прави.

Когато обаче излезе от пещерата, направи щастливо откритие. На десетина крачки от неговото бъдещо жилище от една скала извираше чиста, бистра вода. Опита я и намери, че е съвсем прясна.

Той побърза да се върне на мястото, където беше оставил сандъка и бурето. Нямаше нужда отново да пресича гората. Можеше да я заобиколи, като върви все покрай брега. Това щеше да удължи пътя, но като се има предвид, че по такъв начин щеше да избегне всички спънки и трудности, които се срещат в девствената гора, смяташе да го

преодолее за по-кратко време. Така и излезе — за по-малко от два часа измина разстоянието, което на отиване беше взел за пет часа.

Вече се смрачаваше, леки мъгли се издигаха от морето, слънцето като че ли лежеше върху вълните и не след дълго то щеше съвсем да се скрие в тях. Галицин ускори крачките си. Преди да стане съвсем тъмно, трябваше да пренесе поне сандъка в пещерата, а бурето с вода можеше да остане за идната сутрин. За да може по-лесно да намери мястото, където беше свален на брега и откъдето предприе своето странстване из острова, преди да тръгне беше направил на пясъка едно „Г“ (началната буква на името си) от мидени черупки.

Изведнъж се намери пред тази буква. Галицин побледня и се разтрепера, вторачи безумен поглед в пясъка и в наредените черупки. Къде беше сандъкът му, къде беше бурето с вода? Къде беше храната, с която щеше да поддържа живота си на този остров, къде бяха сечивата му, патроните и другите дреболии, които Алиса Тери с такава доброта беше сложила в сандъка?

Нямаше ги, бяха изчезнали!

Нямаше нито сандък, нито буре, нито каквато и да било следа от тях. Опита се да се утеши с мисълта, че може би не е това мястото, на което ги беше оставил, обаче буквата твърде ясно показваше, че не греши. Галицин изрева от гняв и хукна по брега. Той тичаше с наведена надолу глава, с прикован в пясъка поглед, като че ли сандъкът и бурето бяха игли, които можеха да се видят само при внимателно взиране, или пък бяха изгубени в пясъка брилянти. Брилянти! Да! Нещо повече от всички брилянти на света беше за него този сандък! Най-редките скъпоценни камъни биха били тук съвършено излишни, а съдържанието на неговия сандък, главно сечивата и оръжието можеха да облекчат живота му и да му дадат възможност да прекара благополучно двегодишното си заточение.

Потънал в пот, той се върна най-сетне отново на мястото, на което беше оставил богатството си.

— Ограбен! — извика той толкова високо, че гласът му заглуши шума на вълните. — Откраднаха ми го! Значи, не съм сам на този остров. Тук живеят крадци, разбойници, може би диви племена, людоеди, а пък аз скоро ще остана без патрони и тогава съм загубен! Загубен!

В диво отчаяние се хвърли на пясъка. Това първо нещастие го лиши изведнъж от всичките му добри намерения. Разкаянието, което се беше промъкнало в сърцето му, изчезна още при първото изпитание.

— Това ли е божие то милосърдие? — изкрещя диво той. — Значи, напразно съм се разкайвал, напразно се прокленах пред него! Той ясно ми показва, че отблъсква разкаянието ми, че не желае да се върна по пътя на правото и набожността. Какъв глупак бях, че макар и само за няколко часа преклоних глава пред него.

Сега съм пак Червения Галицин, сега ще стана пак такъв, какъвто си бях преди! Проклета да бъде молитвата, която произнесоха устните ми! Не, не се прекланям пред тебе, чуваш ли ти, там горе, чуваш ли? Аз ще изляза на двубой с теб! Това е! Трябваше да дойда на този самотен остров, за да го сторя. Двубой с Бога! Да, това ще направя! Ще видим дали ще можеш да ме смажеш, мен, Червения Галицин, мен, господаря и повелителя на този остров! Сега ще дам първия изстрел и ще видим дали с втория ще можеш да ме улучиш.

Нещастният заблуден човек с размътен разум вдигна оръжието и като насочи дулото към небето, натисна спусъка. Гърмът отекна хилядократно в близката девствена гора. След това настъпи глуха тишина. Небето беше чисто и безоблачно, а морето лежеше тихо, сякаш уплашено.

— Хайде, стреляй и ти — извика безумецът. — Аз съм тук, чакам. Улучи ме, ако можеш. Не забравяй, че съм те извикал на двубой и че ще се боря с теб до последната си минута.

Ала Господ не отговори. Бог улучва, когато той намери за добре и то сигурно, безпогрешно. Заслепен, безумен човек, Бога ли ще предизвикваш на двубой? Тежко ти! Един ден горко ще се разкайваш за своята дързост!

Галицин бързаше да се върне в пещерата, той искаше непременно да прекара нощта в нея. Стигна благополучно до банановата горичка. Беше вече почти тъмно, но сребърната ивичка на ручейчето, което изтичаше от намерения преди няколко часа бистър извор, светеше отдалеч. Той бързаше да го стигне, да утоли силната си жажда и веднага след това да се прибере в пещерата.

Коленичил в гъстата трева до водата, вече се канеше да пие с шепи, но в същия миг отскочи назад с див вик. На пет крачки от него от водата се вдигна грозна остра глава. Голямата разтворена уста, в

която блестяха остри зъби, беше готова да отхапе ръцете му. Две изпъкнали зелени очи дебнеха коварно насочени към него и в същото време той усети такава силна миризма, че за малко не припадна. Беше отвратителен кайман, представител на ония южноамерикански крокодили, които са едни от най-грабливите и най-опасните за човека животни.

Кайманът затвори устата си, зъбите му шумно тракаха, но Галицин беше успял да отскочи навреме и като луд бягаше към пещерата. Поуспокои се едва, когато влезе в нея и защитен от каменните стени, се почувства на сравнително сигурно място. Въпреки това косите му още бяха настръхнали, а студената пот продължаваше да оросява челото му, защото сега вече знаеше, че има твърде опасни съседи. Водата, от която трябваше да утолява жаждата си, гъмжеше от крокодили. Това беше първото нещастие, което го постигна след богохулството. Бог беше приел двубоя и отвърщаше на неговия изстрел. Този удар на Божествения противник засегна Галицин дълбоко, отколкото самият той предполагаше. Беше смятал, че се намира на безопасен остров, но сега се увери в две неща. Първо, че на острова има каймани и второ, че на него живеят непознати разбойници, които му отнеха сандъка и бурето с вода. Не можеше нито минута повече да се чувства сигурен.

Нещастни Галицин, ти предизвика Божия гняв и сега ще го почувстваш. Удар след удар ще се сипят върху теб и предизвиканият от тебе двубой ще има неочакван край.

5.

В третокласен парижки ресторант, няколко дни след като Зола, с помощта на лорд Лоуел беше успял да избяга, на една маса седяха двама мъже. Единият от тях беше елегантно облечен, а другият — с тъй наречената сиромашка елегантност. Първият беше полковник Анри, а вторият — Готие, бащата на Мадлен. Бившият актьор се опитваше поне в облеклото да прилича на джентълмен, но това не му се удаваше. Въпреки шарената вратовръзка, която носеше, и грамадния фалшив брилянт, който светеше в нея, личеше ясно, че дрехите му не бяха кроени по мярка, а бяха купени от вехтошар.

Двамата мъже бяха вече изпразнили една бутилка вино и Анри поръча втора. Седяха на масата в ъгъла, където можеха свободно да си шепнат, без да ги чуват другите гости.

— Наистина ли не вярвате, драги Готие — продължи, след като келнерът се отдалечи Анри, — че ще можете да ни доставите въпросните преписки? Това е невероятно! Нали сте писар при съдията Бертулус? През ръцете ви сигурно минават или поне имате достъп до всички книжа, които се намират там!

Готие поизтегли повечко десния си маншет, навярно за да се види голямото фалшиво златно копче.

— С всички други книжа би било лесно — изрече дълбокомислено той, — обаче с преписката против майор Естерхази и мадам Габриела Пей въпросът стои малко по-иначе. Тези документи навярно са толкова важни за Бертулус, че не ги слага вече в своето писалище, от което само той има ключ. Научих от сигурно място, че крие тази обемиста преписка в собствената си спалня. Може би се съмнявате, господин полковник, обаче всичко е точно тъй както ви го казвам. Съдията Бертулус спи буквално върху тези книжа, с което обаче, не искам да кажа, че спи, когато работи върху тях, или че бави процеса. Тъкмо обратно, той трескаво работи над тях, за да ускори осъждането на Естерхази като фалшификатор. Но щом си легне, ги слага под възглавницата.

— Дявол да го вземе! — промърмори ядно Анри. — Този Бертулус си дава много зор, за да съсипе Естерхази!

— Да, тъй е! — потвърди Готие. — Знам от собствените си наблюдения, че съдията отдавна иска да тикне Естерхази в затвора, защото го смята за изпечен мошеник. Но доскоро нямаше никакви доказателства против него. Сега обаче, доказателствата са налице. Фалшифицираните телеграми и писма, отправени от майор Естерхази до полковник Пикар, когато последният се е намирал в Тунис, са единственият обвинителен материал, който Бертулус може да използва против Естерхази.

— Тези писма и телеграми в преписката ли се намират? — попита Анри.

— Разбира се, те са пришити към нея!

— Оригиналите или копията?

— Оригиналите. Книжата утре или вдругиден ще бъдат предадени във висшата съдебна палата и щом тя ги прегледа, ще се насрочи датата на процеса.

— Това не бива да стане! — отсече стреснат Анри и изпи набързо чаша вино. — Кажете, Готие! Да предположим, че тези писма и телеграми липсват от преписката, какво би станало тогава?

— Боже Господи! — възкликна актьорът. — Бертулус ще си остане със спомена, че е работил напразно няколко седмици. Впрочем, не вярвам, че касапите биха платили много за такава хартия.

— Значи, без писмата и телеграмите преписката няма никакво значение?

— Абсолютно никакво!

— Добре тогава — пошепна Анри и се наведе така над масата, че устните му почти докоснаха ухото на Готие. — Тези телеграми и писма трябва да изчезнат на всяка цена!

— Дори и милиони да платите за това — отговори тихо Готие, — пак би било невъзможно да се откраднат, тъй като, както ви казах, Бертулус слага нощно време книгата под възглавницата си, а през деня никой от нас, писарите, няма право да влиза в частното жилище на съдията.

Анри предложи на актьора хубава пура, която той запали с удоволствие.

— Кажете ми още нещо, Готие помоли Анри. — Кой живее заедно с Бертулус в квартирата му?

— Знаете, че Бертулус е вдовец! — започна Готие. — При него живее една стара дама, госпожица Риголет, чиято възраст не мога точно да ви кажа, защото тя се облича доста младежки, макар че лицето ѝ изглежда старо.

— Не би ли могло да се направи нещо с госпожица Риголет? Не бихме ли могли да ѝ предложим някаква сума срещу тези книжа или пък само срещу писмата и телеграмите?

— Може. Ако искате след пет минути Бертулус да знае всичко — изсмя се Готие, — направете на госпожица Риголет такова предложение! Тя е въплътената честност! Не бихте могли да я накарате да вземе дори и една игла, която не е нейна.

— Добре, да оставим старата настрана! — реши Анри. — Какви слуги и слугини има в тази къща?

— Само един слуга, който е там вече от двадесет и пет години и е готов да умре за господаря си, и една стара готвачка, госпожица Тереза, която би ме ударила с машата по главата, ако се осмеля да ѝ направя подобно предложение.

— Значи, всички са неподходящи! — изпъшка Анри, като поклати недоволно глава. — Няма ли Бертулус деца?

— Ах, това щях насмалко да забравя! — сепна се Готие, като се плесна с ръка по челото. — Разбира се, той има един син, веселия господин Фердинанд! Познавате ли младия Бертулус, господин Анри?

— Не съм имал тази чест — изръмжа иронично Анри, — но навярно той прилича на баща си и също е такъв дребнав педант като него.

— Тъкмо обратно — разпали се Готие. — В цял Париж няма по-лекоμισлен младеж от Фердинанд Бертулус!

— Къде работи?

— Студент е по право. Но, струва ми се, неговото учение е останало съвсем на заден план, защото вместо да изучава юриспруденцията, той се занимава с хубавата госпожица Зизи, една прелестна гризетка от Латинския квартал. Трябва с известна гордост да подчертая, че аз устроих запознанството на младия Бертулус с малката Зизи.

Анри се замисли. Бавно изтърси пепелта от хаванската си пура върху ръба на чинията.

— Разбира ли се добре старият Бертулус със сина си? — попита най-сетне.

— Да се разбират ли? — изсмя се Готие. — Възможно ли е това при такова различие на характерите? Бертулус е въплътената честност и правдивост. Мисълта да дължи някому и пет сантима би му била непоносима, а синчето му прави дългове като... извинявайте, господин полковник, той прави дългове като един майор и никак не бърза с изплащането им. Фердинанд е добро момче, сърдечно момче, но лекомислието му е безгранично. Бертулус, разбира се, го обича, би дал душата си за него, той е единственото му дете, но много се гневи когато научи, че Фердинанд е подписвал полици, правил е дългове или не си е удържал на думата. В такъв момент, господин Анри, съдията Бертулус е в състояние, подобно на старите римляни, да прати и собствения си син на ешафода.

Анри се облегна на креслото си, затвори очи и изглежда се замисли.

— Вярвате ли, че малката Зизи от Латинския квартал е удовлетворирила молбите на младия човек? — попита Анри след няколко минути.

— Пази Боже! Тя е хитра и знае, че в такъв случай скоро не ще може да очаква от него нищо. Води го за носа, оставя го да се измъчва от желанията си и в това време му изпразва джобовете с малките си бели пръстчета.

— Добре! — Анри стана. — Идете веднага при малката гризетка в Латинския квартал и ѝ кажете да напише на Фердинанд Бертулус писмо, в което да го помоли да се срещнат. Когато влюбеният глупак отиде при нея, тя да му поиска да ѝ купи хубав бриляnten пръстен, който била видяла на витрината на Питу. Нали знаете, Готие, заложната му къща се намира на улица „Мадона“.

— Познавам всички заложни къщи в Париж, господин полковник! — изрече актьорът тъжно. — Зная, че тази заложна къща по-рано принадлежеше на баща му, стария Соломон Дулсети. Той ме е лъгал често, мошеникът!

— Оставете сега тези спомени! — възпря го Анри. — По-добре побързайте да отидете при малката Зизи! Нека му обещае, че ако ѝ

купи този пръстен, тя ще задоволи най-горещото му желание!

— И после! — заинтересува се Готие. — Какво ще стане след това?

— Това вече не е ваша работа! — сръза го грубо Анри. — Вам ще се плати за посредничеството, а малката Зизи ще задържи за компенсация пръстена, който ще получи. А сега довиждане, Готие! Оставете ме да изляза пръв. Няма нужда хората да ни виждат заедно на улицата.

Анри излезе. Няколко минути след това напусна ресторанта и бившият актьор и се отправи с бързи крачки към уютното жилище на малката Зизи в Латинския квартал.

Същия ден вечерта гърбавият Питу седеше в работния си кабинет. Това беше същата стая, която беше служила за кабинет на стария Соломон Дулсети, малката стаичка зад дюкяна, в която върху високи дървени рафтове бяха сложени големи и малки вързопчета, заложили от бедни и нещастни хора. Тук още се намираше старото, изядено от червеи писалище, с разклатени чекмеджета, пред което беше седял Соломон Дулсети и в което беше скрит тайният телеграфен апарат, с който си служеше за бързи справки. В ъгъла пък стоеше големият дървен шкаф, който прикриваше една малка стълба, по която идваха някои приятели и клиенти, които имаха достатъчно основания да не желаят да влизат през парадния вход на магазина. Срещу писалището се намираше старата, мръсна софа, върху която Естерхази често беше седял навремето, когато уреждаше полиците си със Соломон Дулсети.

И сега върху тази софа седеше висш офицер, но вече не Естерхази, а полковник Анри. В креслото пред писалището се беше разположил не Соломон Дулсети с побелялата си козя брада, а синът му, гърбавият Питу, който сега беше глава на фирмата и с успех следваше пътя, по който баща му беше натрупал богатство.

Действително, гърбавият Питу не беше наследил богатството на Соломон Дулсети. То беше навремето конфискувано от съда, за да се обезщетят поне отчасти неговите многобройни жертви. Освен това от цялата къща, обитавана от Соломон Дулсети, сега беше останал само магазинът и кабинетът, тъй като пожар беше унищожил горните етажи и само най-долният, приземният, беше останал обитаем.

Изглежда, че Анри беше имал дълъг разговор с гърбавия Питу, тъй като той стана и каза:

— Можете да разчитате на мен, господин полковник! Сега знам, че това се върши за спасението на господин майор Естерхази и любовницата му мадам Габриела Пей от ръцете на властта. С най-голямо усърдие ще помогна за това добро дело.

— В такъв случай ще бъдете и съответно възнаграден! — изрече с нотка презрение Анри. — Вие знаете, че можете да разчитате на нас. Генерал Боазльо и аз сме ваши добри приятели и винаги можем да ви бъдем полезни.

— А кой ще плати пръстена? — застана нащрек Питу. — Нали ще трябва да го предадем на младия човек?

— Разбира се! При това той трябва да бъде хубав, ценен брилянтен пръстен?

— Може ли да струва до две хиляди франка? — делово се поинтересува Питу?

— Май е много! Но най-сетне, без разноси тези работи не стават. Дайте му пръстен за две хиляди франка и елате утре у генерал Боазльо, за да ви се плати сметката.

В това време Анри си сложи ръкавиците, загърна се добре в палтото, нахлупи шапката си и излезе през тайната стълба.

— Чудесна сделка! — усмихна се гърбавият Питу, като остана сам. — Пръстенът, който ще дам на младия Бертулус, няма да струва две хиляди франка, а само двадесет! За какво му е на влюбения глупак брилянтен пръстен!? Той може да се задоволи с фалшив. Имам такива хубави имитации, че и опитно око трудно ще познае, че не са истински.

Гърбавият евреин се приближи до един сандък, отвори го и извади оттам хубав пръстен с пет лъскави камъчета, наредени във вид на сърце.

— Като дойде, ще му дам този пръстен — реши Питу. — На мен ми струва пет франка, ще ми платят за него две хиляди! Отлична сделка!

В същия момент се чу звънецът на магазина. Мошеникът сложи пръстена в елегантна кутийка, която постави върху писалището си.

В магазина влезе модно облечен младеж с руси къдрави мустачки и любезно добродушно лице.

— А, господин Бертулус! — посрещна Питу младия човек. — Вече цял ден ви чакам. Моля, влезте! Веднага ще уредим паричния въпрос.

— Какъв паричен въпрос? — попита Фердинанд Бертулус, неприятно засегнат от начина, по който го посрещна гърбавият.

— Как, забравихте ли, господин Бертулус, че днес е падежът на полицата, която ми дадохте? Обещахте да ми платите на днешния ден три хиляди франка!

Фердинанд Бертулус въздъхна скръбно и се отпусна върху прословутата софа в кабинета.

— Днес не съм дошъл, за да уреждам плащането на тази дреболия, господин Питу — отговори той. — Напротив, тук съм, за да сключа друга сделка. Но бъдете спокоен, скоро ще уредя паричните си проблеми. След две седмици баща ми има рожден ден. Тогава той обикновено е щедро настроен, тъй че ще използвам случая, за да направя пред него една генерална изповед. Тогава всичко ще бъде платено и вие ще получите парите си. Питу поклати замислено глава.

— Много ми е неприятно, че днес не можете да ми платите трите хиляди франка. Аз разчитам на тях. Ние сме търговци и също имаме нужда от парите си. Впрочем, на какво дължа днес честта на вашето посещение?

— Искам да купя един пръстен от вас, господин Питу — отвърна лекомисленият младеж.

— Пръстен ли? О, аз имам много хубави мъжки пръстени. Искате ли пръстен с малък камък?

— Изслушайте ме по-напред! — прекъсна го нетърпеливо Фердинанд. — Нямам намерение да купувам пръстен за себе си. Искам пръстен за малката Зизи от Латинския квартал. Нали познавате това очарователно същество?

— Госпожица Зизи ли? — Питу смигна хитро. — Най-хубавото момиче в Париж! Обаче мисля, че тя е порядъчна и трудно ще я завладеете.

— Ще я завладея! — разпали се младият Бертулус. — А пръстенът, който искам да купя от вас, ще ми послужи като стълба към нейното сърце.

— Ще ви покажа няколко пръстена — подхвърли небрежно Питу, — но знам, че госпожица Зизи има изтънчен вкус, който не се

задоволява с какво да е.

— Имате право! И този път тя си е наумила да иска точно определен пръстен. Той има пет брилянта наредени във вид на сърце.

Питу се престори на уплашен.

— Какво? — измуча той. — Тъкмо този пръстен ли иска? Съжалявам, господин Бертулус! Ако смятате с него да привлечете хубавата Зизи, страхувам се, че няма да успеете, защото той е почти продаден. Преди малко беше тук богатият банкер Калман Майер, който ми предложи за него две хиляди франка.

— И вие съгласихте ли се? — трепна тревожно Бертулус. — Това би било ужасно! Не бих се осмелил вече да се покажа пред очите на малката Зизи без този пръстен! Знаете ли? Аз ще ви дам две хиляди и петстотин франка и ще го взема!

— Не ми е много приятно да се откажа от търговската си дума, но за петстотин франка повече си струва труда да си помисля! Разбира се, ще ми платите пръстена в брой, защото Калман Майер ще сложи парите на масата, щом му предам пръстена!

Синът на съдията се изчерви.

— Трябва да призная — промълви смутено той, — че джобовете ми са съвсем празни. Когато идвах при вас, разчитах на това, че ще се съгласите да ми дадете пръстена срещу полици.

— Да, срещу полици, които после не се плащат — забеляза иронично евреинът.

— Този път, обаче, ще бъдат платени точно на падежа! — заяви уверено Фердинанд. — Даже ако баща ми откаже да ми плати дълговете, след шест месеца ще получа наследство от майка си. Това представлява достатъчна гаранция!

— Достатъчна гаранция! — повтори Питу, като сви насмешливо рамене. — Млади мой приятелю, най-добрата гаранция са сухите пари или, ако ги няма тях, поне подписът на сигурен човек. Да, ако например баща ви, съдията Бертулус се съгласи да подпише полицата!

— Баща ми! Откакто се е родил досега не е подписал полицата...

— Лоша работа! — промърмори Питу, като се разхождаше из стаята, уж замислено. — Не бих желал да ви откажа, защото знам, че обичате много малката Зизи, но като търговец не мога да постъпя иначе. Чакайте, дойде ми нещо наум! Така би могло да се уреди работата! Слушайте, господин Бертулус, какво ще ви предложи.

Надежда озари лицето на студента. Той не каза нищо, дори когато гърбавият Питу фамилиарно приседна до него на софата.

— Казахте — започна хитро Питу, — че след шест месеца ще получите майчиното си наследство? Добре, аз ще предвидя падежа на полицата за след шест месеца, като прибавя, разбира се и припадащите се лихви. Обаче, за да бъда съвсем сигурен, че ще получа парите на падежа, вие ще подпишете на полицата не своето име, а името на баща си.

Фердинанд побледня и смутен се отпусна върху възглавниците.

— Какво говорите, господин Питу? — изрече с мъка той. — Искате от мене една позорна фалшификация! Никога не бих извършил подобно престъпление!

— То ще стане фалшификация — отговори Питу с невъзмутимо спокойствие, — ако след шест месеца не изплатите полицата. Ако ми донесете навреме парите, ще ви я върна, вие ще я унищожите и никой няма да знае, че сте подписал баща си вместо себе си.

— Никой няма да знае! — повтори неволно студентът, като изтри потта от челото. — Вярно! Сигурен съм, че след шест месеца ще си платя дълга, но въпреки това... ако баща ми все пак научи... той ще ме убие! Не, не, Питу, да не говорим повече за това! По-добре да се откажа от пръстена и да заявя честно и открито на моята Зизи, че желанието ѝ превишава средствата ми.

— Тя няма много да се наскърби, ако не ѝ занесете исканото — изрече Питу с подигравателна усмивка, — защото утре все пак ще го има. Ако вие не ѝ го подарите, Калман Майер ще ѝ го купи. Трябва да ви кажа открито, че богатият banker искаше да купи пръстена за нея.

Бузите на младия Бертулус пламнаха.

— Калман Майер — изпъшка той. — Отдавна подозирах, че зад гърба ми ходи с други мъже!

— Не е вярно — спря го стреснато Питу, забелязал, че е направил грешка. — Кой е казал, че госпожица Зизи ходи с чужди мъже! Аз не! Само казах, че и други мъже се мъчат да привлекат момичето. Но аз знам, че малката Зизи ви обича, господин Бертулус.

— Ако ме обича, ще се откаже от пръстена. Защото да го получи при тези условия, значи да потъна в мизерия и позор.

— Както искате! — промърмори Питу. — На ваше място не бих мислил толкова. Работата е съвсем безопасна, полицата ще остане у

мен.

— Можете ли да ми се закълнете?

В какво ли не би се заклел гърбавият!? Той сложи ръка на сърцето си и се закле в небето, че никой няма да види полицата, докато тя е в неговата каса. След това той извади една полица, седна на писалището и я попълни.

— А пръстенът? — попита младият човек.

— Ето го! — отговори Питу и отвори малката елегантна кутийка. — Чудесно пръстенче, нали? Да ти е драго да гледаш камъчетата. Те са толкова ясни и хубави, че човек би помислил, че не са истински, защото рядко се случват такива камъни без никакви недостатъци.

— Камъните са наистина чудесни — промърмори Фердинанд. — Сега вече Зизи ще бъде моя. С този пръстен я купувам веднъж завинаги!

— Калман Майер ще се пукне от яд! — засмя се Питу. — А сега елате тук, млади приятелю, подпишете името на баща си!

Нещастният лекомислен младеж взе писалката. Той се поколеба още малко, гласът на съвестта му се опита да заговори, но в този момент Питу шепнешком започна да описва прелестите на гризетката от Латинския квартал, тъй че чувствеността замъгли разума на Фердинанд. Едно драсване на перото и престъплението беше извършено. Синът на съдията Бертулус стана фалшификатор.

Не го съдържаше вече в тясната стая. Трябваше да излезе навън, искаше час по-скоро да получи наградата за престъпното си лекомислие. Питу уви кутийката с пръстена в хартия, подаде го на Фердинанд, който я сложи в джоба си и бързо излезе. На вратата се извърна още веднъж и помоли гърбавия евреин:

— Не ме правете нещастен, изпълнете клетвата, която ми дадохте! Не показвайте никому полицата. Иначе ще ме тласнете към смъртта и ужасен позор ще покрие главата на стария ми баща!

— Аз се заклех, че докато полицата е в касата ми, никой няма да я види — отговори строго Питу. — Вие ме обиждате, като се съмнявате в мене, господин Бертулус!

— Извинявайте, не исках да ви обидя. А сега сбогом!

Нещастникът се отдалечи бързо. Гърбавият Питу се изсмя подигравателно.

— Глупак! — отсече той. — Дадох ти фалшив пръстен и фалшива клетва. Защото брилянтите, които сложи в джоба си, не струват нито франк. А що се отнася до клетвата, аз се заклех само, че докато е в моята каса, никой няма да види полицата. А тя няма да бъде в моята каса, когато утре я предам на твоя баща, съдията Бертулус.

Подлецът се оттегли засмян в своето змийско гнездо.

6.

С големи неспокойни крачки съдията Бертулус кръстосваше из една от стаите на своя дом. На креслото до прозореца седеше достойната ръководителка на неговото домакинство госпожица Риголет и следеше с плах поглед движенията му. Госпожица Риголет беше вече прехвърлила петдесетте, но продължаваше да се облича доста младежки с палаво кокетство, предназначено, може би, за сърцето на съдията Бертулус.

Обаче в този момент съдията не изглеждаше ни най-малко разположен да обръща внимание на поувяхналите прелести на госпожица Риголет, защото очите му гледаха сърдито, а от устните му се отронваха откъслечни изречения и думи, от които се разбираше, че съдията се намира в отвратително настроение.

— Боже мой, изслушайте ме най-сетне! — реши се госпожица Риголет. — Чакайте да ви кажа няколко думи. Работата съвсем не е толкова страшна, колкото вие си я представяте... Младежко лекомислие и нищо повече. Вие знаете, че Фердинанд има чудесно сърце.

— Колко чудесни сърца са пропадали заради такова лекомислие и слабохарактерност! — прониза я с поглед Бертулус. — Най-добрите инстинкти и заложи на човека могат да бъдат задушени от безволието. Помнете ми думата, госпожице Риголет, синът ми един ден ще ми стовари срам на главата.

— Пази Боже! — възкликна старата госпожица. — Не, господин Бертулус, нашият Фердинанд няма да направи такова нещо!

— За съжаление, ще стане тъй, както го предвиждам! — изрече глухо съдията, като въздъхна и се отпусна на едно кресло. — Аз и без това вече разбирам откъде взема средства за своя разточителен живот. Какво ще кажете, госпожице Риголет, ако ви съобща, че Фердинанд е подарил вчера на една гризетка от Латинския квартал брилянтен пръстен за две хиляди франка?

— Ужасно! — изпъшка госпожица Риголет и лицето ѝ стана тъмночервено от срам. — На една гризетка ли казахте? Това е,

доколкото знам, една неморална жена. Моля ви се, господин Бертулус, не говорете в мое присъствие за такива жени!

— Трябва да говоря с вас за това, госпожице! — надигна се съдията и прекара нервно пръсти през побелялата си коса. — Аз нямам никого друго, комуто бих могъл да се доверя, а Фердинанд започна вече да ми създава сериозни грижи. Представете си, снощи отивам в клуба да изиграя партия „омър“, да се поразтуша малко от неприятностите, които ми създава процесът на Естерхази. Между старите ми другари, с които се срещам от двадесет години, в клуба се оказва и известният парижки бижутер Хамаранд. Вие може би знаете, госпожице Риголет, че Хамаранд е баща на съпругата на нещастния капитан Драйфус. Чудесен човек, когото винаги съм уважавал. Щом влязох в игралната зала, Хамаранд се приближи до мен.

— Само две думи, любезни Бертулус — ми пошепна той. — Искам да ви питам нещо.

— Стари приятелю — му казах, като се оттеглих с него в един ъгъл на салона, — вие знаете, че съм винаги на ваше разположение, но ако въпросът ви засяга процеса на Естерхази, по-добре не ми го задавайте. Дори и брат да ми бяхте, нямаше да ви отговоря.

Хамаранд поклати отрицателно глава.

— Не се касае за работите на моята нещастна дъщеря — отговори той, — а за вашия собствен интерес, господин Бертулус. Считам за свой дълг да ви обърна внимание върху един факт, който може би, ще ви бъде много неприятен.

— Можете да си представите, госпожице Риголет, как наострих уши и колко внимателно се вгледах в лицето на събеседника си.

— Представете си — продължи Хамаранд, — преди около два часа, когато моите младежи се канеха да затварят дюкяна, при мен влезе съмнително накичена, красива млада дама и пожела да говори с мен. Щом я разгледах по-отблизо, я познах. Ние, бижутерите, трябва да познаваме хората, които могат да ни причинят щети и затова притежаваме, подобно на полицията, сбирка от портрети на престъпници. Действително, в дадения случай не се касае за престъпничка, а за една известна полусветска дама от Латинския квартал на име госпожица Зизи. Нейната „специалност“ е съблазняване на младежи от видни и богати семейства. В това отношение има големи успехи. Колко младежи, пристигнали в Париж с

големи надежди, богато снабдени от родителите си със средства, за да учат и завършат образованието си, са били съблазнявани от нея и не само те са били съсипвани материално, но и техните семейства.

— Опасна жена! — неволно прекъсна бижутера. — Тази госпожица Зизи би трябвало да бъде обезвредена!

— Да, само ако законите предвиждаха някакви наказания за такива жени! — съгласи се гневно Хамаранд. — Но нищо подобно няма! Един търговец, който помогне на друг при нужда и му вземе девет процента, вместо шест, бива затварян, но спекулантите с женските съблазни закон не ги лови! Тези жени са вампири, които не пускат жертвата си, докато не изсмучат и последната ѝ капка кръв! Но да оставим това, законът винаги ще съдържа празноти в това отношение, защото за престъпленията поради женска красота не са виновни хората, а самата природа... Да се върнем на думата си за госпожица Зизи! Тя ме погледна с най-приятната си усмивка и извади от джоба си хубава кутийка.

— Господин Хамаранд — изчурулика, — бихте ли откупили от мен този пръстен, който ми подари днес един мой обожател? За него са платени две хиляди и петстотин франка, а аз се нуждая спешно от две хиляди.

— Госпожице — отговорих, — преди да отворите кутийката ще трябва да ми кажете и името на човека, който ви го е подарил. Не плащам нито сантим за скъпоценност, на която не зная точния произход.

— Нямам особени основания да държа това в тайна — съпроводи с лекомислена усмивка думите си гризетката. — Той е млад човек от добро парижко семейство и без всякакво съмнение е добил пръстена по честен път. Момчето е влюбено в мен. Уверена съм, че ако му бях поискала да ми купи някой малък замък в Нормандия, би направил и това.

— Името му? — попитах делово.

— Фердинанд Бертулус — отговори гризетката. — Синът на първия парижки съдия!...

— В този момент аз се олюлях — продължи Бертулус след кратка пауза и погледна с болка старата госпожица — и с глух стон се стоварих в едно кресло.

— За Бога, Бертулус, какво ви е? — засуети се Хамаранд и се наведе загрижено над мен. — Лошо ли ви стана? Знаех, че това съобщение ще ви разстрои, но все пак не допусках такъв отрицателен ефект.

Постепенно се съвзех, след като изпих чашата вода, която Хамаранд ми донесе.

— Откупихте ли пръстена от гризетката? — попитах.

— Нямах подобно намерение — отговори бижутерът. — Не я оставих да отвори кутийката, за да ми покаже пръстена, но тъй като съобразих, че може би ще е добре да не изпускам из очи тая работа, обясних на малката Зизи, че е късно и както вижда, бързам да затворя дюкяна. Затова да дойде на другата сутрин, навярно тогава ще можем да направим пазарлъка. Искah да използвам времето, за да ви съобщя това, драги приятелю, и да разбера дали синът ви разполага с толкова пари, (че да може да плаща по две хиляди и петстотин франка за един-единствен подарък на някаква гризетка.

— Аз стиснах ръката на Хамаранд и му благодарих за приятелските грижи към мен — завърши Бертулус разказа си. — Разбира се, че исках преди всичко да повикам и разпитам Фердинанд, но той не си е идвал нито снощи, нито през цялата нощ и ето сега е вече единадесет часа и десет минути преди обяд, а още го няма. Добре знам къде бих могъл да го намеря, но моето достойнство и общественото ми положение не ми позволяват да прекрача прага на тази госпожица Зизи, у която сега навярно тъкмо закусва.

— За Бога, господин Бертулус — уплаши се госпожица Риголет. — Не бива да влизате в тази къща. Онази ужасна жена може да омагьоса и вас! Демоничната хубост има неограничена власт. Чувала съм да разказват, че даже стари мъже с бели коси...

— Моля ви, пощадете ме от глупавите си предположения — сръза я сърдито съдията. — Нямам настроение да слушам подобни шеги.

— Какво желаете?

Този въпрос Бертулус отправи към своя писар Готие, който, след като напразно беше чукал няколко пъти на вратата, влезе и направи дълбок поклони.

— Господин Бертулус — съобщи Готие, — в канцеларията преди малко дойде един господин, който желае да ви види и да говори с вас

по някаква много важна и много бърза работа.

— Нека се отнесе до секретаря ми — опита се да го отпрати Бертулус. — Днес не приемам никого.

— Казах го вече на господина — Готие зае поза, каквато навярно е заемал на сцената, когато е играл ролята на пръв министър при някой цар. — Но господинът настоява да говори лично с вас. Съобщението било важно и от частен характер.

— Как се казва господинът?

— Съобщи името Питу!

— Питу... Питу? Не познавам човек с такова име...

— Господинът няма много приятна външност — позволи си да забележи Готие. — Независимо от това, че има доста значителна изпъкналост на гърба си, която простият народ би нарекъл гърбица, той прилича много на потомците на оня народ, който има щастието да премине Червеното море като по суша.

— Забранявам ви да говорите по такъв начин! — кресна Бертулус. — Евреин или християнин, това е без значение за съдията. Доведете при мен господина!

— Как, тук, в тази стая? — учуди се Готие.

— Правете това, което ви казвам, и оставете настрана актьорските си пози, когато влизате при мене. Не можете ли да забравите, че някога сте играл ролята на Марк Антоний, че хората от предградието са се възхищавали от вас?

— Такова нещо не се забравя никога, господин Бертулус — обяви тържествено Готие, като вдигна очи към небето. — О, ако ме бяхте видели тогава! Бях цял римлянин, господин Бертулус!

— Вие сте непоправим шут! Идете сега и ми доведете господина!

След няколко минути гърбавият Питу влезе в стаята. Той беше облечен елегантно и с дългата си остра брада не правеше лошо впечатление. Обаче Бертулус, който беше опитен познавач на хора, веднага забеляза лукавството и скритата злоба в погледа му.

Госпожица Риголет шумно се оттегли.

— Желаете да говорите с мен, господине? — съдията Бертулус посочи едно кресло. — Много съм зает, но тъй като, според думите ви, се касаело за частна работа, съм готов да ви изслушам.

— Името ми е Питу Дулсети — започна гърбавият, с Аз съм търговец от улица „Мадона“ и търгувам със злато и диаманти, но и с пари.

— Разбирам — кимна Бертулус и погледна презрително лихваря. — Но трябва да прибавя, господине, че нямам намерение да купувам злато, нито диаманти, а още по-малко да сключвам с вас никакви парични сделки срещу полици. Затова не знам какво бихте могъл да ми съобщите.

— Но въпреки това, тъкмо заради една полица съм дошъл при вас, господин Бертулус — отговори Питу, като го стрелна нахално с лукавите си очи. — Във всеки случай, в портфейла си имам полица за две хиляди и петстотин франка, подписана от вас.

Бертулус се вцепени, но само за момент. След това високо се изсмя.

— Трябва да има някаква грешка, господин Питу, защото не помня някога в живота си да съм подписвал полица.

Питу сложи цилиндъра на креслото до себе си, извади голям портфейл от джоба си, разтвори го и измъкна оттам лист хартия, която разгъна внимателно. Беше полица, която без да изпуска от ръката си, показва на белокосия съдия.

— Имайте добрината да се уверите сам! — предложи той. — Аз съм делови човек и знам какво казвам и какво правя. Тази полица ми е предадена вчера. Вашето име ли е подписано върху нея или не?

Бертулус гледаше ужасен, с широко разтворени очи листа хартия пред себе си. Лицето му беше побледняло като на мъртвец, устните му се разтрепераха и той намести по-добре златните очила върху носа си.

— Моля ви, елате с мен по-близо до прозореца, господине! — глухо промълви той. — Дайте ми възможност да разгледам по-добре този подпис. Тук е малко тъмно, мерзелее ми се пред очите и не виждам нищо.

Двамата мъже приближиха прозореца. Бертулус треперещ дръпна завесите встрани и дневната светлина освети полицата, която Питу държеше с две ръце, сякаш се боеше да не му я дръпнат насила.

— Какво ще кажете, господин съдия? — погледна го лихварят със зле прикрито злорадство. — Това вашето име ли е или не е?

— Моето е! — промълви глухо, с мъка съдията.

— Вие ли го написахте, вие ли подписахте тази полица?

Настана мълчание, не се чуваше нищо друго, освен тежкото дишане на Бертулус.

— Моля най-покорно за отговор! — повтори гърбавият Питу.

Старият съдия изведнъж се изправи, лицето му доби свойствения си енергичен израз. Мускулите му се стегнаха, той събра цялата си енергия, за да даде достоен отпор на това подло нападение върху неговата чест и неговия живот.

— Сега е мой ред да задавам въпроси, господине! — каза строго той. — Бих желал да знам как сте се сдобил с тази полица?

— По най-честен начин — отвърна Питу, като сви рамене. — Получих я срещу стока.

— Каква стока?

— Един пръстен, господин Бертулус, един хубав брилянтен пръстен!

Този отговор накара съдията да изстине. Сякаш и последната искра живот го беше напуснала.

— И кой, кой именно ви даде тази полица? — успя най-после с усилие да попита той.

— Вашият син, Фердинанд Бертулус!

Тих, но ужасен вик се изтръгна от гърдите на стария човек, сякаш сърцето му се беше разкъсало на части. Този вик означаваше крушение на целия му живот. И действително, до този момент Бертулус беше градил камък по камък, за да издигне една сграда, един паметник на честността и безупречния живот. Всеки камък беше труд, беше честност. А сега се бе намерил един Херострат, който подпали тази сграда и остави пламъците да я унищожат! Този Херострат, този човек, който подпали храма на фамилната му чест, беше собственият му син, кръв от кръвта му, плът от плътта му, неговият любимец, идолът на сърцето му, гордостта на неговия живот, надеждата за старините му.

Ала отчаянието на стария съдия трая само минута. След това внезапно хвана здраво гърбавия Питу за раменете, разтърси го и рече:

— Вие лъжете, господине, вие играете една подла игра, една мизерна комедия, която обаче, няма да завърши тъй, както си мислите. Вие искате да ме накарате да вярвам, че синът ми е долен фалшификатор... О, не, господине, синът ми е един Бертулус, той никога не би се забравил дотам, че да извърши фалшификация!

Студена пот изби по челото на Питу, когато видя страшното възмущение на стария човек. Той би предпочел да си прибере полицата и да избяга, но беше вече късно. Беше отишъл твърде далече в намислената от Анри интрига и трябваше да кара докрай.

— За Бога, господин Бертулус, не се вълнувайте толкова много — каза тихо той. — Ние сме двама мъже и ще съумеем да уредим тази работа. Ако полицата не е подписана от вас, значи, тя наистина е фалшифицирана, но такива фалшифицирани полици могат да се унищожат. Все ще намерим начин да се споразумеем. Всяко нещо на света си има своята цена. Аз ще искам, вие ще платите и това парче хартия ще отиде в огъня и ще стане на пепел, като че ли никога не е съществувало.

— Но то е съществувало — простена Бертулус. — Вие го видяхте, аз го видях...това е достатъчно... това е премного! Но аз все още се надявам, че тук има някакво недоразумение. Може би вие сте измаменият, господине, може би някой мизерник се е явил пред вас под името на сина ми, за да може посредством тази полица да измъкне от вас брилянтен пръстен?

— Разбира се, че знам. Той е подарен на малката Зизи от Латинския квартал. Можете сам да се уверите, господин съдия, че той блести сега върху белите пръстчета на хубавата гризетка.

— И купувачът на този пръстен ви каза, че се нарича Фердинанд Бертулус?

— Нямаше нужда да ми го казва, защото аз имам честта отдавна да познавам господин Фердинанд Бертулус!

— А! Може би сте сключвал с него и други парични сделки?

— Дребни полици, господин Бертулус. Всички младежи са такива. Те имат нужда от пари, бащите не им дават толкова, колкото им трябва.... боже мой, отде да вземат тогава, да крадат ли?

— От използването на лихварски пари до кражбата има само една стъпка — отвърна сурово старият съдия. — Кажете, господин Питу, това първата и единствена полица ли е, която носи моя фалшифициран подпис?

— Да, първата и единствената.

В това време някой почука на вратата. Бертулус побърза да отвори. Пред него стоеше госпожица Риголет, която със сълзи на очи му пошепна:

— Фердинанд току-що се върна! Бертулус трепна.

— Кажете на сина ми, че го чакам — изрече глухо той. — Нека дойде веднага. А вие — той се обърна към Питу — ще застанете зад тази завеса и ще излезете оттам, само когато ви повикам по име.

Гърбавият Питу се намери в небрано лозе. Той проклинаше в себе си Анри и цялата тази история. Съдията Бертулус беше човек, с когото не можеш да се бориш тъй лесно.

Но нямаше какво да прави. Беше започнал, трябваше да изкара играта докрай. След като прибра внимателно полицата, той се оттегли зад дебелата завеса, която се спущаше от едната страна на високия прозорец чак до килима. Бертулус се разхождаше из кабинета. Вратата се отвори и Фердинанд влезе. Той изглеждаше блед и недоспал, личеше си, че беше прекарал цялата нощ във весела компания. С пресилена усмивка се изправи пред баща си.

— Искал си да говориш с мене, татко — промълви смутено, като сучеше малките си руси мустачки. — Предполагам, че искаш да ми четеш наставление по повод на моето отсъствие от къщи тази нощ, но само си спомни, че и ти някога си бил млад. Впрочем, не е станало нищо страшно. Един от моите колеги издържа докторския си изпит и по този случай устрои тържествен гуляй. Не можех да отсъствам от него.

— Лъжеш! — се процеди от устните на Бертулус. Тази дума прозвуча с такава сила, че като куршум удари по челото нищо неподозиращия Фердинанд. Той се олюля и промени няколко пъти цвета на лицето си.

— Лъжец! — повтори съдията. — Връщаш се от свърталището на порока и не би трябвало да те пусна да прекрачиш прага на тази почтена къща, преди да си се пречистил наново. Господица Зизи е нечиста жена, тя живее в мръсотия и тегли в калта и ония, които дружат с нея.

— Татко, татко, ти знаеш...

— Да, всичко! — прекъсна го гневно Бертулус. — Зная и цената, с която си заплатил на тази безчестна жена за нейните милувки. Тази цена е наглед само един пръстен, обаче, всъщност тя е нещо много повече. Тя е твоята чест, твоят живот, самозабравил се, безразсъдни хлапако!

Фердинанд гледаше баща си с широко разтворени очи, той още не можеше да разбере смисъла на тези намеци.

Бертулус се силеше да бъде спокоен.

— Кажи ми — започна след няколко минути отново той, — с какво плати за пръстена, който подари на своята приятелка?

Никакъв отговор.

— Говори — настоя старият човек. — Тъй като не мога да предположа, че има в Париж такъв глупак, който да ти даде на кредит един скъпоценен пръстен, трябва да вярвам, че си го платил. Кой ти даде парите?

— Играх на карти, татко — отговори студентът, — и имах късмет, спечелих.

— Още една лъжа! Нито си играл, нито си спечелил... По-точно казано, ти си играл, но си проиграл честта си. Дал си полица срещу този пръстен!

— Всемогъщи Боже! — изуми се Фердинанд Бертулус. — Кой ти каза това, татко?

— Човекът, когото си излъгал с твоята фалшификация, ето този тук, лихварят Питу.

При тези думи Бертулус дръпна завесата и гърбавият Питу смирено направи няколко крачки напред.

Фердинанд изрида от ярост. Като стрела се спусна върху гърбавия, хвана го за дрехите и запенен от гняв изрева:

— Така ли държите на клетвата? Нали ми се заклехте във всичко свято, че няма никому да покажете полицата до деня на платежа, който съвпада с деня, в който ще си получа майчиното наследство! Обещахте ли ми това, господин Питу!

— Не, това не съм ви обещавал — отвърна евреинът, който с мъка си възвърна самообладанието. — Аз ви се заклех, че докато полицата е в касата ми, никой няма да я види. Е, кажете ми, намира ли се сега в касата ми? Не, тя е в ръцете ми, значи мога да я покажа комуто си искам.

— Мизернико! — процеди през зъби Фердинанд и отблъсна от себе си Питу като гнусен червей. — Нека животът ми тежи на съвестта ти!

— Лихварска клетва! — промърмори Бертулус. — Той е излъгал, обаче, това не смекчава неговото престъпление. Значи, ти признаваш

— обърна се към сина си, — че си подписал моето име върху полицата?

— Да, татко — пошепна нещастният младеж. — Направих го, бях заслепен, аз бях луд в момента, когато го направих... Той ме съблазни... оня човек там, татко, заклевам ти се в паметта на майка ми, сам ми сложи перото в ръката.

— Това е лъжа! — намеси се надутото Питу. — Надявам се, господин съдия, че няма да повярвате на това момче, след като преди малко два пъти ви излъга най-нахално.

— Мълчете, не заставайте между мен и сина ми. Това, което ние двамата, господин Питу, има да уреждаме помежду си, скоро ще свърши. А ти, Фердинанд, ела с мен.

Младият студент не посмя да се противопостави на заповедта на баща си, макар ида четеше по лицето му, че той готви нещо страшно.

Бащата и синът напуснаха стаята. Когато излязоха в коридора, срещу тях се спусна, обляна в сълзи, добрата стара госпожица Риголет.

— Бъдете милостив, господин Бертулус — закърши ръце тя, — простете му този път, помислете си, той е ваш син!

Съдията я отблъсна сурово.

— Госпожице Риголет — сръза я строго той, — имайте добрината да се приберете в стаята си и не забравяйте, че вашите права се простират само върху домакинството. Това, което сега ще уреждам със сина си, няма нужда от намеса на трети лица.

Той заведе Фердинанд в една малка стая, която служеше за пушалня. Тя нямаше прозорци и се осветяваше през стъклен таван.

— Чакай ме тук, докато се разправа с лихваря, след това ще ти кажа всичко, което имам да ти казвам.

Младият студент се отпусна на коженото кресло. Лицето му изглеждаше изморено, очите му бяха мътни и неподвижни. Изведнъж беше загубил цялата си младежка сила и жизнерадост.

След няколко минути Бертулус беше пак при Питу.

— Да свършим набързо, господин Питу — отрязва той. — Вие имате в ръцете си една фалшифицирана полица от сина ми, която е достатъчна, за да го компрометира, да го тикне дори в затвора, ако искате. Разбира се, това може да стане само, ако аз потвърдя пред съда, че подписът не е мой.

— Бихте ли наистина тръгнал против съвестта си, господин съдия? — попита дебнейки Питу. — Бихте ли си заклел, че сте подписал тази полица, бихте ли признал, че сте вършил с мен парични сделки?

Бертулус не отговори на този въпрос. Обаче в себе си призна:

— Не, не бих никога го направил. Предпочитам да пропаднем и аз, и синът ми, отколкото да излъжа пред съда!

Мълчанието продължи доста, докато съдията вземе решение:

— Аз мисля — каза той, — че работата няма да стигне дотам! Един Бертулус няма да излезе на съд срещу един Питу. Стойността на полицата е две хиляди и петстотин франка. Добре, ще ви дам пет хиляди, върнете ми я?

Питу мълчеше. Той гледаше с края на окото си полицата.

— Пет хиляди франка! — каза най-сетне той. — Много лесно искате да се отървете, господин Бертулус.

— Добре тогава, десет хиляди франка, но нито су повече. — Ако приемете моето предложение, ще ви платя веднага парите.

Питу се изправи и приближи до съдията.

— Господин Бертулус — изгледа го надменно той, — не давам въобще полицата за пари!

Беловласият човек, който в тази минута изглеждаше поне с десет години по-стар, се дръпна уплашено назад и погледна подозрително лихваря.

— Значи, не искате пари — промълви той. — Тогава искате друго нещо, какво е то?

— Много малко нещо, господин Бертулус. Хартия за хартия.

В очите на Бертулус се отрази пламъкът на някакво предчувствие.

— Говорете ясно, господин Питу — изрече сломено. — Обяснете ми открито какво искате от мен, за да ми върнете фалшифицираната от сина ми полица.

Питу погледна недоверчиво към вратата, сякаш да се увери, че не подслушва никой.

— Господин Бертулус — пошепна той, — у вас се намира делото на Естерхази. Към него са приложени известни телеграми и писма, с които единствено може да се докаже вината на майора.

— Разбира се — прекъсна го Бертулус. — Още днес писмата ще бъдат представени на Върховния съд и ще се определи денят, в който черният майор ще бъде осъден като фалшификатор.

— Този ден няма да дойде, господин Бертулус! — обяви Питу с нахална увереност. — Защото, нека ви кажа направо, в деня, в който преписката излезе от ръцете ви и бъде занесена във Върховния съд, аз ще направя публично достояние тази полица и всеки в Париж ще знае, че синът на почтения съдия Бертулус е фалшификатор.

— Подлец! — кресна старият човек. — Значи, такава била работата! Моят син е съблазнен да извърши фалшификация с мръсното намерение да се упражни натиск върху мен, да бъда принуден да предам доказателствата за виновността на Естерхази. А, господин Питу, сега разбирам всичко, сега знам, че вие сте само платено оръдие, посредник, който действа по чуждо поръчение. Аз познавам хората, които ви плащат за тази предателска дейност. Това са генерал Боазльо, полковник Анри, майор Пати дьо Клам и всички неприятели на отечеството, които искат да направят от Франция една страна без правда, без закон, без честност.

— Господин Бертулус — възпря го Питу, — ще ви запитам само още веднъж, искате ли да направим смяната? Ще ми дадете ли писмата и телеграмите, приложени към делото на Естерхази, срещу честта и живота на вашия син?

Ръцете на Бертулус стиснаха ръба на масата толкова силно, че тя изпраця, сякаш безчувственото дърво имаше сърце, което чувстваше скръбта на този стар, побелял човек. Предстоеше му страшен избор!

Но тази душевна борба трая само миг. Този човек не се нуждаеше от много време, за да намери истинския път, по който може да върви. С презрително движение той блъсна протегнатата с полицата ръка на Питу и кресна в лицето му:

— Вървете си. Напуснете веднага къщата ми и не прекрачвайте никога вече този праг! Но когато излезете на улицата и вашите съучастници напуснат тъмното скривалище, в което чакат, за да чуят резултата от нашите преговори и ви попитат: „Продаде ли старецът честта си, за да спаси безразсъдния си син?“, отговорете им: „Имало едно време един стар римлянин, който хванал синовете си, че участват в съзаклатие против отечеството си. Макар че обичал синовете си повече от собствения си живот, той ги изпратил на смърт, защото

правдата била за него нещо по-висше и по-ценно, отколкото собствената му плът и кръв.“ Разкажете на цял Париж, господине, че съдията Бертулус прилича на този древноримлянин! Той ще остави сина си да загине, но няма да измени на правдата нито днес, нито когато и да било друг път!

С треперещи ръце Питу скри полицата в джоба си се измъкна като бито куче. Отдъхна си едва когато излезе навън и не виждаше вече гневното лице на стария съдия.

Бертулус с глух стон се строполи на пода. Изтощен душевно, той легеше върху килима и прикриваше с ръце разплаканото си лице. Когато по-късно се изправи, приличаше на мъртвец.

— Всемогъщи Боже — изрече той с тих и мек глас, — ти, който виждаш сърцата на хората, знаеш колко страдах през този час и колко още страдам. Аз създадох този син, отгледах го от дете, закрилях първите му стъпки и се стараех да насадя в сърцето му всички добродетели и благородство. Но отровна роса падна върху нежния цвят и цветето се изроди. Аз трябва да го изкореня, защото съм длъжен да се погрижа това изродено цвете да не даде семе, за да не се увеличи този плевел в градината на моето семейство. Това ще разбие собственото ми сърце, ала по-добре е ние всички да загинем, отколкото един Бертулус да опозори името си.

Страшно решение се отпечата по лицето на стареца, който, олюлявайки се, излезе от стаята.

7.

Старият влезе в спалнята си, където имаше писалище. Отвори едно от чекмеджетата му и с трепереща ръка извади оттам револвер. Погледна го с мътен поглед и дребна сълза бавно се отрони надолу по бузата в побелялата му брада. След това сложи револвера във вътрешния джоб на дрехата си. Две помещения го делиха от стаята, в която се намираше синът му, но той вървеше толкова бавно, като че ли му предстоеше дълъг път. Краката отказваха да му служат и той няколко пъти беше принуден да се подпре, за да не падне. А когато стигна пред вратата на малката пушалня, закри лицето си с ръка и простена като ранен. Ръцете му се отпуснаха тежко върху дръжката на вратата. Тя се отвори и Бертулус влезе. Фердинанд стоеше облегнат на срещуположната страна. Той представляваше символ на душевна мъка.

Буйната му руса коса падаше разчорлена върху челото му, безумна усмивка блуждаеше по устните му, връзката му се беше развързала и висеше от едната страна на бялата му яка, а очите му светеха с трескав блясък. Щом видя баща си, младежът трепна. Той сякаш предчувстваше, че го очаква нещо страшно. Бертулус застана в средата на стаята и спря задълго погледа си върху своя син, преди да го унищожи.

— Фердинанд — произнесе с мъка белокосият съдия, — ще ти кажа само няколко думи, но знай, че това причинява силна болка на раненото ми сърце. Ти му нанесе рана, която никога няма да заздравее. Знаеш колко те обичам, колко големи надежди възлагах на теб. Аз не можех да си представя старините без теб, моя обичан син, който трябваше да ми бъде радост и опора в дните, които аз вече не бих могъл да запълвам с предана работа. Днешният ден сложи край на всичко. Въздушните кули се сринаха изведнъж, сякаш насилствено разрушени от една безумна, но мощна ръка. Но да не говорим вече за мен, аз ще се справя, както мога с живота си. Дано само той не трае дълго...

Но какво ще стане с теб? Ти си опозорен. В тази минута, в която двамата разговаряме, мръсният лихвар може би вече разказва на

петима други за фалшификацията, извършена от сина на съдията Бертулус. Тези петима ще разкажат на петдесетина, а от тия петдесетина ще станат пет хиляди и довечера още ще го знае цял Париж.

Какво те очаква? Презрението на хората, затвор и опропастен живот. Само не си въобразявай, че моето влияние може да те избави от тези последствия. Напротив, аз съм първият съдия в Париж, цял живот съм учил хората да се подчиняват на законите, на правдата и честта. Няма да направя изключение и за своя собствен син. За тебе има само един изход, Фердинанд. Знаеш ли кой е той, нещастнико? Говори де, не карай клетия си баща да каже и това последно ужасно заключение!

Фердинанд не отговори. Блед и мълчалив, той гледаше втренчено в пода.

— Ето последното заключение — изговори глухо съдията и извади от джоба си скрития револвер.

Подаде го на младежа и ръцете му вече не трепереха. Желязно спокойствие се беше разляло по цялото му тяло.

— Татко! — простена Фердинанд и лицето му се изкриви от ужас. — Ти искаш... ти имаш намерение... Твоят съвет...

— Това е единственият изход — прекъсна го спокоен Бертулус. — Светът е дал на безчестника едно средство, с което да може да заличи престъплението си. Който не може да живее с чест, трябва да съумее поне да умре с чест. Направи го, нещастнико, избягай във вечността и ще отнемеш на хората правото да те съдят.

— Татко! — повтори младежът, като протегна умолително ръце към строгия съдия. — Татко, забравяш ли, че съм твой син, че ти си ми дал живот? Можеш ли ти да искаш от мен да го унищожа и то когато още не е дори разцъфнал? Ах, това е жестоко, това е неестествено!

— Неестествено е синът на един честен човек да направи престъпление — прекъсна Бертулус сина си. — Жестоко е, когато оня, върху когото си градил всички свои надежди, с един замах ги разрушава. Но стига толкова! Ще ти задам само един въпрос! Толкова ли си страхлив, че да предпочетеш затвора пред смъртта? Не си прави излишни илюзии, наказателният закон предвижда за престъпление като твоето затвор. В случая не може да има никакви смекчаващи вината обстоятелства и ти ще бъдеш осъден на пет или десет години

затвор. Ще бъдеш отделен от хората и ще бъдеш затворен зад железни решетки заедно с измета на обществото.

Фердинанд се строполи разхълцан в краката на баща си.

— Милост! — изхълца той. — Смили се над мене, татко... страх ме е от смъртта. Ужас ме обхваща, като си помисля, че аз, сега млад и пълен с живот, след няколко минути ще лежа тук, безжизнен, студен, вдървен, ще бъда само един разлагащ се труп. Има още един изход! Дай ми средства и аз ще избягам в Америка, преди да са ме арестували. Там ще започна нов живот, ще работя, ще...

— Егоист! — кресна Бертулус. — Очакваш да подпомогна твоето бягство! Аз, пазителят на законите! Ако го направя, бих ли могъл да остана съдия, дори само още един час? Не бих ли унищожил с един замах цялото си честно минало? Не, всичко мога да жертвам за теб, само честното си име — не. Ето ти револвера, изпълни си сам присъдата!

Той подаде оръжието в ръката на смаяния си син и като се наведе над него, му пошепна ясно и отчетливо на ухото:

— Излизам и те оставям сам. Вратата ще заключа отвън, тази стая няма прозорец, от който да можеш да избягаш. Десет минути след излизането ми ще трябва да чуя изстрела, който ще ми извести, че ти със смъртта си изкупваш престъплението си. Ако не го чуя, ще се върна при теб и, заклевам се в белите си коси, заклевам се в паметта на майка ти, която е за мен най-святото нещо на света и която и ти, въпреки поквареното си сърце, би трябвало поне малко да почиташ, че ще те убия аз, а след половин минута ще убия и себе си. С твоето колебание няма да постигнеш нищо друго, освен да ме направиш убиец и самоубиец. А сега отговори ми — искаш ли да изпълниш последното ми желание, последното желание, което ти отправям тук, на земята!?

Фердинанд стана бавно от пода. Цветът на лицето му беше станал сив, от челото му струеше пот.

— Татко! — каза той със задавен от сълзи глас. — Татко, ще те послушам! Съгласен съм да умра, но преди да го направя, кажи ми, че си ми простил.

Бертулус разтвори ръце и изрече развълнувано:

— Ела да те прегърна, да те целуна още веднъж за последен път, дете мое. Сега, когато устните ми те целуват, ти заявявам: умри с мир в

душата си, твоят стар баща ти прощава всичко, което си му сторил, и когато удари моят час, ще поискам да ме погребат до теб. Смъртта прави всички равни. Приживе бях принуден да се срамувам за теб, ала мъртъв мога спокойно да лежа при тебе. <

Синът притисна обляното си в сълзи лице до бащиното и сълзите му се смесиха със сълзите на стария човек, който сега плачеше като дете.

— Сбогом, дете мое, за последен път сбогом! — с мъка промълви той и Фердинанд чу как ключът беше обърнат два пъти.

Той вдигна бавно револвера и опря дулото на челото си.

— Да умра! — пошепна с треперещ глас, — да умра, когато животът е толкова хубав и тъй добре бих могъл да го използвам! Ах, колко жестока е тази присъда на баща ми! Но трябва, той има право, няма друг изход! Пък и дори да не бях съгласен с това, дори и да исках да избягам, няма как. Тази стая е цял капан, няма никакви прозорци, а единствената врата е заключена.

Той сложи пръстта си върху спусъка, но в следния момент отпусна ръката си и след това запрати револвера надалеч.

— Не мога — прошепна. — Не мога, нямам кураж за тази страшна постъпка.

Разплакан се хвърли на коженото канапе, опряно до стената на пушалнята. Тялото му рухна тежко върху него и така навярно беше натиснал таен бутон, защото в този миг гърбът на канапето се разтвори и за голямо свое учудване, Фердинанд откри нещо, което дотогава не знаеше. Облегалото на канапето беше празно и образуваше скривалище, състоящо се от няколко прегради. В него имаше само една преписка. Младежът я извади и я разгледа с любопитство, което най-добре свидетелствуваше, че иска да живее.

Преписката беше увита в хартия, върху която бяха написани няколко реда. Фердинанд позна веднага, че това е почеркът на баща му.

Тези няколко реда гласяха:

„В случай че умра внезапно, нека се знае, че аз след обмисляне реших да крия тук тази преписка. Тя се отнася до процеса Естерхази — Пей. Тук приложените писма и телеграми доказват ясно, че черният майор и любовницата

му са извършили фалшификация с цел да съсипят полковник Пикар. Тъй като не е изключена възможността приятелите на Естерхази, главно генерал Боазльо, полковник Анри и майор Пати дьо Клам, да наемат престъпници, които да откраднат тези писма и телеграми, предпочетох да ги държа през деня в това скривалище, а нощно време под моята възглавница. Ако умра внезапно от насилствена смърт, което при днешните условия във Франция е твърде възможно, тази преписка ще спомогне за осъждането поне на един от мерзавците.

Бертулус“

Лека червенина покри отново бузите на Фердинанд.

— Значи, тези писма и телеграми имат известна стойност — каза си той. — Може би генерал Боазльо ще даде за тях десет хиляди франка. Те биха ми свършили работа. С десет хиляди франка след две седмици съм в Америка.

Мисълта, че такава хубава сума би направила възможно бягството му в Америка, оживи нещастника. С треперещи от вълнение ръце той прелисти книгата. След няколко минути вече беше извадил оттам всички писма и телеграми и ги беше скрил в пазвата си. След това сложи преписката обратно, затвори скривалището и канапетото се върна в предишното положение.

Тогава той дръпна масата в средата на стаята, сложи върху нея стол, покатери се върху тази импровизирана стълба и с трескава бързина се опита да отвори някой от прозорците на стъкления покрив. Успя. Отвори един от тях тихо и безшумно. Подаде главата си навън. Условията за по-нататъшното му бягство изглеждаха благоприятни. От стъкления покрив, който изглеждаше достатъчно здрав, за да го удържи, можеше да се покачи на един балкон, от който пък лесно можеше да скочи в градината.

Фердинанд слезе пак в стаята и вдигна револвера от пода. След това даде бързо два изстрела един след друг. Единият куршум попадна в канапетото и го подпали. В следния момент Фердинанд отново се беше качил на масата и стола. Вдигна се на стъкления покрив и бързо и ловко премина по него. Един скок и се намери на балкона, а оттам — в

градината. Затича се по улицата, без да се обърне нито веднъж към бащината си къща.

След няколко минути се смеси с тълпата, която се движеше из оживените улици и изчезна в потока пешеходци и коли.

Когато остави сина си, Бертулус отиде в канцеларията. С желязна енергия се бореше против силното вълнение. Когато беше между своите секретари и писари, той изглеждаше толкова спокоен, че никой от тях не би допуснал, че този човек преди малко се е простил завинаги с най-скъпото си същество.

— Още днес — обърна се той към първия си секретар — ще изпратим делото Естерхази — Пей на Върховния съд. Напишете необходимото писмо, а след това ще ви дам и самата преписка!

— Добре, господин Бертулус! — отговори първият секретар.

След това съдията обиколи един след друг и писарите, подписа разни писма и книжа и направи поправки там, където откри грешки.

Този човек имаше достатъчно самообладание, за да се занимава усърдно със своята работа даже в решителния момент, в който, както той мислеше, синът му се прощава с живота.

Изведнъж се чу гръм, после втори, всички в бюрото се сепнаха.

— Какво беше това? — попита вторият секретар. — Господин Бертулус, струва ми се, че във вашата квартира се гръмна!

— Гръмна се! — повтори несъзнателно съдията и погледна секретаря си като осъден на смърт, комуто съобщават, че са дошли да го отведат на екзекуция. После се сепна. — Не се ли лъжите, наистина ли се гръмна?

Вратата на канцеларията се отвори бързо и госпожица Риголет се спусна вътре смъртнобледа.

— Господин Бертулус — извика тя, — сигурно е станало ужасно нещастие. Чуха се два гърмежа от пушалнята, в която се намираше Фердинанд. При това в цялата къща мирише ужасно на изгоряло. О, Боже мой, защо стоите тъй неподвижен! Елате с мен! Елате да видим какво е станало.

Съдията Бертулус се изправи като разбуден от дълбок сън.

— Хайде — реши най-после той, — да видим какво има. Вие, господин Легранд — така се казваше първият секретар, — бъдете моля ви се, тъй добър да ме придружите.

С твърди стъпки съдията, придружен от госпожица Риголет и Легранд, преминаха през няколко стаи и стигнаха до вратата на пушалнята. Тя беше заключена.

Ужасна миризма на изгоряло дърво идеше откъм вратата.

— Разбийте вратата! — нареди Бертулус решително. — Госпожица Риголет има право. Навярно е станало някакво голямо нещастие...

Легранд се върна тичешком в канцеларията, за да повика на помощ няколко писари. В това време Бертулус стоеше неподвижен, облегнат на стената на коридора и гледаше с широко разтворени очи вратата, зад която го очакваше страшната гледка. Той знаеше какво ще види, когато я разбият — в средата на стаята, върху килима ще лежи синът му, единственият му син, единственото му дете, бездушен труп, пронизан от два куршума.

Това самоубийство беше негово дело, беше негово желание. Ще може ли да понесе този удар? Няма ли цялата му енергия да се сломи, когато застане над трупа на сина си, когато погледне изкривеното му от смъртта лице? Тази мисъл беше ужасна. Дори римската натура на съдията Бертулус не беше в състояние да я понесе.

Легранд се върна с трима писари, между които беше и Готие. Те натискаха с всичка сила вратата и след дълги усилия успяха да я изкъртят. Бертулус прекрачи пръв прага. Той огледа стаята. Нямаше нищо! Никакъв труп! Никакъв самоубиец! Никаква кръв! Стаята беше изпълнена с дим. Пламъци се издигаха, чуваше се прашене, а след малко канапетото, което гореше, се разчупи и падна на парчета. То представляваше само купчина горящи дъски и парчета кожа.

— Той ме измами! — промълви на себе си Бертулус, като видя отворения прозорец на стъкления покрив, откъдето Фердинанд беше избягал. — Значи, до последния момент той си остана лъжец, страхливец и подлец! Вместо да се самоубие и по такъв начин да изкупи престъплението, което извърши, той е предпочел чрез подло бягство да се избави от наказанието.

В този момент погледът на съдията падна върху горящото канапе, което Легранд и писарите се мъчеха да изгасят. С несигурни крачки отиде при малката горяща купчина.

— Канапетото — каза глухо той — е изгоряло. То е станало жертва на пламъците! Ах, Легранд, помогнете ми да намерим остатъците от

едно дело, което бях скрил в една кухня на облегалото! Едно дело, от което зависят животът и честта ми! Не стойте така безучастно! Помогнете ми! Трябва да го извадим! Трябва да го спасим! С риск да си изгори ръцете, нещастният старец започна да бърка из горящата купчина и да търси в нея книжата. Легранд прегърна Бертулус и го отстрани насила.

— Господин Бертулус! — изрече развълнувано, той, — моля ви се, престанете, ще се изгорите. Мъката ви е безполезна! Ако сте скрил в това канапе някое дело, то отдавна е станало жертва на пламъците. Вижте — той се наведе и вдигна малък остатък от изгорен лист хартия, — ето ви доказателството, че делото ви е унищожено от огъня. Един полуизгорял лист хартия, едно парче от онова, което търсите!

Бертулус се изсмя безумно.

— Значи, този пожар не е случаен — разбра той. — Подлеците, които съблазниха сина ми, за да ме принудят да им дам писмата и телеграмите, които доказват виновността на Естерхази, са намерили друг начин за постигане на целта си.

— Легранд... госпожице Риголет, съжалявайте ме! Плачете заедно с мен, защото днес аз загубих и погребях реномето си на съдия! Делото, което изгоря заедно с това канапе, съдържаеше писмата и телеграмите на черния майор.

Бертулус нададе глух стон и падна в безсъзнание. Подчинените му го вдигнаха внимателно и го сложиха на леглото.

След три дни майор Естерхази и любовницата му Габриела Пей бяха освободени по решение на Върховния съд. Не беше възможно да се представят в съда необходимите доказателства за виновността на майора и неговата любовница.

Естерхази свободен. Естерхази невинен. Хората се изумиха, като чуха това решение на съда. Те, разбира се, не подозираха по какъв начин беше постигнато унищожаването на доказателствата за виновността на черния майор.

8.

— Дръж се здраво, Роберт, моето момче, само още малко!... Ето сушата!... Ако я стигнем, спасени сме!...

— Не мога вече!... Чувствам, че губя съзнание!... Дръж майка ми!

— Аз я държа здраво в ръцете си... Ей, приятелю, помогнете на това момче, за Бога, хванете го здраво, да не го изпуснем!

— Колко смятате, че има още до сушата?

— Само две мили.

— Нататък ли ни тласка течението?

— Да, ще ни изхвърли право на брега. Сега всичко зависи от това дали ще издържим още малко.

Тези думи бяха произнесени на 21 януари 1897 година сред Атлантическия океан и то от хора, които, насядали върху тясна дъска, плаваха върху вълните на това безбрежно море. Корабокрушенците бяха четирима: двама мъже, една жена и едно момче. Момчето беше вече толкова изтощено от глад и жажда, че едва се държеше за дъската. Съвсем отпаднало, то беше се облегнало на гърдите на единия от мъжете, който с дясната си ръка го беше прегърнал, а с лявата се държеше здраво за дъската.

Жената, облечена в затворнически дрехи, беше вече загубила съзнание и се намираше почти в предсмъртно състояние.

Мълчаливо, седнали върху тясната дъска, нещастниците наблюдаваха напрегнато как вятърът ги приближава все повече и повече до брега, който от минута на минута все по-ясно се виждаше. Изведнъж дъската беше повлечена от вълните. За момент тя се издигна над тях, след това, заедно с насядалите върху нея хора, процепи въздуха, сякаш беше излязла от дулото на исполинско оръдие, и след няколко секунди хората лежаха върху мекия пясък на брега. Те бяха спасени, поне бяха запазени от бушуващата ярост на океана.

За щастие четиримата бяха изхвърлени толкова навътре на брега, че приливът не можеше да ги достигне и повлече обратно в морето.

Кои бяха тези хора, каква ужасна съдба ги беше събрала върху тази дъска сред океана, какви душевни и физически връзки ги свързваха помежду им?

Мъжът с добродушното лице, чиито очи излъчваха неукротима енергия, е Латур, клоунът, когото видяхме, че стана моряк на „Черната Мария“.

Момчето, което свършено изтощено лежи в краката му, е разбира се, неразделният другар на бившия клоун, любимецът му Роберт Естерхази! Припадналата жена, която не проявява никакви признаци на живот и лежи с широко разтворени ръце и обърнато към слънцето лице върху пясъка, е Натали Естерхази, нещастната съпруга на черния майор, майката на Роберт. Грубата сива рокля, която обгръща тялото ѝ, е същата оная рокля, която тя сама облече в „Сен Лазар“, когато с Фернанда Турвил размениха ролите си.

А кой беше четвъртият човек, който най-малко беше пострадал от неволната морска баня и преумората през последните дни, защото вече се беше изправил на краката си и със скръстени над гърдите ръце гледаше съчувствено и разтревожено лежащата пред него нещастна жена.

За да си обясним съдбата на тези хора, ще трябва да се върнем малко назад в разказа си.

Знаем, че Натали, Роберт и Латур се намираха на парахода „Черната Мария“, когато по време на буря се разбунтува екипажът му. Моряците, предвождани от кормчията, бяха изпразнили буретата с ракия, които се намираха на парахода, и в пияно състояние бяха решили да откраднат парахода и да го използват за пиратство. Но това тяхно намерение беше осуетено благодарение на намесата на Латур. Той беше подмамил тълпата бунтовници в машинното отделение и ги беше заключил там, откъдето не можеха да излязат, защото желязната врата беше много здрава. За тази услуга, която той направи на капитана на „Черната Мария“ Делклюзър, той поиска само свободата на намиращите се на борда затворници. Капитанът се беше съгласил да спре на западния африкански бряг и там да остави затворниците, които бяха осъдени на по-дълго или по-кратко заточение в Каена.

Тъй като трябваше да се откажат от използването на парна тяга, защото машинното помещение беше, както казахме, заето от бунтовниците, те вдигнаха ветрилата и насочиха кораба на изток.

Тъкмо Латур, Роберт и Натали, изпълнени с надежда, седяха един до друг и мислеха как да стигнат от Африка до най-близката френска колония, за да се върнат оттам в Париж, когато се случи нещастие, което сложи край на плановете и надеждите им.

На втория ден след заключването на бунтовниците, към дванадесет часа по обяд, се чу ужасен трясък и след миг „Черната Мария“ се превърна в негодна развалина. Цялата задна част от парахода беше изчезнала, погълната от водата заедно с всичко живо в нея. Ония обаче, които по време на експлозията се намираха на предната палуба, макар и да бяха пощадени от смъртта, знаеха, че тя не е далеч от тях. Нямаше да минат и петнадесет минути и жалките остатъци от „Черната Мария“ щяха също да потънат в морето.

Бунтовниците сами бяха причинили нещастieto. В машинното отделение те не можеха да намерят нищо за ядене, но затова пък откриха едно буренце ракия, скрито там навярно от механиците или огнярите за своя лична употреба. Негодниците продължиха започнатия на палубата гуляй и в резултат на това един от тях, пиян до умопомрачение, подклал пещта на котела, в който имало съвсем малко вода. Хората на палубата чули предупредителния сигнал, който известявал за близката катастрофа, ала преди капитан Делкюзьор да успее да слезе в машинното отделение, котелът експлодирал и докарал катастрофата.

Разбира се, самите бунтовници загинали разкъсани на парчета от експлодиращия котел. Ала смъртта на тези негодници с нищо не помогна на останалите живи хора. Тяхното положение беше много тежко. Това, на което те още се намираха, не можеше да се нарече даже развалина, то беше само купчина едва държащи се едно за друго парчета, които след няколко минути водата щеше окончателно да погълне.

Ужасен край очакваше Латур, Натали и Роберт. Те не знаеха дали да се смятат щастливи, че по време на катастрофата са били в предната част на палубата и не са загинали, или не, тъй като мъчителният час, който преживяха, едва ли можеше да се смята за щастие.

Роберт прегърна майка си, Латур стискаше ръцете на момчето и така те стояха безпомощни, отчаяни и обречени на гибел. В този момент една ръка легна на рамото на Латур и той чу някой да казва:

— Какво чакате, господин Латур, да стане много късно, да се разруши и потъне и тази част на парахода?

Латур учудено се обърна.

Спокойният тон, с който бяха казани тези думи, подежда утешително дори в тази страшна минута. Той видя пред себе си човек, когото не беше забелязал по-рано на парахода. Беше облечен в затворнически дрехи, а на ръцете му още личаха белезите на веригите, които бе носил доскоро. Лицето му излъчваше интелигентност. Той имаше къса черна брада, прошарена тук-там с бели косми. Гъстата му коса беше също тъй посребряла.

— Какво бих могъл да направя? — зачуди се Латур.

— Какво бих могъл да направя, за да спася себе си и приятелите си? Нали виждате, че смъртта ни е въпрос само на няколко минути.

— Тези минути трябва да се използват — твърдо и енергично го прекъсна непознатият. — Да действваме заедно, господин Латур!

— Какво смятате да правим, господине? Непознатият хвърли дълъг изпитателен поглед върху развалината, на която плаваха.

— Спасителните лодки са се откъснали при експлозията и вълните са ги отнесли — разбра той. — Ще трябва да потърсим нещо друго.

— Друга лодка! Не виждам нищо подобно.

— Виждате ли онази дъска? — посочи непознатият.

— Тя е доста голяма и ще може да удържи както мен, тъй и вас, дамата и момчето.

— Какво ще правим с една дъска сред океана?

— Всичко, ако Бог е решил да подпомогне нашите усилия. Елате, господин Латур, вземете дамата и момчето със себе си и върху тази дъска да изчакаме потъването на последната част от „Черната Мария“.

Вътрешен глас подсказа на Латур да се подчини на този човек. Той обясни набързо на Натали и Роберт каква е работата и те, макар и да не вярваха твърде, все пак последваха Латур и седнаха заедно с него и непознатия върху една доста дълга и широка дъска. Той взе дълго парче дърво, което искаше да употреби като весло или средство за прогонване на приближаващите се акули.

— Най-важното сега е — обясни черноокият мъж — да се държим здраво за нашата дъска, защото по всяка вероятност ще получим силен тласък при потъването на парахода.

Нещастниците механично изпълняваха неговите нареждания.

— Кой сте вие, господине? — попита Латур. — Въпреки голямата опасност запазвате спокойствие, хладнокръвие и давате заповедите си с такава вяра в бъдещето, докато всичко наоколо вика, реве, проклина и плаче!

Непознатият се поклони, сякаш се намираше в елегантен салон, сред най-доброто парижко общество.

— Казвам се Уилям МакГоер и съм репортер на „Ню Йорк Хералд“.

— Вие сте репортер! — учуди се Латур. — И пътувате със затворниците, които изпращат за Каена...

— Това е една малка комедия — отговори американецът с тънка усмивка. Този странен човек можеше да се усмихва дори пред лицето на смъртта. — Нашият главен редактор ми поръча да отида на всяка цена на Дяволския остров и да проуча условията, при които живее нещастният мъченик Драйфус. Разбира се, с цел всичко това да бъде по-късно публикувано в редица статии в „Ню Йорк Хералд“. Не ми оставаше нищо друго, освен да извърша привидно престъпление, за което да ме осъдят на двегодишно заточение в Каена. Страхувам се, обаче, че при сегашните условия „Ню Йорк Хералд“ ще трябва доста дълго да чака за своите статии.

Но едва репортерът изрече последните си думи, една вълна изхвърли всички в морето. Тя заля както дъската, така и седналите върху нея хора. Скоро след това се показаха на повърхността, всички на местата си.

— Слава Богу, най-мъчното мина — обяви Уилям МакГоер. — Опасността да бъдем погълнати от водовъртежа отмина. Вижте какво щеше да ни сполети, ако бяхме останали една минута по-дълго върху развалините на „Черната Мария“! Погледнете там!

Латур, Натали и Роберт погледнаха към парахода и ужасени видяха как той, разбит от вълните, потъна, като повлече след себе си и всички пътници, които се намираха върху него. А дъската си плаваше над вълните и приличаше действително на малка лодка. За щастие на претърпелите корабокрушение наши приятели, вятърът, който дотогава духаше, затихна, морето се успокои и поне пряката опасност беше избягната.

На какво, обаче, можеха да се надяват нещастните? Където и да погледнеха, очите им виждаха само вода, при това нощта настъпваше, а Роберт и майка му се измъчваха от непоносима жажда.

Най-сетне се стъмни съвсем. Сутринта започна да вали. Всяка капка, която падаше от небето, беше жадно погълната от измъчените нещастници. Уилям МакГоер беше направил от своята кърпичка нещо като торбичка, която бързо се напълни с вода и по такъв начин всички можеха да утолят жаждата си. Но дъждовните облаци се разпръснаха, денят настъпи, а заедно с него и непоносимата горещина.

Тласкани от силен североизточен вятър, корабокрушенците заплаваха с почти застрашителна скорост. Започна да ги измъчва и гладът. Нямаха нищо за ядене, дори коричка. Латур намери само малко тютюн в джобовете си, но и той беше посрещнат с радост и поделен между четиримата пътници. Те дъвчеха тютюневите листа и смучеха образуваната течност. Денят мина без да срещнат параход. Нощта отново се спусна над нещастниците. Едва разменяха по някоя дума помежду си, пък и за какво ли друго биха могли да говорят, освен за предстоящата смърт.

През нощта Натали започна да бълнува, тя пышкаше, мислеше, че мъжът ѝ граф Естерхази я преследва, със сърцераздирателен глас викаше Роберт и Латур на помощ, после започна да пее, да се смее, докато най-сетне млъкна съвсем.

Латур я прегърна с една ръка, тя се отпусна в безсъзнание на неговите гърди. И Роберт започна постепенно да губи сили. Изглеждаше, че майката и синът няма да дочакат живи деня.

— Колко страшно е да гледаш как бавно умират хора, които обичаш — прошепна Латур на репортера. — Това е много по-страшно, отколкото когато смъртта настъпи бързо и изведнъж. Репортерът сви рамене:

— Господин Латур, вашите приятели са още живи. Значи, може още да се надявате, че заедно с тях ще се измъкнем живи от това блато.

— Значи, вие все още не сте загубил надежда, че ще се спасим?

— Ако бях загубил надежда — отвърна американецът, — щях да се хвърля в морето. Нямаше да си правя труда повече.

Слънцето, което в този момент се подаде на хоризонта и прогони нощните облаци, заля морето със светлина, която ставаше все по-ярка и направи въздуха прозрачен и ясен.

Изведнъж репортерът вдигна ръцете си и посочи на запад:

— Вижте! Знаех, че ще стигнем някаква земя!

— Земя! — извика Латур с пълен глас. — Земя!... Наистина земя!... Графиня Натали, Роберт, съберете сили... Надявайте се!... Радвайте се!... Земя, земя!

Но само Роберт с лека въздишка повтори думата „земя“. Графиня Натали беше като вцепенена. Вълните тласкаха дъската с обнадежените пътници, които в трескаво вълнение чакаха да стигнат до земята, докато най-сетне настъпи моментът, който описахме по-рано, когато дъската, грабната от грамадна вълна, беше изхвърлена на брега.

Няколко минути цареше мълчание. След това се чу гласът на Латур:

— Жив ли е Роберт?

— Да, жив е! — отговори Уилям МакГоер, като се наведе над момчето. — След малко и той ще скочи на краката си. Но ми се струва, че положението на нещастната жена е сериозно.

— След Бога трябва да благодаря на вас, мистър МакГоер — каза Латур. — Без вас щяхме да лежим сега на дъното на океана.

— Само се отплатих за вашата услуга — отговори спокойно американецът. — Благодарение на вас затворниците от „Черната Мария“ бяха освободени от ужасните килии и изведени на палубата. Благодарение на вас ни снеха оковите, следователно аз ви дължа живота си поне толкова, колкото вие на мене. Впрочем най-добре ще е да отправим своите благодарности за нашето спасение към Бога, горе на небето!

— Това е и моето мнение — потвърди бившият клоун и погледна с благодарност към небето.

— Чичо Латур — се чу в същия миг зад тях, — мили чичо Латур, значи сме спасени?

С радостен вик Латур прегърна малкия Роберт.

— Да, спасени сме, синко — промълви той, — поне се намираме на здрава почва. Какво, обаче, ни очаква тук, това ще покаже бъдещето.

Чак сега момчето откри майка си и с глух стон коленичи до нея.

— Майко, майчице! — изплака той. — Събуди се! Отговори ми, отвори си очите! Не, не бива да умираш! Ти трябва да живееш! Нали сега сме спасени!

— Майка ти ще се събуди, Роберт — прозвуча зад него спокойният глас на репортера. — Дай й само малко време, за да се съвземе, а ние трябва преди всичко да намерим нещо за ядене, защото мисля, че госпожата има нужда от храна и почивка.

— Храна ли? — сепна се отчаяно Латур. — Накъдето и да погледна, не виждам нищо друго освен небе, море и пуст бряг! Изглежда, че тази земя не е обитавана от хора, защото никъде не се вижда дим или друга човешка следа...

— Ние сме, както изглежда, на остров — каза репортерът. — Да не губим надежда, че съдбата не ни е изпратила на някой пуст остров, а напротив, ни е завела на остров, където живеят цивилизовани хора.

— А ако е и безлюден? — изгледа го със страх Роберт. — Какво ще правим тогава?

— Тогава островът ще е наш и ние ще сме негови господари — отговори американецът. — Ще направим всичко, за да се обзаведем, колкото е възможно по-добре. Но, хайде, Латур, да направим една обиколка край брега. Надявам се да намерим там нещо за ядене. Роберт ще остане при майка си.

Двамата мъже тръгнаха покрай брега, за географското положение на който имаха само приблизително понятие. Те вървяха бързо по примесената с камъни пясъчлива почва, по която липсваше всякаква растителност. Неравният каменист терен имаше на много места пукнатини, които много затрудняваха ходенето. От него всеки миг се вдигаха големи, тежки птици, които се разлетяваха на всички страни. Американецът ги взе за морски чайки и водни лястовици. Изведнъж се намериха пред покрита с водорасли скала, която след няколко часа щеше вероятно да бъде залята от прилива. На тази скала висяха миди, които съвсем не бяха за пренебрегване от гладни като нашите приятели хора.

— Но това са каменни миди! — възкликна американецът.

— Ядат ли се? — попита Латур.

— Напълно. Сега ще ги опитаме.

Уилям МакГоер отвори няколко от мидите и двамата с Латур ги изядоха.

Те напълниха кърпата на американеца и побързаха да се върнат на мястото, където бяха оставили Натали и Роберт. Тук се потвърди предположението на американеца, че графинята е припаднала само от

изтощение, защото след като глътна насила вкараните в устата ѝ миди, тя веднага отвори очи и каза няколко откъслечни думи. Роберт, разплакан от радост, прегърна майка си. Тя беше още твърде слаба, за да може да му отговори, но все пак можа да притисне къдрокосата главица на сина си до гърдите си.

— Тъй, сега се нахранихме — въздъхна американецът. — Предстои ни да намерим още две неща: прясна вода и някакво жилище, което, разбира се, няма да бъде елегантна квартира, а може би само пещера, в която ще се чувстваме малко по-удобно. За тази цел ви предлагам, Латур, на направим нов излет, но този път вече към вътрешността на острова.

Роберт пак остана да пази майка си, а двамата мъже тръгнаха да изследват острова. Стигнаха гора, която се изправи пред погледа им. Бяха вървели около половин час, когато излязоха на гладко плато, образувано от една скала. Зад тази отвесна стена започваше растителност, която се простираше навътре, докъдето им стигаше погледът. Виждаха се големи зелени дървета. Уилям МакГоер и Латур внимателно разглеждаха този остров, на който може би им беше съдено да прекарат дълги години, та дори и целия си живот, ако той се намираще далече от параходните пътища.

— Доволен съм от това, което виждам — каза репортерът.

И действително, щом приближиха гората, видяха буйна река, която бързаше към морето и чиято бистра чиста вода веднага опитаха.

— Сега ни липсва само жилище! — постанови американецът. — Но и него скоро ще намерим. Тук, в подножието на скалата сигурно има пещера, която ще ни запази от дъжд и вятър.

Към прореза на реката действително намериха макар и не истинска пещера, но все пак малка празнина, образувана от натрупването на грамадни скали, което често се среща при подобен скалист релеф. МакГоер и Латур проникнаха доста навътре в този образуван от скали и постлан с пясък коридор, в който не липсваше светлина, тъй като тя проникваше през цепнатините на натрупаните скали. Американецът веднага заяви, че това е напълно подходящо жилище.

— Остава само да се запушат дупките, през които духа вятърът, но това лесно ще направим с камъни и пясък.

— Обаче жилище без огнище не може — сети се Латур, — затова ще трябва да потърсим гориво, тъй като не можем постоянно да се храним с миди. Ще трябва да се погрижим и за топла храна.

— Добре — съгласи се американецът. — Идете в гората, драги Латур, тук ще намерите счупени от вятъра клони, съберете ги и ги донесете тук. В това време аз ще се погрижа да направя някакво огнище.

Латур веднага се запъти към гората. Набързо събра дърва. След това ги повлече към реката, която, както знаем, течеше покрай тяхната пещера и спусна в нея събрания товар. Когато стигна там, американецът беше вече направил огнище, разбира се, много просто, от няколко големи плоски камъка, сложени един върху друг от двете страни. Димът щеше да излиза през една цепнатина в скалите.

Латур и американецът побързаха да се върнат при Натали и Роберт, тъй като искаха да ги заведат колкото се може по-скоро в новото им жилище. Понеже графинята още не беше в състояние да ходи, Латур и МакГоер я носеха един след друг. Те стигнаха благополучно до пещерата и Роберт беше натоварен със задачата да събере от брега колкото може морска трева и да я донесе в пещерата. Не след дълго момчето се върна с морска трева, която беше достатъчна за постеля на Натали.

Докато се извършваха тия приготовления, започна да се смрачава и Латур настоя да потърсят нещо за вечеря.

Пещерата беше старателно прегледана и в нея не намериха никакви следи от опасни животни. Решиха, че графинята е в пълна безопасност, затова двамата мъже позволиха на Роберт да ги придружи до близката гора. Те тръгнаха по гребена на гранитното платно, което се състоеше от дълга редица чудни по форма скали. Там намериха дупки с гнезда на стотици птици.

— Я вижте — извика ги американецът, — ето скални диви гълъби. Познавам ги по бялата перушина.

— ... Ще си направим от тях чудесен омлет — допълни Латур.

— Ама, чичо Латур! — подсети го момчето. — В какво ще направиш омлета, в шапката си ли?

— Не, такива магии не мога да правя — усмихна се бившият клоун. — Ще трябва да се задоволим с печени яйца, но те уверявам, моето момче, те ще ни харесат.

Тримата започнаха да търсят и действително намериха сума яйца. Напълниха кърпата на Роберт и се върнаха обратно в пещерата.

Латур сложи в огнището малко дърва, а в това време американецът пренесе остатъка от горивото в едно странично помещение. Когато МакГоер свърши тази работа и се върна при другите, той намери Латур изправен пред огнището да търси нещо из джобовите си.

— Какво правите, господин Латур? — попита американецът.

— Аз търся това — обясни бившият клоун, — от което при сегашните условия може би зависи животът ни. Търся кибрит.

— Наистина — сепна се репортерът, — това е много важно. Не си ли взехте запалката, когато напуснахте „Черната Мария“!?

— Загубил съм я — отчаяно го погледна Латур. — И Роберт също няма кибрит. Може би ще накладем огъня, като търкаме подобно на диваците две дървета едно о друго, но това е навярно твърде трудно.

— Съвсем невъзможно! — уточни американецът.

— И въпреки това, такъв начин за добиване на огън е съвсем обикновен у диваците, които населяват островите на Тихия океан! — намеси се Роберт.

Репортерът на „Ню Йорк Хералд“ поклати решително глава.

— За да се получи огън по такъв начин — каза той, — е необходимо човек да има силата на дивака, неговата опитност и специалното дърво, което те употребяват.

Докато го изричаше, МакГоер претърси старателно всичките си джобове и действително намери в тях една клечка кибрит. Тази малка клечица представляваше за нашите приятели богатство с неизмерима стойност. Ако не успеят да запалят огън с нея, ще са загубени. Не биха могли продължително време да се хранят само със сурова храна и биха мръзнали през студения сезон.

— Ще ме оставите ли аз да запаля огъня? — попита Латур.

Той взе клечката и я разгледа внимателно. За щастие беше здрава.

— Би трябвало да имаме хартия сега! — въздъхна Латур.

Роберт претърси джобовите си и извади едно парченце пожълтяла хартия. Латур сложи няколко шепи сухи листа и мъх под натрупаните на огнището дървета, така че въздухът свободно да минава и огънят лесно да пламне.

Роберт смачка хартията и я мушна под тях. Латур потърси сухо камъче и с разтуптяно сърце и сдържан дъх започна да драсна кибрита. Първото драсване излезе безуспешно. Беше натиснал твърде леко от страх да не открие фосфора.

— Не, не мога — пошепна той. — Не мога, приятели. Мисълта, че с едно несръчно движение мога да ви лиша от топлина, парализира моите движения. Не съм в състояние да запала огъня.

— Добре, тогава аз ще се опитам — каза американецът и взе кибритената клечка от ръката на французина.

Никога в живота си МакГоер не е бивал толкова развълнуван като сега. Сърцето му биеше силно, но въпреки това той енергично драсна клечката. Показа се живо пламъче и се усети остра миризма на дим. Американецът бавно обърна клечката, за да се запали по-добре и я сложи под хартията, която пламна и след няколко секунди сухите листа и мъхът бяха в пламъци. Скоро след това дърветата запращаха и пламъците осветиха тъмнината.

— Най-сетне — развесели се МакГоер. — Никога в живота си не съм бил толкова нервен.

Огънят гореше хубаво, пушекът намери удобен изход и приятна топлина се разля наоколо. Роберт пое грижата да поддържа огъня, така че винаги да има малко жар под пепелта. Латур се хвалеше, че знае да готви яйца по двадесет различни начина, но тъй като сега нямаше на разположение никакви съдове, трябваше да се задоволи да опече яйцата в горещата пепел. След няколко минути те бяха готови и Латур покани приятелите си да вечерят. Твърдите яйца бяха много вкусни и тъй като яйцето съдържа всичко необходимо за поддържане на живота на човека, нещастниците се нахраниха добре и подкрепиха силите си.

Дори Натали изяде няколко яйца, пи малко прясна вода и потъна в дълбок, освежителен сън, който според мнението на американеца, беше най-доброто средство за нея. Не след дълго умората надви и останалите. Роберт беше първият, комуто сънят затвори очите. Той легна до майка си, опря глава до гърдите ѝ и скоро равномерното му дишане показва, че се беше пренесъл в царството на сънищата.

Другите последваха примера му.

9.

След пристигането си в Париж първата работа на Клотилда беше да се срещне заедно с лорда с Матийо Драйфус и да му съобщи за намерението си да съдейства за освобождението на нещастния му брат.

— О, ако го сторите — трогна се Матийо, — вие ще заслужите горещата благодарност на нашето измъчено семейство.

— Обещавам ви да го направя — каза Клотилда. — Знаете ли, господин Драйфус, кой е душата на цялото съзаклятие против вашия брат? Кой е успял да излъже дори министрите, тъй като те не са виновни, те са само заблудени! Това е Забулената дама.

— Забулената дама ли? — стресна се Матийо Драйфус. — Аз съм я срещал. Тази забулена дама ми донесе веднъж няколко писма уж написани в Каенския затвор от една скъпа за мене личност. Аз заключих тези писма в желязна касетка, но на идната нощ крадци влязоха през прозореца откъм улицата в моя кабинет и задигнаха касетката. По-късно я получих анонимно обратно по пощата. От нея липсваха само въпросните писма от Каена.

— Чудна работа — промърмори лорд Лоуел. — Какъв интерес могат да представляват тези писма от Каена за Драйфусовите неприятели?

— Вие казахте — обърна се Клотилда към Матийо Драйфус, — че Забулената дама ви донесе писмата, които после ви откраднаха през нощта. Дали не са ви дали тези писма, само за да могат впоследствие да ги изнесат от вашата къща в присъствието на други лица, т.е. да ви изкарат притежател на известни писма?

— Но какво значение могат да имат — възрази Матийо. — Съдържанието им беше от съвсем личен характер. Бяха писма, адресирани до мен от едно нещастно момиче. В тях нямаше ни дума за брат ми, нито пък за каквато и да е държавна или политическа дейност.

Клотилда се замисли за момент.

— Всичките ли страници бяха изпълнени?

— Не, само две. Сега ми прави впечатление даже, че бяха изписани само двете външни страници, а вътрешните две бяха чисти.

По лицето на генералшата се мярна странна усмивка.

— Милорд — обърна се тя към Лоуел, — и вие, господин Матийо Драйфус, не знаете ли, че съществуват мастила, при които написаното остава двадесет и четири часа невидимо и се появява чак след това?

— Действително — разколебано отрони лорд Лоуел, — но не разбирам...

— Имайте търпение един момент — помоли Клотилда. — Ще ви обясня какво искам да кажа. Мисля, че съобщенията на онова нещастно момиче от Каена до господин Матийо Драйфус са написани с мастило, което изчезва след известно време, пък вътрешните страници на листа, които са написани с мастило, което се появява покъсно, съдържат текст, който потвърждава вината на капитан Алфред Драйфус. Значи, писмата, които са внесени в дома на господин Матийо Драйфус, са невинни, а ония, които са изнесени от крадците, са тежки доказателства за виновността на Драйфус. Искали са навярно да дадат по такъв начин на известни високопоставени лица неопровержими доказателства за предателството на мъченика от Дяволския остров.

Лорд Лоуел и Матийо Драйфус се спогледаха изненадани.

— Чак сега ми се отвориха очите — отрони Матийо. — Да, такава трябва да е била работата. Само така може да си обясни човек, че хора като военния министър Кавеняк и генерал Пелийо излязоха с твърдението, че притежават неопровержими доказателства за виновността на брат ми.

— Какво може да се направи? — попита лордът. — Как можем да уверим Кавеняк, че е жертва на престъпна измама?

— Да, трябва да докажем на министъра — решително изрече Матийо Драйфус, — че тези писма са фалшифицирани.

Клотилда закри из стаята. Мислите бушуваха в главата ѝ, гърдите ѝ се повдигаха от възмущение. Изведнъж тя застана между лорд Лоуел и Матийо и заяви с пророчески глас:

— Мошениците трябва да бъдат демаскирани. Кавеняк трябва да узнае, че е излъган. Има едно средство да го убедим, че писмата са фалшиви. Има един начин да извадим истината на бял свят и аз се наемам да направя това. Само че — прибави тя глухо, — това ще тласне Боазльо в пропастта. И знам, че ще се намерят хора, които ще ме осъдят за това, тъй като все пак той е бил мой съпруг. Живяла съм с него под един покрив, приемала съм от него благодеяния, но от друга страна, той се опита да ме убие и едното покрива другото. Считам, че съм свободна от всякакви задължения спрямо него. Сега ме оставете да действам. След три дни цяла Франция ще знае, че не съществуват никакви доказателства за виновността на нещастника от Дяволския

остров. Че тези доказателства са изкусно фабрикувани, че съществува една банда от лъжци и фалшификатори, която, за да спаси себе си, тласна към нещастieto капитан Алфред Драйфус.

Клотилда стоеше гордо изправена и говореше със страстно възмущение. Очите ѝ блесяха от възмущение и двамата мъже и Мадлен гледаха възхитени тази красива странна жена. В този момент тя беше възмущение на справедливостта, която се канеше с меч в ръка да закричи твърдо из Франция, за да спаси невинните и осъди виновните.

Клотилда беше казала на лорда, че иска да бъде три дни съвсем свободна и той трябваше да я остави да прави, каквото иска, без да се интересува от това, къде е и какво върши. Лорд Лоуел се съгласи твърде неохотно с тези условия. Той я закле да не се излага на опасност, защото се разтреперваше само при мисълта, че любимата жена може да попадне в клопка, поставена от Боазльо и неговите другари. Обаче Клотилда усмихнато му отговори:

— Мореплавател, който познава пътя, избягва опасните места. Аз познавам Боазльо и кликата му. На мен те нищо не могат да ми направят. Забравете ме за три дни, драги приятелю, мислете, че съм заминала и срещата ни ще бъде по-сърдечна и по-радостна. Особено ако постигна целта си и разбия пъклените планове на офицерите от Генералния щаб.

Лоуел ѝ целуна ръка и Клотилда се оттегли в стаята си. На сутринта тя стана преди още останалите да се бяха събудили. Облече се в най-простото и най-скромното облекло, което притежаваше. Златочервените си къдри боядиса тъмни, така че човек трудно можеше да я познае. Излезе от хотела и се запъти пеша към дома на генерал Боазльо. Пристигна тъкмо в момента, когато портиерът отваряше портите. Той изгледа подозрително скромно облечената непозната личност, която се канеше да влезе в двореца на генерала, като не подозираше, че пред него стои бившата му господарка:

— Какво искате, драга моя? — попита. — Кого търсите в двореца на генерал Боазльо?

— Ах, бихте ли бил тъй любезен — смотолеви Клотилда — да ми кажете, как бих могла да се срещна с една своя роднина, която служи, тук у генерала?

— Тук, у генерала ли! Как се казва вашата роднина?

— Луиза Гуран — отговори без колебание Клотилда. — Тя е, ако не се лъжа, камериерка на госпожа генералшата.

— Да, беше — кимна портиерът, — но сега вече не е, драга моя. Откакто госпожа генералшата изчезна, отиде си и Луиза Гуран. Генералът побърза да изпрати тази надменна личност, която беше шпионка на жена му.

Непознатата жена се уплаши.

— Значи моята братовчедка Луиза е останала без работа — закърши тя ръце. — О, Боже, какво нещастие за нея. Колко пъти съм ѝ казвала, че не бива да бъде толкова горделива и да прави всичко възможно, за да запази мястото си.

— Да, щеше да го запази — заяви авторитетно слугата, като се засмя, — ако генералшата беше останала тук. Но, знаете ли, драга моя, в нашата къща, станаха такива едни особени работи... Господи Боже мой, един верен слуга не би трябвало да говори за онова, което става у неговите господари, но тази скандална история я знае вече цял Париж, тъй че не би имало никаква полза от моето мълчание.

Какъв благоприятен случай за Клотилда да узнае как съпругът ѝ беше успял да замаскира нейното отсъствие от къщи, с какво беше обяснил на хората нейното изчезване.

— Аз не съм любопитна — подхвърли тя на портиера, — но заради братовчедка си бих искала да знам какво се е случило тук, тъй че ще ви моля, бъдете тъй любезен да ми разкажете защо генералшата не живее вече при мъжа си и защо братовчедка ми Луиза Гуран загуби мястото си...

Портиерът усмихнат потри ръце.

— Това е всъщност една най-обикновена история — започна той. — Хората казват, че в Париж всеки ден ставали такива работи, ха-ха-ха, но в този случай госпожа генералшата излезе достатъчно глупава да се остави да я хванат. Тя водеше тук чудесен живот, имаше всичко, каквото ѝ пожелает сърцето и ако е искала да изневерява на мъжа си, могла е да го направи много по-умело, но нали знаете, драга моя, любовта прави човека сляп. Хубавата Клотилда Боазльо се е оставила да я пипнат.

— Да я пипнат ли? Че в какво?

Клотилда едва сдържаше вълнението и гнева си, като слушаше да говори по такъв начин за нея слугата, който едва преди няколко

месеца ѝ се кланяше доземи.

Портиерът се доближи приятелски до нея и се опита да я прегърне през кръста, но Клотилда с ловко движение се измъкна от ръцете му.

— Такова строго, хубаво момиче! — засмя се брадатият мъж. — Да не сте пък женена?

— Не, не съм — отговори Клотилда.

— Ето, виждате ли, значи няма нужда да сте толкова строга. Госпожа генералшата Боазльо беше женена и имаше мъж, пред когото цял свят се покланя, и пак му изневери.

— Изневери ли му? С кого?

— Че отде да знам. Навярно не е било само с един. Изглежда, обаче, че с най-голямо благоволение се е ползвал някакъв си млад художник. Ходила е постоянно в ателието му, докато най-сетне един ден генералът я е усетил. Представям си каква сцена ще се е разиграла. Бих желал да бъда мишка, за да видя всичко това, но едно знам положително — оттогава генералът не я пусна вече да пристъпи прага на дома му.

— Значи, той я отблъсна? — попита Клотилда с треперещи устни.

— Отблъсна ли? — изсмя се сурово портиерът. — Ха-ха, това са романтични приказки, които се срещат само в хубавите книжки. Генералът буквално изхвърли навън жена си и кой знае къде се скита сега със своя художник.

Информираният слуга се огледа и добави доверително:

— Впрочем, в същия ден и Луиза Гуран си събра парцалите и изхвъркна навън. Не вярвам вашата братовчедка да е в нужда, защото като камериерка на госпожата тя беше много добре поставена, получаваше пари с шепи, за да мълчи за онова, което знае, а освен това, когато напусна, изнесе два големи куфара с дрехи. Те принадлежаха на госпожата, ала господарят не искаше вече да ги вижда, затова ги подари на камериерката ѝ.

При тези думи очите на непознатата светнаха.

— Бихте ли могъл да ми кажете сегашния адрес на моята братовчедка? — попита тя портиера. — Да ви призная искрено, бях ѝ дала в заем сто франка, а сега сама имам нужда от тях. Бих искала да си получа обратно парите.

— Мога да ви помогна — ентусиазира се портиерът, който искаше да отмъсти на бившата камериерка, задето тя винаги енергично беше отблъсквала всичките му опити да се сближи с нея. — Луиза Гуран ми остави адреса си, защото очаквала някакви писма, които ме помоли да ѝ препратя. Сега живее на улица „Белвиер“ №4.

— Благодаря ви — разбърза се Клотилда. — Това е всичко, което искам да зная. Впрочем, няма ли да се ожени повторно генералът, не дружи ли той с някоя дама?

— Не съм забелязал нищо подобно — беше категоричен портиерът. — Напротив, предполагам, че генералът още обича невярната си съпруга. Дори си купи една голяма картина, която изобразява жена му. Картината се казва: „Къпещата се Сузана“.

Клотилда трепна. За пръв път чуваше, че картината, за която беше позирала на Маврус Ленски, е купена от съпруга ѝ. За да прикрие изненадата и безпокойството си, тя се сбогува набързо с портиера и тръгна направо за улица „Белвиер“. На № 4 тя запита за Луиза Гуран и получи отговор, че госпожицата държи малък апартамент на третия етаж.

Клотилда бързо изкачи стълбите и почука на вратата. Отвориха ѝ веднага и видя пред себе си бившата си камериерка, облечена в хубавичка домашна роба. Като хвърли поглед в стаята, вратата към която беше оставена отворена, генералшата разбра, че бившата ѝ камериерка се е устроила твърде добре с парите, които беше спестила през времето, когато беше служила при нея.

— Какво обичате? — попита Луиза, която не позна господарката си. — Навярно сте сгрещила вратата. Аз не ви познавам!

— Наистина ли не ме познавате? — подсмихна се иронично Клотилда. — Погледни ме по-отблизо, Луиза, и си представи, че косата ми не е кафява, а златочервена.

Камериерката се дръпна и изписка от изненада.

— Боже мой! — промълви тя. — Възможно ли е? Вие ли сте, госпожо Боазльо?

— Да, аз съм! — отговори Клотилда, като влезе и бързо затвори след себе си вратата. — Надявам се, Луиза, че не си забравила добрините, които съм ти правила, и с готовност ще ми направиш услугата, която искам от тебе.

Със сълзи на очи камериерката се наведе и целуна ръка на бившата си господарка. След това я заведе в стаята и я накара да седне.

— Ще направя всичко, което искате от мен, госпожо генералша — заяви момичето. — Вие бяхте винаги толкова добра с мене. О, аз не съм го забравила и ще ви докажа, че съм признателна. Навярно не сте добре, госпожо генералша? — прибави тя и сълзи потекоха от очите ѝ. — Това облекло, бледото ви лице!... Всичките ми спестявания, аз имам няколко хиляди франка, са на ваше разположение!

Клотилда се засмя:

— Не, мила моя Луиза, нямам нужда от твоите пари, аз съм богата. Сега разполагам навярно с повече, отколкото преди. Искam от теб само една рокля.

— Една рокля? — учуди се камериерката.

— Да, рокля, и то рокля, която е била по-рано моя. Спомняш ли си, Луиза, за роклята и шапката, която един ден моят съпруг, генералът, беше поискал от теб? Те му трябвали за някаква шега, за някакво маскиране.

— Ах, да — възкликна младото момиче. — Една тъмна рокля, гарнирана с три ивици кадифе, модерната наметка, черната кадифена шапка с перата и зеления воал...

— Да, да, зеленият воал! — зарадва се Клотилда.

— Имаш добра памет, Луиза, и се радвам, че не си забравила воала, защото не бях се сетила за него. Кажете ми, Луиза, тези неща у генерала ли останаха или ти ги взе със себе си.

Луиза се изчерви.

— Трябва да призная — смути се тя, — че взех със себе си роклята, наметката, шапката и воала. След вашето внезапно изчезване, госпожо Боазльо, генералът се отнесе с мене повече от неучтиво. Той ме обвини, че съм ви услужвала, като съм получавала вместо вас писмата от вашия... нека го кажа направо... от вашия любовник и съм изпращала вашите до него. Аз го уверявах в моята невинност, но всичко беше напразно. Бях принудена да напусна къщата още същата вечер. Тогава си помислих, че не ще е грешно, ако взема от вашите дрехи всичко, което мога.

— Как, значи генералът не ти ги е подарил?

— Не, аз сама набързо напълних няколко куфара и ги изпратих. Излъгах портиера, който не можеше да не види изнасянето на

куфарите, че генералът ми ги е подарил и така успях да се измъкна с тях благополучно. Разбира се, всички дрехи са ваши, госпожо. Тук в съседната стая са куфарите, още неразтворени. Все се надявах да ви видя пак един ден и да ви ги върна...

— Добре си направила — кимна благосклонно Клотилда, — но да се върнем на въпроса. Тук ли са дрехите, с които беше маскиран тогава генерал Боазльо?

— Те са при другите.

— Тогава ми ги дай и задръж всичко друго.

— С удоволствие, госпожо — светна камериерката.

— Благодаря ви много за вашата добрина. Ще бъда щастлива, ако ме вземете пак при себе си...

— По-късно, а сега ми дай дрехите.

Двете жени влязоха в съседната стая. Луиза Гуран отвори голям куфар и извади от него исканите дрехи.

Клотилда ги разгледа внимателно едно по едно. След това се обърна към Луиза:

— Нека всичко да е готово, аз ще дойда довечера пак, за да се преоблека в тези дрехи, а ти ще мълчиш и няма да казваш никому, че си ме видяла. Нека парижкото общество ме смята за мъртва.

— Ах, госпожо, ако знаехте какво говорят за вас, какви подли клевети разпространяват генералът и приятелите му по ваш адрес!...

— Презирам мнението на хората — отвърна гордо Клотилда. — Не съм толкова лоша, колкото ме смятат, но генералът е престъпник.

Тя стисна ръката на учуденото момиче и излезе бързо, като се отби в първата попаднала на пътя ѝ сладкарница. Поръча си нещо и поиска да ѝ донесат хартия, перо и мастило. След това написа писмо със следното съдържание:

„Господин министър Кавейнак, желая да говоря с вас по въпрос, от който зависи съдбата на Франция. Трябва да се срещнем във вашата къща. Погрижете се малката вратичка откъм градината да остане тази нощ отворена и освен вас никой да не види, когато влизам в дома ви. Очаквайте ме към дванадесет часа. Ще ви съобщя нещо, което много ще ви изненада.

Клотилда сгъна писмото и написа върху него адреса на военния министър. След това го занесе на пощата и оттам отиде в една аптека, откъдето накупи разни работи. Сега вече беше свободна и реши да се върне в хотела, за да прекара остатъка от деня с лорд Лоуел и Мадлен. Времето беше чудесно и затова тя тръгна пеш. Разхождаше се бавно по булевардите. Колко дълго беше лишена от удоволствието да наблюдава парижкия живот и да живее сред него. Едва сега почувства колко бе привързана към този град. За нея, както и за повечето хора, които са живели по-дълго в Париж, светът се съсредоточаваше в него. Светът беше Париж, а Париж беше светът.

Клотилда беше толкова заета с наблюдаването на красотите, които я обкръжаваха, че не забеляза господина, който от няколко минути я следеше. Той вървеше след нея и не я изпускаше нито за миг от погледа си. С известно учудване обгръщаше гъвкавата ѝ фигура, но не възторг изпълваше погледа на този мъж, а по-скоро омраза, примесена с изненада и страх. Той се стараеше да не бъде забелязан от Клотилда, обаче продължи да я следи, докато тя стигна до „Грандхотел“ и влезе в фойето му. Почака няколко минути, докато Клотилда се изкачи с асансьора на втория етаж, където се намираха наетите от лорд Лоуел стаи, и чак тогава влезе в хотела и се обърна към портиера:

— Забелязахте ли дамата, която влезе преди малко?

— Разбира се, господине — отвърна портиерът, — и я познах, макар че днес косите ѝ са боядисани по-тъмни от обикновено.

Чернобрадият човек мушна в ръката на портиера няколко франка.

— Кажете ми името на тази дама — пошепна той. — Коя е тя?

— Тя е сестра на лорд Мортимър Лоуел, който е наел шест стаи на горния етаж и се казва лейди Клотилда Лоуел.

— Благодаря ви, само още едно нещо. Откога е в Париж тази дама?

— Лордът пристигна с двете дами преди два дни. Изглежда е много богат англичанин.

— С две дами ли казахте? Коя е втората?

— Компаньонката на лейди Лоуел, госпожица Мадлен Готие...

— Клотилда и Мадлен... Челото на чернобрадия мъж стана още по-мрачно. Той кимна небрежно на портиера и бързо напусна хотела. Седна в първия срещнат файтон и заповяда на файтонджията да го закара в двореца на Боазльо. След няколко минути вече стоеше пред генерала в неговата стая.

— А, Естерхази — посрещна го генералът. — Какво ви носи насам, драги майоре?

— Едно известие — промълви Естерхази, — което е достатъчно, за да ни изпълни с ужас. Генерал Боазльо, вашата съпруга е в Париж!

Генералът се олюля и с глух стон рухна на близкото кресло. Трябваше да изминат няколко минути, докато Боазльо се съвземе достатъчно, за да може Естерхази да му разкаже къде и при какви обстоятелства беше видял Клотилда.

— Значи, тя живее в „Грандхотел“? — попита генералът, крачейки нервно из стаята.

— Да, и то под името лейди Лоуел.

— Там има навярно и лорд Лоуел?

— Разбира се, той минава за брат на вашата съпруга.

— Това, разбира се, е лъжа — продължи Боазльо. — Клотилда няма никакъв брат. Този лорд трябва да ѝ е любовник. Ха-ха, значи, тя се е разделила с художника и живее с друг! Проститутка!

— Господин генерал — възпря емоционалния му изблик Естерхази, — не би трябвало да гледате на работата от тази гледна точка, а от съвсем друга, която ми се вижда безусловно по-важна. Вие сам знаете, че жената, която носи вашето име, знае тайната ни. Тя ви е заплашила, че ще я разкрие и сигурно не е дошла в Париж с намерение да мълчи. Кой знае кой е всъщност този лорд Лоуел и ако това е истинското име на този англичанин, ако той действително се нарича лорд Лоуел, дали пък не е някой приятел на Драйфус, който е довел съпругата ви в Париж нарочно, за да направи тук своите разкрития? Във всеки случай трябва да действаме бързо и решително, като поне следим всяка стъпка на жена ви и изберем за целта сигурен човек, когото жена ви още не познава.

— Имаме такъв човек — реши бързо Боазльо. — Смятам да натоварим с тази работа Фердинанд Бертулус, сина на съдията, същия

онзи младеж, който ни предаде откраднатите от баща му телеграми и писма.

— Ах, знам, това е приятният млад момък, комуто дължа свободата си — засмя се Естерхази.

— Да, същият, той живее в моята къща.

— Впрочем, аз мисля — поде отново Естерхази, — че едно просто наблюдение не е достатъчно. Ще помоля госпожа Габриела Пей да пази също пред хотела и да следи всяка стъпка на Клотилда. Фердинанд Бертулус няма нужда да знае това, пък и на Габриела няма да кажа, че сме поставили и друг шпионин освен нея.

Боазльо кимна с глава. Този план му хареса.

— Но това са второстепенни въпроси — каза той след кратка пауза. — Те не могат да предотвратят истинското нещастие. Какво ще правим, ако Клотилда действително се опита да ни издаде?

Полковник Анри, който по това време беше личен адютант на генерала, влезе в стаята тъкмо навреме. Боазльо и Естерхази му съобщиха набързо каква е работата.

— Оставам си на старото мнение — заяви Анри, — че тази жена трябва да се премахне. За нас тя е по-опасна от всички Драйфусови приятели вкупом, защото те не знаят нищо, а Клотилда Боазльо знае всичко.

— Да я премахнем — въздъхна Боазльо, като сложи ръка на очите си. — Опитахме се вече веднъж да я обезвредим, като изпратихме в Лондон гърбавия Питу да подтикне художника да я убие. Планът ни не успя и не виждам какъв друг начин бихме измислили...

— Ще обмисля тази работа — реши Анри. — Има достатъчно средства и начини за премахване на една жена.

Не мина и час и пред „Грандхотел“ крачеха бавно две лица, които се стараеха по възможност да останат незабелязани. Те не се познаваха и не знаеха, че вършат една и съща работа. Това бяха шпионите Фердинанд Бертулус и Габриела Пей, изпратени да следят Клотилда.

10.

Не много далече от пустинята Сахара, там, където тя се докосва до границите на френските владения в Тунис, се намира ивица очарователна земя. Тук като че ли природата е искала да покаже за последен път на пътника, преди да навлезе в убийствената пустиня, всички прелести и чар на тая земя, тъй че раздялата му с нейната красота да бъде още по-мъчителна. В тази ивица земя е натрупано цялото ѝ богатство. Тук някога е бил раят на картагенците и римските цезари. Тук-там се срещат още развалини, които напомнят за славата и величието на миналото.

Приказни стълбове и колони от най-различни цветове с мраморни жилки се подават, подкрепяйки амфитеатрални аркади. Над тия руини се зеленят палми. Ароматични треви разпръскват надалече своето благоухание.

Тихо спокойствие се шири на тоя благословен кът, за който една арабска поговорка казва: „В тази земя едно момиче със златна корона на главата може да мине необезпокоявано от никого от единия ѝ край до другия“.

Много страдащи посещават тези места с надеждата да намерят изцеление или успокоение на душите си. Тук се намират всички билки, които имат мистериозно целебно свойство. Оттук е и името на тоя малък африкански рай, който се нарича Долината на здравето. Но тук не се лекуват само телесните болки, а и много по-тежките — болките на душата.

Един чуден лекар на душата беше се настанил в Долината на здравето. Това беше старик на сто двадесет и шест годишна възраст. Бедуините го наричат Гомал-Молах, което ще рече Безсмъртния човек.

Гомал-Молах е оракулът на правоверните. Говори се за него, че знаел всичко, на всеки въпрос можел да отговори и да излекува наранените или засегнатите от горчивините на живота души. Той е единственият останал жив от старото семе на онова племе, от което произхождал самият пророк Мохамед.

Молах носи бяла дълга брада, която достига до коленете му. На краката си не може вече да се държи, а ръката си не може да вдигне до устата си. Независимо от всичко това, обаче, се радва на добро здраве. Умът му е бистър и си спомня за миналото отпреди сто години, вижда и в бъдещето. Всеки, който идва при него за съвет или за да го пита нещо за бъдещето, трябва да му занесе нещо за ядене и пиене. Но старецът никога не яде месо и се задоволява с хляб, вода и мляко. Не е поискал да се настани в някой от напуснатите дворци, а живее в една пещера. Говори се, че от осемдесет години не е излизал оттам и независимо от това знае всичко, което става по света.

При него идват всякакви хора: големи и малки, богати и бедни, властници и угнетени. Но най-много го посещават влюбените — той знае отлично какво става в душата на този, който пита, каквото и на оня, за когото пита.

Силно слънце палеше Долината на здравето. Немного далеч от нея се издига като развалина на огромна крепост планината Гебел ел Хагела. Тази планина, в полите на която се намират старинни римски паметници, носи името Горещото възвишение. Напълно е оголена и по нея не се намират дори следи от каквато и да било растителност. Обгаряна от слънчевите лъчи до самите недра, в пещерите ѝ е горещо като в пещ. Всички трупове, оставени там, се превръщат в мумии. Мястото прилича на истински ад.

В подножието на тази планина яздеше самотен конник. Уморен и убит, конят едва се влачеше. Ездачът също — красив младеж, с малки черни мустачки — с мъка се държеше на седлото. Той носеше униформата на поручик от колониалните войски, на кобура му висеше дълга сабя, а от двете страни на седлото му се виждаха дръжките на два големи револвера. Конникът потупа окуражително коня по врата.

— Кураж, верни ми Хасане — промълви той с пресъхнали устни, — знай, че с мъка се държиш на краката си, но виж и аз страдам като теб и ти обещавам, че щом стигнем до някой извор, ти първи ще се напиеш.

Конят като че ли разбра колко добър и милостив е господарят му към него. Той наостри уши, поотърси дългата си черна грива и тръгна с ускорени крачки напред. След пет минути конникът премина хълма и пред очите му се откри прекрасната Долина на здравето. Младият офицер възкликна от радост.

— Там е жилището на пророка — провикна се той. — Стигнахме, Хасане. Африканското слънце няма повече да ни измъчва...

Конят наближи прекрасно пасбище и ездачът слезе от седлото. Хвана юздата и тръгна предпазливо по каменистия дол.

Конят се спираше от време на време и пощипваше с уста сочната трева, но това не уталожиха жаждата му. Само след няколко минути, обаче, се чу ромонът на изворче. Хасан беше оставен да пие, младият офицер също уталожиха жаждата си. След това остави коня на свобода и пое към жилището на пророка. Когато влезе в пещерата, той се слиса. Върху едно легло, направено от сухи треви, седеше старик, когото младият офицер на пръв поглед взе за мъртъв. Но забеляза, че две големи, блестящи очи бяха отправени към него.

Младежът се приближи почтително до Молах.

— Прославно да бъде името на Господа велики Молах! — каза той на френски. — Нека Бог продължи дните ти за доброто и ползата на човечеството!

— Благословен да бъде Аллах! — отвърна старецът. — Очаквах те, сине мой, и те познавам. Ти си Емил фон Пикардин.

— Как ме позна?

— Всеки носи душата на челото си и който го види, го познава. Бях осведомен, че ще дойдеш тук да вземеш едно писмо, което ми беше оставено за теб.

— Дай ми тогава писмото! — помоли офицерът.

— Ще го получиш. Смокинята цъфти и дава плодове три пъти през годината. Защо бързаш така със своите младежки стъпки? Много още ще пътуваш, докато си починеш. Писмото ще го имаш. Но ако желаеш да ми направиш една услуга, вземи каменната стомна под скалата, напълни я с вода и ми дай да пия. От пет дни не съм си намокрял устните.

Емил фон Пикардин незабавно отиде да изпълни желанието на пророка. Донесе му прясна вода, извади фурми и хляб от пътническата си чанта и напълни коша със собствените си провизии. После надигна стомната до устните на стареца и му даде да пие като на дете. Молах благодари с кимване и се вгледа с удоволствие в момъка.

— Така, както Аллах изпрати гарваните да посетят в пустинята пророк Илия, така ме навести и ти. Сега, обаче, седни до мене и

отговаряй на въпросите ми.

Емил фон Пикардин стори каквото му бе казано.

— Ти си барон Емил фон Пикардин — започна Молах след къса пауза. — Тъй като беше обвинен, че имаш връзки с неприятелите на държавата, беше осъден преди няколко години на каторга в Каена. Не е ли така?

— Така е, велико пророче!

— На път за Каена успя да побегнеш. Оттогава остана неоткрит и всички усилия да открият следите ти бяха напразни.

— И това е вярно, благородни Молах! Старецът поглади с ръка брадата, която падаше в скута му.

— Каж ми, обаче, Емил фон Пикардин, кое те подтикна да се върнеш преди няколко седмици в Париж и да се предадеш доброволно на властта?

Очите на младия офицер светнаха.

— Ще ти обясня, благородни Молах. Бях осъден невинно и исках да ми възвърнат честта. Намерих в Париж достатъчно доброжелатели, но за ревизиране на делото ми и за пълното ми оправдание ми поставиха едно условие.

— Какво условие?

— Не го знам още и аз. Бях изпратен при майор Пати дьо Клам. Той се държеше много тайнствено и каза, че иска да направя една услуга на отечеството...

— И не ти ли каза каква ще е тази услуга?

— Остави ме да свърша, благородни Молах. Върнаха ми чина поручик и ме повикаха на активна служба с поръчение да се боря срещу разбунтуваните бедуини. Знаем, че мисията ми е опасна, знаем, че е по-вероятно да падна в борбата с бедуините, отколкото да се върна победител в Париж.

Лицето на Емил се помрачи при тия думи и печална усмивка пробягна по устните му.

— Щастлив бих бил да умра на полесражението, защото никак не държа на живота си. За мен той загуби чара си, слънцето загуби светлината си...

— Обичаш и си нещастен — вметна ясновидецът, докато вдъхновените му очи гледаха изпитателно лицето на Емил.

— Да, обичам — потвърди младежът развълнуван, — и оная, на която съм отдал сърцето си, и тя ме обича. Но след моето нещастно арестуване годеницата ми беше отнета и сякаш вълните на живота я погълнаха. Търсих я, търся и сега, ще я търся през целия си живот. Но никъде, никъде не се надявам да намеря своята скъпа Павловна.

— Плодът на Цида остава кисел до четиринадесетата пълна луна. Плодът на хлебната ябълка пада узрял едва след шест години. Аллах не е разпределил еднакво цъфтенето и узряването на всички плодове. Същото е и с човешкото щастие. Твоето щастие ще дойде по-късно. Но ще го намериш тъкмо тогава, когато го смяташ, че е най-отдалечено. Павловна ще се върне отново в твоите обятия. Казвам ти това — аз виждам бъдещето!

Емил фон Пикардин целуна сухата ръка на мъдреца. Макар и да не вярваше в пророкувания, все пак беше признателен на стареца за утешителните му думи.

Известно време в пещерата цари дълбоко мълчание.

Молах тихо запита:

— Кажи ми, не ти ли поставиха и друго условие? Оправдан ли си от ония в Париж само в замяна на борбата срещу враговете на родината ти? Аз познавам добре твоите съотечественици и бих се учудил, ако те оставят да се отървеш само с това.

— Не си се излъгал, велико ясновидецо! Има още едно условие, което трябва да изпълня, но още не го знам. Майор Пати дьо Клам ми каза, че ще намеря при управителя на Тунис едно писмо, чрез което ще ми бъде указано какво да направя. Заминах веднага за Тунис, където трябваше да се представя. Управителят ме прие много любезно и ми съобщи, че ще воювам под командването на полковник Пикар. Трябваше веднага да замина за частта си. Тогава запитах управителя дали няма писмо за мен и той ми отговори, че наистина е пристигнало, но е получи нареждане да го предаде лично само на края на пустинята. Да замина и там, където пустинята достига френската територия, ще намеря Долината на здравето. В нея живеел мъдрецът Молах, един всеизвестен и почитан от всички старик, тоест вие, благородни мъдрецо. У вас трябва да намеря писмото.

Молах кимна.

— Преди три дни дойде един туземец при мен и ми предаде писмото. Той ми каза кой е човекът, който ще дойде да го вземе. Затова

те познах веднага щом влезе при мен. А сега, сине мой, върви и обърни оня камък там при входа на пещерата. Под него ще намериш въпросното писмо.

Емил фон Пикардин отмести указания камък и намери запечатания плик, по който нямаше никакъв знак. После се върна в пещерата и разпечата писмото. То не беше подписано и имаше следното съдържание:

„Емил фон Пикардин!

Ако желаеш наистина да поправиш прегрешението си и да защитиш напълно честта си, ще трябва да направиш на родината си една голяма услуга. Съществува един човек, който е в съюз с ония мизерни предатели, които искат да оневинят оня тип Драйфус, бившия капитан, сега пленник на Дяволския остров и желаят да го освободят. За тая цел са създали истински съюз. Имат на разположение много пари, милиони. Със злато купуват помощта на хора енергични и с влияние. Работят с цел реабилитирането на предателя Драйфус. Онези, които осъдиха Драйфус и с това направиха на републиката огромна услуга, са застрашени от мизерна клика. Не им остава нищо друго, освен да отговорят на силата със сила, на перфидността с перфидност. Полковник Пикар, твоят върховен началник, е един от тия мизерници. И той е купен със златото на семейство Драйфус. В Париж това е известно и тъй като трябваше да се избегне едно публично дело, злодеят бе изпратен в Африка с надежда, че ще падне в борбата с бедуините, или пък ще стане жертва на треската, а в краен случай ще бъде премахнат и по друг начин.

Тия надежди до ден-дневен не се оправдаха. Проклетникът Пикар устоява на африканския климат и дори успя да излезе победител в борбата с бедуините. На всяка цена, обаче, този човек, който е едно петно за честта на френската армия, трябва да бъде премахнат.

Ти, Емил фон Пикардин, си избран да изпълниш този героичен акт. Има оръжия, които ненадейно стрелят, има патрулни постове, които чрез фалшиви тревоги карат началника да преследва мним противник. Може да се отиде на лов, от който той не се връща в лагера и се съобщава, че е бил разкъсан от лъв, а дивият звяр е отвялякъл трупа. С една дума съществуват стотици начини, чрез които мизерникът Пикар би могъл да бъде премахнат.

Пустинята е няма, тя не е обвинила още никого.

Не се двоуми дълго, Емил фон Пикардин, за да изпълниш колкото може по-скоро задачата, с която си натоварен. Наказанието, което ти е присъдено, още не е отменено, делото не е ревизирано. Всеки момент можеш да бъдеш арестуван и изпратен отново в затвора. Убий Пикар и наказанието ти ще бъде заличено, делото ще бъде ревизирано за четиридесет и осем часа.

Твоето състояние е конфискувано. Убий Пикар и то ще бъде възвърнато, а ти самият ще бъдеш произведен в чин капитан, не след дълго — и в майор.

Съмнението, което тежеше върху тебе, очерни честта ти, направи те нежелан в средите, към които принадлежиш. Убий Пикар и твоята невинност ще бъде възвестена гръмко, така че доброто общество ще те приеме отново с радост.

Сам виждаш, че щастието е в твоите ръце. Дамоклевият меч ще виси над главата ти, но ти сам би могъл да дадеш на живота си друга посока. Побързай, съобщи в най-скоро време в Париж, че Пикар не е вече между живите и щастието те очаква.

Това писмо, естествено, не може да бъде подписано, но самото обстоятелство, че бе повикан на действаща служба, а и настоящето писмо, което ти се предава чрез управителя на Тунис, означава, че искаме Пикар да изчезне в Африка.“

С растящ гняв Емил фон Пикардин дочете последните редове. Беше побледнял, ръцете му трепереха силно. Препрочете още веднъж писмото от начало до край и бледото му лице пламна от гняв.

— Това е клевета — викна той, — имам ли аз вид на убиец? Защо тези мизерници мислят, че са в правото си да ме натоварват с извършването на едно престъпление? Не зная дали този Пикар е честен човек или някой подлец, защото не го познавам, но в едно съм уверен — че ще го защитавам от платените убийци, макар че няма да му съобща никога каквото и да било по отношение на писмото. И тъкмо на мен се предлага да убия предан приятел на капитан Драйфус, аз, който бих дал половината си живот, за да мога да освободя капитана!... Ах, къде е сега човекът, който има смелостта да стане и да хвърли ръкавицата на тия хора, които предателстват на тъмно; да открие голямото евангелие на правдата и истината и да иска освобождението на клетника, който страда на Дяволския остров!

Няколко мига Емил фон Пикардин стоя в колебание да унищожи или не това обидно за него писмо. Накрая излезе достатъчно предпазлив, за да го запази. Скри го в пазвата си, после влезе в пещерата при Молах. Пророкът забеляза веднага, че младият офицер е силно развълнуван. Направи му знак да седне отново до него и му каза:

— Ще ти дам един съвет, който ще ти послужи в живота. Никога не търси да откупиш щастието си чрез деяние, засягащо друго лице. Само оня, който има чиста душа, има и силата да бъде щастлив. А сега, сине мой, върви с Бога. Ако пътят ти мине някога покрай моята пещера, отбий се при мен и ще бъдеш добре дошъл. Ако се нуждаеш от приятел и съветник, спомни си за Молах от Долината на здравето. Живях сто двадесет и шест години и не познавам още света. Ще живея още дълго, защото яденето, което Аллах ми определи още при рождението ми да изям, не е свършило. Но света не ще позная никога напълно. Само това знам: доброто, което правим в живота, има само една глава, злото има хиляди глави и всяка от тях има хиляда отровни езика. Аллах да те благослови, да ти даде вода, когато си жаден, хляб — когато си гладен и приятел, когато се чувстваш сам.

Емил целуна ръката на пророка и се отдалечи бързо. Неговият верен Хасан зацвили весело щом го зърна. Баронът скочи на седлото и конят пое. Преди още да се свечери, той съгледа бели шатри, издигащи

се над пустинния пясък. Трицветното знаме се развяваше над една от палатките.

Беше пристигнал в лагера на френските войскове части и поиска да бъде представен на полковник Пикар. Двама войници го придружиха до коменданта.

Пикар стоеше пред своята палатка и като че ли правеше някакви сметки в малко тефтерче. Когато съзря отдалече новопристигналия, излезе насреща му.

— Вие ли сте поручик Пикардин?

— Да, господин полковник.

Пикар подаде ръка на младежа като на стар приятел:

— Бъди добре дошъл — каза той любезно — тук, в пустинята, в края на цивилизацията и същевременно пред прага на гроба, пред който стоим, с двойна радост те поздравявам като храбър мъж, като верен приятел.

Пикардин пое трогнат и развълнуван ръката на своя началник. И този човек да убие? Пикардин потрепера цял. В този момент се закле, че ще умре за него, ако потрябва.

И докато тия мисли минаваха през главата му, сърцето му се стопли, духът му се успокои и той почувства, че това, което пророкът му пожела, вече се изпълни. „Когато се почувстваш сам, нека Аллах ти прати добър приятел.“ Този приятел той вече намери.

Пикар въведе Емил в палатката, където му дадоха ядене след дългото му пътуване.

11.

В Париж, в града на радостите и удоволствията, имаше един човек, който, без да се двоуми, би заменил жилището си за най-изоставения кът на пустинята. Това беше Равелак, убиецът на жени. Окован с вериги и строго надзираван, той лежеше в оная килия, която престъпниците наричаха „къща за пазене“, а други ѝ даваха страховитото име „кървава майка“. От стените на тази килия не беше излизал още нито един жив престъпник. Тя служеше за пазене на осъдените на смърт в последните дни или седмици на живота им. От вратата на тази килия водеше само един път, пътя към гилотината.

Смъртта, големият скок от топлия живот в студената безкрайна нощ, не излизаше от ума на Равелак денем и нощем. Този път той разбираше, че е загубен. След три дни щеше да бъде екзекутиран.

— Весела комедия ще бъде — мърмореше си той, — когато палачът и неговите помощници ме вържат за машината. Този път вече ще бъдат внимателни да не се отскубна като тогава. Ще ми вържат ръцете и краката и ще ме заколят като теле. Проклети да бъдат Помпадура и черният майор. Жертвах се за тях, а сега не искат и да знаят за мен, като че ли през целия си живот не са ме познавали. Но ще ги наредя и аз. Вярно е, че съдебният следовател не желае вече да ме изслуша. Съобщих му, че искам да направя признания и наистина желаех да отворя очите на правосъдието за прословутия граф Естерхази и неговата любовница Помпадура, но ми отговори да го оставя на мира с моите лъжи. Да, знаем ние, този скот, съдебният следовател, сигурно е бил наобиколен от черния майор или от някой негов приятел. Не ме оставя да говоря, но въпреки всичко, все пак, ще проговоря! Когато ме поведат към ешафода ще рева с все гърло по целия двор, за да се чуе това, което кажа за майор Естерхази. Да, ще направя това, пък ако ще и адът да се провали, ще го направя!

Равелак спря изведнъж. Вратата на неговата тъмница се отвори. Влезе пазачът. Придружаваше го елегантно облечен господин, който разглеждаше през бляскавите си очила убиеца на жени.

— Остави ме насаме със затворника — нареди старецът на пазача.

— Не зная дали е умно, господин докторе — засуети се пазачът. — Този затворник е много силен и опасен дори и в окови.

— Не ме е страх от него. От двадесет години съм тъмничен лекар и зная как да третирам подобни величия. Получих ненадейно тая заран нареждане да проверя този затворник от здравословна гледна точка и особено по отношение на умствените функции.

— В това отношение — пошепна пазачът на доктора — мога да ви уверя, господин докторе, че в цял Париж няма по-голям шмекер от него.

Докторът махна с ръка.

— И мен ми се вижда странно — додаде той, — че ми се заповядва да го изследвам в това отношение. След три дена и без това ще му отсекаат главата. Какво значение има да се знае днес какво съдържа тая глава...

Пазачът се оттегли усмихнат. Лекарят седна спокойно докато се затвори желязната врата. После се доближи до затворника, който си блъскаше мозъка да отгатне какво може да означава това неочаквано посещение, защото колкото и да напругаше слух, не можа да долови нищо от разговора между доктора и пазача.

— Стани — заповяда доктор Дюбоа.

— Защо! И така съм си добре!

Равелак остана излегнат на сламеника си.

— Повтарям: стани, трябва да ти говоря. Този път убиецът на жени се подчини.

— Аз съм лекар — обясни посетителят. — Трябва да те прегледам.

— Върви по дяволите! — изсмя се нахално Равелак. — За гилотината съм достатъчно здрав.

Дюбоа хвърли поглед към вратата. Тя беше затворена и не можеше да го чуят.

— Няма да бъдете екзекутиран, Равелак! — прошепна той на ухото на престъпника, който се сепна, вглеждайки се в доктора със странен израз.

— Ти ли ще попречиш на това? — запита той недоверчиво.

— Да.

Тази дума беше произнесена с решителност. Това направи извънредно голямо впечатление на престъпника, той веднага изостави нахалното си държание и започна да трепери.

— Подиграваш се с мене — промълви той, — пробуждаш в мен надежди, които сам после ще разрушиш. Това е най-новото мъчение, измислено от властта, за да ми вгорчи още повече последните дни, които ми остават.

— Не говори глупости, пак ще бъдеш свободен.

— Господине, не ме тласкай към лудост.

— Да, ще трябва да полудееш...

Равелак все повече губеше разума си, той не можеше да разбере намерението на този човек.

— Не знам добре ли чух — каза той. — Искаш да ме накараш да полудея?

— Да, защото за теб не съществува друг път на спасение, освен пътят, водещ през лудницата. А сега, изслушай ме, Равелак. Изпратен съм от един човек, който има интерес да те освободи от затвора и гилотината.

— А! Навярно черният майор...

— Не произнасяй никакви имена. Не беше лесна работа да се уреди ново преглеждане на умственото ти състояние. Трябваше да се използва различно влияние. Сега решихме да опитаме единственото средство, чрез което би могъл да се спасиш. Трябва наистина да загубиш ума си за няколко дни.

— Разбирам — прошепна Равелак ухилен. — Трябва да се преструвам... В това можеш да бъдеш сигурен, докторе. От такива работи отбирам. Не веднъж съм се преструвал на луд. Също така мога отлично да имитирам и епилептични припадъци. Искаш ли да направя един опит, господин докторе? Жалко, че нямам парче сапун подръка, за да си направя пяна на устата...

Докторът махна неодобрително с ръка.

— Това са фокуси, които в дадения случай не биха ти помогнали с нищо, приятелю — каза той. — Когато се появи лудостта, няма да бъда повикан да я констатирам, а други лекари и учени с опит, които не ще можеш да изиграеш с подобна комедия, колкото и добре да бъде изиграна тя. Не, казвам ти повторно, че трябва да полудееш истински.

— По дяволите, но това не бих могъл да сторя доброволно — каза затворникът.

Доктор Дюбоа извади малко шишенце от джоба на дрехата си.

— Ако изпиеш съдържанието на това шишенце — обясни той, — ще постигнеш желанния ефект. Най-напред ще станеш печален и меланхоличен, после нечовешки раздразнен, а мислите ти объркани. Ще започнеш да бълнуваш, а накрая ще дойде необузdana лудост. Това състояние ще продължи около три-четири дни, възможно е и по-малко. Ще зависи от твоята устойчивост. По-късно ще изпаднеш в състояние на каталепсия, подобно на смъртта. Когато работите стигнат дотук, останалото вече е моя работа. Ще се събудиш свободен.

Лицето на Равелак придоби малко кисел вид, докато докторът говореше. Почеса се зад ухото и няколко мига остана замислен, с поглед впит в пода.

— Това е една магария, която би следвало да направя — разсъди той. — По дяволите, не ми се ще особено, да се хвърля доброволно в лапите на лудостта, за да съм после схванат като дърво.

— Ако главата ти падне под ножа на гилотината — напомни доктор Дюбоа напълно спокойно, — ще лежиш още по-схванат. Колкото до това, имаш честната ми дума. Освен това нямаме време за дълги разговори. Самият аз ще дам повод за съмнение, ако остана дълго време в килията ти. Ще изпиеш ли течността или не?

— Дявол го взел! Остави ме поне малко да поразмисля — сопна се престъпникът сърдито. — Сигурно ли е поне, че ще добия свободата си след края на тая история?

— Напълно сигурно, това мога да ти гарантирам.

— Кажи ми поне изпратен ли си от черния майор или от Помпадаура?

— Е, добре — да!

— А, значи все пак не са ме забравили — отсъди Равелак усмихнат. — С това си правят голяма услуга, защото, кълна ти се, докторе, в последния момент на живота си щях да повлека след себе си в ада Естерхази и неговата любовница, ако ме бяха предоставили на собствената ми участ. Знаеш ли ти какво извърших за тези хора?

Докторът направи нетърпеливо движение.

— Не знам и не искам да зная нищо — избъбра той шепнешком. — Питам те за последен път: ще вземеш ли лекарството или не?

Равелак замлъкна отново.

Дюбоа постави бавно стъклото в джоба си, поклати раздражен глава и се обърна към вратата.

— По дяволите! — измърмори престъпникът след него. — Няма какво да се прави... Луд или езекутиран!... Дай шишето насам!

Дюбоа се върна веднага. Извади отново шишенцето, отвори го и го подаде на Равелак. Той спря погледа си за момент на синята течност в стъклото и после го поднесе към устата си.

— Изпий го бързо! — подкани го лекарят.

. Равелак посегна да го изпие, когато изведнъж се сепна и хвърли към доктора остър поглед.

— Искаш да ме отровиш, хитрецо — процеди той, — сега разбрах плана ви! Помпадура и черният майор си въобразяват, че ще се отърват лесно по този начин от мен, като затворят завинаги устата на един опасен свидетел. Но нека знаят, че Равелак е много по-хитър, отколкото го мислят, за да се поддаде на такава уловка. Вземи си шишето. Няма да го изпия!

— Не!? — пошепна Дюбоа, без да мигне. — Добре.

Това спокойствие направи впечатление на престъпника. С едно бързо движение той поднесе шишето до устните си и го изпразни.

— Постъпи много разумно — отбеляза невъзмутимо доктор Дюбоа, вземайки шишето обратно. — Ще видиш, че не си излъган.

— Надявам се — отвърна Равелак с прегракнал глас. — А сега каквото ще да става.

Лекарят извади сребърна кутийка от джоба си, отвори я и взе от нея една таблетка.

— Вземи тази таблетка в устата си и я остави да се стопи бавно — нареди той на затворника. — Трябва да се неутрализира миризмата на лекарството, което ти дадох, защото колегите имат остро обоняние и биха могли да отгатнат причината за внезапното ти полудяване.

Дюбоа го успокои още веднъж и напусна килията. Пред вратата го очакваше пазачът.

— Е, господин докторе — запита той, — нали този човек е с напълно здрав разум?

— Все още — отговори Дюбоа, — но се опасявам, че в скоро време ще го загуби. Констатирах начало на лудост и ще отида при

директора на затвора да му обърне внимание да бъде по-внимателен и да надзирава по-отблизо Равелак.

Дюбоа се отдалечи към кабинета на директора.

В течение на следващите часове Равелак не почувства никакъв ефект от опасното лекарство. Напротив, чувстваше се добре — здрав, почти весел. На разсъмване яде с голям апетит, после подкара една песен. Внезапно, обаче, се почувства уморен и се простря на сламеника.

— Добрият доктор — каза си той, — сигурно ми е дал слабо лекарство. Той не познава силната ми природа...

Заспа, прозявайки се. Но сънят му не беше никак спокоен. Сънуваше, че плава сред морето върху дъска и слънцето пали темето му. Или се виждаше влачен към гилотината и чувстваше острието на ножа върху врата си. Спа само час и внезапно се пробуди. Надигна се с мъка, потърка очите си и се огледа учуден наоколо.

Би се закле, че не е в затвора... Намираще се в бедната стаичка, където живееше с майка си. А самият той не беше вече осъденият на смърт убиец на жени Равелак. Беше момчето Равелак, което прилежно помагаше на майка си, една бедна шивачка.

Той носеше готовата работа в магазина, носеше нова работа за следващата седмица, събираше парите и ги донасяше непобутнати на майка си. Да, до дванадесетгодишна възраст той беше честно момче. Но в същия двор с тях живееха родителите на Паулина — дългата Паулина, както я наричаха. Тя беше слабо русо момиче, което току-що бе навършило четиринадесет години. Денят, в който по католически обичай Паулина отиде за първи път да се причести, малкият Равелак я срещна на прага. Видя я в бели дрехи с голи ръце и не се знае защо му се прииска да я погъделичка под мишницата. Русата Паулина се засмя:

— Грозен си, вярно, грозен като маймуна, но си събудено момче...

Оттогава станаха приятели. Паулина работеше в една пералня, но вечер, когато се връщаше вкъщи, често биваше с Равелак, било на тавана, било в мазето. Там си разправяха един другиму, колко е весел животът в Париж и какво би могло да се прави с пари!

— Ако поискаш, ще имаш пари — каза Паулина един ден на Равелак. — Не донасяш ли всяка седмица по дванадесет — четиринадесет франка на майка си?

— Да, но това са нейни пари.

— Какво от това! Майка ти сигурно има икономисани.

— Да, има сто и тридесет франка под часовника на скрина.

— Сто и тридесет франка! Че какво ще прави старата с тези пари? Знаеш ли какво, маймунке? Бихме могли спокойно да прекараме една весела седмица, ако вземеш тези сто и тридесет франка изпод часовника, а покрай тях и парите от идната седмица. Ще можем да си поиграем на мъж и жена, ще се разходим с файтон, ще отидем на театър и ще обядваме в ресторант.

Русата Паулина беше добила голямо влияние над малкия Равелак. Следващата събота вдовицата Равелак напразно очакваше своя син. Родителите на Паулина също ругаеха и кълняха, защото и тяхното момиче не се върна вече вкъщи. Обаче не беше изчезнало само момичето. Вдовицата Равелак откри, че покрай парите от събота бяха изчезнали и икономииите ѝ от толкова горчив труд.

Между това децата прекарваха чудесно. След една седмица откраднатите пари бяха изхарчени до сантим. Чудноватата двойка, която се представяше за брат и сестра от Марсилия, беше изхвърлена от хотела, където се бе приютила. Сега спяха вече в Булонския лес на благоуханната трева. Спяха наистина добре, но гладуваха.

— Вече трябва да крадем — разсъди русата Паулина.

Казваше „ние“, но оставяше Равелак сам да оперира. И Равелак крадеше.

Вечер, когато се срещаше с Паулина, ѝ даваше всичко, което прибереше, но, чудна работа, докато той не можеше да задигне друго, освен неща от пазара или кошовите, Паулина всяка вечер показваше пет или шест франка, за които казваше, че не ги е откраднала.

Една вечер госпожицата не дойде на срещата. След две седмици Равелак я видя във файтон заедно с плешив господин. Носеше хубаво лятно облекло и сламена шапка с цветя...

Когато престъпникът стигна в спомените си дотук, започна да плаче горчиво. Равелак ревеше обхванат от такова странно отчаяние, че му идеше да си разбие главата в стената. Ах! Паулина!... Срещнал я беше още веднъж след дълги години. Тая среща беше бурна. Междувременно той бе вече преминал през цялата школа на престъпленията. Завладян и от разцъфтялата му страст, три жени вече бяха станали негови жертви.

Тогава, една вечер, минавайки по улица „Фигаро“, среща богато облечена дама. Тя се взря в него и възкликна:

— Ти ли си, наистина, маймуно?

Беше Паулина. Не го остави на мира. Трябваше да отиде у дома ѝ. На втория ден жената беше намерена убита в леглото ѝ. По шията ѝ имаше следи от десет човешки пръста. Беше удушена.

— Умряла, при упражнение на професията си — казваха тъжно полицейските служители в дисекционната зала, прибирайки трупа ѝ...

...Пазачът до вратата дочу дълъг рев. Влезе в килията и завари затворника да се гърчи и търкаля по пода. Оковите му дрънчаха злокобно. С накъсани, понякога нечленоразделни думи той оплакваше миналия си живот. Доктор Дюбоа беше повикан веднага. Той нареди да се махнат веригите на затворника. В подобно състояние не можеше да става и дума за бягство. Заръча само проформа едно безполезно лекарство и напусна затвора. Изкачвайки стълбите, се усмихна доволен от резултата на своето лекарство.

Умственото сътресение на Равелак премина бързо в друг стадий... Сега беше сякаш силно пиян, изпаднал в делириум.

— Махнете тая гадина от мене! — викаше той с прегракнал глас, свивайки се в един кът на килията. — Милиони гадини лаят по мене и се завират под кожата...

Каква мръсотия е в тая къща. Залейте я с вода, нека потъне!... Ах, бързо, сега един паяк, още един... десет... петдесет... сто... хиляди... една вълчица се хвърля отгоре ми...не, една мечка... ах! Хванете я... хванете слона! Лази ми по краката, ще ги строши! Помощ, загубен съм.

Ревейки колкото му глас държи, той се хвърляше по пода. Устните му се покриха с бяла пяна. Равелак вика, рева, блъска се цяла нощ. Като че ли свръхчовешка сила бушуваше в него. Вадеше камъни от зида и скъса дебелата верига, с която му бяха оковани ръцете. Четирима пазачи трябваше да го държат здраво.

На втория ден вечерта Дюбоа се върна в килията на Равелак. Със себе си беше довел и друг лекар-асистент, поне така каза. Всъщност, придружаващият не беше друг, а самият Естерхази. Графът искаше лично да се увери в ефикасността на лекарството. Равелак лежеше на леглото си, не се помръдваше. Само очите му светеха в орбитите като горящи въглени. Ръцете му трепереха под одеялото, а устните му

безспир мърдаха, без да промълвят нито дума. Докторът се обърна към пазача и го запита:

— Има ли още необуздани прояви?

— От време на време само, господин докторе — отговори пазачът. — В такива моменти скача изведнъж напред и едва успяваме да го удържим.

— Отложи ли се денят на екзекуцията, който беше определен за утре.

— Не, господин докторе. Господин директорът на затвора не е получил още никаква заповед. Вярвам, господин докторе, че ще бъде екзекутиран така, както го виждате. Народът иска да знае, че това чудовище най-после е екзекутирано и не би повярвал, че е болен или умрял, докато не види главата му да се търкулне под ножа на гилотината.

Дюбоа не каза нищо освен едно: „Така ли?“ После помоли пазача да ги остави сами с неговия колега при болния. Пазачът се отдалечи, като затвори вратата след себе си. Веднага щом двамата останаха сами, Дюбоа показва усмихнат болника и запита:

— Е, майор Естерхази, доволен ли си от мен? Свърших ли добра работа?

— Ужасно добра! — отвърна черният майор без да може да сдържи въздишката си при вида на Равелак. — Има вид на умиращ.

— И наистина ще умре, стига да поискаш — пошушна Дюбоа.

После продължи съвсем тихо:

— Лекарството има над него по-силен ефект, отколкото очаквах. Най-много след десетина часа Равелак ще изпадне в каталептично състояние и нито един лекар не ще бъде в състояние да познае, че не е умрял. Сърцето му ще спре да бие, никаква следа от дишане, очите ще останат изцъклени, а тялото му ще бъде вцепенено.

— Няма ли да съзнава положението си? — запита Естерхази.

— Това не съм казал — отвърна лекарят. — Напротив, веднага щом каталепсията го обхване, лудостта ще го напусне и Равелак ще вижда, ще чува и усеща всичко, но ще остане вцепенен като мъртвец.

Лекарят се приближи още по-плътно до Естерхази.

— А сега чуй съвета ми — пошушна той на ухото му. — Направи от този мним смъртник истински. Този Равелак стои на пътя ни. Знае

извънредно много за теб. Не бъди глупав и го премахни сега, когато го имаш в ръцете си.

— По какъв начин? — запита черният майор.

— Сега имаш най-добрия случай — продължи лекарят със студена жестокост. — Равелак ще бъде взет за истински мъртвец, ще бъде заровен и не след дълго ще се задуши под земята. По такъв начин би се отървал от него без големи трудности и ти казвам самата истина, че повече би ми допаднало това, отколкото да го спасим, защото в противен случай би могъл да издаде всички ни.

Но Естерхази махна с глава.

— Твоят съвет е добър, обични ми докторе — каза той, — но не мога да го изпълня.

— Защо?

— Защото се нуждая още от този човек. Когато той се освободи, имам за него голяма мисия. Но мога да ти кажа нещо за успокоение. Равелак не ще остане вече в Париж. Ще напусне Европа и кой знае дали някога ще се върне оттам, където ще бъде изпратен.

— Добре, тогава ви разбирам — кимна Дюбоа. — В такъв случай ще му върна живота. Чуй какъв ми е планът. Веднага щом Равелак изпадне в каталепсия, ще дойда заедно с други лекари да констатираме смъртта му. След това ще искаме от управлението на затвора позволение да направя аутопсия на трупа, нещо, което бих могъл да извърша само вкъщи. Когато Равелак бъде у дома, все едно, че е свободен. Естествено, много по-удобно би било, ако този човек...

Лекарят не успя да продължи по-нататък. Едно тяло се хвърли върху него откъм гърба му и ненадейно го повали. В следния момент по пода на килията се търкаляха две тела като топка, от която се виждаха само ръце, крака и глави.

Какво беше станало? Нов яростен пристъп на лудост беше обхванал Равелак. Той стана бавно от леглото, без двамата да го забележат, тъй като стояха гърбом към него. Като тигър се хвърли Равелак върху доктора, пипна го за косата и го повлече на пода. Започна ужасна борба. Дюбоа не можеше да вика, защото престъпникът го беше хванал здраво за гръкляна... Но защо черният майор не се притича на помощ на своя съучастник? Той беше човек с голяма физическа сила, би му било лесно да освободи нещастника от ръцете на побеснелия. Но черният майор не се помръдна от мястото

си. Напротив, той се отдръпна до вратата и със скръстени ръце наблюдаваше със злоба разиграващата се драма. Лудият беше хванал лекаря за гърдите, вдигна го и го заблъска с ужасна сила.

Кръв потече от раните му.

— Помощ — изхърка той. — Естерхази... Естерхази... спаси ме!

Гласът на издъхващия прозвуча глухо и сърцераздирателно. Черният майор се засмя, показвайки белите си зъби.

— Твоето лекарство, докторе, има чудесен ефект — каза той без да се помръдне от мястото си. — Би могло да се каже, че е вълшебно дори...

Сега Равелак вдигна нагоре тялото на своята жертва. Див, зловещ смях се изтръгна от гърдите му. После блъсна тялото на доктора в стената с такава сила, че черепът на нещастника се пръсна и мозъкът му потече... След това лудият захвърли трупа на доктора в нозете на Естерхази и започна отново да се гърчи, тръшкайки се на леглото си.

Естерхази се наведе, взирайки се в Дюбоа.

— Свърши се с него — измърмори той. — По-добре е така. Премного знаеше... моите оръдия едно друго се унищожават... Отрова против отрова... А освен това ще направя една икономия от двадесет хиляди франка, колкото му бях обещал за спасението на Равелак...

Едва сега черният майор започна да блъска с юмруци по вратата, викайки за помощ. Пазачите се притекоха веднага.

— Лудия уби доктора — викаше Естерхази, — оставете ме, оставете ме на въздух! Тази сцена беше ужасна!...

Възползвайки се от общата суматоха, той побърза да излезе навън и да напусне затвора.

Същата вечер изведнъж сърцето на Равелак престана да бие, а очите му се премрежиха, тялото му се обтегна и остана вцепенено.

Повиканите лекари обявиха единодушно, че Равелак е мъртъв.

— Все пак този злодей се отърва от ножа на гилотината — процеди един от пазачите. — Жалко!

И хвърли покривалото върху лицето на мъртвия, за да не вижда ужасно обезобразената маска на това чудовище.

12.

Равелак беше отнесен в моргата на затвора. Тя представляваше нещо като маза, където трупове бяха проснати на дървени маси. Беше разсъблечен, защото бе прието затворниците да се заравят само по риза.

Хората, които го отнесоха долу, го захвърлиха бързо и излязоха веднага навън, защото се страхуваха от това място. Равелак виждаше, чувстваше и чуваше всичко, но не можеше да се движи, не можеше да вика, защото беше парализиран напълно. Лудостта го беше напуснала. Струваше му се, че идеите и мислите му са по-ясни отпреди. Но какви бяха тия мисли? Можеха ли да се опишат? Не! Защото, кой би могъл да каже какво чувства един човек, който живее, знае, че живее и все пак има чувството, че го третират като безжизнен труп, знае, че ще бъде жив заровен! Той прекара една ужасна нощ в моргата, като се страхуваше да не полудее отново. Цяла армия от плъхове лазеше по вцепененото му тяло. Рано сутринта двама души донесоха ковчег, направен от шест грубо изрязани дъски, боядисани в черно. Никакъв християнски знак не се виждаше по него. Хората оставиха ковчега долу, после вдигнаха Равелак и го поставиха вътре, но ковчегът излезе малък.

Краката на мнимия мъртвец стърчаха навън.

— Какво да направим? — запита единият от тях.

— Счупи му краката на това куче — отвърна другият, — заслужава го напълно, защото не малко човешки живота тежат на съвестта му.

Равелак чувстваше как сърцето му се свива от страх. Напреди всички сили да изтръгне поне един звук, да викне да го оставят по-добре да умре на гилотината, отколкото жив да го заровят. За негово щастие, другият дърводелец беше достатъчно разумен, за да не се вслуша в съвета на другаря си. Той не счупи краката на мъртвеца, а с големи усилия навря трупа на Равелак между шестте дъски. Болките на престъпника бяха неимоверни, но той не можеше да се оплаче.

— Нима ще заковат капака с гвоздеи — запита се „мъртвецът“.

Знаеше, че в такъв случай ще се задуши. Но и от тая участ временно се отърва.

Дърводелците си казаха, че капакът ще бъде сложен едва вечерта...

Значи, до вечерта... Оставаха му не повече от дванадесет часа на земята. Тръпки от ужас побиха Равелак. Той потръпна само вътрешно. Външно нищо не даваше да се разбере, че може още да мисли и чувства.

Един от дърводелците го заплю в лицето.

— Дано не намериш спокойствие и в земята, мизернико — добави, — чудовища като теб би трябвало да бъдат живи заравяни, да умрат постепенно и в пълно съзнание за смъртта си!

После работниците си отидоха. Равелак остана пак сам... сам в своя ковчег. Той броеше часовете, минутите, секундите. Ах, как летят те днес, по-бързо от всеки друг път в живота му! Цялото му мизерно съществуване премина през ума му. Всяко престъпление, което беше извършил, всяка жертва, която беше удушил, му се представяха с убийствена точност. Жените, които беше убил, изпъкваха една след друга в паметта му, сякаш му шепнеха на ухото: „Убиваше с жестокост, но много по-жестока ще бъде твоята смърт“.

Колко човешки живота беше унищожил само с един удар! Изпъкна и Драйфус пред неговия поглед. Пленникът от Дяволския остров, на когото беше сторил толкова злини, го гледаше сериозно и въпросително. Ах, как завиждаше сега той на тая жертва на правосъдието, този самотен човек на отдалечения сред морето остров... С каква радост би останал за цял живот заточен в Каена. Защото Драйфус все още беше жив, виждаше морето, небето, скалите, на които стоеше, можеше да се храни, да пие, да спи, да диша, а той, Равелак беше осъден да се задуши постепенно в гроба. По дяволите! Оня доктор Дюбоа го беше излъгал... Но какъв ужас го беше обзел, когато надвечер вратата се отвори и влязоха двама души, облечени в черно. Бяха двама гробари. От техния разговор Равелак разбра, че бяха баща и син. Старият гледа известно време мнимият труп и направи знак на сина си да се приближи.

— Виждаш ли, сине — му каза, — този човек беше мизерен убиец и все пак почива така мирно, като че ли е правил само добро в живота си. Да, смъртта изтрива всичко... И това хората наричат

правда. Аз, обаче, ти казвам, че е неправда. Как ще бъде някой добър в живота, щом трябва да си каже, че в края на краищата ще го постигне същата участ, каквато и един мизерник, който през целия си земен живот е проливал само кръвта на себеподобните си и е прегрешавал хиляди пъти срещу божии закони? За подобен тип би трябвало да съществува особена смърт, придружена с най-жестоки изпитания.

Равелак слушаше тия думи и всяка от тях го засягаше така, като че ли го пробождаше с нож. В действителност не умираше ли той от особена смърт? Не понасяше ли той адски мъки? Да, справедлив и разумен е Господ. Знае да те удари тогава, когато му дойде времето. И сред ужаса на своите нечовешки страдания Равелак си помисли за пръв път за Бога. Прочете мислено кратка молитва. Тази молитва беше може би най-големият му грях, извършен в живота. Стараеше се, и сега, в ковчега, да измами Бога, че се покаява. Искаше да го излъже с обещанието, че ако го освободи, ще започне нов, чист, неопетнен живот. И докато мислеше за всичко това, вече в дъното на своята заспала съвест, възнамеряваше да не удържи на обещанието си.

Но беше настъпил страшният момент. Гробарите поставиха капака на ковчега. Дълбока тъмнина го заобиколи. Изворът на всеки живот — светлината, беше пресъхнал за него. Оставаше само въздухът... и после всичко щеше да бъде свършено. Младият гробар поиска да закове добре гвоздеите по краищата на капака, но старият каза:

— Остави, стигат му и два гвоздеа в двата края. Така по-бързо ще го изядат червеите. Хайде да го отнесем.

Извадиха ковчега от мазата, поставиха го на една кола, която чакаше навън, и тръгнаха с него за гробищата. Равелак чувстваше всички подрусвания от неравностите по пътя. Лошо затвореният капак пропускаше въздуха да влиза в ковчега. Не се задушаваше още, но все пак липсата на достатъчно въздух започна да го мъчи.

Колата спря. Бяха стигнали гробищата.

— Остават още само няколко минути — си каза Равелак — и после ще започне жестока борба.

Хиляди игли сякаш се забиха в мозъка му. Той почувства как студена пот ороси челото му. Опита се да помръдне ръката си. Всичко бе напразно. Не успя. Не можеше дори езика си да помръдне. Нито звук не искаше да излезе от гърлото му, въпреки че се напъваше поне

да изохка. И все пак почувства, че се извършва промяна в състоянието му. Кръвта се сгорещяваше и започваше бавно да циркулира. Сърцето му започна слабо да бие. Да, сега вече знаеше, че ще се пробуди, но това може би щеше да стане точно след четвърт час, а тогава щеше да бъде много късно...

— Много късно! — помисли си той ужасен. — Много късно. Тогава вече ще бъдеш заровен. Когато пръстта бъде хвърлена над ковчега, тогава всяка надежда за спасение ще изчезне завинаги.

Гробарите замъкнаха бавно ковчега до изкопания гроб. Оставиха го на земята и извадиха въжето. Есенният вятър духаше безжалостно и дърветата се огъваха до земята.

— Днес не е особено приятно да си въвн — каза старият. — С нетърпение чакам да се върнем в топлата си стаичка... Чуден е нашият занаят. Човек не може никога да свикне със смъртта. Дори и днес не знам какво ми е. Като че ли бих извършил грях, ако заровим по достоен начин злодей като тоя тук... Така, синко, вържи добре, въжето около ковчега, да го спуснем бързо долу, после да кажем едно „Отче наш“, да го заровим и да си ходим.

Мнимият мъртвец чу всичко. Сега ковчегът висеше и изведнъж се удари в дъното на гроба... Последва ужасен шум... въжето беше изтеглено.

— Свърши се! — разбра Равелак.

Студена пот rukна по лицето му, а заедно с потта и сълзи, сълзи, замръзващи от ужас.

Последва глух удар... Първата лопата пръст падна върху капака на ковчега. Бум...бум...бум. Пръстта падаше като водопад.

Тогава в отчаяние и свръхчовешки усилия, Равелак успя най-сетне да изтръгне един страшен рев от треперещите си гърди.

— Тате, за Бога, тате, чу ли нещо? — разтрепера се младият гробар.

Старият се опря настръхнал на лопатата. Вслуша се, задържайки дишането си. Последва нов вик.

— Исусе, господи! — изстена старикът. — Убиецът не намира спокойствие и в гроба!

Захвърли лопатата и побягна. Младият го последва.

— Тате, тате — викаше след него, — ами ако наистина е още жив?

— Никой няма да ни обвини, сине, че сме сторили грях, че не го извадихме от тъмно на светло. Хиляди пъти е по-добре един такъв злодей да не види вече никога дневна светлина. Но бъди спокоен, той не е жив, тялото му е мъртво, само душата пышка и стене, защото навярно, сега го влачат към ада.

— Утре заран, когато духовете изчезнат, ще си изпълним дълга и ще заровим гроба.

Гробарите поеха към топлатата си стая. Равелак остана в студения си гроб, борейки се със смъртта. В ковчегата почти нямаше вече въздух. Ръцете му, които бяха придобили предишната си еластичност, натискаха с отчаяние капака на ковчегата, силейки се да го вдигнат.

Напразно. Сега вече чувстваше, че се задавя... Главата му се замая като от пиянство. Пред очите си виждаше зелени искри.

Понадигна още веднъж главата си.

— Въздух! — викна той на върха на отчаянието си.

Изведнъж капакът на ковчегата беше отместен. Двама души, от които единият носеше лампа, вдигна Равелак. Извадиха го от ковчегата и го изнесоха на повърхността.

Хладният въздух възвърна всички чувства на Равелак.

— Можеш ли да стоиш? — пошепна глас на ухото му.

Равелак позна гласа на Естерхази.

— Изпий това, то ще ти възвърне силите.

Този път му проговори Помпадура, която беше облечена в мъжки дрехи. Тя му поднесе до устните малко шише и той пи. Беше силно вино.

Равелак се почувства по-добре и опирайки се о двамата си спасители, престъпникът успя да напусне гробищата. Те не минаха през главния вход, а прехвърлиха каменната ограда с въжена стълба. Вън ги чакаше файтон. Равелак беше откаран в къщата на госпожа Буланси.

На другия ден, когато гробарите се върнаха на гробищата, намериха ковчегата отворен... Мъртвецът беше избягал.

Тогава старецът съжали, че не го беше заровил вчера.

— Ще ни сполети нещастие — каза той на сина си, — ако се узнае това, което се случи. Но за късмет никой не е видял отворения ковчег. Всичко ще си остане наша тайна. Ела да си свършим работата, като че ли нищо не се е случило.

Те заровиха гроба като направиха могила по всичките правила на занаята си. И така, Равелак минаваше вече за мъртвец;. Междувременно, той идваше постепенно на себе си в къщата на госпожа Буланси. Когато силите му се възвърнаха, Буланси му събщи за посещението, което щеше да направи вечерта Естерхази, придружен от друг господин, за да говорят с него за бъдещето му. И наистина, същата вечер дойде Естерхази, придружен от господин, облечен в цивилно облекло, но в когото Равелак, като бивш войник веднага позна, че е военен.

Чужденецът не каза името си. Но след като го гледа по-дълго време Равелак позна това мефистофелско лице. Той си спомни, че когато беше ординарец на Драйфус, този офицер често идваше у неговия господар и се наричаше Пати дьо Клам.

Естерхази обясни на Равелак, че не може да остане във Франция. Чрез посредничеството на този господин той ще бъде изпратен Като войник в Африка и ще постъпи в полка, командван от полковник Пикар. Естествено, всичко това трябваше да стане под чуждо име. Ще му бъдат дадени документи на наскоро починал фелдфебел, някой си Паул Брага. По този начин изведнъж щеше да влезе с чин във войската. Поставяше му се само едно условие.

В лагера на полковник Пикар има човек, за когото се съмняваха, че се мъчи да убие своя началник, за да заеме неговото място и да напредне по-скоро. Неговото име засега не е важно. Ако се случи Пикар да умре от насилствена смърт, Равелак трябва незабавно да убие неговия адютант, при това тайно.

— Защото този господин и аз — каза черния майор, — сме най-добрите приятели на полковник Пикар, а тъй като не можем да го пазим в пустинята, държим поне неговата смърт да не остане неотмъстена.

Равелак заяви, че е готов да изпълни това задължение. Още на следващия ден напусна Париж като фелдфебел Паул Брага и пое към Африка.

Естерхази и Пати дьо Клам останаха сами, наливайки се с шампанско, потривайки доволно ръце.

— Пикардин ще убие Пикар — пошушна черният майор на приятеля си, — а Равелак пък ще убие Пикардин. Да живее геният, който измисли този майсторски удар.

13.

Вече казахме, че Андре, малкият син на Херманса, много трудно беше освободен от Дома за крадци на Гаспар Мурие. Сега нека се върнем и проследим събитията, свързани с това премеждие.

Херманса и Матийо разговаряха неспокойно:

— Размислих достатъчно. Знам, че онова, което искам да сторя, не ще подобри с нищо участието на обичния ми съпруг. Знам дори, че рискувам да бъда наказана и аз като съучастник на Жоржина, но всички тия съображения изчезват пред мисълта, че невинна страда заради мен. Искам да ѝ помогна. Ще се явя пред съдиите и ще викна...

Матийо Драйфус взе ръката на своята снаха, която беше силно възбудена. Помоли младата жена да седне и да го изслуша. Запали цигара, за да успокои и той нервите си, защото не беше толкова спокоен, колкото се показваше. С ръце зад гърба си, той се разхождаше напред-назад из стаята.

— Вярно е, че Жоржина действа по наше поръчение и че аз лично ѝ дадох необходимите инструменти, които намериха у нея. Заловиха я, когато се опита да сложи ръка на важни писма от кореспонденцията, разменена между Естерхази и неговата любовница. Беше арестувана и днес ще бъде съдена за кражба, а може би и за нещо повече. Цялата тази работа, разбира се, е много печална и мисълта, че ние сме виновни за това, ужасно ме измъчва. Участието на Жоржина е занапред и наша и ако бъде осъдена от съдиите и света, ние ще продължим да я обичаме като сестра и ще ѝ осигурим бъдещето по блестящ начин. Какво обаче бихме допринесли, ако се пожертваш и ти. Съкрушителни доказателства против Естерхази и неговата любовница не можем да дадем. Ще бъдем, следователно, обвинени като морални подбудители на кражбата, а тъй като името Драйфус е белязано вече във Франция, повече от сигурно е, че ще бъдем осъдени. Възможно е да бъдем дори хвърлени в затвора. А тогава моят брат ще бъде окончателно загубен. А също така, бихме изгубили надежда да намерим когато и да било Андре. Освен всичко — Жоржина ще бъде осъдена, и то може би по-сурово, като се разчуе, че е била във връзка

със семейство Драйфус. Но за да отстраня и последното ти колебание за намерението, което имаш, ще ти покажа едно писмо, което момичето ни изпрати от затвора. Адвокатът Лабори, който е ангажиран да я защитава, ми го донесе.

— Писмо от Жоржина? — възкликна Херманса. — Дай да го прочета!...

Матийо Драйфус извади свита хартийка от джоба си и я разтвори. Тя съдържаше редове, написани с молив:

„Страдам неизразимо, но моите страдания и нещастия ще бъдат хиляди пъти по-големи, ако вашето име бъде замесено в моето дело. Съзнанието, че мога да се жертвам за вас и за благородния мъченик на острова е единственото нещо, което ме утешава и подкрепя. Заклевам ви, оставете ме на съдбата! Не искам да зная, че светът ще ме нарече крадла и че ще остана в затвора.

Дори и да бъда оправдана, не бих могла да бъда щастлива, защото... съществува само един човек, който искам да не ме счита за лоша, но него много малко го интересува моята участ.

И така, още веднъж се заклевам в името на Бога, че ще отричам каквато и да било връзка с вас, дори ако ще да дойдете да свидетелствате пред съда.

Една жертва е достатъчна!

Сбогом и останете с добър спомен за вашата нещастна

Антоанета Лемур.“

Матийо и Херманса се спогледаха трогнати.

— Какво благородно същество! — възкликна Матийо.

— А се говори — каза Херманса, — че в наше време благородните чувства са угаснали... О, не, те съществуват, особено сред обикновените хора. Матийо изгори писмото.

— Сега, Херманса — продължи той, — навярно няма вече да упорстваш с намерението си да се явиш в съда. Повярвай ми, това благородно момиче ни посочи истинския път. Не по-малко страдаме и

ние, но трябва да потиснем болката и да помислим и за самите нас, за светата мисия, която ни предстои да изпълним — освобождаването на мъченика от Дяволския остров и възвръщане на неговата чест.

Дълбоко затрогнат Матийо напусна стаята и скоро след това Херманса го видя да излиза от къщата. Тя остана сама. Опита се да разсее мислите си, вземайки ръчната си работа, но напразно. Всичко е напразно. Херманса усещаше как с всяка минута се приближава фаталният час на Жоржина.

... Беше десет часа и четиридесет минути. Залата на съда се пълнеше от любопитни, които желаят да видят красивата крадла, за която вестниците така шумно пишеха. Девет часа и петдесет минути! Може би Жоржина вече е въведена в залата. Ах, как ли горят бузите ѝ на подсъдимата скамейка, под погледите на толкова хора. Тя, честното и невинно момиче, проникнато от съзнанието, че се жертва и страда за други...

Херманса въздъхна дълбоко. Ръкоделието ѝ падна от ръцете. Нейното благородно чувство се противеше при мисълта, че трябва да приеме жертва, която коства честта на едно човешко същество.

Разнесоха се десет удара от стенния часовник.

Десет часът! Сега трябваше да започне делото. Хаос от мисли се объркаха в главата на Херманса. Навярно прокурорът взема думата за обвинение. Сигурно е строг и злъчен, защото обвиняемата не може да се оправдава. Заловена на местопрестъплението и привлечена като крадла пред съда, тя съвсем сигурно ще бъде осъдена. И никой няма да се застъпи за невинното момиче, никой, който да обясни на съдиите, че е чисто като ангел, че е неспособна, абсолютно неспособна да открадне нещо...

Херманса подскочи като ужилена.

— Не, хиляди пъти не! — възкликна. — Не мога да понеса тая мисъл... не желая тази жертва, не я искам, защото вечно ще ми пари душата като неугасена искра. Не искам винаги други хора да бъдат намесвани в нашето нещастие. Трябва да я спася, да я освободя от затвора. Колкото и да ми се сърди Матийо, този път не мога да споделя мнението му и няма да се вслушам в хладния разсъдък, а в сърцето си. Женското сърце може да го наричат слабо, но в много случаи то намира по-сигурно правилния път, отколкото мъжкият разум. А сега няма да се двоумя повече. Има още време. Ако побързам за съда, ще

успея да защитя Жоржина. Ще я оправдая, обвинявайки себе си. Нищо не трябва да ме разколебава. Чувствам в себе си сили да отстраня всяка възможна пречка, която се изправя пред мен.

Да, тя беше твърдо решена. С упоритост, свойствена на много жени, съзнаващи своя дълг, тя искаше да изпълни плана си. Повика слугата и му каза, че е възможно да не се върне вкъщи и в такъв случай да я извини пред господин Драйфус.

Часовникът ѝ показваше десет и четвърт. На ъгъла на улица „Фуршамбол“ нае файтон.

— В съдебната зала — заръча.

Не след дълго спря пред монументалната сграда и слезе. Както и трябваше да се очаква, вестта за процеса беше събрала много народ. Из кулоарите на палатата се тълпеше неописуема навалица. Пред залата, в която щеше да се състои процесът над Жоржина, множеството беше тъй компактно, че трябваше да се намеси и властта, за да въдвори ред. Херманса едва успя да се ориентира. Всеки се опитваше да се промъкне вътре. Тя се придвижи няколко крачки напред, когато изведнъж... Усети, че някой бръкна в джоба ѝ. Викна ужасена:

— Крадец... джебчия!...

Обърна се. И изведнъж ѝ се стори, че полудява.

Дядо Карус изпълни обещанието си да въведе Андре в разбойническото изкуство. Бедното дете беше спало съвсем малко през цялата нощ. Едва на разсъмване се унесе в къс нервен сън, от който беше пробуден грубо. Мурие стоеше над него.

— Гледай го как спи, диването — викна страшният човек. — Другите са отдавна на работа. Свършва вече този мързел. Бързо се обличай и слизай долу. Дядо Карус дойде да те вземе.

Андре се облече бързо и слезе на чешмата на двора да се измие. Дядо Карус го чакаше.

— Ела, момче. Ще видиш как ще се разберем ние с теб!

— И ако искаш да запазиш гърба си здрав — добави Гаспар със своя остър глас, — внимавай и се дръж добре.

— Ще стане — викна търговецът на стари дрехи, — а ако всичко е добре, довечера ще се върнем с цяла кесия, пълна с пари.

Засмя се на това пророкуване, взе момчето за ръка и излязоха на улицата.

След осем дни беше Коледа. Времето, макар и студено, не беше много лошо. През целия път той говори на детето най-различни неща. И макар Андре да не разбираше много от казаното, все пак се чувстваше далеч по-добре. Въпреки че беше престъпник, пияница, паднал на най-ниско житейско стъпало, дядо Карус изпитваше слабост към природата и децата. От неговите уста нито веднъж не излезе ни една лоша дума. Напротив, за детето като че ли се задаваше по-лек живот. Андре приличаше на човек, който излиза от тъмна пещера на слънце.

Така стигнаха в града. Упътиха се направо към съдебната палата. Когато минаха по една тясна улица, дядо Карус спря пред малко магазинче и се замисли.

— „Зелената чаша“ — измърмори той, — това е най-доброто кръчме в Париж.

Обърна се към Андре и го запита с бащинска загриженост.

— Не си ли гладен, момче?

— Не, дядо Карус. Закусвах вече.

— Но си жаден навярно.

— Не не съм жаден.

— Чудно как децата не ожадняват! На мен ми е пресъхнал езикът, а пък и да минеш край „Зелената чаша“, без да се отбиеш, е истинско престъпление срещу цивилизацията!

Взе за ръка Андре и влезе с него в кръчмата. Тъмното помещение беше пълно с подозрителни мутри. Крадци и вагабонти стояха около тезгяха.

— Ето и дядо Карус! — провикна се някой.

— Бъдете малко по-учтиви — възкликна Карус, — не виждате ли, че съм с внучето си!

— Искаш да опариш младия стомах на своя внук, навярно, за да ти бъде достоен последовател в пиянството, нали?

Дядо Карус поръча за себе си малка ракия, а за Андре вишновка. Андре не потръпна като друг път, а глътна наведнъж съдържанието на чашата.

След първата ракия дядо Карус поиска втора и трета, но устоя пред изкушението да се напие и в девет и половина напусна кръчмата заедно с момчето. Вече се упътиха направо към съдебната палата.

Когато старецът съзря навалицата, се усмихна доволен.

— Добре пресметнах — намигна той на Андре. — Знам, че тук ще се събере много свят. Тъкмо както ни трябва на нас. Сега да си изберем някоя личност и да не я изпускаме от погледа си.

Поогледа се наоколо като генерал на полесражение.

— А! — възкликна той изведнъж, навеждайки се към Андре. — Виждаш ли там онази елегантна дама в черно, която стои гърбом към нас?

— Да — кимна Андре.

— Не забелязваш ли малка подутина в страничния джоб на роклята? Трябва да има нещо в тоя джоб... Чудесно, чудесно! Сега на работа, момче, на работа! И си спомни, че си ученик на Гаспар Мурие, царят на джебчиите.

— Страх ме е, ръцете ми треперят и краката ми са изстинали — изплака момчето.

— Ах! Това е страхът на начинаещия, нищо повече. С всички джебчии е както и с артистите. В началото треперят, но по-късно свикват.

— Ще ме хване, няма да мога.

— Само как говориш! Не остава друго, освен да си представиш, че си вкъщи пред куклата със звънчетата и че те не трябва да звъннат. Хайде, началото трябва да бъде сторено.

Той бутна леко Андре напред, но и неговите ръце трепереха. Старият крадец беше обхванат от странно чувство. Той тласкаше едно невинно същество към първата кражба!

Андре обаче мислеше за камшика с деветте опашки на Гаспар Мурие. Малкото му сърце биеше до пукване, а гърлото му беше свито, но все пак се промъкна зад госпожата. Приблужи до нея точно така, както беше научен. След това започна проучването. Бавно и внимателно се убеди, че джобът съдържа нещо твърдо, навярно портмоне. Вдигна ръка, хвърли поглед към хората, които се притискаха наоколо и се приближи още повече до госпожата, която не усещаше нищо. Ненадейно детето беше обхванато от странно чувство. Струваше му се, че го пронизва ток. Неопределени спомени минаха през главата му. За момент му се стори, че беше вкъщи, в прегръдките на майка си... Но камшикът на Мурие се мерна веднага. И сънят изчезна. Отново вдигна ръка и я пхна в джоба на роклята. Напипа портмонето с пръстите си и... „Да не звъннат звънчетата“, му мина през ума. Но

навалицата зад него го притисна, някой го блъсна без да иска. Препъна се, падна и дръпна роклята... Тогава се чу вик:

— Крадец!... Джебчия!... Жената се обърна.

— Откраднаха ми портмонето! — викна тя. — Това момче, това...

Изведнъж спря. Херманса позна детето си! За миг остана като вцепенена. После викна като луда. Един вик, който беше в състояние да вкамени хората на място. Пред нея, само на три крачки стоеше детето, което тя търсеше с такава любов и отчаяние, нейното дете, чието лице виждаше насън... Но това ли беше Андре, нейното дете, което така силно обичаше, за което се грижеше и пазеше дори и от най-малкия ветреца, чиято душа и тяло бяха така грижливо гледани! Пред нея стоеше един мръсен и окъсан джебчия. Русите му къдрици, доскоро гордост за майка му, бяха невчесани, разбъркани, хубавото личице, което тя целуваше безброй пъти с такава любов, беше слабо, сухо, болнаво, побледняло от ужас. По въсъчните страни се кривеше слисана, болезнена усмивка.

Един крадец... да, крадец едва на седем години. Не можеше да има никакво съмнение в това, момчето държеше кесията ѝ в ръцете си.

Майката и детето се гледаха един. миг вцепенени. Андре пръв разтвори треперещите си устни.

— Мама, мама... моята майка!

— Андре, детето ми... детето ми.

Херманса протегна ръце към него да го притисне до гърдите си. Но в този момент някакъв човек се хвърли между нея и детето ѝ. Блъсна Херманса така силно, че тя падна на една страна, хвана бързо детето и хукна с него между навалицата.

— Детето ми! — викна Херманса, — детето ми, детето, Андре... Андре... Андре...

И с това скъпо имена устните си тя падна в безсъзнание. Множеството делеше любопитството си между припадналата жена и дрипавия човек със съмнителен израз. Част от тълпата хукна по следите на дядо Карус. Но старикът имаше здрави крака, когато трябваше да се бяга. Макар че Андре се блъскаше и дърпаше, той го притискаше към гърдите си. С чудовищна сръчност се промъкна между множеството файтони и хора и успя да се скрие в един близък двор. Дядо Карус познаваше отлично Париж. Дворът, в който хлътна,

имаше два изхода, единият от които излизаше на малка и спокойна улица. Продължаваха още да го преследват. Но дядо Карус прекоси още няколко пресечки в Латинския квартал, после влезе в мрачна, мръсна къща със стени почернели от дим и мръсотия. На вратата ѝ беше нарисован някакъв тип, нещо като мъж с дълга брада, бухнала коса, облечен в дълъг кафтан с калпак от мечка кожа на главата, с камшик в ръка — така, както се рисува казак.

Под фигурката висеше бяла фирма, тясна и замърсена, с надпис „При веселия руснак“.

В двора на къщата имаше маза, в която дядо Карус държеше не само събраните дрипи, но му служеше и за жилище. Той отвори вратата на зимника. Тук бе на сигурно място. Старецът стигна до куп дрипи и се строполи задъхан от умора.

— Уф, какъв бяг беше! — измърмори той, без да изпуша Андре от ръцете си. — Чудно как тия песове не ме стигнаха и не ме разкъсаха на парчета. Но по-скоро бих загубил живота си, отколкото да пусна детето от ръцете си. Моето дете! Да, ти си мое момче. Гаспар Мурие няма вече да те вземе от мен. Ти оставащ при мен, при стареца, при дядо Карус.

Той погали косите на Андре.

— Уморен ли си, мили мой? Сигурно си се уплашил, малкия ми. Има стари разбойници, които се вцепеняват, когато ги хванат. Почакай да ти донеса малко мляко. О, ние не сме тъй бедни, както си мислиш, имаме си всичко, каквото ни трябва за едно хубаво дете.

Той изкачи стълбите, после извади от стария сандък тенекиен съд. Дядо Карус имаше коза.

— Ела, Моли — викна старият пияница, гледайки гърба на козата, — от днес те повишавам в чин дейка на този коронован принц. Ела да дадеш млякото си за Андре.

Седна на столче и издои козата.

— Ще си играеш с Андре, Моли i-продължи дядо Карус ставайки. — Ще бъдеш приятелка на нашето дете. Хей, че весело ще живеем... Ти, той и аз ще образуваме небивала дружинка. И през ум не ми минаваше, че на старини ще бъда така благодарен на провидението!... Колко е хубав животът!... Трябва само да го разбираш...

Като носеше предпазливо пълния съд с мляко, той се върна в мазето при Андре:

— Пий направо оттук — предложи Карус. — Сребърните прибори и чинии ги заех на един приятел... Нали е добро млякото?... Можеш всичкото да го изпиеш, Моли ще ни даде друго. Знам, че у онзи дурак Мурие не си пил мляко. Но сега ще бъде вече иначе, всичко ще се промени... Старият дядо Карус намери най-после на улицата нещо, което пълни сърцето му с радост. Сред тия дрипи и смет около мен ето и едно дете... едно сърце... едно сърце!...

Две големи сълзи се търкулнаха по подпухналото лице на дядо Карус. Като погледна детето, той видя, че то беше заспало.

— Мамо — шепнеше насън, — мила мамичко...

Андре спеше спокойно на дрипите, а до него стоеше дядо Карус и пазеше съня му.

Херманса беше отнесена в двора, където под грижите на лекаря дойде на себе си. Огледа се наоколо с разсеян поглед.

— Къде е?... къде... къде?... искам да го видя, да го притисна в прегръдките си.

— Кого?

— Моето дете, моето дете, ах, направили са от него крадец.

И пак припадна, разтърсвана от въздишки. С голяма мъка лекарят узна коя е и къде живее.

Нещастната жена беше обзета от истеричен припадък. Тя беше откарана вкъщи с файтон.

14.

В това време делото бе започнало. Съдът беше в пълен състав. Председателят, прокурорът, заседателите, всички влязоха точно в десет часа и заеха местата си сред всеобщото мълчание. На масата, пред скамейката на обвиняемите, която беше още празна, стоеше защитникът Лабори. Изразителната му глава с интелигентно лице покрито с руса къса брада, беше наведена над документите. На скамейката за свидетели стоеше госпожа Буланси, която привличаше всеобщото внимание. Беше в скъп строг тоалет, а лицето ѝ бе покрито с гъст воал. До нея стояха почти всичките ѝ прислужници, които трябваше да свидетелствуват по какъв начин са видели Жоржина заловена на местопрестъплението. Присъстваше и полицаят, когото госпожа Буланси беше повикала от улицата през нощта и който по пътя направи безсрамни предложения на Жоржина.

Всички свидетели бяха от страна на обвинението, а защитата нямаше никакви.

— Да се въведе обвиняемата — разпореди властно председателят на съда. Портiererът изчезна в една от съседните стаи и след малко се появи с обвиняемата.

Шепот на възхищение се разнесе из залата. Красотата на Жоржина привлече погледите. Това момиче би могло да послужи за модел на художник или скулптор, който иска да извае тип на мъченица.

Изправена и примирена, тя се приближи грациозно до скамейката на подсъдимите. Гледаше с ясен и искрящ поглед. С една дума, от цялото държане на момичето вееше завладяващо спокойствие.

С леко движение на главата тя поздрави защитника си. Когато погледът ѝ докосна елегантната фигура на госпожа Буланси, лицето на Жоржина придоби израз на дълбоко презрение. Служителят я придружи до скамейката на обвиняемите, пред която тя застана права. Погледна спокойно към тия, които щяха да я съдят. Председателят оправи златните си очила, хвърли бърз поглед към книгата, които лежаха пред него, и започна разпита.

— Обвиняема, наричаш се Антоанета Лемур?

— Да.

Председателят хвърли остър поглед към нея.

— Трябва да забележа — каза той, — че още първото „да“, с което отговори на съда, по всяка вероятност е неистина. Има някои и други указания, че не Антоанета Лемур е истинското ѝ име, а че тя го е заела с единствена цел да се промъкне в къщата на госпожа Буланси. Какво ще възразиш на това обвинение?

— Искам да отговоря — изрече Жоржина твърдо, — че не съм се промъквала, а бях ангажирана по всички правила като камериерка на госпожа Буланси.

— Не се мъчи да отклоняваш прекия отговор на моето запитване. Въпросът, на който трябва да отговориш, е: наричаш ли се наистина Антоанета Лемур. Да или не?

— Е, добре, не!

— Виждаш ли, че започна с потвърждаването на една неистина. Как е истинското ти име?

— На този въпрос отказвам да отговоря.

— Навярно защото имаш мотиви да криеш името си...

Прокурорът стана.

— Почти положително е — каза той, — че имаме работа с личност, която има повече присъди. Искях само да отбележа, че следствието положи всички усилия да открие истината по отношение на името и произхода на обвиняемата, но за нещастие всички усилия останаха безплодни. В списъка на престъпниците и подозрителните личности в Париж образът на обвиняемата не се намира. Това обаче не противоречи на предположението, че обвиняемата е била вече осъдена някъде другаде във Франция. Във всеки случай, щом крие името си, това значи, че има мотив, който я кара да скрива истинското си име, за да не узнаем миналото ѝ. Съдебните заседатели одобриха с глава.

— Не желаеш ли по тоя начин да облекчиш положението си чрез признание, доказващо покаянието ти — запита председателят. — Държиш ли да не откриваш истинското си име?

— Да — отговори Жоржина решително.

— Добре, ще понесеш последиците на упоритостта си.

В този момент се случи нещастие. Един от заседателите, един старец, който още от заранта се чувстваше зле, припадна. Трябваше да го вдигнат и изведат от залата. След няколко минути съобщиха:

— Заседателят Ролер се разболя ненадейно и не може да присъства при разглеждане на делото.

— Добре — реши председателят. — Повикайте друг заседател. Да дойде Леон Бернард!

Обвиняемата трепна. Сякаш и последната капка кръв изчезна от лицето ѝ. Тя се хвана с две ръце за скамейката. Хвърли поглед като обезумяла наоколо. Новият съдебен заседател влезе в залата.

При вида му, Жоржина загуби всяка надежда, че е възможно да има в Париж двама души със същото име... Това беше наистина Леон, нейният доскорошен любим... Значи той щеше да бъде нейният съдия! Той трябваше да се произнесе върху виновността ѝ и да узнае, че тя е крадла и че е била в затвора. Сърцето ѝ се сви и трябваше да събере цялата си душевна сила, за да се овладее и да не заплаче. Той, единственият човек на света, пред когото би искала да скрие този срам... О, колко пъти се моли тя на Бога, откакто беше в затвора, Леон да не узнае какво се бе случило с нея! А се случи тъкмо онова, от което най-много се опасяваше!

— Дали ще я познае?

Със затаено сърце тя погледна към заседателите. Леон Бернард зае мястото си и без особено смущение спря погледа си върху нея. Не, той не я позна.

Боядисаната ѝ черна коса я беше променила почти неузнаваемо.

Разпитът продължи. Все по-неблагоприятно се развиваше той за нещастната Жоржина. Фактът беше потвърден не само от госпожа Буланси, но и от всички нейни прислужници. Всеки слуга свидетелства с чиста съвест, че е видял през оная нощ камериерката, хваната на местопрестъплението. Същите показания даде и полицаят, който арестува обвиняемата.

— Намираще ли се някаква голяма сума в чекмеджето? — запита председателят госпожа Буланси.

— Да, двадесет хиляди франка.

Госпожа Буланси лъжеше. И лъжеше без стеснение, въпреки че се беше заклела да казва само истината. Интересът ѝ диктуваше Жоржина да излезе обикновена крадла, която е искала да присвои парите.

Сега обаче, стана защитникът Лабори.

— Моята клиентка твърди — каза той, — че в това чекмедже са се намирали само писма и че от тях тя е искала да вземе само едно.

Буланси побледня. Преди да положи клетва, трябваше да си вдигне воала. Публиката забеляза не без учудване белега по лицето ѝ.

— Какво можеше да бъде онова писмо, за което казваш, че си искала да го вземеш, обвиняема?

— Едно писмо, господин председателю, което госпожа Буланси получи същата вечер чрез посредничеството на бивш затворник от известния убиец на жени Равелак.

Жоржина произнесе тези думи смело, гледайки право в лицето бившата си господарка.

Тези думи произведоха в залата сензация. Твърдението, че елегантната госпожа Буланси е била във връзка с известния злодей Равелак, възбуди извънредно много публиката. Шепнеше се, с половин уста се правеха бележки, из залата се надигна глъч.

Звънецът на председателя възстанови тишината.

— Обвиняемата твърди — изрече той с подигравателна усмивка, — че бившата ѝ господарка е имала връзки с престъпници от най-голям калибър и че дори е получавала от тях писма.

— Да, потвърждаваме го — заяви Лабори — и предлагаме този Равелак, който от няколко седмици се намира пак в затвора „Рокет“, да бъде доведен тук и да бъде разпитан преди да успее да се види с госпожа Буланси. Това предложение вече го направих още при следствието и се учудвам, че един така важен свидетел не е бил призован.

Прокурорът се обърна със странна усмивка към защитника.

— Искам да отбележа — каза той, — че свидетелят на защитата, Равелак, умря преди два дни в „Рокет“ и вчера беше погребан.

Лабори трепна и хвърли дълъг и болезнен поглед към обвиняемата.

— Впрочем — продължи прокурорът грубо, — предлагам съдът чисто и просто да отмине тези басни, които обвиняемата измисля по отношение на бившата си господарка, само за да я наклевети пред нашите очи. Моля, почитаемият съд да вземе решение в този смисъл.

— Протестирам — възкликна Лабори.

Но съдът се оттегли и връщайки се след няколко минути, извести, че предложението на прокурора се приема.

Славният прокурор изпълни прекрасно обещанието си... Но кой можеше да знае, че неговият бивш съученик, настоящият майор Пати дьо Клам го беше посетил с молба да запази госпожа Буланси от всякаква обида или обвинение.

Чрез това решение на съда на Жоржина се отне всяка възможност да демаскира тая мизерна жена. Процесът тръгна към бърза развързка. Прокурорът стана и всяка негова дума падаше като удар от тояга върху главата на нещастната девойка.

— Пред себе си имаме рафинирана престъпничка, една авантюристка, която сигурно е извършила не малко кражби през живота си. Тя е една от ония крадли, които влизат в къщите на богатите под маската на слуги. Известно време се отличават със своето старание, подчинение и вярност, но след като спечелят веднъж доверието на господарите си и подушат всички тайни на къщата, използват първия случай, за да посегнат върху парите или скъпоценностите на стопаните. Господа съдебни заседатели, тоя род крадци е най-опасен. Те могат да ни ограбят, да ни убият, могат да ни отровят без да подозираме нещо... Тези хора, господа заседатели, трябва да бъдат безмилостно наказвани. Че обвиняемата е именно от тая категория крадци, в това не може да има съмнение. Не се ли намериха в нея почти всички инструменти за взлом и разбиване? По отношение характера на обвиняемата, свидетелските показания на полицаия, който я е арестувал, ни говорят достатъчно. Този мъченик ни казва между другото, че обвиняемата, на път за полицията е искала да го съблазни, в замяна на което да я пусне... Ето кое ще рече рафинираност, господа заседатели, ето на кое се казва последно падение!

— Лъжи! Лъжи!... О, Господи, това ли са хората, които си създал по свой образ и подобие?

Обвиняемата изпусна тия думи удавени във въздишка. За пръв път тя заплака. Председателят я предупреди остро, че ако си позволи още веднъж да прекъсне говорившия, ще бъде изведена от залата. Прокурорът се обърна към заседателите, искайки да произнесат присъда без смекчаващи вината обстоятелства.

След това стана защитата. Трудна беше задачата му, защото престъплението беше доказано и нито едно противно доказателство не съществуваше. Все пак Лабори беше красноречив и пламенен.

Той каза, че нищо не доказва подбудата за това мистериозно разбиване на чекмеджето! И едно дете би могло да съзре, че тук има някаква тайна. В къщата на тъжителката има много тайни. Тя е подозрителна за мнозина.

— Обвиняемата — продължи защитникът — е могла много лесно да постъпи на служба у госпожа Буланси, за да наблюдава чудноватите дела, които се творят в тази къща при това в интерес на други лица. Ако е отворила чекмеджето на писалищната маса, тя го е направила, за да сложи ръка на някое доказателство срещу тази жена. Но ако обвиняемата сега мълчи и оставя да падне върху нея срамът, това го прави, за да не компрометира онези, в чийто интерес е работила... Щом е така, може ли да бъде наречено това младо момиче престъпничка? Не, тя е мъченица! Господа съдебни заседатели, има паспорти, които Господ ни дава за цял живот и които никога не могат да бъдат фалшифицирани. Тези паспорти са нашите лица. А сега, господа заседатели, хвърлете вашите погледи върху обвиняемата, а после сторете същото и към жената, която е направила всичко, за да я погуби. Лицето на тази жена е белязано — чертите на лицето на моята клиентка са чисти като на ангел. И точно така, както госпожа Буланси не би могла да ни каже вследствие на какво похождение има този белег, така и моята довереница не назова истинското си име. Не обвиняемата, господа заседатели, има бурно минало, а нейната обвинителка. Тя е една загадъчна личност, над която цари мистерията на тъмнината и престъпленията. Но госпожа Буланси е уверена, че няма в скоро време да се яви на скамейката, на която днес стои моята клиентка. Тя е протежирана. Влиятелни хора са във връзка с нея и я закрилят. Ще дойде ден, когато всички мистерии ще се разбулят и когато ще се види, че днешната обвиняема е само поредната невинна жертва на тайните машинации на госпожа Буланси и на нейните приятели. Тогава, господа заседатели, вие ще бъдете виновни, ако днес я осъдите. Пазете се от тази фалшива стъпка, която ще тежи вечно на вашите съвести. Помислете! Никой не може да произнесе присъда по такава афера. Господин прокурорът нека разбере, че начинът, по който отразява пътя на моята клиентка, е осъдителен. Пазете се да не извършите несправедливост, господа заседатели, и оправдайте обвиняемата!...

— Браво! — викнаха от публиката няколко гласа.

— Има ли нещо да кажеш за свое оправдание? — запита председателят обвиняемата.

— Кълна се пред Бога и пред целия свят, че съм невинна — отговори Жоржина естествено.

Председателят направи резюме на разискванията, после съдебните заседатели се оттеглиха.

Обвиняемата беше изведена. Съвещанието продължи близо два часа, след което подсъдимата отново беше въведена в залата.

Първият заседател, един дребен човек, съобщи решението на съда.

— Единадесет гласа за виновността и един за невинността ѝ. Смекчаващи вината обстоятелства не се допускат.

Съдът осъди Жоржина на тригодишен затвор. Тя като че ли не чу присъдата. Беше като замаяна. С отпуснати ръце, сред царуващото всеобщо мълчание в залата, тя изрече с ясен и силен глас:

— Един за невинността ми... Благодаря ти Леон, благодаря ти, че ми повярва. Сега отивам радостна в затвора!

Никой не разбра смисъла на тези думи. Осъдената беше отведена.

— Виждаш ли, че имам позволително да говоря с осъдената на четири очи.

Тези думи произнесе добре облечен господин, обръщайки се към пазачката на Жоржина.

— Добре, господине — каза жената, — позволителното е редовно. То е подписано дори и от господин председателя. Влезте при нещастното момиче.

Пазачката пожела да отвори вратата на килията. Но непознатият я спря за момент.

— Искам да попитам нещо. Вие сте наблюдавала по-отблизо това момиче в течение на следствието. Кажете, моля какво впечатление ви направи?

— Какво впечатление? — повтори служителката. — Откровено казано, господине, това момиче е ангел на добротата и невинността. И макар че днес я осъдиха и утре ще бъде затворена зад вратите на затвора, аз оставам на своето мнение: това момиче е невинно!

По лицето на непознатия премина светлина като слънчев лъч. В очите на старата пазачка се появи сълза.

— Виждате ли, господине — продължи тя, — аз съм тук двадесет и две години и през това време успях да придобия точни познания и опит спрямо жените, с които съм имала разправия. Не съществува, казвам ви го, никъде по света по-удобен случай от този, да се опознаят всички тайни на затворничките тук, в женския затвор. Една лоша жена е по-лоша, отколкото най-лошият мъж. Някои от тях кълнат и ругаят така, че и аз, въпреки дългия ми опит, червенея от срам. Други реват, усмихват се и се молят. Особено се молят пропадналите, защото се преструват и сами себе си лъжат, че се покаяват. Но момичето, което се намира тук, е съвсем различно. То не беше нито много сломено, нито много гордо. В своето нещастие съумя да запази достойнство и от всяка дума проличаваше, че е невинна.

Непознатият господин бръкна в джоба, извади портмонето си, взе златна монета и я даде на старата жена:

Тя не искаше да я приеме, но господинът настоя:

— Вие не знаете каква радост ми създавате. Отворете моля ви, вратата и ме оставете да вляза.

Ключът се завъртя, вратата скръцна и непознатият влезе в едва осветената килия. Жоржина седеше на леглото. Тя бе облегла глава на ръцете си, прекрасната ѝ коса беше пусната и богатите ѝ кичури покриваха гърдите и плещите ѝ. Не вдигна очи, когато вратата се отвори. Мислеше, че това е пазачката. Ненадейно чу да се произнесе името ѝ от мъжки глас:

— Жоржина... Жоржина!

Тръпки на ужас я побиха, после протегна ръце и каза със задавен глас:

— Леон... Леон, ти... ти?

— Да, аз съм, Жоржина.

— Зная защо идваш — разтрепера се нещастницата. — Искаш да ми кажеш, че само от милост и Защото някога бях твоя, произнесе за мен думата „невинна“, а в душата си вярваш като другите, че съм крадла, че съм паднала, загубена!

Леон Бернард поклати глава с тъжна усмивка.

— Лъжеш се, Жоржина. Ако те бях сметнал за виновна, бих направил като другите, бих изпълнил дълга си, макар и с окървавено сърце, но все пак бих те осъдил. Но аз знам — и гласът му стана почти

тържествен, — знам така добре както и Господ на небето, че си невинна... невинна... невинна!

— Леон... Леон... какво неизразимо щастие е за мен да чуя тая дума от твоите уста...

Жоржина се приближи до него залитайки. Той разтвори обятия и я притисна до гърдите си. Притисна я нежно с безкрайна любов.

— Днес научих още нещо. Сгреших тогава, когато те заподозрях. Откак съм в Париж, следя живота на Естерхази и зная, че е необуздан мизерник. Узнах, че е разправял на неколцина свои приятели как проникнал през нощта в спалнята на една хубава „селянка“, както той се изразява; и че само благодарение на случайно избухналият пожар младото, смело момиче се отървало непокътнато. От него ще искам обяснение, а пред тебе падам на колене и те моля да ми простиш.

Той се отпусна в краката ѝ, а очите му, пълни с покаяние и молба, се отправиха пламенно към нея. Жоржина се разрида. Страданията ѝ, които от толкова време я мъчеха, се топяха сега в огнен поток от сълзи. Тя се наклони радостно над него и, целувайки го по челото, прошепна:

— Прощавам ти от все сърце!

— И ти ме обичаш, Жоржина, обичаш ме, въпреки че съгреших пред теб?

— Никога не съм преставала да те обичам, Леон!

— Жоржина, обична моя, невясто моя — и посегна отново да я притисне в прегръдките си. Но тя сега го отблъсна и се отдръпна крачка назад.

— Аз ти останах вярна... но ти... видях те под ръка с друга жена. Спомняш ли си тогава, на гарата, когато мина така горд и студен пред мен?

— Това беше годеницата на мой приятел. Наричат я Долорес, а него Курт Валберг — каза Леон. — На тях дължа живота си. Моят злощастен брат Марсел ме удари по главата и ограби всичко, което имах у себе си. Тогава Курт и Долорес ме прибраха у тях вкъщи и се грижеха за мен, докато се оправя. Когато се върнах в Париж и Долорес дойде с мен, за да види смъртноболната си майка, с която не беше в добри отношения. Ето защо, скъпа моя, остави всички съмнения и ела в прегръдките ми, сладка моя невясто, моя бъдеща съпруго!

— Твоя жена? — сепна се Жоржина. — Искаш да вземеш за жена затворничка?

— Да, това искам. От затвора ще те отведа направо към олтара, ако не успея да те освободя по-рано.

— Ти, добрият, обичният и благороден мой мъж! Тя се отпусна в обятията му и техните устни се сляха в дълга и гореща целувка. Навярно никога тая мрачна килия не е виждала такава истинска любовна сцена. Целувката на една любов, която подобно на златото е преминала през огъня, без да загуби своя блясък.

След това Жоржина откри на Леон причината, която я е подтикнала да отиде у госпожа Буланси, като поиска да се закълне, че ще пази тайната. Леон можеше да се увери във всичко това, като говори с Матийо Драйфус.

Така половин час измина като една минута. След това си взеха сбогом.

След няколко дни Жоржина беше преместена в затвора. Старата пазачка на полицейския арест ѝ протегна ръка разплакана. Но Жоржина ѝ се усмихна весело:

— В тази килия прекарах най-щастливия час от живота си. Остани с Бога... не плачи... аз съм щастлива.

Старата гледаше след нея с учудване. Никога не беше виждала затворничката така спокойна и смирена.

15.

Беше вечерта на същия ден, през който се случи потресаващата сцена, която едва не подлуди бедната Херманса.

По-ужасен ѝ се виждаше този ден дори и от оная нощ, когато мъжът ѝ беше ненадейно арестуван като предател... Тя лежеше на канапето в стаята си и тихо плачеше с глава скрита между възглавниците... Матийо стоеше близо до нея и напразно полагаше всички усилия, за да я утеши. Това ново нещастие се струваше и нему като жесток удар. И все пак трябваше да намери нещо утешително за нещастната Херманса!

— Не плачи, мила — ѝ каза, — не проля ли достатъчно сълзи днес...

Горката мъченица се понадигна малко и махна отчаяно с ръка:

— Моите сълзи ще текат до края на живота ми...

— Изслушай ме, Херманса — не се съгласи Матийо. — Днешната случка трябва да приемем по-скоро като щастие, отколкото като нещастие за нас, защото поне сега знаем положително, най-малко две неща. Първо, че Андре е жив, и второ — че живее в Париж. Виждаш ли, тая заран не знаехме още дали тия мизерници не са убили горкото дете, защото убийството за тях е нещо еднакво лесно, както и отвличането.

— За мен той е като убит! — възкликна Херманса възбудено. — За какво му е онова бедно, изтощено тяло, когато те са умъртвили душата му?... Ако днес, ако утре нашата щастлива участ пожелае моят нещастен съпруг да се върне и той ме запита: „Къде е синът ми?“, какво бих могла да отговоря? Как да му кажа: „Детето ти е живо, но е крадец, живее сред човешката измет, където го захвърлиха мизерните грабители. Той поиска да окраде дори собствената си майка!...“ Вярваш ли, Матийо, че бих могла да имам смелостта да отговоря на Алфред така? Не, по-добре е да чуе: „Синът ти е мъртъв. Оплаквай го заедно с мен!...“

Тя падна, въздишайки болезнено върху възглавниците.

При тия думи, обаче, Матийо скочи като ужилен, почти разгневен.

— За пръв път, Херманса — прозвуча гласът му остро, — не мога да се съглася с теб. Ти извърши голям грях, защото каза нещо, което една майка не трябва да изговаря? Как? Знаеш, че детето ти е живо, а искаш да се откажеш от него и да го оплакваш като умряло? Не разбираш ли, че ония зли хора, в чиято власт се намира сега детето, го насъскват да стане крадец. Бог знае с какъв бой и заплахи го дресират! Но всичко това, навярно, не ще успее да съсипе добрата му природа. Той се е подчинил, защото не е могъл да направи нищо друго пред изтезателите си, но веднъж изтръгнато от ръцете на тези злосторници и въведено отново в нашата среда, душата му ще се измие точно така, както телесната нечистота след баня. Тогава ще имаш, скъпа Херманса, една радост, каквато често други майки не могат да имат, защото ще можеш да се гордееш, че си дала на детето си за втори път живот. Единственото нещо, което сега трябва да оплакваш, е обстоятелството, че си нямала достатъчно сили и присъствие на духа, за да вземеш детето си. Но твоята слабост е лесно обяснима, защото изненадата е била твърде голяма и ужасна... А... сега, скъпа сестро, дай ръката си и обещавай, че твоята любов към Андре няма да угасне, а напротив ще расте още повече...

Херманса плачеше горчиво, докато Матийо ѝ говореше така. Всяка негова дума я пронизваше в сърцето. Тя му стисна горещо ръката:

— Прости на една обезнадеждена майка за думите ѝ, произнесени в неимоверно душевно страдание... О, бедното, обично мое дете, колко повече го обичам сега, когато е лишено от моята любов и грижи... Да, имаш право, Матийо, искам да стана, да бъда здрава и силна, за да помогна... Но имаш ли поне някаква надежда, че можем да изтръгнем детето от ноктите на тия злосторници?

— Вярвам, че ще успеем. От утре няма да се занимавам с нищо друго освен с това. Ще преброя всички кръчми и свърталища, където се събират престъпниците. Господин Бриер, с когото говорих вече затова, ми обеща да ми даде за водач един от агентите си. Нещо повече, обеща ми, че ще вложи цялото си влияние лично директорът на криминалната полиция Гилберт да ни придружава. Ще претърсим всички гнезда на порока и престъплението и ще бъде невъзможно да не

попаднем на някоя следа, по която да открием престъпниците, които отвякоха Андре. Гилберт е най-големият познавач на престъпния свят в Париж. Ако се заеме с тая работа, не се съмнявам, че само след няколко дни ще имаме благоприятен резултат. Лично аз желая да го имам на всяка цена до себе си, защото за мен самия това предприятие би било доста опасно...

— Ще дойда и аз с теб — викна Херманса със светнали очи. — Не ме гледай така учудено... аз като майка съм длъжна с риск на живота да търся детето си. И вярвам — добави тя решително, — окото на майката ще съумее да открие с повече сигурност следите, по които ще стигнем до откриването на детето ми... И през ум не ми минава да те придружа като жена — продължи Херманса. — Знаеш, че и друг път съм носила мъжки дрехи и са ме взимали за мъж. Ще направя и сега същото. Не вярвам, че в Париж може да има по-мизерен живот от оня, който прекарах на „плаващия ад“.

Матийо я погледна трогнат и възхитен едновременно:

— Дай ръката си, храбра и смела жено! Разбрахме се, ще ме придружаваш.

Херманса стисна ръката на девера си. В. същия момент долу се позвъни.

— Кой може да бъде така късно? — учуди се Матийо. — Часът е близо десет...

След минута разбраха. Доктор Бургер влезе в стаята. Младият лекар не беше си взел дори пардесюто. Той поздрави набързо двамата и каза:

— Трябва веднага да дойдеш с мен, Матийо.

— Да дойда с теб? Какво се е случило?

— Нищо необикновено — отговори лекарят. — Ще ти обясня всичко с няколко думи. Тъкмо вечеряхме с мама, когато ми съобщиха, че една бедно облечена жена иска да говори с мен. Излязох в коридора и се озовах лице в лице с момиче, което имаше вид на най-нещастните хора, прогонени от човешкото общество.

— Какво искаш от мене? — запитах я аз малко грубо.

— Ах, господин докторе — ми отвърна, — елате бързо, елате да дадете помощ на една умираща.

— Но коя си ти и коя е болната, за която говориш?

— Коя съм ли? — повтори тя, завивайки се още по-плътено в шала си. — Не е важно. Дойдох при вас, защото никой друг не иска да знае за горката умираща жена, тя не бива да остане без помощ, защото страда ужасно.

— Но коя е тази жена?

— Тя е мама Казота.

— Не я познавам, коя е?

— О, тя е богата жена, ще ви заплати труда. Мама Казота е кръчмарката на „Червената воденица“...

— На „Червената воденица“? Това е една дупка, доколкото ми е известно, с най-лоша репутация.

— Да, възможно е. Мама Казота не беше светица през живота си и навярно има много грехове на съвестта си. Може би затова и страда така жестоко... Ах, господин докторе, само да я чуеше как се оплаква и охка, би затрогнала и стените...

— Викай тогава свещеник, за да ѝ облекчи душата. Аз не я познавам и не желая да имам разпавии с нея.

Но когато казах това, плаха ръка се докосна леко до рамото ми. Беше ръката на мама.

— Сине мой — каза тя, — не трябва да бягаш от дълга си. Една нещастна, една умираща се нуждае от помощта ти...

— Но, мамо... — забелязах аз тихо, — тя е паднала жена, може би и престъпница.

— Дори да е най-грешното и най-порочното създание на света, сега тя се бори със смъртта и целият ѝ живот трябва да бъде забравен в такъв момент. Особено почтен лекар няма защо да се занимава с друго нещо, освен с желанието и усилието да спаси един човешки живот, или най-малкото да облекчи страданията на умиращия.

Целунах ръката на мама и ѝ благодарих за тези уместни думи. После се облякох и тръгнах с жената, която ме чакаше. Взех със себе си и подвижната аптечка, а в ръката си държах бастуна с острието, който вземам всеки път нощем, когато излизам. Особено днес, когато трябваше да прекося квартала на парижките престъпници, не можех да го забравя. Останах много учуден, когато моята водачка не ме поведе към голямата врата на „Червената воденица“, а през тясна забутана уличка, откъм която къщата правеше отвратително впечатление. Вдясно от входната врата има малка мръсна кръчма, през чиято

отворена врата видях най-различни подозрителни физиономии, пиещи с големи чаши. Влязохме в лошо осветен вестибюл. Жената, която ме водеше, ми каза да внимавам по стълбите, защото не са в добро състояние. Впрочем, ние бързо ги изкачихме. Още оттук се чуваха стенанията на болната. Моята придружителка отвори вратата и влязохме. Озовах се в стая, доста добре мебелирана, но която от дълго време не е била проветрявана. Въздухът беше непоносимо тежък. Върху едно легло до печката лежеше стара жена. Посивялата ѝ коса падаше до шията ѝ, а челото ѝ беше покрито със студена пот. Старицата беше подута като балон. Ръцете ѝ, които лежаха върху покривката, бяха огромни като на великан, а краката като на слон. Очите ѝ едва се виждаха от подутото и жълто като лимон лице.

— Това е мама Казота — поясни жената, която ме доведе. — Вижте, господин докторе, всеки момент може да се пукне?...

— Доктор? — викна болната. — Ти доведе доктор, Нощна птицо?... Чумата да те тръшне! Ще му платиш сега от твоята кесия, аз няма да му дам нито пукнат грош... нито грош...

— През целия си живот е била стисната — пошушна ми жената, — а има такива богатства! Ограби всички момичета от квартала, давайки им заем с огромна лихва и снабдявайки ги с тоалети, за което им вземаше десеторно повече. „Червената воденица“ и други сделки също ѝ донесоха много пари... Умееше да трупа богатства!

Междувременно аз се приближих до леглото на болната. Тя се опита да вдигне подутите си ръце и да ме отблъсне, но не можеше да направи толкова енергично движение. Подгънах леко завивката ѝ, за да я прегледам. За голяма моя изненада, видях, че беше облечена в черна копринена рокля. Погледнах въпросително жената, която мама Казота нарече „Нощна птица“.

— Не знам що за каприз беше това — отговори ми тя, повдигайки рамене. — Преди десетина дни ме помоли да я облека в тази рокля и оттогава не я съблича.

Поисках да разтворя роклята ѝ, за да прегледам състоянието на сърцето, но болната беше обзета от истински бяс и навярно би издъхнала задушена от яд, ако не се бях отказал от намерението си. Щеше дори да ми ухапе ръката.

— Остави роклята — писна тя, — искам така да бъда заровена, разбра ли, Нощна птицо? Тъй искам да бъда заровена! Да, да, заровена

— повтори жената и зъбите ѝ затракаха от ужас.

— Свършено ли е вече с нея, докторе — попита ме после младата. — Свърши се, нали... кажете ми откровено. Малко ме е еня от лая на някое куче... мама Казота е живяла, а сега може да изгние... какво от това!... Императори и царе също са изгнивали... Казота само ще ги последва...

Въпреки повърхностния преглед, който ѝ направих, веднага видях, че тая жена едва ли ще изтрае до другия ден. Ето защо помислих, че ще е по-добре да я предупредя.

— Ти си сериозно болна — ѝ казах — и би направила добре да уредиш, за всеки случай, всички твои земни работи. Имаш ли роднини, деца, братя?

Казота надигна подутата си глава.

— Беше ли при дъщеря ми, Нощна птицо? — едва продума тя с надебелял език.

— Ходих у нея два пъти — отговори жената, която изглежда беше добросърдечна, — но първия път дъщеря ти ми каза, че нямала време да дойде да те види, че сега тя е толкова заета, че главата ѝ се пръскала и че ако имаш намерение да мреш, можеш спокойно да го направиш и без нея.

— Животно — измърмори старата.

— А втория — продължи болногледачката, — когато стоях при вратата и плачех, че майка ѝ умира и я вика да дойде с мене, изпрати един слуга да ме изпъди.

— Коя е тази безсърдечна жена? — запитах аз. Нощната птица поиска да каже, но старата я прекъсна веднага:

— Нито дума... нито дума. Никой не трябва да узнае освен един човек, а на него аз сама ще му кажа.

Тя падна изнемошляла на възглавницата и известно време настъпи дълбоко мълчание в стаята. Изведнъж Казота се надигна. Очите ѝ светеха с чуден блясък, блясъкът на отмъщението.

— Аз ще я разсипя — скръцна тя през зъби с всичките си сили, които ѝ оставаха. — Ще си спомни добре за мен, когато пукне тоя черен звяр, за когото се е заловила и за чието удоволствие се представя като аристократка... Но и тя не е по-добра от нас всички грешници... една паднала... една развратница!...

Думите излизаха сподавено, хъркащи от разярените ѝ гърди. Жената се приближи треперееща до леглото. Аз стоях до възглавницата на кревата. През цялата си кариера на лекар не бях виждал никога умиращ, който да бъде така силно обладан от едно-единствено чувство — чувството за отмъщение.

— Нощна птицо — викна тя, — в онова малко гърне за мляко на прозореца ще намериш банкнота от хиляда франка. Дай ми я...дай ми я веднага...

И наистина, жената извади от гърнето хилядафранкова банкнота. Казота гледа един миг парите. Изглеждаше, че мисли нещо, после веднага я бутна в ръката на болногледачката си.

— Подарявам ти я... разбираш ли... подарявам ти хиляда франка. Това е добра сумичка за теб... една хубава сумичка.

— Непременно ще умре — въздъхна Нощната птица. — С ума ли си е, господин докторе? Защото от луда не бих взела пари, не биха ми донесли щастие.

— Приеми ги — само ѝ казах аз, — старата знае какво прави.

— О, да, знам добре — потвърди Казота, отваряйки широко очите си, — някой добре ще усети, че до последно издихание не съм си загубила ума... ще го почувства болезнено това... Нощна птицо, ще ти доставя едно условие.

— Още едно условие? — промърмори жената.

— Лесно изпълнимо е моето условие. Искам да повикам един човек при смъртното си легло. Ще му открия важни неща. Искам да разправа на този човек за сторени нему злини, Ще му настръхне кожата и сълзи ще му потекат от очите от моите разкрития. Но този човек впоследствие, като ме изслуша, ще бъде щастлив. А други двама души, хора прокълнати, злодеи... хи-хи-хи... ще бъдат нещастни. Цяла сензация ще бъде не само за Париж, но и другаде, през морето ще чуят моите последни думи... моите думи... разкритията на старата Казота.

— Ще направя всичко — увери Нощната птица, потривайки доволно ръце. — Кажи ми само как се казва този човек и ще ти го доведа.

Старата вдигна подутите си ръце, свивайки дебелиите си пръсти. Езикът ѝ сякаш беше залепнал за небцето. За нея като че ли беше огромна трудност да произнесе името. Изведнъж викна:

— Матийо Драйфус е името на този човек... Доведи Матийо Драйфус, Нощна птицо, и ще създадеш най-последната радост в живота ми...

Когато доктор Бургер стигна дотук в разказа си, Матийо и Херманса го изгледаха смаяни.

— Възможно ли е? — каза братът на нещастния капитан. — Тази стара престъпница, която ти наричаш Казота, иска да ми говори.

— Да, на теб, драги приятелю — отговори младият лекар, — само на теб иска да говори, но ме изслушай докрай, тогава вземи решението си. Наблюдавах Казота. Когато произнасяше името с ужасяваща напрегнатост, цяла трепереше. Като че ли й беше извънредно трудно да го каже, като че ли я болеше да те извика при предсмъртното си легло. Но викна още веднъж:

— Бягай, Нощна птицо, бягай, не губи нито миг. Чувствам, че краят ми приближава. Чувствам, че силите ми ме напускат... Доведи тук Матийо Драйфус. Ах...въздух...задушавам се.

Поизправих старата на леглото и дишането ѝ стана по-леко.

— Но какво да кажа на господин Драйфус? — запита жената трепереща. — Той сигурно няма да иска да дойде с мен. Ще ме изгони от дома си.

— Стори това, което ти казах — нареди Казота троснато. — Кажи на Матийо Драйфус да не се бави, да дойде с теб веднага, ако иска да чуе точни разкрития по два важни въпроса. Първо, по въпроса за невинността на неговия брат и второ, за мястото, където се намира неговият малък племенник, как го...викаха? Андре, да, Андре.

— Господи мой — викна Херманса. — Какви открития иска да ни направи старата? Побързай, Матийо, побързай. Животът на Казота за нас е безкрайно скъп. Докато ние тук говорим, тя би могла да умре, без да ни каже тайната си.

— Не се безпокойте за това, госпожо — успокои я лекарят. — Болната ще живее до утре заран. Преди да тръгна ѝ направих морфинова инжекция, за да я успокоя. Сега лежи в сънно състояние и се надявам да я заварим жива. Само необикновено силна възбуда би могла да я убие.

— Но защо не дойде Нощната птица да ме уведоми?

— Защото аз я задържах — каза доктор Бургер. — Струваше ми се по-сигурно, ако лично аз дойда да те уведомя. А сега те питам, готов

ли си да ме придружиш до смъртното легло на Казота? Наистина, ще бъдеш свидетел на грозна и отвратителна картина, каквато и аз като лекар не съм виждал. Но ще узнаеш от нея ценна за тебе тайна.

— Ела — викна Матийо. — Заведи ме, ако щеш и пред самата смърт, това няма да ме ужаси. Дано Господ даде да узная нещо.

Двамата се сбогуваха с Херманса. Тя искаше да ги придружи, но те не приеха.

По пътя говориха много малко. Всеки беше погълнат от собствените си мисли; Най-после стигнаха до вратата на старата, мрачна къща, където Казота беше живяла.

Бургер отвори вратата.

— Да влезем — посочи той към тъмния коридор.

В същия миг се отдръпна изплашен назад. Пред тях стоеше висока жена.

16.

Докато доктор Енрик Бургер отсъстваше от леглото на старата Казота, за да повика Матийо Драйфус, в къщата на престъпничката се случи грозна сцена. Старицата лежеше относително спокойно на мръсното си легло под влиянието на морфина, който лекарят ѝ беше инжектирал. От време на време само по едно страшно стенание излизаше от гърдите ѝ като механичен отзвук на убитите страдания. При възглавницата на кревата дремеше жената, която подземният свят на Париж наричаше Нощна птица.

Тя беше слаба и суха жена, с червеникава коса, с големи тъмни меланхолични очи. Някога Нощната птица бе голяма красавица, една от най-ухажваните дами от своя свят. Обаче грозна болест разруши бляскавата ѝ „кариера“. След като излезе от болницата, полицията ѝ забрани да продължава старото си занятие. Какво можеше, обаче, да прави? И тя се нуждаеше от хляб. Нищо друго не знаеше да работи. И така, тя тайно продължи стария си занаят. Тъй като не смееше да излиза денем на улицата, а само нощно време, страхувайки се да не налети на полицията, кварталът я нарече „нощна птица“. Някои нощи, обаче, тя напразно бродеше из улиците. Никой не падаше в мрежата ѝ. Така изпадна в дълбока мизерия. Нощната птица често гладуваше. Казота се съжали над нея. Въпреки че беше ужасно стисната, тя имаше известна слабост към тази жена, която познаваше още от времето, когато се обличаше само в коприна и кадифе и когато след всекидневната си разходка в Булонския лес даваше на файтонджията по един наполеон бакшиш.

Старата ѝ даваше храна и я канеше зимно време да се стопля при нея, когато нямаше пари за въглища. Нощната птица ѝ се отплащаше чрез дребни услуги, помагайки ѝ да почиства стаята си и изпълнявайки поръчките ѝ с голяма преданост и усърдие. И сега тя стоеше до смъртното легло на старата и беше единственото човешко създание, което въпреки всичките ругатни на Казота, понасяше търпеливо миризмата на трупа.

Стаята се осветяваше слабо от малка лампа, поставена на края на печката. При тая бедна светлина, която правеше лицето на болната още по-бледо и по-грозно, Нощната птица гледаше щастливо своята хилядафранкова банкнота. Слагаше я на коленете си и я съзерцаваше дълго време, обръщайки я между сухите си пръсти. Тези пари бяха за нея цяло богатство и пробуждаха в душата ѝ нежни картини за бъдещето. Искаше да напусне Париж, да замине на село и там да заживее щастлив живот.

Леки стъпки, които спряха пред вратата на болната, я накараха да се стресне от виденията си. Едва има време да скрие съкровището си в чорапа, когато вратата шумно се отвори.

Влезе висока елегантна дама. Въпреки гъстия воал, Нощната птица позна в нея Помпадура. Значи гласът на природата все пак беше надвил и доведе дъщерята до смъртното легло на майка ѝ. Искаше ли тя да целуне ръка на майка си, която я е галила в детството ѝ? Искаше ли да склони глава над оная гръд, от която за първи път е сукала?

— Жива ли е още? — запита Помпадура гневно. Нощната птица потвърди с глава.

— Излез навън и чакай там — заръча елегантната госпожа Буланси. — Внимавай никой да не влиза в стаята. Не искам никой да ме вижда тук. Разбра ли?

— Разбрах — отговори жената, стресната от заповедническия тон и богатото облекло на дамата. — Но възможно е да се върне вече лекарят...

— Лекар? Какъв лекар?

— Оня, когото повиках при болната — отговори Нощната птица притеснено.

— Това животно — изръмжа Помпадура между зъби. — Ти си се осмелила да викаш доктор? Кой ти каза?

— Никой, но мислех, вярвах... Тъй като майка ви е така болна и ме беше страх да не умре в моите ръце...

— И... и — няма ли да свършиш — сръза я Помпадура гневно. — Би могла да умре и без лекар. Защо ще хвърляш на вятъра пари и ще водиш чужди хора вкъщи?... Вън! И си отваряй очите добре, чуваш ли?

Жената излезе навън и се сви в един тъмен кът на коридора.

Помпадура се приближи до майка си. Наведе се над нея и погледна инквизиторски. Мъртва ли е или само спи?

После хвана ръката на болната и я разтърси силно.

— Хей, дърто! — викна ѝ тя на ухото. — Събуждай се, събуждай се, чуваш ли какво ти казвам! Ще имаш достатъчно време за спане. Аз съм тук. Аз!

Казота се стресна и опули очи. Влиянието на морфина изчезваше бавно.

— Ах, ти ли си? — отрони старата с труд, гледайки мрачната си дъщеря. — Все пак дойде при умиращата си майка?... Не си била така безсърдечна, както изглеждаше. Но късно... късно дойде. Няма да изкарам дълго.

— Нито аз имам много време, мамо — отговори извратената дъщеря. — Естерхази ме чака, имаме много важна работа тази нощ...

— По-важна, отколкото смъртта на майка ти? Помпадура вдигна рамене.

— Направи ми удоволствието, дърто, остави този сантиментален тон — изръмжа тя. — Не е голяма работа, ако умреш! Всички трябва да умрем. Не живея ли достатъчно? А дали ще кукуваш в тази стара къща с глава между ръцете или ще лежиш в ковчега си... не смяташ ли, че последното е по-добро за теб?

Очите на Казота сякаш бяха излезли от орбитите. Устните ѝ се полуразтвориха така, че се виждаха големите ѝ жълти зъби и посинелият ѝ език. Тя вдигна подутата си ръка и я сви в юмрук.

— Змия — процеди майката. — Змия! Махай се от очите ми. Не ми отравяй и последните мигове! Ах, грозно съм наказана за всичко, с което прегреших в живота си?

— Каква безвкусна комедия! — прекъсна я Помпадура. — Ние двете, мамо, не трябва да се упрекваме една друга. Това, което съм, съм благодарение на теб и ако не ти харесвам, ти си виновната!

Болната въздъхна дълбоко:

— Защо дойде тук? Да ми кажеш това или искаш нещо от мен?

— Може да си представиш, мамо. Искам да знам как стой въпросът с наследството. Ти си богата, аз съм единственото ти дете и затова би било по-добре, ако ми дадеш парите още сега. Поне няма да ги събирам от всички краища на къщата.

Изведнъж доволна усмивка заигра на лицето на старата.

— Ти искаш моите пари, моите пари? — измърмори тя. — Това те доведе тук! Права си. Ти си единствената ми наследница, единственото ми дете! Чуй — след смъртта ми наистина всичко ще остане на теб.

Помпадура приближи стола си до леглото, наведе се над старата така, че да не изпусне нито една дума от казаното.

Казота се усмихна отново.

— Горе на тавана — пошепна тя, — между другите стари парцали има едно чугунено гърне. На пръв поглед си е обикновено гърне, но е пълно с онова, за което душата ти жадува, пълно е догоре.

— Със злато, с банкноти? — викна Помпадура с неописуема алчност.

Казота сякаш не чу въпроса.

— Бих желала да погледна лицето ти, когато видиш съдържанието на това гърне... Ах, голяма радост е да видиш детето си щастливо... Гърнето е завързано с пергамент и моето последно желание е да го отвориш тук, пред мен.

— Тогава ще го донеса веднага, ще донеса веднага съкровището, което си събирала за мен — скочи Помпадура. — Не, мамо, не ме задържай, не искам да губя нито миг. Искам ти да видиш радостта ми.

Казота я хвана за роклята и я застави да почака още малко.

— Само един момент. Искам да те попитам още нещо. По-рано, когато лежах тук, си мислех за един странен сън. Спомняш ли си, Помпадура, когато беше само на шестнадесет години. Спомняш ли си за твоята любов със студента?

Помпадура побледня.

— Какво искаш да кажеш? — викна тя сърдита. — Тя отдавна е умряла и заровена.

— Умряла и погребана — повтори Казота с все същата странна усмивка. — Да, мъртва и погребана. Все пак аз си спомням много добре случката. Искам да ти я припомня. Струва ми се, като че ли това беше вчера, когато ти се хвърли в краката ми и ми призна, че от шест месеца се чувстваш майка. Исках да те убия в първия си гневен припадък, защото тогава имах нужда от пари. Ти беше хубава, старият граф Коавенело ми беше обещал десет хиляди франка за първата ти целувка. Но тези десет хиляди франка бяха загубени. Беден студент те

беше взел през една весела нощ, прекарана в театъра само за мизерна вечеря.

— Мамо, не мога да слушам тези истории — изправи се Помпадура възбудено. — Знаеш колко много плаках тогава, когато се роди детето и веднага умря. Бях му дала мляко от едно шишенце и горкото дете едва глътна няколко пъти, трепна и умря.

— Умря, да умря. Всичко свърши в края на краищата — продума Казота и падна омаломощена на възглавницата.

Помпадура взе лампата от печката и излезе от стаята. Дори не Се замисли, че болната ѝ майка остана сама в тъмнината. Мисълта за пълното със злато и банкноти гърне ѝ даде криле. Друг път за нищо на света не би се качила нощем на тавана. Испитваше ужасен страх от мансардата, която Казота винаги държеше заключена и в която без друго се бяха извършили много неестествени загадъчни работи. Сега обаче, тя изкачи весело стълбите. Задъхана стигна горе. Блъсна вратата, която този път не беше заключена, а само притворена. Едва можа да се провре между многото стари парцали, куфари, възглавници, стари кошове, от които вееше противна миризма. Но тя не се безпокоеше много за скъпото си облекло. При слабата светлина на лампата, която държеше в ръката си, искаше да открие гърнето с пари. Един голям съд от ръждясало желязо бе вързан с пергамент. Наведе се и го вдигна с чувството на човек, който е заровил съкровището си и отново го намира. После, без много да се двоуми заслиза бързо надолу, държейки плячката си с две ръце. Слезе и постави отново лампата на печката, после седна на паянтовия стол.

— Ето, мамо, намерих го — съобщи. — Много е тежко. Събрала си много за мене.

Казота се вгледа със злобен поглед в дъщеря си.

— Отвори и виж — процеди тя през зъби.

Помпадура не дочака да ѝ кажат втори път. С треперещи ръце развърза възлите на шнура, с който беше вързан пергаментът. Погледът ѝ лакомо се отправи към съдържанието на гърнето. Но изведнъж се олюля като ударена от гръм.

С широко отворени очи, с черти изкривени от ужас, тя гледаше пред себе си втренчено.

— Какво е това? Не е злато, нито банкноти, а тяло, което плува в някаква течност. Ах, това е спирт и детски труп!

— Трупът на твоето дете — викна Казота с глас, пълен с отдавна желаното отмъщение.

Със страшен рев Помпадура ритна гърнето с крак. То се обърна наред стаята, спиртът се разля и малкият детски труп, стоял цели десет години в това гърне, се изтърколи до вратата.

— Да, това е твоето дете — изграчи Казота с язвителна ирония в гласа. — Виждаш ли, тук е всичко, което си имала и обичала един път и ти в живота.

— Моето дете — простена Помпадура.

И във вкамененото ѝ сърце за пръв път прозвуча човешка струна.

— Горкото ми дете... ах, ако беше останало живо, всичко би се наредило другояче... по-иначе...

— Как можеше да остане живо, когато сама го отрови? — изхихика Казота иронично.

Помпадура трепна.

— Аз? — изписка тя. — Аз съм умъртвила детето? Лъжеш, дърта кранто. Не съм...

— И все пак ти го направи — настоя злобно Казота. — В млякото, което му даде, имаше арсеник. Аз самата го поставих в млякото.

Помпадура скочи върху умиращата си майка.

— Ти умори детето ми — процеди тя, — тогава аз ще убия пък тебе.

Ръцете ѝ обхванаха гърлото на старата. Тя го стисна с все сила.

Казота, която нямаше никакви сили, за да се защитава, държеше само пълния си с омраза поглед върху падналата си дъщеря.

— Върви, върви в мръсотията на греховете си — мърмореше злобно Помпадура, душейки старата. — Целият ти живот беше грешен. Нищо повече, освен едно недоразумение на природата... Бъди проклета от момента, когато за първи път въздъхна... проклета, когато ме роди... три пъти по-проклета в часа, когато те направих баба. Мъчиш ли се още... очите ти продължават да мърдат в орбитите. Дишаш още... има още живот в тебе, но ще го угася със собствените си ръце. Щастлива съм, че мога да те убия. Чакам само, за да видиш, да почувстваш, че смъртта ти иде от собствената ти дъщеря! Така... сега си спокойна... очите ти се затвориха... какъв отвратителен труп! Дано не намериш мира и в гроба, дано и там те измъчват жертвите на

безбройните ти грехове. Никога откакто свят светува, никой не е мразел майка си така, както аз те мразя! Върви, върви в ада, дърта вещице, адът отдавна е отворен за теб!

Тя се клатушкеше като пияна докато стигна до вратата. Но тук се спъна в трупа на своето дете. Наведе се и вдигна малкото телце, скри го под мантията си.

— Ще имаш поне прилична гробница, бедно мое дете — пошушна тя и за първи път от дълго време очите ѝ се изпълниха със сълзи. — Сама ще те зароя в гората под някое дърво. Там ще спиш в покой. Когато те родих, душата ми не беше така пропаднала. В нея живееше още доброто чувство. Не познавах още ужасните престъпления и грозните грехове, които сега изпълват живота ми.

Тя се спря на вратата, обхваната от болка, и стисна силно детето до гърдите си. Внезапно се закикоти като луда.

— За пари и богатство дойдох, а сега си отивам с един труп в ръцете.

Хвърли се пъргаво към вратата на коридора.

— За Бога, какво се случи? — опита се да разбере Нощната птица, когато видя Помпадура така неспокойна. — Стори ми се, че чух някой да пъшка, задушавайки се... О, всичко беше ужасно...

— Нищо особено не се е случило, говедо мръсно — викна Помпадура. — Струва ми се, че старата умря, това е всичко.

— Умря? — викна жената през плач.

— Защо крещиш? Ти няма ли да умреш някога? Не беше ли вече много стара Казота? Сега слушай. Ако ти мине през ум да кажеш някому, че съм била тук само една дума, ще те уловя за гърлото и ще те повлека в полицията. Знаеш, че там ми минава думата.

Когато Нощната птица чу за полицията, започна да трепери.

— Няма да кажа нищо — отговори тя. — В никакъв случай няма да продумам.

— Закълни се — заповяда ѝ.

— Заклевам се!

Дъщерята на Казота направи знак на благодарност. Извади от джоба си малко портмоне и понечи да го даде на жената. Но последната се отдръпна уплашено назад.

— Не искам пари — промълви тя вдигайки ръцете си. — Не приемам от вас пари, не приемам от вас...

— Тогава мисли за клетвата си — процеди Помпадура и забърза по стълбите.

На вратата спря за момент. Скри портмонето в джоба си и покри лицето си с гъстия воал. После протегна ръка към дръжката. Но в този момент някой отвори вратата отвън.

Буланси се озова срещу двама души. Само един поглед ѝ беше достатъчен, за да познае и двамата при светлината на лампата. Единият беше доктор Бургер, когото тя познаваше от клиниката, а другият — кръвта ѝ се смрази във вените — беше Матийо Драйфус, нейният смъртен враг. И тези хора идваха в къщата на майка ѝ.

— Предателство! — Това подозрение избухна в душата ѝ и я прониза с мълниеносна бързина. — Старата възнамерявала да ме издаде! Ха-ха, вървете, вървете! Аз ви изпреварих. Със същата ръка, с която я задуших, задуших и всички тайни, които щяха да излязат от устните ѝ! Напред, Матийо Драйфус, бързай, там горе те очаква един бездушен труп!

Всичко това мина през ума ѝ за миг. После мина пред мъжете и излезе на улицата. За момент изглеждаше като че ли Матийо Драйфус искаше да издърпа воала от лицето на надменната дама. Но Бургер го хвана под ръка и го дръпна в къщата.

— Това беше тя! — викна Матийо. — Вътрешен глас ми казва, че е тя.

— Коя? — запита лекарят.

— Жената с белега — отвърна Матийо свръхвъзбудено, — мизерната жена, която отвлече нашия Андре. През воала ѝ познах грозния белег, с който е белязана.

— Сънуваш, брате мой — поклати глава младият лекар. — Във възбудата си взе да виждаш призраци. Как може да дойде тук, в тая къща? Какво може да търси тук?

— Тя е дъщеря на Казота. Знам, научих за това от сигурно място. Остави ме да я догоня. Искam да ми каже къде държи скрито нашето дете.

— Напразно би хукнал сега подир нея. Няма да я намериш. И после, тя без друго е взела мерки да се защити. Само един неин вик е достатъчен да вдигне цялата улица на крак. Ела по-добре да се качим горе при умиращата, да чуем нейните открития.

Матийо разбра, че спътникът му има право и че нямаха време за губене, ако искаха да заварят жива старата. Те изкачиха тъмните стълби и влязоха в стаята на болната. Матийо почувства, че го побиват тръпки на погнуса, като че ли цялата тая грешна, стара и мръсна къща щеше да се срути върху него.

— Спи ли още? — запита лекарят Нощната птица, която имаше уплашен вид.

— Не знам — отговори тя. — Лежи така от доста време и не мърда... Страхувам се...

— Тя е мъртва вече — разбра лекарят и се спусна към леглото на болната. — Боже опази...

Но когато се наведе над тялото на старата, викна уплашено:

— Какво се е случило тук?... Какво стана в мое отсъствие, искам да зная всичко... Болната навярно е била силно разстроена! Но какво е това... била е убита... задушена!

Нощната птица увери, че нищо не се е случвало.

— Лъжеш — кресна лекарят, мъчейки се да възвърне Казота към живот. — Кой беше тук, докато ме нямаше?

— Нито една човешка душа!

— Това също е нагла лъжа. Познаваш добре лицето, което беше тук. Беше дъщерята на Казота.

— Не съм я виждала — излъга жената, ужасена от заплахите на Помпадура.

Бургер разбра, че няма да научи нищо, а освен това вниманието му беше насочено към Казота. Извади от джоба си прах, който пътъм беше взел от аптеката за всеки случай. С голямо усилие трябваше да разтвори устата на старата. Зъбите ѝ бяха стиснати в борбата със смъртта.

— Само да можеш да я свестиш за един момент... — пошушна Матийо, който заинтересовано наблюдаваше усилията на доктора.

— Надявам се, че ще успея — заяви Бургер. — Но няма да съм лекар, ако се лъжа, че някой се е опитвал да я души.

— Не може да бъде никой друг, освен жената с белега — изрече Матийо. — Ето едно ново злодеяние в дневника на греховете ѝ.

Лекарят му направи знак да мълчи. Казота разтвори оцъклените си очи и погледна към двамата. Дълго време мина, докато ги познае и

разбере какво става. Беше много слаба, за да се надигне, но в погледа ѝ имаше въпрос. Най-после успя да раздвижи езика си.

— Матийо Драйфус? — запита тя едва чуто. Бургер потвърди с глава. После се наклони над нея и ѝ викна силно на ухото:

— Ти поиска да видиш този господин бабо Казота. Събери силите си, ако имаш нещо да му кажеш, кажи му го бързо.

— Невинен — едва промърмори умиращата, — капитан Драйфус... е... невинен... Клаудина Лорет... Естерхази... пари... писмото беше купено... което Лорет... Естерхази... чумата да го вземе... черния майор.

Подобно на часовник, който спира, когато му се скъса пружината, така замря и гласът на Казота. Очите ѝ се обърнаха, замрежиха се и се покриха с воала на отвъдното.

— Това е смъртта — каза доктор Бургер силно възбуден. — Животът отлита. Ще умре, без да узнаем тайната!

— Ами детето — викна Матийо ужасен. — Тя не каза нищо за детето. Въпреки че знае, чувствам, че знае къде е скрит Андре...

Устните на Казота се помръднаха отново. Матийо се хвърли към нея. Превъзможна чувството на погнуса и прилепи ухото си почти до самите ѝ устни.

Той чу думите на Казота, нейните последни думи:

— Буланси... Помпадура... същите... детето... моя брат... у него... проклинам...дъщеря си.

После настъпи мълчание... гробно мълчание.

— Казота е мъртва — каза младият лекар, когато Матийо се отдръпна от тялото на старата.

— Мъртва! — възкликна скръбно Матийо. — Да, мъртва е и ще отнесе тайната си в гроба. Единственото създание, което би могло да ми открие ценните сведения, умря и никога вече не ще проговори. Разбирам, господ не поиска да бъде спасено семейството ми чрез тая престъпница. Той не пожела тази грешна жена да очисти душата си в последния час чрез добро дело. Трябва да се подчиним на волята на всевишния.

След това Матийо извади от джоба си златна монета и я постави в ръката на Нощната птица.

— Остани през нощта при този труп и се моли за една душа, която се нуждае от много молитви. Утре ще се погрижа за

погребението ѝ.

Жената прие монетата с няма благодарност. Стори ѝ се, че изведнъж е станала по-добра, защото прие от ръката на честен човек пари, без да му е направила нещо лошо, без да му поиска... Тя си мислеше в този миг, че за първи път мъж ѝ даваше нещо без да ѝ поиска в замяна нещо.

Матийо и лекарят си тръгнаха. Нощната птица понечи да хукне след тях и ги помоли да не я оставят сама в тази къща. Неописуем ужас я обхващаше пред този безжизнен труп. Очите на мъртвата я гледаха стъклени и страшни. Те бяха отворени, въпреки че лекарят добре ги беше затворил.

Стенният часовник продължаваше своето монотонно тиктакане.

Обзета от ужас, Нощната птица падна на колене до леглото на мъртвата и произнесе молитва, която си спомни от детството.

Христос е казал, че Бог приема с повече радост молитвите на грешниците и падналите, отколкото на щастливите и богатите. Може би молитвата на тази нещастница е била чута и душата на Казота е намерила на другия свят вечно спокойствие...

— Амин! — завърши нещастницата, прекръствайки се набожно.

После се приближи до прозореца и макар че валеше сняг, го отвори. Искаше да остане цяла нощ така. Виждайки и чувайки минувачите долу на улицата, ѝ се струваше, че не е така сама с трупа на старицата, който силно я ужасяваше и плашеше.

Не беше минал и четвърт час, откакто стоеше на прозореца и съзря един човек с чувал на гърба. Тъй като брадата и дрехите му бяха покрити със сняг, тази фигура ѝ напомни образа на Дядо Коледа. Без друго този Дядо Коледа беше доволен, защото пееше най-безгрижно весела песен.

— Дядо Карус! — викна изведнъж Нощната птица, — за Бога, дядо Карус, почакай малко.

Старикът спря и погледна към прозореца.

— Бе дяволе ти ли си, Нощна птицо? — викна той.

— Какво правиш толкова късно в къщата на Казота? Как е старата?... Да не би...

— Умря! — прекъсна го жената. — Лежи тук мъртва и е страшно да я погледне човек! Умолявам те, дядо Карус, ела горе и остани да я пазим двамата. Страх ме е до смърт сама.

— Да те е страх сега от Казота, когато не може нищо лошо да ти направи? — изхихика той. — Не мога да остана с теб цяла нощ. Имам гост вкъщи и макар че сега спи блажен сън, не мога да го оставя дълго време сам. Чудиш ли се, Нощна птицо, като чуваш, че дядо Карус има някого при себе си на стари години?

— Да не е някое момиче, което ти готви и чисти къщата?

— Не, едно момче — усмихна се щастливо старикът. — Но почакай все пак, ще дойда при теб за малко. Ужасно е студено навънка. Откакто не пия повече от три ракии на ден, ми е ужасно студено.

След минута старикът влезе в стаята. Остави в един ъгъл чувала си, изтърси се от снега, после се приближи бавно, сякаш някой спеше в стаята. С калпак в ръка, той загледа мълчаливо обезобразения и отвратителен труп на Казота. Лицето му потрепера от гледката.

— Значи наистина е мъртва — измърмори той. — Остани спокойна Казота, ти прескочи трапа, над който ние едва сега си упражняваме краката. Познавах те, когато беше още млада и хубава... ти беше тая, която ме тласна по пътя на престъпленията... Знаеш ли ти, Казота, колко безумно те обичах?... Ах, колко време изтече оттогава? Ти беше красива, румена, с черни къдрици, а аз — беден чудесен работник, кротък като агне. Заради теб, за да ти доставям удоволствия, напуснах честния свят и се залових с кражби. После ти си взе друг. В деня, когато се венча, аз се напих за първи път като говедо и тръгнах по пътищата залитайки. Не, не ти искам сметка, Казота, искам да ти кажа спокойно: „Прости“.

Той се огледа наоколо и когато видя, че Нощната птица стои подпряна на прозореца, коленичи бързо до мъртвата и целуна сивите ѝ коси, които падаха по челото ѝ. После повика жената и я накара да му разкаже как е умряла Казота.

Когато тя спомена името на Матийо Драйфус, той започна да трепери и запита неспокойно:

— Каза ли му нещо старата за едно дете?

— Струва ми се, че искаше да му каже, но не успя. Умря като кокошка, на която ѝ извиват шията.

— Тъй, тъй — измърмори дядо Карус, после се обърна и продължи мислено. — Толкова по-добре, неговите родители загубиха следите му. Какво би станало с мене, ако ми отнемат детето. Не бих го дал за нищо на света. Жалко е, че не съм богат, тоест нямам по-голяма

сума. Бих заминал от Париж и бих го отгледал някъде на село, да стане честен човек. Жалко... жалко... издума той силно.

— Знам, какво искаш да кажеш, дядо Карус — каза Нощната птица, — мислиш, че е жалко Казота да бъде заровена с тази хубава черна копринена рокля. Виждаш ли, това беше неин каприз и трябваше да ѝ обещания, че ще ѝ изпълня желанието.

Дядо Карус едва сега забеляза колко богато беше облечена старата. Той се вгледа внимателно в роклята, попипа скъпите ѝ копринени дантели, с които беше гарнирана.

— Нощна птицо — каза той замислен, пощипвайки брадата си, — наистина ще бъде жалко да я заровим с тази ценна рокля, която би могла да се осребри на пазара. Коприната не се яде от червеите, това се знае, а когато дяволът я изгори, няма нужда да бъде облечена в коприна. Дрипите са си дрипи, драга Казота — обърна се той сега направо към умрялата, — и само дотолкова имат цена, доколкото ги носим тук на земята. Там долу всички сме една дрипа. Това трябва да разбереш и ти. Остави на мен своята рокля, ще ти дам друга в замяна. Тъкмо днес избрах една от един дворен боклук. Окъсана е, наистина, много е окъсана и никоя просякиня не би поискала да я вземе, но за тебе ще бъде хубава. Ела, Казота, да я сменим.

При тия думи той извади от чувала стара, синя като небето рокля. Нощната птица отначало не искаше да се съгласи с тази смяна, дори отблъсна ония три франка от страна на Дядо Карус като неин дял от печалбата. Но накрая и тя се убеди, че така е по-добре. Помогна Карус да съблече мъртвата и да я облече в синята окъсана рокля.

Старецът зави грижливо копринената рокля.

— Тежка коприна — оцени я като познавач той. — Сега, когато я пипам с ръцете си, виждам, че струва. Няма да я дам дори за десет франка.

— Дано вземеш десет пъти повече от нея — пожела му Нощната птица. — Но бъди разумен, дядо Карус, не пропилявай всичките пари за една нощ във „Веселия руснак“ или някъде другаде...

Дядо Карус се усмихна приветливо.

— Да пропия такива пари — каза той. — Не, малка моя! Това беше някога, вече не е... Три ракии на ден, само толкова си определям. Сутрин, обед и вечер. Но да се напия като свиня, да се клатушкам на

краката си, биха ми се пръснали очите от срам пред детето... Искам да кажа, ако бих имал дете, би ме било срам пред него.

С тези думи той постави роклята в чували, който отново вдигна на раменете си.

— Наистина ли искаш да си ходиш? — запита Нощната птица уплашено.

— Трябва, моето момиче, трябва. Моята коза днес цял ден не е яла нищо, ще умре от глад. Няма от какво да се страхуваш. С живите може да има опасности и борби, но с мъртвите винаги сме в мир! Лека нощ, малката. И Господ да ти се отплати за доброто, което си сторила на Казота. Когато почувстваш нужда от приятел, знаеш къде можеш да намериш дядо Карус. Топла печка, парче хляб, чаша козе мляко ще намериш винаги при мен. Лека нощ, малка моя!

Старецът тръгна, а Нощната птица гледаше след него как той се скри зад ъгъла на улицата.

Тя отправи замислен поглед нагоре към мрачното небе, откъдето неспирно падаха на земята бели снежинки. По небето нямаше нито една звезда, луната също не показваше своето светло лице. И може би без да иска, тя повтори думите на дядо Карус:

— С живите сме във вечна война, с мъртвите — в мир.

18.

Дърветата по протежение на парижките булеварди бяха покрити с цели пластове кристални маргарити, които при слънчевата светлина блестяха като брилянти. Париж се възползваше от този чудесен ден. В елегантни коли, с шейни с красиво облечени коне, светът излизаше на разходка в Булонския лес. Кочияшите весело плющяха с камшиците и под музиката на звънчетата шейните се плъзгаха бързо по снега. Лицата на красивите парижанки се зачервяваха от студ, доволство и здраве. Оставаха само четири дни до Коледа.

Дамата обаче, която стоеше добре увита в елегантна шейна, нямаше предпразнично настроение. Погледът ѝ беше мрачен, а конете като че ли нарочно бяха облечени в черно. Техните звънчета звъняха някак си меланхолично, подобно на погребален марш. Кочияшът избра по поръка на господарката по-самотен път. Бяха пребродили почти цялата гора и бяха на края ѝ.

Кочияшът спря и каза:

— Да излезем ли сега вън от Булонския лес или да се върна?

— Карай по-нататък! — нареди господарката остро.

Кочияшът подкара конете, мърморейки нещо неразбрано. След като продължиха известно време, навлязоха в нова, по-гъста гора.

Пътничката бе запитана отново:

— Нататък е гората, която води за Белмари. Желаете ли да продължим?

Едно „да“ беше отговорът.

Това бе госпожа Буланси, любовницата на граф Естерхази, дъщерята на покойната вече Казота, която излизаше извън Париж по един необикновен път. Тя трепереше от студ и се загъна още повече в коженото си палто. Странни мисли занимаваха днес душата на Помпадура. Защото ако някой вдигнеше гъстия воал, щеше да види сълзи, да, сълзи в нейните очи. Тази жена плачеше, макар че беше груба и безмилостна. Същата жена, която със собствените си ръце удуши майка си, която с най-голямо хладнокръвие беше готова да затрие всеки живот, който би се изпречил пред нейните егоистични

планове, сега плачеше. Сълзите ѝ течаха по-горчиво, когато погледът ѝ попаднеше на една малка елегантна кутия, поставена върху възглавницата на шейната до нея и покрита с коженото ѝ палто. Тази кутия, изработена от фина кожа, ѝ служеше за украшения и други скъпоценности. Сега тя криеше друга скъпоценност. Едно малко детско трупче почиваше в нея. Един малък сух труп, една отпусната главица с хлътнали, затворени очички. Ръчичките му бяха съединени на гърдите и Помпадура беше поставила в тях бяла роза. Дъщерята на Казота искаше да погребее детето, онова дете, плод на младежката ѝ любов, което злината на старата държа цели десет години консервирано в спирт.

От вчера вечер, когато беше направила това откритие, не можеше да помисли за нищо друго. За пръв път през онази нощ черният майор намери вратите на своята любовница затворени. Тя му беше съобщила по слугата, че има силна мигрена и не може да го приеме. А колко страстно го очакваше само преди един ден! Не беше го виждала от близо седмица. В последно време Помпадура не беше особено доволна от любовника си. Тя не вярваше повече в него, подозираше го, че я лъже с друга. Но как, с кого — още не можеше да узнае. Дори шпионинът, когото имаше при Естерхази, неговият кочияш, не можеше да ѝ даде ясни сведения. Нищо, освен това, че старият слуга на графа, Баптист, беше уволнен изведнъж без никакъв мотив. Това я беше разгневilo ужасно много, докато изведнъж смъртта на майка ѝ и откриването на малкото детско трупче даде друга насока на нейните мисли. Сега се чудеше къде да намери спокойно място за гроб на детето си.

Шейната спря. Бяха стигнали в края на гората. Помпадура слезе и взе в ръцете си кожената кутия и още един предмет, завит в хартия.

— Ще ме чакаш тук — заповяда на кочияша — колкото и да закъснея.

Той също слезе и покри потните коне. Беше свикнал с капризите на своята господарка, така че нищо не го учудваше вече. Беше добре платен и това му стигаше.

Помпадура изчезна в близката гора. Тя крачеше леко и унесено без да обръща внимание на неутъпкания път. Често потъваше до колене в снега, измокряйки краката си, макар и обути в топли ботушки. Не можеше да изкопае гроба близо до края на гората. Трябваше да

влезе по-навътре. Вървя близо час. Нощта се беше вече надвесила, но луната и блясъкът на снега й светеха достатъчно.

Най-после намери подходящо място. То беше близо до стар дъб, чиито клони, покрити със сняг падаха до самата земя. Тук снегът беше по-тънък и земята бе разровена от някакви животни.

Тя остави кутията, разви хартията и извади малка желязна лопата. Необикновената й работа беше тежка. Пот потече по челото й и трябваше от време на време да си почива. Замръзналата земя се копаеше трудно. Накрая тя все пак успя да изрови гроб, достатъчно голям, за да се побере в него малкият ковчег на бедното дете.;Помпадура взе кутията, притисна я към гърдите си и после я остави бавно в гробчето.

— Най-после след десет години ще намериш покой, бедно мое дете — промълви тя, а от очите й се търкулнаха едри сълзи. — В мир и спокойствие ще спиш тук, сладка моя рожбо, далече от шума и заразата на Париж. Звездите ще осветяват самотния ти гроб. Остани с Бога, остани с добро, мило мое дете. С тебе заедно заравям тук моята младост и всичко онова, което е било добро и благородно в душата ми. Вземи в този гроб всичко със себе си... Сбогом...

Тя прекъсна изведнъж, защото зад гърба си чу подозрителен шум. Значи някой е наблюдавал печалния й труд? Озърна се изплашена. В следния момент подскочи, издавайки вик на уплаха. Зад нея стоеше мъж с дълга черна брада. С ръце, скръстени на гърдите, той стоеше пред нея, като гледаше изпитателно с черните си лъчезарни очи. Мургавото му лице беше дълбоко набръчкано и измъчено. Беше облечен в старинно облекло на циганин от унгарските степи. Тесни панталони, ботуши, богато бродирана риза, над която беше наметната затворена кожена полушубка — това беше живописният костюм на непознатия. Вероятно беше някакъв авантюрист. Онова, което безпокоеше Помпадура, беше обстоятелството, че мъжът държеше в ръката си пистолет. Със светкавична бързина и тя извади от палтото си малък салонен револвер и го насочи към човека с черната брада.

Тогава той отпусна оръжието си и разтвори ризата на мощните си гърди.

— Стреляйте, госпожо — изрече спокойно и с достойнство на развален френски език, — но се целете добре и ще ми доставите голямо удоволствие, ако ме убиеете на място.

Помпадура също отпусна револвера си. Беше разбрала, че този човек не искаше да вземе чужд живот, а по-скоро своя собствен.

— Госпожо, видях ви да плачете — продължи циганинът — и мога да си представя, че не сте заровила в земята метални съкровища, а част от собственото си сърце...

Помпадура направи мълчалив знак на съгласие.

— О, госпожо, има моменти, в които нашето сърце се къса на парчета! Онова слабо сърце, което е така лудо да люби, да вярва и да се остави да бъде излъгано...

Последва минута на гробно мълчание. Циганинът се приближи до малкия гроб.

— Защо не направихте този гроб малко по-голям? — усмихна се болезнено. — Тогава би имало място и за мен.

Помпадура дойде на себе си, приближи се до него и постави ръката си на рамото му.

— Защо искате да се самоубиете? — го запита. — Вие сте млад, животът може пак да ви се усмихне. Защо да се прощавате така рано с него! Ако се нуждате от пари, бих могла да ви помогна с известна сума, ако ми обещаете, че ще премълчите видяното и ще оставите непобутнат малкия гроб, в който почива моето дете.

Тогава циганинът се изправи гордо.

— Госпожо — направи той достоен жест, — за моето мълчание може да бъдете сигурна, гробовете са свети за циганите. За това се кълна в Хекате, голямата майка, която закриля мургавите синове на унгарската пуста.

Той млъкна, за момент, после продължи с презрителен тон:

— Колкото до вашето парично предложение, ще ви отговоря така: Аз съм Аладар Форкаш, царят на цигуларите.

— Как? — възкликна Буланси и неволно отстъпи назад. — Вие сте прочутият артист, за когото говори цял Париж с такъв ентусиазъм, този, който всяка вечер бива аплодиран във „Фоли Бержер“?

— Беше аплодиран, госпожо — отговори Аладар Форкаш глухо. — Сега всичко това принадлежи на миналото. Струните на моята цигулка се скъсаха подобно на тези тук — той се удари в гърдите с юмрук, — където любовта ги беше накарала да пеят... Ах, госпожо, измениха ми по нечуван начин. Проклет да бъде часът, в който стъпих в Париж. Тя беше моя, всецяло моя, Мелиора, моята Мелиора. Ако бях

останал с нея в пустата, ако бях се скрил с нея в някоя самотна колиба, между вълците... Бога ми, би било хиляди пъти по-добре, защото нямаше да ме сполети това нещастие... Вълците разкъсват хората само когато побеснеят от глад. А съблазнителят на жени е един вечно гладен звяр. Моят живот е сложен, разбит, изкуството ми унищожено и се заклех, че само един път ще накарам лъка ми да заиграе отново по струните. Тогава ще изсвиря песен толкова весела и пленителна, толкова огнена, както само циганин може да свири. И знаете ли, госпожо, къде ще бъда тогава с моята цигулка?

Той хвана ръката на госпожа Буланси, като я гледаше със святкащ поглед.

— Ще бъда радостен като никой друг на земята, когато свиря на гроба на граф Естерхази.

С вик на ужас Буланси се изтръгна от ръцете на циганина. Той изтри потта от челото си и продължи спокойно:

— Извинете ме, госпожо, уплаших ви с избухливостта си. И за какво ли ви разказах това? Какво ви интересува моето състояние и тоя човек, оня триж проклет граф Естерхази, който ми отне най-скъпото нещо в живота? Вие сте бледа, треперите... Позволете ми да ви подкрепя и да не говорим вече за това.

Буланси дойде на себе си.

— О, не, да говорим — помоли тихо. — Вашият разказ ме заинтересува много повече, отколкото си представяте... Кой, впрочем, не би споделил болката на един голям артист? Вие казвате, че граф Естерхази ви е сторил зло? Той е отвлякъл Мелиора, вашата любима?

— Той задигна жена ми и сега е неин любовник?

— Сега? — викна госпожа Буланси. — Казвате сега?

— Да, госпожо, докато ние тук говорим в гората, заобиколени от пустота и сняг, тя, неверницата, почива в прегръдките на мизерника.

— Лъжете!

— Желал бих да бъде лъжа.

— Но аз познавам добре граф Естерхази и зная, че няма никаква жена в къщата му. Вашата Мелиора не е при него.

— У него е, видях я със собствените си очи. Но е облечена като мъж, носи ливрея на камериер.

— Ах, господи! Нима е вярно!

Сега всичко се изясни пред очите на Помпадура. Ето защо, значи, черният майор уволни стария си слуга Баптист. За да направи място на любимата си циганка. Ето защо така ненадейно го беше обладало чудноватото му желание да разполага с новия си слуга, който не беше друг, а преоблечената му любовница, която трябвало да спи нощем на мечка кожа пред прага на спалнята му. Ето как подло беше я излъгал той!

Като светкавица премина през ума ѝ мисълта, че трябва на всяка цена да отстрани тази съперница. Да накаже и Естерхази за тази измяна тя и не помисли, защото обичаше този човек така сляпо, че за нищо на света не би поискала да му стори зло. Ето защо реши да се осигури и от страна на този циганин, който беше се заклеся да си отмъсти на черния майор. Тя реши да не го изпуска от очите си, за да не предприеме нещо против любовника ѝ. След като поразмисли един момент за всичко това, тя се обърна към Аладар Форкаш.

— И наистина — каза му, — нима сте дотолкова обезумял, че искате да се лишите от живота си заради една невярна жена?

— Какво да диря още на този свят — промълви с болка циганинът. — За мене няма вече нито слънце, нито звезди, нито пролет, нито щастие. Мелиора беше слънцето и моята звезда, пролетта и щастieto на живота ми.

— Отмъстете си за нея! Аладар поклати печално глава.

— Опитях се веднъж и не успях. Втори път нямах вече смелост да ѝ сторя нещо лошо...

— Разбирам — въздъхна печално Помпадура. — Който обича, винаги е склонен да прости, дори и тогава, когато прошката е слабост. Но защо тогава не се постараете да спечелите отново любовта ѝ?

— Как бих могъл да го сторя? Оня, който ми я открадна, я крие от света като скъпоценна реликва. Един-единствен път можах само да я видя оттогава, но без да мога да ѝ говоря. При това едва не заплатих с живота си...

— Как? Разкажете ми.

Форкаш прекара умислено ръка по черната си къдрава коса:

— На третия ден след като графът отнесе Мелиора, не можах да устоя да не я видя. Издебнах случай и се промъкнах в съседната къща. Качих се на тавана, а оттам на покрива. След това преминах на покрива на Естерхазиевата къща. Знаех, че в нея е скрита Мелиора.

Спуснах се надолу по водосточните тръби. Нощта беше тъмна и никой не можеше да ме види. Останах така увиснал пред един прозорец, чиито пердета не бяха спуснати. И тогава...видях. Защо ме измъчвате да ви кажа, да си припомням какво видях... Те се целуваха, прегръщаха, смееха и пиеха пенливо вино от сребърни чаши. Познах жена си, макар и да носеше мъжки дрехи... След това свещите угаснаха. Имах със себе си зареден с четири куршума револвер. С едната ръка се държах за тръбата, а с другата насочих револвера към прозореца. Искях да убия и двамата, а после и себе си... Но защо треперите, госпожо? Нима моето отмъщение не щеше да бъде справедливо?... Тогава, в момента, когато пръстът ми натискаше спусъка, ръката, с която се държах, отмаля, отпусна се и аз полетях стремглаво надолу. Трябваше да събера цялото присъствие на духа си, за да не се разбия долу на паважа. На следващия ден отидох още веднъж, но намерих вратата на тавана на съседната къща заключена, а вратата беше доста солидна, за да мога да я разбия. Тогава реших да умра и да предоставя отмъщението на Бога, което рано или късно ще сполети тези двама мизерници.

Ужасена, Помпадура слушаше разказа на циганина. Потрепервайки, тя си помисли за опасността, която е висяла над главата на Естерхази и от която по една случайност се е отървал.

Сега тя протегна ръка на циганина:

— Вие сте смел човек и аз се възхищавам от вас. Ще ви помогна да завладеете отново вашата Мелиора... Искреност за искреност, доверие за доверие. Аз съм любовницата на Естерхази и имам над него по-стари права, отколкото оная, с която сега ми изневерява. Разберате ме, нали, че е и в мой интерес да разделя Мелиора от графа. А това ще стане. Бъдете спокоен! Ще ми помогнете и вие, но трябва да се закълнете, че без мен няма да предприемете нищо против графа или против странния му прислужник.

Аладар Форкаш стисна ръката, която му бе протегната.

— Заклевам се! — произнесе тържествено.

— Добре. Обещавате ми, че няма да посягате и на собствения си живот!

— Обещавам ви.

— Елате сега с мене в моята шейна... До вратите на града ще ме придружавате. Къде живеете?

— Преместих се от хотела, където заедно с Мелиора заемахме апартамент, в един мръсен хан — „Веселият руснак“. Не исках да открият следите ми в Париж, а там съм сигурен.

— Добре, сега знам къде бих могла да ви намеря, когато ми потрѣбвате. Имате ли нужда от пари?

— Благодаря ви, имам достатъчно.

Те си стиснаха още веднъж ръцете, сякаш с това искаха да скрепят отмъстителния си съюз. После циганинът помогна на жената да заровят гроба на детето. Помпадура хвърли още един тъжен поглед към мястото, където беше скътала последния си спомен от младежкия си сън и тръгна сподирена от Аладар.

Кочияшът остана като гръмнат, като видя господарката си да излиза от гората с човек, облечен така фантастично и си помисли за много неща, които не смееше да изговори.

Пред вратите на града чудноватият човек слезе.

— В скоро време ще чуете за мен — пошепна му жената. — Отмъщението ми няма да закъснее и колкото по-сурово бъде, толкова по-добре...

Шейната тръгна и циганинът дълго се взира след нея.

19.

В „Пале Роял“, едно от най-люксовите заведения в Париж, седяха граф Естерхази и майор Пати дьо Клам. Те току-що бяха поръчали нова бутилка, пушеха фините си хавански пури и бяха в отлично настроение. Луксозно обзаведеното заведение беше препълнено с посетители, които принадлежаха към най-отбраното общество на Париж. На съседната маса седеше един господин, млад мъж, който изглеждаше погълнат от четенето на чуждестранен вестник, а от виното, което стоеше пред него, отпиваше рядко. От време на време очите му се вдигаха от вестника и се отправяха към масата, където двамата офицери си говореха на доста висок глас.

— И тъй, значи няма още никакви вести от Алжир? — запита черният майор колегата си. Пати дьо Клам изтърси малко нервно пепелта от пурата си.

— Известия имаме — отговори той, — но не са радостни за нас. Пикар върви от успех към успех. Неотдавна пак излезе победител при едно сблъскване с бедуините. Няма да мине дълго време и той ще покори окончателно това бунтуващо се племе. Тогава волю-неволю министърът на войната ще бъде принуден да го повика обратно в Париж, където полковникът вероятно ще бъде посрещнат като победител и герой.

— По дяволите — измърмори черният майор. — Защо Пикардин не изпълни дълга си и не се възползва от първия удобен случай, за да изпрати куршум в главата на своя началник? Нима съм се излъгал в този човек.

— Не, не. Пикардин е най-подходящият човек за това — размаха пурата си Пати дьо Клам. — Той трябва да играе така, както ние му свирим, защото иначе знае, че ще се върне в Каена. По всяка вероятност досега не му се е удал удобен случай.

Черният майор прехапа устните си.

— Само това бих посъветвал добрия барон фон Пикардин — да побърза! — изсъска той. — Иначе Равелак ще вземе преднина и ще ги очисти и двамата. Чудна идея беше тази — да изпратим това животно

Равелак в лагера на нашия враг. Навярно той ще се погрижи нито Пикар, нито Пикардин да се върнат живи.

— Хайде тогава да прием за здравето на Равелак по този случай — вдигна чаша с усмивка Пати дьо Клам.

И Естерхази се засмя при тази шега. Чукнаха си чашите... Тези двама висши военни пиеха за здравето на един от най-опасните престъпници...

Разположението им ставаше все по-добро. Шампанското не закъсняваше да покаже ефекта си.

— Я кажи, обични приятелю — погледна го изведнъж втренчено Пати дьо Клам, — изглежда, че пак си замесен в някоя пикантна авантюра. Говори се, че държиш някъде скрита хубавата Мелиора, циганката от „Фоли Бержер“, която спаси от удавяне по такъв чуден начин. Знаеш да се наслаждавах необезпокояван от никого на нейните прелести...

Естерхази избухна в гръмък смях и изпразни чашата си наведнъж.

— Имаш приказен успех сред жените — продължи Пати дьо Клам. — Просто си за завиждане. Я кажи откровенно, не се ли е случвало някога да бъдеш отблъснат от някоя жена, която си искал да завладееш?

— Никога — отвърна Естерхази гордо. — Уверявам те, че на което сърце съм почукал, винаги ми се е отваряло.

— Това е нагла лъжа!

Тези думи бяха произнесени с твърд глас от съседната маса, където стоеше русият младеж, който четеше вестник. Сега той беше оставил вестника и гледаше спокойно двамата офицери, които изненадани трепнаха.

Естерхази вдигна гордо глава и запита наострено:

— Казахте ли нещо, господине?

— Позволих си да забележа преди малко, че изрекохте една нагла лъжа, майор Естерхази.

Тези думи паднаха като бомба сред заведението пълно с хора. Всички разговори затихнаха и всички очи се отпавиха към ония две маси, където избухна свадата. Младият човек скочи, но остана спокоен до стола си.

— Виждам, че желаете едно по-ясно обяснение, граф Естерхази — продължи той с глас, разбран от всички. — Готов съм да ви го дам. Току-що се похвалихте доста високо, за да ви чуе всеки, че никога не сте бил отблъскван от жена. Абстрахирайки се от обстоятелството, че подобно твърдение подчертава липса на такт и прекалена доза самохвалство, в състояние съм да ви докажа, че пуснахте невъзможна лъжа. Едно красиво и смело момиче от село ви е отблъснало енергично, когато сте се опитал да го оплетете с обвиненията си...

— Господине — избухна черният майор, — да не сте полудял? Ето моя отговор на подобно нахалство!

Той взе чашата с шампанско и я захвърли към Леон Бернард, който умело избягна удара. Чашата се блъсна в един от ъглите и падна на парчета.

— Съумяхте да счупите тази чаша — изсмя се презрително Леон, — но с правдата не бихте могъл да сторите никога същото нещо, господине. Истината ще остане и аз няма да ви хвърлям чаши в лицето, а чисто и просто ще ви кажа: Вие изложихте със своите мизерни самохвалства себе си и унижихте целия женски пол!

— Тази обида трябва да бъде измита с кръв! — кресна Естерхази червен от ярост.

Той измъкна сабята си и понечи да се нахвърли върху Леон Бернард. Но младежът остана спокоен със скръстени ръце, очаквайки противника си. Пати дьо Клам задържа разгневения майор и го принуди да постави сабята в ножницата си. Много посетители скочиха и застанаха между Леон и Естерхази.

— Успокойте се, приятелю — пошушна Пати дьо Клам на черния майор, — съществува друг по-добър начин да заставиш този безсрамник да замлъкне. Подозрителен ми се вижда този човек. Вярвам, че е купен от Матийо Драйфус, за да те компрометира публично.

— Скъпо ще ми заплати това — процеди през зъби Естерхази. — Моля те, предизвикай от моя страна този човек на дуел. Разбира се, след като се увериш, че може да му се направи тази чест.

— Този път е най-добрият, приятелю. Ти си прекрасен стрелец и аз залагам десет хиляди франка срещу сто, че ще съумееш добре да затвориш устата на наглия хлапак.

Пати дьо Клам се приближи до Леон, издекламира името си с гордост и го помоли да мине с него във вътрешната стая.

— Съм на ваше разположение, господин майор — отговори Леон спокойно и достойно.

Те се отправиха към една от отделните стаи. Пати дьо Клам влезе пръв. Но когато Бернард поиска да го последва, усети, че някой се докосна до рамото му. Той се обърна учуден. Пред него стоеше доста възрастен, елегантно облечен господин, когото той виждаше за пръв път.

— Господине мой — каза последният, — намирам се в положение, в което се нуждаете от верен приятел. Виждам, обаче, че сте сам. Предлагам услугите си да ви асистирам и ако работите стигнат до дуел, да ви служа за свидетел. Същевременно трябва да обърна вниманието ви, че имате разправия с противник, който познава само езуитския принцип: целта оправдава средствата. Бъдете внимателен и ми разрешете да направя нещо за вас. Двама души виждат по-добре от един... Аз съм нотариусът Пиер Натузиус.

— А аз се наричам Леон Бернард. Благодаря ви за предложението. Приемам го.

Двамата мъже влязоха в отделната стая. Пати дьо Клам се усмихна злобно, когато Леон му представи нотариуса като свой свидетел.

— Навярно това не е обикновен случай — каза си той. — Човекът, когото Естерхази обиди така тежко, отказвайки да изпълни обещанието, дадено на неговата дъщеря, сигурно е част от съзаклатие от по-рано. Да бъдем следователно двойно по-внимателни!

Разговорът беше къс. След като Пати дьо Клам разбра, че Леон Бернард е собственик и запасен поручик, каза:

— Ще признаете, господине, че обидата, която нанесохте на моя приятел, може да бъде измита само с кръв.

— Признавам — поклони се с достойнство Леон — и добавям, че обиждайки граф Естерхази публично, имах тъкмо това намерение.

— А! Принавате, значи, че мразите графа?

— Нещо повече, господине, ненавиждам го. Но да се върнем на въпроса.

— Щом като работите са такива, всичко е много просто — заяви доволен Пати дьо Клам. — Дуелът трябва да се състои.

— Обезателно.

— Като обиден, графът избира пистолета.

— Напълно съм съгласен.

— При размяна на изстрели, петнадесет крачки разстояние, с право да се напредне пет крачки.

— Прекрасно.

— Колкото за времето...

— Ако желаете, може да стане още сега.

— Невъзможно. Трябва да се снабдим с оръжие и да повикаме лекар.

— За доктор ще се погрижа аз — намеси се Натузиус.

— А ние ще се погрижим за оръжието — прибави Пати дьо Клам.

Натузиус сбърчи чело, но Леон избърза:

— С всичко съм съгласен. Изберете часа и мястото.

— Утре заран в шест часа в Булонския лес при ясеновата горичка.

— Прието.

— Тогава не ми остава нищо друго, освен да ви кажа довиждане. Запазването на пълна тайна без друго е от само себе си понятно.

Пати дьо Клам се поклони и напусна стаята. Той отиде в малкото кафене наблизо, където Естерхази го очакваше, за да му съобщи резултата.

— Тъй, значи, моят бивш тъст е забъркан в тая работа — възкликна черният майор през смях. — Навярно той е подтикнал този господин Бернард, за да си отмъсти. Е, добре, нека заповяда. Имам достатъчно сини зърна и за двамата. Нека видят и те, че не напразно бях считан във всички полкове за най-добрия стрелец.

После поръча шампанско. Пати дьо Клам го посъветва сериозно да се прибере вкъщи и да почине някой и друг час. Но Естерхази не искаше да знае.

— Ще прием цяла нощ — отсече той, — после ще се изкъпем и ще отидем в Булонския лес, за да изгорим кожуха на онзи господинчо. Рядко удоволствие е, приятелю, да се дава от време на време по някой добър урок на тези цивилни. На мен това ми доставя същото удоволствие, както и ловът на зайци.

Пати дьо Клам му напомни, че трябва да се снабди с револвери.

— Да, ще трябва да се отбием за малко у дома. Имам достатъчно пистолети и можеш да бъдеш уверен, приятелю, че ще съумея да си избира между тях.

Странна усмивка придружи думите му. Натузиус и Леон Берnard останали също известно време заедно.

— Размислихте ли добре какво ще направите — запита нотариусът. — Излагате живота си на опасност.

— Не съм невръстно дете — отговори Леон, донякъде засегнат — и не желанието ми да искам дуел или пък да правя сензация, ме принудиха да предизвикам Естерхази.

Натузиус стисна горещо ръката на младежа.

— Не тълкувайте превратно думите ми — помоли той. — Представете си, че ви говори собственият ви баща, покойния Берnard. Откакто узнах как се казвате и кой сте, от този момент знаей, че върша добро като ви асистирам. Бях адвокат на покойния ви баща и съм му спечелил много дела. Сега желая да бъда в помощ и на сина. Но признавам, че баща ви никога не е бил замесвай в такава компрометираща афера като вашата...

— Компрометираща афера? Така ли наричате вие един честен дуел?...

— Един честен дуел навярно не. Но кой ви каза, че ще бъде честен? Вие не знаете, не подозирате дори на какво е способен вашият противник, този Естерхази.

— Тъй ли! Какво друго би могъл да направи, освен да се цели добре?

— Лъжете се — отвърна Натузиус решително. — Естерхази е човек, който несъмнено ще постави в ход всичко възможно, за да излезе победител в този дуел, защото неговата чест също няма да му позволи да се остави да бъде победен от цивилен.

— Но какво би могъл да направи — забеляза Леон Берnard. — Две неща са решителни за изхода на един дуел — сръчност, (тук е въпросът дали Естерхази е по-добър стрелец от мене или не) и щастието.

— Щастието? — повтори Пиер Натузиус със странна усмивка. — Не сте ли чувал, млади ми приятелю, че има хора, които умеят да подпомагат щастието и да го форсират, ако мога така да кажа, т.е. да прибягват до непозволени средства, за да си осигурят щастието за

всеки случай. Не сте ли чувал, че черният майор е способен да осигури щастието чрез измама? Да, чрез измама — възкликна възбудено Натузиус и удари гневно с юмрук по масата. — Този мизерник не би се поколебал да я извърши, защото е извършил и други много по-големи престъпления от това. Трябва да очакваме от негова страна всичко, дори и някой капан. Например, да ви даде в ръцете някое просто оръжие, чрез уловка, а той да се осигури с добро, което познава.

Леон побледня.

— Подобни деяния не ми са познати, не ги разбирам и без друго не бих могъл да се защита от тях — изпъшка той.

Нотариусът положи ръка на рамото му. В очите на стареца искреше непримирима омраза.

— Кураж, млади ми приятелю, кураж! Една чиста съвест и меки, ясни очи винаги могат да бъдат победители против злото и порока. Аз съм с вас и бъдете сигурен, че няма да се оставя да ме заслепят. Сега, обаче, трябва да се разделим. Вие, за да можете да си отпочинете няколко часа, а аз, за да си осигуря преди всичко добър лекар. Ще помоля домашния си лекар, доктор Бургер да ми даде своята помощ.

Леон протегна признателно ръка на нотариуса.

— Виждам, че сте ми приятел — каза той. — Не зная с какво съм заслужил толкова доброта и благородство.

— Заслужавате го — отвърна Натузиус, поемайки ръката на младежа, — защото се вдигнахте смело срещу един лъжец, клеветник и подлец. Стойки до вас, аз стоя на страната на правото и истината. Освен това, желая искрено да ви изповядам, че храня лична, неугасваща омраза към черния майор. Презирам този човек, негов враг съм и ще го унищожа със същата сигурност, с която изгрява слънцето.

Тези двама мъже, които случаят направи приятели по един чудноват начин, се разделиха. Леон Бернард пое за вкъщи, но не само за да си отпочине, а и за да постави в ред земните си работи. Той написа писмо до приятеля си Валберг. Младият немски работник сега беше в Америка по поръка на тайното общество, на което беше член. Долорес също беше с него. Леон знаеше адреса, на който можеше да пише на Валберг и беше уверен, че ще получи писмото му. Той му написа пред каква опасност се намира и в случай, че падне на полесражението, той се сбогуваше с него и с любимата му. Главната цел, обаче, на това писмо беше да помоли приятеля си да се грижи

братски за Жоржина след излизането ѝ от затвора, за да се уреди да наследи чифлика му в Белмари. Едно нареждане в този смисъл, валидно пред съдилищата, беше прибавено към писмото. След това той писа ѝ на Жоржина. Редеше трогателни, прощални думи, много нежности и я уверяваше още веднъж, че никога не е обичал друга, освен нея и че ще умре с нейното име на устните си, ако щастието му измени при дуела, в който той се бори за нейната и неговата чест...

Подписа се без ръката му да трепне. След като надписа адресите на пликовете и ги запечата, помоли хазяйката си чрез една бележка да пусне двете писма в пощенската кутия в случай, че не се върне вкъщи до другата вечер или ако дотогава не получи известие за него.

След това угаси лампата, съблече се и легна. Спа дълбоко и спокойно до четири и половина, когато будилникът му го събуди.

Да живее или да умре?...

Кой можеше да знае това, когато след час щеше да стои лице с лице срещу дулото на револвера на един заклет враг!...

20.

Бурна зимна сутрин се спусна над Париж. Булонският лес беше пуст. По пътищата, които вчера още бяха пълни с шейни и по които отекваше песента на звънчетата и плясъкът на камшиците, сега не се виждаше никакъв живот. Само враните и свраките бяха господари на възхитителните парижки паркове. Зловещите птици диреха храна под него. На орляци се прехвърляха шумно от място на място и изпълваха въздуха със своите гладни крясъци.

Само в ясеновата горичка, където Белмарската гора се сливаше с Булонския лес, стояха двама души. Обвитите в дълги офицерски пелерини бяха граф Естерхази и Пати дьо Клам. Естерхази беше блед. Виждаше се, че цяла нощ не беше спал. Очите му бяха зачервени и силно уморени, но погледът му излъчваше огнени мълнии. Под мишницата си държеше елегантна кутия от абаносово дърво, кутията с пистолетите.

Пати дьо Клам извади от джоба си златен часовник и хвърли неспокоен поглед върху него.

— Шест без четвърт — каза той. — Имаме на разположение още петнадесет минути. Но ти имаш много уморен вид, приятелю. Щеше да сториш много добре, ако се беше вслушал в съвета ми да полегнеш малко.

Естерхази се изсмя гръмко. Този смях издаваше добитото от шампанското настроение, с което се наливаха до разсъмване. С известна загриженост Пати дьо Клам забеляза, че приятелят му, макар и да не беше пиян, все пак беше замаян. Движенията и походката на черния майор издаваха известна несигурност.

— Да си бях легнал? — възкликна Естерхази. — Нима се нуждаю от сън, за да мога да улуча някого със сигурност!

— Но ще ти трепери ръката!

— Дори и да ми трепери, пак ще улуча! Уверявам те, че единият от трите куршума на пистолета ми ще прониже сърцето на наглия ми противник.

— Ако той те улучи още при първата размяна на изстрели?

— Ха-ха! Невъзможно е. — Черният майор се изсмя иронично.
— Дори да стоя пред носа му пак няма да ме улучи!

— Съжалявам, обични ми приятелю, че се намираш в състояние, в което не знаеш какво твърдиш.

Естерхази засука самодоволно мустак.

— Прости, скъпи друже — продължи да се подхилва той. — Зная какво говоря. И понеже си ми най-добрият приятел, ще ти обясня всичко.

Той хвана под ръка Пати дьо Клам, поведе го към дънера на едно дърво и седнаха заедно върху него. После му пошушна на ухото с интимност, свойствена на хора в пияно състояние:

— Между нас двамата няма никакви тайни. Аз зная вече достатъчно работи за теб и ти не по-малко за мен, обични ми майоре. Няма да се издадем един друг...

— Не — увери го Пати дьо Клам. — Докато бъдем заедно, Драйфус няма да се върне от Дяволския остров, нито пък Пикар от африканските пустини!

— Браво, харесва ми да говориш така — викна възторжено черният майор с тежък език в устата. — А сега да ти кажа и аз моята тайна.

Той отвори кутията с пистолетите. Бяха два — с дълги цеви, изглеждаха нови и добре изработени.

— Това са оръжия, които купих неотдавна в Мадрид — обясни Естерхази на ухото на приятеля си. — Законът, наистина забранява фабрикуването на подобни оръжия, но за будни хора законът в някои страни е само каприз. Тези оръжия са направени специално, за да се очисти някой враг от света, без да излагаш живота си и на най-малкия риск.

— Как е възможно — удиви се Пати дьо Клам.

— Погледни тук — посочи Естерхази единия от пистолетите, — поразгледай това оръжие и ще видиш, че нищо не може да се познае. Без дефект е, нали?

— Така изглежда — отговори майорът след като прегледа оръжието.

— Сега прегледай другото... — С тези думи графът подаде другия пистолет. — И той изглежда съвършен... Нали? Е, добре, приятелю мой. Това оръжие, наистина няма никакъв недостатък, освен

това, че не струва пукната пара в ръката на оня, който стреля с него. Защото — сега черният майор говореше шепнешком — погледни, щом като спусъкът се дръпне, се чува гърмеж и се вижда дим, но куршумът не излиза от цевта, а минава по друга цев, където чрез специални способности остава.

Пати дьо Клам побледня.

— Господин Бернард ще го има в ръката си — продължи Естерхази. — Това е моя работа. Тук има само една кукичка по средата, но аз си разбирам от работата...

— Нима в никакъв случай куршумът не може да излезе от цевта?

— Невъзможно! Винаги остава в успоредната цев. В такъв случай няма значение, че си пийнах малко повече от обикновено. Аз, приятелю, все пак ще бъда победител. И кръвта на това цивилно куче, което посмя да ме обиди, ще ороси снега! Никой не може безнаказано да ме обиди и не желая нищо друго, освен да поваля на земята и Матийо Драйфус, както и неговия днешен съюзник.

Естерхази постави отново оръжията в кутията.

По пътеката, която водеше към ясеновата горичка, идваха трима мъже: Леон Бернард, Натузиус и доктор Бургер. Младият лекар носеше със себе си подвижна аптечка. Взаимните поздравии бяха много хладни. Вдигнаха само леко шапките. Натузиус и Пати дьо Клам извадиха часовниците. Оставаха само още четири минути до шест часа.

— Да започнем — предложи нотариусът.

Бургер, за да избегне препоръките, се отдръпна веднага към дънера, на който преди малко седяха двамата офицери. Той отвори кутията и приготви медикаментите.

Двамата противници заеха позициите си. Между тях отбелязаха точно петнадесет крачки.

— Да се опитаме съгласно обичая да помирим двете страни — изрече формално Пати дьо Клам.

— Господин Бернард се противопоставя решително на всякакъв опит за помирение — отсече Натузиус бързо.

Пати дьо Клам сви рамене. Двамата противници се измериха с погледи, пълни с презрение и омраза.

— Добре, тогава да им дадем оръжията — реши Пати дьо Клам.

В същия момент Естерхази напусна мястото си и взе кутията с пистолетите.

— Избирайте вие — каза той — протягайки кутията отворена към Бернард.

— Разрешете на мен да избира заради моя приятел — намеси се нотариусът. — Имате ли нещо против?

— В никакъв случай.

— Но ако ми позволите — добави Естерхази с хитър поглед, — желал бих да отстъпите това оръжие на мене — и посочи към пистолета, от който куршумът никога не излизаше.

— Защо! — запита Натузиус объркан.

— Свикнал съм с него...

— В този случай — забеляза нотариусът, без да удостои своя бивш зет дори с поглед — като честен човек би следвало да се откажете от това оръжие. Или желаете да имате предимство над неприятеля си?

Черният майор хвърли скрит победоносен поглед към Пати дьо Клам. Този поглед казваше: „Не ти ли казах, че ще изиграя тези простаци?“

И наистина ги беше изиграл. Без да подозира нещо, Натузиус взе безвредното оръжие и след като го прегледа и го намери добре заредено, го подаде на Леон.

— Мери се точно — прошепна му той — и не прощавай на неприятеля си, защото и той навярно няма да ти прости.

Пати дьо Клам също размени набързо с Естерхази няколко думи. Нито един от авторите на тази драма не забеляза, че клоните на близкото дърво в същия момент бяха леко отстранени.

Едно слабо лице, обезобразено от тежки страдания, се показва и отправи светещите си очи, пълни с ужаса на лудостта, към граф Естерхази. Това беше женско лице, с къдрави плитки в пълно безредие.

Секундантите се отдалечиха. Те бяха гърбом към мястото, където се появи това видение.

Пати дьо Клам извади бяла кърпа и я вдигна.

— Дайте знак, господине — обърна се той към Натузиус. — Когато произнесете „три“, ще вдигна кърпата и противниците ще стрелят.

— Готови ли сте? — запита нотариусът.

— Готови — отвърнаха едновременно противниците.

В този момент жената между дърветата направи крачка напред. Покрита с дрипи, с голи и сухи ръце, протегнати напред, тя се приближи едва чуто до черния майор, който не подозираше, че се намира зад гърба му. Натузиус извика:

— Едно.

Направи малка пауза, докато противниците вдигнаха оръжията си.

— Две!

Противниците се прицелиха. Виждаше се, че и двамата бяха възбудени. Ръката на Естерхази трепереше.

— Три!

Пати дьо Клам в същия миг размаха кърпичката.

— Дяволе! Дяволе! Продадох ти душевното си спокойствие, върни ми го!

Жената в дрипи скочи с див вик и се впи в шията на черния майор. Сякаш тигрица се беше хвърлила на гърба му, за да го задуши.

Два изстрела отекнаха, без да последва никакъв ефект. От револвера на Леон излезе само дим, а оръжието на Естерхази се отклони под тежестта на лудата... Куршумът мина над главата на противника.

— Дай ми писмата! — кресна лудата. — Няма да го погубиш... ще живее... ще бъде свободен... той е бащата на детето ми... сто хиляди франка... продадена... продадена!

Обзета от ярост, жената викаше с ужасяващ глас. Същевременно тя беше стиснала гърлото на графа с ръце и впи ноктите си в кожата му. Натузиус и Пати дьо Клам се притекоха на помощ. Но преди да стигнат до него, Естерхази успя да се освободи от ръцете на побеснялата жена. Той стана по-бял от снега в краката му. За момент се вгледа в лудата като в призрак, който му се яви ненадейно. А жената започна сподавено да се смее и правейки разбъркани поклони, викна:

— Хехе! Позна ли ме, спомняш ли си за часа, когато с пари купи душевното ми спокойствие... Кажи, черни майоре, днес си без маска.

— Клаудина Лорет — измънка Естерхази.

Пати дьо Клам веднага разбра, че това ще е някаква тъмна работа между дрипавата жена и неговия приятел и реши да сложи край на тази сцена, която можеше да вземе по-сериозен характер.

Той извади бича си изпод пелерината.

— Махай се оттук! — приближи се плътно до лудата. — Изчезвай, защото ей сега ще те сгрея здравата. Лудата обърна спокойно гръб.

— Удряй, удряй — изгледа го, — заслужавам да бъда бита с бич, защото предадох човека, когото обичах, но този тук ме изкуши, той ме подведе. — Е, черни дяволе, кажи, кажи, не е ли вярно?

— Тя е луда — разтрепера се Естерхази, — шибни я с бича, Пати, иначе не можем се отърва от нея...

Майорът вдигна ръка. Но почувства, че някой го възпира. Беше доктор Бургер.

— Лудите не трябва да се бият — гласът му прозвуча строго. — И докато съм аз тук, подобна грубост няма да допусна.

После се обърна към Клаудина.

— Нещастна жено — й каза той нежно, — коя си ти и откъде идваш! Отговори ми, ако можеш и аз ще ти помогна.

— Ето помощта. Проси и нищо повече. — Естерхази хвърли копринената си кесия в краката на лудата.

Парите се пръснаха. Клаудина Лорет викна:

— Пари! Пари! Пак искаш да ме съблазниш за някое злодеяние, адски дух! Сега бягай, бягай, нямам нужда от твоите пари! Далечно, от Унгария идвам пеша в Париж, за да поправам греха си, за да го спася, ако може още да бъде спасен!... Аз съм луда, всички така ми казват и може би е вярно, но знам добре каквото знам и виждам добре през воала на миналото... Познавам те, черни майоре, познавам те и ще те принудя да признаеш престъплението си.

И докато свидетелите на тази сцена останаха дълбоко озадачени от чудноватите думи, под които като че ли се криеше ужасна истина, докато Естерхази противно на привычката си изглеждаше напълно слисан, лудата сви юмруци и удари черния майор право в лицето.

— Ти си убиецът на Драйфус! — изпищя тя. — Бъди проклет, убиецо на Драйфус!

После побягна смеейки се злобно. Преди някой от свидетелите на тая сцена да успее да я проследи, тя се скри между дърветата. Черният майор, след като се съвзе, вдигна със светкавична бързина револвера си и го насочи по следите на жената. Но Пати дьо Клам бързо хвана ръката му:

— Полудя ли, графе? Да не би да искаш да се погубиш! Засмей се и вземи цялата тази история като случай, предизвикан от една луда.

Междувременно Натузиус и Бургер размениха поглед, разбрали се бяха без да кажат нито дума. В това време Леон Бернард остана на мястото си с ръце скръстени на гърдите.

— Да продължим — каза той.

Естерхази, извънредно доволен, че инцидентът свърши само с това, се обърна към секундантите.

— Наистина, господа — изрече с престорено спокойствие, — да се върнем към нашата работа. Не разбирам, защо би ни спрял този случай, предизвикан от една луда.

Всички заеха местата си. Естерхази вдигна револвера си, същото стори и Леон Бернард. Тогава Натузиус се изправи между двамата противници.

— Господа — заяви той, — имаме правото да претендираме след размяна на изстрелите да се разменят оръжията.

Естерхази пребледня. Пати дьо Клам също стана неспокоен. Натузиус обаче, се престори, че не забеляза тези неспокойни погледи и продължи:

— Желаем противниците да си разменят оръжията.

— Сега пък друго — викна черният майор гневно. — Наистина този дуел е много чуден. Говори се много повече, отколкото се стреля!

— Не е наша вината, господин графе — изгледа го хладно Натузиус, — че налетяхте тук на старо ваше познанство.

Естерхази хвърли злобна мълния към бившия си тъст. Но Натузиус настоя да се разменят оръжията. Нямаше никакъв повод да се откаже. Размяната трябваше да стане. Ръката на Естерхази силно трепереше, когато предаде своя пистолет на Леон и взе неговия. Беше попаднал в собствения си капан. Сега не неговият противник, а той лично имаше в ръцете си безвредно пушкало. А към неговите гърди беше насочено дулото на един добър пистолет от ръката на Леон Бернард. И тя не трепереше.

Свидетелите се отдръпнаха. Цяло ято врани се изви с крясъци над главите им и се настани по близките дървета. Очите на Естерхази се премрежиха, коленете му омекнаха, устните му бяха конвулсивно стиснати.

— Огън! — изкомандва Пати дьо Клам. Изтреця само един изстрел. Естерхази се олюля и падна.

— Нещастие — измърмори той с безкръвни устни. После остана проснат върху снега. Доктор Бургер беше първият, който дотърча до него. Макар и да не можеше да понася този човек, все пак трябваше да изпълни дълга си на лекар. Бързо прегледа дясната част на гърдите. Кръвоизливът беше изобилен.

Естерхази лежеше със затворени очи. Пати дьо Клам му беше смъкнал пелерината, беше я свил и сложил под главата му. Враните от дърветата гледаха като че ли лакомо ранения. Ще има ли труп за кълване? Те биеха с криле и надаваха зловещи крясъци, придружаващи всеки стон на ранения.

Прозвуча глухо хъркане. Доктор Бургер беше хванал с малки щипци куршума и го извади от раната.

— Невъзможно е да се продължи двубоят, но раната не е смъртоносна. Куршумът е спрял в гърдите, плъзгайки се по една кост. Най-много след няколко седмици раната ще заздравее. — Той спря кръвоизлива и превърза раната. — Нуждаете ли се още от моите услуги? — обърна се към Пати дьо Клам. — Ако желаете, ще предоставя на разположение моята кола.

— Благодаря, имаме всичко, което ни трябва. Последва студено сбогуване и Натузиус, доктор Бургер и Леон Бернارد се отдалечиха. Младият мъж спокоен и замислен прие мълчаливо приветствията на придружаващите го.

— Не можах да постигна целта си — отрони той, — не успях да очистя от лицето на земята този подлец.

Когато стигнаха в града се разделиха. Леон забърза към къщи, за да унищожи писмата, които беше написал през нощта.

— Къде ще отидем сега, това знаем и без да го кажем — обърна се Натузиус към лекаря, когато останаха двамата.

Бургер кимна:

— При Матийо Драйфус, нали? Елате, господин нотариус.

Бургер даде на файтонджията адреса.

21.

Матийо Драйфус беше в работната си стая, когато двамата мъже влязоха при него. Погледна ги учудено и въпросително. Още нямаше осем заранта. Какво можеше да означава това утринно посещение на доктора? А особено пък посещението на нотариуса Натузиус — един човек, когото познаваше само по име.

— Появява се вече светлина, Матийо — възкликна доктор Бургер. — Невинността на твоя нещастен брат ще бъде доказана с помощта на Бога.

— За Бога, какво се е случило?

— Спомняте ли си — оживи се лекарят, — че оная стара престъпница Казота на смъртното си легло ви беше пошепнала едно име: Клаудина Лорет?

— Спомням си много добре и дори зная какво означава това име за моя брат.

— Значи, знаете, коя е била Клаудина Лорет?

— За нещастие, тя беше любовница на брат ми и имам доказателства, че за да си отмъсти, се съюзи с неговите врагове...

— От нея са били купени някои писма, не е ли така? — запита Натузиус.

— Възможно е, дори е много вероятно.

— Но ако тази Клаудина Лорет би свидетелствувала, че тези писма са били използвани в разбирателство с враговете, на капитан Драйфус, за да го погуби, ако тя би декларирала пред съда и би открила името на този, с когото е сключила тая подла сделка, тогава...

— Тогава пленникът от Дяволския остров би бил свободен! — ентусиазира се Матийо. — Тогава неговата чест би била реабилитирана.

— Но — добави той печално — това едва ли ще стане някога. Клаудина Лорет изчезна и кой знае дали не е и умряла. Тя е единствената свидетелка, която би могла да разобличи заговора, устроен срещу моя брат.

— Тя не е мъртва! — не издържа и викна Бургер. Матийо трепна. Тази вест го възбуди силно:

— Клаудина Лорет е жива?

— Жива!

— И знаете ли къде се намира?

— Тя е в Париж. Ще я издирим, ще я намерим. В присъствието на няколко свидетели, тя хвърли в лицето на черния майор следните думи: „Убиецо на Драйфус, бъди проклет!“

В този момент вик долетя от прага на съседната стая.

Херманса беше чула целия им разговор. Сега тя лежеше в безсъзнание до вратата. Новата надежда ѝ беше отнела последните сили.

Дуелът между граф Естерхази и Леон Бернард не останат скрит. Кочияшите или приятелите на майора, а възможно е и сам Натузиус или докторът да са изтървали някоя и друга дума. Кой знае? Подобна мъква като че ли пада от небето. И особено лесно стига до пресата. Някой любопитен репортер навярно дочул нещо за дуела, веднага написва интересна статийка и я поднася на първия попаднал вестник, където му се заплаща добре, защото майор Естерхази беше личност, добре позната в Париж. Достатъчна беше една сензационна статия с многообещаващото заглавие: „Граф Естерхази, майор от Генералния щаб, смъртно ранен на дуел!“

Естествено, по-голямата част от читателите оставаха безразлични към подобни новини. Но в един парижки дом тази новина предизвика неописуема възбуда и ярост. Това беше къщата на госпожа Буланси. Любовницата на черния майор имаше привычка да пие чая си към шест часа докато изпушеше една цигара и прочетеше вестниците.

Тази вечер тя постъпи както всякога. Но едва беше хвърлила поглед върху вестника и подскочи с вик на ужас.

. „Граф Естерхази ранен смъртно на дуел!...“

Известно време госпожа Буланси остана като замаяна. Тя затрепера с цялото си тяло и дълго не можа да дойде на себе си. Мъжът, когото обичаше, е смъртно ранен!... А тя не беше до него, нито пък знаеше каква опасност е надвиснала над главата му! Ах! Кое е съществото, с което той сега споделя всичко — и щастие, и болки?... Сред състраданието ѝ изпъкна като призрак ревността.

— Онази проклета циганка — процеди тя през зъби — сега навярно е до възглавницата му. Тя се грижи за него, тя му охлажда челото... Но ще я прогоня оттам, от онова място, което принадлежи само на мен!

Тя удари гневно с крак по пода. Любовта ѝ към Естерхази избухна с още по-голяма сила. Очите ѝ се изпълниха със сълзи. Тя плачеше, защото мислеше, че любимият ѝ е застрашен от смъртта, беше засегнато единственото ѝ човешко чувство.

— Не, не — викна тя. — Трябва да се съвзема. Не мога да отида до леглото му в това положение. Бих го разсърдила, бих влошила болестта му. Трябва да се владее, ако ще и самата Мелиора да излезе насреща ми. Не трябва в никакъв случай да издавам възбудата си. Ще гледам спокойно в очите ѝ, ще говоря любезно с нея. Ах, каква нетърпима, непоносима комедия! Но трябва да постъпя така!

Тя владееше изкуството да се преструва. Оттегли се в будоара си и повика камериерката да я облече. Черна, семпла, но елегантна рокля покри прекрасната ѝ талия. И този път, както винаги, черен воал покри лицето ѝ. След това тя излезе от къщата.

Въпреки че имаше на разположение прекрасна, елегантна кола, тя не се възползва от нея, а нае от пиацата, защото между нея и графа имаше споразумение никога да не оставя своята собствена кола да я чака пред вратата му. Портиерът я познаваше добре и я остави да влезе.

— Жив ли е още? — запита тя стареца, който ѝ беше предан, защото често пъти му даваше бакшиши.

— Раната не е толкова тежка — забеляза портиерът. — Все пак графът ще бъде принуден да остане няколко дни вкъщи, ако скоро не му омръзне.

— Кой се грижи за него?

Портиерът погледна госпожа Буланси и се усмихна.

— Новият му прислужник — отговори той.

— Как се казва?

— Струва ми се, Максим.

— Струва ти се, значи не знаеш положително?

— Положително, разбира се, не. Нито един от нас не може да говори с новия прислужник.

— Графът никога никъде ли не го изпраща?

— Никога. Много рядко напуска Стаята на графа, дори и през нощта спи там.

Тези думи удариха госпожа Буланси право в сърцето. С треперещ глас тя продължи да разпитва:

— Прислужникът Максим и сега ли е. при леглото на господаря ти? Защо не са му довели милосърдна сестра?

— Защото сам графът не поиска.

— Кой лекар го лекува?

— Един добре известен военен лекар.

— Кой го доведе?

— Господин майор Пати дьо Клам. Той докара и графа с файтон от полесражението.

Госпожа Буланси извади от джоба си монета и я подаде на портиера.

— Дръж добре отворени очите си — му нареди, — няма да те забравя никога.

Бъдете спокойна, госпожо, вие знаете, че съм ваш...

Буланси се канеше вече да напусне стаята на портиера, където беше влязла, докато траеше този разговор, но старецът я помоли да остане още малко:

— Имам още нещо на душата си, госпожо, и желая да ви докажа, че държа на вас като ви разкажа всичко.

— Говори тогава!

Старикът смръкна малко емфие и продължи:

— Представете си, госпожо, тук се случи нещо много странно. Както си стоях тази заран, около девет часа, така, без да мисля за нещо, изведнъж пред нас спря един затворен файтон. Господин майор Пати дьо Клам скочи бързо от него и дотърча при мен.

— Дядо — прошепна ми той, — твоят господар е ранен на дуел, не вдигай шум и ела да ми помогнеш да го занесем в стаята му.

Старият вратар се огледа притеснено. И пак заговори:

— Можете да си представите как се изплаших. Вярвайте, треперех с цялото си тяло. Но успях да се овладеея, взехме го внимателно от файтона и го понесохме нагоре по стълбите. Лицето му беше бледо като восък, очите му бяха затворени. При всяка стъпка издаваше болезнен стон. Стигнахме горе без никой да ни види. Влязохме в стаята и нагласихме графа на леглото му. Изведнъж вратата

на работния му кабинет се отвори и Максим, неговият прислужник, се спусна от вътре. Знаете ли, госпожо, каква физиономия направи! Очите му се разтвориха широко и кръвта изчезна от лицето му.

— Мъртъв ли е! — викна той, сякаш беше загубил ума си. — Убиха го... Ах, господи, не бих могъл да живея без него.

И преди още някой да е успял да го спре, той се хвърли към графа и започна като луд да го целува.

— Луд ли си — кресна господин Пати дьо Клам, изблъсквайки го настрана. — Как можеш да безпокоиш един тежко ранен.

Тогава Максим му хвърли страшен поглед, госпожо, от който и на мен кръвта ми се смрази.

— Назад, господине — викна той и се изправи гордо, сякаш беше военен министър, а Пати дьо Клам прост войник. — Назад, ви казвам, този човек е мой и само мой!

— Ах, такава ли била работата?... Тогава моля да бъда извинен. Надявам се, че моят приятел е в добри ръце...

Майорът се поклони и правейки ми знак, се отдалечи от стаята. Един стар служител не трябва да подозира своя господар, но след всичко това и едно дете може да отгатне, че Максим не е момче, а момиче.

— Не казвай никому нищо — нареди госпожа Буланси. — И още веднъж ти повтарям — бъди наблюдателен и ми съобщавай всичко, което става тук.

С леко движение на главата, госпожата поздрави новия си шпионин, после изкачи бързо стълбите, без да вдига шум.

Вратата, която водеше към салона на Естерхази, беше заключена, но госпожа Буланси имаше ключ. Тя отключи тихо вратата и на пръсти мина през салона. Пред вратата на спалнята му спря. Наведе се и погледна през дупката на ключалката. На края на леглото, което се виждаше добре, седеше прислужникът Максим. Дрехата му беше разкопчана, може би поради горящата печка. Госпожа Буланси видя добре закръглената му гръд, покрита с тънка дантелена риза, която съблазнително се надигаше под дрехата. Въпреки че беше предупредена и подготвена за това откритие, тази картина я накара да потрепера. Тя прехапа устните си, за да не издаде вик на ярост. Въпреки всичко желаше да види и чуе нещо повече.

Видя как циганката се наведе над Естерхази и страстно го зацелува. Той отвърна леко на нейните целувки. Ръката на госпожа Буланси затрепера така силно, че тя пусна дръжката от страх да не се издаде неволно. Сърцето ѝ диктуваше да бъде спокойна. Но мизерницата целуваше мъжа, който беше неин, целуваше устните му, които тя не би позволила да бъдат докосвани от ниции, освен от нейните, защото тя беше направила толкова много за него!

Каква услуга му беше направила тази чужденка, какво представляваше тя за него? Беше ли го спасила поне от една беда, отстъпвала ли му е имот, запазвала ли го е от някое зло? Госпожа Буланси се въздържаше с мъка да не се втурне вътре и да не хване за гушата съперницата си.

Но и сред тази необуздана ярост хладният ѝ разум надделя. Тя желаше да удари своя враг малко по-иначе, затова отвори вратата. Мелиора стана бързо от леглото и докато страните ѝ бяха пламнали, треперещата ѝ ръка закопчаваше дрехата върху гърдата. Госпожа Буланси се престори, че нищо не е забелязала и като че ли младият прислужник не беше ѝ направил никакво впечатление. И наистина, нейното внимание беше всецяло насочено към болния, който лежеше на леглото си и чието анемично и бледо лице силно я беше изплашило.

— Обични ми — викна тя, — о, бедничката ми любов, какво са сторили с теб?

Тя се наведе над него и го целуна по челото. За нищо на света сега не би се докоснала до устните на Естерхази, по които още горяха целувките на другата.

— Ранен съм — продума едва чуто черният майор, докато погледът му неспокойно се насочваше ту към едната, ту към другата от двете жени. — Един куршум, дявол да го вземе каналаята, ме улучи... Ах, никога не би се случило това, ако не...

— Моля те, бъди спокоен, не се вълнувай.

— Искам да говоря... Трябва да ти кажа нещо много важно, което не бива да се отлага. Хей, Максим!

— Какво ще заповяда господин графът? — Мелиора не помръдна от мястото си. Нарочно се бе отстранила от светлината на лампата, за да не може госпожа Буланси да види лицето ѝ.

— Остави ни сами, Максим. Върви в съседната стая и чакай докато те повикам.

Радостна, че така лесно се отърва от това неудобно положение, Мелиора се упъти към вратата. Но веднага чу зад гърба си:

— Остани за момент, Максим. Ела насам, по-близо, по-близо... Да не би да се страхуваш от мен?

Волю-неволю, Мелиора трябваше да послуша. И госпожа Буланси не я остави, докато не разгледа добре лицето ѝ. В продължение на няколко мига тя я гледа с враждебни очи. Естерхази цял трепереше в леглото си. Той се страхуваше да не избухне сцена между двете жени. Но в следния миг се освободи от страха си. Госпожа Буланси изрече благо:

— Това е нов прислужник, нали? Не съм го виждала досега в тази къща...

— Разбира се, Максим е тук едва от няколко седмици.

— На мястото на Баптист. Защо го изпъди?

— В последно време беше станал много небрежен и ми се струваше, че не е достатъчно честен...

— Тогава си направил добре, че си го прогонил. Ти имаш много добър господар, Максим, и вярвам, че ще му служиш предано.

Мелиора се поклони, без да каже нещо.

— Добре ли се грижиш за господин графа, следваш ли всички предписания на лекаря?

Циганката остави пак Естерхази да отговори:

— Максим изпълнява повече от добре дълга си. Можеш спокойно да ме оставиш на грижите му. Той е чудно момче и казвам пред него, че не бих го заменил за нищо на света.

Госпожа Буланси положи голямо усилие да се овладее пред този намек, още повече, че забеляза ехидната усмивка по устните на циганката. Но и този път тя не издаде вътрешната си буря нито с един жест или поглед. Взе портмонето си и извади от него златна монета, която даде на Мелиора с добродушна усмивка.

— Вземи това — каза тя с покровителствен тон — и бъди и занапред верен и предан слуга на господаря си. Тогава винаги ще имаш моето благоразположение.

— Благодаря ви, госпожо — пошепна дегизираната жена, навеждайки се да целуне ръката на госпожа Буланси. Но тя бързо отдръпна ръката си.

— Остави — каза ѝ сухо, — не обичам, когато ми целуват ръка. Сега ни остави сами.

Буланси се обърна, а зад гърба ѝ Мелиора хвърли тържествуваш поглед към графа. После напусна стаята.

— Твоят нов слуга наистина ми харесва — каза госпожа Буланси на любовника си щом останаха сами. — Момчето има открито лице и благи очи. Сполучил си с него.

Естерхази ѝ направи знак да седне на леглото.

— Наведи се по-близо до мен — каза болният, — трябва да ти кажа неща, които не трябва да бъдат чути от трето лице... Помпадура, нужно е смело и решително да работим, защото ни заплашва голяма опасност...

— Каква опасност?

— Клаудина Лорет се върна... По време на дуела се появи пред лицето ми и ме нарече убиец на Драйфус пред секундантите. За щастие тя побягна, прогонена от заплахите ми. Изглеждаше луда, но въпреки това трябва да се погрижим за нея преди да бъде открита от Матийо Драйфус. Едно-единствено признание, излязло от нейната уста, би могло да ме унищожи, а капитан Драйфус да бъде освободен от Дяволския остров.

Помпадура се отчая, но бързо се овладя:

— Клаудина Лорет трябва да бъде намерена и да се накара завинаги да замлъкне — реши тя. — Ще се освободя от нея. Мислиш ли, че тази някогашна циркова артистка разполага с пари?

— Не вярвам. Изглеждаше като просякиня.

— Толкова по-добре. Ще търси приют някъде из някоя забутана дупка на Париж, където лесно биха могли да я открият нашите приятели... Възможно е да имам нужда в този случай от някой доверен човек, когото бих могла да изпращам и на когото бих могла да се доверя. След случая с оная шпионка, която се беше промъкнала в къщата ми, започнах да ставам много подозрителна. Ще разбереш и ти, че не мога да се доверя на първия срещнат, а засега нямам никого.

Естерхази наведе замислено глава.

— Жалко е — каза той, — но какво може да се направи?

Госпожа Буланси като че ли се замисли за момент. Очите ѝ бяха полузатворени, но скришом тя наблюдаваше майора.

— Как мислиш, на твоя нов слуга може ли да се довериш — запита тя.

— Чудна идея! — възкликна Естерхази. — В Максим имам доверие като в самия себе си. Ще ти го дам.

— Наистина, малко е млад за подобна работа — разсъди Буланси, — но няма какво да правим, нямам друг човек. Изпрати ми го утре вечер към десет часа.

— При теб, вкъщи?

— Не, по-добре ще е да не знае къде живея. Да се срещнем точно в десет часа пред църквата „Нотр Дам“.

— Ще дойде обезателно.

По такъв начин свърши тая част на разговора и госпожа Буланси остана още близо час до леглото на любовника си.

— Много съм уморен — оплака се по някое време Естерхази, — искам да си почина.

— Иска да се отърве от мен — разбра Помпадура разгневена, но се сдържа. — Иска да остане с циганката... Но, търпение! Това ще бъде последната им нощ, която ще прекарат заедно!

Тя се раздели с любовника си и тръгна. От прага на спалнята се обърна още веднъж:

— Да не забравиш: в десет часа пред „Нотр Дам“. После изчезна. Веднага след излизането ѝ Мелиора се втурна в спалнята и се Спусна към леглото.

— Не ме позна — възкликна тържествуващо циганката. — Сега ще мога да стоя винаги до теб... ах, един момент... Ужасно се страхувах от тази жена, но за щастие нищо лошо не стана...

— Обичаш ли ме, Мелиора?

— Ти си първият истински мъж, когото съм срещнала на пътя си — викна страстно циганката. — Откакто те познавам, зная какво е любов.

— Добре. Не ще откажеш да ми дадеш едно доказателство за силата на твоята любов, нали?

— Можеш да пожелаеш каквото искаш от мене. Ще го изпълня.

— Утре вечер в десет часа трябва да се срещнеш с госпожа Буланси пред църквата „Нотр Дам“ и да изпълниш това, което тя ти повери. Това е в мой интерес.

Циганката трепна.

Но после хвана ръцете на Естерхази:

— Зная, че няма да ме изпратиш в клопка. Ще отида. В десет часа ще бъда пред „Нотр Дам“.

22.

От кулата на „Нотр Дам“ прозвучаха десет удара. Помпадура, обвита в черно манто се разхождаше нагоре — надолу пред украсената с орнаменти врата на прочутата катедрала. През воала, който покриваше лицето ѝ, очите ѝ блестяха като на хищник, който дебне жертвата си. — Ще ми падне в ръцете — прошепна отмъстителната жена. — Не е ли подушил Естерхази клопката, която приготвих на неговата нова любовница? Всичко е подготвено, само да дойде и ще успее... Ха-ха, прекрасна Мелиора, няма вече да целуваш румени и горещи устни, а ако пожелаеш нещо подобно, ще намериш хора на всички възрасти, но студени и превърнати в скелети... Но ти си циганка, а казват, че циганите разбират от чародейство... Ще очароваш някого и ще го съживиш... Скоро ще можеш да опиташ силата на занаята си... Скоро ще можеш...

Помпадура прекъсна монолога си. Един младеж пресичаше площада пред „Нотр Дам“. Светлината на пълната луна падаше върху лицето му. Беше Мелиора. Тя беше облечена в тъмен костюм, а върху раменете си имаше леко манто. Буйната си коса беше скрила под малка черна шапка. Помпадура я позна отдалече и я посрещна. Идеше ѝ да викне от радост, че вижда успеха на замисъла си.

Мелиора, без да забравя ролята си, я поздрави почтително.

— Дойде ли, Максим — възкликна Помпадура, преструвайки се на неспокойна. — Как е господарят ти?

— Господин графът няма вече треска и върви, госпожо, към оздравяване.

— Какво каза лекарят?

— Зарадва ни, че най-много след осем дни господин графът ще може да напусне леглото.

— А сега сам ли го остави?

— Да, госпожо, той не поиска и да чуе за прислужничка или за друг слуга.

— Бедният граф, ще почувства твоето отсъствие! Мелиора не забеляза заядливата ирония, която криеха тези думи.

— Смятам, че няма да отсъствам дълго.

— Без съмнение. Господин графът не ти ли каза, че ще изпълниш някои и други работи, които изискват преди всичко пълно мълчание и дискретност?

— Зная да мълча и ще мълча, госпожо.

— Но ти е необходима и известна доза кураж, младежо. Трябва да слезеш в тъмни подземия и да минеш през места, където рядко стъпва човешки крак. Страхувам се, че не ще бъдеш в състояние да изпълниш това...

— Не се страхувам от нищо — възкликна Мелиора почти забравяйки ролята, която трябваше да играе. — Аз съм бродил нощем из пустата тогава, когато по небето не е имало нито една звезда и вълците вият наоколо, аз...

Изведнъж тя млъкна, разбрала, че без малко щеше да се издаде. Помпадура се вгледа в своята дегизирана съперница и изрече подигравателно:

— Но как си стигнал в унгарските пустини? Говориш наистина като че ли си истински циганин.

Мелиора почервения цяла.

— Бях — промълви тя, — служих... две години у един унгарски барон, който имаше замък в пустата.

— О, тогава навярно си виждал цигани през живота си.

— Виждал съм...

— Трябва да са интересни хора, нали? Но сега си спомням, че неотдавна дебютира във „Фоли Бержер“ един циганин, който е, говори се, голям артист... Как го викаха? Ах, да! Аладар Форкаш. Не си ли го срещал случайно в пустата?

Мелиора остана с втрепенени в госпожа Буланси очи. Пронизаха я студени и горещи тръпки. Страшна мисъл премина през ума ѝ. Не се ли криеше опасен замисъл зад думите на тази жена или това беше само една случайност? Защо споменаваха Аладар Форкаш, човека, чието име само караше Мелиора да трепери с цялото си същество!...

Докато се водеше този разговор, те стигнаха до прага на „Нотр Дам“.

— Да влезем — побутна я Помпадура.

— Как, в църквата — възкликна Мелиора, взирайки се страхливо в тъмната вътрешност.

— Да, тук трябва да влезем. Под олтара има един подземен вход. Оттам ще стигнем до къщата, откъдето ще трябва да вземем книжа, които могат да бъдат опасни за граф Естерхази, ако попаднат в чужди ръце. Наистина пътят не е много приятен, особено нощем, но ако се страхуваш, младежо, можеш да останеш тук да ме почакаш.

— Не, госпожо, ще дойда с вас — отвърна Мелиора решително.

Тя за нищо на света не би останала, особено когато се съмняваха в смелостта ѝ. Но ръката ѝ се загуби в джоба на пелерината и стисна конвулсивно дръжката на малка кама, която черният майор ѝ беше дал за всеки случай. Влезе в църквата наред със спътничката си. Гробно мълчание цареше в полутъмнината. Нищо не помръдваше. Нито едно човешко същество, никакъв звук... Скулптурните фигури по стените едва се различаваха като сенки при слабата светлина, която идваше от няколко свещници. На Мелиора ѝ се струваше, като че ли вдигнатите ръце на тези образи ѝ правеха знак да спре. Тя позабави крачките си. Но, Буланси я хвана за ръката и я повлече бързо към олтара. Само стъпките им ехтяха глухо под огромния свод. Стигнаха до олтара. Трябваше да изкачат пет стъпала. Дванадесетте апостоли бяха групирани, а в краката им гореше вечното кандило.

— Стигнахме — пошепна Помпадура.

В същия миг Мелиора се отдръпна назад уплашено. Пред нея се изправи мрачен образ, като призрак сякаш изникна от земята. Всъщност, той стоеше отдавна неподвижен на стъпалата на олтара. Беше монах. Бледото му лице приличаше на мумия под черната му шапка. Бялата дълга брада достигаше до пояса му. Очите му, обаче, имаха дяволски отблясък. Мрачният му поглед беше отправен към Мелиора с израз на неизразима злоба или лудост. Този поглед накара Мелиора да потръпне. Без да иска, тя се отпусна назад и скръсти ръце на гърди, сякаш искаше да се предпази от неизвестна опасност. Помпадура, обаче, се поклони почтително и дълбоко пред свещеника.

— Благословете, пресвещени отче — издума тя, поднасяйки ръката му до устните си. — Благодаря ви, че ни дочакахте така късно, когато бихте могъл спокойно да си почивате.

— Само един покой е даден на човека — беше отговорът, — спокойствието на гроба. Този, който чувства кръвта да се носи по вените му, също не знае дали в един миг студената смърт няма да обхване тялото му и не след дълго да стане плячка на червеите.

Мелиора потрепера.

— Щастливи са онези — продължаваше монахът, повишавайки глас, — които не се чувстват обременени от никакъв земен грях, които никога не са разбивали едно сърце, което с любов им се е отдавало! Те няма защо да се страхуват от смъртта!

Неговият пронизващ поглед не се отклоняваше дори за момент от бледото лице на преоблечената циганка.

— Готов ли сте, свети отче — изрече пак Помпадура, — да ни придружите през подземния таен вход, който води към оная къща, за която ви говорих?

— Готов съм и бъдете уверени, че ще намерите къщата, която търсите...

Той се обърна и изведнъж под огромния свод на църквата се разнесе зловещ смях, който прозвуча от устните му.

Мелиора не знаеше какво да мисли, но ѝ се стори, че тоя глас беше по-млад, по-мощен, струваше ѝ се дори, че го беше чувала някъде.

Монахът направи знак. Жените се приближиха до статуята на апостол Павел. Тук черноризецът запали с трепереща ръка борина. После натисна секретна брава, която се намираше в краката на статуята, и каменният апостол се завъртя, Тласкан от невидима сила. Откри се тъмна дупка. Тесни полуизгнили стълби водеха надолу.

— Следвайте ме, ако не се страхувате.

Старият монах заслиза надолу, държейки запалената борина над главата си.

— Върви по стъпките му — нареди Помпадура на мнимия слуга на граф Естерхази.

Мелиора се двоумеше. В този момент я беше обхванало предчувствие, което ѝ казваше, че я очаква опасност. Но беше вече много късно, за да се отърве от фаталността.

— Напред, Максим — ѝ викна Помпадура и я тласна леко към стълбите.

Трябваше да се подчини и да върви. Помпадура я следваше.

— Внимавайте — каза им монахът по-долу — да не се докоснете до главата на апостол Павел, защото веднага ще се върне на мястото си, ѝ тогава сме загубени!

— Загубени? Защо? — попита Помпадура.

— Защото тогава никой няма да бъде в състояние да го помръдне от мястото му. Ще останем затворени завинаги в подземие.

Те продължаваха да слизат мълчаливо по стълбите. Червената светлина на борината осветяваше мрачния път. Мелиора преброи шестдесет и седем стъпала. Цяла глутница плъхове се разбягаха пред тях, уплашени от стъпките, които се приближаваха. Студен, плесенясал въздух ги удари в лицето. Мелиора почувства, че се задушава. Най-после стигнаха долу. Бяха в тесен коридор, който се разширяваше все повече с всяка крачка. Изведнъж борината угасна. Вятърът ли я беше угасил или треперещият старец я беше изтървал. Обкръжи ги дълбока тъмнина. Монахът изглежда търсеше в джоба на расото си нещо. Мина минута в дълбоко мълчание, после двете жени чуха гласа му:

— Осемдесет години, да, когато някой е на осемдесет години, духът му е като тази борина — от време на време угасва и тогава настъпва тъмнина в мозъка му... Забравил съм кибрита си... Той е горе на първото стъпало на олтара. Краката ми не държат добре, трудно бих могъл да изкача пак стъпалата на стълбата, по която слязохме... Не би ли имала ти добрината, млада госпожо, да ми го донесеш?

Тази молба отпрати към госпожа Буланси. Но Мелиора възкликна бързо:

— Аз, слугата, трябва да отида, а не госпожата... Циганката искаше да се възползва от случая, за да излезе от това ужасно подземие и да не се върне вече. Тя мислеше да побегне с всички сили от църквата и да се хвърли в прегръдките на Естерхази.

Вече беше се обърнала и направи няколко крачки към стълбите, когато почувства, че е хваната за ръката и един глас ѝ пошушна на ухото:

— Стой, младежо, заповядвам ти да останеш. Не те познавам и не мога да те оставя сам в църквата, в която има ценни предмети от злато и сребро. Не е недоверието, което ме кара да говоря така, а правилникът на църквата.

— Отивам, свети отче — обади се Помпадура. — След няколко минути ще се върна. Вие вървете бавно със слугата напред, ще намерите пътя и в тъмното, аз ще ви настигна.

Мелиора чу стъпките на госпожа Буланси да се отдалечават. Един момент тя се поколеба дали не беше по-добре да избяга, но

изостави веднага тази мисъл, защото ако стигнеше до борба, без друго щеше да бъде победена в това непознато място. От друга страна, тя се окуражаваше и се упрекваше, че е недоверчива и страхлива. Какво, прочее, се беше случило, за да бъде подозрителна. Че борината угасна? Една случайност и нищо повече. И дори този подземен път, този стар, зловещ монах, мистерията, която обкръжаваше цялата тази нощна експедиция? Не беше ли я предупредил черният майор, че я очакват необикновени срещи, не беше ли й казал открито да не се учудва на нищо, което ще й се види потайно и неразбираемо? И така, напред! Няколко часа на страх и трепет, а в замяна на това признателността на обичния човек.

— Да вървим напред, сине — подкани я монахът глухо.

Същевременно тя почувства силна ръка, която я поведе нататък. Старикът я стискаше със сила и енергия, които Мелиора не можеше да подозира у един осемдесетгодишен човек. Така вървяха няколко минути в тъмнината, без да разменят нито дума. Водачът най-последно спря, сякаш искаше да си отдъхне.

Изведнъж глух удар прозвуча над тях като че ли беше гръмнало оръдие. После пак настъпи гробна тишина...

— Какво беше това — пошепна Мелиора, обхваната от неописуем страх, — какво означава това?

Тогава в ушите й прозвуча зловещо:

— Питаш ме какво означава ли? Ще ти кажа, за да не се усъмниш нито за момент върху участта, която те очаква. Каменният апостол се върна на мястото си. Сега сме живи погребани.

— За Бога! — изпищя Мелиора. — Не е вярно, не е възможно... трябва да съществува някакъв изход от тази гробница... Ще стигнем, въпреки дълбоката тъмнина, до тая къща, където трябва да отидем и тогава сме спасени.

— Казвам ти, че сме загубени — повтори монахът неумолимо. — Къщата, за която ти говориха, въобще не съществува. От това подземие има само един изход и той е пазен от каменния апостол. Върви, опитай се да го отместиш. Не си въобразявай, че те лъжа. Върни се и положи всички усилия и ако го отместиш от мястото му поне колкото черното под нокътя, ще кажа, че ти си Самсон, който събори стълбовете от храма.

Мелиора едва чуваше тези думи. Мислите ѝ се губеха в ужаса, който заплашваше да помрачи мозъка ѝ.

— Разбрах ли те добре, отче — промълви тя със задавен глас. — Къщата, за която ми казвахте, че се намира на другия край на подземиято, не съществува?

— Да, не съществува.

— Значи, аз бях подведена?

— Да, така е.

— Била съм вкарана, значи, в клопка?

— Да...

Това „да“, студено и сухо, като че ли прободе сърцето на жената.

— Хваната съм! — викна циганката с ярост, близка до полуда. — Бях вкарана в тази примка, в една гробница... ах, сега разбирам всичко! Буланси изигра грозна комедия с мен. Как се оставих да бъда измамена!

— Излъга и беше излъгана!

Монахът ѝ пошушна тези думи с глас, изпълнен с ирония. Мелиора едва се държеше на краката си. Тя беше като парализирана от ужас.

— Значи ти знаеш коя съм — разтрепера се циганката.

— Ти си Мелиора, доскоро любимката на княз Стефан Дубиски от Красногорка, после жена на Аладар Форкаш според светия цигански закон и по-късно любовница на граф Естерхази, черния майор.

Тези думи паднаха върху младата жена като удари с чук върху главата ѝ.

— А сега узнай и къде се намиращ, Мелиора — продължи зловещо монахът. — Осъдена на смърт, ти си вече в царството на мъртвите. Огледай се наоколо и трепери от това, което ще видиш!

Той запали борината, която пламна със същия жив пламък, както и преди малко. Мелиора нададе пронизителен вик. С блуждаещи очи тя се огледа наоколо, но трябваше да мине дълго време, докато мозъкът ѝ схване това, което очите ѝ виждаха. Подземиято, в което се намираха, беше много по-широко и по-високо, отколкото мислеше. Но нито вдясно, нито вляво се виждаха зидове. Пред тях се издигаха цели могили от скелети, кости, черепи, парчета от изгнили ковчези. Всичко това, разхвърляно в безредие, правеше гледката още по-ужасна.

— Чувствам, че обезумявам! — възкликна циганката и притисна с ръце главата си. — Хеката, майко наша, посочи ми път, по който да изляза от това царство на мъртвите.

— Напразна е всякаква молитва — пошепна монахът, — няма никакво спасение. Ти се намиращ в парижките катакомби! Който се заблуди веднъж тук, той не може повече да намери изхода. Теб, обаче, те завлякох много навътре. Може би от векове тук не е стъпвал човешки крак.

— Не ти вярвам, не ти вярвам — викна Мелиора утешавайки се, — защото, ако е така, както казваш, и ти си загубен заедно с мене.

— Ще умра заедно с теб — беше тържественият отговор. — Тук, далече от човешкия шум, далече от слънцето и звездите, далече от всички страсти, които се надвесват пред нас в живота, търсейки жертвите си, ще угаснем бавно и постепенно. Да, постепенно — повтори суровият монах, забивайки борината сред куп кости, — постепенно и бавно ще умрем двамата. Искам да ти опиша какъв ще бъде краят ни... Най-напред ще дойде гладът и жаждата заедно с неизразимите мъки. После въздухът ще ни отрови, но няма още да ни убие. След това ще дойде лудостта заедно с всичките ужаси на болното въображение. Ще се хвърлиш, може би, като хиена върху тези кости, въобразявайки си, че ще можеш да оглозгаш нещо от тях. Накрая ще дойде и смъртта! Но не смърт като на всички други хора, тиха и спокойна, не. А смърт пълна с конвулсии, сред тези купища от човешки кости. Това ще бъде участието ни със същата сигурност, с каквато аз съм при тебе. Ти, Мелиора, заслужи подобна участ!

В същия момент, докато монахът произнасяше тези думи с гръмовен глас, той хвърли расото, свали маската и дългата бяла брада от лицето си.

Пред Мелиора стоеше мургав циганин с черни мустаци — Аладар Форкаш.

23.

Тя не можа да промълви нито дума. Мелиора падна в краката му като сразена. Очакваше излъганият мъж да я убие и наведе главата си към земята, сякаш искаше да я подложи на заколение. Но циганинът я хвана с двете си ръце и я вдигна нагоре. Накара я да го погледне. — Познаваш ли ме? — запита я с угаснал глас. — Разбираш ли, че трябва заедно да умрем?

— Да умрем!? — повтори като унесена.

— Ти не поиска да живееш с мен — продължи той с още по-ужасно спокойствие. — Не можах да те заставя. Сърцето ти, чувствата ти бяха насочени на друго място... Сега те завладях отново, но не да живееш с мен, а заедно да изчезнем. Тази борина ще гори няколко дни. Искam да видя лицето ти, как твоето красиво изменническо лице ще бъде обезобразено от глада, жаждата и лудостта.

— Прощка! — промълви Мелиора. — Прощка!

— Напразно се молиш — произнесе Аладар Форкаш неумолимо. — Дори и да бих желал да те спася, не е възможно. От тези катакомби аз не познавам нито един път, по който може да се излезе. Сега обаче не искам да огорчавам последните ти дни. Обичах те, Мелиора, както навярно никоя жена не е била обичана досега и когато лудостта обхване мисълта ми и започна, може би, да те проклинам, когато ти кажа, че не ти си ми била най-висшето щастие на тази земя, не ми вярвай. Обичам те, обичам те безумно днес както и всякога!...

Слаба надежда завладя сърцето на циганката. Тя скочи и обхвана с нежните си ръце врата на циганина.

— Щом ме обичаш — прошепна му ласкаво, — изслушай ме и ми повярвай. Кълна ти се в Хеката, нашата циганска покровителка, в Хеката, богинята на нощта, кълна ти се, че ще те обичам вярно до гроб, ако ме изведеш от това подземие... Не, не ме прекъсвай, а ме изслушай докрай. Няма да останем нито час в Париж. Имам няколко хиляди франка в себе си. Те са еднакво твои, колкото и мои, защото заедно ги спестихме във „Фоли Бержер“. Ще се върнем с тях в Унгария. Не си ли спомняш оная къщица, която толкова много ни

хареса, в края на гората, с бистрия извор до нея? Имаше градина наоколо, в нея цъфтяха рози, а по околните хълмове се издигаше царевица, висока колкото човешки бой... „Тук бих желал да живея с тебе — ми каза ти тогава, — тук бих желал да умра.“ Да изпълним това желание, Аладар. Да купим тая къща и да заживеем в нея с неугасима любов. Ах! Ти се усмихваш... Очите ти се изпълват със сълзи. Ела, любими, ела да дирим спасението си!...

Болезнена усмивка пробягна по лицето на циганина. После той се изтръгна от прегръдките на Мелиора и закри лице с ръцете си:

— Много е късно!

Наведе се и извади цигулката си из расото. Без да погледне Мелиора, седна върху куп кости, взе лъка и започна да свири. Струните стенеха и мелодията звучеше по-трогателно от всеки друг път... Цялото му страдание и болка чезнеше в тези звуци... Това беше чуден, незапомнен концерт!

Час след час се нижеха... Там горе, в света на живите, слънцето вече изгряваше. Аладар Форкаш, царят на цигуларите, продължаваше да свири... Най-последно звуците заглъхнаха, песента замря. Аладар заспа.

Той падна с глава върху костите и черепите. До него се търкаляше цигулката, която беше изпуснал от ръцете си. Спеше дълбоко и спокойно, макар и да знаеше, че Мелиора лесно би могла да го убие. От друга страна, обаче, той беше сигурен, че тя няма да му достави това удоволствие и да скъси страданията му. Защото се боеше от самотата.

Когато Аладар се събуди, той се оказа в тъмнина. Дотътри се до мястото, където беше забил борината. Несъмнено, Мелиора я е взела и е избягала от него.

— Ще се върне — измърмори циганинът, — тя търси спасителен път, но ще се върне, без да го намери.

Той имаше право. Не след дълго се чу шумът на приближаващи се стъпки, а светлината на борината започна да се увеличава все повече. Беше Мелиора. Ръката ѝ държеше борината и трепереше. Тя я остави пак на мястото ѝ, после падна на земята, ридаейки безнадеждно. Скубеше черните си коси като обезумяла.

— Няма никакво спасение! — изпищя тя. — Никакво спасение... Загубена Съм... ще умра от глад. А съм толкова млада още... не искам

да умра... Искам да живея, да се върна между хората! Смили се, Хеката, смили се, не ме оставяй да умра сред тази мизерия.

Бяха изминали вече три нощи и два дена, откакто Помпадура беше затворила съперницата си във вечната гробница. Аладар и Мелиора живеяха между мъртвите. Гладът и жаждата ги измъчваха неимоверно. И двамата спяха до костената пирамида свити и прегърнати като че ли никога между тях не беше съществувала вражда. Мелиора първа потърси това единение. Аладар стоеше далече от нея и всеки път я отблъскваше, когато тя поискаше да се приближи до него като куче, което предчувства опасност и търси закрила у господаря си.

— Остави ме при теб — помоли го тя. — Страх ме е, взemi me в прегръдките си... Поне ти не ме изоставяй.

— Ела тогава — прие най-послед той. — Може би ще умрем по-леко, обичайки се.

И тя падна в обятията му, с глава притисната до гърдите му, отпусна се и забрави за момент ужасните мъки. Той продължаваше да я държи в ръцете си, жал му беше за нея и не искаше да я събуди.

Впрочем той беше по-слаб и от нея. И двамата бяха непоносимо измъчвани, особено от жажда. Оная чудовищна жажда, която сгъстява кръвта във вените. Думите им ставаха все по-редки и трудни, защото езиците им бяха пресъхнали. И гладът не беше по-приятен. По-голямата част от времето те прекарваха в мъчителна дрямка. Но сънищата им биваха грозни и те се събуждаха в ужасни мъки. Когато Аладар спеше, а тя не можеше да заспи, през ума ѝ мина страшна идея. Тя имаше още камата. Какво би станало, ако убие Аладар и с неговата кръв утоли жаждата си? Два-три дни би могла да се поддържа с тая кръв, а, кой знае, междувременно може да дойде отнякъде помощ...

Но после тя се уплаши толкова от тази мисъл, че събуди циганина. Даде му камата.

— Взemi я — каза тя смилено — и не ми я давай вече. Бях измъчвана докато ти спеше от грозна мисъл, а не бих искала да я изпълня. По-добре да умра...

Аладар поклати глава. Той се сети какво беше станало в душата ѝ. Захвърли камата далеч между купчина кости, откъдето с мъка би могла да бъде извадена.

— Защо я хвърли — викна Мелиора. — Бихме могли да скъсим чрез нея страданията си.

— Но аз не искам да ги скъся!

— Господи Боже, ти не можеш да ми простиш?...

— Когато бъдеш мъртва, ще ти простя.

После той пак изпадна в трескавия си сън. След шест часа беше събуден от охканията на Мелиора. Идеше краят на третата нощ.

— Какво ти е — пошепна той нежно и спокойно.

— Жажда — измънка едва чуто тя, — жажда ме убива... ах, само една капка вода... езикът ми изсъхва.

Аладар се наведе над нея.

— Целуни ме — каза той.

— Най-после... най-после — викна тя. — Ставаш пак човек... ще ми простиш, нали?

— Не, но целуни ме.

Тя притисна силно устните си до неговите. Но така тя го караше да страда извънредно силно. Жаждата му за отмъщение не можеше да бъде угасена тъй бързо. Още не можеше да ѝ прости...

Дни и нощи изминаха в трескави тръпки. У Аладар кризата на лудостта не закъсня.

Той фантазираше, говореше за работи, които не можеше да види. Болните му очи сякаш в действителност виждаха родната пуста.

— Ето, там долу е чардата... Виждаш ли оная светлина? Пустата е необятна и спокойна, тиха... Защо да не посвирия малко?... Но кой ми върза ръцете!... Освободи ми ръката! Княз Стефан Дубиски ми заръча да свиря... да свиря танц... Князът иска да танцува с Мелиора... бедният циганин трябва да свири, макар и сърцето му да се къса и сълзи да се леят по цигулката му, да свири... да свири... да свири...

И движейки дясната си ръка над лявата, имитирайки с устни звука на цигулката, той запя оная песен, с която беше завладял толкова сърца и която дори и сега при лудостта му го занимаваше в последните тръпки на живота му.

Когато Мелиора го видя в това състояние и си спомни колко беше горд и красив по-рано, всяка омраза против него я напусна. Не помисли дори, че той я докара до това положение. Здравият разум на циганите се пробуди в нея.

— Излъгах го и той си отмъсти... не ми стори много нещо.

Тя стана, защото все пак имаше още сили, за да се надигне и тръгна там, където беше захвърлена цигулката на Аладар Форкаш.

Вдигна я и я подаде на нещастния артист. Той я пое с треперещи ръце.

— Моята цигулка — промърмори и две големи сълзи се търкулнаха по лицето му. — Цигулко моя, ти, ти само ми остана вярна...

Взе я в ръка и започна да свири. Но какво беше това? Фалшиви тонове, без всякаква хармония излизаха сега от цигулката. Нямаше нищо от оная ангелска песен, нито следа от ония мелодични звуци на радост или болка, които доскоро завладяваха толкова човешки сърца.

Циганинът спря вцепенен. Възря се пред себе си и започна да настройва любимата си цигулка и я разгледа от всички страни, сякаш се мъчеше да открие някой недостатък. Опита отново. Напразно — беше загубил силата си... Мургавото му лице се сгърчи, черните му очи изскочиха от орбитите и грозен пламък заблещука в тях. Той прегърна цигулката, притисна я до гърдите си и диво се вгледа в нея. Сякаш това беше жена, която искаше насила да накара да го обикне още веднъж. После диво и страшно викна с глас, удавен в сълзи:

— Ах, тъй ли! И ти ми изневеряваш... И ти?... Не те ли обичах достатъчно през целия си живот?... Не те ли направих да бъдеш обект на възторзи чрез моето изкуство! Проклетнице! Може би искаш някой друг любовник, виждайки, че с мене всичко вече е свършено? Не, няма и ти да живееш повече! Няма да се докосне до теб друга ръка, няма да свириш другиму! С мен живя, с мен беше обичана... и сега с мен ще умреш! Ще те строша...

колкото и хубава да си... ще те разбия, злокобнице, ще умреш!

И бясно, с вик на обезумял, той удари цигулката в земята. Тон като изплакване се чу в предсмъртна въздишка и цигулката на Аладар Форкаш остана разбита на парчета в нозете му. Нещастникът загледа с премрежени очи останките ѝ. После сълзи заляха брадатото му лице.

— Върви сега — викна той с треперещ глас. — На добър път в другия свят...там пак ще се съединим... и аз ще те обичам отново неизказано, безгранично много... горещо и дълбоко, както преди.

Отнасяха ли се думите му за цигулката или пък за жената с черните коси, която го гледаше няма и ужасена?

Аладар се строполи на земята. Очите му се притвориха и той започна конвулсивно да трепери с цялото си тяло.

— Умира — викна Мелиора, — Аладар умира... Той, единственият човек на света, който истински ме обича, умира! Не,

няма да го оставя да умре — продължи да вика тя като луда, — ще го спася. Това е само слабост, припадък... ще пие и ще живее... С последна надежда тя ухапа ръката си, от която бликна алена кръв. После приближи раната до устните на умиращия:

— На, мили, пий, смучи и ела на себе си! Но циганинът я отблъсна с последни сили.

— Вълчица — викна той. — Кръвта на вълчицата е отровна! Старата Муша ти инжектира кръв на бясна куче... Бягай... Махни се, вълчице, искаш да ме изтезаваш, да извадиш сърцето ми... моето сърце... ах, сърцето на бедния Аладар...

Още едно грозно хъркане и всичко свърши. Мелиора падна безчувствена върху трупа му.

24.

Когато Мелиора дойде на себе си, първият ѝ поглед падна върху борината. Слава Богу, тя още гореше. Без съмнение, светлината ѝ не беше тъй силна, тя свършваше вече и по трепета на пламъка можеше да се види, че едва ще издържи още някой и друг час. Но засега поне не беше на тъмно с трупа на Аладар. Седна тихо до него и се вгледа изпълнена с мъка. Какви благородни черти! Смъртта още не беше унищожила спокойствието, което бе изписано върху лицето му. Мелиора отпусна главата си върху гърдите му и за първи път от три дни насам сълзите я заляха. Те течаха по лицето ѝ и мокреха изгорелите ѝ устни. От дълбоката ѝ скръб идеше облекчението ѝ. В този момент тя почувства колко силно обичаше този човек, който сега лежеше мъртъв пред нея. Той беше може би единственият, с когото можеше още да бъде щастлива. Циганите трябва да държат на себе си. Те могат само взаимно да се разбират. Който излезе вън от тая среда, вече не намира истинско спокойствие.

Мелиора целуваше студените му и бледи устни. Тя си вземаше последно сбогом. После реши да зарови трупа както може. Между купчините кости тя намери захвърлената кама. Със сетни сили Мелиора започна да копае. Но работата ѝ напредваше бавно и трудно.

Все пак най-после гробът беше готов. Тя повлече тялото на циганина към него. Най-после Аладар Форкаш беше положен за последната си почивка. Останките от цигулката тя постави до него. После Мелиора покри тялото с изкопаната пръст. Но бедният циганин трябваше да има и паметник. Тя събра няколко кости и ги постави отгоре под формата на пирамида.

— А сега, лека ти пръст, бедни приятелю. Нека душата ти намери спокойствие в дълъг и благ сън до последния ден, когато циганите вярват, че ще им бъде дадено царството на земята, по която те сега се скитат като безотечественици.

Мелиора коленичи пред гроба на Аладар и прочете къса молитва. Това беше молитвата, която циганите произнасят пред гроба на най-обичните си същества. След това взе борината и тръгна залитайки

напред. Изведнъж в душата ѝ се пробуди, по-силно от всеки друг път желанието да живее и мисълта, че може би ще успее да намери изход, да излезе от подземиято, я подтикна напред.

Тя беше ужасно изтощена и често трябваше да си поема дъх. После засмука от собствената си рана няколко капки кръв, които понамокриха изсъхналите ѝ устни. След това продължи мъченическия си път.

Еднаква гледка ѝ се изпречваше навсякъде, накъдето насочваше погледа си. Кости и нищо повече освен кости, черепи без очи, с изпъкнали зъби. Кости от ръце и крака, безбройни — хиляди, стотици хиляди, може би милиони. Това море от кости като че ли започна бавно да застрашава самотната жена, блуждаеща из подземиято. Пламъкът на борината ставаше все по-малък и по-малък. Често пъти той трепваше и тогава на Мелиора ѝ се струваше, че вижда някаква човешка душа в последните предсмъртни конвулсии. Да, когато пламъкът угасне, тогава ще угасне и нейният живот.

Изведнъж тя спря, разтрепери се и отстъпи назад. Кракът ѝ се беше докоснал до нещо странно. Същевременно я удари миризма на разлагащ се труп. Това не беше скелет, не бяха кости, които почиваха тук от стотици години. Тя се овладя и преодоля чувството си на ужас и страх, наклони борината и се взря. Пред краката ѝ лежеше разлагащ се труп на човек. Мелиора забеляза, че този нещастник е намерил смъртта си тук не много отдавна. Лицето му беше още достатъчно добре запазено, само очите липсваха, а носът му беше изяден, навярно от плъхове. Нещастникът беше елегантно облечен. Той имаше летен светъл костюм, фино изработени лачени обувца, а близо до трупа му лежеше широка панамена шапка.

Навярно мъртвият е чужденец, който е слязъл в катакомбите без водач, заблудил се е и е умрял тук след ужасни и дълги мъки, точно така, както преди малко свърши Аладар и както без друго и тя щеше да умре...

Циганката забодя борината в близкостоящите кости. После коленичи и зашари из джобовете на мъртвеца. И тя самата не би могла да каже, кое я тласна към тая постъпка. В действителност това беше донякъде любопитство, което се събуди у нея дори и в това отчаяно положение, в което се намираше. Най-напред откри една златна верижка и часовник, който беше спрял точно на два и половина.

Мелиора захвърли небрежно часовника настрана. Да, ако това злото би могло да утоли жаждата ѝ, ако с неговата цена би могла да заплати поне една чаша вода... Тогава може би не би го захвърлила така небрежно. По пръстите на мъртвеца блестяха няколко брилянтени пръстена. Мелиора ги извади и с горчива ирония се вгледа в тези блестящи скъпоценни камъни.

— Бихте ли могли да ми замените борината поне за един час — възкликна тя. — Не, не, не можете. Вашата мизерна светлина не може да ми послужи за нищо.

Тя захвърли пръстените наред с часовника и верижката. В джоба на панталоните на този мъртвец имаше портмоне, пълно с пари. Злато, сребро, банкноти — може би повече от хиляда франка. Портмонето беше също захвърлено. Мелиора претърси вътрешните джобове на дрехата и извади дебело писмо с няколко печата по него.

При слабата светлина на борината тя прочете на плика следния надпис:

„План за откриването и експлоатирането на моите мини в Трансвал (Южна Африка)“

Но преди да разпечата този странен документ погледът ѝ падна върху друг предмет, който ѝ се стори още по-важен. Това беше малък бележник, който се подаваше изпод тялото на мъртвеца.

Мелиора го вдигна. Бележникът беше отворен. Голяма част от неговите листа бяха изписани от трепереща ръка с молив. Това беше историята на живота на мъртвеца, историята на мъченическата му смърт в катакомбите...

Мелиора се наведе и под трепкащата светлина на борината, прочете следното:

„Наричам се Том Старин и съм от Чикаго. След като работих десет години из различни машинни фабрики в Америка, започнах като инженер в най-голямата каменовъглена мина във Филаделфия, прочутата мина «Бланк Диамант» във Вилкесбар. Там извърших голяма кражба, за която бях осъден на петнадесет години затвор. Заедно с мене беше осъдена и осемнадесетгодишна

девойка, дъщеря на контролѐра по качеството на работата, защото се бях заклел, че момичето е моя любовница и съучастничка. След една година успях да избягам от затвора.

Отидох в Южна Африка, където тъкмо бяха започнали да се откриват големи диамантени залежи. След като прекарах няколко години в мизерия, успях да открия богата диамантена мина, за чието съществуване и днес никой не подозира. Запазих тайната, взех със себе си само няколко скъпоценни камъка и заминах за Париж. Най-напред, обаче, сних точен план на мината, с чиято помощ би могъл да се намери тайнственият път, по който може да се стигне до нея. Пристигайки в Париж, аз се хвърлих във водовъртежа на лекия живот. Хвърлях златото с шепи на всички страни. Нощите прекарвах с леки жени в шантаните. Не че всичко това ми доставяше особено удоволствие, но исках да удавя гласа на съвестта и угризението, което не ми даваше покой. Не се каех за кражбата, а за клетвата, която бях дал пред съда и като последица от която дъщерята на контролѐра беше осъдена на три години затвор. Защото тази клетва беше фалшива.

Момичето никога не е било моя любовница. Напротив, винаги енергично е отхвърляло моите ухажвания. За кражбата тя не знаеше нищо и нямаше никакъв дял в нея.

Един ден, преди да напусна Париж, слязох в катакомбите в пияно състояние след бурна нощ. Не исках да взема водач. Желаех да разправам впоследствие, че съм бил сам сред този лабиринт на смъртта.

Но се заблудих под сводовете, без надежда за спасение. Почти пред гладната смърт, с последни сили пиша това писмо. С него преследвам двойна цел. Най-напред искам да се поклоня пред истината, за да премахна от душата си угризението, че съм затрил живота и честта на едно порядъчно момиче. За всичко това се кълна тук още веднъж и искам, аз, бедният грешник, да намеря смирение и покой на другия свят.

Алиса Тери, дъщерята на контролѐра Уилям Тери от Вилкесбар, бе осъдена на три години тъмничен затвор за съучастие при моята кражба. Тя бе проклета и пропъдена жестоко от родителите си, защото е била моя любовница. Но Алиса Тери е невинна!

Второ. Завещавам, докато съм още с ума си, на Алиса Тери, която страда невинно по моя вина, да получи цялото мое наследство и моето богато диамантено находище в Трансвал. Планът, с помощта на който лесно би могло да бъде открито това Елдорадо, се намира във вътрешния джоб на дрехата ми, запечатан в плик.

Зная, че чрез това си дарение не бих могъл да поправа злото, което сторих на Алиса Тери, че не биха могли да се забравят пролетите сълзи и понесените страдания, но моето наследство нека тя приеме поне като знак на моето искрено покаяние и като благодарност, че беше толкова великодушна да ми прости. Който и да намери трупа ми, заклевам го във всичко най-свято, да изпрати на госпожица Алиса Тери, както плика, така и написаното в този бележник. Ако тя не е жива, или не може да бъде намерена, да бъде предадено на нейния баща Уилям Тери в мините «Блак Диамант», а в случай, че и той е умрял — на съдията Джеймс Макдоналд от същата околност. Подлец и проклет да е оня, който не изпълни последното ми желание.

Парите, които се намират в мен, часовникът, верижката и пръстените да бъдат на този, който ги намери, като награда, че ще изпрати на Алиса Тери това, което оставих за нея.

Париж, 4 юли 1896 година в катакомбите.

Том Старин“

След като прочете тези редове, Мелиора се замисли. Диамантени находища в Африка! Несметни богатства плуваха пред очите ѝ; богатства, за които навярно си заслужаваше да се живее. Но можеше ли тя да очаква сега нещо от живота? Нейното съществуване се броеше

само с часове. И все пак.... давещият се лови и за сламка. Тя не искаше да се откаже още от надеждата. Скри в пазвата си бележника на американеца и запечатаното писмо. После събра от земята часовника, пръстените, портмонето и ги постави в джоба на пелерината си. Едва успя да направи всичко това и борината угасна. Дълбока тъмнина заобиколи циганката. Тя нададе болезнен вик. Сега се почувства двойно по-самотна. Изчезна и последната ѝ надежда за спасение. Лудо отчаяние я обзе. С протегнати ръце напред, за да не се блъска в купищата кости, тя бавно запристъпва напред. Не знаеше колко време вървя така. Чувстваше само, че силите ѝ я изоставяха с ужасяваща бързина.

— Свършено е — измърмори тя отчаяно. — Това е краят! Ах, каква горчива орисия на съдбата! В пазвата си нося тайна, с която бих могла да си доставя милиони, а трябва да умра тук по един мизерен начин, защото и всички несметни богатства на света не могат да ми доставят парче хляб и глътка вода... Чувствам, че не ми остава повече от половин час и след това тялото ми ще гние тук, както и на Аладар Форкаш, на американеца Том Старин. Може би ще минат векове, докато някой случайно намери останките ни. Помощ, помощ! Полудявам...

Прозвуча болезнен вик. Мелиора връхлетя върху куп кост и нещо остро влезе с неопикуема болка в дясното ѝ око. Почувства лепкава маса между пръстите си.

— Окоето ми изтече — изплака ужасена нещастницата. — Загубих си окоето, сега съм белязана за цял живот.

Обзе я неизразима ярост. Кръвта, която течеше по лицето ѝ, увеличи до лудост възбудата ѝ. Като че ли костите бяха живи и можеха да почувстват нещо, така се нахвърли тя върху тях. Започна да ги разхвърля на всички посоки, тъпчеше ги в краката си. Надавайки най-разнообразни цигански проклетия, тя заудря грамадата кости, която се разсипа. Като луда продължаваше да ги хвърля на всички страни. Смееше се гласно... Отмъщаваше си на скелетите!...

Но изведнъж млъкна. Със здравето си око, тя се вгледа напрегнато в мястото, където допреди малко имаше цяла пирамида от кости. Не беше ли това видение на лудата ѝ фантазия? Там, където скелетите бяха натрупани един върху друг, сега се виждаше врата. Една тясна, полуизгнила, ниска врата. Не, не беше видение, а

действителност... През цепнатина проникваше лъч светлина в тъмното подземие. Светлината, която навярно идеше от лампа.

Мелиора беше толкова силно развълнувана от това откритие, че в първия момент не можеше да направи нищо друго, освен да заплаче. Не беше ли тя като топка в ръката на съдбата? В течение на час капризната случайност ѝ даде три пъти доказателство за своята сила. Не беше изминал час откакто откри тайната на диамантите на американеца, после си загуби окото, а сега намери пътя на спасението, на живота и светлината. Сега вече не се чувстваше слаба и изтощена.

Тя допря ухото си до полуизгнилата врата и се послуша... Дочу смях на дете и блеене на коза. Колко странно ѝ подеждаха тези гласове. Човешки глас, животинско блеене, весел смях, детски говор — това бяха признаци на живот, които проникваха в нея отгоре, от света. Доби смелост и почука на вратата.

і Изведнъж всичко затихна. Детският смях секна. Тя почука още веднъж по-силно. Не отговори никой. Детето навярно се страхуваше. Тя не можеше да знае колко време още силите ѝ ще издържат. Загуби ли съзнание, би умряла тук пред прага на спасението. Събра за последен път всичките си сили. Отчаянието пак ѝ дойде в помощ. Почувства се силна и се хвърли върху вратата. Гнилото дърво отстъпи. Вратата падна и се счупи. Над себе си Мелиора видя сноп светлина. Но когато се опита да излезе, се яви нова пречка. Висок като зид параван се изпречваше пред нея. Това беше цяла планина от стари парцали, книги, парчета плат, нахвърляни едно върху друго. Грамадата се залюля и се пръсна. Слабо осветено помещение, нещо като мазе, сутерен или жилище на човек, се намираше пред нея. В единия ъгъл на, това жилище красиво русо дете я гледаше учудено и ужасено. Мелиора има сили да стигне до средата на стаята.

— Вода... вода — изплака тя. — За Бога, една глътка вода!

После падна в безсъзнание. Сега, когато най-голямата опасност беше вече минала, тя припадна. Лежеше просната на пода сред стаята в своите мъжки дрехи като мъртва. Изминаха няколко минути. Първият, който посмя да мръдне, беше момчето. То се приближи тихо. Козата дойде след него.

Русокосата главица на хубавото дете се наведе над Мелиора и то погали нежно лицето ѝ, бледо като восък.

— Бедни човече — продума малкият, — какво ти е? Стани... Или си мъртъв?

Козата миришеше лицето и заблиза ръцете на Мелиора.

— Какво да правя сега, Моли? — запита детето. — Ти си умна, Моли. Да бягаме или да останем тук?

Козата го изгледа със своите умни, големи очи и изблея. Но и най-големият психолог не би могъл да каже какъв съвет даваше на детето със своето блеене.

Детето се огледа слисано наоколо. В този миг се дочу палава песен. Вратата се отвори и изтрополиха тежки стъпки.

— Тук съм, Андре, моето момче — викна весело дядо Карус. — Да видиш какво намерих на пътя. В един стар куфар пълен с дрипи, намерих една книга, един буквар за теб. Отсега нататък всяка вечер...

Думите му замръзнаха на устата.

Дядо Карус спря слисан, виждайки пред себе си счупената врата, разпръснатите парцали и човешкото създание, което лежеше безчувствено сред стаята.

— Дядо Карус — викна детето тичайки към него, — добре, че дойде, виж какво се случи тук... Моли и аз не знаехме какво да правим.

— Вярвам — отговори дядо Карус, захвърляйки бързо чувала на една страна. — Вие не знаете, че зад тази врата се намират зловещите парижки катакомби.

Той коленичи до Мелиора. Разгледа я със загриженост и състрадание. Изведнъж чертите на неговото лице добиха странен израз.

— Това е жена! — измърмори той. — И няма никакво съмнение, че се е заблудила в катакомбите... Хм... каква ужасна работа. Да се намериш сам сред толкова човешки скелети и кости!... Но тя е жива, сърцето ѝ още бие. Възможно е още да ѝ се помогне. По какво чудо е открила вратата и какво крие под наметката си? Златен часовник с верижка, брилянтени пръстени и портмоне пълно с пари. Добър лов, няма какво да се каже!

Но дядо Карус веднага остави на мястото им всички тези неща.

— Засрами се, дядо Карус, не те ли е срам — си каза той тихо. — Не се ли закле тогава, когато взе детето при себе си, в деня, когато Господ ти хариза това мило невинно приятелче, че занапред ще бъдеш

честен човек, че няма да крадеш, няма да пиеш, не се ли закле?... Досега удържа клетвата си. И сега да те изкушат тези неща? Ръцете долу, дядо Карус! Как ще можеш да гледаш в невинните очи Андре, ако извършиш такова зло. Не, бедни сме, Андре, но искаме да бъдем и да останем честни!

Казвайки това, дядо Карус се залови да дои козата и наля в гърлото на Мелиора прясно топло мляко, което я съживи почти веднага.

Тя започна да диша по-спокойно. Дядо Карус вдигна припадналата жена и я постави на леглото си.

— Така, мое мило момче — каза той, — трябва да помогнем на ближния си.

Едва сега старецът забеляза, че хубавата жена беше лишена от едното си око, което навярно скоро беше загубила. Той изми грижливо раната и я наложи със студени компреси. Цяла нощ бдя над болната, която имаше силна треска и постоянно бълнуваше.

Старикът слушаше слисан как младата жена произнасяше объркани думи:

— Диаманти...милиони... не загубвайте плана... моите диамантени мини... в Африка.

25.

Забелязваш, читателю, че, понесени във вихъра на описанието, бяхме оставили много от нишките на драматичния ни разказ непроследени и често се връщаме назад. Сега още веднъж ще се върнем в онова време, когато Алиса Тери и Клаус Грот, неуспели да освободят Драйфус след полудяването на губернатора Грефин, плаваха по океана на път към Европа.

Борсата на парижките просяци се намира в малка забутана уличка, която излиза на улица „Монмартър“ и която може да бъде неизвестна дори за мнозина парижани кореняци. В тази тясна уличка, образувана от няколко малки стари къщи, се намира здание, малко и старо, което с външния си вид не може да привлече вниманието на минувача. Сградата се състои от един-единствен етаж, но е достатъчно дълга и има просторен двор, в който се стига през двойна широка врата, през която могат да влязат две коли едновременно.

Но тук никога не е изтрополявала кола. Влизаха само подозрителни личности, типове, които бяха измета на Париж. В този двор през всяко време на деня се срещаха парижките просяци. Тук те споделяха своите афери, тук си разпределяха печалбата.

Но и други сделки се вършеха на просешката борса. Наемаха се деца за просия и колкото повече тези деца бяха в състояние да възбудят милосърдие чрез своите недъзи, толкова техните родители искаха по-висока цена. Деца-изроди, сакати и рахитични бяха търсени извънредно много. Жените увиваха нещастните малчугани в дрипи и разказваха на минувачите някоя стара, затрогваща история за предателство, измяна, мизерия, глад и какво ли не още.

— Бъдете милостива, госпожо, един грош да купя мляко за горкото дете...

Кой не ще се съжали и няма да се разчувства? Кой родител не би пожертвал грош-два за нещастно дете, замръзнало и гладно?

Но и хора напълно здрави намират тук препитание. Един сляп, например, се нуждае от водач. За тая цел е необходим човек, в чиято честност не трябва да има съмнение, иначе той би могъл да лъже при

подялбата. Той води слепеца, представяйки го за дядо си или баща си или пък за брат и разказва просълзено историята на живота му и как той е загубил зрението си.

На тази уникална борса могат да се намерят всякакви принадлежности, необходими за професионалната просия. Стари, изтъркани дрипи, дървени крака и ръце, черни очила, кошове и всички необходими за целта предмети се продават на умерени цени.

Все тук някои безсъвестни търговци закупуват останки от месо, риба и други продукти, събрани от просяците. От сухия хляб се прави песмет, който се продава по уличните бедни гостилнички, в тях отиват и останките от месо и риба във вид на карначета и пастети.

В един ъгъл на двора човек с респектираща външност седеше зад голяма маса. Това е писарят, който редактира писма за просене и удостоверения, чрез които се сочи, че еди-кой си е пострадал в някоя фабрика или мина. Впрочем, за него се говори, че бил доста известен адвокат в Париж, който печелел добри пари със занаята си. Но бурният му живот го довел до затвора. Сега припечелваше хляба си като адвокат на просяците, които го наричаха винаги „майсторе“.

И друг непризнат гений упражняваше занаята си тук. Това бе докторът на просяците. Този човек, някога лекар, се радвал на много пациенти, но извършил няколко непозволени деяния и му било отнето правото да практикува. Оттогава той прави здрави хора да изглеждат недъгави. Създава гърбави, сакати, учи ги как да приличат на туберкулозни и рахитични — с една дума прави от всеки здравеняк човек достоен за съжаление.

Но той даваше и медицински консултации. Просяците, които висят по улиците в дъжд и сняг, често са изложени на заболявания. Тогава се заемаше с лекуването им срещу скромен хонорар. Впрочем, всичко, което припечелеше, проливаше юнашки и отлично знаеше, че няма дълго да изкара.

Но в Париж има просяци, собственици на къщи, които дават под наем, хора със спестени често пъти доста големи суми. Мнозина припечелват по двадесет франка дневно. И все пак тези мизерници продължават да просят. Те са достатъчно извратени и отнемат честно изработения грош на някой състрадателен работник. Тези подлеци заслужават затвор. Те са по-опасни от разбойниците, които поне рискуват живота си.

Истинската мизерия не реве по улиците. Тя се оттегля и страда скрито до студеното огнище и изчезва, без да привлече внимание върху себе си. И все пак можем ли да откажем състраданието си на уличните просяци?... Може би между десет от тях ще се намери един достоен за съжаление. По-добре ще е да бъдем излъгани девет пъти, отколкото да бъдем жестоки и несправедливи спрямо един-единствен истински бедняк, достоен за помощ.

Мъртвешката глава и Вълчицата бяха прогонени от тяхното скривалище и трябваше по неволя да си приберат дрипите и сопата и да заминат заедно за Париж. Тук те просека по улиците и навсякъде, където тази чудновата двойка се явяваше, предизвикваше милост. Живееха в малък хотел, където се даваха под наем стаи на всякакви подозрителни личности. В него държаха две стаи една до друга. Сутрин имаха навик да слизат до борсата на просяците, където им се посочваше свободното място за просене през деня. Това бяха сторили и днес. Мъртвешката глава се обърна към придружителката си:

— Къде ще ме заведеш днес, Вълчице, къде ни позволяват да останем?

— На Елисейските полета — отговори му тя.

— Отлично — кимна той, — на Елисейските полета е добре да се проси, днес ще ни провърви.

— Хайде, да вървим тогава...

Вълчицата хвана десницата на слепия си другар и понечи да го поведе, когато тежка ръка падна върху рамото на Мъртвешката глава.

— Гледай ти, гледай ти! — възкликна един глас, който беше добре познат. — Това е той. Възкръснал от мъртвите, жив бил удавеният в Сена!

Мъртвешката глава позна гласа и еврейския акцент на някогашния си другар Соломон Бенас.

— Ти ли си, Соломон Бенас? — запита той. — Жив ли си още?

— Защо да не съм жив, няма нищо чудно в това, но че ти си се отървал от дисекционната маса на доктор Триколет, виж това, помъчно мога да разбера. Но по-добре ще сторим да се радваме, че и двамата сме живи и здрави и напразно си товарим мозъците да мислим как и защо се е случило. По-добре кажи как вървят работите ти? Не вярвам да са зле, защото те виждам в компанията на красиво същество.

Неговите малки и лакоми очи хвърляха нахални погледи към красивата Вълчица, докато произнасяше тези думи.

— Остави компанията ми на мира, Соломон Бенас — смръщи се Мъртвешката глава сурово. — Не те засяга и те съветвам да не се интересуваши от нея.

Евреинът поглади козята си брада.

— Виждам — каза той, — че си ревнив, както и някога, когато имаше хубавата Помпадура.

Слепецът се сепна. Ръката, в която държеше тоягата, започна да трепери. Споменът за бившата му жена очевидно го засегна.

— Виждам, че още не си забравил продължаваше Соломон — хубавата мургава жена, която те напусна заради един по-високостоящ господин, за да минава днес за голяма дама: А сега ѝ върви прекрасно. Черният майор държи на нея като на очите си.

— Какво знаеш за нея? — застина Мъртвешката глава.

— Какво знам за нея ли? Знам, че сега е голяма дама и че си смени името.

— Името? Как се казва сега?

— Госпожа Буланси.

— Ах, сега минава за благородница, мизерната дъщеря на Казота. И можеш ли да ми кажеш къде живее?

— Има вила на Елисейските полета. Но внимавай, приятелю, да не бъдеш обзет от желанието за отмъщение, защото би могъл да си изпатиш грозно. Помпадура има връзки и то доста широки. Един знак от нейна страна би бил достатъчен, за да те прибере полицията, а сигурно помниш, че с полицията не си в приятелски отношения. Имаш някои и други стари сметки за уреждане. Жалко би било твоята хубава глава да падне под ножа на гилотината.

Слепецът сви рамене.

— Няма значение! — измърмори той. — Какво мислиш, Соломон, че ме е страх от смъртта ли? Не, желая я дори. Не съм аз вече оная Мъртвешка глава, какъвто бях някога, когато заедно вършехме сделките си. Сляп съм, загубих силите си, дете дори би могло да ме повали. С удоволствие бих захвърлил този кучешки живот. Но трябва най-напред да уталожя жаждата си за отмъщение! Не бих могъл да умра спокойно, не бих намерил мира в гроба, ако преди това не си разчистя сметките с невярната жена, която ме предаде... Тя

трябва да чувства близостта на сляпото куче. Искам да я удуша и после няма да ме е страх да умра на улицата като псе, изгонено от всички.

Но стига... спокойствие и решителност... Хайде, Вълчице, дай си ръката. Води ме на Елисейските полета, днеска имаме право да просим там, може би ще имам щастие... може би...

Младата красива жена, която споделяше мизерията с него, му протегна ръката си. Той се опря на нея с мъка и тя го поведе от двора на просешката борса.

— Не бих желал да бъда в кожата на бедната Помпадура — промърмори злобно Соломон. — Ако този сляп тигър я срещне на пътя си... Но радвам се, Бога ми, радвам се, че можах да го насъскам отново против нея. Човекът остарява и нищо от младините не му остава... Храната не му харесва вече, сънят бяга от него, всичко, което на другите доставя удоволствие, за него вече не означава нищо. Тогава не му остава друго, освен една-единствена радост — да стори зло.

Старият негодник брътвеше с беззъбата си уста и се усмихваше доволен, гладейки острата си брада. После насочи вниманието върху това, за което беше дошъл в борсата на просяците.

26.

Мъртвешката глава и Вълчицата прекосиха населените улици на Париж. Стигнаха до Елисейските полета, като по пътя не размениха нито дума. Слепецът като че ли беше погълнат от мислите си. Бледата жена на свой ред не проговаряше никога, докато пръв не я заговореше Мъртвешката глава. Едва когато навлязоха в зеленината на Елисейските полета, Вълчицата промълви:

— Колко е хубаво тук! Тези големи дървета ми напомнят парка, в който живеех някога...

— Къде беше? Как го наричаха? — наостри уши слепецът.

Лицето ѝ просия като от слънчев лъч:

— Ах, това беше тука от... от...

Тя отпусна глава на гърдите си и две едри сълзи се търкулнаха по лицето ѝ. Паметта ѝ пак я беше напуснала. Миналото за нея беше обвито от непроницаем воал.

— Не можеш ли да си спомниш? — попита Мъртвешката глава, обзет от състрадание. — Не знаеш ли как се казваш и къде си била порано?

— Не — отговори тя, въздишайки тежко, — не мога да си спомня нищо, колкото и да мъча мозъка си. Денем и нощем моля паметта си и често пъти, когато ти мислиш, че спя, аз се моля на Господ да ми просветли паметта, за изляза от този мрак. Но напразно. Наоколо ми е черна нощ, нощ дълбока, непроницаема... Аз съм жена без име и без минало... Ела, там зад улицата има една хубава къща, да седнем пред вратата и да потърсим хорската милостиня.

— Ох, ако можех да ти помогна — изпъшка слепецът. — Ах, само ако имах зрението си и предишната си сила, бих съумял да намеря къщата и твоите родители, но без очи... без очи... това е жестока мизерна съдба...

— Уверена съм, че не си заслужил тази ужасна съдба, бедни човече...

Мъртвешката глава никога нищо не беше казвал за миналото си, пълно с престъпления. Тя не подозираше кой беше този, когото

водеше.

Те излязоха от парка на улицата, на която се издигаха вили една от друга по-елегантни и кокетни. Спряха пред входа на една от тях. Слепецът се отпусна върху камък, който служеше за качване и слизване от коня, а Вълчицата приседна до него. Слепецът сне шапката от плешивата си глава, постави я между коленете си и грошовете започнаха да падат в нея.

По улицата нямаше много хора, но тези, които минаваха по нея, не извързваха глава, когато трябваше да се помогне на бедния сляп старец и на младата жена, която всички вземаха за негова дъщеря.

Колкото пъти звънваха пари в шапката на Мъртвешката глава, Вълчицата благодареше с трогателен глас. Мнозина я поглеждаха слисано, заслушани в този нежен глас, пълен с благородство, кимаха със състрадание и отминаваха.

— Добре върви работата — прецени Мъртвешката глава след известно време. — Имаме вече повече от два франка. Ако останем тук до вечерта, утре може би не ще стане нужда да излизаме пак... Не, не, трябва да дойдем — продължи той бързо и гневно. — Трябва всеки ден да идваме тук на Елисейските полета и всеки път да дирим друго място... искам, трябва да я намеря... и ще я намеря!

В този момент се отвори външната врата на вилата, пред която седяха просяците. Прислужник в богата ливрея слезе по стъпалата. Той се изправи до нещастниците. Изглежда ги с подозрителен поглед и им се озъби:

— Нахални вагабонти, какво дириш тука?

— Просим милостиня — отвърна Вълчицата.

— Тогава търсете си друго място. Марш оттук. Не търпим просяци. Госпожа Буланси, моята господарка, ако ви види тук, като се върне, тежко ви на вас и на мен...

Слепецът потръпна при споменаването на името. Неговото грозно лице се обезобрази още повече. Тоягата се изхлузи от ръката му. Той се олюля, тъй че Вълчицата го подкрепи.

— Виждате ли какво направихте, господине — изрече тя с глас, пълен с възмущение, — виждате ли как трепери?

— Малко ме интересува — отвърна грубо лакеят.

— Ако не се изметете оттук веднага, ще повикам полиция.

Ръката на слепеца стисна конвулсивно ръката на другарката си.

— Хайде да вървим, Вълчице — прошепна той задавено. — Но запомни добре тази къща и не ме отвеждай далеч от нея...

Лакеят беше обърнал гръб на просяците и пак изкачи стълбите на къщата.

Вълчицата отведе Мъртвешката глава обратно в парка, след като му подаде тоягата в ръка. Приблжиха до малка скамейка и го настана да седне.

— Не съм те виждала никога тъй гневен, Мъртвешка главо — му каза, — дори и тогава, когато бяхме прогонени от запустялата мелница. Нима така силно те огорчи грубото държание на този недодялан вратар?

Слепецът изглежда се задушаваше. Лицето му беше посиняло, дишаше тежко и хъркаше. Душевната мъка, която изпита от името Буланси, беше ужасна.

След няколко минути той се поуспокои. Главата му клюмна пак на гърдите и се унесе в тежки мисли. Значи тъй, все пак има щастие. Случайността го беше изпратила точно пред къщата на жената, която той диреше толкова време напразно из цял Париж. Този благоприятен случай не трябваше да остане неизползван. Адът му даваше знак, той искаше да последва този знак, ако ще след това всички дяволи да разкъсат душата му.

— Седни до мене, Вълчице — обърна се Мъртвешката глава към младата жена. — Искам да ти кажа нещо.

Тя както винаги го послуша. Слепият напипа ръката ѝ и я стисна горещо. Гласът му, обикновено груб и суров, сега прозвуча меко, почти нежно.

— Небето ли те изпрати, Вълчице — промълви. — То се съжали над нещастния слепец. Беше време, когато се съмнявах в съществуването на Бога, когато живеях като див звяр, жаден само за кръвта на жертвите си. Господ ме наказа, той ми отне зрението и силата. Не роптая, не се оплаквам, че бях наказан тежко. Напротив, заслужил съм и по-тежко наказание. Може би то не ще се забави, когато пристъпя пред престола на Господа и той ми поиска сметка за земните деяния. Този момент не е далеч. Чувствам, че не ще проживея още дълго на тази земя. През нощта дори като че ли усетих, че сърцето ми престава да бие и си казах: Добре дошла, смърт! Но сега искам отсрочка само за няколко дни. Имам още една сметка за уреждане.

След това смъртта може да дойде, ще я притисна страстно до гърдите си.

Слепецът помълча за миг, сякаш тези няколко думи го бяха уморили, после продължи тихо:

— Имам към теб една последна молба, Вълчице. Не ми отказвай...

— Ще я изпълня, стига да е по силите ми — отговори бързо нещастната жена.

— Можеш да я изпълниш, слушай. Вземи тези два франка, които събрахме днес. Половината от тези пари са твои, а с моята половина ще ми купиш голям остър нож, който не струва повече от седемдесет сантима. С остатъка от тридесет сантима ще ми вземеш един хляб, малко вино и въже не по-дълго от два лакътя, не много дебело, но да бъде здраво. Всички тези работи постави в торбата и ми ги донеси тук. Чакам те.

— Ще направя каквото искаш — отговори Вълчицата, — но признавам, че съм обзета от мрачно предчувствие. Да не искаш да се самоубиеш?

— Не.

— Или може би искаш да извършиш някакво престъпление?

— Не, никакво престъпление. Мина времето, когато вършех престъпления... Върви, Вълчице, и изпълни последната ми молба.

Бледа като восък, жената тръгна. Слепецът чакаше спокойно на скамейката. След половин час Вълчицата се върна.

— Взе ли всичко, което ти поръчах?

— Да. Хляб, вино, нож и въже. Всичко е тук в торбата.

— Остър ли е ножът?

— Като бръснач. Може да се заколи човек с него.

— Тъй ли? Дай всичко насам.

Мъртворешката глава взе торбата и я постави до себе си. След това не каза нито дума. Остана почти неподвижен на скамейката, докато падна нощта.

Вълчицата също стоеше до него.

— Стъмни ли се вече напълно? — запита той по някое време.

— Да, тъмно е вече...

— Време е, ела.

— Къде?

Мъртвешката глава стана и хвана жената за ръка.

— Ще ме заведеш обратно пак при оная къща — поръча той, — където бяхме седнали днес. Но не откъм лицето, а отзад, през градината. Знам, че всички тези вили по Елисейските гюлета имат градини и познавам разположението им. После ще почакаш, докато всички слуги се приберат и ще ме промъкнеш през градинската врата в къщата. С това ще направиш доброто, което можеш да направиш за мен на този свят. После ще се махнеш бързо и ще ме предоставиш на собствената ми участ.

— Ах, Господи, какво искаш — каза жената побледняла. — Ще ни вземат за крадци, може би...

— За убийци — допълни Мъртвешката глава. — Тебе не, дъще моя, тебе не... умолявам те, заклевам те, не отказвай последната ми молба.

Вълчицата отправи ням поглед към покритото с облаци небе.

— Нека бъде — измънка тя треперейки. — Ела и Бог да ме прости, ако извърша лоша постъпка.

След четвърт час заобиколиха вилата и чудноватата двойка влезе в градината на госпожа Буланси. Мъртвешката глава каза на водачката си да провери вратата, която за щастие бе отворена.

— Видя ли някого?

— Не. Чувам само шум от стъпки горе в една стая, където вероятно прислугата вечеря.

— Толкова по-добре. Въведи ме в къщата, Вълчице!

Тя го поведе макар и с известно нежелание. Слугите, които вечеряха на горния етаж, не чуха леките им стъпки.

— Къде сме сега? — запита слепецът, когато водачката му спря.

— В началото на стълби, които навярно водят към мазето.

— Заведи ме до първото стъпало... Така... Сега ти благодаря, Вълчице, хиляди пъти ти благодаря. Ти не можеш да си представиш каква услуга ми направи. Бързо, подай си още веднъж ръката.

Бледата жена подаде малката си ръка на грозния старец и се огледа плахо наоколо.

— Мога ли да сторя още нещо за теб? — запита тя тихо.

— Нищо. Сега сбогом и да даде Господ да се просветли паметта ти и да бъдеш пак щастлива, както навярно някога си била. Ние двамата вече няма да се видим... Моли се за мен, дете мое, моли се за

душата ми, за да ми се простят греховете, които извърших и които още ще извърша!... Плачеш ли? Една сълза падна на ръката ми. Благодаря ти за тая сълза, за мен тя е като капка светена вода, която измива греховете на нещастните окаяници... А сега бягай, бягай бързо, за да не ти се случи нещо по моя вина...

— Сбогом, слепоце, сбогом!

Вълчицата изчезна като сянка навън. Когато стигна на улицата, тя въздъхна с облекчение.:

После, без да хвърли поглед назад, тръгна безцелно по парижките улици.

Мъртвешката глава слезе пипнешком по стъпалата в мазето. Той умееше да слиза безшумно и въпреки слепотата си не беше забравил нищо от стария си занаят. С едната си ръка се държеше за перилото на стълбата, а в другата държеше тоягата и торбата, в която криеше купените вещи. Накрая усети, че пристигна. Седна в най-отдалечения ъгъл, разтвори торбата, изяде парче хляб и отпи глътка вино, защото цял ден не беше сложил троха хляб в устата си. После постави обратно хляба и виното в торбата и я остави до себе си. Извади ножа. Опитва острието му.

— Като бръснач — измърмори той. — Вълчицата имаше право, с него може да се заколи човек... Тъкмо това искам да направя аз. Искам да убия, искам да си отмъстя...

С диво движение размахна ножа над главата си.

— Сега ще се прегърнем, красавице Помпадура — пошепна глухо. — Този път няма да ми избягаш. Смъртта се промъкна в къщата ти и те дебне от най-скрития ъгъл на мазето ти. И ако трябва, ще стои с дни и нощи тук, в това скривалище и няма да пропусне сгодния момент, за да се качи при тебе сред лукса, в който живееш, и да те изненада. Тогава, Помпадура, безокият призрак ще ти се яви неочаквано. А после?... Ха, струва ми се, че придобивам отново зрението си... Виждам червено пред очите си... Твоята кръв, проклетнице, твоята кръв, престъпна жено!...

Нека се върнем, читателю, в дните, когато полковник Пикар още служеше в Алжир. Дни горещи и опасни. Такъв беше и този. Слънцето хвърляше отвесно своите горещи лъчи над пустинния пясък. Оазисът Голеб още не искаше да се покаже пред очите на нетърпеливия ездач. Конят, който яздеше Равелак, едва носеше господаря си. Напразно конникът го подканяше с шпорите си и с камшика, напразно проклинаше и ругаеше — бедното животно беше напълно изтощено от тежкия път. Една глътка вода би го съживила, но Равелак в бързината си вместо бидон с вода беше взел съд, пълен с газ. По този начин не само бедното животно трябваше да страда през целия зноен ден от жажда, но и стопанинът му изпитваше същата мъка.

В душата на този човек гореше страстта да изпълни подлото предателство. Това го крепеше и му даваше достатъчно енергия и устойчивост. До вечерта трябваше да стигне на всяка цена в оазиса — иначе всичко беше загубено за него.

Изведнъж той нададе радостен вик. Далече на хоризонта зърна малко черно петно, което се издигаше като скала сред еднообразното пясъчно море. Навярно бе оазисът Голеб. Разстоянието дотам не можеше да бъде повече от шест мили. Ако това проклето животно имаше още малко сили, за по-малко от два часа той би могъл да бъде при Абдулах.

Равелак измъкна от джоба си шише, в което имаше още няколко глътки вино. Бяха последните капки, с които разполагаше. Но той не ги поднесе до своите устни, а скочи от седлото и насили коня да изпие виното, след като му тикна в устата и парче хляб.

Животното погълна безразлично и хляба, и виното, гледайки ездача си с очи, които сякаш искаха да кажат: „Много е късно вече, убий ме...“

— А сега напред! — викна Равелак, скачайки пак на седлото. — Само шест мили още и после ще ти позволя да издъхнеш на мира!

Силен груб удар с камшик изплющя връз благородното животно, което изглежда събираше последните си сили. Равелак, без да се

интересува от него, се върна към своите мисли.

— През нощта, граф Естерхази — промърмори той, — ще бъдеш доволен от своя слуга, защото утре, когато слънцето изгрее над това пясъчно море, неговите лъчи ще блестят над трупа на твоя смъртен враг Пикар, Тогава ще ме възнаградиш, трябва да го сториш, защото си в моите ръце. Не ще се задоволя само с пари, искам и почести, искам чин на подпоручик. За теб и за твоя приятел Пати дьо Клам ще бъде дребна работа да изпросите от министерството повишаването на храбрия фелдфебел Паул Брага, а оттук нататък пътят е отворен. Капитан, може майор, а после... Дявол го взел, какво е това?

Конят рухна като ударен от гръм и Равелак се просна върху пясъка на пустинята. В същия миг се изправи на краката си и ритна жестоко животното, което се гърчеше на земята.

— Ставай, кранто проклета! — кресна той. — Ставай, че ще те пречукам! Не е време сега да се търкаляш по пясъка, хайде, дръж това, на още един!... Пак ли не ставаш? Дявол го взел, то пукна!

Равелак беше прав. Конят бе мъртъв. Той не усещаше вече ударите на жестокия си господар. С угаснали очи, с протегнати нозе, лежеше безжизнен върху белия пясък...

Равелак се отпусна убит от отчаяние. Смъртта на нещастното живот осуетяваше всичките му сметки, кроени с такова усърдие. Отсреща се намираше оазисът Голуб. Залязващите слънчеви лъчи хвърляха червеникава светлина върху неговите далечни очертания, а той трябваше да лежи тук, без да може да достигне целта. Знаеше, че е невъзможно да стигне пешком. Нощта би го застигнала по пътя, а заранта вече щеше да бъде много късно, защото полковник Пикар със своите хора щеше да е преминал дотогава фаталния проход Марбел ел Сур.

Какво можеше да направи? Преди всичко трябваше да събере сили, за да може да понесе трудностите, които го очакваха. Той отрязва главата на коня си и изпи без отвращение още горещата кръв на умрялото животно. После се просна на пясъка, за да си почине. Голямото нервно напрежение, горещината, която още изпълваше въздуха, умората — всичко това го повали. Главата му клюмна уморено върху трупа на коня и той заспа. Странен шум от човешки гласове го пробуди ненадейно. Той разтърка очите си и помисли, че това, което вижда, е мираж, може би желан, но странен вълшебен сън.

На няколко крачки от него бе спрял малък керван от четирима души. Върху камила седеше младо момиче, облечено в костюм, подходящ за пустинята, а наоколо ѝ стояха трима добре въоръжени араби, които, ако се съдеше по облеклото им, бяха от Френски Алжир. Арабите яздеха малки, бързи коне. Младото момиче направи знак на единия от прислужниците си, който ѝ помогна да слезе от камилата.

Тя се приближи до Равелак и сега той можа да се увери, че пред него стоеше една извънредно красива жена, която е от благородно потекло. Слисването му се увеличи повече, когато младата жена му проговори на чист френски език.

— Да не би да сте гладен или жаден?

Той отговори утвърдително. Тогава младата жена направи знак на слугите си и те донесоха мях с палмово вино и различни пресни плодове, както и други деликатеси. Съдейки по тях, Равелак разбра, че тези пътници скоро бяха напуснали цивилизованите области. Нахрани се, утоли и жаждата си и благодари учтиво на щедрата чужденка.

— Добре, добре — прекъсна го тя, — не сме ви сторили Бог знае каква добрина. Пътниците в пустинята трябва да се притичват един другиму на помощ. И вие можете да ми услужите с нещо.

— На вашите заповеди съм, госпожице — отговори Равелак, изправяйки се.

— Бих ви помолила да ми отговорите на няколко въпроса — продължи дамата. — Виждам, че сте френски войник, фелдфебел, струва ми се, и служите в африканските части.

— Да, госпожице, точно така е.

— Познавате ли тогава полковник Пикар?

— Разбира се, че го познавам — възкликна Равелак усмихнат. — Той е моят началник. Казвам се Брага и сега съм адютант на полковника.

— Ах, каква щастлива среща. Кажете ми бързо, какво прави полковникът, здрав ли е?

— Здрав и читав, госпожице. Но ще ми разрешите ли да попитам с кого имам честта да говоря?

— Аз съм годеницата на полковника и се наричам Лучия Натузиус. Искам да посетя годеника си в лагера му, но тези хора, които ангажирах да ме водят през пустинята, ме заблудиха и се опасявам, че

се намираме много далеч от лагера. Освен това и водата ми се свърши и напразно търсим оазис, за да опресним провизиите си.

— Нищо по-лесно от това, госпожице — заяви Равелак смело. — Ето там е оазисът Голеб, тъкмо нататък отивах, когато конят ми падна мъртъв.

— Познавам оазиса Голеб — каза Лучия Натузиус. — Виждала съм го няколко пъти вече. Но моите водачи казват, че е опасно да отидем там, защото в този оазис лагерува Абдулах Лъва със своите бедуини, най-страшният враг на французите, който тъкмо сега е развял отново знамето на въстанието.

— Тогава е голямо щастие и за двама ни, госпожице, че се срещнахме — възкликна Равелак, — защото от мен можете да узнаете, че няма от какво да се страхувате в оазиса Голеб. Абдулах Лъва сключи преди два дни мир с полковник Пикар и ако научи, че вие сте годеница на храбрия полковник, с голямо удоволствие ще ви даде гостоприемството си. Благоволете да ми направите място на гърба на вашата камила и най-много след два часа ще бъдем в оазиса. Още утре ще можете да се върнете заедно с мен във френския лагер.

Кой може да бъде по-щастлив от Лучия, когато чу тая вест? Храброто момиче не се уплаши нито от хорските клевети, нито от премеждията на едно така дълго пътуване, за да задоволи желанието на сърцето си и да види човека, когото обичаше повече от всичко на света.

Естествено, през това дълго пътешествие, тя трябваше да се убеди, че не беше лека работа сама жена да обикаля из света. Но с енергията, която имаше, посрещна всички премеждия по пътя. И сега щастлива случайност изправяше на пътя ѝ тъкмо адютанта на полковник Пикар! Тя му се довери без ни най-малко съмнение в този човек. Качи се пак върху гърба на камилата и даде знак за тръгване. Арабите, обаче, не поискаха да тръгнат, докато не заровиха трупа на равелаковия кон. След това керванът потегли към оазиса. Камилата, която с право се нарича „кораб на пустините“, вървеше бързо с дългите си крака, а пъргавите арабски коне не изоставаха. Скоро започнаха да се различават дърветата на оазиса, осветени от последните лъчи на залязващото слънце. Но изведнъж пътниците бяха обградени от дива орда брадати бедуини. Заповядаха им да стоят по местата си и за момент помислиха, че ще бъдат посечени. Това бяха аванпостовите на

бедуините. Равелак им даде да разберат, че идва от лагера на полковник Пикар с важно съобщение за Абдулах Лъва. Бедуините, леки и страшни като пустинни призраци в дългите си мантии и бели чалми, се събраха на кратко съвещание, после оградиха кервана и всички продължиха в галоп.

За по-малко от четвърт час пристигнаха в оазиса. Цяла тълпа диви воители, придружени от жени и деца, затичаха пред пристигащите. Когато научиха, че водят френски пленници, поискаха да се нахвърлят върху тях с диви викове и да ги смажат. С голяма мъка ескортът успя да разгони разбеснялото се множество.

— Дайте път! — викна един бедуин с бяла брада от предните постове. — Трябва да заведем тези французи пред Абдулах Лъва. Той ще реши съдбата им.

Лучия се обърна към Равелак.

— Нали ми казахте, че бедуините са сключили мир с нас? Този прием не изглежда миролюбив.

— Не забравяйте, че това са варвари — отговори той.

Пленниците бяха въведени в луксозна палатка, над която блестеше полумесец с конска опашка. Върху мека постелка седеше мъж с атлетическа фигура. Полуразтворената дреха позволяваше да се видят широките му бронзови и със силна мускулатура гърди и ръце, които приличаха на издялани от камък. Лицето на този човек имаше благороден и строг израз. Черна лъскава брада го обвиваше, а очите изглеждаха още по-черни и блестящи като диамант. В краката му върху малко килимче лежах оръжията му. Самият той унесено пушеше наргиле, докато черен роб му поднасяше кафе, а друг му предлагаше в сребърна чиния сухи смокини и захарни фрукти.

Този човек беше Абдулах Лъва.

Когато пленниците влязоха, придружени от пазачите им, той изправи глава, хвърли дълъг изпитателен поглед върху Лучия, после върху Равелак, чиято униформа го издаваше, че е френски войник.

— Вие сте французи — учуди се Абдулах Лъва. — Как се осмелявате да се приближите до моя лагер? Не знаете ли, че съм в кървава борба с вашия народ? Вашите сънародници убиха хиляди наши братя и кръвта иска кръв. Така казва Коранът. Трябва да ви убия.

Тогава Лучия се хвърли в краката на арабския вожд и го помоли нежно:

— Изслушайте ме, Ваше благородие, може би ще произнесете по-лека присъда. Заблудена в пустинята, налетях върху този човек — тя посочи към Равелак. — Той ме увери, че сте сключили мир с началника на френските войскове части и „мога да дойда в този оазис без всякакви опасения. Доверявайки се на гостоприемството, дойдох тук, като се надявах, че величието и благородството на Абдулах Лъва няма да откаже на една нуждаеща се жена своя подслон за няколко часа. Искях още утре да напусна оазиса, за да отида при годеника си полковник Пикар, който наистина е ваш враг, но който ще съумее да се отплати за доброто, което ще ми сторите.

Арабинът поглади, усмихвайки се, черната си лъскава брада.

— Полковник Пикар — каза той с мелодичен глас, — е наистина мой враг и от месеци насам ние воюваме с всички средства. Възможно е той да ме победи, а може би аз него — това знае само Аллах. Но полковник Пикар е човек благороден, уважавам го, макар че е мой враг. А вас, неговата годеница, приветствам с добре дошла. Подслонете главата си спокойно до утре в нашите палатки.

— Благодаря ви, хиляди пъти ви благодаря, благородни Абдулах. Лучия стана.

— Само един миг — помоли Абдулах Лъва. — Казахте ми, че този човек, този фелдфебел от френската армия ви е измамил, че децата на пустинята са сключили мир с французите?

— Така е, велики Абдулах, но, не мога да си обясня какво е било намерението му. Намерих го почти в безсъзнание в пустинята, нахраних го и го напоих. Не мога да разбера защо вместо благодарност той поиска да ме погуби.

— Хищни зверове обитават човешката душа — промълви вождът. — Те разкъсват, за да бъдат разкъсани. Миротлюбивият пътник не е сторил нищо на пумата, но все пак тя го разкъсва... По челото на този човек чета лоши мисли. Той е поискал да ви вкара в клопка, но не успя. Нека умре, обесете го на първото палмово дърво!

До този момент Равелак стоеше спокоен, защото прекрасно знаеше, че има сигурно оръжие в ръцете си, за да се спаси. Но когато чу да се произнася смъртната му присъда, подскочи като ужилен и приближавайки се, пошушна гневно на Абдулах:

— Великият шейх заповядва да ме обесят. Можете да го извършите, защото животът ми е във вашите ръце и можете да сторите

с мене каквото поискате. Но да не се чудите, ако утре заран всички около вас паднат от вражески куршуми и едва тогава да си спомните за лекотата, с която сега ме осъждате. Тогава, когато лично“ вие загинете като един обикновен престъпник. Аз пресякох пустинята, излагайки се на най-големите опасности, само за да ви предпазя от смъртта на безчестието, а вие заради няколко женски сълзи ме изпращате на бесилката като се обричате сам заедно с всичките си хора на гибел.

Абдулах Лъва трепна.

Той даде знак на хората, които бяха скочили върху Равелак, да се отстранят.

— Оставете ме насаме с този човек — заповяда, — а това момиче ще заведете в палатката на Павловна и ще ѝ кажете, че оставям тази францужойка под прекия ѝ надзор.

Нарежданията на Абдулах бяха изпълнени веднага.

Щом като вождът остана насаме с Равелак, той взе блестящия си ятаган от килимчето, където лежах снаряженията. Ръката му стисна силно дръжката на оръжието, украсено със скъпоценни камъни. Със светкавична бързина описа полукръг с ятагана над главата на Равелак. — Принадлежиш на смъртта, французино — озъби се на престъпника, който треперещ се беше свил. — Главата ти ще се търкулне в краката ми, ако лъжеш. Но царски ще те възнаградя, ако ми направиш ценна услуга. Сега говори! Какви вести ми носиш?

— Нося ви, велики шейх — отговори Равелак, — вестта, че ви грози смъртна опасност. Полковник Пикар с войските си тръгна насам, иска да нападне оазиса Голуб през нощта, така че нито един от вас да не може да се спаси.

Абдулах Лъва не издаде вълнението си.

— Кой път поеха французите? — запита той.

— Ако тръгнете през нощта, ще ги срещнете & теснината Ел Сур. Там бихте могли да ги обградите и изколите до крак.

Арабинът поглади замислено брадата си. Неговият презрителен поглед спря за момент върху предателя.

— Защо предаваш своя господар? — запита го той.

— Защото го мразя — процеди през зъби Равелак. — Той ми причини голяма злина!

— — Лъжеш, подлецо! Полковник Пикар е благороден човек.

— Благороден човек — повтори Равелак в престорен гняв. — Виждам, че Абдулах Лъва е голям воин, гениален генерал, но е доверчив като дете или като влюбена жена...

— Да не опиташ острието на ятагана ми, червено куче! — викна арабинът гневно. — Как се осмеляваш да ме оскърбяваш!

— Искам само да ви спася, велики шейх, да ви спася от срамната смърт. Ето, вие казвате, че Пикар е благороден човек, че е великодушен враг. Прочетете тази хартия, повикайте преводача си да ви го преведе, но нека ви бъде известно предварително, че това, което е писано в нея, е решено по искане на полковник Пикар. Да, той беше оня, който претендира да му се даде правото да ви екзекутира като престъпник, защото ви счита за безсърдечен бандит.

Абдулах изтръгна бързо от ръката на французина подпечатаната хартия, която Равелак извади от джоба на униформата си. После отдръпна завесата на палатката.

— Да дойде Мулай мъдрецът — заповяда от входа на палатката.

След няколко минути дребен, прегърбен от тежестта на годините човек, се яви пред арабина. Бяла дълга брада тръгваше от лицето на стареца и висеше до коленете му. На това лице на мумия блестяха две живи, подвижни очи.

— Ти можеш да преведеш френското писмо, премъдри Мулай, ти знаеш да обясниш на нашия хубав и топъл арабски език техните студени и безжизнени думи. Кажете какво съдържа тази хартия!

Мъдрият Мулай дълго време проучва подпечатаното писмо. В очакване Абдулах се отпусна пак на възглавниците си и неговото обикновено великодушно спокойствие се изписа отново на лицето му.

Старият учен изведнъж направи движение на, ужас и се хвърли обзет от тръпки в краката на господаря си.

— Какво ти стана, Мулай? Защо ясното и тихо спокойствие напусна душата ти?

— О, господи, гневът заради неправдата, която се върши към вас, смути духа ми — каза ученият старец. — Французите са ви осъдили на срамна смърт като противник. Ако паднете в ръцете на полковник Пикар, от което нека Аллах ви пази, тъй като военното щастие е много странно и променливо, ще бъдете разстрелян или обесен на първото палмово дърво, което попадне на пътя им.

Абдулах подскочи с див вик. Вените на челото му се подуха от гняв, а огромните му очи излъчиха мълниеносни искри. Наистина, в този миг той напълно заслужаваше името Лъв.

— Проклет християнин, подъл полковник Пикар! — викна той, вземайки отново фаталното писмо. — Така ли знаеш ти да посрещаш храбрия си противник! Искаш да ме предадеш в ръцете на обикновените палачи, не ме считаш достоен за доблестна смърт на полесражението... Ах, почакай, не съм попаднал още в твоите безчестни ръце! Още тази нощ ще ти докажа, че не напразно ми викат Абдулах Лъва!... Да, ще се хвърля върху теб като див звяр. Ще изтръгна сърцето на степната хиена. Ще те срещна между скалите на Марбел ел Сур, така ли казваш ти? — обърна се той към Равелак. — Ти със своето предателство ми правиш ценна услуга и пред мъдрия Мулай се заклевам, че достойно ще ти се отплатя. Доволен ли си, предателю?

— Правите ме щастлив, велики пълководецо! Слънцето на вашата доброта ще ме огрява винаги.

Равелак се поклони до земята, криейки радостта от своята злобна победа.

— Желал бих да ви дам още един съвет, храбър сине на пророка, за да се уверите, че ви служи искрено и вярно.

— Говори!

— Вие искате да си отмъстите на своя заклет враг Пикар по начин и страшен и грозен, нали, велики Абдулах?

— Да, така е. Моето отмъщение ще бъде оргия, каквато никога земята и небето не са виждали. Пропастите между скалите на Марбел ел Сур ще се удавят в море от кръви и ще се нарекат занапред „Адът на отмъщението“!

— Каквото и да сторите ще бъде нищожно в сравнение с обидата, която ви нанесе той. Въпреки всичко това, велики Абдулах, позволете ми да обърна вниманието ви, че бихте могъл да си отмъстите на Пикар още сега, в този момент, защото вие държите живота и душата му във вашите ръце.

— Как? Говори ясно.

— Момичето, което доведох във вашия лагер с добри намерения, е любимата на вашия враг. Убийте това момиче и забодете главата ѝ на върха на една сабя пред теснината Марбел ел Сур. Когато полковникът

види главата на своята любима, ще изпита ужас, какъвто никакви смъртни страдания не биха му доставили.

— Твоят съвет ми се струва добър — измърмори арабинът мрачно. — Ще се възползвам. А, сега, Мулай — каза той, обръщайки гръб на Равелак, — кажи на водачите ми, че след четири часа трябва да бъдат готови. Дотогава искам да остана сам.

— Ас този какво да правим? — попита старият, хвърляйки подозрителен поглед към Равелак. — Не съм още сигурен дали неговото предателство е истина или не. Съветвам ви, благородни, да го оставите под стража, да го вържат здраво и само след битката при Марбел ел Сур да го освободите и да му платите за черното му предателство.

— Старият Мулай е мъдър — кимна Абдулах. — Не може човек да се довери на един предател. Възможно е да има някоя въдица. Ще стане така, както казваш ти, благородни старче.

Равелак побледня. Той поиска да протестира срещу подобно действие, но преди да успее да проговори, само при първия знак на Мулай двама бедуини го вързаха здраво с ръце на гърба.

С този знак на презрение той беше изведен вън от палатката на Абдулах. Пред нея се разхождаха постове с голи саби в ръка, мълчаливи и сериозни. Никой нямаше право да влиза в палатката на Лъва. Той желаше да остане сам.

— Абдулах Лъва е обладан от злия дух — шепнеше се от уста на уста в лагера на бедуините. — Тежко на оногова, който в такъв момент се изпречи на пътя му! Ножът му е остър, а Лъва е жаден за кръв!...

По заповед на Абдулах бедуините заведоха Лучия Натузиус далече от неговия лагер. Спряха пред великолепно палатка, издигната върху най-хубавата и плодородна ласт на оазиса. Около шатрата се извисяваха стройни палми с клони, наведени към земята и отрупани с плодове. Под тях се простираха китни поляни. Водоскок пръскаше сребристи капчици вода пред входа.

Лучия усети аромата на опияняващ парфюм, когато завесите на шатрата се отдръпнаха и тя видя вътрешността ѝ.

Какъв разкошен блясък сред пустинята! Стените бяха покрити с копринена червена материя, върху която със злато бяха бродирани арабски думи, навярно стихове от Корана. Бамбуковата мебел беше обсипана със злато, сребро и скъпи камъни. В краката на една софа се издигаше статуята на Мохамед, изработена от абанос и злато. Върху софата лежеше млада очарователна жена, облечена като царица. Изглежда спеше или мечтаеше. Няколко арабки, нейни слугини, я разхлаждаха с ветрила от паунови пера. Стара жена разплиташе косите ѝ и ги овлажняваше с ароматни води. Когато съпровождащите въведоха Лучия при нея, всички ѝ се поклониха до земята. Само господарката на шатрата се надигна учудена и раздражена.

— Какво означава това, — викна тя на арабски, — коя е тази чужденка.

— Абдулах Лъва ви я изпраща, на вас, любимката на сърцето на великия син на Пророка. Той даде великодушното си гостоприемство до утре заран на тази чужденка, която се е заблудила из пустинята и ви моли да я приемете с добро.

— Французойка — учуди се тя. — Наистина ли е французойка?

После заповяда на жените да я оставят сама. Арабите, които доведоха Лучия, се оттеглиха почтително. Двете жени бяха сами. Господарката на шатрата взе ръката на Лучия и ѝ каза на чист френски:

— Добре дошла. Хиляди пъти добре дошла! Благославям момента, в който мога да стисна ръката на една гражданка на страна,

която обичам и където оставих всичко, което беше скъпо на сърцето ми.

Неизразимо учудване се изписа за няколко мига върху лицето на Лучия. Беше ли възможно тази жена или по-скоро това прелестно момиче, което без друго принадлежеше към харема на Абдулах, да обича Франция?

— Виждам, че сте учудена, че намирате една християнка тук — поде пак господарката на шатрата с болезнена усмивка. — О, не ме съдете строго, не се заблуждавайте от този блясък. Аз не съм любовница на арабина, аз съм нещастно момиче, доста измъчено, държано тук в блестящо робство... По произход съм руския, живях много години в Париж, докато моят баща умря внезапно, а годеникът ми бе хвърлен невинен в затвора, откъдето впоследствие изчезна без всякаква следа... Аз съм княгиня Павловна Мирович.

— Павловна Мирович! — извика Лучия трогната. — О, господи, не бяхте ли вие сгодена за граф Естерхази?

— Да, вярно е, но избягах от него пред олтара. Страдах извънредно много. Съдбата ме наказва жестоко, тя беше безжалостна спрямо мен. Но кажете ми, как се казвате?

— Лучия Натузиус и съм годеница на полковник Пикар, който сега командва френските войскове части срещу шейха Абдулах.

Двете седнаха на софата и взаимно си разказваха историите на живота си. Само след половин час станаха най-интимни приятелки.

Колко е красива младостта, която така леко се обвързва с веригите на кроткото приятелство!

Що се отнася до участието на Павловна, която сега тя сподели с новата си приятелка, ние я проследихме до момента, когато княгинята попадна в къщата на чайния търговец Хонг Вах от Китай. Бяхме свидетели на катастрофата, заради която Павловна бе лишена от този приятелски подслон. Чрез обвинението на подлия мандарин Квон Инг, който от своя страна служеше като оръдие на Питу, Хонг Вах беше ненадейно арестуван. Павловна, на която дебелият мандарин беше хвърлил око, успя тогава да се спаси. Старата прислужница я скри в таен резервоар за вода в градината.

Хонг Вах успя за няколко дни да докаже своята невинност. Той беше освободен от затвора с почести и на негово място бе затворен и прикован на позорния стълб клеветникът, мандаринът Квон Инг.

Върху Питу за нещастие не можаха да сложат ръка, защото мизерникът беше подушил обратата на работите и подири спасение в бягство. Хонг Вах се показва благороден и великодушен по отношение на Павловна. Макар да я обичаше и да беше готов да даде половината си живот, стига да я има за жена, той не я задържа.

— Върви и търси човека, когото обичаш — й каза една сутрин. — Светът е по-малък, отколкото мислиш. Ще го намериш отново.

Предостави й малък параход и й подари значителна сума пари за път. Извънредно развълнувана, Павловна се сбогува с благородния Хонг Вах. Тя силно искаше да узнае от него защо беше се развълнувал толкова много тогава, когато тя спомена името на обичния си Емил фон Пикардин, но не посмя да го попита, защото Хонг Вах никога не говореше за това и се пазеше дори да произнесе името на Пикардин.

Така настъпи часът на раздялата. Хонг Вах придружи младата си приятелка до пристанището. Пътуването по Индийския океан беше спокойно, но щом навлезе в Червено море, параходът беше нападнат от пиратска банда араби, които убиха всички мъже и оставиха жива само Павловна заради нейната красота и надеждата да я продадат на някой паша за харема му. В нубийските пустинни степи пиратите срещнаха Абдулах Лъва. След късо сражение те бяха победени и лишени от плячката си. В лицето на Абдулах, Павловна видя смел и благороден мъж.

Въпреки че беше омаян още в първия миг от прелестната девойка, Абдулах, трогнат от скромността и невинността на момичето, запази дистанция спрямо нея. Той я обсипа с лукс и богатства, дори й обеща, че ще й върне свободата веднага след края на войната с французите, а дотогава я помоли да му дава уроци по френски. Постепенно Павловна придоби голямо влияние над Абдулах. Благородният мъж изпадаше в див гняв, както казахме, в моменти, когато у него се пробуждаше дивият и варварски инстинкт. Павловна умееше тогава да укроти гнева му и да смекчи сбърченото му чело. Смъртните присъди, произнесени от Абдулах, често биваха променени след искането и молбата на момичето. Много планове оставаха изпълнени, ако Павловна се намесваше своевременно. Павловна, макар и робиня, имаше немалка власт над бедуините. Независимо от това, че беше християнка, те я обичаха и почитаха.

Всичко това Лучия научи от новата си приятелка.

— Каква нещастна война — промълви Павловна. — Колко пъти съм се опитвала да склоня Абдулах към миролюбие, но французите са горди и не искат да отстъпят. Макар че по този път никога няма да си осигурят господство — в Африка. Сега обаче, има голяма надежда. Полковник Пикар изпрати преди няколко седмици съобщение до Абдулах, което гласи, че лично той е направил на френското правителство предложение за мир. То ще признае Абдулах княз на бедуините, ако приеме да стане съюзник на Франция.

В същия момент завесите на шатрата се дръпнаха и шейхът се появи, придружен от войници. Павловна веднага забеляза, че се е случило нещо страшно. Лицето на Абдулах беше бледо като пясъка на пустинята. Дивият му поглед зашари из всички кътове на шатрата, после спря върху Лучия Натузиус.

— Вземете я — кресна той на войниците. Само за миг ръцете на момичето бяха вързани.

— Твоят любим ме излъга — изръмжа Абдулах гневно. — Даваше си вид на честен човек, а всъщност е подлец и лъжец. Той е, предвидил срамна смърт за мен, но случаят поиска да те даде в моите ръце, теб, толкова скъпа на сърцето му. Днес в полунощ ще го нападна с моите войски в теснината Марбел ел Сур и ще го сломя, но преди това мизерникът трябва да те види как умираш. Ще отрежа главата ти точно пред очите му.

Павловна се спусна със скръстени ръце пред бедуина.

— Милост, шейх Абдулах, милост! — викна тя. — Каквото и да се случи, колкото и справедлив да е гневът ти, не си отмъщавай на една слаба жена. Не опетнявай ръцете си с кръвта на невинна жертва! Ако полковник Пикар е постъпил подло спрямо теб, в какво е виновно това момиче? Абдулах е велик, Абдулах е добър, той няма да помрачи гордостта си и достойното си минало с убийство на невинна жена...

Арабинът прекъсна думите на Павловна с презрителен жест.

— Стани — нареди сурово, както никога досега не беше се обръщал към нея. — Ти си разумна, това знам, но този път ме съветваш лошо. Нарочно! Християнката не може да не държи на християнка. Но ти не можеш да я спасиш. Тук, на гърдите си нося доказателството за подлостта на французина Пикар и няма да бъда достоен да вляза в рая на Мохамед, ако не се възползвам от

благоприятните условия, които сам пророкът ми изпрати, за да си отмъстя.

— Но не й ли обеща ти сам гостоприемството си? — изстъпи се смело Павловна. — Кога е потъпквал Абдулах Льва свещения закон на гостоприемството?

За миг бедуинът остана замислен. Законът за гостоприемството наистина беше свят. Това, което е обещал, трябваше да бъде изпълнено.

Усмивайки се лукаво, той се обърна към Лучия:

— Обещах ви, че можете да останете при мен като гостенка до утре. Обещанието си ще удържа. Утрешният ден започва с първата минута след полунощ. След този момент вие сте в моя власт и никой не ще бъде в състояние да ми попречи да отсека главата ви пред очите на възлюбения ви.

Със саркастичен смях излезе от шатрата, а войниците поведоха Лучия след него. Но преди да я изведат от шатрата, Павловна успя да прошепне на нещастното момиче на френски:

— Не се отчайвайте. Ще ви помогна. На вас и на вашия избраник на сърцето. Абдулах Льва ще смаже жертвата си, аз... аз ще му попреча!

Оставаше половин час до полунощ. По скалите на Марбел ел Сур се появиха планинските черни сенки, които напредваха все по-навътре между тесните високи стени на скалата. Това бяха френските войски. Мълчаливи, с пушки на рамо, те крачеха напред. Начело на войските вървеше полковник Пикар. Той слезе от коня си, защото животното с мъка напредваше между острите камъни и неговият господар искаше да го облекчи. Пикар беше много неспокоен поради обстоятелството, че Паул Брага още не беше се върнал. Беше ли се случило нещастие с храбрия войник? Бе почти готов да го допусне, защото откак Брага беше заминал, изтече много време. Чувстваше се притеснен и несигурен между тези проклети скалисти пропасти. С цялата си душа желаше да излязат час по-скоро на широко, защото едно нападение на арабите би било фатално за хората му и за него самия.

Спомни си за Лучия. Можеше ли тя да знае в каква опасност се намира той сега, колко сълзи би проляла, как би треперила.

Изведнъж мислите на Пикар взеха друга насока. Неочаквана случайност го върна към действителността. Върху висока скала се появи образът на млад арабин, яздещ пъргав кон. Бялата му наметка светеше в нощта.

Часовоят вдигна пушката си.

— Не стреляй! — викна в същия миг звучен глас. — Заведи ме при полковник Пикар. За Бога, заклевам ви, не губете нито миг, защото нещастие заплашва всички ви.

Съобщиха на полковник Пикар за това чудновато събитие и той поръча да доведат младия бедуин при него.

Бедуинът слезе от коня и последва войниците, които го водеха при полковника. Колко се учуди Пикар, когато видя лицето на красиво момиче и една грациозна фигура се показва под наметката на бедуина.

— Как, вие сте жена, бяла жена? — изрече сепнат той. — Защо сте се преоблякла така и защо идвате по тези места?

Павловна (това бе тя) грабна с трескава бързина ръката на полковника.

— Идвам от лагера на Абдулах Лъва — задъхано изрече тя. — Сякаш Бог даде криле на коня ми, та успях да дойда навреме и да ви предупредя. Предадени сте, полковник Пикар. Предаде ви подло един човек, в когото сте имал доверие. Познавате ли фелдфебел Брага?

Полковникът побледня, дишането му спря.

— Какво става с него? — промълви той. — Изпратих го в моя лагер да ми донесе важни документи, които бях забравил там.

— Документи? Ах, сега разбирам всичко. Не беше ли сред тях и смъртната присъда на Абдулах Лъва?

— За Бога, откъде знаете за съществуването на този документ?

— Оня подлец Брага предаде документа в ръцете на Абдулах — продължи бързо Павловна. — Той предаде и тайната, че ще минете тая нощ през Марбел ел Сур за Голуб.

— Гръм и мълния! Целият ми боен план е предаден! Ах, този мизерен тип.

— Шейхът беснее от ярост, той е на път с бедуините и се кани да ви нападне в тази теснина и да ви унищожи. Оставих го да тръгне от лагера, после скочих върху коня и препуснах като луда, за да ви предизвестя. Надявам се, че съм стигнала поне с четвърт час по-рано

от тях, но скоро ще се появят горе върху скалите, откъдето ще ви обсипят с адски огън.

— Ще съумеем да умрем достойно за родината — изрече Пикар.

— Смъртта не е велика работа, полковник — не се съгласи Павловна. — Ще ви съобщя и нещо по-грозно и страшно.

— По-страшно?

— Чрез посредничеството на предателя Брага млада французойка се намира от вчера вечер в ръцете на Абдулах. Още не ѝ се е случило нищо лошо, но шейхът има ужасен план — той иска да отсече главата на тази пленница пред вашите очи, знаейки, че по този начин ще си отмъсти най-жестоко. Защото тази французойка — съберете всичкото си мъжество, господин полковник — се нарича Лучия Натузиус, вашата годеница!

Вик на отчаяние и ужас замръзна в гърдите на Пикар.

— Не се отчайвайте — не спираше Павловна, виждайки отчаянието на Пикар. — Имам план за спасението на Лучия и вярвам, че Бог ще ми помогне.

Смелото момиче не дочака никакъв отговор и тръгна с бързи крачки. Пикар я видя да яхва коня и да поема по една тясна пътека, губейки се между високите камънаци.

Пикар бързо даде нарежданията си на хората. Той постави от двете страни на теснината войници и ги нареди така, че да бъдат недостижими за вражеските куршуми.

Едва успя да подреди хората си, и се разнесе бойният вик на арабите. След няколко минути над камънаците се показаха брадатите лица на бедуините и стотици изстрели проехтяха в скалистата теснина.

Арабите запалиха голям огън върху най-близкия скалист връх. Под огнените езици се виждаха съвършено ясно всички, които се намираха върху това плато. Но скалата беше висока и предпазена добре от ударите на французите.

Изведнъж кръвта на Пикар се смрази във вените му. Горе се показа картина, която би затрогнала и най-безчувствения между хората. Полковникът съзря над скалата избраницата на сърцето си, своята обична годеница. Лучия Натузиус беше с вързани отзад ръце. На гърдите ѝ имаше закачена подпечатана хартия.

Полковник Пикар разпозна този документ.

Шейхът на бедуините стоеше до нещастната девойка накичен с всичките си отличия, а оръжието му блестеше в скъпоценни камъни и злато. В дясната си ръка държеше страшния ятаган. Той се наведе над прохода и викна с гърмящ глас към полковник Пикар:

— Гледай тук, проклето християнско куче, как Абдулах си отмъщава. Ти определи за мен срамна смърт, но съдбата поиска друго. Ще умреш още днес, ударен от моята ръка, но искам да видиш преди това как се търкаля главата на любимата ти. Внимавай, след миг ще бъде в краката ти!

Чу се гърмеж. Пикар изпразни пушката си. В лудото си отчаяние той беше прибягнал до това, за да спаси любимата си. Но куршумът удари в скалата. Победоносният смях на Абдулах прозвуча в отговор на този неточен изстрел.

— Ти започна дуела, полковник Пикар — викна той. — Ти стреля пръв. Сега е мой ред и пророкът ще бъде с мен. Аз няма да сгреша.

Той се отдръпна две крачки назад, вдигна ятагана и го стисна здраво в ръката си. Ледени тръпки пронизаха тялото на вързаното момиче.

Но в същия миг някой блъсна силно настрана Абдулах. Бедуин на пъргав кон застана между него и жертвата му. В миг бедуинът грабна Лучия до себе си на коня.

Тогава се случи нещо, което изуми всички — и бедуини, и французи. Младият конник, стискайки здраво в прегръдките си Лучия, заби шпорите в коня, който се изправи на задните си крака и скочи стремително надолу към дълбоката страшна пропаст.

Десетина метра по-ниско се намираше плато, от което водеше тясна пътечка към самата долина. Страшният скок за щастие беше успешен. Конят беше невредим и в следния миг ездачите бяха между френските войници. Пикар държеше в обятията си своята любима.

— Ще ти бъда благодарен през целия си живот — изрече той трогнат до сълзи на бедуина, който смъкна бавно шапката и пелерината си.

Появи се прекрасното лице на Павловна. Но сега не беше време за благодарност и учудване. Абдулах Лъва вбесен, че му беше изтръгната жертвата, поведе хората си към решителна атака.

— Да избием всички тези християни — нададе яростен вик. — Първите слънчеви лъчи утре да ги заварят мъртви в прохода Марбел ел Сур. Мохамед е с нас. Пророкът ще ни помогне.

Бедуините се хвърлиха в теснината върху французите, които обаче бяха разбрали, че можеха да избират между живота и смъртта и приеха врага с добре прицелен огън. Камънаците почервеняха от кръвта на бедуините, които не можеха да пробият френските редици. Хора и коне се гърчеха в предсмъртни мъки из скалистия проход. Напразно Абдулах се сражаваше със самоотвержена храброст. Французите отблъснаха три поредни атаки на арабите. И когато първите лъчи на слънцето огряха пустинята, нападателите бяха принудени да се оттеглят.

След едночасова почивка Абдулах поднови атаката, Самият той, макар да имаше вече три рани, държеше знамето на пророка с полумесеца и окуражаваше бедуините да навлязат в теснината.

Но тогава се случи нещо неочаквано. Звуци от тръби и барабани изпълниха пустинята. В далечината се вдигаше облак от прах.

Бойците спряха. Настъпи гробна тишина в тесния проход. Французите, както и бедуините спряха вцепенени.

Абдулах Лъва и неговите хора мислеха, че се приближава силна войскава част и че ще бъдат разгромени или че ще трябва да се сражават срещу много по-силен враг.

Щом Пикар дочу звуците, викна радостно на хората си.

— Другари, спасени сме. Чувате ли тръбите, виждате ли надигания се облак на хоризонта. Това е поручик Пикардин с подкрепленията. Той ни носи помощ и успех.

Мощно „ура“ се изтръгна от гърдите на французите. После Пикар даде нарежданията си. Една рота обгради Лучия и Павловна тъй, че войниците образуваха жива отбранителна стена около тях, а той с останалите войници реши да излезе от теснината и да обкръжи Абдулах. Докато беше зает с прегрупирането на войниците си, му съобщиха, че Абдулах се е оттеглил от теснината. Хората му бяха изтощени и жадни. Те трябваше да си починат и да се наспят.

Междувременно облакът от прах и звукът на тръбите се приближаваха все повече. Заедно със своите офицери Пикар се изкачи на една скала, откъдето можеха да виждат тези, които се приближават, без да се излагат на вражеските куршуми.

Прашният облак се разсея. Това не бяха френски подкрепления. В ръцете на един офицер личеше бяла хартия, която той държеше високо. Зад него вървеше друг френски офицер, който носеше в ръката си клонче от палма с бяла кърпа, в знак на примирие.

Трима френски войници допълваха малката група.

— Какво означава това? — стресна се Пикар. — Поручик Пикардин идва като парламентьор... Да не би... Ах, ако Господ ми праща това щастие, бих бил толкова щастлив.

И този храбър воин, който току-що се готвеше за жестока борба, сега сви ръце за молитва.

Абдулах Лъва също кръстоса ръце на гърдите си.

Мрачен и изпълнен с надежди, той гледаше към бялото знаме, което се приближаваше. Тогава чу до себе си шепнещ глас. Той принадлежеше на Равелак. Мизерникът, който още беше с вързани ръце, пошушна тихо на ухото на бедуина.

— Искат ли Абдулах Лъва да се поддаде на тая уловка? Французите искат да ви подмамят с обещание за мир и после да сломят и подчинят бедуините.

Абдулах притвори очи и се замисли. Мускулатурата на мощните му гърди трепна.

— Кълна ти се, достойни сине на пророка — продължаваше отровният клеветник. — Чух със собствените си уши, когато те разработваха плана заедно, полковник Пикар и адютанта му.

Арабинът впи проникателните си огнени очи в Равелак.

— Нима вашите офицери се страхуваха толкова много от теб — отрони той бавно, — че са споделили с теб тази своя тайна?

— Не, те мислеха, че са сами — ухили се Равелак. — Но аз ги чух, защото се бях скрил в палатката на Пикар, докато се съветваха.

— Негодник, подслушвал си собствения си началник. Като змия си се промъкнал в палатката му. Махай се, проклети лъжецо, не искам да те слушам!

С благороден гняв произнесе Абдулах тези думи и ритна презрително с крак Равелак, който се търколи в пясъка.

Мизерникът застана от болка. Лицето му се сгърчи от ярост и той измърмори няколко псувни.

Абдулах не му обърна повече внимание. Вниманието му беше другаде. Поручик Пикардин и носителят на бялото знаме се

приближаваха към него. Тръбата прозвуча отново, бялото знаме беше наклонено и младият поручик произнесе отчетливо:

— Абдулах Лъва, вожд на всички бедуини, благороден владетел на Мохамед. Богът на родителите ви да ви закриля и да просветли разума ви, за да можете да чуете това, което нося, за благото на твоя народ и доброто на френската република. Неотдавна в лагера на полковник Пикар пристигна пратеник на правителството. Предлага се мир на народа ви при условията, които установихте вече преди няколко седмици с полковник Пикар. Няма да ни бъдете васал, а приятел, съюзник на Франция. Неоспоримото ви владение над бедуините в пустинята ще бъде признато. Каним ви да подпишете акта за мир в нашия лагер. Нашите ръце се протягат с доверие. Приемете ги и бъдете наш приятел. Абдулах отговори без да се замисли:

— Ако имате добри помисли, французи, ако наистина желаете мир, бихте могли да се доверите и на моето гостоприемство. Елате при мен и аз ще ви кажа: добре дошли! Дори тук, на самото място, ще издигна шатра, където ще сключим примирието. Аз ви чакам.

Поручик Пикардин прошепна няколко думи на своя придружител, който веднага изтича в теснината Марбел ел Сур. Абдулах поръча да се издигне веднага шатра и да се подреди съгласно бедуинския обичай.

Зададоха се полковник Пикар и трима офицери.

— Девет французи — каза Абдулах. — Да останат само осем бедуини при мен. Останалите да се отдалечат на разстояние пет минути оттук в пустинята.

И това нареждане беше бързо изпълнено. Разбира се, не забравиха да отведат и Равелак със себе си.

Полковник Пикар дойде със своите хора бързо до шатрата. Събуха се и влязоха. Когато завесите на шатрата се разтвориха, очакващият ги Абдулах стана от възглавниците си и със скръстени на гърди ръце ги поздрави. Когато, обаче, Пикар му протегна ръка, той се престори, че не я забеляза. Французите бяха поканени да седнат. Пикар поиска да започне веднага преговорите, но Лъва даде знак на слугите си, които донесоха арабски чибуци. Запалиха ги, после поднесоха и шербет в скъпи чаши.

— Пушете с мене и си починете малко — покани Абдулах, — защото така иска Аллах чрез устата на своя пророк Мохамед.

— Благодарим, благодарим, за щедрото и великодушно гостоприемство — отговори полковник Пикар. — Допреди малко стояхме изправени лице срещу лице като смъртни врагове. Нека сега да бъдем приятели в мир. Французите и бедуините ще вървят в най-скоро време един до друг по пустинята и няма да се страхуват от нищо.

Абдулах кимна утвърдително с глава.

— Да започнем сега нашите преговори. Пикар каза:

— Френското правителство приема всички претенции на Абдулах Льва при единственото условие той да гарантира сигурността на пустинята, да възпрепятства и да наказва строго разбойническите грабежи, а в случай, че Франция влезе във война, да се притече на помощ на съюзника си с всичките разполагаеми войски. Доволен ли сте, достоен сине на пророка? — завърши полковник Пикар.

— Доволен съм. Французите ще могат винаги да разчитат на верността ми.

— Подпишете тогава този документ. Той съдържа условията за мир и разбирателство в нашия съюз. Ето тук е името на председателя на републиката, подпишете се и вие до неговото име.

Абдулах Льва взе бамбукова пръчица, която завършваше с острие. Поряза с камата си лявата ръка и топна върха на пръчицата в кръвта, която бликна от прореза. Подписа документа, излезе пред входа на шатрата и викна към бедуините с гръмовен глас:

— Велик е Аллах и Мохамед, неговият пророк, настъпва нов вечен мир.

Поручик Пикардин също излезе от шатрата и наведе бялото знаме три пъти, в знак, че мирът е сключен.

Тогава от двете страни се разнесоха радостни викове. Бедуините, загърнати в белите си наметала, паднаха на пясъка, пеейки песента в прослава на пророка.

В лагера на французите музиката засвири Марсилезата и нейните звуци се разнесоха далече из пустинята.

Полковник Пикар стана и се приближи до Абдулах.

— Преди малко не поискахте да ми подадете ръката си — каза той тихо, — забелязах, че очите ви избягваха моите. Може би ме считате още за свой враг, но сега вече знаете, че сме приятели. Ето ръката ми, княже.

Но Абдулах се дръпна с презрително движение.

— Аз съм приятел на французите, но не и ваш, полковник Пикар — изрече гордо. Пикар се вгледа слисано в Абдулах. — Презирам неискреността!

— Охо, това е вече оскърбление, което ще заплатите с кръв! Предизвиквам ви на дуел и ако желаете още сега, на това място.

— Желая, и то веднага — отвърна Абдулах мрачно. — Можете да си изберете камата или револвера, на мен ми е безразлично. Или може би ще искате да хвърлим жребий?

— За Бога, не бързайте — викна Пикардин, който побледня още в самото начало на яростния, изпълнен със заплахи диалог. — Тук има недоразумение. Не беше ли Абдулах Лъва оня, който едва преди няколко седмици само беше приятел на полковник Пикар, въпреки националната неприязън между тях? Него ли наричаше сам той най-храбрия, най-разумния полковник? Заклевам ви, благородний княже, кажете ми от кой извор сте почерпили отровата, която унищожи това чисто приятелство?

Очите на бедуина блеснаха.

— Ето я отровата! — викна той. С бързо движение извади от пазвата си подпечатана хартия и с презрителен жест я хвърли в краката на Пикар.

Пикардин се наведе и я вдигна.

— Смъртната присъда! — каза той. — О, кой е бил мизерникът, който е дал в ръцете на Абдулах този фатален документ!

— Брага, предателят! — викна Пикар. — Сега си обяснявам всичко! Да не би този мизерник да ви е предал, че аз съм предложил на френското правителство твоето осъждане? Говорете, благородни княже, нека се разберем напълно.

— Да, така ми каза — отговори Абдулах.

— И какво помислихте за мен? — викна Пикар болезнено. — О, Абдулах, аз не можех да си представя, че едно влечуго може да стигне до летящ орел. Вие, гордият орел, нададохте ухо на лъжите на един клеветник. От това само ме боли, Абдулах...

— Не е ли вярно? — продума бедуинът с треперещ глас. — Значи, това червено куче ме е избрало като оръдие на своето желание за отмъщение?!

— Той ви е излъгал и измамил, благородни Абдулах — обясни Пикардин. — Прочетете това писмо, което пристигна от Париж заедно

с документа за мир. От него ще разберете, че полковник Пикар в случая е невинен.

Пикардин подаде писмото, което мъдрецът Мулай, който също бе тук, преведе веднага.

— Проклятието на Мохамед да стигне този безсрамен лъжец — викна старецът, след като прочете писмото. — Той те е подвел по най-подъл начин, благородний мой господарю. В това писмо правителството отговаря на полковник Пикар, че приема неговото искане за мир, за което полковникът е настоявал тъй силно и че последното унищожава смъртната присъда, произнесена срещу теб.

За миг Абдулах остана като ударен. Страните му пламнаха от срам и очите му се изпълниха със сълзи. После той приближи до Пикар и падна на колене.

— Като знак на опрощение, брате — каза той, — вдигнете ме от пясъка.

Пикар се наведе бързо и вдигна арабина, когото притисна го гърдите си. С дълга прегръдка двамата мъже заключиха вечно приятелство.

След това Абдулах извика грозно:

— Доведете оня мизерник. Искам да поговоря с този мръсен предател!

Слугите се спуснаха да изпълнят заповедта на своя повелител.

— Успокойте се, благородни княже — каза Пикардин. — Негодникът ще бъде наказан, както заслужава. Доколкото ми е известно, името Брага е фалшиво. Всъщност този човек не е никой друг, освен Равелак, убиецът на жени. Ще го изпратим добре окован във вериги в Париж и там ще се изпълни смъртната му присъда, произнесена по-рано!

Абдулах се усмихна със зловна усмивка.

— Този човек е мой — каза той, — по-скоро ще скъсам заключения мир, отколкото да го изпусна от ръцете си.

— Нека бъде така — съгласи се бързо Пикар. Абдулах седна върху възглавниците си и покани офицерите да се настанят до него.

Завесите на шатрата се дръпнаха настрана. Пред входа се появиха осем войници. Те водеха вързан човек. Някой го ритна, Равелак полетя посред шатрата и се свлече в краката на Абдулах. Арабинът въртеше в ръката си ятагана, украсен със скъпоценни

камъни. Той погледна с дълбоко презрение нещастника, който лежеше в нозете му. Равелак имаше страшен вид. Той чувстваше, че последният му час приближава. Никаква интрига, никаква лъжа не можеше вече да го изтръгне от гроба, който беше изкопал другиму, но над който се бе надвесил сам.

— Осмели се да ме излъжеш — викна Абдулах и гласът му прозвуча наистина като на лъв. — Кажи ми сега истината или ятаганът ми ще прониже мизерното ти сърце.

Равелак се разтрепера.? — Заблудих се — измърмори той, — сам се излъгах...

— Все така заблуден ли беше, когато си се промъкнал под фалшиво име в лагера на полковник Пикар, лъжливи клеветнико? Кажи истинското си име!

Престъпникът упорито мълчеше. Тогава Пикар не се сдържа:

— Ти си Равелак, убиецът на жени! Ти си същият този мизерник, който подпали парахода „Бригита“ и предизвика смъртта на толкова добри моряци! Ти си оня, който угаси толкова невинни човешки живота, убиваше жени по най-зверски начин, ти си най-големият демон, какъвто някога слънцето е огрявало. Не се преструвай, негоднико, че не чуваш!

Равелак наведе глава към земята. Той скри лицето си в пясъка. Това, че е открит и познат, му отне всяка надежда за спасение.

По даден от шейха знак, двама бедуини го вдигнаха от пясъка.

— Слушай, какво ти казвам — спря ги Абдулах Лъва. — Обещах, че ще ти се отплатя достойно за предателството. Обещах ти, че ще напълня джобовите ти със злато и че ще ти дам най-добрия си кон. Абдулах Лъва държи на думата си. Той не потъпква думата, дадена дори и пред най-големия негодник.

Равелак трепна от радост. Нима този арабин е толкова наивен, че е готов да му се отблагодари, вместо да му даде заслуженото наказание, само заради това, че беше толкова неблагоприятно да му даде честната си дума...

— Дайте насам злато и Мустафа да бъде готов.

След няколко мига слугите съобщиха:

— Поръчението на господаря е изпълнено. Твоят кон Мустафа е готов, а ето и двете кесии със злато.

— Изпразнете кесиите в джобовете на този човек. И Абдулах им посочи Равелак. Бедуините напълниха джобовете на престъпника.

— Зашийте джобовете, за да не загуби парите или да не му ги открадне някой.

И това беше изпълнено.

— Няма ли да ми развържете ръцете, благородни княже — осмели се да запита Равелак, завръщайки се към свойствената си наглост, — защото щом като ми позволявате да яхна кон, трябва да имам свободни ръце, за да мога да го управлявам.

Абдулах дори не го удостои с отговор.

— Да излезем всички заедно навън, приятели мои — обърна се той към офицерите, — за да се уверим, дали Мустафа наистина няма равен на себе си. Мустафа е наречен „птицата на пустинята“.

Всички последваха Абдулах, който излезе от шатрата. Равелак също беше изведен навън, там стоеше чудесен кон. Мустафа нямаше нито седло, нито юзда. Шепот от възторг се изтръгна от устата на всички офицери. Лакомите очи на Равелак блеснаха от радост. Този кон наистина беше царски дар, особено за него, който сега можеше да избяга с мълниеносна скорост от враговете си. Най-добрият кон в пустинята, джобове, пълни с пари — звездата на Равелак започваше отново да изгрива.

Абдулах Лъва се приближи до коня си. Той прегърна шията на животното и го целуна. И конят, сякаш почувствал, че това е прощална целувка прилепи главата си до лицето му.

— Остани с Бога, Мустафа, любимецо мой — каза той дълбоко трогнат. — Прости ми, че трябва да те пожертвам за такава противна цел, но честната дума е свята! Сбогом!

После се обърна към Равелак.

— Вярваш ли, че този е най-добрият ми кон? — запита той.

— Как да не вярвам — отговори усмихнато престъпникът. — Мустафа е царят на конете.

— Мустафа е твой. Конят отсега е твоя неделима собственост. Той ще те понесе бързо като мълния из пустинята.

— Благодаря, благородни княже, благодаря!:

— Не благодари. Твоята благодарност би ме опетнила — кресна Абдулах с променен глас. — Устоях на думата си. Но не ти казах по какъв начин ти давам Мустафа. Хайде, бедуини, вържете здраво този

негодник и предател, този престъпник и убиец на невинни жени, вържете го за опашката на неговия кон!

Вик на ужас се изтръгна от гърдите на Равелак.

— Милост, благородни, прошка — изплака той и се свлече на колене пред нозете на шейха. — Искам да бъда твой роб, можеш да ме биеш, да ме убиеш, само това не!

— В горещия пясък да издъхнеш, животно долно — викна гневно арабинът. — Ти наклевети един честен човек, ти унижи Абдулах Лъва, карайки го да иска прошка, ето защо нека хиените да изядат сърцето ти и дробовете ти, врани да извадят очите ти.

Пикар, който както всички французи трепна от коравосърдечието на тази присъда, пристъпи напред.

— Гневът ви е справедлив, брате — промълви той на Абдулах, — но в този ден на радост не би трябвало да смущаващ духа си по такъв начин. Макар че този престъпник заслужава мъките на подобна смърт, моля те, дай му по-лека смърт. Нека моите войници го застрелят пред очите ти.

— Дори и да загубя правото да вляза в рая и да не видя свещеното лице на Мохамед, аз настоявам на моето право! Вържете го за опашката на Мустафа. Кълна се в Аллах, че ще понижа оногова, който не ме послуша.

В момента, когато арабинът произнесе тези думи, Равелак направи отчаян опит за бягство. С един ритник той повали бедуините, които преграждаха пътя му. После със смел скок се хвърли върху гърба на коня. Благородното животно полетя заедно с него напред.

Французите искаха да хукнат след него, но Абдулах им направи знак да останат по местата си. Той извади от дрехата си малка сребърна свирка и я поднесе до устните си. Чу се силно изсвирване. Всички се слисаха, когато видяха как конят веднага се обърна. Сякаш имаше криле и не беше ое докоснал до земята, Мустафа се върна при Абдулах и без да знае как, Равелак се озова пак сред враговете си.

Бедуините се хвърлиха върху него и го свалиха от коня. Една минута само по-късно Равелак беше вързан за опашката на коня толкова умело, че и да имаше свободни ръце, не би могъл да се развърже.

Абдулах поиска камшик.

— Бедни ми Мустафа — пошепна той; — ти никога не си бил удрял. Но сега трябва!

— Милост — изплака отново Равелак. — Забий ножа в гърдите ми, бедуине, аз заслужих смъртта много пъти, но не и такава смърт!

Силен удар по гърба на Мустафа беше отговорът. Конят се изправи на задните си крака. После, сякаш почувствал се обезчестен от този удар полетя напред в див галоп.

Тялото на нещастника се повлече по палещия пясък. След няколко минути не се виждаше нищо, освен пясъчния прах, който се издигна като облак и скри коня и нещастния осъден от погледа на всички присъстващи.

— Бедният ми кон — въздъхна Абдулах и влезе в шатрата си.

Сянката на нощта се беше спуснала над пустинята. Палещото слънце се скри между облаците и горещият пясък бавно изстина. Появи се чудно видение. Това бе кон, потръпващ от изнемога, с влачещо се зад него човешко тяло. Изглежда, човекът все още беше жив. Равелак бе все още жив, можеше да чувства и да мисли. Господ поднесе на този престъпник горчивата чаша на греховете му и той трябваше да изпие всичко до последна капка. Какви мъки, какви непоносими страдания претърпя той в продължение на десет нескончаемо дълги часа, влачен по палещия пясък на пустинята... Лъчите на изгарящото слънце обгориха тялото му и го превърнаха в голяма жива рана. Лицето му беше цялото ожулено. Устата и очите му бяха пълни с пясък. В тая маса от ужасно изтерзана плът още имаше признаци на живот.

Мустафа зърна в далечината оазис. Като луд се спусна натам. Оазисът беше необитаем. Навярно тук не беше стъпвал човешки крак, защото всичко бе запустяло, обрасло в трънаци. Между тях премина жадният кон.

Вързаният за опашката му беше направен почти на решето от големите бодливи тръни, които се набиваха в тялото му като остри ками. Когато Мустафа пристъпи със своя товар до извора, нещастникът лежеше облян целия в кръв, в безсъзнание.

След известно време, обаче, дойде на себе си. Тогава;направи радостно откритие. Същите онези бодли, които го измъчиха така безпощадно, бяха разкъсали въжето, с което беше привързан за

опашката на коня. Значи, той беше вече свободен. На десетина крачки от него стоеше Мустафа, с още мокра от бистрия извор муцуна.

Ако и той би могъл да стори същото! Само една глътка, една-единствена глътка, една шепа вода и той би дал за нея цяло царство.

Равелак се опита да се вдигне. Но краката му не го държаха. При най-малкото движение чувстваше по цялото си тяло хиляди страшни болки. И когато най-после все пак успя да се надигне сред неизразими болки, той се почувства пак прикован към земята от голямата тежест от двете страни на тялото си. Това бе златото, с което му бяха натъпкани джобовите.

— Златото, проклетото злато — изпъшка той. — О, в тази пустиня няма дори един грабител, който да ме отърве от него. Бих го благословил за това!

Но никой не дойде да го освободи от съкровището му.

Конят започна с апетит да пасе. Равелак му завиждаше, че може да се движи свободно.

Падна нощ. Луната се показва между облаците и пръсна бледа светлина над тихия оазис. Конят дремеше в тревата и си почиваше след бясното препускане из пустинята. Но измъченият от болки човек не можеше да заспи. На него не му беше дадена благодатта да забрави. Равелак не можеше дори да затвори очите си, въпреки че опита няколко пъти. Изведнъж Мустафа изправи глава и наостри уши. Равелак забеляза това и цял потрепера от страх. В следващия миг конят зацвили. Очите му се защураха уплашено наоколо. Чу се необикновен шум, идващ откъм трънаците. Показа се грамадно животно. Равелак помисли, че полудява от ужас. На десетина крачки от него стоеше лъв, готов да се хвърли върху жертвата си. Но неговите очи не бяха вперени върху човека. Лъвът гледаше Мустафа. Благородното животно стоеше като вцепенено.

Същият миг лъвът направи голям скок, сграбчи коня за врата и го блъсна в тревата. Само един вопъл, един страшен предсмъртен рев наруши тържествената тишина на нощта. Лъвът разкъса врата на Мустафа и лакомо засмука топлата кръв от младото тяло на коня, който се гърчеше в предсмъртни конвулсии. Равелак не изпусна нищо от тази ужасна сцена. Погледът му не се откъсваше от страшния звяр и неговата безжизнена жертва. Умът му започна да се помрачава от страх. Искаше да помоли господата, всемогъщия Бог, да не го прави

жертва на същата участ, но престъпникът не намери думи за молитва дори пред смъртта. Вместо молитва, проклятие излезе от устата му.

Изведнъж той замръзна. Лъвът се беше обърнал към него. Величествено махна опашка, изви глава и остана за миг в това положение. Дивият звяр беше подушил близостта на човек. После с едно движение, с един скок и лъвът от разстояние десетина крачки се озова при вързания човек. Равелак се надигна. С последно свръхусилие понечи да побегне. Но в същия миг ноктите на лъва се впиха в гърдите му. Звярът разкъса тялото на Равелак на две. Заблiza кръвта и откъсна сърцето на престъпника. Онова черно, предателско сърце, което беше сторило толкова злини и изпитваше такава омраза към другите.

Тялото остана почти незасегнато. Лъвът се беше заситил само с кръвта на Мустафа. Разтърсвайки гривата си, той напусна оазиса.

Тогава се приближиха хиените. Те се нахвърлиха лакомо върху разхвърляните останки и изядоха месото от костите.

Когато слънцето, младото златисто слънце, на сутринта се показва и освети арената на грозната нощна сцена, от Равелак, убиеца на жени, не беше останало нищо. Само куп злато, няколко парцали, изцапани с кръв, сочеха мястото, където получи заслуженото наказание този презрян престъпник. Множеството невинно убити от него бяха най-сетне отмъстени.

29.

Полковник Пикар се върна при частите си, придружен от своя адютант Пикардин. Над пустинята вече се свечеряваше. Абдулах не искаше да остави гостите си да заминат, преди да ги нагости както подобава. Пикардин още не подозираше, че смелата спасителка на Лучия, за която Пикар му разказа с толкова възторг, е самата Павловна, неговата избраница. Поручикът яздеше мълчаливо редом с Пикар, докато всички други офицери бяха избързали напред.

— А сега — каза той на полковника, — какво ще стане сега? Вие ще се върнете в Париж, заедно с невестата си, а аз ще трябва да остана сам сред тая пустиня, без да имам поне едно сърце, на което да се опра, което да ме обича.

— Какви мисли ви спохождат — погледна го полковникът. — Аз в Париж? Бих ли могъл да се върна без заповед на моите висши началници? Можеш да бъдеш уверен, че те ще направят всичко възможно да не напусна скоро Африка. Влиянието на Естерхази и Пати дьо Клам е още доста голямо. Тези двама мизерници ще положат всички усилия, за да ме задържат далече от родината. Моите показания биха могли да ги унищожат и да оправдаят нещастния Драйфус. Поне засега ще останем заедно, драги приятелю, и ще понесем в приятелство общите неволи и радости.

Те си стиснаха ръцете.

— Знаете ли — поде след къса пауза Пикардин, — че този благороден шейх ни устрои грозно празненство.

— За какво говорите?

— Мисля, че чрез бързото езекутиране на Равелак той ни лиши от един свидетел, който в много работи щеше да ни бъде необходим срещу Естерхази.

— Вярвате ли, че този тип е бил във връзка с Естерхази?

— Обзалагам се, че никой друг освен него не би могъл да го изпрати в нашия лагер. Само един висш офицер като Естерхази или Пати дьо Клам биха могли да оформят документи на името на фелдфебел Брага. Колкото повече се замислям, толкова по-ясна ми

става цялата тази история. Равелак е бил натоварен да ви убие. Уверен съм, че това е бил техният план. Сега, благодарение на Бога, опасността е избягната. Кой знае в коя част на пустинята е станал плячка на гладните хиени...

— Да побързаме — подкани полковникът. — Нещо ме тегли към моята Лучия, искам по-скоро да видя в какво положение се намира.

Двамата офицери препуснаха в галоп. Скоро френският лагер се появи пред погледа им. През деня войниците бяха успели да издигнат вече палатките. Луната хвърляше бледата си светлина върху белите платнища. Наоколо владееше дълбока тишина. Само монотонните стъпки на часовите нарушаваха нощния покой, но и шумът на стъпките се заглушаваше от пясъка. Двамата приятели слязоха от конете. Те се приближиха до палатката, над която се развяваше трицветното знаме на републиката.

Емил фон Пикардин хвана ръката на приятеля си и я стисна.

— Господи, какво е това?

Той едва чуто произнесе тези думи. Беше необикновено развълнуван. Но коя беше причината за това внезапно вълнение?

От палатката се чуваше мелодичен женски глас, който пееше позната песен. Една руска тъжна мелодия, сякаш с треперещи сълзи в нея; Изпълнена с любов и печал, песента отекваше сред тъмната пустинна нощ.

— Песента, нейната песен, нейният глас!

С лице побледняло като на смъртник, с ръце, треперещи като младо дърво сред ураган, посрещна Емил фон Ликардин тези думи.

— Пикардин, приятелю, брате, какво ви е?

Думите на полковника не бяха чути. Като обезумял Емил се спусна напред. Той дръпна с неудържимо движение завесата на палатката.

— Павловна! — викна като луд. — Павловна, ти ме викаш с песента си. Наистина ли това е твоят глас или е само сън?...

Тогава крехката женска фигура полетя към него с вик на възторг и радост. Тя се хвърли в прегръдките му и обхвана врата му, притискайки главата му към гърдите си.

— Емил, Емил, обични ми, ненагледни мой!

— Павловна, красавице моя, нежна ми невесто!

Устните им се сляха в безкрайна целувка. Най-после разделените се намериха отново. В тази отдалечена пустиня Бог съедини две сърца, които се обичаха с толкова вяра, с такава чиста любов.

Емил отведе любимата си вън от палатката. Там те бяха сами и необезпокоявани.

— Павловна, любов моя, кажи ми — прошепна тихо на ухото ѝ, — моя ли си ти тялом и духом? Остана ли ми вярна въпреки дългата раздяла, въпреки земите и моретата, които ни деляха един от друг?

Павловна обхвана с ръка шията на обичния си, издигна другата към небето и даде тържествена клетва, чиито свидетели бяха само сребристата луна, блестящите звезди и необятната шир на величествената пустиня.

— Връщам се при теб — изповяда тя на ухото му, — така, както сме се разделили. Бях наистина обградена от човешка подлост и омраза. Често пъти бивах изправяна пред самото падение, но твоето име, споменът за теб и Господ винаги ме избавяха. Кълна ти се, твоята Павловна остана чиста и недокосната.

— Павловна, сладко мое момиче, Павловна, ти си ненагледната ми годеница...

Той я притисна отново към гърдите си и те останаха дълго време така притиснати, с устни впити в дълга нежна целувка.

През тази нощ пустинята беше свидетелка на много любовни шепоти, защото и Пикар в своя ъгъл стоеше до Лучия.

Ако за всяка целувка през тая нощ би се вдигнала по шепа пясък от пустинята и би поникнала зелена трева на негово място, то вълшебни оазиси биха се появили в околността на Марбел ел Сур! Из оазисите би потекъл малък извор, ако всичките пролети сълзи на приятелите се бяха събрали на едно място, докато оплакваха претърпените от Павловна страдания. А онзи оазис би се нарекъл с право „оазисът на вярната любов“.

Но ние живеем в прозаичен свят, където чудеса не стават. На следната утрин не беше поникнал нито стрък трева, а лагерът на французите почиваше все върху същия пясък на пустинята, както и преди.

Полковник Пикар очакваше само нощната прохлада, за да заповяда на войсковите части да тръгнат. Току-що бе прозвучал сигналът за тръгване когато се приближи горда кавалкада от арабски

конници. Това бе Абдулах с няколко придружители, който идеше да се сбогува с французите. Той носеше богати и красиви дарове, златни предмети със скъпи камъни по тях. Предложи ги на Пикар, Пикардин и на Лучия като спомен за пребиваването им в пустинята. После се приближи до Павловна. С дълбока почит се поклони пред нея.

— Прекрасна девойко — изрече, — ти пожертва много време за мен. В твоето приятно общество аз опознах не само френския език, но и много съкровища на твоята душа. Най-напред ти ме научи да познавам и уважавам женската добродетел. Ти, гордо и чаровно момиче, ми показва как може невинността и чистотата на една душа да победи дори и посред пустинята един горещ, буен и пълен със страсти мъж. Позволи ми, звезда на пустинята, да ти се отплатя за душевните съкровища със земни дарове.

Абдулах направи знак. Двама бедуини доведоха една едногърба камила, която едва носеше товара.

— Злато, слонова кост и скъпоценни камъни — обясни арабинът. — Малка отплата за неоцененото добро, с което сега ще трябва да се разделя. Приеми тази камила заедно със съкровищата, които ти носи, и ги дай на избаника си като зестра. Зная добре — продължи арабинът трогнато, — че този благороден младеж ще се чувства достатъчно богат, щом като има теб, дори и да си бедна. Но Абдулах Лъва те счита като своя сестра и иска да ти даде богатата зестра като на княгиня.

А сега бъдете щастливи, приятели мои. Обичайте се, защото любовта, казва нашият пророк Мохамед, само любовта може да владее земята, да осветява звездите, да движи листата на палмите и хорските сърца. Единствено тя ще живее и тогава, когато светът ще се разруши. Ако някога почувствате нужда от приятел, от помощник или спасител, спомнете си за вожд на бедуините от пустинята.

Благородният арабин протегна ръце на младите двойки. После се обърна бързо, за да не види никой сълзите му. И преди французите да успеят да го задържат, скочи на коня и тръгна придружен от хората си...

Връщането в лагера мина благополучно без никакво произшествие. Двете двойки решиха да се свържат навеки. Набързо импровизираха скромн олтар. Пред него коленичиха Пикар с Лучия и Пикардин с Павловна. Стар военен свещеник ги благослови и съедини ръцете им. А когато произнесе последното „амин“, музиката изсвири

химн, който прозвуча тържествено далече в пустинята. След това почетна рота даде залп.

В-палатката на Пикар бе уредено тържество, на което бяха поканени свещеникът и всички офицери.

Пикар и Пикардин не забравиха своите части. Войниците също получиха добър обяд, а щастливите съпруги раздадоха подаръци. Празненството беше двойно. Сватба и сключване на мир!

Но масата не беше още вдигната, когато внезапно се чу проточеният вик на часовоя:

— Кой е там?

Само след няколко минути един куриер, покрит целия с прах, влезе в палатката. Той носеше телеграма от правителството до полковник Пикар.

— Някакво ново нещастие? — пошепна той, разкъсвайки печата.

Прочете телеграмата и скочи като наелектризиран.

— Приятели — викна. — Още тази вечер трябва да замина за Париж. Там стават важни събития и изглежда, че най-после слънцето на правдата ще освети тъмната лъжа. Емил Зола е хвърлил ръкавицата в лицето на клеветниците. Подобно на свети Георги, който победи змея, той е завел дело срещу всички ония, които осъдиха нещастния капитан Драйфус. Да се радваме всички заедно, приятели. Граф Естерхази е свален от поста му и е даден под съд. Викат ме в Париж като свидетел срещу него. Жена ми ще ме придружи, а ти Пикардин, ще дойдеш също с жена си заедно с мен. Да вдигнем чаши, другари, да вдигнем наздравица. Да живее правдата, да изчезне всяка лъжа и грях! За здравето на мъченика от Дяволския остров, за невинния, многострадалния капитан Драйфус!

— За свободата, честта и щастието на Драйфус! — отекна въодушевено от всички гърла.

Още същата вечер Пикар и Пикардин, придружени от красивите си жени, заминаха за Париж. Пред тях бяха вероломството и подлостта, трагичният пожар, при който загина Лучия. Но те не знаеха всичко това. Бяха щастливи...

30.

Пак трябва да върнем нашия разказ назад. Ще започнем оттам, откъдето Матийо Драйфус и Херманса решиха да пребродят всички кръчми и свърталища в Париж, за да намерят Андре.

Матийо се беше разбрал с все още заемащия поста директор на полицията в Париж Гилберт и по настояване на Ла Бриер, Гилберт обеща на нещастната майка и огорчения чичо да ги подпомогне в това трудно и опасно дирене.

Докато се вършеха приготовленията, детето, търсено с такава жар, се намираше още при дядо Карус и обитаваше неговата маза, където старикът събираше дрипите си. Както ни е известно, мазето се намираше зад гърба на един гараж в двора на кръчмата „При веселия руснак“. Читателят навярно си спомня и за това, че освен Андре и дядо Карус и друг човек живееше в същото мазе — измъкналата се по чудо от катакомбите Мелиора. Дядо Карус, макар и порядъчен пияница и не по-малък крадец, притежаваше добро сърце и се грижеше колкото можеше за циганката. Той почти не излизаше от къщи и стоеше непрекъснато до леглото ѝ. Дори малкият Андре правеше за нея каквото можеше с голяма любов. Поставяше на челото на болната студени компреси, галеше горящите ѝ страни с малките си ръчички и шепнеше нежно:

— Мелиора, Мелиора!

Циганката най-после се съвзе. Един ден тя се почувства добре и реши повече да не безпокои своя благодетел. Разбираше, че дядо Карус не е богат.

— Ти не се грижи напразно за мен — каза тя в деня, в който реши да си тръгне. — Една случайност ми даде в ръцете голяма сума американски пари. Вземи ги като отплата за добротата ти. Тук има петстотин долара.

С тези думи Мелиора постави пред слисания старец пет банкноти по сто долара.

— И всичките те са мои — възкликна слисан той. — Мое състояние... Днес е ден на щастието, който трябва да отбележим с

червено в календара. Андре, дете мое, обични мой, ела насам. Сега сме богати, много богати, защото петстотин долара, дявол го взел, колко франка правят? Ах, само една минута да ги пресметна! Тук има стар календар, намерих го веднъж в стар сандък за пепел, в него са отбелязани всички чужди пари и каква е стойността им във франкове. Чакай да видим, чакай да видим...

Той седна, треперещ от вълнение върху куп стари дрехи, взе скъсания календар върху коленете си и започна да го прелиства с надежда да намери това, което търсеше.

— Едно парче тебешир, Андре — помоли.

Детето донесе тебешира. Дядо Карус започна веднага да шари големи неравни цифри и да ги събира най-старателно.

— Не можах точно да го изкарам — промълви изпотен от напрежение той. — Но тъй, около хиляда франка все ще направят. Стотина франка повече или по-малко не играят роля. Все пак е достатъчно, вече сме богати, големи хора. Отсега нататък нека други събират парцали из Париж, ние няма да се занимаваме с това, моето момче. Ще тръгнем по света, ще си купим къщичка някъде на село, къща с хубава градинка, ще си имаме крава, която ще ни дава мляко, масло и сирене. Ах, ще бъде живот като в рай! Ти ще станеш голям и здрав на село, обични ми Андре.

— Но трябва да вземем с нас и Моли на село — предложи детето.

— Непременно, ние Сме едно цяло — ти, аз и скъпата ни козичка.

Мелиора ги гледаше, без да отрони нито дума. Изпитателният ѝ поглед се спря върху Андре. Тя имаше замислен вид, нещо сякаш се мъчеше да скрие от тях. Но изведнъж странна усмивка заигра по устните ѝ.

— Раздрънках се — сепна се дядо Карус — и дори забравих да благодаря на теб, моята благодетелка. Но чакай, с думи нищо не може да се направи, ще ти дам доказателство. Ти ми подари цяло богатство, искам да ти дам и аз нещо в замяна.

Той се вгледа внимателно в тялото на циганката.

— Искаш да излезеш между хората, а си облечена по мъжки, така както си скиторила из катакомбите. Може би искаш да се превърнеш пак в жена? В такъв случай и аз мога да ти подаря нещо.

Той изтича до купа със стари дрехи и се върна с красива черна копринена рокля. Макар че беше доста демодирана и не отговаряше на размерите на Мелиора, тя все пак бе доста хубава, изработена от скъпа и тежка копринена материя.

— Погледни тази рокля — каза дядо Карус, разгъвайки я пред Мелиора, — подарявам ти я. — Принадлежеше на старата Казота, която искаше да я погребат с нея. Тя не беше добра жена, но имаше навик — скъпите рокли обличаше много рядко от икономически съображения... А сега, моля те, седни тук и поправи малко роклята. Струва ми се, че ще ти дойде широка и къса.

— Благодаря, дядо Карус — трогна се циганката. — Твоят подарък ми идва тъкмо навреме, пък и виждам, че е от сърце. Но преди да си я поправа, бих искала да те запитам нещо.

— Да ме запиташ?

— Касае се за това дете, за Андре. Челото на старика се помрачи.

— Каж ми, дядо Карус, как попадна при теб момчето? Той не ти е нито внуче, нито твое дете, това го знам. По какъв начин сте заедно?

Дядо Карус направи сърдита физиономия.

— Такива са хората — измърмори той, — в края на краищата всички са любопитни.

После поклати енергично глава:

— Ако искаш, ще ти върна обратно петстотинте долара, но на този въпрос не мога да ти отговоря.

— Добре, добре — съгласи се Мелиора с престорена незаинтересованост. — Не ме интересува толкова много. Но за изпроводяк да изпием заедно бутилка абсент? Ето ти пари, върви и купи една от „Веселият руснак“.

— Абсент — възкликна дядо Карус уплашено. — Абсентът е чиста отрова. Отдавна отвикнах да пия това питие и никаква земна сила не би могла да ме накара да го започна пак. Да, обична Мелиора — продължи старецът самохвално, — доскоро бях пияница от първи разряд и когато се напиех, бях в състояние да извърша беззакония, за които често пъти съм бил затварян. Но откакто това дете е при мен, откакто станах за него баща, се захлех да не пия освен с мярка. Особено абсент...

— Но вземи поне за мен една бутилка — помоли циганката. — Искam да пийна малко, за да се съвзема.

— За теб, за да не ти откажа, ще го сторя — кимна Карус и се отдалечи.

Той се върна скоро с бутилка, пълна със зелена течност и с една чашка. Мелиора напълни чашката и отпи малко.

— Прекрасно — каза тя със задоволство. „Веселият руснак“ изглежда има добри напитки.

После, сякаш случайно, тя разля няколко капки по масата.

— Да, абсентът на „Руснака“ е добър — съгласи се дядо Карус. — Поне тогава, когато аз още пиех, в цял Париж не се намираше подобър абсент. Само да видим...хм... да... все същите качества, другаде такъв абсент не се намира.

Той изтри с пръсти капките по масата и ги поднесе до устните си.

— Но за нищо на света не бих пил както преди — продължи той. — Дори за всичките съкровища на Париж! Но една малка чашка, мили господа, и най-честният човек на земята може да изпие. Пък и защо да не вкуся малко — разсъди Карус. — Не бива да се отказва на дама. Зная аз какво се полага.

Ръката, с която хвана чашата, затрепера. Изведнъж го обзе диво желание, с една необузdana страст към питието, от което се въздържахше цели седмици. Той надигна чашката и я изпразни на един дъх.

— Добра е за стомаха — промълви замечтано и додаде: — Дявол знае защо от известно време ме наболява често. Една такава чашчица ще ми дойде добре.

Мелиора бързо му напълни втора и му я подаде. После се занизаха една след друга, докато стъклото се поизпразни. Дядо Карус се развесели и стана по-разговорлив.

— Красив е животът — избъбра той с влажни очи.

— По-рано, когато още няхах Андре, бях диво животно. Ах, само като си помисля как живеех сам и изоставен тук, иде ми да заплача, да рева, да рева от все сърце.

И наистина той заплака, хълцайки като бито дете. Мелиора го галеше, наливайки му нови чашки абсент.

— Момчето наистина е много мило. Обзалагам се, че е от добро семейство.

— Добро семейство? И аз така мисля. Видях майка му — жена елегантна и много красива. Тя е много посърнала и без настроение, но питам аз, чудно ли е, когато мъжът ѝ е затворен на Дяволския остров? Невинен!

— викна дядо Карус, удрайки с юмрук по масата, макар че на Мелиора и през ум не ѝ минаваше да му противоречи. — Невинно е осъден капитан Драйфус! Как бащата на моя Андре ще е предател? Виждаш ли, пак ме заболя стомахът. Налей ми още една чашка.

Мелиора му напълни водна чаша, която беше на масата. Старият пияница се пробуди в него и той я изпразни наведнъж, сякаш наистина беше пълна с вода.

— Госпожа Буланси е цяла канала — викна той.

— Тя и черният майор са виновни. Те озлочестиха цялата фамилия Драйфус.

— И с какви средства?

— Престъпления, дяволски планове. Ах, знам ли аз какви не още мръсотии. Знам само едно, обаче, че това невинно дете те откраднаха от майка му и го дадоха в училището за крадци при Гаспар Мурие, един истински престъпник... Да опустее макар, пак ме заболя стомахът. Когато само си помисля за детето, но дай ми още една чашчица. Да. Пиянството е грях — продължи добрият дядо Карус ненужната си изповед за трезвеност. — Трябва да отвикнеш от пиенето, иначе ще се разсипеш. Ще се разсипеш, ти казвам. И моят Андре би пропаднал, ако не бях го спасил. Навярно щеше да остане в училището за крадци при оня мизерник Гаспар Мурие, или би умрял по пътищата от глад. Но аз го спасих! Аз му върнах, така да се каже, живота. Ако може да се каже, съм негова майка. Не, неговия баща искам да ка... Не, майка. Не, и майка и баща съм му аз. Не е ли вярно моето момче? Ние няма да се разделим никога...

Детето, което досега си играеше в единия ъгъл с козата, вдигна глава. То се вгледа уплашено в червеното лице на стареца, пламнало от алкохола.

— Дядо Карус — изплака, свивайки молитвено ръце, — ти пи. Нали се закле, че няма да пиеш?

— Лудост — поклати глава усмихнато старецът. — Аз съм пил? Какво говориш. Тази дама изпи абсента. От две чашки един разумен човек не се напива.

— О, дядо Карус, сега няма да можеш да отидеш на село — въздъхна печално момчето. — Няма да имаме хубава градина, а Моли — зелена тревица. Трябва да останем тук, в тази маза. Защото ти каза: Нека Бог ме накаже, ако пропия. И сега той ще те накаже...

Старецът се вгледа в детето с опулени очи.

— Какво? Няма да отидем на село ли? — викна той. — Кой каза това?... Още сега отивам при някой банкер да сменя парите. В същия момент. — Той опипа джоба си, където бяха банкнотите, подири шапката си, постави я наопаки на главата си и без да каже дума, излезе със залитане от мазето.

Може би той щеше да се върне, би останал, ако беше усетил тържеството в погледа на Мелиора, с който тя го изпрати. Но дядо Карус не виждаше, нито чуваше нещо в този момент. Пиян от абсента, в него бе убит цял рой от мисли и чувства. Въпреки това бе въодушевен от благороден порив, когато прекоси мръсния двор на къщата. Искеше да има бистър поглед, за да не би банкерът да го излъже при смяната на доларите. Бе намислил да занесе франковете, които щеше да получи, направо в спестовната каса. Нека си стоят парите там, докато намери подходяща къща на село. На влог парите бавно, но сигурно се увеличават, все пак се умножават. За нищо на света той не би ги държал у себе си. Човек в края на краищата си има своите слабости. Сигурно би изхарчил някой и друг франк от тях, знае се за какво... А това не бива да стане! Би било безумие!

С тези мисли дядо Карус стигна до тесен и мрачен коридор, който водеше към улицата. От него паянтова врата извеждаше в кръчмата „Веселият руснак“. Тя бе отворена. Смях, глъчка, шум на чаши, познати гласове достигаха до ушите на стареца. Обонянието му се подразни от ракиените и бирените пари, мириса на вкусните ястия и тютюневия дим.

Колко позната атмосфера! Карус напъха ръцете си в джобовете и погълна жадно тази смесица от отровни изпарения. После се приближи нерешително до прага и разгледа вътрешността на кръчмата станала синя от тютюнев дим. Бяха все познати лица, стари другари по чаша, с които бе преживял много весели часове. Ех, господи, с такива добри приятели да размени някоя и друга дума, да изпие чашка-две не би било голям грях...

Дядо Карус прекрачи прага. В същия миг цял затрепери.

— Ти се закле — прозвучаха в ушите му думите на детето — и Господ ще те накаже, ако престъпиш клетвата си.

Наказание? Може да му отнемат детето, радостта на душата му, ласката на грешния му живот. Само това не, само това не! Той трябва да отиде при банкера, да остави парите на сигурно място. Далече, далече от тук.

Дядо Карус понечи да се върне. Искаше да отмине кръчмата. Но някой го повика по име. Двама стари приятели го зърнаха.

— Дядо Карус — избъбриха почти едновременно те. — Ето стария доктор на парижките вехтошари!

Спуснаха се към него, взеха да се шегуват и го повлякоха със себе си в кръчмата.

— Оставете ме на мира... не искам... заклех се...

— Заклех се? Ха-ха, дядо Карус се закле, че няма да пие вече. Сякаш ние не виждаме, че едва се държи на краката си.

Накараха го насила да седне на един стол до тях. Кръчмарят донесе голяма бутилка с ракия и я постави пред верните си клиенти.

— Да живее дядо Карус — викнаха от всички страни.

— За твое здраве, дядо Карус.

Вехтошарят се втренчи нерешително в чашата. После я поднесе бавно и плахо към устните си.

— Ще я изпия, ще я изпия до последна капка. После блъсна чашата в земята и викна:

— Дявол го взел, чудесно питие. Дай, дай още!

31.

Кръчмарят от „Веселият руснак“ беше наистина от руски произход. Казваше се Галински и бе от едно малко село близо до Варшава. От баща си, производител на ракии, беше научил занаята да приготвя различни отрови, които бавно, но сигурно унищожават човешкия живот и го подготвят за мъчителна смърт. Всички тези спиртни напитки — червени, зелени, жълти иди синкави, подредени в големи блестящи стъкла, бяха повече или по-малко от такова естество. Бяха приготвени от господин Галински и убиваха нервите или стомаха по най-ужасен начин. Питиетата му имаха свойството да напиват много бързо пияча. Всеки, който се напиеше при „Веселият руснак“ не излизаше от кръчмата, докато не даде и последната си пара, а Галински вземаше своето от малки и големи. Ожулваше безбожно своите клиенти — както бедни, така и богати. Смяташе, че от дядо Карус няма какво да вземе. Но старият вехтошар беше много забавен, когато се напиеше, говореше с такава охота, че всички други не си тръгваха от кръчмата цяла нощ. И работата вървеше добре. Ето защо кръчмарят беше много услужлив. Той добавяше незабелязано в чашата на стария повече алкохол, отколкото друг път и хубавата напитка не закъсня да покаже ефекта си. Дядо Карус изпи още една чашка. Сега пак стана бившия дядо Карус, оня голям шегобиец, някогашния весел пияница, когото така силно обичаха клиентите на „Веселият руснак“. От друга страна излишно ще е да споменем, че тези посетители бяха джебчии, крадци и всякаква друга паплач.

В кръчмата влязоха трима души и тяхната външност показваше, че са от тукашното общество. Това бяха двама мъже и една жена. Единият имаше червеникава коса и бе с обръснато лице, другият беше с дълга брада и носеше тояга в ръката. Жената беше млада и красива, но небрежно облечена като скитница.

— Пътуващи музиканти или комедианти — измърмори Галински, свикнал с подобни посетители.

Той направи знак на момчето да им прислужва, а сам се задълбочи в играта на карти.

Комедиантите седнаха на отдалечена маса в ъгъла и поискаха бира и нещо за ядене, като не дадоха вид, че се интересуват от това, което ставаше наоколо. Те изглеждаха вдълбочени в разговор. Играта на карти продължаваше. Но като че ли вървеше насила, защото никой не искаше за заложи много, а оня, на когото разчиташе Галински, не искаше и да знае за играта.

Соломон Бенас, известен като Дулсети, приседна до Карус, след като му беше обменил доларите.

— Защо не играеш, дядо Карус? — запита го той. Пияницата трепна като пробуден от сън.

— Защото нямам пари — отвърна той.

— Нямах пари ли?... Смешнико, ами че пред себе си имаш три хиляди франка...

— Те са моята селска къща — отговори вехтошарят, притискайки по-силно с ръка банкнотите.

От този отговор Соломон Бенас не остана доволен.

— Каква селска къща? — попита той тихо. — Нямах ли добро жилище в мазето на тази къща?

Пияницата се надигна сърдито.

— Да те вземе дяволът, проклети евреино. Достатъчно си ме крал и лъгал в живота. Тези пари не можеш да ми ги вземеш. Те са на момчето, на моето мило дете. Искам да му купя хубава къща на село, за да може да живее в нея като барон.

— С три хиляди франка? — пошушна му Бенас на ухото. После добави ласкателно: — Повярвай ми, дядо Карус, знаеш, че никога не съм те съветвал нещо лошо, но с три хиляди не можеш да купиш дори селска колиба. Можеш, обаче, да удвоиш състоянието си, ако поискаш. Който не рискува, не печели. Хайде, дай парите насам. Опитай си щастието. Ако ти провърви, ще имаш десет хиляди франка вместо три.

Пияницата се съпротивляваше, но все по-нерешително.

— Наречи ме както искаш — продължи изкусителят, — ако не се върнеш с джобове пълни със злато. После ще живееш на село като граф.

— И моето момче с мен? — викна Карус с надебелял език. — Но да разваля парите не мога... Да спечеля... само това ти казвам, Соломон, да му мислиш, ако не спечеля.

— Непременно ще спечелиш — отвърна евреинът през смях.

После той раздели парите на Карус на три.

— Така. Сега можеш да започнеш — подкани го.

— Как ще започна, когато дори не познавам картите?

— Сложи на червената дама — посъветва нещо Соломон Бенас тъй високо, че се чу дори на съседната маса.

— На червената дама — повтори пияницата, протягайки част от парите.

В същия миг Галински завъртя картите в ръцете си. Червената дама се плъзна между пръстите му. Със светкавична бързина я нагласи където трябваше. После започна спокойно да раздава картите. Червената дама загуби. С алчно движение той прибра банкнотите.

— Няма нищо — каза Соломон Бенас, потупвайки приятелски по рамото дядо Карус, който се вцепени. — Първият опит не сполучи, но сега ще дойде сигурно печалбата. Дамата не излезе щастлива, хайде сега да зложим на попа. На попа! — викна Соломон силно, виждайки, че неговият съучастник Галински се караше с един клиент за пет сантима и не беше внимателен.

Галински направи знак, че е разбрал. После отново разбърка картите със същата вещина и бързина. Попът също загуби. И втората купчина банкноти премина в банката.

Карус вдигна бавно глава. Лицето му пламна, сънливите му очи се разтвориха широко. Опасността го беше събудила.

— Последен път — викна той и без да пита евреина, зложи третата купчина на валето.

— Валето няма да ме остави — избъбра той възбудено. — Парите са на детето. Залагам на валето, нека бъде негов патрон.

— Чудно — засмя се евреинът. — Дядо Карус започна да се шегува. Сега ще тръгне като по вода.

— Да, като по вода — повтори вехтошарят. — Хей, момче, дай един лимон!

Галински и Бенас се изплашиха. Знаеха, че щом дядо Карус смуче лимон, веднага изтрезнява.

— Да продължим — предложи Галински.

Той размеси пак картите и валето отиде пак където трябваше. Но Карус протегна ръка.

— Не давай — викна той, — докато не ти кажа. — Ах, ето лимона. Добре, добре.

Взе лимона, стисна го в ръката си, изсмука сока, а после изяде цялата му вътрешност и захвърли кората. Процедурата малко го пробуди.

— Можем ли да започнем? — запита Галински. Карус потвърди с глава. В същия момент някой му пошушна на ухото:

— Накарай го да разбърка още веднъж картите. Негодникът те излъга вече два пъти.

Когато вехтошарят се обърна, видя зад гърба си червенокосия комедиант: Другият с дългата брада се беше приближил до стола на Галински, а хубавата жена с китарата в ръка стоеше на вратата.

— Дай насам картите — каза дядо Карус, — искам да ги размеся още веднъж аз.

Руснакът се стресна и размени със Соломон неспокоен поглед. Но не посмя да откаже на Карус и му протегна картите безмълвно. Карус ги разбърка и ги подаде обратно на Галински. Руснакът почувства, че всички очи са отправени към него. Играта започна. Един ред карти паднаха, без валето да се появи. Кръчмарят трепна за миг. По знаците, които картите имаха, той усети, че сега е ред на валето. Държеше го в ръката си и ако го дадеше, Карус щеше да спечели. Затова направи знак на Соломон Бенас, който удари с лакътя си една бутилка с бира, която се разля върху масата. В същия момент, използвайки суматохата, Галински смени бързо картата, мислейки, че никой не го наблюдава. Масата беше веднага очистена.

— Да продължим, за да свършим — викна Галински.

После раздаде картите.

— Валето — викна той. — Загуби, Карус.

Със задавен стон дядо Карус рухна на стола си. Той изглеждаше съвършено замаян. Но безсъзнанието му трая само момент. После изведнъж скочи като разярен тигър и се хвърли върху Галински. Кръчмарят се търколи на пода заедно със стола си. Карус се хвърли отгоре му. С вид на див звяр го сграбчи с едната си ръка за гърдите, а с другата, свита в юмрук, го удари два пъти по лицето.

— Парите ми — викна вехтошарят. — Върни ми парите! Измами ме, ограби ме... знам добре... беляза картите, подлецо... Парите или ще те пребия.

— Убийство... убийство — викна Соломон Бенас и скочи през прозореца на двора. Известно беше между вагабонтите в Париж, че

когато работите стигнат до бой, старият Бенас бързо изчезваше. Но да не забравим да напомним, че въпреки голямото си бързане, той все пак обра купчината банкноти, която беше останала на масата.

Кръчмарят на крадците направи опит да се освободи от налягащото го коляно на вехтошаря. Това би му се удало леко, защото Галински беше много по-силен от стария вехтошар, но старецът беше добил свръхчовешки сили. В отчаянието си той стисна кръчмаря за гърлото и Почти го задуши.

— Ще ми върнеш парите или ще те убия — кресна Карус. — Парите дори не са мои, те са на Андре, на детето. За него исках да ги запазя, да го заведа на село, да заякне и да се засили. Не е свикнало с въздуха в мазето... ах, какво знаете вие, как трябва да се гледа едно дете от добро семейство! Парите ми! Не ме карай да мърся ръцете си. По-скоро ще върна Андре обратно на родителите... ще им кажа истината... не аз го откраднах, аз няма да пострадам... За последен път те питам, проклети злодеецо: ще ми върнеш ли парите на Андре? Мълчиш... клати глава... пукни тогава, куче проклето!

Може би Карус щеше да изпълни заканата си, ако в същия момент в кавгата не беше се намесило трето лице. Това беше младата жена, влязла в кръчмата с двамата мъже. Докато Карус говореше за детето, тя бе обзета от неописуемо вълнение. Особено името Андре ѝ направи поразително впечатление.

32.

Андре!

Това име беше сякаш чародейно за нея. Младата жена се приближи като хипнотизирана. Лицето ѝ беше бледо като восък, очите ѝ отворени и изпъкнали до неузнаваемост, устните ѝ трепереха. Тя се спря зад гърба на Карус и го хвана за раменете.

Такава сила и толкова енергия имаше в нейните движения, че вехтошарят не можа да се противопостави. Той пусна жертвата си и стана. С разсеян поглед се вгледа в младата жена.

— Какво искаш от мен? Защо ме спираш да убия това животно?

Жената хвана ръцете на стареца. Гърдите ѝ бурно се надигаха, думите ѝ едва се чуваха.

— Кажи — прошепна, — кажи ми истината... Ти преди малко произнесе едно име, Андре... ти каза, че е дете от добро семейство...

Карус трепна.

— Моето дете — сопна се остро, — моето внуче... какво те интересува?

— Не е вярно, не е твое детето! — викна нещастната майка. — Сам каза преди малко, че не си го откраднал ти, че други са го откраднали, други са ти го дали. Чувствам по биенето на сърцето си като майка, че това дете, което ти криеш, е моето! Отнеха ми го, откраднаха ми го. Но сега майчиният ми инстинкт ми казва, че съм попаднала на следите му. Предчувствието на една майка не лъже, аз съм тук близо до сина си и няма да те оставя, докато не ми то върнеш. На мен, неговата майка!

Отчаяната Херманса се схвана с двете ръце за дядо Карус. Вълнение бе обзело всички присъстващи. Двамата мъже, с които беше дошла, се приближиха до нея. Лицето на стария вехтошар доби страшен израз. Гняв, болка и страх се смени бързо:

Сякаш ангел беше прекарал нежната си ръка по червеното лице на стария пияница.

— Оставете ме, госпожо — продума старикът с угаснал глас, — няма да се разкаете, ако ме изслушате спокойно.

Херманса отпусна ръце. Карус се изправи гордо. И последната следа от опиянението му премина, той беше вече трезв и спокоен.

— Е, добре, госпожо — каза той твърдо; — старият Карус беше през целия си живот престъпник и сега е такъв, защото иначе не би бил в средата на тези отрепки, не би пил като животно и не би играл карти с парите на момчето, на което дължи толкова много. Но старият не е толкова лош и подъл, за да крие едно дете от неговата отчаяна майка, когато тя си го иска. Да, госпожо, ако наистина Андре е вашето дете, вие ще си го имате отново и след няколко минути ще можете да притиснете към гърдите си своя син.

— Моето дете — простена Херманса, — ще го видя пак...

— Ще го видите, госпожо. Но има зли хора, госпожо. Не трябва да ми се сърдите, ако желая да се уверя, че не сте изпратена от онези, които преследват семейството на Андре. Ето защо аз ви моля да си кажете името, коя сте вие?

— Коя съм? Наричам се Херманса Драйфус и съм съпруга на невинно заточения капитан Драйфус.

В същия момент единият мъж се усмихна и дръпна брадата си. Беше фалшива.

— А аз — възкликна той, — съм брат на капитана, чичо на задигнатото дете. Наричам се Матийо Драйфус.

Учудването на околните растеше всеки миг. Но то щеше да порасне още повече и да се превърне в ужас и страх, защото и третото лице от ония, които бяха взети за комедианти, свали червената си перука и фалшивия си нос.

— И аз откривам кой съм — обяви той гръмовно — и вярвам, че не съм съвсем непознат тук.

Ужасен шум последва след тези думи. Всички се спуснаха към изхода и от всички уста прозвучаха думи, изпълнени с ужас:

— Гилберт, директорът на полицията!

Между онези, които най-бързо се спуснаха към изхода, беше и Галински, кръчмарят. Но Гилберт се спусна след него и го спря на мястото му.

Той насочи дулото на револвера си срещу него и му заповяда все така гръмовно:

— Не мърдай, мизернико, или ще те оставя на място като куче!

Кръчмарят се закова блед като смъртник и треперещ като лист.

— Хванах ли те най-после — възкликна Гилберт, връзвайки здраво разбойника. — Доказателствата, които събрах днес против теб, ще бъдат достатъчни, за да ти доставят почивка на хладно от няколко години и твоето гнездо да бъде затворено.

— Но какво съм сторил — проплака Галински. — Поиграх малко карти — за това не може да ми пробутате голямо наказание.

— Ах, поиграл малко!? На три пъти излъга и ограби старика с три хиляди франка. Проследих всичките ти движения, с нищо няма да ти помогне отричането.

Гилберт извади една свирка и непосредствено след изсвирването му в кръчмата нахлуха тайни агенти.

Макар и Галински да се оплакваше и да протестираше, че е невинен, беше откаран незабавно. Същото се случи и с мнозина други негови гости. Тайните агенти познаваха доста престъпници, които отдавна диреха.

След като по този начин малко се прочисти въздухът, Гилберт се обърна към стария Карус, който стоеше между Матийо и Херманса и отговаряше с благост на техните въпроси.

— Не се страхувай, дядо Карус — каза му Гилберт неочаквано доброжелателно, — няма да ти сторим нищо лошо, ако ми помогнеш да намерим момчето. Вярно е наистина, че доскоро ти беше опасен човек, но полицията знае, че в последно време се оправи и водиш честно съществуване.

— Животно съм аз — измърмори старецът. — По-тъпках клетвата си и пих отново. Но детето ми каза, че Господ ще ме накаже за това и наистина тежко ме наказва, защото ще загубя сега моя малък идол. Ще остана пак сам както по-рано. Моята светлина си отива и ще настъпи както преди, отново мрак наоколо ми.

Старецът започна горчиво да плаче. Неговата болка беше истинска. Той скри лице между ръцете си. Тогава Херманса постави ръката си на рамото му...

— Не плачи, дядо Карус — каза му тя нежно, — обещавам ти, че ще виждаш Андре и след като не бъде при теб. Сега, обаче, не оставяй една бедна майка да чака. Върни й обичното дете. Всяка минута далеч от него ми се струва вечност. Хайде, дядо, заведи ме при момчето ми.

Старият вехтошар се огледа наоколо като в сън. После изведнъж каза:

— Да вървим! Последвайте ме в моята маза. Тя е тук, в двора на тази къща. Не се плашете, госпожо, не е лесно да се смъкнете в една мизерна и мръсна маза, в съседство с парижките катакомби.

— Бих слязла и в ада, ако трябва да спася сина си — отговори Херманса.

Тя хвана старика за ръка и го помоли да побърза. Гилберт и Матийо ги последваха. Сърцето ѝ на майка се късаше едновременно от болка и радост. Най-после щеше да прегърне детето си, да го притисне до гърдите си. Поне тая болка на живота ѝ щеше да премине. Същевременно трепереше от вълнение. Колко грозно беше това място, където трябваше да намери сина си.

Те влязоха в обора и Карус отвори вратата, която водеше към мазето.

— Внимавайте, има стъпала.

Но Херманса ги взе почти тичайки.

— Андре, Андре — викна тя в тъмнината. — Обични ми сине, ела при мама!

Но никой не отговори, само блеенето на коза се чу отдолу.

— Какво значи това? — промълви Карус. — Защо малкият не отговаря? Не се страхувай, Андре, мили мой, това съм аз, дядо Карус. Водя с мен добри хора.

Пак последва гробна тишина. Херманса и Карус се спуснаха едновременно в мазето. При бледата светлина на лампата претърсиха всички ъгли. Гилберт и Матийо също търсеха. Може би повече от сто пъти от треперещите устни на майката прозвуча отчаяният вик:

— Андре, Андре, къде си?...

Тогава Карус изведнъж се удари с юмрук по челото.

— Знам! — ревна той като луд. — Ах, не ми мина през ума веднага! Така е, иначе не може да бъде, откраднаха ми го! Циганката, проклето създание, която ме замая с нейните мизерни пари и ме опи с абсент. Тя, тя е откраднала момчето!

— Каква циганка? — прекъсна Гилберт брътвежа му. — Каж ми, разправи ми всичко, Карус, бързо, бързо, не крий нищо.

И докато Херманса плачеше и кършеше ръцете си, рухнала на жалкото легло, принадлежало доскоро на нейния син, и докато Матийо напразно се мъчеше да утеша снаха си, вехтошарят разказа на директора на полицията как Мелиора, циганката, беше дошла тук,

спасявайки се по такъв невероятен начин от катакомбите, и как се грижел за нея, докато тя напълно оздравее от раната на окото.

— И ето какво! — ревна той, след като свърши разказа си. — Открадна ми детето, но хубавата копринена рокля, която ѝ подарих, не е взела, изглежда, че не ѝ е харесала, оставила я е тук!

Директорът на полицията, който изслуша с голямо внимание разказа на стареца, се доближи до Херманса и Матийо.

— Не се отчайвайте, приятели. Въпреки всичко случило се, въпреки нашия неуспех, напред към нашата цел. Сега знаем, че циганка, сляпа с едното око, е взела със себе си малкия и Бога ми, няма да бъде директор на парижката полиция, ако не успее за три дни да открие тази циганка. Да не губим, обаче, напразно времето си. Да почнем хайката след тази циганка Мелиора.

Херманса, огряна от нова надежда, стана и всички заедно напуснаха мазето. Гилберт намери за уместно да вземат със себе си и дядо Карус, защото той познаваше добре циганката.

След четвърт час нещо помръдна зад купчина дрипи. Надигна се съсухрена фигура. Това бе Соломон Бенас. Той протегна краиниците си, после по стар навик започна да си глади брадата.

— Нека да разправят, че от едно нещастие не можело да дойде щастие — мърмореше той, потривайки доволно костеливите си ръце. — Полицията обгради къщата и бях принуден да се скрия тук. Е, и какво ми стана? Не ми донесе, наистина, пари, но научих една тайна. А в днешно време добрата тайна често пъти прави много пари. Значи, циганката Мелиора е откраднала детето на капитан Драйфус и го взела със себе си. Познавам едного, който със злато ще ми заплати тази вест.

Убеждавайки се във всичко това гласно, Соломон Бенас се запъти залитащ към стъпалата на мазето. За малко щеше да падне, защото се спъна в нещо на земята. Това беше копринената рокля, която Карус беше взел от Казота. Лихварят вдигна роклята.

— Копринена рокля! — възкликна той. — Кой,би помислил, че нещо подобно може да се намери между дрипите на дядо Карус? Мога ли да бъда аз толкова прост, че да я оставя тук? Боже опази! Ще я взема със себе си, няма никой да ме види.

Той сви бързо роклята и тръгна с нея. Козата гневно блееше след него, но Соломон не я чуваше.

33.

— Оправдан!

С този възторжен вик се втурна Естерхази в елегантното жилище на любовницата си, госпожа Буланси. Тя протегна ръце и притисна към гърдите си развълнувания майор.

— Тъй, ти значи си оправдан! — прошепна нежно. — О, скъпи, обични мой, знаех аз, че ще победиш.

Черният майор се отпусна на един стол. Той избърса челото си с копринена кърпичка.

— По дяволите! — измърмори. — Работата беше доста сериозна. Обвинението се повдигна пред военния съд и имаше фатални доказателства против мен. Този проклет Матийо Драйфус ги е събрал с изумителна ловкост. Кой е предател? Капитан Драйфус или майор Естерхази? Така питаха в съда, където изтъкваха разгулния ми и разсипнически живот и посочиха някои мои писма, които бях достатъчно неблагоприятен да адресирам до неколцина приятели. Особено едно от тях, в което казвах, че бих се радвал, ако избухне война и стотици хиляди французи бъдат убити. Това без малко щеше да ми строши врата, но съумях да изляза и от това положение. Отказах чисто и просто писмото и казах, че враговете ми са го фалшифицирали, за да ме погубят. — Майорът се ухили злобно. — Право да ти кажа, чаровна ми Помпадаура, нито един човек със здрав разум не може да вземе за сериозна тази защита, но съдиите ми е опасяваха да ме осъдят, защото своевременно си помислиха, че знаей извънредно много за това, което става в Генералния щаб. А поговорката казва „Гарван гарвану око не вади“.

Естерхази придружи тези думи с облекчителна въздишка. Буланси му галеше косата, после се нагласи в обятията му и го прегърна.

— Най-последно! — възкликна тя. — Важното е, че си оправдан и аз съдействах за това с моите свидетелки показания. Ония кукли офицери си въобразяваха, че ще изтръгнат от мен някое признание против теб.

Но им показах как се водят хората за носовете. Доволен ли си от мен, приятелю?

— От теб съм винаги доволен, скъпа моя? — сведе благодарно глава черният майор. — Ти си мойта обична и будна Помпадура.

— Сега обичаш ли само мен и никоя друга?

— Само теб.

— Ами онази мизерна циганка, заради която се беше отчуждил от мен, забрави ли я окончателно?

— Мелиора ли? Не мисля за нея и ако днес би излязла на пътя ми, няма да я позная дори...

— Бъди спокоен, скъпи приятелю — прекъсна го Буланси, — няма вече никога да я видиш. Тя е мъртва.

— Мъртва ли?

— Да — отговори Буланси жестоко, отскубвайки се от прегръдката му. — Успях да я вкарам в катакомбите и там сигурно е умряла от глад.

Черният майор почувства студени тръпки по гърба си. Каква ужасна жена беше тази Помпадура!

— Виждаш ли, съкровище мое — изрече Буланси безразлично, — аз не говоря много, когато става дума за някоя съперница. Чисто и просто я премахвам. Но те предупреждавам да не ми даваш повод за ревност. В омразата си не познавам мярка и бих могла да унищожа и оногова, когото обичам.

Преди още Естерхази да успее да отговори на заплахата, демоничната жена увисна на врата му и покри лицето му с целувки.

— Не, не, не вярвай — възкликна тя възбудено, — на теб не бих могла да сторя нищо лошо. Теб обичам извънредно силно, за теб живея...

Естерхази сметна за подходящо да даде на този сериозен разговор шеговит обрат.

— Ако наистина ме обичаш тъй силно — успя да изрече между две целувки, — докажи ми го, като ми дадеш нещо за ядене. Това проклето съдебно заседание продължи прекалено дълго и съм огладнял като вълк.

— Ела, обични мой вълко — отговори Буланси със смях. — Масата отдавна е готова.

Тя го взе под ръка и го въведе в трапезарията, където трапезата наистина беше сервирана и то доста богато. Хайвер, стриди, пъстърва, фазан и други деликатеси канеха настойчиво Естерхази. Стари тежки вина и няколко бутилки шампанско, поставени в лед, завършваха поканата.

Престъпната двойка седна на масата. Но едва бяха успели да изпразнят няколко чашки, когато прислужникът съобщи, че някакъв стар евреин е дошъл и многословно молел да говори веднага с граф Естерхази, като знаел с положителност, че господинът е тук.

— Какво стоиш, какво разправяш надълго и нашироко — чу се гласът на Соломон Бенас зад слугата. — Графът ще бъде доволен да ме приеме.

— Соломон Бенас — промърмори Естерхази. Госпожа Буланси направи бързо знак на слугата да се отдалечи.

— Твоето нахалство отива много далече! — кресна вместо приветствие на влезлия черният майор. — Как смееш да идваш тук, в чужд дом? Хайде, обирай си парцалите, нямам нищо общо с теб.

— Господин графе — отговори Соломон Бенас непоколебимо. — Изпъди ме, но най-напред ме изслушай... Ако знаеш само как съм тичал... и какъв чудесен аромат на ястия и вино тук... иде му просто на човек...

Буланси наля чаша вино на човека, който непоканен се намести на един стол до масата. Тя бе по-хитра от Естерхази и веднага забеляза, че неканеният гостенин е дошъл за нещо важно.

— Аз съм в опасност! — стресна се Естерхази. — Какво искаш да кажеш, Соломон Бенас?

— Каквото исках да кажа, казах — промърмори лихварят. — Циганката откраднала детето. Карус го откраднал. Госпожа Буланси го откраднала. Дявол го взел, нищо не разбирам, но ако работата се разнесе, ще избухне голям скандал... А как няма да се открие, когато сам Гилберт и Матийо Драйфус са по следите на момченцето...

Тези думи сякаш бяха произнесени от луд, но и двамата веднага ги разбраха. Графът и любовницата му се спогледаха побледнели.

— За какво дете говориш? — едва издума Естерхази.

— За сина на пленника от Дяволския остров, ех, знаете вие. Искам да кажа — за Андре Драйфус.

— И каква циганка го е откраднала?

— Казва се Мелиора май. Успяла да избяга от катакомбите и стигнала у дядо Карус, който излекувал изтеклото ѝ око.

— Жива е — измърмори Буланси. — Значи тя се е спасила!

Естерхази подскочи като ужилен и хукна из стаята в луда възбуда.

— Ще ти се отплатя богато, Соломон Бенас, за тази новина — спря се най-после той. — Особено ако ми помогнеш да намеря още днес тази циганка.

— Тя е вече намерена — беше отговорът. — И знаете ли, господин графе, къде можете да я намерите? У вас, вкъщи!

— У мен вкъщи? Невъзможно!

— Казвам ви, че е там с момченцето. Потърсих ви най-напред у вас и тогава видях циганката да влиза с детето. А тя не излезе от там. Навярно очаква в завръщането ви, за да ви го даде.

— Тя смята с това отново да спечели любовта ти — прошепна Буланси на майора. — Но по-скоро ще я промуша...

— Бъди спокойна — изгледа я втренчено майорът. — Мелиора ще хвана в собствените ѝ мрежи. Ела с мен в спалнята да ти открия планове си.

Мъжът изведе навън Буланси оставяйки Бенас. След четвърт час се върнаха. И двамата бяха весели. Бяха измислили дяволски план. Старият Бенас се бе възползвал от удобния момент и бе погълнал остатъците от богатата трапеза. Естерхази бутна и няколко банкноти в ръката му. После черният майор си тръгна, вземайки файтон от плацата.

Когато Естерхази отвори вратата на стаята си, той наистина намери Мелиора там. Не забеляза веднага Андре, но съзря след миг едно малко тяло в канапето, покрито с шал. Навярно това бе момчето, което спеше. При вида на Мелиора Естерхази едва се въздържа да не нададе вик на учудване. Възможно ли беше тази жена да се промени за толкова кратко време? Къде беше останала красотата на циганката, която само преди няколко седмици го бе така замаяла? На него му се струваше, че вижда пред себе си сянката ѝ. Тя беше отслабнала, едното ѝ око липсваше, а другото беше загубило блясъка си... Мелиора изглеждаше остаряла с години. Но Естерхази се овладя и се престори, че се радва и е очарован.

— Върна ли се, най-после, мила Мелиора — викна той. — О, знаеш ли колко скърбях по теб и как ме измъчваше неизвестността на твоята съдба. Ела в прегръдките ми, мила... О, Господи, но какво се е случило с окото ти?

Циганката се хвърли в обятията му.

— Със загубването на това око заплатих твоята любов — изрече тя през плач. — Почти бях загубила живота си. О, Естерхази, дойдох при теб да ти кажа, че не бих могла да живея без теб и да ти направя същевременно голяма услуга.

— И без тази услуга съм щастлив, че дойде. От все сърце се радвам...

Той я целуна с престорена нежност и я притисна до гърдите си. След като остана няколко мига замаяна от тия ласки тя се приближи до канапето и дръпна шала.

— Познаваш ли го? — запита, сочейки към заспалото дете.

— Господи мой, та това е синът на капитан Драйфус.

— Твоят смъртен враг — допълни циганката. — Знам, че държиш много да го имаш на сигурно място, за да не може да се върне при майка си и да ѝ разкаже къде е било и кой го е откраднал. Ето детето на човека, когото мразиш, давам ти го.

— Никога не ще го забравя...

Черният майор целуна отслабналите пръсти на Мелиора.

— А сега да ти съобщя и аз една вест, която можеш да приемеш като отплата за твоята вяност. Госпожа Буланси не е в Париж.

Мелиора го изгледа радостна.

— Вярно ли е? — запита тя с треперещ глас.

— Кълна ти се. Впрочем и да е в Париж, за мен тази негодна жена вече не съществува.

— Значи ти не я обичаш вече?

— Ненавиждам я. Тя не ми беше вярна. Отначало исках да я убия, но си помислих защо да си цапам ръцете с нейната кръв. Свърших много просто. Изпъдих я от къщата, в която живееше и която беше моя, заедно с всичката ѝ мебелировка. Бях толкова суров, защото ми призна, че те е вкарала в катакомбите, за да те премахне. Буланси замина още на другия ден. Имам съобщение, че се намира в Ню Йорк. На теб, обаче, скъпа моя, ти, която се настрада толкова много заради нея, ще ти се отплатя. Къщата, в която живее Буланси, е празна и нищо

не е изменено в обстановката ѝ. Задържах и една част от прислугата. Моля те, Мелиора, приеми този дом като подарък. Царувай в нея като княгиня, царица на моето сърце, бъди за мен това, което беше и тя, но ми остани вярна...

— Завинаги...завинаги — викна Мелиора. — Кълна ти се!

Тя се хвърли отново в обятията на черния майор, който отново беше спечелил влияние върху нея.

— И така, да не губим време. Колата ми чака долу. Искам да те изпратя до твоя дом. Уверен съм, че ще ти хареса.

— На мен ми харесва навсякъде, където си и ти. Нали и ти ще останеш при мен?

— Непременно и завинаги! За мене е най-голямо удоволствие да бъда само твой. Само трябва да ме извиниш за няколко часа.

— Защо точно тази нощ? Майорът посочи към заспалото дете.

— Трябва да го отведе далече от Париж — каза той тихо. — Разбираш, нали, че детето не би могло да остане в собствената ми къща. Ела, обична моя, да те заведе в твоя дом, където никой не ще смути щастието ни.

Колко лесно се замайва женското сърце, което обича! Мелиора взе детето, увито добре в шала и се качи с него във файтона на Естерхази.

Когато обаче влезе в къщата на госпожа Буланси, когато черният майор я поведе, тя бе обзета от мрачно предчувствие. Но целувките на Естерхази я замаяха отново. В спалнята, където беше голямото скъпо легло на госпожа Буланси, черният майор взе от ръцете на Мелиора детето. Помоли циганката да седне до него на канапето, където я грабна в обятията си и зашепна любовни и клетвени слова. После напълни две чаши с вино.

— Да пием за нашето щастие, Мелиора — каза майорът, — и после да запечатаме щастието си с целувка.

Те вдигнаха чаши в ръце и се вгледаха един в друг. Чашите звъннаха. Мелиора изпразни своята на един дъх.

— О, каква несръчност — намръщи се Естерхази, защото чашата му беше паднала в момента, когато я поднасяше към устата си. — Може би при целувките ще бъде по-сръчен...

Майорът обърна похотливо снагата на циганката. Тя се отпусна върху възглавниците на канапето и почувства целувките като в сън. В

мозъка ѝ бучеше и кипеше. Тя видя или ѝ се стори, че вижда до себе си усмихнат някогашния си съпруг. Постепенно бе обзета от странно чувство, един вид умора, която не можеше да победи. Очите ѝ се затвориха и Мелиора загуби съзнание. Естерхази, който досега я държеше в обятията си, стана.

— Шт — пошушна той.

— Морфинът изигра ролята си — произнесе в този момент женски глас.

Това бе госпожа Буланси. Любовницата на черния майор беше излязла иззад голямо огледало, поставено в единия ъгъл. Тя се приближи до заспалата циганка с помрачено чело, с очи, светещи от омраза. С бързо движение извади кама от пазвата си.

— Сега си в моите ръце, проклетнице, сега ще те убия за по-голяма сигурност. Как целуваше устните, как стоеше като унесена в своите любовни клетви! Как се чувстваше горда тук, в къщата ми, откъдето мислеше, че съм изгонена!

Тя понечи да се хвърли върху циганката, но черният майор я спря. Той стисна силно ръката ѝ. С глух вик госпожа Буланси изпусна камата.

— Лудетино — кресна Естерхази, — май искаш и двамата да стигнем до гилотината?

— Да остане жива! — простена любовницата на Естерхази. — Да ми се изплъзне за втори път? Не, тази циганка трябва да изчезне, да изчезне безследно...

— Но ако я убием в твоята къща, ще се изложим на опасността да бъдем открити. Чуй ме. Ще ти кажа какво искам да сторим с Мелиора. Тя ще преспи тук. Ще бъде по-добре, ако я поставим в леглото тук, да не би да падне от канапето и да се събуди. Ела да ми помогнеш да я преместим веднага.

Госпожа Буланси не посмя да противоречи на обожавания от нея човек. Те нагласиха циганката на леглото до спящото дете, чиито странички се бяха зачервили от благодатния сън.

— Утре, преди още слънцето да изгрее, ще взема циганката в моята кола — продължи черният майор, — ще я заведа на едно място, където няма да бъде видяна от никого и там ще изчезне завинаги.

— Къде? Как се казва това място?

— Това е моя тайна и не мога да се доверя дори на теб — отговори Естерхази с тон, който не търпеше противоречие. — Но има и за теб работа. Готова ли си да я изпълниш? Не е много опасна, но изисква голяма сръчност.

— Тъкмо затова съм готова да я свърша. Естерхази погледна часовника си.

— Сега часът е осем — отбеляза той. — В девет заминава бързият влак за Хавър. Вземи това дете и замини с него. След като пристигнеш, не спирай в никакъв хотел. Вземи лодка и излез в открито море. Знам, че умееш да караш лодка. Не се плаши от вятъра, нито от вълните.

— Не се страхувам от нищо, когато става дума да ти услужа с нещо. Само от едно се опасявам.

— От какво, кажи.

— Ще ми даде ли някой рибар лодката си. На мен, на една жена. Няма ли да се усъмни?

— Не се страхувай, ще се погрижа за това. Когато пристигнеш на пристанището, точно до самия бряг ще намериш малка колиба. В нея живее рибар със семейството си. Той е малко отнесен, но е много трудолюбив човек. Ще се обърнеш към него и ще го поздравиш от мен. Ще поискаш да ти даде лодката с окото.

— Лодка с око? Какво значи това?

— Нищо, любов моя — успокои я Естерхази усмихнато. — Това е парола, по която старият рибар ще разбере, че си изпратена от мен.

— Добре, ще се обърна към стария рибар. А после?

— А после... какъв въпрос. Нима не ме разбираш? Ще отидеш с детето навътре и ще се върнеш без него.

Ще го вземеш в ръцете си, ще го целунеш, а после ще го изтървеш във водата. Ще стане случайно нещастие.

— Случайно! Убийство!

— Не ще е първото, което лежи на съвестта ти, скъпа ми Помпадура — подсмя се иронично и жестоко Естерхази. — А сега не губи повече време. Остани с Бога и гледай да не изпуснеш влака. Имаш ли файтон на разположение?

— Ще поръчам да впрегнат конете.

— Тогава да не губим време в приказки — стана Естерхази. — Имам среща с Пати дьо Клам. Към два часа ще се върна, за да отведа

циганката. Не заключвай спалнята си и дай поръчение на прислугата да не вижда и чува нищо от това, което ще стане в дома ти.

— Ще направя всичко според желанието ти, но целуни ме още веднъж, Естерхази.

— Ще те целуна повече, не само един път. Защо плачеш?

Едри сълзи се търкаляха по белязаното лице на госпожа Буланси.

— Не знам — прошепна тя, — но това пътуване до Хавър ме изпълва с трепет. Струва ми се, сякаш ще бъде последното ми пътуване и повече няма да те видя.

Черният майор я прегърна нежно.

— Върви, ти си дете — отговори той полусърдит. — Ще живеем щастливо, когато този камък не бъде между нас.

Естерхази посочи детето.

— А сега остани с Бога и бъди разумна — завърши решително той.

— Сбогом, Естерхази, сбогом!

Тя го стискаше в прегръдките си, сякаш не искаше да го пусне и го целуна страстно няколко пъти. Черният майор се освободи от нея най-после, сетне излезе.

Когато напусна къщата на госпожа Буланси и беше вече на улицата, той спря за момент, изтри потното си чело и запали цигара.

— По дяволите — измърмори, — тази двойна комедия здравата ме умори. Но не е лека работа да излъжеш две жени едновременно и да унищожиш и двете една чрез друга... Пати дьо Клам е прав. Трябва да се освободя от жените, с които досега съм имал връзки.

Макар че днес военният съд ме оправда, в Париж има стотици хиляди хора, които считат за предател мен, а не Драйфус. Ха-ха и тези стотици хиляди са прави. Ето защо трябва да бъда предпазлив повече от всеки друг път. А жените, особено когато обичат, никога не са предпазливи. Циганката трябва да изчезне, също и Помпадура. Е, поне сега съм сигурен, лодката с окото, която старият рибар ще ѝ даде, ще свърши работа.

Черният майор се изсмя късо и продължи безгрижно пътя си на човек, който не е в състояние да убие даже и муха.

34.

Всичко това се случи през същата нощ, в която Мъртвешката глава се беше промъкнал в къщата на госпожа Буланси. Читателят навярно си спомня как случайно слепецът откри дома на своята смъртна неприятелка. Неговата неугасима жажда за отмъщение го подтикна към смел и ужасен план. Той се скри в мазето на къщата с въже и с остър нож в ръката. Часовете минаваха бавно. Той седеше неподвижен в най-тъмния ъгъл на мазето. Фантазията му рисувахе с ярки краски картината на отмъщението. Този път мизерната жена не ще се отърве.

Той се промъкна по стълбите и се добра пипнешком до спалнята на Буланси. Насочи се към леглото и напипа в него женско тяло. Жената в леглото не се помръдна. Слепецът изтръпна. Нима природата го изпревари? Нима тя му отне тържеството на отмъщението? Беше ли тази жена умряла от естествена спокойна смърт? Но слава тебе, Господи, тя е жива. Той чувстваше дишането ѝ, движението на гърдите ѝ.

Слепецът вдигна ножа си и го заби в ръката ѝ. Бликна топла кръв. Сега трябваше да се събуди. И наистина, тежкият сън, причинен от морфина, който притискаше като олово жената, се прекъсна от острата болка. Мелиора се пробуди. Опипа леглото и се огледа слисано наоколо. Сънуваше ли? На светлината на малката лампа, която Помпадура беше оставила върху масичката в спалнята, тя видя пред себе си страшен мъж. Едно чудовище с мъртвешка глава! С вдигнат нож човекът стоеше пред нея, издавайки дяволски тържествуващ смях.

Мелиора понечи да вика за помощ. Поиска да избяга от тази стая, от тази ужасна къща. Но ръката на слепеца се вдигна към шията ѝ. С желязна прегръдка той притискаше гърлото ѝ. Циганката не можа да издаде нито един звук. Тя бе обзета от ужас. И все пак чу думите на слепеца, произнесени с ярост:

— И слепите, госпожо, намират пътя, когато трябва да си отмъстят. Ти мислеше, че си защитена от мен, от човека, на когото отне светлината на очите и го изхвърли на улицата като играчка на децата...

Ти мислеше, че няма да достигна до тази къща, която си купила с толкова грехове! Паднала жена, мизерница, загубена, сметта на жените, сега ще ти видя сметката. Наказанието ти ще бъде грозно! Ще изтръгна невярното ти сърце! А после ще го захвърля на улицата, както се изхвърля смет. Тук е твоят палач, който ще те заколи като добиче...

Слепият блъсна силно Мелиора на възглавниците и задърпа покривката. Когато усети, че е облечена, със свободната си ръка, защото с другата я държеше за гърлото, той разкъса дрехите ѝ.

Слепецът пак взе ножа, който досега държеше между зъбите си.

— Проклетнице — изръмжа той, — дай ми сърцето си.

Той я удари с такава сила, сякаш искаше да строши желязна плоча. Ножът се заби в тялото на Мелиора. Кръвта бликна и опръска цялото лице на убиеца. Слепият нададе радостен вик и се залюля като опиянен от победата си.

Нещастницата, въпреки смъртоносната рана, която ѝ бе нанесена, все пак има достатъчно сили да се възползва от този момент. Тя стана от леглото и се довлече до прозореца, оставяйки след себе си локва от кръв. Разби стъклото и нададе страшен вик за помощ. Той се разнесе зловещо сред нощната тишина. Но улицата беше пуста и безмълвна. Зад гърба си тя чу стъпките на сляпото чудовище. Ужас и отчаяние пронизаха мозъка ѝ. Наклони се над прозореца. Един скок и Мелиора лежеше долу под прозореца...

— Господи, какво е това? Жена потънала в кръв.

— Страшно нещо, сякаш има дълбока рана. Двама мъже размениха тези думи с гласове, пълни с ужас. Те стояха изумени до треперещото тяло на циганката. Единият от тях каза:

— Моля ти се, помогни ми, княже Дубиски. Там в сянката се вижда пейка. Да поставим тази нещастница на пейката. Искам да видя дали може да ѝ се помогне с нещо.

Мъжете вдигнаха Мелиора и внимателно я нагласиха върху пейката, която се виждаше накрая на парка до една лампа.

Оня, който бе назован „княз“ свали пардесюто си и го постла на пейката под главата на умиращата. Другият разглеждаше раната и опипваше пулса на Мелиора със сръчността на специалист.

— Докторе, има ли надежда? — запита князът.

— След няколко минути тази жена ще издъхне — отговори доктор Бургер. — Някой я е промушил дълбоко с нож и е разрязал по

всяка вероятност стомаха, а като е паднала през прозореца, си е счупила гръбначния стълб. Погледнете я, княже, как ужасно страда горката.

Княз Дубиски се наведе над умиращата. Светлината на лампата падна върху бледото лице на жената. Унгарският княз се разтрепера, издавайки страшен вик.

— Господи, та това е Мелиора, циганката! Сякаш този вик върна съзнанието на нещастницата.

С полуугаснали очи тя се вгледа в княза.

— Стефане — прошепна тя с тих глас, — княже Стефан Дубиски, виждам те още веднъж...

— Да, аз съм, Мелиора — отвърна князът, — но кажи ми кой е убиецът ти?

— Господ ме наказва... Господ е справедлив!

После тя вдигна глава, събирайки последните си сили, които ѝ бяха останали. Князът се наведе над нея, любимата му от младини.

— Стефане, жена ти е жива, търси я в Париж, прости ми Стефане...нека и Юлиана да ме забрави... Господ да ви закриля... Молете се за горката Мелиора!

Една голяма сълза се търколи по лицето ѝ. Главата ѝ клюмна.

— Мъртва е — промълви доктор Бургер.

— Господ да приеме душата ѝ — въздъхна тежко княз Дубиски и падна на колене.

Мъртвешката глава се вцепени, като чу вика за помощ на Мелиора, която се хвърли от прозореца.

— Какво е това? — помисли слепецът и ножът започна да трепери в ръката му. — Това не беше нейният глас. Убих невинна жена, докато тя, неверницата, пак се отърва!... Пак пролях невинна кръв — охкаше той, — пак убих, без да утоля, жаждата си за отмъщение!... Ах, проклет съм, види се, от Бога. Осъден съм да не мога да задоволя единственото си желание, което още имам в живота. Достатъчно, достатъчно живях!

Той отстъпи крачка назад, без да обърне внимание, какво имаше на пътя му. С бързо движение развърза въжето, което беше обвил около кръста си. Преметна го през високия крак на леглото, после направи примка на края и сложи главата си в нея.

Примката около врата му се затегна.

— На бесилката! Най-последно — пошепна той. — Много пъти ми предсказваха, че ще си бъда сам палач, но никога не вярвах. Имам още един момент и в него искам да отправя мисъл към Бога. Ах, не мога, не мога — викна той след няколко мига. — Една женска фигура ми препречва пътя към Бога. Прекрасни дяволе, познавам те, ти си Помпадура. Е, добре, аз отивам преди теб, но в ада ще се видим. Разтвори прегръдките си, притисни ме до гърдите си, така...така... демон на живота ми, струва ми се, че чувствам целувката ти на устните си.

Мъртвешката глава с ръце вдигнати нагоре увисна на въжето. Примката около врата се стегна здраво.

— По-силно, по-силно — измънка той, — да ме стисне по-силно... така, сладки дяволе...

Думите замряха на устните му. Краката на слепеца се сгърчиха, ръцете му хванаха няколко пъти килима, езикът му бавно излезе от устата, тялото му остана неподвижно.

Страшна усмивка обезобрази грозното лице на Мъртвешката глава, което най-последно беше истинска мъртвешка глава.

Страшна буря вилнееше по крайбрежието на Хавър и издигаше вълни в пристанището, високи като къща. Вятърът духаше и пееше грозна мелодия, а небето мрачно се разстиляше като траурна мантия над земята.

Параходите, хвърлили котва в пристанището, бяха блъскани насам-натам от вълните и здравите им въжета зловещо пращяха. В сградите по протежение на пристанището свещите бяха угаснали отдавна. Само светлината на бара се мъчеше да прониже тъмнината и да хвърли лъчите си над морето — нещо, което едва успяваше да стори.

През тази нощ, когато жителите на Хавър стояха здраво заключени в къщите си, снажна жена с горда осанка крачеше бързо по улиците около пристанището и се насочваше с бързи крачки към брега на морето. Придружаваше я едно дете, едно русо, хубаво, нежно момченце. Гумена мантия я предпазваше от дъжда, който се сипеше в изобилие. Детето не беше загърнато в нищо. Изглеждаше изплашено, сънливо и уморено. Със ситни крачки, залитайки, то пристъпяше, водено за ръка от придружителката си и колкото пъти поискваше да спрат, за да си отдъхне и отпочине, ръката на жената го дръпваше безмилостно напред.

— Не мога повече — изпъшка момчето, в което читателят ще познае Андре. — Не мога, уморен съм, спи ми се.

— Да спиш ли искаш? Непременно, момченце, ще спиш ей сега — отговори му Помпадура със зловещ намек. — Наистина, яд ме е, че поех тази мисия, защото тежко предчувствие не ми дава мира. Но какво да се прави? Трябва да се подчиня, ако не искам да го разсърдя и загубя.

— Заведи ме при мама, моля ти се — захлипа малчуганът. — Или поне обратно при дядо Карус. Тук е страшно, не ми харесва.

— На мене също не ми харесва особено. Но почакай, скоро ще бъдеш на едно място, където няма да се отегчаваш.

Те слязоха на брега и продължиха да вървят. Трябваше да ходят по пясъка, в който често потъваха до глезени. Андре тихо плачеше. В душата на детето, въпреки мрачната обстановка, се пробуждаше нежен спомен. Така човек си спомня в най-дълбоката мизерия за щастливите времена.

То се виждаше в красива къща, в една топла и добре осветена стая, върху малко креватче със завески бели като сняг и меки възглавници. Андре виждаше едно обично-лице, което се навеждаше грижливо над него. А вечер едър рус мъж в красиви офицерски дрехи седна до него и му разказваше хубави приказки или пък го поставяше до себе си и си играеха до забрава.

Какво ли беше станало с него? Защо сега го прехвърляха насам-натам? Защо никога не стигаше вкъщи? Защо в този момент беше влачен в дъжд и вятър в един чужд град, защо никой не го слушаше, когато се оплакваше, че е уморен, защо не го поставяха да си легне и не му даваха вечерното мляко?

Горкото дете не можеше още да разбере страшната промяна, настъпила в неговата участ. И все пак то вече имаше чувство, че страда несправедливо, а съдбата жестоко го изпитва.

Най-после Буланси стигна със своя малък спътник до морето. Тук се намираше малка самотна къщурка. Отвън се виждаше, че тя бе жилище на хора извънредно бедни. Покривът ѝ беше прогнил, но закръпен тук-там така, че едва устояваше на дъжда, който се лееше като из ведро. Прозорците нямаха пердета, но гърнетата с цветя пречеха на погледи отвън да видят какво става вътре. И все пак при вида ѝ госпожа Буланси нададе радостен вик.

— Слава тебе, Господи. Стигнахме! Сега ще си починам момчето ми — каза тя, обръщайки се към Андре.

После се приближи до прозореца. В стаята цареше пълен мрак.

— Нашите хора са си легнали, но няма как, ще ги събудя.

Тя се запъти към вратата и чукна силно няколко пъти. Никой не отговори. Зачука още по-силно. Тогава в къщата се чу шум.

— Най-после, най-после! — измърмори Буланси нетърпеливо.

Отвътре сънен глас запита:

— Кой хлопа толкова късно на вратата?

— Отворете — отвърна Буланси, — няма да ви кажа веднага какво търся. Побързайте, обаче, защото дъждът ни намокри до кости.

— Но какво да кажат ония, които по това време са в открито море — дочу се отвътре.

— Този дядо няма изгледи да е много любезна личност — каза си Буланси. — Но почти всички старци са такива. Няколко златни монети ще го направят по-любезен.

Ключът отвътре се завъртя и вратата се отвори. За голяма изненада на госпожа Буланси на мястото на очаквания старец се показва внушителна мъжка фигура с големи тъмноруси мустаци. Този човек, който бе облечен само с вълнена риза и рибарски панталони, вдигна фенера до лицето на посетителката.

— Влезте, госпожо — покани той любезно. — Наистина трябва да сте намокрени до кости.

През едно малко коридорче ги въведе в бедно мебелирана стаичка.

— Ще ме извините, господине — започна веднага госпожа Буланси. — Бих искала да говоря със стария рибар. Навярно той е баща ви. Моля ви, повикайте го.

Човекът се почеса зад ухото.

— Със стария ли искате да говорите, госпожо? — каза той усмихнато. — В такъв случай идвате малко късно, защото преди два месеца го погребяхме.

Госпожа Буланси остана слисана. Явно Естерхази не беше предвидил този случай, нито пък тя беше помислила за това. С мъка се съвзе, но после все пак запита:

— А вие кой сте, приятелю?

— Аз съм наследникът на стария. Наричам се Боше и живея тук с жена си. Продължаваме рибарския занаят — ловя риба, понякога давам под наем някоя и друга лодка на господата, които искат да се разхождат из морето.

Буланси отново се обнадежди. Щом като този човек е наследник на рибаря, навярно той познава и тайните му сделки и ще познае тогава тайнствената дума, която Естерхази ѝ беше казал.

— Е, добре, господин Боше — рече тя, — дойдох да наема една твоя лодка. Искам да се поразходя малко по морето, за да видя изгрева на слънцето.

Рибарят се ухили странно.

— В такава буря да излезете в морето? — запита той. — Госпожо, това е извънредно опасно. Като честен човек не мога да подпомогна такова лудо начинание.

— О, оставете! Аз зная да карам лодка. Няма какво да се безпокоите за мен. Освен това бурята затихва, виждате нали, че и дъждът и вятърът престанаха вече.

Рибарят се доближи до прозореца.

— Наистина — отсъди той, — времето се оправя, н.о все още не трябва да му се доверявате...

— Думата е за една прищявка, ако искате да знаете, на всяка цена — прекъсна го Буланси, изваждайки същевременно от джоба си кесия с пари. — Ето тук има пет наполеона — продължи, — ако ми дадете „лодката с окото“.

Блясъкът на златото или мистериозната дума, която произнесе Буланси с такъв тон, промениха израза на Боше? Рибарят сви рамене:

— На мен ми е безразлично, госпожо, щом като на всяка цена държите да поставите живота си на карта. В края на краищата не ме засяга. Ние сме бедни хора и не можем да се откажем от добрата печалба. Не е ли вярно, Анриета?

Последните думи бяха адресирани към младата доста хубава жена, чисто облечена, която в същия момент влезе в стаята и скромно поздрави.

— Както кажеш, Боше — отговори тя, — но докато приготвиш лодката, госпожата и детето може би ще пожелаят да изпият чашка топъл чай. Много са мокри и порядъчно замръзнали.

— Приемам с благодарност — кимна Буланси.

— Отивам да приготвя лодката. С тези думи рибарят излезе. На прага той спря и се обърна още веднъж.

— Но кажете, госпожо, защо избирате тъкмо лодката, на дъното на която има нарисувано голямо око? Тя е една от най-лошите лодки, които наследих от стария, и не съм я давал досега на никого. Не съм я ползвал и аз. По-добре вземете нова.

— Не, моля ви, сторете както ви казах. Дайте ми лодката с окото.

— Може би ще е по-добре да дойдете с мен и да я видите сама, госпожо — поколеба се рибарят.

— Добре, щом искате ще дойда с вас. Буланси излезе с Боше.

Междувременно жената на рибаря се залови да направи чай. Детето ѝ хареса.

— Как се казваш, момченце?

— Андре.

— Андре? Хубаво име. Но навярно имаш и друго. Момчето не отговори.

То спря пред един портрет, който висеше на стената между други скромни семейни портрети, и го загледа с видимо удоволствие.

Портретът изобразяваше стар войник.

— Ходом марш, фелдфебел — пошегува се жената на рибаря. — Той бе храбър войник, а ти си много умно момче и позна веднага какъв е.

— О, аз го познавам? — каза Андре бързо.

— Познаваш ли го? Кажете тогава как се казва... Момчето отпусна глава на гърдите си и сякаш се замисли. Но споменът го беше напуснал.

— Виждаш ли — засмя се нежно жената, — излъгал си се. Този фелдфебел не можеш да познаваш, но един на друг хората много си приличат. Всички стари войници са с такива дълги завити мустаци.

Чаят беше готов, пръскаше из стаята приятен аромат. Жената застла масата с бяла покривка, сложи чашите с чай, захарницата, масло и хляб. В този момент се върнаха госпожа Буланси и рибарят.

— И така, остава все пак лодката с окото? — уточни още веднъж Боше. — Хубаво, така да е, но поне почакайте изгрева на слънцето. Остават още два часа дотогава.

— Добре, така да бъде.

Госпожа Буланси си помисли, че за собствената ѝ сигурност беше по-добре да не скита нощем из морето, защото в такъв случай ще е излишно да се отдалечава много навътре, за да изпълни черния си замисъл.

— Ах, каква вкусна закуска — възкликна тя. — Ела, скъпо мое момче, тук ни се предлага гостоприемство с такава любезност, че не би трябвало да бъдем неучтиви.

Андре, който беше примаял от глад и жажда, беше много доволен. Той изсърба бързо чашка чай и изяде голямо парче хляб с масло. Хареса му всичко и се отпусна веднага. Рибарите биха разговаряли с приятното момче, но Буланси съумя да им попречи. Тя

говореше непрекъснато и отправяше към двамата най-различни въпроси. Разказаха ѝ за живота си, за трудностите и опасностите на занаята и Боше се похвали как е спасил вече четирима души от водата. Разбира се, с печалбата работите не вървели много добре, особено през зимата, когато наемането на лодки напълно преставало, а риболовът силно намалявал.

— Да, госпожо, не всякога сме нашироко — заключи жената, — но слава на Господа, ние сме здрави и имаме повече от много други хора. Освен това и едно благоприятно стечение на работите ни помогна. Мой вуйчо живее с нас. Той е бивш фелдфебел, а по-късно беше на работа в богата парижка къща. Един ден при случайно нещастие пострада и дълго време лежа между живота и смъртта. Неговият господар му отпусна малка пенсийка и сега с нея той живее тук, нещо, което подпомага и нас.

Сега по една случайност го няма вкъщи, защото старите войници от неговия полк празнуват в Хавър не знам каква годишнина, а в такива случаи гуляят продължава до зори.

— Ето че и утрото дойде — стана Буланси и се приближи към прозореца.

Зората се показваше на хоризонта. Госпожа Буланси заяви, че иска да тръгне. След като се облече, облече и детето, всички излязоха и отидоха до лодката, която се люшкеше на вълните. Наистина бе стара черупка. Беше само с гребла и на дъното ѝ имаше нарисувана чудна икона. Голямо око с лъчи наоколо.

Рибарят каза, че навярно изобразява окото на Господа.

— Тръгнете, госпожо, с Бога и нека неговото око закриля вас и детето.

— Благодаря ви — отговори Буланси с иронична, едва скрита усмивка, — нека Бог чуе думите ви.

— Лодката е готова — каза рибарят.

Буланси вдигна Андре на ръце и влезе с него в старата черупка. Когато краката ѝ стъпиха върху клатещите се дъски, тя се подвоуми за момент. Но вече нямаше връщане назад. Естерхази ѝ бе заръчал и тя трябваше да се подчини. Седна на отсрещната дъска и хвана веслата. Госпожа Буланси загреба въпреки нежеланието си. Малката лодка се плъзна по протежение на брега и после се отдалечи. Двамата рибари стояха хванати за ръце и гледаха след нея, защото утринното слънце

вече беше доста високо и се виждаше далече върху бляскавата водна повърхност.

Изведнъж Боше вдигна ръце и ги сложи до устата си, викайки колкото му глас държи:

— Хей, госпожо, госпожо!

Жената направи завой и се приближи малко до брега.

— Има нещо да ми кажете ли? — запита.

— Да, госпожо. Сега си спомням, че тази заран в пристанището пристига голям параход. Параходът „Република“, който идва от Каена. Внимавайте да не попаднете на пътя му, защото вълните, които образува, могат да обърнат лодката.

— Не се безпокойте — успокои го през смях Буланси. — „Република“ няма да ми стори нищо лошо.

Лодката пак заплава навътре. Двамата рибари мълчаливо се върнаха в бедната си къщурка. Боше напълни лулата си, а жената си намери работа при огнището.

Изведнъж и двамата се спогледаха като по даден знак.

— Обзалагам се, че помисли за същото, за което помислих и аз.

— Аз си помислих за жената и за онова дете.

— И аз също. Дявол го взел, този случай ме смущава.

— И мен, Боше.

— Какво мислиш, а?

— Мисля, че тази жена има лоши помисли — отговори Анриета.

Тя се приближи до мъжа си:

— Спомняш ли си, Боше, какво ти казаха някои твои другари за стария?

— А, глупави приказки — отговори рибарят. — Приказки, обикновени за пристанището.

Но жената поклати сериозно глава.

— Ами ако излезе истина, а не празни думи? — отрони замислена. — Ако е вярно, че старият рибар е вършел твърде съмнителни сделки? Говори се, че улеснявал хората, които нарочно идвали отдалече, от Париж, незабелязани от никого да свършат с живота с лодки, специално подготвени за това. Разправят се и още по-тежки работи — че при него са идвали хора не да свършат със собствения си живот, а с чуждия. Не си ли спомняш, че преди няколко години тук, в Хавър, имаше такова дело? Един мъж, който току-що се

бе оженил за много богато момиче, което не обичал, наел лодка от стареца и тръгнал с жена си на разходка в морето и никой вече не чу нищо за онази нещастница. Мъжът се върна с лодката почти пълна с вода. Тъй като всички свидетелстваха, че лодката се е пробила, мъжът бе оправдан. Въпреки това, този случай остана неизяснен... Господи, само като си помисля, че тази жена замисля нещо подобно с онова хубаво дете и че ние без да знаем ѝ помогнахме... Не бих намерила спокойствие през целия си живот.

— Всичко това са глупости, жено — отговори Боше, — тя е жена от големия свят.

— На мен не ми хареса. Не забеляза ли белега от рана по лицето ѝ? Как е могла да бъде така ранена?

— Какво ни интересува това? Паднала е или пък е някак си ранена. Но с твоите съмнения ти направи така, че не мога да се порадвам на хубавите бляскави златни монети, които тая заран спечелихме.

Рибарят изтърси лулата си, взе една скъсана мрежа и седна до прозореца да я кърпи. Жената потъна в домашна работа. Измина близо час. После изведнъж вратата се отвори и тежки стъпки се чува. В същия момент стар войник влезе в стаята на съпружките Боше, посивял човек, който носеше униформата на фелдфебел. На гърдите му блестяха няколко медала. Навярно беше ветеран, защото се подпираше на тояга и с мъка се държеше на старческите си нозе.

При вида на този човек младата жена весело викна:

— Слава тебе, Господи, че се върна жив и здрав вкъщи, вуйчо Мишонет. Много се безпокоях за теб заради лошото време през тази нощ...

— Бях на сухо, момите — засмя се старият войник, хвърляйки шинела. — Ах, деца, чудесен банкет беше и старите другари страшно се веселиха.... Често трябваше да пия за собственото си здраве. Ама и тук ми се струва, че е имало голяма маса — продължи старият фелдфебел, гледайки сложената маса. — Най-хубавите чаши, новата покривка на масата и приятният аромат на чай... Какво, твой имен ден ли е днес, Анриета, а твоят стар вуйчо не се сети да ти донесе поне едно цвете!

— Не, вуйчо, имахме много странно посещение.

— Вие, посещение?

— Да, дама с дете, идващи от Париж.

И младата жена разправи как някой почукал на вратата ненадейно през нощта, как дошла една дама с едно хубаво русо момче и се помъчила да ангажира лодка за разходка по морето.

— Хубаво русо момче — повтори Мишонет печално, — това ми напомня за моя беден Андре. Нали няколко пъти ви разказах за това. Беше пътувал с мене на балона, оня проклет балон, на когото дължа днес осакатяването си.

Повече от сто пъти Мишонет беше разправял на роднините си тази история с всичките подробности. Но когато сега спомена за нея, жената на рибаря трепна по странен начин. Тя заряза настрана работата и се приближи бързо до сбръчканото лице на стария си вуйчо.

— Но знаеш ли, вуйчо Мишонет — възкликна тя с несигурен глас, — че момчето, което беше тук, се нарича също Андре?...

— Андре! Хиляди дяволи! В цяла Франция има колкото щеш Андре.

Младата жена, обаче, бе обзета внезапно от инстинктивно подозрение. Тя не промени разговора.

— И има руса коса като твоя Андре.

— Много са децата с руси коси.

— Беше на 5–6 години.

— Хм... и възрастта като че ли е същата.

— Ах, Господи, сега си спомням — възкликна в същия момент младата жена — имам още едно доказателство. Виждаш ли оня портрет там, вуйчо? Пред този портрет детето се спря и ми каза, че е фелдфебел, после завика, че го познава.

Мишонет подскочи.

Той се заразхожда нервно из стаята, без да каже нито дума, като че ли никога не беше падал от балон и не се е намирал под бърз влак.

— То ме познава — пошушна той с треперещ глас. — Казва се Андре, русо е, на шест години е и ме познава. Може би е казал и името ми? Чудно! Да забрави името ми, моето име, което толкова често произнасяше, макар и по детински, изкривено, но да го забрави напълно? Не, не може да бъде моят Андре.

Боше остави веднага мрежата настрана, почеса се по тила, както всеки път, когато му идеше нещо добро наум.

— Господин фелдфебел, може би познаваш онази госпожа, която дойде с детето. Има белег от рана на лицето си.

Мишонет нададе вик. Старецът побледня, коленете му затрепериха, той политна и се хвана за един стол.

— Белег от рана! — изрече мрачно. — Това е оная проклета жена, която открадна детето от балона, а мене поиска да ме хвърли, когато висях почти безчувствен над бездънната пропаст. И тя беше тук? — викна той гръмовито, така че Боше уплашено се дръпна назад. — И й даде лодка? И я остави да отиде с детето в морето? Магаре, животно, знаеш ли каква я свърши!

— Аз казах, че ще стане нещастие — закърши младата жена ръце.

— Нещастие — повтори Боше и смръщи лице.

— Нещастие! — кресна ветеранът, скачайки по земята като разярен слон. — Не нещастие, ви казвам аз, а престъпление, убийство, подло и мръсно, каквото света едва ли ще е виждал. Тази убийца иска да удави детето в морето.

— Господи! И ние й помогнахме в пъкления й замисъл — проплака жената на рибаря.

— Не викай — кресна й Мишонет. — А ти, говедо, не стой с това лице като теле. Трябва да се предприеме нещо. Дай ми хартия, мастило, перо... Анриета!

Младата жена се спусна да изпълни поръчката.

— А ти, Боше, пригответи най-добрата лодка и вдигни платното. Тръгваме. Може да имаме щастieto да стигнем навреме.

С бързи крачки Боше полетя към вратата.

— Трябва да ги известим — мърмореше Мишонет като на себе си. — Господин Матийо трябва да знае и да дойде.

Анриета донесе хартия и мастило.

— Ти знаеш по-добре да пишеш от мен — й каза фелдфебелът. — Сядай и пиши каквото ти диктувам.

Младата жена изтри с престилката сълзите, които непрекъснато течаха от очите й. Мишонет се замисли за миг, после продиктува следната телеграма:

„Матийо Драйфус, Париж, ул. «Фуршамбол» Ела веднага в Хавър, в къщата на рибаря Боше. Тук бе видяна жената с белег на лицето, заедно с Андре. Тя отиде с него в морето, навярно, за да го удави. Опити за спасение са предприети веднага. Мишонет“

— Написа ли всичко?

— Да, вуйчо Мишонет.

— Тогава бягай до пощата и предай тази телеграма. Заплати я добре. Може би ще отиде по-бързо. Имаш ли пари?

— Да, да, имам.

Младата жена се спусна навън, подгонена от уплаха и жалост.

Мишонет наметна шинела на раменете си и нахлупи шапката си. После отвори едно чекмедже и извади револвер. Оръжието бе в пълна изправност.

— Ако потрябва, ще пролея и кръв — каза си, — кръвта на онази подла твар.

След като скри револвера в джоба си, побърза да отиде при Боше. Рибарят беше приготвил вече лодката.

— Вятърът е благоприятен — рапортува разтревожен.

— И ти си дявол, но прост. Взе ли мрежа, свирка?

— Всичко е в лодката.

— Тогава Бог да ми е на помощ.

Мишонет скочи в лодката като младеж. Рибарят отвърза лодката, платната се издуха от вятъра и като стрела полетяха над водата.

Виждаше се далече, но по повърхността на морето не се забелязваше лодка.

— Идваме, мили ми Андре, идваме! — викна Мишонет, после скри разбитото си от скръб лице между ръцете си.

36.

Часът беше осем заранта. Матийо Драйфус току-що закусваше и преглеждаше сутрешните вестници, но мисълта му летеше някъде далече. Например той прочете, че на Елисейските полета е намерена убитата циганка.

Друг път би му било, може би интересно, но днес го занимаваше само участието на Андре.

— Но чакай... циганка? Не беше ли също циганка и оная, която отвлече детето от мазата на дядо Карус? Но ако убитата циганка е същата, какво е станало с Андре?

Матийо хвърли вестник настрана и скочи. Херманса още не беше се появила в трапезарията. Матийо не искаше да безпокои бедната майка, но реши да отиде при Гилберт и да му съобщи подозренията си. В същия момент слугата съобщи, че двама господа искат да го видят. Единият от тях беше доктор Бургер, а другият — висок мъж, много симпатичен наглед, който му беше представен като княз Дубиски.

— Ах, навярно господина, когото спаси, драги докторе.

— Да, вярно е, доктор Бургер ме избави от Смъртта — додаде князът.

— Но почакай да чуеш кое ни доведе така рано при теб!

— Седнете, господа.

Князът извади затворено писмо и една страница от бележник.

— Тези два предмета — каза той, — намерих тази нощ върху трупа на една циганка, която намерихме убитата близо до Елисейските полета.

Матийо трепна. Беше ли възможно? Това, което преди малко го вълнуваше, сега виждаше и в посещението на тези двама мъже...

— Ще ме запитате, господин Драйфус — продължи княз Дубиски, — защо тъкмо на вас давам това писмо и тази записка от бележник, намерен у циганката. Възможно е, обаче, това да ви интересува живо. На нас не ни е известно по какъв начин е попаднала тази бележка в ръцете на Мелиора, но последната съдържа много странни работи. Това са записки на един умиращ, някакъв американец,

който се е заблудил в катакомбите и е умрял там от глад. Този човек, както се вижда от неговите записки, е бил престъпник, осъден в Америка на затвор. При пропадането си той повлякъл след себе си и едно младо момиче, което представял за своя любовница и съучастничка в престъплението. Момичето, дъщеря на минен инженер от Пенсилвания, живеела дотогава честно и почтено. Но след признанието на въпросния престъпник, тя била осъдена на затвор. С тези записки американецът признава, че е постъпил несправедливо спрямо това момиче, че тя всъщност никога не е била негова любовница, нито пък съучастничка в престъпните му деяния. Тъй като тя на няколко пъти го е отблъсквала, той ѝ отмъщава по такъв ужасен начин.

— Какъв изверг! — възкликна Матийо Драйфус, когато князът замлъкна за момент. — Но не мога да разбера, княже, какъв интерес може да представлява цялата тази история за мен.

— Вижте какво, когато доктор Бургер прочете името на младата осъдена американка в записките, веднага възкликна: „Една дама със същото име познавах в къщата на моя приятел Матийо Драйфус“.

Матийо скочи. Той загледа втренчено ту княза, ту доктор Бургер. Младият лекар го хвана за ръката и тихо му прошепна:

— Матийо, името на онова момиче, което станало жертва на този мизерник, е... Алиса Тери!

— Алиса! — викна Матийо, рухвайки върху стола. — Ах, сега ми става ясно всичко! Ах, Алиса, скъпа моя Алиса, колко е трябвало да страдаш...

Князът и лекарят се оттеглиха за момент до близкия прозорец.

— Ето защо ти не поиска да станеш моя жена. Защото един мизерник е окалял честта ти. Накарал те е да понесеш мъки и унижения, срам и несправедливости. За това не поиска да станеш съпруга на честен човек!... О, Господи, стори необходимото да се видим с жената на сърцето ми, за да мога да ѝ кажа: ти си оправдана и сега, Алиса, си моя!

Князът се приближи тихо до Матийо и го докосна леко до рамото.

— Още нещо, господин Драйфус — каза той. — Когато внимателно прочетете тези записки, ще видите, че американецът е поискал да изправи стореното зло на Алиса Тери. Той ѝ оставя в

наследство богати диамантени залежи в Америка. Тук в този запечатан плик се намира документът за притежание заедно с плана на диамантените мини. Тъй като вероятно вие по-скоро ще се срещнете с госпожица Алиса Тери, поверявам ви тези записки и това писмо.

Като насън Матийо постави в джоба си ценните книжа. Той протегна ръка и благодари на княза. В този момент влезе слуга с телеграма в ръка.

— Простете ми за момент — извини се Матийо на гостите си. — Струва ми се, че са важни съобщения.

Той отвори телеграмата, цял побледня изведнъж и нададе отчаян вик. Доктор Бургер побърза към приятеля си.

— Чети, чети — помоли Матийо с отпаднал глас. — Какво неочаквано нещастие...

Телеграмата съдържаше съобщението на Мишонет, че жената с белега на лицето пристигнала в Хавър с Андре и излязла в морето, навярно за да удави детето.

— Тихо — пошепна Матийо, — нито дума за това. Снаха ми Херманса не трябва да узнае нищо за тази телеграма. Безпокойството и болките ще съкрушат душата ѝ.

— И какво мислиш да правиш сега? — запита доктор Бургер.

— Заминавам за Хавър. Дори ако не успея да бъда в помощ, то поне искам да намеря трупа на момчето и да го погребя.

— Не губи надежда — изгледа го загрижено приятелят му, — възможно е да го завариш още живо. Впрочем, аз ще дойда с теб. Ще дойдете ли и вие, княже Дубиски?

— Моля да ме извините — отвърна Стефан с печална усмивка, — трябва да се погрижа за собствените си проблеми... Циганката ми каза, че жена ми е още жива и че мога да я намеря в Париж. Щом е така, трябва да я търся.

Два часа след това Матийо и лекарят бяха вече на път. Матийо остави няколко реда на Херманса, в които ѝ пишеше, че лош сън тая нощ го е подтикнал да потърси Андре в Хавър.

Докато Матийо пътуваше, лоши мисли нахлуха в главата му.

— Да, това е наистина като лош сън...

Същия ден след обяд в четири часа двамата пристигнаха в Хавър. Те се запътиха веднага за къщата на рибаря Боше.

Лодката, в която седяха госпожа Буланси и малкият Андре, се плъзгаше леко. Скоро брегът остана далече зад тях, вълните ставаха по-големи и по-силни. Детето, което отначало беше учудено, защото за първи път виждаше море, стана по-разговорливо и живо. Вятърът беше зачервил страничките му и неговите хубави и ясни очи светеха от радост. Андре беше спуснал ръце във водата и пръстите му си играеха с вълните.

Голямото нарисувано око на дъното на лодката също го забавляваше.

— Вярно ли е — запита той госпожа Буланси, — че това е окото на Господ? Нали така каза човекът от малката къща?

Помпадура отвърна с едно късо и сурово „да“. Странно, тя ставаше все по-мълчалива, мрачна и замислена, колкото лодката се отдалечаваше от брега и колкото по-благоприятен ставаше моментът да свърши с планираното от Естерхази престъпление. Всякакви мисли преминаваха през главата ѝ. Самата тя не знаеше защо, но се ужасяваше от деянието, което трябваше да извърши. Коя бе причината да стои като вцепенена в лодката и все да отлага решителния момент?

Не беше ли тя истинска, а и решителна престъпница, която нищо не можеше да спре? Не ослепи ли собственоръчно мъжа си? Не осъди ли на смърт, и то гладна, своята съперница? Не бе ли сторила най-големите грехове, които могат да тежат на съвестта на един човек? И въпреки всичко, от това последно деяние тя се ужасяваше...

— Не съм страхлива, напротив, решена съм, защото знам, че така трябва да стане, тъй като той го иска. Нямам право да се върна, без да хвърля детето в морето... И все пак... Ах... Да убиеш дете е чудовищно... Значи да убиеш невинността... А невинността единствена е достойна за живот на земята... Роза, която губи листата си, можеш да откъснеш и да я захвърлиш спокойно на земята, но една пъпка...

Самата тя бе дала живот на едно дете, знаеше, че човек се ражда чрез болки и страдания... Болките на майката дават свято право на всяко дете... Всяко раждане, всяко съществуване е дадено по желание на Бога. Който унищожаваше едно съществуване, погазва го с краката си и го убива, се подиграва с волята божия. Без да иска, очите ѝ се отправиха към нарисуваното око на дъното на лодката.

— Окото на Господ — измърмори тя.

Но в същия момент се яви образът на Естерхази. Тя си спомни за неговото поръчение, минаха ѝ през ума всички негови любовни ласки по време на техните лудешки нощи. Не, тя искаше да вкуси още от удоволствията. Държеше на всяка цена да запази любовника си, дори и с цената на живота на това невинно дете.

Остави веслата. Огледа се наоколо, защото се опасяваше да не бъде наблюдавана от някого дори и сред морето. Сушата беше изчезнала от погледа ѝ. Сега можеше да изпълни задачата си. Моментът беше дошъл. Тя стана, лодката се залюля, но скоро пак се уравни.

— Ела тук — нареди на момчето.

Андре се уплаши от суровия тон и остана треперещ на мястото си.

— Не чу ли какво ти казах?

— Ти искаш да ми сториш нещо лошо... Гледаш ме така страшно...

Жената се сепна, вдигна го от мястото му и го накара да клекне на колене.

— Моли се — заръча тя. — Знаеш ли да се молиш?

— Да, мама ме научи.

— Тогава, моли се, но бързо, не губи време. Детето вдигна молитвено ръце.

Със сълзи на очи започна:

— Господи, който си на небето, моля ти се, направи ме да бъда добър и тих. Върни ми обратно моя любим баща, който невинно страда на Дяволския остров. Ще те обичам и ще ти се моля днес, както и всякога. Амин...

Госпожа Буланси трепна, когато чу устните на детето да произнасят името на мъченика от Дяволския остров. С погубването на бащата започна и завършва със смъртта на детето. Без да иска и тя повтори: Амин... Амин!... После сграбчи детето с двете си ръце и го вдигна нагоре.

— Нека това бъде последният ми грях — изрече, понечвайки да хвърли ужасеното дете в морските вълни.

В същия момент очите ѝ широко се разтвориха... Ръцете ѝ се разтрепериха и изпусна детето в лодката, после с ужасен вик се отпусна на колене. Там, където по-рано беше окото на Господ, сега се

беше отворила кръгла дупка. Когато детето се молеше на колене, навярно беше засегнало с крака си някакъв скрит механизъм, който предизвика нахлуването на водата.

Само за няколко минути лодката бе наполовина пълна с вода. Госпожа Буланси нададе пронизителен вик за помощ.

— Давим се — запищя тя. — Няма ли някаква надежда за спасение?... Няма... О, това не е случайност, а преднамерено желание... Той е решил да ме погуби... Помощ... Помощ!

Воалът от очите ѝ падна. Сега тя разбираше, че черният майор искаше да се отърве от нея и я е изпратил на смърт. Човекът, когото обичаше с толкова преданост, комуто служеше като вярно куче, обичният, обожавай човек, беше нейният убиец!

Че нямаше изглед за спасение, това бе очевидно. Лодката започна да потъва, а наоколо имаше само вълни... Вълни, които я заобикаляха с печален вой. Никаква помощ... Нито едно платно... нито една лодка!

Детето се молеше... Жената късаше в отчаяние облеклото си и проклинаше.

— Проклет да бъдеш, Естерхази — виеше, — три пъти проклет! Нека наказанието на ада не те отмине! Жив да изгниеш! Черната ти душа да бъде разкъсана на парчета от всички мъки на света преди да издъхнеш! Проклето да бъде името Естерхази... Проклето завинаги!

На около един кабелт от потъващата лодка се появи огромен параход. Моряците бяха видели опасността. Те спуснаха веднага лодка. Един от наблюдаващите на борда, се безпокоеше нетърпеливо. Това беше жена. Изведнъж и тя скочи в спасителната лодка.

— Дръжте се здраво — викна тя на давеците се. — Идваме ви на помощ!

— Помощ... Помощ — викна обнадеждена Помпадура.

Но в същия миг лодката под краката ѝ изчезна. Детето, подето от течението, бе грабнато от висока вълна и изпратено към парахода. Помпадура потъваше. Но скоро тя пак се появи на повърхността. Беше се хванала за потъващата лодка с две ръце.

— Ще живея — изпищя тя, държейки се здраво за лодката. От борда на парахода ѝ бяха хвърлени и няколко спасителни пояса.

Тя се наведе, за да хване един... когато малка лодка с бяло платно се приближи до нея. В лодката стоеше прав вече възрастен

човек, облечен в униформата на фелдфебел. Белите му коси се развяваха от вятъра.

— Проклетнице — викна той гръмовно. — Ти уби детето... Ето ти тогава, нека това бъде краят на твоя грешен живот!...

Чу се изстрел. Куршумът улучи мизерницата точно в челото.

Очите ѝ се отвориха още веднъж, погледнаха злобно света и после безжизненото тяло потъна във водата.

Вълните лакомо го погълнаха.

— Точно до малката лодка с бялото платно се чу женски глас.

— Вземете ме за Бога, вземете ме! Държа детето в ръце!

Четири мъжки ръце едновременно се протегнаха да помогнат на спасителката. Решителната плувкияна прехвърли детето в лодката, а после и тя се покачи ловко в нея. Младата жена изтърси дрехите си и черната си коса от водата.

— Живо е. Почувствах биенето на сърцето му. Мишонет погледна хубавата млада жена и викна учудено:

— Господи, Боже! Не сте ли вие Алиса Тери?

— Да, аз съм. Но сега и аз те познавам, ти си Мишонет, верният фелдфебел!

— На вашите заповеди! Но знаете ли кого спасихте от водата?

— Не. Един човешки живот.

Старецът целуна ръката на благородното момиче:

— Алиса Тери, вие спасихте детето на нещастния капитан Драйфус, нашия малък и любим Андре...

— Тук ли живее рибарят Боше?

Този въпрос отправяше Матийо Драйфус към един огромен рус човек, който след обяда на същия ден стоеше пред малката къщичка до брега на морето и меланхолично наблюдаваше морето.

Но вместо да отговори с да или не, великанът разтвори обятия и притисна Матийо до гърдите си с такава сила, че доктор Бургер се уплаши да не му строши костите.

— Господин Матийо, господин Матийо, вие ли сте наистина?

— Ами ти, капитан Клаус Грот, по какво чудо се намиращ тук?

— По какво чудо — повтори радостно капитанът със светнало лице. — Но може ли да има чудеса за оня, който е пропътувал земното кълбо с най-дивната жена. Разбирам, вие сте дошъл за Андре!

— Да, за него, горкото дете... намери ли се трупът му?

— Трупът? Боже опази! Той беше намерен и изваден от водата жив и здрав.

— Андре е жив! Господи, благодаря ти! Матийо вдигна ръце към небето, сълзи на радост потекоха по лицето му. После го обзе чувство на признателност.

— Къде е мъжът, който го спаси? — запита той бързо. — Половината от състоянието си ще му дам, стига да го приеме.

— Вярвам, че ще го получи — отговори Клаус Грот, смеейки се хитро, — но навярно при някои и други условия. Но елате да ви заведе да видите Андре и „мъжа“, който го спаси.

Той направи знак на двамата мъже да го придружат. Клаус Грот отвори предпазливо вратата на стаята. По средата се намираше голямо легло, върху леглото лежеше детето.

Страничките му горяха от лека температура, последица от настинката, но спеше спокойно и от пръв поглед се виждаше, че няма никаква опасност за живота му.

До леглото върху обикновен дървен стол седеше самата Алиса Тери с наведени очи, сякаш бе дълбоко унесена в нещо. Изведнъж тя вдигна поглед и нададе вик на изненада. Пред нея стоеше Матийо. Лицето ѝ пламна и обикновено така храбра, тя затрепери силно от вълнение. Не беше в състояние да каже нито дума.

— Матийо?...

Той се наведе дълбоко и целуна мълчаливо и силно развълнуван двете ръце на момичето, които се протягаха към него. После целуна и спящото дете по очите и челото.

Доктор Бургер го прегледа веднага.

— Няма никаква опасност — успокои ги. — Само лека простуда, едно голямо напрежение. Нуждае се от по-дълга почивка. Утре рано ще се върнем всички в Париж и ще заведем Андре на майка му.

— А ако успеем да направим това — се чу звучният глас на Клаус Грот, — ще благодарим само на нея — той посочи Алиса. — Тя е „мъжът“, който изтръгна Андре от вълните.

След тези думи той хвана доктор Бургер за раменете и го изведе от стаята, пошепвайки му:

— Ние сме сега свършено излишни тук, господин докторе.

Лекарят стисна ръката на капитана. Той го разбра.

— И тъй. Значи и за това пак на тебе ще трябва да благодаря — промълви Матийо трогнат, когато остана насаме с момичето. — Как дълго страда заради нас! Голямата признателност, която ти дължа, е неизплатима!

— Изпълних само дълга си! — прошепна задавено американката.

— Своя дълг? О, Алиса, това е голяма дума, а животът може да бъде заплатен само с живот. Нека се разплатим и да останем честно и достойно разплатени. Искаш ли да приемеш моя живот до последното издихание и искаш ли да ми дадеш в замяна твоя, от днес до края на дните си? Скъпо, обично момиче, кажи, отговори ми, искам твоето „да“.

Той беше взел ръцете ѝ и я притискаше нежно до гърдите си.

— О, Матийо — пошепна с очи, плувнали в сълзи, — не мога, трябва да откажа. За теб мислих при всички опасности и страдания, през които преминах, за теб сред нечуваната буря между вековните лесове, за теб, когато бях в ръцете на убийците и когато мислех, че всичко е свършено и че трябва да напусна вече този свят. Тогава повече от всякога чувствах колко силно те обичам.

Устните им се сляха в дълга целувка.

Но Алиса се изтръгна като обзета от лошо предчувствие.

— И въпреки всичко това, аз не мога да ти бъда жена — пошепна тя треперейки, — не мога тъкмо затова, защото-те обичам много. Защото срам, тежък срам тежи над главата ми. Аз съм очернена, наклеветена като крадла, Матийо!

С дълбока въздишка девойката падна на колене пред обичния мъж. Той обаче вдигна ръката си като за благословия над нея.

— Стани, Алиса — изрече тържествено, — защото си чиста и нито едно петно не лежи на душата ти. Аз и без това не мога да се отплатя за доброто, което ти стори за моето семейство, но Господ го стори. Докато ти странстваше по морета и чужди земи, той има грижата да даде доказателства за твоята невинност, той трогна сърцето на престъпника, който несправедливо те обвини. Вземи тези записки, в които очернителят ти в предсмъртния си час се е изповядал, и цял свят ще трябва да го признае, че Алиса Тери е невинна!

— Невинна! — възкликна Алиса. — Господи, благодаря ти, аз съм невинна!

И за пръв път в живота си това смело момиче беше напусното от силите си и падна в безсъзнание на пода.

Когато Алиса дойде на себе си, Матийо беше коленичил до нея, а главата ѝ почиваше на коленете му.

— А сега не искаш ли да бъдеш моя жена? — запита той тихо.

— Твоя жена — прошепна тя с щастлива усмивка. — Ах, колко горда, колко радостна се чувствам. Жена на Матийо!

— Чичо Матийо — възкликна в този момент мил глас.

Момчето се беше събудило и весело обхвана с едната си ръчица врата на обичния си чичо, а с другата сочеше към Алиса:

— Нея трябва да обичаш, чичо Матийо — каза Андре сериозно.

— Тя ме извади от водата, където ме хвърли жената с белега на лицето.

— Ще я обичам, мило момче, винаги ще я обичам... винаги.

На следващия ден Херманса със сълзи на очи притискаше в обятията сина си. — Държейки го близо до майчиното си сърце, тя го покриваше с целувки:

— Ох, радост моя, намерих те пак, утешение мое, ти само можеш да ме поддържаш. Сега ще пораснеш голям и хубав близо до мен. И ще отмъстиш за баща си, мъченика на Дяволския остров.

. А около майката и детето стояха прави Матийо и Алиса Тери, Клаус Грот, Мишонет и дядо Карус.

Нито едно око не беше сухо. Тогава Херманса възкликна дълбоко трогната:

— Благодаря ти, Господи, колкото и голямо да е нещастieto на семейството ни, все пак ни останаха верни приятели.

В минната област Вилкесбар духовете не бяха се успокоили. Бунтовническият дух се надигаше от нечовешките постъпки на собственика на мината Хенри Масон. Той не успя да усмири вълната на негодувание. Тежки дни настъпиха за инспектор Тери, за Ервин и Едит, младото момиче на минния собственик, което напусна бащината стряха и живееше в къщата на старика Тери.

И четиримата усещаха с растяща загриженост как си пробива път в умовете на работниците мисълта за грабеж и разнебитване на чуждата собственост и със страх очакваха избухването на народното негодувание, подстрекавано с пламенни слова и големи количества ракия. И Хенри Масон би паднал като жертва на този бяс, защото стачниците бяха прекъснали телеграфните жици, които свързваха мините с Вилкесбар. По този начин собственикът на мините не можеше да влезе във връзка с властите, за да иска помощ.

В дома на милионера владееше хаос. Част от слугите си бяха стегнали багажа и се пръснаха, заявявайки, че нямат никакво желание да бъдат убити заедно с господарите си. Други, които бяха останали, стояха с ръце в джобовете си, не правеха нищо и се отдаваха само на гуляи, сякаш приближаваше свършекът на света.

Хенри Масон не мислеше впрочем за нищо друго, освен как да избяга. Но бягството беше извънредно трудно, почти невъзможно. Стачниците пазеха пътищата денем и нощем и нямаше надежда да се избегне от ръцете им.

Беше вечер. Хенри Масон стоеше в работната си стая, а при него бяха Марсел Бернард и Нинон дьо Клер, които в този критичен момент се приближиха още повече до милионера, естествено, за да могат да постигнат по-добре пъклените си замисли.

— Както вече ви казах, мистър Масон — поде Марсел, — тази нощ ще избухне бунтът. Стачниците ще превземат с пристъп къщата и, както се опасявам, не ще се задоволят да унищожат всичко, което се намира тук, а ще посегнат и на живот ни...

— Имат ли наистина това намерение? — напрегна се Масон. — Не ми се вярва, не мога да повярвам. Възможно е работниците да нахалстват в претенциите си, но грабители и убийци не са...

— Ще видим — каза Марсел, надигайки се. Замълча, после продължи тържествуващ. — Искам да ви напомня, драги Масон, че снощи направих малка разходчица. Смених си малко външността и нахлузих работническа блуза. По този начин успях да направя едно ценно запознанство. Сприятелих се с един от най-важните инициатори — престъпен тип, когото само с няколко златни монети накарах да проговори. Той ми разказа, че през нощта, към два часа, ще се тръгне масово срещу вашия дом. Досега инспектор Тери е успявал да въздържа работниците от насилие, но те вече не го слушат. Начело на стачниците е застанал Червения Боб и работниците слушат сега само него. И за да ми повярвате, господин Масон — заключи Марсел Бернард, — нека този човек ви разкаже всичко.

Той взе лампата от масата и я постави на прозореца. След пет минути Червения Боб влезе в стаята.

— Ще спечелиш една малка сумичка — посрещна ирландеца Марсел, — ако кажеш на господин Масон истината за онова, което ще се случи тази нощ.

— Най-напред парите, после истината — отговори червеният негодник с прегракнал глас.

Милионерът извади от портмонето си няколко банкноти и ги подаде на предателя.

— Сега, приятелю, говори — нареди Масон, изтривайки челото си от пот. — Вярно ли е, че работниците искат да посегнат дори на живота ми?

— Вие, богатите, сте чудни хора — изрече Боб глухо. — Да не би да си въобразявате, че вашите роби имат вода, а не кръв във вените си? Само толкова ти казвам, мистър Масон. Утре вече няма да видиш слънцето, ако още сега не си плюеш на петите. В два часа къщата ти ще бъде нападната, ти и твоите приятели ще бъдете премахнати, а къщата запалена.

— Ужасно! — възкликна Нинон дьо Клер. — Вземайте бързо решение, мистър Масон. Трябва да бягаме... да бягаме!

— Да бягаме? — повтори милионерът, на когото от страха пресъхна гърлото. — Лесно се казва, но почти невъзможно е да се

извърши. Тези мизерници са заели всички изходни пътища и както преди малко ми съобщи моят камериер, са поставили пазачи и в обора, за да не можем да си послужим нито с конете, нито с файтон.

— Тогава сме загубени — изплака хубавата Нинон.

Поне изглеждаше, че плаче. В действителност тя разиграваше комедия, режисирана предварително от нея и Марсел. Целта беше преди всичко да се изплаши до смърт милионерът.

Масон кръстосваше с несигурни крачки стаята.

— Какво да се прави? — пышкаше той. — Как да се спасим? Няма ли някакво сигурно скривалище? Искam да кажа, някое място, където бихме могли да се скрием, поне до утре. Защото вярвам, че утре ще ни дойде помощ, която ще ни изпратят от града избягалите слуги.

— Знам такова скривалище — заяви с готовност Боб. — Там всички ще бъдете на сигурно място, като в пазвата на Авраам, но се иска малко кураж, за да останете в него.

— Говори, човече, говори — възкликна Масон. — И ако ми дадеш добър съвет и ми помогнеш, за спасението ни ще получиш като възнаграждение хиляда долара. Ще те назнача и за минен инспектор, когато работата тръгне отново.

В ужаса си Масон не се погнуса да протегне ръка на пияния ирландец.

— Споразумяхме се — викна Боб, давайте ръката си. — Последвайте ме, ще се скрием в изоставената мина. Ще ви спусна долу и дявол да ме вземе, ако мине на някого дори през ума, че сте там.

— Отлична идея — додаде Марсел, — но няма ли опасност за експлозия?

— Чудна мисъл — изръмжа Червения Боб. — Ако експлозиите ставаха всеки ден, ние никога не бихме слизали да работим в мините.

— Вярвам, че няма дълго да се двоумите, мистър Масон — разбърза се Марсел, — а ще направим това, което този човек ни съветва. Естествено, и ние ще ви последваме. Нинон и аз не ще ви изоставим в такава опасност.

— Благодаря ви — промълви Масон. — Не мисля много да се бавя. Дайте ми само четвърт час на разположение, да поуредя работите си. Ще събера набързо най-необходимото и веднага ще се върна.

Милионерът напусна стаята и Нинон, Марсел и Боб останаха сами. Няколко мига цареше дълбоко мълчание. После Марсел хвърли

поглед към вратата и Нинон се приближи да подслушва.

— Нищо не се чува — осведоми тя, — можете да говорите.

— Няма какво много да говорим — обърна се Марсел към Червения Боб, който иронично се усмихваше с ръце в джобовете. — Ние се разбрахме, нали приятелю?

— продължи Марсел. — Всичко ще свърши тази нощ.

— Всичко — кимна ирландецът. — И е истинско удоволствие да видиш как старият се хвана в клопката.

— Знаеш добре какво ти предстои — сръза го Марсел.

— Разбира се, не ще бъде зле да ми го повториш, защото паметта ми е дяволски слаба.

— Е, добре, слушай! — В този момент Масон е зает със събиране на всичките си пари и скъпоценности, които има, за да вземе всичко в скривалището.

— Нека се надяваме, че сумата ще бъде прилична — вметна червенокосият ухилен.

— Ще има достатъчно, драги мой, за теб, за жена ми и за мен за цял живот. Ще ни заведеш в изоставената мина. Старецът, Нинон и аз ще Хе качим на асансьора и ти ще ни спуснеш.

— Ще сторя всичко, както го искате.

— След известно време ще ти дадем знак да ни извадиш пак навън.

Този път Боб се задоволи само с едно късо „хъм“.

— Но когато асансьорът стигна пак горе — продължи Марсел тихо, — ще видиш само нас — Нинон и мен. Хенри Масон ще лежи с прерязано гърло в дъното на мината.

— Прекрасно — ухили се ирландецът. — Не забравяйте да вземете парите със себе си.

— Не се безпокой, ще ги вземем и ще имаш една трета част. Най-малко по сто хиляди долара ще се падне на всеки от нас и се надявам, че това ще е нещо повече, отколкото един пост на минен инспектор.

— Дявол да вземе и службата, и всичко — възкликна през смях пияницата. После добави сериозно: — След като всичко бъде готово, ще трябва и двамата да си отидете. Аз ще ви покажа най-късия път...

— Ще заминем веднага за Сан Франциско — възкликна Марсел Бернард възторжено, — откъдето потегляме веднага с параход за Австралия.

— Тихо, връща се — предупреди Нинон и се отдръпна от вратата.

Влезе Хенри Масон. Носеше голяма кутия от черна кожа, явно много тежка, а в другата — чувалче със злато. Личеше по звъна на монетите.

— Готов съм — каза той. — Да вървим.

Нинон и Марсел помолиха да ги остави да се оттеглят за момент в стаите си, за да си вземат връхните дрехи и шапките.

— Взе ли ножа? — запита Марсел любовницата си преди да излязат от стаята.

— Не се грижи, той е здрав и доста остър, можеш да заколиш дори бивол. Но, Марсел, нима наистина мислиш да делиш плячката с онова пияно животно?

— Това и самата ти не можеш да допуснеш. Няма да види нито цент. Щом ни извади от мината, ти ще го отвлечеш с разговор, а аз откъм гърба ще го перна здраво, та да не стане. Падне ли на земята, веднага ще го хвърлим в мината да прави компания на Масоновия труп.

Нинон прегърна доволно своя Марсел. Той беше наистина разумен мъж и така чудно ѝ подходеше...

След четири минути няколко сенки излязоха през градинската врата. Червенокосият Боб ги поведе по скрити пътища, на които знаеше, че няма стачници. Скоро стигнаха шахтата. Мрачна пропаст се откри пред очите им. Стените се спущаха почти отвесно в дълбочина, неизмерима на пръв поглед. При входа на пропастта имаше дъсчен асансьор, вързан със здрави въжета. Той не отговаряше много на условията за сигурност, но на Масон никога не му беше Минавало през ум да се грижи за сигурността и живота на работниците си. Колко пъти инспекторът Тери се бе опитвал да осигури всички асансьори със здрави метални въжета, но Масон винаги му отговаряше:

— Струва много скъпо и е излишно. Ако ще се случи нещастие, въжетата ще се скъсат, ако ще да са и от метал.

Да, Хенри Масон не се замисляше, че ще дойде време сам да повери живота си на такъв асансьор. Тогава ставаше дума за живота само на неколцина бащи на семейства. А сега все пак обикновеното въже не е така добри, както металното.

— Страшно е долу — прошепна Нинон дьо Клер, поглеждайки към бездънната пропаст при светлината на кибритената клечка, която Боб беше запалил.

— Не се плаши — успокои я Марсел, — само един от нас ще остане долу.

Масон се качи треперещ на асансьора. Марсел и Нинон го последваха. Собственикът на мините, постави кутията и чувалчето до себе си. Боб се отдръпна и хвана дръжката на едно колело, с помощта на което се вдига и спуща асансьорът.

— Готови ли сте? — попита той.

— Готови — отговори Марсел.

Ирландецът започна да спуща асансьора, който стигна десетина метра дълбочина в ужасяващата пропаст. Тогава Боб изведнъж спря. Докато с едната ръка държеше дръжката, с другата извади нож, подобен на кама.

— Вървете и тримата по дяволите! — викна тъй силно, че ония от асансьора го чуха. — Парите, които взехте със себе си, ще бъдат мои. Но най-напред ще стигнете дъното на мината, във вид на пита, а после ще ви дойда на гости до стенната скара, за да си прибера плячката. Ха-ха, французино! Ирландецът излезе по-хитър от тебе. Не ти ще избягаш в Австралия и ще живееш като рентиер, ами червенокосият ти приятел Боб.

Рев на бяс и ужас долетя отдолу. Защото нещастниците виждаха как ирландецът реше въжето.

— Хей, Хенри Масон — викна червенокосото чудовище иронично, — ако въжето беше металическо, не бих могъл да го прережа, нали?

— Смили се, смили се — изплака милионерът. — Вземи всичките пари, но ми запази живота.

— Не, не, само мен, само мен спаси — чу се умоляващият глас на хубавата Нинон. — Видях как ме гледаше. Ще бъда твоя, ще избягам с теб... спаси ме... спаси ме само...

Див рев, глух трясък и после настъпи тишина. Въжето се скъса и асансьорът се провали в пропаст. Там долу лежах три купчини от месо, кръв и строшени кости... Червенокосият Боб се наведе над пропастта и лицето му придоби зверски израз.

— Мъртви! — измърмори той. — Те няма да излязат вече оттук! А сега бързо долу, за да задигна парите...

— Стой на място, убиецо! Какво направи? Желязна ръка беше хванала Боб за лакътя. Ирландецът трябваше да направи огромно усилие, за да види оня, който така изневиделица го нападна. С ужас разпозна лицето на инспектор Тери, който продължаваше да стиска здраво мошеника. Срита го на платформата и Боб вече висеше с половината си тяло над шахтата.

— Ти преряза въжето — викна Уилям Тери, — чух гласовете на нещастниците, които те молеха да се съжалиш над тях. Не беше ли Хенри Масон и жената, която му гостуваше? Пристигнах твърде късно — не можах да спра престъпното ти деяние. Но ще отидеш на бесилката пияно куче, отдавна ти е мястото там!

— Внимавай, инспекторе! — изхърка Боб, който почти се задушаваше в ръцете на стареца. — Ако аз отида на бесилката, и ти няма да стигнеш по-далече. Ще увиснеш и ти до мене. Не чуха ли всички твоите заплахи срещу собственика на мините? Ще ми повярват, като се закълна, че извършихме заедно престъплението.

— Мизернико, умри тогава!

С неподозирана сила Тери се нахвърли върху негодника. И тогава се случи нещо страшно. Едно зловещо скърцане се чу и гнилата платформа рухна под тежестта на двете борещи се тела. Червенокосият Боб се сгромоляса с отчаян рев в зиналата пропаст. След него в безуспешен опит да се задържи полетя и нещастният Уилям Тери.

— Не чу ли нищо, Ервин? Това беше гласът на Тери. Старият като че ли викаше за помощ.

Тези думи бяха произнесени от Легуве, който стоеше пред Тяхната къща, заедно с Ервин, Одета, Антонина и Едит, за да подишат малко чист въздух преди лягане.

Вслушаха се със затаен дъх. Стори им се, че викът за помощ се повтаря. Сега вече не се двоумиха. Запалиха миньорски лампи, взеха необходимите инструменти и забързаха към виковете за помощ.

— От изоставената мина се чува гласът, там... там, трябва да е.

Мнозина миньори се спуснаха пред тях. Ненадейно пред самата мина спря красив файтон, който затвори пътя. Един господин и една госпожа, елегантно облечени седяха в него. Никой не ги познаваше.

— Бързо, кочияш, освободи пътя, касае се за спасяването на човешки живот.

Тогава младата дама показва глава от колата.

— Какво има, хора — запита тя, — кого искате да спасявате, да не е паднал някой в шахтата?

— Така ни се струва. Касае се за най-добрия човек в околността, за инспектор Тери.

Дамата от купето нададе вик и в следния момент беше вече между миньорите.

— Хайде, хора — викна тя, — трябва да го спасим. Бързо, бързо, бързо...

Чужденецът скочи от купето и ги последва. Стигнаха при входа на мината и по прерязаното въже и по счупената платформа разбраха, че се е случило нещастие.

Непознатата дама свали шапката си и се наклони над зиналата пропаст.

— Мълчание — помоли тя тихо. — Там долу се чува нещо. Не чувате ли охкане, сякаш някой иска помощ.

— Ти ли си, Уилям Тери? — викна Легуве, навеждайки се над пропастта.

— Да, аз — отговори глух глас от дълбочината.

— Държиш ли се някъде за нещо?

— Да, за част от стълбата. Хванах се при падането си, но тя е прогнила и едва се крепи за стената. Помогнете бързо. Всяка минута е скъпа... силите ми ме изоставят...

— Дръж се здраво — викна младата жена. — Ще бъдеш спасен, ако има правда на тоя свят.

После се обърна към миньорите:

— Спуснете ме с въжето!

— Какво мислите, госпожо? — каза Легуве. — Това не е работа за вас. Необходим е мъж, който не се бои от смъртта.

Но младата жена сама се овърза с въжето, което другите държаха готово за спущане.

— Аз и никой друг! Ще спася Уилям Тери — викна тя с искрящи очи. — Нали ти, обични ми, Матийо, си съгласен?... Дръжте здраво, хора, аз съм Алиса Тери, дъщеря му, и сега ще разберете, че само аз имам право да го спася.

В дълбоко мълчание те спуснаха Алиса Тери в дълбочината.

— Неговата дъщеря — разнесе се шепот между миньорите. — Същата, която той прокле и изпъди...

Минаха две минути в очакване. Матийо покри очите си с ръка. Отдолу се чу радостен вик.

— Теглете нагоре... Жив е... Спасен е!

Въжето бавно се задвижи. Здрави мишци го теглеха неотклонно и внимателно и бащата и дъщерята се показаха от дълбочината.

Алиса държеше в прегръдките си стареца, чиято глава почиваше на рамото ѝ.

Уилям Тери загуби съзнание, шепнейки:

— Това е смъртта... И Алиса, чистият ангел, ме носи нагоре към небесата...

Да, към небесата, защото старият инспектор не умря, е претърпя само леко загубване на съзнанието. Но се намираше пак в небесата, защото, когато дойде на себе си, той узна истината. Да, неговата Алиса Тери се беше върнала. Тя имаше в ръцете си доказателство за невинността си и беше годеница на солиден и важен господин. Не беше искала да стане негова жена, преди да дойде в Америка, за да види отново баща си.

— Неговото проклятие ме подтиква — беше обяснила Алиса. — Той трябва да ми прости преди да бъда твоя.

Възрастният човек оттегли проклятието ей и го замени с бащинската си благословия чрез молитва за прошка заради несправедливата си постъпка. Алиса на свой ред му прости и радостно му Целуна ръката, покривайки я със сълзи. Между Алиса и избягалите от Каена, които тя беше спасила от гладна смърт, се състоя среща, пълна с радостни чувства. Матийо поздрави сърдечно и затрогващо приятелите на своя нещастен брат и от тях узна за страданията на мъченика от Дяволския остров.

Това беше единствената горчива капка в неговата чаша, пълна с щастие.

Но бяха пролети и други сълзи. Едит Масон оплака баща си. В дъното на пропастта беше намерен неговият неузнаваем труп. Все пак тялото му беше разпознато, докато останалите — Нинон дьо Клер, Марсел и Червенокосия Боб — едва се познаваха.

Кожената кутия с ценните книжа и пълното със злато чувалче — тези бездушни предмети — не бяха претърпели никаква повреда и преминаха незасегнати в ръцете на Едит, която получи богато наследство.

Три дена след смъртта на Хенри Масон, работата в мините продължи. Бяха удовлетворени всички искания на работниците и никъде в Щатите не се намираха по-добри отношения между работници и работодатели както тук.

Уилям Тери си даде оставката и на негово място беше назначен Ервин, който заедно с обичната си Одета имаше голямо влияние сред работниците.

38.

На улицата вилнееше сбирщина от хора, които издигаха злобни възгласи. Студенти, жени, бродяги, престъпници, а между тях и хората от буржоазията, които се събираха като зяпачи навсякъде, се тълпяха в неподозирано ожесточено състояние.

— Ако мога да пипна Пикар — викна едър младеж, навярно дошъл от провинцията в Париж, — веднага бих го изпратил без паспорт на оня свят...

— И Матийо Драйфус — опита се да го надвика друг, — ако пипна брата на предателя, не би си отишъл здрав!...

Едва бяха произнесени тези думи и изведнъж множеството хукна презглава. Мъж с руса брада, силен и едър като Херкулес, пипна двамата младежи, които се заканваха, удари им главите една в друга и викна:

— Махайте се оттук... иначе ще получите и по-добър урок.

Тоя рус гигант не беше Друг, а самият Клаус Грот. До него стоеше старият Мишонет, както винаги в униформата си на фелдфебел със своя медал и дядо Карус, който гледаше с презрение тълпата. Сега, когато беше облечен с нови спретнати дрехи и живееше в дома на Драйфус, той беше решил, че ще остане в него докато е жив.

Тримата мъже си пробиха път през множеството до моста.

— Тук да спрем и да залостим здраво — предложи Клаус Грот на другарите си. — Ей Богу, докато съм жив, Зола няма да пострада. Как може тези мизерници да искат да го убият? Единственият човек в цяла Франция, който има куража да каже истината. Единственият, който

надигна глас в защита на осъдения Драйфус, невинния мъченик? Срам и позор за цялата нация...

— Цялата тази комедия се разиграва от Естерхази — заяви категорично Мишонет. — Тази тълпа е подкупена с парите от неколцина високопоставени офицери.

Дядо Карус, който продължаваше да слуша с презрение рева на тълпата, изведнъж стана неспокоен.

— Какво има, дядо Карус? — запита Мишонет. — Какво те развълнува тъй силно?

— Виждам там един тип, с когото имам малка сметчица за доуреждане. Виждате ли го там? Зад стълба един одърпан наглед дъртак, който разпалено говори на оная красива жена. Сега си спомням коя е. Виждах я по-рано между просяците. Тя водеше Мъртвешката глава. Чакайте да видя какво ѝ разправя този тип Бенас.

Той се провря бавно между тълпата до самия стълб, така, че да може да чуе всичко, което Бенас казва на просякиянята.

— И тъй, Вълчице, знаеш какво трябва да правиш — продължи явно започнатия скоро инструктаж. — Ще спечелиш добри парици, защото познавам онзи, който ме натовари с тази работа. Той плаща добре.

— Кажи ми още веднъж какво трябва да направя — помоли неспокойно бледата жена. — Имам слаба памет и всичко така бързо забравям...

— Слушай, давам ти шише, пълно с течност, която избухва. Когато Зола мине с файтона по моста, ще трябва само да хвърлиш шишето под колата. Нали не е мъчна работа! И едно дете може да го направи...

— Но аз няма да го направя — отговори Вълчицата решително, — защото знам добре, че това е убийство.

Младата жена се обърна и поиска да се отдалечи от евреина, но той я задържа насила за ръката.

— Няма да се махнеш отук, Вълчице — скръцна със зъби, — защото, ако ти не искаш да извършиш тази работа, ще я направя аз. Но не ти позволявам да се отделиш от мен. Най-напред, защото можеш да ме издадеш, и второ, защото искам после да дойдеш с мен вкъщи тази вечер. Имам нужда от домакия, пък и ми харесваш.

Дядо Карус изпита желание да пипне веднага Соломон Бенас за ревера. Но той се овладя, като помисли, че ще е най-добре да го изчака да падне в собствения си капан. Бледата жена навярно нямаше физически сили да се изтръгне от ръцете на евреина, защото остана до него, но едри сълзи закапаха от очите ѝ.

— О, Господи — изхълца тя, — няма никога да си спомня името си. Нима тази слабост в паметта ще ме държи винаги?

На другия край на моста стояха двама добре облечени господа. И те бяха тук, за да защитят Зола. Това бяха княз Стефан Дубиски и доктор Бургер. Изведнъж между тълпата настъпи оживление.

— Идва! Идва! — разнесе се от уста на уста. Един файтон се приближаваше бързо. Колата бе закрыта. Ненадейно се чуха викове от всички страни.

— Ето го предателя Зола, долу Зола! Хвърлете го във водата!

Наистина, онези, които стояха в затворената кола, бяха Зола и неговият защитник Лабори. Те гледаха безстрашно тълпата. Конете препускаха в такъв галоп, че нито един от манифестантите не посмя да се изпречи на пътя им.

Изведнъж Соломон Бенас изскочи пред тях. Деляха го само пет крачки от колата.

— Долу Зола — викна той и вдигна над главата си шише със зеленикава течност. Но преди да успее да го хвърли, някой със сила го удари по вдигнатата ръка така, че бомбата полетя над главите на хората и падна в Сена.

Този чудесен удар беше нанесъл дядо Карус.

— Боже мой, ами сега — обърка Се евреинът и се обърна към оня, който осуети атентата му.

Мигът, в който се обърна, бе пагубен. Файтонът беше само на една крачка от него. Бенас бе повлечен на земята. Кочияшът не успя да задържи конете. Техните железни подкови сплескаха главата на лихваря. После бе прегазен и от колелата, макар и спряна по нареждане на Зола. Соломон Бенас бе вдигнат от земята почти мъртъв. Той бе занесен в края на моста. При това нещастие никой не посмя да вдигне глас против Зола. Всички занемяха пред неговата доброта.

Въпреки опасността, на която бяха изложени, Зола и Лабори слязоха от колата, отправяйки се към ранения, до когото завариха доктор Бургер и княз Дубиски.

— Ако е още жив — предложи писателят, — нека го качим в моята кола и да го откарат в болницата. Ние ще продължим пътя си пеша.

Соломон Бенас отвори очи и посочи към бледата и красива жена, облечена като просякиня. В неговите очи искреше пламъкът на низостта и отмъщението.

— Тази жена там — прошепна едва чуто той — е моя съучастничка. Арестувайте я.

— Беше и си оставаш долен мизерник, Соломон Бенас — намеси се изневиделица дядо Карус. — Дори и сега, когато си пред самата смърт. Тая жена е невинна. Ти искаше да я измамиш, но аз чух как тя с възмущение отблъсна низкото ти предложение и не хвърли шишето под файтона.

— Господ ми е свидетел — промълви и бледата жена със сълзи на очи, — аз съм невинна.

В този момент княз Дубиски се спусна към нея. Хвана я за двете ръце и се вгледа в очите ѝ.

— Ти ли си! — викна той невярващ. — Да, ти си, Юлиана, моята обична Юлиана, не ме ли познаваш?

Див вик процепи въздуха.

— Стефан, моят мъж. Да, аз съм принцеса Юлиана Дубиски. Благодаря ти, Господи, намерих го най-после!

Горката жена се отпусна безчувствена в ръцете на обичния си съпруг. Стефан я стисна в прегръдките си и я изнесе вън от тълпата.

— В моята кола! — викна след него Зола.

Стефан постави жена си върху седалището на файтона и има щастието да види как тя отвори очи и го позна.

— Намерихме се най-после — прошепна тя. — Пак сме заедно...

— И няма вече никога да се разделим!

Той целуна устните на просякинята, която пак бе станала принцеса и негова обична жена.

Междувременно Соломон Бенас въздъхна за последен път. Мизерната му душа беше отлетяла от подлото му тяло. Дядо Карус запали спокойно цигара и после държа къса, но много похвална реч над главата на мъртвия.

— Желал бих — каза той, — да има много диванета като теб, Соломон Бенас, защото тогава създателят би се засрамил от своето

произведение, така че би премесил още веднъж целия всемир като тесто, от което впоследствие да направи по-добър и по-съвършен свят. Но тъй като за нещастие рядко се срещат типове като теб, Господ навярно си казва, че трябва да остави да живеят и такива твари и такива отровни създания. От време на време обаче, се извършва по някоя генерална чистка и тогава се помитат на боклука и такива каналии като теб. Хайде, свърши, Соломон Бенас, няма вече да черниш човечеството!

Емил Зола чу тези думи и се обърна към Лабори, хващайки го под ръка.

— Този прост човечец е прав. Само че той забрави да каже, че има и човешки твари, които са добили по-малко отвратителна външна форма. Не е ли Естерхази, не са ли всички онези мизерници, които дълбоко в душата си са убедени в невинността на Драйфус и въпреки това го изтезават на Дяволския остров, не са ли те нещо повече от въшки, които са се впили в тялото на републиката? Но, почакайте — възкликна той, обзет от благородно възмущение и издигайки заплашително ръка, — ще удари часът, когато Франция ще се отърси и цялата тази измет ще падне и ще бъде смазана в краката ѝ. Истината не може да остане вечно забулена, тя може да бъде скрита само за известно време. Но един прекрасен ден тя ще захвърли всичко, което я приковава и ще се изправи горда. Тогава Франция ще види с ужас във всичката му голота най-голямото престъпление на деветнайсети век — мъченичеството на един невинен човек и гаврата с истината!

И Емил Зола стисна заканително юмруци, сякаш искаше да сломи с един удар този град, в който беше извършено това престъпление.

39.

В първите дни на месец септември 1897 година в Париж се отпразнува сватба, която даде повод за много приказки. Това беше сватбата на Емил фон Пикардин с Павловна. И двамата младоженци имаха романтично минало, а това бе достатъчно, за да ги направи двойно по-интересни в очите на парижкото общество.

Колкото до младоженеца, който по рождение принадлежеше към най-висшите кръгове на Париж, за него се знаеше, че този любезен младеж един ден бе арестуван по подозрението, че е член на тайно братство. Правителството го изпрати в Каена. По необясним начин Емил успя да избяга оттам. След като се скита дълго време, той се върна доброволно в Париж, влезе в действащата войска и бе изпратен срещу непокорните бедуински племена в пустинята, където се отличи с храбростта си и наказанието му бе отменено. Нещо повече, беше повишен в чин майор.

Но барон Емил фон Пикардин не се задоволи с това повишение. Той желаше съдебно Оправдание да докаже неговата невинност, като изясни, че не е имал никакви връзки с въпросното братство. И наистина, той успя да докаже всичко това. Сам поиска да се поднови обвинението срещу него.

Защитникът му беше добре известният юрист Пиер Натузиус, чийто частен живот не беше наистина много изряден, но който въпреки всичко това, се смяташе за един от най-опитните юристи в Париж. Пледоарията беше дълга. Прокурорът поддържаше обвинението, че Емил фон Пикардин в момента, когато е бил арестуван в „Червената воденица“, носел пурпурна мантия, в чийто джоб е намерена една алуминиева монета. Нещо, за което се знаеше, че е знак на тайното братство.

Тези факти Емил фон Пикардин не можеше да опровергае. Ето защо неговият защитник трябваше да обори тежкото обвинение. И колкото и присъстващата публика да имаше симпатии към обвиняемия, никой не можеше да предполага, че тези доказателства не бяха насочени против него.

Тогава един съдебен прислужник влезе и връчи на прокурора писмо, което идваше от Лондон.

Подателят му беше някой си Курт Валберг.

— Курт Валберг! — възкликна прокурорът. — Това е прочутият агитатор на „Братството на веригата“.

Той подаде писмото на председателя на съда, който го прочете и го предаде и на другите членове на съда, които веднага се оттеглиха на съвещание. Когато съдът се яви отново в залата, председателят съобщи:

— Обвинението срещу барон Емил фон Пикардин е неоснователно и сам прокурорът го оттегля.

Възторжени аплодисменти на публиката посрещнаха това съобщение. Председателят въздвори тишина и продължи:

— Този обрат, на процеса настъпи вследствие писмото, получено от известния агитатор на въпросното братство Курт Валберг, който се намира в Лондон. Той пише, че е научил от вестниците, че Емил фон Пикардин е обвинен в членство на подсъдимото братство въз основа на това, че е бил заварен облечен в червена мантия. Тази мантия обаче, е заел лично той, Курт Валберг, на барона в „Червената воденица“. Той признава, че е член на посоченото братство и затова естествено е да се намери знакът в джоба на мантията му. Във всеки случай баронът е невинен и съвестта на Курт Валберг го кара да изповяда това тук без всякакъв умисъл. Същевременно обаче, той съобщава на съда, че заминава за Америка и по този начин не може да бъде преследван дори и в Англия.

Така Емил фон Пикардин беше оправдан без да бъде амнистиран или опростяван и придоби отново цялото си конфискувано имущество. След това веднага започнаха приготовленията за сватбата му с Павловна, която намери подслон в къщата на Лучия Натузиус, нейната нова приятелка. Оттук тръгна Емил за църквата и единствените, които ги придружиха, бяха Лучия с полковник Пикар и старият Натузиус.

Лучия и Пикар гледаха с известна завист младата двойка. Те не бяха успели още да се сдобият с документ за импровизирания годеж в пустинята, защото Пикар беше още на служба, докато Пикардин си беше подал оставката. Военните власти временно бяха отказали разрешение за сватбата на Пикар, докато обвиненията, повдигнати срещу него по процеса на Зола, не бъдат обяснени и отхвърлени...

Сватбената церемония беше приключила. В малкия елегантен дворец, който Пикардин беше купил в квартал „Сен Жермен“, предстоеше малко интимно тържество.

Емил помогна на своята обична съпруга да се качи в купето. В същия момент Павловна нададе вик. Трепереща, тя протегна ръка и показа с ужас човека, който стоеше до вратата на църквата. Един окъсан и гърбав тип, човек, който имаше вид на просяк.

— Какво ти е, мила моя? — изплаши се Пикардин и се качи бързо при Павловна.

— Виждаш ли оня мизерник? — промълви младата жена бледа и трепереща.

— Оня гърбав просяк ли? Да, той беше демонът на живота ми.

— Ах, разбирам... той е...

— Гърбавият Питу! — допълни разтреперана Павловна.

— Негодникът! — викна Емил фон Пикардин. — Значи този е, който те преследва, измъчва и бе причината да бъдеш арестувана и изпратена в Сибир?

— Да, той е подлецът.

— Чувствам се длъжен да кажа няколко думи на този човек — процеди през зъби Пикардин и понечи да слезе от купето.

Но Павловна го задържа.

— Ако ме обичаш — му пошепна тя, — нека се отдалечим веднага оттук. Остави този негодник. Той няма да избегне злощастната си съдба, защото Бог наказва клеветата.

Емил направи знак на кочияша. Купето потегли. Тогава избухна някакъв саркастичен смях.

— Ще се видим пак, красавице Павловна! — викна гърбавият Питу с глух глас. — Виждам, че щастието ти се е усмихнало и си станала знатна и богата дама. Но не се знае още...

Колата бързо отмина. Но хубавата жена беше припаднала върху гърдите на съпруга си, който нежно я държеше. Гърбавият Питу гледаше зад купето, докато то изчезна от погледа му. После той радостно потри ръце — неговият обикновен жест, когато се чувстваше доволен и добре разположен.

— Я виж ти — каза си той със зловна усмивка, — все пак не ме е напуснало напълно щастието. Едва се върнах в Париж като скитник и вагабонтин без средства, с окъсани дрехи и пробити обувки и веднага

ми се удава случай за блестяща сделка. Тази Павловна стана златна мина за мен и сигурно ще съумея да я експлоатирам. О, Питу не е загубен, макар и да няма нито сантим в джоба си. Извънредно хубава е тази Павловна и изглежда е налетяла на голямо богатство. Трябва да узная с кого се е венчала.

— Кажи ми, кой е мъжът, приятелю — обърна се гърбавият към стоящия наблизо клисар.

Черковният служител измери с презрителен поглед непознатия дрипльо от краката до главата.

— Не съм ти никакъв приятел аз — му каза, — но щом като си толкова любопитен, ще ти отговоря. Съпругът е Емил фон Пикардин, а хубавата булка се казва Павловна Мирович. Навярно искаш да отидеш у тях и да изпросиш нещо?

— Аз не прося — сопна се Питу сърдито и обърна гръб на клисаря.

После се загуби бързо от очите му. Докато пресичаше уличката, мислеше къде да отиде. Най-напред трябваше да посети баща си. После му предстоеше колкото може по-бързо да направи визита на господин Дьо Ла Бриер, който трябваше да го приеме отново на служба, нещо повече дори — да го повиши. Не беше ли изпълнил деликатната мисия да заведе Павловна в Русия и да хвърли върху нея фалшивите обвинения? Господин Дьо Ла Бриер искаше да бъде отстранена незаконната дъщеря на неговата жена и Питу му послужи като инструмент в тази сделка. Наистина, беше страдал, служейки му. Тези страдания господин Дьо Ла Бриер не можеше да му отрече. Сега трябваше да му се отплати. Ето защо след като поразмисли Питу реши да отиде най-напред при префекта на полицията. Защото той познаваше добре баща си. Ако му се яви така в дрипи, преди да постъпи на служба, не би могъл да очаква абсолютно нищо от стария скръндза. Ето защо се упъти към дирекцията на полицията. Каза на чиновника, без да съобщи името си, че желае да говори по важна работа с префекта. Помислиха, че този неизвестен дрипльо иска навярно да информира за някое извършено престъпление и съобщи на началника си.

Господин Дьо Ла Бриер се намираше в работния си кабинет. Той нямаше навик да отказва на когото и да било, да бъде приет, затова нареди да го пуснат да влезе.

Префектът седеше зад бюрото си, зает с проучването на купчина документи. Едва след известно време той вдигна глава.

— Какво искаш? — запита той.

За голямо негово учудване чу в отговор гръмък смях. После човекът се приближи към бюрото.

— Имам да ви съобща една тайна — прошепна дриплъто.

— Кажки какво имаш за казване.

— Един човек, за когото вие мислите, че отдавна е умрял, а той е още жив.

— Какво целиш с подобни намеци?

— Да научите, че и от сибирските полета човек може да се върне.

Префектът трепна. Обзет от неочакван ужас, остана безмълвен на стола си.

— А, струва ми се, че далечен мрачен спомен започва да си пробива път в паметта ми...

— Взрете се по-добре. Не ме ли познавате вече, господин префекте?

Документът, който префектът държеше в ръка, падна на пода.

— Възможно ли е? — измърмори той. — Не... не може да бъде...

— Защо да не е възможно? — изсмя се в лицето му Питу. — Не се ли случва всеки ден да се появи някой, за когото се мисли, че отдавна гние в земята? И нима вие си въобразихте, че вашият верен и предан Питу ще понесе с примирение руската нагайка или ще остане завинаги затворен в някоя живачна сибирска мина, без да направи дори опит за бягство? Да, аз съм, господин префекте, и трябва да бъдете щастлив, че ме виждате. Дьо Ла Бриер трепна.

— Ти си измамник — прошепна в уплахата си той.

— Наистина, приличаш на Питу, който изчезна, но не си Питу.

Гърбавият погледна префекта с поглед, пълен с отчаяние. После нещо му мина през ум:

— Невъзможно е да не ме познавате, макар че стоя пред вас в дрипи. Лицето ми се промени много малко, само съм отслабнал и силно преbledнял. Но най-доброто доказателство за моята самоличност е моята гърбица. Или вие мислите, господин префект, че един лъжец е в състояние да си направи естествена гърбица. Не е стигнал още дотам светът на измамниците. Струва ми се, че вие просто не желаете да ме познаете. Знам твърде много работи. Аз

измъчих по ваша поръка едно младо момиче, дадох лъжлива клетва също по ваша поръка и по такъв начин предизвиках изпращането на това момиче в Сибир. Сега, господин префектът смята, че това момиче е отстранено и той би желал да премахне и единствения свидетел...

— Дори и така да бъде — отрони префектът тихо, — какво би могъл да сториш против такова мое решение?

— Ако е така — опита се да се изправи доколкото гърбицата му позволяваше гърбавият, — вие, господин префекте, бихте извършил фатална грешка, заради която по-късно ще се каете. Аз зная вашата тайна и ще се възползвам от нея.

— Никой няма да ти повярва. Подлостта, извършена в Петербург, не направи по мое поръчение. Или може би искаш да кажеш, че и книгата, която открадна от дирекцията на полицията, открадна все по мое поръчение?

Питу се изсмя глухо и яростно.

— Не, не ми го бяхте поръчвали. Но вие ми дадохте нареждане да проуча предишния живот на вашата съпруга. Средствата и пътищата трябваше сам да избира. Е, добре, аз нямах друг начин, за да притежавам тайната на семейството, освен да открадна въпросната хроника. По дяволите, господин префекте, не ме карайте да се отчайвам... Не идвам при вас като просяк, а да искам полагащото ми се по право. Достатъчно се настрадах заради вас. Десетина пъти бях близо до смъртта. Като див звяр ме преследваха ония кучета, русите... и когато се отървах в Китай, попаднах в робство и трябваше да работя като последно псе... А по-късно, когато избягах от Китай, преминах през страдания и опасности, каквито малцина са преживявали, докато най-после се промъкнах на един кораб и можах да се върна във Франция. И как се върнах обратно? Вие виждате, господин префекте. Дрипите, в които съм облечен, ми ги подари милостив човек и това ми е сега цялото богатство. Нима искате да ме оставите да гладувам по пътищата — мене, който страда толкова много по ваша вина? О, не, аз претендирам за полагащото ми се. Искам да бъда обезщетен, защото го заслужавам.

Господин Дьо Ла Бриер се заразхожда напред-назад, докато слушаше прочувствената декларация на Питу. Посивялата глава клюмна в размисъл на гърдите му.

— Какво искаш? — запита тихо.

Питу забави за момент отговора:

— Претендирам за поста директор на криминалната полиция в Париж.

Произнесено беше твърдо. Господин Дьо Ла Бриер трепна.

— Да не си полудял, човече? — измънка той.

— Луд, защо? Не искам нещо повече от поста, който почти държах в ръцете си по-рано, преди да напусна Париж по ваше поръчение. Тогава вие лично ми бяхте казал: „Поздравявам те, господин директоре на криминалната полиция“.

— Тогава го казах, но...

— Тогава? Как? Сега не съм ли вече същият? Мислите, че забравих как се ловят престъпници? Умея да се възползвам от тайните, които ми са известни.

Господин Дьо Ла Бриер тропна сърдито с крак по пода.

— Остави настрана заплахите. С това няма нищо да постигнеш. Не забравяй, че съм префект на полицията в Париж и че само една дума от моя страна ще е достатъчна да изчезнеш безследно...

— Тези работи, господин префекте, можете да ги разправяте на човек, който не познава кулисите на вашия театър. Днес никой не може да изчезне така леко, както вие мислите, а и аз взех необходимите мерки, за да бъда търсен в случай, че ненадейно изчезна. Баща ми се нагърби да уведоми веднага министъра, в случай, че ме арестувате.

Префектът на полицията се засмя странно.

— Значи твоят баща ще те закриля? — запита той иронично.

— Е, и какво смешно има в това?

— Наистина, твоят баща...

— Е, по дяволите, не знаете ли, че Соломон Бенас е мой баща?

— Твоят баща навярно би те протежирал с голямо удоволствие, но за да стори това, би трябвало най-напред да стане от гроба.

Питу се слиса.

— Какво казвате? — измънка едва чуто той.

— Как? Не знаеш ли, че баща ти е мъртъв? Гърбавият рухна върху първия стол, но това не се дължеше на синовна болка за бащата. Беше изключително, защото осъзна, че сега беше загубил и последната си опора.

Господин Дьо Ла Бриер се приближи до него. С видимо състрадание и с тон по-малко враждебен той каза:

— Виждаш ли, приятелю, този е мотивът, поради който не мога да те приема отново в полицията, дори и на по-скромна служба... Баща ти умря така, както живя — като престъпник. Той искаше да хвърли бомба под файтона на Зола, но сам той падна и стана жертва на този атентат. След смъртта му направихме обиск в къщата му. Констатира се, че Соломон Бенас в живота си е извършил много престъпления и че много от тях той не би могъл да извърши, ако не беше протезиран от човек в полицията. За твое голямо нещастие у него се намериха няколко писма, написани от твоята ръка, от които се вижда, че ти си бил въпросното лице в полицията, което го е осведомявало за ходовете и намеренията на властта.

Питу нададе сподавен вик. Стъкленият му поглед се впи в пода. Осъзна, че е проиграл шанса си.

— Сега можеш да избереш — каза му господин Дьо Ла Бриер след къса пауза. — Да арестувам веднага съучастника на Соломон Бенас или да ми обещаеш да бъдеш разумен.

Да, но Питу не разбираше още какво искаше да каже префектът на полицията с тези думи. Той погледна въпросително бившия си шеф.

— Искам да ти кажа какво разбирам под тези думи — продължи да обяснява Дьо Ла Бриер. — Преди всичко трябва да се откажеш от своето желание.

Гърбавият изръмжа сподавено. Тъкмо това го засягаше жестоко. През цялото време на нещастията му, когато гладуваше и понасяше нечовешките удари на русите и китайците, когато за малко щеше да издъхне от глад в Сибир, а по-късно да умре от слънчасване в китайската равнина, винаги мисълта за службата го крепеше.

— Когато се върна в Париж — си казваше той, — за всички тези страдания и унижения ще бъда възнаграден. Ще застана начело на парижката полиция и ще мога да натискам с крак чуждите вратове. Ще мога да довърша блестящата кариера, която започнах там. Ще имам пари колкото ми потръбват и ще разполагам с голяма власт.

А сега този красив сън се разсея само при една-единствена дума на префекта на полицията! Нито служба, нито кариера, нищо вече не го очакваше.

— Но не е достатъчно — продължи префектът, — да се откажеш от желания пост. Ще трябва да напуснеш Париж и ще направиш още по-добре, ако се установиш в някое село. Ако обаче, това ти е

невъзможно, ще трябва да живееш тук скромно и под чуждо име. В противен случай ще трябва веднага да те арестувам, щом като бъда уведомен от някого, че живееш или се намираш в Париж. Остава въпросът от какво ще живееш.

— Този въпрос не ме тревожи — отвърна Питу. — Моят баща Соломон Бенас е оставил грамадно състояние. Аз съм единственият му наследник, така че едва ли бих се нуждаел от пари.

— И тук трябва да ти кажа нещо, което ще те разочарова — бегла усмивка пробяга по лицето на префекта на полицията. — Вярно е, наистина, че баща ти остави близо един милион франка, но са ти известни нашите закони и знаеш, че състояние, добито чрез престъпление, се конфискува от държавата за благотворителни цели. Но и държавата в този случай няма да получи много, защото след смъртта на баща ти се явиха много измамници от него лица, които успяха да докажат, че имат право на значителни обезщетения. Струва ми се, че има около двадесет такива висящи дела в съда.

Гърбавият Питу подскочи от изненада. Като звяр в клетка започна да се върти из стаята. Бледото му лице пламна от гняв.

— Проклет да бъде баща ми — изграчи той. — Не съумя да осигури наследството ми, проклет да съм и аз, че не се сетих да се погрижа за собствените си дела, а се губих и скитах по чужди цели и услуги. Каква е облагата ми от всичко това? Абсолютно нищо! Аз съм просяк и мога да застана на някой ъгъл на улицата да чистя обувка на проходящите или да искам милостиня.

— Толкова няма да изпаднеш, Питу — успокои го префектът, — чуй ме какво ще ти предложи.

Гърбавият наостри слух.

— Ако изпълниш поставените ми условия и особено ако никога вече не се явиш в моя дом без мое специално разрешение, ще ти отпусна месечна рента.

— Хм, това ми допада.

— Ще получаваш сумата на всяко първо число от месеца чрез трето лице на място, което впоследствие ще реша. Разбира се, дотогава, докато пазиш моята тайна и докато бъда доволен от теб.

— И каква сума, господин префекте, смятате да ми отпуснете?

— Двеста франка месечно.

— Но това е смешно малко! Чудно ми е как въобще ми предлагате подобно нещо!

— Нито сантим повече — сръза го строго префектът. — С двеста франка можеш да живееш доста сносно, но, разбира се, ако изоставиш картите, защото знам, че страдаш от тая страст.

— С толкова мога само да умра от глад! — възрази Питу.

— Прави каквото щещ, но повече не ти давам. Сега те питам за последен път — да повикам ли хората си да те изпратят в затвора като съучастник на престъпника Соломон Бенас или си съгласен да приемеш месечната рента, която ти определям?

Питу остана известно време неподвижен.

— Дайте парите, няма какво друго да сторя... Префектът извади от елегантното си портмоне две банкноти по сто франка и ги даде в ръцете на бившия си чиновник. Без да му благодари, Питу сложи парите в джоба си.

— На първо число идния месец ще намериш в централната поща писмо — каза Дьо Ла Бриер, — от което ще разбереш откъде ще си вземеш парите. А сега можеш да си отидеш, този разговор продължи и без това много дълго. Чиновниците могат да се усъмнят.

Питу направи знак с глава и без да удостои с поглед своя бивш началник излезе навън. Спусна се по стълбите като подгонен звяр. На площада пред полицията спря и погледна злобно към прозорците.

— Значи ме прогони като краставо куче — измърмори през зъби той. — Ритна ме с крак като отвратително говедо — мен, който постави на карта целия си живот заради него. Но почакай, мизернико, с тебе не сме свършили още. Скоро ще си видим сметките!

Той замахна с юмрук към прозореца. Хората, които минаваха, го взеха за луд.

— Ха-ха — избухна той, — ти все пак си простак, обични префекте, защото иначе не би се отнесъл така грубо с човек, който разполага с толкова твои тайни. Искам да ти покажа, че съм по-голям майстор от тебе. На какво да се обзаложим, господин Дьо Ла Бриер, че след четири седмици не ще бъдеш вече префект на полицията в Париж? След четири седмици ще бъдеш заклеймен или ще бъдеш с разбита от куршум глава.

След като Питу се поуспокои малко с този монолог, той обърна гръб на префектурата. Най-напред се отби в един магазин за готови

дрехи, където си купи облекло, а от съседен магазин и чифт обуца. Снабди се и с нова шапка и верижка за часовник, имитация на злато. Сега можеше да минава между по-отбраните хора.

Но пък почувства глад, защото от заранта не беше слагал нищо в устата си. Влезе в скромна гостилничка и си поръча обяд. Докато обядваше с голям апетит, той не преставаше да чертае тъмни планове. Изведнъж иронична усмивка заигра по бледото му и изпито лице. Беше му хрумнала идеята, която му трябваше.

Поиска да му донесат хартия за писма, плик и писалка. После, преправяйки почерка си, написа следните редове:

„Госпожо!

Ако желаете да научите нещо за вашата изчезнала дъщеря Наталия, благоволете да дойдете утре вечер в единадесет часа при моста «Понт де’з’ар».

Вашата дъщеря е жива и при известни условия ще можете да я видите отново.

Не казвайте никому нищо за това, особено на съпруга си.

Ваш приятел.“

Това писмо Питу постави в плик, върху който написа адреса на госпожа Дьо Ла Бриер.

Часовникът на гостилницата вече показваше пет часа след обяд. В шест, както Питу добре знаеше, госпожа Дьо Ла Бриер имаше навика да отива в църквата „Сен Сюлпис“ на вечерна служба.

Гърбавият заплати и се запъти за църквата. Не чака дълго. Колата на съпругата на префекта дойде. В същия момент, когато госпожата влезе, Питу също се промъкна вътре.

Бледата жена, облечена в черно, коленичи пред иконата на света Богородица. Тогава гърбавият й бутна писмото в ръката.

— Прочетете го — пошушна той на ухото й. — Касае се за Наталка!

След това изчезна бързо между богомолците.

— Първата стрела отлетя към целта си — пошепна той триумфално. — И другите ще я последват. А моите стрели са отровни,

господин Дъо Ла Бриер.

Нощта се простираше над Сена и реката течеше тихо и спокойно. Мостът, наречен „Пон де'з'ар“, беше безлюден. До един стълб стоеше облегнат мъж. Това беше гърбавият Питу. Доволна усмивка озаряваше слабото му и бледо лице. Той знаеше, че в следната минута ще сполучи. Онази, която очакваше, не можеше да не дойде. И мизерникът не се излъга. От противоположната страна на моста се показва женска фигура. Когато съзря Питу под фенера, тя се спря пред него.

— Вие ли сте — запита тя — човекът, който ми остави писмото в черквата „Сен Сюлпис“?

— Да, госпожо, вие сте госпожа Дьо Ла Бриер, съпругата на префекта на полицията в Париж.

Дамата с воала хвърли уплашен поглед наоколо.

— Моля ви не говорете така високо — помоли тя.

— Ако някой минувач чуе, че аз, жената на префекта, говоря с вас тук, ще бъдем компрометирани и аз, и моят мъж.

— Е, какво ви е еня за вашия мъж? Не се безпокойте за него!

— Как смеете да ми говорите така?

— Госпожо Ла Бриер, вие говорите с човек, който прекрасно познава всичките домашни отношения и знае, че имате основание да презирате съпруга си.

— Защо да го мразя? — запита дамата с несигурен глас.

— Не ви ли задигна той детето? Знам отлично като вас, че вашата дъщеря Наталка беше изтръгната от ръцете ви тъкмо когато нещастното дете ви беше отново намерено.

Госпожа Ла Бриер се отдръпна назад.

— Кой сте вие, господине — изохка сподавено тя, — че познавате най-дълбоката тайна на живота ми?

— Не е важно кой съм — отвърна гърбавият. — Важното е, че съм в състояние да ви върна дъщерята.

— О, ако бихте могъл да сторите това...

— Мога, госпожо!

— Живо ли е моето нещастно дете?

— Живо е, госпожо.

— Къде?... Къде мога да намеря дъщеря си?

— Тя се намира в Париж.

— Тогава кажете ми цената без заобикалки. Колко искате, за да ми кажете къде мога да я видя. Не разполагам с големи суми, но ще си разпродам бижутата и мога да взема десетина-петнадесет хиляди франка срещу тях. Тази сума е на ваше разположение. Извън това ще имате признателността на една много изстрадала майка. Кажете условията си. Ах, нищо няма да бъде много за мен, стига да видя отново дъщеря си.

Гърбавият поглади черната си мазна брада. Неговият поглед лакомо се спираше върху бледото и изтерзано лице на бедната жена.

— Чуйте ме — каза той, — тогава, когато вашият съпруг изтръгна детето ви от майчината гръд, го изпрати с един агент в Русия, представяйки я на тамошното правителство като опасна нихилистка.

Госпожа Ла Бриер скръсти ръце.

— Мизерник — изхлипа тя с омраза, — той искаше да погуби детето ми.

— Да, тъкмо това целеше. Държеше много на това Павловна (така се нарича вашата Наталка сега) да изчезне завинаги. Мислеше да го постигне чрез заточването ѝ в Сибир.

— И сполучи ли този безсърдечен човек?

— Само в това успя. Павловна беше осъдена на няколко години каторжна работа в Сибир.

— Ах, мое невинно дете, колко ли си се настрадала ти!... И този човек спи със спокойна съвест?!

— Той е префект на парижката полиция, а на такъв пост човек не трябва да има съвест.

— Но Наталка, или Павловна, както вие я наричате, се спаси от Сибир, нали?

— Да, госпожо, а сега чуйте моите условия. Цялата кореспонденция, която вашият съпруг имаше с руското правителство и особено с Петербургската полиция, отнасяща се до този въпрос, се намира в един червен портфейл, който се намира в седмото чекмедже отляво. Ако ми дадете тази преписка, от която се вижда, че префектът е

взел мерки агентът, който е придружавал дъщеря ви, да не се върне в Париж, ако ми доставите тази.

преписка, ще можете да прегърнете отново вашата Наталка.

— Вашето условие ме озадачава — сепна се госпожа Ла Бриер смутено. — Да не би да желаете да дискредитирате префекта?

— О, не, госпожо. — Аз съм агент на Петербургската полиция. Бихме желали да имаме нашите писма обратно и това е всичко. Виждате ли, работата не е така страшна.

Бледата жена се подвоуми за момент.

— Но как да взема портфейла? — обърка се тя.

— Трябва да го вземете от писмената маса на съпруга си.

— Но той носи ключовете със себе си.

— През нощта, обаче, когато спи...

— А, разбирам... трябва.... Това, което искате, е ужасно! Но все пак аз трябва да имам дъщеря си... Ще ви донеса червената папка...

— Тогава сделката е сключена — обобщи Питу със своя съскащ глас, гледайки втренчено госпожа Ла Бриер. — Вие ще ми донесете червеното досие, а аз ще ви помогна да видите дъщеря си.

Нещастната жена стисна развълнувано ръце.

— Умолявам ви, заклевам ви — каза тя трепереща. — Бъдете честен спрямо мен. Вие ми обещахте, че няма да използвате документите за лоши цели. Ще устоите ли на думата си?

Питу кимна с глава.

— Доверете се на мен, госпожа Ла Бриер — каза той, — и ще останете доволна.

— Кога ще ви видя? — Утре ще ви кажа.

— И ще мога ли да прегърна дъщеря си?

— Непременно, госпожо — увери я Питу. — Тя ви обича все така силно, както и вие нея.

— Ох, как я обичам — заплака нещастната майка, отправяйки очи към небето. — Само господ знае колко страдах, когато ми я отнеха. Най-последно! Най-последно пак ще я видя...

— Госпожо, вие ме просълзявате, когато ви чувам да говорите така — опита се да влезе в тон гърбавият Питу, прикривайки лицето си с ръка, за да не се види ироничната усмивка, която играеше на лицето му. — Този разговор ме развълнува много повече, отколкото мислех.

— Сега да се разделим, а утре по това време ще се, видим пак на същото място. — Тя наведе леко глава и се обърна, за да си тръгне. Гърбавият син на евреина Соломон Бенас погледна иронично след нея.

— Хвана се в клопката — каза той, смеейки се под мустак. — Скоро ще постигна голямата си цел. А... добри ми префекте, сега ще се научиш да играеш по моята свирка. Мислеше, че ще можеш да ме измамиш, но бъди спокоен, аз излязох по-хитър от теб. Пипна ли веднъж червеното досие, свърши се с теб. Ще бъдеш изцяло в ръцете ми... Тогава аз ще ти поставям условия и те няма да бъдат леки. Директор на полицията в Париж, това е най-малкото, което ще ти поискам. А ако не се съгласиш, ще изядеш и последното си парче хляб. Свърши се с твоето властване.

Той потърка доволно черните си ръце и пое бавно към Латинския квартал. Смяташе да види най-напред дали не би могъл да освободи нещо от бащиното си наследство.

— По дяволите; може да не е вярно, че властта е секвестирала всичко, което е оставил богатият Бенас!

Питу все се надяваше, че ще може да намери нещо в бащината къща, което да му послужи. Той знаеше прекрасно, че старият лихвар, докато бе жив имаше навика да крие навсякъде по ъглите различни суми. Не можеше ли да има щастие да намери някое от тези скрити съкровища? Може би полицейското око не е открило всичко. Кой знае, може би в мансардата или в мазата на старата къща е останало нещо?

Беше вече пред къщата, в която живееше Соломон Бенас, известен и като Дулсети. Странно чувство обзе гърбавия, когато отвори вратата. Малките пусти стаи имаха печален изглед и всеки момент му се струваше, че ще види сухата фигура на баща си с острата му козя брада, свит в някой ъгъл или влизащ през вратата. Лъчите на луната струяха през прозореца и огряваха стените с фантастична печална светлина.

Питу започна да търси. С треперещи от лакомия ръце разтършува из всички кътове, из всички боклуци, вдигна дъските на пода, но всичко беше напразно. Не намери нищо. После слезе в мазето. Тежък въздух го удари в лицето и трябваше да събере всичката си решимост, за да остане по-дълго време в това заразно място.

Но и мазето се оказа празно. Сега последната му надежда се насочи към мансардата. Той знаеше добре, че тук бяха натрупани

много дрипи и че Соломон Бенас често оставаше при тях с часове при заключени врати. Дрипите наистина бяха на мястото си. Властта не беше тършувала тук. Разнебитени мебели, стари книги бяха разхвърляни в безпорядък и мръсотия.

Питу започна да търси. Но колкото и усилие да положи, не откри нищо.

— Значи това ти беше наследството, тате? — възкликна гневно. — Действително, ти прекрасно си наредил работите си и синът ти остава просяк! През целия си живот събира, краде и лъга... и за какво ти беше всичко това?... Богатството ти е конфискувано от полицията, а аз, твоят син, скитам немил и недраг из парижките улици и съм принуден да приема милостинята, която ми подхвърля горделивият господин Бриер.

С очи, святкащи от ярост, бившият полицаи хвърли още един поглед из помещенията. Всичките тези дрипи не биха му донесли навярно и пет франка. А ще трябва да ги влачи...

Погледът му падна върху стара рокля, много старомодна, но копирена. Питу я вдигна. Разгледа я с любопитство.?

— Коприна... — измърмори той, — може би ще мога да изкарам някой и друг франк от нея. Не трябва да пренебрегваме нищо при положението, в което се намираме. Два-три франка и те са добри.

В същия момент се вцепени на мястото си. Едва смееше да погледне наоколо. Нещо помръдна в ъгъла. Това плъхове ли бяха? Не, не, сега той виждаше ясно една слаба фигура, която се надигаше иззад съборената маса. Фигура, която го ужаси. Какво страшно и грозно беше това видение! Бледа, слаба, полумъртва от глад жена. Тя беше в дрипи с разплетена прошарена коса, която ѝ придаваше още по-страшен вид. Питу се олюля на краката си.

— Коя си ти... коя си ти... — извика той, — какво търсиш в тази къща?

— Очаквам смъртта — каза мрачен, слаб глас. Питу потрепера при тези ужасяващи думи. Този мрачен глас, изцъклените очи, гладното сухо лице, големите кокалести ръце, които се протягаха към него, го накараха да се усъмни за момент дали пред него стоеше жена от плът и кости или пък някой призрак, излязъл от гроба.

В следния момент, обаче, той започна да разсъждава хладнокръвно. Разбра, че тази жена е намерила подслон в

необитаемата мансарда на старата къща. Кой знае от колко дни и нощи стои тук? Нямаше ли в Париж огромно число такива същества без подслон, които намираха убежище в запустели къщи.

Питу се приближи бавно до мистериозната обитателка на мансардата.

— Няма да ти сторя нищо лошо — й каза той, — но кажи ми как попадна тук и как се казваш?

— Казвам се Клаудина — отговори жената, без да се помръдне от мястото си. — Не ме ли познаваш? Цял Париж ме познава. Аз погубих оня човек.

— Кого? Кого си погубила?

— Човека, когото обичах, капитан Драйфус!

— Луда — измърмори Питу.

Но името, което произнесе тази нещастница, го заинтересува необикновено силно. Не беше ли то сега в устата на всички? Не говореше ли за него Франция, Европа, цял свят — за Драйфус, който, заклеен като предател, бавно чезне на Дяволския остров?

— Драйфус е бил твой любовник? — запитва той Клаудина.

Тя потвърди с глава и две големи сълзи се търкулнаха по сухото й лице.

— Да, обичах го, притискала съм до гърдите си детето, което му родих. Но той ме напусна, обичаше друга, която взе за жена, а аз полудях при мисълта, че няма вече да имам този човек...

— Дявол го взел, тази история е прекрасна. Сякаш в нея има зрънце истина и това зрънце в моите ръце може да се превърне в злато! Ще видим! И най-нищожните работи могат да бъдат използвани от един умен мъж.

— Той се обърна към жената. И какво стори ти, за да си отмъстиш на Драйфус?

— Предадох го.

— На кого?

— На неговия смъртен враг! — викна Клаудина пискливо. — Ха-ха, не го ли познаваш? Черния майор, граф Естерхази.

Питу потърка доволно ръце. Името Естерхази го изпълни с нови надежди. Усещаше, че оттук ще излязат големи работи. Черният майор навярно е ловил риба в мътна вода. Без друго той се е възползвал от тази жена, за да погуби Драйфус. Може би ще му се отдаде

благоприятен случай да оскубе Естерхази. Възможно е да има и други замесени лица в това мистериозно, дело.

— Разкажи ми всичко, скъпа Клаудина — каза той ласкаво. — Имай доверие в мен, аз съм човек с достатъчно влияние, имам връзки с полицията и може би ще мога да ти бъда полезен. Как предаде Драйфус?

— Хвърлих го в мизерия и нещастия — през хълцания изрече лудата. — Продадох едно негово писмо на Естерхази.

— И какво имаше в това писмо?

— Какво имаше ли? Незначителни неща за другите. Това писмо съдържа само клетви в любов и вяност.

— Каква стойност можеше да има то тогава за Естерхази?

— Майорът имаше нужда от почерка на капитана — отговори Клаудина.

— А, разбирам, за да фалшифицира писмото му — досети се Питу.

Жената кимна.

— Това писмо заплати ли ти с пари? — продължи да пита нататък гърбавият.

— Получих чек за сто хиляди франка за сметка на английската банка.

— Взе ли ги?

— Не, никога не съм мислила да взема пари за предателството.

— Но защо не?... Сто хиляди франка не са за изхвърляне!

— На път за Англия — обясни Клаудина — бях хвърлена в морето от неизвестни престъпници. Един се хвърли след мен на помощ: Вълните ни бяха отнесли далече от парахода и едва ни спасиха от сигурна смърт. После аз се разболях от треска. Между това моят спасител намерил в дрехите ми ценния чек. Той не допусна дори, че аз погубих Драйфус...

— И все пак взе чека и го осребри — прекъсна я бързешком Питу.

— Не, не го е сторил, беше честен човек. Той взел чека, за да не го открадне някой от къщата на рибаря и понеже трябваше да замине за Лондон, ми остави писмо, в което пишеше, че мога, когато реша, да намеря чека си у него.

— Глупак! — изсъска недоверчиво Питу. — Малко по-иначе бих постъпил аз. И познаваш ли този човек?

— Да, това е Матийо Драйфус, братът на предадения от мене човек.

— По дяволите! Това е било чисто и просто една фатална среща. И не успя ли да си вземеш, чека?

— Никога не съм и помисляла! Страх ме е от тези пари. Оставих го в ръцете на Матийо Драйфус.

— Сега у него ли е?

— Вероятно.

— Но сега ти си бедна — продължи Питу да се преструва, че съчувства на бедната жена. — Сто хиляди франка би могла да вземеш съвсем лесно. Не ги ли искаш вече тези пари?

Клаудина протегна ръце сякаш в самоотбрана.

— Не искам нито сантим от тези пари — викна тя развълнувано. — По-добре е да прося по улиците и да спя на голи дъски или сред боклуци, по-добре да съкратя сама дните си, отколкото да приема тези долни пари.

— Не искам да изменям гледището ти — по лицето на Питу се появи странна усмивка. — Може би ще е по-добре да не се срещаш с Матийо Драйфус и да го избягваш и в бъдеще. Той сега навярно знае чий е чекът. Искам да ти направя едно предложение — продължи той след къса пауза. — Тази къща е моя и аз имам право да те изгоня веднага оттук. Но няма да те лиша от досегашното ти жилище, напротив, искам да бъдеш добре и затова ще ти дам по-добра стая с необходимата мебелировка. Задължавам се да ти давам всеки ден по един франк, за да можеш да се прехранваш. Що се отнася до облеклото ти, тук имам копринена рокля, която ти давам да я носиш.

— И какви са претенциите ти в замяна на тези благодеяния? — Изгледа го Клаудина с недоумение.

— Засега никакви — отвърна Питу. — По-късно е възможно да ти поискам малка услуга. Например да разкажеш и на други случая, който сега ми разправи.

— Кого искаш да погубиш с това? — запита жената.

— Не е така луда, както я мислех — разбра гърбавият. — Знае какво говори. Е, щом като искаш да знаеш истината — каза той вече високо, — ще ти я кажа. Аз бях добър приятел на капитан Драйфус и

сега бих желал да дам заслуженото на майор Естерхази заради нещастieto на моя добър приятел.

Клаудина скочи от своя ъгъл като наелектризирана. Тя се изправи пред Питу и сложи сухите си ръце на раменете му. Дишаше тежко, а пламналите ѝ очи се впиха проникателно в лицето на гърбавия.

— Искаш да погубиш Естерхази — викна тя с див глас, така че Питу се уплаши. — И ти искаш да отмъстиш за Драйфус? Добре ли те разбрах?. Отговори!

— Да, това искам — промълви все още стреснат Питу.

Той забеляза, че засегна болното място на женската душа.

— Тогава ти си мой приятел — заяви Клаудина. — Премахни Естерхази! Смъкни го от висотата, на която се е издигнал, разбули подлостта му! И тогава аз ще ти помогна с всичко, което пожелаеш. А дори и да не ми даваш нито грош, дори и да ме изпъдиш от къщата, аз пак ще ти услужа. Само ми дай доказателства, че наистина си враг на Естерхази.

— Негов смъртен враг — отговори Питу, без да мисли.

— Добре, аз съм на твое разположение.

— Облечи засега тази рокля и вземи тези пет франка.

— Приемам — каза тя тихо, — защото съм одърпана и не съм яла от два дни.

— Остани със здраве. Утре ще се видим пак — сбогува се Питу.

Стисна ръката ѝ и я остави сама. Със святкащи очи се спусна надолу по стълбите и излезе от съборетината на баща си.

— Не намерих пари в тази дупка — каза си той на излизане, — но в замяна на това открих друго съкровище, което струва повече от триста хиляди франка. Аз държа тайната на Драйфусовото дело в ръцете си. Естерхази ще ми заплати скъпо!

И без да губи време, пое към дома на черния майор.

41.

При абсолютната изолация, в която се намираше, подложен на нечовешки режим, пленникът от Дяволския остров се утешаваше с една-единствена мечта, мечтата за неговото семейство. Само мисълта да види поне веднъж жена си, детето и брат си му даваше сили да понася мъките на съдбата си. За тях Алфред Драйфус беше решил да отбелязва в дневник всички свои преживелици, всички събития от своето пленничество, всички страдания на изживените дни на пустинния остров.

Алфред Драйфус получи позволение да запише спомените си. Предоставиха му и всички необходими условия. Той започна дневника си, отбелязвайки събитията от деня на идването си на острова. Те са доста интересни и ни описват по-добре от всичко, истинското положение на бившия капитан.

Ето част от **дневника**:

14 АПРИЛ 1895 ГОДИНА

Започвам дневника на печалния и пълен с ужасии мой живот. Действително, едва от днес имам на разположение номерирана хартия, за да не би да изчезне някой лист от нея.

Досега вярвах в разума, вярвах в логиката на нещата и събитията, вярвах в правосъдието! Всичко това, което беше чудно, екстравагантно, с мъка влизаше в мозъка ми. Но какви ужасни месеци изживях! И колко ли още печални месеци ме очакват?

Бях решил да се самоубия след несправедливото ми осъждане. Да бъдеш осъден за най-ниското престъпление, което един човек може да извърши въз основа на фалшива хартийка, на имитирай почерк — във всичко това, не ще и

съмнение, има нещо отчайващо за човек, който поставя честта си над всичко. Моята скъпа, предана и храбра жена ме накара да разбера, че нямам право да я изоставя, да дезертирам съзнателно от дълга си. Физически аз се чувствах силен, моята чиста съвест ми дава свръхчовешки сили. Но физическите и моралните изпитания се оказаха по-тежки, отколкото можех да си представя. И днес се чувствам сломен духом и тялом.

Въпреки всичко аз отстъпих пред желанието на жена си и продължих да живея. Отначало понесох най-страшното изпитание, което може да понесе един войник. Бях разжалвай. После минах през затвора на остров Ре, понасяйки без да се прекърша ругатни и викове.

Моето съзнание ме поддържаше, моят разсъдък ми казваше всеки ден: „В края на краищата истината не може да не победи! Във век като нашия, светлината не може да не проблесне.“ Но уви, всеки нов ден ми носеше ново разочарование. Не само че светлината не проблясваше, но всичко се подреждаше така, като че ли ще остане вечен мрак.

Бях и съм в абсолютно неведение. Моята кореспонденция се чете навсякъде, контролира се в министерството, често не се изпраща. Забраняваше ми се да говоря със собствената си жена.

Мислех, че щом бъда заточен, ще намеря, ако не спокойствие, то поне известно душевно равновесие и живот, който ще ми позволи да дочакам деня на реабилитацията. Какво ново и горчиво разочарование!

След петнадесетдневно ужасно пътуване със стара гемия, цялото ми същество чезне в непоносимо отчаяние.

При свалянето ми на острова бях затворен в привременния затвор и ми бе забранено да говоря с когото и да било. Подложен бях на чисто каторжнически режим. Кореспонденцията ми трябваше да бъде изпращана най-напред в Каена. Не знаех дали въобще е пристигнала до предназначението си.

Останах затворен в продължение на цял месец, без да изляза след цялата физическа умора на ужасното ми пътуване. На няколко пъти щях да обезумея, обземаха ме ужасни конвулсии и си мислех, че ще настъпи най-последен край на мъките ми. Така би дошло облекчението, краят на страданията, защото нямаше да потъпча клетвата си, защото смъртта ми щеше да бъде естествена.

Споменът за жена ми, дългът към детето, ми даваха сили да се поуспокоя. Поисках от лекаря да видя ново човешко лице.

Най-последен, след тридесетдневно мъчение, бях прехвърлен на Дяволския остров, където можех да се радвам на известна свобода. През деня можех да се разхождам в пространство от няколкостотин квадратни метра, следван по петите от надзирател. Вечер (между шест и шест и половина часа) бях затварян в малка колиба от четири квадратни метра, пред чиято врата цяла нощ стоеше стража.

Един шеф надзорник и петима пазачи бяха натоварени с моята охрана. Порционът е от половин хляб на ден, триста грама месо три пъти седмично. През останалите дни солена сланина и вода.

Знам, обаче, че от близо три седмици има писма за мен в Каена. Исках да ги получа, но нямам никакъв отговор!

А как бих желал да доживея деня на реабилитирането ми, за да изкажа всичките си страдания, да облекча болно наранената си душа! Ще доживея ли? Често пъти се съмнявам, толкова силно е разбита душата ми и толкова е разклатено здравето ми.

15 АПРИЛ 1895 Г.

Невъзможно е да се спи. Пазачът се разхожда като оня фантом, който се явява и в сънищата ми. Насекомите,

които ме безпокоят, болката на душата ми, че невинно се намирам тук — всичко това свръх възбужда и без това разстроените ми нерви и гони съня. Кога ще мога да прекарам една спокойна нощ? Колко добре би било да не мисля повече върху човешката подлост и низост...

Къде са мечтите ми от младостта? Нищо не е живо вече в мен, мозъкът ми чезне от бремето на непоносимите страдания. Коя е мистерията на тази драма? И до днес още не разбирам нищо от онова, което ме постигна. Да бъдеш осъден без достатъчно доказателства, само въз основа на едно писмо!...

Възбудата на нервите ми след всички тези изпитания стана толкова остра, че всяко ново впечатление ми действа като дълбока, незаличима рана.

Същата нощ Опитах се да спя, но след няколкоминутно вцепенение се събуждам от ужасни тръпки. Същото се повтаря непрекъснато от шест месеца насам. Как е могло да устои моето тяло на такова съвместно действие на физически и морални терзания. Вярвам, че това е чистата съвест, която ми дава сили да понеса всичко.

Разтварям завесата на колибата и съзерцавам морето. Небето е обсипано с черни облаци, но бледата лунна светлина, която си пробива път между тях, осветява и други части от морето и им придава сребрист цвят. Вълните, които се разбиват с шум в подножието на скалите, заобикалящи острова, с техния монотонен ритъм отвличат вниманието на болната ми душа...

16 АПРИЛ 1895 ГОДИНА

Вали дъжд. Към обяд спря. Пазачите се съжалиха над мен и ми дадоха малко черно кафе и хляб.

След проясняване на времето правя малка разходка в онова място, където ми е разрешено. Мрачен остров.

Няколко бананови дървета, горчива почва, покрита почти навред със скали.

В десет часа ми донесоха храна за през деня: парче солена сланина, няколко зърна ориз, няколко зърна зелено кафе и малко лошо рафинирана захар. Хвърлих всичко в морето^[1], после запалих огън. Сгрях вода за чай. Обедът ми се състоеше от чай и хляб.

Каква жертва направих, приемайки да живея? Нищо няма да ми бъде простено, нито моралните терзания, нито физическите страдания.

Ах! Това вечно бушуващо море, което непрекъснато дразни слуха ми! Пяната на удрящите се в скалите вълни е така примамлива, че ми иде да се слея с нея и да изчезна.

16 АПРИЛ, ВЕЧЕРТА

Щях да вечерям пак с парче хляб. Пазачите, виждайки, колко съм слаб, ми дадоха малко от тяхната дажба.

След това пуша, за да успокоя безпокойния си мозък и стомашните болки. Подновявам искането си до губернатора на Каена, което вече бях формулирал преди петнадесет дни, да се храня на собствена сметка, доставяйки си необходимото от Каена, нещо, което законът разрешава.

Скъпа моя жена! Чувстваш ли ужаса на грозните страдания, които понасям? Да, навярно ги чувстваш.

Ако съществува правосъдие на този свят, моята чест трябва да бъде възвърната и виновникът, злодеецът, трябва да получи заслуженото за извършеното престъпление.

Най-после можах да заспя благодарение на неимоверната преумора.

Първата мисъл при събуждането ми беше за теб, скъпа и желана Херманса. Запитах се какво ли правиш ти в този момент?

След това отивам да режа дърва. След два часа нечовешки усилия с кървава пот на челото успявам да се справя. В осем часа ми донасят парче сурово месо и хляб. Запалвам огън, но вятърът е обърнат срещу мен и очите ми сълзят. След като се образува достатъчно жар, поставям месото върху нея.

Обяждам малко по-добре от вчера, но колко е жилаво и сурово това месо! Колкото за вечерята, тя бе по-скромна — хляб и вода...

19 АПРИЛ 1895 ГОДИНА

Тези дни не писах. Цялото ми време беше погълнато от борбата за живот, защото искам да устоя, каквито и изпитания и мъки да ми бъдат поднесени. Режимът още не е променен.

Днес си направих супа. Цялата тази работа продължи три часа, през което време очите ми се подуха от дима: каква мизерия!

Още нямам никакви известия от жена си. Значи, писмата се губят.

Силно нервирай си казах, че ако отида да режа дърва на другия ден, ще се успокоя. Отивам да търся брадвата.

Това, което намирам за чудовищно, е, че ми се забранява кореспонденцията. Да се вземат всички възможни мерки, за да се пресече всеки опит за бягство, това разбирам. Но да бъда жив заровен в един гроб, да ми се забрани всяко общуване дори и чрез открити писма със собствената ми жена и домашни, това вече е противно на всяка справедливост и правосъдие. Вече шест месеца откак съм в пълна изолация.

20 АПРИЛ 1895, 2 ЧАСА ПРЕЗ НОЩТА

Може ли да се допусне, че през този век, в една страна като Франция, бликаща с идеи за правосъдие и истина, могат да се вършат такива антихуманни деяния! Писах до господин председателя на републиката, писах на министрите, исках да се издири истината. Никой няма право да петни по подобен начин честта на офицер, на неговото семейство, без друго доказателство, освен едно писмо. Всяко правителство трябва да разполага с всички възможности и средства, за да хвърли необходимата светлина.

Аз искам правда с всичките си сили в името на собствената си чест.

Бях така огладнял днес след обяд, че за да преустановя стомашните си болки, изядох няколко сурови патладжана^[2], намерени на острова.

21 АПРИЛ 1895 ГОДИНА

Висшият началник на острова има добрината да ми изпрати заедно с парчето месо и две кутии кондензирано мляко. От всяка кутия може да се приготви най-малко по три литра, така че мога да изкарам доста време...

Пристигна лодка. Трябваше да вляза в колибата си, такъв е редът. Те се опасяват да не вляза във връзка с каторжниците.

Станах едва когато се съмна, за да опера бельото си и да го изсуша на силното тропическо слънце. Всичко тук се замърсява много бързо поради влагата и голямата горещина.

Вчера поисках от коменданта на острова една-две чинии. Отговори ми, че няма. Принуден съм да измислям нещо, за да се храня. Какви ли не мръсотии поглъщам по този начин на ядене. И все пак намирам сили да се боря заради жена си и детето. Какво страдание за един невинен човек!

Аз съм все още без вести от домашните, въпреки непрекъснатите искания. Два месеца вече откакто не съм получавал никакво писмо.

Сломен съм. Бих ли могъл да спя? Съмнявам се. Обзет от неопределима физическа слабост и външна нервност, веднага, щом си легна, ме хващат нервите и мисълта ми се пренася при скъпите ми домашни.

23 АПРИЛ 1895 ГОДИНА

Борба за живот. Никога не съм се измъчвал тъй силно, както тая заран, отивайки да нарежа дърва.

Опростих още повече храната си. Но всичките ми гозби, приготвени в стари, ръждясали тенекии, предизвикват ужасни стомашни и чревни болки.

24 АПРИЛ 1895 ГОДИНА

Днес изхвърлям солената сланина. Искам да си сготвя сух грах. Това ще бъде ястието ми за цял ден.

25 АПРИЛ 1895 ГОДИНА

Тези безсънни нощи са ужасни. Дните все пак преминават по-леко благодарение на хилядите занимания с моя материален живот. Аз наистина съм принуден да се грижа за чистотата, да си приготвям храна, да режа дърва, да се пера и т. н.

Но веднага щом си легна, тъй като съм сломен, нервите започват да ме мъчат. Мисля за жена си, за страданията, които изпитва. Спомням си за обичното ми дете и за неговите безгрижни и весели игри.

26 АПРИЛ 1895 ГОДИНА

Днес пак хвърлям солената сланина. След това комендантът на острова идва и ми носи чай и тютюн.

Дават ми също списания, които жена ми е изпратила, но нито едно писмо. Това, наистина, е нечовешко.

Пиша на жена си. Това е отдих. Продължавам да я окуражавам и подканям да действа. Нашата чест трябва да се измие.

27 АПРИЛ 1895 ГОДИНА

Поради непосилната жегата, която започва още в десет часа, ставам веднага, щом се съмне (пет и половина часа). Запалвам огъня, за да си приготвя кафето или чая. После поставям сухия зарзават на огъня, след това си оправям леглото, подреждам колибата и правя жалкия си тоалет.

В осем часа ми носят дневния порцион. По такъв начин цялото ми домакинстване привършва към десет часа. Към пет часа отивам да цепя дърва, да извадя вода от кладенеца и да се опера. В шест часа вечерям онова, което ми остане от обяд. После се затварям в колибата.

Не получих позволение да ми дадат лампа. Има фенер в другата стая, но светлината, която иде от него, е много слаба, за да мога да се възползвам по-дълго време от нея. Принуждавам се да си лягам, а тогава мозъкът ми почва усилено да работи. Мисълта ми се връща към ужасната драма, чиято жертва съм. Всичките ми спомени са за жената, детето и всички ония, които са близки на сърцето ми. Колко ли много трябва да страдат сега всичките те!

28 АПРИЛ 1895 ГОДИНА

Вятърът духа извънредно силно. Всичко се тресе така, както понякога е и душевното ми състояние.

Бих желал да викна високо и да изкажа всичките си страдания, да изкажа възмущението на душата си срещу срама и позора, който се хвърли върху лицето на един невинен и неговото семейство. Ах, какво наказание ще заслужи оня, който извърши това престъпление! Да бъдеш престъпник спрямо родината си, спрямо невинен, спрямо цяло семейство, хвърлено в отчаяние... Такъв човек трябва да е нещо повече от изрод...

29 АПРИЛ, 6 ЧАСА ЗАРАНТА, 1895 ГОДИНА

Никога не съм се чувствал така уморен, както тая заран. Трябваше да се измъча много повече с вадене на вода и рязане на дърва. Обядът, който ме очакваше, се състоеше от стар боб, който, макар да вря четири часа на огъня, не можа да се свари. Силите ще ме изоставят, ако този режим продължи и в бъдеще. Особено при този тропически климат.

След обяд Напразно се опитах да поспя малко. Сломен съм от умора, но веднага щом легна, всичките мрачни мисли ме налягат отново и връщат горчивината от незаслужената ми участ. Нервите ми са много обтегнати, за да мога да се радвам на успокоителен сън. Времето е бурно, небето е покрито с мрачни облаци, а топликът е просто задушаваш.

Добре би било да завали, за да се разхлади малко. Морето е зелено, вълните изглеждат маслени и тежки, като че ли се концентрират за бой.

1 МАЙ 1895 ГОДИНА

Какви ужасни нощи! Въпреки това вчера работих през целия ден, не си починах никак. Вечерта рязах дърва с трион близо цял час, така че ръцете и краката ми трепереха, но въпреки умората не можах да заспя по-рано от полунощ.

2 МАЙ, 11 ЧАСА, 1895 ГОДИНА

Най-после вчерашният куриер, пристигащ от Каена късно вечерта, ми донесе писма от моите скъпи близки.

От тази заран си задавам един и същ въпрос! Но аз съм толкова отчаян от няколко месеца насам. Чух толкова обезкуражителни неща за участието си, че започвам да се съмнявам във всичко и всички, с изключение на моите близки. Надявам се, уверен съм, че те ще намерят истината, защото в тях е будно чувството за чест, те няма да си отдъхнат, докато не постигнат тази цел.

Питам се още дали писмата достигат до жена ми.

Но аз трябва да бъда твърд. Необходимо е да се възвърне честта ми! Изолирането ми от света е тъй пълно, че често пъти ми се струва, че съм жив заровен.

Невероятна радост ме обзе, когато научих, че най-после има писма за мен. Но жестоко се разочаровах, защото писмата ми бяха адресирани още за остров Ре, преди заминаването ми от Франция. Не можеше ли поне да се уведоми семейството ми да предава писмата в министерството?

4 МАЙ 1895 ГОДИНА

Колко безконечно дълги дни и каква самота без всякакви вести от света. Всеки момент се питам какво ли правят близките ми, здрави ли са и докъде е стигнало

разследването? Последното получено писмо е от 18 февруари.

Утрините преминават по-лесно, защото съм зает с борбата за живот. Но храната, която поглъщам, е незадоволителна, за да поддържам силите си.

Страдам не само поради собствените си мъки, но и заради мъките на цялото ми семейство. Получават ли те поне писмата?...

Същия ден, вечерта Сред гробно мълчание, което владее наоколо, прекъсвано само от монотонния шум на вълните, възобнових в паметта си писмата, които съм писал на Херманса от пристигането си тук и в които ѝ описвах всичките си мъки. Моята бедна жена навярно страда не по-малко от това ужасно положение, без да ѝ описвам всичките си душевни терзания. Ето защо трябва да си наложа воля и да се владеея, трябва да дам на жена си пример като мъж, за да има и тя достатъчно сили да устои докрай. Напразно се опитвам да успокоя нервите си чрез непосилен физически труд...

10 МАЙ 1895 ГОДИНА

Тая заран, след като станах, както всеки път при пукване на зората и след като си направих кафето, имах припадък от слабост, последван от силно изпотяване.

Принуден бях да легна.

Трябва да се боря с тялото си. Трябва да се боря за възстановяването на честта си. Само тогава мога да имам право на почивка.

Отвратителен ден. Душевна криза, нервна криза. Но трябва най-после душата да овладее тялото!

13 МАЙ 1895 ГОДИНА

Грозен ден. Тръпки, стомашни болки, отвращение към всичко. А какво става по това време във Франция? Докъде са стигнали разследванията?

16 МАЙ 1895 ГОДИНА

Треската ми продължава. По-висока температура, отколкото снощи, последвана от ужасни гръбначни болки. Повиках доктора.

17 МАЙ 1895 ГОДИНА

Лекарят дойде. Предписа ми 40 сантиграма хинин всекидневно и ще ми изпрати дванадесет кутии кондензирано мляко, както и сода бикарбонат.

Никога не съм допускал, че човешкото тяло е толкова устойчиво.

18 МАЙ 1895 ГОДИНА

Кутиите с мляко не са много пресни. Но все пак това е повече от нищо.

19 МАЙ 1895 ГОДИНА

Мрачен ден. Неспирен тропически дъжд. Треската ми попречи благодарение на хинина.

Сложих на масата си, за да ги имам винаги пред погледа си, портретите на близките ми. Трябва от скъпите образи да черпя енергия и воля за живот.

27 МАЙ 1895 ГОДИНА

Дните си приличат по своята самота и монотонност.

Току-що писах на жена си, че моралните ми сили сега са по-големи от всеки друг път. Трябва, искам да се хвърли пълна светлина върху цялата тъмна афера.

29 МАЙ 1895 ГОДИНА

Дъждовете продължават, времето е тежко и задушно. Нервите ме карат да страдам.

Но всеки ще дочака времето си. Оня мизерник, който върши това престъпление, ще бъде рано или късно демаскиран. Да ми попадне само пет минути в ръцете, бих го заставил да преживее всичките ми мъки и терзания, които заради него сега понасям. Безмилостно бих изтръгнал кучешкото му сърце.

1 ЮНИ 1895 ГОДИНА

Куриерът, който дойде от Каена, мина пред очите ми. Ще имам ли най-после новини от жена си? От заминаването от Франция почти нямам никакви вести от близките си. Познах вече всички мъки и терзания.

2 ЮНИ 1895 ГОДИНА

Нищо. Нито писма, нито нареждания по отношение на мен. Все същото гробно мълчание. Но аз ще понеса, въпреки всичко, твърдо тези страдания, докато удари часът на моята правда...

---

[1] Хвърлих всичко в морето, защото сланината не беше за ядене, оризът беше мръсен, зеленото кафе не можех да опека. ↑

[2] Прокажените са правили зеленчукови градини, от които още има следи. Патладжаните растат сега в диво състояние и то доста изобилно. — Б.а. ↑

От известно време черният майор заемаше малка елегантна къща на авеню д'Антел. След гибелта на Помпадаура той не остана сам. Вече без да се страхува от ревността ѝ, с него живееше хубавата Габриела, същата, която от толкова време беше, макар и в сянка, спътница на дните му. Този мъж с демонска красота беше завладял всецяло душата на Габриела и я бе направил своя предана робиня.

Тя го обичаше. Да, Габриела обичаше този човек, може би дори и по-предано, отколкото госпожа Буланси, която сам графът изпрати на сигурна смърт. Естерхази доби пак предишната си веселост, освободен от мисълта за Обезобразената, а пък и сега имаше пари, много пари. Той нае това елегантно жилище и го мебелира луксозно, много полуксозно, отколкото му позволяваха материалните възможности. Майорът беше ако не истински разсипник, то поне един светски човек, който желаше да живее на широка нога. Той не се питаше какво ще му донесе утрешният ден, щом днес можеше да преживее в развлечения и удоволствия. Този човек, надарен от природата с красота, физическа и умствена сила, напълно подходдаше на думите на поета: „Така се скитах от желания в удоволствия и се губех от удоволствия в желания“.

Естерхази бе с любовницата си пред маса, отрупана с отбрани деликатеси. Виното се пенеше в чашите, а в очите и на двамата грееха любовни помисли. Съединени не от небесната благословия, а от проклятието на ада, но нехаещи за това, те седяха един до друг върху възглавниците на канапето. Естерхази я обгърна с ръка и главата ѝ легна на гърдите му.

— Е, какво ще кажеш, мила Габриела — запита майорът, — доволна ли си, че смени преди време монотонния си провинциален живот с шумните удоволствия на Париж.

— Доволна съм, че мога да бъда твоя — гъвкаво се прилепи жената до любовника си. — Плаши ме само мисълта, че твоята любов няма да остане постоянна.

— Лудетино! Не се безпокой за това — каза той усмихнато. — Кълна ти се, никога не съм обичал жена така, както обичам теб. Ти си най-очарователното създание на земята. Диханието ти е омайно, от очите ти се излъчва удоволствието на любовта. Когато устните ти се прилепят до моите, побиват ме тръпки на сладка нега.

Произнасяйки тези думи, мизерникът мислеше за госпожа Буланси. И на нея шепнеше някога такива любовни клетви и в края на краищата я погуби. Габриела го притисна силно до гърдите си. И съединени в дълга целувка, те замряха за момент и забравиха за земното си съществуване.

Някой почука на вратата. Появи се слугата.

Габриела се изплаши и се отдръпна, едва поемаща си дъх.

— Какво искаш? — кресна гневно графът.

— Простете, господин графе, че се осмелих да вляза — започна плахо слугата, — но един човек дойде и настоява да говори веднага с вас.

— Как? Посещение в такъв час? — сепна се Естерхази. — Кой е този човек и какво иска?

— Не си казва името — отговори все така изплашен слугата. — Заяви, че ще го каже лично на господин графа. Да го оставя ли да влезе?

— Да дойде...

В действителност Естерхази не се учуди особено на това късно посещение. Неговите шпиони имаха достъп до него по всяко време.

— Да се оттегля ли? — погледна го нацупено Габриела.

— Не, обична моя — погали я майорът, — остани тук, нямам тайни от теб.

Вратата се отвори и един малък, слаб и гърбав човек се появи на прага. Небръснатото му лице беше покрито с дълга черна отвратителна брада.

Естерхази се доближи до него.

— С какво право ме безпокоиш в такова време? — изсъска той остро. — Кажи, какво искаш?

— Нямам, изглежда, честта да бъда познат от вас, господин графе — поклони се лукаво гърбавият. — Вероятно много съм се променил. Някога бях полицейски чиновник в Париж, човек, в състояние да прави малки услуги на господина.

Естерхази вдигна ръка до очите си. Замисли се за момент. Къде, по дяволите, беше виждал той този тип?

— Питу! — сети се най-после. — Не си ли наистина бившият полицейски комисар?

— Да, аз съм — кимна раболепно посетителят, едва сега поздравявайки и дамата с дълбок поклон. — Наистина съм Питу, синът на евреина Соломон, с когото имахте навремето някои и други сделки.

— Не си спомням такива сделки — сръза го студено Естерхази. — Вашият баща не се държа както следва, имах маса неприятности заради него...

— Той е мъртъв — забеляза на свой ред сухо Питу — и никой не може да бъде отговорен за това, което е вършил приживе.

— Да, научих, че е умрял. Опитал се да извърши атентат против Зола върху Новия мост, но не сполучил, а сам станал жертва на деянието си. И с това ми направи лоша услуга. Моите врагове в Париж разпространиха, че аз съм инсценирал въпросния атентат...

— Навярно това ще е било долна клевета — поусмихна се иронично Питу.

— Така е! Но кажи ми сега, какво те носи при мен?

— Ще ви кажа незабавно, графе, стига да ми разрешите да останем насаме.

— Госпожата няма да ни смущава.

— Както заповядате, господин графе. Ще говоря в такъв случай и пред дамата.

Питу се умълча за момент. После приседна след дадения му знак на един стол до масата, а Естерхази зае старото си място на канапето.

— Считам за свой дълг да ви съобщя, графе, че се намирате в голяма опасност.

— В опасност! Каква може да бъде опасността?

— Господин Естерхази — пошепна Питу, приближавайки стола си до канапето и хвърляйки неспокоен поглед към вратата, — господин графе, в Париж има едно лице, което не трябва да влезе във връзка с вашите врагове, ако не желаете да бъдете погубен.

— И кое е това лице?

— Една жена!

— Жена ли? Няма нито една жена, от която да се страхувам!

— Тогава някой призрак, някоя умряла, която вие отдавна считате за погубена.

— Говори ясно! Не прави зловещи алюзии, не ми харесват.

— В такъв случай, господин графе, навярно си спомняте за жена на име Клаудина?

Естерхази трепна. Той побледня и така се измени, че Габриела се наведе към него:

— За Бога, какво ти стана? Нима тази Клаудина може да бъде толкова опасна?

Естерхази стана и закричи с едри крачки из стаята.

— Трябва все пак, скъпа ми Габриела, да те помоля да ме оставиш за малко насаме с този господин...

Тя безмълвно стана от канапето и се насочи към вратата. Напразно спря и хвърли въпросителен поглед към Естерхази. В този поглед се четеше ревност. Младата влюбена жена не можеше, естествено, да помисли нещо друго, освен че Клаудина е бивша любовница, която сега претендира за правата си. В последния миг Естерхази се приближи до Питу, който също беше станал.

— Видя ли Клаудина? — запита той с разтреперан глас.

— Да, господин графе, видях я и разговарях с нея.

— И какво ти каза тя?

— Разказа за онова писмо, което вие сте ѝ заплатил със сто хиляди франка. Дал сте ѝ чек и този чек сега се намира в ръцете на Матийо Драйфус!

— Проклетница!

— Клаудина е готова да каже пред правосъдието, пред цял свят, че писмото, което е написал Драйфус, е било предадено от нея с намерение да бъде фалшифицирано и да бъде представено от вас като писмо на капитан Драйфус.

— Не е вярно! — кресна Естерхази и се заозърта като хванат в капан звяр. — Това не е вярно! Предателят Драйфус лично е написал това писмо. Той беше справедливо наказан и ще завърши глупавия си живот на Дяволския остров.

— Твърде е възможно, господин графе — съгласи се Питу, — само че ако откритията на Клаудина не го някак си освободят и не изпратят друг на негово място...

Естерхази рухна върху канапетото с глухо ръмжене. После се спусна към вратата и я заключи.

— Питу — започна той с глас, задавен, от ужас, — както виждам ти си беден и се нуждаеш от много неща. Искаш ли да спечелиш пет хиляди франка?

— Пет хиляди? Не. Естерхази го изгледа изумено.

— Може би искате да кажете, господин графе, петнадесет хиляди?

— Ах, все пак си ме разбрал — пошепна черният майор с облекчена въздишка. — Разбираш за какво става дума.

— Клаудина трябва да онемее — отговори тихо гърбавият.

— Трябва да бъде премахната — уточни Естерхази.

— Как ще извършиш това, си е твоя работа. Не искам обаче, убийство... Не. За нищо на света не искам престъпление, тръпки ме побиват от подобно нещо. Но на тази жена ще трябва да ѝ се попречи на всяка цена да свидетелства срещу мен и затова ще имаш грижата ти, Питу!

— С други думи, господин графе — обобщил гърбавият през смях, — убий я, но да не я боли!

Естерхази се престори, че не чува тази забележка.

— Имам още една мисия за теб — продължи той.

— Чекът, който се намира у Матийо Драйфус, не трябва да остане в неговите ръце. Ще трябва да ми върнете този чек, пък ако ще и да го откраднете.

— По-дьяволите, господин графе, това не е лека работа. Чек от сто хиляди франка не се държи върху масата. Матийо Драйфус навярно го пази добре.

— Полицаяте, както и престъпниците, умеят добре да отварят чекмеджетата и да се провират нощем в чуждите къщи...

— Времената днес са такива, че човек се учи на всичко — забеляза дълбокомислено Питу. — Тук сте прав, господин графе. Ние, пазителите на закона, трябва да преминем през училището на престъпниците, иначе не бихме били добри полицаи.

— Е, добре — поде нетърпеливо черният майор. — Ако успееш да отстраниш жената и ми донесеш чека, ще ти заплатя петнадесет хиляди франка, както поиска...

— Дайте ми малък аванс, господин графе... Естерхази извади от портмонето си банкнота от хиляда франка.

— Вземи това засега — подаде той банкнотата на Питу. — Когато ми дадеш доказателства, че Клаудина не съществува вече, ще ти дам пет хиляди франка, а остатъка — когато ми донесеш чека.

Гърбавият пое банкнотата и бързо я скри в джоба на палтото си.

— Разбрахме се — кимна той. — Надявам се, че ще останете доволен от мен.

— В такъв случай ще останем приятели и в бъдеще. Аз се нуждаю от интелигентен човек, който да е в състояние да ми служи.

— Знаете, господин графе, че бях полицейски комисар. Бих могъл без големи усилия да върша това.

Естерхази изтри изпотеното си чело.

— Надявам се, че ще останем доволни един от друг — повтори, — само се помъчи да изпълниш колкото може по-добре и по-скоро двете мисии, с които те натоварвам. Не идвай вече в тази къща. Враговете ми биха могли да заподозрат нещо. Пиши ми на адреса на госпожа Габриела и ми посочи къде мога да те намеря.

Питу се поклони. След като направи няколко опита да се сбогува с графа, който се престори, че не го вижда, Питу напусна къщата. Отправи се към съседния ресторант и докато вечеряше, набеляза плана, който трябваше незабавно да изпълни.

Най-напред реши да премахне Клаудина. Налагаше му се да действа с насилие, да извърши долно престъпление. Но Питу не беше човек, който можеше да се спре пред нещо.

След като се навечеря, той тръгна към изоставената си бащина къща. Когато влезе, в коридора си събу обувката. Под стълбата намери старо въже. Взе го със себе си, знаеше, че ще има нужда от него. Подобно на хиена, която чувстваше плячката си наблизо, Питу се послуша.

Минаваше полунощ. Той бе уверен, че Клаудина отдавна е заспала. Вратата на мансардата не беше заключена. Отвори я безшумно. Луната осветяваше всяка негова стъпка. Наистина не беше се излъгал. Бледата жена лежеше върху окъсания сламеник, който старият Соломон не бе успял да вземе със себе си в гроба. Ръцете лежаха на гърдите ѝ. Навярно тя сънуваше, защото полуотворените ѝ

устни мълвяха нещо неразбираемо. Питу се наведе над нея и се вслуша. Той успя да чуе как заспалата мърмореше:

— Прости ми, Драйфус... прости ми... съжалявам!

— Тя сънува своя някогашен любовник — разбра гърбавият. — Аз съм добро момче, няма да смутя съня ѝ. Нека умре така, със своя Драйфус на устните си!

Той се огледа наоколо. В къщата владееше абсолютна тишина. Отникъде не се чуваше никакъв шум. Тогава се хвърли върху жената. Коляното му притисна слабата ѝ гръд и със сила, каквато никой не би заподозрял у него, гърбавият върза ръцете на жената една до друга.

Клаудина се пробуди и нададе страшен вик.

— Боже господи!... Ти искаш да ме убиеш! — изпищя нещастницата.

Питу не отговори. Сега беше зает с връзването на краката ѝ. Само след няколко мига горката Клаудина не можеше вече да помръдне от мястото си.

— Сега може да предадеш граф Естерхази, ако искаш — изсмя се Питу подигравателно. — Кажи тайната си комуто искаш, ако ще и на дявола, когато стигнеш в царството му.

— Убиец! — изхълца бледата жена.

Клаудина напразно се опита да освободи ръцете си. Мизерникът я беше вързал здраво. Виковете ѝ отекваха зловещо в пустата къща, чиито прозорци бяха затворени. Питу извади от джоба си кибрит.

— Студено ти е, бедна Клаудина — каза той иронично, — искам да те постопля малко.

— Господи! Какво правиш? Искаш да ме подпалиш? Да ме изгориш жива?

— Представи си, че си вдовица на някой индийски махараджа — обясни безчовечният гръбльо усмихнато, — и че си поставена върху клада, за да се съединиш чрез смъртта със своя съпруг. Утешавай се с мисълта за Драйфус! Не ще мине много време и ти ще се съединиш с него на другия свят.

— Ах, не от смъртта се плаша — отговори Клаудина Лорет. — Живях толкова мизерен живот, че не съжалявам за него, но ми е жал за злото, което направих на Драйфус. Не ще мога да открия на хората, че той е невинен... Невинният страда на Дяволския остров и затова няма да намеря спокойствие и в гроба.

Дяволът в човешки образ се разсмя високо. Клаудина не отговори нищо. Устните ѝ зашепнаха полугласно молитва.

Питу запали клечка кибрит. Хвърли я върху куп хартии в един от ъглите на стаята. Огънят пламна веднага. Питу се приближи до огъня и хвърли върху него слама и стари дрехи. Топлината и димът изпълниха всичко наоколо.

Питу спря още веднъж до жертвата си.

— Умри — рече той жестоко, — умри и нека в живота не тържествува правдата и невинността, а престъплението и лъжата! Драйфус ще загине и Естерхази ще бъде победител...

— Господ няма да прости това — отвърна нещастната жена с неподозирано енергичен глас, който не издаваше никакъв страх от смъртта. — Ако ти мислиш, че във Франция не съществува правда, ако мислите, че можете да убиете всички ония, които ще отстояват правата и светата кауза на невинния, аз казвам на теб, дяволе: „Ще дойде денят, когато ръката на провидението ще срази всички виновни, а Драйфус ще бъде все пак свободен и на негово място ще отиде Естерхази. Тогава и само тогава ще намерят спокойствие в гроба всички жертви на черния майор. Запомни, мизерен убиецо, и предай на ония, които плащат за това ти злодеяние, че нашите духове няма да ви оставят на мира, докато не отплатят достойно за вашите беззакония и убийства. А сега се махни от очите ми. Остави ме поне да умра спокойно!“

— Непременно ще си отида и при това радостен — отвърна иронично Питу. — Тук започва да става неприятно. Чува ли как огънят пращи, усещаш ли как пушекът дави гърлото... Тази къща е била построена с проклетия, проклета е и сега, и в този момент става свидетел на едно престъпление.

С тези думи Питу се оттегли до вратата. Ръката му държеше дръжката, за да я отвори. Той хвърли още един поглед към нещастницата, осъдена на смърт...

В този миг някой го удари с юмрук силно по гърба. Питу бе така здраво халосан, че полетя като топка сред стаята и се просна като мъртъв на пода на три крачки от Клаудина. Тогава се дочу още един глух удар. Някой блъсна вратата на мансардата и я заключи отвън. Питу скочи като ужилен и се приближи до вратата, но тя беше залостена здраво.

— Хвана ли се, Питу? — викна подигравателен глас. — Хвана ли се в собствения си капан!

После той чу бързи отдалечаващи се стъпки по стълбата.

— Милост — викна, — милост, оставете ме навън... Чуйте ме... имам пари... ще ви заплатя, ако ми върнете живота... Знам, кой си ти, убиецо! Ти си Ла Бриер, префекта на парижката полиция!... Гръм и мълния, димът ме задавя, огънят ме обгаря... Ще блъскам в нея, докато ми се разкърват ръцете... Горя!... Умирам от пожара, подпален от мен! Ума си загубвам!... Помощ, помощ!...

Но отчаяните му викове отекваха напразно, така, както по-рано виковете на неговата жертва.

И между дима, който се издигаше при светлината на огнените езици, които все повече се сгъстяваха, той видя Клаудина да се надига от сламеника и я чу да вика сподавено:

— Твърдиш ли още, мизернико, че няма господ? Мислиш ли, че няма правда и престъплението остава безнаказано? Ха-ха! Ще умрем заедно... Две жертви на провидението, заради нещастния Драйфус!

ПРОДЪЛЖЕНИЕ ОТ ДНЕВНИКА НА ДРАЙФУС

7 юни 1895 година

Най-после получих хартия, а също и списания. Днес вали небивал дъжд.

9 юни 1895 година

Всичко за мен е болезнено, тъй е окървавено сърцето ми. Смъртта би била голямо облекчение, но нямам право да мисля за нея.

Още нямам нищо от моите близки. Какво ли прави Андре?

12 юни 1895 година

Най-после получих писмо от жена си, от семейството си. Пристигнало е към края на март. Значи, са необходими повече от три месеца за получаването на едно писмо.

Как във всеки ред се чувства болката на всички вкъщи! Сега още повече съжалявам, че писах още при пристигането си тук и се оплаквах на жена си. Трябва да мога да страдам сам, без да споделям с ония, които и без това страдат заради моите терзания.

Получих, слава Богу, кухненски принадлежности и заръчаните в Каена консерви. Материалният ми живот е напълно безразличен, но ще успея ли да поддържам така силите си...

Тук прекъсвам дневника си, за да дам няколко извлечения от писмата на жена си, които получих на 12 юни. Тези писма са пристигнали в Каена в края на месец март и после отново са били препратени във Франция, за да бъдат прочетени в министерството на колониите, както и на войната. По-късно жена ми е била уведомена да предава в министерството-на всяко 25 число от месеца писмата, предназначени за мен. Забранено ѝ е да пише за работи и събития, известни дори на всички. Писмата ѝ са четени, разследвани, минавали през много ръце и често пъти не достигат до мен. Те не можеха да имат интимен характер.

„Париж, 25 февруари 1895 година

Скъпи ми Алфред,

Бях дълбоко засегната, научавайки, че си напуснал остров Ре. Ти, наистина, беше далеч от мен, но все пак можех да те виждам всяка седмица и тия свиждания биваха очаквани с нетърпение. Аз четях в очите ти непоносими страдания и мисълта беше само как да ти ги облекча. Сега имам само една надежда, едно желание, да дойда при теб, да те успокоя и окуража да имаш търпение и чрез любовта

си да те накарам поносимо да дочакаш часа на своята реабилитация.

Дните и нощите ми са постоянно заети с мисли за твоето здраве. Не зная нищо за теб и за твоето пристигане.

Денонощно мисля за теб, споделям твоите мъки с голямо безпокойство, чувствайки те така далеко.

Нетърпеливо очаквам по-скоро да бъда при теб и да мога чрез своята близост и любов да намаля болката ти. Поисках от министерството на колониите разрешение да дойда при теб, тъй като законът позволява на жените и децата на заточениците да ги придружат. Не виждам какво възражение би могло да има в това отношение. Ето защо аз очаквам отговора с горещо нетърпение...

Твоя Херманс“

15 юни 1895 година

Стоях цяла седмица в колибата си поради присъствието на каторжниците, които строяха казармата на войниците пазачи.

Тази нощ ме мъчиха ужасни стомашни болки.

19 юни 1895 година

Жегата, тропическите дъждове са вече към края си.

Цял съм в подутини, предизвикани от ухапвания на различни насекоми. Но всичко това е нищо в сравнение с моите морални терзания! Нещо свършено незначително. Мозъкът ми, сърцето ми страдат непоносимо. Кога ще се разкрие виновникът, кога най-после ще се узнае истината за тази трагична история? Ще доживея ли дотогава? Често

пъти се съмнявам, защото цялото ми същество е обзето от отчаяние.

23 юни 1895 година

Току-що видях куриера, идващ от Франция. Това ме обнадеждава. Като си помисля, че моята родина, на която посветих всичките си сили, целия си ум, може да ме счита за негодяй... О, не, подобно страдание е много тежко за човека...

16 юли 1895 година

Горещините стават непоносими. Част от острова е напълно открита и пустинна.

Какво ли правят сега жена ми и Андре?

20 юли 1895 година

Дните преминават монотонно в нетърпеливо очакване на по-добро време. Сега най-силно чувствам самотата си.

Вечерта валя проливен тропически дъжд, а мен ме обземат тръпки.

ДНЕВНИК И ПИСМА

5 ОКТОМВРИ 1895 ГОДИНА

Имам писма от моето семейство. Все още няма нищо радостно. От писмата проличава страдание, от което цялото ми същество е дълбоко разтърсено. Ето защо отправям следното писмо до председателя на републиката.

„Обвинен и впоследствие осъден въз основа на съмнително писмо за най-ужасното престъпление, каквото един войник може да извърши, аз декларирах и декларирам, че не съм писал писмото, за което бях обвинен и че не съм извършил никога нищо против Франция.

Не искам никаква прошка, нито никакви облаги или морални снизхождения. Искам да се хвърли пълна светлина над тази машинация, чиято жертва е цялото ми семейство и самият аз.

Пиша и на Херманса да действа енергично и решително, защото това страдание ще свърши с повалянето на всички ни преждевременно в гроба.

Казват ми, че съм мислил много повече за чуждите страдания, отколкото за своите собствени. Действително е така, защото ако бях сам на света, ако мислех само за себе си, отдавна гробът ми да е буренясал.

Онова, което ми дава сили, е мисълта за близките ми. Да умра не е страшно. Но преди да умра искам да зная, че името ми е измито от това петно, което лепнаха върху него.“

„Париж, 12 август 1895 година

... Нямам търпение да дочакам пощата, за да ти пиша. Чувствам нужда да поговоря с теб, макар и писмено, за да се приближа някак си до твоята прекрасна душа, подложена на такива изпитания, да почерпя от теб нови сили и кураж.

Най-после получих твоите писма, които прочитам и препрочитам с неугасима жажда...

Херманса.“

„Париж, 18 август 1895 година

...Когато искам да намаля нервността на очакването, когато искам да смекча треската на нетърпеливостта си, идвам при теб да почерпя спокойствие и нови сили.

Онова, което още повече ме опечалява, е мисълта, че си сам и си далеко от всички ония, които обичаш и които те обичат. Ти си жертва на едно ужасно очакване, ти измъчваш духа си и твоето болно сърце, твоята чиста съвест не могат да повярват в такава подлост и клевета...

Херманса.“

3 НОЕМВРИ 1895 ГОДИНА

Куриерът от Каена пристигна, но няма никакви писма за мен.

Вярвам, че почти е невъзможно да си представи човек колко страшно е разочарованието, което добиваш, след като си очаквал цял месец с голямо нетърпение новините от своите близки и в края на краищата не си получил нищо.

Но в продължение на цяла година толкова болки засегнаха сърцето ми, че не съм вече в състояние да броя сърдечните си рани.

9 НОЕМВРИ 1895 ГОДИНА

Дните ми изглеждат ужасно дълги. Падат първите дъждове. Истинският виновник още не е открит. Принуден съм да пазя колибата си. Няма нищо за четене. Книгите, за които ми се съобщаваше в писмото от месец август, още не са пристигнали.

15 НОЕМВРИ 1895 ГОДИНА

Най-после получих дългоочакваната поща. Нищо ново и радостно около положението ми. Силите ми с всеки

нов ден отпадат. Това е непрекъснатата борба, за да мога да устоя на тази дълбока изолация, на това вечно мълчание при климат, който убива всяка енергия.

„Париж, 5 септември 1895 година

...Колко дълги и отегчителни часове, колко ужасни дни преживях. Нека се надяваме, че прекарахме най-тежката част на нашето изпитание, преминахме през най-големите безпокойства, намерихме сили да изтърпим едни от най-жестоките изпитания. Господ, който ни изправи пред тях, ще ни даде и воля да изпълним докрай дълга си.

Разбирам твоите страдания и напълно ги споделям. Подобно на теб и аз преживявам страшни моменти, в които губя търпение, толкова безкрайно ми се вижда времето на очакване. Но тогава си спомням за теб, за прекрасния пример на кураж и воля, който ни вдъхваш, и намирам отново сили за своята любов...

Херманса.“

„Париж, 25 септември 1895 година

Това е последното ми писмо, което ти пиша, преди да изпратя пощата за теб. Дано те да те заварят в добро здравословно състояние. Не мога да дойда при теб, защото не ми е дадено още разрешение. За мен това очакване е вече жестоко и необяснимо и същевременно ново разочарование, прибавено към толкова други...

Херманса“

30 НОЕМВРИ 1895 ГОДИНА

Не искам да говоря за всекидневните дреболции, защото ги ненавиждам. Достатъчно е да поискам и най-незначителна работа за най-нищожни неща от началника на охраната, за да видя моментално отхвърляне на искането

ми. Ето защо никога не повтарям молбите си, предпочитам да се лиша от каквото и да било, за да не се унижавам пред никого.

Но се опасявам, че здравият ми разсъдък ще откаже в края на краищата да ме слуша пред непрекъснатите страдания.

3 ДЕКЕМВРИ 1895 ГОДИНА

Не съм получавал поща от месец октомври. Денят е мрачен, дъждът непрестанен, мозъкът гори, сърцето болезнено се свива.

Небето е тъмно като мастило, наоколо ми — мрачно. Истински мъртъв ден, ден за погребение.

Колко често ми идва наум този възглас на Шопенхауер, който при вида на човешките неправди се провикна: „Ако Господ е създал този свят, аз не бих желал да съм Бог!“

Куриерът, струва ми се, че пристигна, но не ми донесе писма. Какви болки...

Движа се цял ден, докато се уморя напълно, за да мога да разсея мислите си и да успокоя нервната си система.

14 ДЕКЕМВРИ 1895 ГОДИНА

Поисках да направя една баня според препоръката на лекаря. Но началникът на стражата не благоволява още да ми разреши.

20 ДЕКЕМВРИ 1895 ГОДИНА

Пак нямам никакви вести от моите близки. Гробно мълчание. Каква ужасна нощ прекарах! Непрекъснатите крачки на постовите войници през нощта, светлините, които постоянно се мяркат, подхранват моите най-лоши сънища.

24 ДЕКЕМВРИ 1895 ГОДИНА

Кръвта обагрят кожата ми, треската ме разсипва. Кога ще дойде краят на тази верига от страдания?

Нервите ми ме карат да страдам ужасно. Просто ме е страх да си легна. Това непрекъснато гробно мълчание, без всякакви вести, вече цели три месеца.

31 ДЕКЕМВРИ 1895 ГОДИНА

Каква ужасна нощ! Странни, кошмарни сънища, последвани от изобилни изпотявания. Посрещам Новата година отвратително.

Видях да пристига в първите часове на утрото параходът от Каена. От тази заран съм необикновено неспокоен. Всеки миг се питам дали няма най-после да получа новини от своите близки...

И сърцето ми бие до пръсване при това продължително очакване.

1 ЯНУАРИ 1896 ГОДИНА

Най-после получих дългоочакваните писма от октомври и ноември. Все още нищо радостно. Истината все още не е излязла наяве.

Но какви неимоверни болки съм нанесъл на Херманса с моите последни писма, как измъчвам душата ѝ с моето нетърпение...

„Париж, 25 октомври 1895 година

...Чета и препрочитам единственото писмо, което получих от теб. Много е малко, но все пак се чувствам щастлива, че притежавам този малък отзвук от твоята скъпа личност. Не се и съмнявам, че ти често пъти мислено разговаряш с мен, колкото и тежко да ти е да ми пишеш...

Херманса“

„Париж, 25 ноември 1895 година

...Утре заран ще трябва да предам писмата си, за да могат да тръгнат с парахода. Не съм в състояние да изразя онова, което чувствам към теб, чувството ми е по-голямо, за да може да се опише. Но ми се струва, че съм само частица от предишната жена. Душата ми, сърцето ми са там, в далечните острови, близо до теб. Мисълта ми денонощно е при теб. Това ми дава сили и подкрепя в трудните дни...

Херманса“

8 ЯНУАРИ 1896 ГОДИНА

И дните, и нощите преминават ужасно монотонно. През деня очаквам нетърпеливо нощта, с надежда, че ще мога да намеря отмора в съня. През нощта очаквам със същото нетърпение деня, надявайки се да уталожа нервите си чрез малко физическа работа.

Четейки и препрочитайки всички последни писма, аз разбрах какъв голям удар би било моето изчезване за милите ми близки. Моят дълг е да устоявам до последното си дихание.

12 ЯНУАРИ 1896 ГОДИНА

Председателят на републиката отговори на моята молба, че е отхвърлена без коментар.

27 ЯНУАРИ 1896 ГОДИНА

Най-после получих доста солиден пакет с книги, които пристигнаха след дълги месеци на очакване.

По този начин успявам да фиксирам мисълта за известно време и да намеря отмора. Но, за съжаление, не мога да чета дълго време, така се чувствам сломен.

12 ФЕВРУАРИ 1896 ГОДИНА

Получих само моята кореспонденция. Още нищо успокоително. Трябва, види се, още дълго време да се въоръжим с търпение.

„Париж, 9 декември 1895 година

...Както всеки път, твоите писма, очаквани с такова нетърпение, предизвикаха голямо вълнение, един лъч щастие, единствен момент на радост, който имам през нескончаемите месеци, сред тези дълги и тежки дни. Когато прочитам твоите писма, така изпълнени с воля и енергия, сякаш чувствам как цялото ми същество вибрира в теб. Моралната активност поддържа моите сили и ми се струва, че те се удвояват чрез силата на твоята воля...

Херманса“

„Париж, 19 декември 1895 година

... Миналата година на тази дата се надявах, че сме към края на нашите изпитания. Вложихме всичката си вяра в правосъдието. Грозната грешка, която беше извършена, ни изпълни с противоречиви чувства и ни слиса. Цяла година изтече в непосилни страдания...

Херманса“

„Париж, 25 декември 1895 година

...Не мога да се въздържа да не ти се обадя повторно преди заминаването на пощата. Нещата са си същите, както и преди. Обстоятелството, че говоря мислено с теб, ме приближава до теб поне за късо време, а това ме успокоява...

Херманса“

23 ФЕВРУАРИ 1896 ГОДИНА

Няма вече нищо за четене. Дните и нощите са еднакви. Не отварям устата си, не искам вече нищо.

Желал бих да доживея до деня, когато ще открият истинския престъпник, за да мога да разкажа на всеослушание за болките и страданията, на които съм подложен.

3 МАРТ 1896 ГОДИНА

Пощата, идваща от Каена, пристигна тая заран в девет часа. Но писма няма. Каква ужасна мъка, която често се повтаря!

12 МАРТ 1896 ГОДИНА

Най-после получих пощата. Но все още няма нищо ново!

„Скъпи ми братко,

Както казваш в писмото си от 20 ноември, цялата ми воля, всичките ми мисли са насочени към една-единствена цел — да разкрия истината и ще успея в това.

Истината е известна, хвърли се пълна светлина. Освен че трябва да живееш, трябва да напрегнеш всички сили на съществуването си, за да можеш да устоиш на всички морални и физически изпитания. Уверен съм, че ти ще успееш...

Матийо.“

15 МАРТ 1896 ГОДИНА

Невъзможно е да спя. Главата ужасно ми тежи вследствие на непоносимото физическо и интелектуално бездействие.

Книгите, които Херманса ми съобщи, че е изпратила, не съм още получил. От друга страна, мозъкът ми е така изморен и разтърсен, че с мъка чета дълго време. Въпреки това, моментите, в които мога да се освободя от мислите си, ме облекчават отчасти.

26 ЮЛИ 1896 ГОДИНА

Ето вече много време мина, откакто не съм прибавял нищо към дневника си.

Мислите ми, чувствата ми, скръбта ми са все същите, но ако физическата ми сила с всеки изминат ден, намалява, волята ми за борба остава все тъй твърда и неотклонна.

В последно време не съм получавал писма от жена си.

2 АВГУСТ 1896 ГОДИНА

Най-после получих пощата от май и юни. Все още нищо радостно. Ще се боря с всички сили до последното издихание, защото искам да видя завършека на тази злокобна драма.

Желал бих за всички нас този момент да не закъснее.

„Париж, 10 юни 1896 година

... Пиша ти още силно развълнувана от добрите и скъпи твои писма, които току-що получих. В първия момент, когато виждам любимия ти почерк, когато чета тези редове, които ми носят единствената радост, която получавам след цял мъчителен месец, аз съм тъжна, главата ми не поема нищо и плача с горещи сълзи. После се овладявам, срам ме е да бъда отчаяна, обзема ме срам заради слабостта ми и вземам от твоята твърдост, необходимата енергия, един нов подтик за кураж. Все пак твоите писма ми носят опора и ако вълнението ме отпуска, имам щастието, че мога да чета твоите писма и илюзията, че чувам няколко мига твоя глас...

Херманса“

„Париж, 25 юни 1896 година

...Прибавям още няколко реда към писмата си преди заминаването на пощата. Държа непременно да ти кажа, че съм твърда, че волята ми е непоколебима, че ще живея и ще възвърна честта ти. Моля те и ти да имаш тази абсолютна надежда в бъдещето, онази вяра, която ни кара да приемаме и най-тежките положения, за да можем да предадем на децата си едно неопетнено име...

4 СЕПТЕМВРИ 1896 ГОДИНА

Снощи получих пощата, но нямаше нито едно писмо от Херманса, в което да не се чувства ужасната мъка и дивото отчаяние, че не може още да ми съобщи за откриването на виновника и за края на нашите мъки.

Студена пот облива челото ми, четейки писмата от членовете на семейството ми, краката ми силно треперят.

Невъзможно е човешките същества да страдат така дълбоко и по толкова незаслужен начин.

Клета моя Херманса! Тежестта на всички тези безименни страдания нека падне върху онези, които така безчовечно измъчиха един невинен и цялото му семейство в деня, когато се хвърли пълна светлина и виновникът бъде демаскиран.

5 СЕПТЕМВРИ 1896 ГОДИНА

Написах три дълги писма последователно на скъпата ми Херманса, за да ѝ кажа да не се оставя да бъде сломена, да продължава упорито да работи и да апелира към всички будни съвести, защото подобно положение, понасяно дълго време, става прекалено ужасно. Думата е за честта на нашето име. Пред тази цел трябва да замлъкне всичко онова, което се бунтува в нашите сърца, всичко онова, което преобръща с главата надолу нашите духове, всичко онова, което кара горчилката на душите ни да достига до устните.

Не говоря за моите дни и нощи. Всичките си приличат по своите страхотни страдания...

43.

Звънецът на къщата иззвъня. Старата врачка отвори вратата след неколкоминутно очакване. Вещицата от Андора, бабата на Габриела, бе много търсена. И този път както обикновено, посетителката бе млада дама, която застана пред нея. След минута беше въведена в страшната стая, където ставаха предсказанията.

— Слушай — каза дамата, която не беше друга, а самата Павловна, съпругата на барон Пикардин. — Отделиха ме още като дете от майка ми и всичките ми усилия да я открия отново след това, бяха напразни. Кажи ми дали ще успея някога да я намеря?

Бабата наклони глава:

— Надявам се, че духовете, които ми се притичват на помощ, ще ми помогнат да отговоря на този въпрос. Разсипете това кафе тук върху огнището...

Павловна го разсипа. И преди още гадателката да успее да обясни онова, което кафето показва, се чу отново звънецът на вратата.

Старата помоли Павловна да мине в съседната стая, а самата тя отиде да отвори.

Еlegantна дама, облечена в черно, влезе.

— Аз съм съпругата на префекта на полицията Ла Бриер — прошепна тя на гадателката. — Чух за твоето изкуство и идвам да го изпитам. От дълги години търся едно скъпо за мен същество... Искам да ти кажа самата истина... думата е за собственото ми дете, което имам от първия си брак и което ми беше отвлечено. Можеш ли да ми кажеш дали ще видя отново детето си, което сега ще е голямо вече, а възможно е и да е венчано?

По сбръчканото лице на бабата премина радостен лъч.

— На една така високопоставена дама каквато е съпругата на префекта на полицията Ла Бриер, не може да се откаже нищо... Останете само за момент в тази стая, докато се подготвя... Възможно е дори да ви покажа образа на тази, която дирите...

— О, само да можеш да го сториш, ще те възнаградя богато — промълви госпожа Ла Бриер. — Но не ми се вярва да може... Трябва да

имаш свръхестествени сили...

— Господжата ще се увери, че не съм лъгала... Не съм шарлатанка и с право заслужавам името, с което се ползвам в цял Париж. Ще видите дъщеря си само след няколко мига...

Тя изчезна в съседната стая, където госпожа Ла Бриер я чу да произнася някакви молитви.

Най-после същата врата се отвори и гадателката се показа отново.

— Влезте, госпожо, готова съм.

Дълбока тъмнина владееше в помещението, в което старата вещица въведе госпожа Ла Бриер. Остави я сред стаята. Бързо хвърли някакъв прах в краката ѝ. Бял дим се надигна и изпълни стаята с тънък подвижен облак. Гадателката се хвърли на пода, трепереща с цялото си тяло, издавайки смътни, непонятни крясъци. Навярно я обхващаха омагьосаните духове.

Изведнъж тя се изправи на колене и протягайки костеливите си ръце, викна с умоляващ глас:

— Милостиви Господи, покажи на тази жена лицето на детето ѝ, което е било отвлечено.

Разнесе се трясък, от който всички стари зидове на къщата затрепераха, после стената, върху която госпожа Ла Бриер беше вперила поглед, изчезна и на нейно място се появи зелено поле.

Върху това поле се появи ясно образът на хубаво момиче.

— Наталка! — извика госпожа Ла Бриер пронизително. — Моята клета Наталка!... Да, ти си, милата, но да не беше само видение, а да беше от плът и кръв. Ако можех да те притисна до гърдите си!

Образът изведнъж се оживи!

— Мамо! — извика звучен глас. — Аз съм твоята Наталка!

И преди още гадателката да успее да я спре, Павловна се хвърли в прегръдките на майка си. Сълзи течеха от очите им и няколко минути не можаха да си кажат нито дума.

— Не исках това — замърмори гадателката, — но в края на краищата трябва да бъда разумна, за да не се издам. Все пак ще ми се отплатят добре, защото помогнах да се видят отново...

Госпожа Ла Бриер припадна в прегръдките на дъщеря си. Павловна я вдигна и я сложи върху канапетото. После коленичи до нея. Зацелува белите ръце на майка си и ги обля в сълзи.

— Най-после те намерих! — прошепна тя. — Най-после, обична ми майко. Занапред няма да има сила, която да ни раздели... Ти си моя и аз всецяло твоя. О, какво щастие, че мога да целувам най-после ръцете на майка си!

— Пак ще ни разделят — отговори госпожа Ла Бриер, идвайки на себе си. — Няма да ни оставят да живеем една до друга.

— За кого говориш, майко.

— За него — отговори нещастната жена, — злокобата на живота ми.

— За втория си мъж ли?

— Да. Префекта на полицията!

— Не се плаши от него, мамо! — изрече Павловна смело. — Сега имам вече кой да ме брани от неговата тирания. Аз съм омъжена и моят съпруг е най-добрият човек на света! Моят мъж, Емил фон Пикардин, ще се погрижи всички интриги на префекта да се осуетят.

— О, ти не познаваш този проклет човек — отвърна нещастната майка. — Той е способен на всичко, дори и на престъпление! Ах, Боже, какво е това? — добави тя в следния миг. — Някой тропна на вратата?... Опитва се да я разбие... Чуваш ли какъв страшен глас се чува?... Това е той... Той ме е проследил... Ще ни изненада!

Гадателката също изтръпна.

Някой грубо блъскаше на вратата и тъй като никой не отваряше, чу се заповед да я разбият.

— Трябва да узная защо е дошла в тази къща. Трябва да науча тайните й пътища!

Преди гадателката да успее да се скрие, на прага се появи префектът на полицията. Той носеше дълго манто и шапката му беше дълбоко нахлупена над очите, които светнаха от гняв, щом съзря жена си на канапето в прегръдките на дъщерята.

— Тук ли те намирам — кресна той, — в обществото на тази жена, която някога се беше изпречила на пътя ми?

— Тя е моето дете... дъщеря ми — отговори бледата жена, заставайки пред Павловна.

— Дъщеря ти — викна префектът на полицията. — Родила си я в незаконен брак, а? Тя е твой позор и срам за моето име. Баща ѝ бе прочутият руски бандит Минович, който сега е заточен на Дяволския остров за фалшификации.

— Действително, дъщеря ми е дете на един разбойник — отвърна Екатерина смело. — Но трябва да ти призная в този момент, че аз обичах този разбойник и че се гордея с детето си тъкмо за това, че тя е дъщеря на разбойник.

— Смейш да ми кажеш това на мен — разгневи се Ла Бриер. — Може би ще пожелаеш да обявиш на всеослушание, че си ме излъгала, че твоята нежност и хубост са били привидни, че се омъжи за мен, защото си се надявала, че мога да стана баща на детето ти, плод на младежки грях?

— Да. Искам да кажа на цял Париж — отвърна Екатерина, — че обичам детето си повече от всичко на света. Погледни я само, безмилостни човече, колко е красива и умна! Не трябва да се срамуваш от нея, защото е омъжена за човек от висшето общество, за един честен мъж. Моята Наталка е съпруга на барон Пикардин. Заклевам те, не я докосвай. Баронът ще отмъсти достойно за нея.

— Не се боя от никого. Аз съм префектът на парижката полиция!

— Твоята задача е да предотвратяваш престъпленията, не да ги вършиш. А би било чудовищно престъпление да изтръгнеш детето от майчината гръд, от която то е било така дълго време лишено.

— Спрете, госпожо — викна Ла Бриер, преминавайки на „вие“, така както е прието в обществото. — Разполагам със средства да ви накарам да млъкнете. — Кажете ми — с тези думи префектът се приближи до жената си, — кажете ми, кой открадна от писалищната маса червената папка?

Госпожа Дьо Ла Бриер се олюля.

— О, Господи — пошепна тя, — червената папка!... Ах, защо се оставих да ме измамят...

— Надявах се, че така ще мога да видя детето си...

— Така! Значи признавате тази кражба! — Не отричам!

— Няма също да отречете, може би, че тази нощ преди да дойдете в тази къща, бяхте на моста Цезар, за да се срещнете там с някого?

— Така е, както казвате — измънка нещастната жена.

— Тогава признайте всичко! Кой беше човекът, който ви подтикна да откраднете папката?

— Един човек, който някога е бил на служба при вас — каза Екатерина. — Ако не се лъжа, Питу се казва.

— Питу гърбавия! Ах, мизерника. Искал е да ме унищожи с тази преписка?

— Прощка, мъжо мой, прошка — промълви жената на префекта. — Ще върна обратно преписката. Тя е скрита вкъщи между моите дрехи. Съжалявам...съжалявам за тази преписка. Накажете ме както мислите, че заслужавам, но не ми отнемайте отново детето!

Господин Дьо Ла Бриер се приближи до вратата и викна високо:

— Влезте, господа, крадецът на червената папка е хванат... Той е тук. Арестувайте я! И изпратете престъпничката в затвора.

За момент всички останаха като вцепенени. Особено нещастната жена не можеше да разбере онова, което чу.

Нима? Този тиранин, с когото тя беше прекарала цял живот, сега искаше да я заклейми като крадла? С отчаян вик стана.

Агентите, които префектът на полицията беше повикал вътре, бавно се приближиха до нея. Дори и тези хора се колебаеха да изпълнят заповедта на шефа си, който изпращеше в затвора собствената си жена.

Но Павловна се хвърли напред. Тя прегърна майка си и я притисна здраво до себе си.

— Никога няма да ви я дам! — викна гневно. — Как, господин Ла Бриер, искате да изпратите тази жена, която ви е отдала целия си живот, при падналите жени и крадли в „Сен Лазар“? Не се ли опасявате, че цял Париж ще ви сочи с пръст? Нима искате името ви да бъде приковано на позорния стълб? И вие, може би, мислите, че аз ще се разделя с майка си? О, не, господине мой, по-скоро ще ме разкъсате на парчета отколкото да ме разделите от майка ми.

— Няма да ви разделим — отвърна иронично префектът, — ще отидете заедно в „Сен Лазар“!

— Как!... С какво право можете да сложите ръка върху мен? Можете ли да ми припишете някое престъпление?

— Вашето име отдавна е отбелязано в полицейската книга в Париж — каза Ла Бриер, усмихвайки се криво.

Павловна се изправи, очите ѝ изпуснаха гневни светкавици.

— За тази обида — изрече тя задавено — барон Пикардин, моят съпруг, ще ви поиска обяснение, кръвно обяснение.

— Може да заповяда, но баронът да не забравя, че аз съм честен човек и няма да се бия с престъпник, който доскоро беше заточеник на

Дяволския остров. А сега да сложим край на този безсмислен разговор. Господа, изпълнете дълга си, вземете тези две жени и ги изпратете в „Сен Лазар“. Не забравяйте, че ще отговаряте пред префекта на полицията. Третирайте ги така, както подобава да бъдат третирани една крадла и нейната дъщеря.

При тези нечовешки думи Екатерина Ла Бриер припадна в ръцете на дъщеря си.

Погледът на коравосърдечния съпруг се спря на гледачката, която се беше свила в ъгъла и трепереше.

— И теб ще те съдя — каза префектът. — Моите агенти ми донесоха вече за твоите шарлатанства. Дойде в Париж да обираш лекомислените хора. Предсказанията, продажбата на любовни напитки и тям подобни глупости у нас, във Франция, са забранени и считани като престъпление, което се наказва по-иначе, отколкото в Испания, където подобни твари като теб се толерират. Но сега знам, че всичко това е само предлог. Всъщност друг е твоят занаят — ти си посредничка.

Старата измърмори няколко думи за извинение.

— Оковете я — заповяда префектът. — Откарайте я и нея в „Сен Лазар“. Нека там предсказва на престъпниците и на падналите жени щастливото им бъдеще.

— Не, префекте Ла Бриер! — спря го испанката. — На теб ще предскажа бъдещето и бъди уверен, че ще се сбъдне всичко.

Тя вдигна костеливите си ръце нагоре и започна със смразяващ глас:

— Както е истина, че има небе над нас — така точно ще е истина, че в осмия ден ти ще бъдеш мъртъв, Ла Бриер. Виждам локва от кръв, виждам четири трупа, четири ковчега. Пази се, Ла Бриер, няма да се спасиш от смъртта! Името ти ще бъде проклето, произнасяно с отвращение. Гробът ти няма да бъде навестявай. Никой няма да каже „мир на праха му“! Убиецо, ти ще бъдеш убит!

Ла Бриер отстъпи крачка назад. Студени тръпки полазиха по тялото му. Напразно положи усилие да се овладее, за да скрие обзелия го ужас. Въпреки това се засмя пресилено:

— Шарлатанка! — измънка. — Може би си въобразява, че ще ме уплаши! В „Сен Лазар“, повтарям пак! Отведете в затвора цялата тази

престъпна шайка... Ще разгледам бързо вашето дело. В Нова Каледония или във Френска Гвиана ще ви изпратя всички.

Агентите заобиколиха жените. Един от тях отиде да докара кола, защото Екатерина бе загубила съзнание и не можеше да се движи. Павловна остана до майка си. Тя не проля нито една сълза. Гордото ѝ лице доби зловещ решителен израз. След двете жени вървеше старата гледачка с вързани на гърба ръце. Тя скърцаше със зъби и непрекъснато се смееше зловещо. Дори и когато я вкараха в колата, викна още веднъж:

— Осем дена само, префекте на полицията на Париж! Осем дни, късо време, през което ще те дебне смъртта! Три стъпки вече направи към гроба... три крачки... помисли си!

Ла Бриер даде знак. Вратата на колата се хлопна и тя пое към „Сен Лазар“, затвора за жените престъпнички.

Ла Бриер се загърна в пелерината си и напусна дома на гадателката.

— Сега вече съм сигурен — измърмори той, — че срамът на моето семейство ще бъде погребан! Жена ми и нейната дъщеря ще загинат в затвора или пък ще бъдат заточени. Тази проклета вещица също знае тайната ми. Дълго време и тя няма да види дневна светлина. А що се отнася до Питу, моят човек ще си е свършил вече работата. Нали ми обеща, че ще убие Питу в къщата на баща му... Чудна работа. Необяснима сила ме тегли към мястото на произшествието. Искам да видя дали моят платен убиец е устоял на думата си.

При тези думи жестокият човек пое пътя към дома на Соломон Бенас. Когато наближи Латинския квартал, изведнъж съзря червена светлина над небосклона и от всички страни чу да се разнася, вик:

— Пожар... Пожар... на улица „Мадона“! Голяма тълпа тичаше нататък, където се виждаха огнените езици. Префектът повика стражар и го запита:

— Как се казва къщата, която гори на улица „Мадона“?

— Къщата на евреина Соломон Бенас, господин префекте, гори — отговори запитаният.

— Толкова по-добре — измърмори на себе си Ла Бриер. — Питу ще изгори жив!

„Така минават дните от времето на първия период на моето пленничество на Дяволския остров. Всяко тримесечие получавам по няколко книги, изпращани от жена ми. Нощите, особено при тукашния климат, са мъчително дълги. През месец юни 1895 година бях направил искане да ми се позволи да си купя някои и други дърводелски пособия. Отговорът беше категоричен отказ от страна на директора на наказателния лагер под претекст, че тези пособия могат да послужат като средство за бягство. Не мога да разбера как бих могъл да избягам с едно ренде от един остров, където денонощно съм пазен!

През есента на 1896 година и без това строгият режим, на който бях подложен, стана още по-строг. На 4 септември 1896 година администрацията на наказателния лагер получи от господин Андре Лебон, министър на колониите, нареждане да ме държат до второ разпореждане затворен денем и нощем в колибата ми с двойна врата и да се обгради мястото за разходка около колибата със солидна стена и пазач вътре. Между другото се преустанови предаването на писма и пакети, адресирани до мен. Предаването на моята кореспонденция се извършваше само чрез копия.

Съгласно тия нареждания аз бях държан денонощно затворен в колибата си, без да ми се дава нито минутка за разходка. Това строго нареждане по отношение на мен продължи в течение на близо два месеца, времето необходимо за постройката на оградата. Температурата през тази година беше особено висока, но тя беше още по-непоносима в колибата ми, защото и самите пазачи направиха нееднократни оплаквания, декларирайки, че чувстват как мозъкът им изсъхва в главите.

От 6 септември сложиха двойна нощна врата и тази мъка продължи близо два месеца. Две железа във форма на подкова бяха прикрепени към края на кревата с вътрешната им част. През тези две железни окови минаваше телена мрежа с две прикрепени вериги. На единия край висеше желязна топка, а на другия край — катинар.

Когато краката ми биваха оковани в тези две вериги, нямаш възможност да помръдна, прикрепен здраво към леглото. Терзанието беше непоносимо, особено през дългите знойни нощи. В късо време веригите ми израниха глезените.

Колибата ми бе заградена с ограда, висока 2,60 метра на разстояние не по-голямо от 1,50 метра от къщата. Тази ограда прикриваше напълно малките прозорчета на колибата ми, които се намираха едва на метър от земята, така че бях лишен от въздух, както и от достатъчно светлина. След първия стобор следваше втори почти на същата височина, зад който не се виждаше нищо. Във вътрешността се образуваше нещо като двор. След близо тримесечен затвор получих правото да се движа през деня под палещото слънце винаги придружаван от пазач.

От 4 септември 1896 година ми бе забранено да гледам морето. Задушавах се в колибата лишен от въздух и светлина.

През една от тези дълги и мъчителни нощи, прикован към леглото си, аз потърсих пътеводната звезда на небосклона. Тя ми повеляваше: «Днес по-малко от всеки друг път ти имаш право да дезертираш, по-малко от всеки друг път имаш правото да почувстваш, дори за миг, че твоят живот е мизерен и печален. Каквито и да са страданията, на които си подложен, трябва да вървиш изправен и горд. Докато бъдеш захвърлен в гроба, трябва да останеш гордо изправен пред своите палачи.»

От този момент взех решението да се боря с по-голяма енергия от всеки друг път.

В периода, който последва след месец септември до август на 1897 година, надзорът с всеки изминат ден ставаше по-суров. Числото на пазачите отначало беше пет души. После беше увеличен на шест, а по-късно на десет души. Този брой по-късно отново беше увеличен. От месец септември същата година пратките за мене бяха преустановени. Наистина, бях уведомен, че всяко тримесечие ми се разрешава да правя поръчка за двадесет книги, които ще бъдат купувани за моя сметка. Направих първата си поръчка и ги получих едва след няколко месеца. Втората закъсня още повече, а на третата не получих дори отговор.

Най-разнообразни животинки пъплеха из моята стая, особено през дъждовните периоди. Мравките по всяко време не ми даваха мира

и трябваше да изолирам масата си, потапяйки краката ѝ в стари тенекиени кутии с газ.

Ухапването на паяк причиняваше отровна пъпка. По тези места той има тяло на рак, дебел е колкото ръката на човек. Убих голямо количество, но те проникваха в стаята ми през пространството между покрива и зида.

Почти съм отчаян...”

45.

За да може по-добре да се разбере ходът на събитията до пълното доказване невинността на Алфред Драйфус, необходимо е да се върнем за момент към интереса, възбуден не само във Франция, но и в целия свят от това сензационно дело.

В предхождащите глави се опитвахме да опишем всичко онова, което направиха семейството и приятелите на невинно заточения, за да го спасят, както и всички машинации на неговите врагове, начело с Естерхази и Пати дьо Клам.

Своевременно показахме възхитителната роля, която игра в тази афера великият писател Емил Зола, полковник Пикар и други предани приятели на каузата на справедливостта.

Първият, който обяви пред света грешката, която бе извършена, като се осъди един невинен човек, беше ученият Бернар Лазар. Неговата брошура по този случай падна като гръм от ясно небе. Изведнъж тази афера доби неподозирани дотогава размери. Официалните власти бяха принудени да защитават присъдата на военния съд и косвено офицерите, които дадоха ход на тази гнусна клевета. Честно мислещите хора се присъединиха към призива на Бернар Лазар.

Събитията не закъсняха. Занизаха се интерпелации в парламента, изпращането на полковник Пикар в Тунис, създаването на фалшив документ от полковник Анри, за да възпрепятства ревизирането на процеса Драйфус. Пати дьо Клам даде на Естерхази един секретен препис от делото на Драйфус. Кампанията на пресата, извикването на Естерхази пред анкетна комисия, всичко това преобрази тази афера в страстна политическа борба.

Военното министерство, поддържано от реакционната преса, продължаваше да твърди, че Драйфус е бил законно осъден. Но работите не закъсняха да вземат сензационен обрат. Клерикалите пръснаха слуха, който за нещастие намери отзвук, че тези, които обявяват невинността на Драйфус и се борят за освобождаването му, са подкупени от „Израилтянския съюз“.

От друга страна, приятелите на нещастния капитан съумяха да пробудят сред народните маси огромен интерес към каузата на несправедливо осъдения.

Между двата лагера имаше сблъсквания, манифестациите поддържаха нажежена атмосфера, която не забавя да привлече вниманието на света.

Смяташе се, че оправданието на Естерхази ще сложи край на тази афера. Неговите защитници, враговете на Драйфус, въодушевено манифестираха успеха си, като обявиха това дело за погребано, когато ненадейно във вестник „Орор“ се появи писмото на Емил Зола, отправено до председателя на френската република.

Това открито писмо носеше гръмкото и впечатляващо название: „Аз обвинявам!“ С него Зола обясняваше на председателя на републиката, че осъждането на Драйфус е дело на Пати дьо Клам. В него той сочеше, че Генералният щаб се е солидаризирал с Пати дьо Клам, за да попречи на откриването на грешката и да може Естерхази да бъде спасен.

Зола искаше да бъде изследвано всичко, като обявяваше готовност да докаже основателността на всичките си обвинения.

Както можеше да се очаква, това писмо предизвика огромна възбуда на духовете. Докато парламентът гласува искането на няколко депутати от дясно да се открие публично преследване срещу вестник „Орор“, който публикува писмото, Емил Зола беше акламиран, а протестните манифестации срещу незаконното осъждане на Драйфус растяха.

На 18 февруари Зола и Перво, директорът на вестника, са привлечени към съдебна отговорност. Но големият романист не се стресна. Той отговори чрез ново писмо. Делото на Зола беше насрочено в съда на Сена на 7 февруари.

Лесно обяснимо е, че това събитие засили и без това разгорещените страсти и успя да възбуди злобата на онези, които си бяха поставили за цел на всяка цена да заглушат гласа на Драйфусовите защитници. Още първия ден се констатира, че атмосферата на разискванията беше враждебна към Зола. Съдебната палата бе буквално препълнена от манифестанти, които непрекъснато викаха: „Смърт на Зола“ и поздравяваха Естерхази с вика: „Да живее армията“.

Заседанието беше председателствано от съветника Делегарг, който допусна всички манифестации против защитата свободно да се проявят и който попречи на истината да излезе наяве. Той отказа на адвокатите на Зола и на отговорния редактор на вестник „Орор“ господата Лабори и Клемансо да задават въпроси на генерал Боадефр, който постави пред съдебните заседатели проблема за доверието, когато адвокатите потвърдиха, че доказателството за виновността на Драйфус, представено от генерал Пелийо, е фалшиво.

Както казахме, процесът привлече всеобщия интерес. Памфлетистът Рошфор, един от неприятелите на Драйфус, както и други противници на капитана бяха посрещнати от една платена клика с акламации. Чуха се, обаче и няколко вика „Долу Рошфор!“ Зола, който пристигна, придружен от господата адвокати Клемансо и Лабори, бяха освиркани. Заседателната зала беше претъпкана с публика.

Заседанието започна в 12,10 часа на обяд. Чуха се няколко вика „Да живее Зола“, заглушени веднага от енергични освирквания.

Председателят господин Делегарг обяви, че ще изпразни залата, ако няма ред.

Секретарят на съда прочете обвинителния акт, а след това господин Ван Касел, прокурорът, заяви, че разискването ще се ограничи с обвинението на Зола против Военния съд, който съди майор Естерхази.

— Ние трябва да попречим на разискванията да не се отклонят — каза той, — защото не трябва да изпаднем под влияние на обвиняемите, които биха желали да се стигне до ревизирането на Драйфусовия процес чрез непозволенни средства.

После прочете своите заключения, искайки от съда да не разглежда всичко онова, което пряко засяга призованите.

Адвокатът Лабори отвърна веднага, че всички факти, намерили място в статията на господин Зола, са тясно свързани. Адвокатът добави още:

— Там, където няма нито законност, нито правосъдие, там за никого не може да има нещо справедливо отсъдено.

Тримата експерти — господата Белом, Варинар и Куарц, пожелаха да се намесят в разискванията, за да попречат да се проведе процес, който те искат да се гледа пред обикновения съд.

В два часа съдът се оттегли на съвещание. По време на прекъсването на заседанието разговорите се оживиха. Никакъв инцидент не бе предизвикан.

Заседанието се откри отново в три часа. Съдът отказа на обвиняемия да изясни всички факти, изложени в статията. Зола успя да даде доказателство само за фактите, визирани в призовката. После бе пристъпено към свидетелските показания.

Адвокатът Лабори се отказа от изслушването на седемте офицери, които съдиха майор Естерхази и настоя да се изслушат показанията на Драйфусовите съдии. Между свидетелите е призован и Казимир Перие, бивш председател на републиката.

Освен това той прочита писмо на министъра на правосъдието, в което се казва, че Министерството на войната не е било упълномощено от Министерския съвет да донесе свидетелските си показания пред съда.

После бе огласено и писмо на господин Казимир Перие, в което той декларира, че може да даде показанията си, само за времето след неговото председателство. Защитата отново изказа резерви и в това отношение.

Съдът благоволи да уведоми защитниците, че те настояват да се изслушат показанията на Казимир Перие.

Майор Пати дьо Клам пише, че не може да отговори на призовката, която получил, бидейки свързан с професионалната тайна.

Адвокатът Лабори направи заключения, че познавайки условията, при които Пати дьо Клам изпълнява обязаностите си като офицер на съдебната полиция при разследването на Драйфусовия процес и грешките, извършени последователно в аферата Драйфус и в процеса на Естерхази, може да се допусне, че ако тези факти се установят пред съда, обвиняемите могат да бъдат напълно оправдани. Следователно, защитата има основание и право да иска показанията на майор Пати дьо Клам, който трябва чрез всички средства да бъде заставен да даде показанията си или в противен случай процесът да се отложи.

Адвокатът Лабори обясни интереса към показанията на майор Пати дьо Клам, на полковник Пикар и на госпожица Коминж, която е заподозряна като авторка на телеграмите, подписани с „Надежда“ и изпратени на полковник Пикар:

— Майор Пати дьо Клам декларира, че е получил писмо от една дама с воал. Ние искаме да докажем, че тази дама е от антуража на майор Пати дьо Клам, а не на полковник Пикар. Майор Пати дьо Клам трябва да бъде разпитан. Ако е необходимо тайно заседание, нека то се проведе. Ние не се боим от това. Искаме също да бъде изслушан и министърът на войната.

Генерал Мерсие се въздържа и не се отзова на призовката, която получи. Лабори протестира и изложи важността на показанията и на тези свидетели.

Емил Зола потвърди, че генерал Мерсие, тогава министър на войната, е дал на Драйфусовите съдии и на защитника му таен документ, но без особено значение.

Повечето офицери се извиниха, че не могат да дадат показания.

Вземайки думата, Зола каза, че би желал да знае дали тези господа се вслушват в заповед на министерството на войната или пък по собствено желание не свидетелстват.

Генерал Боадефр заяви, че поради професионалната тайна не може да даде показания.

Тогава Лабори възкликна:

— Наистина, човек би си помислил, че всички тези господа офицери си въобразяват, че представляват отделна каста, че стоят по-горе от всички права и задължения и че в никой случай не са подчинени на законите на страната и на правосъдието.

Той настоя гореизброените свидетели да депозират показанията си пред съда.

Заседанието се закри без инцидент в пет часа. Множеството, събрано пред съдебната палата, бавно се разпръсна. Зола излезе през задния вход и се качи във файтона. Неколцина любопитни го придружиха известно време, като надаваха най-разнообразни викове.

Вълнението, последвало първото заседание, беше огромно. Същата вечер народът по улиците и кафенетата най-оживено спореше около събитието на деня. Очевидността за вината на Естерхази направи впечатление на всички и силно ги възмути. Усилено се коментира и обстоятелството, че бе забранено на министъра на войната да се яви като свидетел. Това обстоятелство възбуди голямо негодувание. И действително, всички квалифицираха със сурови изрази поведението на министъра на войната, който след като даде под съд Зола, бяга от заседателите. Поведението на министъра остро се разкритикува и от парижката преса и особено от белгийската. Така беше определено и поведението на ония офицери, които ги беше страх да се срещнат очи в очи с правосъдието.

Неявяването на тези военни лица, които Зола бе обвинил в злоупотреба и пристрастие в Драйфусовата афера, накара симпатиите към именития романист да се увеличат значително. Лично Зола, интервюиран от един журналист от вестник „Матен“, след закриването на заседанието, декларира, че бягството на тези „юначни“ военни ще го принуди да не спре пред нищо, за да докаже и без тяхното свидетелстване, колко е права каузата, която той поддържа, и колко е невинен Драйфус. Той декларира, че е доволен от този резултат.

В седем часа вечерта последните издания на парижките вестници летяха от ръка на ръка. По булевардите, по улиците, кафенетата, театрите не можеше да се намери човек, не купил поне три-четири вестника. Цялата преса имаше остър език. Сякаш беше революция. Статиите бяха написани от най-големите френски журналисти. Едни от вестниците нападаха Зола, други ръководителите на армията и правителството.

Ето някои от оценките на по-големите вестници, които се появиха сутринта в Париж, за да се види в какво свръхвъзбудено състояние се намираше светът.

„Радикал“ характеризира съдебното заседание така: „Една борба между Зола и неговия защитник, които искат да хвърлят пълна светлина, и между магистратите, които искат всичко да се потули. Всеки разискван акт е последван и от шумни инциденти. Това характеризираше вчерашното заседание.“

Списанието „Радикал“, списвано от прочутия журналист Лекроа, завършва така статията си против Мелин и Било: „Противно на платената и мерзка преса, противно на слепия парализиран парламент, светлината все пак ще проблесне и то по такъв начин, че ще смаже всички.“

„Льо Голоа“ казва: „Вчерашното заседание представляваше истински дуел с шпаги между прокурора и защитника на Зола, който искаше да постави процеса на по-широка плоскост.“

„Ла Лантерн“: „Ние не знаем дали Драйфус е невинен или не и фактите, които познаваме, не могат да ни накарат да имаме окончателно становище. Но при мистериозните обстоятелства, които заобикалят тази афера, ние претендираме и непрестанно ще настояваме, че страната има право да иска всички пътища да бъдат открити.“

В „Льо журнал“ Франсоа Копе пише: „Съзнателно или не, тези, които се присъединяват към това печално дело и аплодират неприятелите, вършат престъпление срещу родината. Какъв срам и съжаление обзема човека, когато четете на едно и също място имената на хора разумни, първенци на страната, наред с имена на цинични и глупави хора.“

Рошфор написа в „Ентрансижан“: „Как? Нима тази страна стигна до положение да бъде разтърсвана от бездушното и безчувствено еврейство? Затова ли поставихме на карта честта си и целия си живот? Но френският народ е много търпелив. Нека се знае, че както европейството, така и всички ония, които станаха негови апостоли, горчиво ще пострадат и то не след дълго.“

„Солейл“: „В своето страстно препускане към истината Зола отива към сигурно погубване. Зола днес вече се надига, за да оправдае онова, което никога няма да оправдае, а само ще го компрометира още повече.“

„Еко дьо Пари“: „Беше вечната борба срещу съдебните решения, против законите чрез честни средства... Ето борбата на Зола!“

„Фигаро“: „Очакваме с голямо напрежение вердикта на заседателите, който, какъвто и да бъде той, надяваме се, ще тури край на тази болест, която от три години насам консумира Франция и я дискредитира пред лицето на цял свят.“

В „Отортие“ Касаняк, третирайки Зола като луд, завършва: „Подлецът е оня генерал, който не строши онази ръка, която работи срещу страната, срещу честта на Франция.“

„Л’Орор“ съобщава, че „Сублимен ще бъде последният ден, когато Зола ще докаже колко е справедлива каузата, която поддържа“.

Жерар Ришар в „Ла Петит Републик“ завършва статията си: „Един народ, достоен за свободата, иска да му се каже всичко онова, което ще го направи отговорен пред историята. Френският народ не може да живее нито една минута под режим, с който може да свикне само див народ. Франция е смъртоносно наранена в своите свети права, засегнати от тази шайка галопиращи преторианци. Франция трябва да се измие от срамните и кървави петна, които военната каста ѝ сложи на челото.“

„Рапел“: „Дюсеин Мьоние вика: «огън!» Огън срещу врага. Защото се намираме в пълна политическа диктатура. С нас! С нас за републиката! С нас за свободата! Долу интелигентността! Долу големите духове! Долу съвестите! Долу ония, които имат в гърдите си душа, които имат в черепа си мозък, долу онези, които се наричат хора. Хайде, господа, претендирайте още веднъж, че работите за спасяването на републиката.“

Вестник „Лабор Парол“ подкани парижкото население към въстание.

Но и Брюксел не бе по-спокоен. В понеделник вечерта, след първото заседание, бяха организирани грандиозни манифестации в поддръжка на Зола. В Париж през цялата нощ в понеделник господства голяма възбуда на духовете. С ужас се очакваше идният ден. Никой не знаеше какво ще стане. Предвиждаха се ожесточени борби. Правителството взе енергични мерки. Населението бе разделено на два лагера и всеки момент се очакваше започването на борбата. В самия парламент опозицията беше сплотила редовете си, за да даде отпор. Носеше се приказката, че правителството на Мелин ще бъде принудено да си даде оставката.

Всички английски вестници заявиха, че ако процесът не бъде ревизиран, нищо няма да бъде в състояние да осигури мира.

Германия бе първата, която поиска да се отстрани веднъж завинаги вината, която ѝ се хвърля от три години насам, че се е опитала да открадне военните планове на Франция.

От шест часа заранта твърде много любопитни, събрани около съдебната палата, гледаха как влизат свидетелите и хората, снабдени с пропуски. Рошфор е акламиран, докато Емил Зола остава незабелязан. Голямо въодушевление владее и във вътрешността на палатата. Полицейските мерки, взети още в началото на процеса, продължават да бъдат прилагани.

Вратите на заседателната зала се отварят едва в дванадесет часа без десет минути. Мигновено огромното множество, което повече от два часа се беше събрало в кулоарите на палатата, се спусна към вратата.

Зола пристигна в единадесет часа и четиридесет и пет минути. Влизането му предизвика най-разнообразни реакции. На виковете: „Да живее Зола!“, нададени от част от публиката, отвърщаха други викове: „Долу Зола!“

Самият той, придружен от Лабори и Жорж Клемансо, с мъка си проби път между множеството и сполучи да проникне в заседателната зала, която в този момент бе вече пълна.

Публиката изглеждаше много по-нервна и възбудена, отколкото вчера. В заседателната зала се забелязваше присъствието на госпожа Драйфус и на нейния брат Леон Адамар, на генерал Гоиз в униформа, на господин Жозеф Рейнах, на генерал Петю — цивилен, на Рошфор, Анатола Франс и други.

Заседанието се откри в дванадесет и половина часа. Председателят прочете писмо от Естерхази, който отказва да даде показания. Адвокатите на Зола настояваха майор Естерхази да бъде доведен принудително за разпит.

— Тъй като господин Зола ще говори за него, ние смятаме, че трябва да бъде повикан тук, пред съда — каза Лабори.

Адвокатът Жорж Клемансо, от името на отговорния редактор на „Орор“, също настоя майор Естерхази да бъде доведен пред съда, при нужда дори и със сила.

Пристъпи се към изслушване на свидетелите.

Първият свидетел бе госпожа Драйфус. Адвокатът Лабори искаше да зададе въпрос върху осъждането на съпруга ѝ. Председателят се противопостави. Зола протестира срещу обструкцията, която се прави на неговата защита.

Адвокатът Лабори поиска да изкаже заключения. Заседанието се прекъсна.

При откриването на следващото заседание адвокатът Лабори отново иска да се поставят на госпожа Драйфус различни въпроси в интерес на защитата. Прокурорът възразява, сочейки, че въпроси за „невинност“ и „незаконност“ не могат да се поставят.

След настойчив протест от адвоката Лабори, Зола декларира, че се подчинява на закона. (Силни вълнения в залата, едни аплодират, други не одобряват. Председателят подканя към ред).

Движението се разпространи през кулоарите и вън от съда, където тълпата обграждаше палатата.

Съдът отхвърли заключението на защитата с въпросите, които би следвало да се зададат на Драйфусовата съпруга.

Въведен бе господин Казимир Перие, бившият председател на републиката.

Казимир Перие, попроменен малко, откакто напусна Елисейския дворец, беше очакван с любопитство от публиката. Говореше се, че бившият председател си е дал оставката в момента, когато научил, че съдиите са получили таен документ, неизвестен на защитата, а той се е почувствал много слаб, за да може да даде разгласа на твърдението на император Вилхелм Втори, предадено чрез барон Мьонстер, че Драйфус не е шпионирал в полза на Германия. Тъй като Перие никога не бе опровергавал тази версия, публиката бе извънредно любопитна да чуе дали ще я потвърди.

Председателят пита Казимир Перие за гражданското му състояние.

Перие отговаря: Наричам се Казимир Перие и съм на петдесет и две години.

Председателят: Закълнете се!

Перие: Господин председателю, не мога да положа клетва. (Голям шум и раздвижвания.) Като бивш председател на републиката, аз съм свързан чрез конституционна отговорност. Не мога да кажа цялата истина. (Движение между публиката и съдебните заседатели.)

Публиката добива впечатление, че тази декларация разбулва истината, която бившият председател на републиката не може да каже.

Минава много време докато публиката се успокои. Не се чува какво говори председателят на съда, който повтаря: „Моля ви, изпълнете формалностите и положете клетва“.

Казимир Перие се заклева.

Лабори разкрива въпросите, които отправя към Казимир Перие. Той казва:

— Моля да бъда извинен, че поисках призоваването на господин Казимир Перие, но това искане ми се струва необходимо. Задължавам се предварително, каквото и да бъде отношението на господин Казимир Перие, да се съобразявам с неговите чувства и евентуалната му резервираност. (Аплодисменти). Позволявам си да го запитам: Кога е научил господин Казимир Перие, тогава председател на републиката, че един висш офицер от Генералния щаб бе обвинен в предателство и арестуван:

Председателят Делегарг: „Този въпрос не се отнася до делото“.

Лабори: „Това поставям втори въпрос. Знаел ли е господин Казимир Перие като председател на републиката, че в процеса срещу капитан Драйфус на съдиите в съвещателната зала е даден таен документ, който защитникът и обвиняемият не са познавали?“

По-нататък: „Може ли господин Перие да ни каже нещо за различията в гледищата, които са господствали в кабинета и нещо за самата процедура, с която се е боравело в случая с Драйфус?“

Председателят (остро): „Тези запитвания аз не позволявам!“ (Движение, викове между адвокатите в залата.)

Казимир Перие отбелязва, че като председател на републиката е поискал делото Драйфус, но за времето, когато е заемал поста председател, той не може да направи никакви декларации.

Лабори: „Виждаме се принудени да запитаме дали председателят на републиката в онзи момент е бил запознат с тази незаконна процедура“.

Председателят Делегарг: „Отхвърлям този въпрос“.

Лабори: „Защо?“

Председателят Делегарг: „Защото не е позволено да се дават доказателства за нещо, което вече е присъдено“.

Лабори: „Искам да запитам господин Перие дали познава аферите Драйфус и Естерхази“.

Перие: „Не познавам делото Естерхази“. Емил Зола прави забележка: „Защо не ми се позволява да докажа казаното от мен, че военният съд извърши едно беззаконие?“

Председателят: „Вие чухте вчера решението на съда“.

Зола: „Моето чувство за правда не може да се огъне под тази процедура“.

Лабори: „Ако бидейки председател на републиката, бихте знаели, че в някоя афера се е дало на съдиите в съвещателната зала секретен документ без знанието на защитата и на обвиняемия, който и да бъде той, и че въз основа на този таен документ се е произнесла присъдата, какво бихте помислили за това, господин Казимир Перие?“

Председателят: „Не позволявам този въпрос“. Лабори: „Ще изложи заключенията си“. Жорж: Клемансо: „Не казахте ли преди малко, господин Перие, че не можете да кажете цялата истина?“

Перие: „Клетвата ме задължава да кажа цялата истина. Но по силата на конституционната отговорност не мога да кажа цялата истина“. (Движение.)

Лабори: „Простете, че трябва да ви задържа още, но не искам, господин Перие да си отиде, преди да чуете моите заключения“.

Перие: „Аз съм обикновен гражданин и като такъв съм на разположение на правосъдието“.

Лабори: „Господин Перие ни дава блестящ пример за уважението, което дължим на правосъдието, а аз моля господа заседателите да си вземат бележка и за другите, които очаквам да бъдат насилствено докарани, за да положат свидетелските си показания“. Заключенията на Лабори се отхвърлиха. Зола бе заобиколен от множеството. На улицата скандалът е огромен. Намеси се и войската за възстановяване на реда.

Залата и коридорите са задръстени.

Тъй като председателят забрани отварянето на залата, двеста адвокати манифестираха в кулоарите, където стана спречкване. Войниците от републиканската гвардия, които се намесиха, бяха обсипани с удари. Един адвокат беше арестуван.

Движението е трудно и почти невъзможно. Сврхвъзбудата е неизмерима. Днешното множество е три пъти по-многобройно от вчерашното. От всички квартали на града пристига народ. Проникването в съдебната зала е почти невъзможно.

Съдът влиза в залата в дванадесет часа. Всичките дванадесет съдебни заседатели мълчаливо заемат местата си. Председателят обявява заседанието за открито. Чете решението върху вчерашните заключения, депозирани от защитата. Резултатът е: „Съдът отхвърля заключенията относно делото Лъоблоа, после и по аферата Драйфус и Естерхази.“ Госпожа Драйфус съобщава писмено, че не може да дойде поради заболяване.

Изслушва се Трарио, бивш министър на правосъдието. Той декларира, че не знае абсолютно нищо относно тайния документ. Обаче напълно му е известна кореспонденцията на Пикар с Гонзе, от която познава тринадесет писма. По отношение отстраняването на Пикар от Париж казва, че това е било сторено под служебен предлог. Когато се поставя въпросът за посещението на адвоката Деманж, председателят прекъсва:

— По отношение посещението, засягащо аферата Драйфус, господине, аз ви моля да не говорите.

Трарио не отговаря нищо.

Пати дьо Клам! Настъпва силно раздвижване и шум. Офицерът поздравява съда. Протестира срещу искането на защитата да изнесе пред съда подробности около интимния живот на едно младо момиче.

Набори отговаря: „Думата беше само за госпожица Коминж, която е девица на петдесет и пет години, приятелка на полковник Пикар...“

Залата избухва в смях. Дьо Клам е запитан дали познава госпожица Коминж.

— Няма да отговоря на този въпрос. Касе се за частния живот и никой няма право да се бърка в него.

— Констатирам, че щом стане дума за притискане, винаги се изтъква държавната тайна или пък професионалната, а когато те липсват, както в случая, те ни изправят пред секрета на частния живот — заявява Лабори.

Дьо Клам си отива. На негово място застава полковник Анри. Какъв тип! Каква дебелацина и арогантност! Въпросът на защитата е да отговори дали по време на отпуската на Пикар е поискал от архиваря Гриблен да отвори шкафа, в който е била преписката на полковника. Отговорът е — Сандер му е препоръчал делото да бъде дадено само в присъствието на началника на Генералния щаб.

— Пикар, обаче, бе ваш началник?

— Да.

Генерал Гонзе е поканен да потвърди истината. Той се връща отново върху писмата си, адресирани до Пикар, и потвърждава още веднъж, че не става дума в писмата за „осъденото нещо, а само за една обикновена анкета върху Естерхази“.

На ринга е пак полковник Анри. Започва се разгорещен спор относно факта, че Лъоблоа е говорил с Анри. Полковникът поддържа, че никога не е говорил.

Лъоблоа: „Къса ви е паметта“.

Колкото до тайната преписка, полковникът казва, че е била поставена в плик, но че не си спомня дали е бил отворен или не.

Клемансо намира, че има противоречие между казаното от полковника и потвържденията на Гриблен, който твърди, че пликът с преписката е бил отбелязан със син молив:

Полковникът потвърждава: „да, веднъж отбелязах със синьо една преписка“.

Лъоблоа идва на очна ставка с полковника. Той описва кабинета на полковника, в който е говорил с полковник Анри. Офицерът признава неохотно и иска да се оттегли, защото бил болен. Защитата приема молбата му при условие да се яви на очна ставка с полковник Пикар.

Заседанието се вдига. Часът е два. Жегата е ужасна.

Изслушан е депутатът Ла Батю. Показанието на този свидетел е много характерно и чудно. Той казва, че когато бил доброволец, Пати дьо Клам, още поручик, им дал упражнение на тема „Войните от първата империя“. В това си упражнение, между другото младият Батю написал, „занапред би било желателно да господства разумът, а не оръжието“. Заради това той бил наказан от поручика. Публиката се смя от сърце на тази история.

Повикан е майор Форцинети, бивш директор на затвора „Мерше Лиди“, в който Драйфус беше в предварителния арест.

Льоблоа го пита: „Чул ли сте за признания, направени от Драйфус на капитан Лебрюн-Рено?“

Председателят забранява поставянето на този въпрос, декларирайки, че ще забрани на Форцинети да даде показания по аферата Драйфус.

Лабори декларира на свой ред, че при тези условия той се отказва от свидетелските показания на Форцинети и на други шест свидетели, които също могат да свидетелстват само във връзка с осъждането на Драйфус. Постъпката на председателя предизвиква дълбоко възмущение сред публиката, изразено в гласовете на протест.

Ормешвил, офицерът, който води следствието срещу Драйфус, влезе в залата. Лабори му задава няколко въпроса, които председателят отхвърля.

Следващите свидетели са запитани за ролята на тайния документ в процеса на Драйфус.

Клемансо намира противоречие между показанията на Гриблен и майор Ревари.

Генерал Пелийо, повикан да свидетелства по искане на Лабори, се занимава с анкетата, която направи по аферата Естерхази. Завършвайки, Пелийо каза, че неговата анкета е помогнала Естерхази да излезе невинен. Ако днес работите са стигнали дотук, вината за това е в Пикар.

Заседанието се вдига.

На петото заседание, при пристигането на господин Зола в съдебната зала, тълпата се нахвърли върху колата му с виковете: „Долу Зола!“, придружавайки виковете си с доста цинични епитети.

Полковник Пикар бе посрещнат с виковете: „Долу Пикар, долу крадецът!“

Други офицери, повикани като свидетели, са посрещнати с виковете: „Да живее армията!“

Залата на съда е претъпкана от публика. Мерките за запазването на реда са още по-строги. Общинската гвардия е пръсната на различни места. Председателят повиква отново Пелийо и го запитва за писмо, написано на испански език, адресирано до полковник Пикар. Генерал Пелийо декларира, че Пикар, след като обвинил майор Естерхази в подправянето на писма, казал, че това би могло да бъде извършено и от някои измежду приятелите му. Генералът намира, че всичко в това дело му се вижда чудно.

— Министърът на войната даде под съд господин Емил Зола, обвинил Военния съд, че по заповед е оправдал виновника. Но не ни се каза кой е виновникът...

Генерал Пелийо продължава: ... най-доброто доказателство за независимостта на Военния съвет е, че се е отказал заседанията му да бъдат секретни. След това протестира енергично срещу обвиненията, които се отправят към офицерите:

— Аз съм техен началник и тъй като присъствах на заседанията на Военния съвет, мога да гарантирам легалността и независимостта му, за което дадох доказателства.

Взема думата Зола:

— Има няколко начина да се служи на Франция. Тя може да бъде обслужвана със сабята и с перото. Ако вие спечелихте победи, то и аз съм добил своите. Оставям на следващите поколения да съдят за имената Пелийо и Зола. Те ще оценят по-добре...

Полковник Пикар се представя пред съда (силно раздвижване). Той декларира, че през месец май 1896 година му попаднали в ръцете някакви откъслечи от топографска карта, която принадлежала на Естерхази, и начинът, по който тя е съставена, сочи, че майор Естерхази е във връзка с подозрителни личности.

— Подирях информация по отношение на него и тя беше много неблагоприятна. Той проявяваше любопитство към някои военни прояви, които трябваше да останат тайна. Не закъснях да насоча вниманието върху това на моето началство, което ми каза да продължа издирванията и наблюденията си. Онова, което особено силно ме учуди, беше сходството на този почерк с онзи от въпросното писмо, за което се говори толкова много. Бертийон, официалният експерт, ми

каза, че това е същият почерк от бордерото, а комендантът Пати дьо Клам ми обърна внимание, че е почеркът на Драйфус. Но всичко това беше след аферата Драйфус.

Полковник Пикар заговори за публикуването във вестниците „Еклер“ и „Матен“:

— Последният вестник публикува едно факсимиле на бордерото, а под вдъхновението на Пати дьо Клам думите от документа, който придружаваше бордерото, бяха изменени. По-късно се обяви една интерпелация на господин Кастлен в парламента. И всичко това ми създаде спънки, така че в края на краищата бях изпратен по „мисия“. Бях изпратен в Тунис, където цялата ми кореспонденция се разпечатваше. Вече на път към Южен Тунис, отново бях повикан и получих писмо от майор Естерхази, който ме упрекваше, че съм упражнил натиск върху много подофицери, за да ме снабдят с неговия почерк. Същевременно получих телеграма, подписана „Надежда“, в която се казваше: „полубогът арестуван“. Полковник Пикар, запитан от Лабори, разказа, че представил писмото от Естерхази на експерта Бертйон. Последният възкликнал: „В бордерото мизерникът се е помъчил да подправи почерка си. Тук обаче, почеркът е неподправен! Авторът на бордерото е и автор на писмото!“

Продължавайки свидетелските си показания, полковник Пикар твърди, че рапортът на майор Равари съдържа един много важен документ. Той е обвинителен и то по-скоро за Естерхази, отколкото за Драйфус.

Пикар сочи колко интриги са се пуснали в ход против него, за да го принудят да се откаже от издирването на истината. Затова бил изпратен и в Тунис. Но едва пристигнал там, получава телеграми, подписани с псевдонима „Надежда“, предназначени да докажат близките му връзки с приятелите на Драйфус.

Пикар декларира, че получил и много заплашителни писма, защото се занимава с аферата Драйфус, изтъквайки вината на Естерхази. Протестира срещу обиските, които са били извършени в дома му в негово отсъствие. Декларира също, че Равари не е поискал да даде ход на неговите проучвания, целящи да докажат виновността на Естерхази.

Свидетелят отхвърля обвиненията на Гриблен, архиварят на военното министерство, който казва, че видял Льоблоа в кабинета на

Пикар. Полковникът посочи, че Гриблен е дал лъжливи сведения.

— Той каза във Военния съвет, че видял Люблоа в моя кабинет през октомври 1896 година. Люблоа доказва, че на тази дата не беше в Париж. Тогава Гриблен декларира пред заседателите, че срещата е станала през ноември. Виждате ясно, че Гриблен даде лъжливи показания.

Пикар протестира най-енергично срещу генерал Пелийо, който го обвинява, че се е вмъкнал в частен дом, за да открадне нещо.

Публиката аплодира Пикар. Заседанието се прекъсва. В кулоарите Пикар също е аплодиран. В тях владее шум и въодушевление.

Пред съдебната палата висят около петстотин любопитни. Влизането на господата Зола, полковник Пикар и майор Естерхази дава повод за обикновените викове.

Полковник Пикар отново е повикан и обяснява, че Зола не е обвинил Военния съвет, задето е оправдал майор Естерхази по заповед, а че го е съдил по непълни документи. Свидетелят казва, че генерал Пелийо, от уважение към вече произнесената присъда не е намерил за необходимо да въведе в своята анкета експертизата на бордерото.

— Искане ми се също да вярвам — добави полковник Пикар, — че майор Равари е постъпил, навярно, несъзнателно, като тръгва по същия път, както и Военния съвет, който реши делото по неточни и непълни документи.

Случи се така, че един от членовете на съвета, след свършването на заседанието, каза следното: „Виждам, че истинският обвиняем тук е полковник Пикар. Настоявам той да даде обяснение за поведението си.“

Пикар бе разпитан и от Лабори. Той отговори точно. Даде подробни сведения върху всички актове, които познава. Заяви, че Естерхази е закрилян от много членове на Военния съвет и че между тях има някои, които са пряко замесени в тази афера. Поради тази именно причина не е даден свободен ход на цялата анкета.

Пикар направи и разяснения, засягащи живота на Естерхази, неговите сделки и връзки. Обясни, че всичко това може да се намери в докладите му, които Пикар е правил до началството си. Запитан за тайния документ, Пикар отговори, че професионалната тайна му пречи

да говори, но министърът на войната би могъл да му разреши да изнесе фактите.

Лабори иска от съда да ходатайства за разрешението, защото иначе Пикар не би могъл да говори. Той потвърди отново, че е останал с убеждението, че Естерхази трябвало да бъде арестуван, но тъй като в тази афера има замесени и други личности, сметнато е било за необходимо да се потушат всички подозрения и скандали.

Лабори запита дали е известно на полковника какво тежко наказание го очаква.

— Да.

— И въпреки това вие работите?

— Да, напълно съзнателно.

След още няколко подробности заседанието се вдига. Появи се невероятен шум. Пикар, повикан за очна ставка с други свидетели, представлява неимоверен интерес за адвокатите.

Настана истинска караница. Избухнаха словесни сборичкания между адвоката Лабори и полковник Анри, после между полковниците Пикар и Анри, които разменят помежду си силни опровержения по отношение на секретните актове, които уж полковник Пикар бил показал на адвоката Льоблоа.

Председателят се обръща към полковник Пикар с въпроса: „Колко пъти сте приели адвоката Льоблоа във вашия кабинет?“

Отговор: „Трудно би било да се прецизира. Предполагам, около петнадесет пъти.“

Председателят: „Имахте ли пред очите си въпросния секретен документ по време на едно от посещенията на адвоката Льоблоа?“

Отговор: „Никога“.

Повикан е отново полковник Анри, който поддържа твърденията от по-рано, казвайки, че делото е било върху бюрото.

— Въпросният документ беше обърнат към адвоката Льоблоа.

Генерал Гонзе, повикан на свой ред, декларира, че преписката е била разхвърляна, когато му била връчена от майор Лот:

— Впрочем адвокатът Льоблоа своевременно призна това пред Военния съвет. Нека се изслушат членовете на съвета, които ще потвърдят този факт.

Повикан е адвокатът Льоблоа. (Раздвижване и напрегнато внимание.)

Председателят: „Признавал ли сте този факт пред Военния съвет?“

Льоблоа: „Не. Казах с много твърд тон на полковник Анри и то от любезност: «Не искам да опровергая, но ако настоявате във вашите декларации, тогава най-напред трябва полковник Пикар да даде обяснение по тази точка. Обаче, пред Военния съвет вие не сте говорил за някакъв документ, изваден от плик.»“

— Пардон — скача полковник Анри. — Твърдя, че го казах. Тук не става дума да се извърта истината.

Адвокатът Лабори: „Остатъкът от преписката беше ли в плик?“

Отговор: „Без съмнение“.

Лабори: „Е, добре, в този случай има противоречие между вашите думи и рапорта на майор Равари.“

Полковник Анри, пристъпвайки към защитника: „Няма да допусна да подозирате моите свидетелски показания!“

Полковник Пикар на свой ред протестира срещу думите на полковник Анри и поддържа по най-категоричен начин показанията си.

Полковник Анри: „И аз твърдя, че полковник Пикар излъга“.

Полковник Пикар: „Искам да дам обяснение пред господата заседателите. Вие чухте, че ми се приписват гнусни обвинения от полковник Анри, майор Лот и Гриблен, които, подпомогнати от Пати дьо Клам, бяха майсторите на една по-раншна афера.“

Като свидетел се явява Деманж, защитникът на Драйфус пред военния съд. Той успява със заобикалки да опише истинската история на аферата и по-специално процеса на Драйфус. Показва как чрез контакта си с Драйфус е можел да се убеди в невинността на бившия капитан. След изтеклите години е все още с дълбоко убеждение, че истинският виновник е Естерхази, чието престъпление изплаща Драйфус.

Адвокатът Деманж казва, че към края на месец октомври научил, че господин Шьорер-Кестнер е бил между тези, които вярвали в невинността на Драйфус. Малко по-късно господин Матийо Драйфус заяви, че познава истинския автор на прословутото бордеро, а именно Естерхази, но то бе денонсирано.

— Предвиждах възможното ревизиране на процеса Драйфус — каза адвокатът Деманж, — но скоро се убедих, че правителството не

беше на мнение да ревизира делото, макар и един нов факт да го налагаше.

Набори: „Защо вярвахте във възможното ревизиране“.

— Защото сметнах, според откритието, което ми направи господин Сай, че законът е бил нарушен.

Адвокатът Клемансо: „Питам господин адвоката Деманж дали не се е базирал на някое доверително признание на господин Сай?“

Отговор: „Да, така е“. (Живо възбуждение.)

Адвокатът Набори пита господин Деманж: „Факсимилето на бордерото, публикувано във вестник «Матен», има ли някаква прилика с оригинала, нещо, което бе отречено от генерал Пелийо?“

Отговор: „Удивителна!“ (Движение.)

Адвокатът Лабори: „На съвета оригиналният документ ли се представи?“

Отговор: „Членовете на съвета, правителственият комисар и аз дори имаме по една фотография, която бе направена, струва ми се, от господин Вертийон след заседанието. Мисля, че тези фотографии бяха изгорени. Не ми е известно, обаче, дали и клишето е унищожено.“ Заседанието се преустанови.

Публиката е оживена от показанията на адвоката Деманж. Едни поддържат, че те могат да предизвикат ревизирането на процеса Драйфус, други са на противното мнение.

При откриването на заседанието отново се появи свидетелят Ранк, сенатор. Той посочи незаконния начин, по който се е водило делото Драйфус. Председателят го прекъсна. Ранк посочи как е бил съден Драйфус и как е бил съден Естерхази. Той наблегна върху факта, че военните съдии са били пристрастни.

Жорес! Сензация между публиката. Неговите показания са истинска пледоария. Той показва, че военните са искали да потулят истината. Докато тайните заседания по процеса на Драйфус бяха смешни, военният съд, назначен да съди Естерхази, няма куража да направи заседанията си публични.

— Военните — каза Жорес — изглежда имат нещо важно, което крият. Достояние на публиката бе направен само обвинителният акт, който не представляваше нищо повече от защита на Естерхази и очерняне на полковник Пикар. Тук пристрастието беше вече повече от очевидно.

Той завърши с възхвала на Зола заради куража, който има, да постави въпроса ясно и категорично.

Яви се като свидетел и Бертйон, графолог, експерт от Париж. Той декларира, че бордерото е написано от Драйфус.

Лабори: „Вярно ли е, че тогава, когато полковник Пикар ви е показал писмото на Естерхази, сте възкликнал, че това е неподправеният почерк на автора на бордерото?“

Свидетелят: „Драйфус е написал бордерото“.

След него идва генерал Пелийо, който дава резултата от анкетата на Естерхази, вече добре позната. Разказва случилото се с Пикар, с писмата, с Естерхази. Когато иска да каже една дума върху аферата Драйфус, председателят го възпира: не!

Лабори протестира. (Публиката се възмущава.)

Шарл Дюпюи и Герин не могат да отговорят, защото въпросите са забранени от председателя. Защитата се отказва и този път от показанията на свидетелите По-анкаре, Делкасе, Девел и Лейг.

Пофин дьо Сен-Морел обяснява, че е съобщил на Рошфор онова, което е знаел, по собствена инициатива. Той потвърди, че Генералният щаб бил убеден във виновността на Драйфус. Затова и бил наказан.

Тевне обяснява достойно и искрено поведението на Зола. Той критикува много остро рапорта на Равари. Съжалява, че не се е анкетирал случаят с „Дамата с воала“, че в процеса на Драйфус има много празноти. После се спира на въпроса за тайния документ. При многото обвинения публиката го прекъсва и протестира. „Намирам, че доброжелателството на господин Зола е на висотата на неговия талант.“ (Чуват се смехове.)

Що се отнася до свидетеля Солес, той не може да отговори, тъй като председателят го спира. Лабори и Клемансо протестират. Започва разгорещен спор между защитата и председателя. Мърморенето и шумът добиват необикновени размери. След няколко минути заседанието се вдига.

В съдебната палата се вземат още по-строги мерки за ред. Пристигат и армейски части от Версай в подкрепа на парижката войска. Префектът на полицията приканва всички полицейски началници да подведат под съд всички арестувани смутители на реда

без изключение. Принц Анри Орлеански, дошъл пред съда, не може да проникне в залата, защото няма пропуск.

Публиката, съзирайки колата на Зола, надава викове на недоволство. Пристигащите офицери са акламирани с виковете: „Да живее армията! Да живее Франция!“ Полковник Пикар е посрещнат с виковете: „Да живее Пикар!“ „Долу Пикар!“ „Долу предателите!“

Адвокатът Лабори протестира срещу вестниците, които разгласиха, че бил от немски произход и че бил взел за жена еврейка.

Жорес, повикан отново, потвърждава, че Папийо му казал, че не се съмнявал във виновността на майор Естерхази. Жорес добавя:

— Съжалявам повече от всеки друг, че здравето на господин Папийо му пречи да дойде пред съда, защото при наличието на прецизните факти аз бих му напомнил много работи... За лишен път потвърждавам под клетва точността на думите си. Разбирам интереса, който имате да се опровергая, но аз поддържам твърдението си.

Бертийон, официалният експерт, декларира, че след като е размислил, намира, че не трябва да иска от Министерството на войната разрешение, за да представи фотографиите, направени от него пред съда и съдебните заседатели.

Защитниците протестират категорично против този начин на действие от страна на свидетеля.

Тогава адвокатът Лабори представя пред заседателите един цялостен план на демонстрацията, направена от Бертийон пред военния съд по отношение на експертизата на бордерото и твърди, че това е точно копие на акта, извършен пред военния съд.

Запитан от защитника, Бертийон постоянно отклонява решението на съда и не иска да говори за аферата Драйфус.

Адвокатът Лабори тогава запитва защо Бертийон мълчи само пред правосъдието и защо се оставя да бъде интервюиран по Драйфусовата афера от вестниците. Защитникът на Зола цитира интервюто на Бертийон, дадено на вестник „Еко дьо Пари“. Бертийон отговаря, че това интервю не е негово. На въпроса на Лабори вярва ли господин Бертийон, че бордерото е на господин Естерхази, той отговаря: „Не, не е.“ Председателят на съда пита господин Бертийон защо мисли, че бордерото не е написано от ръката на Естерхази.

Отговор: „Защото е писано от друга ръка“. (Смях.) Ив Гийо оспорва графоложката експертиза. Анализирайки начина на писане на

Драйфус, той доказва, че бордерото не може да бъде написано от него.

Графологията не е безпогрешна наука. От показанията на Бертийон се вижда, че и той не е сигурен в своите заключения. Той критикува поведението на военния съд, който допуска затворените врати.

Гобер, експерт графолог, казва, че анализираният от експертите факсимилета не сходят с оригинала, с бордерото, което предизвика осъждането на Драйфус. Гобер декларира, че би следвало да се депозира пред бюро на съда оригиналът на бордерото, за да може да изрази убеждението си.

При откриването на разискванията генерал Гонзе протестира срещу декларациите на Жорес, който казва, че Генералният щаб в нежеланието си да хвърли светлина на проблема, се е присъединил към една от страните — сиреч е издал оправдателна присъда в полза на Естерхази:

— Противопоставям на тези намеци — каза свидетелят — най-категорично опровержение и никой повече от мен не би желал да се хвърли пълна светлина върху този въпрос...

Адвокатът Набори: „Тъй като вие желаете да сътрудничите при разкриването на истината, аз ви моля да благоволите да настоявате пред военния министър да упълномощи генерал Мерсие да даде обяснения върху тайния документ, представен на военния съд, да освободи полковник Пикар от професионалната му тайна, да се представи оригиналното бордеро и актовете, които са служили за експертиза на Бертийон.“

Генерал Гонзе: „Няма да отговоря, нямам никакво право да предам това искане на министъра на войната“.

Адвокатът Набори: „В такъв случай ще е по-добре да не се говори за светлина и истина!“

Изслушан е Артур Майер, директор на училището в Шарт.

Набори: „Израилтянин ли е свидетелят?“

Отговор: „От Париж съм. Дядо беше от Страсбург, нещо, което обяснява елзаското ми име. Каквото и да казва господин Дрюмон във вестник «Еврейска Франция», нямам намерението да си променям религията, нито пък да потъпквам обичаите си.“ (Раздвижване.)

Майер, който е изследвал факсимилетата на бордерото, декларира, че са напълно точни и правейки демонстрация на клишето,

казва: „Това много прилича на една фалшификация!“

Генерал Пелийо заявява, че във всички случаи той намира тази преценка за много преувеличена:

— Желал бих свидетелят да обясни — добавя той — как през 1896 година, когато никой не подозираше майор Естерхази, някой би помислил да направи фалшиво клише на бордерото?

Майер отговаря:

— Искам да изясня това толкова печално деяние. Бях дълбоко наскърбен от идеята да се провери експертизата на господин Бертйон, чиито преценки нямат никаква методика, никакъв смисъл, що се отнася до почерка на майор Естерхази.

Той декларира, че този почерк прилича на почерка на бордерото.

Адвокатът Лабори желае да зададе един въпрос, но председателят отказва. Лабори отбелязва, че председателят, преди още защитата да формулира запитването си, го отказва.

Съдът се оттегля на съвещание и след малко дава решението си, сочейки, че въз основа на член 270 от Закона за углавните престъпления председателят е сторил добре, като е отказал да се постави запитване, което би довело до безполезно продължаване на разискванията.

Председателят добавя: „Ще правя същото нещо всеки път, когато поставяте безполезни въпроси“.

Молиние, професор във Френския колеж, потвърждава, че почеркът на майор Естерхази прилича напълно на факсимилето на бордерото.

В същия момент в залата нещо се раздвижва. Поради топлината майор Равари припада. След като го извеждат от залата, заседанието продължава.

Експертът-графолог Франк, повикан да свидетелствува, демонстрира сходността на почерка от бордерото с този от писмата на Естерхази.

Около съдебната палата вече е спокойно. Същата тишина владее и в кулоарите. Защитата декларира, че се отказва от изслушване на показанията на офицерите, които съставяха военния съд, който оправда майор Естерхази, обаче поддържа по най-енергичен начин желанието си да чуе показанията на генерал Било.

Генерал Пелийо признава, че първото факсимиле, което се появи във вестник „Льо Матен“, е най-точното между всички останали, които се появиха другаде. Генералът показва, че бордерото има лицева и обратна страна и е отпечатано на тънка хартия. Свидетелят вярва, че тогава, когато се е правила фотографската снимка, е било невъзможно да излезе и обратната страна, защото мастилото е било бледо. Генерал Пелийо се пита дали не е станало нужда да се засили тази бледост и впоследствие да се преработи бордерото, за да може да излезе по-добре.

Генерал Пелийо добави: „Твърде много се говори за почерка, но никак не се говори за онова, което е било написано в бордерото. Имам претенциите да ви докажа с документи, че офицерът, който е написал бордерото, е принадлежал към военното министерство и то към артилерията.“

Адвокатът Лабори иска да бъде повикан полковник Пикар и да чуе това показание.

Председателят възразява: „Засега нямате още думата“.

Адвокатът Лабори настоява и иска да дойде полковник Пикар.

Генерал Пелийо анализира бордерото и казва, че само един артилерийски офицер от военното министерство е могъл да познава фактите, за които се споменава в бордерото, и да си служи с техническите термини, които са употребени. Никога един флотски офицер не би могъл да напише това бордеро, защото няма понятие от всичко онова, което се говори в него.

— И сега — казва генералът, — какво остава от цялата тази постройка? По мое мнение, нищо особено и въпреки това бяха обвинени офицерите, че са оправдали по заповед един виновник.

Нямам кристална душа, но имам душа на войник, който се възмущава срещу всички клевети, отправени към нас! Не мога да ги понасям и казвам, че е престъпно да се отнема от армията доверието в нейните шефове, защото, ако войниците престанат да имат доверие, какво ще сторят ръководителите по време на опасност, която може би е по-близка, отколкото се допуска? Тогава, господа заседатели, вашите синове ще бъдат поведени на сигурна смърт, а Зола ще спечели един нов разгром и ще понесе победите си пред Европа, от чието лице Франция ще бъде изтрита.

Генерал Пелийо завърши с думите: „Бихме били щастливи да оправдаем Драйфус. Това би доказало, че няма предатели в армията, нещо, за което всички съжаляваме.“

Адвокатът Лабори упреква генерал Пелийо, задето внушава на заседателите, че щяло да има скоро война.

Адвокатът добавя: „Не вярваме, че ще има война, а освен това с подобни войници аз не се боя от нея.“; Марио, професор от университета в Женева, твърди, че почеркът на бордерото принадлежи на майор Естерхази. Той иска да направи демонстрация върху черна плоча, но председателят се противопоставя. Тогава свидетелят навлиза в дълги обяснения върху начина на формиране на буквите. Той продължава устната си демонстрация сред нетърпеливата аудитория.

Председателят се противопоставя на запитванията, визиращи процеса Драйфус.

Изслушва се и генерал Боадефр. Общо раздвижване в цялата зала! Лабори поставя следните въпроси: „Може ли генералът да съобщи какви документи е депозирал Естерхази в Министерството на войната?“

— Документът засяга аферата Драйфус.

— Добре. Но този документ интересува и аферата Естерхази? Какъв е този документ?

— Не мога да отговоря, професионалната тайна ми забранява.

— По-добре казано държавната тайна. Но тук не може да става дума за държавна тайна, тъй като тя е била поверена на една „дама с воал.“

Лабори поставя въпроси, свързани с тази „дама с воал“: Дали генералът я познава; дали е сполучил да я открие; дали му е известно, как е излязъл въпросният документ от министерството.

Генералът отговаря, че не знае нищо.

После на въпроса дали познава обвиненията, хвърлени срещу полковник Пикар, казва: „Да, те са два вида. Едните са доказани чрез писмата на генерал Гонзе, а другите засягат Анкетния съвет и върху тях не може да се дадат обяснения.“ Относно мнението на Пикар по аферата Драйфус казва, че се е съмнявал, но не можел да даде никакви доказателства. Колкото за самия него, той е убеден във виновността на Драйфус. Но неговото убеждение е установено и от други факти, а не само от решението на Военния съвет.

Генерал Гонзе!

Защитата му задава същите въпроси, свързани с документа. Генералът отказва да отговори:

— Знаете ли коя е дамата с воала?

— Нищо не знам. Аз не съм следовател. Вие сте душевадци.

Лабори казва, че след този отговор не може да задава други въпроси.

Настъпва гробно мълчание. Прокурорът също мълчи.

Лабори взема думата:

— Е, добре, от мое име и от името на целия адвокатски съвет...

Нищо не се чува. Настъпва глъчка. Викове отекват навсякъде. Да! Не! Оглушителен шум. Това кара председателят да даде нареждане за изпразване на залата.

Заседанието се вдига. Адвокатите се натрупват около Лабори и го поздравяват. Започват спорове. Всички говорят едновременно, всички се въодушевяват и инцидентите взимат неизмерими размери.

След половин час заседанието се подновява, но хората не са мръднали от залата.

След като инцидентът приключва с голяма мъка, след като страните се споразумяват, генерал Гонзе казва, че действително той има свои писма до полковник Пикар, но че при срещите си с полковника му обяснил, че са две афери: Драйфус и Естерхази и че трябва най-напред да се занимае с виновността на Естерхази и да не се губи времето за нещо вече присъдено. По отношение на Драйфусовата афера той не е мислил никога да я дискутира.

Отсъства полковник Анри.

Повикан е Гриблен, чиновникът в Министерството на войната. Той казва, че видял Льоблоа в кабинета на Пикар. Лабори иска

повикването на Лъоблоа, но той се явява и опровергава това обвинение.

— Кълна се пред Бога!

— Аз също — отговаря Лъоблоа.

Клемансо иска да се изиска анкетната преписка, където Лъоблоа е посочил, че е станало грешка във времето, от което се вижда, че свидетелството на Гриблен е фалшиво.

Идва генерал Мерсие.

Защитата пита дали генералът познава доклада на Ривари. Генералът: „Нямам ни най-малко понятие“.

Цяла серия аргументи доказват, че майор Естерхази е авторът на бордерото.

Той заключава, че не знае дали оригиналът на бордерото съществува, но че факсимилето от вестник „Матен“ е достатъчно, за да докаже, че Естерхази е съставил въпросното бордеро.

Заседанието се вдига без инциденти.

Адвокатът Клемансо иска от съда да нареди конфискуване на оригинала на бордерото от Министерството на войната.

Зола казва, че други четиридесет лица, твърде известни, споделят убеждението на Жири, учител от училището Шарл, по този въпрос и че ако не е повикал повече свидетели, той го е сторил от съображения да не злоупотребява с времето на съда.

Ерикур, директор на научно списание, твърди, че според физиологическите бележки, почеркът на майор Естерхази е идентичен с този на бордерото.

Повикан е отново полковник Пикар.

Адвокатът Лабори: „Желаете ли да ни кажете какво мислите относно важността на документите?“

Отговор: „Не бих говорил този път, ако генерал Пелийо не беше говорил преди мен. Но аз ви моля най-настойтелно да не тълкувате зле онова, което ще кажа. Мисля, че съм в състояние да дам мнението си върху важността на фактите, упоменати в документите, за които става дума. От друга страна аз мисля, че се преувеличи извънредно много важността на фактите, за които става дума в този документ. Повикан да свидетелства, генерал Пелийо декларира, че видял материалните доказателства, въз основа на които беше осъден Драйфус.“

В залата настъпва голямо раздвижване.

Лабори настоява този документ да бъде представен пред съда. Това искане предизвиква сензация.

Председателят декларира, че искането на Лабори не може да бъде удовлетворено. Той предлага да бъде повикан майор Естерхази.

Лабори, обаче, поддържа, че не може да се пристъпи към изслушване на Естерхази, преди да бъдат представени доказателствата:

— Преди да изслушаме майор Естерхази — посочва Лабори, — ние се нуждаем от указания от генерал Пелийо документ. — И продължава: — Имам ли правото да говоря или не? Отнемате ли ми думата? Ние ще говорим тук дори това да продължи и шест месеца, докато не се хвърли пълна светлина.

Председателят: „Вие не излагате вашите предложения“.

Лабори: „Ние ще се върнем към генерал Пелийо, който се явява в тази зала, за да повлияе върху съдебните заседатели, без да ни се позволи да отговорим. Искаме само истината и вярната постановка на въпросите, които сами служат в защита на Зола.“

Председателят: „Говорете само за вашите предложения. Съблюдавайте мярката.“

Лабори: „За първи път ми се препоръчва умереност, която аз винаги съм съблюдавал. Но за първи път защитаваме правовата идея и се борим срещу една съдебна грешка. Съжалявам, ако с това ви уморявам.“ Председателят: „Развийте си предложенията“. Лабори: „Трябва най-напред да ги документирам“. Председателят: „Не мога да допусна една така дълга процедура“.

Лабори: „Вие ме поставяте в невъзможност да говоря. Генерал Пелийо тук не е граждански ищец и няма правото да държи подобни речи. Тук не се яви дори военният министър. Същият оня, който бихме желали така силно да видим. Пелийо е изпратен, за да обезсили резултатите, постигнати в по-раншните заседания и когато искаме да му отговорим, на нас ни се отнема свободата на мнение.“

Този спор продължава повече от половин час. Лабори отново се опитва да говори, а председателят непрекъснато го прекъсва, дори понякога съобщава, че ще му отнеме думата.

Лабори отговаря: „Отнемете ми думата! Ще се констатира все пак, че генерал Пелийо може да говори половин час, а ние бяхме възпрепятствани да отговорим. Как? Генералният щаб може да говори непрекъснато чрез устата на този блестящ оратор, а на нас ни се забранява да отговорим? Такова нещо още не бях виждал в живота си.“

Накрая Лабори развива и предложенията си, в които между другото иска да му се позволи да отговори на Пелийо с една по-дълга реч.

Съдът отхвърля предложенията. Председателят повиква друг свидетел.

Лабори: „Пардон, искам да задам...“

Секретарят: „Генералът не е вече тук“.

Вестниците коментират непредвидения инцидент, който разстрои вчерашното заседание.

Вестник „Бигар“ казва, че е почти невъзможно да се измери важността му.

След инцидента Министерският съвет се свиква под председателството на Феликс Фор, за да се съвещава по положението, създадено от направените показания пред съда от генерал Пелийо.

Въпреки дъжда числото на любопитните в околността на съдебната палата е много по-голямо, отколкото по-рано.

Числото на полицейските агенти също е увеличено.

Председателят: „Да влезе генерал Боадефр. (Раздвижване в залата, докато генералът застане на мястото на свидетелите, след което председателят продължава). Господин генерал, вчера възникна един неочакван инцидент. Изяви се желанието вие да бъдете изслушан и съдът одобри това искане.“

Председателят прочита стенографските бележки относно произведените от генерал Пелийо думи и пита: „Какво има да кажете?“

Генерал Боадефр: „Потвърждавам цялото показание на генерал Пелийо като точно и автентично. Няма да прибавя нито дума повече към него.“ (Продължителни раздвижвания).

— Но, господа заседатели — продължава генерал Боадефр, обръщайки се към тях, — вие сте нацията, вие я представлявате тук. Ако нацията няма доверие в ръководството на армията си, тя трябва да го каже. Ние сме готови да оставим на други грижата за Франция. Господа заседатели! Вие, които сте нацията, трябва да се произнесете, да го кажете. (Избухват аплодисменти в момента, когато генерал Боадефр напуска свидетелската скамейка.)

Председателят повиква майор Естерхази. В залата настъпва голяма глъчка. Лабори задава няколко въпроса. Естерхази отказва по категоричен начин да отговори.

По искане на защитата се прочитат писмата на Естерхази до госпожа Буланси. Прочита се писмото, в което майор Естерхази казва,

че би желал да умре като улански офицер, сечейки французите. Също така са прочетени пасажите, изпъстрени с ругатни по адрес на Франция, нацията и френската армия.

Естерхази не отговаря нищо.

Лабори и Клемансо правят неимоверни усилия, за да предизвикат Естерхази да говори. Майорът едва промърморва от време на време по някоя дума.

Последва много оживен и разгорещен спор.

Естерхази се оттегля. Повикани са и другите свидетели. Една част от тях не отговарят на призоваването, позовавайки се на различни причини за неявяването си. Друга част се явява и изяснява важни неща.

Заседанието се вдига.

Процесът приближава към края си. На следващия ден Лабори ще започне пледоарията си.

51.

Вестниците, враждебни на Зола, констатираха, че шефовете на армията днес са много популярни, като на втория ден след победа, и то благодарение на процеса Зола. Същите вестници са убедени, че защитниците на Зола няма да се оправят от неуспехите, които претърпяха, както по аферата Драйфус, така и по делото на Естерхази.

Прогресивните вестници пък протестираха най-живо против декларациите на генералите, обвинявайки ги, че заплашват правосъдието.

Повикан е отново полковник Пикар. Адвокатът Лабори го пита дали бордерото от 1894 година е от месец март или април.

Полковник Пикар отговаря, че не си спомня точно датата. Той се оплаква от нападките на някои вестници, които го обвиняват, че възпитавал децата си в любов към Германия. Той декларира: „Ако имам деца, много естествено е, че няма да ги възпитавам в прогермански дух.“

Полковник Пикар иска да бъде призован генерал Галифе, който ще даде показания за неговата лоялност и честност. Председателят отвръща, че това е излишно.

Лабори протестира.

Повикан отново, генерал Пелийо обявява, че съгласно произнесените думи от генералния прокурор, отказва да отговори на въпросите, които не биха имали връзка с делото Зола. Той добавя:

— Казах вече, че всичко беше чудновато в тази афера. Онова, което е още по-страшно обаче (той се обръща към полковник Пикар) и го казвам открито, е поведението на един господин, който още носи униформата на френската армия и който се явява тук да обвинява трима генерали, че са извършили фалшификация, че са си послужили с него. (Гръмки аплодисменти в дъното на залата.)

Полковник Пикар:

— Аз казах най-почтително на моите шефове, че тук пред правосъдието ще кажа само истината, но повтарям още веднъж в присъствието на началника си, че не ще позволя, както в аферата

Нортон, високопоставени хора да бъдат измамани чрез фалшиви книжа и документи.

Лабори:

— Казах и аз, че войниците са с добра воля и нещо, което най-много ме затрогва...

Председателят (спирайки го): „Вие пледирате!“ Лабори: „Не, господин председателю, правят се опити да ме тероризират. Обръщат се не само към мен, но и към жена ми със заплашителни писма, за да ме сплашат.“

Председателят: „Казвам ви, не пледирайте, ще ви отнема думата“.

Лабори: „Така да бъде, отнемете я!“

Председателят: „Отнемам ви я“.

Лабори: „Благодаря ви. Колкото пъти ми отнемате думата, толкова пъти доказвате, че все повече ме уважавате“.

Анатол Франс, повикан да свидетелства, хвали куража и любовта към истината, които характеризират еднакво Зола и Лабори.

Председателят пита защитата дали иска показанията и на други свидетели.

Лабори посочва, че държи да бъде повикан министърът на войната Било.

Председателят отговаря, че Било няма разрешение от Министерския съвет и не може да се яви.

Заседанието се прекратява.

Цитираме един вестник, засягащ процеса.

„Четейки всичко онова, което се пише от десетина и повече дни насам, откакто се гледа делото на Зола, в най-големите европейски вестници, човек наистина би помислил, че в момента нищо друго не интересува културния и политическия свят в Европа, освен този прочут процес. Може би най-прословутия процес на века...

Причината, поради която погледите на всички хора са насочени с толкова голямо любопитство, нетърпение и интерес към Франция, е лесно обяснима. Франция играе твърде голяма роля в историята на цивилизацията и другите страни, които се възползваха от нея и сега отправят вниманието си към настоящите борби, от които, без друго, ще излезе нещо повече, нещо по-голямо, отколкото оправдаването на един невинен, а именно сломяването, и то завинаги, на военното пристрастно и заслепено правосъдие!

Франция привлече и спечели симпатиите на всички онези, които мислят свободно. Те я обичат и я смятат като своя втора родина. Както се изразява един голям американски политически мъж: «Всеки човек на света има две родини — своята и Франция!»“

Ето оценките на някои други големи вестници в Европа за положението във Франция.

„Съндей Спесиал“, най-големият неделен вестник в Лондон, дава фотографиите на трима офицери, които играят непосредствена роля в тази афера, а именно: на Естерхази, Пати дьо Клам и на полковник Пикар и пише:

„Естерхази има страшен вид, с нервен смях и с прикрит поглед. Пати дьо Клам е личност силно раздразнима, има делови вид и изглежда, че сам си придава извънредно голяма важност, а полковник Пикар е спокоен, с достойна осанка, интелигентни очи, блага усмивка, симпатичен и решителен в жестовете и говора си.“

Колкото за Зола, същият вестник казва следното: „Зола е смел и честен човек от героичен тип. Стои отпуснат на подсъдимата скамейка и се визира с пламтящи очи, които парят заседателите. От време на

време става. Има вид на Херкулес..., а гласът му трепери и набляга с тежестта на олово върху сърцата и съвестите на присъстващите.

Само един жест на Зола те смразява.“

Общият тон на цялата английска преса е, че ревизията на процеса се налага. Когато трима бивши министри на правосъдието идват и декларират пред заседанието, че процесът на нещастника от Дяволския остров е незаконен, друг изход от това положение не може да има, освен ревизирането на самия процес. В противен случай човек би си помислил, че съдебната процедура във Франция струва колкото една обикновена комедия от „Пале Роял“.

Знаменателно е обаче, как вестник „Съндей Таймс“ се произнася за дванадесет съдебни заседатели: „Да помислим — казва той, — преди да вземем предвид безпристрастието на заседателите, че тези хора изхождат от народа, че имената и адресите им са публични и че вече са били заплашени от няколко вестника.

От друга страна лесно обяснимо е, че техните лични разбирания не могат да се различават много от тези на съгражданите им, на крещящото множество, което се бие по улиците на Париж. Можем ли да вярваме, че разискванията по делото, на което ще бъдат дадени доказателства, ще ги накарат да повярват в невинността на Зола? Но в такъв случай техният вердикт няма ли да предизвика един народен катаклизъм? Е, добре, трябва да допуснем само едно нещо, за да повярваме в оправдателната присъда на Зола: че всеки от тези дванадесет заседатели е също такъв герой, какъвто е Зола. В противен случай ние не можем да очакваме нищо от тях!“ Подобна справедлива и истинска преценка ни кара да видим предварително резултата от процеса.

Що се отнася до парижката преса, то в нея се забелязва същата възбуденост, същата невъздържаност на перото от една страна и от друга — води се истинска словесна борба, от която в края на краищата няма да закъснее и появата на истината.

Белгийската преса без разлика поддържа каузата на Зола и напада остро опитите да се прикрие истината, която въпреки всичко, постепенно излиза наяве.

Онова, обаче, което е най-характерното във всичко това, което се пише, е енергията, с която руските вестници поддържат каузата на Зола. Тази работа безпокои много заинтересованите, като се знае, че в

Русия не може да се пише така свободно и затова изглежда, че езикът на руската преса сякаш напада висшите правителствени кръгове. Много петербургски вестници декларират категорично, че честта на Франция изисква ревизирането на Драйфусовия процес. Никой не може да допусне, че ако подобни преценки биха били противни на руските цензурни гледища, вестниците биха могли да публикуват подобни неща. Ето един пасаж от „Руская газета“, вестник, смятан за близък до висшите политици в Русия:

„Процесът на Зола е придружен от друг един процес, много по-грандиозен. От едната страна стои френското обществено мнение, а от другата — общественото мнение на всички цивилизовани страни в света. Каква жестока ирония на съдбата! Защото този път другите нации налагат на Франция да защитава пред своите граждани принципите на свобода и правда, на същите онези граждани, които провъзгласиха за първи път светия принцип на човешките правдини. Ето защо ние, истинските приятели на Франция и на френския народ, бяхме болезнено засегнати от положението, през което преминава страната на «братството, равенството и свободата».“

Тази статия предизвика неимоверно раздразнение в политическия живот на Франция и тя е само от полза на каузата, отстоявана от Зола и всички онези учени, които се заклеха, че няма да преустановят борбата, докато не видят, че перото побеждава сабята и религиозния фанатизъм.

53.

Адвокатът Лабори продължава пледоарията си и съобщава, че ще излага фактите по техния хронологичен ред.

Защитникът на господин Зола говори най-напред за арестуването на Драйфус, станало през месец октомври 1894 година, и констатира, че това арестуване е било известно само на два вестника: „Л’Еклер“ и „Либр Парол“.

Лабори казва още, че майор Пати дьо Клам е забранил на госпожа Драйфус да говори за мъжа си под заплаха за тежко наказание. Макар че известието на вестник „Либр Парол“ не е било дадено от госпожа Драйфус, а от бюрото на Министерството на войната, и двата споменати вестника поместиха неверни статии за виновността на Драйфус.

Адвокатът говори за разпитите, чрез които майор Пати дьо Клам се е мъчил да сплаши Драйфус, и за впечатленията на майор Форцинети, директор на затвора, който е останал с убеждението, че Драйфус е невинен. (Шепот из залата.)

Председателят на съда подканя публиката към мълчание.

— Преди всичко трябва да се отбележи — извисява се гласът на Лабори, — че законът не бе спазен и този именно факт, присъединен към протестите на Драйфус, разбуня толкова високи умове. Онова, обаче, което дава сили на нашите убедени врагове, е обстоятелството, че те вярват, че всичко е минало правилно и законно. Е, добре, ние трябва с прискърбие да констатираме, че работите не се разрешиха така, както си мислиха. (Раздвижване.) Министерството на войната притежаваше осем месеца преди арестуването на Драйфус фотографията на документа, в който се четеше: „Този каналай Д“ и доказващ, че един френски офицер е бил във връзка с двама чужди военни аташета. Обаче този документ не се даваше на Драйфус. А този документ е важен, защото на него са почивали от толкова време всички обвинения, този документ, който се нарече оправдателен, връчен от дамата с воала на майор Естерхази и който последният е депозирал във военното министерство само срещу разписка за получаването му.

Говорейки за генерал Мерсие, адвокатът Лабори сочи, че може да е храбър воин, но не е осведомен, нито пък е в течение на важните работи, защото „какво можем да си помислим за изпитанието, на което беше подложен Драйфус от страна на Пати дьо Клам, когато му продиктува фрази от текста на бордерото? Генерал Мерсие замени липсата на доказателства със своето произволно впечатление и по този начин се стигна до осъждането на един невинен“. Адвокатът пита защо не се говори за този акт: „този канала Д.“ После заявява: — Ние бихме могли да доведем тук и чужденци, за да се разисква за достоверността на този документ. (Раздвижвания.)

Председателят го прекъсна: „Не бихме ги изслушали“.

Лабори: „Ако не ги доведохме, причината е, че искахме да разискваме само между французи една афера, която интересува само французите. Каквото и да бъде мнението, което може да се изкаже по тази афера, в деня на опасността всички ще застанем единни пред лицето на чужденеца. (Аплодисменти.)

Връщайки се отново върху диктата, наложен на Драйфус, Лабори казва: «Всичко това показва безполезността на преследването, защото ако съществуваше някакво доказателство за неговата вина, в никой случай не би се прибягнало до такава сценична постановка. Тъй като в началото на разискванията съществуваше само въпросът „бордеро“, съдиите щяха да оправдаят обвиняемия, ако противно на всякакво право, присъдата им не беше фалшифицирана чрез съобщението на един документ, напълно чужд на съдебното дирене и неразискван.»

Той прочита стенографските бележки на военния съд, осъдил Драйфус, които са приложени към делото.

— Тази афера е в моите ръце — казва адвокатът Лабори. — Удостоверявам, че нямаше нищо против Драйфус, това го казвам подкрепено с моята честна дума, господа, и ще ви кажа още, че нямаше нито една улика срещу оногова, който беше осъден.

Заседанието се преустановява.

Парижките вестници единодушно констатираха успеха на адвоката Лабори, който промени впечатлението на аудиторията.

«Фигаро» казва, че една и съща пледоария е породила у едни надежди, а у други опасения.

Ревизионистите заявяват ясно, че осъждането на Зола няма да спре подетата кампания.

Лабори продължава пледоарията си, заявявайки, че се е помъчил да избегне тъмните страни, които заплитат аферата.

— Исках — добавя той, — да посоча лъжите и да ви накарам да оцените чутите свидетелски показания. Не трябва да се отдава на документите, за които говори генерал Пелийо, по-голямо значение, отколкото имат.

Адвокатът Лабори се надява на добронамереността на Генералния щаб, но и настоява да продължи разследванията си, за да открие дали документът не е фалшив. Ако доказателството беше налице, биха го показали на полковник Пикар, за преустановяване на разследванията му.

След това Лабори засяга въпроса за бордерото и се пита за неговия произход. Той хвърля обвинение върху генерал Мерсие, който щом е бил сигурен във вината на Драйфус, е трябвало да го забута в някое подземие в името на държавната справедливост, вместо да разиграва комедията пред военния съд.

Стои твърдо на убеждението си, че бордерото е дело на Естерхази. Защитникът отрича, че е било копирано, защото, ако Драйфус го беше копирал, тогава той би хвърлил незабавно подозрения върху майор Естерхази.

Оспорва впоследствие докладите на експертите и цитира различни грешки. Твърди, че е установено, че са предадени тайни документи на военния съд. Напомня, че Мелин при интерпелирането на Жорес отказва да говори по аферата Драйфус и заключава оттук, че правителството е имало нещо за скриване. Добавя, че генерал Мерсие отказа да говори за тайния документ. Това е едно ново признание.

— Вярвам, че когато страната разбере сложността на въпросите, тя само ще възнегодува и ще протестира в името на морала, нещо, което направи Зола.

Защитникът говори за болката на семейство Драйфус, хвали куража, предаността и вярата на съпругата на бившия капитан, после цитира едно писмо на Драйфус от месец септември 1897 година, в което той протестира по-енергично от всеки друг път и изразява надеждата за скорошното си реабилитиране. (Аудиторията се трогва, много жени плачат.)

Лабори продължава сред гробна тишина и напомня различни съдебни грешки, после се спира на случая с полковник Пикар, чието

хладнокръвие и дисциплинираност възхвалява. «Каквото и да стане, полковник Пикар ще излезе оттук, не казвам реабилитиран, а възвеличан!» (Продължително оживление.)

Лабори продължава пледоарията си. Той разказа за семейство Драйфус, което пожертва състоянието си само за да може да реабилитира бившия капитан. Лабори разгледа извършената грешка от правителството, толериращо скриването на истината в аферата Драйфус. След това проследява изчерпателно въпроса с тайния документ, който е бил предаден на съдиите без знанието на обвиняемия и защитата. Обясни как Шьорер-Кестнер е стигнал до убеждението за невинността на Драйфус. Похвали поведението на Драйфус и разказвайки за служебните обязанности на майор Естерхази, доказва, че той е могъл да има всички документи. Посочи аргументирано, че Естерхази е виновен. Завърши чрез блестящо заключение, което трогва до сълзи всички присъстващи в залата.

Жорж Клемансо започна пледоарията си, нападайки Боадефр, който след като предизвика цялата тази нещастна афера, идва пред съдебните заседатели да поставя отгоре на всичко въпроса за доверието. (Публиката вика. Вдига се ужасна глъчка.)

Клемансо посочва голямото значение на гражданската сила в сравнение с тази на военните. Той констатира, че ревизирането на Драйфусовия процес е наложително. Завършва, обръщайки се към заседателите с молба Зола да бъде оправдан.

— Ние — провиква се той — сме отговорни пред съда, а самият съд, на свой ред, е отговорен пред историята. Съдът ще съди нас, а историята пък него!

Върховният прокурор Ван Касел с къса реплика напада защитата.

След като защитата взема отново думата, председателят задава на заседателите въпроси, след което се оттеглят в съвещателната зала. В шест часа съдебните заседатели влизат в залата, където има голямо раздвижване.

След гробна тишина първият заседател прочита вердикта. Съдебните заседатели отговарят с «да» на въпроса дали е виновен Зола и отговорният редактор на вестник «Л'Орор» господин Перьо.

(Аплодисменти, подсвирквания. Чуват се викове: «Долу Зола!» «Да живее армията!» „Да живее Зола!“).

В заключение съдът осъжда господин Емил Зола на една година затвор и Перьо, редактора на вестник „Л’Орор“ — на четири месеца затвор.

Осъжда също всеки един по на три хиляди франка глоба.

Оставихме Питу в такова ужасно положение, каквото човешката фантазия трудно би могла да измисли. Море от пламъци го обграждаше, димът го задавяше. А най-страшна беше мисълта, че той сам си беше подпалил къщата.

Подобно на див звяр в клетка се блъскаше обезумелият Питу в горящата мансарда, опитвайки се непрекъснато да разбие вратата. Всичките му опити, всичките му усилия бяха напразни. Беше загубен. Питу падна на колене, заплака и започна да се моли. Да, този мизерник наистина се молеше. Сега, когато беше близо до една страшна смърт, той започна да вярва в Бога.

Косата и брадата му бяха вече обгорели, а лицето му бе в сажди. Треперещите му ръце късаха дрехите, които бяха започнали да горят. И всичко това заедно с отчаяните викове на Клаудина. Тя непрестанно му напомняше небесното отмъщение.

— Млъкни! — кресна Питу. — Млъкни, проклетнице, че ще те удуша, преди пушекът да те задуши. Не искам да умра... Искам да живея! Как да се отърва, как!?...

Като луд се търкаляше и се блъскаше по дъските на мансардата. В това диво търсене на изход кракът му случайно се удари в капак, който изведнъж се отвори под него. Показа се дълбок отвор. Питу с радост забеляза тесни стълби, които водеха надолу към мазата на къщата. Хитрият Соломон беше снабдил къщата си с подобни скрити врати и стълби, с цел да укрива откраднати вещи от очите на полицията. Тази врата, която сега спасяваше неговия син от смъртта, водеше към малко подземие.

— Спасен! — изхлипа радостно Питу. — Този път не успя да ме премахнеш, господин Ла Бриер. Помисли си, че хвана лисицата, но тя избяга! Ха-ха, Питу има щастие! Не му е ударил още часът... Той има още много работа за вършене на земята!

С тези думи гърбавият се спусна надолу по стълбите. Мизерникът дори не помисли да спаси жертвата си, останала плячка на огъня, която с ужас викаше след него:

— Помогни ми, спаси и мен! Имай милост! Бедната се блъскаше вързана, а възможността да се спаси беше пробудила желанието за живот и в нейното нещастно сърце.

Но Питу се засмя подигравателно, после изчезна в мрака на тесните стъпала.

Той стигна до мазето на къщата и оттук излезе на улицата.

Навън се беше събрала голяма тълпа и наблюдаваше ужасната гледка. Пламъците бяха обхванали целия покрив на къщата и осветяваха малката уличка „Мадона“ и околността като с дневна светлина.

Ла Бриер, префектът на полицията, беше също между зрителите. Той наблюдаваше самодоволно как огънят се разпростира, а пожарникарите още не се явяваха. Очакваше с нетърпение да види цялата къща в пламъци и между нейните развалини онзи, когото искаше да премахне.

Изведнъж между навалищата се чу звучен глас:

— Уверени ли сте, че има някой в къщата? Войнствен мъж с червеникава брада беше излязъл пред тълпата и гледаше с изпитателен поглед сградата. Това беше Легуве. Знаем, че този способен мъж се беше върнал заедно с Алиса, Матийо и Едита Масон в Париж. Случайността го бе довела до мястото на пожара. Той повтори още веднъж въпроса си, но от всички страни получи отговора:

— Тази стара съборетина е необитаема и добре е сторил оня, който я е подпалил. Грешникът Соломон Бенас бе скрил много престъпления в нея. По-добре ще е да се изтрие от земното лице такъв паметник на безчинството!

Легуве не отговори нищо. Погледът му бе отправен към покрива на горящата къща. Стори му се, че вижда нещо ужасяващо. Една човешка ръка се мърдаше между пламъците!...

Боже Господи! Наистина там едно човешко същество се бореше със смъртта. Между пламъците сега се виждаше оголеното гърчещо се от болка тяло на жена с разpletени коси.

— Стълба! — нареди Легуве с гръмовен глас, който се разля над тълпата. — Донесете бързо стълба. Там горе гори човек!

Веднага донесоха стълба, която подпряха до пламтящите стени на къщата.

Кой, обаче, ще се реши да се покачи, за да извърши подвиг толкова смел и опасен същевременно? Легуве изскочи напред. Той закопча пардесюто си, после грабна въжето в ръка. Отгоре се дочуваха все още и все по-ужасяващи викове за помощ. Легуве тръгна към стълбата. В този миг някой го хвана за ръката.

— Луд ли сте — викна му някой, — та излагате живота си на сигурна опасност?

Това бе Ла Бриер, който отправяше тези думи към бившия свещеник. Легуве го изгледа изумено:

— Не виждате ли, че горе безпомощно човешко същество се бори с най-страшната смърт? А ние да стоим и безгрижно да наблюдаваме, без да се притечем на помощ?...

— Тя без друго ще е някоя просякиня или престъпница — смънка префектът, който се беше смразил от страх да не бъде спасена тази жена и после да свидетелствува по какъв начин е бил погубен Пити в пламъците.

— Просякиня, престъпница — повтори недоволно Легуве, качвайки се по стълбата. — Тук има една човешка душа в опасност и ние сме длъжни да я спасим, останалото сега малко може да ни интересува.

— Върви по дяволите! — викна гневно Ла Бриер. — И ти няма да оцелееш от огъня!

Легуве не го слушаше вече. Той стигна до върха на стълбата и се качи на горящия покрив. Със сигурност пламъците и димът заплашваха да го погълнат, но благородният спасител не мислеше за собствения си живот. Сега той беше само на десетина крачки от Клаудина. В последния миг нещастницата беше успяла да разкъса връзките си, качила се бе върху една маса и оттам бе излязла на покрива на къщата. Свежият въздух ѝ бе придал сили, но дрехите ѝ вече горяха и тялото ѝ бе покрито с рани. С последно, отчаяно напъгане на силите си тя увисна на една тръба.

— Задръж се само за миг — викна ѝ Легуве, — идвам да ти помогна, да те спася!

После той ѝ хвърли въжето. Клаудина го хвана.

— Обвий го здраво около тялото си! Нещастницата има достатъчно самообладание да стори, както ѝ нареди Легуве.

— Ела сега малко по-близо до края на покрива, после се отпусни надолу. Господ не ще ни изостави в последния миг...

Самият той се опря с гръб на комина, после викна с тържествен глас:

— Скачай! Господ да ни е на помощ! Клаудина скочи. Тялото ѝ за момент увисна между земята и небето. Но въжето здраво я държеше, а и Легуве не изгуби равновесието си. Сега той заслиза бавно по стълбата, като с едната си ръка се подкрепяше о стълбата, а с другата здраво стискаше въжето.

. Той вдигна бавно тялото на Клаудина. Сега го държеше в ръцете. Нещастницата загуби съзнание. Благодатна отпадналост беше обзела мозъка ѝ. Тълпата избухна в ентусиазирани викове. Когато Легуве стъпи на земята с товара в ръце, парижаните го заобиколиха и поискаха да го вдигнат на ръце. Неговият героичен жест ги беше затрогнал.

Легуве обаче, се изтръгна от ръцете им:

— Не се занимавайте с мен, а с тази нещастница тук, която се нуждае от помощ.

После понесе Клаудина към съседната къща.

— Лекар, бързо лекар — викна той. — Тя трябва да се свести!

— Тук има доктор — обади се звучен глас и в същия миг доктор Бургер застана до Клаудина.

Префектът на полицията също бе тук и гледаше втренчено жената. Тежко му, ако дойдеше на себе си. С ужас видя, че тя разтвори очи и се опита да проговори...

Доктор Бургер ѝ постави бързо студени компреси на главата, охлади раните ѝ с масло и ѝ даде медицинска помощ на място.

— Искате да говори, докторе — забеляза Легуве, — вижте как се мъчи да произнесе една дума. Може би иска да направи някое признание.

— Да — дочу се от устните на Клаудина, — едно признание... Драйфус... не е той... писмото... аз на...

Думите ѝ изведнъж замряха.

— Умира — въздъхна Легуве. — Умира и доколкото виждам тя отнася в гроба важна тайна...

— Не, няма да умре — отговори докторът с печална увереност. — Тя живя живот хиляди пъти по-страшен, отколкото смъртта.

Нещастната е понесла неимоверно нервно разтърсване. Тя не ще може да говори, нито да люби, нито дори ръцете си да движи. Ще остане така, жив мъртвец.

В този момент дойде болнична кола заедно с един полицай. Бедната Клаудина беше вдигната и поставена върху възглавници в колата, която потегли за „Отел Дьо“, голямата парижка болница. Легуве и доктор Бургер си тръгнаха заедно.

Префектът на полицията остана за малко след като нещастницата бе отнесена. Той се беше опрял уморен до стената. Ла Бриер дишаше дълбоко. Страхът го беше развълнувал.

— Отървах се и от това зло — промълви той. — Единственото същество, което можеше да свидетелства за случилото се в тази къща, онемя завинаги. Питу не съществува вече, спасен съм!

Страшен трясък придружи тези му думи. Къщата на Соломон Бенас се разруши между огнените езици.

Ла Бриер се уви в пелерината си и реши да си тръгне. Но изведнъж някой го хвана за ръката.

— Убиец — прошепна дрезгаво глас на ухото му. Той потрепери цял и се обърна уплашено. Но в следния миг се отдръпна ужасен. Погледът му се втренчи върху обезобразеното лице на гърбавия Питу. Див страх вцепени префекта на полицията, така че не можеше да помръдне. Питу продължаваше заплашително:

— Ти си мислеше, че ме премахна, Ла Бриер, и сега се чудиш, когато ме виждаш жив пред себе си! Да, убиецът, когото изпрати да ме унищожи не беше достатъчно сръчен и бъди уверен, че няма да ме пипне в капана си! Питу е жив и ще направи всичко възможно, за да те смъкне от върха, на който стоиш. Сбогом, господин Ла Бриер, надявам се, че ще се видим пак!

Гърбавият се изниза като змия около вцепенения човек и стигна бързо до средата на улицата, където се загуби между тълпата. Ла Бриер тръгна като пиан. Той се метна в един файтон и заръча да го отведат направо в дома му.

Големият женски затвор в Париж „Сен Лазар“ е място, пред което богините на човешкото достойнство са си обвили главите в траур. Известната поговорка, която казва, че една паднала жена е много по-лоша, отколкото най-злият мъж, тук намира своето доказателство. Сметта на леките жени от цял Париж е събрана тук. Всички хубави грешници, които пъплят из града покрай кейовете на Сена, всичко, което се е хлъзнало като жертва на греха, стига кой по-рано, кой по-късно в „Сен Лазар“. Тук остават те, когато тайната полиция разкрие предишните им деяния, когато се вдигне воалът на миналото им. Обикновено тези деяния са объркани и често пъти минават години, докато се разнищят. Пропадналите жени биват изправяни тогава пред съд, където ги осъждат според тежестта на извършените престъпления.

Най-често те са изпращани в Нова Каледония или пък, ако са извършили убийство, във Френска Гвиана, където намират смъртта си.

Голям грях на администрацията на затвора „Сен Лазар“ е, че затворничките не са държани в отделни килии, а са затворени в общи големи зали за спане и работнически ателиета. Нито една болест, дори чумата, не са тъй заразителни както грехът. Инфекцията се разпространява бързо и често пъти е неизлечима. Да вземем за пример едно младо 16-17-годишно момиче, което, изоставено от любовника си, се почувства майка. То държи в тайна срама си, докато може. Но трудният час приближава и то ражда дете в някой потаен кът на къщата. Отчаянието скоро го обзема, умът му се побърква. Как да продължи по-нататък живота си? Детето не ѝ позволява дори да работи. Нещастницата извършва детеубийство. Престъплението се разкрива и бедната пристига в „Сен Лазар“. Вярно е, че тя е извършила престъпление, което следва да бъде наказано съгласно човешките закони и небесната правда. Но аз питам моите красиви читателки: тъй като тази нещастница е станала жертва, трябваше ли тукатси да се превърне в наистина пропаднала жена? И наистина, тя не е стигнала все още дъното на падението си в момента на влизането си в „Сен

Лазар“, но е наистина „развалена“, когато излиза. Защото „Сен Лазар“ е висше училище за престъпления. Всичко, което тя не е знаела, тук го научава...

В началото тя отблъсква мизерните изкусителки, не иска да ги слуша, но когато постоянно ѝ се шепнат на ухото и ѝ се показват толкова пороци, когато е непрекъснато подигравана, взимана на присмех, изтезавана накрая, тя започва да отстъпва и да става послушна ученичка на майсторките на престъплението и подлостта. И след като е излежала наказанието си и добива отново свобода, вече не се занимава с честен труд, защото знае средства и тайни, чрез които може да живее охолно и богат живот.

Най-напред тя ще тръгне по пътя на срама, на престъплението и ще се подхлъзва все по-дълбоко в блатото, в което няма да намери нито една опорна точка.

Всичко това би се избягнало, ако въпросната девойка е затворена в отделна килия. Ето защо ние мислим, че не грешим, когато наричаме затвора „Сен Лазар“ разсадник на престъпността и ще дадем на читателите си истинска картина на живота в него.

Ония две жени, които сляпата омраза на префекта на полицията захвърли в „Сен Лазар“ — Павловна и нейната майка, спяха прегърнати в общата килия на затвора. Те се бяха свили в най-отдалечения ъгъл и не смееха дори да вдигнат поглед. Защото където и да попаднеш погледът им, те бяха ругани, принудени да слушат неприлични думи, мръсни шеги, но все пак поне не виждаха с очите си проявите на греха.

Впрочем, тъкмо тази бе причината, поради която двете жени бяха ругани от техните „колежки“ по участ. Биеше на очи тяхната гордост и държание. Пропадналите жени не можеха да разберат, че между тях са попаднали две създания, доведени тук не поради извършеното от тях престъпление, а заради извършеното такова срещу тях.

Беше време за вечеря. Храната се състоеше от чорба, която се донасяше в медни казани. Всяка от затворничките на „Сен Лазар“ имаше по едно тенекиено канче.

С него трябваше да дойде до казана и там ѝ се даваше порцията чорба и черно парче сух хляб. Тъй като надзирателките вършеха работата си колкото може по-небрежно, те поставяха две стари

затворнички, които от дълго време излежаваха наказанието си, да раздават вечерята.

Едната от тях бе висока и слаба жена със сипаничаво лице, на което светеха две порочни очи. Косите ѝ падаха като куп слама, разхвърляна по раменете. Другите арестантки наричаха тази отвратителна гадина „къорава“, защото особено когато се ядосваше, зениците на малките ѝ очи се насочваха към върха на носа и тогава погледът ѝ добиваше сляп и грозен израз.

Другата разпределителна беше много хубаво създание, но на челото ѝ беше сложен печатът на порочността. Читателите ще си спомнят навярно за онази хубава Рита де Майо, която срещнахме най-напред в къщата на госпожа Буланси, където залиса нещастния Арман Боне, карайки го да загуби на карти всичките си пари. Съдбата беше засегнала сега и Рита. Дълго време беше играла видна роля в света на леките жени в Париж и оскуба мнозина наивници, докато една нощ открадна от джоба на бразилец голяма сума. Той се обърна към полицията и банкнотите бяха намерени в копринения ѝ чорап. Това сложи край на кариерата ѝ. Скоро бе осъдена на една година затвор и заедно с това реномето ѝ пропадна. След като излезе от затвора, вместо с графове и барони трябваше да се задоволи с една не толкова изисквана клиента.

Известно време живя в Латинския квартал, но този живот бе прекалено тежък и заставена от мизерията ѝ глада, тя слезе до най-ниското стъпало на падението. Сега често биваше тук и обикновено оставаше за няколко месеца, докато излезеше на свобода и отново подемах мизерния си занаят, за да се върне в най-скоро време отново в затвора. В него тя като че ли беше в средата си. Заради доскорошното си блестящо минало беше и донякъде адмирирана от другарките си.

Къоравата и хубавата Рита бяха ангажирани в раздаването на храната. Арестантките стояха в редици по скамейките и сърбаха чорбата, бърборейки помежду си.

— Хей, принцеси — викна Къоравата, обръщайки се към Павловна и госпожа Ла Бриер, — вие няма ли да си вземете порцията или не ви харесва чорбата от общия казан, от който ядем ние?

Павловна стана. Без да каже нито дума, тя взе двете канчета, предназначени за нея и майка ѝ. Приблужи се до казана, а госпожа Ла Бриер я последва. Имаше чувството, че трябва да пази дъщеря си.

— Тези са извънредно фини — заяви Къоравата иронично. — Я погледни, Рита, какви бели ръце. Не са влизали много надълбоко в мръсотията на Париж.

Рита сви рамене.

— Такива светски жени прегрешават много повече, отколкото ние — подхвърли с пренебрежение. — И те си имат любовници. Не е ли вярно, миличка? А ти знаеш, че ние жените не сме създадени да четем само молитвени книги, а повечето време да прекарваме с любовници в леглото...

Павловна се изчерви.

— Дай ни чорбата — промълви тя — и не ни говори, защото не разбираме приказките ви? По-скоро бихме разбрали думите на диваците...

— Разбра ли, хубавице Рита? — викна Къоравата. — Ти си дивачка, тъй ти казва госпожицата.

— Ето отговора ми, маймуно!

При тези думи италианката вдигна пълната лъжица с гореща чорба и я плисна в лицето на Павловна.

Младото момиче изписка от болка. Госпожа Ла Бриер притисна в прегръдките дъщеря си и замилва нежно лицето ѝ.

Всички арестантки се надигнаха. Те се приближиха обзети от любопитство. Тези грубовати същества не познаваха по-голямо удоволствие от това да наблюдават сбиване между две арестантки. Подобни побоища по стар навик не свършваха без проливане на кръв. Къоравата изтръгна насила Павловна от ръцете на майка ѝ.

— Хайде, глезло! — озъби се тя. — Защо ще търпиш да те попарва италианката? Я ѝ залепи няколко и ѝ покажи, че и ти имаш кръв във вените си!

— Заповядай, ако ти стиска — викна Рита и запретна ръкави почти до раменете. — Ще ти наглася мутрата така, че нито един мъж няма да те заплуюе дори.

— За Бога, Павловна — пошепна жената на префекта, — овладей се, не се поддавай и не се унизявай дори да говориш с тези жени.

Тя понечи да я повлече към тъгъла, където се бяха свили отчаяно, но Къоравата блъсна пак настрана нещастната жена.

— Я не се бъркай, бабо — процеди тя през зъби, — Или искаш да те поразтанцувам малко...

В същия миг здрав юмрук се стовари право върху главата на Къоравата.

Павловна, виждайки, че майка ѝ е малтретирана, не можа повече да се сдържи. Къоравата падна със скимтене на пода.

— Рита — кресна тя, — не ме оставяй, удари ѝ няколко вместо мен... Раздери ѝ мутрата с ноктите си, бързо, бързо, докато не е дошъл някой!

В следния момент Рита де Майо се хвърли върху Павловна и я удари с юмрук в гърдите. Павловна залитна. Тя беше извънредно раздразнена, кръвта ѝ кипеше във вените. Хвърли се върху Рита и я сграбчи с двете си ръце. Започна грозна борба. Арестантките направиха кръг и окуражаваха с крясъците си ту едната, ту другата. Междувременно нещастната госпожа Ла Бриер беше паднала на колене и с въздишки се молеше на Бога да помогне на детето ѝ. И наистина, Павловна успя след жестока борба да удари в земята противничката си. Италианката все още не се оставяше. Сборичкването стана грозно. И двете жени бясно деряха дрехите си. Най-после Павловна постави коленете си върху гърдите на Рита и я хвана за гърлото, докато задушавашата се жена дращеше гърба на Павловна, окървавявайки го.

— Остави ме! — процеди Рита. — Задушаваш ме, ще ме убиеш...

— Искай прошка от мама! — викна ѝ Павловна, която не беше вече господарка на себе си и почти беше обезумяла.

— Да искам прошка... аз...чакай, ще те науча аз какво значи да искам прошка... хей, Къораво, ела да ми помогнеш.

Жената с рошавата коса и злобните очи беше достатъчно подла, за да се нахвърли зад гърба на Павловна и да я простре на земята. Напразно Павловна се опитваше да се отбранява. Сега и италианката се надигна отдолу и двете със злоба се нахвърлиха отгоре ѝ.

— Хайде да я накараме да играе! — викна Къоравата. — Хей, момичета, дайте бързо насам един чаршаф! Ще се разиграе отлична комедия...

Веднага донесоха голям чаршаф. Четири от арестантките, които бяха най-здрави, го хванаха за краищата. Къоравата и Рита съблякоха Павловна съвършено гола. Нещастницата пицеше и молеше да я оставят и да помислят най-после, че и те са жени. Но молбите и

сълзите ѝ бяха напразни. Лудост беше обзела всички арестантки. Госпожа Ла Бриер се беше оттеглила отново в ъгъла си. Там тя скри лицето си, за да не гледа ужасната сцена. Павловна, съблечена гола, беше хвърлена върху чаршафа.

— Напред! — изкомандва Къоравата. — Дайте ѝ вятър.

Голото тяло на Павловна полетя във въздуха и падна пак върху чаршафа. Тази игра се повтори безброй пъти. В това време озверените жени пееха улични песни.

— Дори в „Мулен Руж“ не се играе по-добре — викна Рита де Майо. — Хайде, момичета, да изиграем и ние нещо в чест на нашата благородна другарка.

Едва бяха произнесени тези думи и жените започнаха да играят около проснатия чаршаф, така че момичето почти загуби съзнание.

Хорото ставаше все по-тясно, краката се мятаха все по-високо, движенията на телата ставаха все по-животински и погледите на жените все по-страстни.

Изведнъж една надзирателка от затвора влезе в залата. За момент тя спря на прага като вкаменена. После натисна копчето на един звънец, за да повика и другите надзирателки.

— Каналии — кресна тя, — какво правите тук? Жените уплашени се пръснаха по всички страни.

Повечето от тях се скриха под креватите и само Къоравата и Рита останаха до Павловна, която сега лежеше гола и безчувствена на земята.

— Кой започна тази игра? — викна гневно надзирателката, пристъпвайки към средата на залата. — Кажете ми кой направи тази мръсна комедия и всички останали ще бъдат помилвани...

— Кой може да бъде — отговори Къоравата. — Ето, тази принцеса, която се разголи и игра, докато загуби съзнание. Тя поиска да поживее малко.

Надзирателката не си стори труд да разбере дали не е лъжа и заповяда на Павловна, която от ужас и умора не можеше дори да проговори, да се облече. После заповяда двете с майка ѝ да бъдат откарани в тъй наречената тъмна килия. Павловна умираше от срам, докато се обличаше. После отиде до майка си, която стоеше в ъгъла, и ѝ пошепна:

— Не плачи, майко, скоро всичко ще свърши. Двете жени бяха отведени в едно тъмно помещение.

Дори през деня в него не проникваше слънчев лъч. Там беше вечен мрак.

Веднага щом вратата зад тях изтрака, майката и дъщерята се прегърнаха ридаещи.

— Мила майко — възкликна Павловна, — след тази гавра не мога повече да живея... Не бих могла да понасям погледите на мъжа си, дори ако той успее да ме освободи от този мръсен и незаслужен затвор... Мамо, мамо, искам да умра! — С лице потопено в сълзи тя падна в нозете на обичната си майка. Екатерина отпусна нежната си ръка върху главата на дъщеря си.

— Ти си млада, Павловна — каза ѝ тя, — тежко е да умреш тогава, когато си едва на двадесет години и имаш мъж, когото обичаш и който те обича...

— Ах, мамо, не мога да бъда вече негова... В неговите прегръдки и при целувките му винаги ще се мярка пред погледа ми ужасната сцена отпреди малко. Не, мамо, дай ми благословията си, ако мислиш като мен, нека умрем заедно.

— Аз отдавна съм преситена от живота — отговори майка ѝ. — Но ти, скъпо мое дете, ти не трябва да се прощаваш още със земните си дни. Не ми ли каза — и гласът ѝ премина в шепот, — че не живееш само за себе си, че носиш едно ново същество...

— Казах ти, мамо — отвърна Павловна, потрепервайки, — но откакто понесох тези жестоки и нечовешки страдания, струва ми се, че и тази надежда е убита... Ах, мамо, заклевам те, не ми отказвай, вземи ме със себе си. Не ми отказвай спокойствието на отвъдния свят...

— Но как бихме могли да отхвърлим от плещите си тежестта на живота? — отвърна Екатерина дъо Ла Бриер със съмнение. — Тук нямаме никакво средство, с което да се избавим от него...

— Знам, майко, едно средство, ще видиш... Павловна опипа вратата и натисна едно копче.

— Какво правиш? — запита я майка ѝ уплашена. — Викаш надзирателката ли?

— Да, майко, ще поискам да бъдем веднага заведени пред съдебния следовател, като кажа, че имаме да направим важно признание. Според правилника на затвора трябва обезателно искането

да се изпълни. Бюрото на съдебния следовател е на четвъртия етаж. За да стигнем дотам, трябва да преминем през широк коридор с много прозорци. Единият от тях винаги е отворен. Забелязах това при първия разпит. Щом стигнем до него, аз ще скоча в двора...

Екатерина потрепера.

— Каква ужасна смърт — каза тя тихо.

— Нямаме друг избор, мамо — изохка Павловна. — Още веднъж те заклевам, не ме принуждавай да живея сред този срам. Ако не искаш да тръгнеш с мен към смъртта, ще отида сама.

Госпожа Ла Бриер прегърна дъщеря си.

— Не ще отидеш сама — изрече тя сломено, — ще бъдем заедно... Ако не можахме да сме заедно в живота, поне в смъртта нека се съединим.

Те се целунаха и си взеха последното болезнено сбогом.

Вратата на килията се отвори. Надзирателката с лампа в ръка се появи на прага.

— Звънихте ли? — запита тя сурово. — Какво искате?

— Настояваме да бъдем отведени незабавно при следователя — отговори Павловна с уверен глас. — Искаме да признаем всичко, за да се отървем от този проклет затвор.

— Като че ли в друг ще ви бъде по-добре — отговори жената грубо. — Но щом като затворът напълно ви върна ума в главите, хайде! Господин съдия-следователят скоро ще си отиде. Трябва да побързаме...

Майката и дъщерята напуснаха килията хванати за ръце. Пазачката им осветяваше пътя, държейки лампата високо, вървейки пред тях по широките стъпала. Към средата на стълбите ги срещна писар с регистър под мишницата.

— Господин съдията не си ли тръгна вече? — запита пазачката.

— По дяволите! Днес пак няма свършване! — отвърна писарят злобно. — Господин съдията тъкмо се канеше да си тръгва и аз се зарадвах, че ще мога да отида вкъщи, където жената ме чака за обяд, когато изневиделица довтаса един господин. Исква освобождаването на две жени, за които казва, че били несправедливо арестувани. Лично председателят на републиката е заповядал освобождаването им. Съдията току-що подписа заповедите за освобождаването им.

Екатерина и Павловна не чуха последните думи. Те продължиха пътя си напред и тъкмо бяха стигнали широкия коридор, към края на който беше стаята на съдията следовател.

Съзряха отворения прозорец в коридора.

— Ето там — пошепна Павловна на майка си, — там, майко мила, не трепери... смъртта е освобождение, чест... сбогом...сбогом...

Сега те бяха само на три крачки от прозореца... Вратата на съдия-следователя се разтвори и се дочу глас:

— Благодаря ви, господине, още сега ще взема със себе си двете затворнички.

Павловна, обаче, привлече майка си.

Тя не разпозна този глас, защото иначе нещастницата би се отказала в последния момент да изпълни, опасното решение.

Като по даден знак двете жени се хвърлиха ръка за ръка към отворения прозорец.

— Сбогом, Емил, сбогом! — викна Павловна. — Умирам заедно с мама!

Екатерина дьо Ла Бриер изчезна през прозореца в страшната дълбочина.

— Майко, майко, следвам те!

С този нечовешки вик понечи да се хвърли след майка си.

Но в същия миг две могъщи ръце я сграбчиха през кръста.

— Оставете ме! Не ме спирайте! — викна нещастната жена, — оставете ме да отида след мама!

— Павловна! Скъпа, обична моя, не трябва да ме изоставяш, ти си свободна вече... свободна!

Павловна нададе сърцераздирателен вик. После падна безчувствена в ръцете на мъжа, който ѝ попречи да се самоубие. Той беше нейният съпруг, барон Емил фон Пикардин!...

На паважа в двора лежеше обезобразеният труп на съпругата на префекта на полицията.

Това се случи късно през нощта след трагичната кончина на Екатерина дьо Ла Бриер, която сложи край на живота си.

Денят вече се задаваше, слънцето изгряваше зад тъмните облаци. Префектът на полицията седеше в кабинета си, подпрял загриженото си лице с ръка. Той не знаеше още нищо за нещастieto, което се случи в затвора „Сен Лазар“, но чувстваше душевна мъка. Не можеше да забрави предсказанието на Андорската вещица. Той не беше суеверен и при все това не можеше да се отърве от това злобно предсказание, както би направил при всеки друг случай.

Беше забелязал, че от известно време положението му се разклаща и това много го плашеше. Ами ако случайно бабата е казала истината?

Осем дни му беше дала тя, осем дни, а след това... какво го очакваше?...

С пресилена усмивка подскочи като ужилен от креслото, на което седеше. Как! Той, префектът на полицията на Париж, той, Ла Бриер, в цветуща възраст да бъде мъртъв след осем дни. Лудост, глупост! Оная вещица е лъжкиня и е глупак този, който ѝ повярва!

Ла Бриер седна отново пред писалището си. Лампата гореше, но светлината ѝ се примесваше с бледите сенки на идващата утрин.

Ла Бриер държеше пред себе си книгата, която Питу беше откраднал навремето от Петербургската полиция. Той прочете още веднъж главата, която съдържахше историята на неговата жена. Този лист хартия беше убил щастието му. Защо ли беше толкова безчовечен спрямо прегрешението на Екатерина, след като толкова мъже прощават на жените си живота преди омъжването им? Беше ли това само неговата гордост, беше ли страхът хората да не узнаят вината на жена му? Не! В този момент той си призна, че доскоро обичаше до лудост Екатерина, че я обича и сега още и че не гордостта му е обидена, а по-късно изгарящата ревност го докарваше до състояние на безумие! Да, тя го беше влудила, защото сега, когато размишляваше, той разбра, че е

скъсал от собствената си плът, когато заповяда арестуването на жена си и дъщеря ѝ.

Можеше ли наистина да изправи жена си пред позорния стълб и да остави работите да стигнат до конфликт между него и барон фон Пикардин, съпругът на Павловна? Какво би излязло от един подобен конфликт?...

Както виждаме, Ла Бриер не знаеше, че Емил Пикардин успя вече да се сдобие от председателя на републиката със заповед за освобождаването на Павловна и Екатерина. Наистина, това стана при пълна тайна, защото твърде отдавна положението на префекта на полицията беше доста разклатено и този последен факт вече беше поставил на дневен ред въпроса за оставката му.

Сега Ла Бриер се разхождаше с едри крачки из кабинета си. Той обичаше Екатерина и тя винаги, знаеше го, му бе вярна и предана съпруга. Може би не го обичаше страстно, защото дълбоко в душата ѝ сигурно се отразяваше още образът на разбойника, на който се. беше отдала като момиче. И въпреки всичко това, тя бе винаги добра, нежна и любезна към него.

А той как ѝ се отблагодари? Огорчаваше целия ѝ живот с ревниви сцени. Непрекъснато я преследваше със своите шпиони, изтръгнал ѝ беше детето, а сега я хвърляше в най-черно нещастие.

Все по-замислен ставаше посивелият човек и все по-ясно му ставаше, че беше несправедлив спрямо собствената си жена и безсъвестен спрямо себе си. Но не можеше ли да се поправи сторената грешка? Той, префектът на полицията, можеше да каже само една дума и двете жени щяха да бъдат незабавно освободени от „Сен Лазар“.

Като светкавица премина през ума му тази мисъл. Да, той щеше да извърши това и да помоли Екатерина и дъщеря ѝ да му простят. По този начин всичко щеше да бъде поправено. Снегът на старостта беше посипал вече главата му. И на тази възраст никой не трябва да бъде непримирим. Това е възраст, когато човек мисли за мир.

След като Ла Бриер взе решението, той поиска веднага да пристъпи към изпълнението му. Най-напред, обаче, разхлади лицето си със студена вода. После наметна върху плещите си пелерина, грабна шапката си и реши да тръгне към „Сен Лазар“, за да освободи двете жени от срамния затвор.

Вече отваряше вратата на кабинета, когато чу приближаването на много хора. Слисан, той спря и отстъпи назад. Какво означаваше това? Кой се осмеляваше да влезе така рано в апартамента му?

Вратата се отвори. Страшна сцена се разкри пред очите на Ла Бриер. Двама души носеха ковчег и го поставиха сред стаята. В него лежеше Екатерина Ла Бриер, неговата съпруга! Главата на трупа беше разбита и обвита в копринена кърпа. Ръцете ѝ — студени и бледи, бяха поставени склучени на гърдите ѝ. Дрехите на нещастницата бяха целите в кръв. Носачите поставиха по една запалена свещ при главата и краката на мъртвата и се отстраниха по даден от един мъж знак, който дотогава стоеше настрана заедно с млада жена.

Този човек беше барон Пикардин. Дамата в траур, която приведена се опираше на ръката му, беше Павловна, дъщерята на мъртвата.

Щом носачите напуснаха стаята, Емил затвори вратата, заключи я и сложи ключа в джоба си. Префектът го загледа безмълвно. Беше се вцепенил от ужас до писмената си маса. Широко отворените му очи изскачаха от орбитите, лицето му посиня. Не можеше да откъсне поглед от страшно обезобразения труп. Барон Пикардин се приближи тихо.

Очите му блестяха, впити в префекта на полицията. После произнесе мрачно:

— Убиец! Погледни делото си!

Ла Бриер потрепери.

— Моето дело! — възкликна той с треперещ глас.

— Не, не, никога не съм искал това... не това... о, нещастната, какво е направила?... Защо не почака поне един час още преди да вземе това фатално решение?... Аз току-що исках да отида и да я освободя заедно с дъщеря ѝ, да им върна свободата и любовта.

— Любов ти не можеше да ѝ дадеш, господине мой — прекъсна го баронът сурово, — защото любовта може да се приеме само от ония, които обичаме. Тази жена никога не те е обичала!

— Никога не ме е обичала!... — повтори Ла Бриер и главата му се отпусна още по-ниско на гърдите...

— Да, толкова години е била твоя жена — продължи Емил. — Тя е познавала в душата си своята любов към оня човек, който бе нейният идеал и баща на детето ѝ. Този човек, наистина, бе разбойник, може би

престъпник, но той беше по-добър, по-благороден от теб, убиеца на собствената си жена.

— С какво право ми казвате всичко това? — измънка префектът на полицията, мъчейки се да се изтръгне от овладялото го вцепенение.

— Казвам ви го със светото право, което има защитникът на невинността. Господин префекте, аз искам удовлетворение за това, което извършихте, и то незабавно.

— Удовлетворение? Може би си въобразявате, че ще кръстосам сабята си с вас? О, не, аз съм враг на тези парижки дуели, в които кръвта едва тече от леко одраскване и които завършват с помирение на неприятелите...

— Аз никога няма да ви протегна ръка за помирение, господине мой, защото подавам ръка само на честен човек. Впрочем, аз ще ви искам удовлетворение не само за едната, но и за другата, която е жива.

Емил посочи с ръка Павловна, която се свлече ридаеща до ковчега на майка си.

— Вие обидихте смъртно жена ми! — продължи Емил фон Пикардин страстно. — Вие хвърлихте най-чистото създание, което съществува на земното кълбо, в обществото на паднали жени. вие я уподобихте с тези жени. Трябва да разберете, че един от двама ни е излишен на този свят и ако не искате да се биете с мен на дуел, ще ви пребия като побесняло куче на улицата!

Ла Бриер млъчеше. Той прехапа до кръв долната си устна. След къса пауза изрече задавено:

— Признавам, че имате право, господине — един от двама ни трябва да изчезне!

— Изберете тогава оръжието!

— Казах ви вече, че в качеството си на префект на полицията не мога да се дуелирам. Трябва да намерим по-малко шумно и сигурно място. Какво мислите за един американски дуел?

— Съгласен съм и на това, но не бих желал да проигравам живота си на карта или на зар, защото това ми се струва неприлично пред лицето на Бога, вечния съдия.

— Тогава ще ви предложи нещо друго — продължи Ла Бриер. — Ще бъдете ли добър да ме последвате в съседната стая, защото пред вашата съпруга не е удобно да се третира този въпрос.

— Готов съм, господине!

С тези думи баронът последва префекта в съседната стая, където останаха заедно около четвърт час.

Когато излязоха отново и двамата бяха по-бледи от по-рано, но изглеждаше, че са се споразумели по отношение на пътя, по който единият от тях трябваше да отиде на гробищата.

Баронът помогна на жена си да стане.

— Ела, Павловна — каза ѝ той, — нямаме работа тук. Хайде да се върнем вкъщи и да подредим работите си и може би след три дни ти сама ще напуснеш Париж...

— О, Емил, Емил, умирам от срам — възкликна Павловна, — не смея да те погледна в лицето.

Баронът притисна нежно в прегръдките си хубавата си млада съпруга.

— О, скъпа моя, аз ще направя всичко, за да забравиш миналото.

Той поиска да я изведе вън от стаята.

— Не, няма да изляза — викна тя решително, — няма да се разделя с останките на мама, докато е още на земята. Как бих могла да я оставя самичка и нещастна в тази къща, във властта на този безсърдечен човек, който причини смъртта ѝ?

— И аз ви моля — каза Ла Бриер със сломен глас — да оставите останките на жена ми и ви се заклевам, че ще ѝ отдам всичките почести, които заслужава. Презирайте ме, мразете ме, но оставете ме самичък с моята Екатерина.

Павловна и баронът го изгледаха слисани. Каква неочаквана промяна се беше извършила в душата на този човек? Не блестяха ли сълзи в очите му? Не личеше ли по цялото му брадато лице неизразима скръб? Не се ли прекланяше сега той дълбоко над ковчега? Не взе ли студената ръка на мъртвата, за да я целуне?

— Господ го осъди вече — каза тихо баронът, — той потопи сърцето му в покаяние...

— Така да бъде — реши Павловна, — оставям тялото на мама, душата ѝ. Знам, тя ще дойде с мен и ще ме придружава навсякъде в живота ми.

Тя се наведе и още веднъж, за последен път, целуна бледите устни на мъртвата.

— Простете ми! — пошепна ѝ Ла Бриер. Павловна склони глава.

— Онова, което сторихте на мен — каза тя с въздишка, — аз бих могла да ви простя, но онова, което прегрешихте спрямо тази мъченица, него никога не бих могла. Ако някога видите отново майка ми на другия свят, където не съществува омраза и преследване, нека тя ви прости.

Ла Бриер рухна със сподавени ридания върху ковчега на жена си.

Смъртта на Екатерина се пазеше в тайна. В една стая, чийто ключ Ла Бриер носеше винаги в джоба си, стоеше ковчегът с трупа и никой в дома не подозираше, че се намира там. Нито един вестник не съобщи за случката в затвора „Сен Лазар“. Ла Бриер си даваше бодър вид пред подчинените си, тъй че никой не подозираше дълбоката трагедия, която се разиграваше в душата на този човек. Дори на втория ден след тази фатална нощ беше се събрало весело общество в дома на Ла Бриер. Префектът беше поканил няколко приятели на банкет, с които и друг път се бе събирал и с които обикновено ходеше на лов. Имаше в околностите на Париж ловно имение и поканените говореха само за лова в него. Рано заранта още веселата компания изпълваше столовата на префекта, където се сервира прекрасна ловджийска закуска.

Между поканените гости беше и барон Емил фон Пикардин. Ла Бриер изглеждаше добре разположен. Той отправяше често към всеки от гостите си по някоя шег. Особено много говореше с младия барон, който стоеше на масата до него.

Тези двама мъже, изглежда, че се разбираха много добре. Часовникът показваше осем часа. Префектът стана и вдигна с гостите си последния тост. Строен възглас процепи въздуха, после всички ловджии станаха за тръгване.

— Един момент само — възкликна Ла Бриер, — не съм си избрал още оръжие за днешния лов и ви моля да ме последвате в оръжейната стая... Елате, господин бароне, подайте си ръката. Вие още не сте виждал моята колекция от оръжия. Надявам се, че тя ще ви хареса.

Емил хвана ръката на префекта, който беше блед като мъртвец.

— Усмийте се, господин бароне, усмийте се — прошепна му Ла Бриер, — направете като мен, разигравайте пред тия хора започнатата комедия.

— Това е цяла трагедия, господине — отговори Емил. — Това е трагедия, която ще завърши със смърт...

— Смъртта не е нищо — отговори Ла Бриер, минавайки с барона под ръка през широк коридор, — само превръщането в нищожество е тежко за нас, хората, защото сме прекалено самомнителни и си въобразяваме, че светът не може да мине без нашите ценни личности!

Докато се разменяха тези странни думи, двамата мъже стигнаха до оръжейната зала. Стените ѝ бяха покрити с ценни оръжия. Пушки, саби, пистолети, револвери от всякакъв род, красяха артистично наредените пана. Гостите, дошли с Ла Бриер, не можаха достатъчно да се възхищават на тази колекция, подредена с вкус и умение. Префектът на полицията извади от джоба си малък ключ и отвори с него украсен с резба дъбов шкаф. В него бе подредена друга колекция от ловни оръжия. Всички те съставляваха редица от блестящи цеви и сребърни кутии.

— Е, господин бароне, харесва ли ви моята колекция от оръжия? — запита префектът.

— Възхитителна е — отговори Емил, — рядко съм виждал нещо по-съвършено и по-ценно...

— Коя от тези пушки бихте избрали за лов?

При този въпрос леки тръпки побиха тялото на барона. Той знаеше, че в следния момент съдбата му щеше да се реши. Помисли си за Павловна... после решително отговори.

— Мисля, че тази пушка е прекрасна за един достоен лов... Тя ми се струва добра и човек може точно да се прицелва с нея.

— Опитайте да видите колко е лека — каза префектът със сигурен глас.

Емил протегна ръка и взе пушката. Същевременно и Ла Бриер взе наслука една двуцевна пушка.

— Не е ли вярно — каза той на барона, — че вашата пушка е лека като перо? И да видите само колко леко действа...

— Да опитам ли — попита Емил с угаснал глас.

Той насочи цевта на пушката към челото... Натисна спусъка... Сухо щракване. Пушката не беше заредена.

— Наистина — каза, дишайки облекчено, — пушката е отлична.

— Но моята е още по-хубава — възкликна префектът на полицията. — Вижте колко леко функционира...

Казвайки това, той натисна спусъка, насочвайки уж случайно цевта към гърдите си...

В същия момент се разнесе гърмеж. Дим от барут изпълни цялата стая. Когато този пушек се разпръсна, всички видяха префекта на полицията проснат на земята. Кръвта шуртеше от раната на гърдите му. Вик на ужас се разнесе от всички страни и гостите се спуснаха на помощ.

Нещастникът беше вдигнат от пода и бе поставен върху широко кожено канапе. Няколко гости се спуснаха да повикат лекар.

Барон фон Пикардин остана до умирация. Префектът на полицията беше смъртно ранен. Заедно с кръвта, която изобилно течеше от раната му, угасваше и неговият живот. Сломеният му поглед беше насочен с неописуем израз към Емил.

— Удържах си думата, нали? — пошепна Ла Бриер.

— Да, по решение на Провидението, куршумът засегна виновника.

Емил взе ръката на умирация.

— Сега вече си простен за всичко, Ла Бриер — пошепна му той на ухото. — С това си деяние изкупи всичко, което направи срещу Екатерина, и нейната дъщеря.

— Изкупих... — промълви умирацият, — всичко изкупих...

После се надигна с мъка и докато погледът му угасваше, изрече насечено:

— Да ме заровите... заедно с жена ми... бароне... ключът от стаята, където е мъртвата... ще го намерите в джоба ми. И още нещо — продължи той с все по-слаб глас. — Пикардин... на писалището ми... има една книга... Дневник на грешните... скъсай листата, в които се говори за нея... за Екатерина... унищожих ги... веднага... докато още виждам...

Баронът изчезна при първия знак на умирация и се върна след няколко мига с няколко свити и смачкани листа в шепата си.

— Унищожих листата — пошепна той на ухото на умирация.

— Унищожих ли ги?... Слава Богу... сега... сега мога да...

Не можа да довърши думата си. Кръв бликна от устата му.

В този момент влезе пратеник от председателя на републиката. Той носеше писмо за господин Ла Бриер. Пикардин го отвори. То беше

предназначено за префекта на полицията. Баронът хвърли писмото в огъня.

— Много късно — измърмори той. — За този човек вече няма нито повишение нито разжалване. Сега той е вече в света, където всички хора са равни. Равни пред Бога!

После затвори очите на мъртвеца.

Същата вечер във вестник „Фигаро“ можеше да се прочете:

„Страшно нещастие се е случило тая заран в дома на префекта на полицията Дьо Ла Бриер — нещастие, което коства живота на висшия чиновник.

Както всяка година, господин Дьо Ла Бриер е поканил приятелите си на лов. Празненството е започнало с весела закуска, дадена на ловджиите в голямата столова на луксозния му дом. Между поканените имаше много знатни лица от парижкото общество, между които и барон фон Пикардин.

След закуската префектът повел гостите си да им покаже оръжейната си колекция и да избере две ловджийски пушки за себе си и за барона.

Докато другите гости са разговаряли задушевно, пушейки и възхищавайки се на богатата колекция оръжия, изведнъж пушката, която префектът държал в ръцете си, гръмва и куршумът пронизва гърдите на нещастния човек. Ударен смъртно, префектът на полицията пада на земята и преди още да му се даде медицинска помощ, умира в ръцете на своя приятел, барон фон Пикардин.

С господин Дьо Ла Бриер Париж губи не само способен чиновник, който без съмнение би допринесъл много за реда, но от парижкото общество изчезна една от най-симпатичните фигури.

Погребението на префекта на полицията, починал така неочаквано и трагично, ще се извърши вдругиден.

Палатата на префектурата е в траур.

Запазваме си правото да се върнем с по-обширна статия за заслугите на господин Дьо Ла Бриер за обществената безопасност на парижани.

Той беше силен човек и трудно бихме намерили друг като него.

Последен час. Току-що научихме за едно ново нещастие случило се в дома на префекта на полицията. Госпожа Дьо Ла Бриер, върна

другарка в живота на префекта, при вестта за смъртта на съпруга си е била засегната от апоплектичен удар.

В цялото парижко общество царува голяма изненада и притеснение. Числото на венците, които се полагат на катафалката на нещастната двойка, расте всеки час.

Чувстваме се задължени да кажем тук, че различните слухове, които се носят за самоубийството на префекта на полицията, са лишени от всяко основание.

Както научаваме, барон фон Пикардин, който е близък родственик с бившия префект и неговата съпруга, е решил да изправи пред правосъдието всички ония, които пръскат тези клеветнически слухове.“

Когато телата на префекта и на неговата съпруга бяха съпроводени до гробищата, придружени от многобройна публика, една старица стоеше подпряна до стената на гробищата „Пер Лашез“ и се смееше на глас. Това беше андорската гадателка.

Когато множеството се пръсна, тя бавно се промъкна до гроба с венци и цветя.

— Е, скъпи ми, господин префекте на полицията — възкликна тя иронично, — ще се смееш ли и сега на предсказанието на испанската гледачка? Осем дена, така ти казах. След осем дена... Утре едва е осмият ден, откакто ти предрекох това, и ето, земята те погълна!

После тя се изхрани на гроба и тръгна с накуцване, като избухваше от време на време в лудо кикотене.

Най-после часът на освобождението беше ударил. Касационният съд се беше произнесъл. Алфред Драйфус трябваше да бъде върнат във Франция.

Ето как описва той това събитие в своя дневник:

На 5 юни 1899 година в дванадесет и половина часа през деня, старшият пазач влезе бързо и ми предаде следната бележка:

„Благоволете да съобщите незабавно на капитан Драйфус разпореждането на Касационния съд, което гласи:

Съдът касира и анулира присъдата, произнесена на 22 декември 1894 година срещу Алфред Драйфус от Първия военен съд на военното управление в Париж. По силата на това решение, капитан Драйфус престава да бъде подложен на режима на заточение и става обикновен подсъдим. Възстановен е отново в офицерския си чин и може да облече пак униформата си.

Направете необходимото да се оттеглят военните пазачи от Дяволския остров. Същевременно заменете пазачите с взвод жандарми, които ще изпълняват службата за охрана на Дяволския остров, съгласно правилника на военните затвори.

Броненосецът «Сфакс» заминава днес от Форт дьо Франс със заповед да вземе подсъдимия от Дяволския остров и да го доведе отново във Франция.

Съобщете на капитан Драйфус за това решение и за заминаването на броненосеца «Сфакс».

Радостта ми беше огромна и неописуема. Най-после се спасявах от мъките, които изживявах от пет години насам, понасящ всичко това заради моите близки, заради самия себе си.

Щастието следваше след ужасите на мъчителните очаквания, зората на правосъдието най-после изгриваше над мен.

След решението на съда аз мисля, че всичко ще се свърши и че не ставаше вече дума за друго освен за едни обикновени формалности.

От собствената си история не знаех нищо. Известно ми беше само онова, което се случи през 1894 година. Бордерото, единственият документ от делото, произнесената присъда от военния съд, страшния езекутивен парад, бесните викове за смърт на тълпата. Вярвах в лоялността на генерал Боадефр, вярвах в държавния глава и че всички обичат истината и правдата.

Оттогава се спусна непроницаем воал пред очите ми. Няколкото факти, които бях узнал, останаха непонятни за мен.

Узнах за името на Естерхази, фалшификацията на полковник Анри, неговото самоубийство. Нямах с никого друго служебни връзки освен с героичния полковник Пикар. Величествената борба, която започнаха неколцина велики духове, духове на светлината и истината, всичко това ми беше абсолютно неизвестно. В решението на съда прочетох, че моята невинност е призната и че оставаше само военният съд, пред който бях изправен, да поправи една страшна съдебна грешка.

Същия ден след обяд, на 5 юни, изпратих следната телеграма, адресирана до жена ми:

„Със сърце и душа, принадлежащи на теб и на всички близки, заминавам в петък. Очаквам с неописуема радост върховния момент на щастие да те притисна в обятията си. Хиляди целувки.“

Вечерта пристигна от Каена взвод жандармерия, натоварен да ме охранява до заминаването ми. Видях

заминаването на пазачите. Струваше ми се, че сънувам и че излизам от ужасно изпитание. Очаквах с голямо нетърпение броненосеца „Сфакс“. Четвъртък вечерта забелязах да се появява в далечината дим. Скоро се появи военен параход. Обаче времето беше твърде напреднало, за да мога да се кача същата вечер. Благодарение на любезността на кмета на Каена, можах да се сдобия с костюм, шапка, бельо — с една дума, са всичко онова, което ми беше необходимо, за да мога да извърша пътешествието си обратно до Франция.

Заранта на 9 юни в седем часа дойдоха за мен на Дяволския остров с лодката на коменданта на наказателния лагер. Най-после напуснах този проклет остров, където страдах толкова много. „Сфакс“ беше хвърлил котва, но трябваше да почакам два часа, докато бъде приет. Морето беше силно развълнувано и лодката, представляваща просто една черупка, играеше по вълните на Атлантическия океан. Бях болен като всички ония, които бяха на борда.

Към десет часа се получи заповед да се приближа. Качих се на борда на парахода „Сфакс“, където бях приет от втория помощник, който ме въведе в подофицерска кабина, специално подготвена за мен.

Стъклената врата беше охранявана от въоръжен войник. Вечерта разбрах по движението на „Сфакс“, че бяхме вдигнали котва и сме на път. Моят режим на борда на „Сфакс“ беше същият като на офицер под строг арест. Имах по един час сутрин и вечер за разходка по палубата.

На 18 юни пристигнахме на островите Зелени нос, където „Сфакс“ се снабди с въглища и отплавахме във вторник. Параходът беше бавен, със скорост 8–9 възла.

На 30 юни съзряхме френския бряг. След петгодишна мъка и терзания, аз се връщах отново, за да търся истината. Ужасното изпитание най-после свършваше. Мислех, че хората бяха признали грешките си, надявах се, че ще заваря моите близки, а зад тях и приятелите ми, които ме очакват с разтворени обятия и със сълзи на очи.

Същият ден дойде първото разочарование, първото печално и болезнено впечатление.

На тридесетия ден „Сфакс“ спря. Бях информиран, че ще дойде да ме вземе катер, без да ми кажат къде ще стане това. Наистина пристигна парен катер, но той донесе само заповедта да се правят учения в открито море. Слизането на брега беше отложено. Цялата тази предпазливост и мистериозност предизвикаха у мен ужасно впечатление. Имах някакво неясно предчувствие за събитията.

Същият следобед „Сфакс“ продължи пътя си край брега. Към седем часа вечерта броненосецът хвърли отново котва.

В девет часа вечерта ми предадоха, че лодката е готова да ме отведе на парахода, който е дошъл да ме вземе и който не можел да се приближи повече поради лошото време.

Нощта беше тъмна, беше мъгливо и валеше дъжд. Морето се вълнуваше силно, вятърът духаше бясно, а проливният дъжд продължаваше да се сипе като из ведро.

Лодката се тресеше като орехова черупка до носа на броненосеца „Сфакс“, където едва се държеше. Можех само да се хвърля в нея, при което се нараних доста тежко.

Поехме сред проливен дъжд. Поради вълнението, студа и влагата, която ме пронизваше до кости, ме обхвана силна треска и зъбите ми започнаха да тракат. Все пак успях да се овладеея. След едно пътешествие по развълнуваното море, ние се допряхме до малко параходче, по чийто трап едва се изкачих поради раната на крака. Забелязах все същото мълчание.

Тръгнахме, но скоро пуснахме котва. Нямах никакво понятие къде отиваме. Нито една дума не ми беше продумана.

След едночасово или двучасово очакване бях поканен да сляза в лодката.

Нощта беше все тъй мрачна и дъждът още продължаваше да вали, но морето бе по-спокойно. Дадох си сметка, че трябва да сме в някакво пристанище или поне

в дълбок залив. В два часа и четвърт заранта спряхме на бряг, по-късно узнах, че е пристанището Улinton.

Там бях качен на каляска заедно с един жандармерийски капитан и двама жандарми. Между две редици войници тази каляска ме заведе на гарата, където, без да разменим нито дума помежду си, ме качиха във влак, който след два или три часа ме стовари на друга гара, където слязох.

Тук заварих друга каляска, която в галоп ме откара в някакъв град.

Слязох и тогава забелязах, че бях в затвора в Рен. Часът беше близо шест заранта.

Може да се разбере какво беше учудването ми от подобно завръщане в родината.

Там, където мислех да намеря хората, обединени от обща мисъл за истината, заварих само загрижени лица, дребнавост и предпазливост.

За щастие и сега, както по време на дългите ми месеци на изгнание и пленничество, аз съумях да наложя на духа и нервите си, на тялото си, необходимата устойчивост.

Беше първи юли.

В два часа заранта бях уведомен, че след няколко мига ще видя жена си в съседната стая, която беше като моята и не гледаше към двора. Тя беше мебелирана с маса и столове. Всичките ми свиждания с моите близки, със защитниците ми по-късно се състояха в тази стая.

Колкото и да бях здрав, силна треска разтърсваше цялото ми тяло, сълзите ми течаха, сълзи, които аз отдавна не познавах. Но скоро се овладях.

Вълнението, което изпитвахме с жена ми беше преголямо, за да могат човешките думи да го изразят. В това вълнение се съдържаха всичко: радост, болки, ние търсехме да прочетем по лицето си следите на страданията, искахме като че ли да кажем всичко, което имах, ме на сърцето си. Задоволихме се само да се гледаме,

изразявайки с погледите си цялата сила на вълнуващите ни чувства и на волята ни.

Присъствието на един артилерийски поручик, натоварен със заповед да присъства на нашите свиждания, пречеше на всяка интимност.

От друга страна аз не знаех абсолютно нищо за събитията, които се бяха разиграли от пет години насам. Върнал се бях с вяра, но тази вяра беше силно разколебана от перипетиите през бурната нощ на пристигането. Въпреки това, не смеех да запитам скъпата си съпруга от страх да не ѝ причиня болки, а тя от своя страна предпочиташе адвокатите ми да ме поставят в течение на работите.

На жена ми беше разрешено да ме посещава всеки ден по един час. Видях по ред всички членове на семейството ни и нищо не можеше да се сравни с радостта от прегръдките след толкова години страдания.

На 13 юли господа адвокатите Деманж и Лабори бяха при мен. Аз се хвърлих в прегръдките на Деманж, а после бях представен на господин Лабори. Доверието ми в господин Деманж, неговата възхитителна преданост остана непроменена. Аз почувствах, веднага симпатии към господин Лабори, който имаше толкова красноречие и безграничен кураж — адвокатът на истината, на когото не закъснях да изкажа дълбоката си признателност.

След това господин Деманж накратко ми разказа историята на аферата. Аз слушах внимателно и в ума ми малко по-малко се занизаха всичките брънки на тази драматична история.

Това първо изложение беше допълнено от господин Лабори. Научих за многобройните престъпления, които са били извършени срещу моята невинност. Узнах за героичните постъпки и върховните усилия, положени от толкова велики умове, узнах за храбрата борба, предприета от шепа хора с великодушни сърца и характер против всички съюзи на лъжата и неправдата.

Илюзиите ми по отношение на мои бивши началници се изпариха една по една, душата ми се изпълни със смут и болка. Обзет бях от безкрайна милост, от неизмерима скръб за тази армия, която аз така силно обичах.

След обяд видях обичния си брат Матийо, който остана верен на себе си през всичките пет години, с безкраен кураж, разум и възхитителна воля. Той даде пример за братска преданост.

На 4 юли адвокатите ми връчиха заключенията на процеса от 1898 година, анкетата на углавния съд, окончателните разисквания пред обединените отдели на Касационния съд.

Прочетох делото на Зола следната нощ. Узнах как Зола беше осъден само защото е поискал да каже истината, прочетох клетвата на генерал Боадефр, който се е заклел в автентичността на фалшивите показания на полковник Анри.

Но по същото време, когато моята печал се увеличаваше, констатирайки с болка как страстите заблуждават хората, прочитайки за всички престъпления, извършени против невинността, едно дълбоко чувство на възторг и признателност се породило в сърцето ми към всички ония безстрашни хора на перото или на делото, големи или малки, които геройски са се хвърлили в борба за триумфа на правосъдието и на истината, за запазването на принципите на хуманизма. И това ще остане в историята на Франция. Шепа хора от всички категории, от учени, дотогава заровени в мълчалива лабораторна или кабинетна работа, до работници на тежкия делничен труд, политически мъже — всички те са се вдигнали и поставили общия интерес над личните грижи за триумфа на благородните идеи за правосъдие, свобода и истина.

Ставайки рано, между четири и пет часа заранта, аз работех през целия ден. Потъвах в ада на преписките и откривах с изненада куп инциденти.

През този период получих хиляди писма от познати и непознати приятели от всички краища на Франция, от

всички краища на Европа и на света. Не можах да благодаря на всеки поотделно, но дължа да им кажа колко трогнато е моето сърце от тези искрени и симпатични прояви на приятелство.

Аз бях много чувствителен към промяната на климата. Често ме побиваха тръпки от студ, а стана и нужда да си облека топли дрехи, макар че бе лято. В последните два дни на месец юли бях обзет от страшна треска, последвана от бъбречна криза. Трябваше да легна, но благодарение на енергичната медицинска помощ дойдох бързо на себе си. Тогава се подложих на млечен и яйчен режим и се придържах към него през цялото време, докато останах в Рен.

Откриването на разискванията беше определено за 9 август. Налагаше се да укрепя здравето си. Бях ужасно нетърпелив заради скъпата си жена, която чувствах разбита от тези непрекъснати вълнения, а и за самия себе си, да видя края на тази ужасна мъка.

Няма да описвам тук разискванията на Ренския процес.

Въпреки очевидността на невинността ми, манифестирана по най-блестящ начин, противно на всяка правда и човечност, аз бях осъден отново. Самата присъда беше произнесена при смекчаващи вината обстоятелства. Откога съществуват смекчаващи обстоятелства за престъпление, каквото е предателството? Въпреки всичко това, два гласа бяха произнесени в моя полза. Две съвести бяха в състояние да се издигнат над партийните страсти и да погледнат само на човешкото право в правосъдието и да се преклонят пред върховния идеал.

Колкото до присъдата, която петимата съдии се осмелиха да произнесат, аз не мога да я приема. Подписах искането си за ревизиране още на втория ден след осъждането ми.

Присъдите на военните съдилища не се подлагат и на друга ревизия освен пред Върховния военен съд. От своя страна той е повикан да се произнесе само във формата.

Известно ми беше какво стана с ревизионния съвет през 1894 година и затова нямах никаква надежда и този път пред тази инстанция. Целта беше да се стигне до Касационния съд, за да му се позволи да завърши делото, да освети правдата.

Подписах обжалването си на 9 септември. На 12 септември в шест часа заранта брат ми Матийо беше в килията с разрешение да ме види без свидетели, подписано от генерал Гафиле, тогавашен министър на войната.

Предложено ми беше помилване, но се налагаше, за да може да бъде подписано, да оттегля обжалването си. Макар и да не очаквах нищо от тази инстанция, аз все пак се подвоумих дали да го оттегля, защото не се нуждаех от помилване, а напротив — бях жаден за истината. Брат ми настояваше за това поради силно разклатеното ми здраве, твърдеше, че свободата ще ми позволи да преследвам полесно поправянето на ужасната съдебна грешка, чиято жертва бях.

Матийо добави, че оттеглянето на жалбата ми е одобрено от хора, които бяха най-важните защитници на моята кауза.

Най-после аз си помислих и за страданията на жена ми и на Андре, който още не бях виждал и се съгласих да оттегля жалбата си, но изразих по много ясен начин желанието си да продължа постъпките за легалното ревизиране на присъдата в Рен. Дори в самия ден на освобождаването ми дадох гласност на една бележка, която изразяваше мисълта ми и непоколебимото ми желание в тая насока.

Ето и бележката:

„Правителството на републиката ми възвръща свободата. Тя не представлява нищо за мен без честта ми. От днес нататък ще продължавам да преследвам поправянето на ужасната съдебна грешка, чиято жертва бях.

Искам цяла Франция да знае чрез окончателна присъда, че съм невинен. Сърцето ми няма да бъде

облекчено, докато има и един французин, който да ми припише ужасното престъпление, извършено от други.“

Сега, когато романът на нечуваните страдания на Алфред Драйфус се приближава към края си, необходимо е да покажем на читателите си през какви трудности трябваше да премине предприетата акция от приятелите на несправедливо осъдения за ревизиране на делото.

От атмосферата на процеса срещу Зола се видя колко силно беше настроението против Драйфус. Дори самоубийството на полковник Анри, който заедно с Естерхази и Пати дьо Клам фалшифицираха документа и бяха главните автори на подлата клевета, не можа да направи впечатление на ония, които побързаха да осъдят невинен човек. Трябва да се държи сметка на обстоятелството, че Анри е бил принуден да засвидетелства фалшификата, който извършил. Все пак за широката публика, много изкусно държана в пълно неведение, признанието и самоубийството на полковник Анри падна като гръм от ясно небе. Дори и за най-заклетите врагове на ревизията бяха необходими няколко дни, за да измислят някакво обяснение. Според тях Анри е подправил документа, за да го представи като резюме за голямата публика, защото истинските доказателства не можеха да бъдат изнесени безопасно.

Няколко месеца по-късно Ж. Рейнах в цяла редица статии, печатани в „Льо Сиекл“, се помъчи да докаже, че Анри е бил още от самото начало съучастник на Естерхази, нещо, което накара вдовицата на Анри да даде под съд Рейнах за клевета. Процесът беше лансиран с шум и подписи, за да се облекчи успехът му. Това беше дело на неколцина екстремисти, макар че умереното обществено мнение, не е дошло още на себе си и по всичко изглеждаше, че клони към неизбежното ревизиране на Драйфусовото дело. Очевидно беше, както писа Жорес, че ако през 1896 година Генералният щаб е бил принуден да изсече фалшива монета, това е станало, защото не е имал истинска.

Дори и шефовете на армията започнаха да се свестяват. Боадефр си дава оставката и тя е приета. Министерският съвет проучва въпроса. Брисон държи за решението си. Кавеняк, много честен, за да

направи завой, се обявява още по-упорито за враг на Драйфус, но пред дръзкото поведение на Брисон си дава оставката.

Генерал Зюрлинден поема портфейла на военното министерство при изричното условие да проучи делото на Драйфус преди да се присъедини към формалностите по ревизирането.

На 3 септември, след официална покана, госпожа Драйфус отправя до Министерството на правосъдието единственото компетентно искане за ревизиране на процеса. Два бяха мотивите, а именно:

Новата експертиза на бордерото по нейно мнение не даде същия резултат както през 1894 година.

2. Признанието на полковник Анри, което като логическа последица, потвърждава признанията му, които са решаващи при процеса Драйфус.

Министерството на правосъдието, изисквайки преписката от генерал Зюрлинден, го прави за обща изненада с една неблагоприятна забележка, в която се казва, че, проучвайки делото, неговите офицери са се „окончателно убедили във виновността на Драйфус“.

В Министерския съвет се води горещ спор. Искаше се да не се вземе предвид забележката и да се извести консултативната комисия. Зюрлинден си дава оставката заедно с министъра на обществените сгради.

Консултативната комисия, натоварена да даде мнението си относно искането за ревизия, се състоеше от трима директори от министерството и трима съветници от Касационния съд. От тези, първите трима бяха за ревизирането, а останалите — против.

По този начин процедурата за ревизиране беше напълно очертана. Но Брисон, който се бори така храбро за този резултат, изпита много горчивини. В няколко парламентарни сражения кабинетът беше съборен.

На 3 ноември правителството беше заменено от друг кабинет на републиканското единение, председателстван от Шарл Дюпюи, с Фресине като военен министър и Лебре на правосъдието. Фресине минаваше за благосклонен към Драйфус, докато Лебре се считаше негов противник.

Програмата на това правителство беше „честта на армията и на правосъдието“.

По време на министерската криза криминалната камара на касацията се събра на публично заседание, за да проучи искането за ревизия. Но и сега не липсваха нито заплашителни писма, разбира се анонимни, нито ругатните на националистическата преса.

Господин Брад чрез един забележителен доклад и главния прокурор Мано чрез блестяща обвинителна реч се произнесоха в полза на ревизирането, базирайки се на двата мотива на госпожа Драйфус. Все пак, взимайки под внимание настояванията на военните власти и имайки предвид липсата на тайното дело, което Министерството на войната отказа да даде, Брад предложи засега съдът да направи нови разследвания и проучвания. Това предложение, поддържано от адвоката на Драйфус, Морнар, беше прието.

Криминалната камара на Касационния съд не назначи нова анкетна комисия, а пристъпи самата тя към изслушване на свидетелите при най-строга тайна.

Горкият Драйфус не беше държан в течение за хода на тези работи. Когато жена му го уведоми писмено за всичко, това беше за него първия светъл слънчев лъч, който осени вечната тъмнина, в която се блъскаше и в която потъваше нещастният му мозък.

След много дни на спокойствие и печал, на 16 ноември една телеграма му донесе нови лъчи на надежда.

Свидетелските показания на Пикар бяха очаквани с голямо нетърпение. Военните обаче се мъчеха чрез всички средства предварително да го осъдят. Големи бяха и протестите на интелектуалците, които искаха да се спре всяко съдене на Пикар, до пълното изясняване на ролята, която е играл.

Криминалното отделение, което разследваше делото по ревизията, след дълги перипетии най-после „убеди“ военното министерство да му даде на разположение тайната преписка, при условие обаче, че ще запази в пълна тайна съдържанието на материалите.

Съразмерно с това как напредваха работите, в обществото си проби път слухът, че решението ще бъде в полза на ревизията. По такъв начин от лагера на антиревизионистите се поде кампания против инстанцията, която разследваше аферата. Тези клеветници намериха дори привърженик в самия Касационен съд. Това беше магистратът Кене, същевременно съветник и романист. Кене поде борбата против

колегите си Лове и Брад, даде си оставката и започна недостойна кампания против инстанцията, която разследваше аферата.

В този момент става един нов театрален удар: внезапната смърт на председателя на републиката Феликс Фор. Заедно с него изчезват едни от най-скритите и най-силни пречки за делото на ревизионистите.

Националният конгрес се събра и всички гласове бяха дадени за председателя на Сената Емил Лубе, който е провъзгласен за председател на републиката.

Криминалният отдел привърши анкетата на 9 февруари, но тъй като се гласува още на следния ден новият закон, тя премина изцяло към пълния касационен съд.

Касационният съд прие изцяло резултатите на направената анкета от криминалния отдел и поиска да се представят военните тайни дела, както и съответните дипломатически преписки. На свой ред той започва да изслушва и нови свидетели.

По време на тези разследвания вестник „Фигаро“ започва да публикува пълните протоколи на анкетата на криминалния отдел. Тъй като това беше забранено, вестникът беше осъден на глоба от 500 франка, но публикуването все пак продължи.

Ефектът беше значителен. За първи път широката публика имаше почти пред очите си всички елементи на аферата и можеше да отсъди познавайки нещата, а не както досега само по впечатления или внушения. Резултатът^ който се виждаше след анкетата, беше ясен като дневна^светлина. Той събаряше из основи доказателствата за виновността на Драйфус.

В защитните си показания и Пикар, освободил се от ограниченията, които го въздържаха при процеса на Зола, резюмира с блестяща откровеност виновността на Естерхази. Новите експертизи, извършени от знаменити експерти (Пол Майер, Жири, А. Молиме), извадиха наяве фалшификациите, направени от ръката на Естерхази. Ред по ред бяха поставени в истинската им светлина всички обвинения и всички фалшиви показания. Случи се така, че анкетата на същинските отдели на Касационния съд потвърди по най-ярък начин резултатите от такава на криминалния отдел.

Но преди всичко магистратите, съдиите от Касацията се преклониха пред очевидността на фактите. Председателят на

Гражданското отделение господин Бало Бопре бе натоварен да направи доклада. Той го прочете на публично заседание от 29 май.

След като резюмира майсторски страните „за“ и „против“, той се спря на бордерото. Настоявайки върху новооткрития факт за писмата на Естерхази, писани върху същата хартия, той декларира „по съвест и чест“, че бордерото е дело на Естерхази. Това доказателство водеше след себе си аконе оправдателна присъда, то поне доказателство за невинността на Драйфус.

Бало Бопре завърши със заключението да се касира вердиктът от 1894 година и да се представи Драйфус отново пред военен съд.

Главният прокурор Мано в своята пледоария изнесе цяла серия „нови факти“ — фалшификацията на Анри, която опорочаваше свидетелските показания от 1894 година, новата дата, която се приписваше на бордерото, циркулярното писмо от 17 май 1894 година, което уведомяваше стажантите в Генералния щаб, че няма да отидат на маневра, телеграмата на Панизарди от 2 ноември 1894 година и много други.

Адвокатът Морнер, чрез дълго изложение, което депозира, поиска от името на своя клиент Алфред Драйфус той да бъде изправен пред Върховния военен съд: осъден от този съд, той желаше да бъде от същия съд реабилитиран.

Касационният съд влезе на съвещание. На 3 юни той единодушно произнесе вердикт, чрез който анулираше оня от 1894 година и изпращаше Драйфус да бъде отново съден от военно-полевия съд в Рен.

В самото навечерие на този вердикт Естерхази, избягал в Лондон, декларира пред редактора на „Льо Матен“, че той е авторът на бордерото, но че го е направил по заповед, за да снабди своя приятел, полковник Сандер с материално доказателство против Драйфус.

Обаче, според собственото признание на Анри, Естерхази е бил не особено близък приятел със Сандер, така че никога не е бил виждан в кабинета му, освен един-единствен път през 1895 година по повод на информация „събрана много случайно“.

Ето как след осемнадесетмесечна борба, след трагични перипетии, можа да се стигне до целта. Най-висшата инстанция в страната, Върховният касационен съд, се произнесе за първи път в съдебната история. Според този тържествен вердикт по всичко изглеждаше, че само „лудите или възнегодувалите“ биха се противопоставили на това решение. Без съмнение, Касационният съд не сметна да преразгледа основата на процеса, все пак презумпциите, които допуска в полза на невинността, бяха тъй силни, че по общото мнение на всички по това време, се предвиждаше, че военният съд в Рен ще представлява само една обикновена формалност за върховна поправка на сторената грешка спрямо Драйфус, а именно: реабилитирането му от същите онези, които го осъдиха несправедливо.

— Касационният съд няма да има последната дума — казваше един генерал и колко други мислеха като него!

Ония, които бяха против ревизирането, манифестираха отначало чрез ругатни и шумни манифестации. Особено силно беше нападан председателят Лубе. Кръстили го бяха „Драйфусист“ и закачките не преставаха. Нещо повече дори, при конните надбягвания в Отьой на 4 юни той беше освиркан от няколко членове на елегантните кръгове, а барон Кристияни, запален спортист, скочи в трибуната на председателя и смачка шапката му с един удар на бастуна си. От този безсмислен и брутален жест, който помогна да прелее чашата, се породил силното движение на „републиканската защита“.

Този кабинет, след като работи за забавянето или спъването на делото на правдата, сега го приемаше и се мъчеше дори да го изпълни бързо, като си даваше вид, че иска да извлече от тази афера крайни заключения. Той даде заповед на броненосеца „Сфакс“, както видяхме вече, да отиде и да върне във Франция Драйфус. Пелийо го препрати пред една анкетна комисия. Обяви преследването на Естерхази, а на Пикар върнаха свободата. Пати дьо Клам беше обвинен в съучастие при фалшификацията на полковник Анри.

В парламента Дюпюи поиска мнение дали е уместно да се започнат преследвания и срещу генерал Мерене, поради тайното съобщение, което по негова заповед е било направено на съдиите през 1894 година.

Парламентът обаче беше същият, който акламира Кавеняк и събори Брисон, така че отказа да се ангажира с репресии, към които Дюпюи го подканяше, и гласува отлагането на това разискване до произнасянето на военния върховен съд.

Кабинетът на Дюпюи бе съборен на 12 юли от левите групировки. На 22 юли Валдек Русо успява да състави кабинет, към който привлича Милфан и генерал Галифе. Новият кабинет поиска от армията там, където случаите на арогантност по отношение на гражданската власт са се увеличи, абсолютно строга дисциплинираност.

В редовете на армията, обаче, никой не вярваше в трайността на правителството и пресявайки миналото, смяташе, че и бъдещето му е осигурено.

Когато, в последния момент, Валдек Русо си даде отчет за катастрофата, която се надигаше, и потърси начин да се обърне към Касационния съд, за да не се приложи законът, лично министърът на войната надигна глас.

— От една страна стоят армията, болшинството французи, всички агитатори, а от друга страна са правителството, драйфусистите и чуждите симпатизанти.

Междувременно „Сфакс“, който получи заповед да върне обратно Драйфус, го стовари на 1 юли на пустинния бряг до пристанището Халиген в Киберон, а оттам бе закаран във военния затвор в Рен.

След пет години тежки физически и морални терзания, които преживя благодарение на истинско чудо и воля, нещастникът пристигна в страшно умствено и телесно изтощение. Гласът му беше угаснал и треперещ, живееше само с бисквити и мляко, непрекъснато го обземаше треска. Покъртителното свиждане с жена му допринесе още повече за неговото разстройване и изтощение.

Потрябваха цели пет седмици, за да могат двамата избрани адвокати от семейството, Лабори и Деманж, да поставят в течение на работите и събитията Драйфус, станали в негово отсъствие.

Първото заседание на този процес, протичащ в продължение на цял месец сред атмосфера наситена с политически страсти, религиозни омрази, мръсни сметки, легенди и всякакви слухове, при една театрална обстановка, силно нагодена да възпламени духовете, най-после се откри на 7 август в една от залите на гимназията в Рен.

Военният съд беше изцяло съставен от офицери от артилерията с изключение на председателя, полковник Жуо, представляващ прокурорския екип, който беше от запаса на жандармерията и на шейсет и четири годишна възраст едва бе започнал да изучава право.

Съгласно закона, така както го тълкуваше Кариер, обвинителният акт оставаше същият от 1894 година, но зададеният на съда въпрос беше дали Драйфус е предал изброените в бордерото документи. Предвиждаше се да бъдат изслушани само свидетели в състояние да дадат показания по този пункт и че за останалото съдът ще си послужи с резултатите от анкетата и решението на Касационния съд.

В този смисъл министърът даде своите инструкции. Още в първия час председателят Жуо декларира, че той няма да се занимава с решенията на друга „юрисдикция“. Аферата следователно предстоеше да бъде подета отново. В Рен се извървя отново дълга редица от свидетели, които бяха изслушани и при процеса на Зола, и в касацията. Мнозина даваха само мнения, предложения, често пъти дори говореха за работи, свършено чужди на въпроса.

Поведението на висшите военни, особено на генералите, беше като на войници в сражение. Те образуваха една компактна група, която този път оперираше под прякото командване на генерал Мерсие. Тези свидетели не само че не произнасяха настоящи обвинения, но се, объркваха през цялото време на разискванията, заплашвайки или клеветейки защитата.

Председателят беше проникнат от йерархически респект и затова им отдаваше особено внимание, толкова особено, колкото беше невниманието, оказвано по отношение на Драйфус.

Бойците на генерал Мерсие начело с полковник Вилтбоа Марийол съветваха съдиите, шепнеха на ушите им ужасни тайни, които не се осмеляваха да произнесат на свидетелската скамейка.

Разискванията в Рен започнаха с разпита на Драйфус. Той говореше спокойно, без жестове, без акценти или умилквания.

Малцина бяха ония, които забелязаха от какви героични усилия и воля се е нуждаел този човек, за да има такова поведение.

Няколко заседания бяха посветени на проучването на тайните преписки на военните дипломатически лица.

Генерал Шашоан, делегат на военното министерство, даде отново фалшив превод на телеграмата на Паницарди, която му е дал Мерсие заедно с коментар от Клам. Разсъждавайки, обаче, той призна грешката на публичното заседание, отдавайки го на „разпалеността“ си, с която говореше. Той не беше нито за момент акламиран, въпреки настояванията на ревизионистите.

По същество показанието на генерал Мерсие не донасяше нито един нов факт, нито един нов документ, освен една стара бележка на военното австрийско аташе Шнайдер, която Мерсие доставил по не много честен начин. В тази бележка дипломатът декларираше, че продължава да вярва във виновността на Драйфус. Бележката датираше от 1895 или 1896 година, но Анри фалшифицира датата, вписвайки дата 30 ноември 1897 година, когато, както е известно, след откриването почерка на Естерхази, австрийското военно аташе промени мнението си.

Повикан да отговори за ролята си през 1894 година, Мерсие призна безцеремонно съобщаването на тайната преписка, като оспори, обаче, че е въвел в нея фалшивия превод на телеграмата на Паницарди.

На 14 август един неизвестен тип стреля с револвер по Лабори, нарани го сериозно в гърба и успя да изчезне. Много дни смелият адвокат бе принуден да отсъства от заседанията.

Бихме се задълбочили извънредно много, ако се спрем подробно на показанията на 117 свидетели, които погълнаха 25 заседания.

Към края полковник Жуо, злоупотребявайки с властта, която имаше, накара да бъде изслушан един сърбин, бивш австрийски офицер.

Този човек, който във Виена бе смятан за луд, в Париж декларира на публично заседание, че един началник на отделение и един офицер от Генералния щаб на държава от Централна Европа, са му се доверили през 1894 година. Драйфус е единият от четиримата френски шпиони, които информирали Германия, завърши той. Лабори незабавно взе под внимание тази декларация, искайки в замяна на това да се оттеглят показанията на Шварцкопен и Паницарди и да се

поискат от германското правителство бележките на бордерото. Правителството се показва разположено да се правят тези постъпки. Председателят Жуо, обаче, отказа и мина нататък.

Но ето, че германското правителство, останало до този момент свършено няма, напечата веднага в държавния си вестник бележка, която поднови по формален начин декларацията, направена от министър Бюлов на 24 януари 1898 година, в смисъл, че никога не е имало с Драйфус каквито и да било връзки.

Обвинителната реч на коменданта Кариер беше посветена на оборването на „системата“ на полковник Пикар. Той потвърждава, че отначало е имал впечатление за невинността му, но че тази маса от свидетелски показания е променила мнението му.

Адвокатът Лабори, след цяла редица инциденти, станали на заседанията, със своята бурна натура не можа да понесе нови нервни натоварвания и отстъпи думата на своя колега Деманж.

Пледоарията на Деманж бе дълга, много трогателна и със сбита диалектика. Той поиска да не се издигат до ранг на доказателства „предложения или възможности“ като тези, които бяха представени.

Накрая последната дума има Драйфус.

— Аз съм напълно уверен и заявявам пред родината си и пред цялата армия, че съм невинен. Страдах нечовешки в продължение на цели пет години и понасях най-ужасните терзания само за да спася честта и името си. Убеден съм, че днес ще постигна тази цел само благодарение на вашата лоялност и чувството за правда, което, надявам се, притежавате.

След един час той чу присъдата, която отново убиваше надеждите му.

С пет гласа срещу два, военният съд го обяви за виновен, признавайки смекчаващите обстоятелства, за които Кариер мимоходом беше направил намек.

Присъдата беше затвор десет години.

Трепет на учудване премине между цивилизования свят при вестта за осъждането на Драйфус в Рен. Присъдата изглежда не се основава на нищо и напълно противоречи на заключенията си. В странство, където общественото мнение почти единодушно беше убедено в невинността на Драйфус, станаха шумни манифестации. Във Франция ревизионистката преса изрази справедливо негодувание по най-ярък начин. Но дори и в противоположния лагер хората бяха или се преструваха, че са изненадани. С изключение, разбира се, на генерал Мерене, когото вердиктът плашеше, че може да предизвика незабавното му преследване.

Правителството се пробуди много късно от съня си, в който беше изпаднало и в което състояние се чувстваше най-добре. Но сега беше болезнено стреснато и не знаеше какво да предприеме.

По време на това объркване си проби път мисълта за помилване и то незабавно помилване. Валдек-Русо го искаше незабавно. И Матийо Драйфус го прие.

Все така неочаквано в областта на предателството, както и смекчаващите вината обстоятелства, допуснати от военния съд, се Виждаше, че помилването ще умие честта на правителството пред лицето на Франция и на Франция пред цяла Европа.

Помилването изглеждаше необходимо и за здравето на осъдения, разклатено твърде силно след новия удар. Неговият брат заключи, че не ще бъде по силите му да понесе ново затворничество.

Така че, продиктувано едновременно от хуманност и от политически съображения, помилването не беше оспорвано.

За да се придаде на тази мярка истинска стойност и да се разсеят недоуменията, помилването трябваше да бъде придружено от съображения, които, без да изнасят наяве конфликта между изпълнителната власт военния съд, щяха да демонстрират намеренията на правителството.

Това двойно условие за нещастие не беше изпълнено. Декретът беше отложен с осем дена, защото правителството на Лубе не искаше

да се помисли, че помилването е било продиктувано от разразилото се всеобщо негодувание. Обявен на 19 септември, той унищожаваше „остатъка на наказанието“ на Драйфус, както и военното му разжалване.

Това се случи точно в деня, в който умря благородният Шьорес-Киснер, когото тежка болест отстрани за дълго време от подетата борба.

Още същата вечер Драйфус беше освободен. Първият му жест беше да напише декларация, която публикува и чрез която защитаваше невинността си и казваше, че няма да има нито покой, нито спокойствие, докато не му се възвърне отнетата чест. Поне колкото се отнасяше до него, „инцидентът“ не беше приключен.

Армията се помири, че има временно удовлетворение от хвърленото и черно петно. Офицерите, много естествено, можеха да продължат да бойкотират другарите си евреи, драйфусисти или дори само обикновените републиканци. В замяна на това обаче, антимиитаризмът придоби застрашителни размери.

Болшинството от народа, уморено от толкова вълнения, се остави да бъде убедено от официалната истина, че Драйфус е предател и че хората, които се бореха за него така упорито, са били защитници на един предател.

Макар че Лабори, Вивиани, Ж. Рейнах, Конрад дьо Вит пропаднаха при законодателните избори през 1902 година, все пак в парламента влязоха следните борци за ревизията: Пресансе, Жорес, Фердинанд Бюисон, а в сената влезе Клемансо.

Съдебният процес в Рен остави висящи много дела, които зависеха повече или по-малко от Драйфусовата афера.

Пикар, оставен на мира от гражданското правосъдие, беше все още преследван от военното за нарушение на закона за шпионаж.

Вдовицата на полковник Анри продължаваше да преследва съдебно Ж. Рейнах за клевета.

Зола, завърнал се във Франция през месец юни 1899 година, настоя за отменяне на присъдата му и за подновяване на процеса му.

Искането за съдебно преследване, направено от Дюпюи през юни 1899 година, срещу генерал Мерсие стоеше още висящо.

Макар всички тези процеси и да можеха да внесат ново осветление за Драйфус и да направят възможно ново ревизиране,

Валдек-Русо сметна, че страната е преситена от борби и може да се стигне и до гражданска война. Ето защо, макар и убеден в невинността на Драйфус, той реши, че най-малко след две години, когато атмосферата се проясни, ще може да се пристъпи към нова ревизия. За тази цел той създаде закон, по силата на който всички престъпни деяния във връзка с аферата Драйфус или преследванията, които биха могли да се появят, се считат за анулирани. Мерсие, както и Пикар следваше да се възползват от този закон.

Депутатите и сенаторите ревизионисти, пряко заинтересовани в случая, се противопоставиха на този законопроект. Драйфус също поиска чрез едно благородно и негодуващо писмо да не се гласува този закон.

Независимо от силната опозиция, законът все пак беше гласуван на 24 декември 1900 година. В знак на протест полковник Пикар се отказа от правото, което имаше да поиска връщането си в армията и я напусна завинаги, защото мислеше, че не може да стои сред клеветници. Зола се отказа от процесите си срещу експертите и против Жуде, остана само делото на госпожа Анри против Ж. Рейнах. То свърши с незначителна присъда да се заплати известно обезщетение на госпожа Анри.

61.

На втория ден след Ренската присъда Алфред Драйфус, върнат в семейството му, се оттегли най-напред на Карпантрас и по-после в Колони до Женева. Там силно разклатеното му здраве бавно започна да се възстановява.

През есента на 1900 година той се установи в Париж, без неговото присъствие да предизвика вълнение, каквото се очакваше. Спомените си, които публикува на следната пролет, затрогнаха внимателните читатели със своя искрен тон и изумиха други, защото Драйфус правеше неимоверни усилия да бъде обективен.

През октомври 1902 година той присъства, без това да предизвика никакъв инцидент, на погребението на Емил Зола.

Драйфус минаваше за невинен и за мъченик за три четвърти от Европа, но той все пак продължаваше да бъде изключен от армията и по закон лишен от честта си. Преследвайки тържественото си решение, той не се отказа нито за момент от борбата да възвърне отнетата си чест.

С много разсъдливост Матийо Драйфус се противопоставя в продължение на три години на всяка преждевременна акция за ново ревизиране. Защото една подобна акция, недостатъчно добре подкрепена от общественото мнение, би претърпяла нов крах пред Касационния съд или пред някой друг военен съд.

Доблестното държание на Алфред Драйфус направи необходимото, за да спечели отново симпатиите на някои довчерашни неприятели. В замяна на това неразбирателството между неговите най-запалени защитници се задълбочи.

Засегнат в честолюбието си, когато в Рен не беше оставен да говори, адвокатът Лабори, закъснял в политическите си амбиции и особено силно раздразнен, поиска от клиента си да се освободи от другия съветник Деманж.

От тъй буйните някога поддръжници сега се формираха два лагера. Немилостивата смърт помете неколцина. Редовете на малката

борческа армия се разделиха, а единството в ръководството все повече отслабваше.

Общественото мнение беше погълнато от други борби и загуби към аферата, която го възпламеняваше в продължение на три години.

Кабинетът на Валдек Русо, уморен от толкова борби, остави на други тежкото бреме да напада и разрушава злото, което се ширеше дори в самите основи на държавата. На 8 юни 1902 година той подаде оставка и последва правителството на Комб.

И така, в началото на 1903 година тогавашният състав на парламента накара да се пробуди в неколцина благородни умове мисълта, че е дошъл най-последният момент. Да се завърши делото по реабилитирането на Драйфус.

Колкото повече светът мислеше за неочаквания Ренски вердикт, толкова повече се затвърждаваше убеждението, че той е бил изтръгнат от военния съд по аналогичен начин, както през 1894 година.

Един от съдиите в Рен, майор Мерле, запитан през октомври 1902 година от доктор Роксе Дюма, декларира (естествено с много дипломатичност), че Ренския вердикт е бил произнесен, защото се шепнеха в ушите на съдиите различни тайни документи и този шепот без друго им е повлиял.

За кое впрочем можеше да се шепне, ако не за фамозните писма на император Вилхелм Втори или пак за оригиналното бордеро?

Бидейки депутат, Жорес предложи да хвърли необходимата светлина дори от височината на парламентарната трибуна. Той се зае да разсее недоверието и съмнението на съдиите. Случаят му помогна при разискването по избора на депутат от Париж, националиста Сиветон, който при изборната пропаганда е цитирал именно издание на писмото на Галифе и квалифицира правителството на Валдек Русо като чуждестранно.

Жорес, без да се занимава много със Сиветон, разказва с много красноречие и с мимики, които направиха дълбоко впечатление, като не пропусна нищо от онова, което знаеше за тъмната случка с фамозното и противоречиво бордеро.

По този случай се разгарят силни пререкания и оживени дебати, през което време Брисон упрекна най-енергично Кавеняк, че е скрил съществуването на писмо до генерал Пелийо, написано на другия ден след разкриването на престъплението на полковник Анри и в което е ставало дума и намеци за повече фалшификации.

Генерал Андре, министър на войната, се обяви готов да открие анкета върху изнесеното.

Все пак, парламентът, разтърсван от изборния терор, гласува дневен ред, в който се казваше, че той е решен „да не остави аферата Драйфус да излезе из областта на правосъдието“.

Въпреки всичките слухове, които предизвикаха тези разисквания, генерал Андре счете, че е достатъчно прав, като се ангажира с анкета, която да хвърли пълна светлина.

Той нямаше никаква предубедена идея и затова започна по най-дискретен начин да работи върху делото, което да хвърли най-последна истинска светлина. Чрез своите адютанти той започна методично да ревизира делото Драйфус.

А тази работа не беше така лесна, защото най-напред делото трябваше да се възобнови отново. Много документи бяха пръснати по различни бюра, защото след Ренската присъда много институции поискаха обратно документите, които образуваха делото.

В течение на тази ревизия в делото не се намери никаква следа от „императорския фалшификат“.

Генерал Андре разследва и проучи най-внимателно цялото дело, докато скруполюзният му лов не даде забележителни резултати. Той наистина откри два нови факта, които можеха да оправдаят едно ново искане за ревизия.

Първият факт се отнасяше до един от трите цитирани по-рано от трибуната на съда от самия Кавеняк. Това беше бележка на Паницарди до Шварцкопен от месец март 1894 година. В тази бележка се чете:

„Д. ми донесе много работи, извънредно интересни.“

След анкетата през 1898 година Кине констатира, че буквата „Д“ не принадлежи на почерка на Паницарди, а е написана с помощта на друго писмо, от което се изтрива съответната буква.

Въпреки всичко това, експертът Бертийон декларира противно на истината, че отсъстващата буква е била пак „Д“. И в този си вид документът е бил взет за добър в Ренския процес и тогава генерал Мерсие си послужи с него, за да хвърли в лицето на Драйфус хартията, в която се говореше за „каналията Д“, който предал уж планове на крепостта.

Но ето, че се намира в архивите на военното министерство едно бордеро от 21 март 1894 година подписано от Сандер и в което се намира прикрепено копие от него време на документа „Д. ми донесе“, копие, което е направено преди остъргването на хартията и от което се вижда, че инкриминираната буква не е „Д“, а „П“.

Друг един документ, настойчиво подхвърлян в Рен от обвинителите на Драйфус, беше бележка на Паницарди до Шварцкопен, която съдържаеше тези думи:

„Нужно е да свърша, защото на 31 (март) трябва да изпратя в Р (Рим)... Съобщавам ви, че ще имам организацията на железния път!“

Този документ имаше регистрирана дата от април 1894 година, написана с червено мастило от ръката на Анри.

Тъй като Драйфус на 1 януари 1894 година напуска Генералния щаб, където се занимаваше с въпросите на железните пътища, генерал Мерсие заяви, че горният документ трябва да се припише на Драйфус.

Той дори декларира, че този документ е част от тайната преписка, съобщена на съдиите през 1894 година.

Но отново Сандер, сякаш нарочно излизащ от гроба, дойде да провали цялата тази сграда от лъжи. Намери се едно негово бордеро и то съдържаше копие от горния документ.

Копието е било направено, когато се получава хартията и се установява, че в действителност носи дата от 28 март 1895 година, т.е. три месеца след осъждането и два месеца след заточването на Драйфус. Тогави се разбира също, че Анри е скъсал края на хартията, на която е била написана истинската дата на регистрирането и много спокойно е вписал фалшива дата.

На 26 ноември 1903 година Драйфус е уведомен за резултатите от тази министерска анкета и въвежда искането си за ревизирането на присъдата, която беше продукт на фалшификация и лъжа.

Само след два дни се разнесе, че Министерството на правосъдието е сезирало консултативната комисия с искането за ревизия, основано на новите данни.

На 24 декември директорът на гражданския отдел, Виктор Мерсие, прочете своя доклад, който беше за ревизия на Драйфусовото дело, а консултативната комисия единодушно се произнесе в същия дух. Веднага Министерството на правосъдието прекрати искането на Касационния съд. И тук главният прокурор Бодуин, след като проучи тайната преписка, даде също благоприятно заключение в полза на искането. Докладът бе направен от съветника Бойер.

На 3, 4 и 5 март криминалната камара открива публичните си заседания под председателството на Шамбару, за да се изслуша докладът на Бойер, заключенията на главния прокурор, както и пледоарията на адвоката на Драйфус, Морнар. Докладчикът изброи най-напред в много спокойна форма, без да настоява особено върху тях, различни нови факти, отбелязани било от военното министерство, било от самия Драйфус и направи следното заключение:

1. Доказа се една лъжа чрез това, че при показанията на свидетеля Гернуки в Рен, последният претендира, че притежава част от информацията от някой си Адамович, който на свой ред ги имаше от доктор Мазетиг. Обаче Мазетиг заяви чрез един автентичен акт, че никога не е познавал Адамович.

2. Баснята за прословутото бордеро, изложена от Жорес от трибуната на Камарата, която повлия на някои от съдиите в Рен.

3. Две писма, които граф Монстер адресира до Жозеф Рейк и баронеса Браузелм, потвърждавайки повторно по формален начин, че Шварцкопен никога не е познавал Драйфус.

4. Претендираше се дори в Рен, че някои от курсовете на военното училище, намерени у Драйфус през 1894 година, не бяха цели, и че листата, които липсваха от курсовете по фортификация, отговарят на едно копие от лекциите, правени от Шварцкопен, и намерено в посолството на Германия. Но истината беше доказана от Грибелин. Онова, което се намери у Драйфус, беше пълният курс, а копието на Шварцкопен представляваше лекциите от 1892–1894 година, сиреч напълно различни от ония, които се преподаваха през 1890 и 1892 година, единствените, които Драйфус следваше да познава.

5. Естерхази преповтори в Лондон пред френския консул декларацията, че той е авторът на бордерото, декларация, за която вече се споменава в статия на в. „Матен“ (19 юли 1899 година).

6. Анри премахна от погледа на началниците си цяла редица от документи, които можеха да докажат невинността на Драйфус и с които се изобличаваше престъплението на Естерхази.

След като докладът анализира всички тези факти от юридическа гледна точка, той задържа като истински нови двата тежки случая на фалшификация от преписката, открита от генерал Андре: Хартията с „Д. ми донесе“ и онази с датата от хартията за организацията на железните пътища.

В заключение работата на Бойер даде доводи за приемането на искането за ревизия и за допълнителна анкета, предназначена да установи юридически посочените факти. Същите бяха и заключенията на главния прокурор Бодуин.

Самоотверженото му и смело изложение посочи цялата афера. Доказателствената система или, по-добре казано, предположенията, издигнати до степен на доказателства и допуснати от съдиите в Рен, пробудиха неговата чиста съвест и той декларира следното:

— Който и да е от нас, ако някога е бил в армията, не би успял да устои пред така сръчно поднесено обвинение. Тайното дело не е нищо друго, освен един куп от мизерни документи, които имат стойност

само за мистерията, с която бяха обкръжени. А що се отнася до бордерото, по признанията на самия Естерхази и рапортите на експертите, би значило да отричаш онова, което е видимо за всички, за да се твърди, че то е дело на Драйфус.

Анкетата, предприета от криминалната камара, продължи ни повече ни по-малко от девет месеца, извършена при най-строга тайна и при пълна съвестност. Всички полезни свидетели освен Естерхази бяха изслушани. Не липсваха с показанията си и съдиите от Рен, а дори и князът на Монако. Последният, разпитан от специална комисия, декларира, че Вилхелм Втори е удостоверил невинността на Драйфус.

Разследването на криминалната камара привърши и съгласно закона делото бе препратено на съседните отдели на Касационния съд. По всичко изглеждаше, че ликвидирането на тази афера, сега така добре изяснена, не ще продължи повече от две-три седмици. Но истината е, че потрябваха още пет дълги месеца, за да се стигне до развързката.

Вердиктът на касационния съд, с всички обединени отдели се произнесе на 12 юли 1906 година.

Той гласеше касиране без препращане с 31 гласа срещу 18. Тримата председатели: Саро, Бар и Танон, както и първият председател Бало Бопре, бяха между болшинството, като гласуваха „за“. Решението, което беше редактирано от Бало Бопре и което бе прочетено в публично заседание, представлява една магистрална страница, един шедьовър на юридическите дебати. Всички обвинения бяха юридически оборени и тяхното анулиране вървеше по ред. Едно след друго се нижеха истинските доказателства, които провалиха всички, така наречени, доказателства за предателството на Драйфус.

Ето края на този паметен юридически документ: „Имайки предвид последния анализ, че между обвиненията отправени срещу Драйфус, нищо не остана положително и че анулирането на присъдата на военния съд от Рен не оставя нищо, което може да се счете като нарушение или като престъпление; имайки предвид чл. 445 от Закона за углавните престъпления, никакво препращане за ново съдене не може да има място.

Поради тези мотиви съдът анулира присъдата на Ренския военен съд, който на 9 септември 1899 година осъди Драйфус на десет години тъмничен затвор и на военна деградация..., а тъй като погрешка тази

присъда е била произнесена, взима акт от декларацията на Драйфус, чрез която той се отказва от обезщетение от материално естество, на което има право съгласно чл. 446 от Углавния закон. Заповядва това му решение да бъде афиширано в Париж и Рен, публикувано в Държавен вестник, както и в други пет вестника, избрани от Драйфус. Дава също правото на Алфред Драйфус да го публикува на държавни разноси в други петдесет парижки и провинциални вестници, по свой избор. Заповядва това решение да бъде вписано в регистрите на военния съд в Рен, а на края на присъдата, произнесена тогава, да се напише, че е анулирана и да се направи специална забележка за настоящото решение.“

ЕПИЛОГ

Така се разсея този лош сън, който трая цели дванадесет години. Така завърши той чрез една окончателна победа, плод на дълга и тежка борба за правда, която отначало беше водена само от шепа хора, а после събра под знамето си почти цяла републиканска Франция. Това бяха всички способни хора, които имат свободно и собствено мнение и виждат ясно, жертвайки кастови или лични интереси заради вечните принципи на правдата, на които се базира цивилизованият свят:

Вердиктът на Касационния съд беше приет с достатъчно спокойствие от цялата страна и с видимо безразличие от непримиримите противници на ревизията. Логическите последици на този вердикт следваше да бъдат от една страна моралното и материалното обезщетяване на жертвите, чиято кариера несправедливо биде разрушена, а от друга страна трябваше да се приложат строги санкции спрямо истинските виновници.

За нещастие обаче, окончателната оправдателна присъда на Естерхази, както и законът, който администрираше тези деяния, се противопоставяха на тия санкции.

В същия ден, когато беше публикувано решението, в Сената се гласува предложение, с което се поднасяха хвалебствия и почести за гражданския кураж на Шьорер-Кестнер и на Трарйо и се нареди да се поставят бюстове на тези заслужили мъже във входната зала на Сената.

На втория ден парламентът гласува да бъдат пренесени тленните останки на Емил Зола в Пантеона, където се пазят останките на всички знаменитости на Франция.

Това бе извършено за мъртвите. Но какво беше сторено за живите?

Министърът на войната Етиен изработи два проекта, от които единият даваше на Драйфус чин командир на ескадрон, а вторият реинтегрираше в армията запасния полковник Пикар, повишавайки го в чин бригаден генерал, начиная от 10 юни 1903 година.

Мярката не беше напълно справедлива по отношение на Драйфус, който според познанията и курсовете, които притежаваше, випуска му и по чиновете, които бяха достигнали колегите му, трябваше да бъде произведен подполковник, начиная още от 1903 година.

Официалното приключване на делото на века, наречено Аферата Драйфус, беше награждаването на Драйфус със знака на Почетния легион. Церемонията по връчването на тази висока награда стана пред войските и по убеждението на правителството този акт трябваше да означава обратното на церемонията по разжалването.

Церемонията по реабилитирането беше командвана от бригадният генерал Жилен. Тя се извърши на 22 юли, в двора на Военното училище. Зрителите, малко на брой, които присъстваха на тази церемония, можаха да видят с какво вълнение се мъчеше Драйфус да се сдържа и как пред очите му се възкресяваше картината на изпитанието, което преди дванадесет години понесе на същото място.

Когато присъстващите съзряха на един от прозорците на училището силуета на генерал Пикар, избухнаха във викове „Да живее Пикар!“ Но новият генерал ги поправи: „Не, не! Да живее Драйфус!“ Така се потвърди в тази върховна сцена дължимото уважение на невинния офицер и мъченик и оня, който съдейства да се прогласи тази невинност като пожертва десет години от блестящата си кариера на воин.

Драйфус, върнал се в артилерията, беше в продължение на една година шеф на ескадрон в Ан-Денис, но след това напусна и се оттегли на 14 юли 1907 година, посвещавайки се изключително на възпитанието на децата си и на написването военни исторически трудове.

През 1908 година, когато присъства на церемонията по пренасяне останките на Зола в Пантеона, един журналист — Грегори, стреля по него два пъти, от които единият куршум се заби в рамото му.

Когато в 1914 година избухна Първата световна война, Драйфус изпълни дълга си, връщайки се в редовете на армията и през цялото време на войната непрекъснато участва в нея. На 26 септември 1918 година той беше произведен в чин подполковник.

Пикар, стигнал до дивизионен генерал, беше министър на войната в кабинета на Клемансо от 1906 до 1909 година. След

падането на кабинета, Пикар е назначен за командир на Втори армейски корпус и умира на 19 януари 1914 година на 60-годишна възраст след падане от кон.

Естерхази под промененото име Воалмон води в Англия в продължение на двадесет години мрачен и изпълнен с мизерия живот. След като живя известно време в Лондон, той се оттегли в селото Харперден, където умря на 25 май 1923 година съвършено забравен от цял свят.

ВТОРИ ЕПИЛОГ

Хората, които през трийсетте и четирийсетте години на нашия век са били в зряла творческа възраст, а и тогавашните юноши, си спомнят голямата обществена възбуда, породена от „Аферата Драйфус“, аферата разтърсила не само Европа, но и целия цивилизован свят. С какво е ангажирало вниманието и пристрастията на хората „делото на века“? Коя е причината, благородно разгневила милиони, разделила цели нации на защитници и противници на капитан Драйфус?

Отговорите, както всички отговори на заплетени въпроси, не са еднозначни и лесни. От романа, който ти току-що прочете, уважаеми читателю, може би си останал с впечатлението, че заради подлостта и моралната нечистоплътност на граф Естерхази доблестният капитан Драйфус гни на Дяволския остров, позорно разжалван и обруган? Може би си помислил, че е просто нещастно стечение на обстоятелствата, фактът, че в края на деветнадесети век остатъците от Средновековието все още са действали осезаемо и неумолимо? Най-после, може би си решил, че неотменна част от човешката същност е подлостта, насилието, низките страсти и човешкото падение? Може би! Всички тези предположения, най-вероятно са част от отговорите. Но има и други, навярно по-съществени съставлящи, за които трябва да се замислим, не само поради тяхната значимост, но и защото точно те биха могли да ни помогнат в намирането на изводите и доближаването до естествените човешки ценности, за които в различни времена се е говорило различно, но ценностите винаги са били с еднаква, твърде висока стойност.

Не е ли парадоксално, че точно във Франция, страната, създала Декларацията за правата на човека, се извършва такова чудовищно потъпкване точно на човешките права? Може би отговорът е „не“, ако си спомним, че почти по същото време бе създадено и едно друго френско творение — гилотината!

В навечерието на XX век обаче, там, където се зараждат основите на бъдещите човешки демокрации, покарват и кълновете на

явления, които само няколко десетилетия по-късно ще се превърнат в страшни баобаби, чиито клони се сплетоха над Земята във вид на пречупени кръстове... Може би предчувствайки, че в съседна Германия ще се появят кафяви чудовища, издигнатите духовно люде на висок глас заявиха, че мракобесието, насилието, мъченията на тялото и духа трябва да останат в тъмнината на човешкото минало, ако човечеството иска да оцелее. Един от тези благородници на духа е писателят Емил Зола. Навярно днес прахът му почива в Пантеона не само заради книгите му. Гражданската му позиция, неговото мъжество стават предводители в борбата за тържеството на справедливостта. Неговата статия във вестник „Л’Орор“ (13 юни 1898 г.) е известна в цял свят. Ето я:

АЗ ОБВИНЯВАМ!

Обвинявам майор Гати дьо Клам, че е бил пъкленият творец на съдебната грешка... Обвинявам генерал Мерсие, че е станал съучастник, най-малко поради слабост, на едно от най-големите безчестия на века.

Обвинявам генерал Бийо, че е държал в ръцете си сигурни доказателства за невинността на Драйфус и ги е потулил, че се е провинил в това престъпление срещу човечеството и срещу правдата с политическа цел и за да спаси компрометирания Генерален щаб.

Обвинявам генерал Дьо Боадефр и генерал Боне, че са станали съучастници на същото престъпление, единият сигурно от религиозно пристрастие, другият, може би от това чувство за солидарност, което превръща Военното ведомство в непревземаема крепост.

Обвинявам генерал Пелийо и капитан Равари в престъпно водене на следствието...

Обвинявам тримата графолози, господата Белом, Варинор и Куар, че са фалшифицирали резултатите от експертизата.

Обвинявам Министерството на войната, че проведе в пресата и особено във в. „Еклер“ и „Еко дьо Пари“

отвратителна кампания, с цел да заблуди общественото мнение и да прикрие грешката си.

Обвинявам най-после Първия военен съвет, че наруши юридическото право, осъждайки обвиняем въз основа на доказателство, останало в тайна, и обвинявам Втория военен съвет, че прикри това беззаконие със заповед, извършвайки на свой ред престъпление съзнателно, за да оправдае виновен.

Отправяйки тези обвинения аз зная, че нося отговорност по силата на чл. 30 и 31 от Закона за печата от 29 юли 1881 година, който преследва за клевета, и поемам отговорността по своя собствена воля.

Колкото до хората, които обвинявам, аз не ги познавам, никога не съм ги виждал и не изпитвам към тях нито желание за мъст, нито омраза. За мен те са само олицетворение на общественото зло. И актът, който сега извършвам, е само революционно средство за ускоряване на възтържествуването на истината и справедливостта.

Имам само една страст, страстта към светлината в името на човечеството, което толкова е страдало и което има право на щастие. Пламенният ми протест е само вик на моята душа. Нека се осмелят да ме призоват в Углавния съд и делото да се гледа при открити врати!

Чакам.
Емил Зола

Разбира се, обществото далеч преди статията на Зола вече е усещало с чувствителните си рецептори, че капитан Драйфус е само една жертва на интересите на несвършени, порочно скроени хора, облечени във власт... Правдата и справедливостта възтържествуваха, но нима могат да се възмездят преживяните страдания? А и в човешката история има многобройни подобни случаи, които завършват далеч не толкова щастливо...

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.